Maurycy Friedmann.

prof. gimn.

Vollständiges

Handwörterbuch

der

deutschen und polnischen Sprache

in vier Bänden

bearbeitet von

Franz Konarski, Adolf Inlender,
Dr. Felix Goldscheider und Dr. Albert Zipper.

Zweite Abteilung:

Deutsch-polnischer Teil.

II. Band

M—Z und Verzeichnis der Eigennamen.

Wien.
Verlag der k. u. k. Hofbuchhandlung Moritz Perles
I. Seilergasse 4.
(Warschau: G. Centnerszwer & C.)

Dokładny słownik

języka polskiego i niemieckiego

w czterech tomach

opracowali

Franciszek Konarski, Adolf Inlender,
Dr. Feliks Goldscheider i Dr. Albert Zipper.

Dział drugi:

Część niemiecko-polska.

Tom II.

M—Z oraz spis imion własnych.

Maurycy Friedmann
prof. gimn.

Wiedeń.
Nakładem c. i k. księgarni nadwornej Maurycego Perlesa
I. Seilergasse 4.
(Warszawa: G. Centnerszwer i Sp.)

413=84=30

Biblioteka Szkoły Inżynierskiej w Szczecinie

CZ. 11331/2/II

Wszelkie prawa zastrzeżone.

169/54

C i k. nadworna drukarnia Karola Prochaski w Cieszynie.

Przedmowa.

Do przedmowy tomu I. mało co dodać mamy. Niniejszy tom II. części niemiecko-polskiej opracował Dr. Feliks Goldscheider, wsparty radą i pomocą kilku przyjaciół, którzy czas i zdolności chętnie oddali na służbę leksykografii. Udział podpisanego także w tym tomie był podobny jak w dziele całem.

Dwunasty mija rok od czasu, kiedy wydaliśmy pierwsze zeszyty Słownika. Że mimo niemałych trudności, które powstawały z rozmaitych powodów, dzieło rozpoczęte prowadzono dalej i doprowadzono do końca, w pierwszym rzędzie to zasługa nakładcy; nie zawiodło hasło jego: *perseverantia et labore.* Puszczamy tedy w świat już nie zeszyty tylko, nie pojedyncze tomy, ale nareszcie całość, którą prospekt zapowiadał. Ten najnowszy a zarazem najdokładniejszy Słownik języków polskiego i niemieckiego niechaj się okaże sługą dobrym i doradcą wiernym, ktokolwiek jego usług i rady potrzebować będzie!

We Lwowie, w marcu 1908 r.

Prof. Dr. Albert Zipper.

Skrócenia gramatyczne. – Grammatiſche Abkürzungen.

act. strona czynna, Aktivum, tätige Form.
adi., adject. przymiotnik, Adjektiv, Eigenſchaftswort.
adv. przysłówek, Adverb, Umſtandswort.
coll., collect. imię zbiorowe, Kollektivum, Sammelname.
coni., conjunct. spójnik, Konjunktion, Bindewort.
dim., dimin. imię zdrobniałe, Diminutivum, Verkleinerungswort.
f. rodzaju żeńskiego, Femininum, weiblichen Geſchlechts.
indecl. rzeczownik nieodmienny, Subſtantivum indeklinabile, unabänderliches Hauptwort.
int., interi. wykrzyknik, Interjektion, Empfindungswort.
m. rodzaju męskiego, Maskulinum, männlichen Geſchlechts.
n. rodzaju nijakiego, Neutrum, ſächlichen Geſchlechts.
num. liczebnik, Numerale, Zahlwort.
part. imiesłów, Partizip, Mittelwort.
pass. strona bierna, Paſſivum, leidende Form.
pp., part. perf. (pass.) imiesłów czasu przeszłego (strony biernej), Partizip perfekti (paſſivi), Mittelwort der Vergangenheit (der leidenden Form).
pl., plur. liczba mnoga, Plural, Mehrzahl.
pl. t., plur. tant. rzeczownik tylko w liczbie mnogiej używany, Plurale tantum, bloß in der Mehrzahl gebräuchliches Hauptwort.
ppr., part. praes. imiesłów czasu teraźniejszego, Partizip präſentis, Mittelwort der Gegenwart.
praep. przyimek, Präpoſition, Vorwort.
pron. zaimek, Pronomen, Fürwort.
r., refl. zwrotny, reflexiv, rückbezüglich.
s. rzeczownik, Subſtantiv, Hauptwort.
sf. rzeczownik żeński, Subſtantivum femininum, weibliches Hauptwort.
sm. rzeczownik męski, Subſtantivum maskulinum, männliches Hauptwort.
sn. rzeczownik nijaki, Subſtantivum neutrum, ſächliches Hauptwort.
sing. tant. rzeczownik tylko w liczbie pojedynczej używany, Singulare tantum, bloß in der Einzahl gebräuchliches Hauptwort.
v. czasownik, Verbum, Zeitwort.
va., vtr. czasownik przechodni, Verbum aktivum, tranſitivum, tätig übergehendes Zeitwort.
vn. czasownik nieprzechodni, Verbum neutrum, unübergehendes Zeitwort.
vr., vrefl. czasownik zwrotny, Verbum reflexivum, rückbezügliches Zeitwort.

---

v. = zobacz, vide, ſiehe.
— po *pl.* oznacza, że liczba mnoga nie różni się od liczby pojedynczej.
= oznacza, że czasownik jest rozdzielnym (n. p. ab = gehen: ich gehe ab ꝛc).
' oznacza zgłoskę akcentowaną.

Słownik niemiecko-polski.

Deutsch-polnisches Wörterbuch.

M.

M, *n. indecl.* trzynasta głoska, dziesiąta spółgłoska niemieckiego abecadła; **M.** skrócenie za **Mark** marka, **Meile** mila, **Monat** miesiąc.

Mä'ndriſch, *adi.* kręty; *adv.* kręto.

Maat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamrat *m.*, towarzysz *m*; adjutant *m.*, kwatermistrz *m.* (marynarka).

Maa'tſchaft, *sf. pl.* -en, stowarzyszenie kupieckie; załoga okrętowa, adjutanci *pl.* (marynarka).

Maccaro'ni, *s. pl.* makaroni *pl.*, makaron włoski.

Mäce'n, Mäcena't, Mäcenatentum, ob. **Mäzen** i t. d.

Macha'ndel(baum), *sm.* = **Wacholder** jałowiec *m.*

Ma'che *sf.* 1) robienie *n.*, robota *f.*, etw. in der — haben mieć co w robocie; jmndn in der — haben, in die — nehmen robić kogo pięknym; mieć kogo w obrotach, wziąć kogo w obroty, okładać kogo kijem, skórę komu garbować; 2) technika *f.*, zręczność *f.*, sztuka *f.* wywoływania efektów (teatr); 3) er verſteht (ſich auf) die — zna wszystkie sztuczki, wie jak wejść na widownię.

Ma'chen, I. (haben) czynić, uczynić, robić, zrobić; **Kleider** — suknie robić, szyć; **Bücher** — pisać książki; das **Bett** — posłać łóżko; **Feuer** — rozniecić ogień; **Licht** — zaświecić świecę, lampę; das **Eſſen** — gotować jadło; was macht die **Rechnung**? ile czyni, wynosi rachunek? es macht nichts to nic nie szkodzi; was machſt du? co porabiasz? jak ci się powodzi? er wird es nicht mehr lange — niedługo już pociągnie, wkrótce umrze; etw. — zaspokoić potrzebę cielesną; ins **Bett**, in die **Hoſen** — zrobić do łóżka, do spodni; mit etw. den **Anfang** — rozpocząć czem, co; **Anſpruch auf** etw. — rościć sobie prawo do czego; **Appetit** — wzbudzić apetyt; **Aufſehen** — wywołać wrażenie, zwrócić uwagę, narobić hałasu; einen **Ball** — zrobić bilę (w bilardzie); ſich einen **Begriff** — pojąć, wyobrazić sobie co; jmndm **Beine** — nóg komu dodać; **Ernſt** — istotnie co zrobić, wziąć się rzeczywiście do czego; einen langen **Hals** — wydłużyć szyję; **Hochzeit** — wyprawić wesele; jmndm **Hoffnung, Mut** — wzbudzać w kim nadzieję, dodawać komu otuchy; jmndm **Kummer** — sprawić komu zmartwienie; das machte mir eine ſchlafloſe Nacht to sprawiło mi noc bezsenną; einen guten **Preis** — uzyskać dobrą cenę; **Bekanntſchaft** — zabrać znajomość; gemeinſchaftliche Sache mit jmndm — mieć z kim wspólny interes, wspólnie z kim działać, porozumieć się z kim względem czego, połączyć się z kim dla wspólnej sprawy; jmndm **Schande** — robić komu wstyd; **Schulden** — długi robić; einen **Witz** — zrobić, powiedzieć dowcip; viel aus jmndm — wysoko kogo cenić; viel aus ſich — udawać wielkiego człowieka; ich weiß nicht, was ich aus ihm — ſoll nie wiem, co mam z niego zrobić; nie wiem za co go mieć; dabei iſt etw. zu — tu można coś zrobić, coś zarobić, skorzystać; er macht in **Zucker**, in **Getreide** handluje cukrem, zbożem; man kann in dieſem Artikel nicht viel — na tym artykule (towarze) nie można wiele zarobić; zum **Sklaven** — zrobić niewolnikiem; jmndn zum **Fürſten** — wynieść kogo do stanu książęcego; jmndn zum **Dieb** — zrobić kogo złodziejem; ein **Feld** zu einer **Wieſe** — przemienić pole w łąkę; zu **Geld(e)** — spieniężyć, sprzedać, zrealizować; zur **Regel** — ustanowić jako regułę, jako prawidło; **glücklich**, unglücklich — uszczęśliwić, unieszczęśliwić; jmndm **angſt** albo **bange** — nagnać komu strachu, strwożyć kogo; er macht (albo treibt) es gar zu arg nadto sobie pozwala, zaiste źle się prowadzi; er macht die

Sache ärger, als sie ist pogorsza rzecz; gorzej rzecz przedstawia niż jest; przesadza; maluje, przedstawia rzecz w nadto czarnych kolorach; jmndn betrunken — upić kogo; jmndn böse — rozgniewać kogo; fett — utuczyć; fröhlich — rozweselić; gleich — zrównać, wyrównać; jmndm den Kopf heiß — dopiec komu, rozgniewać kogo; jmndn lächerlich — ośmieszyć kogo; sich die Sache leicht ułatwić sobie rzecz, ulżyć sobie; rein — oczyścić; er macht mir das Leben sauer zatruwa mi życie; jmndn schamrot — sprawić, by ktoś raka spiekł; jmndn schlecht — źle o kim mówić, osławiać kogo; schmutzig — zbrukać; jmndm das Herz schwer — obciążyć komu serce; es jmndm schwer — utrudnić komu; streitig — zaprzeczyć; zu nichte — zniszczyć, zrujnować; jmndm etw. weis — wmówić co w kogo; jmndn glauben, vergessen — sprawić, by ktoś uwierzył, zapomniał; II. sich —, *vr.* (haben) robić się, stać się; sich berühmt — wsławić się; sich um etw. verdient — zasłużyć się około czego; sich gefürchtet — stać się postrachem; sich verhaßt — ściągnąć na siebie nienawiść; sich mit etw., mit jmndm bekannt — zaznajomić się z czem, z kim; sich wichtig (albo breit, mausig) — zadzierać nos, nadymać się; sich zurecht — przygotować się; sich an die Arbeit — zabrać się do roboty, jąć się roboty; sich an jmndn — zabierać się do kogo; sich auf den Weg — wybrać się w drogę; sich aus dem Staube (albo davon) — wynieść się, zemknąć, uciec; sich über jmndn — (albo hermachen) wsiąść na kogo, chwycić kogo, zjeździć kogo; sich zum Schiedsrichter — objąć urząd rozjemczy; sich zum Herrn von etw. — stać się nad czem panem, zawładnąć czem; er macht sich gut zu Pferde dobrze wygląda na koniu; die Schüler — sich gut uczniowie sprawują się, uczą się nieźle, nie zgorsza; die Sache (albo es) macht sich rzecz się robi, postępuje; die Sache wird sich von selbst — rzecz sama przez się zrobi się; die Sache hat sich schon gemacht rzecz już zrobiona, załatwiona, załagodzona; das macht sich gut to dobrze wygląda, tak dobrze jest; dobrze się trafia, trafiło (= das trifft sich gut); es machte sich, daß . . . trafiło się, zdarzyło się, że . . .; ich mache mir nichts daraus nie robię sobie nic z tego, nie zależy mi nic na tem; ich mache mir nichts aus ihm nie dbam o niego, nie zważam na niego; sich jmndn zum Freunde — pozyskać czyją przyjaźń; sich über etw. Gedanken — namyślać się nad czem, niepokoić się czem; sich Hoffnung — żywić nadzieję, spodziewać się; er macht sich ein Vergnügen daraus z przyjemnością to czyni; sich etw. zur Gewohnheit — przyzwyczaić się do czego; sich (viel) zu schaffen — krzątać się, udawać zajętego; III. *vn.* (haben) mach, daß wir fortkommen rusz się, kończ, byśmy odejść mogli; mach, daß du fortkommst! precz stąd! mach nicht lange nie baw się! spiesz się! was machst du? co porabiasz? jak się masz? das macht, wenn man nicht folgt to są skutki nieposłuszeństwa; das macht, weil er trotzig ist to stąd pochodzi, że jest uparty; IV. gemacht *pp.* i *adi.* -e Blumen sztuczne kwiaty; -e Edelsteine fałszywe, naśladowane, imitowane drogie kamienie; -e Trauer uda(wa)ny żal; du bist ein gemachter Mann wyrobiłeś sobie już stanowisko, masz zapewniony byt; er ist zum Beamten wie gemacht jest stworzony na urzędnika.

Ma'chenschaft, *sf. pl.* -en, intryga *f.*, machinacya *f.*, krętanina *f.*

Ma'cher, *sm.* -s *pl.* —, działacz *m.*; ein — von Romanen fabrykant powieści.

Machere'i', *sf.* robota ladajaka, licha.

Ma'cherlohn, *sm.* -(e)s *pl.* -löhne, zapłata *f.* za robotę, od roboty.

Machiavelli'smus (wym.: makiawelizmus) *sm.*, —, *pl.* -lismen, makiawelizm *m.*

Machinatio'n, *sf. pl.* -en, knowanie *n.*, machinacya *f.*, intryga *f.*

Macht, *sf. pl.* Mächte, 1) moc *f.*, władza *f.*, potęga *f.*; możność *f.*; mit albo aus aller — z całej siły, mocy; das steht nicht in meiner — to nie jest w mojej mocy; die — haben, etw. zu tun mieć władzę, możność, upoważnienie do czynienia czego; jmndm — zu etw. geben dać komu upoważnienie do czego, umocować kogo do czego; die — der Liebe moc, potęga, siła miłości; aus eigener — z własnej mocy; — über jmndn haben mieć nad kim władzę; sich in der — haben opanowywać siebie samego; 2) mocarstwo *n.*, potęga *f.*; die europäischen Mächte mocarstwa europejskie; kriegführende Mächte mocarstwa, strony walczące; die himmlischen Mächte władze niebieskie; bewaffnete — siła zbrojna, wojsko *n.*; die feindliche — wojsko nieprzyjacielskie; eine große — auf den Beinen haben mieć wielkie siły (wojsko) w pogotowiu.

Ma'chtbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pełnomocnictwo *n.*, upoważnienie *n.* na piśmie.

Ma'chtfülle, *sf.* pełnia *f.* władzy.

Ma'chtgeber, *sm.* -s, *pl.* —, mocodawca *m.*, mandant *m.*

Ma'chtgeberin, *sf. pl.* — innen, mocodawczyni *f.*, mandantka *f.*

Machthaber, *sm.* -s, *pl.* —, mocarz *m.*, potentat *m.*; mandataryusz *m.*, pełnomocnik *m.*

Mä'chtig, I. *adi.* możny, potężny, mocny, silny; ogromny; gruby; -es Heer wielkie, potężne wojsko; die Mächtigen potentaci *pl.*, monarchowie *pl.*; możnowładcy *pl.*, możni panowie; -er Beweggrund wa-

żny motyw, silna pobudka; einer Sache — ſein mieć rzecz jaką w swojej mocy, być panem czego; ſeiner nicht — ſein nie być panem siebie, nie mieć mocy nad sobą; er iſt vor Freude ſeiner nicht — nie posiada się z radości; ſeiner Sinne nicht — ſein stracić przytomność; er iſt der deutſchen Sprache — włada niemieckim językiem, zna, umie język niemiecki; =er Wald ogromny, bardzo rozległy las; II. *adv.* potężnie, mocno, silnie; ogromnie, bardzo; er iſt — reich jest nadzwyczaj, bardzo bogaty.

Mä'chtigkeit, *sf.* władza *f.*; siła *f.*; grubość *f.*; — eines Ganges szerokość *f.* żyły (górn.); — eines Schiffes pojemność *f.* okrętu.

Ma'chtlos, *adi.* bezsilny, bezwładny, niemocny; *adv.* bezwładnie, bezsilnie.

Ma'chtloſigkeit, *sf.* bezwładność *f.*, bezsilność *f.*, niemoc *f.*

Ma'chtſpruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſprüche, rozkaz *m.* władcy, nakaz najwyższy; einen — tun dać rozkaz na mocy swej władzy, rozstrzygnąć w sposób nieodwołalny.

Ma'chtſtellung, *sf. pl.* =en, władza *f.*, potęga polityczna.

Ma'chtvoll, *adi.* potężny.

Ma'chtvollkommenheit, *sf.* zupełność *f.* władzy, władza najwyższa, absolutna; aus eigener — z własnej mocy.

Ma'chtwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, słowo energiczne, bardzo dobitne; wyrok samowolny; ein — ſprechen, reden wyrzec słowo decydujące.

Ma'chwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, robota ladajaka, partanina *f.*; bazgranina *f.*; elendes — nędzna ramota.

Maculatu'r, *sf.* obacz Makulatur.

Mada'm(e), *sf. pl.* =n, pani *f.*, jejmość *f.*

Mä'dchen, *sn.* =s, *pl.* —, dziewczyna *f.*, dziewczę *f.*, panna *f.*; (niekiedy) kochanka *f.* = Geliebte; kleines — dziewczynka *f.*, panienka *f.*, panieneczka; junges — młode dziewczę, dzieweczka *f.*; altes — stara panna; anderes Städtchen, anderes — ze zmianą mieszkanka zmienia się kochanka; — für alles służąca do wszelakich robót, panna do wszystkiego.

Mä'dchenerziehungsanſtalt, *sf. pl.* =en, instytut *m.* dla panien, zakład naukowy dla kształcenia panienek.

Mä'dchenhaft, *adi.* panieński, dziewczęcy, dziewiczy; *adv.* dziewczęco, dziewiczo.

Mä'dchenjäger, *sm.* =s, *pl.* —, ten co na dziewczęta poluje.

Mä'dchenpenſionat, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pensyonat *m.* dla panienek, dla dziewcząt.

Mä'dchenraub, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, porwanie *n.* dziewicy, panny, panien.

Mä'dchenräuber, *sm.* =s, *pl.* —, porywacz *m.* dziewic.

Mä'dchenſchaft, *sf.* panieństwo *n.*, dziewiczość *f.*

Mä'dchenſchule, *sf. pl.* =n, szkoła panieńska, żeńska.

Mä'dchenverführer, *sm.* =s, *pl.* —, uwodziciel *m.*, zwodziciel dziewcząt.

Mä'dchenvolk, *sn.* =(e)s, dziewice *pl.*, grono *n.*, zgraja *f.* dziewcząt (żartobliwie).

Ma'de, *sf. pl.* =n, czerw *m.*, mól *m.*, robak *m.*

Madei'rawein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wino *n.* z Madery.

Mä'del, *sn.* =s, *pl.* —, dziewczyna *f.*, panienka *f.*

Made'moiſelle, (wym.: madmoazel), *sf. pl.* =n, panna *f.*

Ma'denfänger, **Ma'denfreſſer**, *sm.* =s, *pl.* —, kleszczojad *m.*

Ma'denhacker, *sm.* =s, *pl.* —, bąkojad *m.*

Ma'densack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, żer *m.* dla robaków, grzeszne cielsko.

Ma'denwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, glistnica *f.*, rop *m.*

Ma'dig, *adi.* robaczywy, roztoczony od robaków.

Mado'nna, *sf. pl.* =donnen, Madonna *f.*, Najświętsza Panna.

Mado'nnenbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obraz *m.* Madonny, Najświętszej Panny.

Madriga'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, madrygał *m.*

Magazi'n, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, magazyn *m.*, skład *m.*; ins — bringen złożyć w magazynie.

Magazi'narbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, ładownik *m.*, nakładacz *m.*

Magazi'naufſeher, **Magazi'nverwalter**, *sm.* =s, *pl.* —, magazynier *m.*, składowy *m.*, nadzorca *m.* składu.

Magazi'nbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* nakładów.

Magazi'nkran, *sm.* =(e)s, *pl.* =kräne, żóraw magazynowy.

Magd, *sf. pl.* Mägde, dziewka *f.*; dziewka służebna, służebnica *f.*, służąca *f.*; (poet.) dziewica; Maria, reine — Maryo, przeczysta dziewico.

Mä'gdedienſt, *sm.* =es, *pl.* =e, służba *f.*, robota *f.* dziewki.

Mä'gdelein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Magd, dziewoja *f.*

Mä'gdelohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, zapłata *f.* służebnej dziewce.

Ma'ge, *sm.* =n, *pl.* =n, (przestarzałe) krewny *m.*

Ma'gen, *sm.* =s, *pl.* — i Mägen, żołądek *m.*; pępek *m.* (ptactwa, drobiu); der zweite — der Wiederkäuer czep *m.*, czepiec *m.*; zum — gehörig, den — betreffend żołądkowy; einen ſchwachen — haben mieć słaby żołądek; ſich den — verderben zepsuć sobie żołądek; einen guten — haben mieć dobry, strawny żołądek, (przenośnie:) umieć znosić nieprzyjemne rzeczy; ich hab' es im — leży mi to w żołądku; (przenośnie:) mam dość tego; ich habe ihn im — nie mogę go znieść; einem hungrigen — iſt ſchlecht predigen głodnego żołądka bajką nie zabawić, racyą nie odbyć, głodny żołądek uszu nie ma; voller — lobt das Faſten o poście mówić, najadłszy się łacno.

Ma'gen=, *adi.* żołądkowy.

Ma'genarznei, *sf. pl.* =en, lekarstwo *n.* na żołądek.

Ma'genbeſchwerden, *sf. pl.* boleści *pl.* w żołądku, niestrawność *f.*

Ma'genbrennen, *sn.* =s, (palenie *n.* w żołądku) zgaga *f.*

Ma'genbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, przepuklina żołądkowa.

Ma'gendrücken, *sn.* =s, gniecenie *n.*, ciśnienie *n.* w żołądku.

Ma'gendrüſe, *sf. pl.* =n, gruczoł żołądkowy, trustka *f.* (anatomia).

Ma'genentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* żołądka.

Ma'genfieber, *sn.* =s, febra gastryczna, gorączka zamulna.

Ma'gengeſchwulſt, *sf. pl.* =ſchwülſte, wzdęcie *n.* żołądka.

Ma'gengeſchwür, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wrzód *m.* w żołądku.

Ma'genhaut, *sf.* błona żołądkowa (anatomia).

Ma'genhautſchleimſtoff, *sm.* =(e)s, trawiennik *m.*

Ma'genhuſten, *sm.* =s, kaszel żołądkowy.

Ma'genkrampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =krämpfe, kurcz *m.* żołądka.

Ma'genkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba żołądkowa.

Ma'genkrätzer, *sm.* =s, *pl.* —, lura *f.*, złe wino palące w żołądku.

Ma'genleiden, *sn.* =s, *pl.* — obacz Magenkrankheit.

Ma'genmittel, *sn.* =s, *pl.* —, lekarstwo *n.* na żołądek.

Ma'genmund, *sm.* =(e)s, ujście *n.* żołądka (anatomia).

Ma'genpflaſter, *sn.* =s, *pl.* —, plaster *m.* na żołądek.

Ma'genpförtner, *sm.* =s, *pl.* —, odźwiernik *m.* (anatomia).

Ma'genpille, *sf. pl.* =n, pigułka *f.* na wzmocnienie żołądka.

Ma'genpulsader, *sf.* tętnica trzewna (anatomia).

Ma'genruhr, *sf.* ślizienica *f.*

Ma'genſaft, *sm.* =(e)s, sok żołądkowy.

Ma'genſäure, *sf.* kwas żołądkowy.

Ma'genſchmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, boleści *pl.* żołądka, w żołądku.

Ma'genſtärkend, *adi.* żołądek wzmacniający.

Ma'genſtärkungstropfen, *sm. pl.* krople żołądkowe, krople żołądek wzmacniające.

Ma'genſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, strutka *f.*

Ma'genübel, *sn.* =s, *pl.* —, choroba żołądkowa.

Ma'genweh, *sn.* =(e)s, ból *m.* żołądka.

Ma'genwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wino żołądek wzmacniające.

Ma'genwurſt, *sf. pl.* =würſte, maciek *m.*, żołądek wieprzowy nadziany jak kiszka.

Ma'genwurz, *sf.* ajer pospolity, gałgan wielki, obrazki *pl.* (roślina).

Ma'genwurzbranntwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ajerówka *f.*

Ma'ger, I. *adi.* 1) chudy; suchy, wychudły, wycieńczony, mizerny, cienki, źle wyglądający; etwas — chuderlawy; =es Geſicht chuda, wychudła twarz; — werden chudnąć, (wy)chudnieć; — machen chudzić; — werden laſſen zachudzać; 2) jałowy; =es Fleiſch chabanina *f.*; =e Koſt jałowa potrawa; =e Brühe cienka polewka; =e Mahlzeit uboga uczta, skąpo wymierzone jedzenie; =er Boden jałowy grunt, ziemia nieurodzajna; =e Zeiten ciężkie czasy; =es Einkommen mały, mizerny dochód; =es Gedicht jałowy poemat; =er Bericht sprawozdanie niewyczerpujące, niezupełne, nadto krótkie; ein =er Vergleich iſt beſſer als ein fetter Prozeß lepsza ugoda łyczana, niż prawo żelazne; lepszy dukat przed procesem, niżli trzy po procesie; II. *adv.* chudo, sucho, cienko, mizernie, jałowo; die Saat ſteht — urodzaje mizernie wyglądają; jmdn — bewirten przyjąć, ugościć kogo ubogo, mizernie.

Ma'gerkeit, *sf.* chudość *f.*; ubóstwo *n.*, mizerność *f.*; = Dürftigkeit; jałowość *f.* (np. gruntu).

Ma'gerkraut, *sn.* obacz Labkraut.

Ma'gern, *vn.* (haben) chudnąć.

Magie', *sf.* magia *f.*, czarnoksięstwo *n.*

Ma'gier, *sm.* =s, *pl.* —, magik *m.*

Ma'giſch, *adi.* magiczny, czarnoksięski, czarodziejski; *adv.* magicznie.

Magi'ſter, *sm.* =s, *pl.* —, magister *m.*, mistrz *m.*

Magi'ſterwürde, *sf.* godność *f.* magistra, powaga nauczycielska.

Magiſtra't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, magistrat *m.*, urząd miejski.

Magiſtra'tsmitglied, *sn.* **Magiſtra'tsperſon**, *sf.* członek *m.*, urzędnik *m.*, radca *m.* magistratu.

Magiſtratu'r, *sf. pl.* =en, magistratura *f.*, urząd *m.*; urzędnicy *pl.* (magistratu), władza *f.* urzędników (magistratu).

Magna't, *sm.* =en, *pl.* =en, magnat *m.*, możny pan.

Magna'tentum, *sn.* =s, magnaterya *f.*

Magne'ſia, *sf.* magnezya *f.*; gebrannte — ziemia gorzka, niedokwas *m.* magnezu; kohlenſaure — magnezya biała, węglan *m.* magnezyi.

Magne'ſium, *sn.* =s, magnez *m.* (metal ziemny).

Magne'ſiumlicht, *sn.* =(e)s, światło magnezowe.

Magne't, *sm.* =en i =(e)s, *pl.* =en i =e, magnes *m.*; mit dem — beſtreichen nacierać magnesem, magnesować, magnetyzować.

Magne't=, *adi.* magnesowy.

Magne'tbüchſe, *sf. pl.* =n, busola *f.*

Magne'teiſen, *sn.* =s, *pl.* —, żelazo namagnesowane.

Magne'teiſenſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, żelazo magnetyczne, żeleźniak magnetyczny.

Magne'telektriſch, *adi.* magnetyczno-elektryczny.

Magne'tgehäuſe, *sn.* =s, *pl.* —, busola *f.*

Magne'tiſch, *adi.* magnetyczny; =e Anziehung przyciąganie magnetyczne; *adv.* magnetycznie.

Magnetiſeu'r, (wym.: -zör) *sm.* -s, *pl.* -e, magnetyzer *m.*

Magnetiſie'ren, *va.* (haben) magnetyzować, nadawać własność magnesu.

Magneti'ſmus, *sm.* —, *pl.* -men magnetyzm *m.*

Magne'tnadel, *sf. pl.* -n, strzałka *f.*, igła *f.* magnesowa; faule, tote — nieczuła, zupełnie nieczuła igła magnesowa.

Magne'tpol, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, biegun magnetyczny.

Magni'fikus, *sm.* Rektor — rektor magnificus.

Magnifize'nz, *sf. pl.* -en, magnificencya *f.* (tytuł rektora).

Magnifi'k, *adi.* wspaniały; *adv.* wspaniale.

Magno'lie, *sf. pl.* -n, bobrowe drzewo.

Mahago'ni, *sn.* -s, mahoń *m.*

Mahago'nibaum, *sm.* Mahagoniholz, *sn.* mahoń *m.*, mahoniowe drzewo.

Mahago'nimöbel, *n. pl.* meble *pl.*, sprzęty *pl.* mahoniowe.

Mä'hbar, *adi.* dojrzały do [kośby.

Mahd, *sf. pl.* -en, kośba *f.*, sieczenie trawy; pokos *m.*

Mä'hder, *sm.* obacz Mäher.

Mä'hen, *va.* (haben) kosić, siec; viel — nakosić, nasiec.

Mä'her, *sm.* -s, *pl.* —, kosiarz *m.*, kośnik *m.*

Mä'herin, *sf. pl.* -innen, kosiarka *f.*

Mä'hzeit, *sf.* czas *m.* kośby, koszenia.

Mahl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jedzenie *n.*, jadło *n.*; obiad *m.*, wieczerza *f.*, uczta.

Ma'hlen, *va.* mahle, mahlſt, mahlt, mahlte, habe gemahlen, mleć; wer zuerſt kommt, mahlt zuerſt kto pierwej do młyna zajedzie, temu pierwej zmielą; der Wagen mahlte im Sande koła wozu mieliły w piasku.

Ma'hlgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, mącznica *f.*, ganek *m.* w młynie.

Ma'hlgaſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -gäſte, dający mleć.

Ma'hlgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, zapłata *f.* od mlewa, pytlówka *f.*

Ma'hlgerechtigkeit, *sf. pl.* -en, przywilej *m.* mlewa.

Ma'hlgerinne, *sn.* -s, *pl.* —, łotok *m.*, łotoczek *m.*

Ma'hlgroſchen, *sm.* obacz Mahlgeld.

Mä'hlich, *adi.* i *adv.* obacz allmählich.

Ma'hlkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, mącznica *f.*

Ma'hllohn, *sm.* obacz Mahlgeld.

Ma'hlmetze, *sf. pl.* -n, miarka dawana młynarzowi od mlewa; pytlówka *f.*

Ma'hlmühle, *sf. pl.* -n, młyn *m.* (do mielenia zboża).

Ma'hlrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.*, przywilej *m.* mlewa.

Ma'hlſchatz, *sm.* -es, posag *m.*, oprawa *f.*, wiano *n.*

Ma'hlſteuer, *sf. pl.* -n, podatek *m.* od mlewa.

Ma'hlſtrom, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtröme, wir *m.*, wał *m.*, walec *m.*

Ma'hlzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb trzonowy.

Ma'hlzeit, *sf. pl.* -en, jedzenie *n.*, jadło *n.*, obiad *m.*, wieczerza *f.*; geſegnete —! smacznego! dobrego apetytu!

Ma'hlzwang, *sm.* -(e)s, przymus *m.*, obowiązek *m.* mielenia zboża w pewnym młynie.

Ma'hnbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list upominający, przypominający.

Mä'hne, *sf. pl.* -n, grzywa *f.*

Ma'hnen, *va.* (haben) przypominać, przypomnieć; napominać, przestrzegać; einen an ſein Verſprechen — przypomnieć komu przyrzeczenie; einen wegen einer Schuld — upominać (się u) kogo o dług.

Ma'hner, *sm.* -s, *pl.* —, napominacz *m.*, upominacz *m.*; ein ungeſtümer — natarczywy, przykry upominacz, wierzyciel.

Mä'hnig, *adi.* grzywiasty.

Ma'hnſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, pismo napominające, upominające.

Ma'hnung, *sf. pl.* -en, napominanie *n.*, napomnienie *n.*, przypominanie *n.*, przypomnienie *n.*, upominanie *n.* się; przestroga *f.*

Ma'hnzettel, *sm.* obacz Mahnbrief.

Mahr, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mora *f.*, zmora *f.*

Mä'hre, *sf. pl.* -n, szkapa *f.*, szkapisko *n.*, bronowłok *m.*

Mä'hrte, *sf. pl.* -n, drobianka *f.* z piwa.

Ma'hwabaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, masłosz *m.*

Mai, *sm.* -(e)s, maj *m.*; der — des Lebens wiosna *f.*, kwiat *m.* życia.

Mai(en)-, *adi.* majowy.

Mai'baum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, brzoza *f.*; maj *m.*, = brzozowe gałązki do majenia.

Mai'blume, *sf.*, **Mai'blümchen**, *sn.*, -glöckchen, konwalia *f.*, lanka *f.*, lanuszka *f.* (roślina).

Mai'butter, *sf.* majowe masło.

Maid, *sf.* dziewczyna *f.*, dziewoja *f.*

Mai'e, *sf. pl.* -n, (poet.) maj *m.*, gałązki brzozowe do majenia; mit -en ſchmücken umaić.

Mai'enbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, maj *m.*

Mai'fahrt, *sf.* -en, **Mai'feſt**, *sn.* -es, *pl.* -e, majówka *f.*

Mai'fiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, sardela *f.*

Mai'käfer, *sm.* -s, *pl.* —, chrabąszcz *m.*, chrząszcz *m.*, maik *m.*

Mai'kätzchen, *sn.* -s, *pl.* —, kot w maju urodzony; kotki *pl.* u wierzby.

Mai'kur, *sf. pl.* -en, kuracya majowa.

Mai'luft, *sf. pl.* -lüfte, majowe, wiosenne powietrze.

Mai'monat, **Mai'mond**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (miesiąc) maj *m.*

Mai'ran, *sm.* obacz Majoran.

Mai'roſe, *sf. pl.* -n, róża majowa, wiosenna.

Mais, *sm.* -ſes, kukurydza *f.*

Maiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, i **Mai'ſche**, *sf. pl.* -n, brzeczka *f.*, zawar *m.* na piwo, zacier *m.*; moszcz *m.*, wino jeszcze kiszące.

Mai'ſchbottich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zaciernica *f.*

Mai'ſchen, *va.* (haben) zacierać, zatrzeć.

Mai'ſchſteuer, *sf. pl.* =n, brzeczkowe *n.*, kotłowe *n.*

Mai'ſchtrog, *sm.* =(e)s, *pl.* =tröge, przycier *m.*

Mai'skolben, *sm.* =s, *pl.* —, kiść *f.* kukurydzy.

Mai'sſtengel, *sm.* =s, *pl.* —, **Mai'sſtroh**, *sn.* =(e)s, kaczan *n.* kukurydzy.

Mai'trank, *sm.* =(e)s, *pl.* =tränke, wino majowe.

Maitre'ſſe, (wym.: metres), *sf. pl.* =n, metresa *f.*, kochanka *f.*

Mai'wurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, maik *m.*

Majeſtä't, *sf. pl.* =en, majestat *m.*, wspaniałość *f.*, blask *m.*; kaiſerliche, königliche — cesarska, królewska potęga; jako tytuł: Seine — der Kaiſer, der König Jego Cesarska Mość, Najjaśniejszy Cesarz, Król; Ew. — Wasza Cesarska, Królewska Mość; Ihre =en Najjaśniejsi Państwo.

Majeſtä'tiſch, *adi.* majestatyczny, wspaniały; *adv.* majestatycznie, wspaniale.

Majeſtä'tsbeleidigung, *sf. pl.* =n, obraza *f.* majestatu.

Majeſtä'tsbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dyplom cesarski, królewski.

Majeſtä'tsrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *m.* majestatu, prerogatywa *f.* panującego.

Majeſtä'tsverbrechen, *sn.* =s, *pl.* —, zbrodnia *f.* obrażonego majestatu.

Majeſtä'tsverbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, obraziciel *m.* majestatu.

Majo'lika, *sf. pl.* =ken, majolika *f.*

Majo'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, major *m.*

Ma'joran, *sm.* =(e)s, majeran *m.*, majeranek *m.*

Majora't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ordynacya *f.*

Majora'tserbe, *sm.* =n, *pl.* =n, następca *m.* w ordynacyi.

Majora'tsgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, dobro ordynacyjne, ordynacya *f.*

Majora'tsherr, *sm.* =n, *pl.* =en, ordynat *m.*

Majore'nn, *adi.* pełnoletni.

Majorennitä't, *sf.* pełnoletność *f.*

Majo'rin, *sf. pl.* =innen, żona *f.* majora.

Majorita't, *sf. pl.* =en, większość *f.*

Maju'skel, *sf. pl.* =n, wielka, początkowa litera.

Ma'kel, *sm.* =s, *pl.* — plama *f.*, przywara *f.*, zmaza *f.*

Mäkeleí', *sf. pl.* =en, 1) przyganianie *n.*, cenzurowanie *n.*; 2) meklarstwo *n.*, stręczycielstwo *n.*

Ma'kelig, Ma'kelhaft, *adi.* splamiony, nadszarpany.

Ma'kellos, *adi.* niezmazany, niesplamiony, czysty, bez zmazy.

Ma'kelloſigkeit, *sf.* czystość *f.*, nieskazitelność *f.*, prawość *f.*

Mä'keln, *vn.* (haben) 1) przyganiać czemu, krytykować, ganić, wybredzać, wymyślać; 2) meklować, faktorować, stręczyć, nastręczać.

Ma'ki, *sm.* =s, *pl.* =s, makako *n.* (rodzaj małpy).

Makkaro'ni, i **Maccaro'ni**, *s. pl.* makaron włoski.

Makkaro'niſch, *adi.* makaroniczny.

Ma'kler, Mä'kler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) faktor *m.*, meklerz *m.*, stręczyciel *m.*; den — machen pośredniczyć; 2) tylko Mäkler, przyganiacz *m.*, pedant *m.*

Mä'klergebühr, *sf.*, *pl.* =en, **Mä'klergeld**, *sn.*, **Mä'klerlohn**, *sm.* faktorne *n.*, meklerne *n.*

Mä'klergeſchäft, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, interes meklerski, stręczycielstwo *n.*

Mä'klerprämie, Mä'klerproviſion, *sf.* obacz Mäklergebühr.

Makre'le, *sf. pl.* =n, makrela *f.*, wrzecienica *f.* (ryba).

Makre'lenhecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, licznopletw *m.*

Makro'ne, *sf. pl.* =n, makaronik *m.*

Makulatu'r, *sf. pl.* =en, makulatura *f.*, papier stary, zużyty.

Mal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, i Mäler, 1) plama *f.*, znak *m.*, cecha *f.*, znamię *n.*; 2) *pl.* tylko =e, raz *m.*; das erſte — pierwszy raz, po raz pierwszy; zum zweiten, dritten =e po raz drugi, trzeci; dieſes eine (einzige) — ten jedyny raz; manches — często; nicht ein einziges — ani razu; jedesmal wenn . . . ilekroć; mit einem =e wtem, nagle, w okamgnieniu; zu wiederholten =en powtórnie, po kilkakroć; zu verſchiedenen =en częstokroć, w rozmaitych czasach; einmal, zweimal raz, dwa razy; einmal raz, ongi, w swoim czasie; nicht einmal nawet nie; ein andermal innym razem; auf einmal równocześnie, wraz, razem; allemal, jedesmal (za) każdym razem, zawsze; dieſmal tym razem, tą razą; ein für allemal raz na zawsze; keinmal ani razu, nigdy; einmal über das andere zawsze na nowo; einmal ums andere kolejno, naprzemian; raz po raz; wievielmal? ile razy? zweimal, dreimal ſo viel dwa, trzy razy tyle, jeszcze raz, dwa razy tyle; 3) *adv.* (skrócenie zamiast einmal) ſage — powiedzno; komm — her! pójdź no tu! ich will — ſehen popatrzę ja, jestem naprawdę ciekawy; es iſt — nicht anders cóż robić, tak się rzecz ma a nie inaczej.

Mala'ccanuß, *sf. pl.* =nüſſe, nasierdź *f.*

Malachi't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zielenica *f.* (kamień).

Mala'ria, *sf.* malarya *f.*, febra bagnista.

Ma'lblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, szablon *m.* (u malarzy).

Malefika'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, złoczyńca *m.*

Malefi'z, *sn.* =es, *pl.* =e, zbrodnia *f.*; występek *m.*

Ma'len, I. *va.* (haben) malować; nach dem Leben — malować z natury; in Öl — malować olejno; in Waſſerfarben — malować wodnemi farbami, akwarellą; ein Zimmer — malować pokój; man muß den Teufel nicht an die Wand — nie maluj dyabła na ścianie (byś się nie przyśnił); ich werde dir was — spodziewajno się tego, czekajno na to (ironicznie); wie

gemalt jak gdyby malowane; ſie iſt zum — ſchön tak piękna, że ją malować; einen Charakter — malować, opisywać charakter; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) malować się, różować się; 2) malować się, przebijać się, okazywać się; = ſich abſpiegeln.

Ma'ler, *sm.* -s, *pl.* —, malarz *m.*; malarz pokojowy, = Stubenmaler.

Ma'ler-, *adi.* malarski.

Malerei', *sf. pl.* -en, malarstwo *n.*, sztuka malarska; sposób *m.* malowania; obraz *m.* (malowany).

Ma'lereſel, *sm.* -s, *pl.* —, sztaluga *f.* (malarska).

Ma'lergold, *sn.* -(e)s, złoto malarskie.

Ma'lerin, *sf. pl.* -innen, malarka *f.*

Ma'leriſch, *adi.* malowniczy, malowny; *adv.* malowniczo, malownie; -e *sn.* malowniczość *f.*

Ma'lerkunſt, *sf. pl.* -künſte, malarstwo *n.*, sztuka malarska. [malarskie.

Ma'lerleinwand, *sf.* płótno

Ma'lerpinſel, *sm.* -s, *pl.* —, pędzel malarski.

Ma'lerſpatel, *sm.* -s, *pl.* —, szpachla *f.*, szpalówka *f.*

Ma'lerſtube, *sf. pl.* -n, malarnia *f.*

Malheu'r, (wym.: malör) *sn.* -s, *pl.* -e, i -s, nieszczęście *n.*

Mali'ce, (wym.: malis) *sf. pl.* -n, złość *f.*, złośliwość *f.*

Maliziö's, *adi.* złośliwy; *adv.* złośliwie.

Ma'll(e)poſt, *sf. pl.* -en, kuryer *m.*, sztafeta pocztowa.

Ma'lmen, *va.* obacz zermalmen.

Ma'lſäule, *sf. pl.* -n, słup graniczny.

Ma'lter, *sm.* -s, *pl.* —, małdr *m.*, ćwiertnia *f.*

Ma'ltern, *va.* (haben) pobierać zapłatę od mlewa; mierzyć zboże małdrem.

Malte'ſer, Malte'ſerritter, *sm.* -s, *pl.* —, kawaler maltański.

Malte'ſerkreuz, *sn.* -s, *pl.* —, krzyż maltański.

Malte'ſerorden, *sm.* -s, zakon maltański.

Malte'ſerritter, *sm.* obacz Malteſer.

Malträtie'ren, *va.* (haben) maltretować, źle się obchodzić z kim.

Malva'ſier, Malva'ſierwein, *sm.* małmazya *f.*, wino *n.* małmazkie.

Ma'lve, *sf. pl.* -n, ślaz *m.* (ogrodowy). [waty.

Ma'lvenartig, *adi.* ślazo-

Malz, *sn.* -es, słód *m.*; an ihm iſt Hopfen und — verloren obacz pod Hopfen; — dörren oździć, suszyć słód.

Ma'lzabgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, słodowiny *pl.*

Ma'lzbier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piwo słodowe.

Ma'lzboden, *sm.* -s, *pl.* -böden, strych *m.* na słód.

Ma'lzbottich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, beczka, w której się ziarna zbożowe słoduje.

Ma'lzdarre, Ma'lzdörre, *sf.* suszarnia słodowa, oździca *f.*

Ma'lzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak graniczny.

Ma'lzen, *va.* i *vn.* (haben) słód robić, przyrządzać ziarna zbożowe na słód.

Ma'lzer, Mä'lzer, Ma'lzmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, słodownik *m.*, mielcarz *m.*

Mälzerei', *sf. pl.* -en, słodownia *f.*, ozdownia *f.*, mielcuch *m.*

Ma'lzextrakt, *sm.* i *sn.* -es, -e, esencya słodowa.

Ma'lzextraktbonbons, *sn. pl.* pastylki słodowe.

Ma'lzhaus, *sn.* obacz Mälzerei.

Ma'lzkrücke, *sf. pl.* -n, łopata *f.* (do przerzucania) słodu.

Ma'lzmühle, *sf. pl.* -n, młyn *m.* do mielenia słodu.

Ma'lzzucker, *sm.* -s, *pl.* —, cukier słodowy.

Mama', *sf. pl.* -s, mama *f.*

Mama'chen, *sn.* -s, *pl.* i -s, mamunia *f.*, mamusia *f.*

Mameluck', *sm.* -en, *pl.* -en, mameluk *m.*

Ma'mmon, *sm.* -s, mamona *f.*, skarb *m.*, bogactwo *n.*, doczesne dobra *pl.*

Ma'mmonsdiener, *sm.* -s, *pl.* —, **Ma'mmonsknecht,** *sm.* -(e)s, *pl.* -e, człowiek mamonie służący, oddany.

Ma'mmut, *sn.* -(e)s, *pl.* -s, i -e, mamut *m.*

Mamſe'll, *sf. pl.* -en, i -s, 1) = Mademoiſelle; alte — stara panna; 2) panna sklepowa.

Man, *pron. indefin.* używane w wyrażeniach nieosobistych, francuskie on, w polskim języku nie istnieje, tłómaczy się rozmaicie, niekiedy liczbą mnogą, także przez się lub kto; was wird — ſagen? co ludzie powiedzą, świat powie? — ſagte mir powiedziano, mówiono mi, ktoś mi powiedział; wenn — fragen, bitten darf jeśli spytać, prosić wolno; das kann — erfahren o tem można się dowiedzieć; — kann ihn rufen można go zawołać; wenn — uns ſähe gdyby nas kto widział; — verlangt zu wiſſen chcą wiedzieć; — redet ſich oft ein, daß . . . często sobie wmawiamy, że . . .; — fand ihn verwundet znaleziono go rannego; — ſchickte nach dem Arzte posłano po lekarza; — bittet die Herren einzutreten prosimy panów, proszą, by panowie weszli; — erlaube mir niechaj mi wolno będzie, pozwólcie mi; — kommt ktoś nadchodzi; — klopft, läutet ktoś puka, dzwoni; — ſtöre mich nicht niech mi nikt nie przeszkadza; — ſchenke mir niech mi kto podaruje; — höre słuchajcie, słuchajmy.

Mäna'de, *sf. pl.* -n, menada *f.*, bachantka *f.*

Manaki'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, górzyk *m.*; krótkodziób *m.* (ptak).

Manch, *pron.* 1) *indecl.* — ein Mann niejeden człowiek; — eine Frau, — ein Kind niejedna kobieta, niejedno dziecię; 2) -er, -e, -es, niektóry, niejeden; -e unſerer Freunde niektórzy nasi przyjaciele; -e Freude niejedna uciecha; wie -en Tag hat er nicht gegeſſen!

ileż to dni nie jadł! =er lacht am Morgen, der am Abend weint kto rano się śmieje, wieczór płacze, kto rano za wiele się śmieje, wieczór płakać może; ſo =es Mal, liebe Mal niejeden raz, ileż to razy; =es niejedno, niemało, dużo; =e niektórzy, wielu; ich habe dir =es zu ſagen mam ci niejedno (wiele) do powiedzenia.

Ma'ncherlei, *adi. indecl.* różny, rozmaity; auf — Art w rozmaity sposób, rozmaitym sposobem; — Gerüchte różne wieści, pogłoski.

Ma'nchmal, *adv.* czasem, nieraz, niekiedy; kilka razy, często, niejednokrotnie.

Mancine'llenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, jabłusznik *m.*, koniszał *m.*

Manda'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, mandant *m.*, mocodawca *m.*, zlecennik *m.*

Mandari'n, *sm.*, =(e)s, i =en, *pl.* =e, i =en, mandaryn *m.*

Mandari'ne, *sf. pl.* =n, (pomarańcza) mandarynka *f.*

Manda't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, mandat *m.*, zlecenie *n.*, pełnomocnictwo *n.*; przekaz pocztowy (w Szwajcaryi).

Mandata'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mandataryusz *m.*, pełnomocnik *m.*

Ma'ndel, *sf. pl.* =n, 1) migdał *m.* (owoc i gruczoł w gardle); =n, *pl.* im Halſe guziki *pl.*; 2) mędel *m.*, ćwierć *f.* kopy.

Ma'ndel=, *adi.* migdałowy.

Ma'ndelbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo migdałowe.

Ma'ndelbräune, Ma'ndelentzündung, *sf.* zapalenie *n.* migdałów (w gardle).

Ma'ndelförmig, *adi.* migdałowaty.

Ma'ndelhäher, *sm.* =s, *pl.* —, **Ma'ndelkrähe,** *sf. pl.* =n, kraska *f.*, krasnowronka *f.* (ptak).

Ma'ndelkleie, *sf.* otrąbki *pl.*

Ma'ndelmilch, *sf.* mleczanka migdałowa, orszada *f.*

Ma'ndelmilchſtoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mlecznik *m.*

Ma'ndeln, 1) *va.* (haben) liczyć, mierzyć na mędle; wiązać w snopy; 2) *vn.* (haben) das Getreide mandelt gut zboże daje dużo mędli.

Ma'ndelnuß, *sf. pl.* =nüſſe, orzech migdałowy.

Ma'ndelöl, *sn.* =(e)s, olejek migdałowy.

Ma'ndelſeife, *sf. pl.* =n, mydło migdałowe.

Ma'ndelſpeiſe, *sf. pl.* =n, potrawa *f.*, legumina *f.* z migdałów.

Ma'ndelſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, migdałowiec *m.* (kamień).

Ma'ndeltaube, *sf.* obacz Mandelhäher.

Ma'ndelteig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ciasto migdałowe.

Ma'ndeltorte, *sf. pl.* =n, tort migdałowy.

Ma'ndeltrank, *sm.* =(e)s, *pl.* =tränke, orszada *f.*

Ma'ndelweide, *sf. pl.* =n, wierzba migdałowa.

Ma'ndelzehnte, *sm.* =n, *pl.* =en, dziesięcina snopowa.

Ma'ndelweiſe, *adv.* mędlami, na mędle.

Mandoli'ne, *sf. pl.* =n, mandolina *f.*

Mandri'll, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mandryl *m.* (małpa).

Ma'nen, *sm. pl.* cienie *pl.*, dusze *pl.* zmarłych (mitologia).

Manga'n, *sn.* =(e)s, brunatnik *m.* (kruszec).

Ma'nge, i **Ma'ngel,** *sf. pl.* =n, magiel *m.*

Ma'ngel, *sm.* =s, *pl.* Mängel, 1) niedostatek *m.*, brak *m.*, bieda *f.*; — an Lebensmitteln brak żywności; er hat — an Geld brak mu pieniędzy; — an etw. haben mieć brak czego, nie mieć czego; aus — an Gelegenheit dla braku sposobności; es iſt kein — an Käufern nie braknie na kupujących, jest dosyć kupujących; daran iſt kein — nie braknie tego, nie zbywa na tem; in — geraten przyjść do niedostatku, popaść w biedę; er leidet großen — jest w wielkim niedostatku, w wielkiej biedzie; dieſem — kann man abhelfen temu niedostatkowi można zapobiedz; 2) wada *f.*; wadliwość *f.*; jeder Menſch hat Mängel każdy człowiek ma wady; — in der Verpackung wadliwość opakowania (kolej.).

Ma'ngelbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, maglownica *f.*

Ma'ngelhaft, *adi.* niezupełny, niedostateczny, niecałkowity; mający braki, wadliwy; *adv.* niezupełnie, niedostatecznie; wadliwie.

Ma'ngelhaftigkeit, *sf.* niedostateczność *f.*, niecałość *f.*, niedokładność *f.*; wadliwość *f.*

Ma'ngelholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, wałek *m.* (do maglowania).

Ma'ngeln, I. *va.* (haben) także **Man'gen,** maglować; den Teig — taczać, wałkować ciasto; II. *v. impers.* (haben) niedostawać, brakować, braknąć, zbywać na czem, potrzebować a nie mieć czego; Kleingeld mangelt ihm oft brak mu często drobnej monety; es mangeln noch zwei Kronen an der Summe niedostaje jeszcze dwóch koron do tej sumy; an gutem Willen mangelt es ihm nicht nie zbywa mu na dobrej woli; laſſe es dir an nichts — nie żałuj sobie niczego; an mir ſoll es nicht — co do mnie ociągać się nie będę, uczynię co będę mógł.

Ma'ngelſtube, *sf. pl.* =n, maglownia *f.*

Ma'ngeltuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, magielnik *m.*, maglownik *m.*

Ma'ngelwalze, *sf. pl.* =n, wałek *m.* do maglowania.

Ma'ngfutter, Ma'ngkorn, *sn.* =s, pasza mieszana, żyto z pszenicą mieszane.

Ma'ngold, *sn.* =(e)s, patrak *m.*, botwina *f.*, ćwikła *f.*, karota *f.*

Manichä'er, *sm.* =s, *pl.* —, manicheusz *m.*, wierzyciel naprzykrzony (gwara studencka).

Manie', *sf. pl.* =(e)n, mania *f.*; urojenie *n.*

Manie'r, *sf. pl.* =en, maniera *f.*, sposób *m.*; sposób zachowywania się, obyczaj *m.*; nach ſeiner — na swój sposób; mit guter — z dobremi manierami, grzecznie, ukła-

dnie, uprzejmie; was iſt das für eine —? co to za sposób? das iſt keine — to się nie godzi; er hat keine =en nie ma ułożenia, nie umie się zachowywać.

Manirie'ren, *va.* (haben) manierować.

Manirie'rt, *adi.* wyszukany, wykwintny; zmanierowany, przesadny, nienaturalny.

Manirie'rtheit, *sf.* zmanierowanie *n.*, przesada *f.*, nienaturalność *f.*

Manie'rlich, *adi.* grzeczny, ugrzeczniony, dobrze ułożony, umiejący się zachować przyzwoicie, obyczajny; *adv.* grzecznie.

Manie'rlichkeit, *sf.* grzeczność *f.*, ugrzecznienie *n.*, dobre ułożenie; obyczajność *f.*

Manife'ſt, *sn.* =es, *pl.* =e, manifest *m.*, orędzie *n.*; ein — erlaſſen wydać, ogłosić manifest.

Manifeſtatio'n, *sf. pl.* =en, manifestacya *f.*, objawienie *n.*

Manifeſtatio'nseid, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przysięga manifestacyjna.

Manifeſtie'ren, *va.* (haben) manifestować, objawiać, okazywać; złożyć przysięgę manifestacyjną; podać do aktu sądowego.

Manipulatio'n, *sf. pl.* =en, manipulacya *f.*, wykonywanie *n.* jakiej roboty, kierowanie *n.* czem.

Manipulie'ren, *va.* (haben) manipulować, kierować czem, zarządzać czem.

Ma'nko, *sn.* =s, *pl.* =s, zanik *m.*, ubytek *m.*; Feſtſtellung des =s stwierdzenie *n.* ubytku (kolejn. i handel).

Mann, *sm.* =(e)s, *pl.* Männer, 1) człowiek *m.*; mąż *m.*; junger, alter, kranker — młody, stary, chory człowiek; zum =e heranwachſen podrosnąć na człowieka; geſetzter — stateczny, poważny człowiek; ein — in ſeinen beſten Jahren, in mittleren Jahren człowiek w kwiecie, w sile wieku, w średnim wieku; der gemeine — człowiek z ludu, prostak *m.*, chłopi *pl.*, pospólstwo *n.*; ſich als ein — zeigen okazać się mężem; — für — chłop w chłopa, jeden po drugim, wszyscy razem; — gegen — kämpfen walczyć pojedynczo, jeden z jednym, z drugim; wieviel beträgt es, macht es auf den —? ile wypada na każdego?; drei — hoch we trzech, po trzech, samotrzeć; hundert — sto ludzi, sto głów; mit — und Maus ze szczętem, do szczętu; ich kenne meinen — wiem z kim mam do czynienia, znam ja swoich; ich halte mich an meinen — ja się trzymam tego, odwołuję się do tego, od kogo to mam; an den rechten, unrechten — kommen trafić dobrze, źle; ein ganzer — mąż w całem tego słowa znaczeniu; das iſt ein — für mich ten człowiek mnie się podoba; er iſt nicht =s genug bazu nie jest na tyle mężem, nie ma na tyle odwagi, nie podoła temu, nie ma sił po temu; etw. an den — bringen pozbyć się czego, sprzedać co; ſeinen — ſtehen być mężem, mieć odwagę, stawić wszystkim czoło; podołać, dać czemu radę; ſeinen — ſtellen przyczynić się swoją częścią; wenn Not an den — (kommt) jak potrzeba zmusi, jak bieda wlezie za kołnierz, jak się okaże konieczna potrzeba; ich bin dir =s dafür ja ci za to ręczę; ein —, ein Wort kto dał słowo, dotrzymać go winien; den Herrgott einen guten — ſein laſſen nie tykać niczego, nie mieszać się do niczego; uns fehlt noch der vierte — jeszcze czwartego brakuje (do gry); 2) mąż *m.*, małżonek *m.*; einen — haben mieć męża; einen — nehmen wyjść za mąż; wie — und Frau leben żyć jak mąż i żona; ſie iſt der — im Hauſe ona w domu panem, rozkazuje; 3) *pl.* Mannen, wasal *m.*; 4) *pl.* Mann; wojownik *m.*, żołnierz *m.*; człowiek *m.*, głowa *f.* (jeśli tylko o liczbę chodzi); eine Armee von 100000 — wojsko stotysięczne; ich brauche 100 — potrzebuję stu ludzi; 5) alter — stary (na nowo odkopany) chodnik, starodawne wyrobisko (górnictwo).

Ma'nna, *sf.* manna *f.*

Ma'nnabirne, *sf. pl.* =n, gruszka późno dojrzewająca.

Ma'nnagras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, manna *f.* (roślina).

Ma'nnbar, *adi.* dojrzały, dorosły; zdolny, zdatny do ożenienia, zdatna do zamążpójścia; — werden dojrzewać, dojrzeć, (z)mężnieć.

Ma'nnbarkeit, *sf.* wiek dorosły, dojrzały; męskość *f.*, męstwo *n.*

Mä'nnchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Mann, 1) człowieczek *m.*; ein ſaubereš — poczesna figurka; ein ſonderbares — osobliwsza figura; mein —, mein liebes—! mój kochany mężulko!; 2) samiec *m.*; 3) der Haſe macht — (także Männerchen) kot (zając) dał kominka, siedzi na tylnych skokach; — auf= — abdrucken sporządzić zwykły przedruk (dzieła, książki).

Mä'nnergeſangverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stowarzyszenie *n.* śpiewaków.

Mä'nnergeſchlecht, *sn.* =(e)s, ród męski.

Mä'nnermord, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mężobójstwo *n.*

Mä'nnertreue, *sf.* 1) wierność *f.* mężczyzn, mężów; 2) mikołajek polny (roślina).

Mä'nnervolk, *sn.* =(e)s, mężczyzni *pl.*, płeć męska.

Mä'nnerwürde, *sf.* godność męska.

Ma'nnesalter, *sn.* =s, wiek męski; im beſten — w sile wieku.

Ma'nnesarbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.* dla mężczyzn(y).

Ma'nnesmord, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mężobójstwo *n.*, małżonkobójstwo *n.*

Ma'nnesmut, *sm.* =(e)s, odwaga męska.

Ma'nn(e)sſtamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtämme, szczep męski, linia męska.

Ma'nnesſtimme, *sf. pl.* =n, głos męski.

Ma'nneswort, *sn.* =(e)s,

słowo *n.* człowieka honorowego.

Ma'nneswürde, *sf.* obacz Männerwürde.

Ma'nnhaft, *adi.* mężny, dzielny, odważny, waleczny, bitny; *adv.* mężnie, odważnie, walecznie.

Ma'nnhaftigkeit, *sf.* męstwo *n.*, odwaga *f.*, waleczność *f.*, bitność *f.*

Ma'nnheit *sf.* 1) męskość *f.*, męstwo *n.*; jmndm die — nehmen pozbawić kogo męskości; 2) męstwo *n.*, odwaga *f.*, waleczność *f.*; = Mannhaftigkeit; 3) powinność lennicza.

Ma'nnhoch, *adi.* obacz Mannshoch.

Ma'nnigfach, **Ma'nnigfaltig**, *adi.* rozmaity, różny, rozliczny, wieloraki, rozmaitego rodzaju; *adv.* rozmaicie, rozlicznie.

Ma'nnigfaltigkeit, *sf.* rozmaitość *f.*, rozliczność *f.*, wielorakość *f.*

Mä'nnlich, *pron. indef. indecl.* (przestarzałe) wir entbieten — unſeren Gruß pozdrawiamy wszystkich i każdego z osobna; (dziś używane tylko w zwrocie) es iſt — bekannt wiadomo wszystkim, każdemu z osobna, wiadomo powszechnie.

Mä'nnin, *sf. pl.* =innen, 1) niewiasta *f.* (biblia); 2) = Mannweib.

Mä'nnlein, *sm.* =s, *pl.* —, *dim.* od Mann, człowieczek *m.*, mężyk *m.*

Mä'nnlich, I. *adi.* 1) męski; =es Geſchlecht płeć męska; rodzaj męski (gramatyka); =e Linie linia męska, ród męski; =es Glied członek męski; =es Ausſehen wygląd męski; =es Alter wiek męski; ſie hat eine =e Stimme ma organ, głos męski; =es Weib kobieta o postawie męskiej, mająca wygląd mężczyzny; 2) =e Gewalt władza *f.* męża nad żoną; =e Reime rym męski; 3) mężny, odważny, waleczny; =es Weib mężna, odważna kobieta; =e Tat czyn mężny; =er Entſchluß postanowienie odważne; =er Stil styl jędrny, dosadny; =e Hand pismo męskie, mężczyzny; II. *adv.* po męsku; mężnie, odważnie; — ausſehen wyglądać po męsku; ſich — wehren bronić się mężnie.

Mä'nnlichkeit, *sf.* męskość *f.*; męstwo *n.*

Ma'nnloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, właz *m.*, łaz *m.*, otwór roboczy (górn.).

Ma'nnlochdeckel, *sm.* =s, *pl.* —, przykrywa *f.* włazu (górn.).

Ma'nnlosigkeit, *sf.* okrota *f.*

Ma'nnsbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, mężczyzna *m.* (poufale).

Ma'nnsblut, *sn.* =(e)s, pochybek *m.*

Ma'nnſchaft, *sf.* 1) męskość *f.*; = Mannheit; 2) —, *collectiv. pl.* =en, ludzie *pl.*; die junge — eines Ortes młódź *f.*, młodzież *f.* pewnej miejscowości; auserleſene — dobrany lud, chłop w chłopa; 3) żołnierze *pl.*, wojsko *n.*, siła zbrojna, korpus *m.*, żołnierze podwładni (w przeciwstawieniu do przełożonych poruczników); górnicy *pl.*; załoga okrętowa.

Ma'nnſchaftsbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, rodowód górniczy.

Ma'nnſcheu, *adi.* mająca wstręt od mężczyzn.

Ma'nns=, *adi.* męski.

Ma'nnsdick, *adi.* i *adv.* grubości mężczyzny.

Ma'nnserbe, *sm.* =n, *pl.* =n, dziedzic *m.* płci męskiej; dziedzic lenna męskiego, dziedzic lenna w linii męskiej.

Ma'nnsgedenken, *sn.* obacz Menſchengedenken.

Ma'nnsgeſtalt, *sf. pl.* =en, postawa *f.*, postać męska.

Ma'nnshemd, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, koszula męska.

Ma'nnshoch, *adi.* wysoki jak mężczyzna, wysokości mężczyzny; *adv.* na mężczyznę, na chłopa wysoko.

Ma'nnshöhe, *sf.* wysokość *f.* mężczyzny.

Ma'nnskleidung, *sf. pl.* =en, męska suknia, męski ubiór, strój.

Ma'nnskloſter, *sn.* =s, *pl.* =klöſter, klasztor mnisi.

Ma'nnskraft, *sf. pl.* =kräfte, siła męska, męskość *f.*

Ma'nnslänge, *sf.* wzrost *m.* (długość *f.*) mężczyzny.

Ma'nnsleute, *sm. pl.* mężczyźni *pl.* (poufale).

Ma'nnsname, *sm.* =ns, *pl.* =n, imię męskie.

Ma'nnsperſon, *sf. pl.* =en, mężczyzna *m.*, chłop *m.*

Ma'nnspflicht, *sf. pl.* =en, obowiązek *m.* mężczyzny; powinność małżeńska (męża).

Ma'nnsſchild, *sm.* =(e)s, dziwotka *f.*, naradka *f.* (roślina).

Ma'nnsſchneider, *sm.* =s, *pl.* —, krawiec męski, dla mężczyzn.

Ma'nnsſtamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtämme, szczep męski, linia męska.

Ma'nnsſucht, *sf.* obacz Mannstollheit.

Ma'nnsſüchtig, **Ma'nnstoll**, *adi.* lubieżna; *adv.* lubieżnie.

Ma'nnstief, *adi.* i *adv.* na chłopa głęboko.

Ma'nnstollheit, *sf.* szał lubieżny (u kobiet).

Ma'nnstreu(e), *sf.* 1) wierność męska; 2) latawiec *m.*, latawica *f.*, płodzień *m.*, mikołajek polny, mikołajek górny, babia rzyć, boży dar (roślina).

Ma'nnsvolk, *sn. collectiv.* =(e)s, mężczyźni *pl.*

Ma'nnszucht, *sf.* karność *f.* (szczególnie wojskowa).

Ma'nnweib, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) hermafrodyta *m.*, człowiek dwupłciowy, dwupłciowiec *m.*; 2) męska kobieta, kobieta jak dragon.

Manome'ter, *sn.* i *sm.* =s, *pl.* —, manometr *m.*, paromierz *m.*

Manome'terhahn, =s, *pl.* =hähne, **Manome'terwechſel**, *sm.* =s, *pl.* —, kurek *m.* manometru.

Manome'terlaterne, *sf. pl.* =n, latarka manometrowa.

Manö'ver, *sn.* =s, *pl.* —, manewr *m.*, manewry *pl.*, ćwiczenia wojskowe.

Manövrie'ren, *vn.* (haben) manewrować, odbywać ćwiczenia, obroty wojskowe.

Mansa'rde, *sf. pl.* =en, **Mansa'rdestube**, *sf. pl.* =n, **Mansa'rdezimmer**, *sn.* =s, *pl.* —, poddasze *n.*, izba *f.* na poddaszu.

Mansch, *sm.* =es, obacz Matsch i Mantscherei.

Ma'nschen, *vn.* obacz Mantschen.

Manschе'tte, *sf. pl.* =n, mankiet *m.*, mankietek *m.*; er hat =n, die =n wackeln ihm strach go bierze, stracha się, jest w strachu.

Manschе'ttenfieber, *sn.* =s, gorączka *f.* ze strachu, trema *f.*

Manschе'ttenknopf, *sm.* =es, *pl.* =knöpfe, spinka *f.* (od) do mankietów.

Manschе'ttenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, mankietnik *m.*; =in, *sf. pl.* =innen, mankietnica *f.*

Ma'ntel, *sm.* =s, *pl.* Mäntel, 1) płaszcz *m.*; zarzutka *f.*; sich in den — hüllen zawinąć się w płaszcz, owinąć się płaszczem; den — umnehmen, umhängen zarzutkę na siebie wziąć, zarzucić płaszcz (na siebie); den — nach dem Winde hängen, drehen patrzeć skąd wiatr wieje, płynąć z prądem, stosować się zawsze do okoliczności; mit dem — der Liebe bedecken pokryć płaszczykiem miłości, pobłażać; der Sache einen — umhängen obacz pod Mäntelchen; 2) — eines Aktenbündels okładka *f.*, opaska *f.* zbioru aktów; — einer Glocke, eines Kegels, powierzchnia *f.* dzwonu, stożka; (w leśnictwie) ostatnie, graniczne drzewa lasu.

Mä'ntelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dimin.* od Mantel, płaszczyk *m.*; zarzutka *f.*, mantylka *f.* (dla kobiet); kołnierz *m.* prałatów; der Sache ein — (albo einen Mantel) umhängen okryć co płaszczykiem, upozorować co.

Ma'ntelkind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, dziecko nieślubne uprawnione przez następne małżeństwo.

Ma'ntelkragen, *sm.* =s, *pl.* =krägen, kołnierz *m.* do, u płaszcza.

Ma'ntelplatten, *sf. pl.* ostawy *pl.*

Ma'ntelsack, *sm.* =(e)s, *pl.* =säcke, mantelzak *m.*, tłomok *m.*, tłomoczek *m.*

Ma'ntelstock, *sm.* =(e)s, *pl.* =stöcke, sztaluga *f.* na płaszcze.

Ma'ntelzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sukno *n.* na płaszcze.

Manti'lle, (wym.: -tij), *sf. pl.* =n, mantylka *f.*; kołnierzyk *m.*, zarzutka (kobieca).

Ma'ntschen, *vn.* (haben) mieszać, babrać; nieporządnie co robić; gmatwać.

Ma'ntscher, *sm.* =s, *pl.* —, babracz *m.*; gmatwacz *m.*

Mantscherei', *sf. pl.* =en, mieszanina *f.*, babranina *f.*; gmatwanina *f.*

Manua'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, manuał *m.*, książka doręczna (dla tymczasowych zapisków); manuał *m.*, klawiatura *f.*, organów.

Manufaktu'r, *sf. pl.* =en, wyrób *m.* (rękodzielniczy), rękodzielnia *f.*, rękodzieło *n.*; fabryka *f.*, warsztat rękodzielniczy.

Manufaktu'rarbeit, *sf. pl.* =en, robota rękodzielnicza; przemysł rękodzielniczy.

Manufakturi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, **Manufaktu'rarbeiter**, *sm.* =s, *pl.* —, rękodzielnik *m.*

Manufa'kturwaren, *sf. pl.* towary *pl.*, wyroby rękodzielnicze.

Manuskri'pt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, manuskrypt *m.*, rękopis(m) *m.*; ein Stück in — dzieło w rękopisie.

Ma'ppe, *sf. pl.* =n, teka *f.*

Marä'ne, *sf. pl.* =n, marena *f.*, brzena *f.* (ryba).

Mara'smus, *sm.* marazmus *m.*, ogólny upadek sił wskutek podeszłego wieku.

Ma'rbel (także Märbel), *sm.* =s, *pl.* —, płyta marmurowa, marmur *m.*

Mä'rchen, *sn.* =s, *pl.* —, bajka *f.*, powiastka *f.*, opowieść fantastyczna; — erzählen, erdichten pleść bajki, zmyślać.

Mä'rchendichter, **Mä'rchenerzähler**, *sm.* =s, *pl.* —, bajkopisarz *m.*; bajkarz *m.* (żartobliwie).

Mä'rchenhaft, *adi.* bajeczny; *adv.* bajecznie.

Mä'rchenhaftigkeit, *sf.* bajeczność *f.*

Mä'rchenwelt, *sf. pl.* =en, świat *m.* bajek, świat wymarzony, zmyślony, fantastyczny.

Ma'rder, *sm.* =s, *pl.* —, kuna *f.* (zwierzę); (przenośnie) złodziej *n.*

Ma'rderfell, *sn.*, **Ma'rderpelz**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kunie futro, kuny *pl.*

Mä're, *sf. pl.* =n, **Mär**, *sf. pl.* =en, nowina *f.*, wieść *f.*, wiadomość *f.*; opowieść *f.*, podanie *n.*

Mare'lle, *sf. pl.* =n, morela *f.* (owoc).

Margare'tenblümchen, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Gänseblume.

Margare'tenbirne, *sf. pl.* =n, małgorzatka *f.* (owoc).

Margari'n, *sn.* =s, margaryna *f.*

Margina'lien, *sn. pl.* przypiski marginesowe, przypiski *pl.*, uwagi *pl.* na brzegu książki napisane.

Marie'napfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, rodzaj jabłka wczesnego.

Marie'nbild, *sn.* =(e)s, *pl* =er, obraz *m.* Panny Maryi, Najświętszej Panny.

Marie'nblümchen, *sn.* **Marie'nblume**, *sf.* obacz Gänseblume.

Marie'nbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, braciszek *m.* z zakonu Karmelitów.

Marie'ndienſt, *sm.* =es, nabożeństwo *n.* na cześć Panny Maryi.

Marie'ndiſtel, *sf. pl.* =n, oset miękki (ziele).

Marie'ndorn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, głóg *m.*, róża polna.

Marie'nfeſt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, uroczystość *f.*, święto *n.* Najświętszej Panny.

Marie'nglas, *sn.* =ſes, kamienny łupek, mika *f.*

Marie'nglöckchen, *sn.* =s, *pl.* —, lanuszka *f.*, lanka *f.* (roślina).

Marie'ngras, *sn.* =ſes, *pl.*

=gräser, miodunka *f.*, klosówka *f.*, trawa wonna, trawa Panny Maryi.

Marie'nhühnchen, Marie'nhuhn, *sn.*, **Marie'nkäfer,** *sm.*, **Marie'nkälbchen,** *sn.* =s, *pl.* — biedrunka *f.* (gatunek chrząszcza).

Marie'nhimmelsröslein, *sn.* =s, *pl.* —, kąkolik *m.* (roślina).

Marie'nkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, biedrunka *f.* (chrząszcz).

Marie'nkrönchen, *sn.* ob. Gänseblume.

Marie'nminze, *sf. pl.* =n, marzymiętka *f.* (roślina).

Marie'nnessel, *sf. pl.* =n, kocia mięta (roślina).

Marie'nröschen, *sn.* =s, *pl.* —, **Marie'nrose,** *sf. pl.* =n, różyczka Panny Maryi, firletka *f.*

Marie'nsommer, *sm.* =s, *pl.* —, babie lato; = Altweibersommer.

Marie'ntag, *sm.* obacz Marienfest.

Marie'ntränen, *sf. pl.* nawrot pospolity (gatunek prosa).

Marie'nwürmchen, *sn.* =s, *pl.* —, biedrunka *f.* (chrząszcz).

Marina'de, *sf. pl.* =n, marynata *f.*

Mari'ne, *sf. pl.* =n, marynarka *f.*

Ma'rineminiſterium, *sn.* =s, *pl.* =rien, ministeryum *n.* marynarki.

Mari'neſoldat, *sm.* =en, *pl.* =en, marynarz *m.*

Mari'neſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obraz przedstawiający sceny z życia marynarzy lub zdarzenia na morzu.

Mari'newesen, *sn.* =s, marynarka *f.*

Marinie'ren, *va.* (haben) marynować; marinierter Fiſch ryba marynowana; marinierte Fiſche marynaty *pl.*

Marione'tte, *sf. pl.* =n, łąteczka *f.*, łątka *f.*, maryonetka *f.*

Marione'ttenbude, *sf. pl.* =n **Marione'ttenſpiel,** *sn.*, =es, *pl.* =e, **Marione'ttentheater,** *sn.*, =s, *pl.* — teatr *m.*, komedya *f.*, maryonetek.

Marione'ttentheaterbeſitzer, *sm.* =s, *pl.* —, łątkarz *m.*

Mariti'm, *adi.* morski.

Mark, I. *sn.* =(e)s, 1) szpik *m.* (w kościach), tuk *m.*; — der Bäume rdzeń *m.*, drzeń *m.* (w drzewach); — des Obſtes ośrodek *m.*, jądro *n.*, mięso *n.* (owoców); verlängertes — obacz Rückenmark; das — aus einem Knochen ziehen wydobyć, wyssać szpik z kości; voll — rdzenny; die Kälte bringt durch — und Bein zimno przenika wskróś; 2) siła *f.*; treść *f.*, zawartość *f.*; ein Menſch ohne — człowiek bez siły, bez woli, bez energii; ein Buch ohne — książka bez treści; er hat — in den Knochen ma siłę w kościach; kein — in den Knochen haben nie mieć siły (w kościach); jmndm das — aus den Knochen ziehen, jmndn bis aufs — [aus]ſaugen wyssać kogo do ostatniej kropli; II. *sf. pl.* =en, 1) znak *m.* (graniczny), cecha *f.*; 2) prowincya *f.*, kraj *m.*, marchia *f.*; die — Brandenburg marchia brandenburska; 3) eine — Gold, Silber grzywna złota, srebra; 4) *plur.* Mark marka *f.* (moneta).

Ma'rkbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* **Ma'rkbäume,** drzewo graniczne; = Grenzbaum.

Ma'rkbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Ma'rkknochen,** *sm.* =s, *pl.* —, kość *f.* ze szpikiem, pełna szpiku, rura szpikowa.

Ma'rke, *sf. pl.* =n, marka *f.*; znak *m.*, piętno *n.*; szton *m.* (znak w grze); znaczek listowy, pocztowy (= Briefmarke); znaczek stemplowy, stempel *m.* (= Stempelmarke); znak fabryczny (= Fabrikzeichen); Wein von guter — dobre, szlachetne wino.

Ma'rken, I. *va.* (haben) 1) ein Feld — odgraniczać pole, pociągnąć granice między polami; 2) znaczyć (handel, np. pakunki pocztowe); II. *vn.* das Erz markt ruda wydaje pół funta kruszcu szlachetnego na cetnar metryczny.

Ma'rkenſammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* znaczków pocztowych.

Ma'rkenſchutz, *sm.* =es, ochrona prawna znaków fabrycznych.

Markete'nder, *sm.* =s, *pl.* —, markietan *m.*, bazarnik *m.*

Markete'nderbude, *sf. pl.* =n, kantyna wędrowna.

Markete'nderei', *sf. pl.* =en, markietaństwo *n.*

Markete'nderin, *sf.*, *pl.* =innen, markietanka *f.*, bazarnica *f.*

Markete'ndern, *vn.* (haben) trudnić się markietaństwem.

Ma'rkgenoſſe, *sm.* =n, *pl.* =n, opolczyk *m.*, kopnik *m.*

Ma'rkgenoſſenſchaft, *sf. pl.* =en, opole *n.*

Ma'rkgerechtigkeit, *sf.* prawo *n.* wyznaczania granic; sądownictwo powiatowe.

Ma'rkgraf, *sm.* =en, *pl.* =en, margrabia *m.*

Ma'rkgräfin, *sf. pl.* =innen, margrabina *f.*

Ma'rkgräflich, *adi.* margrabski.

Ma'rkgrafſchaft, *sf. pl.* =en, **Ma'rkgrafentum,** *sn.* =(e)s, *pl.* =tümer, margrabstwo *n.* (pierwsze na oznaczenie posiadłości, drugie godności i posiadłości).

Markie'ren, I. *va.* (haben) 1) znaczyć, naznaczyć; 2) frazować, wymawiać wyrazy dobitnie jeden za drugim; II. ſich —, *vr.* (haben) wyróżniać się, wpadać w oczy; III. markiert *pp.* i *adi.* =es Geſicht wyrazista twarz; =e Züge rysy charakterystyczne, dobitne.

Ma'rkig, rzadko **Ma'rkicht,** *adi.* pełny szpiku, szpikowaty; =e Rede jędrna mowa.

Ma'rkknochen, *sm.* obacz Markbein.

Ma'rklinie, *sf. pl.* =n, linia graniczna.

Ma'rklos, *adi.* bez szpiku; bezsilny.

Ma'rkolf, *sm.* =s, marcholt *m.* (ptak bajeczny).

Ma'rkſcheide, *sf. pl.* =n, granica *f.*, linia graniczna.

Ma'rkſcheidekunſt, Ma'rkſcheidung, *sf.* sztuka *f.* roz-

mierzania granic; miernictwo *n.* (polne i górnicze).

Ma'rkſcheider, *sm.* -s, *pl.* —, miernik polowy, miernik górniczy, geometra górniczy.

Ma'rkſcheiderbock, *sm.* -(e)s, *pl.* böcke, chyba *f.*, chybienie *n.* (górnictwo).

Ma'rkſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, rdzeniak *m.* (choroba).

Ma'rkſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień graniczny, granicznik *m.*

Ma'rkſtrahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -en promień rdzenny.

Ma'rkſubſtanz, *sf.* substancya szpikowa.

Markt, *sm.* -(e)s, *pl.* Märkte, targ *m.*, targowisko *n.*, rynek *m.*; miasteczko *n.* (= Marktflecken), jarmark *m.*; morgen wird — ſein jutro (od)będzie (się) targ; zu -e, auf den — gehen iść na targ; die Märkte beziehen, bereiſen bywać, handlować na targach; den — beſchicken wysyłać towary na targ; zu -e bringen przynieść na targ, (przenośnie:) wyjechać z czem, odezwać się z czem; ſeine Haut zu -e tragen nadstawić skóry, wystawiać się na niebezpieczeństwo; jmndm den — verderben targ komu popsuć, popsuć komu interes; den — drücken wywołać obniżkę cen targowych.

Ma'rktbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sprawozdanie targowe.

Ma'rktbude, *sf. pl.* -n, buda jarmarczna.

Ma'rkten, *vn.* (haben) um etw. — targować się o co; kupować lub sprzedawać (na targu); mit ſeiner Ehre, ſeinem Gewiſſen — frymarczyć swoim honorem, sumieniem.

Ma'rktflecken, *sm.* -s, *pl.* —, miasteczko targowe, jarmarkowe.

Ma'rktfreiheit, *sf.* prawo *n.*, przywilej *m.* odbywania targów, jarmarków.

Ma'rktgänger, *sm.* -s, *pl.* —, sprzedający *m.* na targu.

Ma'rktgängig, *adi.* 1) ſ-er Preis cena targowa; 2) łatwy do zbycia.

Ma'rktgebühren, *sf. pl.* jarmarczne *n.*, targowe *n.*

Ma'rktgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieniądze *pl.* na zakupno na targu; pieniądze targowe, jarmarczne, utargowane na jarmarku; targowe *n.*, jarmarczne *n.*, opłata *f.* za wolność sprzedawania na targu.

Ma'rktgerechtigkeit, *sf.* ob. Marktfreiheit.

Ma'rkthalle, *sf. pl.* -n, wiata targowa.

Ma'rkthelfer, *sm.* -s, *pl.* —, pomocnik jarmarczny.

Ma'rktkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, kupno targowe; cena targowa.

Ma'rktleute, *sm. pl.* ludzie targowi kupujący lub przedawający na targu.

Ma'rktmann, *sm.* obacz Marktgänger.

Ma'rktmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca targowy.

Ma'rktordnung, *sf. pl.* -en, regulamin targowy.

Ma'rktplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, plac targowy, targowica *f.*, targowisko *n.*; rynek *m.*

Ma'rktpreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, cena targowa.

Ma'rktrecht, *sn.* ob. Marktfreiheit i Marktordnung.

Ma'rktrufer, *sm.* -s, *pl.* —, wywoływacz *m.*, zachwalacz targowy.

Ma'rktſchreier, *sm.* -s, *pl.* —, zachwalacz *m.* własnego towaru; szarlatan *m.*, kuglarz *m.*, szalbierz *m.*

Marktſchreierei', *sf. pl.* -en, zachwalanie *n.* własnego towaru; szarlataństwo *n.*, kuglarstwo *n.*, szalbierstwo *n.*

Ma'rktſchreieriſch, *adi.* szarlatański, kuglarski, szalbierczy; *adv.* po szarlatańsku, kuglarczo, szalbierczo.

Ma'rktſtand, *sm.* obacz Marktbude.

Ma'rkttag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień targowy.

Ma'rktverkehr, *sm.* -(e)s, ruch targowy, targ *m.*

Ma'rktvogt, *sm.* obacz Marktmeiſter.

Ma'rktweib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, kobieta na targu sprzedająca.

Ma'rktzettel, *sm.* -s, *pl.* —, sprawozdanie targowe, spis *m.* cen targowych.

Ma'rktzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło jarmarczne.

Ma'rkung, *sf. pl.* -en, linia graniczna, granica *f.*; przestrzeń *f.*, powiat *m.*

Ma'rkzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, kopiec *m.*

Ma'rmel, *sm.* -s, obacz Marbel i Marmor.

Ma'rmelade, *sf. pl.* -n, marmelade *f.*

Ma'rmeln, *adi.* marmurowy.

Ma'rmelſtein, *sm.* -es = Marmel.

Ma'rmor, *sm.* -s, *pl.* -e, marmur *m.*; karrariſcher — marmur kararyjski, z Karary; — bearbeiten obrabiać, ociosywać marmur; in — arbeiten z marmuru wyrabiać; in — graben ciosać z marmuru; aus — z marmuru, marmurowy *adi.*

Ma'rmorarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.*, wyrób *m.* z marmuru.

Ma'rmorarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, marmurnik *m.*

Ma'rmorart, *sf. pl.* -en, rodzaj *m.* marmuru.

Ma'rmorartig, *adi.* marmurowaty, marmurkowy.

Ma'rmorbecken, *sn.* -s, *pl.* —, wanna marmurowa.

Ma'rmorbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, posąg *m.*, popiersie *n.* z marmuru.

Ma'rmorblock, *sm.* -(e)s, -blöcke, bryła *f.* marmuru.

Ma'rmorblume, *sf. pl.* -n, hiacynt *m.*

Ma'rmorbrecher, *sm.* -s, *pl.* —, marmurnik *m.*

Ma'rmorbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, kopalnia *f.* marmuru, marmurnia *f.*

Ma'rmorbrunnen, *sm.* -s, *pl.* —, studnia *f.* z marmuru.

Ma'rmorbüſte, *sf. pl.* -n, popiersie *n.* z marmuru.

Ma'rmoreidechſe, *sf. pl.* -n, marmurka *f.*

Ma'rmorflecken, *sm. pl.* plamy *pl.*, żyły *pl.* w marmurze.

Ma'rmorfuchs, *sm.* -es, *pl.* -füchſe, marmurek *m.*

Ma'rmorgrube, *sf. pl.* -n,

kopalnia *f.* marmuru, marmurnia *f.*

Ma'rmorherz, *sn.* -ens, *pl.* -en, serce twarde jak skała, jak kamień.

Ma'rmorie'ren, *va.* (haben) marmurować, marmurkowo malować, marmurkową powłokę dawać; -iertes Papier papier marmurkowy, marmurowany.

Ma'rmorkalk, *adi.* zimny jak marmur.

Ma'rmorn, *adi.* marmurowy.

Ma'rmorpalaſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -paläſte, pałac marmurowy.

Ma'rmorplatte, *sf. pl.* -n, tablica marmurowa, marmurka *f.*

Ma'rmorſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala marmurowa.

Ma'rmorſäule, *sf. pl.* -n, słup marmurowy, kolumna marmurowa.

Ma'rmorſchleifer, Ma'rmorſchneider, *sm.* -s, *pl.* —, szlifierz *m.* marmuru, marmurnik *m.*

Ma'rmorſchneideanſtalt, *sf. pl.* -en, pilarnia *f.*

Ma'rmorſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, marmur *m.*

Ma'rmortafel, *sf.* obacz Marmorplatte.

Ma'rmortiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół marmurowy.

Ma'rmorwand, *sf. pl.* -wände, ściana marmurowa, marmurem wykładana.

Maro'd, *adi.* zmęczony, znużony.

Maroden'r, (wym.: -dör) *sm.* -s, *pl.* -e, i -s, maroder *m.*, żołnierz wałęsający się i rabujący.

Marodie'ren, *vn.* (haben) maroderować, wałęsać się i rabować (o żołnierzach podczas wojny).

Maro'kkoleder, *sn.* -s, safian *m.*, marokin *m.*

Maro'ne, *sf. pl.* -n, kasztan *m.*, maron *m.*

Maroni't, *sm.* -en, *pl.* -en, Maronita *m.*

Maroqui'n, (wym.: -kę) *sm.* -s, *pl.* -s, marokin *m.*, safian *m.*; papier safianowy.

Maroqui'nband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, oprawa safianowa, w safian.

Maro'tte, *sf. pl.* -n, kaprys *m.*, urojenie *n.*

Marquen'r, (wym.: -kör) *sm.* -s, *pl.* -e i -s, markier *m.*, kielner *m.*

Marqui's, (wym.: -ki) *sm.* —, *pl.* —, markiz *m.*

Marquiſa't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, markizostwo *n.*

Marqui'ſe, (wym.: -kize) *sf. pl.* -n, markizowa *f.*

Marſch, *sf. pl.* -en, ziemia bagnista, łęgowata; łęgowisko *n.*, żuławy *pl.*

Marſch, *sm.* -es, *pl.* Märſche, marsz *m.*, pochód *m.*; ſich in — ſetzen, ſich auf den — begeben udać się, puścić się w pochód; auf dem -e ſein być w pochodzie; — ſchlagen, blaſen bębnić, trąbić marsza; ein forcierter — marsz forsowny, przyspieszony; *interi.* —! marsz! naprzód!

Ma'rſchall, *sm.* -(e)s, *pl.* -s, i Marſchälle, marszałek *m.*; — ſein marszałkować.

Ma'rſchall-, *adi.* marszałkowy, marszałkowski.

Ma'rſchall(s)ſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, laska *f.*, buława marszałkowska.

Ma'rſchall(s)tafel, *sf. pl.* -n, stół marszałkowski.

Ma'rſchall(s)würde, *sf.* godność marszałkowska, marszałkostwo *n.*

Ma'rſchbefehl, *sm.* -(e)s, -e, rozkaz *m.* do wymarszu, do wyruszenia.

Ma'rſchbereit, Ma'rſchfertig, *adi.* gotów do wyruszenia.

Ma'rſchbereitſchaft, *sf. pl.* -en, gotowość *f.* do wyruszenia.

Ma'rſchboden, *sm.* -s, *pl.* -böden —, ziemia bagnista, łęgowata.

Ma'rſchfieber, *sn.* -s, *pl.* —, febra bagnista, malarya *f.*

Marſchie'ren, *vn.* (ſein) maszerować, ruszyć, być w pochodzie; in Reih' und Glied — maszerować w szeregach.

Ma'rſchig, *adi.* bagnisty, łęgowaty.

Ma'rſchkrankheit, *sf.* obacz Marſchfieber.

Ma'rſchland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, łęgowisko *n.*, żuława *f.*

Ma'rſchländer, *sm.* -s, *pl.* —, żuławianin *m.*

Ma'rſchländerin, *sf. pl.* -innen, żuławianka *f.*

Ma'rſchlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, marsz śpiewany.

Ma'rſchlinie, *sf. pl.* -n, droga *f.*, kierunek *m.* marszu, pochodu.

Ma'rſchordnung, *sf. pl.* -en, porządek *m.* marszu.

Ma'rſchroute, (wym.: rute) *sf. pl.* -n, marszruta *f.*; = Marſchlinie; książka podróżowa, paszport *m.*

Marſeillai'ſe, (wym.: -sejez), *sf.* marsyljanka *f.* (pieśń).

Ma'rsfeld, *sn.* -(e)s, plac *m.* musztry, ćwiczeń.

Ma'rsgaſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -gäſte, stopień *m.* w służbie marynarskiej.

Ma'rslaterne, *sf. pl.* -n, latarnia *f.* u masztu zwierzchniego.

Ma'rsſegel, *sn.* -s, *pl.* —, żagiel *m.* u masztu zwierzchniego.

Ma'rſtall, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtälle, stajnia *f.*

Ma'rter, *sf. pl.* -n, męka *f.*, katusza *f.*, udręczenie *n.*

Ma'rterbank, *sf. pl.* -bänke, katownia *f.*, tortura *f.*

Ma'rterer, *sm.* -s, *pl.* —, katownik *m.*, dręczyciel *m.*

Ma'rtergerät, *sn.*, -es, *pl.* -e, **Ma'rterinſtrument**, *sn.* -es, *pl.* -e przyrząd *m.* do katowania.

Ma'rterholz, *sn.* -es, drzewo *n.*, łoże *n.* do męczenia, do katowania; krzyż *m.*; (przenośnie:) męczennik *m.*, człowiek wyschły jak szczypa.

Ma'rterkammer, *sf. pl.* -n, katownia *f.*, męczarnia *f.*

Ma'rterkreuz, *sn.* -es, *pl.* -e, krzyż *m.* udręczenia.

Ma'rterleben, *sn.* -s, życie męczeńskie.

Ma'rtern, *va.* (haben) dręczyć, męczyć; katować; ſich — udręczać się, zamęczać się; trapić się; ſehr — wy-

męczyć; zu Tode — umęczyć, zamęczyć.

Ma'rterpfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, pal męczeński, katowski.

Ma'rterſtrafe, *sf. pl.* -n, kara z męczarniami połączona, kara umęczenia; kara okrutna.

Ma'rtertod, *sm.* -es, śmierć męczeńska.

Ma'rtervoll, *adi.* pełen męczarni, udręczeń, utrapień; okrutny.

Ma'rterwerkzeug, *sn.* ob. Martergerät.

Ma'rterwoche, *sf.* wielki tydzień.

Martia'lgeſetz, (wym.: -cjal) *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa wojenna, prawo wojenne.

Martia'liſch, *adi.* marsowy, marsowaty.

Ma'rtinsfeſt, *sn.* **Ma'rtinstag**, *sm.* -es, święto *n.*, dzień *m.* Marcina.

Ma'rtinsgans, *sf. pl.* -gänſe, gęś świętomarcińska.

Mä'rtinshorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, rogal świętomarciński, szczodrak *m.*

Mä'rtyrer, *sm.* -s, *pl.* —, męczennik *m.*

Mä'rtyrer-, *adi.* męczeński.

Mä'rtyrerbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, **Mä'rtyrergeſchichte**, *sf. pl.* -n, martyrologia *f.*, historya męczeńska.

Mä'rtyrerin, *sf. pl.* -innen, męczennica *f.*

Mä'rtyrerkrone, *sf. pl.* -n, korona męczeńska.

Mä'rtyrertod, *sm.* -es śmierć męczeńska.

Mä'rtyrertum, *sn.* -s, **Marty'rium**, *sn.* -s, *pl.* -rien, męczeństwo *n.*

Mä'rtyrerverzeichnis, *sn.* -niſſes, *pl.* -niſſe, martyrologia *f.*

Ma'rumkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, kocie ziele.

Maru'ke, *sf. pl.* -n, morela *f.*; gatunek dużych śliwek.

März, *sm.* -es, i -en, *pl.* -e, marzec *m.*; zum — gehörig, im — geboren, geſäet i t. d. marcowy.

März-, *adi.* marcowy.

Mä'rzbier, i **Mä'rzenbier** *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piwo marcowe.

Mä'rzente, *sf. pl.* -n, kaczka w marcu wylężona, marcówka *f.*

Mä'rzglöckchen, *sn.* obacz Schneeglöckchen.

Mä'rzhaſe, *sm.* -n, *pl.* -n, (zając *m.*) marczak *m.*

Mä'rzhenne, *sf. pl.* -n, kura w marcu wylężona, marcówka *f.*

Marzipa'n, *sm.* -s, *pl.* -e, marcypan *m.*

Marzipa'nbäcker, *sm.* -s, *pl.* —, marcypannik *m.*

Mä'rzlich, *adi.* marcowy.

Mä'rzmonat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miesiąc *m.* marzec.

Mä'rzveilchen, *sn.* -s, *pl.* —, fiołek *m.*

Mä'rzwetter, *sn.* -s, powietrze marcowe.

Ma'ſche, *sf. pl.* -n, 1) oczko *n.* (*pl.* oka), zadzierg *m.*; eine — fallen laſſen spuścić oczko; eine — aufnehmen podnieść oczko; die -n zunehmen, abnehmen przybierać, ujmować ók; 2) kokarda *f.*, fontaś *m.*

Ma'ſchig, *adi.* z ók złożony.

Maſchi'ne, *sf. pl.* -n, 1) machina *f.*, maszyna *f.*, kleine — maszynka *f.*; die — aufſtellen ustawić machinę; die — einſtellen zastanowić maszynę; eine — anlaſſen puścić machinę w ruch; mit der —, auf der — gemacht maszyną, na maszynie zrobiony, maszynowy; (mechanika:) Bieg— giętarka *f.*; Bohr— wiertarka *f.*; Börtel— obrębiarka *f.*; Dampf— maszyna parowa; dynamo-elektriſche — maszyna dynamo-elektryczna; Frais— pilarka *f.*, pilnica *f.*; Geſimsſchneide— maszyna do wyrobu gzymsów; Loch— przebijarka *f.*; magnet-elektriſche — maszyna magneto-elektryczna; magnetiſche Sortier— maszyna do sortowania; Nagel— gwoździarka *f.*; Röhrenbichtungs— szczelniarka *f.* rur; Siederohrerweiterungs— maszyna *f.* do roztaczania rur płomiennych; Sortier— sortownica *f.*, maszyna do sortowania wiór; Zweizylinder—, Zwillings— maszyna sprzężona, maszyna dwucylindrowa; 2) (obraz.) ogromna osoba; automat *m.*; er iſt eine bloße — jest tylko maszyną, automatem.

Maſchi'nenarbeit, *sf. pl.* -en, robota maszynowa, wyrób fabryczny.

Maſchi'nenarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik fabryczny.

Maſchi'nenaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* maszyn.

Maſchi'nenbau, *sm.* -(e)s, budowa *f.* maszyn.

Maſchi'nenbruſt, *sf. pl.* -brüſte, belka czołowa.

Maſchi'nenführer, *sm.* -s, *pl.* —, maszynista *m.*, parowoźnik *m.*; = Lokomotivführer.

Maſchi'nengebäude, *sn.* -s, *pl.* —, parowoziarnia *f.*, parowozownia *f.*

Maſchi'nenhaft, **Maſchi'nenmäßig**, *adi.* mechaniczny, machinalny; *adv.* mechanicznie, machinalnie.

Maſchi'nenhaus, *sn.* obacz. Maſchinengebäude.

Maſchi'nenkurbel, *sf. pl.* -n, korba *f.* machiny, korba maszynowa.

Maſchi'nenmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, maszynista *m.*, mechanik *m.*

Maſchi'nenmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, (człowiek) automat *m.*

Maſchi'nenmetall, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bronz maszynowy.

Maſchi'nenöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, oliwa *f.* do smarowania machin.

Maſchi'nenraum, *sm.* obacz Maſchinengebäude.

Maſchi'nenſchloſſer, *sm.* -s, *pl.* —, ślusarz *m.* mechanik.

Maſchi'nenweſen, *sn.* -s, mechanika *f.*

Maſchinerie', *sf. pl.* -en, maszynerya *f.*, skład *m.*, bieg *m.* machiny.

Maſchini'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, maszynista *m.*, mechanik *m.*

Ma'ſe, **Ma'ſel**, *sf. pl.* -n, krostka *f.*, strupek *m.*

Ma'ſelſucht, *sf.* trąd *m.*

Ma'ſer, *sf. pl.* -n, 1) także

sm. =s, *pl.* —, plama *f.*, plamka *f.*; 2) *sm.* i *sf.* słój *m.*, flader *m.* w drzewie; das Holz hat schöne — albo =n drzewo ma ładne słoje, jest ładnie fladrowane; 3) drzewo słojowate, fladrowate; = Maserholz; 4) =n, *pl.* odra *f.*, kur *m.*, żarnice *pl.*

Ma'serbildung, *sf. pl.* =en, wyboczenie *n.* słojów.

Ma'serfleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, plamka *f.* (na ciele, w drzewie i t. p.).

Ma'serholz, *sn.* =es, drzewo słojowate, fladrowate.

Ma'serig, rzadko **Ma'sericht**, *adi.* słojowaty; nakrapiany.

Ma'sern, *adi.* z drzewa słojowatego.

Ma'sern, I. *va.* (haben) nakrapiać, cętkować, fladrować; gemasertes Holz drzewo fladrowane; II. *vn.* (haben) przebywać, mieć odrę.

Ma'sernfieber, *sn.* gorączka *f.* z odrą połączona.

Ma'sholder, *sm.* obacz Maßholder.

Ma'ske, *sf. pl.* =n, maska *f.*; die — anlegen, vornehmen przywdziać maskę, zamaskować się; die — abnehmen, ablegen, abwerfen zrzucić maskę, zdemaskować się; jmndm die — abnehmen, abziehen, vom Gesichte abreißen zedrzeć komu maskę, zdemaskować kogo; 2) maska *f.*, płaszczyk *m.*, pokrywa *f.*; udanie *n.*, pozór *m.*; wymówka *f.*; unter der — der Freundschaft pod pozorem przyjaźni, z udaną przyjaźnią; 3) maska *f.*, maseczka *f.* = osoba zamaskowana; —, ich kenne dich zuam cię, maseczko.

Ma'skenball, *sm.* **Ma'skenfest**, *sn.*, **Ma'skentanz**, *sm.* bal maskowy, maszkarada *f.*, taniec *m.* w maskach.

Ma'skenkrabbe, *sf. pl.* =n, owalec *m.* (skrupiak).

Ma'skenzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pochód *m.* masek, maszkarada *f.*

Maskera'de, *sf. pl.* =n, maszkarada *f.*

Maskie'ren, I. *va.* (haben) maskować, zamaskować; zasłaniać, osłaniać; (obraz.) udawać; II. sich —, *vr.* (haben) przywdziać maskę, (za)maskować się.

Maskuli'num, *sn.* =s, *pl.* =lina, wyraz *m.* rodzaju męskiego (gramatyka).

Ma'sliebchen, *sn.* obacz Maßlieb.

Maß, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) miara *f.*, wymiar *m.*; Band— podziałka zwijana, taśma *f.*; Flächen— miara powierzchni; Körper— miara bryłowatości, miara objętości; Kreuz— wymiar ukośny, przekątny; Längen— miara długości; Raum— miara objętości; Spur— wymiar rozstawy kół; Stich— wymiar rozstawy osi; zusammenlegbares — podziałka składana; richtiges — und Gewicht sprawiedliwa, przyzwoita miara i waga; ein volles, genaues, gestrichenes, knappes — miara pełna, dokładna, strychowana, skąpa; — albo das — nehmen (zu einem Kleide) brać, wziąć miarę na suknię; nach — angefertigt zrobiony, sporządzony według miary; das — überschreiten przebrać miarę; nach dem =e meiner Kräfte w miarę sił moich, stosownie do moich sił; er beurteilt alle nach dem gleichen =e ocenia wszystkich wedle jednej miary, modły; das rechte — treffen utrafić miarę, znaleźć przyzwoitą miarę, umiarkować; das — vollmachen dopełnić miary; sein — ist voll dopełnił miary; in vollem =e obficie, hojnie; in hohem =e w wysokim stopniu, nadzwyczaj; in dem =e, wie . . . w miarę, jak . . .; das zum vollen =e Fehlende niedomiar *m.*; 2) korczyk *m.*, półkorzec *m.* (miara do zboża); litr *m.* (miara do trunków, w tem znaczeniu także *sf.*); ein — von 100 Schritt staje *pl.*; ein(e) — Bier litr piwa; mit gehäuftem — zumessen nadmierzyć; gehäuftes — nadmiar *m.*; 3) (przenośnie:) miara *f.*, umiarkowanie *n.*, upamiętanie *n*; mit — z miarą, umiarkowanie *adv.*; ohne — bez miary, bez upamiętania; — halten zachować miarę, granicę, powstrzym(yw)ać się; kein — halten, das — überschreiten, über das — (hinaus) gehen przebrać miarę, przekroczyć granicę; weder — noch Ziel halten nie zachować ani miary ani granicy; das richtige — haben wymierzyć się z czem.

Massa'ge, (wym.: -saż) *sf. pl.* =n, masaż *m.* (medycyna).

Massakrie'ren, *va.* (haben) masakrować, wyrznąć, wyciąć, zniszczyć.

Mäß'chen, *sn.* s, *pl.* —, *dim.* od Maß, miarka *f.*, miareczka *f.*

Ma'sse, *sf. pl.* =n, 1) masa *f.*, mnogość *f.*, wielka liczba; ryczałt *m.* (handel); = massenweise); die — eines Falliten masa, majątek upadłego (w konkursie); 2) materya *f.*, substancya *f.*; flüssige — substancya płynna, ciało płynne, płyn *m.*

Ma'ße, *sf.* tylko w *pl.* =n używane; über die =n, über alle =n, ohne =n nad miarę, nadzwyczajnie *adv.*, nazbyt *adv.*, bez miary; bekanntermaßen jak wiadomo; dermaßen, daß . . . tak, że . . .; folgendermaßen w sposób następujący; gebührender=, schuldigermaßen w należyty, w przyzwoity sposób, jak należy; einiger=, gewissermaßen nijako, w pewien sposób, do pewnego stopnia, niby.

Ma'ßen, *coni.* zważywszy, że.

Ma'ssengläubiger, *sm.* =s, *pl.* —, wierzyciel *m.* upadłości albo masy spadkowej.

Ma'ſſengut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, towar zbiorowy, towar wielki (kolejn.).

Ma'ſſenhaft, *adi.* w wielkiej liczbie, liczny, niezliczony; *adv.* masami, w masach, licznie; ryczałtem (handel).

Ma'ſſenhaftigkeit, *sf.*, ogrom *m.*, niezliczoność *f.*

Ma'ſſenkurator, *sm.* -s, *pl.* -en, kurator *m.*, zawiadowca *m.* (masy) upadłości.

Ma'ſſennivellement, (wym.: welmą) *sn.* -s, *pl.* -s, całkowa *f.* bryk.

Ma'ſſenproduktion, *sf. pl.* -en, produkcya *f.* na wielką skalę.

Ma'ſſenprofil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rys *m.* bryłowatości.

Ma'ſſenverwalter, *sm.* ob. Maſſenkurator.

Ma'ſſenweiſe, *adv.* obacz maſſenhaft.

Ma'ßerle, *sf. pl.* -n, jawor *m.*

Ma'ßflaſche, *sf. pl.* -n, miarkówka *f.*

Ma'ßgabe, *sf.* miara *f.*, stosunek *m.*; nach — według, stosownie do . . ., w miarę (jak).

Ma'ßgebend, *adi.* kompetentny, rozstrzygający, właściwy; wysoki, wpływowy; -e Perſönlichkeit osobistość kompetentna; das iſt für mich nicht — to dla mnie nie jest rozstrzygające.

Maßgebung, *sf.* 1) zaznaczenie *n.* granic, przepis *m.*, norma *f.*, reguła *f.*; 2) ob. Maßgabe.

Ma'ßhalten, *sn.* -s, **Ma'ßhaltung**, *sf.* miara *f.*, umiarkowanie *n.*; reguła *f.*

Ma'ßhaltend, *adi.* zachowujący miarę, umiarkowany.

Ma'ßholder, *sm.* -s, klon *m.*

Ma'ßholderahorn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, poklon *m.*

Ma'ßholderholz, *sn.* -es, klenina *f.*

Ma'ſſig, *adi.* masywny, mający wielką zawartość, ciężki, miąższy.

Mä'ßig, I. *adi.* 1) umiarkowany, wstrzemięźliwy; skromny; mierny, stosowny; -er Preis cena mierna, niewysoka; -es Vermögen skromny, mały majątek; von -er Größe średniego wzrostu; — im Eſſen umiarkowany w jedzeniu; 2) w wyrazach złożonych n. p. heldenmäßig bohatersko, jak bohater; II. *adv.* umiarkowanie, wstrzemięźliwie; skromnie, miernie, stosownie.

Mä'ßigen, I. *va.* (haben) miarkować, umiarkować; uśmierzać, uśmierzyć; powściągnąć, powściągać; die Stimme — zniżyć głos; den Schritt — zwolnić kroku; ſeinen Zorn — powściągnąć gniew; gemäßigte Zone strefa umiarkowana; II. ſich —, *vr.* (haben) umiarkować się, uśmierzyć się, powściągnąć się; das Gewitter hat ſich gemäßigt burza uśmierzyła się, złagodziła się; mäßige dich! uspokój się!

Mä'ßigkeit, *sf.* mierność *f.*, umiarkowanie *n.*, wstrzemięźliwość *f.*; skromność *f.*

Mä'ßigkeitsgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, **Mä'ßigkeitsverein**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, towarzystwo *n.*, stowarzyszenie *n.* wstrzemięźliwości.

Mä'ßigung, *sf.* umiarkowanie *n.*; panowanie *n.* nad sobą.

Maſſi'v, I. *adi.* masywny, z jednego materyału zrobiony; odlewany; -es Gebäude budynek wskróś murowany; -es Gold, Silber złoto, srebro bite, lite, bryłowate; von -em Gold z czystego, szczerego złota; (obraz.) -er Menſch człowiek rubaszny, prosty, nieokrzesany, grondal *m.*; II. masywnie; (obraz.) nieokrzesanie; — werden bryłowacieć.

Ma'ßkanne, *sf. pl.* -n, **Ma'ßkrug**, *sm.* -(e)s, *pl.* -krüge, litrówka *f.*

Ma'ßlade, *sf. pl.* -n, kompas *m.*

Ma'ßlieb, *sn.* i *dim.* **Ma'ßliebchen**, *sn.* -s, *pl.* —, stokroć *f.*, stokrótka *f.*; großes — mateczník *m.*, króliki *pl.* właściwe, książki *pl.*, główki *pl.* św. Jana.

Ma'ßlos, *adi.* niepowściągniony, nieumiarkowany, bezmierny; *adv.* niepowściągnienie, bez miary.

Ma'ßloſigkeit, *sf.* nieumiarkowanie *n.*, bezgraniczność *f.*, bezmiar *m.*

Ma'ßnahme, *sf. pl.* -n, sposób, w jaki się coś zarządza, środek (zaradczy).

Ma'ßregel, *sf. pl.* -n, środek *m.*, sposób *m.*; — nehmen, treffen, ergreifen użyć środka, chwycić się środka; ich werde meine -n danach nehmen zastosuję do tego moje środki, postąpię stosownie do tego.

Ma'ßregeln, *va.* (haben) ukarać (w drodze dyscyplinarnej).

Ma'ßſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, 1) miara *f.*, podziałka *f.*; verjüngter, verkleinerter — podziałka zmniejszona; 2) norma *f.*, reguła *f.*, prawidło *n.*; den gleichen — an alles anlegen sądzić wszystko według tej samej (jednej) mody.

Ma'ßſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, metrówka *f.*

Ma'ßverhältniſſe, *sn. pl.* rozmiary *pl.*

Ma'ßvoll, *adi.* umiarkowany, skromny; *adv.* umiarkowanie, skromnie.

Ma'ßweiſe, *adi.* — verkaufen sprzedawać według miary; sprzedawać na litry.

Maſt, I. *sm.* -es, *pl.* -e(n), maszt *m.*; ſämtliche -en eines Schiffes masztowina *f.* okrętu; II. *sf.* bez *pl.* karm *f.*, opas *m.*, tucz *m.*, wypas *m.*; tuczenie *n.*, karmienie *n.*, paszenie *n.*; żerność *f.*; Schweine, Ochſen auf der (albo in) — haben mieć świnie, woły na karmi; in die — tun postawić (w stajni) do tuczenia, postawić na paszy; in die — treiben (wy)pędzić na pastwisko.

Maſt-, *adi.* tuczny, karmny.

Maſtbaumholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, brusy *pl.*

Maſtbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, maszt *m.*

Maſtdarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -därme, kiszka odchodowa.

Ma'ſtdarmgekröſe, *sn.* =s, śródjelicie *n.*, przyodchodna *f.*

Mä'ſten, *va.* (haben) paść, tuczyć, karmić; rozpychać, rozepchać (gęsi); ſich — tuczyć się; dobrze się odżywiać; ſich ſehr — roztuczniec.

Ma'ſtenwerk, *sn.* obacz Maſtwerk.

Ma'ſtgans, *sf. pl.* =gänſe, gęś tuczna, karmna.

Ma'ſthuhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, kurczę tuczne, karmne.

Ma'ſtig, *adi.* 1) tuczny, tłusty, opasły; 2) w wyrazach złożonych: dreimaſtiges Schiff okręt o trzech masztach.

Ma'ſtix, *sm.* =es, mastyk *m.*, żywica mastykowa.

Ma'ſtixbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, mastykowiec *m.*, lentyszek *m.*

Ma'ſtixkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, storzyszek *m.*

Ma'ſtkalb, *sn.* =(e)s, *pl.* =kälber, cielę tuczne, karmne.

Ma'ſtkeil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, klin masztowy.

Ma'ſtkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, kosz masztowy.

Ma'ſtkuh, *sf. pl.* =kühe, krowa tuczna, karmna, spaśna.

Ma'ſtlos, *adi.* bezmasztowy, bez masztów.

Ma'ſtochs, *sm.* =ſes, *pl.* =ſen, wół tuczny, karmny, spaśny; (przenośnie:) człowiek tłusty jak wieprz.

Ma'ſtſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt masztowy.

Ma'ſtſchwein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wieprz tuczny, spaśny.

Ma'ſtſeil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lina masztowa.

Ma'ſtſignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał masztowy, słupowy.

Ma'ſtſtall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtälle, karmnik *m.*, kubel *m.*

Ma'ſtſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bydlę tuczne, karmne.

Ma'ſttaue, *sn. pl.* obceje *pl.*, karnat *m.*

Ma'ſtung, *sf.* masztownia *f.*

Mä'ſtung, *sf.* tuczenie *n.*, karmienie *n.*

Ma'ſtvieh, *sn.* =(e)s, bydło tuczące się, na karmi będące; bydło tuczne, wypasowe, tucznik *m.*

Ma'ſtwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, masztownia *f.*, maszty *pl.*

Ma'ſtzeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* karmi.

Ma'ſtzins, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, żerne *n.*

Maſu'rek, *sm.* =s, *pl.* =s, **Maſu'rka**, (także: **Mazu'rka**) *sf. pl.* =s, mazurek *m.*

Matado'r, *sm.* =en, i =s, *pl.* =e, i =en, matador *m.*, osoba wpływowa; rej wodzący *m.*

Materia'l, *sn.* =s, *pl.* =lien, materyał *m.*, wątek *m.*; =lien, *pl.* towary *pl.* kolonialne.

Materia'lhandel, *sm.*, **Materia'lhandlung**, *sf. pl.* =en, **Materia'lgeſchäft**, *sn. pl.* =e, handel *m.* towarów kolonialnych, korzennych, droguerya *f.*

Materia'lgraben, *sm.* =s, *pl.* =gräben, wykop boczny (kolejn.).

Materiali'smus, *sm.* —, materyalizm *m.*

Materiali'ſt, *sm.* 1) materyalista *m.*; 2) kupiec towarami korzennymi, kolonialnymi handlujący; 3) przysadczyk *m.* (górnictwo).

Materiali'ſtiſch, *adi.* materyalny, materyalistyczny.

Materia'lladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, handel *m.*, sklep *m.* towarów kolonialnych, korzennych.

Materia'lpräliminare, *sn.* =s, *pl.* =rien, wykaz ogólny potrzebnych materyałów (kolejn.).

Materia'lverbrauchsvormerk, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, księga *f.* rozchodu materyałów, zapiski *pl.* spotrzebowanych materyałów (kolejn.).

Materia'lverwaltung, *sf. pl.* =en, zarząd *m.* materyałów (kolejn.).

Materia'lwaren, *sf. pl.* towary *pl.* korzenne, kolonialne.

Materia'lwarenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec handlujący towarami korzennymi, kolonialnymi, drogista *m.*

Materia'lwarenhandlung, *sf. pl.* =en, **Materia'lwarenladen**, *sm.* =s, *pl.* =läden, handel *m.*, sklep *m.* towarów korzennych, droguerya *f.*

Materia'lzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pociąg materyałowy (kolejn.).

Mate'rie, *sf. pl.* =n, 1) materya *f.*, tworzywo *n.*; 2) ropa *f.*, otok *m.*

Materie'll, *adi.* materyalny; =e Urſache przyczyna materyalna, istotna; =er Menſch człowiek materyalistyczny, epikurejczyk *m.*; *adv.* materyalnie.

Mathemati'k, i **Mathema'tik**, *sf.* matematyka *f.*

Mathema'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, matematyk *m.*

Mathema'tiſch, *adi.* matematyczny; *adv.* matematycznie.

Ma'tjeshering, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, śledź pocztowy.

Matra'tze, *sf. pl.* =n, materac *m.*

Mä'treſſe, *sf. pl.* =n, metresa *f.*, utrzymanka *f.*

Matri'kel, *sf. pl.* =n, matrykuła *f.*

Matrikulie'ren, *va.* (haben) imatrykułować, wciągnąć, zapisać do matrykuły.

Matri'ze, *sf. pl.* =n, matryca *f.*, klisz *m.*

Matro'ne, *sf. pl.* =n, matrona *f.*

Matro'ſe, *sm.* =n, *pl.* =n majtek *m.*

Matro'ſenheuer, *sf. pl.* =n, żołd *m.* majtków.

Matſch, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) rozrzedzona masa; lgniączka *f.*, błoto, w którem się lgnie; 2) zupełna przegrana (w grze w karty); nicht aus dem =e kommen przegrywać ustawicznie zupełnie, nie zrobić w ciągu gry ani jednej lewy.

Matſch, *adi.* ob. Matſchig.

Ma'tſchen, I. *va.* 1) zgnieźć, rozmiażdżyć; rozrzedzać; 2) wygrać zupełnie (w grze w karty); II. *vn.* (haben) rozmięknąć, rozmoknąć, rozrzednieć; być pogniecionym, zmiażdżonym, nadpsutym (o owocach).

Ma'tſchig, *adi.* rozmiękły, rozmokły; =e Straßen bło-

tniste ulice; =eš Obšt zgniły owoc.

Matt, I. *adi.* osłabiony, bezsilny, wycięczony, słaby; zmęczony, znużony; mdły; müde und — zmęczony do upadłego; — machen osłabić, zmęczyć, znużyć; wycięczyć; — ſetzen (albo machen) zamatować (w grze szachów); — werden zmęczyć się, znużyć się, mdleć, słabieć; äußerſt — słabiuchny; =e Stimme słaby głos; =er Wein mdłe wino; =eš Licht słabe światło; =e Rede mowa słaba, bez werwy, bez ognia; =er Scherz żart bez dowcipu, mdły; =er Markt targ ospały, nieożywiony; =e Augen oczy bez wyrazu; =er Blick wzrok zamglony; =e Farben mdłe, słabe kolory; die Farben werden — kolory znikają, słabną, płowieją; =eš Glaš matowe, nieprzeźroczyste szkło; =er Diamant dyament bez ognia; Gold, Silber — machen matować złoto, srebro; II. *adv.* mdło, słabo, bezsilnie.

Ma'tte, *sf. pl.* =n, 1) mata *f.*, rogoża *f.*, rogóżka *f.*; Reisſtroh — rogóżka ryżowa; Stroh— rogoża słomiana, słomianka *f.*; 2) łąka (zwłaszcza górska).

Ma'ttenflechter, Ma'ttenmacher, *sm.* =š, *pl.* —, rogożnik *m.*

Ma'ttheit, *sf.* mdłość *f.*, słabość *f.*

Ma'ttherzig, *adi.* bez siły żywotnej; tchórzliwy.

Ma'ttigkeit, *sf. pl.* =en, mdłość *f.*, osłabienie *n.*, znużenie *n.*, zmęczenie *n.*, nuża *f.*

Maturitä't, *sf.* dojrzałość *f.*

Maturitä'tsexamen, *sn.* =š, *pl.* =mina, **Maturitä'tsprüfung,** *sf. pl.* =en, egzamin *m.* dojrzałości, matura *f.*

Maturitä'tsprüfungszeugnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe świadectwo *n.* (z) egzaminu dojrzałości.

Maturitätszeugnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe świadectwo dojrzałości.

Matz, *sm.* =es, *pl.* =e i Mätze, Maciek (imię); (przenośnie:) prostak *m.*, grondal *m.*

Mä'tzchen, *sn.* =š, *pl.* —, *dim.* od Matz, prostak *m.*, grondal *m.*; — machen żarciki robić.

Ma'tze, *sf. pl.* =n, maca *f.*

Mau'cheln, *va.* (haben) oszukiwać, cyganić.

Mau'chler, *sm.* =š, *pl.* —, oszust *m.*, cygan *m.*

Mau'en, *vn.* (haben) miauczeć.

Mau'er, *sf. pl.* =n, mur *m.*; Bankett— mur poboczny; Bruchſtein— mur kamienny dziki, mur dziki; Cyklopen— mur cyklopowy; Feuer— mur ogniochronny; Futter— mur podporowy, mur odporowy, oblicowanie *n.*; gemiſchte — mur mieszany; Guß— mur lany; Haupt— mur główny; Kai— obrzeg murowany, mur przybrzeżny; Keller— mur piwniczny; Mittel— mur środkowy; Piſe— mur ziemiolity; Scheibe—, Kamin— mur działowy, mur przedziałowy, mur kominowy; Schichten— mur warstwowy; Stein— mur kamienny; Stirn—, Schild— mur przyczołkowy; Stütz— mur podporowy; Trümmer— mur nadziany; Ziegel— mur ceglany, mur z cegły; die chineſiſche — chiński mur; einen Ort mit =n umgeben, =n um einen Ort ziehen opasać miejscowość murem; die =n einer Stadt mury miasta; die =n einer Feſtung niederreißen, ſchleifen zburzyć, znieść mury twierdzy; feſt wie eine — silny jak mur; eine — quer durchziehen przemurować.

Mau'erabſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, odsadzka *f.*, ławeczka *f.*, uskok *m.*

Mau'eranſchlag, *sm.* =(e)š, *pl.* =ſchläge, ogłoszenie do muru przybite, przylepione, afisz *m.*

Mau'eranger, *sm.* =š, *pl.* —, zamurze *n.*

Mau'eraſſel, *sf. pl.* =n, stonóg *m.*

Mau'erbank, *sf. pl.* =bänke, leźnia *f.*, płatwa *f.*, murłat *m.*

Mau'erbeſchlag, *sm.* =(e)š, *pl.* =ſchläge, saletra *f.*, sól na murach osiadająca.

Mau'erblende, *sf. pl.* =n, murek *m.*

Mau'erbogen, *sm.* =š, *pl.* —, obłęk *m.*, łęk *m.*

Mau'erböſchung, *sf. pl.* =en, szkarpa murowana.

Mau'erbrecher, *sm.* =š, *pl.* —, taran *m.*, murołom *m.*

Mau'erbrettchen, *sn.* =š, *pl.* —, zacierka mularska, gont murarski.

Mau'erbruch, *sm.* =(e)š, *pl.* =brüche, rozwalina *f.* muru.

Mau'erefeu, Mau'ereppich, *sm.* =š, *pl.* =e, bluszcz murowy.

Mau'ereſel, *sm.* obacz Mauerafſel.

Mau'erfalk(e), *sm.* =en, *pl.* =en, pustołka *f.*, sokół murny.

Mau'erfeſt, *adi.* mocny jak mur; warowny.

Mau'erfraß, *sm.* =es, butwienie *n.*, zbutwiałość *f.* muru.

Mau'erfüllung, *sf.* obacz Mörtel.

Mau'ergrün, *sn.* =š, bluszcz *m.*

Mau'ergrund, *sm.* =(e)š, fundament murowany.

Mau'erguß, *sm.* =es, *pl.* =güſſe, mur lany.

Mau'erhammer, *sm.* =š, *pl.* —, siekierka młotkowata, młotek mularski.

Mau'erkalk, *sm.* =(e)š, wapno mularskie.

Mau'erkelle, *sf. pl.* =n, kielnia *f.*, kielnica *f.*, czerpaczka *f.*

Mau'erkies, *sm.* obacz Mörtel.

Mau'erkitt, *sm.* =(e)š, *pl.* =e, kit mularski.

Mau'erklette, *sf. pl.* =n, obacz Mauerläufer.

Mau'erkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec wieżowy.

Mau'erkraut, *sn.* =(e)š, *pl.* =kräuter, bez *m.*, hebd *m.*, pomurne ziele, pomurnik *m.*

Mau'erlatte, *sf. pl.* =n, podkładzina *f.*, podwalinka *f.*, płatwa *f.*, murłat *m.*

Mau'erläufer, *sm.* =š, *pl.* —, kowalik murowaty, pomurek *m.* (ptak); rotflügeliger — mentel *m.*

Mau'erlehm, *sm.* =(e)š, glina murarska.

Mau'ermantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, cembrowanie *n.*, futrowanie *n.*, odzież *f.* muru.

Mau'ermeiſter, *sm.* obacz Maurermeiſter.

Mau'ern, *va.* (haben) murować.

Mau'ernachtigall, *sf. pl.* -e, popek *m.*, słowik murowy.

Mau'erpfeffer, *sm.* -s, *pl.* —, przyszczenica *f.*, przyszczeniec *m.*, rozchodnik *m.* (ziele).

Mau'erplatte, **Mau'erquader**, *sf. pl.* -n obacz Mauerlatte.

Mau'errante, *sf. pl.* -n, zanokcica *f.*, stonogowiec (ziele).

Mau'erſalpeter, *sm.*, **Mauerſalz**, *sn.* obacz Mauerbeſchlag.

Mau'erſchichte, *sf. pl.* -n, warstwa *f.*, pokład *m.*

Mau'erſchwalbe, *sf. pl.* -n, **Mau'erſegler**, *sm.* -s, *pl.* —, jaskółka murowa, jerzyk *m.*, gładosz *m.*

Mau'erſchweiß, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Mauerbeſchlag.

Mau'erſpecht, *sm.* -es, *pl.* -e obacz Mauerläufer.

Mau'erſpeiſe, *sf.* obacz Mörtel.

Mau'erſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień murowy, cegła *f.*, murówka *f.*

Mau'erverband, *sm.* -(e)s *pl.* -bände, układ *m.* spojów.

Mau'erverkleidung, *sf. pl.* -en, opierzenie *n.*

Mau'erwerk, *sn.* -(e)s, mury *pl.*; mularska robota.

Mau'erwurm, *sm.* -es, *pl.* -würmer obacz Maueraffel.

Mau'erwinde, **Mau'erwurz**, *sf.* obacz Maueresen.

Mau'erziegel, *sm.* -s, *pl.* —, cegła *f.*, murówka *f.*

Mau'fe, *sf.* parch *m.*, strup koński w pęcinach.

Maul, *sn.* -(e)s, *pl.* Mäuler, 1) pysk *m.* (u zwierząt); 2) pysk *m.*, papa *f.*, gęba *f.* (u ludzi, pospolicie zamiast Mund); — und Naſe aufſperren z podziwienia gębę na oścież otworzyć; das — auftun gębę otworzyć; das — nicht auftun nie otworzyć gęby, nie odezwać się, nie powiedzieć ani słowa; jmndn aufs — ſchlagen w gębę kogo uderzyć, w papę, w pysk komu dać; jmndm das — ſtopfen gębę komu zatkać; zbić kogo z tropu; ſich ſelbſt aufs — ſchlagen uderzyć się w gębę, w język się ukąsić; sprostować siebie samego; das albo ſein — halten trzymać język za zębami, milczeć; halt das —! stul gębę! stul pysk! milcz!; er hält ſein — keinen Augenblick ſtill gęba mu nieostoi na chwilę, ustawicznie gada; das — hängen laſſen, ein ſchiefes — machen spuścić nos na kwintę; das — krümmen, rümpfen, verziehen skrzywić gębę; das — voll nehmen chwalić się; ein großes — haben mieć dużą gębę, gadać dużo, przechwalać się, mieć gębę wyszczekaną; ein böſes — haben mieć zły, złośliwy język; ein loſes, ungewaſchenes, freches — haben, mit dem — vorweg ſein mieć wyparzoną gębę; ſein — in allem haben wollen mieszać się do wszystkiego, wściubiać wszędzie swój nos; reden wie es einem ins — kommt gadać, co ślina do gęby (albo na język) przyniesie; das — zu weit auftun za nadto gębę otworzyć, nadto otwarcie mówić; ſich das — verbrennen język sobie sparzyć, nierozważnem gadaniem sobie zaszkodzić; ſich das — wiſchen obcierać sobie gębę (nie mając nic do jedzenia); jmndm nach dem -e reden, um das — gehen gadać komu po myśli; jmndm Honig ums — ſtreichen lizać się komu; jmndm etw. ins — ſchmieren włożyć komu jedzenie do gęby; jmndm übers — fahren ostro na kogo powstać, ofuknąć, skarcić kogo; ſein — zu gebrauchen wiſſen, nicht aufs — gefallen ſein, das — auf dem rechten Flecke haben umieć się wygadać, znaleźć zawsze wymówkę, nie dać się zbić z tropu; haſt du kein —? zapomniałeś języka w gębie?; tu das — auf! otwórz gębę! odpowiedz!; ein leckeres — haben lubić łakotki, łasować; das — wäſſert ihm danach, das Waſſer läuft ihm im — zuſammen ma oskomy, ma do tego żądzę; jmndm etw. vor dem -e wegnehmen, wegfiſchen wziąć komu co z przed nosa; in der Leute Mäuler kommen na ludzkie języki dostać się, wystawić się; 3) otwór *m.* u hebla; 4) muł *m.* = Maultier.

Mau'laffe, *sm.* -n, *pl.* -n, gap *m.*, gawron *m.*; -n feilhalten, feilhaben dosłownie: gawrony sprzedawać; wytrzeszczyć oczy, rozdziawić gębę, gapić się, gawronić się.

Mau'lbeerbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, morwowe drzewo, morwa *f.*

Mau'lbeerblätter, *sn. pl.* morwowiny *pl.*

Mau'lbeere, *sf. pl.* -n, morwa *f.* (jagoda).

Mau'lbeerfeigenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, sykomorwa *f.*, figomorwa *f.*

Mäul'chen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Maul, gąbka *f.*, gębusia *f.*, gębunia *f.*, buzia *f.*, pyszczek *m.*; (przenośnie:) całus *m.*, pysio *m.*

Mau'ldiarrhöe, *sf.* die — haben bezustannie gębą kłapać, gadać.

Mau'ldreſcher, *sm.* -s, *pl.* —, gaduła *m.*, kłapacz *m.*

Mau'len, *vn.* (haben) dąsać się, pyskować.

Mau'leſel, *sm.* -s, *pl.* —, muł *m.*

Mau'leſelartig, *adi.* mułowaty.

Mau'leſelchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Mauleſel, mulę *n.*

Mau'leſelführer, *sm.* -s, *pl.* —, mulnik *m.*

Mau'leſelin, *sf. pl.* -innen, mulica *f.*

Mau'leſeltreiber, *sm.* -s, *pl.* —, mularz *m.*, pastuch *m.* mułów.

Mau'lfaul, *adi.* milczący, małomowny.

Mau'lfäule, *sf.* dzięgna *f.*

Mau'lfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyjaciel *m.* gębą.

Mau'lfüßler, *sm.* =s, *pl.* —, straszak *m.*

Mau'lhänger, *sm.* =s, *pl.* —, mruk *m.*

Mau'lheld, *sm.* =en, *pl.* =en, bohater *m.* gębą.

Mau'lklemme, *sf. pl.* =n, 1) obacz **Maulknebel**; 2) kurcz *m.* szczęk.

Mau'lknebel, *sm.* =s, *pl.* —; **Mau'lkorb**, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, kaganiec *m.*, nagębek *m.*

Mau'lschelle, *sf. pl.* =n policzek *m.* [szczęk.

Mau'lsperre, *sf.* kurcz *m.*

Mau'ltasche, *sf. pl.* =n, 1) policzek *m.*; 2) gęba *f.* (szeroka) jak cholewa; 3) gaduła *m.*; 4) piróg *m.*

Mau'ltier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, muł *m.*; kleines, junges — mulę; zu den =en gehörig mułowaty.

Mau'ltierartig, **Mau'ltiermäßig**, *adi.* mułowaty.

Mau'ltrommel, *sf. pl.* =n, drumla *f.*

Mau'lwerk, *sn.* =(e)s, sie hat ein gutes — ma dobry pysk, jest wyszczekana.

Mau'lwurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, kret *m.*

Mau'lwurfsfalle, *sf. pl.* =n, pułapka *f.* na krety.

Mau'lwurfsgrille, *sf. pl.* =n, świerczokret *m.*

Mau'lwurfshaufen, **Mau'lwurfshügel**, *sm.* =s, *pl.* —, **Mau'lwurfsloch**, *sn.* =es *pl.* =löcher kretowisko *n.*

Mau'rer, *sm.* =s, *pl.* —, mularz *m.*, murarz *m.*

Mau'rer=, *adi.* mularski, murarski.

Mau'rerarbeit *sf. pl.* =en, robota mularska, mularka *f.*

Maurerei', *sf.* mularka *f.*

Mau'rergeselle, *sm.* =n, *pl.* =n, czeladnik mularski.

Mau'rerhandwerk, *sn.* =(e)s, mularstwo *n.*

Mau'rerkelle, *sf. pl.* =n, kielnica *f.*, czerpaczka *f.*

Mau'rermeister, *sm.* =s, *pl.* —, majster mularski.

Mau'rerspeise, *sf.* obacz **Mörtel**.

Mau'rerzunft, *sf. pl.* =zünfte, cech mularski.

Maus, *sf. pl.* Mäuse, 1) mysz *f.*; junge, kleine — myszka *f.*; du kleine —! ty moja myszko!; sie gingen mit Mann und — zu Grunde zginęli wszyscy, do szczętu; eine kluge — hat mehr wie ein Loch szczwany lis zwykł mieć kilka kryjówek; wenn die — satt ist, schmeckt das Mehl bitter sytej myszy śmierdzi mąka; das ist den Mäusen gepfiffen to na wiatr powiedziane, to jakby grochem o ścianę rzucił; wie Mäuse in der Speckseite leben żyć jak mysz o szperce, żyć w dobrobycie; der Katzen Scherz ist der Mäuse Tod kiedy się kot z myszą bawi, to ją niedługo zadławi; er hat Mäuse (także Grillen) im Kopfe ma swoje kaprysy; 2) muszkuł *m.* w ręce; 3) blinde — ciuciubabka *f.*; = **Blindekuh**.

Mau'scheln, *vn.* (haben) z żydowskiego zaciągać (w mowie).

Mäu'schen, **Mäu'slein**, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od **Maus**, myszka *f.*, myszę *n.*; mein Mäuschen moja myszko! moja rybko!

Mäu'schenstill, *adi.* cichy jak myszka, cichuteńki; *adv.* cichuteńko; es ist — cicho jakby mak zasiał; — sitzen przycupnąć.

Mau'se, *sf.* linienie *n.* się, pierzenie *n.* się.

Mäu'sebussard, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, myszołów *m.* (ptak).

Mä'usedarm, *sm.* =(e)s, mokrzyca *f.*, ptasia męta, niedośpiałek mały, muchotrzew *m.*, muszec mały, kurzoślep *m.*, kurzomor *m.*, mokrzec *m.*, gwiazdnica *f.* (ziele).

Mäu'sedorn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, iglica włoska, myszopłoch *m.*, mysza wiecha (ziele).

Mäu'sedreck, *sm.* =(e)s, mysze łajno, myszyniec *m.*

Mäu'sefahl, **Mäu'sefarbig**, **Mäusegrau**, *adi.* płowy jak mysz, myszaty; =es Pferd myszak *m.*

Mäu'sefalke, *sm.* =en, *pl.* =en, myszołów *m.* (ptak).

Mäu'sefalle, *sf. pl.* =n, łapica *f.*, łapka *f.* na myszy.

Mäu'sefarbe, *sf.* myszata barwa.

Mäu'sefraß, *sm.* =es, mysi wygryz, dziura przez myszy wygryziona.

Mäu'segerste, *sf.* mysi jęczmień, myszyniec *m.*

Mäu'segift, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trucizna *f.* na myszy.

Mäu'sekatze, *sf. pl.* =n, kot łowiący (dobrze) myszy.

Mäu'seloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, mysia dziura, jama.

Mau'sen, I. *vn.* (haben) myszy łowić, myszkować; die Katze läßt das — nicht nie oduczysz kota, aby za myszami nie gonił; II. *va.* (haben) ściągać, zwędzić, sprzątać, kraść; III. sich —, *vr.* (haben) obacz sich mausern.

Mäuse'nest, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, mysie gniazdo.

Mäu'seohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, i *dim.* **Mäu'seöhrchen**, **Mäu'seöhrlein**, *sn.* =s, *pl.* —, 1) mysie ucho, uszko; 2) ptasie oczko, pacierzyczka *f.*, niedośpiałek *m.*, bożymech *m.*, kosmaczek *m.* (ziele).

Mau'ser, I. *sm.* =s, *pl.* —, 1) kawałek *m.* złodzieja, smyk zręcznie kradnący; 2) myszołów *m.* (ptak); 3) dzika kaczka pierząca się a latać nie mogąca; II. *sf.* linienie *n.* się, pierzenie *n.* się, zrzucanie *n.* skóry lub skorupy; czas *m.* linienia się; in der — sein lenić się, pierzyć się, zrzucać skórę, skorupę.

Mauserei', *sf. pl.* =en, kradzież *f.*

Mau'sern, sich —, *vr.* (haben) linić się, pierzyć się, wypierzać się.

Mäu'seschwanz, *sm.* =es, *pl.* =schwänze, mysi ogon; ukwap *m.*, mysi ogon (roślina).

Mau'sestill, *adi.* obacz **Mäuschenstill**.

Mau'setot, *adi.* nieżywiuteńki, dobity.

Mau'sfahl, **Mau'sfarben**, **Mau'sgrau**, *adi.* myszaty.

Mau'sig, *adi.* sich — machen wynosić się, pyszyć się, nadymać się.

Mäu'slein, *sn.* obacz Mäus-chen.

Mauſole'um, *sn.* -s, *pl.* -leen, mauzoleum *n.*, grobowiec *m.*

Maut, *sf. pl.* -en, myto *n.*, cło *n.*, opłata *f.*; komora celna.

Mau'tamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, komora celna.

Mau'thaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, komora celna.

Mau'tner, *sm.* -s, *pl.* —, celnik *m.*, mytnik *m.*, strażnik *m.*

Mau'tſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Mau'tſcheinzettel**, *sm.* -s, *pl.* —, poświadczenie *n.* opłaconego cła.

Mau'zen, *vn.* (haben) ob. Miauen.

Maxima'lpreis, *sm.* -ſes, -ſe, cena najwyższa.

Maxima'ltarif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, taryfa najwyższa.

Maxi'me, *sf. pl.* -n, zasada *f.*

Ma'ximum, *sn.* -(s), *pl.* -ma, największość *f.*, najwyższość *f.*

Mayonnai'ſe, (wym.: -nez) *sf. pl.* -n, majones *m.*

Mäze'n, *sm.* -s, *pl.* -e, mecenas *m.*, mąż wspierający sztuki i nauke.

Mäzena't i **Mäzena'tentum**, *sn.* -s, mecenatostwo *n.*, wspieranie *n.*, protegowanie *n.* sztuki, nauki.

Mazerie'ren, *va.* (haben) macerować, moczyć w jakim płynie.

M. E. skrócenie zamiast meines Erachtens mojem zdaniem, o ile mnie się zdaje.

Mecha'nik, *sf. pl.* -en, mechanika *f.*

Mecha'niker, *sm.* -s, *pl.* —, **Mecha'nikus**, *sm. pl.* -ker, mechanik *m.*

Mecha'niſch, *adi.* mechaniczny; *adv.* mechanicznie; — lernen uczyć się mechanicznie.

Mechani'smus, *sm.* —, *pl.* -men, mechanizm *m.*

Me'ckern, *vn.* (haben) beczeć.

Medai'lle, *sf. pl.* -n, medal *m.*; die Kehrſeite der — odwrotna strona medalu.

Medaillen'r, (wym.: -jör) *sm.* -s, *pl.* -e, i -s, medalier *m.*, sztycharz *m.* medalów.

Medaillo'n, (wym.: -ją) *sn.* -s, *pl.* -e i -s, medalion *m.*, medalik *m.*

Media'nfolio, *sn.* -s, i **Media'noktav**, *sn.* -s, wielkie folio, wielka osemka.

Media'npapier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, duży arkusz papieru.

Mediatiſie'ren, *va.* (haben) odjąć udzielność (księciu panującemu).

Medikame'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, środek leczniczy, medycyna *f.*

Medikame'ntenkaſten, *sm.* -s, *pl.* -kaſten, skrzynka ze środkami leczniczymi.

Medika'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, zły lekarz; szarlatan *m.*

Me'dikus, *sm.* —, *pl.* Medici, medyk *m.*, lekarz *m.*

Me'dio, *adv.* wpośrodku; — Juli w połowie lipca.

Mediſance' (wym.: -zans), *sf. pl.* -n, złośliwość *f.*

Meditatio'n, *sf. pl.* -en, medytacya *f.*, rozmyślanie *n.*

Meditie'ren, *vn.* (haben) medytować, rozmyślać.

Me'dium, *sn.* -s, *pl.* -dien, 1) medyum *n.*, środowisko *n.*; 2) osobnik przydatny do spirytystycznych doświadczeń; 3) pewna strona czasownika (w języku starogreckim).

Medizi'n, *sf. pl.* -en, lekarstwo *n.*, medycyna *f.*; sztuka lekarska, medycyna *f.*; gerichtliche — medycyna sądowa.

Medizina'lrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, rada sanitarna; radca sanitarny.

Medizi'ner, *sm.* -s, *pl.* —, medyk *m.*; słuchacz *m.*, uczeń *m.* wydziału lekarskiego.

Mediziniе'ren, *vn.* (haben) lekarstwo brać, zażywać; lekarzyć.

Mediziniſch, *adi.* medyczny, lekarski; -e Fakultät wydział lekarski, medyczny, medycyna *f.*

Medu'ſe, *sf. pl.* -n, 1) Meduza *f.* (mitologia); 2) gwiazda *f.* (morskie zwierzę).

Medu'ſenhaupt, *sn.* -(e)s, *pl.* -häupter, głowa *f.* Meduzy.

Meer, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, morze *n.*, ocean *m.*; das Mittelländiſche, Schwarze — morze Śródziemne, Czarne; jenſeits des -es za morzem; am -e gelegen nadmorski; unter dem -e (befindlich) podmorski; auf dem -e na morzu; über (das) — fahren puścić się za morze in das hohe — fahren puścić się na pełne morze; die Tiere des -es zwierzęta morskie.

Meer-, *adi.* morski.

Mee'raal, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, węgorzoryb *m.*

Mee'rabgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, otchłań morska.

Mee'rampfer, *sm.* -s, *pl.* —, szczawik morski (roślina).

Mee'räſche, *sf. pl.* -n, tępogłów *m.* (ryba).

Mee'rbraſſe(n), *sm.* -n, *pl.* -n, leszczak *m.* (ryba).

Mee'rbuſen, *sm.* -s, *pl.* — zatoka (morska).

Mee'rdrache, *sm.* -n, *pl.* -n, smok morski.

Mee'reichel, *sf. pl.* -n, pąkla *f.* (zwierzę).

Mee'renge, *sf. pl.* -n, cieśnina morska.

Mee'rengel, *sm.* -s, *pl.* —, anioł *m.*, raszpla *f.* (ryba morska).

Mee'reſarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, odnoga morska.

Mee'resboden, *sm.* -s, *pl.* —, dno *n.* morza, morskie.

Mee'resbrandung, *sf. pl.* -en, wzdymanie *n.* się morza, łamanie *n.* się fali.

Mee'resfläche, *sf.* powierzchnia *f.*, poziom *m.* morza.

Mee'resflut, *sf. pl.* -en, wezbranie *n.* morza; wały *pl.*, fale *pl.* morskie.

Mee'resgebiet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dorzecze morskie.

Mee'resgeſtade, *sn.* -s, *pl.* —, wybrzeże morskie.

Mee'resgrund, *sm.* -(e)s, dno *n.* morza, morskie; auf dem -e na dnie morza.

Mee'resküſte, *sf. pl.* =n, brzeg morski, wybrzeże *n.*

Mee'resſchlund, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchlünde, otchłań morska.

Mee'resſpiegel, *sm.* =s, poziom *m.* morza.

Mee'resſtille, *sf.* spokojność *f.*, cisza *f.* na morzu.

Mee'resſtrand, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pobrzeże *n.*, brzeg *m.* morza.

Mee'resſtrömung, *sf. pl.* =en, prąd morski.

Mee'restiefe, *sf. pl.* =n, głębia *f.* morza, otchłań morska.

Mee'reswelle, Mee'reswoge, *sf. pl.* =n, bałwan morski, fala morska.

Mee'rfahrt, *sf. pl.* =en, jazda *f.*, podróż morska.

Mee'rfarbe, *sf. pl.* =n, kolor *m.* morza, wody morskiej, kolor zielonobłękitny.

Mee'rfenchel, *sm.* =s, *pl.* —, kopr morski, babia sól (roślina).

Mee'rgabel, *sf. pl.* =n, kurkoryb *m.* (zwierzę).

Mee'rgewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, roślina morska.

Mee'rglöcklein, *sn.* obacz Meerwinde.

Mee'rgott, *sm.* =(e)s, *pl.* =götter, bożek morski, bóg *m.* morza.

Mee'rgras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, trawa morska, szuwar *m.*, mech morski, pawężnica *f.*

Mee'rgrundel, *sm.* =s, *pl.* —, kiełbiówka *f.* (ryba morska).

Mee'rgrün, *adi.* zielony jak morska woda, seledynowy.

Mee'rhafen, *sm.* =s, *pl.* =häfen, port morski.

Mee'rhahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, korpal *m.* (ryba morska).

Mee'rhecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wątlusz pospolity (ryba).

Mee'rherrſchaft, *sf.* panowanie na morzu, morzowładctwo *n.*

Mee'rhirſe, *sf.* wilde — nawrót polny (roślina).

Mee'rhoſe, *sf. pl.* =n, trąba morska.

Mee'rigel, *sm.* =s, *pl.* —, jeż morski.

Mee'rjungfer, *sf. pl.* =n, syrena *f.*

Mee'rkalb, *sn.* =(e)s, *pl.* =kälber, cielę morskie.

Mee'rkater, *sm.* =s, *pl.* —, **Mee'rkatze**, *sf. pl.* =n, koczkodan *m.*, kotomałpa *f.*

Mee'rkirſchbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, chrościna *f.* jagoda *f.*, niedźwiedzie grono.

Mee'rklippe, *sf. pl.* =n, skała *f.* w morzu.

Mee'rkohl, *sm.* =(e)s, kapusta wyrostkowa, nadmorska.

Mee'rkrebs, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, rak morski.

Mee'rlinſe, *sf. pl.* =n, żób *m.*, rzęsa *f.*, drzerzęga *f.* (roślina).

Mee'rluft, *sf.* obacz Seeluft.

Mee'rmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, tryton *m.* (mitologia); marynarz *m.*

Mee'rmelde, *sf. pl.* =n, łoboda poszarpana, kosmata (roślina).

Mee'rmuſchel, *sf. pl.* =n, koncha morska.

Mee'rnadel, *sf. pl.* =n, iglica *f.* (ryba).

Mee'rpalme, *sf. pl.* =n, pięciokwit *m.*

Mee'rportulak, *sm.* obacz Meermelde.

Mee'rräuber, *sm.* obacz Seeräuber.

Mee'rrettig, *sm.* =(e)s, chrzan *m.*

Mee'rſalz, *sn.* =es, sól morska.

Mee'rſäule, *sf. pl.* =n, trąba morska.

Mee'rſchaum, *sm.* =(e)s, morska piana.

Mee'rſchaumkopf, *sm.* **Mee'rſchaumpfeife**, *sf.* fajka *f.* z morskiej piany.

Mee'rſchnepfe, *sf. pl.* =n, bekaśnik *m.*, kruk morski (ryba).

Mee'rſchwalbe, *sf. pl.* =n, piaskowiec *m.*

Mee'rſchwein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, delfin *m.*, grubień *m.*, zbrojnogrzbiet *m.* (ryba); ſtachelloſes — chciwożer *m.*; świnka morska.

Mee'rſchweinchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Meerſchwein, świnka morska.

Mee'rſenf, *sm.* =(e)s, rukwiel *m.*, dziobak *m.* (roślina).

Mee'rſkorpion, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, najeż *m.*

Mee'rſpinne, *sf. pl.* =n, obrzyd *m.*, gładycz *m.*, kosarzeń *m.*, inaczek *m.* (ryba).

Mee'rſtachel, *sm.* =s, *pl.* —, krzyżowniczki *f. pl.* (roślina).

Mee'rſtichling, *sm.* =s, *pl.* =e, modrzeniec *m.* (roślina).

Mee'rſtrand, *sm.* obacz Meeresſtrand.

Mee'rſtraße, *sf.* obacz Meerenge.

Mee'rſtrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, strefa morska.

Mee'rſtrom, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtröme, prąd *m.* morza.

Mee'rſtrudel, *sm.* =s, *pl.* —, wir morski.

Mee'rtang, *sm.* obacz Seetang.

Mee'rtiefe, *sf.* obacz Meerestiefe.

Mee'rungeheuer, *sn.* =s, *pl.* —, potwór morski.

Mee'rwärts, *adv.* do morza, ku morzu, w stronę morską.

Mee'rweib, i *dim.* **Mee'rweibchen**, *sn.* syrena *f.*, nereida *f.* (mitologia).

Mee'rwels, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, łosoś *m.*, sum *m.* (ryba).

Mee'rwelt, *sf. pl.* =en, morszczyzna *f.*

Mee'rwinde, *sf. pl.* =n, jeślinek *m.*, brzoskiew morska (roślina).

Mee'rwolf, *sm.* =(e)s, *pl.* =wölfe, hyena morska; wilk morski; okoń morski.

Mee'rwunder, *sn.* =s, *pl.* —, potwór morski; dziwoląg *m.*, dziwotwór *m.*

Mee'rzeiſig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, czeczotka *f.* (ptak).

Mee'rzwiebel, *sf. pl.* =n, cebula morska, ostrawka pomorska.

Megä're, *sf.* 1) megera *f.*, furya *f.*; (mitologia); 2) (*pl.* =n) furya *f.*, jędza *f.*, zła kobieta.

Mehl, *sn.* =(e)s, mąka *f.*; feines, das feinſte — mąka

najlepsza; aus — bestehend mączny; mit — bestreuen, in — wälzen omączyć; sich mit — beschmieren umączyć się.

Mehl=, *adi.* mączny.

Me'hlartig, *adi.* mączysty.

Me'hlbahn, *sf. pl.* =en, portnica *f.* (w młynie).

Me'hlbeerbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, hordowina *f.*

Me'hlbeere, *sf. pl.* =n, borówka brusznica *f.*

Me'hlbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, pytel *m.*

Me'hlbirne, *sf. pl.* =n, mącznica *f.*

Me'hlbrei, *sm.* =(e)s, papka *f.* z mąki, lemieszka *f.*

Me'hlfaß, *sn.* =sses, *pl.* =fässer, beczka *f.* na mąkę, tynka *f.*

Me'hlfrüchte, *sf. pl.* zboże *n.*

Me'hlgehalt, *sm.* =(e)s, mączność *f.*, zawartość mączna.

Me'hlgraupe, *sf. pl.* =n, kruszonka *f.*, zacierki *pl.*

Me'hlhaltig, *adi.* mączny.

Me'hlhandel, *sm.* =s, handel *m.* mąką, sklep mączny.

Me'hlhändler, *sm.* =s, *pl.* —, mączarz *m.*

Me'hlig, rzadko: **Me'hlicht**, *adi.* mączny, mączysty.

Me'hlkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, mącznik *m.* (chrząszcz).

Me'hlkammer, *sf. pl.* =n, mącznica *f.*

Me'hlkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, skrzynia *f.* na mąkę, mącznica *f.*

Me'hlkleister, *sm.* =s, *pl.* —, klajster *m.* z mąki.

Me'hlkloß, *sm.* =es, *pl.* =klöße, kluska *f.* z mąki.

Me'hlmücke, *sf. pl.* =n, mól mączny.

Me'hlmus, *sn.*; **Me'hlpappe**, *sf.* papka *f.* z mąki, lemieszka *f.*

Me'hlsack, *sm.* =(e)s, *pl.* =säcke, worek *m.* mąki, na mąkę; plump wie ein — niezgrabny.

Me'hlsieb, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sito *n.* do mąki.

Me'hlspeise, *sf. pl.* =n, mączna potrawa, legumina *f.*

Me'hlsuppe, *sf. pl.* =n, polewka mączna, smelka *f.*, zacierka *f.*

Me'hltau, *sm.* =(e)s, miodówka *f.*, czarnuszka *f.*, mączak *m.*, śrężoga *f.*

Me'hlwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, mącznik *m.*, wołek *m.*, robak mączny.

Me'hlzucker, *sm.* =s, faryna (biała), mączka cukrowa.

Mehr, *comp.* od viel, *adi.* i *adv.* 1) więcej; bardziej; um so — tem więcej, tem bardziej; noch etw. — jeszcze więcej, trochę więcej; immer —, immer — und — coraz bardziej, coraz to więcej; — als je więcej, bardziej niż kiedykolwiek; auf — als eine Art w rozmaity sposób, na kilka sposobów; um so viel — o tyle więcej; — als genug, als zuviel, als nötig więcej niźli potrzeba, nadto; (gar) nichts — nic więcej; kein Wort —! ani słowa więcej!; er wollte nichts — davon wissen nie chciał nic więcej o tem wiedzieć; und dergleichen — i inne temu podobne rzeczy; — lang als breit więcej długi niż szeroki; hat er noch — Brüder? czy ma więcej braci?; er zählt — als 80 Jahre ma przeszło ośmdziesiąt lat; es ist nicht — als billig to tylko (albo zupełnie, bardzo) słuszna (rzecz); es ist nicht — als zu wahr to niestety prawda; — als zu gut nadto dobry; — wert sein być więcej wartym, mieć większą wartość; — (oder) weniger, — (oder) minder mniej (czy) więcej; 2) (o czasie); nicht — już nie; nicht — lange już niedługo; da ist keine Hilfe — tu już niema ratunku; er denkt nicht — daran już nie myśli o tem; 3) mit — Kraft z większą siłą.

Mehr, *sn. indecl.* das — oder Weniger przewyżka *f.* i zniżka *f.*; das — soll entscheiden większość niechaj rozstrzygnie; = Mehrheit.

Me'hräftig, *adi.* kilkugałęzisty, rozsochaty.

Me'hraufwand, *sm.* =(e)s, *pl.* =wände, wydatek dodatkowy, wydatek przekraczający preleminarz.

Me'hrbieter, *sm.* =s, *pl.* — i **Me'hrbietende(r)**, *sm.* =den, *pl.* =den, dający więcej, lepszy oferent, licytant.

Me'hrblätt(e)rig, *adi.* wielolistny.

Me'hrblumig, *adi.* kilkukwiatowy.

Me'hrdeutig, *adi.* wieloznaczny; niejasny.

Me'hreinnahme, *sf. pl.* =n, większy przychód, powiększenie *n.* dochodu.

Me'hren, *va.* (haben) powiększać, mnożyć, pomnażać; sich —, *vr.* powiększać się, pomnażać się, rozmnażać się.

Me'hrenteils, *adv.* po większej części; zwykle.

Me'hrer, *sm.* =s, *pl.* —, powiększyciel *m.*, pomnożyciel *m.*

Me'hrere, *pron. pl.* kilka, kilku; więcej.

Me'hreres, *pron. n.* więcej; morgen ein — jutro więcej o tem (pogadamy).

Me'hrerwähnt, **Me'hrgenannt**, *adi.* kilkakrotnie wspominany; wyżej wspomniany.

Me'hrfach, **Me'hrfältig**, *adi.* kilkoraki, kilkokrotny, wielokrotny; *adv.* kilkakrotnie, wielokrotnie.

Me'hrgebot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lepsza oferta (przy licytacyach).

Me'hrgewicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, waga większa, przewaga *f.*

Me'hrheit, *sf. pl.* =en, 1) większość *f.*; 2) liczba mnoga (gramatyka).

Me'hrheitsbeschluß, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse, decyzya *f.*, uchwała *f.*, postanowienie *n.* większości; durch — większością głosów.

Me'hrjährig, *adi.* kilkoletni.

Me'hrmalig, *adi.* kilkakrotny; *adv.* kilkakrotnie.

Me'hrmals, *adv.* kilkakrotnie, nieraz, często.

Me'hrseitig, *adi.* wielostronny; wieloboczny (geom.).

Me'hrsilbig, *adi.* kilkozgłoskowy, wielozgłoskowy.

Me'hrtägig, *adi.* kilkodniowy.

Me'hrteilig, *adi.* kilkuczęściowy.

Me'hrung, *sf. pl.* =en, zwiększenie *n.*, pomnożenie *n.*

Me'hrwert, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wyższa, większa wartość.

Me'hrwertverſicherung, *sf. pl.* -en, zabezpieczenie *n.* większej wartości.

Me'hrzahl, *sf.* 1) liczba mnoga (gram.); 2) większość *f.*

Mei'den, *va.* meibeſt, meibet, mied, habe gemieden, unikać kogo, czego, stronić, chronić się, uchraniać się (od) czego, strzedz się, wystrzegać się czego, (o)mijać; das Böſe — wystrzegać się złego; die Gefahr — uchraniać się od niebezpieczeństwa; er muß die Stadt — nie może pokazać się w mieście.

Mei'er, *sm.* -s, *pl.* —, włodarz *m.*; dzierzawca *m.*, zagrodnik *m.*

Meierei', *sf. pl.* -en, folwark *m.*, folwarczek *m.*, zagroda *f.*, dworzyszcze *n.*; dzierzawa *f.*

Mei'ergut, *sn.*, **Mei'erhof**, *sm.* = Meierei.

Mei'erin, *sf. pl.* -innen, włodarka *f.*, dzierzawczyni *f.*, gospodyni *f.*

Mei'erkraut, *sn.* obacz Labkraut.

Mei'ern, *va.* (haben) 1) oszukiwać, oszukać; 2) łajać, karcić.

Mei'le, *sf. pl.* -n, mila *f.*; eine kleine — milka *f.*, mileczka *f.*

Mei'lenbreit, *adi.* (na) milę szeroki.

Mei'lengeld, *sn.* -(e)s, zwykle tylko *pl.* -er, milowe *n.*, pomilne *n.*

Mei'lenlang, *adi.* (na) milę długi.

Mei'lenmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara milowa.

Mei'lenſäule, *sf. pl.* -n, słup milowy.

Mei'lenſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień milowy.

Mei'lenweit, *adi.* na milę odległy; bardzo daleki; *adv.* w odległości mili; niezmiernie daleko.

Mei'lenzeiger, *sm.* -s, *pl.* —, miloskaz *m.*

Mei'ler, *sm.* -s, *pl.* —, mielerz *m.*, mielerzysko *n.*, stos węglarski.

Mei'lerdecke, *sf. pl.* -n, opona *f.*

Mei'lerholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo węglowe.

Mei'lerkohle, *sf. pl.* -n, węgiel drzewny.

Mei'lerſtelle, **Mei'lerſtätte**, *sf. pl.* -n, mielerzysko *n.*, mieścisko *n.*

Mein, I. *pron. pers. genet.* (zamiast meiner) gedenke —! pamiętaj o mnie! II. *pron. posses.* 1) —, -e, —, mój, moja, moje; — Haus mój dom; -es Wiſſens o ile (ja) wiem; -es Erachtens o ile (ja) sądzę; dieſer — Bruder ten oto mój brat; die Meinen moi, moja rodzina; ich habe das Meine (das Meinige) getan ja swoje zrobiłem; dieſer Hut iſt — to mój kapelusz; 2) (bez rzeczownika:) der, die, das -e; -er, -e, -es; ſein Vater und -er jego i mój ojciec; III. rzeczownikowo: das — und Dein moje i twoje; er macht keinen Unterſchied zwiſchen — und dein nie robi różnicy między mojem a twojem.

Mei'neid, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, krzywoprzysięstwo *n.*; einen — ſchwören, begehen fałszywie przysiądz, popełnić krzywoprzysięstwo.

Mei'neidig, *adi.* krzywoprzysiężny; — werden stać się winnym krzywoprzysięstwa, złamać przysięgę; der -e, *sm.* krzywoprzysiężca *m.*

Mei'nen, *va.* i *vn.* (haben) 1) myśleć, sądzić, mniemać; was meinſt du dazu? co o tem sądzisz? meinſt du? myślisz? tak rozumiesz? ich meine, daß . . . sądzę, że . . .; das will ich — zapewne, że tak jest; nie inaczej! das ſollte man nicht — niktby nie sądził; wie meinſt du? jak sądzisz? jak powiadasz? 2) rozumieć; was meinſt du damit? jak to rozumiesz? co chcesz przez to powiedzieć?; meinſt du mich? czy o mnie mówisz? czy do mnie to stosujesz?; wie iſt dies gemeint? jak to rozumieć?; es iſt gut, böſe gemeint to życzliwie, nieżyczliwie; bin ich damit gemeint? czy o mnie mowa? czy to do mnie się stosuje, odnosi?; 3) ich meinte es nicht tego nie chciałem powiedzieć, tego nie miałem na myśli; er meint es gut, ehrlich mit dir dobrze ci życzy, postępuje z tobą dobrze, poczciwie; die Sonne meint es gut słońce silnie przygrzewa.

Mei'ner, I. *pron. pers. genet.* od ich; ich war — nicht mächtig nie byłem panem siebie samego, nie mogłem siebie opanować; II. —, meine, meines, *pron. posses.* obacz pod mein.

Mei'nerſeits, *adv.* z mojej strony, co się mnie tyczy.

Meinesgleichen, *adi. indecl.* mnie równy.

Mei'nethalben, **Mei'netwegen**, *adv.* 1) dla mnie, ze względu na mnie, z mojej przyczyny; tu es — zrób to dla mnie; 2) — mag er es tun! co do mnie, niechaj to zrobi! nun —! niech i tak będzie! mniejsza o to!

Mei'nige, (der, die, das) *pron. posses.* (bez rzeczownika używane) mój, moja, moje; das — moja rzecz, moja własność; ich habe das — getan ja swoje zrobiłem; ob. też pod mein.

Mei'nung, *sf. pl.* -en, 1) mniemanie *n.*, zdanie *n.*, myśl *f.*, sąd *m.*, opinia *f.*; ich bin der — jestem tego zdania, sądzę, że . . .; ich bin derſelben, eben der — jestem tego samego zdania, i ja tak samo sądzę; ich bin deiner — jestem twego zdania, zgadzam się z tobą; feſt an ſeiner — hangen, hartnäckig bei ſeiner — beharren, auf ſeiner — beharren usilnie, uparcie zostawać przy swojem zdaniu, obstawać za swojem zdaniem; anderer — werden, ſeine — ändern zmienić zdanie, zapatrywanie; die öffentliche — opinia publiczna; vorgefaßte — uprzedzenie *n.*; nach meiner —, meiner — nach mojem zdaniem; er hat eine zu hohe — von ſich za nadto wysokie ma mniemanie o sobie,

nadto się ceni; eine gute, schlechte — von jmndm haben sądzić o kim dobrze, źle; ich habe ihm meine — gesagt powiedziałem mu swoje zdanie, powiedziałem mu co myślę; jmndm eine bessere — (von jmndm, von etw.) beibringen zmienić czyi sąd (o kim, o czem) na lepszy; ich werde ihn um seine — fragen zapytam go o jego zdanie; 2) myśl *m.*, zamiar *m.*; es war meine — nicht, dich zu beleidigen nie chciałem ciebie obrazić; ich sagte es nicht aus böser — nie powiedziałem tego w złej myśli.

Mei'nungsänderung, *sf. pl.* =en, zmiana *f.* zdania, zapatrywania.

Mei'nungsaustausch, *sm.* =es, wymiana *f.* myśli.

Mei'nungsäußerung, *sf. pl.* =en, objawienie *n.* zdania.

Mei'nungsunterschied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, różnica *f.* zdań, zapatrywań.

Mei'nungswechsel, *sm.* =s, zmiana *f.* zdania, zapatrywania.

Mei'ran, *sm.* obacz Ma=

Mei'se, *sf. pl.* =n, sikora *f.* (ptak); schwarze — sosnówka *f.*

Mei'ßel, *sm.* =s, *pl.* —, dłóto *n.*; nasiek *m.*; Flach— dłóto płaskie, szerokie; Kranz— dłóto płaskie wązkie, siekacz krzyżowy; Halbmond—, gebogener — piesznia ślusarska; Hohl— dłubacz *m.*, żłobak *m.*; Schrott—, Stiel— przecinak trzonkowy, przykładowy; Stech— dłóto zwyczajne.

Mei'ßeln, *va.* (haben) dłótem obrabiać, wyrabiać, wyrobić.

Meist, *sup.* od. viel, I. *adi.* najwięcej; die =en Menschen największa ilość ludzi; die =en Stimmen najwięcej głosów, większość głosów; die =en większość, największa liczba; das =e najwięcej; das =e bieten najwięcej ofiarować; II. *adv.* najwięcej, po większej części, prawie, niemal; es geschieht — so prawie zawsze tak się dzieje; was mich am =en freut, ist . . . co mnie najwięcej cieszy, to jest . . .

Mei'stbegünstigt, *adi.* najbardziej uwzględniany.

Mei'stbegünstigungsklausel, *sf. pl.* =n, klauzula *f.*, zastrzeżenie *n.*, zawarowanie *n.* największego uwzględnienia.

Mei'stbegünstigungsvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, traktat (handlowy) na podstawie największego uwzględnienia.

Mei'stbietend, *adi.* najwięcej dający, ofiarujący; — bleiben dać najwięcej; etw. an den =en albo — (*adv.*) verkaufen sprzedać co przez licytacyę.

Mei'stens, **Mei'stenteils**, *adv.* zazwyczaj, po największej części, najczęściej, najwięcej.

Mei'ster, *sm.* =s, *pl.* —, 1) majster *m.*; — werden majstrem zostać; 2) mistrz *m.*; — einer Sache werden dostać co w swoją moc, pokonać jaką rzecz; — eines Pferdes werden ukiełzać konia; jmnds — werden pokonać, prześcignąć, przewyższyć kogo; seiner selbst nicht — sein nie być panem samego siebie; seiner Leidenschaft — werden powściągnąć swoje namiętności; er hat seinen — gefunden znalazł wyższego nad siebie; jmndm den — zeigen pokazać komu pana; den — spielen grać rolę mistrza, znakomitej osoby; in etw. — sein być w czem mistrzem, celować w czem; Übung macht den — nikt się nie rodzi mistrzem, pracy, wprawy do tego potrzeba; 3) Christus der — Chrystus Pan nasz; 4) — vom Stuhle mistrz loży (masońskiej).

Mei'sterarbeit, *sf. pl.* =en, robota mistrzowska.

Mei'sterbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dyplom *m.*, patent *m.* na majstra.

Mei'sterchen, **Mei'sterlein**, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Meister, majsterek *m.*, mistrzyk *m.*

Mei'stergesang, *sm.* =(e)s, *pl.* =sänge, śpiew mistrzowski, poezya rzemieślnicza (w niemieckiej literaturze).

Mei'stergeselle, *sm.* =en, *pl.* =en, czeladnik majstra zastępujący.

Mei'sterhaft, **Mei'sterlich**, *adi.* mistrzowski, misterny, wyborny, doskonały; *adv.* po mistrzowsku, misternie, wybornie, doskonale.

Mei'sterhand, *sf. pl.* =hände, ręka mistrzowska, mistrza.

Mei'sterin, *sf. pl.* =innen, majstrowa *f.*; mistrzowa *f.*, mistrzyni *f.*

Mei'sterlich, *adi.* i *adv.* obacz meisterhaft.

Mei'stern, *va.* (haben) 1) władać, mieć w swojej mocy; 2) ganić, krytykować, błędy wytykać; jmndn — wollen chcieć kim kierować (przyganiając mu ustawicznie); er will alles — wszystko chce krytykować.

Mei'sterrecht *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* majstrostwa, majstroskie; das — erlangen zostać majstrem.

Mei'stersang, *sm.* obacz Meistergesang.

Mei'stersänger, **Mei'stersinger**, *sm.* =s, *pl.* —, śpiewak cechowy, majstersinger *m.*

Mei'stersatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, kompozycya mistrzowska, doskonała; zdanie doskonałe.

Mei'sterschaft, *sf.* 1) majstrostwo *n.* (w rzemiośle); 2) mistrzowstwo *n.*, doskonałość *f.*; mit — po mistrzowsku, doskonale *adv.*; 3) cech *m.* majstrów.

Mei'sterspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gra mistrzowska, doskonała; (w grze w karty:) ostatnia gra, partya.

Mei'sterstreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sztu(cz)ka mistrzowska; sztuczny obrót, wykręt.

Mei'sterstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, arcydzieło *n.*, dzieło mistrzowskie; majstersztyk *m.*, dzieło *n.* na majstra (w rzemiośle); także = Meisterstreich.

Mei'sterstuhl, *sm.* =(e)s, *pl.*

=ſtühle, krzesło *m.* mistrza (loży masońskiej).

Mei'ſterwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzieło mistrzowskie, arcydzieło *n.*

Mei'ſterwurz, *sf.* opich leśny, miarz wodny wielki, mistrzowiec *m.*, mistrownik *m.*, oleśnik *m.*, olszawnik *m.*, starodub *m.*; ſchwarze — krucze ziele, jerzmianka większa.

Mei'ſterzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pociągnięcie mistrzowskie (np. w szachach).

Melancholie', *sf.* melancholia *f.*

Melancho'liker, *sm.* =s, *pl.* —, melancholik *m.*

Melancho'liſch, *adi.* melancholiczny; *adv.* melancholicznie.

Mela'nge, (wym.: -ląż), *sf. pl.* =n, mieszanina *f.*; melanż *m.* (biała kawa).

Mela'ſſe, *sf.* melas *m.*

Me'lde, *sf. pl.* =n, lebioda *f.*, łoboda *f.* (roślina); kleine — kamosa *f.*, gęsia stopa; antilliſche — rzechlin *m.*

Me'ldeamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd *m.* (do) zgłoszeń, bióro meldunkowe.

Me'lden, I. *va.* (haben) donosić, donieść, oznajmiać, oznajmić, uwiadamiać, uwiadomić; jmndm etw. (ſchriftlich) — donieść komu co, zawiadomić kogo o czem (listownie); — laſſen dać znać; den Empfang einer Sendung — potwierdzić odbiór przesyłki; wie man uns aus Italien meldet jak nam z Włoch donoszą; die Urſache — podać przyczynę; mit Ehren (mit Reſpekt) zu — mówiąc bez obrazy, za pozwoleniem; ſein Spiel — oznajmić swoje karty; von etw. (in einem Buche) — wspomnieć o czem (w książce); ſich — laſſen kazać się opowiedzieć; II. ſich —, *vr.* (haben) zgłaszać się, zgłosić się, opowiadać się, opowiedzieć się (komu); ſich zu einer Stelle — zgłaszać się o miejsce, o posadę, podawać się na miejsce, na posadę; die Gläubiger haben ſich zur Maſſe gemeldet wierzyciele zgłosili swoje wierzytelności do masy; der Winter meldet ſich zima się zgłasza, daje się odczuwać; das Fieber meldet ſich gorączka zaczyna już przechodzić po kościach; der Hund meldet ſich pies zaszczekał.

Me'lder, *sm.* =s, *pl.* —, donosiciel *m.*

Me'lderin, *sf. pl.* =innen, donosicielka *f.*

Me'ldung, *sf. pl.* =en, doniesienie *n.*, zawiadomienie *n.*; notyfikacya *f.*; informacya *f.*; raport *m.* (wojskowość); wzmianka *f.*

Melilo'te, *sf.* i **Melilo'tenklee,** *sm.* =s, melot *m.*, melilot *m.* (gatunek koniczyny).

Melie'ren, *va.* (haben) mieszać; =liertes Tuch sukno nakrapiane, mienione; grau =lierter Bart broda siwawa.

Me'lis, i **Me'liszucker,** *sm.* melis *m.* (cukier).

Meli'ſſe, *sf. pl.* =n, melisa *f.*, rojownik *m.* (roślina).

Melk, *adi.* dojny; brzemienny; eine =e Kuh dojna krowa.

Me'lkeimer, *sm.* =s, *pl.* —, skopek *m.*, skopiec *m.*

Me'lken, *va.* molk, (melkte), habe gemolken, doić.

Me'lker, *sm.* =s, *pl.* —, doiciel *m.*

Melkerei', *sf. pl.* =en, dojenie *n.*; dojnia *f.* (miejsce gdzie doją; = Sennerei).

Me'lkerin, *sf. pl.* =innen, dojka *f.*, doicielka *f.*

Me'lkfaß, *sn.*; **Me'lkkübel,** *sm.* dojnica *f.*, skopiec *m.*, skopek *m.*

Me'lkkuh, *sf. pl.* =kühe, dojna krowa.

Me'lkſtube, *sf. pl.* =n, dojnik *m.*

Me'lkzeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* doju.

Melodie', *sf. pl.* =n, melodya *f.*, nuta *f.*

Melo'diſch, *adi.* melodyjny, śpiewny; *adv.* melodyjnie, śpiewnie.

Melodra'ma, *sn.* =s, *pl.* =men, melodramat *m.*

Melo'ne, *sf. pl.* =n, melon *m.*

Melo'nenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, melonowiec *m.*, figowiec właściwy.

Melo'nenbeet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, inspekt *m.*, grzęda *f.* na melony.

Melo'nenkern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, jądro *n.*, nasienie melonowe.

Melo'nenkürbis, *sm.* =ſſes, *pl.* =e, bania melonowa, mitra *f.*

Melo'nenqualle, *sf. pl.* =n, dręcz *m.* (rodzaj pająka).

Me'ltau, *sm.* =(e)s, rosa *f.*, szron *m.*

Membra'ne, *sf. pl.* =n, błona *f.*

Me'mme, *sf. pl.* =n, kuropłoch *m.*, stara baba (przenośnie); eine feige — tchórz *m.*

Me'mmenhaft, *adi.* tchórzliwy; *adv.* tchórzliwie.

Memoi'ren, (wym.: -moaren) *s. pl.* pamiętniki *pl.*

Memorabi'lien, *s. pl.* rzeczy godne pamięci; pamiętniki *pl.*

Memoria'l(e), *sn.* =l(e)s, *pl.* =le, i =lien, memoryał *m.*; prośba *f.*, podanie *n.*

Memorie'ren, *va.* (haben) uczyć się na pamięć.

Mena'ge, (wym.: -naż) *sf. pl.* =n, menaż *m.*, utrzymanie *n.* gospodarstwa domowego, gospodarstwo *n.*

Menagerie', (wym.: -żeri) *sf. pl.* =n, menażerya *f.*, zwierzętnia *f.*

Menagie'ren, (wym.: -żiren) *va.* (haben) oszczędzać, niewydatkować.

Menakani't, *sm.* =(e)s, menakanit *m.* (kruszec).

Mena'keiſenſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, tytanian *m.* żelaza.

Me'ngbar, *adi.* dający się (z)mieszać.

Me'nge, *sf. pl.* =n, mnóstwo *n.*; tłum *m.* (o ludziach); mnogość *f.* (o rzeczach); eine ſchwere — co niemiara; er hat Geld die — ma mnóstwo pieniędzy; die große — tłum, gmin *m.*, pospólstwo *n.*; in — obficie, podostatkiem *adv.*

Me'ngelwurz, *sf.* kędzierzawy szczaw (ziele).

Me'ngen, I. *va.* (haben) mieszać; untereinander — pomieszać; II. ſich —, *vr.* (haben) (w)mieszać się; ſich unter die Zuſchauer — wmieszać się między widzów; ſich in etw.

— (w)mieszać się, wtrącać się w co; ſich in alles — wszędzie nos wściubiać, do wszystkiego się wtrącać.

Mengerei', *sf.* mieszanie *n.*, mieszanina *f.*

Me'ngfutter, Me'ngkorn, *sn.* zboże mieszane, mieszanka *f.*

Me'ngſel, *sn.* -s, mieszanina *f.*, pomieszek *m.*

Me'ngung, *sf. pl.* -en, mieszanie *n.*, mieszanina *f.*

Me'nnig, *sm.* -(e)s, i **Me'nnige**, *sf.* minia *f.*, czerwień ołowna, niedokwas drugi ołowiu.

Mennoni't, *sm.* -en, *pl.* -en, [Menonita *m.*

Menſch, 1) *sm.* -en, *pl.* -en, człowiek *m.*; osobnik ludzki, osoba *f.*; die Lehre vom -en antropologia *f.*; kein — nikt; alle -en wszyscy (ludzie); ein ehrlicher — człowiek poczciwy, poczciwiec *m.*; die -en rodzaj, ród ludzki, człowieczy; — werden przyodziać człowieczeństwo, uczłowieczyć się, zostać człowiekiem; den alten -en ausziehen, ablegen, töten wyzuć się z dawnej natury, zostać nowym człowiekiem; eine Menge -en mnóstwo, tłum ludzi; unter -en kommen wejść między ludzi, bywać w towarzystwach; wir ſind alle nur -en wszyscy jesteśmy tylko ludźmi; wer iſt der —? kto jest ten (człowiek) tu? 2) *sn.* -es, *pl.* -er, dziewka *f.*, prosta kobieta; nierządnica *f.*

Me'nſchen-, *adi.* człowieczy, ludzki.

Me'nſchenähnlich, *adi.* podobny do człowieka.

Me'nſchenalter, *sn.* -s, *pl.* —, wiek *m.*, generacya *f.*

Me'nſchenanſammlung, *sf. pl.* -en, zbiegowisko *n.*

Me'nſchenart, *sf. pl.* -en, 1) ród *m.*, rodzaj ludzki; 2) natura ludzka.

Me'nſchenfeind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mizantrop *m.*, odludek *m.*

Me'nſchenfeindlich, *adi.* nieprzyjazny ludziom, mizantropiczny.

Me'nſchenfeindlichkeit, Menſchenfeindſchaft, *sf.* mizantropizm *m.*, nieprzyjaźń *f.* ku ludziom.

Me'nſchenfreſſer, *sm.* -s, *pl.* —, ludożerca *m.*

Me'nſchenfreſſerei', *sf.* ludożerstwo *n.*

Me'nſchenfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, filantrop *m.*, przyjaciel *m.* ludzi, ludzkości.

Me'nſchenfreundlich, *adi.* ludzki, wylany dla ludzi; uprzejmy; miłosierny.

Me'nſchenfreundlichkeit, *sf.* filantropia *f.*, ludzkość *f.*

Me'nſchengattung, *sf. pl.* -en, rasa ludzka, plemię *n.*

Me'nſchengedenken, *sn.* pamięć ludzka; ſeit — od niepamiętnych czasów.

Me'nſchengedränge, *sn.* -s, *pl.* —, ścisk *m.*, tłok *m.*, natłok *m.*

Me'nſchengefühl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, uczucie ludzkie, ludzkości.

Me'nſchengerippe, *sn.* -s, *pl.* —, szkielet człowieczy.

Me'nſchengeſchlecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, plemię ludzkie, ród ludzki.

Me'nſchengeſtalt, *sf. pl.* -en, postać człowiecza, ludzka.

Me'nſchengewühl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zgiełk *m.*

Me'nſchengunſt, *sf.* sprzyjanie *n.*, życzliwość *f.* ludzi.

Me'nſchenhandel, *sm.* -s, handel *m.* ludźmi.

Me'nſchenhaß, *sm.* -ſſes, nienawiść *f.* ludzi.

Me'nſchenhaſſer, *sm.* -s, *pl.* —, nieprzyjaciel *m.* ludzi, rodu ludzkiego, mizantrop *m.*

Me'nſchenherz, *sn.* -ens, *pl.* -en, serce ludzkie.

Me'nſchenjäger, *sm.* -s, *pl.* —, ludołowiec *m.*

Me'nſchenkenner, *sm.* -s, *pl.* —, znawca *m.* ludzi.

Me'nſchenkenntnis, *sf.* znajomość *f.* ludzi.

Me'nſchenkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, człowiek *m.*, istota ludzka; die -er ludzie *pl.*, ród ludzki.

Me'nſchenkot, *sm.* -(e)s, łajno ludzkie.

Me'nſchenkunde, *sf.* 1) znajomość *f.* ludzi; 2) antropologia *f.*

Me'nſchenkunſt, *sf. pl.* -künſte, sztuka ludzka.

Me'nſchenleben, *sn.* -s, życie ludzkie.

Me'nſchenleer, *adi.* bezludny, odludny; (przez ludzi) opuszczony, niezamieszkały; wymarły.

Me'nſchenleere, *sf.* odludność *f.*, bezludność *f.*

Me'nſchenlehre, *sf.* nauka *f.* o człowieku, antropologia *f.*

Me'nſchenliebe, *sf.* miłość *f.* ludzkości, filantropia *f.*

Me'nſchenmaſſe, Me'nſchenmenge, *sf. pl.* -n, tłum *m.* (ludzi).

Me'nſchenmöglich, będący w mocy ludzkiej, o ile w mocy ludzkiej.

Me'nſchenmord, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, morderstwo *n.*

Me'nſchennatur, *sf. pl.* -en, natura ludzka.

Me'nſchenopfer, *sn.* -s, *pl.* —, ofiara *f.* z ludzi.

Me'nſchenpack, *sn.* -(e)s motłoch *m.*, szumowiny ludzkie.

Me'nſchenquäler, *sm.* -s, *pl.* —, ciemiężca *m.*, dręczyciel *m.* ludzi.

Me'nſchenraſſe, *sf. pl.* -n, rasa ludzka, ludzi.

Me'nſchenraub, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ludokradztwo *n.*, wykradanie *n.* ludzi.

Me'nſchenräuber, *sm.* -s, *pl.* —, ludokradca *m.*

Me'nſchenrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* ludzkości, ludzkie, przyrodzone.

Me'nſchenſatzung, *sf. pl.* -en, ustawa ludzka, przykazanie ludzkie.

Me'nſchenſcheu, *adi.* stroniący od ludzi; odludek *m.*

Me'nſchenſcheu, *sf.* wstręt *m.* od ludzi, odludność *f.*

Me'nſchenſchinder, *sm.* -s, *pl.* —, zdzierca *m.*, drapieżca *m.* ludzi.

Me'nſchenſchlag, *sm.* -(e)s, rasa *f.* ludzi.

Me'nſchenſeele, *sf. pl.* -n, dusza ludzka; keine — war da nie było żywej duszy.

Me'nſchenſohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſöhne, syn człowieczy; Chrystus, zbawiciel *m.*

Menſchenverkäufer, *sm.* -s, *pl.* —, ludokupiec *m.*, handlujący ludźmi.

Menſchenverſtand, *sm.* -(e)s, rozum ludzki; der natürliche, gemeine, geſunde — chłopski, zdrowy, prosty rozum.

Menſchenvolk, *sn.* -(e)s, ród ludzki; lud *m.*, ludzie *pl.*

Menſchenwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzieło ludzkie.

Menſchenwitz, *sm.* -es, dowcip *m.*, rozum ludzki.

Menſchenwohl, *sn.* -(e)s, dobro *n.* ludzi, ludzkości.

Menſchenwürde, *sf.* godność *f.* człowieka.

Menſchheit, *sf.* 1) ludzkość *f.*, rodzaj *m.*, ród ludzki; 2) człowieczeństwo *n.*, natura ludzka; die — Chriſti człowieczeństwo Chrystusowe.

Menſchlein, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Menſch człowieczek *m.*

Menſchlich, I. *adi.* 1) ludzki, człowieczy; die -en Dinge ludzkie rzeczy, sprawy; nach -en Begriffen; według pojęć ludzkich; nach -er Vorausſicht o ile człowiek przewidzieć może; es iſt ihm etwas -es begegnet spotkało go coś ludzkiego; wenn mir etwas -es begegnen ſollte gdyby mnie rzecz ludzka spotkała (koniec spotkał); die -e Natur człowieczeństwo *n.*; — machen uczłowieczyć; — werden uczłowieczyć się; 2) miłosierny; II. *adv.* ludzko, po ludzku; miłosiernie.

Menſchlichkeit, *sf.* ludzkość *f.*, natura ludzka, przyrodzenie ludzkie; miłosierność *f.*; słabość ludzka, słabostki ludzkie, ułomność *f.* (pod względem moralnym).

Menſchwerdung, *sf.* wcielenie *n.* (Pańskie).

Menſtruatio'n, *sf. pl.* -en, miesiączka *f.*, regularność miesięczna.

Menſu'r, *sf. pl.* -en, 1) miejsce *n.* pojedynku; pojedynek *m.*; auf die — gehen (ſteigen) pojedynkować się; 2) menzura *f.* wymiar *m.*, (muzyka).

Me'ntor, *sm.* -s, *pl.* -en, mentor *m.*, przewodnik *m.*, doradca *m.*, nauczyciel *m.*, opiekun *m.*

Menue'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, menuet *m.*

Me'rgel, *sm.* -s, *pl.* —, margiel *m.*, glej *m.*; mit — düngen obacz mergeln.

Me'rgelartig, *adi.* margloważy, glejowaty.

Me'rgelboden, *sm.* -s, *pl.* —, grunt marglisty.

Me'rgelgrube, *sf. pl.* -n, marglarnia *f.*

Me'rg(e)lig, *adi.* marglisty.

Me'rgeln, *va.* (haben) gnoić marglem, marglować.

Me'rgelſchiefer, *sm.* -s, *pl.* —, łupek marglowy.

Meridia'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, południk *m.*

Meri'no, *sm.* -(s), *pl.* -s, i **Meri'noſchaf**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, merynos *m.*, owca merynosowa.

Meri'nowolle, *sf.* merynos *m.*, wełna merynosowa.

Merk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, marek *m.*, amonek *m.*, śnitka *f.* (roślina).

Merkanti'l(iſch), *adi.* merkantyliczny, kupiecki.

Me'rkbar, *adi.* widoczny, znaczny; dający się zapamiętać; *adv.* widocznie, znacznie.

Me'rkbuch, **Me'rkbüchlein**, *sn.* notatnik *m.*, książeczka *f.* dla zapisków; książeczka *f.* z wzorami do znaczenia bielizny.

Me'rken, I. *va.* (haben) 1) poznawać, domyślać się, uważać, (s)postrzegać, (s)postrzedz, miarkować; czuć; ich merke es wohl uważam, widzę, czuję to dobrze; ich merkte wohl, wo er hinauswollte spostrzegłem, zmiarkowałem dobrze, do czego zmierzał; ich merkte ſeine Abſichten zmiarkowałem jego zamiary; ohne etw. zu — nie spostrzegłszy nic; wohl zu — na co dobrze uważać należy, na co dobrze proszę uważać; etw. — zwąchać pismo nosem (poufale); etw. — laſſen (zwykle ſich etw. — laſſen) dać co poznać (po sobie), wydać się z czem; ſich nichts — laſſen nie dać poznać po sobie, ukrywać, ukryć, nie wyjawiać, nie wyjawić; laß dir nichts — nie daj poznać po sobie, nie daj tego poznać, udawaj, że nic nie wiesz; 2) ſich etw. — spamiętać, w pamięci zachować; merk dir das (s)pamiętaj, zapisz to sobie w pamięci; auf etwas — uważać na co, uwagę mieć zwróconą na co; 3) znaczyć (bieliznę).

Me'rkenswert, *adi.* godny uwagi, pamięci.

Me'rker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) zapisujący, spostrzegacz *m.*; 2) krytyk (który zapisywał błędy majstersingerów).

Me'rklich, *adi.* spostrzegalny, widoczny, znaczny; *adv.* widocznie, znacznie; ſich — machen dać się widzieć, słyszeć, czuć; ein -er Unterſchied znaczna, wielka różnica.

Me'rkmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, cecha *f.*, znak *m.*, oznaka *f.*, znamię *n.*; unterſcheidendes — znamię wyróżniające.

Merks, *sm.* einen guten — haben mieć dobrą pamięć.

Merku'r, *sm.* -s, merkuryusz *m.*, żywe srebro.

Merkuria'liſch, *adi.* merkuryalny.

Merkuria'lſalbe, *sf. pl.* -n, szara maść.

Me'rkwürdig, *adi.* pamiętny, godny pamięci, uwagi, znakomity, osobliwy; nadzwyczajny; -er Kauz oryginał *m.*; das -ge an der Sache iſt . . . godne uwagi, osobliwem w tej sprawie jest . . .; *adv.* — i merkwürdigerweiſe osobliwszym sposobem, osobliwszem zdarzeniem.

Me'rkwürdigkeit, *sf. pl.* -en, osobliwość *f.*; rzecz godna widzenia, uwagi.

Me'rkzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, oznaka *f.*, wskazówka *f.*; znak *m.* dla pamięci.

Me'rlan, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szczupak morski.

Me'rle, *sf. pl.* -n, kos *m.* (ptak).

Me'rzkühe, *sf. pl.*, **Me'rz-**

ſchafe, *sn. pl.*, krowy *pl.*, owce *pl.* brakowe, wybrakowane, brakówki *pl.*

Me'rzvieh, *sn.* =(e)s, brak *m.*, bydło wybrakowane.

Me'ſerich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, barwica wonna, wątrobne, gwiaździste ziele.

Me'sner, *sm.* =s, *pl.* —, zakrystyan *m.*, kościelny *m.*

Me'ßamt, *sn.* =(e)s, msza *f.*

Me'ßband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, podziałka zwijana, taśma *f.* do mierzenia.

Me'ßbar, *adi.* dający się wymierzyć, wymierny.

Me'ßbarkeit, *sf.* wymierność *f.*

Me'ßbeſucher, *sm.* =s, *pl.* —, sprzedający *m.* lub kupujący *m.* na targu.

Me'ßbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, 1) mszał *m.*; 2) księga jarmarczna, spis jarmarczny.

Me'ßbude, *sf. pl.* =n, buda jarmarczna.

Me'ßdiener, *sm.* =s, *pl.* —, ministrant *m.*, służący do mszy.

Me'ſſe, *sf. pl.* =n, 1) msza *f.*; hohe — msza wielka, suma *f.*; ſtille — cicha msza; frühe — (Frühmeſſe) pierwsza, poranna msza; — leſen, ſingen mieć mszę czytaną, śpiewaną; die — abhalten mszę odprawiać, mieć; — hören mszy słuchać; die — verſäumen, zur — zu ſpät kommen spóźnić się na mszę, przyjść na mszę świece gasić; in die — gehen iść na mszę; zur — läuten na mszę dzwonić; die — bedienen do mszy służyć; 2) wielki, walny targ, jarmark *m.*, kontrakty *pl.*; die =n beſuchen, beziehen jeździć po jarmarkach, zwiedzać jarmarki; die =n beſchicken posyłać towary na jarmarki.

Me'ſſen, miſſeſt i mißt, mißt, maß, maßeſt, maß, habe gemeſſen, I. *va.* 1) mierzyć, wymierzyć, pomierzyć, namierzyć; mit der Elle, nach der Elle — mierzyć łokciem, na łokcie; jmndn mit den Augen — mierzyć kogo oczyma; mit den Augen — mierzyć okiem, na oko; richtig, gut — domierzyć; zu viel — nadmierzyć; 2) gemeſſene Befehle erteilen dać wyraźne rozkazy; gemeſſen reden mówić powoli i wyraźnie; II. *vn.* zawierać; dieſes Glas mißt einen Liter ta szklanka zawiera litr; er mißt anderthalb Meter jest półtora metra wysoki; III. ſich —, *vr.* ſich mit jmndm — mierzyć się z kim, równać się z kim; próbować się, walczyć, pojedynkować się z kim.

Me'ſſen, *sn.* =s i **Me'ſſung,** *sf. pl.* =en, mierzenie *n.*, pomiar *m.*

Me'ſſer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) *sm.* miernik *m.*, geometra *m.*; 2) *sn.* nóż *m.*; kleines — nożyk *m.*; elendes — nożyna *f.*; ungeſchicktes — nożysko *n.*; zum — greifen chwytać się do noża, porwać się za nóż; mit dem — verwunden zranić, skaleczyć nożem; Krieg bis aufs — wojna, bójka na noże; jmndm das — an die Kehle ſetzen zapędzić kogo w ciasny kąt, przyprzeć kogo do ściany, nagrozić komu; das — ſitzt ihm (albo er hat das —) an der Kehle miecz mu wisi nad karkiem, wielkie niebezpieczeństwo mu grozi; das große — führen, mit dem großen — ſchneiden przesadzać.

Me'ſſerbänkchen, Me'ſſerböckchen, *sn.* =s, *pl.* —, grabki *pl.* (stołowe).

Me'ſſerbeſteck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, noże stołowe.

Me'ſſerchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od nóż, nożyk *m.*

Me'ſſerfiſch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, bekaśnik *m.*, ostrz *m.* (ryba).

Me'ſſergriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e; **Me'ſſerheft,** *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trzonek *m.* noża.

Me'ſſerhändler, *sm.* =s, *pl.* —, nożownik *m.*

Me'ſſerklinge, *sf. pl.* =n, ostrze *n.* noża.

Me'ſſerklötzchen, *sn.* =s, *pl.* —, grabki *pl.*

Me'ſſerrücken, *sm.* =s, *pl.* —, tylec *m.* noża.

Me'ſſerſchale, *sf. pl.* =n, oprawa *f.*, okładzina *f.* noża.

Me'ſſerſcheide, *sf. pl.* =n, nożenki *pl.*

Me'ſſerſchmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nożownik *m.*

Me'ſſerſchmiedearbeit, *sf. pl.* =en, nożownictwo *n.*

Me'ſſerſchneide, *sf. pl.* =n, ostrze *n.* noża.

Me'ſſerſpitze, *sf. pl.* =n, koniec *m.* noża; eine — (voll) na koniec noża.

Me'ſſerſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ukłócie *n.* nożem.

Me'ſſerſtiel, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, trzonek *m.* noża.

Me'ſſerträger, *sm.* =s, *pl.* —, grabki *pl.*

Me'ſſerwunde, *sf. pl.* =n, rana nożem zadana.

Me'ßfahne, *sf. pl.* =n, chorągiewka miernicza, proporczyk *m.*

Me'ßfreiheit, *sf. pl.* =en, przywilej jarmarczny, przywilej odbywania targów.

Me'ßfremde(r), *sm.* =den, *pl.* =en, **Me'ßgaſt,** *sm.* =(e)s, =gäſte, przybyły na jarmark.

Me'ßgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) miernicze *n.*; 2) mszalne *n.*

Me'ßgerät, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprzęt mszalny, paramenty *pl.*

Me'ßgeſchenk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, podarunek *m.* z jarmarku.

Me'ßgewand, *sn.* =(e)s, *pl.* =wänder, ornat *m.*

Me'ßglocke, *sf. pl.* =n i *dim.* **Me'ßglöckchen,** *sn.* =s, *pl.* —, sygnaturka *f.*

Me'ßgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, towar *m.* (jarmarczny).

Me'ßhemd, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, komża *f.*

Meſſi'as, *sm.* —, mesyasz *m.*, zbawiciel *m.*

Me'ſſing, *sn.* =(e)s, mosiądz *m.*; rotes — tombak *m.*; ſtreckbares — mosiądz kujny, kowny; weißes — mosiądz biały.

Me'ſſing-, *adi.* mosiężny, z mosiądzu.

Me'ſſingarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, mosiężnik *m.*

Me'ſſingblech, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, blacha mosiężna.

Me'ſſingen, *adi.* mosiężny.

Me'ſſinghändler, *sm.* =s, *pl.* —, mosiężnik *m.*

Me'ſſinglötung, *sf. pl.* =en, lutowiny mosiężne.

Me'ſſingſchlager, *sm.* =s, *pl.* =ſchläger, mosiężnik *m.*

Me'ſſingware, *sf. pl.* -n, towar mosiężny.

Me'ßkette, *sf. pl.* -n, łańcuch mierniczy.

Me'ßkorn, *sn.* -(e)s, -[szne *n.*

Me'ßkunde, **Me'ßkunſt**, *sf.* miernictwo *n.*

Me'ßkundige(r), *sm.* -gen, *pl.* -en; **Me'ßkünſtler**, *sm.* -s, *pl.* —, miernik *m.*

Me'ßleute, *s. pl.* ludzie jarmarczni, na jarmark przybyli.

Me'ßopfer, *sn.* -s, *pl.* —, ofiara mszalna.

Me'ßprieſter, *sm.* -s, *pl.* —, mszarz *m.*

Me'ßrute, *sf. pl.* -n, pręt mierniczy.

Me'ßſchnur, *sf. pl.* -ſchnüre, sznurek mierniczy.

Me'ßſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, miernik *m.*, miara *f.*

Me'ßſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, miasto, w którem odbywają się jarmarki.

Me'ßſtange, *sf.*, **Me'ßſtock**, *sm.* obacz Meßrute.

Me'ßtag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień jarmarczny, targowy; dzień, w którym msza się odbywa.

Me'ßtiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stolik mierniczy.

Me'ßtuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, korporał *m.*

Me'ſſung, *sf. pl.* -en, mierzenie *n.*, pomiar *m.*

Me'ßware, *sf. pl.* -n, towar jarmarczny.

Me'ßwoche, *sf. pl.* -n, tydzień, w którym wielki targ się odbywa, tydzień jarmarkowy.

Me'ßzeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* wielkiego targu; czas odbywającej się mszy.

Me'ſte, *sf. pl.* -n, jaszczyk *m.*

Meſti'ze, *sm.* -n, *pl.* -n, mieszaniec *m.* (rasy białej i czerwonej).

Met, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miód *m.*, miodek *m.* (sycony do picia).

Metalbumi'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pobialnik *m.*

Meta'll, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, metal *m.*, kruszec *m.*; edle -e metale szlachetne; Alkalien- — kruszec ługowcowy; — der alkaliſchen Erden kruszec ługowcowo-ziemisty, kruszec gryzący; eigentliches Erdmetall kruszec ziemisty, ziemiec *m.*; leichtes — kruszec lekki; ſchweres — kruszec ciężki.

Meta'llähnlich, **Meta'llartig**, *adi.* kruszcowaty, metaliczny.

Meta'llarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, metalownik *m.*

Meta'llbeſchickung, *sf. pl.* -en, przymieszka *f.* kruszcu, aligacya *f.*

Meta'llen, *adi.* kruszcowy, metaliczny; eine -e Stimme pełny, metaliczny głos.

Meta'llglas, *sn.* -ſes, kruszcowe, metaliczne szkło.

Meta'llgold, *sn.* -(e)s, blaszki mosiężne świecące.

Meta'lliſch, *adi.* metaliczny.

Metalliſie'ren, *va.* (haben) metalizować, przywodzić do stanu metalicznego.

Metalliſie'rung, *sf. pl.* -en, metalizacya *f.*

Meta'llkalk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wapno metalowe.

Meta'llkönig, *sm.* -(e)s, kruszec zupełnie czysty.

Meta'llkunde, **Meta'llehre**, **Metallurgie'**, *sf.* metalurgia *f.*; kruszcownictwo *n.*, hutownictwo kruszcowe.

Meta'llmiſchung, *sf. pl.* -en, aligacya *f.*

Metallographie', *sf.* metalografia *f.*

Metalloi'd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pierwiastek chemiczny.

Meta'llreich, *adi.* kruszczysty.

Meta'llſtift, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, igła *f.* do kalkowania.

Metallu'rg, *sm.* -en, *pl.* -en, metalurg *m.*; hutnik *m.*

Metallurgie', *sf.* metalurgia *f.*, kruszcownictwo *n.*

Metallu'rgiſch, *adi.* metalurgiczny.

Meta'llverbindung, **Meta'llverſetzung**, *sf. pl.* -en, spłyn *m.*

Metamorpho'ſe, *sf. pl.* -n, metamorfoza *f.*, przemiana *f.*, przeistoczenie *n.*

Metamorphoſie'ren, *va.* (haben) przemieniać, przemienić, przeistaczać, przeistoczyć.

Meta'pher, *sf. pl.* -n, metafora *f.*, przenośnia *f.*

Metapho'riſch, *adi.* metaforyczny, przenośny; *adv.* przenośnie.

Metaphy'ſik, *sf.* metafizyka *f.*, nauka *f.* o rzeczach nadzmysłowych.

Metaphy'ſiker, *sm.* -s, *pl.* —, metafizyk *m.*

Metaphy'ſiſch, *adi.* metafizyczny, nadzmysłowy.

Metaſta'ſe, *sf. pl.* -n, metastaza *f.*, przejście *n.* choroby z jednej części ciała do drugiej.

Metathe'ſe, *sf. pl.* -n, metateza *f.*, przestawienie *n.* litery, przełożenie *n.*, przekładnia *f.* (gramatyka).

Metempſycho'ſe, *sf. pl.* -n, metempsychoza *f.*, wędrówka *f.* dusz ludzkich po śmierci.

Meteo'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, meteor *m.*, zjawisko napowietrzne.

Meteo'reiſen, *sn.* -s, *pl.* —, żelazo meteoryczne.

Meteo'riſch, *adi.* meteoryczny.

Meteori't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, meteoryt *m.*

Meteorolo'g(e) *sm.* -en, *pl.* -en, meteorolog *m.*

Meteorologie', *sf.* meteorologia *f.*

Meteorolo'giſch, *adi.* meteorologiczny.

Meteoroſko'p, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, meteoroskop *m.*

Meteo'rſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, aerolit *m.*

Me'ter, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, metr *m.*

Me'ter-, *adi.* metryczny.

Me'termaß, *sn.* -es, miara metryczna.

Metho'de, *sf. pl.* -n, metoda *f.*; mit — metodycznie *adv.*, według pewnej metody.

Metho'dik, *sf.* metodyka *f.*

Metho'diſch, *adi.* metodyczny; *adv.* metodycznie.

Methodologie', *sf.* metodologia *f.*

Metie'r, (wym.: -tje) *sn.* -s, *pl.* -s, rzemiosło *n.*, powołanie *n.*

Metonymie', *sf. pl.* -n, metonimia *f.*, zamiennia *f.* (figura retoryczna).

Metony'miſch, *adi.* meto-

nimiczny; auf =e Weiſe metonimicznie *adv.*

Me'trik, *sf. pl.* =en, metryka *f.*, wierszowanie *n.*, miarowość *f.*

Me'triſch, *adi.* metryczny, miarowy; *adv.* metrycznie.

Metrono'm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, metronom *m.* (muzyka).

Metropo'le, *sf. pl.* =en, metropolia *f.*, stolica *f.*

Metropoli't, *sm.* =en, *pl.* =en, metropolita *m.* (arcybiskup *m.* obrządku wschodniego).

Metropolita'nkirche, *sf. pl.* =n, kościół metropolitalny, katedra *f.*

Me'trum, *sn.* =s, *pl.* Metra i Metren, miara *f.* wiersza.

Me'tſiederei, *sf. pl.* =en, miodowarnia *f.*, miodosytnia *f.*

Mett, *sn.*, =es, mięso wieprzowe bez tłuszczu (do nadziewania kiełbas).

Me'tte, *sf. pl.* =n, jutrznia *f.*

Me'ttenfäden, *sm. pl.* **Me't-tengewebe**, *sn.* babie lato.

Me'ttenglöcklein, *sn.* =s, *pl.* —, dzwonek zwołujący na jutrznię.

Me'ttwurſt, *sf. pl.* =würſte, kiełbasa wieprzowa.

Me'tze, *sf. pl.* =n, 1) maca *f.*, miarka *f.*; korzec *m.*; 2) nierządnica *f.*

Metzelei', *sf. pl.* =en, rzeź *f.*, siekanina *f.*, rąbanina *f.*

Me'tzeln, *va.* (haben) rzezać, wycinać, wyciąć, zabijać.

Me'tzen, I. *va.* (haben) 1) mierzyć na korce; 2) rzadko zamiast metzeln, zabijać; II. *vn.* (haben) odciągać sobie miarkę od mlewa (młynarstwo).

Me'tzengeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, zapłata *f.* za miarkę (od mlewa).

Me'tzenweiſe, *adv.* korcami, na korce.

Me'tzger, *sm.* =s, *pl.* —, rzeźnik *m.*

Me'tzgerbank, *sf. pl.* =bänke, rzeźnia *f.*, jatka *f.*

Metzgerei', *sf. pl.* =en, rzeźnictwo *n.*; rzeź *f.*; = Gemetzel.

Meuchelei', *sf. pl.* =en, 1) zmowa *f.*, machinacya *f.*; 2) = Meuchelmord.

Meu'chelmord, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, morderstwo podstępne, nasadnicze, skrytobójstwo *n.*

Meu'chelmörder, *sm.* =s, *pl.* —, morderca podstępny, nasadniczy, skrytobójca *m.*

Meu'chelmörderiſch, *adi.* skrytobójczy, zbójecki; *adv.* skrytobójczo, po zbójecku.

Meu'cheln, 1) *vn.* (haben) zmawiać się, spiskować; 2) *va.* (haben) zamordować podstępnie.

Meu'chler, *sm.* =s, *pl.* —, skrytobójca *m.*

Meu'chleriſch, I. *adi.* skrytobójczy; zdradliwy, podstępny; II. — i **Meu'chlings**, *adv.* skrytobójczo; zdradliwie, podstępnie, ukradkiem, zdradą, podstępem.

Meu'te, *sf. pl.* =n, 1) sfora *f.* psów; 2) bunt *m.*

Meuterei', *sf. pl.* =en, spisek *m.*, bunt *m.*, spiknienie *n.*, powstanie *n.*; zur — reizen podżagać do powstania; — machen spiskować, powstać, zbuntować się.

Meu'terer, *sm.* =s, *pl.* —, buntownik *m.*

Meu'teriſch, *adi.* buntowniczy; *adv.* ſich — empören zbuntować się.

Meu'tern, *vn.* (haben) spiskować, powstać, buntować się.

M. E. Z., skrócenie zamiast mitteleuropäiſche Zeit, czas średnioeuropejski.

Mezzani'n, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, półpiętrze *n.*, międzypiętrze *n.*

Mezzoſopra'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, niższy sopran.

Mia'sma, *sn.* =(s), *pl.* =men, miazma *f.*, miazmat *m.*, zarazek *m.*

Miau'en, *vn.* (haben) miauczeć.

Mich, *pron. pers.* (*accus.* od ich) mnie, mię; was — betrifft, angeht co się mnie tyczy, co do mnie; ich empfehle — dir polecam się twej pamięci, żegnam cię.

Michae'lis, **Michae'li**, **Michae'lisfeſt**, święto *n.*, dzień św. Michała.

Michae'lismeſſe, *sf. pl.* =n, wielki targ świętomichalski.

Mi'chel, *sm.* =s, 1) Michał *m.* (imię); 2) ein — (także ein grober, dummer —) prostak *m.*, gbur *m.*, maciek *m.*; der deutſche — niemiecki maciek, poczciwy, spokojny niemczyna.

Mie'der, *sn.* =s, *pl.* —, gorset *m.*, stanik *m.*

Mie'ne, *sf. pl.* =n, mina *f.*; wyraz *m.* twarzy, pozór *m.*; freundliche — mina uprzejma; mit verächtlicher — z szyderczą miną; eine heilige, fromme — annehmen przybrać minę świętego; kühne, kecke, dreiſte — gęsta, szumna mina; śmiała postawa; finſtere, ſauere, mürriſche — kwaśna, ponura mina; ich leſe es in ſeinen =n widzę po jego minie, czytam w jego twarzy; er verzog keine — nie drgnął, nie dał poznać wzruszenia; mit unveränderter — z niewzruszoną twarzą; — machen, etw. zu tun robić minę, jakoby się chciało co uczynić; — machen nastrajać, nastroić, nastawić minę; gute — zum böſen Spiel machen nadrabiać miną.

Mie'nendeuter, **Mie'nenforſcher**, *sm.* =s, *pl.* —, fizyognomista *m.*

Mie'nenſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, mimika *f.*

Mie're, *sf. pl.* =n, rote — kurzyślad czerwony (roślina).

Mie'smuſchel, *sf. pl.* =n, kosmatyk *m.*, małgiew *f.*, omułka *f.*

Mie'te, *sf. pl.* =n, 1) serowiec; *m.* = Milbe; 2) stóg *m.* siana; 3) najem *m.*; komorne *n.*; zur — wohnen mieszkać w najmie, w komornem, w najętem mieszkaniu; zur — geben wziąć w najem, wynająć; zur — haben mieć w najmie; die — aufſagen, kündigen wypowiedzieć komorne, najem, mieszkanie; Kauf bricht — kupno niszczy najem; 4) komorne *n.*, czynsz *m.*; rückſtändige — czynsz zaległy; fällige — czynsz zapadły, płatny.

Mie'ten, *va.* (haben) najmować, nająć, wziąć w najem; godzić, ugodzić; = dingen.

Mie'ter, *sm.* -s, *pl.* —, najemca *m.*, komornik *m.*, lokator *m.*

Mie't(s)frau, *sf. pl.* -en, (kobieta) wynajmująca *f.*, właścicielka *f.*

Mie'tfuhre, *sf.*, **Mie'tfuhrwerk**, *sn.* fura najęta, do najęcia.

Mie't(s)geld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, zapłata *f.*, należytość *f.* za najem, komorne *n.*, czynsz *m.*

Mie'thaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom najemny, do wynajęcia.

Mie'therr, *sm.* -n, *pl.* -en, wynajmujący *m.*, właściciel *m.*

Mie'tig, *adi.* zamólony, mólisty.

Mie'tjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok *m.* najmu.

Mie'tkutſche, *sf. pl.* -n, kareta *f.*, powóz *m.* do najęcia.

Mie'tleute, *s. pl.* lokatorzy *pl.*, komornicy *pl.*

Mie'tling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, najemnik *m.*, zaciężnik *m.*; (obraz.) człowiek przekupny, kubaniarz *m.*

Mie'tpfennig, *sm.* -(e)s, komorne *n.*, czynsz *m.*

Mie'tpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń *m.* do najęcia, najęty.

Mietš-, *adi.* najemny, zaciężny.

Miet(s)kaſerne, *sf. pl.* -n, wielki dom z mieszkaniami najmowanemi.

Mie't(s)kontrakt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kontrakt *m.*, umowa *f.* najmu.

Mie't(s)mann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, najemca *m.*, komornik *m.*

Mie't(s)partei, *sf. pl.* -en, partya najmująca, lokator *m.*

Mie'tſoldat, *sm.* -en, *pl.* -en, zaciężnik *m.*

Mie'tſtruppen, *sf. pl.* wojsko zaciężne.

Mie'tsvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, kontrakt *m.* najmu.

Mie'tweiſe, *adv.* najmem, w najmie, najemnie.

Mie'tzettel, *sm.* -s, *pl.* —, (ogłoszenie wywieszone na bramie lub w oknie:) do wynajęcia.

Mie'tzins, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, czynsz *m.* najmu, komorne *n.*

Mie'ze, *sf. pl.* -n, 1) = Marie; 2) kotka *f.*, koteczka *f.*

Mi'glie (wym.: -lje), *sf. pl.* -n, mila włoska.

Migrä'ne, *sf.* migrena *f.*, ból *m.* głowy.

Mikrome'ter, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, mikrometr *m.*, drobnomiar *m.*

Mikropho'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, mikrofon *m.*

Mikroſko'p, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, mikroskop *m.*, drobnowidz *m.*

Mikroſko'piſch, *adi.* mikroskopiczny.

Mi'lan, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ſchwarzbrauner — kania czarna (ptak).

Mi'lbe, *sf. pl.* -n, mól *m.*, mólik *m.*, kleszczyk *m.*; serowiec *m.*; roztocz przywłośny.

Mi'lbig, *adi.* pełny serowców, mólików, zamólony.

Milch, *sf.* mleko *n.*; ſüße — mleko słodkie; ſaure — kwaśne mleko; dicke — mleko obrzyzgłe; geronnene — mleko zsiadłe; zuſammengefahrene — mleko zwarzone; abgerahmte — mleko zbierane; wie — und Blut ausſehen wyglądać jak krew z mlekiem, wyglądać zdrowo, dobrze, mieć rumiane policzki; der Wein iſt die — der Greiſe wino jest mlekiem dla starców; — von den Fiſchen mlecz *m.* (rybi).

Milch-, *adi.* mleczny.

Mi'lchader, *sf. pl.* -n, żyła mleczna.

Mi'lchähnlich, **Mi'lchartig**, *adi.* mleczny, mlekowy.

Mi'lchanſammlung, **Mi'lchſtauung**, *sf.* zastój mleczny.

Mi'lchbart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, broda meszkiem obrosła, meszek *m.* (pierwsze włosy w brodzie, w wąsach); śpiczak *m.*, młokos *m.*, młodzieńczyk *m.*, okrzos *m.*, mleczak *m.*

Mi'lchbärtig, *adi.* mający brodę meszkiem obrosłą, młodziuteńki.

Mi'lchbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, mlekowiec *m.*

Mi'lchblattern, *sf. pl.* ospa krowia, krowiuki *pl.*

Mi'lchblume, *sf. pl.* -n, mlecznica *f.*, krzyżownica *f.* (roślina).

Mi'lchbrei, *sm.* -(e)s, papka *f.* z mleka.

Mi'lchbrot, **Mi'lchbrötchen**, *sn.* bułka *f.* na mleku (pieczona).

Mi'lchbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, mleczny brat, spółwychowaniec *m.*, jednomlecznik *m.* [czoł mleczny.

Mi'lchdrüſe, *sf. pl.* -n, gru-

Mi'lcheimer, *sm.* -s, *pl.* —, skopiec *m.* (na mleko).

Mi'lchen, *vn.* (haben) mleko dawać; wydzielać mlecz (o roślinach); -de Kuh mlekodajna, dojna krowa; -der Fiſch mleczak *m.*

Mi'lcher, *sm.* -s, *pl.* —, mleczak *m.* (ryba samiec).

Milcherei', *sf. pl.* -en, mleczarnia *f.*, mlecznica *f.*

Mi'lchergiebigkeit, *sf.* mlekodajność *f.*, mleczność *f.*

Mi'lchfarbe, *sf.* kolor mleczny.

Mi'lchfarben, *adi.* mleczny, jak mleko biały.

Mi'lchfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, skopiec *m.*

Mi'lchfell, *sn.* -s, *pl.* —, prosię *n.*, mleczak *m.*

Mi'lchfieber, *sn.* -s, gorączka pokarmowa.

Mi'lchflaſche, *sf. pl.* -n, flaszka *f.* z mlekiem; — mit Zulp pypka *f.* dla dzieci.

Mi'lchfrau, *sf. pl.* -en, mleczarka *f.*

Mi'lchgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, przewód mleczny (anatomia).

Mi'lchgebend, *adi.* mlekodajny.

Mi'lchgebiß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, mleczne zęby.

Mi'lchgefäß, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) naczynie *n.* do mleka; 2) naczynie mleczne (anatomia).

Mi'lchgelte, *sf. pl.* -n, skopek *m.*

Mi'lchgeſicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, twarz mleczna, bardzo blada.

Mi'lchglas, *sn.* =ſes, *pl.* =gläſer, szklanka *f.* do mleka; szkło *n.* mlecznego koloru.

Mi'lchhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, mech *m.*, meszek *m.* na brodzie, pierwsze włoski.

Mi'lchhaltig, *adi.* mleczysty.

Mi'lchhändler, *sm.* =s, *pl.* —, mleczarz *m.*

Mi'lchharn, *sm.* =(e)s, mlekomocz *m.*

Mi'lchig, rzadko **Mi'lchicht**, *adi.* mleczysty, mleczny; mleczasty (o roślinach).

Mi'lchkaffee, *sm.* =s, kawa *f.* z mlekiem, kawa biała.

Mi'lchkalb, *sn.* =(e)s, *pl.* =kälber, cielę ssące.

Mi'lchkammer, *sf. pl.* =n, mleczarnia *f.*

Mi'lchkanne, *sf. pl.* =n, koneweczka *f.* na mleko, mleczniak *m.*

Mi'lchkeller, *sm.* =s, *pl.* —, piwnica *f.* na mleko.

Mi'lchkoſt, *sf.* mleczne jadło.

Mi'lchkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, mlecznik *m.* (roślina).

Mi'lchkrug, *sm.* =(e)s, *pl.* =krüge, dzbanek *m.* na mleko.

Mi'lchkuh, *sf. pl.* =kühe, krowa dojna.

Mi'lchkur, *sf. pl.* =en, kuracya mleczna.

Mi'lchmann, *sm.* =(e)s, mleczarz *m.*

Mi'lchmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, mlekomierz *m.*

Mi'lchner, *sm.* =s, *pl.* —, mleczak *m.* (ryba samiec).

Mi'lchpächter, *sm.* =s, *pl.* —, pachciarz *m.* (który zaarędował mleko).

Mi'lchpächterin, *sf. pl.* =innen, pachciarka *f.*

Mi'lchpeterſilie, *sf. pl.* =n, żębownik *m.*, olszaniec *m.*, oleśnik *m.*, opiech leśny koprzywy (roślina).

Mi'lchprodukt, *sn.*, =es, *pl.* =e nabiał *m.*

Mi'lchpumpe, *sf. pl.* =n, mlekościąg *m.*, pompka *f.* do ściągania mleka z nabiegłych piersi.

Mi'lchrahm, *sm.* =(e)s, śmietan(k)a *f.*

Mi'lchreich, *adi.* obfity w mleko, mleczny.

Mi'lchreichtum, *sm.* =(e)s, mlekodajność *f.*, mleczność *f.*

Mi'lchſaft, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäfte, sok mleczny, pokarmowy, pokarmnik *m.*, chyl *m.*, miazga *f.*; mlecz roślinny; in — verwandeln miazgować; — enthaltend mleczasty.

Mi'lchſaftbereitung, **Mi'lchbildung**, *sf.* chylacya *f.*, miazgowanie (fizyologia).

Mi'lchſaftgefäße, *sn. pl.* naczynia mleczne.

Mi'lchſaftpflanze, *sf. pl.* =n, mlecz psi, świni, ostomlecz *m.*

Mi'lchſäure, *sf. pl.* =n, kwas mleczny.

Mi'lchſchauer, *sm.* =s, ograżka mleczna.

Mi'lchſchorf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ognipióro *n.*, strupień *m.*

Mi'lchſchwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwämme, mleczaj *m.*; rotbrauner — bedła ruda.

Mi'lchſchweſter, *sf. pl.* =n, mleczna siostra, spółwychowanica *f.*

Mi'lchſpeiſe, *sf. pl.* =n, mleczna potrawa, postna potrawa, mleczywo *n.*

Mi'lchſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mleczak *m.*

Mi'lchſtern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, śniedek *m.* (roślina).

Mi'lchſtraße, *sf.* mleczna droga (astronomia).

Mi'lchſtraßenſtern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mgławidło *n.*, mgławisko *n.*

Mi'lchſuppe, *sf. pl.* =n, polewka *f.* z mleka; wie eine — ausſehen być bardzo bladym.

Mi'lchtopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =töpfe, garnek *m.* na mleko.

Mi'lchtuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, cedzidło *n.*

Mi'lchverhärtung, *sf. pl.* =en, zaprażenie *n.* mleka.

Mi'lchverkäufer, *sm.* =s, *pl.* —, mleczarz *m.*

Mi'lchvernichtend, *adi.* mlekotratny.

Mi'lchverſetzung, *sf. pl.* =en, przerzut *m.* mleka (medycyna).

Mi'lchware, *sf. pl.* =n, mleczywo *n.*, nabiał *m.*

Mi'lchwarze, *sf. pl.* =n, brodawka piersiowa.

Mi'lchwaſſer, *sn.* =s, serwatka *f.*

Mi'lchweiß, *adi.* biały jak mleko, bieluchny.

Mi'lchwirtſchaft, *sf. pl.* =en, gospodarstwo nabiałowe.

Mi'lchzahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, mleczny ząb, najpierwszy ząb.

Mi'lchzucker, *sm.* =s, cukier mleczny.

Mild, I. *adi.* 1) miękki; — machen zmiękczyć; — werden zmiękczeć; 2) łagodny; =e Luft, =es Wetter łagodne powietrze; =er Wind wietrzyk *m.*; =er Wein łagodne, nieostre wino; =e Strafe łagodna kara; — werden (z)łagodnieć; — machen (z)łagodzić; =ere Saiten aufziehen spuścić z tonu, stać się pobłażliwszym; 3) czuły, uczynny, dobroczynny; =e Gabe dar dobroczynny; =e Stiftung zakład dobroczynny, fundacya dobroczynna; II. *adv.* miękko; łagodnie; czule, uczynnie, dobroczynnie; pobłażliwie.

Mi'lde, *sf.* miękkość *f.*; łagodność *f.*; uczynność *f.*; pobłażliwość *f.*

Mi'lderer, *sm.* =s, *pl.* —, łagodziciel *m.*

Mi'ldern, *va.* (haben) łagodzić, złagodzić, umiarkować; der Wind mildert die Hitze wiatr łagodzi gorąco; eine Strafe — złagodzić, zmniejszyć karę; mildernde *ppr.* Umſtände okoliczności łagodzące.

Mi'lderung, *sf. pl.* =en, złagodzenie *n.*, umiarkowanie *n.*; — der Kriſtalle sklinowanie *n.* minerałów.

Mi'ldherzig, *adi.* łagodnego serca, miłosierny.

Mi'ldherzigkeit, *sf.* łagodność *f.* serca, miłosierdzie *n.*

Mi'ldreich, *adi.* szczodrobliwy; *adv.* szczodrobliwie.

Mi'ldtätig, *adi.* dobroczynny; *adv.* dobroczynnie.

Mi'ldtätigkeit, *sf.* dobroczynność *f.*

Milita'r, 1) *sn.* =s, wojsko *n.*, żołnierze *pl.*; służba wojskowa; beim, im — ſtehen służyć w wojsku; 2) *sm.* =s, *pl.* =s, żołnierz *m.*, wojskowy *m.*

Milita'r=, *adi.* wojskowy.

Militär'anwärter, *sm.* -s, *pl.* —, certyfikatysta *m.*

Militär'dienſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, służba wojskowa, wojskowość *f.*

Militär'frei, *adi.* wolny od służby wojskowej.

Militär'gericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd wojskowy.

Militär'geſetzbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* ustaw wojskowych, kodeks wojskowy.

Militär'grenze, *sf.* *pl.* -n, pogranicze wojskowe.

Militäriſch, *adi.* wojskowy, żołnierski; *adv.* wojskowo, po wojskowemu, po żołniersku.

Militari'ſmus, *sm.* —, militaryzm *m.*

Militär'pflichtig, *adi.* popisowy; der Militärpflichtige kantonista *m.*

Militär'ſtand, *sm.* -(e)s, stan żołnierski, zawód wojskowy.

Militär'weſen, *sn.* -s, wojskowość *f.*

Miliz', *sf.* *pl.* -en, milicya *f.*; wojsko nieregularne, wojsko miejskie.

Mille'nnium, *sn.* -s, *pl.* -nien, tysiąclecie *n.*

Millia'rde, *sf.* *pl.* -n, miliard *m.*

Milligra'mm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, miligram *m.*

Millime'ter, *sm.* -s, *pl.* —, milimetr *m.*

Millio'n, *sf.* *pl.* -en, milion *m.*

Millionä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, milioner *m.*, bogacz posiadający milion(y).

Milz, *sf.* *pl.* -en, śledziona *f.*

Mi'lzbrand, *sm.*, **Mi'lzentzündung**, *sf.* zapalenie *n.* śledziony; księgosusz *m.* (u bydła).

Mi'lzfarn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, śledzionka *f.* (roślina).

Mi'lzkrankheit, *sf.* choroba śledziony; hipochondrya *f.*

Mi'lzkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, paprotnica *f.*, włócznia *f.*, kiwior *m.*, bindas *m.*, śledzienica *f.* (roślina).

Mi'lzſucht, *sf.* ból *m.* śledziony, śledziennica *f.*; splen *m.*, hipochondrya *f.*, minutki *pl.*

Mi'lzſüchtig, *adi.* chory na śledzionę, hipochondryczny.

Mi'lzſüchtige(r), *sm.* -n, *pl.* -n, śledziennik *m.*, hipochondryk *m.*

Mi'lzverſtopfung, *sf.* *pl.* -en, zatkanie *n.* śledziony.

Mi'me, *sm.* -n, *pl.* -n, aktor *m.*

Mi'mik, *sf.* mimika *f.*

Mi'miſch, *adi.* mimiczny; *adv.* mimicznie.

Mimo'ſe, *sf.* *pl.* -n, mimoza *f.*, czułek *m.*, czułodrzew *m.* (roślina).

Minare't(t), *sn.* -(e)s, *pl.* -s, i -e, minaret *m.*, wieża *f.* na meczetach.

Min'der, I. *adi.* mniejszy; die -e Anzahl mniejsza liczba; von -er Güte mniej dobry, gorszego gatunku; die vier -en Weihen cztery niższe święcenia; II. *adv.* mniej; — gut mniej dobry, (nieco) gorszy; nicht mehr, nicht — nie więcej, nie mniej.

Mi'nderbedarf, *sm.* -(e)s, zmniejszenie *n.* popytu.

Mi'ndereinnahme, *sf.* *pl.* -n, zmniejszenie *n.* dochodu, ubytek *m.* w dochodzie.

Mi'ndergebot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, oferta gorsza.

Mi'ndergewicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ubytek *m.* wagi.

Mi'ndergut, *adi.* mniej dobry, gorszy.

Mi'nderheit, *sf.* *pl.* -en, mniejszość *f.*

Mi'nderjährig, *adi.* małoletni.

Mi'nderjährigkeit, *sf.* małoletność *f.*

Mi'ndern, 1) *va.* (haben) zmniejszać, zmniejszyć, ujmować; uśmierzać (= lindern); 2) ſich —, *vr.* (haben) zmniejszać się, zmniejszyć się, ubywać.

Mi'nderung, *sf.* *pl.* -en, zmniejszenie *n.*; ubytek *m.*

Mi'nderwert, *sm.* -(e)s, mniejsza wartość; niższość *f.*

Mi'nderwertig, *adi.* mający mniejszą wartość, niższy, podlejszy.

Mi'nderwertigkeit, *sf.* niższa wartość.

Mi'nderzahl, *sf.* mniejsza liczba; mniejszość *f.*

Mi'ndeſtbetrag, *sm.* najmniejsza kwota.

Mi'ndeſtbietende(r), *sm.* -n, *pl.* -n, najmniej ofiarujący, dający.

Mi'ndeſte, *adi.* najmniejszy; der — Preis najniższa cena, ostatnia cena; nicht das —, nicht im -n wcale nie, wcale nic, bynajmniej; zum -n przynajmniej.

Mi'ndeſtens, *adv.* (co) najmniej, przynajmniej.

Mi'ndeſtfordernde(r), *sm.* -n, *pl.* -n, najmniej żądający.

Mi'ne, *sf.* *pl.* -n, mina *f.*, podkop *m.*; eine — legen minę założyć; eine — ſpringen laſſen minę zapalić, wysadzić w powietrze; (obraz.) alle -n ſpringen laſſen zewsząd miny podsadzić, użyć wszystkich środków.

Mi'nenarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, podkopnik *m.*

Mi'nengang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, chodnik prowadzący do podkopu.

Mi'nengräber, *sm.* obacz Minenarbeiter.

Minera'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, i -lien, minerał *m.*; Lehre von den -lien mineralogia *f.*

Miner'al-, *adi.* mineralny.

Minera'lbrunnen, *sm.*, **Minera'lquelle**, *sf.* źródło *n.* wody mineralnej.

Minera'lhaltig, *adi.* mineralny.

Minera'lienkabinett, *sn.*, -es, *pl.* -e, **Minera'lienſammlung**, *sf.* *pl.* -en, gabinet mineralogiczny, zbiór *m.* minerałów.

Minera'lienkunde, *sf.* mineralogia *f.*

Minera'liſch, *adi.* mineralny.

Mineralo'g, *sm.* -en, *pl.* -en, mineralog *m.*

Mineralogie', *sf.* mineralogia *f.*

Mineralo'giſch, *adi.* mineralogiczny.

Minera'löl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olej skalny.

Minera'lpech, *sn.* -(e)s, asfalt *m.*

Minera'lquelle, *sf. pl.* =n, źródło mineralne, źródło uzdrawiające, lecznicze.

Minera'lreich, *sn.* =(e)s, ogół *m.* minerałów, rzeczy kopalnych, kopalnictwo *n.*

Minera'lſtaub, *sm.* =(e)s, miał *m.*

Minera'lwaſſer, *sn.* =s, *pl.* =wäſſer, woda mineralna, lecznicza; warme Mineralwäſſer ciepliczki *pl.*

Miner'r (wym.: -nör), *sm.* =s, *pl.* =e i =s, podkopnik *m.*

Miniatu'r, *sf. pl.* =en, miniatura *f.*; in — malen malować miniaturę.

Miniatu'rbild, **Miniatu'rgemälde**, *sn.* obraz miniaturowy, miniatura *f.*

Miniatu'rmaler, *sm.* =s, *pl.* —, malarz *m.* miniatur, miniaturzysta *m.*

Miniaturmalerei', *sf.* malowanie *n.* miniatur.

Minie'ren, *va.* (haben) podkopywać, podkopać; zu Tage — poprowadzić podkop otwarty.

Minie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, podkopnik *m.*

Minie'rſpinne, *sf. pl.* =n, ptasznik *m.* (pająk).

Minie'rung, *sf. pl.* =en, podminowanie *n.*, podkopywanie *n.*

Minima'lbetrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, kwota najmniejsza.

Minima'lfracht, *sf. pl.* =en, woźbowe najmniejsze, przewoźne najmniejsze (kolejn.).

Minima'lfrachtſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, cena zasadnicza najmniejsza, przewoźne najmniejsze (przewoźnictwo).

Minima'lpreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, cena najniższa.

Minima'ltarif, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, taryfa najniższa.

Minima'lpegel, *sm.* =s, *pl.* —, wodoskaz różniczkowy.

Minima'lthermometer, *sn.* =s, *pl.* —, termometr różniczkowy.

Mi'nimum, *sn.* =(s), *pl.* =ma, najmniejszość *f.*

Mini'ſter, *sm.* =s, *pl.* —, minister *m.*; bevollmächtigter — minister pełnomocny; — des Äußern minister spraw zagranicznych, zewnętrznych; — des Innern minister spraw wewnętrznych; — des öffentlichen Unterrichts minister oświaty.

Miniſteri'al=, *adi.* ministeryalny.

Miniſteria'labteilung, *sf. pl.* =en, oddział *m.*, departament *m.* (w) ministeryum.

Miniſteria'lberatung, *sf. pl.* =en, (na)rada *f.* ministrów.

Miniſteria'lrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca ministeryalny.

Miniſterie'll, *adi.* ministeryalny.

Miniſte'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, ministeryum *n.*; — des Innern ministeryum spraw wewnętrznych; — des Äußern ministeryum spraw zagranicznych; — für Kultus und Unterricht ministeryum wyznań i oświaty; — der Finanzen ministeryum skarbu; Anhänger des =s ministeryalny; dem — feindlich antyministeryalny, opozycyjny.

Mini'ſterkriſis, *sf. pl.* =ſen, przesilenie ministeryalne.

Mini'ſterportefeuille (wym.: -portfej), *sn.* =s, *pl.* =s, teka *f.*, urząd *m.*, godność *f.* ministra, ministerstwo *n.*

Mini'ſterpräſident, *sm.* =en, *pl.* =en, minister prezydent.

Mini'ſterrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte rada *f.* ministrów, rada gabinetowa.

Mini'ſterſtelle, *sf. pl.* =n, urząd *m.* ministra, ministerstwo *n.*

Mini'ſterverfügung, *sf. pl.* =en, rozporządzenie ministeryalne, reskrypt *m.*, dekret ministeryalny.

Mini'ſterwechſel, *sm.* =s, *pl.* —, zmiana *f.* ministeryum, gabinetu.

Miniſtra'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, ministrant *m.*, do mszy służący *m.*

Miniſtrie'ren, *vn.* (haben) ministrować, do mszy służyć.

Mi'nium, *sn.* —, minia *f.*, niedokwas drugi ołowiu.

Mi'nne, *sf. pl.* =n, miłość *f.* (czysta, idealna).

Mi'nnedichter, *sm.* =s, *pl.* —, trubadur *m.*, piewca *m.* miłości.

Mi'nneglück, *sn.* =(e)s, szczęście *n.*, powodzenie *n.* w miłości.

Mi'nnelied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, śpiew miłosny.

Mi'nnelohn, *sm.* obacz Minneſold.

Mi'nnen, *va.* (haben) kochać, miłować.

Mi'nneſang, *sm.* =(e)s, śpiew *m.* miłosny, o miłości.

Mi'nneſänger, **Mi'nneſinger**, *sm.* =s, *pl.* —, minnesinger *m.*, trubadur *m.*, bard *m.*, piewca *m.* miłości.

Mi'nneſold, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nagroda *f.*, odwzajemnienie *n.* za miłość.

Mi'nniglich, *adi.* przyjemny, miły, luby, miłosny; =e Maid dziewczyna miłość wzbudzająca.

Minore'nn, *adi.* małoletni *m.*

Minorennität', *sf.* małoletność *f.*

Minori't, *sm.* =en, *pl.* =en, Minoryta *m.*, Franciszkanin *m.*

Minorität', *sf. pl.* =en, mniejszość *f.*

Mi'nſtrel, *sm.* =s, *pl.* =s, minstrel *m.*, śpiewak *m.*, poeta wędrowny (w średnich wiekach).

Minue'nd, *sm.* =en, *pl.* =en, odjemna.

Mi'nus, *adv.* mniej.

Mi'nus, *sn.* —, deficyt *m.*, brak *m.*

Mi'nuselektrizität, *sf.* elektryczność ujemna.

Mi'nuszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* odciągania, znak ujemności; mit — verſehene Größen ilości ujemne.

Minu'skel, *sf. pl.* =n, mała litera.

Minu'te, *sf. pl.* =n, minuta *f.*; in der — za chwilkę, natychmiast *adv.*

Minu'ten=, *adi.* minutowy.

Minu'tenuhr, *sf. pl.* =en, zegar(ek) minuty pokazujący.

Minu'tenweiſe, *adv.* co minuta, minuta po minucie.

Minu'tenweiſer, **Minu'tenzeiger**, *sm.* =s, *pl.* —, skazówka minutowa, minutnik *m.*

Minn'tienſalz, *sn.* =es, *pl.* =e, rumówka *f.*, beczkowa sól.

Minutiö's (wym.: -ciös), *adi.* dokładny, drobnostkowy; *adv.* dokładnie, drobnostkowo.

Mi'nze, *sf. pl.* =n, mięta *f.* (roślina); engliſche — mięta pieprzowa = Pfefferminze.

Mir, *pron. pers.* trzeci przypadek od ich, mnie, mi; er ſagte es — on mi to powiedział; gib es — daj mi to; das nenne ich — einen Fleiß! to ci pilność! to się pilnością nazywa! — nichts, dir nichts ni stąd, ni zowąd; wie du —, ſo ich dir jak ty mnie, tak ja tobie; jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie.

Mirabe'lle, Mirabe'llenpflaume, *sf. pl.* =n, mirabela *f.* (gatunek śliwy).

Mirabili't, *sm.* —, sól glauberska.

Mira'kel, *sn.* =s, *pl.* —, cud *m.*, cudowisko *n.*

Mirakulö's, *adi.* cudowny.

Miſanthro'p, *sm.* =en, *pl.* =en, mizantrop *m.*, nienawistnik *m.* ludzi, odludek *m.*

Miſanthropie', *sf.* mizantropia *f.*, nienawiść *f.* ludzi, wstręt *m.* do ludzi.

Miſanthro'piſch, *adi.* mizantropiczny, nienawidzący ludzi.

Mi'ſchart, *sf. pl.* =en, rasa mieszana, bastardowa.

Mi'ſchbar, *adi.* mieszalny.

Mi'ſchbarkeit, *sf.* mieszalność *f.*

Mi'ſchbeſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, drzewostan mieszany.

Mi'ſchehe, *sf. pl.* =n, małżeństwo mieszane.

Mi'ſchen, I. *va.* (haben) mieszać; untereinander — pomieszać, zmieszać wszystko razem; Wein mit Waſſer — mieszać wino z wodą; Metalle — mieszać, łączyć z sobą metale; Karten — mieszać, tasować karty; II. ſich —, *vr.* (haben) mieszać się; ſich ins Geſpräch — (w)mieszać się do rozmowy; er miſcht ſich in fremde Angelegenheiten miesza się, wtrąca się do obcych spraw; III. gemiſcht, *pp.* i *adi.* mieszany; =er Zug pociąg mieszany; =e Ehe małżeństwo mieszane; es war eine ſehr =e Geſellſchaft było towarzystwo bardzo mieszane.

Miſch=, *adi.* mieszany.

Mi'ſchfarbe, *sf. pl.* =n, kolor mieszany.

Mi'ſchfutter, Mi'ſchkorn, *sn.* =s, pasza mieszana, zboże mieszane, mieszanka *f.*

Mi'ſchgeſchlecht, *sn.* obacz Miſchart.

Mi'ſchling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mieszaniec *m.*; bastard *m.*; mulat *m.*; o psach: złajnik *m.*

Miſchma'ſch, *sm.* =es, mieszanina *f.*, gmatwanina *f.*; zlewek *m.*

Mi'ſchraſſe, *sf.* obacz Miſchart.

Mi'ſchung, *sf. pl.* =en, mieszanie *n.*, mieszanina *f.*; — von Getreidearten mieszanka *f.*; — von Metallen mieszanina metaliczna, aliaż *m.*, spłyn *m.*; (obraz.) zamieszanie *n.*, zamęt *m.*, odmęt *m.*

Mi'ſchungsgewicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, równoznacznik *m.*, równoważnik *m.*, chemiczna proporcya (chemia).

Mi'ſchungsrechnung, *sf. pl.* =en, reguła *f.* mieszaniny, reguła mieszana (arytmetyka).

Mi'ſchwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyraz mieszany (z dwóch lub więcej języków).

Miſera'bel, *adi.* lichy, nędzny, chuderlawy; ein =bles Leben psie życie; *adv.* — handeln nędznie postąpić.

Miſerabilitä't, *sf. pl.* =en, lichota *f.*, nędzota *f.*, chuderlactwo *n.*

Miſe're, *sf.* mizerya *f.*, nędza *f.*, lichota *f.*

Miſere're, *sn.* =s, *pl.* =s, 1) mizerere *indecl.*, początek *m.* psalmu żałobnego; 2) mizerere *indecl.* (choroba).

Miſogy'n, *sm.* =en, *pl.* =en, nieprzyjaciel *m.* kobiet, stroniący *m.* od kobiet.

Mi'ſpel, *sf. pl.* =n, niesplik *m.*, nieszpułka *f.* (owoc i drzewo).

Miszella'neen, Miſze'llen, *pl.* miscellanea *pl.*, rozmaitości *pl.*

Miß=a'chten i **Mi'ß=achten**, mißachte, habe miß a'chtet i miß=geachtet, *va.* pogardzać czem, pomiatać czem, niezważać na co.

Mi'ßachtung i **Miß a'chtung**, *sf.* pogarda *f.*, poniewierka *f.*

Miſſa'l(e), *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) mszał *m.*; 2) duże litery (drukarstwo).

Mi'ßarten i **Miß a'rten**, miß=arte, bin mißgeartet, odrodzić się, wyrodzić się.

Mi'ßbehagen, *sn.* =s, niesmak *m.*, nieupodobanie *n.*, niedogodność *f.*; niemiłe uczucie, niedyspozycya *f.*

Mi'ßbildung, *sf. pl.* =en, wadliwe ukształcenie, ułomność *f.*

Mi'ß=billigen, miß bi'lligte, mi'ßbilligſt, habe gemi'ßbilligt i miß bi'lligt, *va.* na gadać się z czem, na co, ganić.

Mi'ßbrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bräuche, nadużycie *n.*; — treiben mit etw. nadużywać czego.

Miß=brau'chen, miß brauche, miß brauchſt, habe gemißbraucht i miß braucht, *va.* nadużywać, nadużyć; ein Mädchen — uwieść dziewczynę.

Mi'ßbräuchlich, *adi.* nieprawny, wprowadzony przez nadużycie; *adv.* nieprawnie, przez nadużycie.

Miß=deu'ten i **Mi'ß=deuten**, miß deute, habe miß deutet i gemißdeutet, *va.* źle, mylnie, inaczej zrozumieć, tłómaczyć.

Mi'ßdeutung, *sf. pl.* =en, złe, mylne zrozumienie, tłómaczenie.

Mi'ſſen, miſſe, miſſeſt i mißt, miß, miß te, habe gemißt, *va.* nie mieć czego; obchodzić się, obejść się bez czego; ich kann es nicht — bez tego obejść się nie mogę.

Mi'ßerfolg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nieudanie *n.* się, niepowodzenie *n.*

Mi'ßernte, *sf. pl.* =n, nieurodzaj *m.*, złe zbiory *pl.*

Mi'ſſetat, *sf. pl.* =en, czyn zły, zbrodniczy, zbrodnia *f.*

Mi'ſſetäter, *sm.* =s, *pl.* —, złoczyńca *m.*, zbrodniarz *m.*

Mi'ſſetäterin, *sf. pl.* =innen, złoczynnica *f.*, zbrodniarka *f.*

Miß=fa'llen, miß falle, miß=

fällst, mißfällt, mißfiel, habe mißfallen, *vn.* nie podobać się, sprawiać niesmak, nieukontentowanie; nie w smak iść.

Mi'ßfallen, *sn.* =s, niesmak *m.*, niezadowolenie *n.*, nieukontentowanie *n.*

Mi'ßfällig, *adi.* przykry, niemiły, nieprzyjemny, niepodobający się; *adv.* z niezadowoleniem, z przykrością; ſich über etw. — äußern wyrazić się o czem nieprzychylnie, zganić co.

Mi'ßfarbe, *sf. pl.* =n, niemiły, przykry, niestosowny kolor, kolor niezgadzający się z otoczeniem.

Mi'ßförmig, *adi.* źle ukształcony, niekształtny.

Mi'ßgeburt, *sf. pl.* =en, 1) poronienie *n.*, niewczesny płód; 2) potwór *m.*, poczwarka *f.*, cudotwór *m.*, dziwoląg *m.*

Mi'ßgelaunt, *adi.* źle usposobiony.

Mi'ßgeſchick, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, los przeciwny, zawistny, przeciwieństwo *n.*, niepomyślność *f.*, przygoda *f.*; niedola *f.*, nieszczęśliwy wypadek.

Mi'ßgeſtalt, *sf. pl.* =en, potworny kształt, szpetność *f.*; potwór *m.*, dziwoląg *m.*

Mi'ßgeſtaltet, Mi'ßgeſtaltig, *adi.* brzydki, potworny, szpetny; =er Menſch brzydal *m.*

Mi'ßgeſtimmt, *adi.* rozstrojony (o instrumentach muzycznych); źle usposobiony, w złym humorze.

Mi'ßgewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, zaśniat *m.*

Miß=glü'cken, es mißalü'ckt i **es mi'ßglückt, es iſt mi'ßglückt,** nie poszczęścić się, nie powodzić się, niepowieść się, nie udawać się, nie udać się.

Miß=gö'nnen, mißgönne, mißgönnſt, habe mißgönnt, *va.* nie życzyć, zazdrościć.

Mi'ßgriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pomyłka *f.*, uchybienie *n.*, usterka *f.*, usterk *m.*; einen — tun źle się wziąć do rzeczy, niewłaściwie postąpić sobie.

Mi'ßgunſt, *sf.* nieżyczliwość *f.*, zawiść *f.*, zazdrość *f.*

Mi'ßgünſtig, *adi.* nieżyczliwy, zawistny, zazdrosny; *adv.* nieżyczliwie, zawistnie, zazdrośnie.

Mi'ß=handeln i Miß=ha'ndeln, mißha'ndle, mißhandelſt, habe mißhandelt i gemißhandelt, *va.* źle się obchodzić z kim, (s)krzywdzić, maltretować, męczyć kogo.

Mißha'ndlung, *sf. pl.* =en, obelżywe, złe, srogie obejście się, zelżenie *n.*, shańbienie *n.*, krzywda *f.* (także na ciele).

Mi'ßheirat, *sf. pl.* =en, niepomyślne, niestosowne małżeństwo, mezalians *m*; niedobrana para.

Mi'ßhellig, *adi.* niezgodny.

Mi'ßhelligkeit, *sf. pl.* =en, niezgoda *f.*; niesnaska *f.*, powaśnienie *n.*

Miſſio'n, *sf. pl.* =en, misya *f.*, posłannictwo *n.*

Miſſionä'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, misyonarz *m.*

Miſſi've, *sf. pl.* =n, list wierzytelny.

Mi'ßjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok *m.* nieurodzaju.

Miß=ke'nnen, mißkenne, mißkennſt, mißkennt, mißkannte, habe mißkannt, zapoznawać, zapoznać; omylić się, niepoznać.

Mi'ßkenntnis, *sf. pl.* =niſſe, zapoznanie *n.*, omyłka *f.*, złe wyobrażenie o czem.

Mi'ßklang, *sm.* =(e)s, *pl.* =klänge, dysharmonia *f.*, dyssonans *m.*, dźwięk niezgodny, rozdźwięk *m.*

Mi'ßkredit, *sm.* =(e)s, zły kredyt, dyskredyt *m.*; jmdn in — bringen kredyt komu zepsuć, zdyskredytować kogo; in — kommen stracić kredyt, wiarę.

Mi'ßlaunig, Mißlauniſch, *adi.* w niedobrym, w kwaśnym, w nieswoim humorze.

Mi'ßlaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dyssonans *m.*, dysharmonia *f.*, rozdźwięk *m.*

Mi'ßlautend, *adi.* dysharmonijny, rozdźwięczny.

Mi'ß=leiten, *va.* (haben) źle prowadzić, złą drogę wskazać, z drogi sprowadzić.

Mi'ßlich, *adi.* niepewny, wątpliwy, przykry, krytyczny, ślizki, niebezpieczny trudny, zagmatwany; =e Lage przykre położenie; *adv.* es ſteht — mit ihm aus, es ſteht — mit ihm sprawy jego źle stoją, źle z nim, jest w krytycznem położeniu.

Mi'ßlichkeit, *sf.* przykrość *f.*, ślizkość *f.*, niebezpieczeństwo *n.*, krytyczność *f.*

Mi'ßliebig, *adi.* uprzykrzony, niechętnie widziany; ſich bei jmndm — machen uprzykrzyć się komu; etw. — *adv.* aufnehmen niechętnie co przyjąć (do wiadomości).

Miß=li'ngen, mißlingt, mißlang, iſt mißlungen, *vn.* (zwykle *impers.*) nieudać się, niepowodzić się, niepowieść się, chybić; ein mißlungener Plan niedoszły zamiar, plan; mißlungenes Werk chybione dzieło.

Mi'ßli'ngen, *sn.* =s, niepowodzenie *n.*, nieudanie *n.*, się.

Mi'ßmut, *sm.* =(e)s, nieukontentowanie *n.*, niechęć *f.*, zniechęcenie *n.*, smutek *m.*, osowiałość *f.*

Mi'ßmutig, *adi.* niechętny, zniechęcony, znudzony, smutny; — werden osowieć.

Miß=ra'ten, mißrate, mißrätſt, mißrät, mißriet, mißraten, I. *vn.* (ſein) nieudać się, źle się udać, chybić; ein mißratenes Kind złe dziecko; II. mi'ßraten, *va.* (haben) jmndm etw. — odradzić co komu.

Mi'ßſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, zły stan (rzeczy), niedogodność *f.*, anomalia *f.*; błąd *m.*, brak *m.*, wada *f.*; Mißſtände abſtellen zapobiedz niedogodnościom, nadużyciom, zaradzić brakom.

Mi'ß=ſtimmen, *va.* (haben) 1) źle nastroić, niezgodnie wystroić (o instrumentach muzycznych); 2) w zły humor wprawić, popsuć humor; mißgeſtimmt ſein być w kwaśnym humorze; der Markt iſt mißgeſtimmt targ jest zły, nizkie są ceny na targu.

Mi'ßſtimmung, *sf.* niesnaska *f.*, dysharmonia *f.*; kwaśny, zły humor, złe usposobienie, niechęć *f.*, niezado-

wolenie *n.*; — des Marktes depresya *f.*, zniżka *f.* cen (handel).

Mi'ßton, *sm.* =(e)s, *pl.* =töne, ton fałszywy, niezgodny, dyssonans *m.*

Mi'ß=tönen, mißtöne, mißtönt, *vn.* fałszywie, niezgodnie brzmieć.

Mi'ß=trauen i Miß=trau'en, mißtraue, mißtrauft, habe gemißtraut i mißtrau't, *vn.* nieufać, niedowierzać, niedowierzyć.

Mi'ßtrauen, *sn.* =s, nieufność *f.*, niedowierzanie *n.*; podejrzenie *n.*; — erwecken wzbudzić podejrzenie; — hegen niedowierzać; — in jmndn, in etw. ſetzen niedowierzać komu, czemu.

Mi'ßtrauensvotum, *sn.* =s, *pl.* =vota, wotum *n.*, wyraz *m.*, wyrażenie *n.* nieufności.

Mi'ßtraniſch, *adi.* niedowierzający, nieufny, podejrzliwy.

Mi'ßvergnügen, *sn.* =s, nieukontentowanie *n.*, niechęć *f.*, niesmak *m.*; nieprzyjemność *f.*

Mi'ßvergnügt, *adi.* nieukontentowany, niechętny; — machen zniechęcić; — werden zniechęcić się.

Mi'ßverhältnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =niſſe, zły stosunek, dysproporcya *f.*, asymetrya *f.*; nierówność *f.*, niestosowność *f.*, różnica *f.*; niedostateczność *f.* = Unzulänglichkeit; niezgodność *f.*, niezgoda *f.* (między osobami); im — zu etw. ſtehen stać w nierównym do czego stosunku.

Mi'ßverſtand, *sm.* =(e)s, 1) ograniczona inteligencya *f.*, brak *m.* rozumu, rozgarnienia; złe, mylne wyobrażenie, pojmowanie; 2) nieporozumienie *n.*

Mi'ßverſtändlich, *adi.* mylny, błędny; *adv.* mylnie, wskutek złego zrozumienia.

Mi'ßverſtändnis, *sn.* =niſſes, *pl.* =niſſe, nieporozumienie *n.*, złe wyrozumienie; niezgodność *f.* (jako skutek nieporozumienia).

Mi'ß=verſtehen, mi'ßverſtehe, mißverſtehſt, mißverſteht, mißverſtand, habe mi'ßverſtanden, *va.* źle zrozumieć.

Mi'ßverwaltung, *sf.* zły zarząd, zła administracya.

Mi'ßwachs, *sm.* =wachſes, nieurodzaj *m.*, chybienie *n.* plonów.

Mi'ßwirtſchaft, *sf.* zła gospodarka.

Miſt, *sm.* =(e)s, 1) ekskrementa *pl.*, odchody *pl.*, łajno bydlęce, gnój *m.*; zum — gehörig gnojowy; — vom Rindvieh gnój wołowy, krowi, krowiniec *m.*; — vom Pferde gnój koński; 2) gnój *m.*, nawóz *m.*, mierzwa *f.*; mit — beſtreuen gnoić; (obraz.) das gehört auf den — to na gnój można wyrzucić, to już nic nie warte; Geld wie — haben mieć pieniędzy jak gnoju; das iſt nicht auf ſeinem =e gewachſen to się nie wylęgło w jego głowie; reiner — (czyste śmiecie), głupstwo *n.*; = Unſinn; 3) śmiecie *n.*; 4) mgła *f.*, pomorszczyzna *f.*

Miſt=, *adi.* gnojowy.

Mi'ſtbauer, *sm.* =s, i =n, *pl.* =n, gnojownik *m.*, nawoźnik *m.*; wywożący śmiecie.

Mi'ſtbeet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, inspekt *m.*, grzęda wygnojona, zagonek gnojowy.

Mi'ſtel, *sf. pl.* =n, kunie gniazdo, kołtun *m.*, kłąb *m.*, czapka *f.*, wicher *m.*, wilczeniec *m.*, kuniec *m.*, jemiel *m.*, jemioła *f.* (krzew).

Mi'ſtelbeere, *sf. pl.* =n, jemiołowa jagoda.

Mi'ſtelbroſſel, *sf. pl.* =n, jemiołucha *f.* (ptak).

Mi'ſten, I. *vn.* (haben) 1) gnoić, gnój oddawać, puszczać z siebie; 2) es miſtet mrzy, pomorszczyzna pada; II. *va.* (haben) gnoić, gnojem rolę uprawiać, mierzwić.

Mi'ſtfink, *sm.* =en, *pl.* =en, śmieciucha *f.*, gnojek *m.*, zięba górna (ptak); przenośnie: gnojek *m.*, człowiek plugawy.

Mi'ſtfliege, *sf. pl.* =n, nawozowiec *m.* (mucha).

Mi'ſtforke, *sf. pl.* =n, **Mi'ſtgabel,** *sf. pl.* =n, widły gnojowe, do gnoju.

Mi'ſtgrube, *sf. pl.* =n, dół *m.* na gnój; z gnojem, gnojowisko *n.*, gnojnica *f.*

Mi'ſthaufen, *sm.* =s, *pl.* —, kupa *f.* gnoju, gnojowisko *n.*; śmiecisko *n.*

Mi'ſtig, *adi.* 1) zagnojony, gnojem powalany; (obraz.) plugawy; 2) mglisty.

Mi'ſtjauche, *sf. pl.* =n, gnojanka *f.*

Mi'ſtkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, bobełka *f.*, krówka *f.*, żuk *m.*, śmierdziuch *m.* (gatunek chrząszcza).

Mi'ſtkarren, *sm.* obacz Miſtwagen.

Mi'ſtlache, Mi'ſtpfütze, *sf. pl.* =n, gnojówka *f.*, gnojnica *f.*

Mi'ſtſchwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwämme, czernidłak *m.*

Mi'ſtſtätte, *sf.* gnojnik *m.*, gnojowisko *n.*

Mi'ſtvieh, *sn.* =s. *pl.* =er bestya *f.* (przezwisko).

Mi'ſtwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz *m.* do gnoju.

Mit, I. *praep.* z, ze, (częstokroć nie tłómaczy się wcale, lub też kładzie się rzeczownik w szóstym przypadku); mit jmndm wohnen mieszkać z kim; miteinander razem, wraz; alle miteinander wszyscy, wszyscy razem; — Gott z Bogiem, przy Bożej pomocy; ein gleiches Alter — jmndm haben być z kim w równym wieku; — jmndm verwandt ſein być z kim spokrewnionym, być czyimś krewnym; das Haus mit vier Fenſtern dom o czterech oknach; der Mann — dem ſchwarzen Barte człowiek z czarną brodą, o czarnej brodzie; Wagen — zwei Rädern wóz o dwóch kołach; — einem Stock in der Hand z laską w ręku; — Tränen in den Augen ze łzami w oczach; was iſt — dir? wie ſteht es — dir? co ci się przydarzyło?; jak się masz? jak stoją twoje sprawy?; es iſt — ihm aus jest stracony; und damit iſt es aus i na tem koniec; eine Flaſche — Wein butelka *f.* z winem, wina;

— Seide sticken haftować jedwabiem; — der Feder schreiben pisać piórem; — dem Messer schneiden krajać nożem; — Farben malen malować farbami; — dem Säbel verwunden zranić szablą; — Sonnenaufgang ze wschodem słońca; — der Zeit z czasem; — dem Abend z wieczora, pod wieczór; — lauter Stimme głośno *adv.*; — bloßen Füßen boso *adv.*; — goldenen Lettern złotemi literami; — Namen nennen nazwać, zawołać po imieniu; die Zeit — Schreiben zubringen zająć czas pisaniem; — Stillschweigen übergehen pominąć milczeniem; — Fleiß pilnie; umyślnie; — genauer Not zaledwie, ledwo co; — Mühe z natężeniem, zaledwie; — Gewalt przemocą; — Recht słusznie; — Unrecht niesłusznie; er tat es — Absicht umyślnie to uczynił; — einem Worte (jednem) słowem; — wenigen Worten w kilku słowach, kilku słowami; — der ersten Klasse fahren jechać pierwszą klasą; — einem Male nagle, wtem; — nichten wcale nie; — diesen Worten ging er fort to powiedziawszy odszedł; jmndn — offenen Armen empfangen przyjąć kogo otwartemi ramiony; — etw. anfangen rozpocząć czem; — Eisen beladen naładować żelazem; sich — etw. abgeben, beschäftigen zajmować się czem; vergleichen — . . . porównywać z . . .; — dem Tode bedrohen grozić śmiercią; — Wohltaten überhäufen obsypywać dobrodziejstwami; — einem Knaben niederkommen porodzić, powić chłopca; ich weiß nicht, was ich damit anfangen soll nie wiem, co z tem począć; er ist — der Bezahlung zufrieden jest zadowolony ze zapłaty; II. *adv.* razem, (w)spólnie, także; — anfassen dołożyć ręki; ich bin — dabei ja przyłączam się także; — zu einer Leiche gehen iść (także) na pogrzeb; das gehört — dazu to także do tego należy; daran lag es — to także po części było przyczyną.

Mi'tangeklagte(r), *sm.* =n, *pl.* (=n), współoskarżony *m.*

Mi'tanwesend, *adi.* obecny wraz z innymi.

Mi'tarbeit, *sf.* współpracownictwo *n.*

Mi't=arbeiten, *va.* arbeite, arbeitest, arbeitet mit, arbeitete mit, habe mitgearbeitet, wspólnie pracować, współpracować; pomagać, pomódz.

Mi'tarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, współpracownik *m.*

Mi'tarbeiterin, *sf. pl.* =innen, współpracowniczka *f.*

Mi'tarbeiterschaft, *sf.* współpracownictwo *n.*

Mi'tbeklagte(r), *sm.* =n, *pl.* (=n), współobwiniony *m.*, współoskarżony *m.*

Mi't=bekommen, *va.* bekomme, bekommst, bekommt mit, bekam mit, habe mitbekommen, dostać razem (z innymi), dostać udział; sie hat viel mitbekommen dostała, miała wielki posag.

Mi't=belehnen, *va.* (haben) nadać wspólne lenno, nadać lenno w tym samym czasie; obciążyć papier wartościowy lombardem razem z innymi.

Mi'tbesitz, *sm.* =es, *pl.* =e, spólne posiadanie, spólna posiadłość, spółka *f.*

Mi't=besitzen, *va.* besitze, besitzest i besitzt, besitzt mit, besaß mit, habe mitbesessen, posiadać spólnie, wespół z innymi.

Mi'tbesitzer, *sm.* =s, *pl.* —, spólny posiadacz, współposiadacz *m.*; spólnik *m.*

Mi'tbeteiligt, *adi.* mający w czem wspólny udział.

Mi't=bewerben, *vr.* bewerbe mich, bewirbst dich, bewirbt sich mit, bewarb mich mit, habe mich mitbeworben; *vr.* współubiegać się, konkurować.

Mi'tbewerber, *sm.* =s, *pl.* —, współubiegacz *m.*, współzawodnik *m.*, konkurent *m.*

Mi'tbewerberin, *sf. pl.* =innen, współzawodniczka *f.*, konkurentka *f.*

Mi'tbewerbung, *sf. pl.* =en, współzawodnictwo *n.*, konkurencya *f.*, konkury *pl.*

Mi'tbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, spółmieszkaniec *m.*

Mi't=bezahlen, *vn.* (haben) ponosić, ponieść część kosztów, wydatków, zapłacić za siebie; ich bezahle für dich mit zapłacę za siebie i za ciebie, zapłacę za nas obu.

Mi't=bieten, *vn.* biete, bietest, bietet mit, bot mit, habe mitgeboten, wnieść ofertę wraz innymi, brać, wziąć udział w licytacyi.

Mi't=bringen, *va.* bringe, bringst, bringt mit, brachte mit, habe mitgebracht, przynosić, przynieść (ze sobą), sprowadzać, sprowadzić; (ein Heiratsgut) — wnieść posag; jmndm etw. — przywieźć, przynieść komu co.

Mitbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, spółbrat *m.*; bliźni *m.*

Mi'tbrüderschaft, *sf.* konfraternia *f.*

Mi'tbürge, *sm.* =n, *pl.* =n, współręczyciel *m.*

Mi'tbürger, *sm.* =s, *pl.* —, współobywatel *m.*

Mi'tbürgerin, *sf. pl.* =innen, współobywatelka *f.*

Mi'tbürgschaft, *sf. pl.* =en, współręczycielstwo *n.*

Mi'tchrist, *sm.* =en, *pl.* =en, brat *m.* w Chrystusie, współchrześcijanin *m.*

Mi'tdasein, *sn.* =s, spólny byt.

Mi't=dürfen, *vn.* darf, darfst, darf mit, durfte mit, habe mitgedurft, mieć pozwolenie lub możność pójść, iść, jechać i t. p. z innymi; ich darf nicht mit niewolno mi pójść (z wami, z tobą).

Mi'teigentum, *sn.* =s, *pl.* =tümer, wspólna własność, współwłasność *f.*

Mi'teigentümer, *sm.* =s, *pl.* —, współwłaściciel *m.*

Miteina'nder, *adv.* wspólnie, razem, wraz, jeden z drugim, ze sobą; das —leben pożycie *n.*; alle — wszyscy (ilu ich jest).

Mi't=einfließen laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt i läßt, läßt —, ließ —, habe — laſſen, wtracać, wtrącić, napomknąć, dać, do zrozumienia.

Mi't=empfinden, *vn.* empfinde, empfindeſt, empfindet mit, empfand mit, habe mitempfunden, współczuć.

Mi'tempfinden, *sn.* =s, **Mi't=empfindung**, *sf.* współczucie *n.*

Mi'terbe, *sm.* =n, *pl.* =en, spółdziedzic *m.*

Mi'terbin, *sf. pl.* =innen, spółdziedziczka *f.*

Mi't=erben, *vn.* (haben) spółdziedziczyć, mieć udział w dziedzictwie.

Mi't=eſſen, *vn.* eſſe, iſſeſt i ißt, ißt mit, aß mit, habe mitgegeſſen, jadać, jeść razem z drugimi; jeść razem z czem.

Mi'teſſer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) towarzysz *m.* przy jedzeniu, spółbiesiadnik *m.*; 2) zaskórnik *m.*, pryszczyk *m.* w kąciku ust.

Mi't=fahren, *vn.* fahre, fährſt, fährt mit, fuhr mit, bin mitgefahren, jechać w towarzystwie drugich.

Mi't=folgen, *vn.* (ſein) iść za kim w towarzystwie drugich, odprowadzać (odprowadzić) wraz z innymi; der mitfolgende Brief list (tu) załączony.

Mi't=freuen, ſich —, *vr.* (haben) wspólnie się cieszyć, dzielić z kim radość.

Mi't=fühlen, *va.* (haben) spółczuć.

Mi't=führen, *va.* (haben) wozić, wieźć, nosić, nieść ze sobą.

Mi'tgabe, *sf. pl.* =n, dar *m.*; rzecz oddana, wręczona; posag *m.*, wiano *n.*

Mi'tgaſt, *sm.* =es, *pl.* =gäſte, gość *m.*, spółbiesiadnik *m.*

Mi't=geben, *va.* gebe, gibſt, gibt mit, gab mit, habe mitgegeben, dać komu co (by wziął ze sobą); dać posag, wiano, wyposażyć.

Mi'tgefangene(r), *sm.* =n, *pl.* =(n), spółwięzień *m.*

Mi'tgefühl, *sn.* =s, spółczucie *n.*, sympatya *f.*

Mi't=gehen, *vn.* gehe, gehſt, geht, ging mit, bin mitgegangen, iść z kim (razem), towarzyszyć komu; das geht noch mit to jeszcze ujdzie; etw. — heißen ukraść co; (w grze w karty:) pomagać grającemu.

Mi't=genießen, *vn.* genieße, genießeſt i genießt, genießt mit, genoß mit, habe mitgenoſſen, używać wspólnie z drugimi; uczestniczyć, mieć w czem udział.

Mi'tgenoß, Mi'tgenoſſe, *sm.* =n, *pl.* =n, spólnik *m.*, towarzysz *m.*, uczestnik *m.*

Mi'tgenoſſenſchaft, *sf. pl.* =en, spółuczestnictwo *n.*, spólnictwo *n.*

Mi'tgenoſſin, *sf. pl.* =innen, spółuczestniczka *f.*, spólniczka *f.*, towarzyszka *f.*

Mi'tgenuß, *sm.* =nuſſes, spólne używanie.

Mi'tgeſell(e), *sm.* =en, *pl.* =en, spółczeladnik *m.*; towarzysz *m.*, kolega *m.*

Mi'tgift, *sf. pl.* =en, posag *m.*

Mi'tglied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, członek *m.*; — einer Kirchengemeinde parafianin *m.*

Mi'tgliedſchaft, *sf.* członkostwo *n.*

Mi't=haben, *va.* habe, haſt, hat mit, hatte mit, habe mitgehabt, mieć ze sobą.

Mi't=halten, halte, hältſt, hält mit, hielt mit, habe mitgehalten, I. *va.* trzymać co spólnie z kim; II. *vn.* nie ociągać się, obchodzić co spólnie, wziąć w czem udział.

Mi't=helfen, *vn.* helfe, hilfſt, hilft mit, half mit, habe mitgeholfen, dopomagać, dopomódz.

Mi'therausgeber, *sm.* =s, *pl.* —, spółwydawca *m.*

Mi'therrſchaft, *sf.* spółwłasność *f.*; współrządy *pl.*

Mi'thilfe, *sf. pl.* =n, dopomaganie *n.*, kooperacya *f.*; pomoc *f.*, wsparcie *n.*

Mithi'n, *adv.* więc, przeto, zatem.

Mi'tinhaber, *sm.* =s, *pl.* —, spółdzierzyciel *m.*

Mi'tkaiſer, *sm.* =s, *pl.* —, spółcesarz *m.*

Mi't=kämpfen, *vn.* (haben) walczyć, bić się wraz z innymi, brać udział w walce.

Mi'tkämpfer, *sm.* =s, *pl.* —, towarzysz *m.* broni.

Mi't=klagen, *vn.* (haben) skarżyć, uskarżać się wraz z drugimi.

Mi'tkläger, *sm.* =s, *pl.* —, spólnie skarżący, spółoskarżyciel *m.*

Mi't=kommen, *vn.* komme, kommſt, kommt mit, kam mit, bin mitgekommen, przyjść, pójść razem z drugimi; nicht — können nie (módz) pójść z innymi; nie zdążyć, pozostać w tyle (szczególnie o uczniach).

Mi't=kriegen, I. *va.* (haben) 1) = mitbekommen; 2) oberwać wraz z drugimi; II. *vn.* (haben) wojować wraz z drugimi.

Mi't=lachen, *vn.* (haben) śmiać się także.

Mi't=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt i läßt, läßt mit, ließ mit, habe mitgelaſſen, puścić kogo, pozwolić komu, by co uczynił, poszedł i t. p. wespół z drugimi.

Mi't=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft mit, lief mit, bin mitgelaufen, biegać, biedz wraz z drugimi; uchodzić; es mag ſo — może tak pozostać, uchodzić.

Mi'tlaut, =(e)s, *pl.* =e, **Mi't=lauter**, *sm.* =s, *pl.* —, spółgłoska *f.*

Mi'tlebend, *adi.* spółczesny; die =en spółcześni.

Mi'tleid i Mi'tleiden, *sn.* =s, litość *f.*, politowanie *n.*; ubolewanie *n.*, miłosierdzie *n.*; aus — z litości, przez litość; — fühlen czuć litość; — mit jmndm haben, hegen, fühlen mieć litość nad kim, litować się nad kim; — erwecken, erregen pobudzać do litości, obudzić litość; — erregend do litości pobudzający.

Mi't=leiden, *vn.* leide, leideſt, leidet mit, litt mit, habe mitgelitten cierpieć wespół z drugimi.

Mi'tleidenſchaft, *sf.* wspólne cierpienie, spółcierpienie *n.*; in — ziehen wciągnąć,

wciągać w co (n. p. w stratę pieniędzy).

Mi'tleid(en)swert, Mi'tleidenswürdig, *adi.* godny politowania.

Mi'tleider, *sm.* -s, *pl.* —, cierpiący wspólnie; litujący się; es iſt beſſer Neider als — zu haben lepiej mieć zazdroszczących niźli żałujących; wolę, aby mi zagrzano, niż aby mnie żałowano.

Mi'tleiderregend, *adi.* litość obudzający.

Mi'tleidig, *adi.* litościwy, litośny; -e Seele litościwa dusza, litościwe serce; — gegen die Armen ſein być litościwym dla ubogich; — machen, ſtimmen wzruszyć, pobudzić do litości; *adv.* litościwie, litośnie; — anſehen (po)patrzyć na kogo litościwie.

Mi'tleidsäußerung, *sf.*, **Mi'tleidsbezeigung,** *sf.*, *pl.* -en, **Mi'tleidsbeweis,** *sm.* -es, *pl.* -ſe, okazanie *n.*, wyrażenie *n.*, oświadczenie *n.* żalu.

Mi'tleidslos, *adi.* bez litości, nielitościwy.

Mi'tleidsvoll, *adi.* pełny litości.

Mi'tleidswert, Mi'tleidswürdig, *adi.* godny litości, politowania.

Mi't-lernen, *va.* i *vn.* (haben) uczyć się razem z kim; uczyć się równocześnie.

Mi't-machen, I. *va.* (haben) robić co wespół z drugimi, czynić to co drudzy robią; Feldzüge — brać udział w wyprawach wojennych; alles — być dobrym towarzyszem, brać udział we wszystkich zabawach; er hat viel mitgemacht dużo przeszedł, dokazał niejednej rzeczy, pił z niejednej beczki, bywał tu i tam; II. *vn.* (haben) willſt du —? chcesz nam towarzyszyć?

Mi'tmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, bliźni *m.*

Mi't-müſſen, *vn.* muß, mußt, muß mit, mußte mit, habe mitgemußt zniewolonym być do . . ., musieć iść, robić i t. p. wespół z drugimi.

Mi't-nehmen, *va.* nehme, nimmſt, nimmt mit, nahm mit, habe mitgenommen, 1) zabierać, zabrać, wziąć ze sobą; nimm auch dieſen Korb mit weź i ten kosz (ze sobą); 2) eine Stunde — brać lekcyę wraz z kim innym; alles, auch den kleinſten Gewinn — korzystać z wszystkiego, nie pogardzać niczem, nie gardzić i najdrobniejszym zyskiem; das iſt immerhin mitzunehmen nie należy tem gardzić, to bądź co bądź przyjąć, wziąć można; 3) zmęczyć, osłabiać, osłabić; die Krankheit hat ihn ſehr mitgenommen choroba bardzo go osłabiła; Sorgen haben ihn hart mitgenommen troski go znękały; 4) jmdn — wziąć kogo w obroty, dać się komu we znaki, dopiec, dokuczać komu.

Mitni'chten, *adv.* bynajmniej, wcale nie.

Mi'tra, *sf.* *pl.* -tren, mitra *f.* biskupia i książęca.

Mitrailleu'ſe, (wym.: -trajöz), *sf.* *pl.* -n, kartaczówka *f.*, organki *pl.*

Mitrailleu'ſenbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, palnik wielorurkowy, palnik wieloknotny (kolejn.).

Mi't-raten, *vn.* rate, rätſt, rät mit, habe mitgeraten, brać udział w naradzie, radzić wespół z drugimi; zgadywać wespół z innymi.

Mi't-rechnen, I. *va.* (haben) 1) rachować z kim razem, pomagać komu przy rachowaniu; 2) dorachować; wrachować, wliczyć, policzyć; nicht — niewliczać, wyłączyć z rachunku; die Unkoſten mitgerechnet (nicht mitgerechnet) po wrachowaniu kosztów, wliczając, wliczywszy koszta, wraz z kosztami (nie wliczając kosztów, bez kosztów); II. *vn.* (haben) das rechnet nicht mit to w rachubę nie wchodzi.

Mi't-reden, I. *vn.* (haben) brać udział w rozmowie, w dyskusyi; mówić razem, równocześnie; nicht mitzureden haben nie mieć prawa mówienia; du haſt hier nicht mitzureden nie masz tu głosu, to nie twoja sprawa; er kann davon nicht — nie zna się na tem, nie ma o tem pojęcia; II. *va.* (haben) ich habe auch ein Wort mitzureden ja także chcę (mam prawo) słówko powiedzieć, to mnie także obchodzi.

Mi'tregent, *sm.* -en, *pl.* -en, współrządca *f.*, współregent *m.*

Mi'tregentſchaft, *sf.* współrządy *pl.*

Mi't-reiſen, *vn.* (ſein) podróżować razem z kim, towarzyszyć komu w podróży.

Mi'treiſende(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), towarzysz *m.* podróży.

Mi't-reiten, *vn.* reite, reiteſt, reitet mit, ritt mit, bin mitgeritten, jeździć, jechać wierzchem wespół z drugimi, w towarzystwie.

Mitſa'mt, *praep.* wraz, razem, wespół.

Mi't-ſchleppen, *va.* (haben) włóczyć ze sobą.

Mi't-ſchmauſer, *sm.* -s, *pl.* —, godownik *m.*

Mi't-ſchuld, *sf.* współwina *f.*

Mi't-ſchuldig, *adi.* spółwinny.

Mi't-ſchuldige(r), *sm.* i *sf.* -en, *pl.* -e(n), spółwinowajca *m.*, spółwinowajczyni *f.*

Mi't-ſchuldner, *sm.* -s, *pl.* —, spółdłużnik *m.*

Mi't-ſchüler, *sm.* -s, *pl.* —, spółuczeń *m.*

Mi't-ſchülerin, *sf.* *pl.* -innen, spółuczennica *f.*

Mi't-ſchweſter, *sf.* *pl.* -n, spółsiostra *f.*, spółwychowanka *f.*

Mi't-ſein, *vn.* bin, biſt, iſt mit, war mit, bin mitgeweſen, istnieć równocześnie, być razem; er iſt mit dabei on także jest, bierze udział w tem.

Mi't-ſingen, *va.* i *vn.* ſinge, ſingſt, ſingt mit, ſang mit, habe mitgeſungen, razem z kim śpiewać; akompaniować, wtórować komu przy śpiewie.

Mi't-ſollen, *vn.* (haben) ich hätte mit(fahren, gehen), ſollen miałem, winienem był także pojechać, pójść.

Mi't-ſpielen, *vn.* (haben) grać razem z kim, brać udział w grze; (obraz.) nicht mehr —

usunąć się; jmndm übel — zagrać komu na nosie, dać się komu we znaki, wypłatać komu nieprzyjemnego figla.

Mi't-ſprechen, *vn.* i *va.* (haben) obacz Mitreden.

Mi't-ſtimmen, *vn.* (haben) głosować wraz z innymi, oddać także swój głos.

Mi'tſtreiten, Mi'tſtreiter, obacz Mitkämpfen, Mitkämpfer.

Mi'ttag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, południe *n.* (jako czas, godzina i jako strona świata); den — betreffend południowy; es geht auf — południe się zbliża, niedaleko do południa; gegen — około południa, ku południowi, około 12. godziny; zu — eſſen, — halten obiadować; zu — bleiben zostać na obiedzie; — machen przerwać robotę dla obiadu; aus — z południa; heute — dziś w południe.

Mi'ttageſſen, *sn.* -s, *pl.* —, obiad *m.*; beim — przy obiedzie, podczas obiadu.

Mi'ttägig, Mi'ttäglich, 1) południowy; obiadowy; 2) ku południowi leżący, zwrócony.

Mi'ttags, 1) **Mittags-**, *adi.* południowy; obiadowy; 2) *adv.* w południe, w południowej (obiadowej) porze.

Mi'ttagsblume, *sf. pl.* -n, południk *m.*

Mi'ttagsbrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obiad *m.*

Mi'ttagsgegend, *sf. pl.* -en, strona południowa.

Mi'ttagsgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo obiadowe.

Mi'ttagsglocke, *sf. pl.* -n, dzwon(ek) południowy; dzwonienie *n.* na południe.

Mi'ttagsglut, Mi'ttagshitze, *sf. pl.* -(e)n, upał południowy, upał *m.* w porze południowej.

Mi'ttagshöhe, *sf. pl.* -n, wysokość południowa (astron.).

Mi'ttagskreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, południk *m.*

Mi'ttagsküſte, *sf. pl.* -n, wybrzeże południowe.

Mi'ttagslinie, *sf. pl.* -n, południk *m.*

Mi'ttagsluft, *sf. pl.* -lüfte, powietrze południowe, z południa.

Mi'ttagsmahl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -mähler; **Mi'ttagsmahlzeit**, *sf. pl.* -en, obiad *m.*

Mi'ttagsmeſſe, *sf. pl.* -n, msza południowa, dwunastówka *f.*

Mi'ttagspredigt, *sf. pl.* -en, kazanie południowe.

Mi'ttagsruhe, *sf.* odpoczynek *m.* w południe, po obiedzie, przypołudnia *f.*; — halten południować.

Mi'ttagsſchlaf, *sm.*, **Mi'ttagsſchläfchen**, *sn.* -s, **Mi'ttagsſchlummer**, *sm.* -s drzemka poobiednia; ſein(en) — halten drzemać, przesypiać się po obiedzie.

Mi'ttagsſeite, *sf. pl.* -n, strona południowa.

Mi'ttagsſonne, *sf.* słońce południowe, w samo południe.

Mi'ttagsſtunde, *sf. pl.* -n, godzina południowa; godzina obiadowa.

Mi'ttagstafel, sf. Mi'ttagstiſch, *sm.* obiad *m.*

Mi'ttagswind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wiatr południowy.

Mi'ttagszeit, *sf.* czas południowy, pora południowa; pora obiadowa.

Mi'ttagszirkel, *sm.* -s, *pl.* —, południk *m.*; towarzystwo obiadowe.

Mi'ttagswärts, *adv.* ku południowi, na południe.

Mi'tte, *sf.* środek *m.*, pośrodek *m.*; średnica *f.*; grono *m.*; in der — liegend, befindlich środkowy, średni, pośredni; die richtige, genaue — sam środek; gerade in der — w samym środku; aus der — ze środka; einer aus unſerer — jeden z pośród nas, jeden z naszego grona, towarzystwa; (in der) — dieſes Monats w połowie tego miesiąca; in der — des Winters w połowie zimy; = mitten im Winter; in der — der Stadt = mitten in d. St. w śródmieściu; in der — des Weges angelangt stanąwszy w połowie drogi; in die — nehmen otoczyć, osaczyć; die Wahrheit liegt ſtets in der — prawda zwykle pośrodku leży; 2) średnia droga; połowa *f.*; die richtige albo goldene — (= Mittelweg) droga pośrednia; die — nehmen wziąć przecięcie; die — halten pośrodkować.

Mi'tteilbar, *adi.* dający się udzielić, mogący być udzielonym, przystępny; zaraźliwy = anſteckend.

Mi'tteilbarkeit, *sf.* możność *f.* udzielenia, przystępność *f.*; zaraźliwość *f.*

Mi'tteilen, I. *va.* (haben) jmndm etw. — udzielać, udzielić, użyczać, użyczyć komu czego; donosić, donieść, zawiadomić kogo o czem, dać komu znać; ſchriftlich — donieść listownie, pisemnie; teile mir deine Adreſſe mit podaj mi swój adres; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) komunikować się, znosić się ze sobą; 2) ſich jmndm — zwierzać się, zwierzyć się, wynurzyć się komu; 3) udzielać się (o chorobach).

Mi'tteilend, *adi.* zwierzający się innym, przystępny.

Mi'tteilhaber, *sm.* -s, *pl.* —, mający współudział, spólnik *m.*

Mi'tteilſam, *adi.* obacz Mitteilend.

Mi'tteilſamkeit, *sf.* przystępność *f.*

Mi'tteilung, *sf. pl.* -en, 1) udzielenie *n.*, zakomunikowanie *n.* czego; 2) doniesienie *n.*, wiadomość *f.*, informacya *f.*; offizielle, offiziöſe — urzędowy, rządowy komunikat; unter — des Preiſes z podaniem ceny.

Mi'tteilungsgabe, *sf.* dar *m.* opowiadania.

Mi'ttel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) środek *m.*, pośrodek *m.*, grono *n.*; = Mitte; 2) środek *m.* (zaradczy, pomocniczy), sposób *m.*; narzędzie *n.*; das — finden znaleźć sposób, drogę; alle — verſuchen próbować wszystkich środków; die äußerſten albo alle erdenklichen — anwenden użyć wszelkich możliwych środków; neue — anwenden zmienić sposób postępowania; hier gibt's kein — mehr tu

już środka, rady niema, tu niema już co robić; der Zweck heiligt die — cel uświęca środki; 3) środek *m.*, lekarstwo *n.*; 4) — *pl.* majątek *m.*, zasoby *pl.* (pieniężne); ein Mann von großen =n człowiek bardzo bogaty, mający wielki majątek; seine — sind erschöpft jego zasoby są wyczerpane; aus eigenen =n z własnych zasobów; — zum Studieren środki, pieniądze na naukę; er erhält sich aus eigenen =n sam się utrzymuje, utrzymuje się z własnych zasobów; bei =n sein mieć majątek, być bogatym; 5) pośredniczenie *n.*, pośrednictwo *n.*; sich ins — legen, schlagen, ins — treten objąć pośrednictwo, pośredniczyć w czem, wdać się w co (jako pośrednik); 6) średni druk (= Mittelschrift, druk).

Mi'ttelader, *sf. pl.* =n, żyła (po)środkowa.

Mi'ttelalter, *sn.* =s, 1) wiek średni = die mittleren Jahre; 2) średnie wieki *pl.* (historya).

Mi'ttelalterlich, *adi.* średniowieczny.

Mi'ttelart, *sf. pl.* =en, średni rodzaj, gatunek.

Mi'ttelbar, *adi.* pośredni; *adv.* pośrednio.

Mi'ttelbarkeit, *sf.* pośredniość *f.*

Mi'ttelbauholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, budulec średni.

Mi'ttelbegriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pojęcie pośrednie (logika).

Mi'ttelbier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, piwo średnie, podlejsze.

Mi'ttelbeck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, międzypokład *m.*

Mi'ttelding, *sn.* =(e)s, *pl.* =e(r), rzecz między dwiema innemi pośrodkująca; ni tak ni siak; coś z tego, a coś z tamtego.

Mi'tteldruckdampfmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna parowa o średniem ciśnieniu.

Mi'ttelernte, *sf. pl.* =n, mierny plon, mierne zbiory.

Mi'ttelfarbe, *sf. pl.* =n, kolor pośredni.

Mi'ttelfein, *adi.* średniocienki, średniego gatunku.

Mi'ttelfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, błona międzypłucna, średniopiersiowa (anatomia).

Mi'ttelfenſter, *sn.* =s, *pl.* —, okno środkowe.

Mi'ttelfinger, *sm.* =s, *pl.* —, palec średni, serdeczny.

Mi'ttelfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, śródnoże *n.*, środek *m.* nogi.

Mi'ttelgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, 1) chód średni, zwyczajny; 2) korytarz środkowy (domu); 3) droga, ścieżka środkowa, przez środek (ogrodu) wiodąca.

Mi'ttelgattung, *sf. pl.* =en, średni gatunek.

Mi'ttelglied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, średnia część; średni członek (n. p. u palca).

Mi'ttelgroß, *adi.* średniej wielkości; średniego wzrostu.

Mi'ttelgröße, *sf. pl.* =n, średnia wielkość; Mann von — człowiek średniej wielkości; Geſtalt über — postać nad zwykłą wielkość.

Mi'ttelgurt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pas środkowy (u mostów).

Mi'ttelgut, *adi.* średniej dobroci, średniego gatunku.

Mi'ttelgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, towar *m.* średniego, miernego gatunku.

Mi'ttelhand, *sf. pl.* =hände, śródręcze *n.* (anatomia).

Mi'ttelkarpfen, *sm.* =s, *pl.* —, skoczek *m.*, kroczek *m.* (ryba).

Mi'ttelknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, średniak *m.* (górn.)

Mi'ttellage, *sf.* średnie tony głosu, półgłos *m.*

Mi'ttelländiſch, *adi.* śródziemny; =es Meer morze Śródziemne.

Mi'ttellinie, *sf. pl.* =n, linia środkowa; równik *m.*

Mi'ttellos, *adi.* bez środków, bez zasobów, ubogi.

Mi'ttelloſigkeit, *sf.* brak *m.* środków, zasobów, ubóstwo *n.*

Mi'ttelloſigkeitszeugnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe świadectwo *n.* ubóstwa.

Mi'ttelmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, człowiek średniej klasy, średniego stanu, miernego majątku; pośrednik *m.* = Mittelsmann.

Mi'ttelmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, średnia miara; mierność *f*, miernota *f.*

Mi'ttelmäßig, *adi.* mierny, pomierny; zwykły; przeciętny; dies iſt unter dem Mittelmäßigen to mniej niż mierne, to stoi poniżej mierności; =er Jahresertrag przeciętny dochód roczny; =e Beanlagung mierne, przeciętne, nieszczególne zdolności.

Mi'ttelmaſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, maszt środkowy, główny.

Mi'ttelmauer, *sf. pl.* =n, mur środkowy.

Mi'ttelmeer, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, morze śródziemne.

Mi'ttelmehl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, mąka średnia, pośledniа.

Mi'ttelpartei, *sf. pl.* =en, partya umiarkowana, centrum *n.*, środek *m.* (parlament).

Mi'ttelparteimann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, środkowiec *m.*

Mi'ttelpfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, filar *m.*, słup środkowy.

Mi'ttelpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, mierzyn *m.*, mierzyniec *m.*, mierzynek *m.*, koń *m.* miernego wzrostu.

Mi'ttelplatte, *sf. pl.* =n, podkładka środkowa.

Mi'ttelpunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, punkt środkowy, środek *m.*, pośrodek *m.*; centrum *n.*, metropolia *f*; — der Induſtrie główny, środkowy punkt przemysłu; im — befindlich (po)środkowy; im =e vereinigen ześrodkować.

Mittels, *praep.* ob. mittelſt.

Mi'ttelſchlächtig, *adi.* przeciętny, zwykły.

Mi'ttelſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, gatunek średni, rasa średnia.

Mi'ttelſchramme, *sf. pl.* =n, przecinka *f.*

Mi'ttelſchrift, *sf. pl.* =en, średnie pismo, średnie litery, średni druk.

Mi'ttelſchule, *sf. pl.* =n, szkoła średnia.

Mi'ttelſchwelle, *sf. pl.* =n, pokład środkowy (kolejn.).

Mi'ttelsmann, *sm.* =(e)s, *pl.*

=männer; **Mi'ttelperſon,** *sf. pl.* =en, pośrednik *m.*; agent *m.*; rozjemca *m.*

Mi'ttelſt, *praep.* z *gen.*, za, za pomocą, przez.

Mi'ttelſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, średni stan.

Mi'ttelſtänderbarriere, *sf. pl.* =n, kołowrot *m.* (kolejn.).

Mi'ttelſtation, *sf. pl.* =en, stacya pośrednia.

Mi'ttelſtatur, *sf. pl.* =en, średni wzrost.

Mi'ttelſte, *adi.* średni, środkowy, centralny.

Mi'ttelſtimme, *sf. pl.* =n, głos średni; niższy sopran; baryton *m.*

Mi'ttelſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, mezanin *m.*; laska *f.*, kij *m.*, ul *m.*; średniej jakości lub wielkości.

Mi'ttelſtraße, *sf. pl.* =n, średnia droga, środek *m.*; die — einſchlagen pójść średnią drogą, średniej drogi, środka się trzymać; die goldene — złota miara, droga pośrednia.

Mi'ttelſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kawałek *m.* ze środka, pośrodek *m.*; intermezzo *n.* (teatr).

Mi'tteltuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sukno *n.* średniej dobroci, średniego gatunku.

Mi'ttelwall, *sm.* =(e)s *pl.* =wälle, wał środkowy; kortyna *f.*

Mi'ttelwand, *sf. pl.* =wände, ściana środkowa.

Mi'ttelwaſſerſtand, *sm.* =(e)s, średni stan wody, średnia woda.

Mi'ttelweg, *sm.* obacz Mittelſtraße.

Mi'ttelwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, imiesłów *m.*

Mi'ttelzahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, średni ząb.

Mi'ttelzeit, *sf. pl.* =en, pośredni czas; pośredni iloczas (prozodya).

Mi'ttelzeitig, *adi.* =er Vokal głoska obojętna (prozodya).

Mi'tten, *adv.* — am Tage wśród dnia, w jasny dzień; — in der Stadt w środku miasta, w śródmieściu; — albo tief in der Nacht wśród nocy; — im Winter wśród zimy; er war — im Schreiben wśród pisania, gdy na dobre pisał; — durch albo entzwei ſchlagen w środku przebić, przełamać na dwie połowy; — auf dem Wege, — unterwegs wśród drogi; — drin w samymże środku; — durch przez, wskróś; etw. — herausſchneiden wyciąć co ze środka.

Mi'tternacht, *sf. pl.* =nächte, północ *f.* (pora czasu i okolica nieba); um — o północy; gegen — koło północy; gegen — gelegen północny, ku północy położony.

Mi'tternächtig, Mi'tternächtlich, *adi.* północny, nocny.

Mi'tternachts, *adv.* o północy.

Mi'tternachtsgegend, *sf. pl.* =en, północna strona.

Mi'tternachtsſchmaus, *sm.* =ſes, *pl.* =ſchmäuſe, podkurek *m.*

Mi'tternachtsſtunde, *sf. pl.* =n, północna godzina.

Mi'tternachtswind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr północny.

Mi'ttfaſten, *sf. pl.* środopoście *n.*

Mi'ttäter, *sm.* =s, *pl.* —, spółdziałacz *m.*

Mi'ttler, *adi.* średni, środkowy; =e Schnelligkeit średnia szybkość; =e Qualität średni, mierny gatunek.

Mi'ttler, *sm.* =s, *pl.* —, pośrednik *m.*, pojednawca *m.*; agent *m.*, stręczyciel *m.* (= Makler).

Mi'ttleramt, *sn.* =(e)s, urząd pośredniczy, pojednawczy, pośrednictwo *n.*

Mi'ttlerin, *sf. pl.* =innen, pośredniczka *f.*

Mi'ttlertod, *sm.* =(e)s, śmierć pojednawcza (Chrystusa).

Mittlerweile, *adv.* tymczasem.

Mi't=tönen, *vn.* (haben) brzmieć razem, równocześnie.

Mi'ttrauer, *sf.* wspólna żałoba; wyraz *m.* współczucia.

Mi't=trinken, *vn.* trinkſt, trinkt, trank mit, habe mitgetrunken, pić z innymi.

Mi'ttſommer, *sm.* =s, połowa *f.* lata; przesilenie letnie.

Mi't=tun, *va.* i *vn.* tuſt, tut, tat mit, habe mitgetan, współdziałać, brać udział.

Mi'ttwinter, *sm.* =s, połowa *f.* zimy; przesilenie zimowe.

Mi'ttwoch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, środa *f.*; (des) =s, w środę.

Mitu'nter, *adv.* niekiedy, czasami.

Mi'tunterſchrift, *sf. pl.* =en, drugi podpis, kontrasygnacya *f.*

Mi't=unterzeichnen, *va.* i *vn.* (haben) podpisywać, podpisać wspólnie z innym(i), kontrasygnować.

Mi'turheber, *sm.* =s, *pl.* —, spółsprawca *m.*

Mi'turſache, *sf. pl.* =n, wspólna przyczyna, przyczyna uboczna.

Mi'tverbannte(r), *sm.* =n, *pl.* (=n), spółwygnaniec *m.*

Mi'tverbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, spólnik *m.* zbrodni.

Mi'tverſchworen, *adi.* spółspiskowy; der Mitverſchworene spólnik *m.* spisku.

Mi'tverwalter, Mi'tverweſer, *sm.* =s, *pl.* —, spółrządca *m.*, spółzawiadowca *m.*

Mi'tvormund, *sm.* =s, spółopiekun *m.*, opiekun przydany.

Mi'tvormundſchaft, *sf. pl.* =en, spółopieka *f.*

Mi't=wandern, *vn.* (ſein) podróżować, odbywać pielgrzymkę, wędrówkę wraz z innymi.

Mi't=weinen, *vn.* (haben) płakać z innymi, płakać także.

Mi'twelt, *sf.* świat obecny, spółczesny, spółczesność *f.*

Mi't=wirken, *vn.* (haben) wspólnie działać, dopomagać, przyczyniać się; brać udział.

Mi'twirkung, *sf.* spółdziałanie *n.*, pomoc *f.*, przyłożenie *n.* się do czego; unter — ze współudziałem.

Mi't=wiſſen, *vn.* weiß, weißt, weiß, wußte mit, habe mitgewußt, um etw. — wiedzieć

także o czem, być w co wtajemniczonym.

Mi'twiſſen, *sn.* =s, ohne mein — bez mojej wiadomości, wiedzy.

Mi'twiſſer, *sm.* =s, *pl.* —, spółwiedzący *m.*

Mi't=wollen, *vn.* (haben) chcieć też pójść, pojechać, wyjść i t. d.

Mi't=zählen, I. *va.* (haben) 1) policzać, policzyć (razem do czego); 2) liczyć z kim razem; II. *vn.* (haben) być policzonym, zawartym w pewnej liczbie; das (er) zählt nicht mit to (on) się nie liczy, nic nie znaczy, nie ma żadnego znaczenia.

Mi't=zecher, *sm.* =s, *pl.* —, spółbirbant *m.*, towarzyszący w uczcie.

Mi't=zeuge, *sm.* =n, *pl.* =n, spółświadek *m.*

Mi't=ziehen, ziehe, ziehſt, zieht, zog mit, mitgezogen, I. *va.* (haben) 1) razem z kim ciągnąć; 2) ciągnąć za sobą, ze sobą; II. *vn.* (ſein) razem z kim udać się w drogę, iść za drugimi, (wy)ruszyć także.

Mi'tzweck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cel uboczny, drugorzędny.

Mixtu'r, *sf. pl.* =en, mieszanka *f.*, mikstura *f.*

Mnemo'nik, *sf.* **Mnemote'chnik,** *sf.* sztuka *f.*, nauka *f.* dopomagania pamięci, mnemonika *f.*, mnemotechnika *f.*

Mob, *sm.* =s, pospólstwo *n.*, hołota *f.*

Mö'bel, *sn.* =s, *pl.* —, mebel *m.*, sprzęt pokojowy; altes — stary grat; (przenośnie:) stary sługa.

Mö'belhandlung, *sf. pl.* =en, sklep *m.* z meblami, magazyn *m.*, skład *m.* mebli.

Mobi'l, *adi.* ruchomy; — machen uruchomić; dieſer Greis iſt noch ſehr — ten starzec bardzo jeszcze rześki.

Mobilia'r, *sn.* =(e)s, sprzęty domowe, meble *pl.*

Mobilia'rbeſitz, *sm.* =es, majątek ruchomy.

Mobilia'rerbe, *sm.* =n, *pl.* =n, dziedzic *m.* majątku ruchomego.

Mobilia'rexekution, *sf. pl.* =en, egzekucya *f.* na ruchomościach.

Mobiliar'vermögen, *sn.* obacz Mobiliarbeſitz.

Mobi'lien, *s. pl.* ruchomości *pl.*; sprzęty domowe, meble *pl.*

Mobiliſie'ren, *va.* (haben) uruchomiać, uruchomić, postawić wojsko w stanie gotowości do wyruszenia na wojnę.

Mobiliſie'rung, Mobi'lmachung, *sf.* uruchomienie *n.*

Möbliе'ren, *va.* (haben) (u)meblować, zaopatrzyć w sprzęty pokojowe.

Mo'chte, möchte, obacz mögen.

Modalitä't, *sf. pl.* =en, sposób *m.* (postępowania); die =en szczegóły *pl.*, warunki *pl.*

Mo'de, *sf. pl.* =n, moda *f.*, nowość *f.*; nowy sposób, zwyczaj; nach der — podług mody, modnie; es iſt — to jest w modzie; — werden, in die — kommen wejść w modę; aus der — kommen wyjść z mody; wieder — werden wejść znowu w modę; in die — bringen modę wprowadzić; die — angeben nadawać ton, dyktować modą; ſich immer nach der — kleiden ubierać się podług najnowszej mody; alle =n mitmachen, immer der — folgen iść zawsze za modą.

Mo'deaffe, *sm.* =n, *pl.* =n, modniś *m.*, elegant *m.*, gładysz *m.*; modnisia *f.*, elegantka *f.*

Mo'deartikel, *sm.* =s, *pl.* —, towar modny, rzecz modna; neueſte — nowości *pl.*

Mo'dedame, *sf. pl.* =n, elegantka *f.*

Mo'degeck, *sm.* obacz Modeaffe.

Mo'dehandel, *sm.* =s, handel *m.* mód, nowości.

Mo'dehändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec nowościami handlujący; modniarz *m.*

Mo'dehändlerin, *sf. pl.* =innen, modniarka *f.*

Mo'dehandlung, *sf. pl.* =en, skład *m.* towarów modnych.

Mo'deherr, *sm.* =n, *pl.* =en, elegant *m.*

Mo'dejournal (wym.: -żurnal), *sn.* =s, *pl.* =e, żurnal *m.*

Mo'dekleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, suknia modna.

Mo'dekrankheit, *sf. pl.* =en, modna choroba.

Mo'dekupfer, *sn. pl.* miedzioryty *pl.* w żurnalach.

Mo'del, *sm.* =s, *pl.* =(n), modła *f.*, wzór *m.*, wzorzec *m.*; pomiarka *f.*, moduł *m.*, wymiar *m.*

Mode'll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, model *m.*, modelka *f.*; wzór *m.*, pomiarka *f.*, wymiar *m.*, forma *f.*; — ſtehen pozować jako model.

Modelliе'ren, *va.* (haben) modelować, formować, odlewać, odlać; wyciskać, wycisnąć.

Modelliе'rer, *sm.* =s, *pl.* —, modelownik *m.*, odlewacz *m.*

Modelliе'rton, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wyciskowa glina.

Mode'llſammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* modelów, wzorów.

Mode'llſteherin, *sf. pl.* =innen, modelka *f.*

Mo'deln, *va.* (haben) modelować, kształtować.

Mo'denarr, *sm.* obacz Modeaffe.

Mo'denärrin, Mo'depuppe, Mo'depüppchen, *sf.* kobieta strojąca się jak lalka, strojnisia *f.*

Mo'der, *sm.* =s, próchno *n.*, zbutwiałość *f.*, pleśń *f.*; zu — werden zbutwieć; in — zerfallen rozsypać się wskutek zbutwienia; von — angegriffen nabutwiały.

Moderato'rlampe (wym.: moderatör-), *sf. pl.* =n, lampa tłokowa, lampa sprężynowa, lampa z miarkownikiem.

Mo'derduft, *sm.* =(e)s, *pl.* =düfte, stęchli(z)na *f.*, stęchłość *f.*; zaduch *m.*, odor *m.* (z)glinizny.

Mo'dererde, *sf.* próchnica *f.*

Mo'derfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, bezskór *m.* (ryba).

Mo'dergeruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =rüche, stęchłość *f.*; — annehmen stęchnąć.

Mo'derhaft, *adi.* stęchły.
Mo'derluft, *sf. pl.* =lüfte, zaduch *m.*
Mo'd(e)rig, Mo'd(e)richt, *adi.* stęchły, stęchlizną trącący, zapleśniały, spróchniały, zbutwiały; — werden stęchnąć.
Mo'dern, *vn.* (ſein) próchnieć, (z)butwieć, zapleśnieć, gnić.
Mode'rn, *adi.* modny; *adv.* modnie.
Mode'rne, *sf.* modna oświata, modna sztuka i literatura.
Moderniſie'ren, *va.* (haben) modernizować, odnawiać.
Mo'deſchneider, *sm.* =s, *pl.* —, krawiec podług mody robiący.
Mo'deſchriftſteller, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz w modzie będący, modny.
Mode'ſt, *adi.* skromny; die =en spodnie *pl.* (żartobliwie); *adv.* skromnie.
Mo'deſtoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, materya modna.
Mo'deſucht, *sf.* naśladownictwo *n.* mód, pasya *f.* do ubierania się modnie.
Mo'detorheit, *sf. pl.* =en, błazeństwo *n.*, głupota *f.* mody.
Mo'detracht, *sf. pl.* =en, strój modny.
Mo'dewaren, *sf. pl.* towary modne, nowości *pl.*
Mo'dewelt, *sf.* świat elegancki, świat *m.* elegantów.
Modifikatio'n (wym.: -cjon), *sf. pl.* =en, modyfikacya *f.*, odmiana *f.*
Modifizie'ren, *va.* (haben) modifikować, odmieniać, odmienić.
Mo'diſch, *adi.* modny; *adv.* modnie; ſich — kleiden ubierać się podług mody.
Modi'ſtin, *sf. pl.* =innen, modniarka *f.*
Modulatio'n (wym.: -cjon), *sf. pl.* =en, modulacya *f.*, zmiana *f.* (głosu).
Mo'dus, *sm.* —, *pl.* Modi, tryb *m.*, sposób *m.*
Mo'geln, *vn.* (haben) oszukiwać.
Mö'gen, *vn.* mag, magſt, mag, mochte, habe gemocht i mögen; 1) módz; das mag wahr ſein to może być prawda; daraus möchte wohl nichts werden prawdopodobnie (albo: może) z tego nic nie będzie; ſie mögen es tun niechaj to zrobią; wer es auch (immer) geſagt haben möge (albo mag) ktokolwiekbądź to powiedział; mag dem ſein wie ihm wolle jakkolwiekbądź rzecz się ma; es mag daraus entſtehen, was da will niech cobądź z tego wyniknie; er mag noch ſo gut ſein choćby nawet był bardzo dobry; er möchte damals zwanzig Jahre alt ſein mógł wtedy mieć lat dwadzieścia; man möchte raſend werden zwaryowaćby można; Sie möchten ſich doch wohl irren zdaje mi się, że pan się myli; tu es nicht, es möchte dich reuen nie czyń tego, mógłbyś pożałować; 2) (dla wyrażenia życzenia) mögeſt du glücklich ſein! obyś był szczęśliwy! mag doch die ganze Welt es wiſſen niechaj świat cały to wie; möchte er doch kommen! oby tylko przyszedł! 3) (zamiast ſollen:) er mag gehen! może odejść! ich wünſche, daß er kommen möge życzę sobie, by przyszedł; ſagen Sie ihm, er möge (mag) ſpäter kommen powiedz mu pan, żeby przyszedł później; ich fürchtete, du möchteſt nicht kommen obawiałem się, że nie przyjdziesz; 4) chcieć, lubić; er mag kein Bier nie chce piwa; ich mag dieſen Menſchen nicht (leiden) nie cierpię tego człowieka; ich mag ihn ſehr gern bardzo go lubię; lieber — woleć; ich möchte gern chciałbym; ich möchte lieber wolałbym; ich möchte gern (wohl) wiſſen chciałbym, radbym wiedzieć; faſt möchte ich glauben prawie że wierzę; ich habe es nicht tun — nie chciałem tego uczynić; ich hätte es nicht ſehen — wolałbym był nie widzieć tego; ich mag dich nicht ſo reden hören niemiło mi, słyszeć ciebie tak mówiącego.
Mo'gler, *sm.* =s, *pl.* —, oszust *m.*
Mö'glich, *adi.* możliwy, możebny, do spełnienia; iſt es —? czy to być może? czy to podobna? doprawdy? es iſt — to być może; ſo ſchnell als — jak najprędzej; ſo bald (als) wie — jak najrychlej; ſo gut als es mir — war o ile mogłem; es iſt mir nicht — nie mogę; etw. — machen umożliwić, umożebnić co, dokonać czego; alles =e anwenden, ſein =ſtes tun użyć wszelkich możliwych środków, uczynić co tylko można (było); alles =e verſprechen obiec(yw)ać złote góry; das einzige mir =e Mittel jedyny środek, który mi jest przystępny; nicht —! czy to możliwe? doprawdy!
Mö'glichenfalls, Mö'glicherweiſe, *adv.* w razie możności, o ile możliwe, jeśli można; może być, że . . .; ewentualnie.
Mö'glichkeit, *sf. pl.* =en, możność *f.*, możebność *f.*; prawdopodobieństwo *n.*; nach — wedle możności; es iſt keine — jest niemożliwe; iſt die — ? doprawdy? czy to możebne? keine — des Gelingens niema podobieństwa, by się udało; alle =en berechnen, vorausſehen obliczyć, przewidzieć wszelkie możliwości, ewentualności; jmndm die — verſchaffen, zu . . . umożliwić komu, żeby . . .
Mö'glichſt, I. *adi.* die =e Vorſicht największa przezorność, przezorność, jak można największa; ich habe mein =es getan zrobiłem com (tylko) mógł; II. *adv.* — gut jak najlepiej; — bald jak najrychlej.
Mohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mak *m.*; wilder — maczek *m.*, bielmok *m.*; gebauter — mak ogrodowy.
Mohn=, *adi.* makowy.
Mo'hnartig, *adi.* makowaty.
Mo'hnblume, *sf. pl.* =n, kwiat makowy.
Mo'hnharz, *sn.* =es, sok makowy, opium *n. indecl.*
Mo'hnhaupt, *sn.* =(e)s, główka *f.* maku, makówka *f.*
Mo'hnkopf, *sm.* obacz Mohnhaupt.
Mo'hnkuchen, *sm.* =s, *pl.* —,

mączniczek *m.*; makuch *m.*; makucha *f.*, wytłoczyny *pl.* z maku.

Mo'hnmapf, *sm.* =(e)s, *pl.* =näpfe, makutra *f.*

Mo'hnöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olej makowy.

Mo'hnſaft, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäfte, sok makowy, opium *n.*

Mo'hnſalz, *sn.* =es, *pl.* =e, makowian *m.*

Mo'hnſame(n), *sm.* =ens, *pl.* =n, nasienie makowe.

Mo'hnſäure, *sf. pl.* =n, kwas makowy.

Mo'hnſtengel, *sm.* =s, *pl.* —, makowina *f.*

Mo'hnſtoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, narkotyna *f.*

Mohr, I. *sm.* =en, *pl.* =en, murzyn *m.*; weißer — albinos *m.*, bielec *m.*; einen =en weiß waſchen wollen chcieć umyć murzyna, wodę przetakiem nabierać, daremną podejmować pracę; =en haben mieć tremę, bać się; II. *sm.* =(e)s, mora *f.* (jedwabna materya).

Mo'hrband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, wstążka morowa.

Mö'hre, *sf. pl.* =n, karota *f.*, marchew *f.*; wilde — sroczegniazdo, pasternak płonny, polna marchew, świniak *m.*

Mö'hren=, *adi.* marchwiany.

Mo'hrenfarben, Mo'hrenfarbig, *adi.* czarny (jak murzyn).

Mö'hrenfeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, marchwisko *n.*

Mo'hrenkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, głowa *f.* murzyna; koń *m.* z karym łbem, murzynek *m.*, czarnołeb *m.*

Mo'hrenköpfchen, *sn.* =s, *pl.* —, pliszka *f.*, murzynek *m.*, czerniczek *m.*

Mo'hrenland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, kraj murzyński.

Mo'hrentanz, *sm.* =es, *pl.* =tänze, taniec murzyński.

Mo'hrin, *sf. pl.* =innen, murzynka *f.*

Mo'hriſch, *adi.* murzyński; *adv.* po murzyńsku.

Mo'hrrübe, *sf. pl.* =n, karota *f.*, marchew *f.*

Moire' (wym.: moare), *sn.* i *sm.* =(s), *pl.* =s, mora *f.* (materya jedwabna).

Moka'de, *sf. pl.* =n, gatunek aksamitu.

Moka'nt, *adi.* złośliwy, drwiący.

Mokie'ren, ſich —, *vr.* ſich über jmndn — drwić sobie z kogo.

Mo'kka, Mo'kkakaffee, *sm.*, =s, mokka *f.*, kawa arabska, turecka.

Mola'ſſe, *sf.* molas *m.*, miecenowe utwory *pl.* (geologia).

Mola'ſſeperiode, *sf.* okres *m.* miecenowych utworów (geologia).

Molch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, salamandra *f.*, jaszczurka ogniowa.

Mo'ldenhauer, *sm.* =s, *pl.* —, nieckarz *m.*

Molekü'l, *sn.* =s, *pl.* =e, drobina *f.*

Molk obacz **Melken.**

Mo'lke, *sf.* serwatka *f.*; żętyca *f.*; zu — werden serwatczeć.

Mo'lkenkur, *sf. pl.* =en, kuracya żętyczna.

Molkerei', *sf. pl.* =en, mleczarnia *f.*

Mo'llig, *adi.* serwatczany.

Mo'lligkeit, *sf.* serwatczaność *f.*

Moll, *adi.* mol, pół tonu niżej (muzyka).

Mo'llig, *adi.* miękki; bardzo przyjemny, wygodny, rozkoszny.

Mo'llton, *sm.* =(e)s, *pl.* =töne, ton *m.* z mol (muzyka).

Mo'lltonart, *sf. pl.* =n tonacya, gama molowa.

Mollu'ske, *sf. pl.* =n, pław *m.*

Mo'lo, *sm.* =s, *pl.* Moli, molo *m.*, tama nadmorska.

Molybda'n, *sn.* =s, molibdan *m.* (minerał).

Molybda'nſäure, *sf. pl.* =n, kwas molibdowy, molibdenowy.

Mome'nt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, I. *sm.* moment *m.*, chwila *f.*; entſcheidender — chwila rozstrzygająca, decydująca; II. *sn.* 1) przyczyna *f.*, pobudka *f.*; 2) moment *m.*, moment ilości; Biegungs—, Angriffs— moment zgięcia; ſtatiſches — moment statyczny; Trägheits=moment moment bezwładności (mechanika).

Momenta'n, *adi.* natychmiastowy; chwilowy; *adv.* natychmiast, w okamgnieniu; chwilowo.

Mome'ntbild, *sn.* =es, *pl.* =er, **Mome'ntphotographie**, *pl.* =n, fotografia błyskawiczna, zrobiona na poczekaniu.

Mona'de, *sf. pl.* =n, jednostka *f.*, wszczątek *m.* (filozofia).

Mona'rch, *sm.* =en, *pl.* =en, monarcha *m.*, panujący *m.*

Monarchie', *sf. pl.* =n, monarchia *f.*

Mona'rchin, *sf. pl.* =innen, monarchini *f.*, panująca *f.*

Mona'rchiſch, *adi.* monarchiczny, monarszy; *adv.* monarchicznie.

Monarchi'ſmus, *sm.* — monarchizm *m.*

Monarchi'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, monarchista *m.*

Mo'nat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miesiąc *m.*; im laufenden — w bieżącym miesiącu; in drei =en za trzy miesiące; Wechſel auf zwei =e weksel płatny po dwóch miesiącach; am dritten vorigen =s trzeciego ubiegłego miesiąca; vor drei =en przed trzema miesiącami; den wievielten des =s haben wir? którego dziś?

Mo'nat(e)lang, *adv.* (całymi) miesiącami.

Mo'natlich, *adi.* miesięczny; die =e Reinigung, das Monatliche obacz **Monatsfluß**; drei=, viermonatlich trzy-, czteromiesięczny, co trzy, co cztery miesiące; *adv.* miesięcznie, co miesiąc.

Mo'natsabſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, zamknięcie *n.* rachunków, wykazów miesięcznych, bilans miesięczny.

Mo'natsbezug, *sm.* obacz **Monatsgeld.**

Mo'natsfluß, *sm.* =es, *pl.* =flüſſe, miesiączka *f.*, regularność *f.*

Mo'natsfriſt, *sf. pl.* =en, termin miesięczny; binnen — w przeciągu miesiąca.

Mo'natsgeld, Mo'natsgehalt, *sn.* miesięczne *n.*, zapłata *f.* za miesiąc; pieniądze *pl.* na miesięczne wydatki.

Mo'natsheft, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poszyt *m.* miesięcznika, miesięcznik *m.*

Mo'natslohn, *sm.* obacz Monatsgeld.

Mo'natsrapport, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sprawozdanie miesięczne, raport miesięczny.

Mo'natsrose, *sf. pl.* =n, róża miesięczna.

Mo'natsschrift, *sf. pl.* =en, pismo miesięczne, miesięcznik *m.*

Mo'natstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* miesiąca.

Mo'natstaube, *sf. pl.* =n, gołąb domowy.

Mo'natsübersicht, *sf. pl.* =en, przegląd miesięczny, miesięcznik *m.*

Mo'nat(s)weise, *adv.* miesięcznie, co miesiąc, na miesiące.

Mo'natszeit, *sf.* czas miesięczny, miesiąc *m.*

Mönch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) mnich *m.*; ein — werden zostać mnichem; kleiner — mniszek *m.*; die Kutte macht nicht den —; es sind nicht alle =e, die schwarze Kappen tragen kaptur nie uczyni mnichem; 2) ścierwnik *m.* (ptak); 3) brodawnik mleczowy, podróżnik pospolity (roślina); 4) koń wałach.

Mö'nchen, I. *vn.* (haben) być mnichem; myśleć jak mnich; II. *va.* (haben) 1) mnichem zrobić; 2) wałaszyć.

Mönchere'i', *sf.* mnichostwo *n.*

Mö'nchisch, *adi.* mnichowski; *adv.* po mnichowsku.

Mö'nchlein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Mönch mniszek *m.*

Mönchs=, *adi.* mniszy, zakonny.

Mö'nchsgelübde, *sn. pl.* śluby zakonne.

Mö'nchsgewand, *sn.* =(e)s, *pl.* =wänder, habit mniszy.

Mö'nchskappe, *sf. pl.* =n, 1) kaptur *m.* (mniszy); 2) mniszek zły (roślina).

Mö'nchskloster, *sn.* =s, *pl.* — i =klöster, klasztor *m.* mnichów.

Mö'nchskutte, *sf. pl.* =n, habit mniszy, kapica *f.*

Mö'nchslatein, *sn.* =s, łacina mnisza, zepsuta.

Mö'nchsleben, *sn.* =s, życie klasztorne.

Mö'nchsorden, *sm.* =s, *pl.* —, zakon *m.* mnichów.

Mö'nchsplatte, *sf. pl.* =n, 1) tonzura *f.*; 2) lekarski mniszek, mnisza główka, papawa *f.*, wilczy ząb, świni pysk, mlecz świni, wołowe oczy, dmuchawiec *m.*, brodawnik *m.*, podróżnik pospolity (roślina).

Mö'nchsrhabarber, *sm.* =s, kubiliścior *m.* (roślina).

Mö'nchsschrift, *sf. pl.* =en, pismo gotyckie; dzieło przez mnicha napisane.

Mö'nchsstand, *sm.* =(e)s, stan *m.* mnicha, mnichostwo *n.*; in den — treten oblec habit, wstąpić do zakonu; den — verlassen, dem =e entsagen zrzucić habit, wystąpić z zakonu.

Mö'nchswesen, *sn.* =s, mnichostwo *n.*

Mö'nchszucht, *sf.* rygor klasztorny, reguła klasztorna.

Mö'nchtum, *sn.* =(e)s, mnichostwo *n.*

Mond, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, księżyc *m.*; miesiąc *m.* (= Monat i w mowie ludowej zamiast księżyc); der — scheint księżyc świeci; voller — pełnia *f.* (księżyca); neuer — nów *m.* (księżyca); halber — półksiężyc; der zunehmende, abnehmende — księżyc rosnący, ubywający.

Mond=, *adi.* księżycowy.

Mo'ndabend, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wieczór księżycowy.

Mo'ndaufgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, wschód *m.* księżyca.

Mo'ndauge, *sn.* =s, *pl.* =n, oko lunatyczne.

Mo'ndbahn, *sf. pl.* =en, droga księżycowa.

Mo'ndblind, *adi.* lunatyczny (o koniach).

Mo'ndblindheit, *sf.* obacz Mondauge.

Mo'ndbrüche, *sm. pl.* fazy *pl.*, kwadry *pl.*, lunacye *pl.*, zmiany *pl.* księżyca.

Mo'nd(en)jahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok księżycowy.

M'onde(n)lang, *adi.* kilka miesięcy trwający; *adv.* przez kilka miesięcy, miesiącami.

Mo'ndfarn, *sm.* obacz Mondraute.

Mo'ndfinsternis, *sf. pl.* =nisse, zaćmienie *n.* księżyca.

Mo'ndförmig, *adi.* księżycowaty.

Mo'ndhell, *adi.* jasny; =e Nacht noc jasna, księżycowa.

Mo'ndhelle, *sf.* poświata *f.*

Mo'ndhörner, *sn. pl.* rogi *pl.* księżyca.

Mo'ndkalb, *sn.* =(e)s, *pl.* =kälber, zaśniad *m.*, niedoszły płód; dziwotwór *m.*

Mo'ndkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, zapartnica *f.*, miesięcznica *f.* (roślina); obacz także Mondraute.

Mo'ndmilch, *sf.* mleczko kamienne, glinka tłusta.

Mo'ndmonat, *sm.* =s, *pl.* =e, miesiąc księżycowy.

Mo'ndnacht, *sf. pl.* =nächte, noc księżycowa.

Mo'ndphasen, *sf. pl.* obacz Mondbrüche.

Mo'ndraute, *sf. pl.* =n, naścierzy *pl.*, podejrzon *m.*, długosz *m.*, gronowiec *m.* (roślina).

Mo'ndsamen, *sm.* =s, *pl.* —, miesięczne ziarno, miesięcznik *m.* (roślina).

Mo'ndscheibe, *sf. pl.* =n, tarcza *f.* księżyca.

Mo'ndschein, *sm.* =(e)s, **Mo'ndlicht,** *sn.* =(e)s, światło *n.* księżyca.

Mo'ndschnecke, *sf. pl.* =n, szarłat *m.*, szkarłat *m.* (mięczak).

Mo'ndsichel, *sf. pl.* =n, róg *m.* księżyca, półksiężyc *m.*

Mo'ndstahl, *sm.* =(e)s, dłóto półksiężycowe.

Mo'ndstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień księżycowy, selenit *m.*

Mo'ndstrahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, promień *m.* księżyca.

Mo'ndsucht, *sf.* lunatyzm

m., nocobłąd *m.*, miesięcznictwo *n.*, sennowłóctwo *n.*

Mo'ndsüchtig, *adi.* lunatyczny, nocobłędny; der Mondsüchtige, *sm.* lunatyk; die =e *sf.*, lunatyczka *f.*

Mo'ndveilchen, *sn.* obacz Mondraute.

Mo'ndumlauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, lunacya *f.*, obieg *m.* księżyca.

Mo'ndviertel, *sn.* =s, *pl.* —, kwadra *f.*

Mo'ndwandlung, *sf. pl.* =en, lunacya *f.*

Mo'ndwechsel, *sm.* =s, *pl.* —, zmiana *f.* księżyca, odmiana księżycowa, obieg *m.* księżyca.

Mo'ndzahl, *sf.* epakta *pl.*, nowica *f.*

Mo'ndzyklus, *sm.* — *pl.* =len, księżycowy cykl, obieg, okres.

Mone'ten, *pl.* pieniążki *pl.* (żartobliwie zamiast Geld).

Mo'nitum, *sn.* =s, *pl.* =ta, napomnienie *n.*, przestroga *f.*

Monocho'rd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, monokord *m.* (instrument muzyczny).

Monogamie', *sf.* monogamia *f.*, jednożeństwo *n.*

Monoga'misch, *adi.* monogamiczny.

Monogami'st, *sm.* =en, *pl.* =en, monogam *m.*, jednożeniec *m.*

Monogra'mm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, monogram *m.*

Monographie', *sf. pl.* =n, monografia *f.*, opracowanie naukowe pewnego specyalnego przedmiotu.

Monolo'g, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, monolog *m.*, rozmowa *f.* z samym sobą.

Monomanie', *sf. pl.* =n, monomania *f.*, urojenie *n.*, obłąkanie *n.*, urojona wyobraźnia.

Monopo'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, monopol *m.*, samokupstwo *n.*, prawo *n.* wyłącznej sprzedaży lub wyrabiania czego.

Monopolisie'ren, *va.* (haben) monopolizować, zastrzedz prawo wyłącznej przedaży lub wyłącznego wyrabiana czego.

Monopoli'st, *sm.* =en, *pl.* =en, monopolista *m.*, samokupiec *m.*

Monothei'smus, *sm.* —, monoteizm *m.*, jednobożność *f.*, uzna(wa)nie *n.* jednego Boga.

Monothei'st, *sm.* =en, *pl.* =en, monoteista *m.*, monoteusz *m.*, jednobożnik *m.*

Monothei'stisch, *adi.* monoteistyczny, jednobożny.

Monoto'n, *adi.* monotonny, jednodźwięczny, jednostajny; nudny, nudzący.

Monotonie', *sf. pl.* =n, monotonia *f.*, jednodźwięczność *f.*, jednostajność *f.*; nudy *pl.*

Monstra'nz, *sf. pl.* =en, monstrancya *f.*

Monströ's, *adi.* monstrualny, potworny, szpetny; straszny.

Mo'nstrum, *sn.* =s, *pl.* =stra, monstrum *n.*, potwór *m.*, dziwoląg *m.*, dziwotwór *m.*, poczwara *f.*; straszydło *n.*

Monsu'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, monsun *m.* (wiatr); der — hat eingesetzt nastał monsun.

Mo'ntag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poniedziałek *m.*; blauen — feiern, machen poniedziałkować.

Mo'ntägig, **Mo'ntäglich**, *adi.* poniedziałkowy; *adv.* co poniedziałku.

Mo'ntags=, *adi.* poniedziałkowy.

Monta'nindustrie, *sf.*, przemysł górniczy, górnictwo *n.*

Monteu'r, (wym.: mątö'r), *sm.* =s, *pl.* =e i =s, monter *m.*, składacz *m.*, ustawiacz *m.* machin.

Montie'ren, *va.* (haben) 1) ustawi(a)ć, zestawi(a)ć (machinę); 2) w ludzi opatrzyć (okręt); 3) (u)mundurować, ubierać, ubrać (wojskowość).

Montie'rung, *sf. pl.* =en, 1) ustawienie *n.*, zestawienie *n.* (machiny); 2) opatrzenie *n.* (okrętu) w ludzi; 3) munderunek *m.*, umundurowanie *n.*, ubranie *n.* (wojskowość).

Montie'rungsplatz, *sm.*, **Montierungswerkstätte**, *sf.* zestawnia *f.*

Montu'r, *sf. pl.* =en, mundur *m.*, ubiór wojskowy, urzędowy, służebny; Kartoffeln in — ziemniaki nieubierane.

Monume'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pomnik *m.*, monument *m.*

Monumenta'l, *adi.* monumentalny, pomnikowy.

Moor, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bagno *n.*, trzęsawisko *n.*, oparzysko *n.*, oparzelisko *n.*

Moor=, *adi.* bagnisty, moczarowaty; mułowy, mulisty.

Moo'rbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel mułowa, błotna, borowinowa.

Moo'rboden, *sm.* =s, **Moo'rgrund**, *sm.* =(e)s, *pl.* =gründe, rdzawka *f.*

Moo'rerde, *sf. pl.* =n, czarna ziemia bagnista.

Moo'rig, (rzadko moo'richt) oparzysty, błotnisty, bagnisty, ligawiczny.

Moo'rlager, *sn.* =s, *pl.* —, pokład mułowy.

Moo'rland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, ligawica *f.*, lgniaczka *f.*, trzęsawica *f.*

Moo'rmeise, *sf. pl.* =n, błotniczka *f.* (ptak).

Moo'rschnepfe, *sf. pl.* =n, bekas funtowiec *m.*, dubelt *m.* (ptak).

Moos, *sn.* =ses, *pl.* =se, 1) mech *m.*; gehörntes — widłak *m.*; isländisches — mech islandzki, tarczonik islandzki; mit — bedeckt omszony; mit — überwachsen mszeć się, omechnieć; mit — bedeckte, bewachsene Gegend, Strecke mszar *m.*; 2) dzięgi *pl.*, pieniądze *pl.* (w mowie studenckiej).

Moos=, *adi.* mchowy.

Moo'sartig, *adi.* mchowaty.

Moo'sbank, *sf. pl.* =bänke, ławka mchem obrosła, pokryta.

Moo'sbeere, *sf. pl.* =n, bażyna *f.*, żórawina *f.*, klukwa *f.* (roślina).

Moosflechte, *sf. pl.* =n, porost kamienny (roślina).

Moo'shaube, *sf. pl.* =n; **Moo'ssamendeckel**, *sm.* =s, *pl.* —, czepeczek *m.*

Moo'sig, *adi.* mszysty, omszały, mchem obrosły.

Moo'skapsel, *sf. pl.* =n, czepeczek *m.*

Moo'skelch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, osłonka *f.*

Moo'srose, *sf. pl.* -n, róża mszysta.

Moosschwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -schwämme, biela *f.*, bielak *m.* (roślina).

Moo'sstengel, *sm.* -s, *pl.* —, odziomek *m.*

Mops, *sm.* Mopses, *pl.* Möpse, 1) mops *m.* (pies); sich langweilen wie ein — nudzić się straszliwie; 2) przenośnie: niedołęga *m.*, gderacz *m.*; 3) *pl.* Möpse pieniądze (w mowie studenckiej).

Mö'pschen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Mops, mopsik *m.*

Mo'psen, I. *va.* (haben) kraść; II. sich —, *vr.* (haben) nudzić się straszliwie.

Mo'psgesicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, twarz mopsia.

Mo'psig, *adi.* mopsiasty; mrukliwy.

Mo'psnase, *sf. pl.* -n, nos mopsi, zadarty.

Moqua'nt, (wym.: mokant), *adi.* szyderczy, złośliwy; *adv.* szyderczo, złośliwie.

Moquie'ren, (wym.: mokiren), sich —, *vr.* (haben) szydzić, kpić sobie.

Mora'l, *sf.* 1) moralność *f.*, obyczajność *f.*; nauka moralna, etyka *f.*; — predigen morały prawić, moralizować, moralności nauczać; 2) morał *m.*, sens moralny, nauka *f.* (wypływająca z bajki, opowiastki).

Mora'lgesetz, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawidło moralne.

Mora'lisch, *adi.* moralny; -e Betrachtungen anstellen moralizować; *adv.* moralnie.

Moralisie'ren, *va.* (haben) moralizować, morały prawić; uobyczajać, uobyczaić.

Morali'st, *sm.* -en, *pl.* -en, moralista *m.*, nauczyciel *m.* obyczajności, cnoty.

Moralitä't, *sf.* 1) moralność *f.*; 2) —, *sf. pl.* -en, widowisko sceniczne średniowieczne.

Mora'lphilosophie, Mora'lwissenschaft, *sf.* filozofia moralna.

Mora'lpredigt, *sf. pl.* -en, prawienie *n.* morałów, napominanie *n.*

Morä'ne, *sf. pl.* -n, morena *f.*, przewał *m.* (geologia).

Mora'st, *sm.* -es, *pl.* Moräste, bagno *n.*, błoto *n.*, trzęsawisko *n.*, moczar *m.*; im -e stecken bleiben utkwić w błocie.

Mora'steisenstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żelaziak błotnisty (ciało kopalne).

Mora'stig, *adi.* bagnisty, grząski; -e Gegend bagnisko *n.*, bagna *pl.*

Mora'stkrabbe, *sf. pl.* -en, błotnik *m.* (skorupiak).

Morato'rium, *sn.* -(s), *pl.* -rien, moratoryum *n.*, przedłużenie *n.* okresu zapłaty, wypłaty (prawo).

Mo'rchel, *sf. pl.* -n, smardz *m.*, smarz *m.* (gatunek grzyba); gemeine — piestrzenica *f.*, piestrzyca *f.*; braune — infułka *f.*

Mord, *sm.* -es, *pl.* -e, mord *m.*, morderstwo *n.*; einen — begehen popełnić morderstwo.

Mo'rdanschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, zamiar morderczy, zamach *m.* na czyje życie.

Mo'rdaxt, *sf. pl.* -äxte; **Mo'rdbeil**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, topór zabójczy.

Mo'rdbegier(de), *sf.* pragnienie *n.* rozlewu krwi, żądza *f.* krwi.

Mo'rdbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, podpalacz rozbójniczy.

Mordbrennerei', *sf.* podpalanie rozbójnicze, zbrodnia *f.* podpalania.

Mo'rdbrennerisch, *adi.* -e Miene mina zbójeckiego podpalacza.

Mo'rden, I. *va.* (haben) mordować, pomordować, zamordować, zabijać, zabić; II. *vn.* (haben) popełnić morderstwo, krew rozlewać.

Mö'rder, *sm.* -s, *pl.* —, morderca *m.*; zabójca *m.* (niewłaściwie zamiast Totschläger).

Mö'rdergrube, *sf. pl.* -en, jaskinia *f.* zbójców, łotrów; aus seinem Herzen keine — machen co na sercu, to mieć i na języku.

Mö'rderhand, *sf. pl.* -hände, ręka *f.* zbójcy, zbójecka, zabójcza.

Mö'rderhöhle, *sf.* obacz Mördergrube.

Mö'derisch, *adi.* morderczy, zabójczy, zbójecki; -e Schlacht bitwa morderczа, krwawa; *adv.* morderczo, zbójecko, po zbójecku.

Mö'rderlich, *adi.* 1) = mörderisch; 2) okropny, okrutny, straszny; — schreien strasznie, okropnie krzyczeć.

Mo'rdgeschichte, *sf. pl.* -n, historya *f.*, opowieść *f.* o morderstwie; okropne zdarzenie, okropna historya.

Mo'rdgesell(e), *sm.* -en, *pl.* -en, pomocnik *m.*, uczestnik *m.* morderstwa; opryszek *m.*

Mo'rdgewehr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, broń mordercza.

Mo'rdgier, *sf.* obacz Mordbegierde.

Mo'rdio! *interi.* pomocy! gwałtu! Zeter und — schreien okropnie, straszliwie wrzeszczeć.

Mo'rdkeller, *sm.* -s, *pl.* —, kazemata *f.*

Mo'rdlärm, *sm.* -s, straszny, piekielny krzyk.

Mo'rdlust, *sf.* obacz Mordbegierde.

Mo'rdlustig, *adi.* pałający żądzą morderstwa.

Mo'rdmäßig, *adi.* okropny, dyabelny; *adv.* okropnie, dyabelnie; — kalt dyabelnie zimno.

Mo'rdmesser, *sn.* -s, *pl.* —, nóż morderczy; sztylet *m.*

Mö'rderschlacht, *sf. pl.* -en, bitwa mordercza, krwawa.

Mo'rdsinn, *sm.* -(e)s, zmysł zbójecki, popęd *m.* do mordowania, zabijania.

Mo'rdshunger, *sm.* -s, wilczy apetyt, głód.

Mo'rdskerl, *sm.* -s, *pl.* -e, zuch *m.*

Mo'rdsucht, Mo'rdswut, *sf.* obacz Mordbegierde.

Mo'rdsweg, *sm.* -es, *pl.* -e, niegodziwie zła droga, droga *f.* na złamanie karku.

Mo'rdtat, *sf. pl.* -en, morderstwo *n.*, czyn zabójczy.

Mo'rdversuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, usiłowanie *n.* morderstwa.

Mo'rdwaffe, *sf. pl.* =n, broń mordercza, zabójcza.

More'lle, *sf. pl.* =n, morela *f.*, mierunka *f.* (drzewo i owoc).

Mo'res, *s. indecl.* jmndn — lehren nauczyć kogo mores, nauczyć kogo rozumu, zmyć komu głowę.

Morgana'tiſch, *adi.* =e Ehe małżeństwo morganatyczne.

Mo'rgen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) rano *n.*, poranek *m.*, ranek *m.*; der anbrechende — świt *m.*, świtanie *n.*, brzask *m.* (ranny); ein ſchöner — piękny poranek; eines ſchönen =s pewnego (pięknego) poranku; dieſen —, heute — dziś z rana; der — des Lebens poranek życia, wiosna życia; guten —! dzień dobry! jmndm einen guten — wünſchen życzyć komu dobrego dnia, powiedzieć komu dzień dobry; (żartobliwie:) ja guten —! czekajno! spodziewaj się no! am frühen — wraz z dniem, ze świtem, raniuteńko, bardzo rano, zaraz z rana; vom frühen — bis zum ſpäten Abend od rana do późnego wieczora; gegen — koło rana; (des) =s z rana; 2) wschód *m.*; 3) morg *m.* (miara powierzchni).

Mo'rgen, *adv.* 1) jutro *adv.*; — früh, — abend jutro rano, z rana, jutro wieczorem; — in (über) zehn Tage(n) od jutra za dziesięć dni; von — an (ab) od jutra (począwszy); lieber heute als — lepiej dziś niż jutro, jak najprędzej; heute mir, — dir dziś mnie, jutro tobie; heut (oder) — dziś jutro, dziś lub jutro; von heute auf — verſchieben odłożyć, zwłóczyć do jutra; 2) rzeczownikowo: das — jutro *n.*, dzień jutrzejszy.

Mo'rgen=, *adi.* ranny, po-

Mo'rgenandacht, *sf. pl.* =en, poranne nabożeństwo.

Mo'rgenanzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, (po)ranny strój.

Mo'rgenarbeit, *sf. pl.* =en, poranna robota.

Mo'rgenaufwartung, *sf. pl.* =en; **Mo'rgenbeſuch**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, odwiedziny *pl.* z rana.

Mo'rgenausgabe, *sf. pl.* =n, wydanie poranne (dziennika).

Mo'rgenblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, dziennik poranny.

Mo'rgenbrot, *sn.* =(e)s, pierwsze śniadanie.

Mo'rgend, *adi.* jutrzejszy; der =e Tag dzień jutrzejszy, jutro; auf den =en Tag verſchieben odłożyć do jutra, do dnia następnego.

Mo'rgendämmerung, *sf. pl.* =en, świt *m.*, brzask *m.*; die — bricht an świta.

Mo'rgendlich, *adi.* poranny; wcześnie wstający.

Mo'rgenfriſche, *sf.* chłód poranny.

Mo'rgengabe, *sf. pl.* =n, wiano *n.*, przywianek *m.*; die — ſchenken wianować.

Mo'rgengebet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, modlitwa poranna.

Mo'rgengrauen, *sn.* =s, świt *m.*, brzask *m.*; mit — ze świtem, o świcie.

Mo'rgengruß, *sm.* =es, *pl.* =grüße, powitanie poranne, dzień dobry; zum — na dzień dobry.

Mo'rgenkühle, *sf.* obacz Morgenfriſche.

Mo'rgenland, *sn.* =(e)s, wschód *m.*, kraje *pl.* wschodnie; die drei Könige aus dem =e trzej królowie ze wschodu.

Mo'rgenländer, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* krajów wschodnich.

Mo'rgenländiſch, *adi.* wschodni.

Mo'rgenlicht, *sn.* =(e)s, (po-)ranne światło.

Mo'rgenlied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieśń poranna.

Mo'rgenluft, *sf. pl.* =lüfte, powietrze poranne; *dim.* **Mo'rgenlüftchen**, *sn.* =s, *pl.* —, wietrzyk poranny.

Mo'rgenrot, *sn.* =s, **Mo'rgenröte**, *sf.* jutrzenka *f.*, zorza poranna.

Mo'rgenruhe, *sf.* spoczynek poranny.

Mo'rgens, *adv.* rano, z rana; früh — bardzo rano, raniuteńko, raniusieńko.

Mo'rgenſchimmer, *sm.* =s, ranny brzask.

Mo'rgenſchlaf, **Mo'rgenſchlummer**, *sm.* =s, ranny sen, ranna drzymka.

Mo'rgenſegen, *sm.* obacz Morgengebet.

Mo'rgenſeite, *sf. pl.* =n, strona wschodnia, wschód *m.*

Mo'rgenſonne, *sf.* słońce poranne, wschodnie.

Mo'rgenſtändchen, *sn.* =s, *pl.* —, serenada poranna.

Mo'rgenſtern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) gwiazda poranna, jutrzenka *f.*; 2) pałka, u góry kolcami żelaznymi wybijana.

Mo'rgenſtunde, *sf. pl.* =n, godzina poranna; — hat Gold im Munde kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje.

Mo'rgentau, *sm.* =(e)s, rosa poranna.

Mo'rgenwache, *sf. pl.* =n, ranna straż; die — ſchlagen bić pobudkę, bębnić na pobudkę.

Mo'rgenwärts, *adv.* ku wschodowi, na wschód.

Mo'rgenwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr poranny; wiatr wschodni.

Mo'rgenzeit, *sf.* poranek *m.*

Mo'rgenzeitung, *sf. pl.* =en, gazeta poranna, dziennik poranny.

Mo'rgig, *adi.* jutrzejszy.

Moro's i **Morö's**, *adi.* oprysklivy.

Mo'rphium, *sn.* =s, morfina *f.*

Morſch, *adi.* spróchniały, nadbutwiały, zbutwiały; — werden próchnieć, butwieć.

Mo'rſchheit, *sf.* spróchniałość *f.*, zbutwiałość *f.*

Mo'rſeapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, aparat *m.*, przyrząd *m.* Morzego (telegraf).

Mö'rſer, *sm.* =s, *pl.* —, moździerz *m.*; in dem — ſtoßen tłuc w moździerzu; einen — abfeuern wystrzelić z moździerza.

Mö'rſerchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Mörſer, moździerzyk *m.*

Mö'rſerkeule, *sf. pl.* =n, tłuczek moździerzowy, pistał *m.*

Mo'rſetaſter, *sm.* =s, *pl.* —, klucz *m.* Morzego (telegraf).

Mortalitä't, *sf.* śmiertelność *f.*

Mö'rtel, *sm.* =s, *pl.* —, za-

prawa wapienna, zaprawa mularska; cement *m.*; den — anmachen zaprawić wapno; den — umrühren gracować wapno.

Mö'rtelarbeit, *sf. pl.* =en, sztukaterya *f.*

Mö'rtelkelle, *sf. pl.* =n, kielnia *f.* do zaprawy mularskiej.

Mö'rtelſchaufel, *sf. pl.* =n, graca mularska.

Mö'rteltrog, *sm.*; **Mö'rtelmulde**, *sf.*; **Mö'rtelpfanne**, *sf.* skrzynia wapienna.

Mortifikatio'n, *sf. pl.* =en, mortyfikacya *f.*, umorzenie *n.*, unieważnienie *n.* (prawo).

Mortifizie'ren, *va.* (haben) umorzyć, unieważnić (prawo).

Mö'rtelverputz, *sm.* =es, *pl.* =e, wyprawa wapienna.

Moſai'k, *sf. pl.* =en i *sn.* =(s), *pl.* =e, mozaika *f.*, mozajka *f.*

Moſai'k=, *adi.* mozaikowy, mozajkowy.

Moſai'karbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, mozaista *m.*

Moſa'iſch, *adi.* mojżeszowy, starozakonny.

Moſchee', *sf. pl.* =n, meczet *m.*

Mo'ſchus, *sm.* —, piżmo *n.*

Mo'ſchusochs, *sm.* =ſen, *pl.* =ſen, piżmowół *m.*

Mo'ſchusthier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, piżmowiec *m.*

Moski'to, *sm.* =s, *pl.* =s, moskito *m. indecl.* (rodzaj komarów).

Moskowi't, *sm.* =en, *pl.* =en, **Moskowi'ter**, *sm.* =s, *pl.* —, Moskal *m.*, Rosyanin *m.*

Mo'slem, *sm.* =(s), *pl.* =s i =[e'min, muzułmanin *m.*

Moſt, *sm.* =es, *pl.* =e, moszcz *m.*

Mo'ſtartig, *adi.* moszczowaty.

Mo'ſten, *va.* (haben) tłoczyć, wyciskać moszcz.

Mo'ſtkelter, *sf. pl.* =n, **Mo'ſtpreſſe**, *sf. pl.* =n, tłocznia *f.* do wyciskania moszczu.

Mo'ſtrich, **Mo'ſtert**, *sm.* =(e)s, musztarda *f.*

Mo'ſtrichbüchſe, *sf. pl.* =n; **Mo'ſtrichtöpfchen**, *sn.* =s, *pl.* —, musztardniczka *f.*

Mote'tte, *sf. pl.* =n, motet *m.*, motetto *n.* (muzyka).

Motio'n, *sf. pl.* =en, 1) ruch *m.*, poruszenie *n.* ciała; ſich — machen używać ruchu, ruszać się; 2) mocya *f.*, wniosek *m.*; eine — einbringen, ablehnen zrobić, odrzucić wniosek.

Moti'v, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) powód *m.*, pobudka *f.* do czego; 2) motyw *m.* (muzyka, sztuka).

Motivie'ren, *vn.* (haben) motywować, wyłuszczać powody do czego, upowodować, uzasadniać.

Motivie'rung, *sf. pl.* =en, (u)motywowanie *n.*, argumentowanie *n.*, uzasadnienie *n.*

Mo'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, motor *m.*, silnica *f.*, ruchodawca *m.*

Mo'tte *sf. pl.* =n, mól *m.*, czerw *f.*

Mo'ttenfraß, *sm.* =es, **Mo'ttenſchaden**, *sm.* =s, dziury *pl.* od mólów, molotoczyn *m.*

Mo'ttenkraut, *sn.* =(e)s, mszyca *f.* (roślina).

Mo'ttenpulver, *sn.* =s, *pl.* —, proszek *m.* na mole, owady.

Mo'ttig, *adi.* mólisty.

Mo'tto, *sn.* =(s), *pl.* =s, moto *n.*, dewiza *f.*, godło *n.*; sentencya *f.*, myśl *f.*

Mouſſie'ren, (wym.: mus.) *vn.* (haben) musować, pienić się.

Mouſſie'rend, *adi.* musujący, pieniący się.

Mö'we (**Mö've**), *sf. pl.* =n, mewa *f.*, wrona morska; weiße — piaskowiec *m.*

Muck, *sm.* =s, 1) bąknienie *n.*, mruknienie *n.*; nicht einen — von ſich geben, keinen — tun siedzieć cicho, nie mruknąć nawet; nicht — ſagen, antworten ust nie otworzyć, nie powiedzieć słowa; 2) odwaga *f.*

Mu'cke, *sf. pl.* =n, 1) zły humor, grymas *m.*, kaprys *m.*, dziwactwo *n.*; er hat =n ma swoje grymasy; 2) narów *m.*; ein Pferd mit =n, koń znarowiony; 3) niedogodność *f.*, trudność *f.*; die Sache hat ihre =n są trudności w tej sprawie; er macht ihr eine Menge =n sprawia jej wiele trudności, niedogodności; 4) = Mücke; 5) = Mutterſchwein.

Mü'cke, *sf. pl.* =n, 1) komar *m.*; aus einer — einen Elefanten machen dosłownie: z komara słonia zrobić; przesadzać; 2) mały plasterek na twarzy; 3) mała bródka.

Mu'cken, *vn.* (haben) 1) pisnąć, bąkać, bąknąć, przebąknąć, trunąć; er darf nicht — nie śmie trunąć, ani mu pisnąć nie wolno; mucke nicht! ani mi piśnij! 2) ruszyć się nieco wypalając ze strzelby (wojsko).

Mü'ckenfänger, *sm.* =s, *pl.* —, goniący komary; chimeryk *m.*, kapryśnik *m.*, dziwak *m.*

Mü'ckenfett, *sn.* =(e)s, komarze sadło; jmndn nach — ſchicken posłać kogo po ptasie mleko.

Mü'ckenflor, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Mü'ckengarn**, **Mü'ckennetz**, *sn.* =es, *pl.* =e, siatka *f.*, zasłona *f.* od komorów.

Mü'ckenſtachel, *sm.* =s, *pl.* —, żądło *m.* komara.

Mü'ckenſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ukąszenie *n.* komara.

Mu'cker, *sm.* =s, *pl.* —, świętoszek *m.*, ścichapęk *m.*

Muckerei', *sf.* hipokryzya *f.*; dąsanina *f.*

Mu'ckerhaft, **Mu'ckeriſch**, *adi.* świętoszkowaty.

Mu'ckiſch, *adi.* grymaśny, kapryśny; narowisty, uporny.

Mu'cken, *vn.* (haben) obacz Mucken.

Mü'de, *adi.* 1) zmęczony, zmordowany, znużony, strudzony; zum Umfallen — ſein upadać ze zmęczenia; — machen zmęczyć, znużyć, strudzić; — werden zmęczyć się, znużyć się, strudzić się; ſich — arbeiten, gehen, laufen, ſprechen spracować się, schodzić się, zbiegać się, zgadać się, (albo:) zmęczyć się pracą, chodzeniem, bieganiem, gadaniem; 2) = überdrüſſig; des Lebens — ſein sprzykrzyć sobie życie, być znużony ży-

ciem; einer Sache — werden sprzykrzyć sobie co.

Mu'delei', *sf. pl.* =en, gmeranina *f.*, guzdranie *n.*

Mu'deln, *vn.* (haben) gmerać, guzdrać.

Mu'delſauber, *adi.* ładny.

Mü'digkeit, *sf.* znużenie *n.*, strudzenie *n.*, zmęczenie *n.*; (obraz.) uprzykrzenie *n.*, obrzydzenie *n.*, vor — umfallen, umſinken upadać ze znużenia.

Muff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) zarękawek *m.*; 2) (bez *pl.*) stęchlizna *f.*

Mu'ffe, *sf. pl.* =n, zwora *f.*, spona *f.*, nasówka *f.*, objemka *f.*, mufa *f.*; nasada *f.*, pochwa *f.*

Mu'ffel, I. *sf. pl.* =n, mufel *m.*; II. *sm.* =s, 1) pysk *m.*, ryj *m.*; 2) zwierzę *m.* (w szczególności pies) z obwisłemi wargami; 3) człowiek *m.* z obwisłymi policzkami; 4) gderacz *m.*, mruk *m.*; 5) koczkodan *m.* szczególnie u studzien (architektura).

Mu'ffelgewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, kaplica *f.*

Mu'ffelig, *adi.* mrukliwy, gderający.

Mu'ffelofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, muflowy piec.

Mu'ffelſcherben, *sm. pl.* okrzaski *pl.* mufli.

Mu'ffeln, 1) *va.* i *vn.* (haben) powoli żuć trzymając usta zamknięte; 2) *vn.* (haben) gderać, mruczeć.

Mu'ffen, *vn.* (haben) 1) być zadąsanym, dąsać się, mruczeć; 2) także mü'ffeln tęchnąć, cuchnąć.

Mu'ffenverbindung, *sf. pl.* =en, połączenie nasuwkowe, połączenie objemkowe (mechanika).

Mu'ffig, *adi.* 1) zły, zachmurzony; mrukliwy; =es Geſicht mopsia twarz; 2) także mü'ffig, stęchły, cuchnący; =er Geruch stęchlizna *f.*; — *adv.* riechen, ſchmecken stęchlizną trącić, cuchnąć; durch und durch — werden przetęchnąć.

Mu'fflig, *adi.* obacz Muffelig.

Mu'fti, *sm.* =(s), *pl.* =(s), mufty *m.* (kapłan, sędzia u Turków).

Muhammeda'ner, *sm.* =s, *pl.* —, mahometanin *m.*

Muhammeda'nerin, *sf. pl.* =innen, mahometanka *f.*

Muhammeda'niſch, *adi.* mahometański.

Muhammedani'smus, *sm.* —, mahometanizm *m.*

Mü'he, *sf. pl.* =n, fatyga *f.*, staranie *n.*, praca *f.*; trud *m.*, trudy *pl.*, mozoł *m.*, kłopot *m.*, wysilanie *n.* się, staranie *n.* się; znużenie *n.*; mit vieler albo großer — z wielkim trudem; mit — und Not zaledwo; — machen trudzić, fatygować, mozolić; ſich — geben zadawać sobie pracę, starać się; ſich keine — geben nie zadawać sobie pracy, nie starać się; ſich alle erdenkliche — geben, ſich keine — verdrießen laſſen, keine — ſparen, ſcheuen nie żałować fatygi, nie szczędzić pracy, trudu, nie polenić się; ſich die — nehmen zadawać sobie pracę, fatygować się; es nimmt ſich niemand die —, das Buch zu leſen nikomu nie chce się czytać tej książki; willſt du dieſe — übernehmen? chcesz się podjąć tej pracy? große — mit etw. haben mieć z czem wiele pracy, trudu, mozołu; ich habe große — gehabt ihn zu überzeugen wiele trudu miałem, nim go przekonałem; die — umſonſt haben na darmo się natrudzić; ſich große — geben starać się usilnie; vergebliche (verlorene) — daremny trud, marna praca; er macht ſich vergebliche — na próżno się trudzi, zadaje sobie pracę; das hat mir viel — gekoſtet, gemacht kosztowało mnie to wiele pracy; es koſtete mir —, ihm das zu ſagen musiałem bardzo się wysilić, by mu to powiedzieć; es iſt nicht der — wert, es lohnt die — nicht to nie warto, szkoda na to pracy; es verlohnt ſich wohl der —, daß . . . warto, by . . .; viel — auf etw. wenden ślęczeć nad czem, gorliwie pracować około czego; die Mühen des Lebens kłopoty, trudy życia.

Mü'helos, *adi.* wolny od kłopotów, trudów, łatwy; *adv.* bez kłopotów, bez trudów; łatwo, z łatwością.

Mü'heloſigkeit, *sf.* wolność *f.* od kłopotów, od trudu; łatwość *f.*

Mu'hen, *vn.* (haben) ryczeć (o krowie).

Mu'hen, *sn.* =s, ryczenie *n.* (krowy).

Mü'hen, ſich —, *vr.* (haben) trudzić się, męczyć się, starać się, pracować, ubiegać się.

Mü'hevoll, *adi.* pełny trudów, kłopotów, kłopotliwy, mozolny; trudny.

Mü'hlbach, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäche, strumień obracający młyńskie koło, młynówka *f.*

Mü'hlberg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, góra, na której młyn (wiatrak) stoi.

Mü'hlbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, pytel *m.*

Mü'hlburſch(e) *sm.* =en, *pl.* =en, młynarczyk *m.*

Mü'hlchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Mühle, młynek *m.*, mały młyn.

Mü'hldamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =dämme, jaz młyński, grobla *f.*, tama *f.* zwracająca wodę na koło młyńskie.

Mü'hle, *sf. pl.* =n, 1) młyn *m.*; — mit drei Gängen młyn o trzech obrotach; unterſchlägige — wałecznik *m.*, walnik *m.*, korczak *m.*; das Getreide zur —, auf die — ſchicken zboże posłać do młyna; die — geht młyn miele, jest w ruchu; die — ſteht młyn stoi; die — ſtellen górny kamień podnieść; die — zuſammen laſſen górny kamień spuścić; das iſt Waſſer auf ſeine — to woda na jego koło, to właśnie gratka dla niego; das Waſſer auf ſeine — leiten na swój młyn wodę zwracać, swoich korzyści pilnować; 2) młynek *m.* (do mielenia kawy i t. p. i gra).

Mü'hleiſen, *sn.* =s, *pl.* —, paprzyca *f.*, biegun młyński, wrzeciono *n.*

Mü'hlenbau, *sm.* =(e)s, stawianie *n.* młynów.

Mü'hlendamm, *sm.* obacz Mühldamm.

Mü'hlenflügel, *śm.* =s, *pl.* —, śmiga *f.*, skrzydło wiatrakowe, wiatraka.

Mü'hlengerechtigkeit, *sf. pl.* =en, przywilej młynarski.

Mü'hlengetriebe, *sn.* =s, *pl.* —, obrotnik młyński, maszynerya młyńska.

Mü'hlengraben, *sm.* =s, *pl.* =gräben, obacz Mühlgerinne.

Mü'hlenhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, młynica *f.*

Mü'hlenordnung, *sf. pl.* =en, regulamin młyński.

Mü'hlenpacht, *sf. pl.* =en, dzierżawa *f.* młyna.

Mü'hlenſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gra *f.* w młynka, młynek *m.* (gra).

Mü'hlenzwang, *sm.* =(e)s, obowiązek *m.* mielenia w pewnym młynie.

Mü'hleſel, *sm.* =s, *pl.* —, osieł młyński.

Mü'hlgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, obrót *m.* (młyński).

Mü'hlgerinne, *sn.* =s, —, koryto *n.* (młyńskie).

Mü'hlglöckchen, *sn.* =s, *pl.* —; **Mü'hlklapper**, *sf. pl.* =n, grzechotka *f.*, gruchotka *f.* młyńska, w młynie.

Mü'hlgraben, *sm.* obacz Mühlbach.

Mü'hlknappe, *sm.* =n, *pl.* =n, młynarczyk *m.*

Mü'hllauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, osada *f.* koła młyńskiego.

Mü'hlmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, przełożony młynarski.

Mü'hlpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń młyński.

Mü'hlrad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło młyńskie; mittelſchlächtiges, oberſchlächtiges, unterſchlächtiges — koło młyńskie środkobierne, nadsiębierne, podsiębierne.

Mü'hlradgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, kołowe *n.*

Mü'hlroß, *sn.* obacz Mühlpferd.

Mü'hlſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień młyński; Ober— biegacz *m.*; er läßt nichts liegen als glühend Eiſen und =e dosłownie: nie zostawia nic nienaruszone jak tylko żarzące żelazo i kamienie młyńskie; kradnie co się tylko da.

Mü'hlſteinfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, samogłów *m.* (ryba).

Mü'hlteich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, staw *m.* (dostarczający młynu wody).

Mü'hltrichter, *sm.* =s, *pl.* —, koryto młyńskie.

Mü'hlwaſſer, *sn.* =s, woda młyńska, młynówka *f.*

Mü'hlwehr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, jaz młyński, spust *m.*

Mü'hlwerk *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kołowrot młyński.

Mü'hlzwang, *sm.* obacz Mühlenzwang.

Mü'hmchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Muhme, ciocia *f.*, ciotunia *f.*

Mu'hme, *sf. pl.* =n, ciotka *f.* (= Mutterſchweſter); stryjenka *f.* (= Vaterſchweſter); siostrzenica *f.*, bratanica *f.* (= Nichte); kuzynka *f.* (= Baſe); niańka *f.*, bona *f.*

Mü'hſal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, albo *sf. pl.* =en, trud *m.*, mozół *m.*, przykrość *f.*

Mü'hſam, *adi.* mozolny, żmudny, ciężki, trudny; =e Schreibweiſe ciężki sposób pisania; =e Arbeit mozolna praca; =es Werk pracowite dzieło; *adv.* mozolnie, żmudnie, ciężko, trudno; ſich — ernähren z wielką biedą zarabiać na wyżywienie; — erwerben, ſammeln z trudnością nabyć, zebrać.

Mü'hſamkeit, *sf.* mozolność *f.*, żmudność *f.*

Mü'hſelig, *adi.* uciążliwy, mozolny, żmudny, kłopotliwy; znękany, utrapiony; ihr alle die ihr — und beladen ſeid wy wszyscy co jesteście utrapieni i ciemiężeni.

Mü'hſeligkeit, *sf. pl.* =en, mozół *m.*, trud *m.*, przykrość *f.*, utrapienie *n.*; die =en des Lebens dolegliwości życia; die =en einer Reiſe niewygody (w) podróży.

Mü'hwaltung, *sf. pl.* =en, mozolne zatrudnienie, fatyga *f.*; einem für ſeine — danken (po)dziękować komu za fatygę.

Mula'tte, *sm.* =n, *pl.* =n, mulat *m.*

Mula'ttin, *sf. pl.* =innen, mulatka *f.*

Mu'lde, *sf. pl.* =n, 1) niecka *f.*, korczak *m.*, kopanka *f.*; 2) zagłębienie *n.*, kotlina *f.*

Mu'ldenförmig, *adi.* nieckowaty.

Mu'ldengewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, sklepienie nieckowate.

Mu'ldenlinie, *sf. pl.* =n, linia *f.* zagłębień.

Mull, *sm.* i *sn.* =(e)s, 1) śmiecisko *n.*; 2) muślin *m.* (materya).

Müll, *sm.* =(e)s, 1) śmiecisko *n.*, odpadki *pl.*; 2) czerwień farbiarski.

Mü'ller, *sm.* =s, *pl.* —, 1) młynarz *m.*; 2) mącznik *m.*, owad mącznikowaty.

Mü'ller=, *adi.* młynarski.

Mü'llerblau, *adi.* niebieskawy, bladoniebieski.

Mü'llerburſch(e), *sm.* =en, *pl.* =en, młynarczyk *m.*

Müllerei', *sf. pl.* =en, młynarstwo *n.*

Mü'llerhandwerk, *sn.* =(e)s, młynarstwo *n.*

Mü'llerin, *sf. pl.* =innen, młynarka *f.*; córka *f.* młynarza, młynarczanka *f.*

Mü'llerknecht, *sm.* obacz Müllerburſch.

Mü'llerlohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, mlewo *n.*, zapłata *f.* od mlewa.

Mü'llgrube, *sf. pl.* =n; **Mü'llhaufen**, *sm.* =s, *pl.* —, śmieciowisko *n.*

Mulm, *sm.* =(e)s, 1) ziemia prochowata, próchniasta; 2) proch *m.* drzewa rozpadłego na próchno; próchno *n.*; 3) kruszec zmiałczony.

Mu'lmen, *va.* (haben) drobić, w proch obracać, miałczyć.

Mu'lmig i **Mu'lmicht**, *adi.* 1) miałki, zmiałczony, proszkowaty; =es Holz drzewo spróchniałe, przez robaki stoczone; 2) (obraz.) wątpliwy.

Mu'ltiplextelegraphie, *sf.* telegrafowanie *n.* za pomocą aparatów ze zwojami.

Mu'ltiplexumschalter, *sm.* =s, *pl.* —, przemiennik *m.*, zwrotnik *m.* u telegrafów ze zwojami.

Multiplika'nd, *sm.* =en, *pl.* =en, (liczba) mnożna *f.*

Multiplikatio'n, (wym.: -cjon), *sf. pl.* =en, 1) mnożenie *n.*; 2) zwoje *pl.* (telegraf).

Multiplikatio'nszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* mnożenia.

Multiplika'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, mnożnik *m.*

Multiplizie'ren, *va.* (haben) mnożyć.

Mu'mie, *sf. pl.* =n, mumia *f.*; zur — machen zamienić w mumię; wie eine — werden nabrać wyglądu mumii.

Mumifizie'ren, *va.* (haben) przemieniać ciało zmarłego w mumię.

Mumm, *sm.* =s, keinen — haben 1) nie mieć odwagi; nie mieć woli, nie być dysponowanym; 2) — — mum mum! bobak *m.*, dziad *m.* (którym dzieci straszą).

Mu'mme, *sf.* 1) gatunek mocnego piwa; 2) maska *f.*, poczwara *f.*; 3) zwierzę trzebione.

Mu'mmel, *sf. pl.* =n, 1) także **Mu'mmelkater** albo **Mu'mmelmann**, bobak *m.*, dziad *m.*; obacz pod Mumm; 2) grzybia *f.*, grzybień *m.* (roślina).

Mu'mme(l)n, 1) *vn.* (haben) bąkać, mruczeć, wymawiać wyrazy bąkliwym tonem; 2) żuć = muffeln; 3) *va.* (haben) owinąć

Mu'mmenschanz, *sm.* =es; **Mu'mmenspiel**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e; **Mummere'i'**, *sf. pl.* =en, maszkarada *f.*, przebranie *n.* do niepoznania; mamidło *n.*

Mu'mpitz, *sm.* —, brednie *pl.*, bzdurstwa *pl.*

Mumps, *sm.* —, mums *m.* (choroba).

Münchhausia'de, *sf. pl.* =n, fanfaronada *f.*, junakierya *f.*

Mund, *sm.* =(e)s, *pl.* rzadko =e albo Münder używa się raczej *sing. collect.* lub Mäuler, 1) usta *pl.*, gęba *f.*; zum =e führen, an den — setzen donieść do gęby, do ust, do ust przyłożyć; jmndm etw. in den — stecken włożyć co komu do ust; ein — voll ile do ust wziąć można, cała gęba; Nase und — aufsperren rozdziawić gębę; vom =e abbarben, absparen od ust, od gęby sobie odejmować; den — spitzen sznurować gębę; den — hängen lassen spuścić nos na kwintę; den — krümmen, verziehen skrzywić gębę, kręcić nosem; jmndm den — stopfen gębę komu zawiązać, zaszyć, zamknąć, zmusić kogo do milczenia; sich den — verbrennen sparzyć sobie gębę (także przenośnie); sich den — wischen obetrzeć sobie gębę; obetrzeć sobie suchą gębę, t. j. nie dostać nic do jedzenia ani do picia; der — wässert ihm darnach aż ślinka do gęby mu idzie; jmndm den — wässerig machen (nach etw.) wzbudzić w kim pożądliwość, apetyt (do czego, na co); den — voll nehmen chełpić się; auf den — küssen w usta pocałować; alle hingen an seinem =e (dosłownie: wszyscy na uściech jego zawiśli), wszyscy przysłuchiwali mu się uważnie; von der Hand in den — leben żyć z dnia na dzień; er ist wie auf den — geschlagen jakby w gębę (w pysk) dostał, zmieszał się bardzo; er ist nicht auf den — gefallen, er hat den — auf dem rechten Fleck umie się wygadać, obronić, nie zapomina nigdy języka w gębie; er riecht aus dem =e czuć mu z ust; den — auftun usta otworzyć; den — nicht auftun ust, gęby nie otworzyć, słowa nie powiedzieć; einen bösen, losen — haben mieć zły, złośliwy język; den — halten trzymać język za zębami, milczeć; reinen — über etw. halten nie zdradzić czego ani jednem słówkiem, zachować co w tajemnicy; den — nicht halten können nie umieć milczeć, mieć długi język; jmndm die Worte in den — legen w usta komu co włożyć, poddać komu, co ma mówić; jmndm nach dem =e reden mówić komu po myśli, schlebiać komu; jmndm den — verbieten gębę komu zawiązać, nakazać komu milczenie; jmndm das Wort aus dem — nehmen wyjąć, wziąć komu (słowo) z gęby, powiedzieć to, co drugi właśnie powiedzieć chciał; in aller Leute =e sein, — kommen być przez wszystkich obmawianym, popaść na wszystkich języki, stać się przedmiotem rozmów, obmów; in der Leute — bringen osławić; beständig im =e führen mieć ustawicznie na języku; von — zu =e z ust do ust; kein Blatt vor den — nehmen mówić bez ogródek; wes das Herz voll ist, des geht der — über co w sercu to i na języku; 2) otwór *m.*; der — eines Gefäßes otwór naczynia.

Mu'ndart, *sf. pl.* =en, dyalekt *m.*, narzecze *n.*

Mu'ndartlich, *adi.* narzeczu właściwy, w narzeczu używany.

Mu'ndbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, piekarz *m.*

Mu'ndbedarf, *sm.* =(e)s, żywność *f.*, prowiant *m.*

Mu'ndbissen, *sm.* =s, *pl.* —, kęs.

Mu'ndblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, indyjski — list indyjski (roślina).

Mü'ndchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Mund, usteczka *pl.*, buzia *f.*, gąbka *f.*, gębula *f.*, gębusia *f.*

Mü'ndel, *sn.* =s, *pl.* —, pupil *m.*, pupilka *f.*, osoba pod opieką lub kuratelą stojąca.

Mü'ndelgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieniądze pupilarne, do pupila należące.

Mü'ndelgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, dobro pupilarne, majątek *m.* pupila.

Mü'ndelsache, *sf. pl.* =n, sprawa, rzecz pupila dotycząca.

Mü'ndelsicherheit, *sf.* bezpieczeństwo pupilarne (prawo).

Mü'ndelstand, *sm.* =(e)s, stan *m.* pupila, małoletność *f.*, niesamotność *f.*

Mu'nden, *vn.* (haben) smakować; das wollte ihm nicht recht — to nie bardzo mu sma-

kowało, nie bardzo mu się podobało, nie było po jego myśli.

Mü'nden, *vn.* (haben) uchodzić, wpadać, wpływać.

Mu'ndfaul, *adi.* nie lubiący wiele mówić, milczący, małomówny; szkorbutowy.

Mu'ndfäule, *sf.* gnilec *m.* (w uściech), pleśniawki *pl.*, szkorbut *m.*; dzięgna *f.* (u zwierząt).

Mu'ndgerecht, *adi.* obacz mundrecht.

Mu'ndgeſchwür, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wrzód *m.* w ustach.

Mu'ndharmonika, *sf. pl.* =s, harmonika ustna, drumla *f.*

Mu'ndhöhle, *sf.* jama ustna.

Mu'ndholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, ligustr *m.*, korcipka *f.* (krzew).

Mundie'ren, *va.* (haben) przepisywać, kopiować, mundować.

Mü'ndig, *adi.* pełnoletni; — ſein być pełnoletnim; — werden stać się pełnoletnim, dojść do pełnoletności, do swych lat; — erklären, ſprechen upełnoletnić.

Mü'ndigkeit, *sf.* pełnoletność *f.*

Mu'ndklemme, *sf.* kurcz *m.* szczęk.

Mu'ndknebel, *sm.* =s, *pl.* —, knebel *m.*

Mu'ndkoch, *sm.* =(e)s, *pl.* =köche, kucharz nadworny.

Mu'ndkügelchen, *sn.* =s, *pl.* —, placuszek *m.*, powałeczka *f.*, powałuszka *f.*, kołaczyk *m.*

Mu'ndlack, *sm.* =(e)s, opłatek *m.* do pieczętowania.

Mu'ndloch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, otwór *m.* u studni.

Mu'ndleim, *sm.* =(e)s, lep gumowy.

Mü'ndlich, *adi.* ustny; =e Prüfung ustny egzamin; =e Überlieferung ustna tradycya; =es Teſtament ustny testament; =es Verfahren ustne postępowanie; *adv.* ustnie, żywemi słowy.

Mü'ndlichkeit, *sf.* ustność *f.*; das Prinzip der — zasada ustności (prawo).

Mu'ndloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, otwór ustowy (u pieca, strzelby i t. p.).

Mu'ndmehl, *sn.* =(e)s, mąka najprzedniejsza.

Mu'ndöffnung, *sf. pl.* =en, otworzenie *n.* ust; otwór ustowy.

Mu'ndpfeife, *sf. pl.* =en, świstawka ustowa, gwizdek ustowy.

Mu'ndpomade, *sf.* obacz Mundſalbe.

Mu'ndportion, (wym.: -cjon) *sf. pl.* =en, racya *f.* żywności.

Mu'ndraub, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kradzież *f.* żywności; rabunek polowy (prawo).

Mu'ndrecht, *adi.* sposobny, przydatny, w sam raz przyrządzony; einem — tun czynić co stosownie do czyjego smaku, odgadnąć czyj smak; — gemachter Bericht sprawozdanie ułożone odpowiednio do czyjego życzenia.

Mu'ndſchenk, *sm.* =(e)s, podczaszy *m.*, cześnik *m.*; kredensarz *m.*

Mu'ndſchenkamt, *sn.* =(e)s, cześnikostwo *n.*, podczastwo *n.*

Mu'ndſchleimhautentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* błony śluzowej.

Mu'ndſchließer, *sm.* =s, *pl.* —, zwieracz *m.*, muszkuł zwierający (anatomia).

Mu'ndſchwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwämme, i *dim.* ſchwämmchen, *sn.* =s, *pl.* —, afty *pl.*, pleśniawki *pl.* (choroba); bedłka *f.* (grzyb).

Mu'ndſemmel, *sf. pl.* =n, bułka *f.*

Mu'ndſperre, *sf. pl.* =n, szczękościsk *m.*

Mu'ndſpiegel, *sm.* =s, *pl.* —, wziernik *m.*, wzieradło ustowe (chirurgia).

Mu'ndſtellung, *sf. pl.* =en, układ *m.* ust (przy wymawianiu głosek).

Mu'ndſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, munsztuk *m.*; wędzidło *n.* (końskie); ein gutes — beſitzen mieć ostry język, być wygadanym, wyszczekanym.

Mu'ndtot, *adi.* milczący (z musu); jmndn — erklären zakneblować komu usta.

Mu'ndum, *sn.* =s, *pl.* =da, kopia *f.*, odpis *m.* (na czysto).

Mü'ndung, *sf. pl.* =en, — eines Gefäßes otwór *m.* u naczynia; — einer Kanone wylot *m.* działa; — eines Fluſſes ujście *n.* rzeki; — des Gewehrlaufes oko *n.* rury.

Mü'ndungsweite, *sf. pl.* =n, kaliber *m.* (strzelby, działa).

Mu'ndvoll, *sm.* tyle ile naraz do ust wziąć można, pełna gęba.

Mu'ndvorrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, zapas *m.* żywności, prowiant *m.*

Mu'ndwaſſer, *sn.* =s, *pl.* =wäſſer, płókanie *n.*, woda *f.* do ust.

Mu'ndwerk, *sn.* =(e)s, ein gutes — haben mieć dobry języczek, tęgo szczekać.

Mu'ndwinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt ustowy.

Munifize'nz, *sf.* hojność *f.*, szczodrość *f.*

Munitio'n, (wym.: -cjon) *sf. pl.* =en, amunicya *f.*, zasoby wojenne, zapasy bojowe.

Munition'skarren, Munition'swagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz amunicyjny, jaszczyk *m.*

Munizipa'l, *adi.* municypalny, zarządu gminy dotyczący.

Munizipa'lbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, urzędnik municypalny, urzędnik *m.* gminy miejskiej.

Munizipa'lbehörde, *sf. pl.* =n, urząd miejski.

Munizipa'lgarde, *sf. pl.* =n, gwardya miejska.

Munizipalitä't, *sf. pl.* =en, municypalność *f.*, urząd miejski.

Mu'nkeln, *vn.* (haben) przebąkiwać o czem, szeptać sobie do ucha, opowiadać sobie w tajemnicy; man munkelt (davon) przebąkiwają, mówią po cichu (o tem), słychać; im Dunkeln iſt gut — ciemność sprzyja tajemnicom.

Mü'nſter, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, katedra *f.*, kościół katedralny, tum *m.*

Mu'nter, I. *adi.* 1) obudzony, czujny, czuwający; = wach; — werden obudzić się, ocucić się, otrzeźwić się; er iſt noch — jeszcze nie śpi;

ich blieb die ganze Nacht — czuwałem całą noc; 2) wesoły, żywy, żwawy = fröhlich, lebendig; jmndn — machen rozweselić kogo; — werden rozweselić się; =e Augen, Bewegungen żywe oczy, żwawe ruchy; 3) zdrowy, rzeźwy, czerstwy, krzepki = gesund, kräftig, rüstig; ein =er Greis krzepki staruszek; ein =es Mädchen zuch dziewucha; II. *adv.* wesoło, żwawo, żywo, rzeźwo; (nur) immer —! dalejże wesoło!

Mu'nterkeit, *sf.* czujność *f.*, czuwanie *n.*; żywość *f.*, żwawość *f.*, rzeźkość *f.*; wesołość *f.*

Münz=, *adi.* menniczy; pieniężny.

Mü'nzabdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, odcisk *m.* monety.

Mü'nzamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, **Mü'nzanstalt**, *sf. pl.* =en, mennica *f.*; urząd menniczy.

Mü'nzarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik *m.* w mennicy, menniczy.

Mü'nzbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, urzędnik menniczy.

Mü'nzbeschickung, *sf. pl.* =en, legatura *f.*, przymieszanie *n.* nieszlachetnego kruszcu do szlachetnego.

Mü'nzbeschreibung, *sf. pl.* =en, opisanie *n.* monet, numizmatyka *f.*

Mü'nzdirektor, *sm.* =s, *pl.* =en, dyrektor *m.* mennicy.

Mü'nze, *sf. pl.* =n, 1) mięta *f.*, miętka *f.* (zielę); 2) moneta *f.*, pieniądz *m.*, pieniądze *pl.*; =n prägen bić monetę; =n in Umlauf setzen, =n ausgeben puścić w obieg monetę; =n einziehen wycofać monetę (z obiegu); kleine — moneta drobna, zdawkowa; landesübliche, gangbare — moneta obiegowa; vollwichtige — moneta dokładna; geringhaltige, leichte — moneta niedokładna; beschnittene — moneta okrojona; klingende — brzęcząca moneta; jmndm mit gleicher — bezahlen płacić komu równą monetą, wywzajemnić się komu; etw. für bare — nehmen brać co za prawdę; 3) moneta pamiątkowa = Denkmünze; 4) mennica *f.*

Mü'nzeinheit, *sf. pl.* =en, jednostka monetarna.

Mü'nzen, *va.* (haben) bić monetę, pieniądze; es auf jmndn — wziąć kogo na cel; das war auf mich gemünzt to na mnie było ułożone, wymierzone.

Mü'nzen, *sn.* =s, bicie *n.* monety, pieniędzy.

Mü'nzenkenner, *sm.* =s, obacz Münzkenner.

Mü'nzer, *sm.* =s, *pl.* —, mincarz *m.*

Mü'nzfälscher, *sm.* =s, *pl.* —, fałszerz *m.* monet; = Falschmünzer.

Mü'nzfälschung, *sf. pl.* =en, fałszowanie *n.* monet; = Falschmünzerei.

Mü'nzfrage, *sf. pl.* =n, kwestya monetarna.

Mü'nzfreiheit, *sf.* obacz Münzrecht.

Mü'nzfuß, *sm.* =es, stopa monetarna.

Mü'nzgebühr, *sf. pl.* =en, **Mü'nzgefälle**, *sn.* =s, opłata mennicza.

Mü'nzgehalt, *sm.* =es, *pl.* =e, zawartość *f.*, część *f.* kruszcu szlachetnego w monecie, czystość *f.* monety.

Mü'nzgepräge, *sn.* =s, *pl.* —, odcisk *m.* monety.

Mü'nzgerechtigkeit, *sf.* ob. Münzrecht.

Mü'nzgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa monetarna.

Mü'nzgewicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, waga *f.*, ciężkość *f.* monety.

Mü'nzgleicher, *sm.* obacz Münzwardein.

Mü'nzgold, *sn.* =(e)s, złoto mennicze.

Mü'nzherr, *sm.* =n, *pl.* =en, 1) = Münzmeister; 2) książę mający prawo bicia monet.

Mü'nzinspektorer, *sm.* obacz Münzwardein.

Mü'nzkabinett, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gabinet numizmatyczny, zbiór *m.* monet.

Mü'nzkenner, *sm.* =s, *pl.* —, znawca *m.* monet, numizmatyk *m.*

Mü'nzkonvention, (wym.: -cjon) *sf. pl.* =en, konwencya monetarna.

Mü'nzkosten, *s. pl.* koszta *pl.* bicia monet.

Mü'nzkunde, *sf.* nauka *f.* o monetach, numizmatyka *f.*

Mü'nzkundig, *adi.* znający się na monetach; der Münzkundige znawca *m.* monet; numizmatyk *m.*

Mü'nzkundlich, *adi* numizmatyczny.

Mü'nzkunst, *sf.* mincarstwo *n.*

Mü'nzmeister, *sm.* =s, *pl.* —, przełożony *m.* nad mennicą, menniczy *m.*

Mü'nzordnung, *sf. pl.* =en, urządzenia mennicze, regulamin *m.* menniczy; ustawa monetarna; system monetarny.

Mü'nzpresse, *sf. pl.* =n, wybitnia *f.*

Mü'nzprobe, *sf. pl.* =n, próba mennicza.

Mü'nzrand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ränder, brzeg *m.* monety.

Mü'nzrecht, **Mü'nzregal**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* bicia monety.

Mü'nzsammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* monet.

Mü'nzschlag, *sm.* =(e)s, bicie *n.* monet; odcisk *m.* monety.

Mü'nzschläger, *sm.* =s, *pl.* —, wybijacz *m.* monet.

Mü'nzschneide, *sf. pl.* =n, wycinalnia *f.*

Mü'nzschreiber, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz menniczy.

Mü'nzschrift, *sf. pl.* =en, napis *m.* na monecie, na brzegu monety.

Mü'nzsilber, *sn.* =s, srebro mennicze.

Mü'nzsorte, *sf. pl.* =n, gatunek *m.* monety.

Mü'nzstadt, *sf. pl.* =städte, miasto mające prawo bicia monet; miasto w którem znajduje się mennica.

Mü'nzstatt, **Mü'nzstätte**, *sf. pl.* =n, mennica *f.*; miejsce *n.* bicia monet.

Mü'nzstempel, *sm.* =s, *pl.* —, stempel menniczy.

Mü'nzſtreckwerk, *sn.* =(e)s, ciągnia *f.*

Mü'nzſyſtem, *sn.* =s, *pl.* =e, system monetarny.

Mü'nztabelle, *sf. pl.* =n, **Mü'nztarif**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, spis *m.* monet; spis cen monet.

Mü'nzung, *sf.* bicie *n.* monet.

Mü'nzverfälſcher, **Mü'nzverfälſchung**, obacz **Münzfälſcher**, **Münzfälſchung**.

Mü'nzvertrag, *sm.* obacz **Münzkonvention**.

Mü'nzwage, *sf. pl.* =n, waga mennicza.

Mü'nzwäger, *sm.* =s, *pl.* —, ważnik menniczy.

Mü'nzwährung, *sf. pl.* =en, waluta *f.*

Mü'nzwardein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, probierz *m.* monety.

Mü'nzwert, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wartość *f.* monety.

Mü'nzweſen, *sn.* =s, mincarstwo *n.*; mennictwo *n.*; system monetarny.

Mü'nzwiſſenſchaft, *sf.* ob. **Münzkunde**.

Mü'nzzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak menniczy.

Mü'nzzuſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, legatura *f.*, aliaż *m.*

Murä'ne, *sf. pl.* =n, murena *f.*, marena *f.*, węgornik *m.* (ryba).

Mü'rbe, *adi.* miękki (o owocach, o mięsie), kruchy (o mięsie, o cieście, o drzewie); =es, Eiſen jarkie żelazo; — werden (s)kruszeć, zmięknąć, zmiękczeć; (przenośnie:) spokornieć; — machen miękczyć, kruszyć; jmndn — machen przytrzeć komu rogów, zrobić kogo pokornym.

Mü'rbe, **Mü'rbigkeit**, *sf.* miękkość *f.*, kruchość *f.*; (obraz.) pokorność *f.*

Murks, *sm.* =ſes, brudas *m.*

Mu'rkſen, *va.* 1) sprzątnąć, zabić kogo pokryjomu; 2) partaczyć; gmerać, szperać.

Mu'rmelfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, mruczek *m.*, mruk *m.* (ryba).

Mu'rmeln, *vn.* i *va.* (haben) 1) przebąkiwać, przebąknąć; man murmelt davon przebąkują o tem; 2) mruczeć, mruklivym głosem mówić; in den Bart — mruczeć pod nosem (dosłownie: w brodę); es murmelt der Bach strumyk szemrze.

Mu'rmeltier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bobak *m.*, świstak *m.*, świszcz *m.* (zwierzę); er ſchläft wie ein — spi jak bobak.

Mu'rner, *sm.* =s, *pl.* —, mruczysław *m.* (żartobliwa nazwa kota).

Mu'rren, *vn.* (haben) sarkać, gderać, mruczeć, markotać, szemrać; (o psie:) warczeć.

Mu'rren, *sn.* =s, szemranie *n.*, mruczenie *n.*

Mü'rriſch, *adi.* zrzędny, ponury, mrukliwy, markotny, kwaśny, kapryśny; tetryczny, dziwaczny; =es Weſen mrukliwość *f.*, zrzędność *f.*, ponurość *f.*, tetryczność *f.*; =es Geſicht ponura, kwaśna mina; *adv.* zrzędnie, ponuro, mrukliwie.

Mu'rrkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, gderacz *m.*, zrzęda *m.*, markot *m.*, tetryk *m.*, dziwak *m.*

Mu'rrköpfig, *adi.* zrzędny, zrzędliwy.

Mus, *sn.* Muſes, *pl.* Muſe, powidła *pl.*, marmelada *f.*, owoce gęsto rozgotowane; jarzyna gęsto rozgotowana.

Mu'ſchel, *sf. pl.* =n, koncha *f.*, małż *m.*, muszla *f.*; verſteinerte =n muszle kopalne; Ohrmuſchel małżownica *f.*

Mu'ſchelähnlich, **Muſchelartig**, *adi.* konchowy.

Mu'ſchelart, *sf. pl.* =en, gatunek *m.* muszli.

Mu'ſchelbank, *sf. pl.* =bänke, łożysko *n.* małżów.

Mu'ſchelbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, małżowiniec *m.*

Mu'ſchelbrühe, *sf. pl.* =n, rosół *m.* z małżów.

Mu'ſchelerde, *sf.* ziemia, w której się muszle znajdują.

Mu'ſchelfang, *sm.* =(e)s, połów *m.* małżów.

Mu'ſchelförmig, *adi.* muszlowaty.

Mu'ſchelgebirge, *sn.* =s, *pl.* —, góry *pl.* zawierające muszle.

Mu'ſchelgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ostracyzm *m.*

Mu'ſchelgeſchiebe, *sn.* =s, *pl.* —, zsypisko *n.*, zsypowisko *n.* muszel, skorup.

Mu'ſchelgold, *sn.* =(e)s, złoto malarskie w muszelkach rozrobione.

Mu'ſchelig, *adi.* muszlowaty, konchowy.

Mu'ſchelkabinett, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zbiór *m.* muszel.

Mu'ſchelkalk, *sm.* =(e)s, wapień muszlowy.

Mu'ſchelkenntnis, **Mu'ſchelkunde**, *sf.* konchologia *f.*, nauka *f.* o małżach, skorupiakach.

Mu'ſchelkrebs, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, muszlowy rak.

Mu'ſchellinie, *sf. pl.* =n, linia muszlowa, konchoida *f.*, ślimacznica *f.*

Mu'ſchelſammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* muszel.

Mu'ſchelſand, *sm.* =(e)s, warstwa *f.* (piasku) z trzeciego okresu geologicznego, w której znajdują się muszle.

Mu'ſchelſchale, *sf. pl.* =n, skorupa *f.*

Mu'ſchelſchicht, *sf. pl.* =en, warstwa muszlowa, pokład muszlowy.

Mu'ſchelſilber, *sn.* =s, srebro malarskie w muszelkach rozrobione.

Mu'ſcheltier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, małż *m.*, skorupiak *m.*

Mu'ſchelwagen, *sm.* =s, *pl* kareta *f.* w formie muszli.

Mu'ſchelwächter, *sm.* =s, *pl.* —, strzeżek *m.* (skorupiak).

Mu'ſchelwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, robota *f.* z muszel; małżowiny *pl.*

Mu'ſe, *sf. pl.* =n, muza *f.*

Mu'ſelmann, *sm.* =es, *pl.* =männer, muzułmanin *m.*, mahometanin *m.*, bisurmanin *m.*

Mu'ſelmannin, *sf. pl.* =innen, muzułmanka *f.*, mahometanka *f.*

Mu'ſelmänniſch, *adi.* muzułmański, turecki; *adv.* po muzułmańsku, po turecku.

Mu'ſenalmanach, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, noworocznik poetyczny.

Mu'ſenberg, *sm.* =(e)s, góra *f.* muz, Parnas *m.*

Mu'ſenborn, *sm.* =(e)s, źródło kastalskie.

Mu'ſendienſt, *sm.* =eS, *pl.* =e, służenie *n.* muzom; pisanie *n.* poezyi.

Mu'ſenfreund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyjaciel *m.* muz, sztuk pięknych.

Mu'ſengott, *sm.* =eS, bóg *m.* muz (przewodniczący muzom) Apollo.

Mu'ſengünſtling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ulubieniec *m.* muz.

Mu'ſenhalle, *sf. pl.* =n, przybytek *m.* muz.

Mu'ſenkunſt, *sf.* poezya *f.*

Mu'ſenpferd, *sn.* =(e)s, rumak *m.* muz, Pegaz.

Mu'ſenquell, *sm.* obacz Muſenborn.

Mu'ſenſchar, *sf.* chór *m.* [muz.

Mu'ſenſitz, *sm.* =eS, *pl.* =e, siedlisko *m.* muz.

Mu'ſenſohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſöhne, syn *m.*, wychowaniec *m.* muz, poeta *m.*

Mu'ſentempel, *sm.* =s, *pl.* —, świątynia *f.* muz.

Muſe'um, *sn.* =(s), *pl.* Muſeen, muzeum *n.*

Muſicie'ren, *vn.* (haben) obacz Muſizieren.

Muſie'rt, *adi.* wykładany; =e Buchſtaben ozdobne litery.

Muſi'k, *sf.* 1) muzyka *f.*, gędźba *f.*; — verſtehen znać (się na) muzyce; in — ſetzen układać, ułożyć na nutę, ułożyć, napisać muzykę do czego; — machen wyprawiać muzykę, gędzić; 2) muzyka, muzykanci *pl.*, gędźbiarze *pl.*, kapela *f.*, banda *f.*; die — beſtellen zamówić muzykę (t. j. muzykantów); die — einer Stadt kapela miejska.

Muſika'lien, *s. pl.* kompozycye muzyczne, nuty *pl.*

Muſika'lienhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlujący *m.* nutami.

Muſika'lienhandlung, *sf. pl.* =en, skład *m.* nut.

Muſika'liſch, *adi.* muzykalny; śpiewny; gędźbiarski; =eS Inſtrument narzędzie muzyczne, gędziebne; =eS Gehör słuch muzykalny; =eS Talent muzykalność *f.*; — ſein być muzykalnym, mieć z przyrodzenia dar do muzyki.

Muſika'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, muzykant *m.*, grajek *m.*, gędźbiarz *m.*; ein herumziehender — grajek wędrowny; gute Menſchen, aber ſchlechte =en dobrzy ludzie, ale niezdarni.

Muſi'kabend, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wieczorek muzykalny.

Muſi'kbande, *sf. pl.* =n, banda *f.*, orkiestra *f.*

Muſi'kchor, (wym.: -kor) *sm.* =(e)s, *pl.* =chöre, chór *m.*, orkiestra *f.*

Muſi'kdirektor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, dyrektor *m.* orkiestry.

Muſi'ker, *sm.* =s, *pl.* —, muzyk *m.*, znawca *m.* muzyki, kompozytor *m.*

Muſi'kfreund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, amator *m.*, przyjaciel *m.* muzyki.

Muſi'kkenner, *sm.* =s, *pl.* —, znawca *m.* muzyki.

Muſi'klehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* muzyki.

Muſi'klehrerin, *sf. pl.* =innen, nauczycielka *f.* muzyki.

Muſi'kliebhaber, *sm.* =s, *pl.* —, amator *m.*, dyletant *m.* muzyki.

Muſi'kſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, utwór muzykalny, kompozycya *f.*

Muſi'kſtunde, *sf. pl.* =n, lekcya *f.* muzyki.

Muſi'kunterricht, *sm.* =(e)s, nauka *f.* muzyki.

Muſi'kverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, towarzystwo muzyczne.

Muſi'kverſtändige(r), *sm.* =gen, *pl.* =ge(n), znawca *m.* muzyki, muzyk *m.*

Muſi'parbeit, *sf. pl.* =en, robota mozaikowa.

Muſi'piſch, *adi.* mozaikowy.

Muſi'pmalerei, *sf. pl.* =en, mozaikowanie *n.*

Muſizie'ren, *vn.* (haben) grać na muzycznych narzędziach.

Muska'tblüte, *sf. pl.* =n, muszkatułowy kwiat.

Muska'te, *sf. pl.* =n, muszkat *m.*, gałka muszkatułowa.

Muskate'ller, *sm.* =s, wino muszkatułowe, muszkatel *m.*

Muskate'llerbirne, *sf. pl.* =n, muszkatołka *f.*

Muskate'llerſalbei, *sm.* =s, rzęść *f.*

Muskate'llertraube, *sf. pl.* =n, grono muszkatowe.

Muska'tennuß, *sf.* obacz Muskate.

Muska'tennußbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, muszkatowiec *m.*

Mu'skel, *sm.* =s, *pl.* =n, i *sf. pl.* =n, muszkuł *m.*, muskuł *m.*, mięśnia *f.*; ſtark von =n muskularny, mięsisty; die geſamten =n muskulatura *f.*; die — betreffend muskułowy.

Mu'skelbau, *sm.* =(e)s, muskulatura *f.*

Mu'skelbeſchreibung, *sf.* myologia *f.*

Mu'skelbewegung, *sf. pl.* =en, kurczenie *n.* i rozciąganie *n.* się muskułów.

Mu'skelfaſer, *sf. pl.* =n, włókno muskułowe.

Mu'skelhaut, *sf. pl.* =häute, omięsna *f.*, ściągnista pochwa mięśni.

Mu'skelhülle, *sf.* fibröſe — szewek *m.*

Mu'skelig, *adi.* muskularny.

Mu'skelkraft, *sf.* siła *f.* w muskułach.

Mu'skelkrampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =krämpfe, kurcz *m.* w muskułach.

Mu'skellehre, *sf.* myologia *f.*, nauka *f.* o muskułach.

Muskelſchwund, *sm.* =(e)s, atrofia *f.*, zanik *m.* muskułów.

Mu'skelſtärke, *sf.* siła *f.* w muskułach.

Mu'skelſtränge, *sm. pl.* —, ścięgna muskułowe.

Mu'skelſyſtem, *sn.* =(e)s, system muskularny, muskulatura *f.*

Muske'te, *sf. pl.* =n, muszkiet *m.*

Muske'tenfeuer, *sn.* =s; **Muske'tenſalve**, *sf. pl.* =n, ogień *m.*, strzelanie *n.* z muszkietów.

Muske'tenkugel, *sf. pl.* muszkietowa kula.

Muske'tenſchuß, *sm.* =eS, *pl.* =ſchüſſe, strzał *m.* z muszkietu.

Musketie'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, muszkietnik *m.*, muszkietyer *m.*

Muski'to, *sm.* =s, *pl.* =s moskito *m.* (rodzaj komarów).

Mu'skuchen, *sm.* =s, *pl.* —,

placek *m.* marmeladą (powidłami) nadziany.

Muskulatur, *sf. pl.* =en, muskulatura *f.*

Muskulös, *adi.* muskularny, mięsisty; tęgi, silny.

Muß, *n. indecl.* mus *m.*, przymus *m.*, konieczność *f.*; ein bitteres — twarda, nieuchronna (dosłownie: gorzka) konieczność; — ist ein bitter(es) Kraut, — ist eine harte Nuß dosłownie: konieczność jest gorzkiem zielem, twardym orzechem; z koniecznością trudna sprawa, z musem daremna walka.

Muße, *sf.* spokojny czas, czas wolny (od zatrudnień), wczas *m.*; mit — spokojnie, z wczasem; — haben, etw. zu tun mieć czas wolny, spokojny do czego.

Musselin, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, muślin *m.* (materya).

Musselinen, *adi.* muślinowy.

Müssen, muß, mußt, muß, mußte, müßte, gemußt, przy *inf.* czasownika głównego: habe müssen, *vn.* (haben) 1) dla wyrażenia potrzeby, konieczności przyrodzonej lub naturalnej: musieć; alle Menschen — sterben wszyscy ludzie muszą umierać; man muß essen, um zu leben trzeba jeść, aby żyć; man muß arbeiten, um zufrieden zu sein kto chce być zadowolony, pracować musi, trzeba pracować, by być zadowolonym; ich muß das Geld sofort haben muszę mieć pieniądze natychmiast, potrzebuję pieniędzy natychmiast; man muß bald etw. veranlassen potrzeba będzie wnet coś zarządzić; man muß nachgeben trzeba ustąpić; man muß sich der Notwendigkeit fügen konieczności poddać się trzeba; muß er das tun? czy musi to uczynić? wieviel — wir bezahlen? ile musimy (ile wypada nam) zapłacić? was muß ich hören? co też ja słyszeć muszę? man müßte vor allem wissen przedewszystkiem wypadałoby wiedzieć; ich muß gehen muszę odejść; er hat gehen — musiał odejść, zmuszono go do odejścia; ich muß bekennen muszę przyznać; ich mußte lachen musiałem się śmiać, nie mogłem powstrzymać się od śmiechu; das muß dich nicht erschrecken niech cię to tylko nie przestrasza; du mußt mich nicht verraten tylko mnie nie zdradź; das mußt du von ihm nicht verlangen tego od niego żądać nie możesz; du mußt aber auch gewiß kommen tylko na pewno przyjdź; das muß ja nicht sein to nie musi być, to nie jest konieczne; 2) dla wyrażenia przypuszczenia, prawdopodobieństwa, logicznej konieczności: er muß (wohl) vermögend sein musi być zamożny, zapewne jest zamożny; er muß jetzt schon zu Hause sein o tej porze pewnie już jest w domu; er wird kommen, er müßte denn krank sein przyjdzie, chyba (że jest) żeby był chory; wer muß es nur gewesen sein? któżby to mógł być? welche Zeit muß es wohl sein? która też może być godzina? was muß das bedeuten? co też to może znaczyć? 3) fortgehen — musieć odejść; muß ich schon fort? (zamiast fortgehen) czy już odejść muszę? du mußt hinein (zamiast hineingehen) musisz wejść; ich muß nach Hause muszę wrócić, pójść do domu.

Mussern, *sm.* =s, bedłka zamsowa (roślina).

Mußestunden, *sf. pl.* godziny *pl.* wolne (od zajęcia).

Mussieren, *vn.* (haben) musować, pienić się.

Müßig, *adi.* 1) wolny od zatrudnień; próżnujący, próżniacki, próżniaczy; — gehen próżnować; seine Zeit — hinbringen bezczynnie czas przepędzać; — leben żyć w bezczynności; seine Kinder — gehen lassen dać, pozwolić dzieciom próżnować; was sitzest du so —? czego tak siedzisz, nic nie robiąc? =e Stunde godzina wolna (od zajęcia); 2) bezużyteczny (w handlu); =e Gelder, =es Kapital pieniądze leżące bez pożytku, kapitał martwy; ich lasse mein Geld nicht — liegen nie trzymam moich pieniędzy bez użytku; die Waren liegen nun — da towary leżą teraz tu bezużytecznie; 3) czczy, próżny, daremny, nieużyteczny; =e Fragen, — Worte próżne pytania, słowa; =es Geschwätz czcza, głupia gadanina.

Müßigen, *va.* (haben) musić, zmusić; ich sehe (fühle) mich bemüßigt jestem zmuszony, muszę.

Müßiggang, *sm.* =(e)s, bezczynność *f.*, próżnowanie *n.*, próżniactwo *n.*; lenistwo *n.*; sein Leben im — zubringen na próżniactwie przepędzać życie; — ist aller Laster Anfang albo — ist des Teufels Ruhebank próżnowanie jest źródłem wszystkich występków, z próżniaka dyabeł się cieszy, próżnowanie dyabelskie odpoczywanie.

Müßiggänger, *sm.* =s, *pl.* —, próżniak *m.*

Müßiggängerin, *sf. pl.* =innen, próżniaczka *f.*

Müßiggängerisch, *adi.* próżniacki; *adv.* po próżniacku.

Müßiggehen, *sn.* =s, próżnowanie *n.*

Müßigkeit, *sf.* próżniactwo *n.*, lenistwo *n.*

Muster, *sn.* =s, *pl.* —, 1) próba *f.*, próbka *f.*; — ohne Wert próbka bez wartości; nach — verkaufen sprzedawać według próby; 2) wzorzec *m.*, wzór *m.*, modła *f.*, podoba *f.*; nach dem — arbeiten pracować według wzorca; 3) wzór *m.*, deseń *m.* (na materyach); Tuch mit eingewirktem — sukno wzorowane, wzorne, wzorzyste, sukno z tkanym deseniem; 4) przenośnie: wzór *m.*, ideał *m.*, przykład *m.*; er ist ein — von Treue jest wzorem wierności; ein — von Ehemann wzór *m.*, ideał *m.* małżonka; nach dem — za przykładem; sich jmndn. etw. zum — nehmen wziąć kogo, co sobie za wzór, brać wzór, przykład z kogo, z czego.

Mu'ſter=, *adi.* wzorowy.

Mu'ſteranſtalt, *sf. pl.* =en, zakład wzorowy.

Mu'ſterbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obraz wzorowy, obraz za wzór służący, służyć mogący.

Mu'ſterblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, wzorek *m.*

Mu'ſterbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher; 1) zbiór *m.* wzorów, próbek; 2) książka wzorowa, doskonała, klasyczna.

Mu'ſterer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) inspektor *m.*, intendant *m.*; 2) ten co wzoruje materye.

Mu'ſtergültig, *adi.* wzorowy, przykładny; klasyczny.

Mu'ſtergültigkeit, *sf.* wzorowość *f.*, przykładność *f.*

Mu'ſterhaft, *adi.* wzorowy, przykładny; =es Betragen wzorowe sprawowanie się; *adv.* wzorowo, przykładnie.

Mu'ſterhaftigkeit, *sf.* wzorowość *f.*, przykładność *f.*

Mu'ſterform, *sf. pl.* =en, typ *m.*, pierwowzór *m.*

Mu'ſterkarte, *sf. pl.* =n, karta *f.* z wzorami, z próbkami.

Mu'ſterknabe, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopiec sprawujący się wzorowo.

Mu'ſterlager, *sn.* =s, *pl.* —, skład *m.* wzorów, modelów, prób.

Mu'ſter(land)wirtſchaft, *sf. pl.* =n, gospodarstwo wzorowe; szkoła *f.* gospodarstwa.

Mu'ſtern, *va.* (haben) 1) badać, oglądać, rewidować; 2) mus(z)trować, lustrować, sprawiać, przeglądać, przejrzeć wojsko, rewię wojska odbywać; 3) mit dem Blicke — zmierzyć wzrokiem (od stóp do głowy); 4) Stoffe — wzorować, wzorkować, wzorzyć materye; gemuſterte Zeuge wzorzyste, wzorne materye, materye w deseń.

Mu'ſterplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, plac *m.* mus(z)try (wojskowość).

Mu'ſterprobe, *sf. pl.* =n, próbka wzorowa.

Mu'ſterreiſe, *sf. pl.* =n, podróż *f.* pomocnika handlowego celem nawiązania stosunków handlowych.

Mu'ſterreiter, *sm.* =s, *pl.* pomocnik handlowy podróżujący (żartobliwie).

Mu'ſterriß, *sm.* =ſſes, *pl.* =riſſe, podoba *f.*

Mu'ſterrolle, *sf. pl.* =n, 1) zwitek *m.* z próbkami; 2) spis *m.*, rejestr *m.* żołnierzy lub załogi okrętowej, kontrola popisowa.

Mu'ſterſchneider, *sm.* =s, *pl.* —, przykrawywacz *m.* próbek; krawiec pierwszorzędny, doskonały.

Mu'ſterſchrift, *sf. pl.* =en, 1) dzieło doskonałe, klasyczne; 2) wzorek *m.* kaligrafii.

Mu'ſterſchriftſteller, *sm.* =s, *pl.* —, autor *m.*, pisarz wzorowy, klasyczny.

Mu'ſterſchule, *sf. pl.* =n, szkoła normalna, przygotowawcza; szkoła wzorowa (za wzór służyć mająca).

Mu'ſterſchüler, *sm.* =s, *pl.* —, uczeń wzorowy, przykładny.

Mu'ſterſchutz, *sm.* =es, ochrona *f.* znaków fabrycznych.

Mu'ſterſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) wzór *m.* poezyi lub prozy, wyimek wzorowy (z dzieła jakiego poety lub pisarza); 2) *pl.* =e, studya rysunkowe.

Mu'ſterung, *sf. pl.* =en, 1) inspekcya *f.*, badanie *n.*, obejrzenie *n.*; über etw. — halten badać, rewidować co; 3) przegląd *m.*, popis *m.*; rewia *f.*, lustracya *f.*, mus(z)tra *f.* (wojska); die — halten, abhalten, über die Truppen, die Truppen die — paſſieren laſſen odbyć rewię, przegląd wojska; die — paſſieren przejść przez mustrę; zur — kommen stanąć do popisu.

Mu'ſterungsgeſchäft, *sn.* =(e)s, popis *m.*, pobór wojskowy.

Mu'ſterungsliſte, *sf. pl.* =n, spis *m.*, rejestr *m.* żołnierzy.

Mu'ſterungstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* popisu wojskowego.

Mu'ſterungstermin, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powołanie *n.* do popisu wojskowego.

Mu'ſterweberei, Mu'ſterwirkerei, *sf. pl.* =en, tkanie *n.*, tkalnia *f.* deseni, wzorów.

Mu'ſterwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzieło wzorowe, klasyczne.

Mu'ſterwirtſchaft, *sf.* obacz Muſterlandwirtſchaft.

Mu'ſterwohnhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, typ *m.* domu mieszkalnego (pod względem budowy).

Mu'ſterwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wzór *m.* odmiany, paradygmat *m.* (rzeczowników, słów i t. p.; gramatyka).

Mu'ſterzeichner, *sm.* =s, *pl.* —, rysownik *m.* wzorów, deseni.

Mu'ſterzeichnung, *sf. pl.* =en, deseń *m.*, karton *m.*, wzorek *m.*

Mut, *sm.* =(e)s, 1) umysł *m.*, stan *m.* umysłu; guten (=s) =es ſein być dobrej myśli; frohen, freudigen =es ſein być zadowolonym, uradowanym; getroſten =es ſein być spokojnym, nie obawiać się; verdroſſenen =es ſein być kwaśnym, nie mieć chęci do niczego; wie iſt dir zu =e? jak się czujesz? jak ci jest na sercu? mir iſt übel zu =e źle mi, źle się czuję, jestem nieswój; wenn er wüßte, wie mir zu =e iſt gdyby wiedział, co się w mojem sercu dzieje, gdyby znał stan mego umysłu; es war ihm nicht wohl dabei zu =e przykro mu to było, niemiłego stąd doznawał uczucia, niemiło mu było słyszeć to, patrzeć na to, widzieć to; es iſt mir zu =e als ob . . . czuję się, jak gdyby . . ., zdaje mi się, jakoby . . .; mir iſt lächerlich zu =e śmiać mi się chce; 2) odwaga *f.*, serce *n.*, śmiałość *f.*, męstwo *n.*, dziarskość *f.*; przytomność *f.* umysłu; życie *n.*, ogień *m.*; dobra myśl, otucha *f.*; gniew *m.* (ſeinen — an jmndm kühlen obacz pod Mütchen); — haben, beſitzen mieć odwagę, być odważnym; — faſſen, ſchöpfen nabrać serca, odwagi; wieder — faſſen nabrać znów odwagi, otuchy; den — ver=

lieren, ſinken laſſen stracić odwagę, upadać na sercu; jmndm — machen, einſprechen, zuſprechen, einflößen, einhauchen dodać komu serca, śmiałości, odwagę w kim wzbudzić, ośmielić kogo; jmndm den — (be)nehmen, rauben odjąć komu odwagę, unieśmielić kogo; ſeinen (ganzen) — zuſammennehmen zebrać całą swoją odwagę; nur —! śmiało! odważnie!

Muta'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, samoprzerywacz galwaniczny (elektryka).

Mü'tchen, *sn.* =s, ſein — an jmndm kühlen zemścić się na kim, napastwić się nad kim.

Mu'ten, I. *vn.* (ſein) tylko jako *pp.* zu etw. gemutet ſein mieć do czego chęć, skłaniać sie do czego; wohl gemutet ſein być wesołym, zadowolonym; II. *va.* (haben) eine Grube auf einem Felde — starać się o pozwolenie (o przywilej) uprawiania kopalni na pewnym gruncie.

Mu'terfüllt, *adi.* pełny odwagi, otuchy, odważny.

Mutie'ren, *vn.* (haben) mutować, głos zmieniać (wyrastając na młodzieńca).

Mu'tig, *adi.* odważny, śmiały, mężny, żywy, dziarski; =es Pferd rączy, żwawy koń, koń pełen ognia; *adv.* odważnie, śmiało, dziarsko, z odwagą.

Mu'tigkeit, *sf.* odważność *f.*, dzielność *f.*; ogień *m.* (o koniach).

Mu'tlos, *adi.* niemający odwagi, serca, zwątpiony, upadły na duchu; — ſein nie mieć odwagi; — werden stracić odwagę, stracić ducha; jmndn — machen odjąć komu odwagę.

Mu'tloſigkeit, *sf.* brak *m.* odwagi, zwątpienie *n.*

Mu'tmaßen, *va.* mutmaße, mutmaßeſt i mutmaßt, mutmaßt, habe gemutmaßt, przypuszczać (= annehmen, vorausſetzen), domniemywać, domniemać się, domyślać, domyślić się, dorozumiewać, dorozumieć się czego (= vermuten); wnosić, wnioskować, wnieść (= ſchließen); podejrzywać (= argwöhnen); przypuszczać, przypuścić (= als wahrſcheinlich vorausſetzen); przeczuwać, przeczuć (= ahnen).

Mu'tmaßlich, I. *adi.* domniemany, domyślny, (prawdo)podobny, pewny, oparty na domniemaniu, na domyśle; =er Erbe spadkobierca domniemany; =e Berechnung obliczenie przybliżalne; =es Alter wiek prawdopodobny; II. *adv.* domniemanie, domyślnie, podobno, przez domysł, przez domniemanie, z domysłu.

Mu'tmaßlichkeit, *sf.* domniemanie *n.*, prawdopodobieństwo *n.*

Mu'tmaßung, *sf. pl.* =en, domysł *m.*, domniemanie *n.*; =en anſtellen zapuszczać się w domysły.

Mu'tmaßungsweiſe, *adv.* przez domysł, przez domniemanie, przez przypuszczenie.

Mu'tſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, certyfikat *m.*, pozwolenie *n.* uprawiania kopalni.

Mu'tung, *sf. pl.* =en, żądanie *n.* udzielenia prawa uprawiania kopalni.

Mu'tter, *sf. pl.* Mütter, 1) matka *f.*, rodzicielka *f.*; — werden stać się, zostać matką, urodzić, powić dziecię; nach der — arten, der — ähneln, nachgeraten, nachſchlagen wdać się w matkę; auf die — beżüglich matczyny, macierzyński, macierzysty; die — Gottes Matka Boska, Bogarodzica; — der Armen matka biednych; Wißbegierde iſt die — des Wiſſens chęć wiedzy jest źródłem, początkiem wiedzy; die — Erde ziemia rodzicielka; 2) macica *f.* (= Gebärmutter); 3) naśrubek *m.*, mutra *f.*, muterka *f.* (= Schraubenmutter); 4) matryca *f.* (drukarstwo); 5) lagier *m.* (u wina), drożdże *pl.* (u piwa), gniazdo *n.* (u octu).

Mu'tterader, *sf. pl.* =n, żyła maciczna (anatomia).

Mu'tterart, *sf.* auf — jak matka.

Mu'tterauge, *sn. pl.* =n, oko macierzyńskie.

Mu'tterband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, wiązadło maciczne (anat.).

Mu'tterbeſchwerde, *sf.* bole *pl.* maciczne, macinnica *f.*

Mu'tterbiene, *sf. pl.* =n, matka *f.* pszczół, królowa *f.*

Mu'tterboden, *sm.* =s, ziemia rodzinna.

Mu'tterbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, brat *m.* matki, wuj *m.*

Mu'tterbrudersfrau, *sf. pl.* =en, wujenka *f.*

Mu'tterbruſt, *sf. pl.* =brüſte, pierś *f.* matki, macierzyńska.

Mu'tterbuſen, *sm.* =s, *pl.* —, łono *n.* matki, macierzyńskie.

Mü'tterchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Mutter, mameczka *f.*, matula *f.*, matuś *f.*, matuleńka *f.*, mamunia *f.*; altes — staruszka *f.*, babina *f.*; gutes — babunia *f.*; babuleńka *f.*

Mu'tterdrüſe, *sf. pl.* =n, guz łożyskowy, łożyszcze *n.* (anatomia).

Mu'ttererbe, *sn.* =s, spadek *m.* po matce.

Mu'ttererde, *sf.* 1) ziemia ojczysta, rodzinna; 2) ziemia roślinna, próchnica *f.*, humus *m.*

Mu'tterfieber, *sn.* =s, *pl.* —, gorączka połogowa.

Mu'tterflecken, *sm.* obacz Muttermal.

Mu'tterform, *sf. pl.* =en, pierwowzór *m.*

Mu'tterfreude, *sf. pl.* =n, radość *f.* matki, uciecha macierzyńska; =n genießen zostać matką.

Mu'tterfüllen, *sn.* =s, *pl.* —, klaczka *f.*, kobyłka *f.*

Mu'ttergeſtein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, matryca *f.* (górn.).

Mu'ttergewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, zaśniad *m.* (medycyna).

Mu'tterglück, *sn.* =(e)s, szczęście matki, macierzyńskie.

Mu'ttergottesbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obraz *m.* Matki Boskiej, Naświętszej Panny.

Mu'ttergummi, *sn.* =s, *pl.* =s i **Mu'tterharz**, *sn.* =es, *pl.* =e, galban *m.*

Mu'tterharzpflanze, *sf. pl.* =n, galbanowiec *m.*

Mu'tterhaſe, *sm.* =n, *pl.* =n, samica *f.* zająca.

Mu'tterhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, matecznik *m.*

Mu'tterherz, *sn.* =ens, *pl.* =en, serce *n.* matki, macierzyńskie.

Mu'tterkalb, *sn.* =(e)s, *pl.* =kälber, jałówka *f.*, jałóweczka *f.*

Mu'tterkind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er; dziecko ulubione mamuni, pieszczoszek *m.*

Mu'tterkirche, *sf. pl.* =n, kościół główny.

Mu'tterklee, *sm.* =s, lucerna *f.*

Mu'tterkorn, *sn.* =(e)s, mącznica *f.*, śniedź *f.*, głównica *f.*, żytnica *f.*, żyto rogowe, sporysz *m.*, namielec *m.*, nasionak *m.*

Mu'tterkrampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =krämpfe, kurcz *m.*, spazm maciczny, macinnik *m.*

Mu'tterkrank, *adi.* histeryczny.

Mu'tterkrankheit, *sf. pl.* =en, macinnica *f.*, choroba maciczna.

Mu'tterkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, krążek *m.*, podstawek maciczny (anatomia).

Mu'tterkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, maruna *f.*, rumianek *m.*

Mu'tterkrebs, *sm.* =ſes, skir *m.* macicy (medycyna).

Mu'tterkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, łożysko *n.*

Mu'tterlamm, *sn.* =(e)s, *pl.* =lämmer, owca *f.* maciorka *f.*

Mu'tterland, *sn.* =(e)s, kraj macierzyński, rodzinny.

Mu'tterlauge, *sf. pl.* =n, ług słony, roztworzyna *f.*, zoła *f.*

Mu'tterleib, *sm.* =(e)s, *pl.* =er, żywot *m.* matki, łono *n.* matki; vom =e an od urodzenia; unſchuldig wie das Kind im =e niewinny jak dziecko w łonie matki, jak dziecko nienarodzone jeszcze.

Mü'tterlein, *sn.* =s, *pl.* ob. Mütterchen.

Mü'tterlich, I. *adi.* matczyn, macierzyński, macierzysty; in =er Weiſe, mit =er Liebe po macierzyńsku jak matka, miłością macierzyńską; von =er Seite ze strony, po stronie matki; Bruder, Schweſter =er Seite brat przyrodny, siostra przyrodnia z jednej matki; =er Boden ziemia macierzyńska, rodzinna; II. *adv.* — pflegen pielęgnować jak matka, po macierzyńsku; — (albo mü'tterlicherſeits) verwandt krewny po stronie matki, w linii macierzyńskiej.

Mü'tterlichkeit, *sf.* macierzystość *f.*

Mu'tterliebe, *sf.* miłość *f.* matki, macierzyńska.

Mu'tterlos, *adi.* niemający matki, sierota *f.* bez matki.

Mu'ttermal, *sn.* =(e)s, *pl.* znamię przyrodzone, blizna, z którą się ktoś urodził.

Mu'ttermaß, *sn.* =es, *pl.* =e, modła ustawowa miar i wag.

Mu'ttermilch, *sf.* mleko *n.* matki, macierzyńskie; mit der — eingeſogene Anſchauungen zapatrywania wyssane z mlekiem matki.

Mu'ttermord, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, matkobójstwo *n.*

Mu'ttermörder, *sm.* =s, *pl.* —, matkobójca *m.*

Mu'ttermörderin, *sf. pl.* =innen, matkobójczyni *f.*

Mu'ttermund, *sm.* =(e)s, 1) usta *pl.* matki; 2) ujście maciczne (anatomia).

Mu'ternackt, *adi.* nagi jak na świat przyszedł, jak go Pan Bóg stworzył, naguteńki; *adv.* naguteńko.

Mu'ternelken, *sf. pl.* goździki nasienne.

Mu'terpfennige, *sm. pl.* wsparcie pieniężne, dar pieniężny dany pokryjomu dziecku przez matkę, grosiwo *n.* od mamuni.

Mu'terpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, klacz *f.*, kobyła *f.*

Mu'terpflicht, *sf. pl.* =en, powinność *f.* matki, macierzyńska.

Mu'terplage, *sf. pl.* =n, hiſsterya *f.*

Mu'terrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo macierzyńskie.

Mu'terrolle, *sf. pl.* =n, spis *m.* popisowych (wojskowość).

Mu'terſchaf, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, owca *f.*, maciorka *f.*

Mu'terſchaft, *sf.* macierzyństwo *n.*

Mu'terſcheide, *sf. pl.* =n, pochwa maciczna (anatomia).

Mu'terſchmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, cierpienie *n.* matki; ból maciczny.

Mu'terſchnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cięcie cesarskie (operacya).

Mu'terſchoß, *sm.* =es, *pl.* =e, łono *n.* matki, macierzyńskie.

Mu'terſchraube, *sf. pl.* =n, nasrubek *m.*, mutra *f.*

Mu'terſchwein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, maciora *f.*

Mu'terſchweſter, *sf. pl.* =n, siostra *f.* matki, ciotka *f.*

Mu'terſeele, *sf.* żywa dusza; ich traf keine — nie zastałem żywej duszy.

Mu'terſeelenallein, *adi.* samiuteńki; *adv.* samiuteńko.

Mu'terſegen, *sm.* =s, błogosławieństwo *n.* matki.

Mu'terſeite, *sf.* von — verwandt ſein być spokrewnionym po stronie matki, przez matkę, w linii macierzyńskiej.

Mu'terſohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſöhne i *dim.* **Mu'terſöhnchen**, *sn.* =s, *pl.* —, synalik *m.* mamin, benjaminek *m.*, pieszczoszek *m.*

Mu'terſorgen, *sf. pl.* troski *pl.*, kłopoty *pl.* matki.

Mu'terſpiegel, *sm.* =s, *pl.* —, lustro *n.* do badania (lekarskiego) macicy.

Mu'terſprache, *sf. pl.* =n, język ojczysty, mowa ojczysta; język macierzysty, pierwotny, pierwiastkowy.

Mu'terſtaat, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, kraj macierzysty, kraj w stosunku do kolonii.

Mu'terſtand, *sm.* =(e)s, macierzyństwo *n.*

Mu'terſtadt, *sf. pl.* =ſtädte, miasto macierzyste (w stosunku do innych miast pozakładanych przez jego mieszkańców).

Mu'terſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, maciczny kamień.

Mu'terſtelle, *sf.* miejsce *n.* matki; bei jmdm — vertreten

zastępować komu matkę, być komu matką.

Mu'tterstock, *sm.* -(e)s, *pl.* -stöcke, pień macierzysty (wina); maciczny, główny ul.

Mu'tterteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, majątek *m.*, spadek *m.* po matce, macierzyzna *f.*

Mu'ttervater, *sm.* -s, *pl.* -väter, ojciec *m.* matki, dziad *m.* po matce.

Mu'tterweh, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, bole *pl.* maciczne.

Mu'tterwild, *sn.* -(e)s, samica *f.* grubego zwierza.

Mu'tterwitz, *sm.* -es, dowcip wrodzony, naturalny.

Mu'tterwurzel, *sf.* *pl.* -n, macica *f.*

Mu'tterwut, *sf.* szał lubieżny u kobiet, nimfomania *f.*

Mu'tterzäpfchen, *sn.* -s, *pl.* —, czopek maciczny.

Mu'tterzeichen, *sn.* obacz Muttermal.

Mu'tterzimt, *sm.* -es, kasya drzewna, strączyniec *m.*, sięzybób *m.* (roślina).

Mu'twoll, *adi.* pełen odwagi.

Mu'twille(n), *sm.* -ns, swawola *f.*, swywola *f.*, płochość *f.*, rozpusta *f.*, psoty *pl.*, pustota *f.*, złośliwość *f.*, zuchwałość *f.*; -n treiben pustować, rozpustować, swawolić, swywolić; mit -n z rozpusty, swawolnie.

Mu'twillig, I. *adi.* płochy, swawolny, rozpustny, pusty, psotny, zuchwały; -er Mensch psotnik *m.*; -es Weib psotnica *f.*; -er Streich swawolny uczynek, wybryk *m.*; -e Beleidigung swawolna obraza; -er Bank(e)rott oszukańcze bankructwo; II. *adv.* płocho, swawolnie, rozpustnie, zuchwale.

Mu'twilligerweise, *adv.* ob. Mutwillig *adv.*

Mu'twilligkeit, *sf.* obacz Mutwille.

Mutz, *sm.* -es, 1) muc *m.*, koń *m.* lub inne zwierzę z kusym ogonem; 2) człowiek kuso ubrany; głuptas *m.*; 3) kusa suknia.

Mü'tze, *sf.* *pl.* -n, 1) czapka *f.*; — mit Schirm, mit Schild kaszkiecik *m.*; viereckige — czapka czworograniasta, rogata, konfederatka *f.*; — der Bischöfe czapka biskupia, infuła *f.*; — unter der Königs-, Kaiserkrone czapka książęca, mitra *f.*; die — zum Gruß abziehen, abnehmen, lüften czapkę zdjąć, ruszyć czapki, uchylić czapki dla powitania, czapkować; sich die — aufsetzen czapkę wdziać; 2) czep *m.*, czepiec *m.*, żołądek drugi zwierząt odżuwających.

Mü'tzen, *va.* (haben) skracać, obcinać.

Mü'tzenfutter, *sn.* -s, *pl.* —, podszewka *f.* u czapki.

Mü'tzenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, czapnik *m.*

Mü'tzenmacherin, *sf.* *pl.* -innen, czapniczka *f.*

Mü'tzenschnecke, *sf.* *pl.* -n, mitra *f.* (gatunek ślimaka).

Mü'tzenschirm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, daszek *m.*, rydelek *m.*

Mu'tzig, *adi.* kusy.

Mylo'rd, *sm.* -s, *pl.* -s, milord *m.*

Myria'de, *sf.* *pl.* -n, miryada *f.*; krocie *pl.*, ilość niezliczona, ćma *f.*

Myriame'ter, *sm.* -s, *pl.* —, miryametr *m.*, dziesięć kilometrów.

Myrobola'ne, *sf.* *pl.* -n; **Myrobola'nenbaum**, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, mirobolan *m.*

My'rrhe, (wym.: -mirre), *sf.* *pl.* -n, mirra *f.*, żywica *f.*; mit -n beräuchern okadzać mirrą.

My'rrhendolde, *sf.* *pl.* -n, przewłoka *f.*, giersz *m.*, gir *m.*, girz *m.* (roślina).

My'rrhenessig, *sm.*; **My'rrhenöl**, *sn.*; **My'rrhenwein**, *sm.* ocet *m.*, oliwa *f.*, wino *n.* mirzany, mirowy, z mirrą.

My'rte, (wym.: mirte), *sf.* *pl.* -n, mirt *m.*

My'rtenartig, *adi.* mirtowy, mirtowaty.

My'rtenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo mirtowe, mirt *m.*

My'rtengebüsch, *sn.*; **My'rtenhain**, *sm.* -es, *pl.* -e; **My'rtenwald**, *sm.* -es, *pl.* -wälder, gaik *m.*, gaj *m.*, las *m.* mirtowy.

My'rtenkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wieniec mirtowy.

My'rtenstrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -sträucher, krzew mirtowy, mirt *m.*

My'rtenwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mirtynek *m.*

My'rtenzweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałązka mirtowa.

Mysteriö's, *adi.* mistyczny, tajemniczy; *adv.* mistycznie, tajemniczo.

Myste'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, misteryum *m.*, tajemnica *f.*; misterya *pl.* (archeologia).

Mystici'smus, *sm.* obacz Mystizismus.

Mystifikatio'n, (wym.: -cjon), *sf.* *pl.* -en, mistyfikacya *f.*, odrwiwanie *n.*, łudzenie *n.*, mamienie *n.*, oszukiwanie *n.*

Mystifizie'ren, *va.* (haben) mistyfikować, odrwiwać, uwodzić, łudzić, mamić.

My'stik, *sf.* mistyka *f.*, nauka *f.* mistycyzmu.

My'stiker, *sm.* -s, *pl.* —, mistyk *m.*, nauczyciel *m.*, zwolennik *m.* mistycyzmu; tajemniś *m.*, skrytosz *m.*

My'stisch, *adi.* mistyczny, tajemniczy; *adv.* mistycznie, tajemniczo.

Mystizi'smus, *sm.* —, mistycyzm *m.*, nauka *f.* przedmiotów nadzmysłowych, wiara *f.* w rzeczy nadzmysłowe, badania *pl.*, zaciekania *pl.* się w krainie ducha; tajemniczość *f.*

My'the, *sf.* *pl.* -n, **My'thus**, *sm.* —, *pl.* -then, mit *m.*, klechda *f.*, opowieść bajeczna (o bogach); bajka *f.*

My'thenschreiber, *sm.* -s, *pl.* —, mitograf *m.*

My'thisch, *adi.* mityczny, bajeczny.

Mytholo'g(e), *sm.* -n, *pl.* -n, mitolog *m.*

Mythologie', *sf.* *pl.* -n, mitologia *f.*, nauka *f.* o pogańskich bożkach.

Mytholo'gisch, *adi.* mitologiczny; *adv.* mitologicznie.

N.

N, *n. indecl.* czternasta głoska, jedenasta spółgłoska niemieckiego abecadła; Herr N. N. pan N. N.

Na! *interi.* —, łaß ſehen! pokażno! —, mach ſchnell! raźno! prędko! zwiń się! —, werde nur nicht böſe! no, nie gniewaj się! —, nu! a więc! hejże! gdzież tam! ani myśli!

Na'bkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, przytulia *f.* (roślina).

Na'be, *sf. pl.* -n, piasta *f.*, głowa *f.* (u koła); rura *f.*, tuba *f.*

Na'bel, *sm.* -s, *pl.* Näbel, 1) pępek *m.*; den — unterbinden podwiązać pępek; zum — gehörig, den — betreffend pępkowy; 2) pępek *m.*, znaczek *m.* (po łacinie: hilus, botanika); 3) ognisko *n.*; = Brennpunkt; 4) zamek *m.*, zawornik *m.* (architektura).

Na'belader, *sf. pl.* -n, żyła pępkowa.

Na'belbinde, *sf. pl.* -n, pasek pępkowy, opaska pępkowa.

Na'belbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, przepuklina pępkowa.

Na'belförmig, *adi.* pępkowaty.

Na'belgegend, *sf.* okolica przypępkowa.

Na'belhöhle, *sf.* jama, wklęsłość pępkowa.

Na'belkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, rozłóg *m.*, liścienie *n.*, ziele przymiotowe.

Na'beln, *va.* (haben) ein Kind — dziecku pępek podwiązać.

Na'belpunkt, *sm.* -(e)s, pępek *m.*

Na'belſchild, *sm.* -(e)s, *pl.* -er, tarcza wypukła.

Na'belſchnur, *sf. pl.* -ſchnüre, i Na'belſtrang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtränge, sznureczek pępkowy, powrozek pępkowy, pępowina *f.*; die — zubinden zawiązać, podwiązać pępowinę.

Na'belſchwein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzik amerykański.

Na'belwulſt, *sm.* -es, *pl.* -wülſte, przypępie *n.*

Na'belwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, wrzodek pępkowy, koło pępka.

Na'ben, *va.* (haben) ein Rad — piastę dorabiać, robić do koła.

Na'benbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder *m.* do wiercenia piast.

Na'benholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo zdatne na piasty.

Na'benloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, otwór *m.* w piaście.

Na'benring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obręcz *f.* w piaście, na piaście, ryfa *f.*

Na'bob, *sm.* -s, *pl.* -s, nabab *m.*, nabob *m.*, bogacz *m.*

Nach, I. *adv.* 1) na oznaczenie miejsca: mir — ! za mną! 2) czasowo: — wie vor jak wprzód tak i potem, zawsze to samo; — und — powoli, pomału, zwolna; nachgerade z czasem, nakoniec, wreszcie; es iſt nachgerade Zeit już prawie czas; es wird nachgerade unerträglich prawie nie do wytrzymania; II. *praep.* z *dat.* 1) na oznaczenie czasu, porządku, następstwa: po; — dem Sturm po burzy; — Tiſche po obiedzie; — Chriſti Geburt po narodzeniu Chrystusa, po Chrystusie; — vier Wochen po czterech tygodniach; — Empfang deß Gegenwärtigen po otrzymaniu niniejszego (pisma); — Sicht po okazaniu; — dir po tobie, za tobą; einer — dem anderen jeden po drugim; alle — einander wszyscy po kolei; 2) na oznaczenie kierunku dążenia lub położenia: do, ku; — der Stadt do miasta; — der Stadt zu ku miastu; — Oſten na wschód, do wschodu; — Oſten zu ku wschodowi; — Hauſe do domu; ich reiſe — Rom jadę do Rzymu; — Deutſchland do Niemiec; die Fenſter gehen — der Straße (hin) okna wychodzą na ulicę; — Berlin beſtimmt przeznaczony do Berlina, dla Berlina; — ſich ziehen ciągnąć za sobą; — allen Richtungen zerſtreuen rozprószyć na wszystkie strony; 3) na oznaczenie celu dążenia: po, za; — jmndm, — etw. ſchicken po kogo, po co posłać; — der Uhr ſehen patrzyć na zegarek, patrzyć, która godzina; nach jmndm ſehen patrzyć za kim, doglądać kogo; — etw. ſehen patrzyć za czem, dozorować co, doglądać czego; ſich — etw. umſehen obejrzeć się za czem, starać się o co, upatrzeć co; — Rache ſchreien o pomstę wołać; — Brot ſchreien wołać o chleb, żądać chleba; mit Steinen — jmndm werfen kamieniami rzucać za kim; Steine — dem Fenſter werfen rzucać kamieniami do okien; — jmndm, — etw. fragen pytać się o kogo, o co; ich frage nichts — ihm nie dbam o niego; ſich — etw. erkundigen dowiadywać się o co; zielen, ſchießen — etw. celować, strzelać do czego; — etw. ſtreben zmierzać, zdążać do czego, starać się o co; ubiegać się za czem, o co; jmndm — dem Leben trachten nastawać na czyje życie; ſich — etw. ſehnen tęsknić za czem, życzyć sobie czego; gierig, begierig — etw. żądny, łaknący czego; 4) według, podług, stosownie do; ſich — der Mode kleiden ubierać się podług mody, modnie; ſich — etw. richten stosować się do czego, według czego; ich kenne ihn dem Namen — znam go z nazwiska; dem Geſetze — według ustawy; deinem Befehle — stosownie do twego rozkazu; Ihrem Wunſche — albo — Ihrem Wunſche według pańskiego życzenia; meiner Meinung — według mego zdania; dem

Scheine — o ile się zdaje; allem Anſcheine, aller Wahrſcheinlichkeit — według wszelkiego prawdopodobieństwa; — Belieben według upodobania, do woli; — der Elle, — Metern, — Gewicht verkaufen sprzedawać na łokcie, na metry, na wagę; der Reihe — albo — der Reihe po kolei, kolejno; — dem, was ich geſehen habe (sądząc) według tego, com widział; das Kind — der Mutter nennen nazwać dziecko po matce, dać dziecku imię matki; — der Natur malen malować podług natury, z natury; ein Gemälde — Tizian obraz w sposobie Tycyana, obraz będący kopią Tycyana; — dem Scheine urteilen sądzić z pozoru; — dem Gedächtniſſe vortragen wykładać z pamięci; — Noten ſingen śpiewać z nut; — alphabetiſcher Ordnung w porządku alfabetycznym; es iſt acht — dieſer Uhr na tym zegarku jest ósma (godzina); ſeinem Zeichen — iſt er Schuſter jest szewcem z profesyi; der Regel — według reguły; zazwyczaj; wenn es — mir ginge gdyby zrobiono, gdyby sprawę załatwiono jak ja chcę, jak ja myślę, gdyby mnie posłuchano; 5) — Wein, Tabak riechen trącić winem, tytoniem; — Erde ſchmecken mieć smak ziemi.

Na'ch=achten, *vn.* (haben) einer Sache — stosować się do czego; wziąć z czego wzór, przykład.

Na'chachtung, *sf.* norma *f.*, reguła *f.*; jmndm etw. zur — ſagen powiedzieć komu co, iżby miał na to uwagę, aby się stosował do tego, dla jego zastosowania.

Na'ch=äffen, *va.* i *vn.* (haben) małpować, naśladować niewolniczo, ślepo.

Na'chäffer, *sm.* =s, *pl.* —, małpiarz *m.* [małpiarka *f.*

Na'chäfferin, *sf. pl.* =innen.

Na'chäffung, *sf. pl.* =en, **Nachäfferei'**, *sf. pl.* =en, małpiarstwo *n.*

Na'chahmbar, *adi.* dający się naśladować, naśladowania godny.

Na'ch=ahmen, *va.* i *vn.* (haben) naśladować; podrabiać (= fälſchen); jmndn — naśladować kogo; jmndn in etw. — naśladować kogo w czem; jmnds Stimme — naśladować, udawać czyj głos; nachgeahmte Edelſteine podrobione drogie kamienie, imitacye *pl.* drogich kamieni.

Na'chahmend, *adi.* naśladujący, naśladowczy.

Na'chahmer, *sm.* =s, *pl.* —, naśladowca *m.*, naśladownik *m.*; podrabiacz *m.*, fałszerz *m.* (= Fälſcher).

Na'chahmerin, *sf. pl.* =innen, naśladowniczka *f.*, naśladowniczka *f.*; fałszerka *f.* (= Fälſcherin).

Nachahmerei', *sf. pl.* =en, (ślepe) naśladownictwo *n.*

Na'chahmung, *sf. pl.* =en, naśladowanie *n.*; imitacya *f.*, fałszerstwo *n.*

Na'chahmungsgabe, *sf.* dar *m.* naśladowania, talent naśladowczy.

Na'chahmungsſucht, *sf.* chęć *f.*, żądza *f.*, mania *f.* naśladowania, naśladownictwa, naśladowcza; naśladownictwo *n.*

Na'chahmungsſüchtig, *adi.* skory do naśladowania.

Na'chahmungstrieb, *sm.* =(e)s, popęd *m.* do naśladowania.

Na'chahmungswut, *sf.* ob. Nachahmungsſucht.

Na'chahmungswert, =würdig *adi.* godny naśladowania.

Na'charbeit, *sf. pl.* =en, robota dodatkowa, nadzwyczajna; poprawka *f.*; kopia *f.*, naśladowanie *n.*

Na'ch=arbeiten, I. *vn.* (haben) einem Muſter — robić według wzoru, robić na wzór; II. *va.* (haben) 1) kopiować, naśladować; 2) poprawiać, poprawić; 3) die verlorene Zeit — odrobić czas stracony; 4) za karę się uczyć w szkole.

Na'ch=arten, *vn.* (ſein) jmndm — być do kogo podobnym, wdać się w kogo, wrodzić się; er artet ſeiner Mutter nach podobny do swojej matki, wdał (wdaje) się w swoją matkę.

Na'chartung, *sf.* podobieństwo *n.*, wdanie *n.* się.

Na'chbar, *sm.* =s i =n, *pl.* =n, sąsiad *m.*; als gute =n jak dobrzy sąsiedzi; wer einen guten — hat, iſt gut bewacht bei Tag und Nacht bezpiecznie sypia, kto dobrych sąsiadów ma; jmnds — ſein sąsiadować z kim; =s sąsiedzki, sąsiedni.

Na'chbarin, *sf. pl.* =innen, sąsiadka *f.*, sąsiada *f.*

Na'chbarbahn, *sf. pl.* =en, kolej sąsiednia.

Na'chbardorf, *sn.* =(e)s, *pl.* =dörfer, wieś sąsiednia.

Na'chbargrundſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, grunt sąsiedni.

Na'chbarhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom sąsiedni.

Na'chbarland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, kraj sąsiedni.

Na'chbarlich, *adi.* sąsiedni, sąsiedzki, ościenny; =e Freundſchaft halten żyć jak dobrzy sąsiedzi; *adv.* po sąsiedzku, sąsiednio, ościennie.

Na'chbarſchaft, *sf.* 1) sąsiedztwo *n.*; in nächſter — w najbliższem sąsiedztwie; gute — halten żyć jak dobrzy sąsiedzi; 2) zbiorowo: sąsiedzi *pl.*

Na'chbarſchaftlich, *adi.* sąsiedzki; *adv.* po sąsiedzku, w sąsiedztwie.

Na'chbarsleute, *s. pl.* sąsiedzi *pl.*, sąsiedztwo *n.*

Na'chbarsmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, sąsiad *m.*

Na'chbarſtaat, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, państwo sąsiednie, ościenne, graniczne.

Na'chbarſtadt, *sf. pl.* =ſtädte, miasto sąsiednie, najbliższe.

Na'chbarſtation, *sf. pl.* =en, stacya sąsiednia.

Na'chbartarif, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, taryfa sąsiedzka (kolejn.).

Na'chbarvolk, *sn.* =(e)s, *pl.* =völker, naród sąsiedni.

Na'chbau, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, budowa późniejsza, przybudowanie *n.*

Na'ch=bauen, *va.* i *vn.* (haben) później (wy)budować, dobudować, przybudować.

Na'ch-bedenken, *va.* i *vn.* bedenke, bedenkſt, bedenkt nach, bedachte nach, habe nachbedacht, potem rozważyć, rozmyślić się, zastanowić się, za późno rozważyć; vorgetan und nachbedacht hat manchem ſchon groß Leid gebracht kto wprzódy działa a potem rozważa, na wielką szkodę często się naraża.

Na'ch-bedingen, *va.* i *vn.* bedinge, bedingſt, bedingt nach, bedang nach, habe nachbedungen, wymówić sobie, zawarować sobie potem, później, zawrzeć umowę dodatkową, dodać późniejsze zastrzeżenie.

Na'chbedingung, *sf. pl.* -en, warunek później dodany, warunek dodatkowy, uzupełniający.

Na'chbehelf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, środek drugorzędny, dodatkowy.

Na'ch-bekommen, *va.* bekomme, bekommſt, bekommt nach, bekam nach, habe nachbekommen, dostać potem, później, dostać jeszcze, w dodatku, jako uzupełnienie.

Na'ch-bellen, *vn.* (haben) jmndm — szczekać za kim, iść za kim szczekając na niego.

Na'chbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sprawozdanie późniejsze, dodatkowe, uzupełniające; uzupełnienie *n.* sprawozdania, dodatek *m.* do sprawozdania; epilog *m.*, słowo końcowe (autora).

Na'ch-beſſern, *va.* i *vn.* (haben) poprawiać, wygładzać (rzecz już gotową lub już raz poprawianą); Weine beſſern ſich durch Liegen nach wina polepszają się, stają się lepszemi wskutek leżenia.

Na'chbeſſerung, *sf. pl.* -en, poprawianie *n.*, poprawka późniejsza, powtórna.

Na'ch-beſtellen, *va.* (haben) zamówić później, dodatkowo, jeszcze raz; jmndn — kazać komu przyjść potem, później.

Na'ch-beſtellung, *sf. pl.* -en, zamówienie późniejsze, dalsze, dodatkowe.

Na'ch-beten, *va.* i *vn.* (haben) odmawiać za kim modlitwę, modlić się, pacierz mówić za kim; jmndm — pomawiać za kim, powtarzać, powtórzyć co drugi powie; jmndm blind — postępować za kim ślepo, być czyim ślepym poplecznikiem.

Na'chbeter, *sm.* -s, *pl.* —, ślepy powtarzacz słów czyich, cudzych; ślepy poplecznik.

Nachbeterei', *sf. pl.* -en; **Na'chbetung**, *sf.* ślepe powtarzanie słów cudzych.

Na'chbetrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, kwota *f.*, suma dodatkowa, wydatek lub dochód dodatkowy.

Na'ch-bewilligen, *va.* (haben) przyzwolić później, dodatkowo.

Na'chbewilligung, *sf. pl.* -en, przyzwolenie dodatkowe, późniejsze.

Na'ch-bezahlen, *va.* (haben) zapłacić później, dodatkowo, zapłacić resztę, dopłacić.

Na'chbezahlung, *sf. pl.* -en, zapłata późniejsza, dodatkowa, dopłata *f.*, zapłata *f.* reszty.

Na'chbier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podpiwek *m.*, cienkusz *m.*

Na'ch-bieten, *va.* i *vn.* biete, bieteſt, bietet nach, bot nach, habe nachgeboten, wnieść ofertę później, wnieść ofertę dodatkową; wnieść lepszą ofertę.

Na'chbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) kopia *f.*, podobizna *f.*; 2) obraz przedmiotu jakiego wywołany na siatkówce oka.

Na'ch-bilden, *va.* (haben) kopiować, przerysowywać, przerysować, odwzorować; naśladować; fałszować, podrabiać.

Na'chbilden, *sn.* -s, kopiowanie *n.*, odwzorowywanie *n.*, imitowanie *n.*, podrabianie *n.*

Na'chbildner, *sm.* -s, *pl.* —, imitator *m.*, odwzorowywacz *m.*, naśladowca *m.*; fałszerz *m.*, podrabiacz *m.*

Na'chbildung, *sf. pl.* -en, kopia *f.*, imitacya *f.*, naśladowanie *n.*; podrobienie *n.*; genaue — einer Handſchrift, eines Bildes podobizna *f.* rękopisu, obrazu.

Na'chbiß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, zakąska *f.*

Na'ch-bitten, *va.* bitte, bitteſt, bittet nach, bat nach, habe nachgebeten, (za)prosić później, potem, po kim.

Na'ch-blättern, *vn.* (haben) kartki, karty w książce przerzucać, szukać co w książce.

Na'ch-bleiben, *vn.* bleibe, bleibſt, bleibt nach, blieb nach, bin nachgeblieben; 1) zostawać, zostać w tyle; 2) pozostawać, zostać jako reszta; es ſind zehn Kronen nachgeblieben pozostało (jeszcze) dziesięć koron; 3) przeżyć; nachgebliebenes Vermögen spadek *m.*, scheda *f.*; 4) za karę zostać w szkole poza lekcyami; = Nachſitzen.

Na'chbleibſel, *sn.* -s, *pl.* —, pozostałość *f.*

Na'ch-blicken, *vn.* (haben) jmndm — patrzyć za kim (oddalającym się).

Na'ch-blühen, *vn.* (haben) po raz drugi kwitnąć, zakwitnąć.

Na'chblüte, *sf. pl.* -n, drugi kwiat, rozkwit.

Na'ch-bohren, *va.* (haben) znowu, potem, raz jeszcze wiercić; rozszerzyć dziurę ponownem wierceniem.

Na'ch-brechen, *vn.* breche, brichſt, bricht nach, brach nach, habe nachgebrochen, kopać dalej w nadpoczętym szybie (górn.).

Na'ch-bringen, *va.* bringe, bringſt, bringt nach, brachte nach, habe nachgebracht; 1) jmndm etw. — nieść co za kim, przynieść komu co; 2) przynieść później (to co brakowało).

Na'chbrunſt, *sf.* drugie, późniejsze gonienie się.

Na'chbrut, *sf. pl.* -en, drugi, późniejszy poród, ląg.

Na'ch-brüten, *vn.* (haben) później, po raz drugi wysiadywać, wylęgać.

Na'ch-buchſtabieren, *va.* (haben) sylabizować, zgłoskować za kim.

Na'chbürge, *sm.* -n, *pl.* -n, drugi poręczyciel, ręczyciel, ręczyciel drugiego rzędu, drugorzędny.

Na'chbürgschaft, *sf. pl.* -en, poręczenie *n.*, ręczenie *n.* drugiego rzędu, drugorzędne, subsydyarne.

Na'chbuße, *sf. pl.* -n, 1) kara zapłacona po zakończeniu sprawy (prawo); 2) późna pokuta.

Na'ch-büßen, *va.* (haben) (od)pokutować później; er wird es — da mu się to później we znaki, odczuje on to później.

Na'ch-datieren, *va.* (haben) datować później, kłaść datę późniejszą.

Na'chdatierung, *sf. pl.* -en, datowanie późniejsze, data późniejsza.

Nachde'm, I. *adv.* później, potem, następnie; je — stosownie do, według okoliczności; II. *coni.* gdy, jak, kiedy, skoro, podług tego jak; — er dies gesagt hatte, setzte er sich to powiedziawszy, usiadł; er wird es vielleicht tun, — er reiflich überlegt haben wird może to uczyni, gdy się dostatecznie rozmyśli; (je) — es kommt, (je) — es sich trifft jak się zdarza, stosownie do okoliczności.

Na'ch-denken, *vn.* denke, denkst, denkt nach, dachte nach, habe nachgedacht; 1) jmndm — zagłębiać się w czyje myśli, w czyj sposób myślenia; 2) einer Sache, über etw. — przemyśliwać, rozmyślać nad czem, myśleć, zastanawiać się nad czem, rozważać co w myśli, myślą co rozbierać, zgłębiać; zamyślać się; ein wenig — podumać.

Na'chdenken, *sn.* -s, myślenie *n.*, rozmyślanie *n.*, zastanowienie *n.*, zastanawianie *n.* się, rozważenie *n.*, rozwaga *f.*; ohne — bez rozwagi, nierozważnie *adv.*, bezmyślnie *adv.*; in — versunken zatopiony, pogrążony w myślach; zum — bringen upamiętać.

Na'chdenkend, *adi.* zamyślony; ein -er Mensch człowiek rozważny, zastanawiający się, człowiek z rozwagą, z zastanowieniem.

Na'chdenklich, *adi.* zamyślony, zadumany, rozważający, zastanawiający się; jmndn — machen, stimmen wprawić kogo w zamyślenie, w zadumę; — werden zamyślić, zadumać się.

Na'chdenklichkeit, *sf.* 1) rozpamiętywanie *n.*, zamyślenie *n.*; 2) krytyczny, poważny, obawę wzbudzający stan czego.

Na'ch-dichten, *va.* (haben) etw. jmdm, einem Werke — naśladować jakiego poetę, jaki poemat, jakie wiersze.

Nachdichter, *sm.* -s, *pl.* —, naśladowca *m.*; tłómacz *m.* (dzieła poetycznego).

Na'chdichtung, *sf. pl.* -en, naśladowanie *n.* poematu, poemat naśladowany; przekład poetyczny.

Na'ch-drängen, I. *va.* (haben) cisnąć z tyłu; II. *vn.* i sich —, *vr.* (haben) cisnąć się z tyłu, za kim; dem Feinde — gonić tuż za nieprzyjacielem.

Na'ch-dringen, *vn.* dringe, dringst, dringt nach, drang nach, ist nachgedrungen gwałtownie wstąpić, wejść, wcisnąć się gdzie potem; dem Feinde in die Stadt — wtargnąć do miasta, ścigając nieprzyjaciela.

Na'chdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e i -drücke; 1) przedruk *m.*; — verboten przedruk wzbroniony; 2) dobitność *f.*, dosadność *f.*, nacisk *m.*, przycisk *m.*; moc *f.*, siła *f.*, dzielność *f.*, energia *f.*; mit — dobitnie, energicznie; seinen Worten — geben wymawiać słowa dobitnie, z przyciskiem; auf etw. — legen oddać co dobitniejszym głosem; ich lege viel — darauf zależy mnie wiele, bardzo na tem; mit — sprechen, handeln mówić, działać energicznie, skutecznie; seine Rede war ohne — mowa jego była bez siły.

Na'ch-drucken, *va.* (haben) przedrukowywać, przedrukować.

Na'ch-drücken, *va.* (haben) przyciskać, przycisnąć mocniej, raz jeszcze.

Na'chdrucker, *sm.* -s, *pl.* —, przedrukowywacz *m.*, przedrukujący *m.*

Na'chdrücklich, **Na'chdrucksvoll**, I. *adi.* dobitny, dosadny, mocny, silny, energiczny, ostry; -er Stil styl dosadny; -e Strafe kara ostra, surowa; II. *adv.* dobitnie, dosadnie, mocno, silnie, energicznie, ostro; — betonen dobitnie akcentować, wymawiać; jmndn — verweisen ostro skarcić kogo; — empfehlen gorąco polecić.

Na'chdrücklichkeit, *sf.* dobitność *f.*, dosadność *f.*, siła *f.*, moc *f.*, energia *f.*

Na'ch-dunkeln, *vn.* (sein) ciemnieć, sciemnieć z czasem.

Na'chdurst, *sm.* -(e)s, pragnienie *n.* po przepitku.

Na'cheid, *sm.* -es, *pl.* -e, przysięga wykonana po zeznaniu.

Na'cheifer, *sm.* -s, emulacya *f.*, gorliwe naśladowanie; — erwecken wzbudzić emulacyę.

Na'cheiferer, *sm.* -s, *pl.* —, emulant *m.*, gorliwy naśladowca.

Na'ch-eifern, *vn.* (haben) jmndm — emulować z kim, gorliwie naśladować kogo, ubiegać się z kim o co.

Na'cheiferung, *sf.* emulacya *f.*, gorliwe naśladowanie.

Na'cheiferungswert, *adi.* godny naśladowania.

Na'ch-eilen, *vn.* (sein) jmndm — spieszyć, pędzić, gonić za kim.

Na'ch-einander, *adv.* kolejno, po kolei, jeden po drugim.

Na'chempfinden, *vn.* empfinde, empfindest, empfindet nach, empfand nach, habe nachempfunden; 1) czuć co później, potem, po ustaniu przyczyny; 2) jmndm etw. — obacz nachfühlen.

Na'chempfindung, *sf. pl.* -en, 1) czucie później się odzywające; 2) obacz Nachgefühl.

Na'chen, *sm.* -s, *pl.* —, łódka *f.*, czółno *n.*, czółenko *n.*

Na'chenförmig, *adi.* łódkowaty.

Na'chenführer, *sm.* -s, *pl.*

—, sternik *m.*, przewoźnik *m.*

Na'cherbe, *sm.* =n, *pl.* =n, dziedzic podstawiony.

Na'cherbin, *sf. pl.* =innen, dziedziczka podstawiona.

Na'cherbſchaft, *sf. pl.* =en, dziedzictwo podstawnicze.

Na'chernte, *sf.* drugie żniwo, pożynki *pl.*

Na'ch=erzählen, *va.* (haben) powtarzać, powtórzyć co inny opowiada; man erzählt ihm unſaubere Geſchichten nach opowiadają o nim brudne historyjki, sprawki.

Nacherzählung, *sf. pl.* =en, opowiadanie *n.*, opowieść *f.* według wzoru; streszczenie *n.*

Na'ch=eſſen, *vn.* eſſe, iſſeſt i ißt nach, aß nach, habe nachgegeſſen, potem, później jeść, zjeść po czem, po kim.

Na'cheſſen, *sn.* =s, potrawa podana po innej; zakąska *f.*

Na'che=exerzieren, *vn.* (haben) odbywać, odbyć ćwiczenia za karę.

Na'chfahren, *vn.* fahre, fährſt, fährt nach, fuhr nach, bin nachgefahren; 1) jechać za kim; einem nachgefahren kommen dojechać kogo; 2) den Bergleuten — spuścić się za górnikami (dla obaczenia ich roboty).

Na'chfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, następca *m.*

Na'chfahrt, *sf. pl.* =en, następstwo *n.*

Na'ch=färben, 1) *va.* (haben) kolorować raz jeszcze; 2) *vn.* (haben) die Farbe färbt nach kolor przebija, udziela się innym.

Na'chfeier, *sf. pl.* =n, obchód późniejszy, uroczystość później obchodzona; zakończenie *n.* uroczystości; drugi dzień święta.

Na'ch=feiern, *va.* (haben) obchodzić później.

Na'ch=feilen, *va.* (haben) przypiłowywać powtórnie, raz jeszcze; *vn.* (haben) przenośnie: an einer Arbeit — poprawiać, wykończać pracę.

Na'ch=feuern, *vn.* (haben) 1) jmndm — strzelać za kim, na kogo odchodzącego, oddalającego się; 2) strzelić po raz drugi, raz jeszcze; 3) dokładać, dołożyć paliwa, utrzymywać ogień (w piecu).

Na'chfieber, *sn.* =s, *pl.* —, gorączka po przebytej chorobie występująca.

Na'ch=flattern, *vn.* (ſein) lecieć, latać za kim (trzepocąc skrzydłami).

Na'ch=fliegen, *vn.* fliege, fliegſt, fliegt, flog nach, bin nachgeflogen, jmndm — lecieć za kim; du wirſt gleich —! wylecisz i ty zaraz! i ciebie niedługo wyrzucą!

Na'ch=fliehen, *vn.* fliehe, fliehſt, flieht, floh nach, bin nachgeflohen, jmndm — uciekać za kim.

Na'ch=fließen, *vn.* fließe, fließeſt i fließt, fließt, floß nach, bin nachgefloſſen, die fließen meine Tränen nach za tobą łzy moje płyną, łzy moje wszędzie ciebie ścigają, wciąż opłakuję ciebie; es fließt noch Blut aus der Wunde nach krew jeszcze sączy się z rany.

Na'ch=fluchen, *vn.* (haben) jmndm — kląć za kim (= powtarzać czyje klątwy lub ścigać kogo klątwami).

Na'chfolge, *sf.* 1) następowanie *n.*, następstwo *n.*; 2) wstępowanie *n.* w czyje ślady, naśladowanie *n.*; — Jeſu Chriſti naśladowanie Jezusa Chrystusa.

Na'chfolgegeſetze, *sn. pl.* ustawy stanowiące o następstwie.

Na'ch=folgen, *vn.* (ſein) 1) jmndm — iść, postępować za kim; jmndm auf dem Fuße — iść tuż za kim; jmndm auf Schritt und Tritt — chodzić, iść za kim krok w krok, nie odstąpić kogo; 2) jmndm im Amte — następować, nastąpić po kim w urzędzie; 3) jmndm als Muſter — naśladować kogo; 4) nachfolgend *ppr.* i *adi.* następujący, następny.

Na'chfolger, *sm.* =s, *pl.* —, następca *m.*; naśladowca *m.*; zwolennik *m.*

Na'chfolgerin, *sf. pl.* =innen, następczyni *f.*; naśladowczyni *f.*; zwolenniczka *f.*

Na'chfolglich, **Na'chfolgend**, *adv.* następującym sposobem, jak następuje.

Na'ch=fordern, *va.* (haben) żądać potem, później, następnie, żądać dodatku, uzupełnienia, przedłożyć rachunek dodatkowy.

Na'chforderung, *sf. pl.* =en, żądanie późniejsze, dodatkowe.

Na'ch=forſchen, *vn.* (haben) einem Dinge, jmndm — poszukiwać, szukać czego, kogo śledzić, badać co, kogo, przepytywać się, rozpytywać się, wypytywać się o co; jmnds Vergangenheit — dochodzić czyjejś przeszłości, szperać w czyjej przeszłości; gerichtlich — śledzić sądownie, wytoczyć śledztwo.

Na'chforſcher, *sm.* =s, *pl.* —, śledzący *m.*, badacz *m.*

Na'chforſchung, *sf. pl.* =en, poszukiwanie *n.*, badanie *n.*, dochodzenie *n.*, śledzenie *n.*, śledztwo *n.*; =en anſtellen über etw. przedsięwziąć śledztwo, dochodzenia w jakiej rzeczy, dochodzić czego; zasięgnąć informacyi (w handlu); durch — (=en) entdecken wykryć przez dochodzenie, wyśledzić, wybadać.

Na'chfrage, *sf. pl.* =n, 1) dopytywanie *n.* się, wypytywanie *n.* się, opyt *m.*, wywiady *pl.*; — über jmndn halten wypytywać się, dowiadywać się o kogo; 2) żądanie *n.*, pokupność *f.*, popyt *m.* (handel); häufige — wielki popyt; die — nach dieſem Artikel iſt wenig (ſehr) belebt, es iſt wenig (viel, häufige) — nach dieſem Artikel mały (wielki) jest popyt o ten towar, mało (bardzo) się pytają, dopytują o ten towar; 3) ich danke für die — dziękuję za pamięć.

Na'chfragebureau, (wym.: -büro), *sn.* =s, *pl.* =s, biuro wywiadowcze.

Na'ch=fragen, *vn.* (haben) einem Dinge — dopytywać się, popyt(yw)ać się, wypy-

tywać się o co; nach etw. — żądać, pożądać czego; bei jmndm —, ob . . . zapytać kogo, dowiedzieć się u kogo, czy . . .; da und dort nach etw. — przypytać się o co.

Na'chfrist, *sf. pl.* -en, termin późniejszy, nowy, odłożenie *n.* terminu, odwłoka *f.*

Na'chfrost, *sm.* -(e)s, *pl.* -fröste, późny mróz.

Na'chfrühling, *sm.* -s, druga, powtórna wiosna.

Na'ch-fühlen, *va.* (haben) jmndm etw. — odczuwać co z kim, żywić te same uczucia co drugi; ich kann es ihm so recht — najzupełniej odczuwam, co on czuł.

Na'ch-führen, *va.* (haben) prowadzić za sobą, za kim.

Na'ch-füllen, *va.* (haben) znowu napełnić, dopełnić, dolać, dosypać, dołożyć, aby było pełno; den Wein, ein Weinfaß — dolać wina, dopełnić wina w beczce.

Na'ch-gähnen, *vn.* (haben) odziewnąć.

Na'ch-gären, *vn.* gäre, gärst, gärt, gor nach, habe nachgegoren, kisać, fermentować ponownie, po raz drugi.

Na'chgärung, *sn.* -s, **Na'ch-gärung**, *sf.* fermentacya ponowna, druga.

Na'ch-gebären, gebäre, gebierst, gebiert, gebar nach, habe nachgeboren, I. *va.* urodzić, porodzić po śmierci ojca; II. nachgeboren *pp.* i *adi.* po śmierci ojca zrodzony; der Nachgeborene pogrobowiec *m.*; meine nachgeborenen Geschwister bracia moi po mnie rodzeni, moi młodsi bracia; die Nachgeborenen potomkowie *pl.*

Na'ch-geben, gebe, gibst, gibt, gab nach, habe nachgegeben, I. *va.* 1) później dać, dać jeszcze, dodać; noch Geld — dodać pieniędzy; 2) ustępować, ustąpić, odstępować, oddawać; nichts von seinem Rechte — nie ustąpić nic ze swego prawa; jmndm nichts —, in etw. — nie ustępować komu w niczem, ustępować komu w czem; er gibt niemandem etw. nach nie ustępuje nikomu w niczem; sie geben einander nichts nach an Schlechtigkeit jeden gorszy od drugiego; II. *vn.* 1) ustępować, uginać się, uchodzić, usuwać się (z właściwego kierunku), popuszczać, popuścić; der Boden gibt unter den Füßen nach ziemia usuwa się pod nogami; das Seil gibt nach lina się opuszcza, wolnieje; das Schloß gibt nach zamek daje się otworzyć; der Gewalt — ulegać, uledz przemocy; 2) ustępować, zezwalać, zezwolić, przystać na co; den Bitten — przychylić się do prośby; er gibt zu viel nach jest nadto pobłażliwy, powolny; jmnds Wünschen — skłonić się do czyjego żądania; jmnds Launen — usłuchać czyich kaprysów; der Klügere gibt nach mądrzejszy ustępuje; III. nachgebend, *ppr.* i *adi.* ustępujący, nie stawiający oporu, ulegający, giętki; powolny, zgodny.

Na'chgeben, *sn.* -s, ustępowanie *n.*, uleganie *n.*, powolność *f.*, zgodność *f.*

Na'chgeboren, *adi.* obacz Nachgebären II.

Na'chgebung, *sf. pl.* -en, usunięcie *n.* się.

Na'chgebot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, późniejsze podanie, ostatnia, wyższa oferta.

Na'chgeburt, *sf. pl.* -en, miejsce *n.*, łożysko *n.*, czepiec *m.*

Na'chgefühl, *sn.* -s, *pl.* -e, uczucie późniejsze, odczuwanie następne.

Na'ch-gehen, *vn.* gehe, gehst, geht, ging nach, bin nachgegangen, 1) jmndm — chodzić, iść za kim; jmndm auf dem Fuße, auf Schritt und Tritt — chodzić, iść krok w krok za kim, na krok nie odstąpić kogo, jak cień chodzić za kim, po piętach komu deptać; jmndm heimlich — śledzić kogo; der Spur — tropić; einer Sache — chodzić za czem, szukać czego, badać co; seinen Geschäften — chodzić za interesami, pilnować swoich spraw; dem Trunke, den Vergnügungen — oddać się pijaństwu, zabawom; 2) die Uhr geht zehn Minuten nach zegar idzie o dziesięć minut za powoli, spaźnia się o 10 minut.

Na'chgelassen, *adi.* -e Werke dzieła pośmiertne.

Na'chgemacht, *adi.* zrobiony podług, na wzór, na sposób, naśladowany; podrobiony, sfałszowany, fałszywy.

Na'chgerade, *adv.* obacz pod Nach.

Na'chgericht, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Nachessen.

Na'chgeruch, *sm.* -(e)s, das hat einen üblen — to pozostawia niemiły zapach, odór po sobie.

Na'chgeschmack, *sm.* -(e)s, posmak *m.*; übler — obrzazg *m.*

Na'chgiebig, *adi.* ustępujący, uległy, zgodny, zgodliwy.

Na'chgiebigkeit, *sf.* uległość *f.*, powolność *f.*, zgodliwość *f.*

Na'ch-gießen, *va.* gieße, gießest i gießt, goß nach, habe nachgegossen; 1) dolewać, dolać; Öl in die Lampe — dolać oliwy do lampy; 2) eine Bildsäule — odlewać, odlać posąg; odlewać podług wzoru.

Na'ch-glimmen, *vn.* glimme, glimmst, glimmt, glomm nach, bin nachgeglommen i **Na'ch-glühen**, *vn.* (haben) tleć, tlić się, żarzyć się jeszcze potem, później.

Na'ch-graben, *vn.* grabe gräbst, gräbt, grub nach, habe nachgegraben, kopać, dokopywać się (szukając czego); dem Schatze — szukać skarbu w ziemi.

Na'chgraben, *sn.* -s, **Na'ch-grabung**, *sf. pl.* -en, kopanie *n.* w celu odkrycia lub znalezienia czego, poszukiwanie *n.* pod powierzchnią ziemi, w górze.

Na'chgras, *sn.* -ses, potraw *m*

Na'ch-grasen, *va.* (haben) kosić potraw.

Na'ch-grübeln, *va.* (haben) über etw. — ślęczeć nad czem.

Na'chgrübeln, *sn.* -s, ślęczenie *n.*

Na'chgrummet, *sn.* =s, drugi potraw.

Na'ch=gucken, *vn.* (haben) jmndm — patrzeć za kim (odchodzącym).

Na'chguß, *sm.* =gusses, *pl.* =güsse, dolewanie *n.*, dolanie *n.*; kopia *f.* odlewu (gipsowego).

Na'chhall, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pogłos *m.*, odgłos *m.*; oddźwięk *m.*

Na'ch=hallen, *vn.* (haben) odgłos dawać, odzywać się, odezwać się, powtarzać dźwięk.

Na'chhalt, *sm.* =(e)s, pomoc *f.*, podpora *f.* zapasowa.

Na'ch=halten, halte, hältst, hält, hielt nach, habe nachgehalten, I. *vn.* wytrzymywać, wytrzymać, trwać długo; II. *va.* trzymać później; die Stunde — opuszczoną lekcyę odbyć później.

Na'chhaltig, *adi.* trwały, wytrzymały.

Na'chhaltigkeit, *sf.* trwałość *f.*, wytrwałość *f.*

Na'chhand, *sf.* koń naręczny, przyprzęgowy; zaręka *f.* w grze w karty; = Hinterhand.

Na'ch=handeln, *vn.* (haben) einem Befehle — czynić stosownie do rozkazu, wykonać rozkaz.

Na'ch=hangen, **Na'ch=hängen**, *vn.* hange, hängst, hängt, hing nach, habe nachgehangen, 1) einer Sache — oddawać się, oddać się; poświęcić się czemu; Träumereien — dumać; seinen Gedanken — zajmować się swojemi myślami, pogrążać się w myślach; dem Trunke, einer Leidenschaft — oddać się pijaństwu, namiętności; 2) z ogarami na smyczy nadwietrzać zwierza; der Fährte — trzymać się tropu (o psie, myśliwstwo); 3) ein Seil — popuścić linę (żegluga).

Na'ch=härten, *vn.* (sein) stwardnieć później.

Na'chhau, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powtórny wyrąb (lasu).

Na'ch=hauen, *vn.* haue, haust, haut, hieb nach, habe nachgehauen, 1) drugi raz, powtórnie ciąć, powtórzyć cięcie; 2) ciesać podług wzoru.

Na'ch=heilen, *vn.* (haben) zgoić się potem, goić się powoli.

Na'ch=heizen, *va.* (haben) zapalić powtórnie; dołożyć, dodać paliwa.

Na'ch=helfen, *vn.* helfe, hilfst, hilft, half nach, habe nachgeholfen, dopomagać, dopomódz.

Na'chhelfer, *sm.* =s, *pl.* —, pomocnik *m.*

Nachhe'r, *adv.* potem, później; następnie; bald, kurz — wkrótce potem; vorher und — przedtem i potem.

Na'chherbst, *sm.* =es, późna jesień, schyłek *m.* jesieni, czas pojesienny.

Na'chherbstlich, *adi.* pojesienny.

Nachhe'rig, *adi.* późniejszy; następny; przyszły; der Fürst N., =er König von ... książę N.. (a) późniejszy król ...

Na'ch=hetzen, *va.* (haben) szczuć psy na kogo; *vn.* (haben) zwierza uciekającego dościgać psami gończymi.

Na'chhieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) powtórne, dodatkowe cięcie (szermierka); 2) drugi zrąb (leśnictwo).

Na'chhilfe, *sf.* *pl.* =n, pomoc *f.*

Na'ch=hinken, *vn.* (sein) jmndm — kulejąc iść za kim; (obraz.) naśladować kogo mozolnie, źle.

Na'chhochzeit, *sf.* *pl.* =en, poprawiny *pl.* (weselne), powtórzyny *pl.*

Na'ch=holen, *va.* (haben) 1) (pójść i) sprowadzić, przynieść, przywieźć rzecz brakującą, zapomnianą lub pozostawioną w tyle; 2) etw. Verſäumtes — odrabiać, odrobić, powetować coś zaniedbanego; dogonić.

Na'chhut, *sf.* 1) odwód *m.*, tylna straż (wojskow.); 2) pastwisko poślednie, późniejsze paszenie.

Na'ch=impfen, *va.* (haben) później ospę zaszczepić.

Na'ch=jagen, I. *va.* (haben) jmndm Hunde — popędzić psy za kim; II. *vn.* (sein) 1) jmndm — puścić się za kim, pędzić za kim, gonić, ścigać kogo; 2) (obraz.) uganiać się za czem; den Ehren — uganiać się za zaszczytami.

Na'ch=kauen, *va.* (haben) przegryzać, przekąsić; (obraz.) jmndm etw. — powtarzać mechanicznie czyje słowa.

Na'ch=kaufen, *va.* (haben) dokupić.

Na'chklang, *sm.* =(e)s, *pl.* =klänge, 1) echo *n.*, odgłos *m.*, oddźwięk *m.*, dźwięk przeciągły, podźwięk *m.*; (obraz.) wspomnienie *n.*

Na'ch=klappen, *vn.* (sein) przyjść za późno, po wszystkiemu.

Na'ch=klatſchen, *va.* (haben) jmndm etw. — pleść co za kim, powtarzać czyje plotki.

Na'ch=klettern, **Na'ch=klimmen**, *vn.* klimme, klimmſt, klimmt, klomm nach, bin nachgeklommen, leźć, drapać się za kim.

Na'ch=klingen, *vn.* klinge, klingſt, klingt, klang nach, habe nachgeklungen, podźwięk, dźwięk, odgłos wydawać, brzmieć.

Na'ch=kochen, *va.* (haben) ugotować później, potem, jeszcze; dogotować co (co nie było odrazu dobrze zgotowane).

Na'ch=kollern, *vn.* (sein) jmndm — (s)toczyć się za kim.

Na'chkomme, *sm.* =n, *pl.* =n, potomek *m.*; następca *m.*; die =n, *pl.* potomkowie *pl.*, potomstwo *n.*; potomność *f.*; = Nachwelt; ohne =n ſterben umrzeć bezpotomnie.

Na'ch=kommen, *vn.* komme, kommſt, kommt, kam nach, bin nachgekommen, 1) przyjść później, potem; jmndm — iść za kim, przyjść za kim; 2) jmndm in einer Arbeit nicht — können nie módz (za kim) komu zdążyć w robocie, nie módz tak prędko pracować jak on; jmndm — dogonić kogo, dotrzymać komu kroku; 3) einer Sache — wykony-

wać, wykonać co; wykryć co = hinter etw. kommen; ſeiner Pflicht, Schuldigkeit — dopełnić powinności, spełnić zobowiązanie; einem Befehle — wykonać, spełnić rozkaz; einem Verſprechen — dotrzymać przyrzeczenia, uiścić się w słowie.

Na'chkommenſchaft, *sf.* potomstwo *n.*, potomkowie *pl.*; potomność *f.*; = Nachwelt.

Na'chkömmling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, potomek *m.*

Na'ch-können, *vn.* kann, kannſt, kann, konnte nach, habe nachgekonnt znaczy tyle co: nachkommen, nachfahren i t. p. können módz iść, jechać i t. p. za kim; ich kann dir nicht nach nie zdążę za tobą, tobie, nie dotrzymam tobie kroku.

Na'chkoſt, *sf.* zakąska *f.*, owoce *pl.*, deser *m.*, wety *pl.*

Na'chkoſten, *s. pl.* koszta *pl.*, wydatki późniejsze, dodatkowe.

Na'chkrankheit, *sf. pl.* -en, dolegliwości pozostałe po jakiej chorobie.

Na'ch-kriechen, *vn.* kriecheſ, kriechſt, kriecht, kroch nach, bin nachgekrochen, jmndm — czołgać się, wlec się, leźć, szłapać z tyłu za kim.

Na'ch-kriegen, *va.* (haben) obacz nachbekommen.

Na'chkunft, *sf.* 1) późniejsze przybycie (rzadko używ.); 2) potomstwo *n.*

Na'ch-künſteln, *va.* (haben) naśladować, podrobić kunsztownie.

Na'chkur, *sf. pl.* -en, doleczanie *n.*, zakończenie *n.* kuracyi.

Na'ch-lallen, *va.* (haben) powtarzać jąkając się.

Na'chlaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -läſſe, 1) pozostałość *f.*, puścizna *f.*, dziedzictwo *n.*, spadek *m.*; zapis *m.* = Vermächtniß; 2) pofolgowanie *n.*, folga *f.*, ulga *f.*, zmniejszenie *n.*; 3) ustanek *m.*, przestanek *m.*, przerwa *f.*; ohne — arbeiten pracować bez przerwy, bezustannie; 4) rabat *m.* (handel), opust *m.*; opust przewozowego, obniżka *f.* (= Refaktie, kolejnictwo); 5) przebaczenie *n.*, darowanie *n.* winy; rozgrzeszenie *n.*

Na'ch-laſſen, laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ nach, habe nachgelaſſen, I. *va.* 1) pozostawiać, pozostawić po sobie; dieſer Wein läßt keinen Fleck nach to wino nie pozostawia po sobie plam; 2) pozwolić, dać komu iść z tyłu; puścić, wpuścić kogo potem; Waſſer — przypuścić wody; 3) pozostawić po sobie, przekazać w spadku, zapisać; das nachgelaſſene Vermögen spuścizna *f.*, spadek *m.*, dziedzictwo *n.*; 3) die nachgelaſſenen Erben, die Nachgelaſſenen (pozostali) spadkobiercy *pl.*; nachgelaſſenes Werk dzieło pośmiertne; 4) zwalniać, zwolnić, popuszczać, popuścić; ulgę sprawić, ulżyć; das Seil, die Zügel — popuścić liny, cugli; jmndm an der Strafe — zwolnić komu karę, darować część kary; Sünden — rozgrzeszać, rozgrzeszyć; 5) upuszczać, upuścić, ustąpić; etw. vom Preiſe, von, an einer Forderung — nieco z ceny, z należytości (pretensyi) upuścić; ich kann von dieſen Anſätzen nichts — nie mogę nic upuścić z tych cen, z tych warunków; II. *vn.* 1) o rzeczach: zwolnieć, ustać, ustawać, sfolgować, uśmierzyć się, zmniejszyć się; der Regen, der Wind läßt nach deszcz, wicher ustaje; der Froſt hat nachgelaſſen mróz sfolgował, popuścił; die Hitze läßt nach upał zmniejsza się; die Krankheit hat nachgelaſſen choroba przesiliła się; der Schmerz ließ nach ból uśmierzył się; 2) o osobach: ustawać, poprzestać, zaniechać czego, odstąpić (od) czego; im Laufe — zwolnić bieg; er läßt im Eifer nach albo ſein Eifer läßt nach ustaje w gorliwości, gorliwość jego słabnie; im Fleiße — opuszczać się; er hat von ſeiner früheren Strenge nachgelaſſen złagodził dawną swoją surowość; nachlaſſender *ppr.* i *adi.* Puls puls przerywany.

Na'chlaſſen, *sn.* -s, obacz Na'chlaſſung.

Na'chlaſſenſchaft, *sf. pl.* -en, majątek (po kim) pozostały, pozostałość *f.*, spuścizna *f.*

N'achläſſig, I. *adi.* niedbały, opieszały, niestaranny; nieuważny, obojętny; rozlazły; — im Kleiden niedbały, zaniedbany w stroju; II. *adv.* niedbale, opieszale, niestarannie; nieważnie, obojętnie, rozlaźle; — gekleidet niedbale ubrany; -es Gebaren opieszałość *f.*, nieostrożność *f.*

Na'chläſſigkeit, *sf.* niedbalstwo *n.*, niedbałość *f.*, opieszałość *f.*; nieostrożność *f.*

Na'chlaſſung, *sf. pl.* -en, zwolnienie *n.*, ustanie *n.*, zmniejszenie *n.*, opust *m.*

Na'chlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, 1) biegnięcie *n.* za kim, za czem; 2) druga wódka.

Na'ch-laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief nach, bin nachgelaufen, 1) biegać, biedz za kim, za czem, uganiać się, ubiegać się o co; den Mädchen — biegać za dziewczętami; 2) o płynach: spływać, płynąć, bieżeć; der Branntwein, der nachläuft wódka później pędzona.

Na'chlaut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pogłos *m.*

Na'ch-leben, *vn.* (haben) 1) żyć podług czego, stosownie do czego; den Geſetzen — żyć jak ustawy każą, przestrzegać w życiu ustawy; 2) przeżyć.

Na'chleben, *sn.* -s, życie późniejsze; ostatek *m.*, schyłek *m.* życia.

Na'chlebende(r), *sm.* -n, *pl.* -n, pozostały *m.* po kim zmarłym.

Na'ch-legen, *va.* (haben) dodać, dołożyć, dokładać; Holz — dołożyć drwa na ogień, do ognia.

Na'ch-leiern, *vn.* (haben) jmndm — brzdąkać, dudlić, piszczeć za kim; mechanicznie robić to, co drugi robi.

Na'ch-leiſten, *va.* (haben) świadczyć, uiścić się z czego później.

Na'ch=lernen, *va.* (haben) potem się (na)uczyć, douczyć się, uzupełnić braki w nauce.

Na'chlese, *sf. pl.* =n, pokłosie *n.*, zbieranie *n.* ostatków (o zbożu); powinobranie *n.* (zbieranie reszty winogron).

Na'ch=lesen, *va.* (haben) 1) resztę zbierać; 2) czytać, odczytywać, odczytać, przeczytać, sprawdzić przez czytanie; czytać za kim (t. j. powtarzając, co ktoś odczytuje), czytać z kim.

Na'ch=leuchten, *vn.* (haben) jmndm — świecić (idąc, stojąc) za kim.

Na'ch=liefern, *va.* (haben) dostawiać, dostawić, dostarczyć później, dostawić reszty.

Na'chlieferu, *sn.* =s, **Na'ch=lieferung**, *sf. pl.* =en, późniejsza dostawa, późniejsze dostarczenie; uzupełnienie *n.* dostawy.

Na'ch=machen, *va.* (haben) naśladować kogo, co; kopiować; podrabiać, fałszować; jmndm — przedrzeźniać się komu; es jmndm — naśladować kogo; jmnds Stimme — udawać czyj głos; 2) **nachgemacht**, *pp.* i *adi.* naśladowany, podrobiony, sfałszowany; =er Wechsel weksel fałszywy, podrobiony; =e Unterschrift podpis fałszywy; =er Schlüssel klucz dorobiony; =e Perlen perły imitowane, nieprawdziwe.

Na'chmachen, *sn.* =s, **Na'ch=machung**, *sf. pl.* =en, naśladowanie *n.*, imitacya *f.*, kopia *f.*; podrobienie *n.*, falsyfikat *m.*

Na'chmahd, *sf.* druga kośba; potraw *m.*

Na'ch=malen, *va.* (haben) 1) jmndm — naśladować czyj sposób malowania; ein Gemälde — odmalować, przemalować z obrazu, wymalować podług obrazu; 2) odnawiać, odnowić obraz, malowidło.

Na'chmaler, *sm.* =s, *pl.* —, kopista *m.* obrazów.

Na'chmalig, *adi.* późniejszy.

Na'chmals, *adv.* potem, później, następnie.

Na'chmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, następca *m.*; żyrant następny, późniejszy.

Na'ch=marſchieren, *vn.* (ſein) maszerować z tyłu, za kim.

Na'chmehl, *sn.* =(e)s, druga mąka.

Na'chmeſſe, *sf. pl.* =n, 1) druga msza; 2) koniec *m.* jarmarku.

Na'ch=meſſen, *vn.* meſſe, miſſeſt i mißt, miß, maß nach, habe nachgemeſſen, mierzyć, wymierzyć, przemierzyć; raz jeszcze mierzyć dla sprawdzenia miary rzeczywistej.

Na'chmittag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, popołudnie *n.*; am — po południu *n.*; Anfang des =(e)s przypopołudnie *n.*

Na'chmittägig, **na'chmittäglich**, *adi.* popołudniowy.

Na'chmittags, *adv.* popołudniu.

Na'chmittags=, *adi.* popołudniowy.

Na'chmittagsgottesdienſt, *sm.* =(e)s, **Na'chmittagskirche**, *sf.* nabożeństwo popołudniowe, nieszpory *pl.*

Na'chmittagspredigt, *sf. pl.* =en, kazanie popołudniowe.

Na'chmittagsruhe, *sf.*, **Na'chmittagsſchlaf**, *sm.* =(e)s, **Na'chmittagsſchläfchen**, *sn.* =s, odpoczynek popołudniowy, drzemka popołudniowa.

Na'chmittagszeit, *sf.* czas popołudniowy, popołudnie *n.*

Na'ch=modeln, *va.* (haben) modelować, wyrabiać podług wzoru.

Na'ch=mögen, *vn.* mag, magſt, mag, möchte nach, habe nachgemocht, skrócenie zamiast: nachgehen, nachfahren, nachreiten i t. p. mögen chcieć iść, jechać, jechać wierzchem i t. p. potem, później, za kim, z tyłu.

Na'chmünzer, *sm.* =s, *pl.* —, fałszerz *m.* monet.

Na'ch=müſſen, *vn.* muß, mußt, muß, mußte nach, habe nachgemußt, musieć stąpać, iść, jechać i t. d. później, potem, za kim, z tyłu.

Na'chnahme, *sf. pl.* =n, pobranie *n.*, zaliczenie *n.*; — im vorhinein zaliczka *f.* = Vorſchuß.

Na'chnahmeauflaſſung, *sf. pl.* =en, cofnięcie *n.* zaliczenia, zwolnienie *n.* z zaliczki.

Na'chnahmebegleitſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kwit zaliczeniowy, karta powziętna, powziętna *f.*

Na'chnahmebetrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, kwota *f.*, suma *f.* zaliczki, zaliczka *f.*

Na'chnahmebuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* zaliczek, księga powziątków, księga pobrań.

Na'chnahmeprovision, *sf. pl.* =en, zaliczkowe *n.*

Na'chnahmeregiſter, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Nachnahmeregiſterbuch.

Na'chnahmeſendung, *sf. pl.* =en, przesyłka *f.*, posyłka *f.* za pobraniem.

Na'ch=nehmen, *va.* nehme, nimmſt, nimmt, nahm nach, habe nachgenommen, 1) wziąć później, potem, dobrać więcej; 2) ściągać przy wysyłce (towaru) należytość.

Na'ch=ordnen, *va.* (haben) ustawić, umieścić na drugiem, na pośledniem miejscu.

Na'ch=pfeifen, pfeife, pfeifſt, pfeift, pfiff nach, habe nachgepfiffen, *vn.* powtarzać gwiżdżąc, naśladować gwiżdżąc; II. *va.* eine Arie — gwizdać aryę; jmndm — naśladować czyje gwizdanie; ich kann nun meinem Gelde — pieniądze moje stracone, mogę je szukać.

Na'ch=pflanzen, *va.* (haben) zasadzić później, potem; uzupełniać, uzupełnić drzewostan nowemi drzewkami.

Na'ch=pfropfen, *va.* (haben) później (za)szczepić drzewka.

Na'ch=pinſeln, *va.* (haben) obacz Nachmalen.

Na'chplapperer, *sm.* =s, *pl.* —, paplacz *m.*, papuga *f.* (przenośnie).

Na'ch=plappern, *va.* (haben) paplać, pleść, powtarzać za kim mechanicznie; jak papuga, mówić pacierz za panią matką.

Na'chplauderer, *sm.* obacz Nachplapperer.

Na'ch-plaudern, *va.* (haben) obacz Nachplappern.

Na'ch-polieren, *va.* (haben) pociągnąć na nowo pokostem.

Na'ch-poltern, *vn.* (sein) stąpać, iść za kim hałaśliwie, iść za kim pomrukując.

Na'chporto, *sn.* -s, *pl.* -ti i -s, porto *n.*, portoryum dodatkowe, opłata pocztowa dodatkowa, uzupełniająca.

Na'ch-prägen, *vn.* (haben) 1) odbijać, wybijać później; noch Geld — wybić jeszcze monety; 2) odbijać, odbić według wzoru; imitować, podrabiać, fałszować.

Na'chprobe, *sf. pl.* -n, przeciwpróba *f.*

Na'ch-prüfen, *va.* (haben) 1) egzaminować kogo powtórnie, powtarzać, poprawiać z kim egzamin, odbywać, odbyć z kim egzamin poprawczy, poprawkę; 2) rewidować, przezierać, przeglądać, przetrząsać.

Na'chprüfung, *sf. pl.* -en, 1) egzamin poprawczy, poprawka *f.*; 2) rewizya *f.*, przegląd *m.*

Na'ch-quellen, *vn.* quelle, quillſt, quillt, quoll nach, bin nachgequollen, tryskać, płynąć jeszcze, później.

Na'chrangszug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg podrzędny (kolejn.).

Na'ch-rasen, *vn.* (sein) jmndm — jak szalony ścigać kogo, wrzeszczeć za kim.

Na'ch-rasseln, *vn.* 1) (haben) zaszczęknąć, szczękać potem, szczęk wydawać; 2) (sein) z łoskotem dążyć z tyłu za kim, za czem.

Na'chraum, *sm.* -(e)s, zrąb *m.*, pnie *pl.* po wycięciu drzew pozostałe.

Na'ch-räumen, *vn.* (haben) sprzątać, porządkować po raz drugi; posprzątać, uprzątnąć resztę później.

Na'ch-rechnen, *va.* (haben) rachować, porachować, przeliczać, przeliczyć; jeszcze raz liczyć, sprawdzać rachunek; dodać do rachunku; rachować za kim, wraz z kim.

Na'chrechner, *sm.* -s, *pl.* —, kalkulator *m.*, sprawdzający *m.* rachunki, rewident *m.*

Na'chrechnung, *sf. pl.* -en, liczenie *n.*, rachowanie *n.*; późniejsze obliczanie; sprawdzanie *n.* rachunków; liczenie *n.* po kim, wraz z kim.

Na'chrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo późniejsze, pośledniejsze; prawo zastrzeżone.

Na'chrede, *sf. pl.* -n, 1) epilog *m.*, domówienie *n.*, słowo końcowe, zakończenie *n.*; 2) replika *f.*, głos powtórny powoda (prawo); 3) obmowa *f.*, obmowisko *n.*; üble — osława *f.*; jmndn in üble — bringen wystawić kogo na obmowę, spotwarzyć, osławić kogo; in üble — kommen dostać się na języki, osławić się.

Na'ch-reden, *va.* (haben) 1) mówić za kim, powtarzać po kim, powtarzać coś słyszanego; 2) jmndm etw. — mówić co o kim (poza oczy); jmndm Übles — obmawiać, obmówić, obgadywać, obgadać kogo; ſo etw. möchte ich mir nicht — laſſen nie chciałbym, by o mnie coś podobnego mówiono.

Na'chreder, *sm.* -s, *pl.* —, obmowca *m.*

Na'chredner, *sm.* -s, *pl.* —, mowca następujący, mowca przemawiający po innych.

Na'ch-reichen, 1) *va.* (haben) podać co komu oddalającemu się, podać później; 2) *vn.* (haben) starczyć jeszcze dłużej, na później.

Na'ch-reifen, *vn.* (sein) później dojrzewać (po zebraniu).

Na'chreiſe, *sf. pl.* -n, podróż *f.* za kim.

Na'ch-reiſen, *vn.* (sein) jmndm — jechać za kim, puścić się za kim w podróż; gonić kogo (w podróży).

Na'ch-reißen, reiße, reißeſt i reißt, reißt, riß nach, nachgeriſſen, 1) *vn.* (sein) rozdzierać się, drzeć się coraz więcej; 2) *va.* (haben) porywać, porwać, ze sobą, za sobą; 3) rysować, szkicować ołówkiem.

Na'ch-reiten, *vn.* reite, reiteſt, reitet, ritt nach, bin nachgeritten, z tyłu jechać konno, wierzchem; jmndm — jeździć, jechać wierzchem za kim, pędzić na koniu za kim.

Na'ch-rennen, *vn.* renne, rennſt, rennt, rannte nach, bin nachgerannt, gonić, biedz z tyłu; jmndm — pędzić za kim; (obraz.) ich werde ihm nicht — nie będę ubiegać się o jego względy.

Na'chreue, *sf.* żal *m.* po niewczasie.

Na'chricht, *sf. pl.* -en, wiadomość *f.*, wieść *f.*; sprawozdanie *n.*; znak *m.* = Wink; przestroga *f.* = Warnung; informacya *f.*; — geben uwiadamiać, uwiadomić, zawiadomić, dać znać; -en, aus dem Auslande wiadomości, nowiny z zagranicy; -en einziehen über etw. zasięgać wiadomości, informacyi o czem; dies zur — to do zastosowania się; zur —! do wiadomości! ich laſſe es mir zur — dienen przyjmuję do wiadomości.

Na'chrichtendienſt, *sm.* -es, służba *f.* rekognoskowania (wojskow.).

Na'chrichter, *sm.* -s, *pl.* —, wykonawca *m.* kary (śmierci), kat *m.*

Na'chrichtgeber, *sm.* -s, *pl.* —, uwiadamiacz *m.*, informator *m.*

Na'chrichtlich, *adi.* służący do uwiadomienia; *adv.* dla wiadomości; za uwiadomieniem, stosownie do wiadomości przesłanej.

Na'ch-riechen, *vn.* rieche, riechſt, riecht, roch nach, habe nachgerochen, wydawać jaki zapach potem, później.

Na'ch-rieſeln, *vn.* (sein) płynąć zwolna za czem, ku czemu.

Na'ch-ringen, *vn.* ringe, ringſt, ringt, rang nach, habe nachgerungen, einer Sache — usilnie ubiegać się o co.

Na'ch-rinnen, *vn.* (sein) ob. nachfließen.

Na'ch-rollen, *vn.* 1) (haben) toczyć za kim, za czem; 2) (sein) toczyć się za czem.

Na'ch=rücken, I. *va.* (haben) posuwać, posunąć dalej, naprzód; II. *vn.* (ſein) jmndm — posuwać się, posunąć się za kim, ruszyć za kim; dem Feinde — ruszyć, posunąć się za nieprzyjacielem; in eine höhere Stelle — posunąć się na wyższe stanowisko, awansować.

Na'ch=rudern, *vn.* (ſein) za kim, z tyłu wiosłować.

Na'chruf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) nawoływanie *n.* za kim; 2) nekrolog *m.*; 3) słowa pośmiertne, pamięć *f.* (o zmarłym).

Na'ch=rufen, rufe, rufſt, ruft, rief nach, habe nachgerufen, 1) *vn.* jmndm — wołać za kim, nawoływać oddalającego się; 2) *va.* jmndm etw. — wołać co za oddalającym się.

Na'chruhm, *sm.* =(e)s, sława pośmiertna, wiekopomność *f.*

Na'ch=rühmen, *va.* (haben) chwalić; jmndm etw. — z chlubą co o kim mówić; das muß man ihm — na jego pochwałę powiedzieć to trzeba, trzeba mu w tem oddać pochwałę, to trzeba mu przyznać.

Na'ch=ſagen, *va.* (haben) 1) obacz Nachreden; 2) jmndm etw. zum Ruhme — obacz Nachrühmen.

Na'ch=ſalzen, *va.* (haben) dosalać, dosolić.

Na'ch=ſammeln, *va.* (haben) zbierać, zebrać później, dozbierać.

Na'chſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, zdanie następne, następnik *m.*

Na'ch=ſchaffen, I. *va.* ſchaffe, ſchafft, ſchafft, ſchuf nach, habe nachgeſchaffen, 1) tworzyć później, potem; 2) jmndm etw. — tworzyć na wzór czyjego dzieła; II. *va.* ſchaffte nach, habe nachgeſchafft, sprawić, kupić, nabyć potem, później, dokupić; jmndm etw. — posłać co za kim, dostawić co komu później.

Na'chſchall, *sm.* =(e)s, dźwięk później słyszeć się dający, odgłos *m.* dźwięku.

Na'ch=ſcharren, *vn.* (haben) grzebać tam i sam; einem Schatze — grzebać za skarbem, szukać skarbu grzebiąc.

Na'ch=ſchauen, *vn.* (haben) 1) jmndm — patrzeć za kim oddalającym się; 2) zajrzeć, przeglądać, przeglądnąć.

Na'chſchein, *sm.* =(e)s, światło pozostałe, blask pozostały.

Nach'ſchicht, *sf.* *pl.* =en, szychta nadzwyczajna, praca nadzwyczajna górników.

Na'ch=ſchicken, *va.* (haben) etw. — posłać później; jmndm ſein Gepäck — posyłać, posłać za kim pakunek; jmndm Späher — posłać, puścić za kim szpiegów.

Na'ch=ſchieben, *va.* ſchiebe, ſchiebſt, ſchiebt, ſchob nach, habe nachgeſchoben, z tyłu popychać, popchać, popchać naprzód.

Na'ch=ſchießen, ſchieße, ſchießeſt i ſchießt, ſchießt, ſchoß nach, habe nachgeſchoſſen, I. *va.* 1) jmndm eine Kugel — kulą strzelić za kim; 2) w handlu: Gelder — naddawać, naddać pieniądze; den Reſt einer Summe — dopłacić resztę sumy; II. *vn.* 1) strzelać z tyłu za kim oddalającym się; 2) jmndm, einer Sache — puścić się, polecieć szybko za kim, za czem, wytrysnąć, płynąć szybko za kim, za czem; 3) wypuszczać liście, gałęzie.

Na'ch=ſchiffen, I. *vn.* (ſein) jmndm — płynąć za kim, ścigać kogo na wodzie; II. *va.* (haben) wysyłać, wysłać później wodą, drogą wodną.

Na'ch=ſchimpfen, *vn.* (haben) jmndm — lżyć odchodzącego, za odchodzącym obelgi rzucać, ścigać kogo obelżywemi słowy.

Na'chſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, 1) późniejsze uderzenie; 2) nuta przyczepna, dopełniająca (muzyka).

Na'chſchlagebuch, **Na'ch=ſchlagewerk**, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, =werke, poradnik *m.*, encyklopedya *f.*

Na'ch=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug nach, habe nachgeſchlagen, I. *va.* 1) uderzyć po kim; eine Note — nutę uderzyć, wybić, wziąć po innej; 2) podrabiać, fałszować (pieniądze); = nachprägen; 3) ein Wort, eine Stelle in einem Buche — szukać słowa, ustępu w książce; porównywać, sprawdzać; ein Buch — otworzyć książkę (aby wyszukać w niej jakiś ustęp); II. *vn.* 1) in einem Buche — otworzyć książkę, (aby wyszukać, sprawdzić jaki ustęp); 2) dem Erze — szukać kruszcu (górn.); 3) wrodzić się, wdać się w kogo; = Nacharten.

Na'ch=ſchlängeln, ſich —, *vr.* (haben) wężykowato dążyć, biedz, płynąć, snuć się za czem.

Na'ch=ſchleichen, *vn.* ſchleiche, ſchleichſt, ſchleicht, ſchlich nach, bin nachgeſchlichen, jmndm — cichaczem leźć, iść, skradać się za kim, ukradkiem za kim łazić; jmndm ſpähend — łazić za kim szpiegując go; ſich —, *vr.* wślizgnąć się, cichaczem wsunąć się, ukradkiem wejść.

Na'ch=ſchlendern, *vn.* (ſein) jmndm — szłapać, łazić, wlec się za kim.

Na'ch=ſchleifen, *va.* (haben) I. ſchleife, ſchleifſt, ſchleift, ſchliff nach, habe nachgeſchliffen, (na)ostrzyć raz jeszcze, powtórnie; II. ſchleifte nach, nachgeſchleift, włóczyć, wlec za sobą; ein Bein — wlec za sobą nogę.

Na'ch=ſchleppen, I. *va.* i *vn.* ſich —, *vr.* (haben) włóczyć, wlec za sobą; ſich mühſam — wlec się (za kim z tyłu) z mozołem, z natężeniem.

Na'ch=ſchleudern, *va.* (haben) jmndm etw. — rzucić co za kim.

Na'chſchlüſſel, *sm.* =s, *pl.* —, klucz dorabiany; wytrych *m.*

Na'chſchmack, *sm.* obacz Nachgeſchmack.

Na'ch=ſchmecken, *vn.* (haben) zostawiać, zostawić, posmak w ustach.

Na'ch=ſchmelzen, ſchmelze,

ſchmilzt, ſchmilzt, ſchmolz nach, nachgeſchmolzen, 1) *va.* (habe) topić później, dotapiać, dotopić jeszcze; 2) *vn.* (ſein) później się topić.

Na'chſchmerz, *sm.* obacz Nachweh.

Na'ch=ſchmerzen, *vn.* (haben) później boleć.

Na'ch=ſchmieren, *va.* i *vn.* (haben) 1) (po)smarować ponownie, drugi raz; 2) jmndm etw. — źle kopiować, namalować, nasmarować według czyjegoś wzoru.

Na'ch=ſchneiden, *va.* ſchneide, ſchneideſt, ſchneidet, ſchnitt nach, habe nachgeſchnitten, 1) noch Brot — przykrajać jeszcze chleba, ukroić z drugiego bochenka; 2) jmndm etw. — krajać, wykrawać, przykroić co na wzór czyj.

Na'chſchnitt, *sm.* obacz Nachernte.

Na'ch=ſchreiben, *va.* i *vn.* ſchreibe, ſchreibſt, ſchreibt, ſchrieb nach, habe nachgeſchrieben, 1) pisać za mówiącym; einen Vortrag — spisywać, spisać wykład; 2) pisać podług wzoru; 3) pisać, napisać później; in einem Briefe — dopisać w liście, do listu; jmndm — pisać do kogo po tegoż oddaleniu się; 4) jmndm — naśladować, podrabiać czyje pismo, czyj podpis; 5) przepisywać, wypisywać, odpisywać, odpisać, kopiować, popełnić plagiat; = Ab-, aus=ſchreiben.

Na'chſchreiber, *sm.* =s, *pl.* —, piszący *m.* za mówiącym; stenograf *m.*; piszący podług wzoru; naśladowca *m.* obcego pisma; przepisywacz *m.*, wypisywacz *m.*, kopista *m.*; plagiator *m.*

Na'chſchreien, *va.* i *vn.* ſchreie, ſchreiſt, ſchreit, ſchrie nach, habe nachgeſchrien, jmndm — krzyczeć za oddalającym się, donośnym głosem wołać za kim; naśladować czyj głos.

Na'chſchrift, *sf.* *pl.* =en, 1) pisanie *n.* za mówiącym; 2) kopia *f.*, przepis *m.*; 3) pismo podrobione, naśladowane; 4) (in einem Briefe) dopis *m.*, dopisek *m.* (w liście).

Na'chſchriftlich, *adi.* dopisany; *adv.* w dopisku, dopiskiem.

Na'chſchub, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchübe, 1) powtórna, następna posyłka; powtórny rzut; dodatek *m.*; 2) zastępca *m.* w grze; 3) wojsko rezerwowe, wysyłane dla uzupełniania szeregów przednich.

Na'chſchur, *sf.* *pl.* =en, powtórne postrzyżyny.

Na'ch=ſchüren, *vn.* (haben) rozżarzać ponownie, grzebać ponownie w ogniu.

Na'chſchuß, *sm.* =ſchuſſes, *pl.* =ſchüſſe, 1) dopłata *f.* (reszty); 2) strzał późniejszy, strzał jeszcze się komu należący; 3) nowa, spóźniona latorośl, gałązka *f.*; 4) bochenki chleba wsadzane do pieca po upieczeniu innych.

Na'chſchußverbindlichkeit, *sf.* *pl.* =en, zobowiązanie *n.* (do) dopłaty.

Na'ch=ſchütten, *va.* (haben) dosypać jeszcze, przylać, dolać; dodać.

Na'chſchwaden, *sm.* =s, czad *m.* (metalurgia).

Na'chſchwarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwärme, drugi rój pszczół, drugan *m.*, powtórki *pl.*

Na'ch=ſchwärmen, *va.* (haben) roić się po raz drugi.

Na'ch=ſchwatzen, *vn.* (haben) obacz Nachplappern.

Na'ch=ſchweben, *vn.* (ſein) einer Sache — unosząc się w powietrzu ścigać co, dążyć za jaką rzeczą.

Na'ch=ſchwellen, *vn.* ſchwelle, ſchwillſt, ſchwillt, ſchwoll nach, bin nachgeſchwollen, później napuchnąć, nabrzmieć, wezbrać.

Na'ch=ſchwimmen, *vn.* ſchwimme, ſchwimmſt, ſchwimmt, ſchwamm nach, habe nachgeſchwommen, płynąć z tyłu, za kim.

Na'ch=ſchwingen, ſchwinge, ſchwingſt, ſchwingt, ſchwang nach, habe nachgeſchwungen, 1) *va.* jmndm etw. — machnąć, machać czem za kim; 2) drgać potem, jeszcze; 3) ſich —, *vr.* poruszać się z tyłu, za kim.

Na'ch=ſchwören, *vn.* ſchwöre, ſchwörſt, ſchwört, ſchwur i ſchwor nach, habe nachgeſchworen, przysięgać, przysiądz po kim, za kim; powtarzać, powtórzyć przysięgę.

Na'chſchwung, *sm.* =(e)s, wzniesienie *n.* się szybkie za kim, za czem.

Na'chſchwur, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwüre, późniejsza przysięga; powtórzenie *n.* przysięgi.

Na'ch=ſegeln, *vn.* (ſein) z tyłu płynąć (żaglowcem), płynąć za kim.

Na'ch=ſehen, ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah nach, habe nachgeſehen, I. *vn.* 1) jmndm — patrzeć za kim, na kogo oddalającego się; 2) zobaczyć, spojrzeć, zajrzeć; uważać; ſieh nach, wer da iſt zobacz kto jest; ſieh nach, daß es getan iſt uważaj, by się stało; in einem Buche — zajrzeć do książki, szukać w książce; 3) er hat die Gelegenheit nicht benützt, nun mag er — nie korzystał ze sposobności, niech teraz za nią patrzy (kiedy uleciała); II. *va.* 1) obaczyć co, przeglądać, przejrzeć (dla przekonania się), sprawdzać, badać; die Rechnung — zajrzeć w rachunek, rewidować rachunek; ſeine Beſtände, Vorräte — spisywać, sporządzać inwentarz; 2) jmndm etw. — przepuścić, wybaczyć komu co, nie brać komu za złe, pobłażać, patrzeć przez palce, przez szpary; die Strafe — darować karę, ułaskawić.

Na'chſehen, *sn.* =s, 1) patrzenie *n.* na co, za czem; przeglądanie *n.* czego, rewizya *f.*, sprawdzanie *n.*, badanie *n.*; 2) das (leere) — (nichts als das —) haben nic nie dostać, odejść z kwitkiem, z próżnemi rękami, doznać zawodu.

Na'ch=ſenden, *va.* ſende, ſendeſt, ſendet, ſandte und ſendete nach, habe nachgeſandt

und nachgeſendet; obacz Nachſchicken.

Na'ch=ſetzen, I. *va.* (haben) 1) kłaść w tyle, później, potem; 2) obacz nachpflanzen; 3) ponowić wstawkę, wstawić na nowo (w grze); 4) dodać, złożyć wiersz dodatkowy (drukarstwo); 5) einen Erben — podstawić dziedzica; 6) postponować, upośledzać, upośledzić; mniej cenić; II. *vn.* (haben) jmndm — gonić, ścigać kogo, puścić się w pogoń za kim.

Na'ch=ſetzen, *sn.* -s, **Na'ch=ſetzung**, *sf.* 1) umieszczenie *n.* w tyle; 2) postponowanie *n.*, lekceważenie *n.*, niecenienie *n.*; 3) pogoń *f.*, pościg *m.*, ściganie *n.*

Na'ch=ſeufzen, *vn.* (haben) jmndm — wzdychać za kim.

Na'ch=ſein, *vn.* (ſein) zamiast nachgegangen, nachgefahren i t. p. ſein; ſie ſind uns nach poszli za nami.

Na'chſicht, *sf.* 1) zajrzenie *n.* do czego, przeglądanie *n.*, rewidowanie *n.*, przegląd *m.*, rewizya *f.*; Vorſicht iſt beſſer als — lepiej rzecz zbadać wprzód niż potem; 2) wzgląd *m.*, pobłażanie *n.*, wyrozumiałość *f.*, wyrozumienie *n.*, pobłażliwość *f.*; dylata *f.*, dylacya *f.*, odroczenie *n.*, odwłoka *f.* (handel); — einer Strafe darowanie *n.* kary, ułaskawienie *n.*; — mit jmndm albo gegen jmndn haben, gegen jmndn üben mieć dla kogo wzgląd, być wobec kogo wyrozumiałym, pobłażać, przepuścić komu; mit jmnds Fehlern — haben pobłażać czyim wadom; ich bitte um gütige — proszę o łaskawe względy; — mit einem Schuldner haben zezwolić dłużnikowi na odwłokę; ohne — gegen jmndn vorgehen postępować przeciw komu bezwzględnie, surowo.

Na'chſichtig, *adi.* względny, pobłażający, pobłażliwy, wyrozumiały; — ſein pobłażać, patrzeć przez palce; *adv.* względnie, pobłażliwie, wyrozumiale.

Na'chſichtigkeit, *sf.* pobłażliwość *f.*

Na'chſichtslos, *adv.* bezwzględnie, surowo.

Na'chſichtstage, *sm. pl.* dnie *pl.*, czas *m.* odwłoki (handel).

Na'chſichtsvoll, *adi.* pobłażający, pobłażliwy, łaskawy, względny; *adv.* pobłażliwie, łaskawie, względnie.

Na'ch=ſickern, *vn.* (ſein) przeciekać, ciec jeszcze, później.

Na'ch=ſieden, *va.* (haben) powtórnie, później (prze)siać.

Na'chſieden, *va.* ſiede, ſiedeſt, ſiedet, ſott nach, habe nachgeſotten, dowarzać, dowarzyć.

Na'chſilbe, *sf. pl.* -n, przyrostek *m.*

Na'ch=ſingen, ſinge, ſingſt, ſingt, ſang nach, habe nachgeſungen, I. *vn.* śpiewać za kim, zaśpiewać po kim; II. *va.* powtarzać, powtórzyć śpiew (śpiewając).

Na'ch=ſinken, *vn.* ſinke, ſinkſt, ſinkt, ſank nach, bin nachgeſunken, upaść, opaść potem, z tyłu za czem; usuwać się, usunąć się (o ziemi).

Na'ch=ſinnen, *va.* ſinne, ſinnſt, ſinnt, ſann nach, habe nachgeſonnen, über etw. — dumać, przemyśliwać, rozmyślać, zastanawiać się nad czem.

Na'chſinnend, *adi.* zadumany, zamyślony, pogrążony w myślach.

Na'ch=ſitzen, *vn.* ſitze, ſitzeſt, ſitzt, ſaß nach, bin nachgeſeſſen, siedzieć w tyle, za kim; zostać za karę w szkole poza godzinami nauki.

Na'chſitzen, *sn.* -s, areszt szkolny.

Na'chſommer, *sm.* -s, *pl.* —, polecie *n.*, schyłek *m.* lata.

Na'chſorge, *sf. pl.* -e, późniejszy kłopot; Vorſorge verhütet — kto się wprzód dobrze namyśli, nie ma potem kłopotu.

Na'ch=ſpähen, *vn.* (haben) szpiegować, śledzić; den Naturgeheimniſſen — badać tajniki natury, dochodzić tajników natury, zaciekać się nad tajnikami natury.

Na'chſpäher, *sm.* -s, *pl.* —, szpieg *m.*; badacz *m.*

Na'chſpähung, *sf. pl.* -en, szpiegostwo *n.*, śledzenie *n.*; badanie *n.*, dochodzenie *n.*, zaciekanie *n.* się.

Na'chſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zakończenie *n.*, sztuczka *f.*, farsa *f.* odegrana na zakończenie, epilog *m.*

Na'ch=ſpielen, *vn.* i *va.* (haben) 1) grać potem; 2) jmndm — grać za kim, powtarzać to, co kto gra, naśladować czyją grę, grać tak jak ktoś gra; 3) nach dem Gehör — grać ze słuchu; 4) zagrać ten sam kolor, taką samą kartę, jaką zagrał drugi.

Na'ch=ſpotten, *vn.* (haben) przedrzeźniać, drwić z kogo oddalającego się.

Nach=ſprechen, *va.* ſpreche, ſprichſt, ſpricht, ſprach nach, habe nachgeſprochen, jmndm etw. — powtarzać, powtórzyć co za kim.

Na'chſprecherei', *sf. pl.* -en, (mechaniczne, bezmyślne) powtarzanie słów czyich.

Na'ch=ſprengen, *vn.* (ſein) jmndm — puścić się za kim w cwał, cwałem (na koniu) pędzić za kim.

Na'ch=ſpringen, *vn.* ſpringe, ſpringſt, ſpringt, ſprang nach, bin nachgeſprungen, biegnąć, biedz z tyłu; jmndm — skoczyć za kim; ſpring ihm raſch nach skocz prędko za nim.

Na'ch=ſpülen, *va.* (haben) jeszcze raz wypłukać, popłukać.

Na'ch=ſpüren, *vn.* (haben) dem Wilde — tropić zwierza, szukać tropu, iść tropem zwierzyny; einer Sache — śledzić, badać rzecz, dochodzić rzeczy; heimlich — podpatrywać.

Na'chſpüren, *sn.* -s, **Na'chſpürung**, *sf. pl.* -en, tropienie *n.*; śledzenie *n.*, badanie *n.*, dochodzenie *n.*

Na'chſpürer, *sm.* -s, *pl.* —, tropiciel *m.*, śledziciel *m.*,

poszukiwacz *m.*, dochodziciel *m.*; szpieg *m.*

Nächst, *praep.* z *dat.*, po, obok, opodal, tuż, (tuż) przy; — der Schule blizko, w pobliżu, obok szkoły; er wohnt hier —an mieszka tu opodal; — den Eltern liebe ich dich am meiſten po rodzicach ciebie najbardziej kocham.

Na'ch=ſtammeln, *vn.* (haben) powtarzać, powtórzyć co jąkliwie.

Nächſtbe'ſte, *adi.* 1) najlepszy z następujących; 2) pierwszy lepszy; = der erſte beſte.

Nächſtbe'm, *adv.* 1) bezpośrednio, wkrótce; 2) zaraz potem, następnie; 3) oprócz tego.

Nä'chſte, I. *adi.* (*superlat.* od nahe) 1) najbliższy, bezpośredni; die — Stadt najbliższe miasto; unſere =n Verwandten nasi najbliżsi krewni; die =n Beziehungen najściślejsze stosunki; der — Weg najkrótsza droga; der — Zweck cel bezpośredni; die — Vergangenheit przeszłość bezpośrednia, niedaleka; das — Recht prawo najsilniejsze; 2) przyszły, następujący; die — (nächſtkommende) Woche przyszły tydzień; mit =m, des =n, =r Zeit, =r Tage tymi dniami, w tych dniach, wkrótce; bei =r Gelegenheit przy najbliższej, przy pierwszej sposobności; mit =r Poſt odwrotną pocztą; ſchon am =n Tage już na drugi dzień, nazajutrz; das —mal na drugi raz, najbliższym razem; die zwei =n Zeilen dwa następne wiersze; II. 1) **Nächſte(r),** *sm.* =ten, *pl.* =ten, bliźni *m.*; jeder iſt ſich ſelbſt der =e każdy sobie najbliższy, bliższa koszula ciała niż kaftan; du ſollſt deinen =n lieben wie dich ſelbſt kochaj bliźniego jak siebie samego; 2) **Nächſte(s),** *sn.* =ten, rzecz najbliższa, najpierwsza, najważniejsza; III. *adv.* 1) am =n najbliżej; dieſer Grund liegt am =n ten powód jest najbliższy, najważniejszy; unſere Eltern ſtehen uns am =n nasi rodzice są nam najbliżsi; 2) nächſtens wkrótce, w najbliższym czasie.

Na'ch=ſtechen, ſteche, ſtichſt, ſticht, ſtach nach, habe nachgeſtochen, I. *va.* wysztychować, wyryć co podług wzoru; II. *vn.* 1) jmndm — kłuć, pchnąć oddalającego się; 2) starszą zabić (w grze w karty); 3) spuścić się za górnikami (górn.); 4) wziąć dla próby kawałek, część z całości (handel).

Na'ch=ſtehen, *vn.* ſtehe, ſtehſt, ſteht, ſtand nach, habe i bin nachgeſtanden, 1) stać, następować po czem; 2) nachſtehend *adi.* poniżej stojący, następujący; die =den Worte następujące wyrazy; auf =de Weiſe w sposób następujący; =d verzeichnet niżej spisano; wie =d bemerkt jak poniżej zauważono; ich teile dir =d mit niniejszem donoszę ci; 3) jmndm an etw. albo in etw. — ustępować komu w czem, nie dorównywać, nie wyrównać komu w czem; być pośledniejszym, mieć mniej wagi, znaczenia; an Alter — być młodszym; an Rang — mieć niższy stopień.

Na'chſtehend, *adi.* i *adv.* 1) pośledni; 2) obacz Nachſtehen pod 2).

Na'ch=ſteigen, *vn.* ſteige, ſteigſt, ſteigt, ſtieg nach, bin nachgeſtiegen, jmndm — łazić, leźć, włazić (do góry), złazić (na dół) za kim.

Na'ch=ſtellen, 1) *va.* postawić, położyć co w tyle, potem; eine Uhr — cofnąć zegar; 2) *vn.* jmndm — zasadzać się, nastawać na kogo; prześladować kogo; den Vögeln — zasadzać się na ptaki; 3) *vr.* ſich — stawiać się do wojska w późniejszym terminie.

Na'chſteller, *sm.* =s, *pl.* —, prześladowca *m.*

Na'chſtellerin, *sf. pl.* =innen, prześladowczyni *f.*

Na'chſtelleriſch, *adi.* podstępny; *adv.* podstępnie.

Na'chſtellung, *sf. pl.* =en, **Na'chſtellen,** *sn.* =s, 1) ustawienie *n.* w tyle, ustawienie późniejsze; 2) późniejsze stawiennictwo, stawienie się do wojska; 3) zasadzka *f.*; prześladowanie *n.*

Nä'chſtenliebe, *sf.* miłość *f.*, bliźniego.

Nä'chſtens, *adv.* wkrótce, rychło, w najbliższym czasie.

Na'chſteuer, *sf. pl.* =n, dopłata *f.* poboru, podatek nadzwyczajny, podatek później nałożony.

Na'ch=ſteuern, *vn.* 1) (haben) uiścić dopłatę podatku, zapłacić nadzwyczajny podatek; zapłacić później podatek; 2) (ſein) sterować za kim, w tyle.

Nä'chſtfolgend, Nä'chſtkommend, *adi.* następujący, następny; der =e Tag dzień następny.

Na'ch=ſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kopia *f.* sztychu, rycina naśladowana.

Na'ch=ſticken, *va.* (haben) później wyszyć, wyhaftować, uzupełnić haft; wyhaftować według wzoru.

Na'ch=ſtiefeln, *vn.* (ſein) iść za kim (żartobliwie i w mowie prostackiej).

Na'ch=ſtimmen, 1) *va.* (haben) dostroić, poprawić strój instrumentu muzycznego; 2) *vn.* (haben) głosować po kim, później, powtórnie.

Nä'chſtkünftig, *adv.* w jak najkrótszym czasie.

Na'ch=ſtöbern, *vn.* (haben) szperać, gmerać, przeszukiwać.

Na'ch=ſtopfen, *va.* (haben) natkać bardziej, mocniej (n. p. fajkę); dodać jeszcze (tytoniu do fajki).

Na'ch=ſtoppeln, *vn.* (haben) pokłosić, resztki (kłosów) zbierać.

Na'chſtoppler, *sm.* =s, *pl.* —, zbieracz *m.* resztek (kłosów).

Na'chſtoß, *sm.* =es, *pl.* =ſtöße, powtórne pchnięcie, uderzenie; pchnięcie *n.* po odbiciu razu przeciwnika (szermierka).

Na'ch=ſtoßen, ſtoße, ſtößeſt i ſtößt, ſtößt, ſtieß nach,

habe nachgeſtoßen, I. *va.* 1) pchać, (po)pchnąć z tyłu; 2) utłuc jeszcze więcej (cukru, pieprzu i t. d.); II. *vn.* powtórnie pchnąć, uderzyć; pchnąć po odbiciu razu przeciwnika (szermierka).

Na'ch=ſtottern, I. *va.* (haben) etw. — jąkającym głosem powtarzać co (po kim); II. *vn.* (haben) jmndm — jąkać się za kim, naśladować czyje jąkanie.

Na'ch=ſtreben, *vn.* (haben) einem Dinge — piąć się, dążyć do czego, starać się, ubiegać się o co, uganiać się za czem; jmndm — starać się dosięgnąć kogo, wziąć sobie kogo za wzór, współzawodniczyć z kim.

Na'ch=ſtrecken, *va.* (haben) jmndm die Arme — wyciągać ręce za kim (oddalającym się).

Na'ch=ſtreuen, *va.* (haben) dosypać, dościelić, dosłać (np. słomy); jmndm Blumen — sypać za kim kwiaty.

Na'ch=ſtricken, I. *vn.* (haben) dokończyć pończochę lub inną robótkę na drutach; II. *va.* (haben) zrobić co na drutach podług wzoru.

Na'ch=ſtrömen, *vn.* (ſein) strumieniem płynąć potem, z tyłu; (przenośnie:) puścić się za kim tłumnie.

Na'ch=ſtürmen, *vn.* (ſein) 1) wzburzyć się, zerwać się później z gwałtownością; 2) jmndm — ruszyć, lecieć, puścić się za kim, ścigać kogo.

Na'chſturz, *sm.* =es, *pl.* =ſtürze, 1) zawalenie *n.* się w tył, w przepaść; 2) powtórna rewizya, powtórne sprawdzenie (handel).

Na'ch=ſtürzen, I. *vn.* (ſein) 1) jmndm, einer Sache — paść, upaść, wpaść, wypaść, zapaść, zawalić, zwalić się po kim, po czem; 2) jmndm — puścić, rzucić się za kim (w celu ścigania go); II. *va.* (haben) etw. — zwalić, strącić, (z)rzucić co po kim, po czem (w przepaść); noch ein Glas Wein — wlać w siebie duszkiem jeszcze jedną szklankę wina.

Nä'chſtvergangen, *adi.* bezpośrednio ubiegły, miniony; der =e Tag przeddzień *m.*

Nä'chſtvorhergehend, *adi.* bezpośrednio poprzedzający.

Na'ch=ſuchen, *va.* (haben) 1) szukać, poszukiwać; 2) bei jmndm um etw. — upraszać kogo o co, żądać co od kogo; wnieść do kogo podanie o co.

Na'chſuchen, *sn.* =s, **Na'ch=ſuchung**, *sf. pl.* =en, 1) poszukiwanie *n.*, przeszukanie *n.*; 2) prośba *f.*, podanie *n.*

Nachſucher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) poszukiwacz *m.*; 2) proszący *m.* o co.

Na'chſündflutlich, *adi.* popotopowy.

Nacht, *sf. pl.* Nächte, noc *f.*; zur — gehörig nocny; es iſt ſchon — już noc; es wird — noc nastaje, zapada; in der Nacht —, bei —, des =s w nocy, nocą, w nocnej porze; bei Anbruch der —, bei anbrechender — za nadejściem nocy; ſpät in der —, bei ſpäter — późno w noc; mitten in der — wśród nocy; bis ſpät in die — hinein do późnej nocy; über — przez noc; vor — przed nocą, zanim noc zapadnie; die ganze — (hindurch) (przez) całą noc; die Stille der — cisza nocna; er arbeitet die ganze — hindurch pracuje całą noc, robi z nocy dzień; Tag und — dzień i noc, we dnie i w nocy; bei — und Nebel davongehen zemknąć w ciemnościach nocnych, oddalić się pokryjomu; zu — eſſen jeść wieczerzę; eine ſchlechte — haben mieć złą noc; eine ſchlafloſe — haben mieć noc bezsenną, nie zmrużyć przez całą noc oka; ſchlafloſe Nächte haben cierpieć na bezsenność; jmndm gute — wünſchen życzyć komu dobrej nocy; gute —! dobra noc! dobrej nocy! spokojnej nocy! (przenośnie:) gute —, Hoffnung und Glück żegnam was, nadziejo i szczęście! die — aufbleiben, durchwachen nie kłaść się spać, czuwać przez noc; über — an einem Orte bleiben zostać w jakiem miejscu na noc, przenocować gdzie; für die — vorbereiten przygotować na noc; bei — ſind alle Kühe ſchwarz, alle Katzen grau w nocy wszystkie krowy (koty) czarne (bure), każda krowa czarna.

Na'chtag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poprawiny *pl.*

Na'chtanbruch, *sm.* =(e)s, nadejście *n.*, zapad *m.* nocy.

Na'chtangeln, *sn.* =s, łowienie *n.* ryb w nocy.

Na'chtangriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, natarczka nocna (wojsk.)

Na'chtanker, *sm.* =s, *pl.* —, kotwica rezerwowa.

Na'ch=tanzen, I. *vn.* (haben) jmndm — puścić się za kim w tanecznych skokach, naśladować kogo w tańcu; (przenośnie:) postępować za czyim przykładem (rozkazem), czynić to co drugi (każe); II. *va.* (haben) einen Tanz — naśladować taniec.

Na'chtarbeit, *sf. pl.* =en, praca, robota nocna; wypracowanie *n.* przy świecy, przy świetle.

Na'chtarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik nocny.

Na'chtarbeiterin, *sf. pl.* =innen, robotnica nocna.

Na'ch=taufen, *va.* (haben) potem, powtórnie chrzcić; (przenośnie:) Wein — dolewać wody do wina.

Na'ch=taumeln, *vn.* (ſein) taczać się, potoczyć się za kim.

Na'chtbecken, *sn.* obacz Nachtgeſchirr.

Na'chtbedeckt, *adi.* cieniami nocy okryty.

Na'chtbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obraz noc przedstawiający; (przenośnie:) okropny, przerażający obraz.

Na'chtblume, *sf. pl.* =n, kwiat nocny; astra *f.*

Na'chtdieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, złodziej nocny.

Na'chtdiebſtahl, *sm.* =(e)s, =ſtähle, nocna kradzież.

Na'chtdienſt, *sm.* =es, służba nocna.

Na'chteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, niekorzyść *f.*, uszczerbek *m.*, szkoda *f.*, strata *f.*; obraza

f., zło *n.*; niedogodność *f.*; ohne — für . . . bez uszczerbku dla . . .; das gereicht, schlägt aus, fällt aus mir albo für mich zum — to mi szkodę przynosi, to jest z moją stratą, szkodą; jmndm gegenüber im — sein być w gorszem położeniu, niż kto inny; — bringen szkodę przynosić, uszczerbek czynić; im =e sein, stehen, sich befinden mieć stratę, szkodę, być w położeniu niekorzystniejszem; jmndn in — bringen wyrządzić komu szkodę, być przyczyną czyjej straty; mit — verkaufen sprzedać ze stratą; kein — ohne Vorteil niema nic złego, coby na dobre nie wyszło.

Na'chteilig, I. *adi.* niekorzystny, szkodliwy, uszczerbek przynoszący; niedogodny; jmndm — sein szkodzić komu, komu uszczerbek przynosić; =e Folgen szkodliwe, złe następstwa; =es Gerücht pogłoska niekorzystna; II. *adv.* niekorzystnie, szkodliwie; niedogodnie; — sprechen von jmndm niekorzystnie, nieprzychylnie, źle o kim mówić.

Na'chteiligkeit, *sf. pl.* =en, niekorzyść *f.*

Nä'chtelang, *adv.* po całych nocach, nocami.

Na'chten, *vn.* (haben) 1) es nachtet *v. impers.* noc zapada, noc się robi; 2) nocować; = Übernachten.

Na'chterscheinung, *sf. pl.* =en, widmo nocne.

Na'chtessen, *sn.* =s, *pl.* —, wieczerza *f.*, kolacya *f.*

Na'chteule, *sf. pl.* =n, sowa nocna, puszczyk *m.*

Na'chtfalter, *sm.* =s, *pl.* —, nocnica *f.*, ćma *f.*, motyl nocny.

Na'chtfeier, *sf. pl.* =n, uroczystość nocna.

Na'chtfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień nocny, w nocy rozniecony, utrzymywany.

Na'chtflieger, *sm.* =s, *pl.* —, dziwonoś *m.* (zwierzę).

Na'chtfrost, *sm.* =es, *pl.* =fröste, przymrozek *m.*

Na'chtgebet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, modlitwa wieczorna.

Na'chtgarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sieć *f.* na skowronki.

Na'chtgebilde, *sn.* =s, *pl.* —, mara nocna.

Na'chtgedanke, *sn.* =n, *pl.* =n, myśl ponura, okropna.

Na'chtgefecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, potyczka nocna.

Na'chtgeist, *sm.* =es, *pl.* =er, duch nocny.

Na'chtgesang, *sm.* =(e)s, *pl.* =sänge, śpiew nocny.

Na'chtgeschirr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, urynał *m.*, nocnik *m.*

Na'chtgesicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, i **Na'chtgespenst**, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, widmo *n.*, straszydło nocne, omacnica *f.*

Na'chtgestirn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gwiazda nocna.

Na'chtgewand, *sn.* =(e)s, *pl.* =wänder, strój nocny.

Na'chtgleiche, (Tag- und —) *sf.* zrównanie *n.* dnia z nocą (astronom.).

Na'chthaube, *sf. pl.* =n, czepek nocny.

Na'chthemd, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, koszula nocna.

Na'chtherberge, *sf. pl.* =n, gospoda *f.*, oberża nocna, zajazd *m.* na nocleg; nocleg *m.*

Na'chthimmel, *sm.* =s, niebo nocne, gwiaździste.

Nä'chtig, *adi.* obacz Nächtlich.

Na'chtigall, *sf. pl.* =en, słowik *m.*

Na'chtigallen-, *adi.* słowiczy.

Na'chtigallenschlag, *sm.* =s, śpiew *m.* słowika, słowiczy.

Nä'chtigen, *vn.* (haben) nocować, przenocować, noclegować.

Na'chtimbiß, *sm.* =sses, *pl.* =isse, przekąska wieczorna, wieczerza *f.*

Na'chtisch, *sm.* =es, wety *pl.*, owoce *pl.*, przysmaki na koniec obiadu podawane.

Na'chtjacke, *sf. pl.* =n, kaftanik nocny.

Na'chtkappe, *sf. pl.* =n, czapeczka nocna.

Na'chtkauz, *sm.* =es, *pl.* =käuze, puszczyk *m.*

Na'chtkerze, *sf. pl.* =n, 1) świeca nocna; 2) wiesiołek *m.* (roślina).

Na'chtkleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, suknia nocna.

Na'chtlager, *sn.* =s, *pl.* —, nocleg *m.*, koczowisko *n.* (także dzikich zwierząt, legowisko *n.*, leżysko *n.*); — halten nocować.

Na'chtlagerasyl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dom noclegowy.

Na'chtlampe, *sf. pl.* =n, i *dim.* **Na'chtlämpchen**, *sn.* =s, *pl.* —, lampa *f.*, lampka nocna, światło nocne.

Na'chtleuchter, *sm.* =s, *pl.* —, lichtarz nocny.

Nä'chtlich, *adi.* nocny; =er Weile i **Nächtlicherweile**, *adv.* w nocy, w nocnej porze.

Na'chtlicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, światło nocne; świeca nocna; schwimmendes =lichtchen (*dim.*) knotek *m.*

Na'chtluft, *sf.* powietrze nocne.

Na'chtmahl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e i =mähler, wieczerza; heiliges — Wieczerza Pańska; = Abendmahl.

Na'chtmahr, *sm.* =es, *pl.* =e, *sf.* zmora *f.*; = Alp.

Na'chtmarsch, *sm.* =es, *pl.* =märsche, marsz nocny, nocą odbyty.

Na'chtmette, *sf. pl.* =n, msza wieczorna.

Na'chtmotte, *sf. pl.* =n, ćma *f.*

Na'chtmusik, *sf. pl.* =en, serenada *f.*

Na'chtmütze, *sf. pl.* =n, czapka *f.*, czapeczka nocna; (przenośnie:) śpiuch *m.*, ospalec *m.*

Na'ch-tönen, *vn.* (haben) później jeszcze brzmieć, dźwięczeć.

Na'chtpatrouille, (wym.: -patruj), *sf. pl.* =n, patrol nocny.

Na'chtposten, *sm.* =s, *pl.* —, straż nocna, stróż nocny.

Na'chtquartier, *sn.* =s, *pl.* =e, nocleg *m.*; jmndm — geben dać komu nocleg, przenocować kogo.

Na'chtrab, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, straż tylna, odwód *m.*; (przenośnie:) im — sein być

mało rozwiniętym na swój wiek.

Na'chtrabe, *sm.* =n, *pl.* =n, kozodój *m.*, lelek *m.*, ślepowron *m.* (ptak).

Na'ch=traben, *vn.* (sein) kłusować z tyłu; jmndm — kłusować za kim.

Na'chtrachten, *vn.* (haben) obacz Nachſtreben i Nachſtellen.

Na'chtrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, 1) dopłata *f.*; 2) dopełnienie *n.*, dodatek *m.* (n. p. do dzieła), suplement *m.*

Na'ch=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug nach, habe nachgetragen, 1) nosić, nieść z tyłu, za kim; 2) dodawać, dodać, dopełniać, dopełnić, dopłacić później; 3) jmndm etw. — popamiętać komu co, nie zapomnieć, nie darować komu czego; 4) nachtragend, *adi.* mściwy.

Na'chträg(er)iſch, *adi.* mściwy.

Na'chträglich, I. *adi.* 1) dodatkowy, uzupełniający; późniejszy, spóźniony; 2) rzadko zamiast nachtragend, mściwy; II. *adv.* dodatkowo, w dodatku, w dopełnieniu; potem, jeszcze, później.

Na'chtragsartikel, *sm.* =s, *pl.* —, artykuł dodatkowy.

Na'chtragsbudget, (wym.: -büdże), *sn.* =s, *pl.* =s, dodatek *m.* do budżetu, wydatek późniejszy.

Na'chtragsprüfung, *sf. pl.* =en, egzamin poprawczy, poprawka *f.*

Na'chtragszahlung, *sf. pl.* =en, dopłata *f.*, zapłata późniejsza.

Na'ch=treiben, treibe, treibſt, treibt, trieb nach, habe nachgetrieben, I. *va.* 1) pędzić z tyłu, za kim; 2) es jmndm — obacz pod Nachtun; II. *vn.* jeszcze raz, ponownie wypuszczać, kiełkować.

Na'chtreiher, *sm.* =s, *pl.* —, ślepowron *m.* (ptak).

Na'chtreiſe, *sf. pl.* =n, podróż nocna.

Na'ch=treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat nach, bin nachgetreten; jmndm — stąpać, iść za kim; przenośnie: w czyje ślady wstępować, naśladować kogo (niewolniczo).

Na'chtreter, *sm.* =s, *pl.* —, postępujący *m.* za kim; poplecznik *m.*; naśladowca *m.* (niewolniczy).

Na'chtrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ponowne, powtórne wypuszczanie, kiełkowanie.

Na'ch=trinken, trinke, trinkſt, trinkt, trank nach, habe nachgetrunken, I. *va.* popijać, popić (n. p. wodę po lekarstwie); II. *vn.* jmndm — odpowiedzieć komu na toast.

Na'ch=trippeln, *vn.* (haben i ſein) dreptać z tyłu, za kim.

Na'chtripper, *sm.* =s, *pl.* —, rzeżączka przewlekła; gościec *m.* u starych wojaków.

Na'chtrock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, negliż *m.*, ubiór wieczorny, ranny domowy.

Na'chtrocknen, 1) *vn.* (ſein) wyschnąć później; schnąć powoli; 2) *va.* (haben) potem (wy)suszyć.

Nachtruhe, *sf.* spoczynek nocny; cisza nocna.

Na'chtrunde, *sf. pl.* =n, ront nocny, obchód *m.*, objażdżka *f.* straży nocnych.

Na'chtrupp, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, odwód *m.*

Nachts, *adv.* w nocy, nocą, w nocnej porze.

Na'chtſchabe, *sf. pl.* =n, ćma *f.*

Na'chtſchatten, *sm.* =s, *pl.* —, 1) nocny cień; 2) nocne cienie *pl.*, rzemieniec *m.*, psianka *f.*, słodkogórz *m.*, wilcza wiśnia, wilcze jagody *pl.* (roślina).

Na'chtſchicht, *sf. pl.* =en, robota nocna (górnictwo).

Na'chtſchichter, *sm.* =s, *pl.* —, górnik w nocy pracujący, robotnik nocny.

Na'chtſchlafend, *adi.* bei =er Zeit w nocy; o godzinie niewłaściwej.

Na'chtſchmetterling, *sm.* ob. Nachtfalter.

Na'chtſchnecke, *sf. pl.* =n, ślinik *m.*

Na'chtſchwalbe, *sf. pl.* =n, nocna jaskółka.

Na'chtſchwärmer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) birbant *m.*, nocny włóczęga, hulaka *m.*; 2) nocnica *f.*; = Nachtfalter.

Nachtſchwärmerei', *sf. pl.* =en, hulanka *f.*, hulatyka *f.*, birbantka nocna.

Na'chtſchweiß, *sm.* =es, *pl.* =e, poty nocne.

Na'chtſignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał nocny (kolejn.).

Na'chtſitzen, *sn.* =s, siedzenie *n.*, pracowanie *n.* po nocach.

Na'chtſpinne, *sf. pl.* =n, pająk nocny.

Na'chtſtändchen, *sn.* =s, *pl.* —, serenada nocna; nokturn *m.* (utwór muzyczny).

Na'chtſtille, *sf.* cisza nocna, spokój nocny.

Na'chtſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obraz przedstawiający noc; (przenośnie:) obraz ponury, przerażający, opis *m.* zdarzenia przerażającego, smutnego.

Na'chtſtudium, *sn.* =s, *pl.* =dien, uczenie *n.* się po nocach, nauka *f.* w nocnej porze.

Na'chtſtuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtühle, stolec *m.*

Na'chtſtunde, *sf. pl.* =n, godzina nocna.

Na'chttau, *sm.* =(e)s, rosa nocna.

Na'chttiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, i *dim.* **Na'chttiſchchen**, *sn.* =s, *pl.* —, gotowalnia *f.*, stolik nocny.

Na'chttopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =töpfe, urynał *m.*, nocnik *m.*

Na'chttreffen, *sn.* =s, *pl.* —, potyczka nocna.

Na'ch=tun, *va.* tue, tuſt, tut, tat nach, habe nachgetan; jmndm etw. — naśladować kogo w czem, robić to co drugi robi; es jmndm — wollen chcieć rywalizować, spółzawodniczyć z kim.

Na'ch=tünchen, *va.* (haben) powtórnie tynkować, poprawiać tynkowanie.

Na'chtverhüllt, *adi.* pokryty cieniami nocy.

Na'chtviole, *sf. pl.* =n, fiołki nocne, wieczornik smutny, miesiącznica *f.* (roślina).

Na'chtvogel, *sm.* =s, *pl.*

=vögel, 1) nocny ptak; 2) ćma *f.*, omacnica *f.*; 3) przenośnie: hulaka nocny, birbant *m.* = Nachtſchwärmer 1).

Na'chtwache, *sf. pl.* =n, straż nocna, stróża *f.*

Na'chtwachen, *sn.* =s, *pl.* —, czuwanie *n.* w nocy.

Na'chtwächter, *sm.* =s, *pl.* —, stróż nocny; przenośnie: dureń *m.*, ospalec *m.*; das iſt unter dem — to poniżej krytyki.

Na'chtwächterhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, róg *m.* stróża nocnego.

Na'chtwächterkontrolluhr, *sf. pl.* =en, zegar *m.* do kontrolowania stróżów nocnych.

Na'chtwächterlied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieśń *f.* stróża nocnego.

Na'chtwandeln, I. *vn.* (haben) spiąc chodzić przy świetle księżyca; II. *sn.* =s, lunatyzm *m.*, nocobłąd *m.*, miesięcznictwo *n.*, sennowłoctwo *n.*

Na'chtwanderer, *sm.* =s, *pl.* —, wędrujący w nocy, birbant *m.*

Na'chtwandler, *sm.* =s, *pl.* —, lunatyk *m.*, somnambul *m.*, sennowłok *m.*

Nachtwandlerei', *sf.*, **Na'chtwandlertum**, *sn.* =s, lunatyzm *m.*, somnambulizm *m.*, nocobłąd *m.*, sennowłoctwo *n.*

Na'chtwandlerin, *sf. pl.* =innen, lunatyczka *f.*, somnambulka *f.*

Na'chtweibchen, *sn.* =s, ob. Nachtmahr.

Na'chtwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr nocny.

Na'chtzeit, *sf.* nocna pora, noc *f.*; zur — w nocy.

Na'chtzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bielizna nocna, pościel *f.*

Na'chtzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pociąg nocny (kolejn.).

Na'chtübel, *sn.* =s, *pl.* —, nieszczęście *n.*, zło będące następstwem innego.

Na'ch=üben, *va.* i *vn.* (haben) ćwiczyć (się) później; nagrodzić ćwiczeniem czas stracony.

Na'churlaub, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, urlop dodatkowy.

Na'ch=urteilen, *vn.* (haben) potem, powtórnie sądzić; jmndm — sądzić za kim, powtórzyć sąd, zdanie czyje.

Na'ch=verlangen, *va.* (haben) żądać później, potem; żądać powtórnie, dodatkowo; żądać rzeczy zamówionej a nie przysłanej, zamawiać więcej tego samego towaru (handel).

Na'ch=verſichern, *va.* (haben) ubezpieczyć podwójnie, dodatkowo.

Na'chverſicherung, *sf. pl.* =en, ubezpieczenie późniejsze, dodatkowe, podwójne.

Na'ch=verzollen, *va.* (haben) oclić później; uiścić cło dodatkowe.

Na'chverzollung, *sf. pl.* =en, opłata późniejsza cła; cło dodatkowe.

Na'ch=wachſen, (wym.: -waksen), I. *vn.* wachſe, wächſeſt i wächſt, wächſt, wuchs nach, bin nachgewachſen; 1) rosnąć, (u)róść później, potem; 2) na nowo uróść; powoli odrastać; 3) jmndm — dorastać, dorosnąć, doróść kogo, dorównać komu wzrostem; II. nachwachſend, *ppr.* i *adi.* podrastający, dorastający, odrastający; die =e Jugend młódź dorastająca, podrastająca.

Na'ch=wägen, *va.* i *vn.* wäge, wägſt, wägt, wog nach, habe nachgewogen ważyć jeszcze raz, przeważyć (dla sprawdzenia wagi rzeczywistej).

Na'chwägen, *sn.* =s, **Na'ch=wägung**, *sf.* ważenie powtórne, sprawdzanie *n.* wagi.

Na'chwahl, *sf. pl.* =en, późniejszy, powtórny, dodatkowy wybór.

Na'ch=wählen, *va.* (haben) wybierać, wybrać potem, później, dodatkowo.

Na'ch=wälzen, *va.* (haben) toczyć co z tyłu, za kim; ſich jmndm — toczyć się za kim.

Na'ch=wandeln, *vn.* (ſein); jmndm — przechadzać się, krok w krok za kim postępować; (przenośnie:) naśladować kogo.

Na'ch=wandern, *vn.* (ſein; jmndm — powędrować, wędrować, iść, pójść za kim.

Na'ch=wanken, *vn.* (ſein); jmndm — iść, pójść za kim niepewnym krokiem, zataczając się.

Na'ch=watſcheln, *vn.* (ſein); jmndm — iść za kim kiwając się jak kaczka.

Na'chwehen, *s. pl.* ból później się odzywający, ból po chorobie jakiej pozostały; bole poporodowe; (przenośnie:) nieszczęsne następstwo, przykre skutki.

Na'chwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, podwinek *m.*, lura *f.*

Na'ch=weinen, *vn.* i *va.* (haben); jmndm (Tränen) — płakać za kim, po kim, opłakiwać czyj wyjazd lub czyją śmierć; (rzadko:) płakać jak drugi.

Na'chweis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe; 1) den — führen, liefern (von, über etw.) udowodnić, wykazać, sprawdzić co; 2) wykaz *m.*

Na'chweisbar, na'chweislich, *adi.* mogący być udowodniony, wykazalny, sprawdzić się dający; znany, powszechnie wiadomy, notoryczny.

Na'chweisbureau, (wym.: -büro), *sn.* =s, *pl.* =s, kantor wywiadowczy.

Na'chweisanſtalt, *sf.* obacz Nachweiſungsanſtalt.

Na'ch=weiſen, weiſe, weiſeſt i weiſt, wieſ nach, habe nachgewieſen; I. *vn.* jmndm mit dem Finger — palcem wskazywać za kim; II. *va.* 1) jmndm etw. — (was er ſucht) wskazać komu (to czego szuka), sprowadzić kogo na trop; jmndm eine Stelle in einem Buche — wskazać, pokazać komu ustęp w książce; jmndm ſeine Irrtümer — wykazać komu czyje błędy; 2) udowadniać, udowodnić; wykazać; ſeinen Adel urkundlich — wykazać, udowodnić za pomocą dokumentów swoje szlachectwo; ſein Recht — wykazać swoje prawo.

Na'chweiſer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wskaziciel *m.*, wykaziciel *m.*; — von Arbeit dyrektor *m.*, ten co robotę przydziela; 2) spis *m.* rzeczy, indeks *m.*

Na'chweiſezahl, *sf. pl.* =en, liczba *f.* strony w księdze handlowej.

Na'chweislich, *adi.* dający się wykazać; *adv.* oczywiście.

Na'chweiſung, *sf. pl.* =en, wskazanie *n.*, informacya *f.*; wykazanie *n.*, wykaz *m.*, dowód *m.*; genaue — über etw. haben być o czem dobrze poinformowanym, znać co dobrze.

Na'chweiſungsanſtalt, *sf. pl.* =en, **Na'chweiſungsbureau**, (wym.: -büro), *sn.* =s, *pl.* =s, kantor wywiadowczy, bióro wywiadowcze.

Na'chweiſungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, odsyłacz *m.*

Na'chwelt, *sf.* potomność *f.*; czasy przyszłe, przyszłość *f.*; potomkowie *pl.*; die ſpäteſte — najpóźniejsi potomkowie, najdalsza przyszłość; einen Namen auf die — bringen przekazać potomstwu imię.

Na'ch=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf nach, habe nachgeworfen; 1) przyrzucać, dorzucać, przyrzucić, dorzucić; 2) jmndm etw. — rzucić co za kim.

Na'ch=wiegen, *va.* obacz Nachwägen.

Na'ch=wimmeln, *vn.* (ſein); jmndm — rojem, rojami sypać się za kim.

Na'ch=winken, *vn.* (haben); jmndm — ręką albo głową kiwać za kim, znaki dawać oddalającemu się.

Na'chwinter, *sm.* =s, *pl.* —, pozimek *m.*

Na'ch=wirken, *vn.* (haben) później (jeszcze) skutkować, na długo skutkować.

Na'chwirkung, *sf. pl.* =en, skutek późniejszy; konsekwencya *f.*, wynik *m.*

Na'ch=wollen, *vn.* will, willſt, will, wollte nach, habe nachgewollt, jmndm — chcieć iść, jechać, gonić i. t. p. za kim.

Na'chwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, słowo końcowe, zakończenie *n.*, konkluzya *f.*, epilog *m.*

Na'chwuchs, (wym.: -wuks), *sm.* =ſes, *pl.* =wüchſe, odrost *m.*, odrostek *m.*, młodzina *f.*, (przenośnie:) młodzież nowo dorosła, synowie *pl.* i córki *pl.*, potomstwo *n.*

Na'ch=zahlen, *va.* (haben) zapłacić później, potem, zapłacić resztę, dopłacić.

Na'ch=zählen, *va.* i *vn.* (haben) przeliczać, przeliczyć jeszcze raz; jmndm — liczyć po kim (sprawdzając jego liczenie).

Na'chzahlen, *sn.* =s, i **Na'ch=zahlung**, *sf. pl.* =en, zapłata późniejsza, zapłata dodatkowa, zapłata reszty, dopłata *f.*

Na'chzählen, *sn.* =s, i **Na'ch=zählung**, *sf. pl.* =en, przeliczanie *n.* (ponowne), sprawdzanie *n.* (liczenia).

Na'ch=zeichnen, *va.* (haben) rysować według wzoru; przerysowywać, przerysować, kopiować.

Na'ch=zeichnung, *sf. pl.* =en, przerys *m.*, kopia *f.*

Na'ch=zeugen, *va.* (haben) spłodzić później.

Na'ch=ziehen, ziehe, ziehſt, zieht, zog nach, nachgezogen, I. *va.* (haben) 1) ciągnąć co z tyłu, za kim, za sobą; 2) pociągać za sobą, mieć w skutku, sprowadzać; das wird böſe Folgen nach ſich ziehen to sprowadzi złe następstwa; 3) Linien — linie przeciągać, pociągać atramentem; II. *vn.* (ſein) 1) jmndm — ciągnąć, iść, postępować za kim, przeprowadzić się do tego samego domu co drugi; 2) langſam — włóczyć się, wlec się z tyłu, za kim; 3) poruszyć, posunąć figurę na szachownicy w odparciu posunięcia figury przez przeciwnika.

Na'chzins, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, czynsz dodatkowy, dopłata *f.* komornego; =zinſen *pl.* odsetki *pl.* od odsetek.

Na'ch=zirkeln, *va.* (haben) naśladować, przekopiować, przerysować bardzo dokładnie.

Na'ch=zittern, *vn.* (haben) drgać, drżeć jeszcze; der Schmerz zitterte in ſeiner Stimme nach ból drgał jeszcze w jego głosie.

Na'ch=zotteln, *vn.* (haben); jmndm — włóczyć się, wlec się za kim.

Na'chzucht, *sf. pl.* =en, późniejszy przychowek; pośledni, ostatni rój (pszczół).

Na'chzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, 1) ciągnienie *n.*, postępowanie *n.* w tyle, z tyłu; 2) poruszenie *n.* figurą na szachownicy w odpowiedzi przeciwnikowi; 3) odwód *m.* (wojskowość).

Na'ch=zügeln, *vn.* (ſein) iść, pozostawać w tyle; maroderować, odłączać się od reszty wojska.

Na'chzügler, *sm.* =s, *pl.* —, spaźniający się, zostający w tyle, maroder *m.*, maruder *m.* (wojskowość).

Na'ckedei, *sm.* =(e)s, ein kleiner — mały golas, małe dziecko gołe.

Na'cken, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kark *m.*; kręgi *pl.*; (czasem:) szyja *f.* (= Hals), grzbiet *m.* (= Rücken); zum — gehörig karkowy; (obraz.) jmndm den Fuß auf den — ſetzen (dosłownie:) postawić komu nogę na karku, siąść, wsiąść komu na kark; achtzig Jahre auf dem — haben mieć ośmdziesiąt lat; etw. auf dem — haben mieć co na karku, musieć znosić co; jmndm auf dem — liegen, ſitzen siedzieć komu na karku, naprzykrzać się, dokuczać komu; er hat einen eiſernen, harten, ſtörrigen — to twardego karku człowiek, nie daje się upokorzyć, nie daje się przekonać, jest uparty; jmndm den — beugen nagiąć komu karku, zmusić kogo do posłuszeństwa; die Angſt ſitzt ihm im — strach go przejmuje; er hat den Schelm im —, der Schelm ſitzt ihm im — jest pełny zbytków, szczwany lis z niego; der Beamte ſchlägt ihm (ihn) in den — poznać zawsze urzędnika po wszystkiem, co zrobi, co powie; 2) tylec *m.* topora.

Na'ckend, na'ckendig, *adi.* obacz Nackt.

Na'ckenhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, włosy na kark spadające.

Na'ckennerven, *sm. pl.* nerwy karkowe.

Na'ckenſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.*

=ſchläge, uderzenie *n.* w kark; apsowanie *n.* na rycerza = Ritterſchlag; (obraz.) =ſchläge von etw. bekommen ponieść w skutek czego szkodę.

Nackt (na'ckt, na'ckend, na'kig, na'cicht), I. *adi.* 1) nagi, goły; nieodziany, nieokryty, obnażony; =er Arm obnażone ramię; ganz —, ſplitternackt goły jak bicz, jak bizun, jak palec, jak święty turecki; (o ptakach) bez pierza; = von Haaren entblößt łysy; auf dem =en Boden ſchlafen spać na gołej ziemi; =e Gegend goła okolica, okolica bez drzew; 2) (obraz.) mit =em (bloßem) Auge gołem okiem; die =e Wahrheit goła, szczera prawda; mit =en Worten bez ogródek, wyraźnie; 3) goły, ubogi, biedny; die =en bekleiden przyodziewać gołych, ubogich; II. *adv.* nago, gołо.

Na'cktarmig, *adi.* o obnażonych ramionach.

Na'cktbeinig, *adi.* gołonogi, bosy.

Na'cktkalb, *sm.* =ſes, *pl.* =hälſe, łysowron *m.* (zwierzę).

Na'cktheit, *sf. pl.* =en, nagość *f.*, gołość *f.*; o włosach: łysość *f.*, pleszowatość *f.*; (obraz.) ubóstwo *n.*, bieda *f.*

Na'cktkiemer, *sm.* =s, *pl.* —, czernitwa *f.* (zwierzę).

Na'cktkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, łysak *m.*

Na'cktkrone, *sf. pl.* =n, nagoznit *m.*

Na'cktrücken, *sm.* =s, *pl.* —, gołogrzbiet *m.* (ryba).

Na'cktſamig, *adi.* =e Pflanzen nagoziarnowe rośliny.

Na'del, *sf. pl.* =n, 1) igła *f.* (do szycia); große — iglica *f.*; eine — einfädeln nawlekać, nawlec igłę; eingefädelte —, — voll Zwirn igła nawleczona; mit der — arbeiten pracować igłą; ſich auf die — verſtehen rozumieć się na robotach igłą, znać iglarskie rzemiosło; ſich mit der — ernähren żyć, utrzymywać się z igły, z szycia; das iſt mit der heißen — gemacht to szyte sobotnim sztychem, na niedzielny targ, to robione spiesznie, niedbale; 2) szpilka *f.*; mit einer — (mit =n) befeſtigen, feſtſtecken przypiąć, przyczepić szpilką (szpilkami), przyszpilić; wie auf =n ſitzen siedzieć jak na szpilkach; 3) igła, strzałka magnesowa; 4) igła, szpilka, kolki *pl.* (liście drzew szpilkowych); 5) igła, igły morskie, zębiny *pl.* (gatunek muszli skamieniałych).

Na'delarbeit, *sf. pl.* =en, robota igłą wykonana.

Na'delbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo szpilkowe, szpilkowate, iglaste.

Na'delbehälter, *sm.* =s, *pl.* —, igielniczka *f.*

Na'delblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, liść szpilkowaty, szpilkowy, iglasty, kolki *pl.*

Na'delbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, papier *m.*, kartonik *m.* ze szpilkami.

Na'delbüchſe, *sf. pl.* =n, igielnik *m.*, iglica *f.*, igliczka *f.*; *dim.* =büchschen, *sn.* =s, *pl.* —, igielniczek *m.*

Na'delchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Nadel, igiełka *f.*, szpileczka *f.*

Na'eldraht, *sm.* =(e)s, *pl.* =drähte, drut *m.* na szpilki, na igły.

Na'delfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* igieł, szpilek.

Na'delfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, iglica *f.* (ryba).

Na'delförmig, *adi.* iglasty; *adv.* iglasto.

Na'delgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieniądz *pl.* na szpilki; porękawiczne *n.*, pierścionkowe *n.*

Na'delhecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, iglica *f.* (ryba).

Na'delholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo iglaste, szpilkowe, szpilkowate.

Na'delkiſſen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszeczka *f.* do szpilek i igieł, jadwichna *f.*, jadwiszka *f.*

Na'delknopf, =kopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =k(n)öpfe, główka *f.*, łebek *m.* u igły, szpilki, pleszka *f.*

Na'delloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, dziurka *f.*, ucho *n.*, uszko *n.* u igły.

Na'delöhr, *sn.* =s, *pl.* =e, ucho *n.*, uszko *n.* (u) igły; es iſt leichter, daß ein Kamel durch ein — gehe, denn daß ein Reicher ins Reich Gottes komme łatwiej wielbłąd przez uszko igły przelezie, niźli bogaty dostąpi królestwa niebieskiego.

Na'delſpitze, *sf. pl.* =n, koniec *m.* igły, szpilki.

Na'delſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) ukłucie *n.* igłą, szpilką; 2) ścieg *m.*

Na'delverkäufer, *sm.* =s, *pl.* —, iglarz *m.*, igielnik *m.*

Na'delwald, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälder, las iglasty, las drzew iglastych.

Na'delwehr, *sf. pl.* =en, jaz iglicowy, jaz igliczny.

Na'dir, i **Nadi'r**, *sm.* =s, nadyr *m.*, północno *n.*, północniebie *n.*

Na'dler, *sm.* =s, *pl.* —, iglarz *m.*, szpilkarz *m.*

Na'dlerhandwerk, *sn.* =(e)s, i **Nadlerei'**, *sf.* iglarstwo *n.*, szpilkarstwo *n.*

Na'dlerin, *sf. pl.* =innen, iglarka *f.*, szpilkarka *f.*

Na'dlerware, *sf. pl.* =n, towar iglarski, szpilkarski.

Na'gel, *sm.* =s, *pl.* Nägel, 1) paznokieć *m.* (paznogieć *m.*), pazur *m.*; an den Nägeln kauen, nagen obgryzać, gryźć paznokcie; (obraz.) zamyślać się; die Nägel abſchneiden, beſchneiden obcinać, obrzynać paznokcie; Riß mit dem — zadraśnięcie paznokciem (zadane); eingewachſener — wrośnięty paznokieć; er gibt nicht einen — (keinen —) breit nach nie ustąpi na palec; er wird es nicht eher tun, als bis ihm das Feuer auf den Nägeln (auf die Nägel) brennt nie uczyni tego wprzód, nim go nie przyprą do ściany; etw. (bis) auf den — wiſſen, können wiedzieć, rozumieć co należycie, doskonale; 2) ćwiek *m.*, gwóźdź *m.*, góźdź *m.*; hölzerner — kołek *m.*; Bankeiſen — uszak *m.*, gwóźdź uszak; blinde Nägel gwoździe tępe; Bett— gwóźdź tarciczny, deskowy, deskal *m.*; Dielen—, Querkopf— głowacz *m.*, plesznik *m.*; Huf—

gwóźdź podkowny, podkowak *m.*; kurzer — mit breitem Kopfe bratnal *m.*, bretnal *m.*; kleiner — ćwieczek *m.*; Latten— gwóźdź łatowy, łatny, łatniak *m.*; — mit Widerhaken gwóźdź posiekany; Rohr—, Soffitten—, Stukkatur— gwóźdź sufitowy, trzcinal *m.*, sufitnik *m.*; Schienen—, Haken—, Oberbauhaken— szynal *m.*, szyniak *m.*, gwóźdź do szyn; Schiff— szkutnik *m.*, gwóźdź korabi; Schindel— gontal *m.*, gwóźdź gontowy; Schloß— gwóźdź zamkowy; Schrauben— gwóźdź śrubowy; Sparren— gwóźdź krokwiowy, krokwiak *m.*, ćwiek obiciowy, ćwiek tapicerski; einen — einschlagen wbić gwóźdź; mit einem — befestigen przybijać, przybić, przytwierdzić gwoździem; mit Nägeln beschlagen obić gwoździami; es war ein — zu seinem Sarge to było gwoździem do jego trumny, to go zabiło, przyspieszyło jego śmierć; den — auf den Kopf treffen na włos utrafić, doskonale poradzić; etw. auf den — hängen zawiesić co na kołku, zupełnie czego zaniechać, nie zajmować się czem więcej; einen (hohen, gewaltigen) — haben nosa do góry zadzierać, być dumnym, wyniosłym; er hat einen — im Kopfe ma (jakiegoś) ćwieka w głowie.

Na'gelbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ostatni człon palca (anatomia).

Na'gelblume, Na'gelblüte, *sf.* kwitnienie *n.* paznokci.

Na'gelbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świderek *m.*

Na'gelbürste, *sf. pl.* -n, szczoteczka *f.* do paznokci.

Nä'gelchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Nagel, gwoździk *m.*, gwoździczek *m.*

Nä'g(e)lein, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Nelke, g(w)oździk *m.*, g(w)oździczek *m.* (korzeń do potraw).

Na'geleisen, *sn.* -s, żelazo *n.* na gwoździe.

Na'gelfabrik, *sf. pl.* -en, gwoździarnia *f.*

Na'gelfell, *sn.* -(e)s, skrzydełko *n.*, bielmo *n.* w oku (choroba końska).

Na'gelfeile, *sf. pl.* -n, pilniczek *m.* do paznokci.

Na'gelfest, *adi.* gwoździem, gwoździami przybijany, przybity; was niet- und — ist co przynitowane i gwoździami przybite.

Na'gelflechte, *sf. pl.* -n, strupnica *f.*, pruszyk *m.* (roślina).

Na'gelfleck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Nagelblume.

Na'gelfluh(e), *sf.* okruchowiec *m.* (geologia).

Na'gelförmig, *adi.* kształt gwoździa mający, w kształcie gwoździa.

Na'gelgeschwür, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zanokcica *f.* (medycyna).

Na'gelhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, 1) młot *m.* do przybijania, wbijania gwoździ; 2) także **Na'gelhammerwerk**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gwoździarnia *f.*

Na'gelhandel, *sm.* -s, handel *m.* gwoździami, gwoździarstwo *n.*

Na'gelhändler, *sm.* -s, *pl.* —, gwoździarz *m.*

Na'gelhändlerin, *sf. pl.* -innen, gwoździarka *f.*

Na'gelhandlung, *sf. pl.* -en, sklep *m.* z gwoździami, sklep gwoździarski.

Na'gelkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, i **Na'gelkuppe**, *sf. pl.* -n, główka *f.* gwoździa.

Na'gelkram, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kram gwoździarski.

Na'gelkrämer, *sm.* -s, *pl.* —, gwoździarz *m.*

Na'gelkrämerin, *sf. pl.* -innen, gwoździarka *f.*

Na'gelkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, goździeniec *m.* (roślina).

Na'gelloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, dziura *f.* od gwoździa, na gwóźdź.

Na'gelkopffläche, *sf. pl.* -n, pleszka *f.* (gwoździa).

Na'gelmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) znak *m.* od gwoździa; 2) zadraśnięcie *n.* paznokciem.

Na'gelmaschine, *sf. pl.* -n, gwoździarka *f.*

Na'gelmuschel, *sf. pl.* -n, błyszczan *m.* (gatunek muszli).

Na'geln, *va.* (haben) gwoździem, gwoździami przybijać, przybić.

Na'gelneu, *adi.* nowiutki, nowiuteńki, dopiero z igły, z fabryki, z pod prasy.

Na'gelprobe, *sf. pl.* -n, prób(k)a *f.*; die — machen przekonać się, że ktoś wypił do kropelki; von diesem Weine ist nicht einmal die — übrig geblieben nie pozostało ani kropelki tego wina.

Na'gelschaft, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, oście *pl.*

Na'gelschere, *sf. pl.* -n, nożyczki *pl.* do paznokci.

Na'gelschmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gwoździarz *m.*

Na'gelschmiede, *sf. pl.* -n, kuźnia gwoździarska, gwoździarnia *f.*

Na'gelschmiedeware, *sf. pl.* -n, robota gwoździarska, gwoździarstwo *n.*

Na'gelspitze, *sf. pl.* -n, 1) koniec *m.* gwoździa; 2) koniec *m.* paznokcia.

Na'gelwerk, *sn.* -(e)s, (stare) gwoździe *pl.*

Na'gelwurzel, *sf. pl.* -n, korzeń *m.* paznokcia.

Na'geltier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bezogon *m.*

Na'gelung, *sf. pl.* -en, przybijanie *n.* gwoździami, gwoździe poprzybijane.

Na'gelzange, *sf. pl.* -n, **Na'gelzieher**, *sm.* -s, *pl.* —, obcęgi *pl.* do wyciągania gwoździ, wyciągacz *m.* do gwoździ.

Na'gelziehring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rak *m.*

Na'gen, *va.* i *vn.* (haben) 1) gryźć; an einem Knochen — obgryzać, gryźć kość; an den Nägeln — gryźć, obgryzać paznokcie; 2) (przenośnie:) am Hungertuche — cierpieć głód, nędznie się żywić, biedę klepać; der Kummer nagt an seinem Herzen zgryzoty trawią mu serce; sein Gewissen nagt ihn sumienie go gryzie; -de Sorge troska trawiąca; -der Kummer trawiące zmartwienie; -der Schmerz doskwierny,

dokuczliwy ból; =der Wurm robak toczący; er wird daran zu — haben będzie miał z tem niemało kłopotu, da mu się to we znaki.

Na'ger, *sm.* =s, *pl.* —, gryzoń *m.* (zoologia).

Na'geſchnabel, *sm.* =s, *pl.* =ſchnäbel, pilik *m.*

Na'getier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gryzoń *m.*, zwierzę gryzące, zwierzę chwytne.

Na'gewurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, robak toczący; (obraz.) wyrzut *m.* sumienia.

Na'gler, *sm.* =s, *pl.* —, gwoździarz *m.*

Na'glerhandwerk, *sn.* =(e)s, rzemiosło gwoździarskie, gwoździarstwo *n.*

Na'gwurz, *sf. pl.* =en, dwulistnik *m.* (roślina).

Nä'hart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* szycia.

Na'hbar, *adi.* przystępny.

Nä'hbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, woreczek *m.* na robótki.

Na'he (nah), I. *adi. comp.* näher, *sup.* nächſte, 1) (na oznaczenie czasu i odległości:) blizki; ganz — bardzo blizki; =liegend, anſtoßend tuż obok położony, przytykający; — und fern blizko i daleko, wszędzie; =bei blizko, obok; in =er Ausſicht na widoku, w blizkiej przyszłości; dem Tode — ſein być blizkim śmierci; 2) (przenośnie:) =r Verwandter blizki krewny; =er Freund bardzo dobry przyjaciel; — Gefahr blizkie, grożące niebezpieczeństwo; II. *adv.* blizko, niedaleko; — bei dem Hauſe blizko domu; er wohnt — bei mir blizko mnie, niedaleko, w mojem sąsiedztwie mieszka; — dabei liegen być tuż obok położonem, przytykać, graniczyć; dem Ziele — kommen zbliżać się, zbliżyć się do celu; der Wahrheit — kommen zbliżyć się do prawdy; komm mir nicht zu —! nicht ſo — zu mir! nie zbliżaj się bardzo do mnie; (przenośnie:) — daran ſein być blizkim czego, zamierzać co, chcieć co uczynić; ich war — daran, ihm alles zu ſagen o mało, żem mu wszystkiego nie powiedział, mało brakowało, bym mu wszystkiego nie powiedział; das geht mich — an, das berührt mich — to mnie blizko dotyczy, to mi bardzo dolega, to mnie bardzo jest przykro; ſein Unglück geht mir ſehr — jego nieszczęście bardzo mnie martwi, przykrość mi sprawia; ſich etw. — gehen laſſen brać sobie co do serca; jmndm — kommen zbliżyć się do kogo; dorównać komu; er kommt ihm nicht — nie może z nim się równać, z nim się mierzyć; ſie kommen einander ſehr — bardzo do siebie są podobni; jmndm etw. — legen dać komu co wyraźnie do zrozumienia, namówić kogo do czego; jmndm — ſtehen być z kim w ścisłych stosunkach, być czyimś poufałym przyjacielem; jmndm (zu) — treten obrazić kogo, narazić się komu, przykrość komu sprawić, skrzywdzić kogo, szkodę komu wyrządzić; der Wahrheit zu — treten rozminąć się z prawdą; es liegt ſehr — to łatwo odgadnąć, to się samo przez się rozumie.

Nä'he, *sf. pl.* =n, blizkość *f.*; obecność *f.* = Gegenwart; in der — w pobliżu, z blizka; hier in der — tu w pobliżu, w sąsiedztwie; — der Verwandtſchaft blizkość pokrewieństwa; in der — betrachten oglądać z blizka, dokładnie.

Nahebei', *adv.* obok, tuż obok, w sąsiedztwie.

Nahehi'n, *adv.* obacz Nahezu.

Na'heliegend, *adi.* blizki, poblizki; =e Gründe łatwo zrozumiałe powody.

Na'hen, *vn.* (ſein) i ſich —, *vr.* (haben) zbliżać się, przybliżać się, zbliżyć się, przybliżyć się do kogo; er naht ſich ſeinem Ende dogorywa, umiera.

Nä'hen, *va.* (haben) szyć; weiß — szyć bieliznę; mit weiten Stichen — fastrygować, szerokimi ściegami przyszywać, zeszywać; mit Durchſtichen, Steppſtichen — stebnować, szyć ściegami, zachodzącymi za poprzednie.

Nä'hen, *sn.* =s, szycie *n.*

Nä'her, *comp.* od nahe, I. *adi.* bliższy; =er Weg krótsza droga; =e Umſtände bliższe szczegóły; =e Auskunft dokładniejsza informacya; bei =er Betrachtung przy, po bliższem obejrzeniu, rozważeniu; das Hemd iſt uns — als der Rock bliższa koszula ciału niż surdut; II. **Nä'here(s)**, *n.* bliższe szczegóły, wyjaśnienia *pl.*, informacye *pl.*; =es zu erfragen bei . . . bliższa wiadomość u . . . (handel); III. *adv.* bliżej; — treten, kommen zbliżyć się; um der Sache — zu kommen by się zbliżyć do rzeczy; — bringen, rücken, legen przybliżyć, przysunąć; jmndn — kennen znać kogo bliżej, dość dobrze; etw. — kennen znać co dobrze, gruntownie; — beſehen unterſuchen obejrzeć, zbadać co lepiej, dokładniej; er hat ſich nicht — erklärt nie dał bliższego wyjaśnienia, nie oświadczył się dokładnie.

Näherei', *sf. pl.* =en, szycie *f.*; robota szyta.

Nä'herin, *sf. pl.* =innen, szwaczka *f.*; krawcowa *f.*

Nä'hern, 1) *va.* (haben) zbliżać, przybliżać, zbliżyć, przybliżyć; 2) ſich —, *vr.* (haben) zbliżać się, przybliżać się, zbliżyć się, przybliżyć się; dochodzić do; ſich dem Ende — zbliżać się ku końcowi, kończyć, kończyć się; ſich der Vollendung — zbliżać się do wykończenia.

Nä'herrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bliższe, silniejsze prawo do czego; prawo *n.* pierwokupu.

Nä'herung, *sf. pl.* =en, przybliżenie *n.*, zbliżenie *n.* (się).

Nä'herungsweiſe, *adv.* w przybliżeniu.

Nä'herungswert, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wartość zbliżona.

Na'heſtehend, *adi.* blizki (n. p. krewny); w związku będący.

Na'hezu, *adv.* prawie.

Nä'hgarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przędza *f.* do szycia, nici *pl.*

Na'hkampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämpfe, walka *f.* z blizka, na małe oddalenie.

Nä'hkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, i *dim.* **Nä'hkästchen**, *sn.* =s, *pl.* —, pudełko *n.*, szkatułka *f.*, zawierająca przybory do szycia.

Nä'hkissen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.*, poduszeczka *f.* do szycia.

Nä'hkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, i *dim.* **Nä'hkörbchen**, *sn.* =s, *pl.* —, koszyk *m.*, koszyczek *m.* z przyborami do szycia.

Nä'hmädchen, *sn.* =s, *pl.* —, i **Nä'hmamsell**, *sf. pl.* =en i =s, szwaczka *f.*

Nä'hmaschine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do szycia.

Nä'hnadel, *sf. pl.* igła *f.* do szycia.

Nä'hrahmen, *sm.* =s, *pl.* —, krosno *n.*, krosienka *pl.*

Nä'hrboden, *sm.* =s, *pl.* —, ziemia plon wydająca; das Geld ist der — der Industrie pieniądze ożywiają, utrzymują przemysł.

Nä'hren, I. *va.* (haben) 1) karmić, żywić, pożywiać, pożywić; ein Kind — karmić dziecko; das Geschäft nährt seinen Mann interes żywi człowieka, daje człowiekowi chleba; 2) przenośnie: Haß, Groll — podsycać nienawiść, złość, pałać nienawiścią, złością; einen Aufruhr — podtrzymywać, podżegać powstanie; eine Hoffnung — żywić nadzieję; II. sich —, *vr.* (haben) von etw. żywić się czem, utrzymywać się z czego, wyżywić, wyżyć czem; sich von seiner Hände Arbeit — żywić się pracą rąk swoich; sich von eitlen Hoffnungen — żywić się płonną nadzieją; sich kümmerlich — ledwo się módz wyżywić, żyć nędznie; III. *vn.* (haben) dawać pożywienie, być pożywnym; IV. *ppr.* i *adi.* nährend pożywny.

Nä'hrer, *sm.* =s, *pl.* —, żywiciel *m.*, karmiciel *m.*

Nä'hrerin, *sf. pl.* =innen, żywicielka *f.*, karmicielka *f.*

Na'hrhaft, *adi.* karmny, pożywny, posilny; =er Boden ziemia produktywna, żyzna; =es Geschäft interes intratny, korzystny.

Na'hrhaftigkeit, *sf.* pożywność *f.*, karmność *f.*, posilność *f.*

Nä'hring, *sm.* =es, *sf.* =e, naparstek *m.*

Nä'hrkraft, *sf.* siła pożywna, pożywność *f.*, posilność *f.*

Nä'hrmittel, *sn.* obacz Nahrungsmittel.

Nä'hrstand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, stan żywiący, produkujący, zarobkujący.

Nä'hrstoff, *sm.* obacz Nahrungsstoff.

Na'hrung, *sf.* 1) karm *f.*, karmia *f.*, pokarm *m.*, pożywienie *n.*, posiłek *m.*, jadło *n.*, potrawa *f.*; pasza *f.*; — zu sich nehmen brać pokarm, jeść; diese Speise gibt wenig — potrawa ta jest mało pożywna; hinter der — sein cieszyć się dobrem zdrowiem, mieć zawsze dobry apetyt; sie hat keine — nie ma pokarmu (w piersiach); 2) wyżywienie *n.*; zarobek *m.*; seiner — nachgehen szukać chleba; jmndm seine — entziehen pozbawić kogo chleba; die — geht schlecht trudny jest zarobek; es ist wenig — in diesem Orte trudny jest zarobek, niewiele można zarobić w tem miejscu; 3) — für den Geist obrok duchowy.

Na'hrungsflüssigkeit, *sf.* sok pokarmowy (fizyologia).

Na'hrungskanal, *sm.* =(e)s, przewód żołądkowy.

Na'hrungslos, *adi.* niepożywny, nieposilny; (obraz.) niezyskowny (handel, interes).

Na'hrungslosigkeit, *sf.* niepożywność *f.*, brak *m.* wyżywienia; — eines Ortes brak zarobku, przemysłu w pewnej miejscowości.

Na'hrungsmangel, *sm.* =s, brak *m.* żywności, chleba.

Na'hrungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, pokarm *m.*, żywność *f.*; die — wiktuały *m. pl.*

Na'hrungsquelle, *sf. pl.* =n, źródło *n.* żywienia się, pożywienia, wyżywienia, zarobku.

Na'hrungssaft, *sm.* =(e)s, *pl.* =säfte, sok pokarmowy.

Na'hrungssorgen, *f. pl.* troski *pl.*, kłopoty *pl.* o kawałek chleba, o wyżywienie; mit — kämpfen walczyć o byt, o wyżywienie; keine — haben nie mieć trosk o życie.

Na'hrungsstoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, materya pożywna, żywiąca.

Na'hrungswert, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wartość pożywna.

Na'hrungszweig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gałąź *f.* przemysłu, zarobkowania, profesya *f.*

Nä'hrvater, =s, *pl.* =väter, *sm.* opiekun *m.*

Nä'hschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* szycia.

Nä'hseide, *sf.* jedwab *m.* do szycia, jedwab skręcony.

Nä'hstube, *sf. pl.* =n, szwalnia *f.*

Nä'hstunde, *sf. pl.* =n, lekcya *f.* szycia.

Naht, *sf. pl.* Nähte, 1) szycie *n.*; szew *m.*; aufgetrennte — szew rozparany; aus der — gehen wyparsknąć; (przenośnie:) jmndm auf die — (= auf den Zahn) fühlen ciągnąć kogo za język, wybadywać, próbować kogo; 2) blizna *f.* na twarzy.

Nähterei', *sf. pl.* =en, szycie *n.*, robota szyta.

Nä'hterin, *sf. pl.* =innen, szwaczka *f.*

Nä'htisch, *sm.* =es, *pl.* =e, stolik *m.*, pulcik *m.* do szycia.

Nä'hzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przybory *m. pl.* do szycia; robota szyta.

Nä'hzwirn, *sm.* =(e)s, *pl.* —, nici *pl.* do szycia.

Nai'v, *adi.* naiwny, naturalny, prostoduszny; *adv.* naiwnie, prostodusznie.

Naivität', *sf. pl.* =en, naiwność *f.*, szczerota *f.*, szczera prostota.

Naja'de, *sf. pl.* =n, najada *f.*, rusałka *f.* (mitologia).

Na'me, *sm.* =ns, *pl.* =n, 1) imię *n.*, nazwisko *n.*, nazwa *f.*, miano *n.*; jmndm einen =n geben, beilegen (na)dać komu imię, nazwisko, nazwać kogo; man gab ihm den =n Alfred (na)dano mu imię Alfred; ſchimpfliche =n beilegen szkalować obelżywemi nazwiskami; einen =n annehmen przybrać nazwisko, nazwać się; ſich jmndš =n beilegen, anmerken, aufnotieren zapisać sobie czyje imię, nazwisko; wie iſt Ihr (werter) —? jak panu, pani na imię? godność pańska, pani? wie heißt das Mädchen mit ſeinem =n? jak się nazywa dziewczyna? jak dziewczynie na imię? jmndn um ſeinen =n fragen spytać kogo, jak się nazywa, jak mu na imię; darf ich um Ihren =n bitten? wolno zapytać o pańskie imię? =ns albo mit =n nazwiskiem; ich kenne ihn nur dem =n nach znam go tylko z imienia, z nazwiska; dem =n nach (= nominell) z nazwiska, nominalnie; im =n des Kaiſers w imieniu cesarza; in Gottes =n w imię Boskie, Pańskie; grüß' alle in meinem =n kłaniaj się wszystkim w mojem imieniu, odemnie; unter angenommenem, fremdem, falſchem =n pod przybranem, obcem, zmyślonem imieniem, nazwiskiem; jmndn bei(m) =n nennen, rufen nazwać kogo, zawołać (na) kogo po imieniu; die Dinge (das Kind) beim rechten =n nennen naz(y)wać rzeczy właściwem imieniem, właściwie; mit =n aufführen wymienić, wspomnieć po nazwisku, imieniu; den =n zu etw. hergeben użyczyć nazwiska, imienia do czego; in jmndš =n handeln działać w czyjem imieniu, w czyjemś zastępstwie; auf den =n lautend na imię, na nazwisko opiewający; 2) (obraz.) pozór *m.*, płaszczyk *m.*; unter dem =n der Freundſchaft pod pozorem, pod płaszczykiem przyjaźni; das Kind muß einen =n haben sprawa musi mieć jakieś pozory; 3) imię *n.*, sława *f.*, reputacya *f.*; ſich einen =n machen wyrobić sobie nazwisko, uzyskać sławę; er hat einen guten =n ma dobrą sławę, reputacyę; ſein — wird in der Erinnerung fortleben imię jego w pamięci pozostanie; jmndn um ſeinen (guten) =n bringen pozbawić kogo dobrego imienia, osławić kogo.

Na'menanzeiger, *sm.* =š, *pl.* —, spis *m.* imion, nazwisk.

Na'menaufzählung, *sf. pl.* =en, wymienienie *n.*, wyliczanie *n.* imion, nazwisk.

Na'menbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.*, spis *m.* imion, nazwisk.

Na'menchriſt, *sm.* =en, *pl.* =en, pozorny chrześcijanin.

Na'menfürſt, *sm.* =en, *pl.* =en, książę tytularny.

Na'mengebung, *sf. pl.* =en, nada(wa)nie *n.* imion, nazwisk.

Na'menkönig, *sm.* =š, *pl.* =e, król tytularny.

Na'menliſte, *sf. pl.* =n, ob. Namenregiſter.

Na'menlos, *adi.* 1) bezimienny, bez nazwiska; 2) niepodobny do wyrażenia, do opisania, niewypowiedziany; =ſer Schmerz ból niewypowiedziany; =ſes Elend ostateczna, najstraszniejsza nędza; *adv.* nie do wypowiedzenia, nie do wyrażenia; — unglücklich nieskończenie nieszczęśliwy; 3) nieznany, obskurny.

Namenloſigkeit, *sf.* bezimienność *f.*

Na'menplatte, *sf. pl.* =n, obacz Namenſchild.

Na'menregiſter, *sn.* =š, *pl.* —, rejestr *m.*, spis *m.* imion, nazwisk.

Na'menruf, *sm.* obacz Namensaufruf.

Na'menſchild, *sm.* =(e)s, *pl.* =er, szyldzik *m.* z imieniem, nazwiskiem.

Na'menš, *adv.* imieniem, nazwiskiem.

Na'mensaufruf, *sf.* =(e)s, *pl.* =e, odczytanie *n.*, wywoływanie *n.* imion, nazwisk, wywoływanie po imieniu, po nazwisku; apel *m.*; Wahl durch — wybór przez głosowanie imienne; den — machen odczytać, wywoł(yw)ać imiona, nazwiska; den — vornehmen przystąpić do odczytania, do wywoływania imion, nazwisk.

Na'mensbruder, *sm.* =š, *pl.* =brüder, imiennik *m.*, druh *m.*

Na'mensfeſt, *sn.* =es, *pl.* =e, imieniny *pl.*

Na'mensgedächtnis, *sn.* =iſſes, pamięć *f.* dla imion, dla nazwisk.

Na'mensgedicht, *sn.* =es, *pl.* =e, akrostyk *m.*

Na'mensſchnörkel, *sm.* =š, *pl.* —, floresy *pl.* u podpisu.

Na'menstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* imienin, imieniny *pl.*

Na'mensunterſchrift, *sf. pl.* =en, podpis *m.* (imieniem, nazwiskiem).

Na'mensverſchweigung, *sf. pl.* =en, zamilczenie *n.* imienia, nazwiska, bezimienność *f.*

Na'mensverwechſlung, *sf. pl.* =en, przemiana *f.*, pomieszanie *n.* imion, nazwisk.

Na'mensverzeichnis, *sn.* =iſſes, *pl.* =iſſe, spis *m.* imion, nazwisk.

Na'mensvetter, *sm.* =š, *pl.* —, imiennik *m.*

Na'menszug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, podpis *m.*; mit ſeinem =e verſehen podpisać.

Na'mentauſch, *sm.* =es, zamiana *f.* imion, nazwisk.

Na'mentlich, I. *adi.* imienny; =er Aufruf odczytanie *n.*, wywołanie *n.* imion, nazwisk; =e Abſtimmung głosowanie imienne; zur =en Abſtimmung ſchreiten przystąpić do głosowania imiennego; in =er Weiſe imiennie, po nazwisku; II. *adv.* 1) imiennie; po imieniu; jmndn — aufrufen wywołać kogo po imieniu, po nazwisku; — abſtimmen głosować imiennie; — aufzählen wyliczyć wyczerpująco, imię po imieniu, nazwisko po nazwisku; 2) zwłaszcza; das geht ſchwer, — wenn er nicht einverſtanden iſt to tru-

dna, szczególnie jeśli on się nie zgadza.

Na'menverzeichnis, *sn.* =iſſes, *pl.* =iſſe, spis *m.* imion, nazwisk.

Na'menwechſel, *sm.* =s, *pl.* —, zamiana *f.* imion, nazwisk.

Na'mhaft, *adi.* 1) po imieniu, nazwiskiem oznaczony, znany z imienia, z nazwiska; — machen wymienić, oznaczyć imiennie, nazwiskiem, wyszczególnić; 2) dobrze, powszechnie znany; 3) znaczny, niemały; eine =e Summe kwota znaczna; ein =er Schaden znaczna, niemała szkoda; 4) znakomity.

Nä'mlich, I. *adi.* der, die, das =e, ten(że) sam, ta(ż) sama, to(ż) samo; identyczny; II. *adv.* to jest, jako to, jak następuje; mianowicie.

Nä'mlichkeit, *sf.* tożsamość *f.*, identyczność *f.*

Nä'nie, *sf. pl.* =n, nenia *f.*, pieśń żałobna.

Na'nking, *sm.* =s, *pl.* =s, nankin *m.*

Napf, *sm.* =(e)s, *pl.* Näpfe, czara *f.*, miska głęboka, waza *f.*; donica *f.*

Nä'pfchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Napf, czarka *f.*, miseczka *f.*, doniczka *f.*, łuszczak *m.*

Na'pfförmig, *adi.* czarkowaty, kształt miski mający.

Na'pfkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, baba *f.*

Na'pfſchnecke, *sf. pl.* =n, czaszołka *f.* mięczak *m.*

Na'phtha, *sn.* i *sf.* =(s), nafta *f.*, olej skalny, ropa ziemna.

Naphthali'n, *sn.* =s, naftalina *f.*

Napoleondo'r, (wym.: -leądor), *sm.* =s, *pl.* =e i =s, napoleondor *m.*, 20 franków (w złocie).

Napoleo'niſch, *adi.* napoleoński.

Na'rbe, *sf. pl.* =n, blizna *f.* (po ranie pozostała); dziób *m.* (po ospie); znak *m.* z uszkodzenia (w drzewie); ziarno *n.*, groszek *m.* (w skórze); plama *f.* (na łupie owocu).

Na'rben, I. *vn.* i ſich —, *vr.* (haben) w bliznę się zbierać, zabliźniać się (o ranie); II. *va.* (haben) das Leder — skórę ziarnistą wyprawiać; genarbtes Leder skóra groszkowana, ziarnista.

Na'rbenbildung, *sf. pl.* =en, zabliźnianie *n.* się.

Na'rbenſeite, *sf. pl.* =n, liczko *n.* (skóry).

Na'rbig, *adi.* 1) pełny blizn, bliznami okryty; dziobaty, ospowaty; 2) =es Leder skóra groszkowata; =es Obſt plamisty owoc.

Na'rde, *sf. pl.* =n, narduszek *m.*, palczatka *f.* (roślina).

Na'rdenähre, *sf. pl.* =n, narda *f.* (roślina).

Na'rdenbalſam, *sm.* =s, balsam nardowy.

Na'rdenkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, kuklik goździkowy (zielę).

Na'rdenöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olejek nardowy.

Na'rdenwurz, *sf. pl.* =en, **Na'rdenwurzel,** *sf. pl.* =n, narduszek *m.* (roślina).

Narko'ſe, *sf. pl.* =n, narkoza *f.*, uśpienie *n.* środkami chemicznymi.

Narkoti'n, *sn.* =s, narkotyk *m.*, środek usypiający.

Narko'tiſch, *adi.* narkotyczny, usypiający; =es Mittel narkotyk *m.*, środek usypiający; =e Stoffe narkotyki *pl.*

Narkotiſie'ren, *va.* (haben) narkotyzować, usypiać środkami chemicznymi.

Narkotiſie'rung, *sf.* narkotyzowanie *n.*, usypianie *n.* środkami chemicznymi.

Narkotiſie'rungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, narkotyk *m.*, środek *m.* do usypiania.

Narr, *sm.* =en, *pl.* =en, głupiec *m.*, dureń *m.*, kiep *m.*; waryat *m.*; błazen *m.*; zum =en werden zwaryować, zgłupieć; er iſt ein ausgemachter, großer, vollkommener —, ein — in Folio jest skończony głupiec, głupiec wierutny; ein guter — poczciwy głupiec; er iſt kein — nie jest głupcem, zna się na swoich sprawach; jmnden zum =en machen, halten, haben głupca z kogo (z)robić, na durnia kogo wystawić, (za)kpić, (za)drwić sobie z kogo, drwiny sobie z kogo robić; ſich zum =en machen błazna z siebie robić; den =en ſpielen błazna udawać, błaznować; ſich zum =en hergeben, haben laſſen dać z siebie błazna robić; man möchte, könnte zum =en darüber werden możnaby zwaryować; ſich wie ein — ſtellen udawać głupiego; einen =en an jmndm gefreſſen haben szalenie, ślepo się w kim rozkochać, szaleć za kim; er iſt ein halber —, er hat etw. vom =en an ſich brak mu jednej klepki; ein — macht viele albo ihrer hundert jeden szalony stu szalonych zrobi; ein — kann mehr fragen, als zehn Weiſe beantworten können łatwiej się głupiemu pytać, niż mądremu odpowiadać; Hoffen und Harren macht manchen zum =en nadzieja matką głupich; Kinder und =en ſagen, reden die Wahrheit dzieci i błazny lubią prawdę mówić; Herren und =en haben frei reden panom i kpom wszystko wolno (mówić); jedem =en gefällt ſeine Kappe (dosłownie: każdemu błaznowi podoba się własna czapka,) każda liszka swój ogon chwali; hänge dem =en nicht Schellen an, man kennt ihn ſo i bez dzwonków poznać błazna; =en haben mehr Glück als Recht (dosłownie: głupcy mają więcej szczęścia niż słuszności,) głupiemu zwykle los sprzyja.

Nä'rrchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Narr, głuptasik *m.*, błazenek *m.*; durniutka *f.*

Na'rren, I. *va.* (haben) drwić z kogo, drwiny, żarty z kogo robić; oszukiwać = betrügen; II. *vn.* (haben) błaznować, figle robić, żarty stroić.

Na'rren=, *adi.* błazeński.

Na'rrenfeſt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, święto *n.*, zabawa *f.* błaznów.

Na'rrengeſchwätz, Na'rrengewäſch, *sn.* =es, głupia gadanina.

Na'rrenhaft, *adi.* błazeński, durny; *adv.* po błazeńsku, po głupiemu, głupio.

Na'rrenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* obłąkanych, waryatów; ins — kommen dostać się do domu obłąkanych, zwaryować; es iſt das reinſte — to istny dom waryatów.

Na'rrenjacke, *sf. pl.* -n, **Na'rrenkleid**, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, bluza *f.*, ubiór *m.* dla obłąkanych; kurtka błazeńska, strój błazeński; kaftan *m.*

Na'rrenkappe, **Na'rrenmütze**, *sf. pl.* -n, czapka błazeńska.

Na'rrenliebe, *sf.* ślepa, szalona miłość.

Na'rrenpoſſe, *sf. pl.* -n, błazeństwo *n.*; -n treiben błaznować, głupstwa robić.

Na'rrenſeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, powróz *m.* do wodzenia głupców; jmndn am -e führen wodzić kogo za nos.

Na'rrenspoſſen, *f. pl.* błazeństwa *pl.*, figle *pl.*

Na'rrenſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, czyn błazeński, błazeństwo *n.*, figiel *m.*

Na'rrentracht, *sf. pl.* -en, strój błazeński.

Na'rrenwärter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* obłąkanych.

Na'rrenwärterin, *sf. pl.* -innen, dozorczyni *f.* obłąkanych kobiet.

Narretei', *sf. pl.* -en, błazeństwo *n.*, głupstwo *n.*

Na'rrheit, *sf. pl.* -en, głupota *f.*; mania *f.*, waryactwo *n.*; dziwaczność *f.*; -en machen, begehen popełni(a)ć głupstwa.

Nä'rrin, *sf. pl.* -innen, głupia *f.*; waryatka *f.*, dziwaczka *f.*

Nä'rriſch, I. *adi.* głupi, błazeński; obłąkany; dziwaczny; śmieszny, do śmiechu pobudzający; -er Menſch błazen, waryat; -es Zeug treiben, begehen głupstwa robić, figle stroić; ſich — ſtellen udawać głupiego, błazna; — werden durnieć; II. *adv.* głupio; śmiesznie, dziwacznie.

Na'rwal, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, jednorożec morski (ryba).

Narzi'ſſe, *sf. pl.* -n, narcyz *m.*, narcyszek biały, kwiecie kościelne, kwiat królewski, szyszkowy korzeń, złotogłów *m.* (roślina).

Narzi'ſſenlilie, *sf. pl.* -n, nadobnia *f.* (roślina).

Naſa'l, *adi.* nosowy.

Naſa'llaut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, głoska nosowa.

Naſalie'ren, *va.* (haben) wymawiać przez nos.

Nä'schen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Naſe, nosek *m.*

Na'ſchen, *va.* i *vn.* (haben) an albo von etw. — ukradkiem czego ujeść, upić, załasować czego; łasować, smaczne kąski zajadać; ſie naſcht gern lubi łakotki; (obraz.) aus einem Buche — czytać książkę z ciekawości na wyrywki, czytać książkę (zakazaną) pokryjomu.

Nä'ſcher, *sm.* -s, *pl.* —, łakotnik *m.*, łasoch *m.*, łasoń *m.*

Näſcherei', *sf. pl.* -en, 1) łasowanie *n.*; pokryjome zajadanie *n.*; 2) łasotliwość *f.*, łakotliwość *f.*; 3) przysmaczek *m.*, łakocie *pl.*

Nä'ſcherin, *sf. pl.* -innen, łakotnica *f.*

Na'ſchhaft, *adi.* łasotliwy, łakotliwy.

Na'ſchkatze, *sf. pl.* -n, **Na'ſchmaul**, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäuler, i *dim.* **Na'ſchmäulchen**, *sn.* -s, *pl.* —, łakotnik *m.*, łakotnica *f.*

Na'ſchluſt, *sf.* chętka *f.* do łasowania.

Na'ſchwerk, *sn.* -(e)s, łakocie *pl.*

Na'ſe, *sf. pl.* -n, 1) nos *m.*; zur — gehörig nosowy; breite — szeroki nos; gebogene — orli nos; aufgeworfene — zadarty nos; kleine niedliche — nosek *m.*; große, lange — nosisko; er hat eine große — to nosal; ſich die — putzen, wiſchen utrzeć nos; durch die — ſprechen, ſingen mówić, śpiewać przez nos; Ausſprache durch die — wymowa przez nos; ſich die — zuhalten zat(y)kać sobie nos; etw. vor, an die — halten przytknąć co do nosa; ihm blutet die — albo er blutet aus der — krew mu cieknie z nosa; eine gute, feine — haben (także przenośnie:) mieć dobry nos, mieć dobre powonienie; ein angenehmer Geruch ſteigt mir in die — przyjemny zapach zalatuje mnie; über jmndn, über etw. die — rümpfen krzywić, marszczyć nos; die — hoch tragen nos zadzierać do góry; die — aufblähen, aufblaſen zadzierać nosa, wyżej nosa gębę nosić; Maul und — weit aufſperren rozdziawić gębę, dziwować się; ſich die — ganz gehörig begießen, przypruszyć, podochocić, podpić sobie porządnie; die — immer in den Büchern haben (dosłownie: mieć nos zawsze w książkach,) ślęczyć wiecznie nad książkami; die — in alles ſtecken wszędzie nos wścibiać, wtrącać się we wszystko; ſeine — aus (von) etw. laſſen przestać się mieszać w co, nie chcieć więcej o czem słyszeć; jmndm eine — drehen wywieść kogo w pole, oszukać kogo, zadrwić sobie z kogo; jmndm eine — geben dać komu nosa, zganić kogo; eine —, eine lange — bekommen dostać nosa, wziąć po nosie; mit einer langen — abziehen z kwitkiem odejść, nic nie wskórać; jmndn mit einer langen — abziehen laſſen z kwitkiem kogo odprawić, odmówić co komu; die — hängen laſſen zwiesić, spuścić nos (na kwintę); (w połączeniu z przyimkami:) faſſ' dich an deine —! zupf' dich an deiner eigenen —! (dosłownie: chwyć się, szarpnij się za własny nos!) patrz swego nosa! patrz tego, co masz pod nosem! jmndn an (albo bei) der — herumführen za nos kogo wodzić; jmndm an (albo in, unter) die — lachen śmiać się komu w twarz, w oczy; ich ſehe es dir an der — an, daß du lügſt (dosłownie: widzę po twoim nosie, że kłamiesz,) nos ci się krzywi, marszczy; jmndm etw. an (albo auf) die — binden, heften wmówić w kogo co; auf die — fallen upaść na nos, ryć ziemię nosem; jmndm auf der — ſpielen, tanzen grać komu

po nosie; jmndm etw. aus der — rücken ukryć co przed kim; jmndn in der — haben nie znosić, nienawidzić kogo; das beißt ihm in die — to mu nieprzyjemne, to go dręczy; das sticht ihm in die — tego mu się zachciewa, ma na to chrapkę; etw. in die — bekommen zwietrzyć, zwąchać co; jmndn mit der — auf etw. stoßen wyłożyć komu co jak na talerzu; der — nach gehen iść prosto (nosa); nicht über die — hinweg sehen nie widzieć dalej nosa, mieć ciasny widnokrąg; es fehlt ihm über der — brak mu mózgu w głowie; ich habe mir schon viel Wind um die — gehen lassen widziałem już wiele w mojem życiu; jmndm etw. unter die — reiben wyłajać, zburczyć kogo; jmndm unter die — sehen popatrzyć komu w oczy, w twarz wyzywająco; etw. vor der — liegen haben mieć co pod nosem; er nahm ihm das Buch vor der — weg wziął, porwał mu książkę z przed nosa; jmndm die Tür vor der — zuschlagen zamknąć komu drzwi przed nosem; 2) nos *m.* (u rozmaitych przedmiotów); — am Kruge nos u dzbana; — eines Schiffes (Schiffsnase) nos okrętu; — eines Dachziegels nos cegły; — am Hobel (Hobelnase) nos, róg struga; — der Vorlage nos głowy muflowej (górnictwo).

Nä'feln, *vn.* (haben) przez nos mówić, gęgotać; =de Stimme głos nosowy, gęgliwy.

Nasen=, *adi.* nosowy.

Na'senband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, naprysk *m.*, nanośnik *m.*, kaganiec *m.*

Na'senbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nosowa kość.

Na'senbildung, *sf. pl.* =en, kształt *m.*, ukształtowanie *n.* nosa.

Na'senblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, list przyczołowy (botanika).

Na'senblume, *sf. pl.* =n, szelążek *m.*, szelężnik *m.*, pieniążek *m.* (roślina).

Na'senbluten, *sn.* =s, cieczenie *n.* krwi z nosa; er hat — ciecze mu krew z nosa.

Na'senbuchstabe, *sm.* obacz Nasenlaut.

Na'sendrücker, *sm.* obacz Nasenquetscher.

Na'senflügel, *sm.* =s, *pl.* —, skrzydło *n.*, bok *m.* nosa.

Na'sengang, *sm.* =(e)s, kanał *m.*, przewód *m.* nosowy.

Na'sengeschwür, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wrzód *m.* w nosie.

Na'sengewächs, *sn.* =ses, *pl.* =se, polip *m.* w nosie.

Na'senhai, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krawędnik *m.* (zwierzę).

Na'senhöhle, *sf.* jama nosowa.

Na'senklemmer, **Na'senkneifer**, *sm.* =s, *pl.* —, cwikier *m.*, pincenez *n.*

Na'senknorpel, *sm.* =s, *pl.* —, chrząstka nosowa.

Na'senkuppe, *sf.* koniec *m.*, wierzchołek *m.* nosa.

Na'senlaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, głoska nosowa.

Na'senloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, **Na'senöffnung**, *sf. pl.* =en, nozdrze *n.*; =löcher der Tiere nozdrza *pl.*

Na'sennerven, *m. pl.* nerwy *pl.* w nosie.

Na'senpolyp, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, polip *m.* w nosie, krakacica *f.*

Na'senpopel, *sm.* =s, śluz nosowy.

Na'senquetscher, *sm.* =s, *pl.* —, trumna *f.* o płaskiem wieku.

Na'senriemen, *sm.* =s, *pl.* —, nanosek *m.* (dla koni).

Na'senring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pierścionek *m.*, kółko *n.* do przesadzania przez nozdrza.

Na'senrücken, *sm.* =s, grzbiet *m.*, wierzch *m.* nosa.

Na'senrümpfen, *sn.* =s, skrzywienie *n.* nosa.

Na'sensattel, *sm.*, **Na'senscheidewand**, *sf.* ścianka *f.* (anatomia).

Na'senschleim, *sm.* =(e)s, śluz nosowy, smark *m.*

Na'senschleimhaut, *sf. pl.* =häute, błona śluzowa w nosie.

Na'senspitze, *sf. pl.* —, koniec *m.* nosa.

Na'senstüber, **Na'senschneller**, *sm.* =s, *pl.* —, szczutek *m.*, prztyk *m.*; jmndm einen — geben dać komu szczutka w nos.

Na'sentier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ostronos *m.*

Na'senton, *sm.* =(e)s, *pl.* =töne, ton nosowy.

Na'senwärmer, *sm.* =s, *pl.* —, mała chustka na szyję (żartobliwie).

Na'senwurzel, *sf.* korzeń *m.*, osada *f.* nosa.

Na'senzange, *sf.* obacz Nasenring.

Na'seweis, I. *adi.* przecherny, zarozumiały; lubiący się mieszać we wszystko, natrętny, niedyskretny, nazbyt śmiały, nazbyt ciekawy; II. *sm.* —, *pl.* =weise, przechera *m.*, wścibski *m.*

Na'seweisheit, *sf.* zarozumiałość *f.*, mędrkostwo *n.*, wtrącanie *n.* się we wszystko, niewczesna ciekawość, przecherność *f.*, wścibskość *f.*

Na'sführen, *va.* (haben) za nos wodzić.

Na'shorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e i =hörner, nosorożec *m.* (zwierzę gruboskórne).

Na'shornkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, nosorożec *m.* (chrząszcz).

Na'shornvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, dzióborożec *m.* (ptak).

Naß, I. *adi.* mokry, wilgotny; — machen zmoczyć; sich — machen, — werden zmoknąć; ganz — werden, durch und durch — werden całkiem przemoknąć, zmoknąć wskróś, do nitki; nasses Auge oko łzami zmoczone; — von Schweiß potem skąpany; nasses Wetter pora dżdżysta, słotna, słota *f.*; etwas — mokrawy; nasse Waren płyny *pl.*, napoje *pl.*; nasser Boden grunt wilgotny; nasser Ort mokrzyzna *f.*; (obraz.) es wird nasse Augen setzen wiele łez się poleje; ein nasser Bruder człowiek lubiący pić, łyktus *m.*, łykacz *m.*, opój *m.*, moczywąs *m.*, moczymorda *m.*; oszust *m.*; II. *adv.* mokro, wilgotno.

Naß, *sn.* Nasses, płyn *m.*, ciecz *f.*

Nä'ſſe, *sf.* mokrość *f.*, wilgoć *f.*; vor — zu bewahren, zu ſchützen albo — ſchadet! chronić przed wilgocią! (handel, przewoźnictwo).

Nä'ſſen, I. *va.* (haben) zmoczyć; II. *vn.* (haben) wilgotnieć, pocić się, sączyć się, ciec; mokrzyć, moczyć (= mocz oddawać); es näßt (deszcz) rosi; die Wunde näßt rana sączy się.

Na'ßkalt, *adi.* zimny i wilgotny. [gotne.

Na'ßkälte, *sf.* zimno wil-

Nä'ßling, *sm.* =s, *pl.* =e, świnka *f.*

Natio'n, (wym.: -cjon), *sf. pl.* =en, naród *m.*

Nationa'l, *adi.* narodowy.

Nationa'lanleihe, *sf. pl.* =n, pożyczka narodowa, u narodu zaciągnięta.

Nationa'lcharakter, *sm.* =s, *pl.* =e, charakter narodowy.

Nationa'lbank, *sm.* =(e)s, fundacya narodowa na korzyść inwalidów wojskowych.

Nationa'le, *sn.* =(s), *pl.* =(s), rodowód *m.*, matrykuła *f.*, paszport wojskowy, stan *m.* służby, arkusz osobowy.

Nationa'lehre, *sf.* honor *m.* narodu.

Nationa'lflagge, *sf. pl.* =n, flaga *f.*, chorągiew *f.*, bandera *f.* narodowa.

Nationa'lgarde, *sf. pl.* =n, gwardya narodowa.

Nationa'lgeiſt, *sm.* =(e)s, duch *m.* narodu.

Nationa'lgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Nationa'lſpeiſe**, *sf. pl.* =n, potrawa narodowa.

Nationaliſie'ren, 1) *va.* (haben) nacyonalizować, unarodawiać, unarodowić, przyswoić narodowi; nadać obywatelstwo; 2) ſich —, *vr.* (haben) nacyonalizować się, unarodowić się; stać się obywatelem.

Nationaliſie'rung, *sf. pl.* =en, nacyonalizowanie *n.*, unarodowienie *n.*, nadanie *n.* obywatelstwa.

Nationalitä't, *sf. pl.* =en, narodowość *f.*

Nationalitä'tsfrage, *sf. pl.* =n, kwestya narodowościowa

Nationa'lkonvent, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, konwent *m.*, zgromadzenie narodowe.

Nationa'lliteratur, *sf. pl.* =en, literatura narodowa, piśmiennictwo narodowe.

Nationa'lökonomie, *sf.* ekonomia społeczna, gospodarstwo narodowe.

Nationa'lparlament, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, parlament narodowy.

Nationa'lreichtum, *sm.* =(e)s, bogactwo narodowe.

Nationa'lſchuld, *sf. pl.* =en, dług narodowy.

Nationa'lſtolz, *sm.* =es, duma narodowa.

Nationa'lſtaat, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, państwo narodowe.

Nationa'lverſammlung, *sf. pl.* =en, zgromadzenie narodowe, sejm walny.

Nationa'lzeitung, *sf. pl.* =en, gazeta narodowa.

Nativitä't, *sf. pl.* =en, horoskop *m.*, przepowiednia *f.* przyszłości z gwiazd; einem die — ſtellen horoskop komu ustawić, przepowiedzieć komu przyszłość.

Nativitä'tſteller, *sm.* =s, *pl.* —, ustawiacz *m.* horoskopów, przepowiadacz *m.* losu, przyszłości z gwiazd.

Nativitä'tſtellerei, *sf.* ustawianie *n.* horoskopów, przepowiadanie *n.* losu z gwiazd.

Na'trium, *sn.* =s, sod *m.*

Na'triumbikarbonat, *sn.* =(e)s, dwuwęglan *m.* sody.

Na'triumborat, *sn.* =(e)s, boran *m.* sody.

Na'triumhypoſulfit, *sn.* =(e)s, podsiarczyn *m.* sody.

Na'triumoxyd, *sn.* =(e)s, tlenek sodowy.

Na'triumphosphat, *sn.* =(e)s, fosforan *m.* sody.

Na'tron, *sn.* =s, soda *f.*; kohlenſaures — węglan sody; doppeltkohlenſaures *m.* dwuwęglan *m.* sody; ſchwefelſaures — glauberska sól, siarkan sodowy.

Na'tronhaltig, *adi.* sodę zawierający.

Na'tronſalpeter, *sm.* =s, saletra sodowa.

Na'tronſalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól sodowa.

Na'tronſeife, *sf. pl.* =n, mydło sodowe.

Na'tter, *sf. pl.* =n, żmija *f.*; braune — żmijogad *m.*

Na'tterbart, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, konwalnik *m.*, nażyca *f.* (roślina).

Na'tterbiß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, ukąszenie *n.* żmii.

Na'tterblume, *sf. pl.* =n, krzyżownica *f.*, mlecznica *f.* (roślina).

Na'tterknöterich, *sm.* =(e)s, obacz Natterwurz.

Na'tterkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, czerniówka *f.* (roślina).

Na'tterwurz, *sf. pl.* =en, żmijowiec *m.*, miodunka gajowa (roślina).

Na'tterzunge, *sf. pl.* =n, obacz Natterbart.

Na'tterzunge, *sf. pl.* =n, 1) język *m.* żmii; (przenośnie:) jaszczurczy, złośliwy język; 2) nasięzrzał *m.*, języcznik *m.* (roślina).

Natu'r, *sf. pl.* =en, 1) natura *f.*, przyroda *f.*, przyrodzenie *n.*; von — eigen naturalny, przyrodzony; von —, der — nach z natury; das liegt in der — des Menſchen to tkwi w naturze człowieka; nach der — zeichnen, malen rysować, malować według natury; nach der — leben żyć podług natury; das iſt wider die — to naturze przeciwne; ein von — feſter Ort miejsce z natury warowne, warownia naturalna; 2) natura *f.*, usposobienie *n.*, charakter *m.*; die =en ſind verſchieden usposobienia różne są; er iſt ängſtlicher — jest bojaźliwy; ſie iſt ſanfter — jest łagodna, łagodnego usposobienia; verliebter — ſein być kochliwego usposobienia; eine gute — haben mieć dobrą naturę, być silnym; Gewohnheit iſt die andere —, wird zur anderen — przyzwyczajenie staje się drugą naturą; 3) er iſt ein Freund der — jest przyjacielem przyrody; in der freien

— na wolnem powietrzu, na wolności, na wsi; in — zahlen płacić w naturze; 4) członki wstydliwe (w szczególności kobiet).

Natura'l=, w samej rzeczy, a nie wartością pieniężną świadczone; n. p. =quartier pomieszkanie przywiązane do posady.

Natura'lien, *pl.* 1) twory przyrodnicze, przyrody; mit — (albo in natura) bezahlen płacić w naturze, płodami przyrodniczymi; 2) przedmioty, płody przyrodnicze, służące do nauki historyi naturalnej.

Natura'lienkabinett, =(e)s, *pl.* =e, **Natura'liensammlung**, *sf. pl.* =en, zbiór przyrodniczy.

Natura'liensammler, *sm.* =s, *pl.* —, zbieracz *m.* tworów przyrodniczych.

Naturalisatio'n, *sf.* obacz Naturalisierung.

Naturalisie'ren, *va.* (haben) naturalizować, nadać prawo obywatelstwa, indygenat; ſich —, *vr.* (haben) nabyć obywatelstwo, zostać obywatelem.

Naturalisie'rung, *sf. pl.* =en, naturalizacya *f.*, nadanie *n.*, nabycie *n.* prawa obywatelstwa.

Naturali'smus, *sm.* —, naturalizm *m.*

Naturali'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, naturalista *m.*; ein — im Singen ten co się nauczył śpiewu ze słuchu.

Naturali'ſtiſch, *adi.* naturalistyczny; *adv.* naturalistycznie.

Natura'llaſten, *f. pl.* ciężary *pl.*, podatki *pl.*, daniny *pl.* w naturze.

Natura'lleiſtung, *sf. pl.* =en, świadczenie *n.*, uiszczenie *n.*, zapłata *f.* w naturze.

Natura'lſtücke, *sn. pl.* złamki *pl.* soli.

Natura'lverpflegung, *sf. pl.* =en, utrzymanie *n.* (w naturze); utrzymanie wojska przez mieszkańców.

Natura'lzins, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, czynsz *m.* w naturze.

Natu'ranlage, *sf. pl.* =n, usposobienie *n.*, temperament *m.*; talent wrodzony, zdolność przyrodzona.

Natu'rarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz leczący bez lekarstw aptecznych.

Natu'rausgleich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, — der Wagen wymiana wzajemna wozów (kolejn.).

Natu'rbegebenheit, *sf.* obacz Naturereignis.

Natu'rbeobachtung, *sf. pl.* =en, śledzenie *n.*, badanie *n.* natury, przyrody.

Natu'rbeſchreibung, *sf. pl.* =en, opis *m.* natury.

Natu'rbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obraz *m.*, natury, pejsaż *m.*

Natu'rburſche, *sm.* =n, *pl.* —, człowiek naturalny, nieogładzony przez cywilizacyę.

Natu'rburſchentum, *sn.* =s, naturalność *f.*

Natu'rdichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta *m.* samouk.

Natu'rdienſt, *sm.* =(e)s, ubóstwianie *n.* przyrody, kult *m.* natury.

Nature'll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, usposobienie wrodzone, przyrodzenie *n.*, przyrodzoność *f.*; temperament *m.*, charakter *m.*, talent *m.*

Natu'rereignis, *sn.* =iſſes, *pl.* =iſſe, **Natu'rerſcheinung**, *sf. pl.* =en, zjawisko *n.* przyrody, w przyrodzie, fenomen *m.*

Natu'rerzeugnis, *sn.* =iſſes, *pl.* =iſſe, płód *m.*, twór *m.* przyrody.

Natu'rfehler, *sm.* =s, *pl.* —, wada przyrodzona.

Natu'rforſcher, *sm.* =s, *pl.* —, badacz *m.* przyrody, przyrodnik *m.*

Natu'rforſchung, *sf.* badanie *n.* natury, przyrodnictwo *n.*

Natu'rfreund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyjaciel *m.* natury, przyrody.

Natu'rgabe, *sf. pl.* =n, dar wrodzony, zdolność *f.*

Natu'rgebrechen, *sn.* =s, *pl.* —, wada wrodzona.

Natu'rgefühl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poczucie *n.* (piękności) natury.

Natu'rgemäß, *adi.* stosowny do natury, naturalny; *adv.* podług natury, naturalnie.

Natu'rgeſchichte, *sf.* historya naturalna.

Natu'rgeſchichtlich, *adi.* dotyczący historyi naturalnej.

Natu'rgeſetz, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* natury, przyrody; prawidło naturalne.

Natu'rgetreu, *adi.* naturalny, podobniuchny; *adv.* =zeichnen rysować wiernie podług natury.

Natu'rglaube(n), *sm.* obacz Naturreligion.

Natu'rgläubige(r), *sm.* =gen, *pl.* =gen, naturalista *m.*

Natu'rheillehre, *sf. pl.* =n, medycyna naturalistyczna.

Natu'rheilverfahren, *sn.* =s, leczenie naturalistyczne.

Natu'rhiſtoriker, *sm.* =s, *pl.* —, przyrodnik *m.*, znający *m.* historyę naturalną, zajmujący się historyą naturalną.

Natu'rhiſtoriſch, *adi.* obacz Naturgeſchichtlich.

Natu'rkenner, *sm.* =s, *pl.* —, **Natu'rkundige(r)**, *sm.* =gen, *pl.* =gen, znawca *m.* przyrody.

Natu'rkenntnis, *sf. pl.* =niſſe, znawstwo *n.* przyrody.

Natu'rkind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, dziecko *n.* natury, człowiek nie zepsuty jeszcze.

Natu'rkörper, *sn.* =s, *pl.* —, przedmiot przyrodniczy, ciało naturalne.

Natu'rkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła naturalna, fizyczna.

Natu'rkunde, *sf.* znawstwo *n.* przyrody; nauki przyrodnicze.

Natu'rlaut, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, głos *m.*, dźwięk *m.* naturalny.

Natu'rlehre, *sf.* fizyka *f.*

Natü'rlich, I. *adi.* naturalny; wrodzony, właściwy (komu, czemu); prawdziwy, nie sztuczny, nie wymuszony; prosty; =es Kind dziecko naturalne, nieprawe; =e Religion religia naturalna; =er Witz dowcip naturalny, wrodzony; =er Menſchenverſtand rozum naturalny, prosty, chłopski; eines =en Todes ſterben umrzeć śmiercią naturalną; auf =e Weiſe erklären tłómaczyć,

wyjaśnić w sposób naturalny; II. *adv.* naturalnie, podług natury, stosownie do natury; — ſchreiben, ſprechen pisać, mówić naturalnie; dies, die Sache geht nicht — (także mit =en albo rechten Dingen) zu to się nie dzieje sposobem naturalnym, muszą w tem być jakieś czary, to nie czysta sprawa; die Sache geht ganz — zu dzieje się to zupełnie naturalnie; man kann das ganz — erklären można to całkiem naturalnie, w prosty sposób wytłómaczyć; er konnte — (albo =erweiſe) dem nicht zuſtimmen naturalnie (rozumie się), że nie mógł na to się zgodzić; wird er herkommen? —! czy przyjdzie tutaj? naturalnie! oczywiście! rozumie się!

Natü'rlicherweiſe, *adv.* sposobem naturalnym, naturalnie; (jako odpowiedź potwierdzająca:) naturalnie! oczywiście! rozumie się! (patrz pod natürlich).

Natü'rlichkeit, *sf. pl.* =en, naturalność *f.*, prostota *f.*, samorodność *f.*

Natu'rmenſch, *sm.* =en, *pl.* =en, człowiek *m.* w stanie natury; dziecko *n.* natury, prostaczek *m.*

Natu'rnotwendigkeit, *sf. pl.* =en, konieczność naturalna, nieodzowna.

Natu'rordnung, *sf.* porządek *m.* w naturze, naturalny.

Natu'rpflicht, *sf. pl.* =en, obowiązek przyrodzony, powinność naturalna.

Natu'rphiloſophie, *sf.* filozofia *f.* natury.

Natu'rprodukt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, twór *m.*, płód *m.* przyrody, naturalny.

Natu'rrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo naturalne.

Natu'rreich, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, królestwo *n.* natury.

Natu'rreligion, *sf. pl.* =en, obacz Naturverehrung.

Natu'rſchnitzel, *sn.* =s, *pl.* —, szuycel naturalny, nie smarzony w bułce.

Natu'rſchönheit, *sf. pl.* =en, 1) piękność *f.* natury, przyrody; 2) piękność naturalna (= natürliche Schönheit).

Natu'rſeltenheit, *sf. pl.* =en, rzecz niezwykła, rzadka w naturze.

Natu'rſinn, *sm.* =(e)s, zmysł *m.* dla (piękności) natury, przyrody.

Natu'rſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, igrzysko *n.* natury; dziwotwór *m.*

Natu'rſtand, *sm.* obacz Naturzuſtand.

Natu'rſtudien, *sf. pl.* rysunki *pl.*, obrazy *pl.* z natury.

Natu'rtrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, instynkt *m.* (zwierząt); popęd przyrodzony (u człowieka); dem =e folgen iść za popędem natury, instynktu słuchać, instynktem się rządzić.

Natu'rverehrung, *sf. pl.* =en, kult *m.* natury, ubóstwianie *n.* przyrody.

Natu'rvolk, *sn.* =(e)s, *pl.* =völker, lud *m.* w stanie natury (żyjący).

Natu'rwahr, *adi.* obacz Naturgetreu.

Natu'rwahrheit, *sf. pl.* =en, podobizna najzupełniejsza; prawda oczywista.

Natu'rweſen, *sn.* =s, *pl.* —, istota naturalna.

Natu'rwidrig, *adi.* przeciwny naturze, sprzeczny z naturą; *adv.* przeciw, wbrew naturze.

Natu'rwidrigkeit, *sf. pl.* =en, stan przeciwny naturze, nienaturalność *f.*, anormalność *f.*

Natu'rwiſſenſchaften, *f. pl.* nauki przyrodnicze.

Natu'rwiſſenſchaftlich, *adi.* dotyczący nauk przyrodniczych, przyrodniczy.

Natu'rwüchſig, *adi.* naturalny, oryginalny, samorodny, niesztuczny.

Natu'rwüchſigkeit, *sf.* naturalność *f.*, oryginalność *f.*, samorodność *f.*

Natu'rwunder, *sn.* =s, *pl.* —, cud *m.*, dziwo *n.* natury.

Natu'rzuſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, stan *m.* natury, naturalny.

Natu'rzweck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cel *m.* natury.

Nau'e, *sf. pl.* =n, i **Nau'en,** *sm.* =s, *pl.* —, barka *f.*, łódka *f.*

Naumani't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, selenek *m.* srebra.

Nau'tik, *sf.* nautyka *f.*, sztuka żeglarska.

Nau'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, nautyk *m.*, na żeglarstwie się znający, sztuce żeglarskiej poświęcający się.

Nau'tiſch, *adi.* nautyczny, żeglarski.

Navigatio'n, (wym.: -cjon), nawigacya *f.*, żeglowanie *n.*

Navigatio'nsſchule, *sf. pl.* =n, szkoła nautyczna.

Ne'bel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) mgła *f.*, mamka *f.* (ogrodnictwo); dicker, dichter — gęsta mgła, mgławica *f.*; leichter, dünner, ſchwacher — lekka mgła; der Wind hat den — vertrieben, verjagt wiatr rozpędził mgłę; mit — umhüllen omglić; ſich mit — überziehen zamglić, omglić się; der — ſteigt mgła idzie w górę; der — fällt mgła opada; — der Unwiſſenheit ciemnota *f.*; 2) = Nebelſtern.

Ne'belartig, *adi.* mglisty.

Ne'belbank, *sf. pl.* =bänke, tuman *m.* mgły (żegluga).

Ne'belberg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, góra *f.* z mgły, mgła w kształcie góry się wznosząca.

Ne'belbilder, *n. pl.* obrazy latarni magicznej.

Ne'belbilderapparat, *sm.* =es, *pl.* =e latarnia magiczna.

Ne'belbogen, *sm.* =s, *pl.* —, tęcza *f.* w mgle.

Ne'beldecke, *sf. pl.* =n, zasłona mglista.

Ne'beldunſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =dünſte, para mglista.

Ne'belferne, *sf. pl.* =n, oddalenie mgliste, nieskończone.

Ne'belfeucht, *adi.* wilgotny od mgły.

Ne'belfleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mglista plama, bliźniarka *f.* (astronomia).

Ne'belgebilde, *sn.* =s, *pl.* —, i **Ne'belgeſtalt,** *sf. pl.* =en, figura z mgły utworzona.

Ne'belgewölk, *sn.* =(e)s, mgła *f.*, chmura mglista.

Ne'belglocke, *sf. pl.* —, dzwon na okrętach do wza-

jemnego dawania sobie sygnałów podczas mgły na morzu.

Ne'belgrau, *adi.* szary.

Ne'belhaft, *adi.* obacz Nebelig.

Ne'belhorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, róg *m.*, sygnał *m.*, syrena *f.* od mgły; telefon *m.* od mgły (marynarka).

Ne'belhülle, *sf. pl.* -n, osłona *f.*, powłoka *f.* mglista.

Ne'belig, ne'blig, rzadko: ne'belicht, *adi.* 1) mglisty mgławy; es iſt -es Wetter powietrze jest mgliste, mglisto na dworze; — werden mgła opada; 2) (obraz.) mglisty, niejasny, niezrozumiały.

Ne'belkappe, *sf. pl.* -n, 1) kapuza *f.* przeciw mgle; 2) obacz Tarnkappe.

Ne'belkrähe, *sf. pl.* -n, wrona popielata.

Ne'belland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, 1) kraj mglisty, kraj, w którym mgły często panują; 2) tuman *m.* mgły (żegluga).

Ne'belmonat, *sm.* -(e)s, listopad *m.*

Ne'beln, *vn.* (haben) 1) *v. impers.* mglić się; es -lt mgli się; 2) (obraz.) być mglistym, niejasnym, niewyraźnym; das — und Schwebeln rojenie i marzenie.

Ne'belpfeife, *sf. pl.* -n, gwizdawka *f.* do dawania sygnałów w czasie mgły.

Ne'belregen, *sm.* -s, *pl.* —, mgła jakby deszcz spadająca, pomorszczyzna *f.*

Ne'belſchicht, *sf. pl.* -en, warstwa *f.* mgły.

Ne'belſignal, *sn.* obacz Nebelhorn.

Ne'belſchleier, *sm.* -s, *pl.* —, mglista opona.

Ne'belſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obłocznik *m.*

Ne'belſtern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mgławica *f.*

Ne'belwetter, *sn.* -s, mgliste powietrze.

Ne'ben, *praep.* 1) (z *dat.* i *accus.*) przy, obok, podle; er ſaß — mir siedział przy, obok mnie; er ſetzte ſich — mich usiadł obok mnie; — einander obok siebie; dicht — einander tuż obok siebie; — einander her gehen iść obok siebie; — her przy boku; — (vor) dem Hauſe podle, wzdłuż domu; 2) (z *dat.* = nebſt, außer) oprócz; — anderem, — anderen Dingen między innemi (rzeczami).

Ne'ben-, poboczny, przyboczny, uboczny, postronny.

Ne'benabgaben, *sf. pl.* czynsz dodatkowy.

Ne'benabſicht, *sf. pl.* -en, cel uboczny, skryty, tajemny.

Ne'benadreſſe, *sf. pl.* -n, adres *m.* w potrzebie.

Ne'benallee, *sf. pl.* -n, alea uboczna, chodnik poboczny.

Ne'benaltar, *sm.* -(e)s, *pl.* -täre, ołtarz poboczny.

Ne'benamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd poboczny, dodatkowy, przydany; zajęcie uboczne; = Nebenbeſchäftigung.

Neben'an, *adv.* tuż obok, zaraz podle.

Ne'benarbeit, *sf. pl.* -en, robota uboczna; przymytek *m.* (górn.).

Ne'benart, *sf. pl.* -en, gatunek, rodzaj uboczny; rasa przez krzyżowanie powstała (historya nat.).

Ne'benartikel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) artykuł dodatkowy, uboczny (prawo); 2) towar, który nie stanowi głównego przedmiotu handlu jakiegoś.

Ne'benaſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -äſte, odnóżka *f.*

Ne'benausgabe, *sf. pl.* -n, 1) wydatek uboczny, dodatkowy, nadzwyczajny; 2) wydanie uboczne, mniejsze, wyciąg *m.* z dzieła większego.

Ne'benausgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, wychód uboczny, ratunkowy.

Ne'benbahn, *sf. pl.* -en, tor uboczny, kolej uboczna, drugorzędna.

Ne'benbau, *sm.* obacz Nebengebäude.

Ne'benbedeutung, *sf. pl.* -en, znaczenie uboczne, drugie, dalsze.

Ne'benbegriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pojęcie uboczne, drugie, drugorzędne, dalsze.

Nebenbei', *adv.* 1) tuż obok = nebenan; 2) oprócz tego; ubocznie; er übt dieſes Handwerk nur — aus wykonywa to rzemiosło tylko ubocznie, tylko dorywczo, tylko w chwilach wolnych; — geſagt nawiasem, nawiasowo mówiąc.

Ne'benbemerkung, *sf. pl.* -en, uwaga uboczna, nawiasowa, od niechcenia rzucona.

Ne'benbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sprawozdanie dodatkowe, uzupełniające.

Ne'benbeſchäftigung, *sf. pl.* -en, zatrudnienie uboczne.

Ne'benbeſtandteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, część składowa uboczna, drugorzędna.

Ne'benbetrachtung, *sf. pl.* -en, rozważanie uboczne.

Ne'benbeweis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, dowód dodatkowy, pomocniczy.

Ne'benblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, 1) dodatek *m.* do dziennika; 2) przylistek *m.*, przysada liściowa (botanika).

Ne'benblätt(e)rig, *adi.* przylistny, przysadolistny.

Ne'benblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rzut oka uboczny, spojrzenie *n.* z ukosa.

Ne'benblumenkrone, *sf. pl.* -n, przykoronek *m.* (botanika).

Ne'benbottich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przykadek *m.*

Ne'benbuhler, *sm.* -s, *pl.* —, współzawodnik *m.*, spółubiegacz *m.*, rywal *m.*

Ne'benbuhlerin, *sf. pl.* -innen, współzawodniczka *f.*, rywalka *f.*

Ne'benbuhleriſch, *adi.* współzawodniczący, rywalizujący.

Ne'benbuhlerſchaft, *sf. pl.* -en, współzawodnictwo *n.*, współzalotnictwo *n.*, spółubieganie *n.* się, rywalizacya *f.*

Ne'benbürge, *sm.* -n, *pl.* -n, współręczyciel *m.*

Ne'benbürgſchaft, *sf. pl.* -en, współręczycielstwo *n.*

Ne'bendienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, usługa uboczna.

Ne'bending, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rzecz uboczna, rzecz mniejszej wagi.

Nebeneina'nder, *adv.* obok siebie, tuż przy sobie; — stellen ustawić, położyć obok siebie; (zum Vergleiche) — stellen porównywać ze sobą; — bestehen współistnieć.

Ne'beneinanderſtellung, *sf. pl.* -en, ustawienie *n.*, stanowisko *n.* obok siebie; zum Vergleiche porównywanie *n.* ze sobą.

Ne'beneinfahrt, *sf. pl.* -en, wjazd boczny.

Ne'beneingang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, wchód boczny.

Ne'beneinkommen, *sn.* -s, **Ne'beneinkünfte**, *pl.*, **Ne'beneinnahme**, *sf. pl.* -n, dochód uboczny, akcydens *m.*, przychód *m.*, obrywki *pl.*, obrywcze *n.*

Ne'benerbe, *sm.* -n, *pl.* -n, współdziedzic *m.*

Ne'benfach, *sn.* -(e)s, *pl.* -fächer, 1) przegroda poboczna; 2) zatrudnienie, powołanie uboczne.

Ne'benfaden, *sm.* -s, *pl.* -fäden, **Ne'benwuchs**, *sm.* -ſes, socznik *m.*, maczużka *f.*

Ne'benfigur, *sf. pl.* -en, figura podrzędna.

Ne'benfluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -flüſſe, rzeka poboczna, dopływ *m.*

Ne'benforderung, *sf. pl.* -en, żądanie uboczne; wierzytelność dodatkowa, uboczna.

Ne'benfracht, *sf. pl.* -en, przyładowanie *n.*, ładunek pomniejszy.

Ne'benfrage, *sf. pl.* -n, pytanie uboczne, przygodne.

Ne'bengang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, chodnik poboczny, ścieżka, dróżka poboczna.

Ne'bengaſſe, *sf. pl.* -n, poboczna ulica, uliczka *f.*

Ne'bengebäude, *sn.* -s, *pl.* —, przybudowanie *n.*, przybudówka *f.*, budynek przyległy, oficyna *f.*

Ne'bengebühr, *sf. pl.* -en, należytość uboczna, dodatkowa.

Ne'bengedanke, *sm.* -ns, *pl.* -n, myśl uboczna, tajna, niewyjawiona.

Ne'bengeleiſe, *sn.* -s, *pl.* —, tor boczny, poboczny, postronny (kolejn.).

Ne'bengemach, *sn.* -(e)s, *pl.* -mächer, sala poboczna, pokój poboczny.

Ne'bengeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, interes drugorzędny; zatrudnienie, zajęcie uboczne; filia *f.* (handlu głównego).

Ne'bengeſchmack, *sm.* -(e)s, smak drugi, obcy; einen — haben trącić czem.

Ne'bengeſetz, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ustawa dodatkowa.

Ne'bengeſtein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, oskał *m.*, przyskał *m.*

Ne'bengewinn, **Ne'bengewinſt**, *sm.* -es, *pl.* -e, zysk poboczny, nadzwyczajny, przypadkowy.

Ne'bengraben, *sm.* -s, *pl.* -gräben, rów poboczny.

Ne'bengrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, powód postronny, podrzędny.

Ne'benhandlung, *sf. pl.* -en, działanie poboczne, podrzędne, epizod *m.* (w dramacie).

Ne'benhandlungshaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, filia *f.* (handlu głównego).

Ne'benhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom przyległy, sąsiedni.

Nebenhe'r, *adv.* 1) — gehen, laufen iść, biedz obok; 2) = nebenbei; prócz tego; w tym samym czasie; dopadkiem, dorywczo, nawiasem.

Ne'benhoden, *sm.* -s, *pl.* —, przyjądrek *m.*, przymadrek *m.*

Ne'benidee, *sf. pl.* -n, myśl uboczna, podrzędna.

Ne'benintereſſe, *sn.* -s, *pl.* -n, interes uboczny, drugorzędny; interes własny, prywatny.

Ne'benhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, podwórzec poboczny.

Ne'benkammer, *sf. pl.* -n, komora poboczna, komórka.

Ne'benkirche, *sf. pl.* -n, kościół filialny.

Ne'benklage, *sf. pl.* -n, skarga uboczna.

Ne'benkoſten, *pl.* koszta uboczne, dodatkowe, nadzwyczajne.

Ne'benkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, koło poboczne.

Ne'benlinie, *sf. pl.* -n, linia równoległa (geometrya); linia poboczna; kolej poboczna, drugorzędna.

Ne'benmann, *sm.* -es, *pl.* -männer, sąsiad *m.*; przybocznik *m.*

Ne'benmarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, przyrynek *m.*

Ne'benmauer, *sf. pl.* -n, przymurek *m.*; — am Ofen nalepa *f.*

Ne'benmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, bliźni *m.*

Ne'benmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek drugorzędny.

Ne'benmond, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, poboczny księżyc.

Ne'bennicre, *sf. pl.* -n, nadnercze *n.*, przynerki *pl.*

Ne'benordnung, *sf. pl.* -en, koordynacya *f.*, współrzędność *f.*

Ne'benperſon, *sf. pl.* -en, osoba drugorzędna.

Ne'benpfarre, *sf. pl.* -n, probostwo przydatkowe, filialne, kapelania *f.*

Ne'benpfarrer, *sm.* -s, *pl.* —, wikaryusz *m.*, kapelan *m.*

Ne'benpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, przysłupie *n.*, przystawa *f.*

Ne'benpforte, *sf. pl.* -n, furtka *f.*

Ne'benplan, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, zamysł *m.*, plan drugorzędny, uboczny, tajemny, skryty.

Ne'benplanet, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, planeta poboczna, satelit *m.*

Ne'benpoſten, *sm.* -s, *pl.* —, straż sąsiednia, straż *f.* po prawej lub po lewej (wojskow.); posada dodatkowa, zajęcie uboczne.

Ne'benpreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, nagroda druga, mniejsza, akcesyt *m.*

Ne'benprodukt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wytwór dodatkowy, pozostały po produkcyi wytworu głównego.

Ne'benpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt podrzędny.

Ne'benraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -räume, ubikacya dodatkowa, mniejsza; przestrzeń poboczna.

Ne'benrechnung, *sf. pl.* =en, rachunek osobny.

Ne'benregierung, *sf. pl.* =en, kamaryla *f.*

Ne'benrolle, *sf. pl.* =n, rola *f.* drugiego rzędu, mniejsza, podrzędna.

Ne'benrücksicht, *sf. pl.* =en, wzgląd uboczny, drugorzędny.

Ne'bensaal, *sm.* =(e)s, *pl.* =säle, sala poboczna, mniejsza.

Ne'bensache, *sf. pl.* =n, rzecz podrzędna, rzecz *f.* mniejszej wagi, bagatela *f.*; =n, *f. pl.* akcesorya *pl.*

Ne'bensächlich, I. *adi.* drugorzędny, mniej ważny; przypadkowy; obojętny; II. *adv.* drugorzędnie, mniejszej wagi; przypadkowo; obojętnie.

Ne'bensatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, zdanie poboczne, podrzędne.

Ne'benschatten, *sm.* =s, *pl.* —, przycień *m.*

Ne'benschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nawa (kościelna) poboczna.

Ne'benschlüssel, *sm.* =s, *pl.* —, drugi klucz.

Ne'benschoß, **Ne'benschößling**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, latorośl z boku wyrastająca.

Ne'benschuld, *sf. pl.* =en, dług pomniejszy, drobniejszy.

Ne'bensonne, *sf. pl.* =n, drugie słońce.

Ne'benspesen, *pl.* obacz Nebenkosten.

Ne'benspieler, *sm.* =s, *pl.* —, figurant *m.* (teatr).

Ne'benstation, *sf. pl.* =en, stacya drugorzędna; stacya leżąca między dwiema głównemi (kolejn.).

Ne'benstehend, *adi.* obok stojący, bliski, sąsiedni; wie — jak obok powiedziano, napisano.

Ne'benstrang, *sm.* =(e)s, *pl.* =stränge, tor boczny (kolejn.).

Ne'benstraße, *sf. pl.* =n, ulica, droga poboczna, drugorzędna.

Ne'benstube, *sf. pl.* =n, izba poboczna, bokówka *f.*, alkierzyk *m.*

Ne'benstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kawałek podrzędny; =e, *pl.* akcesorya *pl.*, przynależytości *pl.*

Ne'benstunden, *sf. pl.* godziny nadobowiązkowe.

Ne'benteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, część podrzędna.

Ne'bentür, *sf. pl.* =en, drzwi *pl.* poboczne.

Ne'bentisch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół osobny, stół na boku stojący.

Ne'bentitel, *sm.* =s, *pl.* —, drugi, mniejszy tytuł.

Ne'benton, *sm.* =es, *pl.* =töne, przydźwięk *m.*

Ne'benträger, *sm.* =s, *pl.* —, dźwigar drugorzędny, podłużnica *f.*

Ne'bentreppe, *sf. pl.* =n, schody *pl.* boczne, dla służby.

Ne'benumstand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, okoliczność uboczna, pomniejsza, mniejszej wagi.

Ne'benursache, *sf. pl.* =n, przyczyna poboczna, drugorzędna.

Ne'benverdienst, *sm.* obacz Nebengewinn.

Ne'benvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, umowa uboczna, kontrakt osobny.

Ne'benverwandte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, krewny *m.* w linii pobocznej.

Ne'benvormund, *sm.* =(e)s, *pl.* =münder, współopiekun *m.*

Ne'benvorteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zysk uboczny, dodatkowy.

Ne'benwäldchen, *sn.* =s, *pl.* —, przylasek *m.*

Ne'benwall, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälle, wał poboczny.

Ne'benwand, *sf. pl.* =wände, ściana przyległa.

Ne'benweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga boczna, manowiec *m.*

Ne'benwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzieło podrzędne, dorywcze.

Ne'benwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr z boku wiejący.

Ne'benwinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt przyległy (geometrya).

Ne'benwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, przysłówek *m.*

Ne'benzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój przyległy, gabinecik *m.*

Ne'benzoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło dodatkowe, nadzwyczajne.

Ne'benzollamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, przykomorek *m.* (celny).

Ne'benzweck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cel *m.*, zamiar drugorzędny; zamiar tajemny.

Ne'benzweig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gałązka poboczna; odmiana *f.*, odnóżka *f.*; voll von =en odnożysty, odnóżkowaty.

Nebſt, *praep.* z *dat.* razem z kim, z czem, wraz z kim, z czem; oprócz (= außer); — den Koſten wraz z kosztami, włączając wydatki.

Nebulo'ſ, *adi.* mglisty.

Ne'cken, *va.* (haben) drażnić, nagabać, nagabnąć, zaczepiać kogo, drażnić się z kim, nie dać komu pokoju; drwić z kogo; was ſich liebt, das neckt ſich co się lubi, to się czubi.

Ne'cker, *sm.* =s, *pl.* —, drażniciel *m.*, filut *m.*

Neckerei', *sf. pl.* =en, drażnienie *n.*, drwinki.

Ne'ckerin, *sf. pl.* =innen, drażnicielka *f.*, filutka *f.*

Ne'ckiſch, *adi.* 1) lubiący drażnić; 2) zabawny, śmieszny.

Nee, *adv.* nie; gdzież tam! (w mowie prostackiej zamiast nein).

Neer, *sf. pl.* =en, wir w rzece powstały przez cofanie się wody obijającej o mieliznę lub inną przeszkodę.

Ne'ffe, *sm.* =n, *pl.* =n, synowiec *m.*, bratanek *m.*, siostrzeniec *m.*

Ne'ffenbegünſtigung, *sf. pl.* =en, nepotyzm *m.*

Ne'ffenſchaft, *sf.* siostrzeństwo *n.*, brataństwo *n.*; wszyscy siostrzeńcy i bratankowie razem.

Negatio'n, *sf. pl.* =en, przeczenie *n.*, negacya *f.*

Negati'v, I. *adi.* ujemny; przeczący, odmowny; negatywny; =e Anzeige (= Fehlausweis) wykaz próżny (kolejn.); II. *n.* =s, *pl.* =e = Negativbild.

Negati'vbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obraz negatywny.

Negati've, *sf.* ujemnia *f.*

Negativitä't, *sf.* ujemność.

Negati'vplatte, *sf.* obacz Negativbild.

Ne'ger, *sm.* -s, *pl.* —, murzyn *m.*

Ne'gerin, *sf. pl.* -innen, murzynka *f.*

Ne'gerhandel, *sm.* -s, handel *m.* murzynami.

Ne'gerraſſe, *sf.* rasa murzyńska.

Ne'gerſchiff, *sn.* okręt wiozący murzynów niewolników.

Ne'gerſklave, *sm.* -n, *pl.* -n, niewolnik murzyński.

Regie'ren, *va.* (haben) przeczyć.

Regie'rung, *sf. pl.* -en, przeczenie *n.*

Negligé', (wym.: -że), *sn.* -s, *pl.* -s, strój nocny, ranny, negliż *m.*

Negoziatio'n, (wym.: -cjon), *sf. pl.* -en, rokowanie *n.*, negocyacya *f.*

Negozia'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, negocyant *m.*, ajent *m.*, pośrednik *m.*

Ne'hmen, *va.* nehme, nimmſt, nimmt, nahm, habe genommen, 1) brać, zabrać, wziąć; przyjmować, przyjąć; mit ſich — wziąć ze sobą; er nimmt von jedermann Geld bierze pieniądze od wszystkich, gdzie się trafi; er nimmt Geld bierze pieniądze, kubany, jest przekupny; was — Sie für dieſes Bild? wiele pan żądasz za ten obraz? 2) odejmować, odbierać, odjąć, odebrać; jmndm, ſich das Leben — odebrać komu, sobie życie; er nahm ihm alle Hoffnung odjął mu wszelką nadzieję; (obraz.) ſie — einander nichts w niczem sobie nie ustępują; wart pałac Paca a Pac pałaca; ſich nichts — laſſen nie ustępować, nie ustąpić nikomu, trzymać się; das läßt er ſich nicht — nie można go przekonać, nie chce odstąpić od swego (zdania), nie chce się tego zrzec; ich laſſe mir von meinen Rechten nichts — nie zezwolę na uszczerbek, na obrazę mych praw; jmndm die Freiheit — pozbawić kogo wolności; jmndm eine Bürde von den Schultern — zdjąć komu ciężar z barków, ulżyć komu; woher (es) — und nicht ſtehlen? skąd wziąć, nie ukradłszy? eine Feſtung — wziąć, obsadzić, zdobyć twierdzę; 3) pojmować, pojąć, zrozumieć = auffaſſen; wenn du es ſo nimmſt skoro ty tak rzecz bierzesz, tak to rozumiesz; wie man's nimmt zależy od zapatrywania; 4) w połączeniu z rzeczownikami; Abſchied — (po)żegnać się, rozstać się; Abſtand — von etw. zaniechać, zrzec się czego; ſeinen Anfang — rozpocząć się; Anſtand — wahać się, robić trudności; Anſtoß an etw. — gorszyć się czem; Anteil — współczuć, mieć współczucie; Ausgang —, ein Ende — skończyć się, zakończyć się; Einſicht in etw. — wglądnąć w co; — wir den Fall dajmy na to, przypuściwszy; ſich die Freiheit — pozwalać, pozwolić sobie; Maß — brać, wziąć miarę; ſich die Mühe — pracę sobie zadać; ſich alle Mühe — usilnie się starać; den Mund (das Maul) voll — przechwalać się, wymyślać; ſein Nachtlager irgendwo — przenocować gdzie; für jmndn Partei — popierać kogo, stać po czyjej stronie, być czyim stronnikiem, popleczníkiem; — Sie Platz proszę usiąść; ſich ein Recht — uzurpować prawo; Reißaus — dać drapaka, drapnąć, zbiedz; Schaden — szkodę ponieść, doznać uszczerbku, stracić co; Stunden — lekcye brać; Teil — an etw. brać, wziąć w czem udział; współczuć (= Anteil —); Urlaub — wziąć urlop, pójść na urlop; ſich Zeit — nie spieszyć się; etw. als Ziel — brać co na cel; 5) z przymiotnikami i przysłówkami: feſt — przyaresztować; gefangen — pojmać, uwięzić, wziąć do niewoli; mit etw. fürlieb, vorlieb — zadowolić się czem; es (mit etw.) genau — być w czem dokładnym, brać co ściśle; er nimmt es nicht ſo genau nie bierze tego tak ściśle, nie uraża się o to; er nimmt die Sache allzu leicht nadto lekceważy rzecz; überhand — rozmnożyć się, rozszerzać się; er nahm es ſehr übel wziął to bardzo za złe; nimm es nicht für ungut nie zżymaj się na to, nie bierz tego za złe; 6) an Bord — wziąć, przyjąć, ładować na pokład, na okręt; an ſich — wziąć, zatrzymać dla siebie, przywłaszczyć sobie; du kannſt dir an ihm, daran ein Beiſpiel — weź sobie z niego, z tego przykład; jmndn aufs Korn — wziąć kogo na cel; etw. auf ſich — podejmować się, podjąć się czego; ręczyć za co (= bürgen, gutſtehen); die Folgen wirſt du auf dich — odpowiesz za skutki; jmndn beim Worte — wziąć kogo za słowo; jmndn für einen anderen — wziąć kogo za kogoś innego; etw. für Scherz, für Ernſt — wziąć co za żart, na seryo; er nahm ihn in ſein Haus przyjął go do swego domu; jmndn in Koſt — wziąć, przyjąć kogo na pensyę; ins Schlepptau — przyczepić inny okręt do swojego; (obraz.) opanować kogo zupełnie; in Empfang — odebrać, przyjąć; in die Hand — wziąć do ręki; etw. in Augenſchein — oglądać co; in Beſitz — wziąć, objąć w posiadanie; nimm dich in acht! strzeż się!; in Anſpruch — mieć pretensyę do czego; jmndn in Anſpruch — korzystać z czyich usług, zatrudniać kogo; etw. in Arbeit — rozpocząć co robić, zabrać się do czego; jmndn ins Gebet — badać, przesłuchiwać kogo ostro; jmndn mit ſich — wziąć kogo ze sobą; etw. über ſich — wmieszać się do czego; wziąć, przywdziać co na siebie; den Weg unter die Füße — puścić się w drogę; Abſchrift — von etw. skopiować, odpisać co; zu ſich — wziąć, przyjąć do siebie; er hat heute noch nichts zu ſich genommen nie wziął dziś jeszcze nic do ust; zum Manne, zur Frau — pojąć żonę, wyjść za mąż, zaślubić sobie; jmndn zum Zeugen — wziąć kogo za świadka; Gott hat ſie zu ſich genommen Bóg ją

do siebie powołał; 7) ſich — = ſich benehmen zachowywać się; 8) *v. impers.* es nimmt mich wunder dziwi mnie.

Ne'hmen, *sn.* =s, branie *n.*, wzięcie *n.*

Ne'hmer, *sm.* =s, *pl.* —, biorący, przyjmujący; — eines Wechſels akceptant *m.* (wekslu).

Ne'hrung, *sf. pl.* =en, mierzeja *f.*

Neid, *sm.* =es, zazdrość *f.*, zawiść *f.*; aus przez zazdrość, z zazdrości; — gegen jmndn hegen żywić zazdrość przeciw komu; — erwecken, erregen wzbudzić zazdrość; er vergeht vor — umiera z zazdrości; vor — berſten wollen pękać z zazdrości.

Nei'den, *va.* (haben) obacz Beneiden.

Nei'denswert, *adi.* obacz Beneidenswert.

Nei'der, *sm.* =s, *pl.* —, zazdrośnik *m.*, zawistnik *m.*

Nei'dhammel, *sm.* =s, *pl.* —, **Nei'dhart,** *sm.* =s, *pl.* =e, człowiek zazdrosny.

Nei'derin, *sf. pl.* =innen, zazdrośnica *f.*, zawistnica *f.*

Nei'diſch, *adi.* zazdrosny, zawistny, nieżyczliwy; — auf jmndn ſein być na kogo zazdrosnym; etw. mit =en Augen betrachten zazdrosnem okiem na co patrzeć.

Nei'dlos, *adi.* niezazdrosny, niezawistny.

Nei'dloſigkeit, *sf.* brak zazdrości.

Nei'ge, *sf. pl.* =n, pochyłość *f.*; schyłek *m.*, ostatek *m.*; es geht auf die — (już) się kończy, zmniejsza, idzie ku końcowi; auf der — ſein być na schyłku; es geht mit ihm auf die — już krucho z nim, już resztą, ostatkami goni, niewiele mu się już należy; już blizki śmierci, grobu; bis auf die — austrinken, leeren wypić, wypróżnić do szczętu, do ostatniej kropli.

Nei'gen, I. *va.* (haben) chylić, nachylać, nachylić, schylić, skłaniać, skłonić; II. *vn.* i ſich —, *vr.* (haben) schylać się, schylić się; ſich vor jmndm — chylić się przed kim, oddać komu pokłon przez schylenie się; (przenośnie:) korzyć się przed kim; ſich wohin — skłaniać się, nakłaniać się w jaką stronę; der Sieg neigte ſich auf die Seite der Römer zwycięstwo przechyliło się na stronę Rzymian; ſich zu etw. — być do czego skłonnym; er neigt (ſich) zur Verkühlung łatwo się przeziębia; der Tag neigt ſich dzień już na schyłku; ſich dem Ende (zu Ende) — zbliżać się do końca, mieć się ku końcowi, być na ukończeniu.

Nei'gung, *sf. pl.* =en, 1) nachylenie *n.*, spad *m.*, schył *m.*, pochyłość; pochylenie *n.* się (z grzeczności); inklinacya *f.* igły magnesowej; deklinacya *f.* (astronomia); 2) (przenośnie:) skłonność *f.*, pociąg *m.*, chęć *f.* do czego; — zu einem Stande powołanie *n.*; er hat dazu — ma do tego upodobanie, chęć; aus — z ochoty, z upodobania; nach ſeiner — leben żyć wedle swego upodobania; — zu, für jmndn haben mieć do kogo sympatyę; — zu jmndm faſſen polubić kogo.

Nei'gungsebene, Nei'gungsfläche, *sf. pl.* =n, płaszczyzna pochyła.

Nei'gungsgrad, *sm.* =es, *pl.* =e, stopień *m.* nachylenia, schyłu, spadu.

Nei'gungsheirat, *sf. pl.* =en, małżeństwo *n.* z przywiązania.

Nei'gungswinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt *m.* pochylenia; — der Magnetnadel inklinacya *f.* igły magnesowej.

Nein, I. *adv.* nie; — ſagen powiedzieć nie; — und abermals —! nie i jeszcze raz nie! — doch! ależ nie! auf etw. mit — (mit einem Nein) antworten, etw. mit — beantworten odpowiedzieć na co, (że) nie, dać przeczącą odpowiedź, zaprzeczyć; II. **Nein,** *sn.* =s, nie; er beharrt bei ſeinem — obstaje przy swojem nie.

Nekrolo'g, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nekrolog *m.*, pismo *m.*, artykuł *m.* o zmarłym.

Nekrologie', *sf. pl.* =n, nekrologia *f.*, spis *m.*, wykaz *m.* umarłych.

Nekroma'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, nekromant *m.*, czarnoksiężnik *m.*

Nekromantie', *sf.* nekromancya *f.*, wywoływanie *n.* duchów zmarłych.

Nek'tar, *sm.* =s, nektar *m.*, napój *m.* olimpijskich bogów.

Nekta'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, nektaryum *n.* (botanika).

Nel'ke, *sf. pl.* =n, gwoździk *m.*, goździk *m.* (roślina); goździk korzenny (= Gewürznelke); mit =n gewürzt goździkami przyprawiony.

Nel'kenartig, *adi.* goździkowaty.

Nel'kenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, goździkowiec *m.*

Nel'kenbeet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, grzęda *f.* z goździkami.

Nel'kenblume, *sf. pl.* =n, goździk ogrodowy.

Nel'kenblüte, *sf. pl.* =n, kwiat goździkowy.

Nel'kenbranntwein, *sm.* =(e)s, goździkówka *f.*

Nel'kengeruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =rüche, zapach *m.* goździków.

Nel'kenkoralle, *sf. pl.* =n, goździkowiec *m.*, pieczętnik *m.*

Nel'kenöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olejek goździkowy.

Nel'kenpfeffer, *sm.* =s, pieprz jamajski.

Nel'kenſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, krzak *m.* goździków.

Nel'kenwurz, *sf. pl.* =en, kuklik goździkowy (roślina).

Nel'kenzim(me)t, *sm.* =(e)s, cynamon goździkowaty, kasya goździkowa.

Ne'meſis, *sf.* Nemezis *f.* (mitologia), zemsta *f.*

Ne'nnbar, *adi.* dający się nazwać, mogący być nazwanym.

Ne'nnen, nennſt, nennt, nannte, habe genannt, I. *va.* nazywać, nazwać, zwać, dać imię, nazwisko; wymienić (nazwisko), wspominać, wspomnieć; jmndn bei ſeinem Namen — nazwać kogo po

nazwisku; die Dinge (das Kind) beim rechten Namen — naz(y)wać rzeczy właściwem imieniem, właściwie; jmndn einen Affen — przezwać kogo małpą; das nenne ich aufrichtig to jest szczerość; das nenne ich einen Freund to zowie się, to jest przyjaciel; II. sich —, *vr.* nazywać się, zwać się, podać, wymienić swoje nazwisko; wie nennt er sich? jak się nazywa? er nennt sich sein Freund nazywa się jego przyjacielem, twierdzi, że jest jego przyjacielem; III. genannt, *pp.* i *adi.* zwany, wymieniony; Ludwig — der Fromme Ludwik (na)zwany Pobożnym; der oben, vor, vorhin — wyżej wymieniony, wyrażony; sogenannt tak zwany; rzekomy.

Ne'nnenswert, *adi.* godny wzmianki, znaczny = ansehnlich.

Ne'nner, *sm.* =s, *pl.* —, mianownik *m.*, dzielnik *m.*; Brüche auf einen gemeinschaftlichen — bringen sprowadzić ułamki do wspólnego mianownika.

Ne'nnfall, *sm.* =(e)s, mianownik *m.*, pierwszy przypadek deklinacyi.

Ne'nnung, *sf. pl.* =en, wymienienie *n.*, wzmianka *f.*, wspomnienie *n.*; zgłoszenie *n.*; ohne — der Namen bez wymienienia, nie wymieniając nazwisk.

Ne'nnwert, *sm.* =(e)s, *pl.* =werte, wartość nominalna; zum —, nach dem — po wartości nominalnej, al pari (handel, giełda).

Ne'nnwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, imię *n.* (gramatyka).

Neolo'g, *sm.* =en, *pl.* =en, neolog *m.*, reformator *m.* języka.

Neologie', *sf. pl.* =en, neologia *f.*, tworzenie *n.* nowych wyrazów, nowych form językowych.

Neologi'smus, *sm.* — *pl.* =men, neologizm *m.*, nowo utworzony sposób wyrażania się.

Neophi't, *sm.* =en, *pl.* =en, przechrzta *m.*

Neophi'tin, *sf. pl.* =innen, przechrzcianka *f.*

Nepoti'smus, *sm.* —, nepotyzm *m*, protegowanie *n.* krewnych.

Nerei'de, *sf. pl.* =n, nereida *f.* (mitologia).

Nergelei', *sf. pl.* =en, zrzędność *f.*, dokuczliwość *f.*; (uszczypliwe) krytykowanie *n.*

Ne'rgelig, *adi.* zrzędny, dokuczliwy; uszczypliwie krytykujący.

Ne'rgeln, *va.* (haben) zrzędzić, dokuczać; uszczypliwie krytykować, wyszydzać.

Ne'rgler, *sm.* =s, *pl.* —, zrzęda *m.*; uszczypliwy krytyk.

Nero'nisch, Neronia'nisch, *adi.* neronowski; okrutny.

Nerv, *sm.* =s i =en, *pl.* =en, nerw *m.*; an den =en leiden cierpieć na nerwy; das greift die =en an to działa na nerwy, drażni nerwy.

Ne'rvenanfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, atak nerwowy.

Ne'rvenaufregung, *sf. pl.* =en, irytacya *f.*, podrażnienie *n.* nerwów.

Ne'rvenband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, żyłospój *m.*

Ne'rvenbeschreibung, *sf. pl.* =en, neurologia *f.*, nauka *f.* o nerwach.

Ne'rvenbündel, *sn.* =s, *pl.* —, zwój *m.* nerwów.

Ne'rvendurchschneidung, *sf. pl.* =en, neurotomia *f.*, przecięcie *n.* nerwów.

Ne'rvenentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* nerwów, neuritis *f.*

Ne'rvenfaden, *sm.* =s, *pl.* =fäden; **Ne'rvenfaser,** *sf. pl.* =n, włókno *n.*

Ne'rvenfieber, *sn.* =s, *pl.* —, nerwowa febra, gorączka.

Ne'rvengewebe, *sn.* =s, *pl.* —, tkanka nerwowa.

Ne'rvenknoten, *sm.* =s, *pl.* —, kostka martwa.

Ne'rvenkrank, *adi.* chory na nerwy.

Ne'rvenkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.* nerwowa, nerwów.

Ne'rvenkunde, Ne'rvenlehre, *sf.* nauka *f.* o nerwach, neurologia *f.*

Ne'rvenleiden, *sn.* =s, *pl.* —, choroba nerwowa.

Ne'rvenröhre, *sf. pl.* =n, strzykawka *f.*

Ne'rvenschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, **Ne'rvenfluß,** *sm.* =flusses, *pl.* =flüsse, porażenie *n.* nerwów.

Ne'rvenschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* nerwów, neuralgia *f.*

Ne'rvenschwach, *adi.* o słabych nerwach, nerwowy.

Ne'rvenschwäche, *sf.* osłabienie *n.* nerwów, nerwowość *f.*

Ne'rvenstärkend, *adi.* wzmacniający nerwy.

Ne'rvenstärkung, *sf. pl.* =en, wzmocnienie *n.* nerwów.

Ne'rvensystem, *sn.* =(e)s, system nerwowy.

Ne'rvenwarze, *sf. pl.* =n, **Ne'rvenwärzchen,** *sn.* =s, *pl.* —, brodawka nerwowa.

Ne'rvenzergliederung, *sf. pl.* =en, neurotomia *f.*

Ne'rvenzittern, *sn.* =s, drżączka nerwowa.

Ne'rvenzuckungen, *sf. pl.* konwulsye nerwowe.

Ne'rvenzufall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, atak nerwowy.

Ne'rvenzweig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, odnoga *f.* nerwu.

Ne'rvig, *adi.* nerwisty, żylasty; (przenośnie:) dosadny, mocny, dzielny, jędrny.

Ne'rvigkeit, *sf.* żyłowatość *f.*; (przenośnie:) dosadność *f.*, dzielność *f.*, jędrność *f.*

Nervö's, *adi.* nerwowy.

Nervosită't, *sf.* nerwowość *f.*

Nerz, *sm.* =es, *pl.* =e, łasica kanadyjska (zwierzę).

Ne'rzfelle, *n. pl.* futro *n.* łasic kanadyjskich.

Ne'ssel, *sf. pl.* =n, pokrzywa *f.*; kleine — żegawka *f.*; taube — martwa pokrzywa; mit =n brennen sparzyć pokrzywą.

Ne'sselartig, *adi.* pokrzywny.

Ne'sselausschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, pokrzywka *f.* (wysypka).

Ne'ſſelbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, obrostnica *f.* (botanika).

Ne'ſſelblaſe, *sf. pl.* =n, pęcherzyk *m.* (od sparzenia pokrzywą).

Ne'ſſelbrand, *sm.* =(e)s, palenie *n.* od sparzenia się pokrzywą.

Ne'ſſelfalter, *sm.* =s, *pl.* —, pokrzywnik *m.* (motyl).

Ne'ſſelfieber, *sn.* =s, *pl.* —, gorączka pokrzywkowa, pokrzywka gorączkowa.

Ne'ſſelgarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pokrzywka *f.*, przędza *f.* z pokrzywianej łodygi.

Ne'ſſelkrankheit, *sf.*, **Ne'ſſelfrieſel**, *sn.* obacz Neſſelausſchlag.

Ne'ſſelkönig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pokrzywniczek *m.* (ptak).

Ne'ſſelſchmetterling, *sm.* =s, *pl.* =e, obacz Neſſelfalter.

Ne'ſſelſucht, *sf.* obacz Neſſelausſchlag.

Ne'ſſeltuch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pokrzywka *f.*, etamin *m.* (materya).

Neſt, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, gniazdo *n.*; ein — bauen gniazdo (u)lepić; ein — Ameiſen mrowisko *n.*; aus dem — nehmen z gniazd wybierać; (przenośnie:) ſpät aus dem =e kriechen wyleźć późno z pod kołdry, z łóżka; eigen — iſt ſtets das beſt każdemu gniazdo miłe, w którem się wylęgnie; das eigene — beſchmutzen paskudzić własne gniazdo; ein elendes — mizerna mieścina, gniazdo; ein — Diebe szajka *f.* złodziejów.

Ne'ſtchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Neſt, gniazdeczko *n.*

Ne'ſtei, *sn.* =es, *pl.* =er, jaje *n.* do podkładania, podłożone.

Ne'ſtel, *sf. pl.* =n, rzemyk *m.*, sznurek *m.* do podwiązania, ściągania czego, igliczka *f.* do sznurowania.

Ne'ſtelband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, tasiemka *f.*, sznurek *m.* do ściągania czego.

Ne'ſtelloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, dziurka *f.* do sznurowania.

Ne'ſteln, *vn.* (haben) sznurować, ściągać, podwiązywać.

Ne'ſtelnadel, *sf. pl.* =n, szpilka *f.* do ściągania, skupiania czego.

Ne'ſtelſtift, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, okówka *f.* u tasiemki.

Ne'ſterbau, *sm.* =es, lepienie *n.* gniazd.

Ne'ſtfedern, *sf. pl.* piórka, któremi ptaszęta obrastają w gnieździe.

Ne'ſthäkchen, **Ne'ſthöckchen**, **Ne'ſtküchlein**, *sn.* =s, *pl.* —, ptaszę najpóźniej wylęgłe, najmłodsze; (przenośnie:) najmłodsze, najukochańsze dziecię. benjaminek *m.*

Ne'ſtling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) gniazdowię *n.*, ptak nie wylatujący jeszcze z gniazda; 2) = Neſtküchlein, najmłodsze dziecię.

Ne'ſtwolf, *sm.* =(e)s, *pl.* =wölfe, wilczę *n.*, wilczątko *n.*

Nett, *adi.* czysty, schludny, chędogi; ładny, zgrabny; das iſt — von dir ładnie z twojej strony.

Ne'ttheit, **Ne'ttigkeit**, *sf.* czystość *f.*, schludność *f.*, chędogość *f.*; zgrabność *f.*, luboś *f.*

Ne'tto, I. *adv.* netto, po odciągnięciu kosztów, bez rabatu; II. *sn.* = Nettobetrag, =einnahme, =ertrag, =gewinn, =gewicht, =laſt, =preis.

Ne'ttobetrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, kwota *f.*, suma *f.* czysta bez kosztów.

Ne'ttoeinnahme, *sf. pl.* =n, dochód czysty.

Ne'ttoertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, **Ne'ttogewinn**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zysk czysty.

Ne'ttogewicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Ne'ttolaſt**, *sf. pl.* =en, ciężar użyteczny.

Ne'ttopreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, cena stała, cena bez opustu, bez rabatu.

Netz, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) sieć *f.*, siatka *f.*; kleines — siateczka *f.*; das — werfen, auswerfen, ſtellen, ausſpannen, auslegen sieć zarzucić (na ryby), sidła zastawić (na ptaki, na zwierzynę); ins — gehen, fallen wpaść w sidła; im (mit dem) =e fangen łowić siecią; jmndm ein — als =e ſtellen sidła na kogo zastawić; ins — locken zwabić do sieci, w zasadzkę; ſich in ſeine eigenen =e verſtricken wpaść we własne sidła; 2) sieć kolejowa, sieć dróg żelaznych = Eiſenbahnnetz; 3) siatka brzuchowa.

Ne'tzader, *sf. pl.* =n, żyła siatkowa.

Ne'tzartig, *adi.* siatkowaty.

Ne'tzballſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lawn-tennis (gra w piłkę).

Ne'tzbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, korczyn *m.*

Ne'tzbecher, *sm.* =s, *pl.* —, **Ne'tzſchüſſelchen**, *sn.* =s, *pl.* —, miseczka *f.* do mycia palców; rożek *m.* z wodą u kądzieli.

Ne'tzbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, przepuklina kałdunowa, przerwanie *n.* siatki brzuchowej.

Ne'tzchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Netz, siateczka *f.*

Ne'tzen, 1) *va.* (haben) zwilżyć, maczać, namoczyć, pokrapiać, pokropić, skrapiać, skropić; 2) *vn.* (haben) pocić, sączyć się, ciec; moczyć (łowiectwo).

Ne'tzentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* opony brzusznej.

Ne'tzfenſter, *sn.* =s, *pl.* —, okno siatkowe.

Ne'tzflügler, *sm.* =s, *pl.* —, siatkoskrzydły (owad).

Ne'tzförmig, *adi.* siatkowaty; *adv.* siatkowato.

Ne'tzhaut, *sf. pl.* =häute, opona *f.* w brzuchu; siatkówka *f.* w oku.

Ne'tzhäutchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Netzhaut, siatkówka *f.* w oku.

Ne'tzhautentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* siatkówki.

Ne'tzkoralle, *sf. pl.* =n, siatecznica *f.*

Ne'tzmagen, *sm.* =s, *pl.* =mägen, żołądek siatkowaty, czepiec *m.* (odżuwaczy).

Ne'tzmelone, *sf. pl.* =n, melon chropawy, siatkowaty.

Ne'tzſeil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nawłoka *f.*

Ne'tzſtange, *sf. pl.* =n, kij *m.*, drąg *m.* u sieci.

Ne'tzſteller, *sm.* =s, *pl.* —, stawiający *m.* sidła.

Ne'tzſtricker, *sm.* =s, *pl.* —, siatkarz *m.*, siatnik *m.*

Ne'tzſtrickerin, *sf. pl.* =innen, siatkarka *f.*

Ne'tzwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, siatki *pl.*, sieci *pl.*

Ne'tzwerkträger, *sm.* =s, *pl.* —, belka siatkowa (budown.).

Ne'tzwurf, **Ne'tzzug**, *sm.* =(e)s, =würfe, =züge, zarzucenie *n.* sieci.

Ne'tzwurſt, *sf. pl.* =würſte, salceson *m.* z cielęciny.

Neu, I. *adi.* nowy, świeży, nowożytny, niedawno istniejący; ganz —, neueſt najnowszy, najświeższy, ostatni, nowiuteńki; =es Jahr nowy rok; =er Mond nów *m.* (księżyca); =er Ausdruck nowy wyraz, neologizm *m.*; =e Seefiſche świeże ryby morskie; =e Erbſen świeży, młody, tegoroczny groch; =e Nachrichten nowe wiadomości, nowiny; =e Bücher nowe, dopiero co wyszłe książki; er ſchöpfte =en Mut nabrał znów odwagi; =e Kräfte ſammeln przychodzić znów do sił; er iſt in dieſer Sache — jest w tej rzeczy nowicyuszem, niedoświadczony; die Gier nach =em żądza nowości; was gibt's =es? co słychać nowego? das iſt ganz —, etw. ganz =es to całkiem coś nowego, coś innego; das iſt mir etw. ganz =es to dla mnie zupełnie coś nowego, nowina, pierwszy raz o tem słyszę; das iſt mir nichts =es to nie nowina dla mnie; es geſchieht (gibt) nichts =es unter der Sonne niema nic nowego pod słońcem; von =em na nowo, od początku; =ere Geſchichte historya nowożytna; =erè Sprachen języki nowożytne, żyjące; die =eren nowożytni *pl.*; die =eſten współcześni *pl.*; wieder — machen odnowić; das iſt nicht mehr — to już spowszedniało, już stare; II. *adv.* nowo, świeżo, niedawno; — angekommen nowo, świeżo nadeszły, przybyły; aufs =e, von =em na nowo, znowu; ein Buch — auflegen wydać książkę ponownie, zrobić drugie wydanie książki; ein Stück — beſetzen obsadzić nowo sztukę (teatralną); — zurichten odświeżyć, odnowić; — beleben natchnąć nowem życiem.

Neu'angeworben, *adi.* nowo, świeżo nabyty, uzyskany.

Neu'angeworbene(r), *sm.* =nen, *pl.* =nen, nowozaciężny *m.*, rekrut *m.*

Neu'aufgelegt, *adi.* na nowo, powtórnie wydany.

Neu'backen, *adi.* świeży, świeżo pieczony; nowiuteńki; (przenośnie:) =er Adel nowo upieczone szlachectwo, szlachectwo świeżej daty.

Neu'bau, *sm.* =(e)s, nowa budowa.

Neu'bauten, *f. pl.* nowe budowle, budynki.

Neu'bekehrte(r), *sm.* =ten, *pl.* =ten, nowonawrócony *m.*, neofita *m.*

Neu'bekehrte, *sf.* =n, *pl.* =n, nowonawrócona *f.*, neofitka *f.*

Neu'bildung, *sf. pl.* =en, nowotwór *m.*

Neu'bruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, nowina *f.*, świeżo wykarczowany grunt.

Neu'druck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przedruk *m.*, nowe wydanie.

Neu'deutſch, *adi.* nowoniemiecki.

Neu'e, *sn.* =n, nowość *f.*, coś nowego, nowa rzecz; ponowa *f.* (łowiectwo).

Neu'entdeckt, *adi.* niedawno odkryty.

Neu'erdings, *adv.* niedawno, świeżo; znowu, ponownie.

Neu'erer, *sm.* =s, *pl.* —, nowator *m.*, lubiący nowości wprowadzać.

Neu'erfunden, *adi.* niedawno wynaleziony.

Neu'erlich, *adv.* niedawno, świeżo.

Neu'ern, *va.* i *vn.* (haben) odnawiać, na nowo przemieniać.

Neu'erung, *sf. pl.* =en, odnowienie *n.*, nowość *f.*; reforma *f.*; =en machen, treffen, einführen nowości wprowadzać, zmiany czynić; =en aufbringen zmiany wymyślać.

Neu'erungsliebe, **Neu'erungsluſt**, **Neu'erungsſucht**, *sf.* żądza *f.* nowości, zmian, duch nowatorski, nowatorstwo *n.*

Neu'erungsluſtig, **Neu'erungsſüchtig**, *adi.* żądny, pragnący nowości.

Neu'erungsſcheu, *sf.* obawa *f.* przed nowościami, zmianami, niechęć *f.* ku reformom.

Neu'erungsſtifter, *sm.* =s, *pl.* —, nowator *m.*, reformator *m.*

Neu'franzöſiſch, *adi.* nowofrancuski.

Neu'gebacken, *adi.* obacz Neubacken.

Neu'geboren, *adi.* nowourodzony; ich fühle mich wie — czuję się jakby na nowo urodzony; =es Kind noworodek *m.*

Neu'geburt, *sf.* obacz Wiedergeburt.

Neu'gemacht, *adv.* nowo, świeżo zrobiony, nowy; przerobiony, odnowiony.

Neu'geſtaltung, *sf. pl.* =en, reorganizacya *f.*, nowe uporządkowanie.

Neu'gier, **Neu'gierde**, *sf.*, ciekawość *f.*; ſeine, jmnds — befriedigen zaspokoić swoją, czyją ciekawość.

Neu'gierig, *adi.* ciekawy; niedyskretny; jmndn — machen rozciekawić kogo; =e Blicke auf etw. werfen spoglądać na co ciekawie; *adv.* ciekawie; niedyskretnie.

Neu'gläubige(r), *sm.* =gen, *pl.* =gen, nowowierca *m.*, neofita *m.*

Neu'gold, *sn.* =(e)s, imitacya *f.* złota.

Neu'grieche, *sm.* =n, *pl.* =n, Grek teraźniejszy.

Neu'griechiſch, *adi.* nowogrecki.

Neu'heit, *sf. pl.* =en, nowość *f.*, nowa rzecz; oryginalność *f.*

Neu'hochdeutſch, *adi.* nowoniemiecki.

Neu'igkeit, *sf. pl.* =en, nowość *f.*, nowina *f.*; — des Tages nowina (z) dnia dzisiejszego; allerlei =en rozmaitości *pl.*

Neu'igkeitsjäger, Neu'ig-

keitskrämer, *sm.* =s, *pl.* —, nowiniarz *m.*, nowinkarz *m.*

Neu'igkeitskrämerei, *sf. pl.* =en, nowiniarstwo *n.*

Neu'igkeitskrämerin, *sf. pl.* =innen, nowiniarka *f.*

Neu'jahr, *sn.* =s, nowy rok; zu — na nowy rok, z nowym rokiem; jmndm zu — Glück wünſchen życzyć komu nowego roku; fröhliches, glückliches —! Profit —! szczęśliwego, dobrego, nowego roku!

Neu'jahrsabend, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wigilia *f.* nowego roku, Sylwester *m.*

Neu'jahrsfeſt, *sn.* =es, *pl.* -e, święto *n.*, uroczystość *f.* nowego roku.

Neu'jahrsgeſchenk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, podarunek *m.* na nowy rok, kolęda *f.*; noworocznik *m.*; =e ſammeln kolędować.

Neu'jahrsnacht, *sf.* obacz Neujahrsabend.

Neu'jahrstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* nowego roku, nowy rok.

Neu'jahrswunſch, *sm.* =es, *pl.* =wünſche, powinszowanie *n.* nowego roku.

Neu'land, *sn.* obacz Neubruch.

Neu'lateiniſch, *adi.* nowołaciński.

Neu'lich, *adi.* niedawny; *adv.* niedawno; — morgen onegdaj rano.

Neu'licht, *sn.* =(e)s, nów *m.*

Neu'ling, *sm.* =s, *pl.* =e, nowicyusz *m.*, fryc *m.*

Neu'lot, *sn.* =s, dekagram *m.*

Neu'modiſch, *adi.* nowomodny; *adv.* nowomodnie.

Neu'mond, *sm.* =(e)s, nów *m.* (księżyca).

Neun, I. *num. ord.* dziewięć, dziewięciu, dziewięcioro; — Uhr dziewiąta godzina; um — Uhr o dziewiątej (godzinie); II. — *f.* (liczba) dziewięć, dziewiątka *f.*

Neu'nauge, *sn.* =s, *pl.* =n, minog *m.* (ryba).

Neunblä'tterkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, dziewięćlistnik *m.* (roślina).

Neu'neck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dziewięciokąt *m.*

Neu'neckig, *adi.* dziewięciokątny.

Neu'ner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) dziewiątka *f.*; 2) jeden z dziewięciu; 3) żołnierz *m.* (z) dziewiątego pułku.

Neu'nerlei, *adi. indecl.* dziewięcioraki; *adv.* dziewięciorako.

Neu'nfach, **Neu'nfältig**, *adi.* dziewięć razy taki, tak wielki, dziewięćkrotny, dziewięciorny, dziewięcioraki; ich mußte das =e bezahlen musiałem dziewięć razy tyle zapłacić.

Neu'nflächig, *adi.* dziewięciościenny.

Neunhu'ndert, *num.* dziewięćset.

Neunhu'ndertſte, *adi.* dziewięćsetny.

Neu'njährig, *adi.* dziewięcioletni.

Neu'njährlich, *adi.* co dziewięć lat przypadający.

Neu'nmal, *num.* dziewięć razy, dziewięćkroć.

Neu'nmalig, *adi.* dziewięćkrotny, dziewięć razy powtórzony.

Neunmä'nnerig, *adi.* dziewięciopręcikowy (botanika).

Neunmo'natig, *adi.* dziewięciomiesięczny.

Neunmo'natlich, *adi.* co dziewięć miesięcy (przypadający).

Neu'npfündig, *adi.* dziewięciofuntowy.

Neu'nſeitig, *adi.* dziewięciostronny, dziewięcioboczny.

Neu'nſilbig, *adi.* dziewięciogłoskowy.

Neu'nſilbner, *sm.* =s, *pl.* —, wiersz dziewięciogłoskowy (wierszowanie).

Neu'nſtimmig, *adi.* dziewięciogłosowy, na dziewięć głosów.

Neu'nſtrahlig, *adi.* dziewięciopromienny.

Neu'nſtündig, *adi.* dziewięciogodzinny, dziewięć godzin trwający.

Neu'nſtündlich, *adi.* (powtarzający się, powtarzany) co dziewięć godzin.

Neu'ntägig, *adi.* dziewięciodniowy.

Neu'ntäglich, *adi.* (powtarzający się, powtarzany) co dziewięć dni.

Neuntau'ſend, *num.* dziewięć tysięcy.

Neu'nte, *adi.* dziewiąty.

Neu'nteilig, *adi.* składający się z dziewięciu części.

Neu'ntel, *sn.* =s, *pl.* —, dziewiąta część; zwei — dwie dziewiąte.

Neu'ntens, *adv.* po dziewiąte.

Neu'nthalb, *adi. indecl.* półdziewiąta.

Neu'ntöter, *sm.* =s, *pl.* —, dzierzba *f.*, srokosz *m.* (ptak); großer, roter — cierniokręty serokoszek.

Neu'nwöchig, *adi.* dziewięciotygodniowy.

Neu'nwöchentlich, *adi.* co dziewięć tygodni (przypadający).

Neu'nzackig, *adi.* dziewięciokończysty.

Neu'nzahl, *sf.* dziewiątka *f.*

Neu'nzehn, *num.* dziewiętnaście.

Neu'nzehnerlei, *adi. indecl.* dziewiętnastoraki; *adv.* dziewiętnastorako.

Neu'nzehnfach, **Neu'nzehnfältig**, *adi.* dziewiętnastoraki, dziewiętnastokrotny.

Neu'nzehnmonatig, *adi.* dziewiętnastomiesięczny.

Neu'nzehnmonatlich, *adi.* dziewiętnastomiesięczny, co dziewiętnaście miesięcy (przypadający).

Neu'nzehntauſend, *num.* dziewiętnaście tysięcy.

Neunzehnte, *adi.* dziewiętnasty.

Neu'nzehntel, *sn.* =s, *pl.* —, dziewiętnasta część; drei — trzy dziewiętnaste.

Neu'nzehntens, *adv.* po dziewiętnaste.

Neu'nzig, *num.* dziewięćdziesiąt.

Neu'nziger, *sm.* =s, *pl.* —, dziewięćdziesiątletni; in den neunziger Jahren w latach dziewięćdziesiątych, około roku dziewięćdziesiątego.

Neu'nzigerlei, *adi. indecl.* dziewięćdziesięcioraki.

Neu'nzigfach, **Neu'nzigfältig**, *adi.* dziewięćdziesiątkrotny, dziewięćdziesięcioraki.

Neu'nzigjährig, *adi.* dzie-

wieędziesiątletni; ein =er dziewięćdziesięcioletni starzec.

Neu'nzigste, *adi.* dziewięćdziesiąty.

Neu'nzigstel, *sn.* =s, *pl.* —, dziewięćdziesiąta część; fünf — pięć dziewięćdziesiątych.

Neu'nzigstens, *adv.* po dziewięćdziesiąte.

Neu'nzöllig, *adi.* dziewięciocalowy.

Neuralgie', *sf. pl.* =n, ból *m.* nerwów, newralgia *f.*

Neura'lgiſch, *adi.* newralgiczny.

Neu'ſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, nowy, świeży skład czcionek drukarskich; ponowne kiełkowanie.

Neu'ſcheffel, *sm.* =s, *pl.* —, pół litra.

Neu'ſilber, *sn.* =s, imitacya *f.* srebra.

Neu'ſtadt, *sf. pl.* =ſtädte, nowe miasto, nowsza część miasta.

Neu'teſtamentlich, *adi.* nowozakonny, z nowego testamentu; =e Forſchung badania nad nowym testamentem.

Neutra'l, *adi.* neutralny, bezstronny; obojętny, zobojętniony (chemia); *adv.* neutralnie, bezstronnie; ſich — verhalten, — bleiben neutralnie się zachować.

Neutraliſie'ren, *va.* (haben) neutralnym uczynić; zneutralizować, zobojętnić (chemia).

Neutraliſie'rung, Neutraliſatio'n, *sf. pl.* =en, neutralizowanie *n.*; zobojętnianie *n.* (chemia).

Neutralitä't, *sf. pl.* =en, obojętność *f.*, neutralność *f.*; bewaffnete — neutralność zbrojna, pod bronią.

Neutralitä'tsbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, złamanie *n.*, pogwałcenie *n.* neutralności.

Neutra'lſalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól zneutralizowana, zobojętniona.

Neu'trum, *sn.* =s, *pl.* =tra, rodzaj nijaki, imię *n.* nijakiego rodzaju (gramatyka).

Neu'verjüngt, *adi.* nowoodmłodzony.

Neu'vermählt, *adi.* nowozaślubiony; die Neuvermählten nowożeńcy *pl.*

Neu'zeit, *sf.* nowożytność *f.*

Neu'zeitig, *adi.* nowożytny.

Neu'zeitigkeit, *sf.* nowożytność *f.*, modność *f.*

Neu'zoll, *sm.* =(e)s, centymetr *m.*

Ne'xus, *sm.* —, związek *m.*, połączenie *n.*

Nicht, *adv.* 1) nie; — weniger als nie mniej jak; — mehr nie więcej; — einmal ani; — einmal ani razu; nieraz; noch — jeszcze nie; — mehr już nie; ganz und gar —, durchaus — wcale nie; beileibe — w żaden sposób; tu das beileibe —! strzeż się to uczynić! — daß ich wüßte o ile wiem; — wahr? — ſo? nieprawda? nie jestże tak? — doch *a*) ależ nie! gdzież tam! *b*) daj, dajcie temu pokój; nie rób, nie róbcie tego! auch du — ty też nie, nawet i ty nie; man hielt ihn nie für reich, auch war er es — nie uchodził nigdy za bogatego, nie był też w istocie bogaty; wo — jeśli nie, w przeciwnym razie; mit ſeiner Gelehrſamkeit iſt es — weit her nie wielka też tam jego uczoność; es iſt eine Ewigkeit, daß (albo ſeit) ich ihn — geſehen habe od wieków nie widziałem go już; 2) zu =e, zu nichte machen niweczyć, zniweczyć, zniszczyć; zu =e, zu nichte werden zniszczeć, spełznąć na niczem, nie dojść do skutku; mit =en bynajmniej, wcale nie.

Ni'chtachtung, *sf.* nieuszanowanie *n.*, brak *m.* uszanowania; zniewaga *f.*, nieuwaga *f.*; — der Geſetze lekceważenie *n.* ustaw.

Ni'chtanerkennung, *sf. pl.* =en, nieuznanie *n.*

Ni'chtangabe, *sf. pl.* =n, niepodanie *n.* do wiadomości.

Ni'chtannahme, *sf. pl.* =n, nieprzyjęcie *n.*, niedoszłe przyjęcie.

Ni'chtanweſenheit, *sf.* nieobecność *f.*

Ni'chtausfolgung, Ni'chtauslieferung, *sf. pl.* =en, nieoddanie *n.*, niedostawienie *n.*

Ni'chtausführung, *sf. pl.* =en, niewykonanie *n.*

Ni'chtbeachtung, Ni'chtbeobachtung, *sf. pl.* =en, niezachowanie *n.* czego, nietroszczenie *n.* się o co.

Ni'chtbefolgen, *sn.* =s, **Ni'chtbefolgung**, *sf. pl.* =en, zachowanie *n.* się przeciwne rozkazowi, przepisowi, nieposłuszeństwo *n.*

Ni'chtberechtigung, *sf.* inkompetencya *f.*, brak *m.* prawa, uprawnienia.

Ni'chtbeſtehen, *sn.* =s, nieistnienie *n.*

Nichtbewilligung, *sf. pl.* =en, odmowa *f.* pozwolenia.

Ni'chtbezahlung, *sf. pl.* =en, nieuiszczenie *n.*

Ni'chtchriſt, *sm.* =en, *pl.* =en, niewierny *m.*

Ni'chtdaſein, *sn.* =s, nieistnienie *n.*

Ni'chtduldung, *sf.* nietolerancya *f.*, brak *m.* wyrozumiałości.

Ni'chtchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Nichte, siostrzeniczka *f.*

Ni'chte, *sf. pl.* =n, siostrzenica *f.*, synowica *f.*

Ni'chteinhalten, *sn.* =s, niedotrzymanie *n.*

Ni'chteinmiſchung, *sf. pl.* =en, niemieszanie *n.* się w co.

Ni'chterfolg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, niepomyślny skutek, brak *m.* sukcesu.

Ni'chterfüllung, *sf.* niespełnienie *n.* (się).

Ni'chterlangung, *sf.* nieuzyskanie *n.*

Ni'chterſcheinen, *sn.* =s, **Ni'chterſcheinung**, *sf.* niestawienie *n.* się; niestawiennictwo *n.*, kontumacya *f.*, zaoczność *f.*; das — betreffend zaoczny, kontumacyjny; wegen =s ſtraffällig werden popaść w zaoczność; das Urteil wegen =s einleiten rozpocząć postępowanie w zaoczności (prawo).

Ni'chterwähnung, *sf.* niewymienienie *n.*, pominięcie *n.*, milczenie *n.*

Ni'chtgangbar, *adi.* niepo-

płatny, niepokupny, nieposzukiwany.

Ni'chtgelehrte(r), *sm.* =ten, *pl.* =ten, nieuczony *m.*

Ni'chthaltung, *sf.* (des Geſetzes) niezastosowanie *n.* się (do ustawy), nieprzestrzeganie *n.* (ustawy); (des Wortes, des Verſprechens) niedotrzymanie *n.* (słowa, przyrzeczenia).

Ni'cht-Ich, *sn.* =s, nie ja, niejaźń *f.* (filozofia).

Ni'chtig, *adi.* błahy, nic nieznaczący, marny, próżny, daremny, znikomy, nietrwały; nieważny; für — (für null und —) erklären uznać co za nieważne, niebyłe; — (null und —) machen unieważnić, odebrać moc.

Ni'chtigkeit, *sf. pl.* =en, błahość *f.*, marność *f.*, znikomość *f.*, próżność *f.*, nicość *f.*; nieważność *f.*

Ni'chtigkeitserklärung, *sf. pl.* =en, uznanie *n.*, oświadczenie *n.* nieważności, unieważnienie *n.*

Ni'chtigkeitsbeſchwerde, *sf. pl.* =n, zażalenie *n.* nieważności (proces).

Ni'chtigkeitsklage, *sf. pl.* =n, skarga *f.* o unieważnienie wyroku.

Ni'chtkenner, *sm.* =s, *pl.* —, nieznawca *m.*, nieznający się (na czem), laik *m.*

Ni'chtleiter, *sm.* =s, *pl.* —, zły przewodnik (fizyka).

Ni'chtmilitär, *sm.* =s, *pl.* —, niewojskowy *m.*, cywilista *m.*

Ni'chtrauch(er)coupé, *sn.* =s, *pl.* =s, przedział *n.* dla niepalących (kolejn.).

Ni'chtraucher, *sm.* =s, *pl.* —, niepalący *m.*; für —! dla niepalących! (kolejn.).

Nichts, I. *pron. indef. indecl.* nic; hat er — gebracht? —! nie przyniósł nic? nic! er hat ſonſt — geſagt nic zresztą nie powiedział; gar —, ganz und gar —, durchaus — nic a nic, wcale nic; er weiß von der Sache gar — nie wie nic wcale o tej rzeczy; er tut — als ſchlafen nic innego nie robi, tylko śpi; — anderes nic innego; ſonſt —, weiter — nic więcej; wenn es — weiter iſt jeśli o nic więcej się nie rozchodzi; — Neues, Gutes nic nowego, nic dobrego; das tut —, ſchadet — to nic nie szkodzi; das hat — zu ſagen, zu bedeuten to nic nie szkodzi, to obojętne; ich kümmere mich — darum nie dbam wcale o to, to mnie zupełnie obojętne; mir — dir — ni stąd ni zowąd, nie wiedzieć z jakiego powodu, dlaczego, jak gdyby nigdy nic, nie biorąc na nic względu; — weniger (als) bynajmniej; — deſto weniger mimo to (jednak); aus — kommt —, wird — z niczego nic nie będzie, zero do zera czyni znów zero; es wurde — daraus nie udało się, nie stało się; aus ihm wird — werden nic z niego nie będzie, nie wyjdzie na nic dobrego; er wollte mit der Sache — mehr zu tun haben nie chciał mieć z tem nic więcej do czynienia; für — (= umſonſt) za nic, za darmo; um — und wieder — za nic a nic, nie wiedzieć o co, bez wszelkiego powodu; etw. für — achten uważać co za nic; es iſt — daran *a*) to nieprawda, niema w tem odrobiny prawdy; *b*) to nic nie warte; es läßt ſich damit — anfangen nie można nic z tem zrobić; es iſt — damit to nieprawda; — davon! nic więcej o tem! przestańmy o tem mówić; das iſt — dagegen to wobec tego (w porównaniu) niczem nie jest; zu — machen, in — auflöſen w nic obrócić, zniweczyć; zu — werden unicestwieć, zniweczyć; wer — wagt, gewinnt — kto nie waży, nie ma nic; II. —, *sn.* nic *n.*, nicość *f.*, nicestwo *n.*; das große — wielkie nic; aus dem — emporziehen wydostać z nicestwa; ſich aus dem — emporarbeiten wybić się, wypłynąć; Gott ſchuf die Welt aus dem — Bóg z niczego świat stworzył; weißes — niedokwas cynku, urewiec *m.* (chemia).

Ni'chtsbedeutend, *adi.* nic nieznaczący.

Nichtsdeſtowe'niger, *adv.* mimo to, jednakże, przecież.

Ni'chtſein, *sn.* =s, niebycie *n.*, niebyt *m.*, nieistnienie *n.*

Ni'chtsnutz, *sm.* =es, *pl.* =e, nicpoń *m.*, ladaco *m.*

Ni'chtsnutzig, **Ni'chtsnutz**, **Ni'chtsnützig**, *adi.* niewarty, nic nie warty; głupkowaty; niegodziwy; *adv.* do niczego.

Ni'chtsnutzigkeit, *sf.* ladacość *f.*; niegodziwość *f.*

Ni'chtsſagend, *adi.* nic nie znaczący; =e Reden mowy bez treści.

Ni'chtstuer, *sm.* =s, *pl.* —, nieroba *m.*, próżniak *m.*

Nichtstuerei', *sf.*, **Ni'chtstun**, *sn.* =s, próżniactwo *n.*

Ni'chtswiſſer, *sm.* =s, *pl.* —, nieuk *m.*

Nichtswiſſerei', *sf.*, **Ni'chtswiſſen**, *sn.* =s, nieuctwo *n.*

Ni'chtswürdig, *adi.* niegodziwy, niecny, nikczemny, podły.

Ni'chtswürdigkeit, *sf.* niecność *f.*, nikczemność *f.*, podłość *f.*

Ni'chtübertragbar, *adi.* nie dający się przenieść, nie mogący być przeniesiony; nie mogący być ustąpiony, cedowany, nieprzelewalny (prawo).

Ni'chtübertragbarkeit, *sf.* niemożność *f.* przeniesienia; nieprzelewalność *f.* (prawo).

Ni'chtübung, *sf.* niećwiczenie *n.*, zaniechanie *n.* ćwiczenia.

Ni'chtverantwortlichkeit, *sf.* nieodpowiedzialność *f.*

Ni'chtverbindlichkeit, *sf. pl.* =en, brak *m.* zobowiązania, powinności.

Ni'chtvertragen, *sn.* =s, nieznoszenie *n.*

Ni'chtvollſtreckung, **Ni'chtvollziehung**, *sf. pl.* =en, niewykonanie *n.*, zaniechanie *n.* wykonania.

Ni'chtvorhandenſein, *sn.* =s, brak *m.*; niebyt *m.*, niebytność *f.*

Ni'chtwirklichkeit, *sf.* nierzeczywistość *f.*, niejawa *f.*

Ni'chtwiſſen, *sn.* =s, brak *m.* wiedzy; nieuctwo *n.*

Ni'chtwollen, *sn.* =s, niechcenie *n.*

Ni'chtworthalten, *sn.* =s, niedotrzymanie *n.* słowa.

Ni'chtwählbarkeit, *sf.* niezdolność *f.*

Ni'chtzahlung, *sf. pl.* =en, niewypłata *f.*, niewypłacenie *n.*, niezapłacenie *n.*

Ni'chtzulaſſung, *sf. pl.* =en, niedopuszczenie *n.*

Ni'chtzuſtimmung, *sf. pl.* =en, nieprzyzwolenie *n.*, niezgodzenie *n.* się.

Ni'ckel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) nikiel *m.* (kruszec); 2) człowiek wstrętny; niechluj *m.*; kobieta niechlujna, flądra *f.*

Ni'ckelarſenik, **Ni'ckelbeſchlag**, *sm.*, **Ni'ckelblüte**, *sf.*, **Nickelocker**, *sm.* arsenian *m.* niklu, okra niklowa.

Ni'ckelglanz, *sm.* =es, błyszcz *m.* niklu, szary nikiel.

Ni'ckelmünze, *sf. pl.* =n, moneta niklowa, z niklu.

Ni'cken, *vn.* (haben) 1) kiwać, kiwnąć (głową), mrugać, mrugnąć (oczami) na znak przyzwolenia; 2) drzymać, drzymnąć, zdrzymać się; 3) *va.* uderzyć w kark (łowiectwo).

Ni'cker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) głową kiwający, oczami mrugający; 2) einen — tun zdrzymnąć się, drzymkę odprawi(a)ć.

Ni'ckneike, *sf. pl.* =n, lepnica zwisła (roślina).

Ni'ckſtuhl, *sm.* =s, *pl.* =ſtühle, fotel *m.* do drzymki.

Ni'ckſtunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* drzymki, drzymka *f.*

Nie, *adv.* nigdy; er hat das — geſagt nigdy tego nie powiedział; wirſt du hingehen? —! pójdziesz tam? nigdy!

Nie'der, I. *adi.* 1) nizki, niższy; von =em Stande nizkiego pochodzenia; die =en Klaſſen niższe klasy; Hohe und Niedere wielcy i mali, możni i mniejsi; =e Weihen niższe święcenia; der =e Adel drobna szlachta; =es Volk pospólstwo, tłuszcza; =e Gerichtsbarkeit niższe sądownictwo; =e Mathematik niższa matematyka; 2) podły, niecny; =e Geſinnung podły sposób myślenia, podłe usposobienie; II. *adv.* na dół, w dół; auf und — gehen przechadzać się tam i napowrót; — mit ihm! zabić go! na śmierć z nim! na pohybel mu! das Haus iſt — (gebrannt) dom się spalił; — auf die Knie! na kolana!

Nie'der=beugen, **Nie'der=biegen**, *va.* beuge, beugſt, beugt, biege, biegſt, biegt, bog nieder, habe niedergebogen zginać, naginać, zgiąć, nagiąć, nachylać, nachylić ku dołowi, na dół; (przenośnie:) nękać, znękać; ſich —, *vr.* zgiąć się, nachylić się, pochylić się ku dołowi, na dół, ku ziemi, przygarbiać, przygarbić.

Nie'der=blaſen, *va.* blaſe, bläſt, bläſt nieder, habe niedergeblaſen, stanąć wielkim piecem (górn.).

Nie'der=blicken, *vn.* (haben) patrzyć, spoglądać na dół, ku ziemi.

Nie'derbord, *sm.* =es, *pl.* =e, pokład niższy (marynarka).

Nie'der=brechen, breche, brichſt, bricht, brach nieder, niedergebrochen; *va.* (haben) zburzyć, rozwalić; *vn.* (ſein) ugiąć się, przełamać się, runąć.

Nie'der=brennen, brenne, brennſt, brennt, brannte nieder, niedergebrannt, *va.* (haben) spalić, popalić do szczętu; *vn.* (ſein) spalić się do szczętu, dopalić się.

Nie'der=bringen, *va.* bringe, bringſt, bringt, brachte nieder, habe niedergebracht, 1) jmndn — pokonać, powalić kogo; 2) pogłębić szyb = Abteufen.

Nie'der=bücken, *va.* (haben) schylić, nachylić, pochylić na dół, ku ziemi; ſich —, *vr.* (haben) schylać się, schylić się.

Nie'derdeutſch, *adi.* dolnoniemiecki.

Nie'der=donnern, *va.* (haben) 1) gromem powalić na ziemię, piorunem rzucić o ziemię; 2) (obraz.) ofuknąć, zgromić (grzmiącym głosem); wie niedergedonnert daſtehen, niedergedonnert ſein być jakby gromem uderzony, przerazić się; stać jak wryty.

Nie'derdruck, *sm.* =(e)s, nizkie ciśnienie (mechanika).

Nie'derdruckdampf, *sm.* =es, *pl.* =dämpfe, para *f.* o nizkiem ciśnieniu.

Nie'derdruckdampfmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna parowa o nizkiem ciśnieniu.

Nie'der=drücken, *va.* (haben) cisnąć, przycisnąć, nacisnąć, gnieść, przygnieść, zgnieść, przytłaczać, przytłoczyć; (obraz.) gnębić, przygnębić, przygniatać, przygnieść; die Preiſe — obniżyć ceny; niedergedrückt *pp.* i *adi.* zgnieciony, przygnieciony; znękany, smutny; ſich —, *vr.* skulić się.

Nie'der=ducken, *vn.*, i ſich —, *vr.* (haben) skulić się, przycupnąć. [rung.

Nie'dere, *sf.* obacz Niede=

Nie'der=fahren, 1) *vn.* fahre, fährſt, fährt, fuhr nieder, bin niedergefahren, zstępować, zstąpić, zjeżdżać, zjechać, spuszczać się, spuścić się na dół; 2) *va.* (haben) jmndn — wieźć kogo z góry na dół; rozjechać, przejechać kogo.

Nie'derfahrt, *sf. pl.* =en, zjazd *m.*, zstępowanie *n.* na dół.

Nie'derfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, upadnięcie *n.*; zgięcie *n.* kolana przed kim.

Nie'der=fallen, *vn.* falle, fällſt, fällt, fiel nieder, bin niedergefallen; 1) spadać, spaść, upaść; vor jmndm — upaść przed kim na kolana; 2) siadać (o grubym zwierzu); 3) osiadać, osiąść (chemia).

Nie'der=fällen, *va.* (haben) powalić na ziemię.

Nie'der=flehen, *va.* (haben) Segen auf jmnds Haupt — błagać niebo o zesłanie błogosławieństwa na czyją głowę.

Nie'der=fliegen, *vn.* fliege, fliegſt, fliegt, flog nieder, bin niedergeflogen, zlatywać, zlecieć z góry na dół.

Nie'dergang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, 1) schodzenie *n.* na dół; — der Sonne zachód *m.* słońca; 2) (obraz.) upadek *m.*

Nie'dergedrücktheit, *sf.*, **Nie'dergedrücktsein**, *sn.* =s, znękanie *n*; osowiałość *f.*, smutek *m.*

Nie'der=gehen, *vn.* gehe, gehſt, geht, ging nieder, bin niedergegangen, schodzić, zejść; zachodzić, zajść (astron.); upadać, ubywać (o wodzie); obniżać się, spadać, spaść (o cenach).

Nie'dergehen, *sn.* =s, wjazd *m.* (górn.).

Nie'dergericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd niższy, sąd pierwszej instancyi.

Nie'dergeſchlagen, *adi.* 1) mit =en Augen ze spuszczonemi oczami; 2) osiadły, zsiadły (chemia); 3) (obraz.) znękany; stroskany, skłopotany, osowiały, smutny.

Nie'dergeſchlagenheit, *sf.* znękanie *n.*, osowiałość *f.*, smutek *m.*

Nie'der=hageln, *va.* (haben) gradem zbić, powalić.

Nie'der=halten, *va.* halte, hältſt, hält, hielt nieder, habe niedergehalten, trzymać co spuszczone na dół, trzymać co na dole; (obraz.) jmndn — trzymać kogo w karbach, w uległości.

Nie'der=hangen, **Nie'der=hängen**, *vn.* hange, hänge, hängſt, hängt, hing nieder, habe niedergehangen, zwisać na dół.

Nie'der=hauen, *va.* haue, hauſt, haut, hieb nieder, habe niedergehauen, ściąć i powalić na ziemię; wycinać, wyciąć w pień, zabić.

Nie'der=hocken, *vn.* (ſein) kucnąć, w kuczki usiąść, przycupnąć, przysiadać, przysieść.

Nie'der=holen, *va.* (haben) sprowadzić, znosić, znieść z góry na dół.

Nie'derholz, *sn.* =es, drzewa *pl.* nizkiego drzewostanu.

Nie'derjagd, *sf. pl.* =en, polowanie mniejsze (na małą zwierzynę).

Nie'der=kämpfen, *va.* (haben) zwalczyć, pokonać.

Nie'derkartätſchen, *va.* (haben) kartaczami zwalić, powalić.

Nie'der=kauern, *vn.* (ſein), i ſich —, *vr.* (haben) obacz Niederhocken.

Nie'der=klappen, *va.* (haben) spuścić.

Nie'der=knien, *vn.* (ſein) uklękać, uklęknąć.

Nie'derkohlen, *sn.* =s, — des Meilers modrzenie *n.* się mielerza.

Nie'der=kommen, *vn.* komme, kommſt, kommt, kam nieder, bin niedergekommen; 1) przyjść na dół; 2) porodzić, zlegnąć; mit einer Tochter — powić córkę; vor der Zeit, zu früh — poronić.

Nie'derkunft, *sf.* połóg *m.*, poród *m.*; vor der — przed połogiem; unzeitige — poronienie *n.*

Nie'derlage, *sf. pl.* =n, 1) pogrom *m.*, porażka *f.*, klęska *f.*, pobitka *f.*; eine — erleiden ponieść klęskę, porażkę, zostać pobitym; jmndm eine — beibringen pobić kogo; 2) skład *m.* (towarów); depozyt *m.*

Nie'derlagegebühr, *sf. pl.* =en, składowe *n*, opłata *f.* za skład.

Nie'derlagsrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* składu, depozytu.

Nie'derland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, kraj w nizinie leżący, nizina *f.*, żuławy *pl.*

Nie'derländer, *sm.* =s, *pl.* —, żuławianin *m.*

Nie'derländiſch, *adi.* niderlandzki; =e Spitzen brukselskie koronki; =e (Maler=) Schule szkoła flamandzka.

Nie'der=laſſen, laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ nieder, habe niedergelaſſen, I. *va.* spuszczać, spuścić (na dół); den Vorhang — spuścić zasłonę; eine Brücke — zwodzić, zwieść most; II. ſich —, *vr.* osiadać, usiadać, usieść, usiąść; osadowić się; ſich bleibend — usiąść na stałe; ſich häuslich — zamieszkać.

Nie'derlaſſung, *sf. pl.* =en, spuszczenie *n.* (się) na dół; osada *f.*, osiedliny *pl.*; kolonia *f.*

Nie'derlaſſungsrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* osiedlenia się.

Nie'der=legen, 1) *va.* (haben) składać, złożyć, kłaść, położyć; die Waffen — (= ſich ergeben) złożyć broń, poddać się; Geld, Waren — złożyć pieniądze (w depozycie), towary (na składzie); ſein Amt — złożyć urząd, zrzec się urzędu, podać się do dymisyi; das Handwerk — porzucić rzemiosło; die Krone — złożyć koronę, zrzec się tronu, abdykować; 2) ſich —, *vr.* (haben) kłaść się, położyć się.

Nie'derlegen, *sn.* =s, **Nie'derlegung**, *sf. pl.* =en, składanie *n.*, złożenie *n.*; skład *m.*, depozyt *m.*; zrzeczenie *n.* się, abdykacya *f.*

Nie'der=liegen, *vn.* liege, liegſt, liegt, lag (da)nieder, bin i habe (da)niedergelegen, leżeć na ziemi, być pochylonym na dół; er liegt krank danieder leży chory w łóżku, jest obłożnie chory; der Handel liegt danieder handel zupełnie podupadł.

Nie'der=machen, *va.* (haben) 1) łajać, złajać; 2) obalać, obalić; wyrzynać, wyrznąć, wysiec, zabijać, zabić.

Nie'der=metzeln, *va.* (haben) w pień wyciąć, wyrznąć, wymordować.

Nie'dermetzelung, *sf. pl.* =en, wycięcie *n.* w pień, wyrznięcie *n.*, wymordowanie *n.*

Nie'der=neigen, *va.* (haben) ku dołowi nachylić, nagiąć.

Nie'der=reißen, *va.* reiße, reißeſt i reißt, reißt, riß nieder, habe niedergeriſſen, obalić urywając, zdzierając, ściągać, ściągnąć na dół urwawszy; rozwalać, rozwalić, zwalać, zwalić, burzyć; niszczyć, zniszczyć.

Nie'derreißen, *sn.* =s, **Nie'derreißung**, *sf.* obalanie *n.* przez urwanie; zwalanie *n.*, zwalenie *n.*, burzenie *n.*, zburzenie *n.*

Nie'der=reiten, reite, reiteſt, reitet, ritt nieder, niedergeritten; 1) *vn.* (ſein) zjechać wierzchem z góry na dół;

2) *va.* (haben) jadąc wierzchem stratować.

Nie'der=rennen, renne, rennſt, rennt, rannte nieder, niedergerannt, 1) *va.* (haben) w szybkim biegu potrącić i przewrócić; 2) *vn.* (ſein) biedz, zbiedz na dół.

Nie'der=rollen, 1) *vn.* (ſein) toczyć się, stoczyć się na dół; der Vorhang rollt nieder zasłona spada; 2) *va.* (haben) toczyć, stoczyć na dół.

Nie'der=säbeln, *va.* (haben) ściąć, rozsiec szablą, zarąbać, porąbać pałaszem.

Nie'der=ſchießen, ſchieße, ſchießeſt i ſchießt, ſchießt, ſchoß nieder, niedergeſchoſſen, I. *vn.* (ſein) spaść, spuścić się szybko (jak strzała) z góry; II. *va.* (haben) strzałem, strzałami powalić na ziemię, zastrzelić; rozstrzelać; Feſtungswerke — strzałami armatnimi zburzyć, zniszczyć szańce, wały.

Nie'derſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, 1) opad *m.*; atmoſphäriſche =ſchläge opady atmosferyczne; 2) strącenie *n.*, strącek *m.*, osad *m.*, precypitat *m.* (chemia); einen — bilden osiadać, osiąść (na dnie); 3) spadek *m.* (muzyka).

Nie'der=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug nieder, niedergeſchlagen, I. *va.* (haben) 1) zwalić, obalić na ziemię; zabić, trupem położyć; 2) spuścić; die Augen — spuścić oczy ku ziemi, nurkiem patrzeć; 2) precypitować, osadzać, strącać (chemia); 4) uśmierzać, łagodzić (medycyna); 5) znieść, skasować, zniweczyć, umorzyć (prawo); die Klage — skargę umorzyć, oddalić, wstrzymać; einen Prozeß — proces znieść, umorzyć, zaniechać sporu; einen Beweis — zbić dowód; Koſten — znieść koszta; Gerüchte — stłumić pogłoski; Irrtümer, Zweifel — usunąć omyłki, wątpliwości; 6) jmndn — zasmucić, zakłopotać kogo, wywołać w kim zwątpienie; jmndś Mut — zwątlić czyją odwagę, odjąć komu odwagi; das hat ihm alle Hoffnung — to odjęło mu wszelką nadzieję; II. *vn.* (ſein) upadać, upaść, powalić się; osiadać, osiąść (chemia); III. niederſchlagend, *ppr.* i *adi.* precypitat, osad tworzący, strącający (chemia); uśmierzający, łagodzący (medycyna); =es Mittel środek przeczyszczający; IV. niedergeſchlagen, *pp.* i *adi.* obacz artykuł w porządku alfabetycznym.

Nie'derſchlagmittel, *sn.* =s, *pl.* —, ciało strącające, precypitujące (chemia); środek uśmierzający, przeczyszczający (medycyna).

Nie'derſchlagung, *sf. pl.* =en, obalenie *n.*; precypitowanie *n.*, osadzenie *n.*, strącanie *n.* (chemia); — eines Prozeſſes umorzenie *n.* procesu.

Nie'der=ſchlingen, *va.* ſchlinge, ſchlingſt, ſchlingt, ſchlang nieder, habe niedergeſchlungen, **Nie'der=ſchlucken,** *va.* (haben) połykać, połknąć; eine Beleidigung — połknąć urazę.

Nie'der=ſchmettern, *va.* (haben) powalić z trzaskiem o ziemię, gromem powalić, strzaskać; jmndn mit Gründen — pokonać kogo powodami.

Nie'derſchnellen, I. *vn.* szybko spadać; II. *sn.* =s, — der Wage nagłe pochylenie się ramienia wagi.

Nie'der=ſchreiben, *va.* ſchreibe, ſchreibſt, ſchreibt, ſchrieb nieder, habe niedergeſchrieben, napisać, zapisać.

Nie'derſchrift, *sf. pl.* =en, spisanie *n.*, zapisanie *n.*; skrypt *m.*, pismo *n.*

Nie'der=ſegeln, *vn.* (ſein) żeglować na dół.

Nie'der=ſenken, *va.* (haben) zniżać, zniżyć; pochylić, spuścić na dół; einen Sarg ins Grab — trumnę spuścić do grobu; ins Waſſer — zatopić; einen Schacht — pogłębić szyb (górn.); die Nacht ſenkt ſich nieder zapada noc.

Nie'der=ſenkung, *sf. pl.* =en, zniżenie *n.*, pochylanie *n.*, spuszczanie *n.*; zatopienie *n.*

Nie'der=ſetzen, I. *va.* (haben) 1) sadzać, posadzić; stawiać, postawić; 2) złożyć, ustanawiać, ustanowić, zamianować; II. ſich —, *vr.* (haben) usiadać, usiąść, usieść.

Nie'der=ſinken, *vn.* ſinke, ſinkſt, ſinkt, ſank nieder, bin niedergeſunken, upadać, upaść na dół, na ziemię; pochylać się; auf die Knie — upaść na kolana.

Nie'der=ſitzen, ſitze, ſitzeſt i ſitzt, ſitzt, ſaß nieder, niedergeſeſſen, I. *vn.* (ſein i haben) usiąść; II. *va.* (haben) etw. — usiedzieć co, spłaszczyć, złamać, zgnieść co, siadając na niem, przysiąść.

Nie'derſtadt, *sf. pl.* =ſtädte, niższa część miasta.

Nie'derſtämmig, *adi.* nizkopienny.

Nie'der=ſtampfen, *va.* (haben) stratować.

Nie'der=ſtechen, *va.* ſteche, ſticht, ſtach nieder, habe niedergeſtochen, przebić, przeszyć szpadą, sztyletem (i powalić na ziemię), zażgać.

Nie'der=ſteigen, *vn.* ſteige, ſteigſt, ſteigt, ſtieg nieder, bin niedergeſtiegen, schodzić, zejść na dół.

Nie'der=ſtellen, *va.* (haben) postawić.

Nie'der=ſtimmen, *va.* (haben) przegłosować.

Nie'der=ſtoßen, *va.* ſtoße, ſtößeſt i ſtößt, ſtößt nieder, habe niedergeſtoßen, 1) obalić, zepchnąć na dół, popchnąć tak, iż spadnie na ziemię; 2) obacz Niederſtechen.

Nie'der=ſtrecken, *va.* (haben) powalić na ziemię; obalić na ziemię przebiwszy, zastrzeliwszy, zabić.

Nie'der=ſtürzen, I. *va.* (haben) obalić, powalić na ziemię; II. *vn.* (ſein) zwalić się, runąć, paść.

Nie'der=tauchen, I. *va.* (haben) zanurzać; II. *vn.* (ſein) zanurzyć się (w wodzie).

Nie'derträchtig, *adi.* nikczemny, podły; — werden

nikczemnieć, podlić się; *adv.* nikczemnie, podle.

Nie'derträchtigkeit, *sf. pl.* =en; **Nie'dertracht**, *sf.* nikczemność *f.*, podłość *f.*; podły uczynek; = Niederträchtige Handlung.

Nie'der=träufeln, *vn.* (ſein) kroplami spadać.

Nie'der=treten, *va.* trete, trittſt, tritt, trat nieder, habe niedergetreten, podeptać, zdeptać, rozdeptać, zatratować, stratować; die Schuhe — przydeptać trzewiki.

Nie'der=trinken, *va.* trinke, trinkſt, trinkt, trank nieder, habe niedergetrunken, etw. — wlać w siebie co; jmndn — spoić kogo do upadłego, spoić kogo tak, by się pod stół powalił.

Nie'der=tröpfeln, **Nie'dertropfen**, *vn.* (ſein) obacz Niederträufeln.

Nie'derung, *sf. pl.* =en, 1) miejsce nizko położone; nizina *f.*, żuława *f.*, żuławy *pl.*; 2) — eines Lehens pogorszenie *n.* lenna.

Nie'derwald, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälder, nizkopienny las.

Nie'derwaldwirtſchaft, *sf. pl.* =en, nizkopienne gospodarstwo.

Nie'derwärts, *adv.* na dół, ku dołowi, ku ziemi.

Nie'derwaſſerſtand, *sm.* =(e)s, nizki stan wody, mała woda.

Nie'der=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf nieder, habe niedergeworfen rzucić o ziemię, obalać, obalić, powalić, pokładać; ſich —, *vr.* (haben) rzucić się na ziemię; ſich vor jmndm — rzucić się przed kim na kolana.

Nie'derwerfen, *sn.* =s, **Nie'derwerfung**, *sf.* rzucenie *n.* o ziemię, powalenie *n.*, obalenie *n.*

Nie'derziehen, *va.* ziehe, ziehſt, zieht, zog nieder, habe niedergezogen, ciągnąć, ściągać, ściągnąć na dół; spuszczać, spuścić na dół.

Nie'dlich, *adi.* ładny, ładniutki, ładniusienki, śliczny, milutki; ſich — machen (bei jmndm) umizgać się do kogo; *adv.* ładnie, ładniutko, ładniusienko, ślicznie, milutko.

Nie'dlichkeit, *sf.* ładność *f.*, śliczność *f.*

Nie'dnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, zadziorek *m.* u paznokcia.

Nie'drig, I. *adi.* 1) nizki, poziomy; ſehr — niziutenki; der =e Stand des Waſſers nizki stan wody; =er Wuchs nizki, mały wzrost; =er machen, ſtellen zniżyć; =er Preis nizka, umiarkowana cena; =ſter Satz, Preis ostatnia cena; die Preiſe werden =er ceny spadają, obniżają się; =e Herkunft nizkie pochodzenie; 2) nikczemny, podły; pospolity, ordynarny; =e Geſinnung nikczemny sposób myślenia; II. *adv.* nizko; podle, nikczemnie; pospolicie, ordynarnie; — ſpielen grać nizko; — denkend albo geſinnt podle myślący; — geboren nizko urodzony, nizkiego pochodzenia.

Nie'drigkeit, *sf.* nizkość *f.*; podłość *f.*, nikczemność *f.*

Nie'mals, *adv.* nigdy.

Nie'mand, *pron.* nikt; — iſt gekommen nikt nie przyszedł; — als er nie kto inny jak on; — anders nikt inny.

Nie're, *sf. pl.* =n, nerka *f.*; das geht mir an die =n to mnie do żywego porusza.

Nie'ren=, *adi.* nerkowy.

Nie'renbecken, *sn.* =s, *pl.* —, miednica nerkowa (anatomia).

Nie'renbeſchwerde, *sf. pl.* =n, dolegliwość *f.* w nerkach.

Nie'renbraten, *sm.* =s, *pl.* —, pieczeń nerkowa, nerkówka *f.* [nerki *pl.*

Nie'rendrüſen, *sf. pl.* przy-

Nie'renentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* nerek.

Nie'renerz, *sn.* =es, *pl.* =e, żyłopór *m.* (górn.).

Nie'renfett, *sn.* =(e)s, kwiat *m.*, wydzielina *f.* nerek.

Nie'renförmig, *adi.* nerkowaty.

Nie'rengrieß, *sm.* =es, piasek *m.* w nerkach.

Nie'renkrank, *adi.* chory na nerki.

Nie'renkrankheit, *sf. pl.* =en, **Nie'renleiden**, *sn.* =s, *pl.* —, choroba *f.* nerek.

Nie'renleidend, *adi.* chory na nerki.

Nie'renſchmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* w nerkach.

Nie'renſtein, *sm.* (e)s, *pl.* =e, kamień *m.* w nerkach (choroba); nerkowiec *m.* (minerał).

Nie'renſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kawałek *m.* nerki; kawałek pieczeni z nerką.

Nie'renſucht, *sf.* choroba *f.* nerek.

Nie'renſüchtig, *adi.* chory na nerki.

Nie'rentalg, *sm.* =s, obacz Nierenfett.

Nie'renweh, *sn.* =s, ból *m.* w nerkach.

Nie'ſekrampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =krämpfe, kichawka *f.*

Nie'ſekraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, jarzmianka *f.*, kichawiec *m.*, pierszeń *m.*

Nie'ſeln, *vn.* (haben) 1) mówić przez nos = näſeln; 2) rosić (o deszczu).

Nie'ſelregen, *sm.* =s, *pl.* —, drobny deszcz.

Nie'ſ(e)mittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* na kichanie.

Nie'ſen, *vn.* (haben) kichać, kichnąć.

Nie'ſen, *sn.* =s, kichanie *n.*; (öfteres —) kichawka *f.*; (einmaliges) kichnięcie *n.*

Nie'ſepulver, *sn.* =s, *pl.* —, kichaczka *f.*

Nie'ſewurz, *sf. pl.* =en, ciemiernik czarny, ciemierzyca czarna (roślina).

Nie'ſer, *sm.* =s, *pl.* —, kichacz *m.*

Nie'ßbrauch, *sm.* =(e)s, użytkowanie *n.*; lebenslänglicher — dożywocie *n.*; den — haben (an einer Sache) mieć na czem prawo użytkowania, użytkować (prawo).

Nie'ßbrauchen, *va.* (haben) użytkować.

Nie'ßbraucher, *sm.* =s, *pl.* —, użytkowca *m.* (prawo).

Nie'ßbrauchsbeſitz, *sm.* =es, posiadanie użytkowne (prawo).

Nie'ßbrauchsrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* użytkowania.

Nie'ßnutzer, *sm.* =s, *pl.* —, użytkowca *m.* [wurz.

Nie'swurz, *sf.* obacz Nieſe-

Niet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nit *m.*, zakówka *f.*

Nie'tholzen, *sm.* -s, *pl.* —, sworzeń *m.* nita, trzpień *m.* nita, sworzeń *m.* zakówki.

Nie'tholzenkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, nakówka *f.* nita.

Nie'te, *sf. pl.* -n, 1) nita *f.*, los niewygrywający, karta *f.* bez wygranej; mit einer — herauskommen, sitzen bleiben nie wygrać, mieć los niewygrywający; 2) nit *m.*, zakówka *f.*

Nie'ten, *va.* (haben) nitować, ćwiekować, zaklepać.

Nie'ten, *sn.* -s, **Nie'tung,** *sf.* nitowanie *n.*, zaklepanie *n.*

Nie'tfeſt, *adi.* silnie znitowany, zanitowany, zaklepany.

Nie'thammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, nitownik *m.*

Nie'tkloben, *sm.* -s, *pl.* —, próbój *m.*

Nie'tkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, główka *f.* nita, nakówka *f.* nita.

Nie'tmaſchine, *sf. pl.* -n, nitownica *f.*

Nie'tnagel, Nie'tſtift, *sm.* -s, *pl.* -nägel, -ſte, 1) nitownik *m.*, gwóźdź *m.* do nitowania; 2) zadziorek *m.* paznokcia.

Nigroma'nt, *sm.* obacz Nekromant.

Nihili'smus, *sm.* —, nihilizm *m.*

Nihili'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, nihilista *m.*

Nihili'ſtiſch, *adi.* nihilistyczny.

Nikoti'n, *sn.* -(e)s, nikotyna *f.*

Ni'lkrokodil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, krokodyl pospolity.

Ni'llachs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, pletwołusk *m.*

Ni'lpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, hipopotam *m.*

Ni'mbus, *sm.* —, nimbus *m.*; powaga *f.*

Nimm, *imper.* od nehmen, bierz!

Ni'mmer, *adv.* nigdy; nie... więcej; du wirſt ihn — ſehen nie zobaczysz go więcej.

Ni'mmermehr, *adv.* nigdy a nigdy, przenigdy.

Ni'mmermehrstag, Ni'mmerstag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, święty Nigdy; auf den — verſchieben odroczyć na św. Nigdy.

Ni'mmerſatt, *adi.* nienasycony, wiecznie głodny.

Ni'mmerſatt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) obżartuch *m.*, dziurawy worek; 2) dławigad *m.* (ptak).

Ni'mmerwiederſehen, *sn.*, auf —! żegnaj na zawsze!

Nimmſt, nimmt, obacz pod Nehmen.

Nipp, *sm.* —, chlip *m.*; einen — tun chlipnąć.

Ni'ppen, *va.* (haben) chlipnąć, troszkę się napić, pić po trosze, pić po kropli, usta zmaczać; etw. — uchlipnąć.

Ni'ppflut, *sf. pl.* -en, najniższy przypływ morza.

Ni'ppſachen, *f. pl.* drobiazgi *pl.*

Ni'pptiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stolik *m.* na drobiazgi.

Ni'rgend, Ni'rgends, Ni'rgendwo, *adv.* nigdzie; — anders nigdzie indziej; von — her zni(s)kąd; wohin? — (wo-) hin dokąd? nigdzie.

Ni'rgendheim, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kraj urojony, utopiczny.

Ni'ſche, *sf. pl.* -n, nyża *f.*; framuga *f.*, sklepik *m.*, murek *m.*; skrytka *f.*

Ni'ſchel, *sm.* -s, *pl.* —, czupryna *f.*

Niß, *sf. pl.* Niſſe, gnida *f.*

Ni'ſſig, *adi.* mający gnidy, zagnidzony.

Ni'ſten, *vn.* (haben) gnieździć się, gniazdo słać; usadowić się, osiedlić się, mieć swoje gniazdo, domostwo; ſich an jmdn — przytulać się do kogo.

Nit, *adv.* = Nicht.

Nitroglyzeri'n, *sn.* -s, nitrogliceryna *f.*

Niveau', (wym.: -wo'), *sn.* -s, *pl.* -s, poziom *m.*

Niveau'bruchzeiger, *sm.* -s, *pl.* —, słupek spadkowy, spadkoskaz *m.*, skaźnik *m.* pochyłości drogi.

Niveau'fläche, *sf. pl.* -n, płaszczyzna *f.* poziomu.

Niveau'linie, *sf. pl.* -n, linia *f.* poziomu.

Niveau'ſchiebebühne, *sf. pl.* -n, przesuwnica *f.* w poziomie (kolejn.).

Nivelleme'nt, (wym.: -mą), *sn.* -s, poziomowanie *n.*, niwelacya *f.*

Nivelle'tte, *sf.* poziom *m.* nawierzchni, poziom torowiska (kolejn.).

Nivellie'ren, *va.* (haben) poziomować, wyrównywać, wyrównać, zrównywać, zrównać.

Nivellie'rfernrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, luneta poziomnicza.

Nivellie'rinſtrument, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd poziomniczy, instrument niwelacyjny.

Nivellie'rlatte, *sf. pl.* -n, pręt spadkowy, łata niwelacyjna, łata do poziomowania.

Nivellie'rpflock, *sm.* -(e)s, *pl.* -pflöcke, słupek poziomniczy.

Nivellie'rſcheibe, *sf. pl.* -n, tarcza *f.* prętu spadowego, tarcza łaty do poziomowania.

Nivellie'rung, *sf. pl.* -en, poziomowanie *n.*, niwelacya *f.*

Nivellie'rwage, *sf. pl.* -n, waga *f.* do niwelowania.

Nix, *adv.* nic = Nichts.

Nix, *sm.* -es, *pl.* -e, topielec *m.*, duch wodny.

Ni'xblume, *sf. pl.* -n, grzybień żółty (roślina).

Ni'xe, *sf. pl.* -n, topielica *f.*, topielnica *f.*, świtezianka *f.*, nimfa wodna, rusałka *f.*

No'bel, *adi.* wielkopański; -ble Paſſionen haben mieć zachcianki wielkiego pana, chorować na wielkiego pana; — ſein, es — geben, być hojnym, wydawać wiele pieniędzy, grać wielkiego pana.

Nobilitie'ren, *va.* (haben) nobilitować, uszlachcić, nadać szlachectwo.

Noch, I. *adv.* 1) jeszcze; — nicht jeszcze nie; — iſt es Zeit jeszcze czas; das müſſen wir — hören to jeszcze posłuchać musimy; — heute dziś jeszcze; ich bin — heute krank jestem dziś jeszcze, jestem dotąd chory; — lange nachher jeszcze długo potem; — dieſen Monat w tym miesiącu jeszcze; es iſt — lange nicht genug jeszcze zawsze niedość, brakuje je-

szcze wiele; ich und — einige ja i jeszcze kilku, prócz mnie jeszcze kilku; — ein bißchen jeszcze trochę; — eine Frage jeszcze jedno pytanie; nur — eine Frage jeszcze jedno tylko pytanie; — etwas jeszcze coś; — etwas? jeszcze coś? was —? co jeszcze? wer —? kto jeszcze? — einmal jeszcze raz; — einmal ſo viel jeszcze raz tyle; — einmal ſo groß dwa razy większy; — dazu prócz tego, nadto; dazu kommt — dodać należy, że . . .; das fehlte —! tego jeszcze brakowało! — lieber wollte ich, — lieber wäre es mir . . . wolałbym, żeby . . .; 2) choćby; er mag — ſo vorſichtig ſein choćby był niewiem jak przezorny; — ſo wenig choćby jak najmniej; ich mag — ſo viel bitten choćbym jak najbardziej prosił; II. *coni.* ani; weder . . . — ani . . . ani, ni . . . ni.

No'chmalig, *adi.* powtórny.

No'chmals, *adv.* jeszcze raz, powtórnie, na nowo.

No'cken, *sm.* =s, *pl.* —, kluska *f.*

Nö'hlen, *vn.* (haben) huśtać się.

Nö'hlpeter, *sm.* =s, *pl.* —, **Nö'hlpeterſuſe**, *sf.* próżniak *m.*, próżniaczka *f.*

No'lens vo'lens, chcąc niechcąc.

Noma'de, *sm.* =n, *pl.* =n, nomada *m.*, człowiek koczujący.

Noma'denleben, *sn.* =s, życie koczownicze.

Noma'denvolk, *sn.* =(e)s, *pl.* =völker, naród koczowniczy.

Noma'diſch, *adi.* koczowniczy.

Nomadiſie'ren, *vn.* (haben) koczować.

No'men, *sn.* =s, *pl.* Nomina, imię *n.* (gramatyka).

Nomenklatu'r, *sf. pl.* =en, nomenklatura *f.*, słownictwo *n.*

Nomina'l, *adi.* nominalny, imienny.

Nomina'lwert, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wartość nominalna, imienna.

Nominati'v, *sm.* =s, *pl.* =e, mianownik *m.*, pierwszy przypadek (gramatyka).

Nomine'll, *adi.* nominalny; na imię opiewający.

Nonchalance, (wym.: nąszaląs), *sf.* niedbałość *f.*, obojętność *f.*

Nonchala'nt, (wym.: nąszalą), *adi.* niedbały, obojętny; *adv.* niedbale, obojętnie.

No'ne, *sf. pl.* =n, nona *f.* (w muzyce).

No'nius, *sm.* —, *pl.* =niuſſe, drobnomiar *m.*

Nö'nnchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Nonne, zakonniczka *f.*

No'nne, *sf. pl.* =n, 1) zakonnica *f.*, mniszka *f.*; — werden zakonnicą zostać, wstąpić, pójść do klasztoru; 2) wklęsła dachówka; 3) griechiſche — czernica *f.* (owoc).

No'nnenbrot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pierniczek nadziewany (jaki zakonnice pieką).

No'nnenkleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **No'nnenkleidung**, *sf. pl.* =en, habit zakonniczy.

No'nnenkloſter, *sn.* =s, *pl.* =klöſter, klasztor panieński.

No'nnenleben, *sn.* =s, życie zakonnicze.

No'nnenorden, *sm.* =s, *pl.* —, zakon panieński.

No'nnenſchleier, *sm.* =s, *pl.* —, welon zakonniczy; den — nehmen zakonnicą zostać.

No'nnenſpinne, *sf. pl.* =n, ćma *f.*, prządka mniszka *f.*

No'nnentracht, *sf. pl.* =en, strój zakonniczy.

No'nnenweihe, *sf.* obłóczyny *pl.*

No'nnenzelle, *sf. pl.* =n, cela zakonnicza.

Nonplusu'ltra, *n.* szczyt *m.*, kraniec *m.*; — von Frechheit szczyt *m.* zuchwalstwa.

No'nſens, *sm.* — i =ſes, *pl.* =ſe, nonsens *m.*, głupstwo *n.*

No'ppe, *sf. pl.* =n, węzełek wełniany, pęczek *m.* w suknie.

No'ppeiſen, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *m.*, szczypce *pl.* do rozskubywania, do wyskubywania pęczków w przędzy, w suknie.

No'ppen, *va.* (haben) szczypać, wyskubywać pęczki, węzełki z sukna.

Nord, *sm.* =es, północ *f.* (strona świata); wiatr północny.

Nord=, *adi.* północny.

No'rdbahn, *sf. pl.* =en, kolej północna.

No'rdbär, *sm.* =en, *pl.* =en, niedźwiedź północny.

No'rdbreite, *sf. pl.* =n, szerokość północna.

No'rden, *sm.* =s, północ *f.*; gegen, gen — ku północy; im — gelegen północny; von — herkommend północny; Völker des =s ludy *pl.* krajów północnych, północnicy *pl.*; der Wind weht aus — wieje wiatr północny; dem — angehörig arktyczny; dem — entgegengeſetzt antarktyczny.

No'rdenbreite, *sf.* obacz Nordbreite. [Nordſonne.

No'rdenſonne, *sf.* obacz

No'rdgegend, *sf. pl.* =en, okolica północna.

No'rdgrenze, *sf. pl.* =n, granica północna.

No'rdiſch, *adi.* północny; =e Kälte zimno północne, zimno przenikliwe jak na północy; =e Völker ludy północne.

No'rdländer, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* krajów północnych, północnik *m.*

No'rdiſch, *adi.* północnokrajowy, północny.

Nö'rdlich, I. *adi.* północny; =e Breite szerokość północna; =es Eismeer morze Lodowate Północne; II. *adv.* ku północy; — liegen być położonym ku północy; — liegend ku północy położony, północny; =er wyżej na północ.

No'rdlicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e i =er, zorza północna.

No'rdmeer, *sn.* =(e)s, ocean Północny.

Nordo'ſt, *sm.* =s, 1) strona północnowschodnia, wielki wschód; 2) wiatr północnowschodni.

Nordo'ſtering, *sf.* zboczenie *n.* igły magnesowej od północy ku wschodowi (żegluga).

Nordö'stlich, *adi.* północnowschodni; *adv.* ku północnowschodniej stronie.

Nordo'stwind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wiatr północnowschodni.

No'rdpol, *sm.* -s, biegun północny.

No'rdpolexpedition, **No'rdpolexpeditionsfahrt**, *sf. pl.* -en, wyprawa *f.*, podróż *f.* do bieguna północnego.

No'rdpunkt, *sm.* -(e)s, punkt północny.

No'rdschein, *sm.* -(e)s, zorza północna.

No'rdsee, *sf.* ocean Północny; morze Niemieckie.

No'rdseite, *sf.* strona północna; spust opaczny.

No'rdsonne, *sf.* słońce północne, biegunowe.

No'rdstern, *sm.* -(e)s, gwiazda polarna, biegunowa.

No'rdwärts, *adv.* ku północy.

Nordwe'st, *sm.* -s, 1) strona północnozachodnia, wielki zachód; 2) wiatr północnozachodni.

Nordwe'stlich, *adi.* północnozachodni; ku północnozachodniej stronie.

Nordwe'stwind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wiatr północnozachodni.

No'rdwind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wiatr północny.

Nörgelei', **Nö'rgeln**, obacz Nergelei, Nergeln.

Norm, *sf. pl.* -en, norma *f.*, reguła *f.*, przepis *m.*, zasada *f.*, sposób *m.* postępowania; als — dienen służyć za normę, regułę; zur — nehmen przyjąć jako normę, regułę.

Norma'l, *adi.* normalny, regularny, wzorowy.

Norma'lbelaſtung, *sf. pl.* -en, obciążenie zwykłe; — des Zuges obciążenie prawidłowe pociągu (kolejn.).

Norma'lfrachtſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, cena zwykła przewozu, wozbowe zwykłe (przewoźnictwo).

Norma'lgeſchwindigkeit, *sf. pl.* -en, chyżość prawidłowa.

Norma'lgewicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ciężar prawidłowy.

Norma'lladeprofil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, światło *n.* ładunku, profil ładunkowy, przekrój ładunkowy (kolejn.).

Norma'lmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara wzorowa, miara prawidłowa.

Norma'lpreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, cena prawidłowa, cena zwykła, cena normalna.

Norma'lſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, obacz Normalpreis.

Norma'lſchule, *sf. pl.* -n, szkoła normalna.

Norma'lſpannung, *sf. pl.* -en, natężenie prostopadłe, natężenie normalne, natężenie zwykłe.

Norma'lſpur, **Norma'lſpurweite**, *sf.* prawidłowa szerokość toru (kolejn.).

Norma'ltaxe, *sf. pl.* -n, cena zwykła, prawidłowa.

Norma'luhr, *sf. pl.* -en, zegar normalny, zegar do regulowania innych zegarów.

Norma'lzuſtand, *sm.* -(e)s, stan normalny, zwykły.

Nörz, *sm.* obacz Nerz.

Nö'ßel, *sm.* -s, *pl.* —, pół kwarty, półkwarcie *n.*

Not, *sf. pl.* Nöte, (i *adv.*) potrzeba *f.*, konieczność *f.*; bieda *f.*, nędza *f.*; im Falle der — na wypadek potrzeby, w potrzebie; wenn — an Mann geht, an Mann iſt jak potrzeba przyciśnie; es geht — an Mann potrzeba ludzi; aus der — eine Tugend machen upozorować potrzebę cnotą; — macht erfinderiſch potrzeba rozum ostrzy, uczy rozumu; — lehrt beten komu bieda dokuczy, tego się modlić nauczy; — bricht Eiſen, — kennt kein Gebot potrzeba, bieda łamie prawo; höchſte — mizerya *f.*, nędza *f.*; in — ſein być w potrzebie, w biedzie; ſeine (liebe) — mit etw. haben mieć z czem wielką biedę; er macht uns viele — wiele trosk nam sprawia; in (tauſend) Ängſten und Nöten ſein być w wielkiem niebezpieczeństwie; Freunde kennt man in der — przyjaciół w potrzebie się poznaje; in großer — ſein być w wielkiej biedzie, w nędzy; — leiden biedować, biedę klepać; er leidet an allem — brak mu wszystkiego (do życia); ſchwere — wielka choroba, epilepsya; daß dich die ſchwere —! bodajcie wielka choroba porwała! żeby cię dyabli wzięli! mir iſt etw. — albo not potrzeba mi czego; es iſt —, daß ... potrzeba, koniecznem jest, by ...; ich habe — trudno mi, mam trudności; es wird keine — haben, zu ... nie będzie trudno ...; die Sache hat —, es hat damit — rzecz jest pilna; es hat keine — mit dir nie masz się czego obawiać; Friede tut dem Lande — kraj potrzebuje pokoju; wenn es — tut w razie potrzeby; es tut —, daß ... jest koniecznem, potrzeba, by ...; was uns — tut czego nam potrzeba; es tut mir äußerſt — bardzo potrzebuję; aus — z biedy, z konieczności; in — und Elend leben żyć w biedzie i nędzy, biedę klepać; mit —, mit Mühe und — z biedą, ledwo; mit genauer, harter — z wielką biedą; mit genauer — davonkommen ledwo ujść; ohne — bez potrzeby; über — więcej niż potrzeba, nadto; ich habe etw. von nöten (vonnöten) potrzebuję czego; es iſt von nöten potrzeba; zur — od biedy; in Nöten ſein być w biedzie.

Nota, *sf. pl.* -s, nota *f.*, memorandum *n.*, rachunek *m.*

Nota'beln, *sm. pl.* magnaci *pl.*

Notabe'ne, *adv.* nota bene, dla pamięci.

Notabilitä't, *sf. pl.* -en, znakomitość *f.*

No'tadreſſe, *sf. pl.* -n, adres *m.* na wypadek potrzeby.

No'tanker, *sm.* -s, *pl.* —, kotwica rezerwowa.

Nota'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, notaryusz *m.*, rejent *m.*; pisarz *m.*

Notaria't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, notaryuszostwo *n.*, notaryat *m.*, urząd notaryuszowski, rejentowski; pisarstwo *n.*; bióro *n.* notaryusza.

Notaria'tsgebühren, *sf. pl.* należytości notaryalne.

Notaria'tsdiplom, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dyplom notaryuszowski.

Notaria'tsexamen, *sn.* =s, egzamin notaryuszowski.

Notaria'tsinſtrument, Notaria'tsdokument, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dokument notaryalny.

Notaria'tsſiegel, *sm.* =s, *pl.* —, pieczęć notaryuszowska.

Notaria'tszeugnis, *sn.* =iſſes, *pl.* =iſſe, świadectwo notaryalne.

Notarie'll, Nota'riſch, *adi.* notaryalny; *adv.* notaryalnie.

No'tausgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, wyjście *n.* bezpieczeństwa.

No'tanker, *sm.* =s, *pl.* —, kotwica *f.* na ostatnią potrzebę; (przenośnie:) ostatnia nadzieja.

No'tbau, *sm.* =(e)s, budowla *f.* z potrzeby, budowla tymczasowa, na prędce wystawiona; nora *f.* lisów i borsuków, w której nie przebywają stale (łowiectwo).

No'tbehelf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rzecz *f.* od ostatniej potrzeby, środek zaradczy w potrzebie użyty.

No'tbrücke, *sf. pl.* =n, most tymczasowy, prowizoryczny.

No'tbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, zbiornik *m.* wody na wypadek ognia.

No'tdamm, No'tdeich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, groblatymczasowa.

No'tdrang, *sm.* =(e)s, konieczność nieodzowna.

No'tdringend, *adi.* konieczny, nagły, pilny; *adv.* koniecznie, nagle, pilnie.

No'tdurft, *sf.* potrzeba *f.*; zur — hinreichend od biedy wystarczający; nach — stosownie do potrzeby, tyle ile potrzeba; ſeine — verrichten odbywać potrzebę naturalną.

No'tdürftig, *adi.* wystarczający od biedy, starczący na konieczne potrzeby, skąpy, szczupły; biedny, mizerny; *adv.* od biedy; es reicht — hin starczy od biedy.

No'tdürftigkeit, *sf.* ciasność *f.*, szczupłość *f.* = Knappheit; potrzeba *f.*, niedostatek *m.*

No'te, *sf. pl.* =n, 1) nuta *f.*, znak muzyczny; =n, *pl.* nuty *pl.*; nach =n ſingen, ſpielen śpiewać, grać z nut; =n abſchreiben odpisywać, kopiować nuty; in =n ſetzen muzykę do czego dorobić, ułożyć; (przenośnie:) es geht nach =n idzie jak z nut, porządnie, jak się należy; 2) nota *f.*, memorandum *n.*, rachunek *m.*; 3) nota *f.*, przypisek *m.*, uwaga *f.*; 4) nota (urzędowa, dyplomatyczna); 5) banknot *m.*, pieniądz papierowy.

No'teid, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przysięga *f.* z konieczności, przysięga nakazana.

No'tenausgabe, *sf. pl.* =n, emisya *f.*, wydawanie *n.*, puszczanie *n.* w obieg banknotów.

No'tenbank, *sf. pl.* =en, bank emitujący, wydający banknoty.

No'tenbeilage, *sf. pl.* =n, dodatek muzyczny do jakiego pisma.

No'tenblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, karta *f.* nut.

No'tenbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka *f.* nut.

No'tendruck, *sm.* =(e)s, druk nutowy, wydawnictwo *n.* nut.

No'tendrucker, *sm.* =s, *pl.* —, drukarz *m.* nut.

No'tenfeder, *sf. pl.* =n, pióro *n.* do pisania nut.

No'tenheft, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poszyt *m.* nut.

No'tenhandel, *sm.* =s, **No'tenhandlung**, *sf. pl.* =en, handel *m.* nut.

No'tenkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, główka *f.* nuty.

No'tenladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep *m.* z nutami.

No'tenleiter, *sf.* skala *f.*

No'tenleſen, *sn.* =s, czytanie *n.* nut.

No'tenlettern, *sf. pl.* czcionki nutowe.

No'tenlinie, *sf. pl.* =n, linia nutowa.

No'tenmappe, *sf. pl.* =n, mapa *f.* na nuty.

No'tenpapier, *sn.* =(e)s, papier nutowy.

No'tenpult, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pulpit *m.* do nut.

No'tenrecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* wydawania pieniędzy papierowych, banknotów.

No'tenſchlüſſel, *sm.* =s, klucz nutowy.

No'tenſchreiber, *sm.* =s, *pl.* — pisarz *m.*, przepisywacz *m.* nut.

No'tenſchwanz, *sm.* =es, *pl.* =ſchwänze, ogonek *m.* u nuty.

No'tenſtecher, *sm.* =s, *pl.* —, sztycharz *m.* nut.

No'tenumlauf, *sm.* =(e)s, obieg *m.* pieniędzy papierowych, banknotów.

No'tenzeile, *sf.* obacz Notenlinie.

No'terbe, *sm.* =n, *pl.* =n, dziedzic konieczny, dziedzic przeciwtestamentowy.

No'tfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, przypadek *m.* koniecznej potrzeby, potrzeba *f.*; im =e w razie potrzeby.

No'tfeſt, *adi.* wytrzymały na wszelką próbę; dzielny.

No'tfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień dany na znak potrzeby pomocy.

No'tfriſt, *sf. pl.* =en, termin konieczny, ostateczny.

No'tgedrungen, *adi.* potrzebą, koniecznością zmuszony, poniewolny.

No'tgeld, *sn.* =es, pieniądze odłożone na przypadek, na nieprzewidziane potrzeby.

No'tgeſchrei, *sn.* =s, krzyk wzywający ratunku.

No'tgroſchen, *sm.* obacz Notpfennig.

No'thafen, *sm.* =s, *pl.* =häfen, port *m.* bezpieczeństwa, ratunkowy.

No'thelfer, *sm.* =s, *pl.* —, pomocnik *m.* w potrzebie.

No'thilfe, *sf.* pomoc *f.* w potrzebie.

No'tkette, *sf. pl.* =n, łańcuch pomocniczy, łańcuch zapasowy.

No'tkettenglied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, ogniwo *n.* łańcucha zapasowego.

No'tkuppel, *sf. pl.* =n, **No'tkuppelung**, *sf. pl.* =en, sprzęgło zapasowe, sprzęgło boczne.

Notie'rbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka *f.* do zapisków, do notatek.

Notie'ren, *va.* (haben) zapi-

sywać, zapisać, notować, zanotować; dieſe Aktien — ... akcye mają cenę, za akcye żądają; =tierte Preiſe ceny wykazane; hoch, niedrig — notować wysoko, nizko, wykazywać cenę wysoką, nizką (handel).

Notie'rung, *sf. pl.* =en, zapisywanie *n.*, zapisanie *n.*, notowanie *n.*; wykaz *m.* kursu, ceny papierów wartościowych.

Notifikatio'n, *sf. pl.* =en, notyfikacya *f.*, oznajmienie *n.*

Notifizie'ren, *va.* (haben) (za)notyfikować, oznajmiać, oznajmić.

Nötig, *adi.* potrzebny; konieczny; durchaus, unumgänglich — nieodzownie potrzebny; dringend — pilny; es iſt — potrzeba, trzeba; es iſt durchaus — koniecznie potrzeba; etw. — haben potrzebować czego; ich habe etw. dringend — potrzebuję koniecznie czego, potrzeba mi koniecznie czego; das Nötige czego potrzeba, co potrzebne; das Nötige zum Zeichnen czego do rysowania potrzeba.

Nö'tigen, *va.* (haben) 1) przymuszać, zmuszać, zmusić, poniewolić, naglić, znaglić; ich ſehe mich genötigt jestem zmuszony; 2) prosić usilnie = dringend bitten; er läßt ſich — daje się prosić; er läßt ſich nicht — nie trzeba go bardzo prosić.

Nö'tigenfalls, *adv.* w razie potrzeby, jeśli potrzeba.

Nö'tigung, *sf. pl.* =en, muszenie *n.*, zmuszanie *n.*, przymuszenie *n.*, zmuszenie *n.*, przymus *m.*

Noti'z, *sf. pl.* =en, notatka *f.*; wiadomość *f.*; — von etw. nehmen zauważać, spamiętać co, zapisać sobie, zwracać uwagę na co; przyjąć co do wiadomości; zu — kommen powziąć wiadomość; ſich =en machen notować, zapisywać (sobie).

Noti'zbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, notatka *f.*, notatnik *m.*, książeczka *f.* na zapiski.

No'tjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok *m.* głodu, rok nieurodzaju.

No'tklauſel, *sf. pl.* =n, zastrzeżenie *n.* na wypadek konieczności (handel).

No'tlage, *sf.* obacz Notfall.

No'tleidend, *adi.* cierpiący biedę, biedny.

No'tleine, *sf. pl.* =n, lina *f.*, sznur *m.* u sygnału niebezpieczeństwa.

No'tlüge, *sf. pl.* =n, kłamstwo *n.* z potrzeby.

No'tmaſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, maszt *m.* od ostatniej potrzeby.

No'tmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek konieczny, ostateczny.

No'tnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, gwóźdź wbity z potrzeby (w braku innego lepszego); (przenośnie:) popychadło *n.*, człowiek, którym się wszyscy wyręczają w razie potrzeby; środek ostateczny, najgorszy raz, ostateczność *f.*

Noto'riſch, *adi.* (każdemu) znany, powszechnie wiadomy, notoryczny.

No'tpeinlich, *adi.* kryminalny, karny.

No'tpfennig, *sm.* =s, grosz odłożony na potrzebę, na biedę; ſich einen — beiſeite legen oszczędzić sobie parę groszy na starość.

No'trecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* konieczności.

No'treif, *adi.* przed czasem dojrzały, wczesny.

No'treiſe, *sf.* dojrzałość przedwczesna.

No'truder, *sn.* =s, *pl.* —, wiosło *n.* od potrzeby.

No'truf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wołanie *n.* o pomoc.

No'tſache, *sf. pl.* =n, rzecz konieczna, pilna, sprawa piekąca.

No'tſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, strzał dany na znak potrzeby pomocy.

No'tſignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał *m.* niebezpieczeństwa, trwogi, sygnał alarmowy.

No'tſtall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtälle, stajnia prowizoryczna, tymczasowa.

No'tſtand, *sm.* =(e)s, stan *n.* konieczności; potrzeba *f.*, bieda *f.*

No'ttaufe, *sf. pl.* =n, chrzest *m.* z wody, chrzest w nagłej potrzebie; einem Kinde die — geben ochrzcić dziecko na prędce z wody.

No'tteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zachowek *m.* (prawo dziedzictwa).

No'ttür, *sf. pl.* =en, drzwi *pl.* do wyjścia w razie niebezpieczeństwa.

No'twahl, *sf. pl.* =n, wybór konieczny, poniewolny.

No'twehr, *sf.* obrona konieczna, poniewolna.

No'twendig, *adi.* konieczny, koniecznie potrzebny; unumgänglich, durchaus — nieodzownie, nieodbicie potrzebny.

No'twendigerweiſe, *adi.* koniecznie.

No'twendigkeit, *sf.* konieczność *f.*, konieczna potrzeba; unumgängliche — nieodzowna konieczność; dringende — piekąca potrzeba; gebieteriſche — nieodbita konieczność; in die — verſetzen przywieść do konieczności, zmusić.

No'twerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzieło konieczne, sprawa pilna.

No'twort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, wyraz w potrzebie (z braku innego) użyty.

No'tzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak donoszący o niebezpieczeństwie, alarm *m.*

No'tzucht, *sf.*, **No'tzüchtigung**, *sf. pl.* =en, zgwałcenie *n.*, gwałt *m.*

No'tzüchtigen, *va.* (haben) gwałcić, zgwałcić.

No'va, *pl.* nowości *pl.*, towary, książki świeżo nadeszłe.

Nove'lle, *sf. pl.* =n, nowela *f.* (literatura); nowela *f.*, ustawa uzupełniająca dawniejszą ustawę (prawo).

Nove'llenhaft, *adi.* nowelistyczny.

Nove'llenſchreiber, **Nove'llendichter**, *sm.* obacz Novelliſt.

Novelli'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, nowelista *f.*, pisarz *m.* powiastek.

Novelli'ſtin, *sf. pl.* =innen, nowelistka *f.*, pisarka *f.* powiastek.

Novelli'ſtiſch, *adi.* nowelistyczny.

Nove'mber, *sm.* -s, listopad *m.*

Novität', *sf. pl.* =en, nowość *f.*; nowina *f.*

Novität'enzettel, *sm.* =s, *pl.* —, ogłoszenie *n.* nowości księgarskich.

Novi'ze, *sm.* =n, *pl.* =n, i *sf. pl.* =n, nowicyusz *m.*; (przenośnie:) fryc *m.*, niedoświadczony; nowicyuszka *f.*

Novizia't, *sn.* -(e)s, *pl.* =e, nowicyat *m.*, czas *m.* próby w klasztorach.

Nu, *adv.* (zamiast nun) nu? co? jak? jakże? na —! nanu! no no!

Nu, *sn. indecl.* moment *m.*; in einem —, im — w okamgnieniu, w mig.

Nua'nce, (wym.: nüąs), *sf. pl.* =en, odcień *m.* (także przenośnie).

Nuancieren, (wym.: nüąsiren), *va.* (haben) odcieniać, cieniować; modulować, zmieniać głos.

Nü'chtern, *adi.* 1) czczy *adi.*; *adv.* (na) czczo; ich bin noch — jestem jeszcze na czczo, nic nie jadłem i nie piłem jeszcze, jeszcze nie śniadałem; =er Magen czczy, próżny żołądek; 2) trzeźwy, wstrzemięźliwy, umiarkowany; — machen roztrzeźwiać, roztrzeźwić; — werden wytrzeźwieć, wyszumieć (przenośnie: przyjść do siebie, obudzić się); 3) (obraz.) zimny, spokojny, rzeczowy; ganz =es Urteil sąd nienamiętny; 4) czczy, jałowy, niesmaczny; =e Rede jałowa mowa.

Nü'chternheit, *sf.* czczość *f.*; trzeźwość *f.*, wstrzemięźliwość *f.*; spokój *m.*; jałowość *f.*, niesmaczność *f.*

Nu'del, *sf.* (najczęściej:) *pl.* =n, (kluska *f.*) kluski *pl.*; (italieniſche) makaran *m.*, makaron *m.*; dünne, breite =n łazanki *pl.*; Gänſe— gałka *f.* (z ciasta do upychania gęsi).

Nu'delbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, makaroniarz *m.*

Nu'delbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, stolnica *f.* od makaronu.

Nu'delfleck(erl), *s. pl.* łazanki *pl.*

Nu'delform, *sf. pl.* =en, forma *f.* na makaran.

Nu'delhändler, **Nu'delmacher**, *sm.* =s, *pl.* —, makaroniarz *m.*

Nu'delholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, wałek *m.* do makaronu.

Nu'deln, *va.* (haben) gałkami karmić, tuczyć, upychać.

Nu'delrolle, *sf.* obacz Nudelholz.

Nu'delſuppe, *sf. pl.* =n, rosół *m.* z makaronem.

Nu'delteig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ciasto *n.* na makaron.

Nu'delwalze, *sf.* obacz Nudelholz.

Nudität', *sf. pl.* =en, nagość *f.*, rycina przedstawiająca nagą osobę.

Null, *adi.* nieważny, nic nie znaczący, nic nie wart (zwykle tylko w połączeniu z nichtig).

Null, *sf. pl.* =en, nula *f.*, zero *n.*; das Thermometer ſteht auf —, unter — termometr wskazuje zero, niżej zera; eine (wahre) — ſein nic nie znaczyć.

Nullität', *sf. pl.* =en, nieważność *f.* (pierwotna).

Nullitä'tsklage, *sf. pl.* =n, skarga *f.* o unieważnienie.

Null'punkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, punkt zerowy, zero *n.*

Nu'llwaſſerſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* =ſtände, najniższy stan wody, zero *n.* wody.

Nu'llzirkel, *sm.* =s, *pl.* —, cyrkiel *m.* do kółek małych.

Numera'le, *sn.* =s, *pl.* =lia, liczebnik *m.*

Numerä'r, *adi.* liczbowy.

Numeratio'n, (wym.: -cjon), *sf. pl.* =en, liczbowanie *n.*

Numerier'en, *va.* (haben) numerować, liczbować, oznaczać liczbami; liczyć.

Nume'riſch, *adi.* liczbowy; *adv.* liczbowo.

Nu'merus, *sm.* —, *pl.* =ri, liczba *f.*, numer *m.*

Numisma'tik, *sf.* numizmatyka *f.* znawstwo *n.* monet.

Numisma'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, numizmatyk *m.*, znawca *m.* monet.

Nu'mmer, *sf. pl.* =n, numer *m.*, liczba *f.*; — Sicher ſpielen iść na pewniaka; mit =n verſehen numerować, liczbami oznaczać; jmndn auf — Sicher bringen przyaresztować, zamknąć kogo do więzienia; eine gute — bei jmndm haben mieć (dobry) kredyt u kogo.

Nu'mmerholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drewienko numerowane.

Nu'mmernfolge, *sf. pl.* =n, następstwo *n.* liczb, serya *f.*

Nun, *adv.* i *coni.* 1) teraz; was (iſt) — (zu tun)? cóż teraz począć? von — an odtąd; — und nimmermehr przenigdy; — gut! dobrze więc! — hört! słuchajcież! słuchajcieno! — —! powoli! bez pośpiechu! 2) użyte do wyprowadzenia wniosku: ponieważ, że zaś, że więc, a że: alle Menſchen ſind ſterblich, — ſind die Reichen auch Menſchen . . . wszyscy ludzie są śmiertelni, a ponieważ bogaci są ludźmi . . .; —, hatte ich es nicht vorausgeſehen? no cóż, nie przewidziałem tego? — ſo ſei es denn! niechajże tak będzie! — ja! — ja doch! a niech tam! niech sobie tam! dobrze, dobrze! —, das iſt ſtark! zaprawdę, nadto tego! da es — einmal ſo iſt, — es einmal ſo iſt skoro tak jest; — traf es ſich, daß . . zdarzyło się zaś (więc), że . . .; — (da albo wo) er zurückgekehrt iſt skoro powrócił.

Nunme'hr i **Nu'nmehr**, *adv.* teraz, obecnie, ninie.

Nunme'hrig, *adi.* teraźniejszy, obecny.

Nuntiatu'r, (wym.: -cja-), *sf. pl.* =en, nuncyatura *f.*

Nu'ntius, (wym.: -cjus), *sm.* —, *pl.* -tien i Nuntii, nuncyusz *m.*

Nur, *adv.* tylko; wyłącznie,

jedynie; er kann alles verlangen, — nicht dies wszystkiego żądać może, tylko tego nie; es waren alle da, — er nicht wszyscy byli obecni prócz niego; er tat es — aus Eitelkeit zrobił to jedynie z próżności; du darfst — befehlen potrzebujesz tylko rozkazać; wenn — gdyby tylko; wenn er — fleißig ist jeno by był pilny; wäre ich — an seiner Stelle! gdybym jeno ja był na jego miejscu; er mag — gehen! niech tylko idzie! — weiter! naprzód! geh —! idźże więc! — fort! tylko dalej! sage mir —! powiedz mi, proszę! — nicht verzweifeln! tylko nie rozpaczaj! laßt mich — machen! pozostawcie to tylko mnie! — Mut! odwagi! warte —, es soll dir schlecht bekommen! poczekaj jeno, dostaniesz, oberwiesz ty! wie kommst du — hieher? w jaki też sposób tu przyszedłeś? co też za licho ciebie tu sprowadziło? was meint er —? co też on myśli, myśleć może? wie heißt er — gleich? jak też to on się nazywa? er ist — eben angekommen właśnie w tej chwili nadszedł, nadjechał; er war — (= eben) hier w tej chwili był tu; — vor drei Tagen noch przed trzema dniami dopiero; wer —, was —, wo — ktokolwiek, cokolwiek, gdziekolwiek; was du — wünschen magst cokolwiek sobie życzysz; sobald ich es — tun kann skoro tylko to będę mógł uczynić; er ist dem Vater so ähnlich als er — sein kann podobny do ojca, że dalej nie idzie; das ist das Beste, was du — tun kannst to najlepsze, co uczynić możesz.

Nuß, *sf. pl.* Nüsse, 1) orzech *m.*; Nüsse knacken orzechy gryźć; taube — pusty orzech, świstak *m.*; das ist keine taube — wert to nie warte złamanego szeląga; jmndm eine harte — zu knacken geben dać komu twardy orzech do zgryzienia; wir haben noch eine — miteinander zu knacken mamy jeszcze ze sobą do pogadania; in die Nüsse gehen *a)* iść na orzechy; *b)* zabłądzić, zgubić się; um Nüsse spielen grać o orzechy, t. j. o małe sumy; 2) trybik *m.* (lewaru) dźwigarki (mechanika).

Nu'ßbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, orzechowe drzewo, orzech *m.*

Nu'ßbaumholz, *sn.* =es, orzechowe drzewo.

Nu'ßbeißer, *sm.* obacz Nußhäher.

Nu'ßbraun, **Nu'ßfarben**, *adi.* ciemnoorzechowy, orzechowego koloru, orzechowy; cisawy.

Nü'ßchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Nuß, orzeszek *m.*

Nu'ßgarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród orzechowy.

Nu'ßhäher, **Nu'ßheher**, *sm.* =s, *pl.* —, orzechówka *f.*, sojka *f.* (ptak).

Nu'ßholz, *sn.* obacz Nußbaumholz.

Nu'ßkern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, jądro *n.* orzecha.

Nu'ßknacker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Nußhäher; 2) dziadek *m.* do orzechów, kleszczki *pl.* do orzechów.

Nu'ßlaub, *sn.* =(e)s, orzechowe liście.

Nu'ßmade, *sf. pl.* =n, **Nu'ßwurm**, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, orzechowiec *m.*

Nu'ßmuschel, *sf. pl.* =n, sierospojka *f.*

Nu'ßöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olejek orzechowy.

Nu'ßschale, *sf. pl.* =n, łupina *f.* (zielona) na orzechu; skórka *f.* na orzechu.

Nu'ßstaude, *sf. pl.* =n, **Nu'ßstrauch**, *sm.* =(e)s, *pl.* =sträucher, krzak orzechowy.

Nu'ßwald, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälder, **Nu'ßwäldchen**, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* las(ek) orzechowy.

Nü'stern, *sf. pl.* nozdrza *pl.*, chrapy *pl.*

Nu't(e), *sf. pl.* Nuten, żłobek stolarski, rowek *m.*, wpust *m.*, paz *m.*

Nu'ten, *va.* (haben) robić wpusty, rowki.

Nu'thobel, *sm.* =s, *pl.* —, strug wpustnik *m.*, wpust *m.*, fugownik *m.*

Nu'tsäge, *sf. pl.* =n, piła *f.* z osadą.

Nu'tschbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, węzełek *m.* do ssania dla dzieci, smoczek *m.*

Nu'tschen, *vn.* (haben) ssać.

Nu'tschkänuchen, *sn.* =s, *pl.* —, smoczek *m.*

Nutz, *sm.* =es, zu — und Frommen dla dobra, na korzyść; sich etw. zu nutze (zunutze) machen korzystać z czego.

Nu'tzanwendung, *sf. pl.* =en, zastosowanie praktyczne, korzystanie *n.*; moralische — morał *m.*, nauka moralna.

Nu'tzarbeit, *sf.* robota użyteczna.

Nu'tzbar, *adi.* pożyteczny, będący do użycia, dający się użyć, mogący być użytym, to, z czego można korzystać, użytkować, zysk przynoszący; =es Land ziemia uprawna; — machen obrócić na co, uczynić zyskownem; zu etw. — machen obrócić co na jaki użytek; Land — machen uprawiać ziemię, grunt.

Nu'tzbarkeit, *sf.* użyteczność *f.*

Nu'tzbarmachung, *sf.* obrócenie *n.* na co, użytkowanie *n.*

Nu'tzbäume, *sm. pl.*, **Nu'tzbaumhölzer**, *sn. pl.* drzewo użytkowe, budowlane.

Nu'tzberechnung, *sf. pl.* =en, obliczenie *n.* zysku.

Nu'tzbringend, *adi.* korzyść, zysk przynoszący, użyteczny, pożytkowny.

Nu'tze, **Nü'tze**, **Nutz**, *adi.* użyteczny; (zu) nichts — sein na nic się nie przydać, być do niczego; viel — sein być bardzo użytecznym; es wäre mir nützer (*comp.*) przydałoby mi się bardziej.

Nu'tzeffekt, *sm.* =(e)s, skutek użyteczny, siła skuteczna.

Nu'tzen, I. (także nützen) *vn.* (haben) przydawać się, być pożytecznym, pomocnym; zu etw. — służyć do czego, przydać się na co; er hat mir viel genützt bardzo mi był użytecznym, bardzo mi pomógł; das wird dir wenig nützen to mało ci się przyda; wozu nützt

das? na co to się przyda? do czego to służy? das nützt mir nichts to mi się na nic nie przyda; das nützt und schadet auch nichts to nie pomoże ani nie zaszkodzi; II. *va.* (haben) (s)korzystać, użyć = benützen; sein Geld — ciągnąć zyski ze swego kapitału; die Gelegenheit — korzystać ze sposobności.

Nu'tzen, *sm.* -s, 1) korzyść *f.*; zysk *m.*; przychód *m.*; użytek *m.*; das ist von großem — für die Wohlfahrt to bardzo korzystne dla dobrobytu; — bringen przynosić korzyści; großen — haben, gewähren przynosić wielkie korzyści; zu jmnds — ausschlagen wyjść na czyją korzyść; aus etw. — ziehen, schlagen ciągnąć z czego korzyści, korzystać z czego, pożytkować, użytkować z czego; ohne — bez korzyści, bez zysku; mit — verkaufen sprzedać korzystnie, ze zyskiem; zu welchem — ? na co? es ist von keinem — na nic się nie przyda; das gereicht mir zum — to jest dla mnie korzystne, z korzyścią; ich sage es zu deinem — mówię to dla twego dobra; auf seinen — sehen patrzeć na swój zysk, szukać własnej korzyści; einen schönen — bringen, abwerfen przynosić piękny zysk; der allgemeine — dobro publiczne; 2) chęć *f.* zysku, prywata *f.* = Eigennutz; 3) rzadko zamiast Nießbrauch użytkowanie *n.*

Nu'tzgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród użytkowy.

Nu'tzholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo użytkowe.

Nu'tzkilometer, *sm.* -s, *pl.* —, kilometr użyteczny.

Nu'tzkraft, *sf.* siła skuteczna.

Nu'tzlast, *sf. pl.* -en, ciężar użyteczny.

Nu'tzleistung, *sf. pl.* -en, praca skuteczna, użyteczna.

Nü'tzlich, *adi.* pożyteczny, użyteczny; korzystny, zyskowny; pomocny; odpowiedni (do celu); zu etw. — sein być do czego przydatnym, służyć do czego; *adv.* pożytecznie, użytecznie, korzystnie, zyskownie.

Nü'tzlichkeit, *sf.* użyteczność *f.*, pożyteczność *f.*; zyskowność *f.*

Nü'tzlichkeitsrücksichten, *sf. pl.* względy *pl.* na użyteczność, względy utylitarne.

Nu'tzlos, *adi.* niekorzystny, nieużyteczny, daremny, próżny, nieproduktywny; *adv.* niekorzystnie, nieużytecznie, daremnie.

Nu'tzlosigkeit, *sf.* nieużyteczność *f.*, nieproduktywność *f.*, jałowość *f.*, daremność *f.*

Nu'tznießer, *sm.* -s, *pl.* —, użytkowca *m.*

Nu'tznießerin, *sf. pl.* -innen, użytkowczyni *f.*

Nu'tznießung, *sf. pl.* -en, użytkowanie *n.*

Nu'tzung, *sf. pl.* -en, używanie *n.* = Benutzung; użytkowanie *n.* = Nutznießung; dochód *m.*, zysk *m.* = Gewinn, Ertrag.

Nu'tzungsanschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, obrachowanie *n.* dochodów.

Nu'tzungsfläche, *sf. pl.* -n, obszar użytkowy dochód przynoszący.

Nu'tzungswert, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zysk *m.*

Ny'mphe, *sf. pl.* -n, 1) nimfa *f.*; 2) poczwarka *f.*

Ny'mphenhaft, **Ny'mphenmäßig**, *adi.* podobny do nimfy; *adv.* jak nimfa.

Ny'mphenhäutchen, *sn.* -s, *pl.* —, dziewnica *f.*, koszulka *f.*, wylina *f.*

Ny'mphenschar, *sf. pl.* -en, grono *n.* nimf.

O.

O, *n. indecl.* piętnasta głoska, czwarta samogłoska niemieckiego abecadła; O., skrócenie zamiast Osten *m.* wschód *m.*

O! *interj.* o! ach! och! — Freude! ach, co za uciecha! — ich Unglücklicher ach, ja nieszczęśliwy! — wollte doch Gott! oby Bóg chciał! — ja! zapewne! — nein! o nie! — nicht doch! nie, nie! — weh! ach! aj, aj! — wenn doch! oby (też)!

Oa'se, *sf. pl.* -n, oaza *f.*

Ob, I. *praep.* z 3. przyp. 1) nad, na; — unseren Häuptern nad naszemi głowami; — den Gesetzen wachen czuwać nad ustawami; 2) wyżej, powyżej; Österreich — der Enns Austrya powyżej Anizy; 3) z powodu, dla = wegen; 4) = während, podczas (przestarzałe); II. *conj.* 1) czy, czyli, jeżeli, ażali; ich weiß nicht, — er kommt nie wiem, czy przyjdzie; es fragt sich, — es wahr ist pytanie, czy to prawda; — er wohl wiederkommt? czy też on wróci? 2) als —, gleich —, gleich als — jak gdyby; er tut, er stellt sich, als — er nichts hörte udaje, jakoby nie słyszał; mir ist es, als — ich das schon gehört hätte zdaje mi się, jak gdybym to już był słyszał; 3) na —! no i jak jeszcze! 4) — . . . auch jakkolwiek, chociaż, choć = obgleich, obschon, obwohl; III. *adv.* wyżej (tylko w wyrazach złożonych jak obgenannt, obgedacht i. t. p.).

O'bacht, *sf.* strzeżenie *n.*; baczność *f.*, baczenie *n.*; etw. in — nehmen troszczyć się o co; nadzorować co; zatrzymać co w pamięci; spostrzedz co; sich vor etw. in — (= in acht) nehmen wystrzegać się czego; — geben uważać; pilnować, doglądać; —! baczność!

O'bbemeldet, **O'bbenannt**, *adi.* wyżej wymieniony.

O'bdach, *sn.* -(e)s, schronienie *n.* (pod dachem); przy-

tułek *m.*, jmndm — geben, gewähren dać komu schronienie, przytułek u siebie; bei jmndm — haben mieć u kogo przytułek; unter — bringen schronić pod dach.

O'bdach(s)los, *adi.* bez schronienia, bez przytułku, bezdomny, tułaczy; Asyl für Obdachlose przytulisko, schronisko dla bezdomnych, dla włóczęgów, dla żebraków; — sein nie mieć dachu nad głową.

O'bdachlosigkeit, *sf.* bezdomność *f.*, tułactwo *n.*; włóczęgostwo *n.*

Obduktio'n, *sf. pl.* -en, obdukcya *f.*

Obedie'nz, *sf.* posłuszeństwo *n.*

O'-Beine, *sn. pl.* nogi wykrzywione w formie O.

O'-beinig, *adi.* krzywonogi.

Obeli'sk, *sm.* -en, *pl.* -en, obelisk *m.*

Obeli'skenförmig, *adi.* mający kształt obelisku.

O'ben, *adv.* 1) u góry, na górze, z góry, w górze; etw. — anfassen chwycić co u góry; etw. — abschneiden uciąć wierzchnią, górną część czego; sich — halten, schwimmen stać, pływać na górze, po wierzchu; — auf dem Tische u góry, na najwyższem miejscu stołu; — auf dem Berge na szczycie, u szczytu góry; von — (herab, herunter) z góry, z wysokości; z wyższych sfer; der Segen kommt von — błogosławieństwo z góry, z nieba, spada, przychodzi; jmndn von — herab behandeln traktować kogo z góry, obchodzić się z kim lekceważąco; nach — (hin, hinauf) w górę, na górę; jmndn von — bis unten besehen, betrachten oglądać kogo od góry do dołu, od stóp do głowy; von unten nach — z dołu do góry, ku górze; — wohnen mieszkać na górze, na piętrze, mieszkać nad kim; — bleiben pozostać na górze; (obraz.) utrzymać się na zajmowanem stanowisku; den Kopf — behalten zachować zimną krew, przytomność umysłu; — hin powierzchownie, lekce; — sein górować; 2) wyżej, wyż, zwyż; wie — jak wyżej; wie ich schon — erwähnt habe jak(em) już wyżej wspomniał; — bemerkt, — besagt, — erwähnt, — gedacht wyż wspomniany, wzmiankowany.

O'benan, *adv.* u góry, na czele; — gehen iść na czele, w pierwszym rzędzie, przewodzić, przodować; — sitzen siedzieć na pierwszem miejscu.

O'benauf, *adv.* na górze, na wierzchu; — schwimmen pływać po wierzchu; (przenośnie:) — behandeln traktować powierzchownie; jetzt ist er — już teraz wygrał, wybił się, dostał się na wierzch, wyszedł z kłopotu, wszystko przezwyciężył.

O'benaus, O'benhinaus, *adv.* — hinaus wollen daleko sięgać, chcieć wielkich rzeczy, być bardzo ambitnym; — sein być płochym, nierozważnym, nierozmyślnym; wpadać łatwo w złość.

O'bend(a)rauf, O'bend(a)rüber, *adv.* nadto, ponadto.

O'bendrein, (noch —drein), *adv.* do tego jeszcze, prócz tego, a do tego, nadto.

O'benhin, *adv.* 1) w górę, do góry; 2) powierzchownie, lekce, ladajak(o), niedbale, byle zbyć, od niechcenia; eine Arbeit — verrichten załatwiać robotę ladajako, byle ją zbyć; etw. nur — berühren lekko czego dotknąć, wspomnieć nawiasem.

O'benhinaus, *adv.* obacz Obenaus.

O'ber, *adi.* obacz Obere.

O'ber, *sm.* -s, *pl.* —, wyżnik *m.* (w kartach niemieckich).

O'beradmiral, *sm.* -s, *pl.* -e, admirał naczelny.

O'berälteste(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, najstarszy *m.* w cechu.

O'beramtmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, najwyższy urzędnik kameralny; naddzierżawca *m.*

O'berappellationsgericht, *sn.* -(e)s, trybunał najwyższy, kasacyjny.

O'berappellationsrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, radca *m.* sądu najwyższego.

O'berarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ramię górne, bark *m.*, (częściej:) *pl.* barki.

O'berarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, starszy lekarz, lekarz naczelny.

O'beraufseher, *sm.* -s, *pl.* —, nadzorca *m.*, naczelnik *m.*

O'beraufsicht, *sf.* nadzór *m.*, najwyższy dozór, przełożeństwo *n.*

O'berbau, *sm.* -(e)s, wierzchnia część budynku, domu, górne piętro; budowa wierzchnia, budowa torowa, nawierzchnia *f.*; eiserner — nawierzchnia żelazna; Langschwellen— nawierzchnia z podkładami podłużnymi; breiteiliger Langschwellen— nawierzchnia troista z podkładami podłużnymi; einteiliger Langschwellen— nawierzchnia z podkładami podłużnymi jednolita; mehrteiliger Langschwellen— nawierzchnia z podkładami podłużnymi złożona; zweiteiliger Langschwellen— nawierzchnia z podkładami podłużnymi dwoista; — mit Einzelunterlagen, englischer— nawierzchnia z podsadami; Querschwellen— nawierzchnia z podkładami poprzecznymi (kolejn.).

O'berbauamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, naczelny urząd budownictwa.

O'berbauch, *sm.* -(e)s, nadpępcze *n.* (anat.).

O'berbauchgegend, *sf.* nadpępcze *n.* (anat.).

O'berbauherr, *sm.* -n, *pl.* -en, naczelny architekt, budowniczy; naczelnik *m.* budownictwa.

O'berbaumeister, *sm.* -s, *pl.* —, starszy budowniczy.

O'berbauarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik torowy, nawierzchnik *m.*, torowy *m.* (kolejn.).

O'berbauarbeiterpartie, O'berbaupartie, *sf. pl.* =n, oddział roboczy torowy, drużyna robocza torowa (kolejn.).

O'berbaulangſchwelle, *sf. pl.* =n, podkład podłużny; einfache — podkład podłużny pojedynczy; zuſammengeſetzte — podkład podłużny złożony (kolejn.).

O'berbauquerſchwelle, *sf. pl.* =n, podkład poprzeczny, próg *m.*; eiſerne — żelazny podkład poprzeczny; halbrunde — (ſchalkantige Querſchwelle, unbeſchlagene Querſchwelle) półczynowy podkład poprzeczny; hölzerne — drewniany podkład poprzeczny; kantige — (behauene Querſchwelle) podkład poprzeczny graniasty, podkład poprzeczny ociosany (kolejn.).

O'berbefehl, *sm.* =s, naczelne dowództwo, naczelnictwo *n.*

O'berbefehlshaber, *sm.* =s, *pl.* —, naczelnik *m.*, wódz naczelny.

O'berbefehlshaberſchaft, *sf.* obacz Oberbefehl.

O'berbergamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, naczelny urząd górniczy.

O'berberghauptmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =hauptleute, główny naczelnik górnictwa.

O'berbergmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, główny dozorca kopalni.

O'berbergrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, nadradca, starszy radca górniczy.

O'berbett, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, pierzyna *f.*

O'berbibliothekar, *sm.* =s, *pl.* =e, przełożony *m.* biblioteki.

O'berboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, poddasze *n.*

O'berbogen, *sm.* =s, *pl.* —, wierzchnia część łuku.

O'berzeremonienmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, naczelny mistrz ceremonii.

O'berdeck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pokład wyższy, górny (statku); sufit *m.* (pokoju).

O'berdeutſch, *adi.* górnoniemiecki.

O'bere, *adi.* górny, wierzchni, wyższy, naczelny; zwierzchni = oberherrlich; główny = hauptſächlich; die — Gerichtsbarkeit wyższe sądownictwo; die =n Klaſſen klasy wyższe; die — Donau wyższy Dunaj; mit Erlaubnis der Oberen za zezwoleniem przełożonych.

O'bereinnehmer, *sm.* =s, *pl.* —, nadpoborca *m.*, starszy poborca.

O'bererzader, *sf. pl.* =n, wierzchnica *f.* (górn.).

O'beretage, (wym.: -taż), *sf. pl.* =n, wyższe piętro.

O'berfeldherr, *sm.* =n, *pl.* =en, wódz naczelny.

O'berfeuerwerker, *sm.* =s, *pl.* —, rakietnik naczelny; starszy podoficer artyleryi.

O'berfiſkal, *sm.* =s, *pl.* =e, nadprokurator *m.*, starszy prokurator skarbu.

O'berfläche, *sf. pl.* =n, powierzchnia *f.*; auf der — befindlich powierzchowny, wierzchni.

O'berflächlich, *adi.* powierzchowny (w znaczeniu właściwem i przenośnem); =e Kenntnis znajomość powierzchowna; =er Menſch człowiek powierzchowny; *adv.* powierzchownie.

O'berflächlichkeit, *sf.* powierzchowność *f.*; lekkomyślność *f.*

O'berforſtamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd nadleśniczy, nadleśnictwo *n.*, nadleśniczostwo *n.*

O'berförſter, *sm.* =s, *pl.* —, nadleśniczy *m.*

O'berforſtmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, naczelnik *m.* leśnictwa, leśniczy jeneralny.

O'berforſtrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, nadradca *m.*, starszy radca lasowy.

O'berfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, wierzchnia część nogi, zakrzywienie *n.* nogi.

O'bergeheimſchreiber, *sm.* =s, *pl.* —, protonotaryusz *m.* (hierarchia kościelna).

O'bergemach, *sn.* =(e)s, *pl.* =mächer, wyższe piętro, pokój *m.* na piętrze, na górze.

O'bergeneral, *sm.* obacz Oberbefehlshaber.

O'bergericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd wyższy, trybunał apelacyjny.

O'bergerichtsbarkeit, *sf.* wyższe sądownictwo.

O'bergerichtsherr, *sm.* =n, *pl.* =en, właściciel posiadłości, mający nad poddanymi sądownictwo (historya).

O'bergerichtshof, *sm.* obacz Obergericht.

O'bergerichtsrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca apelacyjny, radca *m.* trybunału wyższego.

O'bergeſchoß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, wyższe piętro.

O'bergeſell, *sm.* =en, *pl.* =en, starszy czeladnik.

O'bergeſpan, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nadżupan *m.* (komitatu węgierskiego.)

O'bergewalt, *sf. pl.* =en, wyższa władza.

O'bergewand, *sn.* =(e)s, *pl.* =wänder, wierzchnia odzież.

O'bergewehr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, broń ramienna, karabin *m.*

O'bergraben, *sm.* =s, *pl.* =gräben, kanał górny, przypływowy.

O'bergurt, *sm.* -(e)s, *pl.* =e, pas górny.

O'bergymnaſium, *sn.* =s, *pl.* =ſien, wyższe gimnazyum.

O'berhalb, *praep.* z 2. przyp., nad, powyżej; *adv.* powyżej.

O'berhand, *sf.* 1) przedręka *f.*, wierzchnia część, grzbiet *m.* ręki; 2) pierwszeństwo *n.*, wyższość *f.*; die — haben mieć wyższość, przewagę; die — behalten przeważać, przeważyć; die — bekommen, gewinnen (über jmndn.) wziąć górę, górować (nad kim); jmndm die — laſſen, geben, einräumen dać komu przewagę.

O'berhandelsgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyższy sąd handlowy.

O'berhaupt, *sn.* (=e)s, *pl.* =häupter, 1) górna część głowy; 2) (przenośnie:) głowa *f.*; zwierzchnik *m.*, naczelnik *m.*

O'berhaus, *sn.* =ſes, 1) wierzchnia część domu; 2) izba

wyższa (w parlamencie angielskim).

O'berhaut, *sf. pl.* =häute, wierzchnia skóra, oskórka *f.*, naskórka *f.*, przyskórnia *f.*, miazdra *f.* (anat.); unter der — befindlich podskórny; — der Pflanzen oskórnia *f.*

O'berhefen, *sf. pl.* wierzchnie drożdże, podmłoda *f.*

O'berhemd, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, wierzchnia koszula.

O'berherr, *sm.* =n, *pl.* =en, naczelny, udzielny pan, władca *m.*, zwierzchnik *m.*

O'berherrlich, *adi.* zwierzchniczy, udzielny.

O'berherrlichkeit, *sf.* najwyższa władza, zwierzchnictwo *n.*

O'berherrſchaft, *sf.* najwyższa władza, panowanie *n.*; supremacya *f.*; hegemonia *f.*, przodownictwo *n.*

O'berhimmel, *sm.* =s, górne niebo.

O'berhofgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, najwyższy sąd nadworny.

O'berhofmarſchall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchälle, wielki marszałek nadworny.

O'berhofmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, wielki ochmistrz.

O'berhofprediger, *sm.* =s, *pl.* —, pierwszy kaznodzieja nadworny.

O'berhofrichter, *sm.* =s, *pl.* —, najwyższy sędzia nadworny.

O'berhoheit, *sf.* zwierzchnictwo *n.*, władztwo *n.*

O'berholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, stare drzewo w lesie.

O'berhüttenamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd jeneralny hutniczy.

O'berin, *sf. pl.* =innen, przeorysza *f.*

O'beringenieur, *sm.* =s, *pl.* =e, inżynier starszy, nadinżynier *m.*

O'berjäger, *sm.* =s, *pl.* —, pierwszy łowczy; podoficer *m.* strzelców.

O'berjägermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, wielki łowczy.

O'berkämmerer, *sm.* =s, *pl.* —, **O'berkammerherr**, *sm.* =n, *pl.* =en, pierwszy podkomorzy, pierwszy szambelan.

O'berkanzler, *sm.* =s, *pl.* —, wielki kanclerz.

O'berkeim, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, narostek zarodkowy (biologia).

O'berkellermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, wielki podczaszy.

O'berkellner, *sm.* =s, *pl.* —, starszy kelner, płatniczy *m.*

O'berkiefer, O'berkinnbacken, *sm.* =s, *pl.* —, **O'berkinnlade**, *sf. pl.* =n, górna szczęka, żuchwa *f.*

O'berkirchenrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, najwyższa rada kościelna, konsystorz *m.*; radca konsystoryalny.

O'berklaſſe, *sf. pl.* =n, wyższa klasa.

O'berkleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, wierzchnia suknia, wierzchnia odzież.

O'berkoch, *sm.* =(e)s, *pl.* =köche, starszy kucharz.

O'berkommando, *sn.* obacz Oberbefehl.

O'berkonduktеur, *sm.* =s, *pl.* =e, nadkonduktor *m.*, pociągowy starszy, konduktor starszy.

O'berkonſiſtorialrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca konsystoryalny.

O'berkörper, *sm.* =s, *pl.* —, górna część ciała.

O'berküchenmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, wielki kuchmistrz.

O'berland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, kraj wysoko położony, górzysty.

O'berländer, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* górnego kraju, górnokrajowiec *m.*

O'berlandesgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =n, wyższy sąd krajowy.

O'berlandesgerichtsrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca *m.* wyższego sądu krajowego.

O'berlauf, *sm.* =(e)s, =läufe, 1) górny bieg rzeki; 2) wierzchni pokład (okrętu).

O'berleder, *sn.* =s, skóra zwierzchnia; przyszwa *f.* (u buta), wierzch *m.* (u trzewika).

O'berlehen, *sn.* =s, *pl.* —, główne lenno.

O'berlehensherr, *sm.* =n, *pl.* =en, najwyższy lennodawca.

O'berlehensherrſchaft, *sf.* najwyższa władza lennicza.

O'berleib, *sm.* =(e)s, *pl.* =er, wierzchnia, górna część ciała.

O'berleitung, *sf. pl.* =en, główne, najwyższe kierownictwo.

O'berleutnant, *sm.* =s, *pl.* =s, porucznik *m.*

O'berlicht, *sn.* =(e)s, światło górne; ponadświetlnia *f.* (architekt.); poddasze *n.*

O'berlieger, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* miejscowości położonej wysoko nad rzeką.

O'berlippe, *sf. pl.* =n, warga górna.

O'berlof(ſ), *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pokład wierzchni (okrętu).

O'bermacht, *sf.* władza *f.*, potęga *f.*, przewaga *f.*

O'bermann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, 1) obacz Obmann; 2) dozorca *m.* (w fabryce); 3) sąsiad od prawej strony w szeregu (wojskow.); 4) wyższy sędzia polubowny, superarbiter *m.*; 5) (obraz.) seinen — finden znaleźć pana nad sobą.

O'bermarſchall, *sm.* obacz Oberhofmarſchall.

O'bermaſchinenmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, mechanik naczelny, naczelnik *m.* wydziału mechanicznego, naczelnik *m.* służby woźniczej.

O'bermaſt, *sm.* =es, *pl.* =e, maszt górny.

O'bermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, nadmajster *m*; starszy *m.* cechu.

O'bermundſchenk, *sm.* =en, *pl.* =en, wielki podczaszy.

O'bermünzwardein, *sm.* =s, *pl.* =e, dyrektor *m.* mennicy.

O'beroffizier, *sm.* =s, *pl.* =e, oficer *m.* wyższej rangi, oficer ze sztabu jeneralnego.

O'berpfarre, *sf. pl.* =n, główne probostwo.

O'berpfarrer, *sm.* =s, *pl.* —, paroch *m.* głównego probostwa.

O'berpoſtamt, *sm.* =(e)s, *pl.* =ämter, naczelny, główny urząd pocztowy.

O'berpoſtdirektor, *sm.* =s, *pl.* =en, naczelny, główny dyrektor poczt.

O'berpoſtmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, naczelnik *m.* poczty.

O'berpräſident, *sm.* =en, *pl.*

=en, pierwszy, naczelny prezydent.

O'berprieſter, *sm.* =s, *pl.* —, arcykapłan *m.*, najwyższy kapłan.

O'berprieſtertum, *sm.* =s, arcykapłaństwo *n.*

O'berprima, *sf.* najwyższa klasa gimnazyalna (w Niemczech).

O'berquartiermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, oboźny *m.*

O'berrabbiner, *sm.* =s, *pl.* —, wielki rabin.

O'berrealſchule, *sf. pl.* =n, wyższa szkoła realna.

O'berrechnungskammer, *sf. pl.* =n, główna izba obrachunkowa.

O'berrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia wyższy, sędzia wyższej instancyi, sędzia apelacyjny.

O'berrinde, *sf. pl.* =n, wierzchnia kora.

O'berrock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, wierzchnia suknia, kapota, wierzchni surdut.

O'bers, *sn.* —, śmietana *f.*; śmietanka *f.*

O'berſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, założenie główne, zdanie pierwsze, naczelne (logika).

O'berſchacht, *sm.* =es, *pl.* =e, gichta wielkopiecowa.

O'berſchaffner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pierwszy rządca; 2) pociągowy starszy, nadkonduktor *m.* (kolejn.).

O'berſchatzmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, wielki skarbnik.

O'berſchenk, *sm.* =en, *pl.* =en, wielki podczaszy.

O'berſchenkel, *sm.* =s, *pl.* —, udziec *m.*, górna część uda.

O'berſchicht, *sf. pl.* =en, warstwa wierzchnia, górna.

O'berſchieber, *sm.* =s, *pl.* —, przesuwacz starszy, ustawiciel *m.* pociągów, przetokowy *m.*

O'berſchiff, =werk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, górna część okrętu.

O'berſchlächtig, *adi.* =es Waſſerrad, nadsiębierne koło; =e Mühle z wierzchu wodę spuszczający młyn.

O'berſchmelzer, *sm.* =s, *pl.* —, nadmajster *m.* cynkowni.

O'berſchule, *sf. pl.* =n, szkoła wyższa.

O'berſchulrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, naczelna rada szkolna; nadradca szkolny.

O'berſchwelle, *sf. pl.* =n, nadedrzwie *n.*

O'berſegel, *sn.* =s, *pl.* —, najwyższy żagiel.

O'berſt, *adi.* obacz Oberſte.

O'berſt, *sm.* =en, *pl.* =en, pułkownik *m.*

O'berſtaatsanwalt, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälte, prokurator starszy.

O'berſtaatsanwaltſchaft, *sf. pl.* =en, prokuratorya *f.* przy sądzie wyższym.

O'berſtabsarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz *m.* sztabu jeneralnego.

O'berſtadt, *sf. pl.* =ſtädte, wyższa część miasta.

O'berſtallmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, wielki koniuszy.

O'berſte, *adi.* (*superl.* od obere) najwyższy; najważniejszy, główny, naczelny; der — Gipfel des Berges najwyższy szczyt góry; das — Stockwerk eines Hauſes najwyższe piętro domu; die — Gewalt najwyższa władza; der — Prieſter arcykapłan *m.*; der — Miniſter minister prezydent; er iſt der — in der Klaſſe jest pierwszym w klasie; das Oberſte zu unterſt albo das Unterſte zu oberſt kehren albo alles zu unterſt und zu oberſt kehren przewrócić wszystko do góry nogami.

O'berſte, I. *sm.* =n, *pl.* =n, naczelnik *m.*, przywódca *m.*, pryncypał *m.*; II. *sn.* =n, rzecz najwyższa, najwyżej położona, szczyt *m.*

O'berſteiger, *sm.* =s, *pl.* —, nadsztygar *m.* (górn.).

O'berſtelle, *sf. pl.* =n, najwyższe miejsce.

O'berſtenſtelle, *sf. pl.* =n, pułkownikostwo *n.*

O'berſteueramt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, główny urząd podatkowy.

O'berſteuereinnehmer, *sm.* =s, *pl.* —, starszy poborca podatkowy.

O'berſteuermann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, starszy, pierwszy sternik.

O'berſtimme, *sf. pl.* =n, głos wyższy; sopran *m.*; tenor *m.*

O'berſtleutnant, *sm.* =s, *pl.* =s, podpułkownik *m.*

O'berſtockwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyższe piętro.

O'berſtübchen, *sn.* =s, *pl.* —, poddasze *n.*; (przenośnie:) bei ihm iſt's im — nicht richtig niedobrze ma w głowie, brak mu klepki w głowie.

O'berſtube, *sf. pl.* =n, izba *f.* na wyższem piętrze.

Oberſtwa'chtmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, starszy wachmistrz; major *m.* (kawaleryi).

O'bertaſſe, *sf. pl.* =n, kubek *m.*, czarka *f.*, filiżanka *f.*

O'bertaſten, *sf. pl.* klawisze krótkie (muzyka).

O'berteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, górna część, zwierzchnica *f.*; — des Stromes wyżnia *f.*, wierzchowie *n.*

O'bertribunal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trybunał, sąd wyższy.

O'berverdeck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pokład górny (okrętu).

O'bervormund, *sm.* =(e)s, *pl.* =münder, nadopiekun *m.*, opiekun główny.

O'bervormundſchaft, *sf. pl.* =en, nadopieka *f.*

O'bervormundſchaftsgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd (nad-) opiekuńczy.

O'bervorſteher, *sm.* =s, *pl.* —, pierwszy przełożony.

O'berwähnt, *adi.* wyżej wspomniany, wzmiankowany.

O'berwärts, *adv.* wyżej, ku górze.

O'berwaſſer, *sn.* =s, *pl.* —, górna, wierzchnia woda; — *pl.* woda z góry nadchodząca; das — haben, bekommen mieć górę, być górą, wygrać.

O'berwelt, *sf.* górny świat.

O'berzähne, *sm. pl.* górne zęby.

O'berzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, materya wierzchnia, wierzch *m.*

Oberzo'llamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, wyższy urząd cłowy.

O'bgedacht, **O'bgemeldet**, **O'bgenannt**, *adi.* = obengedacht i t. d. obacz pod Oben.

Obglei'ch, (także rozłącznie: ob . . . gleich), *coni.* acz, aczkolwiek, choć, chociaż, lubo.

O'bhut, *sf.* opieka *f.*, piecza *f.*, dozór *m.*; ochrona *f.*; etw. in ſeine — nehmen wziąć co pod (swój) dozór; jmnbn in ſeine — nehmen wziąć kogo w swoją opiekę, pieczę; opiekować się kim, strzedz, ochraniać kogo; der — jmnds anvertrauen powierzyć, poruczyć czyjej opiece.

O'big, *adi.* powyższy, wyżej wzmiankowany, wspomniany, przytoczony; aus dem =en erhellt, daß . . . z tego, co wyżej powiedziano, jasno się pokazuje, że . . .

Obje'kt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przedmiot *m.*

Objekti'v, I. *adi.* przedmiotowy; *adv.* przedmiotowo; II. *sn.* =(e)s, *pl.* =e = Objektivglas.

Objekti'vdiopter, *sn.* =s, *pl.* —, przeziernik przedmiotowy (instrument).

Objekti'vglas, *sn.* =ſes, *pl.* =gläſer, szkło przedmiotowe, soczewka przedmiotowa.

Objektivität', *sf.* przedmiotowość *f.*

O'blate, *sf. pl.* =n, opłatek *m.*; hostya *f.*; andrut *m.*

O'blatenbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, andruciarz *m.*

O'blatenſchachtel, *sf. pl.* =n, pudełko *n.* na opłatki, z opłatkami; szkatułka *f.* na hostye.

O'blatentellerchen, *sn.* =s, *pl.* —, talerzyk *m.* na hostye.

Oblei', *sf. pl.* =en, ofiara *f.*, dar uczyniony kościołowi.

O'bliegen, *vn.* liege, liegſt, liegt, lag ob, habe obgelegen; 1) zazwyczaj *v. impers.* es liegt mir ob, zu . . . jest moim obowiązkiem, moją powinnością, mojem zadaniem; powinienem; 2) einer Sache — zajmować się czem, zająć się czem, oddawać się czemu; den Wiſſenſchaften — oddawać się naukom, uprawiać nauki; Pflichten, die uns — obowiązki na nas ciążące; meine obliegende Pflicht obowiązek na mnie ciążący, obowiązek, który spełnić winienem.

O'bliegenheit, *sf. pl.* =en, rzecz, której dopilnować trzeba; powinność *f.*, obowiązek *m.*

Obliga't, *adi.* obowiązkowy; osobno grający (muzyka).

Obligatio'n, (wym.: -cjon), *sf. pl.* =en, obligacya *f.*, zobowiązanie *n.*; obligacya *f.*, skrypt dłużny.

Obligatio'ns=, *adi.* obligacyjny.

Obligato'riſch, *adi.* przymusowy; =er Unterricht nauka obowiązkowa.

O'bligo, *sn.* =s, zobowiązanie *n.*, odpowiedzialność *f.* (handel).

O'bmacht, *sf.* władza *f.* nad czem; władza zwierzchnia.

O'bmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, — eines Vereines prezes *m.*, przewodniczący *m.* stowarzyszenia; — der Geſchworenen starszy przysięgły(ch); — einer Partei przywódca *m.* stronnictwa; sędzia rozjemczy, polubowny.

O'boe, *sf. pl.* =n, oboe *n.*, obój *m.* (instrument muzyczny).

O'bolus, *sm.* —, *pl.* Obolen, obol *m.*

O'brigkeit, *sf. pl.* =en, zwierzchność *f.*

O'brigkeitlich, *adi.* zwierzchniczy, urzędowy, rządowy.

O'briſt, *sm.* =en, *pl.* =en, pułkownik *m.*

Obſch'on, (także rozłącznie: ob . . . ſchon), *coni.* acz, aczkolwiek, chociaż.

Obſerva'nz, *sf. pl.* =en, obserwancya *f.*, zwyczaj *m.*, obyczaj *m.*; ſtrenge — surowa reguła zakonna.

Obſerva'nzmäßig, *adi.* zwyczajowy; *adi.* podług zwyczaju.

Obſervatio'nskorps, (wym.: -cjonskor), *sn.* —, *pl.* —, korpus obserwacyjny (wojskow.).

Obſervato'rium, *sn.* =(s), *pl.* =rien, obserwatoryum *n.*, gwiazdarnia *f.*

O'bſicht, *sf.* rzadko zamiast Aufſicht.

O'bſiegen, *vn.* (haben) zwyciężyć, pokonać, przemódz, tryumf odnieść; dem Feinde — zwyciężyć nieprzyjaciela; einer Gefahr — pokonać niebezpieczeństwo; obſiegend, *ppr.* i *adi.* zwycięzki.

O'bſieglich, *adi.* zwycięzki; =es Urteil wyrok pomyślny.

Obſku'r, *adi.* obskurny, nieznany, lichy.

Obſkura'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, obskurant *m.*, człowiek ciemny, nieprzyjaciel *m.* oświaty.

Obſkuranti'smus, *sm.* —, obskurantyzm *m.*, ciemnota *f.*, niechęć do oświaty.

Obſole't, *adi.* przestarzały; = Veraltet.

Obſt, *sn.* =es, owoc *m.*, owoce *pl.*

Obſt=, *adi.* owocowy.

O'bſtbau, *sm.* =es, hodowla *f.* owoców.

O'bſtbauer, *sm.* =s, *pl.* —, hodowca *m.* owoców.

O'bſtbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo owocowe.

O'bſtbaumzucht, *sf.* obacz Obſtbau.

O'bſtblüte, *sf. pl.* =n, kwiat *m.* drzewa owocowego.

O'bſtboden, *sm.* =s, 1) *pl.* =böden, strych *m.* na owoce; 2) ziemia nadająca się do uprawy owoców.

O'bſtbranntwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wódka owocowa, owocówka *f.*

O'bſtbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, tyczka *f.* do odłamywania i zdejmowania owoców z drzewa.

O'bſtbrei, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, marmelada *f.* z owoców.

O'bſtbude, *sf. pl.* =n, kram owocowy.

O'bſtdarre, *sf. pl.* =n, suszarnia *f.* owoców.

O'bſternte, *sf. pl.* =n, zbiór *m.*, zbieranie *n.* owoców.

O'bſtfrau, *sf. pl.* =en, owocarka *f.*

O'bſtgarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród owocowy, sad *m.*

O'bſtgärtner, *sm.* =s, *pl.* —, sadowy *m.*, sadownik *m.*

Obſtgärtnerei', *sf.* sadownictwo *n.*

O'bſtgöttin, *sf.* bogini *f.* owoców, Pomona.

O'bſthandel, *sm.* =s, handel *m.* owocami.

O'bſthändler, **O'bſthöker**, *sm.* =s, *pl.* —, owocarz *m.*, owocnik *m.*

O'bſthändlerin, **O'bſthökerin**, *sf. pl.* =innen, owocarka *f.*

O'bſthandlung, *sf. pl.* =en, owocarnia *f.*

O'bſthürde, *sf.* obacz Obſtdarre.

O'bſthüter, *sm.* =s, *pl.* —, stróż pilnujący owoców.

O'bſtjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok obfity w owoce.

O'bſtkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, owocowiec *m.* (chrząszcz).

O'bſtkammer, *sf. pl.* =n, izba *f.* na przechowywanie owoców, owocnica *f.*

O'bſtkeller, *sm.* =s, *pl.* —, piwnica *f.* na przechowywanie owoców.

O'bſtkern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, jądro owocowe, pestka *f.*

O'bſtkernbranntwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pestkówka *f.*

O'bſtkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, koszyk *m.* na owoce.

O'bſtkuchen, *sm.* =s, *pl* —, placek *m.* z owocami.

O'bſtkultur, *sf.* ob. Obſtbau.

O'bſtkunde, **O'bſtlehre**, *sf.* nauka *f.* o owocach, pomologia *f.*

O'bſtler, *sm.*, **O'bſtlerin**, *sf.* obacz Obſthändler, Obſthändlerin.

O'bſtmade, *sf. pl.* =n, robak toczący owoc.

O'bſtmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, rynek, targ owocowy.

O'bſtmoſt, *sm.* =es, *pl.* =e, moszcz *m.* z owoców.

O'bſtmus, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, marmelada *f.*, powidła *pl.* z owoców.

O'bſtpflanzung, *sf. pl.* =en, miejsce owocowemi drzewami zasadzone, sad *m.* [bau.

O'bſtpflege, *sf.* obacz Obſt-

O'bſtreich, *adi.* obfitujący w owoce.

Obſtruktio'n, *sf. pl.* =en, obstrukcya *f.*, zatwardzenie *n.* (medycyna); = Verſtopfung; obstrukcya *f.* (parlamentaryzm).

Obſtruktio'nsmacher, *sm.* =s, *pl.* —, =ktioni'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en obstrukcyonista *m.* (parlamentaryzm).

Obſtruktio'nspolitik, *sf.* polityka obstrukcyonistyczna, obstrukcya *f.* (parlamentaryzm).

O'bſtſchale, *sf. pl.* =n, skórka *f.*, łupka *f.* na owocu.

O'bſtſtiel, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stopka *f.*, szypułka *f.*

O'bſtteller, *sm.* =s, *pl.* —, talerzyk *m.* na owoce.

O'bſtwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wino z owoców, cyder *m.*

O'bſtzeit, *sf.* czas *m.* dojrzewania owoców.

O'bſtzucht, *sf.* obacz Obſtbau.

O'bſtzüchter, *sm.* =s, *pl.* —, hodowca *m.* owoców.

Obſzö'n, *adi.* gorszący, nieprzyzwoity.

Obſzönitä't, *sf. pl.* =en, rzecz gorsząca, żart nieprzyzwoity.

O'bwalten, *vn.* (haben) 1) zachodzić, istnieć; es waltet hier ein großer Irrtum ob zachodzi w tem wielka omyłka; unter den obwaltenden Umſtänden dla zachodzących okoliczności, wśród obecnych, chwilowych okoliczności; 2) einem Dinge — mieć nad czem władzę.

Obwo'hl, **Obzwa'r**, (także rozłącznie: ob... wohl, ob... zwar), *coni.* acz, aczkolwiek, jakkolwiek, chociaż.

Ochlokra't, *sm.* =en, *pl.* =en, ochlokrata *m.*

Ochlokratie', (wym.: -ci), *sf. pl.* =en, ochlokracya *f.*

Ochlokra'tiſch, *adi.* ochlokratyczny.

Ochs, (wym.: oks), *sm.* =ſen, *pl.* =ſen, 1) wół *m.*; alter, ſtarker — karw *m.*; junger — wolec *m.*, wołek *m.*, juniec *m.*; die =ſen hinter den Pflug ſpannen z tyłu pługa woły zaprządz; wleźć na drzewo, kopać rzepę, przewrotnie co robić; da ſtehen die =ſen am Berge otóż w tem sęk, otóż w tem trudność największa; man kann vom =ſen nicht mehr verlangen als Rindfleiſch czego się spodziewać od wołu, jak nie mięsa, z wołu tylko mięso; du ſollſt dem =ſen, der da driſcht, das Maul nicht verbinden nie zawiązuj pyska wołowi, co młóci; nie broń temu, co przy czem pracuje, wziąć nieco dla posiłku; 2) (przenośnie:) wół *m.*, cap *m.*, osieł *m.*, głupiec *m.*

O'chſen, *vn.* (haben) 1) obacz rindern; 2) pracować, uczyć się zapamiętale; = Büffeln (wyraz studencki).

O'chſen=, *adi.* wołowy.

O'chſenartig, *adi.* podobny do wołu, wołowy.

O'chſenauge, *sn.* =s, *pl.* =n, wołowe oko; wole oczy, jastry *pl.*, kołotocznik *m.* (roślina); dymnik okrągły z daszkiem (budownictwo); jaja sadzone.

O'chſenäugig, *adi.* mający wole (= wysadzone) oczy.

O'chſenbauer, *sm.* =s u. =n, *pl.* =n, chłop pracujący wołami.

O'chſenblaſe, *sf. pl.* =n, woli pęcherz.

O'chſenbraten, *sm.* =s, *pl.* —, wołowa pieczeń.

O'chſenbremſe, *sf. pl.* =n, bąk *m.* (owad).

O'chſendarm, *sm.* =es, *pl.* =därme, jelito wołowe.

O'chſenfell, *sn.* obacz Ochſenhaut.

O'chſenfleiſch, *sn.* =es, wołowe mięso, wołowina *f.*

O'chſenfroſch, *sm.* =es, *pl.* =fröſche, rodzaj dużej żaby (*rana boans*).

O'chſengalle, *sf.* żółć wołowa.

O'chſengeſpann, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, para *f.* wołów.

O'chſenhacker, *sm.* =s, *pl.* —, bąkojad *m.* (ptak).

O'chſenhaft, *adi.* wołowy; (przenośnie:) wołowaty, niezgrabny jak wół, głupi jak cap, jak cielę; ogromny; *adv.* wołowato.

O'chſenhandel, *sm.* =s, handel *m.* wołami.

O'chsenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, wolarz *m.*, wołownik *m.*

O'chsenhändlerin, *sf. pl.* =innen, wolarka *f.*

O'chsenhaut, *sf. pl.* =häute, wołowa skóra.

O'chsenhirt, *sm.* =en, *pl.* =en, wolarz *m.*, wołopas *m.*

O'chsenhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, wołowy róg.

O'chsenhunger, *sm.* =s, wielki apetyt.

O'chsenkalb, *sn.* =(e)s, *pl.* =kälber, cielak *m.*, cielec *m.*

O'chsenknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, parobek *m.* do wołów, rataj *m.*

O'chsenkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, głowa *f.* wołu, wołowy łeb; (przenośnie:) ośla, głupia głowa.

O'chsenleder, *sn.* =s, wołowa skóra wyprawna.

O'chsenmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ *m.* na woły, wołowy targ.

O'chsenmäßig, *adi.* obacz Ochsenhaft.

O'chsenmaul, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäuler, wołowy pysk.

O'chsenmaulſalat, *sm.* =es, potrawa *f.* z pyska wołowego.

O'chsenmiſt, *sm.* =es, gnój wołowy.

O'chsenrücken, *sm.* =s, *pl.* —, wołowy grzbiet.

O'chsenſchwanz, *sm.* =es, *pl.* =ſchwänze, ogon *m.* wołu.

O'chsenſtall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtälle, stajnia *f.* na woły, wolarnia *f.*, wołownia *f.*

O'chſentour, (wym.: -tur), *sf.* nach der — vorrücken postępować w awansie według starszyzny.

O'chſentreiber, *sm.* =s, *pl.* —, poganiacz *m.* wołów, wolarz *m.*

O'chſenwamme, *sf. pl.* =n, podgardle *n.* wołu.

O'chſenziemer, *sm.* =s, *pl.* —, wołowiec *m.*, bykowiec *m.*; jmndm den — geben bykowcem komu skórę wyłatać.

O'chſenzunge, *sf. pl.* =n, ozór wołowy; (nazwa roślin:) borak *m.*, czerwieniec *m.*, miodunka farbierska, długosz *m.*, farbownik *m.*, organki *pl.*; kleine — krzywoszyj *m.*

O'chſig, *adi.* obacz Ochſenhaft.

O'cker, *sm.* =s, ochra *f.*, okra *f.*

O'ckergelb, *adi.* żółty jak ochra.

Octroi', *sm.* obacz Octroi.

Odali'ske, *sf. pl.* =n, odaliska *f.*

O'de, *sf. pl.* =n, oda *f.*

Ö'de, *adi.* niezamieszkały, odludny, nieuprawny, niezabudowany, niezarosły drzewami; smutny, monotonny; nudny; — machen (s)pustoszyć; — werden (s)pustoszeć; — liegen odłogiem leżeć; — liegen laſſen odłogiem zostawić.

Ö'de, *sf. pl.* =n, pustość *f.*, pustynia *f.*; czczość *f.*, nudy *pl.*

Ö'dem, *sm.* =s, oddech *m.* (wyraz poetyczny zamiast Atem).

O'dendichter, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz *m.* od.

O'der, *coni.* albo, czy, czyli, lub; entweder ... oder albo ... albo.

O'derkahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =kähne, berlinka *f.*

O'dermennig, *sm.* =s, *pl.* =e, rzepak *m.*, rzepik *m.* (roślina).

Ö'dheit, **Ö'digkeit**, *sf.* ob. Öde.

O'fen, *sm.* =s, *pl.* Öfen, piec *m.*; einen — ſetzen laſſen dać ustawić piec; den — heizen (za)palić w piecu; Brot in den — ſchieben chleb do pieca wsadzać; hinter dem — liegen, ſitzen, hocken siedzieć za piecem; gemauerter Sitz am — przypiecek *m.*; ein Ort hinter dem — zapiecek *m.*

O'fenaufſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, nasada *f.* pieca.

O'fenbank, *sf. pl.* =bänke, ławka *f.* przy piecu; auf der — liegen za piecem leżeć.

O'fenblaſe, *sf.* obacz Ofentopf.

O'fenbruch, *sm.* =(e)s, tucya *f.*, grzyby wielkopiecowe, krusiec *m.* ołowiu, siarczyk *m.*

O'fendecke, *sf. pl.* =n, czeluść *f.*

O'fengabel, *sf. pl.* =n, widełki *pl.* do pieca.

O'fengalmei, *sm.* =s, ob. Ofenbruch.

O'fengang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, kampania *f.*

O'fengeſims, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, gzyms *m.* nad piecem.

O'fenheizer, *sm.* =s, *pl.* —, palacz *m.*

O'fenhocker, *sm.* =s, *pl.* —, zimoląg *m.*, piecuch *m.*, zapiecnik *m.*

O'fenkachel, *sf. pl.* =n, kachel *m.*, kafel *m.* do pieca, z pieca.

O'fenklappe, *sf. pl.* =n, zasłonka piecowa.

O'fenkrücke, *sf. pl.* =n, ożóg *m.*, pogrzebaczka *f.*

O'fenloch, *sm.* =es, *pl.* =löcher, otwór *m.* w piecu.

O'fenmund, *sm.* obacz Ofendecke.

O'fenplatte, *sf. pl.* =n, blacha, na której piec stoi.

O'fenrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, i **O'fenröhre**, *sf. pl.* =n, rura *f.* do pieca, u pieca, w piecu.

O'fenruß, *sm.* =es, sadza *f.* z pieca.

O'fenſchaufel, *sf. pl.* =n, łopatka *f.* do pieca.

O'fenſchieber, *sm.* =s, *pl.* —, zasuwa piecowa.

O'fenſchirm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ekran *m*

O'fenſchwärze, *sf.* grafit *m.*

O'fenſetzer, *sm.* =s, *pl.* —, zdun *m.*

O'fenſitzer, *sm.* ob. Ofenhocker.

O'fentopf, *sm.* =es, *pl.* =töpfe, garnek miedziany wmurowany do pieca.

O'fentür, *sf. pl.* =en, drzwiczki *pl.* u pieca.

O'fenvorſetzer, *sm.* =s, *pl.* —, naczynie *n.*, skrzynia *f.* na węgle i popiół.

O'fenwiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, pomiotło *n.*

O'ffen, I. *adi.* 1) otwarty; ganz, weit — na wciąż otwarty; bei =en Türen przy otwartych drzwiach; mit =en Armen empfangen przyjąć z otwartemi rękoma; =en Leib haben, — Leibes ſein

mieć wolny stolec; -ne Wunden otwarte rany; ein -es Geſchäft haben mieć sklep, kawiarnię, restauracyę; 2) niekryty; -es Gebäude budynek bez dachu; -e Bruſt obnażona pierś; — bleibender Betrag suma, kwota niepokryta, nieuiszczona; 3) wolny; nieobsadzony; -er Hafen wolny, otwarty port; -e See pełne morze; -es Lehen wolne lenno; -e Stelle wolne, nieobsadzone miejsce, wolna posada; -es Eis lód popękany; -er Wind wiatr pomyślny; -er Platz miejsce wolne, nieobwarowane; -es Feld otwarte, wolne pole; -er Paß wolne przejście; — laſſen zostawić wolne miejsce, nie zapisać; etw. — liegen laſſen zostawić co na widoku; -er Brief list otwarty, niezapieczętowany; -er Wechſel weksel, przekaz pieniężny nieograniczony; -e Rechnung rachunek otwarty; mit jmdm in -er Rechnung ſtehen mieć z kim rachunek otwarty; — zu Tage liegen być jawnem; 4) publiczny; auf -er Straße na publicznej drodze; -e Handelsgeſellſchaft jawna spółka handlowa; auf -er Tat ertappen przychwytać na gorącym uczynku; -e Tafel halten mieć otwarty stół, przyjmować do stołu nieproszonych gości; -e Verſammlung publiczne zgromadzenie; 5) -e Frage kwestya, sprawa nierozstrzygnięta; eine Frage — laſſen pozostawić sprawę w zawieszeniu; 6) otwarty, pojętny; -er Kopf otwarta głowa; 7) otwarty, szczery, prostoduszny; -er Blick otwarty, szczery wzrok; -er Feind jawny nieprzyjaciel; II. *adv.* otwarcie; szczerze, prostodusznie; — herausſagen wypowiedzieć otwarcie; — gelaſſene Frage kwestya pozostawiona w zawieszeniu, nierozstrzygnięta; — geſtehen wyznać szczerze; nicht — zu Tage tretend niejawny.

O'ffenbar, *adi.* widoczny, oczywisty, jawny, powszechnie znany, wiadomy; -e Lüge kłamstwo oczywiste; *adv.* widocznie, oczywiście, jawnie; — machen wyjawić; — werden wyjść na jaw; das iſt — unrichtig to oczywiście niesłuszne.

O'ffenbaren, I. *va.* (haben) objawiać, objawić, wyjawiać, wyjawić; ogłaszać, ogłosić; Gott offenbart ſeine Macht in ſeinen Werken Bóg objawia swoją moc przez swoje dzieła; Gott hat uns ſein Wort geoffenbart Bóg objawił nam swoje słowo; jmndm ſein Herz — wyjawić, odkryć komu swoje serce; (ge)offenbarte Religion religia objawiona; II. ſich —, *vr.* (haben) objawić się, wyjawić się, wyjść na jaw; ſich (albo ſein Herz) — odkryć swoje serce.

O'ffenbarung, *sf. pl.* -en, objaw *m.*, objawienie *n.*, wyjawienie *n*; göttliche — objawienie Pańskie.

O'ffenbarungseid, *sm.* -es, *pl.* -e, przysięga manifestacyjna. wyjawiająca.

O'ffenbarungsglaube, *sm.* -ens, wiara *f.* w objawienie.

O'ffenbarungsgläubig, *adi.* wierzący w objawienie.

O'ffenheit, *sf.* otwartość *f.*, szczerość; — des Verſtandes pojętność *f.*; mit — otwarcie, szczerze.

O'ffenherzig, *adi.* otwartego serca, otwarty, szczery, prostoduszny, naiwny; *adv.* z otwartem sercem, otwarcie, szczerze; — ſprechen mówić szczerze.

O'ffenherzigkeit, *sf. pl.* -en, otwartość *f.* (serca), szczerość *f.*, naiwność *f.*, prostoduszność *f.*; (żartobliwie:) der Rock hat -en surdut, suknia ma dziury.

O'ffenkundig, *adi.* powszechnie wiadomy, znany; jawny; etw. — werden laſſen podać co do powszechnej wiadomości, rozgłosić co.

O'ffenkundigkeit, *sf.* notoryczność *f.*, powszechna wiadomość, jawność *f.*

Offenſi'v, *adi.* zaczepny; *adv.* zaczepnie.

Offenſi'vbündnis, *sn.* -niſſes, *pl.* -niſſe, przymierze zaczepne, sojusz zaczepny.

Offenſi've, *sf.* zaczepka *f.*, wstępny bój; die — ergreifen przejść do zaczepki, zaczepić.

Offenſi'vkrieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojna zaczepna.

Offenſi'vwaffe, *sf. pl.* -n, broń zaczepna.

O'ffenſtehend, *adi.* stojący otworem, rozwarty; nierozstrzygnięty.

O'ffentlich, I. *adi.* publiczny, jawny; -es Gerichtsverfahren jawne postępowanie sądowe; -er Gottesdienſt publiczne nabożeństwo; -e Vorleſung odczyt publiczny, odczyt, do którego każdy ma wstęp; -es Wohl dobro publiczne, ogólne, powszechne; auf -er Straße na publicznej ulicy; -es Mädchen dziewczyna publiczna, prostytutka *f.*; -es Haus dom publiczny, burdel *m.*; II. *adv.* publicznie, jawnie; ganz — wszem wobec; ſich — hören laſſen mówić, śpiewać publicznie; — bekanntmachen podać do powszechnej wiadomości, rozgłosić, wyjawić; — bekannt werden stać się powszechnie wiadomem, znanem; etw. — verbreiten rozgłaszać, rozgłosić co publicznie.

O'ffentlichkeit, *sf.* publiczność *f.*, jawność *f.*; in der — publicznie, jawnie, powszechnie; vor (in) die — bringen, der — übergeben podać do powszechnej wiadomości, rozgłosić, ogłosić; an die — treten wyjść na widok publiczny, pokazać się ludziom (o ludziach); wyjść na jaw, stać się powszechnie wiadomem (o rzeczach); die — ſcheuen unikać publiczności, ludzi, bać się wyjść na widok publiczny.

Offerie'ren, *va.* (haben) oferować, ofiarować.

Offe'rt(en)ausſchreibung, Offe'rt(en)verhandlung, *sf. pl.* -en, rozpisanie *n.*, ogłoszenie *n.* ofertowe.

Offe'rt(en)briefe, *sm. pl.* listy, cyrkularze ofertowe.

Offe'rte, *sf. pl.* -n, oferta *f.*, ofiara *f.*, propozycya *f.*

Offizia'l, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, oficyał *m.*

Offizia'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, oficyalista *m.*

Offizie'll, *adi.* urzędowy; *adv.* urzędowo.

Offizie'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, oficer *m.*

Offizie'r-, *adi.* oficerski.

Offizie'r(s)burſche, *sm.* -n, *pl.* —, służący oficerski.

Offizie'r(s)corps (i -korps), *sn.* —, *pl.* —, oficerowie *pl.*, starszyzna *f.*

Offizie'r(s)examen, *sn.* -s, *pl.* —, egzamin *m.* na oficera.

Offizie'r(s)kaſino, *sn.* -s, *pl.* -s, kasyno oficerskie.

Offizie'r(s)mäßig, *adi.* oficerowi właściwy, oficerski; *adv.* po oficersku.

Offizie'r(s)rang, *sm.* -(e)s oficerstwo *n.*, stopień *m.* oficera.

Offizi'n, *sf. pl.* -en, 1) apteka *f.*; 2) warsztat *m.*, pracownia *f.*

Offizine'll, *adi.* sprzedawany w aptece, objęty spisem środków leczniczych.

Offiziö's, *adi.* inspirowany przez rząd, pochodzący ze źródła rządowego.

Offi'zium, *sn.* -(s), *pl.* -zien, urząd *m.*; *ex off(ici)o* z urzędu.

O'ffnen, I. *va.* (haben) otwierać, otworzyć; die Augen — otworzyć oczy; (przenośnie:) jmndm die Augen — otworzyć komu oczy, dać komu co poznać; jmndm ſein Herz — wynurzyć, odkryć komu swoje serce; jmndm den Verſtand — obostrzyć czyj rozum; einen Brief — otworzyć, rozpieczętować list; eine Flaſche — otworzyć, odkorkować, odetkać flaszkę; (przenośnie:) jmndm ſein Haus — pozwolić komu wstępu do swego domu, przyjąć kogo u siebie; einen Hafen — otworzyć port, pozwolić okrętom zawijać do portu; einen Weg — otworzyć drogę, dozwolić przejścia; den Leib — stolec sprowadzić; eine Leiche — przeprowadzić sekcyę zwłok; die Glieder — rozsunąć szeregi (wojskow.); II. ſich —, *vr.* (haben) otwierać się, otworzyć się; rozkwitać, rozwijać się (o kwiatach); (przenośnie:) wynurzać, wynurzyć się; ſich einen Weg — utorować sobie drogę; ſich ein wenig — rozchylać się; III. öffnend, *adi.* i *ppr.* przeczyszczający (medycyna).

O'ffner, *sm.* -s, *pl.* —, otwieracz *m.*, roztwieracz *m.*

O'ffnung, *sf. pl.* -en, otwieranie *n.*, otwarcie *n.*; otwór *m.*; szczelina *f.*; czeluść *f.*; dziura *f.*; — einer Leiche sekcya *f.*; (wolny) stolec *m.*; = Leibesöffnung.

O'ffnungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek przeczyszczający.

Oft, I. *adv.* często, częstokroć; ſo — er kommt ile razy, ilekroć przychodzi; wie —? jak często? ilekroć? nicht — rzadko; ich kann es nicht — genug wiederholen muszę to nieustannie, ile razy sposobność się nadarzy, powtarzać; ich gehe — dorthin bywam tam często; gar, ſehr — częściuchno; II. (rzadko) *adi.* częsty, kilkakrotny; -e Beſuche częste odwiedziny; die allzu -e Wiederholung za częste powtarzanie.

O'fter, (*comp.* od oft) I. *adv.* częściej; je —, deſto mehr im częściej, tem więcej, tem bardziej; öfters często, czasami, czasem; II. *adi.* częsty, kilkakrotny; -e Beſuche częste odwiedziny; -e Verſuche kilkakrotne próby, doświadczenia; zum -en, des -en kilkakrotnie, często.

O'fteſt, (*sup.* od oft) I. *adv.* am (zum) -en i (rzadko) oftenſten najczęściej; II. (rzadko) *adi.* najczęstszy.

O'ftmalig, *adi.* częstokrotny, częsty, kilkakrotny.

O'ftmals, *adv.* kilka razy, często, nieraz.

Oh! *interi.* o! ach!

O'heim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i (rzadko) **Ohm,** *sm.* -s, *pl.* Öhme, stryj *m.*, stryjaszek *m.* (brat ojca), wuj *m.*, wujaszek *m.* (brat matki); der — und ſeine Frau stryjostwo *n.*, wujostwo *n.*

Ohm, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* -e, Ohme, *sf. pl.* -n, Ohmen, *sm.* -s, *pl.* —, dawna miara na płyny (137—150 litrów).

Ohm, *sn.* -s, omada *f.* (elektryczność).

O'hmkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, skrytek *m.* (roślina).

O'hnblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, korzeniówka *f.* (roślina).

O'hne, I. *praep.* (z 4. przyp.) bez, krom, prócz; er iſt — Beſchäftigung jest bez zajęcia, nie ma zajęcia; — Zweifel, — Frage bez wątpienia, bez pytania, bez kwestyi; er ſtarb — Teſtament zmarł bez testamentu; — Unterſchied bez różnicy; — Zwang bez przymusu; — mein Wiſſen bez mojej wiedzy; es regnete — Unterlaß deszcz padał bez przerwy, bezustannie; — Falſch, — Heuchelei bez fałszu, bez obłudy, szczerze; — Verzug bez zwłoki, bezzwłocznie, natychmiast; — Umſchweife bez ogródek, w krótkich słowach, pokrótce; — weiter(e)s nie pytając o nic, nie zważając na nic, bez wszelkich komplimentów; II. *coni.* (w połączeniu z zu albo daß — tłómaczy się rozmaicie, najczęściej przez imiesłowy); er ging fort, — auf mich zu warten (— daß er auf mich wartete) odszedł nie czekając na mnie; er tat es, — zu wiſſen (— daß er wußte), was er tat zrobił to, nie wiedząc co robi; er gab ſich viele Mühe, — etwas auszurichten wiele sobie pracy zadał, ale nic nie wskórał; III. es albo die Sache iſt (gar) nicht — (nicht ſo ganz —) w tem jest coś (prawdy, coś dobrego), to nie bez podstawy; ſie iſt gar nicht — nie jest wcale brzydka; (w mowie studenckiej:) — ſein nie mieć pieniędzy, być bez centa.

O'hnedem, O'hnedies,

O'hnehin, *adv.* bez tego, i tak; zresztą; mimo to; ich hätte ihn — besucht byłbym go i tak odwiedził; es wird — geschehen stanie się i bez tego, w każdym razie; ohnedies bin ich recht zufrieden zresztą dość jestem zadowolony; das ist —hin wenig to już i tak mało; er weiß es schon —hin zresztą już to wie.

Ohneglei'chen, *adi.* bez porównania.

O'hnerachtet, O'hngeachtet, O'hngefähr, O'hnlängst, rzadko zamiast unerachtet, ungeachtet i t. d.

Ohnena'se, *sm.* beznos *m.*

Ohnesо'rge, *sm.* Hans — człowiek *m.* bez kłopotów, żyjący bez trosk.

O'hnmacht, *sf. pl.* =en, niemoc *f.*, słabość *f.*, bezsilność *f.*, bezwładność *f.*; mdłość *f.*, omdlenie *n.*; in — fallen zemdlewać, (ze-) mdleć, omdlewać, omdleć; in — liegen w mdłościach leżeć.

O'hnmächtig, *adi.* bezsilny, bezwładny, słaby; niedołężny; omdlały, zemdlały; — werden omdleć, zemdleć; einen =en wieder ins Leben bringen, rufen ocucić, dotrzeźwić zemdlonego.

Oho', *inter.* oho! — nicht so hitzig! oho! powoli!

Ohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, 1) ucho *n.*; kleines — uszko *n.*; die =en spitzen nastawiać uszy; die =en hängen lassen zwiesić, opuścić uszy; jmndn an den =en zupfen, reißen, ziehen, jmndn bei den =en kriegen targać, ciągnąć kogo za uszy; jmndn an den =en nehmen, fassen, bei den =en kriegen chwycić kogo za uszy; auf einem =e nicht hören nie słyszeć na jedno ucho; er hat einen Mund bis an die =en, er kann sich in die =en beißen, ma gębę od ucha do ucha, może siebie samego w ucho ugryźć; jmndn an die =en, hinter die =en schlagen uderzyć kogo w twarz, dać komu policzek, natrzeć komu uszy; jmndm etw. ins — sagen powiedzieć komu co do ucha; das — wohin halten nadsłuchiwać; die =en klingen, sausen, brausen mir w uszach mi dzwoni, szumi; jmndm die =en vollschreien wrzeszczeć do kogo, że aż go uszy bolą, zagłuszyć kogo wrzaskiem; er wurde bis über die =en rot zaczerwienił się po uszy; sich aufs — legen położyć się spać; jmndm das Fell über die =en ziehen zedrzeć skórę z kogo, obłupić kogo ze skóry, zedrzeć kogo; jmndm in den =en liegen oklektać komu uszy, kłopotać komu głowę prośbami, przestrogami, radami; er ist noch nicht trocken hinter den =en jeszcze nie oschnął za uszami, ma jeszcze mleko pod nosem, jeszcze młody, niedoświadczony; er hat den Schalk hinter den =en, er hat es (dick, faustdick) hinter den =en szczwany lis, arcyszalbierz; sich etw. hinter die =en schreiben zapisać sobie co za uszami, zapamiętać sobie co; jmndm Flausen albo einen Floh ins — setzen narobić komu kłopotu, zaniepokoić kogo; Bohnen in den =en haben udawać głuchego; eine übers — bekommen, kriegen dostać po uszach, dostać policzek; jmndn übers — hauen dać komu policzek; oszukać kogo; bis über die =en po uszy, zupełnie, całkowicie; er steckt bis über die =en in Schulden siedzi w długach, ma długi po uszy; er ist bis über die =en verliebt zakochany gorąco; sich die Welt um die =en schlagen widzieć dużo świata; 2) ucho *n.*, słuch *m.*; ich habe ein gutes — mam dobry słuch; ich bin ganz — całem ciałem słucham, słucham z największą, z natężoną uwagą; ich habe kein — (für Musik) nie mam słuchu (dla muzyki); für jmnds Bitte kein — haben nie mieć uszu na czyją prośbę, nie chcieć wysłuchać czyjej prośby; jmndm ein geneigtes — leihen skłonić uszy ku komu, wysłuchać kogo; es ist mir zu =en gekommen doszło do mej wiadomości, zasłyszałem; zu =en bringen, donieść, donosić; tauben =en predigen głuchemu prawić, na wiatr gadać, grochem o ścianę rzucać; seinen =en nicht trauen nie wierzyć własnym uszom; 3) zagięcie *n.* w książce; 4) = Öhr.

Ohr=, *adi.* uszny.

Öhr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, — einer Nadel uszko *n.* u igły, iglane.

O'hraffe, *sm.* =n, *pl.* =n, długouszka *f.* (zwierzę).

O'hrbammel, O'hrbaumel, O'hrbommel, *sf. pl.* =n, kólczyk *m.*

Öhrchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Ohr, uszko *n.*, małe ucho.

O'hrdrüse, *sf.* obacz O'hrspeicheldrüse.

Öhren, *va.* (haben) przebijać uszka u igieł; uszy przyprawiać.

O'hrenarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz *m.* dla chorób usznych, otyatra *m.*

O'hrenband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, opaska uszna (anat.).

O'hrenbeichte, *sf. pl.* =n, spowiedź tajna.

O'hrenbläser, *sm.* =s, *pl.* —, zausznik *m.*, podszepnik *m.*

Ohrenbläserei', *sf. pl.* =en, zausznictwo *n.*, podszept *m.*

O'hrenbläserin, *sf. pl.* =innen, zausznica *f.*, zauszniczka *f.*

O'hrenbrausen, *sn.* =s, szum *m.* w uszach.

O'hrendrüse, *sf. pl.* =n, gruczoł przyuszny.

O'hrenentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* ucha.

O'hrenfluß, *sm.* =sses, cieczenie *n.* z uszu.

O'hrengellen, *sn.* obacz Ohrenklingen.

O'hrengeschwür, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wrzód *m.* w uchu.

O'hrenkitzel, *sm.* =s, łechtanie *n.* w uszach, świerzbiączka *f.* w uszach; (przenośnie:) rzecz głaszcząca uszy, pochlebstwo *n.*

O'hrenklingen, *sn.* =s, dzwonienie *n.*, szum *m.* w uszach.

O'hrenkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba uszna.

O'hrenläuten, *sn.* obacz Ohrenklingen.

O'hrenreißen, *sn.* obacz Ohrenschmerz.

O'hrensausen, *sn.* =s, szum *m.* w uszach.

O'hrenschmalz, *sn.* =es, tłuszcz uszny, woskowina *f.*, woskówek *m.*

O'hrenschmaus, *sm.* =ses, rozkosz *m.*, biesiada *f.* dla uszu.

O'hrenschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* uszu.

O'hrenspiegel, *sm.* =es, *pl.* —, wziernik *m.* do badania uszu.

O'hrenspritze, *sf. pl.* =n, strzykawka uszna.

O'hrenweh, *sn.* obacz Ohrenschmerz.

O'hrenzeuge, *sm.* =n, *pl.* =n, świadek nauszny.

O'hrenzwang, *sm.* =(e)s, ból *m.* uszu ze złudzeniami słuchu połączony.

O'hreule, *sf. pl.* =n, sowa uszata.

O'hrfeige, *sf. pl.* =n, policzek *m.*; jmndm eine — geben wyciąć komu policzek, policzkować kogo.

O'hrfeigen, *va.* (haben) policzkować.

O'hrfinger, *sm.* =s, *pl.* —, palec mały.

O'hrflügel, *sm.* =s, *pl.* —, muszelka uszna, zewnętrzna część ucha.

O'hrförmig, *adi.* kształt ucha mający, uchowaty, uszaty.

O'hrgehänge, *sm.* =s, *pl.* —, kólczyk *m.*

O'hrhöhle, *sf. pl.* =n, wnętrze *n.* ucha.

O'hrkissen, *sn.* =s, *pl.* —, wezgłowie *n.*, jasiek *m.*

O'hrknorpel, *sm.* =s, *pl.* —, chrząstka *f.* w uchu.

O'hrläppchen, *sn.* =s, *pl.* —, uszko *n.*, miękisz *m.*, koniuszek uszny.

O'hrloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, otwór uszny.

O'hrlöffel, *sm.* =s, *pl.* —, łyżeczka *f.*, łopatka *f.* do uszu, dłubiuch *m.*

O'hrmuschel, *sf. pl.* =n, koncha *f.*, małżowina *f.* ucha.

O'hrring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kólczyk *m.*

O'hrschnecke, *sf. pl.* =n, uchowiec *m.* (anat.).

O'hrspeicheldrüse, *sf. pl.* =n, gruczoł przyuszny.

O'hrtrommel, *sf. pl.* =n, bębenek *m.* w uchu (anat.).

O'hrtrompete, *sf. pl.* =n, trąbka *f.* Eustachiusza (anat.).

O'hrwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, szczypawka *f.* (owad).

O'hrzipfel, *sm.* obacz Ohrläppchen.

O'hrzerreißend, *adi.* rozdzierający uszy, przygłuszający.

Okkupatio'n, *sf. pl.* =en, okupacya *f.*, zajęcie *n.*, zawłaszczenie *n.*

Ökono'm, *sm.* =en, *pl.* =en, ekonomista *m.*, człowiek gospodarny; gospodarz wiejski; ekonom *m.*, rządca *m.*

Ökonomie', *sf.* ekonomia *f.* (nauka); gospodarstwo *n.* gospodarność *f.*, oszczędność *f.*

Ökonomie'verwalter, *sm.* =s, *pl.* —, rządca *m.*

Ökono'misch, *adi.* ekonomiczny, gospodarny, oszczędny; gospodarstwa wiejskiego dotyczący; *adv.* ekonomicznie, gospodarnie, oszczędnie.

Ökonomisie'ren, *vn.* (haben) gospodarzyć, oszczędzać.

Oktae'der, *sn.* =s, *pl.* —, ośmiościan *m.* (geometrya).

Oktae'drisch, *adi.* ośmiościenny.

Okta'v, *sn.* =s, ósemka *f.* (format książki); großes — (= Großoktav) ósemka wielka; in — w ósemce.

Okta'vband, *sm.* =(e)s, *pl.* =bände, tom *m.* formatu ósemkowego.

Okta've, *sf. pl.* =n, oktawa *f.* (w muzyce); oktawa *f.* (ośmiodniowe nabożeństwo).

Okta'vformat, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, format półćwiartkowy.

Okto'ber, *sm.* =s, październik *m.*

Okto'ber=, *adi.* październikowy.

Oktroi', (wym.: — troa), *sm.* i *sn.* =(s), *pl.* =s, wyłączne prawo, przywilej *m.*; akcyza *f.*, opłata miejska.

Oktroyie'ren, (wym.: -troa(a)iren) *va.* (haben) narzúcić (ustawę, regulamin i. t. p.).

Okula'r, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Okularlinse.

Okula'rinspektion, *sf. pl.* =en, inspekcya naoczna.

Okula'rlinse, *sf. pl.* =n, soczewka najbliższa oka (w instrumentach optycznych).

Okula'rzeuge, *sm.* -n, *pl.* =n, świadek naoczny.

Okulatio'n, *sf. pl.* =en, okulizowanie *n.*, oczkowanie *n.*

Okulie'ren, *va.* (haben) okulizować, oczkować, szczepić przez oczkowanie; ins treibende Auge — okulizować w żywe oczko; ins schlafende Auge — okulizować w martwe oczko.

Okulie'ren, *sn.* =s, obacz Okulation.

Okulie'rmesser, *sn.* =s, *pl.* —, nożyk *m.* do oczkowania.

Okuli'st, *sm.* =en, *pl.* =en, okulista *m.*, lekarz *m.* chorób ocznych.

Ökume'nisch, *adi.* ekumeniczny, ogólny; =es Konzil, sobór powszechny (historya kościelna).

O'kzident, *sm.* =(e)s, zachód *m.*

Okzidenta'lisch, *adi.* zachodni.

Öl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, oliwa *f.*, olej *m.*; ätherisches — olejek *m.*, olej wyskokowy, olej eteryczny; Brenn— olej palny, olej świetlny; Hanf— olej siemienny, olej konopny; Knochen—, Klauen— olej kostny; Lein— olej lniany; Mineral— olej skalny; Oliven— oliwa *f.*; Palm— olej palmowy; Rüb—, Raps— olej rzepakowy; Schmier— olej do smarowania; Sikkativ—, Trocken— olej szybkoschnący, wysychający; Pflanzen—, vegetabilisches — olej roślinny; ranziges — olej zjełczały;

feines — olejek *m.*; — preſſen oliwę wyciskać; friſchgepreßtes — świeża oliwa; heiliges — święty olej, krzyżmo *n.*; mit — tränken zapuścić olejem; mit — beſtreichen, beſprengen, ſalben (na)maścić olejem; mit — anmachen przyprawić oliwą; in — ſieden, backen smażyć, piec na oliwie, w oliwie; in — malen malować olejno; — ins Feuer gießen oleju przylać do ognia, olejem ogień gasić.

Öl=, *adi.* olejny, oliwny.

Öl'anſtrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powłoka olejna, powłoka barwą olejną.

Öl'artig, *adi.* olejowaty.

Öl'baum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo oliwne.

Öl'baumpflanzung, *sf. pl.* =en, plantacya *f.* drzew oliwnych.

Öl'beere, *sf.* obacz Olive.

Öl'behälter, *sm.* =s, *pl.* —, naczynie *n.* na oliwę; obacz Lampenkörper.

Ölberg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, góra oliwna, ogrojec *m.*

Öl'bild, *sm.* obacz Ölgemälde.

Öl'bilderdruck, *sm.* obacz Öldruck.

Öl'blatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, liść oliwny.

Öl'büchſe, *sf. pl.* =n, puszka *f.* na oliwę, z oliwą.

Öl'druck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, olejnodruk *m.*

Olea'nder, *sm.* =s, *pl.* —, oleander *m.*, bobkowa róża, płochowiec pospolity, kościaneczki *pl.* (roślina).

Olea'ſter, *sm.* =s, *pl.* —, przewierzbia *f.*, olejnik *m.* (drzewo).

Öl'en, *va.* (haben) olejem lub oliwą (po)smarować, (po)mazać, (na)mazać, (na)maścić, zapuścić, napuścić; ein Schloß — napuścić zamek oliwą; den Salat — przyprawić sałatę oliwą.

Öl'ertrag, *sm.* =(e)s, **Öl'ernte**, *sf. pl.* =n, zbiór *m.* oliwek.

Öl'eum, *sn.* =s, = Schwefelſäure.

Öl'fabrik, *sf. pl.* =en, olejarnia *f.*

Öl'farbe, *sf. pl.* =n, farba olejna; mit (in) =n malen malować olejno.

Öl'farben, *adi.* olejnego, oliwnego koloru.

Öl'farbendruck, *sm.* =(e)s, oleografia *f.*, druk *m.* farbami olejnemi.

Öl'farbenhändler, *sm.* =s, *pl.* — sprzedający *m.* farby olejne.

Öl'faß, *sn.* =ſſes, *pl.* =fäſſer, beczka *f.* na olej, na oliwę, z olejem, z oliwą, z oleju, z oliwy.

Öl'firnis, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, pokost olejny.

Öl'flaſche, *sf. pl.* =n, flaszka *f.* na oliwę, od oliwy; heilige — ampułka *f.* ze świętym olejem.

Öl'fleck, =(e)s, *pl.* =e, **Öl'flecken**, *sm.* =s, *pl.* —, plama *f.* od oleju, od oliwy.

Öl'früchte, *sf. pl.* oliwki *pl.*

Öl'garten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród oliwny, oliwnica *f.*, oliwnik *m.*

Öl'gefäß, *sn.* =s, *pl.* =e, naczynie *n.* na olej, na oliwę.

Öl'gemälde, *sn.* =s, *pl.* —, malowidło olejne, obraz olejny.

Öl'geſchmack, *sm.* =(e)s, smak oliwny, olejny.

Öl'gewächſe, *sn. pl.* krzewy oliwne.

Öl'götze, *sm.* =n, *pl.* =n, dureń *m.*, ciołek *m.*

Öl'haltig, *adi.* olej, oliwę zawierający, oleisty.

Öl'haltigkeit, *sf.* oleistość *f.*

Öl'handel, *sm.* =s, handel *m.* olejem, oliwą.

Öl'händler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* olejem, oliwą, olejnik *m.*

Öl'hefe, *sf. pl.* =n, gąszcz *m.* z oleju, z oliwy, fusy oliwne.

Öl'haltig, *adi.* olej, oliwę zawierający, oleisty.

Öl'ig i (rzadko) **Öl'icht**, *adi.* olejowaty, oleisty, olejny; ſich ölig machen, olejem, oliwą się potłuścić.

Öl'igkeit *sf.* oleistość *f.*

Oliga'rch, *sm.* =en, *pl.* =en, oligarcha *m.*, możnowładca *m.*

Oligarchie', *sf. pl.* =n, oligarchia *f.*, możnowładztwo *n.*

Oliga'rchiſch, *adi.* oligarchiczny, możnowładczy.

Öl'im, *adv.* niegdyś, kiedyś, w przeszłości; zu Olims Zeiten ging das noch an za naszych pradziadów to jeszcze uchodziło.

Öl'ive, *sf. pl.* =n, oliwka *f.*; eingemachte =n solone oliwki.

Öl'ivenart, *sf. pl.* =en, gatunek *m.* oliwek.

Öl'ivenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo oliwne.

Öl'ivenernte, *sf. pl.* =n, zbiór *m.* oliwek.

Öl'ivenfarbe, *sf.* barwa oliwkowa.

Öl'ivenfarben, **Öl'ivenfarbig**, **Öl'ivengrün**, *adi.* oliwkowy.

Öl'ivenförmig, *adi.* mający kształt oliwki, oliwkowaty.

Öl'ivengarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród oliwkowy.

Öl'ivenhain, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gaik oliwkowy.

Öl'ivengrün, *adi.* oliwkowozielony, oliwkowy.

Öl'ivenholz, *sn.* =es, drzewo oliwne.

Öl'ivenöl, *sn.* =(e)s, =e, oliwa *f* (z oliwek).

Öl'ivenpreſſe, *sf. pl.* =n, olejnia *f.*

Öl'ivenpreſſer, *sm.* =s, *pl.* —, olejnik *m.*

Öl'ivenwäldchen, *sn.* obacz Olivenhain.

Öl'kanne, *sf. pl.* =n, oliwniczka *f.*

Öl'kelter, *sf. pl.* —, prasa *f.* do wyciskania oliwy; olejnia *f.*

Öl'krämer, *sm.* =s, *pl.* —, olejnik *m.*

Öl'krug, *sm.* =(e)s, *pl.* =krüge, dzbanek *m.* na olej.

Öl'kuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek *m.* na oleju; kołacz olejny, makuch *m.*, olejczyk *m.*

Öl'kuchenbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, gniatacz *m.* do makuchów.

Öl laden, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep *m.* z oliwą, z olejem.

Öl lager, *sn.* =s, *pl.* —, skład *m.*, magazyn *m.* olejów, oliwy.

Öl lampe, *sf. pl.* =n, lampa olejna.

Öl lese, *sf. pl.* =n, zbiór *m.* oliwek.

Ölm, *sm.* =(e)s, =e, 1) próchno *n.* w drzewie; 2) rodzaj jaszczurki.

Öl maler, *sm.* =s, *pl.* —, malarz malujący olejno.

Öl malerei', *sf. pl.* =en, malowanie *n.*, malarstwo olejne; obraz olejny.

Öl mann, *sm.* =es, *pl.* =männer, olejarz *m.*

Öl messer, *sm.* =s, *pl.* —, olejomierz *m.*

Öl mühle, *sf. pl.* =n, olejarnia *f.*, olejnia *f.*

Öl müller, *sm.* =s, *pl.* —, olejnik *m.*, olejarz *m.*

Öl nußbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, stradałka *f.*

Öl palme, *sf. pl.* =n, olejowiec *m.*, olejnik *m.*, masłopalma *f.*

Öl papier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, papier olejem napuszczony; papier transparentowy.

Öl pflanzen, *sf. pl.* rośliny olejne, olejodajne.

Öl presse, *sf. pl.* =n, tłocznia olejna, olejnia *f.*, olejarnia *f.*

Öl presser, *sm.* =s, *pl.* —, olejnik *m.*, olejarz *m.*

Öl rettich, *sm.* =s, *pl.* =e, rzodkiew olejna.

Öl same, *sm.* =ns, rzepak olejny.

Öl satz, *sm.* obacz Ölhefe.

Öl schläger, *sm.* obacz Ölmüller.

Öl seife, *sf. pl.* =n, mydło olejne.

Öl stoff, *sm.* =(e)s, oleina *f.* (chemia).

Öl tonne, *sf. pl.* =n, beczka *f.* z olejem, do oleju, z oleju.

Öl treber, *s. pl.* obacz Ölhefe.

Ölung, *sf. pl.* =en, namazanie *n.*, namaszczenie *n.*, napuszczenie *n.*, (po)smarowanie *n.* olejem; die letzte — ostatnie (olejem świętym) namaszczenie; die letzte — empfangen olej św. przyjąć.

Oly'mp, *sm.* =(e)s, 1) Olimp *m.* (góra); vom hohen — herab ze szczytu Olimpu; auf dem — wohnend, sich auf den — beziehend olimpijski; 2) najwyższa galerya w teatrze.

Olympia'de, *sf. pl.* =n, olimpiada *f.*, czteroletni przeciąg czasu.

Olympia'denrechnung, *sf.* liczenie *n.* czasu według olimpiad.

Olympia'disch, *adi.* =e Periode olimpiada *f.*

Oly'mpiasieger, *sm.* =s, *pl.* —, zwycięzca *m.* w igrzyskach olimpijskich.

Oly'mpier, *sm.* =s, *pl.* —, bóg olimpijski.

Oly'mpisch, *adi.* olimpijski.

Öl weide, *sf. pl.* =n, wierzba oliwna.

Öl zweig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gałązka, rószczka oliwna.

Om'ega, *sn.* =(s), *pl.* =s, omega *f.* (litera grecka).

Omele'tte, *sf. pl.* =n, omlet *m.*; grzybek *m.* (potrawa z jaj).

Om'en, *sn.* =s, *pl.* Omina, wróżba *f.*, znak *m.*

Omino's, *adi.* złowieszczy, złowróżbny.

Om'nibus, *sm.* —, *pl.* — i =busses, *pl.* =busse, omnibus *m.*, powóz *m.* dla wszystkich.

Omnipote'nt, *adi.* wszechmocny.

Omnipote'nz, *sf.* wszechmoc *f.*

Onanie', *sf.* onania *f.*, onanizm *m.*, samogwałt *m.*

Onanie'ren, *vn.* (haben) samogwałtowi się oddawać.

Onani'st, *sm.* =en, *pl.* =en, onanista *m.*, samogwałciciel *m.*

On'kel, *sm.* =s, *pl.* —, wuj *m.*

On'kelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Onkel wujaszek *m.*

Ontologie', *sf. pl.* =n, ontologia *f.*, nauka *f.* o istnieniu (filozofia).

Ontolo'gisch, *adi.* ontologiczny.

On'us, *sn.* —, *pl.* Onera, ciężar *m.*

On'yx, *sm.* =(es), *pl.* =e, onyks *m.* (kamień).

Opa'l, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, opal *m.* (kamień).

Opa'lglanz, *sm.* =es, łysk *m.* opalu.

Opalisie'ren, *vn.* (haben) opalizować, mieniać kolory.

Op'er, *sf. pl.* =n, opera *f.*

Operateu'r, *sm.* =s, *pl.* =e, operator *m.*, chirurg *m.*

Operatio'n, *sf. pl.* =en, rękoczyn *m.*; operacya *f.*; leczenie *n.* ułomności, kalectwa; eine — vollziehen wykonać operacyę; sich einer — unterziehen poddać się operacyi.

Operatio'nsfeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pole *n.* działań wojennych (wojskowość).

Operatio'nsplan, *sm.* =(e)s, *pl.* =pläne, plan operacyjny, plan działań wojennych.

Operati'v, *adi.* operacyjny.

Opere'tte, *sf. pl.* =n, operetka *f.*

Operie'ren, *vn.* (haben) operować; działać; *va.* (haben) jmndn — operować kogo; sich — lassen dać się operować, poddać się operacyi.

Operme'nt, *sn.* =(e)s, złotokost *m.* (żółty).

Op'ernartig, *adi.* podobny do opery, na sposób opery.

Op'ernbuch, *sn.* obacz Operntext.

Op'erndichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta opery piszący.

Op'ernglas, *sn.* =ses, *pl.* =gläser, **Op'erngucker**, *sm.* =s, *pl.* —, binokle *pl.*, lorneta teatralna.

Op'ernhaft, **Op'ernmäßig**, *adi.* operowy, melodramatyczny.

Op'ernhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* opery, teatr *m.* do oper, opera *f.*

Op'ernkomponist, *sm.* =en, *pl.* =en, kompozytor *m.* oper.

Op'ernmusik, *sf.* muzyka operowa.

Op'ernsänger, *sm.* =s, *pl.* —, operzysta *m.*, śpiewak *m.*

O'pernſängerin, *sf. pl.* =innen, operzystka *f.*, śpiewaczka *f.*

O'pertext, *sm.* =es, *pl.* =e, tekst *m.* opery, libreto *n.*, słowa do muzyki operowej.

O'perzettel, *sm.* =s, *pl.* —, afisz teatralny.

O'pfer, *sn.* =s, *pl.* —, 1) ofiara *f.*, ofiarowanie *n.*; ein — bringen ofiarę składać, czynić, przynieść; jmndm etw. zum — bringen złożyć komu co w ofierze; ein — ſchlachten bydlę zabić na ofiarę; er wurde ein — ſeiner Habſucht stał się ofiarą swojej chciwości; er fiel als — dieſer Krankheit padł ofiarą tej choroby; 2) zwierzę, bydlę ofiarne = Opfertier; 3) ofiara *f.*, poświęcenie *n.*; ich habe ihm viele — gebracht wiele mu poświęciłem; keine — ſcheuen, vor keinem — zurückſchrecken nie szczędzić, nie lękać się ofiar, poświęceń.

O'pferaltar, *sm.* =(e)s, *pl.* =täre, ołtarz ofiarny.

O'pferbecher, *sm.* =s, *pl.* —, puhar ofiarny.

O'pferbecken, *sn.* =s, *pl.* —, naczynie ofiarne.

O'pferbeil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, topór ofiarny.

O'pferbereit, **O'pferfreudig**, *adi.* ofiarny.

O'pferbinde, *sf. pl.* =n, opaska, jaką w starożytności ofiarnicy na czoło kładli.

O'pferbrauch, *sm.* obacz Opfergebrauch.

O'pferbrot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, chleb ofiarny.

O'pferdiener, *sm.* obacz Opferer.

O'pferer, *sm.* =s, *pl.* —, ofiarnik *m.*

O'pferfeſt, *sn.* =es, *pl.* =e, uroczystość ofiarna.

O'pferflamme, *sf. pl.* =n, ogień, płomień ofiarny.

O'pferfreudig, *adi.* obacz Opferbereit.

O'pfergabe, *sf. pl.* =n, ofiara *f.*

O'pfergebet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, modlitwa ofiarna, ofertoryum *n.*

O'pfergebrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bräuche, obrządek ofiarny.

O'pfergefäß, *sn.* =es, *pl.* =e, naczynie ofiarne.

O'pfergeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pieniądze ofiarne.

O'pfergerät, **O'pfergeſchirr**, *sn.*, =es, *pl.* =e obacz Opfergefäß.

O'pferkaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, skrzynka *f.* na datki ofiarne.

O'pferkelch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kielich ofiarny.

O'pferkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek ofiarny.

O'pferlamm, *sn.* =(e)s, *pl.* =lämmer, baranek dany, zabity na ofiarę; baranek Boży, Chrystus.

O'pfermahl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **O'pfermahlzeit**, *sf. pl.* =en, biesiada ofiarna.

O'pfermeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż ofiarny.

O'pfern, I. *va.* i *vn.* (haben) ofiarę czynić, ofiarować, zabić na ofiarę; poświęcać, poświęcić; ſich — poświęcić się; II. —, *sn.* =s, ofiarowanie *n.*, ofiara *f.*, poświęcenie *n.*

O'pferpfennig, *sm.* obacz Opfergeld.

O'pferprieſter, *sm.* =s, *pl.* —, kapłan ofiary czyniący, ofiarowanie odprawiający, ofiarnik *m.*

O'pferſchale, *sf. pl.* =n, czara ofiarna.

O'pferſchmaus, *sm.* obacz Opfermahl.

O'pferſtätte, *sf. pl.* =n, miejsce ofiarne.

O'pferſtock, *sm.* obacz Opferkaſten.

O'pfertier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zwierzę na ofiarę przeznaczone.

O'pfertiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół ofiarny.

O'pfertod, *sm.* =es, śmierć *f.* z poświęcenia się.

O'pfertrank, *sm.* =(e)s, napój ofiarny.

O'pferung, *sf. pl.* =en, ofiarowanie *n.*, czynienie *n.* ofiary; poświęcenie *n.*

O'pfervieh, *sn.* obacz Opfertier.

O'pferwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wino ofiarne.

O'pferwillig, *adi.* ofiarny, gotów poświęcić się.

O'pferzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pochód ofiarny.

Ophi't, *sm.* =(e)s, serpentyn *m.* (minerał).

Opia't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, opiat *m.*, powidło makowe.

O'pium, *sn.* =s, opium *n.*

O'piumraucher, *sm.* =s, *pl.* —, palacz *m.* opium.

Oppone'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, oponent *m.*, przeciwnik *m.*

Opponie'ren, *vn.* (haben) oponować, zarzuty czynić, przeciwić się.

Opportu'n, *adi.* korzystny; *adv.* korzystnie.

Opportuni'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, oportunista *m.*, patrzący *m.* korzyści swej.

Opportuniſtiſch, *adi.* oportunistyczny, korzyścią się powodujący.

Opportunitä't, *sf.* korzystność *f.*

Oppoſitio'n, *sf. pl.* =en, opozycya *f.*; zarzut *m.*, przeciwienie *n.* się.

Oppoſitione'll, *adi.* opozycyjny, sprzeciwiający się, należący do opozycyi.

Oppoſitio'ns=, *adi.* opozycyjny.

Oppoſitio'nsblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, dziennik opozycyjny.

Oppoſitio'nsmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, członek *m.* opozycyi, partyi przeciwnej.

Oppoſitio'nspartei, *sf. pl.* =en, opozycya *f.*, stronnictwo opozycyjne, przeciwne.

Optati'v, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, tryb życzący (gramatyka).

Optie'ren, *va.* (haben) wybierać, wybrać jedno z dwojga, oświadczyć się za czem, przystąpić do czego.

Optie'rung, *sf. pl.* =en, opcya *f.*, przystąpienie *n.*

O'ptik, *sf.* optyka *f.*, nauka *f.* o świetle.

O'ptiker, *sm.* =s, *pl.* —, **O'ptikus**, *sm.* —, *pl.* =kuſſe, i =tici, optyk *m.*

Optima't, *sm.* =en, *pl.* =en, arystokrata *m.*

Optimi'smus, *sm.* —, optymizm *m.*, wiara *f.* w dobroć świata.

Optimi'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, optymista *m.*, wierzący *m.* w dobroć świata.

Optimi'ſtiſch, *adi.* optymistyczny; *adv.* optymistycznie.

Optio'n, *sf. pl.* =en, opcya *f.*, wybór *m.*, oświadczenie *n.* się za czem.

O'ptiſch, *adi.* optyczny; =e Täuſchung optyczne złudzenie; *adv.* optycznie.

Opule'nt, *adi.* sowity, obfity; *adv.* sowicie, obficie.

Opule'nz, *sf.* obfitość *f.*, sowitość *f.*

O'pus, *sn.* —, *pl.* Opera, dzieło *n.*

Ora'kel, *sn.* =s, *pl.* —, wyrocznia *f.*; ein — befragen spytać wyrocznię; — ſprechen wyrokować; wie ein — ſprechen, ſich als ein — aufſpielen udawać wyrocznię; er iſt das — für das Volk jest wyrocznią dla ludu.

Ora'kelhaft, Ora'kelmäßig, *adi.* na sposób wyroczni, dwuznaczny, zagadkowy; *adv.* dwuznacznie.

Ora'keln, *vn.* (haben) wypowiadać wyrocznie, wyrokować.

Ora'kelſpruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſprüche, wyrzeczenie *n.* wyroczni, wyrocznia *f.*

Ora'nge, (wym.: -rąże), *sf. pl.* =n, pomarańcza *f.*

Ora'ngen, (wym.: -rążen), *adi.* pomarańczowy; *adv.* pomarańczowo.

Ora'ngenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo pomarańczowe.

Ora'ngenblüte, *sf. pl.* =n, kwiat pomarańczowy.

Ora'ngenfarben, Ora'ngenfarbig, Ora'ngengelb, *adi.* pomarańczowy.

Ora'ngengarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, pomarańczarnia *f.*; oranżerya *f.*, cieplarnia *f.*; = Treibhaus.

Ora'ngengelb, *sn.* kolor pomarańczowy.

Orangerie', *sf. pl.* =en, ob. Orangengarten.

Ora'ngenſaft, *sm.* =(e)s, sok, syrop pomarańczowy.

Ora'ngenſchale, *sf. pl.* =n, łupka *f.* (z) pomarańczy.

Ora'ngenwaſſer, *sf.* =s, woda *f.* ze sokiem pomarańczowym i z cukrem.

Orangu'tan, *sm.* =s, *pl.* =s, orangutan *m.* (małpa).

Orato'riſch, *adi.* oratorski, krasomówczy, krasomowny.

Orato'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, oratoryum *n.*

Orche'ſter, *sn.* =s, *pl.* —, orkiestra *f.*

Orche'ſterkonzert, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koncert orkiestralny, koncert *m.* z orkiestrą.

Orche'ſtermuſik, *sf.* muzyka orkiestralna.

Orchide'e, *sf. pl.* =n, orchidea *f.* (roślina).

O'rchis, *sf.* storczyk *m.* (roślina). [kowaty.

O'rchisartig, *adi.* storczy-

O'rden, *sm.* =s, *pl.* —, 1) zakon *m.*; geiſtlicher, Ritter= — zakon religijny, rycerski; in einen — treten wstąpić do zakonu; 2) order *m.*, oznaka *f.*; einen — bekommen otrzymać order.

O'rdensalter, *sn.* =s, wiek przepisany do wstąpienia do jakiego zakonu.

O'rdensband, i *dim.* **O'rdensbändchen**, *sn.* =s, *pl.* =bänder, =bändchen, 1) wstęga orderowa; 2) gatunek motyla.

O'rdensbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, członek *m.* bractwa, towarzystwa wspólną regułą związanego; braciszek *m.*, zakonnik *m.*

O'rdensdame, *sf. pl.* =n, kawalerka *f.*

O'rdensfrau, *sf.* obacz Ordensſchweſter.

O'rdensgeiſtliche(r), *sm.* =chen, *pl.* =che(n), zakonnik *m.*

O'rdensgeiſtlichkeit, *sf.* duchowieństwo zakonne.

O'rdensgelübde, *sn.* =s, *pl.* —, ślub zakonny; die — ablegen złożyć śluby zakonne.

O'rdensgeneral, *sm.* =s, *pl.* =e, jenerał *m.* zakonu.

O'rdensgeſellſchaft, *sf. pl.* =en, kongregacya *f.*, bractwo *n.* zakonu.

O'rdensglied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, członek *m.* zakonu.

O'rdenshaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, klasztor *m.*

O'rdenskette, *sf. pl.* =n, łańcuch *m.* zakonu rycerskiego, łańcuch orderowy.

O'rdenskleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, habit zakonny.

O'rdenskreuz, *sn.* =es, *pl.* =e, krzyż *m.* zakonny; krzyż orderowy, krzyż *m.* orderu.

O'rdensleute, *s. pl.* zakonnicy, mnisi *pl.*

O'rdensmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, mistrz *m.* zakonu (rycerskiego, orderowego).

O'rdensperſon, *sf. pl.* =en, zakonnik *m.*, zakonnica *f.*

O'rdenspfründe, *sf. pl.* =n, komenda *f.*, prebenda *f.*

O'rdensregel, *sf. pl.* =n, reguła zakonna, zakonu.

O'rdensritter, *sm.* =s, *pl.* —, kawaler *m.* orderu, zakonu.

O'rdensſchweſter, *sf. pl.* =n, siostra zakonna, zakonnica *f.*

O'rdensſtand, *sm.* =(e)s, stan zakonny.

O'rdensſtern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gwiazda *f.* orderu.

O'rdenstracht, *sf.* obacz Ordenskleid.

O'rdensverbrüderung, *sf. pl.* =en, bractwo zakonne.

O'rdensverleihung, *sf. pl.* =en, nadanie *n.* orderu.

O'rdenszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak orderowy.

O'rdenszucht, *sf.* rygor zakonny, karność zakonna.

O'rdentlich, I. *adi.* 1) lubiący porządek, porządny, uporządkowany; regularny, dokładny; zwyczajny; prawidłowy; =er Menſch człowiek porządny; ein =es Leben führen prowadzić, wieść życie porządne, moralne, statkować; =es Mädchen dziewczyna porządna, cnotliwa; =e Leute ludzie porządni, zacni, dobrze wychowani; =er Zahler płacący punktualnie, na czas; =er Puls puls regularny; der =e Preis cena zwyczajna; die =en Mittel środki zwyczajne, dozwolone; =er Gerichtsſtand sąd zwyczajny, przynależny, kom-

petentny; =er Professor, profesor zwyczajny; =e Versammlung zwyczajne zgromadzenie; 2) należyty; ein =es Verhör należyte przesłuchanie; =e Grobheiten należyte, wyraźne grubiaństwa; es setzte =e Prügel porządna była bijatyka; II. *adv.* porządnie, regularnie, dokładnie, zwyczajnie, należycie; — legen, stellen porządnie położyć; postawić; der Puls schlägt — puls bije prawidłowo; — leben żyć porządnie; — schelten porządnie wyłajać; du hast deine Sache — gemacht zrobiłeś twoją rzecz porządnie, jak się należy; er war — froh, daß... był bardzo rad, że...; er nahm es — (albo ernstlich) übel wziął na prawdę za złe; es regnet — (tüchtig), es ist — kalt pada porządny deszcz, jest porządnie zimno.

O'rdentlichkeit, *sf.* porządność *f.*, regularność *f.*; przyzwoitość *f.*

O'rder, *sf. pl.* =s i =n, rozkaz *m.*; żądanie *n.*; polecenie *m.*, zlecenie *n.*; bis auf weitere — do dalszego (nowego) rozkazu, jak długo niema innego rozkazu; — geben dać rozkaz, rozkazać; — erhalten otrzymać rozkaz; — parieren słuchać, postępować według rozkazu; an meine eigene —, an die — von mir selbst na moje własne zlecenie; der — gemäß stosownie do zlecenia; per — du Mufti za wyższym rozkazem.

Ordina'lzahl, *sf. pl.* =en, liczba porządkowa.

Ordinä'r, *adi.* 1) zwyczajny, regularny; =er Preis cena zwyczajna; =es Gut towar mający zwyczajne właściwości; 2) ordynarny, pospolity, prostacki.

Ordinaria't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ordynaryat *m.*; profesura zwyczajna; gospodarstwo *n.* klasy.

Ordina'rium, *sn.* =(s), *pl.* =rien, bilans zwyczajny.

Ordina'rius, *sm.* —, *pl.* =rii, profesor zwyczajny (uniwersytetu); gospodarz *m.* klasy (w szkołach).

Ordina'te, *sf. pl.* =n, rzędna *f.* (matematyka).

Ordina'tenachse, *sf. pl.* =n, oś *f.* rzędnych (matematyka).

Ordinatio'n, *sf. pl.* =en, udzielanie *n.* święceń, konsekracya *f.*; ordynacya lekarska.

Ordinie'ren, *sn.* (haben) udzielać święcenia, wyświęcać; ordynować, przepisywać (o lekarzach).

O'rdnen, *va.* (haben) układać, ułożyć, porządkować, uporządkować, urządzać, urządzić; seine Angelegenheiten — uporządkować swoje sprawy; die Truppen — (u)szykować wojsko; nach Klassen — uporządkować wedle klas, klasyfikować.

O'rdnen, *sn.* =s, układanie *n.*, porządkowanie *n.*, urządzanie *n.*; szykowanie *n.* (wojska); klasyfikacya *f.*

O'rdner, *sm.* =s, *pl.* —, urządziciel *m.*, porządkujący *m.*

O'rdnung, *sf. pl.* =en, 1) urządzenie *n.*, uporządkowanie *n.*, porządek *m.*, ład *m.*, szyk *m.*, rząd *m.*; in — w porządku; ohne alle — bez wszelkiego porządku, w zupełnym nieładzie; das Zimmer in — bringen zrobić porządek w pokoju, uporządkować pokój; seine Angelegenheiten in — bringen uporządkować swoje sprawy; die Truppen in — stellen ustawić wojsko w rzędy; hier ist etw. nicht in — tu coś nie jest w porządku; das finde ich ganz in der — znajduję, że to zupełnie słuszne; aus seiner — kommen wyjść ze zwykłego trybu; aus der — bringen, die — stören zmieszać porządek; ein Heer aus der — bringen zepsuć, zmylić szyki wojska; auf — halten pilnować, przestrzegać porządku; die militärische — dyscyplina, karność wojskowa, rygor wojskowy; der — wegen dla porządku; zur — rufen wezwać do porządku; die göttliche und menschliche — przekazy boskie i ludzkie; 2) dywizya *f.*, klasa *f.*, oddział *m.*; 3) reguła *f.*, statut *m.*, statuty *pl.*

O'rdnungs-, *adi.* porządkowy.

O'rdnungsgemäß, *adi.* stosowny do porządku, uporządkowany, ułożony, uregulowany; metodyczny; *adv.* stosownie do porządku.

O'rdnungsliebe, *sf.*, **Ordnungssinn**, *sm.* =(e)s, zamiłowanie *n.*, poczucie *n.* porządku, rządność *f.*

Ordnungsliebend, *adi.* lubiący porządek.

Ordnungslos, *adi.* nieporządny; *adv.* bez porządku, bez ładu.

O'rdnungsmäßig, *adi.* obacz Ordnungsgemäß.

O'rdnungsruf, *sm.* =es, *pl.* =e, wezwanie *n.*, upomnienie *n.* do porządku (parlamentaryzm).

O'rdnungsstrafe, *sf. pl.* =n, kara *f.* za niedopilnowanie przepisów, kara porządkowa.

O'rdnungswidrig, *adi.* przeciwny porządkowi, nieporządny; nieregularny; *adv.* przeciwko porządkowi; nieregularnie.

O'rdnungszahl, *sf. pl.* =en, liczba porządkowa.

Ordonna'nz, *sf. pl.* =en, 1) ordynans *m.*, rozkaz *m.*; auf — sein być na ordynansie; 2) = Ordonnanzsoldat.

Ordonna'nzsoldat, *sm.* =en, *pl.* =en, żołnierz *m.* na ordynansie.

Ordonna'nzoffizier, *sm.* =s, *pl.* =e, oficer *m.* na ordynansie.

O'rdre, *sf.* obacz Order.

Orea'de, *sf. pl.* =n, oreada *f.* (mitologia).

Orga'n, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, organ *m.*, narzędzie *n.*

Organisatio'n, *sf. pl.* =en, organizacya *f.*, urządzenie *n.*

Organisa'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, organizator *m.*, urządzający *m.*

Orga'nisch, *adi.* organiczny, ustrojowy; *adv.* organicznie, ustrojowo.

Organisie'ren, *vn.* (haben) (z)organizować, urządzać, urządzić.

Organisie'rung, *sf.* organizowanie *n.*, urządzanie *n.*

Organi'smus, *sm.* —, *pl.* -men, organizm *m.*, ustrój *m.*

Organi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, organista *m.*

O'rgel, *sf. pl.* -n, organy *pl.*; katarynka *f.* = Drehorgel.

O'rgelbalg, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälge, miech *m.* u organów.

O'rgelbank, *sf. pl.* -bänke, ławka *f.* u organów.

O'rgelbau, *sm.* -es, stawianie *n.*, budowanie *n.* organów, organmistrzostwo *n.*

O'rgelbauer, *sm.* -s, *pl.* —, organmistrz *m.*

O'rgelbühne, *sf.* Orgelchor *sn.* -(e)s, *pl.* Orgelchöre, chór *m.* na organy, chór, na którym się organy znajdują.

O'rgelgehäuſe, *sn.* -s, *pl.* —, Orgelkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, skrzynia *f.* do lub u organów.

O'rgelklang, *sm.* -(e)s, *pl.* -klänge, (od)głos *m.* organów.

O'rgelkonzert, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koncert *m.* na organach.

O'rgellade, *sf.* obacz Orgelgehäuſe.

O'rgeln, *vn.* (haben) grać na organach; grać na katarynce.

O'rgelpedal, *sn.* -s, pedał *m.* u organów.

O'rgelpfeife, *sf. pl.* -n, piszczałka *f.* u organów.

O'rgelregiſter, *sn.* -s, *pl.* —, rejestr *m.* w organach.

O'rgelſpiel, *sn.* -(e)s, gra *f.* na organach.

O'rgelſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, grający *m.* na organach, organista *m.*

O'rgelſtimme, *sf. pl.* -n, Orgelton, *sm.* -es, *pl.* -töne, obacz Orgelklang.

O'rgeltreter, *sm.* -s, *pl.* —, kalkancista *m.*

O'rgelwerk, *sn.* -(e)s, wewnętrzne urządzenie organów; organy *pl.*

O'rgelzug, *sm.* obacz Orgelregiſter.

O'rgie, *sf. pl.* -n, orgia *f.*, szalona zabawa, rozpusta *f.*

O'rient i **Orie'nt**, *sm.* -(e)s, wschód *m.*

Orienta'le, *sm.* -n, *pl.* -n, mieszkaniec *m.*, syn *m.* wschodu.

Orienta'liſch, *adi.* wschodni.

Orientali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, oryentalista *m.*, znawca spraw i języków wschodnich.

Orientie'ren, *va.* (haben) objaśniać, objaśnić; ſich —, *vr.* (haben) rozpoznawać się, rozpoznać się, rozpatrywać się, rozpatrzyć się.

Orientie'rung, *sf.* rozpoznanie *n.* się.

Orientie'rungsvermögen, *sn.* zmysł rozpoznawczy.

Origina'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, oryginał *m.*; (przenośnie:) dziwak *m.*, oryginał *m.*

Origina'l, *adi.* oryginalny.

Origina'l-, *adi.* oryginalny, samorodny.

Origina'lausgabe, *sf. pl.* -n, wydanie oryginalne.

Originalitä't, *sf. pl.* -en, oryginalność *f.*, prawdziwość *f.*, samorodność *f.*

Origina'lmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, oryginał *m.*, dziwak *m.*

Origine'll, *adi.* oryginalny; dziwny, dziwaczny; zabawny.

Orna'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, orkan *m.*, gwałtowny wiatr.

O'rlean, *sm.* -s, orlean *m.* (roślina).

O'rleansbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, arnota *f.*

O'rlogſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt wojenny.

Ornamen't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ornament *m.*, ozdoba *f.*

Ornamentie'ren, *va.* (haben) ozdabiać, ozdobić.

Orna't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ornat *m.*, strój duchowny i królewski.

Ornitholo'g(e), *sm.* -en, *pl.* -en, ornitolog *m.*, badacz *m.*, znawca *m.* ptaków.

Ornithologie', *sf.* ornitologia *f.*, nauka *f.* o ptakach.

Ornitholo'giſch, *adi.* ornitologiczny.

Orographie', *sf.* orografia *f.*, opis *m.* gór.

Orphe'um, *sn.* -s, *pl.* -s i -pheen, orfeum *n.*, teatr *m.* rozmaitości.

Orſei'lle, (wym.: -sej), *sf.* orsela *f.*, mech skalny.

Ort, I. *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i Örter, 1) miejsce *n.* (w ogólności); punkt *m.*, miejscowość *f.*, okolica *f.*; — der Handlung Wien rzecz dzieje się w Wiedniu (dramat.); an einem -e ankommen przybyć do jakiego miejsca, dokąd; den — verändern zmienić miejsce; etw. wieder an ſeinen — ſtellen postawić znów na dawne miejsce; er iſt immer an — und Stelle jest zawsze na miejscu; an — und Stelle gelangen przybyć na miejsce przeznaczenia; an allen -en und Enden wszędzie; am rechten -e na właściwem miejscu; er iſt hier nicht an ſeinem rechten -e on tu nie jest na właściwem miejscu, to nie jest zajęcie odpowiadające jego zdolnościom, jego wiedzy, jego zręczności; zu rechter Zeit und am rechten -e na czas i gdzie należy; etw. am rechten -e angreifen wziąć się właściwie, dobrze, zręcznie do czego; etw. am unrechten -e angreifen rozpocząć co, wziąć się do czego niezręcznie, niewłaściwie; es iſt hier am -e (zu erwähnen) tu miejsce, sposobność (wspomnieć); es iſt hier nicht der — davon zu reden nie tu miejsce, by o tem mówić; — der Zuſammenkunft miejsce zejścia się, schadzki; jmdn an einen — beſtellen zamówić kogo na oznaczone miejsce; Zeit und — beſtimmen oznaczyć czas i miejsce, omówić schadzkę; die Stelle findet ſich am angegebenen -e (w skróceniu: a. a. O.) ustęp ten znajduje się na wspomnianem miejscu, we wspomnianem dziele (piśmiennictwo); aller -en wszędzie; es iſt höheren -s befohlen worden nakazano z góry, od najwyższej władzy, od rządu; gehörigen -s melden donieść władzy właściwej; er wird ihn geeigneten -s empfehlen poleci go odpowiednim osobom; öffentlicher — miejsce publiczne; ein gewiſſer — ustęp *m.*; — auf der Seite ubocze *n.*; 2) odnik *m.*, spacznica *f.* (górnictwo); II. *sm.*

i *sn.* -(e)s, *pl.* Orte; 1) krawędź *f.*; róg *m.*; koniec *m.*; 2) szydło *n.*, szwajca *f.*

Orẗband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, skówka *f.* u pochwy szpady.

Orthodo'x, *adi.* prawowierny, prawosławny, zagorzały w wierze.

Orthodoxie', *sf.* prawowierność *f.*, prawosławie *n.*

Orthographie', *sf.* ortografia *f.*, pisownia *f.* (prawidłowa).

Orthogra'phiſch, *adi.* ortograficzny; -er Fehler błąd ortograficzny; *adv.* ortograficznie; — ſchreiben pisać ortograficznie, bezbłędnie.

Orthopädie', *sf.* ortopedia *f.*, leczenie *n.* ułomnych.

Orthopä'diſch, *adi.* ortopedyczny.

Ö'rtlich, *adi.* miejscowy; *adv.* miejscowo.

Ö'rtlichkeit, *sf. pl.* -en, miejscowość *f.*

Ortola'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ortolan *m.*, trznadel lombardzki (ptak).

Orẗsadverb, *sn.* -s, *pl.* -ia i -ien, przysłówek miejscowy (gramatyka).

Orẗsangabe, *sf. pl.* -n, wskazanie *n.*, oznaczenie *n.* miejsca; adres *m.*

Orẗsangehörig, *adi.* przynależny do pewnego miejsca, miejscowy.

Orẗsbehörde, *sf. pl.* -n, władza miejscowa.

Orẗsbeſchaffenheit, *sf. pl.* -en, właściwość *f.* miejsca.

Orẗsbeſchreibung, *sf. pl.* -en, opis *m.*, opisanie *n.* miejsca topografia *f.*

Orẗſchaft, *sf. pl.* -en, miejscowość *f.*, siedlisko *n.*, osada *f.* (jako to: miasto, wieś i t. p.); kanton *m.* (w Szwajcaryi).

Orẗſcheit, *sn.* -(e)s, -e, bark *m.*, barczyk *m.*, bierce *pl.*, orczyk *m.*

Orẗsgebrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, zwyczaj miejscowy.

Orẗsgedächtniß, *sn.* -niſſes, pamięć *f.* dla miejscowości.

Orẗsgeiſtliche(r), *sm.* -en, *pl.* -en, ksiądz miejscowy.

Orẗsgeiſtlichkeit, *sf.* duchowieństwo miejscowe.

Orẗsgemäß, *adi.* stosowny do zwyczaju miejscowego; *adv.* stosownie do zwyczaju miejscowego.

Orẗskenntniß, *sf. pl.* -iſſe, znajomość *f.* miejscowości.

Orẗspfarrer, *sm.* -s, *pl.* —, proboszcz miejscowy.

Orẗspolizei, *sf.* policya *f.*, miejscowa straż bezpieczeństwa.

Orẗſinn, *sn.* -(e)s, zmysł *m.* rozpoznawania się w miejscowości.

Orẗsveränderung, *sf. pl.* -en, zmiana *f.* miejsca.

Orẗsvorſteher, *sm.* -s, *pl.* —, przełożony *m.* gminy, wójt *m.*

Orẗszeit, *sf. pl.* -en, godzina miejscowa, czas *m.* południka miejscowego.

Oryktognoſie', *sf.* kamienioznawstwo *n.*

Öſe, *sf. pl.* -n, ucho *n.*, uszko *n.*; kluczka *f.*; fontaż *m.* postronka (łowiectwo).

O'ſt(en), *sm.* -s, wschód *m.*; ge(ge)n — na wschód; aus Oſten ze wschodu.

Oſt, *sm.* -s, wiatr wschodni.

Oſtenſi'bel, *adi.* widoczny.

Oſtentatio'n, *sf.* ostentacya *f.*, wystawa *f.*, chełpliwość *f.*, popisywanie *n.* się.

Oſtentati'v, *adi.* ostentacyjny, chełpliwy, popisujący się; *adv.* ostentacyjnie, chełpliwie.

Oſteolo'g(e), *sm.* -en, *pl.* -en, osteolog *m.*, znawca *m.*, badacz *m.* kości.

Oſteologie', *sf.* osteologia *f.*, nauka *f.* o kościach.

Oſter-, *adi.* wielkanocny.

Oſterabend, *sm.* -s, *pl.* -e, wigilia *f.* przed Wielkanocą, Wielka sobota.

Oſterblume, *sf. pl.* -n, koziadrześć *f.*, kozidrzyst *m.*

Oſterei, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, jaje wielkanocne, święcone jajko, krasanka *f.*, kraszanka *f.*

Oſterfeier, *sf.* obchód *m.* Wielkiejnocy.

Oſterfeiertag, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, święto wielkanocne, Wielkanoc *f.*; erſter, zweiter — pierwsze, drugie święto Wielkiejnocy.

Oſterferien, *s. pl.* ferye wielkanocne, wypoczynek wielkanocny.

Oſterfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, święto wielkanocne, Wielkanoc *f.*

Oſterfladen, Oſterkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placek wielkanocny.

Oſter(glückwunſch)karte, *sf. pl.* -en, życzenia wielkanocne.

Oſterkerze, *sf. pl.* -n, świeca wielkanocna.

Oſterlamm, *sn.* -(e)s, *pl.* -lämmer, baranek wielkanocny.

Oſterlich, *adi.* wielkanocny; *adv.* po wielkanocnemu, jak na Wielkanoc.

Oſterlicht, *sn.* obacz Oſterkerze.

Oſterlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń wielkanocna.

Oſterlilie, *sf. pl.* -n, narcyz żółty.

Oſterluzei, *sf.* smolnik *m.*, kokornak *m.* (roślina).

Oſtermarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, **Oſtermeſſe,** *sf. pl.* -n, jarmark *m.*, wielki targ wielkanocny.

Oſtermonat, *sm.* -(e)s, kwiecień *m.*

Oſtermo'ntag, *sm.* -(e)s, poniedziałek wielkanocny.

Oſtern, *s. pl.* Wielkanoc *f.*; zu — na Wielkanoc; vor — przed Wielkanocą; gegen, um — około Wielkiejnocy; die — halten święcić Wielkanoc.

Oſternacht, *sf. pl.* -nächte, noc wielkosobotnia.

Oſterpalme, *sf. pl.* -n, palma święcona na Wielkanoc.

Oſterpredigt, *sf. pl.* -en, kazanie wielkanocne.

Oſterſo'ntag, *sm.* -(e)s, niedziela wielkanocna.

Oſterſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dramatyczne przedstawienie zmartwychwstania Pańskiego.

Oſtertag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień wielkanocny.

Oſterveilchen, *sn.* -s, *pl.* —, bratek *m.*

O'sterwoche, *sf.* Wielki tydzień.

O'sterzeit, *sf.* czas wielkanocny.

O'sterzweig, *sm.* obacz Osterpalme.

O'stgegend, *sf. pl.* =en, strona *f.*, okolica wschodnia.

O'stgrenze, *sf. pl.* =n, granica wschodnia, od wschodu.

O'stindienfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, żeglujący *m.* do Indyi Wschodnich.

O'stindienſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt pośredniczący w handlu z Indyami Wschodniemi.

O'ſtlich, *adi.* wschodni; =e Länge wschodnia długość; *adv.* — von na wschód od.

Oſtnordo'ſt, *sm.* =s, wschodniopółnocny wschód; wiatr wschodniopółnocnowschodni.

Oſtrazi'ſmus, *sm.* —, *pl.* =men, ostracyzm *m.*

O'ſtſeite, *sf. pl.* =n, wschodnia strona.

Oſtſüdo'ſt, *sm.* =s, wschodniopołudniowy wschód; wiatr wschodniopołudniowowschodni.

O'ſtwärts, *adv.* ku wschodowi, na wschód.

O'ſtwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr wschodni, wschodzień *m.*

Oszillatio'n, *sf. pl.* =en, oscylacya *f.*, wielowrot *m.*, wahanie *n.* się, kołysanie *n.* się, drganie *n.*

Oszille'ren, *vn.* (haben) oscylować, poruszać się, wahać się, kołysać się, drgać.

O'tter, *sf. pl.* =n, żmija *f.* = Natter; wydra *f.* = Fiſchotter.

O'tterbalg, *sm.* =es, *pl.* =bälge, skórka *f.* ze żmii; futerko *n.* z wydry.

O'tterbiß, *sm.* =biſſes, *pl.* =biſſe, ukąszenie *n.* żmii.

O'tter(n)fang, *sm.* =(e)s, *pl.* =fänge, połów *m.* wydr.

O'tterfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, futerko *n.* z wydry.

O'tter(n)gift, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, jad *m.* żmii.

O'tterjagd, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* na wydry.

O'tterngezücht, *sn.* =(e)s, jaszczurcze plemię, gadzina *f.*

O'tternwurz, *sf. pl.* =en, głupich *m.* (roślina).

O'tternzunge, *sf. pl.* =n, jaszczurczy język; (przenośnie:) złośliwy język.

Outrie'ren, (wym.: utr.), *va.* (haben) przesadzać.

Ouvertü're, (wym.: uwertüre), *sf. pl.* =n, uwertura *f.*, rozpoczęcie *n.*, otworzenie *n.*, wstęp *m.*, wstęp muzyczny do opery lub koncertu.

Ova'l, *adi.* owalny, podługowaty, podłużnookrągły, jajowaty.

Ova'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, owal *m.*, owalność *f.*, okrągławość *f.*, jajowatość *f.*

Ova'rium, *sn.* =(s), *pl.* =rien, owaryum *n.*, jajnik *m.* (anat.).

Ovatio'n, *sf. pl.* =en, owacya *f.*, okrzyk *m.* uwielbienia, poklask *m.*

Oxa'lſäure, *sf.* kwas szczawikowy.

O'xhoft, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okseft *m.*, okset *m.* (dawna miara).

Oxy'd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tlennik *m.* (chemia).

Oxydatio'n, *sf. pl.* =en, oksydacya *f.*, stlenienie *n.*, utlenienie *n.*

Oxydie'rbar, *adi.* dający się stlenić.

Oxydie'ren, *va.* (haben) oksydować, utleniać; *vn.* (ſein) oksydować, stleniać się, stlenić się.

Oxydie'rung, *sf. pl.* =en, oksydowanie *n.*, stlenianie *n.*

Oxyd'u'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tlenek *m.* (chemia).

Oxydulatio'n, *sf. pl.* =en, zniedokwaszanie *n.*

Oxyge'n, *sn.* =s, kwasoród *m.* (chemia).

O'zean, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ocean *m.*

Ozea'niſch, *adi.* oceański, morski.

Ozeani'den, *sf. pl.* Oceanidy *pl.* (mitologia).

Ozo'n, *sn.* =s, ozon *m.*

Ozo'nartig, **Ozo'nähnlich**, *adi.* ozonowaty.

Ozo'nhaltig, **Ozo'nig**, *adi.* zawierający ozon.

Ozo'nmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, ozonomierz *m.*

P.

P, *n. indecl.* szesnasta litera, dwunasta spółgłoska alfabetu.

Pä'an, *sm.* =s, *pl.* =e, pean *m.* (pieśń zwycięska).

Paar, I. *sn.* =(e)s, *pl.* =e, para *f.*; stadło *n.*; ein — Strümpfe para pończoch; ein — Ochſen, ein — Pferde para wołów, para koni; ein glückliches — szczęśliwa para; ein — Eheleute para małżonków, mąż i żona; ein paſſendes — dobrana para; ein nicht zuſammenpaſſendes — para źle dobrana; ſie werden wohl ein — werden będzie zapewne z nich para, zapewne pobiorą się; zu einem — zuſammentun, zuſammenſtellen zestawić parę, połączyć; ſie bilden ein würdiges — dobrana z nich para, jeden godzien drugiego, wart Pac pałaca a pałac Paca; — und —, zu, in =en gehen iść parami, do dwóch; ein — nach dem anderen para za parą; den Feind zu =en treiben poskromić nieprzyjaciela, zmusić nieprzyjaciela do ucieczki; II. *num. indef.* zamiast einige; ein — kilka, parę; ein — Tage parę, kilka dni; vor ein — Tagen przed parą dniami; ich ſchreibe nur (ein) — Zeilen napiszę tylko parę (dwa, kilka) wierszów; in ein — Stunden za parę godzin; auf ein — Worte na parę słów, na słówko; ein —mal parę razy, kilka razy; III. *adi.* dieſe Schuhe ſind nicht — te buty nie są do pary; — oder un-

paar ſpielen grać w cet i licho, do pary i nie do pary.

Paa'ren, I. *va.* (haben) parami układać, ustawiać, (dwie rzeczy), (z)łączyć ze sobą, parzyć; kojarzyć; II. ſich —, *vr.* (haben) łączyć się; spółkować; parzyć się (o ptakach).

Paa'rig, *adi.* w parze, w parach, parami.

Paa'rtopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =töpfe, dwojak *m.*, dwa garnki razem.

Paa'rung, *sf. pl.* =en, łączenie *n.*, ustawianie *n.* parami; złączenie *n.* się, spółkowanie *n.*; parzenie *n.* się (o ptakach).

Paa'rungszeit, Paa'rzeit, *sf.* czas *m.* parzenia się.

Paa'rweiſe, *adv.* parami, po parze.

Pacht, *sf. pl.* =en, i *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) dzierżawa *f.*, arenda *f.*; in — geben zadzierżawić, dać, puścić w dzierżawę; in — haben mieć, trzymać w dzierżawie, dzierżawić; in — nehmen wziąć w dzierżawę, wydzierżawić; 2) obacz Pachtgeld.

Pa'chtanſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, taksa dzierżawna, oszacowanie *n.* dzierżawy, oznaczenie *n.* dochodu z dzierżawy.

Pa'chtbauer, *sm.* =s, i =n, *pl.* =n, chłop dzierżawiący grunta.

Pa'chtbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kontrakt *m.* dzierżawy, umowa dzierżawna, arendowa (na piśmie).

Pa'chten, Pä'chter, *sm.* =s, *pl.* —, dzierżawca *m.*, pachciarz *m.*, arendarz *m.*

Pa'chterin, Pä'chterin, *sf. pl.* =innen, dzierżawczyni *f.*, arendarka *f.*

Pa'chtgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, dzierżawa *f.*, opłata arendowna, czynsz dzierżawny.

Pa'chtgrundſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, grunt zadzierżawiony.

Pa'chtgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, dzierżawa *f.*, posiadłość *f.*, wioska *f.* w dzierżawie trzymana, zadzierżawiona.

Pa'chthof, *sm.* obacz Pacht=

Pa'chtinhaber, *sm.* obacz Pachter.

Pa'chtjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok *m.* dzierżawy.

Pa'chtkontrakt, *sm.* obacz Pachtbrief.

Pa'chtſchilling, *sm.*, **Pa'chtſumme**, *sf.* obacz Pachtgeld.

Pa'chtung, *sf. pl.* =en, dzierżawa *f.*; kontrakt *m.* dzierżawy; posiadłość *f.*, wieś zadzierżawiona.

Pa'chtvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, umowa dzierżawna, kontrakt *m.* dzierżawy.

Pa'chtweiſe, *adi.* tytułem, z tytułu dzierżawy.

Pa'chtzins, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, czynsz dzierżawny.

Pack, I. *sn.* =(e)s, hałastra *f.*, hultajstwo *n.*, hołota *f.*, łotry *pl.*, łajdaki *pl.*; — ſchlägt ſich, — verträgt ſich hołota to się czubi to się kocha; II. *sm.* i *sn.* =(e)s, *pl.* =e, i Päcke, paka *f.*, paczka *f.*; pakunek *m.*; toboł *m.*, tłumok *m.*; plik *m.* (papierów); ein — von etw. machen, etw. in einen — zuſammenlegen, zuſammenſchnüren zrobić z czego tobołek, spakować co; mit Sack und — ze wszystkimi manatkami.

Pa'cken i Packa'n, *sm.* =s, nazwa psa: porwisz, łapaj; wielki pies, chwytacz *m.*; żartobliwie u pospólstwa: straż miejska.

Pa'ckbindfaden, *sm.* =s, *pl.* =fäden, szpagat *m.*

Pa'ckboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, strych *m.* do pakowania towarów.

Pa'ckbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, deska *f.* u powozu do składania pakunków.

Pä'ckchen, Pä'ckleiu, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* ob. Pack, paczka *f.*; es hat jeder ſein — zu tragen każdy swój krzyż dźwiga (dźwigać musi).

Pa'ckeis, *sn.* =ſes, kra *f.*

Pa'cken, *sm.* =s, *pl.* —, wielki toboł.

Pa'cken, I. *va.* (haben) 1) pakować; voll — napakować; in Ballen — pakować w toboły; in Fäſſer — wkładać do beczek; ſeinen Koffer — pakować do kufra; ſich die Taſchen voll— napchać sobie kieszenie; 2) porywać, porwać, schwycić, uchwycić, capić, złapać; wzruszyć, zająć, zainteresować; Entſetzen packte mich zgroza mnie przejęła; II. ſich —, *vr.* (haben) odejść, iść precz, uciec; pack dich! precz stąd! ruszaj!

Pa'cker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pakownik *m.*, ten co towary pakuje; tragarz *m.*, posługacz tłumokowy = Gepäckträger (kolejn.); 2) chwytacz *m.* = Wolfshund; tüchtiger — chwytny pies.

Packerei', *sf. pl.* =en, pakowanie *n.*; ſchlechte — złe opakowanie.

Pa'ckerlohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, koszta *pl.* (o)pakowania; zapłata (dzienna) pakownika, tragarza.

Pa'ckeſel, *sm.* =s, *pl.* —, osieł *m.* do noszenia ciężarów; (obraz.) parobek *m.*; jmnds — ſein być czyim jakby posługaczem; der — in der Familie ſein być posługaczem w swojej rodzinie, być wołem roboczym.

Packet, *sm.* obacz Paket.

Pa'ckfong, *sn.* obacz Pakfong.

Pa'ckgarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sznur *m.*, szpagat *m.* do wiązania tłumoków, tobołów.

Pa'ckhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, **Pa'ckhof**, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, pakownia *f.*, skład *m.* towarów na dworcu, na urzędzie cłowym.

Pa'ckkammer, *sf. pl.* =n, izba *f.* do składania pakietów.

Pa'ckkaſten, *sm.* =s, *pl.* — skrzynia *f.* u wozu na pakunki.

Pa'ckknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, luzak *m.*

Pa'ckkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, kosz *m.* na pakunki, na tłumoki.

Pa'ckkosten, *s. pl.* koszta *pl.* opakowania.

Pa'ckleinwand, *sf.*, **Pa'ckleinen**, *sn.* =s, grube płótno do obszywania pak i pakietów, płótno worowe, pakłak *m.*

Pa'cklohn, *sm.* obacz **Packerlohn**.

Pa'ckmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, starszy tragarz; konduktor pakunkowy.

Pa'cknadel, *sf. pl.* =n, igła *f.* do obszywania pak.

Pa'ckpapier, *sn.* =(e)s, gruby papier do pakowania, do owijania pakietów.

Pa'ckpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń juczny.

Pa'ckraum, *sm.* =(e)s, *pl.* =räume, miejsce *n.* na tłumoki.

Pa'ckriemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemyk *m.* do pakowania.

Pa'cksattel, *sm.* =s, *pl.* =ſättel, siodło juczne, juki *pl.*, burdy *pl.*

Pa'ckſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, drążek *m.* do pakowania, pakulec *m.*, krępulec *m.*

Pa'ckſtrick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sznur *m.* do wiązania pak, pakunków.

Pa'ckſtroh, *sn.* =(e)s, słoma *f.* do pakowania.

Pa'ckträger, *sm.* =s, *pl.* —, tragarz *m.*

Pa'cktuch, *sn.* obacz **Packleinwand**.

Pa'ckwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz tłumokowy (kolejn.), wóz ładowny.

Pa'ckwerk, **Pa'ckzeug**, *sn.* =(e)s, opakowanie *n.*

Pa'ckzwirn, *sm.* obacz **Packgarn**.

Pädago'g(e), *sm.* =en, *pl.* =en, pedagog *m.*

Pädago'gik, *sf.* pedagogika *f.*, nauka *f.* wychowywania.

Pädago'giſch, *adi.* pedagogiczny; *adv.* pedagogicznie.

Pädagogiſie'ren, *vn.* (haben) prawić o pedagogice, dawać nauki, wychowywać.

Pädago'gium, *sn.* =(s), *pl.* =gien, pedagogium *n.*, zakład wychowawczy.

Pa'dde, *sf. pl.* =n, żaba *f.*, ropucha *f.*

Pa'diſchah, *sm.* =s, *pl.* =s, padyszach *m.*, sułtan *m.*

Paff! *interi.* paf! pyk! ganz — (także baff) ſein über etw. być czem bardzo zdziwiony, zapomnieć ze zdziwienia nad czem języka w gębie.

Paff, *sm.* =(e)s, wystrzał *m.*; pykanie *n.*, pyknięcie *n.* ustami.

Pa'ffen, *vn.* (haben) pykać, pyknąć (ustami, paląc fajkę).

Pagame'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, mieszanie *n.* kruszców.

Pa'ge, (wym.: -że), *sm.* =n, *pl.* =n, paź *m.*

Pa'genhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, szkoła *f.* paziów.

Pa'genſtreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, żart paziowski.

Pa'gina, *sf. pl.* =s, strona *f.*, stronica *f.*

Paginie'ren, *va.* (haben) strony liczbować.

Pago'de, *sf. pl.* =n, pagoda *f.* (świątynia *f.* i bożyszcze *n.*).

Pah! *interi.* pa! ba!

Pair, (wym.: per). *sm.* =s, *pl.* =s, par *m.* (parlamentaryzm).

Pairie', (wym.: peri'), **Pai'rſchaft**, *sf.* parostwo *n.*, godność *f.* para.

Pai'rskammer, (wym.: pers-), *sf. pl.* =n, izba *f.* parów, izba wyższa, senat *m.* (parlament.).

Pai'rsſchub, (wym.: pers.), *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchübe, mianowanie *n.* nowych parów (parlament.).

Pake't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pakiet *m.*, zawiniątko *n.*, toboł *m.*, tobołek *m.*; — **Papiere** plik *m.* papierów.

Pake'tannahme, *sf.* przyjmowanie *n.* tobołków (do przewozu, do przesyłki).

Pake'tausgabe, *sf.* wydawanie *n.* tobołków.

Pake'tbeförderung, *sf.* przewóz *m.* tobołków.

Pake'tboot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, statek pocztowy.

Pake'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od **Paket**, pakiecik *m.*

Pake'tpoſt, *sf. pl.* =en, poczta przesyłająca tobołki.

Pake'tſchiff, *sn.* obacz **Paketboot**.

Pake'tſendung, *sf. pl.* =en, przesyłka *f.* tobołków.

Pa'kfong, *sn.* =s, pakfonk *m.*

Pakt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, umowa *f.*, układ *m.*

Paktie'ren, *vn.* (haben) układać się, ułożyć się, umawiać się, umówić się; *va.* (haben) ułożyć, postanowić w drodze umowy, przez umowę.

Paladi'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, palatyn *m.*, wojewoda *m.*

Palai's, (wym.: -le), *sn.* —, *pl.* —, obacz **Palaſt**.

Paläogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, paleograf *m.*, badacz *m.*, znawca *m.* pism starożytnych.

Paläographie', *sf.* paleografia *f.*, znajomość *f.* pism starożytnych.

Paläogra'phiſch, *adi.* paleograficzny, dotyczący pism starożytnych.

Paläontolo'g(e), *sm.* =en, *pl.* =en, paleontolog *m.*, badacz *m.* skamieniałości zwierzęcych i roślinnych.

Paläontologie', *sf.* paleontologia *f.*, znajomość *f.* skamieniałości zwierzęcych i roślinnych.

Pala'ſt, *sm.* =eſs, *pl.* **Paläſte**, pałac *m.*

Pala'ſtartig, *adi.* w rodzaju pałacu; =eſs **Haus** wspaniały dom.

Pala'ſtaufſeher, *sm.* =s, *pl.* —, margrabia *m.*

Pala'ſtdame, *sf. pl.* =n, dama pałacowa.

Palä'ſtra, *sf. pl.* =tren, palestra *f.*, miejsce *n.* zapasów.

Pala'ſtrevolution, *sf. pl.* =en, rewolucya pałacowa.

Palati'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) = **Pfalzgraf**; 2) palatyn *m.*, namiestnik cesarski (dawniej na Węgrzech); 3) *sm.* i =e, *sf. pl.* =n, rodzaj kołnierza futrzanego.

Pa'letot, (wym.: palto), *sm.* =s, *pl.* =s, palto *n.*, surdut wierzchni.

Pale'tte, *sf. pl.* =n, paleta *f.* (malarska).

Palimpſe'ſt, *sn.* =eſs, *pl.* =e, palimpsest *m.*

Palingeneſie', *sf.* odrodzenie *n.*

Palinodie', *sf. pl.* -en, pieśń odwołująca inną dawniejszą (literatura grecka); odwołanie *n.*

Paliſa'de, *sf. pl.* -n, palisada *f.*, ostrokół *m.*; mit -n verſehen, durch -n ſchützen obacz Paliſadieren.

Paliſa'denkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wieniec ostrokólny.

Paliſa'denwerk, *sn.* obacz Pfahlwerk.

Paliſa'denzaun, *sm.* -(e)s, *pl.* -zäune, płot ostrokólny.

Paliſadie'ren, *va.* (haben) palisadować, palami, ostrokołem otoczyć, zasłonić.

Paliſa'nder, *sm.* -s, **Paliſa'nderholz**, *sn.* -es, drzewo palisandrowe.

Palla'dium, *sn.* -(s), *pl.* -dien, posąg Pallas Ateny; palladyum *n.*, rzecz święta, użyczająca ochrony.

Pa'llaſch, *sm.* -es, *pl.* -e, pałasz *m.*

Palliati'v, *sn.* -s, *pl.* -e, **Palliati'vmittel**, *sn.* -s, *pl.* —, paliatywa *f.*, tymczasowy środek zaradczy.

Pa'llium, *sn.* -(s), *pl.* Pallien, palium *n.*

Pa'lmbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, palmowe drzewo, palma *f.*

Pa'lmblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, liść palmowy.

Pa'lme, *sf. pl.* -n, 1) palma *f.*, palmowe drzewo; palmowa gałązka = Palmzweig; die — (des Sieges) gewinnen, erringen osiągnąć palmę (zwycięstwa); 2) indyjski dwumasztowy statek; 3) miara *f.* długości, pięść *f.*

Pa'lmenhain, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Pa'lmenwald**, *sm.* -es, *pl.* -wälder, gaik, las palmowy.

Pa'lmenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, cieplarnia *f.* z palmami.

Palme'tte, *sf. pl.* -n, obacz Palmſtengel.

Pa'lmfrucht, *sf. pl.* -früchte, owoc palmowy, daktyl *m.*

Pa'lmgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród palmowy.

Pa'lmgraupen, *sf. pl.* sago *n.*

Pa'lmöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olej palmowy.

Pa'lmſonntag, *sm.* -s, niedziela palmowa, kwietna.

Pa'lmſtengel, *sm. pl.* dłoniatka *f.*, dłoniatki *pl.*, pępawa *f.*

Pa'lmwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino palmowe.

Pa'lmwoche, *sf.* Wielki tydzień.

Pa'lmzucker, *sm.* -s, cukier palmowy.

Pa'lmzweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałązka palmowa, palmeczka *f.*

Pamphle't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pamflet *m.*, pismo oszczercze.

Pamphleti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, **Pamphle'tſchreiber**, *sm.* -s, *pl.* —, pamflecista *m.*

Panace'e, (także **Panaze'e**), *sf. pl.* -n, panacea *f.*, lekarstwo powszechne.

Pa'namahut, *sm.* -es, *pl.* -hüte, (także krótko: **Pa'nama**, *sm.* -s, *pl.* -s), kapelusz panamijski, panama *m.*

Panathenä'en, *sn. pl.* obchody panatenejskie (archeologia).

Pa'nazkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, stosił *m.*, wielosił *m.*, leczywrzód *m.* (roślina).

Pande'kten, *s. pl.* pandekta *pl.* (prawo).

Pando'ra, *sf.* (także **Pandu'r**, *sn.* i **Pando're**, **Pandure**, *sf.*) bandurka *f.*, mandolina *f.*

Pando'rabüchſe, *sf.* (Büchſe der Pandora) puszka *f.* Pandory.

Pandu'r, *sm.* -en, *pl.* -en, pandur *m.* (węgierski żandarm); die kleinen -en mali pandurzy (o dzieciach źle wychowanych).

Panee'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obicie *n.* deskami ściany od spodu, futrowanie spodnie.

Panegy'rikus, *sm.* —, *pl.* -rici i -riken, panegiryk *m.*, wiersz pochwalny, mowa pochwalna.

Panegy'riſch, *adi.* panegiryczny, chwalący, wychwalający; *adv.* panegirycznie, wychwalająco.

Panie'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (główna, wielka) chorągiew *f.*

Panie'ren, *va.* (haben) panierować, mięso bułką okładać (i potem wysmażać).

Panie'rträger, *sm.* -s, *pl.* —, chorąży *m.*

Pa'nik, *sf.* panika *f.*, (ślepy) popłoch *m.*

Pa'nisbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przekaz *m.* na żywność (klasztorowi dany).

Pa'niſch, *adi.* paniczny; -er Schreckeu panika *f.*, ślepy popłoch, strach *m.* bez przyczyny.

Pa'nne, *sf.* lotka *f.* sokoła (łowiectwo).

Panne'l, *sn.* obacz Paneel.

Panora'ma, *sn.* -s, *pl.* -s i -men, panorama *n.*, malowidło *n.* w krąg.

Pa'nſchen, *va.* (haben) ob. Pantſchen.

Pa'nſe, *sf. pl.* -n, i **Pa'nſen**, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pierwszy żołądek odżuwaczy; żwacz *m.* jeleni i sarn; 2) brzuch *m.*; 3) = Kalbaune.

Panſlawi'smus, *sm.* —, panslawizm *m.*, wszechsłowianizm *m.*

Panſlawi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, panslawista *m.*, wszechsłowianin *m.*

Panſlawi'ſtiſch, *adi.* panslawistyczny, wszechsłowiański.

Pa'nſter, *sm.* -s, *pl.* —, **Pa'nſterzeug**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, panstra *f.*, przyrząd *m.* do podnoszenia i spuszczania kół panstrowych.

Pa'nſterrad, *sn.* -es, *pl.* -räder, koło panstrowe, dolne koło w przedsiębiernym młynie, obracające dwa biegi.

Pa'ntalons, (wym.: -lâs), *s. pl.* pantalony *pl.*, portki *pl.*; = Hoſe.

Panthei'smus, *sm.* —, panteizm *m.*, wiara *f.* w bóstwo wszechświata.

Panthei'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, panteista *m.*

Panthei'ſtiſch, *adi.* panteistyczny.

Pa'ntheon, *sn.* -s, *pl.* -s, Panteon *m.*, świątynia *f.* wszech bożków (archeologia).

Pa'nther, *sm.* =s, *pl.* —, **Pa'nthertier**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pantera *f.*

Pa'ntherfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skóra *f.* pantery.

Panti'ne, *sf. pl.* =n, pantofel *m.* z drzewa, patynek *m.*

Panto'ffel, *sm.* =s, *pl.* — i =n, pantofel *m.*, patynek *m.*; trzewik przydeptany; unter dem — ſtehen być pod pantoflem, spodnicę nosić, w spodnicy, w czepku chodzić; unter den — kommen dać się zawojować żonie; ſie ſchwingt den — ona w spodniach chodzi, ona panem w domu.

Panto'ffelbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, korkowy dąb.

Panto'ffelblume, *sf. pl.* =n, trzewiczek *m.* (botanika).

Pantö'ffelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Pantoffel, 1) pantofelek *m.*; 2) cynowód *m.*, orlik pospolity (roślina).

Panto'ffelheld, *sm.* =en, *pl.* =en, rycerz pantoflowy, mąż zawojowany przez żonę.

Panto'ffelholz, *sn.* =es, drzewo korkowe.

Panto'ffelmacher, *sm.* =s, *pl.* —, pantoflarz *m.*, szewc *m.*, co pantofle robi.

Panto'ffelregiment, *sn.* =(e)s, rządy pantoflowe, fartuszkowe.

Pantomi'me, *sf. pl.* =n, pantomima *f.*, migoruchy *pl.*

Pantomi'menſpieler, *sm.* =s, *pl.* —, pantomimik *m.*

Pantomi'mik, *sf.* pantomimika *f.*

Pantomi'miker, *sm.* =s, *pl.* —, pantomimik *m.*

Pantomi'miſch, *adi.* pantomimiczny; *adv.* pantomimicznie.

Pantſch, *sm.* =es, 1) brzuch *m.*; 2) mieszanina *f.*, zakłócenie *n.* (płynu jakiego).

Pa'ntſchen, *va.* (haben) zakłócać wodę rękami; mieszać, przyprawiać (wino i t. p.).

Pa'nzen, *sm.* obacz Panſen.

Pa'nzer, *sm.* =s, *pl.* —, pancerz *m.*, kirys *m.*, zbroja *f.*; — des Magnets kotwica *f.* u magnesu.

Pa'nzerdrehturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =türme, wieża pancerna ruchoma.

Pa'nzerfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, kiryśnik *m.* (ryba).

Pa'nzerflotte, **Pa'nzerfregatte**, *sf. pl.* =n, flota *f.*, fregata *f.* z pancernych okrętów składająca się.

Pa'nzerhahn, *sm.* =es, *pl.* =hähne, kurkoryb *m.* (ryba).

Pa'nzerhandſchuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rękawica żelazna.

Pa'nzerhemd, *sn.* =es, *pl.* =en, kolczuga *f.*

Pa'nzerkleid, *sn.* obacz Panzerrock.

Pa'nzermacher, *sm.* =s, *pl.* —, wyrabiający *m.* pancerze.

Pa'nzern, I. *va.* (haben) uzbrajać pancerzem; obijać okręt blachą pancerną; gepanzert pancerny; II. ſich —, *vr.* (haben) wdziać pancerz, zbroję, kirys.

Pa'nzerplatte, *sf. pl.* =en, blacha pancerna; die Schiffe mit =n bekleiden obijać okręty blachą pancerną.

Pa'nzerreiter, *sm.* =s, *pl.* —, pancernik *m.*

Pa'nzerrock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, kolczuga *f.*

Pa'nzerſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt pancerny, pancernik *m.*

Pa'nzertier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, armadyl *m.*, pancernik *m.*, łuskokryt *m.*

Pa'nzerträger, *sm.* =s, *pl.* —, pancernik *m.*

Pa'nzerturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =türme, wieża pancerna.

Pa'nzerturmſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt *m.* z wieżą pancerną.

Pa'nzerung, *sf. pl.* =en, uzbrojenie pancerne.

Päo'nie, *sf. pl.* =n, piwonia *f.* (roślina).

Papa', *sm.* =s, *pl.* =s, papa *m.*, tatuś *m.*, tata *m.*

Papagei', *sm.* =en i =(e)s, *pl.* =en, papuga *f.*; ſchwatzen wie ein — gadać jak papuga; alles nachſprechen wie ein — powtarzać wszystko jak papuga.

Papagei'artig, **Papagei'mäßig**, **Papagei'enhaft**, *adi.* papugowaty, papuży; *adv.* papugowato, papużo.

Papagei'en, *adi.* papuży.

Papagei'(en)grün, *adi.* papuzi, papuzio zielony.

Papagei'fiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, nagozął *m.* (ryba).

Papagei'taucher, *sm.* =s, *pl.* —, papuga morska, papugonur *m.* (ptak).

Pä'pchen, *sn.* =s, *pl.* —, **Pä'perl**, *sm.* =s, *pl.* —, *dim.* od Papagei, papwika *f.*

Papelei', *sf. pl.* =en, paplanina *f.*, mała ploteczka.

Pa'pelhans, *sm.* =ſes, paplot *m.*, gaduła *m.*

Pa'pelliese, *sf.* paplotka *f.*

Papelig, *adi.* gadatliwy.

Papeln, *vn.* (haben) paplać, paplotać; (rzadko:) *va.* (haben) pieścić; = Hätſcheln.

Papeterie', *sf. pl.* =n, przybory *pl.* do pisania, szkatułka *f.* z papierem; sklep *m.* z papierem.

Papie'r, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) papier *m.*; Abzug— papier do odbijania; Glas— papier naszklony; Indigo— papier niebieski do odbijania; Paus— papier przeźroczysty, kalka *f.*; raſtriertes — papier liniowany, pokratkowany; Sand— papier napiaskowany; Tapeten— papier na obicia; Zeichen— papier rysunkowy; geleimtes — papier klejowy; von — papierowy; ein Bogen — arkusz *m.* papieru; ein Buch — libra *f.* papieru; zu — bringen napisać, spisać, (poetycznie:) wylewać, wylać na papier; in — (ein)wickeln zawinąć w papier, owinąć papierem; =e, *pl.* papiery *pl.*, akty *pl.*, dokumenty *pl.*; die =e verſiegeln opieczętować papiery; 2) papier wartościowy, walory *pl.*

Papie'rabfälle, **Papie'rabgänge**, *sm. pl.* odcinki, odpadki papierowe.

Papie'radel, *sm.* =s, szlachectwo dyplomowe, nadane.

Papie'rartig, *adi.* podobny do papieru.

Papie'raufwickler, *sm.* =s, *pl.* —, nawijadło *n.* (telegraf).

Papie'rbeſchwerer, *sm.* -s, *pl.* —, ciężarek *m.* na papiery.

Papie'rblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, kartka *f.*, ćwiartka *f.* papieru.

Papie'rblume, suchokwiat *m.* (roślina); kwiat sztuczny, papierowy.

Papie'rbogen, *sm.* -s, *pl.* —, arkusz *m.* papieru.

Papie'rchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Papier, papierek *m.*

Papie'rdrache, *sm.* -n, *pl.* -n, latawiec *m.*, orzeł papierowy.

Papie'rdrucker, *sm.* -s, *pl.* —, fabrykant *m.* papieru malowanego.

Papie'rdünn, *adi.* cienki jak papier.

Papie'rdüte, *sf.* *pl.* -en, tytka *f.* z papieru.

Papie'ren, *adi.* papierowy, z papieru; (obraz.) na papierze tylko istniejący; -er Stil suchy, nudny sposób pisania.

Papie'rfabrik, *sf.* *pl.* -en, fabryka *f.* papieru, papiernia *f.*

Papie'rfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* papieru, papiernik *m.*

Papie'rfabrikation, *sf.* papiernictwo *n.*

Papie'rfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno *n.* z papierowemi szybami.

Papierfetzen, *sm.* -s, *pl.* —, świstek *m.* (papieru).

Papie'rgeld, *sn.* -(e)s, pieniądz papierowy.

Papie'rgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, handel *m.* papieru, papierem.

Papie'rgras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, papirus *m.*

Papie'rhandel, *sm.* -s, handel *m.* papieru.

Papie'rhändler, *sm.* -s, *pl.* —, kupiec papierem handlujący, papiernik *m.*

Papie'rhandlung, *sf.* *pl.* -en, sklep *m.* z papierem.

Papie'rklemme, *sf.* *pl.* -n, szczypce *pl.*, klamra *f.*, kluba *f.* do ściskania, przytrzymywania papieru.

Papie'rkohle, *sf.* *pl.* -n, dyzodyl *m.*, węgiel ziemny.

Papie'rkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* na makulaturę.

Papie'rladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, sklep *m.* z papierem.

Papie'rlumpen, *sm.* *pl.* gałgany *pl.*

Papiermache', (wym.: -masze), *sn.* -s, masa papierowa.

Papie'rmacher, *sm.* -s, *pl.* —, papiernik.

Papie'rmäkler, *sm.* -s, *pl.* —, stręczyciel *m.*, pośrednik *m.* w handlu papierami wartościowymi.

Papie'rmarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, giełda *f.* dla handlu papierami wartościowymi.

Papie'rmaſſe, *sf.* masa *f.* na papier; masa papierowa; wielka ilość papierów.

Papie'rmühle, *sf.* *pl.* -n, papiernia *f.*

Papie'rmüller, *sm.* -s, *pl.* —, papiernik *m.*

Papie'röl, *sn.* -(e)s, olejek papierowy.

Papie'rpreſſer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Papierbeſchwerer.

Papie'rrolle, *sf.* *pl.* -n, zwitek *m.* papieru.

Papie'rſchere, *sf.* *pl.* -n, nożyczki *pl.* do papieru.

Papie'rſchnitzel, *sn.* *pl.*, **Papie'rſpäne**, *sm.* *pl.* obrzynki *pl.*, skrawki *pl.* papieru.

Papie'rſtänder, *sm.* -s, *pl.* —, odwijadło *n.* (telegraf).

Papie'rſtaude, *sf.* obacz Papyrusſtaude.

Papie'rſtoff, *sm.* obacz Papiermaſſe.

Papie'rſtreifen, *sm.* -s, *pl.* —, pasek *m.* papieru; pasek *m.*, taśma *f.* Morsego (telegraf).

Papie'rtapete, *sf.* *pl.* -n, tapeta papierowa, obicie papierowe; papier *m.* do obijania.

Papie'rteig, *sm.* obacz Papiermaſſe.

Papie'rtüte, *sf.* = Papierdüte.

Papie'rumlauf, *sm.* -(e)s, obieg *m.* papierów wartościowych.

Papie'rvaluta, **Papie'rwährung**, *sf.* waluta papierowa.

Papie'rwaren, *sf.* *pl.* wyroby *pl.* z papieru.

Papie'rwarengeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sklep *m.* z wyrobami papierowymi.

Papie'rwäſche, *sf.* bielizna *f.* z papieru.

Papie'rwickel, *sm.* obacz Papillote.

Papie'rzeug, *sn.* obacz Papiermaſſe.

Papi'lle, *sf.* *pl.* -n, (anat.) brodawka *f.*

Papillo'te, (wym.: -pijote), *sf.* *pl.* -n, papilot *m.*, krętka *f.*, włosokręt *m.*, zwitek *m.*, zwitka *f.*; -n machen zakręcać, zawijać papiloty.

Papinia'niſch, *adi.* -er Topf garnek *m.* Papina.

Papi'ſmus, *sm.* —, papistostwo *n.*, zwolennictwo *n.* papieża.

Papi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, papista *m.*, papieżnik *m.*, zwolennik *m.* papieża.

Papiſtere'i, *sf.* stronnictwo *n.* papistów; papistostwo *n.*

Papi'ſtiſch, *adi.* papistowski; *adv.* po papistowsku.

Papp, *sm.* -s, 1) klajster *m.*, (z)lepka *f.*; 2) papka *f.* dla dzieci.

Pa'pparbeit, *sf.* *pl.* -en, robota *f.*, wyrób *m.* z tektury.

Pa'pparbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, pracownik wyrabiający przedmioty z tektury.

Pa'ppband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, okładka tekturowa; książka oprawna w tekturę.

Pa'ppbogen, *sm.* -es, *pl.* —, papier klejowy, tekturowy.

Pa'ppdeckel, *sm.* -s, *pl.* —, okładka (książki) tekturowa.

Pa'ppeinband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, okładka tekturowa.

Pa'ppe, *sf.* 1) tektura *f.*; in — binden w tekturę oprawić; 2) klajster *m.*, lepka *f.*; 2) papka *f.* dla dzieci.

Pa'ppel, *sf.* *pl.* -n, topola *f.*; ſchwarze — sokora *f.*, jabrzob *m.*, jarząb *m.*; weiße — jawrzeć *f.*, suchorzyna *f.*; römiſche — kędzierzawiec *m.*

Pa'ppelallee, *sf.* *pl.* -n, aleja topolowa.

Pa'ppelbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, topola *f.*

Pa'ppelblume, *sf. pl.* =n, ślaz *m.*

Pa'ppelgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, ulica topolowa, chodnik topolami wysadzony, aleja topolowa.

Pa'ppelgehölz, *sn.* =es, topolina *f.*

Pa'ppelholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, topolina *f.*, topolowe drzewo.

Pä'ppeln, *va.* (haben) ein Kind — karmić dziecko (papką).

Pa'ppelkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, ślaz leśny, topolówka *f.* (ziele).

Pa'ppelöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, topolowy olejek.

Pa'ppelrose, *sf. pl.* =n, ślazowa róża.

Pa'ppelstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ślazowy kamień, malachit *m.*

Pa'ppelwald, *sm.* =es, *pl.* =wälder, topolowy las, topolina *f.*

Pa'ppelweide, *sf. pl.* =n, topola biała, zwyczajna.

Pa'ppen, *adi.* tekturowy, z tektury zrobiony.

Pa'ppen, *va.* i *vn.* (haben) 1) papać, jeść (papkę); 2) papką karmić, karmić dziecko; 3) lepić, kleić; 4) wyrabiać z tektury.

Pa'ppendeckel, *sm.* =s, *pl.* —, tektura *f.*; okładka tekturowa.

Pa'ppenheimer, *sm.* =s, ich kenne meine — znam ja swoich, znam was.

Pa'ppenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, tekturnik *m.*

Pa'ppenstiel, *sm.* um einen — za bezcen; das ist keinen — wert to nie warte i torby sieczki; ich gäbe keinen — darum złamanego szeląga nie dałbym za to.

Pa(p)perlapa'pp! *inter.* ot gadanie!

Pa'ppig i rzadko: **Pa'ppicht**, *adi.* klajstrowaty, lepki.

Pa'ppkasten, *sm.* =s, *pl.* — i *dim.* **Pa'ppkästchen**, *sn.* =s, *pl.* —, skrzynka *f.*, skrzyneczka tekturowa.

Pa'ppschachtel, *sf. pl.* =n, pudełko tekturowe, z tektury.

Pa'ppwaren, *sf. pl.* wyroby tekturowe, tektury *pl.*

Paprika, *sf.* papryka *f.*

Papst, *sm.* =es, *pl.* Päpste, papież *m.*

Päpstelei', *sf.* papistostwo *n.*

Pä'pstisch, *adi.* obacz Papistisch.

Pa'pstkrone, **Pa'pstmütze**, *sf.* korona papieska, tyara *f.*

Pä'pstler, *sm.* =s, *pl.* —, papista *m.*

Pä'pstlich, *adi.* papieski; =e Würde godność papieska; =er Segen błogosławieństwo papieskie; =e Krone tyara *f.*, korona papieska; =er Stuhl stolica apostolska; =es Gebiet kraj papieski, państwo kościelne; =er Soldat żołnierz papieski; Seine Päpstliche Heiligkeit Jego Swiętobliwość.

Pa'pstum, *sn.* =(e)s, papiestwo *n.*, godność papieska.

Pa'pstwahl, *sf. pl.* =en, wybór papieski.

Pa'pstwürde, *sf.* godność papieska.

Papy'rus, *sm.* —, **Papy'russtaude**, *sf. pl.* =n, papirus *m.*, roślina papierowa.

Parabel, *sf. pl.* =n, 1) parabola *f.*, równorzutnia *f.* (geometrya); 2) parabola *f.*, przypowieść *f.*, przypowiastka *f.*, porównanie *n.*

Para'belträger, *sm.* =s, *pl.* —, belka paraboliczna; ganzer — belka paraboliczna zbieżna; halber — belka paraboliczna niezbieżna.

Parabo'lisch, *adi.* 1) także **Para'belförmig**, paraboliczny (geometrya); 2) paraboliczny, alegoryczny, przenośny; *adv.* paraboliczne, przenośnie.

Paraboloi'd, *sn.* =s, paraboloid *m.* (geometrya).

Para'de, *sf. pl.* =n, 1) parada *f.* (wojskowa), rewia *f.*, musztra *f.*, przegląd *m.* wojska; die — über ein Regiment abhalten, abnehmen odbyć przegląd pułku; sich in — aufstellen ustawić się w szeregach dla przeglądu; 2) parada *f.*, przepych *m.*, wystawność *f.*, okazałość *f.*; mit etw. — machen paradować czem, popisywać się czem.

Parade=, *adi.* paradny.

Para'deanzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, strój paradny, od parady; suknia świąteczna.

Para'deaufzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, obacz Parade 1).

Para'debett, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, wystawny katafalk.

Para'depferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń *m.* od parady.

Para'deplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, plac *m.* musztry, przeglądu wojska.

Para'deschritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krok paradny.

Para'destück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przedmiot paradny, okazały.

Para'deuniform, *sf. pl.* =en, uniform *m.*, ubiór służbowy, wojskowy od parady.

Para'dewagen, *sm.* =s, *pl.* —, powóz paradny, od parady.

Para'dezimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój paradny, ozdobny, wspaniały.

Paradie'ren, *vn.* (haben) mit etw. — popisywać się czem.

Paradie's, *sn.* =dieses, *pl.* =diese, 1) raj *m.*; ins — kommen dostać się do raju, dostąpić raju; 2) paradys *m.*, najwyższa (ostatnia) galerya w teatrze.

Paradie'sapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, rajskie jabłko.

Paradie'sapfelbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, przewierzbia *f.*, olejnik *m.*

Paradie'sbirne, *sf. pl.* =n, rajska gruszka.

Paradie'sfeige, *sf. pl.* =n, błogosławka *f.*

Paradie'sholz, *sn.* =es, drzewo aloesowe.

Paradie'sisch, *adi.* rajski; *adv.* rajsko.

Paradie'skorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =körner, amonek *m.*, rajskie ziarno.

Paradie'svogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, rajski ptak, latawiec *m.*

Paradi'gma, *sn.* =s, *pl.* =men i =mata, paradygma *f.*, wzór *m.* (gramatyka).

Parado'x, *adi.* dziwaczny,

osobliwszy, rozumowi przeciwny, sprzeczny.

Paradoxie', *sf. pl.* =n, sprzeczność *f.*, dziwaczność *f.*, przeciwzdanie *n.*, paradoksya *f.*

Paradoʼxon, *sn.* =s, *pl.* =xa, paradoks *m.*, zdanie sprzeczne, dziwaczne, osobliwsze.

Paraffiʼn, *sn.* =(e)s, parafina *f.*

Paragraʼph, *sm.* =en, *pl.* =en, paragraf *m.*, rozdział *m.*, ustęp *m.*; in =en bringen, abteilen (także paragraphieʼren) rozdzielić na paragrafy, na ustępy.

Paragraʼphzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* paragrafu, paragraf *m.*

Paralla'xe, *sf. pl.* =n, dwugląd *m.* (astron.).

Paralleʼl, *adi.* równoległy, *adv.* równolegle; — mit etw. równoległy, -gle do czego.

Parallʼelbahn, *sf. pl.* =en, kolej równoległa.

Paralleʼlbühne, *sf.* obacz Parallelwerk.

Paralleʼle, *sf. pl.* =n, 1) linia równoległa; 2) paralela *f.*, porównanie *n.*; eine — zwiſchen zwei Menſchen ziehen porównywać dwóch ludzi; 3) = Parallelſtelle.

Parallelepiʼped, *sn.* =s, *pl.* =pede, równoległościan *m.* (geom.).

Parallelführung, *sf. pl.* =en, równoleżnica *f.* cylindra parowego (mechanika).

Paralleliʼsmus, *sm.* —, rzadko: **Parallelitäʼt**, *sf.* równoległość *f.* (geometrya); zgodność *f.*, odpowiedność *f.*

Paralleʼlkreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, równoleżnik *m.*

Paralleʼllaufend, *adi.* równoległy; *adv.* równolegle.

Paralleʼllinie, *sf. pl.* -n, linia równoległa.

Parallelograʼmm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, równoległobok *m.* (geom.).

Paralleʼlſtelle, *sf. pl.* =n, miejsce podobne, ustęp *m.*, rozdział podobny.

Paralleʼlträger, *sm.* =s, *pl.* —, belka równoległa.

Paralleʼlwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tama podłużna, tama skrzydłowa równoległa, tama wzdłużprądowa.

Paralleʼlzirkel, *sm.* =s, *pl.* —, równoleżnik *m.*

Paraʼlyſis, *sf.* paraliż *m.*, porażenie *n.*, ubezwładnienie *n.*, trętwa *f.*

Paralyſieʼren, *va.* (haben) paraliżować, sparaliżować, ubezwładnić; (przenośnie:) niweczyć, wstrzymać, zapobiedz, pokrzyżować.

Paralyʼtiſch, *adi.* paralityczny.

Paraʼphe, *sf. pl.* =n, parafa *f.*, cyfra *f.*, znak *m.* imienia.

Paraphernaʼl, *adi.* parafernalny, zaposagowy (prawo).

Paraphernaʼlien, *sf. pl.*, **Paraphernaʼlgüter**, *sn. pl.* majątek (dochód) parafernalny, majątek (dochód) żonie oprócz posagu jej do dowolnego użytku oddany (prawo).

Paraphraʼſe, *sf. pl.* =n, parafraza *f.*, opisanie *n.*

Paraphraſieʼren, *va.* (haben) parafrazować, opisywać, opisać.

Paraſiʼt, *sm.* =en, *pl.* =en, pasożyt *m.*; (przenośnie:) darmojad *m.*

Paraſiʼtiſch, *adi.* pasożytny.

Paraʼt, *adi.* gotowy; ſich — halten być na pogotowiu.

Päʼrchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Paar, parka *f.*; para *f.* zakochanych.

Pardauʼz! *interi.* bums! oto leży!

Paʼrdel, **Paʼrder**, *sm. pl.* —, = Panther.

Pardonʼ, (wym.: -dą), *sm.* =s, pardon *m.*, przebaczenie *n.*; — geben pardonować, przebaczyć, ułaskawić.

Parenetheʼſe, *sf. pl.* =n, parenteza *f.*, nawias *m.*

Parenetheʼtiſch, *adi.* nawiasowy; *adv.* nawiasem, nawiasowo.

Parfoʼrcehund, (wym.: parfors-), *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pies gończy do szczuwania, chart *m.*

Parfoʼrcejagd, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* z chartami, nagonka *f.*

Parfuʼm, (wym.: -fę), *sm.* =s, *pl.* =s, perfuma *f.*, pachnidło *n.*

Parfümerieʼ, *sf. pl.* =n, perfumerya *f.*, perfumy *pl.*, pachnidła *pl.*

Parfümeur, *sm.* =s, *pl.* =s, fabrykant *m.* perfum.

Parfuʼmfläſchchen, (wym.: parfę-), *sn.* =s, *pl.* —, flaszeczka *f.* na perfumy, flakonik *m.*

Parfuʼmhändler, (wym.: parfę-), *sm.* =s, *pl.* —, perfumownik *m.*

Parfuʼmhandlung, (wym.: parfę-), *sf. pl.* =en, sklep *m.* z perfumami, perfumerya *f.*

Parfümieʼren, *va.* (haben) perfumować, wonić, skrapiać wonnościami.

Paʼri, *adv.* pari; al —, über, unter — ſtehen stać al pari, wyżej, niżej pari (handel).

Paʼria, *sm.* =s, *pl.* =s, paryas *m.*

Parieʼren, I. *va.* (haben) zastawić się od cięcia; einen Stoß — odbić cięcie (szermierka); II. *vn.* (haben) 1) słuchać, być posłusznym; 2) założyć się.

Paʼrikurs, *sm.* =ſes, kurs *m.*, cena *f.* al pari (giełda).

Pariʼſer, I. *sm.* =s, *pl.* —, **Pariʼſerin**, *sf. pl.* =innen, Paryżanin *m.*, Paryżanka *f.*; 2) a) papucze *pl.*, pantofle *pl.* (poranne); b) długa i cienka szpada = Stoßdegen; II. *adi.* paryski; die — Bluthochzeit noc św. Bartłomieja; — Blau błękit paryski.

Paʼriskraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, jednojagoda *f.*, wronie oko, chworolist *m.*, wilczy pieprz (roślina, także Einbeere).

Paritäʼt, *sf.* równość *f.*; równouprawnienie *n.*

Paritäʼtiſch, *adi.* równouprawniony.

Park, *sm.* =(e)s, *pl.* =e i =s, **Paʼrkanlage**, *sf. pl.* =n, 1) park *m.*, ogród *m.*, plantacye *pl.*; 2) tabor *m.* (kolejowy); = Wagenpark.

Parkeʼtt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) parkietowa podłoga, podłoga posadzkowa z deszczu-

łek drewnianych; 2) parkiet *m.*, (w teatrze).

Parkettie'ren, *va.* (haben) parkietować, kłaść posadzkę z deszczułek drewnianych.

Parke'ttſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce (numerowane) w parkiecie (w teatrze).

Parlame'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, parlament *m.*, rada *f.* państwa; Mitglied des -s poseł do rady państwa; das — eröffnen, ſchließen, vertagen zagaić, zamknąć, odroczyć obrady rady państwa; das — auflöſen rozwiązać parlament.

Parlamentä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, parlamentarz *m.*, pośrednik *m.*, posłannik *m.*

Parlamentä'rflagge, *sf. pl.* -n, biała chorągiew.

Parlamenta'rier, *sm.* -s, *pl.* —, członek *m.* rady państwa.

Parlamenta'riſch, *adi.* parlamentarny; *adv.* parlamentarnie.

Parlamentari'ſmus, *sm.* —, parlamentaryzm *m.*, parlamentarność *f.*

Parlamentä'rſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt układający się o pokój.

Parlamentie'ren, *vn.* (haben) parlamentować, układać się przez wysłańców.

Parlame'ntsakte, *sf. pl.* -n, akt parlamentarny.

Parlame'ntsdauer, *sf.* sesya *f.* parlamentu.

Parlame'ntsferien, *sf. pl.* ferye parlamentarne, czas wolny od obrad parlamentu.

Parlame'ntsmitglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, członek *m.* parlamentu, poseł *m.*

Parlame'ntsordnung, *sf. pl.* -en, regulamin *m.* parlamentu.

Parlame'ntsſitzung, *sf. pl.* -en, posiedzenie *n.* parlamentu, izby państwa.

Parlie'ren, *vn.* (haben) mówić płynnie jakim językiem; paplać.

Parmeſa'niſch, *adi.* parmezański, z Parmy.

Parmeſa'nkäſe, *sm.* -s, parmezan *m.* (ser).

Parna'ßkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, bluszczoperz *m.*, błyszczyk *m.*, dziewięciernik błotny (roślina).

Parochia'lkirche, *sf. pl.* -n, kościół parafialny.

Parochia'lſchule, *sf. pl.* -n, szkoła parafialna.

Parochie', *sf. pl.* -n, parochia *f.*, parafia *f.*

Parodie', *sf. pl.* -n, parodya *f.*

Parodie'ren, *va.* (haben) parodyować.

Paro'le, *sf. pl.* -n, hasło *n.*, odzew *m.*; die — ausgeben, geben dać, ogłosić hasło.

Paro'li, *sn.* -(s), *pl.* -s, podwójna stawka (w grze w karty); (przenośnie:) jmndm ein — bieten stawić komu czoło; odpłacić komu równą monetą.

Paronymie', *sf. pl.* -n, pokrewność *f.* wyrazów (gramatyka).

Paroxy'ſmus, *sm.* —, *pl.* -men, paroksyzm *m.*, napad *m.* (medycyna).

Parquet', *sn.* obacz Parkett.

Pa'rſchkohl, *sm.* -(e)s, kapusta włoska, kędziorka *f.*

Part, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, część *f.*; rola *f.*; ich für mein(en) — co do mnie; halbpart! zysk po połowie!

Partei', *sf. pl.* -en, 1) partya *f.*, strona *f.*, stronnictwo *n.*; für jmndn — nehmen, ergreifen stanąć po czyjej stronie; ſich zu jmndś — ſchlagen, zu jmndś — halten, es mit jmndś — halten, ſich für jmndś — erklären przyłączyć się do czyjej partyi, do czyjego stronnictwa, należeć do czyjego stronnictwa, oświadczyć się za czyjemś stronnictwem; ſie ſchloſſen ſich zu einer — zuſammen utworzyli stronnictwo, połączyli się w partyę; es mit einer — halten należeć do jednej partyi, do jednego stronnictwa; er hält es mit allen -en z wszystkiemi partyami przestaje; — nehmen für jmndn być czyim stronnikiem, bronić kogo, obstawać za kim; ſich einer — anſchließen przyłączyć się do jakiego stronnictwa; ſich zu einer anderen — ſchlagen zmienić stronnictwo, przejść do innego obozu; nicht — nehmen pozostać neutralnym; 2) oddział *m.* (wojskowy); eine feindliche — oddział nieprzyjacielski, chorągiew nieprzyjacielska; auf — ausgehen wyruszyć na rabunek, na plondrowanie; 3) strona *f.* (prawo); die klagende, die angeklagte — strona skarżąca, strona oskarżona, powód *m.*, pozwany *m.*; die beiden -en (obie) strony; in einer Sache — ſein być stroną w jakiej sprawie, być w sprawie interesowanym; 4) in dieſem Hauſe wohnen nur einige -en w tym domu mieszka tylko kilka partyi.

Partei'blatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, gazeta *f.*, dziennik *m.* stronnictwa.

Partei'diſziplin, *sf.* rygor w stronnictwie panujący.

Partei'führer, *sm.* -s, *pl.* —, **Partei'haupt**, *sn.* -(e)s, *pl.* -häupter, przywódca *m.*, głowa *f.* stronnictwa, partyi.

Partei'gänger, *sm.* -s, *pl.* —, stronnik *m.*, zwolennik *m.*, partyzant *m.*; partyzant wojenny.

Partei'gängerei, *sf. pl.* -en, stronniczość *f.*, partyzańſtwo *n.*

Partei'geiſt, *sm.* -(e)s, duch *m.* stronnictwa, partyi.

Partei'genoß, *sm.* -noſſen, *pl.* -noſſen, stronnik *m.*, zwolennik *m.*; ſie ſind -noſſen należą do tego samego (do jednego) stronnictwa.

Partei'guthabung, *sf. pl.* -en, **Partei'plus**, *sn.* —, nadpłata *f.* (przewoźnictwo).

Partei'iſch, **Partei'lich**, *adi.* parcyalny, stronny, stronniczy; *adv.* parcyalnie, stronnie, stronniczo.

Partei'kampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämpfe, walka *f.* stronnictw, walka partyjna.

Partei'leidenſchaft, *sf. pl.* -en, namiętność partyjna,

stronnicza; namiętność polityczna.

Partei'lichkeit, *sf.* parcyalność *f.*, stronność *f.*, stronniczość *f.*

Partei'los, *adi.* nie należący do żadnego stronnictwa, bezstronny; *adv.* bezstronnie.

Partei'loſigkeit, *sf.* nienależenie *n.* do żadnego stronnictwa, neutralność *f.*, bezstronność *f.*

Partei'mann, Partei'nehmer, *sm.* obacz Parteigenoß.

Partei'nahme, *sf.* branie *n.* udziału w czem, przyłączenie *n.* się do jakiego stronnictwa, oświadczenie *n.* się za czem.

Partei'organ, *sn.* obacz Parteiblatt.

Partei'politik, *sf.* polityka *f.* stronnictwa, partyjna.

Partei'programm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, program *m.* (zamiary *pl.* i cele *pl.*) stronnictwa.

Partei'ſache, *sf. pl.* =n, sprawa *f.* stronnictwa.

Partei'ſtandpunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sposób *m.* zapatrywania się stronnictwa.

Partei'ſtreit, Partei'ſtreitigkeit, *sf. pl.* =en, waśń *f.* w stronnictwie, między stronnictwami.

Partei'ſucht, Partei'wut, *sf.* partyzaństwo *n.*, zawziętość *f.* stronnictwa.

Partei'ſüchtig, *adi.* chciwy stronnictw.

Partei'ung, *sf. pl.* =en, frakcya *f.*, odłam *m.* stronnictwa.

Partei'unweſen, *sn.* =s, niewłaściwości stronnicze.

Partei'weſen, *sn.* =s, natura *f.* stronnictw, partyzaństwo *n.*

Parte'rre, (wym.: -ter), *sn.* =(s), *pl.* =s, 1) parter *m.*, mieszkanie dolne, dół *m.* = Erdgeſchoß; — wohnen mieszkać na dole; 2) parter *m.*, miejsce na dole (w teatrze); 3) parter *m.* (w ogrodzie), trawnik *m.*, trawniki *pl.*, grzędy *pl.* kwiatów.

Parte'rrebeſucher, *sm.* =s, *pl.* —, widz *m.* w parterze (w teatrze).

Parte'rrepublikum, *sn.* =s, publiczność *f.* w parterze, parter *m.* (*collect.*).

Parte'rrewohnung, *sf. pl.* =en, mieszkanie *n.* w parterze, mieszkanie na dole.

Parte'rrezimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój *m.* w parterze, pokój na dole.

Partia'l, *adi.* częściowy.

Partie', *sf. pl.* =n, 1) partya *f.*, część *f.*, cząstka *f.* (handel); in =n częściowo *adv.*; 2) drużyna *f.*; oddział roboczy, drużyna robocza; = Arbeitergruppe, Arbeiterabteilung; fliegende — oddział roboczy ruchomy, przelotny, drużyna robocza przelotna; — mit Standort oddział miejscowy, drużyna miejscowa; 3) wycieczka *f.*, przechadzka; = Landpartie, Ausflug; mit von der — ſein wziąć udział w wycieczce; 4) partya *f.* (w grze); mit von der — ſein zagrać z innymi; 5) partya *f.*, małżeństwo *n.*, żeniaczka *f.*; eine gute — machen dobrą partyę zrobić, dobrze się ożenić, dobrze wyjść za mąż; ſie ſchlägt jede — aus odrzuca wszelką partyę, nie chce iść za mąż; ſie iſt eine gute — jest dobrą partyą.

Partie'geld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, bilardowe *n.*

Partie'll, *adi.* parcyalny, cząstkowy, częściowy, udziałowy.

Parti'kel, *sf. pl.* =n, cząstka *f.*; partykuła *f.* (gramatyka).

Partikulari'smus, *sm.* —, partykularyzm *m.*, dążności *pl.* do odosobnienia.

Partikulari'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, partykularysta *m.*, dążący *m.* do odosobnienia.

Partikulari'ſtiſch, *adi.* partykularystyczny, dążący do odosobienia.

Partikula'rtarif, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, taryfa *f.* z uwzględnieniem; = Begünſtigungstarif.

Partikulie'r, (wym.: -külje), *sm.* =s, *pl.* =s, człowiek prywatny; partykularz *m.*, kapitalista, utrzymujący się z własnych pieniędzy.

Partiſa'ne, *sf. pl.* =n, berdysz *m.*, dzida *f.* z toporem.

Partiti'v, *adi.* udziałkowy (gramatyka).

Partitu'r, *sf. pl.* =en, partytura *f.* (muzyka).

Partizi'p, *sn.* =(e)s, *pl.* =pien, **Partizi'pium**, *sn.* =s, *pl.* =pien, imiesłów *m.*; — des Präſens, der Vergangenheit imiesłów czasu teraźniejszego, czasu przeszłego (gramatyka).

Partizipia'l, *adi.* imiesłowowy; *adv.* imiesłowowo (gramatyka).

Partizipia'lkonſtruktion, *sf. pl.* =en, konstrukcya imiesłowowa, składnia imiesłowowa.

Partizipie'ren, *vn.* (haben) brać udział, mieć udział w czem.

Pa'rtner, *sm.* =s, *pl.* —, partner *m.*, grający *m.* z kim razem (n. p. w karty); spólnik *m.*, towarzysz *m.* (handel, marynarka).

Pa'rtnerſchaft, *sf.* spółka *f.*

Parton't, (wym.: -tu), *adv.* na wszelki wypadek, koniecznie, absolutnie.

Parvenu', (wym.: -w(e)nü), *sm.* =(s), *pl.* =s, parweniusz *m.*, dorobkiewicz *m.*

Pa'rze, *sf. pl.* =n, parka *f.*, bogini *f.* losu.

Parze'lle, *sf. pl.* =n, parcela *f.*, kawał *m.*, kawałek *m.*, część *f.*, cząstka *f.*, dział *m.* (roli).

Parzellie'ren, *va.* (haben) parcelować, rozdzielać, rozdrabniać, rozdrobnić.

Paſch, *sm.* =es, *pl.* =e, jednaka liczba ok na każdej kostce rzuconych (gra w kostki).

Paſcha, *sm.* =s, *pl.* =s, basza *m.*

Pa'ſchabezirk, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Paſchali'k**, *sn.* =(s), *pl.* =s, baszostwo *n.*

Pa'ſchatum, *sn.* =s, baszostwo *n.*

Pa'ſchawirtſchaft, *sf.* gospodarka baszowska, rządy baszowskie.

Pa'ſchen, 1) *va.* (haben)

przemycać, przemycić; 2) *vn.* (haben) grać w kostki.

Paſcher, *sm.* -s, *pl.* —, przemytnik *m.*

Paſchhandel, *sm.* -s, przemytnictwo *n.*

Paſpel, *sm.* -s, *pl.* -n, **Paſpelſchnur**, *sf. pl.* -ſchnüre, tasiemka *f.*, obrąbka *f.*

Paſquil'll, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, paszkwil *m.*, pismo obelżywe.

Paſquilla'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, paszkwilant *m.*, autor *m.* pism obelżywych.

Paſquillie'ren, *va.* i *vn.* (haben) pisać paszkwile.

Paß, *sm.* Paſſes, *pl.* Päſſe, 1) przejście *n.*, przechód *m.*, przełęcz *f.*, wąwóz *m.* (w górach); przesmyk *m.*; 2) koczowisko *n.*, ślad *m.* (łowiectwo); 3) paszport *m.*, przepustka graniczna; 2) jednochód *m.*, kłus *m.*, szłap *m.* (konia); (den) — gehen iść jednochodem, kłusem; halber — półkłus.

Paß, *adv.* zu — kommen przyjść w porę.

Paſſa'bel, *adi.* jaki taki, dość dobry, niezgorszy, niczego.

Paſſa'ge, (wym.: -saż), *sf. pl.* -n, 1) przejście *n.*, przechód *m.*, droga *f.*, pasaż *m.*; 2) pasaż *m.*, biegnik *m.* (muzyka).

Paſſagie'r, (wym.: -żir), *sm.* -(e)s, *pl.* -e, podróżnik *m.*, podróżny *m.*, podróżujący *m.*

Paſſagie'rbeförderung, *sf. pl.* -en, przewóz *n.*, przewoźnictwo *n.* podróżnych.

Paſſagie'rbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga okrętowa.

Paſſagie'rbureau, (wym.: -żirbüro), *sn.* -s, *pl.* -s, biuro *n.* dla podróżnych.

Paſſagie'rgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, cena *f.* jazdy.

Paſſagie'rgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, pakunek *m.*

Paſſagie'rſtube, *sf. pl.* -n, poczekalnia *f.* (dla podróżnych).

Paſſagie'rverkehr, *sm.* -(e)s, ruch osobowy.

Paſſagie'rzettel, *sm.* -s, *pl.* —, kartka *f.* jazdy.

Paſſagie'rzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg osobowy.

Paſſah, *sn.* -s, **Paſſahfeſt**, *sn.* -es, *pl.* -e, Wielkanoc *f.* u żydów.

Paſſamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd paszportowy.

Paſſa'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, przechodzący *m.*, przechodni *m.*

Paſſa'twind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wiatr zwyczajny, wiatr niezmienny.

Paßbureau, (wym.: -büro), *sn.* -s, *pl.* -s, obacz Paßamt.

Paſſen, I. *vn.* (haben) 1) auf jmnbn — czekać na kogo, wyglądać kogo; czatować na kogo; szpiegować kogo; 2) pasować, nie grać (w grze w karty); 3) zu jmnbm — stosować się do kogo, przypadać do kogo; zu etw. — stosować się do czego, przydawać, przydać się do czego; ſie paſſen zu einander, zuſammen dobrali się, zgadzają się; dieſe Farben — gut zuſammen te kolory dobrze się zgadzają; er paßt in jede Geſellſchaft może wejść w każde towarzystwo; er paßt nicht zum Handwerker nie nadaje się na rzemieślnika, nie rodził się na rzemieślnika; das Kleid paßt mir nicht suknia nie nadaje mi się, nie dobra, nie stosowna dla mnie; das paßt nicht hieher to tu nie należy, nie przydaje się; wie das paßt! jak się to dobrze złożyło! das paßt wie die Fauſt aufs Auge to jak pięść do nosa (dosłownie: na oko); 4) falls es dir paßt skoro ci się podoba, skoro ci jest na rękę; das paßt mir to mi w raz, to mi się podoba; das paßt ihm gerade in ſeinen Kram tego mu właśnie potrzeba, to woda na jego młyn; II. ſich —, *vr.* (haben) das paßt ſich nicht to się nie godzi, to nie przystoi, tego nie wypada robić.

Paſſend, I. *adi.* (i *ppr.* od paſſen) stosowny, dobrany, przygodny; zu einander — parzysty; -es Kleid stosowna, dobra, dobrze leżąca suknia; -es Wort wyraz odpowiedni; -e Bemerkung słuszna uwaga; -e Gelegenheit odpowiednia sposobność; -es Betragen zachowanie się przyzwoite; II. *adv.* stosownie, przygodnie; — antworten dać stosowną odpowiedź, odpowiedzieć jak się należy; er hielt es für — uważał za stosowne.

Paſſfreiheit, *sf.* zwolnienie *n.* od paszportu, wolny ruch, przejazd.

Paſſgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, jednochód *m.*, kłus *m.* (konia).

Paſſgänger, *sm.* -(e)s, *pl.* —, stępak *m.*, szłapak *m.*, jednochodnik *m.* (koń).

Paſſglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, szklanka *f.* z obrączkami okazującemi podział miary.

Paſſhanf, *sm.* -es, konopie nieobrobione.

Paſſie'rbar, *adi.* przebytny, przeprawny; co ujdzie.

Paſſie'ren, I. *va.* (haben) 1) ein Regiment Revue — laſſen odbyć przegląd pułku przechodzącego; 3) przebywać, przebyć, przechodzić, przejść, przejechać; eine Straße — przejść przez ulicę; einen Fluß — przepłynąć, przejść przez rzekę; die Truppen über den Fluß — laſſen przeprawić wojsko przez rzekę; jmnbn — laſſen pozwolić komu przejść, przepuścić kogo; jmnbn nicht — laſſen wzbronić komu przejścia; paſſiert! wolna droga, wolne przejście! II. *vn.* (ſein) 1) uchodzić, ujść; es mag — to jeszcze ujdzie; das wird er nicht ſo — laſſen nie puści on tego mimo (albo: płazem); 2) stać, zdarzyć się = ſich ereignen; iſt nichts Neues paſſiert? nie zaszło, nie wydarzyło się, nie stało się nic nowego? was iſt ihm paſſiert? co mu się wydarzyło? co go spotkało?

Paſſie'rſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Paſſie'rzettel**, *sm.* -s, *pl.* —, przepustka *f.*

Paſſio'n, *sf. pl.* -en, pasya

f., namiętność *f.*; męka Pańska.

Paſſionier'en, ſich —, *vr.* (ſein) für etw. roznamiętnić się do czego.

Paſſionie'rt, *adi.* namiętny, zapamiętały.

Paſſio'nsbetrachtung, *sf. pl.* -en, rozmyślanie *n.* męki Pańskiej.

Paſſio'nsblume, *sf. pl.* =n, męczennica *f.*, kwiat Bożej męki.

Paſſio'nsbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* o męce Pańskiej.

Paſſio'nsgeſchichte, *sf.* opowiadanie *n.* o męce Pańskiej.

Paſſio'nskreuz, *sn.* =es, *pl.* =e, Boża męka, krzyż *m.* z wizerunkiem umęczonego Zbawiciela.

Paſſio'nslied, *sn.* =es, *pl.* =er, pieśń *f.* o męce Pańskiej.

Paſſio'nsprediger, *sm.* =s, *pl.* —, wygłaszający *m.* kazania wielkopostne.

Paſſio'nspredigt, *sf. pl.* =en, kazanie wielkopostne.

Paſſio'nsſpiel, *sn.* =e(s), *pl.* =e dramat osnuty na męce Pańskiej.

Paſſio'nswoche, *sf.* Wielki tydzień.

Paſſio'nszeit, *sf.* czas wielkiego postu.

Paſſi'v, *adi.* bierny; *adv.* biernie; ſich — verhalten biernie się mieć, biernie się zachowywać.

Paſſi'v, *sn.*, **Paſſi'vum**, *sn.* =s, *pl.* =va, i =ven, 1) bierność *f.*; 2) strona bierna (gramatyka); 3) *pl.* Paſſiven, Paſſiva stan bierny, długi *pl.* (kupiectwo).

Paſſivitä't, *sf.* bierność *f.*

Paſſi'vhandel, *sm.* =s, handel bierny, handel przywozowy.

Paſſi'vſchulden, *sf. pl.* długi należne, należytości bierne.

Pa'ßkarte, *sf. pl.* =n, karta legitymacyjna; paszport *m.*

Pa'ßlich, *adi.* obacz Paſſend.

Pa'ßlichkeit, *sf.* stosowność *f.*, odpowiedność *f.*

Pa'ſſus, *sm.* —, *pl.* —, ustęp (piśmiennictwo).

Pa'ßweſen, *sn.* =s, urządzenia paszportowe.

Pa'ßzwang, *sm.* =(e)s, przymus paszportowy.

Paſte, **Paſta**, *sf. pl.* =ten, pasta *f.*

Paſte'll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pastel *m.*; in — malen malować pastele.

Paſte'llbild, *sn.* =es, *pl.* =er, obraz pastelowy, pastel *m.*

Paſte'llfarben, *sf. pl.* farby pastelowe.

Paſte'llmalerei, *sf. pl.* =en, **Paſte'llgemälde**, *sn.* =es, *pl.* =e, obacz Paſtellbild.

Paſte'llſtift, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krejon pastelowy.

Paſte'llzeichnung, *sf. pl.* =en, rysunek pastelowy.

Paſte'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Paſtete, pasztecik *m.*

Pa'ſtete, *sf. pl.* =n, pasztet *m.*; da haben wir die —! oto piękna sprawa!

Paſte'tenbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, pasztetnik *m.*

Paſte'tenbäckerei, *sf. pl.* -en, piekarnia *f.*, pieczenie *n.* pasztetów.

Paſte'tenform, *sf. pl.* =en, forma *f.* na pasztety.

Paſte'tenteig, *sm.* =(e)s, ciasto pasztetowe.

Paſtina'ke, *sf. pl.* =n, pasternak *m.*, jelenie oko, łania broń (roślina).

Pa'ſtor, *sm.* =s, *pl.* Paſto'ren, pastor *m.*, duchowny ewangelicki.

Paſtora'l, *adi.* pastoralny, kapłański, kościelny.

Paſtora'lkonferenz, *sf. pl.* =en, konferencya *f.*, obrada *f.* pastorów, proboszczów.

Paſtora'lſymphonie, *sf. pl.* =n, symfonia pastoralna.

Paſtora'ltheologie, *sf.* teologia pastoralna.

Pa'ſtoramt, *sn.* =(e)s, pastorstwo *n.*

Paſtora't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pastorat *m.*, pastorstwo *n.*, urząd *m.*, godność *f.* pastora; dom *m.*, mieszkanie *n.* pastora.

Paſto'rin, *sf. pl.* -innen, żona *f.* pastora, pastorowa *f.*

Pa'te, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) ojciec chrzestny, kum *m.*; bei jmndm — ſtehen (albo ſein) trzymać kogo do chrztu; 2) = Patenkind.

Pate'ne, *sf. pl.* =n, patyna

Pa'tenbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list chrzestny, kumowski.

Pa'tengeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, chrzestny podarunek, wiązarek *m.*, chrzestne *n.* w pieniądzach.

Pa'tengeſchenk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wiązarek *m.*, chrzestne *n.*, podarek chrzestny.

Pa'tenkind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, chrzestny *m.* (syn), chrzestna *f.* (córka), dziecko chrzestne.

Pa'tenſchaft, *sf.* ojcostwo chrzestne; powinowactwo *n.* przez chrzest, kumostwo *n.*

Pa'tenſtelle, *sf.* — bei einem Kinde vertreten trzymać dziecko do chrztu, być ojcem chrzestnym (matką chrzestną) dziecka.

Pate'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pozwolenie *n.* na wykonywanie przemysłu; patent *m.*, przywilej *m.* (na wynalazek); świadectwo zatwierdzające; certyfikat *m.* służby (wojskowość); ein — auf etw. nehmen, löſen wziąć, uzyskać na co patent; jmndm ein — erteilen udzielić, przyznać komu patent.

Pate'nt, *adi.* elegancki, strojny; ein =er Kerl strojniś *m.*, wytworniś *m.*; zuch *m.*

Pate'ntamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd patentowy.

Pate'ntbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pismo udzielające patent, patent *m.*, przywilej *m.*

Pate'ntgebühr, *sf. pl.* =en, patentowe *n.*

Pate'ntgeſetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa patentowa, dotycząca patentów.

Pate'ntgeſetzgebung, *sf. pl.* =en, ustawodawstwo patentowe, dotyczące patentów.

Patentie'ren, *va.* (haben) patentować; eine Erfindung — laſſen wziąć patent, podać o patent na wynalazek.

Pate'ntinhaber, *sm.* =s, *pl.* —, posiadacz *m.* patentu, uprzywilejowany *m.*

Pate'ntlampe, *sf. pl.* =n, lampa patentowa.

Pate'ntliſte, *sf. pl.* =n, spis *m.* patentów, przywilejów (nadanych).

Pate'ntpapier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, papier patentowy.

Pate'ntrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, patent *m.*, przywilej *m.*, prawo *n.* wyrabiania, wyzyskiwania jakiego wynalazku; prawo patentowe, ustawodawstwo *n.* o patentach.

Pate'ntſchutz, *sm.* =es, ochrona *f.* wynalazków.

Pate'ntträger, *sm.* obacz Patentinhaber.

Pate'ntübertreter, *sm.* =s, *pl.* —, przestępca *m.* patentu.

Pa'ter, *sm.* =s, *pl.* Patres, ojciec duchowny.

Paterno'ſter, *sn.* =(s), *pl.* —, ojczenasz *m.*; różaniec *m.*; — mit Schellen różaneczník krążkowy, pieniążkowy.

Paterno'ſtererbſe, *sf. pl.* =n, paciorkowiec *m.*, modligroszek *m.* (roślina).

Paterno'ſterwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, różaniec *m.* (mechanika).

Pathe'tiſch, *adi.* patetyczny, uroczysty, bardzo poważny; das Pathetiſche, das =e Weſen patetyczność *f.*; *adv.* patetycznie, uroczyście.

Patholo'g(e), *sm.* =en, *pl.* =en, patolog *m.*, znawca *m.* chorób.

Pathologie', *sf. pl.* =en, patologia *f.*, znawstwo *n.* chorób.

Pathologie'=, *adi.* patologii tyczący się.

Patholo'giſch, *adi.* patologiczny; chorobliwy; *adv.* patologicznie; chorobliwie.

Pa'thos, *sn.* —, patos *m.*, wyraz *m.* wzniosłego uczucia.

Patie'nce, (wym.: pasyąs), *sf. pl.* =n, pasyans *m.*

Patie'nt, (wym.: -cyent), *sm.* =en, *pl.* =en, pacyent *m.*, chory *m.*

Patie'ntin, (wym.: -cyentin), *sf. pl.* =innen, pacyentka *f.*, chora *f.*

Patie'ntenſtube, *sf. pl.* =n, izba *f.* dla pacyentów, dla chorych.

Patie'ntenzahl, *sf.* liczba *f.* pacyentów, chorych.

Pa'tin, *sf. pl.* =innen, chrzestna *f.* (matka); chrzestna córka.

Pa'tina, *sf.* patyna *f.*, powłoka *f.* starości (na przedmiotach metalowych, kamiennych i t. p.).

Patinie'ren, *va.* (haben) pokrywać patyną, nadawać kolor starego bronzu.

Patois, (wym.: patoa'), *sn.* —, *pl.* —, narzecze *n.*, gwara *f.*

Patria'rch, *sm.* =en, *pl.* =en, patryarcha *m.*

Patriarcha'l, Patriarcha'liſch, *adi.* patryarchalny; *adv.* patryarchalnie.

Patriarcha't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, patryarchia *f.* (dyecezya *f.* patryarchy); patryarchat *m.* (godność *f.* patryarchy).

Patria'rchenkreuz, *sn.* =es, *pl.* =e, krzyż patryarchalny.

Patria'rchenſitz, *sm.* =es, *pl.* =e, siedziba *f.*, stolica *f.* patryarchy.

Patria'rchenwürde, *sf.* godność *f.* patryarchy, godność patryarchalna.

Patri'cier (i **Patri'zier**), *sm.* =s, *pl.* —, patrycyusz *m.*, obywatel *m.*, mieszczanin *m.* wyższego rodu i stanowiska.

Patri'cierſtand, *sm.* =(e)s, patrycyat *m.*, patrycyuszostwo *n.*; patrycyuszowie *m. pl. collect.*, uprzywilejowane rody miejskie.

Patri'cierwürde, *sf.* **Patri'ciertum**, *sn.* =s, patrycyuszostwo *n.*

Patri'ciſch, *adi.* patrycyuszowski; *adv.* po patrycyuszowsku.

Patrimonia'lgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd patrymonialny.

Patrimonia'lgerichtsbarkeit, *sf.* sądownictwo patrymonialne.

Patrimonia'lgüter, *sn. pl.* dobra patrymonialne.

Patrimo'nium, *sn.* =s, *pl.* =nien, patrymonium *n.*; ojcowizna *f.*; — Sancti Petri państwo kościelne.

Patrio't, *sm.* =en, *pl.* =en, patryota *m.*, miłośnik *m.* ojczyzny.

Patrio'tin, *sf. pl.* =innen, patryotka *f.*, miłośniczka *f.* ojczyzny.

Patrio'tiſch, *adi.* patryotyczny; *adv.* patryotycznie.

Patrioti'smus, *sm.* —, patryotyzm *m.*, miłość *f.* ojczyzny.

Patri'ſtik, *sf.* patrystyka *f.*, nauka *f.* o ojcach kościoła.

Patri'ze, *sf. pl.* =n, patryca *f.*, stempel *m.* (drukarstwo).

Patri'zier, *sm.* obacz Patricier.

Patrozi'nium, *sn.* =(s), *pl.* =nia i =nien, patrocinium *n.*, ochrona *f.* (klienta przez patrona, dyecezyi lub kościoła przez jakiego świętego).

Patro'lle, *sf.* obacz Patrouille.

Patrollie'ren, *vn.* obacz Patrouillieren.

Patro'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) patron *m.*; protektor *m.*, opiekun *m.*, orędownik *m.*; 2) kollator *m.*, przedstawca *m.*, nadawca *f.*, prawomocnik *m.* do nadawania lub przedstawiania na probostwo, na prebendę, na urząd kościelny; 3) kapitan *m.* (marynarka); 4) luſtiger — wesoły towarzysz; liederlicher — birbant *m.*; langweiliger — nudziarz *m.*

Patrona't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, patronat *m.*, prawo *n.* patronatu.

Patrona'tspfarre, *sf. pl.* =n, probostwo nadawane za przedstawieniem patrona, probostwo *n.* kollacyi prywatnej.

Patrona'tsrecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* patronatu, patronat *m.*, prawo *n.* prezentowania na probostwo.

Patrona'tsrechte, *sn. pl.* prawa wypływające z patronatu.

Patro'ne, *sf. pl.* =n, 1) ładunek *m.*, nabój *m.*; 2) patron *m.* (przez który maluje się ściany); 3) wzór *m.*, modła *f.* (krawiectwo, tkactwo); 4) uchwyt *m.*, futro *n.* tokarki.

Patro'nenpapier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Patrone 2).

Patro'n(en)taſche, *sf. pl.* =n, ładownica *f.*

Patrone'ſſe, *sf. pl.* =n, patronesa *f.*, gospodyni *f.* balu.

Patro'nin, *sf. pl.* =innen, patronka *f.*, opiekunka *f.*, orędowniczka *f.*; kollatorka *f.*

Patroniſie'ren, *va.* (haben) bronić, opiekować się kim, czem, patronizować.

Patrony'mikon, *sn.* =(s), *pl.* =ka, imię *n.* syna lub córki, utworzone z imienia ojca.

Patrony'miſch, *adi.* po ojcu nazwany.

Patrou'ille, (wym.: -truj), *sf. pl.* =n, patrol *m.*, objażdżka wojskowa, straż objazdowa, pochodowa; reitende — rozjazd *m.* (wojskow.).

Patrouillie'ren, (wym.: -trujiren), *vn.* (haben) patrolować, objeżdżać, obchodzić wojskowo; wyszukać, wybadać stanowisko nieprzyjaciela.

Patſch! *interi.* chlust! klaps!

Patſch, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) klaps *m.*, uderzenie głośne (ręką); 2) brudna wilgoć.

Pa'tſche, *sf. pl.* =n, 1) częściej *dim.* **Pä'tſchchen, Pä'tſcherl**, *sn.* =s, *pl.* —, rączka *f.*, łapka *f.*, łapeczka *f.*; 2) błocko *n.*, szaruga *f.*, kałuża *f.*; (obraz.) in der — ſein, ſitzen być, siedzieć w błocie, być w kłopocie, w ambarasie; in die — kommen wleźć w błoto, nabawić się kłopotu.

Pa'tſchen, I. *vn.* (haben) 1) wydawać dźwięk jak: chlast! klaps! pac! fröhlich in die Hände — klaskać wesoło w ręce; es regnet, daß es patſcht taki deszcz leje, że aż chlaszcze; er iſt gefallen, daß es gepatſcht hat upadł, że aż ziemia zadudniała; 2) także patſcheln (ſein) brnąć, chlastać (się po błocie); II. *va.* (haben) klapsnąć, pacnąć, chlastać, chlusnąć, dać klapsa; jmdn — dać komu policzek.

Pa'tſchhand, *sf. pl.* =hände, i *dim.* **Pa'tſchhändchen**, *sn.* =s, *pl.* —, rączka *f.*, łapeczka *f.*

Pa'tſchnaß, *adi.* mokry, zmokły do nitki.

Pa'tte, *sf. pl.* =n, wyłogi *pl.*, klapa *f.*, klapka *f.* (krawiectwo).

Pa'tzig, *adi.* zuchwały, zarozumiały; *adv.* zuchwale, zarozumiale; ſich — machen nadymać się pychą.

Pa'tzigkeit, *sf.* zuchwałość *f.*, zarozumiałość *f.*

Pauka'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, pojedynkujący się (w mowie studenckiej).

Pau'karzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, **Pau'kdoktor**, *sm.* =s, *pl.* =en, lekarz asystujący przy pojedynku.

Pau'ke, *sf. pl.* =n, 1) kocioł *m.* (do bębnienia); die =n ſchlagen bić w kotły; jmndn mit =n und Trompeten empfangen przyjąć kogo z trąbami i kotłami, z wszelkimi honorami, z wielkiemi oznakami radości; (przenośnie:) dick wie eine — nadęty jak bęben, gruby jak beczka; der — ein Loch machen ukończyć, zrobić nagle koniec sprawie; 2) błona bębenkowa w uchu = Trommelfell; 3) mowa nudna; jmndm eine — halten wyrznąć komu kazanie, prawić komu nudne morały.

Pau'ken, I. *vn.* (haben) 1) bić, walić, bębnić w kotły; auf dem Klavier — brzdąkać na fortepianie; 2) także ſich —, *vr.* pojedynkować się, bić się na szpady, na pałasze; 3) mieć nudną mowę; II. *va.* (haben) jmndn gehörig — ubić, okładać, walić kogo porządnie; die Kanzel — walić w ambonę (mając kazanie); Moral — prawić nudne morały.

Pau'kenfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) skóra *f.* na kotle, na bębnie; 2) błona bębenkowa w uchu.

Pau'kengedröhn(e), *sn.* =(e)s, huk *m.* kotłów, bębnów.

Pau'kenklang, *sm.* =(e)s, *pl* =klänge, dźwięk *m.* kotłów (do bębnienia).

Pau'kenklöpfel, Pau'kenſchlegel, Pau'kenſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* —, =ſtöcke, pałka *f.* (do kotłów).

Pau'kenſchall, *sm.* obacz Paukenklang.

Pau'kenſchlagen, *sn.* =s, bębnienie *n.*, walenie *n.* w kotły.

Pau'kenſchläger, *sm.* =s, *pl.* —, pałkierz *m.*

Pau'kenwirbel, *sm.* =s, huk *m.* kotłów.

Pau'ker, *sm.* =s, *pl.* —, pałkierz *m.*; pojedynkujący się.

Paukerei', *sf. pl.* =en, pojedynek *m.* (mowa studencka).

Pau'kfuchs, *sm.* =ſes, *pl.* =füchſe, ten, który musi nieść szpady na miejsce pojedynku (mowa studencka).

Pau'lskirche, *sf.* kościół *m.* św. Pawła.

Pauli'niſch, *adi.* =e Briefe listy *pl.* św. Pawła.

Pauperi'smus, *sm.* —, nędza *f.*, ubóstwo *n.*

Pau'sback, *sm.* =s i *dim.* **Pau'sbäckchen**, *sn.* =s, *pl.* —, pyzaty; kleiner — dzieciak pyzaty, pucołowaty.

Pau'sbacke, *sf. pl.* =n, nadęty, pyzaty policzek; człowiek pucołowaty.

Pau'sbäckig, *adi.* pucołowaty, pyzaty.

Pauſch, Pau'ſchen, obacz Bauſch, bauſchen.

Pauſcha'l=, *adi.* ryczałtowy, hurtowny.

Pauſcha'le, *sn.* =s, *pl.* =lien, ryczałt *m.*

Pauſcha'lentſchädigung, *sf. pl.* =en, odszkodowanie ryczałtowe.

Pau'ſche, *sf. pl.* =n, woreczek *m.* z węglem na proch utartym.

Pau'ſcheiſen, *sn.* =s, stare żelazo, żelaziwo *n.*

Pau'ſchel, Päu'ſchel, *sm.* =s, *pl.* —, wielki młot górniczy.

Pau'ſchquantum, *sn.* =s, ryczałt *m.*

Pau'ſe, *sf. pl.* =n, 1) pauza *f.* (muzyka); przestanek *m.*, przerwa *f.*, odpoczynek *m.*; 2) kalk *m.*, rysunek przerysowany na papierze przebijającym.

Pau'sen, I. *va.* (haben) przerysowywać na przebijającym papierze, kalkować; II. *vn.* (haben) obacz Pausieren.

Pau'senweise, *adv.* pauzami, przestankami.

Pau'sezeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* pauzy, pauza *f.*

Pausie'ren, *vn.* (haben) pauzować, przestawać, odpoczywać.

Pau'spapier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kalka *f.*, papier przeźroczysty (do przerysowywania).

Pauz! *interi.* klaps! bums!

Pa'vian, *sm.* -s, *pl.* -e, pawian *m.* (małpa).

Pa'villon, (wym.: -wiją), *sm.* -s, *pl.* -s, pawilon *m.*, przybudynek *m.*, domek ogrodowy, namiot *m.*

Pea'geſtrecke, (wym.: peaż-), *sf. pl.* -n, szlak odnajęty, szlak pospólny, wspólny, wydzierżawiony (kolejn.).

Pea'gevertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, umowa *f.* o wspólne używanie kolei.

Pea'gezug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg *n.* na szlaku wspólnym.

Pech, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) smoła *f.*; pak *m.*, pakówka *f.*, smoła szewska; weißes — bieluja *f.*; flüſſiges, ſiedendes — smoła gorąca; mit — beſtreichen, überziehen smołą wysmarować, osmalać, osmolić; mit — beſchmiert, beſchmutzt osmolony; wer — angreift, beſudelt ſich kto się dotyka smoły, zmaże się od niej; kto się smoły tyka, ten smołą trąci; 2) (przenośnie:) nieszczęście *n.*, niepowodzenie *n.*; ich habe immer — nigdy mi się nic nie powiedzie, nie uda; es iſt wirklich — to zaprawdę niepowodzenie.

Pe'chartig, *adi.* smołowaty, smolasty, smolisty.

Pe'chbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo dające smołę.

Pe'chblende, *sf. pl.* -n, czarny urat (mineralogia).

Pe'chblume, *sf.* obacz Pechnelke.

Pe'chbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, smolarz *m.*

Pe'chbüchſe, *sf. pl.* -n, smolnica *f.*

Pe'chdampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämpfe, obacz Pechrauch.

Pe'chdraht, *sm.* -(e)s, *pl.* -drähte, dratwa *f.*

Pe'cheln, I. *vn.* (haben) trącić smołą; żartobliwie zamiast Pech haben mieć niepowodzenie; II. *va.* (haben) 1) zbierać z drzew żywicę; 2) obacz Pechen.

Pe'chen, I. *vn.* (haben) smołę palić; II. *va.* (haben) obacz Pichen.

Pe'cherde, *sf. pl.* -n, ziemia smolna, smolista.

Pe'cherz, *sn.* -es, *pl.* -, czarnokrusz *m.*

Pe'chfackel, *sf. pl.* -n, pochodnia smołowa.

Pe'chfaden, *sm.* -s, *pl.* -fäden, nitka smołą wysmarowana, dratwa *f.*

Pe'chfichte, *sf. pl.* -n, sosna norweska.

Pe'chfinſter, *adi.* ciemniusienki, ciemny choć oko wykól.

Pe'chhaube, *sf.* obacz Pechkappe.

Pe'chholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo smolne.

Pe'chhütte, *sf. pl.* -n, smolarnia *f.*; (obraz.) bis in die — (hinein), bis in die aſchgraue — aż do ostatecznych granic możliwości.

Pe'chig, rzadko **Pe'chicht**, *adi.* smolny, smolasty.

Pe'chkappe, *sf. pl.* -n, czapeczka smołą oblana.

Pe'chkeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, kocioł *m.* do rozpuszczania smoły.

Pe'chklumpen, *sm.* -s, *pl.* —, bryła *f.*, gruzeł *m.* smoły.

Pe'chkohle, *sf. pl.* -n, węgiel smolny.

Pe'chkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wieniec smol(a)ny.

Pe'chküche, *sf. pl.* -n, smolarnia *f.*

Pe'chler, *sm.* -s, *pl.* —, smolarz *m.*

Pe'chmütze, *sf.* obacz Pechkappe.

Pe'chnelke, *sf. pl.* -n, smołka *f.*, lepnica ogrodowa, kupkowa (roślina).

Pe'chofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec smołowy.

Pe'chpfanne, *sf. pl.* -n, panew *f.* na smołę; kaganiec *m.*

Pe'chpflaſter, *sn.* -s, *pl.* —, plaster smołowy; jemdm. ein — auf den Mund legen zatkać komu gębę.

Pe'chrauch, *sm.* -(e)s, dym *m.* ze smoły.

Pe'chrinne, *sf. pl.* -n, wcięcie w drzewie dla spływania żywicy.

Pe'chſchwarz, *adi.* czarniuteńki.

Pe'chſieder, *sm.* -s, *pl.* —, smolarz *m.*

Pe'chſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień smolny, smołowień *m.*

Pe'chtanne, *sf. pl.* -n, jodła *f.*, sosna *f.*

Pe'chtonne, *sf. pl.* -n, beczka *f.* ze smołą.

Pe'chtopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -töpfe, garnek do rozpuszczania smoły.

Pe'chtorf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, torf *m.*, zgnilec smolny.

Pe'chtrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -tröge, spust *m.* pieca smołowego.

Pe'chvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, człowiek, któremu się nic nie udaje.

Pecuniä'r, *adi.* obacz Pekuniär.

Peda'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pedał *m.* (muzyka); das — treten, anwenden, gebrauchen przyciskać (nogą) pedał; 2) (żartobliwie:) pedały *pl.* = nogi.

Peda'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, pedant *m.*, drobiazgowiec *m.*, szkolarz *m.*

Pedanterei', **Pedanterie'**, *sf. pl.* -en, pedanteryа *f.*, szkolarstwo *n.*, drobiazgowość *f.*

Peda'ntiſch, *adi.* pedantyczny, szkolarski, drobiazgowy, ściśle wykonywujący; *adv.* pedantycznie, po szkolarsku.

Pedanti'smus, *sm.* —, pedantyzm *m.*, pedanterya *f.*, szkolarstwo *n.*

Pede'll, *sm.* -s i -en, *pl.* -e(n), bedel *m.* (uniwersytecki); woźny sądowy.

Peer, **Peerſaat**, *sf. pl.* -en, konkoprzyca *f.* (roślina).

Pe'gel, *sm.* -s, *pl.* —, wodoskaz *m.*; Maximal- und Minimal— wodomierz różni-

czkowy; — mit Schwimmer wodomierz pływakowy; selbſtregiſtrierender — wodomierz, wodoskaz samokreślny; Uhr — wodomierz zegarowy, wodomierz ze wskazówką.

Pe'gelhöhe, *sf.*, **Pegelſtand**, *sm.* =es, wysokość *f.* wody, stan *m.* wody.

Peil, *sn.* -s, 1) przypływ *m.* morza; wysokość *f.* przypływu; 2) woda *f.*, zgłębnik *m.*, ołowianka *f.*

Pei'len i **Pe'geln**, I. *va.* (haben) sondować, zgłębiać, mierzyć (marynarka); II. *vn.* (haben) pić, zapijać się.

Pei'lhöhe, *sf. pl.* =n, wysokość *f.* przypływu.

Pei'llot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sonda *f.*, ołowianka *f.*, pion *m.* do badania głębokości.

Pein, *sf.* katusza *f.*, męka *f.*, męczarnia *f.*, udręczenie *n.*, utrapienie *n.*

Pei'nigen, *va.* (haben) dręczyć, męczyć, trapić; **Peinigend**, *adi.* i *ppr.* dręczący, trapiący, męczący, przykry.

Pei'niger, *sm.* =s, *pl.* —, dręczyciel *m.*, trapiciel *m.*; kat *m.*

Pei'nigung, *sf.* dręczenie *n.*, męczenie *n.*, trapienie *n.*

Pei'nlich, I. *adi.* 1) męczący, bardzo dolegliwy, nader bolesny, trudzący; 2) skrupulatny, akuratny, nader dokładny, dokładny aż do dziwactwa, do znudzenia, trwożliwy, niespokojny (w swoich czynnościach, sprawach); 3) kryminalny; =e Frage kryminalna inkwizycya; =er Richter sędzia kryminalny; =es Gericht sąd kryminalny; =e Geſetze ustawy kryminalne; 4) nieprzyjemny, przykry; =e Lage przykre położenie; II. *adv.* męcząco, bardzo dolegliwie; nieprzyjemnie, przykro; skrupulatnie; — genau nadzwyczaj dokładnie; kryminalnie; — gegen jmndn verfahren wytoczyć postępowanie kryminalne przeciw komu, sądzić kogo kryminalnie.

Pei'nlichkeit, *sf.* dolegliwość *f.*, bolesność *f.*; skrupulatność *f.*, trwożliwość *f.*; (w działaniu) nudna akuratność; nieprzyjemność *f.*, przykrość *f.*

Pei'nvoll, *adi.* pełny udręczeń, bardzo dręczący.

Pei'ßker, *sm.* =s, *pl.* —, piskorz *m.* (ryba).

Pei'tſchchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Peitſche, biczyk *m.*, batożek *m.*

Pei'tſche, *sf. pl.* =n, bat *m.*, batog *m.*, bicz *m.*; szpicruta *f.*, pręcik *m.*, różczka *f.*, wić *f.*, witka *f.* = Reitpeitſche; mit der — ſchlagen biczem okładać, smagać; mit der — knallen, klatſchen z bicza trzaskać, trzasnąć.

Pei'tſchen, *va.* (haben) biczem bić, okładać, chłostać, biczować; der Regen peitſcht (an) die Scheiben deszcz uderza, bije o szyby.

Pei'tſchengeknall, *sn.* =(e)s, trzaskanie *n.* z bicza.

Pei'tſchenhieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, uderzenie *n.*, smagnięcie *m.* batem, biczem; =e bekommen dostać baty; zu =en verurteilen skazać na baty.

Pei'tſchenknall, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, trzask *m.* bicza.

Pei'tſchenriemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemień *m.* bicza.

Pei'tſchenſchlag, *sm.* obacz Peitſchenhieb.

Pei'tſchenſchnur, *sf. pl.* =ſchnüre, trzaskawka *f.*

Pei'tſchenſtiel, **Pei'tſchenſtock**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, =ſtöcke, biczysko *n.*, trzonek *m.* od bicza.

Pei'tſcher, *sm.* =s, *pl.* —, biczownik *m.*

Peke'ſche, *sf. pl.* =n, bekiesza *f.*

Pekuniä'r, *adi.* pieniężny; die =en Verhältniſſe stosunki pieniężne, finanse *pl.*; *adv.* pieniężnie.

Peleri'ne, *sf. pl.* =n, pelerynа *f.*, kołnierz pielgrzymski, kołnierz wiszący u płaszcza, zarzutka *f.*

Pe'likan, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pelikan *m.* (ptak); ſchwarzer — komoran *m.*

Pe'lle, *sf. pl.* =n, 1) skórka *f.*, łupina *f.*; — der Kartoffeln mundur *m.*; 2) ruchome części dekoracyi teatralnych.

Pe'llen, *va.* i *vn.* (haben) obierać z łupiny.

Pe'llkartoffeln, *sf. pl.* ziemniaki *pl.* w mundurze, w łupinach.

Peloto'n, (wym.: -tą), *sn.* =s, *pl.* -s, pluton *m.*, rząd *m.*, oddział *m.* żołnierzy.

Peloto'nfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień plutonowy, ogień dany przez oddział żołnierzy.

Pelz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) skóra zwierzęcia pokryta włosem, sierść *f.*, sierć *f.*; futro *n.*, kożuch *m.*; mit — füttern, beſetzen podszyć, podbić, wyłożyć futrem; mit — gefüttert futrzany; 2) (obraz.) jmndm (eins) auf den — brennen, ſchießen prosto na kogo strzelać; jmndm auf den — rücken przyprzeć kogo do ściany, napaść na kogo; jmndm den — ausklopfen, jmndm die Motten aus dem =e klopfen skórę komu wytrzepać, wybić kogo; auf den — kriegen dostać w skórę; jmndm den — waſchen wytrzeć komu kapitułę; jmndm den — waſchen und ihn nicht naß machen uprać komu kożuch a wełny nie maczać; karcić kogo delikatnie, tak, by tego nie czuł; jmndm eine Laus albo Läuſe in den — ſetzen zaniepokoić kogo, narobić komu kłopotu; 3) kożuszek *m.* (na śmietanie lub śmietance); 4) głos głuchy, grobowy.

Pe'lzbeſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, obszycie *n.* futrem.

Pe'lzen, *va.* (haben) 1) ein Tier — łupić zwierzę, odzierać zwierzę ze skóry; 2) kijem kogo okładać; 3) szczepić, kożuszkować (ogrodnictwo).

Pe'lzfutter, *sn.* =s, podszewka futrzana.

Pe'lzhandel, *sm.* =s, handel *m.* futrami.

Pe'lzhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlujący *m.* futrami.

Pe'lzhandlung, *sf. pl.* =en, skład *m.* kożuchów, futer, wyrobów futrzanych.

Pe'lzhandſchuh, *sm.* =(e)s,

pl. -e, rękawiczka futrzana, rękawiczka futrem podszyta.

Pe'lzig, rzadko **Pe'lzicht**, *adi.* futrem pokryty, włosem porosły.

Pe'lzjacke, *sf. pl.* -n, kurtka *f.*, katanka *f.* futrem podszyta.

Pe'lzkragen, *sm.* -s, *pl.* —, kołnierz futrzany.

Pe'lzladen, *sm.* -s, *pl.* —, sklep *m.* z futrami.

Pe'lzmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, nóż *m.* do kożuchowania, do szczepienia (ogrodn.).

Pe'lzmade, Pe'lzmotte, *sf. pl.* -n, kożuchowiec *m.*, mól futro psujący.

Pe'lzmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, płaszcz futrem podszyty.

Pe'lzmütze, *sf. pl.* -n, czapka futrzana.

Pe'lzreis, *sn.* -ſes, *pl.* -ſer, szczep *m.* do kożuchowania.

Pe'lzrock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, szuba *f.*, kiereja *f.*, futerko *n.*

Pe'lzſchuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, trzewik futrem wybity.

Pe'lzſtiefel, *sm.* -s, *pl.* —, but futrem wybity.

Pe'lzung, *sf.* kożuchowanie *n.*, szczepienie *n.* (ogrodn.).

Pe'lzverbrämung, *sf.* obacz Pelzbeſatz.

Pe'lzwaren, *sf. pl.*, **Pe'lzwerk**, *sn.* -(e)s, futra *pl.*, futro *n.*, towary futrzane.

Pena'ten, *s. pl.* penaty *pl.*, bogi domowe (mitologia); meine — dom mój.

Penda'nt, (wym.: pądą), *sm.* -s, *pl.* -s, pendant *m.*, pandant *m.*, pobocznik *m.*, podobnik *m.*, podobne drugie coś.

Pe'ndel, *sn.* i *sm.* -s, *pl.* —, wahadło *n.*

Pe'ndelbewegung, *sf. pl.* -en, oscylacya *f.*, ruch *m.* wahadła.

Pe'ndelſcheibe, *sf. pl.* -n, tarcza *f.* wahadła.

Pe'ndeln, *vn.* (haben) oscylować, poruszać się tam i sam.

Pe'ndelſchlag, *sm.*, **Pe'ndelſchwingung**, *sf.* obacz Pendelbewegung.

Pe'ndelſtange, *sf. pl.* -n, pręt *m.* wahadła.

Pe'ndeluhr, *sf. pl.* -en, zegar *m.* z wahadłem.

Pe'ndelzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg jeżdżący tam i napowrót między dwoma stacyami.

Peni'bel, *adi.* męczący, trudzący; dokładny, pedantyczny.

Pe'nis, *sm.* —, *pl.* -niſſe, członek męski.

Penna'l, I. *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piórnik *m.*; II. *sm.* -(e)s, *pl.* -e, fryc *m.*, żak *m.*, świeżo w szkole zapisany uczeń.

Pennali'smus, *sm.* —, surowe obchodzenie się z uczniami nowo przybyłymi.

Pe'nnbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, towarzysz karczemny.

Pe'nne, *sf. pl.* -n, karczma *f.*; łóżko *n.*

Pe'nnen, *vn.* (haben) spać pod gołem niebem.

Penſio'n, (wym.: pansion ale i pension), *sf. pl.* -en, 1) pensya *f.*, emerytura *f.*; mit — verabſchiedet zpensyonowany, przeniesiony w stan spoczynku, w emeryturę; eine — geben zpensyonować, dać emeryturę; 2) pieniądze *pl.* na jadło, stołowe, alimenty *pl.* = Koſtgeld; 3) także **Penſio'nsanſtalt**, *sf. pl.* -en, i **Penſiona't**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pensya *f.*, pensyonat *m.*, zakład naukowy, wychowawczy, konwikt *m.*; pensya *f.*; in (eine) — tun (bringen, geben) oddać na pensyę; er iſt bei meinem Freund in — jest u mego przyjaciela na pensyi, mieszka i stołuje się u mego przyjaciela.

Penſionä'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, także **Penſioni'ſt**, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) pensyonarz *m.*, emeryt *m.*; 2) pensyonarz *m.*, stołownik *m.*; uczeń będący na pensyi, w konwikcie.

Penſionä'rin, *sf. pl.* -innen, pensyonarka *f.*, uczenica *f.*, wychowanka *f.* ze zakładu naukowego.

Penſiona't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz pod Penſion 4).

Penſionie'ren, *va.* (haben) pensyonować, zpensyonować, dać emeryturę.

Penſionie'rte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, pensyonarz *m.*, emeryt *m.*

Penſionie'rung, *sf. pl.* -en, zpensyonowanie *n.*, przeniesienie *n.* w stan spoczynku.

Penſio'nsanſtalt, *sf.* obacz pod Penſion 4).

Penſio'nsbeitrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, wpłata *f.* do funduszu pensyjnego, do kasy emerytalnej.

Penſio'nsberechtigung, *sf.* prawo *n.* do emerytury.

Penſio'nsfonds, *sm.* —, *pl.* —, fundusz emerytalny.

Penſio'nskaſſe, *sf. pl.* -n, kasa emerytalna.

Penſio'nspreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, cena *f.* pensyi (mieszkania ze stołem).

Penſio'nsſchule, *sf. pl.* -n, pensya *f.*, pensyonat *m.*, zakład wychowawczy (w którym uczniowie lub uczenice mieszkają i stołują się).

Penſio'nsſtand, *sm.* -(e)s, in den — treten pójść na pensyę, na emeryturę, przenieść się w stan spoczynku.

Penſio'nsvorſteher, *sm.* -s, *pl.* —, przełożony *m.*, dyrektor *m.* pensyonatu; -in, *sf. pl.* -innen, przełożona *f.*, dyrektorka *f.* pensyonatu.

Pe'nſum, *sn.* -(s), *pl.* -ſen i -ſa, zadanie *n.* (szkolne).

Pentae'der, *sn.* -s, *pl.* —, pięciościan *m.*

Pentago'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pięciokąt *m.*

Pentagra'mm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pentagram *m.* magiczny.

Penta'meter, *sm.* -s, *pl.* —, pentametr *m.*, wiersz pięciomiarowy.

Penta'rch, *sm.* -en, *pl.* -en, pentarcha *m.* (historya).

Pentarcha't, *sn.* -(e)s, **Pentarchie'**, *sf.* pentarchia *f.*, rząd *m.* pięciu (historya).

Pentateu'ch, *sm.* -s, pięciokśiąg starego zakonu (biblia).

Per, *praep.* — Monat na miesiąc, miesięcznie; — Jahr na rok, rocznie; — Poſt pocztą; jmndn — du anreden tykać kogo, mówić komu ty;

— voll bezahlen zapłacić co do centa.

Perceptio'n, Perzeptio'n, *sf. pl.* =en, percepcya *f.*, pojęcie *n.*, pojmowanie *n.*

Pe'reat, (*pl.* pe'reant), *interi.* pereat! niech zginie! na pohybel!

Perempto'riſch, *adi.* stanowczy; =er Termin, =e Friſt termin, czasokres zawity; *adi.* stanowczo, zawicie.

Perennie'rend, *adi.* trwały, ciągły, nieprzerwany; *adv.* trwale, ciągle, nieprzerwanie.

Perfe'kt, *adi.* 1) dokonany, spełniony, dobity (n. p. targ); 2) doskonały.

Perfe'ktum, *sn.* =s, *pl.* =ta, czas przeszły dokonany (gramatyka).

Perfe'ktbildung, *sf. pl.* =en, tworzenie *n.* czasu przeszłego (gramatyka).

Perfe'ktſtamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtämme, źródłosłów *m.* czasu przeszłego.

Perfi'd(e), *adi.* niewierny, fałszywy, podstępny, niecny.

Perfidie', *sf. pl.* =n, fałsz *m.*, podstępność *f.*, niecność *f.*

Pergame'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pergamin *m.*; (stary) dokument *m.*

Pergame'ntartig, *adi.* pergaminowaty; *adv.* pergaminowato.

Pergame'ntband, *sm.* =(e)s, *pl.* =bände, oprawa pergaminowa; książka w pergamin oprawna.

Pergame'ntbereiter, *sm.* =s, *pl.* —, pergaminnik *m.*

Pergame'nten, *adi.* pergaminowy.

Pergame'nthandſchrift, *sf. pl.* =en, rękopis *m.* na pergaminie.

Pergame'ntpapier, *sn.* =(e)s, papier pergaminowy.

Perhorreszie'ren, *va.* (haben) odrzucić (świadka, sędziego); obrzydzić (sobie).

Perihe'lium, *sn.* =s, przysłoneczny punkt (astronomia).

Perikle'iſch, *adi.* perykleſowski.

Perio'de, *sf. pl.* =n, 1) okres *m.* (gramatyka); verwickelte — okres zawiły; elegante — krasomówny okres; in =n ſchreiben, ſich ausdrücken pisać, wyrażać się w okresach; 2) peryod *m.*; okres *m.* (czasu), czasokres *m.*

Perio'denbau, *sm.* =(e)s, budowa *f.* okresów (gramatyka).

Periodicitä't, Periodizitä't, *sf.* peryodyczność *f.*, czasowość *f.*, powrotność *f.*

Perio'diſch, *adi.* peryodyczny, czasowy, powracający; =e Druckſchrift peryodyczne pismo, czasopismo *n.*; *adv.* peryodycznie, czasowo.

Peripate'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, perypatetyk *m.* (filozofia).

Peripate'tiſch, *adi.* =e Philoſophie filozofia perypatetyków.

Peripetie', *sf. pl.* =n, kres rozstrzygający; chwila rozstrzygająca.

Peripherie', *sf. pl.* =n, obwód *m.*, okół *m.*, otok *m.*

Periphra'ſe, *sf. pl.* =n, opis *m.*, wyjaśnienie *n.* czego innemi słowami.

Perka'l, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, perkal *m.*

Perkuſſio'n, *sf. pl.* =en, wstrząśnienie *n.*; opukiwanie *n.* (medycyna).

Perkuſſio'nsfliute, *sf. pl.* =n, **Perkuſſio'nsgewehr,** *sn.* =(e)s, *pl.* =e, fuzya *f.*

Perkuſſio'nshammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, młoteczek *m.* do opukiwania (medycyna).

Perkutie'ren, *va.* (haben) opukiwać (medycyna).

Perl, *sf.* obacz Perlſchrift.

Pe'rlartig, *adi.* perłowaty; *adv.* perłowato.

Pe'rlaſche, *sf.* potaż najczystszy.

Pe'rlbohne, *sf. pl.* =n, drobna fasolka.

Pe'rlceder, także **Perlzeder,** *sf. pl.* =n, filika wrzosoliścia.

Pe'rlchen, *sn.* =s, *pl.* —, *sn. dim.* od Perle, perełka *f.*

Pe'rle, *sf. pl.* =n, perła *f.*; Schnur =n sznurka *f.* pereł; falſche — dętka *f.*; =n aufreihen, anreihen nawlekać perły; eingefädelte =n bisiorki *pl.*; mit =n beſetzen obszywać perłami; =n vor die Säue werfen ciskać perły przed świnie; ſie iſt die — unter den Frauen jest perłą kobiet, jest najpiękniejszą, najcnotliwszą kobietą; die ſchönſte — in der Krone des Monarchen najpiękniejsza perła w koronie monarchy (o kraju przynoszącym największe dochody lub dostarczającym najbitniejszych żołnierzy i t. p.).

Pe'rlen=, Pe'rlen, *adi.* perłowy.

Pe'rlen, *vn.* (haben) 1) opadać kroplami; perlić się, szumieć, burzyć się, musować (o winie, piwie i t. d.); der Wein perlt im Glaſe perli się wino w szklance; 2) błyszczeć jak perła, jak perły; Tränen perlten ihm in den Augen łzy w oczach mu błyszczały.

Pe'rlenartig, *adi.* obacz Perlartig.

Pe'rlenauſter, *sf.* obacz Perlmuſchel.

Pe'rlenband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, wstążka perłami wyszywana.

Pe'rlenbank, *sf. pl.* =bänke, łożysko *n.* perłowych muszel.

Pe'rlenbeſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, obszycie *n.* z pereł.

Pe'rlenborte, *sf. pl.* =n, perlanka *f.*

Pe'rlenfang, *sm.* =(e)s, **Pe'rlenfiſcherei,** *sf.* połów *m.* pereł.

Pe'rlenfänger, Per'lenfiſcher, *sm.* =s, *pl.* —, perelnik *m.*

Pe'rlenglanz, *sm.* =es, połysk *m.* pereł, perłowy.

Pe'rlenhalsband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, naszyjnik perłowy, z pereł.

Pe'rlenhandel, *sm.* =s, handel *m.* perłami.

Pe'rlenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, perelnik *m.*

Pe'rlenhell, *adi.* jasny jak perła.

Pe'rlenkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec *m.* z pereł.

Pe'rlenkrone, *sf. pl.* =n, korona *f.* z pereł, perłami wysadzana.

Pe'rlenmuſchel, *sf.* obacz Perlmuſchel.

Pe'rlenſchmuck, *sm.* =(e)s, strój *m.* z pereł.

Pe'rlenſchnur, *sf. pl.* -ſchnüre, sznurka *f.* pereł.

Pe'rlenſtickerei, *sf. pl.* =en, wyszywanie *n.* perłami.

Pe'rlenſucher, Pe'rlentaucher, *sm.* =s, *pl.* —, perelnik *m.*

Pe'rleule, *sf. pl.* =n, sowa płomykowata. [lor.

Pe'rlfarbe, *sf.* perłowy ko-

Pe'rlfarben, *adi.* perłowego koloru, perłowy.

Pe'rlgerſte, *sf.*, **Pe'rlgraupen**, *sf. pl.* perłowa kaszka, perłowe krupki.

Pe'rlgras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, trawa perłowa, konopka *f.*

Pe'rlhirſe, *sf.* wróble proso.

Pe'rlhuhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, perlinka *f.* (kura afrykańska).

Pe'rlig i rzadko **Pe'rlicht**, *adi.* perlasty, perlisty.

Pe'rlkirſche, *sf. pl.* =n, wiśnia perłowa, nakrapiana.

Pe'rlkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, nawrot pospolity (gatunek prosa).

Pe'rllauch, *sm.* =(e)s, pory pospolite (roślina).

Pe'rlmuſchel, *sf. pl.* =n, perłopław *m.*, koncha perłowa, muszla perłowa.

Pe'rlmutter, *sf.* macica perłowa, masa perłowa.

Pe'rlmutterartig, *adi.* perłowaty.

Pe'rlmuttern, *adi.* z perłowej macicy.

Pe'rlmutterfalter, *sm.* =s, *pl.* —, perłowiec *m.*

Pe'rlſalz, *sn.* =es, jarka *f.*

Pe'rlſchnur, *sf. pl.* -ſchnüre, jagódki *pl.*, różaniec *m.*, paciorki *pl.* (architektura).

Pe'rlſchrift, *sf. pl.* =en, pismo najdrobniejsze (drukarstwo).

Pe'rlſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* =e, perłowiec *m.*

Pe'rlſucht, *sf.* perlica *f.* (choroba bydlęca).

Pe'rltee, *sm.* =s, zielona herbata.

Pe'rlvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, perłowiec *m.*

Pe'rlzwiebel, *sf. pl.* =n, perłowa cebula, perłówka *f.*

Pe'rlzwirn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nici najcieńsze.

Permane'nt, *adi.* ciągły, nieustający.

Permane'nz, *sf.* ciągła trwałość, ciągłość *f.*

Permutatio'n, *sf. pl.* =en, permutacya *f.* (matematyka).

Perorie'ren, *va.* i *vn.* (haben) perorować, przemawiać, przemówić, mówić uczenie, nudnie, rozwlekle.

Perpendi'kel, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, (linia) prostopadła *f.*; perpendykuł *m.*, wahadło *n.*, pion *m.*

Perpendikulä'r, Perpendikula'r, *adi.* perpendykularny, prostopadły, pionowy.

Perpetuie'rlich, *adi.* ciągle trwały.

Perpe'tuum mobile, *sn.* —, ruch ciągły.

Perple'r, *adi.* zmieszany, zakłopotany.

Perro'n, (wym.: perą), *sm.* =s, *pl.* =s, peron *m.*, przytorze *n.*, deptak *m.*; gedeckter — przytorze kryte; Inſel— chodnik międzytorowy (kolejn.).

Perro'ngepäckswagen, *sm.* =s, *pl.* —, wózek tłumokowy, trójkole *n.*, trójkółek *m.* (kolejn.).

Pe'rſiko, *sm.* =s, pestkowa wódka, pestkówka *f.*

Perſo'n, *sf. pl.* =en, 1) osoba *f.*; osobistość *f.*; phyſiſche — osoba fizyczna; juriſtiſche, juridiſche — osoba prawna (prawo); =en, *pl.* osoby *pl.*, podróżni *pl.* (przewoźnictwo); in (eigener) — we własnej osobie, osobiście; ich für meine — ja dla mojej osoby, co mojej osoby dotyczy, ja z mojej strony, co do mnie; pro —, auf die — na osobę, na głowę; eine gemeine — człowiek prosty, prostacki; die Eiferſucht in — uosobiona, wcielona zazdrość; 2) postać *f.*, postawa *f.*, wzrost *m.*; er iſt klein von — jest małego wzrostu; hübſch von — pięknej postawy, powierzchowności; ich kenne ihn von — znam go osobiście.

Perſona'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, personal *m.*, ludzie *pl.*, osoby należące do składu, do urzędu; das — einer Eiſenbahn personal, ludzie, urzędnicy i słudzy kolei.

Perſona'lakt, *sm.* =es, *pl.* =e, dokument dotyczący pewnej osoby, pewnych osób.

Perſona'larreſt, *sm.* =(e)s, areszt osobisty.

Perſona'lbeſchreibung, *sf. pl.* =en, opis *m.* osoby.

Perſona'lien, *pl.* personalia *pl.*, rzeczy *pl.*, okoliczności dotyczące osoby; zapiski osobiste.

Perſonalitä't, *sf. pl.* =en, osobistość *f.*

Perſona'lpronomen, *sn.* =s, *pl.* =nomina, zaimek osobisty.

Perſona'lſteuer, *sf. pl.* =n, podatek osobisty, pogłówne *n.*

Perſona'lunion, *sf. pl.* =en, unia personalna, związek osobisty.

Perſona'lverzeichnis, *sn.* =niſſes, *pl.* =niſſe, spis *m.* personalu, osób do składu wchodzących.

Perſo'nenbahnhof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, dworzec osobowy (kolejn.).

Perſo'nenbeförderung, *sf. pl.* =en, przewóz *m.* osób; Güterzug mit — pociąg mieszany (kolejn.).

Perſo'nenbeſchreibung, Perſo'nsbeſchreibung, Perſo'nenſchilderung, *sf. pl.* =en, opis *m.* osoby.

Perſo'nendampfer, *sm.* =s, *pl.* —, parowiec osobowy.

Perſo'nenfuhrwerk, *sn.* =s, *pl.* =e, powóz *m.*, podwoda *f.*, fura *f.*

Perſo'nenhalle, *sf. pl.* =n, wiata osobowa (kolejn.).

Perſo'nenkontrolle, *sf.* kontrola *f.* podróżnych, kontrola biletów (kolejn.).

Perſo'nennname, *sm.* =ns, *pl.* =n, nazwa *f.*, imię *n.* osoby, osób.

Perſo'nenpoſt, *sf. pl.* =en, poczta osobowa.

Perſo'nenſtand, *sm.* -(e)s, ludność *f.*

Perſo'nenſteuer, *sf.* obacz Perſonalſteuer.

Perſo'nenverkehr, *sm.* =(e)s,

ruch osobowy (przewoźnictwo).

Perſo'nenverwechſlung, *sf. pl.* =en, zamiana *f.* osób, pomyłka *f.* co do osób.

Perſo'nenverzeichnis, *sn.* =niſſes, *pl.* =niſſe, spis *m.* osób.

Perſo'nenwagen, *sm.* =s, *pl.* — i =wägen, wóz osobowy, powóz *m.*; kombinierter — wóz osobowy dwuklasowy, dwuklasówka *f.* (kolejn.).

Perſo'nenwechſel, *sm.* =s, zmiana *f.* osób.

Perſo'nenzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pociąg osobowy (kolejn.).

Perſo'nenzugslokomotive, *sf. pl.* =n, parowóz osobowy.

Perſonifiçie'ren, Perſonifizie'ren, *va.* (haben) uosabiać, uosobić; die perſonifizierte Ehrlichkeit uosobiona uczciwość; ſich mit jmndm — identyfikować się z kim.

Perſonifikatio'n, Perſonifizie'rung, *sf. pl.* =en, personifikacya *f.*, uosobienie *n.*, przeobrażenie *n.* rzeczy w osobę.

Perſö'nlich, *adi.* osobisty; *adv.* osobiście; =es Erſcheinen osobiste stawienie się; =es Fürwort zaimek osobisty; =e Sicherheit bezpieczeństwo osobiste, osoby; =e Anſpielung przymówka osobista, przytyk osobisty; =es Einkommen dochód osobisty; =e Freiheit wolność osobista; das iſt meine ganz =e Meinung to moje najosobistsze zdanie, zapatrywanie; — werden domawiać się; jmndn — kennen znać kogo osobiście; —! do rąk własnych! (na listach).

Perſö'nlichkeit, *sf. pl.* =en, 1) osobowość *f.*, osobistość *f.*, osoba *f.*; hochſtehende — dostojna osobistość, dostojnik; juriſtiſche — osobowość prawna; 2) postać *f.*, powierzchowość *f.*; angenehme — przyjemna powierzchowość; 3) przytyk *m.*; przymówka *f.*, alluzya *f.*; = Perſönliche Anſpielung, Anzüglichkeit.

Perſpekti'v, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dalekowidz *m.*, szkło zbliżające, perspektywa *f.*, teleskop *m.*

Perſpekti've, *sf. pl.* =n, perspektywa *f.*, widok *m.*; scenografia *f.* (teatr); (obraz.) widok na przyszłość, nadzieja *f.*

Perſpekti'viſch, *adi.* w perspektywie przedstawiony, scenograficzny; =e Zeichnung pogląd *m.*, widok *m.*; *adv.* w perspektywie, scenograficznie.

Perſpekti'vmaler, *sm.* =s, *pl.* —, malarz scenograficzny.

Perſpekti'vmalerei, *sf. pl.* =en, malarstwo *n.* według reguł perspektywy; malarstwo scenograficzne.

Pertine'nzien, *sf. pl.* przynależytości *pl.*, przyległości *pl.*

Pe'rubalſam, *sm.* =s, balsam peruański.

Perü'cke, *sf. pl.* =n, peruka *f.*, nagłówek włosiany, włosogłówek *m.*, włosogłówka, (żartobliwie:) łysoskrytka *f.*

Perü'ckenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo farbierskie.

Perü'ckenkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, głowa *f.* do peruk (fryzyerstwo).

Perü'ckenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, perukarz *m.*

Perü'ckenſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, obacz Perückenkopf.

Pe'rurinde, *sf.* kora peruwiańska.

Perze'nt, *sn.* obacz Prozent.

Peſſimi'ſmus, *sm.* —, pesymizm *m.*, uprzedzenie *n.*, mniemanie *n.*, że cały świat zły, zapatrywanie *n.* się na wszystko ze złej strony.

Peſſimi'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, pesymista *m.*

Peſſimi'ſtiſch, *adi.* pesymistyczny; *adv.* pesymistycznie.

Peſt, *sf.* mór *m.*, pomór *m.*, zaraza *f.*, morowe powietrze, dżuma *f.*; (obraz.) bicz *n.*, plaga *f.*

Pe'ſtähnlich, Pe'ſtartig, *adi.* morowy, zaraźliwy (jak powietrze).

Pe'ſtartigkeit, *sf.* morowość *f.*, zaraźliwość *f.*

Pe'ſtarznei, *sf. pl.* =en, lekarstwo *n.* na dżumę.

Pe'ſtarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz *m.* (dla) zadżumionych.

Pe'ſtbeule, Pe'ſtblaſe, *sf. pl.* =n, guz dżumowy, dymienica pomorowa, dymienica powietrzna, wrzód pomorowy, wrzedzienica morowa, morówka *f.*

Pe'ſtdunſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =dünſte, wyziew zaraźliwy.

Pe'ſteſſig, *sm.* =(e)s, ocet *m.* (korzenny) na zarazę, na pomór.

Pe'ſtflecken, *sm.* =s, *pl.* —, plama pomorowa.

Pe'ſtgeruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =rüche, cuch *m.*, zaduch pomorowy, zaraźliwy.

Pe'ſtgeſtank, *sm.* =(e)s, smród pomorowy.

Pe'ſthaft, *adi.* obacz Peſtähnlich.

Pe'ſthauch, *sm.* =(e)s, dech zaraźliwy.

Pe'ſthaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, szpital *m.* dla zapowietrzonych, zadżumionych.

Peſtile'nz, *sf. pl.* =en, morowe powietrze, dżuma *f.*

Peſtilenzia'liſch, *adi.* zaraźliwy, zapowietrzony, morowy.

Pe'ſtkrank, *adi.* chory na morową zarazę, zarażony morowem powietrzem, zadżumiony; **Peſtkranke(r)**, *sm.* =en, *pl.* =en, zadżumiony *m.*

Pe'ſtkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, morowy korzeń, czarne ziele, lepiesznik *m.*, lepiężnik pospolity, kłobuk *m.*, kłobucznik *m.*, podbiał szeroki.

Pe'ſtluft, *sf. pl.* =lüfte, morowe powietrze.

Pe'ſtmal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Peſtflecken.

Pe'ſtmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.*, lekarstwo *n.* na morową zarazę.

Pe'ſtſtoff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, jad *m.*, zarazek morowy, dżumowy.

Pe'ſtwurzel, *sf. pl.* =n, miłośna zielona.

Pe'ſtzeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* pomoru, powietrza.

Peta'rde, *sf. pl.* =n, pe-

tarda *f.*, rozwalacz *m.*, prochopał *m.*; mit =n sprengen petardami rozwalać, wysadzić w powietrze.

Petardie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, petardnik *m.*

Pete'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, petent *m.*, proszący *m.*

Pe'termännchen, *sn.* =s, *pl.* —, smocznik *m.* (zwierzę).

Pe'tersfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, leszczak *m.* (ryba).

Peterſi'lie, *sf.* pietruszka *f*; (obraz.) — pflücken = pietruszkować (o pannach na balu); ihm iſt die — verhagelt zdarzyło mu się coś nieprzyjemnego.

Peterſi'lien=, *adi.* pietruszkowy.

Peterſi'lienartig, *adi.* pietruszczany.

Pe'terskirche, *sf.* kościół *m.* św. Piotra.

Pe'terspfennig, *sm.* =s, świętopietrze *n.*

Pe'terſchlüſſel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) klucz *m.* św. Piotra; 2) pierwiosnek *m.* (roślina).

Peti't, (wym.: pti), *sm.* =s, **Petitſchrift**, *sf. pl.* =en, drobny druk.

Petitio'n, *sf. pl.* =en, petycya *f.*, podanie *n.*, prośba *f.*, żądanie *n.*, wniosek *m.*; eine — einreichen wnieść petycyę, podanie.

Petitionie'ren, *vn.* (haben) petycyonować, podawać, prosić.

Petitio'nsrecht, *sn.* =e(s), prawo *n.* wnoszenia petycyi.

Petitio'nsverhandlung, *sf. pl.* =en, narada *f.* nad petycyami.

Petito'riſch, *adi.* petytoryjny, zawierający żądanie.

Peti'tſchrift, *sf.* obacz Petit.

Peti'tum, *sn.* =s, *pl.* =ta, żądanie *n.*

Petrefa'kt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skamieniałość *f.*

Petrefa'ktenkunde, *sf.* nauka *f.* o skamieniałościach.

Petro'leum, *sn.* =s, olej skalny, ziemny.

Petro'leumkocher, *sm.* =s, *pl.* —, piecyk naftowy.

Petro'leumlampe, *sf. pl.* =n, lampa naftowa.

Petro'leummotor, *sm.* =s, *pl.* =en, motor pędzony olejem skalnym.

Pe'tſchaft, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pieczęć *f.*, pieczątka *f.*; das — aufdrücken wycisnąć pieczęć, opieczętować.

Pe'tſchaftſtecher, *sm.* =s, *pl.* —, pieczątkarz *m.*

Pe'tſche, *sf. pl.* =n, 1) suszarnia *f.* w salinach; 2) wiosło *n.* u tratwy.

Petſchie'r, *sn.* =(e)s, =e, obacz Petſchaft.

Petſchie'ren, *va.* (haben) pieczętować; spalić przy egzaminie.

Pe'tto, etw. in — haben mieć co napiętego, starać się o co, zamyślać o czem.

Petz, *sm.* =es, *pl.* =e, niedźwiedź *m.*, mysio *m.*

Pe'tze, *sf. pl.* =n, 1) niedźwiedzica *f.*; 2) suka *f.*; 3) = Petzer; 4) nierządnica *f.*; 5) = Petſche 2).

Pe'tzen, *vn.* (haben) gegen jmnbn — denuncyować kogo, donosić przeciw komu.

Pe'tzer, *sm.* =s, *pl.* —, denuncyant *m.*, donosiciel *m.*

Pfad, *sm.* =(e)s, =e, droga *f.*, ścieżka *f*; — der Tugend droga, tor cnoty.

Pfa'dfinder, *sm.* =s, *pl.* —, torujący *m.* drogę (także przenośnie).

Pfa'dlos, *adi.* bezdrożny, nieprzebyty.

Pfä'ffchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Pfaff(e), księżulek *m.*

Pfaff(e), *sm.* =en, *pl.* =en, ksiądz *m.*; zazwyczaj lekceważąco: pop *m.*

Pfa'ffendiener, *sm.* =s, *pl.* —, **Pfaffenfreund**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, służalec *m.*, przyjaciel *m.* księży.

Pfa'ffenherrſchaft, *sf.* księże panowanie.

Pfa'ffenholz, =hölzchen, =hütlein, =käppchen, *sn.* montwa *f.*, trzmielina (roślina).

Pfa'ffenmäßig, *adi.* obacz Pfäffiſch.

Pfa'ffenregiment, *sn.* =(e)s, obacz Pfaffenherrſchaft.

Pfa'ffenröhrlein, *sn.* =s, *pl.* —, kaczyniec *m.* (roślina).

Pfa'ffenſack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, księży wór (na jałmużnę); — hat keinen Boden księżego worka nie natkasz.

Pfa'ffentum, *sn.* =(e)s, księża *pl. coll.*; (lekceważąco:) popostwo *n.*; panowanie *n.* księży.

Pfa'ffenweſen, *sn.* =s, **Pfaffenwirtſchaft**, *sf.* księże stosunki, urządzenia, księże gospodarstwo.

Pfä'ffiſch, *adi.* księży, popowski.

Pfä'fflein, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Pfäffchen.

Pfa'hl, *sm.* =(e)s, *pl.* Pfähle, pal *m.*, kół *m.*, drążek *m.*; słup *m.*, pręgierz *m.* = Schandpfahl; einen — einſchlagen pal wbić; mit Pfählen befeſtigen palami, kołami utwierdzić, wzmocnić; mit Pfählen beſetzt otoczony palami; auf Pfählen bauen budować na palach; die Reben an Pfählen binden, durch Pfähle ſtützen latorośle przywiązywać do drążków, podpierać drążkami; jmnbn. an einen — ſtecken na pal kogo wbić; jmnbn. an den — Pfahl ſtellen postawić kogo pod słupem, wystawić kogo pod pręgierz; zwiſchen ſeinen vier Pfählen ſitzen siedzieć między swojemi czterema ścianami, być u siebie, w swoim domu.

Pfa'hlbau, *sm.* =(e)s, pale powbijane, palowanie *n.*

Pfa'hlbauten, *sf. pl.* osady nawodne, najeziorne, nawodzisko *n.*

Pfa'hlbrücke, *sf. pl.* =n, most *m.* na palach.

Pfa'hlbürger, *sm.* =s, *pl.* —, przedmieszczanin *m.*, podgrodzianin *m.*

Pfä'hlchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Pfahl, palik *m.*, drążek *m.*

Pfa'hleintreibmaſchine, *sf. pl.* =n, obacz Pfahlramme.

Pfä'hlen, *va.* (haben) palować, opalować, palami otaczać; na pal, na kół wbić.

Pfa'hlgraben, *sm.* =s, *pl.* =gräben, rów palami zagrodzony.

Pfa'hlgrund, *sm.* =(e)s, =gründe, fundament *m.*, pod-

stawa *f.* z palów powbijanych.

Pfahlhebemaschine, *sf. pl.* =n, machina *f.* do wydobywania palów z ziemi, z wody.

Pfahlgrellbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, odbój palowy.

Pfahlramme, *sf. pl.* =n, **Pfahlrammler**, *sm.* =s, *pl.* —, izbica *f.* do wbijania palów.

Pfahlreihe, *sf. pl.* =n, częstokół *m.*

Pfahlrost, *sm.*, **Pfahlwerk**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ruszt palowy, krata *f.* na palach.

Pfahlwand, *sf. pl.* =wände, palisada *f.*, ostrokół *m.*, częstokół *m.*

Pfahlwehr, *sf. pl.* =en, zapora *f.*, zastawa kołowa.

Pfahlwerk, *sn.* obacz Pfahlrost.

Pfahlwurzel, *sf. pl.* =n, macica *f.*, korzeń główny, pionowy, poddrzewny (botanika).

Pfahlzaun, *sm.* =(e)s, *pl.* =zäune, płot *m.* z palów, płot palisadowy, ostrokół *m.*

Pfalz, *sf.* —, *pl.* =en, 1) pałac cesarski; 2) palatynat *m.*

Pfalzgraf, *sm.* =en, *pl.* =en, palatyn *m.*

Pfalzgräfin, *sf. pl.* =innen, palatynowa *f.*

Pfalzgrafenwürde, *sf.* godność palatynacka, palatynat *m.* [nacki.

Pfalzgräflich, *adi.* palaty-

Pfalzgrafschaft, *sf. pl.* =en, palatynat *m.*

Pfand, *sn.* =(e)s, *pl.* Pfänder, zastaw *m.*; poręka *f.*, poręczenie *n.*, ubezpieczenie *n.*; hipoteka *f.*; fant *m.* (w grze); er leiht Geld auf Pfänder wypożycza pieniądze na zastawy; zum =e setzen dać w zastaw; als — in Händen haben mieć w zastawie, jako zastaw (w ręku); jmndm. etw. als — überlassen zostawić komu co na zastaw; ein — einlösen wykupić zastaw; nach verstrichener Frist verfällt das — po upłynionym terminie (do wykupu) zastaw przepada; jmndm. sein Haus als — verschreiben ustanowić dla kogo hipotekę na swoim domie; ein — der Freundschaft zakład *m.* przyjaźni; seine Ehre zum =e setzen dać w zakład honor; sein Wort als — geben słowo dać w zakład, słowem ręczyć; Pfänder spielen grać w fanty.

Pfandanstalt, *sf. pl.* =en, obacz Pfandhaus.

Pfandbar, *adi.* mogący być danym w zastaw, służyć jako zastaw.

Pfändbar, *adi.* mogący być wzięty w zastaw, nadający się do ustanowienia hipoteki.

Pfandbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list zastawny.

Pfandbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* zastawów.

Pfandbürge, *sm.* =n, *pl.* =n, zakładnik *m.*

Pfanddarlehen, *sn.* =s, *pl.* —, pożyczka *f.* na zastaw, hipoteka *f.*

Pfänden, *va.* (haben) wziąć w zastaw, zajmować, zająć, zagrabiać, zagrabić.

Pfänden, *sn.* =s, obacz Pfändung.

Pfänder, *sm.* =s, *pl.* —, ciążacz *m.*, grabiciel *m.*, fantownik *m.*, zajmiciel *m.*

Pfänderspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gra *f.* w fanty.

Pfänderverleiher, *sm.* obacz Pfandverleiher.

Pfandgeber, *sm.* =s, *pl.* —, zastawca *m.*

Pfandgebühr, *sf. pl.* =en, fantowe *n.*, zajmowe *n.*, zakładne *n.*

Pfandgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) = Pfandgebühr; 2) pieniądze otrzymane za zastawem.

Pfandgläubiger, *sm.* =s, *pl.* —, wierzyciel hipoteczny.

Pfandgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, hipoteka *f.*

Pfandhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, dom *m.* zastawy, dom zastawowy, zastawnia *f.*, urząd zastawniczy, lombard *m.*

Pfandinhaber, *sm.* =s, *pl.* —, dzierżyciel *m.* zastawu, zastawnik *m.*

Pfandklage, *sf. pl.* =n, skarga hipoteczna.

Pfandlehen, *sn.* =s, *pl.* —, lenno hipoteką obciążone.

Pfandleihe, *sf. pl.* =n, obacz Pfandhaus.

Pfandleiher, *sm.* =s, *pl.* —, wypożyczający *m.* na zastaw, zastawnik *m.*

Pfandnehmer, *sm.* =s, *pl.* —, biorący *m.* zastawy, zastawca *m.*

Pfandobjekt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przedmiot *m.* zastawu, rzecz zastawiona, zastaw *m.*

Pfandrecht, *sn.* =(e)s, 1) prawo *n.* grabienia, zajmowania, wzięcia zastawu; 2) prawo *n.* zastawu, prawo zastawowe, przepisy prawne o zastawie.

Pfandschätzer, *sm.* =s, *pl.* —, taksator *m.*, oceniacz *m.* (wartości przedmiotów zastawionych).

Pfandschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rewers *m.* na zastaw, poświadczenie *n.* zastawu.

Pfandschilling, *sm.* =(e)s, 1) kwota zastawowa, kwota otrzymana na zastaw; 2) zadatek *m.*; = Handgeld; 3) wykupne zastawowe; = Lösegeld; 4) pociążne *n.*, karopłatna *f*; = Strafgeld.

Pfandschuld, *sf. pl.* =en, dług zastawowy, hipoteczny.

Pfandschuldner, *sm.* =s, *pl.* —, dłużnik hipoteczny, zastawca *m.*

Pfandsicherheit, *sf.* zabezpieczenie *n.* przez zastaw.

Pfandstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rzecz zastawowa, zastaw *m.*

Pfändung, *sf. pl.* =en, zajęcie *n.*, zagrabienie *n.*

Pfändungsbefehl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nakaz *m.* zajęcia.

Pfändungsprotokoll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, protokół *m.*, spis urzędowy aktu zajęcia, zagrabienia.

Pfandverleiher, *sm.* obacz Pfandleiher.

Pfandverschreibung, *sf. pl.* =en, hipoteka *f.*, list zastawny.

Pfandvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, kontrakt zastawny, umowa *f.* o zastaw.

Pfandweise, *adv.* tytułem zastawu, jako zastaw.

Pfa'ndzettel, *sm.* obacz Pfandſchein.

Pfa'nne, *sf. pl.* =n, 1) panew *f.*; naczynie *n.* do warzenia piwa, soli i t. d.; 2) patelnia *f.*; flache — patelka *f.*; in die — hauen w pień wyciąć, wyrznąć, wysiec, bigosu narobić; 3) panewka *f.*; Pulver auf die — ſchütten prochu dosypać na panewkę; 4) puszka *f.*, panewka *f.* (anatomia); aus der — treten, weichen wyskoczyć z puszki, zwichnąć się; 5) dachówka wklęsła; = Dachpfanne.

Pfa'nnendeckel, *sm.* =s, *pl.* —, nakrywka *f.* panwi, patelni, panewki.

Pfa'nnenflicker, *sm.* obacz Keſſelflicker.

Pfa'nnengebackene(s), *sn.* =n, smażenina *f.*

Pfa'nnengeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, panewne *n.*

Pfa'nnenkuchen, *sm.* obacz Pfannkuchen.

Pfa'nnenlager, *sn.* =s, *pl.* —, walnica *f.*

Pfa'nnenmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* huty solnej.

Pfa'nnenſchmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, panwiarz *m.*, patelniarz *m.*

Pfa'nnenſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, panwiowe przywary, wykowiny panwiowe.

Pfa'nnenſtiel, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, trzonek *m.* u patelni.

Pfa'nnenziegel, *sm.* =s, *pl.* —, dachówka wklęsła.

Pfä'nner, *sm.* =s, *pl.* —, właściciel *m.* huty solnej.

Pfa'nnkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, naleśnik *m.*, pampuch *m.*

Pfarr=, *adi.* farny, parafialny, plebański, proboszczowski.

Pfa'rracker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, rola plebańska, proboszczowska.

Pfa'rramt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd parafialny, plebania *f.*, probostwo *n.*

Pfa'rrbeſetzungsrecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* patronatu.

Pfa'rrbezirk, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, parafia *f.*

Pfa'rrbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga parafialna, rejestr parafialny.

Pfa'rrdienſt, *sm.* =es, służba parafialna, duszpasterstwo *n.*

Pfa'rrdorf, *sn.* =(e)s, *pl.* =dörfer, wieś parafialna, wieś proboszczowska.

Pfa'rre, *sf. pl.* =n, urząd *m.* proboszcza, duszpasterstwo *n.*; probostwo *n.*, plebania *f.*, prarafia *f.*

Pfarrei', *sf. pl.* =en, obacz Pfarre.

Pfarrei'lich, *adi.* parafialny, proboszczowski.

Pfa'rreinkünfte, *s. pl.* dochody z parafii, z probostwa.

Pfa'rrer, *sm.* =s, *pl.* —, proboszcz *m.*, pleban *m.* (na wsi); pastor *m.* (ewangelicki).

Pfa'rrerin, *sf. pl.* =innen, pastorowa *f.* [rerin.

Pfa'rrfrau, *sf.* obacz Pfar=

Pfa'rrgebäude, *sn.* =s, *pl.* —, budynek proboszczowski.

Pfa'rrgebühren, *sf. pl.* opłaty stułowe, akcydensa *pl.*

Pfa'rrgemeinde, *sf. pl.* =n, gmina parafialna, parafia *f.*

Pfa'rrgenoß, *sm.* =noſſen, *pl.* =noſſen, parafianin *m.*

Pfa'rrgüter, *sn. pl.* dobra proboszczowskie.

Pfa'rrhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom proboszczowski, probostwo *n.*, plebania *f.*

Pfa'rrherr, *sm.* =n, *pl.* =en, obacz Pfarrer.

Pfa'rrhof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, dwór *m.*, dom proboszczowski, probostwo *n.*, plebania *f.*

Pfa'rrhufe, *sf. pl.* =n, rola proboszczowska.

Pfa'rrkind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, parafianin *m.*, parafianka *f.*

Pfa'rrkirche, *sf. pl.* =n, kościół parafialny.

Pfa'rrland, *sn.* =(e)s, ziemia parafialna.

Pfa'rrleute, *s. pl.* parafianie *pl.*

Pfa'rrſchule, *sf. pl.* =n, szkoła parafialna.

Pfa'rrſiegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć proboszczowska.

Pfa'rrſprengel, *sm.* =s, *pl.* —, parafia *f.*

Pfa'rrſtelle, *sf. pl.* =n, drobostwo *n.*, plebania *f.*

Pfa'rrverweſer, *sm.* =s, *pl.* —, **Pfa'rrvikar**, *sm.* =s, *pl.* =e, wikary *m.*, wikaryusz *m.*, zawiadowca *m.* parafii, zastępca *m.* parocha.

Pfa'rrwohnung, *sf.* obacz Pfarrhaus.

Pfa'rrzehent, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Pfa'rrzins**, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, dziesięcina *f.* (opłacana plebanowi).

Pfau, *sm.* =(e)s i =en, *pl.* =e, i =en, paw *m.*; junger — pawik *m.*; ſtolz wie ein — pyszny jak paw; ſich wie ein — brüſten, ſpreizen nadąć się jak paw, jak indyk.

Pfau'ähnlich, *adi.* podobny do pawia, pawi.

Pfau'enartig, **Pfau'engleich**, *adi.* obacz Pfauähnlich.

Pfau'enauge, *sn.* =es, *pl.* =en, 1) oko pawie; 2) pawik *m.*, łśniak *m.* (rodzaj motyla).

Pfau'enblume, *sf. pl.* =n, pawiówka *f.*, trzylistnik *m.*

Pfau'enei, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pawie jaje.

Pfau'enfeder, *sf. pl.* =n, pawie pióro.

Pfau'enkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, rdest czarny, pawiniec *m.* (ziele).

Pfau'enſchwanz, **Pfau'enſchweif**, *sm.* =es, *pl.* =ſchwänze, =e, pawi ogon.

Pfau'entaube, *sf. pl.* =n, pawiówka *f.* (rodzaj gołębia).

Pfau'enwedel, *sm.* =s, *pl.* —, wachlarz *m.* z pawich piór.

Pfau'enweibchen, *sn.* =s, *pl.* —, pawica *f.*

Pfau'faſan, *sm.* =(e)s, *pl.* =e i =en, pawioczub *m.*, pawiobażant *m.*

Pfau'hahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, paw *m.* (samiec).

Pfau'henne, *sf. pl.* =n, pawica *f.*

Pfau'huhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner i *dim.* **Pfau'hühnchen**, *sn.* =s, *pl.* —, pawiątko *n.*

Pfaurad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, roztoczony ogon pawia.

Pfau'taube, *sf.* obacz Pfauentaube.

Pfe'be, *sf. pl.* =n, bania *f.*, dynia *f.*

Pfe'ffer, *sm.* -s, pieprz *m.*; geſtoßener — tłuczony pieprz; ſpaniſcher — pieprznik *m.*; mit — würzen pieprzem przyprawić; mit — beſtreuen posypać pieprzem, (po)pieprzyć; (obraz.) das war ein Schlag aus dem — natarł mu pieprzu w nos, to było uderzenie, jak gdyby kto ukropem oblał; da liegt der Haſe im — w tem sęk, w tem główna rzecz, w tem cała wina, to źródło nieszczęścia; da liegt er im — oto jest w kłopocie; jmndn hinwünſchen, wo der — wächſt przepędzić kogo, gdzie pieprz rośnie.

Pfe'ffer-, *adi.* pieprzowy.

Pfe'fferartig, *adi.* pieprzowaty.

Pfe'fferbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, pieprzowe drzewo.

Pfe'fferbrühe, *sf. pl.* -n, zupa pieprzona.

Pfe'fferbüchſe, Pfe'fferdoſe, *sf. pl.* -n, **Pfe'fferfäßchen**, *sn.* -s, *pl.* —, pieprzniczka *f.*, posypywacz *m.* do pieprzu.

Pfe'fferfarben, *adi.* pieprzykowy.

Pfe'fferfraß, *sm.* -es, *pl.* -e, **Pfe'fferfreſſer**, *sm.* -s, *pl.* —, pieprzojad *m.* (ptak).

Pfe'ffergurke, *sf. pl.* -n, korniszon *m.*

Pfe'fferig, *adi.* obacz Pfefferartig.

Pfe'fferkorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -körner, ziarnko *n.* pieprzu.

Pfe'fferkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, pieprzyca *f.*, cząbr *m.*, czą-brz *m.*, cąbrzyca *f.*, dzięcielina *f.*, kanianka *f.* (ziele).

Pfe'fferkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, piernik *m.*

Pfe'fferkuchenbäcker, Pfe'fferküchler, *sm.* -s, *pl.* —, piernikarz *m.*

Pfe'fferküchlein, *sn.* -s, *pl.* —, cukierek miętowy.

Pfe'fferküchlerei, *sf. pl.* -en, piernikarstwo *n.*; piernikarnia *f.*

Pfe'fferküchlerin, *sf. pl.* -innen, piernikarka *f.*

Pfe'fferminze, *sf. pl.* -n, mięta pieprzowa.

Pfe'fferminzkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, **Pfe'fferminzküchelchen, Pfe'fferminzplätzchen**, *sn.* -s, *pl.* —, cukierek miętowy.

Pfe'fferminzſchnaps, *sm.* -pſes, *pl.* -ſchnäpſe, wódka miętowa, miętówka *f.*

Pfe'fferminztee, *sm.* -s, odwar miętowy, herbata *f.* z mięty pieprzowej.

Pfe'fferminzwaſſer, *sn.* -s, woda miętowa.

Pfe'ffermühle, *sf. pl.* -n, młynek *m.* do mielenia pieprzu.

Pfe'ffern, I. *va.* (haben) pieprzyć; tüchtig — napieprzyć, opieprzyć; (obraz.) gepfefferte Worte pieprzone, przykre słowa; gepfefferte Antwort pieprzona, cięta odpowiedź; gepfefferte Preiſe opieprzone, wysokie ceny; jmndm den Pelz — wytrzepać komu skórę, obić kogo; II. *vn.* (haben) zapalić się w gniewie, rozgniewać się; auf jmndn los— łajać kogo.

Pfe'fferuß, *sf. pl.* -nüſſe i *dim.* **Pfe'fferüßchen**, *sn.* -s, *pl.* —, gałka *f.* z piernikowego ciasta, piernikowy orzech; pierniczek okrągły.

Pfe'fferöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olejek *m.* z mięty pieprzowej.

Pfe'fferpilz, *sm.* -es, *pl.* -e, **Pfe'fferſchwamm**, *sm.* -es, *pl.* -ſchwämme, krowiak biały, rzeszotnik *m.*

Pfe'fferſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, wór *m.* z pieprzem; (przenośnie:) kramarz *m.*

Pfe'fferſieb, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sito *n.* do przesiewania pieprzu.

Pfe'fferſtaude, *sf. pl.* -n, **Pfe'fferſtrauch**, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, pieprzowy krzak.

Pfe'fferſtoff, *sm.* -(e)s, pieprzeń *m.*

Pfe'ffervogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, pieprzojad *m.*

Pfei'fchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Pfeife, 1) piszczałeczka *f.*, dudka *f.*, dudeczka *f.*; 2) fajeczka *f.*, luleczka *f.*

Pfei'fe, *sf. pl.* -n, 1) piszczałka *f.*, fujarka *f.*, gwizdawka *f.*, świstaczka *f.*; Dampf—, Signal— gwizdek parowy; die —, auf der — blaſen grać na piszczałce, na fujarce; nach jmnds — tanzen jak kto zagra, tak tańczyć, skakać; słuchać kogo ślepo; jmndn nach ſeiner — tanzen laſſen kazać komu tańczyć, jak się zagra; die — einſtecken, einziehen, im Sack halten zagrać z innego tonu, zmienić ton, zmaleć; man muß ſich -n ſchneiden, weil (ſolange albo während) man im Rohre ſitzt drzeć łyka, kiedy się drą, póki się dadzą, korzystać z okoliczności; 2) rura *f.*, rurka *f.* (u jakiego narzędzia); 3) piszczel *f.*, kość wydrążona (anatomia); 4) obrączka *f.* (z kory do szczepienia; ogrodnictwo); 5) fajka *f.*, lulka *f.*; eine tönerne — glinianka *f.*, stambułka *f.*; die — ſtopfen fajkę nałożyć; die — anrauchen, anzünden, anbrennen zapalić fajkę; — rauchen palić fajkę.

Pfei'fen, *va.* i *vn.* pfeife, pfeifſt, pfeift, pfiff, habe gepfiffen, 1) świstać, gwizdać, świsnąć, (za)gwizdnąć, piszczeć; auf einer Pfeife — grać na piszczałce; jmndm — gwizdnąć na kogo; zu — anfangen zagwizdać; beim Atmen — mieć oddech gwiżdżący; es pfeift ihm auf der Bruſt gra mu na piersiach; 2) (przenośnie:) pfeift der Wind daher? stąd wiatr wieje? tak to rzeczy stoją? do tego zmierza? aus dem letzten Loche — gonić ostatkami; aus demſelben Loche — grać z tego samego tonu, być w porozumieniu; auf etw., auf jmndn — śmiać się z czego, z kogo, nie troszczyć się o co, o kogo; ich will ihm was — niechaj tylko czeka, dam mu to (ironicznie); wer gern tanzt, dem iſt leicht gepfiffen łatwo temu gwizdać, co lubi tańczyć; kto co lubi, tem mu łatwo dogodzić; 3) einen — wypić kieliszek; er pfeift gern einen lubi napić się.

Pfei'fenabguß, *sm.* -guſſes, *pl.* -güſſe, odlewek *m.*

Pfei'fenbeſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, okucie *n.* u fajki, do fajki.

Pfei'fenbläſer, *sm.* =s, —, piszczek *m.*

Pfei'fenboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, spód *m.* organów (w którym osadzone są piszczałki).

Pfei'fenbrenner, *sm.* =s, *pl.* —, wypalacz *m.* fajek glinianych, fabrykant *m.* glinianek.

Pfei'fend, *adi.* piskliwy.

Pfei'fendeckel, *sm.* =s, *pl.* —, nakrywka *f.* u fajki.

Pfei'fenerde, *sf.* obacz Pfeifenton.

Pfei'fenfabrikant, *sm.* obacz Pfeifenmacher.

Pfei'fenform, *sf. pl.* =en, forma *f.* na fajki.

Pfei'fenförmig, *adi.* piszczałkowaty, rurkowaty.

Pfei'fengeſtell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Pfei'fenhalter,** *sm.* =s, *pl.* —, fajczarnia *f.*

Pfei'fenkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, główka *f.* (do fajki); fajka *f.* (bez cybucha); türkiſcher — stambułka *f.*

Pfei'fenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, fajkarz *m.*; fabrykant *m.* piszczałek.

Pfei'fenmundſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, munsztuk *m.*, ustnik *m.* u fajki, u cybucha.

Pfei'fenquaſte, *sf. pl.* =n, kutas *m.* u fajki.

Pfei'fenputrer, Pfei'fenräumer, *sm.* =s, *pl.* —, przetyczka *f.* (do czyszczenia fajki).

Pfei'fenrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rura *f.* do gwizdawki (kolejn.); cybuch *m.*

Pfei'fenſpitze, *sf.* obacz Pfeifenmundſtück.

Pfei'fenſtiel, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) trzonek *m.* od fajki, cybuch *m.*; das iſt keinen — wert to nic nie warte; 2) (poufale:) cienkie nogi; 3) kręgle bilardowe.

Pfei'fenſtopfer, *sm.* =s, *pl.* —, upychaczka *f.*

Pfei'fenſtrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſträucher, cybusznik *m.*, dzielżamin dziki, jaśminek bukietowy, lilak *m.* (botanika).

Pfei'fente, *sf. pl.* =n, kaczka piszczałka *f.*, kaczka świstna.

Pfei'fenton, *sm.* =(e)s, glina *f.* na fajki.

Pfei'fenwerk, *sn.* =(e)s, piszczałki *pl.* (w organach).

Pfei'fenzünder, *sm.* =s, *pl.* —, papierek *m.* do zapalania fajki, zapalnik *m.*

Pfei'fer, *sm.* =s, *pl.* —, gwizdacz *m.* (ustami); piszczek *m.* (grający na piszczałce).

Pfeiferei', *sf. pl.* =en, granie *n.* na piszczałce; ciągłe gwizdanie, gwizdanina *f.*

Pfei'fhaſe, *sm.* =n, *pl.* =n, szczekuszka *f.* (gryzoń).

Pfeil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, strzała *f.*, strzałka *f.*; mit =en ſchießen, =e ſchießen, ſchleudern, werfen rzucać, puszczać, ciskać strzały, strzałami; mit dem =e treffen, durchbohren trafić, przeszyć strzałą; den — in die Kerbe legen, den — auflegen założyć strzałę na cięciwę; er ſchoß wie ein — fort pogonił (szybko) jak strzała; ſeine =e ſind abgeſchoſſen już się wyczerpał, już użył wszystkich sposobów, środków.

Pfei'ldonnerſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, belemnit *m.*, dyable pazury.

Pfei'ler, *sm.* =s, *pl.* —, filar *m.*, słup *m.*, pilaster *m.*; podpora *f.* (= Stütze); podstawa *f.*; Bogen— filar sklepienia, filar podsklepienny; Brücken— filar mostowy; Land— przyczółek *m.*; Mittel— filar środkowy; Strebe— przypora *f.*; filar odporny.

Pfei'leraushau, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wybieranie *n.* węgla z filarów (górn.).

Pfei'lerbau, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, słupowa odbudowa, calizna *f.*

Pfei'lerbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, żyły *pl.* podwoi.

Pfei'lerbrücke, *sf. pl.* =n, most *m.* na słupach.

Pfei'lerhinterhaupt, *sn.* =es, *pl.* =häupter, tył *m.*, zatylek *m.* filaru.

Pfei'lerkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, głowica *f.* filaru, nagłówek *m.* filaru.

Pfei'lerſpiegel, *sm.* =s, *pl.* —, zwierciadło *n.* na filarach.

Pfei'lervorſpitze, *sf. pl.* =n, dziób *m.* filaru, przód *m.* filaru, przedełbie *m.* filaru.

Pfei'lerweite, *sf.* przestrzeń *f.* między dwoma oknami.

Pfei'lfiſch, Pfei'lhecht, *sm.* =es, *pl.* =e, swirena *f.*

Pfei'lförmig, *adi.* strzałkowaty; *adv.* strzałkowato.

Pfei'lgerade, *adi.* prosty (*adv.* prosto) jak strzała.

Pfei'lgeſchwind, Pfei'lſchnell, *adi.* szybki jak strzała; *adv.* szybko jak strzała, z szybkością strzały.

Pfei'lgift, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trucizna *f.* do strzał.

Pfei'lköcher, *sm.* =s, *pl.* —, kołczan *m.*, sajdak *m.*

Pfei'lkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, strzałka *f.*, uszyca *f.* (ziele).

Pfei'lnaht, *sf. pl.* =nähte, szew strzalisty, strzałowe spojenie (anatomia).

Pfei'lnatter, *sf. pl.* =n, pstrożka *f.*

Pfei'lregen, *sm.* =s, grad *m.* strzał.

Pfei'lſchlange, *sf. pl.* =n, pstrożka *f.*

Pfei'lſchnell, *adi.* nadzwyczaj szybki; obacz Pfeilgeſchwind.

Pfei'lſchrift, *sf.* obacz Keilſchrift.

Pfei'lſchußweite, *sf.* odległość *f.* rzutu strzały.

Pfei'lſchütz(e), *sm.* =en, *pl.* =en, łucznik *m.*

Pfei'lſpitze, *sf. pl.* =n, koniuszek *m.* strzały.

Pfe'ilſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, belemnit *m.* (mineralogia).

Pfei'lwunde, *sf. pl.* =n, rana strzałą zadana.

Pfei'lwurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, rzut *m.* strzały.

Pfe'nnig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, fenig *m.*, grosz *m.*; keinen — Geld haben nie mieć grosza przy duszy, być goły jak bicz; er hat bei Heller und — bezahlt zapłacił do feniga; das iſt keinen — (albo Heller) wert to nie warte i grosza; wer den — nicht ehrt, iſt des Talers nicht wert kto nie sza-

nuje grosza, nie wart złotego; kto nie dba na grosze, nie godzien talara; er hat einen ſchönen — dabei gewonnen zarobił na tem ładny grosz.

Pfe'nnigfuchſer, *sm.* -s, *pl.* —, sknera *m.*, kutwa *m.*

Pfe'nnigfuchſerei, *sf.* sknerstwo *n.*, kutwiarstwo *n.*

Pfe'nnigkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, stowrzód *m.*, uśpiwrzód *m.*, bażanowiec pieniążek *m.*, polej gęsi, wężownik *m.*, złotnik mniejszy (ziele).

Pfe'nniglicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, świeczka *f.* za centa, łojówka *f.*

Pfe'nnigmagazin, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dziennik groszowy, centowy.

Pfe'nnigweiſe, *adv.* groszami; — erſparen oszczędzić grosz za groszem, grosz do grosza.

Pfe'nnigwert, **Pfe'nnwert**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, towar bardzo tani (handel).

Pferch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i **Pfe'rche**, *sf. pl.* -n, 1) ogrodzenie *n.*, miejsce parkanem, chrustem ogrodzone, zagroda *f*; koszar *m.*, hurta *f.*; 2) gnój *m.*, mierzwa *f.*, bobki owcze.

Pfe'rchen, I. *va.* (haben) hurtować owce, zamykać bydło na polu w koszarach; Sachen — wciskać do czego rozmaite rzeczy; 2) mierzwić, gnoić = düngen; II. *vn.* (haben) bobczyć (o owcach).

Pfe'rchen, *sn.* -s, (na)mierzwienie *n.* roli ogrodzonej.

Pfe'rchhütte, *sf. pl.* -n, chata *f.* pastucha przy hurtach, jurta *f.*

Pfe'rchlager, *sn.* -s, *pl.* —, leże *n.* owiec w hurtach.

Pfe'rchrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* hurtowania, prawo *n.* zakładania koszar.

Pferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń *m.*; kleines — konik *m.*; — mit geſtutztem Schweife koń anglizowany; elendes — szkapa *f.*; zugeritteues, eingefahreues — koń ujeżdżony, wprawny do pociągu; zu -e ſteigen, siąść na koń, dosiąść konia; vom -e ſteigen zsiąść z konia; vom -e fallen spaść z konia; auf nacktem -e bez siodła; Soldaten zu -e konnica *f.*; zu -e dienen służyć konno, u konnicy; mit vier -en (albo mit vieren) fahren jechać czwórką; vom -e auf den Eſel kommen zsiąść z konia na osła; ſich aufs hohe (albo große) — ſetzen wynosić się, pysznić się; die -e hinter den Wagen ſpannen, das — beim Schwanze aufzäumen zaprządz konie za wozem; er arbeitet wie ein — pracuje jak koń; eigenſinnig wie ein — uparty jak kozieł, jak cap, jak dyabeł, jak żyd w tańcu; alle -e reiten znać się na wszystkiem; auch das beſte — ſtolpert (und hat vier Beine) koń ma cztery nogi a potknie się; das —, welches den Hafer verdient, bekommt ihn nicht (dosłownie); koń, który na owies zasługuje, nie dostaje go; nam prace, innym kołacze.

Pfe'rdeartig, *adi.* koński.

Pfe'rdchen, *sn.* -n, *pl.* —, *dim.* od Pferd, konik *m.*, konię *n.*

Pferde-, *adi.* koński.

Pfe'rdeapfel, *sm.* obacz Pferdemiſt.

Pfe'rdearbeit, *sf. pl.* -en, końska praca, robota ciężka, żmudna.

Pfe'rdearz(e)nei, *sf. pl.* -en, końskie lekarstwo.

Pfe'rdearz(e)neikunde, **Pfe'rdearz(e)neiwiſſenſchaft**, *sf.* konowalstwo *n.*, nauka *f.*, sztuka *f.* leczenia koni.

Pfe'rdearz(e)neiſchule, *sf. pl.* -n, szkoła weterynaryjna.

Pfe'rdearzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, konował *m.*, lekarz *m.* do koni.

Pfe'rdeausfuhrverbot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zakaz *m.* wywozu koni.

Pfe'rdeausſtellung, *sf. pl.* -en, wystawa *f.* koni.

Pfe'rdebahn, *sf. pl.* -en, kolej konna.

Pfe'rdebahnwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wóz *m.* kolei konnej.

Pfe'rdebändiger, *sm.* -s, *pl.* —, poskromiciel *m.* koni.

Pfe'rdebeſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, okucie końskie.

Pfe'rdeblume, *sf.* obacz Löwenzahn.

Pfe'rdebohne, *sf. pl.* -n, bób *m.*, bon *m.*

Pfe'rdebremſe, *sf. pl.* -n, bąk *m.*, ślep *m.*, ślepak *m.* (mucha).

Pfe'rdedecke, *sf. pl.* -n, naścielnik *m.*, dera *f.*, czółdar *m.*

Pfe'rdedieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, złodziej *m.* na konie, koniokrad *m.*

Pfe'rdediebſtahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtähle, kradzież końska.

Pfe'rdeeiſenbahn, *sf.* obacz Pferdebahn.

Pfe'rdefleiſch, *sn.* -es, końskie mięso, konina *f.*, szkapina *f.*

Pfe'rdefliege, *sf.* obacz Pferdebremſe.

Pfe'rdefreſſer, *sm.* -s, *pl.* —, tukan *m.*

Pfe'rdefuß, *sm.* -es, -füße, końska noga, kopytonóg *m.*; der Teufel kann den — nicht verbergen nie skryje dyabeł końskiego kopyta.

Pfe'rdefutter, *sn.* -s, końska pasza, strawa *f.* dla koni, obrok *m.*

Pfe'rdegerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęt końskí.

Pfe'rdegeſchirr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, szory *pl.*, uprząż *f.*, rząd *m.* na konia, na konie.

Pfe'rdegöpel, *sm.* -s, *pl.* —, kołowrot konny, goniarnia *f.*

Pfe'rdegras, *sn.* -ſes, tomkownica *f.*, zubrówka *f.*

Pfe'rdegurt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, poprąg *m.*

Pfe'rdehaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włosie końskie.

Pfe'rdehaaren, *adi.* z włosia końskiego.

Pfe'rdehandel, *sm.* -s, handel *m.* końmi.

Pfe'rdehändler, *sm.* -s, *pl.* —, koniarz *m.*, handlarz *m.* koni.

Pfe'rdehaut, *sf. pl.* -häute, skóra końska.

Pfe'rdeheilkunde, *sf.* weterynarya *f.*

Pfe'rdehirt, *sm.* =en, *pl.* =en, pastuch *m.* do koni.

Pfe'rdehuf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kopyto końskie.

Pfe'rdejud, *sm.* =en, *pl.* =en, po prostacku zamiast Pferdehändler.

Pfe'rdejunge, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopak *m.* do koni.

Pfe'rdekamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämme, grzebień *m.* do czesania koni.

Pfe'rdekarren, *sm.* =s, *pl.* —, koniarka *f.* (kolejn.).

Pfe'rdekaſtanie, *sf.* obacz Roßkaſtanie.

Pfe'rdekauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, kupno *n.* koni.

Pfe'rdekenner, *sm.* =s, *pl.* —, znawca *m.* koni, znający się na koniach.

Pfe'rdeknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, parobek *m.* do koni, fornal *m.*, koniucha *m.*

Pfe'rdekopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, końska głowa.

Pfe'rdekot, *sm.* obacz Pferdemiſt.

Pfe'rdekraft, *sf.* *pl.* =kräfte, koń mechaniczny, koń parowy, siła *f.* konia; eine Dampfmaſchine von zehn, dreißig =kräften machina parowa siły dziesięciu, trzydziestu koni.

Pfe'rdekrätze, *sf.* *pl.* =n, krzczyca *f.*

Pfe'rdekum(me)t, *sn.* =s, *pl.* =e, chomąt *m.*, chomąto *n.*

Pfe'rdekunde, *sf.* hippika *f.*, konioznawstwo *n.*

Pfe'rdekunſt, *sf.* *pl.* =künſte, kołowrot konny.

Pfe'rdekur, *sf.* *pl.* =en, końska kuracya, kuracya *f.* środkami gwałtownymi.

Pfe'rdeleine, *sf.* *pl.* =n, obsztak *m.*, linka *f.* do koni.

Pfe'rdelenker, *sm.* =s, *pl.* —, powodziciel *m.* koni, woźnica *m.*

Pfe'rdeliebhaber, *sm.* =s, *pl.* —, miłośnik *m.* koni, koniarz *m.*

Pfe'rdeliebhaberei, *sf.* *pl.* =en, upodobanie *n.* w koniach, koniarstwo *n.*

Pfe'rdemähne, *sf.* *pl.* =n, grzywa końska.

Pfe'rdemäkler, **Pferdemakler**, *sm.* =s, *pl.* —, stręczyciel *m.* w handlu końskim, koniarz *m.*

Pfe'rdemarkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =märkte, targ koński.

Pfe'rdemäßig, *adi.* i *adv.* po końsku, jak koń; =es Fieber końska gorączka.

Pfe'rdemenſch, *sm.* =en, *pl.* =en, centaur *m.*, pół konia a pół człowieka.

Pfe'rdemiete, *sf.* *pl.* =n, najem *m.* konia.

Pfe'rdemilch, *sf.* końskie mleko.

Pfe'rdeminze, *sf.* końska, dzika mięta, miętkiew żabia.

Pfe'rdemiſt, *sm.* =es, końskí gnój.

Pfe'rdenarr, *sm.* =en, *pl.* =en, ślepy miłośnik koni, zapalony koniarz.

Pfe'rdepflock, *sm.* =(e)s, *pl.* =pflöcke, drążek *m.* do wiązania koni.

Pfe'rdephiliſter, *sm.* =s, *pl.* —, najemca *m.* koni (w mowie studenckiej).

Pfe'rdeputz, *sm.* obacz Pferdeſchmuck.

Pfe'rderaſſe, *sf.* *pl.* =n, rasa końska, ród koński.

Pfe'rderennbahn, *sf.* *pl.* =en, hipodrom *m.*, miejsce *n.* wyścigów, tor wyścigowy.

Pfe'rderennen, *sn.* =s, *pl.* —, wyścigi *pl.*, gonitwy konne.

Pfe'rdeſamen, *sm.* =s, kopr koński.

Pfe'rdeſchau, *sf.* przegląd *m.* koni.

Pfe'rdeſchlächterei, *sf.* *pl.* =en, rzeźnia końska.

Pfe'rdeſchmuck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, strój koński.

Pfe'rdeſchritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, step *m.* (koński), stępa *f.*; großer — szłap *n.*

Pfe'rdeſchwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwämme, gąbka *f.* do zmywania koni; bedłka *f.*, bedłki *pl.* (weterynarya).

Pfe'rdeſchwanz, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwänze, **Pfe'rdeſchweif**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, koński ogon.

Pfe'rdeſchwemme, *sf.* *pl.* =n, pławisko *n.*, pławnia *f.*, pław *m.*

Pfe'rdeſtall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtälle, stajnia *f.* dla koni.

Pfe'rdeſtriegel, *sm.* =s, *pl.* —, zgrzebło końskie.

Pfe'rdetag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień konny, dzień, w którym odrabia się pańszczyzna konna.

Pfe'rdetränke, *sf.* *pl.* =n, miejsce *n.* (do) pojenia koni.

Pfe'rdeverleiher, **Pfe'rdevermieter**, *sm.* =s, *pl.* —, wynajemca *m.* koni, wynajmujący *m.* konie.

Pfe'rdewagen, *sm.* =s, *pl.* —, koniarka *f.* (kolejn.).

Pfe'rdewechſel, *sm.* =s, zmiana *f.* koni.

Pfe'rdezahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, kieł *m.*, koński ząb; kukurudza amerykańska.

Pfe'rdezeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprzęt koński.

Pfe'rdezucht, *sf.* chów *m.* koni, stadnina *f.*

Pfe'rdezüchter, *sm.* =s, *pl.* —, hodowca *m.* koni.

Pfe'rdner, *sm.* =s, *pl.* —, odbywający *m.* zaciąg konny.

Pfe'ttte, *sf.* *pl.* =n, płatew *f.*, leźnia *f.*; First— płatew grzbietowa.

Pfe'ttendach, *sn.* =(e)s, *pl.* =dächer, dach leźniowy, płatwowy.

Pfe'tzſtange, *sf.* *pl.* =n, dutki *pl.*

Pfiff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) świśnięcie *n.*, gwizdnięcie *n.*, gwizdanie *n.*, świst *m.*, gwizd *m.*; jmndm einen — tun gwizdnąć na kogo; jmndm auf den — gehorchen słuchać kogo na każde skinienie; słuchać jak pies trąby; einen — tun gwizdnąć, świsnąć; 2) przebiegłość *f.*; sztuczny obrot, sztuka *f.*, fortel *m.*, figiel *m.*; er verſteht den — zna tę sztukę; to szczwany lis; das ſind =e und Ränke to same wykręty i podejścia; 3) drobnostka *f.*; = ein Geringes; chwilka *f.*; 4) łyk *m.*, ósemka *f.* wina (w Austryi); einen — tun łyknąć.

Pfi'fferling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) pieprznik *m.*, rydz *m.*, lisica *f.* (grzyb); 2) fraszka *f.*, nic *n.*, świstak *m.*; das iſt keinen — wert to złamanego szeląga nie warte.

Pfiffig, *adi.* szczwany, chytry, podstępny; filuterny; sprytny, obrotny; ein =er Kerl, Mensch szczwany lis, szpak *m.*; *adv.* chytro, podstępnie; sprytnie, obrotnie.

Pfiffigkeit, *sf.* chytrość *f.*, podstępność *f.*; obrotność *f.*

Pfiffikus, *sm.* —, *pl.* =kusse, szpak *m.*, frant *m.*, filut *m.*

Pfingstabend, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wigilia *f.* Zielonych Świątek.

Pfingstblume, *sf.* obacz Pfingstrose.

Pfingsten, *sn.* — i *pl.* Zielone Świątki.

Pfingst(feier)tag, *sm.*, **Pfingstfest**, *sn.* obacz Pfingsten.

Pfingstfreude, *sf.* uciecha *f.* w czasie Zielonych Świątek.

Pfingstgrün, *sn.* =s, maj *m.*

Pfingstlich, *adi.* zielonoświąteczny; *adv.* po zielonoświątecznemu.

Pfingstmontag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poniedziałek (drugi dzień) Zielonych Świątek.

Pfingstochse, Pfingstochs, *sm.* =sen, *pl.* =sen, wół (zielono)świąteczny; geschmückt, geputzt wie ein — ustrojony jak koczkodan.

Pfingstrose, *sf. pl.* =n, piwonia *f.*

Pfingstsonntag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, niedziela Zielonych Świątek.

Pfingstvogel, *sm.* =(e)s, *pl.* =vögel, wywiołga *f.*

Pfingstwoche, *sf. pl.* =n, tydzień zielonoświąteczny.

Pfingstzeit, *sf.* czas *m.* Zielonych Świątek.

Pfirsich, *sm.* =s, *pl.* =e, **Pfirsiche** *sf. pl.* =n, **Pfirsche**, *sf. pl.* =n, brzoskwinia *f.* (owoc).

Pfirsichbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo brzoskwiniowe, brzoskwa *f.*

Pfirsichblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, liść brzoskwiniowy.

Pfirsichblüte, *sf. pl.* =n, kwiat brzoskwiniowy.

Pfirsichblüt(en)farben, *adi.* koloru brzoskwiniowego.

Pfirsichkern, Pfirsichstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, jądro brzoskwiniowe, pestka brzoskwiniowa.

Pflanzbar, *adi.* dający się zasadzić, rozsadny.

Pflänzchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Pflanze, roślinka *f.*

Pflanze, *sf. pl.* =n, roślina *f.*, rozsada *f.*, wysadka *f.*

Pflanzeisen, *sn.* =s, *pl.* —, znacznik *m.*

Pflanzen=, *adi.* roślinny.

Pflanzen, *va.* (haben) sadzić, zasadzać, szczepić; viel — nasadzać; die Fahne auf den Turm — zatknąć chorągiew na wieży; die Kanonen auf die Wälle — zatoczyć działa na wałach; jmndm die Tugend ins Herz — zaszczepić w czyjem sercu cnotę; eine Familie an einen Ort — osadzić rodzinę na jakiem miejscu (na stałe mieszkanie); sich in Wien fest— osiąść w Wiedniu.

Pflanzenabdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, odcisk *m.* rośliny.

Pflanzenanatomie, *sf.* anatomia *f.* roślin.

Pflanzenähnlich, Pflanzenartig, *adi.* wegetabiliczny, podobny do rośliny; pflanzenartig leben wegetować.

Pflanzenart, *sf. pl.* =en, rodzaj *m.* rośliny.

Pflanzenasche, *sf.* popiół roślinny.

Pflanzenbeet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, grzęda *f.* na rośliny.

Pflanzenbeschreiber, *sm.* =s, *pl.* —, opisywacz *m.* roślin.

Pflanzenbeschreibung, *sf. pl.* =en, opisywanie *n.*, opis *m.* roślin.

Pflanzenbildung, *sf. pl.* =en, formacya *f.*, ukształtowanie *n.* roślin, wegetacya *f.*

Pflanzenbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, herbaryum *n.*, herbaryusz *m.*, zielnik *m.*

Pflanzeneiweiß, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, albumina *f.*

Pflanzeneiweißstoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szlejnik *m.*

Pflanzenerde, *sf. pl.* =n, ziemia roślinna.

Pflanzenesser, *sm.* =s, *pl.* —, wegetaryanin *m.*, roślinojeśca *m.*

Pflanzenfaser, *sf. pl.* =n, komorczeń *m.*

Pflanzenforscher, *sm.* =s, *pl.* —, badacz *m.* roślin, botanik *m.*

Pflanzenfressend, *adi.* roślinożerczy.

Pflanzenfresser, *sm.* =s, *pl.* —, roślinożerca *m.*

Pflanzengallerte, *sf. pl.* =n, skrzepka roślinna.

Pflanzengift, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trucizna roślinna.

Pflanzenhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, cieplarnia *f.*

Pflanzenkeim, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kieł *m.*, zawiązek *m.* (rośliny).

Pflanzenkenner, *sm.* =s, *pl.* —, botanik *m.*

Pflanzenkenntnis, Pflanzenkunde, *sf.* botanika *f.*

Pflanzenknoten, *sm.* =s, *pl.* —, kolanko *n.*

Pflanzenkohle, *sf. pl.* =n, węgiel roślinny.

Pflanzenkost, *sf.* pożywienie roślinne, strawa roślinna.

Pflanzenlaugensalz, *sn.* =es, potaż *m.*

Pflanzenleben, *sn.* =s, życie roślinne, życie wegetabiliczne; ein — führen wegetować, żyć jak roślina.

Pflanzenlehre, *sf.* botanika *f.*, nauka *f.* o roślinach.

Pflanzenleim, *sm.* =(e)s, klej roślinny.

Pflanzenlese, *sf.* zbieranie *n.* roślin.

Pflanzenmarkstoff, *sm.* =(e)s, rdzennik *m.*

Pflanzennahrung, *sf.* ob. Pflanzenkost.

Pflanzenphysiologie, *sf.* fizyologia *f.* roślin.

Pflanzenöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olej roślinny.

Pflanzenpresse, *sf. pl.* =n, tłocznia *f.* do roślin.

Pflanzenreich, I. *sn.* =(e)s, królestwo roślinne; II. *adi.* obfity, bogaty w rośliny, roślinisty.

Pflanzensaft, *sm.* =es, *pl.* =säfte, sok roślinny.

Pflanzensalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól roślinna, sól ługowa.

Pflanzensammler, *sm.* =s, *pl.* —, zbieracz *m.* roślin.

Pflanzensammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* roślin, zielnik *m.*, herbaryum *n.*

Pflanzensäure, *sf. pl.* =n, kwas roślinny.

Pflanzenschleim, *sm.* =(e)s, obacz Pflanzenleim.

Pflanzenschule, *sf. pl.* =n, szkółka *f.*, rozsadnik *m.*, płonnik *m.*

Pflanzenspeise, *sf. pl.* =n, potrawa roślinna.

Pflanzenstecher, *sm.* =s, *pl.* —, nóż *m.* do wycinania szparagów.

Pflanzenstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamieniorośle *pl.*

Pflanzenstoff, *sm.* =(e)s, materya roślinna.

Pflanzentier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zwierzokrzew *m.*, zielozwierz *m.*

Pflanzenversteinerung, *sf. pl.* =en, obacz Pflanzenstein.

Pflanzenwelt, *sf.* roślinność *f.*

Pflanzenwuchs, *sm.* =ſes, wzrost *m.* roślin, wegetacya *f.*

Pflanzer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szczepiciel *m.*, sadziciel *m.*, uprawca *m.*; osadnik *m.*; 2) znacznik *m.*; = Pflanzholz.

Pflanzgarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, szczepnica *f.*, sadnik *m.*, płonnik *m.*

Pflanzgärtner, *sm.* =s, *pl.* —, szczepnik *m.*, szczepkarz *m.*

Pflanzholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, znacznik *m.*

Pflanzkämpe, *sf. pl.* =n, szkółka drzewna.

Pflänzling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szczep *m.*, sadzonka *f.*, płonka *f.*; (przenośnie:) latorośl *m.*, wychowanek *m.*

Pflanzort, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, plantacya *f.*, plantaż *m.*; osada *f.*

Pflanzreis, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, obacz Pflänzling.

Pflanzschule, *sf. pl.* =n, 1) szkółka *f.*, szczepnik *m.*, szczepnica *f.*, płonnik *m.*; (przenośnie:) seminaryum *n.*, szkoła *f.* kształcenia się do czego.

Pflanzstadt, *sf. pl.* =städte, miasto osadne, osadnicze, osada *f.*, kolonia *f.*

Pflanzstädter, *sm.* =s, *pl.* —, osadnik *m.*

Pflanzstatt, Pflanzstätte, *sf. pl.* =stätten, 1) = Pflanzort; 2) = Pflanzschule.

Pflanzung, *sf. pl.* =en, 1) szczepienie *n.*, sadzenie *n.*, zasadzenie *n.*; 2) plantacya *f.*, porośl *f.*, krzeworost *m.*, zakrzewie *n.*; 3) osada *f.*; = Niederlaſſung.

Pflaſter, *sn.* =s, *pl.* —, 1) plaster *m.*, plastr *m.*, okładka *f.*, maściokładka *f.*; engliſches — angielski plastr; ein — ſtreichen plastr (na)smarować; ein — auflegen, mit — beſtreichen plastr przyłożyć, plastrem nasmarować; (przenośnie:) das wird ein — auf ſeine Wunde ſein to będzie plastrem na jego ranę, to go pocieszy, to mu w cierpieniu ulgę przyniesie; 2) bruk *m.* = Straßenpflaſter; das — einer Straße aufreißen zerwać bruk ulicy; das — legen bruk dawać, brukować; (przenośnie:) das iſt hier ein teueres — tutaj bruk drogi, wielka tu drożyzna; das — iſt ihm hier zu heiß geworden bruk go tu w nogi palił, musiał stąd wyjechać; das — treten bruk zbijać, chodzić bezczynnie po ulicach.

Pflaſter-, *adi.* brukowy.

Pflaſterchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Pflaſter, plasterek *m.*

Pflaſt(e)rer, *sm.* =s, *pl.* —, brukarz *m.*

Pflaſtergeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) zapłata *f.* za brukowanie; 2) brukowe *n.*, opłata *f.* od bruku.

Pflaſterhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, młotek brukarski, kilof *m.*

Pflaſterhaue, *sf. pl.* =n, motyka brukarska.

Pflaſterjungfer, *sf.* obacz Pflaſterramme.

Pflaſterkaſten, *sm.* =s, *pl.* —, skrzynka *f.* na plastry; (żartobliwie:) mizerny cyrulik, szarlatan *m.*

Pflaſterkocher, *sm.* =s, *pl.* —, doktor *m.* do plastrów, plastrowicz *m.*, mizerny lekarz.

Pflaſterlohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, zapłata *f.* za brukowanie.

Pflaſtermeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nożyk *m.* do krajania plastrów.

Pflaſtern, *va.* (haben) 1) (Straßen —) brukować (ulice); 2) plastrem obłożyć, nasmarować. [wanie *n.*

Pflaſtern, *sn.* =s, brukowa-

Pflaſterramme, *sf. pl.* =n, **Pflaſterſchlegel, Pflaſterſtößel**, *sm.* =s, *pl.* —, kloc *m.* do ubijania bruku, baba *f.*

Pflaſterſchmierer, *sm.* =s, *pl.* —, plastrowicz *m.*; (pogardliwie:) aptekarz *m.*, mizerny cyrulik, szarlatan *m.*

Pflaſterſetzer, *sm.* =s, *pl.* —, brukarz *m.*

Pflaſterſpatel, *sm.* =s, *pl.* —, szpatel *m.*, kopystka *f.*, łopatka *f.* do smarowania plastrów.

Pflaſterſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień brukowy.

Pflaſterſtreicher, *sm.* obacz Pflaſterſchmierer.

Pflaſtertreter, *sm.* =s, *pl.* —, brukowiec *m.*, próżniak *m.*

Pflaſterung, *sf. pl.* =en, brukowanie *n.*

Pflaume, *sf. pl.* =n, śliwka *f.*; getrocknete, gedörrte — śliwka suszona; geſchmorte =n, śliwki gotowane; gelbe — lubaszka.

Pflaumenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, śliwa *f.*, śliwowe drzewo.

Pflaumenbranntwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, śliwowica *f.*

Pflaumenfarbig, *adi.* koloru śliwkowego.

Pflaumengarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, śliwnik *m.*

Pflaumenholz, *sn.* =es, śliwina *f.*

Pflaumenkern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, jądro *n.*, pestka *f.* śliwki.

Pflaumenkernöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olejek *m.* z jąder śliwkowych.

Pflaumenkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek *m.* ze śliwkami, bliny *pl.*

Pflaumenmus, *sn.* =ſes, *pl* =ſe, powidła śliwkowe

Pflau'mensuppe, *sf. pl.* =n, śliwczanka *f.*

Pfle'ge, *sf.* 1) nadzór *m.*, zarząd *m.*; vormundſchaftliche — opieka *f.*; 2) wychowywanie *n.*, hodowanie *n.*, pielęgnowanie *n.*, pielęgnacya *f.*, zajmowanie *n.* się, opiekowanie *n.* się czem, staranie *n.* o co, piecza *f.*; — der Kranken pielęgnowanie, obsługa *f.* chorych; ein Kind in — nehmen wziąć do siebie dziecko na wychowanie; ein Kind in — haben wychowywać dziecko, mieć pieczę nad dzieckiem; jmnds — ein Kind anvertrauen poruczyć dziecko czyjej opiece, pieczy, powierzyć komu wychowanie dziecka; einen Vogel, Pflanzen in — nehmen podjąć się hodowania ptaka, pielęgnowania roślin, chodzenia około roślin; der Kranke hat eine gute — chory ma dobrą pielęgnacyę, chory starannie jest pielęgnowany; — der Bienen chów *m.* pszczół, pszczelnictwo *n.*; — der Wiſſenſchaften uprawianie *n.* nauk, zajmowanie *n.* się naukami.

Pfle'gebedürftig, *adi.* potrzebujący opieki, pielęgnacyi.

Pfle'gebefohlene(r), *sm.* =en, *pl.* =en, opiece, pieczy poruczony *m.*

Pfle'gebefohlene, *sf. pl.* =n, opiece, pieczy poruczona *f.*

Pfle'geeltern, *s. pl.* (rodzice) wychowujący *pl.*, wychowawcy *pl.*, żywiciele *pl.*

Pfle'gekind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, dziecię na wychowanie wzięte.

Pfle'gemutter, *sf. pl.* =mütter, opiekunka matkę zastępująca, żywicielka *f.*, wychowawczyni *f.*, druga matka.

Pfle'gen, pflegſt, pflegt, I. *va.* 1) pflog, habe gepflogen, Umgang mit jmndm — obcować, przystawać z kim; mit jmndm Freundſchaft — przyjaźnić się z kim; mit jmndm Briefwechſel — wymieniać z kim listy, być z kim w korespondencyi; mit jmndm Unterhandlungen — traktować z kim, rokować z kim, umawiać się, układać się z kim; 2) pflegte, habe gepflegt, mieć o czem staranie, pieczę, troskliwość, troszczyć się o co, opiekować się czem; jmndn — pielęgnować, opatrywać, doglądać, pilnować kogo, mieć o kim staranie; jmndn hegen und — strzedz kogo, bronić kogo, mieć kogo w opiece, otaczać kogo opieką troskliwą; jmnds Bekanntſchaft — utrzymywać z kim stosunki przyjazne; ſich — dogadzać sobie, wygodę sobie robić, wygodnie żyć, wczasować; Künſte und Wiſſenſchaften — uprawiać sztuki i nauki, zajmować się sztukami i naukami; Wein gut zu — verſtehen umieć obchodzić się z winem; II. *vn.* 1) pflog, habe gepflogen, einer Sache — zważać na co = auf etw. achten; używać, zażywać czego = genießen; Rat — narady odbywać; Rats mit jmndm — naradzać się z kim; nach lange gepflogenem Rate po długich naradach; der Ruhe — spokojności używać, wczasować (się), wczasu używać, wypoczywać; ſeiner Geſundheit, ſeines Leibes — pilnować zdrowia, pamiętać o swojem zdrowiu, dogadzać ciału, robić sobie wygódki; ſeiner Bequemlichkeit — patrzeć na swoją wygodę, dbać o swoją wygodę; der Liebe — miłostkom się oddawać, miłostek pilnować; 2) pflegte, habe gepflegt mieć zwyczaj, zwyknąć, lubić (często tłómaczy się przez częstotliwą formę zależnego czasownika); er pflegt vormittags auszugehen zwykł przed południem z domu wychodzić; er pflegt nicht viel zu ſprechen nie mówi, nie lubi wiele mówić; der Mai pflegt ſchön zu ſein maj zazwyczaj jest piękny; er pflegt zu uns zu kommen bywa u nas; er pflegt dorthin zu gehen chodzi, chadza tam; mein Bruder pflegte zu ſagen brat mój mawiał; ſo pflegt es zu gehen tak to zazwyczaj bywa; wie es zu gehen pflegt jak (to) zazwyczaj bywa; er pflegt nicht zu lügen nie ma zwyczaju kłamać.

Pfle'ger, *sm.* =s, *pl.* —, wychowawca *m.*, żywiciel *m.*, piastun *m.*; opiekun *m.*; dozorca *m.*, zawiadowca *m.*

Pfle'gerin, *sf. pl.* =innen, wychowawczyni *f.*, żywicielka *f.*, piastunka *f.*; opiekunka *f.*; dozorczyni *f.*, zawiadowczyni *f.*

Pfle'geſchule, *sf. pl.* =n, zakład wychowawczy, alumnat *m.*

Pfle'geſohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſöhne, wychowaniec *m.*, wychowanek *m.*

Pfle'getochter, *sf. pl.* =töchter, wychowanica *f.*, wychowanka *f.*

Pfle'gevater, *sm.* =s, *pl.* =väter, wychowawca *m.*, wychowujący *m.*, drugi ojciec.

Pfle'gling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Pflegekind.

Pfle'gſchaft, *sf. pl.* =en, pielęgnowanie *n.*, staranie *n.* się, opiekowanie *n.* się.

Pfle'gung, *sf.* obacz Pflege.

Pflicht, *sf. pl.* =en, 1) powinność *f.*, obowiązek *m.*; zobowiązanie *n.*; = Verpflichtung; bürgerliche, eheliche =en powinności obywatelskie, małżeńskie; eine heilige — święty obowiązek; amtliche =en obowiązki urzędu; die =en gegen die Eltern powinności względem rodziców; ſeine — tun, erfüllen, ausüben dopełnić powinności, wypełnić powinność; ſeine — beobachten pilnować powinności; ſeine =en erfüllen pełnić swoje obowiązki; ſeine =en vernachläſſigen nie pilnować swoich obowiązków; =en übernehmen przyjąć na się obowiązki; eine — übernehmen zobowiązać się; jmndn zu ſeiner — anhalten przymusić kogo do wypełnienia obowiązku, dopilnować kogo, aby wypełnił obowiązek; er machte es ſich zur —, zu . . . poczytał sobie za obowiązek, . . .; es iſt eine — (zamiast es iſt nötig, vor-

geschrieben) przepisanie, nakazanie; aus — z powinności; ich halte es für meine —, es ihm zu sagen mam sobie, poczytuję sobie za obowiązek, powiedzieć mu to; auf — und Gewissen według powinności i przekonania; jmdn in Eid und — nehmen odebrać od kogo przysięgę wierności; jmdm die letzte — (= Ehre) erweisen oddać komu ostatnią cześć; 2) danina *f.*; 3) krótki pokład u otwartych łodzi.

Pflichtanker, *sm.* -s, *pl.* —, kotwica *f.* na ostatnią potrzebę.

Pflichtanteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zachowek *m.* (prawo spadkowe).

Pflichtbar, *adi.* obowiązany do pewnych powinności, posług, poddany.

Pflichtbeitrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, składka obowiązkowa, kontyngent *m.* (wojskowość).

Pflichtbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, naruszenie *n.* powinności, wykroczenie *n.* przeciwko obowiązkowi; felonia *f.*, wiarołomstwo *n.*

Pflichtbrüchig, *adi.* naruszający powinność, wykraczający przeciwko obowiązkowi; wiarołomny.

Pflichteifer, *sm.* -s, gorliwość *f.* w wypełnianiu obowiązków, powinności.

Pflichteifrig, *adi.* gorliwy w pełnieniu obowiązków, powinności.

Pflichtenlehre, *sf. pl.* -n, nauka *f.* o powinnościach, etyka *f.*

Pflichtenstreit, *sm.* -(e)s, sprzeczność *f.* obowiązków.

Pflichterfüllung, *sf.* dopełnianie *n.*, dopełnienie *n.* powinności.

Pflichtexemplar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, egzemplarz obowiązkowy.

Pflichtfrei, *adi.* wolny od powinności, od obowiązków.

Pflichtgebot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nakaz *m.* powinności.

Pflichtgefühl, *sn.* -(e)s, poczucie *n.* powinności.

Pflichtgemäß, *adi.* obacz Pflichtmäßig.

Pflichtleistung, *sf. pl.* -en, 1) świadczenie obowiązkowe; 2) dopełnienie *n.* powinności; 3) złożenie *n.* przysięgi wierności.

Pflichtmäßig, *adi.* zgodny z powinnością, z obowiązkiem, stosowny do powinności, do obowiązku, powinności, obowiązkowi odpowiadający; obowiązkowy, powinny, słuszny; *adv.* według powinności, zgodnie z powinnością; obowiązkowo.

Pflichtmäßigkeit, *sf.* zgodność *f.* z powinnością.

Pflichtschuldig, *adi.* odpowiadający powinności, z powinności obowiązany do czego; należny, prawny; *adv.* odpowiednio do powinności.

Pflichtschuldigst, *adi.* jak z powinności, z obowiązku należy.

Pflichtteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zachowek *m.* (prawo spadkowe).

Pflichttreu, *adi.* wierny obowiązkowi, powinności swojej wiernie dochowujący.

Pflichttreue, *sf.* wierność *f.* w pełnieniu powinności.

Pflichtvergessen, *adi.* przeniewierczy, niepamiętny powinności, bez wiary i wstydu.

Pflichtvergessenheit, *sf.* zapomnienie *n.* o powinności, przeniewierstwo *n.*, wiarołomstwo *n.*

Pflichtverletzung, *sf. pl.* -en, uchybienie *n.*, naruszenie *n.* powinności.

Pflichtversäumnis, *sf. pl.* -nisse, zaniedbanie *n.* powinności, obowiązku.

Pflichtwidrig, *adi.* przeciwny powinności, niezgodny z obowiązkiem; *adv.* przeciwko powinności, niezgodnie z obowiązkiem.

Pflichtwidrigkeit, *sf. pl.* -en, sprzeczność *f.* z powinnością.

Pflock, *sm.* -(e)s, *pl.* Pflöcke, 1) koł *m.*, kołek *m.*, palik *m.*; drewniany gwóźdź; mit Pflöcken befestigen obacz pod Pflöcken; mit Pflöcken bestecken zatyczyć; 2) chochla *f.*, tyczka *f.* u niewodu rybackiego.

Pflöcken, *va.* (haben) kołkiem, kołkami przytwierdzać, przybijać, przymocowywać; ćwiekami drewnianymi podbić.

Pflücken, *va.* (haben) zerwać, zrywać, urywać, urwać; wyrywać (pierze), skubać (wełnę); Salat — skubać, czyścić, przebierać sałatę (oskubując zepsute liście); mit der Zeit pflückt man Rosen nie od razu Kraków zbudowano; ein Hühnchen mit jmdm zu — haben mieć z kim na pieńku, mieć z kim coś jeszcze do załatwienia.

Pflug, *sm.* -(e)s, *pl.* Pflüge, pług *m.*, płużyce *pl.*; Land unter dem -e rola pod pługiem, ziemia orna; die Hand an den — legen jąć się pracy; das ist mein Acker und — (albo Haken und —) to moja rola i mój pług; to jedyny mój sposób zarobku, to jedyne rzemiosło, które znam; die Ochsen hinter den — spannen zaprządz woły poza pług, przewrotnie co robić; mit jmdm an einem -e ziehen być z kim zaprzęgniętym do tej samej roboty.

Pflugart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* orania, uprawiania ziemi.

Pflugbalken, *sm.* -s, *pl.* —, grządziel *m.*

Pflügbar, *adi.* orny; -er Acker rola pod pług.

Pflugbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, grządziel *m.*

Pflugeisen, *sn.* -s, *pl.* —, krój *m.*

Pfluggeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, **Pfluglohn**, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, zapłata *f.* za orkę.

Pflügen, *va.* (haben) orać; beim — etw. finden wyorać co; beim — das Eigentum des Nachbars sich zueignen podorać się; (obraz.) das Meer — (także furchen) morze krajać, przerzynać, pruć (okrętem); den Sand — w piasku orać, niewdzięczną rolę uprawiać, daremną podejmować pracę; mit fremdem Kalbe —

stroiè sich w cudze piórka; heimlich mit jmndm — porozumieć się z kim pokryjomu; die Stube auf und ab — chodzić po izbie tam i sam, wzdłuż i wszerz.

Pflü'gen, *sn.* =s, orka *f.*, oranina *f.*

Pflü'ger, *sm.* =s, *pl.* —, oracz *m.*

Pflü'gerin, *sf. pl.* =innen, oraczka *f.*

Pflü'gerlohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, zapłata za orkę.

Pflu'gfrone, *sf. pl.* =n, pańszczyzna *f.* z pługiem.

Pflu'ggabel, *sf. pl.* =n, socha *f.*

Pflu'ggeſtell, *sn.* =s, *pl.* =e, płużysko *n.*

Pflu'ghaken, *sm.* =s, *pl.* —, socha *f.*

Pflu'ghaupt, *sn.* =(e)s, *pl.* =häupter, nasad *m.*

Pflu'gholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, odkładnica *f.*

Pflu'gkarre, *sf. pl.* =n, płużysko *n.*

Pflu'gkehre, *sf. pl.* =n, uwróć *f.*, uwrót *m.*, uwrocie *n.*; staiska *pl.*, gony *pl.*

Pflu'gkörper, *sm.* =s, *pl.* —, nasad *m.*

Pflu'gkrumme, *sf. pl.* =n, socha *f.*

Pflu'gland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, orny grunt.

Pflu'gmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, krój *m.*

Pflu'gnaſe, *sf. pl.* =n, nos *m.* u pługa.

Pflu'gochſe, *sm.* =n, *pl.* =n, wół *m.* u pługa.

Pflu'grad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło *n.* u pługa.

Pflu'greute, *sf. pl.* =n, **Pflu'grodel,** *sm.* =s, *pl.* —, styk *m.*, kozica *f.*, klęk *m.*

Pflu'gſäge, *sf. pl.* =n, krój *m.*

Pflu'gſchar, *sf. pl.* =en, lemiesz *m.*, łopata *f.*, radło *n.*

Pflu'gſcharbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kość lemieszowa, kość radłowa, kość międzynozdrzowa (anatomia).

Pflu'gſcharre, *sf. pl.* =n, styk *m.*, kozica *f.*, klęk *m.*

Pflu'gſcharren, *sm.* =s, *pl.* —, płużek *m.*, śniegowczyk *m.* (kolejn.).

Pflu'gſchleife, *sf.* włoki *pl.*

Pflu'gſech, *sn.* =s, *pl.* =e, krój *m.*

Pflu'gſohle, *sf. pl.* =n, nasad *m.*

Pflu'gſterze, *sf. pl.* =n, czepija *f.*

Pflu'gſtier, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Pflugochſe.

Pflu'gſtöckchen, *sn.* =s, *pl.* —, płużysko *n.*

Pflu'gtreiber, *sm.* =s, *pl.* —, oracz *m.*

Pflü'gung, *sf.* oranie *n.*

Pflu'gwieh, *sn.* =(e)s, bydlęta pługowe. | czyk *m.*

Pflu'gwage, *sf. pl.* =n, or-

Pflu'gwende, *sf.* obacz Pflugkehre.

Pfo'rtader, *sf.* wrotnica *f.*, żyła bramna (anatomia).

Pfö'rtchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Pforte, furtka *f.*

Pfo'rte, *sf. pl.* =n, 1) brama *f.*, furta *f.*; 2) słupy stawidłowe w śluzie; 3) die hohe albo Ottomaniſche — Wysoka (Otomańska) Porta.

Pfö'rtner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) furtyan *m.*, odźwierny *m.*, portyer *m.*; 2) dozorca *m.* więzienia; 3) odźwiernik *m.* (anatomia).

Pfö'rtnerin, *sf. pl.* =innen, furtyanka *f.*, odźwierna *f.*; żona *f.* dozorcy więzienia.

Pfö'rtnerwohnung, *sf. pl.* =en, mieszkanie *n.* odźwiernego.

Pfoſch, *sm.* =es, wabik *m.* (szczególnie na dzików).

Pfo'ſten, *sm.* =s, rzadko **Pfo'ſte,** *sf. pl.* =n, 1) słup *m.*, słupiec *m.*, węgar *m.* (u drzwi), futryna *f.* (u okna); podwoje *pl.*, podwój *m.*, przywój *m.*, wierzeja *f.*; 2) — des Ruders trzonek *m.* u wiosła.

Pfo'ſtig, *adi.* mały i krępy.

Pfö'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Pfote, łapka *f.*; gib das (gib 's)—(her)! daj łapkę!

Pfo'te, *sf. pl.* =n, 1) łapa *f.*; kopyto *n.*, pazur *m.*; 2) (żartobliwie:) ręka *f.* = Hand; noga *f.* = Fuß; ſich die — verbrennen upaızyć sobie palce, sparzyć się, źle wyjść na czem; jmndm auf die — klopfen po łapach kogo uderzyć; jmndm auf die — treten na nogi komu stąpić; 3) =n, *pl.* bazgranina *f.*, złe pismo.

Pfriem, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Pfrie'men,** *sm.* =s, *pl.* —, **Pfrie'me,** *sf. pl.* =n, 1) szydło *n.*, szwajca *f.*; 2) = Pfriemenkraut.

Pfrie'meiſen, *sn.* =s, *pl.* —, żelazko *n.* u szydła.

Pfrie'menartig, Pfrie'menförmig, *adi.* szydłowaty.

Pfrie'menginſter, *sm.* obacz Pfrie'menkraut.

Pfrie'mengras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, trawa piórowa, narduszek *m.*, barw *m.*, kręczynka *f.*

Pfrie'menkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, łoczydło *n.*, szydło *n.*, żarnowiec *n.* (ziele).

Pfropf, *sm.* =(e)s, *pl.* Pfröpfe, **Pfro'pfen,** *sm.* =s, *pl.* —, 1) zatyczka *f.*, korek *m.* (do butelki); czopek *m.* = Zapfen; przybitka *f.* (do strzelby); zatykadło *n.* (armaty); 2) (obraz.) das iſt für den =en to jak na lekarstwo; auf dem =en, ſitzen być w złem położeniu; 3) (tylko Pfropf) = Propfreis.

Pfro'pfbar, *adi.* dający się szczepić.

Pfro'pfen, *va.* (haben) 1) wtykać, pakować, wsadzać; ſich voll (mit Speiſen) napchać się jadłem; gepfropft voll napchany; Flaſchen — zatykać, korkować butelki; 2) szczepić, wszczepiać, wszczepić, zaszczepiać, zaszczepić; Bäume — szczepić drzewa; auf den Stamm — szczepić na pniu; das Reis in die Rinde — zraz wszczepić za korę; in den ganzen Spalt — w szparę szczepić; gepfropfte Bäume szczepie.

Pfro'pfengeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, korkowe *n.*

Pfro'pfenmaſchine, *sf. pl.* =n, korkownica *f.*

Pfro'pfenzieher, *sm.* =s, *pl.* —, grajcarek *m.*, wyrwicz *m.*, wyrwiczopek *m.*, korkociąg *m.*, trybuszon *m.*

Pfro'pfer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) odkorkiwacz *m.*; 2) szczepiciel *m.*

Pfro'pfling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, roślina (za)szczepiona.

Pfro'pfmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, dłótko *n.* do szczepienia (ogrodnictwo).

Pfro'pfmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nożyk *m.* do szczepienia (ogrodn.).

Pfro'pfreis, *sn.* =ſes, *pl.* =ſer, zraz *m.*, szczep *m.*, pręcik *m.*, odziomek *m.*, przyszczepek *m.*, latorośl *f.* do szczepienia.

Pfro'pfſchule, *sf. pl.* =n, szkółka *f.* (szczepionych drzewek).

Pfro'pfung, *sf. pl.* =en, szczepienie *n.* (ogrodnictwo).

Pfro'pfwachs, *sn.* =chſes, *pl.* =chſe, wosk ogrodniczy (używany przy szczepieniu).

Pfro'pfwerkzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, narzędzie *n.* do szczepienia drzew.

Pfro'pfzieher, *sm.* obacz Pfropfenzieher.

Pfrü'nde, *sf. pl.* =n, 1) prebenda *f.*, beneficyum *n.*; Beſitzer einer —, prebendarz *m.*; 2) opactwo *n.*, komenda *f.*; miejsce *m.* w zakładzie ubogich, stała jałmużna.

Pfrü'ndenbeſitzer, *sm.* obacz Pfründner.

Pfrü'ndenbeſetzungsrecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* nadawania prebendy.

Pfrü'ndenbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* prebend dyecezyalnych.

Pfrü'ndenhandel, *sm.* =s, symonia *f.*

Pfrü'ndeninhaber, *sm.* obacz Pfründner.

Pfrü'ndenregiſter, *sn.* obacz Pfründenbuch.

Pfrü'ndenhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, 1) = Pfarrhaus; 2) dom *m.* ubogich, przytulisko *n.* dla ubogich.

Pfrü'ndner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) prebendarz *m.*, beneficyaryusz *m.*; 2) ubogi żyjący w przytulisku, pobierający stałą jałmużnę.

Pfuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) kałuża *f.*, ługowisko *n.*, bagnisko *n.*, błoto *n.*; — der Hölle, Höllen— otchłań piekielna; 2) pręt *m.*, pręcik *m.*, prątek *m.* (architekt.).

Pfühl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wezgłowie *n.*, wezgłówek *m.*, poduszka *f.*, posłanie *n.*, łóżko *n.* z posłaniem.

Pfü'hlicht, *adi.* bagnisty, błotny.

Pfu'hlſchnepfe, *sf. pl.* =n, rycyk *m.* (ptak).

Pfu'hlvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, długodziób *m.*

Pfui! *inter.* fe! —! ſchäme dich! fe, wstydź się!

Pfui'en, I. *vn.* (haben) wołać fe! hańba! wstyd! II. *va.* (haben) jmndn pluć komu w twarz.

Pfund, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, funt *m.*; — Sterling funt szterling; nach =en, funtami, na funty; (przenośnie:) talent *m.*, zdolności *pl.*; ſein — vergraben zakopać talent (biblia).

Pfu'ndbirne, *sf. pl.* =n, gdula *f.* (gatunek gruszki).

Pfü'nder, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ważyciel *m.*, 2) ryba jednofuntowa; 3) w wyrazach złożonych: Zwei=, Sechspfünder nabój armatni dwu-, sześciufuntowy.

Pfu'ndgewicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, waga funtowa.

Pfu'ndhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, waga miejska, publiczna.

Pfü'ndig, *adi.* funtowy.

Pfu'ndleder, *sn.* =s, skóra gruba (funtowa).

Pfu'ndroſe, *sf. pl.* =n, piwonia *f.* = Pfingſtroſe.

Pfu'ndſohle, *sf. pl.* =n, podeszwa *f.* z grubej skóry, funtowa podeszwa.

Pfu'ndweiſe, *adv.* funtami, na funty.

Pfu'ndzinn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, cyna zwykła, ordynarna.

Pfu'ndzwirn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nić gruba, ordynarna.

Pfu'ſchen, *vn.* (haben) partaczyć, partolić, klecić; jmndm ins Handwerk psuć komu rzemiosło, mieszać się do spraw, których się nie rozumie.

Pfu'ſcher, *sm.* =s, *pl.* —, partacz *m.*, fuszer *m.*; szarlatan *m.*

Pfu'ſcherin, *sf. pl.* =innen, partaczka *f.*

Pfu'ſcharbeit, *sf. pl.* =en, **Pfu'ſchwerk**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Pfuſcherei'**, *sf. pl.* =en, partactwo *n.*, partanina *f.*

Pfu'ſcherhaft, *adi.* partacki, fuszerski; *adv.* po partacku, po fuszersku.

Pfu'ſchern, *va.* (haben) obacz Pfuſchen.

Pfü'tze, *sf. pl.* =n, kałuża *f.*, bagno *n.*

Pfü'tz(en)naß, *adi.* przemokły do nitki.

Pfü'tzenwaſſer, *sn.* =s, woda *f.* z kałuży.

Pfü'tzig, *adi.* kałużysty, błotnisty.

Pha'ethon, *sm.* =(s), *pl.* =s, faeton *m.*, kolaska *f.*, lekki pojazd.

Pha'lanx, *sf. pl.* =langen, falanga *f.*

Phaneroga'men, *pl.* rośliny jawnopłciowe.

Phaneroga'miſch, *adi.* jawnopłciowy.

Phänome'n, *sn.* =s, *pl.* =e, fenomen *m.*, nadzwyczajne zjawisko.

Phänomena'l, *adi.* fenomenalny, niezwykły, nadzwyczajny; *adv.* fenomenalnie, niezwykle, nadzwyczajnie.

Phantaſie', *sf. pl.* =n, fantazya *f.*, wyobraźnia *f.*, urojenie *n.*, przywidzenie *n.*

Phantaſie'gebilde, *sn.* =s, *pl.* —, twór *m.* urojenia, urojenie *n.*

Phantaſie'menſch, *sm.* =en, *pl.* =en, człowiek o bujnej wyobraźni.

Phantaſie'reich, **Phantaſie'voll**, *adi.* pełen fantazyi, o bujnej fantazyi.

Phantaſie'ren, *vn.* (haben) fantazyować, marzyć, roić; dziwaczyć, majaczyć, gadać od rzeczy.

Phantaſie'ſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gra *f.* wyobraźni.

Phantaſie'ſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, fantazya *f.* (muzyka).

Phantasmagorie', *sf. pl.* =n, fantazmagorya *f.*, przywidzenie *n.*

Phanta'st, *sm.* =en, *pl.* =en, fantasta *m.*, fantastyk *m.*, marzyciel *m.*, dziwak *m.*

Phantasterei', *sf. pl.* =en, urojenie *n.*, widzimisię *n.*

Phanta'stin, *sf. pl.* =innen, fantastka *f.*, marzycielka *f.*, dziwaczka *f.*

Phanta'stisch, *adi.* fantastyczny, urojony, przywidziany, wymarzony, dziwaczny; =er Mensch obacz Phantast; *adv.* fantastycznie, dziwacznie.

Phanto'm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, fantom *m.*, mara *f.*, złudzenie *n.*, przywidzenie *n.*; lalka *f.* (medyc.).

Pha'rao i **Pha'raospiel**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, farao *n.* (gra).

Pha'raonsmaus, *sf. pl.* =mäuse, **Pha'raonsratte**, *sf. pl.* =n, mysz faraonowa, mysz egipska.

Pharisä'er, *sm.* =s, *pl.* —, faryzeusz *m.*, obłudnik *m.*, świętoszek *m.*, nabożniś *m.*

Pharisä'ertum, *sn.* =(e)s, **Pharisäi'smus**, *sm.* —, faryzeuszostwo *n.*, obłuda *f.*, kłamana nabożność.

Pharisä'isch, *adi.* faryzeuszowski, obłudny; po faryzeuszowsku, obłudnie.

Pharmakoli'th, *sm.* =en, *pl.* =en, arsenian *m.* wapna.

Pharmakologie', *sf.* farmakologia *f.*, nauka aptekarska.

Pharmakopö'e, *sf. pl.* =n, farmakopea *f.*, księga *f.* przepisów dla sporządzania lekarstw.

Pharmazeu't, *sm.* =en, *pl.* =en, farmaceta *m.*, aptekarz *m.*; uczeń farmaceutyki; asystent aptekarski.

Pharmazeu'tik, *sf.* farmace(u)tyka *f.*, nauka *f.*, sztuka *f.* utworu lekarstw, sztuka aptekarska.

Pharmazie', *sf.* farmacya *f.*

Pha'ro, *sn.* =s, farao *n.* (gra).

Pha'rus, *sm.* —, *pl.* —, latarnia morska.

Pha'se, *sf. pl.* =n, faza *f.*, zmiana *f.* postaci, stanu rzeczy, położenia.

Philanthro'p, *sm.* =en, *pl.* =en, filantrop *m.*, przyjaciel *m.* ludzkości.

Philanthropie', *sf.* filantropia *f.*, miłość *f.* ludzkości.

Philanthro'pisch, *adi.* filantropiczny, ludzki, uczynny.

Philen'se, *sf. pl.* =n, córka *f.* gospodyni, córka pani domu (w mowie studenckiej).

Philharmo'nisch, *adi.* filharmoniczny.

Phili'ppika, *sf. pl.* =s i =ken, filipika *f.*, mowa nieustraszona przeciw komu lub czemu.

Phili'ster, *sm.* =s, *pl.* —, filister *m.*, filistyn *m.*, (znaczy w mowie studenckiej:) niestudent *m.*; pedant *m.*; właściciel *m.* domu (mieszkania); pożyczający konie do przejażdżki = Pferdephilister; koń pożyczony; dno *n.* puhara lub fajki.

Philisterei', **Phili'sterhaftigkeit**, *sf.* filisterya *f.*, pedanterya *f.*, drobnostkowość *f.*, małostkowość *f.*

Phili'sterhaft, **Philiströ's**, *adi.* filisterski, pedantyczny, małostkowy; *adv.* po filistersku, pedantycznie, małostkowo.

Philiste'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, filisteryum *n.*, (znaczy w mowie studenckiej:) niestudenci *pl.*, życie pozauniwersyteckie, mieszczańskie; ins — treten porzucić życie uniwersyteckie.

Phili'stertum, *sn.* =s, obacz Philisterei.

Philolo'g(e), *sm.* =en, *pl.* =en, filolog *m.*, badacz *m.* języków, językoznawca *m.*

Philolo'genversammlung, *sf. pl.* =en, zjazd *m.*, kongres *m.* filologów, językoznawców.

Philologie', *sf. pl.* =n, filologia *f.*, nauka *f.* języków, językoznawstwo *n.*

Philolo'gisch, *adi.* filologiczny, dotyczący językoznawstwa.

Philome'le, *sf. pl.* =en, słowik *m.*

Philoso'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, filozof *m.*; przyjaciel *m.* mądrości, mędrzec *m.*

Philoso'phe'm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zdanie filozoficzne.

Philoso'phie', *sf. pl.* =n, filozofia *f.*; mądrość *f.*, nauka *f.* mądrości.

Philoso'phie'ren, *vn.* (haben) filozofować, rozumować; mędrkować.

Philoso'phin, *sf. pl.* =innen, filozofka *f.*

Philoso'phisch, *adi.* filozoficzny; =es System system filozoficzny; *adv.* filozoficznie.

Phio'le, *sf. pl.* =n, fiola *f.*, fiolka *f.*, ampułka *f.*, flaszeczka *f.*

Phle'gma, *sn.* =s, flegma *f.*, powolność *f.*, oziębłość *f.*, obojętność *f.*, spokojne usposobienie.

Phlegma'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, flegmatyk *m.*, oziębłec *m.*, obojętnik *m.*, ociężalec *m.*

Phlegma'tisch, *adi.* flegmatyczny, powolny, obojętny, spokojny, zimnej krwi; *adv.* flegmatycznie, powolnie, obojętnie, spokojnie, z zimną krwią.

Phlogi'stisch, *adi.* palny (chemia starożytna).

Phlogi'ston, *sn.* =s, żywioł palny (chemia starożytna).

Phone'tik, *sf.* fonetyka *f.*, głosownia *f.*

Phone'tisch, *adi.* fonetyczny; =e Orthographie pisownia fonetyczna; *adv.* fonetycznie.

Phonogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, fonograf *m.*

Phospha't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, fosfat *m.* (chemia).

Pho'sphor, *sm.* =s, *pl.* =e, fosfor *m.* (chemia).

Pho'sphor-, *adi.* fosforowy.

Phosphoreszie'ren, *vn.* (haben) świecić się, błyszczeć.

Phosphoreszie'ren, *sn.* =s, fosforescencya *f.*, świecenie *n.*

Pho'sphoreszie'rend, *adi.* świecący.

Phosphoresze'nz, *sf.* fosforescencya *f.*, świecenie *n.*

Pho'sphorhaltig, *adi.* fosforowy.

Phospho'rig, **Phospho'risch**, *adi.* fosforyczny.

Phosphorisie'ren, *va.* (haben) fosforyzować.

Pho'sphormetalle, *sn. pl.* fosforzaki *pl.*

Pho'sphorſauer, *adi.* =er Kalk fosforyt *m.*, fosforan *m.* wapna; =reš Salz fosforan *m.*

Pho'sphorſäure, *sf. pl.* =n, kwas fosforowy.

Pho'sphorſilber, *sn.* =s, fosforan *m.* srebra.

Pho'sphorſtreichhölzchen, Pho'sphorzündhölzchen, *sn.* =s, *pl.* —, zapałka fosforowa.

Pho'sphorverbindung, *sf. pl.* =en, fosforek *m.*

Pho'sphorwaſſerſtoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, fosforek *m.* wodoru.

Photogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, fotograf *m.*

Photographie', *sf. pl.* =n, fotografia *f.*; sztuka fotograficzna.

Photographi'enſtänder, *sm.* =s, *pl.* —, ramka stojąca na fotografie.

Photographie'ren, *va.* (haben) fotografować; ſich — laſſen fotografować się.

Photogra'phiſch, *adi.* fotograficzny; *adv.* fotograficznie.

Photome'ter, *sm.* =s, *pl.* —, fotometr *m.*, światłomierz *m.*

Photometrie', *sf.* fotometrya *f.*, światłomiernictwo *n.*

Photoſphä're, *sf. pl.* =n, fotosfera *f.*, (o)krąg świetlny słońca.

Phototypie', *sf. pl.* =n, fototypia *f.*

Phra'ſe, *sf. pl.* =n, fraza *f.*, frazes *m.*, zdanie *n.*, określenie *n.*, zwrot *m.* mowy, sposób *m.* mówienia; wyrażenie czcze bez treści; wie die — lautet jak to się mówi; das ſind nur =n to tylko gadanina; =n machen mówić frazesy; =n dreſchen paplać czcze frazesy.

Phra'ſenbildner, *sm.* =s, *pl.* —, frazeolog *m.*

Phra'ſendrechſler, Phra'ſendreſcher, Phra'ſenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, frazesowicz *m.*

Phra'ſendreſcherei, *sf. pl.* =en, frazeologia *f.*; paplanie *n.* frazesów.

Phra'ſenhaft, *adi.* frazeologiczny; pełny frazesów, retoryczny (także phraſenreich).

Phra'ſenreichtum, *sm.* =(e)s, obfitość *f.* frazesów; retoryka *f.*

Phra'ſenſammlung, *sf. pl.* =en, **Phra'ſenſchatz,** *sm.* =es, zbiór *m.* frazesów, frazeologia *f.*

Phraſeologie', *sf. pl.* =n, frazeologia *f.*; pisanie *n.*, wymowa *f.*, wyrażenie piękne, składne, dźwięczne.

Phraſie'ren, *vn.* (haben) frazować (muzyka).

Phraſie'rung, *sf.* frazowanie *n.* (muzyka).

Phrenolo'g, *sm.* =en, *pl.* =en, frenolog *m.*, badacz *m.* czaszek.

Phrenologie', *sf. pl.* =n, frenologia *f.*, nauka *f.* o czaszkach.

Phyllo'xera, *sf. pl.* =s i =ren, filoksera *f.* (owad).

Phy'ſharmonika, *sf. pl.* =s i =ken, fisharmonika *f.*

Phyſi'k, *sf.* fizyka *f.*

Phyſika'liſch, *adi.* fizykalny.

Phyſika't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, fizykat *m.*, urząd *m.* i powiat *m.* lekarza (fizyka) powiatowego.

Phy'ſiker, *sm.* =s, *pl.* —, fizyk *m.*, znawca *m.*, badacz *m.* przyrody.

Phy'ſikus, *sm.* —, *pl.* Phyſici, fizyk *m.*, lekarz powiatowy.

Phyſiogno'm, *sm.* =en, *pl.* =en, fizyognom *m.*, fizyognomista *m.*, badacz *m.* składu, rysów twarzy; znawca *m.* usposobienia ludzi z rysów, ze składu twarzy.

Phyſiognomie', *sf. pl.* =n, fizyognomia *f.*, skład *m.*, wyraz *m.*, rysy *pl.* twarzy, twarzoskład *m.*; cała zewnętrzna postać i powierzchowność człowieka.

Phyſiogno'miker, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Phyſiognom.

Phyſiogno'miſch, *adi.* fizyognomiczny; *adv.* fizyognomicznie.

Phyſiolo'g, *sm.* =en, *pl.* =en, fizyolog *m.*, badacz *m.* czynności organizmu ludzkiego.

Phyſiologie', *sf. pl.* =n, fizyologia *f.*, nauka *f.* o czynnościach organizmu.

Phyſiolo'giſch, *adi.* fizyologiczny; *adv.* fizyologicznie.

Phy'ſiſch, *adi.* fizyczny, przyrodny, cielesny; *adv.* fizycznie, przyrodnie, cielesnie.

Piani'no, *sn.* =(s), *pl.* =s, pianino *n.*, fortepian mniejszy.

Piani'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, pianista *m.*, grający *m.* na fortepianie.

Piani'ſtin, *sf. pl.* =innen, pianistka *f.*

Pia'no, *adv.* cicho *adv.*, delikatnie *adv.*

Pia'no, Pianofo'rte, *sn.* =(s), *pl.* =s, fortepian *m.*

Piano(forte)ſpieler, *sm.* =s, —, **Piano(forte)ſpielerin,** *sf. pl.* =innen, pianista *m.*, pianistka *f.*

Piari'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, pijar *m.* (zakonnik).

Pia'ſter, *sm.* =s, *pl.* —, piastr *m.* (moneta).

Pi'chel, *sm.* =s, *pl.* —, podbródek *m.*

Pi'cheln, *vn.* i *va.* (haben) 1) smolić, golić, łykać, pić; 2) wydobywać żywicę.

Pi'chen, *va.* (haben) 1) smołą (o)smarować, oblać, zamazać, smolić; 2) wydobywać żywicę.

Pi'chen, *sn.* =s, osmalanie *n.*, oblewanie *n.* smołą.

Pi'chholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drewienko *n.* do gładzenia szwów, rygowalnica *f.* (szewstwo).

Pi'chleinwand, *sf. pl.* =e, płótno smolne, płótno smołą powleczone.

Pi'chler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pijak *m.*; 2) smolarz *m.*

Pi'chwachs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, zasklep *m.* (pszczelnictwo).

Pick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) kolnięcie *n.* dzióbem, dzióbnięcie *n.*; 2) tyktak *m.* zegara; 3) (obraz.) ansa *f.*, złość *f.*, nienawiść ukryta; einen — auf jmnbn haben mieć ansę do kogo, nienawidzić kogo.

Pi'cke, *sf. pl.* =n, motyka kończasta; = Spitzhacke.

Pi'ckel, *sm.* =s, *pl.* —, pęcherzek *m.*; = Bläschen.

Pi'ckelflöte, *sf. pl.* =n, pikulina *f.*, mały flet, flecik *m.*

Pi'ckelhaube, *sf. pl.* =n, hełm *m.*, szyszak *m.* (pruski).

Pi'ckelhering, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) sledź wędzony; 2) trefniś *m.*, bufon *m.*, śmieszek *m.*, pajac *m.* (teatr).

Pi'ckelig, *adi.* pokryty pęcherzykami.

Pi'cken, *va.* (haben) 1) dziobać, dziobnąć, kłuć; zu Tode — zadziobać; 2) kończastem narzędziem uderzać w co; Steine — obrabiać, ociosywać kamienie; 3) *vn.* (haben) robić tik tak (o zegarze).

Pi'ckling, (także **Bückling**), *sm.* =(e)s, *pl.* =e, śledź wędzony.

Pi'ck(e)nick, *sn.* =s, *pl.* =e, i =s, piknik *m.*, zabawa z tańcami składana.

Piedesta'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, piedestał *m.*, podsłupie *n.*, podsłupiec *m.*, podstawa *f.*, podstawnik *m.* posągów, pomników.

Pie'k, *sf. pl.* =en, 1) tylna część spodu okrętu; 2) *sm.* =s, szczyt *m.*, wierzchołek *m.* góry.

Pie'pfen, *vn.* (haben) 1) także **Pie'pen**, piszczeć, pisnąć (o ptaszkach a szczególnie kurczętach); 2) kwilić, być nieco chorym (o dzieciach).

Pie'perling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, piskla *m.*, bezustannie żałący się, płaczący; purchatka *f.*, papinkowate stworzenie, delikacik *m.*

Pie'pgans, *sf. pl.* =gänſe, **Pie'pgöſſel**, *sn.* =s, *pl.* —, 1) maleńkie gąsiątko, pisklę *n.*; 2) dziecko kwilące, chore.

Pie'phuhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, kurczątko *n.*, pisklę *n.*

Pie'pmatz, *sm.* =es, *pl.* =e, **Pie'pmätzchen**, *sn.* =s, *pl.* —, ptaszyna *f.*, pisklę *n.*

Pie'pvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptaszyna *f.*, pisklę *n.*; żartobliwie o pruskim orderze czerwonego orła.

Pie'raas, *sn.* =aaſes, *pl.* =äſer, **Pie'refel**, *sm.* =s, *pl.* —, wabik *m.* na ryby, dżdżownik *m.* (robak).

Pietä't, *sf.* pietyzm *m.*, nabożeństwo *n.*, miłość *f.*, litość *f.*; — gegenüber den Eltern uszanowanie *n.* dla rodziców.

Pietä'tlos, *adi.* bez pietyzmu, bez uszanowania.

Pietä'tloſigkeit, *sf.* brak *m.* pietyzmu, nieuszanowanie *n.*

Pieti'ſmus, *sm.* —, pietyzm *m.*

Pieti'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, pietysta *m.*; nabożniś *m.*, świętoszek *m.*

Pieti'ſtin, *sf. pl.* =innen, pietystka *f.*; świętoszka *f.*, nabożnisia *f.*

Pietiſterei', *sf.* obacz Pietismus.

Pieti'ſtiſch, *adi.* pietystyczny, nabożnisiowski.

Pigme'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, barwnik *m.*

Pik, I. *sm.* =s, *pl.* =s, szczyt *m.*, wierzchołek *m.* góry; II. *sn.* =s, *pl.* =s, 1) pik *m.* (barwa w kartach francuskich, tyle co w polskich żołądź); 2) ansa *f.*, nienawiść *f.*; obacz pod Pick 3).

Pika'nt, *adi.* 1) ostry (w smaku, zapachu); 2) (przenośnie:) dogryzający, uszczypliwy; pieprzny.

Pikanterie', *sf. pl.* =n, pikanterya *f.*, słowo uszczypliwe, uszczypliwość *f.*, facecya pieprzna.

Pi'kas, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, as pikowy.

Pi'kbube, *sm.* =n, *pl.* =n, niżnik pikowy.

Pi'kdame, *sf. pl.* =n, dama pikowa.

Pi'ke, *sf. pl.* =n, 1) pika *f.*, dzida *f.*, halabarda *f.*; von der — auf dienen przebiedz wszystkie stopnie służby (wojskowej) począwszy od najniższego; 2) = Pick 3).

Pike'e, *sm.* obacz Piqué.

Pi'keiſen, *sn.* =s, *pl.* —, żeleziec *m.* u piki.

Pi'kenſtoß, *sm.* =es, *pl.* =ſtöße, pchnięcie *n.* piką.

Pi'kenträger, **Pikenie'r**, *sm.* =s, *pl.* —, pikinier *m.*, pikownik *m.*

Pike'ſche, *sf. pl.* =n, beskesza *f.*

Pike'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) pikieta *f.* (wojskow.); 2) pikiet *m.* (gra w karty).

Pi'kfein, *adi.* wyborny, przedni.

Pikie'ren, I. *va.* (haben) kłuć, ukłuć; dokuczać, dogryzać, dogryźć, obrazić; er iſt über dein Betragen =iert jest urażony twojem obejściem; auf jmnbn =iert ſein mieć złość na kogo, urazę do kogo; II. ſich —, *vr.* (haben) ſich auf etw. — uwziąć się na co, koniecznie chcieć co mieć, koniecznie chcieć czego dokazać.

Pila'ſter, *sm.* =s, *pl.* —, pilaster *m.*, słup uwięzły, filar uwięzły, filar w mur wcielony.

Pi'lau, **Pi'law**, *sm.* =s, piław *m.* (potrawa).

Pi'lger, *sm.* =s, *pl.* —, pątnik *m.*, pielgrzym *m.*

Pi'lger=, *adi.* pielgrzymski.

Pi'lgerfahrt, *sf. pl.* =en, pielgrzymka *f.*, pielgrzymstwo *n.*, pątnictwo *n.*; eine — unternehmen udać się na pielgrzymkę, pielgrzymkę odprawić.

Pi'lgerhut, *sm.* =(e)s, *pl.* =hüte, kapelusz pielgrzymski.

Pi'lgerin, *sf. pl.* =innen, pątnica *f.*, pielgrzymka *f.*

Pi'lgerkleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, suknia pielgrzymska.

Pi'lgerkutte, *sf. pl.* =n, płaszcz pielgrzymski.

Pi'lgerleben, *sn.* =s, życie pielgrzymskie.

Pi'lgern, *vn.* (ſein) pielgrzymować, pątnikować.

Pi'lgerſchaft, *sf.* pielgrzymstwo *n.*, pielgrzymka *f.*; die — durchs Leben pielgrzymka życiowa.

Pi'lgerſchar, *sf. pl.* =en, gromada *f.* pielgrzymów.

Pi'lgerſtab, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtäbe, kij pielgrzymski.

Pi'lgertaſche, *sf. pl.* =n, torba pielgrzymska.

Pi'lgrim, *sm.* =s, *pl.* =e, obacz Pilger.

Pi'lle, *sf. pl.* =n, pigułka *f.*, placuszek *m.*; =n einnehmen pigułki zażywać; (obraz.) eine bittere — ſchlucken połknąć gorzką pigułkę, znieść cierpliwie zarzut; die — verzuckern, vergolden, die bittere

— verſüßen ocukrzyć, pozłocić, osłodzić gorzką pigułkę, piołunowe słowa miodem przyprawić, zarzut oblec w grzeczne słowa; die — verbittern słowa goryczą przyprawić.

Pi'llenbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, deszczułka *f.*, na której robi się pigułki.

Pi'llendoſe, *sf. pl.* -n, pudełko *n.* na pigułki, z pigułkami.

Pi'llendreher, *sm.* -s, *pl.* —, piguliński *m.*, pigułka *f.* (żartobliwie lub szyderczo o aptekarzach).

Pi'llenform, *sf. pl.* -en, forma *f.* na pigułki; kształt *m.* pigułki.

Pi'llenförmig, *adi.* mający kształt pigułki.

Pi'llenmaſſe, *sf. pl.* -n, masa *f.* na pigułki.

Pi'llenſchachtel, *sf. pl.* -n, pudełko *n.* na pigułki, z pigułkami.

Pi'llenteig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ciasto *n.* na pigułki.

Pilo't, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) sternik *m.*; 2) gatunek ryby.

Pilz, *sm.* -es, *pl.* -e, grzyb *m.*; -e anſetzen sadzić grzyby; -e leſen grzyby zbierać; (przenośnie:) wie die -e aus der Erde wachſen wyrastać jak grzyby z ziemi (po deszczu); in die -e gehen *a*) iść na grzybobranie; *b*) pójść na grzyby, zniknąć, dać drapaka, drapnąć.

Pilz-, *adi.* grzybowy.

Pi'lzähnlich, Pi'lzartig, *adi.* grzybiasty, grzybowaty.

Pi'lzbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, grzęda grzybowa.

Pi'lzbereich, *adi.* obfity w grzyby.

Pi'lzeſuchen, Pi'lzeleſen, *sn.* -s, grzybobranie *n.*

Pi'lzförmig, *adi.* grzybowaty, kształt grzyba mający.

Pi'lzig, rzadko **Pi'lzicht**, *adi.* grzybowaty, grzybiasty.

Pi'lzkoralle, *sf. pl.* -n, grzybowieniec *m.*

Pi'lzkunde, *sf.* grzyboznawstwo *n.*, nauka *f.* o grzybach, mikologia *f.*

Pi'lzlager, *sn.* -s, *pl.* —, grzybnia *m.*, przedrodek *m.*

Pi'lzmalve, *sf. pl.* -n, piestrzennik *m.*

Pi'lzſauce, (wym.: -sos), *sf. pl.* -n, sos grzybowy.

Pi'lzſäure, *sf.* kwas grzybowy, grzybian *m.*

Pi'lzſporen, *sf. pl.* zarodki *pl.* grzybów.

Pi'lzſtiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łodyga *f.* grzyba.

Pi'lzſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, grzybnik *m.*; grzybownik *m.*

Pime'nt, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Pime'ntpfeffer**, *sm.* -s, pieprz jamajski.

Pimpelei', *sf.* wątłość *f.*, delikatność *f.*; zniewieściałość *f.*

Pi'mpelfritze, *sm.* delikatniś *m.*, chuchrak *m.*, niewieściuch *m.*

Pi'mpelig, *adi.* bardzo delikatny, wątły.

Pi'mpellieſe, *sf.* dziewczyna bardzo delikatna, wątła; płaczka *f.*

Pi'mpelmeiſe, *sf. pl.* -n, sikorka niebieska = Blaumeiſe.

Pi'mpeln, *vn.* (haben) być bardzo delikatnym, wątłym; skomleć, płaczliwie narzekać.

Pi'mpernuß, *sf. pl.* -nüſſe, kłokocinowy orzech, kłokocina *f.*, klekoczka *f.*, zakląk *m.*

Pimpine'lle, *sf. pl.* -n, **Pimpe'rnell**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, biedrzeniec *m.*, sowia strzała (roślina).

Pinakothe'k, *sf. pl.* -en, pinakoteka *f.*, galerya *f.* obrazów.

Pi'nangbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, żuwna cierpniana.

Pina'ſſe, *sf. pl.* -n, wązki okręt.

Pince'tte, (wym.: pęsete), *sf. pl.* -n, pinceta *f.*, obcążki chirurgiczne.

Pi'nge, *sf. pl.* -n, spadlisko *n.*, kotlina *f.* (górnictwo).

Pingui'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pingwin *m.*, skocz *m.* (zwierzę).

Pi'nie, *sf. pl.* -n, **Pi'nienbaum**, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, **Pi'nienkiefer**, *sf. pl.* —, pinela *f.*, smerek *m.*

Pi'nienhain, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gaj smerekowy.

Pi'nienharz, *sn.* -es, *pl.* -e, żywica smerekowa.

Pi'nienzapfen, *sm.* -s, *pl.* —, szyszka smerekowa.

Pi'nke, *sf. pl.* -n, łódź ładowna chyża i wysoka.

Pi'nkeln, *vn.* (haben) moczyć, oddać nieco moczu.

Pi'nken, *vn.* (haben) uderzać (stalą) o krzemień; bić młotem o kowadło.

Pi'nkepank, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kowal *m.* (w mowie dziecięcej).

Pi'nkert, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zięba *f.*, wab(ik) *m.*

Pi'nne, *sf. pl.* -n, 1) lotka *f.*, główne pióro u skrzydła sokoła; 2) środek *m.* tarczy do strzelania; 3) ćwiek *m.*, gwóźdź *m.*, kołek *m.*; 4) czop *m.* = Zapfen.

Pi'nnen, *va.* (haben) 1) = Finten machen fortelu zażyć, oszukiwać, uciekać się do wybiegów; 2) składać czcionki drukarskie; = Setzen.

Pi'nnenſäge, *sf.* - *pl.* -n, piła *f.* do przyrzynania kołków.

Pinoli'n, *sn.* —, olej smerekowy, pinolina *f.* (chemia).

Pi'nſel, *sm.* -s, *pl.* —, penzel *m.*, pendzel *m.*; Haar — pendzel z włosów, włośnik *m.*, kiść *f.*, kiścień *m.*; Maurer— pendzel murarski; er weiß den — gut zu führen umie się z pendzlem obchodzić, jest dobrym malarzem; er hat einen kühnen — ma śmiały pendzel, śmiało maluje; 2) (przenośnie:) rura *f.*, głupiec *m.*; = Einfalts-pinſel.

Pi'nſelchen, *sn.* -s, *pl* —, *dim.* od Pinſel, pendzelek *m.*

Pinſelei', *sf. pl.* -en, 1) pendzlowanie *n.*, pociąganie *n.* pendzlem; (pogardliwie:) gwazdanina *f.*, złe malowanie; 2) głupota *f.*; 3) skwierczenie *n.*, skomlenie *n.*, płakanie *n.*, jeremiada *f.*

Pi'nſ(e)ler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ten co pendzluje; (pogardliwie:) gwazdacz *m.*; bazgrała *m.*, nieumiejętny ma-

larz; 2) rura *f.*, głupiec *m.*; = Einfaltspinſel.

Pi'nſelförmig, *adi.* mający kształt pendzla; *adv.* w kształcie pendzla.

Pi'nſelführung, *sf.* wodzenie *n.* pendzla, sposób *m.* malowania.

Pi'nſelhaft, *adi.* głupowaty; *adv.* głupowato.

Pi'nſeln, I. *va.* (haben) pendzlem smarować, mazać, pendzlować; II. *vn.* (haben) 1) obchodzić się z pendzlem, malować = den Pinſel führen; 2) gwazdać, bazgrać, źle malować, 3) skwierczeć, skomlić, płakać, jęczeć.

Pi'nſelſtiel, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Pi'nſelſtock**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, trzonek *m.* u pendzla.

Pi'nſelſtrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pociągnięcie *n.* pendzlem.

Pi'nſeltrog, *sm.* =(e)s, *pl.* =tröge, naczynie *n.*, w którem spłukuje się pendzel.

Pi'nſelwiſcher, Pi'nſelwiſchlappen, *sm.* =s, *pl.* —, kawał płótna do obcierania pendzla.

Pi'nſelzug, *sm.* obacz Pinſelſtrich.

Pi'nte, *sf. pl.* =n, półgarcówka *f.*, kwarta *f.*

Pinze'tte, obacz Pincette.

Pionie'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pionier *m*, saper *m.*, kopacz *m.*; (obraz.) inicyator *m.*, torujący *m.* drogę (nauce, sztuce).

Pionie'rtum, *sn.* =s, odważna inicyatywa.

Pi'pe, *sf. pl.* =n, 1) fajka *f.*; das iſt mir — to mnie obojętne; 2) beczka *f.*, kufa *f.*

Pi'pen, *vn.* (haben) piszczeć, piskotać.

Pi'pend, *adi.* piskliwy; *adv.* piskliwie.

Pi'penſtäbe, *sm. pl.* piple *pl.*, pipełki *pl.*, pipewki *pl.*, klepki *pl.*, wańczos *m.*

Pi'per, *sm.* =s, *pl.* —, świergotek *m.*

Pipſ, *sm.* Pipſes, 1) pypeć *m.* (u kur); den — reißen pypeć zedrzeć; 2) (przenośnie:) er hat einen — weg dostało mu się, ma szkodę; ma w sobie zarodek śmiertelnej choroby; er hat alle Augenblicke den — co chwila coś mu brakuje, dolega!

Piqué', (wym.: -ké), *sm.* =s, *pl.* =s, pika *f.* (materya).

Pique't, (wym.: -ket), *sn.* obacz Pikett.

Piquie'ren, (wym.: -kiren), *vn.* obacz Pikieren.

Pira't, *sm.* =en, *pl.* =en, korsarz *m.*, rozbójnik morski.

Pira'tentum, *sn.* =s, **Piratérie'**, *sf.* korsarstwo *n.*

Piro'l, *sm.* =s, *pl.* =s i =e, wilga *f.*, gwizda *f.*; = Goldamſel (ptak).

Piroue'tte, (wym.: -ruette), *sf. pl.* =n, piruet *m.*; eine — ſchlagen wykonać piruet = Pirouettieren, *vn.* (haben).

Pirſch, *sf.* obacz Birſch.

Pi'ſang, *sm.* =s, *pl.* =s, banan *m.* (drzewo).

Pi'ſangpflanzen, *sf. pl.* bananowate, bananowe rośliny.

Pi'ſchen, *vn.* obacz Piſſen.

Pi'ſpeln, Piſpern, *vn.* (haben) szeptać.

Pi'ſſen, *vn.* (haben) oddawać mocz, ciuńciać, szczać; ins Bett — szczać w łóżku.

Pi'ſſer, *sm.* =s, *pl.* —, szczoch *m.*

Pi'ſſern, *vimp.* mich piſſert, es piſſert mich szczać mi się chce.

Piſſoi'r, (wym.: pisoar), *sn.* =(e)s, *pl.* =s i =e, mokrzyca *f.*, mokrzyny *pl.*, szczalnik *m.*, pisoar *m.*

Pi'ßort, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Pi'ßraum**, *sm.* =(e)s, *pl.* =räume, obacz Piſſoir.

Pi'ßtopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =töpfe, nocnik *m.*, urynał *m.*

Pi'ßwinkel, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Piſſoir.

Piſta'zie, *sf. pl.* =n, pistacya *f.* (drzewo i owoc).

Piſta'zienbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, pistacyowe drzewo, pistacya *f.*, pistakowiec *m.*

Piſta'ziennuß, *sf. pl.* =nüſſe, pistacyowy orzech.

Piſto'le, *sf. pl.* =n, **Piſto'l**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) pistolet *m.*; doppelläufige — pistolet o dwóch lufach; ſich auf =n ſchlagen, auf =n losgehen bić się na pistolety; auf =n fordern wyzwać na pistolety; auf jmnden mit der — ſchießen strzelać na kogo z pistoletu; ſich mit einer — erſchießen zastrzelić się pistoletem; jmndm die — auf die Bruſt ſetzen przyłożyć komu pistolet do piersi; (przenośnie:) przyprzeć kogo do ściany, zmusić kogo do czego; 2) pistol *m.*, luidor *m.* (moneta).

Piſto'lenduell, *sn.* =s, *pl.* =e, pojedynek *m.* na pistolety.

Pi'ſtolengriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kolba *f.* (u) pistoletu.

Piſto'lenhalfter, *sf. pl.* =n, olstro *n.*, puzdro *n.*, puzderko *n.* na pistolet.

Piſto'lenkugel, *sf. pl.* =n kula pistoletowa.

Piſto'lenlauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, lufa *f.*, rura *f.* pistoletu.

Piſto'lenſchuß, *sm.* =ſchuſſes, *pl.* =ſchüſſe, (wy)strzał *m.* z pistoletu.

Piſto'lenſchußweite, *sf. pl.* =n, odległość *f.* strzału pistoletowego.

Piſto'n, (wym.: pistą), *sn.* =s, *pl.* =s, waltornia pistonowa (instrument muzyczny).

Pi'tahanf, Pi'tehanf, *sm.* =es, konopie indyjskie.

Pittore'sk, *adi.* malowniczy; *adv.* malowniczo.

Pla'cet, *sn.* =(s), *pl.* =s, placet *n. indecl.*, potwierdzenie *n.*

Pla'che, *sf. pl.* =n, opona wozowa, płachta wozowa, pokrowiec *m.*

Placie'ren, (wym.: -siren), *va.* (haben) umieszczać, umieścić; posadzać, posadzić; da und dort — rozmieszczać, rozmieścić.

Placie'rung, (wym.: -sirung), *sf. pl.* =en, umieszczenie *n.*, lokacya *f.*

Placie'rungsbureau, (wym.: -sirungsbüro), *sn.* =s, *pl.* =s, **Placie'rungsinſtitut**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, biuro *n.* lokacyi, biuro dla umieszczeń, biuro wywiadowcze.

Plack, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rzadko **Pla'cken**, *sm.* =s, *pl.* —, 1) plama *f.*; 2) pła-

tek *m.*, łata *f.*; = aufgesetzter Flicken; 3) płyta *f.* = Platte; 4) ein — Landes płat *m.* ziemi; 5) guz *m.* (w jedwabiu, wełnie, bawełnie); 6) bilet *m.* wstępu na wyścigi konne.

Plä'ckeln, *va.* (haben) łatać, naprawiać.

Pla'cken, I. *va.* (haben) 1) obkładać, wykładać co czem; przyklejać, przykleić; zwilżoną ziemię przez ubijanie wzmacniać; 2) grempłować, rozczesywać ponownie wełnę; 3) obacz Plätteln; 4) dręczyć, ciemiężyć, uciskać, dokuczać; = Plagen; II. ſich —, *vr.* (haben) męczyć się, mozolić się.

Pla'cker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) dręczyciel *m.*, ciemiężca *m.*, ździerca *m.*; wymusiciel *m.*; 2) strzał nierówny, zapóźny, nie w swoim czasie (wojskow.); 3) błąd kardynalny, główny, ciężki.

Plackerei', *sf. pl.* -en, 1) dręczenie *n.*, męczenie *n.*, ciemiężenie *n.*, ciemięstwo *n.*, dokuczliwość *f.*; 2) mozoły *pl.*, trudy *pl.*, męka *f.*, uciążliwość *f.*; kłopot *m.*, zachód *m.*; = Schererei.

Pla'ckern, *vn.* (haben) 1) strzelać, strzelić nierówno, nie razem (z drugim), strzelić za późno; 2) popełnić błąd.

Pla'dder, *sm.* -s, deszcz nawalny.

Pla'ddern, *vimpers.* es pladdert leje jak z cebra.

Plafo'nd, (wym.: -fą), *sm.* -s, *pl.* -s, strop *m.*, pułap *m.*

Plaga'ſchluß, *sm.* -ſchluſſes, *pl.* -ſchlüſſe, kadencya plagalna, kościelna (muzyka).

Pla'ge, *sf. pl.* -n, 1) plaga *f.*, klęska *f.*, kara boska; die ägyptiſchen -n plagi egipskie; 2) udręczenie *n.*, utrapienie *n.*, męczarnia *f.*, kłopot *m.*; bieda *f.*; jeder Tag hat ſeine — niema dnia bez kłopotu.

Pla'gegeiſt, *sm.* -es, *pl.* -er, dręczyciel *m.*, trapiciel *m.*, trapiduch *m.*

Pla'gegöttin, *sf. pl.* -innen, furya *f.*, erynia *f.*

Pla'geleben, *sn.* -s, życie pełne utrapień, kłopotów.

Pla'gen, I. *va.* (haben) trapić, dręczyć, męczyć, dokuczać, ciemiężyć, uciskać; er wird von ſeinen Gläubigern ſehr geplagt wierzyciele dokuczają mu bardzo; plagt dich der Teufel? czy cię zły duch kusi, napastuje? II. ſich —, *vr.* (haben) mozolić się, męczyć się; ſich mit etw. — kłopotać się czem, męczyć się nad czem; biedzić, biedolić się z czem.

Pla'ger, *sm.* -s, *pl.* —, dręczyciel *m.*, człowiek dokuczający.

Pla'getenfel, *sm.* -s, *pl.* —, zły duch dręczyciel, dyabeł *m.*; trapiciel *m.*, trapiduch *m.* = Plagegeiſt.

Plagia'r, *sm.* -s, *pl.* -e, i **Plagia'rius**, *sm.* —, obacz Plagiator.

Plagia't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, plagiat *m.*, kradzież literacka.

Plagia'tor, *sm.* -s, *pl.* -toren, plagiator *m.*, księgokradca *m.*

Plaid, (wym.: pled), *sm.* -s, *pl.* -s, szal *m.*, chusta *f.*

Plaidie'ren, (wym.: ple-), *vn.* (haben) bronić, mieć mowę w sądzie, przed trybunałem.

Plaidoye'r, (wym.: pledoaje), *sn.* -s, *pl.* -s, obrona *f.*, mowa obronna.

Plaiſanterie', *sf. pl.* -n, żart *m.* = Witz, Scherz.

Plaiſi'r, *sn.* obacz Pläſier.

Plaka't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, plakat *m.*, obwieszczenie *n.* (wywieszone lub przylepione dla ogółu).

Plan, *adi.* 1) płaski, równy; 2) jasny, zrozumiały; *adv.* równiutko, łatwo.

Plan, *sm.* -(e)s, *pl.* Pläne, 1) płaszczyzna *f.*, równina *f.*, równia *f.*; 2) plan *m.*, rysunek *m.*, rys *m.*, zarys *m.*; den — eines Gebäudes aufnehmen, entwerfen zdjąć plan z budynku, narysować, zrobić plan na budynek; 3) osnowa *f.*, układ *m.*, rozkład *m.*; der — zu einem Drama osnowa, układ dramatu; ein gedruckter — prospekt *m.*; er arbeitet immer nach einem gewiſſen -e pracuje zawsze według pewnej metody; 4) (*pl.* także Plane, jednak rzadko), zamiar *m.*; plan *m.*, układ *m.*, przedsięwzięcie *n.*; komplot *m.*, spisek *m.*; es war nicht in meinem -e nie miałem tego zamiaru, nie zamierzałem tego; einen — entwerfen ułożyć plan; einen — durchführen wykonać plan, zamiar; einen — vereiteln zniweczyć, udaremnić plan, zamiar; einen Plan durchkreuzen popsuć, pomieszać szyki.

Pla'ne, *sf. pl.* -n, płachta *f.* = Plache.

Plä'ne, *sf. pl.* -n, płaszczyzna *f.*, równina *f.*

Plä'nemacher, *sm.* -s, *pl.* —, **Pläneſchmied**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, układający *m.* plany, projekcista *n.*

Pla'nen, *vn.* (ſein) i *va.* (haben) zamierzać, układać, robić plany; im geheimen — uknuć.

Plane't, *sm.* -en, *pl.* -en, planeta *f.*; einem den -en leſen wróżyć komu; unter einem glücklichen -en geboren ſein być rodzonym, rodzić się pod szczęśliwą gwiazdą.

Planeta'riſch, *adi.* planetarny.

Planeta'rium, *sn.* -(s), *pl.* -rien, przyrząd *m.* do demonstracyi ruchu planet.

Plane'tenbahn, *sf. pl.* -en, droga *f.* planety.

Plane'tenjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok planetowy.

Plane'tenkarte, *sf. pl.* -n, mapa planetarna.

Plane'tenlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, obieg *m.* planet.

Plane'tenleſer, *sm.* -s, *pl.* —, planetnik *m.*, z planet wróżący *m.*

Plane'tenmaſchine, *sf.* ob. Planetarium.

Plane'tenſtand, *sm.* -(e)s, aspekt *m.*

Plane'tenſyſtem, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, system planetarny.

Planetoi'd, *sm.* -en, *pl.* -en, planetoid *m.*, asteroid *m.*

Planie'ren, *va.* (haben) 1) równać, zrównywać, skopywać, gładzić, planować; Me-

tall — wygładzać, równać, klepać kruszce; 2) Papier — maczać papier w klejowej wodzie, leutrykować.

Planie'ren, *sn.* -s, równanie *n.*, skopywanie *n.*, gładzenie *n.*; leutrykowanie *n.*

Planie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, wygładzacz *m.* kruszców.

Planie'rhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młotek *m.* do klepania i równania kruszców.

Planiglo'b, *sm.* -en, *pl.* -en, **Planiglo'bium,** *sn.* -(s), *pl.* -bien, półkula ziemska.

Planimetrie', *sf. pl.* -n, planimetrya *f.*, płaskomiernictwo *n.*, nauka *f.* o rozmiarach powierzchni i płaszczyzn.

Planime'triſch, *adi.* planimetryczny.

Pl'anke, *sf. pl.* -n, blanka *f.*, parkan *m.*; mit -n verſehen blankować, (o)parkanić.

Plänkelei', *sf. pl.* -en, utarczka *f.* ze strzelaniem.

Plä'nkelfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, strzały dawane podczas utarczki.

Plä'nkeln, I. *vn.* (haben) ucierać się strzałami, harcować z nieprzyjacielem, niepokoić nieprzyjaciela ciągłymi napadami, szarpać, flankierować; II. *va.* (haben) młócić zboże.

Pla'nken, *va.* (haben) blankować, parkanić.

Pla'nkeneinzäunung, *sf. pl.* -en, **Pla'nkengehege,** *sn.* -s, *pl.* —, **Pla'nkenwerk,** *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Pla'nkenzaun,** *sm.* -(e)s, *pl.* -zäune, parkan *m.*, palanka *f.*

Plä'nkler, *sm.* -s, *pl.* —, harcownik *m.*, flankier *m.*

Pla'nlos, *adi.* nie mający planu, zamiaru; nierozważny; *adv.* bez planu, bez zamiaru; nierozważnie.

Pla'nloſigkeit, *sf.* brak *m.* planu, brak zamiaru; nierozwaga *f.*

Pla'nmacher, *sm.* obacz Plänemacher.

Pla'nmäßig, *adi.* stosowny do planu, do układu; odpowiadający zamiarowi; metodyczny, systematyczny; *adv.* stosownie do planu, do układu, według planu, układu; metodycznie, systematycznie.

Pla'nmäßigkeit, *sf.* stosowność *f.* do planu, do zamiaru; postępowanie metodyczne, systematyczne.

Planta'ge, (wym.: -taż), *sf. pl.* -n, plantacya *f.*, zarośl *f.*, zaroślina *f.*

Pla'num, *sn.* -s, torowisko *n.*, plant *m.* kolei żelaznej.

Pla'nvoll, *adi.* obacz Planmäßig.

Pla'nzeichner, *sm.* -s, *pl.* —, rysownik *m.* planów.

Plapperei', *sf. pl.* -en, gadanina *f.*, paplanina *f.*

Pla'pperer, *sm.* -s, *pl.* —, gaduła *m.*, papla *m.*, świegot *m.*

Pla'pperhaft, *adi.* gadatliwy, świegotliwy.

Pla'pperhaftigkeit, *sf.* gadatliwość *f.*, świegotliwość *f.*

Pla'pperhans, *sm.* obacz Plapperer.

Pla'pperlieſe, *sf. pl.* -n, świegotka *f.*, papla *f.*, paplotka *f.*, terkotka *f.*

Pla'ppermaul, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäuler, gaduła *m.* i *f.*, plotkarz *m.*, plotucha *f.*, papla *m.* i *f.*, paplacz *m.*, paplot *m.*, paplotka *f.*, plotkarka *f.*, szczebiot *m.*, szczebiotka *f.*

Pla'ppern, *vn.* (haben) gadać, paplać, paplotać, szwargotać, bredzić.

Pla'ppertaſche, *sf.* obacz Plapperlieſe.

Plä'rrange, *sn.* -s, *pl.* -n, oko zaczerwienione i kaprawe; wywinięcie *n.* powieki (medycyna).

Plä'rren, *vn.* (haben) 1) płakać, drzeć się, beczeć; 2) śpiewać głosem skrzekliwym; wrzeszczeć.

Pläſie'r, *sn.* -(e)s, przyjemność *f.*; zabawa *f.*, rozrywka *f.*

Pläſie'rlich, *adi.* przyjemny, zabawny; oddający się przyjemnościom, rozrywkom.

Pla'ſtik, *sf.* plastyka *f.*, wypukłość *f.*; rzeźbiarstwo *n.*, snycerstwo *n.*

Pla'ſtiſch, *adi.* plastyczny, wypukły, wydatny; rzeźbiony.

Plaſtizitä't, *sf.* plastyczność *f.*, wypukłość *f.*, wydatność *f.*, wyrazistość *f.*

Plata'ne, *sf. pl.* -n, jawor wodny, wodoklon *m.* (drzewo).

Plateau', (wym.: -to), *sn.* -(s), *pl.* -s, płaskowzgórze *n.*, wysoczyzna *f.*; płaza *f.* nasypu, płaza wykopu (kolejn.).

Plateau'wagen, *sm.* -s, *pl.* —, wóz pomostowy (kolejn.).

Plati'n, *sn.* -s, **Pla'tina,** *sn.* -s, platyna *f.* (kruszec).

Plati'n-, *adi.* platynowy.

Plati'ndraht, *sm.* -(e)s, *pl.* -drähte, drut platynowy.

Plati'nhaltig, *adi.* zawierający platynę.

Platinie'ren, *va.* (haben) pokrywać platyną, platynować.

Plati'nmoor, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Plati'nſchwamm,** *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, gąbka platynowa.

Plato'niker, *sm.* -s, *pl.* —, platonik *m.*, zwolennik *m.* Platona.

Plato'niſch, *adi.* platoniczny; in -er Weiſe i — *adv.* platonicznie.

Platoni'smus, *sm.* —, platonizm *m.*, nauka *f.* Platona.

Platſch! *interi.* klaps! puc!

Platſch, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) plusk *m.*, ton pluskający; 2) (obraz.) gap *m.*, dureń *m.*

Pla'tſchen, *vn.* 1) (haben), także **Plätſchern,** *vn.* (haben) bąbolić, bąblić, pluskać, pluszczeć, plusnąć, pluskotać; die Quelle plätſchert źródło pluska, szemrze; es regnet, daß es platſcht leje jak z cebra; 2) wpaść, upaść na co tak, że aż pluśnie, plusnąć w co (do wody).

Plä'tſcherbrunnen, *sm.* -s, *pl.* —, wodotrysk *m.*

Plä'tſchern, *sn.* -s, plusk *m.* (wody); plusnięcie *n.* (do wody).

Pla'tſchfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, 1) szeroka, płaska noga; 2) (obraz.) gap *m.*

Pla'tſchfüßig, *adi.* płaskonogi; gapowaty.

Pla'tſchig, *adi.* 1) pluskający; 2) płaskonogi.

Pla'tſchnaß, *adi.* przemokły do nitki.

Platt, I. *adi.* 1) płaski, równy; das =e Land płaszczyzna *f.*, równina *f.*, nizina *f.*; =es Dach płaski dach; =e Naſe nos spłaszczony; auf der =en Erde liegen leżeć na gołej ziemi; — machen spłaszczyć; spłaszczyć; =drücken spłaszczać, spłaszczyć; =ſchlagen rozpłaszczać, rozpłaszczyć; — werden spłaszczyć się; 2) (przenośnie:) płaski, płytki, nudny; gminny, pospolity, prostacki; =er Witz płaski, płytki dowcip; =es Zeug ſchwätzen gadać bzdurstwa bez treści; =er Ausdruck wyraz prostacki, pospolity; — *adv.* ſprechen mówić dyalektem, narzeczem (dolnoniemieckiem); =e Ausſprache chłopska, gminna wymowa; 3) die =e Wahrheit czysta, prosta prawda; das iſt eine =e Lüge to oczywiste kłamstwo; das iſt ein =er Widerſpruch to oczywista sprzeczność; ich ſagte es ihm — *adv.* heraus powiedziałem mu to bez ceremonii, bez ogródki; er ſchlug es ihm — *adv.* ab wręcz, wprost mu odmówił; II. *sn.* =s, narzecze dolnoniemieckie.

Pla'ttaal, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Pla'ttleib**, *sm.* =(e)s, *pl.* =er, węgorzosum *m.*

Pla'ttbank, *sf. pl.* =bänke, kątnik płatkowy.

Plä'ttbolzen, *sm.* =s, *pl.* —, dusza *f.* do żelazka.

Pla'ttbord, *sm.* ob. Dahlbord.

Plä'ttbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, deska *f.* do prasowania.

Plä'ttchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Platte, płytka *f.*, blacik *m.*; blaszka *f.*

Pla'ttdecke, *sf. pl.* =n, pułap *m.*, powała *f.*

Pla'ttdeutſch, *adi.* niższoniemiecki, dolnoniemiecki; *adv.* po dolnoniemiecku.

Pla'tte, *sf. pl.* =n, 1) płyta *f.*; blat *m.* (stołu); tło *n.* pieca; blacha *f.*; dünne Metallplatte blaszka *f.*; 2) podkładka *f.*; Mittel— podkładka środkowa; Stoß— podkładka końcowa, podkładka czołowa, podkładka stykowa; 3) wieko *n.*; 4) półmisek *m.*, danie *n.*; 5) łysina *f.*; korona *f.*, tonzura (księży); eine — haben mieć łysinę, być łysym; eine — bekommen łysieć, dostawać łysinę; 6) szajka *f.*, kompania *f.* złodziejów, rozbijaczy (po wiedeńsku).

Pla'ttebene, *sf. pl.* =n, płaszczyzna *f.*

Plä'tte, *sf. pl.* =n, i **Plä'tteiſen**, *sn.* =s, *pl.* =n, żelazko *n.* (do prasowania).

Pla'tteiße, *sf. pl.* =n, płaszczka *f.*, flądra *f.* (ryba).

Pla'tten, *va.* (haben) wykładać, pokrywać płytami.

Plä'tten, *va.* (haben) 1) płaszczyć, płaski kształt nadawać, wyrównywać, wygładzać; Golddraht — (wy)klepać drut złoty; 2) die Wäſche — prasować bieliznę.

Pla'ttenabzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, odbitka *f.* płyty stereotypowanej (drukarstwo).

Pla'ttendruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stereotypia *f.*

Pla'ttenkönig, *sm.* =s, *pl.* =e, król *m.* łysych, łysoń *m.*

Pla'ttenſchrift, *sf. pl.* =en, stereotypia *f.*; mit — drucken stereotypować; mit — gedruckt, hergeſtellt stereotypowany.

Plä'tter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) klepacz *m.* złota, srebra; 2) prasownik *m.*

Pla'tterbſe, *sf. pl.* =n, groszek bulwowy, lędźwian *m.*, cieciorka *f.*

Pla'tterdings, *adv.* bezwarunkowo, bezwzględnie; koniecznie; das iſt — unmöglich to wprost niemożliwe, to żadną miarą być nie może; — nicht bezwarunkowo nie, na żaden sposób.

Pla'ttfiſch, *sm.* obacz Platteiße.

Pla'ttflügler, *sm.* =s, *pl.* —, żyłkoskrzydły owad.

Pla'ttform, *sf. pl.* =en, platforma *f.*, dach płaski, miejsce płaskie, wzniesienie płaskie; — in der Glashütte płaszczolec *m.*

Plä'ttfrau, *sf. pl.* =en, **Plä'tterin**, *sf. pl.* =innen, prasowniczka *f.*, prasowaczka *f.*

Pla'ttfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, 1) stopa *f.*, podeszwa *f.* (u nogi); 2) szeroka, płaska noga.

Pla'ttfüßig, *adi.* płaskonogi.

Pla'ttgedrückt, *adi.* przypłaszczony, spłaszczony.

Pla'ttgold, *sn.* =(e)s, złoto *n.* w blaszkach.

Plä'tthammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, młot *m.* do klepania kruszców, blach.

Pla'ttheit, *sf.* 1) płaski kształt, płaskość *f.*; 2) *pl.* =en, (obraz.) płaskość *f.*, trywialność *f.*, banalność *f.*

Plattie'ren, *va.* (haben) blaszką nakładać, wykładać; =tes Silber srebro nakładane.

Plattie'rarbeit, **Plattie'rung**, *sf. pl.* =en, roboty (blaszką) wykładane.

Pla'ttkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, płaska głowa; (obraz.) głowa tępa, ograniczona.

Pla'ttköpfig, *adi.* płaskogłowy; tępogłowy.

Plä'ttlein, *sn.* =s, listewka *f.*, prawidełko *n.*

Pla'ttmühle, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do płaszczenia drutu.

Pla'ttnaſe, *sf. pl.* =n, płaski nos.

Pla'ttnaſig, *adi.* płaskonosy.

Pla'ttner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Plätter; 2) płatnerz *m.*, wyrabiacz *m.* pancerzy.

Pla'ttſchnabel, *sm.* =s, *pl.* =ſchnäbel, płaskodziób *m.*

Plä'ttſtahl, *sn.* obacz Plätte, Plätteiſen.

Pla'ttſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, łupnik *m.*

Plä'ttiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* do prasowania.

Plä'ttuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, płótno *n.*, chusta *f.* do pokrycia deski do prasowania.

Plä'ttwalze, *sf. pl.* =n, magiel *m.*

Plä'ttwäſche, *sf.* **Plä'ttzeug**, *sn.* =(e)s, bielizna *f.* do prasowania.

Plattwe'g, Plattzu', *adv.* wprost, wręcz, bez ogródki.

Pla'ttwels, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, kosmacz *m.*

Pla'ttwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, przysysek *m.*, wypławka *f.*; -würmer, płazińce *pl.*

Platz, *sm.* -es, *pl.* Plätze, 1) plac *m.*, miejsce *n.*; freier, unbebauter — majdan *m.*; es haben alle — dla wszystkich jest miejsce, wszyscy się zmieszczą; es iſt kein — mehr niema więcej miejsca; — finden znaleźć miejsce, dostać miejsce; er hat in Wien keinen — gefunden nie znalazł w Wiedniu miejsca, zajęcia; jmndm — machen miejsce komu zrobić, miejsca komu ustąpić; ſich — machen zrobić sobie, znaleźć miejsce, utorować sobie drogę, przedostać się, przepchać się; — da! — gemacht! ustąpcie! rozstąpcie się! usuńcie się! z drogi! wieder an ſeinen — bringen, tun ustawić, położyć na dawne miejsce; er iſt immer auf dem -e jest zawsze na miejscu; der Schreibtiſch nimmt zu viel — weg biurko za wiele miejsca zabiera, zajmuje; ſeine Bemerkung war nicht am -e uwaga jego nie była na miejscu, nie była stosowna, była niewczesna; es blieben einige Tauſende auf dem -e kilka tysięcy zostało na placu, poległo w bitwie; unſere Soldaten behaupteten den — nasi żołnierze dotrzymali placu, zwyciężyli; nicht vom -e gehen nie ruszyć się z miejsca; der Wahrheit — geben uchylić się przed prawdą; jmnds Bitten — geben wysłuchać czyich prośb; er tat es auf dem -e natychmiast to uczynił; 2) miejsce *n.*, siedzenie *n.*; — nehmen usiąść; nehmen Sie —! proszę usiąść! vom -e aufſtehen z miejsca (po)wstać; ſeinen — belegen oznaczyć, że miejsce zajęte (kładąc co na niem); numerierte Plätze miejsca numerowane, liczbami oznaczone; reſervierte Plätze miejsca rezerwowane, zachowane, zastrzeżone; wenn ich an deinem -e wäre gdybym był na twojem miejscu; er iſt am -e jest na miejscu, nadaje się, odpowiada; 3) miejscowość *f.*, miasto *n.*; ein feſter, befeſtigter — miejscowość obwarowana, twierdza *f.*, forteca *f.*; ein offener — miejsce otwarte, wolne; auf dem Wiener -e na rynku wiedeńskim; auf dem -e kaufen, verkaufen kupić, sprzedać na miejscu, natychmiast; von dieſer Ware iſt nichts mehr am -e niema nic już z tego towaru na rynku, na targu, w handlu; 4) miejsce *n.*, urząd *m.*; 5) placek *m.*; = Plätzchen; 6) huk *m.*, łoskot *m.*, trzask *m.*, eksplozya *f.*; mit einem -e zerſpringen z trzaskiem pęknąć.

Pla'tzadjutant, *sm.* -en, *pl.* -en, adjutant *m.* placu.

Pla'tzbedarf, *sm.* -(e)s, potrzeba miejscowa, lokalna.

Pla'tzbüchſe, *sf. pl.* -n, pukawka *f.*

Plätzchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Platz, 1) szczupłe miejsce; 2) placek *m.*, cukierek *m.*

Pla'tze, *sf.* pęknięcie *n.*; vor Ärger die — kriegen pękać ze złości.

Plätze, *sf. pl.* -n, placek *m.*, cukierek *m.*

Pla'tzen, *vn.* (haben) 1) trzeszczeć, łoskot, huk wydawać, eksplodować, wybuchać; eine Bombe iſt geplatzt pękła bomba; es regnet, daß es platzt deszcz leje, że aż huczy; 2) pękać, pęknąć; vor Ärger, vor Lachen — pękać ze złości, od śmiechu; mit etw. heraus— wyrwać się z czem; aufeinander— zetrzeć się ze sobą; das Theater war zum — voll teatr był przepełniony; die Naht iſt geplatzt szew pękł.

Pla'tzen, *sn.* -s, 1) huczenie *n.*, wybuch *m.*, eksplozya *f.*; 2) pęknięcie *n.*

Pla'tzgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, placowe *n.*, składowe *n.* od powierzchni.

Pla'tzgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, interes miejscowy (handel).

Pla'tzgold, *sn.* -(e)s, złoto trzeszczące.

Pla'tzinſpektion, *sf.* inspekcya miejscowa, czuwalnia *f.*

Pla'tzkenntnis, *sf. pl.* -ſſe, znajomość *f.* miejsca, stosunków miejscowych.

Pla'tzkommandant, *sm.* -en, *pl.* -en, komendant *m.* placu, komendant miejscowy.

Pla'tzkommando, *sn.* -s -en, komenda *f.* placu.

Pla'tzmajor, *sm.* -s, *pl.* -e, major *m.* placu.

Pla'tzmangel, *sm.* -s, brak *m.* miejsca.

Pla'tzpreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, cena miejscowa, targowa (handel).

Pla'tzregen, *sm.* -s, *pl.* —, deszcz nawalny, ulewny, nawalnica *f.*, ulewa *f.*

Pla'tzveränderung, *sf. pl.* -en, zmiana *f.* miejsca.

Pla'tzwechſel, *sm.* -s, 1) zmiana *f.* miejsca, przesiedlenie *n.*; 2) weksel umiejscowiony (handel).

Plauderei', *sf. pl.* -en, gawęda *f.*, gawędka *f.*, pogadanka *f.*; gadanina *f.*, paplanina *f.*; plotka *f.*

Plau'derer, *sm.* -s, *pl.* —, gawędziarz *m.*, gaduła *m.*; plotkarz *m.*

Plau'derhaft, *adi.* gadatliwy, pletliwy, szczebiotliwy; plotkarski.

Plau'derhaftigkeit, *sf.* gadatliwość *f.*, pletliwość *f.*, szczebiotliwość *f.*; plotkarstwo *n.*

Plau'derhans, *sm.* -es, *pl.* -hänſe, **Plau'derlieſe,** *sf.*, *pl.* -n, **Plau'dermatz,** *sm.*, -es, *pl.* -mätze, **Plau'dermaul,** *sn.* -es, *pl.* -mäuler, obacz Plaudertaſche.

Plau'dern, *vn.* (haben) rozmawiać, gadać, gawędzić, gwarzyć; pleść, szczebiotać; ein Langes und Breites — długo i szeroko rozprawiać; aus der Schule — wygadać się, powiedzieć, co należało zamilczeć.

Plau'derſack, *sm.* -(e)s, *pl.*

=ſäcke, gaduła *m.* i *f.*, papla *m.* i *f.*

Plan'derſtunde, *sf. pl.* =n, i *dim.* **Plan'derſtündchen**, *sn.* =s, *pl.* —, godzina *f.*, godzinka *f.* pogadanki, chwila na pogadankę przeznaczona.

Plan'dertaſche, *sf. pl.* =n, papla *m.* i *f.*, terkot *m.*, terkotka *f.*, pleciuch *m.*, gaduła *m.*, gadulska *f.*; plotkarz *m.*, plotkarka *f.*

Plan'derton, *sm.* =(e)s, styl gawędziarski (literatura).

Plauſi'bel, *adi.* prawdopodobny, wiarygodny.

Plauſibilität', *sf.* prawdopodobieństwo *n.*, wiarygodność *f.*

Plauz! *interi.* buch!

Plauz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) klapsnięcie *n.*, pacnięcie *n.*; 2) flaki *pl.*

Plau'(t)ze, *sf. pl.* =n, flaki *pl.*

Plau'zen, *vn.* (ſein) klapsnąć, pacnąć.

Plebe'jer, *sm.* =s, *pl.* —, plebejusz *m.*

Plebe'jiſch, *adi.* plebejuszowski; *adv.* po plebejuszowsku.

Plebiszi't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, plebiscyt *m.*, postanowienie *n.* ludu.

Plebs, *sf.* i *sm.* Plebſes, plebs *m.*, lud *m.*; motłoch *m.*

Plei'te, *sf. pl.* =n, bankructwo *n.*; — machen zbankrutować (wyraz kupiecki).

Plei'te, *adv.* — gehen zbankrutować.

Pleja'den, *sf. pl.* Plejady *pl.*, siedmiogwiazd *m.*, dżdżownice *pl.*, baby *pl.* (astronomia), kwoczka *f.*

Ple'ktron, *sn.* =s, *pl.* =tren, plektrum *n.*, pałeczka *f.* (muzyka starożytna).

Ple'mpe, *sf. pl.* =n, 1) krótka szpada; 2) zły trunek (w szczególności złe, ostałe piwo), zlewki *pl.*

Plena'rſitzung, *sf. pl.* =en, pełne posiedzenie.

Plenipotentiä'r, *adi.* pełnomocniczy.

Ple'nterwirtſchaft, *sf. pl.* =en, gospodarstwo plondrujące.

Ple'num, *sn.* =s, ogół *m.*, pełność *f.*, pełne zebranie; im — w plenum, na pełnem zebraniu.

Pleona'smus, *sm.* —, *pl.* =men, pleonazm *m.*

Pleona'ſtiſch, *adi.* pleonastyczny; *adv.* pleonastycznie.

Ple'thi, Krethi und — Paweł i Gaweł, Piotr i Paweł, ludzie *pl.* rozmaitego rodzaju.

Pli'nſe i **Pli'nze**, *sf. pl.* =n, naleśnik *m.*

Pli'nſen, *vn.* (haben) popłakiwać, płakać.

Pli'nſenpfanne, *sf. pl.* =n, patelnia *f.* do naleśników.

Plinth, *sm.* =es, *pl.* =e, **Pli'nthe**, *sf. pl.* =n, podstawa *f.* (słupu); cokół *m.* (architektura).

Plo'mbe, *sf. pl.* =n, 1) pieczęć ołowiana, plomba *f.* (handel, przewoźnictwo); 2) plomba *f.* (do zęba).

Plo'mbenpräger, *sm.* obacz Plombierzange.

Plo'mbenverſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, zaplombowanie *n.*, zamknięcie *n.* ołowianą pieczęcią; verletzter — zaplombowanie naruszone (cło, przewoźnictwo).

Plombie'ren, *va.* (haben) plombować towary, plombę do towarów przytwierdzać; plombować ząb.

Plombie'rſchnur, *sf. pl.* =ſchnüre, szpagat *m.* do plombowania.

Plombie'rzange, *sf. pl.* =n, kleszcze plombowe, szczypce plombowe, obcęgi *pl.* do plombowania.

Plotz, *interi.* buch!

Plotz, *sm.* =es, *pl.* =e, klapsnięcie *n.*, brzdęknięcie *n.*; auf den (dem) — na zawołanie, w momencie, natychmiast; auf dem — ſchaffen wytrzasnąć co.

Plö'tze, *sf. pl.* =n, płoć *f.*, płocica *f.*, płotka *f.*, podleszczyk *m.* (ryba).

Plö'tzlich, I. *adi.* szybki i niespodziewany, raptowny, nagły, nieprzewidziany, natychmiastowy; II. *adv.* nagle, niespodziewanie; — ſterben nagle umrzeć; ganz — wcale niespodziewanie.

Plö'tzlichkeit, *sf.* nagłość *f.*, raptowność *f.*

Plu'derhoſen, *sf. pl.* pludry *pl.*, szarawary *pl.*, długie i szerokie spodnie.

Plu'derhoſenträger, *sm.* =s, *pl.* —, pludrak *m.*

Plump, *adi.* ciężki, ociężały, niekształtny, niezgrabny, gruby; bez powabu, prostacki; =er Menſch niezgraba *m.*; gap *m.*; =es Weſen niezgrabność *f.*; =e Lüge niezgrabne, oczywiste kłamstwo; =er Spaß prostacki żart; =e Manieren niezgrabne maniery, niezgrabne ułożenie; ſich —, in =er Weiſe benehmen zachowywać się niezgrabnie.

Plump, plumps! *interi.* klaps! puc!

Plu'mpe, *sf. pl.* =n, pompa *f.*

Plu'mpen, I. *va.* (haben) pompować; II. *vn.* (haben) z szelestem wpadać, wpaść (do wody), upadać, upaść; mit etw. heraus— wyrwać się z czem.

Plu'mpheit, *sf.* niezgrabność *f.*, grubość *f.*; gapowatość *f.*

Plumps! obacz Plump!

Plumps, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, klapsnięcie *n.*

Plu'mpſack, *sm.* =(e)s, 1) także **Plu'mpſackſpiel**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pytka *f.* (gra *f.* w pytkę); — ſpielen grać w pytkę; 2) osoba prostacka i gapiowata.

Plu'mpſen, *vn.* (ſein) ob. Plumpen 2).

Plu'nder, *sm.* =s, rupieć *m.*, rupiecie *pl.*, grat *m.*, graty *pl.*, stary sprzęt; gałgany *pl.* = Lumpen; 2) bagatela *f.*, drobnostka *f.*

Plünderei', *sf. pl.* =en, plądrowanie *n.*, łupienie *n.*, grabienie *n.*, grabież *f.*

Plü'nderer, *sm.* =s, *pl.* —, łupieżca *m.*, grabieżca *m.*, rabuś *m.*

Plu'nd(e)rig, *adi.* bez żadnej wartości, zły; pogardliwy, podły.

Plu'nderkammer, *sf. pl.* =n, izba *f.*, komórka *f.* na stare graty.

Plu'nderkram, *sm.* -(e)s, 1) ob. Plunder; 2) (*pl.* -kräme) sklep tandetny.

Plu'ndermann, *sm.* -es, -manner, **Plu'ndermatz**, *sm.* -es, *pl.* -mätze, gałganiarz *m.*, zbieracz *m.* gałganów.

Plü'ndern, *va.* (haben) rabować, łupić, grabić, plondrować; einen Schriftſteller, ein Buch — zrabować autora, książkę, popełnić kradzież literacką na pisarzu, na książce.

Plü'ndern, *sn.* -s, **Plü'nderung**, *sf.* *pl.* -en, rabunek *m.*, łupież *f.*, grabież *f.*; literariſche Plünderung kradzież literacka, plagiat *m.*

Plü'nderungsſucht, *sf.* grabieżność *f.*, łupieżność *f.*

Plu'ral i **Plura'l**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, liczba mnoga (gramatyka).

Pluralitä't, *sf.* mnogość *f.*

Plus, *adv.* więcej.

Plus, *sn.* —, nadmiar *m.*, przewyżka *f.*, nadliczka *f.*

Plüſch, *sm.* -es, *pl.* -e, plusz *m.*; **Plü'ſchſam(me)t**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, aksamit pluszowy.

Plü'ſchartig, *adi.* podobny do pluszu.

Plü'ſchen, *adi.* pluszowy, z pluszu.

Plu'sdifferenz, *sf.* *pl.* -en, różnica *f.* o więcej.

Plu'smacher, *sm.* -s, *pl.* —, robiący nadwyżki (na niekorzyść drugich); blagier *m.*

Plu'squamperfektum, *sn.* -s, *pl.* -fekta, czas zaprzeszły (gramatyka).

Plu'szeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* dodawania.

Pluta'rchiſch, *adi.* plutokratyczny.

Plutokratie', *sf.* plutokracya *f.*, rządy *pl.* bogatych.

Pluto'niſch, *adi.* 1) plutoniczny, tyczący się boga Plutona; 2) plutoniczny, ogniowy, przez ogień powstały (geologia).

Plutoni'smus, *sm.* —, składy ogniowe (geologia).

Plu'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, gąsior *m.*, gąsiorek *m.*, kamionka *f.*, bańka *f.*; = Krug.

Pluvia'l, *sn.* -s, *pl.* -e, **Pluvia'le**, *sn.* -s, *pl.* —, pluwiał *m.*, kapa kapłańska.

Pluviome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, deszczomierz *m.*

Pneuma'tik, *sf.* 1) pneumatyka *f.*, nauka *f.* o własnościach powietrza; 2) pneumatyka *f.*, obręcz gumowa powietrzem nadęta (na kołach pojazdów i samochodów).

Pneuma'tiſch, *adi.* pneumatyczny, (po)wietrzny; *adv.* pneumatycznie, (po)wietrznie.

Pö'bel, *sm.* -s, gmin *m.*, pospólstwo *n.*; der gemeinſte — szumowiny *pl.*, motłoch *m.*

Pö'belart, *sf.* sposób prostacki, gminny, karczemny.

Pö'belausdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke, wyraz gminny, prostacki, karczemny.

Pöbelei', *sf.* *pl.* -en, prostactwo *n.*, karczemność *f.*, nieokrzesaność *f.*; wyrażenie się, zachowywanie się karczemne.

Pö'belhaft, **Pö'belmäßig**, *adi.* gminny, prostacki, nieokrzesany, karczemny; *adv.* po prostacku, nieokrzesanie, karczemnie, po karczemnemu.

Pö'belhaftigkeit, *sf.* gminność *f.*, prostactwo *n.*, nieokrzesaność *f.*, karczemność *f.*

Pö'belhaufen, *sm.* -s, *pl.* —, gminna kupa, tłuszcza *f.*, tłum *m.* gminu.

Pö'belherrſchaft, *sf.* ochlokracya *f.*, gminnowładztwo *n.*

Pö'beljuſtiz, *sf.* sądownictwo ludowe, sąd doraźny ludowy, ukaranie *n.* ubiciem.

Pö'belmäßig, *adi.* obacz Pöbelhaft.

Pö'belſprache, *sf.* *pl.* -n, mowa gminna, prostacka, karczemna.

Pö'belwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyraz gminny, prostacki, karczemny.

Poch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) uderzenie *n.*, klaps *m.*; einige -e bekommen dostać kilka klapsów; 2) obacz Puffſpiel.

Po'chbrett, *sn.* obacz Puffbrett.

Po'chen, I. *vn.* (haben) 1) pukać, kołatać, stukać; man pocht, es pocht, es wird gepocht ktoś puka; ich höre — słyszę pukanie, słyszę, że ktoś puka; mir pochte das Herz serce mi pukało, mocno biło; ſtark — kołatać; 2) (obraz.) auf etw. — dufać w co, chełpić się z czego, przechwalać się czem, zuchwalić się z czego; 3) Poch ſpielen obacz pod Puff; II. *va.* (haben) Flachs — klepać len; Erz — rudę tłuc.

Po'chen, *sn.* -s, 1) — des Herzens bicie *n.* serca; 2) (obraz.) dufanie *n.* w co, chełpienie *n.*, przechwalanie *n.* się; 3) — des Erzes tłuczenie *n.* rud.

Po'cher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) przechwalca *m.*, chełpliwiec *m.*; 2) tłuczkarz *m.* (rud).

Pocherei', *sf.* *pl.* -en, pukanina *f.*, pukanie powtarzające się.

Po'cherz, *sn.* -es, *pl.* -e, **Po'chgang**, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, ruda tłuczkowa.

Po'chhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, 1) młot *m.* do tłuczenia rud, tłuk *m.*; 2) (także **Pochmühle**, *sf.* *pl.* -n, i **Pochwerk**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tłuczka *f.*, tłuczkarnia kruszcowa, stępy *pl.* do tłuczenia rud.

Po'chherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miejsce *n.* do spławiania tłuczonych kruszców.

Po'chmehl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rudna mączka.

Po'chſpiel, *sn.* obacz Puffſpiel.

Po'chſteiger, *sm.* -s, *pl.* —, sztygar *m.* tłuczki.

Po'chtrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -tröge, koryto *n.* do tłuczenia kruszców.

Po'chwerk, *sn.* obacz Pochhammer.

Po'chwerksſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, stępor *m.* (górnictwo).

Po'cke, *sf.* *pl.* -n, krosta *f.* =Blatter; -n *pl.* ospa (choroba).

Po'ckenartig, *adi.* ospowaty.

Po'ckenausſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, wysypka ospowa.

Po'ckenfieber, *sn.* -s, *pl.* —, gorączka ospowa.

Po'ckengift, *sn.* -(e)s, -ad ospowy.

Po'ckengrube, *sf.* obacz Pockennarbe.

Po'ckenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, szpital *m.* dla ospowatych.

Po'ckenholz, *sn.* obacz Pock-[holz.

Po'ckenimpfung, *sf. pl.* -en, szczepienie *n.* ospy.

Po'ckenkrank, *adi.* chory na ospę.

Po'ckennarbe, *sf. pl.* -n, dziób *m.* (ospowaty).

Po'ckennarbig, *adi.* dziobaty, ospowaty.

Po'ckennarbigkeit, *sf.* dziobatość *f.*, ospowatość *f.*

Po'ck(en)holz, *sn.* -es, gwajak *m.*, drzewo święte.

Po'ckig, *adi.* chory na ospę; ospowaty.

Po'dagra, *sn.* -s, podagra *f.*, gościec *m.*, suchoból *m.*, denność *f.*

Poda'griſch, *adi.* podagryczny.

Podagri'ſt, *sn.* -en, *pl.* -en, podagryk *m.*

Pode'ſt, *sn.* -es, *pl.* -e, przestanek *m.* na schodach, spoczynek schodowy, podest *m.*

Pode'ſtſtiege, *sf. pl.* -n, schody łamane.

Po'der, *sm.* -es, *pl.* -e, siedzenie *n.*, zadek *m.*

Po'dium, *sn.* -s, *pl.* -dien, podyum *n.*, podwyższenie *n.*

Poeſie', *sf. pl.* -(e)n, poezya *f.*; poemat *m.*, utwór poetyczny, wiersz *m.*, wiersze *pl.*

Poeſie'lehre, *sf.* poetyka *f.*

Poeſie'los, *adi.* obrany z poezyi, niepoetyczny.

Poe't, *sm.* -en, *pl.* -en, poeta *m.*, wierszopis *m.*

Poeta'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, wierszokleta *m.*

Poeterei', *sf. pl.* -en, 1) rymowanie *n.*, pisanie *n.* wierszów; 2) wiersze, rymy częstochowskie, wierszoklectwo *n.*

Poe'tik, *sf.* poetyka *f.*, nauka rymotwórcza.

Poe'tin, *sf. pl.* -innen, poetka *f.*, wierszopiska *f.*

Poe'tiſch, *adi.* poetycki, poetyczny, rymotwórczy, rymopiski; *adv.* poetycko, poetycznie.

Poetiſie'ren, *vn.* (haben) poezyować, wierszować, wiersze tworzyć, składać; *va.* (haben) poetyzować, przeobleкać w barwy poetyckie.

Po'gge, *sf. pl.* -n, ropucha *f.*

Pohl, *sm.* -s, włos *m.* aksamitu.

Pö'hlen, *va.* (haben) czyścić z włosów skóry (garbarstwo).

Poi'nt, (wym.: poę), *sm.* -s, *pl.* -s, punkt *m.*

Poi'nte, (wym.: poęt), *sf. pl.* -n, poęta *f.*, myśl najdobitniejsza, dowcipny pomysł, esencya *f.*, treść *f.* dowcipu, opowiadania i t. p.

Pointie'ren, (wym.: poętiren), *va.* (haben) 1) einen Witz — zaostrzyć dowcip, czynić dowcip dobitnym; 2) brać na cel, celować; 3) znaczyć punkty; stawiać na kartę (w grze hazardowej).

Pola'l, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, puhar *m.*, roztruchan *m.*

Pö'kel, *sm.* -s, *pl.* —, solona woda, rosół *m.* do marynaty.

Pö'kelbrühe, *sf. pl.* -n, woda słona do przypraw, do marynat, woda *f.* z wymoczonych śledzi.

Pö'kelfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, beczka *f.* na solone, marynowane mięso.

Pö'kelfleiſch, *sn.* -es, peklówka *f.*, solonka *f.*, mięso solone, marynowane.

Pö'kelhering, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, śledź solony, marynowany.

Pö'keln, *va.* (haben) marynować, zasalać, peklować.

Pö'kelrindfleiſch, *sn.* -es, wołowina peklowana, solona.

Pö'kelwaren, *sf. pl.* mięsiwa solone, marynaty *pl.*

Pokulie'ren, *vn.* (haben) bankietować, ucztować, biesiadować.

Pol, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, biegun *m.*; zu dem -e gehörig podbiegunowy (geografia); negativer — biegun ujemny; poſitiver — biegun dodatni (elementu galwanicznego); magnetiſcher Nord— biegun magnesu północny; magnetiſcher Süd— biegun magnesu południowy; -e des galvaniſchen Elementes bieguny elementu galwanicznego, stosu galwanicznego (fizyka).

Pola'k, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) gminnie i poufale zamiast Pole Polak *m.*; 2) obacz Philiſter 2); 3) polski koń; 4) kurczę *n.*; 5) uderzenie *n.* rószczką, witką.

Polacki', *sf.* gminnie i poufale zamiast Polen, Polska *f.*

Po'lanziehung, *sf. pl.* -en, przyciąganie *n.* się biegunów.

Pola'r, *adi.* podbiegunowy.

Pola'rbär, *sm.* -en, *pl.* -en, niedźwiedź biały, północny, lodowaty.

Pola'rfuchs, *sm.* -ſes, *pl.* -füchſe, lis północny.

Pola'rgegenden, *sf. pl.* okolice podbiegunowe.

Polariſatio'n, **Polariſie'rung**, *sf. pl.* -en, polaryzacya *f.*, biegunowanie *n.* (światła).

Polariſation'sſtrom, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtröme, prąd *m.* polaryzacyi.

Pola'riſch, *adi.* polaryzujący.

Polariſie'ren, *va.* (haben) polaryzować (fizyka).

Polariſko'p, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, biegunoskaz *m.*

Polarita't, *sf.* biegunowość *f.*

Pola'rkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, koło biegunowe.

Pola'rländer, *sn. pl.* kraje biegunowe, podbiegunowe.

Pola'rlicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, światło północne, zorza północna.

Pola'rmeer, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, morze lodowate.

Pola'rſtern, *sm.* -(e)s, gwiazda biegunowa, polarna, północna, żeglarska.

Pola'rvölker, *sn. pl.* mieszkańcy *pl.* krajów podbiegunowych.

Pola'rzone, *sf. pl.* -n, strefa podbiegunowa.

Po'lder, *sm.* -s, *pl.* —, żuława *f.*

Pole'mik, *sf. pl.* -en, polemika *f.*, spór *m.* (literacki, naukowy).

Pole'miker, *sm.* -s, *pl.* —, polemik *m.*, wiodący *m.* spór.

Pole'miſch, *adi.* polemi-

czny, sporny; *adv.* polemicznie, spornie.

Pole'nta, *sf.* mamałyga *f.*, lemieszka kukurudziana.

Po'lentum, *sn.* =s, polskość *f.*

Po'lhöhe, *sf. pl.* =n, wysokość biegunowa (astron.).

Police, (wym.: —lis), także **Polizze**, *sf. pl.* =n, polica *f.*, karta asekuracyjna, dowód *m.* ubezpieczenia.

Polichine'll, (wym.: -schi-), *sm.* =s, *pl.* =e, pajac *m.*, trefniś *m.* (we włoskiej a szczególnie neapolitańskiej komedyi improwizowanej).

Polie'r, *sm.* obacz Polierer.

Polie'ren, *va.* (haben) polerować, gładzić, ogładzać; czyścić.

Polie'ren, *sn.* =s, **Polie'rung**, *sf.* polerowanie *n.*, gładzenie *n.*

Polie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) polerownik *m.*; 2) podmajstrzy *m.*, nadczeladnik *m.*, zastępca *m.* murarza lub budowniczego.

Polie'rfeile, *sf. pl.* =n, dłuto *n.* do polerowania.

Polie'rfilz, *sm.* =es, *pl.* =e, **Polie'rlappen**, *sm.* =s, *pl.* —, szmata *f.* do polerowania, lustrowania, czyszczenia.

Polie'rſcheibe, *sf. pl.* =n, toczydło *n.*

Polie'rſtahl, *sm.* =(e)s, polerownik *m.*, stalica *f.*

Polie'rſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień *m.* do polerowania.

Polie'rt, *adi.* polerowany, wygładzony.

Polie'rzahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, ząb *m.* do polerowania.

Poliklí'nik, *sf. pl.* =en, poliklinika *f.*

Poliſa'nder, *sm.* obacz Paliſander.

Po'liſch, **Polſch**, *adi.* rzadko i gminnie zamiast polniſch.

Politi'k, *sf.* polityka *f.*; (przenośnie:) przebiegłość *f.*, wybieg *m.*

Poli'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, polityk *m.*, mąż *m.* stanu.

Poli'tikus, *sm.* —, *pl.* =tici, polityk *m.*; przebiegłec *m.*, chytrek *m.*, ćwik *m.*, łepak *m.*, szczwany lis.

Poli'tiſch, *adi.* polityczny; (przenośnie:) przebiegły, szczwany, ostrożny, chytry; *adv.* politycznie; przebiegle, chytro, ostrożnie.

Politiſi'ren, *vn.* (haben) politykować, rozprawiać o polityce, o rządach i sprawach krajowych, państwowych, międzynarodowych; zajmować się polityką.

Politiſi'rer, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek (ciągle) politykujący.

Politi'ren, *va.* (haben) politurować, połysk, blask nadawać.

Politu'r, *sf. pl.* =en, 1) politura *f.*, polerunek *m.*; połysk *m.*, blask *m.*; 2) (przenośnie:) ogładzenie *n.*, ogłada *f.*

Polizei', *sf.* 1) policya *f.*, straż *f.* bezpieczeństwa i porządku; 2) także **Polizei'amt**, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd policyjny.

Polizei'=, *adi.* policyjny.

Polizei'agent, *sm.* =en, *pl.* =en, ajent policyjny.

Polizei'amt, *sn.* obacz Polizei 2).

Polizei'aufſicht, nadzór policyjny, dozór *m.* policyi.

Polizei'beamte(r), *sm.* =ten, *pl.* =ten, urzędnik policyjny.

Polizei'behörde, *sf. pl.* =n, władza policyjna, władza bezpieczeństwa publicznego.

Polizei'buch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, czarna księga policyi.

Polizei'bureau, *sn.* obacz Polizeiamt.

Polizei'diener, *sn.* =s, *pl.* —, sługa policyjny, policyant *m.*

Polizei'direktor, *sm.* =s, *pl.* =en, dyrektor *m.* policyi.

Polizei'erlaß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, rozporządzenie policyjne.

Polizei'gefängnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, **Polizei'gewahrſam**, *sn.* =(e)s, areszt policyjny.

Polizei'gericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd policyjny.

Polizei'inſpektor, *sm.* =s, *pl.* =en, inspektor *m.*, nadzorca *m.* policyjny.

Polizei'kommiſſär, *sm.* =s, *pl.* =e, komisarz policyjny.

Polizei'korps, (wym.: -kor), *sn.* —, ogół *m.* urzędników i sług policyjnych.

Polizei'lich, *adi.* policyjny, do policyi się odnoszący, od policyi; =es Vergehen przestępstwo policyjne, przez policyę karane; jmndn unter =e Aufſicht ſtellen oddać kogo pod dozór policyjny, dozór policyi, *adv.* policyjnie; — verboten policyjnie, przez policyę wzbronione, zakazane.

Polizei'mann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, policyant *m.*

Polizei'ordnung, *sf. pl.* =en, porządek *m.*, regulamin *m.* policyjny, dla policyi, ustawy i urządzenia policyjne.

Polizei'präſident, *sm.* =en, *pl.* =en, prezydent *m.* policyi.

Polizei'ſache, *sf. pl.* =n, sprawa policyjna.

Polizei'ſpion, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Polizei'ſpitzel**, *sm.* =s, *pl.* —, konfident *m.*, poufnik *m.*, ajent *m.* policyi.

Polizei'ſtaat, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, państwo policyjne.

Polizei'ſtube, *sf. pl.* =n, urząd policyjny.

Polizei'ſtunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* (nakazana przez policyę) zamykania rozmaitych lokalów publicznych.

Polizei'ſyſtem, *sn.* =s, *pl.* =e, system policyjny.

Polizei'ton, *sm.* =(e)s, ton *m.*, sposób *m.* policyantom właściwy.

Polizei'vergehen, *sn.* =s, *pl.* —, przestępstwo policyjne.

Polizei'verordnung, *sf.* ob. Polizeierlaß.

Polizei'wache, *sf. pl.* =n, straż policyjna.

Polizei'weſen, *sn.* =s, policya *f.*, policyjność *f.*, wszystko co policyę dotyczy.

Polizei'widrig, *adi.* przeciwny ustawom, rozporządzeniom policyjnym; (obraz.) =es Geſicht twarz *f.*, wygląd *m.* złoczyńcy, zakazany pysk.

Polizei'wirtſchaft, *sf.* gospodarka policyantowska, wybryki *pl.* policyi.

Polizi'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en,

policyant *m.*, strażnik *m.* porządku; geheimer — konfident *m.*, poufnik *m.* policyi.

Po'lka, *sf. pl.* =s, polka *f.* (taniec).

Po'llack, *sm.* =s, *pl.* =e, laszek *m.* (ryba).

Poll, *sm.*, **Pollmehl**, *sn.* =s, mąka średnia, poślednia.

Po'llen, *sm.* =s, *pl.* —, **Po'llenmasse**, *sf. pl.* =n, pyłkowina *f.* (botanika).

Pollutio'n, *sf. pl.* =en, polucya *f.*

Po'lnisch, *adi.* polski; *adv.* po polsku; das Polnische polszczyzna *f.*, polski język; ins =e überſetzen na polskie przetłómaczyć, spolszczyć; (obraz.) das iſt eine =e Wirtſchaft to (polska) zła gospodarka.

Polonai'ſe, (wym.: -nez), *sf. pl.* =n, polonez *m.*, polski taniec.

Poloniſie'ren, *va.* (haben) polszczyć; ſich —, *vr.* (haben) spolszczyć się, spolszczeć.

Po'lſter, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.*, wezgłowie *n.*; wyścielenie *n.*, wysłanie *n.*, wypchanie *n.*; = Polſterung.

Po'lſterbank, *sf. pl.* =bänke, ławka *f.* z poduszkami.

Po'lſterbett, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, dywan *m.*, otomana *f.*, kobierzec *m.*, spocznik *m.*, leżanka *f.*

Po'lſterhaare, *sn. pl.* obacz Polſterwolle.

Po'lſterer, **Po'lſtermacher**, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* poduszek; tapicer *m.*, wyścielacz *m.* sprzętów pokojowych, poduszek powozowych.

Po'lſtermöbel, *sn. pl.* meble wyścielane.

Po'lſtern, *va.* (haben) wyścielać, wysłać, wypychać, wypchać.

Po'lſtern, *sm.* obacz Polſterſtern.

Po'lſterſeſſel, *sm.* =s, *pl.* —, **Po'lſterſitz**, *sm.* =es, *pl.* =e, **Po'lſterſtuhl**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtühle, krzesło wyścielone, siedzenie wypchane, wyścielone, stołek wysłany.

Po'lſterwolle, *sf.* barwica *f.*, barwiczka *f.*

Po'lterabend, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wieczór przedweselny, wigilia *f.* wesela.

Polterei', *sf. pl.* =en, łomotanie *n.*, hałasowanie *n.*

Po'lterer, *sm.* =s, *pl.* —, hałaśnik *m.*, wrzaskun *m.*, złośnik *m.*, pasyonat *m.*, paliwoda *m.*; alter — stary gderacz.

Po'ltergeiſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =er, 1) duch *m.*, dyabełek *m.*, kobold *m.* rumocący, łoskocący; 2) hałaśnik *m.*, stukacz *m.*, pukacz *m.*; hałaburda *m.*

Po'lterhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, kotlarski młot drewniany.

Po'lterig, *adi.* 1) hałaśliwy, łoskotliwy, łomotliwy; 2) do starych gratów należący, nic nie warty.

Po'lterkammer, *sf. pl.* =n, izba *f.* na stare graty.

Po'ltern, *vn.* (haben) 1) łomotać, łoskot robić, gruchotać; an der Tür — walić we drzwi, rumotać do drzwi; 2) hałasować, hałaśliwie gadać, wrzaski wyprawiać; polternde(r) Alte(r) stary zrzęda; 3) in dieſem Hauſe poltert es w tym domu straszy; 4) (ſein) poruszać się z łoskotem; aus dem Zimmer — wyjść z pokoju z hałasem, z trzaskiem; ins Haus — wpaść do domu z rumotem; von der Treppe — hrymnąć ze schodów.

Poltro'n, (wym.: -trą), *sm.* =s, *pl.* —, tchórz *m*, człowiek bez odwagi; 2) przechwalca *m.*, samochwał *m.*

Polyandrie', *sf.* poliandrya *f.*, wielomęstwo *n.*; wielopręcikowość *f.* (botanika).

Polya'ndriſch, *adi.* poliandryczny, wielopręcikowy (botanika).

Polychro'm, **Polychroma'tiſch**, *adi.* polichromatyczny, wielobarwny.

Polychromie', *sf.* polichromia *f.*, wielobarwność *f.*

Polye'der, *sn.* =s, *pl.* —, wielościan *m.* (geometrya).

Polyga'me, *sm.* =n, *pl.* =n, poligamista *m.*, wielożeniec *m.*, wielożeńca *m.*

Polygamie', *sf.* poligamia *f.*, wielożeństwo *n.*

Polyga'miſch, *adi.* poligamiczny, wielożeńczy.

Polyglo'tt, *sm.* =en, *pl.* =en, poliglota *m.*, znający *m.* wiele języków.

Polyglo'ttiſch, *adi.* poliglotyczny, wielojęzykowy.

Polygo'n, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wielokąt *m.* (geometrya).

Polygona'l, **Polygo'niſch**, *adi.* wielokątny.

Polygra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, 1) człowiek wiele piszący; 2) rodzaj maszyny do kopiowania, odbijania.

Polygraphie'ren, *va.* (haben) odbijać, kopiować na maszynie odpowiednio zbudowanej.

Polygy'niſch, *adi.* =e Pflanzen rośliny wielosłupkowe.

Polyhi'ſtor, *sm.* =s, *pl.* =hiſto'ren, polihistor *m.*; uczony *m.*

Polyno'm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wielomian *m.* (matematyka).

Polyno'miſch, *adi.* wielomianowy.

Poly'p, *sm.* =en, *pl.* =en, polip *m.*, wielonóg *m.*, zwierzokrzew *m.*, uklejec *m.*; narośl *f.* (n. p. w nosie).

Poly'penartig, **Poly'penhaft**, *adi.* uklejowaty.

Polyphonie', *sf.* polifonia *f.*, wielogłosowość *f.*

Polypho'niſch, *adi.* polifoniczny, wielogłosowy.

Polypö's, *adi.* naroślinowy (chirurgia).

Polyte'chniker, *sm.* =s, *pl.* —, politechnik *m.*

Polyte'chnikum, *sn.* =s, *pl.* =ken, politechnika *f.*

Polyte'chniſch, *adi.* politechniczny.

Polythei'ſmus, *sm.* —, politeizm *m.*, wielobóstwo *n.*

Polythei'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, politeista *m.*, zwolennik *m.* wielobóstwa, bałwochwalca *m.*

Polythei'ſtiſch, *adi.* politeistyczny, bałwochwalczy.

Poma'de, *sf. pl.* =n, 1) pomada *f.*; nacierka *f.* (włosowa); 2) (obraz.) obojętność *f.*, oziębłość *f.*; das iſt mir (ganz) — to mi obojętne, nic mi na tem nie zależy.

Poma'dig, *adi.* 1) pomadowany; 2) flegmatyczny, powolny; obojętny.

Poma'digkeit, *sf.* flegmatyczność *f.*; obojętność *f.*

Pomadiſie'ren, *va.* (haben) pomadować, smarować(włosy).

Pomera'nze, *sf. pl.* =n, pomarańcza *f.*

Pomera'nzen, *sm.* =s, pomarańczówka *f.* (wódka).

Pomera'nzen=, *adi.* pomarańczowy.

Pomera'nzenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo pomarańczowe.

Pomera'nzenbitter, *sm.* =s, pomarańczówka *f.*

Pomera'nzenblüte, *sf. pl.* =n, kwiat pomarańczowy.

Pomera'nzenfarbe, *sf.* barwa pomarańczowa.

Pomera'nzenfarben, **Pomera'nzenfarbig**, *adi.* pomarańczowy.

Pomera'nzenfrucht, *sf. pl.* =früchte, pomarańczak *m.*

Pomera'nzenmade, *sf. pl.* =n, pomarańczowiec *m.* (owad).

Pomera'nzenöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olejek pomarańczowy.

Pomera'nzenſaft, *sm.* =(e)s, sok pomarańczowy.

Pomera'nzenſchale, *sf. pl.* =n, skórka pomarańczowa.

Pomera'nzentrank, *sm.* =(e)s, napój *m.* z pomarańcz.

Pomera'nzenwaſſer, *sn.* =s, woda pomarańczowa.

Pomolo'g(e), *sm.* =en, *pl.* =en, pomolog *m.*, znawca *m.* drzew owocowych.

Pomologie', *sf.* pomologia *f.*, sadownictwo *n.*, owocoznawstwo *n.*

Pomp, *sm.* =(e)s, pompa *f.*, wspaniałość *f.*, okazałość *f.*, przepych *m.*

Po'mphaft, *adi.* pompatyczny, wspaniały, okazały, przepyszny; *adv.* pompatycznie, wspaniale, okazale, przepysznie.

Po'mphaftigkeit, *sf.* obacz Pomp.

Pompier, (wym.: -pie), *sm.* =s, *pl.* =s, pompier *m.*, strażnik ogniowy.

Pompö's, *adi.* obacz Pomphaft.

Pomu'chel, *sm.* =s, pomuchla *f.* (ryba).

Pöna'le, *sn.* =(s), 1) kodeks karny, ustawa karna; 2) kara *f.*, grzywna *f.* (prawo); — für Ablenkung der Wagen, für Fehlinſtradierung grzywna za zboczenie, zdrożne *n.*, zboczne *n.*; — für Überlaſtung grzywna za przeciążenie, przeciążne *n.*; Verzögerungs— grzywna za przetrzymanie, za opóźnienie, wozowe *n.* za spóźnienie; Wagen= — grzywna wozowa (kolejn.).

Ponceau', (wym.: pąso), I. *adi.* ponsowy; II. — *sn.* pons *m.*, ponsowy kolor.

Ponie'ren, *va.* (haben) płacić (mowa studencka).

Pönite'nz, *sf.* żal *m.*, skrucha *f.* = Reue; pokuta *f.* = Buße.

Pönitentia'r, *sm.* =s, *pl.* =e, penitencyaryusz *m.*, wielki spowiednik (ustrój kościelny).

Po'ntifex, *sm.* =es, *pl.* =e i Ponti'fices, kapłan najwyższy, papież *m.*

Pontifika'le, *sn.* =s, *pl.* =lien, suma *f.*

Pontifika'lgewänder, *sn. pl.* uroczysty strój kapłański.

Pontifika't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pontyfikat *m.*; papiestwo *n.*, godność papieska.

Pontifizie'ren, *vn.* (haben) odprawiać sumę.

Ponto'n, (wym.: pątą), *sm.* =s, *pl.* =s, ponton *m.*, czółno mostowe, mostołódź *f.*

Ponto'nbrücke, *sf. pl.* =n, most czajkowy, most pontonowy.

Pontonie'r, (wym.: pątonje), *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pontonier *m.*, żołnierz mostowy.

Po'ny, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* =s, mały konik, kuc *m.*, kucyk *m.*

Po'panz, *sm.* =es, *pl.* =e, bobo *m.*, bobak *m.*, straszydło *n.*, poczwara *f.*

Po'pe, *sm.* =n, *pl.* =n, pop *m.*

Po'pel, *sm.* =s, smark *m.*, glut *m.*; ropa *f.* (z wrzodu).

Po'pelig, *adi.* obacz Plunderig.

Po'pelmatz, *sm.* ten co wciąż w nosie dłubie.

Po'peln, *vn.* (haben) in der Naſe — dłubać w nosie.

Popo', *sm.* =s, tyłek *m.*, zadek *m.*

Po'ppenblume, *sf.* obacz Löwenzahn.

Populä'r, *adi.* popularny, ludowy, rodzimy, przystępny; — machen spopularyzować, uprzystępnić ludowi; *adv.* — i in =er Weiſe popularnie, przystępnie.

Populariſie'ren, *va.* (haben) popularyzować, czynić przystępnem dla ludu, uprzystępniać.

Popularitä't, *sf.* popularność *f.*, mir *m.* u ludu.

Po're, *sf. pl.* =n, pory *pl.*, dziurka potna, dziurka przeziewcza, przeziewnik *m.*; =n habend dziurkowaty.

Poro's, **Porö's**, **Po'rig**, *adi.* dziurkowaty.

Poroſität, *sf.* dziurkowatość *f.*

Po'rphyr, *sm.* =s, *pl.* =e, porfir *m.* [rowy.

Po'rphyr(e)n, *adi.* porfi-

Po'rren, *sm.* =s, por *m.*, płodziszek *m.*, łuk domowy, łuk wielki (jarzyna).

Porſch, **Porſt**, *sm.* =es, bagno *n.* (roślina).

Port, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, port *m.*, przystań *f.*; (przenośnie:) cel *m.*, zamiar *m.*

Porta'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, portal *m.*, brama *f.*, drzwi *pl.*, wchód *m.*

Portechai'ſe, (wym.: portszez), *sf. pl.* =n, lektyka *f.*, nosze *pl.*

Portefeui'lle, (wym.: portfej), *sn.* =(s), *pl.* =s, portfel *m.*, torebka *f.*, teka *f.* na papiery; teka ministeryalna.

Portemonnai'e, (wym.: portmoné), *sn.* =s, *pl.* =s, portmonetka *f.*, sakiewka *f.*, torebka *f.* na pieniądze.

Portepee', *sn.* =s, *pl.* =s, portepe *n.*, namiecznik *m.*

Portepee'fähn(d)rich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, podchorąży *m.*

Po'rter, *sm.* =s, **Po'rterbier**, *sn.* =(e)s, porter *m.* (piwo angielskie).

Portie'r, (wym.: -tje), *sm.* -s, *pl.* -s, portyer *m.*, szwajcar *m.*, odźwierny *m.*

Portie're, (wym.: -tjer), *sf.* *pl.* -n, portyera *f.*, zasłona *f.* u drzwi.

Portie'rloge, *sf.* *pl.* -n, odźwiernia *f.*

Po'rtikus, *sm.* —, *pl.* —, portyk *m.*, krużganek *m.*, okołosłupie *n.*, wiata *f.*

Portio'n, *sf.* *pl.* -en, 1) część *f.*, cząstka *f.*; 2) porcya *f.*, dawka *f.*, danie *n.*

Portla'ndzement, *sm.* -(e)s, cement portlandzki.

Portla'ndkalk, *sm.* -(e)s, wapno portlandzkie.

Portla'ndſtein, *sm.* -(e)s, wapniak portlandzki.

Po'rto, *sn.* -s, *pl.* -s i -ti, portoryum *n.*, porto *n.*, listowe *n.*, opłata listowa, przesyłkowe *n.*, opłata przesyłkowa.

Po'rtofrei, *adi.* wolny od opłaty; *adv.* bezpłatnie.

Po'rtofreiheit, *sf.* wolność *f.* od opłaty.

Po'rtopflichtig, *adi.* podległy opłacie.

Po'rtoſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, zasada *f.*, stopa *f.* opłaty listowej, przesyłkowej; portoryum *n.*, porto *n.*

Po'rtovergütung, *sf.* *pl.* -en, zwrot *m.* portoryum, zwrot opłaty listowej, przesyłkowej.

Porträ't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, portret *m.*, wizerunek *m.*, obraz *m.* osoby.

Porträ'tmaler, *sm.* -s, *pl.* —, portrecista *m.*

Porträ'tmalerei, *sf.* *pl.* -en, portret *m.*; malowanie *n.* portretów.

Porträtie'ren, *va.* (haben) portretować, malować czyj obraz.

Po'rtulak, *sm.* -s, portulaka *f.*, kurza noga ogrodowa (roślina).

Po'rtulakmelde, *sf.* *pl.* -n, szałecznik *m.*

Po'rtwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino portowe, wino z Oporto.

Po'rzelkraut, *sn.* obacz Portulak.

Porzella'n, *sn.* -(e)s, porcelana *f.*; chinesisches — porcelana chińska; Meißner — porcelana saska.

Porzella'n-, *adi.* porcelanowy.

Porzella'nartig, *adi.* podobny do porcelany.

Porzella'nbrennerei, *sf.* ob. Porzellanfabrik.

Porzella'nerde, *sf.* obacz Porzellanton.

Porzella'nfabrik, *sf.* *pl.* -en, fabryka *f.* porcelany.

Porzella'nfigürchen, *sn.* -s, *pl.* —, figurka porcelanowa, z porcelany.

Porzella'ngefäß, *sm.* -es, *pl.* -e, naczynie porcelanowe.

Porzella'nglas, *sn.* -ſes, szkło *n.* mlecznego koloru.

Porzella'nglaſur, *sf.* *pl.* -en, szkliwo *n.* na porcelanie.

Porzella'nglätte, *sf.* *pl.* -n, polewa porcelanowa.

Porzella'nhandel, *sm.* -s, handel *m.* porcelaną.

Porzella'nhandlung, *sf.* obacz Porzellanniederlage.

Porzella'nkrebs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, uwódź *m.*

Porzella'nmaler, *sm.* -s, *pl.* —, malujący *m.* na porcelanie.

Porzella'nmalerei, *sf.* *pl.* -en, malowanie *n.* na porcelanie; malowidło *n.* na porcelanie.

Porzella'nmuſchel, *sf.* *pl.* -n, porcelanka *f.*, zwiciec *m.*

Porzella'nniederlage, *sf.* *pl.* -n, skład *m.* porcelany.

Porzella'nofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do wypalania porcelany.

Porzella'nſchnecke, *sf.* obacz Porzellanmuſchel.

Porzella'nſchrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchränke, szafa *f.* na porcelanę, do przechowywania naczynia porcelanowego.

Porzella'nſervice, (wym.: -wis), *sn.* -s, *pl.* —, serwis porcelanowy.

Porzella'nton, *sm.* -(e)s, porcelanówka *f.*, glinka porcelanowa.

Porzella'nvaſe, *sf.* *pl.* -n, waza porcelanowa, z porcelany.

Porzella'nvergoldung, *sf.* pozłota *f.* na porcelanie.

Porzella'nwaren, *sf.* *pl.* porcelana *f.*, wyroby porcelanowe.

Porzella'nweiß, *adi.* biały jak porcelana.

Porzella'nziegel, *sm.* -s, *pl.* —, cegła porcelanka *f.*

Poſame'nt, *sn.* -(e)s, (zwykle w) *pl.* -en, pasaman *m.*, plecionka *f.*, ozdoba pleciona.

Poſame'ntenfabrik, *sf.* *pl.* -en, fabryka *f.* pasamanów, plecionek.

Poſamentie'rarbeit, *sf.* *pl.* -en, szmuklerska, pleciona robota.

Poſamentie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, **Poſamentie'r**, *sm.* -s, *pl.* -e, pasamonik *m.*, szmuklerz *m.*, splatacz *m.*, fabrykant *m.* splotów, ozdób plecionych.

Poſamentiererei', *sf.*, i **Poſamentie'rhandwerk**, *sn.* -(e)s, szmuklerstwo *n.*

Poſamentie'rwaren, *sf.* *pl.* pasamany *pl.*, ozdoby plecione.

Poſau'ne, *sf.* *pl.* -n, puzon *m.*, trąba *f.*

Poſau'nen, *vn.* (haben) trąbić (na puzonie); (obraz.) etw. ausposaunen trąbić o czem, roztrąbić co.

Poſau'nenbläſer, *sm.* -s, *pl.* —, puzonista *m.*

Poſau'nenengel, *sm.* -s, *pl.* —, pyzaty *m.*

Poſau'nenruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Poſau'nenſchall**, *sm.* -(e)s, odezwanie *n.* się, odgłos *m.* trąby.

Poſau'nenſchnecke, *sf.* *pl.* -n, klinowiec *m.*, trąbek *m.*

Poſau'nenton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, głos *m.* trąby.

Poſauni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, puzonista *m.*

Po'ſe, *sf.* *pl.* -n, I. pióro *n.* = Federkiel; in den -n liegen leżeć w łóżku; II. poza *f.*, postawa *f.*; -n machen pozować.

Poſitio'n, *sf.* *pl.* -en, pozycya *f.*, postawa *f.*; stanowisko *n.*; położenie *n.*; = Lage.

Poſitio'nsgeſchütz, *sn.* -es, *pl.* -e, działo pozycyjne.

Poſitio'nslänge, *sf.* *pl.* -n, długość *f.* wskutek pozycyi (gramatyka).

Positio'nswinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt pozycyjny (astronomia).

Positi'v, *adi.* pozytywny, dodatni, twierdzący, stanowczy, pewny; *adv.* — i in -er Weise pozytywnie, dodatnio, pewnie, na pewno.

Positi'v, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, I. *sm.* stopień równy, pierwszy (gramatyka); II. *sn.* 1) pozytywka *f.*, organki *pl.*; 2) obraz dodatni (fotografia).

Positivi'smus, *sm.* —, pozytywizm *m.* (filozofia).

Positivi'st, *sm.* -en, *pl.* -en, pozytywista *m.* (filozofia).

Positivitä't, *sf.* pozytywność *f.*, dodatność *f.*; pewność *f.*

Positu'r, *sf. pl.* -en, postawa *f.*; in — sein być gotowym (do czego); sich in — setzen gotować się (do czego).

Po'sse, *sf. pl.* -n, 1) figiel *m.*, żart *m.*, żarcik *m.*, bufonada *f.*; -n machen, treiben, reißen głupstwa robić, figle wyprawiać, żarciki stroić, figlować; mit jmdm -n treiben żartować z kim, żartować z kogo, żarty sobie z kogo robić; -n schwätzen głupstwa gadać; (das sind) -n! to żarty! to figle! głupstwa! 2) farsa *f.*, komedyjka *f.* (gminna), krotochwila *f.*

Po'ssen, *sm.* -s, *pl.* —, figiel *m.*, psikus *m.*, psota *f.*; jmndm einen — spielen figla komu wypłatać, spłatać; jmndm etw. zum — tun zrobić komu co na złość, na psotę, na przekorę.

Po'ssenhaft, *adi.* figlarny, śmieszny, krotochwilny; *adv.* figlarnie, śmiesznie.

Po'ssenhaftigkeit, *sf.* śmieszność *f.*

Po'ssenmacher, Po'ssenreißer, *sm.* -s, *pl.* —, figlarz *m.*, śmieszek *m.*, błazen *m.*; den — spielen błaznować.

Po'ssenreißerei, *sf. pl.* -en, błaznowanie *n.*

Po'ssenreißerin, *sf. pl.* -innen, śmieszka *f.*, figlarka *f.*

Po'ssenreißerisch, *adi.* figlarski, błazeński.

Po'ssenschreiber, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz *m.* komedyjek, fars.

Po'ssenspiel, Po'ssenstück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, farsa *f.*, żart *m.* (sceniczny), komedyjka *f.*, krotochwila *f.*

Po'ssenspieler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) aktor grający w krotochwili; 2) = Possenreißer.

Possessi'v, I. *adi.* dzierżawczy; II. **Possessi'v,** *sn.* -s, **Possessi'vum,** *sn.* -s, *pl.* -ven i -va, zaimek dzierżawczy (gramatyka).

Possesso'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, posiadanie *n.*

Possesso'rienklage, *sf. pl.* -n, skarga *f.* o posiadanie, skarga posesoryjna.

Possesso'risch, *adi.* posiadania dotyczący; -e Klage skarga o posiadanie.

Possie'rlich, *adi.* pocieszny, ucieszny, zabawny, figlarny; śmieszny; dowcipny.

Possie'rlichkeit, *sf.* pocieszność *f.*, zabawność *f.*, figlarność *f.*

Post, *sf. pl.* -en, 1) poczta *f.*, urząd pocztowy; die — betreffend pocztowy; auf die — geben, zur —, auf die — bringen nadać na pocztę, na poczcie, zanieść na pocztę; mit der — schicken pocztą przesłać; mit heutiger — dzisiejszą pocztą; mit nächster, umgehender — odwrotną pocztą; fahrende — dyliżans *m.*, poczta wozowa; reitende — poczta konna, estafeta *f.*, kuryer *m.*; mit der — fahren jechać pocztą, dyliżansem; (obraz.) bei ihm geht alles auf der — u niego wszystko pocztą (t. j. niezmiernie szybko) idzie; 2) wiadomość *f.*; eine schlimme — niedobra wiadomość.

Post-, *adi.* pocztowy.

Po'stadreßbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, skorowidz pocztowy.

Po'stagentur, *sf. pl.* -en, ajencya pocztowa.

Posta'lisch, *adi.* pocztowy.

Postame'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, postument *m.*, podłupie *n.*, podstawa *f.*

Po'stamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, **Postanstalt,** *sf. pl.* -en, urząd pocztowy.

Po'st(amts)assistent, *sm.* -en, *pl.* -en, asystent pocztowy.

Po'stanschluß, *sm.* -sses, *pl.* -schlüsse, dobieg *m.* poczt, łączność pocztowa.

Po'stanweisung, *sf. pl.* -en, przekaz pocztowy; durch, mittels — senden przesłać przekazem pocztowym.

Po'stbeamte(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, urzędnik pocztowy.

Po'stbedienstete(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, sługa pocztowy, zajęty *m.* przy poczcie.

Po'stbeförderung, *sf. pl.* -en, przewóz *m.* poczty, służba pocztowa; der Zug hat — pociąg wiezie pocztę.

Po'stbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wykaz pocztowy.

Po'stbote, *sm.* -n, *pl.* -n, posłaniec pocztowy, pocztowy *m.*

Po'stbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga pocztowa.

Po'stbureau, *sn.* -s, *pl.* -s, biuro pocztowe, urząd pocztowy.

Po'stchaise, (wym.: -szez), *sf. pl.* -n, wóz pocztowy, dyliżans *m.*

Po'stdampfer, *sm.* -s, *pl.* —, **Postdampfschiff,** *sn.* -(e)s, *pl.* -e, parowiec pocztę wiozący, parowiec pocztowy.

Postdatie'ren, *va.* (haben) oznaczyć datą późniejszą.

Po'stdebit, *sm.* -(es), debit pocztowy, prawo *n.* rozsyłki (dzienników, pism).

Po'stdeklaration, *sf. pl.* -en, deklaracya pocztowa, oświadczenie pocztowe.

Po'stdirektion, *sf. pl.* -en, dyrekcya *f.* poczt(y).

Po'stdirektor, *sm.* -s, *pl.* -en, dyrektor *m.* poczt(y).

Po'steinlauf, *sm.* -(e)s, poczta nadeszła, nadchodząca.

Po'steinzahlung, *sf. pl.* -en, zapłata *f.* w drodze pocztowej, przekaz pocztowy.

Po'sten, *sm.* -s, *pl.* —, 1) posterunek *m.*, stanowisko *n.*, stójka *f.*, czata *f.*, czaty *pl.*, straż *f.* (wojskowa); verlorener — stracony posterunek; auf dem — na straży; auf

— ſtehen stać na posterunku, na straży; auf dem — ſtehen, ſein stać na straży; czatować; 2) miejsce *n.*, urząd *m.*, funkcya *f.*; 3) partya *f.* towarów, pewna ilość towarów; 4) pozycya *f.* (w rachunku); einen — eintragen, ſtreichen zapisać, wykreślić pozycyę; 5) suma *f.*, kwota pieniężna; das hat ihn einen hübſchen — (Geld) gekoſtet to kosztowało go ładną sumę; 6) kuleczka ołowiana grubości grochu (łowiectwo).

Po'ſtenkette, *sf. pl.* =n, linia, na której porozstawiane są posterunki.

Po'ſtenlauf, *sm.* =(e)s, bieg pocztowy.

Poſte restante, (wym.: postresta'nt), zatrzymać, zachować, pozostawić na poczcie.

Po'ſtexpedition, *sf. pl.* =en, ekspedycya pocztowa, urząd wydawczy, wysyłkowy.

Po'ſtfelleiſen, *sn.* =s, *pl.* —, torba pocztowa, tłumok pocztowy.

Po'ſtfrei, *adi.* wolny od pocztowego; — machen opłacić pocztowe.

Po'ſtfreiheit, *sf.* wolność *f.* od pocztowego.

Po'ſt(frei)marke, *sf. pl.* =n, znaczek listowy, pocztowy.

Po'ſtgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, opłata pocztowa, pocztowe *n.*

Po'ſtgerechtigkeit, *sf. pl.* =en, przywilej *m.* utrzymywania poczty.

Po'ſtgeſetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa pocztowa, o poczcie stanowiąca.

Po'ſtgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, towar pocztą przesłany.

Po'ſthalter, *sm.* =s, *pl.* —, pocztarz *m.*

Po'ſthaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom pocztowy, poczta *f.*

Po'ſthering, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, śledź pocztowy.

Po'ſthorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trąbka pocztarska.

Poſthu'm, *adi.* pośmiertny.

Po'ſthumus, *sm.* —, *pl.* =mi, pogrobowiec *m.*, pogrobek *m.*

Poſtie'ren, *va.* (haben) postawić, porozstawiać (na stanowiskach); ſich —, *vr.* (haben) stanąć, ustawić się (na stanowisku); usadowić się.

Poſti'lle, *sf. pl.* =n, postyla *f.*, zbiór *m.* kazań na wszystkie niedziele.

Poſtill(i)o'n, (wym.: postija), *sm.* =s, *pl.* =e, pocztarek *m.*, pocztylion *m.*, przewoźnik *m.* listowni, woźnik *m.* urzędu wysyłkowego.

Po'ſtjacht, *sf. pl.* =en, jacht pocztowy.

Po'ſtkarte, *sf. pl.* =n, 1) mapa pocztowa; 2) karta pocztowa, spis *m.* listów, tobołków pocztą przesyłanych; 3) korespondentka *f.*, pocztówka *f.*

Po'ſtkaſſe, *sf.* kasa pocztowa.

Po'ſtknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sługa pocztowy.

Po'ſtkonvention, *sf. pl.* =en, konwencya pocztowa, układ pocztowy.

Po'ſtkreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, obwód pocztowy.

Po'ſtkutſche, *sf. pl.* =n, wóz pocztowy, dyliżans *m.*

Po'ſtkutſcher, *sm.* =s, *pl.* —, woźnica pocztowy.

Po'ſtlagernd, *adi.* obacz Poſte restante.

Po'ſtmandat, *sn.* obacz Poſtanweiſung.

Po'ſtmarke, *sf. pl.* =n, znaczek listowy, pocztowy.

Po'ſtmeile, *sf. pl.* =n, mila pocztowa.

Po'ſtmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, pocztmistrz *m.*, utrzymujący *m.* pocztę, przełożony *m.* poczty.

Po'ſtnachnahme, *sf. pl.* =n, powziątek pocztowy; gegen — za powziątkiem pocztowym.

Po'ſtnachricht, *sf. pl.* =en, doniesienie pocztowe, wiadomość pocztą przesłana.

Poſtnumera'ndo, *adv.* płacąc później, z dołu; — zahlen płacić po otrzymaniu czego, po upływie pewnego czasu.

Po'ſto, *sn.* —, — faſſen, nehmen stanąć, zająć stałe miejsce, stanowisko, usadowić się.

Po'ſtordnung, *sf. pl.* =en, regulamin pocztowy.

Po'ſtpaket, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pakiet *m.* pocztą przesłany, przesyłka pocztowa.

Po'ſtpapier, *sn.* =(e)s, papier listowy (pocztowy).

Po'ſtpferd, *sn.* =(e)s, *pl* =e, koń (pocztowy).

Po'ſtpflichtig, *adi.* co musi być pocztą przesyłane.

Po'ſtrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca pocztowy.

Po'ſtrecht, **Po'ſtregal**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo pocztowe; obacz Poſtgerechtigkeit.

Po'ſtreiſe, *sf. pl.* =n, podróż *f.* pocztą, w dyliżansie.

Po'ſtreiter, *sm.* =s, *pl.* —, pocztylion konny.

Po'ſtroute, *sf. pl.* =n, ruta pocztowa, szlak pocztowy.

Po'ſtſäule, *sf. pl.* =n, słup pocztowy, milowskaz pocztowy.

Po'ſtſchaffner, *sm.* =s, *pl.* —, konduktor *m.*, zawiadowca *m.* dyliżansu.

Po'ſtſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poświadczenie pocztowe.

Po'ſtſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, statek pocztowy.

Po'ſtſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, zamknięcie *n.* urzędu pocztowego; vor — w godzinach urzędowych.

Po'ſtſchreiber, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz pocztowy, na poczcie.

Po'ſtſekretär, *sm.* =s, *pl.* =e, sekretarz *m.* poczty.

Poſtſkri'pt(um), *sn.* =s, *pl.* =ta i =te, dopisek *m.*

Po'ſtſparkaſſe, *sf. pl.* =n, pocztowa kasa oszczędności.

Po'ſtſtation, *sf. pl.* =en, stacya pocztowa.

Po'ſtſtempel, *sm.* =s, *pl.* —, stempel pocztowy.

Po'ſtſtraße, *sf. pl.* =n, droga pocztowa, trakt pocztowy, gościniec pocztowy.

Po'ſtſtube, *sf. pl.* =n, izba pocztowa, urząd pocztowy; poczekalnia *f.* dla podróżujących dyliżansem.

Po'ſtſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tobołek pocztowy.

Po'ſttag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień pocztowy, dzień, w którym poczta przychodzi albo

odchodzi; mit nächſtem — następną pocztą.

Po'ſttäglich, *adi.* każdym dniem pocztowym.

Po'ſttarif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, aryfa pocztowa, spis *m.* opłat pocztowych.

Po'ſttaube, *sf. pl.* -n, gołąb pocztowy.

Poſtula't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, postulat *m.*, wymaganie *n.*

Poſtulie'ren, *va.* (haben) postulować, wymagać.

Po'ſtverband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, **Po'ſtverein**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, związek pocztowy.

Po'ſtverdruß, *sm.* -ſſes, cienki (welinowy) papier listowy.

Po'ſtverkehr, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ruch pocztowy.

Po'ſtvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, konwencya pocztowa, układ pocztowy.

Po'ſtverwalter, *sm.* -s, *pl.* —, zarządca *m.* poczty.

Po'ſtverwaltung, *sf. pl.* -en, zarząd *m.* poczt.

Po'ſtvorſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, zaliczka pocztowa.

Po'ſtwagen, *sm.* -s, *pl.* —, dyliżans *m.*, wóz pocztowy.

Po'ſtwagenremiſe, *sf. pl.* -n, wozownia pocztowa.

Po'ſtwechſel, *sm.* -s, przeprząg *m.* pocztowych koni.

Po'ſtweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga pocztowa.

Po'ſtweſen, *sn.* -s, pocztowość *f.*, pocztarstwo *n.*, zarząd *m.* poczt, poczty *pl.*

Po'ſtzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, stempel pocztowy.

Po'ſtzettel, *sm.* obacz Poſtchein.

Po'ſtzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg pocztowy; pociąg osobowy.

Po'ſtzwang, *sm.* -(e)s, przymus pocztowy; dem — unterworfen obacz Poſtpflichtig.

Potenta't, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) potentat *m.*, mocarz *m.*; monarcha *m.*; 2) -en, *pl.* poufale zamiast Füße nogi.

Potentia'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, potencyał *m.* (matematyka).

Potentia'lfläche, *sf. pl.* -n, powierzchnia *f.* (równego) potencyału.

Potentialität, *sf.* potencyalność *f.* (fizyka).

Pote'nz, *sf. pl.* -en, 1) potęga *f.*, stopień *m.*; eine Zahl zur dritten — erheben wynieść liczbę do trzeciej potęgi (matematyka); 2) możność *f.*, moc *f.*; siła męska.

Potenzie'ren, *va.* (haben) potęgować; wynosić liczbę do pewnej potęgi.

Potenzie'rung, *sf.* potęgowanie *n.*, wynoszenie *n.* do potęgi.

Po'tpourri, (wym.: -puri), *sn.* -s, *pl.* -s, potpuri *n.*, zbieranina muzyczna.

Pott, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, garnek *m.*

Po'ttaſche, *sf.* potaż *m.*

Po'ttaſchenfluß, *sm.* -ſſes, okrasa *f.*, surowiec *m.*

Po'ttaſchenſiederei, *sf. pl.* -en, potażarnia *f.*; — im Walde majdan potażowy.

Po'ttaſchenſiedereiaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, majdannik *m.*

Po'ttfiſch, **Po'ttwal**, *sm.* -es, *pl.* -e, wieloryb głowacz *m.*, dziwogłów *m.*, krytoząb *m.*

Potztauſend! **Potz Welten!** **Potz Blitz!** **Potz Wetter!** *interj.* daj go katu! a to rzecz dziwna! a to historya! do dyabła!

Pouſſa'de, (wym.: pu-), **Pouſſa'ge**, (wym.: pusaż), *sf. pl.* -n, miłostka *f.*; kochanka *f.*, ukochana *f.* (w mowie studenckiej).

Pouſſie'ren, *va.* (haben) 1) jmndn — pusować kogo, pchać kogo; etw. — pusować co, krzątać się około czego, chcieć co jak najprędzej do skutku doprowadzić; ſich — pchać się, piąć się do góry, wznosić się coraz wyżej; 2) mieć z kim miłostki.

Poula'rde, (wym.: pu-), *sf. pl.* -n, pularda *f.*

Pouvoi'r, (wym.: puvoar), *sn.* -s, władza *f.*, moc *f.*, umocowanie *n.*

Präa'mbulum, *sn.* -s, *pl.* -bula, preambulum *n.*, słowo wstępne, rozwlekła przedmowa.

Präbenda'r, *sm.* -s, *pl.* -e, prebendaryusz *m.*

Präbe'nde, *sf. pl.* -n, prebenda *f.*

Präcede'nz i Präzede'nz, *sf. pl.* -en, 1) pierwszeństwo *n.*; = Vortritt; 2) obacz Präcedenzfall.

Präcede'nzfall i Präzede'nzfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, precedens *m.*, sprawa osądzona; ſich nach —fällen richten kierować się wyrokami dawniej zapadłymi.

Präce'ptor i Präze'ptor, -s, *pl. sm.* -en, nauczyciel *m.*

Pracht, *sf. pl.* Prächte, świetność *f.*, wspaniałość *f.*, okazałość *f.*, przepych *m.*, parada *f.*; wystawność *f.*; das iſt eine — to pyszne, przepyszne, wspaniałe.

Pra'chtaufwand, *sm.* -(e)s, wystawność *f.*, przepych *m.*; rozrzutność *f.* = Verſchwendung.

Pra'chtaufzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, wspaniały pochód, okazała procesya, parada *f.*

Pra'chtausgabe, *sf. pl.* -n, wydanie ozdobne.

Pra'chtband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, oprawa ozdobna; wydanie ozdobne.

Pra'chtbau, *sm.* -es, *pl.* -e, pyszna, wspaniała budowla.

Pra'chtbett, *sn.* obacz Paradebett.

Pra'chtexemplar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, egzemplarz *m.*, okaz *m.* wspaniały.

Pra'chtgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, pyszny ogród.

Pra'chthimmel, *sm.* -s, *pl.* —, baldachim *m.*

Prä'chtig, *adi.* wspaniały, okazały, paradny, pyszny, ozdobny; świetny; -es Eſſen wyborne jedzenie; *adv.* wspaniale, okazale, paradnie, pysznie, ozdobnie, świetnie, wybornie.

Prä'chtigkeit, *sf.* wyborność *f.*, paradność *f.*, świetność *f.*, wspaniałość *f.*

Pra'chtkerl, *sm.* -s, *pl.* -e, człowiek wyborny, doskonały.

Pra'chtkleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, suknia paradna, suknia *f.* od parady.

Pra'chtliebe, *sf.* upodobanie *n.* w przepychu.

Pra'chtliebend, *adi.* lubiący przepych, wystawę.

Pra'chtlilie, *sf. pl.* -n, pysznokwiat *m.*, wdzięksława *f.*

Pra'chtlos, *adi.* niewystawny, nieozdobny; *adv.* bez wystawności, bez przepychu.

Pra'chtpalme, *sf. pl.* -n, miaglina *f.*

Pra'chtſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, wspaniałe, przepyszne miasto.

Pra'chtſeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, krzesło paradne, tron *m.*

Pra'chtſprache, *sf.* wspaniałomowność *f.*

Pra'chtſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przedmiot wspaniały, rzecz wspaniała.

Pra'chtſucht, *sf.* żądza *f.* przepychu.

Pra'chtſüchtig, *adi.* żądny przepychu.

Pra'chttor, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, brama wspaniała.

Pra'chtvoll, *adi.* przepyszny, wystawny; *adv.* przepysznie, wystawnie.

Pra'chtwagen, *sm.* -s, *pl.* —, powóz wspaniały, paradny, powóz *m.* od parady.

Pra'chtwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzieło przepysznie wykonane, dzieło świetne; wspaniale wydane dzieło, dzieło (książka) z przepychem wydane.

Präcipita't i **Präzipita't**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Niederſchlag 2).

Präcipitie'ren i **Präzipitie'ren**, *va.* (haben) obacz Niederſchlagen 2).

Präci'ſ i **Präzi'ſ**, *adi.* dosadny, dobitny, dokładny; -er Stil krótki, zwięzły sposób pisania; *adv.* dobitnie, zwięźle; — um acht Uhr punktualnie, punkt o ósmej (godzinie).

Präciſie'ren i **Präziſie'ren**, *va.* (haben) dobitnie, dokładnie oznaczyć.

Präciſio'n i **Präziſio'n**, *sf.* precyzya *f.*, dokładność *f.*, dosadność *f.*, dobitność *f.*, ścisłość *f.*; treściwość *f.*, zwięzłość *f.*

Präciſio'nswage i **Präziſio'nswage**, *sf. pl.* -n, waga nadzwyczajnie czuła.

Prädeſtinatio'n, *sf. pl.* -en, predestynacya *f.*, przeznaczenie *n.*

Prädeſtinie'ren, *va.* (haben) przeznaczyć.

Prädika'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, predykant *m.*, kaznodzieja *m.*

Prädika't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) orzeczenie *n.*, predykat *m.* (gramatyka); 2) tytuł *m.*; 3) stopień *m.* postępu (w szkole).

Prädisponie'ren, *va.* (haben) skłaniać do czego.

Prädispoſitio'n, *sf. pl.* -en, predyspozycya *f.*, skłonność *f.*

Prädominie'ren, *vn.* (haben) przeważać, przemagać.

Präfe'kt, *sm.* -en, *pl.* -en, prefekt *m.*, przełożony *m.*, naczelnik *m.*

Präfektu'r, *sf. pl.* -en, prefektura *f.*; naczelnictwo *n.*, przełożeństwo *n.*

Präfi'x, *sn.* -es, *pl.* -e i -a, przyrostek *m.* (gramatyka).

Prä'gedruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, druk wypukły.

Prä'geeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, stempel *m.*, matryca *f.*

Prä'gegebühr, *sf. pl.* -en, **Prä'gekoſten**, *s. pl.*, **Prä'gelohn**, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, opłata mennicza, mincarskie *n.*

Prä'gen, *va.* (haben) 1) wybijać, wybić; Geld — bić pieniądze; 2) (obraz.) ſich etw. ins Gedächtnis — wbić sobie co w pamięć; jmndm etw. ins Herz, ins Gemüt — wpoić co w czyje serce, w czyj umysł.

Prä'gen, *sn.* -s, wybijanie *n.*, bicie *n.* (monet).

Prä'geort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mennica *f.*

Prä'ger, *sm.* -s, *pl.* —, odbijacz *m.*; wybijacz *m.* (monet).

Prä'geſatz, **Prä'geſchatz**, *sm.* -es, opłata mennicza.

Prägeſtätte, *sf. pl.* -n, mennica *f.*

Prägeſtempel, *sm.* -s, *pl.* —, stempel *m.* do wybijania monet.

Prä'geſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, matryca *f.*

Prä'gewerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tłocznia *f.* [ka *f.*

Pragma'tik, *sf.* pragmaty-

Pragma'tiſch, *adi.* pragmatyczny; die -e Sanktion sankcya pragmatyczna; *adv.* pragmatycznie.

Prägna'nt, *adi.* znaczący, dosadny; dokładny, trafny, dobitny, jędrny; *adv.* znacząco, dosadnie; dokładnie, dobitnie, trafnie, jędrnie.

Prägna'nz, *sf.* dobitność *f.*, dosadność *f.*, dokładność *f.*, trafność *f.*, jędrność *f.*

Prä'gſtempel, **Prägſtock**, obacz Prägeſtempel, Prägeſtock.

Prägung, *sf.* wybijanie *n.*, bicie *n.*

Prä'gunterlage, *sf. pl.* -n, matryca *f.*

Pra'hlen, *vn.* (haben) 1) mit etw. — chełpić się czem, z czego; chwalić się, przechwalać się czem, chlubić się czem; popisywać się czem; przesadzać; blagować; 2) wpadać w oczy, zwracać na siebie uwagę, uderzać (o rzeczach, kolorach).

Pra'hlen, *sn.* -s, chełpienie *n.* się, przechwalanie *n.* się, przechwałka *f.*, blaga *f.*, popisywanie *n.* się; przesadzanie *n.*

Pra'hler, *sm.* -s, *pl.* —, chełpiący się, chełpliwiec *m.*, chełpiciel *m.*, przechwalca *m.*, fanfaron *m.*, blagier *m.*

Prahlerei', *sf. pl.* -en, chełpa *f.*, chełpliwość *f.*, przechwałka *f.*; fanfaronada *f.*, blaga *f.*

Pra'hlerin, *sf. pl.* -innen, chełpicielka *f.*, blagierka *f.*

Pra'hleriſch, I. *adi.* chełpliwy, samochwalny; pyszny, butny, dumny, próżny; II. *adv.* chełpliwie; butnie, z pychą, dumą.

Pra'hlhaft, *adi.* obacz Prahleriſch.

Pra'hlhans, *sm.* -ſes, *pl.* -hänſe, samochwał *m.*, blagier *m.*

Pra'hlſucht, *sf.* skłonność *f.* do chełpienia się, do przechwalania się, chełpliwa żyłka.

Pra'hlsüchtig, *adi.* lubiący się chwalić, chełpliwy.

Prahm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, prom *m.*

Prairie', *sf. pl.* -n, preryа *f.*

Präjudi'z, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) sprawa wpierw rozstrzygnięta, przesądzenie *n.*; 2) strata *f.*

Präjudizie'ren, *va.* (haben) przesądzać.

Präkludie'ren, *va.* (haben) prekludować, uchylić, odrzucić, wykluczyć (prawo).

Präklusio'n, *sf. pl.* -en, prekluzya *f.*, wyłączenie *n.*, wykluczenie *n.*, uchylenie *n.*, odpalenie *n.*, odmówienie *n.*, przedawnienie *n.* (prawo).

Präklusio'nstermin, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, termin prekluzyjny, termin nieprzekraczalny (prawo).

Pra'krit, *sn.* -(e)s, prakryt *m.*, język pierwotny staroindyjskich szczepów.

Pra'kritisch, *adi.* prakrycki, rodzimy, ludowy.

Pra'ktik, *sf. pl.* -en, praktyka *f.*, doświadczenie *n.*, biegłość *f.*, ćwiczenie *n.*, znajomość *f.*; -en, *pl.* praktyki *pl.*, machinacye *pl.*, (podstępne) zabiegi *pl.*, wybiegi *pl.*, obroty *pl.*

Praktika'bel, *adi.* dający się użyć, wykonać; nur dieser Weg ist — tylko tej drogi można użyć; tylko po tej drodze można jechać, chodzić.

Praktika'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, praktykant *m.*; uczeń *m.* (w handlu, w rzemiośle, w przemyśle).

Pra'ktikus, *sm.* —, *pl.* -kusse, **Pra'ktiker**, *sm.* -s, *pl.* —, 1) praktyk *m.*, człowiek doświadczony, biegły, wprawny; 2) lekarz praktyczny, praktykujący; 3) (obraz.) er ist ein alter — to stary praktyk, to ćwik, to bywalec.

Pra'ktisch, I. *adi.* praktyczny, doświadczony, biegły, wprawny, znawczy; użyteczny, dający się zastosować do życia = Nützlich; wygodny; dieser Stock ist sehr — ten surdut jest bardzo praktyczny, wygodny = Bequem; er ist ein -er Mensch jest praktycznym człowiekiem, umie sobie poradzić; -er Arzt lekarz praktyczny, praktykujący, praktyką się trudniący; II. *adv.* praktycznie.

Praktizie'ren, I. *vn.* (haben) praktykować, doświadczać, wykonywać, zajmować się, trudnić się czem; lekarzyć; -der Arzt lekarz praktykujący, praktyką, leczeniem się zajmujący; er -iert nicht mehr już więcej nie praktykuje, nie lekarzy; II. *va.* (haben) etw. auf die Seite — skręcić co, skraść co; jmdm etw. aus der Tasche, in die Tasche — wyjąć co komu zręcznie z kieszeni, włożyć co komu zręcznie do kieszeni.

Prälа't, *sm.* -en, *pl.* -en, prałat *m.*

Prälа'tenabzeichen, *sn. pl.* oznaki *pl.* prałackie.

Prälа'tenamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd *m.* prałata, prałactwo *n.*, prałatura *f.*

Prälа'tengewand, *sn.* -(e)s, *pl.* -wänder, suknia prałacka.

Prälа'tenstand, *sm.* -(e)s, **Prälа'tenstellung**, **Prälа'tenwürde**, *sf.* prałatura *f.*, prałactwo *n.*, stanowisko *n.* prałata, godność prałacka.

Prälatu'r, *sf. pl.* -en, prałatura *f.*, prałactwo *n.*

Prälimina'r-, *adi.* przedugodny.

Prälimina're, *sn.* -s, *pl.* —, wykaz *m.* potrzebnych materyałów lub pieniędzy.

Prälimina'rien, *s. pl.* preliminarya *pl.*, przedugoda *f.*, wstępne układy, rokowania *pl.*

Prall, *adi.* I) wyprężony, wytężony, mocno naciągnięty; elastyczny, sprężysty; pełny i okrągły, wydęty; -e Backen policzki wydęte; -e Dirne zdrowa, tęga dziewoja; 2) opięty, do ciała przylegający (o sukniach); — *adv.* sitzen, anliegen opięto *adv.* leżeć.

Prall, *sm.* -(e)s, odbicie *n.*; uderzenie *n.*

Pra'llen, *vn.* (haben i sein) uderzyć o co; aneinander — zetknąć się, zetrzeć się; gegen die Wand — uderzyć mocno, obić się o ścianę, o mur; der Ball ist von der Wand gepralit piłka odbiła się, odskoczyła od ściany; das Licht pralite mir in die Augen światło raziło mnie w oczy.

Pra'llen, *sn.* -s, obicie *n.* się, obijanie *n.* się.

Pra'llheit, *sf.* wyprężoność *f.*, wytężoność *f.*; elastyczność *f.*; tęgość *f.*, zdrowie *n.*; opiętość *f.*, ciasność *f.* (sukni).

Pra'llkraft, *sf.* elastyczność *f.*, sprężystość *f.*

Pra'llicht, *sn.* -(e)s, światło odbite; światło bardzo silne i rażące.

Pra'llschuß, *sm.* -sses, *pl.* -schüsse, strzał *m.* na odbitkę, strzał odbity, strzał czołgający.

Pra'llstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień *m.* przy domu lub drodze, o który się koło obija.

Pra'llstoß, *sm.* -es, *pl.* -stöße, obacz Prall.

Pra'lltriller, *sm.* -s, *pl.* —, tryl odbitkowy, krótki (muzyka).

Pra'llwinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt *m.* odbicia (fizyka).

Präludie'ren, *vn.* (haben) przegrywać, grać wstęp, preludyować (muzyka).

Präliu'dium, *sn.* -s, *pl.* -dien, preludyum *n.*, przegrywka *f.*, wstęp *m.*, poprzedzenie *n.* (muzyka).

Prämeditie'ren, *va.* (haben) naprzód rozmyślić.

Prämeditie'rt, *adi.* rozmyślny; -es Verbrechen rozmyślna zbrodnia.

Prä'mie, *sf. pl.* -n, nagroda *f.*; premia *f.*, przedpłata *f.*, wpłata *f.* zabezpieczenia.

Prä'mienanleihe, *sf. pl.* -n, pożyczka premiowa.

Prä'miengeschäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Prä'mienhandel**, *sm.* -s, interes premiowy, handel premiowy, terminowy.

Prä'mienlotterie, *sf. pl.* -n, loterya premiowa.

Prä'mienschein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bilet premiowy.

Prä'mienverteilung, *sf. pl.* =en, rozdawanie *n.* nagród, premiowanie *n.* (w szkole).

Prämiie'ren, *va.* (haben) premiować, dać nagrodę; **prämiiert** premiowany, nagrodzony.

Prämi'ſſe, *sf. pl.* =n, założenie.

Prä'mium, *sn.* =(s), *pl.* =mien, premium *n.*, nagroda *f.* (szkolna).

Prämonſtrate'nſer, *sm.* =s, *pl.* —, Norbertanin *m.*

Prämonſtrate'nſerin, *sf. pl.* =nen, Norbertanka *f.*

Prämonſtrate'nſerorden, *sm.* =s, zakon norbertański.

Pra'ngen, *vn.* (haben) błyszczeć, świetnym się wydawać, pysznie wyglądać; wyróżniać się, w oczy wpadać; in Purpur — błyszczeć w purpurze; mit etw. — popisywać się czem, pysznić się czem, wynosić się z czego; am Schandpfahl — stać pod pręgierzem.

Pra'nger, *sm.* =s, *pl.* —, pręgierz *m.*; jmndn an den — ſtellen wystawić, postawić kogo pod pręgierzem; am — ſtehen stać pod pręgierzem.

Pra'nke, *sf. pl.* =en, łapa *f.*

Pränumera'ndo, *adv.* — zahlen płacić prenumerando, naprzód, przed czasem.

Pränumera'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, prenumerator *m.*, przedpłaciciel *m.*

Pränumeratio'n, *sf. pl.* =en, prenumerata *f.*, przedpłata *f.*

Pränumeratio'nsliſte, *sf. pl.* =n, lista *f.*, spis *m.* prenumeratorów, przedpłacicieli.

Pränumeratio'nspreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, cena prenumeracyjna, cena *f.* przedpłaty.

Pränumerie'ren, *va.* i *vn.* (haben) prenumerować, płacić, zapłacić z góry, zaliczać, zaliczyć; zamawiać, zamówić, zapisywać, zapisać naprzód (czasopismo, dzieło).

Präokkupie'ren, *va.* uprzedzić; **präokkupiert ſein** być uprzedzonym; być zajętym.

Präpara'nd, *sm.* =en, *pl.* =en, uczeń przygotowujący się do egzaminu, przysposobiony *m.* do popisu.

Präpara'ndenanſtalt, *sf. pl.* =en, szkoła przygotowawcza.

Präpara'nt, *sm.* =en, *pl.* =en; **Präpara'tor**, *sm.* =s, *pl.* =en, preparator *m.*, przysposabiacz *m.*, przyprawiacz *m.*, przyprawiciel *m.* (chemia i anatomia).

Präpara't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, preparat *m.* (chemiczny lub anatomiczny).

Präparatio'n, *sf. pl.* =en, preparacya *f.*, przygotowanie *n.*, przysposobienie *n.*

Präparie'ren, *va.* (haben) preparować, przyprawiać (anatomia i chemia); ſich auf eine Lektion — przygotowywać się do lekcyi.

Präpondera'nz, *sf. pl.* =en, przewaga *f.*

Präponderie'ren, *vn.* (haben) przeważać, przeważyć.

Präpoſitio'n, *sf. pl.* =en, przyimek *m.* (gramatyka).

Präpoſitiona'l, *adi.* przyimkowy.

Präpu'tium, *sn.* =s, *pl.* =tien, napletek *m.* = Vorhaut.

Präri'e', *sf.* obacz Prairie.

Prärogati'v, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Prärogati've**, *sf. pl.* =n, prerogatywa *f.*, przywilej *m.*, prawo wyłączne.

Prä'ſens, *sn.* —, *pl.* Präſentia, czas teraźniejszy (gramatyka).

Präſe'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, podarunek *m.*

Präſenta'bel, *adi.* mogący być przedstawiony, mogący dać się widzieć.

Präſenta'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, przedstawiciel *m.*; prezentant *m.*, okaziciel *m.* (wekslu).

Präſentatio'n, *sf. pl.* =en, prezenta *f.*, przedstawienie *n.*, prezentowanie *n.*, okazanie *n.* (wekslu); bei — za okazaniem, na okazanie.

Präſentatio'nsſchreiben, *sn.* =s, *pl.* —, prezenta *f.*, pismo przedstawiające.

Präſentatio'nsfriſt, *sf. pl.* =en, czas na przedstawienie zakreślony, termin *m.* prezentacyi.

Präſentie'ren, *va.* (haben) prezentować, przedstawiać, podawać; das Gewehr — prezentować broń, czynić, okazać cześć bronią; ſich nett — schludnie, ładnie, zgrabnie wyglądać; einen Wechſel — okazać weksel.

Präſentie'rbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **Präſenti'erteller**, *sm.* =s, *pl.* —, taca *f.*, talerz *m.* do podawania.

Präſe'nz, *sf.* prezencya *f.*, obecność *f.*, przytomność *f.*

Präſe'nzgelder, *sn. pl.* emolumenta prezencyjne, dochód *m.* z prezencyi.

Präſe'nzliſte, *sf. pl.* =n, spis *m.* obecnych.

Präſe'nzſtärke, *sf.* siła zbrojna w czasie pokoju.

Präſe'nzzeit, *sf.* czynna służba wojskowa.

Präſervati'v, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Präſervati'vmittel**, *sn.* =s, *pl.* —, prezerwatywa *f.*, ochrona *f.*, zabezpieczenie *n.*, zapobiegliwość *f.*; środek zaradczy, ochronny.

Präſervie'ren, *va.* (haben) ochraniać, ochronić, zapobiegać, zapobiedz.

Prä'ſes, *sm.* —, *pl.* — i Präſiden, prezes *m.*, przewodniczący *m.*, naczelnik *m.*

Präſide'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, prezydent *m.*, prezes *m.*, przewodniczący *m.*

Präſide'ntenſtelle, *sf. pl.* =n, prezesostwo *n.*, przewodnictwo *n.*

Präſide'ntenſtuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtühle, krzesło prezesowskie.

Präſide'ntenwahl, *sf. pl.* =en, wybór *m.* prezydenta, przewodniczącego.

Präſide'ntenwürde, *sf.* godność prezesowska, prezesostwo *n.*

Präſide'ntſchaft, *sf.* prezydencya *f.*, prezydentura *f.*

Präſidie'ren, *vn.* (haben) prezydować, przewodniczyć.

Präſidia'l-, prezydyalny.

Präſi'dium, *sn.* =s, *pl.* =dien, prezydyum *n.*, przewodnictwo *n.*, prezes *m.*

Pra'ſſeln, *vn.* (haben) trzeszczeć, pryskać; strzelać; der

Hagel praſſelte an die Fenſter grad z łoskotem uderzał o okna.

Pra'ſſeln, *sn.* =s, chrobot *m.*, trzask *m.*

Pra'ſſen, *vn.* (haben) hulać, rozpustować, trwonić (pieniądze), zbytkować, rozrzutnie żyć.

Pra'ſſer, *sm.* =s, *pl.* —, hulaka *m.*, marnotrawca *m.*, utracyusz *m.*

Praſſerei', *sf. pl.* =en, hulanie *n.*, marnotrawienie *n.*, zbytkowanie *n.*, rozrzutne życie.

Präſtabilie'ren, *va.* (haben) ustanowić naprzód, od początku.

Präſtatio'n, *sf. pl.* =en, prestacya *f.*, świadczenie *n.*, danina *f.*

Präſtatio'nspflichtig, *adi.* daninny.

Präſtie'ren, *va.* (haben) świadczyć.

Präſumie'ren, *va.* (haben) presumować, przypuszczać, domniemywać się, domyślać się.

Präſumtio'n, *sf. pl.* =en, presumcya *f.*, domniemanie *n.*, przypuszczenie *n.*, domysł *m.*

Präſumti'v, *adi.* presumtywny, przypuszczalny, domniemany, domyślny.

Prätende'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, pretendent *m.*, rościciel *m.* (prawa, godności).

Prätendie'ren, *va.* (haben) pretendować, żądać, domagać się.

Prätenſio'n, *sf. pl.* =en, pretensya *f.*, wymaganie *n.*, domaganie *n.* się, żądanie *n.*, roszczenie *n.*; zarozumiałość *f.*

Prätentiö's, *adi.* pretensyonalny, wymagający, żądający; zarozumiały.

Präte'ritum, *sn.* =(s), *pl.* =ta, czas przeszły (gramatyka).

Prä'ter pro'pter, *adv.* mniej więcej, w przybliżeniu, około.

Präte'xt, *sm.* =es, *pl.* =e, pretekst *m.*, pozór *m.*, udanie *n.*; wymówka *f.*

Prä'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, pretor *m.* (w starym Rzymie).

Prätoria'ner, *sm.* =s, *pl.* —, pretoryanin *m.*

Prätoria'niſch, *adi.* pretoryański.

Prä'torwürde, *sf.* godność *f.* pretora, pretura *f.*

Pratſch, *sm.* =es, *pl.* =e; = Prahler.

Pra'tſchen, *vn.* (haben) = Prahlen.

Prätu'r, *sf. pl.* =en, pretura *f.*, urząd *m.* pretora.

Pra'tze, *sf. pl.* =n, łapa *f.*; poufale: gib mir die — daj mi łapkę, rękę.

Prävalie'ren, *vn.* (haben) mieć przewagę, przeważać.

Präveni're, *sn.* =s, das — ſpielen uprzedzić kogo, wyprzedzić kogo, zniweczyć czyje zamiary.

Präventi'vhaft, *sf. pl.* =en, areszt prewentywny, areszt zapobiegawczy.

Präventi'vmaßregeln, *sf. pl.* środki *pl.*, zarządzenia *pl.* zapobiegające.

Pra'xis, *sf.* 1) praktyka *f.*, wykonywanie *n.*; in der — w praktyce; — betreiben trudnić się praktyką; die — aufgeben zaniechać praktyki, przestać praktykować; 2) klientela *f.* (adwokata, lekarza); er hat eine ausgedehnte — ma liczną klientelę.

Pre'digen, *vn.* (haben) kazać, mieć kazanie; Gottes Wort — słowo Boże opowiadać; die Tugend — mową swoją do cnoty zachęcać; (vor) tauben Ohren — głuchym uszom kazać, groch na ścianę rzucać, na próżno komu co gadać; den Winden — na wiatr nauki dawać; Gelehrten iſt gut — mądrej głowie dość dwie słowie.

Pre'diger, *sm.* =s, *pl.* —, kaznodzieja *m.*; pastor ewangelicki.

Pre'diger=, *adi.* kaznodziejski.

Pre'digeramt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd kaznodziejski, kaznodziejstwo *n.*

Pre'digerfrau, *sf. pl.* =en, **Predigerin**, *sf. pl.* =innen, żona *f.* pastora ewangelickiego, pastorowa *f.*

Pre'digerkrähe, *sf. pl.* =n, gwarek *m.*, szczebiot *m.*

Pre'digermönch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mnich kaznodzieja *m.*, Dominikanin *m.*

Pre'digerorden, *sm.* =s, *pl.* —, zakon kaznodziejski, zakon dominikański.

Pre'digerſeminar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, seminaryum *n.* dla pastorów ewangelickich.

Pre'digerſtelle, *sf. pl.* =n, urząd *m.* pastora ewangelickiego, duszpasterstwo *n.*

Pre'digerton, *sm.* =(e)s, ton kaznodziejski.

Pre'digerwohnung, *sf. pl.* =en, mieszkanie *n.* pastora ewangelickiego.

Pre'digt, *sf. pl.* =en, kazanie *n.*; eine — halten mieć kazanie; zur — läuten dzwonić na kazanie; in die — gehen iść na kazanie; unter der — podczas kazania; jmdm eine — halten kazanie komu powiedzieć, wyłajać kogo.

Pre'digtamt, *sn.* obacz Predigeramt.

Pre'digtamtskandidat, *sm.* =en, *pl.* =en, kandydat *m.* do pastorstwa, do kaznodziejstwa.

Pre'digtbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, **Pre'digtſammlung**, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* kazań.

Pre'geln, *va.* (haben) prażyć, przysmażać, przysmażyć; *vn.* (haben) skwarzyć się.

Preis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, 1) cena *f.*; cena pokrywająca koszta produkcyi = Koſtenpreis; feſte Preiſe ceny stałe; laufende =ſe ceny bieżące; vorgeſchriebene =ſe ceny przepisane; billiger — cena umiarkowana; der äußerſte, genaueſte — cena ostatnia; üblicher — cena zwyczajna; den — beſtimmen cenę naznaczyć, cenę (u)stanowić; die =ſe feſtſetzen ustanowić ceny; Getreide ſteht hoch im — zboże wysoko stoi w cenie; das Getreide hat keinen — zboże jest bez ceny, jest niezmiernie drogie (albo też:) bardzo tanie; die =ſe heraufſetzen, erhöhen podnieść ceny; die =ſe herabſetzen

zniżyć ceny; die =se des Getreides sind gestiegen, gefallen ceny zboża podniosły się, spadły; im =se steigen, fallen, sinken podnieść się, spaść w cenie; über (um) den — einig werden ugodzić się o cenę; unter dem =se verkaufen niżej ceny, niżej wartości, niżej kosztów produkcyi sprzedać; um diesen — za tę cenę, po tej cenie; um keinen — (der Welt) za żadną cenę, za żadne pieniądze, za nic w świecie; ich täte es um keinen — (der Welt) nie zrobiłbym tego za nic w świecie; ich werde es um jeden — verkaufen sprzedam to za jakąbądź, jakąkolwiek cenę; zu jedem =se losschlagen pozbyć za wszelką cenę; nicht zu seinem =se kommen nie uzyskać (nawet) kosztów (produkcyi); im =se sein być w cenie, popłacać; hoch im =se stehend popłatny; den — von etw. angeben, fordern zacenić co; 2) nagroda *f.*; premium *n.*; einen — aussetzen, ausschreiben nagrodę wyznaczyć, rozpisać; auf jmds Kopf einen — setzen nagrodę wyznaczyć, naznaczyć za czyją głowę; einen — erhalten, davontragen, gewinnen otrzymać; odnieść nagrodę; jmdm einen — zuerkennen, zusprechen przyznać, przysądzić komu nagrodę; die =se austeilen rozda(wa)ć nagrody; um den — rennen ubiegać się, biedz o nagrodę (wyścigi); ohne Schweiß (albo Fleiß) kein — bez pracy nie będą kołacze; 3) cześć *f.*, chwała *f.*; — sei Gott! chwała Panu! ich muß es zu seinem =se sagen muszę to na jego chwałę powiedzieć.

Prei'sabschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, redukcya *f.* ceny, rabat *m.*, odliczka *f.*, odliczenie *n.*, opuszczenie *n.*, potrącenie *n.*

Prei'sangabe, *sf. pl.* =n, **Prei'sansatz**, *sm.* =es, *pl.* =sätze, ustanowienie *n.* ceny, zacenienie *n.*

Prei'sanschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, oszacowanie *n.*

Prei'saufgabe, *sf. pl.* =n, zadanie *n.* do nagrody.

Prei'sausschreibung, *sf. pl.* =en, rozpisanie *n.*, naznaczenie *n.* nagrody.

Prei'sausetzung, *sf. pl.* =en, wyznaczenie *n.* nagrody.

Prei'sausteilung, *sf.* obacz Preisverteilung.

Prei'sbemessung, *sf. pl.* =en, oznaczenie *n.* ceny.

Prei'sbestimmung, *sf. pl.* =en, oznaczenie *n.* ceny; cena oznaczona.

Prei'sbewerber, *sm.* =s, *pl.* —, ubiegający się o nagrodę.

Prei'sbewerberin, *sf. pl.* =innen, ubiegająca się o nagrodę.

Prei'sbewerbung, *sf. pl.* =en, ubieganie *n.* się o nagrodę.

Prei'scourant, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wykaz *m.* cen bieżących, cennik *m.*

Prei'sdrücker, *sm.* obacz Preisverderber.

Prei'selbeere, *sf.* obacz Preißelbeere.

Prei'sen, *va*; =sest i preist, preist, pries, habe gepriesen, wielbić, sławić, wysławiać, uwielbiać, wywielbiać, wychwalać; Gott — wielbić Boga; ein gepriesener Mann mąż uwielbiany, wielbiony, powszechnie chwalony.

Prei'serhöhung, *sf. pl.* =en, podwyższenie *n.*, zwyżka *f.* cen(y).

Prei'sermäßigung, *sf. pl.* =en, zniżenie *n.*, zniżka *f.* cen(y).

Prei'sfechter, *sm.* obacz Preiskämpfer.

Prei'sfrage, *sf. pl.* =n, pytanie do nagrody podane, pytanie, za którego odpowiedź naznaczono nagrodę.

Prei'sgeben, *va.* gebe, gibst, gibt preis, gab preis, habe preisgegeben, wydać na sztych, porzucić, opuszczać, pozostawić; eine Stadt — oddać miasto na łup; er ist der Hungersnot preisgegeben wystawiony jest na głód; jmdn dem Gelächter — wystawić kogo na pośmiewisko; dem Winde preisgegebenes Schiff statek oddany wiatrom na pastwę; die Ehre — poświęcić, oddać honor, zrzekać się honoru; alles — poświęcić wszystko; er gibt sich einer großen Gefahr preis wystawia się na wielkie niebezpieczeństwo; sich den Lastern — odda(wa)ć się występkom; sein Leben dem Wohle des Vaterlandes — życie oddać, poświęcić, narazić dla dobra ojczyzny; sich — poświęcać się, poświęcić się, (z)robić z siebie ofiarę; (o kobietach:) prostytuować się, odda(wa)ć się nierządowi, wszeteczeństwu.

Prei'sgebung, *sf.* wydanie *n.* na sztych, porzucenie *n.*; ofiara *f.*, zrzeczenie *n.* się; prostytucya *f.*, nierząd *m.*; mit — z poświęceniem czego, poświęcając co, z zrzeczeniem się czego, zrzekając się czego.

Prei'sgekrönt, *adi.* nagrodzony; =er Dichter, Künstler poeta, artysta uwieńczony, laureat *m.*

Prei'sgedicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poemat uwieńczony nagrodą.

Prei'sgesang, *sm.* =(e)s, *pl.* =sänge, pieśń pochwalna, hymn *m.*; pieśń uwieńczona nagrodą.

Prei'sgewinner, *sm.* =s, *pl.* —, wygrywający *m.* nagrodę.

Prei'skämpfer, *sm.* =s, *pl.* —, zapaśnik *m.*, gladyator *m.*

Prei'slich, *adi.* obacz Preiswürdig.

Prei'scourant, *sm.*, **Preisliste**, *sf. pl.* =en, obacz Preiscourant.

Prei'slustspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, komedya uwieńczona nagrodą.

Prei'smedaille, *sf. pl.* =n, medal przeznaczony na nagrodę.

Prei'snotierung, *sf. pl.* =en, notowanie *n.*, zapisywanie *n.*, wypisywanie *n.* cen (handel).

Prei'srichter, *sm.* =s, *pl.* —, członek *m.* komisyi dla wyznaczania nagród, wyznaczyciel *m.* nagrody.

Prei'srückgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, spadek *m.*, zniżka *f.* cen.

Prei'sſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, taksa *f.*, oznaczenie *n.* cen.

Prei'sſchießen, *sn.* =s, strzelanie premiowe, strzelanie *n.* o nagrodę.

Prei'sſchrift, *sf. pl.* =en, utwór (rozprawa, dzieło) do nagrody podany (-a, -e), nagrodą uwieńczony (-a, -e).

Prei'sſchwankung, *sf. pl.* =en, fluktuacya *f.*, niestałość *f.*, zmienność *f.*, chwiejność *f.* cen.

Prei'sſturz, *sm.* =es, *pl.* =ſtürze, nagłe obniżenie się, nagły spadek cen.

Prei'stabelle, *sf. pl.* =n, cennik *m.*

Prei'sveränderung, *sf. pl.* =en, zmiana *f.* cen.

Prei'sverderber, *sm.* =s, *pl.* —, psowacz *m.* cen.

Prei'sverminderung, *sf. pl.* =en, obniżenie *n.* cen.

Prei'sverteilung, *sf. pl.* =en, rozdawanie *n.* nagród; premiowanie *n.*

Prei'sverzeichnis, *sn.* =ſſes *pl.* =ſſe, spis *m.*, wykaz *m.* cen, cennik *m.*

Prei'swürdig, *adi.* 1) nie za drogi, niedrogi, wcale nie drogi, odpowiedni wartości, stosowny; etw. — (*adv.*) kaufen kupić co za stosowną cenę, kupić co niedrogo, dobrze; 2) chwalebny, godny pochwały.

Prei'swürdigkeit, *sf.* 1) cena stosowna, taniość *f.*; 2) chwalebność *f.*

Prei'szettel, *sm.* ob. Preiscourant.

Prei'ßelbeere, *sf. pl.* =n, kamioneczka *f.*, czerwona borówka, czerwienica *f.*, żórawinka *f.*, gogodza *f.*

Preka'r, *adi.* nędzny, pożałowania godny, trudny; *adv.* nędznie, do pożałowania, trudno.

Prell, *sm.* =(e)s, 1) długość *f.* nastawionych sieci łowieckich; 2) = Prall.

Pre'llbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, odbijak *m.*

Pre'llbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, odbój *m.*; — mit Butter odbój o zderzakach; Pfahl— odbój palowy; Verladerampen— — odbój ładowni (kolejn.).

Pre'lle, *sf.* 1) wyrzucanie *n.* do góry z płachty rozciągnionej (łowiectwo); odbijanie *n.* od czego, odbitka *f.*; dem Fuchſe die — geben lisa podrzucać (położywszy go na płachcie lub sieci); 2) = Prellnetz; 3) gospoda, w której zdzierają (w mowie ludowej).

Pre'llen, *va.* (haben) 1) odbijać od czego, podbijać, podrzucać do góry przez odbijanie; einen Fuchs — lisa podrzucać na płachcie (łowiectwo); 2) dać wpaść do łapki, do matni; zdzierać, zedrzeć, okpić, oszukać; jmndn um etw. — odrwić, orznąć kogo na czem.

Pre'llen, *sn.* =s, obacz Prellerei 2).

Pre'ller, *sm.* =s, *pl.* —, 1) odbijacz *m.*, podrzucacz *m.*; 2) oszukaniec *m.*, zdzierca *m.*, odrwiwacz *m.*; derus *m.*; 3) klaps *m.*, uderzenie *n.*; = Prallſtoß.

Prellerei', *sf. pl.* =en, 1) = Prelle 1); 2) oszukaństwo *n.*, okpiwanie *n.*, zdzierstwo *n.*

Pre'llerifch, *adi.* zdzierczy.

Pre'llgarn, **Pre'llnetz**, *sn.* =es, *pl.* =e, siatka *f.* do podrzucania lisów.

Pre'llſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, uderzenie odbijające.

Prell'ſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, strzelanie *n.* na odbitkę.

Pre'llſteine, *sm. pl.* stróże.

Pre'llſtoß, *sm.* obacz Prallſtoß.

Premie'rleutnant, (wym.: premie—), *sm.* =s, *pl.* =s, porucznik *m.*

Premie'rminiſter, *sm.* =s, *pl.* —, prezydent *m.* rady ministrów.

Pre'sbyter, *sm.* =s, *pl.* —, kapłan *m.*

Presbyteria'ner, *sm.* =s, *pl.* —, prezbyteryanin *m.*

Presbyte'rium, *sn.* =(s), *pl.* =rien, prezbyteryum *n.*

Pre'ſchen, *vn.* (haben i ſein) biedz prędko; *va.* (haben) = Prügeln.

Preß, *adi.* obcisły; das Kleid liegt — an suknia leży obcisło, zbyt opięto; (w grze w bilar:) der Ball ſteht — kula stoi przy samej bandzie.

Preßangelegenheiten, *sf. pl.* sprawy dziennikarstwa dotyczące.

Preſſa'nt, *adi.* pilny; *adv.* pilno.

Pre'ßbalken, *sm.* =s, *pl.* —, szpaga wierzchnia u prasy (drukarskiej).

Pre'ßbar, *adi.* ściśliwy, ściskać się dający.

Pre'ßbarkeit, *sf.* ściśliwość *f.*

Pre'ßbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drąg *m.* u prasy (drukarskiej).

Pre'ßbengel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) trzonek *m.* u prasy drukarskiej; 2) gryzmoła dziennikarski (żartobliwie).

Pre'ßbinde, *sf. pl.* =n, naciskadło *n.*, uciskadło *n.*

Pre'ßbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, deska *f.* u prasy.

Pre'ßbureau, *sn.* =s, *pl.* =s, biuro prasowe, dziennikarskie.

Pre'ſſe, *sf. pl.* =n, 1) prasa *f.*, tłocznia *f.*; hydrauliſche — prasa hydrauliczna, tłocznia wodna; (Druck—) prasa drukarska; das Buch iſt unter der — książka jest pod prasą, jest w druku; zur albo unter die — gehen iść pod prasę, do druku; in albo unter die — geben dać pod prasę, do druku; die — verlaſſen, aus der — kommen wyjść z pod prasy, z druku; Tuch in die — geben sukno dać do prasy; 2) prasa *f.*, dziennikarstwo *n.*; 3) połysk *m.* (w prasie nabyty), gładkość *f.*; dem Tuch die — geben sukno wygładzić w prasie, dać suknu połysk przez ściśnięcie prasą; das Tuch hat zu viel — sukno za długo było w prasie, za nadto ma połysku; 4) szkoła wojskowa przygotowawcza (poufale); 5) pobór przymusowy majtków (marynarka).

Pre'ſſen, *va.* (haben) 1) cisnąć, ściskać, gnieść; pra-

ſowaç, tłoczyć, wygniatać, wyciskać; Zitronen — wyciskać cytryny; Wein — wygniatać, tłoczyć winogrona; Öl — wyciskać olej; Tuch — sukno gładzić w prasie; Leder — wygniatać skórę; Papier — papier w prasie ściskać; Blech — karbować blachę; den Hut auf den Kopf — naciskać kapelusz na głowę; gepreßt ſitzen siedzieć ciasno; das Theater war gepreßt voll teatr był pełniuśieńki, przepełniony; ans Herz — przycisnąć do serca; 2) Matroſen, Soldaten — gwałtem brać do marynarki, w rekruty; den Wind — chwytać wiatr; die Segel — wystawiać żagle na wiatr; Schiffe — zabierać okręty, nakładać embargo na okręty; 3) (przenośnie:) die Untertanen — uciskać, ciemiężyć poddanych; Kunden — zmuszać, musić gości do zakupna (handel); jmndn zu etw. — (z)musić kogo do czego; der Zorn preßte ihr Tränen aus den Augen złość wycisnęła jej łzy z oczu; mein Herz iſt gepreßt serce moje ściśnione, przejęte żalem, strachem; die Not preßte ihn ſchon ſehr bieda bardzo go już gniotła, uciskała, dokuczała, doskwierała mu.

Pre'ſſen, *sn.* =s, ciśnienie *n.*, ściskanie *n.*, gniecenie *n.*; prasowanie *n.*, tłoczenie *n.*, wygniatanie *n.*, wyciskanie *n.*; uciskanie *n.*

Pre'ſſer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wyciskacz *m.*, wytłocznik *m.*, prasownik *m.*; 2) (obraz.) die Preſſerin, die Not bieda, ciemiężycielka; — von Matroſen werbownik *m.* poniewolnych majtków; 3) rzadko zamiast: Bedränger, Dränger trapiciel *m.*, dręczyciel *m.*, ciemiężca *m.*

Pre'ſſerzeugniß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, wytwór *m.* druku, dzieło drukowane.

Pre'ſſfreiheit, *sf.* wolność *f.* druku, prasy, dziennikarstwa.

Pre'ſſgang, *sm.* =(e)s, wysyłka *f.* na poniewolne zbieranie majtków (w Anglii).

Pre'ſſgeſetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa prasowa.

Pre'ſſgeſetzgebung, *sf. pl.* =en, ustawodawstwo prasowe.

Pre'ſſglanz, *sm.* =es, połysk *m.* (w prasie nabyty).

Pre'ſſhefe, *sf. pl.* =n, drożdże *pl.*

Preſſie'ren, I. *va.* (haben) naglić, napędzać do pośpiechu; preſſiert ſein bardzo się śpieszyć, nie mieć czasu; II. *vn.* (haben) es preſſiert ſehr sprawa bardzo nagląca; es preſſiert nicht sprawa nie jest nagląca.

Preſſio'n, *sf. pl.* =en, presya *f.*, ciśnienie *n.*; (obraz.) naglenie *n.*, przypieranie *n.*

Pre'ſſkohle, *sf. pl.* =n, węgiel tłoczony.

Pre'ſſkolben, *sm.* =s, *pl.* —, tłok *m.*

Pre'ſſkopf, *sm.* =(e)s, głowizna *f.*

Pre'ſſkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, mlecznik *m.* (roślina).

Pre'ſſmaſchine, *sf. pl.* =n, naciskadło *n.*, uciskadło *n.*

Pre'ſſmoſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, moszcz *m.* (z winogron wyciskany).

Pre'ſſprozeß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, proces prasowy, proces przeciw dziennikowi.

Pre'ſſpumpe, *sf. pl.* =n, pompa tłocząca.

Pre'ſſſchraube, *sf. pl.* =n, śruba *f.* do ściskania prasy.

Pre'ſſſpäne, *sm. pl.* gładkie tektury do okładania sukna, które ma być włożone do prasy.

Pre'ſſſpindel, *sf. pl.* =n, walec *m.* u prasy.

Pre'ſſſtange, *sf.* =n, **Preßſtock**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, drążek *m.* u prasy.

Pre'ſſſtempel, *sm.* =s, *pl.* —, stempel *m.* do wygniatania skóry.

Pre'ſſſülze, *sf.* obacz Preßkopf.

Pre'ſſung, *sf. pl.* =en, 1) ciśnienie *n.*, ściśnienie *n.*; prasowanie *n.*; wycisk *m.*; 2) (obraz.) ucisk *m.*, ciemiężenie *n.*

Pre'ſſverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stowarzyszenie dziennikarskie.

Pre'ſſvergehen, *sn.* =s, *pl.* —, przestępstwo prasowe, drukiem popełnione.

Pre'ſſwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wino wytłaczane.

Pre'ſſwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr z boku wiejący (żegluga).

Pre'ſſwurſt, *sf. pl.* =würſte, salceson *m.*, głowizna *f.*

Preßzwang, *sm.* =(e)s, ograniczenie *n.* wolności druku, niewola *f.* druku, prasy.

Preſti'ge, (wym.: -stiż), *sn.* —, powaga *f.*, znaczenie *n.*

Preſti'ſſimo, *adv.* jak najszybciej (muzyka).

Pre'ſto, *adv.* prędko (muzyka).

Pretiö's, (wym.: -ciös), *adi.* kosztowny; (przenośnie:) wykwintny, kunsztowny; wymuszony.

Pretio'ſen, (wym.: -cjo-), *s. pl.* kosztowności *pl.*

Preu'ßentum, *sn.* =s, prusactwo *n.*

Pre'zel, *sf. pl.* =n, obwarzanek *m.*

Pri'cke, *sf.* obacz Picke.

Pri'ckelig, *adi.* swędzący; pikantny, ostry w smaku, zapachu.

Pri'ckeln, *va.* i *vn.* (haben) 1) kłuć; swędzić; 2) przymawiać, przytykać; 3) smakować, pachnąć ostro.

Pri'ckeln, *sn.* =s, kłucie *n.*, swędzenie *n.*, mrowie *n.*

Pri'ckelnd, *adi.* kłujący, swędzący; =er Wein ostre wino.

Priel, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Prie'le**, *sf. pl.* =n, wązki przesmyk między ławami piaskowemi (żegluga).

Priem, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Prie'me**, *sf. pl.* =n, i *dim.* **Prie'mchen**, *sn.* =s, *pl.* —, prymka *f.*, zwitka *f.* tytoniu do żucia, do sysania.

Prie'men, *vn.* (haben) żuć, gryźć tytoń.

Prie'ſter, *sm.* =s, *pl.* —, ksiądz *m.*, kapłan *m.*; einen — weihen wyświęcać kapłana.

Prie'ſter-, *adi.* kapłański.

Prie'ſteramt, *sm.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd kapłański.

Prie'sterehe, *sf. pl.* =n, małżeństwo *n.* kapłanów.

Prie'sterfreund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyjaciel *m.* księży, klerykał *m.*

Prie'stergewand, *sn.* =es, *pl.* =wänder, ubranie kapłańskie.

Prie'sterhaft, *adi.* kapłański; *adv.* po kapłańsku.

Prie'sterherrschaft, *sf. pl.* =en, urząd kapłański, teokracya *f.*

Prie'sterhut, *sm.* =(e)s, *pl.* =hüte, kapelusz kapłański.

Prie'sterin, *sf. pl.* =innen, kapłanka *f.*

Prie'sterkappe, *sf. pl.* =n, i *dim.* **Priesterkäppchen,** *sn.* =s, *pl.* —, biret *m.*; kalotka *f.*

Prie'sterlich, Prie'stermäßig, *adi.* kapłański, księży; *adv.* po kapłańsku.

Prie'stermantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, płaszcz kapłański.

Prie'sterorden, *sm.* =s, *pl.* —, zakon duchowny; in den — treten przyjąć święcenia w zakonie.

Prie'sterpartei, *sf. pl.* =en, stronnictwo klerykalne.

Prie'sterrock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, suknia kapłańska, rewerenda *f.*, sutana *f.*, habit *m.*

Prie'sterschaft, *sf.* stan kapłański, kapłaństwo *n.*; duchowieństwo *n. collect.*

Prie'sterstand, *sm.* =(e)s, stan kapłański, kapłaństwo *n.*; in den — treten zostać kapłanem, księdzem.

Prie'stertum, *sn.* =s, kapłaństwo *n.*

Prie'sterweihe, *sf. pl.* =n, święcenie *n.* kapłańskie; die — geben wyświęcić na kapłana; die — erhalten otrzymać święcenie kapłańskie.

Prie'sterwesen, *sn.* =s, wszystko co kapłaństwa, duchowieństwa dotyczy.

Prie'sterwohnung, *sf. pl.* =en, mieszkanie *n.* kapłana.

Prie'sterwürde, *sf. pl.* =n, godność kapłańska.

Pri'ma, *sf. pl.* =men, 1) pryma *f.*, ostatnia, najwyższa klasa gimnazyów niemieckich, a najniższa gimnazyów austryackich; 2) — Sorte, Qualität przedni gatunek, najlepsza jakość (handel).

Primado'nna, *sf. pl.* =s i =donnen, prymadonna *f.*, pierwsza śpiewaczka.

Prima'ner, *sm.* =s, *pl.* —, pierwszoklasista *m.*, uczeń *m.* prymy, najwyższej (względnie najniższej) klasy.

Primä'r, *adi.* pierwszy, pierwotny.

Prima'rius, *sm.* =s, *pl.* =mare, prymaryusz *m.*, naczelny lekarz (w szpitalu); Pastor — pierwszy, przełożony pastor, rektor *m.*

Primä'rschule, *sf. pl.* =n, szkoła elementarna, początkowa.

Primä'rspannung, *sf. pl.* =en, natężenie pierwszorzędne (elektr.).

Pri'mas, *sm.* —, *pl.* =se i =maten, prymas *m.* (w Polsce); arcybiskup prymas *m.* (na Węgrzech).

Pri'maskirche, *sf. pl.* =n, kościół prymasowski.

Pri'masorte, *sf. pl.* =n, najprzedniejszy gatunek.

Prima't, *sn.* i *sm.* =(e)s, *pl.* =e, prymasostwo *n.*, przewodnictwo *n.*

Pri'ma vi'sta, *adv.* na pierwszy rzut oka (muzyka); za pierwszem okazaniem, natychmiast po okazaniu (handel).

Pri'mawaare, *sf. pl.* =n, towar najprzedniejszy, najlepszej jakości.

Pri'mawechsel, *sm.* =s, *pl.* —, weksel pierwotny.

Pri'me, *sf. pl.* =n, 1) prymarya *f.*, pierwsze ranne modły w kościele lub w chórze; 2) najlepszy gatunek = Prima; 3) pierwszy druk, pierwsza odbitka; 4) pryma *f.*, pierwsze cięcie, pierwsze złożenie się fechtarskie; 5) prym *m.*, pierwszy głos (muzyka).

Pri'mel, *sf. pl.* =n, pierwiosnek *m.*, niedźwiedzionka *f.*

Primiti'v, *adi.* prymitywny, pierwotny, pierwiastkowy, nierozwinięty.

Primi'z, *sf. pl.* =ien, prymicya *f.*, pierwsza msza kapłana.

Primi'tien, Primi'zien, *sf. pl.* prymicye *pl.*

Pri'mus, *sm.* —, *pl.* — i =mi, prymus *m.*, pierwszy w klasie.

Pri'mzahl, *sf. pl.* =en, liczba pierwsza (matematyka).

Prinz, *sm.* =en, *pl.* =en, książę *m.*; — Gemahl książę małżonek; kaiserlicher — cesarzewicz *m.*; königlicher — królewicz *m.*; wie ein — leben żyć jak książę, po książęcemu.

Pri'nzen=, *adi.* książęcy.

Pri'nzenerzieher, Pri'nzenhofmeister, Pri'nzenlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, wychowawca *m.*, guwerner *m.*, nauczyciel *m.* książąt.

Prinze'ssin, *sf. pl.* =innen, księżna *f.*, księżniczka *f.*; kaiserliche — cesarzewiczówna *f.*; königliche — królewna *f.*

Prinzi'p, *sn.* =(e)s, *pl.* =ien i =e, zasada *f.*, maksyma *f.*; im — w zasadzie, zasadniczo.

Prinzipa'l, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) pryncypał *m.*, przełożony *m.*, naczelnik *m.* zakładu, interesu, mistrz *m.*, majster *m.*, chlebodawca *m.*; 2) pryncypał *m.* (regestr organowy).

Prinzipalitä't, Prinzipa'lschaft, *sf. pl.* =en, pryncypałostwo *n.*, stan *m.* pryncypała, majstra, naczelnika; rodzina *f.* pryncypała.

Prinzi'pienfest, *adi.* wierny swoim zasadom, stały w swoich przekonaniach.

Prinzi'pienhaft, *adi.* stosowny do zasad; wierny pewnym zasadom.

Prinzi'pienreiter, *sm.* =s, *pl.* —, pedant *m.*

Prinzi'pienstreit, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, spór *m.* o zasady.

Prinzi'plos, *adi.* bez zasad.

Pri'nzlich, *adi.* książęcy; *adv.* książęco, po książęcu, po książęcemu.

Pri'nzmetall, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pryncmetal *m.*

Pri'or, *sm.* =s, *pl.* Prio'ren, przeor *m.*

Priora't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e,

przeor(o)stwo *n.*, pierwszeństwo *n.*

Priora'tkirche, *sf. pl.* =n, kościół przeoryszowski.

Priorei', *sf. pl.* =en, przeorstwo *n.*

Prio'renwürde, *sf.* godność *f.* przeora.

Prio'rin, *sf. pl.* =innen, przeoryssa *f.*

Priorität', *sf. pl.* =en, 1) pierwszość *f.*, pierwszeństwo *n.*; 2) =en, *pl.* = Prioritätsobligationen.

Priorität'saktien, *sf. pl.* akcye *pl.* pierwszeństwa.

Priorität'sanleihe, *sf. pl.* =n, pożyczka hipotekarna, emisya *f.* obligacyi, zapisów dłużnych.

Priorität'sobligation, *sf. pl.* =en, obligacya *f.* pierwszeństwa, zapis *m.* długu nadający pierwszeństwo.

Priorität'sſtreit, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, spór *m.* o pierwszeństwo.

Priorität'surteil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyrok stanowiący o pierwszeństwie.

Pri'ſe, *sf. pl.* =n, 1) łup *m.*, zdobycz *m.*, zdobycz morska, zabór *m.*; eine — machen schwytać okręt; als gute — erklären uznać za dobrą, prawidłową zdobycz (prawo międzynarodowe); 2) eine — Schnupftabak szczypta *f.*, niuch *m.* tabaki; eine — nehmen, jmndm anbieten zażyć (nieco) tabaki, częstować kogo tabaką; 3) (obraz.) eine unangenehme — nieprzyjemna osoba, rzecz.

Pri'ſen, *vn.* (haben) zażywać tabakę.

Pri'ſengelder, *sn. pl.* okup *m.* (prawo międzynarodowe).

Pri'ſengericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd zaborczy, do spraw zaborczych, w sprawach zdobyczy morskiej, sąd admiralski.

Pri'ſengüter, *sn. pl.* zdobycze morskie, dobra mogące być przedmiotem zaboru, łupy morskie.

Pri'ſenrecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* zdobyczy morskiej.

Pri'sma, *sn.* =(s), *pl.* =men, pryzmat *m.*, graniastosłup *m.*

Prisma'tiſch, *adi.* pryzmatyczny, graniastosłupowy.

Pri'tſche, *sf. pl.* =n, 1) trzepaczka *f.*, leszczatka *f.* (błaznów, arlekinów); klepadło *n.*, pałka *f.*, bat *m.*; die — bekommen trzepankę dostać; jmndm die — geben wytrzepać kogo, odprawę komu dać, wygnać kogo z domu; 2) ławeczka *f.* (za saniami) = Sitzbrett; 3) prycza *f.*, tapczan *m.* (do spania) = Schlafſtätte; 4) talarek *m.*, listek *m.*, skibka *f.*; Äpfel in =n ſchneiden krajać jabłka w talarki.

Pri'tſchen, *va.* (haben) 1) uderzyć batem, bić, trzepać, trzepnąć; wygnać, wyforować z domu, ze służby; er iſt gepritſcht przesadzono go przez kij; 2) (z)równać; = Planieren.

Pritſch(en)meiſter, *sm.* =s, *pl.* —, arlekin *m.*, błazen *m.*, śmieszek *m.*

Priva't, *adi.* prywatny, niepubliczny, osobisty, domowy; *adv.* prywatnie.

Priva'tabkommen, *sn.* =s, *pl.* —, układ prywatny, przyjazny.

Priva'tabſichten, *sf. pl.* zamiary *pl.*, cele prywatne, osobiste.

Priva'tangelegenheit, *sf. pl.* =en, sprawa osobista, interes prywatny.

Priva'taudienz, *sf. pl.* =en, audyencya prywatna, posłuchanie osobno dane.

Priva'tbahn, *sf. pl.* =en, kolej prywatna, niepaństwowa.

Privatbeamte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, urzędnik prywatny, oficyalista *m.*

Priva'tdozent, *sm.* =en, *pl.* =en, docent prywatny.

Priva'teigentum, *sn.* =s, własność prywatna, osobista.

Priva'terziehung, *sf. pl.* =en, wychowanie domowe.

Priva'tfuhrwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pojazd prywatny, pański.

Priva'tgebrauch, *sm.* =(e)s, użytek prywatny, osobisty, domowy.

Priva'tgeſchmack, *sm.* (tylko w zdaniu:) das iſt — to rzecz gustu, upodobania.

Priva'tgeſellſchaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo *n.*, stowarzyszenie prywatne.

Priva'thaft, *sf.* sekwestracya *f.*, zajęcie *n.*; etw. in — bringen zasekwestrować, zająć co.

Priva'thaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom prywatny.

Priva'theilanſtalt, *sf. pl.* =en, prywatny zakład zdrowia.

Privatie'r, (wym.: -tje), *sm.* =s, *pl.* =s, człowiek prywatyzujący, człowiek żyjący z własnego majątku, partykularz *m.*

Priva'tim, *adv.* prywatnie, osobiście; poufnie, niepublicznie.

Priva'tintereſſe, *sn.* =s, *pl.* =n, interes prywatny, osobisty, prywata *f.*

Priva'tirrenhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, prywatny zakład dla obłąkanych.

Privatiſie'ren, *vn.* (haben) prywatyzować, żyć z własnych funduszów, domować, nie piastować żadnego urzędu.

Privati'ſſimum, *sn.* =(s), *pl.* =ma, odczyt, wykład zupełnie prywatny (na uniwersytecie).

Priva'tkaſſe, *sf. pl.* =n, kasa prywatna.

Priva'tkolleg(ium), *sn.* =(s), *pl.* =gien, odczyt *m.*, kurs prywatny uniwersytecki.

Priva'tleben, *sn.* =s, życie prywatne, domowe.

Priva'tlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel prywatny, domowy.

Priva'tlektüre, *sf. pl.* =n, lektura prywatna, czytanie domowe.

Priva'tmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, człowiek prywatny, partykularz *m.*

Priva'tmeinung, *sf. pl.* =en, zdanie *n.*, zapatrywanie osobiste.

Priva'tperſon, *sf. pl.* =en, osoba prywatna, nie piastująca urzędu ani żadnej godności publicznej.

Priva'trecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo prywatne.

Priva'trechtlich, *adi.* stosowny do prawa prywatnego, na podstawie p. p.; *adv.* stosownie do prawa prywatnego.

Priva'trücksicht, *sf. pl.* =en, wzgląd prywatny, osobisty, szczególny.

Priva'tsache, *sf. pl.* =n, sprawa prywatna, osobista.

Priva'tschule, *sf. pl.* =n, szkoła prywatna, niepubliczna.

Priva'tsekretär, *sm.* =s, *pl.* =e, sekretarz prywatny.

Priva'tstand, *sm.* =(e)s, życie prywatne, domowe.

Priva'tstunde, *sf. pl.* =n, lekcya prywatna, osobna.

Priva'tum, *sn.* obacz Privatkollegium.

Priva'tunterricht, *sm.* =(e)s, nauka prywatna, domowa.

Priva'tvorlesung, *sf.* obacz Privatkollegium.

Priva'tweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga prywatna.

Priva'tzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój osobny.

Privet, **Privé**, *sn.* =s, *pl.* =s, prewet *m.*, wychodek *m.*, ustęp *m.*

Privile'g, *sn.* =s, *pl.* =gien, **Privile'gium**, *sn.* =s, *pl.* =gien, przywilej *m.*; patent *m.*; uwolnienie *n.* od jakiego obowiązku.

Privilegie'ren, *va.* (haben) uprzywilejować, nadać przywilej; privilegierter Gläubiger wierzyciel uprzywilejowany, mający pierwszeństwo przed innymi.

Pro, *praep.* na, od; — Mille od tysiąca; das — und Kontra okoliczności przemawiające za i przeciw.

Proba'ndus, *sm.* —, *pl.* =den, obacz Probekandidat.

Proba't, *adi.* wypróbowany, doświadczony, znakomity, dobry; das ist ein =es Mittel to środek wypróbowany, znakomity.

Prö'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Probe, próbka *f.*

Pro'be, *sf. pl.* =n, 1) próba *f.*; doświadczenie *n.*, dochodzenie *n.*; auf die — stellen, wystawić na próbę, próbować, wypróbować; man stellte ihn auf eine harte — wystawiono go na ciężką próbę; eine — anstellen, machen mit etw. próbę z czem robić, próbować co; die — (auf eine Rechnung) machen zrobić próbę (rachunku), sprawdzić rachunek; die — seiner Geschicklichkeit ablegen dać dowody, złożyć próbę swojej w czem zręczności; die — halten, die — gut bestehen wytrzymać, trzymać próbę, okazać się dobrym, zdatnym, odpowiednim; zur (auf die) — geben, nehmen dać, wziąć na próbę; der Diener ist nur auf — bei uns służący jest u nas tylko na próbę, przebywa czas próby; Kauf zur — kupno na próbę; es kommt auf die — an trzeba(by) spróbować, spróbujmy! kalte — próba na zimno (kolejn.); 2) próba *f.*, próbka *f.*, pokaz *m.*, okaz *m.*, wzorek *m.*; model *m.*; =n schöner Handschrift wzorki pięknego pisma, kaligraficzne; =n aus einem Schriftsteller przykłady, wyimki z pism jakiego autora; Kauf nach, laut — kupno według próby; (poufale:) nicht die — ani odrobiny, ani okruszyny, wcale nic, nic a nic; 3) próba *f.* (teatralna); erste — pierwsza próba; ein Stück zur — bringen próbować sztukę; in die — gehen iść na próbę; Lese= — próba czytana; General— próba ostateczna.

Pro'beabdruck, **Probeabzug**, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, =züge, druk *m.* na próbę, odbitka *f.* (drukarstwo).

Pro'bearbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.* na próbę, próba *f.*

Pro'bebelastung, *sf. pl.* =en, obciążenie doświadczalne, obciążenie próbne.

Pro'beblatt, *sm.* =(e)s, *pl.* =blätter, numer okazowy.

Pro'bebogen, *sm.* =s, *pl.* —, arkusz na próbę odbity, odbitka *f.*; zweiter — druga odbitka.

Pro'bende, *sn.* =s, *pl.* =n, resztka *f.* (handel).

Pro'befahrer, *sn.* — einer Lokomotive próba *f.* biegu parowozu (kolejn.).

Pro'befahrt, *sf. pl.* =en, jazda próbna.

Pro'befläschchen, *sn.* =s, *pl.* —, flaszeczka próbna, okazowa.

Pro'begesang, *sm.* =(e)s, śpiew *m.* na próbę, próba śpiewana.

Pro'begewicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, waga probiercza, ciężar normalny.

Pro'begold, *sn.* =es, złoto *n.* podług próby, złoto trzymające przepisaną próbę.

Pro'behaltig, *adi.* trzymający próbę.

Pro'behaltigkeit, *sf.* dotrzymanie *n.* próby.

Pro'beheft, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poszyt okazowy (księgarstwo).

Pro'bejahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok *m.* próby, nowicyatu; sein — absolvieren odbyć rok próby.

Pro'bekandidat, *sm.* =en, *pl.* =en, kandydat nauczycielski, nauczyciel pomocniczy.

Pro'bekorn, *sn.* =(e)s, 1) ziarnko probiercze (przy próbowaniu złota lub srebra); 2) *pl.* =körner, próba *f.* zboża, żyta, zboże *n.* na próbę.

Pro'belektion, *sf. pl.* =en, lekcya próbna.

Pro'belieferung, *sf. pl.* =en, 1) próbki *pl.*, okazy *pl.* (handel); 2) = Probeheft.

Pro'bemäßig, *adi.* odpowiadający próbie; *adv.* odpowiednio do próby.

Pro'bemehl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, mąka *f.* na próbę.

Pro'bemönch, *sm.* =es, *pl.* =e, nowicyusz *m.*

Pro'bemünze, *sf. pl.* =n, moneta na próbę wybita.

Pro'bemuster, *sn.* =s, *pl.* —, wzór *m.* (na próbę), próbka *f.*

Pro'ben, *va.* (haben) próbować, doświadczać; eine Rolle — próbować rolę (teatr).

Pro'benonne, *sf. pl.* =n, nowicyuszka *f.*

Pro'benummer, *sf. pl.* =n, numer okazowy.

Pro'bepredigt, *sf. pl.* =en, kazanie konkursowe.

Pro'berolle, *sf. pl.* =n, pierwszy występ na scenie, debiut *m.*

Pro'beſchießen, *sn.* =s, strzelanie próbne.

Pro'beſchrift, *sf. pl.* =en, pismo *n.* na próbę; wzorek kaligraficzny.

Pro'beſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, strzał *n.* na próbę dany.

Pro'beſilber, *sn.* =s, srebro *n.* podług próby, srebro trzymające przepisaną próbę.

Pro'beſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kawałek na próbę służący, próbka *f.*, model *m.*; sztuka na próbę zrobiona, próba *f.*

Pro'beweiſe, *adv.* na próbę, dla doświadczenia; prowizorycznie, do pomocy; = Aushilfsweiſe.

Pro'bezeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* próby; nowicyat *m.*; ſeine — beſtehen odbyć czas próby.

Probie'rbar, *adi.* próbny, doświadczalny, mogący być wypróbowany.

Probie'ren, *va.* (haben) próbować, doświadczać, doświadczyć, dochodzić, poszukiwać; kosztować = koſten; Probieren geht über Studieren rzadko ten szwankuje, co przedtem próbuje.

Probie'ren, *sn.* =s, próbowanie *n.*, doświadczanie *n.*, próba *f.*

Probie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, probierz *m.*

Probie'rhahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, kurek probierczy (mechanika).

Probie'rkunſt, *sf.* sztuka *f.* próbowania kruszców, probierstwo *n.*

Probie'rmamſell, *sf. pl.* =en i =s, panna do próbowania sukień (w magazynach krawieckich), probierka *f.*

Probie'rnadel, *sf. pl.* =n, igiełka probierska.

Probie'rſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień probierski, probierczy; głazik *m.* (mineral).

Probie'rſtube, *sf. pl.* =n, probiernia *f.*

Probie'rtiegel, *sm.* =s, *pl.* —, kupela *f.*

Probie'rventil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wentyl probierczy (mechanika).

Probie'rwage, *sf. pl.* =n, waga probiercza.

Probie'rzylinder, *sm.* =s, *pl.* —, probierka *f.*

Proble'm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, problemat *m.*, zagadnienie *n.*, zadanie *n.*, zapytanie trudne do rostrzygnięcia, zagadka *f.*

Problema'tiſch, *adi.* problematyczny, zagadkowy, wątpliwy, niepewny, nierozwiązany, nierozstrzygnięty; *adv.* problematycznie, wątpliwie.

Probſt, *sm.* obacz Propſt.

Produ'kt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) produkt *m.*, wyrób *m.*, wytwór *m.*, utwór *m.*; 2) iloraz *m.* (matematyka).

Produ'ktenbörſe, *sf. pl.* =n, giełda zbożowa.

Produ'ktenhandel, *sm.* =s, handel zbożowy, handel *m.* artykułami żywności.

Produ'ktenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* zbożem, artykułami żywności.

Produ'ktenmarkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =märkte, targ zbożowy, targ *m.* na żywności.

Produktio'n, *sf. pl.* =en, 1) produkcya *f.*, (wy)twórczość *f.*, wydawanie *n.* płodów; 2) przedstawienie *n.* (sceniczne), produkcya *f.*

Produktio'ns=, *adi.* wytwórczy.

Produktio'nskoſten, *s. pl.* koszta *pl.* produkcyi, wytwarzania.

Produkti'v, *adi.* twórczy, płodny.

Produkti'vgenoſſenſchaft, *sf. pl.* =en, stowarzyszenie *n.* wytwórców, producentów, spółka wytwórcza.

Produktivitä't, *sf.* twórczość *f.*, płodność *f.*

Produze'nt i **Produce'nt**, *sm.* =en, *pl.* =en, wytwórca *m.*, producent *m.*

Produzie'ren i **Producie'ren**, I. *va.* (haben) 1) produkować, wyrabiać, tworzyć, wydobywać (zboże z roli, twory kopalniane z kopalni); stać się powodem czego, dać czemu początek, wywołać co = veranlaſſen; 2) produkować, okazać = vorzeigen; przedstawiać, przedstawić (na scenie); II. ſich —, *vr.* (haben) produkować się, popisywać się, popisać się.

Profa'n, *adi.* nieświęty; świecki.

Profanatio'n, **Profanie'rung**, *sf. pl.* =en, profanacya *f.*, znieważenie *n.*, shańbienie *n.*

Profa'ngeſchichte, *sf.* historya świecka.

Profanie'ren, *vā.* (haben) (s)profanować, znieważać, znieważyć, zbezcześcić; pospolitować.

Profe'ß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, profesya *f.*, ślub zakonny; — tun wstąpić do zakonu, klasztoru, zostać mnichem, zakonnicą.

Profeſſio'n, *sf. pl.* =en, profesya *f.*, rzemiosło *n.*; eine — lernen (na)uczyć się rzemiosła; von — z profesyi, według rzemiosła zajęcia; eine — treiben wykonywać rzemiosło.

Profeſſioni'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, profesyonista *m.*, rzemieślnik *m.*

Profe'ſſor, *sm.* =s, *pl.* =ſo'ren, profesor *m.*; außerordentlicher, ordentlicher — nadzwyczajny, zwyczajny profesor; — der Mathematik profesor matematyki.

Profe'ſſor=, **Profeſſo'ren=**, profesorski.

Profeſſo'rin, *sf. pl.* =innen, profesorka *f.*; żona profesora, profesorowa *f.*

Profeſſu'r, *sf. pl.* =en, **Profe'ſſorſtelle**, *sf. pl.* =n, profesorstwo *n.*, urząd *m.*, posada *f.* profesora; katedra uniwersytecka; eine — bekommen otrzymać katedrę.

Profe'ſſorrang, *sm.* =(e)s, stopień *m.* profesora.

Profe'ſſortitel, *sm.* =s, tytuł *m.* profesora.

Profi'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, profil *m.* (malarstwo); krój *m.*, okrój *m.*, przekrój *m.*, rozkrój *m.*, przecięcie *n.* (bu-

downictwo); Maſſen— rys *m.* bryłowatości; Verteilungs—, Transport— rys rozwozu, profil rozwozu; im — malen, zeichnen malować, odrysować w profilu, z boku.

Profi't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zysk *m.*

Profita'bel, Profi'tbringend, Profi'tlich, *adi.* zyskowny.

Profi'tchen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) mały zysk, obrywka *f.*, obłów *m.*; 2) = Lichtknecht.

Profitie'ren, *vn.* (haben) zyskiwać, zyskać, zarobić, korzystać; ich habe dabei nichts profitiert nie skorzystałem przy tem, nie zyskałem na tem nic.

Pro fo'rma, *adv.* pro forma, na pozór, dla pozoru.

Profo'rmawechſel, *sm.* -s, *pl.* —, weksel pozorny, na pozór wystawiony.

Profo'ß, *sm.* -es, -ſſes i -ſſen, *pl.* -e, -ſſe i -ſſen, **Profos,** *sm.* -ſes i -ſen, *pl.* -ſe i -ſen, profos *m.*, stopka *m.* (pułkowy, więzienny).

Prognoſe, *sf. pl.* -n, prognoza *f.*, przepowiednia *f.*, zapowiedź *f.* (czego).

Prognoſtikon, *sn.* -(s), *pl.* -ka i -ken, prognostyka *f.*, wróżba *f.*, przepowiednia *f.*; jmndm ein — ſtellen prognostykować, przepowiadać, wróżyć komu.

Prognoſtiſch, *adi.* prognostyczny, wróżebny, przepowiedny.

Prognoſtizie'ren, *va.* (haben) jmndm etw. — prognostykować, przepowiadać, wróżyć komu co.

Prognoſtizie'rung, *sf. pl.* -en, prognostykowanie *n.*, przepowiadanie *n.*, wróżenie *n.*

Progra'mm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) program *m.*, obwieszczenie *n.*, wymienienie *n.*, oznaczenie *n.* (wykładów, odczytów, widowisk i t. d.); 2) rozprawa szkolna, także **Progra'mmabhandlung,** *sf.*

Progra'mmgemäß, Progra'mmäßig, *adi.* i *adv.* według programu, stosownie do programu.

Progra'mm(en)ſchau, *sf.* przegląd *m.* rozpraw szkolnych.

Progreſſio'n, *sf. pl.* -en, progresya *f.*, postęp *m.*, wzmaganie *n.* się; ſteigende — postęp wzrastający.

Progreſſi'v, *adi.* progresyjny, postępowy, stopniowo wzmagający się; *adv.* progresyjnie.

Prohibitio'n, *sf. pl.* -en, prohibicya *f.*, zakaz *m.*, wzbronienie *n.*; = Verbot.

Prohibiti'v, Prohibito'riſch, *adi.* prohibitywny, prohibicyjny, zakazujący, wzbraniający.

Prohibiti'vgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa wzbraniająca, zakazująca, zakaz *m.*

Prohibiti'vſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, system prohibitywny, zakazujący; Anhänger des -s prohibicyonista *m.*

Prohibiti'vzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło prohibitywne, wzbraniające.

Projе'kt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, projekt *m.*, zamiar *m.*, pomysł *m.*, zamysł *m.*; wymysł *m.*; wniosek *m.*; rys *m.*, zarys *m.*, rzut *m.*

Projе'ktenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, projekcista *m.*, wymyślacz *m.* projektów, człowiek pełny pomysłów, zamiarów.

Projektie'ren, *va.* (haben) projektować, zamierzać, układać, wymyślać; propozycye czynić, wnosić, wnieść.

Projekti'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nabój *m.* = Geſchoß.

Projektio'n, *sf. pl.* -en, projekcya *f.*, rzut *m.*; horizontale — rzut poziomy (geometrya).

Projektio'nsebene, Projektio'nsfläche, *sf. pl.* -n, płaszczyzna projekcyjna, płaszczyzna *f.* rzutu.

Projizie'ren i **Projicie'ren,** *va.* (haben) rysować.

Proklamatio'n, *sf. pl.* -en, proklamacya *f.*, odezwa *f.*, ogłoszenie *n.*, obwieszczenie *n.*, manifest *m.*, obwołanie *n.*, wywołanie *n.*; = Kundmachung, Aufruf; — der Brautleute ogłoszenie zawrzeć się mającego małżeństwa z ambony, zapowiedź *f.*; = Aufgebot.

Proklamie'ren, *va.* (haben) proklamować, ogłaszać, wywoływać; ein Brautpaar, Verlobte — ogłaszać z ambony zabierających się do stanu małżeńskiego.

Proko'nſul, *sm.* -s, *pl.* -n, prokonsul *m.* (historya rzymska).

Prokonſula'riſch, *adi.* prokonsularny.

Prokonſula't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prokonsulat *m.*

Proku'ra, *sf.* prokura *f.*, pełnomocnictwo *n.*; per — per procura; die — erteilen udzielić prokurę; — haben mieć prokurę (handel).

Proku'rafüher, Proku'raträger, *sm.* -s, *pl.* —, prokurant *m.*, pełnomocnik *m.*, zarządca *m.*, zawiadowca *m.* (handel).

Prokura'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, prokurator *m.*; oskarżyciel publiczny.

Prokuri'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, obacz Prokuraführer.

Prolego'mena, *sn. pl.* odczyt wstępny, wstęp *m.*, przedmowa *f.*

Prole'pſis, *sf.*, **Prole'pſe,** *sf. pl.* -n, odpowiedź uprzedzająca zarzut lub pytanie jeszcze nie uczynione (gramatyka, retoryka).

Proletaria't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, proletaryat *m.*, stan ubogi, bezmajątkowy.

Proleta'rier, *sm.* -s, *pl.* —, proletaryusz *m.*, człowiek żyjący z pracy rąk, robotnik *m.*, wyrobnik *m.*, pracownik dzienny.

Prolo'g, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, prolog *m.*, przedmowa *f.*, odezwa poprzedzająca.

Prolongatio'n, *sf. pl.* -en, prolongacya *f.*, przedłużenie *n.*; odwłoka *f.*

Prolongie'ren, *va.* (haben) prolongować, przedłużać, przedłużyć; einen Wechſel — przedłużyć weksel.

Promemo'ria, *sn.* -(s), *pl.* -s, promemoria *n.*, zapisek *m.* dla pamięci, wypraco-

wanie *n.*, przedstawienie *n.* rzeczy.

Promena'de, *sf. pl.* =n, promenada *f.*, przechadzka *f.*; plantacya *f.*, miejsce *n.* do przechadzki.

Promena'denanzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, ubiór *m.* do przechadzki.

Promenie'ren, *vn.* (haben) przechadzać się.

Promethe'iſch, *adi.* prometeuszowski; der =e Funke iskra prometeuszowska.

Pro Mi'lle, *adv.* od tysiąca, za tysiąc.

Promotio'n, *sf. pl.* =en, promocya *f.*, posuwanie *n.*, posunięcie *n.*, przesadzenie *n.* na wyższy stopień, wywyższenie *n.*; nada(wa)nie *n.* stopnia akademickiego.

Promo'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, promotor *m.*, nadający stopień akademicki.

Promovie'ren, I. *va.* (haben) promowować, wywyższać, posuwać na wyższy stopień; zum Doktor — promowować na doktora, ogłosić doktorem; II. *vn.* (haben i ſein) zum Doktor — doktoryzować się.

Prompt, *adi.* prędki, akuratny, punktualny; =e Bezahlung punktualna zapłata, zapłata na czas; =e Antwort prędka i bezzwłoczna odpowiedź; *adv.* — bezahlen zapłacić punktualnie, na czas.

Promptheit, *sf.* punktualność *f.*, akuratność *f.*

Promulgie'ren, *va.* (haben) ein Geſetz — promulgować, ogłaszać, ogłosić ustawę; = Kundmachen.

Promulgie'rung, *sf. pl.* =en, promulgacya *f.*, ogłoszenie *m*; = Kundmachung.

Prono'm(en), *sn.* =s, *pl.* =mina, zaimek *m.* (gramatyka); = Fürwort.

Pronomina'l, *adi.* zaimkowy.

Propäden'tik, *sf.* propedeutyka *f.*, przygotowanie *n.*, nauka wstępna (szczególnie do filozofii).

Propäden'tiſch, *adi.* propedeutyczny, przygotowawczy, wstępny.

Propaga'nda, *sf.* propaganda *f.*, rozkrzewianie *n.*, rozszerzanie *n.*, rozpowszechnianie *n.* jakich zasad.

Propaganді'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, propagandzista *m.*, rozkrzewiciel *m.*, rozpowszechniający *m.*, roznosiciel *m.* zasad.

Propagandi'ſtiſch, *adi.* propagandy dotyczący.

Propagatio'n, *sf.* rozszerzanie *n.*, rozpowszechnianie *n.*; = Ausbreitung.

Propagie'ren, *va.* (haben) propagować, rozkrzewiać, wstawiać się za czem; = Ausbreiten.

Prope'ller, *sm.* =s, *pl.* —, śruba okrętowa; propeler *m.*, okręt śrubowy.

Pro'per, *adi.* czysty, schludny; wyraźny.

Prophe't, *sm.* =en, *pl.* =en, prorok *m.*, wieszcz *m.*; falſcher — fałszywy prorok; der — gilt nichts in ſeinem Vaterlande nikt nie jest prorokiem we własnej ojczyźnie, w swoim kraju wiary nie mają proroccy.

Prophe'tengabe, *sf.* dar *m.* prorokowania.

Prophe'tin, *sf. pl.* =innen, prorokini *f.*, wieszczka *f.*

Prophe'tiſch, *adi.* proroczy, wieszczy; *adv.* proroczo, wieszczo.

Prophezei'en, *va.* (haben) prorokować, wróżyć; przepowiadać, przepowiedzieć.

Prophezei'ung, *sf. pl.* =en, prorokowanie *n.*, proroctwo *n.*, przepowiadanie *n.*, przepowiednia *f.*

Prophyla'ktiſch, *adi.* profilaktyczny, zapobiegający; = Vorbeugend.

Prophyla'xis, *sf.* profilaktyka *f.*, zapobieganie *n.* (chorobom, zarazom); = Vorbeugung.

Propone'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, proponent *n.*, podający *m.* wniosek.

Proponie'ren, *va.* (haben) proponować, wnieść, wnosić, podać wniosek; = Vorſchlagen.

Proportio'n, *sf. pl.* =en, proporcya *f.*, stosunek *m.*, stosowność *f.*; umiar *m.*, rozmiar *m.* [kowy.

Proportiona'l, *adi.* stosun-

Proportiona'le, *sf., pl.* =n, liczba stosunkowa; die mittlere — średnia *f.*, pośrednia *f.*

Proportionalitä't, *sf.* proporcyonalność *f.*, stosowność *f.*, stosunkowość *f.*, rozmiarowość *f.*, odpowiedność *f.*, równy stosunek wielkości lub rozmiaru.

Proportiona'llineal, *sn.* =s, *pl.* =e, lineał *m.* z podziałką.

Proportionie'ren *va.* (haben) proporcyonować, nadać proporcyę, nadać odpowiedni rozmiar.

Proportionie'rt, *adi.* i *pp.* od proportionieren, proporcyonalny, stosowny; składny, miarkowny; *adv.* proporcyonalnie, składnie, miarkownie.

Proportio'nszahl, *sf. pl.* =en, liczba stosunkowa.

Proportio'nszirkel, *sm.* =s, *pl.* —, cyrkiel *m.* z podziałką.

Propoſitio'n, *sf. pl.* =en, propozycya *f.*, wniosek *m.*; = Vorſchlag.

Propper i **Pro'pre,** *adi.* obacz Proper.

Propſt, *sm.* =es, *pl.* Pröpſte, proboszcz *m.*

Propſtei', *sf. pl.* =en, probostwo *n.*

Propſtei'kirche, *sf. pl.* =n, kościół proboszczowski.

Propſtei'lich, *adi.* proboszczowski.

Prore'ktor, *sm.* =s, *pl.* =en, prorektor *m.*, zastępca *m.* rektora.

Prorektora't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prorektorat *m.*, prorektorstwo *n.*

Prorogatio'n, *sf. pl.* =en, prorogacya *f.*, przedłużenie *n.*; — des Gerichtsſtandes dobrowolne, umowne poddanie się sądowi niewłaściwemu.

Prorogie'ren, *va.* (haben) prorogować, przedłużać, przedłużyć; =ter Gerichtsſtand sąd właściwy z umowy.

Proſa, *sf.* proza *f.*, mowa zwyczajna, niewiązana, niewierszowa.

Proſa'iker, *sm.* obacz Proſaiſt, Proſaſchriftſteller.

Prosa'isch, *adi.* prozaiczny, niewierszowy, nieskładany; =es Leben życie prozaiczne, monotonne, jednostajne; *adv.* prozaicznie, nie wierszem.

Prosa'ist, *sm.* =en, *pl.* =en, **Pro'saschriftsteller**, *sm.* =s, *pl.* —, prozaik *m.*, autor prozą piszący.

Pro'saschrift, *sf. pl.* =en, pismo *n.*, dzieło *n.* prozą pisane, niewierszowe.

Pro'sastil, *sm.* =(e)s, styl prozaiczny, sposób *m.* pisania dzieł niewierszowych.

Prosce'nium i **Prosze'nium**, *sn.* =s, *pl.* =nien, proscenium *n.*, przedscena *f.*, przednica *f.*, miejsce *n.* przed zasłoną w teatrze.

Prosce'niumsloge, (wym.: -loże), *sf. pl.* =n, loża *f.*, przegródka *f.*, kletka *f.* w proscenium.

Prosely't, *sm.* =en, *pl.* =en, prozelita *m.*, (nowo)nawrócony *m.*, przechrzta *m.*

Prosely'tenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, nawracający *m.* na swoją wiarę, twórca *m.* prozelitów.

Prosely'tenmacherei, *sf.* namawianie *n.*, nawracanie *n.* na swoją wiarę, gorliwość *f.* w nawracaniu, zwabianie *n.* prozelitów.

Prosely'tin, *sf. pl.* =innen, prozelitka *f.*, nawrócona *f.*

Pro'sit! *interi.* na zdrowie! — Neujahr! dosiego, dobrego, szczęśliwego Nowego roku! (ironicznie:) ja, —! no pewne! z tego nic! ja, — Mahlzeit! masz tobie teraz! bądźże zdrów! toby ci się zdało, nie prawda?

Proskribie'ren, *va.* (haben) proskrybować, wyganiać, wygnać, wywołać z kraju, skazywać, skazać na wygnanie = ächten; der Proskribierte banita *m.*, wygnaniec *m.*, wywołaniec *m.*

Proskripti'on, *sf. pl.* =en, proskrypcya *f.*, wygnanie *n.*, wywołanie *n.* z kraju; = Acht.

Proskriptio'nsliste, *sf. pl.* =n, spis *m.* skazanych na wygnanie.

Prosodie', *sf.* prozodya *f.*, iloczas *m.*

Proso'disch, *adi.* iloczasowy.

Prosopopöie', *sf. pl.* =n, uosobienie *n.* (retoryka).

Prospe'kt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) prospekt *m.*, widok *m.*; 2) prospekt *m.*, pogląd *m.*, rys *m.* (budown.); 3) prospekt *m.*, ogłoszenie *n.*

Prospe'ktus, *sm.* —, *pl.* =spekte, obacz Prospekt 3).

Prosperie'ren, *vn.* (haben) prosperować, utrzymywać się w dobrym stanie, mieć dobry byt, doznawać pomyślności; = Gedeihen.

Prosperität', *sf.* prosperowanie *n.*, dobrobyt *m.*, pomyślność *f.*

Prost! = Prosit!

Pro'stata, *sf. pl.* =tä, prostata *f.* (gruczoł); = Vorsteherdrüse.

Prostituie'ren, *va.* (haben) prostytuować, (s)hańbić, spodlić; sich — *vr.* (haben) prostytuować się, wystawi(a)ć się na hańbę, spodlić się, oddawać się wszeteczeństwu; die Prostituierte prostytutka *f.*, wszetecznica *f.*

Prostitui'erung, **Prostitutio'n**, *sf.* prostytuowanie *n.*, prostytucya *f.*, hańbienie *n.*, spodlenie *n.*, bezecność *f.*, zniewaga *f.*, wszeteczeństwo *n.*

Protagoni'st, *sm.* =en, *pl.* =en, protagonista *m.*, główna osoba; bohater *m.* (teatr).

Protegie'ren, (wym.: -żiren), *va.* (haben) protegować, wspierać, wspomagać, bronić, popierać, sprzyjać, opiekować się.

Protei'n, *sn.* =s, proteina *f.* (chemia).

Prote'isch, *adi.* proteuszowski, zmienny.

Protektio'n, *sf. pl.* =en, protekcya *f.*, poparcie *n.*, obrona *f.*, opieka *f.*

Protektioni'st, *sm.* =en, *pl.* =en, zwolennik *m.* ceł ochronnych.

Prote'ktor, *sm.* =s, *pl.* =en, protektor *m.*, obrońca *m.*, opiekun *m.*; = Gönner.

Protektora't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, protektorat *m.*, obrona *f.*, opieka *f.*

Prote'st, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) protestacya *f.*, przeczenie *n.*, zaprzeczenie *n.*, zażalenie *n.*, odparcie *n.*; — einlegen gegen etw. protestować przeciw czemu, odpierać, odeprzeć co, nie pozwalać na co; 2) protest *m.*; — gegen jmdn einlegen, aufnehmen, erheben założyć przeciw komu protest; —mangels Zahlung, Annahme protest z powodu niezapłaty, nieprzyjęcia; — aufnehmen sporządzić protest; einen Wechsel mit — zurückschicken zwrócić weksel zaprotestowany (handel).

Prote'stakt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, akt protestacyjny, protest *m.*

Protesta'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, protestant *m.*, ewangelik *m.*

Protesta'ntin, *sf. pl.* =nen, protestantka *f.*, ewangeliczka *f.*

Protesta'ntisch, *adi.* protestancki, ewangelicki.

Protestanti'smus, *sm.* —, protestantyzm *m.*

Protestatio'n, *sf. pl.* =en, **Prote'sterhebung**, *sf. pl.* =en, protestacya *f.*, założenie *n.* protestu, zaprzeczenie *n.*, zażalenie *n.*, protest *m.* (wekslowy).

Proteſtie'ren, *vn.* (haben) protestować, założyć protestacyę, zaprzeczać, zbijać co, nie zgadzać się z czem, nie pozwalać na co; einen Wechsel — zaprotestować weksel.

Proteſtie'rung, *sf. pl.* =en, — eines Wechsels zaprotestowanie *n.* weksla.

Prote'stkosten, **Prote'stspesen**, *s. pl.* koszta *pl.* protestu (handel).

Prote'stler, *sm.* =s, *pl.* —, protestujący *m.*, niezgadzający *m.* się.

Pro'teusartig, *adi.* proteuszowski.

Protogy'n, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, granit łojkowy.

Protoko'll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, protokół *m.*, wywód słowny, zapis *m.*; amtliches — zapis *m.*, spis *m.* urzędowy, zeznanie urzędownie spisane; etwzu — nehmen, ins — eintragen zapisać co w proto-

kole; zu — geben zeznawać, zeznać, dać zapisać w protokole; ein — über etw. aufnehmen protokół z czego spisać, spisać co protokolarnie; — führen prowadzić protokół, protokołować; das — verlesen odczytać protokół; das — gutheißen uznać, potwierdzić, przyjąć do wiadomości protokół.

Protokolla'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, **Protoko'llführer**, *sm.* =s, *pl.* —, protokolant *m.*, spisujący *m.* protokół.

Protokolla'risch, *adi.* protokolarny; =e Einvernahme przesłuchanie protokolarne.

Protokolli'st, *sm.* =en, *pl.* =en, protokolant *m.*, protokolista *m.*, spisujący *m.* protokół.

Protoko'llbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* protokołów.

Protokollie'ren, 1) *va.* (haben) protokołować, zapisywać do protokołu; — lassen żądać zapisu do protokołu; 2) *vn.* (haben) prowadzić protokół.

Protokollie'rung, *sf. pl.* =en, protokołowanie *n.*, wpisywanie *n.* do protokołu.

Protoko'llsammlung, *sf. pl.* =en, księga *f.*, zbiór *m.* protokołów (u notaryusza).

Protonota'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, protonotaryusz *m.* (papieski).

Prototy'p, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prototyp *m.*, pierwowzór *m.*, wzór pierwotny.

Protz, *sm.* =en, *pl.* =en, obacz Protze II.

Pro'tzbolzen, *sm.* =s, *pl.* —, sworzeń *m.* (artylerya).

Pro'tze, I. *sf. pl.* =n, przódka *f.* (artylerya); II. *sm.* =n, *pl.* =n, bogacz nadymany.

Pro'tzen, I. *va.* (haben) eine Kanone — zaprzodkować działo; II. *vn.* (haben) być nieprzyjemnym, nadymanym bogaczem, sadzić się.

Pro'tzentum, *sn.* =s, nadymanie *n.*, sadzenie *n.* się.

Pro'tzenhaft, Pro'tzig, *adi.* nadymany, sadzący się.

Pro'tzwagen, *sm.* obacz Protze I.

Provença'lisch, (wym.: -wąsal-), *adi.* prowansalski.

Prove'nceröl (wym.: -wąser—) *sn.* =(e)s, *pl.* =e, oliwa prowancka.

Provia'nt, *sm.* =(e)s, *pl.* e, prowiant *m.*, żywność *f.*, zapasy *pl.*, zasoby *pl.* żywności; mit — versehen zaopatrzyć w żywność.

Provia'ntamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd prowiantowy.

Provia'ntboot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, łódź prowiantowa.

Provia'nthaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, skład *m.* żywności, magazyn prowiantowy, wojskowy.

Proviantie'ren, *va.* (haben) prowiantować, zaopatrywać w żywność, gromadzić zapasy (dla wojska).

Proviantie'rung, *sf. pl.* =en, prowiantowanie *n.*, zaopatrywanie *n.* w żywność.

Provia'ntkolonne, *sf. pl.* =n, oddział wojskowy dla prowiantowania.

Provia'ntmagazin, *sn.* obacz Proviantḥaus.

Provia'ntmeister, *sm.* =s, *pl.* —, dostawiacz *m.* żywności dla wojska, dozorca *m.* prowiantów.

Provia'ntschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt prowiantowy.

Provia'ntverwalter, *sm.* =s, *pl.* —, zarządca *m.*, dozorca *m.* prowiantów.

Provia'ntwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz prowiantowy, furgon *m.*

Provia'ntwesen, *sn.* =s, sprawy prowiantowe, sprawa *f.* żywności dla wojska.

Provi'nz, *sf. pl.* =en, prowincya *f.*, obwód *m.*, ziemstwo *n.*, część *f.* kraju; in der — wohnen mieszkać na prowincyi; in, aus der — provincyonalny; Bewohner der — prowincyonalista *m.*, ziemianin *n.*

Provinzia'l, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, prowincyał *m.*

Provinziala't, *sn.* =(e)s, urząd *m.*, godność *f.* prowincyała.

Provinzia'le, *sm.* =n, *pl.* =n, obacz Provinzler.

Provinziali'smus, *sm.* —, *pl.* =men, prowincyalizm *m.*, ziemszczyzn *m.*, wyraz ziemski, gminny.

Provinzia'llandtag, *sm.* =(es), *pl.* =e, **Provinzia'lrat**, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, sejm prowincyonalny, rada prowincyonalna, ziemska.

Provinzia'lschulrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, rada szkolna prowincyonalna, ziemska; radca szkolny prowincyonalny.

Provi'nz(ia'l)stadt, *sf. pl.* =städte, miasto prowincyonalne.

Provinzia'lstände, *sm. pl.* stany prowincyonalne, sejm prowincyonalny.

Provinzia'lsynode, *sf. pl.* =n, synod prowincyonalny.

Provi'nzler, *sm.* =s, *pl.* —, prowincyalista *m.*, ziemianin *m.*

Provi'nzlerin, *sf. pl.* =innen, prowincyalistka *f.*, ziemianka *f.*

Provisio'n, *sf. pl.* =en, 1) żywność *f.*, zapas *m.* żywności; 2) prowizya *f.*, zarobek *m.*, zysk *m.*, należność *f.* za prowadzenie jakiej czynności, za zajęcie się jaką sprawą.

Provi'sor, *sm.* =s, *pl.* =so'ren, prowizor *m.* (aptekarski), zarządca *m.* lekarni.

Provisio'risch, *adi.* prowizoryczny, tymczasowy, czasowy, dorywczy; *adv.* prowizorycznie, (tym)czasowo, dorywczo.

Provisio'rium, *sn.* =(s), *pl.* =rien, prowizoryum *n.*, tymczasowość *f.*, urządzenie tymczasowe, tymczasowy stan rzeczy.

Provokatio'n, *sf. pl.* =en, prowokacya *f.*, powołanie *n.* się, odwołanie *n.* się; pozwanie *n.*, wyzwanie *n.*, podnieta *f.*

Provozie'ren, *va.* (haben) prowokować, odwoł(yw)ać się; wyzywać, podniecać.

Prozedu'r, *sf. pl.* =en, procedura *f.*, postępowanie sądowe; sposób *m.* postępowania, bieg *m.* sprawy.

Proze'nt, *sm.* =(e)s, *pl.* —, procent *m.*, odsetka *f.*, stowe *n.*; zu 6 — na sześć od sta; zu wieviel —? na jaki procent? na jakie odsetki? zu niedrigen =ten, na nizkie odsetki.

Proze'ntig, *adi.* w wyrazach złożonych jak: fünfprozentige Rente renta pięcioprocentowa.

Proze'ntlich, Proze'ntiſch, *adi.* procentualny.

Proze'ntrechnung, *sf. pl.* =en, rachunek procentowy.

Proze'ntſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, wysokość *f.* odsetki, odsetka zwykle pobierana, stopa *f.*, zasada *f.* odsetkowa.

Prozentua'l, *adi.* procentowy.

Proze'ß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, 1) proces *m.*, bieg *m.*, tryb *m.*, rozwój *m.*, działalność *f.*; chemiſcher — proces chemiczny; 2) proces *m.*, sprawa *f.*, prawowanie *n.*, sprawa sądowa, postępowanie sądowe; einen — anfangen, einleiten, anſtrengen, anhängig machen proces, sprawę wytoczyć, sprawę wprowadzić; einen — führen proces, sprawę prowadzić, toczyć; in — mit jmndm liegen być z kim w procesie, mieć z kim sprawę; der — ſchwebt, iſt anhängig proces toczy się, prowadzi się, jest w toku; den — gewinnen, verlieren proces, sprawę wygrać, przegrać; jmndm einen — an den Hals hängen w proces kogo uwikłać, nabawić kogo procesu; mit jmndm, mit etw. kurzen — machen krótko się z kim, z czem odbyć, nie robić wiele ceremonii, wiele zachodu z kim, z czem.

Proze'ßakten, *s. pl.* akty procesowe.

Proze'ßform, *sf. pl.* =en, sposób *m.* postępowania sądowego.

Proze'ßführer, *sm.* =s, *pl.* —, prowadzący *m.* proces, sprawę (t. j. zastępca prawny strony procesującej się i strona sama).

Proze'ßführung, *sf. pl.* =en, prowadzenie *n.* procesu.

Prozeſſie'ren, *vn.* (haben) procesować się, prowadzić proces przeciw komu, prawować się, skarżyć, pieniać.

Prozeſſio'n, *sf. pl.* =en, procesya *f.*, pochód uroczysty; — halten odbywać procesyę; an der — teilnehmen, in der — mitgehen iść z procesyą.

Proze'ßkoſten, *s. pl.* koszta *pl.* procesu.

Proze'ßnutzen, *sm.* =s, przezysk *m.*

Proze'ßordnung, *sf. pl.* =en, procedura sądowa, ustawa *f.* o postępowaniu sądowem, postępowanie sądowe.

Proze'ßſache, *sf. pl.* =n, sprawa procesowa, sądowa.

Proze'ßſucht, *sf.* pieniactwo *n.*

Proze'ßſüchtig, *adi.* pieniacki; ein P—ger pieniacz *m.*; eine P—ge pieniaczka *f.*

Proze'ßverfahren, *sn.* =s, postępowanie procesowe, sądowe.

Proze'ßweſen, *sn.* =s, wszystko co procesu, postępowania sądowego dotyczy.

Proze'ßwut, *sf.* obacz Prozeßſucht.

Prüde, *adi.* przesadnie delikatny, bez powodu wstydliwy.

Prüderie', *sf.* przesadna delikatność, przesadna wstydliwość.

Pru'del, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Brodem; 2) robota zła, niestaranna; 3) bagno *n.* (myśliwstwo).

Prudelei', *sf.* obacz Pfuſcherei.

Pru'd(e)lig, *adi.* obacz Pfuſcherhaft.

Pru'deln, *vn.* (haben) obacz Pfuſchen.

Prü'fen, *va.* (haben) 1) próbować, roztrząsać, roztrząsnąć, rozbierać, rozebrać, rozpoznawać, rozpoznać; eine Rechnung — sprawdzać rachunek; geprüfte Freundſchaft przyjaźń doświadczona; 2) egzaminować, pytać (szkolnictwo); 3) doświadczać, doświadczyć, nawiedzać, nawiedzić = Heimſuchen; Gott prüft uns Bóg nas doświadcza.

Prü'fbar, *adi.* mogący być zbadany, dający się sprawdzić.

Prü'feiſen, *sn.* =s, *pl.* —, sonda *f.*, ślednik *m.*, łopystka *f.*, zgłębnik (chirurgia).

Prü'fend, *adi.* badawczy, pytający; =er Blick badawczy wzrok.

Prü'fer, *sm.* =s, *pl.* —, probierz *m.*, roztrząsacz *m.*, badacz *m.*, sprawdzacz *m.*; egzaminator *m.*, pytający *m.*

Prü'fling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kandydat *m.* (przy egzaminie).

Prü'fſtein, *sm.* obacz Probierſtein.

Prü'fung, *sf. pl.* =en, 1) doświadczanie *n.*, doświadczenie *n.*, roztrząsanie *n.*, badanie *n.*; nach reiflicher — po gruntownem, należytem zbadaniu; 2) egzamin *m.*, popis *m.* (szkolny); ſchriftliche, mündliche — egzamin piśmienny, ustny; ſich der — unterziehen poddać się egzaminowi; bei (in) der — durchfallen przepaść przy egzaminie, nie złożyć, nie zdać egzaminu; die =en hinter ſich haben przebyć, pozdawać egzamina; 3) próba *f.*, nawiedzenie *n.*, dopuszczenie *n.* (czego) na kogo = Heimſuchung; harte — ciężka próba; Tag der — dzień próby, nawiedzenia; 4) pokusa *f.* = Verſuchung.

Prü'fungsarbeit, *sf. pl.* =en, **Prüfungsaufgabe**, *sf. pl.* =n, zadanie popisowe, praca egzaminacyjna, wypracowanie egzaminacyjne.

Prü'fungsbehörde, *sf. pl.* =n, **Prü'fungskommiſſion**, *sf. pl.* =en, komisya egzaminacyjna.

Prü'fungsſtunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* egzaminu, popisu; (obraz.) godzina próby, doświadczenia.

Prü'fungstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* egzaminu, popisu; (obraz.) dzień próby, doświadczenia.

Prü'fungszeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* egzaminów, popisów; (obraz.) czas próby, doświadczenia.

Prü'fungszeugnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, świadectwo *m.* egzaminu, popisu.

Prügel, *sm.* =s, 1) kij *m.*; laga *f*; 2) kije *pl.*, baty *pl.*, batogi *pl.*, bizuny *pl.*, plagi *pl.*, chłosta *f.* = Schläge; — bekommen w skórę dostać; eine Tracht — bekommen porcyę kijów dostać; jmndm — geben skórę komu wytrzepać; — austeilen plagami częstować, skórę trzepać (jednemu po drugim); jmndm eine Tracht — verabreichen lanie komu sprawić; jmndm — zwiſchen die Füße werfen przeszkadzać komu, psuć co komu.

Prügelei', *sf. pl.* =en, bicie *n.*, baty *pl.* = das Prügeln; bijatyka *f.*; = Schlägerei.

Prügelholz, *sn.* =es, drzewo opałowe, składające się z cienkich kawałków.

Prü'geljunge, *sm.* =n, *pl.* =n, **Prü'gelknabe**, *sm.* =n, *pl.* =n, poszturkaniec *m.*, kozieł ofiarny.

Prü'geln, *va.* (haben) bić, trzepać, batożkować, chłostać, kijami okładać; ſich (= einander) — bić się; tüchtig — walić; zu Tode — ubić, zakantować.

Prü'geln, *sn.* =s, bicie *n.*, chłostanie *n.*, okładanie *n.* kijami.

Prü'gelſtrafe, *sf. pl.* =n, kara *f.* chłosty, kara cielesna.

Prü'gelſuppe, *sf.* trzepanka *f.*; jmndn mit einer — empfangen skórę komu wytrzepać.

Prune'lle, Prüne'lle, *sf. pl.* =n, prunela *f.*, katarzynka *f.* (duża śliwka); śliwki obrane i bez pestek zasuszone.

Prunk, *sm.* =(e)s, przepych *m.*, okazałość *f.*, wystawność *f.*, świetność *f.*; — zeigen przepych okazywać; — treiben z przepychem żyć, występować; — im Stile świetność, krasa *f.* (w) stylu.

Prun'kbett, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, łoże paradne, świetnie przystrojone.

Prun'ken, *vn.* (haben) mit etw. — wynosić się, popisywać się czem, okazywać co; pysznić się, sadzić się na co.

Prun'kend, *adi.* obacz Prunkhaft.

Prun'ker, *sm.* =s, *pl.* —, ten co się wynosi, popisuje czem; miłośnik *m.* przepychu, wystawności.

Prunkerei', *sf.* obacz Prunkſucht.

Prun'kgemach, *sn.* =(e)s, *pl.* =mächer, komnata, sala przepysznie urządzona, umeblowana.

Prun'khaft, *adi.* świetny, wspaniały, okazały.

Prun'khaftigkeit, Prun'kliebe, *sf.* lubowanie *n.* się w przepychu, zamiłowanie *n.* do przepychu, okazałości.

Prun'kliebend, *adi.* lubiący przepych, okazałość.

Prun'klos, *adi.* bez wystawności, skromny; *adv.* skromnie.

Prun'kloſigkeit, *sf.* brak *m.* przepychu, wystawności, skromność *f.*

Prun'kmahl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, uczta wystawna.

Prun'kpferd, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, koń *m.* od parady.

Prun'krede, *sf. pl.* =n, mowa popisowa, przemowa krasomówcza, deklamacya *f.*

Prun'kredner, *sm.* =s, *pl.* —, mowca szumny, górnolotny; deklamator *m.*

Prun'kſucht, *sf.* żądza *f.* wystawności, przepychu, wystawność *f.*

Prun'kſüchtig, *adi.* żądny przepychu, wystawności.

Prun'kvoll, *adi.* pełny przepychu, blasku, przepyszny, wystawny; =es Weſen wystawność *f.*, przepych *m.*; =er Stil szumny styl.

Prun'kwagen, *sm.* =s, *pl.* —, powóz *m.* od parady.

Prun'kzimmer, *sn.* obacz Prunkgemach.

Prü'ſten, *vn.* (haben) parskać, dmuchać (o koniach, kotach); o ludziach: kichać mocno (parskając), wybuchnąć śmiechem źle powstrzymanym, dmuchać ze złości; im Schlafe — chrapać jak borsuk.

Prylta'ne, *sm.* =n, *pl.* =n, prytanin *m.* (historya grecka).

Prytane'um, *sn.* =(s), *pl.* =neen, prytaneum *n.* (historya grecka).

Pſalm, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, psalm *m.*; =en (ab)ſingen psalmy śpiewać.

Pſa'lm(en)buch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* psalmów, psałterz *m.*

Pſa'lm(en)dichter, *sm.* =s, *pl.* —, psalmista *m.*

Pſalmi'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, psalmista *m.*

Pſalmodie', *sf. pl.* =n, psalmodia *f.*, śpiewanie *n.* psalmów.

Pſa'lm(en)ſänger, *sm.* =s, *pl.* —, psalmista *m.*

Pſalmodie'ren, *vn.* (haben) psalmy śpiewać.

Pſa'lter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) psałterz *m.*; 2) książki *pl.*, księgi *pl.*, trzeci żołądek odżuwaczy.

Pſeu'do-, *adi.* nieprawdziwy, fałszywy, udany, zmyślony, podrobiony, samozwańczy.

Pſeu'doapoſtel, *sm.* =s, *pl.* —, samosłaniec *m.*

Pſeu'doapoſtoliſmus, *sm.* —, samosłaństwo *n.*

Pſeudony'm, I. *adi.* także **Pſeudony'miſch**, udany, zmyślony, przybrany; II. *sn.* =s, *pl.* =e, pseudonim *m.*, nazwisko przybrane, zmyślone.

Pſeudonymitä't, *sf.* pseudodim *m.*, zmyślone nazwisko (autora).

Pſi'llenkraut, *sn.* obacz Flohkraut.

Pſi'ttich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, papuga *f.*

Pſt! *interi.* pst! cicho!

Pſy'che, *sf. pl.* =n, 1) Psyche *f.* (mitologia); 2) die menſchliche — dusza ludzka.

Pſychia'ter, *sm.* =s, *pl.* —, psychiater *m.*, lekarz *m.* dla chorób umysłowych.

Pſychia'triſch, *adi.* psychiatryczny.

Pſy'chiſch, *adi.* psychiczny.

Pſycholo'g(e), *sm.* =en, *pl.* =en, psycholog *m.*, badacz *m.* duszy.

Psychologie', *sf. pl.* =n, psychologia *f.*, nauka *f.* o duszy.

Psycholo'gisch, *adi.* psychologiczny; *adv.* psychologicznie.

Pubertä't, *sf.* wiek dojrzały, dojrzałość *f.*

Pu'blice, *adv.* publicznie, wobec publiczności.

Publi'k, *adi.* publiczny, powszechnie wiadomy, znany.

Publika'ndum, *sn.* =s, *pl.* =kanda, odezwa *f.*, obwieszczenie *n.*

Publikatio'n, *sf. pl.* =en, publikacya *f.*, ogłoszenie *n.*, wystawienie *n.* na widok, wydanie *n.*

Pu'blikum, *sn.* =s, 1) publiczność *f.*, powszechność *f.*; zgromadzenie *n.*, słuchacze *pl.*, widzowie *pl.*; 2) *pl.* =ka publikum *n. indecl.*, odczyt bezpłatny (na uniwersytecie).

Publizie'ren, *va.* (haben) publikować, ogłaszać, ogłosić, obwieszczać, obwieścić, podać do wiadomości powszechnej, wydać, wystawić na widok.

Publizie'rung, *sf. pl.* =en, obwieszczenie *n.*

Publizi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, publicysta *m.*, pisarz *m.*, wydawca *m.* czasopisma, dziennikarz *m.*; znawca *m.* prawa publicznego.

Publizi'stik, *sf.* publicystyka *f.*, dziennikarstwo *n.*

Publizi'stisch, *adi.* publicystyczny, dziennikarski.

Publizitä't, *sf.* jawność *f.*, powszechność *f.*

Pu'ck, *sm.* =s, puk *m.* (duch).

Pu'ckel, *sm.* obacz Buckel.

Pu'ckern i **Pu'cken**, *vn.* (haben) das Herz puckert mir serce mi puka.

Pu'ddeleisen, *sn.* =s, *pl.* —, żelazo po raz wtóry czyszczone, fryszowane.

Pu'ddeln, *va.* (haben) Metalle — czyścić, fryszować kruszce po raz wtóry.

Pu'ddelofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec pudlingowy, pudlingarnia *f.*

Pu'ddelstahl, *sm.* =(e)s, stal powtórnie czyszczona.

Pu'ddeln, *sn.* =s, **Pu'ddelproze**ß, *sm.* =sses, powtórne czyszczenie, fryszowanie kruszców, pudlingowanie *n.*

Pu'dding, *sm.* =s, *pl.* =e i =s, **Pu'dden**, *sm.* =s, *pl.* —, budyń *m.* (legumina angielska).

Pu'del, *sm.* =s, *pl.* —, **Pu'delhund**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) pudel *m.*, pies kudłaty; das also war des =s Kern a więc to kryło się pod maską; 2) gruby błąd; einen — machen spudłować; einen — schießen bąka strzelić; palnąć, głupstwo zrobić; 3) pedel *m.* (w mowie studenckiej).

Pu'delhaargeldich, *adi.* pełny, napchany.

Pu'delhündin, *sf. pl.* =innen, pudlica *f.*

Pu'delkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, głowa kędzierzawa, głowa *f.* jak u pudla.

Pu'delmütze, *sf. pl.* =n, czapka barankowa, futrzana.

Pu'deln, *vn.* (haben) 1) pływać jak pudel; 2) pudłować, źle strzelać; bąka palnąć.

Pu'delnärrisch, *adi.* arcyzabawny, śmieszny, komiczny.

Pu'delnaß, *adi.* przemokły do nitki.

Pu'der, *sm.* =s, puder *m.*, ryżowa mączka.

Pu'derbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, woreczek *m.*, torebka *f.* na puder.

Pu'derbüchse, *sf. pl.* =n, pudełko *n.* na puder, z pudrem.

Pu'derig, *adi.* pudrem obielony, obsypany.

Pu'dermantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, podwłośnik *m.*, pudermantel *m.*

Pu'dern, *va.* (haben) pudrować, upudrować, pudrem obsyp(yw)ać.

Pu'derquaſt, *sm.* =es, *pl.* =e, puszek *m.* do pudrowania.

Pu'derſchachtel, *sf.* obacz Puderbüchſe.

Pu'derzucker, *sm.* =s, miałki cukier.

Puff! *interi.* puf! bęc!

Puff, *sm.* =(e)s, *pl.* Püffe, 1) klaps *m.*, uderzenie *n.*, kułak *m.*; Püffe austeilen, geben klapsać, kułakować; er kann einen — vertragen ma grubą, nieczułą skórę; 2) = Puffſpiel; 3) bufa.

Pu'ffärmel, *sm.* =s, *pl.* —, rękaw bufiasty, z bufami.

Pu'ffbohne, *sf. pl.* =n, bób ogrodowy.

Pfe'rdebrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, deska *f.* do gry pufa.

Pu'ffen, I. *vn.* (haben) 1) pufać, pufnąć, buchać, buchnąć; ſchlagen, daß es pufft bić, że aż się rozlega; daß es nur ſo pufft jak (się) należy; 2) in die Luft — strzelać w powietrze, strzelać prochem tylko; nie trafić w cel; II. *vn.* (haben) szturchać, szturkać, szturknąć.

Pu'ffer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) rozdający *m.* kułaki; 2) klaps *m.*, uderzenie *n.*, kułak *m.*; 3) kruciczka *f.*, pistolecik *m.*; 4) poduszeczka powstrzymująca od zderzenia; 4) zderzak *m.*, odbijak *m.* (kolejn.); 5) rodzaj lekkiej leguminy = Auflauf.

Pu'ffig, *adi.* bufiasty (o sukniach); niedelikatny, szorstki, grubiański.

Pu'ffſpiel, *sn.* =(e)s, puf *m.* (rodzaj gry).

Puh! *interi.* pu!

Pulcine'll, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, błazen *m.*

Pu'len, *va.* i *vn.* (haben) wybierać, dłubać, skubać, oskubywać.

Pu'lle, *sf. pl.* =n, butelka *f.*

Puls, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, puls *m.*, tętno *n.*; jmndm den (albo an den) — fühlen macać, wziąć kogo za puls; ſtarker, ſchwacher, langſamer, ſchneller, erregter, ausſetzender — puls silny, słaby, powolny, szybki, wzbudzony, przerywany; 2) — der Glocke uderzenie *n.* sercem w dzwon.

Pu'lsader, *sf. pl.* =n, arterya *f.*, tętnica *f.*

Pulſatio'n, *sf. pl.* =en, bicie *n.* pulsu.

Pulſie'ren, *vn.* (haben) pulsować, bić, tętnić.

Pulſie'ren, *sn.* =s, **Pulſie'rung**, *sf.* pulsowanie *n.*, bicie *n.*, tętnienie *n.*

Pu'lsmesser, *sm.* =s, *pl.* —, pulsomiar *m.*, pulsometr *m.*, wskaziciel *m.* tętna, tętnicy.

Pu'lsschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, bicie *n.*, uderzenie *n.* pulsu.

Pu'lsschlagmesser, *sm.* ob. Pulsmesser.

Pu'lsstillstand, *sm.* =(e)s, **Pu'lsstockung**, *sf. pl.* =en, wstrzymanie *n.*, zastanowienie *n.* się pulsu.

Pu'lswärmer, *sm.* =s, *pl.* —, ogrzewacz *m.*

Pult, *sm.* i *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) pulpit *m.*, biurko *n.*; 2) chodnik podziemny (w twierdzy).

Pu'ltdach, *sn.* =(e)s, *pl.* =dächer, dach jednospadkowy, jednookapowy, półszczytowy.

Pu'lver, *sn.* =s, *pl.* —, 1) proch *m.*; zu — stoßen, zerreiben utłuc, utrzeć na proch, miałko; zu — werden w proch się obrócić; 2) proszek *m.* (lekarstwo i do czyszczenia zębów); 3) proch strzelniczy; rauchloses — proch bezdymny; zu — und Blei verurteilt skazany na rozstrzelanie; (obraz.) er hat — gerochen nawąchał się prochu, ostrzelany to żołnierz; er kann kein — riechen nie może prochu wąchać, jest tchórzem; er hat sein — verschossen wyczerpał się, zużył się, zużył wszystkie środki; er hat das — nicht erfunden nie wynalazł prochu, geniuszem nie jest; das ist keinen Schuß — wert to się nie zda psu na budę, to torby sieczki nie warte.

Pu'lverartig, *adi.* do prochu podobny, proszkowaty.

Pu'lverchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od. Pulver, mały proszek (lekarstwo).

Pu'lverbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, prochowniczka *f.*

Pu'lverfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* prochu, prochownia *f.*

Pu'lverfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, prochownik *m.*

Pu'lverfaß, *sn.* =sses, *pl.* =fässer, beczka *f.* z prochem, na proch.

Pu'lverflasche, *sf. pl.* =n, butelka *f.* na proch, prochowniczka *f.*

Pu'lvergang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, mina podziemna (do wysadzania prochem).

Pu'lverhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, prochownia *f.*; skład prochowy (na okręcie).

Pu'lverhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, róg *m.*, rożek *m.* na proch.

Pu'lverig, *adi.* prochowy; okurzony, zakurzony.

Pulverisatio'n, *sf. pl.* =en, pulweryzacya *f.*, sproszkowanie *n.*

Pulverisa'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, rozpylacz *m.*

Pulverisie'rbar, *adi.* dający się sproszkować.

Pulverisie'ren, *va.* (haben) na proch, na proszek zamienić, utrzeć, sproszkowywać, sproszkować, pulweryzować.

Pu'lverkammer, *sf. pl.* =n, prochownia *f.*; skład *m.* prochu, skład prochowy.

Pu'lverkarren, *sm.* =s, *pl.* —, jaszczyk *m.*

Pu'lverkasten, *sm.* =s, *pl.* —, skrzynia *f.* na proch, z prochem.

Pu'lverkorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =körner, ziarnko *n.* prochu strzelniczego.

Pu'lverladung, *sf. pl.* =en, ładunek *m.* prochu.

Pu'lvermagazin, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, magazyn prochowy, prochownia *f.*

Pu'lvermaß, *sn.* =es, *pl.* =e, miarka *f.* do prochu.

Pu'lvermasse, *sf.* mieszanina *f.* na proch.

Pu'lvermeister, *sm.* =s, *pl.* —, sporządzający *m.* mieszaninę na proch.

Pu'lvermine, *sf. pl.* =n, mina prochowa.

Pu'lvermörser, *sm.* =s, *pl.* —, moździerz prochowy.

Pu'lvermühle, *sf. pl.* =n, młyn prochowy, prochownia *f.*

Pu'lvermüller, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* prochu, prochownik *m.*

Pu'lvern, *va.* (haben) sproszkowywać, sproszkować.

Pu'lverprobe, *sf. pl.* =n, próba *f.* prochu.

Pu'lverramme, *sf. pl.* =n, kafar wybuchowy.

Pu'lverrauch, *sm.* =(e)s, dym *m.* ze spalonego prochu.

Pu'lversack, *sm.* =(e)s, *pl.* =säcke, worek *m.* z prochem, na proch; kiszka zapalnicza.

Pu'lverschen, I. *sf.* wstręt *m.* do prochu; II. *adi.* stroniący od prochu, tchórzliwy.

Pu'lvertonne, *sf. pl.* =n, beczka *f.* z prochem, na proch.

Pu'lverturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =türme, prochownia *f.*

Pu'lververschwörung, *sf.* spisek prochowy (historya).

Pu'lverwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz prochowy, jaszczyk *m.*

Pu'ma, *sm.* =(s), *pl.* =s, puma *f.* (zwierzę).

Pump, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kredyt *m.*; auf — nehmen brać, wziąć na kredyt, na borg; bei jmdm einen — anlegen pożyczyć sobie u kogo pieniędzy, naciągnąć kogo.

Pu'mpe, *sf. pl.* =n, pompa *f.*; Dampfvakuum— pompa tętnicza; Druck— pompa tłocząca; Saug— pompa ssąca; Saug- und Druck— pompa ssąco-tłocząca.

Pu'mpen, *va.* i *vn.* (haben) 1) pompować, dobywać, wydostać, wytłoczyć (wodę lub powietrze); 2) pożyczać, pożyczyć; wypożyczać, wypożyczyć, kredytować.

Pu'mpenbaggermaschine, *sf. pl.* =n, pogłębiarka ssąca.

Pu'mpenbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.* do wiercenia rur pompowych.

Pu'mpenhub, *sm.* =(e)s, *pl.* =hübe, uderzenie *m.*, skok *m.*, tłok *m.* pompy.

Pu'mpenkolben, *sm.* =s, *pl.* —, tłok *m.*, stępar *m.*, bębenek *m.* pompy.

Pu'mpenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* pomp.

Pu'mpenrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rura pompowa.

Pu'mpensauger, **Pu'mpenstempel**, *sm.* =s, *pl.* —, stempel *m.* w pompie.

Pu'mpenſchwengel, *sm.* =s, *pl.* —, machadło *n.* u pompy.

Pu'mpenſtange, *sf. pl.* =n, drąg *m.* u pompy.

Pu'mpenſtiefel, *sm.* =s, *pl.* —, kadłub *m.* pompy.

Pu'mpenſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, główna rura u pompy.

Pu'mpenwärter, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* pompy, pompowy *m.*

Pu'mpenwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, maszyna *f.* do pompowania.

Pu'mpenzylinder, *sm.* =s, *pl.* —, rura błonkowa.

Pu'mpernickel, *sm.* =s, *pl.* —, razowy chleb westfalski.

Pu'mphoſen, *sf. pl.* pludry *pl.*, szerokie spodnie.

Pu'mplampe, *sf. pl.* =n, lampa *f.* z pompą; — mit Uhrwerk lampa mechaniczna.

Pu'mpſtiefel, *sm. pl.* buty *pl.* z szerokiemi cholewami.

Pu'mpwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pompa *f.*; = Pumpe; system *m.* pomp.

Pumps! *interi.* bęc!

Pu'niſch, *adi.* punicki.

Pu'nge, *sf. pl.* =n, bobownica *f.* (roślina).

Punkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) punkt *m.*, kropka *f.*; einen — machen, ſetzen punkt zrobić, kropkę położyć; mit =en bezeichnen oznaczyć punktami, kropkami, wykropkować; einen feſten — ſuchen szukać stałego, obronnego punktu; die Truppen auf einen — zuſammenziehen ściągnąć wojsko na jedno miejsce; 2) (przenośnie:) das ſtimmt auf den — zgadza się co do joty, ani na włos nie chybia; — elf Uhr punkt o jedynastej; es iſt — elf Uhr właśnie jedynasta; die einzelnen =e des Vertrages poszczególne punkta, warunki umowy; der ſtreitige — punkt sporny, kwestya sporna; der ſchwierige — trudny punkt, sęk; — für — durchgehen przejść, rozbierać punktami, każdy punkt osobno; in allen =en we wszystkich punktach, pod każdym względem; den rechten — treffen trafić właśnie na punkt, odgadnąć rzecz, uchwycić rzecz z właściwej strony; auf dem =e ſtehen, etwas zu tun mieć zamiar, coś uczynić, chcieć właśnie co zrobić.

Punktatio'n, *sf. pl.* =en, 1) punkcya *f.* (medycyna); 2) punktacya *f.*, spisanie *n.* punktów, warunków umowy, przedugoda *f.*

Pu'nktangen, *sn. pl.* przyoczki *pl.*

Pü'nktchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Punkt, punkcik *m.*, kropeczka *f.*

Pünkteln, ob. Punktieren.

Pun'ktie'rarbeit, *sf. pl.* =en, kropkowanie *n.*, cętkowanie *n.*

Punktie'rbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* do kropkowieszczenia.

Punktie'ren, *va.* (haben) punktować, kropkować, kropki na czem robić, cętkować; punkcyę robić (medycyna); z punktów wieszczyć, kropkowieszczyć; punkcikami rytować.

Punktie'ren, *sn.* =s, punktowanie *n.*, kropkowanie *n.*, cętkowanie *n.*

Punktie'rkunſt, *sf.* kropkowieszczenie *n.*

Punktie'rmanier, *f.* sposób *m.* rytowania zapomocą punkcików.

Punktie'rnadel, *sf. pl.* =n, igiełka sztycharska do punktowania.

Punktie'rt, *adi.* kropkowaty.

Punktie'rung, *sf.* obacz Punktieren.

Pu'nktkoralle, *sf. pl.* =n, skłotwa *f.*, nakłutek *m.*

Pü'nktlich, *adi.* punktualny, akuratny, słowny; *adv.* punktualnie, akuratnie.

Pü'nktlichkeit, *sf.* punktualność *f.*, akuratność *f.*, dokładność *f.*, słowność *f.*

Pu'nkttierchen, *sn.* =s, *pl.* —, zwierzątko pierwiastkowe, monada *f.*

Pu'nktum, *sn.* =(s), *pl.* =ta, punkt *m.*, kropka *f.*; das ſage ich dir und damit —! to ci powiadam i koniec na tem! i basta!

Punktu'r, *sf. pl.* =en, 1) punkcya *f.* (medycyna); 2) punktura *f.* (rytownictwo).

Pu'nktweiſe, *adv.* punktami, wszystkie punkta kolejno, każdy punkt z osobna.

Punſch, *sm.* =es, *pl.* =e i Pünſche, poncz *m.*

Pu'nſchbowle (wym.:-bole), *sf. pl.* =n, naczynie, w którem się poncz miesza, waza *f.* do ponczu, z ponczem.

Pu'nſcheſſenz, *sf. pl.* =en, **Pu'nſchextrakt**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, esencya ponczowa.

Pu'nſchnapf, *sm.*, **Pu'nſchterrine**, *sf.* obacz Punſchbowle.

Pu'nſchen, *vn.* (haben) pić poncz.

Pünt, **Pünte**, *sf. pl.* =(e)n, szczyt *m.*, wierzchołek *m.*

Pu'nzen, *sm.* =(e)s, *pl.* —, **Pu'nze**, *sf. pl.* =n, wybijak *m.*, cecha *f.* (na wyrobach ze szlachetnych kruszców).

Pu'nzen, **punzie'ren**, *va.* (haben) wybijać, wybić, cechować.

Pupi'll, *sm.* =en, *pl.* =en, pupil *m.*, małoletni *m.*, pod opieką zostający.

Pupilla'riſch, *adi.* pupilarny; =e Sicherheit ulokowanie *n.* kapitału bardzo pewne.

Pupi'lle, *sf. pl.* =n, 1) pupilka *f.*, małoletnia *f.*, pod opieką zostająca; 2) źrenica *f.*

Pupi'llenerweiterung, *sf. pl.* =en, rozszerzenie *n.* źrenicy.

Pupi'llengelder, *sn. pl.* majątek *m.* małoletnich.

Pupi'llengericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Pupi'llenkollegium**, *sn.* =(s), *pl.* =gien, sąd opiekuńczy.

Pü'ppchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Puppe, laleczka *f.*; (obraz.) dziecko *n.*

Pu'ppe, *sf. pl.* =n, 1) lalka *f.*; mit =n ſpielen bawić się lalkami; das geht bis in die =n to przechodzi wszelkie granice; 2) dziecko *n.*; 3) poczwarka *f.* (owadów).

Pu'ppen, I. *vn.* (haben) lalką się bawić; II. ſich —, *vr.* (haben) w poczwarkę się zamieni(a)ć, zapoczwarzyć się.

Pu'ppenbalg, *sm.* =(e)s, *pl.* =bälge, naga lalka.

Pu'ppengesicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **Pu'ppenlarve**, *sf. pl.* =n, twarz *f.* (jak u) lalki.

Pu'ppenhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, **Pu'ppenheim**, *sn.* =s, *pl.* =e, domostwo *n.*, gospodarstwo *n.* lalki.

Pu'ppenkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, głowa *f.* (jak u) lalki.

Pu'ppenkram, *sm.* =(e)s, *pl.* =kräme, 1) kram *m.*, sklep *m.* z lalkami, zabawkami; 2) lalki *pl.*, zabawki *pl.*

Pu'ppenkrämer, *sm.* =s, *pl.* —, kramarz handlujący lalkami, zabawkami.

Pu'ppenspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, maryonetki *pl.*, łątki *pl.*, przedstawienie *n.* lalek ruchliwych, łątek; das — vom Doktor Faust dramat *m.* o doktorze Fauście, grany przez maryonetki.

Pu'ppenspieler, *sm.* =s, *pl.* —, kuglarz *m.*

Pu'ppenstube, *sf.* obacz Puppenhaus.

Pu'ppentheater, *sn.* =s, *pl.* —, teatr *m.* maryonetek, łątek, lalek ruchliwych.

Pu'ppenwerk, *sn.* obacz Puppentram.

Pu'ppenzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, stroje dla lalki; lalki *pl.*, zabawki *pl.*; = Puppenkram.

Pu'ppenzustand, *sm.* =(e)s, owad *m.* w stanie poczwarki.

Pu'ppern, *vn.* (haben) drgać, trząść się.

Pur, *adi.* czysty; aus =er Neugierde jedynie z ciekawości.

Pu're, *adv.* wręcz, wprost; — ablehnen wprost odmówić.

Püree', *sn.* =s, *pl.* =s, pire *n.*

Purga'nz, *sf. pl.* =en, purgans *m.*, lekarstwo przeczyszczające; = Abführmittel.

Purgato'rium, *sn.* =(s), czyściec *m.*

Purgie'ren, *va.* (haben) przeczyszczać, przeczyścić; ſich —, *vr.* (haben) wziąć na przeczyszczenie.

Purgie'rend, *adi.* przeczyszczający, rozwalniający, purgujący.

Purgie'rkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, konitrud *m.*

Purgie'rmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek przeczyszczający, lekarstwo przeczyszczające, purgans *m.*

Purgie'rpflaumen, *sf. pl.* chebuły *pl.*

Purgie'rpille, *sf. pl.* =n, pigułka przeczyszczająca.

Purgie'rſalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól przeczyszczająca.

Purifikatio'n, *sf. pl.* =en, puryfikacya *f.*, czyszczenie *n.*, oczyszczenie *n.*

Purifizieren, *va.* puryfikować, oczyszczać, oczyścić; die Sprache — oczyszczać, poprawiać język (z obcych wyrazów, z naleciałości ziemszczyzny).

Puri'smus, *sm.* —, puryzm *m.*, oczyszczanie *n.* języka z obcych wyrazów, z ziemszczyzny.

Puri'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, purysta *m.*, poprawca *m.* języka, oczyściciel *m.* języka z obcych wyrazów.

Puri'ſtiſch, *adi.* purystyczny.

Purita'ner, *sm.* =s, *pl.* —, purytanin *m.*

Purita'nertum, *sn.* =s, **Puritani'smus**, *sm.* —, purytanizm *m.*

Purita'niſch, *adi.* purytański; *adv.* po purytańsku, jak purytanin.

Pu'rpur, *sm.* =s, purpura *f.*, szkarłat *m.*; mit — färben farbować w purpurze; rot wie — werden zaczerwienić się jak szkarłat; in — gekleidet w purpurę przybrany, szkarłatem odziany; mit dem — bekleidet werden otrzymać purpurę, zostać kardynałem; der königliche — królewska purpura.

Pu'rpura, *sf.* obacz Purpurfieber.

Pu'rpurfarbe, *sf. pl.* =n, kolor purpurowy.

Pu'rpurfarben, **Pu'rpurfarbig**, *adi.* purpurowego koloru, purpurowy.

Pu'rpurfieber, *sn.* =s, ob. Fleckfieber.

Pu'rpurgewand, *sn.* =(e)s, *pl.* =wänder, odzienie purpurowe, szkarłatne.

Pu'rpurglänzend, *adi.* błyszczący w purpurze.

Pu'rpurhut, *sm.* =(e)s, *pl.* =hüte, kapelusz purpurowy, kardynalski.

Pu'rpurkleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, suknia purpurowa.

Pu'rpurlippen, *sf. pl.* usta purpurowe.

Pu'rpurmantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, płaszcz purpurowy.

Pu'rpurmuſchel, *sf.* obacz Purpurſchnecke.

Pu'rpurn, **Pu'rpurrot**, *adi.* purpurowy, szkarłatowy, szkarłatny.

Pu'rpurröte, *sf.* purpurowa czerwoność, purpura *f.*, szkarłat *m.*

Pu'rpurſchnecke, *sf. pl.* =n, ślimak purpurowy, żółwik morski, rozpolec *m.*, szkarłatnik *m.*

Pu'rpurträger, *sm.* =s, *pl.* —, purpurat *m.*, kardynał *m.*

Pu'rpurvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, **Pu'rpurhuhn**, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, modrzyk *m.*

Pu'rpurwangen, *sf. pl.* purpurowe policzki, purpurowe jagody.

Pu'rpurweide, *sf. pl.* =n, wikle *pl.*, wiklina *f.*, wiklisko *n.*

Pu'rren, *vn.* (haben) 1) latać brzęcząc (o owadach); 2) gmerać, dłubać (o kurach); 3) wołać na straż, obwoływać zmianę straży (marynarka).

Pürſch, **Pü'rſchen**, obacz Birſch, Birſchen.

Pu'ſ(ſ)elig, *adi.* 1) luby, miły; 2) bardzo zajęty; das iſt eine =e Arbeit to robota wymagająca wiele cierpliwości, mozolna.

Pu'ſ(ſ)eln, *vn.* (haben) an etw. — zajmować się czem cierpliwie.

Pu'ſzta, *sf. pl.* =ten, pusta *f.*, step węgierski.

Puſt, *sm.* =(e)s, **Pu'ſte**, *sf.* oddech *m.*

Pu'ſtel, *sf. pl.* =n, pęcherzyk *m.* (na ciele).

Pu'ſten, *vn.* (haben) puchać, dmuchać, sapać, ciężko oddychać.

Pu'ſt(e)rohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dmuchawka *f.*

Pu'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Pute i Puter, 1) mały indyk; 2) osoba głupiutka, śmieszna.

Pu'te, *sf. pl.* =n, 1) indyczka *f.*; 2) obacz Putchen 2).

Pu'ter, *sm.* =s, *pl.* —, **Pu'terhahn**, **Pu'thahn**, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, indyk *m.*

Pu'terbraten, *sm.* =s, *pl.* —, pieczeń *f.* z indyka, indyk pieczony.

Pu'terrot, *adi.* czerwony jak indyk.

Putſch, *sm.* =es, *pl.* =e, zamach *m.* polityczny, miniaturowa rewolucya.

Pu'tſchen, I. *vn.* (haben) wykonać zamach polityczny, wzniecić małą rewolucyę; II. *va.* (haben) podburzać, podniecać do powstania, do rewolucyi.

Putt putt! *interi.* tju! tju! tju!

Pu'tthühnchen, *sn.* =s, *pl.* —, indyczę *n.*; indyczątko *n.*

Pu'ttig, *adi.* gniewliwy, rozgniewany.

Putz, *sm.* =es, 1) ozdoba *f.*; strój *m.*; 2) wyprawa ścienna, tynk *m.*

Putze, *sf.* obacz Lichtputze.

Pu'tzel, *sm.* =s, *pl.* —, malec *m.*, pędrak *m.*, karzeł *m.*

Pu'tzelig, *adi.* bardzo mały, karłowaty.

Pu'tzen, I. *va.* (haben) 1) czyścić, szczotkować; Schuhe — buty czyścić; Bäume — drzewa okrzesywać, obrzynać; die Kerze, das Licht — objaśnić, ucierać, utrzeć świece; Fiſche — łuszczyć ryby; Hühner — czyścić kurczęta; ſich die Naſe — utrzeć nos; die Mauer — obrzucać mur (tynkiem), wyprawiać ścianę; 2) ozdabiać, (o)zdobić, stroić, ustrajać, wystrajać, wystroić; II. ſich —, *vn.* (haben) stroić się, wystroić się; ſie putzt ſich lubi się stroić.

Pu'tzdocke, *sf. pl.* =n, strojnisia *f.*

Pu'tzen, *sn.* =s, czyszczenie *n.*; tynkowanie *n.*; zdobienie *n.*, strojenie *n.*

Pu'tzer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) czyściciel *m.*; 2) reprymenda *f.*, zarzut *m.*, nagana *f.*

Pu'tzfedern, *sf. pl.* pióra *pl.* do przystrojenia (kapelusza, sukni).

Pu'tzgemach, *sn.* =(e)s, *pl.* =mächer, pokój *m.* do ubierania się, pokój gotowalniany.

Pu'tzgeſchäft, *sn.* =es, *pl.* =e, sklep modniarski.

Putz'grube, *sf. pl.* =n, popielnica *f.*, dół gasielny.

Putzhadern, *sm. pl.* szmaty *pl.*, gałgany *pl.*

Pu'tzhandel, *sm.* =s, handel *m.* strojami.

Pu'tzhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* strojów.

Pu'tzhandlung, *sf.* obacz Putzgeſchäft.

Pu'tzig, *adi.* śmieszny, pocieszny; mały, drobny (we wzroście).

Pu'tzkanal, *sm.* =(e)s, *pl.* =näle, popielnica *f.* = Aſchengrube.

Putz'käſtchen, *sn.* =s, *pl.* —, skrzyneczka *f.* na stroje.

Pu'tzkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, głowa *f.* do strojów (modniarstwo).

Pu'tzkram, *sm.* = Putz 1).

Pu'tzkreide, *sf. pl.* =n, kreda *f.* do czyszczenia.

Pu'tzladen, *sm.* =s, *pl.* —, sklep modniarski.

Pu'tzlappen, *sm.* =s, *pl.* —, szmata *f.* do czyszczenia, ścierania.

Pu'tzleder, *sn.* =s, *pl.* —, skóra *f.* do czyszczenia (n. p. butów, sprzętów metalowych).

Pu'tzliebend, *adi.* lubiący się stroić.

Putzmacherei', *sf.* modniarstwo *n.*

Pu'tzmacherin, *sf. pl.* =innen, modniarka *f.*, strojarka *f.*

Pu'tzmaterial, *sn.* =(e)s, *pl.* =ien, czyściдło *n.*

Pu'tznarr, *sm.* =en, *pl.* =en, strojniś *m.*, elegant *m.*

Pu'tznärrin, *sf. pl.* =innen, strojnisia *f.*, elegantka *f.*

Pu'tzpulver, *sn.* =s, *pl.* —, proszek *m.* do czyszczenia.

Pu'tzſchere, *sf. pl.* =n szczypce *pl.* (do objaśniania świec).

Pu'tzſtube, *sf. pl.* =n, 1) pokój gotowalniany, toaleta *f.*; 2) izba, w której broń się czyści.

Pu'tzſucht, *sf.* upodobanie *n.* w strojach, mania *f.* strojenia się.

Pu'tzſüchtig, *adi.* lubiący się stroić.

Pu'tztiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, i *dim.* **Pu'tztiſchchen**, *sn.* =s, *pl.* —, gotowalnia *f.*, toaleta *f.*, stół *m.* (stolik *m.*) do strojów.

Pu'tzwaren, *sf. pl.* towary strojowe, do stroju.

Pu'tzwerg, *sn.* =(e)s, kłaki *pl.*, pakuły *pl.*

Pu'tzzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, izba paradna.

Pyämie', *sf.* zatrucie *n.* krwi.

Pygmä'e, *sm.* =n, *pl.* =n, pigmeusz *m.*, karzeł *m.*

Pygmä'enhaft, **Pygmä'iſch**, *adi.* karłowaty.

Pyramida'l, **Pyramida'liſch**, *adi.* piramidalny; olbrzymi; *adv.* piramidalnie; olbrzymio.

Pyrami'de, *sf. pl.* =n, piramida *f.*, ostrosłup *m.*; die Gewehre in =n ſetzen karabiny w piramidy ustawić.

Pyrami'denform, *sf. pl.* =en, kształt *m.* ostrosłupa.

Pyrami'denförmig, **Pyrami'diſch**, *adi.* piramidalny, ostrosłupowy, ostrosłupny; *adv.* piramidalnie, ostrosłupowo.

Pyrami'denpappel, *sf. pl.* =n, kowak *m.*

Pyrome'ter, *sm.* i *sn.* =s *pl.* —, pirometr *m.*, ogniomierz *m.*, żaromierz *m.*

Pyrote'chnik, *sf.* pirotechnika *f.*, nauka *f.* sztucznych ogni.

Pyrote'chniker, *sm.* =s, *pl.* —, pirotechnik *m.*

Pyrote'chniſch, *adi.* pirotechniczny.

Py'rrhusſieg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zwycięstwo pirrusowe, zgubne zwycięstwo.

Pythagore'er, *sm.* -s, *pl.* —, Pitagorejczyk *m.*

Pythagore'iſch, *adi.* pitagorejski; -er Lehrſatz prawidło *n.* Pitagoresa, zdanie pitagorejskie.

Py'thia, *sf. pl.* -en, pitya *f.*, wróka *f.*

Py'thiſch, *adi.* pityjski.

Q.

Q, q, *n. indecl.* siedmnasta głoska, trzynasta spółgłoska niemieckiego abecadła; skrócenia: Q. F. zamiast Quadratfuß stopa kwadratowa; Q. M. zamiast Quadratmeile mila kwadratowa.

Qua'bbe, *sf. pl.* -n, 1) = Quappe; 2) (także Quabbel, *sm.* -s, *pl.* —) trzęsawica *f.*, trzęsawisko *n.*; 3) narośl *f.* z tłuszczu, tłuszczak *m.* (na ciele ludzkiem lub zwierzęcem); podgardle *n.* (u wołów, krów); 4) dzieciak tłuściuchny.

Qua'bbelig, *adi.* 1) cielisty, pulchny, trzęsący się od tłustości; 2) trzęsawistny; 3) niesmaczny, nudny, mdły (o potrawach); mir iſt — nudzi mnie.

Qua'bbeln, *vn.* (haben) trząść się (o rzeczach tłustych jak galareta, sadło i t. p. lub o ziemi bagnistej poddającej się pod nogami).

Quackelei', *sf. pl.* -en, 1) psota *f.*, figiel *m.*; 2) niezdecydowanie *n.*, wahanie *n.* się.

Qua'ckelhaft, **Qua'ckelig**, *adi.* 1) niezdecydowany, wahający się; 2) figlarny.

Qua'ckeln, *vn.* (haben) 1) figlować; 2) wahać się, zwlekać; być zmiennym.

Qua'cksalber, *sm.* -s, *pl.* —, partacz lekarski, olejkarz *m.*, szarlatan *m.*

Quackſalberei', *sf. pl.* -en, szarlataństwo *n.*, szarlatanerya *f.*, olejkarstwo *n.*; lekarstwo szarlatańskie.

Qua'cksalbern, 1) *vn.* (haben) szarlatanować, partaczyć w leczeniu, leczyć pokryjomu; 2) *va.* (haben) jmdn zu Tode — wyprawić kogo na tamten świat przez złe leczenie.

Quad, *adi.* zły; mdły.

Qu'addel, *sf. pl.* -n, gorączka pokrzywna; = Neſſelfieber, pokrzywka *f.*

Quaddelei', **Qua'ddeln**, obacz Quackelei, Quackeln.

Qua'der, *sm.* -s, *pl.* —, i *sf. pl.* -n, ciosowy kamień, cios *m.*

Qua'derbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, ciosołom *m.*

Qua'dermauer, *sf. pl.* -n, mur przyborowy, ciosowy.

Qua'dermauerwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ściany *pl.*, mury *pl.* z ciosów.

Qua'dern, *adi.* -er Stein ciosowy kamień, cios *m.*

Qua'derſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Qua'derſtück**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Quader.

Qua'derwerk, *sn.* obacz Quadermauerwerk.

Quadra'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, ćwiercian *m.*, ćwiartka *f.*, kwadrant *m.* (geometrya i astronomia).

Quadra't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kwadrat *m.*, czworobok *m.*; druga potęga liczby, liczba wzniesiona do drugiej potęgi; eine gegebene Zahl zum — erheben daną liczbę wznieść do kwadratu, do drugiej potęgi.

Quadra't-, *adi.* kwadratowy.

Quadra'tförmig, *adi.* kwadratowy, czworoboczny.

Quadra'tfuß, *sm.* -es, stopa kwadratowa.

Quadra'tiſch, *adi.* kwadratowy; wzniesiony do drugiej potęgi; -e Gleichung zrównanie drugiego stopnia.

Quadra'tmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara kwadratowa.

Quadra'tmeile, *sf. pl.* -n, mila kwadratowa.

Quadra'tmeter, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, metr kwadratowy.

Quadra'trute, *sf. pl.* -n, pręt kwadratowy.

Quadra'tſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kwadra *f.*, kwadratura *f.* (astronomia).

Quadra'tſchuh, *sm.* -(e)s, stopa kwadratowa.

Quadratu'r, *sf.* kwadratura *f.*, czworograniastość *f.*; die — des Kreiſes albo des Zirkels kwadratura koła.

Quadra'twurzel, *sf. pl.* -n, pierwiastek kwadratowy (matematyka).

Quadra'twurzelrechnung, *sf. pl.* -en, ścienny rachunek.

Quadra'tzahl, *sf. pl.* -en, liczba kwadratowa.

Quadra'tzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* —, cal kwadratowy.

Quadrie'ren, *va.* (haben) kwadrować, wznosić, wznieść do drugiej potęgi; ćwiartować, dzielić na kwarty, na czworoboki; nadawać, nadać kształt czworoboku; ciąć na kwadraty, wycinać kwadraty.

Quadri'ga, *sf. pl.* -gen, kwadryga *f.*, zaprzęg czworokonny; = Viergeſpann.

Quadri'lle, (wym.: kadri'j), *sf. pl.* -n, kadryl *m.*

Quadrillie'ren, (wym.: kadriji'ren), *va.* (haben) tkać w czworoboki; quadrillierter Stoff materya z czworobokami.

Quadrillio'n, *sf. pl.* -en, kwadrylion *m.*

Quadru'pel, I. *adv.* poczwórny; II. *sm.* -s, *pl.* —, ilość poczwórna.

Quadru'pelallianz, *sf. pl.* -en, przymierze poczwórne.

Quai, (wym.: -ke), także **Kai**, *sm.* -s, *pl.* -s, nadbrzeże *n.*, kej *m.*

Quai'gebühr, *sf. pl.* -en, ładowne *n.*, opłata *f.* za użycie nadbrzeża.

Quai'kran, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żóraw nadbrzeżny (do ładowania).

Quai'mauer, *sf. pl.* -n, obrzeg murowany, mur przybrzeżny.

Quai'zoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, ładowne *n.*

Quak! *interi.* kwak! kwa!

Qua'ken, *vn.* (haben) skrze-

czeć, rzegotać (o żabach); kwakać (o kaczkach).

Qua'kend, *ppr.* i *adi.* skrzeczący, kwaczący.

Qua'ken, *sn.* -s, skrzek *m.*, rzegot *m.*

Quäken, *vn.* (haben) wrzeszczeć, kniazić (o zającach); popłakiwać, skrzeczeć (o dzieciach); kwakać (o kaczkach).

Quä'ken, *sn.* -s, wrzask *m.* (zająca); popłakiwanie *n.*; kwakanie *n.*

Quä'kente, *sf. pl.* -n, gagoł *m.*, kaczka karkodzióba.

Quä'ker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kwakier *m.*; 2) skrzek *m.*, skrzekna *m.*, skrzekała *m.*

Quäkerei', *sf.* 1) —, *pl.* -en, skrzek *m.*; 2) = Quäkertum.

Quä'kergemeinde, *sf. pl.* -n, **Quä'kergeſellſchaft**, *sf. pl.* -en, gmina kwakierska, towarzystwo kwakierskie, kwakrów.

Quä'kerglaube, *sn.* -ns, wiara kwakierska, kwakrów.

Quä'kerin, *sf. pl.* -innen, kwakierka *f.*

Quä'kermäßig, **Quä'keriſch**, *adv.* kwakierski; *adv.* po kwakiersku.

Quä'kertum, *sn.* -(e)s, kwakierstwo *n.*

Qua'kſen, *vn.* (haben) tyle co quaken.

Qual, *sf. pl.* -en, męka *f.*, katusza *f.*, męczarnia *f.*, utrapienie *n.*, boleść *f.*; die ewigen -en wieczyste utrapienia; die -en der Verdammten katusze potępionych.

Quä'len, I. *va.* (haben) męczyć, dręczyć, udręczać, trapić, utrapiać, utrapić; dokuczać, dokuczyć, niepokoić; zu Tode — zamęczyć na śmierć; jmndn mit Fragen — męczyć kogo pytaniami; -der Schmerz nieznośny, męczący ból; -de Gedanken trapiące myśli; das Gewiſſen quält ihn sumienie go dręczy; ſie wird von Angſt gequält obawa ją dręczy; du biſt wirklich ein gequälter Mann jesteś zaprawdę człowiekiem obarczonym pracą, troskami, trapionym zgryzotami; tüchtig — wymęczyć; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) męczyć się, dręczyć się, trapić się; ſich recht ſehr — namęczyć się; ſich etwas — pobiedzić się; 2) ciężko pracować; ſich mit einer Arbeit — męczyć się, pocić się nad robotą.

Quä'ler, *sm.* -s, *pl.* —, dręczyciel *m.*, trapiciel *m.*

Quälerei', *sf. pl.* -en, męczenie *n.*, dręczenie *n.*, kłopot *m.*; dokuczanie *n.*

Quä'lerin, *sf. pl.* -innen, dręczycielka *f.*, trapicielka *f.*

Quä'leriſch, *adi.* męczący, dręczący, trapiący.

Quä'lgeiſt, *sm.* -es, *pl.* -er, sekutnik *m.*, utrapieniec *m.*, męczyciel *m.*

Qualifikatio'n, *sf. pl.* -en, kwalifikacya *f.*, określenie *n.* przymiotów; uzdatnienie *n.*, zdatność *f.*

Qualifikatio'nstabelle, *sf. pl.* -n, tabela kwalifikacyjna (w urzędach).

Qualifizie'ren, I. *va.* (haben) kwalifikować, uzdatni(a)ć do czego; uznać zdatnym do czego; II. ſich —, *vr.* (haben) kwalifikować się do czego, na co, zdać się na co.

Qualifizie'rung, *sf.* kwalifikowanie *n.*, opisywanie *n.* przymiotów.

Qualität', *sf. pl.* -en, gatunek *m.*, jakość *f.*, wartość wewnętrzna.

Qualitati'v, *adi.* jakościowy; *adv.* jakościowo; -e Analyſe rozbiór jakościowy.

Qua'lle, *sf. pl.* -n, żagawica *f.*, żagawka morska (zoologia).

Qualm, *sm.* -(e)s, 1) dym duszący, zaducha *f.*; (obraz.) — machen pleść głupstwa, blagować; 2) omdlałość *f.*; 3) powódź *f.*

Qua'lmen, I. *vn.* (haben) parę, dym z siebie wydawać; kopcić; (obraz.) głupstwa pleść, blagować; der Dampf qualmte heraus wybuchała kłębami para; II. *va.* (haben) die Stube voll — naćmić, nadymić, nakopcić pełną izbę (paląc fajkę, tytoń).

Qua'lmig, *adi.* parny, pełen kłębistego dymu; -e Lampe kopcąca lampa.

Quä'lnis, *sn.* i *sf. pl.* -ſſe, męka *f.* (rzadko zamiast Qual).

Qua'lſter, *sm.* -s, *pl.* —, flegma *f.*, plwociny *pl.* (gminny wyraz).

Qua'lſtern, *va.* (haben) pluć, wyrzucać flegmę (gminnie).

Qua'lvoll, *adi.* pełen udręczeń, trapiący.

Qua'ndel, *sm.* -s, *pl.* —, średziennik *m.*

Qua'ndelkohle, *sf. pl.* -n, drobny węgiel.

Qua'ndelpfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, **Qua'ndelrute**, **Qua'ndelſtange**, *sf. pl.* -n, średzienna tyka, średzienny słupek.

Qua'ndelſchacht, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchächte, przestrzeń *f.* między średziennikami.

Qua'ngel, *sm.* -s, *pl.* —, znajda *m.*, podrzutek *m.*

Quantität', *sf. pl.* -en, ilość *f.*; iloczas *m.* (gramatyka).

Quantitati'v, *adi.* ilościowy; *adv.* ilościowo; -e Analyſe rozbiór ilościowy.

Qua'ntum, *sn.* -(s), *pl.* -ta, ilość *f.*, kwota *f.*, suma *f.*, część *f.*

Qua'ppe, *sf. pl.* -n, 1) miętus *m.* (ryba); 2) jmndm eine — ſtechen dać komu policzek (wyraz prostacki).

Quarantä'ne, (wym.: karante'n), *sf. pl.* -n, kwarantana *f.*, czterdziestodniówka *f.*; — halten kwarantanę odbywać.

Quarantä'neanſtalt, *sf.* **Quarantä'nehaus**, *sn.* lazaret *m.*

Quarantä'neflagge, *sf. pl.* -n, biała chorągiew.

Quarantä'nevorſchriften, *sf. pl.* przepisy *pl.*, regulaminy dla kwaranten.

Qua'rgel, *sm.* obacz Quarkkäſe.

Quark, *sm.* -(e)s, 1) twaróg *m.*; (w Austryi = Topfen); 2) błocisko *n.*, błocko *n.*, gęste błoto; den alten — wieder aufrühren błoto na nowo rozgrzebać, rzecz nie-

miłą, zapomnianą wznowić; ſich aus dem — ziehen wywinąć się z rzeczy niemiłej, wydostać się z trudnej sytuacyi; 3) fraszka *f.*, bagatela *f.*, nic *n.*; an jeden — rühren wszędzie nos wściubić, do każdej drobnostki się wtrącać; darum ſchere ich mich einen — nie dbam o to wcale; er ſoll einen — bekommen figę dostanie.

Qua'rkbrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chleb *m.* z twarogiem, twarogiem posmarowany.

Qua'rken, *vn.* (haben) ob. Quarren.

Qua'rkig, *adi.* podobny do twarogu; błotny (rzadko).

Qua'rkkäſe, *sm.* -s, *pl.* —, twaróg *m.*, gomółka *f.*

Qua'rkkloß, *sm.* -es, *pl.* -klöße, piróg leniwy z twarogu.

Qua'rkkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* na gomółki.

Qua'rkſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, worek *m.* do ociekania twarogu; (przenośnie:) człowiek bardzo brudny, brudas *m.*

Qua'rkſchnitte, *sf. pl.* -n, obacz Quarkbrot.

Qua'rkſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień *m.* do wyciskania gomółek.

Qua'rre, *sf. pl.* -n, skrzek *m.*, dziecko ustawicznie skrzeczące; terkotka *f.*, zrzęda *f.*, mruczydło *n.*, brzęczydło *n.*, mrukliwa, zrzędna żona; durch die — kam er zur Pfarre dla urzędu (dosłownie: probostwa, posady pastorskiej) ożenił się z zrzędą, dostał urząd z brzęczydłem; er hatte eher die — als die Pfarre wprzód miał brzęczydło (mrukliwą żonę) a potem urząd; erſt die Pfarre dann die — wprzód urząd a potem żeniaczka.

Quarre', (wym.: karé), *sn.* -s, *pl.* -s, czworobok *m.*; ein — bilden ustawić czworobok (wojskowość).

Qua'rren, *vn.* (haben) skrzeczeć, popłakiwać (o małych dzieciach); terkotać, zrzędzić, mruczeć (o dorosłych); rzegotać (o żabach); jmndm die Ohren voll — *va.* terkotać komu za uszami, zagłuszyć kogo swem zrzędzeniem.

Qua'rren, *sn.* -s, skrzek *m.* (dzieci); zrzędzenie *n.*, gderanie *n.* (dorosłych); rzegot *m.* (żab).

Qua'rrer, *sm.* -s, *pl.* —, zrzęda *m.*, gderacz *m.*

Qua'rrig, *adi.* skrzekliwy, zrzędny, terkotliwy.

Quart, I. *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kwarta *f.*, ćwierć garnca; 2) ein Buch in — książka w ćwiartce, w czwórce; II. *sf. pl.* -n, kwarta *f.* (szermierka i muzyka).

Qua'rta, *sf. pl.* -ten, kwarta *f.*, czwarta klasa (trzecia klasa gimnazyów niemieckich).

Quarta'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kwartał *m.*, ćwierć roku; kwartalne *n.*, komorne trzechmiesięczne, zapłata trzechmiesięczna.

Quarta'l-, *adi.* kwartalny, ćwierćroczny, trzechmiesięczny.

Quarta'labonnement, *sn.* -(s), *pl.* -s, abonament kwartalny, przedpłata ćwierćroczna.

Quarta'lmiete, *sf. pl.* -n, najem ćwierćroczny, kwartalny.

Quarta'lrapport, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sprawozdanie kwartalne, ćwierćroczne.

Quarta'lrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek kwartalny.

Quarta'lſäufer, *sm.* -s, *pl.* —, pijak nałogowy upijający się tylko od czasu do czasu.

Quarta'ltag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, termin kwartalny.

Quarta'lweiſe i **Quarta'liter**, *adv.* kwartalnie, ćwierćrocznie, co kwartał, co trzy miesiące.

Quarta'lzahlung, *sf. pl.* -en, zapłata kwartalna, trzechmiesięczna.

Quarta'lzins, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, komorne kwartalne, ćwierćroczne.

Quarta'ner, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.* czwartej klasy gimnazyalnej.

Quarta'nfieber, *sn.* -s, *pl.* —, czwartaczka *f.* (febra co czwarty dzień powracająca).

Quarta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, kwartant *m.*, książka *f.* w czwórce, w ćwiartce.

Qua'rtband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, **Qua'rtbuch**, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, obacz Quartant.

Qua'rtblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, ćwiartka *f.* papieru.

Qua'rte, *sf. pl.* -n, kwarta *f.* (w muzyce, w szermierce).

Quarte'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kwartet *m.* (muzyka).

Qua'rtflaſche, *sf. pl.* -n, butelka kwartowa.

Qua'rtformat, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ćwiartka *f.*, czwórka *f.* (format).

Qua'rtheft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zeszyt *m.*, poszyt *m.* w czwórce.

Quartie'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kwatera *f.*, mieszkanie *n.*; Koſt und — stół i mieszkanie; jmndm — geben dać komu mieszkanie; ſein — aufſchlagen zamieszkać, rozbić swój namiot; 2) kwatera *f.*; — machen, beſtellen kwaterować; die -e austeilen przeznaczać (poszczególnym, żołnierzom) kwaterę; bei jmndm in — liegen stać u kogo na kwarterze, mieć u kogo kwaterę; ein — aufheben opuścić kwaterę (wojskowość); 3) dzielnica *f.* miasta; 4) kwarta *f.* (miara na płyny); 5) pardon *m.*, darowanie *n.* życia; um — bitten prosić o pardon; — geben dać pardon; 6) straż *f.* (na okręcie).

Quartie'rbillett, *sn.* obacz Quartierzettel.

Quartie'rchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Quartier, kwaterka *f.*

Quartie'ren, *va.* (haben) obacz Einquartieren.

Quartie'rfreiheit, *sf.* wolność *f.* od kwaterunku (wojskowego).

Quartie'rgeber, *sm.* -s, *pl.* —, dający kwaterunek.

Quartie'rgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, zapłata *f.* za mieszkanie, kwaterunkowe *n.*

Quartie'rmacher, *sm.* =s, *pl.* —, stanowniczy *m.* (wojskow.).

Quartie'rmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, kwatermistrz *m.* (wojskow.).

Quartie'rmeiſterſtab, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtäbe, kwatermistrzowstwo *n.*

Quartie'rpflichtig, *adi.* obowiązany do kwaterunku wojskowego.

Quartie'rung, *sf. pl.* =en, rozpuszczanie *n.* złota (mennictwo).

Quartie'rwache, *sf. pl.* =n, straż *f.* na okręcie.

Quartie'rzettel, *sm.* =s, *pl.* —, bilet kwaterunkowy, na kwaterę, palet *m.*

Qua'rtmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, kwartówka *f.*

Qua'rtſeite, *sf. pl.* =n, strona *f.* ćwiartki papieru.

Qua'rtſtoß, *sm.* =es, *pl.* =ſtöße, cios kwartowy, uderzenie kwartowe (szermierka).

Quarz, *sm.* =es, *pl.* =e, kwarc *m.*, kwarzec *m.*

Quarz=, *adi.* kwarcowy.

Qua'rzähnlich, **Qua'rzartig**, *adi.* kwarcowaty.

Qua'rzdruſe, *sf. pl.* =n, skorupka *f.* kryształów kwarcowych (mineralogia).

Qua'rzfels, *sm.* =ſes, *pl.* =ſen, krzemieniec *m.*

Qua'rzgebirge, *sn.* =s, *pl.* —, góra kwarcowa.

Quar'zhaltig, **Qua'rzig**, **Qua'rzicht**, *adi.* kwarcowy.

Qua'rzkriſtall, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kwarc krystalizowany.

Qua'rzſand, *sm.* =es, piasek kwarcowy.

Qua'ſcheln, **Qua'ſeln**, *vn.* (haben) obacz Quaſſeln.

Qua'ſen, *vn.* (haben) hulać; mit etw. — trwonić co.

Quaſerei', *sf. pl.* =en, hulatyka *f.*, bankietowanie *n.*

Qua'ſi, *adv.* niby, prawie; pozornie.

Qua'ſigelehrte(r), *sm.* =ten, *pl.* =ten, pseudouczony *m.*, uczony z pozoru.

Qua'ſſeln, *vn.* i *va.* (haben) gadać ni to ni owo, pleść trzy po trzy, bzdurzyć.

Qua'ſſia, *sf.*, **Qua'ſſiaholz**, *sn.* =es, gorzciel *m.* (botanika).

Quaſt, *sm.* =es, *pl.* =e, kiść malarska, pendzel *m.*

Quaſt, *sm.* =es, *pl.* =e, i **Qua'ſte**, *sf. pl.* =n, kutas *m.*, chwost *m.*; kleine Quaſte kutasik *m.* (także **Quä'ſtlein**, *sn.* =s, *pl.* —).

Qua'ſtig, *adi.* obszyty, ozdobiony kutasami.

Quä'ſtor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, kwestor *m.*

Quä'ſtoramt, *sn.* =(e)s, urząd *m.* kwestora, kwestura *f.*

Quäſto'riſch, *adi.* kwestorski.

Quäſtu'r, *sf. pl.* =en, kwestura *f.*, urząd *m.*, godność *f.* kwestora.

Quate'mber, *sm.* =s, *pl.* —, kwartał *m.*; suchedni *pl.*

Quate'rne, *sf. pl.* =n, kwaterno *n.* (loterya).

Quatſch! *interi.* chlust! klaps!

Quatſch, *adi.* głupi, bezsensowny.

Quatſch, *sm.* =es, 1) chlaśnięcie *n.*, klapsnięcie *n.*; 2) głupstwo *n.*, bzdurstwo *n.*; = Unſinn.

Qua'tſchelig, *adi.* obacz Quabbelig.

Qua'tſcheln, *vn.* (haben) 1) obacz Quabbeln; 2) chodzić jak kaczka.

Qua'tſchen, I. *vn.* (haben) 1) chlasnąć, klapsnąć, upaść z łoskotem; das Waſſer quatſcht in den Stiefeln woda chrząszcze, chlaszcze w butach; er ſchlug ihn ins Geſicht, daß es quatſchte chlasnął go w twarz, dał mu policzek, że aż zadudniało; 2) chodzić jak kaczka = watſcheln; II. *va.* (haben) 1) gnieść owoce na marmeladę; 2) bzdurzyć, gadać trzy po trzy.

Qua'tſchig, *adi.* miękki; trzęsawisty, błotnisty; *adv.* miękko; błotnisto.

Qua'tſchkopf, *sm.*, **Qua'tſchlieſe**, *sf.*, **Qua'tſchmichel**, **Qua'tſchpeter**, *sm.* paplacz *m.*, papla *f.*

Qua'tſchnaß, *adi.* przemokły do nitki.

Qua'tſchweich, *adi.* rozlazły.

Qua'tze, *sf. pl.* =n, odwrotna strona skóry szewskiej.

Queck, *adi.* żywy, wesoły, zwinny.

Que'cke, *sf. pl.* =n, **Que'ckengras**, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, perz *m.*; voll Quecken perzasty *adi.* [waty.

Que'ckenartig, *adi.* perzo-

Que'ckenegge, *sf. pl.* =n, brona *f.* do wyrywania perzu.

Que'ckenwurzel, *sf. pl.* =n, korzeń perzowy.

Que'cksilber, *sn.* =s, żywe srebro, rtęć *f.*, merkuryusz *m.*; verſüßtes — chlorek *m.* merkuryuszu, kalomel *m.*; ätzendes ſalzſaures — sublimat *m.*; er hat — im Leibe to żywe srebro, jest niezmiernie żywy, ruchawy.

Que'cksilberartig, *adi.* rtęciowaty.

Que'cksilberauflöſung, *sf. pl.* =en, rozczyn *m.* merkuryusza.

Que'cksilbererz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda merkuryuszowa.

Que'cksilberhaltig, *adi.* rtęciowy.

Que'cksilbern, *adi.* 1) rtęciowy; 2) (obraz.) także **Que'cksilberig**, nadzwyczaj żywy, ruchawy.

Que'cksilberkrankheit, *sf.* obacz Queckſilbervergiftung.

Que'cksilberniederſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, **Qu'eckſilberpräzipitat**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, osad *m.*, precypitat *m.* rtęci.

Que'cksilberoxyd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, niedokwas *m.* rtęci.

Que'cksilberpräparate, *sn. pl.* preparaty rtęciowe.

Que'cksilberpflaſter, *sn.* =s, *pl.* —, plaster merkuryalny.

Que'cksilberſalbe, *sf. pl.* =n, maść merkuryalna, szara maść.

Que'cksilberſäule, *sf. pl.* =n, słupek rtęciowy.

Que'cksilberſublimat, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sublimat *m.*

Que'cksilbervergiftung, *sf. pl.* =en, zatrucie *n.* rtęcią.

Que'cksilbervergoldung, *sf. pl.* =en, pozłacanie *n.* w ogniu.

Quei'len, *vn.* (haben) wyć (o psach); popłakiwać (o dzieciach).

Quell, *sm.* -(e)s, *pl.* -e = Quelle.

Que'lle, *sf. pl.* -n, 1) źródło *n.*, zdrój *m.*; gefaßte — (= Brunnen) krynica *f.*; 2) (przenośnie:) źródło *n.*, początek *m.*; ich weiß es aus guter, aus glaubwürdiger — wiem to z dobrego, z wiarygodnego źródła; er hat sein Werk nach ungedruckten -n bearbeitet opracował swoje dzieło na podstawie dokumentów, pism, źródeł dotąd nie wydanych; Gott iſt die — alles Guten Bóg jest początkiem wszelakiego dobra; an der — ſein, ſitzen być, siedzieć u źródła.

Que'llen, quelle, quillſt, quillt, quoll, gequollen, I. *vn.* (ſein) 1) wytryskiwać, wytryskać, wytrysnąć, sączyć się; das Waſſer quillt aus den Bergen woda wytryska z gór; Tränen quollen dem Kinde aus den Augen z ócz dziecka łzy spływały, płynęły; heißes Blut quoll aus der Wunde gorąca krew sączyła się z rany; 2) pęcznieć; Erbſen — beim Kochen auf groch pęcznieje gotując się; II. *va.* (haben) 1) dać ciec, wydawać z siebie; 2) dać czemu napęcznieć, namoczyć co; Erbſen — (albo — laſſen) (na)moczyć groch.

Que'llenfinder, **Que'llengräber**, *sm.* -s, *pl.* —, odnalazca *m.*, kopacz *m.* źródła.

Que'llenforſcher, *sm.* -s, *pl.* —, badacz *m.* źródeł (naukowych, literackich).

Que'llenforſchung, *sf. pl.* -en, **Que'llenſtudium**, *sn.* -s, *pl.* -dien, badanie *n.* źródeł (naukowych, literackich), badanie gruntowne, oparte na źródłach.

Que'llengrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, zdrojowisko *n.*

Que'llenhell, *adi.* jasny jak woda ze źródła.

Que'llenleer, *adi.* bez źródła; bez wody.

Que'llenmäßig, *adi.* odpowiadający źródłom, dokumentom, dowodom; autentyczny, prawdziwy; *adv.* podług źródeł, dokumentów; autentycznie.

Que'llenreich, *adi.* obfity w źródła, źródlisty, zdroisty.

Que'llenſchauer, **Quellenſucher**, *sm.* obacz Quellenfinder.

Que'llenſtudium, *sn.* obacz Quellenforſchung.

Que'llgras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, śmiałek wodny (roślina).

Que'llmoos, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, zdrojek *m.* (roślina).

Que'llnymphe, *sf. pl.* -n, nimfa zdrojowa, najada *f.*

Que'llſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, warzonka *f.* (sól *f.*) z źródlanej wody.

Que'llſand, *sm.* -(e)s, miałki, drobny, lgnący piasek przy źródłach.

Que'llwaſſer, *sn.* -s, *pl.* —, woda źródlana, zdrojowa.

Que'ndel, *sm.* -s, macierzanka *f.*; römiſcher — dzięcielina *f.* (roślina).

Que'ndelflachsſeide, *sf. pl.* -n, cąbrzyca *f.*, dzięcielnica *f.*, kanianka mniejsza.

Que'ndelöl, *sn.* -(e)s, olejek *m.* z macierzanki.

Quengelei', *sf. pl.* -en, 1) zrzędzenie *n.*, dokuczanie *n.*, sekowanie *n.*; 2) bezustanne narzekanie, kwęczenie *n.*

Que'ngelich, *adi.* dokuczliwy; kwękający.

Que'ngeln, *vn.* (haben) 1) przyganiać, zrzędzić; mit jmndm — dokuczać komu; 2) narzekać bezustannie, kawęczeć.

Que'ngler, *sm.* -s, *pl.* —, przyganiacz *m.*, zrzęda *m.*; kwękała *m.*

Quent, *sn.* -es, *pl.* -e, i *dim.* **Que'ntchen**, *sn.* -s, *pl.* —, kwintka *f.*, kwintlik *m.*

Quer, I. *adi.* 1) poprzeczny; 2) (obraz.) obacz Querköpfig; II. *adv.* 1) poprzecznie, w poprzek; — durchgehen przechodzić, przejść; — über die Straße gehen przejść przez ulicę; querfeldein poprzez pola; — blicken patrzeć na ukos; — gegenüber wskos naprzeciw; kreuz und — na wszystkie strony; 2) (przenośnie:) na wspak, przewrotnie, źle; die Sache geht — rzecz źle stoi; — anſehen popatrzeć na ukos.

Que'rachſe, *sf. pl.* -n, oś poprzeczna.

Que'raxt, *sf. pl.* -äxte, siekierka obosieczna, cieślica *f.*, przysiek *m.*, bindas *m.*, pierzchnia *f.*

Que'rbalken, *sm.* -s, *pl.* —, belka poprzeczna, podciąg *m.*, szlemię *n.*

Que'rband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, poprzecznik *m.*, szpąga *f.*, przewiąsło *n.*

Que'rbank, *sf. pl.* -bänke, ławka poprzeczna, wpoprzek postawiona.

Que'rbau, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przecznicowy całokształt.

Que'rbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, poprzecz *m.*

Que'rblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, spojrzenie ukośne.

Que'rbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, deska poprzeczna.

Que'rbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, złamanie poprzeczne, wpoprzek.

Que'rbuhne, *sf. pl.* -n, tama poprzeczna.

Que'rdamm, **Que'rdeich**, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, -deiche, grobla poprzeczna.

Que'rder, *sm.* -s, *pl.* —, chrząstkowiec *m.*

Que'rdurchſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przecięcie poprzeczne.

Que're, *sf.* poprzek *m.*, poprzecze *n.*, szerz *m.*; in die (der) —, der — nach wpoprzek, wszerz; etw. in die — legen położyć co wpoprzek; die Länge und die — wzdłuż i wszerz; in die Kreuz und — (g)zygzakiem; jmndm in die — kommen wejść komu w drogę, zajść komu drogę; (przenośnie:) stanąć komu na zawadzie, przeszkodę komu czynić, bróździć komu; etw in die Länge und in die — erzählen opowiadać co dokładnie, szczegółowo, rozwlekle; es iſt ihm etw. in die — gekommen natrafił na jakąś przeszkodę; es geht mir

alles in die — wszystko mi na opak idzie; etw. in die — nehmen wziąć co opacznie, za złe, źle co zrozumieć.

Que'rfaſer, *sf. pl.* =n, włókno poprzeczne.

Quere'l, *sf. pl.* =len, skarga *f.*, użalenie *n.* się; **Quere'llen**, *pl.* zatargi *pl.*, kłótnie *pl.*, sprzeczki *pl.*

Querfeldei'n, *adv.* poprzez pola; (obraz.) — reden mówić nie do rzeczy, wyrwać się jak Filip z konopi.

Que'rflöte, *sf. pl.* =n, flecik *m.*, fujarka *f.*

Que'rflügel, *sm.* =s, *pl.* —, skrzydło poprzeczne (budynku).

Que'rfolio, *sn.* =s, foliał podłużny (format książki).

Que'rfortſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, wyrostek *m.* ślepej kiszki (anatomia).

Que'rfrage, *sf. pl.* =n, pytanie krzyżowe; jmndm =n ſtellen zadawać komu pytania krzyżowe.

Que'rfurche, *sf. pl.* =n, bróżda poprzeczna, przegonia *f.*

Que'rgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, chodnik poprzeczny.

Que'rgaſſe, *sf. pl.* =n, przecznica *f.*, zaułek *m.*

Que'rgraben, *sm.* =s, *pl.* =gräben, rów poprzeczny, przekop *m.*

Que'rhieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cios poprzeczny (szermierka).

Que'rholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, podyma *f.*, rozpona *f.*, śnit *m.*, krzyżownica *f.*, poprzeczka *f.*, kociuba *f.*

Que'rkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, sprzeka *m.*, kapryśnik *m.*; dziwak *m.*

Quer'köpfig, *adi.* sprzeczny, kapryśny; dziwaczny.

Querl, *sm.* obacz Quirl.

Que'rlage, *sf. pl.* =n, poprzeczność *f.*

Que'rlaufend, *adi.* poprzeczny.

Que'rlatte, *sf. pl.* =n, łata poprzeczna.

Que'rlehne, *sf. pl.* =n, poręcz poprzeczna.

Que'rleiſte, *sf. pl.* =n, szpąga *f.*

Que'rliegend, *adi.* poprzeczny.

Que'rlinie, *sf. pl.* =n, linia poprzeczna; przekątnia *f.*

Que'rmagnet, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, magnes poprzeczny.

Que'rmauer, *sf. pl.* =n, mur poprzeczny.

Que'rnaht, *sf. pl.* =nähte, szew poprzeczny.

Que'rpfeife, *sf. pl.* =n, flecik *m.*, piszczałka *f.*

Que'rprofil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okrój poprzeczny.

Que'rreifen, *sm.* =s, *pl.* —, spacznica *f.*

Que'rriß, *sm.* =riſſes, *pl.* =riſſe, szpara *f.*, rysa poprzeczna; profil *m.*

Que'rſack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, sakwa *f.*, biesaga *f.*

Que'rſattel, *sm.* =s, *pl.* =ſättel, siodło poprzeczne, siodło kobiece.

Que'rſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poprzeczna nawa (kościoła).

Que'rſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, chodnik poprzeczny (górnictwo).

Que'rſchnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cięcie *n.*, przecięcie poprzeczne; przekrój poprzeczny.

Que'rſchnittfläche, *sf. pl.* =n, profil *m.*, okrój *m.*

Que'rſchwelle, *sf. pl.* =n, podkładka poprzeczna (kolejn.).

Que'rſprung, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſprünge, skok *m.* wpoprzek; rysa poprzeczna, pęknięcie poprzeczne.

Que'rſtange, *sf. pl.* =n, drąg poprzeczny.

Que'rſtraße, *sf. pl.* =n, przecznica *f.*

Que'rſtrebe, *sf. pl.* =n, rozpora poprzeczna.

Que'rſtreifen, *sm.* =s, *pl.* —, pręga poprzeczna.

Que'rſtrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, linia *f.*, kreska poprzeczna; jmndm einen — durch die Rechnung machen pomieszać komu szyki, zniweczyć czyje plany.

Que'rſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kawałek poprzeczny, część poprzeczna.

Que'rtal, *sn.* =(e)s, *pl.* =täler, dolina poprzeczna.

Que'rträger, *sm.* =s, *pl.* —, dźwigar poprzeczny, poprzecznica *f.*

Que'rtreibereien, *sf. pl.* intrygi *pl.*, zabiegi *pl.*, podstępy *pl.*

Querü'ber, *adv.* wpoprzek; naprzeciw; = Gegenüber.

Querula'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, kwerulant *m.*, wieczny skarżyciel; pieniacz *m.*

Querulie'ren, *vn.* (haben) pieniaczyć; wiecznie się skarżyć.

Que'rwall, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälle, wał *m.*, szaniec poprzeczny.

Que'rwand, *sf. pl.* =wände, ściana poprzeczna, przepierzenie *n.*

Que'rweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga poprzeczna.

Que'ſe, *sf. pl.* =n, 1) bąbel *m.*, pęcherzyk *m.* (na ciele); 2) motylica *f.*; = Drehwurm.

Que'ſenkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, 1) owca mająca motylicę; 2) = Querkopf.

Que'tſche, *sf. pl.* =n, ściskadło *n.*, kleszcze *pl.*; = Klemme.

Que'tſcheiſen, *sn.* =s, *pl.* —, żelazo *n.* do ściskania.

Que'tſchen, *va.* (haben) gnieść, zgnieść; den Saft aus Orangen — wygniatać, wyciskać, wycisnąć sok z pomarańcz; das Metall — kruszec płaszczyć, kuć na blaszki.

Que'tſchfleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, znak *m.* od zgniecenia, potłuczenia (na ciele).

Que'tſchhammer, *sm.* =s, =hämmer, młot *m.* do płaszczenia kruszców.

Que'tſchlaut, *sm*, =(e)s, *pl.* =e, głoska zębowo-sycząca.

Que'tſchnaſe, *sf. pl.* =n, nos spłaszczony.

Que'tſchung, *sf. pl.* =en, zgniecenie *n.*, stłuczenie *n.*, spłaszczenie *n.*, stłuczyna *f.*, kontuzya *f.*; =en bekommen potłuc się.

Que'tſchwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tłocznia zawiasowa, gniecalnia *f.*

Que'tſchwunde, *sf. pl.* =n, obacz Quetſchung.

Queue, (wym.: kö), *sn.* =ś, *pl.* =ś, 1) kiej *m.*, kij bilardowy; 2) (przenośnie:) — bilden ustawić się gąsiorem.

Quick, *adi.* rzeźki, świeży.

Qui'ckarbeit, *sf. pl.* =en, amalgamacya *f.*, utrącenie *n.*

Qui'ckborn, *sm.* =(e)ś, *pl.* =e, żywe źródło, zdrój *m.* żywej wody.

Qui'ckbrei, *sm.* =(e)ś, *pl.* =e, amalgam *m.*, ortęć *f.*

Qui'cken, *va.* (haben) 1) zamiast: erquicken pokrzepiać, pokrzepić; 2) amalgamować.

Qui'ckerz, *sn.* =ćś, *pl.* =e, ruda merkuryuszowa.

Qui'ckgold, *sn.* =(e)ś, amalgam *m.* złota.

Qui'cksand, *sm.* =(e)ś, drobny, miałki piasek.

Qui'ckwaſſer, *sn.* =ś, *pl.* —, woda merkuryalna.

Qui'dam, *sm.* =ś, pewien (człowiek), ktoś.

Qui'dproquo, *sn.* =ś, *pl.* =ś, kwiprokwo *n.*, nieporozumienie *n.*

Quiek, *sn.* =(e)ś, kwik *m.*, kwiczenie *n.*

Quie'ken, **Quie'kſen**, *vn.* (haben) kwiczeć.

Quie'kig, **Quie'kend**, *adi.* kwikliwy.

Quieszе'nt i **Quieſze'nt**, *sm.* =en, *pl.* =en, kwiescent *m.*, (urzędnik) będący w stanie odpoczynku.

Quieszе'nz, *sf. pl.* =en, kwiescencya *f.*, stan *m.* odpoczynku (urzędnika).

Quieszie'ren, **Quieſzie'ren** i **Quieście'ren**, I. *vn.* (haben) spoczywać, być w stanie odpoczynku; II. *va.* (haben) przenieść w stan odpoczynku (urzędnika).

Quieti'ſmus, *sm.* —, kwietyzm *m.*, zupełna nieczynność ducha, bierność *f.*

Quieti'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, kwietysta *m.*

Quieti'ſtin, *sf. pl.* =innen, kwietystka *f.*

Quietſch, **Quietſchen**, ob. Quiek, Quieken.

Qui'llen, *vn.* (haben) wytryskać, wytrysnąć; = Quellen.

Quinquenna'l, *adi.* pięcioletni.

Quinque'nnium, *sn.* =ś, *pl.* =nien, kwinkwenium *n.*, pięciolecie *n.*; dodatek pięcioletni.

Qui'nta, *sf. pl.* =ten, piąta (w Niemczech druga) klasa gimnazyalna.

Quinta'ner, *sm.* =ś, *pl.* —, uczeń *m.* piątej (w Niemczech drugiej) klasy (gimnazyalnej).

Qui'nte, *sf. pl.* =n, kwinta *f.* (muzyka); =n, *pl.* wybiegi *pl.*, wykręty *pl.* = Flauſen.

Qui'nteſſenz, *sf. pl.* =en, najdelikatniejsza esencya, sama esencya *f.*, sama treść; (obraz.) najlepsze *n.*, kwiat *m.* (czego), najprzedniejsza część.

Quinte'tt, *sn.* =(e)ś, *pl.* =e, kwintet *m.* (muzyka).

Qui'proquo, *sn.* obacz Quidproquo.

Quirina'l, *sm.* =(e)ś, kwirynał *m.*

Quiri'niſch, *adi.* kwiryński (rzymska hist.).

Quiri'ten, *sm. pl.* Kwiryci *pl.* (rzymska hist.).

Quirl, *sm.* =(e)ś, *pl.* =e, 1) mątew *f.*, koziołek *m.*, kołotuszka *f.*; 2) okołek *m.*, kłos *m.* (botanika); 3) (obraz.) człowiek niespokojny, wiercipięta *m.*

Qui'rlblumen, *sf. pl.* kwiatki dokoła umieszczone (botanika).

Qui'rlen, *va.* (haben) mieszać, mącić za pomocą mątewki.

Quitt, *adv.* wolny, uwolniony; einer Sache — ſein być wolnym od czego, pozbyć się czego; wir ſind — kwita z nami.

Qui'tte, *sf. pl.* =n, pigwa *f.* (owoc).

Qui'ttenapfel, *sm.* =ś, *pl.* =äpfel, jabłko pigwowe, pigwa *f.*

Qui'ttenartig, *adi.* pigwowy.

Qui'ttenbaum, *sm.* =(e)ś, *pl.* =bäume, pigwowe drzewo, pigwa *f.*

Qui'ttenbirne, *sf. pl.* =n, pigwowa gruszka.

Qui'ttengelb, *adi.* żółty jak pigwa, żółciuchny.

Qui'ttenkonſerve, *sf. pl.* =n, **Qui'ttenmus**, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, powidła pigwowe.

Qui'ttenpfirſich, *sm.* =ś, *pl.* =e, pigwowa brzoskwinia.

Qui'ttenſaft, *sm.* =(e)ś, *pl.* =ſäfte, pigwowy sok.

Qui'ttenſtrauch, *sm.* =(e)ś, *pl.* =ſträucher, pigwowe drzewo, pigwa *f.*

Quittie'ren, *va.* (haben) 1) kwitować, pokwitować, skwitować, poświadczyć odebranie, zapłatę, dać dowód odbiorczy; zaspokoić, zwolnić; quittierte Rechnung rachunek pokwitowany; 2) den Dienſt — podać się do dymisyi, zrzec się urzędu.

Quittie'rungszeichen, *sn.* =ś, *pl.* —, znak *m.* pokwitowania (telegraf).

Qui'ttung, *sf. pl.* =en, kwit *m*, dowód odbiorczy, dowód zapłaty, poświadczenie *n.* odbioru, poświadczenie otrzymania należytości; eine — ausſtellen kwit wystawić.

Qui'ttungsbuch, *sn.* =(e)ś *pl.* =bücher, książka kwitowa, kwitaryusz *m.*

Qui'ttungsgeld, *sn.* =(e)ś, *pl.* =er, kwitowe.

Quo'dlibet, *sn.* =ś, *pl.* =ś, kwodlibet *m.*, zbiór *m.* rozmaitości, to i owo, całość złożona z kawałków rozmaitych (muzyka), potpourri *n.*; (obraz.) mieszanina *f.*, pstrokacizna *f.*

Quo'te, *sf. pl.* =n, kwota *f.*, suma *f.*, ilość *f.*; część *f.*

Quotie'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, iloraz *m.*

Quotie'ren, *va.* (haben) rozkładać, dzielić w pewnym stosunku; liczbować.

Quotiſie'rung, *sf. pl.* =en, — der Steuern repartycya *f.*, rozdział *m.*, rozkład *m.* podatków.

Quo'tum, *sn.* =ś, *pl.* Quota, obacz Quote.

R.

R, *n. indecl.* 18. głoska, 14. spółgłoska abecadła niemieckiego.

Raa, *sf. pl.* =en, zobacz **Rahe**.

Raba'tt, *sm.* =(e)s, rabat *m.*, odliczka *f.*, odliczenie *n.*, upuszczenie *n.*, opust *m.* z ceny; — geben upuścić z ceny, dać rabat, odliczkę.

Raba'ttberechnung, Raba'ttrechnung, *sf. pl.* =en, odliczenie *n.*, upuszczenie *n.* z ceny; dyskont *m.*, eskont *m.*

Raba'tte, *sf. pl.* =n, 1) rabata *f.*, skrawek *m.*, pasek wązki, obsadzony kwiatami lub zielenią (ogrodnictwo); 2) wyłoga *f.*, obrąbek *m.*, obwódka *f.* u sukni.

Rabbatie'ren, *va.* (haben) dawać, dać rabat, upuszczać z ceny.

Rabattie'rwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, drewniania spustnica.

Rabbelei', *pl.* =en, gadanina *f.*

Ra'bbeln, *vn.* (haben) gadać prędko, niezrozumiale, mleć, gadać bezustannie; pleść trzy po trzy.

Ra'bbi, *sm.* =(s), *pl.* =s, i **Rabbi'ner**, *sm.* =s, *pl.* —, rabin *m.*

Rabbina't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e; **Rabbi'neramt**, *sn.* =(e)s, rabinat *m.*, urząd *m.* rabina.

Rabbi'nisch, *adi.* rabiński; *adv.* po rabińsku.

Rabbini'smus, *sm.* —, *pl.* =men, rabinizm *m.*

Rabbini'st, *sm.* =en, *pl.* =en, rabinista *m.*, zwolennik *m.* rabinizmu.

Ra'be, *sm* =n, *pl.* =n, kruk *m.*; wie ein — krächzen krakać jak kruk; (obraz.) ein weißer — raróg *m.*; das ist ein weißer — to rzecz niezwykła; er ist alt wie ein — jest stary jak Metuzalem, jest bardzo stary; wie ein — stehlen kraść jak kruk; den =n zur Speise werden kruki paść swojem ciałem, nie zostać pogrzebanym.

Ra'benaas, *sn.* =ses, *pl.* =äser i =aase, ścierwo *n.* dla kruków.

Ra'ben=, *adi.* kruczy.

Ra'benähnlich, Ra'benartig, *adi.* podobny do kruka, kruczy.

Ra'benart, *sf.* rodzaj kruczy; (obraz.) nieludzkie obchodzenie się rodziców z dziećmi.

Ra'beneltern, *s. pl.* niegodziwi, tyrańscy rodzice.

Ra'benfarbig, *adi.* czarny jak kruk, kruczy.

Ra'benfeder, *sf. pl.* =n, krucze pióro.

Ra'benfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, krucza skóra; (przenośnie:) ein altes — stare straszydło (o brzydkiej kobiecie).

Ra'bengekrächze, *sn.* =s, **Ra'bengeschrei**, *sn.* =(e)s, skrzek *m.*, krakanie *n.* kruków.

Ra'benhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, krucze włosy, włosy czarne jak kruk.

Ra'benkrähe, *sf. pl.* =n, gawron *m.*

Ra'benmutter, *sf. pl.* =mütter, matka niegodziwa, nieludzka.

Ra'bennest, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, krucze gniazdo, siedlisko *n.* niegodziwych.

Ra'benschlacht, *sf.* bitwa (mityczna) pod Rawenną.

Ra'benschnabel, *sm.* =s, *pl.* =schnäbel, 1) dziób *m.* kruka; 2) kotewka *f.*

Ra'benschnabelfortsatz, *sm.* =es, kotewka *f.* (anatomia).

Rabenschwanz, *sm.* =es, *pl.* =schwänze, kruczy ogon.

Ra'benschwarz, *adi.* czarny jak kruk, kruczy.

Ra'benstein, *sm.* obacz **Richtplatz**.

Ra'benstimme, *sf. pl.* =n, głos kruczy, skrzekliwy jak kruka.

Ra'benvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, ojciec niegodziwy, nieludzki.

Ra'benwürger, *sm.* =s, *pl.* —, siwopiór *m.*

Rabia't, *adi.* rozwścieklony, szalony.

Rabuli'st, *sm.* =en, *pl.* =en, rabulista *m.*, krętak *m.*, przekrętacz *m.* prawa, matacz *m.*, pieniacz *m.*

Rabulisterei', *sf. pl.* =en, matactwo *n.*

Rabuli'stisch, *adi.* rabulistyczny, matacki.

Ra'chbegierde, *sf.* żądza *f.* zemsty.

Ra'chbegierig, *adi.* pragnący, łaknący zemsty.

Ra'che, *sf.* zemsta *f.*, pomsta *f.*; — nehmen, üben für etw. (ze)mścić się za co; an jmdm wegen etw. — nehmen mścić się na kim za co; um (nach) — schreien wołać o pomstę; auf — sinnen, — brüten rozmyślać nad zemstą; nach — dürsten, — atmen łaknąć zemsty; vor — glühen, flammen pałać zemstą; vor — entbrennen zapalić się zemstą; seine — stillen nasycić, zaspokoić zemstę; aus — z zemsty, przez zemstę, dla zemsty.

Ra'chakt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, czyn *m.* zemsty, czyn zemstą podyktowany.

Ra'chedurst, *sm.* =(e)s, żądza *f.*, pragnienie *n.*, łaknienie *n.* zemsty.

Ra'chengel, *sm.* =s, *pl.* —, anioł mściciel *m.*

Ra'chegefühl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, uczucie *n.* zemsty.

Ra'chegeist, *sm.* =(e)s, mściwy duch.

Ra'cheglühend, *adi.* pałający zemstą.

Ra'chegott, *sm.* =(e)s, *pl.* =götter, bóg *m.* zemsty.

Ra'chegöttinnen, *sf. pl.* Furye *pl.*, Erynye *pl.*, Eumenidy *pl.*, boginie *pl.* zemsty.

Ra'chen, *sm.* =s, *pl.* —, paszcza *f.*, paszczęka *f.*; czeluść *f.*; (obraz.) jmdm

etw. aus dem — reißen wydrzeć komu co z paszczy; jmndm alles in den — ſtecken wszystko pchać w kogo, pchać komu w gardło.

Rä'chen, I. *va.* (haben) mścić, pomścić, zemścić; eine Beleidigung an jmndm — pomścić na kim obrazę; II. ſich —, *vr.* (haben) zemścić się, pomścić się, mścić się; ſich an jmndm wegen etw. — zemścić się na kim za co.

Ra'chenblume, *sf. pl.* =n, kwiat wargowy; = Lippenblume.

Ra'chenblütler, *sm. pl.* rośliny *pl.* mające kwiaty wargowe; = Lippenblütler.

Ra'chenbräune, *sf.* zapalenie *n.* gardła, angina *f.*, ślinogórz *m.*

Ra'chenblütig, *adi.* wargowy (o kwiatach).

Ra'chenförmig, *adi.* paszczękowaty.

Ra'chenhöhle, *sf. pl.* =n, jama gardlana.

Ra'chenkatarrh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, katar gardlany.

Ra'chenputzer, *sm.* =s, *pl.* —, cierpkie, złe wino; mocna wódka.

Ra'chenſchildkröte, *sf. pl.* =n, żółwiozwierz *m.*

Rä'cher, *sm.* =s, *pl.* —, mściciel *m.*; der — ſeiner Ehre mściciel swej czci.

Rä'cherin, *sf. pl.* =innen, mścicielka *f.*

Ra'ch(e)gier, **Ra'ch(e)luſt**, **Ra'ch(e)ſucht**, *sf.* mściwość *f.*, zawziętość *f.*

Ra'ch(e)gierig, **Ra'ch(e)luſtig**, **Ra'ch(e)ſüchtig**, *adi.* mściwy, zawzięty.

Ra'cheſchwert, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, miecz *m.* zemsty.

Rachi'tis, *sf.* rachytis *f.*, angielska choroba.

Rack, *sm.* =s, *pl.* =e; **Ra'ckwerk**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przyrząd *m.*, do przymocowania reji do masztu (marynarka).

Ra'cke, *sf. pl.* =n, kraska *f.*

Ra'cken, 1) *va.* (haben) skrobać; 2) *vn.* (haben) pracować bezustannie; = Rackern.

Ra'cker, *sm.* =s, *pl.* —, rakarz *m.*, hycel *m.*, bestya *f.*; armer — biedaczysko; (kleiner) — bachor *m.*

Ra'ckern, *vn.* (haben) pracować bezustannie, mozolić się (ſich abrackern).

Rad, *sn.* =(e)s, *pl.* Räder, 1) koło *n.*; kleines — kółko *n.*; (kolejnictwo:) Kuppel—, koło sprężone; Lauf—, Schlepp— koło wolne; loſes — koło zluzowane; Salenguß—, Guß— koło lane, koło lane pełne; Schwung— koło zamachowe, koło rozpędowe, szalone; Speichen— koło sprychowe; Treib — koło pędowe; Trieb= koło pędzone; 2) welocyped *m.*, koło *n.*; = Fahrrad; 3) unter die Räder kommen, von den Rädern gefaßt werden dostać się pod koła, być pochwyconym przez koła; 4) ein — ſchlagen kozła, koziołka przewrócić; der Pfau ſchlägt ein — paw ogon roztacza; 5) koło *n.*, do łamania lub wplatania złoczyńców (w dawnem prawie karnem); aufs — flechten na koło wpleść; zum — verurteilen skazać na koło; 6) das fünfte — am Wagen ſein być piątem kołem u wozu, być zbędnym, nadliczbowym.

Ra'dabſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, rozstawa *f.* kół.

Ra'dachſe, *sf. pl.* =n, oś *f.* koła.

Ra'darm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krąg *m.*, śmiga *f.* koła.

Radau', *sm.* =s, ob. Randal.

Ra'dbahn, *sf. pl.* =en, skok *m.* (górn.).

Ra'dband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder; **Ra'dbeſchlag**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, obręcz *f.* koła.

Rä'dchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Rad, kółko *n.*, kółeczko *n.*

Ra'ddampfer, *sm.* =s, *pl.* —, parowiec kołowy.

Ra'de, *sf. pl.* =n, obacz Raden.

Ra'dedrechen, *va.* radebreche, =brichſt, =bricht, radebrechte, habe geradebrecht, łamać; eine Sprache — kaleczyć język, mówić źle językiem jakim.

Ra'dehacke, **Ra'dehaue**, *sf. pl.* =n, motyka *f.* (do karczowania).

Rä'del, *sn.* =s, *pl.* —, kółeczko *n.*; sito *n.*

Rä'deln, *va.* (haben) 1) przesiewać; 2) zeszнurować.

Rä'delsführer, *sm.* =s, *pl.* —, herszt *m.*, przywódca *m.*; wodzirej *m.*

Ra'demacher, *sm.* =s, *pl.* —, kołodziej *m.*

Ra'demacher=, *adi.* kołodziejski.

Ra'demacherhandwerk, *sn.* =(e)s, kołodziejstwo *n.*

Ra'den, *sm.* =s, *pl.* —, miotlica *f.*, kąkolnica *f.*, kostrzewa miotła *f.* (roślina).

Ra'den, *va.* (haben) karczować; kąkol wyrywać.

Rä'der, *sm.* =s, *pl.* —, przetak *m.*

Rä'derbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.* z kółkami.

Rä'derfeile, *sf. pl.* =n, pilnik *m.* do kółek.

Rä'dergehäuſe, *sn.* =s, *pl.* —, koperta *f.* zegarka.

Rä'dern, I. *va.* (haben) 1) kołem łamać, skazać na łamanie kołem; ich bin wie gerädert jestem jak kołem zbity, jak gdyby kto we mnie kości połamał; 2) kołem przejechać, potłuc, zgnieść; 3) koła, kółka do czego dawać; 3) przesiewać na przetaku; II. *vn.* (haben) koziołki przewracać (= ein Rad ſchlagen).

Rä'derpaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, para *f.* kół.

Rä'derſatz, *sm.* =es, dobór *m.* kół.

Rä'derſchneidemaſchine, *sf. pl.* =n, zębiarka *f.*

Rä'derſpurlehre, *sf.* prawidło *n.* do kół.

Rä'derſyſtem, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kołoskład *m.*, koła *pl.*

Rä'dertierchen, *sn.* =s, *pl.* —, wrotka *f.* (zoologia).

Rä'derüberſetzung, *sf. pl.* =en, transmisya *f.* (mechanika).

Rä'derwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kołoskład *m.*, koła *pl.*, tryby *pl.*

Ra'dfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, bicyklista *m.*, cyklista *m.*, welocypedysta *m.*

Ra'dfahrerbahn, *sf. pl.* =en, welodrom *m.*

Ra'dfahrerin, *sf. pl.* =innen, bicyklistka *f.*, cyklistka *f.*, welocypedystka *f.*

Ra'dfahrt, *sf. pl.* =en, **Ra'dfahren**, *sn.* =s, jazda *f.*, jeżdżenie *n.* bicyklem, welocypedem, kołem, na bicyklu, welocypedzie, kole.

Ra'dvorgelege, *sn.* =s, *pl.* —, wrzecienica *f.*, przewód kołowy.

Ra'dfelge, *sf. pl.* =n, dzwono *n.* koła.

Ra'dförmig, *adi.* kolisty, kołowaty; *adv.* kolisto, kołowato.

Ra'dgeleiſe, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Radſpur.

Ra'dgeſtell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, osada *f.* koła.

Ra'dhacke, **Ra'dhaue**, *sf.* obacz Radehacke, =haue.

Ra'dhalter, *sm.* =s, *pl.* —, **Radhemmung**, *sf. pl.* =en, hamulec *m.*

Ra'dhobel, *sm.* =s, *pl.* —, żłobkowiec *m.*

Radia'l, *adi.* promienny.

Radia'larterie, *sf. pl.* =n, tętnica sprychowa (anatomia).

Ra'dienwinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt między dwoma promieniami koła (geom.).

Radie'ren, *va.* (haben) 1) skrobać, wyskrobać; 3) ryć, wyryć, sztychować (za pomocą serwaseru igłą napuszczanego).

Radie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, rytownik *m.*, sztycharz *m.*

Radie'rerin, *sf. pl.* =innen, rytowniczka *f.*, sztycharka *f.*

Radie'rgrund, *sm.* =(e)s, tło (z wosku), na którem się ryje, sztychuje.

Radi'ergummi, *sn.* =s, radyrka *f.*

Radie'rkunſt, *sf.* sztuka *f.* rycia, sztychowania (za pomocą serwaseru igłą napuszczanego).

Radie'rmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nożyk *m.* do wyskrobywania.

Radie'rnadel, *sf. pl.* =n, rylec *m.*, igła *f.* do sztychowania (za pomocą serwaseru).

Radie'rung, *sf. pl.* =en, rycina *f.*, obraz ryty, sztychowany (za pomocą serwaseru).

Radie'rwaſſer, *sn.* =s, serwaser *m.* do sztychowania.

Radie's, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, i *dim.* **Radie'schen**, *sn.* =s, *pl.* —, rzodkiew *f.*, rzodkiewka *f.*

Radika'l, *adi.* radykalny, dokładny, zupełny, zasadny, sięgający aż do korzeni, pierwiastkowy; *adv.* radykalnie, dokładnie, zupełnie, zasadnie.

Radika'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pierwotnik *m.* (chemia).

Radika'le(r), *sm.* =en, *pl.* =en, radykalista *m.*, radykał *m.*

Radikali'smus, *sm.* —, radykalizm *m.* (polityka); dokładność *f.*, zasadność *f.*

Radika'lkur, *sf. pl.* =en, kuracya radykalna, leczenie gruntowne.

Radiome'ter, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, promieniomierz *m.* (fizyka).

Ra'dius, *sm.* —, *pl.* =dien, promień *m.* (koła).

Ra'dkaſten, *sm.* =s, *pl.* —, pudło *n.* (w którem umieszczone są koła statków).

Ra'dkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec *m.* koła, otok *m.* koła, obwód *m.*, okółek *m.*

Ra'dlauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, bieg *m.*, obieg *m.* koła.

Ra'dlauffläche, *sf. pl.* =n, toczna kołowa, toczna *f.*, powierzchnia biegowa.

Ra'dlinie, *sf. pl.* =n, cykloida *f.*

Ra'dmacher, *sm.* =s, *pl.* —, kołodziej *m.*

Ra'dmantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, płaszcz kolisty (szczególnie dla kobiet), rotunda *f.*

Ra'dnabe, *sf. pl.* =n, piasta *f.* koła.

Ra'dnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, szynal *m.*

Ra'dreif(en), *sm.* obacz Radband.

Ra'dſchaufel, *sf. pl.* =n, szufla *f.* w kole młyńskiem lub w kole parowca.

Ra'dſcheibe, *sf.* obacz Radnabe.

Ra'dſchiene, *sf. pl.* =n, obręcz *f.* na kole.

Ra'dſchlagen, *sn.* =s, wywracanie *n.* koziołków; das iſt zum — możnaby zmysły postradać.

Ra'dſchuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, hamulec *m.*

Ra'dſpeiche, *sf. pl.* =n, szprycha *f.* koła, śpica *f.*

Ra'dſperre, *sf. pl.* =n, zapora *f.*, łańcuch *m.* do hamowania koła.

Ra'dſpindeln, *sf. pl.* wrzeciona *pl.* kółek zębatych.

Ra'dſport, *sm.* =(e)s, sport kołowy, kolarstwo *n.*

Ra'dſpur, *sf. pl.* =en, kolej *f.* (kołem na ziemi wyryta).

Ra'dſpurkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, obrzeże *n.* koła, rąbek *m.*, krysa *f.*

Ra'dſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, rozstawa *f.* osi, rozstawa *f.* kół, odległość *f.* osi.

Ra'dſtange, *sf. pl.* =n, drąg międzykołowy.

Ra'dwelle, *sf. pl.* =n, koło *n.* na walcu.

Ra'dwettfahren, *sn.* =s, wyścigi kołowe, na kołach, na bicyklach.

Ra'dzahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, ząb *m.* u koła.

Ra'dzapfen, *sm.* =s, *pl.* —, czop *m.* u koła.

Ra'dzirkel, *sm.* =s, *pl.* —, obód *m.*

Ra'ffel, *sf. pl.* =n, 1) sieć *f.* (rybołostwo); 2) górne zęby jelenia (łowiect.); 3) dzierglica *f.* (do lnu).

Ra'ffeln, *va.* (haben) 1) obacz Raffen; 2) len drapać; (poufale:) przetrzepać.

Ra'ffen, I. *va.* (haben) 1) etw. an ſich — garnąć, przygarnąć co (do siebie); alles an ſich — zagarniać, zabierać, zabrać, chwytać, porywać, zmiatać wszystko; 2) układać w fałdy (krawiectwo); 3) podnieść (suknię); II. *vn.* (haben) nach etw. — chciwie wyciągać za czem rękę.

Ra'ffholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, chrást *m.*, drewko *n.*, patyki *pl.* (wichrem postrącane z drzew).

Raffina'de, *sf. pl.* =n, rafinada *f.*, cukier przeczyszczony, wódka przeczyszczona.

Raffineme'nt, (wym.: -finmą), *sn.* =s, *pl.* =s, przebiegłość *f.*

Raffinerie', *sf. pl.* =n, 1) rafinerya *f.*, przeczyszczalnia *f.* (cukru, wódki); 2) (przenośnie:) przebiegłość *f.*

Raffineu'r, *sm.* =s, *pl.* =s i =e, rafinator *m.*, przeczyszczacz *m.* (cukru, wódki).

Raffinie'ren, I. *va.* (haben) rafinować, czyścić, przeczyszczać, przeczyścić (cukier, wódkę); II. **Raffinie'rt**, *pp.* i *adi.* 1) rafinowany, czysty, przeczyszczony; 2) (obraz.) rafinowany, chytry, przebiegły, wyrachowany; 3) *adv.* chytrze, przebiegle.

Raffinie'ren, *sn.* =s, **Raffinie'rung**, *sf.* rafinowanie *n.*, przeczyszczanie *n.* (cukru, wódki).

Raffinie'rſchmelzen, *sn.* =s, doczyszczanie *n.* surowizny.

Raffinie'rtheit, *sf. pl.* =en, wyrafinowanie *n.*, chytrość *f.*, przebiegłość *f.*, wyrachowanie *n.*

Ra'ffmaſchine, *sf. pl.* =n, grabiarka *f.*

Ra'ffzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, kieł *m.* (ząb).

Ra'gen, *vn.* (ſein) sterczeć, wystawać; in die Höhe — wznosić się; er ragt über alle wszystkich przewyższa.

Ra'genwurz, *sf. pl.* =en, storczyk *m.*, dwójlist *m.*, gnieźnik *m.*, nowitnik *m.*, dwulistnik *m.* (roślina).

Ragou't, (wym.: -gu), *sn.* =s, *pl.* =s, potrawka *f.*; bigos *m.*; (obraz.) mieszanina *f.* bez ładu.

Ra'he, *sf. pl.* =n, reja *f.* (marynarka).

Ra'helei, **Ra'helei**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lina *f.* u rei.

Ra'heſegel, *sn.* =s, *pl.* —, żagiel do rei przymocowany.

Ra'heſtange, *sf. pl.* =n, reja *f.* (marynarka).

Rahm, *sm.* =(e)s, 1) śmietana *f.*, śmietanka *f.*; den — abſchöpfen zbierać, śmietan(k)ę; 2) = Ruß; 3) = Rahmen.

Ra'hmapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, urodlin *m.*

Ra'hmbeere, *sf.* obacz Brombeere.

Rä'hmchen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) ramka *f.*, rameczka *f.*; 2) krosenko *n.*

Ra'hmen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) rama *f.*, ramka *f.*; in — faſſen w ramy oprawić; 2) krosna *pl.*, krosienka *pl.*; eine Leinwand, eine Stickerei in den — ſpannen rozpiąć płótno, haft na krosnach, wprawić płótno, haft w krosna; im — ſticken haftować na krosienkach; 3) oprawa *f.*, osada *f.* (n. p. piłki ręcznej).

Ra'hmen, I. *va.* 1) zbierać z mleka śmietankę = Abrahmen; 2) oprawiać, wprawiać, wprawić w ramy = einrahmen; II. *vn.* (haben) napadać na zająca ze wszystkich stron (o psach).

Ra'hm(en)ſpiegel, *sm.* =s, *pl.* —, lustro oprawne w ramy.

Ra'hmenſtickerei, *sf. pl.* =en, haft *m.* na krosienkach (robiony).

Ra'hmhaltig, *adi.* śmietankowy.

Ra'hmhobel, *sm.* =s, *pl.* —, hybel *m.* do robienia ram.

Ra'hmholz, *sn.* =es, drzewo stolarskie.

Ra'hmig, *adi.* okopcony; pijany.

Ra'hmkanne, *sf. pl.* =n, **Ra'hmtopf**, *sm.* =(e)s, *pl.* =töpfe, imbryczek *m.* do śmietanki.

Ra'hmkäſe, *sm.* =s, *pl.* —, ser śmietankowy.

Ra'hmkelle, *sf. pl.* =n, **Rah'mlöffel**, *sm.* =s, *pl.* —, **Ra'hmſieb**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, łyżka *f.*, chochelka *f.*, sitko *n.* do (nabierania, zbierania, przecedzania) śmietanki.

Ra'hmkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek śmietankowy.

Ra'hmpudding, *sm.* =s, *pl.* =s; **Ra'hmſpeiſe**, *sf. pl.* =n, budyń śmietankowy, legumina śmietankowa, krema *f.*

Ra'hmtörtchen, *sn.* =s, *pl.* —, ciastko śmietankowe.

Ra'hmtorte, *sf. pl.* =n, tort śmietankowy.

Rahn, **Ra'hnig**, *adi.* chudy, wysmukły.

Rai, *sm.* =s, *pl.* =e, obacz Rochen.

Rain, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, granica *f.*, miedza *f.*

Rai'nbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo na miedzy stojące.

Rai'nblume, *sf. pl.* =n, stokroć *f.*

Rai'nfar(re)n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Rai'ngarbe**, *sf. pl.* =n, wrotycz *m.*, wroteczka *f.* (roślina).

Rai'nkohl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mlecz *m.*, brzoskiew polna.

Rai'nſchwalbe, *sf. pl.* =n, jaskółka *f.*

Rai'nweide, *sf. pl.* =n, łoza *f.*, łozina *f.*, bagno *n.*, ligustr *m.*

Raiſo'n, (wym.: -rezą), *sf.* 1) rozum *m.*; jmdn zur — bringen do rozumu, do pomiarkowania się, do upamiętania się kogo przyprowadzić, nauczyć kogo rozumu; 2) powód *m.*; das iſt keine — to nie jest powód; 3) uwaga *f.*, perswazya *f.*, refleksya *f.*; er wird ſchon — annehmen zreflektuje on się.

Raiſonna'bel, *adi.* rozsądny; słuszny.

Raiſonneme'nt, (wym.: rezonmą), *sn.* =(s), *pl.* =s, rozumowanie *n.*, rezonowanie *n.*, rozprawianie *n.*, zastanawianie *n.* się nad czem, robienie *n.* uwag nad czem.

Raiſonneu'r, (wym.: rezonör), *sm.* =s, *pl.* =e, rozprawiacz *m.*, gadacz *m.*, gadacki *m.*

Raiſonnie'ren, (wym.: rezoniren), *vn.* (haben) rozumować, rozprawiać, rezonować o czem; er muß immer — zawsze musi mieć, chce mieć słuszność; über jmdn, über etwas — mówić o kim, o czem źle, krytykować kogo, co.

Rai'ten, *va.* (haben) 1) rachować, liczyć; 2) przesiewać.

Ra'ja(h), (wym.: radża), *sm.* =(s), *pl.* =s, radża *m.*, książę indyjski.

Ra'jas, *sm. pl.* poddani chrześcijańscy w Turcyi.

Rajo'len, *va.* (haben) skopywać, skopać.

Rajo'lpflug, *sm.* =(e)s, *pl.* =pflüge, pług *m.* do skopywania.

Rä'kel, Re'kel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) duży pies owczarski; 2) grądal *m.*, prostak *m.*; = Flegel.

Rä'keln, Re'keln, ſich —, *vr.* (haben) zachowywać się źle, nie mieć obejścia, siedzieć nieprzyzwoicie.

Rake'te, *sf. pl.* =n, rakieta *f.*, raca *f.*; =n ſteigen laſſen puszczać rakiety.

Rake'tenfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień rakietny.

Rake'tenhülſe, *sf. pl.* =n, pochew *f.* racy.

Rake'tenmacher, Rake'tenverfertiger, *sm.* =s, *pl.* —, rakietnik *m.*

Rake'tenſtab, Rake'tenſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtäbe, =ſtöcke, pręt, do którego się raca przywiązuje.

Rake'tenzwilling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiązka *f.* rac.

Ra'lle, *sf. pl.* =n, derkacz *m.*, chróściel *m.*, wodnik *m.* (ptak).

Ra'llenreiher, *sm.* =s, *pl.* —, czapla *f.*, modronos *m.*

Rama'ßeiſen, *sn.* =s, stare żelaziwo.

Ra'miſch, *sm.* =es, *pl.* =e, czosnek niedźwiedzi.

Ramm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ob. Rammler.

Ra'mmbär, *sm.* =en, *pl.* =en, **Ra'mmblock, Ra'mmbock, Ra'mmklotz**, *sm.* =es, *pl.* =blöcke, =böcke, =klötze, **Rammkatze**, *sf. pl.* =n, **Ra'mmgerüſt**, *sn.* =es, *pl.* =e, baba *f.*, baba kafarowa. bitnia *f.*, kafar *m.*

Ra'mmbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, 1) cap *m.*, kozioł *m.*, królik *m.*, zając *m.* samiec; 2) obacz Rammbär.

Ra'mme, *sf. pl.* =n, kafar *m.*, baba *f.*; Dampf— kafar parowy; Hand— baba ręczna; Kunſt— kafar z wychwytem; Pulver— kafar wybuchowy; Zug— kafar sznurowy.

Ra'mmel, *sm.* =s, *pl.* —, **Ra'mmelbock**, *sm.* =es, *pl.* =böcke, cap *m.*, kozioł *m.*, baran *m.*

Ra'mmelig, *adi.* parzący się, grzejący się (o kotach, zającach, królikach).

Ra'mmeln, 1) *vn.* (haben) parzyć się, grzać się (o kotach, zającach, królikach); 2) wbijać, wbić kafarem w ziemię.

Ra'mmelzeit, *sf.* czas *m.* parzenia się, parszkoty *pl.*

Ra'mmen, *va.* wbijać, wbić (kafarem w ziemię); ugodzić okręt taranem.

Ra'mmer, *sm.* =s, *pl.* —, kafarnik *m.*

Ra'mmler, *sm.* =s, *pl.* —, kot *m.*, koczor *m.*, tryk *m.*, królik *m.*, zając *m.* samiec *m.*

Ra'mmſchiff, Ra'mmſporn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, okręt *m.*, z taranem, taran *m.* u okrętu.

Ra'mmskopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, barani łeb.

Ra'mmſtoß, *sm.* =es, *pl.* =ſtöße, uderzenie taranem zadane.

Ra'mmſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bidło *n.*

Ra'mpe, *sf. pl.* =n, 1) przejazd *m.*, zjazd *m.*; rogatka *f.*; 2) kinkiety *pl.* (w teatrze).

Ra'mpenabſperrbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, zapora *f.*, zapadka *f.* u przejazdu (kolejn.).

Ra'mpengeleiſe, *sn.* =s, *pl.* —, tor *m.* ładowni (kolejn.).

Ra'mpenlichter, *sm. pl.* światła *pl.* kinkietów (teatr).

Ra'mpenwächter, *sm.* =s, *pl.* —, przejazdowy *m.*, stróż rogatkowy.

Ramponie'ren, *va.* (haben) psuć, zepsuć, pogorszyć.

Ramſch, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) rodzaj gry; 2) im — kaufen kupić ryczałtem, hurtem; 3) licytacya *f.*

Ra'mſchen, *va.* (haben) kupować, sprzedawać hurtem, ryczałtem.

Ra'mſel, *sf. pl.* =n, czosnek dziki, śmierdzący.

Rand, *sm.* =(e)s, *pl.* Ränder, 1) brzeg *m.*, rąbek *m.*, krawędź *f.*, marginał *m.*, margines *m.*, załamek *m.*, obrączka *f.*, otok *n.*; ein Buch mit breitem =e książka o szerokich brzegach; am =e eines Buches ſtehend marginesowy; mit Rändern verſehen marginować; den — beſchneiden obrzynać, oberznąć brzeg; ein Hut mit breitem =e kapelusz o szerokiej kresie; das Glas füllte er bis zum =e napełnił szklankę po brzeg; äußerſter — kraj *m.*; äußerſter — des Miſtbeetes bart *m.*, obszleg *m.*, ogrzewaczka *f.*; er ſteht am =e des Abgrundes, des Grabes stoi nad przepaścią, nad grobem, jest blizkim zguby, śmierci; ich bin ſchon am =e mit meinen Mitteln wyczerpałem już moje środki, brak mi już środków; mit etw. zu =e kommen dojść z czem do końca, dać sobie z czem radę, wydołać czemu; mit etw. nicht zu =e kommen nie módz dojść z czem do końca, nie módz dać sobie z czem rady, nie wydołać czemu; außer — und Band ſein stracić równowagę, nie posiadać się; 2) (pospolicie) gęba *f.*, dziób *m.*; den — halten stulić gębę, dziób.

Rand'l, *sm.* =(e)s, hałas *m.*, tartas *m.*

Randalie'ren, *vn.* (haben) hałasować, wrzaski wyprawiać.

Randa'lfuchs, *sm.* =ſes, *pl.* =füchſe, studencik prowokujący pojedynki.

Ra'ndanmerker, Ra'ndbemerker, *sm.* =s, *pl.* —, glosator *m.*, komentator *m.*

Ra'ndanmerkung, Ra'ndbemerkung, *sf. pl.* =en, dopisek *m.* na brzegu, uwaga marginesowa, przypisek nabrzeżny.

Ra'nddukaten, *sm.* =s, *pl.* —, obrączkowy dukat, karbowaniec *m.*

Ra'nderklärung, *sf. pl.* =en, objaśnienie *n.* na brzegu,

glosa marginesowa, komentarz *m.*

Rä'ndern, Rä'ndeln, *va.* (haben) zaginać, zagiąć, brzegi robić, marginować; karbować, dawać obwódki (u monety).

Ra'ndglosse, *sf. pl.* =n, uwaga *f.* na marginesie, glosa *f.*

Ra'ndleiste, *sf. pl.* =n, listwa brzegowa.

Ra'ndlos, *adi.* bez brzegów.

Ra'ndnote, *sf.* ob. Randbemerkung.

Ra'ndständig, *adi.* nabrzeżny.

Ra'ndstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień nabrzeżny (u studni).

Ra'ndstück, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kawałek *m.* (od) brzegu.

Ra'ndvermerk, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Randanmerkung.

Ra'ndverzierung, *sf. pl.* =en, 1) ob. Randleiste; 2) zwój *m.*

Ra'ndzeichnung, *sf. pl.* =en, rysunek *m.* na brzegu, marginalny.

Ranft, *sm.* =(e)s, *pl.* Ränfte, **Ranftstück,** *sn.* =(e)s, *pl.* =e, brzeg *m.*; an des Baches Ranft na brzegu strumyka.

Ränftchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Ranft, Brot— przylepka *f.* (chleba).

Rang, *sm.* =(e)s, *pl.* Ränge, 1) ranga *f.*, stopień *m.*, znaczenie *n.*, miejsce *n.*, godność *f.*; das erlaubt mir der — nicht mehr nie mogę tego więcej czynić ze względu na mój stopień, stopień mój na to nie zezwala więcej; einen — einnehmen, bekleiden zajmować pewne miejsce; ein Mann von hohem =e człowiek wielkiego znaczenia, wysokiej godności; er nimmt den ersten — ein zajmuje pierwsze miejsce, ma największe znaczenie, przewodzi; ein Gelehrter ersten =es pierwszorzędny uczony; ein Gauner ersten =es arcyłotr; seinem =e nichts vergeben nie ubliżyć swemu znaczeniu, nie poniżyć swej godności, być zupełnie na swojem miejscu; sich um einen höheren — bewerben ubiegać się, starać się o wyższą rangę, wyższy stopień; jmndm den — streitig machen stać komu na przeszkodzie w otrzymaniu pierwszeństwa; jmndm den — ablaufen ubiedz kogo, prześcignąć, wyprzedzić kogo, odebrać komu pierwszeństwo; jmndm den ersten — einräumen dać, przyznać komu pierwszeństwo; 2) rząd *m.*; eine Loge im ersten — loża pierwszego rzędu.

Ra'nge, *sm.* =n, *pl.* =n, wisus *m.*, hultaj *m.*, bęben *m.*, nicpoń *m.*

Ra'ngeln, I. sich —, *vr.* (haben) ruszać się ustawicznie, nie stać, nie siedzieć spokojnie; II. *va.* (haben) ściągać żużle (hutn.).

Ra'ngenhaft, *adi.* hultajski, wisusowski; *adv.* po hultajsku.

Ra'ngfolge, *sf. pl.* =n, porządek *m.*; nach der — według stopnia, według godności, znaczenia.

Rangie'rbahnhof, (wym.: rążir—), *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, dworzec zestawowy (kolejn.).

Rangie'rdienst, *sm.* =(e)s, służba przetokowa (kolejn.).

Rangie'ren, (wym.: rążiren), *va.* (haben) 1) porządkować, ustawiać według rangi, układać według ważności, wartości; sich —, *vr.* porządkować swoje sprawy, (po)spłacać długi; 2) przesuwać, zestawiać (wozy kolejowe).

Rangie'rgeleise, *sn.* =s, *pl.* —, tor zestawniczy, zestawowy (kolejn.).

Rangie'rlokomotive, Rangie'rmaschine, *sf. pl.* =n, parowóz zestawczy (kolejn.).

Rangie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, przetokowy *m.* (kolejn.).

Rangie'rmeister, *sm.* =s, *pl.* —, przetokowy starszy, ustawiciel *m.* pociągów (kolejn.).

Rangie'rsignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał manewrowy przy zestawianiu pociągów, sygnał przetokowy.

Ra'ng(s)klasse, *sf. pl.* =n, klasa *f.*, kategorya *f.*, ranga *f.*, stopień *m.*

Ra'ngliste, *sf. pl.* =n, Rang- und Quartierliste rocznik wojskowy.

Ra'ngordnung, *sf. pl.* =en, porządek *m.* rang, stopni, dostojeństw; nach der — według porządku stopni; = Rangfolge.

Ra'ngstreit, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Ra'ngstreitigkeit,** *sf. pl.* =en, spór *m.* o pierwszeństwo.

Ra'ngstufe, *sf. pl.* =n, stopień *m.*

Ra'ngsucht, *sf.* chciwość *f.* znaczenia, stopnia, godności.

Ra'ngsüchtig, *adi.* chciwy znaczenia, stopnia, godności.

Ra'ngunterschied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, różnica *f.* stopnia, znaczenia.

Rank, *adi.* chyży, zwinny; wązki, wąły; =es Fahrzeug łódź słabo zbudowana.

Ra'nke, *sf. pl.* =n, łęt *m.*, wąs *m.*, wić *f.* (u roślin).

Rä'nke, *s. pl.* zamachy *pl.*, podejścia *pl.*, praktyki *pl.*, intrygi *pl.*; — schmieden intrygować, knować, spiskować.

Rä'nkemacher, *sm.* obacz Ränkeschmied.

Ra'nken, 1) *vn.* (sein) i sich —, *vr.* (haben) piąć się po czem, wić się około czego, czepiać się czego (o roślinach, jak bluszcz, groch, wino); 2) *vn.* (haben) puszczać, wypuszczać latorośle.

Ra'nkenartig, Ra'nkenförmig, Ra'nkenhaft, Ra'nkend, *adi.*, =artige Gewächse rośliny wąsate, pnące się.

Ra'nkenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewko pnące się.

Ra'nkenbarsch, *sm.* =es, *pl.* =e, promieniec *m.*

Ra'nkengewächs, *sn.* =ses, *pl.* =se, obacz Rankenartig.

Rä'nkeschmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, intrygant *m.*, wichroś *m.*, wichrzyciel *m.*

Rä'nkeschmiedend, Rä'nkesüchtig, Rä'nkevoll, *adi.* pełen intryg, wykrętów, intrygancki, podstępny; oszukańczy.

Ra'nkig, *adi.* wąsaty, wiciowaty, pnący się, rozłożysty (o roślinach).

Ra'nkkorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, krosta *f.* na języku świń (choroba).

Rann'ukel, *sf. pl.* =n, jaskier *m.*; kriechende — żeruża *f.* (roślina).

Ra'nze, *sf. pl.* =n, świnia *f.*; = Sau.

Rä'nzchen, Rä'nzel, *sn.* =s, *pl.* —, tłomoczek *m.*, tobołek *m.*; (obraz.) ſich ein — anmäſten wypasać sobie brzuch.

Ra'nzen, *sm.* =s, *pl.* —, tłomok *m.*, torba podróżna.

Ra'nzen, *vn.* (haben) 1) biegać, przewracać się na różne strony, robić łoskot; 2) grzać się, gonić się, ciekać się, hukać, kiernosić (o zwierzętach); 3) jełczeć, przygorzknąć.

Ra'nzig, *adi.* jełki, przygorzki, przyśmierdły, nadpsuty, stęchły; =er Geſchmack jełkość *f.*; einen =en Geſchmack haben trącić stęchlizną, być przygorzkim, jełkim; — werden jełczeć, przygorzknąć.

Ra'nzigkeit, *sf.*, **Ra'nzigſein**, *sn.* =s, jełkość *f.*, przyśmierdłość *f.*

Ranzio'n, *sf. pl.* =en, okup *m.*; = Löſegeld.

Ranzionie'ren, *va.* (haben) okupić; = Loskaufen.

Rän'zlein, *sn.* =s, *pl.* —, tłomoczek *m.*

Ra'nzzeit, *sf.* czas *m.* parzenia, gonienia się; — des Wolfes cieczka *f.*

Ra'pert, *sn.* =s, *pl.* =e, laweta *f.*, osada *f.* armaty na kołach; die Kanonen auf die =e legen osadzać działa.

Raphae'liſch, *adi.* rafaelowski.

Rapie'r, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rapier *m.*, szpada szermierska; er führt gut das — dobrze umie obchodzić się ze szpadą, dobry z niego szermierz.

Rapie'ren, *vn.* (haben) bić się, rąbać się na rapiery.

Ra'ppe, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) koń kary, koń wrony, karosz *m.*; 2) mokrzyca *f.*; puchlina *f.* w nogach (choroby końskie).

Ra'ppel, *sm.* =s, dziwaczny humor; szaleństwo *n.*; einen kleinen — haben mieć bzika.

Ra'ppelig, *adi.* wartogłowy, niespełna rozumu mający; — werden owartogłowieć, oszaleć.

Ra'ppelkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, głowa przewrócona, pomieszana; pół waryata, postrzeleniec *m.*, wartogłów *m.*, burzliwiec *m.*, uparciuch *m.*, dziwak *m.*

Ra'ppelköpfig, Ra'ppelköpfiſch, *adi.* obacz Rappelig.

Rappe'll, *sm.* =(e)s, odwołanie *n.*, rozkaz *m.* do odwrotu (wojskow.).

Ra'ppeln, *vn.* (haben) 1) chrobotać, brząkać, dzwonić, robić łoskot, wrzawę; 2) obacz Rabbeln; 3) es rappelt bei ihm przewraca mu się w głowie, niespełna ma rozumu, pstro mu w głowie, ma bzika w głowie, brak mu piątej klepki; 4) ſich —, *vr.* spieszyć się = ſich ſputen.

Ra'ppen, *sm.* =s, *pl.* —, (drobna moneta szwajcarska) grosz *m.*, cent *m.*

Rappo'rt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, raport *m.*, donos *m.*, doniesienie *n.*, sprawozdanie *n.*; (przewoźnictwo:) Mängels— doniesienie o uszkodzeniu, doniesienie uszkodowe; Monats— sprawozdanie miesięczne, raport miesięczny; Nachtrags— doniesienie dodatkowe; Quartals— sprawozdanie kwartalne, ćwierćroczne; — mit Schuldberechnung wykaz *m.* należytości ogólnych za użycie obcych wozów, raport dłużny, doniesienie *n.* wraz z zarachowaniem; Tages—, täglicher — doniesienie codzienne, donos codzienny, raport codzienny; Unfalls— doniesienie o wypadku.

Rapporte'r, *sm.* =s, *pl.* =e, składający *m.* raport, donoszący *m.* o czem, donosiciel *m.*

Rapportie'ren, *va.* (haben) raportować, donosić, donieść.

Raps, Reps, *sm.* =ſes, rzepak *m.*, rzepich *m.*

Raps=, Reps=, *adi.* rzepakowy.

Ra'pſen, *va.* (haben) łapać, porywać, grabić, rwać, szarpać.

Ra'psglanzkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, słodyszek rzepakowiec *m.*

Ra'pskuchen, *sm.* =s, *pl.* —, makuch *m.*

Ra'psöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olej rzepakowy.

Ra'ptus, *sm.* —, 1) napad *m.*, szał *m.*; 2) = Rappel.

Rapu'nzchen, *sn.* =s *pl.* —, **Rapu'nze**, *sf. pl.* =n, **Rapu'nzel**, *sm.* =s i *sf. pl.* =n, rapontyka zielna, roszponka jarzynna, sałatka polna.

Rapu'nzelwurzel, *sf. pl.* =n, rapunkuła *f.*, wiesiołek dwuletni.

Rapu'ſe, *sf.* 1) gra *f.* kartami francuskiemi; 2) chapanina *f.*, drapanina *f.*, łapanina *f.*, grabież *f.*; etw. in die — geben, werfen wystawić, oddać co na łup, na grabież; in die — gehen zatracić się.

Rar, I. *adi.* rzadki, niezwykły, osobliwy, drogi, nadzwyczajny; (poufale:) ſich — machen rzadko przychodzić; — werden stawać się rzadkim; II. *adv.* rzadko; niezwykle.

Ra'rheit, *sf.* rzadkość *f.*; kosztowność *f.*

Rarität, *sf. pl.* =en, rzadkość *f.*, rzecz rzadka.

Rarität'enkabinett, *sn.* =(e)s, *pl.* =e; **Rarität'enkammer**, *sf. pl.* =n, gabinet *m.* rzadkości, zbiór *m.* rzadkich rzeczy.

Rarität'enſammler, Rarität'enjäger, *sm.* =s, *pl.* —, zbieracz *m.* rzadkości, rzeczy rzadkich.

Raſau'neu, *vn.* (haben) wrzask robić.

Raſch, *sm.* =es, *pl.* =e, rasa *f.*, haras *m.* (materya wełniana).

Raſch, I. *adi.* szybki, chyży, szparki, skory, posuwisty; popędliwy, gwałtowny, prędki = aufbrauſend; =e Antwort szybka odpowiedź (także: odpowiedź nierozmyślna);

II. *adv.* szybko, chyżo, szparko, skoro, posuwiście; gwałtownie, popędliwie.

Ra'ſcheln, *vn.* (haben) sprawiać lekki szmer, szeleścić.

Ra'ſchheit, *sf.* szybkość *f.*, chyżość *f.*, gwałtowność *f.*

Raſchhi'n, *adv.* bez rozmysłu, lekkomyślnie.

Ra'ſchmacher, *sm.* -s, *pl.* —, wyrabiacz *m.* harasów.

Ra'ſen, *sm.* -s, *pl.* —, darń *f.*, darnina *f.*, murawa *f.*; — ſtechen darninę kopać; mit — belegen darniować, odarniować, darnią wyłożyć.

Ra'ſen, *vn.* (haben) szaleć.

Ra'ſen, *sn.* -s, obacz Raſerei.

Ra'ſenartig, *adi.* podobny do darni.

Ra'ſenbank, *sf. pl.* -bänke, ławka *f.* z darni.

Ra'ſenbekleidung, *sf. pl.* -en, **Ra'ſenbelag,** *sm.* -(e)s, *pl.* -läge, odarnienie *n.*, odarniowanie *n.*; Flachraſenbelag darniowanie kożuchowe; Kopf— darniowanie murowe.

Ra'ſend, I. *adi.* i *ppr.* od raſen szalony, wściekły; — werden oszaleć, wściekać się; — machen wprawić w wściekłą złość; das iſt zum Raſendwerden oszaleć można; -e Schmerzen szalone, okropne boleści; -er Hunger wilczy głód, apetyt; -er Lärm hałas piekielny; -es Geld ogromna suma; II. *adv.* szalenie; ogromnie, bardzo, niezwykle; er iſt — verliebt szalenie jest zakochany; — müde do upadłego zmęczony.

Ra'ſende(r), *sm.* -n, *pl.* -n, szaleniec *m.*; -de, *sf. pl.* -n, szalona *f.*

Ra'ſeneiſenerz, Ra'ſenſtein, *sm.* -es, *pl.* -e, ruda podarniowa, żelaziak darniowy.

Ra'ſenerde, *sf. pl.* -n, ziemia darniowa.

Ra'ſenhügel, *sm.* -s, *pl.* —, pagórek darniasty.

Ra'ſenmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, oprawca *m.*

Ra'ſenplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, darnina *f.*, murawa *f.*

Ra'ſen(ſchneid)meſſer, *sn.* -s, *pl.* —, darnik *m.*, nóż darniarski.

Ra'ſen(ſchneid)ſchaufel, *sf. pl.* -n, darniówka *f.*, łopata *f.* do darni.

Ra'ſenſcholle, *sf. pl.* -n, **Ra'ſenſtück,** *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kawał *m.* ziemi darnią zarosłej, kawałek *m.* darni.

Ra'ſenſtecher, *sm.* -s, *pl.* —, rydelek *m.* do wybierania darni.

Ra'ſenteppich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Ra'ſendecke,** *sf. pl.* -n, murawa jak kobierzec rozesłana.

Raſerei', *sf. pl.* -en, szał *m.*, szaleństwo *n.*; wściekłość *f.*; in — geraten wpaść w szał; zur — bringen do szaleństwa przyprowadzić, przywieść; bis zur — lieben szalenie kochać.

Raſie'rbecken, *sn.* -s, *pl.* —, miedniczka *f.* (do mycia twarzy po goleniu).

Raſie'rbeſteck, Raſie'rzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przybory *pl.* do golenia.

Raſie'ren, I. *va.* (haben) golić; (obraz.) Häuſer, Bäume (ab)— zburzyć, zniszczyć, rozrzucić domy, powalić, pościnać drzewa; II. ſich —, *vr.* (haben) golić się.

Raſie'rmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, brzytwa *f.*; das — abziehen brzytwę przeciągać, ostrzyć.

Raſie'rſeife, *sf. pl.* -n, mydło golarskie.

Raſie'rſalon, *sn.* -s, *pl.* -s, **Raſie'rſtube,** *sf. pl.* -n, salon *m.* do golenia, golarnia *f.*

Raſie'rzeug, *sn.* obacz Raſierbeſteck.

Ra'ſig, *adi.* darnisty.

Räſonie'ren, *vn.* (haben) obacz Raiſonnieren.

Ra'ſpel, *sf. pl.* -n, raszpla *f.*, napilnik *m.*, tarka *f.*, tarnik *m.*, skrobacz *m.*, skrobaczka *f.*

Ra'ſpelbrot, *sn.* -es, *pl.* -e, rodzaj chleba przedniego.

Ra'ſpelfeile, *sf. pl.* -n, ob. Raſpel.

Ra'ſpelhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom roboczy.

Ra'ſpelmeißel, *sm.* -s, *pl.* —, dłóto *n.* do robienia raszpli.

Ra'ſpelmühle, *sf. pl.* -n, tartak *m.*

Ra'ſpeln, *va.* (haben) raszplować, piłować napilnikiem; (obraz.) Süßholz — prawić paniom komplementy.

Ra'ſpelſpäne, *sm. pl.* oskrobiny *pl.*, opiłki *pl.*, raszplowiny.

Ra'ſſe, *sf. pl.* -n, rasa *f.*, ród *m.*; die -n kreuzen krzyżować rasy; das Pferd hat — to rasowy koń.

Ra'ſſel, *sf. pl.* -n, terkotka *f.*, grzechotka *f.*

Ra'ſſeln, I. *va.* (haben) grać hałaśliwie na jakim instrumencie muzycznym; II. *vn.* (haben) brząkać (o łańcuchach), szczękać (o orężach), chrzęścić, turkotać (o wozach); trzeszczeć, gruchotać, łoskotać.

Ra'ſſeln, *sn.* -s, **Raſſelei',** *sf. pl.* -en, turkotanie *n.*, szczękanie *n.*, chrzęszczenie *n.*, turkot *m.*, szczęk *m.*, chrzęst *m.*

Ra'ſſelnd, *adi.* łoskotliwy, łoskotny, turkotliwy.

Ra'ſſen-, *adi.* rasowy.

Ra'ſſeneigentümlichkeit, *sf. pl.* -en, właściwość rasowa, znamię *n.* rasy.

Ra'ſſenhaß, *sm.* -ſſes, nienawiść rasowa.

Ra'ſſenkampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämpfe, walka rasowa, rodowa.

Ra'ſſenkreuzung, *sf. pl.* -en, krzyżowanie *n.* się ras.

Raſt, *sf.* odpoczynek *m.*, spoczynek *m.*, wypoczynek *m.*, wytchnienie *f.*; — machen odpoczywać, odpocząć; an einem Orte — machen zatrzymać się w jakiem miejscu (dla wypoczynku); weder — noch Ruhe haben nie mieć spokojnej chwili do wytchnienia, nie mieć czasu wolno odetchnąć; ohne — und Ruhe bez przerwy, bezustannie; jmdm weder — noch Ruhe laſſen nie dać komu spocząć, odetchnąć.

Ra'ſten, *vn.* (haben) odpoczywać, odpocząć, wczasować, wytchnąć sobie; an einem Orte — zatrzymać się na jakiem miejscu dla wypoczynku.

Ra'ſtlos, I. *adi.* niespracowany, niezmordowany; bezustanny; II. *adv.* niespracowanie, niezmordowanie; bezustannie.

Ra'ſtloſigkeit, *ſf.* niespracowaność *f.*, niezmordowaność *f.*, bezustanność *f.*

Ra'ſtort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Ra'ſtplatz**, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* wypoczynku.

Raſtra'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rastral *m.*, rastrum *n.*, liniociąg *m.*, pięciolinik *m.* (muzyka).

Raſtrie'ren, *va.* (haben) rygować, liniować papier (n. p. na nuty).

Ra'ſtſtunde, *ſf. pl.* -n, godzina *f.* wypoczynku, odpoczynek *m.* po robocie.

Ra'ſttag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień *m.* wypoczynku, dniówka *f.*, odpoczynek *m.*

Raſu'r, *ſf. pl.* -en, wyskrobanie *n.*; wygolenie *n.*

Rat, *sm.* -(e)s, 1) *pl.* Ratſchläge rada *f.*, porada *f.*, radzenie *n.*; jmndn um — fragen, zu -e ziehen pytać kogo o radę, wezwać kogo do rady; ſich -s ſchaffen, erholen bei jmndm zasięgać, zasięgnąć czyjej rady, poradzić się kogo; jmndm — geben, erteilen dać komu radę, poradzić komu; jmndm mit gutem — beiſtehen wspierać, wesprzeć kogo dobrą radą; auf meinen — (hin) za moją (po)radą; mit — und Tat radą (słowem) i czynem; mit jmndm über etw. zu -e gehen naradzać się z kim nad czem; mit ſich zu -e gehen naradzać się z kim nad czem; mit ſich zu -e gehen namyślać się, zastanawiać się, radzić się swego rozumu, swej głowy; 2) *pl.* Ratſchläge rada *f.*, sposób *m.*, środek *m.*, zaradzenie *n.*; — ſchaffen zaradzać; da muß raſch — geſchafft werden temu trzeba spiesznie zaradzić; ſchnell — ſchaffend zaradny; ſich keinen — wiſſen nie umieć sobie poradzić; ich weiß mir keinen — mehr już nie wiem, co robić; dazu kann noch — werden temu można jeszcze zaradzić; etw. zu -e halten oszczędzać, ochraniać co, oszczędnie z czem się obchodzić; die Zeit zu -e halten roztropnie używać czasu; er verſteht das Seinige nicht zu — zu halten nie umie szanować grosza, niedobry z niego gospodarz; kommt Zeit, kommt — jak przyjdzie czas, znajdzie się i rada; da iſt guter — teuer tu zdałaby się dobra (mądra) rada; to trudna sprawa, to twardy do zgryzienia orzech; guter — kommt über Nacht w ciągu nocy może przyjść mądra rada; 3) *pl.* Räte, rada *f.*, ciało obradujące; der hohe — wysoka rada; 4) *pl.* Räte, radca *m.*, rajca *m.*

Rata'fia, *sm.* -s, *pl.* -s, ratafia *f.* (nalewka owocowa).

Rata'nhia i **Rata'nhawurzel**, *sf.* ratania *f.* (aptekarstwo).

Ra'te, *sf. pl.* -n, rata *f.*, upłata *f.*; in -n, ratenweiſe zahlen spłacać ratami, upłatami.

Ra'ten, *va.* rätſt, rät, riet, habe geraten; 1) radzić, doradzać, radę dawać; jmndm —, etw. zu tun radzić komu, by co uczynił; jmndm zu etw. — radzić, doradzać komu co; das möchte ich dir nicht — tegobym tobie nie radził; jmndm zu ſeinem Beſten — radzić komu na jego dobro; jmndm gut, übel — radzić komu dobrze, źle, dać komu dobrą, złą radę; wenn ich mir nur zu — wüßte gdybym tylko wiedział, co począć, gdybym tylko znalazł sposób; das wollte ich dir geraten haben takbym ci radził; er will ſich nicht — laſſen nie słucha rady; damit iſt mir nicht geraten to mi nie pomoże, to na nic mi się nie zda; wem nicht zu — iſt, dem iſt auch nicht zu helfen komu nie można radzić, nie można i pomódz, trudno temu pomódz, co nie słucha rady; 2) zgadywać, zgadnąć = erraten; domyślać się, dorozumiewać się; rate einmal! zgadnijno! hin und her — długo się namyślać; 3) geraten *pp.* stosowny, odpowiedni; etw. für geraten halten uważać co za stosowne, za rzecz pożyteczną, odpowiednią; ich halte das auf jeden Fall für das Geratenſte to zdaje mi się na wszelki przypadek najlepszem.

Ra'tenweiſe, *adv.* ratami, upłatami, upłacając.

Ra'tenzahlung, *sf. pl.* -en, spłata *f.* na raty, upłatami.

Ra'ter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) odgadywacz *m.*, zgadywacz *m.*; 2) doradca *m.*

Ra'tgeber, *sm.* -s, *pl.* —, doradca *m.*, poradnik *m.*

Ra'tgeberin, *sf. pl.* -innen, doradczyni *f.*

Ra'thaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, ratusz *m.*, wietnica *f.*, wiecnica *f.*, dom radny.

Ra'thausſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala ratuszowa, sala obradowa, sala do obrad miejskich.

Ratifikatio'n, *sf. pl.* -en, ratyfikacya *f.*, potwierdzenie *n.*, zatwierdzenie *n.*

Ratifizie'ren, *va.* (haben) ratyfikować, potwierdzić, zatwierdzić.

Rati'n, *sm.* -s, *pl.* -e, szorstkie sukno; rodzaj materyi wełnianej.

Ra'tin, *sf. pl.* -innen, żona *f.* radcy, radczyni *f.*

Ratio'n, *sf. pl.* -en, racya *f.*, porcya *f.* żywności (dla żołnierza, konia).

Rationa'l, *adi.* 1) dający się wyrachować, obliczyć (matematyka); 2) racyonalny, rozumowy, zgodny z rozumem.

Rationali'ſmus, *sm.* —, racyonalizm *m.*, badanie rozumowe, zgodność *f.* z rozumem, sposób rozsądny; nauka oparta na doświadczeniu i rozumie.

Rationali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, racyonalista *m.*, człowiek doświadczony, rozumny, rozważny.

Rationali'ſtiſch, *adi.* racyonalny, rozumny, rozumowy, zgodny z rozumem; *adv.* ra-

cyonalnie, zgodnie z rozumem.

Rationalitä't, *sf.* racyonalność *f.*

Rationell, *adi.* racyonalny, rozumny, wyrozumowany; =e Wirtſchaft wyrozumowane gospodarstwo; *adv.* racyonalnie, rozumnie.

Rä'tlich, *adi.* stosowny, odpowiedni; zbawienny, pożyteczny; 2) rady lub radcy dotyczący; =e Würde godność radcy.

Rä'tlichkeit, *sf.* stosowność *f.*, odpowiedność *f.*; zbawienność *f.*, użyteczność *f.*

Ra'tlos, *adi.* bezradny, niedołężny.

Ra'tloſigkeit, *sf.* bezradność *f.*, niedołęstwo *n.*

Ra'tſam, *adi.* obacz Rätlich; es wäre — trzebaby, powinnoby się.

Ra'tſamkeit, *sf.* obacz Rätlichkeit.

Ra'tsbedürftig, *adi.* potrzebujący (po)rady.

Ra'tsbeſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, uchwała *f.* rady.

Ra'tsbote, *sm.* =n, *pl.* =n, sługa magistracki, woźny miejski.

Ra'tſche, *sf. pl.* =n, terkotka *f.*, grzechotka *f.*, klekotka *f.*

Ra'tſchen, *vn.* (haben) terkotać, grzechotać, skrzeczeć.

Ra'tſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, rada *f.*

Ra'tſchlagen, *vn.* (haben) über etw. — naradzać się nad czem.

Ra'tſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, uchwała *f.* (rady); nach göttlichem — z boskiego wyroku, sądu.

Ra'tsdiener, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Ratsbote.

Rä'tſel, *sn.* =s, *pl.* —, zagadka *f.*; ciężki problemat, trudne zagadnienie; rzecz niejasna; er iſt mir ein — jest dla mnie zagadką; ein — aufgeben zagadkę zadać; ein — auflöſen, erraten zagadkę rozwiązać, odgadnąć.

Rä'tſelfrage, *sf. pl.* =n, pytanie zagadkowe (niejasne, zawiłe).

Rä'tſelhaft, *adi.* zagadkowy, nieodgadniony, niejasny, tajemniczy; *adv.* zagadkowo; niejasno, tajemniczo.

Rä'tſelhafte(s), *sm.* =ten, **Rä'tſelhaftigkeit**, *sf.* zagadkowość *f.*, niejasność *f.*, tajemniczość *f.*

Rä'tſelſpruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſprüche, wyrocznia zagadkowa.

Rä'tſelton, *sm.* =(e)s, ton zagadkowy.

Rä'tſelwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyraz zagadkowy.

Ra'tserholung, *sf. pl.* =en, zasięganie *n.*, zasiągnięcie *n.* rady.

Ra'tsgeſchlecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, rodzina patrycyuszowska.

Ra'tsherr, *sm.* =n, *pl.* =en, radca *m.*, senator *m.*, konsyliarz *m.*

Ra'tsherrlich, *adi.* radziecki, senatorski.

Ra'tsherrnwürde, *sf.* radziectwo *n.*

Ra'tskeller, *sm.* =s, *pl.* —, piwnica *f.* pod ratuszem.

Ra'tskollegium, *sn.* =(s), *pl.* =gien, kollegium radzieckie, rada miejska.

Ra'tsleute, *s. pl.* oder Ratsmann.

Ra'tsmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, **Ra'tsmitglied**, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, członek *m.* rady miejskiej, radny (miejski); senator *m.* (w wolnych miastach niemieckich).

Ra'tsperſon, *sf. pl.* =en, osoba *f.* do rady (miejskiej) należąca, radca *m.*

Ra'tsſaal, *sn.* =(e)s, *pl.* =ſäle, obacz Rathausſaal.

Ra'tsſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, uchwała *f.* (rady miejskiej).

Ra'tsſchreiber, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz *m.* rady miejskiej, pisarz miejski.

Ra'tsſitzung, *sf. pl.* =en, posiedzenie *n.* rady (miejskiej).

Ra'tsſtube, *sf. pl.* =n, sala *f.* obrad (rady miejskiej).

Ra'tsſtuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtühle, fotel *m.*, krzesło *n.* radnego (miejskiego).

Ra'tstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* obrad, posiedzenia (rady miejskiej).

Ra'tsturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =türme, wieża ratuszowa.

Ra'tsverſammlung, *sf. pl.* =en, zebranie *n.*, zgromadzenie *n.*, posiedzenie *n.* (rady miejskiej).

Ra'tswage, *sf. pl.* =n, waga miejska.

Ra'tswahl, *sf. pl.* =en, wybór *m.* do rady (miejskiej).

Ra'tszimmer, *sn.* obacz Ratsſtube.

Ra'tte, *sf. pl.* =n, szczur *m.*; er ſchläft wie eine — spi jak szczur(ek).

Rä'tte, *sf. pl.* =n, kobel *m.* (pies).

Ra'tteln, *va.* i *vn.* (haben) 1) obacz Raſſeln; 2) obacz Rabbeln.

Ra'ttenartig, *adi.* szczurowaty.

Ra'ttenfalle, *sf. pl.* =n, łapka *f.* na szczury.

Ra'ttenfänger, *sm.* =s, *pl.* —, szczurołowca *m.*

Ra'ttengift, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trucizna *f.* na szczury.

Ra'ttenkönig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, splot *m.* szczurów; (obraz.) ein wahrer — niepodobieństwo *n.*, zagmatwanie *n.*, niemożliwe zamieszanie.

Ra'ttenneſt, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, gniazdo szczurze.

Ra'ttenpulver, *sn.* =s, *pl.* —, proszek *m.* na szczury.

Ra'ttenſchwanz, *sm.* =es, *pl.* =ſchwänze, ogon szczurzy; (obraz.) mysi ogon, warkocz cienki i krótki.

Ra'ttenvolk, *sn.* =(e)s, mnóstwo *n.* szczurów.

Ra'ttler, *sm.* =s, *pl.* —, ratler *m.* (pies).

Ratz, *sm.* =es, *pl.* =e, tchórz *m.*; = Iltis.

Ra'tze, *sf. pl.* =n, 1) szczur *m.* = Ratte; 2) chybiona *f.* w grze bilardowej w kręgle.

Ra'tzenkahl, *adi.* 1) łysy jak kolano; 2) ubogi, goły jak święty turecki.

Raub, *sm.* =(e)s, łup *m.*, zabór *m.*, drapież *f.*, grabież *f.*, łupież *f.*, zdobycz *f.*; rabunek *m.*, łupiestwo *n.*, łu-

pienie *n.*, grabienie *n.*; den — unter ſich teilen podzielić zdobycz, łup, grabież między siebie; auf — ausgehen wyjść na rabunek, na łup, grabieży szukać; vom =e leben żyć z grabieży, z łupiestwa; — ausüben łupieżyć; — zur See korsarstwo *n.*; ein — der Flammen werden stać się pastwą płomieni; der — der Sabinerinnen porwanie Sabinek.

Rau'banfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, napad rozbójniczy.

Rau'bausgabe, *sf. pl.* =n, wydanie bezprawne (piśmiennictwo).

Rau'bbau, *sm.* =(e)s, rabunkowa robota, wychwytliwe prowadzenie robót; gospodarstwo nieracyonalne; — treiben gospodarować nieracyonalnie.

Rau'bbegierde, *sf.* Raubgier.

Rau'bbiene, *sf. pl.* =n, pszczoła napastnicza, truteń *m.*, trzmiel *m.*; (obraz.) rabuś *m.*

Rau'ben, *va.* (haben) rabować, łupić, zagrabiać, zagrabić, drapieżyć, łupieżyć, zdzierać, zedrzeć; jmndm das Leben — pozbawić kogo życia; das raubt ihm den Schlaf to mu sen odbiera; er raubte ihr das Herz serce jej wydarł, wzbudził w niej miłość gwałtowną ku sobie.

Rau'ben, *sn.* =s, obacz Raub.

Räu'ber, *sm.* =s, *pl.* —, rabuś *m.*, łupieżca *m.*, rozbójnik *m.*, zbójca *m.*, zaborca *m.*, ździerca *m.*; — am Licht wilk *m.*; — an Pflanzen pustoroś *f.*

Räu'berbande, *sf. pl.* =n, szajka *f.* rozbójników.

Räuberei', *sf. pl.* =en, łupiestwo *n.*, rozbój *m.*, rozbójnictwo *n.*; — treiben łupiestwem, rozbojem się trudnić, łupieżyć, rozbijać; — zur See korsarstwo *n.*; literariſche — kradzież literacka.

Räu'bergeſchichte, *sf. pl.* =n, opowiadanie *n.* o zbójcach; (obraz.) historya zmyślona, nieprawdopodobna.

Räu'berhand, *sf. pl.* =hände, ręka łotrowska, rozbójnicza.

Räu'berhauptmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, herszt *m.* rozbójników, naczelnik *m.* bandy opryszków.

Räu'berhöhle, *sf. pl.* =n, jaskinia *f.* łotrów, rozbójników; jama zbójecka.

Räu'berhorde, *sf. pl.* =n, obacz Räuberbande.

Räu'berin, *sf. pl.* =innen, rozbójniczka *f.*

Räu'beriſch, *adi.* łotrowski, rabusiowski, rozbójniczy, łupieżczy, zbójecki; chciwy rabunku; *adv.* po rabusiowsku, po zbójecku.

Räu'berloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, jama, kryjówka zbójecka.

Räu'bern, *va.* (haben) obacz Rauben.

Räu'berſchar, *sf. pl.* =en, obacz Räuberbande.

Räu'bervolk, *sn.* =(e)s, zgraja *f.* łotrów; (*pl.* =völker), lud *m.* łupiestwem się trudniący.

Räu'berweſen, **Räu'berunweſen**, *sn.* =s, rozbójnictwo *n.*

Rau'bfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, ryba drapieżna.

Rau'bgeſchwader, *sn.* =s, *pl.* —, flota rozbójnicza.

Rau'bgeſindel, *sn.* =s, łotrowska zgraja, szajka *f.*, stek *m.* rabusiów, opryszków.

Rau'bgier, **Rau'bbegier**, **Rau'bluſt**, **Rau'bſucht**, *sf.* chciwość *f.* łupu, łupiestwo *n.*, drapieżność *f.*, drapiestwo *n.*

Rau'bgierig, *adi.* chciwy rabunku, łupu, drapieżny.

Rau'bgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, dobytek rabunkiem, łupiestwem nabyty, łup *m.*, grabież *f.*

Rau'bmord, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, morderstwo rabunkowe, zbójectwo *n.*

Rau'bmörder, *sm.* =s, *pl.* —, morderca zbójecki, zbój *m.*

Rau'bneſt, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, gniazdo *n.*, siedlisko *n.*, rozbójników, rozbójnia *f.*

Rau'britter, *sm.* =s, *pl.* —, raubryter *m.*, rycerz rozbójnik *m.*, rycerz rabuś *m.* (historya średniowieczna).

Rau'bſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt rozbójniczy, korsarski.

Rau'bſchiffer, *sm.* =s, *pl.* — korsarz *m.*

Rau'bſchloß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſchlöſſer, zamek (rycerski) rozbójniczy.

Rau'bſchütz, *sm.* =en, *pl.* =en, kłusownik *m.*

Rau'bſtaat, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, państwo rozbójnicze.

Rau'bſucht, *sf.* chciwość *f.* łupiestwa, rabunku.

Rau'bſüchtig, *adi.* chciwy rabunku, drapieżny.

Rau'btier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zwierz drapieżny, zwierzę drapieżne.

Rau'bvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptak drapieżny.

Rau'bvolk, *sn.* =(e)s, *pl.* =völker, lud łupiestwem się trudniący, szajka *f.* zbójów.

Rau'bwild, *sn.* =(e)s, dzikie drapieżne zwierzę.

Rau'bwirtſchaft, *sf.* obacz Raubbau.

Rau'bwut, *sf.* szał łupieżczy, łupiestwo *n.*

Rau'bzeug, *sn. collect.* =(e)s, zwierzęta szkodliwe.

Rau'bzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, wyprawa *f.* po łupy, wyprawa rozbójnicza.

Rauch, *adi.* obacz Rauh.

Rauch, *sm.* =(e)s, dym *m.*; — ausſtrömen, geben, ſich in — auflöſen dym wydawać, dymić się, przemienić się w dym; nach — ſchmecken, riechen dymem trącić, czuć; mit — anfüllen zadymić; voller — nadymiony; Fleiſch in den — hängen mięso w dymie zawiesić, mięso w kominie wędzić; in — aufgehen z dymem pójść, spalić się; in — aufgehen laſſen z dymem puścić, spalić; kein Feuer ohne — niema ognia bez dymu, niema róży bez kolców; kein — ohne Feuer niema dymu bez ognia, niema skutku bez przyczyny; (przenośnie:) — und Brot haben mieć dom i utrzymanie.

Rau'chabteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przedział *m.* dla palących (kolejn.).

Rau'chabzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, kominek *m.*

Rau'chachat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, agat dymny.

Rau'chaltar, *sm.* -(e)s, *pl.* -täre, ołtarz ofiarny.

Rau'chbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, nakadzenie *n.* (medycyna).

Rau'chartig, *adi.* dymisty.

Rau'chbar, *adi.* dający się palić.

Ra'uchcoupé, *sn.* -s, *pl.* -s, obacz Rauchabteil.

Rau'chen, I. *va.* (haben) palić, kurzyć, dymić, kopcić (tytoń, fajkę); sie rauchten das Zimmer voll nadymili, nakopcili pokój; II. *vn.* (haben) 1) dymić się, kurzyć się, kopcić; der Ofen raucht dymi się z pieca; es raucht in der Küche dymi się w kuchni; 2) parę z siebie wydawać, parować; das Brot raucht noch para wychodzi jeszcze z chleba; (obraz.) er arbeitet, daß ihm der Kopf raucht tak pracuje, że mu się aż z głowy kurzy; er lügt, daß ihm der Kopf raucht tak lże, że się aż kurzy za nim.

Rau'chend, *adi.* palący; kurzący się.

Rau'cher, *sm.* -s, *pl.* —, palący *m.*, palacz *m.*

Räu'cherbüchse, *sf. pl.* -n, kadzielniczka *f.*

Räu'cherer, *sm.* -s, *pl.* —, kadziciel *m.*

Räu'chereſſenz, *sf. pl.* -en, esencya *f.* do kadzenia.

Räu'cherig, *adi.* dymny, dymnisty, okopciały, kurny, przydymiony; — werden okopcieć; — machen okopcić, przydymić.

Räu'cherigkeit, *sf.* okopciałość *f.*

Räu'cherkammer, *sf. pl.* -n, dymnik *m.*, wędzarnia *f.*

Räu'cherkerze, *sf. pl.* -n, **Räu'cherkügelchen**, *sn.* -s, *pl.* —, trociczka *f.*

Räu'chern, *va.* (haben) wędzić (mięso, ryby); die Stube — kadzić w izbie; voll — nakadzać, nakadzić; von unten — podkadzić, podkurzać, podkurzyć; mit Weihrauch — kadzidło palić.

Räu'chern, *sn.* -s, **Räu'cherung**, *sf. pl.* -en, 1) nakadzenie *n.* (medycyna); 2) wędzenie *n.* (mięsa, ryb); 3) kadzenie *n.* (w izbach); 4) — mit Weihrauch palenie *n.* kadzidła; 5) — der Seidenraupen podkadzanie *n.* jedwabników.

Räu'cherpfanne, *sf. pl.* -n, kadzielnica *f.*

Räu'cherpulver, *sn.* -s, *pl.* —, proszek *m.* do kadzenia, kadzidło *n.*

Räu'cherwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kadzidło *n.*

Rau'chfang, *sm.* -(e)s, *pl.* -fänge, komin *m.*, dymnica *f.*

Rau'chfanggeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, **Rau'chfangſteuer**, *sf. pl.* -n, podymne *n.*, dymowe *n.*, kominowe *n.*

Rau'chfangkehrer, *sm.* -s, *pl.* —, kominiarz *m.*

Rau'chfangrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rura płomienna.

Rau'chfangſchlot, *sm.* -(e)s, *pl.* -e i -ſchlöte, komin *m.*

Rau'chfangſchlotziegel, *sm.* -s, *pl.* —, cegła kominówka *f.*

Rau'chfangſteuer, *sf.* obacz Rauchfanggeld.

Rau'chfangverzehrungsapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Rauchverzehrer.

Rau'chfarben, **Rau'chfarbig**, *adi.* dymowego koloru.

Rau'chfärber, *sm.* -s, *pl.* —, farbierz *m.* kuśnierskich wyrobów, futer.

Rau'chfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, kadzielnica *f.*, trybularz *m.*

Rau'chfleiſch, *sn.* -es, mięso wędzone, wędlina *f.*, wędzonka *f.*

Rau'chfroſt, *sm.* obacz Rauhfroſt.

Rau'chfüßig, *adi.* kudłatonogi.

Rau'chfutter, *sn.* obacz Rauhfutter.

Rau'chgans, *sf. pl.* -gänſe, gęś wędzona.

Rau'chgar, *adi.* dosyć wędzony.

Rau'chhandel, *sm.* -s, handel *m.* futrami.

Rau'chhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlujący *m.* futrami, kuśnierz *m.*

Rau'chhonig, *sm.* -s, miód przaśny; biteń *m.*

Rau'chig, *adi.* dymny, nadymiony, nakopcony.

Rau'chkabinett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pokój *m.* dla palących, izba *f.* do palenia.

Rau'chkammer, *sf.* obacz Räucherkammer.

Rau'chkaſten, *sm.* -s, *pl.* —, dymnica *f.*, dymnisko *n.*

Rau'chkaſtentür, *sf. pl.* -en, drzwi *pl.* dymnicy.

Rau'chkaſtenrohrwand, *sf. pl.* -wände, zasłona *f.* do rur wpustowych, ściana rurowa w dymnisku, ściana przewodowa w dymnisku.

Rau'chkaſtenſtirnwand, *sf. pl.* -wände, przednia ściana dymniska.

Rau'chkohle, *sf. pl.* -n, węgiel niedopalony jeszcze.

Rau'chleder, *sn.* -s, *pl.* —, skóra kosmata.

Rau'chlinde, *sf. pl.* -n, brzost *m.*

Rau'chloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, **Rau'chluke**, *sf. pl.* -n, dymówka *f.*, cepuch *m.*, czopucha *f.*

Rau'chlos, *adi.* bezdymny; -ſes Pulver bezdymny proch.

Rau'chopfer, *sn.* -s, *pl.* —, ofiara kadzidłowa.

Rau'chſaal, *sm.*, **Rau'chſtube**, *sf.*, **Rau'chzimmer**, *sn.* sala *f.*, izba *f.*, pokój *m.* dla palących, do palenia.

Rau'chſäule, *sf. pl.* -n, słup *m.* dymu.

Rau'chſchwalbe, *sf. pl.* -n, jaskółka kominna, dymówka *f.*

Rau'chſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, ogon kosmaty.

Rau'chſchwarz, *adi.* czarny jak dym; dymem okopcony.

Rau'chſervice, (wym.: -wis), *sn.* -s, *pl.* —, garnitur *m.* do palenia (tytoniu, cygar).

Rau'chſeide, *sf. pl.* -n, gatunek grubego jedwabiu.

Rau'chtabak, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, tytoń *m.*

Rau'chumhüllt, *adi.* otoczony dymem.

Rau'chverbot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zakaz *m.* palenia (tytoniu).

Rau'chverzehrer, *sm.* =s, *pl.* —, chłonidym *m.*, dymochłon *m.*, oddymień *m.*

Rau'chwaren, *sf. pl.* futra *pl.*, kożuchy *pl.*

Rau'chwarenhandel, *sm.* =s, handel *m.* futrami, kożuchami.

Rau'chwarenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlujący *m.* futrami, kożuchami.

Rau'chwarenhandlung, *sf. pl.* =en, skład *m.* futer, kożuchów.

Rau'chwacke, *sf.* obacz Rauhwacke.

Rau'chweizen, *sm.* =s, ostka *f.*, wąsatka *f.*, kosmatka *f.*

Rau'chwels, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, kosmacz *m.* (ryba).

Rau'chwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) kosmacina *f.*; = Rauchwaren; 2) kadzidło *n.*; = Räucherwerk.

Rau'chwolke, *sf. pl.* =n, obłok *m.* dymu; *dim.* **Rau'chwölkchen**, *sn.* =s, *pl.* —, obłoczek *m.* dymu.

Rau'de, *sf. pl.* =n, krosta *f.*

Räu'de, *sf.* parch *m.*

Räudig, *adi.* parszywy, parchaty; — ſein mieć parchy; — werden oparszywieć; zparszywieć; — machen zaparszywić; ein =es Schaf ſteckt die ganze Herde an owcę parszywą odłącz od stada, bo wnet we wszystkich też będzie wada.

Räudigkeit, *sf.* parszywość *f.*

'rauf! skrócenie zamiast herauf! na górę! w górę!

Rau'fbold, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zawadyaka *m.*, zaczepnik *m.*, zawalidroga *m.*, rębacz *m.*, zabijak *m.*

Rau'fdegen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) = Raufbold; 2) długa szpada, kord *m.*, kordelas.

Rau'fe, *sf. pl.* =n, 1) drabka *f.* do zakładania siana (w stajni); 2) międlica *f.* do lnu, dzierzgoń *m.*; = Flachshechel.

Räu'feln, *va.* (haben) len dzierzgać, międlić.

Rau'fen, I. *va.* (haben) wyrywać, wyskubywać, szarpać, rwać, skubać, targać; Unkraut — chwast wyrywać, plewić; ſich die Haare (aus)=raufen wyrywać sobie włosy; der Kamm rauft grzebień drze, szarpie, wydziera włosy; Flachs — len obrywać, dzierzgać, międlić; II. *vn.* i ſich —, *vr.* (haben) bić się, za łby się wodzić, za łby się włóczyć, swarzyć się.

Rau'fer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Raufbold.

Rauferei', *sf. pl.* =en, bijatyka *f.*, draka *f.*, załebki *pl.*, skubanina *f.*

Rau'ffeder, *sf. pl.* =n, pióro *n.* ze skrzydła (sokoła).

Rau'fhandel, *sm.* =s, *pl.* =händel, sprzeczka *f.* z bijatyką; = Rauferei.

Rau'fheld, *sm.* =en, *pl.* =en, obacz Raufbold.

Rau'fluſt, **Rau'ffucht**, *sf.* skłonność *f.* do bijatyki.

Rau'fluſtig, **Rau'ffüchtig**, *adi.* skłonny do bijatyki.

Rau'graf, *sm.* =en, *pl.* =en, tytuł *m.* niektórych rodzin szlacheckich zamieszkałych nad wyższym Renem.

Rauh, I. *adi.* 1) nierówny, chropowaty, chropawy, szorstki, szczecinowaty; = borſtig; 2) ochrypły, chrapliwy; = heiſer; =e Stimme ochrypły głos; ich habe einen =en Hals sucho mi w gardle; 3) ostry, przykry; ein =er Wind przykry wiatr; 4) (obraz.) szorstki, nieokrzesany, dziki, surowy; die =e Seite herauskehren okazać się surowym; II. *adv.* nierówno, chropowato, chropawo; szorstko, ostro, surowo, nieokrzesanie; jmndm — begegnen, jmndn — behandeln ostro się z kim obchodzić.

Rau'hbank, *sf. pl.* =bänke, **Rau'hhobel**, *sm.* =s, *pl.* —, spuszcz *m.*, ruban *m.*, rubanek *m.*

Rau'hbein, *sm.* =(e)s, człowiek nieokrzesany, źle wychowany.

Rau'hbeinig, *adi.* nieokrzesany.

Rau'heit, *sf. pl.* =en, szorstkość *f.*, chropawość *f.*, chropowatość *f.*, chrapliwość *f.*, ochrypłość *f.*, ostrość *f.*, dzikość *f.*, nieokrzesaność *f.*

Rau'hen, *va.* (haben) kosmacić, barwić, czesać (sukno, wełnę).

Rau'hfroſt, *sm.* =es, *pl.* =fröſte, zamróz *m.*

Rau'hfutter, *sn.* =s, *pl.* —, podszewka kosmata, futrzana.

Rau'hhobel, *sm.* obacz Rauhbank.

Rau'higkeit, *sf. pl.* =en, obacz Rauheit.

Rau'hreif, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zamróz *m.*

Rau'hſchleifer, *sm.* =s, *pl.* —, szlifierz *m.* do wielkich instrumentów.

Rau'hſchuppe, *sf. pl.* =n, wązkopletw *m.*, szorstkołusk *m.*

Rau'hverputz, *sm.* =es, wyprawa *f.* pod gont, wyprawa surowa.

Rau'hwacke, *sf. pl.* =n, waka dymna (górn.).

Rau'hzink, *sm.* =(e)s, cynk pospolity.

Rau'hzeit, *sf. pl.* =en, pierzenie *n.* się ptaków.

Rau'ke, *sf. pl.* =n, rukiew *f.*, wrzodowiec *m.*, stulisz miotłowy (roślina).

Raum, *sm.* =(e)s, *pl.* Räume, przestrzeń *f.*, miejsce *n.*; weiter — rozległość *f.*; unbegrenzter — przestwór *m.*; der leere — próżnia *f.*; — einnehmen zajmować miejsce; das hat in der Schublade — to zmieści się w szufladzie; es iſt noch — da jeszcze jest miejsce; — zwiſchen zwei Zeilen międzywiersz *m.*, (druk.); jmndm — geben ustąpić komu miejsce; einer Bitte — geben przychylić się do prośby; einem Gedanken — geben oddawać się myśli; der Verſuchung — geben uledz pokusie; dem Zorne — geben dać unieść się złości; Räume ſtoßen, räumen ramować, luftować, rusztować (górn.); ſchädlicher — przestrzeń w cylindrze szkodliwa (mechanika).

Rau'mdiſtanz, *sf. pl.* -en, odstęp miejscowy; Fahren in — jazda *f.* w odstępach miejscowych (kolejn.).

Rau'meiſen, *sn.* -s, *pl.* —, uciągaczka *f.* (górn.).

Räu'men, *va.* (haben) 1) wypróżniać, wypróżnić, opróżnić; 2) ustępować, ustąpić; der Feind hat die Stadt, die Feſtung geräumt nieprzyjaciel ustąpił z miasta, wyniósł się z fortecy; jmndm den Platz — ustąpić się komu; das Feld — usuwać się, usunąć się; 3) sprzątać, sprzątnąć, oczyszczać, oczyścić; aus dem Wege — sprzątnąć (z drogi); Papiere vom Tiſche — sprzątnąć papiery ze stołu; die Straße vom Schutte — ulicę z gruzów oczyścić, gruz sprzątnąć z ulicy; alle Hinderniſſe aus dem Wege — usunąć wszystkie przeszkody; den Keller — wyprzątnąć piwnicę; einen Brunnen — wyczyścić studnię; jmndn aus dem Wege — sprzątnąć kogo, zabić kogo potajemnie.

Räu'men, *sn.* -s, wypróżnienie *n.*; ustępowanie *n.*, ustąpienie *n.*; sprzątanie *n.*, sprzątnienie *n.*, oczyszczanie *n.*, oczyszczenie *n.*

Räu'mer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) czyściciel *m.*; 2) rozwiertnik *m.*

Rau'merſparnis, *sf.* oszczędzenie *n.*, oszczędność *f.* miejsca.

Rau'mgröße, *sf. pl.* -n, wielkość geometryczna.

Räu'mig, *adi.* przestronny.

Rau'minhalt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pojemność *f.*

Rau'minhaltsmeſſung, *sf. pl.* -en, mierzenie *n.* pojemności.

Rau'mlehre, *sf.* geometrya *f.*

Räu'mlich, *adi.* dotyczący przestrzeni, miejsca, zapełniający jaką przestrzeń; in -er Beziehung co do przestrzeni; *adv.* pod względem przestrzeni; ſie ſind jetzt — getrennt są teraz miejscem rozłączeni.

Räu'mlichkeit, *sf. pl.* -en, lokal *m.*, miejsce *n.*, ubikacya *f.*, izba *f.*

Rau'mloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, oddech *m.*; = Luftloch.

Rau'mlos, *adi.* nie mający objętości, nie zajmujący miejsca.

Rau'mmangel, *sm.* -s, brak *m.* miejsca, przepełnienie *n.*

Rau'mmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara *f.* pojemności.

Rau'mtarif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, taryfa objętościowa (kolejn.).

Räu'mte, *sf.* pełne morze.

Räu'mung, *sf. pl.* -en, obacz Räumen.

Rau'mverſchwendung, *sf. pl.* -en, rozrzutność *f.* miejsca, niepotrzebne zajmowanie miejsca, niepotrzebne szafowanie miejscem.

Rau'nen, *va.* (haben) szeptać, szepnąć; jmndm etw. ins Ohr — szeptać komu co do ucha.

Rau'pe, *sf. pl.* -n, 1) gąsienica *f.*, liszka *f.*, wąsionka *f.*; -n im Kopfe haben mieć dziwne urojenia; 2) mucha *f.*, żaba *f.* (choroba końska); 3) -n, *pl.* buliony *pl.* (u szlif); = Schleife, Troddel.

Rau'pen, *vn.* (haben) gąsienice zbierać; *va.* (haben) z gąsienic obierać.

Rau'penfraß, *sm.* -es, objedzenie *n.* przez gąsienice.

Rau'penneſt, *sn.* -es, *pl.* -er, gniazdo *n.* gąsienic.

Rau'penſchere, *sf. pl.* -n, nożyce *pl.* do zbierania gąsienic.

Rau'pentöter, *sm.* -s, *pl.* —, gąsienicznik *m.* (owad).

Rau'pig, *adi.* pokryty gąsienicami, pełny gąsienic.

'raus! skrócenie zamiast heraus! wychodź! wychodźcie!

Rauſch, *sm.* -es, *pl.* Räuſche, podpitek *m.*, przepitek *m.*, podchmielenie *n.*; (przenośnie:) upojenie *n.*, szał *m.*; einen — haben mieć w głowie, w czubku; ſich einen — antrinken podpić, podchmielić, podochocić sobie; einen leichten — haben mieć trochę w głowie, być napół pijanym; ſich einen leichten — antrinken podchmielić sobie nieco; einen ſchweren — haben być zupełnie pijanym; den — ausſchlafen przespać się po przepitku, wyszumieć, wytrzeźwić się; (obraz.) der — der Freude upojenie radości; als der erſte — vorüber war gdy pierwszy szał minął.

Rau'ſchbeere, *sf. pl.* -n, bagniówka *f.*, małpia jagoda, łochynia *f.*

Räu'ſchchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Rauſch, lekki podpitek; ſich ein — antrinken podpić sobie, podchmielić sobie, podochocić się; ein — haben być podochoconym.

Rau'ſchen, *vn.* (haben) 1) szumieć (o rzekach); szeleścić (o wietrze, liściach); szmer wydawać (o sukniach); chwarszczeć, chrząstać, chrząścić; die Muſik rauſcht muzyka rznie, huczy, brzmi hucznie; 2) łochać się (o wilkach, dzikach).

Rau'ſchen, *sn.* -s, 1) szum *m.*, szelest *m.*, szmer *m.*; 2) łochanie *n.* się, cieczka *f.* (wilków, dzików).

Rau'ſchend, *adi.* szumny, huczny; -e Muſik huczna muzyka; -e Feſte głośne, wrzawliwe zabawy.

Rau'ſcherer, *sm.* -s, *pl.* —, krząkała *m.*, charkała *m.*

Rau'ſchgelb, *sn.* -s, złotokost *m.*; rotes — czerwony złotokost.

Rau'ſchgold, *sn.* -(e)s, obacz Flittergold.

Rau'ſchgrün, *sn.* -s, zielony kolor roślin.

Rau'ſchig, *adi.* 1) szumiący, szeleszczący; 2) podpity, podochocony.

Rau'ſchmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek upajający, lekarstwo odurzające; środek *m.* przeciw upojeniu.

Rau'ſchrot, *sn.* -(e)s, czerwony złotokost.

Rau'ſchſilber, *sn.* obacz Flitterſilber.

Räu'ſpern, *vn.* i ſich —, *vr.* (haben) charkać, krząkać, krząknąć, odkrząknąć.

Räu'ſpern, *sn.* -s, krząkanie *n.*, charkanie *n.*, charczenie *n.*

Rau'te, *sf. pl.* -n, 1) ruta *f.*, hojnorostka *f.* (roślina); 2) romb *m.*, rombus *m.*, równoległobok *m.*, czwartak *m.*; längliche — romboid *m.*, nierównoległobok *m.*, czwartaczek *m.* (geometrya); 3) toczona powierzchnia dyamentu, raut *m.*

Rau'tenartig, **Rau'tenförmig**, *adi.* rombowy, romboidalny, czwartakowy, czwartaczkowy, czworokątny.

Rau'tenfläche, *sf. pl.* -n, powierzchnia czworokątna, powierzchnia w czwartaki szlifowana, toczona.

Rau'tenkranz, *sm.* -(e)s, *pl.* -kränze, wieniec ruciany.

Rau'tenöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olejek ruciany.

Rau'tenring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pierścień *m.* z rautami.

Rau'tenstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień w czwartaki toczony, raut *m.*

Rau'tenstrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -sträucher, krzak *m.* ruty.

Rau'tenwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino rutą przyprawione.

Raveli'n, (wym.: -lę), *sn.* -s, *pl.* -e, rawelin *m.*, tarcza wałowa, przedszaniec *m.*

Rayo'n, (wym.: reją), *sm.* -s, *pl.* -s, rejon *m.*, obwód *m.*; = Umkreis.

Ra'zzia, *sf. pl.* -s, razzia *f.*, obława *f.* (n. p. na włóczęgów).

Rea'gens, *sn.* —, *pl.* -gien i -tien, odczynnik *m.* (chemia).

Reagie'ren, *vn.* (haben) oddziaływać (także przenośnie); odczyniać (chemia).

Reagie'rend, *adi.* oddziaływający, odczyniający.

Reaktio'n, *sf. pl.* -en, reakcya *f.*, oddziaływanie *n.* (wsteczne), dążność przeciwna, wstrzymywanie *n.* postępu (polityka); oddziaływanie *n.*, odczynianie *n.* (chemia).

Reaktio'när, I. *adi.* wsteczny, zacofany, reakcyjny; II. *sm.* -s, *pl.* -e, wstecznik *m.*, zacofaniec *m.*, reakcyonaryusz *m.*

Reaktio'nsmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, obacz Reaktionär *sm.*

Reaktio'nspartei, *sf. pl.* -en, partya reakcyjna, partya wstecznków, zacofańców.

Reaktivie'ren, *va.* (haben) reaktywować, przenieść napowrót w stan czynności.

Rea'l, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, real *m.* (pieniądz hiszpański).

Rea'l, *adi.* realny, rzeczywisty, istotny.

Rea'lenzyklopädie, *sf. pl.* -n, encyklopedya *f.* wszech rzeczy, zbiór *m.*, księga *f.* nauk i umiejętności.

Rea'lgymnasium, *sn.* -s, *pl.* -sien, gimnazyum realne.

Rea'lgar i Re'algar, *sn.* i *sm.* -s, obacz Rauschrot.

Rea'lien, *s. pl.* 1) realia *pl.*, przedmioty rzeczywiste, istotne; 2) także **Rea'lkenntnisse**, *sf. pl.* wiadomości, nauki, umiejętności pozytywne, rzeczowe.

Rea'linjurie, *sf. pl.* -n, obelga *f.*, obraza czynna, uczynkowa, uraza czynna.

Realisatio'n, *sf. pl.* -en, realizacya *f.*, urzeczywistnienie *n.*; zrealizowanie *n.*, spieniężenie *n.*

Realisi'erbar, *adi.* dający się zrealizować, urzeczywistnić, spieniężyć.

Realisi'eren, I. *va.* (haben) urzeczywistniać, urzeczywistnić; (z)realizować, spieniężyć; II. **sich** —, *vr.* (haben) urzeczywistnić się, ziścić się.

Realisi'erung, *sn.* -s, **Realisi'rung**, *sf. pl.* -en, obacz Realisation.

Reali'smus, *sm.* —, *pl.* -men, realizm *m.*, rzeczywistość *f.*, istotność *f.*, nauka *f.* o prawdziwej istotności i rzeczywistości.

Reali'st, *sm.* -en, *pl.* -en, realista *m.*, zwolennik *m.* nauki pozytywnej, prawdziwej, istotnej, rzeczywistej; uczeń szkoły realnej.

Reali'stisch, *adi.* realistyczny; *adv.* realistycznie.

Realitä't, *sf. pl.* -en, realność *f.*, rzeczywistość *f.*; posiadłość *f.*, dom *m.*

Rea'lkenntnisse, *sf. pl.* ob. Realien 2).

Rea'llehrer, **Rea'lschullehrer**, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel *m.* szkoły realnej.

Rea'llexikon, *sn.* -s, *pl.* -ka, **Rea'lwörterbuch**, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, słownik *m.* umiejętności pozytywnych.

Rea'lschule, *sf. pl.* -n, szkoła realna.

Rea'lschüler, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.* szkoły realnej.

Rea'lwissenschaft, *sf. pl.* -en, nauka *f.*, umiejętność pozytywna.

Reassekura'nz, *sf. pl.* -en, obacz Rückversicherung.

Reassumie'ren, *va.* (haben) reasumować, ponowić, na nowo rozpocząć, wrócić do czego.

Reassumtio'n, *sf. pl.* -en, reasumcya *f.*, ponowienie *n.*, odnowienie *n.*, rozpoczęcie *n.* na nowo.

Re'bauge, *sn.* -s, *pl.* -n, oczko *n.* latorośli winnej.

Re'be, *sf. pl.* -n, latorośl winna, szczep winny.

Rebe'll, *sm.* -en, *pl.* -en, buntownik *m.*, rokoszanin *m.*

Rebellie'ren, *vn.* (haben) (z)buntować się, podnieść rokosz.

Rebe'llin, *sf. pl.* -innen, buntowniczka *f.*

Rebellio'n, *sf. pl.* -en, bunt *m.*, rokosz *m.*

Rebe'llisch, *adi.* buntowniczy, *adv.* buntowniczo; — machen podbuntować, zbuntować.

Re'benacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, rola winnymi szczepami zasadzona.

Re'benasche, *sf.* popiół *m.* ze spalonych latorośli.

Re'benauge, *sn.* obacz Rebauge.

Re'benblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, liść winny.

Re'benblut, *sn.* -(e)s, winna posoka, wino *n.* (poet.).

Re'bendolde, *sf. pl.* -n, gałucha *f.*, pęczyna *f.*, przyjemka *f.* (rośl.).

Re'bengelände, *sn.* -s, *pl.* —, chłodnik winem obrosły.

Re'benholz, **Re'bholz**, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo *n.* z winnej macicy.

Re'benhügel, *sm.* =s, *pl.* —, wzgórek winem porosły.

Re'benlaub, **Re'blaub**, *sm.* =(e)s, liść winny.

Re'benmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *m.* do obcinania latorośli.

Re'benmotte, *sf.* *pl.* =n, obcinacz *m.* (owad).

Re'benpfahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =pfähle, tyka *f.* do winnej latorośli, tyka winnicza.

Re'benreich, *adi.* obfitujący w wino.

Re'benſaft, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäfte, sok winny, wino *n.*

Re'benſenker, *sm.* =s, *pl.* —, płonka winna, obłąk *m.*, odkład winny.

Re'benſtab, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtäbe, kij *m.*, laska *f.* z winnej macicy.

Re'benſtecher, *sm.* =s, *pl.* —, **Re'benwurm**, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, wryjek *m.* (owad).

Re'bgerte, *sf.* *pl.* =n, różdżka winna.

Re'bgewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, latorośl *f.*

Re'bgewinde, *sn.* =s, *pl.* —, girlanda *f.* z liści winnych.

Re'bholz, *sn.* ob. Rebenholz.

Re'bhenne, *sf.* *pl.* =n, kura *f.* (łow.).

Re'bhuhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, kuropatwa *f.*; — mit blaſſer Färbung farbówka *f.*; fettes — puzna *f.* (kuropatwa).

Re'bhühnergarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rozjazd *m.* (łow.).

Re'blaus, *sf.* *pl.* =läuſe, filoksera *f.* (owad).

Re'blauskrankheit, *sf.* filoksera *f.*

Re'bmeſſer, *sn.* ob. Rebenmeſſer.

Re'bpfahl, *sm.* ob. Rebenpfahl.

Re'bſchoß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, **Re'bſchößling**, *sm.* -(e)s, *pl.* =e, różdżka winna, wyrostek winny.

Re'bſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, winna macica.

Re'bus, *sm.* i *sn.* —, *pl.* — i =ſſe, rebus *m.*, zagadka obrazowa.

Recenſe'nt i **Rezenſe'nt**, *sm.* =en, *pl.* =en, recenzent *m.*, krytyk *m.*

Recenſie'ren i **Rezenſie'ren**, *va.* (haben) krytykować, oceniać, ocenić, osądzić.

Recenſio'n i **Rezenſio'n**, *sf.* *pl.* =en, recenzya *f.*, krytyka *f.*, rozbiór krytyczny, ocena *f.*

Recepiſſe, **Recept**, obacz Rezepiſſe, Rezept.

Receß, obacz Rezeß.

Re'chen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) grabie *pl.*, grablisko *n.*; 2) wieszadło *n.* (na odzienia); = Kleiderrechen.

Re'chen, *vn.* (haben) grabić, zagrabić, zbierać, gromadzić grabiami.

Re'chenamt, *sn.* ob. Rechenkammer.

Re'chenaufgabe, *sf.* *pl.* =n, zadanie rachunkowe.

Re'chenbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obacz Rechentafel.

Re'chenbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka rachunkowa, do nauki rachunków.

Re'chenexempel, *sn.* =s, *pl.* —, zadanie rachunkowe, rachunek *m.*

Re'chenfehler, *sm.* =s, *pl.* —, błąd rachunkowy, błąd *m.* w rachunku.

Re'chenkunſt, *sf.* sztuka rachunkowa, arytmetyka *f.*

Re'chengenie, (wym.: -żeni), *sn.* =s, *pl.* =s, **Re'chenkünſtler**, *sm.* =s, *pl.* —, arytmetyk *m.*, bardzo biegły w rachunkach, rachmistrz *m.*

Re'chenlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* rachunków.

Re'chenmaſchine, *sf.* *pl.* =n, maszyna rachunkowa.

Re'chenmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) = Rechenlehrer; 2) = Rechengenie.

Re'chenpfennig, *sm.* =s, *pl.* =e, liczman *m.*, liczbon *m.*

Re'chenſchaft, *sf.* rachunek *m.*; sprawozdanie *n.*; — über etw. geben, ablegen składać z czego rachunek, zdawać z czego sprawę; von jmndm — fordern, verlangen żądać od kogo rachunku, zdania sprawy; jmndn zur — ziehen, ſich von jmndm — ablegen laſſen pociągnąć kogo do odpowiedzialności, żądać od kogo zdania sprawy.

Re'chenſchaftsablegung, *sf.* *pl.* =en, **Re'chenſchaftsbericht**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, złożenie *n.* rachunku (z czego); sprawozdanie *n.* (o czem), zdanie *n.* sprawy (z czego).

Re'chenſchaftspflicht, *sf.* obowiązek *m.* zdania sprawy, obowiązek odpowiedzialności, odpowiedzialność *f.*

Re'chenſchaftspflichtig, *adi.* obowiązany do odpowiedzialności, odpowiedzialny.

Re'chenſchieber, *sm.* =s, *pl.* —, **Re'chenſtab**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtäbe, rachubnica przesuwowa.

Re'chenſtunde, *sf.* *pl.* =n, lekcya *f.* rachunków.

Re'chentafel, *sf.* *pl.* =n, tabliczka rachunkowa.

Re'chentiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.*, stolik *m.* do rachunków.

Re'chenunterricht, *sm.* =(e)s, nauka *f.* rachunków.

Reche'rchen, (wym.: reszerszen), *sf.* *pl.* poszukiwania *pl.*, dochodzenia *pl.*

Re'chnen, I. *va.* (haben) 1) etw. — liczyć, obliczać, obliczyć, rachować co = berechnen; die Arbeit will ich gar nicht — roboty nie liczę wcale, nie mówię wcale o robocie; 2) zuſammen— dodawać; rechne dieſen Betrag dazu dolicz tę kwotę; man rechnet ihn unter die Gelehrten liczą go między uczonych, uważają go za uczonego; du kannſt ihn zu deinen Freunden — możesz go zaliczać do swoich przyjaciół, możesz go uważać za swego przyjaciela; man rechnet ſein Alter auf achtzig Jahre rachują mu ośmdziesiąt lat; II. *vn.* (haben) 1) rachować; — lernen uczyć się rachować; falſch, nicht richtig — rachować mylnie, robić mylki w rachunku; im Kopfe — liczyć, rachować w głowie; 2) (obraz.) auf jmndn, auf etw. — rachować na kogo, na co, spuszczać się, spuścić się na kogo, na co, pokładać w kim, w czem nadzieję; mit jmndm, mit etw. — liczyć się z kim, z czem,

uważać na kogo, na co; darauf konnte er nicht — na to liczyć nie mógł, tego nie mógł się spodziewać.

Re'chnen, *sn.* =s, liczenie *n.*, rachowanie *n.*; sich im — üben ćwiczyć się w rachunkach; im — unterrichten uczyć rachunków.

Re'chner, *sm.* =s, *pl.* —, rachownik *m.*, rachujący *m.*

R'echnung, *sf. pl.* =en, 1) rachowanie *n.*, liczenie *n.*, kalkulacya *f.*, rachuba *f.*; alles in — ziehen wziąć wszystko w rachubę; (przenośnie:) zważać na wszystko; wenn du in — ziehst, daß ... jeśli weźmiesz w rachubę, jeśli zważysz, że ...; den Verhältnissen — tragen uwzględniać, uwzględnić stosunki, zważać na stosunki; 2) zdanie *n.* sprawy, sprawozdanie *n.* = Rechenschaft; jmndm — ablegen wyrachować się, wyliczyć się komu; 3) rachunek *m.*; rachunek kupiecki = Faktura; geschriebene — rachunek na piśmie; Betriebsausgaben — rachunek wydatków ruchu (kolejn.); Geld— rachunek pieniężny; Material— rachunek materyałów; Monats— rachunek miesięczny; laufende — rachunek bieżący; spezifizierte — rachunek wyszczególniony; auf — geben, kaufen dać, kupić na rachunek, na kredyt; die — ausstellen wystawić, napisać rachunek; die — ausziehen, ausschreiben wypisać rachunek, zrobić wyciąg rachunku z księgi; in — stellen, auf die — setzen wstawić w rachunek, zapisać na rachunek; die — stimmt, ist richtig rachunek zgadza się; die =en führen prowadzić rachunki; mit jmndm in — stehen mieć z kim rachunek bieżący; eine — in Ordnung bringen, bezahlen uporządkować, (z)likwidować, zapłacić rachunek; laut — według rachunku; er hat das für (auf) seine — getan uczynił to na swoją rękę; 4) (obraz.) rachuba *f.*, oczekiwanie *n.*, nadzieja *f.*, widoki *m. pl.*; sich in seiner — täuschen omylić się w swoich oczekiwaniach; sich — auf etw. machen liczyć na co, oczekiwać co, spodziewać się czego; jmndm einen Strich durch die — machen popsuć komu rachuby, szyki, pomieszać komu plany, zniweczyć czyje zamiary; das wäre ein Strich durch die — to pomieszałoby rachuby; seine — bei etw. finden dobrze wyjść na czem, nie stracić, zarobić na czem, wyjść na swoje, mieć przy czem korzyść; die — ohne den Wirt machen (zrobić rachunek bez gospodarza) wystrzelić bez prochu, rozpocząć co, nie namyśliwszy się wprzód, czy będzie można dokonać.

Re'chnungs(ab)legung, *sf. pl.* =en, wyliczenie *n.* się, zdanie *n.* sprawy z czego.

Re'chnungsabschluß, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse, zamknięcie *n.* rachunku; bilans *m.*

Re'chnungsamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd rachunkowy; buchalterya *f.*

Re'chnungsart, *sf. pl.* =en, 1) sposób *m.* liczenia; 2) die vier =en cztery działania arytmetyczne.

Re'chnungsaufgabe, *sf. pl.* =n, zadanie rachunkowe.

Re'chnungsauszug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, wyciąg *m.* z rachunku.

Re'chnungsbeamte(r), *sm.* =ten, *pl.* =ten, urzędnik rachunkowy.

Re'chnungsbeispiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przykład rachunkowy, arytmetyczny.

Re'chnungsbeleg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, alegat *m.* do rachunku.

Re'chnungsbetrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, suma *f.*, kwota *f.* rachunku, na jaką rachunek opiewa.

Re'chnungsbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, szczoty *pl.*, liczydło *n.*, liczyk *m.*

Re'chnungsbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* rachunków.

Re'chnungsdepartement, (wym.: -departmą), *sn.* =s, *pl.* =s, wydział obrachunkowy, oddział rachunkowy, urząd rachunkowy.

Re'chnungsfehler, *sm.* =s, *pl.* —, **Re'chnungsirrtum**, *sm.* =(e)s, *pl.* =tümer, błąd rachunkowy, mylka *f.* w rachunku, w obliczeniu.

Re'chnungsführer, *sm.* =s, *pl.* —, prowadzący *m.* rachunki, rachmistrz *m.*

Re'chnungsführung, *sf. pl.* =en, rachmistrzostwo *n.*, buchalterya *f.*

Re'chnungshof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, izba obrachunkowa.

Re'chnungsjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok bieżący rachunków, rok rachunkowy, skarbowy.

Re'chnungskammer, *sf.* ob. Rechnungshof.

Re'chnungsleger, *sm.* =s, *pl.* —, zdawca *m.* rachunków.

Re'chnungsprüfung, *sf. pl.* =en, egzamin rachunkowy.

Re'chnungsrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca rachunkowy, radca *m.* przy urzędzie rachunkowym.

Re'chnungsrevisor, *sm.* =s, *pl.* =en, kontrolor *m.*, sprawdziciel *m.* rachunków.

Re'chnungsspezies, *sf. pl.* —, działanie arytmetyczne.

Re'chnungstabellen, **Re'chnungstafeln**, *sf. pl.* tablice arytmetyczne.

Re'chnungsüberschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, kalkulacya tymczasowa, obliczenie prowizoryczne.

Re'chnungswesen, *sn.* =s, rachunkowość *f.*

Recht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) prawo *n.*; bürgerliches, kirchliches, gemeines, römisches — prawo cywilne, kościelne, powszechne, rzymskie; natürliches, geschriebenes, positives — prawo natury, prawo pisane, pozytywne; die =e studieren uczyć się prawa; Doktor der =e, beider =e, doktor prawa, doktor praw obojga; Professor der =e profesor prawa; von =s wegen z prawa, wedle prawa; 2) prawo *n.* do czego, tytuł *m.* do czego = Anrecht; ein — über jmndn, über etw. haben mieć prawo nad kim,

nad czem; — über Leben und Tod prawo życia i śmierci; bürgerliche, politische, soziale =e prawa obywatelskie, polityczne, społeczne; ein — auf eine Sache haben mieć prawo do rzeczy; ein — auf seiner Sache haben mieć prawo na rzeczy; — zu etw. haben mieć prawo do czego, mieć wolność zrobienia czego; seine =e geltend machen bronić, dochodzić swoich praw, wykazać swoje prawa; auf seinem =e bestehen obstawać przy swojem prawie, bronić swego prawa; jmnds =e verteidigen bronić czyich praw; jmndm zu seinem =e verhelfen dopomódz komu do dojścia (do) swego prawa; jmndm in seine =e greifen, in jmnds =e greifen uzurpować, rościć sobie, przywłaszczać sobie czyje prawa; zu — bestehen obowiązywać; mit welchem =e? jakiem prawem? na jakiej podstawie? Verlust der bürgerlichen =e utrata praw obywatelskich, śmierć cywilna; das — der Erstgeburt prawo pierworodztwa; 3) słuszność *f.*, sprawiedliwość *f.*; er hat das — auf seiner Seite słuszność jest po jego stronie; sich selbst zu seinem =e verhelfen wymierzyć sobie samemu sprawiedliwość; jemandem — widerfahren lassen oddać komu sprawiedliwość, przyznać komu słuszność; mit — prawnie, słusznie; ohne — nieprawnie, niesłusznie; mit Fug und —, mit vollem =e zupełnie prawnie, jak najsłuszniej; mit — oder Unrecht słusznie czy niesłusznie; — behalten wygrać sprawę, mieć słuszność; — finden znaleźć sprawiedliwość; — suchen szukać sprawiedliwości; — sprechen sprawiedliwość wymierzać, sądzić (sprawy); es ist Rechtens należy się, słusznem jest; jedem sein — każdemu sprawiedliwość; Gewalt geht vor — gdzie przemoc mówi, prawo milczy; wo nichts ist, hat der Kaiser sein — verloren z próżnego nie naleje.

Recht, I. *adi.* 1) prawy (w przeciwstawieniu do link, lewy); die =e Hand prawa ręka; auf der =en Seite po, na prawej stronie, z prawej strony, po, na prawej; er ist meine =e Hand jest moją prawą ręką, jest mi bardzo pomocnym, potrzebnym; die =e Seite eines Stoffes, eines Zeuges lice *pl.*; 2) dobry, należyty, słuszny, odpowiedni; der =e Weg droga prosta, należyta, odpowiednia; vom =en Wege abkommen zabłądzić, stracić należytą drogę; (obraz.) zejść na bezdroża, na manowce; das =e Maß, Verhältnis odpowiednia, należyta miara, odpowiedni stosunek; der =e Ausdruck wyraz stosowny; zur =en, zu =er Zeit ankommen przybyć na czas (właściwy), punktualnie; etw. an der =en Stelle angreifen wziąć się do czego właściwie, jak należy; er hat das Herz auf dem =en Flecke ma serce, dobry z niego człowiek; das Maul auf dem =en Flecke haben mieć gębę wyprawną, wyparzoną, być wyszczekanym; du kommst gerade an den =en Mann albo an den Rechten trafiłeś właśnie na odpowiedniego, na tego, któregoś szukał; das kann nicht mit =en Dingen zugehen nie idzie to drogą sprawiedliwą, nie idzie to jak należy; nie dzieje się to sposobem naturalnym, muszą w tem być jakieś czary; 3) prawy, prawdziwy, sprawiedliwy, uczciwy, przyzwoity; =e Kinder prawe dzieci; sein =er Bruder, seine =e Schwester jego rodzony brat, rodzona siostra; der =e Erbe słuszny, prawny dziedzic; das Kind beim =en Namen nennen nazwać co właściwem imieniem, jak należy; 4) wielki, istotny = groß; keine =e Lust haben nie mieć wielkiej chęci; ich hatte eine =e Freude darüber to mi wielką sprawiło radość, szczerze się tem ucieszyłem; das ist eine =e Plage to duży kłopot; du bist ein =er Schelm porządny z ciebie hultaj; er hat etw. Rechtes gelernt znacznej nabył nauki; es ist nichts Rechtes nie jest to nic wielkiego, znacznego, nie są to wielkie rzeczy; du bist mir der =e ty właśnie do tego, tyś mi to zuch! das wäre was Rechtes a toby też dopiero było co pięknego; da ist er an den =en gekommen a to dopiero trafił na tęgiego, wybrał się do tęgiego! 5) =er Winkel kąt prosty (geom.); 6) dogodny, życzeniu odpowiadający; mir ist es — ja się zgadzam, ja przystaję; wenn es dir — ist jeśli nie masz nic przeciw temu, jeśli ci się podoba; wie es — ist (tak) jak się powinno robić, jak należy; das war ihm gar nicht — to wcale mu się nie podobało, nie był wcale z tego zadowolony; dir kann niemand etw. — machen tobie nikt w niczem nie dogodzi; das ist nicht mehr als — und billig to tylko słuszne, sprawiedliwe; II. *adv.* 1) bardzo, dosyć; porządnie; — gern bardzo chętnie, jak najchętniej; — lange bardzo, dosyć długo; ich bitte — sehr bardzo proszę; es ist — kalt porządnie zimno; 2) dokładnie, odpowiednio, właśnie = genau; ich weiß es nicht — nie wiem tego dokładnie, dobrze; 3) prawo, słusznie; ganz —! zupełnie słusznie! — so! brawo! du hast nicht — daran getan niedobrze zrobiłeś; — handeln postąpić (sobie) uczciwie, jak na porządnego człowieka przystało; bin ich hier — bei Herrn X? czy mieszka tu pan X? 4) man kann es nicht allen Leuten — machen wszystkim ludziom nie można dogodzić; es geschieht mir — dobrze mi tak, zasłużyłem na to; wenn ich — sehe, höre, mich — erinnere jeśli mnie oczy nie łudzą, słuch nie myli, jeśli pamięć mnie nie myli; nun erst — właśnie teraz, teraz dopiero; — schreiben pisać ortograficznie.

Rechte, *sf. pl.* =n, prawa ręka, prawica *f.*; zur =n po

prawicy, po, na prawej stronie.

Re'chteck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prostokąt *m.*, równokąt *m.*

Re'chteckig, *adi.* prostokątny, równokątny.

Re'chten, *vn.* (haben) mit jmndm um (über) etw. — prawować się, spierać się, sprzeczać się, spór wieść z kim o co.

Re'chtens, *adv.* słusznie, prawnie; in aller Form — po formie, według przepisów; alles was — ist wszystko co prawo wymaga, co z prawa się należy.

Re'chtfertigen, *va.* (haben) usprawiedliwiać, usprawiedliwić, uniewinniać, uniewinnić, oczyszczać, oczyścić; ſich —, *vr.* (haben) usprawiedliwiać się, usprawiedliwić się, uniewinniać się, uniewinnić się.

Re'chtfertigend, *adi.* usprawiedliwiający, uniewinniający.

Re'chtfertiger, *sm.* -s, *pl.* —, usprawiedliwiciel *m.*, rzecznik *m.*, obrońca *m.*

Re'chtfertigung, *sf. pl.* -en, usprawiedliwienie *n.*, uniewinnienie *n.*; etw. zu ſeiner — ſagen, anführen, vorbringen powiedzieć, przytoczyć co na swoje usprawiedliwienie.

Re'chtfertigungsgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, powód usprawiedliwiający.

Re'chtfertigungsſchrift, *sf.* *sf.* -en, pismo usprawiedliwiające, obrona *f.*

Re'chtgläubig, *adi.* prawowierny; *adv.* prawowiernie.

Re'chtgläubige(r), *sm.* -en, *pl.* -en, **Re'chtgläubige**, *sf.* *pl.* -n, prawowierny *m.*, prawowierna *f.*

Re'chtgläubigkeit, *sf.* prawowierność *f.*

Re'chthaber, *sm.* -s, *pl.* —, kłótnik *m.*, sprzeka *f.*, zwadnik *m.*

Rechthaberei', *sf. pl.* -en, upartość *f.* w zdaniu, obstawanie uparte przy swojem zdaniu; zwadliwość *f.*

Re'chthaberin, *sf. pl.* -innen, kobieta kłótliwa, zwadliwa, sprzeka *f.*

Re'chthaberiſch, *adi.* uparty w zdaniu, zwadliwy.

Re'chtlich, I. *adi.* 1) prawny, -er Beiſtand pomocnik prawny, adwokat *m.*; -es Erkenntnis orzeczenie sądowe, wyrok *m.*; 2) prawy, uczciwy, poczciwy; -er Menſch uczciwy człowiek, uczciwiec *m.*; II. *adv.* 1) prawnie; jmndn — belangen pozwać kogo do sądu; 2) słusznie, prawym sposobem, uczciwie.

Re'chtlichkeit, *sf.* 1) prawność *f.*, legalność *f.*; 2) prawość *f.*, uczciwość *f.*

Re'chtliebend, *adi.* lubiący słuszność, prawość, prawy.

Re'chtlinig, *adi.* prosty, prostopadły; *adv.* prosto, prostopadle.

Re'chtlos, I. *adi.* 1) nieprawny, bezprawny; nieprawy; 2) wyjęty z pod prawa, pozbawiony opieki prawa; II. *adv.* nieprawnie, bezprawnie; nieprawo.

Re'chtloſigkeit, *sf.* 1) bezprawie *n.*; 2) wyjęcie *n.* z pod prawa, pozbawienie *n.* opieki prawnej.

Re'chtmäßig, I. *adi.* 1) prawdziwy, rzeczywisty, słuszny; = wirklich; 2) prawy, prawny, prawem dozwolony, prawem postanowiony, z prawem zgodny, ważny (według prawa); -e Ehe prawne, ważne małżeństwo; -es Gericht sąd właściwy; II. *adv.* prawdziwie, słusznie; prawo, prawnie, ważnie.

Re'chtmäßigkeit, *sf.* 1) słuszność *f.*; — der Forderung słuszność pretensyi; 2) prawość *f.*, prawność *f.*, ważność *f.* (według prawa); = Rechtsgültigkeit; właściwość *f.*, kompetencya *f.*; = Befugnis.

Rechts, *adv.* na prawo, w prawo, po prawej stronie, po prawicy; — um! — ſchwenkt! w prawo zwrot! — und links ſein używać równie dobrze prawej i lewej do pracy, do pisania i t. d.

Re'chtsabtretung, *sf. pl.* -en, ustąpienie *n.* prawa.

Re'chtsangelegenheit, *sf. pl.* -en, sprawa prawna.

Re'chtsanſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, pretensya prawna, roszczenie prawne.

Re'chtsanwalt, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälte, rzecznik *m.*, adwokat *m.*, obrońca *m.*

Re'chtsbefliſſene(r), *sm.* -en, *pl.* -en, przykładający *m.* się do nauki prawa, uczeń *m.* prawa, prawnik *m.*

Re'chtsbeiſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, doradca prawny, adwokat *m.*

Re'chtsbelehrung, *sf. pl.* -en, pouczenie *n.* co do prawa (sądy przysięgłych).

Re'chtsberaubung, *sf. pl.* -en, pozbawienie *n.* prawa.

Re'chtsbeſtändig, *adi.* prawomocny; = rechtskräftig; ważny (prawnie).

Re'chtsbeſtändigkeit, *sf.* prawomocność *f.*; ważność *f.* (prawna).

Re'chtsbeugung, *sf. pl.* -en, pogwałcenie *n.* prawa.

Re'chtsbewußtſein, *sn.* -s, poczucie *n.* prawa, sprawiedliwości.

Re'chtsboden, *sm.* -s, podstawa prawna.

Re'chtſchaffen, I. *adi.* poczciwy, rzetelny, prawy; II. *adv.* poczciwie; — leben żyć poczciwie; (w mowie poufałej zamiast ſehr gewaltig) bardzo, tęgo; — arbeiten wiele, bardzo pracować; ſich — langweilen tęgo się nudzić.

Re'chtſchaffenheit, *sf.* prawość *f.*, rzetelność *f.*, poczciwość *f.*, godziwość *f.*

Re'chtſchreibung, *sf. pl.* -en, ortografia *f.*, pisownia *f.*

Re'chtsdrehend, *adi.* prawozwrotny (mechanika).

Re'chtseinwand, *sm.* -(e)s, *pl.* -wände, zarzut prawny.

Re'chtserfahren, *adi.* biegły w prawie.

Re'chtserfahrenheit, *sf.* biegłość *f.* w prawie.

Re'chtserklärung, *sf. pl.* -en, wyjaśnienie *n.*, wytłómaczenie *n.* prawa.

Re'chtsfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, przypadek prawny, sprawa *f.*

Re'chtsform, *sf. pl.* =en, forma prawna, prawem przepisana.

Re'chtsformalität, *sf. pl.* =en, formalność prawna, prawem przepisana.

Re'chtsfrage, *sf. pl.* =n, kwestya prawna, pytanie prawne.

Re'chtsgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, postępowanie sądowe, procesowe, procedura sądowa; bieg *m.* sprawy, tok *m.* procesu.

Re'chtsgefühl, *sn.*, **Re'chtssinn**, *sm.* =(e)s, obacz Rechtsbewußtsein.

Re'chtsgelehrsamkeit, *sf.* umiejętność *f.* prawa, prawnictwo *n.*

Re'chtsgelehrt, I. *adi.* znający prawo; II. **Re'chtsgelehrte(r)**, *sm.* =en, *pl.* =en, prawnik *m.*

Re'chtsgebäude, *sn.* =s, system prawny.

Re'chtsgleichheit, *sf.* równość *f.* wobec (w obliczu) prawa.

Re'chtsgrund, *sm.* =(e)s, *pl.* =gründe, argument *m.*, powód *m.*, tytuł *m.* (prawny).

Re'chtsgrundsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, zasada prawna.

Re'chtsgültig, *adi.* prawnie ważny.

Re'chtsgültigkeit, *sf.* ważność prawna, prawność *f.*

Re'chtsgutachten, *sn.* =s, *pl.* —, opinia prawna.

Re'chtshandel, *sm.* =s, *pl.* =händel, spór prawny, sprawa sądowa, proces *m.*

Re'chtshilfe, *sf. pl.* =n, pomoc prawna.

Re'chtskenner, *sm.* =s, *pl.* —, prawoznawca *m.*

Re'chtskenntnis, *sf. pl.* =nisse, prawoznawstwo *n.*

Re'chtskniff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wykręt prawny, wybieg adwokacki.

Re'chtskonsulent, *sm.* =en, *pl.* =en, konsulent *m.*, doradca prawny.

Re'chtskosten, *s. pl.* koszta sądowe, procesowe.

Re'chtskraft, *sf.* moc *f.* prawa, prawomocność *f.*

Re'chtskräftig, *adi.* prawomocny; — werden stać się prawomocnym.

Re'chtskunde, *sf.* znajomość *f.* prawa, prawoznawstwo *n.*

Re'chtskundig, I. *adi.* znający prawo; II. **Re'chtskundige(r)**, *sm.* =en, *pl.* =en, znawca *m.* prawa.

Re'chtslehre, *sf. pl.* =n, nauka *f.* prawa.

Re'chtslehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* prawa.

Re'chtsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek prawny.

Re'chtsnachfolge, *sf.* następstwo prawne.

Re'chtsnachfolger, *sm.* =s, *pl.* —, następca prawny.

Re'chtsnorm, *sf. pl.* =en, norma prawna, przepis prawny.

Re'chtspflege, *sf.* zarząd *m.* wymiar *m.* sprawiedliwości.

Re'chtsphilosophie, *sf.* filozofia *f.* prawa.

Re'chtsprechung, *sf.* wypowiadanie *n.* zdania prawnego, wymierzanie *n.* sprawiedliwości.

Re'chtspunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, punkt prawny.

Re'chtsregel, *sf. pl.* =n, reguła prawna, przepis prawny.

Re'chtssache, *sf. pl.* =n, obacz Rechtshandel.

Re'chtssatz, *sm.* ob. Rechtsgrundsatz.

Re'chtsschutz, *sm.* =es, ochrona przez prawo użyczona, ochrona prawna.

Re'chtssinn, *sm.* ob. Rechtsbewußtsein.

Re'chtsspruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =sprüche, wyrok sądowy; orzeczenie przysięgłych; przysądzenie *n.*; = Zusprechung.

Re'chtsstaat, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, państwo konstytucyjne.

Re'chtsstand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, właściwość *f.*, kompetencya *f.*, przynależność *f* sądu.

Re'chtsständig, *adi.* przynależny do pewnego sądu, podpadający pod sądownictwo.

Re'chtsstreit, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, spór prawny.

Re'chtstitel, *sm.* =s, *pl.* —, tytuł prawny.

Rechtsu'm, *adv.* ob. Rechts.

Re'chtsungültig, *adi.* prawnie nieważny, bezprawny.

Re'chtsurkunde, *sf. pl.* =n, dokument prawny, wiarogodne pismo prawne.

Re'chtsverbindlichkeit, *sf. pl.* =en, zobowiązanie prawne.

Re'chtsverdreher, *sm.* =s, *pl.* —, krętacz prawny.

Re'chtsverdrehung, *sf. pl.* =en, nakręcanie *n.* prawa.

Re'chtsverfahren, *sn.* =s, *pl.* —, postępowanie sądowe; peinliches — postępowanie sądowe kryminalne, karne.

Re'chtsverfassung, *sf. pl.* =en, urządzenie sądowe, organizacya *f.* sądów.

Re'chtsverhältnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, stosunek prawny.

Re'chtsverhandlung, *sf. pl.* =en, rozprawa sądowa.

Re'chtsverletzung, *sf. pl.* =en, obraza *f.* prawa.

Re'chtsverständige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, rozumiejący prawo, prawnik *m.*

Re'chtsverwaltung, *sf. pl.* =en, zarząd *m.* sprawiedliwości.

Re'chtsverweigerung, *sf. pl.* =en, odmówienie *n.* wymiaru sprawiedliwości.

Re'chtsvorbehalt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zastrzeżenie prawne.

Re'chtsweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga prawna, sądowa; den — beschreiten, betreten, einschlagen wytoczyć sprawę przed sąd.

Re'chtsweiche, *sf. pl.* =n, zwrotnica prawozwrotna (kolejn.).

Re'chtswidrig, *adi.* prawu przeciwny, nieprawny.

Re'chtswidrigkeit, *sf. pl.* =en, nieprawność *f.*, nielegalność *f.*

Re'chtswissenschaft, *sf. pl.* =en, umiejętność *f.*, nauka *f.* prawa, prawnictwo *n.*

Re'chtswissenschaftlich, *adi.* prawniczy.

Re'chtswohltat, *sf. pl.* =en, dobrodziejstwo *n.* prawa.

Re'chtszuständigkeit, *sf.* właściwość *f.*, kompetencya *f.* sądu.

Re'chtszwang, *sm.* =(e)s, kompetencya *f.* z ustawy,

kompetencya konieczna (prawo).

Re'chtwinkelig, *adi.* prostokątny; =es Viereck prostokąt *m.*

Re'chtzeitig, *adi.* w należytym, w swoim czasie odbywający się; *adv.* na czas.

Re'chtzeitigkeit, *sf.* wczesność *f.*

Recidi'v i **Rezidi'v**, *adi.* obacz Rückfällig.

Recipie'nt i **Rezipie'nt**, *sm.* =en, *pl.* =en, recypient *m.*, przyjemnik *m.* (chemia).

Recipie'ren i **Rezipie'ren**, *va.* (haben) przyjąć = auf=, einnehmen.

Reciprocitä't i **Reziprozitä't**, *sf.* wzajemność *f.*

Recipro'k i **Rezipro'k**, *adi.* wzajemny; *adv.* wzajemnie.

Recitatio'n i **Rezitatio'n**, *sf. pl.* =en, recytacya *f.*

Recitati'v i **Rezitati'v**, *sn.* =s, *pl.* =e, recitativo *n.*, śpiewne opowiadanie (muzyka).

Recitie'ren i **Rezitie'ren**, *va.* (haben) recytować, odmawiać.

Reck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rek *m.*, drążek *m.* (gimnastyka).

Re'cke, *sm.* =n, *pl.* =n, bohater *m.*, rycerz *m.*

Re'ckeisen, *sn.* =s, fryzowane żelazo.

Re'cken, *va.* (haben) 1) przeciągać, rozciągać, wyciągać; wydłużać (np. szyję); 2) rozpłaszczać, brejtować (żelazo); sich —, *vr.* (haben) przeciągać się (n. p. ziewając).

Re'ckenhaft, *adi.* olbrzymi, bohaterski.

Re'ckhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, młot wodny toporniczy.

Re'ckholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, naciągadło *n.*

Re'ckschmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, fryszownik *m.*, brejtownik *m.*

Re'ckübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie *n.* (gimnastyczne) na drążku.

Redakteu'r, *sm.* =s, *pl.* =e, redaktor *m.*

Redaktio'n, *sf. pl.* =en, redakcya *f.*

Redaktione'll, *adi.* redakcyjny.

Re'ddern, *va.* (haben) rozpinać żagle stosownie do wiatru (żegluga).

Re'de, *sf. pl.* =n, 1) mowa *f.*, mówienie *n.*; die Gabe der — dar wymowy; gebundene, ungebundene — wiązana, niewiązana mowa, poezya, proza; wovon iſt die —? o czem się mówi? davon iſt hier keine — o tem tu mowy niema; das iſt nicht der — wert nie warto o tem mówić; die — kam dann auf ihn potem na niego przeszła rozmowa, o nim mówić zaczęto; die in — ſtehende Sache rzecz w mowie będąca, rzecz, o której się mówi; zwiſchen uns kann keine — davon ſein między nami o tem mowy być nie może, nic to nie znaczy; um wieder auf unſere — zu kommen by znów powrócić do tego, o czem mówiliśmy; jmndm in die — fallen przerywać komu rozmowę; jmndm — und Antwort ſtehen sprawić się komu, odpowiedzieć komu; jmndn zur — ſtellen, ſetzen pociągnąć kogo do odpowiedzialności, żądać od kogo zdania sprawy; ſeltſame =n führen dziwaczne rzeczy mówić; es geht die — mówią; es geht ſtark die — davon wszędzie, wszyscy o tem mówią; 2) rozmowa *f.* = Geſpräch; 3) przemowa *f.*, mowa *f.*, odezwa *f.*, głos *m.* = Vortrag; eine — halten mieć mowę, przemawiać; — auf der Kanzel kazanie; eine — an eine Verſammlung halten mieć rzecz do zgromadzenia; das iſt die — eines Abgeordneten to głos jednego z posłów; jmndm eine — halten powiedzieć komu kazanie, wyciąć komu kapitułę; es hat ihm die — verſchlagen zapomniał języka w gębie.

Re'dart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* mówienia, dykcya *f.*

Re'debild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, figura retoryczna, krasomowcza, przenośnia *f.*

Re'deblume, **Re'deblüte**, *sf. pl.* =n, zwrot krasomowczy.

Re'defertig, **Re'degewandt**, *adi.* wymowny.

Redefertigkeit, **Re'degewandtheit**, *sf.* mowność *f.*, wymowa *f.*

Re'defigur, *sf.* obacz Redebild.

Re'dfloskel, *sf. pl.* =n, frazes retoryczny.

Re'dfluß, *sm.* =ſſes, tok *m.*, płynność *f.* mowy.

Re'deform, *sf. pl.* =en, sposób *m.* mówienia; tryb *m.* (gramat.).

Re'defreiheit, *sf.* wolność *f.* przemawiania.

Re'degabe, *sf.* dar *m.* mówienia, wymowy.

Re'dekunſt, *sf.* retoryka *f.*, wymowa *f.*

Re'dekünſtler, *sm.* =s, *pl.* —, retor *m.*, mistrz *m.* wymowy.

Re'deluſt, *sf.* ochota *f.* do mówienia, gadatliwość *f.*

Re'deluſtig, *adi.* gadatliwy, wielomowny.

Re'den, I. *va.* (haben) mówić, gadać; über etwas — mówić o czem; laut, leiſe — mówić głośno, na głos, po cichu; polniſch — mówić po polsku; vor ſich hin — mówić, mruczeć sobie pod nosem; — wir von etw. anderem mówmy o czem innem; laſſen wir ihn — dajmy mu mówić, niech sobie mówi; er läßt mit ſich — z nim można mówić, z nim łatwo można dojść do końca; in den Tag hinein — gadać bez rozwagi, bez namysłu; jmndm das Wort — przemawiać za kim, bronić kogo; jmndm nach dem Munde — schlebiać komu; jmndm ins Gewiſſen — przemawiać do czyjego sumienia; in den Wind — na wiatr mówić; aus ihm redete der Wahnſinn szał z niego przemawiał; du haſt gut —! tobie łatwo mówić! jmndm das — verbieten zabronić komu mówić; von ſich — machen, viel Redens von ſich machen dać powód do mówienia o sobie; stać się sławnym, osławić się; II. *vn.* (haben) mówić, przemawiać, mieć mowę; undeutlich — marmotać.

Re'dend, *adi.* mówiący, wyrazisty, wymowny = aus=

druckvoll; =e Perſon osoba mówiąca, mowca *m.*; =e Künſte sztuki mowne (poezya i wymowa).

Re'densart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* mówienia, frazes *m.*; eigentümliche — wyrażenie językowi właściwe, właściwość *f.* języka; das ſind nur =en! to są tylko frazesy! to tylko czcze słowa! =en machen mówić piękne słówka; jmndn mit =en abſpeiſen zbyć kogo pięknemi słowy.

Re'deprunk, *sm.* =(e)s, wykwintność *f.*, przesada *f.* w mówieniu.

Rederei', *sf. pl.* =en, gadanina *f.*; plotka *f.*

Re'deſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, zdanie *n.* w mowie.

Re'deſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, zakończenie *n.* mowy.

Re'deſchmuck, *sm.* =(e)s, ozdoba *f.* mowy.

Re'deſchwall, Redeſchwulſt, *sm.* =(e)s, nadętość *f.* w mowie.

Re'deſchwung, *sm.* (e)s, wzniosłość *f.* w mówieniu.

Re'deſucht, *sf.* mania *f.* mówienia, gadatliwość *f.*

Re'deteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, część *f.* mowy (gramatyka).

Re'deton, *sm.* =(e)s, *pl.* =töne, akcent *m.*, przycisk *m.* retoryczny.

Re'deübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie *n.* się w mówieniu.

Re'deweiſe, *sf. pl.* =n, 1) Redensart; 2) sposób *m.* mówienia.

Re'dewendung, *sf. pl.* =en, zwrot *m.* w mowie, w mówieniu.

Re'dewut, *sf.* obacz Redeſucht.

Redigie'ren, *va.* (haben) redagować.

Re'dlich, I. *adi.* poczciwy, rzetelny; szczery; ſich =e Mühe um etw. geben nie szczędzić trudu dla jakiej rzeczy, szczerze zająć się czem; II. *adv.* poczciwie, rzetelnie; szczerze; er meint es — mit ihm chce tylko jego dobra.

Re'dlichkeit, *sf.* poczciwość *f.*, rzetelność *f.*; szczerość *f.*

Re'dner, *sm.* =s, *pl.* —, mowca *m.*; geiſtlicher — kaznodzieja *m.*

Re'dnerbühne, *sf. pl.* =n, mównica *f.*

Re'dnergabe, *sf.*, **Re'dnertalent**, *sn.* =(e)s, dar *m.* wymowy.

Re'dneriſch, *adi.* krasomowski, krasomówczy, retoryczny; *adv.* po krasomowsku, retorycznie.

Re'dnerkunſt, *sf.* sztuka krasomowska.

Re'dnerſtuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtühle, katedra *f.* dla mowcy.

Re'dnerton, *sm.* =(e)s, *pl.* =töne, przycisk *m.*, ton *m.* retoryczny.

Redon'te, (wym.: -dute), *sf. pl.* =n, 1) reduta *f.*, bal maskowy; 2) szaniec czworokątny.

Redreſſie'ren, *va.* (haben) redresować, poprawić.

Re'dſelig, *adi.* gadatliwy, wielomowny, rozprawny; — werden rozgadać się.

Re'dſeligkeit, *sf.* gadatliwość *f.*, wielomowność *f.*, rozprawność *f.*

Reducie'rbar i **Reduzie'rbar**, *adi.* dający się zmniejszyć.

Reducie'ren i **Reduzie'ren**, *va.* (haben) redukować, zmniejszać, obniżać, obniżyć; zamieniać, zamienić; er ſieht jetzt ſehr reduziert aus bardzo zubożało, mizernie teraz wygląda.

Reduktio'n, *sf. pl.* =en, redukcya *f.*, zmniejszenie *n.*, zmiana *f.*, przemiana *f.*

Reduplicie'ren i **Reduplizie'ren**, *va.* (haben) reduplikować, podwajać (gramatyka).

Reduplikatio'n, *sf. pl.* =en, reduplikacya *f.*, podwojenie *n.* (gramatyka).

Ree'de, *sf.* obacz Rhede.

Ree'll, I. *adi.* 1) istotny = real; =er Unterſchied istotna różnica; 2) gruntowny; =e Kenntniſſe gruntowne wiadomości; das hat keine =e Baſis to nie ma żadnej podstawy istotnej; 3) rzetelny, porządny; =es Handelshaus rzetelny dom handlowy; II. *adv.* istotnie; gruntownie; rzetelnie; — bedienen rzetelnie obsłużyć (n. p. w sklepie).

Reellität', *sf.* gruntowność *f.*; rzetelność *f.*, porządek *m.*

Reep, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lina *f.* (żegluga).

Ree'pſchläger, *sm.* =s, *pl.* —, powroźnik *m.*

Reſaktie', *sf. pl.* =n, obniżka *f.*, opust *m.*, obniżenie *n.* (przewoźnictwo).

Refekto'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, refektarz *m.*, izba stołowa, pokój jadalny, jadalnia *f.* (w klasztorach).

Refera't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, referat *m.*, sprawozdanie *n.*

Referenda'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) sprawozdawca *m.*, przedstawiciel *m.* sprawy; 2) referendaryusz *m.*, młody prawnik praktykujący u trybunału (w Niemczech).

Refere'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, referent *m.*, sprawozdawca *m.*, przedstawiciel *m.* sprawy.

Refere'nz, *sf. pl.* =en, informacya *f.*, wiadomość *f.*

Referie'ren, *va.* (haben) referować, zdać sprawę; donosić, donieść.

Reff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) jasła *pl.*, kosz pleciony z prętów; 2) prądki *pl.* u kosy; 3) mały żaglik.

Re'ffen, *va.* (haben) das Segel — zwinąć żagiel.

Reflekta'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, starający *m.* się o co, reflektant *m.*

Reflektie'ren, I. *va.* odbijać, odrzucać (światło, promienie); II. *vn.* (haben) 1) zastanawiać się, rozważać; 2) auf etw. — współubiegać się, starać się o co, aspirować na co.

Reflе'ktor, *sm.* =s, *pl.* =o'ren, reflektor *m.*, odbijacz *m.* (fizyka).

Reflе'x, *sm.* =es, *pl.* =e, refleks *m.*, odbicie *n.*, odrzut *m.*

Reflе'xbewegung, *sf. pl.* =en, ruch bezwiedny (fizyologia).

Reflexio'n, *sf. pl.* =en, 1) refleksya *f.*, odbicie *n.* (światła); 2) rozwaga *f.*, zastanowienie *n.*

Reflexio'nsſpiegel, *sm.* =s, *pl.* —, reflektor *m.* (fizyka).

Reflexio'nswinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt *m.* odbicia.

Reflexi'v, *adv.* zwrotny (gramatyka).

Reflexi'vum, *sn.* -s, *pl.* -va, słowo zwrotne (gramatyka).

Refo'rm, *sf. pl.* -en, reforma *f.*, przekształcenie *n.*, ulepszenie *n.*, poprawa *f.*

Reformatio'n, *sf. pl.* -en, reformacya *f.*, poprawa *f.*; przeistoczenie *n.*

Reformatio'nsbeſtrebung, Reformatio'nsbewegung, *sf. pl.* -en, ruch reformacyjny.

Reformatio'nsgeſchichte, *sf.* historya *f.* reformacyi.

Reformatio'nszeit, *sf.*, **Refo'rmzeitalter,** *sn.* -s, czas *m.*, epoka *f.* reformacyi.

Reforma'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, reformator *m.*, odnowiciel *m.*, poprawca *m.*

Reformato'riſch, *adi.* reformatorski.

Refo'rmbedürftig, *adi.* wymagający reformy, zmiany, poprawy.

Refo'rmbeſtrebung, *sf. pl.* -en, dążność reformatorska, dążenie *n.* do reformy, do zmiany.

Reformie'ren, I. *va.* (haben) reformować, zreformować, zaprowadzać zmiany, poprawiać, poprawić; II. **reformiert,** *pp.* i *adi.* (z)reformowany; die -e Religion religia reformowana, kalwinizm *m.*

Reformie'rte(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, **Reformierte,** *sf. pl.* -ten, kalwinista *f.*, kalwinistka *f.*

Refrai'n, (wym. : -frę), *sm.* -s, *pl.* -s, refren *m.*, wiersz powracający, zwrotka powracająca.

Refraktio'n, *sf. pl.* -en, refrakcya *f.*, łamanie *n.* się promieni.

Refraktio'nswinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt *m.* łamania się promieni.

Refra'ktor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, refraktor *m.*

Refrigera'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, obacz **Kühler.**

Refuſie'ren, (wym.: -fü-), *va.* (haben) odrzucać, odrzucić.

Rega'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) regał *m.*, pozytywka *f.* (muzyka); 2) polica *f.*, półka *f.*

Rega'l(e), *sn.* -s, *pl.* -lien, **Rega'lrecht,** *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo służące panującemu, przywilej monarszy, regalia *pl.*

Regalie'ren, *va.* (haben) 1) = ſchenken; 2) jmndn mit etw. — regalować, uraczyć, uczęstować kogo czem.

Rega'tta, *sf. pl.* -ten, regatta *f.*, wyścigi *pl.* łodziami.

Re'ge, *adi.* 1) ruchawy, ruszający się, ruchliwy, żywy, poruszony, wzbudzony; — machen poruszyć, w ruch wprawić; — werden poruszyć się, rozruszać się; der Schmerz wird wieder — ból się znowu odzywa; jmndś Aufmerkſamkeit — machen obudzić czyją uwagę; 2) — machen spłoszyć, wypłaszać, wypłoszyć zwierzynę; 3) das Bergwerk wird — kopalnia obiecuje dobre dochody; das Geſtein wird — skała grozi urwaniem (górn.).

Re'gel, *sf. pl.* -n, 1) reguła *f.*, norma *f.*; zasada *f.*; prawidło *n.*, przepis *m.* (prawny); metoda *f.*; er bindet ſich an keine — nie krępuje się prawidłami; dies diene dir als — to niechaj ci służy za regułę, za prawidło; das kann nicht als — dienen to nie może służyć za regułę, to nie jest regułą; ſich etw. zur — machen wziąć sobie co za prawidło; eine Regel befolgen, beobachten trzymać się jakiego prawidła; gegen die — verſtoßen uchybić, zgrzeszyć przeciwko prawidłu; in der — z reguły, zwyczajnie; keine — ohne Ausnahme, die Ausnahme beſtätigt nur die — niema reguły bez wyjątku; Regeldetri, *f.* reguła trzech (matematyka); 2) reguła zakonna; 3) regularność *f.* = Monatsfluß.

Regellos, *adi.* nieregularny; nieumiarkowany = unmäßig; wyuzdany = zügellos; *adv.* nieregularnie.

Re'gelloſigkeit, *sf.* nieregularność *f.*; nieumiarkowanie *n.*; wyuzdanie *n.* = Zügelloſigkeit.

Re'gelmäßig, *adi.* regularny, prawidłowy, kształtny, uregulowany = geregelt; foremny; symetryczny = ebenmäßig; metodyczny = methodiſch; *adv.* regularnie; — wiederkehrend regularnie powracający, peryodyczny.

Re'gelmäßigkeit, *sf.* regularność *f.*; prawidłowość *f.*; foremność *f.*, kształtność *f.*

Re'geln, *va.* (haben) (u)regulować, urządzić podług pewnego prawidła; ſich —, *vr.* (haben) regulować się.

Re'gelrecht, *adi.* podług prawideł ułożony, zastosowany do prawideł, przepisowy; normalny; *adv.* stosownie do prawideł, przepisowo; normalnie.

Re'gelwidrig, *adi.* przeciwny regule, sprzeczny z prawidłem, nieprzepisowy; anormalny; *adv.* przeciw regule, przeciw prawidłu, nieprzepisowo; anormalnie.

Re'gelwidrigkeit, *sf.* sprzeczność *f.* z prawidłem, anomalia *f.*

Re'gen, I. *va.* (haben) ruszać, poruszać, ruszyć, poruszyć; II. ſich —, *vr.* (haben) ruchać się, poruszać się, poruszyć się, ruszyć się; er regt ſich nicht mehr nie rusza się już, nie daje już znaku życia; ſich wider jmndn — powstać przeciw komu, stawić komu opór; es regt ſich kein Lüftchen ani się wietrzyk nie ruszy.

Re'gen, *sm.* -s, deszcz *m.*; feiner, leiſer — deszczyk *m.*; ſtarker, heftiger — gruby, mocny, obfity deszcz; auf — folgt Sonnenſchein po deszczu słońce świeci, po deszczu pogoda; aus dem — in die Traufe kommen dostać się z deszczu pod rynnę, pod okap.

Regen-, *adi.* deszczowy, dżdżysty.

Re'genbach, *sm.* (e)s, *pl.* -bäche, potok *m.* (z deszczu powstały).

Re'genbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel kroplista.

Re'genbogen, *sm.* =s, *pl.* —, tęcza *f.*

Re'genbogenfarbe, *sf. pl.* =n, kolor tęczowy; in =n koloru tęczy, tęczowego.

Re'genbogenhaut, *sf. pl.* =häute, tęczówka *f.* (anatomia).

Re'genbogenkreis, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, łuk *m.* tęczy.

Re'genbogenſpiel, *sn.* =(e)s, tęczowanie *n.*

Re'genbringend, *adi.* =er Wind wiatr deszcz przynoszący.

Re'gendach, *sn.* (e)s, *pl.* =dächer, dach przed domem od deszczu chroniący.

Re'gendicht, *adi.* nie przepuszczający deszczu, nieprzemakalny.

Regeneratio'n, *sf. pl.* =en, regeneracya *f.*, odrodzenie *n.*, odnowienie *n.*, przetworzenie *n.*

Regenera'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, regenerator *m.*, wskrzesiciel *m.*, odnowiciel *m.*, przetworzyciel *m.*

Regenerie'ren, *va.* (haben) regenerować, odradzać, przetwarzać.

Re'genfang, *sm.* =(e)s, *pl.* =fänge, zbiornik *m.* deszczówki.

Re'genfaß, *sm.* =ſſes, *pl.* =fäſſer, beczka *f.* na deszczówkę, beczka z deszczówką.

Re'genfroſch, *sm.* =es, *pl.* =fröſche, żabka deszczowa.

Re'gengalle, *sf.* kawałek *m.* tęczy (żeglug a).

Re'gengewitter, *sn.* =s, *pl.* —, burza *f.* z deszczem.

Re'genguß, *sm.* =ſſes, *pl.* =güſſe, ulewa *f.*, deszcz ulewny, rzęsisty.

Re'genhut, *sm.* =(e)s, *pl.* =hüte, **Re'genkappe**, *sf. pl.* =n, kapelusz *m.*, czapka *f.*, kapuza *f.* od deszczu chroniąca.

Re'genjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok deszczowy, słotny.

Re'genkarte, *sf. pl.* =n, mapa przedstawiająca ilość opadów.

Re'genkreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, dżdżyste chmury wkoło rozpostarte.

Re'genkröte, *sf. pl.* =n, ropucha po deszczu się ukazująca.

Re'genläufer, **Re'genpfeifer**, *sm.* =s, *pl.* —, **Re'genvogel**, *sm.* =s, *pl.* =vögel, siewka *f.*, deszczownik *m.*, dżdżownik *m.*, lądowiec *m.*

Re'genluft, *sf. pl.* =lüfte, powietrze dżdżyste.

Re'genmantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, płaszcz *m.* od deszczu, opończa *f.*

Re'genmenge, *sf. pl.* =n, ilość *f.* deszczu spadłego.

Re'genmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, deszczomierz *m.*

Re'genmonat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miesiąc deszczowy, słotny.

Re'genperiode, *sf. pl.* =n, pora deszczowa, czas słotny, słota *f.*

Re'genpfeifer, *sm.* obacz Regenläufer.

Re'genrinne, *sf. pl.* =n, rynna *f.* (do spływu deszczu).

Re'genrock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, obacz Regenmantel.

Re'genſchauer, *sm.* =s, *pl.* —, deszcz przechodzący, krótkotrwały.

Re'genſchirm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, parasol *m.*, deszczochron *m.*; den — aufſpannen otworzyć parasol.

Re'genſchirmfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, **Re'genſchirmmacher**, *sm.* =s, *pl.* —, parasolnik *m.*

Re'genſchirmſtänder, *sm.* =s, *pl.* —, podstawnik *m.* na parasole.

Re'genſchlucht, *sf. pl.* =en, parów wskutek deszczu powstały, wyrwa deszczowa.

Reg'enſchwanger, **Re'genſchwer**, *adi.* pełen deszczowych waporów.

Re'genſtrom, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtröme, strumień *m.* deszczu, z deszczu powstały.

Rege'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, 1) regent *m.*, rządca *m.*, rządzący *m.* krajem; 2) monarcha *m.*, panujący *m.*

Re'gentag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień dżdżysty, dżdża *f.*

Rege'ntenhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom panujący.

Rege'ntenwechſel, *sm.* =s, zmiana *f.* panujących.

Rege'ntin, *sf. pl.* =innen, 1) regentka *f.*, rządczyni *f.*; 2) panująca *f.*

Re'gentropfen, *sm.* =s, *pl.* —, kropla *f.* deszczu.

Rege'ntſchaft, *sf. pl.* =en, regencya *f.*, rząd *m.* krajem.

Re'genvogel, *sm.* obacz Regenläufer.

Re'genwaſſer, *sn.* =s, deszczówka *f.*

Re'genwetter, *sn.* =s, dżdżyste powietrze; anhaltendes — słota *f.*; ſtürmiſches — plusk *m.*, pluchota *f.*

Re'genwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dżdżysty wiatr.

Re'genwinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt *m.*, okolica *f.*, skąd zwykł deszcz nadchodzić.

Re'genwolke, *sf. pl.* =n, chmurzyca *f.*

Re'genwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, glista ziemna, dżdżownik *m.*

Re'genzeit, *sf. pl.* =en, czas dżdżysty, pora deszczowa.

Rege'ſten, *sf. pl.* regesta *pl.*, spisy *pl.* (historya).

Regie', (wym.: -żi), *sf. pl.* =n, monopol *m.*, zarząd własny (publiczny).

Regie'betrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zawiadowstwo własne, zawiadowstwo na własną rękę.

Regie'rbar, *adi.* dający się kierować.

Regie'ren, I. *va.* (haben) 1) kierować, władać; ein Schiff — kierować okrętem; ein Pferd — kierować koniem; 2) rządzić, władać; einen Staat — rządzić państwem; gut — rządzić dobrze, sprawować dobrze rządy; regierend *ppr.* i *adi.* panujący, rządzący; II. —, *sn.* =s, kierowanie *n.*, władanie *n.*; rządzenie *n.*, rządy *pl.*, panowanie *n.*

Regie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, rządca *m.*, władca *m.*

Regie'rung, *sf. pl.* =en, 1) kierowanie *n.*, władanie *n.*; 2) rząd *m.*, władza *f.*, zwierzchność *f.* = Behörde; mit Genehmigung der — za

zezwoleniem rządu; 3) panowanie *n.*, rządy *pl.* = Herrſchaft; zur — gelangen, die — antreten objąć rządy; die — niederlegen złożyć rządy; die Zügel der — ergreifen objąć ster rządów; ſich der — bemächtigen zawładnąć rządami; unter, während der — des verſtorbenen Kaiſers za panowania zmarłego cesarza.

Regie'rungs=, *adi.* rządowy.

Regie'rungsanhänger, *sm.* =s, *pl.* —, poplecznik *m.*, stronnik rządowy, rządu.

Regie'rungsantritt, *sm.* =(e)s, objęcie *n.* rządów, wstąpienie *n.* na tron.

Regie'rungsart, *sf.* obacz Regierungsform.

Regie'rungsbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), urzędnik rządowy, państwowy.

Regie'rungsbeſcheid, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozporządzenie rządowe.

Regie'rungsbevollmächtigte(r), *sm.* =ten, *pl.* =te(n), pełnomocnik rządowy, państwowy, ambasador *m.*

Regie'rungsbezirk, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powiat *m.*, okręg rządowy.

Regie'rungsblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, dziennik urzędowy = Amtsblatt; dziennik rządowy.

Regie'rungserlaß, *sm.* =ſſes, *pl.* =läſſe, rozporządzenie rządowe.

Regie'rungsform, *sf. pl.* =en, kształt *m.*, forma *f.* rządu.

Regie'rungsgebäude, *sn.* =s, *pl.* —, dom *m.*, budynek rządowy.

Regie'rungsgegner, *sm.* =s, *pl.* —, przeciwnik *m.* rządu.

Regie'rungsgewalt, *sf. pl.* =en, władza rządowa.

Regie'rungskandidat, *sm.* =en, *pl.* =en, kandydat rządowy, rządu (w wyborach).

Regie'rungskreiſe, *sm. pl.* koła rządowe.

Regie'rungskunſt, *sf. pl.* =künſte, sztuka *f.* rządzenia.

Regie'rungspartei, *sf. pl.* =en, stronnictwo rządowe.

Regie'rungsrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca rządowy.

Regie'rungsſitz, *sm.* =es, *pl.* =e, siedziba *f.* rządu.

Regie'rungsſyſtem, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, system rządowy, rządzenia.

Regie'rungsverweſer, *sm.* =s, *pl.* —, regent *m.*, rządca *m.*

Regie'rungswechſel, *sm.* =s, *pl.* —, zmiana *f.* rządu, rządcy, panującego.

Regie'rungszeit, *sf.* czas *m.* panowania, rządów, panowanie *n.*

Regie'transport, (wym.: reżi—), *sm.* =(e)s, *pl.* =e, woźba bezpłatna (przewoźnictwo).

Regime'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) pułk *m.*, regiment *m.* (wojskow.); 2) rząd *m.*, zarząd *m.*, gospodarstwo *n.*; das alte — stare rządy; das — führen prowadzić, mieć rząd; ſeine Frau führt das — im Hauſe jego żona rządzi, prowadzi rząd, jest panem w domu.

Regime'nterweiſe, *adv.* pułkami, w pułkach.

Regime'nts=, *adi.* pułkowy.

Regime'ntsadjutant, *sm.* =en, *pl.* =en, adjutant pułkowy.

Regime'ntsarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz pułkowy.

Regime'ntsauditor, *sm.* =s, *pl.* =e, audytor pułkowy.

Regime'ntsinhaber, *sm.* =s, *pl.* —, właściciel *m.*, szef *m.* pułku.

Regime'ntskaſſe, *sf. pl.* =n, kasa *f.* pułku, pułkowa.

Regime'ntskommandant, *sm.* =en, *pl.* =en, **Regime'ntskommandeur**, *sm.* =s, *pl.* =e, komendant *m.* pułku.

Regime'ntskoſten, *s. pl.* Regimentsunkoſten.

Regime'ntsmuſik, *sf. pl.* =en, muzyka pułkowa.

Regime'ntsquartiermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, kwatermistrz *m.* pułku.

Regime'ntstambour, *sm.* =s, *pl.* =s i =e, dobosz pułkowy.

Regime'ntsunkoſten, *s. pl.* auf — leben żyć kosztem publicznym, cudzym kosztem.

Regio'n, *sf. pl.* =en, 1) okolica *f.*, dzielnica *f.* = Bezirk; 2) sfera *f.*; er lebt in höheren =en żyje w wyższych, w górnych sferach.

Regionali'smus, *sm.* —, partykularyzm *m.*, zaściankowość *f.* (polityka).

Regiſſeu'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, reżyser *m.*, zarządca *m.* (artystyczny) teatru.

Regi'ſter, *sn.* =s, *pl.* —, 1) rejestr *m.*, spis *m.*; wypis *m.*, wykaz *m.*, wyciąg *m.*; skorowidz *m.*; księga *f.* zapisu; ein — machen, verfertigen, anfertigen, anlegen rejestr, spis (z)robić, układać, ułożyć, (wy)gotować; ins — eintragen wciągnąć, wpisać do rejestru, (za)rejestrować; — für Militärtransporte dziennik *m.*, zapis *m.* przewozu wojska (kolejn.); — für Separatperſonenzüge dziennik pociągów osobowych nadzwyczajnych; das ſchwarze — czarna księga; im ſchwarzen — ſtehen stać w czarnej księdze, być źle zapisanym; das gehört ins alte — to stare rzeczy, to do dawnych dziejów należy; er gehört ins alte — to człowiek starej daty; 2) spis *m.* rzeczy (w książkach); im — nachſehen zajrzeć do spisu rzeczy; 3) regestr *m.* (muzyka); (obraz.) alle — ziehen wszelkich środków użyć, dołożyć wszelkiego usiłowania; ein anderes — aufziehen zmienić ton, przejść na inny temat; 4) regestr *m.* (drukarstwo).

Regi'ſteramt, *sn.* obacz Regiſtratur.

Regi'ſterbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), urzędnik *m.* registratury.

Regi'ſtergebühr, *sf. pl.* =en, należytość *f.*, opłata *f.* od wpisu do księgi.

Regi'ſterſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt rejestrowy.

Regi'ſterzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, regestr *m.* (w organach).

Regiſtra'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, registrator *m.*, urzędnik utrzymujący papiery, księgi, akta, archiwista *m.*

Regiſtratu'r, *sf. pl.* =en, registratura *f.*, archiwum *n.*, skład *m.*, miejsce *n.* przechowania książek, papierów, aktów.

Regiſtratu'rbeamte(r), *sm.* obacz Regiſterbeamter.

Regiſtri'erapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyrząd *m.* do rejestrowania.

Regiſtrie'ren, *va.* (haben) rejestrować, wpisywać, zapisywać, wciągać w rejestr, w księgę.

Regiſtrie'rung, *sf. pl.* =en, rejestrowanie *n.*, wpisywanie *n.*, wciąganie do rejestru, do spisu.

Regiſtrie'rungsgebühr, *sf.* obacz Regiſtergebühr.

Regleme'nt, (wym.: -mą), *sn.* =s, *pl.* =s, regulamin *m.*, przepis *m.*, urządzenie *n.*, rozporządzenie *n.*

Reglementa'riſch, *adi.* obacz Reglementsmäßig.

Regleme'ntsmäßig, (wym.: -mąs-) *adi.* regulaminowy, przepisany, stosowny do regulaminu; *adv.* stosownie do regulaminu.

Regleme'ntswidrig, *adi.* przeciwny regulaminowi, przepisowi; *adv.* przeciw regulaminowi.

Re'gler, *sm.* =s, *pl.* —, regulator *m.*, porządkujący *m.*

Re'gnen, *vn.* i *v. impers.* (haben) padać; dünn, ſachte, fein — mżyć; ſtark — trzepać; (obraz.) es regnete Gold złoto z deszczem spadało; es regnete Feuer und Schwefel ognisty i siarczysty deszcz padał; es regneten Steine auf ſie hinunter jak grad sypały się na nich kamienie; es regnete Prügel tęga była trzepanka.

Re'gneriſch i (rzadko) **Re'gnicht**, *adi.* dżdżysty, dżdżawy, słotny; es ſieht — aus zdaje się, że deszcz będzie, na deszcz się zanosi.

Regreſ', *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, regres *m.*, zwrotne poszukiwanie, odzyskiwanie *n.*; — nehmen żądać regresu, zwrotnie poszukiwać, wykonywać skargę o rękojmię.

Regreſ'nehmer, *sm.* =s, *pl.* —, zwrotnie poszukujący *m.*

Regreſ'pflichtige(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), zwrotnie obowiązany *m.*

Regreſſio'n, *sf. pl.* =en, obacz Rückbewegung.

Re'gſam, *adi.* żywy = lebhaft; żwawy, rączy, ruchawy = flink; czynny = tätig.

Re'gſamkeit, *sf.* żywość *f.*, żwawość *f.*, rączość *f.*, ruchawość *f.*, czynność *f.*

Regulä'r, *adi.* regularny, stały.

Regulati'v, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, regulamin *m.*, urządzenie *n.*

Regula'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, regulator *m.*, miarkownik *m.*, poskramiak *m.*; Zentrifugal— regulator odśrodkowy; Dampf— regulator parowy (mechanika).

Regula'torkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, głowica *f.* regulatora.

Regula'torkreuzrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rozpływ *m.* przewodu.

Regula'torkurbel, *sf. pl.* =n, korba *f.* regulatora.

Regula'torrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wpływ *m.* przewodu.

Regula'torſchieber, *sm.* =s, *pl.* —, przepustnica *f.* regulatora.

Regula'torſchmierhahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, **Regula'torſchmiervaſe**, *sf. pl.* =n, maźniczka *f.* regulatora.

Regula'torſtange, *sf. pl.* =n, trzon *m.* regulatora.

Regula'torſtopfbüchſe, *sf. pl.* =n, szczelnica *f.*, dławnica *f.* regulatora.

Regula'torwelle, *sf. pl.* =n, wał *m.* regulatora.

Regulie'ren, *va.* (haben) regulować, urządzać, porządkować, uporządkować; kierować = leiten.

Regulie'rhebel, *sm.* =s, *pl.* —, drążek *m.* regulatora.

Regulie'rung, *sf. pl.* =en, (u)regulowanie *n.*, urządzenie *n.*, (u)porządkowanie *n.*

Re'gung, *sf. pl.* =en, ruch *m.*, ruszenie *n.*, poruszenie *n.*; (obraz.) wzruszenie *n.*, uczucie *n.*; — des Gewiſſens głos sumienia.

Re'gungslos, *adi.* nieruchomy; *adv.* bez ruchu.

Re'gungsloſigkeit, *sf.* nieruchomość *f.*

Reh, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rogacz *m.*, sarna (samiec) = Rehbock; sarna *f.* (samica) = Rehgeiß.

Rehabilitatio'n, **Rehabilitie'rung**, *sf. pl.* =en, rehabilitacya *f.*, przywrócenie *n.*, zwrócenie *n.* sławy, oczyszczenie *n.* z zarzutu, powrót *m.* do dobrej sławy, odzyskanie *n.* dobrej sławy.

Rehabilitie'ren, *va.* (haben) rehabilitować, przywrócić (komu) dobrą sławę.

Re'hbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, rogacz *m.*

Re'hböcklein, *sn.* =s, *pl.* —, sarnię *n.*, sarniątko *n.*

Re'hbraten, *sm.* =s, *pl.* —, sarnia pieczeń, sarnina *f.*

Re'hbraun, **Re'hfahl**, **Re'hfarben**, *adi.* sarniego koloru.

Re'he, *sf. pl.* =n, ochwat *m.* (choroba końska); die — bekommen zochwacić się.

Re'hfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sarnia skóra (niewyprawna).

Re'hfleiſch, *sn.* =es, sarnina *f.*, sarnie mięso.

Re'hfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, sarnia noga.

Re'hfüßig, *adi.* o sarnich nogach; (przenośnie:) nogi szybkie jak sarna mający, szybkonogi.

Re'hgeiß, *sf. pl.* =en, sarna *f.* (samica).

Re'hkalb, *sn.* =(e)s, *pl.* =kälber, sarnię *n.*, sarniątko *n.*

Re'hkeule, *sf. pl.* =n, udziec *m.*, pośladek sarni.

Re'hkitze, *sf. pl.* =n, sarnię *n.*, sarniątko *n.*

Re'hleder, *sn.* =s, *pl.* —, sarnia skóra (wyprawna).

Re'hledern, *adi.* z sarniej skóry.

Re'hling, *sm.* =s, *pl.* =e, koziabródka *f.*, kozak *m.* (roślina).

Re'hlosung, *sf.* łajno sarnie, bobki sarnie (łow.).

Re'hpoſten, *sm.* -s, *pl.* —, loftka *f.*, lotka *f.*, śrut *m.* na sarny.

Re'hrücken, *sm.* -s, *pl.* —, cąbr sarni.

Re'hſchlegel, *sm.* -s, *pl.* —, pośladek *m.*, udziec sarni.

Re'hſchrot, *sm.* i *sn.* obacz Rehpoſten.

Re'hſpießer, *sm.* -s, *pl.* —, sarna dostająca rogi.

Re'hwild, *sn.* -(e)s, sarnia zwierzyna.

Re'hwildbret, *sn.* -s, sarnie mięso, sarnina *f.*

Re'hzicklein, *sn.* -s, *pl.* —, sarnię *n.*, sarniątko *n.*

Re'hziege, *sf. pl.* -n, sarna *f.* (samica).

Re'hziemer, *sm.* -s, *pl.* —, cąbr sarni.

Rei'bahle, *sf. pl.* -n, wiertak *m.*, świder karbowy, drylownik *m.*

Rei'be, *sf. pl.* -n, **Rei'beiſen**, *sn.* -s, *pl.* —, tarka *f.*, tarło *n.*; auf dem — reiben trzeć na tarle.

Rei'bebrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, zacierka *f.*, tarka murarska.

Rei'bebürſte, *sf. pl.* -n, szczotka *f.* do tarcia, do wycierania, do nacierania.

Rei'beiſen, *sn.* -s, *pl.* —, żelazko *n.* do skrobania, skrobaczka *f.*

Rei'bekeule, *sf. pl.* -n, tłuk *m.*, tarlica *f.*

Rei'belappen, *sm.* -s, *pl.* —, ścierka *f.*

Rei'ben, reibe, reibſt, reibt, rieb, habe gerieben, I. *va.* trzeć, ucierać, natrzeć, utrzeć; zu Pulver — na proszek utrzeć, proszkować; Kren — trzeć chrzan; Farben — trzeć farbę; Geſchirr, den Fußboden — szorować naczynie, podłogę; hin und her — pocierać; jmndm etw. unter die Naſe — wypominać, wytykać, wytknąć komu co, przytyk komu robić; jmndm die Ohren — natrzeć komu uszu; II. ſich —, *rr.* 1) ſich die Hände — zacierać ręce; ſich die Augen — trzeć, przecierać sobie oczy; ſich an der Wand — trzeć się o ścianę; das Rad reibt ſich koło uciera się; 2) ścierać się; ſich an jmndm — ścierać się z kim, nie znosić się z kim; III. gerieben *pp.* i *adi.* tarty, utarty; (obraz.) przebiegły; -er Menſch człowiek przebiegły, szczwany, ćwik *m.*

Rei'ben, *sn.* -s, **Rei'bung**, *sf. pl.* -en, 1) tarcie *n.*; gleitende — tarcie posuwiste; rollende — tarcie potoczyste; 2) (obraz.) tarcie *n.*, zajście *n.*, niesnaska *f.*

Rei'ber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ten, co trze, naciera, rozciera; 2) narzędzie *n.* do rozcierania, wycierania, rozcieradło *n.*, nacieradło *n.*

Reiberei', *sf. pl.* -en, 1) (ciągłe) tarcie *n.*, nacieranie *n.*; 2) (obraz.) zajście *n.*, starcie *n.*, niesnaska *f.*

Rei'beſand, *sm.* -es, piasek *m.* do szorowania.

Rei'beſchale, *sf. pl.* -n, miseczka *f.* do rozcierania, moździerz *m.*

Rei'beſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, marmurka *f.*, kurant *m.*

Rei'bſcheit, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, — am Wagen podejma *f.*

Rei'betuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, płachta *f.* do szorowania.

Rei'bewiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, szmata *f.*, wiecheć *m.* do szorowania.

Rei'bungskoeffizient, *sm.* -en, *pl.* -en, spółczynnik *m.* tarcia (mechanika).

Rei'bungselektrizität, *sf.* elektryczność *f.* wskutek tarcia.

Rei'bungsfläche, *sf. pl.* -n, powierzchnia *f.* tarcia.

Reich, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, państwo *n.*; das — Gottes królestwo niebieskie; Dein — komme przyjdź królestwo Twoje; das heilige römiſche — święte cesarstwo rzymskie; das Deutſche — rzesza niemiecka, Rzesza; die drei -e der Natur trzy królestwa natury.

Reich, I. *adi.* 1) bogaty; — an etw. bogaty w co, obfitujący; — an Gold bogaty w złoto; er iſt — an Witz ma wiele dowcipu, jest bardzo dowcipny; -e Erzader bogata żyła (kruszcowa); -e Ernte bogate żniwo; eine -e Erbſchaft machen odziedziczyć znaczny majątek; ein -er Mann bogacz; — ſein być bogatym; — werden zbogacić się; ſehr — werden rozbogacić się; jmndn — machen zbogacić kogo; 2) obfity; -e Ernte obfite żniwo; -er Ertrag obfity plon; II. *adv.* bogato; obficie; — beſchenken hojnie obdarzyć; — bewirten wspaniale ugościć; die Ernte iſt — ausgefallen żniwo było obfite.

Rei'chen, I. *va.* (haben) podawać, podać; jmndm die Hand — podać komu rękę; (obraz.) er kann ihm nicht das Waſſer — nie wart mu wody podać, nie umył się do niego; das Abendmahl — udzielić komunii św.; einem Armen Almoſen — dać ubogiemu jałmużnę; jmndm hilfreiche Hand — udzielać komu pomocy; II. *vn.* (haben) 1) sięgać = langen; mit der Hand nach etw. — sięgać po co, do czego, za co; rękę po co wyciągnąć, by dosięgnąć; er kann ſo weit nicht — nie dosięgnie tak daleko; 2) rozciągać się = ſich erſtrecken; sięgać, dosięgać; die Güte Gottes reicht weit dobroć Boga daleko się rozciąga, nie ma granic; jmndm bis an die Schultern — sięgać komu do barków; der Großen Arme — weit mocarzy ręce daleko sięgają, władza mocarzy jest wielka; ſoweit das Auge reicht jak daleko wzrokiem dosięgnie, jak daleko okiem sięgnąć; 3) starczyć, wystarczyć = hinreichen, genügen; mit etw. — wystarczyć czem; das Geld reichte nicht pieniądze nie wystarczyły; er wird damit nicht — to mu nie (wy)starczy.

Rei'chhaltig, *adi.* bogaty, obfity, obfitujący, sowity; ein -es Lager skład dobrze zaopatrzony; *adv.* bogato, obficie, sowicie.

Rei'chhaltigkeit, *sf.* bogactwo *n.*, obfitość *f.*, sowitość *f.*

Rei'chlich, I. *adi.* 1) obfity, hojny, sowity, suty; =e Ernte obfite żniwo; =e Belohnung hojna nagroda; sein =es Auskommen haben mieć spore dochody; 2) dostateczny, spory; =es Gewicht spora waga; II. *adv.* obficie, hojnie, sowicie, suto, dostatecznie, sporo; — bezahlen hojnie zapłacić; — gemessen sporo mierzone.

Rei'chlichkeit, *sf.* obfitość *f.*, hojność *f.*, sowitość *f.*, sutość *f.*

Reichs-, *adi.* państwowy, krajowy; cesarski.

Rei'chsabschied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, uchwała *f.* sejmu niemieckiego (historya).

Rei'chsacht, *sf.* banicya *f.*, wywołanie *n.* z kraju.

Rei'chsadel, *sm.* =s, szlachta udzielna.

Rei'chsadler, *sm.* =s, *pl.* —, orzeł *m.* państwa (herb).

Rei'chsamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd państwowy.

Rei'chsangehörige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, poddany *m.*, przynależny do państwa.

Rei'chsanzeiger, *sm.* =s, *pl.* —, monitor *m.*, gazeta rządowa.

Rei'chsapfel, *sm.* =s, jabłko *n.* (znak godności monarszej).

Rei'chsbank, *sf. pl.* =en, bank państwowy.

Rei'chsbanner, *sn.* =s, *pl.* —; **Rei'chsfahne**, *sf. pl.* =n, sztandar cesarski.

Rei'chsbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, urzędnik *m.* państwa, państwowy.

Rei'chsbote, *sm.* =n, *pl.* =n, poseł na sejm.

Rei'chsbürger, *sm.* =s, *pl.* —, obywatel *m.* państwa.

Rei'chsdeputation, *sf. pl.* =en, deputacya *f.* państwa.

Rei'chserbe, *sm.* =n, *pl.* =n, dziedzic *m.* korony, następca *m.* tronu.

Rei'chserzkanzler, *sm.* =s, *pl.* —, wielki kanclerz państwa.

Rei'chsfeind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nieprzyjaciel *m.* państwa.

Rei'chsfolge, *sf.* następstwo *n.* na tronie państwa.

Rei'chsfrei, *adi.* udzielny.

Rei'chsfreiherr, *sm.* =n, *pl.* =en, baron *m.* rzeszy niemieckiej.

Rei'chsfürst, *sm.* =en, *pl.* =en, książę udzielny, książę Rzeszy.

Rei'chsfuß, *sm.* =es, stopa monetarna Rzeszy.

Rei'chsgeld, *sm.* =(e)s, *pl.* =er, pieniądz państwowy.

Rei'chsgericht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, trybunał *m.* państwa (w Austryi); najwyższy sąd Rzeszy.

Rei'chsgeschichte, *sf.* dzieje *pl.* państwa.

Rei'chsgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa państwowa.

Rei'chsgesetzblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, dziennik *m.* ustaw państwowych.

Rei'chsgesetzsammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* ustaw państwowych.

Rei'chsgraf, *sm.* =en, *pl.* =en, hrabia *m.* rzeszy niemieckiej.

Rei'chsgrafschaft, *sf. pl.* =en, hrabstwo *n.* rzeszy niemieckiej.

Rei'chsgrundgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa zasadnicza.

Rei'chsgulden, *sm.* =s, *pl.* —, złoty niemiecki, reński *m.*

Rei'chshaupt, *sn.* =(e)s, *pl.* =häupter, głowa *f.* państwa, panujący *m.*

Rei'chshauptstadt, *sf. pl.* =städte, stolica *f.* państwa.

Rei'chshaushalt, *sm.* =es, gospodarstwo *n.*, bilans *m.* państwa.

Rei'chsheer, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wojsko *n.* państwa; armia *f.* rzeszy niemieckiej.

Rei'chshilfe, *sf. pl.* =n, zasiłki *pl.* państwa.

Rei'chsinsignien, *sn. pl.* insygnia *pl.*, oznaki *pl.* władzy państwowej; klejnoty koronne.

Reichska'mmergericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, najwyższy sąd państwa.

Rei'chskanzlei, *sf. pl.* =en, kancelarya cesarska.

Rei'chskanzler, *sm.* =s, *pl.* —, kanclerz *m.* państwa.

Rei'chskasse, *sf. pl.* =n, kasa *f.* państwa.

Rei'chskassenschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, państwowy pieniądz papierowy, nota państwowa.

Rei'chskleinodien, *sn. pl.* klejnoty koronne.

Rei'chskriegswesen, *sn.* =s, organizacya wojskowa państwa.

Rei'chskrone, *sf. pl.* =n, korona *f.* państwa, korona monarsza.

Rei'chsland, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kraj *m.* Rzeszy (niemieckiej), do monarchii należący.

Rei'chslehen, *sn.* =s, *pl.* —, lenno państwowe, cesarskie.

Rei'chsmark, *sf.* I. *pl.* =en, granica *f.* państwa; II. *pl.* — marka (moneta).

Rei'chsmittelbar, *adi.* zmedyatyzowany, pośredni.

Rei'chsoberhaupt, *sn.* =(e)s, *pl.* =häupter, głowa *f.* państwa, monarcha *m.*

Rei'chspost, *sf. pl.* =en, poczta *f.* rzeszy niemieckiej.

Rei'chspostamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd *m.* poczty Rzeszy.

Rei'chspostmeister, *sm.* =s, *pl.* —, pocztmistrz *m.* Rzeszy, dyrektor *m.* poczt Rzeszy.

Rei'chsrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte 1) rada *f.* państwa; 2) poseł *m.* do rady państwa, członek *m.* rady państwa.

Rei'chsritter, *sm.* =s, *pl.* —, rycerz *m.*

Rei'chssache, *sf. pl.* =n, sprawa *f.* państwa.

Rei'chsscepter, Reichszepter, *sn.* =s, *pl.* —, berło monarsze.

Rei'chsschluß, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse, postanowienie *n.*, uchwała *f.* sejmu państwowego (historya niemiecka).

Rei'chssiegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć *f.* państwa.

Rei'chsstadt, *sf. pl.* =städte, freie — wolne miasto.

Rei'chsstände, *sm. pl.* stany *pl.* państwa.

Rei'chssteuer, *sf. pl.* =n, podatek państwowy.

Rei'chstag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sejm *m.*; — halten sejmować.

Rei'chstagsabgeordnete(r), *sm.* -en, *pl.* -en, poseł *m.* na sejm Rzeszy, do rady państwa.

Rei'chstagsabſchied, *sm.* ob. Landtagsabſchied.

Rei'chstagsgebäude, *sn.* -s, *pl.* —, gmach sejmowy.

Rei'chstagsſitzung, *sf. pl.* -en, posiedzenie *n.* sejmu, sejmowe.

Rei'chstaler, *sm.* -s, *pl.* —, talar cesarski.

Rei'chstruppen, *sf. pl.* wojsko *n.* państwa.

Reichsu'nmittelbar, *adi.* bezpośredni.

Rei'chsverfaſſung, *sf. pl.* -en, urządzenie *n.*, konstytucya *f.* państwa.

Rei'chsverſammlung, *sf. pl.* -en, zgromadzenie *n.*, zebranie *n.* stanów państwa.

Rei'chsverweſer, *sm.* -s, *pl.* —, rządca *m.* państwa.

Rei'chsvogt, *sm.* -(e)s, *pl.* -vögte, namiestnik cesarski.

Rei'chswährung, *sf. pl.* -en, waluta *f.* państwa.

Rei'chswappen, *sn.* -s, *pl.* —, herb *m.* państwa.

Rei'chszepter, *sn.* obacz Reichsſcepter.

Rei'chtum, *sm.* -(e)s, *pl.* -tümer, bogactwo *n.*; obfitość *f.*, pełnia *f.*; = Fülle; rozmaitość *f.*; = Mannigfaltigkeit.

Reif, *adi.* dojrzały, dostały; rozkwitły; — werden dojrzeć, dostać; ein Mann in -eren Jahren człowiek dojrzały, w dojrzałym wieku; ein Buch für die -ere Jugend książka dla dojrzałej młodzieży; vor der Zeit — wcześnie dojrzały.

Reif, *sm.* -(e)s, szron *m.*, śron *m.*; ein mit — bedecktes Haupt głowa szronem okryta, siwa; der — im Barte śnieżny włos w brodzie.

Reif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) obręcz *f.*; obrączka *f.*, pierścionek *m.*; = Ring; eiſerne -en um ein Faß legen, ein Faß mit eiſernen -en binden obręcze żelazne dać na beczkę; -en um etw. ſchlagen nabijać obręcze; -den -en treiben wpędzać obręcz; durch einen — ſpringen skakać przez obręcz; 2) skówka *f.*, zwora *f.*, zwieradło *n.*; = Zwinge; 3) żłobek *m.* (architektura).

Rei'fchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Reif obrączka *f.*

Rei'fe, *sf.* dojrzałość *f.*, dostałość *f.*, dospiałość *f.*; dojrzewanie *n.*; = Reifwerden; Zeit der — czas dojrzewania, dojrzewanie; zur — gelangen, kommen dojść do dojrzałości, dojrzeć, dostać; zur — bringen doprowadzić do dojrzałości; das Zeugnis der — świadectwo dojrzałości.

Rei'feln, **Ri'ffeln**, *va.* (haben) robić rowki; żłobkować (architekt.).

Rei'fen, I. *va.* (haben) 1) do dojrzałości doprowadzić, dojrzałym czynić; przyspieszyć; 2) dawać, dać na co obręcze; II. *vn.* (haben) dojrzewać, dojrzeć, dostać; das Obſt reift owoce dojrzewają; II. *v. impers.* śronieć; es reift śroni, szron się robi, śron pada; IV. gereift, *pp.* i *adi.* dojrzały.

Rei'fen, *sm.* -s, *pl.* —, obręcz *f.*; obrączka *f.*

Rei'fenholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo *n.* na obręcze.

Rei'fenſpiel, *sn.* -(e)s, zabawa *f.* w obręcze.

Rei'feprüfung, *sf. pl.* -en, egzamin *m.* dojrzałości, matura *f.*

Rei'fezeugnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, świadectwo *n.* dojrzałości.

Rei'ffloben, *sm.* -s, *pl.* —, imadło *n.* ze szczękami pochyłemi.

Rei'flich, I. *adi.* dojrzały; dostateczny; nach -er Überlegung po dojrzałym namyśle; II. *adv.* dojrzale; dostatecznie; ſich etw. — überlegen dojrzale co rozważyć; eine Frage — überlegen dobrze, gruntownie namyśleć się nad kwestyą.

Rei'fmacher, **Rei'fbinder**, *sm.* -s, *pl.* —, bednarz *m.*

Rei'fmonat, *sm.* -(e)s, listopad *m.*

Rei'frock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, krynolina *f.*; rogówka *f.*

Rei'fſchlagen, *sn.* -s; **Rei'fſpiel**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zabawa *f.* w obręcze.

Rei'fwerden, *sn.* -s, dojrzewanie *n.*, dojrzenie *n.*

Rei'fzange, *sf. pl.* -n; **Rei'fzieher**, *sm.* -s, *pl.* —, obcęgi bednarskie; naciąg *m.*

Rei'gen, **Rei'hen**, *sm.* -s, *pl.* —, taniec *m.* w koło; rej *m.*; den — anführen przewodzić tańcowi, rej wodzić; ein hölliſcher — piekielny rej.

Rei'genführer, *sm.* -s, *pl.* —, przewodnik *m.* tańca; wodzirej *m.*; -in, *sf. pl.* -innen, przewodniczka *f.* tańca.

Rei'gentanz, *sm.* obacz Reigen.

Rei'he, *sf. pl.* -n, 1) kolej *f.*; der — nach koleją, po kolei, z kolei, kolejno; der — nach etw. erzählen opowiadać co po kolei, w porządku, jedno po drugiem; der — nach drankommen iść, dostawać kolejno, jeden po drugim; an wen iſt die —? na kogo kolej? es iſt jetzt die — an dir! teraz kolej na ciebie! aus der — fragen pytać nie z kolei, wyrywkiem; die — ſchließen być ostatnim z kolei; der Becher ging die — herum puhar krążył kolejno; die — wird auch an ihn kommen i na niego przyjdzie kolej, przyjdzie kreska na Matyska; 2) rząd *m.*, szereg *m.*, szyk *m.*; eine — Häuſer, Bäume rząd domów, drzew; eine — ſchöner Zähne rząd pięknych zębów; — von Perlen sznurek pereł; in — und Glied aufſtellen rzędem, rzędami, w szeregu, szeregami ustawić; in — und Glied marſchieren maszerować rzędami, szeregami; — und Glied halten trzymać się w szeregu; die — ſchließen być ostatnim w rzędzie, w szeregu; aus der — treten wy-

stąpić z szeregu; jmnden nicht aus der — heraustreten lassen nie wypuścić kogo z szeregu; sich durch die — der Feinde durchhauen przebić się przez szyki nieprzyjaciół; in einer — sitzen siedzieć w jednym rzędzie; 3) łańcuch *m.*, pasmo *n.* (także przenośnie); eine — von Bergen łańcuch gór; eine — von Unglücksfällen pasmo nieszczęść, ciągłe nieszczęścia; 4) serya *f.*, następstwo *n.*, porządek *m.*, rząd *m.*; nach einer langen — von Jahren po długich latach; eine — von guten Tagen wiele dni szczęśliwych; eine — von Zimmern rząd pokoi (jeden po drugim).

Rei'hen, I. *va.* (haben) rzędem, w szeregu stawiać, ustawiać, ustawić, układać, ułożyć; szykować; Perlen auf eine Schnur — nawlekać perły na nitkę, na sznurek; II. sich —, *vr.* (haben) ustawiać się, ustawić się rzędem, w szeregu, szykować się; następować (bespośrednio) po sobie; II. *vn.* (haben) deptać (łowiectwo).

Rei'hen, *va.* szyć wielkim ściegiem.

Rei'hen, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Reigen.

Rei'henfolge, *sf. pl.* -n, następstwo *n.*, kolej *f.*; die richtige — innehalten zachować właściwy porządek.

Rei'henmarsch, *sm.* -es, *pl.* -märsche, marsz *m.* w szeregach, w rzędach.

Rei'hensaat, *sf. pl.* -en, zasiew *m.* rzędem.

Rei'hentanz, *sm.* obacz Reigen.

Rei'henweise, *adv.* rzędami, szeregami, w rzędach, w szeregach.

Rei'her, *sm.* -s, *pl.* —, czapla *f.*; junger — czaplę *n.*; auf — beizen łowić czaple.

Rei'her-, *adi.* czapli.

Rei'herbeize, *sf. pl.* -n, **Rei'herjagd**, *sf. pl.* -en, łów *m.* na czaple.

Rei'herbusch, *sm.* -es, *pl.* -büsche, **Rei'herstrauß**, *sm.* -es, *pl.* -sträuße, **Rei'herstutz(en)**, *sm.* -s, *pl.* —, kitka czapla, kitka z czaplich piór.

Rei'herente, *sf. pl.* -n, kaczka gwiżdżąca, świstoń *m.*

Rei'herfalke, *sm.* -n, *pl.* -n, sokół wyuczony do łowu czapli.

Rei'herfeder, *sf. pl.* -n, czaple pióro.

Rei'herhütte, *sf. pl.* -n, stanowisko *n.*, buda *f.* na czaple.

Rei'herschnabel, *sm.* -s, *pl.* -schnäbel, czapli dziób; iglica weszkowata, kosiczka *f.* (roślina).

Rei'hnagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, sworzeń *m.* powozu.

Reih'um, *adv.* po kolei, kolejno.

Rei'hzeit, *sf.* deptanie *n.*, parzenie *n.* się kaczek.

Reim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rym *m.*; männlicher, stumpfer — rym męski; weiblicher, klingender — rym żeński; reiner — rym czysty; unreiner — rym nieczysty, naciągany; gleitender — rym łokciowy; schwebender — rym lotny; abwechselnde -e rymy przekładane; keinen — finden nie znaleźć rymu; (obraz.) ich finde keinen — darauf nie znam sposobu na to; -e machen rymować, wiersze pisać; in -e bringen ułożyć wierszem; einen — abgeben rymować się; sich einen — auf etw. machen können umieć sobie co wytłómaczyć.

Rei'mart, *sf. pl.* -en, rodzaj *m.* rymu; sposób *m.* rymowania.

Rei'maufgabe, *sf. pl.* -n, zadanie rymowe.

Rei'mbold, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Rei'mschmied**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rymopis *m.*, wierszokleta *m.*

Rei'mchronik, *sf. pl.* -en, kronika rymowana.

Rei'men, I. *va.* (haben) rymować, wiązać słowa, do rymu dobierać; (pogardliwie:) klecić wiersze; II. *vn.* (haben) rymować się, zgadzać się do rymu; zgadzać się, stosować się, kleić się; (obraz.) etw. nicht zusammen— können nie módz czego skleić, pogodzić ze sobą, nie módz czego pojąć; wie reimt sich das? jakże to ze sobą pogodzić? reim dich oder ich fresse dich jak się nie zgodzisz, to cię zjem (o rymach częstochowskich).

Rei'merei', **Rei'mschmiederei**, *sf. pl.* -en, rymoklectwo *n.*, klecenie *n.* wierszów.

Rei'mfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, spadek *m.*, kadencya *f.* (w wierszu).

Rei'mfehler, *sm.* -s, *pl.* —, błąd *m.* w rymie.

Rei'mgedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, poemat rymowany.

Rei'mgeklingel, *sm.* -s, czcze brzmienie rymów.

Rei'mkunst, *sf.* sztuka *f.* rymowania.

Rei'mkünstler, *sm.* -s, *pl.* —, mistrz *m.* w rymowaniu.

Rei'mlexikon, *sn.* -s, *pl.* -ka, **Rei'mbuch**, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, słownik *m.* rymów, księga rymowa.

Rei'mlos, *adi.* nierymowany.

Rei'msilbe, *sf. pl.* -n, zgłoska rymująca się z drugą.

Rei'msucht, *sf.* mania *f.* rymowania.

Rei'mwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyraz rymujący się z drugim.

Rein, I. *adi.* 1) czysty; -e Wäsche czysta bielizna; die Treppe ist — schody są czyste; -es Wasser czysta, przeźroczysta woda; -es Gold czyste, szczere złoto; -er Wein czyste, niemieszane wino; 2) (przenośnie:) czysty, nieznaczny, bez skazy = makellos; -er Charakter czysty charakter; -e Jungfrau niepokalana dziewica; -es Herz, Gewissen czyste serce, sumienie; -er Gewinn czysty zysk; -es Deutsch sprechen mówić czysto po niemiecku; -e Aussprache czysta, dobra wymowa; -e Luft czyste powietrze; die -e Wahrheit czysta, zupełna prawda; aus -er Vergeßlichkeit wyłącznie, tylko wskutek niepamiętania, za-

pomnienia; etw. — machen, waſchen oczyścić, wyczyścić co, umyć, wyprać co do czysta; ſich —waſchen oczyścić się z zarzutu, podejrzenia, wykazać swoją niewinność, usprawiedliwić się; =en Mund halten dochować tajemnicy, trzymać język za zębami, nie wypaplać; =en Tiſch machen znieść ze stołu, sprzątnąć wszystko ze stołu; (także przenośnie:) zrobić czemu koniec; etw. ins reine bringen załatwić, zakończyć co; etw. ins =e ſchreiben przepisać co na czysto; mit jmndm über etw. ins =e kommen ułatwić się, ułożyć się z kim co do czego zupełnie; jmndm =en Wein einſchenken powiedzieć komu czystą, szczerą prawdę; daß iſt ein Böſewicht von =ſtem Waſſer to łotr skończony; von dieſer Schuld iſt er — od tej winy jest wolny; =e Hände haben mieć nieskalane ręce; II. *adv.* czysto; szczerze; zupełnie, absolutnie; daß iſt — unglaublich tego wcale uwierzyć nie można; daß iſt — unmöglich to wcale niepodobna, to być żadną miarą nie może; — gar nichts nic a nic; — austrinken wypić do ostatniej kropli; — ausgeſſen wyjeść do szczętu; eine Sprache — ſprechen mówić jakim językiem czysto, poprawnie; daß Haus — halten dom utrzymywać w czystości; daß iſt — hinausgeworfenes Geld to są pieniądze wyraźnie wyrzucone; er iſt aus dem Spiele — ausgegangen czysto wyszedł z gry, ani nie wygrał, ani nie przegrał; er iſt — verrückt czysty z niego waryat.

'rein! *adv.* skrócenie zamiast herein! proszę! proszę wejść! wolno wejść!

Reineclau'de, (wym.: renclod), *sf. pl.* =n, rodzaj śliwek żółtych albo zielonawych.

Rei'neinnahme, *sf. pl.* =n, dochód czysty.

Rei'neke, *sm.* =s, lis mykita.

Rei'nertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, **Reingewinn,** *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zysk czysty.

Rein'fall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, niemiła niespodzianka, oszukanie *n.* się.

Rei'ngewicht, *sn.* (e)s, *pl.* =e, waga czysta, netto, bez opakowania.

Rei'ngold, *sn.* =(e)s, złoto czyste, szczere.

Rei'nhanf, *sm.* =es, len międlony.

Rei'nheit, *sf.* czystość *f.*; szczerość *f.*; niewinność *f.*

Rei'nigen, I. *va.* (haben) 1) czyścić, oczyścić, wyczyszczać, wyczyścić; von Flecken — oczyścić z plam, wywabić plamy; die Schuhe vom Kote — (o)czyścić trzewiki z błota; die Bücher vom Staube — (o)czyścić, obetrzeć, otrzepać książki z kurzu; Getreide — młynkować zboże; 2) przeczyszczać, przeczyścić (medycyna); II. ſich —, *vr.* (haben) oczyszczać się, czyścić się; ſich vom Staube — strzepać z siebie proch; ſich von etw. — usprawiedliwić się z czego; ſich vom Verdachte — oczyścić się z podejrzenia.

Rei'nigen, *sn.* =s, **Rei'nigung,** *sf. pl.* =en, czyszczenie *n.*, oczyszczenie *n.*; przeczyszczenie *n.*; Mariä — gromnica *f.*

Rei'nigend, *adi.* czyszczący, oczyszczający; przeczyszczający.

Reiniger, *sm.* =s, *pl.* —, czyściciel *m.*, oczyściciel *m.*; — der Sprache purysta *m.*, oczyściciel *m.*, poprawca *m.* mowy, języka.

Rei'nigungseid, *sm.* =es, *pl.* =e, przysięga oczyszczająca, usprawiedliwiająca.

Rei'nigungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* czyszczenia; lekarstwo przeczyszczające, na przeczyszczenie.

Rei'nigungsopfer, *sn.* =s, *pl.* —, ofiara oczyszczalna.

Rei'nigungsort, *sm.* =es, *pl.* =e, oczyszczalnia *f.*

Rei'nkultur, *sf. pl.* =en, hodowla *f.* laseczników.

'reinlegen, *va.* zamiast hereinlegen (poufale).

Rei'nlich, *adi.* chędogi, schludny, czysty; *adv.* chędogo, schludnie, czysto.

Rei'nlichkeit, *sf.* chędogość *f.*, ochędostwo *n.*, schludność *f.*, czystość *f.*

Rei'nſchreiber, *sm.* =s, *pl.* —, przepisywacz *m.*

Rei'nſchrift, *sf. pl.* =en, pismo przepisane na czysto.

Reis, *sm.* Reiſes, *pl.* Reiſe (Reisſorten) ryż *m.*; — in Milch gekocht ryż na mleku.

Reis, *sn.* Reiſes, *pl.* Reiſer, gałązka *f.*, latorośl *f.*, odrostek *m.*, szczep *m.*; (dürre) Reiſe *pl.* chróst *m.*, rożdże *pl.*

Reis=, *adi.* ryżowy.

Rei'sacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, pole zasiane ryżem.

Rei'sbau, *sm.* =(e)s, uprawa *f.* ryżu.

Rei'sbeſen, *sm.* =s, *pl.* —, miotełka *f.*, miotła ryżowa.

Rei'sbranntwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wódka *f.* z ryżu, arak *m.*

Rei'sbrei, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, papka ryżowa, gęsta zupa ryżowa.

Rei'sbrot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, chleb *m.* z ryżu.

Rei'sbrühe, *sf. pl.* =n, zupa ryżowa.

Rei'sbund, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Rei'sbündel,** *sn.* =s, *pl.* —, wiązka *f.* chróstu.

Rei'schen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Reis *n.*, różczka *f.*, gałązeczka *f.*

Rei'ſe, *sf. pl.* =n, podróż *f.*; eine — zu Lande, zu Waſſer podróż lądem, lądowa, na morzu, morska; zu einer — ſich rüſten, Anſtalten, Vorbereitungen machen gotować się do podróży; eine — antreten, ſich auf die — machen puścić się w podróż, w drogę; auf =n gehen iść, udać się w podróż; auf =n ſein podróżować, podróż odbywać; auf der — begriffen ſein być w drodze; eine — nach Wien unternehmen przedsięwziąć podróż do Wiednia; — ins Ausland podróż za granicę; wo geht die — hin? dokąd jedziesz

dokąd zamyślasz jechać? dokąd bogowie prowadzą? Hin- und Rückreiſe podróż do... i napowrót; auf der Rückreiſe z powrotem, w powrocie, wracając; jmndm glückliche — wünſchen życzyć komu szczęśliwej podróży; glückliche —! szczęśliwej drogi! jedź z Bogiem! niech Bóg prowadzi!

Reiſeabenteuer, *sn.* -s, *pl.* —, przygoda *f.* (w) podróży.

Reiſeanzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, odzienie podróżne.

Reiſeapotheke, *sf. pl.* -n, apteczka podróżna.

Reiſebedarf, *sm.* -(e)s, potrzeby podróżne.

Reiſebegleiter, *sm.* -s, *pl.* —, towarzysz *m.* podróży.

Reiſebericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprawozdanie *n.* z podróży.

Reiſebeſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, opisujący *m.*, opisywacz *m.* podróży.

Reiſebeſchreibung, *sf. pl.* -en, opis *m.* podróży.

Reiſebeſteck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skrzyneczka *f.* z nożami i widelcami lub innemi potrzebami podróżnemi.

Reiſebett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łóżko podróżne.

Reiſebibliothek, *sf. pl.* -en, biblioteka *f.* dla podróżujących; zbiór *m.* opisów podróży.

Reiſebilder, *sn. pl.* widoki *pl.*, obrazy *pl.*, wrażenia *pl.* z podróży.

Reiſebuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, 1) rozkład *m.* jazdy; 2) przewodnik *m.* dla podróżujących.

Reiſebündel, *sn.* -s, *pl.* —, tłomoczek podróżny, zawiniątko podróżne.

Reiſedecke, *sf. pl.* -n, kołdra podróżna.

Reiſediäten, *sf. pl.*; **Reiſeentſchädigung**, *sf. pl.* -en, zwrot *m.* kosztów podróży.

Reiſeerinnerung, *sf. pl.* -en, wspomnienie *n.* z podróży.

Reiſefertig, *adi.* gotowy do podróży; ſich — machen (przy)gotować się do podróży; — ſein być przygotowanym, gotowym do podróży.

Reiſefieber, *sn.* -s, gorączka podróżna; chęć *f.* podróżowania.

Reiſeflaſche, *sf. pl.* -n, flaszka podróżna, oplatanka *f.*

Reiſeführer, *sm.* -s, *pl.* —, przewodnik *m.* dla podróżujących.

Reiſegefährte, *sm.* -n, *pl.* -n, towarzysz *m.* podróży.

Reiſegefolge, *sn.* -s, *pl.* —, orszak *m.* towarzyszący w podróży.

Reiſegeld, *sn.* -es, *pl.* -er, pieniądze *pl.* na podróż, na drogę, nadrożne *n.*; także = Reiſeentſchädigung.

Reiſegelegenheit, *sf. pl.* -en, sposobność *f.* do podróży; powóz *m.*

Reiſegepäck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tłumok *m.*, pakunek *m.* (podróżny).

Reiſegepäckanklebzettel, *sm.* -s, *pl.* —, nalepka tłumokowa.

Reiſegerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęt podróżny.

Reiſegeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo podróżujące.

Reiſegeſellſchafter, *sm.* -s, *pl.* —, towarzysz *m.* podróży.

Reiſegewand, *sn.* -(e)s, *pl.* -wänder, odzienie podróżne.

Reiſehandbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, przewodnik *m.* dla podróżujących, bedeker *m.*

Reiſehut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, kapelusz *m.* od podróży.

Reiſekarte, *sf. pl.* -n, mapa drogi wskazująca, mapa drożna.

Reiſekaſten; *dim.* **Reiſekäſtchen**, *sn.* -s, *pl.* —, skrzynia *f.*, skrzyneczka *f.* na sprzęty podróżne.

Reiſekleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, suknia podróżna, od podróży.

Reiſekoffer, *sm.* -s, *pl.* —, kufer *m*, skrzynka *f.* do podróży; kleiner — waliza *f.*, walizka *f.*

Reiſekoſten, *s. pl.* koszta *pl.* podróży.

Reiſeküche, *sf. pl.* -n, kuchnia przenośna.

Reiſekutſche, *sf. pl.* -n, kareta *f.* do podróży.

Reiſeluſt, *sf.* chęć *f.* podróżowania, ochota *f.* do podróży.

Reiſeluſtig, *adi.* mający chęć do podróży, lubiący podróżować.

Reiſemantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, płaszcz *m.* do podróży.

Reiſemäßig, *adi.* podróżny, jak do podróży; ſich — anziehen, ausrüſten ubrać się, opatrzyć się we wszystkie potrzeby jak do podróży.

Reiſemüde, *adi.* zmęczony podróżą; któremu już się sprzykrzyły podróże.

Reiſen, *vn.* (ſein) podróżować; jeździć, jechać; zu Fuß, zu Pferde, zu Wagen, zu Waſſer, zu Lande — podróżować pieszo, konno, (po-) wozem, wodą, lądem; nach Italien — (po)jechać do Włoch; in Italien — podróżować po Włoszech, we Włoszech; durch Italien — przejeżdżać, przejechać przez Włochy; mit der Bahn, mit dem (zu) Schiff — podróżować, jechać koleją, okrętem; über München nach Paris — (po)jechać na Monachium do Paryża; nach Hauſe — (po-) wracać do domu; hin und zurück — jechać tam i na powrót; hin und her — podróżować tam i sam; er iſt ſchon ſehr viel gereiſt podróżował już bardzo wiele; dieſen Weg ſind wir noch nie gereiſt tą drogą nigdy jeszcze nie jeździliśmy; jeden Tag achtzig Kilometer — ujechać codzień ośmdziesiąt kilometrów; ſich müde — zmęczyć się podróżą; gereiſt *pp.* i *adi.* weit — ten, co wiele podróżował; ein gereifter Mann człowiek, który wiele podróżował, bywalec *m.*

Reiſende(r), *sm.* -en, *pl.* -en, podróżujący *m.*, podróżny *m.*; komiwojażer *m.*

Reiſende, *sf. pl.* -n, podróżująca *f.*, podróżna *f.*

Reiſeonkel, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek mający manię po-

drożowania; (żartobl.:) pomocnik, ajent handlowy podróżujący.

Rei'sepaß, *sm.* =sses, *pl.* =pässe, paszport *m.*, zezwolenie podróżne, przepustka graniczna.

Rei'sepfennig, *sm.* =s, *pl.* =e, pieniądze *pl.* na drogę.

Rei'seplan, *sm.* =(e)s, *pl.* =pläne, projekt *m.* podróży.

Rei'seprediger, *sm.* =s, *pl.* —, kaznodzieja wędrowny.

Rei'sepolster, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, poduszka podróżna, do podróży.

Rei'sepult, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pulpit *m.*, książkokładka *f.* do podróży.

Rei'serock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, surdut podróżny, suknia podróżna, do podróży.

Rei'seroute, *sf.* *pl.* =n, droga *f.* (jaką się ma podróżować).

Rei'sersammelnberechtigte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, ugajnik *m.*

Rei'sesack, *sm.* =(e)s, *pl.* =säcke, worek podróżny.

Rei'seschreibzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szkatułka podróżna do pisania.

Reisespesen, *s.* *pl.* wydatki *pl.* w podróży.

Rei'sestock, **Rei'sestab**, *sm.* =(e)s, *pl.* =stöcke, =stäbe, laska podróżna.

Reisesucht, *sf.* żądza *f.* podróżowania.

Rei'sesüchtig, *adi.* pragnący podróży.

Rei'setasche, *sf.* *pl.* =n, torba podróżna.

Rei'sezufall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, wypadek *m.*, nieszczęście *n.* w podróży.

Rei'sezufallversicherung, *sf.* *pl.* =en, ubezpieczenie *n.* od wypadków w podróży.

Rei'sewagen, *sm.* =s, *pl.* —, powóz *m.*, landara *f.*; leichter, ungedeckter — bryczka *f.*

Rei'sewerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzieło *n.* o podróżach, zawierające opisy podróży.

Rei'sewetter, *sn.* =s, gutes — haben mieć piękną pogodę podczas podróży.

Rei'sezehrung, *sf.* obacz Reisespesen.

Rei'szeit, *sf.* *pl.* =en, czas *m.* podróży; czas do podróży stosowny.

Rei'szeug, *sn.* =(e)s, sprzęty *pl.*, rzeczy *pl.* podróżne, do podróży potrzebne, do podróży przygotowane, w drogę wzięte.

Rei'sziel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, cel *m.* podróży.

Rei'sfeld, *sn.* obacz Reisacker.

Rei'sholz, *sn.* obacz Reisig.

Rei'sig, *sn.* =s, chróst *m.*, chróście *n.*, chmyż *m.*, suchoręż *m.*

Rei'sig, *adi.* jezdny.

Reisige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, jezdny żołnierz; die =en, *pl.* jazda *f.*

Rei'smehl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ryżowa mą(cz)ka, puder *m.*

Rei'smühle, *sf.* *pl.* =n, młyn *m.* do mielenia ryżu.

Rei'spudding, *sm.* =s, *pl.* =s, budyń ryżowy, z ryżu.

Rei'sspeise, *sf.* *pl.* =n, potrawa *f.* z ryżu.

Rei'sstroh, *sn.* =(e)s, ryżowa słoma.

Rei'ssuppe, *sf.* *pl.* =n, zupa ryżowa, z ryżu.

Rei'swurst, *sf.* *pl.* =würste, kiszka ryżowa, ryżem nadziana.

Rei'ßaus nehmen pierzchać, pierzchnąć, czmychnąć, zmykać, zemknąć, pryskać, prysnąć, dać drapaka, spalić buty, uciec.

Rei'ßblei, *sn.* =es, molibden *m.*, grafit *m.*

Rei'ßbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, deska rysownicza, stolnica rysunkowa, rysownica *f.*

Rei'ßen, reiße, reißest i reißt, reißt, riß, gerissen, I. *va.* (haben) rwać, drzeć; etw. in Stücke — podrzeć co na kawałki, poszarpać, rozszarpać co = zerfleischen; ein Loch in etw. — zrobić w czem dziurę; (przenośnie:) unicestwić co; sich den Hut vom Kopfe — zedrzeć sobie kapelusz z głowy; einen Brief entzwei — podrzeć list; Federn — drzeć pierze; etw. an sich — porwać co, zagarniać, zagarnąć co, zagrabić co, przywłaszczyć sobie co, opanować co; die Menge riß mich mit sich fort tłum porwał mię z sobą; jmndm etw. aus der Hand — wydrzeć komu co z ręki; jmndm die Kleider vom Leibe — zedrzeć komu suknie z ciała; sich die Haare aus dem Kopfe — włosy sobie rwać, wyrywać z głowy; sich den Finger an einem Nagel — zadrzeć, zadrasnąć sobie palec o gwóźdź; Pflanzen aus dem Boden — wyrywać rośliny z ziemi; man konnte sie nicht auseinander— nie można ich było rozerwać; einen Fisch — rozpłatać rybę; Holz — drzewo łupać; Latten — łaty drzeć, łaty robić łupiąc drzewo; jmndn aus der Gefahr — wyrwać kogo z niebezpieczeństwa, ocalić kogo w niebezpieczeństwie; jmndn aus einem Irrtum — wywieść kogo z błędu; Possen — błaznować; Witze — dowcipkować; Zoten — sprośnie żartować; II. *v.* *impers.* es reißt mich im Arm, in den Gliedern, im ganzen Körper rwie mnie w ramieniu, drze mnie po członkach, rwie mnie po całem ciele; III. *vn.* (sein) rwać się, urwać się, zerwać się; (roze)drzeć się; wenn alle Stricke (Stränge) — kiedy się wszystkie powrozy porwą, w najgorszym razie; da riß mir die Geduld natenczas już mi cierpliwości nie stało, już mi się cierpliwości przebrało; anfangen zu — nadrzeć się; IV. sich —, *vr.* (haben) sich um etw. — drzeć się o co, wydzierać sobie co, dobijać się o co, iść o co na udrę; sich um jmndn — wydzierać sobie kogo; ich reiße mich nicht sehr um dieses Vergnügen nie zależy mi bardzo na tej przyjemności.

Rei'ßen, *sn.* =s, 1) darcie *n.*; — in den Gliedern rwanie *n.*, reumatyzm *m.* w członkach; — im Bauche

rznięcie *n.* w brzuchu; 2) szkicowanie *n.* (rysunki).

Rei'ßend, I. *adi.* 1) gwałtowny, szybki, bystry; =er Strom wartki strumień; 2) drapieżny; =es Tier drapieżny zwierz; II. *adv.* die Ware geht — ab rozrywają towar, drą się o towar, towar szybko odchodzi.

Rei'ßer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) znacznik *m.* (stolarski); 2) utwór muzyczny, zachwycający bardzo słuchaczy.

Rei'ßfeder, *sf. pl.* =n, 1) pióro rysunkowe, piórko *n.* do liniowania papieru; 2) futeralik *m.* do ołówka.

Rei'ßkohle, *sf. pl.* =n, węglik *m.* do rysowania.

Rei'ßmaß, *sm.* =es, *pl.* =,e znacznik stolarski.

Rei'ßnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, obacz Reißstift.

Rei'ßschiene, *sf. pl.* =n, linia rysownicza, lineał rysowniczy.

Rei'ßstift, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kredka *f.* do rysowania.

Rei'ßzahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, ząb psi (anatomia).

Rei'ßzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, narząd rysunkowy, rysowadło *n.*, sztuciec rysowniczy.

Rei'ßzirkel, *sm.* =s, *pl.* —, cyrkiel rysowniczy.

Rei'tanzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, ubiór *m.* do jazdy wierzchem.

Rei'tbahn, *sf. pl.* =en, ujeżdżalnia *f.*

Rei'tbar, *adi.* =es Tier zwierzę ujeżdżone, spokojne.

Rei'tdecke, *sf. pl.* =n, czaprak *m.*

Rei'tel, *sm.* =s, *pl.* —, drążek *m.*, kijek *m.*, pałeczka *f.*, odbijak *m.*

Rei'teln, *va.* (haben) bić, uderzyć pałeczką.

Rei'ten, reite, reiteſt, reitet, ritt, geritten, I. *va.* (haben) jechać, jeździć na koniu, wierzchowcu; er reitet immer einen Schimmel jeździ zawsze na siwku; ein Pferd zu Schanden — zajeździć konia, zniszczyć konia (złą) jazdą; die Pferde in die Schwemme — prowadzić konie do wody; jmnden über den Haufen — powalić kogo koniem o ziemię, stratować kogo koniem; (obraz.) einen Dichter — cytować bezustannie jakiego poetę, jeździć na jakim poecie; den reitet der Teufel zły duch go nagaba, kieruje nim; II. *vn.* (ſein) jeździć, jechać wierzchem, konno; auf einem Pferde — jechać na koniu, na wierzchowcu; auf einem Stecken — jeździć na kiju; ſpazieren — jechać wierzchem na przechadzkę; (im) Schritt — jechać stępią; (im) Trab — jechać cłapem, szłapem, kłusem, kłusować; (im) Galopp — jechać cwałem, cwałować; einen Weg — jechać wierzchem pewną drogą; (obraz.) auf etw. (herum) — mówić ciągle o tem samem; auf Schuſters Rappen — iść pieszo; ſich müde — zjeździć się; ſich wund — osedzić; ſich den Wolf — dostać z jazdy wilka, obary.

Rei'ter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) jeździec *m.*; er iſt ein guter — jest dobrym jeźdźcem, umie dobrze jechać konno; 2) jezdny *m.*, konny *m.* (żołnierz), kawalerzysta *m.*; ein Regiment — pułk jazdy; 2) ſpaniſche — rogatki *pl.* (w twierdzach).

Rei'teraufzug, **Rei'tertrupp**, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, **Rei'terſchar**, *sf. pl.* =en, kawalkada *f.*, pochód jezdny.

Rei'terdienſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, służba konna.

Reiterei', *sf. pl.* =en, jazda *f.*; konnica *f.*, kawalerya *f.*

Rei'terfähnrich, *sm.* =s, *pl.* =e, podchorąży *m.* od jazdy, kornet *m.*

Rei'tergefecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, potyczka *f.* między konnicą, potyczka konna.

Rei'terhaufen, *sm.* =s, *pl.* —, oddział *m.* konnicy.

Rei'terin, *sf. pl.* =innen, jeźdczyni *f.*

Rei'terkünſte, *sf. pl.* zręczne ćwiczenia, ewolucye *pl.* na koniu.

Rei'tern, *va.* (haben) przesiewać.

Rei'terpoſten, *sm.* =s, *pl.* —, straż konna.

Rei'terregiment, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pułk *m.* jazdy, konnicy.

Rei'terſalbe, *sf. pl.* =n, szara maść.

Rei'terſchlacht, *sf. pl.* =en, bitwa *f.* wojsk konnych, bitwa konna.

Rei'tersmann, *sm.* =es, *pl.* =leute, obacz Reiter.

Rei'terſpiele, *sn. pl.* igrzyska konne.

Rei'terſtandbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **Rei'terſtatue**, *sf. pl.* =n, posąg *m.* na koniu.

Rei'terſtiefel, *sm.* =s, *pl.* —, but *m.* do jazdy konnej.

Rei'terſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Rei'terſtückchen**, *sn.* =s, *pl.* —, igrzysko konne; zręczny zwrot jeźdźca.

Rei'terwache, *sf. pl.* =n, straż konna.

Reit'erzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, kawalkada *f.*

Rei'tgerte, *sf. pl.* =n, pręcik *m.*, trzcinka *f.* do konnej jazdy.

Rei'tgras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, trzcinnik *m.*, ostrzyca *f.*

Rei'thandſchuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rękawiczka *f.* do konnej jazdy.

Rei'thoſen, *sf. pl.* spodnie *pl.* do konnej jazdy, szarawary *pl.*

Reit'jacke, *sf. pl.* =n, kurtka *f.* do konnej jazdy.

Rei'tkleid, *sn.* obacz Reitanzug.

Rei'tknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, masztalerz *m.*, dozorca stajenny.

Rei'tkunſt, *sf.* sztuka *f.* jeżdżenia konno.

Rei'tlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* jazdy konnej.

Rei'tnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, punkt *m.* przesuwnicy (górn.)

Rei'tpeitſche, *sf. pl.* =n, ob. Reitgerte.

Rei'tpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Rei'troß**, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, koń wierzchowy, koń pod wierzch, wierzchowiec *m.*

Rei'tplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, plac *m.*, miejsce *n.* do jeżdżenia konno.

Rei'tpoſt, *sf. pl.* =en, poczta konna.

Rei'trock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, surdut *m.* do konnej jazdy.

Rei'tſattel, *sm.* =s, *pl.* =ſättel, siodło *n.* na konia.

Rei'tſchule, *sf. pl.* =n, ujeżdżalnia *f.*, jeżdżarnia *f.*, maneż *f.*

Rei'tſtiefel, *sm.* =s, *pl.* —, but *m.* do konnej jazdy.

Rei'tunterricht, *sm.* =(e)s, **Rei'tſtunde**, *sf. pl.* =n, nauka *f.*, lekcya *f.* jazdy konnej.

Rei'twechſel, *sm.* =s, *pl.* —, weksel *m.* z grzeczności.

Rei'tweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga *f.* do jazdy konnej.

Rei'twolf, *sm.* =(e)s, osednienie *n.*

Rei'tzeug, Reitgeſchirr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rząd *m.* na konia.

Reiz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) podnieta *f.*; 2) powab *m.*, pociąg *m.*, urok *m.* = Zauber; ponęta *f.*, siła przyciągająca = Anziehungskraft; 3) wdzięk *m.* = Liebreiz, Anziehungskraft.

Rei'zbar, *adi.* 1) wrażliwy; 2) drażliwy; 3) porywczy, popędliwy; = jähzornig.

Rei'zbarkeit, *sf.* 1) wrażliwość *f.*; 2) drażliwość *f.*; 3) porywczość *f.*, popędliwość *f.*

Rei'zen, *va.* (haben) 1) pobudzać, pobudzić, wzbudzać, wzbudzić; podniecać, podniecić; die Neugierde — wzbudzić ciekawość; den Appetit, die Begierde — zaostrzyć apetyt, obudzić żądzę; zum Lachen — pobudzić do śmiechu; 2) drażnić; jmnden (auf)— rozdrażnić kogo; 3) pociągać do siebie, wabić, nęcić.

Rei'zen, *sn.* =s, obacz Reizung.

Rei'zend, *adi.* 1) podniecający, pobudzający; =es Mittel podniecający środek; 2) drażniący; 3) śliczny, powabny, pełen wdzięków, czarodziejski; =e Gegend powabna, urocza okolica.

Rei'zkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, omomiłek *m.*, brzeżnoplamek *m.*, pryszczenica *f.* (rodzaj muchy hiszpańskiej).

Rei'zker, *sm.* =s, *pl.* —, rydz *m.* (grzyb).

Rei'zlos, *adi.* niepowabny, bez wdzięku; nie podniecający, nie zaprawny korzeniami.

Rei'zloſigkeit, *sf.* brak *m.* powabu, wdzięku.

Rei'zmittel, *sm.* =s, *pl.* —, środek podniecający, pobudzający, drażniący; (obraz.) pobudka *f.*, bodziec *m.*; — zum Böſen pokusa do złego.

Rei'zung, *sf. pl.* =en, 1) pobudzanie *n.*, podniecanie *n.*; 2) drażnienie *n.*; 3) pociąganie *n.*, wabienie *n.*

Rei'zvoll, *adi.* pełen wdzięku, powabu.

Rekapitulatio'n, *sf. pl.* =en, rekapitulacya *f.*, zestawienie *n.*, powtórzenie *n.*

Rekapitulie'ren, *va.* (haben) (z)rekapitulować, zestawiać, zestawić, powtarzać, powtórzyć, (po)sciągać (n. p. pozycye rachunku).

Re'kel, *sm.* =s, *pl.* —, grondal *m.*, gbur *m.*

Re'kelhaft, *adi.* grondalski; *adv.* po grondalsku.

Reklamatio'n, *sf. pl.* =en, reklamacya *f.*, poszukiwanie *n.*, dochodzenie *n.* swego prawa, żądanie *n.* zwrotu; podanie *n.*, prośba *f.* o uwolnienie od służby wojskowej.

Reklamatio'nsbureau, *sn.* =s, *pl.* =s, oddział *m.* zażaleń (przewoźnictwo, handel).

Rekla'me, *sf. pl.* =n, reklama *f.*, polecenie *n.*, zalecanie *n.*, obwieszczenie polecające, zachwalające; — machen für etw. robić dla jakiej rzeczy reklamę, zachwalać, polecać co.

Reklamie'ren, *va.* (haben) reklamować, poszukiwać, żądać zwrotu; poda(wa)ć, prosić o uwolnienie od służby wojskowej; użalać się, wnieść zażalenie; = ſich beklagen.

Rekognitio'n, *sf. pl.* =en, rekognicya *f.*, rozpoznanie *n.*, potwierdzenie *n.*, uznanie *n.* prawdziwości, ważności czego.

Rekognitio'nsziuns, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, opłata rekognicyjna, czynsz płacony jedynie celem uznania prawa własności.

Rekognoszie'ren, I. *va.* (haben) rozpoznawać, uznawać, potwierdzić wiarogodność, prawdziwość osoby lub rzeczy; ſich — laſſen dać stwierdzić tożsamość swej osoby; II. *va.* i *vr.* (haben) rekognoskować (np. położenie miejsca); wysyłać na zwiady, wywiady, śledzić, badać (np. poruszenia nieprzyjacielskie), wyjeżdżać na zwiady.

Rekognoszie'rung, *sf. pl.* =en, rekognoscya *f.*, zwiady *pl.*, wywiady *pl.*, wywiadki *pl.*, zasięgnięcie *n.* wiadomości.

Rekognoszie'rungspatrouille, (wym.: -truj) *sf. pl.* =n, **Rekognoszie'rungstrupp**, *sm.* =(e)s, *pl.* =s, patrol *f.*, straż wysłana na zwiady.

Rekognoszie'rungsſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt wysłany na zwiady.

Rekommandatio'n, *sf. pl.* =en, rekomandacya *f.*, polecenie *n.*

Rekommandie'ren, *va.* (haben) rekomandować, polecać; einen Brief — polecić, zapisać list; = einſchreiben.

Rekonvalesze'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, rekonwalescent *m.*, przychodzący *m.*, powracający *m.* do zdrowia.

Rekonvalesze'nz, *sf.* rekonwalescencya *f.*, wyzdrowiny *pl.*

Reko'rd, *sm.* =s, *pl.* =s, rekord *m.*, złożenie *n.* dowodu największej chyżości w wyścigach, największej siły w zapasach i t. p. (sport, także przenośnie:) den — ſchlagen pobić rekord.

Rekrediti'v, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rekredytywa *f.*, pismo odwołujące ambasadora.

Rekru't, *sm.* =en, *pl.* =en, rekrut *m.*, nowozaciężny *m.* (wojskow.).

Rekru'tenaushebung, *sf. pl.* =en, branie *n.* rekruta, zaciąg *m.* żołnierzy.

Rekrutie'ren, I. *va.* (haben) brać w rekruty, zaciągać do

wojska; II. ſich —, *vr.* (haben) ſich — (aus) składać się (z).

Rekrutie'ren, *sn.* -s, **Rekrutie'rung,** *sf. pl.* -en, branie *n.* do wojska, branka *f.*

Rektaszensio'n, *sf. pl.* -en, wzniesienie się proste, ascenzya prosta (astronom.).

Rektifizie'ren, *va.* (haben) 1) rektyfikować, poprawiać, sprawdzać, sprostować; = berichtigen; 2) rektyfikować, czyścić, oczyszczać, oczyścić (chemia).

Rektio'n, *sf.* rekcya *f.*, rządzenie *n.* (jakim przypadkiem, gramatyka).

Re'ktor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, rektor *m.*, przełożony *m.* szkoły.

Rektora't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) rektorstwo *n.*, urząd rektorski, godność rektorska; 2) godność *f.*, urząd *m.* pierwszego kapłana ustanowionego przy jakim kościele; 3) rektorat *m.*, biuro *n.*, mieszkanie *m.* rektora.

Re'ktorſtelle, Re'ktorwürde, *sf.* urząd *m.*, godność *f.* rektora.

Rekurrie'ren, *vn.* (haben) 1) udać się, zwrócić się do kogo; 2) rekurować, odwołać się (do wyższej władzy, prawo).

Reku'rs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, rekurs *m.*, odwołanie *n.* się (do wyższej władzy); den — ergreifen wnieść rekurs, odwołanie, rekurować, odwołać się.

Relai's, (wym.: relé), *sn.* —, 1) odmiana *f.* konia lub koni w podróży; mit — fahren odmieniać konie w drodze, jechać rozstawionymi końmi; 2) przenośnik *m.* (elektryka).

Relai'spferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń *m.* do odmiany w drodze, koń do przeprzągu, od przeprzągu.

Relatio'n, *sf. pl.* -en, 1) relacya *f.*, zdanie *n.* sprawy; 2) relacya *f.*, stosunek *m.*, względność *f.*

Relati'v, *adi.* względny, odnośny; ein -er Begriff wyobrażenie, pojęcie względne.

Relativitä't, *sf. pl.* -en, względność *f.*; odnośność *f.*

Relati'vpronomen, *sn.* -(s), *pl.* -mina, **Relati'vum,** *sn.* -(s), *pl.* -tiva, zaimek względny (gramat.).

Relativ'ſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, zdanie względne (gramat.).

Relegatio'n, *sf. pl.* -en, relegacya *f.*, oddalenie *n.*, wygnanie *n.*, wypędzenie *n.*

Relegie're,n, *va.* (haben) relegować, oddalić, wypędzić (n. p. studenta z uniwersytetu).

Relie'f, *sn.* -s, *pl.* -s, relief *m.*, półwypukła rzeźba; (także przenośnie:) powaga *f.*, znaczenie *n.*; das gibt ihm ein gewiſſes — to mu nadaje pewną powagę; Bas — (wym.: ba—) wklęsłowypukła rzeźba; Haut— (wym.: ho—) wzniosłowypukła rzeźba.

Religio'n, *sf. pl.* -en, religia *f.*; wyznanie *n.* = Bekenntnis; wiara *f.* = Glauben; kościół *m.* = Kirche; religijność *f.* = Religioſität; ſich zu einer — bekennen wyznawać jaką religię; eine — annehmen przyjąć religię; ſeine — ändern zmienić religię, wyznanie.

Religio'nsänderung, *sf. pl.* -en, zmiana *f.* religii.

Religio'nsangelegenheit, *sf.* obacz Religionsſache.

Religio'nsbedrückung, *sf. pl.* -en, ucisk religijny.

Religio'nsbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, książka *f.* o religii, do nauki religii, książka religijna.

Religio'nsduldung, *sf.* tolerancya religijna.

Religio'nsedikt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, edykt religijny.

Religio'nseid, *sm.* -es, *pl.* -e, przysięga religijna.

Religio'nseifer, *sm.* -s, zapał religijny; blinder, übertriebener — fanatyzm religijny, zażartość *f.*, zagorzałość *f.* religijna.

Religio'nsfreiheit, *sf. pl.* -en, wolność *f.* religii, wyznań.

Religio'nsfriede, *sm.* -ns, pokój religijny, pokój zapewniający wolność wyznań.

Religio'nsgenoſſe, *sm.* -n, *pl.* -n, spółwyznawca *m.*, spółwierca *m.*

Religio'nsgeſchichte, *sf.* historya *f.* wyznań, historya święta.

Religio'nsgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, stowarzyszenie religijne.

Religio'nsgeſpräch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rozmowa o sprawach religijnych; dysputa teologiczna (między katolikami a protestantami).

Religio'nshandlung, *sf. pl.* -en, akt *m.*, czyn religijny.

Religio'nskrieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojna religijna.

Religio'nslehre, *sf. pl.* -n, 1) dogmat *m.*, zdanie *n.* wiary; 2) nauka *f.* religii.

Religio'nslehrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel *m.* religii.

Religio'nslos, *adi.* bez religii, niereligijny.

Religio'nsloſigkeit, *sf.* brak *m.* religii, niereligijność *f.*

Religio'nsmeinung, *sf. pl.* -en, zdanie *n.*, opinia *f.* w sprawach, o sprawach religijnych.

Religio'nspartei, *sf. pl.* -en, partya religijna, stronnictwo religijne.

Religio'nsphiloſophie, *sf.* filozofia religijna.

Religio'nsſache, *sf. pl.* -n, rzecz *f.*, sprawa *f.* religijna, religii się tycząca.

Religio'nsſchwärmer, *sm.* -s, *pl.* —, fanatyk *m.*, zagorzalec *m.* religijny.

Religio'nsſchwärmerei, *sf. pl* -en, fanatyzm religijny, zażartość religijna.

Religio'nsſekte, *sf. pl.* -n, sekta religijna.

Religio'nsſpötter, *sm.* -s, *pl.* —, szydzący *m.* z religii.

Religio'nsſpötterei, *sf. pl.* -en, szydzenie *n.* z religii.

Religio'nsſtifter, *sm.* -s, *pl.* —, założyciel *m.*, twórca (nowej) religii.

Religio'nsſtreit, *sm.* -(e)s *pl.* -e, **Religio'nsſtreitigkeit,** *sf. pl.* -en, spór religijny.

Religio'nstrennung, *sf. pl.* -en, schizma *n.*

Religio'nsübung, *sf. pl.* -en, wykonywanie *n.* religii.

Religio'nsunterricht, *sm.* =(e)s, nauka *f.* religii.

Religio'nsverächter, *sm.*, **Religio'nsverachtung**, *sf.* ob. Religionsſpötter, Religionsſpötterei.

Religio'nsverbeſſerer, *sm.* =s, *pl.* —, reformator *m.*, odnowiciel *m.* religii.

Religio'nsverbeſſerung, *sf. pl.* =en, reformacya religijna.

Religio'nsverwandte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, ob. Religionsgenoſſe.

Religio'nswahrheit, *sf. pl.* =en, prawda religijna.

Reli'gionswechſel, *sm.* =s, *dl.* —, zmiana *f.* religii, wyznania.

Reli'gionswiſſenſchaft, *sf. pl.* =en, nauka *f.* o religii lub o religiach, teologia *f.*

Religio'nszwang, *sm.* =(e)s, przymus religijny.

Religiö's, *adi.* religijny, wierzący; pobożny, bogobojny; *adv.* religijnie; pobożnie, bogobojnie.

Religioſität', *sf.* religijność *f.*; wiara *f.*; pobożność *f.*, bogobojność *f.*

Reli'quie, *sf. pl.* =n, relikwia *f.*, świętość *f.*, świętobliwość *f.*, zabytek *m.*, szczątka *f.* świętego.

Reli'quienanbetung, **Reli'quienverehrung**, *sf. pl.* =en; **Reli'quiendienſt**, *sm.* =es, *pl.* =e, adorowanie *n.*, czczenie *n.* relikwii.

Reli'quienkäſtchen, **Reli'quiengewölbe**, *sn.* =s, *pl.* —, **Reli'quienraum**, **Reli'quienſchrein**, *sm.* =(e)s, *pl.* =räume, =ſchreine, relikwiarz *m.*, zbiór *m.*, skład *m.*, schowanie *n.* zabytków, szczątków świętych.

Remedu'r, *sf. pl.* =en, pomoc *f.*, zaradzenie *n.* = Abhilfe.

Reminisze'nz, *sf. pl.* =en, reminiscencya *f.*, przypomnienie *n.*, wspomnienie *n.* = Erinnerung.

Remi'ſe, *sf. pl.* =n, remiza *f.*, szopa *f.*, wozownia *f.*, skład *m.*, schowanie *n.* sprzętów gospodarskich.

Remitte'nden, *s. pl.* rzeczy (w szczególności książki przez księgarzy) niesprzedane i zwrócone.

Remitte'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, remitent *m.*, odsyłający *m.* (napowrót), zwracający; — eines Wechſels biorący *m.* weksel, nabywca *m.* wekslu.

Remittie'ren, *va.* (haben) remitować, odsyłać, odesłać, zwracać, zwrócić.

Remola'de, *sf.* ostry sos.

Remonſtratio'n, *sf. pl.* =en, remonstracya *f.*, przedstawienie odporne.

Remonſtrie'ren, *va.* i *vn.* (haben) remonstrować, przeczyć, odeprzeć, odpierać (czyj wniosek lub zdanie).

Remo'nte, *sf. pl.* =n, remonta *f.*, konie do jazdy w miejsce niezdatnych dostawione, konie jako niezdatne do służby odstawione, wybrakowane (wojskow.).

Remo'ntepferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń remontowy, koń świeżo dostawiony lub wybrakowany (wojskow.).

Remontie'ren, *va.* (haben) remontować, dostawiać lub wybrakować konie (wojskow.).

Remontoi'r, (wym.: -montoar), *sm.* =s, *pl.* =s, **Remontoi'ruhr**, *sf. pl.* =en, remontoar *m.* (zegarek kieszonkowy).

Removie'ren, *va.* (haben) usunąć.

Rempelei', *sf. pl.* =en, prowokacya *f.*, obrażające potrącenie.

Re'mpeln, *va.* (haben) zderzyć się, prowokować; jmndn — (zwykle: anrempeln) potrącić kogo, by go obrazić.

Re'mpter, **Re'mter**, *sm.* =s, *pl.* —, refektarz *m.* (w klasztorach).

Remuneratio'n, *sf. pl.* =en, remuneracya *f.*, wynagrodzenie *n.*

Remunerie'ren, *vd.* (haben) wynagradzać, wynagrodzić.

Renaiſſa'nce, (wym.: -neſąs), *sf.* renesans *m.*, odnowienie *n.*, odrodzenie *n.* (sztuki starożytnej).

Renco'ntre, (wym.: rąkątr), *sn.* =s, *pl.* =s, spotkanie *n.*; sprzeczka *f.*, starcie *n.* się; = Begegnung.

Renda'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, rendant *m.*, skarbnik *m.*, podskarbi *m.*, płatnik *m.*, wypłatca *m.*

Rendantu'r, *sf. pl.* =en, rendantura *f.*, godność *f.*, urząd *m.* rendanta; mieszkanie *n.* rendanta.

Rendezvou's, (wym.: rądewu), *sn.* —, *pl.* —, randewu *n.*, schadzka *f.*, zejście *n.* się, zamówienie *n.*; ſich mit jmndm ein — geben (dać sobie z kim randewu,) umówić się z kim o miejsce zejścia.

Renega't, *sm.* =en, *pl.* =en, renegat *m.*, odstępca *m.*, odszczepieniec *m.* wiary, perekińczyk *m.*; = Abtrünniger.

Renega'tentum, *sn.* =s, odstępstwo *n.*, odszczepieństwo *n.* wiary.

Rene'tte, **Reine'tte**, *sf. pl.* =n, renet(k)a *f.* (gatunek jabłka).

Renite'nt, *adi.* uporczywy, uporny, krnąbny, nieposłuszny; = widerſpenſtig.

Renite'nz, *sf.* renitencya *f.*, uporczywość *f.*, krnąbrność *f.*; = Widerſpenſtigkeit.

Re'nken, *va.* (haben) ciągnąć (członki).

Re'nnarbeit, *sf. pl.* =en, dymarka *f.*, wykuwanie bezpośrednie, dymarstwo *n.*, fryszowanie żelaza bezpośrednie (górn.)

Re'nnarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, dymarz *m.* (górn.)

Re'nnbahn, *sf. pl.* =en, biegalnia *f.*, tor wyścigowy, plac *m.* gonitew.

Re'nnen, *va.* i *vn.* rennte, rennſt, rennt, rannte, habe i bin gerannt, 1) (ſein) biedz (pędem), pędzić, lecieć; mit jmndm um die Wette — biedz z kim na wyścigi; gerannt kommen pędem przylecieć, przybiedz; er rennt, als wenn ihm der Kopf brennte leci jak szalony, jak zagorzały; gegen

etw. — wbiedz w co, uderzyć się, trącić się o co w biegu; nach etw. — ubiegać się (chciwie) o co, za czem; jmndn, etw. zu Boden, über den Haufen — w szybkim biegu (potrącić i) powalić kogo, co na ziemię; jmndm den Degen durch den Leib — przeszyć kogo szpadą; (przenośnie:) in sein Verderben, Unglück — na oślep biedz do zguby, pogrążać się w nieszczęście, pędzić w przepaść; mit dem Kopfe gegen die Wand — chcieć mur głową przebić, chcieć dokazać niepodobnych rzeczy; 2) *vn.* (haben) biedz, brać udział w wyścigach, w biegu.

Re'nnen, *sn.* =s, *pl.* —, (szybki) bieg *m.*, pęd *m.*, lot *m.*; die (Wett)— wyścigi *pl.*; in vollem — w szybkim biegu.

Re'nner, *sm.* =s, *pl.* —, biegacz *m.*; koń wyścigowy, wyścigowiec *m.*, biegun *m.*

Re'nnherd, *sm.* =es, *pl.* =e, dymarka *f.* (górn.).

Re'nnjagd, *sf. pl.* =en, polowanie konne.

Re'nnpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń wyścigowy.

Re'nnschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt *m.*, statek *m.* szybko pływający, szybkopęd *m.*

Re'nnspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gonitwa *f.*, wyścigi *pl.*, turniej *m.*

Re'nnspindel, *sf. pl.* =n, wrzeciono *n.* w tokarce.

Re'nnstall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ställe, stajnia *f.* dla koni wyścigowych.

Re'nntier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) renifer *m.*, ren *m.* (zwierzę); 2) żartobliwie zamiast Rentner.

Re'nnvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ściga *f.*

Re'nnwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz wyścigowy, do wyścigów.

Rennziel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, meta *f.* na placu gonitwy, dobieg *m.* (wyścigowy), miejsce *n.* dobiegu.

Renomma'ge, (wym.: -maż), *sf.* obacz Renommieren.

Renomme'e, *sn.* =s, renoma *f.*, sława *f.*, opinia *f.*, wziętość *f.*

Renommie'ren, *va.* (haben) renomować, chełpić się, chlubić się, przechwalać się; junaczyć, junaka udawać.

Renommie'ren, *sn.* =s; **Renommiſterei',** *sf. pl.* =en, renomowanie *n.*, chełpienie *n.* się, przechwalanie *n.* się; junakierya *f.*

Renommie'rt, *adi.* renomowany, dobrze znany, z dobrej strony znany; =e Firma firma znaczna, rzetelna.

Renommi'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, renomista *m.*, samochwał *m.*, chełpliwiec *m.*, junak *m.*

Reno'nce, (wym.: -nąs), *sf. pl.* =n, renons *m.*; — machen zrobić renons, nie dodać do koloru (w grze w karty); (przenośnie:) — ſein być nieukiem, być nieznacznym; (w mowie studenckiej:) członek nadzwyczajny stowarzyszenia.

Renovie'ren, *va.* (haben) odnawiać, odnowić, naprawiać, naprawić.

Renta'bel, *adi.* zyskowny, popłatny.

Rentabilitä't, *sf.* zyskowność *f.*, popłatność *f.*

Re'ntamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter; **Re'ntkammer,** *sf. pl.* =n, izba skarbowa; urząd poborczy.

Re'ntamtmann, Re'ntmeiſter, *sm.* =s, *pl.* =leute, =meiſter, podskarbi *m.*, intendant *m.*

Re'nte, *sf. pl.* =n, renta *f.*, dochód *m.*, przychód *m.*, czynsz *m.*, procent *m.*, odsetki *pl.*; czysty dochód, zysk *m.* z nieruchomości, intrata *f.*; jährliche — (roczna) renta, roczna intrata; von ſeinen =n leben żyć z dochodu własnego majątku, żyć z procentów; eine — ausſetzen wyznaczyć rentę; ſein Geld auf =n legen pieniądze umieścić na procent; eine 4prozentige — renta czteroprocentowa.

Re'nten, Rentie'ren, *vn.* (haben) przynosić procenta, przynosić dochód; das rentiert ſich nicht to się nie opłaca, to się nie nagrodzi.

Re'ntenablöſung, Re'ntentilgung, *sf. pl.* =en, amortyzacya *f.*, spłacenie *n.*, umorzenie *n.* rent.

Re'ntenumwandlung, *sf. pl.* =en, konwersya *f.*, przemiana *f.* rent.

Re'ntenverſicherung, *sf. pl.* =en, ubezpieczenie *n.* rent dożywotnich.

Rentie'r, (wym.: -tjé), *sm.* =s, *pl.* =s, obacz Rentner.

Rentie'ren, *vn.* (haben) ob. renten.

Re'ntner, *sm.* =s, —, kapitalista *m.*, rentier *m.*, samopan *m.*, żyjący z dochodów własnego majątku.

Renunziatio'n, *sf. pl.* =en, renuncyacya *f.*, zrzeczenie *n.* się.

Reorganiſatio'n, *sf. pl.* =en, reorganizacya *f.*, nowe urządzenie *n.*, przekształcenie *n.*

Reorganiſatio'ns=, *adi.* reorganizacyjny.

Reorganiſa'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, reorganizator *m.*, odnowiciel *m.*

Reorganiſie'ren, *va.* (haben) reorganizować, na nowo urządzać.

Reparatu'r, *sf. pl.* =en, reparacya *f.*, naprawa *f.*, odnowienie *n.*, wznowienie *n.*, wyporządzenie *n.*

Reparie'ren, *va.* (haben) naprawiać, naprawić, wznawiać, wznowić, wyporządzać, wyporządzić.

Repartie'ren, *va.* (haben) repartować, rozkładać, rozłożyć, porozdzielać, rozdzielić w pewnym stosunku.

Repartitio'n, *sf. pl.* =en, repartycya *f.*, rozdział *m.*, podział *m.*, rozkład *m.* w pewnym stosunku.

Repertoi're, (wym.: -toa'r), *sn.* =s, *pl.* =s, repertoarz *m.*, spis *m.* sztuk, jakie mają być grane w teatrze w ciągu pewnego czasu; = Spielplan.

Reperto'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, repertoryum *n.*, spis *m.*

Repete'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, repetent *m.*, powtarzający *m.*

Repetie'ren, *va.* (haben) repetować, powtarzać, powtórzyć.

Repetie'rgewehr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, repetyerka *f.*

Repetie'ruhr, *sf. pl.* -en, repetyer *m.*, powtórzyciel *m.*, zegar bijący, powtarzający czas.

Repetitio'n, *sf. pl.* -en, repetycya *f.*, powtarzanie *n.*, powtórzenie *n.*

Repetito'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, repetytoryum *n.*, powtórzenie *n.*, kurs powtarzalny, książka do powtarzania.

Repli'k, *sf. pl.* -en, odpowiedź *f.*; replika *f.*, odpis *m.* (prawo).

Replizie'ren, *vn.* (haben) odpowiedzieć; replikować, wnieść replikę, odeprzeć zarzut (prawo).

Reponie'ren, *va.* (haben) reponować, złożyć, odłożyć (np. akty sądowe); napowrót włożyć.

Repo'rter, *sm.* -s, *pl.* —, reporter *m.*, sprawozdawca *m.* (dziennikarstwo).

Repositio'n, *sf. pl.* -en, repozycya *f.*, złożenie *n.*; włożenie *n.*

Reposito'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, repozytoryum *n.*, półki *pl.*, szafa *f.* na książki.

Re'pphuhn, *sn.* kuropatwa *f.* = Rebhuhn.

Repräsenta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, reprezentant *m.*, przedstawiciel *m.*, zastępca *m.*

Repräsenta'ntin, *sf. pl.* -innen, reprezentantka *f.*, przedstawicielka *f.*, zastępczyni *f.*

Repräsentatio'n, *sf. pl.* -en, reprezentacya *f.*, przedstawicielstwo *n.*, zastępstwo *n.*

Repräsentatio'nsgelder, Repräsentatio'nskosten, *s. pl.* koszta *pl.* reprezentacyi, zastępstwa.

Repräsentati'vsystem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, system reprezentacyjny (polityka, prawo).

Repräsentati'vverfaſſung, *sf. pl.* -en, konstytucya *f.* (reprezentacyjna).

Repräſentie'ren, I. *va.* (haben) jmndn — reprezentować, przedstawiać kogo, zastępować kogo, działać w czyjem imieniu; II. *vn.* (haben) przedstawiać, znaczyć co.

Repreſſa'lien, *s. pl.* represalia *pl.*, przeciwdziałanie *n.*, odwet *m.*; — ausüben, gebrauchen używać prawa odwetu.

Repreſſi'vmaßregel, *sf. pl.* -n, środek represyjny, odpierający.

Reprobatio'n, *sf. pl.* -en, reprobacya *f.*, odrzucenie *n.*; — bei einer Prüfung nieuznanie za uzdatnionego przy egzaminie, egzamin niepomyślny.

Reprobie'ren, *va.* (haben) nie pochwalać, nie uważać za dobre, odrzucać, odrzucić; bei der Prüfung — spalić przy egzaminie.

Reproduktio'n, *sf. pl.* -en, reprodukcya *f.*, wznowienie *n.*; kopia *f.*, przerys *m.* (n. p. obrazu).

Reproduktio'nskraft, *sf. pl.* -kräfte, siła reprodukcyjna, odradzająca.

Reproduzie'ren, *va.* (haben) reprodukować, odtwarzać, odradzać, odrodzić; kopiować, przerysowywać.

Reps, -ſes, *sm.* obacz Raps.

Repti'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -lien, gad *m.*, płaz *m.*

Repti'lienfonds, (wym.: —fą), *sm.* —, *pl.* —, fundusz gadzinowy (polityka i dziennikarstwo).

Repti'lienpreſſe, *sf.* prasa gadzinowa (pogardliwie o dziennikach rządowych).

Republi'k, *sf. pl.* -en, rzeczpospolita *f.*

Republika'ner, *sm.* -s, *pl.* —, republikanin *m.*, obywatel *m.* rzeczypospolitej, zwolennik *m.* zasad rzeczypospolitej.

Republika'nerin, *sf. pl.* -innen, republikanka *f.*

Republika'nertum, *sn.* -s, **Republikani'smus**, *sm.* —, republikanizm *m.*, wyznawanie *n.* zasad rzeczypospolitej.

Republika'niſch, *adi.* republikański; *adv.* po republikańsku; — geſinnt ſein wyznawać zasady rzeczypospolitej, być republikaninem.

Republizie'ren, *va.* (haben) ogłosić na nowo, powtórnie.

Repu'lſ, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, odmowa *f.*

Repulſio'n, *sf. pl.* -en, repulzya *f.*, odpychanie *n.*

Repulſi'v, *adi.* odpychający.

Repulſi'vkraft, *sf. pl.* -kräfte, siła odpychająca.

Reputatio'n, *sf.* reputacya *f.*, powaga *f.*, sława *f.*, opinia *f.*

Reputie'rlich, *adi.* reputowany, wzięty, poważany.

Re'quiem, *sn.* -s, *pl.* -s, rekwiem *n.*, msza żałobna.

Requirie'ren, *va.* (haben) rekwirować, żądać dostarczenia, spełnienia czego; einen Flüchtling — żądać wydania zbiega, poszukiwać zbiega.

Requiſi't, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, 1) żądanie *n.*, rzecz żądana, poszukiwana; 2) wymóg *m.* (prawo); 3) rekwizyta *pl.*, zasoby *pl.*, ruchomości *pl.* (zwłaszcza do przedstawień teatralnych potrzebne).

Requiſitio'n, *sf. pl.* -en, rekwizycya *f.*, żądanie *n.*, wymaganie *n.* uskutecznienia czego.

Reſe'da, *sf.* —, *pl.* -s, **Reſe'de**, *sf. pl.* -n, rezeda *f.* (roślina).

Reſerva'trecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo zastrzeżone, wymówione.

Reſe'rve, *sf. pl.* -n, 1) odkład *m.*, zachowanie *n.*, zapas *m.*; 2) rezerwa *f.*, odwód *m.*, odstawka wojskowa, wojsko nieczynne; 3) zastrzeżenie *n.*, wymówienie *n.* sobie czego; 4) (obraz.) zachowywanie się bierne, czekające.

Reſe'rve-, *adi.* rezerwowy, odwodowy, odłożony, przechowany, przygotowany (na ostatnią potrzebę).

Reſe'rveanker, *sm.* -s, *pl.* —, kotwica rezerwowa.

Reſe'rvefonds, *sm.* —, *pl.* —, fundusz rezerwowy, odwodowy.

Reſe'rvelokomotive, Reſe'rvemaſchine, *sf. pl.* -n, lokomotywa zapasowa, parowóz zapasny, rezerwa *f.*

Reſe'rvemann, *sm.* =es, *pl.* =leute, **Reſervi'ſt**, *sm.* =en, *pl.* =en, rezerwista *m.*, odstawca wojskowy.

Reſe'rvemannſchaft, *sf. pl.* =en, rezerwa *f.*, wojsko nieczynne.

Reſe'rveoffizier, *sm.* =s, *pl.* =e, porucznik rezerwowy, odwodowy, nieczynny.

Reſe'rvewagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz zapasowy.

Reſervie'ren, *vn.* (haben) rezerwować, zachowywać, zachować, odkładać, odłożyć (na późniejszą potrzebę); zastrzedz sobie, wymówić sobie.

Reſervi'ſt, *sm.* obacz Reſervemann.

Reſervoi'r, (wym.: -woar), rezerwoar *m.*, wodozbiór *m.*, zbiornik *m.*

Reſide'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, rezydent *m.*

Reſide'nz-, *adi.* stołeczny.

Reſide'nz, *sf. pl.* =en, **Reſide'nzſtadt**, *sf. pl.* =ſtädte, rezydencya *f.*, stolica *f.*, stołeczne miasto.

Reſidie'ren, *vn.* (haben) rezydować, mieszkać, przebywać (w mieście, w stolicy).

Reſi'duum, *sn.* =(s), *pl.* =duen, osad *m.*

Reſignatio'n, *sf.* 1) rezygnacya *f.*, zrzeczenie *n.* się (n. p. urzędu); 2) rezygnacya *f.*, poddanie *n.* się losowi, zobojętnienie *n.*

Reſignie'ren, I. *vn.* (haben) auf etw. — (z)rezygnować z czego, na co, zrzec się czego; II. ſich —, *vr.* (haben) (z)rezygnować, poddać się losowi, zobojętnieć; III. reſigniert, *pp.* i *adi.* zrezygnowany, poddany losowi, zobojętniony.

Reſiſte'nz, *sf.* opór *m.*, opieranie *n.* się.

Reſkri'pt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, reskrypt *m.*, rozporządzenie *n.*, postanowienie *n.*, rozkaz *m.* (wyższej władzy).

Reſolu't, *adi.* rezolutny, stanowczy, odważny, śmiały, przygotowany do działania z mocnem postanowieniem, przedsięwzięciem; *adv.* rezolutnie, stanowczo, odważnie.

Reſolutio'n, *sf. pl.* =en, rezolucya *f.*, rozstrzygnienie *n.*, uchwała *f.*, odpowiedź; eine — annehmen uchwalić rezolucyę.

Reſolvie'ren, *va.* (haben) 1) rezolwować, uchwalić, postanowić; 2) rozwiązywać, rozwiązać (n. p. pytanie); reſolviert *pp.* i *adi.*; = reſolut.

Reſona'nz, *sf. pl.* =en, rezonans *m.*, odgłos *m.*, oddźwięk *m.*, odbrzęk *m.*, akustyczne odbicie, brzmienie *n.* instrumentu (muzycznego) lub sali.

Reſona'nzboden, *sm.* =s, *pl.* —, **Reſona'nzplatte**, *sf. pl.* =n, deka resonansowa (muzyka).

Reſpe'kt, *sm.* =(e)s, respekt *m.*, uszanowanie *n.*, poważanie *n.*, szacunek *m.*, wzgląd *m.*, względność *f.*; vor niemandem — haben nie mieć dla nikogo uszanowania; ſich — zu verſchaffen wiſſen umieć zjednać sobie uszanowanie, nadać sobie powagę; vor deiner Weisheit (habe ich) allen — przed twoją mądrością czołem biję, twej mądrości cześć oddaję; aus — gegen, für ſie przez uszanowanie dla niej; ſeinem — durch etw. vergeben ubliżyć sobie przez co; dadurch wird er ſeinem — nicht vergeben przez to nie spadnie mu korona z głowy; mit — zu ſagen, zu vermelden za pozwoleniem (mówiąc), uczciwszy uszy.

Reſpekta'bel, *adi.* uszanowania, względności godny; eine =ble Summe znaczniejsza suma; =ble Perſönlichkeit poważna osobistość.

Reſpektabilitä't, *sf.* czcigodność *f.*; powaga *f.*, znaczenie *n.*

Reſpektie'ren, *va.* (haben) respektować, poważać, szanować, uwzględniać, mieć wzgląd na co.

Reſpektie'rlich, *adi.* obacz Reſpektabel.

Reſpekti'v, *adi.* odnośny, względny.

Reſpekti've, *adv.* odnośnie, względnie.

Reſpe'ktlos, *adi.* i *adv.* bez respektu, bez uszanowania.

Reſpe'ktloſigkeit, *sf.* brak *m.* respektu, uszanowania.

Reſpe'ktsperſon, *sf. pl.* =en, znaczna, poważna osobistość.

Reſpe'kttage, *sm. pl.* dni względności, dni respektowe (handel).

Reſpe'ktvoll, *adi.* pełen respektu, uszanowania, względności.

Reſpe'ktwidrig, *adi.* nierespektowny, bezwzględny; *adv.* nierespektownie, bezwzględnie.

Reſpe'ktwidrigkeit, *sf.* nierespektowność *f.*, bezwzględność *f.*

Reſpiratio'n, *sf.* respiracya *f.*, oddech *m.*, oddychanie *n.*

Reſpiratio'nsorgane, *sn. pl.* organa *pl.* oddechowe.

Reſpira'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, **Reſpiratio'nsapparat**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, respirator *m.*, oddychadło *n.*, wziewnik *m.*

Reſpirie'ren, *vn.* (haben) oddychać.

Reſpondie'ren, *vn.* (haben) respondować, odpowiadać, odpowiedzieć, wyjawić zdanie, zapatrywanie.

Reſpo'nſ, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, odpowiedź *f.*; responsoryum *n.* (liturgia); zdanie *n.*, rada *f.* (udzielona przez prawników rzymskich w czasie klasycznej jurysprudencyi).

Reſponſo'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, responsoryum *n.* (liturgia).

Reſſo'rt, (wym.: -sor), *sn.* =s, *pl.* =s, dział *m.*, zakres *m.* działania (n. p. urzędnika ministeryalnego).

Reſſortie'ren, *vn.* (haben) należeć do działu, do zakresu działania.

Reſſou'rce, (wym.: -surs), *sf. pl.* =n, 1) resursa *f.*, źródło *n.*, zasiłek *m.*; 2) resursa *f.*, klub *m.*, miejsce towarzyskie, miejsce rozrywki, schadzki.

Reſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, reszta *f.*, ostatek *m.*, szczątek *m.*, zdawka *f.*, pozostałość *f.*; — von einem Stoffe

resztka *f.*; =e von Speiſen niedojadki *pl.*; =e von Getränken niedopitki *pl.*; die ſterblichen, die irdiſchen =e zwłoki *pl.*; jmndm den — geben dobić kogo, zniszczyć kogo (do szczętu).

Reſta'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, restant *m.*, dłużnik zalegający.

Reſta'nz, *sf. pl.* =en, reszta *f.*, pozostałość *f.*; in — bleiben pozostać w tyle.

Reſtaura'nt, (wym.: -storą), *sn.* =ś, *pl.* =ś, restauracya *f.*, jadalnia *f.*, jadłodajnia *f.*

Reſtaurateu'r, *sm.* =ś, *pl.* =e, restaurator *m.*, właściciel *m.* jadalni, jadłodajni.

Reſtauratio'n, *sf. pl.* =en, 1) restauracya *f.*, przywrócenie *n.* dawnego stanu, dawnego porządku dawnego rządu (polityka); 2) restauracya *f.*, naprawa *f.*, odnowienie *n.*, odświeżenie *n.*, odbudowa *f.* (budownictwo, malarstwo); 3) = Reſtaurant.

Reſtauratio'nswagen, *sm.* =ś, *pl.* —, wóz restauracyjny, jadalny (kolejn.).

Reſtaurie'ren, I. *va.* (haben) 1) restaurować, przywrócić do dawnego stanu, porządku (polityka); 2) odnawiać, odnowić, odświeżyć (budown., malarstwo); II. ſich —, *vr.* (haben) posilać się, posilić się, pokrzepiać się, pokrzepić się; przyjść do dawnego zdrowia.

Reſtie'ren, *vn.* (ſein) 1) pozostawać (jako reszta); 2) zalegać, być zaległym, dłużnym; = im Rückſtande ſein.

Reſtituie'ren, *va.* (haben) restytuować, zwrócić, przywrócić; wynagrodzić.

Reſtitutio'n, *sf. pl.* =en, restytucya *f.*, zwrot *m.*, przywrócenie *n.* do dawnego stanu; wynagrodzenie *n.*

Reſtriktio'n, *sf. pl.* =en, restrykcya *f.*, ograniczenie *n.*, ścieśnienie *n.*; = Einſchränkung; zastrzeżenie *n.*, warunek *m.*, wymówienie *n.* (sobie czego); = Vorbehalt.

Reſtringie'rend, *adi.* =es Mittel środek ściągający (medycyna).

Reſulta'nte, *sf. pl.* =n, wypadkowa *f.* (mechanika, matemat.).

Reſulta't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rezultat *m.*, wynik *m.*, wypadek *m.*, skutek *m.*, następstwo *n.*

Reſulta'tlos, *adi.* bezskuteczny; *adv.* bezskutecznie.

Reſulta'tloſigkeit, *sf.* bezskuteczność *f.*

Reſultie'ren, *vn.* (haben i ſein) wynikać, wyniknąć.

Reſultie'rende, *sf. pl.* =n wypadkowa *f.*

Reſumé', (wym.: -zü-), *sn.* =ś, *pl.* =ś, streszczenie zwięzłe, krótkie przedstawienie rzeczy, wyciąg *m.*

Reſumie'ren, Reſümie'ren, *va.* (haben) streszczać, streścić zwięźle, przedstawić rzecz krótko.

Retablie'ren, *va.* (haben) obacz Wiederherſtellen.

Retardatio'n, *sf. pl.* =en, opóźnienie *n.*

Retardie'ren, I. *va.* (haben) opóźniać, opóźnić, zatrzymywać, zatrzymać; II. *vn.* (haben) opóźniać się, opóźnić się.

Retira'de, *sf. pl.* =n, 1) retyrada *f.*, cofanie *n.*, cofnięcie *n.* się, odwrót *m.* (wojskow.); 2) wychodek *m.*, ustęp *m.*; = Abort.

Retirie'ren, *vn.* i ſich —, *vr.* (ſein) cofać się, cofnąć się.

Retorſio'n, *sf. pl.* =en, retorzya *f.*, odwet *m.*

Reto'rte, *sf. pl.* =n, retorta *f.*, przekraplacz szklany.

Retouchen'r, Retuſchen'r, (wym.: -tuször), *sm.* =ś, *pl.* =ś, retuszer *m.* (fotografia).

Retouchie'ren, Retuſchie'ren, *va.* (haben) retuszować (fotografia); poprawiać, poprawić.

Retouchie'ren, Retuſchie'ren, *sn.* =ś, **Retouchie'rung, Retuſchie'rung**, *sf. pl.* =en, retuszowanie *n.* (fotografia).

Retour', *adv.* napowrót; = zurück; —kommen wracać, wrócić.

Retour'=, *adi.* powrotny.

Retour'billet, *sn.* =ś, *pl.* =ś, bilet powrotny.

Retour'kutſche, *sf. pl.* =en, wóz powrotny, powracający; (żartobl.:) odpowiedź *f.* na żartobliwą zaczepkę, podobna do zaczepki samej.

Retournie'ren, *va.* (haben) i *vn.* (ſein) zwracać, zwrócić; powrócić.

Retour'rezepiſſe, *sn.* =ś, *pl.* —, recepis *m.*, dowód odbiorczy powrotny.

Retrai'te, (wym.: -tret), *sf. pl.* =n, cofanie *n.* się, odwrót *m.*; die — blaſen trąbić do odwrotu.

Retra'tte, *sf. pl.* =n, trata powrotna, przekaz płatny powrotny (handel).

Retrodatie'ren, *va.* (haben) datować wstecz.

Re'ttbar, *adi.* mogący być ratowanym.

Re'tten, I. *va.* (haben) ratować, uratować, wybawiać, wybawić, ocalać, ocalić; aus einer Gefahr — uratować z niebezpieczeństwa; er iſt nicht mehr zu — dla niego nie ma już ratunku, jest już stracony; er rettete ihm das Leben ocalił mu życie; den Schein — zachować pozory; II. ſich —, *vr.* (haben) ratować się, salwować się; ſich durch die Flucht — ratować się ucieczką; ſich an einen ſicheren Ort — schronić się w bezpieczne miejsce; III. rettend, *pp.* i *adi.* ratujący; ein =der Engel anioł zbawca.

Re'tten, *sn.* =ś; **Re'ttung**, *sf. pl.* =en, ratowanie *n.*, ratunek *m.*; ocalenie *n.*, wybawienie *n.*; es gibt keine — mehr niema już ratunku; er iſt ohne — verloren jest zgubiony, stracony bez ratunku.

Re'tter, *sm.* =ś, *pl.* —, wybawca *m.*, zbawca *m.*, zbawiciel *m.*

Re'tterin, *sf. pl.* =innen, wybawicielka *f.*, zbawicielka *f.*

Re'ttich, Re'ttig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rzodkiew *f.*; kleiner — rzodkiewka *f.*; ſchwarzer — murzynka *f.*

Re'ttichverkäufer, *sm.* =ś, *pl.* —, rzodkwiarz *m.*

Re'ttung, *sf.* obacz Retten.

Re'ttungsanker, *sm.* =s, *pl.* —, kotwica ratunkowa (także przenośnie); (obraz.) przytułek *m.*, ucieczka *f.*

Re'ttungsanſtalt, *sf. pl.* =en, zakład ratunkowy.

Re'ttungsapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, aparat *m.*, przyrząd *m.* ratunkowy.

Re'ttungsboot, *sn.* =es, *pl.* =e, łódź ratunkowa.

Re'ttungsgeſellſchaft, *sf.* =en, towarzystwo ratunkowe.

Re'ttungsgurt, *sm.* =es, *pl.* =e, **Re'ttungsgürtel**, *sm.* =s, *pl.* —, pierścień *m.*, pas *m.* ratunkowy.

Re'ttungskaſten, *sm.* =s, *pl.* —, skrzynka opatrunkowa.

Re'ttungslos, *adi.* bez ratunku, bez nadziei, zgubiony; *adv.* bez ratunku; — verloren zgubiony bez ratunku, niechybnie.

Re'ttungsloſigkeit, *sf.* stan beznadziejny, niemożność *f.* ratunku, ocalenia.

Re'ttungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.*, sposób *m.* ratunku, ocalenia.

Re'ttungsverſuch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, usiłowanie *n.* ratunku, ocalenia.

Re'ttungsweſen, *sn.* =s, środki *pl.*, urządzenia ratunkowe.

Reu'e, *sf.* żal *m.*, skrucha *f.*; wyrzut *m.* sumienia = Gewiſſensbiß; — bezeigen żal okazywać; — empfinden über etw. żałować czego; — fühlen być skruszonym; von — ergriffen żalem, skruchą przejęty, skruszony.

Reu'en, *v. impers.* (haben) es reut ihn, daß er das getan hat, es reut ihn dieſe(r) Tat żałuje, że to zrobił, żałuje tego uczynku; es wird dich noch — pożałujesz jeszcze; ich laſſe es mich — żałuję.

Reu(e)los, *adi.* i *adv.* bez żalu, bez skruchy, nieskruszony.

Reu'evoll, *adi.* i *adv.* skruszony, pełen żalu, skruchy.

Reu'geld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, kara *f.* za zawód, odstępne *n.*, odczepne *n.* (prawo); grzywna *f.*, kara *f.* za wstrzymanie przesyłki, cofne *n.* (przewoźnictwo); auf — hin verkaufen sprzedać pod karą za zawód.

Reu'ig, *adi.* żałujący, skruszony, pełen skruchy; — tun żal, skruchę okazywać (także: udawać).

Reu'kauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, kupno *n.* (zawarte) pod karą za zawód.

Reu'mütig, *adi.* reuevoll.

Reu'ſe, *sf. pl.* =n, więciorka *f.* (do łowienia ryb, raków), więcierz *m.*, wiersza *f.*

Reu'te, *sf. pl.* =n, motyka *f.* do karczowania, do wykopywania korzeni.

Reu'ten, *va.* (haben) karczować = roden; pielić = jäten.

Reu'ter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) karczownik *m.*; 2) rzadko zamiast Reiter.

Reu'thacke, **Reu'thaue**, *sf. pl.* =n, obacz Reute.

Reu'tkorn, *sn.* =(e)s, żyto *n.* z karczowiska.

Reu'tſpaten, *sm.* =s, *pl.* —, rydel *m.* do karczowania.

Reva'nche, (wym.: -wąsz), *sf. pl.* =n, rewanż *m.*, odwet *m.*, odpłata *f.*, wywdzięczenie *n.* się; pomsta *f.*, zemsta *f.*, wet *m.* za wet; jmndm Gelegenheit zur — geben dać komu sposobność do odegrania (tego co przedtem przegrał).

Reva'nchegedanke, *sm.* =n, *pl.* =n, myśl *m.* o odwecie, o pomście.

Revanchie'ren, ſich —, *vr.* (haben) rewanżować się, odpłacać, odpłacić, wywdzięczyć się; pomścić się, zemścić się, oddać wet za wet.

Revei'lle, (wym.: -wej), *sf. pl.* =n, pobudka *f.*; — blaſen trąbić, bębnić na pobudkę (wojskow.).

Revenue', (wym.: -wnü), *sf. pl.* =n, dochód *m.*, przychód *m.*

Revere'nz, *sf. pl.* =en, rewerencya *f.*, uszanowanie *n.*, szacunek *m.*, cześć *f.*, pokłon *m.*, ukłon *m.*; jmndm ſeine — machen ukłonić się komu z uszanowaniem.

Reve'rs, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, 1) rewers *m.*, kwit *m.*, dowód pożyczkowy, poświadczenie *n.* odbioru, zapłaty; 2) odwrotna strona monety; 3) klapa *f.*, wyłogi *pl.* u surduta.

Reverſie'ren, *va.* (haben) skierować ruch w przeciwną stronę.

Reverſie'rhebel, *sm.* =s, *pl.* —, dźwignia *f.* stawidła, drążek *m.* stawidła.

Reverſie'rſtange, *sf. pl.* =n, trzon *m.* stawidła.

Revidie'ren, *va.* (haben) rewidować, lustrować, przeglądać, przepatrzyć, przetrząsać, przetrząsnąć, sprawdzać, sprawdzić; Druckbogen — przeglądać arkusze druku, czy niema myłek drukarskich.

Revi'er, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rewir *m.*, dział *m.*, dzielnica *f.*, oddział *m.*, obwód *m.*, ostęp *m.*, okrąg *m.*; knieja *f.* (w lesie).

Revie'rjaufſeher, *sm.* =s, *pl.* —, gajowy *m.*

Revie'rförſter, *sm.* =s, *pl.* —, leśniczy *m.* przełożony nad pewnemi kniejami.

Revie'rkranke(r), *sm.* =en, *pl.* =en, żołnierz lekko chory nie leżący w szpitalu.

Reviſio'n, *sf. pl.* =en, rewizya *f.*, przegląd *m.*, przeglądanie *n.*, sprawdzanie *n.*, sprawdzenie *n.*, poszukiwanie *n.*, szukanie *n.*, przepatrzenie *n.*, przetrząsanie *n.*; — von Druckbogen rewizya, czytanie arkuszów druku celem poprawiania myłek drukarskich.

Revi'ſor, *sm.* =s, *pl.* =ſo'ren, rewizor *m.*, sprawdziciel *m.*

Revokatio'n, *sf. pl.* =en, rewokacya *f.*, odwołanie *n.*

Revo'lte, *sf. pl.* =n, rewolta *f.*, rokosz *m.*, zaburzenie *n.*, powstanie *n.*, wypowiedzenie *n.* posłuszeństwa.

Revoltie'ren, *vn.* (haben) rewoltować, podnieść rokosz, powstawać, powstać, wypowiedzieć posłuszeństwo.

Revolutio'n, *sf. pl.* =en, rewolucya *f.*, gwałtowna zmiana (porządku); przewrót *m.*, wywrót *m.*

Revolutionä'r, *adi.* rewolucyjny, powstańczy, rokoszański.

Revolutionä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, rewolucyonista *m.*, zwolennik *m.* przewrotu, rokoszanin *m.*, wichrzyciel *m.*, burzyciel *m.*, podburzyciel *m.*

Revolutionä'rin, *sf. pl.* -innen, rewolucyonistka *f.*, rokoszanka *f.*, wichrzycielka *f.*, burzycielka *f.*

Revolutionie'ren, I. *va.* (haben) rewolucyonować, (do powstania) podburzać, podburzyć; II. *vn.* (haben) wzburzyć się, wichrzyć się, podnieść rokosz.

Revolutio'nsfeind, *sm.* -es, *pl.* -e, antyrewolucyonista *f.*, przeciwnik *m.* przewrotu.

Revolutio'nsgeſchichte, *sf.* historya *f.* rewolucyi.

Revolutio'nsmann, *sm.* ob. Revolutionär.

Revolutio'nszeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* rewolucyi, czas rewolucyjny, niespokojny.

Revo'lver, *sm.* -s, *pl.* —, rewolwer *m.*, krętak *m.*, krucica kręta, strzelba kręta kieszonkowa.

Revo'lverblatt, *sm.* -es, *pl.* -blätter, dziennik szantaż uprawiający.

Revo'lverjournaliſt, *sm.* -en, *pl.* -en, dziennikarz trudniący się szantażem.

Revozie'ren i **Revocie'ren,** *va.* (haben) rewokować, odwoływać, odwołać.

Revue', (wym.: -wü), *sf. pl.* -n, rewia *f.*, przegląd *m.*, popis *m.* wojska; — abhalten odbyć przegląd wojska; 2) przegląd literacki.

Rezenſe'nt, *sm.*, **Rezenſie'ren,** *va.*, **Rezenſi'on,** *sf.* ob. Recenſent, Recenſieren, Recenſion.

Reze'pt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, recepta *f.*, przepis lekarski.

Reze'ptbuch, Rezeptie'rbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka *f.* z receptami.

Rezeptie'ren, *vn.* (haben) (na)pisać receptę, dać przepis lekarski.

Reze'ptor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, receptor *m.*, odbierak *m.*, odbieracz *m.* (elektryczność).

Reze'ß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) reszta *f.*, część *f.* (niespłacona) długu (handel); 2) reces *m.*, układ *m.*, ugoda *f.*; 3) działy *pl.*, rozłączenie *n.* wspólnictwa, odosobnienie *n.*

Rhaba'rber, *sm.* -s, rumbarbarum *m.*, rzewień *m.* (roślina).

Rhachi'tis, *sf.* angielska choroba.

Rhachi'tiſch, *adi.* mający angielską chorobę.

Rhapſo'de, *sm.* -n, *pl.* -n, rapsoda *m.*, wajdelota *m.*, recytator *m.* poematów.

Rhapſodie', *sf. pl.* -n, rapsodya *f.*, poemat recytowany przez rapsodów; fantazya *f.* na znane temata, ustęp nieskończony (muzyka).

Rhapſo'diſch, *adi.* rapsodyczny; nieskończony.

Rhe'de, Ree'de, *sf. pl.* -n, przystań *f.*, stanowisko *n.* okrętów.

Rhe'der, Ree'der, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* okrętów.

Rhederei', Reederei', *sf. pl.* -en, budowa *f.* okrętów.

Rhei'nbrücke, *sf. pl.* -n, most *m.* nad Renem.

Rhei'nbund, *sm.* -(e)s, związek reński (historya).

Rhei'nfahrt, *sf. pl.* -en, jazda *f.* Renem, na Renie.

Rhei'ngraf, *sm.* -en, *pl.* -en, palatyn nadreński (historya).

Rhei'ngräfin, *sf. pl.* -innen, palatynowa nadreńska (historya).

Rhei'niſch, Rhei'nländiſch, *adi.* reński.

Rhei'nſchiffahrt, *sf.* żegluga *f.* na Renie.

Rhei'nwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino reńskie.

Rheoſta't, *sm.* -es, *pl.* -e, reostat *m.*, opornik *m.*, odpornik *m.* (elektryczność).

Rhe'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, retor *m.*, nauczyciel *m.* retoryki, krasomowstwa.

Rheto'rik, *sf.* retoryka *f.*, krasomowstwo *n.*, nauka *f.* pięknego mówienia.

Rheto'riker, *sm.* -s, *pl.* —, retoryk *m.*, krasomowca *m.*

Rheto'riſch, *adi.* retoryczny, krasomowski.

Rheu'ma, *sn.* -s; **Rheumati'smus,** *sm.* —, *pl.* -men, reumatyzm *m.*

Rheuma'tiſch, *adi.* reumatyczny.

Rhino'ceros, Rhino'zeros, *sn.* —, *pl.* — i -ſſe, nosorożec *m.*; (przenośnie:) cymbał *m.*, głupiec *m.*

Rhinopla'ſtik, *sf.* rynoplastyka *f.*, sztuka *f.* przyprawiania sztucznych nosów.

Rhododе'ndron, *sn.* -s, *pl.* -dren, rododendron *m.* (drzewo).

Rho'mbiſch, *adi.* równoległoboczny; *adv.* równoległobocznie (geom.).

Rhomboe'der, *sn.* -s, *pl.* —, bryła regularna samymi rombami zamknięta.

Rhomboi'd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, romboid *m.*, nierównoległobok *m.*, czwartaczek *m.* (geom.).

Rhomboida'l, Rhomboi'diſch, *adi.* romboidowy, nierównoległoboczny, czwartaczkowy.

Rho'mbus, *sm.* —, *pl.* — i -ben, romb *m.*, równoległobok *m.*, czwartak *m.* (geom.).

Rhy'thmik, *sf.* rytmika *f.*

Rhy'thmiſch, *adi.* rytmiczny, dźwięczny; *adv.* rytmicznie.

Rhy'thmus, *sm.* —, *pl.* -men, rytm *m.*

Ri'bbe, *sf. pl.* -n, obacz Rippe.

Ri'chtbalken, *sm.* -s, *pl.* —, belka prosta.

Ri'chtbeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, topór katowski.

Ri'chtblei, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pion *m.*

Ri'chtblock, *sm.* -(e)s, *pl.* -blöcke, rusztowanie *n.*

Ri'chtbühne, *sf. pl.* -n, miejsce *sn.* stracenia.

Ri'chte, *sf.* prosta droga, prosty kierunek; etw. wieder in die — bringen naprostować co znowu.

Ri'chten, I. *va.* (haben) 1) zwracać, zwrócić, kierować,

skierować, nadać pewien kierunek = hinwenden; den Kopf in die Höhe — głowę podnieść do góry; die Augen, den Blick, die Aufmerksamkeit auf etw. — zwrócić na co, ku czemu oczy, wzrok, uwagę; die Kanonen nach der Stadt — działa skierować, zwrócić, obrócić, ku miastu, wymierzyć na miasto; seine Gedanken auf etw. — myśli swoje zwrócić na co; einen Brief an jmndn — napisać, wystosować do kogo list; 2) urządzać, urządzić, ustawiać, ustawić; = errichten; das Haus — zrąb stawiać na dom, belki (pod dachem) ustawiać i wiązać; ein Zimmer — urządzić pokój, wstawić do pokoju potrzebne sprzęty; die Uhr — zegarek regulować, nastawi(a)ć; die Segel nach dem Winde — rozwijać lub zwijać żagle według wiatru; seine Sachen in Ordnung — urządzić, (u)porządkować swoje sprawy; das Holz — drzewo przyrządzać; den Meiler — milerz ustawi(a)ć; den Weg — drogę równać; 3) sądzić; = zu Gericht sitzen; richtet nicht, auf daß ihr nicht gerichtet werdet nie sądź, a nie będziesz sądzonym; Gott wird uns nach dem Tode — Bóg sądzić nas będzie po śmierci; du magst zwischen uns — rozsądź ty nas; 4) zasądzić, skazać; = verurteilen; (s)tracić; = hinrichten; jmndn mit dem Schwerte — ściąć kogo mieczem; 5) zu Grunde, zu grunde albo zugrunde — zniszczyć kogo, zgubić kogo; etw. ins Werk — uskutecznić co; II. sich —, *vr.* (haben) 1) sich nach etw. — stosować się do czego, powodować się czem, rządzić się czem, trzymać się czego; ich werde mich da(r)nach — zastosuję się do tego; sich nach den Umständen — stosować się do okoliczności; sich nach dem Winde — stosować się do wiatru, żeglować według wiatru (także przenośnie); er richtet sich immer nach mir ogląda się zawsze na mnie, zważa zawsze na mnie; 2) zgadzać się (gramatyka); 3) der Preis richtet sich nach der Güte der Waren cena zależy od dobroci towarów; es richtet sich nach den Umständen zależy od okoliczności; 4) sich an jmndn — udać się, zwrócić się do kogo; 5) richt' euch! równaj się! (rozkaz wojskowy).

Ri'chter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) sędzia *m.*; er will — in eigener Sache sein chce być sędzią własnej sprawy; vor dem — erscheinen jawić się, stawić się przed sądem; eine Sache vor den — bringen wytoczyć sprawę przed sąd; sich zum — aufwerfen narzucać się na sędziego; 2) kierownik *m.*, ustawiacz *m.*

Ri'chteramt, *sn.* -(e)s, urząd *m.* sędziego, sędziowski, sędziostwo *n.*, sędstwo *n.*

Ri'chterisch, Ri'chterlich, *adi.* sędziowski, sądowy; -liche Entscheidung orzeczenie sądowe, wyrok; -liche Behörde władza sądowa.

Ri'chterkollegium, *sm.* -s, *pl.* -gien, kollegium sędziowskie, sądowe.

Ri'chterspruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -sprüche, wyrok *m.* sędziego, wyrok sądowy.

Ri'chterstand, *sm.* -(e)s, stan sędziowski, sędziostwo *n.*

Ri'chterstuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -stühle, (krzesło sędziowskie), trybunał *m.*, sąd *m.*; vor den — rufen cytować, zapozwać przed sąd, do sądu.

Ri'chtescheit, *sn.* -s, *pl.* —, **Ri'chtfest,** *sn.* -es, *pl.* -e, **Ri'chtschmaus,** *sm.* -ses, *pl.* -schmäuse, uczta dana robotnikom po ustawieniu zrębu na dom.

Ri'chteisen, *sn.* -s, *pl.* —, **Ri'chthammer,** *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młotek *m.* do przyrządzania, do wyklepywania blach, do prostowania sztab.

Ri'chtholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drewienko *n.* do prostowania (n. p. drutów).

Ri'chtig, I. *adi.* właściwy, należyty, prawdziwy, dobry, zupełny; die -e Zeit właściwy, dokładny czas; der -e Weg właściwa, dobra droga; -es Maß, Gewicht sprawiedliwa miara, waga; die Rechnung ist nicht — rachunek nie zgadza się, nie jest dokładny; die -en Mittel anwenden użyć właściwych, stosownych, należytych środków; die Bemerkung ist — uwaga jest trafna; eine -e Antwort trafna odpowiedź; -e Begriffe należyte pojęcia; er scheint mir nicht ganz — im Kopfe zdaje mi się, że mu brakuje piątej klepki; ein -es Benehmen należyte, przyzwoite zachowanie się; das ist — to słuszna; das ist nicht — tak nie jest, to nieprawda; war alles —? czy wszystko poszło dobrze? czy wszystko było w porządku? II. *adv.* właściwie, właśnie, należycie, prawdziwie, dobrze, zupełnie, tak; die Uhr geht nicht — zegar nie idzie dobrze; er zahlt — płaci na czas; — zählen dobrze, dokładnie rachować; — urteilen trafnie sądzić; ein Wort — aussprechen wymawiać wyraz jak należy, dobrze; den Brief — bestellen list oddać komu należy; richtig! słuszna! tak jest! masz słuszność! eine Rechnung — machen zapłacić rachunek; eine Schuld — machen spłacić dług; etw. — anfangen wziąć się właściwie, dobrze do rzeczy; — handeln postępować należycie; es ist mit dieser Sache nicht — nieczysty to interes; hier geht es nicht ganz — zu nie idzie tu jak należy, w tem jest jakieś oszustwo; ist's —? czy jest tak? czy jest tyle, ile ma być? czy jest tak, jakem mówił? ja, es ist — tak jest; —, das hast du mir gesagt prawda, ty mi to powiedziałeś; ist das sein Vater? ganz — czy to jego ojciec? tak jest, właśnie on; du hast es — vergessen rozumie się, zapomniałeś to, przypuszczałem, że zapomnisz.

Ri'chtigkeit, *sf.* dokładność *f.*, trafność *f.*, słuszność *f.*, zupełność *f.*, stosowność *f.*, właściwość *f.*, zgodność *f.*, prawda *f.*; die — der Aussage prawdziwość zeznania; die — der Ausdrucksweise dokładność wyrażenia się; für die — der Abschrift (rozumie się: verantwortlich) za dokładność, zgodność odpisu (odpowiedzialny); die — des Urteils trafność sądu; damit hat es seine — rzecz istotnie tak się ma; eine Sache in — bringen załatwić, ułożyć rzecz; eine Rechnung in — bringen wyrównać, zapłacić rachunek.

Ri'chtigstellung, *sf. pl.* =en, sprostowanie *n.*

Ri'chtkanonier, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kanonier kierownik *m.*

Ri'chtkegel, *sm.* =s, *pl.* —, nadstawek *m.*

Ri'chtkeil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rychtownik *m.*, kierownik *m.* (artyl.).

Ri'chtkorn, Richtvisie'r, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, cel *m.* u strzelby.

Ri'chtleisten, *sm.* =s, *pl.* —, kopyto *n.*, forma *f.* (szewstwo).

Ri'chtlinie, *sf. pl.* =n, kierownica *f.*

Ri'chtlot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pion *m.*

Ri'chtmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, miara typowa.

Ri'chtpfahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =pfähle, pregierz *m.*

Ri'chtplatte, *sf. pl.* =n, wyrównia *f.*, płaszcza *f.*, stół monterski.

Ri'chtplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce *n.* (s)tracenia.

Ri'chtpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, cel *m.*

Ri'chtschacht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, i =schächte, szyb prosto w ziemię idący.

Ri'chtscheit, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, równia *f.*, równiczka *f.*, średziennik *m.*

Ri'chtschnur, *sf.* 1) —, *pl.* =schnüre, sznurek ciesielski; 2) (przenośnie:) prawidło *n.*, modła *f.*, przewodnik *m.*, wskazówka *f.*; zu deiner — tobie na wskazówkę.

Ri'chtschraube, *sf. pl.* =n, kierownicza śruba.

Ri'chtschwert, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, miecz katowski.

Ri'chtstab, *sm.* =(e)s, *pl.* =stäbe, działomiar *m.*

Ri'chtstatt, Ri'chtstätte, *sf.* obacz Richtplatz.

Ri'chtsteig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, najkrótsza droga.

Ri'chtstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień, na którym cały budynek spoczywa.

Ri'chtstock, *sm.* ob. Richtstab.

Ri'chtstroh, *sn.* =(e)s, równianka *f.*

Ri'chtstuhl, *sm.* obacz Richterstuhl.

Rich'tung, *sf. pl.* =en, 1) kierunek *m.*; eine bestimmte — einschlagen udać się w pewnym kierunku; eine andere — nehmen zmienić kierunek; seine — nehmen nach skierować się do; nach allen =en hin na wszystkie strony; in der — w kierunku do; in der — von Wien w kierunku do Wiednia; in gerader — w prostym kierunku, w linii prostej; 2) (obraz.) kierunek *m.*, dążność *f.*; in dieser — w tym kierunku, w tem znaczeniu; einer Sache — geben wdrożyć, nakierować sprawę; jmndm die — angeben nadać komu kierunek, pokierować kim.

Richtungslinie, *sf. pl.* =n, kierownica *f.*

Richtungsstange, *sf. pl.* =n, drąg kierowniczy.

Ri'chtungswinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt elewacyjny.

Ri'chtwage, *sf. pl.* =n, poziomnica *f.*

Ri'chtweg, *sm.* obacz Richtsteig.

Ri'cinus, Ri'zinus, *sm.* =s, obacz Ricinuspflanze, Ricinusöl.

Ri'cinusöl, Ri'zinusöl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, olejek rycynusowy, kleszczowinny, z kleszczowiny.

Ri'cinuspflanze, Ri'zinuspflanze, *sf. pl.* =n, rycynus *m.*, kleszczowina *f.*

Ri'cke, *sf. pl.* =n, sarna *f.*, koza *f.*

Rie'chbar, *adi.* powonny, dający się czuć węchem.

Rie'chbarkeit, *sf.* powonność *f.*

Rie'chbüchse, Rie'chdose, *sf. pl.* =n, **Riechbüchschen**, *sn.* =s, *pl.* —, puszka *f.* z wonnościami.

Riechen, rieche, riechst, riecht, roch, habe gerochen, I. *va.* wąchać, zwąchać; wietrzyć zwietrzyć; = wittern; czuć za pomocą powonienia, czuć zapach lub odór; ich rieche nichts nie czuję nic; ich roch alten Wein zapach starego wina mnie zaleciał; (przenośnie:) Lunte, den Braten — zwąchać pismo nosem, zmiarkować, na co się zanosi; riechst du noch nichts? nie domyślasz się jeszcze niczego? das konnte ich doch nicht — tego przecież nie mogłem zwąchać, przewidzieć; ich kann ihn nicht — nie znoszę go; der kann kein Pulver — jest tchórzem; II. *vn.* 1) an etw. — wąchać, powąchać co; 2) pachnąć, zapach wydawać, zapach mieć; die Blume riecht angenehm kwiat przyjemnie pachnie; gut — (mile, przyjemnie) pachnąć; schlecht — nieprzyjemnie pachnąć, cuchnąć, śmierdzieć; das Fleisch, die Leiche riecht schon, mięso, trupa już czuć; er riecht aus dem Munde czuć mu, cuchnie mu z gęby; nach etw. — trącić czem, czuć czem, słychać czem; die Flasche riecht nach Essig flaszka trąci octem, flaszkę czuć octem; angebrannt — trącić spalenizną; er riecht stark nach Schnaps gorzałka z niego bucha.

Rie'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wąchający, wietrzący *m.*; 2) (obraz.) einen guten, feinen — haben mieć dobry nos, dobre powonienie; być przebiegłym, być szczwanym lisem.

Rie'chessig, *sm.* =s, *pl.* =e, ocet aromatyczny.

Rie'chfläschchen, *sn.* =s, *pl.* —, flaszeczka *f.* z wodą pachnącą, dusznik *m.*, wonianka *f.*, flakonik *m.*

Rie'chgras, *sn.* -ses, *pl.* -gräser, tomka wonna.

Rie'chkissen, *sn.* -s, *pl.* —, poduszeczka *f.* z pachnącym proszkiem.

Rie'chnerv, *sm.* -en, *pl.* -en, nerw *m.* powonienia.

Rie'chorgan, *sn.* -(e)s, organ *m.* powonienia, nos *m.*

Rie'chsalz, *sn.* -es, *pl.* -e, sól *f.* do wąchania.

Rie'chtopf, *sm.* -es, *pl.* -töpfe, naczynie *n.* na pachnidła.

Rie'chwasser, *sn.* -s, *pl.* -wässer, woda pachnąca.

Ried, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) sitowie *n.*, sit ostry, ostrzyca *f.*, turzyca *f.*, rzniączka *f.*, łącz *m.*, turza trawa; 2) ług *m.*, łąg *m.*, łęg *m.*, miejsce bagniste na łące.

Rie'dgras, *sn.* ob. Ried 1).

Rie'dhorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, róg myśliwski; = großes Hifthorn.

Rie'fe, *sf. pl.* -n, żłobek *m.*, laska *f.*, rynienka *f.*, rowek *m.* (architekt.).

Rie'feln, Rie'fen, *va.* (haben) żłobkować, laskować, rowkować (architekt).

Rie'gel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) zasuwka *f.*, zapora *f.*, zawora *f.*; den — vorlegen, vorschieben zaporę zasunąć; den — zurückschieben zaporę odsunąć; die Tür mit dem — verschließen drzwi zamknąć na zasuwkę; (obraz.) jmndm einen — vorschieben przeszkodzić komu, by coś uczynił; 2) obszywka *f.* dziurki, rozporu (krawiectwo).

Rie'gelband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, średniec *m.*

Rie'gelhaken, Rie'gelhaspen, *sm.* -s, *pl.* —, skobel *m.*

Rie'gelholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, sztychówka *f.*, półgrzędek *m.*

Rie'geln, *va.* (haben) 1) na zasuwkę zamknąć; 2) otworzyć przez odsunięcie zasuwki.

Rie'gelschloß, *sn.* -sses, *pl.* -schlösser, zamek *m.* z zasuwką.

Rie'gelwand, *sf. pl.* -wände, ściana odwiązana, ściana pruska; przepierzenie przedścienne.

Rie'gelwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, mur pruski.

Riem, *sm.* -s, *pl.* -e = Riemen.

Rie'mchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Riemen, rzemyk *m.*, rzemyczek *m.*

Rie'men, *sm.* -s, *pl.* —, 1) rzemień *m.*, pas *m.*; sich einen — um den Leib schnallen rzemieniem się opasać; aus anderer Leute Haut ist gut — schneiden z cudzej skóry łatwo rznąć rzemienie, z cudzego worka łatwo być hojnym; an kleinen — lernen die Hunde Leder kauen na małych rzemykach uczą się psy skórę gryźć, od małego zaczynają się i rosną nałogi, od rzemyczka dojdzie się do stryczka; 2) wiosło *n.*; = Ruder.

Rie'men-, *adi.* rzemienny.

Rie'menbetrieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, transmisya *f.*, przenośnia rzemienna.

Rie'menblume, *sf. pl.* -n, gązewnik *m.*

Rie'menfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, cienkonóg *m.* (ptak).

Rie'menleiter, *sm.* -s, *pl.* —, widełki kierownicze pasa przewodowego (mechanika).

Rie'menpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń przeddyszlowy, lejcowy.

Rie'menpeitsche, *sf. pl.* -n, batog rzemienny.

Rie'menscheibe, *sf. pl.* -n, koło rzemienne pasowe.

Rie'menschnecke, *sf. pl.* -n, wałęs *m.*

Rie'menschneider, *sm.* -s, *pl.* —, chomątnik *m.*, rymarz *m.*

Rie'menschuh, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Sandale.

Rie'menseil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lejce rzemienne.

Rie'menspanner, *sm.* -s, *pl.* —, kleszcze *pl.* do ściągania pasów.

Rie'mentrieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Rie'mentransmission**, *sf. pl.* -en, transmisya *f.*, przenośnia rzemienna.

Rie'menwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rzemienie *pl.*, pasy *pl.*

Rie'mer, *sm.* -s, *pl.* —, rymarz *m.*

Rie'mer-, *adi.* rymarski.

Rie'merhandwerk, *sn.* -(e)s, rymarstwo *n.*

Rie'mnadel, *sf.* obacz Packnadel.

Ries, *sn.* -ses, *pl.* -se, ryza *f.*, 20 libr papieru.

Rie'se, *sm.* -n, *pl.* -n, olbrzym *m.*

Rie'se Adam, *m.* Adam Riese, autor książki arytmetycznej; nach Adam -s Rechenbuch według książki rachunkowej Adama Riese, według rachunku, obliczając.

Rie'selfeld, *sn.* -es, *pl.* -er, pole nawodnione.

Rie'seln, I. *va.* (haben) zraszać, zrosić; II. *vn.* (haben) płynąć mrucząc, szemrząc, płynąć powoli, łagodnie, sączyć się; mżyć; es rieselt nur mży tylko, tylko drobny deszcz pada.

Rie'seln, *sn.* -s, mruczenie *n.*, szmer *m.* (strumyka); mżenie *n.* (deszczu).

Rie'selregen, *sm.* -s, *pl.* —, drobniutki deszczyk.

Rie'selung, *sf. pl.* -en, zraszanie *n.*, nawadnianie *n.* (pól).

Rie'sen-, *adi.* olbrzymi, ogromny.

Rie'senähnlich, *adi.* podobny do olbrzyma, olbrzymi; *adv.* jak olbrzym.

Rie'senarbeit, *sf. pl.* -en, praca olbrzymia, ogromna.

Rie'senartig, *adi.* olbrzymowaty.

Rie'senbau, *sm.* -es, *pl.* -e, olbrzymia budowla.

Rie'senbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, ogromne łóżko, łoże łożysko.

Rie'sendame, *sf. pl.* -n, olbrzymka *f.*

Rie'senfaultier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wielkozwierz *m.*

Rie'senförmig, *adi.* sążnisty, kolosalny.

Rie'sengeschlecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ród *m.* olbrzymów.

Rie'sengestalt, *sf. pl.* -en, postać olbrzymia, kolosalna.

Rie'ſengroß, *adi.* olbrzymi, kolosalny.

Rie'ſengröße, Rie'ſenhaftigkeit, *sf.* wielkość *f.* olbrzyma, olbrzymowatość *f.*, kolosalność *f.*

Rie'ſenhaft, *adi.* olbrzymi, kolosalny.

Rie'ſenjäger, *sm.* =s, *pl.* —, owadościg *m.* (ptak).

Rie'ſenkampf, *sm.* =es, *pl.* =kämpfe, walka olbrzymia, ogromna; walka *f.* olbrzymów.

Rie'ſenkarre, *sf. pl.* =n, okara *f.* (górn.).

Rie'ſenkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła olbrzymia, herkuliczna.

Rie'ſenmäßig, *adi.* sążnisty, kolosalny; =e Dimenſionen annehmen olbrzymieć, zolbrzymieć.

Rie'ſenmuſchel, *sf. pl.* =n, olbrzymiec *m.*

Rie'ſenpflanze, *sf. pl.* =n, roślina olbrzymia.

Rie'ſenſchlange, *sf. pl.* =n, krowodój *m.*, krowosys *m.*, połóz *m.*

Rie'ſenſchritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krok olbrzymi, ogromny; er macht =e im Unterricht robi w nauce ogromne postępy; die Aufklärung ſchreitet mit =en vorwärts oświata olbrzymim krokiem postępuje naprzód.

Rie'ſenſtärke, *sf.* obacz Rieſenkraft.

Rie'ſenſtimme, *sf. pl.* =n, głos olbrzymi, nadzwyczajnie silny.

Rie'ſenſtorch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtörche, marabut *m.*

Rie'ſentier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zwierz olbrzymi.

Rie'ſentrüffel, *sf. pl.* =n, olbrzymak *m.*

Rie'ſenunternehmen, *sn.* =s, *pl.* —, **Rie'ſenwerk**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ogromne przedsiębiorstwo, przedsięwzięcie.

Rie'ſenweib, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obacz Rie'ſin.

Rie'ſig, *adi.* olbrzymi, kolosalny, ogromny; (obraz.) nadzwyczajny; eine =e Arbeit ogromna praca; *adv.* olbrzymio, kolosalnie, ogromnie, nadzwyczajnie.

Rie'ſigkeit, *sf.* obacz Rieſengröße.

Rie'ſin, *sf. pl.* =innen, olbrzymka *f.*

Rie'sling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nazwa pewnego gatunku latorośli winnej i wina.

Rieß, *sn.* obacz Ries.

Rie'ſter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) łata *f.* na bucie, kawał *m.* skóry; 2) socha *f.*, nasad *m.* (u pługa).

Riet, *sn.* obacz Ried.

Riff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rafa *f.*, skała podwodna, hak *m.*

Ri'ffel, I. *sf. pl.* =n, dzierzglica *f.* do lnu = Flachsraufe; II. *sm.* =s, *pl.* —, obacz Rüffel.

Ri'ffeleiſen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) pilnik *m.* z rowkiem lub okrągły; 2) rurka *f.*, żelazko *n.* do marszczenia kryz.

Ri'ffeln, *va.* (haben) 1) bić, dzierzgać, czochrać len; 2) żłobkować, wyżłobić (stolarstwo); 2) = rüffeln.

Ri'ffhobel, *sm.* =s, *pl.* —, strug żłobień *m.*

Ri'ffpiraten, *sm. pl.* korsarze *pl.* z Maroko.

Rigo'le, *sf. pl.* =n, odciek *m.*; gedeckte — odciek kryty; gefüüte — odciek wypełniony; offene — odciek otwarty.

Rigo'len, *va.* (haben) kopać odcieki.

Rigo'lpflug, *sm.* =(e)s, *pl.* =pflüge, pług *m.* do kopania odcieków.

Rigori'smus, *sm.* —, rygoryzm *m.*, rygor *m.*, ostrość *f.*, surowość *f.* w obchodzeniu się z kim, ścisłe przestrzeganie porządku.

Rigori'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, rygorysta *m.*, przestrzegacz surowy, ścisły porządku, pedant *m.*

Rigori'ſtiſch, Rigoro'ſ, Rigorö'ſ, *adi.* ścisły, ostry, pedantyczny.

Rigoro'ſum, *sn.* =s, *pl.* =ſen, egzamin ścisły.

Ri'lle, *sf. pl.* =n, rowek *m.* (wydrążony).

Ri'llen, *va.* (haben) rowkować, żłobkować.

Rime'ſſe, *sf. pl.* =n, rimesa *f.*, odsyłka *f.*, przesyłka *f.* pieniędzy, zapłata *f.* przelotu, przelotem (wekslem); als — erhalten w wypłacie odebrać.

Rind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, bydlę *n.* (rogate); männliches — wół *m.*; junges — wołek *m.*; weibliches — krowa *f.*

Ri'nde, *sf. pl.* =n, kora *f.*, skóra *f.*, skorzyca *f.*; łub *m.* = Baumrinde; in die — einpfropfen wszczepić za korę; eine — bekommen dostać korę; die — abmachen obrać korę, okorować; die — verlieren oblinieć.

Ri'ndenartig, Ri'ndenförmig, *adi.* korowaty, do kory podobny.

Ri'ndenſubſtanz, *sf.* masa korowa mózgu (anatomia).

Ri'ndenhöckerchen, *sn.* =s, *pl.* — słój korowy.

Ri'ndenmark, *sn.* =es, **Ri'nderzelle**, *sf. pl.* =n, miękisz korowy.

Ri'nderähnlich, Ri'nderartig, *adi.* podobny do wołu, wołowaty.

Ri'nderbraten, *sm.* obacz Rindsbraten.

Ri'nderhirt, *sm.* =en, *pl.* =en, wołopas *m.*, pastuch *m.* wołów.

Ri'ndern, *vn.* (haben) gonić się, poganiać się, wodzić się (o bydle rogatem).

Ri'nderpeſt, *sf.* księgosusz *m.* (weterynarya).

Ri'nderſchmalz, *sn.* smalec wołowy, masło wytopione.

Ri'ndertalg, *sm.* =(e)s, wołowy łój.

Ri'nderzunge, *sf. pl.* =n, ozór wołowy.

Ri'ndfleiſch, *sn.* =es, wołowe mięso, wołowina *f.*; sztuka *f.* mięsa wołowego (jako potrawa).

Ri'ndfleiſchbrühe, Ri'ndfleiſchſuppe, *sf. pl.* =n, rosół wołowy.

Ri'ndig, *adi.* korą, skórą pokryty.

Ri'nds-, *adi.* wołowy.

Ri'ndsauge, *sn.* =s, *pl.* =n, 1) wole oko; 2) kołotocznik (zielę).

Ri'ndsbraten, *sm.* -s, *pl.* —, pieczeń wołowa.

Ri'ndschmalz, *sn.* obacz Rinderschmalz.

Ri'ndsfett, *sn.* obacz Rinderschmalz.

Ri'ndshaut, *sf. pl.* -häute, skóra wołowa.

Ri'ndskopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, wołowy łeb; (obraz.) głupia głowa.

Ri'ndsleder, *sn.* -s, skóra wołowa wyprawna.

Ri'ndsmark, *sn.* -es, szpik wołowy, tuk *m.*

Ri'ndvieh, *sn.* -(e)s, bydło rogate, rogacizna *f.*, bydlę *n.*; (przenośnie:) wół *m.*, głupiec *m.*

Ri'ndviehsperre, *sf. pl.* -n, zakaz *m.* wywozu bydła rogatego.

Ri'ndviehzucht, *sf.* chów *m.*, hodowla *f.* bydła rogatego.

Ring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pierścień *m.*, pierścionek *m.*, obrączka *f.*; den — anstecken, abziehen pierścień (na palec) wsadzić, (z palca) zdjąć; die -e wechseln zamienić pierścienie (na znak zaręczyn); 2) kólczyk *m.*; uszko *n.* zegarka; 3) koło *n.*, krąg *m.*, obwód *m.* (architektura i astronomia); 4) -e unter den Augen podkowy *pl.*, pierścienie *pl.* pod oczami; 5) rynek *m.*; 6) ulica naokoło śródmieścia wiodąca, ulica obwodowa, bulwary *pl.*; 7) ryng *m.*, kartel *m.*, pierścień spekulacyjny (handel).

Ri'ngartig, **Ri'ngförmig**, *adi.* pierścieniowaty.

Ri'ngbahn, *sf. pl.* -en, kolej *f.*, droga żelazna obwodowa.

Ri'ngblume, *sf. pl.* -n, omiastka *f.*

Ri'ngdrossel, *sf. pl.* -n, zawojec *m.*, obrożowy drozd (ptak).

Ri'ngekunst, *sf.* pasownictwo *n.*

Ri'ngel, *sn.* -s, *pl.* —, pierścionek *m.*, kółko *n.*, obrączka *f.*; obwarzanek *m.*; — — Rosenkranz albo Reihe zabawa dziecinna.

Ri'ngelblume, *sf. pl.* -n, deszczowy nogietek, deszczownik *m.*, miesiączek *m.*

Ri'ngelchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Ring, pierścionek *m.*

Ri'ngelgans, *sf. pl.* -gänse, brent *m.* (ptak).

Ri'ngelgedicht, *sn.* -es, *pl.* -e, rytornel *m.*, rondo *n.*

Ri'ngelhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włos w pierścienie zwinięty.

Ri'ngellied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obacz Ringelgedicht.

Ri'ngellocke, *sf. pl.* -n, i *dim.* **Ri'ngellöckchen**, *sn.* -s, *pl.* —, lok w pierścienie zwinięty.

Ri'ngeln, I. *va.* (haben) 1) pierścień, kółko założyć, obrączkę dać do czego; das Schwein — świni kółko (druciane) przez pysek przewlec; 2) kółka na czem, w czem robić, obrączkować; geringelte Wurzel korzeń pierścieniowato zwinięty; 3) w pierścienie układać; 4) korę naokoło przerzynać; II. sich —, *vr.* (haben) wić się w pierścienie, zwijać się, kędzierzawić się (jak np. włosy).

Ri'ngelnatter, *sf. pl.* -n, żmija pierścieniowa, zwitek *m.*

Ri'ngelpanzer, *sm.* -s, *pl.* —, kolczuga *f.*

Ri'ngelreigen, **Ri'ngelreihen**, *sm.* -s, **Ri'ngeltanz**, *sm.* -es, *pl.* -tänze, taniec kołowy, koło *m.*

Ri'ngelraupe, *sf. pl.* -n, pierścionnik *m.*, wąsionka włosista.

Ri'ngelrennen, **Ri'ngelreiten**, **Ri'ngelspiel**, **Ri'ngelstechen**, *sn.* -s, kolcza *f.*, karusel *m.*

Ri'ngelschlange, *sf. pl.* -n, obacz Ringelnatter.

Ri'ngelspatz, *sm.* -en, *pl.* -en, **Ri'ngelsperling**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łuszczak górniczek *m.* (ptak).

Ri'ngeltaube, *sf. pl.* -n, grzywacz *m.*, kukawka *f.*

Ri'ngeltier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obręcznik *m.*

Ri'ngelwurm, *sm.* -(e)s, pierścienica *f.*; -würmer, *pl.* rosaki *pl.*

Ri'ngen, ringe, ringst, ringt, rang, habe gerungen, I. *va.* wykręcać, wykręcić; Wäsche — wykręcać, kręcić, wyżymać bieliznę, chusty; die Hände — załamywać ręce; jmndm etw. aus der Hand — wykręcić, wydrzeć co komu z ręki; II. *vn.* 1) mit jmndm — pasować się z kim; 2) (przenośnie:) nach etw. — usilnie ubiegać się za czem, dążyć do czego; mühsam nach Atem — ciężko, z wysileniem oddychać; mit dem Tode — pasować się ze śmiercią, konać, dogorywać.

Ri'ngen, *sn.* -s, pasowanie *n.* się; — mit dem Tode agonia *f.*, konanie *n.*; — nach Atem ciężkie oddychanie; — nach etw. usilne ubieganie się o co, za czem; nach langem — po długich zapasach.

Ri'nger, *sm.* -s, *pl.* —, pasownik *m.*, zapaśnik *m.*

Ri'ngfertig, *adi.* gotowy do zapasów.

Ri'ngfinger, *sm.* -s, *pl.* —, palec serdeczny; = Goldfinger.

Ri'ngförmig, *adi.* pierścieniowaty.

Ri'nggeschütz, *sn.* -es, *pl.* -e, działo pierścieniowe.

Ri'ngkampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämpfe, pasowanie *n.* się, zapasy *pl.*

Ri'ngkästchen, *sn.* -s, *pl.* —, pudełko *n.* na pierścionki.

Ri'ngkragen, *sm.* -s, *pl.* —, puklerzyk napiersny, ryngraf *m.*

Ri'ngkunst, *sf.* zapaśnictwo *n.*, szermierka *f.*

Ri'ngmauer, *sf. pl.* -n, mur okolny, mur opasujący miasto.

Ri'ngplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, 1) plac zapaśniczy, pasowalnia *f.*; 2) rynek *m.*

Ri'ngreiten, **Ri'ngrennen**, *sn.* -s, kolcza *f.*

Rings, **Ringsu'm**, **Ringsumhe'r**, **Ringsher'm**, *adv.* wkoło *adv.*, naokoło *adv.*; — um die Stadt naokoło miasta.

Ri'ngschule, *sf.* obacz Ringplatz 1).

Ri'ngſtechen, *sn.* =s, gonitwa *f.* do pierścienia, ubieganie *n.* się o pierścień, igrzysko pierścienne (historya średniow.).

Ri'ngſtorch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtörche, wgłębiodziób *m.* (ptak).

Ri'ngwechſel, *sm.* =s, zamiana *f.* pierścionków (przy zaręczynach i przy ślubie).

Ri'nnängig, *adi.* kaprawy; = triefäugig.

Ri'nne, *sf. pl.* =n, rynna *f.*, rynwa *f.*, okap *m.*; rynienka *f.*, żłobek *m.* (architekt.).

Ri'nnen, *vn.* rinne, rinnſt, rinnt, rann, habe i bin geronnen, ciec, lać się, płynąć; =de Augen kaprawe oczy.

Ri'nnenförmig, *adi.* rowkowaty, rynienkowaty, żłobkowaty; *adv.* — vertiefen żłobkować.

Ri'nnleiſten, *sm.* =s, *pl.* —, gruszec *m.*, esownik *m.*, esownica *f.* (architekt.).

Ri'nnſal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bródza *f.* (dla ścieku wody); łożysko *n.* potoku; ściekowisko *n.*

Ri'nnſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień *m.* pod rynną (na ziemi); rynsztok *m.*, ściekowisko *n.*; = Goſſe.

Ri'nnſteinbrücke, *sf. pl.* =n, mostek *m.*, kładka *f.* nad ściekowiskiem.

Rio'len, *va.* (haben) obacz Rigolen.

Ri'ppe, *sf. pl.* =n, 1) żebro *n.*; zu den =n gehörig żebrowy, żeberny; zwiſchen den =n befindlich międzyżebrowy; man kann bei ihm die =n zählen można jego żebra policzyć, jest tak chudy, że mu żebra wystają; jmndn in die =n ſtoßen dać komu szturchańca w żebra, w bok; 2) szpąga *f.* (w okręcie); 3) żyłka *f.* (w liście).

Ri'ppeln, ſich —, *vr.* (haben) ruszać się, stanąć prosto (poufale).

Ri'ppen, *va.* (haben) żłobkować; gerippt *pp.* i *adv.* żeberkowaty, mający paski, żyłki; ſtark gerippteſ Blatt liść mający bardzo widoczne żyłki; gerippte Seide obacz Rips.

Ri'ppenartig, *adi.* żebrowaty.

Ri'ppenbraten, *sm.* =s, *pl.* —, pieczony schab.

Ri'ppenbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, połamanie *n.*, złamanie *n.* żeber.

Ri'ppenfell, *sn.* =(e)s, **Ri'ppenhaut,** *sf.* błona opłucna, opłucna *f.*

Ri'ppenfellentzündung, *sf.* zapalenie *n.* (błony) opłucnej.

Ri'ppenfleiſch, *sn.* =es, schabowe mięso, mięso *n.* z żeber.

Ri'ppenheber, *pl.* aufhebende **Ri'ppenmuskeln,** *sm. pl.* muszkuły żebrowe.

Ri'ppenmangold, *sn.* =(e)s, mangold kardowy (botanika).

Ri'ppenpulsader, *sf. pl.* =n, arterya międzyżebrowa.

Ri'ppenſchmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, **Ri'ppenſtechen,** *sn.* =s, ból *m.*, kłucie *n.* w żebrach.

Ri'ppenſtoß, *sm.* =es, *pl.* =ſtöße, kułak *m.*, szturchaniec *m.*, buchaniec *m.* w bok; jmndm einen — verſetzen, geben dać komu kułaka w bok; jmndm tüchtige =ſtöße verſetzen wyszturchać kogo.

Ri'ppenſtück, Ri'ppſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) schab *m.*; auf dem Roſt gebratenes — karbonadel *m.*; 2) wrąg *m.*, wręga *f.* (okrętu).

Ri'ppenwelſ, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, żebrowień *m.*

Ri'ppig, *adi.* żebrzysty.

Ri'ppſtück, *sn.* ob. Rippenſtück.

Rips, *sm.* Ri'pſes, *pl.* Ri'pſe, ryps *m.*, gatunek jedwabiu.

Rip'sraps, *adv.* łap cap, łapu capu; — machen robić łapu capu.

Ri'pſeide, *sf.* obacz Rips.

Riſali't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ryzalit *m.* (architektura).

Ri'ſiko, *sn.* =s, *pl.* =s, ryzyko *n.*, narażenie *n.* się na niebezpieczeństwo; odwaga *f.*, śmiałość *f.*

Riſka'nt, *adi.* ryzykowny, niebezpieczny, niepewny; odważny; *adv.* ryzykownie, niebezpiecznie, niepewnie; odważnie.

Riſkie'ren, *va.* (haben) ryzykować, narażać, narazić, wystawiać się, wystawić się na niebezpieczeństwo; odważać się, odważyć się.

Ri'ſpe, *sf. pl.* =n, pierzysko *n.*, wiecha *f.*, kita *f.* (botanika).

Ri'ſpenartig, Ri'ſpenförmig, *adi.* wiechowaty.

Ri'ſpengras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, trawa wiechowa, wiklina wodna, mielec *m.*

Riß, *sm.* Ri'ſſes, *pl.* Ri'ſſe, 1) rysa *f.*, przerwa *f.*, szpara *f.*, rozpadlina *f.*, pęknięcie *n.*, rozdarcie *n.*, rozdarlina *f.*; — im Metall skalina *f.*; Riſſe bekommen padać się, rozpadać się; das Papier hat einen — papier jest rozdarty; die Mauer bekommt immer mehr Riſſe mur coraz bardziej pęka; (obraz.) vor den — treten stanąć na celu, wystawić się na niebezpieczeństwo, wziąć na siebie odpowiedzialność; vor dem Riſſe ſtehen (dosłownie:) stać przed otworem, nad rozpadliną; (przenośnie:) być na celu, być wystawionym na niebezpieczeństwo, musieć za co odpowiadać; meine Börſe hat einen großen — bekommen mój pugilares dostał wielką dziurę, bardzo się wypróżnił; 2) miejsce, na którem drapieżnik zwierza rozszarpał; 3) rysunek *m.*, plan *m.*; einen — aufnehmen zrobić, narysować plan.

Ri'ſſig, *adi.* porysowany, mający rysy, szpary, napęknięty, rozpadlisty; — werden napadać się.

Riſt, *sm.* =es, *pl.* =e, podbicie *n.*, przygubie *n.* (u nogi); kiść *f.* u ręki.

Riſtornie'ren, *va.* (haben) przenosić, przenieść z jednego konta na drugie (handel).

Ritorne'll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rytornel *m.*; trzywierszowa piosnka ludowa.

Ritra'tte, *sf. pl.* =n, weksel zwrotny; = Rückwechſel.

Ritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przejażdżka *f.*, jazda *f.* konna, jechanie *n.* wierzchem; einen — machen przejechać się wierzchem; in einem — jednym pędem, bez zdjęcia uzdy z konia.

Ri'tter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) rycerz *m.*; szlachcic *m.*; — eines geiſtlichen Ordens kawaler *m.* zakonu; fahrender — błędny rycerz, włóczący się awanturnik; jmndn zum — ſchlagen pasować kogo na rycerza; — ohne Furcht und Tadel rycerz bez trwogi i zmazy; 2) arme — grzanki z jajem osmażane w maśle; arme — in Elendsfett backen biedę klepać, żyć biednie, nędznie.

Ritter-, *adi.* rycerski; kawalerski; szlachecki.

Ritterakademie, *sf. pl.* -n, akademia wojskowa dla szlachty.

Ri'tteralter, *sn.* -s, czas *m.* rycerstwa (historya).

Ri'tterart, *sf.* sposób rycerzom właściwy.

Ri'tterbrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, zwyczaj rycerski.

Ri'tterburg, *sf. pl.* -en, zamek rycerski.

Ri'tterdienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) usługi oddawane przez rycerza wasala lennodawcy; 2) grzeczność rycerska wobec dam, usługi przez rycerza damie jego świadczone.

Ri'terepos, *sn.* —, *pl.* -epen, **Rittergedicht**, *sn.* -es, *pl.* -e, epopea rycerska.

Ri'tterfeſt, *sn.* ob. Ritterſpiel.

Ri'ttergeſchichte, *sf. pl.* -n, **Ri'tterroman**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, powieść rycerska.

Ri'ttergut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, posiadłość rycerska, lenno rycerskie (dawniej); wieś szlachecka, dobra *pl.* szlacheckie (dziś).

Ri'ttergutsbeſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* dóbr szlacheckich.

Ri'tterhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, obacz Rittergut.

Ri'tterkreuz, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) krzyż kawalerski (order); 2) szałwia łąkowa (roślina).

Ri'tterlehen, *sn.* -s, *pl.* —, lenno rycerskie.

Ri'tterlich, **Ri'ttermäßig**, *adi.* rycerski, rycerzowi właściwy, przyzwoity; *adv.* po rycersku; rittermäßig leben, gekleidet ſein żyć, ubierać się po rycersku, po kawalersku.

Ri'tterlichkeit, *sf.* rycerskość *f.*, zwyczaj rycerski; waleczność *f.*, dzielność *f.*, odwaga *f.*

Ri'tterorden, *sm.* -s, *pl.* —, zakon rycerski, kawalerski; order rycerski, kawalerski.

Ri'tterpflicht, *sf. pl.* -en, powinność *f.* rycerza, rycerska, kawalerska.

Ri'tterpoeſie, *sf.* poezya rycerska.

Ri'tterroman, *sm.* obacz Rittergeſchichte.

Ri'tterſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala *f.* ceremonii w pałacach królewskich.

Ri'tterſchaft, *sf.*, **Ri'tterſtand**, *sm.* -(e)s, **Ri'ttertum**, *sn.* -s, 1) rycerstwo *n.*, rycerze *pl.*; 2) rycerska godność, kawalerstwo *n.*, kawalerskie znaczenie.

Ri'tterſchaftlich, **Ri'tterſchafts-**, *adi.* rycerski, kawalerski.

Ri'tterſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, pasowanie *n.* na rycerza; jmndm den — geben pasować kogo na rycerza; den — empfangen zostać wyniesionym do stanu rycerskiego.

Ri'tterſitte, *sf. pl.* -n, zwyczaj rycerski, kawalerski.

Ri'tterſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, zamek rycerski, posiadłość rycerska (dziś: szlachecka).

Ri'ttersmann, *sm.* obacz Ritter.

Ri'tterſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, turniej *m.*, gonitwa *f.*; -e *pl.* turnieje *pl.*, igrzyska rycerskie, gonitwy *pl.*

Ri'tterſporn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ostroga rycerska, kawalerska; 2) modrzeniec *m.*, ostróżka *f.*, gnidosz *m.*, ziele *n.* św. Katarzyny, brunatek polny, sokola grecka, wsze nasienie.

Ri'tterſtand, *sm.* -(e)s, stan rycerski; in den — erheben wynieść do stanu rycerskiego.

Ri'ttertracht, *sf. pl.* -en, strój rycerski, kawalerski.

Ri'tterweſen, *sn.* -s, rycerstwo *n.*

Ri'tterwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, słowo rycerskie, kawalerskie.

Ri'tterwürde, *sf.* godność rycerska, kawalerska.

Ri'tterzeit, *sf.* obacz Ritteralter.

Ri'ttlings, *adv.* jakby na koniu, okrakiem; — ſitzen siedzieć okrakiem.

Ri'ttmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, rotmistrz *m.*

Ri'ttmeiſterſtelle, *sf.* rotmistrzostwo *n.*

Ritua'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rytuał *m.*, obrządek *m.*

Ritua'lbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, rytuał *m.*, księga *f.* przepisów obrządkowych.

Rituali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, rytualista *m.*, przestrzegający obrządek.

Rituali'ſtiſch, **Ritue'll**, *adi.* rytualny, obrządkowy; *adv.* rytualnie.

Ri'tus, *sm.* —, *pl.* Riten, obrządek *m.*

Ritz, *m.* -es, *pl.* -e, **Ri'tze**, *sf. pl.* -n, 1) szpara *f.*, szczelina *f.*; 2) draśnięcie *n.*, draśnienie *n.*, lekkie skaleczenie (skóry).

Ri'tzen, I. *va.* (haben) drasnąć, zadrasnąć, lekko skaleczyć; die Feile — nacinać, naciąć, nasiekać, nasiec pilnik; II. ſich —, *vr.* (haben) (za)drasnąć się, lekko się skaleczyć.

Riva'l, *sm.* -(e)s i -en, *pl.* -en, rywal *m.*, spółzawodnik *n.*, spółzalotnik *m.*, spółubiegacz *m.*

Riva'lin, *sf. pl.* -innen, rywalka *f.*, spółzawodniczka *f.*, spółzalotnica *f.*, spółubiegaczka *f.*

Rivaliſie'ren, *vn.* (haben) rywalizować, spółubiegać się, iść w zawody z kim.

Rivalität', *sf. pl.* -en, rywalizacya *f.*, spółubieganie

n., spółzawodnictwo *n.*; zazdrość *f.*, ubieganie *n.* się o pierwszeństwo.

Roa'ſtbeef, (wym.: rostbif), *sn.* =s, *pl.* =s, rostbif *m.*, pieczeń wołowa po angielsku.

Ro'bbe, *sf. pl.* =n, foka *f.*, pies morski, cielę morskie.

Ro'bbenfang, *sm.* =(e)s, **Ro'bbenjagd**, *sf. pl.* =en, **Ro'bbenſchlag**, *sm.* =(e)s, polowanie *m.*, połów *m.* na foki.

Ro'bbenfänger, **Ro'bbenjäger**, *sm.* =s, *pl.* —, polujący *m.* na foki, łowiący *m.* foki.

Ro'bbenfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skóra *f.* z foki.

Ro'bber, *sm.* =s, *pl.* —, robr *m.*, partya podwójna wista.

Ro'be, *sf. pl.* =n, roba *f.*, suknia damska długa, powłoczysta, szata urzędowa sędziów, adwokatów i t. d.

Robo't, *sf. pl.* =en, pańszczyzna *f.*, robocizna *f.*

Robo'ter, *sm.* =s, *pl.* —, pańszczarz *m.*

Robo'tpflichtig, *adi.* pańszczyźniany.

Robu'ſt, *adi.* tęgi, silny.

Ro'che, 1) (wym.: rosz), *sm.* =n, *pl.* =n, wieża *f.* (w szachach); 2) Roche i =n, *sm.* =s, *pl.* =n, roch *m.*, raja *f.* (potwór morski).

Rö'cheln, *vn.* (haben) charczeć, rzężeć.

Rö'cheln, *sn.* =s, charczenie *n.*, charkot *m.*, chrapot *m.*, rzężenie *n.*

Ro'chen, *sm.* obacz Roche 2).

Ro'chen, (wym.: roszen), **Rochie'ren**, (wym.: rosziren), *vn.* (haben) kryć wieżą (w grze w szachy).

Rock, *sm.* =(e)s, *pl.* Röcke, 1) surdut *m.*, suknia *f.* (męska i kobieca); kurzer — kurtka *f.*, kataka *f.*; das Hemd iſt mir näher als der — bliższa koszula ciała niż surdut; 2) sutanna *f.*

Rö'ckchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Rock, sukienka *f.*, sukieneczka *f.*

Rockelo'r, *sm.* s, *pl.* =s i =e, opończa *f.*

Ro'cken, *sm.* =s, *pl.* —, kądziel *f.*; den Flachs auf den — wickeln len nawijać na kądziel; am — ſpinnen prząść na kądzieli; ſie hat den — abgeſponnen doprzędła kądzieli.

Ro'ckfalte, *sf. pl.* =n, fałd *m.*, fałda *f.* w surducie, w sukni.

Ro'ckſchoß, *sm.* =es, *pl.* =ſchöße, poła *f.* u surduta.

Ro'de, *sf. pl.* =n, **Ro'delland**, *sn.* =es, *pl.* =länder, nowina *f.*, nowizna *f.*

Ro'deacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, wyrobek *m.*

Ro'dehacke, *sf. pl.* =n, motyka *f.* do karczowania.

Ro'deln, *vn.* jechać, spuszczać się saneczkami (sport).

Rö'delbalken, *sm.* =s, *pl.* —, belek *m.* do wywieszania flagi (marynarka).

Rö'deln, *va.* (haben) wywiesić, podnieść w górę flagę (marynarka).

Ro'den, *va.* (haben) trzebić, wytrzebić, karczować, wykarczować.

Ro'den, *sn.* =s, **Ro'dung**, *sf. pl.* =en, trzebież *f.*, karczunek *m.*

Ro'deplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, karczowisko *n.*, karczownik *m.*, trzebowisko *n.*

Ro'der, *sm.* =s, *pl.* —, karczownik *m.*

Ro'dler, *sm.* =s, *pl.* —, jadący *m.* saneczkami (sport).

Ro'gen, *sm.* =s, *pl.* —, ikra *f.*

Ro'g(e)ner, *sm.* =s, *pl.* —, **Ro'genfiſch**, *sm.* =es, *pl.* =e, ikrzak *m.*

Ro'genſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ikrowiec *m.* (kamień).

Ro'ggen, *sm.* =s, *pl.* —, żyto *n.*, reż *f.*

Ro'ggen-, *adi.* żytni, żytny, rżany.

Ro'ggenbrand, *sm.* =(e)s, śnieć żytnia.

Ro'ggenbrot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, chleb żytni.

Ro'ggenfeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pole oziminne, pole na żyto.

Ro'ggenmehl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, mąka żytnia, razówka *f.*

Ro'ggenſtoppel, *sf. pl.* =n, rżysko *n.*, ściernisko *n.*

Ro'ggenſtroh, *sn.* =(e)s, słoma żytnia.

Roh, I. *adi.* 1) surowy, niegotowany, niedogotowany; =es Obſt surowe, niegotowane owoce; =es Leder, Eiſen skóra niewyprawna, żelazo niekute; =e Leinwand płótno niebielone; =es Material surowiec *m.*; das Rohe surowizna *f.*; 2) (obraz.) dziki, nieokrzesany, brutalny; =e Gewalt brutalna siła; =es Weſen nieokrzesaność *f.*, brutalstwo *n.*; =e Sitten dzikie obyczaje; ein =er Menſch człowiek nieokrzesany, brutal *m.*; II. *adv.* surowo; (obraz.) dziko, nieokrzesanie, brutalnie; — werden stać się nieokrzesanym, brutalnym.

Ro'harbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.* z grubego, pierwsze opracowanie.

Ro'hbau, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, budowla, z której tylko mury dopiero wystawione.

Ro'heinnahme, *sf. pl.* =n, dochód *m.* brutto, dochód bez potrącenia kosztów, wydatków, dochód surowy.

Ro'heiſen, *sn.* =s, surowiec *m.* żelazo *n.*; unreines — gnojna surowizna; übergares, löckeriges — surowizna szumowata.

Ro'heiſenbrüche, *sm. pl.* złamki surowiznowe.

Ro'heiſenfunken, *sm. pl.* pryskanie *n.* surowizny.

Ro'heit, *sf.* 1) surowość *f.*, nieugotowaność *f.*; 2) (obraz.) *pl.* =en, nieokrzesaność *f.*, dzikość *f.*, brutalność *f.*, brutalstwo *n.*

Ro'hertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, przychód surowy.

Ro'hgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, ziemny bieg pieca (górn.).

Ro'hm, *sm.* =s, trawieniec *m.*, ślaz *m.*

Ro'hmaterial, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, surowiec *m.*, surowizna *f.*

Rohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) trzcina *f.*; ſpaniſches — trzcinka *f.*; mit — beſtanden trzciną porosły; mit — be-

decken, beflechten pokryć, opleść trzciną; wer im — sitzt, kann sich Pfeifen schneiden drzeć łyka, póki się dadzą; 2) laseczka *f.* = Spazierstock; 3) rura *f.*

Rohrähnlich, Rohrartig, *adi.* trzciniasty, trzcinowaty.

Rohrblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, trzcinka *f.*

Rohrbrücke, *sf. pl.* =n, most tubowy.

Rohrbusch, *sm.* =es, *pl.* =büsche, trzcinnik *m.*, miejsce trzciną zarosłe.

Röhrchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Röhre, 1) trzcinka *f.*; 2) rurka *f.*, rureczka *f.*; cewka *f.*

Rohrdommel, *sf. pl.* =n, bąk *m.*; große — czapla bąk (chrząszcz).

Röhre, *sf. pl.* =n, rura *f.*; cewa *f.*; =n, *pl.* jamy lisie, borsucze (łowiectwo).

Rohren, *sn.* =s, **Röhrung,** *sf. pl.* =en, rurowanie *n.* (górn.).

Röhren, *vn.* (haben) beczeć (o jeleniu).

Röhrendichtungsmaschine, *sf. pl.* =n, szczelniarka *f.*

Röhrenfahrt, *sf. pl.* =en, wodociąg rurowy.

Röhrenförmig, *adi.* tubowy, rurowy.

Röhrenkessel, *sm.* =s, *pl.* —, kocioł rurowy, rurkowaty.

Röhrenknochen, *sm.* =s, *pl.* —, piszczel *f.*, rura *f.* (anatomia).

Röhrenkoralle, *sf. pl.* =n, organki *pl.*, rurecznia *f.*

Röhrenmaul, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäuler, chytrzyca *f.* (ryba).

Röhrenmeister, *sm.* =s, *pl.* —, rurmistrz *m.*, pompiarz *m.*

Röhrenpilz, *sm.* =es, *pl.* =e, grzyb *m.*

Röhrenschwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =schwämme, sprężа *f.*, hubka *f.*

Röhrenstemmer, *sm.* =s, *pl.* —, uszczelniak rurowy.

Röhrensystem, Röhrenwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, system *m.* rur.

Röhrenwischer, *sm.* =s, *pl.* —, wycior *m.*

Röhrenwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, rurówka *f.*

Rohrflechte, *sf. pl.* =n, **Rohrgeflecht,** *sn.* =(e)s, *pl.* =e, plecionka trzcinowa.

Rohrfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, piszczałka *f.*

Rohrflöte, *sf. pl.* =n, piszczałka *f.* z trzciny, multanka *f.*

Rohrfröschelring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, łącznik mosiężny.

Rohrgebüsch, *sn.* obacz Röhricht.

Rohrgelenk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kłykieć *m.*

Rohrgeschwür, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wrzód cewkowaty, zatokowy, fistuła *f.*

Rohrgießer, *sm.* =s, *pl.* —, odlewacz *m.* rur.

Rohrhuhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, kurka wodna, zielonka *f.* (ptak).

Röhricht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trzcinne zarośle, oczeret *m.*, trzcinisko *n.*

Rohricht, Röhricht, Rohrig, Röhrig, *adi.* trzciną zarosły.

Röhrig, *adi.* rurkowaty.

Rohrkasten, *sm.* =s, *pl.* —, deszczarnia *f.*

Rohrknochen, *sm.* =s, *pl.* —, rura *f.*, giczał *m.*, piszczel *f.* (anatomia).

Rohrkolbe, *sf. pl.* =n, i **Rohrkolben,** *sm.* =s, *pl.* —, ożypatka *f.*, pałka *f.*, rogoża *f.*, kołowiej *m.*, rogozina *f.* (roślina).

Rohrkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, kosz trzcinowy, z trzciny.

Rohrmatte, *sf. pl.* =n, rogóżka *f.* z trzciny.

Rohrmeise, *sf. pl.* =n, trzcinniczek *m.* (ptak).

Rohrnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, trzcinal *m.*, gwóźdź sufitowy, sufitnik *m.*

Rohrpfeife, *sf.* obacz Rohrflöte.

Rohrpost, *sf.* poczta pneumatyczna, poczta wietrzna.

Rohrpostbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list pneumatyczny.

Rohrpostkarte, *sf. pl.* =n karta, korespondentka pneumatyczna.

Rohrschilf, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sitowie *n.*

Rohrsänger, *sm.* =s, *pl.* —, **Rohrschirf,** *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Rohrschlieser,** *sm.* =s, *pl.* —, großer — trzciniak *m.*, gajówka drozdówka *f.*, pokrzywka krzyczka *f.*; kleiner — trzciniczek *m.* (ptak).

Rohrschwalbe, *sf. pl.* =n, **Rohrschwalm,** *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rybitwa *f.* (ptak).

Rohrspatz, *sm.* =en, *pl.* =en, **Rohrsperling,** *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wróbel trzcinny, szaszor *m.*, potrzos *m.*, trzcinnik *m.*; wie ein =spatz schimpfen kląć jak furman, jak rybak na wodzie.

Rohrstock, *sm.* =(e)s, *pl.* =stöcke, trzcina *f.* (indyjska).

Rohrstoppel, *sm.* =s, *pl.* —, kurek drewniany do rur, czop *m.*

Rohrstuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =stühle, **Rohrsessel,** *sm.* =s, *pl.* —, stołek trzciną wyplatany, krzesło wyplatane.

Rohrvogel, Ruhrvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, wabik do trzcinki przywiązany (łowiectwo).

Rohrwand, *sf. pl.* =wände, ściana rurowa, ściana przewodowa.

Röhrwerk, *sn.* =(e)s, trzcinowanie *n.*

Rohrzucker, *sm.* =s, cukier trzcinowy.

Rohseide, *sf.* jedwab surowy.

Rohsein, *sn.* =s, surowość *f.*, surowizna *f.*

Rohstoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, surowiec *m.*

Rohstahl, *sn.* =(e)s, stal surowa, pospolita.

Rohstahleisen, *sn.* =s, listkowoziarnista surowizna.

Rohzucker, *sm.* =s, cukier surowy, nieczyszczony.

Roje, *sf. pl.* =n, wiosło *n.*

Rojen, *vn.* (haben) wiosłować.

Rokoko, I. *adi.* rokoko; II. *sn.* =(s), rokoko *n.*

Rokokostil, *sm.* =(e)s, styl rokoko.

Rokokozeitalter, *sn.* =s, czas *m.* rokoka, rokoko *n.*

Ro'llbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łóżko *n.* na kółkach.

Ro'lle, *sf. pl.* -n, 1) zwitek *m.*, zwitka *f.*, zwój *m.*; eine — aus Papier trąbka *f.* z papieru; eine — Seide skrętek *m.* jedwabiu; eine — Geld rulon *m.* pieniędzy; 2) kołowrot *m.*; wałek *m.*, walec *m.*; krąg *m.*, blok *m.*; eine fixe — krążek pojedynczy, krążek stały, blok pojedynczy; bewegliche — krążek ruchomy; Leit— krążek wiodący; -n unter Türen kółko pod drzwiami; ein Bett auf -n łóżko na kółkach; einen Stein auf -n fortbewegen kamień na walcach posuwać; eine — Tabak krąg *m.* tytoniu; 3) magiel *m.*; 4) rola *f.* (teatralna); seine — lernen uczyć się roli; sie spielte die — der Verliebten grała rolę zakochanej; sich in eine — einleben zżyć się z rolą; (obraz.) eine große — spielen grać wielką rolę, być znaczną, poważaną osobistością; das spielt keine (große) — bei mir to u mnie nie odgrywa żadnej (wielkiej) roli, to dla mnie nie ma (wielkiego) znaczenia; er hat seine — ausgespielt skończyła się jego rola, nie ma już żadnego znaczenia; aus der — fallen wypaść z roli.

Ro'llen, I. *va.* (haben) 1) toczyć, taczać, posuwać; das Faß in den Keller hinab— stoczyć beczkę do piwnicy; heraus— wytoczyć; hinein— wtoczyć; die Augen (mit den Augen) — przewracać oczy, świdrzyć oczyma; 2) Wäsche — maglować bieliznę; 3) Teig — wałkować, taczać ciasto; II. *vn.* (haben) toczyć się, posuwać się; eine Träne rollte ihr über die Wange łza toczyła się po jej policzku; der Donner rollt grzmot huczy; ein Wagen rollte soeben durch die Straße właśnie wóz potoczył się ulicą; das Meer rollt morze burzy się, jest wzburzone; das Schiff rollt okręt mocno się kołysze; III. sich —, *vr.* (haben) taczać się, toczyć się.

Ro'llen, *sn.* -s, taczanie *n.*, toczenie *n.*, posuwanie *n.*; huczenie *n.* (grzmotu); maglowanie *n.* (bielizny).

Ro'llenbesetzung, **Ro'llenverteilung**, *sf. pl.* -en, obsadzenie *n.*, obsada *f.* rozdział *m.* ról (teatr).

Ro'llenfach, *sn.* -(e)s, er hat kein großes — nie ma wielu ról.

Ro'llenförmig, *adi.* wałkowaty, walcowaty.

Ro'llenneid, *sm.* -(e)s, zazdrość *f.* o role (między aktorami).

Ro'llenknaster, **Ro'llentabak**; **Ro'lltabak**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, tytoń kręcony, tytoń w rolach, w zwojach, w kręgach.

Ro'ller, *sm.* -s, *pl.* —, 1) maglujący *m.*; 2) kanarek zatoczek *m.*

Ro'llenlager, *sn.* -s, *pl.* —, łożysko wałkowe.

Ro'llfrau, *sf. pl.* -en, kobieta maglująca.

Ro'llfuhrgeschäft, *sn.* -(e)s, przedsiębiorstwo przewozowe.

Ro'llfuhrmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, **Ro'llfuhrknecht**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, woźnica *m.*, parobek *m.* przedsiębiorstwa przewozowego.

Ro'llfuhrwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wóz *m.* do przewozu towarów.

Ro'llgebühr, *sf. pl.* -en, **Ro'llgeld**, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) przewozowe *n.*; 2) zapłata *f.* za maglowanie, za użycie maglu.

Ro'llholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, wałek *m.*

Ro'llkammer, *sf. pl.* -n, maglownia *f.*

Ro'llkasten, *sm.* -s, *pl.* —, skrzynka *f.* u maglu (na kamienie).

Ro'lladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, okiennica *f.* na kółkach lub na wałkach.

Ro'lloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, **Ro'llschutte**, *sf. pl.* -n, spust *m.*, szybik *m.* (górn.).

Ro'llmaschine, *sf. pl.* -n, magiel *f.*

Ro'llmops, *sm.* -ses, -möpse, śledź marynowany i zawijany.

Ro'llmuskel, *sm.* -s, *pl.* -n, skrętacz *m.* (anatomia).

Ro'llmaterial, *sn.* -(e)s, — der Eisenbahn tabor kolejowy.

Ro'llpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, konik *m.* na kółkach.

Ro'llrädchen, *sn.* -s, *pl.* —, kółko *n.*, kółeczko *n.*

Ro'llschichte, *sf. pl.* -n, główkowa warstwa, warstwa na rąb, warstwa rębowa; = Streckschichte (górn.).

Ro'llschuh, **Ro'llschlittschuh**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, trzewik *m.* na kółkach.

Ro'llstock, *sm.* -(e)s, *pl.* -stöcke, wałek *m.* (u kapeluszników).

Ro'llschwanz, *sm.* -es, *pl.* -schwänze, ogon chwytny, ogon w kółko zwinięty.

Ro'llstuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -stühle, krzesło *n.*, fotel *m.* na kółkach.

Ro'lltabak, *sm.* ob. Rollenknaster.

Ro'llwagen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) wózek *n.* na wałkach, na kółkach; lekki wózek na małych kołach do prędkiej jazdy, dryndulka *f.*; auf den — kommen być uważanym za zaręczonego; 2) wózek *m.*, wózek kolejowy; Getreide— taczki dwukołowe, dwukole *n.*, dwukółek *m.*; Kurbel— wózek korbowy (kolejn.).

Ro'llwäsche, *sf.* bielizna *f.* do maglowania, bielizna maglowana.

Ro'llzinn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, cyna *f.* w zwojach, cyna arkuszowa.

Roma'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, powieść *f.*, romans *m.*

Roma'nartig, *adi.* podobny do powieści, powieściowy.

Roma'ndichter, **Roma'nschreiber**, **Roma'nschriftsteller**, *sm.* -s, *pl.* —, powieściopisarz *m.*

Roma'ndichterin, **Roma'nschreiberin**, **Roma'nschriftstellerin**, *sf. pl.* -innen, powieściopisarka *f.*

Roma'ndichtung, *sf. pl.* -en, poemat powieściowy, powieść *f.*

Roma'ne, *sm.* =n, *pl.* =n, należący *m.* do narodów romańskich.

Roma'nhaft, *adi.* romansowy, powieściowy; (obraz.) zmyślony; *adv.* romansowo, jak w romansie.

Roma'nheld, *sm.* =en, *pl.* =en, **Roma'nheldin**, *sf. pl.* =innen, bohater *m.*, bohaterka *f.* powieści.

Roma'nentum, *sn.* =s, romanizm *m.*, pochodzenie romańskie.

Roma'niſch, *adi.* romański, =er Bauſtil styl romański; =e Sprachen języki romańskie.

Romani'ſmus, *sm. pl.* =men, romanizm *m.*

Romani'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, romanista *m.*, *a*) znawca *m.* prawa rzymskiego; *b*) znawca *m.* języków romańskich.

Romani'ſtiſch, *adi.* =e Studien romanistyczne studya, studya nad prawem rzymskiem lub językami romańskimi.

Roma'nleſer, *sm.* =s, *pl.* —, **Roma'nleſerin**, *sf. pl.* =innen, czytelnik *m.*, czytelniczka *f.* romansów, powieści.

Romanſchriftſtellerei', *sf.* powieściopisarstwo *n.*

Roma'ntik, *sf.* romantyka *f.*, romantyzm *m.* (literatura).

Roma'ntiker, *sm.* =s, *pl.* —, romantyk *m.*

Roma'ntiſch, *adi.* romantyczny; =er Ort miejsce romantyczne, piękne, zachwycające, pełne uroku, powabu; =es Abenteuer przygoda romantyczna; *adv.* romantycznie.

Roma'nze, *sf. pl.* =n, romanca *f.* (literat. i muzyka).

Romanzeme'nt, i **Romanceme'nt**, *sm.* i *sn.* =(e)s, cement rzymski, wapno cementowe.

Roma'nzendichter, **Roma'nzenſänger**, *sm.* =s, *pl.* —, romancista *m.*, poeta piszący romance.

Roma'nzenſammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* romanc.

Romanze'ro, *sm.* =s, *pl.* =s, zbiór *m.* romanc.

Römelei', *sf.* wyznawanie *n.* zasad ultramontańskich, klerykalnych.

Rö'meln, *vn.* (haben) mieć zasady ultramontańskie, klerykalne.

Rö'mer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) Rzymianin *m.*; 2) kieliszek *m.* (zielony lub żółtawy) do wina reńskiego; 3) nazwa pałacu rady miejskiej w Frankfurcie nad Menem.

Rö'merherrſchaft, *sf.* panowanie rzymskie.

Rö'merin, *sf. pl.* =innen, Rzymianka *f.*

Rö'merreich, *sn.* =(e)s, państwo *n.*, panowanie *n.* Rzymian, rzymskie.

Rö'mertum, *sn.* =s, rzymskość *f.*, romanizm *m.*

Rö'merzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, wyprawy rzymskie cesarzy niemieckich (historya).

Rom'fahrt, *sf. pl.* =en, 1) obacz Römerzug; 2) podróż *f.* do Rzymu.

Rö'miſch, *adi.* rzymski; =es Bad rzymska kąpiel, łaźnia *f.*; —=katholiſch rzymsko-katolicki; *adv.* po rzymsku.

Rö'mling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rzymszczyk *m.*, ultramontanin *m.*

Ro'nde, *sf. pl.* =n, 1) ront *m.*, objażdżka *f.* (wojskow.); = Runde; 2) koło *n.* (gra i taniec); 3) rond *m.*, litery okrągłe (drukarstwo).

Rondeau', *sn.* =s, *pl.* =s, 1) rondo *n.* (rodzaj poematu z rytornelem); 2) budynek okrągły; = Rondell.

Ro'ndefeder, (wym.: rąd-), *sf. pl.* =n, pióro *n.* do pisma okrągłego.

Ronde'll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rotunda *f.*, *a*) plac okrągły, *b*) budynek okrągły.

Ro'ndengang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, ront *m.* (wojskow.).

Ro'ndenoffizier, *sm.* =s, *pl.* =e, porucznik odbywający ront.

Ro'ndeſchrift, *sf. pl.* =en, **Ro'ndeſchreiben**, *sn.* =s, pismo *n.* okrągłe, pisanie *n.* literami okrągłemi.

Ro'ndo, *sn.* =s, rondo *n.* (muzyka).

Roos, *sn.* Rooſes, *pl.* Rooſe, dzianek *m.*, dzianka *f.*, woszczyny *pl.*

Ro'ſa, **Ro'ſafarben**, *adi.* różowy, różowego koloru.

Ro'ſa, *sn.* =s, różowy kolor.

Ro'ſaband, *sn.* (e)s, *pl.* =bänder, wstążka różowa.

Roſaze'en, *sf. pl.* rośliny *pl.* gatunku róż.

Röſch, *adi.* 1) chyży, żwawy, świeży; 2) mocno wypieczony, trzeszczący (n. p. chleb, bułka); spieczony, wyschły (n. p. pieczeń z twardo wypieczoną skórą); chrupawy, chrupiący (w zębach n. p. placek); 3) spadzisty, stromy.

Rö'ſche, *sf.* 1) chyżość *f.*, żwawość *f.*, żywość *f.*; 2) wypieczoność *f.*, spieczoność *f.*, wyschłość *f.*, chrupawość *f.*; 3) pochyłość *f.*, spadek *m.*, stromość *f.*; 4) przekop *m.*, rozkop *m.* (górn.).

Rö'ſchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* oder Roſe, różyczka *f.*

Rö'ſchgewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, srebrniak czarny.

Ro'ſe, *sf. pl.* =n, 1) róża *f.* (kwiat); (obraz.) die — der Wangen różaność, różowy kolor policzków, różane lica; keine — ohne Dornen niemasz róży bez ciernia; mit der Zeit pflückt man =n cierpliwemu wszystko czas przyniesie; Zeit bringt =n każda rzecz ma swój czas, czekaj czasu a przyjdzie i to; auf =n liegen albo gebettet ſein na różach leżeć, żyć swobodnie; 2) róża *f.* (choroba).

Ro'ſen=, *adi.* różany, różowy.

Ro'ſenader, *sf. pl.* =n, żyła kostkowa (anat.).

Ro'ſenangeſicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **Ro'ſenantlitz**, *sn.* =es, *pl.* =e, różana, różowa twarz.

Ro'ſenarten, *sf. pl.* gatunki *pl.* róż, rośliny *pl.* z rodzaju róż.

Ro'ſenartig, *adi.* różowaty; do róży (choroby) podobny.

Ro'ſenbalſam, *sm.* =s, balsam różany.

Ro'ſenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, zwaropornik *m.*

Ro'ſenbekränzt, *adi.* uwieńczony różami; *adv.* w różanym wieńcu.

Ro'ſenbeſtreut, *adi.* różami obsypany.

Ro'ſenbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łoże różami usłane.

Ro'ſenblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, liść *m.* róży.

Ro'ſenbuſch, *sm.* -es, *pl.* -büſche, krzak *m.* róży, kierz różowy; miejsce różami zarosłe.

Ro'ſendorn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, psia róża (botanika).

Ro'ſendroſſel, *sf. pl.* -n, pasterz różowy (ptak).

Ro'ſenduft, *sm.* -es, *pl.* -düfte, różana woń.

Ro'ſeneſſig, *sm.* -s, ocet różany.

Ro'ſenfarbe, *sf. pl.* -n, kolor różowy.

Ro'ſenfarben, Ro'ſenfarbig, Ro'ſenrot, *adi.* różowy, różowego koloru; *adv.* różowo.

Ro'ſenfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, różane pole, pole różami zarosłe.

Ro'ſenfeſt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, uroczystość różana.

Ro'ſenfing(e)rig, *adi.* różanopalczysty; -e Morgenröte różanopalczysta jutrzenka.

Ro'ſengarten, *sm.* -s, *l.* -gärten, różany ogród.

Ro'ſengebüſch, *sn.* -es, *pl.* -e, miejsce różami zarosłe.

Ro'ſengewinde, *sn.* -s, *pl.* -e, **Ro'ſengirlande**, *sf. pl.* -n, girlanda *f.*, wieniec *m.*, splot *m.* róż.

Ro'ſenhain, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, różany gaik.

Ro'ſenhecke, *sf. pl.* -n, kierzki *pl.* róż.

Ro'ſenholz, *sn.* -es, drzewo różane.

Ro'ſenholzbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, balsamowiec *m.*

Ro'ſenhügel, *sm.* -s, *pl.* —, pagórek różami zasadzony.

Ro'ſenknöſpchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od -knoſpe, pączek *m.* róży; (przenośnie i żartobliwie:) koniuszki palców wyłażące z dziurawej rękawiczki.

Ro'ſenknoſpe, *sf. pl.* -n, pączek *m.* róży.

Ro'ſenkohl, *sm.* -(e)s, kapusta różowa, kapusta wypustkowa.

Ro'ſenkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wieniec *m.* z róż; różaniec *m.* (do modlenia się), paciorki *pl.*; den — beten różaniec odmawiać.

Ro'ſenkranzbrüderſchaft, *sf.* bractwo *n.*, konfraternia *f.* św. Różańca.

Ro'ſenkranzförmig, *adi.* paciorkowaty.

Ro'ſenkrieg, *sm.* -(e)s, wojna *f.* dwóch róż (historya).

Ro'ſenlaube, *sf. pl.* -n, altana różami obrosła.

Ro'ſenliebhaber, *sm.* -s, *pl.* —, miłośnik *m.* róż.

Ro'ſenlippe, *sf. pl.* -n, warga różana; *pl.* usta różane.

Ro'ſenlorbeer, *sm.* -s, *pl.* -en, oleander *m.*

Ro'ſenmalve, *sf. pl.* -n, topolówka różowa (roślina).

Ro'ſenmonat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Ro'ſenmond**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miesiąc *m.* róż; czerwiec *m.* (u nas), maj *m.* (we Włoszech).

Ro'ſenmontag, *sm.* -(e)s, poniedziałek *m.* Zielonych Świątek.

Ro'ſenmund, *sm.* -(e)s, usta różane.

Ro'ſenöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olejek różany.

Ro'ſenrot, I. *adi.* różowoczerwony, różowy; II. *sn.* -s, kolor różowoczerwony.

Ro'ſenſalbe, *sf. pl.* -n, różana maść.

Ro'ſenſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, **Ro'ſenſtrauch**, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, krzak *m.*, kierz *m.* róży.

Ro'ſenſtrauß, *sm.* -es, *pl.* -ſträuße, bukiet *m.* z róż.

Ro'ſenwange, *sf. pl.* -n, różowy policzek.

Ro'ſenwangig, *adi.* różolicy.

Ro'ſenwaſſer, *sn.* -s, *pl.* -wäſſer, różana woda.

Ro'ſenwein, Ro'ſenbranntwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Roſo'glio**, *sm.* -s, *pl.* -s, wódka różana.

Ro'ſenzeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* kwitnienia róż; (przenośnie:) czas błogi.

Ro'ſenzucht, *sf.* chów *m.* róż.

Roſe'tte, *sf. pl.* -n, rozeta *f.*, różyca *f.*

Roſettie'ren, *va.* (haben) ciąć (brylanty) w formie różyc.

Ro'ſig i rzadko: **Ro'ſicht**, *adi.* różowy; (obraz.) alles in -ſtem Lichte ſehen widzieć wszystko w różowych barwach, być optymistą.

Roſina'nte, *sf. pl.* -n, Rozynante *f.*, koń *m.* Don Kiszota; (obraz.) szkapa mizerna, wychudła.

Roſi'ne, *sf. pl.* -n, rodzynek *m.*, rozynek *m.*; große -n im Kopfe albo im Sacke haben oddawać się mrzonkom, nadawać sobie znaczenie, dmuchać.

Roſi'nen-, *adi.* rodzynkowy, z rodzynków, z rodzynkami.

Rö'ßlein, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Röschen.

Roßmari'n, *sm.* -(e)s, rozmaryn *m.*; wilder — siwionka *f.*; kleiner — bagienko *n.*

Roßmari'n-, *adi.* rozmarynowy.

Roßmari'napfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, rozmarynówka *f.*

Roßmari'nblättrige Weide, *sf. pl.* -n, rokita *f.*, kałużnica *f.*

Roßmari'nbrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, i *dim.* **Roßmari'nbrötchen**, *sn.* -s, *pl.* —, chleb *m.*, bułka *f.* rozmarynem przyprawione.

Roßmari'nöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olejek rozmarynowy.

Roßmari'nſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, krzak *m.* rozmarynu.

Roßmari'nzweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałązka *f.* rozmarynu.

Roſo'glio, *sm.* -s, *pl.* -s, obacz Roſenwein.

Roß, *sn.* **Ro'ſſes**, *pl.* **Ro'ſſe**, rumak *m.*, koń *m.*; hoch zu — na koniu; — und Reiter jeździec i koń.

Ro'ßapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, łajno końskie.

Ro'ßampfer, *sm.* -s, *pl.* —, szczaw wodny, głuchy (zielę).

Ro'ßarzneikunde, *sf.* weterynarya *f.*, konowalstwo *n.*

Ro'ßarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, konował *m.*, weterynarz *m.*

Ro'ßbändiger, Ro'ßebändiger, *sm.* =s, *pl.* —, poskromiciel *m.* koni.

Ro'ßbremſe, *sf.* obacz Pferdebremſe.

Rö'ßchen, Rö'ßlein, Rö'ſſel, *sn.* =s, *pl.* —, konik *m.*, kucyk *m.*

Ro'ßdill, *sm.* =s, kopr kobyli (roślina).

Ro'ſſelenker, *sm.* =s, *pl.* —, kierownik *m.* koni.

Rö'ſſelſprung, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſprünge, ciąg *m.* konia (szachy); **Rö'ſſelſprungaufgabe**, *f. pl.* =n zadanie konikowe.

Ro'ſſen, *vn.* (haben) grzać się za ogierem (o kobyle).

Ro'ßhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, włosień *m.*, włosie końskie.

Ro'ßhaargeflecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, plecionka *f.* z włosienia.

Ro'ßhaarmatratze, *sf. pl.* =n, materac wypchany włosieniem.

Ro'ßhandel, *sm.* =s, **Ro'ßtauſch**, *sm.* =es, handel *m.* końmi, rostrucharstwo *n.*

Ro'ßhändler, *sm.* =s, *pl.* —, **Ro'ßkamm**, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämme, **Ro'ßtäuſcher**, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* końmi, rostrucharz *m.*

Ro'ßkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, bobełka *f.*, krówka *f.*, śmierdziuch *m.* (chrząszcz).

Ro'ßkaſtanie, *sf. pl.* =n, kasztan dziki.

Ro'ßkümmel, *sm.* =s, kmin koński, wielki, koniopłoch *m.*, czarnogłów *m.*, łani czyściec (botanika).

Ro'ßkunſt, *sf. pl.* =künſte, kołowrot konny.

Ro'ßleder, *sn.* =s, *pl.* —, skóra końska.

Ro'ßmarkt, *sm.* obacz Pferdemarkt.

Ro'ßneſſel, *sf. pl.* =n, żywiczka *f.*, czyściec *m.* (roślina).

Ro'ßpflaume, *sf. pl.* =n, szwaczka *f.* (botanika).

Ro'ßſchwanz, *sm.* =es, *pl.* =ſchwänze, **Ro'ßſchweif**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ogon koński, buńczuk *m.*

Ro'ßſchweifträger, *sm.* =s, *pl.* —, buńczuczny *m.*

Ro'ßveilchen, *sn.* =s, *pl.* —, fiołek dziki, psi.

Ro'ßwicke, *sf. pl.* =n, wyka siewna (botanika).

Ro'ßwurzel, *sf. pl.* =n, dziewięćsił przyziemny, kasinek *m.*, rzepka zajęcza (botanika).

Roſt, *sm.* =es, 1) rdza *f.*; — anſetzen, vom — angefreſſen werden (za)rdzewieć; 2) śniedź *f.*; 3) ruszt *m.* (z żelaza).

Ro'ſtbalken, Ro'ſtträger, *sm.* =s, *pl.* —, dźwigar *m.* rusztu.

Ro'ſtbett, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, łoże *n.* stosu prażelnego (hutnictwo).

Ro'ſtbraten, *sm.* =s, *pl.* —, pieczeń *f.* na ruszcie, rozbratel *m.*

Rö'ſte, *sf. pl.* =n, moczysko *n.*, moczuła *f.* (na len, konopie); roszenie *n.* lnu, konopi.

Rö'ſten, *va.* (haben) rumienić, smażyć, przysmażać (bułkę, chleb, mąkę, mięso), prażyć (mąkę); ein wenig — przypiekać, przypiec; Kaffee — palić kawę; Flachs, Hanf — rosić, moczyć len, konopie; Erz — rudę prażyć, na ogniu czyścić (hutn.).

Rö'ſten, *sn.* =s, **Rö'ſtung**, *sf. pl.* =en, rumienienie *n.*, prażenie *n.*, smażenie *n.*; roszenie *n.*, moczenie *n.* (lnu).

Ro'ſten, *vn.* (haben i ſein) rdzewieć; alte Liebe roſtet nicht stara miłość nie rdzewieje.

Rö'ſter, *sm.* =s, *pl.* —, prażelnik *m.*

Ro'ſtfarben, Ro'ſtfarbig, *adi.* rdzawego koloru, rdzawy.

Ro'ſtfläche, *sf. pl.* =n, powierzchnia *f.* rusztu.

Ro'ſtfleck, (=en), *sm.* =(e)s, (=ens), *pl.* =e, (=en), plama *f.* od rdzy, swędra *f.*

Ro'ſtfleckig, Ro'ſtig, *adi.* rdzą, śniedzią pokryty, zardzewiały, zaśniedziały; roſtig werden zardzewieć, zaśniedzieć; (obraz.) postarzeć się, postradać siły.

Ro'ſtkrankheit, *sf.* rdza *f.*, śniedź *f.* (na zbożu).

Rö'ſtmaſchine, Rö'ſttrommel, Rö'ſtpfanne, *sf. pl.* =n, maszynka *f.*, piecek *m.* do palenia, prażenia, patelnia *f.* do smażenia.

Rö'ſtofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, prażelny piec.

Ro'ſtpfahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =pfähle, pal *m.* do rusztów (budown.).

Roſtra'l, *n.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Raſtral.

Ro'ſtſpieß, *sm.* =es, *pl.* =e, rożen *m.*, pika *f.*, graca *f.* do rusztów.

Ro'ſtſtab, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtäbe, pręt *m.* rusztu.

Rö'ſtſtätte, *sf. pl.* =n, **Rö'ſthof**, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, rudarnia *f.* (hutn.).

Ro'ſtträger, *sm.* obacz Roſtbalken.

Rö'ſtungsplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, prażelnia *f.*

Rot, I. *adi.* czerwony; =er Wein czerwone wino; =es Geſicht czerwona, rumiana twarz; =e Hautfarbe czerwona cera; =e Schminke czerwienidło *n.*; das Rote Meer Morze Czerwone; =e Ruhr biegunka krwawa, czerwonka *f.*; =e Rübe burak *m.*, ćwikła *f.*; =es As tuz czerwienny (karta); II. *adv.* czerwono; — im Geſicht ſein mieć twarz czerwoną, rumianą; — werden (im Geſicht) zaczerwienić, zarumienić się; bald — bald blaß werden to czerwienić się, to blednąć; — färben ufarbować na czerwono; — ſchminken, =e Schminke auflegen barwiczkować; heute —, morgen tot dziś kwitniemy, jutro gnijemy.

Rot, *sn.* =(e)s, **Ro'te**, *sn.* =n, czerwoność *f.*, czerwona barwa; czerwień *f.* (w kartach); ein glühendes — überzog ihr Geſicht czerwoność jak ogień oblała jej twarz;

ins =e fallen, einen Stich ins =e haben, annehmen wpadać w czerwone; — ausſpielen zadać czerwień; — iſt Trumpf czerwień święci.

Rotatio'n, *sf. pl.* =en, rotacya *f.*, obrót *m.*, krążenie *n.*

Ro'tauge, *sn.* =s, *pl.* =n, płoć *f.*, płocica *f.*, płotka *f.* (zoologia).

Ro'täugig, *adi.* czerwonooki.

Ro'tbäckig, *adi.* czerwonolicy.

Ro'tbart, *sm.* =(e)s, *pl.* =bärte, 1) rudobrody *adi.*; 2) włosopław *m.* (ryba).

Ro'tbärtig, *adi.* rudobrody.

Ro'tbleierz, *sn.* =es, *pl.* =e, krokosz ołowiany.

Ro'tbläschen, *sn.* =s, *pl.* —, kurka *f.* wodna zielononoga.

Ro'tblond, *adi.* czerwonoblond, rudawy.

Ro'tblind, *adi.* czerwonoślepy (medycyna).

Ro'tblindheit, *sf.* czerwonoślep *m.*

Ro'tblütig, *adi.* czerwoną krew mający.

Ro'tbraſſe, *sf. pl.* =n, leszczak *m.* (zoologia).

Ro'tbraun, *adi.* czerwonobrunatny.

Ro'tbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, ruda rozprachowata.

Ro'tbrüchig, *adi.* czerwonokruchy; =es Eiſen ogniokruch *m.*, rozprach *m.*

Ro'tbruſt, *sf. pl.* =brüſte, **Ro'tbrüſtchen**, **Ro'tkehlchen**, *sn.* =s, *pl.* —, czerwonogardl *m.*, ludarka *f.*, reszka *f.*, włodarka *f.*, gajówka *f.*, rudzik *m.*, pliszka czerwonogardla (ptak).

Ro'tbuche, *sf. pl.* =n, buk *m.* (czerwony).

Ro'tbuchen, *adi.* bukowy.

Ro'tbuchenholz, *sn.*, **Ro'tbuchenwald**, *sm.* =(e)s, bukowina *f.*

Ro'tdroſſel, *sf. pl.* =n, marczok *m.* (ptak).

Ro'te, *sn.* obacz Rot.

Rö'te, *sf.* czerwoność *f.*; czerwień *m.*; rumieniec *m.*; ſchamhafte — ſtieg albo überzog ihr Geſicht wstydliwy rumieniec oblał jej lice.

Ro'teiſenerz, *sn.* =es, *pl.* =e, żelaziak czerwony.

Rö'tel, *sm.* =s, *pl.* —, lubryka *f.*, kredka czerwona, rudka *f.*

Rö'telfalk, *sm.* =en, *pl.* =en, pustuleczka *f.* (ptak).

Rö'teln, *va.* (haben) rysować, pociągać lubryką.

Rö'teln, *s. pl.* kur *m.*, rychlice *pl.*; = Maſern.

Rö'ten, I. *va.* (haben) czerwienić, rumienić; die Abendſonne rötet die Berge wieczorne słońce góry rumieni; II. ſich —, *vr.* (haben) czerwienieć, rumienieć, czerwienić się, rumienić się.

Ro'terle, *sf. pl.* =n, olsza czerwona.

Ro'tfahl, *adi.* bladoczerwony, czerwonawy.

Ro'tfarben, **Ro'tfarbig**, *adi.* czerwonego koloru, czerwony.

Ro'tfeder, **Ro'tfloſſe**, **Ro'tſchuppe**, *sf. pl.* =n, wzdręka *f.*, krasnopióra *f.*, rumienica *f.* (ryba).

Ro'tfink, *sm.* =en, *pl.* =en, gil *m.*, popek *m.* (ptak).

Ro'tfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, **Ro'tforelle**, *sf. pl.* =n, pstrąg górny.

Ro'tfleckig, *adi.* czerwonoplamisty, czerwono nakrapiany.

Ro'tfloſſe, *sf.* obacz Rotfeder.

Ro'tföhre, *sf. pl.* =n, sosna czerwona.

Ro'tfuchs, *sm.* =ſes, *pl.* =füchſe, 1) lis czerwony; 2) koń rydzy.

Ro'tgebraunt, *adi.* =es Geſicht opalona, brunatna twarz.

Ro'tgelb, *adi.* czerwonożółty.

Ro'tgefiedert, *adi.* czerwonopióry.

Ro'tgerber, *sm.* =s, *pl.* —, garbarz *m.*

Ro'tgerſte, *sf.* jęczmień zimowy, sześciorzędny.

Ro'tgeſchnäbelt, *adi.* czerwonodzióby.

Ro'tgießer, *sm.* =s, *pl.* —, **Ro'tgießerſchmied**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mosiężnik *m.*

Ro'tgießer-, *adi.* mosiężniczy.

Rotgießerei', *sf. pl.* =en, mosiężnictwo *n.*; warsztat *m.* mosiężnika.

Ro'tglühend, *adi.* rozpalony do czerwoności; czerwony jak rozpalone żelazo.

Ro'tglühhitze, *sf.* rozpalenie *n.* do czerwoności; żar *m.*, gorąco czerwone spawalne.

Ro'tgolden, **Ro'tgoldig**, **Ro'tgülden**, *adi.* czerwonozłotawy.

Ro'tgüldenerz, **Ro'tgültigerz**, *sn.* =es, *pl.* =e, srebrniak ciemnoczerwony, czerwonokrusz *m.*

Ro'thaarig, *adi.* rudowłosy; — werden rusowacieć.

Ro'thaut, *sf. pl.* =häute, czerwona skóra; czerwonoskórzec *m.*, Indyanin amerykański.

Ro'theilwurz, *sf. pl.* =en, pępawa *f.*, kurze ziele.

Ro'tholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, krasnodrzew *m.*

Rotie'ren, *vn.* (haben) rotować, obracać się, krążyć.

Rotie'ren, *sn.* =s, **Rotie'rung**, *sf. pl.* =en, obacz Rotation.

Ro'tkäppchen, *sn.* =s, czerwony kapturek (baśń).

Ro'tkehlchen, *sn.* obacz Rotbruſt.

Ro'tkohle, *sf. pl.* =n, drzewo nadwęglone.

Ro'tkohlen, *sn.* =s, nadwęglanie *n.*

Ro'tkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, 1) szafraniec *m.*, rudogłowa *m.*; 2) rudogłówka *f.* (ryba).

Ro'tköpfig, *adi.* rudogłowy.

Ro'tkraut, *sn.*, **Ro'tkohl**, *sm.* =(e)s, czerwona kapusta.

Ro'tlauf, *sm.* =(e)s, róża *f.* (choroba).

Rö'tlich, *adi.* czerwonawy, rudawy, buraczkowaty; *adv.* czerwonawo, rudawo, buraczkowato.

Rö'tlichbraun, *adi.* czerwonawobrunatny.

Rö'tlichgelb, *adi.* czerwonawożółty.

Rö'tling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rudogonek *m.* (zoologia).

Ro'tmantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, czerwony płaszcz;

(obraz.) człowiek *m.* w czerwonym płaszczu.

Ro'tmetall, *sn.* -(e)s, spiż *m.*

Ro'tmütze, *sf. pl.* -n, czerwona czapka; (obraz.) człowiek *m.* w czerwonej czapce.

Ro'tnaſig, *adi.* czerwononosy.

Ro'trüſter, *sf.* -n, wiązbrzost *m.* (drzewo).

Ro'tſchimmel, *sm.* -s, *pl.* —, deresz *m.*, koń dereszowaty, dropiasty.

Ro'tſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, czerwonokrusz *m.*

Ro'tſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mosiężnik *m.*

Rot'ſchnabel, *sm.* -s, *pl.* -ſchnäbel, ptak *m.* z czerwonym dzióbem.

Ro'tſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, i *dim.* **Ro'tſchwänzchen**, *sn.* -s, *pl.* —, rudochwost *m.* (ptak).

Ro'tſpecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzięcioł czerwonogłowy (ptak).

Ro'tſpo(h)n, *sm.* -(e)s, wino czerwone (poufale).

Ro'tſtift, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, lubryka *f.*, czerwony ołówek.

Ro'tſtreif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pstrzęga *f.*

Ro'tſtreifig, *adi.* czerwono pręgowaty.

Ro'tſtrumpf, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtrümpfe, kardynał *m.* (żartobliwie).

Ro'ttanne, *sf. pl.* -n, świerk *m.* (botanika).

Ro'ttannen, *adi.* świerkowy.

Ro'tte, *sf. pl.* -n, 1) hufiec *m.*, pluton *m.*, rota *f.*; 2) oddział roboczy, drużyna robocza; 3) banda *f.*, zgraja *f.*, kupa *f.*; partya *f.*; 4) kupa *f.* wilków (łowiectwo).

Ro'ttegrube, *sf. pl.* -en, moczysko *n.*, moczuła *f.* (na len, konopie).

Ro'tten, I. *va.* (haben) 1) moczyć (len, konopie); 2) wykorzenić, wytępić; = ausrotten; II. ſich —, *vr.* (haben) zuſammen— zgromadzać się, zgromadzić się, kupić się.

Ro'ttenaufmarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, wymaszerowanie *n.*, ustawienie *n.* się w rotach, w oddziałach (wojskow.).

Ro'ttenfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień dany przez cały oddział (wojskow.).

Ro'ttenführer, *sm.* -s, *pl.* —, przywódca *m.* roty, zgrai; kapral *m.* (wojskow.).

Ro'ttengeiſt, *sm.* -es, umysł buntowniczy; duch *m.* partyi.

Ro'ttenmacher, **Ro'ttenſtifter**, *sm.* -s, *pl.* —, knowacz *m.* spisków, knowacz buntowniczych związków.

Ro'ttenmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, dowódca *m.* roty, kapral *m.* (wojskow.).

Ro'ttenweiſe, *adv.* rotami, kupami; oddziałami, w plutonach (wojskow.).

Rottie'ren, ſich —, *vr.* (haben) gromadzić się w kupy, zbierać się w gromady.

Rotu'nde, *sf. pl.* -n, rotunda *f.*, budynek okrągły.

Ro'twangig, *adi.* czerwonolicy, krasnolicy.

Ro'twein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino czerwone.

Ro'twelſch, *sn.* —, mowa cygańska, mieszana, mowa cygańsko-żydowska; mowa złodziejska; język pstry.

Ro'twelſchen, *vn.* -welſche, -welſcheſt, -welſcht, -welſchte, habe gerotwelſcht, mówić językiem cygańskim, mieszanym, pstrym; mówić językiem złodziejów.

Ro'twild, *sn.* -(e)s, zwierzęta płowe jeleniego rodzaju.

Ro'twildkalb, *sn.* -(e)s, *pl.* -kälber, jelenię *n.*

Ro'twurſt, *sf. pl.* -würſte, krwawa kiszka.

Rot'wurz, *sf. pl.* -en, drzewianka *f.* (roślina).

Rotz, *sm.* -es, 1) nosacizna *f.* (choroba końska); 2) smark *m.*, smarkociny *pl.*

Ro'tzig, *adi.* 1) nosaciznę mający, chory na nosaciznę; — werden nosacieć; 2) smarkaty, zasmarkany.

Ro'tzkrankheit, *sf.* nosacizna *f.* (u koni).

Ro'tzlöffel, *sm.* -s, *pl.* —, **Ro'tzbube**, *sm.* -n, *pl.* -n, smarkacz *m.*

Ro'tznäſchen, *sn.* -s, *pl.* —, **Ro'tznaſe**, *sf. pl.* -n, zasmarkany nos, dzieciak smarkaty, smarkacz *m.*

Roula'de, (wym.: ru-), *sf. pl.* -n, 1) rulada *f.*, przebieganie *n.* głosem (śpiew); 2) mięso zawijane (potrawa).

Rouleau, (wym.: ruló), *sn.* -s, *pl.* -s i -x, rolos *m.*, zasłona *f.*, spustka *f.* (u okna).

Rou'te, (wym.: rute), *sf. pl.* -n, ruta *f.*, droga *f.*, szlak *m.*

Rou'tenvorſchrift, *sf. pl.* -en, wskazanie *n.*, przepisanie *n.* szlaku, drogi (przewoźnictwo).

Routi'ne, *sf.* rutyna *f.*, wprawa *f.*, wprawność *f.*, doświadczenie *n.*

Routinie'rt, *adi.* rutynowany, wprawny, biegły, doświadczony.

Royali'ſmus, (wym.: roja-), *sm.* —, rojalizm *m.*, uległość *f.* monarsze (polityka).

Royali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, **Royali'ſtin**, *sf. pl.* -innen, rojalista *m.*, zwolennik *m.* monarchii; rojalistka *f.*, zwolenniczka *f.* monarchii.

Royali'ſtiſch, *adi.* rojalistyczny.

Rü'bchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Rübe, rzepka *f.*, marchewka *f.*, buraczek *m.*

Rü'be, *sf. pl.* -n, rzepa *f.*; weiße — brukiew *f.*; gelbe — marchew *f.*; rote — burak *m.*, ćwikła *f.*; Suppe aus roten -n, rote -nſuppe barszcz *m.*; wie Kraut und -n durcheinander liegen leżeć razem jak groch (dosłownie: buraki) z kapustą; jmndm -n ſchaben, ſchrapen pokazać (dosłownie: skrobać) komu marchew, palec palcem skrobać, niby marchew, dla wyszydzenia kogo.

Ru'bel, *sm.* -s, *pl.* —, rubel *m.* (moneta rosyjska).

Rü'ben-, *adi.* rzepny; burakowy; marchwi.

Rü'benacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, **Rü'benboden**, *sm.* -s, **Rü'benfeld**, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, rzepny grunt, rzepisko *n.*

Rü'benartig, *adi.* rzepiasty; marchwiowaty, buraczany.

Rü'benkohl, *sm.* -(e)s, brukiew *f.*

Rü'bensamen, *sm.* -s, rzepak *f.*

Rü'benschneider, *sm.* -s, *pl.* —, krajacz *m.* buraków, tartak *m.* do ćwikieł.

Rü'benstroh, *sn.* -(e)s, rzepiczyny *pl.*

Rü'benzucker, *sm.* -s, cukier buraczany.

'rü'ber, *adv.* skrócenie zamiast: herüber.

Rü'bezahl, *sm.* -s, duch opiekuńczy gór Karkonoszów.

Rubi'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rubin *m.* (drogi kamień).

Rubi'nartig, *adi.* rubinowaty.

Rubi'nbesät, *adi.* obsiany, wysadzany rubinami.

Rubi'nblende, *sf. pl.* -n, srebrniak jasnoczerwony.

Rubi'nfarbe, *sf.* barwa *f.* rubinu.

Rubi'nfarben, Rubi'nrot, *adi.* rubinowego koloru, czerwony jak rubin.

Rü'böl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olej rzepakowy.

Rubri'k, *sf. pl.* -en, rubryka *f.*, odstęp *m.* (w księgach rachunkowych).

Rubrizie'ren, *va.* (haben) rubrykować, umieszczać, umieścić w rubrykach.

Rü'bsaat, *sf.*, **Rü'bsamen**, *sm.* -s, **Rübsen**, *sm.* -s, rzepak *m.*

Rü'bsamenöl, *sn.* obacz Rüböl.

Ru'chbar, *adi.* rozgłośny; powszechnie wiadomy, rozpowszechniony, notoryczny; *adv.* rozgłośno; eine Sache — machen rozgłosić, wyjawić co; — werden gruchnąć, rozpowszechnić się, rozejść się, (n. p. o pogłosce).

Ru'chbarkeit, *sf.* rozgłos *m.*, rozgłośność *f.*, jawność *f.*

Ru'chlos, *adi.* niecny, niegodziwy; okrutny; = grausam; niezbożny, bezbożny; = gottlos; *adv.* niecnie, niegodziwie; okrutnie; niezbożnie, bezbożnie.

Ru'chlosigkeit, *sf.* niecność *f.*, niegodziwość *f.*, niezbożność *f.*, bezbożność *f.*

Ru'chsen, *vn.* (haben) gruchać (o gołębiach).

Ruck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (nagłe, niespodziewane) popchnięcie *n.*, posunięcie *n.*, pchnięcie *n.*, szturchnięcie *n.*; kurzer, scharfer — mit dem Zügel ukrócenie *n.* cugli; einen — tun szturchnąć, pchnąć; mit einem -e za jednem popchnięciem, posunięciem; auf einen — od razu.

Rü'ckanspruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -sprüche, regres *m.*, pretensya wzajemna, poszukiwanie zwrotne.

Rü'ckantwort, *sf. pl.* -en, odpowiedź *f.*; — bezahlt odpowiedź zapłacona; Karte mit — pocztówka *f.* z odpowiedzią zapłaconą.

Rü'ckäußerung, *sf. pl.* -en, replika *f.*, odpowiedź *f.*, oświadczenie wzajemne.

Rü'ckberufung, *sf. pl.* -en, odwołanie *n.*

Rü'ckbewegung, *sf. pl.* -en, ruch wsteczny, poruszanie *n.* się wstecz.

Rü'ckbildung, *sf. pl.* -en, przekształcenie wsteczne (anatomia); cofanie *n.* się (medycyna).

Rü'ckbleibsel, *sn.* -s, *pl.* —, pozostałość *f.*, reszta *f.*

Rü'ckblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rzut *m.* oka wstecz, spojrzenie *n.* wstecz, obejrzenie *n.* się wstecz; einen — auf die Vergangenheit tun rzucić okiem na przeszłość.

Rü'ckbringen, *va.* obacz Zurückbringen.

Rü'ckbürge, *sm.* -n, *pl.* -n; **Rü'ckbürgin**, *sf. pl.* -innen, podręczyciel *m.*, podręczycielka *f.*

Rü'ckbürgschaft, *sf. pl.* -en, podrękojmia *f.*, rękojmia ręczycielowi dana.

Rü'ckdenken, *vn.* obacz Zurückdenken.

Rü'ckdeuten, *vn.* (haben) wskazywać, wskazać wstecz.

Rü'ckeinfuhr, *sf. pl.* -en, reimportacya *f.*, przywóz powrotny.

Rü'cken, *va.* i *vn.* (haben) obacz Rücken.

Rü'cken, I. *va.* (haben) posuwać, posunąć, pomykać, pomknąć; odsuwać, odsunąć = weg-, abrücken; przybliżać, przybliżyć, przysuwać, przysunąć = heran-, anrücken; an etw. — przysunąć do czego; von etw. — odsunąć od czego; II. *vn.* (sein) posuwać się, posunąć się, pomykać się, pomknąć się; an jmndn, an etw. przysuwać się, przysunąć się, przymykać się, przymknąć się do kogo, do czego; näher— zbliżać się, zbliżyć się, przybliżać się, przybliżyć się; höher — podnieść, podnosić się, posuwać, posunąć się w górę; (obraz.) awansować, postąpić naprzód; (wojskow.:) vorwärts — posuwać się, poruszać się naprzód; aus dem Lager — wyruszyć z obozu; in die Quartiere, in die Stadt — udawać się, wejść do kwater, wkraczać, wkroczyć do miasta; jmndm auf den Leib — ostro nacierać na kogo, dojeżdżać, dokuczać komu, przyprzeć kogo, w ciasny kąt kogo zaprzeć; mit dem Gelde heraus— dobyć, ruszyć worka; er wollte nicht mit der Sprache heraus— nie chciał nic powiedzieć; mit der Sprache heraus— odezwać się, otworzyć usta, wygadać się; der Hase rückt zu Feld, zu Holz kot wybiega na pole, wbiega do lasu (łowiectwo).

Rü'cken, *sm.* -s, *pl.* —, grzbiet *m.*, plecy *pl.*; tył *m.*; zum — gehörig plecny; auf dem — liegen na plecach, na wznak leżeć; eine Last auf dem — tragen ciężar nosić na plecach; auf den — fallen upaść na plecy, na grzbiet, w tył; — der Hand wierzch *m.* ręki; — des Messers tylec *m.*; — einer Axt obuch *m.*; im — z tyłu, w tyle; den Feind im — angreifen, dem Feinde in den — fallen uderzyć, napaść na nieprzyjaciela z tyłu, zachodzić nieprzyjaciela z tyłu;

jmndn im — laſſen zostawić kogo z tyłu; den — krumm machen grzbiet zgiąć, (z)garbić się; den — wenden tyłem się obrócić; jmndm den — ſtreichen łoić kogo po grzbiecie, grzbiet komu wyłoić (dosłownie: głaskać); (przenośnie:) einen breiten — haben mieć szerokie plecy, być wytrzymałym, nieczułym; jmndm den — kehren tyłem obrócić się do kogo, odwrócić się od kogo; przestać kogo wspierać, odmówić komu swej łaski; das Glück hat ihm den — gekehrt szczęście odwróciło się od niego; jmndm den — halten (dosłownie: grzbiet komu trzymać), wspierać kogo, być czyją podporą, dopomagać komu, bronić kogo; hinter jmnds — poza oczy; jmndn hinter ſeinem — bereden obmawiać kogo poza oczy; er hat es hinter meinem — getan zrobił to bez, mimo mojej wiedzy; jmndm immer auf dem — ſitzen siedzieć komu wiecznie na karku; den — wenden (= fliehen) tył podać, zwrócić się do ucieczki, uciekać; den — decken tył osłaniać, z tyłu bronić, być tylną strażą; ſich den — frei halten zabezpieczyć sobie odwrót; er mußte ſeine Vaterſtadt mit dem — anſehen musiał opuścić rodzinne miasto.

Rü'ckenbreite, *sf. pl.* =n, szerokość *f.* pleców.

Rü'ckenfläche, *sf. pl.* =n, powierzchnia *f.* grzbietu; — (der Hand) wierzch *m.* ręki.

Rü'ckenfloſſe, *sf. pl.* =n, pletwa grzbietna (u ryb).

Rü'ckengurt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, naplecznik *m.*

Rü'ckenkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, kosz plecny.

Rü'ckenlage, *sf. pl.* =en, położenie *n.* na wznak.

Rü'ckenlehne, *sf. pl.* =n, oparcie *n.* dla pleców, poręcz *f.* (u krzesła, u ławki).

Rü'ckenmark, *sn.* =(e)s, mlecz pacierzowy, szpik *m.* pacierzowej kości.

Rü'ckenmarksentzündung, Rü'ckenmarkskrankheit, *sf. pl.* =en; **Rü'ckenmarksleiden**, *sn.* =s, zapalenie *m.*, choroba *f.* mlecza pacierzowego.

Rü'ckenmarksſchwindſucht, *sf.* wysychanie *n.*, zanik *m.* mlecza pacierzowego.

Rü'ckenmuskel, *sm.* =s, *pl.* —, muszkuł grzbietowy.

Rü'ckennerv, *sm.* =en, *pl.* =en, nerw pacierzowy.

Rü'ckenriemen, *sm.* =s, *pl.* —, naplecznik *m.*

Rü'ckenſchanze, *sf. pl.* =n, drugi, przedni wał.

Rü'ckenſchild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, tarcza *f.*, pokrywa *f.* grzbietu (skorupa żółwia).

Rü'ckenſchmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, **Rü'ckenweh**, *sn.* =(e)s, ból *m.* w plecach.

Rü'ckenſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kawałek tylny, część *f.* grzbietu; kawał *m.* mięsa od grzbietu, krzyżówka *f.*

Rü'ckenwirbel, *sm.* =s, *pl.* —, pacierze *pl.*

Rü'ckenwirbelſäule, *sf.* ob. Wirbelſäule.

Rü'cker, *sm.* =s, *pl.* —, posuwacz *m.*, posuwka *f.*, wskazówka *f.* (w zegarku).

Rü'ckerinnern, ſich —, *vr.* (haben) wspominać, wspomnieć sobie co przeszłego.

Rü'ckerinnerung, *sf. pl.* =en, wspomnienie *n.* (czego przeszłego), przypomnienie *n.*

Rü'ckerſtattung, *sf. pl.* =en, zwrot *m.*

Rü'ckfahrkarte, *sf. pl.* =n, bilet *m.* jazdy powrotnej.

Rü'ckfahrt, *sf. pl.* =en, powrót *m.*, jazda *f.* z powrotem.

Rü'ckfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, 1) powrót *m.*; — des Verbrechens powrót do zbrodni; — des Lehens powrót lenna do dawcy (prawo); 2) powrót *m.* choroby, nowy napad choroby, recydywa *f.*; einen — bekommen recydywy dostać, na nowo zapaść, ponownie zachorować.

Rü'ckfällig, *adi.* powrotny.

Rü'ckfälligkeit, *sf. pl.* =en, powrotność *f.*, powtórzenie *n.* (n. p. zbrodni).

Rü'ckflug, *sm.* =(e)s, odlatywanie *n.*, odlot *m.*

Rü'ckfluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =flüſſe, odpływ *m.* = Ebbe.

Rü'ckfracht, Rü'ckladung, *sf. pl.* =en, ładunek powrotny (przewoźnictwo).

Rü'ckfrage, *sf. pl.* =n, zapytanie wzajemne, odwrotne.

Rü'ckfuhre, *sf. pl.* =n, wóz powracający; ładunek powrotny.

Rü'ckgabe, *sf. pl.* =n, zwrot *m.*

Rü'ckgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, 1) powrót *m.* (pieszo); 2) zmniejszenie *n.* (n. p. produkcyi), pogorszenie *n.* (n. p. interesów); zniżka *f.*, spadek *m.* (n. p. cen, kursu papierów); zniżenie *n.* (n. p. temperatury w gorączce); im — begriffen ſein zmniejszać się, cofać się.

Rü'ckgängig, *adi.* wsteczny, odwrotny, wspaczny, wspak idący; *adv.* wstecz, odwrotnie, wspak; ein Geſchäft — machen cofnąć, udaremnić interes; — werden nie dojść, nie przyjść do skutku, rozejść się.

Rü'ckgewährung, *sf. pl.* =en, zwrot *m.*

Rü'ckgewinn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, odzysk *m.*; odegrana *f.*

Rü'ckgrat, *sn.* i *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kość grzbietowa, kość pacierzowa, stos kręgowy, stos pacierzowy; (obraz.) — haben być nieugiętym, mieć własny sąd.

Rü'ckgratskrümmung, *sf. pl.* =en, krzywica *f.*

Rü'ckgratwirbel, *sm.* obacz Rückenwirbel.

Rü'ckgriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, regres *m.*, poszukiwanie zwrotne.

Rü'ckhalt, *sm.* =(e)s, 1) oparcie *n.*, podpora *f.*; ich hatte einen ſtarken — an ihm był mi silną podporą; bei jmndm — finden znaleźć u kogo pomoc; 2) plecy *pl.*, tył zabezpieczony, wojsko odwodne (wojskowość); 3) (obraz.) ohne — ſprechen mówić bez ogródki, otwarcie, nie obwijając nic w bawełnę.

Rü'ckhaltlos, *adi.* otwarty, nie obwijający nic w bawełnę; *adv.* otwarcie, wyraźnie.

Rü'ckhaltlosigkeit, *sf.* otwartość *f.*

Rü'ckkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, odkup *m.*

Rü'ckkaufbar, Rü'ckkäuflich, *adi.* odkupny; *adv.* odkupnie.

Rü'ckkaufsrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* odkupu.

Rü'ckkehr, Rü'ckkunft, *sf.* powrót *m.*; bei der -kehr wracając, z powrotem, w powrocie.

Rü'ckladung, *sf.* obacz Rückfracht.

Rü'cklaufend, Rü'ckläufig, *adi.* wsteczny (n. p. ruch); reakcyjny, przeciwny postępowi (polityka).

Rü'cklehne, *sf. pl.* -n, poręcz *f.*

Rü'cklieferung, *sf. pl.* -en, odstawa *f.*, zwrot *m.*

Rü'clings, *adv.* 1) do tyłu, z tyłu, tyłem; — reiten tyłem siedzieć na koniu; jmndn — überfallen z tyłu napaść na kogo; 2) wznak, wspak; — hinfallen upaść na wznak.

Rü'ckmarsch, *sm.* -es, *pl.* -märsche, marsz *m.* z powrotem, pochód powrotny, odwrotny, odwrót *m.*; auf dem -e begriffen sein wracać.

Rü'ckmeldung, *sf. pl.* -en, odpowiedź *f.*

Rü'ckprall, *sm.* -es, *pl.* -e, odbicie *n.* (się) wstecz.

Rü'ckreise, *sf. pl.* -en, podróż *f.* z powrotem, powrót *m.*; auf der — z powrotem.

Rück'ruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, odwołanie *n.*, wezwanie *n.* do powrotu, nakazanie *n.* powrotu.

Rü'ckschau, *sf.* obacz Rückblick.

Rü'ckschein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rewers zwrotny; odblask *m.* (fizyka).

Rü'ckschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, 1) uderzenie wsteczne, odwrotne; 2) odbicie *n.* piłki (w grze w piłkę); 3) (obraz.) reakcya *f.*, oddziałanie *n.*; 4) zmiana *f.* (w szczęściu, w powodzeniu) na gorsze.

Rü'ckschluß, *sm.* -sses, *pl.* -schlüsse, wnioskowanie wsteczne (od skutków na przyczyny), indukcya *f.*

Rü'ckschreiben, *sn.* -s, *pl.* —, odpis *m.*, odpowiedź pisemna.

Rü'ckschreitend, *adi.* idący, kroczący w tył, wstecz; reakcyjny, wsteczny, zacofany (polityka).

Rü'ckschritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) krok wsteczny, cofanie *n.* się; -e im Lernen machen cofać się wstecz w nauce; 2) reakcya *f.*, wsteczność *f.*, zacofanie *n.* (polityka).

Rü'ckschrittler, *sm.* -s, *pl.* —, **Rü'ckschrittsmann**, *sm.* -es, *pl.* -männer, reakcyonaryusz *m.*, zacofaniec *m.*, wstecznik *m.*

Rü'ckschrittspartei, *sf. pl.* -en, partya reakcyjna (polityka).

Rü'ckseite, *sf. pl.* -n, strona odwrotna; tylna strona; — der Hand wierzch *m.* ręki; — des Buches grzbiet *m.* książki; — des Hauses zatyle *n.* domu, oficyna *f.*; auf die — geschrieben napisany na stronie odwrotnej.

Rü'cksendung, *sf. pl.* -en, reekspedycya *f.*, wysyłka zwrotna.

Rü'cksicht, *sf. pl.* -en, wzgląd *m.*, oględność *f.*; — nehmen auf jmndn, auf etw. mieć wzgląd na kogo, na co, zważać na kogo, na co; er nimmt auf niemanden — nie zważa na nikogo, nie ogląda się na nikogo; aus — für jmndn, mit — auf jmndn ze względu na kogo; ohne — auf . . . bez względu na, nie zważając na; in — auf seine Verdienste ze względu na jego zasługi; in — dieser Angelegenheit względem tej sprawy.

Rü'cksichtlich, Rü'cksichts, *adv.* względem, ze względu na.

Rü'cksichtnahme, *sf.* względność *f.*; dyskretność *f.*

Rü'cksichtslos, *adi.* bezwzględny, niedbający o nic, niezważający, nieoglądający się na nic; niewyrozumiały; *adv.* bezwzględnie, bez wszelkiego względu, nie oglądając się na nic.

Rü'cksichtslosigkeit, *sf. pl.* -en, bezwzględność *f.*, brak *m.* wszelkiej względności.

Rü'cksichtsvoll, *adi.* pełen względu, względności, dyskretny; *adv.* dyskretnie.

Rü'cksitz, *sm.* -es, *pl.* -e, siedzenie tylne.

Rü'cksprache, *sf. pl.* -n, rozmówienie *n.* się, zniesienie *n.* się z kim; mit jmndm — nehmen, halten pomówić z kim, rozmówić się z kim, namawiać się z kim.

Rü'cksprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -sprünge, skok *m.* w tył, wstecz.

Rü'ckstand, *sm.* -(e)s, *pl.* -stände, pozostałość *f.*, zaległość *f.*; im -e sein być w zaległości, zalegać.

Rü'ckständig, *adi.* zaległy; -e Zinsen zaległe odsetki; *adv.* — bleiben zalegać; ich bin noch mit einigen Kronen — jeszcze nie zapłaciłem kilku koron.

Rü'ckstoß, *sm.* -es, *pl.* -stöße, odrzut *m.*

Rü'ckstrahlung, *sf. pl.* -en, refleksya *f.*, odblask *m.*, odbicie *n.*

Rü'ckstrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, — der Zugvögel przylot *m.*, powrót *m.* ptaków wędrownych.

Rü'ckstrom, *sm.* -(e)s, *pl.* -ströme, odpływ *m.*; = Ebbe.

Rü'cktritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ustąpienie *n.*, cofnięcie *n.* się, podanie *n.* się do dymisyi.

Rü'ckvergütung, *sf. pl.* -en, zwrot *m.*; odszkodowanie *n.*; = Schadenersatz.

Rü'ckverkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, odprzedaż *f.*

Rü'ckversichern, *va.* (haben) reasekurować, ubezpieczyć zwrotnie.

Rü'ckversicherung, *sf. pl.* -en, reasekuracya *f.*, ubezpieczenie zwrotne.

Rü'ckwand, *sf. pl.* -wände, tylna ściana; tylny mur.

Rü'ckwärts, *adv.* tyłem, wspak, wstecz, nazad; — zu Pferde sitzen siedzieć tyłem na koniu; — gehen iść w tył,

cofać się; — drängen pchać w tył; — leſen czytać wspak.

Rü'ckwechſel, *sm.* -s, *pl.* —, weksel zwrotny.

Rü'ckweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) droga, którą się wraca; 2) powrót *m.*; = Rückkehr; auf dem -e w powrocie, z powrotem, wracając.

Rü'ckweiſe, *adv.* skokami, pchnięciami, targając.

Rü'ckwirken, *vn.* (haben) wstecz działać; oddziaływać, oddziałać; rückwirkend *ppr.* i *adi.* wstecz działający, oddziałający; Geſetz mit -der Kraft ustawa wstecz działająca.

Rü'ckwirkung, *sf. pl.* -en, 1) reakcya *f.*; 2) oddziaływanie *n.*, oddziałanie *n.* (wstecz) (n. p. ustawy).

Rü'kzahlbar, *adi.* (s)płatny.

Rü'kzahlung, *sf. pl.* -en, spłata *f.*

Rü'kzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło zwrotne; (premia *f.* dla wywozu wyrobów krajowych).

Rü'kzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, 1) powrót *m.*, wracanie *n.* (n. p. ptaków); 2) odwrót *m.*, cofanie *n.* się (wojska); zum — blaſen trąbić do odwrotu.

Rü'de, *sm.* -n, *pl.* -n, kundel *m.*, pies gończy; lis *m.*, wilk *m.*, samiec *m.*

Rü'de, *adi.* brutalny, nieokrzesany, *adv.* brutalnie, nieokrzesanie.

Ru'del, *sn.* -s, *pl.* —, 1) sfora *f.*, stado *n.* (n. p. wilków); 2) gromada *f.*, kupa *f.* (ludzi).

Ru'deln, ſich — *vr.* (haben) zbierać się gromadnie (o zwierzu).

Ru'delweiſe, *adv.* sforami, stadami, w sforach, w stadach; gromadnie.

Ru'der, *sn.* -s, *pl.* —, 1) wiosło *n.*; ster *m.*; = Steuerruder; die — ins Waſſer tauchen zanurzyć, spuścić wiosła do wody; die — beiſeßen począć robić wiosłami, zacząć wiosłować; 2) (przenośnie:) ster *m.*, rządy *pl.*; am — ſitzen, ſtehen stać, być u steru, kierować (statkiem); sprawować rządy, rządzić; ans — gelangen objąć ster, objąć rządy; jmndn ans — bringen dopomódz komu do rządów; 3) — *pl.* wiosła *pl.*, nogi *pl.* ptaków pływających.

Ru'dera, *s. pl.* rudery *pl.*, zwaliny *pl.*, zwaliska *pl.*

Ru'derbank, *sf. pl.* -bänke, ława wioślarska, burta *f.*, burtnica *f.*

Ru'derblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, **Ru'derplatte**, *sf. pl.* -n, pióro *n.* u wiosła, wiosłowa szersza.

Ru'derboot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, łódź wiosłowa.

Ru'derdolle, *sf. pl.* -n, gwóźdź *f.* we wiośle.

Ru'derduchte, *sf.* obacz Ruderbank.

Ru'derer, *sm.* -s, *pl.* —, wioślarz *m.*, wiosłowy *m.*; — auf einer Galeere galernik *m.*

Ru'dererin, *sf. pl.* -innen, wioślarka *f.*

Ru'derfahrzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, łódź *f.*, statek *m.* z wiosłami.

Ru'derfeder, *sf. pl.* -n, pióro wiosłowe (ptaków).

Ru'derfinger, *sm.* obacz Ruderhaken.

Ru'derförmig, *adi.* wiosłaty; *adv.* wiosłato.

Ru'derfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, wioślinek *m.* (skorupiak).

Ru'derfüßler, *sm.* -s, *pl.* —, skrzydłopławe zwierzę.

Ru'dergänger, *sm.* -s, *pl.* —, **Ru'dergaſt**, *sm.* -es, *pl.* -en, **Ru'der(s)mann**, *sm.* -es, *pl.* -leute, sternik *m.* (żegluga).

Ru'dergriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rękojeść wiosłowa.

Ru'derhaken, *sm.* -s, *pl.* —, hak wiosłowy.

Ru'derkahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -kähne, czółno wiosłowe.

Ruderknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wioślarz *m.*, burtnik *m.*; — auf einer Galeere galernik *m.*

Ru'derkrabbe, *sf. pl.* -n, zębowaniec *m.* (skorupiak).

Ru'dermeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, wiosłowy *m.*; naczelnik *m.* wioślarzy, dozorca *m.* galerników.

Ru'dern, 1) *va.* (haben) zapomocą wioseł lub wiosła prowadzić statek; 2) *vn.* (haben) robić wiosłem, wiosłować (także o ptakach w locie).

Ru'dern, *sn.* -s, wiosłowanie *n.* (także o ptakach).

Ru'dernachen, *sm.* obacz Ruderkahn.

Ru'dernagel, *sm.* obacz Ruderdolle.

Ru'derpinne, *sf. pl.* -n, kołek *m.* w sterze.

Ru'derring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obrączka *f.*, kółko *n.* u wiosła.

Ru'derſchaufel, *sf. pl.* -n, obacz Ruderblatt.

Ru'derſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, statek wiosłowy; galera *f.*; = Galeere.

Ru'derſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, **Ru'derſtoß**, *sm.* -es, *pl.* -ſtöße, **Ru'derzug**, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, uderzenie *n.* wiosła, wiosłem.

Ru'derſklave, *sm.* -n, *pl.* -n, galernik *m.*, więzień okrętowy.

Ru'derſtange, *sf. pl.* -n, drąg wiosłowy.

Ru'dervolk, *sn.* -(e)s, wioślarze *pl.* (żegluga); galernicy *pl.*

Ru'derwerk, *sn.* -(e)s, wiosła *pl.*, przybory *pl.* do wiosłowania.

Rudimentä'r, *adi.* początkowy, nierozwinięty.

Rudime'nte, *sn. pl.* rudymenta *pl.*, pierwsze początki.

Ruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wołanie *n.*, zawołanie *n.*; auf den erſten — na pierwsze zawołanie; auf den — antworten odpowiedzieć na wołanie; jmndś — folgen iść, gdzie kto woła; 2) wezwanie *n.*, odezwa *f.*, powołanie *n.*; = Aufruf; (przenośnie:) dem -e der Natur folgen iść za głosem natury; dem -e des Vaterlandes folgen iść na wezwanie ojczyzny; 3) rozgłos *m.*; reputacya *f.*, opinia *f.*, sława *f.*, imię *n.*; in gutem -e ſtehen, einen guten

— haben mieć dobre imię, mieć sławę; großer, bedeutender — wziętość *f.*; im =e großer Gelehrſamkeit ſtehen mieć sławę wielce uczonego człowieka; ein Schriftſteller von — znany, sławny pisarz; in — kommen, — bekommen zdobyć sobie imię, sławę; von ſchlechtem =e osławiony; im =e der Heiligkeit ſtehen być uważanym za świętego; jmndn in üblen — bringen osławić kogo, zepsuć komu reputacyę; jmndn in — bringen wsławić, rozsławić kogo, er iſt beſſer als ſein — lepszy jest, niźli myślą; 4) wieść *f.*, pogłoska *f.*; etw. in — bringen rozgłosić co; 5) powołanie *n.*; = Berufung (szczególnie o profesorach wyższych szkół); er bekam einen — nach Wien powołano go do Wiednia.

Ru'fen, rufe, rufſt, ruft, rief, habe gerufen, I. *va.* wołać, zawołać; um Hilfe — wołać o pomoc; jmndn — wołać na kogo; jmndn beim Namen — zawołać kogo po imieniu; jmndn — laſſen przyzywać, przyzwać, wezwać kogo, kazać komu przyjść, posłać po kogo; unter die Waffen (zu den Waffen) — powołać pod broń, do broni; ins Leben — stworzyć; założyć (n. p. stowarzyszenie); jmndm etw. ins Gedächtnis — przywieść co komu na pamięć, przypomnieć co komu; wie gerufen kommen przyjść jak na zawołanie, przyjść w porę, w sam czas; jmndn beiſeite — zawołać, wziąć kogo na bok; II. *vn.* (haben) wołać, zawołać; zu dir, o Herr! rufe ich do Ciebie wołam, o Panie!

Rufer, *sm.* =s, *pl.* —, wołający *m.*, wzywający *m.*

Ru'ffall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, przypadek wołający, wzywający, wołacz *m.* (gramatyka).

Rü'ffel, *sm.* =s, *pl.* —, przygana *f.*, (z)łajanie *n.*

Rü'ffeln, *va.* (haben) przyganiać, łajać.

Rü'gbar, *adi.* zasługujący na naganę.

Rü'gbarkeit, *sf.* naganność *f.*

Rü'ge, *sf. pl.* =n, upomnienie *n.*, nagana *f.*, przygana *f.*, napomnienie *n.*, burka *f.*, strofowanie *n.*; ſcharfe, ſtrenge — ostra, surowa nagana; jmndm eine — erteilen dać komu naganę.

Rü'gen, *va.* (haben) karcić, skarcić, upominać, upomnieć; wytykać, wytknąć błędy; ganić, przyganiać, strofować.

Rü'ger, *sm.* =s, *pl.* —, upomniciel *m.*, naganiacz *m.*

Ru'he, *sf.* 1) cisza *f.*; = Stille; nieruszanie *n.* się; spokój *m.*, pokój *m.*; keine — haben nie mieć (s)pokoju; nicht zur — kommen nie przyjść do spokoju, nie znaleźć spokoju, być ustawicznie zajętym; być ciągle nagabywanym; jmndn in — laſſen zostawić kogo w spokoju, nie napastować kogo, nie dokuczać komu; jmndm keine — laſſen, gönnen, jmndn nicht in — laſſen nie dać komu pokoju, niepokoić kogo; laß mich damit in — daj mi z tem spokój, nie mów mi o tem; er hat von ihm keine — nie ma od niego pokoju, napastuje go ciągle; 2) spoczynek *m.*, odpoczynek *m.*, wczas *m.* (po pracy) = Ausruhen; der — pflegen, der — genießen używać spoczynku, spoczywać, wczasować; zur ewigen — eingehen pójść na wieczny spoczynek, wieczne odpoczywanie, umrzeć; 3) spokojność *f.* umysłu = Gemütsruhe; spokojność *f.*, powolność *f.*; = Gelaſſenheit; zur — bringen uspokoić; mit — überlegen spokojnie rozważyć; in aller — zupełnie spokojnie, w zupełnym spokoju; 4) spokój *m.*, odpoczynek nocny; ſich zur — begeben udać się na spoczynek, pójść spać; 5) milczenie *n.*; = Schweigen; — gebieten kazać milczeć; 6) stan *m.* spoczynku, emerytura *f.*; ſich zur — ſetzen udać się na spoczynek, złożyć urząd, wystąpić ze służby; 7) öffentliche — publiczny (s)pokój; die öffentliche — ſtören zawichrzyć spokój publiczny; Störer der öffentlichen — wichrzyciel spokoju publicznego.

Ru'hebahn, *sf. pl.* =en, **Ru'hebühne,** *sf. pl.* =n, spocznik *m.*, bono *n.*, spoczynek *m.* (górn.).

Ru'hebank, *sf. pl.* =bänke, ława *f.* do wypoczynku.

Ru'hebett, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, kanapa *f.*, spocznik *m.*, spocznia *f.*, leżanka *f.*

Ru'hefeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, ugór *m.*

Ru'hegehalt, *sm.* i *sn.* =(e)s, *pl.* =e, emerytura *f.*, dożywocie *n.*, utrzymanie *n.* do śmierci.

Ru'hekiſſen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.* do wczasu; ein gutes Gewiſſen iſt ein ſanftes — czyste sumienie słodki sen sprowadzi; (obraz.) ſein Amt iſt kein — urząd jego nie jest synekurą.

Ru'helos, *adi.* niespokojny, niemający spokoju; ciągle zatrudniony; *adv.* niespokojnie, bez spokoju.

Ru'heloſigkeit, *sf.* nie(s)pokój *m.*; ciągłe zatrudnienie.

Ru'hen, *vn.* (haben) 1) spoczywać, wypoczywać, odpoczywać, spocząć, wypocząć, odpocząć; nie być w ruchu, w czynności, nic nie robić; nach getaner Arbeit iſt gut — po pracy słodki odpoczynek; die Pferde ſollte man ein wenig — laſſen trzebaby dać koniom trochę wypocząć, wytchnąć; ein wenig — poleżeć sobie; hier ruht N. N. tu spoczywa N. N.; hier ruht ſeine Aſche tu spoczywają jego popioły; der Acker ruht rola spoczywa, ugoruje; die Macht ruht in ſeinen Händen władza spoczywa w jego rękach; etw. — laſſen porzucić co, dać czemu pokój; das Dach ruht auf mehreren Säulen dach opiera się na kilku słupach, dach podtrzymuje kilka słupów, kolumn; ſeine Blicke auf etw. — laſſen spoglądać

na co dłuższy czas, wlepić w co oczy; ruhendes Kapital kapitał martwy, nieprodukty-wny, nieprzynoszący dochodu; 2) być spokojnym, uspokoić się; ich werde nicht —, bis dies geſchehen iſt nie uspokoję się, póki się to nie stanie; 3) spoczywać, spać; ich wünſche euch wohl zu —! życzę wam smacznego spoczynku, snu; nach Tiſch ruht er immer ein wenig po obiedzie zawsze przesypia się, drzemie trochę.

Ru'heort, *sm.* =eS, *pl.* =e, miejsce *n.* spoczynku, wypoczynku.

Ru'hepauſe, *sf. pl.* =n, pauza *f.*, przestanek *m.*, przerwa *f.*, odpoczynek *m.*

Ru'heplatz, *sm.* =eS, *pl.* =plätze, miejsce *n.* spoczynku, spoczynek *m.*

Ru'hepunkt, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, punkt *m.* spoczynku, punkt oparcia.

Ru'heſeſſel, *sm.* =S, *pl.* —, krzesło *n.* do spoczynku.

Ru'heſitz, *sm.* =eS, *pl.* =e, 1) obacz Ruheplatz; 2) dom *m.* na wsi, zacisze *n.*

Ru'heſtand, *sm.* =(e)S, stan *m.* spoczynku, spoczynek *m.*, emerytura *f.*; jmnden in den — verſetzen pensyonować kogo, dać komu emeryturę, przenieść kogo w stan spoczynku, zwolnić, usunąć kogo z urzędu za część lub całość płacy, udożywotnić kogo; ſich in den — begeben, ſetzen udać się w stan spoczynku, na spoczynek, złożyć urząd, wystąpić ze służby (zatrzymując część lub całość płacy); Verſetzung *f.* in den — przeniesienie *n.*, udanie *n.* się w stan spoczynku.

Ru'heſtatt, *sf.*, **Ru'heſtätte**, *sf. pl.* =n, 1) obacz Ruheplatz; 2) letzte — miejsce *n.* wiecznego spoczynku, grób *m.*

Ru'heſtelle, *sf. pl.* =n, miejsce *n.* spoczynku.

Ru'heſtifter, *sm.* =S, *pl.* —, pacyfikator *m.*, uśmierzyciel *m.* niezgody.

Ru'heſtörer, *sm.* =S, *pl.* —, burzyciel *m.*, wichrzyciel *m.*, wzruszyciel *m.* spokojności; =in, *sf. pl.* =innen, burzycielka *f.*, wichrzycielka *f.* spokojności.

Ru'heſtörung, *sf. pl.* =en, burzenie *n.*, wichrzenie *n.*, wzruszenie *n.* spokojności.

Ru'heſtunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* wypoczynku, wczasu.

Ru'hetag, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, dzień *m.* wypoczynku.

Ru'hezeichen, *sn.* =S, *pl.* —, znak *m.* spoczynku, milczenia, pauza *f.*

Ru'hezeit, *sf. pl.* =en, 1) czas *m.* spoczynku; 2) obacz Schonzeit.

Ru'hig, I. *adi.* spokojny; cichy; ſei —! bądź cicho! uspokój się! ihr könnt darüber ganz — ſein możecie być o to zupełnie spokojni; er führt ein =eS Leben wiedzie spokojne życie; =e See spokojne, niewzburzone morze; II. *adv.* spokojnie, cicho; ſich — verhalten zachowywać się spokojnie; dem Tode — entgegenſehen spokojnie wyglądać śmierci; — werden uspokoić się, uciszyć się; spoważnieć; = bedächtig werden; — machen uspokoić, uciszyć.

Ruhm, *sm.* =(e)S, sława *f*, chwała *f.*, chluba *f.*, zaszczyt *m.*; = Ehre; rozgłos *m.*; = Berühmtheit; ſich — erwerben zyskać sławę; ſich mit — bedecken okryć się sławą, wsławić się; ich ſuche darin meinen — w tem szukam sławy; das gereicht ihm zum =e to mu sławę przynosi; zu ſeinem =e muß man ſagen . . . na jego pochwałę należy, trzeba powiedzieć . . .; ſich etw. zum =e anrechnen poczytywać co sobie za pochwałę, chwalić się czem; der Wahrheit zum =e ſagen powiedzieć na chwałę prawdzie; übler — osława *f.*; den — ausbreiten rozsławiać, rozsławić.

Ru'hmbedeckt, *adi.* okryty sławą, chwałą.

Ru'hmbegierde, **Ru'hmgier**, *sf.* żądza *f.*, chciwość *f.* sławy, chwały.

Ru'hmbegierig, **Ru'hmgierig**, *adi.* żądny, chciwy sławy, chwały, ambitny.

Ru'hmbekränzt, *adi.* sławą, chwałą uwieńczony.

Rü'hmen, *va.* (haben) chwalić, sławić; ſein Fleiß wird gerühmt sławią, chwalą jego pilność; ungemein, übermäßig, ſehr — wychwalać, wysławiać, wychwalić, wysławić; ſich — chwalić się, chełpić się, chlubić się, szczycić się z czego; ohne mich zu — nie chwaląc się; man rühmt ihn als einen Gelehrten głoszą go za uczonego.

Rü'hmen, *sn.* =S, chwalenie *n.*, sławienie *n.*; viel =S von etw. (von jmndm) machen wychwalać, wysławiać co (kogo).

Rü'hmenswert, *adi.* godny chwały; chwalebny.

Ru'hmerkoren, *adi.* wybrany, przeznaczony do sławy.

Ru'hmgekrönt, *adi.* chwałą uwieńczony.

Ru'hmeshalle, *sf. pl.* =n, **Ru'hmestempel**, *sm.* =S, *pl.* —, przybytek *m.*, świątynia *f.* sławy, panteon *m.*

Rü'hmlich, I. *adi.* chlubny, chwalebny; chwały godny; = rühmenswert; zaszczytny; = ehrenvoll; er bildet eine =e Ausnahme jest uznania godnym wyjątkiem; II. *adv.* — bekannt zaszczytnie znany, wysoce ceniony; jmndS — gedenken jak najchlubniej, jak najzaszczytniej wspomnieć kogo; ſich — hervortun odznaczyć się.

Rü'hmlichkeit, *sf.* chwalebność *f.*, zaszczytność *f.*

Ru'hmliebend, *adi.* sławolubny.

Ru'hmlos, *adi.* niesławny, niemający sławy; nieznany; = unbekannt; skromny; = beſcheiden; *adv.* bez sławy.

Ru'hmloſigkeit, *sf.* brak *m.* sławy.

Ru'hmredig, *adi.* chełpliwy; =er Menſch chełpliwiec *m.*, przechwalca *m.*, blagier *m.*; *adv.* chełpliwie.

Ru'hmredigkeit, *sf.* chełpliwość *f.*, chwalba *f.*, przechwała *f.*, blaga *f.*

Ru'hmſucht, *sf.* chciwość *f.*, żądza *f.* sławy.

Ru'hmſüchtig, *adi.* chciwy, żądny sławy.

Ru'hmvoll, *adi.* pełen chwały, sławy, chwalebny, sławny; *adv.* chwalebnie, sławnie.

Ru'hmwürdig, *adi.* chwały, godny, chlubny.

Ru'hmwürdigkeit, *sf.* chwalebność *f.*, chlubność *f.*

Ruhr, *sf.* 1) biegunka *f.*; rote — biegunka krwawa, czerwonka *f.*, dysenterya *f.*; 2) druga orka (agronomia).

Ru'hrartig, *adi.* dysenteryczny.

Rü'hrbrett, *sn.* obacz Rührſcheit.

Rü'hrei, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, jajecznica *f.* (zwykle *pl.* -er).

Rü'hreiſen, *sn.* -s, *pl.* —, żelazko *n.*, drążek żelazny do mieszania.

Rü'hren, I. *va.* (haben) 1) mieszać (n. p. łyżką kaszę, kopystką farby); die Trommel — bębnić, bić w bęben; den Acker — rolę radlić; (durch)-einander — zmieszać, pomieszać; 2) ruszać; ich kann weder Hand noch Fuß — nie mogę ruszyć ani ręką ani nogą; 3) (przenośnie:) poruszać, poruszyć, wzruszać, wzruszyć; tkliwić, rozczulać, rozczulić; das rührt mich nicht to mnie nie wzrusza, (także:) to mnie nie obchodzi; dieſer Anblick hat ihn gerührt ten widok wzruszył go; gerührt werden wzruszyć się, rozczulić się; zu Tränen — rozrzewniony; gerührt werden vom Blitze, vom Schlage zostać rażonym, tkniętym piorunem, paraliżem, apopleksyą; II. *vn.* (haben) an etw. — dotykać się, dotknąć się, jąć się czego; von etw. (her)— z czego, od czego pochodzić; III. ſich —, *vr.* (haben) ruchać się, ruszyć się, poruszać się, poruszyć się; man kann ſich ja kaum — ledwie ruszyć się można; rühr' dich nicht von der Stelle! ani mi się stąd nie rusz! es rührte ſich auch kein Menſch ani nikt nie pisnął.

Rü'hrend, *adi.* wzruszający, tkliwy; in -en Worten wzruszającemi, czułemi słowami.

Rü'hrgewicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wagoruch *m.*

Rü'hrhaft, *adi.* obacz Rührend.

Rü'hrhaken, *sm.* -s, *pl.* —, krucza *f.*

Rü'hrholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, obacz Rührſcheit.

Rü'hrig, *adi.* ruchawy, ruchliwy, skrzętny; obrotny, sprytny; = gewandt; *adv.* — ſein krzątać się.

Rü'hrigkeit, *sf.* ruchawość *f.*, ruchliwość *f.*, skrzętność *f.*

Rü'hrkelle, *sf. pl.* -n, **Rü'hrlöffel**, *sm.* -s, *pl.* —, warząchew *f.*, kopystka *f.* do mieszania, mieszałka *f.*; kielnia murarska.

Rü'hrkeule, *sf. pl.* -n, tłuczek *m.* do moździerza.

Ru'hrkrank, *adi.* dysenteryczny.

Ru'hrkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, kocanka *f.*, szarota *f.* (roślina).

Rü'hrkrücke, *sf. pl.* -n, ożóg *m.*, koczerga *f.*, kosior *m.*

Rü'hrlöffel, *sm.* ob. Rührkelle.

Rü'hrſcheit, *sn.* -(e)s, *pl.* -e(r), kopyść *f.* do mieszania.

Rü'hrſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, kosior *m.*

Rü'hrſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dramat sentymentalny, tkliwy.

Rü'hrung, *sf. pl.* -en, wzruszenie *n.*, rozczulenie *n.*, rozrzewnienie *n.*, tkliwość *f.*

Ru'hrwurz, *sf. pl.* -en, drzewianka *f.* (roślina).

Ruin', *sm.* -(e)s, koniec *m.*, upadek *m.*

Ruine, *sf. pl.* -n, rozwaliny *pl.*, zwaliny *pl.*, zwaliska *pl.*, gruzy *pl.*; (obraz.) er iſt nur noch eine — zdrowie jego zupełnie zniszczone, jest chodzącym trupem; sława, wielkość, (znaczenie,) jego już minęła (o), należy do przeszłości.

Ruinie'ren, *va.* (haben) niszczyć, zniszczyć; er iſt ganz ruiniert jest zupełnie zniszczony, zupełnie podupadł; ſich —, *vr.* (haben) (z)niszczyć się.

Rülps, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, 1) odbijanie *n.* się (o potrawach); 2) w mowie ludowej zamiast Rüpel.

Rü'lpſen, *vn.* (haben) odbijać się (o potrawach).

'rum, *adv.* skrócenie za herum.

Rum, *sm.* -s, rum *m.*

Ru'mmel, *sm.* -s, 1) hurt *m.*; im — kaufen, verkaufen kupić, sprzedać hurtem; (ſich auf) den — verſtehen, den — kennen rozumieć się na rzeczy; der ganze — wszystko, wszyscy razem, cała hołota (pogardliwie); 2) hałas *m.*, tartas *m.*, rwetes *m.*, zamieszanie *n.*; in ſeinem Hauſe iſt immer ein großer — w jego domu zawsze wielki tartas.

Rummelei', *sf.* obacz Rummel 2).

Ru'mmelig, *adi.* stary i mało wart.

Ru'mmeln, *vn.* (haben) hałasować, łoskot, tartas robić, rumotać się.

Rumo'r, *sm.* -(e)s, hałas *m.*

Rumo'ren, *vn.* (haben) hałasować.

Rump, *sm.* -s, *pl.* -e, sardela *f.* (ryba); = Elritze.

Ru'mpelkammer, *sf. pl.* -n, skład *m.*, komora *f.*, izba *f.* na stare graty, na rupiecie, graciarnia *f.*; das gehört ſchon in die — to należy już do starych gratów.

Ru'mpelkaſten, *sm.* -s, *pl.* —, stara landara.

Ru'mpelmetten, *sf. pl.* msze rane w Wielkim tygodniu.

Ru'mpeltier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzik *m.*

Ru'mpeln, *vn.* (haben) hałasować, łoskot robić.

Rumpf, *sm.* -(e)s, *pl.* Rümpfe, 1) tułów *m.*, kadłub *m.*; das Haupt vom -e trenden, ściąć głowę; — des Schiffes kadłub okrętu; 2) pień *m.* (drzewa, słupa); — einer verſtümmelten Säule torso *m.*; 3) — über dem Mühlſtein kosz *m.* (w młynie); 4) barć *f.* (na pszczoły).

Rü'mpfen, *va.* (haben), die Naſe (poufale das Maul) über etw. — (s)krzywić nos (gębę) na co.

Ru'mpfparlament, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, parlament kadłubkowy (historya).

Rund, I. *adi.* okrągły; kreis= — kolisty, okolisty, okrągły; kugel— kulisty; — erhoben wypukły; — hohl kulistowklęsły; länglich— podługowato okrągły, jajowaty, owalny; eliptyczny (geometrya); II. *adv.* okrągło; — werden zaokrąglać się, okrągleć; — machen zaokrąglić, okrąglić; =e Summe, Zahl okrągła suma, liczba; — herum, umher naokoło, wkoło; —herum laufen biegać, biedz naokoło; etw. — herausſagen powiedzieć co otwarcie, bez ogródki; etw. — abſchlagen odmówić co wprost, wręcz.

Rund, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okrąg *m.*, koło *n.*

Ru'ndäugig, *adi.* okrągłooki.

Ru'ndbäckig, *adi.* okrągłe policzki mający, o okrągłych policzkach.

Ru'ndbau, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, budynek okrągły, rotunda *f.*

Ru'ndbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **Ru'ndgemälde**, *sn.* =s, *pl.* —, panorama *n.*, obraz *m.*, malowidło *n.* w krąg.

Ru'ndblick, *sm.* =(e)s, widok *m.* wkoło, prospekt *m.*

Ru'ndbogen, *sm.* =s, *pl.* —, łuk okrągły, rzymski (architekt.).

Ru'ndbogenfenſter, *sn.* =s, *pl.* —, okno *n.* z łukiem okrągłym.

Ru'ndbogenſtil, *sm.* =(e)s, styl romański.

Ru'ndbrenner, *sm.* =s, *pl.* —, palnik okrągły.

Ru'ndbocht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, knot okrągły.

Ru'nde, *sf. pl.* =n, 1) okrągłość *f.*, kolistość *f.*; = Rundung; in die — trinken pić wkoło, koleją; in die — ſich drehen kręcić się wkoło; ſeine Blicke in die — ſchweifen laſſen spozierać wokoło; 2) ront *m.*, objażdżka *f.* (nocna), koło *n.* (wojskow.); die — machen rontem chodzić; die — kommt ront nadchodzi; der — begegnen spotkać się z rontem.

Ru'nde, *sn.* =n, obacz Rundung.

Runden i **Rü'nden**, *va.* (haben) zaokrąglać, zaokrąglić.

Ru'nderhaben, kulistowypukły.

Ru'nderhabenheit, *sf.* kulistowypukłość *f.*

Ru'nderlaß, *sm.* =ſſes, *pl.* =läſſe, cyrkularz *m.*, okólnik *m.*

Ru'ndfenſter, *sn.* =s, *pl.* —, okno okrągłe, okno w stylu romańskim.

Ru'ndfläche, *sf. pl.* =n, płaszczyzna kolista.

Ru'ndgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, chodzenie *n.* wkoło, obejście *n.*; einen — um die Stadt machen obejść (miasto).

Ru'ndgebäude, *sn.* obacz Rundbau.

Ru'ndgedicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rytornel *m.*

Ru'ndgemälde, *sn.* ob. Rundbild.

Ru'ndgeſang, *sm.* =(e)s, *pl.* =geſänge, śpiew kolejny, śpiewanie *n.* koleją.

Ru'ndglanz, *sm.* =(e)s, oblask *m.*

Ru'ndhaue, *sf. pl.* =n, rodzaj *m.* gracy, motyki.

Ru'ndheit, *sf.* okrągłość *f.*, kulistość *f.*

Ru'ndhobel, *sm.* =s, *pl.* —, strug okrągły.

Ru'ndhohl, *adi.* kulistowklęsły.

Ru'ndholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, kraglak *m.*, okrąglak *m.*, bierwiono *n.*

Ru'ndköpfig, *adi.* okrągłogłowy.

Ru'ndlich, *adi.* okrągławy; *adv.* okrągławo.

Ru'ndlichkeit, *sf.* okrągławość *f.*

Ru'ndmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, dłuto okrągłe.

Ru'ndmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, skrobaczka *f.*, okrągły nóż do skrobania skór (garbarstwo).

Ru'ndpfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, pilaster *m.*, ścianosłup *m.* okrągły.

Ru'ndreim, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rym kolejny, rytornel *m.*

Ru'ndreiſe, *sf. pl.* =n, objażdżka *f.*; podróż okrężna (kolejnictwo).

Ru'ndreiſebillet, *sn.* =s, *pl.* =s, karta objazdowa (kolejn.), bilet okrężny.

Ru'ndſäge, *sf. pl.* =n, piłka okrągła.

Ru'ndſäule, *sf. pl.* =n, słup okrągły.

Ru'ndſchau, *sf.* panorama *f.*, widok *m.* (wokoło); przegląd *m.*; = Überſicht.

Ru'ndſchild, *sm.* =es, *pl.* =e, tarcza okrągła.

Ru'ndſchnecke, *sf. pl.* =n, szkarłat *m.* (zoologia).

Ru'ndſchnur, *sf. pl.* =ſchnüre, sznurek jedwabny, pętlica *f.*

Ru'ndſchreiben, *sn.* =s, *pl.* —, cyrkularz *m.*, okólnik *m.*

Ru'ndſchrift, *sf.* pismo okrągłe.

Ru'ndtanz, *sm.* =es, *pl.* =tänze, taniec *m.* wkoło, koło *n.*

Ru'ndtempel, *sm.* =s, *pl* —, świątynia okrągła.

Ru'ndtrank, **Ru'ndtrunk**, *sm.* =(e)s, napój *m.*, puhar *m.* kolejny, kolejka *f.*

Rundu'm, *sm.* =s, *pl.* —, placek *m.*, tort *m.* okrągły.

Rundu'm, *adv.* naokoło, wokoło.

Ru'ndung, *sf. pl.* =en, zaokrąglenie *n.*; okrągłość *f.*, kolistość *f.*; — geben zaokrąglić.

Ru'ndwache, *sf. pl.* =n, ront *m.*, patrol *m.*, straż objazdowa, pochodowa.

Rundwe'g, *adv.* wprost; decydująco, absolutnie, stanowczo.

Ru'ndwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, obleniec *m.* (zoologia).

Ru'ne, *sf. pl.* =n, runa *f.*

Ru'nenhaft, *adi.* runiczny.

Ru'nenſchrift, *sf.* pismo runiczne.

Ru'nge, *sf. pl.* =n, kłonica (u wozu); zapora boczna; *pl.* =n, ławiny *pl.* (u sanek).

Ru'ngenſtangenpaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zapory boczne, para *f.* kłonic przenośnych.

Ru'ngenſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, obartel *m.*

Ru'ngenſtütze, *sf. pl.* =n, soszka *f.*

Ru'nkelrübe, *sf. pl.* =n, ćwikła *f.*, burak *m.*

Ru'nkelrübenzucker, *sm.* =s, cukier buraczany.

Runku'nkel, *sf. pl.* =n, stara czarownica, stara sekutnica.

Ru'nſe, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, **Ru'nſe**, *sf. pl.* =n, łożysko *n.* strumyka rwącego.

'runter, *adv.* skrócenie zamiast herunter.

Ru'nzel, *sf. pl.* =n, marszczka *f.*, zmarszczka *f.*; voller =n pokryty zmarszczkami; =n bekommen dostać zmarszczki, marszczyć się.

Ru'nzelig, *adi.* pomarszczony; *adv.* — werden pomarszczyć się.

Ru'nzeligkeit, *sf.* pomarszczenie *n.*

Ru'nzelmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, stary grzyb, dziad *m.*

Ru'nzeln, I. *va.* (haben die Stirn — marszczyć, zmarszczyć czoło; II. ſich —, *vr.* (haben) marszczyć się, zmarszczyć się.

Ru'nzeln, *sn.* =s, marszczenie *n.* (n. p. czoła).

Ru'nzelſchlange, *sf. pl.* =n, nagoskór *m.* (zoologia).

Rü'pel, *sm.* =s, *pl.* —, drągal *m.*, grądal *m.*, prostak *m.*; = Flegel.

Ru'pfen, *va.* (haben) rwać, wyrywać (n. p. rośliny); skubać (n. p. gęś); Haare aus dem Barte — wyrywać (skubiąc) włosy z brody; (przenośnie:) jmndn — skubać, zdzierać kogo, pieniądze z kogo wywabiać.

Ru'pfer, *sm.* =s, *pl.* —, oskubywacz *m.*; (także obraz.) wyzyskiwacz *m.*

Ru'pfzange, *sf. pl.* =n, obcążki *pl.* do wyrywania włosów.

Ru'pie, *sf. pl.* =n, rupia *f.* (moneta indyjska).

Ru'ppe, *sf. pl.* =n, obacz Aalquappe.

Ru'ppig, *adi.* mizerny; obdarty, obszarpany, brudny; skąpy; paskudny.

Ru'ppigkeit, *sf.* mizerność *f.*; obdartość *f.*; skąpstwo *n.*; brudota *f.*

Ru'ppſack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, obszarpaniec *m.*, obdartus *m.*; skąpiec *m.*

Ru'prechtskraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, łaska boża (ziele).

Ruſch, *sm.* =eſs, *pl.* =e, sitowina *f.*, sitowie *n.*; = Binſe.

Ru'ſchelig, *adi.* powierzchowny, lekkomyślny, bezładny, roztrzepany; *adv.* powierzchownie, lekkomyślnie, bezładnie, roztrzepanie.

Ru'ſcheln, *vn.* (haben) 1) szeleścić, chrzęścić (suchemi liśćmi, papierem); 2) robić co nieporządnie, fuszerować.

Ruß, *sm.* =eſs, sadza *f.*; kopeć *m.*; mit — bedeckt, vom — geſchwärzt okopcony, sadzą oczerniony.

Ru'ßbrand, *sm.* =(e)s, śnieć *f.* (zbożowa).

Ru'ßbraun, **Ru'ßfarben**, **Ru'ßſchwarz**, *adi.* ciemnobronzowy, koloru sadzy.

Rü'ſſel, *sm.* =s, *pl.* —, ryj *m.* (n. p. świni); ryjek *m.* (muchy, chrząszcza); trąba *f.* (słonia).

Rü'ſſelförmig, **Rü'ſſelhaft**, **Rü'ſſelig**, *adi.* ryjowaty, ryjkowaty.

Rü'ſſelkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, wgryzek *m.*, wryjek *m.*, wołek *m.* (chrząszcz).

Rü'ſſelmaus, *sf. pl.* =mäuſe, chochół *m.*

Rü'ſſelſcheide, *sf. pl.* =n, pochewka *f.* ryjka (u zwierząt).

Rü'ſſeltier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zwierzę *n.* z ryjem.

Ru'ßen, *va.* (haben) sadzą czernić; *vn.* (haben) kopcić.

Ru'ſſenfreund, *sm.* =(e)s, *pl* =e, przyjaciel *m.*, zwolennik *m.* Moskali, moskalofil *m.*

Ru'ſſenfreundlich, życzliwie usposobiony dla Moskali, moskalofilski.

Ru'ſſentum, *sn.* =s, 1) duch *m.*, system moskiewski; moskiewszczyzna *f.*, moskowityzm *m.*; 2) pochodzenie rosyjskie.

Ru'ßfänger, *sm.* =s, *pl.* —, odkopcik *m.*, odkopciań *m.* (aparat).

Ru'ßig, *adi.* zakopcony, sadzisty, sadzą oczerniony.

Ru'ßkübel, *sm.* =s, *pl.* —, skopek *m.* na sadzę.

Ru'ßſchwarz, *adi.* czarny jak sadza.

Rü'ſtbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, krokiew *f.*, kobylica *f.*

Rü'ſtbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, kozioł *m.*, kozły *pl.*, kobylica *f.*

Rü'ſtbogen, *sm.* =s, *pl.* —, buksztel *m.*, krążyna *f.*, kabłąk *m.*

Rü'ſte, *sf.* zur — gehen mieć się ku końcowi, kończyć się (o roku, o życiu); die Sonne geht zur — słońce zachodzi.

Rü'ſten, I. *va.* (haben) 1) gotować, przygotowywać, przygotować; ein Zimmer — przygotować pokój; ein Schiff — zaopatrzyć okręt we wszystkie potrzeby, wystawić, wyekwipować okręt; 2) uzbrajać, uzbroić (n. p. wojsko); II. *vn.* i ſich —, *vr.* (haben) 1) przygotowywać się, gotować się, przygotować się; zur Flucht — przygotować się do ucieczki; 2) uzbrajać się, uzbroić się.

Rü'ſter, *sf. pl.* =n, brzost *m.*, wiąz *m.* (drzewo).

Rü'ſterholz, *sn.* =eſs, brzostowina *f.*

Rü'ſtern, *adi.* brzostowy, wiązowy, z brzostu, z wiązu, z brzostowego, wiązowego drzewa.

Rü'ſthaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, zbrojownia *f.*, arsenał *m.*

Rü'ſtholz, *sn.* =eſs, *pl.* =hölzer, maculec *m.*

Rü'ſtig, I. *adi.* raźny, czerstwy, rzeźki, krzepki, żwawy; er iſt noch — jeszcze krzepki; =er Fußgänger tęgi piechur; II. *adv.* raźno, czerstwo, rzeźko, krzepko, żwawo.

Rü'ſtigkeit, *sf.* raźność *f.*, czerstwość *f.*, rzeźkość *f.*, krzepkość *f.*

Rü'ſtkammer, *sf. pl.* =n, zbrojownia *f.*

Rü'ſtloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, maculnice *pl.*

Rü'ſtmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, inspektor *m.* arsenału.

Rü'ſtplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, zbrojownia *f.*

Rü'ſttag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* przygotowania; wigilia *f.* (w języku kościelnym).

Rü'ſtung, *sf. pl.* =en, 1) przygotowania *pl.*, przygotowanie *n.* (u. p. do jakiej uroczystości); 2) uzbrajanie *n.*, zbrojenie *n.*; 3) zbroja *f.*, rynsztunek *m.*; 4) (wy)ekwipowanie *n.* (okrętu).

Rü'ſtwagen, *sm.* =s, *pl.* —, furgon *m.*, zaprząg *m.*, wóz wojskowy.

Rü'ſtzeug, *sn.* =(e)s, przyrządy *pl.*, zbroje *pl.* (razem wzięte); armatura *f.*

Ru'te, *sf. pl.* =n, 1) rózga *f.*, różdżka *f.*; jmndn mit der — ſchlagen, peitſchen, züchtigen rózgą kogo bić, smagać, okładać; jmndm die — geben rózgi komu dać; der — entwachſen ſein wyjść z pod rózgi, nie być już dzieckiem; jmndn unter der — halten ostro kogo trzymać; noch unter der — ſtehen jeszcze być pod rózgą; unter jmnds — ſtehen pod czyją chłostą być, zostawać; es wird =n ſetzen rózga będzie w robocie; ſich ſelbſt eine — binden samemu na siebie bicz ukręcić; 2) pręt *m.*, pręcik *m.*; 3) członek męski; 4) kita *f.* (łowiectwo); 5) pręt mierniczy.

Ru'tenbündel, *sn.* =s, *pl.* —, wiązka *f.* prętów (rzymskich liktorów).

Ru'tenfiſcher, *sm.* =s, *pl.* —, rybak wędką łowiący.

Ru'tenhieb, *sm.* =es, *pl.* =e, **Ru'tenſchlag**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, **Ru'tenſtreich**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, uderzenie *n.* rózgą.

Ruti'l, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rudzieniec *m.* (mineralogia).

Rutſch, *sm.* =es, *pl.* =e, posuwanie *n.* (się), usuwanie *n.*, usunięcie *n.* się, ślizganie *n.*, pośliźnięcie *n.* się.

Ru'tſchbahn, *sf. pl.* =en, ślizgawka *f.*

Rutſchen, *vn.* (ſein) zemknąć się, zsunąć się, ześliznąć się, spuszczać się, spuścić się; ślizgać się; auf den Knien — suwać się na kolanach; über etw. — przesunąć się, prześliznąć się przez co; Holz vom Berge — laſſen drzewo zsuwać, zmykać z góry.

Ru'tſchen, *sn.* =s, **Ru'tſcher**, *sm.* =s, *pl.* —, zemknięcie *n.*, pośliznięcie *n.* się.

Ru'tſchend, *adi.* zsuwający, spuszczający, ślizgający.

Ru'tſchig, *adi.* ślizki; *adv.* ślizko.

Ru'tſchfahrt, *sf. pl.* =en, **Ru'tſchpartie**, *sf. pl.* =n, jazda po ślizkim gruncie, ślizgawka *f.*

Ru'tſchfläche, *sf. pl.* =n, powierzchnia usuwowa.

Ru'tſchung, *sf. pl.* =en, **Ru'tſchſtelle**, *sf. pl.* =n, usuwisko *n.*

Rü'ttelfalke, *sm.* obacz Turmfalke.

Rü'tteln, I. *va.* (haben) potrząsać, wstrząsać, wstrząsnąć; jmndn aus dem Schlafe — obudzić kogo ruszając go, trzęsąc nim, obudzić kogo nagle; II. *vn.* (haben) trząść; szamotać, chełbać, chełbotać; der Wagen rüttelt wóz trzęsie; an etw. — szarpać co; an der Verfaſſung — usiłować obalić ustrój rządowy; (voll) gerütteltes Maß miara pełna utrzęsiona.

Rü'tteln, *sn.* =s, trzęsienie *n.*, szamotanie *n.*, szarpanie *n.*

S.

S, *n. indecl.* 19. głoska, 15. spółgłoska niemieckiego abecadła.

Sa! *interi.* naprzód! żwawo!

Saa'dling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, konopie *pl.* (męskie).

Saal, *sm.* =(e)s, *pl.* Säle, sala *f.*; kleiner — salka *f.*

Saa'lbau, *sm.* =(e)s, budynek *m.* z wielkiemi salami.

Saa'ltür, *sf. pl.* =en, drzwi *pl.*, podwoje *pl.* do sali prowadzące.

Saat, *sf. pl.* =en, 1) sianie *n.*, siew *m.*, siejba *f.* = Säen; wie die —, ſo die Ernte jaka siejba, taki zbiór; 2) to co zasiane, zboże zasiane = Geſätes; die =en ſtehen gut siewy dobrze się znaczą, zboża pięknie stoją.

Saa't=, *adi.* siewny, zasiewny.

Saa'tbohne, *sf. pl.* =n, fasola *f.* do sadzenia.

Saa'tfeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pole *n.* pod zasiew, pod zboże, pole zasiane.

Saa'tfrucht, *sf. pl.* =früchte, **Saa'tgetreide**, *sn.* =s, *pl.* —, **Saa'tkorn**, *sn.* =(e)s, *pl.* =körner, zboże *n.*, ziarno *n.* do zasiewu, siewne.

Saa'tgans, *sf. pl.* =gänſe, gęś zbożowa.

Saa'tgerſte, *sf.* jęczmień *m.* do siewu, siewny.

Saa'tgurke, *sf. pl.* =n, nasiennik *m.* (ogórek).

Saa'thafer, *sm.* =s, owies siewny.

Saa'thanf, *sm.* =es, obacz Saadling.

Saa'tkämpe, *sf. pl.* =n, szkółka nasienna, płonnik *m.*

Saa'tkartoffel, *sf. pl.* =n, kartofla *f.* do sadzenia.

Saa'tpflug, *sm.* =(e)s, *pl.* =pflüge, pług siejący.

Saa'troſtbrand, *sm.* =(e)s, śnieć zbożowa.

Saa'tvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, siejba *f.*, siewka *f.*

Saa'tzeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* (za)siewu, zasiew *m.*

Sabadi'llenkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, **Sabadi'llgermer**, *sm.* =s, *pl.* — ob. Läuſekraut.

Sabadi'llkörner, *sn. pl.* ziarnka gnidoszowe.

Sabä'iſch, *adi.* sabejski.

Sabäi'smus, *sm.* —, sabeizm.

Sä'bar, *adi.* siewny.

Saban'diſch, *adi.* sabaudzki.

Sa'bbat(h), *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szabas *m.*, sobota *f.*; den — halten, heiligen szabasować, święcić, obchodzić sobotę.

Sa'bbat(h)abend, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wieczór sobotni, szabasowy.

Sa'bbat(h)feier, *sf. pl.* =n, obchód *m.*, uroczystość *f.* soboty, szabasu.

Sa'bbat(h)feierer, *sm.* =s, *pl.* —, obchodzący *m.* sobotę, sobotnik *m.*

Sa'bbat(h)jahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok szabasowy.

Sa'bbat(h)ſchänder, *sm.* =s, *pl.* —, gwałciciel *m.* soboty, święta.

Sa'bbat(h)ſtag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień sobotni, szabasowy, sobota *f.*, szabas *m.*

Sa'bbel, **Sa'bber**, *sm.* =s, ślina *f.*

Sa'bbelig, **Sa'bberig**, *adi.* śliniący.

Sa'bbel=, **Sa'bberläppchen**, **Sa'bberläschen**, *sn.* =s, *pl.* —, **Sa'bbertuch**, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, podbródek *m.*

Sa'bbeln, **Sa'bbern**, *vn.* (haben) ślinić (się).

Sä'bel, *sm.* =s, *pl.* —, szabla *f.*, szablica *f.*, pałasz *m.*; — ohne Bügel karabela *f.*

Sä'belbeine, *sn. pl.* krzywe nogi, nogi jak szabla wygięte lub wygięte.

Sä'belbeinig, *adi.* krzywonogi.

Sä'belbohne, *sf. pl.* =n, szablak *m.*, szable *pl.*, fasola *f.*

Sä'belchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Säbel, szabelka *f.*

Sä'belförmig, *adi.* szablasty, pałasikowaty.

Sä'belgehänge, *sn.* =s, *pl.* —, pendent *m.* u szpady, wstążka *f.* u szabli.

Sä'belgriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rękojeść *f.* u szabli.

Sä'belhieb, *sm.* =es, *pl.* =e, cięcie *n.* szablą, pałaszem.

Sä'belklinge, *sf. pl.* =n, klinga *f.*, brzeszczot *m.*, głownia *f.* szabli.

Sä'belkoppel, *sf. pl.* =n, obacz Säbelgehänge.

Sä'belkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, rękojeść *f.* u szabli.

Sä'beln, *va.* (haben) ciąć, rąbać szablą, pałaszować.

Sä'belraßler, *sm.* =s, *pl.* —, szczękający *m.* szablą, zawadyaka *m.*

Sä'belſcheide, *sf. pl.* =n, pochwa *f.* do, od szabli.

Sä'belſchnäbler, *sm.* =s, *pl.* —, szablodziób *m.* (ptak).

Sä'beltroddel, *sf. pl.* =n, kutas *m.* u szabli.

Sä'benbaum, **Sa'debaum**, **Sa'vebaum**, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, jałowiec liściowy, sabina *f.*, sawina *f.*, choinka *f.* wilczomierz, ostromlecz *m.* (drzewo).

Sacchari'n, *sn.* =(e)s, sacharyna *f.* (chemia).

Sacchari'nhaltig, *adi.* zawierający sacharynę.

Sa'changabe, *sf. pl.* =n, **Sa'chdarſtellung**, *sf. pl.* =en, przedstawienie *n.*, opisanie *n.* rzeczy, sprawy, sprawozdanie *n.*

Sa'chbemerkung, *sf. pl.* =en, uwaga tycząca się rzeczy, faktu jakiego.

Sa'chbeweis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, dowód przez samą rzecz, samym faktem przeprowadzony.

Sa'chdienlich, *adi.* służący do rzeczy, odpowiedni.

Sa'che, *sf. pl.* =n, 1) rzecz *f.*; przedmiot *m.*; meine =n habe ich alle da mam wszystkie moje rzeczy tutaj; ſeine (ſieben) =n packen pozbierać manatki; ſie näht alle ihre =n ſelbſt wszystkie swoje rzeczy (t. j. suknie, bieliznę) szyje sama; 2) sprawa *f.*, rzecz *f.*; bekümmere dich um deine eigenen =n pilnuj własnych spraw; das iſt nicht meine — to nie moja rzecz, sprawa, to mnie nie obchodzi; das iſt — der Stadt, der Regierung to rzecz, sprawa, obowiązek miasta, rządu; er nahm ſich unſerer =n bereitwilligſt an zajął się naszemi sprawami bardzo chętnie; die — liegt, verhält ſich ſo rzecz, sprawa stoi, ma się tak; das iſt eine ganz andere — to zupełnie inna rzecz; das war keine leichte — to nie było rzeczą łatwą, nie było łatwo; leichte — mit jmndm haben łatwo kogo przekonać, pozyskać; bei der — bleiben nie odstępować od przedmiotu; nicht bei der — bleiben odstępować od przedmiotu; ich werde noch auf die — zurückkommen powrócę jeszcze do tego przedmiotu; auf die — eingehen, zur — kommen przystąpić do rzeczy, do przedmiotu; hinter die — kommen wykryć, zbadać rzecz, dowiedzieć się o czem; ich bin meiner — gewiß, ſicher jestem mojej sprawy pewny; ſeine — verſtehen znać się na rzeczy (na swoich interesach, swojem rzemiośle, swojej sztuce); ſich ſeine =n genau überlegen dobrze się (nad czem) namyślić; ſich aus der — ziehen wywikłać się, wyjść ze sprawy; miſche dich nicht in meine =n nie mieszaj się, nie wtrącaj się do naszych spraw; unverrichteter — abziehen wrócić nie wskórawszy nic, odejść z kwitkiem; in =n der Religion w sprawach religijnych; 3) sprawa *f.* (prawo); mit jmndm gemeinſchaftliche, gemeinſame — machen być z kim w zmowie, w porozumieniu, mieć z kim wspólny interes; für eine gute — kämpfen walczyć o dobrą, słuszną sprawę; ſchwebende, erledigte — sprawa (proces) będąca (-cy) w toku, sprawa (proces) załatwiona, osądzona, (proces wyrokiem zakończony); zur — gehören należeć do sprawy; der guten — zuliebe dla, gwoli dobrej, słusznej sprawy; in ſeiner eigenen — Richter ſein być sędzią we własnej sprawie.

Sä'chelchen, *sn.* =s, *pl.* —, mała rzecz, mały przedmiot; mała sprawa; drobnostka *f.*; = Kleinigkeit.

Sa'cherklärung, *sf. pl.* =en, objaśnienie *n.* rzeczy, definicya *f.*

Sa'chfällig, *adi.* upadający w sprawie, przegrywający proces; — werden przegrać sprawę; für — erklären skazać, odrzucić żądanie, skargę, pozew.

Sa'chführer, *sm.* =s, *pl.* —, rzecznik *m.*; adwokat *m.*

Sa'chgedächtnis, *sn.* =ſſes, pamięć rzeczowa.

Sa'chgemäß, *adi.* i *adv.* obacz Sachdienlich.

Sa'chkenner, *sm.* =s, *pl.* —, znawca *m.*

Sa'chkenntnis, *sf. pl.* =ſſe, znajomość *f.* rzeczy, znawstwo *n.*

Sa'chkunde, *sf.* obacz Sachkenntnis.

Sa'chkundig, *adi.* znający się na rzeczy, świadomy, biegły.

Sa'chkundige(r), *sm.* =gen, *pl.* =gen, rzeczoznawca *m.*, biegły *m.*

Sa'chlage, *sf. pl.* =n, postać *f.*, stan *m.* rzeczy.

Sa'chlich, *adi.* rzeczowy, istotny, właściwy; *adv.* — ſprechen mówić rzeczowo, mówić ściśle to, co rzeczy dotyczy.

Sä'chlich, *adi.* nijaki (gramatyka).

Sa'chlichkeit, *sf.* rzeczowość *f.*, istotność *f.*

Sa'chregiſter, *sn.* =s, *pl.* —, spis *m.* rzeczy.

Sa'chſengänger, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik wiejski szukający latem roboty w obcych stronach, obieżysas *m.*

Sa'chſenrecht, *sn.* =(e)s, **Sa'chſenſpiegel**, *sm.* =s, prawo *n.*, Zwierciadło *n.* saskie (prawo).

Sacht, **Sa'chte**, *adi.* wolny, powolny; cichy = leiſe; *adv.* powoli, pomału, zwolna; ganz — pomalutku, pomaluteńku; ganz — reden mówić z cicha, po cichu.

Sa'chverſtändig, *adi.* ob. Sachkundig.

Sa'chverſtändige(r), *sm.* =gen, *pl.* =gen, rzeczoznawca *m.*, biegły *m.*; Urteil der =gen orzeczenie *n.* rzeczoznawców, biegłych.

Sa'chverzeichnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, spis *m.* rzeczy.

Sa'chwalter, *sm.* =s, *pl.* —, rzecznik *m.*, adwokat *m.*

Sachwaltung, *sf. pl.* =en, rzecznictwo *n.*

Sa'chwert, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wartość rzeczywista, istotna.

Sa'chwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, rzeczownik *m.* (gramatyka).

Sa'chwörterbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, encyklopedya *f.*

Sack, *sm.* =(e)s, *pl.* Säcke, 1) wór *m.*, worek *m.*, torba *f.*; kleiner — ob. Säckchen; großer — miech *m.*, wańtuch *m.*; — am Fiſchernetz matnia *f.*; ein — voll wór, worek (czego); jmndn mit einem gefüllten Sack ſchlagen bić kogo workiem napchanym (piaskiem); in den — ſtecken, tun schować do worka, do kieszeni; Geld im =e haben mieć pieniądze w kieszeni; 2) (przenośnie:) jmndn in den — (die Taſche) ſtecken w kieszeń kogo schować; być w czem wyższym od kogo, pobić kogo w czem; być przebieglejszym od kogo; die Katze im — kaufen kupić kota w worku, kupić co nie oglądnąwszy wprzód; mit — und Pack davongehen zabrać się ze wszystkiem, uciec, zabrawszy wszystkie manatki; er hat ihn im =e ma go w kieszeni, zupełnie w swojej mocy; er kann ihn aus dem =e in den — ſtecken, ſpielen może z nim zrobić co chce; zu viel zerreißt den — co nadto, to niezdrowo; in einen löcherigen — ſchütten sypać do dziurawego worka, niewdzięcznemu (nienasyconemu) świadczyć dobrodziejstwa, podejmować niewdzięczną, daremną pracę; man ſoll keine Säcke mit Seide nähen nie szyj worka jedwabiem, z prostakiem nie obchodź się delikatnie.

Sa'ckblume, *sf. pl.* =n, **Sa'ckkropf**, *sm.* =(e)s, *pl.* =kröpfe, chwytka *f.*, chyczka *f.*; = Saum, Rand des Sackes.

Sa'ckbraſſen, *sm.* =s, *pl.* —, rożuwka *f.* (zoologia).

Sä'ckchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Sack, woreczek *m.*, mieszek *m.*, sakiewka *f.*, torebka *f.*

Sä'ckchenförmig, *adi.* mieszkowaty.

Sa'ckdrillich, *sm.* =s, *pl.* =e, drelich *m.* na worki.

Sä'ckel, *sm.* =s, *pl.* —, woreczek *m.*, sakiewka *f.*, torebka *f.*

Sä'ckelblume, *sf. pl.* =n, **Sä'ckelſtrauch**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſträucher, puzyrnik *m.* (botanika).

Sä'ckelmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, skarbnik *m.*, kasyer *m.*

Sa'cken, I. *va.* (haben) także Sä'ckeln, wsypywać, wkładać, włożyć w miech, worek; II. *vn.* (haben) 1) zuſammen—uginać się, wklęsać; weg—osiadać, opadać, zapadać się; III. ſich, *vr.* (haben) odymać się jak worek (o sukni); wzdymać się, kurbanić się.

Sä'cken, *va.* (haben) w wór zaszyć i utopić (dawniej kara na ojcobójców).

Sackerlo't! **Sackerme'nt!** *inter.* daj go katu! a to nie żarty! dla Boga!

Sa'ckförmig, *adi.* mieszkowaty.

Sa'ckgarn, *sn.* =s, *pl.* =e, sak *m.*

Sa'ckgaſſe, *sf. pl.* =n, ulica niecała, ślepa, nieprzechodnia, bez wyjścia, bez wjazdu.

Sa'ckgeleiſe, *sn.* ob. Stockgeleiſe.

Sa'ckhüpfen, **Sa'cklaufen**, *sn.* =s, bieganie *n.*, wyścigi *pl.* w workach.

Sa'ckleinwand, *sf.* parć *f.*, płótno workowe, na worki.

Sä'ckler, *sm.* -s, *pl.* —, fabrykant *m.* wyrobów skórzanych, sakiewek, torb.

Sa'cklinnen, *sn.* obacz Sackleinwand.

Sa'ckmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, nakładczy *m.*; = Lademeiſter.

Sa'ckpfeife, *sf. pl.* =n, dudy *pl.*, multanka *f.*

Sa'ckpfeifer, *sm.* =s, *pl.* —, dudarz *m.*, dudzista *m.*

Sa'ckpiſtole, *sf. pl.* =n, pistolet kieszonkowy, krócica *f.*

Sa'ckrock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, tużurek *m.*

Sa'cktier, *n.* =(e)s, *pl.* =e, grzebinów *m.* (zoologia).

Sa'ckträger, *sm.* =s, *pl.* —, workonoś *m.*

Sa'cktuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, 1) chusteczka *f.* do nosa; 2) obacz Sackleinwand.

Sa'ckuhr, *sf. pl.* =en, zegarek kieszonkowy.

Sacrile'gium, *sn.* obacz Sakrilegium.

Sä'culum, *sn.* obacz Säkulum.

Sadduzä'iſch, *adi.* saducejski.

Sa'debaum, *sm.* obacz Säbenbaum.

Sä'(e)mann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, **Sä'er**, *sm.* =s, *pl.* —, siewca *m.*, siewiarz *m.*

Sä'(e)maſchine, *sf. pl.* =n, siewnik *m.*

Sä'en, *va.* (haben) siać; viel — nasiać; (obraz.) dünn geſät rzadki.

Sä'(e)ſack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, worek siewny, do siewu. worek z nasieniem.

Sä'(e)tuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, płachta *f.* do siewu, siewnia *f.*, siewalnia *f.*

Sä'(e)zeug, *sn.* =(e)s, sprzęty *pl.* do siewu.

Sä'(e)zeit, *sf. pl.* =en, czas *m.*, pora *f.* siewu.

Sa'ffian, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Sa'ffianleder**, *sn.* =s, *pl.* —, safian *m.*; von — safianowy *adi.*

Sa'(f)flor, *sm.* =(e)s, krokos *m.*, szafran polny, dziki (roślina).

Sa'fran, *sm.* =(e)s, szafran *m.*; mit — angemacht, gefärbt, zubereitet szafranny.

Sa'franfarbig, **Sa'frangelb**, *adi.* szafranowaty, szafranowy, szafranowego koloru, żółty jak szafran; — werden szafranić się.

Saft, *sm.* =(e)s, *pl.* Säfte, 1) sok *m.*; der rote — czerwona posoka, krew *f.*; voll(er) — und Kraft soczysty; ohne — und Kraft niesoczysty, bezsilny, bez jędrności i mocy (n. p. styl, mowa); nudny, niesmaczny (n. p. potrawa) = fade; 2) humor *m.*, humory *pl.* (medycyna); die Säfte haben ſich verdichtet humory się zebrały; die Säfte ſteigen ihm in den Kopf humory biją mu do głowy.

Sa'ftauslauf, *sm.* =(e)s, płynienie *n.* soków (botanika).

Sa'ftbehälter, *sm.* =s, *pl.* —, miodnik *m.*; = Honigkelch (botanika).

Sä'ftchen, **Sä'ftlein**, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Saft, soczek *m.*; syropek *m.*, ulepek *m.*, powidełka *pl.* (aptekarstwo).

Sa'ftdecke, *sf. pl.* =n, miodochron *m.*

Sa'ftfarbe, *sf. pl.* =n, kolor roślinny.

Sa'ftfluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =flüſſe, — der Bäume oskoła *f.*

Sa'ftfülle, *sf.* obfitość *f.* soków.

Sa'ftgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, **Sa'ftgefäß**, *sn.* =es, *pl.* =e, przewód soczny, naczynie soczne.

Sa'ftgrün, *adi.* zielony jak rośliny.

Sa'ftig, I. *adi.* 1) soczysty, miażdżysty, pełny soku; 2) (przenośnie:) tłusty, nieobyczajny, sprośny; =e Geſchichte, brudna historya; =er Scherz sprośny, tłusty żart; II. *adv.* soczyście; (obraz.) sprośnie.

Sa'ftigkeit, *sf.*, **Sa'ftigſein**, *sn.* =s, soczystość *f.*

Sa'ftlos, *adi.* 1) bez soku, niesoczysty; 2) (przenośnie:) (ſaft- und kraftlos) bez energii; nudny; = fade.

Sa'ftloſigkeit, *sf.*, **Sa'ftmangel**, *sm.* =s, brak *m.* soków, niesoczystość *f.*; suchość *f.* (n. p. ziemi).

Sa'ftmus, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, marmelada *f.*, powidełka *pl.*

Sa'ftreich, **Sa'ftſtrotzend**, **Sa'ftvoll**, *adi.* soczysty; = ſaftig.

Sa'ftzeit, *sf.* czas *m.* krążenia soków, oskoły *pl.*

Sa'ftzweig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, naciągacz *m.* soków.

Sa'gbar, *adi.* mogący być powiedzianym.

Sä'gbar, *adi.* dający się piłować.

Sa'ge, *sf. pl.* =n, 1) podanie *n.*, tradycya *f.* = Überlieferung; 2) pogłoska *f.*, wieść *f.*; es geht die — jest pogłoska, rozchodzi się wiadomość.

Sä'ge, *sf. pl.* =n, piła *f.*; kleine — piłeczka *f.*

Sä'gebauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäuche, piłobrzuch *m.*

Sä'gebaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, rdzenica *f.*, sagowiec *m.*

Sä'geblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, taśma *f.* piły.

Sä'geblock, *sm.* =(e)s, *pl.* =blöcke, camer *m.*, pień *m.* drzewa do piłowania.

Sä'gebock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, kobylica *f.*, sztaluga *f.*

Sä'gefeile, *sf. pl.* =n, pilnik piłowy.

Sä'gefiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, zębak *m.*, piła *f.* (ryba).

Sä'geförmig, *adi.* ząbkowaty.

Sä'ge(n)geſtell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, osada *f.* piły.

Sä'gegriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rękojeść *f.* piły.

Sä'geholz, *sn.* =es, **Sä'geklotz**, *sm.* =es, *pl.* =klötze, piłowiec *m.*, opała *f.*

Sä'gekriemer, *sm.* =s, *pl.* —, mnogozab *m.* (zoologia).

Sä'gekrebs, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, krewet *m.*, obcęgnik zielony (zoologia).

Sä'gemaſchine, *sf. pl.* =n, piła parowa.

Sä'gemehl, *sn.* =(e)s, trociny *pl.*

Sä'gemühle, *sf. pl.* =n, piła *f.*, tartak *m.*

Sä'gemüller, *sm.* =s, *pl.* —, właściciel *m.* tartaku.

Sa'gen, *va.* (haben) rzec, mówić, powiadać, powiedzieć; ja, nein — powiedzieć tak, nie, potakiwać, potwierdzić, zaprzeczać, zaprzeczyć; zu allem ja — wszystkiemu potakiwać, na wszystko się zgadzać; ſeine Meinung — (wy)powiedzieć swoje zdanie, zapatrywanie; guten Tag, gute Nacht — powiedzieć

dzień dobry, dobranoc; jmndm Dank — (po)dziękować komu; jmndm Lebewohl — żegnać kogo, (po)żegnać się z kim; jmndm Grobheiten — powiedzieć komu grubiaństwa; seine Gründe — wyłuszczyć swoje powody; „Sie", „Du" zu jmndm — być z kim na pan, na ty, mówić komu pan, ty, tykać się z kim; zu — pflegen mawiać; habe ich es nicht schon längst gesagt? czy nie mówiłem (tego) już dawno? man sagt mówią, powiadają; man hat mir gesagt mówiono mi, słyszałem; was sagst du dazu? co mówisz na to? dagegen kann man nichts — na to niema co mówić, nie da się nic powiedzieć; du hast gut — tobie dobrze mówić; das hat nichts zu —, das sagt nichts to nic nie znaczy, nie ma się o co kłopotać; was will das —? co to ma znaczyć? das muß ich —, sie mißfällt mir muszę wyznać, że mi się nie podoba; ich möchte fast — powiedziałbym prawie; um es offen zu — otwarcie mówiąc, wyznając; es ist kaum (nicht) zu —! trudno rzec! es ist kaum zu —, wie man mich empfangen hat trudno opisać, jak mnie przyjęto; (wie) gesagt, (so) getan jak powiedział, tak też zrobił; sozu— jak to się mówi, jak to mówią; er kann von Glück sagen, daß . . . to jego szczęście, że . . .; er hat in der Verwaltung viel zu — ma ważny głos w zarządzie; er läßt sich nichts — nie da sobie nic powiedzieć, nie słucha nikogo; laß dir — daj sobie powiedzieć, pozwól, że ci powiem; laß dir das gesagt sein zachowaj to w pamięci, niechaj ci to posłuży za wskazówkę; ins Gesicht — w oczy powiedzieć, wymiatać; mit halben Worten etw. — dać co do zrozumienia; das will viel — to wiele znaczy, to uwagi godne; was ich — wollte co chciałem powiedzieć; dein Gewissen wird es dir — sumienie ci to powie; das ist, wie gesagt, nicht leicht to nie jest, jak mówię, jak powiedziałem, łatwo; was will er damit —? co chce przez to powiedzieć? das wollte ich damit nicht gesagt haben tego nie chciałem powiedzieć, tak tego nie rozumiałem; wenn ich dir aber sage kiedy, skoro ci jednak powiadam; ich habe mir — lassen, daß . . . mówiono mi, słyszałem, że . . .; jmndn tot— rozgłosić nieprawdziwą wiadomość o czyjej śmierci; sich etw. nicht zweimal — lassen nie dać sobie co dwa razy powiedzieć, natychmiast co uczynić; du hast hier nichts zu — nie masz tu nic do rozkazywania, nie masz tu żadnego prawa; ein vielsagender Blick spojrzenie wymowne; eine nichtssagende Miene mina nic nie znacząca.

Sa'gen, *sn.* -s, mówienie *n.*, powiadanie *n.*, powiedzenie *n.*; — und Tun war eins bei ihm zaledwie było powiedziane, już to uczynił; — und Tun ist zweierlei od słowa do czynu daleka droga.

Sä'gen, *va.* (haben) rznąć piłą, piłować.

Sa'gendichtung, *sf. pl.* -en, poezya mityczna, poemat, na tle podań osnuty.

Sa'genforschung, *sf. pl.* -en, badanie *n.* podań ludowych.

Sa'gengeschichte, *sf. pl.* -n, 1) opowieść na tle podań ludowych osnuta; 2) historya *f.* podań ludowych.

Sa'genhaft, *adi.* mityczny, legendarny, bajeczny.

Sa'genkreis, *sm.* -ses, *pl.* -se, cykl *m.* legend, podań ludowych.

Sa'genkunde, *sf.* mitologia *f.*

Sa'genreich, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, państwo mityczne, królestwo bajeczne, legendarne, świat *m.* mitów, legend.

Sa'genreich, *adi.* bogaty w podania, pełny tradycyi.

Sa'genwelt, *sf.* obacz Sagenreich.

Sa'genzeit, *sf. pl.* -en, czas znany z podań, czas mityczny, legendarny.

Sä'ger, *sm.* -s, *pl.* —, tracz *m.*, pilarz *m.*, ślacharz *m.*

Sä'gefalm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kąsacz *m.* (ryba).

Sä'geschmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kowal piły wyrabiający.

Sä'geschnäbler, *sm.* -s, *pl.* —, zębatka *f.* (ptak).

Sä'geschnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przerznięcie *n.* piłą.

Sä'geschwanz, *sm.* -es, *pl.* -schwänze, śpilkobok *m.* (ptak).

Sä'gespäne, *sm. pl.* trociny *pl.*, troczyny *pl.*; = Sägemehl.

Sä'gespäneartig, *adi.* trociniasty.

Sä'getaucher, *sm.* -s, *pl.* —, tracz *m.*, kruk morski (ptak).

Sä'gewerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piła parowa; = Sägemaschine.

Sa'gewort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, czasownik *m.*, słowo *n.*; = Zeitwort (gramatyka).

Sä'gezahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb *m.* u piły, od piły.

Sa'go, *sm.* -s, sago *n.*, tapioka *f.*

Sa'gobaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, sagowe drzewo.

Sa'gogrütze, *sf. pl.* -n, sagowa kasza.

Sa'gopalme, *sf. pl.* -n, krupnia *f.*

Sa'gosuppe, *sf. pl.* -n, zupa sagowa, z sagiem, z tapioką.

Sa'hlband, *sn.*, **Sa'hlleiste**, *sf.* obacz Salband.

Sa'hlweide, *sf.* obacz Salweide.

Sa'hn-, *adi.* śmietankowy.

Sa'hne, *sf.* śmietanka *f.*; geschlagene — bita śmietana.

Sa'hnehaltig, *adi.* zawierający śmietankę, śmietankowy.

Sa'hnen, *va.* (haben) zbierać (z mleka) śmietankę.

Sa'hnkäse, *sm.* -s, *pl.* —, ser śmietankowy.

Sa'hnkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placek śmietankowy.

Sai'bling, *sm.* -s, *pl.* -e, złotopstrąg *m.*; = Goldforelle.

Saiſo'n, (wym.: sezą), *sf.* *pl.* -s, sezon *m.*, pora *f.* roku, czas *m.*

Saiſo'ngeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, interes sezonowy.

Sai'te, *sf.* *pl.* -n, struna *f.*; Verfertiger von -n obacz Saitenmacher; mit neuen -n beziehen, aufziehen naciągać, naciągnąć nowe struny; die — iſt geſprungen pękła struna; die -n ſpannen naprężyć struny; (przenośnie:) die rechten -n berühren poruszyć, dotknąć strunę serca, przymówić komu do serca; gelindere -n aufziehen spuścić z tonu; ſtrammere -n aufziehen nabrać ostrzejszego tonu, wziąć się ostrzej do kogo, do czego; andere -n aufziehen zmienić ton, zacząć z innego tonu, zacząć z innej beczki; die -n zu hoch ſpannen za wiele wymagać, za wielkie robić pretensye.

Sai'tenbezug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, struny *pl.* u jakiego instrumentu.

Sai'tenbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, **Sai'tenhalter**, *sm.* -s, *pl.* —, płużka *f.* (muzyka).

Sai'tendraht, *sm.* -(e)s, *pl.* -drähte, drut *m.* na struny.

Sai'teninſtrument, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, instrument strunowy, instrument rznięty (muzyka).

Sai'tenklang, *sm.* -(e)s, *pl.* -klänge, dźwięk *m.* strun, muzyka *f.*

Sai'tenkratzer, *sm.* -s, *pl.* —, zły skrzypek, rzemieślnik *m.*

Sai'tenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, fabrykant *m.* strun.

Sai'tenſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) granie na instrumencie; 2) harfa *f.*, lutnia *f.*; 3) dźwięk *m.* lutni.

Sakrame'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sakrament *m.*; das letzte — austeilen opatrzyć umierającego świętymi sakramentami; die -e betreffend sakramentalny; —! dla Boga świętego!

Sakramenta'l, **Sakrame'ntlich**, *adi.* sakramentalny; *adv.* sakramentalnie.

Sakramentie'ren, *vn.* (haben) przeklinać; = fluchen.

Sakrame'ntſchänder, *sm.* -s, *pl.* —, hańbiciel *m.*, znieważyciel *m.* sakramentów.

Sakrame'ntshäuschen, *sn.* -s, *pl.* —, tabernakuł *m.*

Sakrie'ren, *va.* (haben) święcić, poświęcić, wyświęcić; = weihen.

Sakrile'giſch, *adi.* świętokradzki.

Sakrile'gium, *sn.* -(s), *pl.* -gien, świętokradztwo *n.*

Sakriſta'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zakrystyan *m.*, sługa kościelny.

Sakriſtei', *sf.* *pl.* -en, zakrystya *f.*

Säkula'rfeier, *sf.* *pl.* -n, **Säkula'rfeſt**, *sn.* -es, *pl.* -e, obchód stuletni.

Säkulariſatio'n, *sf.* *pl.* -en, sekularyzacya *f.*

Säkulariſie'ren, *va.* (haben) sekularyzować.

Säkulariſie'ren, *sn.* -s, **Säkulariſie'rung**, *sf.* *pl.* -en, sekularyzowanie *n.*, sekularyzacya *f.*

Säkulum, *sn.* -(s), *pl.* -la, stulecie *n.*

Salama'nder, *sm.* -s, *pl.* —, 1) salamandra *f.* (zoologia); 2) w mowie studenckiej: einen — reiben toastować trąc w koło o stół ustawionemi szklankami i uderzając niemi następnie w stół.

Sala'mi i (rzadko) **Sala'me**, *sm.* —, *pl.* -s, salami *n.* (rodzaj kiełbasy).

Sala'miwurſt, *sf.* obacz Salami.

Salä'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, płaca *f.*, zapłata *f.*; ein — geben zapłacić.

Sala't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sałata *f.*; den — anmachen przyrządzać sałatę.

Sala'tartig, *adi.* podobny do sałaty.

Sala'tbohne, *sf.* *pl.* -n, fasola *f.* na sałatę.

Sala'tgabel, *sf.* *pl.* -n, widelec *m.* do sałaty.

Sala'tkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, główka *f.* sałaty.

Sala'tlöffel, *sm.* -s, *pl.* —, łyżka *f.* do sałaty.

Sala'töl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, oliwa *f.* do sałaty.

Sala'tſchüſſel, *sf.* *pl.* -n, półmisek *m.* do sałaty, salaterka *f.*

Sala'tſchwenker, *sm.* -s, *pl.* —, **Sala'tſieb**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przetak *m.* do popłukiwania sałaty.

Salba'der, *sm.* -s, *pl.* —, 1) gaduła *m.*, błazgoń *m.*; = Schwätzer; 2) szarlatan *m.*; = Quackſalber.

Salbaderei', *sf.* *pl.* -en, 1) bajanina *f.*, bzdury *pl.*, gadanina *f.*; = Geſchwätz; 2) szarlatanerya *f.*; = Quackſalberei.

Salba'dern, *vn.* (haben) bajać, bzdurzyć, błazgonić; = ſchwätzen.

Sa'lband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, **Sa'lleiſte**, *sf.* *pl.* -n, krajka *f.*

Sa'lbe, *sf.* *pl.* -n, maść *f.*, olejek *m.*, pomada *f.*, smarowidło *n.*

Sa'lbei, **Sa'lvei**, *sm.* -s, *sf.* szałwia *f.*; wilder — granatnik *m.*

Sa'lbeieſſig, *sm.* -s, *pl.* -e, ocet *m.* z szałwią.

Sa'lbeiſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, krzak *m.* szałwii.

Sa'lbeiweide, *sf.* *pl.* -n, rokicina *f.*, łoza *f.* (rodzaj wierzby).

Sa'lbeiwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino *n.* z szałwią.

Sa'lben, I. *va.* (haben) namaszczać, (na)maścić, (maścią lub olejkiem) posmarować, namazać; jmnbn zum Prieſter, zum König — namaścić kogo na kapłana, na króla; der Geſalbte pomazaniec *m.*; der Geſalbte des Herrn pomazaniec Pański; II. ſich —, *vr.* (haben) namaszczać się, namaścić się (n. p. wonnym olejkiem).

Sa'lben, *sn.* -s, (na)maszczenie *n.*, smarowanie *n.* (maścią lub olejkiem), namazanie *n.*

Sa'lbenarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, pomazownik *m.*

Sa'lbenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, balsamowiec *m.* (drzewo).

Sa'lbenbüchſe, *sf. pl.* -n, **Sa'lbengefäß**, *sn.* -es, *pl.* -e, puszka *f.* z maściami lub olejkami do namaszczania.

Sa'lbenbereiter, **Sa'lbenmacher**, **Sa'lbenverfertiger**, *sm.* -s, *pl.* —, przyprawiacz *m.* maści, olejków.

Sa'lbenhändler, **Sa'lbenkrämer**, **Sa'lbenverkäufer**, *sm.* -s, *pl.* —, kupiec *m.*, kramarz *m.* handlujący maściami, olejkami.

Sa'lber, *sm.* -s, *pl.* —, namaszczacz *m.*

Sa'lböl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olej święty, krzyżmo *n.*

Sa'lbſtube, *sf. pl.* -n, namaszczalnia *f.*

Sa'lbung, *sf. pl.* -en, namaszczenie *n.*, namazanie *n.*; (obraz.) mit — ſprechen mówić z namaszczeniem, z wielką powagą, z patosem.

Sa'lbungsreich, **Sa'lbungsvoll**, *adi.* patetyczny, poważny; *adv.* patetycznie, poważnie; — ſprechen mówić z namaszczeniem.

Sä'lchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Saal, mała sala, salka *f.*

Saldie'ren, *va.* (haben) zapłacić, wyrównać rachunek.

Saldie'ren, *sn.* -s, **Saldie'rung**, *sf. pl.* -en, zapłata *f.*, wyrównanie *n.* rachunku.

Sa'ldo, *sm.* -(s), *pl.* -s i -di, saldo *m.*, reszta *f.* (handel).

Sa'ldoübertrag, **Sa'ldovortrag**, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, przeniesienie *n.* salda (na nowy, dalszy rachunek).

Sa'ldozahlung, *sf. pl.* -en, wyrównanie *n.*, spłata *f.* salda.

Sa'lepwurzel, *sf. pl.* -n, koślaszek *m.*, koślaki *pl.* (roślina).

Sali'ne, *sf. pl.* -n, salina *f.*; warzelnia *f.*

Sali'nenarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik *m.* w salinie.

Sali'nenwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Saline.

Sa'liſch, *adi.* salicki, das -e Geſetz ustawa salicka (historya).

Saliz'yl, *sn.* -(e)s, salicyl *m.* (chemia, medycyna).

Saliz'ylſäure, *sf.* kwas salicylowy.

Salm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) łosoś *m.*; = Lachs; 2) psalm *m.*; = Pſalm; langer — długie rozumowanie.

Sa'lmiak, *sm.* -s, salmiak *m.*, solan *m.* amonii, sól amoniacka (chemia).

Sa'lmiakgeiſt, *sm.* -(e)s, **Sa'lmiakſpiritus**, *sm.* —, rozciek *m.* amonii żrącej, amoniak gryzący, ciekły, wodny.

Sa'lmiakſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, sól amoniacka.

Salomo'niſch, *adi.* -es Urteil wyrok salomonowy, bardzo mądry.

Sa'lomonsſiegel, *sn.* -s, *pl.* —, babikrówka *f.*, toczydło *n.*, biała krówka, kokoryczka *f.* (roślina).

Salo'n, *sm.* -s, *pl.* -s, salon *m.*, sala *f.*

Salo'n-, *adi.* salonowy.

Salo'nmäßig, *adi.* salonowy; *adv.* salonowo.

Salo'nmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, salonowiec *m.*

Salo'nwagen, *sm.* -s, *pl.* —, powóz salonowy, wytworny, salonówka *f.* (kolejn.)

Salo'nweſen, *sn.* -s, salonowość *f.*

Salo'pp, *adi.* brudny, niedbały, zaniedbany; *adv.* brudno, niedbale, zaniedbanie.

Salpe'ter, *sm.* -s, saletra *f.* (chemia).

Salpe'ter-, *adi.* saletrowy.

Salpe'terartig, *adi.* saletrzysty, saletrzany, saletrowaty.

Salpe'terbildung, **Salpe'tererzeugung**, *sf.* warzenie *n.* saletry.

Salpe'tererde, *sf. pl.* -n, ziemia saletrzana.

Salpe'tererzeugend, **Salpe'terhaltig**, *adi.* saletrzany.

Salpe'terfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, saletrnik *m.*

Salpe'terfraß, *sm.* -es, osad saletrzany.

Salpe'tergeiſt, *sm.* -(e)s, rozciek *m.* saletry, saletra ciekła.

Salpe'tergrube, **Salpe'terhütte**, *sf. pl.* -n, **Salpeterſiederei'**, *sf. pl.* -en, saletrarnia *f.*; warzelnia *f.* saletry.

Salpe'terhaltigkeit, *sf.* saletrzaność *f.*, saletrowatość *f.*

Salpe'terlauge, *sf. pl.* -n, ług saletrowy.

Salpe'terſalz, *sn.* -es, saletrzan *m.*, podsaletrzan *m.*

Salpe'terſalzſäure, *sf.* kwas saletrosolny.

Salpe'terſauer, *adi.* saletrosolny.

Salpe'terſäure, *sf.* kwas saletrowy, azotny.

Salpe'terſieder, *sm.* -s, *pl.* —, fabrykant *m.* saletry, saletrnik *m.*

Salpeterſiederei', *sf.* obacz Salpetergrube.

Salpe'terſtoff, *sm.* -(e)s, saletroród *m.*

Salpe't(e)rig, *adi.* saletrzany, saletrowaty; -e Säure kwas saletrzany.

Sa'lſe, *sf. pl.* -n, ostry sos.

Sa'lto morta'le, *sm.* —, *pl.* -s i Salti mortali salto mortale, skok śmiertelny = Todesſprung.

Salu't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Salu'tſchuß**, -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, powitanie *n.* salwą (wojskow.).

Salutie'ren, *va.* (haben) salutować, powitać, żegnać, uszanowanie okazać (wojskow.).

Sa'lve, *sf. pl.* -n, salwa *f.*, wystrzał *m.* (armatni) na znak powitania lub pożegnania; eine — geben, abfeuern, dać salwę.

Sa'lweide, *sf. pl.* -n, wierzbołoza *f.*, koźlina *f.*, łozina *f.*, iwina *f.*, iwa *f.*

Salz, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) sól *f.*; geſottenes — warzonka *f.*; unreines — smulec *m.*; — ſieden sól warzyć; — an eine Speiſe tun przyprawić potrawę solą; mit — beſtreuen posolić; in — legen włożyć do wody słonej, nasolić; — und Brot macht die Wangen

rot najprościejszy wikt jest najzdrowszy; nicht das — auf dem Brote haben mieć zaledwie czem wyżyć; bei jmndm einen Schinken im — haben mieć z kim jaką sprawę do załatwienia; das iſt ohne — und Schmalz to bez soli i omasty, to nie ma żadnego smaku, to koncept jałowy; 2) dowcip *m.*; attiſches — dowcip atycki.

Salz=, *adi.* solny.

Sa'lzabgabe, *sf. pl.* =n, podatek *m.* od soli.

Sa'lzader, *sf. pl.* =n, żyła solna.

Sa'lzähnlich, Sa'lzartig, *adi.* do soli podobny, solowaty.

Sa'lzamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd solny, żupa *f.*

Sa'lzarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik solny, w salinie.

Sa'lzäther, *sm.* =s, eter solny.

Sa'lzaufſeher, *sm.* =s, *pl.* =s, dozorca salinarny.

Sa'lzbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel solna, w solance; kąpiel morska; = Seebad.

Sa'lzbehälter, *sm.* obacz Salzfaß.

Sa'lzbereitung, *sf.* fabrykacya *f.*, warzelnia *f.* soli.

Sa'lzbergwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, żupa solna.

Sa'lzblock, *sm.* =(e)s, *pl.* =blöcke, bałwan *m.* soli.

Sa'lzblume, *sf. pl.* =n, kwiat solny (mineralogia).

Sa'lzbrühe, *sf. pl.* =n, woda słona, sos słony, solanka *f.*

Sa'lzbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, zdrój solny.

Sa'lzbüchſe, *sf.* ob. Salzfaß.

Sa'lzbutter, *sf.* masło solone.

Sa'lzen, *va.* ſalzte, habe geſalzen (haben) solić, osolić; ein wenig — podsolić; tüchtig — nasolić; zu viel — przesolić.

Sa'lzen, *sn.* =s, solenie *n.*

Sa'lzerde, *sf. pl.* =n, ziemia słona.

Sa'lzfaktor, *sm.* =s, *pl.* =en, żupnik *m.*, solniczy *m.*, prasoł *m.*

Sa'lzfaß, *sn.* =ſſes, *pl.* =fäſſer; *dim.* Sa'lzfäßchen, *sn.* =s, *pl.* —, beczułka *f.* na sól; solniczka *f.*, solnica *f.*

Sa'lzfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, ryba solona.

Sa'lzfleiſch, *sn.* =es, mięso solone.

Sa'lzflut, *sf. pl.* =en, 1) woda słona, morze *n.*; 2) łzy *pl.*

Sa'lzfuhre, *sf. pl.* =n, zwożenie *n.* soli; wóz *m.* ze solą.

Sa'lzfütterung, *sf. pl.* =en, pasza słona.

Sa'lzgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, żyła solna (górn.).

Sa'lzgehalt, *sm.* =(e)s, słoność *f.*, zawartość *f.* soli (n. p. w wodzie morskiej).

Sa'lzgeiſt, *sm.* =(e)s, rozciek *m.* soli, spirytus solny.

Sa'lzgerechtigkeit, *sf. pl.* =en, prawo *n.* warzenia soli, niepodlegającej podatkowi.

Sa'lzgeſchmack, *sm.* =(e)s, smak *m.* soli.

Sa'lzgewinnung, *sf.* produkcya *f.* soli.

Sa'lzgraf, *sm.* =en, *pl.* =en, żupnik *m.*

Sa'lzgras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, trawa błotna.

Sa'lzgrube, *sf. pl.* =n, kopalnia *f.* soli.

Sa'lzgrund, *sm.* =(e)s, *pl.* =gründe, słone bagno.

Sa'lzgurke, *sf. pl.* =n, ogórek kwaszony, w soli kiszony.

Sa'lzhaltig, *adi.* solny.

Sa'lzhaltigkeit, *sf.* obacz Salzgehalt.

Sa'lzhandel, *sm.* =s, handel *m.* solą.

Sa'lzhändler, *sm.* =s, *pl.* —, solarz *m.*, solnik *m.*

Sa'lzhändlerin, *sf. pl.* =innen, solarka *f.*

Sa'lzhaus, *sm.* =ſes, *pl.* =häuſer, magazyn *m.*, skład *m.* soli.

Sa'lzhering, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, śledź słony.

Sa'lzherr, *sm.* =n, *pl.* =en, właściciel *m.* żupy solnej.

Sa'lzig i (rzadko) Sa'lzicht, *adi.* słony; etw. — słonawy; =er Geſchmack słony smak; =er Gehalt słoność *f.*; =er Boden słoniawa *f.*; — werden słonieć.

Sa'lzigkeit, *sf.* słoność *f.*

Sa'lzinſpektor, *sm.* obacz Salzfaktor.

Sa'lzkammer, *sf. pl.* =n, solarnia *f.*

Sa'lzkaſten, *sm.* =s, —, Sa'lzkiſte, *sf. pl.* =n, skrzynia *f.* z solą, na sól.

Sa'lzkärrner, *sm.* =s, *pl.* —, wożący *pl.* sól na taczkach.

Sa'lzkloß, *sm.* =es, *pl.* =klöße, Sa'lzklumpen, *sm.* =s, *pl.* —, bryła *f.*, bałwan *m.* soli.

Sa'lzkorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =körner, i *dim.* Sa'lzkörnchen, *sn.* =s, *pl.* —, ziarnko *n.*, okruszyna *f.*, krupeczka *f.* soli.

Sa'lzkote, *sf. pl.* =n, warzelnia *f.* soli, huta solna.

Sa'lzkram, *sm.* =(e)s, *pl.* =kräme, kram solny.

Sa'lzkrämer, *sm.* =s, *pl.* —, przekupień *m.* soli.

Sa'lzkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, solanka *f.*, solnik *m.*, krzyżowniczek *m.* (roślina).

Sa'lzkriſtall, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kryształ solny.

Sa'lzkupfererz, *sn.* =es, *pl.* =e, tlenochlorek *m.* miedzi.

Sa'lzlake, Sa'lzlauge, *sf. pl.* =n, woda słona, solanka *f.*

Sa'lzlecke, *sf. pl.* =n, mieszanina *f.* z gliny i soli dla jeleni (łowiectwo).

Sa'lzlöffel, *sm.* =s, *pl.* —, łyżka *f.* do soli.

Sa'lzmagazin, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, Sa'lzniederlage, *sf. pl.* =n, skład *m.* soli.

Sa'lzmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, miara *f.*, miarka *f.* do soli.

Sa'lzmeſte, *sf. pl.* =n, ob. Salzfäßchen.

Sa'lzpfanne, *sf. pl.* =n, panew *f.* do warzenia soli.

Sa'lzpfänner, *sm.* =s, *pl.* —, prasoł *m.*

Sa'lzpflanze, *sf. pl.* =n, soliród *m.*

Sa'lzprobe, *sf. pl.* =n, analiza *f.*, rozbiór chemiczny wody solnej, solanki.

Sa'lzquelle, *sf. pl.* =n, źródło słone, solanka *f.*

Sa'lzregal, *sn.* -(e)s, *pl.* -galien, przywilej solny.

Sa'lzsäule, *sf. pl.* -n, słup *m.* soli.

Sa'lzsäure, *sf.* kwas solny, kwas chlorowodowy, solan *m.*

Sa'lzsaure(s) Eisenoxyd, *sn.* -ren -(e)s, *pl.* -e -e, przesolan *m.* (chemia).

Sa'lzschale, *sf. pl.* -n, ob. Salzfäßchen.

Sa'lzschank, *sm.* -(e)s, sprzedaż soli cząstkowa.

Sal'zschaum, *sm.* (e)s, piana *f.* wody (słonej) morskiej.

Sa'lzschicht, *sf. pl.* -en, pokład *m.* soli, solny.

Sa'lzschiff, *sn.* -es, *pl.* -e, statek *m.* do przewożenia soli, statek solą naładowany.

Sa'lzschreiber, *sm.* -s, *pl.* —, solnik *m.*

Sa'lzsee, *sm.* -s, *pl.* -n, jezioro słone.

Sa'lzsieden, *sn.* -s, warzenie *n.* soli.

Sa'lzsieder, *sm.* -s, *pl.* —, warzelnik *m.* soli, solowar *m.*

Salzsiederei', *sf. pl.* -en, warzelnia *f.* soli, solowarnia *f.*

Sa'lzsole, *sf. pl.* -n, surowica solna, osiadka *f.*, solanka *f.*

Sa'lzspat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szpat solny.

Sa'lzspeicher, *sm.* -s, *pl.* —, skład *m.* soli.

Sa'lzstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień solny.

Sa'lzsteuer, *sf. pl.* -n, podatek *m.* od soli.

Sa'lzstock, *sm.* -(e)s, *pl.* -stöcke, bałwan *m.* soli.

Sa'lzstoßer, *sm.* -s, *pl.* —, bijacz *m.*, beczkowy *m.*

Sa'lzstück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bryła *f.* soli.

Sa'lzsumpf, *sm.* -(e)s, *pl.* -sümpfe, bagno *n.* soli.

Sa'lzteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i *dim.* **Sa'lzteilchen**, *sn.* -s, *pl.* —, cząstka solna.

Sa'lztonne, *sf. pl.* -n, beczka *f.* soli, beczka *f.* na sól, solówka *f.*

Sa'lzverkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, sprzedaż *f.* soli.

Sa'lzverschleiß, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Salzverkauf.

Sa'lzverwalter, *sm.* -s, *pl.* —, żupnik *m.*

Sa'lzverwaltung, *sf. pl.* -en, żupnictwo *n.*, zarząd *m.* salin.

Sa'lzwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wóz *m.* do soli, wóz *m.* ze solą.

Sa'lzwasser, *sn.* -s, *pl.* —, woda słona.

Sa'lzwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kopalnia *f.* soli; warzelnia *f.* soli.

Sa'lzwesen, *sn.* -s, żupnictwo *n.*

Sa'lzzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło *n.* od soli.

Samarita'ner, Samari'ter, *sm.* -s, *pl.* —, Samarytanin *m.*; der barmherzige — miłosierny Samarytanin.

Samarita'nerin, Samari'terin, *sf. pl.* -innen, Samarytanka *f.*

Samarita'nisch, Samari'tisch, *adi.* samarytański; *adv.* po samarytańsku.

Sa'me(n), *sm.* -ns, *pl.* Samen, nasienie *n.*, nasiono *n.*; zaród *m.*, zarodek *m.*; = Keim; siew *m.*, ziarno *n.*; = Saat; siemię *n.*; in -en schießen kiełkować, przyjąć się, zapuszczać korzenie; (przenośnie:) nasienie *n.* potomstwo *n.* = Nachkommenschaft; Abrahams — nasienie, potomstwo Abrahama; przyczyna *f.*, powód *m.*; = Ursprung; der — der Zwietracht ziarno niezgody.

Sa'men-, *adi.* nasieniowy, siemienny.

Sa'menader, *sf. pl.* -n, żyła nasieniowa.

Sa'menbalg, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälge, torebka nasieniowa (botanika).

Sa'menbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo nasienne, nasiennik *m.*

Sa'menbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, grzęda nasienna, nasiennik *m.*

Sa'menbehälter, *sm.* -s, *pl.* —, **Sa'menbehältnis**, *sn.* -ses, *pl.* -sse, naczynie nasieniowe (anatomia); płodniczek *m.*, zawieradło *n.* (botanika).

Sa'menbläschen, *sn.* -s, *pl.* —, pęcherzyk nasieniowy.

Sa'menblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, obacz Samenlappen.

Sa'menbohne, *sf. pl.* -n, fasola *f.* do sadzenia.

Sa'menbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, przepuklina nasienna (medycyna).

Sa'menbüchse, *sf. pl.* -n, puszka *f.* na nasienie, z nasieniem.

Sa'mendecke, *sf. pl.* -n, błona *f.*, czepek *m.* nasienia (botanika).

Sa'mendolde, *sf. pl.* -n, główka *f.* (botanika).

Sa'mendrüse, *sf. pl.* -n, stark *m.*, sterk *m.*, stercz *m.*

Sa'menergießung, *sf. pl.* -en, wylanie *n.* się nasienia, ejakulacya *f.*; polucya *f.*

Sa'menfäden, *sm. pl.* żyjątka nasienne.

Sa'menfluß, *sm.* -sses, *pl.* -flüsse, odpływ *m.* nasienia, ciekączka *f.*, nasieniotok *m.*, upław *m.*

Sa'mengefäß, *sn.* obacz Samenbehälter.

Sa'mengehäuse, *sn.* -s, *pl.* —, torebka *f.*, gałuszka *f.* nasieniowa.

Sa'mengetreide, *sn.* -s, zboże *n.* do zasiewu.

Sa'mengurke, *sf. pl.* -n, ogórek *m.*, nasiennik *m.*

Sa'menhändler, *sm.* -s, *pl.* —, kupiec nasionami handlujący.

Sa'menhandlung, *sf. pl.* -en, sklep *m.*, z nasionami.

Sa'menhaut, *sf. pl.* -häute, obacz Samendecke.

Sa'menhülle, Sa'menhülse, *sf. pl.* -n, nasiennia *f.*, osadniczek *m.* (botanika).

Sa'menkapsel, *sf. pl.* -n, pokrywa nasieniowa, torebka nasieniowa (botanika).

Sa'menkeim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kieł *m.* nasienia.

Sa'menkelch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kielich nasieniowy (botanika).

Sa'menkolben, *sm.* -s, *pl.* —, pałka nasieniowa (botanika).

Sa'menkern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ziarnko *n.* nasienia.

Sa'menkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, główka nasieniowa (botanika).

Sa'menkorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -körner, ziarnko *n.* nasienia, nasionko *n.*

Sa'menkornhülle, *sf. pl.* -n, onasiennia *f.* (botanika).

Sa'menkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, rdestnica *f.*, bobownica *f.* (roślina).

Sa'menkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, łożysko *n.* (botanika).

Sa'menlappen, *sm.* -s, *pl.* —, liścienie *n.*, łożyszcze *n.*, zarodkowe listki (botanika).

Sa'menlappenlos, *adi.* bezliścieniowy.

Sa'menlehre, *sf.* nauka *f.* o płynie nasiennym, spermatologia *f.* (medycyna).

Sa'menlos, *adi.* beznasienny.

Sa'menmilch, *sf.* mleczanka *f.*

Sa'mennachwuchsſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nalotowa przestrzeń.

Sa'menperlen, *sf. pl.* ziarnka nasieniowe (botanika).

Sa'menpflanze, *sf. pl.* -n, wysadnik *m.*, nasiennik *m.*

Sa'menröhre, *sf. pl.* -n, cewka nasienna (anatomia).

Sa'menſaft, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäfte, sok nasieniowy (botanika).

Sa'menſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, ziemiarka *f.*

Sa'menſäule, *sf. pl.* -n, i *dim.* **Sa'menſäulchen**, *sn.* -s, *pl.* —, oska *f.*, słupuś *m.* (botanika).

Sa'menſcheidewand, *sf. pl.* -wände, przeponka *f.* (botanika).

Sa'menſchule, *sf. pl.* -n, szkółka *f.* siewek.

Sa'menſtaub, *sm.* -(e)s, pyłek nasienny (botanika).

Sa'menſtengel, *sm.* -s, *pl.* —, łodyga szypułkowa (botanika).

Sa'menſtrang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtränge, kanał nasienny (anatomia).

Sa'menſtrauß, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträuße, kiść nasieniowa, pierzysko *n.* (botanika).

Sa'mentierchen, *sn.* -s, *pl.* —, plemnik *m.* (przyrodnictwo).

Sa'mentierchenhaut, *sf. pl.* -häute, zawijka *f.*

Sa'mentragend, *adi.* wydający nasienie.

Sa'menzwiebel, *sf. pl.* -n, cebulka *f.* do sadzenia.

Sämerei', *sf. pl.* -en, 1) sianie *n.*; 2) nasienie *n.*, nasiona *pl.*; 3) sprzedaż *f.*, skład *m.* nasion, sklep *m.* z nasionami; = Samenhandlung.

Sä'mhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, ircharnia *f.*

Sä'miſch, *adi.* irchowy, zamszowy, na zamsz wyprawiony; -es Leder ircha *f.*, zamsz *m.*, lesz *m.*; *adv.* — gerben na zamsz wyprawi(a)ć.

Sä'miſchgerber, *sm.* -s, *pl.* —, ircharz *m.*, zamszownik *m.*

Sä'miſchgerberei, *sf. pl.* -en, ircharnia *f.*, zamszownia *f.*, garbarnia *f.* skór zamszowych.

Sä'miſchleder, *sn.* -s, ircha *f.*, zamsz *m.*, lesz *m.*

Sa'mkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, wrzecznik *m.* (roślina).

Sä'mling, *sm.* -s, *pl.* -e, siewka *f.*, nasiennik *m.*

Sa'mmel-, *adi.* zbiorowy.

Sa'mmelband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, **Sa'mmelbuch**, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga zbiorowa, kompilacyjna.

Sa'mmelbecken, *sn.* -s, *pl.* —, basen *m.*, wodozbiór *n.*, łachań *f.*, łachańka *f.*

Sa'mmelbehälter, *sm.* -s, *pl.* —, rezerwoar *m.*, wodozbiór *m.*, zbiornik *m.*

Sa'mmelbrunnen, *sm.* -s, *pl.* —, cysterna *f.*, wodozbiór *m.*

Sa'mmelbüchſe, *sf. pl.* -n, skarbonka *f.* na jałmużnę.

Sa'mmeldrain, *sm.* -s, *pl.* -s, dreny zbierające, dreny zbiorcze.

Sammelei', *sf. pl.* -en, zbieranina *f.*

Sa'mmelfleiß, *sm.* -es, pilność *f.* w zbieraniu.

Sa'mmelgebiet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dorzecze *n.* rzeki; = Flußgebiet, Stromgebiet.

Sa'mmelgelder, *sn. pl.* pieniądze zebrane, składka *f.*

Sa'mmelglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, **Sa'mmellinſe**, *sf. pl.* -n, soczewka ześrodkująca.

Sa'mmelkeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, kocioł zbiorny.

Sa'mmelmappe, *sf. pl.* -n, teka zbiorna (n. p. na papiery, rysunki).

Sa'mmeln, I. *va.* (haben) 1) zbierać, zebrać; Blumen — zbierać kwiaty; von der Erde — zbierać z ziemi; Almoſen — zbierać jałmużnę; Worte — zbierać, kompilować słowa; Briefmarken, Münzen — zbierać znaczki listowe, monety; ſeine Gedanken — (po)zbierać myśli; 2) zgromadzać, zgromadzić; Truppen — zgromadzać, gromadzić, ściągać wojsko; Schätze — gromadzić skarby; (przenośnie:) Kenntniſſe — nabywać wiadomości; II. *vn.* (haben) 1) składać, złożyć, robić składkę; 2) kompilować; III. ſich —, *vr.* (haben) 1) zbierać się, zebrać się; zgromadzać się, (z)gromadzić się = ſich verſammeln; im Laufe der Jahre haben ſich Schätze geſammelt w ciągu lat uzbierały się skarby; ſich in einem Punkte — ześrodkować się (fizyka); 2) (przenośnie:) zebrać, pozbierać myśli = ſeine Gedanken —; przyjść do siebie, ochłonąć (n. p. z przestrachu, podziwienia).

Sa'mmelname(n), *sm.* -ns, *pl.* -n, imię zbiorowe; wyraz zbiorowy; = Sammelwort.

Sa'mmelort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Sa'mmelplatz**, *sm.* -es, *pl.* -plätze, **Sa'mmelpunkt**, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) miejsce *n.* zebrania, zgromadzenia; 2) zbiorowisko *n.*, zbiornik *m.*; = Behälter.

Sa'mmelrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Sa'mmelröhre**, *sf. pl.* -n, rura zbiorna.

Sa'mmelſtelle, *sf. pl.* -n, miejsce *n.* składu; składnica *f.*, skład *m.*

Sammelſu'rium, *sn.* -(s), zbieranina *f.*

Sa'mmelteich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, staw zapasowy.

Sa'mmelwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzieło zbiorowe, kompilacya *f.*

Sa'mmelwort, *sn.* -es, *pl.* -e, wyraz zbiorowy (gramatyka).

Sa'mmelzahl, *sf. pl.* -en, liczba zbiorowa.

Sa'mmet, Samt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, aksamit *m.*; von — aksamitny.

Sa'm(me)tähnlich, Sa'm(me)tartig, *adi.* do aksamitu podobny, aksamitowy.

Sa'm(me)tband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, i *dim.* **Sa'm(me)tbändchen**, *sn.* -s, *pl.* —, wstążka *f.*, wstążeczka *f.* aksamitna, aksamitka *f.*

Sa'm(me)tblume, *sf. pl.* -n, zakuła *f.*, szarłatek *m.*

Sa'm(me)tborte, *sf. pl.* -n, burt *m.* z aksamitu, taśma aksamitna.

Sa'm(me)tbürſte, *sf. pl.* -n, szczotka *f.* do czyszczenia aksamitu.

Sa'm(me)tdecke, *sf. pl.* -n, kołdra aksamitna.

Sa'mmeten, Sa'mten, *adi.* aksamitny.

Sa'm(me)tfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* aksamitu.

Sa'm(me)thaut, *sf.* skóra gładka jak aksamit.

Sa'm(me)thut, *sm.* -es, *pl.* -hüte, kapelusz aksamitny.

Sa'm(me)tmanſcheſter, *sm.* -s, *pl.* —, półaksamit *m.*

Sa'm(me)tnelke, *sf. pl.* -n, aksamitek *m.*, turek *m.* (kwiat).

Sa'm(me)tpappel, *sf. pl.* -n, ślazownica *f.*, zaślaz *m.* (botanika).

Sam(me)tpfötchen, *sn.* -s, *pl.* —, łapka aksamitna (kota chowającego pazury).

Sa'm(me)tweber, *sm.* -s, *pl.* —, tkacz *m.* aksamitu.

Sam(me)tweberei', *sf. pl.* -en, tkanie *n.* aksamitu; fabryka *f.* aksamitu.

Sa'm(me)tweich, *adi.* miękki jak aksamit.

Sa'mmler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) zbieracz *m.*; 2) kompilator *m.*; 3) kwestarz *m.*; 4) akumulator *m.* (elektryka).

Sa'mmlerin, *sf. pl.* -innen, zbieraczka *f.*; kwestarka *f.*

Sa'mmlung, *sf. pl.* -en, 1) zbieranie *n.*; — um die Fahne zebranie, gromadzenie się około sztandaru; 2) zbiór *m.* (n. p. poezyi, przysłowiów); 3) składka *f.*, kolekta *f.*; 4) (przenośnie:) zebranie *n.* sił, myśli; skupienie *n.* ducha, umiarkowanie *n.*, przytomność *f.*, spokojność *f.* umysłu; = Faſſung, Gemütsruhe.

Samt, I. *praep.* wespół, pospołu, oraz, wraz, z; II. *adv.* — und ſonders wszystko, wszyscy (razem).

Sä'mtlich, *adi.* wszystek, wszystko; meine -e Habe całe moje mienie; -e Werke wszystkie dzieła.

Sa'mum, *sm.* -s, samum *m.* (wiatr na pustyni).

Sa'mstag, *sm.* -s, *pl.* -e, sobota *f.*

Sanctio'n, *sf. pl.* -en, ob. Sanktion.

Sand, *sm.* -(e)s, piasek *m.*; mit — putzen piaskiem szorować; auf — bauen na piasku budować; in den — ſchreiben w piasku pisać; (obraz.) jmndm — in die Augen ſtreuen (za)mydlić komu oczy, (o)tumanić kogo; auf den — ſetzen, auflaufen najechać na mieliznę (żegluga).

Sa'ndaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, piasecznik *m.*, węgorzyca *f.*, bijak *m.* (gatunek węgorza).

Sanda'le, *sf. pl.* -n, sandał *m.*

Sa'ndarak, *sm.* -(e)s, sandaraka *f.* (gatunek żywicy).

Sa'ndähnlich, Sa'ndartig, *adi.* piaskowaty.

Sa'ndart, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sandacz *m.*; = Zander.

Sa'ndbad, *sn.* -es, *pl.* -bäder, kąpiel piaskowa.

Sa'ndbank, *sf. pl.* -bänke, piaszczyzna *f.*, mielizna *f.*, piasek *m.*; auf eine — gerathen najechać na mieliznę, zahaczyć się na piaszczyźnie (żegluga).

Sa'ndbarre, *sf. pl.* -n, ob. Sandbank.

Sa'ndbeerbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, mącznica turecka, truskawkowe drzewo.

Sa'ndbeere, *sf. pl.* -n, mącznica *f.* (roślina).

Sa'ndberg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, góra piaskowa.

Sa'ndbett, *sn.* -es, *pl.* -en, łożysko piaszczyste (rzeki).

Sa'ndboden, *sm.* -s, *pl.* —, piaszczysty grunt, piaski *pl.*

Sa'ndbüchſe, *sf. pl.* -n, piasecznik *m.*, piaseczniczka *f.*; die — des heiligen römiſchen Reiches piaseczniczka św. rzymskiego Państwa (żartobliwa nazwa Marchii brandenburskiej).

Sa'ndbüchſenbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, łoskotnica *f.*, rozstrzał *m.*

Sa'ndborn, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, bodzieniec *m.*, bodłak *m.* (roślina).

Sa'ndbüne, *sf. pl.* -n, zaspa piaszczysta.

Sa'ndebene, *sf. pl.* -n, równina piaszczysta.

Sa'ndel, *sm.* -s, sandal *m.*, cyndał *m.* (drzewo).

Sa'ndelbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, sandal *m.*, cyndał *m.*

Sa'ndelholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, sandałowe drzewo.

Sa'nden, *va.* (haben) piaskiem posypywać.

Sa'nder, *sm.* -s, *pl.* —, 1) posypujący *m.* piaskiem; 2) sandacz *m.*; = Zander (ryba).

Sa'nderde, *sf. pl.* -n, 1) pokład piaszczysty (górn.); 2) ziemia piaszczysta.

Sa'nderz, *sn.* -es, *pl.* -e, piaskokrusz *m.*

Sa'ndfarbig, *adi.* piaskowy.

Sa'ndfärcher, *sm.* -s, *pl.* —, piaskarz *m.*

Sa'ndfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer obacz Sandbüchſe.

Sa'ndfege, *sf. pl.* -n, krata murarska, lasa *f.*

Sa'ndfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, piaszczyste pole.

Sa'ndfiſch, *sm.* ob. Sandaal.

Sa'ndfläche, *sf. pl.* -n, piaszczysta płaszczyzna.

Sa'ndflöz, *sn.* -es, *pl.* -e, pokład piaszczysty, warstwa piaszczysta (górn.).

Sa'ndfuhre, *sf. pl.* -n, 1) wożenie *n.* piasku; 2) fura *f.* piasku.

Sa'ndgebirge, *sn.* =s, *pl.* —, góry piaskowe.

Sa'ndgegend, *sf. pl.* =en, okolica piaszczysta.

Sa'ndglas, *sn.* =ſes, *pl.* =gläſer, **Sa'ndläufer**, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Sanduhr.

Sa'ndgräber, *sm.* =s, *pl.* —, ziemioryjka *f.* (zwierzę).

Sandgräberei', *sf. pl.* =en, piaskarnia *f.*

Sa'ndgrieß, *sm.* =es, drobny piasek.

Sa'ndgrube, *sf. pl.* =n, dół *m.* piasku, piaskownia *f.*

Sa'ndgrund, *sm.* =(e)s, *pl.* =gründe, 1) piaszczyste łożysko (rzek); 2) grunt piaszczysty.

Sa'ndguß, *sm.* =ſſes, *pl.* =güſſe, odlew *m.* w formie z piasku.

Sa'ndgut, *sn.* =(e)s, tytoń *m.* w liściach średniej jakości.

Sa'ndhafer, *sm.* =s, owies wąsatek *m.*

Sa'ndhaltig, *adi.* piaszczysty.

Sa'ndhaſe, *sm.* =n, *pl.* =n, zając alpejski; (przenośnie:) rzut piaseczny (w grze w kręgle); einen =n haben nie trafić żadnego kręgla.

Sa'ndhaufen, *sm.* =s, *pl.* —, kupa *f.* piasku.

Sa'ndhode, *sf. pl.* =n, zapalenie *n.* jądra.

Sa'ndhügel, *sm.* =s, *pl.* —, pagórek piaszczysty.

Sa'ndhorſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mielizna ruchoma, przenosząca się z miejsca na miejsce (żegluga).

Sa'ndhuhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, stepówka *f.* (ptak).

Sa'ndig, *adi.* piaszczysty, grudziasty; =e Gegend piaski *pl.*

Sa'ndigkeit, *sf.* piaszczystość *f.*

Sa'ndilz, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Sandaal.

Sa'ndimmortelle, *sf. pl.* =n, wiekuista *f.* (roślina).

Sa'ndinſel, *sf. pl.* =n, wyspa piaskowa.

Sa'ndkäfer, *sm.* ob. Laufkäfer.

Sa'ndkarren, *sm.* =s, *pl.* —, taczki *pl.* do wożenia piasku, taczki z piaskiem.

Sa'ndkärrner, *sm.* =s, *pl.* —, piaskarz *m.*, piasecznik *m.*

Sa'ndklot, *sm.* =(e)s, obacz Sandhode.

Sa'ndkorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =körner, i *dim.* **Sa'ndkörnchen**, *sn.* =s, *pl.* —, ziarnko *n.* piasku.

Sa'ndkrabbe, *sf. pl.* =n, mrugacz *m.* (zwierzę).

Sa'ndkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, piaskowe ziele, piaskowiec *m.*, piaskownica *f.*

Sa'ndkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, rodzaj placka kruchego.

Sa'ndkuhle, *sf.* ob. Sandgrube.

Sa'ndland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, grunt piaszczysty.

Sa'ndlauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, czosnek piaskowy.

Sa'ndläufer, *sm.* =s, *pl.* —, prawda *f.*, kulig *m.*, samotnik *m.* (gatunek bekasa).

Sa'ndlöffel, *sm.* =s, *pl.* —, świder łopatowy.

Sa'ndmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, 1) piaskarz *m.*, piasecznik *m.*; 2) — i *dim.* **Sa'ndmännchen**, *sn.* =s, Morfeusz *m.*; der — kommt już Morfeusz przychodzi, już się oczy zlepiają.

Sa'ndpapier, *sn.* =(e)s, papier napiaskowany.

Sa'ndpilz, *sm.* =es, *pl.* =e, piasecznik *m.*, grzyb pstry.

Sa'ndreff, **Sa'ndriff**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Sandbank.

Sa'ndriedgras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, turzyca piaskowa (roślina).

Sa'ndrohr, **Sa'ndſchilf**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trzcina piaskowa.

Sa'ndſack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, worek *m.* piasku, z piaskiem, na piasek.

Sa'ndſchicht, *sf. pl.* =en, warstwa *f.* piasku.

Sa'ndſchimmel, *sm.* =s, *pl.* —, siwek nakrapiany (koń).

Sa'ndſcholle, *sf. pl.* =n, bryła *f.* piasku; fliegende — wydma piaskowa.

Sa'ndſegge, *sf. pl.* =n, turza trawa.

Sa'ndſtaub, *sm.* =(e)s, kurz *m.* z piasku.

Sa'ndſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, piaskowiec *m.*, krupowiec *m.*, drząstwo *n.*, żerść *f.*

Sa'ndſteinbrech, *sm.* =s, rzęsa skalna (roślina).

Sa'ndſteinbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, góra, z której piaskowiec wyłamują.

Sa'ndtorte, *sf.* obacz Sandkuchen.

Sa'ndufer, *sm.* =s, *pl.* —, piaszczysty brzeg.

Sa'nduhr, *sf. pl.* =en, zegar piaskowy, klepsydra *f.*

Sa'ndwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz *m.* na piasek, z piaskiem.

Sa'ndweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga piaszczysta.

Sa'ndwehr, *sf. pl.* =en, przyspa *f.*

Sa'ndweide, *sf. pl.* =n, rokita *f.* (drzewo).

Sa'ndwelle, *sf. pl.* =n, piasecznica *f.*

Sa'ndweſpe, *sf. pl.* =n, nęk *m.* (owad).

Sa'ndwich, (wym.: sendwicz), *sn.* =es, *pl.* =es, kanapka *f.* (do jedzenia).

Sa'ndwirt, *sm.* =(e)s, przydomek Tyrolczyka Andrzeja Hofera (historya).

Sa'ndwurm, *sm.* obacz Regenwurm.

Sa'ndwüſte, *sf. pl.* =n, pustynia piaszczysta, ogromne piaski.

Sa'ndzucker, *sm.* =s, miałki cukier.

Sanft, I. *adv.* 1) miękki, delikatny; =es Ruhekiſſen miękka poduszka; 2) łagodny = mild; miluchny, przyjemny, wdzięczny; = lieblich; słodki, lekki, spokojny, błogi; = ruhig und gelaſſen; ein =er Charakter łagodne usposobienie; =er Schlaf lekki, spokojny sen; =e Anhöhe wzgórze wolnospadziste; =er Hügel pagórek zwolna się wznoszący; =er Regen spokojny, nienawalny deszcz; =er Tod spokojna śmierć, śmierć bez cierpień; =es Mittel środek (lekarstwo) łagodny (-ne), niedziałający (-ce) gwałtownie; II. *adv.* miękko; lekko; łagodnie, błogo, słodko; wdzięcznie; — berühren z lekka, delikatnie dotknąć; — ſprechen mówić słodko, spokoj-

nie; — einſchlafen zasnąć spokojnie; — werden złagodnieć.

Sä'nfte, *sf. pl.* =n, lektyka *f.*, kolebka *f.*

Sä'nftenſtange, *sf. pl.* =n, drąg *m.* u lektyki, do lektyki.

Sä'nftenträger, *sm.* =s, *pl.* —, lektykarz *m.*, niewolnik *m.*, sługa *m.* do noszenia lektyki.

Sa'nftheit, *sf.* 1) miękkość *f.*, delikatność *f.*; 2) łagodność *f.*; = Sanftmut.

Sa'nftmut, Sa'nftmütigkeit, *sf.* łagodność *f.* (umysłu), potulność *f.*

Sa'nftmütig, *adi.* łagodnego umysłu, łagodny, spokojny, potulny; *adv.* łagodnie, spokojnie, potulnie.

Sang, *sm.* =(e)s, *pl.* Sä'nge, 1) śpiewanie *n.*, śpiew *m.*; 2) pieśń *f.*

Sa'ngbar, *adi.* śpiewny; *adv.* śpiewnie.

Sa'ngbarkeit, *sf.* śpiewność *f.*

Sä'nger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) śpiewak *m.*; 2) kantor *m.*; = Kirchen=, Vorſänger; 3) piewca *m.*, poeta *m.*; = Dichter; 3) gajówka *f.*, pokrzewka *f.*; = Grasmücke (ptak).

Sä'ngerbund, *sm.* =es, *pl.* =bünde, towarzystwo śpiewackie.

Sä'ngerchor, *sm.* =(e)s, *pl.* =chöre, chór *m.* śpiewaków, chór wokalny.

Sä'ngerfeſt, *sn.* =es, *pl.* =e, uroczystość śpiewacka.

Sä'ngerin, *sf. pl.* =innen, śpiewaczka *f.*

Sä'ngerſchaft, *sf. pl.* =en, 1) dar *m.* śpiewu; 2) = Sängerbund; 3) piewcy *pl.*, poeci *pl.*

Sangui'niker, *sm.* =s, *pl.* —, sangwinik *m.*, krewnik *m.*, gorączka *m.*

Sangui'nikerin, *sf. pl.* =innen, kobieta *f.* żywego usposobienia, gorączka *f.*

Sangui'niſch, *adi.* krwisty; żywy, gorący, porywczy; ein Menſch von =ſchem Temperament krewnik *m.*, gorączka *f.*

Sa'ng(es)weiſe, *sf.* obacz Singweiſe.

Sanhedri'n i **Sanhe'drin,** *sm.* =s, sanhedrin *m.*, najwyższy sąd, najwyższa rada (historya izraelska).

Sani'kel, *sm.* =s, *pl.* —, zankiel *m.* (roślina).

Sanie'rung, *sf. pl.* =en, polepszenie *n.*, reforma *f.*, uzdrowienie *n.*, sanacya *f.*

Sanitä'r, *adi.* sanitarny, zdrowotny.

Sanitä'tsbehörde, *sf. pl.* =n, władza *f.* zdrowia, władza sanitarna.

Sanitä'tskollegium, *sn.* =(s), *pl.* =gien, rada *f.* zdrowia.

Sanitä'tsmäßig, *adi.* i *adv.* obacz Sanitär.

Sanitä'tsrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca *m.* zdrowia.

Sanitä'tstruppe, *sf. pl.* =n, wojsko sanitarne.

Sanitä'tswagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz *m.* dla rannych.

Sanitä'tswesen, *sn.* =s, hygiena *f.*, sanitarność *f.*

Sanitä'tszug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pociąg *m.* dla rannych, z rannymi.

Sankt (skrócenie: St.), *adi.* święty; — Peter św. Piotr.

Sanktio'n, *sf. pl.* =en, sankcya *f.*, zatwierdzenie *n.*

Sanktionie'ren, *va.* (haben) sankcyonować, zatwierdzić.

Sanktionie'rung, *sf. pl.* =en, sankcyonowanie *n.*, sankcya *f.*, zatwierdzenie *n.*

Sanktua'rium, *sn.* =(s), *pl.* =rien, sanktuaryum *n.*, miejsce *n.* przed wielkim ołtarzem, schowalnia *f.* na relikwie.

Sa'nktus, *sn.* —, *pl.* sanktus *m.* (liturgia).

Sansculo'tte, (wym.: sanskülot), *sm.* =n, *pl.* =n, bezportkowiec *m.* (historya francuska); obdartus *m.*, proletaryusz *m.*

Sanskri't, *sn.* =(e)s, sanskryt *m.*, język sanskrycki.

Sanskri'tforſcher, *sm.* =s, *pl.* —, **Sanskri'tgelehrte(r),** *sm.* =ten, *pl.* =ten, **Sanskri't=kenner,** *sm.* =s, *pl.* —, badacz *m.*, znawca *m.* sanskrytu.

Sanskri'tſprache, *sf.* obacz Sanskrit.

Santoni'n, *sn.* =(e)s, santonina *f.* (farmakologia).

Santoni'npflanze, *sf. pl.* =n, santonina *f.* (roślina).

Sa'phir, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szafir *m.* (drogi kamień).

Sa'phirähnlich, Sa'phirartig, Sa'phirfarben, *adi.* szafirowy.

Sa'phirblau, *adi.* szafirowy.

Sa'phirrubin, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szafirowy rubin.

Sa'phirſpat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, błękiciec *m.* (mineralogia).

Sa'ppe, *sf. pl.* =n, koszokop *m.*

Sa'ppen, *va.* (haben) kopać koszokopy, miny, podkopy robić.

Sapperlo't! **Sapperme'nt!** *interi.* daj go katu! mospanie! a to nie żart; bogdaj to licho wzięło!

Sappeu'r, *sm.* =s, *pl.* =s i =e, saper *m.*, kopacz *m.* (żołnierz).

Sa'pphiſch, *adi.* saficzny.

Sappie'ren, *va.* (haben) obacz Sappen.

Sappie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Sappeur.

Saraba'nde, *sf. pl.* =n, sarabanda *f.* (staroświecki hiszpański taniec).

Saraze'ne, *sm.* =n, *pl.* —, Saracen *m.*

Saraze'nenſtil, *sm.* =(e)s, styl saraceński (architekt.).

Saraze'nentum, *sn.* =s, cywilizacya *f.*, narodowość *f.* saraceńska.

Saraze'nin, *sf. pl.* =innen, Saracenka *f.*

Saraze'niſch, *adi.* saraceński.

Sa'rde, *sm.* =n, *pl.* =n, mieszkaniec *m.* Sardynii.

Sarde'lle, *sf. pl.* =n, sardela *f.*

Sarde'llenbutter, *sf.* masło sardelowe.

Sarde'llenfang, *sm.* =(e)s, *pl.* =fänge, połów *m.* sardeli.

Sarde'llenfleiſch, *sm.* =es, mięso polewane sosem sardelowym.

Sarde'llenſauce, (wym.: -sos), *sf. pl.* =n, sos sardelowy.

Sardi'ne, *sf. pl.* =n, sardynka *f.*; =n in Öl sardynki w oliwie; eine Büchſe, Schachtel =n puszka *f.* sardynek.

Sardo'niſch, *adi.* sardoniczny; *adv.* sardonicznie.

Sardo'nyx, *sm.* =(es), *pl.* =e, sardoniks *m.* (kamień).

Sarg, *sm.* =(e)s, *pl.* Särge, trumna *f.*; er war ein Nagel zu ſeinem =e on spowodował jego śmierć.

Sa'rgbeſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, okucie *n.* trumny.

Sa'rgdeckel, *sm.* =s, *pl.* —, wieko *n.* u trumny, do trumny.

Sa'rgnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, gwóźdź *m.* do trumny, od trumny.

Sa'rgtuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, **Sa'rgdecke**, *sf. pl.* =n, całun *m.*

Sarka'ſmus, *sm.* —, *pl.* =men, sarkazm *m.*, szyderstwo *n.*

Sarka'ſtiſch, *adi.* sarkastyczny, szyderczy, szyderski; *adv.* sarkastycznie, szyderczo, szydersko.

Sarkopha'g, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sarkofag *m.*, trumna *f.*

Sa'rras, **Sa'rraß**, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, pałasz polski, szeroki.

Sarſapari'lle, **Saſſapari'lle**, *sf.* kolcowój *m.* (roślina).

Sa'rſche, *sf. pl.* =n, **Sa'rſchezeug**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szarsza *f.*, szersza *f.* (materya).

Saß, **Sa'ſſe**, *sm.* Sa'ſſen, *pl.* Sa'ſſen, osiedlony *m.*, mieszkaniec *m.*

Sä'ſſig, *adi.* osiadły, zamieszkały.

Sa'tan, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, i **Sa'tanas**, *sm.* —, *pl.* =ſſe, szatan *m.*

Sata'niſch, *adi.* szatański; *adv.* po szatańsku.

Sa'tansbraten, *sm.* =s, **Sa'tansbrut**, *sf. pl.* =en, plemię szatańskie.

Sa'tansengel, *sm.* =s, *pl.* —, anioł z rogami.

Sa'tanskerl, *sm.* =s, *pl.* =e, szatan *m.*, dyabeł *m.*

Sa'tansknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, służalec *m.* szatana.

Sa'tanskünſte, *sf. pl.* szatańskie, dyabelne sztuczki.

Sa'tansweib, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, dyablica *f.*, szatan *m.* w spodnicy.

Sa'tanswerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzieło *n.*, sprawka *f.* szatana.

Satelli't, *sm.* =en, *pl.* =en, satelita *m.*, towarzysz *m.*

Sati'n, (wym.: -tę), *sm.* =s, *pl.* =s, satyna *f.*, półjedwabna materya.

Satinie'ren, *va.* (haben) nad(aw)ać materyi połysk jedwabiu; wygładzać, połyskiwać, satynować; =niertes Papier gładki, błyszczący papier.

Sati're, *sf. pl.* =n, satyra *f.*, poemat szyderczy; szyderstwo *n.*; -n ſchreiben pisać satyry.

Sati'rendichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta satyryczny, satyryk *m.*

Sati'rendichtung, *sf.* poezya satyryczna.

Sati'rik, *sf.* satyryka *f.*, poezya satyryczna.

Sati'riker, *sm.* =s, *pl.* —, satyryk *m.*, poeta *m.*, pisarz *m.* satyryczny; = Sati'rendichter; szydziciel *m.*

Satiriſie'ren, I. *vn.* (haben) pisać satyry; II. *va.* (haben) satyrykować, szydzić.

Satisfaktio'n, *sf. pl.* =en, satysfakcya *f.*, zadosyćuczynienie *n.*

Satra'p, *sm.* =en, *pl.* =en, satrapa *m.*, namiestnik *m.*, rządca *m.* prowincyi (historya).

Satrapie', *sf. pl.* =n, satrapia *f.*, prowincya perska (historya).

Satra'piſch, *adi.* satrapski; *adv.* jak satrapa.

Satt, *adi.* 1) syt, syty; *adv.* do syta; ich bin ſchon — jestem już syty; — werden nasycić się; ſich — eſſen, trinken najeść się, napić się (do syta); nicht — zu eſſen haben nie mieć czem głód zaspokoić, nie mieć nic do życia; jmndn — machen nasycić kogo; (przenośnie:) etw., jmndn (gründlich) — haben, bekommen mieć czego, kogo dosyć, sprzykrzyć sobie co, kogo, mieć czego, kogo po uszy, po szyję = einer Sache, jemandes müde ſein, werden; er hat ſchon das Leben — już mu się życie przykrzy, sprzykrzyło; ſich — geweint haben napłakać się; ich kann mich daran nicht — ſehen nie mogę się temu napatrzeć; ſich — leſen naczytać się; ſich — hören nasłuchać się; wenn die Mäuſe — ſind, iſt das Mehl bitter sytej myszy mąka gorzka (mąka śmierdzi); der Satte weiß nicht, wie dem Hungrigen zu Mute iſt syty głodnego nie rozumie; 2) nasycony; = geſättigt (chemia).

Sa'tte, **Se'tte**, *sf. pl.* =n, garnek *m.* (do którego wlewa się mleko, by na niem śmietanka się ostała).

Sa'ttel, *sm.* =s, *pl.* Sättel; 1) siodło *n.*; kleiner — siodełko *n.*; ohne — reiten jechać oklep; ſich in den — ſchwingen wskoczyć na siodło; (obraz.) zręcznie się czego dorwać, przez szybki i zręczny obrót dojść do czego; feſt im — ſitzen, im — bleiben, ſich im — halten mocno się trzymać na siodle; (obraz.) być pewnym swego; jmndm in den — helfen podsadzić kogo na siodło; (obraz.) dopomódz komu do czego, do osiągnięcia czego; jmndn aus dem — heben z siodła kogo zrzucić; (obraz.) wysadzić, wyrugować kogo skąd; in allen Sätteln gerecht ſein umieć jechać na każdem siodle; obacz gerecht; 2) podstawek *m.* u skrzypców; = Steg; 3) siodło *n.*, ciasne przejście między górami.

Sa'ttelbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, **Sa'ttelbogen**, *sm.* =s, *dl.* —, łęk *m.* (u siodła).

Sa'ttelbalken, *sm.* =s, *pl.* —, mącznica *f.* (w wiatraku).

Sa'ttelbrücke, *sf. pl.* =n, — mit Streben most belkowy z zastrzałami.

Sa'tteldach, *sn.* =(e)s, *pl.* =bächer, dach szczytowy, dwupoły, dach dwuokapowy, dwuspadkowy; = Giebeldach.

Sa'ttelbecke, *sf. pl.* =n, czaprak *m.*, powłoka *f.* na siodło.

Sa'ttelbruck, *sm.* -(e)s, nacisk *m.* siodła, stoczenie *n.* od siodła.

Sa'ttelfeſt, *adi.* mocno w siodle siedzący; (przenośnie:) biegły, wprawny, znający się na rzeczy.

Sa'ttelförmig, *adi.* mający kształt siodła; *adv.* w kształcie siodła.

Sa'ttelgeſchirr, *sn.* obacz Sattelzeug.

Sa'ttelgurt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, popręg *m.*

Sa'ttelholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, terlica *f.*, belki siodłowe, ławki *pl.* siodła.

Sa'ttelholzbrücke, *sf. pl.* -n, most belkowy ze siodłami.

Sa'ttelkammer, *sf. pl.* -n, siodlarnia *f.*

Sa'ttelknauf, **Sa'ttelknopf**, *sm.* -es, *pl.* -knäufe, -knöpfe, kula *f.* u siodła, łęk *m.*

Sa'ttelknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mastalerz *m.*; = Reitknecht.

Sa'ttellinien, *sf. pl.* linie grzbietowe (geologia).

Sa'tteln, *va.* (haben) 1) siodłać, osiodłać, kulbaczyć, okulbaczyć; 2) (obraz.) czynić przygotowania do jazdy; früh geſattelt, ſpät geritten wcześnie do jazdy wszystko przygotować, a późno wyjechać, spiesznie co zacząć, a potem zwłóczyć.

Sa'ttelpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń siodłowy.

Sa'ttelpiſtole, *sf. pl.* -n, pistolet u siodła trzymany.

Sa'ttelſchiene, *sf. pl.* -n, szyna siodłowa.

Sa'ttelſteg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kabłąk *m.* u siodła.

Sa'ttelta ſche, *sf. pl.* -n, torba *f.* u siodła.

Sa'ttelthier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zwierzę siodłowe.

Sa'ttelzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, siodło *n.* ze wszystkiemi potrzebami, kulbaka *f.*

Sa'ttheit, **Sa'ttigkeit**, *sf.* **Sa'ttſein**, *sn.* -s, 1) sytość *f.*; 2) przesyt *m.*; = Überſättigung; 3) (obraz.) uprzykrzenie *n.*; zmęczenie *n.*; = Müdigkeit.

Sä'ttigen, I. *va.* (haben) 1) sycić, nasycać, nasycić; 2) (przenośnie:) nasycić, zadowolić, zaspokoić; = ſtillen; uprzykrzyć, znużyć; = ermüden; ſeine Habgier iſt nicht zu — cheiwości jego nie można nasycić; II. ſich —, *vr.* (haben) nasycać się, nasycić się (także przenośnie).

Sä'ttigen, *sn.* -s, sycenie *n.*, nasycenie *n.*

Sä'ttigend, *adi.* sytny; -es Gericht sytna potrawa.

Sä'ttigung, *sf.* 1) nasycenie *n.*; Gefühl der — nasyt *m.*, sytość *f.*, syt *m.*; 2) (obraz.) sytość *f.*, zaspokojenie *n.*; = Stillung; zmęczenie *n.*; = Müdigkeit; 3) — einer Löſung nasycenie, nasyt rozczynu (chemia).

Sä'ttigungsfähig, *adi.* nasytny.

Sa'ttler, *sm.* -s, *pl.* —, siodlarz *m.*

Sa'ttler-, *adi.* siodlarski.

Sa'ttlerarbeit, *sf. pl.* -en, robota siodlarska.

Sattlerei', *sf. pl.* -en, 1) siodlarstwo *n.*; 2) obacz Sa'ttlergeſchäft.

Sa'ttlergeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Sa'ttlerladen**, *sm.* -s, *pl.* —, sklep *m.* z przyborami siodlarskimi.

Sa'ttlergeſelle, *sm.* -n, *pl.* -n, siodlarczyk *m.*

Sa'ttlerhandwerk, *sn.* -(e)s, rzemiosło siodlarskie, siodlarstwo *n.*

Sa'ttlermeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, siodlarz *m.*

Sa'ttſam, *adi.* dostateczny, wystarczający; *adv.* dostatecznie, dosyć, do syta.

Sa'ttſamkeit, *sf.* dostateczność *f.*

Saturatio'n, *sf.* obacz Sättigung.

Saturei', *sf.* cząbr *m.* (roślina).

Saturna'lien, *s. pl.* **Satu'rn(u)sfeſte**, *s. pl.* Saturnalia *pl.* (hist. rzymska).

Satu'rnusring, *sm.* -(e)s, pierścień *m.* Saturna (astronomia).

Sa'tyr, *sm.* -n, *pl.* -n, satyr *m.* (mitologia).

Sa'tyrdrama, *sn.* -s, *pl.* -men, dramat satyryczny.

Satz, *sm.* -es, *pl.* Sätze, 1) skok *m.*, sus *m.*; einen — machen, tun skok zrobić, susa dać; Sätze machen wybiegi robić, wykręcać się (przenośnie); das Pferd tat einen — auf die Seite koń rzucił się w bok; mit einem — jednym skokiem, susem; in Sätzen skokami, susami; 2) zdanie *n.* (gramatyka); einfacher — zdanie pojedyncze; zuſammengeſetzter — zdanie złożone; langatmiger — zdanie przedługie; nackter — zdanie proste, gołe; entwickelter — zdanie rozwinięte; einen — zergliedern rozbierać, rozebrać, analizować zdanie; 3) zdanie *n.*, twierdzenie *n.* (logika); einen — aufſtellen twierdzić, wystąpić z twierdzeniem; 4) zasada *f.*, założenie *n.*, maksyma *f.* (naukowa); 5) stawka *f.* (w grze); 6) składanie *n.*, skład *m.* czcionek (drukarskich), czcionki złożone, zac *m.*; 7) ustęp *m.*, część *f.*, okres *m.*; układ *m.*, kompozycya *f.* (muzyka); 8) osad *m.*, męty *pl.*, fusy *pl.*; = Bodenſatz; drożdże *pl.*; = Hefe; dicker — miękiny *pl.* (chemia); 9) narybek *m.*; ląg *m.* (łowiectwo); 10) stos *m.*, kupa *f.*, zbiór *m.*, garnitur *m.* (jednakich rzeczy); — Werkzeuge zbiór narzędzi; 11) feſter — stała cena (handel); 12) hipoteka *f.* (prawo); 13) Sätze machen sadzać; Sätze blaſen trąbić raz po raz; drei Sätze blaſen trzy razy zatrąbić (myśliwstwo); 14) (w mowie studentów:) einen — geben dać przyjęcie, urządzić traktament; nur einen — tun wypić duszkiem; das iſt mein — to moja zwyczajna miara.

Sa'tzartig, *adi.* fusowaty, mętny (chemia).

Sa'tzbau, *sm.* -(e)s, **Sa'tzbildung**, *sf. pl.* -en, budowa *f.*, skład *m.* zdań, zdania (gramatyka).

Sa'tzfehler, *sm.* obacz Druckfehler.

Sa'tzfiſche, *sm. pl.* narybek *m.*

Sa'tzform, *sf. pl.* =en, ob. Satzbau.

Sa'tzgefüge, *sn.* =s, obacz Satzbau.

Sa'tzglied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, część *f.* zdania (gramatyka).

Sa'tzhaſe, *sm.* =n, *pl.* =n, zajęczyca *f.*, kotka *f.* (łowiectwo).

Sa'tzkürzung, *sf. pl.* =en, skracanie *n.* zdań (stenografia).

Sa'tzlehre, *sf.* składnia *f.* (gramatyka).

Sa'tzmehl, *sn.* =(e)s, mączka *f.*

Sa'tzteich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sadz *m.* na ryby, sadzawka *f.*, staw zarybiony.

Sa'tzteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, część *f.* zdania (gramatyka).

Sa'tzung, *sf. pl.* =en, przepis *m.*, prawidło *n.*, regulamin *m.*, statut *m.*; kanon *m.*; instytucya *f.*, ustanowienie *n.*; = Einrichtung; die =en der katholiſchen Kirche dogmata kościoła katolickiego; die =en eines geiſtlichen Ordens reguła zakonna.

Sa'tzungsrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo pozytywne (ustawowe).

Sa'tzweide, *sf. pl.* =n, wierzba *f.* do zasadzenia.

Sa'tzweiſe, *adi.* i *adv.* 1) skokami, susami, w skokach, w susach; 2) zdanie za zdaniem, okres za okresem; punkt po punkcie.

Sa'tzzeit, *sf.* czas *m.* kocenia się (łowiectwo).

Sau, *sf. pl.* Säu'e i Sau'en, 1) świnia *f.*; Perlen vor die Säue werfen ciskać perły przed świnie; 2) (obraz.) niechluj *m.*, niechluja *f.*, niechlujka *f.*; 3) żyd *m.* (plama atramentem na papierze zrobiona); 4) — haben mieć wielkie szczęście, powodzenie (wyrażenie ludowe).

Sau'arbeit, *sf. pl.* =en, 1) brudna robota; 2) robota trudna, żmudna (pospol.).

Sau'beller, Sau'finder, *sm.* =s, *pl.* —, **Sau'rude,** *sm.* =n, *pl.* =n, brytan *m.* do szukania, zaszczekiwania i ścigania dzików.

Sau'ber, I. *adi.* chędogi, schludny, czysty; (przenośnie:) eine =e Arbeit porządna robota; =er Stil styl czysty, staranny; das nenne ich eine =e Wirtſchaft, Geſellſchaft a to mi piękne gospodarstwo, porządne towarzystwo (ironicznie); ein =er Vogel! ein =es Früchtel! ein =er Patron! a to mi ptaszek! II. *adv.* chędogo, schludnie, czysto; porządnie; ſich — anziehen czysto się ubierać; — nähen porządnie szyć; mit etw. — umgehen, etw. — anfaſſen ostrożnie się z czem obchodzić, czego się dotknąć; = behutſam.

Säu'berer, *sm.* =s, *pl.* —, czyściciel *m.*

Sau'berkeit, *sf.* chędogość *f.*, schludność *f.*, czystość *f.*

Säu'berlich, I. *adi.* obacz Sauber; II. *adv.* 1) obacz Sauber; 2) pięknie, porządnie; delikatnie, oględnie.

Säu'bern, *va.* (haben) oczyszczać, oczyścić, wyczyszczać, wyczyścić; von etw. — oczyszczać z czego.

Säu'berling, *sm.* =s, *pl.* =e, schludniś *m.*, elegant *m.*, modniś *m.*; = Stutzer.

Säu'bern, *sn.* =s, **Säu'berung,** *sf.* czyszczenie *n.*, oczyszczanie *n.*, oczyszczenie *n.*

Sau'bohne, *sf. pl.* =n, bób *m.*

Sau'borſte, *sf.* obacz Schweinsborſte.

Sau'brot, *sn.* =es, *pl.* =e, bulwa *f.*, gdula ziemna (roślina).

Sau'ce, (wym.: sos), *sf. pl.* =n, sos *m.*, podlewka *f.*; pikante — ostry sos.

Sau'cenſchale, Sau'ciere, (wym.: sosier), *sf. pl.* =n, sosyerka *f.*

Sau'diſtel, *sf. pl.* =n, oset *m.*

Sau'en, *vn.* (haben) robić lub mówić rzeczy sprośne (pospol.).

Sau'er, I. *adi.* 1) kwaśny; cierpki; = herb; eſſig— occiany; etw. — kwaskowaty; = ſäuerlich; =(e)re Milch kwaśne mleko; =(e)re Gurke kwaśny, kiszony ogórek; =(e)re Gärung fermentacya octowa, kisienie kwaśne; 2) (przenośnie:) kwaśny; markotliwy; = grämlich; gorzki, mozolny, ciężki; = beſchwerlich, mühſam; ein =(e)res Geſicht machen, — ſehen zakwaszać się, zakwasić się, krzywić się; eine =(e)re Arbeit ciężka, gorzka, mozolna praca; ein =(e)res Leben führen mieć ciężkie życie; die Zeit der =(e)ren Gurken sezon, czas ogórkowy; in den =(e)ren Apfel beißen (dosłownie: gryźć kwaśne jabłko), imać się przykrej rzeczy, poddać się przykrej konieczności; das koſtet mich =(e)ren Schweiß to mnie kosztuje wiele gorzkiej pracy; II. *adv.* kwaśno; (obraz.) markotnie; gorzko, mozolnie, ciężko; — machen (u)kisić; — werden (s)kwaśnieć, ukisnąć; ein wenig — werden nadkwaśnieć, nakisnąć; — arbeiten gorzko, mozolnie, ciężko pracować; jmndm das Leben — machen życie komu zatruwać, zakwasić; das kommt mir — an trudno, przykro mi (to uczynić); es ſich — werden laſſen (im Arbeiten) ciężko mozolić się (nad jaką pracą, przy pracy); es ſich — werden laſſen (im Leben) ledwie, mizernie żyć, bardzo się trudzić; ſich etw. — verdienen zarobić co sobie w pocie czoła, ciężko.

Sau'erach, *sm.* =s, *pl.* =e, kalina włoska (roślina).

Sau'erampfer, *sm.* =s, szczaw *m.* (roślina).

Sau'erbraten, *sm.* =s, *pl.* —, pieczeń w occie moczona, octem przyprawiona.

Sau'erbrot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kwaśnik *m.*

Sau'erbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kwaśna woda mineralna; 2) kwaśny zdrój, kwaśnica *f.*, kisielica *f.*, szczawica *f.* szczawy *pl.*

Sau'er(ach)dorn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, piwnik *m.*, kwaśnica pospolita.

Sau'erdattel, *sf. pl.* =n, tamarynda *f.*

Sauerei', *sf. pl.* -en, świństwo *n.*; = Schweinerei.

Sau'erhonig, *sm.* -s, octomiód *m.*

Sau'erkirſche, *sf. pl.* -n, wiśnia kwaśna.

Sau'erklee, *sm.* -s, szczaw polny, szczawik *m.* (roślina).

Sau'erkleeſalz, *sn.* -es, szczawian *m.* (chemia).

Sau'erkleeſäure, *sf. pl.* -n, kwas szczawowy.

Sau'erkohl-, Sau'erkrautſuppe, *sf. pl.* -n, kapuśniak *m.*

Sau'erkohl, *sm.* -(e)s, **Sau'erkraut**, *sn.* -(e)s, kapusta kwaśna, kiszona.

Sau'erkraut-, *adi.* kapuściany.

Sau'erkrautwaſſer, *sn.* kapuścianka.

Säu'erlich, *adi.* kwaskowaty; -er Geſchmack kwaskowatość *f.*; *adv.* kwaskowato; — machen przykwaszać, przykwasić; — werden przykwaśnieć.

Säu'erlichkeit, *sf.* przykwas *m.*

Säu'erling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) labruszki *pl.* (roślina); 2) szczawa *f.*, szczawnica *f.*

Sau'ermehlſuppe, *sf. pl.* -en, żur *m.*

Säu'ern, I. *va.* (haben) ukisić, zakisić, zakwaszać, zakwasić; den Teig — zakwasić ciasto; II. *vn.* (haben) kwaśnieć, kisieć, kisnąć; da lieg und ſaure siedź grzybie, aż cię kto zdybie.

Säu'ern, *sn.* -s, **Säu'erung**, *sf.* kwaszenie *n.*, kisienie *n.*, zakwaszanie *n.*

Sau'erſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, podsolan *m.* (chemia).

Sau'erſchwefelſalz, *sn.* -es, podsiarczan *m.* (chemia).

Sau'erſehen, *sn.* -s, tetryczność *f.*

Sau'erſtoff, *sm.* -(e)s, kwasoród *m.*, tlen *m.*; (ſich) in Verbindung mit — ſetzen oksydować, utleniać, utlenić.

Sau'erſtoffbildung, *sf.* oksydacya *f.*, utlenianie *n.*

Sau'erſtoffgas, *sn.* -ſes, gaz kwasorodny.

Sau'erſtoffgehalt, *sm.* -(e)s, zawartość *f.* tlenu, kwasorodu.

Sau'erſtoffhaltig, *adi.* kwasorodowy.

Sau'erſtoffverbindung, *sf. pl.* -en, tlennik *m.*

Sau'erſüß, *adi.* słodkokwaskowaty; -e Miene mina pół słodka, pół kwaśna; *adv.* słodkokwaskowato.

Sau'erteig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kwas *m.* (piekarski), rozkwas *m.*, zaczyn *m.*, zakwas *m.*; mit — vermiſchen zakwasić ciasto, zarabiać ciasto kwasem.

Sau'ertopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -töpfe, człowiek kwaśny, marudny, tetryczny, tetryk *m.*, maruda *m.*

Sau'ertöpfig, Sau'ertöpfiſch, *adi.* marudny, tetryczny; *adv.* marudnie, tetrycznie.

Sau'ertöpfigkeit, *sf.* marudność *f.*, tetryczność *f.*

Sau'ertrank, *sm.* -(e)s, kwasiec *m.*

Sau'erwaſſer, *sn.* -s, *pl.* -wäſſer, kwaśna woda (mineralna).

Sau'eſſen, *sn.* -s, **Sau'fraß**, *sm.* -es, **Sau'freſſen**, *sn.* -s, świńskie, złe jadło.

Sau'fang, *sm.* -(e)s, *pl.* -fänge, łowienie *n.* dzików.

Sau'fänger, Sau'finder, *sn.* obacz Saubeller.

Sauf-, *adi.* pijacki.

Sau'faus, *sm.* —, *pl.* —, **Sau'fbold**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Sau'fbruder**, *sm.* -s, *pl.* -brüder, moczymorda *m.*, moczywąs *m.*, dybidzban *m.*, dusikufel *m.*, suszykufel *m.*, żłopak *m.*, żłopacz *m.*, pijaczysko *m.*, pijanica *m.*

Sau'feder, *sf. pl.* -n, oszczep *m.* na dziki.

Sau'fen, *va.* i *vn.* ſaufe, ſäufſt, ſäuft, ſoff, habe geſoffen, 1) pić (o zwierzętach); dem Vieh zu — geben (na)poić bydło; 2) żłopać, chlać, doić, pić bez miary (o ludziach); er trinkt nicht, ſondern er ſäuft nie pije, ale żłopie; er ſäuft wie ein Loch pije jak dziura, jak bąk, jak gąbka.

Sau'fenchel, *sm.* -s, wieprzyniec *m.*, gorycznik *m.* (roślina).

Säu'fer, *sm.* -s, *pl.* —, pijak *m.*, opój *m.*

Sauferei', *sf. pl.* -en, pijaństwo *n.*, opilstwo *n.*

Säu'ferin, *sf. pl.* -innen, pijaczka *f.*

Säu'fernaſe, *sf. pl.* -n, nos *m.* opoja.

Säu'ferwahn, Säu'ferwahnſinn, *sm.* -(e)s, obłęd opilczy.

Sau'fgelag(e), *sn.* -s, *pl.* -e, pijatyka *f.*

Sau'fgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo pijackie.

Sau'fgurgel, *sf.* -n, **Sau'fhals**, *sm.* -ſes, **Sau'fhaus**, *sm.* -ſes, *pl.* -häuſer, bibosz *m.*, pijak *m.*

Sau'fheld, *sm.* -en, *pl.* -en, bohater *m.* do kieliszka.

Sau'flied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, piosnka pijacka.

Sau'fnapf, *sm.* -(e)s, *pl.* -näpfe, i *dim.* **Sau'fnäpfchen**, *sn.* -s, *pl.* —, garnuszeczek *m.* na wodę (w klatce ptasiej).

Sau'ſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, kałdon pijacki, pijak *m.*

Sau'ſtrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -tröge, ceber *m.* na wodę (dla bydła).

Sau'gader, *sf. pl.* -n, ob. Sauggefäß.

Sau'gamme, *sf. pl.* -n, mamka *f.*

Sau'garn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sić *f.* na dziki.

Sau'garten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, las ogrodzony, w którym dziki się chowają.

Sau'gel, *sm.* obacz Blutegel.

Sau'gen, ſauge, ſaugſt, ſog, habe geſogen, I. *va.* (haben) ssać; Blut aus der Wunde — wyssać krew z rany; in ſich — (ein—, auf—) wsysać, wciągać, wciągnąć w siebie; ſich etw. aus den Fingern — z palca co wyssać, zmyślić co; II. *vn.* ssać, być przy piersi (o dzieciach); an etw. — ssać co; der Bär ſaugt an den Tatzen niedźwiedź ssie łapy; ſich voll— nassać się, naciągnąć w siebie; ein ſaugendes Kind dziecię przy piersi; ein ſaugendes Lamm jagnię u cycka.

Sau'gen, *sn.* -s, ssanie *n.*; wciąganie *n.*, wchłanianie *n.* w siebie.

Säu'gen, *va.* (haben) karmić (piersią), piersi dawać, mamczyć (o mamce); cycka dawać (o zwierzętach).

Säu'gen, *sn.* -s, **Säu'gung**, *sf.* karmienie *n.* (piersią), dawanie *n.* piersi (o ludziach), cycka (o zwierzętach), mamczenie *n.*

Sau'gepumpe, *sf. pl.* -n, pompa ssąca.

Sau'ger, *sm.* -s, *pl.* —, stempel *m.* u pompy.

Säu'gerin, *sf. pl.* -innen, karmicielka *f.*, mamka *f.*

Säu'getier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zwierzę ssące.

Sau'gewerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pompa ssąca, wodociągowa.

Säu'gezahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, mleczny ząb.

Sau'gferkel, *sn.* -s, *pl.* —, prosiątko *n.* u cycka.

Sau'gfilter, *sm.* -s, *pl.* —, przesiąk ssący.

Sau'gflaſche, *sf. pl.* -n, i *dim.* **Sau'gfläſchchen**, *sn.* -s, *pl.* —, pypka *f.*

Sau'gfleck, *sm.*, **Sau'gmal**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, znak *m.* od ssania.

Sau'ggefäß, *sn.* -es, *pl.* -e, naczynie ssące, limfatyczne, lipkowodne (anatomia).

Sau'ghahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kurek *m.*

Sau'gheber, *sm.* -s, *pl.* —, lewar ssący.

Sau'ghütchen, *sn.* obacz Sauger.

Sau'gkalb, *sn.* -(e)s, *pl.* -kälber, cielę *n.* u cycka.

Sau'gkännchen, *sn.* -s, *pl.* —, wężełek *m.*

Sau'gklappe, *sf. pl.* -n, zasuwa *f.*, nakrywa *f.* u pompy ssącej.

Sau'gkolben, *sm.* -s, *pl.* —, tłok ssący.

Sau'glamm, *sn.* -(e)s, *pl.* -lämmer, cejtak *m.*, osysek *m.*

Säu'gling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, osysek *m.*, niemowlę *n.* (przy piersi); (przenośnie:) dzieciuch *m.*, człowiek dziecinny.

Sau'glocke, *sf.* die — läuten bredzić, gadać sprośne rzeczy (pospol.).

Sau'glück, *sn.* -(e)s, wielkie, niesłychane szczęście (pospol.).

Sau'gpumpe, *sf. pl.* -n, pompa ssąca.

Sau'gras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, szczotki *pl.*, wróble języczki (mechanika).

Sau'grohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Sau'gröhre**, *sf. pl.* -n, przewód ssący (mechanika).

Sau'grüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, smoczek *m.* (owadów).

Sau'grüſſelchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Saugrüſſel, strzykaweczka *f.*

Sau'gventil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wentyl *m.*, zapad *m.* ssący (mechanika).

Sau'gventilator, *sm.* -s, *pl.* -en, wentylator *m.*, wiejnik *m.*, przewiewnik *m.* ssący (mechanika).

Sau'gwarze, *sf.* obacz Bruſtwarze.

Sau'gwerk, *sn.* obacz Saugpumpe.

Sau'gwurzel, *sf. pl.* -n, korzonek włóknisty, haczyk *m.* (botanika).

Sau'hatz, **Sau'jagd**, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na dziki; auf die — gehen jechać na czarne pole.

Sau'hirt, *sm.* -en, *pl.* -en, **Sau'hüter**, *sm.* -s, *pl.* —, pastuch *m.* od świń, świniopas *m.*, świniarczyk *m.*

Sau'igel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) = Igel; 2) (przenośnie:) świńtuch *m.*, niechluj *m.*

Säu'iſch, I. *adi.* 1) świński, niechlujny; = ſchmutzig; 2) (obraz.) nieprzyzwoity, sprośny; = unanſtändig; II. *adv.* po świńsku; niechlujnie; (obraz.) nieprzyzwoicie, sprośnie.

Sau'kerl, *sm.* -s, *pl.* -e, świńtuch *m.*, niechluj *m.*

Sau'koben, *sm.* -s, *pl.* —, chlew *m.*

Sau'kraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, smogliczka *f.* (roślina).

Sau'lache, *sf. pl.* -n, kałuża *f.*

Säu'lchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Säule, słupek *m.*, mała kolumna.

Säu'le, *sf. pl.* -n, 1) słup *m.* (okrągły), filar *m.*, słupiec *m.*, kolumna *f.*; gekuppelte -n słupy stykające się (architektura); eine — Rauch, Feuer słup dymu, słup ognisty; 2) galvaniſche, Voltaiſche — stos galwaniczny (fizyka); 3) (obraz.) podpora *f.*, pomoc *f.*; = Stütze; 4) die -n des Herkules słupy *pl.* Herkulesa.

Sau'leben, *sn.* -s, świńskie życie; psie życie; = Hundeleben.

Sau'leder, *sn.* -s, świńska skóra; (przenośnie:) świnia *f.*, niechluja *f.*, plucha *f.*

Säu'lenablauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, warga *f.* (architektura).

Säu'lenabſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, międzysłupie *n.*, przerwa *f.* (architektura).

Säu'lenanlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, wpływ *m.* słupa (architektura).

Säu'lenartig, *adi.* słupiasty; *adv.* słupiasto.

Säu'lenbau, *sm.* -es, *pl.* -e, budowa *f.*, wzniesienie *n.* słupa.

Säu'lenbreite, *sf. pl.* -n, szerokość *f.* słupa.

Säu'lendick, *adi.* gruby jak słup.

Säu'lendicke, *sf.* grubość *f.* słupa.

Säu'leneinfaſſung, *sf. pl.* -en, okołosłupie *n.* (architektura).

Säu'lenförmig, *adi.* obacz Säulenartig.

Säu'lenfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, podnóże *n.*, podwalina *f.* słupa, podsłupiec *n.*, stolcokryw *m.* (architektura).

Säu'lengang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, kolumnada *f.*, krużganek *m.*, portyk *m.*, powieć *f.*, powietka *f.*, wiata *f.*, szopa *f.* (architekt.).

Säu'lengeländer, *sn.* -s, *pl.* —, balustrada *f.* (architekt.).

Säu'lengeſims, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, **Säu'lenknauf**, **Säu'len-**

knopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -knäufe, -knöpfe, słupogłów *m.*, kapitel *m.*, głowica *f.*, makowica *f.*, nagłówek *m.* (architekt.).

Säu'lengetragen, *adi.* na słupach oparty, na słupach stojący.

Säu'lenglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, część *f.* słupa (architekt.).

Säu'lenhalle, *sf. pl.* -n, sala *f.* na filarach, portyk *m.*, wiata *f.*

Säu'lenhals, *sm.* -ſes, *pl.* -hälſe, szyja *f.* głowicy, kapitelu.

Säu'lenhaupt, *sn.* obacz Säulenqeſims.

Säu'lenheilige(r), *sm.* -en, *pl.* -en, stylita *m.* (historya).

Säu'lenhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, obacz Säulenhalle.

Säu'lenkapitäl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -er, **Säu'lenkopf**, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, ob. Säulengeſims (architekt.).

Säu'lenkuppelung, *sf. pl.* -en, wiązanie *n.* słupów (architekt.).

Säu'lenlaube, *sf.* obacz Säulengang (architekt.).

Säu'lenordnung, *sf. pl.* -en, porządek filarowy, architektoniczny.

Säu'lenplatte, *sf. pl.* -n, kostkowica *f.*, podsadzka *f.*, pas ścienny (architekt.).

Säu'lenreihe, *sf. pl.* -n, rząd *m.* słupów (architekt.).

Säu'lenriefung, *sf. pl.* -en, żłobkowanie *n.* słupa (architekt.).

Säu'lenſchaft, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchäfte, trzon *m.* słupa, słupopień *n.* (architekt.).

Säu'lenſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, słupiec *m.*

Säu'lenſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, podnóże *n.*, podkład *m.*, podstawa *f.* słupa, podsłupie *n.* (architekt.).

Säu'lenſtumpf, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtümpfe, słupopień *m.* (architekt.).

Säu'lenſtütze, *sf. pl.* -n, strzemię słupowe (architekt.).

Säu'lentor, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, brama *f.* ze słupów.

Säu'lentragend, *adi.* słupami zdobiony.

Säu'lenweite, *sf. pl.* -n, odległość *f.* słupów od siebie; = Säulenabſtand.

Säu'lenwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, budowla *f.* ze słupów, na słupach; słupy *pl.*, kolumnada *f.*

Saum, *sm.* -(e)s, *pl.* Säu'me, 1) kraniec *m.*, brzeg *m.*; — des Feldes kraniec pola; 2) falbanka *f.*, obwódka *f.*, obrąbek *m.*, rąbek *m.*, kraj *m.* (u sukni).

Sau'magen, *sm.* -s, *pl.* — świński żołądek.

Sau'mäßig, *adi.* bestyalny; *adv.* bestyalnie; jmndn — behandeln bestyalnie się z kim obchodzić; — teuer ogromnie, bezczelnie drogi.

Säu'mchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Saum, brzeżek *m.*, lamówka *f.*, obwódka *f.*

Säu'men, I. *va.* (haben) obrąbiać, obrąbić; lamować, obszywać, brzeg dać, zrobić około czego; II. *vn.* (haben) zwlekać, zwłóczyć, wstrzymywać, wstrzymać, omieszkać, ociągać się; wahać się = zögern; mit etw. — ociągać się z czem; er wird nicht —, uns bald zu ſchreiben nie omieszka nam wkrótce napisać; ohne zu — bez zwłoki, bezzwłocznie.

Säu'men, *sm.* -s, 1) obrąbianie *n.*, lamowanie *n.*, obszywanie *n.*; 2) zwlekanie *n.*, zwłóczenie *n.*, wstrzymywanie *n.*, wahanie *n.* się; = Zögern.

Sau'menſch, I. *sm.* -en, *pl.* -en, świniak *m.*; II. *sn.* -es, *pl.* -er, kobieta nieporządna, niechlujna, plucha *f.*

Säu'mer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) obrębiacz *m.* (u maszyny do szycia); 2) opieszalec *m.*, lubiący zwlekać.

Sau'meſel, *sm.* -s, *pl.* —, osieł juczny.

Sau'mfarn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, paprotnik *m.*, piórnik kłosowy (roślina).

Sau'mfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, cyranik *m.* (ptak).

Säu'mig, *adi.* opieszały; -er Schuldner opieszały, zwlekający dłużnik.

Säu'migkeit, **Säu'mnis**, *sf.* zwłoka *f.*, mitręga *f.*

Sau'mnaht, *sf. pl.* -nähte, szew obrąbkowy.

Sau'mpfad, **Sau'mſteig**, **Sau'mweg**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ścieżka *f.* dla zwierząt jucznych.

Sau'mrand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ränder, obrąbek *m.*

Sau'mpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Sa'umroß**, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, koń juczny.

Sau'mſattel, *sm.* -s, *pl.* -ſättel, kulbaka juczna, siodło juczne.

Sau'mſelig, *adi.* opieszały, zwłokliwy; *adv.* opieszale, zwłokliwie; — ſein polenić się.

Sau'mſeligkeit, *sf.* opieszałość *f.*, zwłokliwość *f.*

Sau'mtier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bydlę *n.*, bydło *n.* juczne.

Sau'mutter, *sf. pl.* -mütter, maciora *f.*

Sau'neſt, *sn.* -es, *pl.* -er, chlew *m.*; (obraz.) brudne miejsce, brudna, mizerna miejscowość.

Sau'nickel, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek brudny, niechlujny (pospol.).

Sau'park, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i -s, las ogrodzony, ogród *m.* dla dzików.

Säu're, *sf. pl.* -n, 1) kwaśność *f.*, cierpkość *f.*; = Herbigkeit; 2) kwas *m.* (chemia); — im Magen kwas żołądkowy; gelinde, angenehme — kwasek *m.*; in — verwandeln, — bilden kwas wytwarzać.

Säu'rebildend, **Säu'reerzeugend**, *adi.* tworzący kwas.

Säu'rebildung, *sf. pl.* -en, wytwarzanie *n.* się kwasu.

Saurequ'rkenzeit, *sf.* sezon ogórkowy (nudny czas późnego lata).

Sau'rier, *sm.* -s, *pl.* —, rodzaj zwierząt przedpotopowych (zoologia).

Sau'rüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, świński ryj.

Saus, *sm.* —, hałas *m.*, wrzask; in — und Braus leben szumnie i buńczucznie żyć, szumieć i hulać.

Sau'ſack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, świński żołądek (jak kiszka) nadziany, maciek *m.*

Sau'ſeſopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, świszczypał(k)a *f.*

Sau'ſelaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, głoska sycząca; = Zijchlaut.

Säu'ſeln, *vn.* (haben) szeleścić, szemrać; der Wind ſäuſelt wiatr łagodnie szeleści; (przenośnie:) szeplenić, syczącym głosem mówić.

Säu'ſeln, *sn.* =s, szelest *m.*, szmer *m.* (łagodny).

Sau'ſen, *vn.* (haben) szumieć, huczeć (o wichrze, przelatujących kamieniach, kulach); es ſauſt mir in den Ohren szumi mi w uszach.

Sau'ſen, *sn.* =s, szumienie *n.*, szum *m.*

Sau'ſend, *adi.* szumiący; =er Wind pochwist *m.*

Sau'ſewind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wicher *m.*, wiatr szumiący; (przenośnie): świszczypał(k)a *f.*; = Sauſekopf.

Sau'ſpieß, *sm.* =es, *pl.* =e, oszczep *m.* na dziki.

Sau'ſtall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtälle, chlew *m.*

Sau'tod, *sm.* =(e)s, **Sau's melde**, *sf. pl.* =n, świni mord (roślina).

Sau'trank, *sm.* =(e)s, świński trunek, plugawy, nieczysty napitek.

Sau'trog, *sm.* =(e)s, *pl.* =tröge, koryto *n.* dla świń.

Sau'wetter, *sn.* =s, brzydkie powietrze.

Sau'wirtſchaft, *sf.* złe, niechlujne, świńskie gospodarstwo.

Sau'wurz, *sf. pl.* =en, smogliczka *f.*; = Saukraut.

Savoy'erkohl, *sm.* =(e)s, kapusta włoska, kędzierzawa, sabaudka *f.*, sawojka *f.*, fryzurka *f.*, kędzierdka *f.*

Sbi'rre, *sm.* =n, *pl.* =n, zbir *m.*

Sca'la, *sf. pl.* =s i =len, obacz Skala.

Scena'rium i **Szena'rium**, *sn.* =s, *pl.* =rien, scenaryum *n.* (teatr).

Sce'ne i **Sze'ne**, *sf. pl.* =n, 1) scena *f.*, widownia *f.* (w teatrze); etw. in — ſetzen inscenować co (także przenośnie: urządzić co, sprawić co), przyrządzić co do wystawienia, przygotować przedstawienie (teatr); 2) scena *f.*, występ *m.* (teatr); in =n einteilen podzielić na występy; 3) (przenośnie:) scena *f.*, widowisko *n.*; zajście *n.*; jmndm eine — machen zrobić komu scenę, napaść kogo; eine häßliche — brzydkie, wstrętne widowisko; eine komiſche, gelungene — komiczna, śmieszna, udana scena.

Sce'nenbuch, **Sze'nenbuch**, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, scenaryusz *m.*, tekst sztuki przysposobiony do użytku aktorów i reżysera (teatr).

Sce'neneinteilung, *sf. pl.* =en, podział *m.*, rozdział *m.* sceniczny (teatr).

Sce'nenführung, *sf. pl.* =en, kierowanie *n.* scenami (teatr).

Sce'nenwechſel, *sm.* =s, *pl.* —, zmiana *f.* sceny, widowni (teatr).

Scenerie', *sf. pl.* =n, aparat sceniczny, scena *f.*; kulisy *pl.*, malowidła kulisowe (teatr).

Scenie'rung, *sf.* wystawienie *n.* na scenie (teatr).

Sce'niſch, *adi.* sceniczny; =er Apparat, =e Ausſtattung aparat sceniczny, urządzenie sceniczne, wystawa *f.*; =e Anordnung, obacz Scenenführung.

Scenogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, scenograf *m.*

Scenographie', *sf. pl.* =n, scenografia *f.*, malowanie *n.* w perspektywie.

Scenogra'phiſch, *adi.* scenograficzny; *adv.* scenograficznie.

Sce'pter i **Zepter**, *sn.* =s, *pl.* —, berło *n.*; das — haltend, tragend berło dzierżący, berłem władnący.

Sce'pterkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, gnidosz *m.* (roślina).

Scha'bbes, *sm.* —, *pl.* —, szabas *m.*, sobota *f.*

Scha'be, *sf. pl.* =n, 1) karakan *m.*, szwab *m.* (owad); 2) skrobadło *n.*, narzędzie *n.* do obskrobywania.

Scha'bebank, *sf. pl.* =bänke, **Scha'bebaum**, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, **Scha'beblock**, *sm.* =(e)s, *pl.* =blöcke, **Scha'bebock**, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, **Scha'bebrett**, *sn.* =(e)s, *pl.* -er, ławka *f.*, deska *f.*, na której garbarze obskrobują skóry.

Scha'beiſen, *sn.* =s, *pl.* —, skrobacz *m.*, skrobadło *n.*

Scha'bemanier, *sf.* pewien sposób sztychowania.

Scha'bemeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *m.* do skrobania.

Scha'ben, *vn.* (haben), skrobać, oskrobywać; viel — naskrobać; Käſe — trzeć ser; Rüben — skrobać marchew; (żartobl.) Rübchen — marchewkę komu pokazać.

Scha'benkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, mszyca *f.*; = Mottenkraut.

Scha'ber, *sm.* =s, *pl.* —, skrobacz *m.*

Scha'bernack, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, figiel *m.*, psikus *m.*, psota *f.*; jmndm einen — ſpielen, jmndm etw. aus — antun figla komu wypłatać, spłatać, psikusa komu zrobić; zum — na złość, na psotę.

Scha'bewolle, *sf.* wełna *f.* pośledniej jakości, wełna z zwierząt nieżywych.

Schä'big, *adi.* 1) parszywy; 2) wytarty (n. p. surdut); mizerny; = elend; brudno skąpy; = geizig; =er Menſch brudny sknera; (przysłowie:) nichts auf Erden dauert ewig, ſelbſt der ſchönſte Jud' wird — wszystko na świecie się psuje i starzeje.

Schä'bigkeit, *sf.* wytartość *f.*; mizerność *f.*; skąpstwo *n.*

Scha'bkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, szczękomól *m.*, karakon *m.*

Schablo'ne, *sf. pl.* =n, model *m.*, wzór *m.*, podoba *f.*; przepustnica *f.*; (obraz.) nach der — arbeiten pracować machinalnie.

Schablo'nenarbeit, *sf. pl.* =en, praca machinalna, tuzinkowa.

Schablo'nenmalerei, *sf. pl.* =en, malowanie *n.* przy pomocy przepustnic.

Schablo'nenmäßig, *adi.* machinalny, tuzinkowy; *adv.* machinalnie, tuzinkowo.

Scha'bmeſſer, *sn.* obacz Schabemeſſer.

Schabra'cke, *sf. pl.* =n, czaprak *m.*

Scha'bſel, *sn.* =s, *pl.* —, oskrobiny *pl.*, odpadki *pl.*

Schach, *sn.* =s, **Scha'chſpiel**, *sn.* =(e)s, szachy *pl.*; — dem König! szach królowi! — ſpielen w szachy grać; — bieten szach dać; jmndn ſchach und matt albo ſchachmatt machen zaszachować, zamatować kogo; im — ſtehen, in — kommen być w szachu, dostać się do szachu; (przenośnie:) jmndm — bieten śmiały opór komu stawić, opierać się, oprzeć się komu; jmndn in — halten trzymać kogo w kordzie, ostro.

Scha'chaufgabe, *sf. pl.* =n, zadanie szachowe, problemat szachowy.

Scha'chbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, szachownica *f.*

Schacher, *sm.* =s, podły handel, szachrajstwo *n.*, frymarka *f.*; — treiben szachrować, frymarczyć.

Schä'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) łotr *m.*, rozbójnik *m.*; 2) armer — wielki biedaczysko.

Schacherei', *sf. pl.* =en, **Scha'cherhandel**, *sm.* =s, szachrowanie *n.*, szachrajstwo *n.*, frymarka *f.*

Scha'cherer, *sm.* =s, *pl.* —, szachraj *m.*

Scha'cherin, *sf. pl.* =nen, szachrajka *f.*

Scha'cherhandwerk, *sn.* =(e)s, szachrajskie rzemiosło.

Scha'cherjude, *sm.* =n, *pl.* =n, żyd szachraj *m.*, szachrajstwem się trudniący.

Schä'cherkreuz, *sn.* =es, *pl.* =e, krzyż łotrowski.

Scha'chern, *vn.* (haben) prowadzić podły handel, szachrować.

Scha'chfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pole *n.* na szachownicy.

Scha'chfigur, *sf. pl.* =en, bierka szachowa, figurka szachowa, pion *m.*

Scha'chförmig, *adi.* w kształcie szachownicy.

Schachma't, *adi.* mat, (całkiem) zamatowany; jmndn — machen zaszachować, zamatować kogo; (obraz.) znużony do upadłego, wysilony, wycieńczony, opadły ze sił.

Scha'chpartie, *sf. pl.* =n, partya *f.* szachów.

Scha'chſpiel, *sn.* =(e)s, gra *f.* w szachy, szachy *pl.*

Scha'chſpieler, *sm.* =s, *pl.* —, gracz szachowy, szachista *m.*

Scha'chſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Schachfigur.

Schacht, *sm.* =(e)s, *pl.* -e i Schä'chte, 1) szyb *m.*, szacht *m.* (górn.); 2) eiſerner — oprawa żelazna.

Scha'chtaufſeher, *sm.* =s, *pl.* —, przystawca *m.*, szybowy *m.*

Scha'chtel, *sf. pl.* =n, pudło *n.*, krobia *f.*; eine kleine — pudełko *n.*, króbka *f.*; (przenośnie:) eine alte — stary grat, stary babsztyl (o kobiecie).

Schä'chtelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Schachtel, pudełeczko *n.*, krobeczko *n.*

Scha'chteldeckel, *sm.* =s, *pl.* —, wieko *n.* od, do pudełka.

Scha'chtelhalm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, chwoszcz *m.*, chwoszczka *f.*, strzępka wielka, skrzyp zimowy; kleiner — strzępeczka *f.* (roślina).

Scha'chtelmacher, *sm.* =s, *pl.* —, pudełkarz *m.*, fabrykant *m.* pudełek.

Scha'chteln, *va.* (haben) włożyć, zapakować, schować do pudełka; = einſchachteln.

Scha'chten, *va.* (haben) pogłębiać szyb (górn.).

Schä'chten, *va.* (haben) zabijać, zarzynać bydło według żydowskiego przepisu rytualnego.

Schä'chter, *sm.* =s, *pl.* —, rzeźnik żydowski.

Scha'chtfutter, *sn.* =s, *pl.* —, futrówka *f.*, koszula *f.* (górn.).

Scha'chtgevier, *sn.* =s, *pl.* =e, wieniec *m.* w szybie (górn.).

Scha'chtgräber, *sm.* =s, *pl.* —, kopacz *m.*, robotnik *m.* w szybie (górn.).

Scha'chthaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, jata *f.* (górn.).

Scha'chthut, *sm.* =es, *pl.* =hüte, **Scha'chtkappe**, *sf. pl.* =n, kapelusz *m.*, czapka *f.* górnika.

Scha'chtkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec *m.* w szybie, zrąb *m.* (górn.).

Scha'chtmeiſter, *sm.* obacz Schachtaufſeher.

Scha'chtſalz, *sn.* =es, szybikowa sól.

Scha'chtſcheide, *sf. pl.* =n, przedział *m.* (górn.).

Scha'chtſeil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lina kołowrotowa (górn.).

Scha'chtſtöße, *sm. pl.* poboki *pl.* szybu (górn.).

Scha'chttonne, *sf. pl.* =n, skrzynia *f.* (górn.).

Scha'chturnier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Scha'chwettkampf**, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämpfe, turniej szachowy.

Scha'chzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, ciąg *m.*, poruszenie *n.* pionem szachowym.

Scha'dchen, *sm.* =s, *pl.* —, szadchen *m.*, stręczyciel *m.* (żydowski) małżeństw.

Scha'de, **Scha'den**, *sm.* =ns, *pl.* Schäden, 1) szkoda *f.*; =n anrichten szkodę wyrządzić; =n (er)leiden, nehmen, zu =n kommen ponieść szkodę, szkodować na czem; jmndm — zufügen wyrządzić komu szkodę; zu ſeinem =n na jego szkodę; er klagte ihn auf Erſatz des =ns und der Koſten (za)skarżył go o wynagrodzenie szkody i zwrot kosztów; durch =n wird man klug szkoda uczy rozumu; szkoda nie tuczy, lecz rozumu uczy; szkoda, przygoda — do mądrości droga; das albo es iſt ſchade szkoda; (es iſt) ſchade, daß ich ihn nicht geſehen habe szkoda (żałuję), że go nie widziałem; recht —, ewig —, jammerſchade wielka szkoda, bardzo szkoda; wie —! co za szkoda! jaka szkoda! ſchade um das viele Geld, es iſt verſchwendet szkoda tyle pieniędzy, są roztrwonione ſchade um ihn! szkoda go

żal mi go! ſchade um (albo für) den Ruhm, wenn man dabei Hungers ſtirbt co głodnemu po sławie? na co głodnemu sława się przyda? wer den =n hat, darf für den Spott nicht ſorgen czyja szkoda, tego grzech; kto szkodę poniósł, tego zwykle wyśmiewają; beſſer nachgeben, als =n leiden lepiej (mądrzej) ustąpić, niż szkodę ponieść; 2) uszkodzenie *n.*, zepsucie *n.*, nadwerężenie *n.*; = Beſchädigung; das Schiff hat keinen =n gelitten okręt nie został uszkodzony; =n nehmen zostać uszkodzonym; es ſoll kein =n daran entſtehen nie będzie, nie zostanie uszkodzone, nie zepsuje się (o rzeczach); 3) uszkodzenie *n.*, (z)ranienie *n.*, szwank *m.*, rana *f.*, szkoda *f.* na ciele, wada *f.*, ułomność *f.*, zło *n.*; = Verletzung, Wunde, körperlicher Schaden, Gebrechen, Übel; =n leiden, nehmen doznać uszkodzenia; er hat an ſeiner Geſundheit =n gelitten ucierpiał na zdrowiu, zaszwankował na zdrowiu; das wird deiner Geſundheit, deinem Rufe =n tun to zaszkodzi twojemu zdrowiu, twojej sławie; innerer =n wewnętrzne uszkodzenie; offener =n uszkodzenie widoczne, zewnętrzne, rana *f.*; unheilbarer =n choroba niewyleczalna; einen alten =n haben cierpieć na co oddawna; zu =n kommen doznać uszkodzenia, zostać uszkodzonym, zaszwankować; niemand nahm (albo kam zu) =n beim Umwerfen nikt nie został uszkodzonym przy przewróceniu; alte Schäden brechen leicht auf stare rany łacno pękają, otwierają się; 4) strata *f.*, uszczerbek *m.*; = Nachteil, Abbruch; zu jmds =n z czyją stratą; zu ſeinem =n ze szkodą dla niego; es ſoll dein =n nicht ſein nie będziesz miał na tem szkody, nie stracisz na tem; es ſoll dir kein =n geſchehen nie stanie ci się krzywda; ſich ſeines =ns erholen, ſeinem =n wieder nachkommen (an jmndm) powetować (na kim) straty, podźwignąć się; mit =n verkaufen sprzedać ze stratą; =n bei etw. haben stracić na czem; jmndm den =n erſetzen, wieder gutmachen wynagrodzić komu stratę; für allen =n bürgen, gutſtehen ręczyć za wszelkie straty; jmndn zu, in =n bringen, ſetzen, ſtürzen wystawić, narazić kogo na straty, być przyczyną czyich strat; ich bin mir dadurch 100 Kronen in =n geweſen straciłem na tem, przez to 100 koron; mit =n verkaufen sprzedać ze stratą; fort mit =n! sprzedam, dam choćbym na tem stracił! er dient ihm mit eigenem =n służy mu na własną niekorzyść; das gereicht mir zum =n to mi szkodę przynosi.

Schä'del, *sm.* =s, *pl.* —, czaszka *f.*, czerep *m.*, czałbatka *f.*; trupia główka; = Totenkopf; głowa *f.*; = Kopf; leerer, hohler — pusta głowa, głupia pałka.

Schä'delbau, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, formacya *f.*, kształt *m.* czaszki.

Schä'delbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kość *f.* czaszki.

Schä'delbeſchreibung, *sf.* ob. Schädellehre.

Schä'delbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.* do wiercenia czaszki, trepan *m.*

Schä'delbohrung, *sf. pl.* =en, trepanacya *f.*

Schä'delbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, złamanie *n.* czaszki.

Schä'delhaube, *sf. pl.* =n, ogłowie *n.*

Schä'dellehre, *sf.* frenologia *f.*, nauka *f.* o czaszkach.

Schä'delmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, kraniometr *m.*, czaszkomierz *m.*

Schä'delmeſſung, *sf.* kraniometrya *f.*

Schä'delnaht, *sf. pl.* =nähte, szew czaszkowy (anatomia).

Schä'delſtätte, *sf.* kalwarya *f.*, Golgota *f.* (biblia).

Schä'delunterſuchung, *sf. pl.* =en, kranioskopia *f.*, badanie *n.* czaszek.

Scha'den, I. *va.* (haben) szkodzić, zaszkodzić; wyrządzać, wyrządzić szkodę; czynić uszczerbek, narazić na stratę; das wird ſeiner Geſundheit, ſeinem Rufe — to zaszkodzi jego zdrowiu, jego reputacyi; jmndm, einer Sache — (za)szkodzić komu, jakiej sprawie; oddać komu złą przysługę; = jmndm einen ſchlimmen Dienſt erweiſen; er hat ihm bei ſeinem Vorgeſetzten geſchadet zaszkodził mu u jego przełożonego; das ſchadet nichts to nic nie szkodzi, nic na tem nie zależy; das wird ihm nichts — to mu wcale nie zaszkodzi; was ſchadet es dir? co ci szkodzi? co ci na tem zależy? es ſchadet nicht, wenn . . . nie (za)szkodzi, jeśli . . .; was ſchadet es, wenn . . .? jaka w tem szkoda, jeśli . . .? Überfluß ſchadet nie od przybytku głowa nie boli; das ſchadet ihm nichts dobrze mu tak, zasłużył na to; = er hat es verdient.

Scha'den, *sm.* =s, *pl.* Schäden, obacz Schade.

Scha'denbringend, *adi.* szkodliwy.

Scha'denerſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, wynagrodzenie *n.* szkody.

Scha'denerſatzforderung, *sf. pl.* =en, żądanie *n.* wynagrodzenia szkody.

Scha'denerſatzklage, *sf. pl.* =n, skarga *f.* o wynagrodzenie szkody.

Scha'denfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, pożar niszczący.

Schadenfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, przypadek *m.* szkody; im =e w razie poszkodzenia, na przypadek szkody.

Scha'denfreude, *sf.* radość *f.* z cudzej szkody, krzywdy, z cudzego nieszczęścia, złośliwość *f.*

Scha'denfroh, *adi.* cieszący się, radujący się z cudzej szkody, krzywdy, złośliwy; *adv.* złośliwie.

Scha'denrechnung, *sf. pl.* =en, obliczenie *n.* szkody.

Scha'denſchätzung, *sf. pl.* =en, oszacowanie *n.*, ocenienie *n.* szkody.

Scha'denstifter, *sm.* -s, *pl.* —, szkodnik *m.*, sprawca *m.* szkody.

Scha'dhaft, *adi.* uszkodzony, nadpsuty, zepsuty; = verdorben; nadwerężony; = verletzt; zużyty, schodzony; = abgenutzt; niezupełny; = unvollständig; wadliwy; = voll Mängel; — machen uszkodzić, nadwerężyć; — werden uszkodzić się, zepsuć się, nadwerężyć się; zużyć się; = sich abnutzen.

Scha'dhaftigkeit, *sf.* stan *m.* zepsucia, nadwerężenia, zużycia; wadliwość *f.*; = Mangelhaftigkeit; niezupełność *f.*; = Unvollständigkeit.

Schä'digen, *va.* (haben) jmndn an, in einer Sache — szkodzić, zaszkodzić komu w czem; jmndn in seinen Interessen, an seinem Rufe — zaszkodzić czyim interesom, czyjej reputacyi.

Schä'digen, *sn.* -s, **Schädigung,** *sf. pl.* -en, szkodzenie *n.*, uszkodzenie *n.*; uchybienie *n.*, ukrócenie *n.*; = Beeinträchtigung (prawo); -ung an der Ehre obraza *f.* honoru, uchybienie *n.* honorowi.

Schä'dlich, *adi.* szkodliwy; niekorzystny; = nachteilig; uchybiający, ukrócający; = beeinträchtigend; zgubny; = verderblich; *adv.* szkodliwie (także in -er Weise); niekorzystnie; uchybiająco; zgubnie.

Schä'dlichkeit, *sf.* szkodliwość *f.*; äußerste — zgubność *f.*

Schä'dling, *sm.* -s, *pl.* -e, owad szkodliwy (ogrodn.).

Scha'dlos, *adi.* 1) nieuszkodzony, cały; jmndn — halten wynagrodzić komu szkodę, stratę; sich — halten wynagrodzić sobie stratę; (obraz.:) pocieszyć się czem; 2) nieszkodliwy, niewinny; = harmlos.

Scha'dloshaltung, *sf.* wynagrodzenie *n.* straty, indemnizacya *f.*; (obraz.) pocieszenie *n.* się czem; = Tröstung.

Scha'dlosigkeit, *sf.* 1) nieuszkodzoność *f.*, całość *f.*; 2) nieszkodliwość *f.*, niewinność *f.*; = Harmlosigkeit.

Schaf, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, männliches — baran *m.*; weibliches — owca *f.*; kleines — baranek *m.*, owieczka *f.*; vom — stammend, das — betreffend owczy; -e weiden owce paść; eine Herde -e trzoda owiec; (poufale:) er ist ein rechtes — cap z niego; ein verirrtes — zbłąkana owca; wer sich zum — macht, den frißt der Wolf kto się czyni barankiem, wilk go zje; kto się udaje za barana, wilk go capnie, wieczór czy rana; ein räudiges — steckt die ganze Herde an jedna owca parszywa wszystko stado zarazi; owcę parszywą odłącz od stada, bo wnet we wszystkich też będzie wada; von außen —, von innen Wolf owce odzienie, wilcze sumienie; der Wolf frißt auch die gezählten -e i rachowane owce wilk zje; der geduldigen -e gehen viele in einen Stall cierpliwych owieczek wiele wpędzisz do jednej obory.

Schaf-, *adi.* owczy.

Scha'fartig, *adi.* owczy.

Scha'fblattern, Scha'fpocken, *sf. pl.* owcza ospa, ospica *f.*

Scha'fbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, baran *m.*, cap *m.*

Scha'fbutter, *sf.* owcze masło.

Schäfchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Schaf, 1) owieczka *f.* (także przenośnie = dusza *f.*, parafianin *m.*), baranek *m.*; ein elendes, armseliges — owczyna *f.*, owczynka *f.*; sein — scheren albo ins trockene bringen wypaść swego byczka, obłów zrobić, przepłynąć, zarobić grube pieniądze; 2) (— am Himmel) chmurki pierzaste, wełniaste, baranki *pl.*; 3) (poufale:) du kleines —! ty mały osiołku!

Scha'fdünger, *sm.* -s, owcze bobki, owczy gnój.

Schä'fer, *sm.* -s, *pl.* —, owczarek *m.*, owczarzyk *m.*, pasterz *m.*

Schä'fer-, *adi.* owczarski, pasterski.

Schä'ferdichtung, *sf.* (*pl.* -en), **Schä'fergedicht,** *sn.* -(e)s, *pl.* -e, poezya sielankowa, poemat sielankowy, sielanka *f.*, skotopaska *f.*

Schäferei', *sf. pl.* -en, 1) mieszkanie *n.* owczarka, owczarzyka; 2) owczarnia *f.*; = Schafstall; 3) owczarstwo *n.*; = Schafzucht.

Schä'ferflöte, *sf. pl.* -n, flet pasterski, multanka *f.*

Schä'ferhaft, Schä'fermäßig, *adi.* pasterski; sielankowy; *adv.* po pastersku, sielankowo.

Schä'ferhund, *sm.* -es, *pl.* -e, pies owczarski, pastuszy, kundel *m.*

Schä'ferhut, *sm.* -es, *pl.* -hüte, kapelusz pasterski.

Schä'ferhütte, *sf. pl.* -n, **Schä'ferkarren,** *sm.* -s, *pl.* —, szałas pastuszy.

Schä'ferin, *sf. pl.* -nen, owczarka *f.*, pasterka *f.*

Schä'ferjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, owczarek *m.*, owczarzyk *m.*

Schä'ferknabe, *sm.* obacz Schäferjunge.

Schä'ferknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, skotarz *m.*

Schä'ferleben, *sn.* -s, życie pasterskie; życie sielankowe, wiejskie (literat.).

Schä'ferlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, piosenka pasterska, sielankowa.

Schä'fermädchen, *sn.* -s, *pl.* —, owczarka *f.*

Schä'ferpfeife, *sf.*, **Schä'ferrohr,** *sn.* obacz Schäferflöte.

Schä'ferroman, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, powieść pasterska, sielankowa.

Schä'ferspiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dramat pasterski.

Schä'ferstab, *sm.* -(e)s, *pl.* -stäbe, **Schä'ferstock,** *sm.* -(e)s, *pl.* -stöcke, kij pasterski, laska pasterska.

Schä'ferstück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pastorale *n. indecl.*, utwór *m.* (muzyczny) w stylu pasterskim.

Schä'ferstunde, *sf. pl.* -n, godzina sprzyjająca kochankom, pora miłosna.

Schä'fertasche, *sf. pl.* =n, torba pasterska.

Schä'ferwelt, świat pasterski.

Schaff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szafel *m.*, szaflik *m.*

Scha'ffell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, owcza skóra.

Scha'ffen, *va.* I. schaffe, schaffft, schafft, schaffte, habe geschafft, 1) czynić, pracować, robić; = tun; du haft hier nichts zu — ty nie masz tu nic do roboty, do czynienia; ich will mit ihm nichts zu — haben nie chcę mieć z nim nic do czynienia; ich habe nichts damit (albo mit der Sache) zu — nie mam z tem nic do czynienia, ta rzecz mnie nie obchodzi; jmndm viel zu — machen (na)robić komu wiele kłopotu, trosk, zambarasować kogo, (za)kłopotać kogo; ich will nichts damit zu — haben nie chcę mieć z tem nic do czynienia, nie chcę o tem słyszeć, wiedzieć, nie chcę się w to mieszać; sich zu — machen krzątać się, zajmować się czem; er macht sich unnötig, (albo unnütz) viel zu — niepotrzebnie nadto się trudzi, krząta; 2) wystarać się o co, dostarczać, dostarczyć, dostawiać, dostawić; = anschaffen, verschaffen; sich etw. (ver)— wystarać się o co; sich Bücher (ver)— wystarać się o książki; das kann ich nicht — tego nie mogę dostarczyć; er wird mir Geld — wystara mi się o pieniądze; etw. billig — dostarczyć, dostawić co tanio; Platz, Hilfe, Rat — zrobić miejsce, przynieść pomoc, znaleźć radę; Nutzen — przynosić, przynieść pożytek; Linderung — uśmierzyć; Freude, Kummer (ver)— sprawić pociechę, zmartwienie; jmndm Recht — dopomódz komu do prawa; sich selbst Recht — wymierzyć sobie sprawiedliwość; 3) wyczyniać, wyczynić, sprawiać, sprawić; er hat schon geschafft, was ich ihm aufgetragen habe już sprawił, com mu polecił; etw. an Ort und Stelle — dostawić, zanieść, zawieźć, położyć, postawić co na miejsce (przeznaczone, właściwe); etw. auf die Seite — sprzątnąć, uprzątnąć co (na bok); etw. (jmndn) aus dem Wege — sprzątnąć co (kogo z drogi); das Getreide in die Scheune, in die Stadt — zboże zwieźć do stodoły, zawieźć do miasta; jmndn aus dem Hause — pozbyć się kogo z domu; sich jmndn vom Halse — pozbyć się kogo, uwolnić się od kogo; 4) rozkazywać, rozkazać, życzyć sobie; = befehlen; was schaffst du? czego sobie życzysz? II. schaffe, schafft, schafft, schuf, habe geschaffen, stwarzać, stworzyć; = erschaffen; Gott hat die Welt geschaffen Bóg stworzył świat; er ist dazu wie geschaffen jest jakby do tego stworzony; die schaffende Kraft twórcza siła.

Scha'ffen, *sn.* =s, tworzenie *n.*, stwarzanie *n.*, produkowanie *n.*

Scha'ffensdrang, *sm.* =(e)s, popęd *m.*, pochop *m.* do tworzenia, do pracy, zamiłowanie *n.* pracy, popęd twórczy.

Scha'ffenskraft, *sf. pl.* =kräfte, siła twórcza.

Scha'ffleisch, *sn.* =es, owcze mięso, baranina *f.*

Scha'ffner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) gospodarz *m.*, rządca *m.*; prowentarz *m.*, pisarz prowentowy, klucznik *m.*; 2) szafarz *m.* (klasztorny), kanafarz *m.*; — sein szafarzyć; 3) pociągowy *m.*, konduktor pociągowy; = Kondukteur (kolejn.).

Scha'ffneramt, *sn.* =es, szafarstwo *n.*, kanafarstwo *n.* (w klasztorach); urząd *m.* konduktora.

Schaffnerei', *sf. pl.* =en, gospodarowanie *n.*, gospodarstwo *n.*, szafarnia *f.*, kanafarnia *f.*

Scha'ffnerin, *sf. pl.* =nen, szafarka *f.*, klucznica *f.*

Scha'fgarbe, *sf. pl.* =n, krwawnik pospolity, stokroć *f.*, żeniszek *m.* (roślina).

Scha'fhaut, *sf. pl.* =häute, owcza skóra (niewyprawna).

Scha'fhäutchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Schafhaut, owcza skórka; błona owcza, kozia, owodna *f.* (anatomia).

Scha'fherde, *sf. pl.* =n, trzoda *f.* owiec.

Scha'fhirt(e), *sm.* =en, *pl.* =en, owczarek *m.*, owczarzyk *m.*, skotopas *m.*

Scha'fhürde, *sf. pl.* =n, koszary *pl.*, zagroda *f.* dla owiec, owczarnia *f.*

Scha'fhusten, *sm.* =s, kaszel suchy, owczy.

Scha'fkamel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lama *f.* (zwierzę).

Scha'fkäse, *sm.* =s, *pl.* —, owczy ser.

Scha'fkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, gęsiówka *f.* (roślina).

Scha'flamm, *sn.* =(e)s, *pl.* =lämmer, jagnię *n.*, owieczka *f.*

Scha'flaus, *sf. pl.* =läuse, owcza wesz.

Scha'fleder, *sn.* =s, owcza skóra (wyprawna).

Scha'fledergerber, **Schaflederhändler**, *sm.* =s, *pl.* —, białoskórnik *m.*; = Weißgerber.

Scha'fledern, *adi.* z owczej skóry.

Schä'flein, *sn.* =s, *pl.* —, owieczka *f.*

Scha'flinse, *sf. pl.* =n, ciecioreczka upstrzona, otoczka *f.* (roślina).

Scha'f(s)mäßig, *adi.* owczy; =er Gang owczy chód; *adv.* po owczemu, jak owca; er sieht — aus wygląda jak owca, głupio.

Scha'fmilch, *sf.* owcze mleko.

Scha'fmist, *sm.* =es, **Scha'fkötel**, *sm.* =s, owcze bobki, owczy gnój.

Scha'fmolke, *sf. pl.* =n, żętyca *f.*, serwatka *f.* od sera owczego (jako lekarstwo).

Scha'fmutter, *sf. pl.* =mütter, maciora *f.*

Schafo'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rusztowanie *n.*; auf das — steigen wstąpić na rusztowanie.

Schaf'(s)pelz, *sm.* =es, *pl.* =e, kożuch barani, barany *pl.*; der Wolf im — wilk w baraniej (w owczej) skórze, wilk owcą pokryty.

Schaf'(s)pferch, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Schafhürde.

Schaf'(s)pocken, *sf. pl.* ob. Schafblattern.

Schaf'(s)raſſe, *sf. pl.* =n, rasa *f.*, gatunek *m.* owiec.

Schaf'ſalbe, *sf. pl.* =n, maść *f.* do smarowania owiec (parszywych).

Schaf'ſäugig, *adi.* owczooki.

Schaf'(s)ſchelle, *sf. pl.* =n, dzwonek owczy.

Schaf'(s)ſchere, *sf. pl.* =n, nożyce *pl.* do strzyżenia owiec.

Schaf(s)ſcherer, *sm.* =s, *pl.* —, postrzygacz *m.* owiec.

Schaf'ſchur, *sf. pl.* =en, strzyżenie *n.* owiec, strzyżka *f.*

Schaf'ſeuche, *sf.* obacz Schafblattern.

Schaf'ſgeſicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, twarz owcza, głupia.

Schaf'ſhirn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, owczy mózg, durna głowa.

Schaf'ſkleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, owcza suknia, kożuch *m.*, barany *pl.*

Schaf'ſkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, głupiec *m.*

Schaf'ſtall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtälle, obora *f.* dla owiec, owczarnia *f.*

Schaft, *sm.* =(e)s, *pl.* Schäfte, osada *f.*, oprawa *f.* (u strzelby); łoże *n.* (u działa); drzewce *pl.* (u lancy); trzonek *m.* (u noża, młotka, lichtarza); głąbik *m.*, trzon *m.*, pień *m.* (drzewa, prosto z korzenia wyrastający); słupek *m.* (między oknami); słupiec *m.* (u kolumny); łodyga *f.* (rośliny); szypułka *f.* (u pióra); cholewa *f.* (u buta).

Schäften, *va.* (haben) zaopatrzyć w trzonek, w drzewce, oprawiać, oprawić, osadzać, osadzić.

Schaftgeſimſe, *sn.* =s, *pl.* —, ucios dolny (architekt.).

Schaftheu, *sn.* =es, chwoszczanka *f.*, koszczka *f.*, skrzyp *m.*, koński ogon, bezlist *m.*, koniopłoch *m.* (roślina).

Schäftung, *sf.* oprawianie *n.*, osadzanie *n.*

Schaftrieb, *sm.* =(e)s, prawo *n.* wygonu, wolność *f.* wyganiania owiec na pewien grunt, wygon *m.* (prawo).

Schaftrift, *sf. pl.* =en, pastwisko owcze.

Schaftziehmaſchine, *sf. pl.* =n, machina pociągowa do nicielnic.

Schafweide, *sf. pl.* =en, 1) = Schaftrift; 2) łozina *f.* (drzewo).

Schafwolle, *sf.* owcza wełna.

Schafzecke, *sf. pl.* =n, kleszcz *m.*, pejka *f.*

Schafzieger, *sm.* =s, *pl.* —, rodzaj owczego sera szwajcarskiego.

Schafzucht, *sf.* chów *m.* owiec, owczarstwo *n.*

Schafzüchter, *sm.* =s, *pl.* —, hodowca *m.* owiec, owczarz *m.*

Schah, *sm.* =s, *pl.* =s, szach *m.* (cesarz perski).

Schal, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szakal *m.* (gatunek wilka).

Schale, *sf. pl.* =n, szpona *f.*, zwora *f.*, ściskadło *n.*; = Zwinge.

Schäker, *sm.* =s, *pl.* —, figlarz *m.*, żartowniś *m.*; kleiner —! figlarzu!

Schäkerei, *sf. pl.* =en, figlowanie *n.*, baraszkowanie *n.*, żarty *pl.*, żarciki *pl.*

Schäkern, *vn.* (haben) figlować, baraszkować, żartować.

Schal, *adi.* 1) wodnisty, wywietrzały, bez siły (o trunkach); jałowy, suchy (o potrawach); — werden wywietrzeć; 2) (obraz.) błahy, płaski; ein =er Kopf tępa głowa.

Schälbar, *adi.* łupny.

Schalblech, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, blacha, którą oś jest obita.

Schalbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, międzybalcze *n.*; okrajka *f.*, szalówka *f.*, zrzyna *f.*

Schälchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Schale, 1) miseczka *f.*, czareczka *f.*, filiżaneczka *f.*; 2) skóreczka *f.*, łupinka *f.*, skorupka *f.*

Schale, *sf. pl.* =n, 1) filiżanka *f.* (n. p. na kawę); czara *f.*, czarka *f.*; = Pokal; miseczka *f.*, salaterka *f.*, wazka *f.*; = Gefäß; 2) łuska *f.* (grochu, fasoli), skórka *f.*, łupina *f.* (owoców); łupa *f.* (jaja, ziemniaków); skorupa *f.* (raka, żółwia); aus der — löſen, von der — befreien obierać, obrać z łup, ze skóry; 3) okładka *f.*, okładziny *pl.*, oprawa *f.* (noża, książki); 4) szalka *f* (u wagi); 5) podpory drewniane masztów (żegluga); 6) obręcz *f.* piasty; = Nabenring (mechanika); 7) (obraz.) powierzchowność *f.*; = Außenſeite; 8) racica *f.* jelenia i dzika (łowiectwo); 6) kalte — drobianka *f.*, zacierka *f.*

Schälen, *va.* (haben) obacz verſchalen.

Schälen, I. *va.* (haben) obierać, obrać (ze skórki n. p. ziemniaki, jabłka, gruszki), obłupywać, obłupiać, obłupić (jaja, orzechy, drzewo z kory i t. p.), łuskać (n. p. groch, fasolę); ostrugiwać, ostrugać, postrugiwać, postrugać; II. ſich —, *vr.* (haben) łupać się, łuszczyć się, złazić, schodzić (o skórce, skorupie).

Schalenartig, *adi.* skorupiasty.

Schaleneiſen, *sn.* =s, *pl.* —, przywar *m.*

Schalenförmig, *adi.* mający kształt czary, filiżanki, czaszkowaty.

Schalenfrucht, *sf. pl.* =früchte, łupiniak *m.*

Schalentier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skorupiak *m.*, płaz skorupiasty.

Schalheit, *sf. pl.* =en, 1) wywietrzałość *f.*, wodnistość *f.* (trunków); suchość *f.*, jałowość *f.* (potraw); 2) (obraz.) płaskość *f.*, błahość *f.*

Schälhengſt, *sm.* =es, *pl.* =e, ogier *m.* do stanowienia; = Beſchäler.

Schalholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* do opierzania.

Scha'lig, *adi.* łupiniasty.

Schalk, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) frant *m.*, lis *m.*, szpak *m.*, filut *m.*; ein durchtriebener — przebiegły, szczwany lis, filut pierwszej klasy; der — ſieht ihm aus den Augen przebiegłość z oczu mu patrzy, 2) trefniś *m.*, żartowniś *m.*; der — ſitzt ihm im Nacken dyabła nosi w kapturze, to z cicha frant.

Scha'lkhaft, Scha'lkig, *adi.* szczwany, przebiegły, frantowski; filuterny, figlarny; *adv.* przebiegle, po frantowsku; filuternie, figlarnie.

Scha'lkhaftigkeit, Scha'lkigkeit, *sf.* przebiegłość *f.*, filuterność *f.*, frantostwo *n.*

Scha'lksauge, *sn.* =s, *pl.* =n, frantowskie, filuterne oko.

Scha'lksfreund, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przyjaciel nieszczery.

Scha'lksknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sługa niewierny, niedbały.

Scha'lksnarr, *sm.* =en, *pl.* =en, błazen *m.*

Scha'lksſtreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, figiel *m.*, psota *f.*

Schall, *sm.* =(e)s, *pl.* Schä'lle, dźwięk *m.*, głos *m.*, odgłos *m.*, brzmienie *n.*; (obraz.) ſein Name hat guten — ma dobrą opinię.

Scha'llbecken, *sn.* =s, *pl.* —, cymbały *pl.* (muzyka).

Scha'llboden, *sm.* obacz Reſonanzboden.

Scha'llbrechung, *sf. pl.* =en, refrakcya *f.*, łamanie *n.* się dźwięku.

Scha'lldach, *sn.* =(e)s, *pl.* =bächer, **Scha'lldeckel**, *sm.* =s, *pl.* —, baldachin *m.*, nadgłowie *n.* nad kazalnicą.

Scha'llempfindung, *sf. pl.* =en, czucie akustyczne.

Scha'llen, *vn.* ſchalle, ſchallſt, ſchallt, ſchallte i ſcholl, habe geſchallt, dźwięczeć, brzmieć, dźwięk wydawać; weithin — rozlegać się; ſchallendes Gelächter głośny, rozbrzmiewający śmiech; ſchallende Ohrfeige głośny policzek; wie man in den Wald hinein ruft, ſo ſchallt es heraus jak w lesie hukniesz, tak ci się odezwie.

Scha'llfortpflanzung, *sf.* rozchodzenie *n.* się głosu (fizyka).

Scha'llgefäß, *sn.* =es, *pl.* =e, naczynie odgłosowe.

Scha'llgewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, sklepienie głos odbijające.

Scha'llehre, *sf.* akustyka *f.*, nauka *f.* o dźwięku.

Scha'lloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, dziura odgłosowa.

Scha'llmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, fonometr *m.*, dźwiękomierz *m.*

Scha'llmeſſung, *sf. pl.* =en, fonometrya *f.*, dźwiękomiernictwo *n.*

Scha'llmittelpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, centrum foniczne, środek odgłosowy (fizyka).

Scha'llnachahmend, *adi.* onomatopeiczny, głos naśladujący.

Scha'llnachahmung, *sf. pl.* =en, onomatopea *f.*, naśladowanie *n.* głosu.

Scha'llrohr, *sn.* obacz Hörrohr.

Scha'llſchwingung, *sf. pl.* =en, wibracya akustyczna.

Scha'llverſtärker, *sm.* =s, *pl.* —, mikrofon *m.*

Scha'llwelle, *sf. pl.* =n, fala odgłosowa.

Scha'llwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, wyraz onomatopeiczny, wyraz naśladujący dźwięk, brzmienie.

Schalmei', *sf. pl.* =en, szałamaja *f.*, fujarka *f.*

Schalo'tte, *sf. pl.* =n, szalotka *f.*, oszłoch *m.* (roślina).

Scha'lten, *vn.* (haben) rządzić, zarządzać, gospodarować, dysponować, szafować; nach Belieben — und walten gospodarować według upodobania; jmndn — laſſen dać komu moc gospodarowania podług woli.

Scha'lter, *sm.* =s, *pl.* —, okno *n.*, okienko *n.* (za którem urzędują, a przed którem zbiera się publiczność).

Scha'lterfenſter, *sn.* obacz Schalter.

Scha'ltier, *sn.* obacz Schalentier.

Scha'ltierlehre, *sf.* nauka *f.* o skorupiakach, o płazach skorupiastych.

Scha'ltjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok przestępny.

Scha'ltmonat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miesiąc przybyszowy.

Scha'lttag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień przybyszowy.

Scha'ltſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, zdanie wtrącone (gramatyka).

Scha'ltwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, słowo wtrącone.

Scha'ltzeile, *sf. pl.* =n, wiersz wtrącony.

Scha'lung, *sf. pl.* =en, podstawa deskowa, podkładki *pl.*, opierzenie *n.*, oszalowanie *n.*

Scha'luppe, *sf. pl.* =n, szalupa *f.*

Scha'lverſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, **Scha'lwand**, *sf. pl.* =wände, przepierzenie *n.*

Scha'lwerk, *sn.* obacz Schalung.

Scham, *sf.* 1) wstydliwość *f.*, wstyd *m.*; — empfinden, fühlen wstydzić się; von, mit — erfüllt wstydliwy; vor — rot werden zapłonąć, zarumienić się ze wstydu, raczka spiec, upiec, wstydem się zalać; vor — vergehen ginąć z wstydu; er iſt aller — bar, er hat keine — im Leibe nie ma wcale wstydu; wo keine —, da iſt keine Ehre kto nie ma wstydu, nie ma czci; 2) wstydliwa część (ciała), części płciowe; = Schamteile, członek wstydliwy; ſeine — nicht bedecken können nie mieć czem pokryć nagości.

Schama'de, *sf.* obacz Chamade.

Schama'ne, *sm.* =n, *pl.* =n, szamanin *n.* (kapłan czarodziej).

Scha'mbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kość krokowa (anatomia).

Scha'mberg, *sm.* obacz Schamhügel.

Scha'mbeule, *sf. pl.* =n, bubon *m.*, wrzód weneryczny (medyc.).

Scha'mbug, *sm.* =s, *pl.* =büge, dymię *n.* (anat.)

Scha'mdrüſe, *sf. pl.* =n, gruczoł łonowy (anat.).

Schä'men, ſich —, *vr.* (haben) wstydzić się, sromać się; ich ſchäme mich wstydzę się, wstyd mnie; ſich vor jmndm — wstydzić się kogo, mieć przed kim wstyd; ſich einer Sache, jmndS — wstydzić się czego, czem, kim; ſich zu Tode — bardzo się wstydzić; ſich — etw. zu ſagen wstydzić się co powiedzieć; ſich ſeiner Armut — wstydzić się swego ubóstwa; ich werde mich meiner Arbeit nicht — nie powstydzę się swej roboty; ſchäme dich! wstydź się! wstyd!

Scha'merregend, *adi.* wstyd wzbudzający.

Scha'merröten, *sn.* obacz Schamröte.

Scha'mfielen, *va.* i ſich —, *vr.* (haben) zużyć, zużyć się (żegluga).

Scha'mgefühl, *sn.* -(e)S, uczucie *n.* wstydu.

Scha'mgegend, *sf.* okolica łonowa (anatomia).

Scha'mglied, *sn.* -(e)S, *pl.* -er, członek wstydliwy; -er, *pl.* części płciowe.

Scha'mhaft, Schä'mig, *adi.* wstydliwy; *adv.* wstydliwie.

Scha'mhaftigkeit, *sf.* wstydliwość *f.*

Scha'mhügel, *sm.* -S, *pl.* —, wzgórek łonowy, porostek *m.* (anatomia).

Scha'mleiſte, *sf. pl.* -n, międzykrok *m.* (anat.).

Scha'mlippen, *sf. pl.* wargi łonowe, skrzydła łonowe (anat.).

Scha'mlos, *adi.* niemający wstydu, bezwstydny; sprosny, wszeteczny; = unzüchtig; zuchwały, bezczelny; = frech, unverſchämt; *adv.* bez wstydu, bezwstydnie; wszetecznie; zuchwale, bezczelnie.

Scha'mloſigkeit, *sf.* bezwstyd *m.*, niewstydliwość *f.*; sprosność *f.*; = Unzüchtigkeit; zuchwałość, bezczelność *f.*; = Frechheit, Unverſchämtheit.

Schamo'tte, *sf.* rodzaj cegły.

Scha'mpflanze, *sf. pl.* -n, mimoza *f.*, czułek *m.* (roślina).

Schampfie'len, *va.* obacz Schamfielen.

Scha'mrot, *adi.* zarumieniony ze wstydu, wstydem zalany; jmndn — machen zawstydzić kogo (tak iż się zapłoni); — werden zapłonąć się, zarumienić się ze wstydu, zalać się wstydem.

Scha'mröte, *sf.* wstydliwy rumieniec; — überzog ihr Geſicht wstydliwy rumieniec oblał jej lice.

Scha'mſeite, *sf.* obacz Schamleiſte.

Scha'mteile, *sm. pl.* członki wstydliwe; części płciowe (anat.).

Scha'mzünglein, Scha'mzüngelchen, *sn.* -S, *pl.* —, łechtaczka *f.* (anatomia).

Scha'ndbalg, *sm.* -(e)S, *pl.* -bälge, bękart *m.*

Scha'ndbar, *adi.* sprosny, sromotny, haniebny; -eS Wetter haniebne powietrze; *adv.* sprośnie, sromotnie, haniebnie.

Scha'ndbarkeit, *sf.* sprosność *f.*, sromotność *f.*, haniebność *f.*

Scha'ndbild, *sn.* -(e)S, *pl.* -er, haniebny, zły obraz; obraz pornograficzny, sromotny.

Scha'ndbube, Scha'ndgeſelle, *sm.* -n, *pl.* -n, łotr *m.*, człowiek *m.* bez czci, bezecnik *m.*, nędznik *m.*

Scha'ndbuch, *sn.* -(e)S, *pl.* -bücher, haniebna książka.

Scha'ndbühne, *sf. pl.* -n, pręgierz *m.*

Scha'nddeckel, *sm.* -S, *pl.* —, pokrywka *f.* niecnoty, płaszczyk *m.* dla wstydu.

Scha'nde, *sf.* 1) wstyd *m.*, hańba *f.*, srom *m.*, sromota *f.*; er macht mir — wstyd mi robi; ſich jmndn zur — erziehen wychować kogo sobie na wstyd, wstydu doczekać się po kim; das gereicht mir zur —, bringt mir — to mi hańbę przynosi; ſich etw. zur — anrechnen za hańbę co sobie poczytać; mit — bedecken hańbą okryć, zhańbić; ewige — wartet deiner wieczna hańba cię czeka; mit jmndm — einlegen wstydu sobie kim narobić; der — preisgeben wystawić na hańbę; etw. mit — beſtehen haniebnie się spisać; jmndm — antun zhańbić kogo; eS iſt eine —! welche —! to wstyd! ach co za hańba, sromota! Armut iſt keine — ubóstwo nie hańbi, nie jest ohydą; 2) zu -n machen, zu ſchanden machen i zuſchanden machen zniweczyć, zniszczyć, popsuć, potyrać; zu -n gehen zniszczeć, popsuć się; ſich zu -n machen, ſich zu -n arbeiten nadwerężyć zdrowie zbytnią pracą, zapracowywać się, zapracować się; jmndn zu -n machen pokonać kogo, zawstydzić kogo; jmndn zu -n ſchlagen okropnie kogo zbić; ein Kleid zu -n tragen podrzeć, styrać suknię ciągłem noszeniem; ein Pferd zu -n reiten zajeżdżać, zajeździć konia; ein Schiff zu -n ſchießen okręt postrzelać; (obraz.) zu -n werden nie ziścić się, zniweczonym zostać (o rzeczach, przepowiedniach i t. p.), wstydu sobie narobić, zostać pokonanym przez przeciwnika (o osobach).

Scha'ndeckel, *sm.* obacz Schanddeckel.

Schän'den, I. *va.* (haben) 1) znieważać, znieważyć, zhańbiać, zhańbić; bezecnić, sromocić; = entehren; profanować, skazić świętość; = entweihen; ſeinen guten Namen — zhańbić swoje dobre imię Armut ſchändet nicht ubóstwo nie hańbi; ein Mädchen — (z)gwałcić dziewczynę; 2) oszpecać, oszpecić; = entſtellen; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) zbezcześcić się, okryć się hańbą, sromotą; 2) prostytuować się; samogwałtu się dopuszczać.

Schä'nden, *sn.* -S, **Schä'ndung,** *sf. pl.* -en, znieważanie *n.*, znieważenie *n.*, zhańbienie *n.*, osromocenie *n.*; profanacya *f.*; (z)gwałcenie *n.*; oszpecenie *n.*

Schä'nder, *sm.* -S, *pl.* —, hańbiciel *m.*, gwałciciel *m.*

Schá'ndfleck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zmaza *f.*, skaza *f.*, zakał *m.*; hańba *f.*, plama *f.* (na honorze), den — tilgen zmazać plamę; jmndm einen — anhängen osławić kogo.

Schá'ndfriede(n), *sm.* -ns, pokój haniebny, upokarzający.

Schá'ndgedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, poemat osławiający, paszkwil *m.*; poemat sprosny.

Schá'ndgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) cena haniebna; für ein — za nic, jakby darowane; 2) pieniądze zarobione w podły sposób.

Schá'ndgemälde, *sn.* obacz Schandbild.

Schá'ndgeſchichte, *sf. pl.* -n, 1) historya skandaliczna; 2) opowiadanie haniebnie napisane.

Schá'ndkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, kupno *n.* po cenie nadzwyczajnie nizkiej.

Schá'ndkerl, *sm.* -s, *pl.* -e, sromotnik *m.*, bezecnik *m.*

Schá'ndleben, *sn.* -s, życie sromotne, haniebne, bezecne, podłe; życie nędzne; = elendes Leben.

Schä'ndlich, I. *adi.* sromotny, haniebny; bezecny; niecny, niehonorowy; = unehrenhaft; podły; = niederträchtig; gorszący; = Ärgernis erregend; niezbożny, niegodziwy; = ruchlos; szkaradny; = abſcheulich; odrażający, straszny, okropny; -es Verbrechen odrażająca zbrodnia; -es Leben obacz Schandleben; II. *adv.* jmndn — zurichten zbić kogo okropnie; — verraten podle, haniebnie zdradzić; ich habe mich in ihm — geirrt szkaradnie oszukałem się na nim; das ärgert mich — to mnie dyabelnie złości.

Schä'ndlichkeit, *sf. pl.* -en, sromotność *f.*, haniebność *f.*; szkaradność *f.*; podłość *f.*; okropność *f.*

Schá'ndlied, *sn.* -(es), *pl.* -er, pieśń haniebna, zła; pieśń rozpustna, sprosna.

Schá'ndlüge, *sf. pl.* -n, kłamstwo bezwstydne, bezczelne.

Schá'ndmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piętno *n.* hańby; obacz Schandfleck.

Schá'ndmäre, *sf. pl.* -n, szkapa *f.*

Schá'ndmaul, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäuler, niegodziwa, wyszczekana gęba; ein — haben być wyszczekanym.

Schá'ndpfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, pręgierz *m.*

Schá'ndpfuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, in einen — verſinken popaść w ostatnią sromotę.

Schá'ndpreis, *sm.* obacz Schandgeld.

Schá'ndrede, *sf. pl.* -n, haniebna mowa; -n, *pl.* sprośne słowa.

Schá'ndſäule, *sf. pl.* -n, pręgierz *m.*

Schá'ndſchrift, *sf. pl.* -en, haniebne pismo; pismo osławiające.

Schá'ndſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) sztuka (teatralna) haniebna, gorsząca; 2) obacz Schandtat.

Schá'ndtat, *sf. pl.* -en, czyn haniebny, hańbiący, sromotny, szkaradny, sromotny postępek.

Schá'ndtitel, *sm.* -s, *pl.* —, tytuł hańbiący.

Schä'ndung, *sf.* obacz Schänden.

Schá'ndvolk, *sn.* -(e)s, podły naród; motłoch *m.*, szumowiny *pl.*

Schá'ndweib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, podła kobieta; prostytutka *f.*

Schá'ndwort, *sn.* obacz Schandrede.

Schá'ndzunge, *sf.* obacz Schandmaul.

Schank, *sm.* -(e)s, szynk *m.*, propinacya *f.*; einen — haben szynkować.

Schá'nkbier, *sn.* obacz Schenkbier.

Schá'nker, *sm.* -s, *pl.* —, szankier *m.*, wrzód weneryczny.

Schá'nktiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, szynkfas *m.*

Schá'nzarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.* około szańców.

Schá'nzarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, szańcownik *m.*

Schá'nzdecke, *sf. pl.* -n opona okrętowa.

Schá'nze, *sf. pl.* -n, szaniec *m.*; przykop *m.*; = Laufgraben; fort *m.*, warownia *f.*, okop *m.*; mit -n umgeben oszańcować, okopać; etw. (das Leben) in die — ſchlagen wystawić co (życie) na niebezpieczeństwo, na szwank, na stratę, podać co na sztych.

Schá'nzen, *vn.* (haben) szańcować, (o)kopać.

Schá'nzer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schanzarbeiter.

Schá'nzgräber, *sm.* -s, *pl.* —, okopnik *m.*

Schá'nzkleid, *sn.* obacz Schanzdecke.

Schá'nzkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz szańcowy.

Schá'nzpfahl, *sm.* -s, *pl.* -pfähle, pal szańcowy; -pfähle, *pl.* częstokół *m.*, palisada *f.*

Schá'nzwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, szańce *pl.*

Schá'ppeide, *sf.* rodzaj tkaniny jedwabnej.

Schar, *sf. pl.* -en, 1) gromada *f.*; große — tłum *m.*; kupa *f.*; = Haufen; orszak *m.*, hufiec *m.*, rota *f.*, poczet *m.*, zastęp *m.*, oddział *m.* (wojska); = Heerſchar; zgraja *f.* (opryszków, rozbójników); = Räuberſchar; stado *n.* (ptaków); = Schwarm; ſich zu -en verſammeln zbierać się w gromady; in -en gromadnie, tłumnie *adv.*; 2) ostrze *n.* u pługa lub sochy; = Pflugſchar.

Schá'rbe, *sf. pl.* -n, kormoran *m.*, kruk wodny.

Schá'rben, **Schä'rben**, *va.* (haben) pokrajać, postrugać na cienkie podłużne kawałki; = ſchaben.

Schá'rbock, *sm.* -(e)s, gnilec *m.*, skorbut *m.*; mit — behaftet, vom — herrührend gnilcowy, skorbutowy.

Schá'rbockkrank, *adi.* chory na skorbut.

Schá'rbockskraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, trędownik *m.* (ziele).

Schá'rdeich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, część grobli najbardziej uszkodzeniu ulegająca.

Scha'ren, *va.* (haben) gromadzić; ſich —, *vr.* (haben) gromadzić się (w kupy), garnąć się.

Scha'renführer, *sm.* -s, *pl.* —, dowódca *m.* rot, zastępów.

Scha'renweiſe, *adv.* kupami, gromadami, tłumnie.

Scharf, I. *adi.* 1) ostry; -es Meſſer ostry nóż; -er Eſſig ostry, mocny ocet; -e Flüſſigkeit ostry, mocny, gryzący płyn; -er Geſchmack ostry smak; -es Gift silna trucizna; 2) cierpki; = herb, -en Geſchmack annehmen przycierpnąć; 3) (obraz.) ostry, surowy; = ſtreng; gryzący, zgryźliwy = biſſig; -e Worte ostre, zgryźliwe słowa; -e Zunge ostry język; -er Hohn zgryźliwe szyderstwo; -e Strafe ostra, surowa kara; -er Tadel ostra, surowa nagana; 4) -er Winkel ostry kąt; -e Ladung ostry nabój; -er Ton ostry ton; -e Stimme przenikliwy, mocny głos; -e Züge wyraziste rysy; 5) (obraz.) bystry; -e Augen haben mieć bystry wzrok; eine -e Naſe, ein -es Gehör haben mieć delikatny nos, bystry słuch; -er Verſtand bystry rozum; II. *adv.* 1) ostro, mocno; — machen (na) ostrzyć; — werden obostrzyć się; ein Meſſer — ſchleifen wyostrzyć, naostrzyć nóż; — würzen ostro przyprawić; — geſalzen mocno solony, przesolony; — ſchmeckend ostry, mocny, pikantny; — laden kulą nabić; das Gewehr ſchießt — strzelba gęsto bije; — feuern kulą, kulami strzelać; 2) ostro, surowo; zgryźliwie; jmndn — anfahren, anlaſſen surowo, ostro kogo ofuknąć; jmndm — zuſetzen bardzo komu dokuczać; — verfolgen ścigać pospiesznie; jmndn — anſehen ostro na kogo patrzeć; — beobachten śledzić usilnie; — bewachen ściśle strzedz, poddać ścisłej straży; — hören, riechen mieć delikatny słuch, delikatny nos; — ſehen mieć dobre oczy, bystry wzrok; — unterſcheiden dokładnie odróżniać; — betonen silnie, dobitnie wymawiać, dobitnie akcentować; — hinter dem Gelde her ſein być bardzo chciwym zysku; ſein Verſtand iſt — geworden rozum jego obostrzył się; er iſt dann ſehr — geworden potem był bardzo zgryźliwy; — reiten ostro, szybko jechać wierzchem; er beurteilt alles — bystro, trafnie o wszystkiem sądzi; ſie ſind — aneinander geraten ostro się z sobą starli; allzu — macht ſchartig co nadto, to niezdrowo.

Scha'rfäugig, *adi.* ostrooki.

Scha'rfblick, *sm.* -(e)s, przenikliwość *f.*; bystrość *f.* umysłu, rozumu.

Scha'rfblickend, *adi.* przenikliwy; bystry.

Schä'rfe, *sf. pl.* -n, 1) ostrość *f.*; ostrze *n.* (n. p. noża); auf der — des Meſſers ſtehen być w największem niebezpieczeństwie, być w chwili rozstrzygającej; 2) (obraz.) ostrość *f.*, surowość *f.*; = Strenge; zgryźliwość *f.*; = Biſſigkeit; 3) (obraz.) bystrość *f.*, przenikliwość *f.* (rozumu, umysłu).

Scha'rfeckig, *adi.* ostrokończysty, ostrokańciasty.

Schä'rfen, *va.* (haben) ostrzyć, naostrzyć, wyostrzyć; ein Raſiermeſſer — naostrzyć brzytwę; die Hufeiſen der Pferde — podkuć konie ostro; mit der Feile — ostro przypiłować; den Mühlſtein — rakować kamień; 2) (przenośnie:) zaostrzać, zaostrzyć, obostrzać, obostrzyć; den Blick, das Gehör — zaostrzyć, wzmocnić wzrok, słuch; den Verſtand — zaostrzać rozum; jmndm das Gewiſſen — przymówić komu do sumienia, wzbudzić w kim sumienie; die Strafe — obostrzyć karę; = verſchärfen.

Schä'rfen, *sn.* -s, Schä'rfung, *sf. pl.* -en, ostrzenie *n.*, naostrzenie *n.*, wyostrzenie (n. p. noża); zaostrzenie *n.* (kary, rozumu).

Scha'rfgeladen, *adi.* ostro (kulą) nabity.

Scha'rfkantig, *adi.* obacz Scharfeckig.

Scha'rfkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, ostre ziele.

Scha'rfmacher, *sm.* -s, *pl.* —, podniecacz *m.* reakcyi, zalecający środki wsteczne przeciw robotnikom (polityka).

Scharfmacherei', *sf.* zalecanie *n.* środków wstecznych przeciw robotnikom.

Scha'rfrandig, *adi.* ostrobrzegi.

Scha'rfreißer, *sm.* -s, *pl.* —, kolec żelazny.

Scha'rfrichter, *sm.* -s, *pl.* —, kat *m.*, mistrz *m.*

Scha'rfrichteramt, *sn.* -es, katostwo *n.*, mistrzostwo *n.*

Scha'rfrichterei, *sf.* 1) mieszkanie *n.* kata; 2) katostwo *n.*, mistrzostwo *n.*

Scha'rfſchießen, *sn.* -s, strzelanie *n.* ostrymi nabojami, kulami.

Scha'rfſchnäblig, *adi.* ostrodzióby.

Scha'rfſchneidig, *adi.* ostrosieczny.

Scha'rfſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, strzał ostry, kulą.

Scha'rfſchütze, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) arkabuzer *m.* (historya); 2) celny strzelec.

Scha'rfſehend, Scha'rfſichtig, *adi.* 1) bystrooki, 2) (obraz.) przenikliwy; -ſichtiger Verſtand bystry rozum.

Scha'rfſichtigkeit, *sf.* 1) bystrość *f.* wzroku; 2) (obraz.) przenikliwość *f.*

Scha'rfſinn, *sm.* -(e)s, Scha'rfſinnigkeit, *sf.* przenikliwość *f.*, bystrość *f.* (rozumu); dowcip *m.*; = Witz; dowcipność *f.*; = Witzigkeit; intelligencya *f.*

Scha'rfſinnig, *adi.* przenikliwy, bystry; zmyślny; dowcipny; *adv.* przenikliwie, bystro; zmyślnie; dowcipnie.

Scha'rfſpitzig, *adi.* ostrokończysty.

Schä'rfung, *sf.* obacz Schärfen.

Scha'rfzähnig, *adi.* ostrozębaty.

Scha'rlach, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) szkarłat *m.* (kolor, farba i materya); in — szkar-

łatno; 2) wilder — lepiennik *m.*, granatek *m.* (roślina); 3) szkarlatyna *f.*; = Scharlachfieber.

Scha'rlachartig, *adi.* szkarłatnawy.

Scha'rlachbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo szkarłatowe, szkarłat *m.*

Scha'rlachbeere, *sf. pl.* =n, szkarłatka *f.*

Scha'rlachen, Scha'rlachfarben, Scha'rlachrot, *adi.* szkarłatowy.

Scha'rlachfarbe, *sf.* szkarłat *m.*

Scha'rlachfärber, *sm.* =s, *pl.* —, szkarłatnik *m.*

Scha'rlachfieber, *sn.* =s, szkarlatyna *f.*, płonica *f.*

Scha'rlachkleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, suknia szkarłatna.

Scha'rlachkörner, *sn. pl.* ob. Scharlachbeere.

Scha'rlachkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, rzęśl *f.*, szkarłat *m.*, zwiesinosek *m.* (ziele).

Scha'rlachlaus, *sf.* obacz Schildlaus.

Scha'rlachrot, *sn.* =es, **Scha'rlachröte**, *sf.* szkarłat *m.* (kolor).

Scha'rlachrot, *adi.* szkarłatny; — färben szkarłacić; — werden szkarłatnieć.

Scha'rlachtuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, szkarłat *m.* (materya).

Scha'rlachwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, robaczek szkarłatowy, czerwiec *m.*; = Cochenille.

Scharma'nt, *adi.* przyjemny, miły, zabawny; *adv.* przyjemnie, mile, zabawnie.

Scharmie'ren, I. *va.* (haben) oczarowywać, oczarować, zachwycać; = bezaubern; II. *vn.* (haben) mit jmndm — nadskakiwać komu, przymilać się do kogo.

Scharmü'tzel, *sn.* =s, *pl.* —, potyczka *f.*, utarczka *f.*, harc *m.*

Scharmü'tzeln, *vn.* (haben) (mit jmndm) ucierać się, harcować (z kim).

Scharmutzie'ren, *vn.* (haben) 1) = scharmieren II.; 2) = scharmützeln.

Scharmutzie'rer, Scharmü'tzler, *sm.* =s, *pl.* —, harcownik *m.*

Scharnie'r, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Scharnie'rband**, *sn.* =es, *pl.* =bänder, nit *m.*, wycięcie *n.*

Schä'rpe, *sf. pl.* =n, szarfa *f.*, pas *m.*

Scharpie', *sf.* szarpie *pl.*, skubanka *f.*

Scha'rre, *sf. pl.* =n, **Scha'rreisen**, *sn.* =s, *pl.* —, skrobaczka *f.*, żelazko *n.* do skrobania.

Scha'rren, I. *va.* (haben) 1) grzebać, wygrzebać; = herausscharren; in die Erde — zagrzebać, pogrzebać w ziemi, pochować; 2) zgarniać, zgarnąć, garnąć; Geld auf einen Haufen — zgarniać pieniądze na kupę; II. *vn.* (haben) 1) mit den Füßen — suwać, szurgotać, tupotać nogami; 2) unter etw. — podgarniać, podgarnąć; 3) paprać, paprzać, grzebać (o kurach); 4) skrobać; = schaben.

Scha'rren, *sn.* =s, 1) suwanie *n.*, szurgotanie *n.*, tupotanie *n.* (nogami); 2) skrobanina *f.*, skrobanie *n.*

Scha'r(re)n, *sm.* =s, *pl.* —, buda *f.* (z pieczywem), jatka *f.* (z mięsem).

Scha'rrerde, *sf.* ziemia zgrzebana skąd.

Scha'rrfuß, *sm.* obacz Kratzfuß.

Scha'rrmaus, *sf. pl.* =mäuse, kretomysz *f.*

Scha'rrschmied, *sm.* obacz Schmied.

Scha'rrsel, *sn.* =s, *pl.* —, oskrobiny *pl.*, zeskrobiny *pl.*

Scha'rte, *sf. pl.* =n, 1) szczerb *m.*; =n bekommen wyszczerbić się; 2) obacz Schießscharte; 3) (obraz.) skaz *m.*, plama *f.*, wada *f.*; eine — auswetzen poprawić się, odzyskać sławę utraconą, odwetować; 4) sierpik farbierski (roślina).

Scharte'ke, *sf. pl.* =n, stary szpargał (o meblach i książkach); (przenośnie i żartobliwie:) alte — stary grat (o kobiecie starej i brzydkiej).

Scharte'kenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlujący *m.* staremi książkami, antykwarz *m.*

Scha'rtenkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, sierpik *m.* (ziele).

Scha'rtig, *adi.* szczerbaty; — machen wyszczerbić; allzu scharf macht — co nadto, to niezdrowo.

Scha'rwache, *sf. pl.* =n, straż *f.* (gromadą chodząca), patrol *f.*

Scha'rwächter, *sm.* =s, *pl.* —, strażnik *m.* (żołnierz).

Scha'rwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szarawark *m.*, robota pańszczyźniana, pańszczyzna *f.*

Scha'rwerken, *vn.* (haben) odbywać pańszczyznę; (obraz.) ciężko pracować.

Scha'tten, *sm.* =s, *pl.* —, 1) cień *m.*; — spenden, geben, werfen cień dawać, rzucać; — gebend cienisty; in — hüllen, mit — bedecken osłonić, pokryć cieniem; im — ruhen w cieniu (t. j. w cienistem, chłodnem miejscu) spoczywać; 2) cień *m.* (w malarstwie); Verteilung des =s cieniowanie *n.*; Vermischung von Licht und — jasnocień *m.*, cienie *pl.*; die — anlegen, verteilen cieniować; leichte, tiefe, dunkle — lekkie, grube, ciemne cienie; 3) jmndm, etw. in den — stellen (dosłownie: postawić kogo, co w cień, w cieniu), (przenośnie:) przyćmić kogo, co, pozostawić kogo, co w tyle, prześcignąć kogo, co; im — stehen pośledne zajmować miejsce; 4) cień *m.*; = unzertrennlicher Begleiter; jmndm wie ein — folgen chodzić za kim jak cień; 5) cień *m.*, odblask *m.*, pozór *m.*, ślad *m.*; straszydło *n.*, mara *f.*; = Gespenst, Larve; er sieht aus wie sein eigener — wygląda jak własny cień; es ist kaum ein — der alten Macht geblieben pozostał zaledwie cień, odblask dawnej władzy; das Reich der — królestwo cieniów; wie ein — vergehen; rozwiać się jak cień; er geht umher wie ein — chodzi jak cień, jest jak cień.

Scha'tten, I. *va.* (haben) ocieniać, ocienić; = beſchatten; II. *vn.* (haben) cień dawać, rzucać.

Scha'ttenbild, *sn.* -eš, *pl.* -er, 1) obraz ciemny, w cieniu przedstawiony; sylwetka *f.*; 2) (przenośnie:) cień *m.*, mara *f.*, odblask *m.*; einem — von Ruhm nachjagen za marą sławy gonić; nur noch ein — der alten Freiheit blieb übrig tylko cień jeszcze dawnej wolności pozostał.

Scha'ttenblume, *sf. pl.* -n, pstroczek *m.*

Scha'ttendach, *sn.* -(e)š, *pl.* -dächer, ciennik *m.*

Scha'ttenfürſt, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) książę *m.* cieniów, podziemia, Pluto *m.* (mitologia); 2) (przenośnie:) książę malowany, panujący *m.* bez władzy.

Scha'ttengang, *sm.* -(e)š, *pl.* -gänge, chodnik cienisty.

Scha'ttengebilde, *sn.* -š, *pl.* —; **Scha'ttengeſtalt**, *sf. pl.* -en, wizya *f.*, mara *f.*, straszydło *n.*

Scha'ttengewächš, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, roślina cień lubiąca.

Scha'ttenglück, *sn.* -(e)š, szczęście marne, pozorne.

Scha'ttengröße, *sf.* wielkość czcza, marna, pozorna.

Scha'ttenhaft, *adi.* do cienia podobny; marny, czczy.

Scha'ttenkönig, *sm.* -š, *pl.* -e, król malowany, król bezwładny, cień *m.* króla.

Scha'ttenland, *sn.* -es, kraj *m.*, dziedzina *f.* cieniów.

Scha'ttenlänge, *sf. pl.* -n, długość *f.* cienia.

Scha'ttenlicht, *sn.* -(e)š, *pl.* -er, jasnocień *m.*, cienie *pl.*

Scha'ttenlinie, *sf. pl.* -n, linia cieniowa; szkic *m.*

Scha'ttenlos, *adi.* i *adv.* bez cienia.

Scha'ttenreich, *adi.* wiele cienia mający, cienisty.

Scha'ttenreich, *sn.* -(e)š, królestwo *n.* cieniów.

Scha'ttenreichtum, *sm.* -(e)š, cienistość *f.*

Scha'ttenriß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) obraz cieniowany, czarno oddany; 2) kontur z cienia wzięty, odcieniowanie *n.* czego, oddanie *n.* czego w pierwszych zarysach, sylwetka *f.*

Scha'ttenſeite, *sf. pl.* -n, 1) strona cieniowa, cienista, zacieniona; auf der — (der Straße) gehen iść po stronie cienistej ulicy, iść w cieniu; 2) strona od światła odwrócona, strona północna, ku północy zwrócona (góry, budynku); 3) (przenośnie:) strona niekorzystna, mniej korzystna, słaba, zła; das iſt ſeine — to jego słaba strona.

Scha'ttenſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, siedzenie ocienione.

Scha'ttenſpiel, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, cieniowa zabawa; fantazmagorya *f.*

Scha'ttenuhr, *sf.* obacz Sonnenuhr.

Scha'ttenweisheit, *sf. pl.* -en, marna, znikoma mądrość.

Scha'ttenwelt, *sf. pl.* -en, 1) świat urojony, zmyślony; 2) = Schattenland.

Scha'ttenwerk, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, dzieło urojone, fantazye *pl.*

Scha'ttenweſen, *sn.* -š, *pl.* —, istota urojona.

Scha'ttenzeiger, *sm.* -š, *pl.* —, gnomon *m.*

Schattie'ren, *va.* (haben) cieniować, przycieniać.

Schattie'ren, *sn.* -š, **Schattie'rung**, *sf. pl.* -en, cieniowanie *n.*, odcień *m.*, cienie *pl.*

Scha'ttig, *adi.* cienny, cienisty; -er Ort ciennik *m.*, podcienie *n.*

Schatu'lle, *sf. pl.* -n, szkatuła *f.*

Schatz, *sm.* -es, *pl.* Schätze, 1) skarb *m.*; dobro *n.*, mienie *n.*; Schätze ſammeln gromadzić skarby, skarbić; einen — heben wykopać, wygrzebać skarb; 2) (obraz.) skarb *m.*, kochanek *m.*, kochanka *f.*; mein —! mój skarbie! einen — haben mieć kochanka, kochankę; 3) skarb publiczny, skarb państwa.

Scha'tzamt, *sn.* obacz Schatzhaus.

Scha'tzbar, *adi.* uległy podatkom.

Schä'tzbar, *adi.* 1) ocenny; -e Sachen rzeczy ocenne (prawo); 2) szacowny; Ihre -n Aufträge Pańskie szacowne zlecenia.

Schä'tzbarkeit, *sf.* 1) ocenność *f.*; 2) szacowność *f.*

Scha'tzbeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, urzędnik skarbowy.

Scha'tzbirne, *sf. pl.* -n, miłówka *f.* (owoc).

Scha'tzbon, *sm.* -š, *pl.* -š, bon *m.*, przekaz *m.* kasy państwowej.

Schä'tzchen, *sn.* -š, *pl.* —, *dim.* od Schatz, mały skarb; kochaneczka *f.*, ukochany *m.*; mein —! moje serduszko! moja luba!

Scha'tzen, *va.* (haben) poddać ocenie.

Scha'tzen, *sn.*, **Scha'tzung**, *sf.* obacz Schätzen, Schätzung.

Schä'tzen, I. *va.* (haben) 1) oceniać, cenić; das Haus iſt zu hoch geſchätzt dom jest przeceniony, wartość domu za wysoko oszacowano; die Japaner — das Leben nicht hoch Japończycy nie bardzo cenią życie; 2) poważać-szanować; = achten, gebührend würdigen, hochhalten; jmnden wert— poważać, szanować kogo (wielce); jmnden, etw. gering— lekceważyć kogo, co; für etw. — uważać, mieć za co; ich ſchätze mich glücklich, daß . . . jestem, czuję się szczęśliwym, że . . .; ich ſchätze es für eine Ehre uważam, poczytuję za honor; ich ſchätze an ihm den Verſtand cenię jego rozum; 3) uważać, sądzić; = halten für; ich ſchätze ihn auf 20 Jahre sądzę, że ma 20 lat, przyznaję mu 20 lat; II. geſchätzt, *pp.* i *adi.* szanowny; Ihr G—eš Pańskie szanowne pismo.

Schä'tzen, *sn.* -š, **Schä'tzung**, *sf. pl.* -en, 1) ocenianie *f.*, ocena *f.*, oznaczanie *n.* wartości; 2) (obraz.) poważanie *n.*, szanowanie *n.*

Schä'tzenswert, Schä'tzenswürdig, *adi.* godny szacunku.

Schä'tzer, *sm.* -š, *pl.* —, 1) taksator *m.*, oceniacz *m.*; 2) (obraz.) szanujący *m.*, poważający *m.* co.

Schatzgräber, *sm.* -s, *pl.* —, poszukiwacz *m.* skarbów.

Schatzhaus, *sn.* -ses, *pl.* -häuser, **Schatzkammer**, *sf.* *pl.* -n, skarb *m.*, skarbiec *m.*, pokładnica *f.*, pieniężnica *f.*

Schatzkanzler, *sm.* -s, *pl.* —, kanclerz *m.* skarbu.

Schatzkästchen, **Schatzkästlein**, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Schatzkasten, szkatułka *f.* na pieniądze, na kosztowności, skarbonka *f.*

Schatzkasten, *sm.* -s, *pl.* —, skarbnica *f.*

Schatzkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, złotko *n.*, gagatek *m.*, ulubiony dzieciaczek.

Schatzmeister, *sm.* -s, *pl.* —, podskarbi *m.*

Schatzmeisteramt, *sn.* -(e)s, podskarbiostwo *n.*

Schatzpflichtig, *adi.* obacz Schatzbar.

Schatzschein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Schatzbon.

Schatzung, *sf.* *pl.* -en, rozkład *m.*, pobór *m.* podatkowy.

Schätzung, *sf.* *pl.* -en, szacunek *m.*, oszacowanie *n.*, ocenienie *n.*

Schätzungs-, *adi.* szacunkowy.

Schätzungsanschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, repartycya *f.*, rozkład *m.* podatków.

Schätzungswert, *sm.* -es, *pl* -e, wartość szacunkowa.

Schau, *sf.* *pl.* -en, 1) widok *m.*, wystawa *f.*, popis *m.*; etw. zur — stellen, legen wystawić co na widok; zur öffentlichen — dastehen być na widowni publicznej; etw. zur — tragen wystawić co na widok; (obraz.) etw. prahlend zur — tragen pokazywać się z czem, popisywać się czem; 2) przegląd *m.*, rewia *f.* (wojska); die — (ab)halten odbyć przegląd.

Schauausstellung, *sf.* *pl.* -en, publiczna wystawa.

Schaub, *sm.* -es, *pl.* Schäube, wiązka *f.*, snopek *m.* słomy.

Schaubdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach słomą pokryty, strzecha *f.*

Schaubegier, *sf.* żądza *f.* widzenia czego, patrzenia na co.

Schaubegierig, *adi.* chciwy widzenia, patrzenia.

Schaubhut, *sm.* -es, *pl.* -hüte, słomiany kapelusz z szerokiemi skrzydłami.

Schaubrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chleb pokładny, chleb *m.* obliczności.

Schaubude, *sf.* *pl.* -n, buda *f.*, w której co pokazują.

Schaubühne, *sf.* *pl.* -n, scena *f.*, widownia *f.*

Schauder, *sm.* -s, *pl.* —, 1) dreszcz *m.*, wzdrygnienie *n.*; es überlief mich ein heftiger — silny dreszcz mnie przejął, przeszedł; 2) zgroza *f.*; = Abscheu; strach *m.*; = Schrecken; — erregen, mit — erfüllen zgrozę, strach wywołać, zgrozą przejąć; — empfinden być zgrozą przejętym; — erregend straszny, okropny.

Schauderbar, **Schauderhaft**, **Schaudervoll**, I. *adi.* 1) dreszcz wzbudzający, zgrozą przejmujący, straszny, okropny; das ist — to rzecz okropna, straszna, to okropne; 2) (poufale:) bardzo zły; II. *adv.* strasznie, okropnie.

Schauderhaftigkeit, *sf.* okropność *f.*, straszliwość *f.*

Schaudern, I. *vn.* (haben) trząść się, drżeć, wzdrygać się; ich -re vor Kälte drżę, dreszcz mnie przejmuje od zimna; II. *vimpers.* (haben) es schaudert mich dreszcz mnie przejmuje, przechodzi; strach mnie ogarnia, cały się trzęsę, wzdrygam się; es schauderte ihm vor (albo bei) dem Gedanken wzdrygał się na tę myśl, myśl ta zgrozą go przejmowała.

Schaudern, *sn.* -s, obacz Schauder.

Schauen, *vn.* i *va.* (haben) patrzeć, spojrzeć; zobaczyć; oglądać, oglądnąć; = betrachten, besehen, um sich — patrzeć naokoło; in die Zukunft — patrzeć w przyszłość.

Schauer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ten, co patrzy, ogląda, oglądacz *m.*; 2) dreszcz *m.*, drżączka *f.*, ciarki *pl.*; = Schauder; przestrach; ein heiliger — ergreift meine Seele święty przestrach moją duszę przenika; 3) nawalny deszcz, nawalnica *f.*; 4) strzecha *f.*, szopa *f.*

Schauergeschichte, *sf.* *pl.* -n, historya straszliwa, strachem przejmująca.

Schauer(e)rig, *adi.* dreszczem przejmujący, straszliwy, okropny.

Schauerlich, *adi.* straszny, okropny; *adv.* strasznie, okropnie.

Schauern, *vn.* (haben) drżeć, wzdrygać się (od zimna, ze zgrozy, ze strachu); = schaudern.

Schauern, *vimpers.* (haben) es schauert nawalny deszcz (z gradem) pada.

Schauernacht, *sf.* *pl.* -nächte, okropna, straszna noc.

Schauerstille, *sf.* cichość ponura, przerażająca.

Schauertat, *sf.* *pl.* -en, czyn okropny, zgrozą przejmujący.

Schauervoll, *adi.* pełen okropności, okropny, przerażający; *adv.* okropnie, przerażająco.

Schauessen, *sn.* -s, obacz Schaugericht.

Schaufel, *sf.* *pl.* -n, 1) szufla *f.*, łopata *f.*; Kohlen— łopata do węgla, węglówka *f.*; Rasenschneid—, Rasen— łopata do darni, darniówka *f.*; Schlacken—, Aschen— łopata do żużla; żużlówka *f.*; Schnee— łopata do śniegu, śniegówka *f.*; Stich— rydel *m.*, ryskal *m.*; — am Schiffsrad, Mühlrad skrzydło *n.* u koła okrętowego, młyńskiego; 2) poroże łopaciaste daniela i łosia (łowiectwo).

Schaufelartig, *adi.* łopaciasty; *adv.* łopaciasto.

Schaufelbagger, *sm.* -s, *pl.* —, **Schaufelbaggermaschine**, *sf.* *pl.* -n, pogłębiarka czerpakowa, pogłębiarka łyżkowa.

Schaufelband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, okucie szuflowate (ślusarstwo).

Schaufelförmig, *adi.* szuflowaty, łopaciasty.

Schaufelfüßig, *adi.* łopatonogi.

Schaufelgehörn, Schaufelgeweih, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rogi szuflowate, łopaciaste.

Schaufelkrebs, *sm.* -es, *pl.* -e, przezrocz *m.*

Schaufeln, *va.* (haben) szuflą, łopatą pracować, robić; szuflować, przerzucać, zgarniać szuflą, łopatą.

Schaufelrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, koło (młyńskie) skrzydlaste, łodziaste.

Schaufelweise, *adi.* i *adv.* łopatami, szuflami.

Schaufenster, *sn.* -s, *pl.* —, okno wystawowe, wystawa *f.* (n. p. sklepowa).

Schaufler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) zgartywacz *m.* (n. p. śniegu), robiący *m.* łopatą; 2) daniel *m.*; = Edelhirsch, Damhirsch.

Schaugepränge, *sn.* -s, *pl.* —, parada *f.* (dla oka), wystawa *f.* (dla okazania świetności).

Schaugericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, potrawa dla oka postawiona, do ustrojenia stołu służąca.

Schaugerüst, *sn.* obacz Gerüst 2).

Schaukel, *sf. pl.* -n, huśtawka *f.*

Schaukelbalken, *sm.* -s, *pl.* —, **Schaukelbrett**, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, huśtawka *f.*

Schaukeln, I. *va.* (haben) huśtać, kołysać; II. *vn.* (haben) huśtać się, kołysać się; chełbotać, chełbotać się, chybać się; der Kahn schaukelt łódka kołysze się, chełboce się; III. sich —, *vr.* kołysać się, huśtać się, chełbotać się.

Schaukeln, *sn.* -s, **Schaukelei'**, *sf. pl.* -en, huśtanie *n.* (się), kołysanie *n.* (się), chełbotanie *n.* (łodzi, okrętu).

Schaukelpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, konik *m.* do huśtania.

Schaukelstuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -stühle, krzesło *n.* do huśtania.

Schaulust, *sf.* chęć *f.*, ochota *f.* widzenia, ciekawość *f.*

Schaulustig, *adi.* chciwy widzenia, lubiący się przypatrywać, ciekawy.

Schaum, *sm.* -(e)s, *pl.* Schäume, 1) piana *f.*; — geben, machen pienić się; sich mit — bedecken zapienić się; — entwickelnd pieniący się; den — abheben, abschöpfen zebrać pianę; — im Munde ślina *f.* (z ust płynąca); = Geifer; Eier zu — schlagen bić jaja na pianę; zu — werden na pianę się zamienić; (przenośnie:) spłonąć, nie ziścić się; 2) szumowiny *pl.*; den — abschöpfen odszumować (n. p. rosół); Träume sind Schäume sen mara.

Schaumähnlich, Schaumartig, *adi.* pieniasty.

Schaumbedeckt, *adi.* pianą pokryty, zapieniony.

Schaumbier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piwo musujące.

Schaumbläschen, *sn.* -s, *pl.* —, **Schaumblase**, *sf. pl.* -n, bańka *f.* piany.

Schäumen, I. *vn.* (haben) pienić się, pianę z siebie wydawać; musować (o winie, piwie); er schäumt vor Wut pieni się z wściekłości, nie posiada się ze złości; II. *va.* (haben) szumować, odszumować (n. p. rosół).

Schäumend, *adi.* pieniący się, musujący (o trunkach); (obraz.) rozzłoszczony, rozwścieklony; — vor Wut pieniący się z wściekłości, nie posiadający się ze złości.

Schaumgeboren, *adi.* z piany zrodzony, powstały.

Schaumig, *adi.* pieniasty, pienisty, pieniący się.

Schaumkelle, *sf. pl.* -n, **Schaumlöffel**, *sm.* -s, *pl.* —, warzęchew *f.*, łyżka *f.* do szumowania.

Schaumkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, gniewosz *m.*, smolanka *f.*, rzeżucha *f.* (ziele).

Schaumquirl, *sm.* -s, *pl.* -e, mątewka *f.* do zapieniania płynów.

Schaumrute, *sf. pl.* -n, **Schaumschläger**, *sm.* -s, *pl.* —, miotełka *f.* do bicia piany.

Schaumünze, *sf. pl.* -n, medal *m.*, pieniądz pamiątkowy.

Schaumwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino musujące, szampan *m.*

Schaumweiß, *adi.* biały jak piana; biały od piany.

Schaumwirbel, *sm.* -s, *pl.* —, wir pieniący się.

Schauplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* widowiska, widownia *f.*, scena *f.*, teatr *m.*; der — des Krieges teatr wojny; vom -e abtreten ustąpić z widowni; (przenośnie:) opuścić stanowisko, ten świat, rozstać się, pożegnać się z posadą, stanowiskiem, tym światem.

Schauppuppe, *sf. pl.* -n, i *dim.* **Schauppüppchen**, *sn.* -s, *pl.* —, laleczka *f.* do komedyi, maryonetka *f.*

Schauspiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) widowisko *n.*, widowisko sceniczne, teatralne, igrzysko *n.*; ins — gehen iść do teatru; das — besuchen chodzić do teatru; 2) widok *m.*; ein erhabenes — wspaniały widok; 3) dramat *m.*

Schauspielartig, *adi.* sceniczny, teatralny; *adv.* scenicznie, teatralnie.

Schauspieldichter, *sm.* -s, *pl.* —, poeta dramatyczny.

Schauspieldichterin, *sf. pl.* -innen, autorka dramatyczna.

Schauspieldichtung, *sf. pl.* -en, poemat dramatyczny.

Schauspieler, *sm.* -s, *pl.* —, aktor *m.*, artysta dramatyczny, wykonawca *m.* sztuk, utworów dramatycznych; komedyant *m.*

Schauspielergesellschaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo *n.* artystów dramatycznych.

Schauspielerin, *sf. pl.* -innen, aktorka *f.*, artystka dramatyczna; komedyantka *f.*

Schauspielhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuser, teatr *m.*, dom *m.* widowisk scenicznych.

Schauspielkunst, *sf.* sztuka dramatyczna.

Schauspielmäßig, *adi.* i *adv.* obacz Schauspielartig.

Schauspielsprache, *sf.* język teatralny, mowa sceniczna.

Schau'ſpielweſen, *sn.* =s, sprawy teatralne.

Schau'ſtellen, *va.* (haben) wystawiać, wystawić na widok.

Schau'ſteller, *sm.* =s, *pl.* —, stawiający *m.* na widok, wystawca *m.*

Schau'ſtellung, *sf. pl.* =en, stawianie *n.* na widok, wystawienie *n.*, wystawa *f.*; popisywanie *n.* się z czem.

Schau'ſtück, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) przedmiot wystawowy, ciekawy, godny widzenia; 2) medal *m.* = Schaumünze; 3) dramat *m.*, widowisko sceniczne.

Schau'torte, *sf. pl.* =n, tort do przystrojenia stołu.

Schau'turm, *sm.* =(e)s, *pl.* =türme, **Schau'warte,** *sf. pl.* =n, strażnica *f.*, widownia *f.*

Schau'turnen, *sn.* =s, *pl.* —, publiczne popisy gimnastyczne.

Schau'würdig, *adi.* godny widzenia, oglądania.

Schebe'cke, *sf. pl.* =n, szebeka *f.*, mały statek morski (korsarski).

Scheck, *sm.* =(e)s, *pl.* =s, czek *m.*, przekaz płatniczy; = Zahlſchein.

Scheck, *sm.* =en, *pl.* =en, **Sche'cke,** *sf. pl.* =n, pstrokosz *m.*, pstrosz *m.*, srokacz *m.*, srokosz *m.*, srokaty koń.

Sche'cker, Schä'cker, *sm.* =s, *pl.* —, zły, niezdatny ogar (łowiectwo).

Sche'ckig, Sche'ckicht, *adi.* pstry, pstrokaty, srokaty; das =e, *sn.* pstrokacizna *f.*; ſich ſcheckig lachen pękać ze śmiechu.

Scheel, *adi.* zyzowaty, krzywy; (obraz.) zazdrosny; =e Blicke krzywe, zazdrosne spojrzenia; *adv.* jmndn — anſehen krzywo, krzywem okiem na kogo spojrzeć, świderkiem na kogo patrzeć; — zu etw. ſehen krzywo na co patrzeć.

Schee'längig, *adi.* (rzadko:) zyzowaty; (obraz.) zazdrosny; *adv.* zyzowato; zazdrośnie.

Schee'bleierz, *sn.* =es, *pl.* =e, szelityn *m.*

Schee'blicken, **Schee'ſehen,** *adi.* zyzowaty; (obraz.) zazdrosny, zawistny.

Schee'ſucht, *sf.* zawiść *f.*, zazdrość *f.*

Schee'ſüchtig, *adi.* zawistny, zazdrosny; *adv.* zawistnie, zazdrośnie.

Sche'ffel, *sm.* =s, *pl.* —, korczyk *m.*, pół korca (miara); zwei — korzec *m.*; halber — ćwierć *f.* (korca); polniſcher — wiertel *m.*; Geld mit =n meſſen pieniądze korcem mierzyć, mieć tyle pieniędzy, że liczyć niepodobna; ſie haben miteinander einen — Salz gegeſſen zjedli z sobą ćwierć soli (poznali się dokładnie przez długie obcowanie); man muß ſein Licht nicht unter den — ſtellen nie na to światło, aby je kryć pod korcem.

Sche'ffeln, *vn.* (haben) dużo ziarna wydawać, plonować (o zbożu); iſt es nicht geſcheffelt, ſo iſt es doch gelöffelt jeśli nie płynie, to przynajmniej kapie.

Sche'ffelſack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, worek korcowy.

Sche'ffelſteuer, *sf. pl.* =n, podatek zbożowy, od zboża.

Sche'ffelweiſe, *adi.* i *adv.* korczykami, na korczyki, korcami, ćwierciami.

Sche'ffelzehent, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dziesięcina *f.* w ziarnie.

Schei'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Scheibe, 1) talarek *m.*, krójeczka *f.* (okrągła), skibka *f.* (n. p. chleba, jabłka); 2) szybka *f.* (w oknie); 3) mała tarcza; 4) krążek *m.*

Schei'be, *sf. pl.* =n, 1) talerzyk *m.*, talarek *m.*, krójka *f.*, (okrągła) skibka *f.*; Äpfel in =n ſchneiden jabłka w talarki pokrajać; er bekam eine — Brot dostał okrągły kawałek, okrągłą skibkę chleba; 2) plastr *m.* (miodu); 3) koło *n.*, kółko *n.*, krąg *m.* (mechanika); Sonnen— krąg słoneczny; 4) tarcza *f.*; nach der — ſchießen strzelać do tarczy; mit der — werfen krążek ciskać; 5) goleń *f.*; = Knieſcheibe; 6) tafla *f.*, szyba *f.* (w oknie, do okna); = Fenſterſcheibe.

Schei'benähnlich, Schei'benartig, *adi.* krążkowaty.

Schei'benarmatur, *sf. pl.* =en, uzbrojenie krążkowe (elektr.).

Schei'benbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder bednarski do wprawiania dna.

Schei'benbüchſe, *sf. pl.* =n, sztuciec *m.* do strzelania do tarczy.

Schei'benförmig, *adi.* krążkowaty.

Schei'benglas, *sn.* =ſes, szkło *n.* do okien.

Schei'benhonig, *sm.* =s, miód *m.* w plastrach.

Schei'benkönig, *sm.* =s, *pl.* =e, król tarczowy, kurkowy; = Schützenkönig.

Schei'benkuppelung, *sf. pl.* =en, sprzęgło krążkowe (mechanika).

Schei'benpulver, *sn.* =s, drobny proch strzelniczy.

Schei'benrad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło krążkowate.

Schei'benrund, *adi.* okrągły jak tarcza, krążkowaty.

Schei'benſchießen, *sn.* =s, strzelanie *n.* do tarczy.

Schei'benſchütze, *sm.* =n, *pl.* =n, strzelec tarczowy.

Schei'benſtand, *sm.* =(e)s, strzelnica *f.*

Schei'benwerfen, *sn.* =s, rzucanie *n.* krążka (w powietrze).

Schei'benwerfer, *sm.* =s, *pl.* —, ciskacz *m.* krążka, dyskobal *m.*

Schei'big, *adi.* krążkowaty; *adv.* — ſchneiden krajać w talarki.

Schei'dbar, *adv.* oddzielny, odłączny, rozłączny.

Schei'de, *sf. pl.* =n, 1) pochwa *f.*; futerał *m.* (na nóż, na sztylet); das Schwert in die — ſtecken miecz wsadzić, włożyć, wetknąć do pochwy; das Schwert aus der — ziehen miecza dobyć z pochwy; 2) pochwa *f.*, pochewka *f.* (u roślin); 3) pochwa maciczna (anatomia); 4) rozdział *m.*, przedział *m.*, rozgraniczenie *n.*

Schei'debaum, *sm.* obacz Schlagbaum.

Schei'deblick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, spojrzenie pożegnalne.

Schei'debrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list pożegnalny; list rozwodowy (prawo).

Schei'deerz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda obfita (w szlachetny kruszec).

Schei'degold, *sn.* =es, czyste złoto.

Schei'degruß, *sm.* =es, *pl.* =grüße, pozdrowienie pożegnalne, całus *m.* na pożegnanie.

Schei'dejunge, *sm.* =n, *pl.* =n, klęzarz *m.*

Schei'dekunſt, *sf.* chemia *f.*

Schei'dekuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =küſſe, całus pożegnalny.

Schei'delinie, *sf. pl.* =n, linia demarkacyjna, graniczna, granica *f.*

Schei'demauer, *sf. pl.* =n, mur odgraniczający, przegradzający, przedzielający, przedzielnica *f.*

Schei'demittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek rozczyniający (chemia).

Schei'demünze, *sf. pl.* =n, moneta zdawkowa, moneta drobna.

Schei'den, =de, =deſt, =det, ſchied, geſchieden, I. *va.* (haben) 1) rozdzielać, rozdzielić, oddzielać, oddzielić; podzielać, podzielić = teilen; odłączać, odłączyć = abtrennen; rozłączać, rozłączyć (= Verbundenes teilen); wydzielać, wydzielić = ab-, ausſondern; przedzielać, przedzielić; die Spreu vom Weizen — oczyścić ziarno z plewy; nur der Tod kann ſie — tylko śmierć może ich rozłączyć; nur eine dünne Wand ſcheidet beide Zimmer tylko cienka ściana oddziela, przepierza oba pokoje; das Licht ſcheidet Tag und Nacht światło oddziela dzień od nocy; 2) analizować, rozbierać na pierwiastki, rozczyniać, rozczynić (chemia); klęzać, klęzować (rudę); 3) Eheleute — rozdzielać, rozdzielić, rozwieść małżonków; von Tiſch und Bett — rozdzielić co do stołu i łoża; der (die) Geſchiedene rozwiedziony *m.*, rozwódka *f.*; II. *vn.* (ſein) rozłączyć się, rozchodzić się, rozejść się, rozstawać się, rozstać się; odjechać = abreiſen; (po)żegnać się = ſich verabſchieden; aus der Welt, von hinnen — rozstać się, pożegnać się z tym światem, zejść ze świata; als Freunde — rozstać się w przyjaźni, po dobremu; von einem Orte, einem Menſchen — opuścić miejscowość, jaką osobę; wir ſind geſchiedene Leute nie mamy już z sobą nic do czynienia, odtąd my się nie znamy; III. ſich —, *vr.* (haben) rozłączać się, rozłączyć się; dzielić się, rozchodzić się, rozejść się; hier — ſich die Wege tu drogi rozchodzą się, rozstają się; ſich — laſſen rozwodzić się, rozejść się; die Milch ſcheidet ſich mleko się zsiada.

Schei'den, *sn.* =s, rozchodzenie *n.* się, rozejście *n.*, pożegnanie *n.*, odjazd *m.*, rozdział *n.*

Schei'denähnlich, **Schei'denartig**, *adi.* podobny do pochwy.

Schei'denförmig, *adi.* pochewkowy.

Schei'denhaut, *sf. pl.* =häute, błona maciczna.

Schei'denmacher, *sm.* =s, *pl.* —, wyrabiacz *m.* pochew.

Schei'denmuſchel, *sf. pl.* =n, nożeniec *m.*

Schei'devogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, pochwodziób *m.*

Schei'depunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, punkt *m.*, miejsce *n.* rozstania się, rozłączenia się.

Schei'der, *sm.* =s, *pl.* —, wydzielacz *m.*

Schei'deſtrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Scheidelinie.

Schei'deſtunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* rozstania, rozłączenia się, odjazdu.

Schei'detrunk, *sm.* =(e)s, napitek pożegnalny, strzemienne *n.*

Schei'dewand, *sf. pl.* =wände, ściana przegradzająca, przegrodna, przedziałowa, przegroda *f.*, przedział *m.*; dünne — przepierzenie *n.*; przepona *f.*; = Zwerchfell; (obraz.) przedział *m.*, przeszkoda *f.*

Schei'dewaſſer, *sn.* =s, serwaser *m.*, kwas saletrowy, azotny.

Schei'deweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozstajna droga, rozdroże *n.*; am =e na rozdrożu.

Schei'dung, *sf. pl.* =en, 1) rozdzielanie *n.*, rozdzielenie *n.*, oddzielanie *n.*, oddzielenie *n.*, rozłączanie *n.*, rozłączenie *n.*; rozstanie *n.* się; 2) rozwód *m.*; auf — klagen podać o rozwód, żądać separacyi; 3) analiza *f.*, rozpuszczanie *n.*, rozbiór *m.* (chemiczny); 4) wydzieliny *pl.*; = Ausſcheidung.

Schei'dungserkenntnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, orzeczenie sądowe w sprawie rozwodowej, rozdziałowej, separacyjnej (prawo).

Schei'dungsgrund, *sm.* =(e)s, *pl.* =gründe, przyczyna *f.*, powód *m.* do rozwodu, do separacyi (prawo).

Schei'dungsklage, *sf. pl.* =n, skarga rozwodowa, rozdziałowa, separacyjna, żądanie *n.* rozwodu, rozdziału, separacyi.

Schei'dungslinie, *sf. pl.* =n, przedzielnica *f.*

Scheik, **Scheich**, **Schech**, *sm.* =s, *pl.* =s, szech *m.* (arabski).

Schein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) światło *n.*, blask *m.* (= Glanz), odblask *m.*; łuna *f.*; beim — des Mondes, der Lampe przy świetle księżyca, lampy; beim — der Sonne przy, w blasku słonecznym; erſter, dämmeriger, ſchwacher, matter — brzask *m.*; ein — am Himmel łuna na niebie; — um die Köpfe der Heiligen, Heiligen— aureola *f.*, święty obłok; ein — von Hoffnung iskierka, promyk nadziei; heller — światłość *f.*; 2) pozór *m.*; falſcher — fałszywy pozór; des äußeren =es wegen, um den — zu retten dla pozoru, by ratować pozory; den —, den äußerlichen — wahren zachować pozory;

ſich den — (albo Anſchein) geben udawać, nadawać sobie pozór; etw. zum — tun czynić co na pozór, udawać; etw. nur zum — tun czynić co dla formy; er hatte es nur auf den — abgeſehen chciał tylko oczy zamydlić; der — ſpricht gegen ihn pozór przeciw niemu przemawia; unter dem =e der Freundſchaft pod pozorem przyjaźni; zum =e gemacht udany; dem =e nach na pozór, z pozoru, sądząc na oko; allem =e nach według wszelkiego prawdopodobieństwa; es hat den —, als ob zdaje się, jak gdyby; 3) wykaz *m.*, rewers *m.*, zaświadczenie *n.*, poświadczenie *n.* na piśmie; = Beſcheinigung; kwit *m.*; tłumożna *f.*, karta tłumoczna; = Gepäckſchein; poświadczenie odbioru; = Empfangsſchein; cedułka *f.*, kartka *f.*, bilet *m.*; = Zettel, Freizettel; skrypt *m.*, zapis dłużny; = Schuldſchein; bilet bankowy; = Bankſchein.

Schei'nadel, *sm.* =s, szlachta fałszywa, nibyszlachta *f.*

Schei'nandacht, *sf.* pobożność udawana, pozorna.

Schei'nangriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, atak udawany, natarcie dla pozoru.

Schei'nbar, *adi.* pozorny, udany; *adv.* pozornie, na pozór, na oko, wrz(e)komo, niby.

Schei'nbarkeit, *sf.* pozorność *f.*, udawanie *n.*, udanie *n.*

Schei'nbehelf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Vorwand.

Schei'nbeweis, *sm.* =ſes, *pl* =ſe, dowód pozorny; dowód pozornie tylko prowadzony.

Schei'nbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) bożyszcze *n.*, bałwan *m.*; 2) mamidło *n.*, wizya *f.*

Schei'nchriſt, *sm.* =en, *pl.* =en, chrześcijanin pozorny.

Schei'nding, *sn.* =es, *pl.* =e, rzecz urojona.

Schei'nehe, *sf. pl.* =n, małżeństwo pozorne, udawane.

Schei'nehre, *sf.* honor fałszywy.

Schei'nen, *vn.* ſcheine, ſcheinſt, ſcheint, ſchien, habe geſchienen; 1) świecić; = leuchten; die Sonne ſchien hell słońce jasno świeciło; die Sonne ſcheint heiß herab słońce przygrzewa; die Sonne ſcheint dir gerade ins Geſicht słońce świeci ci wprost w twarz; 2) zdawać się, zdać się, wydawać się; es ſcheint mir zdaje mi się; er ſcheint ſehr gut zu ſein wydaje się bardzo dobrym; es ſcheint regnen zu wollen zdaje się, że będzie deszcz, że się na deszcz zabiera; es ſcheint (wohl) nur ſo to się (pewnie) tylko tak zdaje; etw. — wollen chcieć uchodzić za co.

Schei'nfreude, *sf. pl.* =n, radość udawana, pozorna.

Schei'nfreund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyjaciel pozorny, fałszywy.

Schei'nfreundſchaft, *sf. pl.* =en, przyjaźń udawana, pozorna, fałszywa.

Schei'nfriede, *sm.* =ns, pokój pozorny, udany.

Schei'nfromm, *adi.* pobożny na pozór, na oko.

Schei'nfrömmigkeit, *sf.* pobożność pozorna.

Schei'nfurcht, *sf.* udana bojaźń.

Schei'ngefecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bitwa pozorna, udana.

Schei'ngelehrſamkeit, *sf.* pozorna uczoność.

Schei'nglanz, *sm.* =es, blichtr *m.*

Schei'nglaube, *sm.* =ns, wiara udana, zmyślona.

Schei'nglück, *sn.* =(e)s, pozorne szczęście.

Schei'ngold, *sn.* =(e)s, ob. Flittergold.

Schei'ngröße, *sf. pl.* =n, wielkość pozorna.

Schei'ngrund, *sm.* =(e)s, *pl.* =gründe, powód pozorny, pozór *m.*

Schei'ngut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, dobro urojone.

Schei'nhandlung, *sf. pl.* =en, czynność pozorna, udana.

Schei'nheilig, *adi.* świętoszkowaty, obłudny.

Schei'nheilige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, świętoszek *m.*, liżyobrazek *m.*, aniołek *m.* z rożkami, baranek *m.* w wilczej skórze, obłudnik *m.*

Schei'nheilige, *sf. pl.* =n, świętoszka *f.*, obłudnica *f.*

Schei'nheiligkeit, *sf.* świętoszkostwo *n.*, obłuda *f.*

Schei'nheirat, *sf. pl.* =en, małżeństwo pozorne.

Schei'nkampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämpfe, walka udana, pozorna.

Schei'nkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, kupno pozorne, udane, kupno na pozór (zawarte).

Schei'nkönig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, malowany król, król bez władzy.

Schei'nkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba udana.

Schei'nleben, *sn.* =s, życie pozorne, niby-życie *n.*

Schei'nliebe, *sf.* miłość udana, zmyślona.

Schei'nmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek pozorny.

Schei'nphiloſoph, *sm.* =en, *pl.* =en, pseudofilozof *m.*, sofista *f.*

Schei'nphiloſophie, *sf.* pseudofilozofia *f.*, sofistyka *f.*

Schei'nſtrafe, *sf. pl.* =n, kara pozorna, na pozór wymierzona.

Schei'nſtreit, *sm.* =(e)s, *pl.* =igkeiten, sprzeczka udana, pozorna.

Schei'ntod, *sm.* =es, spiączka *f.*, zamartwica *f.*, śmierć pozorna, letarg *m.*

Schei'ntot, *adi.* zamartwiony, pozornie umarły, letargiczny.

Schei'ntränen, *sf. pl.* łzy udane, łzy krokodyle; — vergießen wylewać łzy krokodyle.

Schei'ntugend, *sf. pl.* =en, cnota udawana, pozorna.

Schei'ntreu, *adi.* wierny na pozór, udający wierność.

Schei'ntreue, *sf.* wierność pozorna, udana.

Schei'nübel, *sn.* =s, *pl.* —, zło *n.*, nieszczęście *n.* pozorne, urojone.

Schei'nurſache, *sf. pl.* =n, przyczyna pozorna.

Schei'nverdienſt, *sn.* =es, *pl.* =e, zasługa pozorna.

Schei'nverhör, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przesłuchanie pozorne, dla formy.

Schei'nverkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, sprzedaż pozorna, udana.

Schei'nvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, umowa pozorna, układ udany.

Schei'nwechſel, *sm.* -s, *pl.* —, weksel pozorny, na pozór wystawiony.

Schei'nwelt, *sf. pl.* -en, świat urojony.

Schei'nwerfer, *sm.* -s, *pl.* —, rewerber *m.*, reflektor *m.*

Schei'nweſen, *sn.* -s, 1) istota urojona; 2) pozorność *f.*

Schei'nzahlung, *sf. pl.* -en, zapłata pozorna, udana.

Schei'ßdreck, *sm.* obacz Scheiße.

Schei'ße, *sf.* 1) gówno *n.*; 2) sraczka *f.*

Schei'ßen, *vn.* ſcheiße, ſcheißeſt i ſcheißt, ſchiß, habe geſchiſſen, srać, fajdać.

Schei'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, sracz *m.*; zasraniec *m.*; = Scheißkerl.

Scheißerei', *sf. pl.* -en, **Schei'ßen**, *sn.* -s, 1) sranie *n.*; sraczka *f.*; 2) rzecz *f.* bez wszelkiej wartości (gminnie).

Schei'ßhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, wychodek *m.*, prewet *m.*

Schei'ßkerl, *sm.* -s, *pl.* -e, zasraniec *m.*

Scheit, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -er, szczepa *f.*, łupa *f.*, płatewka *f.*, polano *n.*; Holz in -e (albo zu -en) ſchlagen drzewo rąbać na łupy.

Schei'tel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) wierzch *m.*, wierzchołek *m.* (głowy), ciemię *n.*; vom — bis zur Zehe od stóp do głowy; 2) rozdział *m.* we włosach; 3) szczyt *m.*, wierzchołek *m.* (góry, kąta).

Schei'telbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość ciemieniowa (anatomia).

Schei'telfläche, *sf. pl.* -n, płaszczyzna wierzchołkowa (geom.).

Schei'telkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, koło wierzchołkowe.

Schei'tellinie, *sf. pl.* -n, linia prostopadła, prostopadła *f.*

Schei'teln, *va.* (haben) dzielić; rozczesywać, rozczesać włosy (na głowie) na dwie strony.

Schei'telpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nadgłownik *m.*, zenit *m.* (astron.).

Schei'telrecht, *adi.* prostopadły; *adv.* prostopadle; = ſenkrecht.

Schei'telung, *sf.* — der Haare rozdział *m.*, rozdzielenie *n.* włosów (na głowie) na dwie strony.

Schei'telwinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt wierzchołkowy (geom.).

Schei'ter, *s. pl.* resztki *pl.*, szczątki *pl.*, zwaliska *pl.*; szczątki *pl.* okrętu rozbitego.

Schei'terhaufen, *sm.* -s, *pl.* —, stos *m.*; jmndn zum — verurteilen na stos, na spalenie kogo skazać; auf dem — verbrennen spalić na stosie.

Schei'tern, *vn.* (ſein) 1) rozbijać się, rozbić się (o okrętach); 2) (przenośnie:) rozbić się, spełznąć na niczem; zahaczyć się, nie postępować; = ins Stocken kommen; an ſeinem Widerſtand ſcheitert jeder Verſuch wszelka próba rozbija się o jego opór; geſcheiterte Hoffnung zawiedziona nadzieja; ein geſcheitertes Unternehmen niedoszłe przedsięwzięcie; geſcheiterte Pläne zniweczone zamysły; etw. — laſſen, zum Scheitern bringen rozbić co, uniemożliwić co, udaremnić co.

Schei'tern, *sn.* -s, rozbicie *n.* się (okrętu); (obraz.) rozbicie *n.* się, zawód *m.*

Schei'tholz, *sn.* -es, *pl.* -e, łupkowe drzewo, polanka *pl.*

Schel, *adi.* obacz Scheel.

Schei'tmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara łupkowa.

Sche'lfe, **Schi'lfe**, *sf. pl.* -n, łupina *f.*, skórka *f.*, szupina *f.*; kawałek *m.* skóry odpadającej (z ciała); voll -n szupiniasty, szupinowaty.

Sche'lfern, **Schi'lfern**, *va.* (haben) oskubywać, oskubać, oparzyć, obłupywać, obłupać, wyłuszczać, wyłuszczyć; ſich —, *vr.* (haben) łuszczyć się, obłupywać się, obłupać się; odpadać (o skórze na ciele).

Sche'llack, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szelak *m.*

Sche'lle, *sf. pl.* -n, 1) dzwonek *m.*; der Katze die — anhängen przywiesić kotowi dzwonek; 2) wietrznica *f.*, zawilec *m.*; = Küchenſchelle; 3) policzek *m.*; = Maulſchelle; 4) łupa *f.* (ziemniaków, jabłek); 5) dzwonka *f.* (w kartach); 6) -n, *pl.* kajdany *pl.*

Sche'llen, *vn.* (haben) dzwonić, zadzwonić; nach jmndm, für jmndn — dzwonić na kogo; es hat geſchellt dzwoniono, ktoś dzwonił; an der Tür — dzwonić przy drzwiach.

Sche'llen, *sn.* -s, dzwonienie *n.*; ich habe das — nicht gehört nie słyszałem dzwonka.

Sche'llenacht, *sf.* ósemka dzwonkowa, gołka *f.* (karta).

Sche'llenbube, *sm.* -n, *pl.* -n, walet *m.*, niżnik *m.* dzwonkowy (karta).

Sche'llendame, *sf. pl.* -n, dama dzwonkowa (karta).

Sche'llendaus, *sm.* -ſes, *pl.* -däuſe, as *m.*, tuz *m.* dzwonkowy (karta).

Sche'llengeklingel, **Sche'llengeläute**, *sn.* -s, brzęk *m.* dzwonków.

Sche'llenhalsband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, obroża *f.* z dzwonkami.

Sche'llenkappe, *sf. pl.* -n, czapka *f.* z dzwonkami, czapka błazeńska; = Narrenkappe.

Sche'llenkönig, *sm.* -s, *pl.* -e, król dzwonkowy (karta).

Sche'llenlaut, *adi.* zuchwały, arogancki (poufale).

Sche'llenober, *sm.* obacz Schellendame.

Sche'llenſchlitten, *sm.* -s, *pl.* —, sanki *pl.* z dzwoneczkami.

Sche'llentrommel, *sf. pl.* -n, tamburino *n.*, bębenek *m.* z dzwoneczkami.

Sche'llennunter, *sm.* obacz Schellenbube.

Sche'llenwerk, *sn.* =(e)s, kajdany *pl.*

Sche'llfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, łupacz *m.*, wątłusz *m.* (ryba).

Sche'llkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, jaskółcze ziele.

Schelm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szelma *m.*, łotr *m.*, filut *m.*; an jmndm zum — werden zdradzić kogo; (poufale:) ćwik *m.*, szczwany *m.*; kleiner, loſer — niepoń *m.*; armer — nieborak *m.*, biedaczysko *n.*; er hat den — im Nacken albo hinter den Ohren to szczwany lis, to z głupia frant; der — ſieht ihm aus den Augen szelmostwo z ócz mu patrzy.

Sche'lmenaugen, *sn. pl.* oczy szelmowskie, filuterne, frantowskie.

Sche'lmengeſicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, twarz szelmowska, filuterna.

Sche'lmenlied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, i *dim.* **Sche'lmenliedchen**, *sn.* =s, *pl.* —, piosnka zuchwała; piosnka ohydna; = Schandlied.

Sche'lmenſtreich, *sm.*, **Sche'lmenſtück**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szelmowski figiel, szelmowski kawałek, psikus *m.*, psota *f.*, filuterya *f.*; łotrostwo *n.*; = Schurkerei; oszustwo *n.*; = Betrügerei.

Schelmerei', *sf. pl.* =en, 1) szelmostwo *n.*; =en treiben szelmostwa robić; 2) = Schelmenſtreich.

Sche'lmiſch, *adi.* szelmowski, łotrowski, filuterny; *adv.* po szelmowsku, po łotrowsku, filuternie.

Sche'lte, *sf. pl.* =n, (po-) łajanie *n.*; nagana *f.*; = Verweis, Tadel; przygana *f.*; = Rüge; surowe napomnienie; = ernſte Vermahnung; zarzut *m.*; = Vorwurf; — bekommen dostać naganę.

Sche'lten, ſchelte, ſchiltſt, ſchilt, ſchalt, habe geſcholten; I. *va.* łajać, burczeć; = auszanken; ganić, naganiać; = verweiſen, tadeln; przyganiać, robić wyrzuty; = Vorwürfe machen; zmyć komu głowę; = jmndn heruntermachen; dawać obelżywe nazwisko, przezywać; = ſchmähen; dawać komu (w żarcie) jaki tytuł; man kann ihn deshalb nicht — z tego nie można mu robić wyrzutu; jmndn einen Dieb, einen Taugenichts — złodziejem, nieponiem kogo naz(y)wać; er läßt ſich Baron — każe się baronem tytułować; II. *vn.* łajać, burczeć, narzekać, zrzędzić; auf etw. — narzekać na co; auf jmndn — burczeć na kogo; wygadywać na kogo; = über jmndn loszíehen.

Sche'lten, *sn.* =s, łajanie *n.*, burczenie *n.*; nagana *f.*, przygana *f.*; = Schelte.

Sche'lter, *sm.* =s, *pl.* —, łajacz *m.*, zrzęda *m.*, upomniciel *m.*

Sche'lterin, *sf. pl.* =nen, łajaczka *f.*, łajalnica *f.*, zrzęda *f.*; upomnicielka *f.*

Sche'ltſchrift, *sf. pl.* =en, pismo łające; pismo obelżywe.

Sche'ltwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyraz łający.

Sche'ma, *sn.* =s, *pl.* =s i =ta, schemat *m.*, wzór *m.*; nach dem — według wzoru.

Schematiſi'ren, *vn.* (haben) schematyzować, układać według schematu, porządkować według wzoru.

Schemati'ſmus, *sm.* —, *pl.* =men, schematyzm *m.*

Sche'mel, *sm.* =s, *pl.* —, i *dim.* **Sche'melchen**, *sn.* =s, *pl.* —, stołek *m.*, stołeczek *m.*

Sche'men, *sm.* =s, *pl.* —, cień *m.*, mara *f.*

Schenk, *sm.* =en, *pl.* =en, 1) szynkarz *m.*, karczmarczyk *m.*; 2) podczaszy *m.*; = Mundſchenk.

Schenk-, *adi.* szynkarski.

Sche'nkbar, *adi.* 1) darowalny, darowny; 2) zdatny do szynkowania; das Bier iſt noch nicht — tego piwa nie można jeszcze szynkować.

Sche'nkbier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, piwo toczone prosto z beczki.

Sche'nke, *sf. pl.* =n, karczma *f.*, szynkownia *f.*, szynk *m.*

Sche'nkel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) udo *n.*; zum — gehörig udowy; 2) ramię *n.* (kąta, geom.).

Sche'nkel-, *adi.* udowy.

Sche'nkeladern, *sf. pl.* tętnice udowe (anat.).

Sche'nkelbein, *sn.* =es, *pl.* =e, udo *n.* (anat.).

Sche'nkelbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, 1) złamanie *n.* uda; 2) opadnięcie *n.* trzew; = Vorfall der Eingeweide.

Sche'nkelhaut, *sf. pl.* =häute, błona międzyudowa (anat.).

Sche'nkelhöhlen, *sf. pl.* pachy *pl.* (anat.).

Sche'nkelknochen, *sm.* obacz Schenkelbein.

Sche'nkelmuskel, *sm.* =s, *pl.* =n, muszkuł udowy (anat.).

Sche'nkelpulsader, **Sche'nkelſchlagader**, *sf. pl.* =n, tętnica udowa (anat.).

Sche'nkelſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kawałek *m.* mięsa od uda.

Sche'nken, *va.* (haben) 1) darować, podarować, dać w podarunku; ich habe das Buch geſchenkt bekommen dostałem tę książkę w podarunku; Glauben — dać wiarę, wierzyć; Gehör — słuchać, usłuchać; jmndm Vertrauen — ufać komu; jmndm das Leben — darować komu życie; jmndm eine Strafe — darować komu karę, ułaskawić kogo; das dürfte dir nicht geſchenkt ſein nie ujdzie ci to zapewne bezkarnie; diesmal ſoll's dir geſchenkt ſein tym razem będzie ci darowane, przebaczone, ujdzie ci bezkarnie; einem Kinde das Leben — porodzić dziecię; jmndm ſeine Freundſchaft, Liebe, ſein Herz — udarować kogo swoją przyjaźnią, miłością, oddać komu swoje serce; einem geſchenkten Gaul ſchaut man nicht ins Maul darowanemu koniowi nie patrzą w zęby; 2) Getränke — szynkować, sprzedawać trunki (na szklanki); Bier aus dem Kruge, Wein aus der Flaſche in die Gläſer — nalewać piwo z dzbanka, wino z flaszki

do szklanek; 3) die Mutter ſchenkt ihrem (ihr) Kind matka daje dziecku pierś.

Sche'nkenamt, *sn.* -es, urząd *m.* podczaszego, podczaszostwo *n.*

Sche'nker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) darczyńca *m.*; 2) szynkarz *m.*, przedawca *m.* napojów.

Sche'nkerin, *sf. pl.* -nen, 1) darczyniąca *f.*; 2) szynkarka *f.*, przedawczyni *f.* napojów.

Sche'nkfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, szynkfas *m.*, stół karczemny, szafel szynkowny (do trzymania flaszek w wodzie), pomywacz *m.*

Sche'nkgerechtigkeit, *sf.* prawo *n.*, koncesya *f.* na utrzymywanie szynku, na szynkowanie napojów.

Sche'nkhaus, *sn.* obacz Schenke.

Sche'nkmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, **Sche'nkmamſell**, *sf. pl.* -en, dziewczyna usługująca w szynku, kelnerka *f.*

Sche'nkrecht, *sn.* obacz Schenkgerechtigkeit.

Sche'nkſtube, *sf. pl.* -n, szynkownia *f.*

Sche'nktiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół szynkowny.

Sche'nkung, *sf. pl.* -en, darowanie *n.*; darowizna *f.*; nadanie *n.*, donacya *f.*; — unter Lebenden, für den Todesfall darowizna między żyjącymi, na wypadek śmierci.

Sche'nkungsbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Sche'nkungsurkunde**, *sf. pl.* -n, dokument donacyjny, akt *m.* nadania, darowizny.

Sche'nkwirt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, właściciel *m.* szynku, gospodarz szynkowy, szynkarz *m.*, karczmarz *m.*

Sche'nkwirtin, *sf. pl.* -nen, gospodyni szynkowa, szynkarka *f.*, karczmarka *f.*

Sche'nkwirtſchaft, *sf. pl.* -en, szynkarstwo *n.*, karczmarstwo *n.*

Sche'rbe, *sf. pl.* -n, **Sche'rben**, *sm.* -s, *pl.* —, 1) skorupa *f.* (ze stłuczonego naczynia); naczynie nadtłuczone, stłuczone; aus -n skorupiany *adi.*; in -n gehen na kawałki potłuc się, stłuc się; 2) donica *f.*, doniczka *f.*, naczynie gliniane.

Sche'rbel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Scherben.

Sche'rbenberg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, góra ze skorup usypana.

Sche'rbenblume, *sf. pl.* -n, kwiat doniczkowy, w doniczce chowany.

Sche'rbengericht, *sn.* -(e)s, **Sche'rbenurteil**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ostracyzm *m.*, sąd skorupkowy (historya grecka).

Sche'rbenkobalt, *sm.* -(e)s, skorupokrusz *m.*

Scherbe'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Sorbett.

Sche'rbecken, *sn.* -s, *pl.* —, miednica balwierska, golarska.

Sche'rbeutel, *sm.* -s, *pl.* —, worek balwierski, golarski (na przybory do golenia).

Sche're, *sf. pl.* -n, 1) nożyce *pl.*; kleine — nożyczki *pl.*; 2) widełki *pl.* u wagi; 3) — am Wagen widłak *m.*, hołoble *pl.*; 4) -n, *pl.* drobne skały w morzu.

Sche'ren, I. *va.* ſchere, ſcherſt, ſchert, ſchor, habe geſchoren; 1) strzydz, obstrzydz, postrzygać, postrzydz; das Haar — strzydz włosy; kurz — krótko obstrzydz; bis auf die Haut —, ganz kahl — wygolić; den Bart — obstrzydz brodę, postrzydz brodę; = ſtutzen; ogolić brodę; = raſieren; den Scheitel — wystrzydz, wygolić tonzurę; alle über einen Kamm — wszystkich jednym grzebieniem czesać, obchodzić się ze wszystkimi równo; ein Schaf — strzydz owcę; ſein Schäfchen — obłowić się; 2) Tuch — postrzygać sukno; geſchorener Samt aksamit strzyżony, postrzygany; II. ſchere, ſcherſt i ſchierſt, ſchert i ſchiert, habe geſchert; 1) *va.* uciskać, uciemiężać, gnębić; dokuczać; = beläſtigen, quälen; was ſchert albo ſchiert dich das co ciebie to obchodzi? co ci do tego? das ſchert mich nicht to mnie nie obchodzi, to nie moja rzecz; = angehen, kümmern; was ſchert mich das? co mnie to obchodzi? 2) ſich —, *vr.* *a*) umykać, umknąć, wynosić się, wynieść się, iść precz; ſcher dich! poszedł stąd! pójdź precz! fora ze dwora! umykaj, pókiś cały! ſcher dich zum Henker, zum Teufel! idź do kata, do dyabła! ſcher dich aus dem Wege! ustąp z drogi! *b*) ſich um etw. —, troszczyć się o co, zajmować się, zająć się czem.

Sche'renaſſel, *sf. pl.* -n, stonóg *m.*

Sche'renförmig, *adi.* nożycowaty; *adv.* nożycowato.

Sche'renſchleifer, *sm.* -s, *pl.* —, szlifierz *m.*, oselnik *m.*

Sche'renſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Sche'renfabrikant**, *sm.* -en, *pl.* -en, **Sche'renverkäufer**, **Sche'renhändler**, *sm.* -s, *pl.* —, fabrykant *m.* nożyczek, handlujący *m.* nożyczkami.

Sche'renſchnabel, *sm.* -s, *pl.* -ſchnäbel, nożyconos *m.*, krętodziób *m.* (ptak).

Sche'renzange, *sf. pl.* -n, obcęgi krające.

Sche'rer, *sm.* -s, *pl.* —, postrzygacz *m.* (sukna).

Scherere'i, *sf. pl.* -en, 1) (także **Sche'ren**, *sn.* -s) strzyżenie *n.*, postrzyganie *n.*; 2) kłopotanie *n.*, dokuczanie *n.*; przykrość *f.*, trudność *f.*; jmndm -en machen kłopot komu robić; mit etw. viel — haben mieć z czem wiele kłopotu, zachodu, przykrości.

Sche'rflein, *sn.* -s, *pl.* —, odrobina *f.*; grosz *m.*; ſein — zu etw. beitragen przyłożyć się do czego wedle możności; das — der armen Witwe grosz ubogiej wdowy.

Sche'rflocken, *sm. pl.* obacz Scherwolle.

Sche'rgarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, osnowa *f.*

Sche'rge, *sm.* -n, *pl.* -n, zbir *m.*, pachołek *m.*

Sche'rgenamt, *sn.* -es, **Sche'rgendienſt**, *sm.* -es, *pl.* -e, zbirostwo *n.*; usługa zbirowska, pachołkowska.

Sche'rgentum, *sn.* -s, zbir(o)stwo *n.*

Sche'rif, *sm.* -s, *pl.* -s, szeryf *m.*

Sche'rmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, brzytwa *f.*

Sche'rſpannung, *sf. pl.* -en, natężenie *n.* ścinania (mechanika).

Sche'rſtube, *sf. pl.* -n, golarnia *f.*

Sche'rtuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, ręcznik używany przy goleniu.

Scherwe'nzel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) niżnik *m.* (w kartach); 2) nadskakiwacz *m.*; 3) obacz Krahfuß.

Scherwe'nzeln, *vn.* (haben) nadskakiwać.

Sche'rwolle, *sf.* barwica *f.*, barwiczka *f.*, ostrzyżyny *pl.*, kłaczki postrzygackie, kutner zestrzyżony.

Scherz, *sm.* -es, *pl.* -e, żart *m.*, żarcik *m.*; facecya *f.*; = luſtige Äußerung, Erzählung; aus, zum — żartem, na żart, przez żart; ohne — bez żartu, seryo; — beiſeite żart na bok, mówiąc bez żartu; — machen, treiben żartować; mit jmndm, mit etw. ſeinen — haben, treiben mieć z kim, z czem zabawę, ubawić się z kogo, z czego, żarty sobie z kogo, z czego robić; einen — aus etw. machen w żart co obrócić; — verſtehen znać się na żartach; keinen — verſtehen nie znać się na żartach, wziąć żart na seryo; etw. für — halten wziąć co za żart, nie brać czego na seryo; aus dem — einen Ernſt machen żart wziąć za prawdę; den — lieben lubić żarty.

Sche'rzeit, *sf.* strzyżka *f.*

Sche'rzen, *vn.* (haben) żartować; ich ſcherze nicht nie żartuję, mówię na seryo; facecyonować; = Witziges ſagen, ſpaßhaft reden; damit iſt nicht zu — to nie są żarty; er läßt nicht mit ſich — niema z nim żartów; über, mit etw. — żarty sobie z czego robić.

Scherzen, *sn.* -s, żartowanie *n.*, żarty *pl.*

Sche'rzeug, *sn.* -(e)s, sprzęty golarskie, balwierskie.

Sche'rzgedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wiersz żartobliwy.

Sche'rzhaft, *adi.* żartobliwy; śmieszny, ucieszny, zabawny; -es Mißverſtändnis zabawne nieporozumienie; *adv.* żartobliwie; śmiesznie, ucieszne, zabawnie.

Sche'rzhaftigkeit, *sf.* żartobliwość *f.*; śmieszność *f.*, ucieszność *f.*, zabawność *f.*

Sche'rzliebend, *adi.* lubiący żarty, wesoły.

Sche'rzmacher, *sm.* -s, *pl.* —, żartownik *m.*, żartowniś *m.*, figlarz *m.*

Sche'rzname, *sm.* -ns, *pl.* -n, imię żartobliwe, żartem nadane.

Sche'rzo, (wym.: skerzo), *sn.* -(s), *pl.* -s i -zi, scherzo *n.* (muzyka).

Sche'rzrede, *sf. pl.* -n, mowa żartobliwa.

Sche'rzweiſe, *adv.* żartem, w żarcie.

Sche'rzwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyraz żartobliwy, słowo żartobliwe.

Sche'tter, *sm.* -s, *pl.* —, płótno gumowane, klejone.

Scheu, *adi.* nieśmiały, trwożliwy, lękliwy, strachliwy, pierzchliwy, płochy, przestraszony; — machen zestraszyć; — ſein strachać się; — werden zestrachać się; spłoszyć się (o koniach).

Scheu, *sf.* 1) bojaźń *f.*; = Furcht; trwożliwość *f.*, nieśmiałość *f.*; = Befangenheit; strachliwość *f.*; podejrzliwość *f.*; = Mißtrauen; ohne Furcht und — bez bojaźni i trwogi; dem Pferde die — benehmen odzwyczaić konia od płoszenia się, strachania się; 2) uszanowanie *n.*, cześć *f.*; = Achtung; wstręt *m.*; = Abneigung; — einflößen wzbudzić bojaźń, uszanowanie, wstręt; onieśmielić; ohne — reden mówić bez bojaźni, śmiało.

Scheu'che, *sf. pl.* -n, straszydło *n.*, płoszydło *n.*

Scheu'chen, *va.* (haben) straszyć, postraszyć; Hühner aus dem Garten — wypłaszać, płoszyć, wypłoszyć kury z ogrodu; die Sorgen — oddalać, odganiać, odpędzać troski.

Scheu'en, I. *va.* (haben) bać się czego, obawiać się; unikać czego, stronić od czego; = meiden; die Arbeit — lenić się do pracy, nie lubić pracować; das Licht — nienawidzieć światło, nie módz znieść światła; keine Mühe — nie szczędzić trudu, starać się wszelkim sposobem, wszelkich przykładać usiłowań; keine Gefahr — nie lękać się niebezpieczeństwa; tue recht und ſcheue niemand czyniąc dobrze, nie bój się nikogo; II. *vn.* (haben) strachać się, lękać się, płoszyć się; III. ſich —, *vr.* (haben) nieśmieć, wahać się; bać się; ſich vor jmndm — wstydzić się kogo; ſich vor etw. — bać się czego; wzdrygać się czem, mieć wstręt od czego; = Abneigung empfinden.

Scheu'er, *sf. pl.* -n, gumno *n.*, stodoła *f.*; in die — bringen zwieźć do stodoły.

Scheu'eraufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, gumienny *m.*, karbowy *m.*

Scheu'erbeſen, *sm.* -s, *pl.* —, miotła *f.* (do szorowania).

Scheu'erbürſte, *sf. pl.* -n, szczotka *f.* do szorowania.

Scheu'erfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, szaflik *n.* (do szorowania naczynia kuchennego).

Scheu'erfrau, *sf. pl.* -en, kobieta *f.* do szorowania.

Scheu'erkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, skrzyp polny, strzępka *f.*, jedlinki *pl.*, świńskie orzechy, przęślica *f.* (ziele).

Scheu'erlappen, *sm.* -s, *pl.* —, **Scheu'erwiſch**, *sm.* -es, *pl.* -e, **Scheu'ertuch**, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, ścierka *f.*, wiecha *f.*, wiecheć *m.* (do szorowania).

Scheu'ermagd, *sf. pl.* -mägde, dziewka *f.* do szorowania, pomywaczka *f.*

Scheu'ern, *va.* (haben) 1) trzeć, ocierać; der Kragen ſcheuert mir den Hals kol-

nierz trze mnie w szyję; 2) szorować, trzeć, wycierać, myć (mydłem); mit Sand — szorować piaskiem; den Fußboden — szorować podłogę; 3) ſich —, (haben) trzeć się, drapać się.

Scheu'erofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, szorownia *f.*

Scheu'erſand, *sm.* -(e)s, piasek *m.* do szorowania.

Scheu'ertag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dień *m.* szorowania, robienia porządków (w domu).

Scheu'erteufel, *sm.* -s, *pl.* —, kobieta mająca manię robienia ustawicznie porządków.

Scheu'erwiſch, *sm.* obacz Scheuerlappen.

Scheu'erwärter, *sm.* -s, *pl.* —, stodolny *m.*

Scheu'heit, Scheu'igkeit, *sf.* płochliwość *f.*, bojaźliwość *f.*

Scheu'klappe, *sf. pl.* -n, **Scheu'leder**, *sn.* -s, *pl.* —, zasłona skórzana na oczy końskie, kapturek *m.*

Scheu'ne, *sf. pl.* -n, ob. Scheuer.

Scheu'nendreſcher, *sm.* -s, *pl.* —, młocek *m.*; er frißt wie ein — (żre) je jak wilk, je za czterech.

Scheu'nenplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, gumnisko *m.*

Scheu'nentenne, *sf. pl.* -n, klepisko *n.* (w stodole).

Scheu'nenvogt, *sm.* -(e)s, *pl.* -vögte, stodolny *m.*

Scheu'ſal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, potwór *m.*, straszydło *n.*, szkarada *f.*, brzydota *f.*

Scheu'ſein, *sn.* -s, płochość *f.* (koni).

Scheu'ßlich, *adi.* potworny; obrzydliwy, szkaradny, okropny, odrażający; -es Verbrechen okropna zbrodnia; -es Bild, Buch szkaradny obraz, obrzydliwa książka; -es Wetter szkaradne powietrze; *adv.* potwornie; obrzydliwie, szkaradnie, okropnie, odrażająco; — verleumden szkaradnie oczernić; ſich — ärgern dyabelnie się złościć.

Scheu'ßlichkeit, *sf. pl.* -en, potworność *f.*; szkaradność *f.*, obrzydliwość *f.*, okropność *f.*

Schi'bboleth, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, i -s, cecha *f.*, znak *m.*

Schicht, *sf. pl.* -en, 1) pokład *m.* (geologia), warstwa *f.*, ławica *f.*, kupka *f.*; stos *m.* (drzewa wzdłuż ułożonego); (obraz.) in den oberen -en der Geſellſchaft w wyższych warstwach, klasach społeczeństwa; 2) szychta *f.*, czas do roboty przeznaczony; lange — szychta półdobowa; ledige — szychta nadzwyczajna (górn.); — machen przestać pracować, zaniechać roboty.

Schi'chtarbeit, *sf. pl.* -en, praca *f.* szychtami.

Schi'chten, *va.* (haben) kłaść, położyć jedno na drugiem; układać, ułożyć warstwami, kopić.

Schi'chtenbildung, *sf. pl.* -en, formacya *f.*, tworzenie *n.* się pokładów (geologia).

Schi'chtenförmig, *adi.* szychtami, pokładami; *adv.* — anordnen obacz Schichten.

Schi'chtholz, *sn.* -es, drzewo w stosy ułożone.

Schi'chtlohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, dzienny zarobek (górnika).

Schi'chtmachen, *sn.* -s, zaprzestanie *n.* roboty (górn.).

Schi'chtmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, szychtmistrz *m.*, szychtarz *m.* (górn.).

Schi'chtung, *sf. pl.* -en, uławicenie *n.*

Schi'chtweiſe, *adi.* warstewkowy, warstewkowaty; *adv.* warstwami; — arbeiten pracować szychtami (górn.).

Schi'chtwolken, *sf. pl.* chmury warstwowe.

Schick, *sm.* -(e)s, 1) zręczność *f.*, zdatność *f.*, sprawność; = Geſchick(lichkeit); 2) skład *m.*, składność *f.*, zgrabność *f.*; das Kleid hat keinen rechten — suknia nie dość zgrabnie leży; Rock und — haben być ładnym i składnym; 3) wieder in — bringen przyprowadzić znów do ładu, urządzić na nowo.

Schi'cken, I. *va.* (haben) posyłać, posłać (szczególnie o rzeczach); wysyłać, wysłać, wyprawić (szczególnie o osobach); ins Haus — przysłać, dostawić do domu; jmndn ins Parlament — wybrać kogo posłem; da und dorthin — rozsyłać, rozesłać; viel — nasyłać; den Bedienten mit Aufträgen an jmndn, zu jmndm — wyprawić służącego ze zleceniami dla kogo, do kogo; den Sohn ins Gymnaſium — syna do gimnazyum posyłać; nach jmndm — posłać po kogo, za kim, wezwać kogo (aby przyszedł), powołać kogo; nach etw. — posłać po co, kazać co przynieść, sprowadzić, kupić; jmndn in die andere Welt — wysłać, wyprawić kogo na tamten świat, pozbawić kogo życia; etw. in die Welt — wysłać co w świat, wydać co (na świat); ein Gebet zum Himmel — wznieść modlitwę do nieba; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) ſich in jmndn, in etw. — (za)stosować się do kogo, do czego, być dla kogo powolnym, ulegać komu; = ſich fügen; ſich in jmnds Laune — znosić czyje humory, grymasy; man muß ſich in die Zeit — trzeba stosować się do czasu; ſich nicht in etw. — können niemódz przyzwyczaić się do czego; 2) ſich zu etw. — zdatnym być do czego, być stosownym do czego; = paſſen; er würde ſich gut zum Beamten — byłby z niego dobry urzędnik; er ſchickt ſich zu allem do wszystkiego jest zdatny, do wszystkiego użyć go można; 3) gotować się do czego; = ſich anſchicken; ſich zur Reiſe — gotować się do podróży, wybierać się w drogę; ſich zur Arbeit — zabierać się do roboty; III. *v. impers.* (haben) 1) uchodzić, przystawać, przystać; = ſich geziemen, paſſen; es ſchickt ſich nicht, ſo zu reden nie przystoi tak mówić; eines ſchickt ſich nicht für alle nie wszystkim jedno przystoi; 2) wydarzać

się, wydarzyć się; es hat ſich ſo geſchickt tak wypadło, tak się złożyło.

Schi'cklich, *adi.* stosowny; sposobny, właściwy; = geeignet; przyzwoity; = anſtändig, ſittſam; bei =er Gelegenheit przy sposobności, w czasie stosownym; *adv.* stosownie; sposobnie; przyzwoicie.

Schi'cklichkeit, *sf.* stosowność *f.*, odpowiedniość *f.*; przyzwoitość *f.*

Schi'cklichkeitsgefühl, *sn.* =(e)s, poczucie *n.* tego, co wypada, taktowność *f.*

Schi'ckſal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, los *m.*; przeznaczenie *n.*, udział *m.*; = Beſtimmung; fatum *n.*; = Verhängnis; günſtiges — los pomyślny, szczęście *n.*; widriges — los zawistny; das menſchliche — losy ludzkie, przeznaczenie człowieka; unvermeidliches — nieunikniony los; das — hat es ſo gewollt los tak chciał; das iſt das Werk des =s jest to dzieło losu; mein — ruht in deiner Hand mój los jest w twojem ręku; ein trauriges — erfahren, erleben smutnego losu doznać; mit ſeinem — zufrieden ſein być zadowolonym ze swego losu; dem — anheimſtellen zdać na los; ſich dem — anheimgeben zdać się na los; etw. vom — beſchert erhalten dostać co w darze od losu; er wird vom — verfolgt los go prześladuje; wie das — es will jak los chce; Schlag des =s cios *m.*; zrządzenie *n.* losu; die =e meines Lebens koleje (losu) życia mego; =e haben nie mieć szczęścia; es war ſein —, zu leiden cierpienie było jego przeznaczeniem, udziałem; vom — beſtimmt przeznaczony; jmndm ſein — vorausſagen przepowiedzieć komu losy jego.

Schi'ckſalsdeuter, *sm.* =s, *pl.* —, przepowiednik *m.* przyszłych losów.

Schi'ckſalsdrama, *sn.* obacz Schickſalstragödie.

Schi'ckſalsfügung, *sf. pl.* =en, zrządzenie *n.* losu.

Schi'ckſalsgefährte, Schi'ckſalsgenoſſe, *sm.* =n, *pl.* =n, **Schi'ckſalsgefährtin, Schi'ckſalsgenoſſin**, *sf. pl.* =nen, towarzysz *m.*, wspólnik *m.*, towarzyszka *f.*, wspólniczka *f.* w szczęściu lub nieszczęściu.

Schi'ckſalsglaube, *sm.* =ns, wiara *f.* w przeznaczenie, fatalizm *m.*

Schi'ckſalsgläubige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, fatalista *f.*, zabobonnik *m.*, wierzący *m.* w przeznaczenie.

Schi'ckſalsgöttin, *sf. pl.* =nen, bogini *f.* losów.

Schi'ckſalsprüfung, *sf. pl.* =en, **Schi'ckſalsſchlag**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, próba *f.*, cios *m.* losu.

Schi'ckſal(s)reich, *adi.* pełen przygód.

Schi'ckſalstragödie, *sf. pl.* =n, tragedya *f.* fatalistyczna.

Schi'ckſalstücke, *sf. pl.* =n, kaprys *m.*, okrucieństwo *n.* losu.

Schi'ckſalswechſel, *sm.* =s, *pl.* —, zmiany *pl.*, koleje *pl.* losu.

Schi'ckung, *sf. pl.* =en, przeznaczenie *n.*, zrządzenie *n.*, dopuszczenie *n.*; etw. als eine — von oben hinnehmen przyjąć co jako zrządzenie niebos, jako wolę boską; — in den Willen Gottes rezygnacya *f.*

Schie'bbar, *adi.* posuwisty, suwalny.

Schie'bebrücke, *sf. pl.* =n, (także Rollbrücke *sf.*) most suwany.

Schie'bebühne, *sf. pl.* =n, przesuwnica *f.*, pomost suwany; Dampf— przesuwnica parowa; hydrauliſche — przesuwnica hydrauliczna; oberirdiſche —, unverſenkte —, ohne Verſenkung, Univerſal— przesuwnica w poziomie; verſenkte —, — mit Verſenkung, mit verſenktem Geleiſe przesuwnica zagłębiona.

Schie'bebühnengrube, *sf. pl.* =n, **Schie'bebühnenverſenkung**, *sf. pl.* =en, dół *m.* przesuwnicy.

Schie'bedeckel, *sm.* =s, *pl.* —, wieko wsuwalne.

Schie'bekaſten, *sm.*, **Schiebelade**, *sf.* obacz Schubkaſten, Schublade.

Schie'belatte, *sf.* obacz Schiebeſtange.

Schie'ben, ſchiebe, ſchiebſt, ſchiebt, ſchob, geſchoben, I. *va.* (haben) 1) suwać, sunąć, posuwać, posunąć; den Tiſch an das Fenſter — posunąć stół do okna; beiſeite, auf die Seite — usunąć na bok, odsuwać, odsunąć, usuwać, usunąć; in die Taſche — wsunąć do kieszeni; über etw. — przesunąć przez co, przesunąć wierzchem; unter etw. — podmykać, podemknąć; in die Höhe — posunąć do góry; auf die andere Seite — przesunąć na drugą stronę; etw. auf dem Tiſche hin und her — suwać czem po stole; 2) einen Karren vor ſich — pchać taczki przed sobą; etw. hinein— wypychać co; jmndn zur Tür hinaus— wypchnąć kogo za drzwi; Kegel — grać w kręgle; Brot in den Ofen — chleb wsadzać, wsadzić do pieca; geſchobene Lettern włoskie litery, czcionki (drukarstwo); 3) (przenośnie:) den Verdacht von ſich auf einen anderen — usunąć z siebie podejrzenie i skierować je na kogo innego; die Schuld auf jmndn — winę składać, złożyć, zwalać, zwalić na kogo; eine Arbeit von ſich — usunąć się od roboty; etw. beiſeite — odrzucić co; = abweiſen; jmndm etw. in die Schuhe — zwalić odpowiedzialność na kogo; etw. auf die lange Bank — przeciągać w nieskończoność, odkładać na przyszłość; einen Verbrecher über die Grenze — odstawić zbrodniarza za granicę; II. *vn.* 1) (haben) die Zähne — mleczne zęby tracić (o zwierzętach); podnosić się, róść w górę (o roślinach); Blätter — wypuszczać liście; 2) (ſein) suwać, sunąć (nogami); geſchoben kommen nadejść, nad

biedz; III. ſich —, *vr.* (haben) usuwać się, usunąć się; odchodzić, odejść; ſchieb dich! idź precz!

Schie'ben, *sn.* -s, suwanie *n.*, posuwanie *n.*; — beš Zuges popychanie *n.* pociągu (kolejn.).

Schie'ber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) suwacz *m.*, posuwacz *m.*, popychacz *m.*; wsadzacz *m.* (chleba do pieca); 2) zasuwka *f.*, przesuw *m.*, zatwór *m.*, suwak *m.*, obartel *m.*, obartlik *m.*; Dampf—, Steuer— suwak parowy (także Dampfverteiler *sm.*); Expanſions— suwak rozprężny, suwak rozprężniczy, suwak ekspanzyjny (mechanika).

Schie'berad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, koło posuwiste (w tartakach).

Schie'berbüchſe, Sto'pfbüchſe, *sf. pl.* -n, dławnica suwakowa, szczelnica *f.* suwaka.

Schie'bergebläſemaſchine, *sf. pl.* -n, machina miechowa ze suwakiem.

Schie'bergegengewicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, odciążek *m.* suwaka.

Schie'berhub, *sm.* obacz Schieberweg.

Schie'berkaſten, *sm.* -s, *pl.* —, skrzynka *f.* suwaka, skrzynka suwakowa.

Schie'berkaſtendeckel, *sm.* -s, *pl.* —, przykrywa *f.* skrzynki suwakowej.

Schie'berklappe, *sf. pl.* -n, klapa suwakowa.

Schie'berlappen, *sm. pl.* krysy *pl.* suwaka.

Schie'berrahmen, *sm.* -s, *pl* —, rama *f.* suwaka.

Schie'berſchmierhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, **Schie'berſchmiervaſe**, *sf. pl.* -n, mażniczka *f.* suwaka.

Schie'berſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, zwierciadło suwakowe, przylgnia *f.* suwaka.

Schie'berſtange, *sf. pl.* -n, drążek suwakowy, trzon *m.* suwaka.

Schie'berſtangenführung, *sf. pl.* -en, kierownica *f.* trzona, kierownica drążka suwakowego.

Schie'berſtangenkeil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, klin *m.* trzona suwakowego.

Schie'berſtangenkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, krzyżulec *m.* drążka suwakowego.

Schie'berſteuerung, *sf. pl.* -en, stawidło suwakowe.

Schie'berſtopfbüchſe, *sf. pl.* -n, szczelnica *f.* suwaka.

Schie'berüberdeckung, Schie'berüberlappung, *sf. pl.* -en, występ *m.* suwaka, pokrycie *n.* suwaka; äußere — występ suwaka zewnętrzny; innere — występ suwaka wewnętrzny.

Schie'berventil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wentyl suwakowy.

Schie'bervorrichtung, *sf. pl.* -en, suwak parowy.

Schie'berweg, *sm.* -(e)s, bieg *m.* suwaka.

Schie'beſtange, *sf. pl.* -n, zapora suwana.

Schie'blade, *sf. pl.* -n, kierownica *f.* stawidła.

Schie'btür, *sf. pl.* -en, drzwi zasuwowe.

Schie'bwand, *sf. pl.* -wände, ściana przesuwalna, ruchoma (teatr).

Schie'bfach, *sn.*, **Schie'bkaſten**, *sm.*, **Schie'blade**, *sf.* obacz pod Schub—.

Schie'bfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno odsuwalne, do odsuwania.

Schie'bkarren, *sm.* -s, *pl.* —, taczki *pl.*

Schie'brad, *sn.* obacz Schieberad.

Schie'brahmen, *sm.* -s, *pl.* —, rama zasuwowa.

Schie'briegel, *sm.* -s, *pl.* —, zasuwa *f.*

Schie'dseid, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przysięga odkazana.

Schie'dsgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd polubowny, sąd pojednawczy.

Schie'dsmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, **Schie'dsrichter**, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia polubowny, sędzia pojednawczy, rozjemca *m.*

Schie'dsrichterkollegium, *sn.* -(s), *pl.* -gien, kollegium *n.* sędziów polubownych.

Schie'dsrichterlich, *adi.* polubowny, pojednawczy; -er Ausſpruch obacz Schiedsſpruch.

Schie'dsſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, wyrok pojednawczy, rozstrzygnienie *n.* sądu polubownego; einen — fällen wydać wyrok pojednawczy.

Schief, I. *adi.* krzywy; ukośny, pochylony, pochyły; koślawy; -e Beine krzywe, koślawe nogi; -er Blick ukośne spojrzenie z pod oka; -e Ebene płaszczyzna pochyła; spadzista; -er Winkel kąt ukośny; der -e Turm zu Piſa wieża pochyła w Pizie; einen -en Gang haben koślawo chodzić, koślawić; ein -eš Maul ziehen wykrzywić usta skrzywić gębę; (przenośnie:) ein -er Gedanke myśl koślawa, wypaczona; -eš Urteil krzywy sąd; -e Anſicht mylne wyobrażenie; II. *adv.* krzywo; ukośnie, pochyło; koślawo; — gehen, treten koślawić; — machen wykrzywiać, wykrzywić; — werden koślawieć, paczyć się; die Mütze — tragen nosić, mieć czapkę na bakier; jmndn — anſehen krzywo, z ukosa na kogo patrzeć; — ſchreiben krzywo pisać; (przenośnie:) etw. — ſehen krzywo co widzieć, nieodpowiednio na co się zapatrywać; etw.! — anfangen niedobrze, niezgrabnie wziąć się do czego; die Sache geht — rzecz idzie koślawo, nie tak jak się należy; etw. — nehmen tłómaczyć co na złą stronę.

Schief'fängig, *adi.* kosooki.

Schief'beinig, *adi.* koślawy, krzywonogi.

Schief'blatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, ukośnica *f.* (roślina).

Schief'e, *sf. pl.* -n, krzywość *f.*, ukośność *f.*, koślawość *f.*; pochyłość *f.* (n. p. płaszczyzny).

Schief'er, *sm.* -s, *pl.* —, 1) łupek *m.*, kamień łupny; 2) drzazga *f.*; zagra *f.*, zdźbło *n.*; — im Eiſen rozdwojenie *n.*

Schief'erartig, *adi.* łupkowaty.

Schie'ferblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, tablica *f.* łupku.

Schie'ferblau, *sn.* -s, kolor *m.* łupku, kolor niebiesko-czarny.

Schie'ferbrecher, Schie'ferschneider, *sm.* -s, *pl.* —, łupkarz *m.*

Schie'ferbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, łupkarnia *f.*

Schie'ferdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach łupkowy.

Schie'ferdecker, *sm.* -s, *pl.* —, pokrywacz *m.*; = Dachdecker.

Schie'ferfarbig, Schie'fergrau, *adi.* łupkowego koloru.

Schie'fergebirge, *sn.* -s, *pl.* —, góra łupkowa.

Schie'fergestein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, głaz łupkowy, skała łupkowa.

Schie'ferig, Schie'ferhaltig, Schie'fernd, *adi.* łupkowy, łupkowaty.

Schie'fern, sich —, *vr.* (haben) łupać się.

Schie'ferplatte, *sf.* *pl.* -n, tablica *f.* łupku.

Schie'ferspat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szpat łupkowy.

Schie'ferstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień łupny.

Schie'ferstift, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łupek pisarski, rysik *m.*

Schie'fertafel, *sf.* *pl.* -n, tabliczka łupkowa.

Schie'ferton, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, glina łupkowa.

Schie'fhals, *sm.* -ſes, *pl.* -hälſe, szyja wykrzywiona, krzywa.

Schie'fheit, Schie'figkeit, *sf.* krzywość *f.*, ukośność *f.*, pochyłość *f.*; = Schiefe; (obraz.) — des Urteils nietrafność *f.*, opaczność *f.* sądu.

Schie'fhobel, *sm.* -s, *pl.* —, krzywak *m.*

Schie'fliegend, *adi.* ukośny, pochyły.

Schie'fmäulig, *adi.* krzywousty.

Schie'fnaſig, *adi.* krzywonosy.

Schie'frund, *adi.* nierówno okrągły (o perłach).

Schie'fwinkelig, *adi.* ukośnokątny.

Schie'lauge, *sn.* -s, *pl.* -n, oko zezujące.

Schie'längig, *adi.* zezowaty, zezem patrzący.

Schie'len, *vn.* (haben) zezować, zezowato, zezem patrzeć; nach etw. — świdrować co oczyma, z boku patrzeć na co.

Schie'len, *sn.* -s, zezowanie *n.*, patrzenie *n.* zezem.

Schie'lend, *adi.* zezowaty, krzywooki.

Schie'ler, *sm.* -s, *pl.* —, **Schie'lerin**, *sf.* *pl.* -nen, zez *m.*, zezek *m.*

Schie'mann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, drugi łodnik, pomocnik *m.* łódkarza (marynarka).

Schie'mannen, *va.* (haben) naprawiać liny, porządki okrętowe.

Schie'nbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, giczał *m.*, goleń *f.*, piszczel *f.*; zum — gehörig goleniowy.

Schie'ne, *sf.* *pl.* -n, 1) blacha *f.* do uzbrajania goleni, nóg i rąk (dawnych rycerzy); 2) łubka *f.*, leszczotka *f.*, obręcz *f.*; 2) szyna *f.* (kolejowa) = (Eiſen-)Bahnſchiene; breitbaſige — szyna szerokostopna; plattfüßige — szyna płaskostopowa; Vignol- — (wym.: winjol) szyna Vignola; Brücken—, Brunel— szyna Brunela; Flach— szyna płaska; Knie—, Flügel—, Horn— skrzydło *n.* krzyżownicy; Sattel— szyna siodłowa; Stuhl— szyna siodełkowa; einköpfige — szyna grzybkowa; zweiköpfige — szyna dwugłowa; Zahn— szyna zębata.

Schie'nen, *va.* (haben) 1) w łubki wstawiać, wprawiać (chirurgia); 2) szynować; szyną żelazną obijać, szynę dawać (kolejn.).

Schie'nenabfälle, *sm.* *pl.* odpadki szynowe.

Schie'nenabnützung, *sf.* ścieranie *n.* się szyn (kolejn.).

Schie'nenausſzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, **Schie'nenausgleit**, *sm.* -es, *pl.* -e, dokładka mostowa (kolejn.).

Schie'nenbahn, *sf.* obacz Schienenſtrang.

Schie'nenbettung, *sf.* *pl.* -en, podłoże *n.* szyn (kolejn.).

Schie'nenbreite, *sf.* *pl.* -n, szerokość *f.* toru (kolejn.).

Schie'nenbiegemaſchine, *sf.* *pl.* -n, giętarka *f.* do szyn, prasa *f.* do wyginania szyn (kolejn.).

Schie'neneinklinkung, *sf.* *pl.* -en, karb *m.* szyny, zakarbienie *n.* szyny (kolejn.).

Schie'nenführung, *sf.* *pl.* -en, wodzidło proste (kolejn.).

Schie'nenfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, stopa *f.* szyny (kolejn.).

Schie'nenherz, *sn.* obacz Herzſtück.

Schie'nenkerbe, *sf.* *pl.* -n, karb *m.* szyny (kolejn.).

Schie'nenkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, głowa *f.*, grzbiet *m.*, korona *f.* szyny (kolejn.).

Schie'nennagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, szyniak *m.*, szynal *m.*, gwóźdź *m.* do szyn.

Schie'nenpanſcheiſen, *sn.* -s, żelaziwo szynowe.

Schie'nenräumer, *sm.* -s, *pl.* —, zmiatak *m.*, zmiatacz *m.* (kolejn.).

Schie'nenreihe, *sf.* obacz Schienenſtrang.

Schie'nenrichten, *sn.* -s, prostowanie *n.* szyn (kolejn.).

Schie'nenſteg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ścianka *f.*, szyjka *f.* szyny (kolejn.).

Schie'nenſtoß, *sm.* -es, *pl.* -ſtöße, styk *m.*, styk szyn, zetknięcie *n.* szyn; feſter, ruhender — styk podparty, połączenie podparte; ſchwebender, freier — połączenie międzypodkładowe, styk międzyprogowy, styk międzypróżny; verlaſchter — styk obłubkowany, połączenie obłubkowane; verwechſelter — styk na przemian legły, styk na przewięź, połączenie na przemian ległe (kolejn.).

Schie'nenſtrang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtränge, **Schie'nenreihe**, *sf.* *pl.* -n, tok *m.* szyn; kolej *f.*

Schie'nenſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, łubek *m.*, łubka *f.*, siodełko *n.*

Schie'nentrage, *sf.* *pl.* -n, nosze *pl.* do szyn, widły *pl.* do szyn (kolejn.).

Schie'nenunterlagsplatte, *sf. pl.* -n, podkładka *f.* szyny (kolejn.).

Schie'nenverbindung, *sf. pl.* -en, połączenie *n.* szyn.

Schie'nenweg, *sm.* obacz Schienenstrang.

Schier, *adi.* czysty; -es Fleisch essen samo mięso (nic jak mięso) jadać; *adv.* prawie, ledwo nie, mało nie; zaprawdę.

Schie'rling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cykuta *f.*, świnia wesz, świni kopr, wieprzyniec *m.*, szczwół *m.*; gefleckter — bzducha *f.*, szaleń nakrapiany, pietrasznik plamisty (roślina).

Schie'rlingsbecher, *sm.* -s, *pl.* —, **Schie'rlingstrank**, *sm.* -(e)s, kubek *m.* cykuty, z cykutą, napój zatruty sokiem cykuty; den —becher leeren wychylić kubek cykuty, struć się cykutą.

Schie'ßbar, *adi.* na odległość strzału; na co można polować; = jagdbar.

Schie'ßbaumwolle, *sf.* bawełna strzelnicza.

Schie'ßbedarf, *sm.* -(e)s, materyał strzelniczy, amunicya *f.* (wojenna).

Schie'ßbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, instrukcya *f.* strzelania (wojskow.).

Schie'ßbude, *sf. pl.* -n, strzelnica *f.*

Schießen, schieße, schießest i schießt, schoß, geschossen, I. *va.* i *vn.* (haben) 1) strzelać, strzelić, palić, wypalić; jmndn — postrzelić kogo; jmndn in den Leib, in die Brust, vor den Kopf — strzelić komu w brzuch, w piersi, w łeb; jmndm eine Kugel vor den Kopf — kulą komu w łeb strzelić; jmndn tot— zastrzelić kogo; nach jmndm, auf jmndn — strzelać do kogo; jmndn über den Haufen — trupem kogo położyć, na miejscu kogo położyć; ein Tier — położyć, zabić zwierzę; eine Festung, ein Schiff in Grund und Boden — fortecę strzałami zburzyć, okręt postrzelać i zatopić; eine Bresche in die Mauer — zrobić (strzałami) wyłom w murze; nach der Scheibe — strzelać do tarczy; fehl—, vorbei— chybić; mit einer Pistole, mit dem Bogen — strzelać z pistoletu, z łuku; mit Schrot, mit Kugeln, mit Kartätschen — strzelać śrutem, kulami, kartaczami; blind, scharf — strzelać pustym, ostrym nabojem; (obraz.) einen Bock — palnąć głupstwo, poszkapić się; 2) Brot in den Ofen — wsadzać chleb do pieca; Ziegel — cegły rzucać, rzucając z ręki do ręki podawać; II. *vn.* (haben) 1) kiełkować = keimen; in die Höhe — (nagle) podrastać, podrosnąć; die Pflanze schießt in die Höhe, in Samen roślina strzela (rośnie nagle) w górę, zabiera się na nasienie, rośnie w nasienie; in Ähren — puszczać kłosy; ins Kraut — nać puszczać, w nać rość, naci dostawać; wybujać (także przenośnie); 2) mknąć jak strzała, skakać, lecieć; das Wasser schießt aus der Quelle woda (gwałtownie) ze źródła wytryska; das Blut schoß mir zu Kopfe krew buchnęła mi do głowy; die Zügel — lassen puścić cugle; seinen Leidenschaften die Zügel — lassen puścić cugle swym żądzom; aus der Luft— obacz herabschießen; Tränen schossen ihr aus den Augen łzy jej trysnęły, puściły się z oczu; III. sich —, *vr.* (haben) sich auf Pistolen — strzelać się, pojedynkować się na pistolety.

Schie'ßen, *sn.* -s. strzelanie *n.*, strzelanina *f.*

Schie'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) strzelec *m.*; 2) ten, co wsuwa pieczywo do pieca.

Schießerei', *sf. pl.* -en, strzelanina *f.*

Schie'ßgerechtigkeit, *sf.* przywilej *m.* polowania na obcym gruncie.

Schie'ßgewehr, *sn.* -es, *pl.* -e, strzelba *f.*, broń palna.

Schie'ßgraben, *sm.* -s, *pl.* —, rów, z którego się strzela, strzelnica *f.*

Schie'ßhaus, *sn.* -ses, *pl.* -häuser, **Schie'ßhütte**, *sf. pl.* -n. strzelnica *f.*

Schie'ßkugel, *sf. pl.* -n, kula *f.* do strzelania.

Schie'ßloch, *sn.* -es, *pl.* -löcher, **Schie'ßscharte**, *sf. pl.* -n, strzelnica *f.*, okno *n.* w murze do strzelania.

Schie'ßpatrone, *sf. pl.* -n, nabój *m.*, patrona *f.*

Schie'ßplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, **Schie'ßplan**, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, strzelnica *f.*, miejsce przeznaczone do strzelania.

Schie'ßpräparat, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Schie'ßmaterial**, *sn.* -s, *pl.* -e, strzeliwo *n.*

Schie'ßprobe, *sf. pl.* -n, próba strzelnicza.

Schie'ßprügel, *sm.* -s, *pl.* —, strzelba (żartobliwie).

Schie'ßpulver, *sn.* -s, proch strzelniczy.

Schie'ßrecht, *sn.* -es, prawo *n.* strzelania.

Schie'ßrohr, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Schießgewehr.

Schie'ßscheibe, *sf. pl.* -n, tarcza *m.*

Schie'ßspule, *sf. pl.* -n, czółenko *n.*, szpulka *f.* u tkaczy.

Schie'ßstand, *sm.* -es, *pl.* -stände, miejsce, na którem stoi strzelający do tarczy i na polowaniu, stanowisko *n.*

Schie'ßübung, *sf. pl.* -en, ćwiczenie *n.* w strzelaniu.

Schie'ßwolle, *sf.* obacz Schießbaumwolle.

Schie'ßzeit, *sf.* obacz Jagdzeit.

Schi'ff, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) okręt *m.*, statek *m.*; kleines — łódź *f.*; er ist zu Schiffe nach Danzig gereist puścił się okrętem do Gdańska; zu -e gehen wsiąść na okręt; zum -e gehörig okrętowy; 2) czółno *n.*, czółenko *n.*, czółnek *m.*, (u tkaczy, przy maszynach do szycia); 3) nawa *f.* (kościelna); 4) obacz Schiffchen 3).

Schi'ffbar, *adi.* spławny, zdatny do żeglugi (rzeka); — machen spławnym uczynić, uspławnić.

Schi'ffbarkeit, *sf.* spławność *n.*

Schi'ffbarmachung, *sf.* usposobienie *n.* do żeglugi.

Schi'ff(s)bau, *sm.* -es, budowa *f.*, budowanie *n.* okrętów.

Schi'ff(s)baukunſt, *sf.* budownictwo *n.* okrętów, statków.

Schi'ff(s)baumeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, **Schi'ff(s)bauer**, *sm.* -s, *pl.* —, budowniczy okrętowy.

Schi'ffbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość łódkowata.

Schi'ffbekleidung, *sf. pl.* -en, obicie *n.*, okucie *n.* okrętu.

Schi'ffbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, **Schi'ffbohrwurm**, *sm.* -es, *pl.* -würmer, czerw okrętowy.

Schi'ff(s)boot, *sn.* -es, *pl.* -e, szalupa *f.*, czółno okrętowe.

Schi'ff(s)brot, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Schiffszwieback.

Schi'ffbruch, *sm.* -es, *pl.* -brüche, rozbicie *n.* okrętu; — erleiden rozbić się (o okrętach); (obraz.) nie dojść do skutku, mieć niepowodzenie.

Schi'ffbrüchig, *adi.* rozbity na morzu.

Schi'ffbrüchige(r), *sm.* -en, *pl.* -en, rozbitek *m.*

Schi'ffbrücke, *sf. pl.* -n, most *m.* na czajkach, łyżwach, pontonach.

Schi'ffchen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) okręcik *m.*, mały statek; 2) czółenko *n.*, iglica (tkacka); 3) łodyżka *f.* łechtki *pl.* (rośl.).

Schi'ffen, (haben) 1) *va.* przewieźć, przewozić na statku, okręcie; 2) *vn.* (haben) płynąć, popłynąć okrętem, statkiem; 3) mocz oddawać.

Schi'ffen, *sn.* -s, żegluga *f.*

Schi'ffer, *sm.* -s, *pl.* —, żeglarz *m.*, łódkarz *m.*, łodnik *m.*, marynarz *m.*

Schi'fferhut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, kapelusz marynarski.

Schi'fferknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, parobek *m.* marynarski, flisak *m.*

Schi'fferlied, *sn.* -es, *pl.* -er, pieśń marynarska, barkarola *f.*

Schi'fferlohn, *sm.* -es, *pl.* -löhne, 1) płaca *f.* marynarzy; 2) obacz Fährgeld.

Schi'fferſprache, *sf.* mowa *f.* marynarzy, żeglarzy, flisaków.

Schi'ffertracht, *sf. pl.* -en, ubranie *n.* marynarzy, żeglarzy; kostyum marynarski.

Schi'ffahrer, *sm.* -s, *pl.* —, żeglarz *m.*

Schi'ffahrt, *sf. pl.* -en, **Schi'ffahrtei**, *sf.* żegluga *f.*

Schi'ffahrtsgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo *n.* żeglugi.

Schi'ffahrtskunde, *sf.* znajomość *f.*, znawstwo *n.*, umiejętność *f.* żeglugi.

Schi'ffahrt(s)regeln, *sf. pl.* przepisy nawigacyjne, żeglarskie.

Schi'ffahrttreibend, *adi.* uprawiający żeglugę.

Schi'ffförmig, *adi.* podobny do okrętu, w formie okrętu.

Schi'ff(s)gerät, *sn.* -es, *pl.* -e, przybory okrętowe.

Schi'ff(s)gerippe, *sn.* -s, *pl.* —, zrąb *m.* okrętu, szkielet *m.* okrętu.

Schi'ff(s)grund, *sm.* -es, *pl.* -gründe, **Schi'ffsboden**, *sm.* -s, *pl.* -böden, dno *n.* okrętu.

Schi'ff(s)haken, *sm.* -s, *pl.* —, hak okrętowy, kotwica *f.*

Schi'ffsherr, *sm.* -n, *pl.* -en, właściciel *m.* okrętu.

Schi'ff(s)junge, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopak okrętowy.

Schi'ff(s)knecht, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Schifferknecht.

Schi'ff(s)koch, *sm.* -es, *pl.* -köche, kucharz okrętowy.

Schi'ffskorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz okrętowy.

Schi'ff(s)krankheit, *sf. pl.* -en, choroba okrętowa, morska.

Schi'ff(s)küche, *sf. pl.* -n, kuchnia okrętowa, wikt okrętowy.

Schi'ff(s)kunde, *sf.* **Schi'ffskunſt**, *sf.* obacz Schiffahrtskunde.

Schi'ff(s)laſt, *sf. pl.* -en, ładunek *m.*, ciężar *m.* okrętowy.

Schi'ff(s)laterne, *sf. pl.* -n, latarnia morska.

Schi'fflein, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Schiffchen.

Schi'ff(s)leine, *sf. pl.* -n, lina okrętowa.

Schi'ff(s)leute, *s. pl.* marynarze *pl.*, ekwipaż okrętowy, załoga okrętowa.

Schi'ff(s)mann, *sm.* -es, *pl.* -männer, obacz Schiffer.

Schi'ff(s)modell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, model okrętowy.

Schi'ff(s)patron, *sm.* -s, *pl.* -e, obacz Schiffsherr.

Schi'ff(s)pumpe, *sf. pl.* -n, pompa okrętowa.

Schi'ff(s)roſe, *sf. pl.* -n, obacz Windroſe.

Schi'ffsalmanach, *sm.* -s, *pl.* -e, kalendarz okrętowy.

Schi'ffsarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz okrętowy.

Schi'ffsbauch, *sm.* -es, *pl.* -bäuche, wnętrze *n.*, wydrążenie *n.* okrętu.

Schi'ffsbedarf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zapotrzebowanie okrętowe.

Schi'ffsbefrachter, *sm.* -s, *pl.* —, spedytor okrętowy.

Schi'ffsbekleidung, *sf.* ob. Schiffbekleidung.

Schi'ffsbeute, *sf. pl.* -n, zdobycz *f.* okrętu.

Schi'ffsbewegungen, *s. pl.* ruchy *pl.*, manewrowanie *n.* okrętu.

Schi'ffsbord, *sm.* -es, *pl.* -e, pokład okrętowy.

Schi'ffsſchnecke, *sf. pl.* -n, ślimak okrętowy.

Schi'ffsdock, *sn.* -s, *pl.* -s, obacz Dock.

Schi'ffseigentümer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schiffsherr.

Schi'ffseil, *sn.* -es, *pl.* -e, lina okrętowa, cuma *f.*

Schi'ffsflagge, *sf. pl.* -n, flaga *f.*, bandera okrętowa.

Schi'ffsführer, *sm.* -s, *pl.* —, kapitan *m.*, sternik *m.*

Schi'ffsgebäude, *sn.* -s, *pl.* —, gmach okrętowy.

Schi'ffsgehalt, *sm.* -(e)s, pojemność *f.* okrętu.

Schi'ffsgelegenheit, *sf. pl.* -en, okazya *f.* do wyjazdu okrętem.

Schi'ffsgerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przybory okrętowe.

Schi'ffsgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd morski.

Schi'ffsgerippe, *sn.* -s, *pl.* —, zrąb *m.*, szkielet *m.* okrętu.

Schi'ffsgeſchütz, *sn.* -es, *pl.* -e, armata okrętowa.

Schi'ffsgeſchwader, *sn.* -s, *pl.* —, eskadra okrętowa.

Schi'ffsgruß, *sm.* -es, *pl.* -grüße, powitanie okrętowe.
Schi'ffshaft, *sf.* uwięzienie *n.*, przytrzymanie *n.* okrętu.
Schi'ffshinterteil, *sn.* -es, *pl.* -e, tył *m.* okrętu.
Schi'ffsholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, budulec okrętowy, drzewo zdatne na okręty, statki.
Schi'ffsjournal, *sn.* -s, *pl.* -e, dziennik okrętowy.
Schi'ffskalender, *sm.* -s, *pl.* —, kalendarz okrętowy.
Schi'ffskapitän, *sm.* -s, *pl.* -e, kapitan okrętowy.
Schi'ffskarte, *sf. pl.* -n, 1) mapa morska; 2) bilet *m.* jazdy okrętem.
Schi'ffskessel, *sm.* -s, *pl.* —, kocioł okrętowy.
Schi'ffskiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, stępka *f.*
Schi'ffskoje, *sf. pl.* -n, ob. Koje.
Schi'ffskran, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kran okrętowy.
Schi'ffslader, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik ładujący towary na okręt, tragarz okrętowy.
Schi'ffslauf, *sm.* -es, *pl.* -läufe, bieg *m.* okrętu.
Schi'ffsluke, *sf. pl.* -n, okienko *n.* na okręcie, luka okrętowa.
Schi'ffsmaat, *sm.* -es, *pl.* -e, drugi pomocnik okrętowy.
Schi'ffsmacht, *sf.* potęga okrętowa.
Schi'ffsmakler, *sm.* -s, *pl.* —, ajent okrętowy.
Schi'ffsmannschaft, *sf.* załoga *f.*, okrętu, ekwipaż okrętowy.
Schi'ffsmanöver, *sn.* -s, *pl.* —, manewr *m.*, poruszenia *pl.* okrętu.
Schi'ffsoffizier, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, oficer *m.* okrętowy.
Schi'ffspark, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, park okrętowy.
Schi'ffspaß, *sm.* -ffes, *pl.* -päſſe, paszport okrętowy.
Schi'ffspech, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, smoła okrętowa.
Schi'ffspost, *sf. pl.* -en, poczta okrętowa.
Schi'ffsprediger, *sm.* -s, *pl.* —, kapelan okrętowy.
Schi'ffsproviant, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zapasy *pl.*, prowiant okrętowy.
Schi'ffsraum, *sm.* -es, *pl.* -räume, wnętrze *n.* okrętu, dół *m.* okrętu, pomost *m.*
Schi'ffsreeder, *sm.* -s, *pl.* —, przedsiębiorca *m.*, właściciel okrętowy.
Schi'ffsrippe, *sf. pl.* -n, wręga *f.* w okręcie, szpaga *f.*
Schi'ffsrumpf, *sm.* -es, *pl.* -rümpfe, tułów okrętowy.
Schi'ffsſchnabel, *sm.* -s, *pl.* -ſchnäbel, dziób okrętowy.
Schi'ffsſchraube, *sf. pl.* -n, śruba okrętowa.
Schi'ffssoldat, *sm.* -en, *pl.* -en, żołnierz *m.* okrętowy.
Schi'ffsſpur, *sf. pl.* -en, obacz Kielwaſſer.
Schi'ffsteer, *sm.* -es, *pl.* -e, smoła okrętowa.
Schi'ffstreppe, *sf. pl.* -n, schody okrętowe.
Schi'ffstrümmer, *s. pl.* szczątki *pl.* okrętu.
Schi'ffsunterteil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dół *m.* okrętu.
Schi'ffsverdeck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pokład okrętowy.
Schi'ffsverfrachter, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schiffsbefrachter.
Schi'ffsvorderteil, *sn.* -es, *pl.* -e, przód *m.* okrętu.
Schi'ffswache, *sf. pl.* -n, straż okrętowa.
Schi'ffswanten, *s. pl.* obacz Wanten.
Schi'ffswerft, *sn.* -es, *pl.* -e, **Schiffswerfte**, *sf. pl.* -n, warsztat okrętowy, spust *m.* okrętów.
Schi'ffswerg, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kłaki *pl.* używane na okrętach.
Schi'ffswesen, *sn.* -s, marynarka *f.*, żeglarstwo *n.*
Schi'ffswinde, *sf. pl.* -n, obacz Schiffskran.
Schi'ffswurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, obacz Schiffbohrer.
Schi'ffszimmermann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, cieśla okrętowy.
Schi'ffszoll, *sn.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło okrętowe.
Schi'ffszwieback, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, suchary okrętowe.
Schi'ffzieher, *sm.* -s, *pl.* —, holownik *m.*
Schika'ne, *sf. pl.* -n, szykana *f.*, dokuczanie *n.*
Schi'kane'ren, *va.* (haben) szykanować, dokuczać.
Schikanö's, *adi.* dokuczliwy.
Schild, I. *sn.* -es, *pl.* -er, szyld *m.*, tablica *f.* z napisem, godło *n.*; II. *sm.* -es, *pl.* -e, 1) tarcza *f.*, puklerz *m.*, pawęża *f.*; einen Löwen im — führen mieć lwa w herbie; der Herr iſt mein — Bóg mi tarczą; zu — und Helm geboren ſein być szlacheckiego rodu; etw. Schlimmes im -e führen mieć złe zamiary, knować coś złego; 2) skorupa *f.* żółwia; 3) skrzydła bażancie.
Schi'ldähnlich, **Schi'ldartig**, *adi.* tarczowaty, podobny do tarczy.
Schi'ldabteilung, *sf. pl.* -en, pole tarczowe.
Schi'ldbauer, *sm.* -s, *pl.* -n, wolny kmieć.
Schi'ldbürger, *sm.* -s, *pl.* —, (śmieszny) małomieszczanin *m.*
Schi'ldchen, *sn.* -s, *pl.* —, mała tarcza.
Schi'ldrüſe, *sf. pl.* -n, gruczoł tarczykowy, tarczyca *f.*
Schilderei', *sf. pl.* -en, 1) malowidło *n.*, obraz *m.*; 2) ob. Schilderung.
Schi'lderer, *sm.* -s, *pl.* —, opisywacz *m.*, opowiadacz *m.*
Schi'ldergaſt, *sm.* -es, *pl.* -gäſte, obacz Schildwache.
Schi'lderhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, strażnica *f.*, budka strażnicza.
Schi'lderhebung, *sf.* wyzwanie *n.* do boju, wypowiedzenie *n.* wojny.
Schi'ldern, I. *va.* (haben) opisać, przedstawić, kreślić, odmalować, opowiadać; in lebhaften Farben — opowiadać w żywych barwach, barwnie; II. *vn.* (haben) 1) stać na warcie; 2) die Rebhühner haben geſchildert kuropatwy opierzyły się, porosły w gęste pierze.
Schi'ldern, *sn.* -s, **Schi'lderung**, *sf. pl.* -en, opisanie *n.*, opisywanie *n.*, odmalowanie

n., opowiadanie *n.*, skreślenie *n.*, przedstawianie *n.*

Schi'lderungstalent, *sn.* -es, *pl.* -e, talent *m.* opisywania, opowiadania, odmalowywania.

Schi'ldförmig, *adi.* tarczowaty, mający kształt tarczy.

Schi'ldhalter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) zwierz trzymający tarczę herbową; 2) giermek *m.*

Schi'ldjungfrau, *sf. pl.* -en, walkirya *f.*

Schi'ldkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, tarczyk *m.*

Schi'ldknappe, *sm.* -n, *pl.* -n, giermek *m.*

Schi'ldkle, *sm.* -s, **Schi'ldkraut**, *sn.* -(e)s, tarczyca *f.*, tarczyca większa, hełmik *m.*

Schi'ldknorpel, *sm. pl.* —, chrząstka tarczowata.

Schi'ldkrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, szylkret *m.*, skorupa *f.* żółwia.

Schi'ldkröte, *sf. pl.* -n, żółw *m.*

Schi'ldkröten, *adi.* szylkretowy.

Schi'ldkrötengang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, żółwi krok.

Schi'ldkrötenschale, *sf. pl.* -n, skorupa żółwia.

Schi'ldkrötenstein, *sm.* -s, *pl.* -e, żółwi kamień.

Schi'ldkrötensuppe, *sf. pl.* -n, zupa *f.*, rosół żółwiowy.

Schi'ldlaus, *sf. pl.* -läuse, czerwiec *m.*, kiermes *m.*

Schi'ldpatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, szylkret *m.*

Schi'ldpatten, *adi.* szylkretowy.

Schi'ldtragend, *adi.* noszący tarczę.

Schi'ldträger, *sm.* -s, *pl.* —, tarcznik *m.*, giermek *m.*

Schi'ldwache, *sf. pl.* -n, straż *f.*, stójka *f.*, stójkowy *m.*, warta *f.*, szyldwach *m.*; — stehen stać na warcie; auf — ziehen zaciągnąć wartę; — ablösen zastąpić, zmienić, zluzować wartę.

Schilf, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sitowie *n.*, sit *m.*, trzcina *f.* w wodzie rosnąca.

Schi'lfähnlich, **Schi'lfartig**, sitowiasty, sitowaty, trzciniasty.

Schi'lfdecke, *sf. pl.* -n, **Schi'lfmatte**, *sf. pl.* -n, rogóżka *f.*, mata sitowa.

Schi'lfdickicht, *sn.*, **Schi'lfgebüsch**, *sn.*, sitowisko *n.*

Schi'lfgras, *sn.* -ses, *pl.* -gräser, sitowina *f.*, sitowie *n.*, mokrzycznik *m.*

Schi'lfen, **Schi'lfig**, **Schi'lficht**, *adi.* sitowiasty, sitowy, trzciniasty, trzcinny.

Schi'lfrohr, *sn.* -(e)s, trzcina *f.*, ostrzyca *f.*

Schill, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sandacz *m.* (ryba).

Schi'ller, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ob. Schillerfarbe; 2) ob. Schillerwein.

Schi'llerfarbe, *sf. pl.* -n, kolor *m.*, blask *m.* mieniący się.

Schi'llereidechse, *sf. pl.* -n, kameleon egipski.

Schi'llerfarben, **Schi'llerfarbig**, **Schi'llerig**, *adi.* mieniący się, lśniący się.

Schi'llern, *vn.* (haben) mienić się, zmieniać kolory; *ppr.* schillernd, *adi.* mieniący się, lśniący się.

Schi'llern, *sn.* -s, zmienianie *n.* się, zmienianie *n.* kolorów, lśnienie *n.* się.

Schi'llerseide, *sf. pl.* -n, jedwab mieniący, lśniący się.

Schi'llerspat, *sm.* -es, *pl.* -e, **Schi'llerstein**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miganiec *m.*, mignik *m.*

Schi'llerstoff, *sm.* -es, *pl.* -e, tucznik *m.*

Schi'llerwein, *sm.* -es, *pl.* -e, wino jasnoróżowe.

Schi'lling, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) szyling *m.* (pieniądz angielski); szeląg *m.*; pół kopejki; 2) uderzenie *n.* rózgą, trzcinką; jmndm einen — geben dać komu w skórę.

Schi'mmel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pleśń *f.*; 2) siwosz *m.*, siwek *m.*, białosz *m.*, biały lub siwy koń; 3) szablon *m.*, utarty zwyczaj; nach dem — arbeiten pracować bezmyślnie, wedle utartych wzorów.

Schi'mmelartig, *adi.* pleśniasty, pleśniowaty, do pleśni podobny.

Schi'mmelgeruch, *sm.* -s, *pl.* -rüche, zapach *m.* pleśni.

Schi'mmelgrau, *adi.* siwawy.

Schi'mmelhengst, *sm.* -es, *pl.* -e, ogier siwy, biały.

Schi'mmelicht, **Schi'mmelig**, *adi.* spleśniały, pleśniwy; — werden zapleśnieć, napleśnieć, spleśnieć; — schmecken mieć smak spleśniały, pleśni, stęchły.

Schi'mmeln, *vn.* (haben) pleśnieć.

Schi'mmer, *sm.* -s, *pl.* —, blask *m.*, połysk *m.*, brzask *m.*; ein — von Trost, Hoffnung promień *m.* pociechy, nadziei; ich habe keinen — davon nie mam pojęcia o tem; falscher — fałszywy blask.

Schi'mmerglanz, *sm.* -es, obacz Schimmer.

Schi'mmern, *vn.* (haben) błyszczeć, połyskiwać, migać, lśnić się.

Schi'mmern, *sn.* -s, miganie *n.* się, błyszczenie *n.*, połyskiwanie *m.*, lśnienie *n.* się.

Schi'mmernd, *adi.* i *ppr.* od schimmern, błyszczący, połyskujący, lśniący, migający; ein -er Witz świetny dowcip; -es Glück szczęście pozorne, mamiące.

Schimpa'nse, *sm.* -n, *pl.* -n, szympans *m.*

Schimpf, *sm.* -es, *pl.* -e, hańba *f.*, obelga *f.*, obraza *f.*, krzywda *f.*, sromota *f.*; jmndm einen — antun wyrządzić komuś obelgę, shańbić go; — und Schande ernten doczekać się wstydu i hańby; jmndn mit — und Schande davonjagen napędzić kogo sromotnie; einen — auf sich sitzen lassen schować obelgę do kieszeni; in — und Ernst na żart i na seryo.

Schi'mpfen, I. *va.* (haben) łżyć kogo, besztać, wymyślać, wygadywać, szkalować, obrażać kogo; jmndn einen Spitzbuben — przezywać kogo łajdakiem, gałganem; II. *vn.* (haben) łżyć, szkalować, obrażać, hańbić; über jmnd, etw. — wygadywać, wymyślać na kogo, co.

Schi'mpfen, *sn.* -s, lżenie *n.*, wygadywanie *n.*, obrażanie *n.*, szkalowanie *n.*, besztanie *n.*, wymyślanie *n.*

Schi'mpfer, *sm.* -s, *pl.* —, ten co lży, beszta, wymyśla.

Schimpferei', *sf. pl.* -en, besztanina *f.*

Schimpfie'ren, *va.* i *vn.* (haben) zbezcześcić.

Schi'mpflich, *adi.* ohydny obelżywy, sromotny, haniebny; ſie entkamen durch -e Flucht ratowali się haniebną ucieczką; ſie ſtarben eines -en Todes umarli haniebną, sromotną śmiercią.

Schi'mpflichkeit, *sf. pl.* -en, haniebność *m.*, ohydność *f.*, sromotność *f.*

Schi'mpflied, *sn.* -es, *pl.* -er, pieśń obelżywa.

Schi'mpfname, *sm.* -ns, *pl.* -n, wyzwisko *n.*, przezwisko obelżywe.

Schi'mpfreden, *sf. pl.* mowa obelżywa.

Schi'mpfwort, *sn.* -es, *pl.* -wörter, obelga *f.*, wyraz obelżywy; er warf ihm ein — zu cisnął mu obelgę.

Schi'ndaas, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, 1) ścierwo *n.* bydlęcia odartego ze skóry; 2) (jako wyraz obelżywy:) hycel *m.*, hyclówka *f.*, bestya *f.*, ścierwo *n.*

Schi'ndanger, *sm.* -s, *pl.* —, ścierwowisko *n.*, ścierwisko *n.*

Schi'ndel, *sf. pl.* -n, gont *m.*, szkudła *f.*, dranica *f.*

Schi'ndeldach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach *m.* z gontów, szkudlany.

Schi'ndeldecker, *sm.* -s, *pl.* —, ten, co pobija dachy gontami, gonciarz *m.*

Schi'ndeln, *va.* (haben) pobijać dach gontami.

Schi'nden, ſchinde, ſchund, geſchunden; I. *va.* (haben) ze skóry obdzierać, drzeć, łupić, oprawić; ſich den Fuß beim fallen — zedrzeć sobie skórę na nodze przy upadku; einen Haſen, ein Reh — oprawić, obedrzeć ze skóry zająca, sarnę; das Vieh — bydło niszczyć, męczyć; er ſchindet eine Laus um des Balges willen nie stanie mu skórka za wyprawę; II. ſich — *vr.* męczyć się, mitrężyć się; ſich — und plagen zamęczać się.

Schi'nder, *sm.* -s, *pl.* —, 1) oprawca *m.*, rakarz *m.*, hycel *m.*; geh zum — idź do kata; daß dich der — niech cię kaci wezmą; 2) (przenośnie:) zdzierca *m.*; 3) obacz Schindmähre.

Schinderei', *sf. pl.* -en, 1) obacz Schinderhaus; 2) zdzierstwo *n.*, łupienie *n.*; 3) zamęczanie *n.*, mitręga *f.*; 4) obdzieranie *n.* ze skóry.

Schi'nderhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, rakarnia *f.*

Schi'ndergrube, *sf. pl.* -n, dół hyclowski, ścierwisko *n.*

Schi'nderkarren, *sm.* -s, *pl.* —, wóz hyclowski.

Schi'nder(s)knecht, *sm.* -es, *pl.* -e, rakarczyk *m.*, hycel *m.*

Schi'ndermäßig, *adi.* po hyclowsku, hyclowski.

Schi'ndermeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, nóż rakarski.

Schi'ndkracke, *sf. pl.* -n, obacz Schindmähre.

Schi'ndluder, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Schindaas.

Schi'ndmähre, *sf. pl.* -n, szkapina *f.*, chude szkapisko, hetka *f.*

Schi'nken, *sm.* -s, *pl.* —, szynka *f.*

Schi'nkenbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, kość *f.* od szynki.

Schi'nkenbrot, *sn.* -es, *pl.* -e, chleb *m.*, bułka *f.* ze szynką.

Schi'nkenflecken, *sm. pl.* łazanki *pl.* ze szynką.

Schi'nkenſchnitte, *sf. pl.* -n, kawał *m.*, okrawek *m.* z szynki.

Schinn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Schi'nne(n)**, *s. pl.* łupież *f.* głowy.

Schi'nnig, *adi.* pełen łupieży.

Schi'ppe, *sf. pl.* -n, obacz Schüppe.

Schi'ppel, *sm.* -s, *pl.* —, — Haare pęk *m.*, garść *f.* włosów, pukiel *m.* włosów.

Schirm, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) parasol *m.*, parasolka *f.*; den — auf-, zuſpannen otworzyć, zamknąć parasol; Sonnenſchirm parasolka *f.*; Ofenſchirm parawan *m.*, ekran *m.*; Lichtſchirm umbrelka *f.*, abażur *m.*; Windſchirm parawan *m.*; Augenſchirm daszek *m.* na oczy; 2) baldaszek *m.* (rośl.); 3) zasłona *f.*, osłona *f.*, ochrona *f.*, obrona *f.*; jmndn in Schutz und — nehmen wziąć kogo pod swoją opiekę.

Schi'rmchen, *sn.* -s, *pl.* —, parasolik *m.*, parasoleczka *f.*

Schi'rmdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach *m.* dla ochrony od słońca, deszczu, baldachin *m.*, daszek *m.*

Schi'rmdolde, *sf. pl.* -n, obacz Schirm 2).

Schi'rmen, I. *va.* (haben) ochraniać, zasłaniać, obronić; II. ſchirmend, *ppr.* i *adi.* ſeine -e Hand jego opieka *f.*

Schi'rmer, *sm.* -s, *pl.* —, obrońca *m.*, opiekun *m.*; ten co tarczą osłania.

Schi'rmfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* parasoli.

Schi'rmfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* parasoli.

Schi'rmförmig, *adi.* w kształcie parasola, baldachinowaty.

Schi'rmfutteral, *sn.* -s, *pl.* -e, futerał *m.*, pokrowiec *m.* na parasol.

Schi'rmgeſtell, *sn.* -es, *pl.* -e, szkielet *m.* parasola, (druty i laska).

Schi'rmherr, *sm.* -n, *pl.* -en, protektor *m.*, opiekun *m.*

Schi'rmherrſchaft, *sf.* protektorat *m.*

Schi'rmhut, *sm.* -es, *pl.* -hüte, furażerka *f.* z daszkiem.

Schi'rmleder, *sn.* -s, *pl.* —, fartuch skórzany (przy powozach).

Schi'rmmacher, *sm.* -s, *pl.* —, parasolnik *m.*

Schi'rmpalme, *sf. pl.* -n, niebochronka *f.*, palma wachlarzowa, latania *f.*

Schi'rmpflanzen, *sf. pl.* rośliny baldaszkowate.

Schi'rmſtänder, *sm.* -s, *pl.* —, sztelaż *m.* na parasole.

Schi'rmüberzug, *sm.* -es, *pl.* -züge, 1) pokrycie parasola; 2) obacz Schirmfutteral.

Schi'rmverkäufer, Schi'rmhändler, *sm.* -s, *pl.* —, parasolnik *m.*

Schi'rmvogt, *sm.* -es, *pl.* -e, obrońca *m.*, protektor *m.*, patron *m.*

Schi'rmvogtei, *sf. pl.* -en, protektorat *m.*, patronat *m.*

Schi'rmwand, *sf. pl.* -wände, parawan *m.*

Schi'rmwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, wał obronny, szaniec *m.*

Schi'rren, *va.* (haben) obacz Anschirren.

Schi'rrholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo kołodziejskie.

Schi'rrhaken, *sm.* -s, *pl.* —, hak zaprzęgowy.

Schi'rrmeister, *sm.* -s, *pl.* —, przełożony *m.* nad pociągami, sprzężajami, podwodami; konduktor pocztowy, szyrmajster *m.*, pocztarz *m.*

Schi'rting, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szyrting *m.*, płótno bawełniane.

Schi'sma, *sn.* -s, *pl.* -men, szyzma *f.*, odszczepieństwo *n.*

Schisma'tiker, *sm.* -s, *pl.* —, szyzmatyk *m.*, odszczepieniec *m.*

Schisma'tisch, *adi.* szyzmatyczny, szyzmatycki.

Schiß, *sm.* -sses, *pl.* -sse, dryzd *m.*

Schla'bberig, *adi.* gębą ciągle ruszający; — essen, trinken, jeść, pić tak, że się aż po brodzie leje.

Schla'bbern, *vn.* (haben), 1) jeść nieporządnie, mlaskać; 2) ciągle gadać, paplać.

Schlacht, *sf. pl.* -en, 1) bitwa *f.*, bój *m.*, potyczka *f.*; eine — liefern wydać, stoczyć bitwę; dem Feinde eine — anbieten wyzywać nieprzyjaciela do boju; gewonnene, verlorene — wygrana *f.*, przegrana *f.*; 2) grobla *f.*; 3) obacz Geschlecht, Art.

Schla'chtbank, *sf. pl.* -bänke, rzeźnia *f.*, jatka rzeźnicza; (przenośnie:) rzeź *f.*; die Soldaten zur — führen poprowadzić, wydać żołnierzy na rzeź.

Schla'chtbar, *adi.* rzeźny, zdatny do zarznięcia (na mięso).

Schla'chtbeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rzeźniczy topór.

Schla'chtblock, *sm.* -(e)s, *pl.* -blöcke, pień *m.* do bicia bydła, do ucinania głowy.

Schla'chten, I. *va.* (haben) rzezać, zarzynać, rznąć, bić, zabić; ein Schwein — zakłuć wieprza; ein Huhn — zarznąć kurę; dieser Schlächter schlachtet zweimal die Woche ten rzeźnik bije dwa razy w tygodniu; II. *vn.* (haben) sie schlachtet nach ihrer Mutter wdała się w matkę.

Schla'chten, *sn.* -s, **Schla'chtung**, *sf. pl.* -en, rzeź *f.*, zarzynanie *n.*, rznięcie *n.*, zabijanie *n.*; ein — war's, nicht eine Schlacht zu nennen była to rzeź, nie bitwa.

Schla'chtenbummler, *sm.* -s, *pl.* —, żołnierz *m.* z zamiłowania, kondotyer *m.*

Schla'chtendenker, *sm.* -s, *pl.* —, głęboki strategik.

Schla'chtengott, *sm.* -es, *pl.* -götter, bóg *m.* bitew, Mars *m.*

Schla'chtenjungfrau, *sf. pl.* -en, walkirya *f.*

Schla'chtenlenker, *sm.* -s, —, komendant *m.*, jenerał *m.*

Schla'chtenmaler, *sm.* -s, *pl.* —, malarz malujący bitwy, batajlista *m.*

Schlä'chter, *sm.* -s, *pl.* —, rzeźnik *m.*

Schlächterei', *sf. pl.* -en, rzeźnia *f.*, jatki rzeźnicze; rzeź *f.*, zabijanie *n.*, zarzynanie *n.*

Schlä'chtergesell(e), *sm.* -n, *pl.* -n, **Schlä'chterbursch(e)**, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopak, czeladnik rzeźnicki.

Schlä'chterhandwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, rzeźnictwo *n.*

Schlä'chterladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, jatki *pl.*, ławka rzeźnicza.

Schlä'chtermeister, *sm.* -s, *pl.* —, majster rzeźnicki.

Schla'chtessen, *sn.* -s, *pl.* —, uczta *f.* z powodu zabicia wieprza.

Schla'chtfeld, *sn.* -es, *pl.* -er, pole *n.* bitwy, pobojowisko *n.*

Schla'chtfertig, *adi.* gotowy do bitwy.

Schla'chtfest, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Schlachtessen.

Schla'chtgemälde, *sn.* -s, *pl.* —, obraz przedstawiający bitwę.

Schla'chtgesang, *sm.* -es, *pl.* -gesänge, śpiew bojowy.

Schla'chtgeschrei, *sn.* -es, *pl.* -e, krzyk bojowy.

Schla'chtgetöse, *sn.* -s, *pl.* —, wrzawa bojowa.

Schla'chtgetümmel, *sn.* -s, *pl.* —, **Schla'chtgewimmel**, *sn.* -s, *pl.* —, **Schla'chtgewühl**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zgiełk bojowy.

Schla'chthaus, *sn.* -ses, *pl.* -häuser, **Schla'chthof**, *sm.* -es, *pl.* -höfe, rzeźnia *f.*, rzeźnica *f.*, ślachtuz *m.*, jatki *pl.*

Schla'chtlied, *sn.* -es, *pl.* -er, pieśń bojowa.

Schla'chtlinie, *sf. pl.* -n, linia bojowa.

Schla'chtlohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, zapłata *f.* od rzezi.

Schla'chtmesser, *sn.* -s, *pl.* —, nóż *m.* do rzezania bydła.

Schla'chtochse, *sm.* -n, *pl.* -n, **Schlachtʼochs**, *sm.* -sen, *pl.* -sen, wół rzeźny.

Schla'chtopfer, *sn.* -s, *pl.* —, ofiara krwawa, t. j. z zarzniętego bydlęcia; osoba, która jest ofiarą, straceniec *m.*

Schla'chtordnung, *sf. pl.* -en, szyk bojowy; in — aufstellen uszykować do boju; dreifache — aufstellen ustawić potrójny szyk bojowy.

Schla'chtplan, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, plan *m.* bitwy.

Schla'chtreihe, *sf. pl.* -n, szyk *m.* wojska ustawionego do bitwy.

Schla'chtroß, *sn.* -sses, *pl.* -sse, koń wojenny.

Schla'chtruf, *sm.* -es, *pl.* -e, okrzyk bojowy, wezwanie bojowe.

Schla'chtschwert, *sn.* -es, *pl.* -er, oręż wojenny.

Schla'chtsteuer, *sf. pl.* -n, opłata *f.* od rzezi bydła.

Schla'chtstück, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Schlachtgemälde.

Schla'chttag, *sm.* -es, *pl.* -e, dzień *m.* rzezi, bicia bydła; dzień *m.* bitwy.

Schla'chtaxe, *sf. pl.* -n, obacz Schlachtsteuer.

Schla'chtvieh, *sn.* (e)s, bydło rzeźne.

Schla'chtzwang, *sm.* -(e)s, przymus *m.* rzezi bydła w rzeźniach publicznych.

Schlack, *adi.* obacz Schlaff.

Schla'ckdarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Mastdarm.

Schla'cke, *sf. pl.* -n, żużel *m.*, zędra *f.*, zendra *f.*, szlaka *f.*, odmiot *m.*, skwara *f.*, stróżka *f.*

Schla'cken, *vn.* (haben) 1) żużlować, żużle wydawać; 2) *vimp.* es schlackt albo es schlackert deszcz bezustannie pada.

Schla'ckenähnlich, **Schla'ckenartig**, *adi.* żużlowaty, żużelasty.

Schla'ckenbildung, *sf. pl.* -en, tworzenie *n.* się żużli.

Schla'ckengrube, *sf. pl.* -n, rów *m.* do zrzucania żużli.

Schla'ckenhalde, *sf. pl.* -n, kupa *f.* z żużli.

Schla'ckenofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do topienia żużli.

Schla'ckenschaufel, *sf. pl.* -n, łopata *f.* do żużla.

Schla'ckenstaub, *sm.* -es, pył *m.* z żużli.

Schla'ckenstein, *sm.* -es, *pl.* -e, żużelokrusz *m.*, kruszec kobaltowy.

Schla'ckerig, *adi.* dżdżysty, wilgotny.

Schla'ckern, *vn.* (haben) 1) poruszać się opieszale, niedbale; 2) es schlackert, *vimp.* (haben) jest plusk *m.*, pora słotna i błotna.

Schla'ckenwetter, *sn.* -s, pogoda dżdżysta, wilgotna.

Schla'ckig, **Schla'ckicht**, *adi.* żużlowaty.

Schla'ckwurst, *sf. pl.* -würste, serwelata *f.*, serdelka *f.*

Schlaf, *sm.* -es, 1) sen *m.*; leichter, kurzer — lekki, krótki sen; sich des -es nicht erwehren können nie módz się opędzić senności; im -e podczas snu; im tiefen -e liegen być pogrążonym w głębokim śnie; ich habe — jestem senny, śpiący; aus dem -e bringen wybić ze snu; diese Nacht ist kein — in meine Augen gekommen oka nie zmrużyłem tej nocy; im -e reden mówić ze snu; in — singen uśpić śpiewając; der ewige — wieczny sen, śmierć; — beförderndes Mittel usypiający środek; das ist mir nicht im -e eingefallen ani mi się śniło; der Gott des -es Morfeusz *m.*; 2) *pl.* Schläfe, ob. Schläfe.

Schla'fbalsam, *sm.* -s, *pl.* lekarstwo *n.*, balsam *m.* na sen.

Schla'fbank, *sf. pl.* -bänke, szlaban *m.*; ławka do spania, tapczan *m.*

Schla'fbefördernd, **Schla'fbringend**, **Schla'ferzeugend**, *adi.* usypiający, nasenny.

Schlä'fchen, *sn.* -s, *pl.* —, drzemka *f.*; ein — tun uciąć sobie drzemkę.

Schla'fcoupé, *sn.* -s, *pl.* -s, przedział sypialny.

Schlä'fe, *sf. pl.* -n, skroń *f.*

Schla'fen, schlafe, schläft, schläft, schlief, geschlafen, *vn.* (haben) spać sypiać; auf beiden Ohren — wyspać się na dwa boki; wie eine Ratte, wie ein Sack — spać jak kamień; — gehen pójść spać; sich — legen kłaść się spać; auf dem Rücken — spać na wznak; meine Hand, mein Fuß schläft ręka, noga mi ścierpła; eine Sache — lassen dać jakiejś sprawie zasnąć; die Rache schläft nicht zemsta nie śpi; wer schläft, sündigt nicht przez sen niema grzechu; der Teufel schläft nicht dyabeł nie śpi.

Schla'fen, *sn.* -s, spanie *n.*

Schlä'fenbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość skroniowa.

Schla'fengehen, *sn.* -s, kładzenie *n.* się; beim — przy układaniu się do snu.

Schla'fenszeit, *sf.* czas *m.* do spania, pora *f.* do spania.

Schlä'fer, *sm.* -s, *pl.* —, śpiący *m.*, śpioch *m.*

Schlä'ferin, *sf. pl.* -nen, śpiąca *f.*, śpioszka *f.*

Schlä'fern, *vimp.* (haben) es schläfert mich jestem senny, śpiący, chce mi się spać.

Schlaff, *adi.* obwisły, zwieszony, wiotki, słaby, wątły, wolny; -e Ohren obwisłe, zwieszone uszy; -es Seil niewyprężona lina; — gewordene Muskeln osłabłe muszkuły; ein -er Stengel łatwo się zginająca łodyga; er ist ein -er Mensch to jest człowiek bezsilny, bez energii; -e Grundsätze słabe, nie surowe zasady.

Schla'ffheit, *sf. pl.* -en, obwisłość *f.*, wątłość *f.*, wiotkość *f.*, ospałość *f.*, nieruchomość *f.*, słabość *f.*

Schla'ffieber, *sn.* -s, gorączka śpiączkowa, śpiączka *f.*

Schla'ffwerden, *sn.* -s, osłabienie *n.*

Schla'fgänger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) lunatyk *m.*; 2) mieszkający *m.* kątem.

Schla'fgast, *sm.* -es, *pl.* -gäste, gość nocujący, noclegujący.

Schla'fgefährte, **Schla'fkamerad**, *sm.* -en, *pl.* -en, towarzysz *m.* snu, podzielający łóżko.

Schla'fgeld, *sn.* -es, *pl.* -er, zapłata *f.* za nocleg.

Schla'fgott, *sm.* -es, bożek *m.* snu, Morfeusz *m.*

Schla'fgemach, *sn.* -es, *pl.* -mächer, sypialnia *f.*, pokój sypialny, łożnica *f.*

Schla'fhaube, *sf. pl.* -en, 1) obacz Nachthaube; 2) człowiek ospały, bez energii, safanduła *m.*, dziamajda *m.*, basałyk *m.*, ślamazarnik *m.*, drzymała *m.*

Schlafi'ttchen, *sn.* -s, *pl.* —, jmndn beim — kriegen, fassen uchwycić kogo za kołnierz, za połę.

Schla'fkammer, *sf. pl.* -n, obacz Schlafgemach.

Schla'fkrankheit, *sf.* śpiączka *f.*

Schla'fkraut, *sm.* -es, *pl.* -kräuter, błekot *m.*

Schla'flied, *sn.* -es, *pl.* -er, kołysanka *f.*

Schla'flos, *adi.* bezsenny; eine -e Nacht haben mieć bezsenną noc; sie müssen sich keine -en Nächte machen może Pan spać spokojnie.

Schla'flosigkeit, *sf.* bezsenność *f.*

Schla'fmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek usypiający, leki nasenne, narkotyk *m.*

Schla'fmütze, *sf. pl.* =n, 1) czapeczka nocna, duchenka *f.*, szlafmyca *f.*; 2) obacz Schlafhaube 2).

Schla'fratte, *sf. pl.* =n, **Schlaf'ratze**, *sf. pl.* =en, świstak *m.*; śpioch *m.*

Schla'freden, *sn.* =s, mówienie *n.* ze snu.

Schla'fredner, *sm.* =s, *pl.* —, mówiący ze snu.

Schlä'frig, *adi.* śpiący, senny, ospały; ein =er Menſch ospały, leniwy człowiek; man muß ſeine Geſchäfte nicht — betreiben nie trzeba zasypiać sprawy; eine =e Erzählung nudna powiastka.

Schlä'frigkeit, *sf.* senność *f.*, ospałość *f.*

Schla'frock, *sm.* =es, *pl.* =röcke, szlafrok *m.*

Schla'fſaal, *sm.* =es, *pl.* =ſäle, sala sypialna.

Schla'fſofa, *sn.* =s, *pl.* =s, kanapa *f.* do spania, otomana *f.*

Schla'fſtätte, **Schla'fſtelle**, *sf. pl.* =n, łóżko *n.*, miejsce *f.* do spania.

Schla'fſtube, *sf. pl.* =n, ob. Schlafgemach.

Schla'fſucht, *sf.* śpiączka *f.*, drzymota *f.*, ospalstwo *n.*

Schla'fſüchtig, *adi.* senny.

Schla'ftrank, *sm.* =es, *pl.* =tränke, **Schla'ftrunk**, *sm.* =es, napój *m.*, trunek usypiający, na sen.

Schla'ftrunken, *adi.* rozespany, snem zmożony.

Schla'ftrunkenheit, *sf.* odurzenie *n.* z rozespania, rozmarzenie *n.*, senność *f.*

Schla'fvorrichtung, *sf. pl.* =en, urządzenie *n.* do spania.

Schla'fwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz sypialny, powóz sypialny.

Schla'fwandeln, *sn.* =s, somnambulizm *m.*, lunatyzm *m.*

Schla'fwandler, *sm.* =s, *pl.* —, lunatyk *m.*

Schla'fwandlerin, *sf. pl.* =nen, lunatyczka *f.*

Schla'fweizen, *sm.* =s, ob. Lolch.

Schla'fwirkend, *adi.* usypiający, działający na sen.

Schla'fzeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* do spania.

Schla'fzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, sypialnia *f.*, pokój sypialny.

Schlag, *sm.* =(e)s, *pl.* Schläge, 1) uderzenie *n.*, raz *m.*; cięcie *n.*; der — des Hammers, Herzens, Pulſes, Donners, uderzenie młotem, serca, pulsu, piorunu; ein elektriſcher — uderzenie elektryczne; ein — mit der Fauſt auf den Tiſch uderzenie pięścią o stół; mit dem Hammer ſechs Schläge tun sześć razy uderzyć młotem; Schläge bekommen dostać bicie, w skórę; Schläge austeilen bić na wszystkie strony; ſich einen — tun uderzyć się; nach dem zehnten =e fiel der Baum za dziesiątem cięciem drzewo się powaliło; auf den erſten Schlag od pierwszego razu; 2) cios *m.*; das iſt ein ſchwerer — to ciężki cios; es folgte — auf — nastąpił cios po ciosie, raz po razie; 3) bicie *n.* zegarka, dzwonu; ich bin mit dem =e fünf dort z uderzeniem piątej przybędę tam; wir ſpeiſen — zwölf Uhr jadamy z uderzeniem, punktualnie o dwunastej; 4) śpiew *m.* ptaka; der — des Lockvogels lokowanie *n.*, wabienie *n.* ptaka; der — der Lerche, Nachtigall śpiew skowronka, słowika; 5) bicie *n.*, stempel *m.*; Geld vom diesjährigen =e pieniądze *pl.*, moneta *f.* tegorocznego bicia, stempla; 6) gatunek *m.*, rasa *f.*, rodzaj *m.*; das iſt ein ganz eigenartiger — von Menſchen to całkiem dziwaczny rodzaj ludzi; ein Menſch vom tüchtigen =e dzielny człowiek; er iſt vom alten =e jest to człowiek starej daty; ein ſchöner — Pferde ładna rasa koni; Leute eines =es ludzie jednego kalibru, jednego stada; 7) udar *m.*, (po)rażenie *n.*, apopleksya *f.*, paraliż *m.*; der — hat ihn gerührt, der — hat ihn getroffen został rażony apopleksyą, paraliżem; 8) w muzyce: takt *m.*, uderzenie *n.* taktu; den — führen wybijać takt; 9) porąb *m.*, ręb *m.*, poręba *f.* (w lesie); den Wald in Schläge einteilen podzielić las na poręby; 10) baryera *f.*, kobylica *f.*, rogatka *f.* zamykająca drogę; 11) drzwiczki *pl.* u powozu; 12) część *f.* roli, gruntu; der Acker iſt in drei Schläge geteilt grunt *m.*, rola *f.* podzielona na trzy części.

Schla'gader, *sf. pl.* =n, arterya *f.*, tętnica *f.*; große — aorta *f.*

Schla'gaderentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* arteryi, tętnicy.

Schla'gadergeſchwulſt, *sf. pl.* =en, tętniak *m.*, anewryzm *m.*

Schla'ganfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, apopleksya *f.*, paraliż *m.*, udar *m.*, (po)rażenie *n.*

Schla'gapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyrząd *m.*, mechanizm *m.* do bicia, dzwonienia (przy zegarach).

Schla'gartig, **Schla'gflußartig**, **Schla'gähnlich**, *adi.* apoplektyczny, udarowaty.

Schla'gball, *sm.* =s, *pl.* =bälle, piłka *f.* do podbijania.

Schla'gbar, zdatny do ścięcia (drzewo).

Schla'gbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, rogatka *f.*, kobylica *f.*, zapora *f.*, baryera *f.*, zapadka *f.*

Schla'gbereit, *adi.* gotów do uderzenia, bicia.

Schla'gdegen, *sm.* =s, *pl.* —, szpada *f.*

Schlä'gel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) dobnia *f.*, obijak *m.*, ubijak *m.*, pobijak *m.*, młot drewniany, tłuk *m.*, palica *f.* do wbijania, kafarek *m.*, baba *f.*; 2) pośladek *m.*, kitka *f.*

Schla'gen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug, geſchlagen; I. *va.* (haben) 1) bić, uderzyć; jmndn ins Geſicht — uderzyć kogo w twarz; er ſchlug mit dem Kopfe an die Wand bił głową o ścianę; jmndn braun und blau — zbić kogo na kwaśne jabłko; beſſer — als

sich — lassen lepiej bić niż być bitym; den Sack — und den Esel meinen w jednego mierzyć, w drugiego uderzyć; hinter die Ohren — dać komu policzek, wypoliczkować; tot— ubić, zabić; Kupfer dünn — rozklepać miedź; Bäume, Holz — drzewa ścinać i rąbać na sągi; eine Brücke — wystawić most; Butter — robić masło; Sahne, Eier, Schnee — bić śmietankę, jaja, pianę; 2) die Laute — grać na lutni; den Takt — wybijać takt; die Trommel — bębnić; einen Triller — wywodzić tryle; 3) pobić, zwyciężyć; einen Feind — pobić nieprzyjaciela; in die Flucht, aus dem Felde — zmusić do ucieczki; eine Schlacht — stoczyć bitwę, walkę; 4) jmndm die Ader — puścić komu krew; Alarm — uderzyć na alarm; Ball — rzucać piłkę; Blätter — wypuszczać liście; Feuer — rozkrzesać ogień; Geld — bić monetę; die Karten — wykładać karty, kabałę; ein Kreuz — przeżegnać się; Lärm — narobić hałasu; Öl — wybijać, wytłaczać, prasować olej; ein Schnippchen — spłatać figla; ein Rad — zakreślić koło; einen Stein — przybić kamień (w warcabach); eine Figur — zabrać, wziąć figurę (w szachach); eine Karte — przybić, zabić kartę; die Uhr schlägt die Stunden zegar bije godziny; Wunden — zadawać rany; Wurzeln — zapuszczać korzenie; 5) ans Kreuz — ukrzyżować; eine Abgabe, einen Zoll auf etw. — nałożyć opłatę, cło na coś; die Kosten auf den Preis — wydatki doliczyć do ceny towaru; sich etw. aus dem Sinne — wybić sobie coś z głowy; durch ein Sieb — przetrzeć przez sito; einen Nagel in die Wand — wbić gwóźdź w ścianę; Bier in Fässer — piwo zlewać do beczki; in Papier — owinąć w papier; in Fesseln — okuć w kajdany; die Augen in die Höhe — wznieść oczy do góry; in die Schanze — zaryzykować coś; in Stücke — rozbić na kawałki; etw. in den Wind — nie troszczyć się o coś, nie zwracać uwagi na coś; mit Blindheit — oślepić; über einen Leisten — brać na jedno kopyto; die Beine übereinander— założyć nogi; zu Boden — zwalić na ziemię; die Zinsen zum Kapital — doliczać odsetki do kapitału; zum Ritter — pasować na rycerza; II. *vn.* (haben i sein) 1) uderzyć, bić; mit der Faust auf den Tisch — uderzyć pięścią w stół; mit dem Hammer aufs Eisen — kuć żelazo; auf jmndn, nach jmndm — zamierzyć się na kogo; mit den Flügeln — trzepotać, machać skrzydłami; 2) das Herz, der Puls schlägt mir serce, puls mi bije, puka; das Gewissen schlägt ihm ma wyrzuty sumienia; 3) das Sprengschoß hat gut geschlagen wystrzał dobrze rozsadził; 4) śpiewać; die Wachtel schlägt przepiórka zwabia, bije; 5) bić, dzwonić (o zegarze, dzwonie); es hat zwölf Uhr geschlagen dwunasta wybiła; die Glocke schlägt in langen Zwischenräumen dzwon dzwoni, uderza z długiemi przerwami; die Uhr schlägt keinem Glücklichen szczęśliwy nie odczuwa upływu czasu; seine Stunde hat geschlagen jego godzina wybiła; er weiß, was die Glocke geschlagen hat rozumie, o co się rozchodzi; 6) an etw. — uderzać o coś; der Regen schlug an die Scheiben deszcz uderzał o szyby; liebliche Töne schlugen an mein Ohr miłe tony obijały się o moje uszy; die Wellen — an das Schiff fale biją w okręt; der Nebel schlägt auf die Brust mgła spada na piersi; Liebe schlägt aus seinen Augen miłość bije mu z oczu; aus der Art — wyrodzić się, odrodzić się; ein elektrischer Funke schlägt durch das Papier iskra elektryczna przebija papier; die Flamme schlägt gegen den Himmel płomień bije, wznosi się ku niebu; der Blitz hat in die Eiche geschlagen piorun uderzył w dąb; das Wasser schlägt in das Schiff woda wnika w okręt; der Frost ist mir in die Glieder geschlagen mróz mnie przeniknął; der Preis der Ware schlägt in die Höhe cena towaru poszła w górę; das schlägt nicht in mein Fach to nie wchodzi w mój zawód, zakres działania; diese Farbe schlägt ins Grüne kolor ten ma odcień zielony; Gemsen — in die Höhe kozice wspinają się w górę; sie schlägt sehr nach ihrer Mutter wdała się bardzo w matkę; mit Händen und Füßen um sich — wybijać rękoma i nogami naokoło siebie; der kalte Brand ist zur Wunde geschlagen zimna gangrena przystąpiła do rany; das schlägt ihm zum Glück (aus) to mu wyjdzie na szczęście; kopfüber — wywrócić koziołka; ein Anschlag schlägt zurück zamach nie udał się; III. sich —, *vr.* (haben) bić się; 1) er hat Lust, sich zu — ma ochotę bić się; sich auf Säbel, Pistolen — pojedynkować się, bić się na pałasze, pistolety; sich mit Grillen — trapić się urojeniami; sich selbst — pobić siebie samego; 2) sich links, rechts — wziąć się, udać się na lewo, prawo; hier schlägt sich der Weg links tu droga zbacza, skręca w lewo; sich in die Büsche — skryć się w krzakach; sich zu den Verschworenen — przejść na stronę sprzysiężonych, zgłosić akces do sprzysiężenia; sich durchs Leben — przebijać się przez życie; sich ins Mittel — pośredniczyć; der junge Mann schlug zu uns ten młody człowiek przyłączył się do nas; IV. schlagend, *ppr.* i *adi.* eine -e Antwort dobitna odpowiedź; das nenne ich mir eine -e Schlußfolgerung oto trafne wnioskowanie; der -e Dialog

przyspieszony dyalog; =e Wetter gazy kopalniane, wybuchające gazy; =e Jammer drgawki u dzieci; V. geſchlagen, *pp.* ich bin ein =er Mann zginąłem, już po mnie; den ganzen =en Tag całuteńki boży dzień.

Schla'gen, *sn.* =s, bicie *n.*, uderzenie *n.*, obicie *n.*, pobicie *n.*; śpiew *m.*; dzwonienie *n.*; wybijanie *n.*

Schlagend, *adi.* obacz Schlagen IV.

Schla'ger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) w grze w karty „maczek" ósemka i dziewiątka; 2) najefektowniejszy ustęp mowy lub dzieła; 3) najefektowniejsza, najmodniejsza nuta, pieśń.

Schlä'ger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) rębacz *m.*, bijący *m.*, szermierz *m.*; 2) szpada *f.*, rapir obusieczny; 3) ptak śpiewający.

Schlägerei', *sf. pl.* =en, bijatyka *f.*, bójka *f.*

Schla'getot, *sm.* zabijaka *m.*, człowiek bardzo silny, który uderzeniem mógłby zabić.

Schla'gfalle, *sf. pl.* =n, łapka zapadająca.

Schla'gfaß, *sn.* =ſſes, *pl.* =fäſſer, beczka *f.* do opakowania.

Schla'gfeder, *sf. pl.* =n, 1) pióro lotne (w skrzydle ptaka); 2) sprężyna spustowa w strzelbie; sprężyna bijąca w zegarze.

Schla'gfertig, *adi.* gotowy do bicia; cięty, przytomny; ſie gibt =e Antworten odcina się dobrze, daje cięte, przytomne odpowiedzi.

Schla'gfertigkeit, *sf.* 1) gotowość *f.*, sprawność *f.* do bitwy, do walki; 2) ciętość *f.*, przytomność *f.*

Schla'gfluß, *sm.* =ſſes, apopleksya *f.*, paraliż *m.*, rażenie *n.*

Schla'ggewicht, *sn.* =es, *pl.* =er, waga bijąca przy ściennym zegarze.

Schla'ggold, *sn.* =es, złoto malarskie, pozłótka *f.*

Schla'ghholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewa *pl.* do wyrębu.

Schla'ginſtrument, *sn.* =es, *pl.* =e, przyrząd *m.* do pukania, instrument perkusyjny.

Schlagkrampe, *sf. pl.* =n, podbijak *m.* (kol.).

Schla'gleiſten, *sm.* =s, *pl.* —, przymyk *m.*

Schla'glot, *sn.* =es, *pl.* =e, lutowiny złotnicze.

Schla'gnetz, *sn.* =es, *pl.* =e, rakieta *f.* (przy tenisie), siatka *f.* do podbijania wolanta; sieć rybacka.

Schla'gnote, *sf. pl.* =n, cała nuta, taktowa nuta.

Schla'grahm, *sn.* =s, bita śmietana kwaśna i śmietanka *f.*

Schla'grakett, *sn.* =s, *pl.* =s, rakieta *f.*

Schla'gregen, *sm.* =s, gwałtowny, ulewny deszcz.

Schla'grute, *sf. pl.* =n, rózga *f.*, dyscyplina *f.*; miotełka *f.*, montewka *f.* do bicia piany.

Schla'gſahne, *sf.*, **Schlagsobers,** *sn.* bita śmietanka, krem *m.*, bijanka *f.*

Schla'gſamen, *sm.* =s, *pl.* —, nasienie *n.* na olej.

Schla'gſchatten, *sm.* =s, *pl.* —, cień rzucony przez przedmiot silnie oświetlony.

Schla'gſchatz, *sm.* =es, *pl.* =ſchätze, opłata mennicza.

Schla'gſtock, *sm.* =es, *pl.* =ſtöcke, 1) palestra *f.* do podbijania piłki; 2) — der Kupferſchmiede kowadło *n.* do kucia miedzi.

Schla'guhr, *sf. pl.* =en, zegar bijący.

Schla'gwald, *sm.* =es, *pl.* =wälder, las *m.* do wyrębu.

Schla'gwaſſer, *sn.* =s, *pl.* =wäſſer, lawendogra *f.*, woda lawendowa.

Schla'gweite, *sf.* odległość *f.* działania iskry elektrycznej.

Schla'gwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, przyrząd bijący w zegarze, werk bijący.

Schla'gwort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, hasło *n.*

Schla'gwunde, *sf. pl.* =n, rana pochodząca od stłuczenia, kontuzya *f.*

Schla'gzeit, *sf. pl.* =en, pora *f.* do porębu; pora, w której ptaki więcej śpiewają.

Schlamm, *sm.* =es, muł *m.*, namuł *m.*, żuł *m.*, błoto *n.*, ślam *m.*, szlam *m.*, kałuża *f.*; im =e ſtecken bleiben ugrząźć w kałuży, w błocie; ruda płóczkowa; (obraz.) — der Wolluſt kałuża *f.* rozpusty.

Schla'mmbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, kąpiel mułowa.

Schla'mmbeiß(k)er, *sm.* =s, *pl.* —, piskorz błotny, wiun *m.*

Schla'mmboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, grunt mulasty.

Schla'mmen, *vn.* (haben) zamulać się.

Schlä'mmen, *va.* (haben) 1) szlamować, wymulić, oczyszczać z mułu lub innych nieczystości (rów, staw); pławić, spławiać kruszce; 2) gruntować, bielić wapnem ściany.

Schlä'mmen, *sn.* =s, szlamowanie *n.*, oczyszczanie *n.* z błota, mułu, szlamu; płukanie *n.*, spławianie *n.* rud, gliny.

Schla'mmerde, *sf.* ziemia mulista.

Schla'mmgraben, *sm.* =s, *pl.* =gräben, rząp błotny.

Schla'mmgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, obacz Schlammboden.

Schla'mmhaltig, Schla'mmig, *adi.* mulisty, błotnisty.

Schla'mmherd, *sm.* =es, *pl.* =e, pławnisko *n.*; unbewegliche =e skrzynie sitowe nieruchome.

Schla'mmigkeit, *sf.* mulistość *f.*, kalność *f.*

Schla'mmkrücke, *sf. pl.* =n, pławidło *n.*, pociask *m.*

Schla'mmloch, *sn.* =es, *pl.* =löcher, otwór *m.* do czyszczenia (przy maszynach).

Schla'mmnetz, *sn.* =es, *pl.* =e, **Schla'mmräumer,** *sm.* =s, *pl.* —, siatka *f.* do szlamowania.

Schla'mmpfütze, *sf. pl.* =n, kałuża błotnista.

Schla'mmſchnecke, *sf. pl.* =n, błotniarek *m.*, nieruch *m.*

Schla'mmvulkan, *sm.* =s, wulkan mulisty.

Schla'mmwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, szlamownia *f.*

Schlampa'mpen, *vn.* (haben) hulać, birbantować, jeść i pić bez miary.

Schlampamperei', *sf. pl.* -en, hulanka *f.*, birbantka *f.*

Schla'mpe, *sf. pl.* -n, flądra *f.*, klępa *f.*, flejtuch *m.*, szlampa *f.*, niechluja *f.*, kobieta niechlujna, nieporządna; = Schlämpe polewka dla bydła, psów.

Schla'mpen, *vn.* (haben) chłeptać; jeść suto.

Schla'mper, *sm.* -s, *pl.* —, brudas *m.*, kopciuch *m.*, niechluja *m.*

Schlamperei', *sf. pl.* -en, nieporządek *m.*, niedbalstwo *n.*, niechlujstwo *n.*

Schla'mpig, *adi.* 1) pomyjowaty; -es Essen pomyje; 2) plugawy, niechlujny; 3) słotny, błotny; ein -es Wetter słota *f.*

Schla'nge, *sf. pl.* -n, 1) wąż *m.*; kleine, giftige — żmija *f.*; siebenköpfige — hydra *f.*; sich wie eine — winden wić się jak wąż; giftig wie eine — jadowity jak gadzina; eine — an seinem Busen nähren wyhodować węża; 2) wężownica *f.*, śmigownica *f.* (działo dużego kalibru).

Schlängelei', *sf. pl.* -en, **Schlä'ngeln**, *sn.* -s, **Schlä'ngelung**, *sf. pl.* -en, wężykowatość *f.*, zakręt *m.*, bieg *m.*, chód wężykowaty.

Schlä'ngelig, **Schläng(e)licht**, *adi.* wężykowaty.

Schlä'ngeln, I. *vn.* i *vr.* sich —, kręcić się, wić się; sich um etw. — okręcić się, wić się naokoło czego; II. schlängelnd, *ppr.* i *adi.* sich — stieg die Rakete in die Höhe kręcąc się wężykiem; raca wzniosła się w górę.

Schla'ngenähnlich, **Schla'ngenartig**, *adi.* wężowaty, jak wąż.

Schla'ngenanbeter, *sm.* -s, *pl.* —, wężochwalca *m.*

Schla'ngenanbetung, *sf.* wężochwalstwo *n.*

Schla'ngenauge, *sn.* -s, *pl.* -n, węże oko; lepczyca leżąca.

Schla'ngenbalg, *sm.* -es, *pl.* -bälge, skóra *f.* z węża.

Schla'ngenbeschreibung, *sf. pl.* -en, obacz Schlangenkunde.

Schla'ngenbeschwörer, *sm.* -s, *pl.* —, zaklinacz *m.* węży.

Schla'ngenbiß, *sm.* -sses, *pl.* -sse, ukąszenie *n.* węża.

Schla'ngenbrut, *sf.* węży ród, płód, wężowe, gadzinowe plemię.

Schla'ngendienst, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Schlangenanbetung.

Schla'ngeneidechse, *sf. pl.* -n, jaszczurowąż *m.*

Schla'ngenesser, *sm.* -s, *pl.* —, wężojad *m.*, wężojadca *m.*

Schla'ngenfisch, *sm.* -es, *pl.* -e, wężownik *m.*

Schla'ngenförmig, *adi.* wężowaty, serpentynowaty.

Schla'ngenfresser, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schlangenesser.

Schla'ngengeschlecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pokolenie węże, gadzinowe.

Schla'ngengewinde, *sn.* -s, *pl.* —, serpentyna *f.*

Schla'ngengezisch, *sn.* -(e)s, sykanie *n.* węża.

Schla'ngengezücht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Schlangenbrut.

Schla'ngengift, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jad *m.* węża.

Schla'ngenglatt, *adi.* gładki jak wąż; (przenośnie:) chytry, podstępny.

Schla'ngengras, *sn.* -(e)s, *pl.* -gräser, serpentyna *f.*, kościeniec *m.*

Schla'ngengurke, *sf. pl.* -n, turecki ogórek.

Schla'ngenhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włosy *pl.* z wężów.

Schla'ngenhaupt, *sn.* -(e)s, *pl.* -häupter, głowa *f.* węża; głowa *f.* Meduzy, Gorgona, wężogłów *m.*

Schla'ngenhaut, *sf. pl.* -häute, obacz Schlangenbalg.

Schla'ngenherz, *sn.* -ens, *pl.* -en, serce *n.* jak u węża.

Schla'ngenholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, kulczyba *f.*

Schla'ngenkaktus, *sm.* -sses, *pl.* -sse, kaktus wężokrętny.

Schla'ngenklug, *adi.* chytry, ostrożny jak wąż.

Schla'ngenklugheit, *sf.* węża przebiegłość.

Schla'ngenkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, głowa *f.* węża, wężogłów *m.*

Schla'ngenkraut, *sn.* -es, *pl.* -kräuter, wężownik *m.*

Schla'ngenkunde, *sf.* nauka *f.* o wężach, ofiologia *f.*

Schla'ngenlauch, *sm.* -es, *pl.* -e, rokambuł *m.*, hiszpański czosnek.

Schla'ngenlauf, *sm.* -es, ruch kręty (parowozu), bieg wężykowaty.

Schla'ngenlinie, *sf. pl.* -n, wężownica *f.*, linia wężykowata.

Schla'ngenmensch, *sm.* -en, *pl.* -en, **Schla'ngenmann**, *sm.* -es, *pl.* -männer, 1) wężownik *m.* (astron.); 2) człowiekwąż *m.*

Schla'ngenmord, *sm.* -en, *pl.* -e, wężymord *m.* (rośl.).

Schla'ngenpfad, *sm.* -es, *pl.* -e, ślad *m.* węża; serpentyna *f.*

Schla'ngenrohr, *sn.* -es, *pl.* -e, wężownica *f.*, rura wężowato skręcona; piszczałka *f.* przy organach.

Schla'ngenschildkröte, *sf. pl.* -en, żmijożółw *m.*

Schla'ngenstein, *sm.* -es, *pl.* -e, serpentyn *m.*, kobra *f.*, wężownik *m.* (rodzaj marmuru).

Schla'ngenträger, *sm.* -s, *pl.* —, wężownik *m.* (astrol.).

Schla'ngenverehrer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schlangenanbeter.

Schla'ngenverehrung, *sf. pl.* -en, obacz Schlangenanbetung.

Schla'ngenvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, wężówka *f.*

Schla'ngenweg, *sm.* -es, *pl.* -e, droga wężykowata, serpentyna *f.*

Schla'ngenwindung, *sf. pl.* -en, skręt wężowaty, serpentyna *f.*; kręcenie się *n.* jak wąż.

Schla'ngenwurz, *sf. pl.* -e, wężymord *m.*, wężywstręt *m.*

Schla'ngenzahn, *sm.* -es, *pl.* -zähne, ząb węży.

Schla'ngenzunge, *sf. pl.* =n, język *m.* węża.

Schlank, *adi.* smukły, wysmukły, szczupły.

Schla'nkheit, *sf.* smukłość *f.*, wysmukłość *f.*, szczupłość *f.*

Schlankwe'g, *adv.* po prostu, otwarcie.

Schlapp, *adi.* obacz Schlaff.

Schla'ppe, *sf. pl.* =n, 1) strata *f.*, klęska *f.*, porażka *f.*, szkoda *f.*, uszczerbek *m.*; eine — erleiden ponieść klęskę, porażkę; 2) pantofel *m.*

Schla'ppen, *vn.* i *va.* (haben) 1) obacz Schlabbern 1); 2) obwiśle wisieć (ubranie); 3) szurgać pantoflami.

Schla'ppermilch, *sf.* obacz Schlickermilch.

Schla'ppern, *va.* i *vn.* (haben) obacz Schlabbern 1).

Schla'pphut, *sm.* =es, *pl.* =hüte, miękki kapelusz o szerokich kresach.

Schla'ppschwanz, *sm.* =es, *pl.* =schwänze, ciemięga *m.*

Schla'ppohr, *sn.* =es, *pl.* =en, obwisłe ucho, kłapouch *m.*

Schlapps, *sm.* =ses, *pl.* =se, mazgaj *m.*

Schla'ppschuhe, *sm. pl.* miękkie, szerokie pantofle, papucze *pl.*

Schla'ppsig, *adi.* obwisły, zwieszony, słaby.

Schlara'ffe, *sm.* =n, *pl.* =n, gnuśnik *m.*, darmozjad *m.*, leniuch *m.*, pasibrzuch *m.*, rozlazluch *m.*

Schlara'ffenland, *sn.* =es, kraj *m.* darmozjadów, pasibrzuchów, próżniaków.

Schlara'ffenleben, *sn.* =s, życie próżniacze, gnuśne.

Schlara'ffia, *sf.* obacz Schlaraffenland.

Schla'rfe, *sf. pl.* =n, patynki *f. pl.*, pantofle *pl.* bez obcasów.

Schla'rfen, *vn.* (haben) kłapać patynkami przy chodzeniu, szurgać, szurgotać patynkami.

Schlau, *adi.* i *adv.* przebiegły, przebiegle, filuterny, filuternie, chytry, chytrze; ein =er Fuchs szczwany lis; hier heißt es — sein tu trzeba się mieć na baczności.

Schlau'berger, *sm.* =s, *pl.* —, **Schlau'kopf**, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, **Schlau'meier**, *sm.* =s, *pl.* —, chytry człowiek, frant *m.*, ćwik *m.*, filut *m.*, chytrek *m.*, szczwany lis, na cztery nogi kuty.

Schlauch, *sm.* =(e)s, *pl.* Schläuche, 1) cewa *f.*, skórzany, kauczukowy wąż u sikawki; 2) skórzany wór na płyny; 3) brzuch *m.*, kałdun *m.*; otyły, brzuchaty człowiek.

Schlau'chartig, **Schlau'chähnlich**, **Schlau'chförmig**, podobny do rury.

Schlau'chhülse, *sf. pl.* =n, muła *f.*, nasuwka *f.* do węża.

Schlau'chspritze, *sf. pl.* =n, sikawka *f.* z wężem.

Schlau'der, *sf. pl.* =n, 1) obacz Schlump; 2) obacz Schleuder.

Schlau'heit, **Schlau'igkeit**, *sf. pl.* =en, przebiegłość *f.*, chytrość *f.*

Schlau'köpfig, *adi.* obacz Schlau.

Schlaumeierei', *sf. pl.* =en, obacz Schlauheit.

Schlecht, I. *adi.* zły, niedobry, lichy, niepoczciwy, niegodziwy; =er gorszy; =este najgorszy; =er Mensch zły człowiek; ein =er Rat niedobra, zła rada; =es Wetter niepogoda *f.*, słota *f.*; — werden psuć się; ein =er Zahn popsuty, dziurawy ząb; jmndn — machen obmówić, oczernić kogo; =e Zeiten złe, ciężkie czasy; =es Geld moneta fałszywa; das ist ein =er Trost to słaba pociecha; =e Geschäfte machen robić złe interesa; =e Gesundheit słabe zdrowie; jmndm =en Dank wissen nie odwdzięczyć się komu; das Schlechte an der Sache zła strona rzeczy; in =en Verhältnissen leben żyć w złych, opłakanych stosunkach; II. *adv.* źle; =er gorzej; am =esten najgorzej, niedobrze, licho, nikczemnie, niegodziwie; es geht ihm — źle, niedobrze mu się powodzi; mir ist so — tak mi jest źle, niedobrze; — aussehen źle wyglądać; — gelaunt sein być w złym humorze; es geht ihm immer =er pogorsza mu się coraz bardziej; ich kann mir das nur — denken trudno mi to pomyśleć; jmndn — behandeln nikczemnie, nieuczciwie z kim sobie postąpić, maltretować kogo; das ist — ausgefallen nie udało się, źle wypadło; — gesinnt źle usposobiony; (schlicht) — und recht prosto i uczciwie; — entzückt von etw. sein nie być wcale zachwycony czem.

Schle'chterdings, *adv.* koniecznie, bezwarunkowo; — nicht wcale nie, żadną miarą, bynajmniej.

Schle'chtgelaunt, **Schle'chtgesinnt**, *adv.* w złym humorze, źle usposobiony.

Schle'chtheit, *sf. pl.* =en, 1) lichość *f.*, złość *f.*, deprawacya *f.*; 2) zły uczynek, podłość *f.*; 3) zły stan, zły gatunek.

Schle'chthin, *adv.* po prostu, prosto.

Schle'chtigkeit, *sf. pl.* =en, złość *f.*, podłość *f.*, nikczemność *f.*, nieuczciwość *f.*

Schle'chtweg, *adv.* po prostu; sagen Sie nur — Ihre Meinung niech pan tylko po prostu wypowie swoje zapatrywanie.

Schle'cken, *vn.* i *va.* (haben) 1) lizać, die Finger — oblizywać palce; 2) łakomić się na przysmaki; von verbotenen Genüssen — zakosztować owocu zakazanego.

Schle'cker, *sm.* =s, *pl.* —, **Schlecke'rmaul**, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäuler, obacz Lecker, Leckermaul.

Schleckerei', *sf. pl.* =en, obacz Leckerei.

Schle'ckerin, *sf. pl.* =nen, obacz Leckermaul.

Schle'ckern, *vn.* i *va.* (haben) obacz Schlecken.

Schle'gel, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schlägel.

Schle'geln, *vn.* (haben) zrobić omyłkę *f.*, pomyłkę *f.*

Schle'hbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, **Schle'hbuſch**, *sm.* =es, *pl.* =büſche, **Schle'hdorn**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, tarnina *f.*, tarń *f.*

Schle'he, *sf. pl.* =n, tarka *f.*, tarnka *f.*

Schle'hengeſtrüpp, *sn.* =es, *pl.* =e, tarnisko *n.*, tarnina *f.*

Schlei(e), *sf. pl.* =n, lin *m.*

Schlei'che, *sf. pl.* =n, padalec *m.*

Schlei'chen, ſchleiche, ſchleichſt, ſchlich, geſchlichen, I. *vn.* i *vr.* (ſein) łazić, leźć, chyłkiem, ukradkiem chodzić, skradać, wkradać się, wynieść, wymknąć się; ſich in ein Haus — ukradkiem wejść, wkraść się do domu; der Fuchs ſchleicht nach dem Hühnerſtall lis skrada się do kurnika; ich ſah ihn aus dem Garten — widziałem go wykradającego, wymykającego się z ogrodu; ſich in jmnds Vertrauen — wkraść się w czyjeś zaufanie; der Bach ſchleicht durch die Wieſe strumień snuje, wije się przez łąkę; träges Blut ſchleicht in ſeinen Adern leniwa krew sączy mu się w żyłach; die Bosheit, die im Finſtern ſchleicht złość, co pełza w ciemności; II. *va.* (haben) einen böſen Weg — chodzić złemi, krętemi drogami; Waren in die Stadt ſchleichen przemycać towary do miasta.

Schlei'chend, *adi.* pełzający, snujący, wkradający się; =es Gift trucizna powolnie działająca; =es Fieber febra przewlekła, powolna.

Schlei'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) człowiek skryty, hipokryta *m.*; 2) zwierzę pełzające; 3) cichy wiatr żołądkowy.

Schleicherei', *sf. pl.* =en, skryte, podstępne działanie.

Schlei'chfieber, *sn.* =s, gorączka przewlekła, powolna.

Schlei'chgang, *sm.* =es, chód skryty, tajemny, posuwisty.

Schlei'chgift, *sn.* =es, *pl.* =e, trucizna powoli działająca.

Schlei'chgut, *sn.* =es, *pl.* =güter, towar przemycony.

Schlei'chhandel, *sm.* =s, handel ukradkowy, przemycany, kontrabanda *f.*, przemycanka *f.*

Schlei'chhändler, *sm.* =s, *pl.* —, przemytnik *m.*

Schlei'chtreppe, *sf. pl.* =n, schody tajne, ukryte.

Schlei'chware, *sf. pl.* =n, towar przemycany.

Schlei'chweg, *sm.* =es, *pl.* =e, manowiec *m.*, droga uboczna, skryta, kręta; auf =en ſeine Abſichten erreichen manowcami dążyć do celu, krętemi drogami usiłować dojść do celu.

Schlei'er, *sm.* =s, *pl.* —, kwef *m.*, welon *m.*, woalka *f.*, zasłona *f.*; den — herunterlaſſen spuścić welon, woalkę; die Wahrheit ohne — darſtellen przedstawić prawdę bez zasłony; den — nehmen zostać zakonnicą, wstąpić do klasztoru; den — der Vergeſſenheit über etw. werfen puścić co w niepamięć; unter dem — der Nacht pod osłoną nocy.

Schlei'ereule, *sf. pl.* =n, **Schlei'erkauz**, *sm.* =es, *pl.* =käuze, sowa płomykowata.

Schlei'erflor, *sm.* =s, *pl.* =e, gaza *f.* na kwefy, welony, rąbek *m.*

Schlei'erhaft, *adi.* podobny do welonu; tajemniczy, niewyraźny, zamglony.

Schlei'erhaube, *sf. pl.* =n, **Schlei'erkappe**, *sf. pl.* =n, czepek *m.* z kwefem.

Schlei'ern, *va.* (haben) ob. Verſchleiern.

Schlei'ertaube, *sf. pl.* =n, kwefówka *f.*; gołąb skalny.

Schlei'fbahn, *sf. pl.* =en, ślizgawka *f.*

Schlei'fbank, *sf. pl.* =bänke, szlifiernia *f.*, ława szlifierska, szlifiarska.

Schlei'fbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, przyrząd *m.* do szlifowania.

Schlei'fe, *sf. pl.* =n, 1) kokarda *f.*, fontaż *m.*, motylek *m.*; 2) pętlica *f.*; 3) sanie *pl.*, smyk *m.*, wlóka *f.*; 4) obacz Schleppe; 5) spust *m.* na drzewo.

Schlei'fen, I. ſchleife, ſchleifſt, ſchleifte, geſchleift, *va.* i *vn.* (haben, ſein) 1) wlec po ziemi, ciągnąć za sobą, das Pferd ſchleifte den Reiter koń włóczył jeźdźca po ziemi; er ſchleift den Fuß nach ciągnie nogę za sobą, utyka na nogę; jmndn vor den Richter — wlec kogo do sądu; 2) burzyć, zburzyć, rozrzucić, zrównać z ziemią, znosić, znieść; eine Feſtung — zburzyć, znieść twierdzę; 3) ślizgać się, suwać nogami; zrobić węzeł, kokardę; Laute, Töne, Buchſtaben — miękko wymówić, łączyć tony, litery; II. ſchleife, ſchleifſt, ſchliff, geſchliffen, *va.* i *vn.* (haben) 1) szlifować, szlufować, ostrzyć, polerować, gładzić; ein Meſſer — ostrzyć nóż; einen Diamant — rznąć, szlifować dyament; 2) okrzesać, ogładzić kogo; er muß noch geſchliffen werden musi się jeszcze ogładzić, nabrać ogłady.

Schlei'fen, *sn.* =s, **Schlei'fung**, *sf. pl.* =en, 1) wleczenie *n.* po ziemi; 2) burzenie *n.*, znoszenie *n.*; 3) ślizganie *n.*, suwanie *n.*; 4) ostrzenie *n.*, polerowanie *n.*, rznięcie *n.*, szlifowanie *n.*; 5) ligowanie *n.* (tonów).

Schlei'fenartig, *adi.* w rodzaju węzła, kokardy, fontazia; =e Kurve wężowata, krzywa linia.

Schlei'fenblume, *sf. pl.* =n, ubiorek *m.*

Schlei'fer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szlifierz *m.*, szlufierz *m.*; 2) suwany taniec (walc); 3) w muzyce dwie lub więcej nut ligowanych.

Schleiferei', *sf. pl.* =en, szlifiernia *f.*, tłoczarnia *f.*

Schlei'fknoten, *sm.* =s, *pl.* —, petlica *f.* przy uzdzie.

Schlei'fmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do ostrzenia.

Schlei'fmühle, *sf. pl.* =n, szlifiernia *f.*, młyn szlifierski.

Schlei'fnadel, *sf. pl.* =n, szpilka *f.* do włosów.

Schlei'frad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło szlifierskie.

Schlei'fſtein, *sm.* =es, *pl.* =e, kamień *m.* do ostrzenia, szlifowania, toczydło *n.*, toczak

m., brus *m.*, marmurek *m.*, osełka *f.*

Schlei'fung, *sf. pl.* =en, ob. Schleifen.

Schlei'fzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, narzędzie *n.* do ostrzenia, szlifowania.

Schleim, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) śluz *m.*, flegma *f.*, śliz *m.*, lepki płyn; 2) kleik *m.*

Schlei'mabſondernd, *adi.* wydzielający śluz, flegmę.

Schlei'mabſonderung, *sf. pl.* =en, wydzielanie *n.* śluzu, flegmy.

Schlei'martig, Schlei'mhaltig, Schlei'mig, *adi.* flegmisty, śluzowaty, ślizowaty, kleisty, klejowaty.

Schlei'manswurf, *sm.* =es, *pl.* =würfe, plwocina śluzowa, ekspektoracya *f.*, wydzieliny *f. pl.* śluzu, flegmy.

Schlei'mblütig, *adi.* limfatyczny, flegmatyczny.

Schlei'mblütigkeit, *sf.* usposobienie flegmatyczne, limfatyczne.

Schlei'mdrüſe, *sf. pl.* =n, gruczoł śluzowy.

Schlei'men, *vn.*, *va.* i *vr.* (haben) die Graupen — ſchon już klej z kaszki wychodzi; flegmę sprawiać; oczyszczać ze śluzu, ślizu (n. p. rybę); ſich — złościć się.

Schlei'merzeugend, *adi.* wytwarzający śluz, flegmę.

Schlei'mfieber, *sn.* =s, gorączka tyfusowa, tyfus, dur brzuszny.

Schlei'mfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, płaskowąs *m.*, ślizga *f.*

Schlei'mfluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =flüſſe, śluzopłyn *m.*, śluzotok *m.*, katar *m.*

Schlei'mhaut, *sf. pl.* =häute, błona śluzowa.

Schlei'mhautentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* błony śluzowej.

Schlei'mhautwucherung, *sf. pl.* =en, nowotwór *m.*, polip *m.* na błonie śluzowej.

Schleimig, *adi.* ob. Schleimartig.

Schlei'mſtar, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, katarakta śluzowa.

Schlei'mſuppe, *sf. pl.* =n, kleik *m.*

Schlei'mtiere, *sm. pl.* mięczaki *pl.*

Schlei'müberzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, powłoka śluzowa.

Schlei'mzucker, *sm.* =s, cukier w płynie, glukoza *f.*

Schlei'ßen, ſchleißen, ſchleißeſt, ſchliß i ſchleißte, geſchliſſen i geſchleißt, I. *va.* (haben) oddzierać, skubać; Federn — drzeć pierze; Holz, Steine — drzewo, kamienie łupać; Rinden — obdzierać korę; II. *vn.* (ſein) ſich — *vr.* drzeć się, wycierać się (jak sukno).

Schlei'ßfeder, *sf. pl.* =n, pierze *n.* do darcia.

Schlei'ßhanf, *sm.* =es, konopie międlone.

Schlei'ßholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* na drzazgi, szczepki.

Schlei'ßzwiebel, *sf. pl.* =n, cebula zimowa.

Schlemi'hl, *sm.* =s, *pl.* =e, niedołęga *m.*, mazgaj *m.*

Schlemm, *sm.* =(e)s, *pl.* -e i =s, szlem *m.* w grze wista; — machen, werden dać, dostać szlema.

Schle'mmen, I. *vn.* (haben) hulać, birbantować, używać, jeść i pić bez miary; II. *va.* obacz Schlämmen 1).

Schle'mmen, *sn.* =s, **Schlemmerei'**, *sf. pl.* =en, żarłoctwo *n.*, łakomstwo *n.*, hulanie *n.*, birbantka *f.*

Schle'mmer, *sm.* =s, *pl.* —, birbant *m.*, hulaka *m.*, pasibrzuch *m.*, brzuchopas *m.*

Schle'mmerhaft, Schlemmeriſch, *adi.* po hulacku.

Schle'mpe, *sf. pl.* =n, wywar *m.*, braha *f.*

Schle'ndergang, *sm.* =es, 1) chód powolny, rozlazły; 2) obacz Schlendrian.

Schle'ndern, *vn.* (haben i ſein) łazić, chodzić wolnym krokiem, wałęsać się, przechadzać się, bruki zbijać.

Schle'ndrian, *sm.* =s, starodawny tryb, zadawniony zwyczaj, nałóg zakorzeniony; da iſt der alte — wieder tam wszystko po dawnemu, staremu się dzieje; am alten — feſthalten iść utartym torem.

Schle'nkerhanf, *sm.* =(e)s, konopie krótkie.

Schle'nkerig, *adi.* obacz Schlotterig.

Schle'nkern, I. *va.* (haben) ciskać, miotać czemś; er ſchlenkerte es in den Winkel cisnął to do kąta; etw. von ſich — odrzucić coś od siebie; II. *vn.* (haben) machać, ruszać, kiwać, kołysać; er ſchlenkert mit den Füßen macha, drynda nogami; um etwas herum — motać się koło czego.

Schle'nkern, *sn.* =s, **Schlenkerei'**, *sf. pl.* =en, miotanie *n.*, ciskanie *n.*, machanie *n.* czemś.

Schlepp, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ogon; *m.*; tren *m.*; Ochſen— ogon woli.

Schle'ppbahn, *sf. pl.* =en, droga żelazna dojazdowa, dowozowa.

Schle'ppboot, *sn.* =es, *pl.* =e, łódź holownicza.

Schle'ppdampfboot, *sn.* =es, *pl.* =e, **Schlepp'dampfer**, *sm.* =s, *pl.* —, parowiec holowniczy, holownik *m.*, remorkier *m.*

Schleppdienſt, *sm.* =es, *pl.* =e, służba holownicza, remorkierstwo *n.*

Schle'ppe, *sf. pl.* =n, 1) ogon *m.*, tren *n.* u sukni; 2) czótko *n.* (strój kobiety na głowę); 3) powolność *f.*

Schle'ppen, 1) *va.* (haben) wlec, włóczyć, ciągnąć za sobą; holować; die Pferde können den Wagen kaum — konie ledwie mogą wóz uciągnąć; das Kleid auf dem Boden — wlec suknię po ziemi; er ſchleppt immer denſelben Anzug ciągle nosi to samo odzienie; 2) ſich — *vr.* wlec się, włóczyć się; ſich mit einer Krankheit — męczyć się jakąś chorobą; ſich müde — wlec się do upadłego; ſich mit jmdm — włóczyć się z kimś; 3) *vn.* (haben) das Kleid — laſſen dać się sukni wlec po ziemi;

den Anker — laſſen ciągnąć za sobą kotwicę; 4) ſchleppend, *ppr.* i *adi.* rozwlekły, powłóczysty, powolny; ein =er Stil rozwlekły styl; eine =e Stimme powłóczysty głos.

Schle'ppen, *sn.* =s, włóczenie *n.*, wleczenie *n.*; holowanie *n.*

Schle'ppend, *adi.* obacz Schleppen IV.

Schle'ppenhalter, Schle'ppenträger, paź *m.*, który nosi tren sukni; paź *m.* (klamerka do podnoszenia sukni).

Schle'pper, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wozak *m.*, remorkier *m.*, holownik *m.*; 2) ciemięga *m.*

Schlepperei', *sf. pl.* =en, włóczenie *n.*, zwlekanie *n.*

Schle'ppgarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Schle'ppnetz,** *sn.* =es, *pl.* =e, włók *m.*

Schle'ppkleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, suknia *f.* z trenem, ogoniasta, powłóczysta.

Schle'ppſäbel, *sm.* =s, *pl.* —, szabla zwieszająca się na ziemi.

Schle'ppſack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, obacz Schleppgarn.

Schle'ppſchiff, *sn.* =es, *pl.* =e, holownik *m.*, remorkier *m.*

Schle'ppſchiffahrt, *sf. pl.* =en, holownictwo *n.*, remorkierstwo *n.*

Schle'ppſeil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Schlepptau.

Schle'pptau, *sn.* =es, *pl.* =e, cuma *f.*, pletnia *f.*, lina holownicza, abucht *m.*; ein Schiff ins — nehmen holować okręt *m.*, statek *m.*, wziąć okręt na linę; ſich vom anderen ins — nehmen laſſen dać się kim powodować.

Schleu'der, *sf. pl.* =n, proca *f.*, ciskawka *f.*; opaska rakowata (med.).

Schleu'derer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) procarz *m.*, procnik *m.*, procownik *m.*; 2) za byle jaką cenę sprzedający.

Schleu'derhaft, *adi.* i *adv.* niedbały, niedbale, nieporządny, nieporządnie.

Schleu'derkunſt, *sf.* sztuka *m.* rzucania z procy, balistyka *f.*

Schleu'dermaſchine, *sf. pl.* =n, kusza *f.*

Schleu'dern, I. *va.* (haben) rzucać, ciskać; miotać; er ſchleuderte ihm einen Stein an den Kopf rzucił, cisnął mu kamień o głowę; ſie ſchleuderten Geſchoſſe miotali pociski; den Bannfluch, Anklagen gegen jmnden — rzucić na kogo klątwę, miotać oskarżenia przeciw komu; II. *vn.* (haben) z pośpiechem i niedbale coś robić; er ſchleudert mit der Ware pozbywa się towaru byle za co, sprzedaje jak można, byle się pozbyć.

Schleu'derpreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, cena *f.* niżej kosztów.

Schleu'derſcheibe, *sf. pl.* =n, tarcza *f.* do podrzucania.

Schleu'derſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, pocisk *m.* z procy.

Schleu'derſtein, *sm.* =es, *pl.* =e, **Schleu'dergeſchoß,** *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, kamienny pocisk, pocisk *m.*

Schleu'nig, *adi.* i *adv.* spieszny, spiesznie, pośpieszny pośpiesznie; (jäh) prędki, prędko; (ſofortig) natychmiastowy, natychmiast; es iſt =e Hilfe nötig potrzebną jest pośpieszna, natychmiastowa, rychła pomoc; er trieb uns zu =er Flucht zmusił nas do pośpiesznej ucieczki; in =ſter Eile w największym pośpiechu; wir nahmen =ſt Abſchied pożegnaliśmy się w pośpiechu; aufs =ſte jak najpośpieszniej.

Schleu'nigkeit, *sf.* pośpiech *m.*

Schleu'ſe, *sf. pl.* =n, śluza *f.*, upust *m.*, jaz *m.*, zastawa *f.*; eine — bauen śluzę zrobić, wystawić; es öffneten ſich die =n des Himmels deszcz lunął; er öffnete die =n ſeiner Beredſamkeit puścił wodze swojej wymowie.

Schleu'ſenaufſeher, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* śluzy.

Schle'uſenbau, *sm.* =es, *pl.* =ten, stawianie *n.* śluz, robienie *n.* upustów.

Schleu'ſenfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, spust *m.* śluzy.

Schle'uſenflügel, *sm.* =s, *pl.* —, skrzydła *pl.* śluzy.

Schleu'ſengeld, *sn.* =es, *pl.* =er, śluzowe.

Schleu'ſengerinne, *sn.* =s, *pl.* —, trąba upustowa.

Schleu'ſenmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* śluzy.

Schleu'ſentor, *sn.* =es, *pl.* =e, brama *f.* u śluzy.

Schleu'ſenventil, *sn.* =s, *pl.* =e, wentyl śluzowy.

Schleu'ſenwehr, *sf.* jaz upustowy.

Schleu'ſenzoll, *sn.* =es, *pl.* =zölle, opłata *f.* od śluzy, śluzowe *n.*

Schlich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) kryjówka *f.*, skryta droga, manowiec *m.*, tajemna ścieżka, dziura *f.*, kąt *m.*; alle =e in einem Hauſe kennen znać wszystkie kryjówki, zakamarki, kąty w domu; 2) podstęp *m.*, intryga *f.*; hinter jmnds =e kommen przejrzeć czyjeś krętactwa, kruczki; ich kenne ſeine =e znam jego kruczki; er weiß die rechten =e zna wszystkie kręte drogi; 3) opłóczki *pl.*, szlich *m.*; 4) obacz Schlick.

Schlicht, *adi.* prosty, naturalny, niewymuszony, otwarty, szczery, skromny; ein =er Menſch człowiek skromny, prosty; ein =er Anzug skromne, zwykłe ubranie; das iſt meine =e Meinung to jest moje szczere zdanie; =e Haare gładko uczesane włosy; =er Menſchenverſtand naturalny, prosty, zdrowy, chłopski rozum.

Schli'chtaxt, *sf. pl.* =äxte, **Schli'chtbeil,** *sn.* =(e)s, *pl.* =e, topór *m.* do obciosywania (u cieśli).

Schli'chtbar, *adi.* łatwy do ułożenia *n.*

Schli'chte, *sf. pl.* =n, ślichta *f.*

Schli'chte, *sn.* =n, **Schli'chtheit,** *sf.* prostota *f.*, naturalność *f.*, skromność *f.*

Schli'chteiſen, *sn.* =s, *pl.* —, **Schli'chthobel,** *sm.* =s, *pl.* —, hebel *m.* do gładzenia, półdrapacz *m.*, strug równiak *m.*

Schli'chten, I. *va.* (haben) 1) (glätten) równać, gładzić, szlichtować; 2) prostować, einen Draht — wyprostować drut; 3) ustawiać, układać; 4) rozstrzygnąć, zagodzić, załagodzić, załatwić; einen Streit — załatwić, zagodzić spór; II. *vr.* ſich —; — Sie ſich das Haar ułóż sobie, zaczesz sobie włosy.

Schli'chten, *sn.* -s, **Schli'chtung,** *sf.* równanie *n.*, gładzenie *n.*, szlichtowanie *n.*, prostowanie *n.*; ustawianie *n.*, układanie *n.*; rozstrzyganie *n.*, załagodzenie *n.*, załatwienie *n.*

Schli'chter, *sm.* -s, *pl.* —, układający *m.*, równacz *m.*; rozjemca *m.*, rozprawca *m.*

Schli'chtfeile, *sf. pl.* -n, pilnik *m.* do polerowania, wygładzania.

Schlick, *sm.* -es, *pl.* -e, tłusty muł.

Schli'ckboden, *sm.* -s, **Schli'ckgrund,** *sm.* -es, *pl.* -gründe, grunt szlamowaty.

Schli'ckerig, *adi.* tłusto mulisty, szlamowaty, szlamisty.

Schli'ckermilch, *sf.* zsiadłe mleko.

Schli'ckern, *vn., va.* i *vr.* (haben) 1) zsiadać się, skrzepnąć (o mleku); 2) ob. Schlürfen.

Schli'ckfänger, *sm.* -s, *pl.* —, **Schli'ckzaun,** *sm.* -(e)s, *pl* -zäune, płotki namulne.

Schli'ckland, *sn.* -es, mulisko *n.*

Schlief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kurzawka *f.*; 2) zakał *m.*, zakalec *m.*

Schlie'fboden, *sm.* -s, sapy *pl.*, sapowisko *n.*

Schlie'fig, *adi.* zakalisty, zakalcowaty, (chleb) klajstrowaty (klusek, ziemiak); sapowaty (ziemia).

Schlie'ßanker, *sm.* -s, *pl.* —, ankra *f.*, klamra ciesielska do spinania drzewa.

Schlie'ßbar, *adi.* zamykalny, dający się zamknąć; dający się wnioskować.

Schlie'ßbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, zapora *f.*, rogatka *f.*

Schlie'ßblech, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Schließhaken.

Schlie'ße, *sf. pl.* -n, zamek *m.*, zapora *f.*; zasuwka *f.*; przewłoka *f.* kotwy, klucz *m.* kotwy; (kol.) klamra *f.*

Schlie'ßen, ſchließe, ſchließeſt i ſchließt, ſchloß, geſchloſſen; I. *va.* (haben) 1) zamknąć, zamykać; die Augen, Fenſter, Türen — zamknąć oczy, okna, drzwi; wenn ich einmal die Augen ſchließe z chwilą gdy umrę; mit einem Schlüſſel — zamknąć na klucz; jmndn an ſein Herz — wziąć kogoś w objęcia, przycisnąć do serca; jmndn in ſein Herz — pokochać kogo, przylgnąć do kogo; einen Gefangenen in Ketten — więźnia okuć w kajdany; in ſich — rozumieć, mieścić w sobie, zawierać; nach dem Wortlaute — wnosić z brzmienia; 2) (zuſammenſchließen, in ſich abſchließen) die Glieder, die Reihen — ścisnąć szeregi; einen Kreis — zrobić koło; (beſchließen, beendigen) einen Brief — zakończyć list; eine Verhandlung — zakończyć rozprawę; die Vorleſungen — zakończyć odczyty; 3) an etw. (an)ſchließen przyłączyć do czego, dodać; 4) (abſchließen) zawrzeć, zawiązać; Freundſchaft mit jmndm — zawrzeć z kim przyjaźń; eine Ehe — zawrzeć małżeństwo; einen Frieden, ein Bündnis, einen Vertrag — zawrzeć pokój, traktat, kontrakt, umowę; 5) (folgern) wnosić, wnioskować; das kann man ſchon daraus — już z tego można wnioskować, wysnuć wniosek; II. *vn.* (haben) 1) zamykać się, domykać się, dochodzić; die Tür ſchließt nicht gut drzwi nie dochodzą, nie domykają się; dieſe Schachtel ſchließt gut pudełko szczelnie się zamyka; das Kleid ſchließt gut suknia dobrze się dopina, dobrze i gładko leży; der Reiter ſchließt jeździec mocno siedzi na koniu, przyciska nogi; 2) (endigen) kończyć, zakończyć; hier ſchließt die Geſchichte w tem miejscu kończy się historya; die Börſe ſchloß feſt przy zamknięciu giełdy usposobienie mocne; 3) (folgern) wysnuć wniosek, wnioskować; von einer Sache auf etw. — z czegoś wysnuć wniosek; von ſich auf andere — osądzać drugich wedle siebie; das läßt auf eine gute Geſundheit — to każe przypuszczać dobre zdrowie; daraus läßt ſich nicht gut auf den zukünftigen Gang des Geſchäftes — według tego trudno rokować temu przedsiębiorstwu powodzenie; III. ſich —, *vr.* (haben) zamykać się; die Augen, die Blumen — oczy, kwiaty zamykają się; die Wunde ſchließt ſich rana goi, zasklepia się; das Jahr ſchließt ſich rok kończy się; das ſchließt ſich von ſelbſt to samo z siebie wypływa; IV. geſchloſſen, *pp.* i *adi.* eine -e Geſellſchaft zamknięte kółko towarzyskie; ein -er Kreis prywatne koło, kółko; eine -e Zeit ograniczony czas; -e Zahl oznaczona, pewna liczba; ſie bilden ein -es Ganzes tworzą zamkniętą w sobie całość; -e Glieder ściśnięte szeregi; -es Handwerk cech oznaczony (co do liczby).

Schlie'ßen, *sn.* -s, **Schlie'ßung,** *sf. pl.* -en, zamknięcie *n.*; eine vorläufige — der Univerſitäten tymczasowe zamknięcie wszechnic; zawarcie *n.*, zakończenie *n.*, zawiązanie *n.*

Schlie'ßend, *adi.* (i *ppr.* od ſchließen).

Schlie'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) zamykacz *m.*, klucznik *m.*, stróż *m.*, portyer *m.*, dozorca więzienny, szafarz *m.*; 2) ob. Schließmuskel.

Schlie'ßeramt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd *m.* klucznika, szafarza.

Schlie'ßerin, *sf. pl.* -nen, klucznica *f.*, szafarka *f.*

Schlie'ßapparat, *sm.* -es, *pl.* -e, przyrząd *m.* do zamykania.

Schlie'ßhaken, *sm.* -s, *pl.* —, klamra *f.* u hamulca.

Schlie'ßlich, *adi.* ostateczny; ein =er Grund ostateczny powód; *adv.* nareszcie, wreszcie, nakoniec, w końcu, ostatecznie; — bemerke ich noch wreszcie dodaję jeszcze; — verlegte er ſich aufs Bitten nakoniec, w końcu zaczął prosić.

Schlie'ßmuskel, *sm.* =s, *pl.* =n, zwieracz *m.*, mięsień zaciskający.

Schlie'ßnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, gwóźdź *m.* do zamykania.

Schlie'ßriegel, *sm.* =s, *pl.* —, zasuwka *f.*, rygiel *m.*

Schlie'ßung, *sf. pl.* =en, obacz Schließen.

Schliff, =es, *pl.* =e, szlifunek *m.*, szlif *m.*, wyszlifowanie *n.*; das Meſſer hat einen guten — nóż dobrze, pięknie wyszlifowany; okrzesaność *m.*, polor *m.*; jmndm den rechten — geben nadać komu właściwy polor.

Schlimm, 1) *adi.* zły, niedobry; ein =er Geſelle niedobry człowiek; (ſchrecklich, grauſam) eine =e Tat niedobry postępek; (übel, krank) er hat =e Augen ma chore oczy, ból oczów; mir iſt — — jest mi niedobrze; eine =e Erkältung brzydkie, silne przeziębienie; ein =er Handel zły interes, przykra sprawa; eine =e Sache paskudna rzecz, przykra rzecz; =e Zeiten złe, smutne czasy; alles von der =en Seite auffaſſen pojąć wszystko z najgorszej strony; den =ſten Fall annehmen przypuścić najgorszy wypadek; im =ſten Falle w najgorszym razie; das wird ein =es Ende nehmen to się źle skończy; es gibt nichts =eres als . . . niema nic gorszego aniżeli . . .; =er werden pogorszyć się; das kann — werden to może się źle skończyć; ſich in einer =n Lage befinden być w złem położeniu; das Kind iſt — dziecko jest niegrzeczne; 2) *adv.* źle; immer =er coraz gorzej; am =ſten najgorzej; er hätte es noch =er treffen können mógł jeszcze gorzej natrafić; ſo — als möglich o ile możności najgorzej; er iſt — daran źle na tem wyjdzie; um ſo =er tem gorzej; ſo — war's nicht gemeint nie było tak źle pomyślane; es iſt nicht ſo —, wie man denkt nie jest tak źle, jak się wydaje; nie tak straszny dyabeł, jak go malują.

Schli'mme, *sn.* =n, zło *n.*

Schli'mmerwerden, *sn.* =s, pogorszenie *n.*

Schli'mmheit, *sf. pl.* =en, obacz Schlechtigkeit.

Schli'mmſte, *sn.* =n, najgorsze; das — kommt noch nach najgorsze jeszcze przyjdzie; auf das — gefaßt ſein być przygotowanym na najgorsze, na wszystko.

Schli'mmſtenfalls, *adv.* w najgorszym razie.

Schli'ngapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przełyk *m.*, przewód przełykowy.

Schli'ngbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, kalina *f.* hordowina, hordownik *m.*, sumak *m.*

Schli'ngbeſchwerden, *sf. pl.* trudności *pl.* w łykaniu; utrudniony przełyk.

Schli'nge, *sf. pl.* =n, 1) kluczka *f.*, pętla *f.*, pętlica *f.*, pętelka *f.*; mit einer Schlinge feſthalten przytwierdzić, przymocować pętelką, kluczką; er hat den Arm in einer — ma rękę na temblaku; 2) sidło *m.*, pęto *n.*, arkan *m.*; =n ſtellen nastawić sidła; mit der — fangen złapać w sidła; jmndm eine — legen sidła na kogo zastawić; ſich aus der — ziehen wywinąć się z matni.

Schli'ngel, *sm.* =s, *pl.* —, nicpoń *m.*, hultaj *m.*, chłystek *m.*; ein fauler — leniuch *m.*

Schlingelei', *sf. pl.* =en, hultajstwo *n.*, łotrostwo *n.*

Schli'ngelhaft, *adi.* i *adv.* hultajski, gałgański, chłystkowaty, łobuzowski.

Schli'ngen, ſchlinge, ſchlingſt, ſchlang, geſchlungen, 1) *va.* i *vn.* (haben) owinąć, owijać, wić; die Arme ineinander— założyć ramiona; die Arme um jmnds Hals — objąć kogo za szyję; jmndm einen Strick um den Hals — powrozem komuś opasać szyję; jmndm einen Lorbeerkranz um die Stirn — uwieńczyć kogo laurem; Blumen — wić kwiaty; 2) połykać, łykać; er ſchlingt das Eſſen ſo gierig połyka żarłocznie jedzenie; 3) ſich —, *vr.* wić się, kręcić, okręcać się naokoło czego; ein Faden hat ſich um den Fuß geſchlungen nitka owinęła, zamotała się o nogę; der Bach ſchlingt ſich durch das Tal strumyk wije, snuje się przez dolinę; ſie ſchlingt ſich im Tanze pląsa w tańcu.

Schli'ngen, *sn.* =s, owijanie *n.*; wicie *n.* się; połykanie *n.*

Schli'ngenlegen, *sn.* =s, nastawianie *n.* sideł.

Schli'ngenleger, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Vogelſteller.

Schli'ngern, *vn.* (haben) być przerzucanym, miotanym z jednej strony na drugą (okręt).

Schli'ngern, *sn.* =s, przerzucanie *n.*, miotanie *n.* z jednej strony na drugą.

Schli'ngfaden, *sm.* =s, *pl.* =fäden, nitka do owinięcia.

Schli'nggewächs, *sn.* =es, *pl.* =e, **Schli'ngpflanze,** *sf. pl.* =n, roślina wijąca się; powój *m.*

Schli'ngmuskel, *sm.* =s, *pl.* =n, muszkuł przełykowy.

Schli'ngwerkzeuge, *sn. pl.* narząd *m.* połykania, organa przełykowe.

Schlipf, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Erdrutſch.

Schli'ppe, *sf. pl.* =n, 1) podołek *m.*; 2) poły surduta; 3) obacz Brandgaſſe.

Schli'ppenband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, zawiasa tarczowa.

Schli'ppermilch, *sf.* obacz Schlickermilch.

Schlips, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, krawatka *f.*, fontaż *m.*

Schlitta'ge, *sf. pl.* =n, szlichtada *f.*, przejażdżka sanna, kulig *m.*, sankada *f.*

Schli'tten, *sm.* =s, *pl.* —, sanki *pl.*, sanie *pl.*, załubnie *pl.*; — fahren sankować się.

Schli'ttenbahn, *sf.* sanna *f.*

Schli'ttenfahrer, *sf. pl.* —, jadący *m.*, jeżdżący *m.* saniami.

Schli'ttenfahrt, *sf.*, **Schli'ttenpartie**, obacz Schlittage.

Schli'ttenkufe, *sf. pl.* =n, sanie *pl.*

Schli'ttenſchelle, *sf. pl.* =n, dzwonek *m.* u sanek.

Schli'ttenſtrom, *sm.* =es, *pl.* =e, prąd elektryczny.

Schli'tterbahn, *sf. pl.* =en, ślizgawka *f.*

Schli'ttern, *vn.* (haben i ſein) ślizgać się.

Schli'ttſchuh, *sm.* =es, *pl.* =e, łyżwa *f.*; — fahren, laufen ślizgać się, łyżwować.

Schli'ttſchuhbahn, *sf. pl.* =en, ślizgawka *f.*

Schli'ttſchuhlaufen, *sn.* =s, łyżwowanie *n.*, ślizganie *n.* się.

Schli'ttſchuhläufer, *sm.* =s, *pl.* —, łyżwiarz *m.*

Schli'ttſchuhläuferin, *sf. pl.* =nen, łyżwiarka *f.*

Schlitz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) rozpór *m.*, rozporek *m.*; ein — im Hemde rozporek w koszuli; 2) ryndenka *f.* (budownictwo); 3) ein — im Felſen szpara w skale.

Schli'tzauge, *sn.* =s, *pl.* =n, oko skośne.

Schli'tzäugig, *adi.* skośnooki.

Schli'tzbrenner, *sm.* =s, *pl.* —, rodzaj palnika gazowego.

Schli'tzblätterig, *adi.* o liściach zębatych.

Schli'tzen, *va.* (haben) rozpruć, przerznąć, rozpłatać; jmndm den Bauch — rozpruć komu brzuch; einen Ärmel — zrobić rozpór w rękawie; ſchön geſchlitzte Augen pięknie wykrojone oczy.

Schli'tzförmig, *adi.* wcięty, jak rozporek.

Schli'tzgraben, *sm.* =s, *pl.* —, wąziutki rów.

Schli'tzkeilhaue, *sf. pl.* =n, kliniak *m.*

Schli'tzmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *m.* do rozpruwania skóry; lanceta *f.*

Schlo'cker, *sm.* =s, *pl.* —, scyzoryk *m.* bez sprężyny.

Schlo'hweiß, *adi.* bialutenki.

Schlo'pen, *va.* (haben) rozebrać okręt popsuty.

Schloß, *sn.* =ſſes, *pl.* Schlöſſer, 1) zamek *m.* do zamykania; etw. unter — und Riegel haben mieć coś pod zamknięciem, pod kluczem; hinter — und Riegel ſitzen siedzieć w więzieniu; ein — vorhängen, vorlegen zawiesić kłódkę; 2) zamek *m.*, pałac *m.*; ein altes — zamczysko *n.*; königliches — zamek królewski; Schlöſſer in die Luft bauen budować zamki na lodzie, domy z piasku; Schlöſſer auf jmndn bauen komuś zupełnie zaufać, na kimś zupełnie polegać.

Schlo'ßaufſeher, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* zamku, kasztelan *m.*

Schlo'ßbeamte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, urzędnik pałacowy.

Schlo'ßbeſchlag, *sm.* =es, *pl.* =beſchläge, skówka zamkowa.

Schlo'ßberg, *sm.* =es, *pl.* =e, góra zamkowa.

Schlo'ßbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* zamku.

Schlo'ßbewohnerin, *sf. pl.* =nen, mieszkanka *f.* zamku.

Schlo'ßblech, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, blaszka zamkowa, tarcza *f.* do zamku.

Schlö'ßchen, *sn.* =s, *pl.* —, pałacyk *m.*, zameczek *m.*

Schlo'ße, *sf. pl.* =n, grad, ziarnko *n*; =n, grad (w wielkich ziarnach spadający).

Schlo'ßen, es ſchloßt, geſchloßt, *vimp.* (haben) es ſchloßt grad pada.

Schlo'ßenkorn, *sn.* =es, *pl.* =körner, ziarnko gradu.

Schlo'ßenwetter, *sn.* =s, gradowa pora.

Schlo'ßenwolke, *sf. pl.* =n, gradowa chmura.

Schlo'ſſer, *sm.* =s, *pl.* —, ślusarz *m.*

Schlo'ſſerarbeit, *sf. pl.* =en, robota ślusarska.

Schlo'ſſergeſell(e), *sm.* =en, *pl.* =en, czeladnik ślusarski.

Schlo'ſſermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, majster ślusarski.

Schloſſerei', *sf. pl.* =en, 1) ślusarstwo *n.*; 2) ślusarnia *f.*, warsztat ślusarski.

Schlo'ßfeder, *sf. pl.* =n, sprężyna w zamku.

Schlo'ßfrau, *sf. pl.* =en, pani zamku.

Schlo'ßgarten, *sm.* =s, *pl.* gärten, ogród zamkowy, park *m.* przy zamku.

Schlo'ßgraben, *sm.* =s, *pl.* =gräben, rów *m.* naokoło zamku.

Schlo'ßhauptmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, burgrabia *m.*, horodniczy *m.*, kasztelan *m.*, przełożony *m.* nad zamkiem.

Schlo'ßhof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, podwórze zamkowe, dziedziniec *m.*

Schlo'ßkapelle, *sf. pl.* =n, kaplica zamkowa.

Schlo'ßnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, gwóźdź zamkowy.

Schlo'ßplatz, *sm.* =es, dziedziniec zamkowy.

Schlo'ßprediger, *sm.* =s, *pl.* —, kapelan zamkowy.

Schlo'ßriegel, *sm.* =s, *pl.* —, zasuwka zamkowa.

Schlo'ßverwalter, *sm.* =s, *pl.* —, **Schlo'ßvogt**, *sm.* =es, *pl.* =vögte, obacz Schloßhauptmann.

Schlo'ßverwaltung, *sf.* =en, kasztelania *f.*, burgrabiostwo; zarząd *m.* zamku.

Schlo'ßvogtei, *sf. pl.* =en, obacz Schloßverwaltung.

Schlo'ßwache, *sf. pl.* =n, straż pałacowa, zamkowa.

Schlo'ßweiß, *adi.* biały jak grad.

Schlot, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) rura kominowa, komin; 2) rura *f.* do odprowadzania wody.

Schlo'tfeger, *sm.* =s, *pl.* —, **Schlo'tkehrer**, *sm.* =s, *pl.* —, kominiarz *m.*

Schlo'tte, *sf. pl.* =n, 1) liść szydłowaty u szczypiórka; 2) obacz Schalotte; 3) obacz Schlot 1).

Schlo'ttergang, *sm.* =es, chód chwiejący się.

Schlo'ttrig, *adi.* niedbały, rozlazły, niedbale wiszący, nieporządny (ubranie).

Schlo'ttrigkeit, *sf. pl.* =en, niedbalstwo *n.*, nieporządek *m.*, chód chwiejny.

Schlo'ttermilch, *sf.* zsiadłe mleko.

Schlo'ttern, *vn.* (haben) trząść, chwiać się, niedbale wisieć, drgać; die Füße, die Knie schlottern ihm nogi, kolana mu się trzęsą, chwieją; das Kleid schlottert auf ihr sukni a niedbale na niej wisi, jak worek; er schlottert im Gehen chodzi kiwając, chwiejąc się.

Schlo'ttern, *sn.* =s, obacz Schlotterigkeit.

Schlucht, *sf. pl.* =en, wąwóz *m.*, parów *m.*, wądół *m.*, jar *m.*

Schlu'chzen, I. *vn.* (haben) 1) czkać, mieć czkawkę; 2) łkać, szlochać; II. *va.* (haben) er schluchzte das letzte Lebewohl z łkaniem wyrzekł ostatnie pożegnanie.

Schlu'chzen, *sn.* =s, **Schluchzerei'**, *sf. pl.* =en, czkawka *f.*; łkanie *n.*, szlochanie *n.*, szlochy *pl.*

Schlu'chzer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ten co szlocha, łka; 2) szloch *m.*, westchnienie *n.*

Schluck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, łyk *m.*, haust *m.*, łyknięcie *n.*; einen — tun raz łyknąć; in einem — jednym łykiem, na jeden łyk, haustem; beim ersten — za pierwszym łykiem, łyknięciem; ein — Waſſer kropla *f.*, odrobina *f.* wody; einen — über den Durſt trinken przebrać miarkę, upić się; einen — nehmen łyknąć.

Schlu'ckapparat, *sm.* =es, *pl.* =e, przyrząd przełykowy.

Schlu'ckauf, *sm.* =s, czkawka *f.*

Schlü'ckchen, *sn.* =s, *pl.* —, łyczek *m.*

Schlu'cken, *vn.*, *va.* i *vr.* (haben) połykać, łykać, przełykać; gierig — pożerać, pochłaniać, łakomie, żarłocznie połykać; Beleidigungen herunter— połknąć obelgi; er wird nicht viel dabei — nie będzie miał z tego wielkiej korzyści; er wird den Gewinn — on z tego skorzysta; ſich voll — objeść się, przejeść się, upić się; die Erde ſchluckt das Waſſer in ſich ziemia pochłania, wsiąka wodę.

Schlu'cken, *sn.* =s, 1) łykanie *n.*, połykanie *n.*; 2) obacz Schluchzen.

Schlu'cker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) żarłok *m.*; łakomiec *m.*; 2) armer — biedak *m.*, chudy pachołek *m.*, chudeusz *m.*, gołysz *m.*, golec *m.*; 3) dławigad *m.* (ptak).

Schlu'chſen, *vn.* (haben) obacz Schluchzen 1).

Schlu'ckweiſe, *adi.* i *adv.* łykami, haustami, po trosze (pić).

Schlu'derig, *adi.* obacz Schlotterig.

Schluft, *sf. pl.* Schlüfte, obacz Schlucht.

Schlu'mmer, *sm.* =s, drzemanie *n.*, drzemka *f.*; in — ſinken, liegen zdrzemnąć się; drzemać.

Schlu'mmerbetäubt, *adi.* odurzony drzemaniem.

Schlu'mmerkiſſen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.*

Schlu'mmerkörner, *sn. pl.* nasienie senne, ziarnka *n. pl.* maku.

Schlu'mmerlied, *sn.* =es, *pl.* =er, kołysanka *f.*

Schlu'mmern, *vn.* (haben) i *vimp.* drzemać, zdrzemnąć się; ſeine Anlagen — noch jego zdolności są jeszcze uśpione, nierozwinięte; mich ſchlummert jestem śpiący, senny.

Schlu'mmerrolle, *sf. pl.* =n, okrągła poduszeczka, wałek *m.* do spania.

Schlump, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, traf *m.*, przypadek *m.*; — haben mieć szczęście, szanse.

Schlu'mpe, *sf. pl.* =n, ob. Schlampe.

Schlu'mpen, **Schlu'mpern**, *vn.* (haben i ſein) przypadkiem się wydarzyć; wisieć, włóczyć się; es ſchlumpt alles an ihr wszystko na niej wisi.

Schlu'mpig, *adi.* i *adv.* niechlujny, nieporządny, niechlujnie, nieporządnie.

Schlu'mpigkeit, *sf. pl.* =en, niechlujstwo *n.*, nieporządek *m.*

Schlund, *sm.* =es, *pl.* Schlünde, 1) gardziel *m.*, przełyk *m.*; paszcza *f.*; 2) otchłań *f.*, przepaść *f.*, otwór *m.* pieczary, paszcza *f.*; die ehernen Schlünde ſpien verheerendes Feuer spiżowe paszcze zionęły niszczący ogień; 3) topiel *f.*, nurt *m.*

Schlu'ndbräune, *sf. pl.* =n, angina *f.*, dławiec *m.*

Schlu'ndkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, gardło *n.*

Schlu'ndkopfentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* gardła.

Schlu'ndkopfſchnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, przecięcie *n.* gardła, laryngotomia *f.*

Schlu'ndmuskel, *sm.* =s, *pl.* =n, mięsień gardłowy.

Schlu'ndröhre, *sf. pl.* =n, przełyk *m.*

Schlup, *sf. pl.* =e, obacz Schaluppe.

Schlupf, *sm.* =es, *pl.* Schlüpfe, skrytka *f.*, kryjówka *f.*; smyknięcie *n.*, szustnięcie *n.*

Schlü'pfen, **Schlu'pfen**, *vn.* (ſein) przesunąć się, wymknąć się, wyślizgnąć się, wysunąć się; in ein Loch — czmychnąć do dziury; der Aal ſchlüpfte mir aus der Hand węgorz wyślizgnął mi się z ręki; er ſchlüpfte ſchnell in ſeinen Schlafrock wdział szybko szlafrok; das Wort ſchlüpfte mir unbedacht über die Lippen to słowo wymknęło mi się tylko z ust; aus dem Ei — wykluć się z jaja.

Schlü'pfen, **Schlu'pfen**, *sn.* =s, wymknięcie *n.*, wyślizgnięcie *n.* się.

Schlü'pf(e)rig, *adi.* i *adv.* 1) ślizki, ślizko; es iſt ſehr — jest bardzo ślizko; 2) ślizki, niepewny, niestały, krętacki; ein =er Menſch człowiek niepewny, używający wybiegów; =er Beweis dowód niepewny, ślizki; 3) tłusty, nieprzyzwoity, gorszący, dwuznaczny; =e Witze dowcipy tłuste, nieprzyzwoite, dwuznaczne.

Schlü'pf(e)rigkeit, *sf. pl.* =en, ślizkość *f.*; nieprzyzwoitość *f.*, nieobyczajność *f.*, dwuznaczność *f.*

Schlu'pfgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, droga tajna, skryta, kryjówka *f.*

Schlu'pfhafen, *sm.* -s, *pl.* häfen, przystań ratunkowa.

Schlu'pfkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Mehlkäfer.

Schlu'pfloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, dziura, przez którą się można wymknąć, przemknąć.

Schlu'pfwespe, *sf. pl.* -n, wydrzyk pasożytny.

Schlu'pfwinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kryjówka *f.*, schronienie *n.*, miejsce *n.* ukrycia się, skrytka *f.*

Schlurf, *sm.* -(e)s, *pl.* Schlürfe, obacz Schluck.

Schlü'rfen, I. *va.* (haben) cmokać, chłeptać, zwolna pić, żłopać; er schlürft beim Essen der Suppe cmoka, chłepcze jedząc rosół; er schlürft mit Behagen seinen Wein pije zwolna, z przyjemnością wino; II. *vn.* (haben) szurgać nogami; III. *vr.* sich satt — nasycić się, najeść się do syta.

Schlü'rfen, *sn.* -s, cmokanie *n.*, chłeptanie *n.*, picie powolne, żłopanie *n.*; szurganie *n.*, szurgotanie *n.*

Schlu'rre, *sf. pl.* -n, rozchodzony trzewik, pantofel.

Schluß, *sm.* -sses, *pl.* Schlüsse, 1) zamknięcie *n.*, beim Schlusse des Tores przy zamknięciu bramy; das Fenster hat keinen guten — okno nie domyka dobrze; 2) (u jeźdźca), der Reiter hat keinen guten — jeździec nie dobrze nogami ściska konia; 3) zamknięcie *n.*, zakończenie *n.*, koniec *m.*, am Schlusse des Briefes w końcu, na zakończenie listu; beim Schlusse des ersten Aktes na końcu pierwszego aktu; zum Schlusse kommen dojść do końca; zum Schlusse bringen zakończyć coś; zum Schlusse sage ich noch w końcu dodaję; — der Debatte beantragen wnieść zamknięcie dyskusyi; 4) konkluzya *f.*, wniosek *m.*, wnioskowanie *n.*, uchwała *f.*; zum Schlusse kommen dojść do konkluzyi; einen — machen (aus etw.) z czegoś (wy)wnioskować; Schlüsse ziehen wysnuwać wnioski; — vom Allgemeinen aufs Besondere wnioskować z ogólnego na szczególne; logischer — logiczny wniosek; falscher — mylny, zwodny wniosek, sofizmat *m.*; voreilig einen — ziehen lekkomyślnie wnioskować; es sind wichtige Schlüsse durchgegangen zapadły ważne uchwały; 5) postanowienie *n.*, przedsięwzięcie *n.*; mein — steht fest mam silne postanowienie.

Schlu'ßakkord, *sm.* -es, *pl.* -e, akord końcowy.

Schlu'ßantrag, *sm.* -es, *pl.* -träge, wniosek końcowy; wniosek *m.* na zakończenie (posiedzenia lub rozprawy).

Schlu'ßart, *sf. pl.* -en, sposób *n.*, tryb *m.* wnioskowania.

Schlu'ßbalken, *sm.* -s, *pl.* —, siestrzan *m.* (u cieśli).

Schlu'ßbemerkung, *sf. pl.* -en, uwaga końcowa.

Schlu'ßbilanz, *sf. pl.* -en, bilans końcowy.

Schlu'ßbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, terminatka *f.*, umowa pisemna o dostawę.

Schlu'ßchor, *sn.* -es, *pl.* -chöre, chór końcowy.

Schlu'ßeffekt, *sm.* -es, *pl.* -e, efekt *m.*, wrażenie *n.* końcowe.

Schlü'ssel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) klucz *m.*; ein kleiner — kluczyk *m.*; mit dem — verschließen zamknąć na klucz; die heiligen — Petri klucze św. Piotra; den — zu einem Lande erobern zdobyć twierdzę strzegącą granice kraju; 2) klucz *m.* w muzyce; 3) klucz *m.*, komentarz *m.*; — zu einer Geheimschrift klucz do deszyfrowania tajnego pisma; — zu einem Autor komentarz *m.* do autora.

Schlü'sselbart, *sm.* -es, *pl.* -bärte, pióro *n.*, ząb *m.* u klucza.

Schlü'sselbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obojczyk *m.*, kluczka *f.*

Schlü'sselbewahrer, *sm.* -s, *pl.* —, klucznik *m.*

Schlü'sselbewahrerin, *sf. pl.* -nen, klucznica *f.*

Schlü'sselblech, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Schloßblech.

Schlü'sselblume, *sf. pl.* -n, pierwiosnek *m.*, kluczyk *m.*

Schlü'sselbund, *sm.* -es, *pl.* -bünde, pęk *m.* kluczów.

Schlü'sselgeld, *sn.* -es, *pl.* -er, porękawiczne *n.*

Schlü'sselhaken, *sm.* -s, *pl.* —, 1) hak *m.* do zawieszania kluczów; 2) klucz *m.* do odjęcia główki płodu (chir.).

Schlü'sselloch, *sn.* -es, *pl.* -löcher, dziurka *f.* od klucza.

Schlü'sselpunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, ważny punkt strategiczny, od zajęcia którego zawisł wynik bitwy.

Schlü'sselring, *sm.* -es, *pl.* -e, kółko *n.* na klucze.

Schlü'sselrohr, *sn.* -es, *pl.* -e, trzon *m.* klucza.

Schlü'sselschild, *sn.* -es, *pl.* -er, szyldzik zamkowy, blaszka *f.* do zamku.

Schlu'ßfall, *sm.* -es, *pl.* -fälle, kadencya *f.* (w muzyce); doczynienie prawne.

Schlu'ßfolge, Schlu'ßfolgerung, *sf. pl.* -en, wniosek *m.*, wynik *m.*, konkluzya *f.*

Schlu'ßformel, *sf. pl.* -n, formuła końcowa.

Schlu'ßgebet, *sn.* -es, *pl.* -e, modlitwa końcowa.

Schlu'ßgerecht, *adi.* logiczny, dobrze wywnioskowany.

Schlu'ßgesang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gesänge, finał *m.*, śpiew końcowy.

Schlü'ssig, *adi.* zdecydowany; — werden zdecydować się, postanowić, uchwalić.

Schlu'ßkapitel, *sn.* -s, *pl.* —, rozdział końcowy.

Schlu'ßkurs, *sm.* -ses, *pl.* -se, kurs końcowy (giełda).

Schlu'ßleiste, *sf. pl.* -n, winieta końcowa (druk.), listewka graniczna.

Schlu'ßnagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, sworzeń *m.*, tylnik *m.*

Schlu'ßpunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt ostateczny; kropka końcowa.

Schlu'ßrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek ostateczny, końcowy.

Schlu'ßrede, *sf. pl.* -n, mowa końcowa, epilog *m.*

Schlu'ßreim, *sm.* -es, *pl.* -e, rym końcowy.

Schlu'ßſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, konkluzya *f.*, zdanie zamykające wniosek; finał *m.* (w muzyce).

Schlu'ßſignal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sygnał końcowy.

Schlu'ßſitzung, *sf. pl.* -en, posiedzenie końcowe, sesya ostatnia.

Schlu'ßſtein, *sm.* -es, *pl.* -e, kamień zamykający sklepienie, kliniec *m.*, zwornik *m.*, zawornik *m.*, zawór *m.*; (przenośnie:) zakończenie *n.*

Schlu'ßſtück, *sn.* -es, *pl.* -e, finał *m.*, zakończenie *n.*

Schlu'ßurteil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyrok ostateczny, końcowy; zdanie ostateczne.

Schlu'ßverhandlung, *sf. pl.* -en, rozprawa ostateczna; rozprawa główna.

Schlu'ßvers, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, zwrotka końcowa; ostatni wiersz.

Schlu'ßwidrig, *adi.* nielogiczny, niekonsekwentny.

Schlu'ßwidrigkeit, *sf. pl.* -en, nielogiczność *f.*, niekonsekwencya *f.*

Schlu'ßwort, *sn.* -es, *pl.* -e, wyraz końcowy; zakończenie *n.*, epilog *m.*

Schlu'ßzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* zakończenia.

Schlu'ßzettel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schlußbrief.

Schlu'ßzierat, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Schlußleiſte.

Schmach, *sf.* hańba *f.*, obelga *f.*, zelżenie *n.*; jmndm eine — antun hańbę, wstyd, krzywdę wyrządzić komu.

Schma'chbedeckt, Schma'chbeladen, *adi.* hańbą okryty, shańbiony.

Schma'chrede, *sf. pl.* -n, mowa obelżywa, hańbiąca.

Schma'chten, I. *vn.* (haben) pragnąć, tęsknić, łaknąć, zamierać, schnąć (z głodu, pragnienia, miłości); vor Hitze — zamierać z gorąca, nie módz sobie dać rady od gorąca; vor Liebe — schnąć z miłości; nach etw. — niezmiernie czegoś pragnąć; ich ſchmachte nach einem Trunk strasznie mi się pić chce, nie mogę wytrzymać od pragnienia; jmndn — laſſen dręczyć kogoś niepewnością; im Gefängniſſe — jęczeć w więzieniu.

Schma'chten, *sn.* -s, tęsknota *f.*, pragnienie *n.*, łaknięcie *n.*

Schma'chtend, *adi.* spragniony, łaknący, stęskniony; -er Ausdruck, -e Miene rozmarzony wyraz; -er Blick głębokie, tęskne spojrzenie.

Schmä'chtig, *adi.* smukły, wysmukły, szczupły, chudy.

Schmä'chtigkeit, *sf. pl.* -en, smukłość *f.*, wysmukłość *f.*, szczupłość *f.*

Schma'chtlappen, *sm.* -s, *pl.* — 1) biedak *m.*; 2) człowiek sentymentalny.

Schma'chtlocken, *sf. pl.* długie wiszące loki.

Schma'chtriemen, *sm.* -s, *pl.* —, rzemień do podpasania brzucha; (obraz.) den — umſchnallen müſſen musieć ściągnąć pasa (żeby nie czuć głodu).

Schma'chvoll, *adi.* haniebny; *adv.* haniebnie.

Schmack, *sm.* -es, 1) sumak *m.* (drzewo); 2) obacz Geſchmack.

Schma'ckhaft, *adi.* smaczny, smakowity; mający smak jakiś; ein -er Biſſen smaczny kąsek; *adv.* smacznie, smakowicie.

Schma'ckhaftigkeit, *sf.* smaczność *f.*, smakowitość *f.*

Schma'cklos, *adi.* obacz Geſchmacklos.

Schma'dder, *sf. pl.* -n, 1) obacz Schnuppe; 2) bazgranie *n.*

Schma'dderbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, brulion *m.*, raptularz *m.*

Schma'dderer, *sm.* -s, *pl.* —, bazgracz *m.*

Schma'ddern, *va.* i *vn.* (haben) bazgrać, gryzmolić, nabazgrać, nagryzmolić coś.

Schmä'hbrief, *sm.* -es, *pl.* -e, list obelżywy.

Schmä'hen, *va.* i *vn.* (haben) lżyć; jmndn — i auf jmndn lżyć kogo, wygadywać na kogo; jmndn einen Dieb — przezwać kogo złodziejem.

Schmä'hen, *sn.* -s, **Schmä'hung**, *sf. pl.* -en, obelga *f.*, obraza *f.*, shańbienie *n.*, blasfemia *f.*; Schmähungen ausſtoßen ciskać obelgi.

Schmä'her, *sm.* -s, *pl.* —, lżyciel *m.*

Schmä'herin, *sf. pl.* -nen, lżycielka *f.*

Schmä'hlich, *adi.* i *adv.* haniebny, haniebnie, obelżywy, obelżywie; es iſt — heiß jest okropnie gorąco; das koſtet ein -es Geld kosztuje straszne pieniądze.

Schmä'hlichkeit, *sf. pl.* -en, obacz Schmach i Schändlichkeit.

Schmä'hrede, *sf. pl.* -n, mowa obelżywa, obraza *f.*, oszczerstwo *n.*

Schmä'hſchrift, *sf. pl.* -en, pismo obelżywe, paszkwil *m.*

Schmä'hſucht, *sf.* skłonność *f.* do złorzeczenia, lżenia, wygadywania.

Schmä'hſüchtig, *adi.* złorzeczliwy, wygadujący; eine -e Handlung czyn uwłaczający.

Schmä'hung, *sf. pl.* -en, obacz Schmähen.

Schmä'hwort, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Schmährede.

Schmal, ſchmaler, am ſchmalſten, i ſchmäler, am ſchmälſten, *adi.* i *adv.* 1) wązki; ein -es Band wązka wstążka; -er machen zwęzić; ein -es Geſicht haben mieć wązką, szczupłą twarz; -e Backen bekommen zeszczupleć na twarzy; 2) szczupły, skąpy; -e Biſſen szczupłe, skąpe kąski; ein -es Einkommen skromne dochody; es geht bei ihm — her bardzo u niego skąpo, nie może związać końców.

Schma'lbackig, *adi.* szczupły, chudy na twarzy.

Schma'lblätt(e)rig, *adi.* wązkolistny.

Schma'lbrüſtig, *adi.* obacz Engbrüſtig.

Schmä'len, *vn.* i *va.* (haben) 1) zrzędzić, wygadywać na kogo; 2) beczeć (kozioł).

Schmä'len, *sn.* -s, 1) zrzędzenie *n.*, wygadywanie *n.*; 2) beczenie *n.* (kozła).

Schmä'lern, I. *va.* (haben) zwęzić, uszczuplać, uszczuplić, ścieśniać, ścieśnić, przykracać, ukrócić, ujmować, ująć, uwłaczać; jmnds guten Ruf, Verdienſt, Anſehen, Ruhm — uwłaczać czyjejś reputacyi, zasłudze, powadze, sławie; jmnds Einkünfte — zmniejszyć, uszczuplić czyje dochody; II. ſich —, *vr.* zwężać się, uszczuplać się, zmniejszyć się; ograniczać się.

Schmä'lern, *sn.* -s, **Schmä'lerung**, *sf. pl.* -en, uszczuplenie *n.*, ujma *f.*, uwłaczanie *n.*, zmniejszanie *n.*

Schma'lhans, *sm.* -ſes, *pl.* -hänſe, sknera *m.*, liczykrupa *m.*; hier iſt — Küchenmeiſter skąpo tu jeść dają, tu kuchnia bardzo biedna.

Schma'lheit, *sf.* wązkość *f.*, szczupłość *f.*

Schma'lſpur, *sf.* wązki tor kolejowy.

Schma'lſpurig, *adi.* wązkotorowy; -e Bahn wązkotorowa kolej.

Schma'lte, *sf.* szmalta *f.*, smalta *f.*, zieleń *f.* kobaltu, niedokwas *m.* kobaltu, zeszklony kobalt.

Schma'ltblau, *sn.* niebieska farba wydobyta z mielonego kobaltu zeszklonego.

Schma'ltier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jelonek *m.*, danielek *m.*, łaniczka *f.*

Schmalz, *sn.* -es, smalec *m.*, tłuszcz *m.*, okrasa *f.*; ohne Salz und — bez wszelkiej okrasy, bez smaku; im — ſitzen opływać w dostatki.

Schma'lzbirne, *sf. pl.* -n, zimowa gruszka, bera zimowa.

Schma'lzblume, *sf. pl.* -n, obacz Butterblume.

Schma'lzbrot, *sn.* -es, *pl.* -e, chleb ze smalcem.

Schma'lzbutter, *sf.* topione masło.

Schma'lzen, **Schmäl'zen**, *va.* (haben) omaścić, smalcem okrasić; weder geſalzen noch geſchmalzen ani słone ani pieprzne, ni takie ni owakie, bez smaku.

Schma'lzig, *adi.* wiele tłuszczu w sobie mający, tłusty.

Schma'lzkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, frytata *f.*, rodzaj naleśnika.

Schma'lzpfanne, *sf. pl.* -n, patelnia *f.*

Schmand, **Schmant**, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) śmietanka *f.*; 2) mączka świdrowa.

Schmaro'tzen, *vn.* (haben) wyjadać z cudzej kuchni, żyć cudzym kosztem, pieczeniarzyć; (o zwierzętach i roślinach) żyć na inne zmwierzęciu, na innej roślinie.

Schmaro'tzen, *sn.* -s, pasożytnictwo *n.*, wyjadactwo *n.*

Schmaro'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, darmozjad *m.*, pasożyt *m.*, wyjadacz *m.*, pasibrzuch *m.*, pieczeniarz *m.*

Schmarotzerei', *sf. pl.* -en, obacz Schmarotzen.

Schmaro'tzerhaft, **Schmaro'tzeriſch**, *adi.* i *adv.* pasożytny i pasożytnie.

Schmaro'tzerleben, *sn.* -s, życie pasożytne, pieczeniarskie.

Schmaro'tzerpflanze, *sf. pl.* -n, roślina pasożytna, naroſl *f.*

Schmaro'tzertier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wierzchniak *m.*

Schmaro'tzertum, *sn.* -s, ob. Schmarotzen *sn.*

Schma'rre, *sf. pl.* -n, blizna *f.*, kresa *f.*

Schma'rren, *va.* (haben) bliznę komu zadać.

Schma'rrig, *adi.* bliznami, kresami okryty.

Schma'r(re)n, *sm.* 1) rodzaj omletu w kawałkach; 2) powłoka z przysmażonej bułki; 3) głupstwo *n.*, bagatela *f.*

Schma'ſche, *sf. pl.* -n, młode baranki (futro).

Schmatz, *sm.* -es, *pl.* Schmätze, całus głośny, cmok *m.*

Schmä'tzchen, *sn.* -s, *pl.* —, całusek *m.*

Schma'tzen, *vn.* i *va.* (haben) mlaskać (jedząc), cmoktać; całować głośno, cmokać.

Schma'tzen, *sm.* -s, *pl.* —, strzępia *n. pl.*

Schmauch, *sm.* -(e)s, dym duszący.

Schmau'chen, *va.* i *vn.* (haben) dymić się, kurzyć, kopcić, ćmić.

Schmäu'chen, *va.* (haben) wędzić, wykurzyć; die Bienen, den Fuchs — wykurzyć dymem pszczoły z ula, lisa z nory.

Schmau'cher, *sm.* -s, *pl.* —, palący *m.* dużo tytoniu.

Schmau'chig, *adi.* pełen dymu, zadymiony.

Schmaus, *sm.* -ſes, *pl.* Schmäuſe, uczta *f.*, biesiada *f.*, bankiet *m.*, gody *pl.*; das iſt ein wahrer — für mich to prawdziwa przyjemność dla mnie; ein Ohrenſchmaus uczta, rozkosz dla uszu.

Schmau'ſen, I. *va.* (haben) zajadać smaczne kąski; II. *vn.* (haben) biesiadować, ucztować, jeść.

Schmau'ſer, *sm.* -s, *pl.* —, biesiadnik *m.*

Schmauſerei', *sf. pl.* -en, biesiadowanie *n.*, hulanka *f.*

Schme'ckbar, *adi.* dający się odczuć smakiem.

Schme'cken, I. *va.* (haben) kosztować, skosztować; haben Sie das Gewürz an dieſer Sauce geſchmeckt? czy wyczułeś Pan korzenie w tym sosie?; — Sie dieſen Wein skosztuj Pan to wino; II. *vn.* (haben) smakować, smakiem poznawać, trącić czem; nach etw. — trącić czem; verbrannt — czuć, trącić spalenizną; der Pudding ſchmeckt nach mehr ten pudyń rozbudza większy apetyt; nach nichts — nie mieć smaku; bitter, ſüß — mieć smak gorzki, słodki, smakować gorzko, słodko; ſich etw. — laſſen z apetytem jeść, pić; er läßt ſich's gut — dobrze zajada, nie żałuje sobie jedzenia; die Arbeit will ihm nicht — niechce mu się robić, robota mu nie smakuje; ſoll er nur —, wie es mir zu Mute iſt niech tylko dozna, zasmakuje, jak mi jest.

Schme'cker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) smakosz *m.*; 2) einen guten — haben mieć delikatne podniebienie; 3) gęba *f.*

Schmeichelei', *sf. pl.* -en, pochlebstwo *n.*, pochlebne słowa, komplement *m.*; durch — jmndn gewinnen pozyskać

kogo pochlebstwem; einem Mädchen =en sagen pannie komplementy prawić.

Schmei'chelhaft, *adi.* pochlebny, chlubny; ein =es Anerbieten pochlebna, chlubna propozycya; das ist für mich sehr —, to dla mnie bardzo pochlebne.

Schmei'chelkatze, *sf. pl.* =n, **Schmei'chelkätzchen**, *n.* pochlebniś *m.*, pochlebnisia *f.*, kotek liżący się.

Schmei'chelkünste, *sf. pl.* sztuka *f.* pochlebstwa.

Schmei'cheln, I. *vn.* (haben) pochlebiać; jmndm — pochlebiać komu; das schmeichelte seiner Eitelkeit to pochlebiało jego próżności; dieser Spiegel schmeichelt to lustro pochlebia; II. *va.* (haben i sein) ich bin geschmeichelt es hat mich geschmeichelt czuję się pochlebionym; durch diese Rede schmeichelte er sie beiseite pochlebną mową zwabił ją w bok; III. *vr.* ich schmeichle mir mit der Hoffnung pochlebiam sobie nadzieją.

Schmei'cheln, *sn.* =s, pochlebianie *n.*

Schmei'chelname, *sm.* =ns, *pl.* =n, pieszczotliwe imię.

Schmei'chelnd, *adi.* pochlebny, pochlebiający.

Schmei'chelrede, *sf. pl.* =n, mowa pochlebna, pochlebstwo *n.*

Schmei'chelwort, *sn.* =es, *pl.* =e, pochlebstwo *n.*, wyraz pochlebny.

Schmei'chler, *sm.* =s, *pl.* —, pochlebca *m.*, lizun *m.*

Schmei'chlerin, *sf. pl.* =nen, pochlebnisia *f.*, lizunka *f.*

Schmei'chlerisch, *adi.* i *adv.* pochlebczy i pochlebczo.

Schmei'dig, *adi.* ob. Geschmeidig.

Schmei'digen, *va.* (haben) robić giętkim, potulnym.

Schmei'ßen, schmeiße, schmeißest i schmeißt, schmeißt, schmiß, geschmissen; *va.* i *vn.* (haben) 1) rzucać, ciskać, śmigać; auf jmndn mit Steinen — rzucać na kogo kamieniami; jmndn zu Boden — rzucić, śmignąć kogo o ziemię; 2) bić, uderzyć; jmndn hinter die Ohren — uderzyć kogoś w twarz; 3) (o ptakach, owadach) wyrzucać z siebie, jajka znosić, fajdać; die Fliegen haben hier geschmissen muchy tu popstrzyły.

Schmei'ßfliege, *sf. pl.* =n, mięśniczek *m.*, nawozowicc *m.*, plujka *f.*

Schmelz, *sm.* =es, *pl.* =e, szmelc *m.*, polewa *f.*, szkliwo *n.*, oszklenie *n.*, emalia *f.*, powłoka szklista; mit — überziehen szmelcować, emaliować; der grüne — der Wiesen błyszcząca zieleń łąk.

Schmelzarbeit, *sf. pl.* =en, **Schmelzauftragen**, *sn.* =s, emaliowanie *n.*, robota szmelcowana, emaliowana.

Schmelzarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, szmelcer *m.*, emalier *m.*, powłocznik *m.*, polewacz *m.*, giser *m.*

Schmelzbar, *adi.* topliwy, topnisty, roztopny.

Schmelzbarkeit, *sf.* topliwość *f.*, topnistość *f.*, roztopność *f.*

Schmelzbutter, *sf.* topione masło.

Schmelze, *sf. pl.* =n, 1) topienie (kruszcu, lodu); 2) obacz Schmelzhütte.

Schmelzeisen, *sn.* =s, żelazo przetapiane.

Schmelzen, I. *va.* (haben) 1) topić, stopić, roztopić, rozpuszczać; Metalle — pławić kruszce; die Sonne schmelzt den Schnee słońce topi śnieg; die Farben — kolory stapiać; 2) szmelcować, emaliować, oszklić szkliwem, powlekać; II. *vn.* (sein) schmelze, schmelzest i schmelzt, schmilzt, schmolz, geschmolzen, topnieć; der Schnee schmilzt in der Sonne śnieg topnieje w słońcu; in Tränen — tonąć we łzach; das Herz schmilzt mir vor Liebe, Freude serce mi się rozpływa z miłości, radości; die Besatzung schmolz auf 100 Mann załoga stopniała na 100 ludzi; III. =d, *ppr.* i *adi.* topniejący, rozpływający się; =e Birne gruszka rozpływająca się w ustach; =e Töne melodyjne dźwięczne tony.

Schmelzen, *sn.* =s, **Schmelzung**, *sf. pl.* =en, topienie *n.*, roztopienie *n.*; szmelcowanie *n.*, emaliowanie *n.*; zlewanie *n.* kolorów, tonów.

Schmelzend, *adi.* obacz Schmelzen III.

Schmelzer, *sm.* =s, *pl.* —, topiciel *m.*, pławiciel *m.* kruszców, powłocznik *m.*, polewacz *m.*; szmelcer *m.*, szmelcarz *m.*

Schmelzerei', *sf. pl.* =en, ob. Schmelzarbeit i Schmelzhütte.

Schmelzesse, *sf. pl.* =n, komin *m.* do topienia miedzi.

Schmelzfarbe, *sf. pl.* =n, emaliowy kolor; farba *f.* do malowania na szkliwie.

Schmelzgemälde, *sn.* =s, *pl.* —, malowidło *n.* na emalii.

Schmelzgrad, *sm.* =es, *pl.* =e, stopień *m.* topliwości.

Schmelzgrube, *sf. pl.* =n, **Schmelzkessel**, *sm.* =s, *pl.* —, kocioł *m.* do topienia.

Schmelzhitze, *sf. pl.* =n, ob. Schmelzgrad.

Schmelzhütte, *sf. pl.* =n, szmelcarnia *f.*, huta *f.* do topienia kruszców; odlewnia *f.*, rudnica *f.*, rudnia *f.*

Schmelzkunst, *sf. pl.* =künste, emalierstwo *n.*, sztuka *f.* emaliowania.

Schmelzmalerei, *sf. pl.* =en, malarstwo emaliowe.

Schmelzmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* do podniesienia topliwości.

Schmelzofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec hutniczy.

Schmelzperlen, *sf. pl.* perły weneckie.

Schmelzpfanne, *sf. pl.* =n, panewka *f.* do topienia.

Schmelzprozeß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, proces *m.* topienia.

Schmelzstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, topień *m.* (minerał).

Schmelztiegel, *sm.* =s, *pl.* —, tygiel *m.* do topienia kruszców.

Schmelzwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, zakład *m.* do topienia kruszców; 2) obacz Schmelzarbeit.

Schmer, *sn.* =(e)s, sadło *n.*; smarowidło *n.*

Schme'rbauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäuche, **Schme'rwanſt**, *sm.* =es, *pl.* =wänſte, brzuch opasły; człowiek opasły, pasibrzuch *m.*

Schme'rgel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kaczyniec *m.*, 2) szmergiel *m.* (gatunek rudy żelaznej), proszek korundu do polerowania.

Schmerl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Schme'rle**, *sf. pl.* =n, drzemlik *m.*, kobusek *m.* (gat. jastrzębia).

Schme'rle, *sf. pl.* =n, śliz *m.*, ślizyk *m.* (rośl.).

Schme'rling, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) obacz Schmerle (zool.); 2) mchownik *m.*

Schmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.*, boleść *f.* (fizyczna i moralna) dolegliwość *f.*, cierpienie *n.*, żal *m.*; gewaltige =en im Arm haben mieć silne bole, boleści w ramieniu; mit tiefem =e melde ich Ihnen davon donoszę panu z głębokim żalem; die =en der Seele ſind oft empfindlicher als die des Körpers bole, cierpienia duszy są często bardziej dolegliwe aniżeli bole, boleści ciała; ich erwarte ſie mit =en wyczekuję ją z niecierpliwością; unter =en w bolach; ſtechender, brennender — kłujący, piekący ból; — verurſachend bolesny, boleśnie, dotkliwy, dotkliwie; haben Sie keine anderen =en? czy ci się niczego więcej nie zachciewa?; fremder — geht nicht ans Herz cudzy ból nie dolega; geteilter — iſt halber — skarga ból łagodzi.

Schme'rzbeladen, Schme'rzbelaſtet, *adi.* dręczony, nękany boleścią, zbolały.

Schme'rzen, *vn.* (haben) 1) boleć, dolegać, sprawiać boleść, zaboleć; mein Auge, mein Kopf ſchmerzt oko, głowa mnie boli; 2) przykrość, boleść sprawiać; ſein Unglück ſchmerzt mich jego cierpienie boli, dolega mi; es ſchmerzt mich tief, daß ich das nicht machen kann bardzo mi przykro, że nie mogę tego zrobić.

Schme'rzen, *sn.* =s, bolenie *n.*, doleganie *n.*, ból *m.*

Schme'rzend, *adi.* i *adv.* bolesny, boleśnie, dotkliwy, dotkliwie.

Schme'rzensanfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, napad *m.* bolu.

Schme'rzensbotſchaft, *sf. pl.* =en, bolesna wiadomość.

Schme'rzensgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, basarunek *m.*, wynagrodzenie *n.* za ból, nawiązka *f.*

Schme'rzensjungfrau, *sf.* **Schme'rzensmutter**, *sf.*, **Schme'rzen(s)reiche**, *sf.* matka bolesna.

Schme'rzenskelch, *sm.* =es, *pl.* =e, kielich *m.* goryczy.

Schme'rzenskind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko *n.* boleści.

Schme'rzenslager, *sn.* =s, łoże *n.* boleści.

Schme'rzensſchrei, *sm.* =(e)s, *pl.* krzyk *m.*, okrzyk *m.* boleści.

Schme'rzenston, *sm.* =es, *pl.* =töne, głos bolesny, lament *m.*

Schme'rzenszeit, *sf.* czas *m.* boleści, ciężki czas.

Schme'rzerfüllt, *adi.* i *adv.* w boleści w żalu, bolejąc, rozżalony.

Schme'rzerregend, *adi.* powodujący ból.

Schme'rzgefühl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, uczucie *n.* bolu.

Schme'rzhaft, *adi.* i *adv.* bolesny, boleśnie, obolały, dotkliwy, dotkliwie, dolegliwy, dolegliwie; ſehr =e Krankheit choroba bardzo bolesna, dolegliwa; ein =er Arm bolące ramię.

Schme'rzlich, *adi.* i *adv.* bolesny, boleśnie, dolegliwy, dolegliwie, przykry, przykro; es konnte mir nichts Schmerzlicheres geſchehen nic przykrzejszego nie mogło mi się wydarzyć; =e Sorgen dolegliwe, przykre troski; jmndn — beklagen ubolewać nad kim; etw. — entbehren boleśnie odczuwać brak czego.

Schme'rzlindernd, Schme'rzſtillend, *adi.* łagodzący, uśmierzający, uspakajający, kojący ból.

Schme'rzlos, *adi.* i *adv.* bez bolu, niebolesny.

Schme'rzloſigkeit, *sf.* brak *m.* bolu.

Schme'rzvoll, *adi.* obacz Schmerzerfüllt, Schmerzbeladen.

Schme'tten, *sm.* =s, śmietana *f.*, śmietanka *f.*

Schme'tterling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, motyl *m.*

Schme'tterlingsartig, *adi.* motylkowaty, motylowaty.

Schme'tterlingsblumen, *sf. pl.*, **Schme'tterlingsblütler**, *sm. pl.* —, rośliny motylkowate.

Schme'tterlingskunde, *sf.* nauka *f.* o motylach.

Schme'tterlingsnetz, *sn.* =es, *pl.* =e, siatka *f.* na motyle.

Schme'tterlingspuppe, *sf. pl.* =n, poczwarka *f.* motyla.

Schme'tterling(s)ſammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* motyli.

Schme'ttern, I. *va.* (haben) gwałtownie, z trzaskiem uderzyć, popchnąć, rzucić; in Stücke — rozgruchotać na kawałki; jmndn zu Boden — rzucić, obalić kogoś na ziemię; II. *vn.* (haben i ſein) trzeszczeć, trzaskliwie brzmieć, drgający dźwięk wydawać; mit dem Kopfe an die Wand — gruchnąć głową o ścianę; der Donner ſchmettert gewaltig grzmot huczy gwałtownie; die Trompeten, Poſaunen — brzmią trąby i kotły; ein ſchmetternder Ton ton silnie drżący; die Nachtigall ſchmettert słowik śpiewa.

Schme'ttern, *sn.* =s, trzaskanie *n.*, gruchotanie *n.*, zdruzgotanie *n.*, rzucanie *n.*; brzmienie *n.*, drganie *n.*; śpiewanie *n.*

Schmied, *sm.* =es, *pl.* =e, kowal *m.*; jeder iſt ſeines Glückes — jak kto sobie pościele, tak się wyspi; beſſer zum — als zum Schmiedel gehen lepiej udać się do pana jak do podpanka.

Schmie'dbar, *adi.* dający się kuć.

Schmie'dbarkeit, *sf.* zdatność *f.* do kucia.

Schmie'de, *sf. pl.* -n, kuźnia *f.*; vor die rechte — gehen chwycić się dobrej drogi.

Schmie'deamboß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, kowadło *n.*

Schmie'dearbeit, *sf. pl.* -en, robota kowalska.

Schmie'debalg, *sm.* -es, *pl.* -bälge, miech kowalski.

Schmie'deeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, żelazo kute, kowne.

Schmie'deeſſe, *sf. pl.* -n, komin *m.* w kuźni.

Schmie'defeuer, *sn.* -s, ogień *m.* w kuźni.

Schmie'degeſell, *sm.* -en, *pl.* -en, kowalczyk *m.*, czeladnik kowalski.

Schmie'dehammer, *sm.* -s, *pl.* —, młot kowalski.

Schmie'dehandwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kowalstwo *n.*

Schmie'dekunſt, *sf. pl.* -künſte, sztuka kowalska.

Schmie'demaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna *f.* do kucia.

Schmiedemeiſter, *sm.* -s *pl.* —, majster kowalski.

Schmie'den, *va.* (haben) kuć, kować; Waffen — kuć broń; in Eiſen, Ketten — okuć w żelazo, kajdany; er hat ſich ſeine Ketten ſelbſt geſchmiedet z własnej winy stracił niezawisłość; an etw. — przykuć do czego; ein Komplott, Verrat — knować spisek, zdradę; Verſe, Reime — kuć wiersze, rymy, rymować; er ſchmiedet ſein eigenes Unglück sam sobie zgubę gotuje; zwei Nägel in einer Hitze — przy jednym ogniu upiec dwie pieczenie; man muß das Eiſen —, ſolang es heiß iſt trzeba kuć żelazo, dopóki gorące.

Schmie'den, *sn.* -s, kucie *n.*, kowanie *n.*; knowanie *n.*; wierszowanie *n.*

Schmie'deſchlacke, *sf. pl.* -n, żużel kowalski.

Schmie'dewerkſtatt, *sf. pl.* -ſtätten, warsztat kowalski, kuźnia.

Schmie'dezange, *sf. pl.* -n, obcęgi kowalskie.

Schmie'dezeug, *sn.* -es, *pl.* -e, narzędzie kowalskie.

Schmie'dezunft, *sf. pl.* -zünfte, cech kowalski.

Schmie'ge, *sf. pl.* -n, węgielnica stolarska, ukośnica *f.*

Schmie'gen, I. *va.* (haben) ustawiać podług węgielnicy; der Efeu ſchmiegt die Zweige um die Weide powój wije gałęzie około wierzby; II. ſich —, *vr.* naginać się, giąć się wedle potrzeby; die Rebe ſchmiegt ſich um die Stange latorośl giętko wije się około patyka; die Schlingblume ſchmiegt ſich an das Eiſengitter powój pnie się po żelaznej kracie; ſich an jmndn — przylgnąć do kogo, przycisnąć się do kogo; ſich — und biegen poniżać się i płaszczyć; ſich in einen Winkel — wcisnąć się do kąta.

Schmie'gſam, *adi.* obacz Geſchmeidig.

Schmie'gſamkeit, *sf.* obacz Geſchmeidigkeit.

Schmie'le, *sf. pl.* -n, miotlica *f.*, miotła *f.* (rośl.).

Schmier, *sf. pl.* -en, **Schmie're**, *sf. pl.* -n, 1) smarowidło *n.*, maź *f.*; (przenośnie:) in der — ſitzen siedzieć w błocie; 2) trupa *f.* aktorów wędrownych; 3) — bekommen dostać w skórę.

Schmiera'lien, *sf. pl.* piśmidło *n.*, bazgranina *f.*, gryzmoły *pl.*

Schmie'rapparat, *sm.* -es, *pl.* -e, przyrząd *m.* do smarowania.

Schmie'rbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, brulion *m.*, raptularz *m.*

Schmie'rbüchſe, *sf. pl.* -n, maźnica *f.*, maźniczka *f.*

Schmie'rbutter, *sf.* masło ziłczałe.

Schmie'ren, I. *va.* (haben) 1) smarować, nasmarować, posmarować; einen Wagen, eine Achſe — smarować wóz, oś; Brot mit Butter — posmarować chleb masłem; einen Ofen mit Lehm — wysmarować piec gliną; einem Kinde den Brei in den Mund — dziecku papkę dawać; mit Fett — wymaścić; jmndm das Maul mit Honig — wziąć kogo na słodkie słowa; 2) smarować, mazać, bazgrać, gryzmolić; etw. voll — wysmarować, obazgrać, zabazgrać co; 3) jmndm — smarować komu, dawać komu łapowe, łapówkę; jmndm die Hände — wściubić komu coś w łapę; das geht wie geſchmiert idzie jak po maśle; wer gut ſchmiert, der gut fährt kto smaruje, ten jedzie; 4) jmndm den Buckel — wyłoić kogo, dać komu w skórę; 5) den Wein — zaprawiać, fałszować wino.

Schmie'ren, *sn.* -s, **Schmiererei'**, *sf. pl.* -en, smarowanie *n.*; mazanie *n.*, bazgranie *n.*, bazgranina *f.*, gryzmoły *pl.*, ramota *f.*

Schmie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) smarownik *m.*; 2) bazgracz *m.*, bazgrała *m.*, bazgraj *m.*, mazacz *m.*, pismak *m.*

Schmie'rfink, *sm.* -en, *pl.* -en, **Schmie'rhammel**, *sm.* -s, *pl.* —, **Schmie'rmatz**, *sm.* -es, *pl.* -mätze, plugawiec *m.*, kopciuch *m.*, smoluch *m.*, smarowóz *m.*, flejtuch *m.*, kocmoluch *m.*

Schmie'rig, *adi.* 1) mazisty, gęsty i tłusty jak maź; 2) smolący, brudzący, walający, tłuszczący; ein -e Arbeit robota, przy której się wala, brudzi; ein -er Menſch plugawy człowiek; ein -er Geizhals kutwa *m.*; ſich — machen powalać, zabrukać się; 3) miękki do smarowania.

Schmie'rigkeit, *sf.* smarowitość *f.*; brudota *f.*

Schmie'rkäſe, *sm.* -s, *pl.* —, ser *m.* do smarowania.

Schmie'rkur, *sf. pl.* -en, leczenie *n.* zapomocą wcierania, szmirka *f.*

Schmie'rlappen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ścierka brudna, zasmolona; 2) ob. Schmierfink.

Schmie'rmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* do smarowania.

Schmie'röl, *sn.* -es, *pl.* -e, oliwa *f.* do smarowania (n. p. maszyn).

Schmie'rſalbe, *sf. pl.* =n, maść *f.* do smarowania, wcierania.

Schmie'rſchaf, *sn.* =eS, *pl.* =e, owca parszywa.

Schmie'rſeife, *sf.* mydło do smarowania, szare mydło.

Schmie'rſtiefel, *sm.* =S, *pl.* —, but, który się smaruje tłuszczem, łojem, tranem.

Schmie'rwolle, *sf.* wełna z nieczystych, parszywych owiec.

Schmi'nkbohne, *sf. pl.* =n, fasola wijąca się, dolik *m.*, wspięga *f.*

Schmi'nkbüchſe, *sf. pl.* =n, puzderko *n.* na barwidło.

Schmi'nke, *sf. pl.* -n, barwiczka *f.*, farba *f.*, barwidło *n.*, szminka *f.*, rumienidło *n.*, rote — róż *m.*; weiße — blansz *m.*; (przenośnie:) die Wahrheit ohne — darſtellen przedłożyć, przedstawić prawdę bez zabarwienia.

Schmi'nken, I. *va.* (haben) różować, blanszować (twarz) barwiczką malować, szminkować; II. *vr.* ſich — różować, blanszować się, różować, zabielić, szminkować, malować się; III. geſchminkt, *pp.* i *adi.*; (przen.:) geſchminkte Worte nieszczere słowa; geſchminkte Freundſchaft udana przyjaźń.

Schmi'nken, *sn.* =S, blanszowanie *n.*, różowanie *n.*, malowanie *n.*, barwiczkowanie *n.*, szminkowanie *n.*

Schmi'nkkunſt, *sf.* sztuka *f.* malowania, szminkowania się.

Schmi'nkmittel, *sn.* =S, *pl.* —, kosmetyk *m.*, szminka *f.*

Schmi'nkpflaſterchen, *sn.* =S, *pl.* —, muszka *f.*, plasterek *m.*

Schmi'nkrot, *sn.* =(e)S, róż *m.*, czerwienidło *n.*

Schmi'nktopf, *sm.* =eS, *pl.* =töpfe, słoik *m.* na blansz i róż.

Schmi'nkweiß, *sn.* =eS, blansz *m.*, bielidło *n.*

Schmi'rgel, *sm.* =S, *pl.* —, szmergiel *m.*, szmirgiel *m.*

Schmi'rgeln, *va.* (haben) I. szmirglować, czyścić, polerować szmirglem; II. *vn.* (haben) trącić dziegciem, ziółczałem masłem.

Schmi'rgeln, *sn.* =S, szmirglowanie *n.*, szmerglowanie *n.*

Schmi'rgelpapier, *sn.* =S, *pl.* =e, papier *m.* do szmirglowania.

Schmiß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, 1) cięcie *n.*, jmndm =ſſe beibringen zadawać komu cięcia; 2) rzut *m.*, ciśnięcie *n.*; 3) uderzenie *n.*

Schmitz, *sm.* =es, *pl.* =e, uderzenie *n.* rózgą, prętem; =e auf die Finger bekommen dostać po palcach; jmndm einen — anhängen przypiąć komu łatkę.

Schmi'tze, *sf. pl.* =n, trzaskawka *f.*, koniec *m.* bicza.

Schmi'tzen, I. *va.* (haben) 1) zacinać, chłostać, ciąć, śmignąć biczem lub rózgą; 2) zwalać, zbrukać, splamić; II. *vn.* (haben) puszczać farbę, brudzić, brukać.

Schmö'cker, *sm.* =S, *pl.* —, stara książka, stary szpargał.

Schmö'ckern, *va.* i *vn.* (haben) czytać stare książki; grzebać w starych szpargałach.

Schmo'llen, I. *vn.* (haben) dąsać się, gniewać się na kogo; mit jmndm — dąsać się na kogo; er ſchmollt zadąsał się; II. ſchmollend, *ppr.* i *adi.* dąsający się, zadąsany.

Schmo'llen, *sn.* =S, dąsanie się *n.*, dąsy *pl.*

Schmo'llis, *sn.* — trinken pić braterstwo *n.* (u studentów).

Schmo'llkämmerchen, *sn.* =S, *pl.* —, **Schmo'llſtübchen**, *sn.* =S, *pl.* —, **Schmo'llwinkel**, *sm.* =S, *pl.* —, izdebka *f.*, kącik *m.*, gdzie się można oddawać samotności.

Schmo'rbraten, *sm.* =S, *pl.* —, pieczeń duszona, sztufada *f.*

Schmo'ren, *va.* i *vn.* (haben) dusić; geſchmortes Fleiſch duszone mięso; dusić się, smarzyć się; das Fleiſch im Dunſte — laſſen mięso dusi się w parze; (obraz.) dafür ſoll er in der Hölle — żeby za to w piekle gorzał.

Schmo'rpfanne, *sf. pl.* =n, **Schmo'rtopf**, *sm.* =eS, *pl.* =töpfe, rynka *f.*, garczek *m.* do duszenia, rondel *m.*

Schmu, *sm.* =S, obrywka *f.*, obłów *m.*, skórka *f.*, sikorka *f.*; du wirſt dabei auch — machen i tobie się przy tem coś oberwie, obłowi.

Schmuck, *sm.* =(e)S, ozdoba *f.*; okrasa *f.*, strój *m.*; klejnoty *pl.* im feſtlichen—wuroczystym stroju; ein — von Rubinen strój rubinowy; Perlen— garnitur *m.* pereł; Juwelen— klejnoty; (przenośnie:) die Bäume ſind ihres =eS beraubt drzewa pozbawione swej krasy, stroju; einer Sache zum — gereichen być czegoś ozdobą; eine Rede ohne — mowa bez krasy, ozdób; zum — dienend ozdabiający, zdobiący, ozdobny, dekoracyjny.

Schmuck, *adi.* ładny, śliczny, ozdobny.

Schmü'cken, I. *va.* ozdabiać, zdobić, stroić, ustroić, przystroić; krasić; den Hals mit Brillanten — przystroić szyję w brylanty; Zimmer, Kirchen — ozdobić, przystroić pokoje, kościoły; jmndn mit einem Orden — udekorować kogo, nadać komu order; II. ſich —, *vr.* stroić się; ſie ſchmückt ſich gern lubi się stroić; (przenośnie:) ſich mit fremden Federn — szczycić się pożyczonemi piórami.

Schmü'cken, *sn.* =S, **Schmü'kung**, *sf. pl.* =en, ozdabianie *n.*, strojenie *n.*, przystrajanie *n.*, kraszenie *n.*, dekorowanie *n.*

Schmu'ckgegenſtände, *sm. pl.* przedmioty *pl.* do stroju, ozdoby *pl.*, biżuterye *pl.*

Schmu'ckhändler, *sm.* =S, *pl.* —, jubiler *m.*

Schmu'ckheit, *sf.* elegancya *f.*, szyk *m.*

Schmu'ckkäſtchen, *sn.* =S, *pl.* —, **Schmu'ckkaſten**, *sm.* =S, *pl.* — szkatułka *f.* na biżuterye, klejnoty; ihr Zimmer iſt ein wahres — jej pokój to istne cacko.

Schmu'ckladen, *sm.* =S, *pl.* =läden, sklep jubilerski.

Schmu'cklos, *adi.* bez ozdoby, prosty; niewykwintny.

Schmu'cklosigkeit, *sf. pl.* =en, niewykwintność *f.*, prostota *f.*

Schmu'cknadel, *sf. pl.* =n, szpilka ozdobna.

Schmu'cksachen, *sf. pl.* ob. Schmuckgegenstände.

Schmu'ckrede, *sf. pl.* =n, napuszysta, wykwintna mowa.

Schmu'ggel, *sm.* =s, **Schmuggelei'**, *sf. pl.* =en, przemycanie *n.*, przemytnictwo *n.*

Schmu'ggelhandel, *sm.* =s, handel *m.* przemyconymi towarami.

Schmu'ggelhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* przemyconymi towarami.

Schmu'ggeln, *va.* i *vn.* (haben) przemycać.

Schmu'ggelschiff, *sn.* =es, *pl.* =e, okręt przemytniczy.

Schmu'ggelware, *sf. pl.* =n, towar przemycany, kontrabanda *f.*

Schmu'ggler, *sm.* =s, *pl.* —, przemytnik *m.*

Schmu'gglerin, *sf. pl.* =nen, przemytniczka *f.*

Schmu'ggleriſch, *adi.* przemytniczy.

Schmu'nzeln, *vn.* (haben) uśmiechać się; wdzięczyć się, przymilać się.

Schmu'nzeln, *sn.* =s, uśmiechanie *n.*, wdzięczenie *n.*, przymilanie *n.* się.

Schmu'rgeln, *vn.* (haben) kurzyć tytoń.

Schmutz, *sm.* =es, 1) brud *m.*, nieczystość *f.*, plugastwo *f.*, błoto *n.*; vom =e reinigen oczyszczać z brudu, błota; voller — pełen brudu, zabrudzony; (przenośnie:) es iſt — an dieſer Sache to nieczysta sprawa; 2) brudota *f.*, skąpstwo *n.*

Schmu'tzbärmel, *sm.* =s, *pl.* —, rękaw *m.* do wciągania przy pisaniu.

Schmu'tzbartel, *sm.* =s, *pl.* —, **Schmu'tzfink**, =en, *pl.* -en, smarowóz *m.*, niechluja *m.*

Schmu'tzbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, makulatura *f.*

Schmu'tzen, *vn.* (haben) brudzić, walać; brudzić się, walać się.

Schmutzerei', *sf. pl.* =en, brudota *f.*, niechlujstwo *n.*; skąpstwo *n.*; nieprzyzwoitość *f.*

Schmu'tzfarbe, *sf. pl.* =n, brudny kolor; kolor nie łatwo się brudzący.

Schmu'tzfink(e), *sm.* =en, *pl.* =en, obacz Schmutzbartel.

Schmu'tzfleck, *sm.* =es, *pl.* =e, brudna plama, plama *f.* z brudu.

Schmu'tzhammel, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schmutzbartel.

Schmu'tzig, *adi.* i *adv.* brudny, brudno, nieczysty, nieczysto, niechlujny, niechlujnie; ein =es Hemd brudna koszula; ein =es Wetter słota *f.*, niepogoda *f.*; es iſt — auf der Straße jest błoto na ulicy; ſich — machen powalać, zabrukać, obłocić się; =e Witze nieobyczajne, nieprzyzwoite dowcipy; ein =es Benehmen postępowanie nikczemne, nieuczciwe; ein =er Menſch brudny, skąpy człowiek.

Schmu'tzigkeit, *sf.* nieczystość *f.*, brudota *f.*, niechlujstwo *n.*

Schmu'tzlappen, *sm.* =s, *pl.* —, szmata do ścierania brudów.

Schmu'tznickel, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schmutzbartel.

Schmu'tzrinne, *sf. pl.* =n, rynsztok *m.*

Schmu'tzroman, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nieobyczajna powieść.

Schmu'tzſeite, *sf. pl.* =n, **Schmu'tztitel**, *sm.* =s, *pl.* —, pierwsza kartka tytułowa książki dla ochrony głównej kartki tytułowej.

Schmu'tzwäſche, *sf.* brudy *pl.*, brudna bielizna.

Schmu'tzwaſſer, *sn.* =s, *pl.* =wäſſer, pomyje *pl.*

Schna'bel, *sm.* =s, *pl.* Schnäbel, dziób *m.*, pysk *m.*; er iſt noch gelb um den — to jeszcze żółtodziób; halt den — stul gębę, milcz; jmndm eins auf den — geben uderzyć kogo w twarz, wyciąć komu policzek; reden, wie einem der — gewachſen iſt nie sadzić się na wykwintne słówka, mówić prosto z mostu; das iſt was für ſeinen — to kąsek dla jego gąbki; mit dem — picken dzióbać; ein kecker — pyskaty człowiek; — des Schiffes dziób okrętu.

Schna'belähnlich, **Schna'belartig**, *adi.* dzióbasty, w kształcie dzióba, dzióbowaty.

Schnäbelei', *sf. pl.* =en, cmokanie *n.*, całowanie *n.* się.

Schna'belfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, długopysk *m.*, mieszek *m.*

Schna'belförmig, *adi.* dzióbowaty, kształt dzióba mający.

Schna'belhieb, *sm.* =es, *pl.* =e, uderzenie *n.* dzióbem.

Schnabelie'ren, *va.* i *vn.* (haben) zajadać smaczne kąski.

Schnä'beln, I. *va.* (haben) dzióbem opatrzyć; II. ſich — całować się; ſie — ſich wie die Tauben pieszczą się jak gołąbki.

Schna'belſchiff, *sn.* =es, *pl.* =e, okręt *m.* z dzióbem.

Schna'belſchuh, *sm.* =es, *pl.* =e, spiczasty bucik.

Schna'beltier, *sn.* =es, *pl.* =e, dzióbak *m.*

Schna'belweide, *sf.* smaczny kąsek.

Schna'belzange, *sf. pl.* =n, obcęgi szpiczaste.

Schnack, *sm.* =(e)s, gadulstwo *n.*; dowcip *m.*, żart *m.*

Schna'cken, *vn.* (haben) bajać, bzdurzyć, paplać; żartować, figlować.

Schna'ckig, **Schna'ckerig**, *adi.* zabawny, śmieszny; niedyskretny.

Schna'cke, *sf. pl.* =n, 1) komar *m.*; 2) wodna żmija; 3) dowcip *m.*, żart *m.*, zabawny koncept.

Schna'ckig, **Schna'ckiſch**, *adi.* zabawny, śmieszny, figlarny.

Schna'lle, *sf. pl.* =n, 1) sprzączka *f.*, spinka *f.*, klamra *f.*; 2) klamka *f.*; 3) przytyk *m.* palcami; trzaśnięcie *n.* z bicza.

Schna'llen, I. *va.* (haben) ściągnąć, zapiąć na sprzączkę; II. *vn.* (haben) trzaskać, przytykać.

Schna'llen, *sn.* =s, ściąganie *n.*, spinanie *n.* sprzączką.

Schna'llendorn, *sm.* =es, *pl.* =e, szpilka u sprzączki.

Schna'llenhändler, *sm.* =s, *pl.* **Schna'llenmacher**, *sm.* =s, *pl.* —, sprzączkarz *m.*

Schna'llenſchuh, *sm.* =es, *pl.* =e, trzewik *m.* ze sprzączką.

Schna'lzen, *vn.* (haben) mlaskać (językiem), trzaskać (biczem), prztykać (palcami); ein ſchnalzender Laut głos klaszczący.

Schnapp! **Schnapps!** *interj.* hop! trzask! (jako *sn.*) einen — tun chapnąć pyskiem (pies).

Schna'ppe, *sf. pl.* =n, 1) pysk *m.*, gęba *f.*; 2) szczutek *m.* 3) płachta myśliwska; 4) obacz Peitſchenſchmitze.

Schna'ppen, *vn.* (haben) trzasnąć; łapać, chwytać; das Taſchenmeſſer ſchnappt scyzoryk składa się; eine Feder ſchnappt sprężyna odskakuje, chwyta; nach Luft — chwytać powietrze; der Hund ſchnappt nach Fliegen pies muchy łapie pyskiem; (przen.:) nach etw. — uganiać się za czem, polować za czem.

Schna'pper, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wielkopaszcz *m.*; 2) sprężyna *f.*

Schnä'pper, *sm.* =s, *pl.* —, puszczadło *n.* (do puszczania krwi).

Schna'ppfeder, *sf. pl.* =n, sprężyna spustna.

Schna'pphahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, 1) rzezimieszek *m.*, łapikura *m.*; 2) kurek zaskakujący.

Schna'ppmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, 1) obacz Schnäpper; 2) nóż składany, kozik *m.*

Schna'ppſchloß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſchlöſſer, zatrzask *m.*

Schnaps, *sm.* =ſes, *pl.* Schnäpſe, wódka *f.*, gorzałka *f.*, kieliszek *m.* wódki, ſüßer — likier *m.*

Schna'psbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, **Schna'psſäufer**, **Schna'pstrinker**, *sm.* =s, *pl.* —, pijak *m.*

Schna'psbude, **Schna'psboutique**, **Schna'pskneipe**, *sf. pl.* =n, szynk *m.*, wyszynk *m.*

Schna'psbuddel, *sm.* =s, *pl.* —, **Schna'psflaſche**, *sf. pl.* =n, butla *f.*, flaszka *f.* na wódkę.

Schna'pspulle, *sf. pl.* =n, butelka *f.* wódki, na wódkę.

Schnä'pschen, *sn.* =s, *pl.* —, wódeczka *f.*, gorzałeczka *f.*

Schna'pſen, *vn.* (haben) 1) pić wódkę albo inny mocny trunek; 2) rodzaj gry w karty.

Schna'psglas, *sn.* =ſes, *pl.* =gläſer, kieliszek *m.*

Schna'pshändler, *sm.* =s, *pl.* —, **Schna'psverkäufer**, *sm.* =s, *pl.* —, szynkarz *m.*, handlarz *m.* wódką.

Schna'psnaſe, *sf. pl.* =n, czerwony nos.

Schna'psſäufer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schnapsbruder.

Schna'pstrinker, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schnapsbruder.

Schna'rchen, *vn.* (haben) chrapać.

Schna'rcher, *sm.* =s, *pl.* —, chrapuła *m.*, ten co chrapie.

Schna'rrbaß, *sm.* =ſſes, *pl.* =bäſſe, obacz Brummbaß.

Schna'rre, *sf. pl.* =n, 1) grzechotka *f.*, terkotka *f.*; 2) obacz Miſteldroſſel.

Schna'rren, *vn.* (haben) 1) grzechotać; 2) wydawać chrapliwy ton, chrapliwie brzmieć (jak trąba); skrzypieć; 3) charczeć w mówieniu; eine ſchnarrende Stimme charczący głos.

Schna'rrer, *sm.* =s, *pl.* —, grzechotacz *m.*; ten co charczy; chróściel *m.* (ptak).

Schna'rrpoſten, *sm.* =s, *pl.* —, warta *f.* przed odwachem.

Schna'rrventil, *sn.* =s, *pl.* =e, klapa warcząca.

Schna'rrwachtel, *sf. pl.* =n, chróściel *m.*

Schna'rrwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, mutacya warcząca (w organach).

Schnatterei', *sf. pl.* =en, obacz Geſchnatter.

Schna'tterente, *sf. pl.* =n, kaczka grzechotka *f.*

Schna'ttergans, *sf. pl.* =gänſe, **Schna'tterlieſe**, *sf.*, **Schna'ttermaul**, *sn.* =s, *pl.* =mäuler, terkotka *f.*, klekotka *f.*, gaduła *f.*

Schna'tterhans, *sm.* =ſes, *pl.* =hänſe, trzepacz *m.*, klekot *m.*, terkot *m.*, gaduła *m.*

Schna'ttertaſche, *sf. pl.* =n, obacz Schnatterhans i Schnattergans.

Schna'tterhaft, **Schna'tterig**, *adi.* gadatliwy, gadulski.

Schna'tterhaftigkeit, *sf.* gadulstwo *n.*, gadatliwość *f.*, terkotanie *f.*

Schna'ttern, *vn.* (haben) gęgać, gęgotać; klekotać, szczebiotać, trzepać, terkotać.

Schnattern, *sn.* =s, gęganie *n.*; klekotanie *n.*, trzepanie *n.*, terkotanie *n.*

Schnau'ben, ſchnaube, ſchnaubſt, ſchnob i ſchnaubte, geſchnoben i geſchnaubt; I. *vn.* (haben) 1) parskać, parsknąć, sapać, dychać; vor Wut — sapać, parskać ze złości; Rache — zemstą pałać, dyszeć; 2) złość się, fukać, hałasować; II. ſich —, *vr.* ſich die Naſe — wysiąkać się.

Schnau'ben, *sn.* =s, parskanie *n.*, parsknięcie *n.*, sapanie *n.*, dyszenie *n.*; fukanie *n.*, hałasowanie *n.*; siąkanie *n.*

Schnau'fen, *vn.* (haben) sapać, oddychać, dychać; die Pferde — konie sapią; nicht mehr — können nie módz więcej oddechać.

Schnau'fer, *sn.* =s, sapanie *n.*, oddechanie *n.*, dychanie *n.*

Schnau'zbart, *sm.* =es, *pl.* =bärte, wąs *m.*; stary mruk.

Schnau'zbärtigkeit, *sf.* opryskliwość *f.*

Schnau'zbärtig, *adi.* wąsaty; opryskliwy.

Schnäu'zchen, *sn.* =s, *pl.* —, mordeczka *f.*, mordka *f.*, pyszczek *m.*

Schnau'ze, *sf. pl.* =n, 1) pysk *m.*, morda *f.*, dziób *m.*, gęba *f.*, twarz *f.*; die — halten milczeć, stulić gębę; jmdm über die — geben dać komu w twarz; ſie hat eine gute Schnauze ma pysk wyparzony, wyszczekany; Langſchnauzen zwierzęta o wydłużonym pysku; 2) dziób *m.*, dzióbek *m.* garnuszka; 3) rurka *f.*, którą się płyn wylewa.

Schnau'zen, *vn.* (haben) i *vr.* hukać, fukać się; być opryskliwym; obacz Anſchnauzen.

Schnäu'zen, *va., vn.* (haben) i *vr.* siąkać, wysiąkać się, smarkać, wysmarkać się, utrzeć sobie nos; da ſchnäuzt ſich ein Stern wyiskrzyła się gwiazda; ein Licht — objaśnić świecę, utrzeć knot; jmndn — wyłowić komu grosze; oszwabić go.

Schnau'zer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schnauzbart.

Schnau'zig, *adi.* gburowaty, szorstki, pyskaty, opryskliwy.

Schne'ckchen, *sn.* -s, *pl.* —, ślimaczek *m.*

Schne'cke, *sf. pl.* -n, ślimak *m.*; (w anat.) wnętrze *n.* ucha; zawój *m.*, ślimacznica *f.*, wężownica *f.* (budownictwo); ścieżka wokoło góry; wiorek *m.*; schody kręte; śruba *f.* Archimedesa; pieczywo w kształcie ślimaka.

Schne'ckenartig, Schne'ckenförmig, *adi.* ślimakowaty.

Schne'ckenauge, *sn.* -s, *pl.* -n, ślimacze oko.

Schne'ckenbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder ślimakowaty.

Schne'ckenförmig, *adi.* ob. Schneckenartig.

Schne'ckengang, *sm.* -es, *pl.* -gänge, ścieżka *f.* w ślimaka idąca; kanał *m.* ślimaka, chód ślimaczy; żółwi krok; przechód *m.* ślimaka (anat.).

Schne'ckengehäuſe, *sn.* -s, *pl.* —, skorupa *f.* ślimaka.

Schne'ckengewinde, *sn.* -s, *pl.* —, gwint ślimakowaty.

Schne'ckengewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, kolebka ślimakowata.

Schne'ckenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, obacz Schneckengehäuſe.

Schne'ckenhörner, *sn. pl.* rogi *pl.* ślimaka.

Schne'ckenkegel, *sm.* -s, *pl.* —, stożek ślimakowaty.

Schne'ckenklee, *sm.* -s, lucerna *f.*, koziorożnik *m.*, medyka *f.*, szczodrak *m.*

Schne'ckenlinie, *sf. pl.* -n, linia ślimakowata, ślimacza.

Schne'ckenmarmor, *sm.* -s, marmur ślimakowaty.

Schne'ckenmuſchel, *sf. pl.* -n, muszla ślimakowata.

Schne'ckenpoſt, *sf. pl.* -en, żółwia poczta; mit der — fahren leżeć jak rak, żółw.

Schne'ckenrad, *sn.* -es, *pl.* -räder, koło ślimakowate; turbina *f.*

Schne'ckenſchale, *sf. pl.* -n, skorupa *f.* ślimaka.

Schne'ckenſtiege, *sf. pl.* -n, kręte schody.

Schne'ckenwindung, *sf. pl.* -en, obacz Schneckengewinde.

Schne'ckenzug, *sm.* -es, *pl.* -züge, manowczyk *m.*, wertebek *m.*, meander *m.*, marsz *m.* ślimaczym krokiem; rys (piórem) ślimakowaty.

Schnee, *sm.* -(e)s, śnieg *m.*; der — ihres Buſens białość *f.* jej łona; (przen.:) der — des Alters siwizna *f.*; 2) der — von Eiweiß piana *f.* z białka.

Schnee'ammer, *sf. pl.* -n, śnieguła *m.* (ptak).

Schnee'bahn, *sf. pl.* -en, sanna *f.*, droga utorowana do sannej jazdy.

Schnee'ball, *sm.* -s, *pl.* -bälle, **Schnee'ballen**, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kula *f.* ze śniegu; śnieżka *f.*; 2) kalina zwyczajna; 3) rodzaj leguminy.

Schnee'bedeckt, Schnee'gekrönt, *adi.* pokryty śniegiem, uwieńczony śniegiem.

Schnee'berg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, góra pokryta śniegiem; kupa *f.* śniegu.

Schnee'blind, *adi.* oślepiony blaskiem śniegu.

Schnee'blume, *sf. pl.* -n, sasanka *f.*, śnieguła *f.*, przebiśnieg *m.*, śnieżka *f.*, poświerka *f.*, przylaszczki *pl.*

Schnee'brille, *sf. pl.* -n, ciemne okulary.

Schnee'bruch, *sm.* -es, *pl.* -brüche, śniegołom *m.*, łamanie się gałęzi *n.* od śniegu.

Schnee'damm, *sm.* -es, *pl.* -dämme, wał odśnieżny, wał odśniegowy.

Schnee'eule, *sf. pl.* -n, sowa śnieżna.

Schnee'fall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, śnieżyca *f.*, śnieżnica *f.*

Schnee'feld, *sn.* -es, *pl.* -er, pole śniegowe.

Schnee'fink, *sm.* -en, *pl.* -en, łuszczak *m.*, zięba śnieżyk *m.*

Schnee'fläche, *sf. pl.* -n, płaszczyzna śnieżna.

Schnee'flocke, *sf. pl.* -n, płatek *m.* śniegu.

Schnee'floh, *sm.* -(e)s, *pl.* -flöhe, śniegulik *m.* (owad).

Schnee'gans, *sf. pl.* -gänſe, gęś śnieżyca *f.*

Schnee'gebirge, *sn.* -s, *pl.* —, pasmo *n.* gór śniegiem okrytych; góry śnieżne.

Schnee'gefilde, *sn.* -s, *pl.* —, pola śniegiem zasłane.

Schnee'geſtöber, *sn.* -s, *pl.* —, śnieżyca *f.*, zadymka *f.*, zamieć *f.*

Schnee'glöckchen, *sn.* -s, *pl.* —, **Schnee'glöcklein**, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Schneeblume.

Schnee'grenze, *sf. pl.* -n, obacz Schneelinie.

Schnee'grube, *sf. pl.* -n, dół zasypany, napełniony śniegiem.

Schnee'haſe, *sm.* -n, *pl.* -n, zając bielak *m.*

Schnee'haube, *sf. pl.* -n, sieć *f.* do chwytania kur polnych w śniegu.

Schnee'haufen, *sm.* -s, *pl.* —, kupa *f.*, zaspa *f.* śniegu.

Schnee'hecke, *sf. pl.* -n, płot żywy, przeciwśnieżny, żywopłot odśnieżny (kolejn.).

Schnee'horde, *sf. pl.* -n, plecionka odśnieżna.

Schnee'huhn, *sn.* -s, *pl.* -hühner, pardwa *f.*

Schnee'ig, Schnee'icht, *adi.* śnieżysty, śnieżny, biały jak śnieg; *adv.* śnieżysto, śnieżno.

Schnee'klumpen, *sm.* -s, *pl.* —, bryła *f.* śniegu.

Schnee'könig, *sm.* -s, *pl.* —, 1) obacz Zaunkönig; 2) bałwan *m.* ze śniegu.

Schnee'koppe, Schnee'kuppe, *sf. pl.* -n, śnieżka *f.*, śnieżny szczyt góry.

Schnee'landſchaft, *sf. pl.* -en, krajobraz zimowy.

Schnee'lawine, *sf. pl.* -n, lawina śnieżna, śniegozwał *m.*

Schnee'lehne, *sf. pl.* -n śniegozwał *m.*

Schnee'linie, *sf. pl.* =n, linia stanowiąca granicę atmosfery śnieżnej.

Schnee'mann, *sm.* =es, *pl.* =männer, bałwan *m.* ze śniegu.

Schnee'masse, *sf. pl.* =n, masa *f.* śniegu.

Schnee'meise, *sf. pl.* =n, sikora ogoniasta.

Schnee'milch, *sf.* pianka *f.*, śmietanka z białkiem ubita na piankę.

Schnee'monat, *sm.* =s, śnieżny miesiąc (w francuskim republikańskim kalendarzu).

Schnee'pflug, *sm.* =es, *pl.* =pflüge, pług *m.* do rozbijania zaspy śnieżnej, pług *m.* śniegowiec (kolejn.).

Schnee'räumer, *sm.* =s, *pl.* —, śniegowczyk *m.*

Schnee'region, *sf. pl.* =en, strefa *f.*, pas *m.* śniegu.

Schnee'rose, *sf. pl.* =n, róża syberyjska, różanecznik żółtokwiatowy.

Schnee'schaufel, *sf. pl.* =n, łopata *f.* do śniegu, śniegówka *f.*

Schnee'schaufler, *sm.* =s, *pl.* —, zgarniacz *m.* śniegu.

Schnee'schippe, *sf. pl.* =n, obacz Schneeschaufel.

Schnee'schuh, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) berlacze *pl.* na śnieg; 2) narty *pl.*

Schnee'sturm, *sm.* =es, *pl.* =stürme, zadymka *f.*, śnieżyca *f.*

Schnee'sturz, *sm.* =es, masy śniegu staczające się z gór, lawina *f.*, śniegozłom *m.*

Schnee'wasser, *sn.* =s, śniegówka *f.*, śnieżnica *f.*

Schnee'weiß, *adi.* biały jak śnieg.

Schee'wehen, *sn.* =s, **Schnee'verwehung**, *sf. pl.* =en, zaspa *f.*, zamieć śnieżna.

Schnee'wetter, *sn.* =s, śnieżyca *f.*, śnieżny czas.

Schnee'wittchen, *sn.* =s, śnieżka *f.*

Schnee'wolke, *sf. pl.* =n, chmura śniegowa.

Schnee'wurm, *sm.* =es, *pl.* =würmer, majka *f.*, kantaryda *f.*

Schnei'dbar, *adi.* dający się krajać, przekroić.

Schnei'de, *sf. pl.* =n, 1) ostrze *n.*; ein Messer mit zwei =n nóż o dwóch ostrzach; 2) — eines Gebirges grzebień góry; 3) die — des Geistes ostrze ducha.

Schnei'debacken, *sm.* =s, *pl.* —, narzynki *pl.*

Schnei'debank, *sf. pl.* =bänke, ławka bednarska, strugalnia *f.*

Schnei'debohnen, *sf. pl.* zielona fasola w strączkach.

Schnei'debrett, *sn.* =es, *pl.* =er, stolniczka *f.*

Schnei'deeisen, *sn.* =s, *pl.* —, świder półokrągły, maszyna *f.* do wyrzynania zębów.

Schnei'dholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo dające się łatwo ciąć.

Schneideklotz, *sm.* =es, *pl.* =klötze, kloc *m.* do rąbania drzewa, mięsa; pniak *m.*

Schnei'demaschine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do przecinania, obrzynania; maszyna do siekania mięsa.

Schnei'demesser, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *m.* do krajania; tasak *m.*, siekacz *m.*, nóż kabłąkowaty z dwiema rękojeściami do siekania.

Schnei'demühle, *sf. pl.* =n, obacz Sägemühle.

Schnei'den, schneide, schnei-dest, schnitt, geschnitten, I. *va.* (haben) krajać, rznąć, ciąć; Holz — rąbać drzewo; in Stücke, klein — pokrajać, pociąć w kawałki; Brot, Fleisch in Scheiben — nakrajać chleba, mięsa; eine Feder, einen Bleistift — zaciąć pióro, zatemperować ołówek; Getreide — żąć zboże; den Weinstock, die Obstbäume — obcinać, obrzynać wino, drzewa owocowe; die Haare — strzydz, spuszczać włosy; jmndn — operować kogoś; ein Pferd — wałaszyć konia; (przenośnie:) jmndn — okpić, oszwabić kogo; es schneidet mich im Leibe mam rznięcie w brzuchu; die Cour — rznąć koperczaki, smalić cholewki; Gesichter — stroić minki, robić grymasy; Geld bei etw. — zarabiać przy czem pieniądze, łupić, zdzierać; II. *vn.* (haben) das Messer schneidet gut nóż tnie, kraje dobrze; der Wind schneidet ins Gesicht wiatr tnie w twarz; das schneidet mir ins Herz serce mi się kraje, to mi bolem serce przenika; das schneidet in den Beutel to dużo kosztuje, to sprawia wielki koszt; in Holz — rytować na drzewie; in Stein — ryć, wyrzynać w kamieniu; III. sich —, zaciąć się, skaleczyć się; sich in die Hand — skaleczyć się w rękę; (przenośnie:) er hat sich geschnitten, orznął, oszukał, pomylił się; zwei Linien — sich dwie linie przerzynają się; IV. geschnitten, *pp.* i *adi.* so und so — tak i tak krajany, przykrojony; ein fein =es Gesicht twarz o delikatnych rysach; er ist seinem Vater wie aus dem Gesicht — podobny do ojca jak dwie krople wody, wykapany ojciec.

Schnei'den, *sn.* =s, krajanie *n.*, rznięcie *n.*, cięcie *n.*; — des Wassers oddawanie moczu bolesne, rzeżączka *f.*

Schnei'dend, *adi.* ostry, cięty, przenikający, przenikliwy; ein =er Wind ostry, przenikliwy wiatr; =e Farben kolory nie zlewające się z sobą; =e Töne, Worte przenikliwe, przenikające tony, wyrazy.

Schnei'der, *sm.* =s, *pl.* —, krawiec *m.*; ten co kraje; ein armseliger — krawieczyna *m.*; 2) aus dem — sein mieć więcej jak trzydzieści punktów (w grze skat); sie ist aus dem — heraus ona ma przeszło trzydzieści lat; 3) jelonek *m.*

Schnei'derarbeit, *sf. pl.* =en, robota krawiecka.

Schneiderei', *sf. pl.* =en, 1) krawieczyzna *f.*, krawiectwo *n.*; wir haben heute — im Hause mamy dziś krawcowę, krawca w domu; 2) warsztat krawiecki.

Schnei'dergeschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, warsztat, sklep krawiecki.

Schnei'dergesell(e), *sm.* =n, *pl.* =n, czeladnik krawiecki.

Schnei'derhaft, Schnei'dermäßig, *adi.* po krawiecku.

Schnei'derhandwerk, *sn.* =s, rzemiosło krawieckie.

Schnei'derheld, *sm.* =en, *pl.* =en, tchórz *m.*

Schnei'derin, *sf. pl.* =nen, krawcowa *f.*

Schnei'derinnung, *sf. pl.* =en, cech krawiecki.

Schnei'derkarpfen, *sm.* =s, *pl.* —, śledź *m.*

Schnei'derkreide, *sf. pl.* =n, kreska krawiecka.

Schnei'derlehrburſch(e), *sm.* =en, *pl.* =en, krawczyk *m.*, chłopiec krawiecki.

Schnei'derlohn, *sm.* =es, *pl.* =löhne, zapłata krawiecka.

Schnei'dermädchen, *sf. pl.* —, szwaczka *f.*, dziewczyna *f.* u krawcowej.

Schnei'dermamſell, *sf. pl.* =en, obacz Schneidermädchen.

Schnei'dermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, majster krawiecki.

Schnei'dermuskel, *sm.* =s, *pl.* —, mięsień najdłuższy (w udzie).

Schnei'dern, I. *va.* (haben) przykrawywać; II. *vn.* (haben) krawczyć, wykonywać rzemiosło krawieckie.

Schnei'derrechnung, *sf. pl.* =en, rachunek krawiecki.

Schnei'derſeele, *sf. pl.* =n, zajęcza dusza, tchórz *m.*

Schnei'derwerkſtatt, =ſtätte, *sf. pl.* =ſtätten, warsztat krawiecki.

Schnei'derzunft, *sf. pl.* =zünfte, cech krawiecki.

Schnei'dewerk, *sn.* =es, *pl.* =e, maszyna *f.* do rąbania, łupania.

Schnei'dezahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, ząb sieczny, siekacz *m.*

Schnei'dig, *adi.* ostry; (przenośnie:) cięty, kuty, energiczny, rezolutny.

Schnei'digkeit, *sf.* energia *f.*, ciętość *f.*

Schnei'en, es ſchneit, *imp.* (haben) 1) śnieżyć, prószyć, śnieg pada; 2) (haben i ſein) (przenośnie:) es hat ihm in die Bude geſchneit zdarzyła mu się nieprzyjemna rzecz; er iſt mir plötzlich ins Haus geſchneit wpadł mi niespodzianie do domu; wenn es gleich eitel Biſchöfe ſchneite gdyby z nieba spadać mieli sami biskupi.

Schnei'en, *sn.* =s, padanie *n.* śniegu.

Schnei'ſe, Schneu'ſe, *sf. pl.* =n, 1) miot *m.*, drożyna *f.* w lesie; 2) sidła *pl.*, potrzask *m.*

Schnei'teln, *va.* (haben) obcinać (drzewa).

Schnell, I. *adi.* prędki, szybki, nagły, zwinny, pospieszny; im =en Tempo w szybkiem, przyspieszonem tempie; ein =er Entſchluß prędka decyzya; =er Tod nagła śmierć; =e Juſtiz szybka sprawiedliwość; =en Abſatz finden mieć szybki odbyt; ein =es Pferd koń dobrze idący; ſchneller gehen przyspieszyć kroku; II. *adv.* prędko, szybko, nagle; ſo — als möglich jak najszybciej, najprędzej; macht es —, es iſt ſchon ſpät zwińcie się, bo już późno; zu — urteilen osądzać za szybko.

Schne'llbeſchwingt, *adi.* szybkoskrzydły; (przenośnie:) szybko ulatujący.

Schne'llbindend, *adi.* =er Zement cement prędko krzepnący.

Schne'llbleiche, *sf. pl.* =n, blich chemiczny.

Schne'llbote, *sm.* =n, *pl.* =n, obacz Eilbote.

Schne'lldampfer, *sm.* =s, *pl.* —, pospieszny parowiec.

Schne'lle, *sf. pl.* =n, 1) obacz Schnelligkeit; 2) spad *m.* wody, katarakt *m.*

Schne'llen, I. *va.* (haben) szybko czem rzucać, obracać, machać; etw. mit den Fingern — przytknąć co palcami; jmnden — oszukać kogo; II. *vn.* (haben i ſein) szybko wzlecieć, wznieść się do góry, odskoczyć, puścić, spuścić; das Gummiband ſchnellte ihr aus der Hand gumka odskoczyła jej z ręki; die Wage ſchnellte in die Höhe waga wzniosła się szybko do góry; mit dem Bogen — wystrzelić z łuku; mit den Fingern — przytykać, przytyknąć palcami.

Schne'llen, *sn.* =s, podskoczenie *n.*, podrzucenie *n.*, szybkie puszczenie.

Schne'ller, *sm.* =s, *pl.* —, 1) przytknięcie (palcami); prztyczek *m.*, szczutek *m.*; 2) cyngiel *m.* (u strzelby), spust *m*; 3) podstęp *m.*, wykręt *m.*

Schne'llfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, szybko jadący (woźnica, wóz, parowiec).

Schne'llfeder, *sf. pl.* =n, sprężyna *f.*

Schne'llfeuer, *sn.* =s, szybkie strzelanie.

Schne'llfingerig, *adi.* obacz Fingerfertig.

Schne'llfingerigkeit, *sf.* ob. Fingerfertigkeit.

Schne'llfüßig, *adi.* szybkonogi, chyżonogi, szybki, rączy.

Schne'llfüßigkeit, *sf.* szybkość *f.*, rączość *f.*, chyżość *f.*, szybkonożność *f.*

Schne'llgalgen, *sm.* =s, *pl.* —, estrapada *f.*, szubienica do prędkiego wieszania.

Schne'lligkeit, Schne'llheit, *sf.* prędkość *f.*, szybkość *f.*, chyżość *f.*, zwinność *f.*

Schne'llkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, kowal *m.* (chrząszcz).

Schne'llkäulchen, *sn.* =s, *pl.* —, **Schnell'kügelchen**, *sn.* =s, *pl.* —, kula bilardowa.

Schne'llkraft, *sf.* elastyczność *f.*, sprężystość *f.*; chyżość *f.*

Schne'llkräftig, *adi.* elastyczny, sprężysty, chyżv.

Schne'llauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, szybki bieg.

Schne'lläufer, *sm.* =s, *pl.* —, szybkobieg(acz) *m.*

Schne'llot, *sn.* =es, *pl.* =e, lut blacharski, spójkowie cynowe.

Schne'llmeßkunſt, *sf.* tachimetrya *f.*, metoda skróconych wymiarów.

Schne'llphotographie, *sf.* *pl.* =n, fotografia *f.* na poczekaniu.

Schne'llpoſt, *sf.* *pl.* =en, kuryerka *f.*, szybki dyliżans pocztowy.

Schne'llpreſſe, *sf.* *pl.* =n, prasa ręczna, tłocznik *m.*

Schne'llſchreibekunſt, Schne'llſchrift, *sf.* stenografia *f.*, tachigrafia *f.*

Schne'llſchritt, *sm.* =es, *pl.* =e, szybki, przyspieszony krok.

Schne'llſchütze, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) czółenko latające (u tkaczy); 2) strzelec *m.* (wojskowy).

Schne'llſegler, *sm.* =s, *pl.* —, szybko żaglujący statek.

Schne'llſetzerei, *sf.* *pl.* =en, tachitypia *f.*

Schne'llwage, *sf.* *pl.* =n, bezmian *m.*, przezmian *m.*, przyspiesznik *m.*

Schne'llzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, pociąg pospieszny, kuryerski, kuryer *m.*

Schne'llzuglokomotive, *sf.* *pl.* =n, parowóz *m.*, lokomotywa *f.* pospiesznego pociągu.

Schne'llzüngig, *adi.* szybkojęzyczny, wymowny.

Schne'llzüngigkeit, *sf.* wymowność *f.*

Schne'pfe, *sf.* *pl.* =n, 1) bekas *m.*, krzyk *m.*, samotnik *m.*; junge — bekasiątko *n.*; Moorſchnepfe bekas bagnisty; Heerſchnepfe bekas krzyk *m.*; 2) prostytutka *f.*, kokota *f.*

Schne'pfenartig, *adi.* w rodzaju bekasa.

Schne'pfendreck, *sn.* =es, *pl.* =e, wnętrzności bekasie przyrządzone jako pasztet.

Schne'pfenfang, *sm.* =es, połów *m.* bekasów.

Schne'pfenfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, bekaśnik *m.*

Schne'pfenfliege, *sf.* *pl.* =n, wujek *m.*

Schne'pfenflug, *sm.* =es, *pl.* =flüge, **Schne'pfenſtrich,** *sm.* =es, *pl.* =e, **Schne'pfenzug,** *sm.* =es, *pl.* =züge, przelot *m.*, przeciąganie *n.* bekasów.

Schne'pfenjagd, *sf.* *pl.* =en, **Schne'pfenfang,** *sm.* =es, *pl.* =fänge, polowanie *n.* na bekasy, połów *m.* bekasów.

Schne'pfenſtrich, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Schnepfenflug.

Schne'ppe, Schne'bbe, *sf.* *pl.* =n, 1) obacz Schnepfe; 2) klin *m.* u czółka wiejskich kobiet; klin przy paskach, stanikach w kobiecych sukniach.

Schne'ppenhaube, *sf.* *pl.* =n, czepek *m.*, czapeczka *f.* z klinem.

Schne'ppentaille, *sf.* *pl.* =n, stanik wydłużony w klin.

Schne'pper, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schnäpper.

Schneu'ſe, *sf.* *pl.* =n, ob. Schneiſe.

Schneu'zen, *va.* i *vr.* ob. Schnäuzen.

Schni'ckſchnack, *sm.* =(e)s, bzdury *pl.*

Schnie'ben, *va.* i *vn.* (haben) parskać; obacz Schnauben.

Schnie'geln, I. *va.* (haben) muskać, wymuskać; II. ſich —, *vr.* stroić, muskać, krygować się; geſchniegelt und gebügelt wymuskany, wystrojony.

Schni'pfel, *sm.* =s, *pl.* —, **Schni'pfelchen,** *sn.* =s, *pl.* —, obacz Schnippel.

Schnipp, Schnapp! *interj.* łapaj! Schnipp, ſchnapp, ſchnurr, zabawa dziecinna;

Schnipp, *sm.* =s, *pl.* =e, prztyk *m.*, szczutek *m.*

Schni'ppchen, *sn.* =s, *pl.* —, prztyczek *m.*, szczutek *m.*, klaskanie *n.* palcami; jmndm ein — ſchlagen zażartować z kogo, wywieść kogo w pole.

Schni'ppel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kawałeczek *m.*, odcinki *pl.*; 2) frak *m.*

Schni'ppeln, *va.* (haben) ciąć na kawałki.

Schni'ppen, *va.* i *vn.* (haben), klaskać, prztykać palcami; skrzypieć czem; nożyczkami ciąć na drobne kawałki; ciskać czem; mit dem Schwanze — ruszać ogonkiem (u bekasa).

Schni'ppiſch, *adi.* śmiały; ſie antwortete — śmiało się odcięła.

Schni'rkelſchnecke, *sf.* *pl.* =n, ślimak *m.*

Schni'rre, *sf.* *pl.* =n, kokarda *f.*, fontaż *m.*

Schnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) krajanie *n.*, rznięcie *n.*, cięcie *n.*; einen — in etw. machen zaciąć coś, nadkroić coś; 2) rznięcie *n.*, żęcie *n.* zboża; 3) krój *m.*; nach dem neueſten — według najnowszego kroju; 4) kawałek *m.*, kromka *f.*, skrawek *m.* (chleba, pieczeni), skiba *f.* ziemi; ein — Bier pół szklanki piwa; 5) obrywka *f.*, zysk *m.*; ſeinen — bei etw. machen mieć przy czem obrywkę; ſeinen — verſtehen umieć korzystać ze sposobności do obłowienia się; 6) brzegi oberzniętej książki; ein Buch mit Gold= — książka ze złoconymi brzegami; 7) ostrze *n.* dyamentu, którym szklarze szkło krają; 8) miejsce, gdzie coś zostało nadcięte; 9) (Durchſchnitt) sekcya *f.*, intersekcya *f.*

Schni'ttbohnen, *sf.* *pl.* ob. Schneidebohnen.

Schni'ttbrenner, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schlitzbrenner.

Schni'ttchen, *sn.* =s, *pl.* —, kawałeczek *m.*, kromeczka *f.*, zrazik *m.*, skibka *f.*; skrawek *m.*

Schni'tte, *sf.* *pl.* =n, obacz Schnitt 4).

Schni'tter, *sm.* =s, *pl.* —, żniwiarz *m.*, żeńca *m.*, kosiarz *m.*

Schni'tterin, *sf.* *pl.* =nen, żniwiarka *f.*

Schni'tterfeſt, *sn.* =es, *pl.* =e, obrzynki *pl.*

Schni'tterlohn, *sm.* =es, *pl.* =löhne, zapłata *f.* żniwiarzom.

Schni'ttermädchen, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Schnitterin.

Schni'ttfleiſch, *sn.* =es, *pl.* =e, mięso krajane, bigos *m.* z mięsa, frykas *m.*

Schni'ttführung, *sf.* intersekcya *f.*, przekrój *m.*

Schni'tthandel, *sm.* =s, ob. Schnittwarenhandel.

Schni'tthändler, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Schnittwarenhändler.

Schni'tthandlung, *sf.* *pl.* =en, ob. Schnittwarenhandlung.

Schni'ttholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* do wyrębu; budulec tarty.

Schni'ttlauch, *sm.* =(e)s, szczypiórek *m.*

Schni'ttling, *sm.* =s, 1) szczypiórek *m.*; 2) szczep winny; 3) zraz *m.*, rozsadka *f.*

Schni'ttlinie, *sf. pl.* =n, sieczna *f.*

Schni'ttmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *m.* do strugania, ośnik *m.*

Schni'ttmethode, *sf. pl.* =n, metoda *f.* kroju.

Schni'ttmuſter, *sn.* =s, *pl.* —, patron *m.*, krój *m.*

Schni'ttpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt intersekcyjny, przekrojowy.

Schni'ttreif, *adi.* dojrzały do żniwa.

Schni'ttſalat, *sm.* =es, sałata wczesna, rzymska, długoliściowa.

Schni'ttwaren, *sf. pl.* towar łokciowy.

Schni'ttwarenhandel, *sm.* =s, handel towarem łokciowym.

Schni'ttwarenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz towarem łokciowym.

Schni'ttwarenhandlung, *sf. pl.* =en, magazyn towaru łokciowego.

Schni'ttweiſe, *adi.* i *adv.* po kawałku, na kawałki.

Schni'ttwunde, *sf. pl.* =n, rana cięta.

Schnitz, *sm.* =es, *pl.* =e, cienko ukrojony kawałek (mięsa), kromka *f.*, zraz *m.*, talarek *m.*, okrawek *m.*, wiorek *m.*

Schni'tzarbeit, *sf. pl.* =en, robota rzeźbiarska.

Schni'tzbank, *sf. pl.* =bänke, ława *f.* do obstrugiwania drzewa.

Schni'tzel, *sn.* =s, *pl.* —, 1) sznycel *m.*; ein gehacktes — siekany, faszerowany sznycel; ein Natur— bity, naturalny sznycel; zraz *m.*; 2) skrawek m. papieru, obrzynki *pl.*, wiorek *m.* z ostrużyn.

Schni'tzelbank, *sf. pl.* =bänke, obacz Schnitzbank.

Schni'tzeljagd, *sf. pl.* =en, wyścig myśliwski ze skrawkami.

Schni'tzeln, *va.* i *vn.* (haben) drobno krajać, strugać, wycinać, wyrzynać; (przen.:) er hat drei Tage daran geſchnitzelt dłubał, majstrował nad tem trzy dni.

Schni'tzen, *va.* i *vn.* (haben) 1) wyrzynać, rznąć, rzeźbić, strugać; er ſchnitzt in Holz robić snycerskie roboty z drzewa; 2) (przen.:) er iſt aus härterem Holz geſchnitzt als die anderen ma twardszą od innych skórę, jest wytrzymalszy od innych.

Schni'tzer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) snycerz *m.*, rzeźbiarz *m.*; 2) strugacz *m.* (nóż do strugania); 3) błąd *m.*, byk *m.*

Schnitzerei', *sf. pl.* =en, robota snycerska, rzeźba *f.*

Schni'tzkunſt, *sf. pl.* =künſte, sztuka snycerska, rzeźbiarska.

Schni'tzmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *n.* do wyrzynania, strugania, ośnik *m.*, strug *m.*

Schni'tzwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, snycerska robota, rzeźba *f.*

Schno'dderig, *adi.* szorstki, impertynencki.

Schno'dderigkeit, *sf. pl.* =en, szorstkość *f.*, impertynencya *f.*

Schnö'de, *adi.* 1) marny, lichy; eine — Welt marny świat; um =s Geld za marny pieniądz; 2) pogardliwy, lekceważący, hardy, zuchwały, niegodziwy; eine — Antwort zuchwała odpowiedź; eine — Behandlung lekceważące, niegodziwe postępowanie.

Schnö'digkeit, *sf. pl.* =en, pogardliwość *f.*, niegodziwość *f.*, hardość *f.*, zuchwałość *f.*, impertynencya *f.*, marność *f.*

Schnö'rkel, *sm.* =s, *pl.* —, esy floresy *pl.*; wąsowica *f.*, wasionka *f.* (arch.), skrętek *m.*, zawój *m.*, ozdóbka wykwintna, zakrętas *m.*

Schnörkelei', *sf. pl.* =en, obacz Geſchnörkel.

Schnö'rkelhaft, **Schnö'rkelig**, *adi.* esowaty; =e Schrift pismo w zakrętasy.

Schnö'rkeln, *vn.* i *va.* (haben) robić ozdoby w zakrętasy, esy floresy.

Schnö'rkelſchrift, *sf. pl.* =en, pismo *n.* w zakrętasy.

Schnö'rkelzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, zakrętas *m.*

Schno'rren, *vn.* (haben) prosić o jałmużnę, naciągać.

Schno'rrer, *sm.* =s, *pl.* —, żebrak *m.*

Schnu'cke, *sf. pl.* =n, owca *f.* z paszy.

Schnu'cken, *vn.* (haben) szlochać.

Schnüffeln, I. *va.* i *vn.* 1) węszyć, wietrzyć; der Hund ſchnüffelt im Garten pies węszy, wietrzy w ogrodzie; er ſchnüffelt überall herum węszy wszędzie, wścibia nos we wszystkie kąty; 2) mówić przez nos, sapiącym głosem.

Schnüffler, *sm.* =s, *pl.* —, szperacz *m.*; szpieg *m.*

Schnupfen, *vn.* i *va.* (haben) 1) zażywać tabaki, niuchać; (przenośnie:) davon wirſt du nicht — nie skosztujesz, nie powąchasz nic z tego; 2) sapać przez nos; 3) die Zeche ſchnupft kopalnia staje się nieproduktywną.

Schnu'pfen, *sn.* =s, zażywanie tabaki.

Schnu'pfen, *sm.* =s, katar *m.*, nieżyt *m.*, sapka *f.*; den — haben być zakatarzonym; ſich einen — zuziehen zakatarzyć się, przeziębić się.

Schnu'pfenähnlich, **Schnu'pfenartig**, *adi.* kataralny, katarowy.

Schnu'pfenfieber, *sn.* =s, gorączka kataralna.

Schnu'pfenzuſtand, *sm.* =(e)s, stan kataralny, grypa *f.*, influenca *f.*

Schnu'pfer, *sm.* =s, *pl.* —, tabaczarz *m.*

Schnu'pferin, *sf. pl.* =nen, tabaczarka *f.*

Schnu'pfig, *adi.* kataralny, zakatarzony.

Schnu'pfmittel, *sn.* =s, *pl.* —, tabaka *f.*; środek *m.* na katar.

Schnu'pftabak, *sm.* =s, tabaka *f.*; mit — beſchmutzt zatabaczony.

Schnu'pftabaksdoſe, *sf. pl.* =n, tabakierka *f.*

Schnu'pftuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, chustka *f.* do nosa.

Schnu'ppe, *sf. pl.* =n, 1) knot spalony od świecy; 2) obacz Sternſchnuppe; 3) das iſt mir — jest mi obojętne, kpię sobie z tego.

Schnu'ppen, *va.* i *vn.* (haben) obacz Schnupfen.

Schnu'ppern, *vn.* (haben) obacz Schnüffeln.

Schnur, *sf. pl.* Schnüre, 1) sznur *m.*, powróz *m.*, postronek *m.*, konopnik *m.*, uwięź *f.*; dünne — sznurek *m.*, szpagat *m.*; Bäume nach der — ſetzen sadzić drzewa pod sznur; das Kleid mit Schnüren beſetzen obszyć, powyszywać, wyszemerować, suknię sznurkami, sutaziem; 2) eine — Korallen, Perlen sznurek korali, pereł; Korallen auf die — auffädeln nanizać korale na sznurek; 3) ołowianka *f.* (w mularstwie); sznur mierniczy (geom.); (przenośnie:) nach der —, nach dem Schnürchen leben prowadzić życie bardzo regularne; über die — hauen przebrać miarę, zanadto sobie pozwolić; von der — zehren żyć z kapitału; 4) (przestarzałe) synowa; = Schwiegertochter.

Schnü'rband, *sn.* =es, *pl.* =bänder; **Schnü'rbeſtel**, *sf. pl.* =n; **Schnü'rſenkel**, *sm.* =s, *pl.* —, sznurowadło *n.*, tasiemka *f.* do sznurowania.

Schnu'rbeſatz, *sm.* =es, obszycie *n.*, sznurowanie *n.* sutaziem; posamenterya *f.*

Schnü'rboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, strych teatralny.

Schnü'rbruſt, *sf. pl.* =brüſte, sznurówka *f.*, gorset *m.*

Schnü'rchen, *sn.* =s, *pl.* —, sznurek *m.*, sznureczek *m.*, szpagat *m.*; etw. am — haben mieć coś po swojej woli; es geht wie am — wszystko idzie gładko.

Schnü'ren, I. *va.* (haben) sznurować, zasznurować, przysznurować, wiązać, obwiązać, troczyć; ein Kleid — sznurować suknię; ein Paket — obwiązać, ściągnąć pakiet sznurkiem; den Mantel an das Pferd — przysznurować płaszcz do konia; ein Pferd — zesznurować koniowi jądra; jmndm die Kehle — pognębić kogo, przycisnąć do muru; Perlen — nanizać, nawlekać perły; (przenośnie:) ſein Bündel — spakować manatki, wynieść się; das ſchnürt mir das Herz zuſammen to mi ściska serce; II. *vn.* (haben) brzęczyć; III. ſich —, *vr.* sznurować się; ſie ſchnürt ſich zu ſtark zanadto się sznuruje.

Schnü'ren, *sn.* =s, sznurowanie *n.*, troczenie *n.*, wiązanie *n.*

Schnu'rfeuer, *sn.* =s, sztuczny ogień, fajerwerk *m.*

Schnu'rförmig, *adi.* sznurzysty.

Schnu'rgerade, **Schnu'rgleich**, *adi.* i *adv.* prosty, równy jak sznur, prościuteńki.

Schnü'rhaken, *sm.* =s, *pl.* —, sprzączka *f.*, agrafa *f.* przy sznurowadle.

Schnü'rlatz, *sm.* =es, *pl.* =e, **Schnü'rleib**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Schnü'rleibchen**, *sn.* =s, *pl.* —, **Schnü'rmieder**, *sn.* =s, *pl.* —, sznurówka *f.*, gorset *m.*

Schnü'rleibmacher, *sm.* =s, *pl.* —, gorseciarz *m.*

Schnü'rleibmacherin, *sf. pl.* =nen, gorseciarka *f.*

Schnü'rloch, *sn.* =es, *pl.* =löcher, dziurka *f.* do sznurowania.

Schnu'rmacher, *sm.* =s, *pl.* —, powroźnik *m.*

Schnü'rnadel, *sf. pl.* =n, igliczka *f.* do przewlekania sznurków, tasiemek.

Schnu'rperlen, *sf. pl.* perły, paciorki *pl.* do nawlekania.

Schnu'rrbart, *sm.* =es, *pl.* =bärte, wąs *m.*, wąsy *pl.*; ein Mann mit einem großen — wąsal *m.*

Schnu'rrbärtchen, *sn.* =s, *pl.* —, wąsik *m.*

Schnu'rrbärtig, *adi.* wąsaty.

Schnu'rre, *sf. pl.* =n, 1) grzechotka *f.*, terkotka *f.*; 2) figiel *m.*, żart *m.*, fraszka *f.*, zabawna powiastka; 3) morda bydlęca; 4) stójkowy *m.*, strażnik policyjny, stróż nocny.

Schnu'rren, *vn.* (haben) 1) mruczeć, brzęczyć, warczeć, burczeć, grzechotać, furczeć; die Katze ſchnurrt kot mruczy; das Spinnrad ſchnurrt kołowrotek furczy; die Fliege ſchnurrt mucha brzęczy; 2) opowiadać zabawne, krotochwilne powiastki, anegdotki.

Schnu'rren, *sn.* =s, murczenie *n.*, brzęczenie *n.*, warczenie *n.*, grzechotanie *n.*, furczenie *n.*

Schnü'rrer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schnorrer.

Schnü'rriemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemyk *m.* do sznurowania.

Schnu'rrig, **Schnu'rſam**, *adi.* śmieszny, zabawny, pocieszny, krotochwilny.

Schnü'rrock, *sm.* =es, *pl.* =röcke, czamara *f.*

Schnu'rrpfeiferei, *sf. pl.* =en, bzdurstwo *n.*; michałki *pl.*

Schnü'rſchuhe, *sm. pl.* trzewiki *pl.*, buciki *pl.* do sznurowania.

Schnü'rſtiefel, *sm.* =s, *pl.* —, but sznurowany.

Schnü'rſtift, *sm.* =es, *pl.* =e, skówka metalowa przy sznurowadle.

Schnu'rſtracks, *adv.* wnet, natychmiast, wprost, równo; — zuwider albo entgegen wbrew, wprost przeciwnie.

Schnu'te, *sf. pl.* =n, pysk *m.*, morda *f.*, gęba *f.*

Scho'ber, *sm.* =s, *pl.* —, stóg *m.* (siana), bróg *m.* (zboża), sterta *f.*; in — ſtellen ustawiać w stogi, brogi, sterty.

Scho'bern, *va.* (haben) ustawiać w stogi, brogi, sterty.

Schock, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kopa *f.*; ein — Garben ko-

pica *f.*; — ſchwere Not do krocśet dyabłów.

Scho'cken, I. *va.* (haben) w kopice ustawiać, układać; podrzucać jedną ręką; II. *vn.* (haben) kopować (o zbożu); das Getreide ſchockt gut zboże wydało wiele kop snopów, zboże kopne.

Scho'ckweiſe, *adi.* i *adv.* kopne, w kopach.

Scho'fel, **Scho'felig**, *adi.* kiepski, podły, gałgański, nikczemny.

Scho'felware, *sf. pl.* =n, towar kiepski, gałgański.

Schö'ffe, *sm.* =n, *pl.* =n, ławnik *m.*

Schö'ffenamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd ławniczy.

Schö'ffenbank, *sf. pl.* =bänke, miejsce *n.* dla ławników.

Schö'ffengericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd ławniczy.

Schokola'de, *sf.* obacz Chocolade.

Schola'r, *sm.* =s, *pl.* =e, uczeń szkolny.

Schola'rch, *sm.* =en, *pl.* =en, przełożony szkół.

Schola'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, scholastyk *m.*

Schola'ſtik, *sf.* scholastyka *f.*, uczoność szkolna.

Schola'ſtiker, *sm.* =s, *pl.* —, scholastyk *m.*; kanonik *n.*, członek *m.* kapituły.

Schola'ſtiſch, *adi.* scholastyczny.

Scho'lie, *sf. pl.* =n, scholia *f.*, krótkie naukowe objaśnienie wyrazów.

Scho'lle, *sf. pl.* =n, skiba *f.*, gleba *f.*, ziemia *f.*, rola *f.*; an der — kleben być przywiązanym do ziemi, gruntu; die — bearbeiten uprawiać glebę, r ɔlę; 2) Eis= — bryła lodu; 3) flądra *f.* (ryba), płaszczka *f.*

Scho'llenbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Eisbrecher.

Scho'llig, *adi.* **Scho'llicht**, bryłowaty, do bryły podobny, brylasty.

Schö'llkraut, *sn.* =es, jaskółcze ziele, rostopaść *f.*, trędownik mniejszy.

Schon, *adv.* już; — jetzt już teraz, zaraz; — wieder znowu; da kommt er — wieder oto powraca znów; ich kenne ſie — ſeit Jahren znam ją już od wielu lat; wenn er nur — käme gdyby już tylko przyszedł; es iſt — genug dość tego; — gut, mein Kind dobrze, uspokój się moje dziecko; 2) ſo — już tak; er iſt ſo — unglücklich genug on już tak i tak bardzo nieszczęśliwy; er wird — wiederkommen on i tak wróci; das wird ſich — finden zobaczymy, to się okaże; ich helfe mir — ſelbſt sam sobie pomogę; er kann ſich dieſen Luxus — erlauben może sobie pozwolić na taki przepych; ich könnte das — tun mógłbym to zrobić; — möglich możliwe; 3) das iſt — wahr, aber . . . jakkolwiek to prawda, to jednak . . .; kommen wird er —, aber . . . wprawdzie przyjdzie, jednak . . .; das wäre ihm — recht, aber . . . toby mu się podobało, ale . . .; er mußte — bekennen musiał się jednak przyznać; 4) (bloß) sam, na sam; der Anblick na sam widok; — bei dem Gedanken na samą myśl; — deswegen dla tego samego; 5) wenn ich es — tun muß jeśli to już zrobić muszę.

Schön, I. *adi.* 1) piękny, ładny, nadobny; das =e Geſchlecht piękna płeć; =es Alter ładny, sędziwy wiek; einen =en guten Tag! dzień dobry; eines =en Tages pewnego pięknego dnia; =es Wetter pogoda *f.*; das Wetter wird wieder — wypogadza się znowu; ſich — machen wystroić, opiększyć się; =en Dank dziękuję pięknie; 2) (günſtig) dobry, piękny, odpowiedni; Sie haben jetzt die =ſte Gelegenheit ma pan teraz najlepszą, najodpowiedniejszą sposobność; 3) ein =er Anfang piękny, dobry początek; das iſt eine =e Geſchichte a to ci piękna historya; das wäre mir — a toby mnie się podobało; das wäre noch =er toby jeszcze lepiej było; 4) der Kuchen ſchmeckt — tort bardzo smaczny, dobry; 5) — iſt, wer — tut pięknym jest, kto jest dobry; =e Leute haben =e Sachen piękni ludzie mają piękne rzeczy; das =ſte kommt zuletzt co najpiękniejsze, przychodzi na końcu; II. *adv.* pięknie, ładnie, dobrze; — gebaut dobrze zbudowany; das haſt du — gemacht a toś dobrze zrobił; da würde ich — ankommen a tobym się ładnie wybrał; =er werden wypięknieć, wyładnieć; — tun przymilać, umizgać się do kogo; wird es — bleiben? czy pogoda się ustali? danke —! dziękuję!; bitte —! proszę! Sie haben — reden dobrze, łatwo panu mówić; dafür würde ich mich — bedanken podziękowałbym za to, nie przyjąłbym tego; grüßen Sie ihn — von mir niech mu się pan pięknie ukłoni odemnie; er wird — erſchrecken a to się przestraszy; ſchön! dobrze! es iſt —, daß du gekommen biſt dobrze, żeś przyszedł.

Schö'ndruck, *sm.* =es, pierwsza strona arkusza wydrukowana.

Schö'ne, *sf.* =n, *pl.* =n, 1) obacz Schönheit; 2) piękna kobieta, piękność *f.*; meine —! moja kochana!

Schö'ne, *sn.* =n, piękno *n.*; er fühlt nicht das — an der Sache nie odczuwa piękności zawartej w tem; du wirſt dir was =es von mir denken będziesz miał dobre wyobrażenie o mnie.

Scho'nen, I. *va.* i *vn.* (haben) szanować, ochraniać, oszczędzać, delikatnie się obchodzić; ſchone deine Augen szanuj oczy; ich ſchone meine Sachen szanuję moje rzeczy; jmndn — oszczędzać kogo; das Wild, die Fiſche — chronić zwierzynę, ryby; er ſchont das Geld nicht jest rozrzutny; II. ſich —, *vr.* szanować, oszczędzać się; ich ſchone mich gar nicht wcale się nie szanuję; III. ſchonend, *ppr.*, *adi.* i *adv.* deli-

katny, delikatnie; umiarkowany, umiarkowanie; in =er Weiſe w delikatny sposób; mit jmndm — umgehen ostrożnie, delikatnie z kim postępować; jmndm — etw. mitteilen komuś coś ostrożnie zakomunikować.

Schö'nen, *va.* (haben) klarować, czyścić wino.

Scho'ner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ten co szanuje, oszczędza; 2) okręt długi i wązki; 3) pokrowiec *m.*, powłóczka *f.*

Schö'nfärben, *sn.* =s, 1) farbowanie *n.*, delikatnych materyałów; 2) (obraz.) upiększanie *n.*

Schö'nfärber, *sm.* =s, *pl.* —, farbiarz *m.* delikatnych materyałów; ten co przedstawia coś w korzystnem świetle.

Schönfärberei', *sf. pl.* =en, zakład farbiarski, farbiarnia *f.*; farbowanie *n.* delikatnych materyałów; (obraz.) upiększanie *n.*, przedstawianie *n.* w korzystnem świetle.

Schö'nfarbig, Schö'ngefärbt, *adi.* ładnie zabarwiony, farbowany.

Schö'ngeiſt, *sm.* =es, *pl.* =er, esteta *m.*, pięknoduch *m.*

Schöngeiſterei', *sf.* upodobanie *n.* w estetyzmie.

Schö'ngeiſtig, *adi.* mający upodobanie w estetyzmie.

Schö'nheit, *sf. pl.* =en, piękność *f.*, piękno *n.*, uroda *f.*; eine Frau von ſeltener — kobieta *f.* o rzadkiej urodzie, piękności; — vergeht, Tugend beſteht piękność znika, mija, cnota pozostaje; ich habe alle =en kennen gelernt poznałem wszystkie piękności, urodziwe kobiety.

Schö'nheitsfehler, *sm.* =s, *pl.* —, błąd *m.* w piękności.

Schö'nheitsgefühl, *sn.* =(e)s, **Schö'nheitsſinn,** *sm.* =es, poczucie *n.*, zmysł *m.* piękna, piękności.

Schö'nheitslehre, *sf.* estetyka *f.*

Schö'nheitsmal, *sn.* =es, *pl.* =e, znamię piękności.

Schö'nheitsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, kosmetyk *m.*

Schö'nheitspflaſter, Schö'nheitspflaſterchen, *sn.* =s, *pl.* —, muszka *f.*, plasterek *m.* na twarzy.

Schö'nheitspflege, *sf.* kosmetyka *f.*

Schö'nheitswaſſer, *sn.* =s, woda kosmetyczna.

Schö'nleiſte, *sf. pl.* =n, winieta *f.*, kartusza *f.*, listewka ozdobna.

Schö'nmaler, *sm.* =s, *pl.* —, malarz malujący wszystko na piękno.

Schönmalerei', *sf. pl.* =en, upiększanie *n.*, przedstawianie *n.* w korzystnem świetle.

Schö'nredner, *sm.* =s, *pl.* —, krasomowca *m.*, deklamator *m.*

Schönrednerei', *sf. pl.* =en, krasomowstwo *n.*, deklamacya *f.*

Schö'nſchreibekunſt, *sf.*, **Schö'nſchreiben,** *sn.* =s, kaligrafia *f.*

Schö'nſchreiber, *sm.* =s, *pl.* —, kaligraf *m.*

Schö'nſtens, *adv.* jak najpiękniej, jak najlepiej.

Schö'ntuer, *sm.* =s, *pl.* —, pochlebca *m.*, robiący komplimenty.

Schö'ntuerei, *sf. pl.* =en, galanterya *f.*, karesowanie *n.*, umizganie *n.*

Scho'nung, *sf.* 1) szanowanie *n.*, oszczędzanie *n.*, ochranianie *n.*; mit — behandeln postępować z kim, traktować kogoś bardzo delikatnie, względnie; 2) zagaj *m.*, zagajenie *n.*, zalesienie *n.*

Scho'nungsbedürftig, *adi.* wymagający względności, pieczołowitości.

Scho'nungsbrille, *sf. pl.* =n, okulary *pl.* dla zakonserwowania oczu.

Scho'nungslos, *adi.* i *adv.* nielitościwy, bezwzględny; nielitościwie, bezwzględnie, niedelikatny, niedelikatnie.

Scho'nungsloſigkeit, *sf. pl.* =en, bezwzględność *f.*, niedelikatność *f.*

Scho'nungsvoll, *adi.* i *adv.* pełen względów, delikatności, wyrozumiały; delikatnie.

Scho'nungszeit, Scho'nzeit, *sf.* czas ochronny (w którym polować i ryb łowić nie wolno).

Schö'nwiſſenſchaftlich, *adi.* belletrystyczny.

Schoo'ner, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schoner 2).

Schopf, *sm.* =es, *pl.* Schöpfe, czub *m.*, czupryna *f.*; ein kleiner — czubek *m.*; beim =e faſſen wziąć, złapać za czuprynę; (przenośnie:) die Gelegenheit beim =e ergreifen skorzystać ze sposobności.

Scho'pfartig, *adi.* czubiasty, czubaty.

Schö'pfbar, *adi.* dający się czerpać.

Schö'pfbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, studnia *f.* z wiadrem do czerpania.

Schö'pfbuhne, *sf. pl.* =n, tama chwytna, tama czerpiąca.

Schö'pfeimer, *sm.* =s, *pl.* —, wiadro *n.* do czerpania, czerpadło *n.*

Schö'pfen, I. *va.* i *vn.* (haben) 1) czerpać, nabierać; Waſſer — czerpać wodę; Milch mit dem Löffel — nabierać łyżką mleko; Atem — odetchnąć głęboko; friſche Luft — oddechać świeżem powietrzem; der Kahn ſchöpft Waſſer łódka nabiera wody; die Sonne ſchöpft Waſſer słońce pije; das Fett von der Suppe — zebrać tłuszcz z rosołu; den Rahm von der Milch — zebrać śmietankę z mleka; (przenośnie:) Waſſer mit dem Siebe — czerpać wodę przetakiem; 2) aus verſchiedenen Quellen — zaczerpnąć z rozmaitych źródeł; Hoffnung, Mut — nabrać nadziei, odwagi; Verdacht — podejrzywać; Nutzen aus etw. — wyciągnąć zysk z czego.

Schö'pfen, *sn.* =s, czerpanie *n.*, nabieranie *n.*; pompowanie *n.* (okrętów).

Schö'pfer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) Stwórca *m.*, stworzyciel *m.*; twórca *m.*, sprawca *m.*, autor *m.*; ojciec *m.*; er iſt der — meines Glückes jest

sprawcą, twórcą mego szczęścia; 2) ten co czerpie; czerpak *m.*, czerpadło *n.*

Schö'pferin, *sf. pl.* =nen, stwórczyni *f.*, twórczyni *f.*, stworzycielka *f.*, sprawczyni *f.*

Schö'pfergeiſt, *sm.* =es, duch twórczy.

Schö'pferhand, *sf. pl.* =hände, ręka twórcza.

Schö'pferiſch, *adi.* twórczy.

Schö'pferkraft, *sf.* siła twórcza.

Schö'pfermacht, *sf.* potęga twórcza.

Schö'pferwort, *sn.* =es, *pl.* =e, słowo *n.* Stwórcy.

Schö'pfgefäß, *sn.* =es, *pl.* =e, czerpadło *n.*, naczynie *n.* do czerpania.

Scho'pfgeier, *sm.* =s, *pl.* —, sęp mucetowy.

Scho'pfhaar, *sn.* =es, *pl.* =e, czub *m.*, czubek *m.*

Scho'pfig, *adi.* czubaty.

Scho'pflerche, *sf. pl.* =n, obacz Haubenlerche.

Scho'pfmeiſe, *sf. pl.* =n, sikora czubata.

Schö'pflöffel, *sm.* =s, *pl.* —, chochla *f.*, warząchew *f.*

Schö'pfkelle, *sf. pl.* =n, czerpak *m.*, wiaderko *n.*

Schö'pfkanne, *sf. pl.* =n, wiaderko *f.*, koneweczka *n.* do czerpania.

Schö'pfmaſchine, *sf. pl.* =n, pompa hydrauliczna.

Schö'pfrad, *sn.* =es, *pl.* =räder, elewator *m.*

Schö'pfſchaufel, *sf. pl.* =n, szufla *n.*

Scho'pftaube, *sf. pl.* =n, czubacz *m.*, gołąb czubaty, długoczuby.

Schö'pfung, *sf. pl.* =en, stworzenie *n.*, utwór *m.*, twór *m.*

Schö'pfungsakt, *sm.* =es, *pl.* =e, akt *m.* stworzenia.

Schö'pfungsgeſchichte, *sf.* historya *f.* stworzenia.

Schö'pfungstag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* stworzenia.

Schö'pfungswerk, *sn.* =es, *pl.* =e, dzieło *n.* stworzenia.

Scho'pfwachtel, *sf. pl.* =n, przepiórka czubata.

Schö'pfwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, przyrząd *m.* do czerpania; maszyna hydrauliczna.

Schö'ppe, *sm.* =n, *pl.* =n, obacz Schöffe.

Scho'ppen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szopa *f.*; 2) kufel *m.*, kubek *m.*, kwarta *f.*; wollen Sie einen — Bier mit mir trinken? czy chcesz się pan napić ze mną kufla piwa?; 3) szopy *pl.* (futro).

Scho'ppenweiſe, *adv.* na kufle, kuflami.

Schö'ps, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, 1) skop *m.*, baran *m.*; 2) głupiec *m.*

Schö'pſenbraten, *sm.* =s, pieczeń barania, skopowa.

Schö'pſenfleiſch, *sn.* =es, **Schöpſernes**, *sn.* baranina *f.*, skopowina *f.*

Schö'pſenhaft, **Schö'pſig**, *adi.* głupowaty, barani.

Schö'pſenkeule, *sf. pl.* =n, **Schö'pſenſchlegel**, *sm.* =s, *pl.* —, udziec barani, skopowy.

Scho're, *sf. pl.* =n, podpora *f.*, pale, piloty ubezpieczające groble.

Schorf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, strup *m.*, ciemieniucha *f.*, parchy *pl.* (u bydląt).

Scho'rfähnlich, **Scho'rfartig**, *adi.* strupiasty.

Scho'rfbildung, *sf. pl.* =en, zestrupienie *n.*

Scho'rfig, *adi.* strupiasty; parszywy.

Schörl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, turmalin *m.* (min.).

Scho'rnſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, komin *m.*; (przenośnie:) eine Schuld in den — ſchreiben zapisać dług w kominie.

Scho'rnſteinbrand, *sm.* =es, *pl.* =brände, pożar kominowy.

Scho'rnſteinfeger, *sm.* =s, *pl.* —, kominiarz *m.*

Scho'rnſteinklappe, *sf. pl.* =n, **Scho'rnſteinöffnung**, *sf. pl.* =en, otwór *m.* komina, kaptur *m.*

Scho'rnſteinrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Scho'rnſteinröhre**, *sf. pl.* =n, rura kominowa.

Scho'rnſteinruß, *sm.* =es, *pl.* =e, sadza *f.* z komina.

Scho'rnſteinzug, *sm.* =es, przewiew kominowy.

Schoß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe i =öſſe, 1) latorośl *f.*; 2) obacz Geſchoß; 3) szos *m.*, podatek od domów.

Schoß, *sm.* =es, *pl.* =öße, 1) łono *n.*, podołek *m.*; das Kind auf den — nehmen wziąć dziecko na kolana; im Schoße ſeiner Familie na łonie rodziny; in den — der Kirche aufnehmen przyjąć na łono kościoła; die Hände in den — legen założyć ręce, nic nie robić; das liegt im =e der Zukunft to zawisło od przyszłości; in Abrahams — na łono, na łonie Abrahama; dem Glücke im =e ſitzen być dzieckiem szczęścia; das iſt ihm in den — gefallen to mu z nieba spadło; im =e der Erde w wnętrzu ziemi; 2) poła *f.* (u surduta); ſich an jmnds Schöße klammern uczepić się czyjej poły.

Schoß, *sf.*, *pl.* =en, spódnica.

Scho'ßbein, *sn.* =es, *pl.* =e, kość łonowa, krokowa (anat.).

Scho'ßbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, katastr *m.*

Scho'ſſen, I. *va.* i *vn.* (haben) opłacać podatek; II. *vn.* (haben i ſein) schodzić, źdźbła wypuszczać, kłosy wypuszczać.

Schö'ſſer, *sm.* =s, *pl.* —, poborca *m.* podatku gruntowego.

Scho'ßfrei, *adi.* wolny od podatku.

Scho'ßhund, *sm.* =es, *pl.* =e, **Scho'ßhündchen**, *sn.* =s, *pl.* —, ulubiony piesek, piesek faworyt *m.*, mały piesek, którego na ręku się nosi.

Scho'ßjacke, *sf. pl.* =n, żakiet *m.* z połami.

Scho'ßjünger, *sm.* =s, *pl.* —, uczeń ulubiony.

Scho'ßkind, *sn.* =es, *pl.* =er, pieszczoch *m.*, pieszczoszek *m.*, benjaminek *m.*, pociecha *f.*; — des Glückes dziecko *n.* szczęścia, ulubieniec *m.* fortuny.

Schö'ßling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, latorośl *f.*, wyrostek *m.*, wypustek *m.*, maczużka *f.*; socznik *m.*

Scho'ßpflichtig, *adi.* obowiązany do opłacania podatku.

Scho'ßrebe, *sf. pl.* =n, ob. Rebenſchoß.

Scho'ßregiſter, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Schoßbuch.

Scho'ßreis, *sn.* =ſes, *pl.* =ſer, obacz Schößling.

Scho'ßſünde, *sf. pl.* =n, grzeszek *m.*

Scho'ßtaille, *sf. pl.* =n, stanik *m.* z połami.

Schö'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, strączek *m.*

Scho'te, *sf. pl.* =n, strączek *m.*, strąk *m.*; grüne =n, zielony groszek, strącze *pl.*

Scho'tenartig, *adi.* strączkowaty, strączkowy.

Scho'tenblume, *sf. pl.* =n, zawilec alpejski, sasanka *f.*

Scho'tendorn, *sm.* =es, *pl.* =e, akacya *f.*

Scho'tenerbſe, *sf. pl.* =n, groch strączkowy.

Scho'tenförmig, *adi.* strączkowaty.

Scho'tengewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, rośliny strączkowe.

Scho'tenklee, *sm.* =s, głąbigroszek *m.*, komonica *f.*, komonika pospolita; gefingerter — sowia strzała.

Scho'tenpfeffer, *sm.* =s, pieprz hiszpański, niełuszczony.

Scho'tenpflanzen, *sf. pl.* ob. Schotengewächſe.

Scho'tentragend, *adi.* noszący strączki.

Schott, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przepierzenie *n.* z desek (na okrętach).

Scho'tter, *sm.* =s, *pl.* —, żwir *m.*, szutr *m.*

Scho'tterbett, *sn.* =es, *pl.* =e, łożysko *n.* szutru.

Scho'ttergrube, *sf. pl.* =n, żwirowisko *n.*, kopalnia *f.* żwiru.

Scho'ttern, *va.* (haben) żwirować, szutrować.

Scho'tterung, *sf. pl.* =en, żwirowanie *n.*, szutrowanie *n.*

Scho'tterwagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, żwirówka *f.*, szutrówka *f.*

Scho'ttiſch, *sm.* polka szkocka.

Schraffie'ren, *va.* i *vn.* (haben) kratkować, cieniować liniami.

Schraffie'ren, *sn.* =s, **Schraffie'rung**, *sf. pl.* =en, kratkowanie *n.*, cieniowanie *n.* liniami.

Schräg, **Schrä'ge**, I. *adi.* ukośny, skośny; II. *adv.* na skos, ukośnie, skośnie, na ukos; — gegenüber naprzeciwko w skos; die Mütze — aufſetzen nasadzić czapkę na bakier.

Schrä'gbalken, *sm.* =s, *pl.* —, belek poprzeczny.

Schrä'ge, *sf.* **Schrä'gheit**, *sf.* ukos *m.*, ukośność *f.*

Schra'gen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kozioł *m.*, kobylica *f.*; 2) stragan *m.*, ławka *f.* przekupnia; 3) tapczan *m.*; 4) (Bahre) katafalk *m.*; 5) potrójny sążeń drzewa, stos trzysążniowy.

Schrä'gen, *va.* (haben) ukośny kierunek czemu nadać.

Schrä'gen, *sn.* =s, **Schrä'gung**, *sf. pl.* =en, krajanie *n.*, cięcie *n.* na ukos.

Schrä'gfenſter, *sn.* =s, *pl.* —, ukośne okno.

Schrä'gfläche, *sf. pl.* =n, **Schräg'kante**, *sf. pl.* =n, ukośna płaszczyzna.

Schräg'kantig, *adi.* ukośnobrzeżny.

Schrä'glinie, *sf. pl.* =n, linia ukośna.

Schrä'gmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, śmiga *f.*, węgielnica ruchowa, ukośnica *f.*

Schrä'gſchnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, (prze)cięcie ukośne.

Schrä'gſtreifen, *sm.* =s, *pl.* —, pas ukośny.

Schra'mme, *sf. pl.* =n, kresa *f.*, szrama *f.*, rysa *f.*, blizna *f.*, cięcie *n.*, ocios *m.*

Schra'mmen, *va.* (haben) kresę na czem zrobić, szramować, podciosać, zaciąć, zadrasnąć.

Schra'mmig, *adi.* pokryty bliznami, szramami.

Schrank, *sm.* =es, *pl.* Schränke, szafa *f.*, szafka *f.*

Schrä'nkchen, *sn.* =s, *pl.* —, szafka *f.*, szafeczka *f.*

Schra'nke, *sf. pl.* =n, 1) baryera *f.*, kobylica *f.*, szranki *pl.*; in die =n treten wstąpić w szranki (na turniejach); in die =n fordern wyzwać na rękę; für jmndn in die =n treten stanąć w czyjej obronie; vor den =n (des Gerichtes) erſcheinen stawać za kratami, stanąć w sądzie; 2) granica *f.*, karby *pl.*; jmndn in den =n halten trzymać kogo w karbach, w ryzie; in den =n bleiben hamować się; die =n überſchreiten przekroczyć granicę; in ſeinen =n bleiben trzymać się w swoim zakresie; Ihrer Großmut ſind keine =n geſetzt nie kładzie się tamy pańskiej wspaniałomyślności; einer Sache =n ſetzen tamę położyć czemu; ſeinen Zorn in =n halten hamować gniew.

Schrä'nkeiſen, *sn.* =s, *pl.* —, nazębek *m.*, pilnik piłowy.

Schrä'nken, I. *va.* (haben) złożyć, założyć na krzyż, krzyżować n. p. ręce, nogi; die Säge — zęby u piły naprostować; II. *vn.* (haben) w chodzie nogi na krzyż stawiać.

Schra'nkenlos, *adi.* bezgraniczny, bez miary, nieokiełzany; *adv.* bezgranicznie.

Schra'nkenloſigkeit, *sf. pl.* =en, bezgraniczność *f.*, bezmierność *f.*; rozluźnienie *n.*

Schra'nze, *sm.* =n, *pl.* =n, pieczeniarz *m.*, pochlebca *m.*; Hof— pieczeniarz, pochlebca dworski.

Schra'nzenart, *sf.* sposób pochlebczy, pieczeniarski.

Schra'nzenhaft, *adi.* po pieczeniarsku.

Schra'nzentum, *sn.* =(e)s, pieczeniarstwo *n.*

Schra'pe, *sf. pl.* =n, skrobadło *n.*, drapaczka *f.*; zgrzebło *n.*

Schra'pen, *va.* i *vn.* (haben) skrobać, drapać; (przen.:) bardzo oszczędzać; auf der Geige — rzępolić.

Schrapne'll, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* =s, szrapnel *m.*

Schra'pfel, *sn.* =s, *pl.* —, oskrobiny *f. pl.*, wiory, odrzynki *pl.*

Schrau'be, *sf. pl.* =n, śruba *f.*, śrubka *f.*, wkrętka *f.*; etw. mit =n befeſtigen przytwierdzić śrubami, przyśrubować; die — anziehen śrubę mocno wśrubować; eine — ohne Ende nieustająca śruba; śruba *f.* bez końca; — an einer Preſſe przełoga *f.*; (przen.:) die Sache ſteht auf =n rzecz bardzo się chwieje, jest niepewna; in ſeinem Kopfe iſt eine — los brakuje mu klepki; eine alte — starowinka; ſeine Worte auf =n ſtellen dwuznacznie się wyrażać, wykręcać się.

Schrau'ben, ſchraube, ſchraubſt, ſchrob i ſchraubte, geſchroben i geſchraubt; I. *va.* (haben) śrubować; die Lampe herunter— skręcić lampę; (przen.:) jmndn — docinać, dopiekać, dogryzać komu, brać kogo na fundusz, na kawał; obdzierać, wyzyskać kogo; den Preis höher — znacznie podwyższyć, wyśrubować cenę; ſeine Anſprüche niedriger — zmniejszyć wymagania, pretensye; II. geſchroben, *pp.* i *adi.*, geſchroben ſprechen, ſchreiben mówić, pisać nienaturalnie, wymuszono; geſchrobener Stil styl wymuszony, nienaturalny; geſchraubtes Weſen, geſchraubte Manieren sztywność *f.*, napuszystość *f.*, sztywne, napuszyste wzięcie, zachowanie się.

Schrau'benartig, *adi.* śrubowaty.

Schrau'benbacken, *sm.* =s, *pl.* —, mutra, macica stalowa.

Schrau'benbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, pochutnik *m.*

Schrau'benbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, gwintownica *f.*, krętak *m.*, świder *m.* do wiercenia muter do śrub.

Schrau'benbremſe, *sf. pl.* =n, hamulec śrubowy.

Schrau'bendampfer, *sm.* =s, *pl.* —, **Schrau'bendampfſchiff**, *sn.* =es, *pl.* =e, śrubowiec parowy, parostatek *m.* o śrubie.

Schrau'bendrehbank, *sf. pl.* =bänke, śrubarnia *f.*

Schrau'benfläche, *sf. pl.* =n, powierzchnica *f.* skrzydeł u śruby okrętowej.

Schrau'benförmig, *adi.* śrubiasty, w kształcie śruby.

Schrau'bengang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, gwint *m.*, chód *m.*, spust *m.* śruby; toter — krok martwy śruby.

Schrau'bengewinde, *sn.* =s, *pl.* —, gwint *m.*

Schrau'benhornſchnecke, *sf. pl.* =n, zawiska *f.*

Schrau'benkopfhalter, *sm.* =s, *pl.* —, przygłówek *m.*, pazur *m.* śruby.

Schrau'benkluppe, *sf. pl.* =n, śrubownica *f.*, gwintownica wielka.

Schrau'benkuppel, *sf. pl.* =n, sprzęgło śrubowe, łącznik śrubowy (kol.).

Schrau'benkuppelbügel, *sm.* =s, *pl.* —, kabłąk *m.* sprzęgła (kol.).

Schrau'benkuppelhebel, *sm.* =s, *pl.* —, rączka *f.* sprzęgła (kol.).

Schrau'benkuppellaſche, *sf. pl.* =n, łubki sprzęgłowe, wieszadło łącznikowe (kol.).

Schrau'benkuppelſpindel, *sf. pl.* =n, śruba sprzęgła, wrzeciono *n.* sprzęgła śrubowego (kol.).

Schrau'benkuppelung, *sf. pl.* =en, sprzężenie *n.* śrub.

Schrau'benlinie, *sf. pl.* =n, linia w kształcie śruby kręcona, spiralna.

Schrau'benmutter, *sf. pl.* =n, śrubołoże *n.*, mutra *f.*, muterka *f.* do śruby, osada *f.* śruby, biegun *m.* u śruby, naśrubek *m.*

Schrau'benkuppelungsmuff, *sm.* =es, *pl.* =e, tarcza *f.* przy sprzęgle śrubowem.

Schrau'bennagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, gwóźdź śrubowy.

Schrau'benpatrone, *sf. pl.* =n, obacz Schraubengang.

Schrau'benpreſſe, *sf. pl.* =n, prasa śrubowa.

Schrau'benpropeller, *sm.* =s, *pl.* —, propeler śrubowy.

Schrau'benrad, *sn.* =es, =räder, turbina *f.*

Schrau'benſchiff, *sn.* =es, *pl.* =e, śrubowiec *n.*, okręt śrubowy.

Schrau'benſchlüſſel, *sm.* =s, *pl.* —, klucz *m.* do śrub, do muter, śruboklucz *m.*, śrubokręt *m.*, dłutko *n.*

Schrau'benſchnecke, *sf. pl.* =n, śrubownica *f.*, terebra *f.* (waga); rodzaj ślimaka.

Schrau'benſchneidemaſchine, *sf. pl.* =n, gwintorzeźnia *f.*

Schrau'benſpindel, *sf. pl.* =n, wałek *m.* śruby.

Schrau'benſtein, *sm.* =es, *pl.* =e, skamieniałości w kształcie śrub.

Schrau'benverſicherung, *sf. pl.* =en, zahaczenie *n.* naśrubka, zahaczenie *n.* mutry.

Schrau'benwinde, *sf. pl.* =n, winda śrubowa.

Schrau'benwindung, *sf. pl.* =en, obacz Schraubenlinie.

Schrau'benzieher, *sm.* =s, *pl.* —, odkrętak *m.*, śrubnik *m.*, dłuto *n.*

Schrau'benzwinge, *sf. pl.* =n, śruba stolarska, szpona *f.*, ściskacz *m.*, kleszcz *m.*

Schrauberei', *sf. pl.* =en, **Schrau'ben**, *sn.* =s, śrubowanina *f.*, śrubowanie *n.*

Schrau'bſtock, *sm.* =es, *pl.* =ſtöcke, śrubsztak *m.*, imadło *n.*, kleszcznik *m.*, ścieśniacz *m.*

Schrau'bſtockzange, *sf. pl.* =n, szpona *f.*, obcęgi *pl.* u śrubsztaka.

Schreck, *sm.* =s, **Schre'cken**, *sm.* =s, strach *m.*, przestrach *m.*, trwoga *f.*, popłoch *m.*; ein paniſcher — paniczny, wielki przestrach; einen — bekommen nastraszyć, przestraszyć się; jmndm einen — einjagen napędzić komu strachu; in — geraten przelęknąć się; der — iſt mir in die Glieder gefahren strach mi przeszedł po kościach; jmndm — verurſachen przerazić kogo, nabawić go strachu; die — des Todes, des Krieges okropności, straszliwości śmierci, wojny; ein — erregendes Schauſpiel przerażające widowisko.

Schre'ckbar, *adi.* lękliwy, bojaźliwy, nieśmiały.

Schre'ckbarkeit, *sf.* lękliwość *f.*, bojaźń *f.*, nieśmiałość *f.*

Schre'ckbild, *sn.* -es, *pl.* -er, straszydło *n.*, widok przerażający.

Schre'cken, I. *vn.* (sein) 1) strachać, lękać się; pęknąć z trzaskiem, zerwać się krzycząc; II. *va.* (haben i sein) 1) straszyć kogo; 2) polewać co, zanurzać w zimnej wodzie; Waſſer — domieszać gorącej wody do zimnej.

Schre'cken, *sm.* -s, obacz Schreck.

Schre'ckensbote, *sm.* -n, *pl.* -n, zwiastun *m.* strasznej nowiny.

Schre'ckensbotſchaft, *sf.*, **Schre'ckensnachricht**, *sf. pl.* -en, straszna wiadomość.

Schre'ckensgeſtalt, *sf. pl.* -en, obacz Schreckbild.

Schre'ckensherrſchaft, *sf.* terroryzm *m.*

Schre'ckenskunde, *sf. pl.* -n, obacz Schreckensbotſchaft.

Schre'ckensmann, *sm.* -es, *pl.* -leute, terrorysta *m.*

Schre'ckensnacht, *sf. pl.* -nächte, noc *f.* strachu.

Schre'ckensregierung, *sf. pl.* -en, obacz Schreckensherrſchaft.

Schre'ckensruf, *sm.* -es, *pl.* -e, okrzyk *m.* przerażenia, przestrachu.

Schre'ckensſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, system terrorystyczny.

Schre'ckenstag, *sm.* -es, *pl.* -e, dzień *m.* strachu.

Schre'ckenswort, *sn.* -es, *pl.* -e, wyraz *m.* strachu.

Schre'ckenszeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* trwogi.

Schre'ckgeſpenſt, *sn.* -es, *pl.* -er, obacz Schreckbild.

Schre'ckhaft, **Schre'ckig**, *adi.* 1) lękliwy, lękający się, strachliwy; 2) obacz Schrecklich.

Schre'ckhaftigkeit, *sf. pl.* -en, lękliwość *f.*, trwożliwość *f.*

Schre'cklich, *adi.* 1) straszny, straszliwy, okropny; -er Menſch straszny człowiek, -e Tat okropny czyn; 2) *adv.* strasznie, straszliwie, okropnie; er ſieht — aus wygląda strasznie, okropnie; er iſt — groß on jest bardzo duży.

Schre'cklichkeit, *sf.* straszność *f.*, okropność *f.*

Schre'cknis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, strach *m.*, okropność *f.*

Schre'ckſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, wystrzał *m.* na postrach; (przen.:) postrach *m.*, fałszywy alarm.

Schrei, *sm.* -es, *pl.* -e, krzyk *m.*, okrzyk *m.*, krzyknięcie *n.*, hałas *m.*; einen — tun, ausſtoßen krzyknąć, wydać okrzyk.

Schrei'balg, *sm.* -es, *pl.* -bälge, krzykacz *m.*, krzykliwy bachor.

Schrei'bart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* pisania; styl *m.*; pisownia *f.*

Schrei'bbedarf, *sm.* -es, **Schrei'bgerät**, *sn.* -es, *pl.* -e, przybory *pl.* do pisania.

Schre'ib(e)brief, *sm.* -es, *pl.* -e, list *m.*

Schrei'b(e)buch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, zeszyt *m.*, poszyt *m.*, skryptura *f.*, kajet *m.*

Schrei'b(e)fähig, *adi.* zdolny, zdatny do pisania.

Schrei'b(e)kunſt, *sf.* sztuka *f.*, pisania, kaligrafia *f.*

Schrei'ben, ſchreibe, ſchreibſt, ſchrieb, habe geſchrieben; I. *va.* pisać, napisać; eine gute, ſchlechte, deutliche Hand — mieć dobre, złe, wyraźne pismo; einen guten Stil — mieć dobry styl; wie geſtochen — pisać jak wyryto; eigenhändig — własnoręcznie pisać; ins reine — przepisać; über etw. ausführlich — rozpisać się o czem; nach jmndm, um jmndn — pisać po kogo; jmndm etw. gut— zapisać coś na czyją korzyść, na czyje dobro; jmndm etw. auf Rechnung — zapisać coś na czyj rachunek; in den Sand — pisać na piasku; mit Kreide an die Tafel — pisać kredą na tablicy; über etw. — pisać o czem; ein Wort groß, klein — pisać słowo dużą, małą literą; was — wir heute? którego dzisiaj mamy?; ich ſchreibe ihr oft często do niej piszę; II. *vn.* (haben) — können umieć pisać; — lernen uczyć się pisać; die Feder ſchreibt nicht gut to pióro niedobrze pisze; III. ſich —, *vr.* pisać się; wie ſchreibt er ſich? jak on się pisze?, jak on się nazywa?; woher ſchreibt ſich dieſe Nachricht? skąd pochodzi ta wiadomość?; unſere Freundſchaft ſchreibt ſich ſchon ſeit unſerer Jugend her nasza przyjaźń datuje się jeszcze od młodości; er ſchreibt ſich mit einem b pisze się przez *b*; ſchreibe dir hinter die Ohren zapamiętaj to sobie dobrze; IV. geſchrieben, *pp.* i *adi.* pisany, napisany; dieſe Worte ſind mir tief ins Herz — słowa te wryły mi się w serce.

Schrei'ben, *sn.* -s, *pl.* —, 1) pisanie *n.*; des Leſens und -s unkundig analfabeta *m.*, nieumiejący czytać ani pisać; 2) pismo *n.*, list *m.*, odezwa *f.*; diplomatiſches — nota dyplomatyczna.

Schrei'bensunkundig, *adi.* ten co nie umie pisać, analfabeta *m.*

Schrei'b(e)pult, *sn.* -es, *pl.* -e, pulpit *m.* do pisania.

Schrei'ber, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz *m.*, autor *m.*; der — dieſes Briefes autor listu; ein — beim Advokaten pisarz u adwokata, mundant *m.*; armſeliger — pisarczyk *m.*

Schrei'beramt, *sn.* -es, **Schrei'berdienſt**, *sm.* -es, **Schrei'berpoſten**, urząd *m.*, służba *f.*, posada *f.* pisarza.

Schrei'berarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.* pisarza.

Schreiberei', *sf. pl.* -en, 1) pisanie *n.*, 2) pisanina *f.*, gryzmoły *pl.*

Schrei'bern, I. *vn.* (haben) wykonywać zawód pisarza, literata; II. *v. impers.* mich ſchreibert mam gust do pisania.

Schrei'bfaul, *adi.* leniwy do pisania.

Schrei'bfeder, *sf. pl.* -n, pióro *n.* do pisania.

Schrei'bfehler, *sm.* -s, *pl.* —, błąd pisarski, ortograficzny.

Schrei'bfertig, *adi.* wprawny w pisaniu.

Schrei'bfertigkeit, *sf.* wprawność *f.* w pisaniu.

Schrei'bgebrauch, *sm.* =es, *pl.* =bräuche, ortografia *f.*

Schrei'bgebühr, *sf. pl.* =en, **Schreib'geld**, *sn.* =es, *pl.* =er, zapłata *f.* za pisanie.

Schrei'bgriffel, *sm.* =s, *pl.* —, sztyft *m.*, rysik *m.* do pisania.

Schrei'bheft, *sn.* =es, *pl.* =e, zeszyt *m.* do pisania.

Schrei'bkrampf, *sm.* =es, *pl.* =krämpfe, kurcz pisarski.

Schrei'bkunſt, *sf.* sztuka *f.* pisania, kaligrafia *f.*

Schrei'blehrer, *sm.* =s, *pl.* —, kaligraf *m.*, nauczyciel *m.* kaligrafii.

Schrei'bleſefibel, *sf. pl.* =n, elementarz *m.* dla nauki pisania i czytania.

Schrei'bleſemethode, *sf.*, **Schrei'bleſen**, *sn.* =s, równoczesna nauka pisania i czytania.

Schrei'bluſt, *sf.* ochota *f.*, chęć *f.* pisania.

Schrei'bluſtig, *adi.* usposobiony, chętny do pisania.

Schrei'bmappe, *sf. pl.* =n, teka *f.* do pisania.

Schrei'bmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do pisania.

Schrei'bmaterialien, *sf. pl.* przybory *pl.* do pisania.

Schrei'bmaterialienhandlung, *sf. pl.* =en, skład *m.*, magazyn *m.* papieru, przyborów do pisania.

Schrei'bpapier, *sn.* =s, papier *m.* do pisania.

Schrei'bſchrift, *sf. pl.* =en, obacz Schriftdruck.

Schrei'bſchule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* pisania.

Schrei'bſelig, *adi.* obacz Schreibluſtig.

Schrei'bſtift, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Schreibgriffel.

Schrei'bſtube, *sf. pl.* =n, biuro *n.*, pokój *m.*, gdzie piszą.

Schrei'bſtunde, *sf. pl.* =n, lekcya *f.* kaligrafii.

Schrei'bſucht, *sf.* mania *f.* pisania, grafomania *f.*

Schrei'bſüchtig, *adi.* żądny pisania, opanowany grafomanią.

Schrei'btafel, *sf. pl.* =n, tablica *f.*, tabliczka *f.* do pisania.

Schrei'btäfelchen, *sn.* =s, *pl.* —, tabliczka *f.* do pisania.

Schrei'btiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, biurko *n.*, stół *m.* do pisania.

Schrei'bübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie *n.* w pisaniu, zadanie kaligraficzne.

Schrei'bung, *sf. pl.* =en, sposób *m.* pisania.

Schrei'bvorlage, *sf. pl.* =n, **Schrei'bvorſchrift**, *sf. pl.* =en, wzorki *pl.* do pisania.

Schrei'bwut, *sf.* obacz Schreibſucht.

Schrei'bzeug, *sn.* =es, *pl.* =e, kałamarz *m.*, przybory *pl.* do pisania.

Schrei'bzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Schreibſtube.

Schrei'en, ſchreie, ſchrieeſt i ſchreiſt, ſchrie, geſchrien, *vn.* i *va.* (haben) krzyczeć, wrzeszczeć, wykrzykiwać; aus vollem Halſe — krzyczeć na całe gardło; wie ein Beſeſſener — krzyczeć jak opętany; Zeter und Mordio — krzyczeć gwałtu; Feuer — wołać, że gore; Rache, um Hilfe — wołać o pomstę, o pomoc; nach Brot — wołać o chleb; zum Himmel — wołać do nieba; jmndm die Ohren voll — zagłuszyć kogo krzykiem; über etw. — lamentować, zawodzić nad czem; wie man in den Wald hineinſchreit, ſo ſchallt es wieder heraus jakie wołanie, takie echo.

Schrei'end, *adi.* krzyczący, hałaśliwy; (przen.:) =e Ungerechtigkeit rażąca, krzycząca niesprawiedliwość; =e Farbe kolor krzyczący, jaskrawy, wpadający w oko.

Schrei'er, *sm.* =s, *pl.* —, krzykacz *m.*, krzykała *m.*

Schreierei', *sf. pl.* =en, 1) obacz Schreien; 2) obacz Marktſchreierei.

Schrei'erin, *sf. pl.* =nen, krzykaczka *f.*

Schrei'eriſch, *adi.* krzykliwy, wrzaskliwy.

Schrei'hals, *sm.* =ſes, *pl.* =hälſe, krzykacz *m.*, krzykliwe dziecko.

Schrein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) szafa *f.*, skrzynia *f.*; 2) trumna *f.*, katafalk *m.*; 3) Reliquien — relikwiarz *m.*

Schrei'ner, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Tiſchler.

Schrei'ten, ſchreite, ſchritt, geſchritten, *vn.* (ſein) kroczyć, stąpać; über etw. — przekroczyć co; przestąpić przez co; er ſoll mir nicht über die Schwelle — niechaj nie przejdzie, przekroczy mojego progu, nie postanie więcej w moim domu; vorwärts— postępować; rückwärts— cofać się; weiter— iść naprzód; über eine Brücke — przejść przez most; (przen.:) zu etw. — przystąpić do czego; wir wollen zur Sache — przystąpmy do rzeczy; zum Werke — wziąć się, przystąpić do dzieła; das Haus ſchreitet der Vollendung entgegen dom ma się ku ukończeniu; zur zweiten Ehe — przystąpić do powtórnego małżeństwa.

Schrei'vogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, dwuczub *m.*, krzyczek *m.*

Schreiz, *sm.* =es; **=papier**, *sn.* =s, cienki papier do opakowania, bibuła *f.*

Schrift, *sf. pl.* =en, 1) pismo *n.*, litery *pl.*; er hat eine gute — ma dobre pismo; in lateiniſcher — łacińskiem pismem, łacińskiemi literami; mit runder — rondem; mit fetter — tłustemi czcionkami; Abdruck vor der — pierwsza odbitka; 2) pismo *m.*, publikacya *f.*; eine — aufſetzen skoncepować, ułożyć pismo; ſeine =en herausgeben wydać swoje dzieła; periodiſche — czasopismo *n.*; die Heilige — Pismo Święte, biblia *f.*

Schri'ftabſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, ustęp *m.* w piśmie.

Schri'ftaltertümer, *sn. pl.* antyki graficzne.

Schri'ftart, *sf. pl.* =en, rodzaj *m.* pisma.

Schri'ftausleger, *sm.* =s, *pl.* —, wykładacz *m.* Pisma Świętego; grafolog *m.*

Schri'ftauslegung, *sf. pl.* =en, komentowanie *n.*, wykładanie *n.* Pisma Świętego.

Schri'ftbeweis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, dokument *m.*, dowód *m.* na piśmie.

Schri'ftdruck, *sm.* =es, *pl.* =e, kursywa *f.*

Schri'ftenbewahrer, *sm.* =s, *pl.* —, archiwaryusz *m.*, ten co przechowuje dokumenty.

Schri'ftenkammer, *sf. pl.* =n, archiwum *n.*; registratura *f.*

Schri'ft(en)tum, *sn.* =s, literatura *f.*, piśmiennictwo *n.*

Schri'fterklärung, *sf. pl.* =en, obacz Schriftauslegung.

Schri'ftfach, *sn.* =es, *pl.* =fächer, oddział *m.* w kaszcie.

Schri'ftforſchung, *sf. pl.* =en, badanie *n.* Pisma Świętego.

Schri'ftführer, *sm.* =s, *pl.* —, sekretarz *m.* (stowarzyszenia, zebrania).

Schri'ftgebrauch, *sm.* =es, zwyczaj utarty w piśmiennictwie.

Schri'ftgelehrſamkeit, *sf. pl.* =en, uczoność *f.*, biegłość *f.* w Piśmie Świętem.

Schri'ftgelehrte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, uczony *m.*, obeznany *m.* w Piśmie Świętem.

Schri'ftgießer, *sm.* =s, *pl.* —, giser *m.*, odlewacz *m.* czcionek.

Schri'ftgießerei, *sf. pl.* =en, gisernia *f.*, odlewarnia *f.* czcionek.

Schri'ftgläubig, *adi.* wierzący w Pismo Święte.

Schri'ftkaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, kaszta drukarska.

Schri'ftleiter, *sm.* =s, *pl.* —, redaktor *m.*

Schri'ftleitung, *sf. pl.* =en, redakcya *f.*

Schri'ftlich, *adi.* i *adv.* pisemny, pisemnie, na piśmie; =e Prüfung egzamin pisemny; =er Befehl rozkaz na piśmie; geben Sie mir das — daj mi to pan na piśmie.

Schri'ftmäßig, *adi.* i *adv.* stosowny i stosownie do Pisma Świętego; zgodny, zgodnie z Pismem Świętem, według Pisma Świętego.

Schri'ftmetall, *sn.* =s, *pl.* =e, metal *m.* do odlewania czcionek.

Schri'ftmutter, *sf. pl.* =n, matryca *f.*

Schri'ftprobe, *sf. pl.* =n, próba *f.* pisma; wzór *m.* czcionek.

Schri'ftrolle, *sf. pl.* =n, zwój *m.* rękopisu.

Schri'ftſatz, *sm.* =es, zac *m.*

Schri'ftſchneider, *sm.* =s, *pl.* —, wyrzynacz *m.* czcionek.

Schri'ftſeite, *sf. pl.* =n, 1) zadrukowana, zapisana strona (papieru); 2) napisowa strona monety.

Schri'ftſetzer, *sm.* =s, *pl.* —, zecer *m.*, składacz *m.*

Schri'ftſprache, *sf.* język piśmienny, literacki; język biblijny.

Schri'ftſteller, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz *m.*, literat *m.*, autor *m.*

Schriftſtellerei', *sf.*, **Schri'ftſtellerſchaft**, *sf.*, **Schri'ftſtellertum**, *sn.* =s, piśmiennictwo *n.*, literatura *f.*, autorstwo *n.*, zajęcie literackie, zawód *m.* literata.

Schri'ftſtellerin, *sf. pl.* =nen, literatka *f.*, autorka *f.*

Schri'ftſtelleriſch, *adi.* i *adv.*, pisarski, literacki, po literacku, autorski, po autorsku; er iſt — tätig zajmuje się piśmiennictwem, literaturą.

Schri'ftſtellern, *vn.* (haben) trudnić się piśmiennictwem, autorstwem, literaturą.

Schri'ftſtempel, *sm.* =s, *pl.* —, cecha *f.*, stempel *m.* na czcionkach.

Schri'ftſtück, *sn.* =es, *pl.* =e, pismo *n.*, dokument *m.*

Schri'fttext, *sm.* =es, *pl.* =e, tekst *m.* Pisma (Świętego), biblijny.

Schri'ft(ver)fälſcher, *sm.* =s, *pl.* —, fałszerz *m.* pism.

Schri'ft(ver)fälſchung, *sf. pl.* =en, fałszowanie *n.* pism.

Schri'ftwart, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Schriftführer.

Schri'ftwechſel, *sm.* =s, *pl.* —, wymiana *f.* pism, korespondencya *f.*

Schri'ftwidrig, *adi.* sprzeczny z Pismem Świętem.

Schri'ftwort, *sn.* =es, *pl.* =e, słowo należące do języka literackiego; ustęp *m.* z Pisma Świętego.

Schri'ftzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak pisarski; litera *f.*; durch — dargeſtellt przedstawiony graficznie.

Schri'ftzeug, *sn.* =(e)s, obacz Schriftmetall.

Schri'ftzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, zarys *m.* w pisaniu, ręka *f.*, charakter *m.*; die =züge pismo *n.*

Schri'll, *adi.* ostry, przeraźliwy, przenikliwy.

Schri'llen, *vn.* (haben) wydawać tony przeraźliwe, przenikliwe, świergotać, ćwierkać (o świerszczu).

Schri'tt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krok *m.*; den — beſchleunigen przyspieszyć kroku; kleiner — kroczek *m.*; — gehen iść zwolna, noga za nogą; — fahren jechać krok za krokiem; — reiten jechać stępo, noga za nogą; mit ſchnellen =en szybkim krokiem; keinen — aus dem Hauſe tun ani na krok nie wyjść z domu, nie ruszyć się z domu; — halten dotrzymywać kroku; jmndm auf — und Tritt folgen iść za kim krok za krokiem, prześladować kogo jak cielę, ani na krok kogo nie odstępować; ſich jmndn drei — vom Leibe halten nie poufalić się z kim, trzymać kogo zdala od siebie; bleibe mir drei =e vom Leibe! nie zbliżaj się do mnie! daj mi spokój!; ich tue den äußerſten — robię ostateczne kroki; haben Sie ſchon die nötigen =e getan? czy wdrożył pan już odpowiednie kroki?; die erſten =e tun wdrożyć przedwstępne kroki; den erſten — tun przełamać lody; der erſte — iſt der ſchwerſte początek najtrudniejszy.

Schri'ttgänger, *sm.* =s, *pl.* —, stępak *m.*, szłapak *m.*

Schri'ttlings, *adv.* krok za krokiem, noga za nogą, stępem.

Schri'ttmacher, *sm.* =s, *pl.* —, ten co idzie, jedzie przodem dla oznaczenia chyżości kroku.

Schri'ttmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, **Schritt'zähler**, *sm.* =s, *pl.* —, krokomierz *m.*

Schri'ttſchuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Schlittſchuh.

Schri'ttſtein, *sm.* =es, *pl.* =e, chodnik *m.*; kładka *f.* na wodzie z kamieni.

Schri'ttweiſe, *adi.* i *adv.* krok za krokiem, na kroki; stopniowo.

Schroff, *adi.* 1) stromy, spadzisty; 2) szorstki, chropawy, (przenośnie:) nieprzystępny, przykry; ein =er Menſch szorstki, nieprzystępny człowiek; ein =es Benehmen szorstkie zachowanie się.

Schro'ffe, *sf. pl.* =n, skała spadzista, spadzistość *f.*

Schro'ffheit, *sf. pl.* =en, stromość *f.*, spadzistość *f.*; szorstkość *f.*, nieprzystępność *f.*

Schrö'pfeiſen, *sn.* =s, *pl.* —, **Schrö'pfſchnäpper**, *sm.* =s, *pl.* —, baniecznik *m.*; nacinadło *n.*, lanceta *f.* do robienia cięć przy stawianiu baniek.

Schrö'pfen, *va.* (haben) 1) stawiać bańki; 2) sierpem z wierzchu kosić, odrzeć kwiat z liścia; 3) (przenośnie:) orznąć, ograć, oszukać kogo; jmndn — wyciągnąć z kogo ostatni grosz.

Schrö'pfen, *sn.* =s, **Schrö'pfung**, *sf. pl.* =en, stawianie *n.* baniek; koszenie *n.* z wierzchu; (przenośnie:) oszukiwanie *n.*

Schrö'pfglas, *sn.* =ſes, *pl.* =gläſer, **Schrö'pfkopf**, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, bańka *f.*

Schrö'pfſchnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, nacięcie *n.* do stawiania baniek.

Schrö'pfzeug, *sn.* =es, *pl.* =e, narzędzie *n.* do stawiania baniek.

Schrot, *sn.* =(e)s, 1) odcinek *m.*, odrzynek *m.*; odcięty pień drzewa, blok *m.*, kloc *m.*; 2) próba *f.* metali; waga mennicza monety; 3) śrut *m.* (do strzelania); 4) grubo zmielone zboże; 5) (przenośnie:) ein Mann von altem — und Korn człowiek starej daty.

Schro'taxt, *sf. pl.* =äxte, topór do rębania.

Schro'tbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, worek *m.* na śrut, śrutnica *f.*

Schro'tbrot, *sn.* =(e)s, chleb razowy.

Schro'tbüchſe, **Schro'tflinte**, *sf. pl.* =n, śrutówka *f.*, strzelba do śrutu.

Schro'teiſen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) dłubacz *m.*, dłuto do odcinania; 2) gnyp szewski.

Schro'ten, *va.* (haben) 1) pogryźć zębami na drobne kawałki, zmiażdżyć; 2) śrutować zboże, grubo zemleć; 3) rąbać, rznąć, krajać, ciąć na kawałki; 4) przekopywać się przez ziemię do kruszca, wiercić skały; 5) wciągać, windować, dźwigać ciężary (na wóz); beczki spuszczać do piwnicy i wydobywać z piwnicy.

Schrö'ter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ten co tnie, przerzyna, kraje w mennicy, ten co sztaby srebra przerzyna na monetę; 2) ten co beczki spuszcza lub wydobywa z piwnicy; 3) jelonek *m.*, ognicz ek *m.*

Schro'tfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* śrutu.

Schro'tflinte, *sf. pl.* =n, obacz Schrotbüchſe.

Schro'tform, *sf. pl.* =en, forma na odlewanie śrutu.

Schro'tgießerei, *sf. pl.* =en, gisernia *f.* śrutu.

Schro'thobel, *sm.* =s, *pl.* —, hebel *m.* do okrzesywania z grubszego.

Schro'tkorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =körner, 1) ziarnko *n.* śrutu; 2) zboże grubo mielone.

Schro'tleiter, *sf. pl.* =n, drabinka *f.* do wtaczania ciężarów, legar *m.*

Schrö'tling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kawałek odcięty, oderznięty metalu na odbicie monety.

Schro'tmehl, *sn.* =es, mąka razowa, krupiasta.

Schro'tmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, dłuto *n.* do przecinania, przecinak trzonkowy, przecinak przykładkowy.

Schro'tmühle, *sf. pl.* =n, młyn *m.* do śrubowania zboża, ziarna.

Schro'tſäge, *sf. pl.* =n, piła *f.* do rznięcia grubego drzewa.

Schro'tſchere, *sf. pl.* =n, nożyce *pl.* do cięcia twardych rzeczy (blachy, drutu).

Schro'tſeil, *sn.* =es, *pl.* =e, lina *f.* do spuszczania ciężarów (beczek do piwnicy).

Schro'twage, *sf. pl.* =n, poziomnica *f.*

Schru'bben, *va.* (haben) szurować, wycierać ostrą miotłą; z grubszego heblować.

Schru'bber, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ten co szuruje, hebluje; 2) ostra miotła, szczotka *f.* do szurowania.

Schru'lle, *sf. pl.* =n, 1) kaprys *m.*, grymas *m.*, dziwactwo *n.*; 2) alte — stary oryginał, dziwak; starowinka *m.* i *f.*

Schru'llenhaft, **Schru'llig**, *adi.* kapryśny, grymaśny, dziwaczny.

Schru'mpel, *sf. pl.* =n, zmarszczka *f.*

Schru'mpfen, *vn.* (haben i ſein) i *vr.* marszczyć się, kurczyć się, także o mleku, kiedy się na niem kożuch robi, kiedy się zsiada, o wodzie zaczynającej marznąć; ſich — marszczyć, skurczyć, ściągnąć się.

Schru'mpf(e)lig, **Schru'mpfig**, *adi.* skurczony, zmarszczony.

Schru'mpfleber, *sf.* wątroba marska.

Schru'mpfniere, *sf.* nerka marska.

Schru'nde, *sf. pl.* =n, szpara *f.*, rozpadlina *f.*; pęknięcie *n.* (skóry).

Schru'ndig, *adi.* szparowaty, popękany, rozpadły.

Schub, *sm.* =es, *pl.* Schübe, 1) pchnięcie *n.*, popchnięcie *n.*, posuwanie *n.*; jmndm

einen — (i Schubs) geben popchnąć, poszturkać kogo; 2) rzut *m.* kuli (przy kręglach); einen — machen raz rzucić, zrobić jeden rzut; ein — Kegel partya *f.* kręgli; 3) ein — Brotes jedno pieczywo chleba; der — des Brotes wsadzanie *n.* chleba do pieca; ein — Senatoren masowe mianowanie senatorów; ich kam mit einem — zur Tür hinein jednym susem dostałem się przez drzwi do środka; 4) przymusowe odstawienie, ciupas *m.*; mit — abſchicken odstawić ciupasem; 5) przegródka *f.*, przedziałka *f.* do wysuwania.

Schu'bfach, *sn.* =es, *pl.* =fächer. **Schu'blade,** *sf. pl.* =n, **Schu'bkaſten,** *sm.* =s, *pl.* =käſten, szuflada *f.*, szufladka *f.*; skrzynka *f.* z przegródkami do wysuwania.

Schu'bkarren, *sm.* =s, *pl.* —, taczki *pl.*

Schu'bkärrner, *sm.* =s, *pl.* —, taczkarz *m.*

Schu'briegel, *sm.* =s, *pl.* —, zasuwa *f.*, zasuwka *f.*

Schu'bſack, *sm.* =es, *pl.* =ſäcke, kieszeń *f.*, torba *f.*

Schu'btür(e), *sf. pl.* =n, drzwi zasuwane.

Schu'biack, Schu'bb(e)jack, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, łajdak *m.*, szuja *f.*

Schu'bſen, *va.* jmndn — popychać, potrącać, poszturkiwać kogo.

Schu'bweiſe, *adv.* posuwając; po trosze, garstkami; ciupasem; — einlaſſen wpuszczać po kilka osób na raz.

Schü'chtern, *adi.* nieśmiały, bojaźliwy, lękliwy, płochliwy.

Schü'chternheit, *sf.* nieśmiałość *f.*, bojaźliwość *f.*, lękliwość *f.*, płochliwość *f.*

Schu'ckeln, *va.* i *vn.* (haben) 1) obacz Schaukeln; 2) ob. Schütteln.

Schu'ffeln, *va.* (haben) ob. Schaufeln.

Schuft, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szubrawiec *m.*, gałgan *m.*, łajdak *m.*

Schu'ften, *vn.* (haben) 1) ciężko pracować, harować; 2) robić gałgaństwa, łajdactwa.

Schu'ftenſtreich, *sm.* =es, *pl.* =e, **Schuftere'i,** *sf. pl.* =en, **Schu'ftigkeit,** *sf. pl.* =en, łajdactwo *n.*, gałgaństwo *n.*, szujostwo *n.*

Schu'ftig, Schu'ftiſch, *adi.* szubrawy, gałgański, podły, łajdacki.

Schuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) obuwie *n.*, trzewik *m.*, bucik *m.*; alter, zerriſſener — chodak *m.*; die =e anziehen wdziać, wzuć trzewiki, buciki; die =e ausziehen zdjąć trzewiki, zzuć buciki; die =e wechſeln przezuć buciki; 2) (przen.:) jmndm etw. in die =e ſchieben złożyć, zwalić coś na kogo; ich weiß, wo ihn der — drückt wiem, co mu dolega; an den =en etw. ablaufen domyślić się czego; alle =e über einen Leiſten ſchlagen robić wszystko na jedno kopyto; ich möchte nicht in ſeinen =en ſtecken nie chciałbym być na jego miejscu; jmndm die =e austreten wyrugować kogo; 3) stopa *f.* (jako miara); zehn — lang na dziesięć stóp długości; 4) okucie *n.* na końcu jakiej rzeczy; 5) siodełko *n.*

Schu'habſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, obcas *m.*

Schu'hahle, *sf. pl.* =n, szydło *n.*

Schu'hband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, tasiemka *f.* do bucików, sznurowadło *n.*

Schu'hblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, przód *m.* trzewika.

Schu'hblume, *sf. pl.* =n, chińska róża.

Schu'hbürſte, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* do trzewików.

Schu'hdraht, *sm.* =es, *pl.* =dräht, dratwa *f.*

Schu'hfleck, Schu'hflicken, *sm.* =(e)s, *pl.* =e i —, przyszczepka *f.*, łatka *f.* u trzewika.

Schu'hflicker, *sm.* =s, *pl.* —, łatacz *m.*

Schu'hhorn, *sn.* =es, *pl.* =hörner, łyżka *f.* do wciągania trzewików.

Schu'hknöpfler, *sm.* =s, *pl.* —, zapinacz *m.* do bucików.

Schu'hladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep *m.* z trzewikami.

Schu'hleiſten, *sm.* =s, *pl.* —, kopyto *n.*

Schu'hmacher, *sm.* =s, *pl.* —, szewc *m.*

Schu'hmacherin, *sf. pl.* =nen, szewcowa *f.*, szewczycha *f.*

Schu'hmachergeſell, *sm.* =en, *pl.* =en, czeladnik szewski.

Schuh'macherhandwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, rzemiosło szewskie, szewstwo *n.*

Schu'hmacherkneif, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nożyk *m.*, gnypak szewski.

Schu'hmachermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, majster szewski.

Schu'hmacherwerkſtatt, *sf.* =ſtätte, warsztat szewski.

Schu'hmacherwerkzeug, *sn.* =es, *pl.* =e, narzędzie szewskie.

Schu'hmacherzunft, *sf. pl.* =zünfte, cech szewski.

Schu'hmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ *m.* na buciki, trzewiki.

Schu'hnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, kołek *m.* do butów.

Schu'hnaht, *sf. pl.* =nähte, szew *m.* w buciku.

Schu'hpech, *sn.* =s, smoła szewska.

Schu'hputzer, *sm.* =s, *pl.* —, czyściciel *m.* butów.

Schu'hriemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemyk *m.* do bucików, sznurowadło *n.*

Schu'hroſe, *sf. pl.* =n, **Schu'hroſette,** *sf. pl.* =n, **Schu'hſchleife,** *sf. pl.* =n, rozeta *f.*, kokardka *f.* przy trzewiku.

Schu'hſchmiere, *sf. pl.* =n, obacz Schuhwichſe.

Schu'hſchnalle, *sf. pl.* =n, sprzączka *f.* przy trzewiku.

Schu'hſchwärze, *sf.* obacz Schuhwichſe.

Schu'hſohle, *sf. pl.* =n, podeszwa *f.* u trzewika.

Schu'hſpitze, *sf. pl.* =n, kończyny *pl.* bucików.

Schu'hu, *sm.* =s, *pl.* =s, obacz Uhu.

Schu'hwerk, *sn.* =es, **Schu'hzeug,** *sn.* =es, obuwie *n.*

Schu'hwichſe, *sf.* czernidło *n.*, szuwaks *m.*

Schu'hwichſer, *sm.* -s, *pl.* —, czyścibut *m.*

Schu'hzwecke, *sf. pl.* -n, ćwiek *m.* do butów.

Schu'lamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd szkolny; urząd nauczycielski.

Schu'lamtskandidat, *sm.* -en, *pl.* -en, kandydat, aplikant nauczycielski.

Schu'lanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład szkolny, szkoła *f.*

Schu'larbeit, Schu'laufgabe, *sf. pl.* -en, zadanie szkolne.

Schu'latlas, *sm.* -ſes, *pl.* -atlanten, atlas szkolny.

Schu'laufſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, zadanie, wypracowanie szkolne.

Schu'laufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca szkolny, szkoły.

Schu'laufſicht, *sf.* dozór szkolny.

Schu'laufſichtsbehörde, *sf. pl.* -n, władza nadzorcza, szkolna.

Schu'lbeſuch, *sm.* -es, uczęszczanie *n.* do szkoły.

Schu'lbezirk, *sm.* -es, *pl.* -e, okręg szkolny.

Schu'lbildung, *sf.* wykształcenie szkolne.

Schu'lbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder; die -brüder bracia szkolni (zakon).

Schu'lbub(e), *sm.* -en, *pl.* -en, chłopiec uczęszczający do szkoły, uczeń *m.*

Schu'lbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, książka szkolna, podręcznik szkolny.

Schu'lbücherverlag, *sm.* -(e)s, nakład *m.* książek szkolnych.

Schu'lbuchhandlung, *sf. pl.* -en, księgarnia szkolna.

Schuld, I. *sf. pl.* -en, 1) wina *f.*; vergib uns unſere -en, odpuść nam nasze winy; an wem liegt die Schuld? czyja to wina?; ſich die — zuſchreiben przypisać sobie winę; einem Umſtande — geben przypisać winę okoliczności; auf jmndn die — wälzen zwalić na kogo winę; jmndm die — beimeſſen przysywać komu winę; ſich etw. zu -en kommen laſſen zawinić w czem, dopuścić się w czem winy; der Übel größtes iſt die — najgorszem złem jest wina; 2) dług *m.*; eine ſchwebende — dług wiszący; ausſtehende — należytość *f.*; eine tilgbare — dług amortyzacyjny; -en machen robić, zaciągać długi, zadłużać się; in -en geraten popaść, zabrnąć, zaszargać się w długi, zadłużyć się; wieviel -en laſten auf dieſem Hauſe wiele długu cięży na tym domie; ich bin noch in Ihrer — jestem jeszcze dłużnikiem pańskim, (przen.:) mam się jeszcze panu odwdzięczyć; bis über die Ohren in -en ſtecken być zadłużonym wyżej uszów; für eine — einſtehen, bürgen ręczyć za dług; ſeine -en bezahlen uiścić się z długów; die — der Dankbarkeit dług *m.* wdzięczności; die — an die Natur bezahlen spłacić naturze dług; wer ſeine -en bezahlt, verbeſſert ſein Vermögen kto długi płaci, majątek poprawia; II. *adi.* zamiast ſchuldig; das Wetter iſt — daran, daß ich nicht gekommen bin z powodu złego powietrza nie mogłem przyjść; dies war — daran, daß er fortgejagt wurde to było powodem, że go wypędzono; ich bin — an dieſem Verſäumnis jam winien tego zaniedbania, zawiniłem to zaniedbanie, moja w tem wina.

Schu'ldabzahlung, *sf. pl.* -en, spłata *f.* długu.

Schu'ld(en)arreſt, *sm.* -es, *pl.* -e, areszt *m.*, więzienie *n.*, wieża *f.* za długi.

Schu'ldbar, *adi.* obacz Schuldig 1).

Schu'ldbefleckt, Schu'ldbeladen, Schu'ldbelaſtet, *adi.* skalany, obciążony winą.

Schu'ldbekenntnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, zeznanie *n.* winy, długu.

Schu'ldbeweis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, dowód *m.* winy.

Schu'ldbewußtſein, *sn.* -s, poczucie *n.* winy.

Schu'ldbrief, *sm.* -es, *pl.* -e, oblig *m.*, obligacya *f.*, skrypt *m.*, rewers *m.*, list dłużny.

Schu'ldbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* długów.

Schu'ldeinforderung, *sf. pl.* -en, ściąganie *n.* długu, żądanie *n.* zapłaty.

Schulden, *va.* (haben) być dłużnym, winnym; mehr —, als man hat, być więcej dłużnym, aniżeli się posiada; jmndm Achtung, Liebe —, poczuwać się do uszanowania i miłości wobec kogoś.

Schu'ldenbelaſtet, *adi.* obciążony długami.

Schu'ldenfrei, *adi.* wolny od długów; ein -es Haus dom nie obciążony, wolny od długów, bez hipoteki.

Schu'ldenlaſt, *sf. pl.* -en, ciężar *m.* długów.

Schu'ldenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, lubiący robić długi, pożyczalski *m.*

Schu'ldenmaſſe, *sf. pl.* -n, masa *f.*, huk *m.* długów.

Schu'ldentilgung, *sf. pl.* -en, umorzenie *n.* długów.

Schu'ldentilgungskaſſe, *sf. pl.* -n, kasa *f.* umorzenia, amortyzowania długów.

Schu'ldenweſen, *sn.* -s, sprawa *f.* zadłużenia; dług publiczny.

Schu'ldenzahlung, *sf. pl.* -en, płacenie *n.* długów.

Schu'ldeputation, *sf. pl.* -en, deputacya szkolna.

Schu'lderlaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -läſſe, **Schu'lderlaſſung**, *sf. pl.* -en, 1) odpuszczenie *n.* winy; 2) uwolnienie *n.* od długu.

Schu'ldforderung, *sf. pl.* -en, należytość *f.*, pretensya *f.*, dług *m.*

Schu'ldfrei, *adi.* 1) obacz Schuldlos; 2) obacz Schuldenfrei.

Schu'ldgebung, *sf. pl.* -en, obwinienie *n.*

Schu'ldgefängnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, obacz Schuldarreſt.

Schu'ldgenoß, *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſen, spólnik *m.* winy, spółwinowajca *m.*

Schuldgenossin, *sf. pl.* =nen, spólniczka *f.* winy, spółwinowajczyni *f.*

Schuldhaft, *sf.* przyaresztowanie *n.*, areszt *m.* za długi.

Schuldherr, *sm.* =n, *pl.* =en, wierzyciel *m.*, kredytor *m.*

Schuldiener, *sm.* =s, *pl.* —, służący szkolny, sługa szkolny, tercyan *m.*

Schuldienst, *sm.* =es, *pl.* =e, służba szkolna.

Schuldig, *adi.* 1) winny, winien; eines Mordes, Diebstahles — winny morderstwa, kradzieży; sich — bekennen przyznać się do winy; — befunden werden zostać uznany winnym; sich eines Versehens — machen stać się winnym przeoczenia, pomyłki; sich — fühlen poczuwać się do winy; 2) jmndm die =e Achtung erzeigen okazać komu należyty szacunek; die =e Strafe erleiden ponieść, wycierpieć należytą, zasłużoną karę; 3) dłużny, winien; jmndm etw. — sein być komu coś dłużnym, być czyim dłużnikiem; was bin ich —? ile ja winien, ile mam płacić?; — bleiben pozostać dłużnym; jmndm Dank — sein być komu zobowiązanym; (przen.:) keine Antwort — bleiben nie pozostać dłużnym odpowiedzi.

Schuldig, *sn.* =s, werdykt zasądzający, skazujący; das — aussprechen orzec winę.

Schuldige, *sm.* i *f.* =n, *pl.* =n, winny *m.*, winowajca *m.*; winna *f.*, winowajczyni *f.*

Schuldiger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Schuldner; 2) winowajca *m.*; wie wir unseren =n vergeben jako i my odpuszczamy winowajcom naszym.

Schuldigerklärung, *sf. pl.* =en, werdykt, wyrok skazujący.

Schuldigkeit, *sf.* powinność *f.*, obowiązek *m.*; seine Pflicht und — tun zrobić swoją powinność, wypełnić swój obowiązek; es ist nur seine — to jest tylko jego powinnością.

Schuldigsein, *sn.* wina *f.*; dług *m.*

Schuldirektor, *sm.* =s, *pl.* =en, dyrektor *m.* szkoły.

Schuldklage, *sf. pl.* =n, skarga *f.* o dług.

Schuldlos, *adi.* niewinny, wolny od winy, bez winy.

Schuldlosigkeit, *sf.* niewinność *f.*, brak *m.* winy.

Schuldner, *sm.* =s, *pl.* —, dłużnik *m.*

Schuldnerin, *sf. pl.* =nen, dłużniczka *f.*, dłużnica *f.*

Schuldregister, *sn.* =s, *pl.* —, rejestr *m.* win; rejestr *m.* długów.

Schuldschein, *sm.* =es, *pl.* =e, obligacya *f.*, skrypt dłużny.

Schuldsumme, *sf. pl.* =n, suma, kwota dłużna.

Schuldturm, *sm.* =es, *pl.* =türme, obacz Schuldgefängnis.

Schuldverschreibung, *sf. pl.* =en, zapis *m.* długu, oblig *m.*

Schuldvoll, *adi.* obacz Schuldig 1).

Schuldzettel, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schuldschein.

Schule, *sf. pl.* =n, 1) szkoła *f.*; die hohe — uniwersytet *m.*, akademia *f.*; elende — bakałarnia *f.*; zur — gehen chodzić, uczęszczać do szkoły; — halten odbywać naukę, uczyć; die — freigeben nie uczyć, ogłosić wakacye; die — absolvieren ukończyć szkołę; die — schwänzen chodzić poza szkołę; einer, der zu früh der — entlaufen ist niedowarzony; 2) szkoła; Plato und seine — Platon i jego szkoła; die ukrainische (Dichter)— szkoła ukraińska; 3) ihre Stimme hat wenig — jej głos ma mało szkoły, mało zna prawideł śpiewu; er hat eine — für die Violine herausgegeben wydał podręcznik gry skrzypcowej; 4) aus der — schwatzen zdradzać, wyjawiać tajemnice; 5) maneż *m.*; die hohe — reiten jeździć według prawideł wyższej szkoły; 6) (ogrodn.) szkółka ogrodnicza; Baum— szkółka *f.*

Schulen, *va.* (haben) uczyć kogo, ćwiczyć, tresować kogo; ein Pferd — tresować, ćwiczyć konia.

Schüler, *sm.* =s, *pl.* —, uczeń *m.*, żak *m.*

Schülerarbeit, *sf. pl.* =en robota *f.* zadanie *n.* ucznia niedojrzała robota.

Schülerhaft, *adi.* szkolarski, studencki, żakowski; ein =es Benehmen zachowanie się żakowskie.

Schülerin, *sf. pl.* =nen, uczennica *f.*

Schülerliste, *sf. pl.* =n, spis *m.* uczniów, katalog *m.*

Schülermäßig, *adi.* obacz Schülerhaft.

Schülerschaft, *sf. pl.* =en, uczniowie *pl.*

Schülerstreich, *sm.* =es, *pl.* =e, psota *f.*, wybryk żakowski.

Schulexamen, *sn.* =s, *pl.* —, egzamin szkolny; = Schulprüfung.

Schulfeier, *sf.* uroczystość szkolna.

Schulfeiertag, *sm.* =es, *pl.* =e, święto szkolne.

Schulferien, *s. pl.* wakacye, ferye szkolne.

Schulfest, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Schulfeier.

Schulfrage, *sf. pl.* =n, kwestya szkolna.

Schulfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, przyjaciel *m.* szkoły; kolega szkolny.

Schulfreundschaft, *sf. pl.* =en, przyjaźń szkolna.

Schulfuchs, *sm.* =fes, *pl.* =füchse, 1) pedant *m.*; 2) żak *m.*, szkolarz *m.*

Schulfuchserei', *sf. pl.* =en, pedanterya *f.*

Schulgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, 1) obacz Schulweg; 2) chód *m.* konia w maneżu.

Schulgarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród szkolny.

Schulgebäude, *sn.* =s, *pl.* —, budynek, gmach szkolny.

Schulgebrauch, *sm.* =es, *pl.* =bräuche, zwyczaj szkolny; Bücher zum — książki do użytku szkolnego.

Schulgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, czesne *n.*, opłata szkolna; laß dir dein — zurückgeben każ sobie zwrócić pieniądze za naukę.

Schulgelehrsamkeit, *sf.* umiejętność, erudycya szkolna.

Schulgelehrte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, posiadający umiejętności szkolne, erudyt szkolny.

Schulgerecht, *adi.* i *adv.* stosowny, stosownie do prawideł szkoły.

Schulgesetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa szkolna.

Schulgewäsch, *sn.* -es, *pl.* -e, gadanina szkolarska.

Schulgezänk(e), *sn.* -es, sprzeczki szkolarskie.

Schulgrammatik, *sf.* *pl.* -en, gramatyka szkolna.

Schulhalter, *sm.* -s, *pl.* —, utrzymujący szkołę.

Schulhalterin, *sf.* *pl.* -nen, utrzymująca szkołę.

Schulhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuser, obacz Schulgebäude.

Schulheft, *sn.* -es, *pl.* -e, zeszyt szkolny, kajet *m.*

Schulherr, *sm.* -n, *pl.* -en, dyrektor *m.*, rektor *m.* szkoły; patron *m.* szkoły.

Schulhof, *sm.* -es, *pl.* -höfe, podwórze szkolne.

Schulhygiene, *sf.* hygiena szkolna.

Schuljahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok szkolny.

Schulinspektor, *sm.* -s, *pl.* -en, inspektor szkolny.

Schuljugend, *sf.* młodzież szkolna.

Schuljunge, *sm.* -n, *pl.* -n, uczeń *m.*, żak *m.*

Schulkamerad, *sm.* -en, *pl.* -en, towarzysz szkolny; współuczeń *m.*

Schulkenntnisse, *sf.* *pl.* umiejętność szkolna.

Schulkind, *sn.* -es, *pl.* -er, dziecko chodzące do szkoły.

Schulknabe, *sm.* -n, *pl.* -n, obacz Schuljunge.

Schulkrank, *adi.* chory na szkolną chorobę.

Schulkrankheit, *sf.* *pl.* -en, udana choroba, by nie pójść do szkoły.

Schullehrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel szkolny.

Schullehrerin, *sf.* *pl.* -nen, nauczycielka szkolna.

Schullehrerseminar, *sn.* -s, *pl.* -e, seminaryum nauczycielskie; = Lehrerinnenbildungsanstalt.

Schullehrerstelle, *sf.* *pl.* -n, posada *f.* nauczyciela szkolnego.

Schulleiter, *sm.* -s, *pl.* —; **Schulleiterin**, *sf.* *pl.* -nen, kierownik *m.*, kierowniczka *f.* szkoły.

Schullokal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lokal szkolny, szkoła *f.*

Schullokalität, *sf.* *pl.* -en, ubikacya szkolna.

Schulmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, dziewczyna chodząca do szkoły.

Schulmann, *sm.* -es, *pl.* -männer, pedagog *m.*

Schulmappe, *sf.* *pl.* -n, teka szkolna.

Schulmäßig, *adi.* i *adv.* szkolny, stosowny, odpowiedni do szkoły; po szkolnemu.

Schulmeister, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel szkolny, bakałarz *m.*; pedant *m.*

Schulmeisterei', *sf.* *pl.* -en, bakałarstwo *n.*; pedanterya *f.*; ciągłe strofowanie, poprawianie kogo.

Schulmeisterin, *sf.* *pl.* -nen, nauczycielka szkolna; bakałarka *f.*; pedantka *f.*

Schulmeisterlich, *adi.* i *adv.* bakałarski, po bakałarsku.

Schulmeistern, *va.* i *vn.* (haben) 1) odbywać naukę, trudnić się nauczycielstwem; 2) krytykować, strofować.

Schulmeisterton, *sm.* -es, *dl.* -töne, ton nauczycielski.

Schulmethode, *sf.* *pl.* -n, metoda szkolna.

Schulnachrichten, *sf.* *pl.* wiadomości szkolne.

Schulordnung, *sf.* porządek szkolny.

Schulpferd, *sn.* -es, *pl.* -e, koń cyrkowy, z manežu.

Schulpflicht, *sf.* *pl.* -en, obowiązek szkolny.

Schulpflichtig, *adi.* zobowiązany chodzić do szkoły; dieses Kind ist noch nicht — dziecko nie jest jeszcze w wieku szkolnym.

Schulphilosophie, *sf.* filozofia szkolna.

Schulplan, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, 1) podział *m.* godzin; 2) plan szkolny.

Schulprogramm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, program szkolny.

Schulprüfung, *sf.* *pl.* -en egzamin szkolny.

Schulränzel, *sn.* -s, *pl.* —, **Schulranzen**, *sm.* -s, *pl.* —, torba szkolna.

Schulrat, *sm.* -es, *pl.* -räte, 1) rada szkolna; Landes— krajowa rada szkolna; Bezirks— okręgowa r. s.; Stadt—, der städtische — miejska r. s.; Orts— miejscowa r. s.; 2) radca szkolny, członek *m.* rady szkolnej.

Schulrede, *sf.* *pl.* -n, mowa szkolna.

Schulreglativ, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, regulamin szkolny.

Schulreiten, *sn.* -s, **Schulreiterei**, *sf.* jazda *f.* według wysokiej szkoły.

Schulreiter, *sm.* -s, *pl.* —, jeździec według wysokiej szkoły.

Schulreiterin, *sf.* *pl.* -nen, jeżdżąca według wysokiej szkoły.

Schulsaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -säle, sala szkolna, klasa *f.*

Schulsache, *sf.* *pl.* -n, sprawa szkolna; die -n przybory szkolne.

Schulschiff, *sn.* -es, *pl.* -e, okręt szkolny.

Schulschwester, *sf.* *pl.* -n, zakonnica nauczycielka *f.*

Schulsprache, *sf.* *pl.* -n, mowa szkolna, język szkolny.

Schulstaub, *sm.* -(e)s, den — abschütteln pozbyć się szkoły.

Schulsteuer, *sf.* *pl.* -n, podatek szkolny.

Schulstrafe, *sf.* *pl.* -n, kara szkolna.

Schulstreit, *sm.* -es, *pl.* -e, sprzeczka *f.*, kontrowersya *f.* szkół.

Schulstube, *sf.* *pl.* -n, izba szkolna, klasa *f.*

Schulstunde, *sf.* *pl.* -n, godzina szkolna, lekcya *f.*; czas *m.* do szkoły.

Schultafel, *sf.* *pl.* -n, tablica szkolna.

Schu'lter, *sf. pl.* =n, ramię *n.*, plecy *pl.*, bark *m.*, (bary *pl.*), łopatka *f.*; auf die =n nehmen wziąć na plecy, barki; (przenośnie:) er hat sich eine schwere Last auf die =n geladen wziął na siebie wielkie ciężary, ciążące obowiązki; über die — gehängt tragen przewiesić coś przez ramię; jmdn über die — ansehen pogardliwie na kogo patrzeć; breite =n haben mieć szerokie plecy; (przenośnie:) wiele znosić; — an — ramię do ramienia.

Schu'lterband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, wiązadło ramienne.

Schu'lterbein, *sn.* =es, *pl.* =e, kość ramienna; (u zwierzęcia) tuczec *m.*, łopatka *f.*

Schu'lterbewegung, *sf. pl.* =en, poruszenie *n.*, ruch *m.* ramionami.

Schu'lterbinde, *sf. pl.* =n, przepaska *f.*, opaska szelkowa.

Schu'lterblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, łopatka *f.*

Schu'lterblech, *sn.* =es, =e, naramiennik *m.*

Schu'lterbreite, *sf.* szerokość *f.* pleców.

Schu'ltergelenk, *sn.* =es, *pl.* =e, staw ramienny, barkowy.

Schu'lterhöhe, *sf.* szczyt łopatkowy.

Schu'lterkragen, *sm.* =s, *pl.* =krägen, **Schu'ltermantel**, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, peleryna *f.*

Schu'ltermuskel, *sm.* =s, *pl.* =n, mięsień barkowy.

Schu'ltern, *va.* (haben) brać co na ramię; schultert's Gewehr! na ramię broń!

Schu'lterriemen, *sm.* =s, *pl.* —, bandolet żołnierski.

Schu'lterstück, *sn.* =es, *pl.* =e, kawał mięsa od łopatki.

Schu'lterverrenkung, *sf. pl.* =en, zwichnięcie *n.* barek.

Schu'lterwehr, *sf.* szaniec ochronny przed ogniem bocznym.

Schu'ltheiß, *sm.* =en, *pl.* =en, **Schu'lz(e)**, *sm.* =n, *pl.* =n, sołtys *m.*, wójt *m.*

Schu'lton, *sm.* =(e)s, *pl.* =töne, ton szkolny.

Schu'lübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie *n.*, zadanie szkolne.

Schu'lunterricht, *sm.* =(e)s, nauka szkolna.

Schu'lung, *sf.* wprawienie *n.*, nauka *f.*, wprawa *f.*

Schu'lverhältniſſe, *sn. pl.* warunki, stosunki szkolne.

Schu'lverſäumnis, *sf. pl.* =ſſe, nieobecność *f.* w szkole.

Schu'lvorſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, przełożeństwo szkolne; kierownik *m.* szkolny.

Schu'lvorſteher, *sm.* =s, *pl.* —, przełożony *m.* szkoły, dyrektor *m.*, kierownik *m.* szkoły.

Schu'lvorſteherin, *sf. pl.* =nen, przełożona *f.* szkoły, dyrektorka *f.* szkoły.

Schu'lweg, *sm.* =es, *pl.* =e, droga *f.* do szkoły.

Schu'lweisheit, *sf. pl.* =en, mądrość szkolna, scholastyka *f.*

Schu'lweſen, *sn.* =s, szkolnictwo *n.*, organizacya szkolna.

Schu'lwitz, *sm.* =es, *pl.* =e, talent szkolny; anegdota szkolna; dowcip szkolny.

Schu'lze, *sm.* =n, *pl.* =n, obacz Schultheiß.

Schu'lzeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* pójścia do szkoły; lata spędzone w szkole.

Schu'lzeugnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, świadectwo szkolne.

Schu'lzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Schulſtube.

Schu'lzucht, *sf.* karność szkolna.

Schu'lzwang, *sm.* =es, przymus szkolny.

Schu'mmeln, *vn.* (haben) oszukiwać w grze, cyganić; obacz Beſchummeln.

Schu'mmer, *sm.* =s, zmierzch *m.*

Schu'mmerig, *adi.* o zmierzchu.

Schu'mmern, I. *vimp.* es ſchummert zmierzcha się; II. *va.* (haben) cieniować (w rysunku).

Schu'mmerſtunde, *sf. pl.* =n, zmierzch *m.*, godzina *f.* zmierzchu, szara godzina.

Schund, *sm.* =es, 1) odpadki *pl.* ze skór; 2) zły towar, wybiórki *pl.*, rzeczy do niczego.

Schu'ndkönig, *sm.* =s, *pl.* =e, (iron.) kanalnik *m.*

Schu'ndpack, *sn.* =(e)s, hołota *f.*

Schu'ndpreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, nizka, zła cena.

Schu'ndware, *sf. pl.* =n, towar najgorszy, do niczego.

Schupp, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) popchnięcie *n.*; 2) obacz Waſchbär.

Schü'ppchen, *sn.* =s, *pl.* —, łuseczka *f.*

Schu'ppe, *sf. pl.* =n, 1) łuska *f.*; (przenośnie:) die =n ſind ihm von den Augen gefallen spadła mu zasłona, łuska z oczu, przejrzał; 2) łupież *f.*, skóra łuszcząca się.

Schu'ppe, *sf. pl.* =n, szubkielnia *f.*

Schu'ppen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szopa *f.*, remiza *f.*; 2) zadzior *m.*, zadra *f.*

Schu'ppen, I. *va.* (haben) łuskać, łuszczyć, skrobać łuskę (z ryby); jmdn — popychać, trącać kogo; II. *vr.* ſich — 1) łuszczyć się, łupać się; 2) pchać, trącać się.

Schu'ppenartig, *adi.* łuszczkowany, łuskowaty, nakształt łuski.

Schu'ppenausſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, trąd grecki, lepra *f.*, toczeń łuszczący się.

Schu'ppeneidechſe, *sf. pl.* =n, łuszczatka *f.*

Schu'ppenflechte, *sf. pl.* =n, 1) liszaj łuszczasty, łuszczyca *f.*; 2) płucnica *f.*, rogaczka *f.*, mech islandzki (rośl.).

Schu'ppenförmig, *adi.* ob. Schuppenartig.

Schu'ppengrind, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Schuppenflechte 1).

Schu'ppenkette, *sf. pl.* =n, łańcuch łuskowaty.

Schu'ppenpanzer, *sm.* =s, *pl.* —, pancerz *m.* z łusek.

Schu'ppentier, *sn.* =es, *pl.* =e, łuskowiec *m.*

Schu'ppenverzierung, *sf. pl.* =en, ozdoba *f.*, przystrojenie *n.* z łusek.

Schu'ppenwurz, *sf. pl.* =e, łuskiewnik *m.*, świetlec wielki, gniazdosz *m.* (rośl.)

Schu'ppig, Schu'ppicht, *adi.* łuszczasty, łuskowaty, łuskinowaty.

Schu'ppſen, ſchuppſe, ſchuppſeſt i **ſchuppſt,** *va.* obacz **Schubſen.**

Schur, *sf. pl.* **=en,** 1) strzyż *m.*, strzyża *f.*, strzyżka, czas *m.* strzyżenia owiec; 2) strzyż *m.*, strzyża *f.* = wełna ostrzyżona; 3) ſchlechte — des Tuches złe strzyżenie sukna; 4) er tut es mir zur — on to robi mi na przekór, dla dokuczenia mi.

Schü'rbaum, *sm.* **=es,** *pl.* **=bäume, Schü'reiſen,** *sn.* **=s,** *pl.* —, pogrzebacz *m.*, pogrzebak *m.*, grzebak *m.*, graca *f.*

Schü'ren, *va.* (haben) 1) rozniecać (ogień, węgle), grzebać w ogniu; 2) podniecać, judzić; Zwietracht — siać niezgodę.

Schü'rer, *sm.* **=s,** *pl.* —, 1) palacz *m.*, sularz *m.*; 2) obacz **Schüreiſen.**

Schü'ren, *sn.* **=s,** rozniecanie *n.*, rozżarzanie *n.*, grzebanie *n.* w ogniu; podniecanie *n.*, judzenie *n.*

Schurf, *sm.* **=es,** *pl.* **Schürfe,** 1) otwór *m.*, wydrążenie *n.* w ziemi; szurf *m.*, mały szybik poszukiwalny, śladożyle *n.*; 2) obacz **Schorf.**

Schü'rfarbeit, *sf. pl.* **=en,** szurfowanie *n.*, wydrążanie *n.*, poszukiwanie *n.* (górn.).

Schu'rfbrief, *sm.* **=es,** *pl.* **=e,** pozwolenie *n.* poszukiwania górniczego, list poszukiwalny, szurfbryf *m.*

Schü'rfeiſen, *sn.* **=s,** *pl.* —, drapaczka *f.*, narzędzie ogrodnicze.

Schü'rfen, *va.* (haben) 1) szurfować, poszukiwać, kopać, drążyć za minerałami; 2) zadrasnąć (abſchürfen).

Schu'rfgeld, *sn.* **=es,** *pl.* **=er,** opłata *f.* za prawo poszukiwań górniczych.

Schu'rfrecht, *sn.* **=es,** *pl.* **=e,** prawo *n.* poszukiwania górniczego.

Schu'rfſchein, *sm.* **=es,** *pl.* **=e, Schu'rfzettel,** *sm.* **=s,** *pl.* —, obacz **Schurfbrief.**

Schü'rgabel, *sf. pl.* **=n, Schü'rhaken,** *sm.* **=s,** *pl.* —, widły, obcęgi *pl.* do rozniecania ognia, pogrzebacz *m.*

Schu'rigeln, *va.* (haben) droczyć, szykanować, zamęczać kogo.

Schu'rke, *sm.* **=n,** *pl.* **=n,** łotr *m.*, łajdak *m.*, szelma *f.*, gałgan *m.*

Schu'rkenleben, *sn.* **=s,** życie łajdackie, łotrowskie.

Schu'rkenſtreich, *sm.* **=es,** *pl.* **=e,** obacz **Schurkerei.**

Schurkerei', *sf. pl.* **=en,** łajdactwo *n.*, szelmostwo *n.*, łotrostwo *n.*

Schu'rkiſch, Schu'rkenhaft, *adi.* łajdacki, szelmowski, gałgański, łotrowski.

Schü'rren, *va.* (haben) z szelestem sypać coś na dół; *vn.* (haben) szurać, szurgotać (nogami).

Schü'rſchaufel, *sf. pl.* **=n, Schü'rſtange,** łopata *f.*, drąg *m.* do rozgarniania ognia.

Schu'rwolle, *sf. pl.* **=n,** wełna strzyżona.

Schurz, *sm.* **=es,** *pl.* **=e,** 1) fartuch *m.* (robotniczy), zapaska *f.*; 2) obacz **Rauchfangmantel;** 3) łańcuch przy wiadrach górniczych.

Schü'rzange, *sf. pl.* **=n,** obcęgi *pl.* do rozniecania ognia.

Schü'rze, *sf. pl.* **=n,** fartuch *m.*, fartuszek *m.*; jeder — nachlaufen puszczać się za lada kobietą.

Schü'rzen, ſchürze, ſchürzeſt i **ſchürzt;** I. *va.* (haben) 1) einen Knoten — zrobić węzeł, pętlicę, związać co na węzeł; den Knoten der Handlung — zawiązać akcyę, intrygę; 2) das Kleid — podkasać, podwinąć, podnieść suknię; II. ſich —, *vr.* podkasać się, zakasać się; III. geſchürzt, *pp.* i *adi.* ubrany w fartuch; podkasany; kurz **=e** Muſe podkasana muza.

Schü'rzen, *sn.* **=s, Schü'rzung,** *sf.* zawiązanie *n.*, wiązanie *n.*; podkasanie *n.*, zakasanie *n.*

Schü'rzenband, *sf. pl.* **=bänder,** wstążka *f.*, tasiemka *f.* przy fartuszku.

Schu'rzfell, *sn.* **=(e)s,** *pl.* **=e,** zapastnik *m.*, zapaśnica *f.*, nabrzusznik *m.*, szurcfel *m.*, szuszfal *m.*, fartuch skórzany robotników.

Schuß, *sm.* **=ſſes,** *pl.* **Schüſſe,** 1) strzał *m.*, wystrzał *m.*; einen — tun, abgeben wystrzelić, strzelić; auf den erſten — na pierwszy strzał; man hörte einen — fallen słyszano wystrzał; es fiel ein — ktoś (wy)strzelił; jmndm in den — kommen wejść komu na cel; er hat einen — ins Knie bekommen postrzelono go w kolano; von einem — getroffen ſein być ugodzony strzałem; (przenośnie:) jmndm in den — kommen dostać się w czyje ręce; keinen — Pulver wert ſein nie być wart łorby sieczki, nie wartać ani złamanego szeląga; er hat einen — jest postrzelony, pomylony; die Pflanze iſt im — roślina wystrzeliła w górę; 2) pęd *m.*, bieg *m.* (wody, konia, ptaka); in — kommen nabyć szybkiej wprawy; 3) pieczywo *n.* (tyle ile się na raz do pieca wsadza).

Schu'ßbartel, *sm.* **=s,** *pl.* —, roztrzepaniec *m.*, postrzeleniec *m.*, bzik *m.*

Schü'ſſel, *sf. pl.* **=n,** miska *f.*, misa *f.*, półmisek *m.*, kleine — miseczka *f.*, półmiseczek *m.*; eine — voll pełna miska; alle **=n** des Mittags wszystkie dania obiadu; kalte — zimne mięsiwo; das iſt eine — aus ſeiner Küche to jest jego kawał, sztuczka.

Schü'ſſelbrett, *sn.* **=es,** *pl.* **=er,** miśnik *m.*, miśnica *f.*, półka *m.*, gdzie się ustawia półmiski; taca *f.* do podawania.

Schü'ſſelchen, *sn.* **=s,** *pl.* —, miseczka *f.*, półmiseczek *m.*

Schü'ſſelfreund, *sm.* **=es,** *pl.* **=e,** żarłok *m.*, smakosz *m.*

Schü'ſſelglocke, *sf. pl.* **=n, Schü'ſſelſtürze,** *sf. pl.* **=n,** klosz *m.*, nakrywka *f.* na półmiski, sito druciane do nakrycia.

Schüſſellecker, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schmarotzer.

Schüſſelſchnecke, *sf. pl.* =n, rodzaj *m.* ślimaka.

Schüſſelſchrank, *sm.* =es, *pl.* =ſchränke, szafka *f.* na miski, miśnik *m.*

Schüſſeltuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, ścierka *f.* do półmisków, misek.

Schüſſelwärmer, *sm.* =s, *pl.* — przyrząd do grzania półmisków.

Schüſſelwäſcherin, *sf. pl.* =nen, pomywaczka *f.*

Schuſſer, *sm.* =s, *pl.* —, kamienna, gliniana kula do zabawy dla dzieci.

Schuſſerbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, kłęk *m.* (rośl.).

Schuſſern, *vn.* (haben) grać w kule kamienne.

Schußfertig, *adi.* gotowy do strzału.

Schußfeſt, *adi.* pewny od strzału, którego strzał nie może ranić.

Schußfrei, *adi.* bezpieczny, zdala od strzału.

Schußgeld, *sn.* =es, premia *f.* od strzału.

Schußgerecht, *adi.* odpowiadający prawidłom strzelania; na strzelczą rękę.

Schußgeſchwindigkeit, *sf.* chyżość *f.* wystrzału.

Schußlinie, *sf. pl.* =n, linia strzałowa, linia myśliwska.

Schußloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, dziura wystrzelona.

Schußwaffe, *sf. pl.* =n, broń palna.

Schußweiſe, *adv.* rzutami.

Schußweite, *sf.* odległość *f.* strzału; strzelbiszcze *n.*; außer — ſein znajdować się poza doniosłością strzału; ſich auf — nähern zbliżyć się na (wy)strzał.

Schußwunde, *sf. pl.* =n, rana *f.* od strzału, postrzałowa.

Schuſter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szewc *m.*; auf =s Rappen reiten maszerować pieszo, jeździć na kiju; —, bleib bei deinem Leiſten! szewcze, pilnuj kopyta, nie imaj się rzeczy, której nie rozumiesz; panie majster, polityka to nie klajster; 2) (przenośnie:) *a*) ein rechter — prawdziwy pedant, dziwak *m.*; *b*) (Angeber) denuncyant *m.*, fagas *m.*; *c*) (Streber) ambitny człowiek, karyerowicz *m.*

Schuſterarbeit, *sf. pl.* =en, robota szewska.

Schuſterbub(e), *sm.* =en, *pl.* =en, chłopak szewski, szewczyk *m.*

Schuſterei', *sf. pl.* =en, **Schuſterhandwerk**, *sn.* =es, *pl.* =e, szewstwo *n.*, rzemiosło szewskie.

Schuſtergeſell, *sm.* =en, *pl.* =en, **Schuſterjunge**, *sm.* =n, *pl.* =n, czeladnik szewski, szewczyk *m.*

Schuſterin, *sf. pl.* =nen, szewcowa *f.*, szewczycha *f.*

Schuſterkneip, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gnyp szewski, krawacz *m.*

Schuſtern, *vn.* (haben) 1) trudnić się szewstwem; 2) (przenośnie:) obacz Knauſern.

Schuſterpech, *sn.* =s, *pl.* =e, szewska smoła.

Schuſterwerkſtatt, =ſtätte, *sf. pl.* =ſtätten, warsztat szewski.

Schute, *sf. pl.* =n, **Schüte**, *sf. pl.* =n, 1) żelazna łopata; 2) szkuta *f.*

Schütenfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, szkutnik *m.*, flis *m.*, oryl *m.*

Schutt, *sm.* =es, 1) gruz *m.*, gruzy *pl.*, rumowisko *n.*, zwalisko *n.*; im =e begraben werden znaleźć śmierć w gruzach, zwaliskach; 2) zapłata *f.* w zbożu; 3) potrzebna ilość słodu do warki piwa.

Schuttablageplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, plac *m.* na rumowisko.

Schuttablagerung, *sf. pl.* =en, zwożenie *n.* rumowiska.

Schüttboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, zsypka *f.* zboża na poddaszu.

Schütte, *sf. pl.* =n, 1) kupa usypana (zboża); 2) wiązka *f.*, snop *m.* (słomy).

Schüttelfroſt, *sm.* =es, dreszcz *m.* wstrząsający.

Schütteln, I. *va.* i *vn.* (haben) trząść; mit dem Kopfe — potrząść, pokiwać głową; jmndm die Hand — uścisnąć czyją rękę; die Birnen vom Baume — strząść gruszki z drzewa; Kleider — wytrzepać suknie; Flüſſigkeiten — zakłócać płyny; im Wagen geſchüttelt werden być przetrzęsionym w wozie; (przenośnie:) den Kopf über etw. — dziwić się czemu, ganić coś; etw. aus dem Ärmel — wytrząść coś z rękawa; II. ſich —, *vr.* trząść się; das Fieber ſchüttelt mich febra trzęsie mnie; ſich die Hände — uścisnąć sobie ręce, przywitać się; ſich vor Lachen — trząść się, pokładać się od śmiechu.

Schütteln, *sn.* =s, **Schüttelung**, *sf.* trzęsienie *n.*, potrząsanie *n.*, strząsanie *n.*; kiwanie *n.*

Schüttelobſt, *sm.* =es, strzęsione owoce.

Schütten, I. *va.* (haben) 1) lać, nalewać; aus einem Gefäß ins andere — przelewać; in ein Glas — nalać do szklanki; auf die Erde — rozlać, wylać, przelać na ziemię; 2) sypać, wsypać, nasypać; das Getreide aus dem Sack in die Kiſte — przesypać zboże z worka do skrzyni; ſchütte noch etw. dazu dosyp jeszcze trochę; einen Damm — nasypać, robić nasyp; 3) der Baum ſchüttet z tego drzewa opadają liście; II. *vn.* (haben) gut, ſchlecht — dobrze, źle plonować; das Getreide ſchüttet reichlich to zboże jest młotne, dobrze wydało przy młóceniu; III. *vimp.* es ſchüttet deszcz leje, chlapie.

Schütten, *sn.* =s, **Schüttung**, *sf. pl.* =en, lanie *n.*, nalewanie *n.*; wylewanie *n.*; sypanie *n.*, nasypywanie *n.*, przesypywanie *n.*; untere — podsypka *f.*; obere — nasypka *f.* (kol.).

Schüttern, I. *va.* (haben) (erſchüttern, ſchütteln) trząść czem, wstrząsać co; II. *vn.* (haben) (zittern) trząść się (od zimna, śmiechu).

Schuttgut, *sn.* =es, *pl.* =güter, towar sypny.

Schutthalde, *sf. pl.* =n, warpisko *n.*

Schutthaufen, *sm.* =s, *pl.* —, kupa *f.* gruzów, rumowiska.

Schuttkarren, *sm.* =s, *pl.* —, wózek o dwóch kołach do wywożenia gruzów.

Schuttkegel, *sm.* =s, *pl.* —, stożek wulkaniczny.

Schüttofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, obacz Füllofen.

Schüttstroh, *sn* =(e)s, słańsko *n.*, podściół *m.*, podściółka *f.*, trzęsianka *f.*

Schutz, *sm.* =es, 1) obrona *f.*, opieka *f.*, osłona *f.*, ochrona *f.*; jmndn unter seinen — nehmen wziąć kogo w swoją opiekę; sich unter jmds — stellen udać się pod czyją obronę; der — des Staates ochrona państwowa; unter jmds — leben żyć pod czyją ochroną; zum — gegen die Kälte dla ochrony od zimna; der Baum steht im — drzewo stoi w miejscu osłonionem; (od wiatru); 2) Gott ist unser — und Schirm Bóg naszą tarczą; der Flüchtling fand — in unserem Hause wygnaniec znalazł przytułek w naszym domu; unter dem =e der Gesetze pod osłoną prawa; ein Bündnis zum — und Trutz sojusz odporno-zaczepny.

Schutzärmel, *sm.* =s, *pl.* —, wierzchny rękaw dla osłonięcia spodniego rękawa.

Schutzbefohlene(r), *sm.* =en, *pl.* =en, polecony czyjej opiece, w opiekę komu oddany, klient *m.*, protegowany *m.*

Schutzbezirk, *sm.* =es, *pl.* =e, okręg ochronny.

Schutzblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, potnik *m.*; zewnętrzna kartka tytułowa.

Schutzblattern, *sf. pl.* ospa ochronna; die — einimpfen szczepić kogo.

Schutzblatternimpfung, *sf. pl.* =en, szczepienie *n.* ospy.

Schutzblatternlymphe, *sf. pl.* =n, krowianka *f.*

Schutzbrett, *sn.* =es, *pl.* er, deska służąca za zasłonę; zastawidło *n.* (w śluzach), zasuwa *f.*, zastawa *f.*

Schutzbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list glejtowy.

Schutzbrille, *sf. pl.* =n, okulary *pl.* dla chronienia oczów.

Schutzbund, *sm.* =es, *pl.* =bünde, **Schutzbündnis**, *sn.* =ses, *pl.* =sse, przymierze dla wzajemnej obrony, przymierze odporne.

Schutzdach, *sn.* =es, *pl.* =bächer, dach ochronny; szopa wojenna.

Schutzdamm, *sm.* =es, *pl.* =dämme, **Schutzdeich**, *sm.* =es, *pl.* =e, nasyp *m.*, grobla ochronna.

Schutzdecke, *sf. pl.* =n, pokrowiec *m.*

Schutzdeich, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Schutzdamm.

Schütze, *sm.* =n, *pl.* =n, 1) strzelec *m.*; Bogenschütze łucznik *m.*; er dient bei den =en służy przy strzelcach (wojsko); 2) strzelec niebieski (konstelacya); 3) płocha *f.*, iglica *f.*; 4) stawidło *n.* (w młynie).

Schützen, I. *va.* (haben) bronić, osłaniać, obraniać, ochraniać, zabezpieczyć; jmndn gegen Gewalttätigkeiten — bronić, zasłaniać kogo od gwałtów; das Kind vor Kälte, Krankheit — ochronić, zabezpieczyć dziecko od zimna, choroby; Gott schütze dich niech cię Bóg ochroni, obroni; das Wasser — wstrzymywać, zatrzymywać bieg wody; II. sich —, *vr.* bronić, obronić, osłonić, zabezpieczyć się od czego; sich gegen eine Gefahr — zabezpieczyć, ochronić się od niebezpieczeństwa; III. schützend, *ppr.* i *adi.*; ein =er Engel anioł opiekuńczy, ochronny, anioł stróż; IV. geschützt, *pp.* i *adi.* zasłonięty, osłonięty, ochroniony, zabezpieczony; an =er Stelle w miejscu chronionem; in =er Lage w położeniu osłoniętem.

Schützen, *sn.* =s, **Schützung**, *sf. pl.* =en, obacz Schutz 1).

Schützenbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, członek *m.* towarzystwa strzeleckiego.

Schützenfest, *sn* =es, *pl.* =e, uroczystość *f.*, festyn strzelecki.

Schutzengel, *sm.* =s, *pl.* —, anioł *m.* stróż.

Schützengesellschaft, *sf. pl.* =en, bractwo, towarzystwo strzeleckie, kurkowe.

Schützengilde, *sf. pl.* =n, obacz Schützengesellschaft.

Schützenhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, **Schützenhof**, *sm.* =es, *pl.* =höfe, strzelnica *f.*

Schützenkönig, *sm.* =s, *pl.* =e, król kurkowy.

Schützenmeister, *sm.* =s, *pl.* —, mistrz *m.* w strzelaniu.

Schützenplan, *sm.* =es, *pl.* =pläne, **Schützenplatz**, *sm.* =es, *pl.* =plätze, plac strzelecki.

Schützenstand, *sm.* =es, *pl.* =stände, stanowisko myśliwskie.

Schützenübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie strzeleckie.

Schützer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Beschützer.

Schützerin, *sf. pl.* =nen, obacz Beschützerin.

Schutzfalle, *sf. pl.* =n, zastawidło *n.*, zastawa *f.* (przy śluzach).

Schutzgatter, *sn.* =s, *pl.* —, krata *f.*, pogródki *pl.*

Schutzgeist, *sm.* =es, *pl.* =er, duch opiekuńczy.

Schutzgeländer, *sn.* =s, *pl.* —, poręcz ochronna, parapet *m.*

Schutzgeleit, *sn.* =es, *pl.* =e, konwoj *m.*, ochrona *f.*, straż *f.*

Schutzgerechtigkeit, *sf.* prawo *n.* dawania opieki, prawo *n.* protektoratu.

Schutzgitter, *sn.* =s, *pl.* —, krata ochronna.

Schutzgott, *sm.* =es, *pl.* =götter, patron *m.*; bóstwo opiekuńcze; =götter, penaty *pl.*

Schutzgottheit, *sf. pl.* =en, obacz Schutzgott.

Schutzgöttin, *sf. pl.* =nen, bogini opiekuńcza.

Schutzhaus, *sm.* =ses, *pl.* =häuser, **Schutzhütte**, *sf. pl.* =n, schronisko *n.*

Schutzheilige, *sf. pl.* =n, święta patronka.

Schutzheilige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, święty patron.

Schu'tzheiligtum, *sn.* -s, palladyum *n.*

Schu'tzherr, *sm.* -n, *pl.* -en, protektor *m.*, obrońca *m.*, patron *m.*

Schu'tzherrin, *sf. pl.* -nen, protektorka *f.*, patronka *f.*

Schu'tzherrlich, *adi.* protektoralny.

Schu'tzherrlichkeit, *sf. pl.* -en, **Schu'tzherrſchaft**, *sf.* protektorat *m.*, patronat *m.*

Schu'tzhülle, *sf. pl.* -n, osłona *f.*

Schu'tzkrieg, *sm.* -es, *pl.* -e, wojna obronna.

Schu'tzleder, *sn.* -s, *pl.* —, 1) fartuch skórzany w powozie; 2) plastron skórzany przy szermierce.

Schu'tzleiſtung, *sf. pl.* -en, protekcya *f.*

Schü'tzling, *sm.* -es, *pl.* -e, protegowany *m.*, faworyt *m.*, polecony czyjej opiece, klient *m.*

Schu'tzlinie, *sf. pl.* -n, stanowisko obronne.

Schu'tzlos, *adi.* i *adv.* bez opieki, obrony.

Schu'tzloſigkeit, *sf.* brak *m.* opieki, obrony, protekcyi.

Schu'tzmann, *sm.* -es, *pl.* -männer, strażnik *m.*, stójkowy *m.*, policyant *m.*

Schu'tzmannſchaft, *sf. pl.* -en, straż *f.* bezpieczeństwa, policya *f.*

Schu'tzmarke, *sf. pl.* -n, marka *f.*, znak ochronny, fabryczny.

Schu'tzmaßregel, *sf. pl.* -n, środek ochronny.

Schu'tzmauer, *sf. pl.* -n, 1) mur obronny; 2) wał *m.*, szaniec *m.*; (przen.:) przedmurze *n.*, obrona *f.*; dieſe Stadt war eine — gegen die Anfälle der Tataren to miasto było przedmurzem broniącem od napadów tatarskich.

Schu'tzmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek chroniący, ochronny; ochrona *f.*

Schu'tzort, *sm.* -es, *pl.* -e, schronienie *n.*, schronisko *f.*, przytułek *m.*

Schu'tzpatron, *sm.* -s, *pl.* -e, obacz Schutzherr i Schutzheiliger.

Schu'tzpatronin, *sf. pl.* -en, ob. Schutzherrin i Schutzheilige.

Schu'tzpocken, *sf. pl.* obacz Schutzblattern.

Schu'tzrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Schutzgerechtigkeit.

Schu'tzrede, *sf. pl.* -n, ob. Verteidigungsrede.

Schu'tzredner, *sm.* -s, *pl.* —, obrońca *m.*

Schu'tzſchrift, *sf. pl.* -en, pismo broniące, w obronie, apologia *f.*

Schu'tzſerum, *sn.* -s, surowica ochronna.

Schu'tztuch, *sn.* -es, *pl.* -tücher, pokrowiec *m.*

Schu'tzverhältnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, stosunek protekcyjny.

Schu'tzwache, *sf.* ob. Schutzmannſchaft.

Schu'tzwaffe, *sf. pl.* -n, broń *f.*

Schu'tzwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wóz ochronny (kol.).

Schu'tzwald, *sm.* -es, *pl.* -wälder, **Schu'tzwaldung**, *sf. pl.* -en, las chroniący od wody i wiatrów.

Schu'tzwall, *sm.* -es, *pl.* -wälle, wał ochronny.

Schu'tzwand, *sf. pl.* -wände, obacz Schutzmauer 1).

Schu'tzwehr, *sf.* przedmurze *n.*, wał ochronny; obrona *f.*

Schu'tzzeuge, *sm.* -n, *pl.* -n, świadek odwodowy.

Schu'tzzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło ochronne.

Schu'tzzöllner, *sm.* -s, *pl.* —, zwolennik *m.* cła ochronnego.

Schu'tzzöllneriſch, *adi.* skłaniający się do ochronnych ceł.

Schu'tzzollgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* o cłach ochronnych.

Schu'tzzollpartei, *sf. pl.* -en, stronnictwo *n.* ceł ochronnych.

Schu'tzzollpolitik, *sf.* polityka *f.* ceł ochronnych.

Schu'tzzollſyſtem, system *m.* ceł ochronnych.

Schwabbelei', *sf. pl.* -en, gadulstwo *n.*, paplanie *n.*

Schwa'bbelig, *adi.* 1) gadulski, gadatliwy; 2) (weich, ſchlaff) słaby, miękki, obwisły.

Schwa'bbelmichel, *sm.* -s, *pl.* —, **Schwa'bb(e)ler**, *sm.* -s, *pl.* —, gaduła *m.*, papla *m.*

Schwa'bbeln, *vn.* (haben) paplać, pleść; chełbotać.

Schwa'bber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) miotła *f.* do szurowania okrętów; 2) pomywacz okrętowy.

Schwa'bbern, *va.* (haben) sznurować, myć okręty.

Schwa'be, *sf. pl.* -n, karakon *m.*, szwab *m.*, karaluch *m.*; = Küchenſchabe.

Schwä'beln, *vn.* (haben) mówić dyalektem szwabskim; wymawiać, zaciągać po szwabsku.

Schwa'benalter, *sn.* -s, dojrzały wiek, czterdzieści lat.

Schwa'benſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, dawny kodeks prawny.

Schwa'benſtreich, *sm.* -es, *pl.* -e, głupi figiel.

Schwach, (ſchwächer), *adi.* 1) słaby, wątły, szczupły; — werden osłabnąć, zesłabnąć; -e Augen, -es Gedächtnis słabe oczy, słaba pamięć; ein -er Menſch, Wein słaby człowiek, słabe wino; -es Kind wątłe dziecko; das -e Geſchlecht płeć słaba; eine -e Beſatzung nieliczna załoga; ich bin zu — und muß nachgeben jestem za słaby, słabego charakteru i muszę ustąpić; ſoviel in meinen -en Kräften ſteht o ile to w mojej mocy; (przenośnie:) er ſteht auf -en Füßen być w przykrem położeniu, być zachwianym w swej egzystencyi; ſein Geſchäft ſteht auf -en Füßen jego interes źle idzie; -e Hoffnung słaba nadzieja; das iſt ſeine -e Seite to jest jego słaba strona; ich bin — in Naturgeſchichte jestem słaby, mało umiem z historyi naturalnej; ein -er Faden słaba, cienka nitka; *adv.* ein — leuchtendes Licht słabo oświetlające światło; — wirkendes Mittel słabo działający środek; — be-

völkert mało zaludniony; — begehrt mało pożądany.

Schwä'che, *sf. pl.* =n, słabość *f.*, niedołęstwo *n.*, nieudolność *f.*; wątłość *f.*; niemoc *f.*; als die Gegner unsere — bemerkten gdy przeciwnicy zobaczyli nasze słabe siły; sie ist sich ihrer — bewußt czuje swoją nieudolność; das bringt die — des Alters mit sich to są skutki niedołęstwa starości; ich tat dies aus — zrobiłem to ze słabości (charakteru); ein jeder hat seine =n każdy ma swoje wady.

Schwä'chen, *va.* osłabiać, osłabić, nadwątlić, nadwerężyć; einen Schlag — osłabić uderzenie; den Feind — osłabić nieprzyjaciela; seine Gesundheit ist geschwächt jego zdrowie nadwątlone; du hast beim Schreibtisch die Füße geschwächt nadwyrężyłeś nogi przy biurku; eine Jungfrau — pannie prawiczeństwo odebrać, pozbawić wianka; sich —, *vr.* osłabić się.

Schwä'chen, *sn.* =s, **Schwä'chung**, *sf. pl.* =en, osłabianie *n.*, osłabienie *n.*, nadwątlenie *n.*, nadwerężenie *n.*

Schwä'chezustand, *sm.* =es, *pl.* =stände, stan *m.* osłabienia.

Schwa'chgläubig, *adi.* chwiejny w wierze.

Schwa'chherzig, *adi.* słabego serca, ducha.

Schwa'chherzigkeit, *sf. pl.* =en, słabość *f.* serca, ducha.

Schwa'chkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, niedołęga *m.*

Schwa'chköpfig, Schwa'chsinnig, *adi.* nieudolny, niedołężny, tępy.

Schwa'chköpfigkeit, *sf.* niedołęstwo umysłowe, nieudolność *f.*

Schwä'chlich, *adi.* słabowity, wątły, niewytrzymały, mdławy.

Schwä'chlichkeit, *sf.* słabowitość *f.*, wątłość *f.*, mdławość *f.*

Schwä'chling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, człowiek słabego zdrowia, słabego charakteru, słabeusz *m.*, cherlak *m.*, chuchrak *m.*, niedołęga *m.*

Schwachma'tikus, *sm. pl.* =sse i =tici, obacz Schwächling.

Schwachma'tisch, *adi.* ob. Schwächlich.

Schwa'chmut, *sm.* =es, nieśmiałość *f.*, brak odwagi, przygnębienie *n.*

Schwa'chmütig, *adi.* nieśmiały, bojaźliwy, przygnębiony.

Schwa'chsichtig, *adi.* słabego wzroku, niedowidzący.

Schwa'chsichtigkeit, *sf.* słabość *f.* wzroku, niedowidzenie *n.*

Schwa'chsinn, *sm.* =(e)s, **Schwa'chsinnigkeit**, *sf.* obacz Schwachköpfigkeit.

Schwad, *sm.* =en, *pl.* =en, 1) manna *f.* (rośl.); 2) pokos *m.*; das Getreide liegt auf dem — i in Schwaden zboże leży na pokosach, na garściach.

Schwaden, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Schwad; 2) para *f.*, wyziewy *pl.*, czad *m.*, wybuchające gazy; 3) ogon jeleni.

Schwa'dengras, *sn.* =ses, *pl.* =gräser, trawa manniana, manna *f.*

Schwa'denleger, *sm.* =s, *pl.* —, kosiacz *m.*

Schwa'denweise, *adv.* na pokosach, w pokosach, na garściach.

Schwadro'n, *sf. pl.* =en, szwadron *m.*; in =en ordnen ustawić szwadronami.

Schwadro'nenweise, *adv.* szwadronami.

Schwadroneu'r, (wym.: -nör), *sm.* =s, *pl.* =s, fanfaron *m.*, gaduła *m.*, blagier *m.*

Schwadronie'ren, *vn.* (haben) fanfaronować, blagować, głośno rozprawiać, szwargotać; przechwalać się.

Schwager, *sm.* =s, *pl.* Schwäger, 1) szwagier *m.*; krewny *m.*, powinowaty *m.*; 2) pocztylion *m.*

Schwä'gerin, *sf. pl.* =nen, szwagrowa *f.*, bratowa *f.*

Schwä'gerlich, *adi.* i *adv.* szwagierski, po szwagiersku.

Schwä'gerschaft, *sf. pl.* =en, szwagrostwo *n.*, pokrewieństwo, powinowactwo *n.*

Schwä'her, *sm.* =s, *pl.* —, (wyraz przestarzały) świekr *m.*, teść *m.*

Schwä'herin, *sf. pl.* =nen, (wyraz przestarzały) świekra *f.*, teściowa *f.*

Schwai'ge, *sf. pl.* =n, ob. Sennhütte.

Schwä'lbchen, *sn.* =s, *pl.* —, jaskółeczka *f.*

Schwa'lbe, *sf. pl.* =n, 1) jaskółka *f.*; eine — macht keinen Sommer jedna jaskółka nie robi lata, nie robi wsi jedna chata; 2) (Ohrfeige) policzek *m.*

Schwa'lben, *va.* (haben) w budownictwie okrętowem spajanie budulca w kształcie ogona jaskółczego.

Schwa'lbengezwitscher, *sn.* =s, świergot *m.*, świergotanie *n.* jaskółek.

Schwa'lbenkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, jaskółcze ziele, glistnik *m.*, glistewnik *m.*

Schwa'lbennest, *sn.* =es, *pl.* =er, jaskółcze gniazdo.

Schwa'lbenschwanz, *sm.* =es, *pl.* =schwänze, 1) ogon jaskółczy; 2) paź *m.* królowej (motyl); 3) pęp kaniasty, łapa *f.*, kania *f.* (arch.).

Schwa'lbenschwanzartig, Schwa'lbenschwanzförmig, *adi.* i *adv.* w kształcie, w rodzaju jaskółczego ogona.

Schwa'lbenschwanzkamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämme, schwalbenschwanzförmige Verkämmung, wrąb *m.* w kanię, wrąb *m.* w jaskółczy ogon (techn.).

Schwa'lbenschweif, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ob. Schwalbenschwanz 1).

Schwa'lbenstein, *sm.* =es, *pl.* =e, rodzaj achatu (min.).

Schwa'lbenwurz, *sf. pl.* =en, tojeść pospolita.

Schwa'lberich, *sm.* =s, *pl.* =e, samiec jaskółczy.

Schwä'lblein, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Schwälbchen.

Schwalch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) otwór w piecu w giserni, przez który płomień przechodzi na kruszce; 2) obacz Schlund 1); 3) dym *m.*, para *f.*

Schwalg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) obacz Schwall; 2) obacz Schwalch 1).

Schwa'lken, I. *va.* (haben) obacz Schwalben; II. *vn.* (ſein) trudnić się korsarstwem, wałęsać się po morzu.

Schwall, *sm.* -(e)s, kupa *f.*, tłum *m.*, mnóstwo *n.*; ein — von Worten potok *m.* słów.

Schwalm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) obacz Schwalbe; 2) obacz Schwall.

Schwamm, *sm.* -es, *pl.* Schwämme, 1) gąbka *f.*; (przenośnie:) er ſäuft wie ein — pije, ciągnie jak gąbka; — drüber milczmy o tem; 2) grzyb *m.*, purchatka *f.*; 3) grzybień *m.*, narośl grzybowa, bedłka *f.* (na języku); 4) hubka *f.* (do zapalania); 5) grzyb (toczący dom); 6) (przenośnie:) der ganze — ten cały kram.

Schwa'mmähnlich, **Schwa'mmartig**, 1) nakształt grzyba, grzybowaty, grzybiasty; 2) gąbczasty, gąbkowaty, porowaty.

Schwa'mmähnlichkeit, **Schwa'mmartigkeit**, *sf.* grzybowatość *f.*; gąbczastość *f.*, porowatość *f.*

Schwa'mmbüchſe, **Schwa'mmdoſe**, *sf. pl.* -n, puszka *f.* na gąbkę, hubkę.

Schwä'mmchen, *sn.* -s, *pl.* —, gąbeczka *f.*; grzybek *m.*; pleśniarki *pl.*

Schwa'mmförmig, *adi.* ob. Schwammähnlich.

Schwa'mmgeſchwulſt, *sf. pl.* -ſchwülſte, **Schwa'mmgewächs**, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, narośl grzybowata; wyrośl gąbczasta.

Schwa'mmhändler, *sm.* -s, *pl.* —, gąbkarz *m.*

Schwa'mmicht, **Schwa'mmig**, *adi.* gąbczasty, porowaty; grzybiasty, grzybowaty; miękki, pulchny (jak gąbka).

Schwa'mmigkeit, *sf. pl.* -en, gąbczastość *f.*, porowatość *f.*; grzybowatość *f.*; miękkość *f.*, pulchność *f.* (legumina).

Schwa'mmkoralle, *sf. pl.* -n, wykipnia *f.*, niebedlik *m.*

Schwa'mmlampe, *sf. pl.* -n, lampa gąbkowa, ligroinowa.

Schwa'mmſeife, *sf. pl.* -n, mydło dziurkowate.

Schwa'mmſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień gąbczasty, komorecznia *f.*

Schwa'mmtiere, *sn. pl.* gąbczaki *pl.*

Schwa'mmtorf, *sm.* -es, torf gąbczasty.

Schwa'mmzucker, *sm.* -s, cukier *m.* z manny; = Mannazucker.

Schwan, *sm.* -(e)s, *pl.* Schwäne, łabędź *m.*

Schwa'nen, *vn.* (haben) i *vimpers.* 1) es ſchwant mir nichts Gutes mam złe przeczucie; mir ſchwant Unheil przeczuwam, przewiduję nieszczęście; es ſchwant mir, als ob ich ihn geſehen hätte zdaje mi się jakby przez sen, żem go widział; 2) wyparować, wywietrzeć (o winie).

Schwa'nenarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ramię łabędzie, łabędziej białości.

Schwa'nenartig, *adi.* łabędziowaty.

Schwa'nenbett, *sn.* -es, *pl.* -en, pościel z piór łabędzich, łoże *n.* z puchu.

Schwa'nenbuſen, *sm.* -s, *pl.* —, pierś łabędzia, biust łabędzi.

Schwa'nendaunen, *sf. pl.* puch łabędzi.

Schwa'nenfeder, *sf. pl.* -n, pióro łabędzie.

Schwa'nenflaum, *sm.* -(e)s, obacz Schwanendaunen.

Schwa'nengans, *sf. pl.* -gänſe, gęś syberyjska.

Schwa'nengeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſänge, śpiew łabędzi, śpiew ostatni, ostatnie dzieło.

Schwa'nenhals, *sm.* -ſes, *pl.* -hälſe, 1) szyja łabędzia; 2) żelazko *n.* na dzikie koty i lisy.

Schwa'nenlied, *sn.* -es, *pl.* -er, obacz Schwanengeſang.

Schwa'nenorden, *sm.* -s, *pl.* —, order *m.*, dekoracya *f.* łabędzia.

Schwa'nenritter, *sm.* -s, *pl.* —, rycerz *m.* o łabędziu (Lohengrin).

Schwa'nenweiß, *adi.* biały jak łabędź.

Schwang, *sm.* -(e)s, 1) ob. Schwingung; 2) zwyczaj *m.*, moda *f.*, ćwiczenie *n.*; in — bringen wprowadzić w zwyczaj; in — kommen wejść w modę; im -e ſein być w powszechnem używaniu.

Schwa'ngbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, dyszel *m.*, hoboble *pl.*; dźwignia *f.*; wahacz *m.*

Schwa'ngbett, *sn.* -es, *pl.* -en, hamak *m.*

Schwa'nger, *adi.* brzemienna, ciężarna, w ciąży; — werden zajść w ciążę; — ſein być w ciąży; von jmdm — werden zajść, zostać w ciąży z kim; hoch — blizka połogu; 2) (przenośnie:) mit großen Plänen — gehen układać, knować wielkie plany, nosić się z wielkimi planami; -e Wolken chmury pełne deszczu.

Schwä'ngern, *va.* (haben) brzemienną uczynić; zapłodnić; nasycić; Kalk mit Waſſer geſchwängert wapno nasycone wodą.

Schwä'ngern, *sn.* -s, **Schwä'ngerung**, *sf. pl.* -en, zapłodnienie *n.*; nasycenie *n.*, przepełnienie *n.*

Schwa'ngerſchaft, *sf. pl.* -en, ciąża *f.*, ciężarność *f.*, brzemienność *f.*; im letzten Monat der — ſtehen być w dziewiątym miesiącu; źrebność *f.* (u klaczy); cielność *f.* (u krów, łań, sarn), kotność *f.* (u owiec i kóz); prośność *f.* (u świń); szczenność *f.* (u zwierząt drapieżnych i psów).

Schwank, *sm.* -es, *pl.* Schwänke, fraszka *f.*, figiel *m.*, baraszka *f.*, krotochwila *f.*; voller Schwänke ſein figle opowiadać, figlować.

Schwank, **Schwa'nkig**, *adi.* giętki, chwiejący się, niepewny; mit -em Schritt z chwiejącym się, niepewnym krokiem.

Schwa'nken, *vn.* (haben) 1) chwiać się, kiwać się, kołysać się, bujać, balansować; das Schiff ſchwankt okręt się kołysze; er ſchwankte an

einen Sessel chwiejąc się zbliżył się do krzesła; die Feder schwankt am Hute pióro buja na kapeluszu; 2) wahać się, być niezdecydowanym, niestałym; er schwankt in seiner Meinung jest chwiejnym w swoich pojęciach; zwischen Ja und Nein — wahać się; der Kampf schwankt noch bitwa jest niepewna, nie przechyla się na żadną stronę; zwischen Furcht und Hoffnung — być w zawieszeniu między obawą a nadzieją; 3) der Geldkurs schwankt kurs pieniędzy zmienia się, jest niestały; die Preise — ceny są chwiejne; 4) die Schreibart des Wortes schwankt pisownia tego wyrazu jest chwiejną; 5) eine Hängematte schwankt hamak kołysze się, balansuje.

Schwa'nken, *sn.* =s, **Schwa'nkung**, *sf. pl.* =en, 1) chwianie *n.*, kiwanie *n.*, kołysanie *n.*, bujanie *n.*; 2) wahanie *n.*, nach langem — entschied er sich po długiem wahaniu zdecydował się; 3) niestałość *f.*, zmienność *f.*, niepewność *f.* (w cenach); 4) balansowanie, poruszanie wahadłowe; 5) — — des Mondes zboczenie *n.* księżyca, perturbacya *f.*

Schwa'nkend, *adi.* 1) chwiejący, kołyszący się; 2) wahający się, niepewny, zmienny, niezdecydowany; chwiejny; =e Gesundheit niepewne, chwiejne zdrowie; =e Grundsätze chwiejne, zmienne zasady; =e Preise niestałe, zmienne ceny; ein =er Mensch chwiejny człowiek.

Schwa'nkmacher, *sm.* =s, *pl.* —, figlarz *m.*; autor fraszek scenicznych.

Schwanz, *sm.* =es, *pl.* Schwänze, ogon *m.*, chwost *m.*; mit einem =e versehen ogoniasty; dem Hunde auf den — treten psa za ogon ciągnąć, drażnić kogo; den — streiche(l)n pochlebiać komu, łasić się; Geld auf den — klopfen mieć obrywki, brać koszykowe (kucharki); 2) ogon *m.*, miotła *f.* u komety; 3) ogonek *m.* u nuty (Notenschwanz); 4) dureń *m.*, głupiec *m.*, niedołęga *m.*; 5) einen langen — mit sich haben wlec za sobą wielki orszak, wiele ludzi.

Schwa'nzaffe, *sm.* =n, *pl.* =n, małpa ogoniasta.

Schwa'nzbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kość ogonowa, gastrzyca *f.*, guzica *f.*

Schwa'nzbüschel, *sn.* =s, *pl.* —, kosmyk *m.* przy ogonie.

Schwä'nzchen, *sn.* =s, *pl.* —, ogonek *m.*, ogoneczek *m.*, chwostek *m.*

Schwä'nzeln, *vn.* (haben) 1) ogonem wywijać, machać, kiwać, kręcić, wiercić się, kołysać się w biodrach; 2) pochlebiać, łasić się; obacz Scherwenzeln.

Schwä'nzelpfennig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obrywek *m.*; koszykowe *n.*

Schwä'nzen, *va.* i *vn.* (haben) 1) przyprawić komu lub czemu ogon; 2) die Schule — chodzić po za szkołę; er hat drei Vorlesungen geschwänzt nie był na trzech wykładach; 3) zemknąć, sprzątnąć, skręcić, ukraść, mieć obrywki (na zakupnach).

Schwa'nzfeder, *sf. pl.* =n, pióro *n.* z ogona.

Schwa'nzflosse, **Schwa'nzflossfeder**, *sf. pl.* =n, skrzele *m.* u ogona.

Schwa'nzhaar, *sn.* =es, *pl.* =e, włosień *m.*, sierć *f.* z ogona.

Schwa'nzlos, *adi.* bez ogona, bezogoni.

Schwa'nzlosigkeit, *sf. pl.* =en, brak *m.* ogona, bezogoniastość *f.*

Schwa'nzmeise, *sf. pl.* =n, sikora ogoniasta, ogoniczek *m.*, długochwostek *m.*

Schwa'nzriemen, *sm.* =s, *pl.* —, **Schwa'nzgurt**, *sm.* =es, *pl.* =e, podogonie *n.*

Schwa'nzring, *sm.* =es, *pl.* =e, pierścień *m.* na ogonie węża.

Schwa'nzsäge, *sf. pl.* =n, ręczna piła.

Schwa'nzschraube, *sf. pl.* =n, śruba tylna u strzelby (stanowiąca tył lufy).

Schwa'nzstern, *sm.* =es, *pl.* =e, kometa *f.*

Schwa'nzstück, *sn.* =es, *pl.* =e, kawałek *m.* od ogona, ogon *m.* (u ryby); oguzie *n.*

Schwär, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Schwä'ren**, *sm.* =s, *pl.* —, **Schwä're**, *sf. pl.* =en, wrzód *m.*, ropień *m.*

Schwä'ren, es schwärt i schwiert, schwärte i schwor, geschwärt i geschworen, *vn.* (haben i sein) zbierać, nabierać, obierać, nabrzmieć, ropić się, jątrzyć się.

Schwä'ren, *sn.* =s, **Schwä'rung**, *sf. pl.* =en, nabieranie *n.*, obieranie *n.* (palca), obrzmienie *n.*, ropienie *n.*, jątrzenie *n.*

Schwä'rig, *adi.* nabrzmiały, ropiący, jątrzący się.

Schwarm, *sm.* =(e)s, *pl.* Schwärme, rój *m.*, kupa *f.*, mnóstwo *n.*; gawiedź *f.*, czereda *f.*; ein — von Bienen, Mücken, rój pszczół, komarów; ein — von Kindern czereda dzieci; ein — von Gedanken roje myśli; einen — haben mieć bzika, dziwaczyć.

Schwä'rmen, *vn.* (haben) 1) roić się; bujać; die Bienen — um den Stock pszczoły roją się naokoło ula; der Schmetterling schwärmt um die Blume motyl buja około kwiata; 2) wałęsać się, prowadzić życie hulaszcze, hulać; 3) über einen Punkt — mieć urojenia co do jednego punktu; von jmndm — marzyć o kim; ich schwärme keine eitlen Träume to nie są tylko u mnie urojenia; 4) *vimpers.* es schwärmt von Menschen roi się od ludzi.

Schwä'rmer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) hulaka *m.*, niestały kochanek; 2) marzyciel *m.*, fantasta *f.*, zapaleniec *m.*, fanatyk *m.*, entuzyasta *m.*; ein religiöser — zelota *m.*; 3) szmermel *m.* (ogień stuczny); 4) obacz Nachtfalter; 5) latająca komórka; 6) ćma *f.*

Schwärmerei', *sf. pl.* =en, **Schwä'rmen**, *sn.* =s, 1) hulanka *f.*, wałęsanie *n.* się po nocach; 2) rojenie *n.*, bujanie *n.*; 3) marzenie *n.*, urojenie *n.*,

entuzyazm *m.*, fantastyczność *f.*; in — verfallen popaść w stan fantastyczny, rozmarzenia.

Schwä'rmereifer, *sm.* =s, fanatyzm *m.*, gorliwość fanatyczna, zapaleńcza.

Schwä'rmeriſch, *adi.* fantastyczny, marzycielski, entuzyastyczny, pełen urojeń, przewidzeń, zapalny, romantyczny, mistyczny; jmndn — lieben kochać kogo zapalczywie.

Schwä'rmgeiſt, *sm.* =eš, *pl.* =er, obacz Schwärmer 2).

Schwärmgeiſterei', *sf.* ob. Schwärmerei 3).

Schwa'rmweiſe, *adv.* rojami, kupami, tłumami.

Schwä'rmzeit, *sf.* czas *m.* rojenia się pszczół.

Schwa'rte, *sf. pl.* =n, 1) pokład modzielowaty, błona modzielowata; skórka, skwarek twardo przypieczony na pieczeni; (przen.:) jmndm auf die — klopfen, greifen, prügeln, hauen, daß ſie knackt walić kogo, aż skóra trzeszczy; 2) eine alte — stary szpargał; książka w świńską skórę oprawna; eine arme gute — poczciwina *m.* i *f.*

Schwa'rtenmagen, *sm.* =s, *pl.* =mägen, salceson *m.*

Schwa'rtenſpeck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, słonina ze skórką.

Schwa'rtig, *adi.* pokryty grubą skórą.

Schwarz, (ſchwärzer) *adi.* 1) czarny, ciemny, — machen zaczernić, poczernić; da kannſt du warten, bis du — wirſt możesz czekać tak długo, aż ci oko pobieleje; =eš Brot chleb żytni; =e Augen czarne oczy; =e Hände, Wäſche, brudne ręce, brudna bielizna; — gehen nosić tylko czarne ubrania, ubierać się czarno; =e Kleidung czerń *f.*; vom Rauche — werden zakopcieć; =eš Pferd kary koń; 2) =e Pocken czarna ospa; der =e Mann kominiarz *m.*, bobak *m.*; die =e Kunſt czarnoksięstwo *n.*, magia *f.*; 3) ein =eš Verbrechen występek zbrodniczy, zbrodnia okropna; =e Gedanken czarne myśli; alles — ſehen wystawić sobie wszystko w czarnych kolorach; etwas — auf weiß haben mieć coś czarno na białem, na piśmie; — färben zafarbować na czarno; pesymistycznie przedstawiać; das =e Brett czarna tablica, na której przylepiają obwieszczenia; jmndn an die =e Tafel, ins =e Buch ſchreiben zapisać kogo do czarnej księgi (jako podejrzanego); es wurde mir — vor den Augen zrobiło mi się ciemno przed oczyma, głowa mi się zawróciła; jmndn — malen opisać kogo z najgorszej strony; jmndn — machen oczernić kogo; in der Sonne — werden opalić się; Waren kommen — herein towar jest przemycany.

Schwarz, *sn.* =eš, **Schwa'rze**, *sn.* =n, czerń *f.*, czarność *f.*, kolor czarny; das =e im Auge źrenica *f.*; ins =e treffen trafić w cel; ſich in — kleiden ubierać się czarno, nosić żałobę.

Schwa'rzamſel, *sf. pl.* =n, drozd *m.*, kos *m.*

Schwa'rzauge, *sn.* =s, *pl.* =n, (*dim.* Schwarzäuglein) czarne oko, osoba *f.* o czarnych oczach.

Schwa'rzäugig, *adi.* czarnooki.

Schwa'rzbärtig, *adi.* czarnobrody.

Schwa'rzbäuchig, *adi.* czarnobrzuszny.

Schwa'rzblätterkraut, *sn.* =eš, *pl.* =kräuter, kopytnik *m.*, przylaszczka *f.*

Schwa'rzblau, *adi.* ciemnogranatowy.

Schwa'rzblech, *sn.* =eš, *pl.* =e, blacha żelazna, czarna.

Schwa'rzbleierz, *sn.* =eš, *pl.* =e, ruda węglowo-ołowiana.

Schwa'rzblütig, *adi.* czarną krew mający.

Schwa'rzbraun, *adi.* ciemnobrunatny; śniady; ein =eš Pferd karogniady koń; ein =eš Mädchen brunetka *f.*

Schwa'rzbräunlich, *adi.* śniadawy.

Schwa'rzbrot, *sm.* =eš, chleb *m.* żytni.

Schwa'rzdorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tarnina *f.*, tarń *f.*, tarka *f.*, tarnośliwa *f.*

Schwar'zdroſſel, *sf. pl.* =n, obacz Schwarzamſel.

Schwä'rze, *sf.* 1) czarność *f.*, czerń *f.*, kolor czarny; 2) czarna farba, czernidło *n.*; 3) (obraz.) — eines Gedankens, einer Tat okropność *f.* myśli, niegodziwość *f.* czynu.

Schwa'rze, *sf. pl.* =n, murzynka *f.*; kleine, liebliche — czarnuszka *f.*

Schwä'rzen, ſchwärze, ſchwärzeſt i ſchwärzt, I. *va.* (haben) czernić, czernidłem smarować, czarno pomalować; 2) przemycać; 3) obacz anſchwärzen; II. ſich —, *vr.* zaczernić się.

Schwä'rzen, *sn.* =s, **Schwä'rzung**, *sf. pl.* =en, 1) czernienie *n.*, zaczernienie *n.*; 2) przemycanie *n.*

Schwa'rze(r), *sm.* =en, *pl.* =en, 1) murzyn *m.*; 2) = — Kaffee czarna kawa.

Schwä'rzer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) farbiarz farbujący na czarno; 2) przemytnik *m.*

Schwa'rzfärber, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schwärzer, 1); 2) (obraz.) pesymista *m.*

Schwa'rzfärberei, *sf.* =en, 1) farbiarnia *f.*, gdzie farbują na czarno; 2) farbowanie *n.* na czarno; 3) pesymizm *m.*

Schwa'rzfarbig, *adi.* czarnego koloru, czarny.

Schwa'rzfleckig, *adi.* czarnoplamisty.

Schwa'rzflüg(e)lig, *adi.* czarnoskrzydły.

Schwa'rzfuchs, *sm.* =ſes, *pl.* =füchſe, koń ciemno-kasztanowaty.

Schwa'rzgallig, *adi.* melancholijny.

Schwa'rzgeſprenkelt, **Schwa'rzgetüpfelt**, *adi.* czarnonakrapiany.

Schwa'rzgeſtreift, *adi.* czarnopasiaty, w czarne pasy.

Schwa'rzgrau, *adi.* bury, czarnawy.

Schwa'rzhaarig, *adi.* czarnowłosy.

Schwa'rzhalſig, *adi.* mający czarną szyję.

Schwa'rzkehlchen, *sn.* -s, *pl.* —, czarnogardl *m.*, słowik murowy, popek *m.*

Schwa'rzkiefer, *sf. pl.* -n, jodła czarna.

Schwa'rzkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, czarna głowa, osoba czarne włosy mająca.

Schwa'rzköpfig, *adi.* czarnogłowy.

Schwa'rzkümmel, *sm.* -s, *pl.* —, czarnuszka *f.* (rodzaj kminu).

Schwa'rzkunſt, *sf.* czarnoksięstwo *n.*; sztuka magiczna.

Schwa'rzkünſtler, *sm.* -s, *pl.* —, czarnoksiężnik *m.*, magik *m.*, kuglarz *m.*

Schwa'rzkutte, *sf. pl.* -n, klecha *m.*

Schwä'rzlich, *adi.* czarnawy, czarniawy; *adv.* czarniawo.

Schwa'rzmeiſe, *sf. pl.* -n, czarnogłówka *f.*

Schwa'rzpappel, *sf. pl.* -n, jasiokor *m.*, topola sokora *f.*

Schwa'rzrock, *sm.* -es, *pl.* -röcke, czarny surdut, czarna odzież; ksiądz *m.*, pastor *m.*

Schwa'rzſchecke, *sm.* -n, *pl.* -n, koń czarnosrokaty.

Schwa'rzſchimmel, *sm.* -s, *pl.* —, czarnosiwy koń.

Schwa'rzſchnäbelig, *adi.* czarnodzióby.

Schwa'rzſchwänzig, *adi.* o czarnym ogonie.

Schwa'rzſehend, *adi.* pesymistyczny.

Schwa'rzſeher, *sm.* -s, *pl.* —, pesymista *m.*

Schwarzſeherei', *sf. pl.* -en, pesymizm *m.*

Schwa'rztanne, *sf. pl.* -n, jodła *f.*

Schwa'rzwerden, *sn.* -s, poczernienie *n.*, zczernienie *n.*

Schwa'rzwild(bret), *sn.* -es, czarna zwierzyna, dziki *pl.*, niedźwiedzie *pl.*

Schwa'rzwurz, *sf.* żywokost *m.*

Schwatz, *sm.* -es, *pl.* -e, pogadanka *f.*, gawędka *f.*, gadanina *f.*

Schwa'tzbaſe, *sf. pl.* -n, trajkotka *f.*

Schwa'tzen, Schwä'tzen, *va.* i *vn.* (haben) gadać, bzdurzyć, gawędzić, trajkotać, gwarzyć, prawić, pleść, bajać; ſie ſchwatzt gern ona lubi gadać, rozprawiać; was ſchwatzt er da? cóż on tam plecie?; dummes Zeug — pleść trzy po trzy, koszałki opałki; die Alte ſchwatzt viel stara trajkocze; aus der Schule — zdradzać tajemnice; ſie hat geſchwatzt popełniła niedyskrecyą, wygadała co; ins Blaue hinein — paplać na wiatr.

Schwa'tzen, *sn.* -s, **Schwä'tzen**, *sn.* -s, **Schwatzerei'**, **Schwätzerei'**, *sf. pl.* -en, gadanie *n.*, gadanina *f.*, gwarzenie *n.*, prawienie *n.*, rozprawianie *n.*, bajanie *n.*, trajkotanie *n.*

Schwä'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, gaduła *m.*, bajacz *m.*, breda *m.*

Schwä'tzerin, *sf. pl.* -nen, gaduła *f.*, bajarka *f.*, trajkotka *f.*, świegotka *f.*

Schwa'tzhaft, *adi.* gadatliwy; *adv.* gadatliwie.

Schwa'tzhaftigkeit, *sf.* gadatliwość *f.*

Schwa'tzmaul, *sn.* -s, *pl.* -mäuler, **Schwa'tzmichel**, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schwätzer, -in.

Schwa'tzſucht, *sf.* obacz Schwatzhaftigkeit.

Schwe'be, *sf.* zawieszenie *n.*, unoszenie *n.* się w powietrzu; unosidło *n.*; in der — ſein unosić się w powietrzu, utrzymywać się w równowadze; (obraz.) być w zawieszeniu; etw. in der — erhalten utrzymywać co w zawieszeniu.

Schwe'bebahn, *sf. pl.* -en, kolej powietrzna.

Schwe'bebaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, belka pozioma (w gimnastyce).

Schwe'beln, *vn.* (haben) gadać niestworzone rzeczy, rezonować.

Schwe'ben, *vn.* (haben) być zawieszonym, wisieć, unosić się, bujać; die Lampe ſchwebte über dem Tiſch lampa wisiała nad stołem; die Wolken — in der Luft chmury zawisły w powietrzu; der Nebel ſchwebt über dem Waſſer mgła unosi się nad wodą; ihr Bild ſchwebt mir immer vor Augen jej obraz ciągle stoi mi przed oczyma; mein Geiſt ſchwebt in höheren Regionen mój umysł buja w wyższych sferach; es ſchwebt mir auf der Zunge kręci mi się na języku; zwiſchen Furcht und Hoffnung — być w zawieszeniu pomiędzy obawą a nadzieją; die ganze Angelegenheit ſchwebt noch cała sprawa toczy się jeszcze, waży się jeszcze; der Tod ſchwebt immer über uns śmierć zawsze nad nami wisi; dieſes einzige Wort ſchwebt mir im Gedächtnis to jedyne słowo snuje mi się w pamięci; in Ungewißheit — zostawać w niepewności; in Gefahr — być w niebezpieczeństwie.

Schwe'bend, *adi.* wiszący, zawieszony, unoszący się; -e Angelegenheit sprawa zawieszona, w zawieszeniu; -e Schuld dług bieżący, wiszący; -e Brücke most wiszący; -e Gärten wiszące ogrody; ein -er Gang lekki krok, unoszący się; *adv.* — gehen, tanzen chodzić, tańczyć lekko, unosząc się.

Schwe'ber, *sm.* -s, *pl.* —, = Kolibri.

Schwe'beſchritt, *sm.* -es, *pl.* -e, krok balansujący, lekki.

Schwe'bung, *sf. pl.* -en, drganie *n.*

Schwe'de, *sm.* -n, *pl.* -n, (Szwed *m.*;) alter — stary wyjadacz.

Schwe'denkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, głowa szwedzka, z krótko strzyżonymi włosami.

Schwe'fel, *sm.* -s, siarka *f.*; nach — riechen czuć siarką, trącić siarką; Verbindung eines Metalles mit — siarczan *m.*

Schwe'felabdruck, *sm.* -es, *pl.* -drücke, odcisk *m.* na siarce (n. p. medalu, monety).

Schwe'felader, *sf. pl.* -n, żyła siarczana.

Schwe'felarſen, Schwe'felarſenik, *sn.* siarczek *m.* arsenu, trójsiarczek *m.* arsenu.

Schwe'felartig, **Schwe'felhaft**, *adi.* siarkowaty.

Schwe'feläther, *sm.* -s, eter zwykły, etylowy.

Schwe'felantimon, *sm.* -s, antymon surowy, siarczyk *m.* antymonu.

Schwe'felbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel siarczana; kąpiele siarczane, miejsce kąpielowe z źródłami siarczanemi.

Schwe'felbande, *sf. pl.* -n, banda *f.* łotrów, podpalaczy.

Schwe'felberg, *sm.* -es, *pl.* -e, kopalnia *f.* siarki.

Schwe'felblei, *sn.* -(e)s, siarczek *m.* ołowiu.

Schwe'felblumen, **Schwe'felblüten**, *sf. pl.* kwiat siarczany, siarki *pl.*, treść *f.* siarki, siarka czyszczona.

Schwe'felbrunnen, *sm.* -s, *pl.* —, woda siarczana (do picia); kąpiele siarczane.

Schwe'feldampf, *sm.* -es, *pl.* -dämpfe, para siarczana.

Schwe'feldunst, *sm.* -es, *pl.* -dünste, wyziew *m.* siarki, siarczany.

Schwe'feleisen, *sn.* -s, *pl.* —, siarczek *m.* żelaza.

Schwe'felerde, *sf.* ziemia, ruda siarczysta.

Schwe'felerze, *sn. pl.* siarczaki *pl.*

Schwe'felfaden, *sm.* -s, *pl.* -fäden, nitka w siarce maczana, siarczyk *m.*, siarnik *m.*, lont siarkowy.

Schwe'felfarbe, *sf. pl.* -n, kolor siarczany, siarczysty.

Schwe'felfarben, **Schwe'felfarbig**, **Schwe'felgelb**, siarczystego koloru, żółty jak siarka.

Schwe'felgeruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -rüche, zapach *m.* siarki.

Schwe'felgrube, *sf. pl.* -n, kopalnia *f.* siarki.

Schwe'felhaltig, *adi.* zawierający siarkę.

Schwe'felholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, **Schwe'felhölzchen**, *sn.* -s, *pl.* —, zapałka *f.*, siarnik *m.*, patyczek *m.*

Schwe'felholzfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* zapałek.

Schwe'felhütte, *sf. pl.* -n, huta siarczana, siarkownia *f.*

Schwe'f(e)licht, **Schwe'f(e)lig**, *adi.* siarczysty, siarkowy; schweflige Säure kwas siarkawy.

Schwe'felkalium, *sn.* -s, siarczek potasowy.

Schwe'felkammer, *sf. pl.* -n, miejsce gdzie *n.* blichują wełnę.

Schwe'felkies, *sm.* -ses, *pl.* -se, miał siarczany, dwusiarczek *m.* żelaza.

Schwe'felkohlenstoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dwusiarczek *m.* węgla.

Schwe'felkupfer, *sn.* -s, siarczek *m.* miedzi.

Schwe'felleber, *sf.* siarczek *m.* potasu, wątroba siarczana.

Schwe'felmangan, *sn.* -s, siarczek *m.* manganu.

Schwe'felmetall, *sn.* -s, *pl.* -e, piryt *m.*

Schwe'felmilch, *sf.* osad *m.* siarki, siarka osadzona.

Schwe'felmine, *sf. pl.* -n, kopalnia *f.* siarki.

Schwe'feln, *va.* 1) siarkować, nasiarkować; die Weinstöcke — siarkować winograd; das Zimmer — wysiarkować pokój; 2) blagować, bredzić.

Schwe'feln, *sn.* -s, 1) siarkowanie *n.*, wysiarkowanie *n.*; 2) blagowanie *n.*, bredzenie *n.*

Schwe'felöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, witryol *m.*, kwas siarczany.

Schwe'feloxyd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, siarkan.

Schwe'felpfanne, *sf. pl.* -n, panwia *f.* do siarki.

Schwe'felpfuhl, *sm.* -es, *pl.* -e, (obraz.) otchłań piekielna, piekło *n.*

Schwe'felpillen, *sf. pl.* pigułki siarczane.

Schwe'felpulver, *sn.* -s, siarka proszkowana.

Schwe'felqualm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, swąd *m.* z siarki.

Schwe'felquelle, *sf. pl.* -n, zródło siarczane, zdrój siarczany.

Schwe'felrauch, *sm.* -(e)s, obacz Schwefeldunst.

Schwe'felregen, *sm.* -s, siarczysty deszcz.

Schwe'felsalbe, *sf. pl.* -n, siarczana maść.

Schwe'felsalz, *sn.* -es, *pl.* -e, sól siarczana.

Schwe'felsauer, *adi.* z kwasem siarkowym połączony; -es Salz siarkan *m.* soli; -es Eisenoxyd siarkan żelazowy; -es Eisenoxydul siarkan żelazowy, witryol zielony, koperwas zielony; -es Kupfer siarkan *m.* miedzi, siny kamień, witryol niebieski, koperwas niebieski.

Schwe'felsäure, *sf. pl.* -n, kwas siarkowy.

Schwe'felspießglanz, *sm.* -es, **Schwe'felspießglas**, *sn.* -ses, grauer — antymon *m.*; roher — antymon surowy.

Schwe'felstange, *sf. pl.* -n, laska *f.* siarki.

Schwe'felung, *sf.* obacz Schwefeln 1).

Schwe'felverbindung, *sf. pl.* -en, siarczek *m.*, siarkan *m.*

Schwefelwa'sserstoff, *sm.* -es, *pl.* -e, **Schwefelwa'sserstoffgas**, *sn.* -ses, *pl.* -se, siarkowodór *m.*

Schwe'felwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, zakład, gdzie siarkę produkują.

Schwe'felwurz, *sf. pl.* -e, wieprzyniec *m.*, gorycznik *m.*

Schwe'gel, *sf. pl.* -n, **Schwie'gel**, *sf. pl.* -n, piszczałka *f.*

Schwe'hlen, obacz Schwelen.

Schwei'en, *vn.* (haben) kręcić się naokoło kotwicy (o okrętach).

Schweif, *sm.* -es, *pl.* -e, ogon *m.*, chwost *m.*

Schwei'fasse, *sm.* -n, *pl.* -n, kotomałp *m.*

Schwei'fen, I. *va.* (haben) 1) wyrzynać obłączysto; den Rock muß der Schneider mehr — krawiec musi surdut więcej wciąć; 2) płukać (bieliznę); II. *vn.* (sein) bujać; mein Blick schweift über Täler und Hügel mój wzrok buja po dolinach i pagórkach; III. geschweift, *pp.* i *adi.* 1) z ogonem, ogoniasty; 2) wcięty,

wycięty, obłączysty; 3) płukany.

Schwei'fen, *sn.* -s, **Schwei'fung**, *sf. pl.* -en, 1) wycinanie *n.*, wyrzynanie *n.* obłączysto, wcinanie *n.*, wcięcie *n.* (surduta); 2) bujanie *n.*; 3) płukanie *n.*

Schwei'fig, *adi.* ogoniasty.

Schwei'friemen, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schwanzriemen.

Schwei'ffäge, *sf. pl.* -n, piła *f.* do obłączystego wyrzynania, krzywica *f.*

Schwei'ffern, *sm.* -es, *pl.* -e, kometa *f.*

Schwei'fung, *sf. pl.* -en, obacz Schweifen 1).

Schwei'fwedeln, *vn.* (haben) machać ogonem; pochlebiać.

Schwei'fwedler, *sm.* -s, pochlebca *m.*

Schwei'g(e)geld, *sn.* -es, *pl.* -er, zapłata *f.* za milczenie, łapówka *f.*

Schwei'gen, I. *vn.* (haben) milczeć; ich will lieber — wolę milczeć; über etw. — zamilczeć o czem, schweig! milcz!; jmndn — heißen nakazać komu milczenie; zu etw. — nie odpowiedzieć, nie odezwać się, nie odpisać na co; vor jmndm — nie wspominać przed kim o czemś, nie mówić nic o czem w czyjej obecności; er schweigt wie ein Grab milczy jak grób, jak zaklęty; der Lärm, der Gesang schweigt hałas, śpiew ucichł; wer schweigt, bejaht kto milczy, potakuje; II. *va.* (haben) etw. tot— zamilczeć o czem, uśmiercić coś przez zamilczenie; III. schweigend, *ppr.*, *adi.* i *adv.* milczący, milcząco, milczkiem; — zuhören milcząco przysłuchiwać się.

Schwei'gen, *sn.* -s, milczenie *n.*; jmndn zum — bringen zmusić kogo do milczenia, zatkać komu gębę; — auferlegen nakazać milczenie; — ist Gold trzymać język za zębami jest to cnota nad cnotami.

Schwei'ger, *sm.* -s, *pl.* —, milczyciel *m.*, milczek *m.*

Schwei'gsam, Schwei'gselig, *adi.* milczący, cichy, małomówny, dyskretny.

Schwei'gsamkeit, *sf.* milkliwość *f.*, małomówność *f.*, dyskrecya *f.*

Schwein, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) świnia *f.*, wieprz *m.*, männliches — wieprz *m.*; weibliches — świnia *f.*, locha *m.*, maciora *f.*; ein wildes — dzik *m.*; ein kleines, junges — prosię *n.*; -e, *pl.* nierogacizna *f.*; vom -e herrührend wieprzowy, świński; 2) świnia *f.*, świńka *f.*, niechlujna, brudna, obrzydliwa, skąpa osoba; 3) szczęście *n.*, szans *m.*, fortuna *f.*; großes — haben być bardzo szczęśliwym; 4) (Klecks) żyd *m.*, plama *f.* z atramentu.

Schwei'nartig, *adi.* w rodzaju świni.

Schwei'nchen, *sn.* -s, *pl.* —, świnka *f.*, wieprzyk *m.*, prosię *n.*

Schwei'nebeschauer, *sm.* -s, *pl.* —, oglądacz *m.* nierogacizny.

Schwei'nebraten, *sm.* -s, *pl.* —, pieczeń wieprzowa.

Schwei'neffen, *sn.* -n, **Schwei'nefutter**, *sn.* -s, **Schwei'nefraß**, *sn.* -es, świńska strawa, żer *m.* dla wieprzów; (przenośnie:) plugawe, złe jadło.

Schwei'nefett, *sn.* -es, smalec wieprzowy, sadło *n.*, tłuszcz wieprzowy.

Schwei'nefinne, *sf. pl.* -n, wągr *m.*

Schwei'nefleisch, *sn.* -es, wieprzowina *f.*, świnina *f.*

Schwei'nefleischwaren, *sf. pl.* wyroby z mięsa wieprzowego.

Schwei'nehandel, *sm.* -s, handel *m.* nierogacizną.

Schwei'nehändler, *sm.* -s, *pl.* —, wieprzarz *m.*, handlarz *m.* wieprzów, nierogacizną.

Schwei'neherde, *sf. pl.* -n, trzoda *f.* świń, wieprzów.

Schwei'nehirt, *sm.* -en, *pl.* -en, **Schwei'nehüter**, *sm.* -s, *pl.* —, świniopas *m.*, pastuch *m.* świń, świniarek *m.*

Schwei'nehund, *sm.* -es, *pl.* -e, **Schwei'nkerl**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, świntuch *m.*, flejtuch *m.*, plugawiec *m.*

Schwei'nekoben, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schweinestall.

Schwei'nemarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, targ *m.* na świnie, nierogaciznę.

Schwei'nemast, *sf.* tuczenie *n.* świń.

Schwei'nemist, *sm.* -es, świński gnój.

Schwei'nepelz, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Schweinehund.

Schweinerei', *sf. pl.* -en, świństwo *n.*; nieprzyzwoitość *f.*

Schwei'nern, *adi.* świński, wieprzowy.

Schwei'nerne(s), *sn.* -en, wieprzowe *n.*, wieprzowina *f.*, świnina *f.*

Schwei'neschlächter, *sm.* -s, *pl.* —, masarz *m.*

Schwei'neschlächterei, *sf. pl.* -en, rzeźnia *f.* na nierogaciznę.

Schwei'neschmalz, *sn.* -es, smalec wieprzowy.

Schwei'neschwarte, *sf. pl.* -n, przeskwirzona słonina.

Schwei'nestall, *sm.* -es, *pl.* -ställe, chlew *m.*

Schwei'netreiber, *sm.* -s, *pl.* —, zaganiacz *m.*, poganiacz *m.* świń.

Schwei'netrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -tröge, koryto *n.* dla świń.

Schwei'nezeug, *sn.* -s, świństwo *n.*

Schwei'nezucht, *sf.* chów *m.*, hodowla *f.* nierogacizny.

Schwei'nezüchter, *sm.* -s, *pl.* —, hodowca *m.* nierogacizny.

Schwei'nigel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) jeż ryjowaty; 2) jeż morski, jeżowiec *m.*; 3) świniak *m.*, świntuch *m.*

Schweinigelei', *sf. pl.* -en, obacz Schweinerei.

Schwei'nigeln, *vn.* (haben) mówić nieprzyzwoitości, świństwa.

Schwei'nisch, *adi.* świński; *adv.* po świńsku.

Schwei'nsauge, *sn.* -s, *pl.* -n, świńskie oko.

Schweinsblase, *sf. pl.* =n, pęcherz świński.

Schweinsblut, *sn.* =es, krew świńska.

Schweinsborste, *sf. pl.* =n, szczeć *f.*, szczecina wieprzowa.

Schweinsbrot, *sn.* =es, *pl.* =e, bulwa *f.*, fiołek alpejski.

Schweinsfeder, *sf. pl.* =n, kolce żelazne na murach.

Schweinshatz, *sf. pl.* =en, **Schweinsjagd**, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* na dziki.

Schweinskopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, głowa wieprzowa, świńska.

Schweinskotelett, *sn.* =(e)s, *pl.* =s, kotlet wieprzowy.

Schweinskresse, *sf. pl.* =n, świnia rzeżucha *f.*, świnie bagno, rozmaryn czeski.

Schweinsleder, *sn.* =s, skóra świńska.

Schweinsohr, *sn.* =es, *pl.* =en, ucho świńskie, wieprzowe.

Schweinsrippe, *sf. pl.* =n, zioberko wieprzowe.

Schweinsrücken, *sm.* =s, *pl.* —, czomber, mostek wieprzowy.

Schweinsrüssel, *sm.* =s, *pl.* —, **Schweinsschnauze**, *sf. pl.* =n, świński ryj, świńska morda.

Schweinswurst, *sf. pl.* =würste, kiełbasa wieprzowa.

Schweiß, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) pot *m.*, poty *pl.*; in — geraten spocić się; — hervorrufen wywołać poty; sich in — auflöſen, in — gebadet ſein być zlany potem; ich habe bei dieſer Arbeit viel — vergoſſen wiele znoju poniosłem przy tej robocie, wielem się nameczył; im =e des Angeſichtes w pocie czoła; (przenośnie:) das iſt mein ſaurer — to krwawy pot mój, to com w pocie czoła zapracował; der kalte — zimny, martwy, śmiertelny pot, zimne poty; 2) krew *f.*, jucha *f.*, posoka *f.*; dem =e nachgehen iść za śladem krwi (łow.).

Schweißausbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, wybuch *m.* potu.

Schweißbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, obacz Schwitzbad.

Schweißbar, *adi.* spawalny.

Schweißbarkeit, *sf.* spójność *f.*, spoistość *f.*, spawalność *f.*

Schweißbedeckt, *adi.* spocony.

Schweißbefördernd, **Schweißerregend**, *adi.* wywołujący, wzbudzający poty.

Schweißblätter, *sn. pl.* potniki, podpaszki *pl.*

Schweißdrüſe, *sf. pl.* =n, gruczoł potowy, potny.

Schweißeiſen, *sn.* =s, *pl.* —, żelazo spawalne.

Schweißen, I. *va.* (haben) dwie sztuki żelaza zbijać w jedną, spajać, szwajsować; II. *vn.* (haben) 1) krwawić, zakrwawić się, ciec; 2) spajać, lutować, spawać się; das Eiſen ſchweißt ſchon żelazo zaczyna przechodzić w stan topny.

Schweißfieber, *sn.* =s, gorączka potna.

Schweißfuchs, *sm.* =ſes, *pl.* =füchſe, koń bułany, deresz *m.*

Schweißgang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, **Schweißkanal**, *sm.* =s, *pl.* =kanäle, **Schweißloch**, *sn.* =es, *pl.* =löcher, pory *pl.*

Schweißgeruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =gerüche, odor *m.*, zapach *m.* z potu.

Schweißhitze, *sf. pl.* =n, gorąco spawalne.

Schweißhund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies do ścigania postrzelonego zwierza, farbotrop *m.*, pies kopytny.

Schweißig, *adi.* 1) zapocony, spoconý, spotniały; 2) zakrwawiony.

Schweißleder, *sn.* =s, cerata *f.*, skórka *f.* we wnętrzu kapelusza męskiego.

Schweißmittel, *sn. pl.* —, środek *m.* na poty, lekarstwo wzbudzające poty.

Schweißofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, spawalny, wygrzewalny piec, piec płomienny, piec żarowy do spajania.

Schweißprobe, *sf. pl.* =n, próba *f.* spawalności, spójności.

Schweißſtahl, *sm.* =(e)s, stal spawalna.

Schweißſtelle, *sf. pl.* =n, miejsce *n.* spojenia, lutowania.

Schweißſucht, *sf.* potnica *f.*, ciągłe pocenie się.

Schweißtreibend, *adi.* sprawiający poty, napotny.

Schweißtriefend, *adi.* potem oblany, z którego pot się leje.

Schweißtropfen, *sm.* =s, *pl.* —, kropla *f.* potu.

Schweißtuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, chustka *f.* do ocierania potu; chustka, w którą owijano umarłego.

Schweißung, swajs *m.*, spajanie *n.*, spawalność *f.*

Schweizer, *sm.* =s, *pl.* —, szwajcar *m.*, portyer *m.*; żołnierz *m.* z gwardyi papieskiej.

Schweizer, *adi.* i *adv.* szwajcarski, po szwajcarsku.

Schweizerart, *sf. pl.* =en, sposób szwajcarski.

Schweizerbund, *sm.* =es, związek szwajcarski.

Schweizerdegen, *sm.* =s, *pl.* —, typograf biegły w składaniu i drukowaniu.

Schweizerei', *sf. pl.* =en, szwajcarnia *f.*, mleczarnia *f.* na sposób szwajcarski.

Schweizerhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, **Schweizerhäuschen**, *sn.* =s, *pl.* —, willa *f.*

Schweizerkäſe, *sm.* =s, ser szwajcarski.

Schweizervolk, *sn.* =es, Szwajcarzy *pl.*, naród szwajcarski.

Schweizerwache, *sf.* straż papieska.

Schwe'len, I. *vn.* (haben) tlić się, palić się bez płomienia; naſſes Holz ſchwelt mokre drzewo tli się; II. *va.* (haben) palić, wypalać; Pech — pędzić smołę; Kohlen — wypalać węgle.

Schwe'lgen, *vn.* (haben) hulać, zbytkować, używać sobie; im Überfluſſe, im Glücke — opływać w dostatki, w szczęście; in der Gelehrſamkeit — pławić się w uczoności; in der Muſik — roz-

koszować się muzyką, upajać się muzyką.

Schwe'lgen, *sn.* -s, hulanie *n.*, zbytkowanie *n.*, opływanie *n.*, rozkoszowanie *n.*

Schwe'lger, *sm.* -s, *pl.* —, hulaka *m.*, marnotrawca *m.*, birbant *m.*, rozpustnik *m.*

Schwelgerei', *sf. pl.* -en, hulanka *f.*, marnotrawstwo *n.*

Schwe'lgerisch, *adi.* hulacki, hulaszczy, birbancki, marnotrawny.

Schwe'lle, *sf. pl.* -n, 1) próg *m.*, przycień *f.*; ich werde nie mehr seine — überschreiten nie przestąpię nigdy więcej jego progu; an der — des Grabes nad grobem; 2) próg kolejowy, podkład *m.*

Schwe'llen, I. *va.* i *vr.* sprawić, ażeby coś napuchło, napęczniało, wezbrało, nabrzmiało, wydęło się; der Wind schwellt die Segel wiatr napiął, wydął żagle; das Glück schwellt ihm die Brust szczęście rozsadza mu piersi; der Regen hat den Fluß geschwellt od deszczu wezbrała rzeka; II. schwelle, schwillst, schwoll, geschwollen, *vn.* (sein) 1) puchnąć, spuchnąć, napuchnąć, nabrzmieć; der Arm schwillt ihm ramię mu puchnie; er hat geschwollene Augenlider ma spuchnięte, nabrzmiałe powieki; 2) wezbrać; der Fluß schwillt rzeka wzbiera; das Herz schwillt ihm vor Wonne serce wzbiera mu rozkoszą; die Knospen — in der Sonne pączki pęcznieją w słońcu; der Mut schwillt odwaga rośnie; die Galle schwillt ihm żółć mu się porusza, wpada w gniew.

Schwe'llen, *sn.* -s, **Schwe'llung**, *sf. pl.* -en, puchnięcie *n.*, puchlizna *f.*, nabrzmienie *n.*; wezbranie *n.*; rośnięcie *n.*, wzniesienie *n.*

Schwe'llend, *adi.* puchnący; die -en Knospen pęczniejące, pękające pączki; die -en Polster pulchne poduszki.

Schwe'llton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, ton pełny.

Schwe'llung, *sf. pl.* -en, obacz Schwellen.

Schwe'mme, *sf. pl.* -n, 1) pławienie *n.* (koni) i miejsce, gdzie pławią konie, pławisko *n.*, pławnia *f.*, pław *m.*; 2) izba gospodna, szynkowa przy większej restauracyi (w Austryi), szynkownia *f.*

Schwe'mmen, *va.* (haben) pławić, spławiać; płukać; das Holz — spławiać drzewo; Pferde — pławić konie; den Schmutz von der Erde — spłukać wodą brud z ziemi; das Wasser hat an das Ufer viel Sand geschwemmt woda naniosła dużo piasku na brzeg.

Schwe'mmen, *sn.* -s, pławienie *n.*, spławianie *n.*; płukanie *n.*, mycie *n.*

Schwe'mmland, *sn.* -es, namulona ziemia.

Schwe'mmsand, *sm.* -es, namulony piasek.

Schwe'ngel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) wahadło *n.*, wahacz *m.* barczyk *m.*, dźwignia *f.*, gibaczka *f.*, ruchadło *n.*, drążek zamachowy; Glockenschwengel serce *n.* u dzwonu; Brunnen— żóraw *f.* u studni; Uhr— wahadło *n.* u zegara; Pumpen— drąg *m.* u pompy; 2) ob. Ladenschwengel.

Schwe'ngelbrunnen, *sm.* -s, *pl.* —, studnia *f.* z żórawiem.

Schwe'ngelpumpe, *sf. pl.* -n, pompa *f.* z drągiem.

Schwe'ngelpresse, *sf. pl.* -n, prasa *f.* z korbą.

Schwe'ngelstütze, *sf. pl.* -n, podpora *f.* drąga przy pompie.

Schwe'nken, I. *va.* (haben) 1) machać, kiwać, wywijać, obracać czem; die Fahne — powiewać chorągwią; Waffen — wywijać bronią; mit dem Hute — wywijać, machać kapeluszem; das Glas — wypłukać szklankę; Wäsche — płukać bieliznę; 2) jmndn von der Schule — wyrzucić kogo ze szkoły; II. *vn.* i sich — *vr.* 1) zachodzić, zajść, obracać się; mit dem Pferde — obrócić konia; links schwenkt euch na lewo zwrot; 2) seine Gesinnung — zmienić przekonanie.

Schwe'nken, *sn.* -s, **Schwe'nkung**, *sf. pl.* -en, 1) machanie *n.*, kiwanie *n.*, wywijanie *n.*, obracanie *n.*, powiewanie *n.*; 2) płukanie *n.*; 3) obrót *m.*, zwrot *m.*

Schwe'nkpunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt zwrotny.

Schwer, I. *adi.* 1) ciężki, ciężący, ein -er Kasten ciężka szafa; die -e Last der Sorgen ciężar *m.* trosk; ein -er Mantel ciężący, ciężki płaszcz; 2) trudny, uciążliwy; -e Arbeiten trudne roboty; -e Pflichten ciężące obowiązki; das ist ein -es Unternehmen to trudne przedsiębiorstwo, przedsięwzięcie; das ist nicht so — to nie bardzo trudne; 3) eine -e Strafe ostra kara; eine, die -e Menge wielka ilość; eine -e Krankheit poważna, ciężka choroba; ein -es Verbrechen ciężka zbrodnia; etw. für sein -es Geld kaufen kupić coś za grube pieniądze; -es Geschütz ciężkie działa; (przen.:) -es Geschütz anfahren ruszyć ciężkimi argumentami; -e Zigarre, -er Wein ciężkie, ostre cygaro, ciężkie, mocne wino; -e Speise niestrawna potrawa; ich kann seine Eigenheiten — verdauen nie znoszę jego dziwactw; ein -er Atem ciężki oddech; eine -e Hand, ein -er Gang ciężka ręka, ciężki chód; er hat schon eine -e Zunge mówi już trudno, już mu się język plącze; einen -en Kopf haben mieć ociężałą głowę; ein -er Traum przykry sen; ein -er Schlaf twardy, głęboki sen; sie hat einen -en Kampf gekämpft stoczała zaciętą walkę; er ging mit -em Herzen weg ciężko mu było odchodzić; jmndm das Herz — machen zasmucić kogo; jmndm etw. — machen utrudnić komu co; das wird — fallen, — halten to będzie trudno; jmndm das Leben — machen utrudnić komu życie; es wird mir —, es zu glauben trudno mi w to uwierzyć; — von Begriffen być te-

pym, trudno pojmować; wie — iſt das Paket? ile waży ta paczka?; es kann fünf Kilogramm — ſein może ważyć pięć kilogramów; II. *adv.* ciężko, uciążliwie, trudno, poważnie, ostro; — verſtändlich trudno zrozumiały; — krank ciężko, poważnie chory; er liegt — (krank) danieder złożony jest ciężką niemocą; ſie hat ſich — verſündigt ciężko, bardzo zgrzeszyła; etw. — nehmen traktować coś poważnie; das liegt mir — am Herzen to mi cieży na sercu; —wiegend ważny, donośny; =e Gründe ważne, donośne powody; — hören niedosłyszeć, być głuchym; ſich — zu etw. entſchließen trudno się na co zdecydować; jmndn — beleidigen ciężko kogo obrazić.

Schwe'ratmig, *adi.* ciężki oddech mający, dychawiczny.

Schwe'ratmigkeit, *sf.* ciężkie oddechanie *n.*, dychawiczność *f.*

Schwe'rbeladen, Schwe'rbelaſtet, *adi.* ciężko obładowany, mocno obciążony.

Schwe'rbetrübt, *adi.* ciężko zasmucony.

Schwe'rbewaffnet, *adi.* ciężko uzbrojony.

Schwe'rblütig, *adi.* ciężką krew mający, ociężały.

Schwe're, *sf.* 1) ciężkość *f.*, ciężar *m.*, siła *f.* ciążenia; Gold hat eine größere — (ein größeres ſpezifiſches Gewicht) als Blei złoto ma większy ciężar gatunkowy aniżeli ołów; die Körper fallen vermöge ihrer — ciała opadają siłą ciężkości; 2) trudność *f.*, mozolność *f.*, ostrość *f.*

Schwe'remeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, przyrząd *m.* do mierzenia ciężaru; barometr *m.*

Schwe'renot, *interj.* tam do kata; do stu piorunów!

Schwe'renöter, *sm.* =s, *pl.* —, wprowadzający *m.* w kłopot, w ambaras.

Schwe'rerde, *sf.* baryta *f.*; ſchwefelſaure — baryt *m.*

Schwe'rfällig, *adi.* ociężały, ciężki, rozlazły; — ſchreiben mieć ociężały styl; ein =er Kopf tępa głowa.

Schwe'rfälligkeit, *sf.* ociężałość *f.*, ciężkość *f.*, rozlazłość *f.*, powolność *f.*

Schwe'rflüſſigkeit, *sf.* ciężkopłynność *f.*

Schwe'rfuhrwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ciężkie wozy.

Schwe'rgeburt, *sf.* *pl.* =en, trudny poród.

Schwe'rgut, *sn.* =(e)s, ciężkie frachty.

Schwe'rhörig, *adi.* mający tępy słuch, niedosłyszący, przygłuchy.

Schwe'rhörigkeit, *sf.* tępość *f.* słuchu, niedosłyszenie *n.*

Schwe'rkraft, *sf.* siła *f.* ciążenia, siła *f.* ciężkości.

Schwe'rlich, *adv.* trudno, z trudnością; ich werde — fortkommen können z trudnością będę się mógł wydostać, trudno mi się będzie wydostać.

Schwe'rmut, *sf.*, **Schwe'rmütigkeit**, *sf.* melancholia *f.*, zaduma *f.* posępność *f.*, ponurość *f.* umysłu; in — verſinken popaść w melancholię.

Schwe'rmütig, Schwe'rmut(s)voll, *adi.* melancholijny, smutny, posępny, zadumany.

Schwe'rpunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.*, środek *m.* ciężkości; (przen.:) den — auf etw. legen oprzeć się na czemś, główną wagę przywiązywać do czego.

Schwe'rſpat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, baryt *m.*, brzemień *m.*, spatyt ciężki.

Schwert, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) miecz *m.*, kord *m.*, oręż *m.*; das — ziehen, entblößen, miecza dobyć; das — in die Scheide ſtecken miecz schować (do pochwy); die Schneide, die Schärfe des =es ostrze *n.* oręża; mit Feuer und — ogniem i mieczem; das — zu führen verſtehen dzielnie władać mieczem; mit dem =e hinrichten ściąć mieczem; zweiſchneidiges — dwusieczny miecz; das — mag entſcheiden niechaj miecz, oręż rozstrzygnie; er iſt das beſte — im Lande najdzielniejszy to w kraju żołnierz; das — der Gerechtigkeit Gottes miecz *m.* sprawiedliwości Bożej; eine Zunge haben wie ein — mieć język jak brzytwę; 2) klepaczka *f.* (do lnu i konopi).

Schwe'rtblätterig, *adi.* mający liście mieczykowate.

Schwe'rtbohne, *sf.* *pl.* =n, fasola tyczkowa, francuska.

Schwe'rtel, *sm.* =s, *pl.* —, kosaciec *m.*, liliowy korzeń; ſtinkender — staropłodzień *m.*, mieczyk smrodliwy.

Schwe'rtertanz, *sm.* =es, *pl.* =tänze, taniec *m.* z dobytymi mieczami, taniec wśród mieczów; walka *f.* na pałasze.

Schwe'rtfeger, *sm.* =s, *pl.* —, miecznik *m.*, mieczownik *m.*

Schwe'rtfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, ostropysk *m.*, mieczyk *m.*, miecznik *m.*

Schwe'rtförmig, *adi.* mieczowaty, mieczykowaty.

Schwe'rtgekliirr, *sn.* =s, szczęk *m.* mieczów.

Schwe'rthieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cięcie *n.* mieczem, pałaszem.

Schwe'rtlilie, *sf.* *pl.* =n, kosaciec ogrodowy, irys *f.*; wilde — kosaciec błotny albo żółty, kosacz *m.*, okrążek *m.*

Schwe'rtmannen, *sm.* *pl.* wojownicy *pl.*, bojownicy *pl.*

Schwe'rtſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, uderzenie *n.*, cięcie *n.* mieczem.

Schwe'rtſtreich, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Schwertſchlag, die Stadt wurde ohne — genommen miasto zdobyto bez dobycia oręża, bez przelania krwi.

Schwe'rttanz, *sm.* =es, *pl.* =tänze, obacz Schwertertanz.

Schwe'rtträger, *sm.* =s, *pl.* —, miecznik *m.*, urzędnik *m.* dworu niosący przed królem miecz.

Schwe'ſter, *sf.* *pl.* =n, 1) siostra *f.*; leibliche — rodzona siostra; Halb— przyrodnia siostra; kleine — siostrzyczka *f.*; 2) (barmherzige) — zakonnica *f.*, siostra miłosierdzia; die neun =n Muzy *pl.*

Schwe'sterchen, *sn.* =s, *pl.* —, siostrzyczka *f.*, siostrunia *f.*

Schwe'sterkind, *sn.* =es, *pl.* =er, siostrzeniec *n.*, siostrzenica *f.*

Schwe'sterlich, *adi.* i *adv.* siostrzyn, siostrzan, siostrzeński, po siostrzeńsku; ſich — lieben kochać się jak siostry; =es Erbteil siostrzyna część (przypadająca na siostrę i po siostrze odziedziczona); =e Liebe miłość siostrzeńska.

Schwe'stermann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, mąż *m.* siostry, szwagier *m.*

Schwe'stermörder, *sm.* =s, *pl.* —, siostrobójca *m.*

Schwe'ſter(n)haus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, klasztor *m.*, zakon *m.* sióstr miłosierdzia.

Schwe'ſter(n)ſchaft, *sf. pl.* =en, **Schwe'ſterorden**, *sm.* =s, *pl.* —, siostrzeństwo *n.*

Schwe'ſterſohn, *sm.* =es, *pl.* =ſöhne, siostrzeniec *m.*

Schwe'ſterſprache, *sf.* mowa pokrewna, siostrzana.

Schwe'ſterſtadt, *sf. pl.* =ſtädte, miasto siostrzane.

Schwe'ſtertochter, *sf. pl.* =töchter, siostrzenica *f.*

Schwi'bbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, obłęk *m.*, łęk odporowy, arkada *f.*, obłączyna *f.*, brama sklepiona.

Schwi'chten, *va.* (haben) dwie naprężone liny trzecią łączącą je linewką silniej napiąć.

Schwie'gereltern, *spl.* teściowie *pl.*, teściostwo *n.*

Schwie'gerkind, *sn.* =es, *pl.* =er, obacz Schwiegerſohn i Schwiegertochter.

Schwie'germama, **Schwie'germutter**, *sf. pl.* =s, =mütter, teściowa *f.*

Schwie'gerſohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſöhne, zięć *m.*

Schwie'gertochter, *sf. pl.* =töchter, synowa *f.*

Schwie'gervater, *sm.* =s, *pl.* =väter, **Schwie'gerpapa**, *sm.* =s, *pl.* =s, teść *m.*

Schwie'le, *sf. pl.* =n, martwak *m.*, modzel *m.*, dęga *f.*, guz *m.*, twarda skóra.

Schwie'licht, **Schwie'lig**, *adi.* guzowaty, odparzony, stwardniały, odciśnięty, modzelowaty.

Schwie'mel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Schwindel; 2) Schwiem(e)ler, *sm.* =s, *pl.* —, birbant *m.*, libertyn *m.*, hulaka *m.*

Schwiemelei', *sf. pl.* =en, życie *n.* hulaszcze, nieregularne.

Schwie'm(e)ler, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Schwiemel 2).

Schwie'melig, *adi.* 1) ob. Schwindlig; 2) podpity, podchmielony; 3) hulaszczy, birbancki.

Schwie'meln, *vn.* (haben i ſein) 1) zataczać się, chwiać się chodząc; 2) zesłabnąć, omdleć.

Schwie'rig, *adi.* i *adv.* 1) trudny, utrudniony, oporem; eine =e Aufgabe trudne zadanie; eine =e Frage trudna kwestya; das =ſte haben wir überſtanden przebyliśmy najgorsze; er iſt ſehr — bardzo trudno go zadowolić; die Gläubiger zeigen ſich ſehr — wierzyciele robią wielkie trudności; das Buch hat viele =e Stellen ta książka ma wiele trudnych, zawiłych ustępów; der Stein iſt — im Bearbeiten ten kamień daje się źle, trudno obrobić; dieſe Angelegenheit geht — sprawa ta idzie oporem; 2) spuchnięty, jątrzący się, ropiący się, obierający, owrzodziały.

Schwie'rigkeit, *sf. pl.* =en, trudność *f.*, objekcya *f.*, zawada *f.*; er macht große =en robi wielkie trudności; man muß alle =en überwinden trzeba przezwyciężyć, uprzątnąć wszystkie trudności; =en in den Weg legen czynić, robić trudności, przeszkody; er findet überall =en on potyka wszędzie na przeszkody; hier ſteckt die — w tem sęk; alles geht ohne =en wszystko idzie gładko.

Schwi'mmanzug, *sm.* =s, *pl.* =züge, kostyum *m.* do pływania.

Schwi'mmanſtalt, *sf. pl.* =en, pływalnia *f.*

Schwi'mmapparat, *sm.* =es, *pl.* =e, pływak *m.*, przyrząd *m.* do pływania.

Schwi'mmbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, pływalnia *f.*

Schwi'mmblaſe, *sf. pl.* =n, 1) pławka *f.*, pławaczka *f.*, pęcherz pławczy (u ryb); 2) pęcherz *m.* do pływania.

Schwi'mmdock, *sn.* =s, dok pływający.

Schwi'mmen, I. ſchwimme, ſchwimmſt, ſchwamm, geſchwommen, *vn.* (haben i ſein) pływać, płynąć; über den Fluß — przepłynąć rzekę; ans Ufer — dopłynąć, przypłynąć do brzegu; auf dem Rücken — pływać na wznak; geſchwommen kommen przypłynąć; der Fiſch ſchwimmt in Butter ryba pływa w maśle; (przen.:) im Überfluſſe — opływać w dostatki; in Tränen — zalewać się łzami, tonąć we łzach; wir ſchwammen im Weine mieliśmy wina aż do zbytku; im Blute — kąpać się we krwi; das Blut ſchwamm auf den Boden krew płynęła strumieniami po podłodze, krew zalała podłogę; der Adler ſchwimmt in der Luft orzeł pruje powietrze; die Ware ſchwimmt towar jest w drodze; (przen.:) der Fiſch will — ryba chce pływać; II. *vimpers.* es ſchwimmt mir vor den Augen oczy moje się mącą; III. ſchwimmend, *ppr.*, *adi.* i *adv.* płynąc, pływający, płynący, wpław; er hat — das Land erreicht płynąc przybił do lądu; =e Brücke pływający most.

Schwi'mmen, *sn.* =s, pływanie *n.*; beim — przy pływaniu.

Schwi'mmend, *adi.* i *adv.* obacz Schwimmen III.

Schwi'mmer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pływacz *m.*, pływak *m.*; er iſt ein guter — jest dobrym pływakiem; 2) pływak *m.* (mech.); 3) pieniądz z jednej strony wklęsło wycisnięty.

Schwi'mmerin, *sf. pl.* =nen, pływaczka *f.*

Schwi'mmerhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kurek *m.* u pływaka.

Schwi'mmfähig, *adi.* zdatny, zdolny do pływania.

Schwi'mmfähigkeit, *sf. pl.* -en, zdolność *f.*, zdatność *f.* do pływania.

Schwi'mmfeder, Schwi'mmfloſſe, *sf. pl.* -n, pletwa *f.* (u ryby), opława *f.*

Schwi'mmfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, noga pływna, błoniasta.

Schwi'mmfüß(l)er, *sm. pl.* pletwonogi *pl.*

Schwi'mmgürtel, *sm.* -s, *pl.* —, pas *m.* do pływania, pływaczka *f.*

Schwi'mmhaut, *sf. pl.* -häute, błonka *f.* u nóg, pletwa *f.*

Schwi'mmhoſe, *sf. pl.* -n, majtki kąpielowe.

Schwi'mmkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, wodnik *m.*, chrząszcz wodny.

Schwi'mmkunſt, *sf.* sztuka *f.* pływania.

Schwi'mmkrabbe, *sf. pl.* -n, zorzak *m.*

Schwi'mmlehrer, Schwi'mmmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel *m.* pływania.

Schwi'mmühle, *sf. pl.* -n, młyn-pływak *m.*, młyn pływający.

Schwi'mmnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć rybacka pływająca.

Schwi'mmplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* do pływania.

Schwi'mmprobe, *sf. pl.* -n, próba *f.* pływania; próba płucna.

Schwi'mmring, *sm.* -es, *pl.* -e, pierścień okrętowy.

Schwi'mmſchnecke, *sf. pl.* -n, rozdepka *f.*, spławik *m.*

Schwi'mmſchule, *sf. pl.* -n, pływalnia *f.*

Schwi'mmſtunde, *sf. pl.* -n, lekcya *f.* pływania.

Schwi'mmvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, ptak wodny, pletwonóg *m.*

Schwi'nde, *sf. pl.* -n, liszaj *m.*, ostudy *n. pl.*, opryszczka *f.*

Schwi'ndel, *sm.* -s, 1) zawrót *m.* głowy; Anwandlungen von — haben mieć napady zawrotu głowy; 2) oszustwo *n.*, cygaństwo *n.*; den — kenne ich znam te wykręty, wybiegi, to cygaństwo; 3) der ganze — iſt nicht viel wert cały ten kram nie wiele wart.

Schwi'ndelanfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -anfälle, napad *m.* zawrotu głowy.

Schwi'ndelbank, *sf. pl.* -en, bank oszukańczy.

Schwindelei', *sf. pl.* -en, wykręt *m.*, krętactwo *n.*, oszustwo *n.*, matactwo *n.*, szachrajstwo *n.*, cygaństwo *n.*, szalbierstwo *n.*

Schwi'ndelgefühl, *sn.* -(e)s, uczucie *n.* zawrotu głowy.

Schwi'ndelgeiſt, *sm.* -es, *pl.* -er, duch krętacki, matacki, oszukańczy.

Schwi'ndelgeſchäft, *sn.* -es, *pl.* -e, interes polegający na szachrajstwie, oszustwie.

Schwi'ndelgeſchichte, *sf. pl.* -n, historya wymyślona, zmyślona.

Schwi'ndelhafer, *sm.* -s, kąkol roczny, sołamina *f.*, durnica *f.*, przepad *m.*

Schwi'ndelhaft, *adi.* oszukańczy, matacki, krętacki.

Schwi'nd(e)lig, *adi.* 1) odurzający, głowę zawracający; 2) mający zawrót głowy; mir wird — głowa mi się kręci; (przenośnie:) das hat ihn — gemacht to go oszołomiło, upoiło; 3) wykrętny, krętacki, matacki, oszukańczy.

Schwi'ndelkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, **Schwi'ndelmeier**, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schwindler.

Schwi'ndeln, I. *vn.* (haben) 1) bałamucić, cyganić, oszukiwać; *vr.* ſich um etw. herum— wycyganić się, wykręcić się; 2) mieć zawrót głowy; mein Kopf ſchwindelt głowa mi się kręci; II. *vimp.* es ſchwindelt mir głowa mi się kręci, mam zawrót głowy.

Schwi'ndelnd, *adi.* sprawiający zawrót.

Schwi'ndelſucht, *sf.* 1) zawroty *pl.* głowy; 2) mania *f.* zmyślania, wymyślania, oszukiwania.

Schwi'nden, ſchwinde, ſchwand, bin geſchwunden, *vn.* 1) niknąć, znikać, zanikać; die Sonne ſchwindet słońce zachodzi, chowa się; meine letzte Hoffnung ſchwindet ostatnia moja nadzieja znika, niknie; laß die Hoffnung nicht — nie trać nadziei; die Sinne ſchwanden mir straciłem zmysły; die Zeit ſchwindet czas uchodzi; die Kräfte — immer mehr siły opadają, zanikają coraz bardziej; 2) die Pilze — im Kochen grzyby kurczą się, zanikają w gotowaniu; irdene Gefäße — viel im Ofen naczynia gliniane zesychają się w piecu; eine Forderung — laſſen zrzec się pretensyi; 3) chudnąć, schnąć, więdnąć, zanikać.

Schwi'nden, *sn.* -s, zanikanie *n.*, zanik *m.*, niknięcie *n.*, znikanie *n.*; chudnięcie *n.*, usychanie *n.*; ubywanie *n.*; omdlewanie *n.*, atrofia *f.*

Schwi'ndflechte, *sf. pl.* -n, obacz Schwinde.

Schwi'ndler, *sm.* -s, *pl.* —, krętacz *m.*, matacz *m.*, szachraj *m.*, cygan *m.*, szalbierz *m.*, awanturnik *m.*, oszust *m.*, obieżyświat *m.*

Schwi'ndlerin, *sf. pl.* -nen, szachrajka *f.*, awanturnica *f.*, krętaczka *f.*, szalbierka *f.*

Schwi'ndlerbande, *sf. pl.* -n, banda *f.* szachrajów, oszustów, cyganów.

Schwi'ndſucht, *sf.* suchoty *pl.*; zanik *m.*, uwiąd *m.*; zur — neigen mieć inklinacyę do suchot; an — leiden mieć suchoty; galoppierende — galopujące suchoty; die — im Beutel haben mieć posuchę w kieszeni.

Schwi'ndſüchtig, *adi.* suchotniczy, mający suchoty.

Schwi'ndſüchtige(r), *sm.* -n, *pl.* -n, suchotnik *m.*

Schwi'ndſüchtige, *sf. pl.* -n, suchotnica *f.*

Schwi'ndſüchtigkeit, *sf.* stan suchotniczy.

Schwi'ndſuchtskandidat, *sm.* =en, *pl.* =en, kandydat *m.* na suchotnika, zagrożony *m.* suchotami.

Schwi'ngbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, obacz Sprungbrett.

Schwi'nge, *sf. pl.* =n, skrzydło *n.*; auf den =n des Windes na skrzydłach wiatru; 2) klepaczka *f.* (do klepania lnu); 3) kobiałka *f.*, opałka *f.* do czyszczenia zboża z plew.

Schwi'ngen, ſchwinge, ſchwingſt, ſchwang, habe geſchwungen, I. *va.* 1) machać, poruszać, wywijać, kręcić, powiewać czem; die Flügel — machać skrzydłami; die Füße im Tanze — hasać, wywijać nogami w tańcu; die Fahne — powiewać chorągwią; den Becher — wznieść puhar do góry; 2) er ſchwang ſie auf ſein Pferd podsadził ją na swego konia; etw. über den Kopf — przerzucić co po za siebie, przez głowę; eine Wurfſcheibe — podrzucać tarczę; II. *vn.* (haben) poruszać, kołysać, wahać, drgać, bujać, machać się; die Saiten — struny drgają; das Pendel ſchwingt wahadło kołysze się; III. ſich —, *vr.* wznosić się, wskoczyć, wznieść się, kołysać się; ſich auf das Pferd — wskoczyć na konia, dosiąść konia; ſich auf den Thron — dostać, wznieść się na tron, osiąść na tronie; ſich im Tanze — kołysać się w tańcu.

Schwi'ngen, *sn.* =s, **Schwi'ngung**, *sf. pl.* =en, 1) wahanie *n.*, kołysanie *n.*, poruszanie *n.*, machanie *n.*, wywijanie *n.* czem.

Schwi'ngend, *adi.* drgający, poruszający, wahający, machający się; in =e Bewegung verſetzen rozkołysać, rozmachać coś.

Schwi'ngfeder, *sf. pl.* =n, **Schwi'ngkraft**, *sf.* obacz Schwungfeder i Schwungkraft.

Schwi'nghede, *sf. pl.* =n, obacz Hede.

Schwi'ngung, *sf.* =en, poruszenie *n.*, machnięcie *n.*, drganie *n.*, wibracya *f.*; wieviel =en, macht das Pendel in einer Stunde ile poruszeń robi wahadło na godzinę; die =en des Bodens bei einem Erdbeben wahadłowy ruch ziemi przy trzęsieniu ziemi.

Schwi'ngungsbewegung, *sf. pl.* =en, obacz Schwingung.

Schwi'ngungsbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, łuk *m.* drgania.

Schwi'ngungsdauer, *sf.* czas *m.* drgania.

Schwi'ngungswelle, *sf. pl.* =n, fala *f.* drgania.

Schwi'ngungszahl, *sf. pl.* =en, liczba *f.* drgań.

Schwi'ngungszeit, *sf.* obacz Schwingungsdauer.

Schwipp', I. *interj.* ciach! klaps! pac!; II. *adi.* zręczny, giętki.

Schwi'ppe, *sf. pl.* =n, 1) koniec *m.* bicza; 2) giętki koniec wędki.

Schwi'ppen, I. *vn.* (haben i ſein) kołysać, huśtać się; mit der Gerte — trzaskać z rózgi; II. *va.* zginać coś sprężystego, wywijać, ciskać.

Schwip(p)s, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, einen — haben być podchmielonym, podpitym.

Schwi'rbel, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schwindel 1).

Schwi'rren, *vn.* (haben) warczeć, skwierczeć, furczeć, brzmieć, brzęczeć, świstać, ćwierkać; der Kopf ſchwirrt mir von all dem Lärm w głowie mi huczy z tego hałasu; der Pfeil flog ſchwirrend ab strzała świszcząc, warcząc wyleciała; das Heimchen ſchwirrt świerszcz ćwierka; die Käfer — chrząszcze brzęczą; der Kreiſel ſchwirrt bąk brzęczy.

Schwi'rren, *sn.* =s, warczenie *n.*, brzęczenie *n.*, brzmienie *n.*, świstanie *n.*, ćwierkanie *n.*, furczenie *n.*

Schwi'tzbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, łaźnia parowa *f.*, parnia *f.*, potnia *f.*, pocilnica *f.*

Schwi'tzen, ſchwitze, ſchwitzeſt i ſchwitzt, I. *vn.* (haben) pocić się; er ſchwitzt an den Händen ręce mu się pocą; durch und durch geſchwitzt sein być na wskróś przepoconym; zum — einnehmen wziąć, zażyć na poty; bei einer Arbeit — pocić się nad robotą, męczyć się nad pracą; die Fenſter — okna, szyby zaszły parą, pocą się; das Getreide ſchwitzt zboże paruje; II. mich ſchwitzt, *vimpers.* pocę się, zgrzałem się; III. *va.* (haben) przez poty co oddawać; er ſchwitzt Blut krwią się poci; das Leder — skórę parzyć, zaparzać.

Schwi'tzen, *sn.* =s, pocenie *n.*, poty *pl.*

Schwi'tzig, *adi.* pocący się, spocony, spotniały, zapocony.

Schwi'tzkammer, *sf. pl.* =n, **Schwi'tzkaſten**, *sm.* =s, *pl.* =käſten, parnia *f.*, izba *f.*, skrzynia *f.* do pocenia.

Schwi'tzmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* na poty, lek potny, napotny.

Schwi'tzpulver, *sn.* =s, *pl.* —, proszek *m.* na poty.

Schwö'befaß, *sn.* =ſſes, *pl.* =fäſſer, beczka *f.* z wapiennym rozczynem w garbarni.

Schwö'ben, *va.* (haben) wapiennym rozczynem smarować skórę, aby sierść oblazła.

Schwö'ren, I. ſchwöre, ſchwörſt, ſchwur i ſchwor, habe geſchworen, *vn.* i *va.* 1) przysięgać, zaprzysiądz, kląć się; er ſchwört bei jedem Worte przysięga przy każdem słowie; einen Eid — uroczystą złożyć przysięgę; jmndm etw. — zaprzysiądz komu co; auf jmnds Haupt — przysięgać na czyją głowę; ich möchte darauf —, daß . . . przysiągłbym, że . . .; fałsch — przysięgać krzywo; hoch und teuer — przysięgać, zaklinać się na wszystkie świętości; ich habe ſchon im Amte geſchworen jestem już zaprzysiężony w urzędzie; (przenośnie:) auf jmndn — ślepo komuś ufać, przysięgać na czyjąś uczciwość; zu jmnds Fahne — przysięgać na czyjś sztandar, na czyje hasło; II. ſich —, *vr.* zaprzysiądz się komu, czemu; ſich zu jmnds Knecht — zaprzysiądz się

komu na sługę; III. geſchworen, *pp.* i *adi.* er iſt mein geſchworener Feind jest moim nieubłaganym nieprzyjacielem.

Schwö'ren, *sn.* =s, przysięganie *n.*, zaprzysięganie *n.*, zaklinanie *n.*

Schwül, *adi.* i *adv.* duszny, parny, duszno, parno; mir wurde ganz — zrobiło mi się duszno.

Schwü'le, *sf.* duszność *f.*, parność *f.*, upał *m.*

Schwulitä't, *sf. pl.* =en, ambaras *m.*, przykra sytuacya, trudność *f.*

Schwulſt, *sm.* =es, *pl.* Schwülſte, 1) obacz Geſchwulſt; 2) nadętość *f.*; napuszystość *f.* (stylu).

Schwü'lſtig, *adi.* nadęty, napuchnięty, napuszysty.

Schwü'lſtigkeit, *sf.* napuszystość *f.*

Schwund, *sm.* =es, zanik *m.*, niknięcie *n.*; Alters— uwiąd starczy; Muskel— zanik *m.* muszkułów, mięśni.

Schwung, *sm.* =es, *pl.* Schwünge, 1) ruszanie *n.* się, poruszanie *n.* się; etw. in — bringen rozruszać, rozkołysać co; in — kommen rozmachać się, wejść w ruch; 2) rozpęd *m.*, zamach *m.*; podskok *m.*, wzlecenie *n.*, wzlot *m.*; mit einem — war er auf dem Pferd jednym podskokiem, susem dosiadł konia; der Vogel nahm einen höheren — ptak wzbił, wzniósł się wyżej; 3) polot *m.*, wzniosłość *f.*, fantazya *f.*, zapał *m.*, popęd *m.*; eine Sache in — bringen puścić w obrót, w ruch jakąś rzecz; dieſe Gedichte ſind mit — geſchrieben poezye te pisane z polotem; das gab ſeiner Tätig'eit einen neuen — to na nowo ożywiło jego działalność; 5) obacz Schwingung.

Schwu'ngbewegung, *sf. pl.* =en, drganie *n.*, ruch *m.*, poruszanie *n.* się.

Schwu'ngbrett, *sn.* =es, *pl.* =er, obacz Sprungbrett.

Schwu'ngfeder, *sf. pl.* =n, lotka *f.*, pióro *n.* do latania.

Schwu'nghaft, Schwu'ngreich, Schwu'ngvoll, *adi.* wzniosły, z polotem, entuzyastyczny.

Schwu'ngkraft, siła odśrodkowa, rozpędowa.

Schwu'ngkugeln, *sf. pl.* gałki rozpędowe.

Schwu'nglos, *adi.* bez polotu, bez zapału.

Schwu'ngrad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło zamachowe, rozpędowe, kołowrot *m.*

Schwu'ngriemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemień *m.* u resorów, targaniec *m.* u karety; transmisya *f.*

Schwur, *sm.* =(e)s, *pl.* Schwüre, 1) przysięga *f.*; einen — tun przysięgać, przysiądz; einen falſchen — leiſten krzywoprzysięgać; 2) klątwa *f.*; Schwüre ausſtoßen przeklinać, zaklinać.

Schwu'rbrüchig, Schwu'rvergeſſen, *adi.* wiarołomny, niedotrzymujący przysięgi, niepomny na przysięgę.

Schwu'rfinger, *sm. pl.* palce, które się podnosi przy przysiędze.

Schwu'rgericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd *m.* przysięgłych.

Schwu'rgerichtshof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, trybunał *m.* sądu przysięgłych.

Sciro'cco, Schiro'kko, *sm.* =s, siroko *m.*

Seceſſio'n, Sezeſſio'n, *sf. pl.* =en, secesya *f.*, wyodrębnienie *n.*

Seceſſioni'ſt, Sezeſſioni'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, secesyonista *m.*

Seceſſioni'ſtiſch, Sezeſſioni'ſtiſch, *adi.* secesyonistyczny, odrębny.

Sech, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, krój *m.* u pługa, naróg *m.*, sosznik *m.*

Sechs, Se'chſe, *num.* sześć, sześciu, sześcioro; um — (Uhr) o szóstej godzinie; wir ſind unſerer — jest nas sześciu, sześcioro, sześć; mit ſechſen fahren jechać szóstką, w sześć koni.

Sechs, *sf. pl.* =ſen, **Se'chſe,** *sf. pl.* =n, szóstka *f.*; eine doppelte — werfen podwójną szóstkę odrzucić (w kartach); er hat die vier =en ma cztery szóstki; bei meiner =e! dalibóg!

Sechsa'chteltakt, *sm.* =es, *pl.* =e, takt sześcioósemkowy.

Se'chsarmig, *adi.* sześcioramienny.

Se'chsblätt(e)rig, *adi.* sześciolistny.

Se'chseck, *sn.* (e)s, *pl.* =e, sześciokąt *m.*, sześciobok *m.*

Se'chseckig, *adi.* sześciokątny, sześcioboczny.

Se'chsender, *sm.* =s, *pl.* —, trzyletni jeleń (którego rogi mają trzy koniuszki).

Se'chſer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szóstka *f.*; 2) szóstka *f.*, szóstak *m.* (pieniądz).

Se'chſerlei, *adi.* sześcioraki.

Se'chſerzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, szóstka koni, sześć koni.

Se'chsfach, Se'chsfältig, *adi.* i *adv.* sześciokrotny, sześciokrotnie; — zuſammenlegen złożyć w sześcioro; etw. — bezahlen zapłacić co sześciokrotnie.

Se'chsfache(s), *sn.* =en, sześciokrotne *n.*

Se'chsflächig, Se'chsſeitig, sześcioboczny, sześciostronny.

Se'chsflächner, *sm.* =s, *pl.* —, sześciościan *m.*

Se'chsfüßig, *adi.* sześcionożny, sześciostopowy; ein =es Tier sześcionożne zwierzę; ein =er Vers sześciostopowy wiersz, heksametr *m.*

Se'chsgeſpann, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Sechſerzug.

Se'chshundert, *num.* sześćset.

Se'chshundertſte, *num.* sześciosetny.

Se'chsjährig, *adi.* sześcioletni.

Se'chskantig, *adi.* sześciogranny, sześciokańciasty, sześciowęgielny.

Se'chsmal, *adv.* sześć razy, sześciokroć.

Se'chsmalig, *adi.* sześciorazowy, sześciokrotny; eine =e Ermahnung napomnienie powtórzone sześć razy.

Se'chsmännig, *adi.* sześciopręcikowy (roślina).

Se'chsmonatig, *adi.* sześciomiesięczny; semestralny, półroczny; **Se'chsmonatlich**, sześciomiesięcznie, semestralnie, półrocznie.

Se'chspfünder, *sm.* =s, *pl.* —, działo sześciofuntowe.

Se'chspfündig, *adi.* sześciofuntowy, sześć funtów, trzy kilogramy ważący.

Se'chsreihig, *adi.* sześciorządkowy, sześć rzędów mający.

Se'chsruderig, *adi.* sześciowiosłowy, sześć wioseł mający.

Se'chssaitig, *adi.* o sześciu strunach.

Se'chssäulig, *adi.* sześciosłupowy, o sześciu kolumnach.

Se'chsseitig, *adi.* sześciostronny, sześcioboczny.

Se'chssilbig, *adi.* sześciozgłoskowy.

Se'chsspänner, *sm.* =s, *pl.* —, powóz *m.* w sześć koni.

Se'chsspännig, *adi.* sześciokonny, poszóstny.

Se'chsstimmig, *adi.* sześciogłosowy, na sześć głosów ułożony.

Se'chsstündig, *adi.* sześciogodzinny.

Se'chsstündlich, *adi.* co sześć godzin.

Se'chstägig, *adi.* sześciodniowy, sześciodzienny.

Se'chstäglich, *adi.* co sześć dni.

Se'chstakt, *sm.* =es, *pl.* =e, takt sześciosemkowy.

Se'chstausend, *num.* sześć tysięcy.

Se'chstausendste, *num.* sześciotysięczny.

Se'chste, *num.* szósty; der — Teil szósta część; der — Juli szósty lipca.

Se'chste, *sf* =n, *pl.* =n, szósta *f.*, szóstka *f.*; seksta *f.*, szósty sekwens w kartach.

Se'chs(e)halb, *adi.* półszósta.

Se'chsteilig, *adi.* sześcioczęściowy, z sześciu części.

Se'chstel, *sn.* =s, *pl.* —, szósta część; drei — trzy szóste.

Se'chstelkreis, *sm.* =es, *pl.* =e, seksant *m.*, sekstant *m.*, szósta część koła.

Se'chstens, *adv.* po szóste.

Se'chsundsechzig, *sn.* gra w karty.

Se'chsvierteltakt, *sm.* =es, *pl.* =e, takt sześcioćwierciowy.

Se'chsweibig, *adi.* sześciosłupkowy (bot.)

Se'chswink(e)lig, *adi.* sześciokątny.

Se'chswöchnerin, *sf. pl.* =nen, położnica *f.*

Se'chszeilig, *adi.* 1) sześciowierszowy; 2) sześciorządkowy; =e Gerste sześciorak *m.*

Se'chzehn, *num.* szesnaście.

Se'chzehnerlei, *adi.* szesnaścioraki.

Se'chzehnfach, **Se'chzehnfältig**, *adi.* i *adv.* szesnastokrotny, szesnastokrotnie.

Se'chzehnflächig, **Se'chzehnseitig**, *adi.* szesnastoboczny, szesnastostronny.

Se'chzehnjährig, *adi.* szesnastoletni.

Se'chzehnjährige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, chłopiec *m.*, dziewczyna szesnastoletnia.

Se'chzehnlötig, *adi.* szesnastołutowy; =es Silber szesnastołutowe srebro.

Se'chzehnpfünder, *sm.* =s, *pl.* —, działo szesnastofuntowe.

Se'chzehnte, *num.* szesnasty.

Se'chzehntel, **Se'chzehnteil**, *sn.* =s, *pl.* —, =e, szesnasta część, szesnastka *f.*

Se'chzehntelformat, *sn.* =es, *pl.* =e, szesnastka *f.*

Se'chzehntelnote, *sf. pl.* =n, szesnastka *f.*

Se'chzehntens, *adv.* po szesnaste.

Se'chzig, *num.* sześćdziesiąt, sześćdziesięciu.

Se'chzig, *sf.* sześćdziesiątka *f.*

Se'chziger, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek mający sześćdziesiąt lat; ein starker — mający zwyż sześćdziesiąt lat.

Se'chziger, *sf. pl.* in den — Jahren w sześćdziesiątych latach.

Se'chzigerin, *sf. pl.* =nen, kobieta mająca sześćdziesiąt lat.

Se'chzigfach, **Se'chzigfältig**, *adi.* i *adv.* sześćdziesięciokrotny, sześćdziesięciokrotnie.

Se'chzigjährig, *adi.* sześćdziesięcioletni.

Se'chzigjährige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, obacz Sechziger.

Se'chzigste, *num.* sześćdziesiąty.

Se'chzigstel, *sn.* =s, sześćdziesiąta część.

Se'chzigstens, *adv.* po sześćdziesiąte.

Secie'ren, **Sezie're**n, *va.* 1) pokrajać, rozebrać zwłoki, robić sekcyę, obdukcyę; 2) szczegółowo rozbierać, analizować.

Secie'rsaal, **Sezie'rsaal**, *sm.* =es, *pl.* =säle, sala sekcyjna, prosektoryum *n.*

Seckа'ut, *adi.* dokuczliwy.

Seckatu'r, *sf. pl.* =en, sekatura *f.*, dokuczliwość *f.*

Seckel, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Säckel.

Seckie'ren, *va.* (haben) sekować, dokuczać.

Sedati'vsalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól sedatywna, kwas borowy.

Sede'z, **Sede'zformat**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ob. Sechzehntelformat.

Sedime'nt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, osad *m.*, pokład osadowy.

Sedimentä'r, *adi.* osadowy.

Sedisvaka'nz, *sf. pl.* =en, sediswakancya *f.*, opróżnienie *n.* tronu apostolskiego, biskupiego.

See, I. *sf. pl.* =(e)n, morze *n.*, ocean *m.*; auf hoher — na pełnem morzu; in — gehen puścić się na morze; zur — gehen wstąpić do marynarki; zur — fahren jechać morzem; über — gehen wyjechać za morze; zur — na morzu; II. *sm.* (=e)s, *pl.* =(e)n, jezioro *m.*; staw *m.* (w Tatrach).

See'aal, *sm.* =es, *pl.* =e, węgorz morski, węgożoryb *m.*

See'adler, *sm.* =s, *pl.* —, orzeł-bielik *m.*

See'ähnlich, *adi.* podobny do jeziora, morza.

See'anemone, *sf. pl.* =n, rodzaj polipów morskich.

See'assekuranz, *sf. pl.* =en, ubezpieczenie *n.* okrętów, asekuracya morska.

See'ausdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, wyrażenie marynarskie.

See'bad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel morska; kąpiele morskie.

See'bär, *sm.* =en, *pl.* =en, rybożer *m.*

See'barte, *sf. pl.* =n, barwena *f.*

See'bars, See'barsch, *sm.* =es, *pl.* —, mnogolin *m.*

See'bauten, *sf. pl.* budowle morskie.

See'behörde, *sf.* władza morska.

See'beschädigung, *sf. pl.* =en, uszkodzenia okrętowe. hawarya *f.*

See'beschreibung, *sf. pl.* =en, hydrografia *f.*

See'beute, *sf. pl.* =n, zdobycz morska.

See'beschädigt, *adi.* uszkodzony przez hawaryę.

See'bezirk, *sm.* =es, *pl.* =e, okręg morski.

See'blume, *sf. pl.* =n, grzybień *m.*, bączewie *n.*

See'brassen, *sm.* =s, *pl.* —, klinoryb *m.*

See'brief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, paszport morski.

See'brise, *sf. pl.* =n, powiew morski.

See'dampfer, *sm.* =s, *pl.* —, **See'dampfschiff**, *sn.* =es, *pl.* =e, parowiec *m.*; parowiec kursujący po jeziorze.

See'dienst, *sm.* =es, służba morska.

See'einhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, narwal *m.*, zęborożec *m.*

See'fahrend, *adi.* żeglujący.

See'fahrer, *sm.* =s, *pl.* —, żeglarz *m.*, marynarz *m.*

See'fahrt, *sf. pl.* =en, 1) żegluga *f.*; 2) podróż *f.*, jazda morska albo jeziorem.

See'fahrzeug, *sn.* =es, *pl.* =e, okręt morski.

See'fest, *adi.* wytrzymały na morze.

See'fisch, *sm.* =es, *pl.* =e, ryba morska.

See'fischerei, *sf. pl.* =en, rybołostwo morskie.

See'flotte, *sf. pl.* =n, flota *f.*

See'forelle, *sf. pl.* =n, pstrąg morski, pstrąg *m.* jeziorowy.

See'frachtbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list przewozowy, okrętowy.

See'freibeuter, *sm.* =s, *pl.* —, korsarz *m.*, pirata *m.*

See'gang, *sm.* =es, falowanie *n.*, fale morskie.

See'gebrauch, *sm.* =es, *pl.* =bräuche, użytek *m.*, zwyczaj morski.

See'gefahr, *sf. pl.* =en, niebezpieczeństwo morskie.

See'gefecht, *sn.* =es, *pl.* =e, bitwa morska.

See'gegend, *sf. pl.* =en, okolica morska, nad jeziorem.

See'gemälde, *sn.* =s, *pl.* —, obraz morski.

See'gericht, *sn.* =es, *pl.* =e, sąd morski.

See'geruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =rüche, zapach morski, morza.

See'gesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa morska.

See'gesetzbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, kodeks morski.

See'gespenst, *sn.* =es, *pl.* =er, widmo morskie.

See'gestade, *sn.* =s, *pl.* —, brzeg *m.*, wybrzeże *n.* morza, jeziora.

See'gewächs, *sn.* =ses, *pl.* =se, roślina morska, wodna.

See'gras, *sn.* =ses, *pl.* =gräser, trawa morska, wełło *n.*, morszczyzna *f.*, morzolist *m.*

See'grund, *sm.* =es, obacz Meeresgrund.

See'grün, *adi.* ob. Meergrün.

See'hafen, *sm.* =s, *pl.* =häfen, port morski, przystań morska.

See'hahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, cierniogłów *m.*

See'handel, *sm.* =s, handel morski.

See'handschuh, *sm.* =s, *pl.* =e, rodaj *m.* gąbki.

See'hase, *sm.* =n, *pl.* =n, zając morski, ożada *f.*; rodzaj ślimaka morskiego.

See'hecht, *sm.* =es, *pl.* =e, szczupak morski.

See'heer, *sn.* =es, *pl.* =e, marynarka *f.*

See'held, *sm.* =en, *pl.* =en, bohater morski.

See'herrschaft, *sf.* panowanie morskie.

See'hund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies morski, foka *f.*

See'hundsfang, *sm.* =(e)s, obława *f.* na foki.

See'hundsfell, *sn.* =es, *pl.* =e, **See'hundsleder**, *sn.* =s, skóra *f.* z foki.

See'igel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) jeż morski; 2) echinity *pl.* (skamieniałości skorupiaków).

See'jungfer, *sf. pl.* =n, syrena *f.*, świtezianka *f.*, nimfa *f.*

See'kadett, *sm.* =en, *pl.* =en, kadet *m.* marynarki.

See'kalb, *sn.* =(e)s, *pl.* =kälber, cielę morskie, foka *f.*

See'karte, *sf. pl.* =n, mapa *f.*, karta morska.

See'kartenzeichner, *sm.* =s, *pl.* —, hydrograf *m.*

See'kenntnis, *sf.* znajomość *f.* głębi morza.

See'kohl, *sm.* =(e)s, jaślinek *m.*

See'kompaß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, kompas morski.

See'krähe, *sf. pl.* =n, **See'möwe**, *sf. pl.* =n, mewa śmieszka *f.*

See'krank, *adi.* mający morską chorobę.

See'krankheit, *sf. pl.* =en, choroba morska.

See'krebs, *sm.* =ses, *pl.* =se, rak morski, homar *m.*

See'krieg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wojna morska.

See'kriegskunst, *sf.* taktyka wojenna morska.

See'kröte, *sf. pl.* =n, rodzaj ryby podobnej do żaby.

See'kuh, *sf. pl.* =kühe, krowa morska, brzegowiec *m.*, suchogrzbiet *m.*

See'kunde, *sf.* nauka *f.* o morzu, nautyka *f.*

See'küste, *sf. pl.* =n, brzeg morski, nadbrzeże *n.*, przymorze *n.*, wybrzeże morskie.

See'lamt, *sn.* =es, nabożeństwo zaduszne, za duszę zmarłego.

See'laterne, *sf. pl.* =n, latarnia morska.

See'lchen, *sn.* =s, *pl.* —, duszyczka, duszka *f.*

See'le, *sf. pl.* -n, 1) dusza *f.*; eine gute, brave — poczciwa, dobra dusza; ich traf dort keine — nie zastałem tam ani żywej duszy; seine Gemeinde zählt hundert =n jego gmina liczy sto dusz; ein Gebet für die =n der Verstorbenen modlitwa za duszę zmarłych; seine Seele aushauchen wyzionąć ducha; ich liebe ihn von ganzer — kocham go z całej duszy; mit Leib und — jmndm ergeben sein być komu oddanym duszą i ciałem; diese Tat liegt mir schwer auf der — czyn ten ciąży mi na duszy; in jmnds — lesen czytać w czyjemś sercu; sie ist die Seele des Hauses jest duszą domu; bei meiner —! na moją duszę!; das hast du mir aus der Seele gesprochen powiedziałeś to, jak gdybyś czytał w mojem sercu; es tat mir in der — weh to mi serce, duszę przenikło; ich habe es ihm auf die — gebunden zaprzysiągłem go na to; ich bin mit ihm ein Herz und eine — być z kim w zupełnej zgodzie; edle =n finden sich piękne dusze się spotykają; nun hat die arme — Ruhe teraz mogę (możesz, możemy) być spokojnym (spokojnymi); 2) kaliber *m.* działa.

See'leben, *sn.* =s, życie morskie, na morzu.

See'lenadel, *sm.* =s, szlachetność *f.* duszy.

See'lenamt, *sn.* =es, obacz Seelamt.

See'lenangst, *sf.* utrapienie *n.* duszy.

See'lenarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz *m.* w cierpieniach duszy.

See'lenblick, *sm.* =es, *pl.* =e, spojrzenie wyraziste, z głębi duszy pochodzące.

See'lenbraut, *sf. pl.* =bräute, wybranka *f.* duszy.

See'lenbräutigam, *sm.* =s, małżonek *m.* duszy, Jezus Chrystus.

See'lenbund, *sm.* =es, *pl.* =bünde, związek *m.* dusz.

See'lendurchmesser, *sm.* =s, *pl.* —, kaliber *m.* (u działa).

See'lenfolter, *sf. pl.* =n, katusze *pl.*, tortura *f.* duszy.

See'lenforscher, *sm.* =s, *pl.* —, badacz *m.* dusz, psycholog *m.*

See'lenforschung, *sf. pl.* =en, badanie *n.* duszy, psychologia *f.*

See'lenfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, przyjaciel *m.* od serca.

See'lenfrieden, *sm.* =s, pokój *m.* duszy.

See'lenfroh, *adi.* uradowany z całej duszy.

See'lengemälde, *sn.* =s, *pl.* —, obraz psychologiczny.

See'lengröße, *sf.* wielkość *f.* duszy, wspaniałomyślność *f.*

See'lengut, *adi.* serdecznie dobry, poczciwy.

See'lengüte, *sf.* dobroć *f.* duszy, serca.

See'lenhaft, *adi.* obacz Seelenvoll.

See'lenheil, *sn.* =s, zbawienie *n.* duszy, wieczne zbawienie.

See'lenheilkunde, *sf.* psychiatrya *f.*

See'lenhirt, *sm.* =en, *pl.* =en, pasterz *m.* dusz.

See'lenhoheit, *sf.* obacz Seelengröße.

See'lenkampf, *sm.* =es, *pl.* =kämpfe, walka *f.* duszy, walka wewnętrzna.

See'lenkraft, *sf.* siła *f.* duszy.

See'lenkrank, *adi.* chory na umyśle, duszy.

See'lenkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.* duszy, choroba umysłowa.

See'lenkummer, *sm.* =s, strapienie *n.* duszy.

See'lenkunde, **See'lenlehre**, *sf.* psychologia *f.*

See'lenleiden, *sn.* =s, cierpienie *n.* duszy.

See'lenlos, *adi.* i *adv.* pozbawiony duszy, bez duszy.

See'lenlust, *sf.* rozkosz *m.* duszy.

See'lenmesse, *sf. pl.* =n, msza zaduszna, żałobna.

See'lenmord, *sm.* =es, *pl.* -e, morderstwo moralne.

See'lennot, **See'lenpein**, *sf.* udręczenie *n.*, katusze *pl.* duszy.

See'lenqual, *sf.* męczarnia *f.* duszy.

See'lenruhe, *sf.* spokój *m.* duszy; spokojność *f.*, flegmatyczność *f.*

See'lenschmerz, *sm.* =ens, *pl.* =en, obacz Seelenkummer.

See'lenschwäche, *sf.* małoduszność *f.*

See'lenstärke, *sf.* siła *f.* duszy, charakteru, energia *f.*

See'lenstörungen, *sf. pl.* choroby umysłowe, zamącenia *pl.* funkcyi moralnych.

See'lentag, *sm.* =es, obacz Allerseelen.

See'lentaubheit, *sf.* głuchota psychiczna.

See'lentod, *sm.* =es, śmierć moralna.

See'lentrost, *sm.* =es, pociecha *f.* duszy.

See'lenvergnügt, *adi.* obacz Seelenfroh.

See'lenverkäufer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) handlarz *m.* dusz; 2) lekkie czółno, bardzo niebezpieczne.

See'lenvertraut, *adi.* zaufany.

See'lenverwandt, *adi.* pokrewny duszą, sympatyczny.

See'lenverwandtschaft, *sf.* pokrewność *f.* dusz, sympatya *f.*

See'lenvoll, *adi.* serdeczny tkliwy.

See'lenwanderung, *sf. pl.* =en, przechodzenie *n.*, wędrówka *f.* dusz, metempsychoza *f.*

See'lenwärmer, *sm.* =s, *pl.* —, szal haczkowany noszony na krzyż.

See'lenweide, *sf.* pokarm *m.* duszy.

See'lenzustand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, stan *m.* duszy.

See'lenzwang, *sm.* =es, przymus wewnętrzny.

See'lerfreuend, **See'lerquickend**, *adi.* radosny dla duszy.

See'leuchte, *sf. pl.* =n, ob. Leuchtturm.

See'leute, *s. pl.* majtkowie *pl.*, marynarze *pl.*

See'lig, *adi.* obacz Selig.

See'liſch, *adi.* duchowy, psychiczny.

See'lotſe, *sm.* =n, *pl.* =n, obacz Lotſe.

See'löwe, *sm.* =n, *pl.* =n, lew morski.

See'lſorge, *sf.* duszpasterstwo *n.*

See'lſorger, *sm.* =s, *pl.* —, duszpasterz *m.*

See'lſorgeramt, *sn.* =es, obacz Seelſorge.

See'luft, *sf.* powietrze morskie.

See'macht, *sf. pl.* =mächte, potęga, siła morska, mocarstwo morskie, marynarka *f.*

See'mann, *sm.* =es, *pl.* =männer, żeglarz *m.*, marynarz *m.*, majtek *m.*

See'männiſch, *adi.* marynarski.

See'mannskoſt, *sf.* wikt marynarski.

See'mannskunſt, *sf. pl.* =künſte, żeglarstwo *n.*

See'mannsleben, *sn.* =s, życie marynarskie.

See'mannsordnung, *sf.* regulamin marynarski.

See'mannsſchule, *sf. pl.* =n, szkoła marynarska, nautyczna.

See'manöver, *sn.* =s, *pl.* —, manewr nautyczny.

See'meile, *sf. pl.* =n, mila morska.

See'meſſer, *sm.* =s, *pl.* —, przyrząd *n.* do mierzenia morza.

See'mine, *sf. pl.* =n, mina morska.

See'miniſter, *sm.* =s, *pl.* —, minister *m.* marynarki.

See'möwe, *sf. pl.* =n, obacz Seekrähe.

See'muſchel, *sf. pl.* =n, muszla morska.

See'neſſel, *sf. pl.* =n, pokrzywa morska, grzyb morski.

See'obrigkeit, *sf.* władza morska.

See'offizier, *sm.* =s, *pl.* =e, oficer *m.* marynarki.

See'otter, *sf. pl.* =n, wydra morska.

See'papagei, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, papuga morska, grenlandzka.

See'paß, *sm.* =ſſes, *pl.* =päſſe, paszport morski.

See'pferd, *sn.* =es, *pl.* =e, obacz Walroß.

See'pferdchen, *sn.* =s, *pl.* —, konik morski, ściętobród *m.*

See'pflanze, *sf. pl.* =n, roślina morska.

See'polyp, *sm.* =en, *pl.* =en, polip morski.

See'poſt, *sf. pl.* =en, poczta morska.

See'rabe, *sm.* =n, *pl.* =n, kormoran *m.*

See'rat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, rada marynarska; radca marynarski.

See'ratte, *sf. pl.* =n, szczur morski; stary marynarz.

See'raub, *sm.* =es, **See'räuberei**, *sf. pl.* =en, korsarstwo *n.*, rozbój *m.* na morzu.

See'räuber, *sm.* =s, *pl.* —, korsarz *m.*

See'räuberiſch, *adi.* korsarski.

See'räuberſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt korsarski.

See'räuberunweſen, *sn.* =s, **See'räubertum**, korsarstwo *n.*

See'recht, *sn.* =(e)s, prawo morskie.

See'reiſe, *sf. pl.* =n, podróż morska.

See'rettungsweſen, *sn.* =s, system ratunkowy morski.

See'robbe, *sf. pl.* =n, ob. Seehund.

See'roſe, *sf. pl.* =n, bączewie *n.*, gąska *f.*, grzybień *m.*

See'rüſtung, *sf. pl.* =en, uzbrojenie morskie.

See'ſalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól morska.

See'ſalzwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, salina morska.

See'ſand, *sm.* =es, piasek morski.

See'ſchaden, *sm.* =s, *pl.* =ſchäden, uszkodzenie *n.* statku, lub ładunku jego na morzu.

See'ſchaum, *sm.* =es, piana morska.

See'ſchiffahrt, *sf. pl.* =en, żegluga morska; żegluga *f.* po jeziorze.

See'ſchiffahrtsgeſellſchaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo *n.* żeglugi morskiej.

See'ſchildkröte, *sf. pl.* =n, żółw morski.

See'ſchlacht, *sf. pl.* =en, bitwa morska.

See'ſchlange, *sf. pl.* =n, 1) wąż morski; 2) kaczka dziennikarska.

See'ſchnecke, *sf. pl.* =n, pierścienioplet *m.*

See'ſchnepfe, *sf. pl.* =n, bekas morski.

See'ſchule, *sf. pl.* =n, szkoła nautyczna.

See'ſchwalbe, *sf. pl.* =n, latacz *m.*, rybitwa *f.*

See'ſchwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwämme, gąbka morska.

See'ſieg, *sm.* =es, *pl.* =e, zwycięstwo *n.* na morzu.

See'ſignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał morski.

See'ſkorpion, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szkorpion morski.

See'ſoldat, *sm.* =en, *pl.* =en, żołnierz *m.* marynarki.

See'ſpiegel, *sm.* =s, *pl.* —, powierzchnia *f.* morza, jeziora.

See'ſpinne, *sf. pl.* =n, ob. Meerſpinne.

See'ſprache, *sf.* żargon *m.* marynarzy, wyrazy marynarskie.

See'ſtaat, *sm.* =es, *pl.* =en, państwo morskie.

See'ſtadt, *sf. pl.* =ſtädte, miasto morskie, portowe.

See'ſtechling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **See'ſtichling**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Seeotter.

See'ſtern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozgwiazda *f.*, gęsioła *f.*, odmiennik *m.*, odmienikwiat *m.*, pająk morski.

See'ſtrand, *sm.* =es, wybrzeże morskie, plaża *f.*

See'ſtraße, *sf. pl.* =n, droga wodna.

See'ſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obraz morski.

See'ſturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtürme, burza morska.

See'taktik, *sf.* taktyka morska.

See'tang, *sm.* =es, *pl.* =e, morszczyn *m.*, szuwar *m.*

See'taucher, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Seehahn.

See'taufe, *sf. pl.* =n, chrzest morski.

See'teufel, *sm.* =s, *pl.* —, żaboryb *m.*

See'tiefenmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, zgłębnik *m.*, batometr *m.*

See'tier, *sn.* =es, *pl.* =e, zwierzę morskie.

See'tonne, *sf. pl.* =n, ob. Bake.

Se'etorf, *sm.* =es, torf morski.

See'treffen, *sn.* =s, *pl.* —, potyczka morska.

See'triften, *sf. pl.* przedmioty przez morze po rozbiciu okrętu wyrzucane.

See'triftig, *adi.* na morzu niesiony; przez morze wyrzucony.

See'trompete, *sf. pl.* =n, muszla morska.

See'truppen, *sf. pl.* żołnierze *pl.* marynarki.

See'tüchtig, *adi.* wytrzymały na podróż morską.

See'tüchtigkeit, *sf.* wytrzymałość *n.* na podróż morską.

See'ufer, *sn.* =s, *pl.* —, brzeg *m.* morza.

See'uhr, *sf. pl.* =en, zegar morski, żeglarski.

See'unfall, *sn.* =s, *pl.* =fälle, wypadek *m.* na morzu.

See'ungeheuer, *sn.* =s, *pl.* —, **See'ungetüm**, *sn.* =s, *pl.* =e, potwór morski.

See'untauglichkeit, **See'untüchtigkeit**, *sf.* niewytrzymałość *n.* na morzu (okrętu).

See'verkehr, *sm.* =(e)s, ruch *m.* na morzu.

See'verſicherung, *sf. pl.* =en, ubezpieczenie *n.* na wypadek w czasie żeglugi morskiej, asekuracya morska.

See'vogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptak morski.

See'volk, *sn.* =es, obacz Seeleute.

See'warte, *sf. pl.* =n, obserwatoryum morskie; latarnia morska.

See'wärts, *adv.* ku morzu, ze strony morza, od morza.

See'waſſer, *sn.* =s, woda morska.

See'weg, *sm.* -(e)s, *pl.* =e, droga morska; auf dem =e drogą morską, morzem.

See'wehr, *sf.* fortyfikacya morska; rezerwa *f.* marynarki.

See'weſen, *sn.* =s, marynarstwo *n.*, marynarka *f.*

See'wind, *sm.* =es, *pl.* =e, wiatr morski.

See'wiſſenſchaft, *sf. pl.* =en, umiejętność nautyczna.

See'wolf, *sm.* =es, *pl.* =wölfe, 1) zębacz *m.*; 2) wilk morski (stary marynarz).

See'wurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, robak morski.

See'zeughaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, arsenał morski.

See'zug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, wyprawa morska.

See'zunge, *sf. pl.* =n, flądra *f.*, fladerka *f.*, płaszczka *f.*

Se'gel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) żagiel *m.*; die — aufziehen, aufſpannen zaciągnąć żagle; die — ausſpannen rozpiąć żagle; die — einziehen zbierać, zwijać żagle; unter — gehen puścić się na morze, wyjechać z portu, odpłynąć; die — ſtreichen spuścić żagle; mit vollen =n fahren płynąć z rozpiętymi żaglami; 2) skrzydła *pl.* u wiatraka.

Se'gelboot, *sn.* =es, *pl.* =e, żaglówka *f.*

Se'geldampfſchiff, *sn.* =es, *pl.* =e, okręt parowy zaopatrzony w żagle.

Se'gelfahrt, *sf. pl.* =en, jazda *f.* żaglówką.

Se'gelfertig, **Se'gelklar**, *adi.* gotów do puszczenia się na morze, do odpłynięcia; ein Schiff iſt — okręt stoi pod żaglami, gotów do odpłynięcia.

Se'gelführung, *sf.* żaglowanie *n.*

Se'gelkahn, *sm.* =es, *pl.* =kähne, łódź *f.* z żaglami.

Se'gelklar, *adi.* obacz Segelfertig.

Se'gelkundig, *adi.* znający się na żegludze.

Se'gelkunſt, *sf.* sztuka *f.* żaglowania.

Se'gelleinen, *sn.* =s, **Se'gelleinwand**, *sf.* płótno żaglowe; szare płótno.

Se'gellos, *adi.* bez żagli.

Se'gelmacher, *sm.* =s, *pl.* —, żaglownik *m.*, żagielnik *m.*, tkacz *m.* żagli.

Se'gelmacherei, *sf. pl.* =en, wyrób *m.* żagli.

Se'gelmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, żeglarz, który ma dozór nad żaglami.

Se'geln, I. *va.* (haben) żaglować; ein Schiff in den Grund — zatopić okręt uderzywszy o niego gwałtownie; II. *vn.* (haben i ſein) żaglować, płynąć z żaglami; mit dem Winde — płynąć z wiatrem; nach Norwegen — popłynąć do Norwegii; durch die Lüfte — pruć powietrze, bujać w powietrzu.

Se'geln, *sn.* =s, żaglowanie *n.*, płynięcie *n.* żaglami.

Se'gelordnung, *sf.* porządek *m.*, wedle którego żaglują.

Se'gelſchiff, *sn.* =es, *pl.* =e, żaglówka *f.*

Se'gelſtange, *sf. pl.* =n, drąg żaglowy, rej *m.*

Se'geltau, *sn.* =es, *pl.* =e, lina żaglowa.

Segeltuch, *sn.* =(e)s, płótno żaglowe, płachta *f.*; szare płótno.

Se'gelwetter, *sn.* =s, pogoda korzystna do żaglowania.

Se'gen, *sm.* =s, błogosławieństwo *n.*; über jmnden den — ſprechen, jmndm den — erteilen pobłogosławić kogo, udzielić komu błogosławieństwa; — auf den Weg niech Bóg szczęśliwie prowadzi; ſeinen — zu etw. geben zgodzić się na co, pobłogosławić czemu; den — über etw. ſprechen wypowiedzieć nad czem błogosławieństwo; Gottes — über dich niech ci Bóg błogosławi; 2) es liegt kein — auf ihrer Arbeit Bóg nie błogosławi jej pracy; der — der Felder błogosławieństwo urodzaju; möge es euch zum — gereichen niechaj wam wyjdzie na dobre; 3) (Zauberformel) zażegnanie *n.*

Se'gensformel, *sf. pl.* =n, formuła *f.* błogosławieństwa, zażegnania.

Se'gensfülle, *sf.* pełnia *f.* błogosławieństwo.

Se'genshand, *sf.* błogosławiona ręka.

Se'genskräftig, *adi.* skuteczny w błogosławieństwie.

Se'genſpendend, *adi.* udzielający błogosławieństwa.

Se'gensreich, *adi.* błogi, pełen błogosławieństwa.

Se'gensſpruch, *sm.* =es, *pl.* =ſprüche, błogosławieństwo *n.*

Se'genswunſch, *sm.* =es, *pl.* =wünſche, obacz Segensſpruch.

Se'gge, *sf. pl.* =n, turzyca *f.*, łącz *m.*, rzeżucha *f.* (rośl.).

Se'gler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) żeglarz *m.*; 2) żaglówka *f.*; 3) jerzyk *m.*

Segme'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, odcinek *m.*, skrawek *m.*

Se'gnen, I. *va.* (haben) 1) błogosławić kogo, co; dawać błogosławieństwo; ich ſegne dieſe Frau für die erwieſene Wohltat błogosławię tę kobietę za wyrządzone dobrodziejstwo; Gott ſegnete ſeinen Fleiß, ſein Bemühen Pan Bóg pobłogosławił jego pilność, jego zabiegi; 2) mit etw. — obdarzyć czem, zaopatrzyć w co, użyczyć czego; Gott hat ihn mit Gütern geſegnet Pan Bóg obdarzył go majątkiem; ſeine Ehe war nicht mit Kindern geſegnet Bóg nie dał jego małżeństwu dzieci; 3) das Feuer, das Vieh — zażegnywać ogień, bydło; das Zeitliche — rozstać się z światem, pożegnać świat; II. ſich —, *vr.* żegnać się, przeżegnać się; III. geſegnet, *pp.* i *adi.* ein =es Jahr błogosławiony, szczęśliwy rok; =e Mahlzeit! niechaj wyjdzie na zdrowie!; =en Andenkens błogosławionej pamięci; in =en Umſtänden ſein być w błogosławionym stanie, w ciąży; eine =e Ernte obfite żniwo; ſein Unternehmen hatte einen =en Erfolg jego przedsięwzięcie miało pomyślny skutek.

Se'gnen, *sn.* =s, **Se'gnung**, *sf. pl.* =en, błogosławienie *n.*, błogosławieństwo *n.*; die Segnungen des Friedens błogosławieństwo *n.*, korzyści *pl.* pokoju.

Se'hachſe, *sf. pl.* =n, oś *f.* widzenia.

Se'hbar, *adi.* ob. Sichtbar.

Se'hbarkeit, *sf.* ob. Sichtbarkeit.

Se'hen, ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah, habe geſehen, I. *va.* widzieć; (unterſcheiden) odróżnić, rozpoznawać, spostrzegać; es iſt ſo dunkel, man ſieht nicht das geringſte jest tak ciemno, że nie można nic rozpoznać; das möchte ich einmal — wollen! chciałbym to widzieć!; das ſieht man to się widzi; der Brief, den Sie hier — list, który pan tu widzi; es iſt dort nichts zu — niema tam nic do zobaczenia; er ſieht ſehr viel Geſellſchaft bei ſich przyjmuje wiele towarzystwa u siebie; das wird man — zobaczymy; jmndn kommen — widzieć kogo nadchodzącego; ein Unglück kommen — przewidzieć nieszczęście; hieraus ſieht man, daß ... stąd wniosek, że ...; II. *vn.* (haben) widzieć, patrzeć, spojrzeć; ſcharf — bystro widzieć, mieć bystry wzrok; ſo weit ich — ſkann jak daleko okiem dosięgnąć mogę; wenn ich recht ſehe jeśli dobrze widzę, jeśli mnie oczy nie mylą; jmndm in die Augen — spojrzeć komu w twarz; jmndm in die Karten — patrzeć komu w karty, zaglądać w karty; ſie läßt ſich jetzt gar nicht mehr — nie pokazuje się teraz całkiem; in dieſem Hute kann er ſich — laſſen w tym kapeluszu może się pokazać; ſie ließ ſich am Fenſter — ukazała się w oknie; ich muß nach etw. — muszę za czemś popatrzeć, uważać na coś, pilnować czego; nach dem Eſſen — doglądnąć, zajrzeć do jadła; nach dem Rechten — dopilnować porządku; ſie ſieht darauf, daß alles in gutem Zuſtand ſei jej zależy na tem, stara się o to, aby wszystko było w dobrym stanie; aufs Geld — być oszczędnym, trzymać pieniądze w kupie; nach der Uhr — patrzeć na zegar; in die Zukunft — patrzeć w przyszłość; ich kann mich daran nicht ſatt — nie mogę się temu dość napatrzyć, nie mogę się nasycić widokiem czego; jmndm ähnlich — być podobnym do kogo; das ſieht dir ähnlich to podobne do ciebie, tego się można po tobie spodziewać; (przen.:) jmndm auf die Finger — mieć kogo na oku; jmndm durch die Finger — pobłażać komu, patrzeć przez szpary; auf ſeinen Nutzen — patrzeć na swoją korzyść; er wird nicht zu — ſein nie będzie go można widzieć, będzie niewidzialnym; ſoweit ich — kann ... o ile ja widzę ...; laß —! pokaż, niech zobaczę, niech popatrzę!; ſieh doch! patrz no! popatrz tylko!

Se'hen, *sn.* =s, wzrok *m.*, widzenie *n.*; patrzanie *n.*; ich kann nicht urteilen nach dem — nie mogę tego osądzić z widzenia; es verging ihm Hören und — przeszła mu ochota do wszystkiego.

Se'hend, *adi.* widzący; nur auf einem Auge — jednooki; die Blinden — machen przywrócić wzrok ciemnym.

Se'henswert, **Se'henswürdig**, *adi.* godzien, godny widzenia.

Se'henswürdigkeit, *sf. pl.* =en, rzecz godna widzenia, osobliwość *f.*

Se'her, *sm.* =s, *pl.* —, ten co widzi; wieszcz *m.*, prorok *m.*, astrolog *m.*

Se'herblick, *sm.* =es, *pl.* =e, wieszczy wzrok.

Se'hergabe, *sf. pl.* =n, dar proroczy.

Se'herin, *sf. pl.* =nen, ta co widzi; wieszczka *f.*, prorokini *f.*

Se'heriſch, *adi.* wieszczy.

Se'hfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, obacz Geſichtsfeld.

Se'hglas, *sn.* =ſes, *pl.* =gläſer, obacz Augenglas.

Se'hinſtrument, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, instrument optyczny.

Se'hkraft, *sf.* wzrok *m.*

Se'hkraftmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, optometr *m.*

Se'hkreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, obacz Geſichtskreis.

Se'hlehre, *sf.* optyka *f.*

Se'hlinie, *sf. pl.* =n, oś *f.* widzenia.

Se'hlinſe, *sf. pl.* =n, soczewka *f.* w oku, soczewka optyczna.

Se'hloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, 1) źrenica *f.*, otwór wzrokowy kości klinowej; 2) obacz Guckloch.

Se'hmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, wizycometr *m.*

Se'hne, *sf. pl.* =n, 1) ścięgno *n.*, ścięgacz *m.* (anat.); 2) cięciwa *f.* (w łuku).

Se'hnen, ſich — *vr.* (haben) tęsknić do kogo, do czego; ich ſehne mich nach meiner Heimat tęsknię za moją ojczyzną; ich ſehne mich nach meiner Mutter tęsknię za moją matką.

Se'hnen, *sn.* =s, tęsknienie *n.*, tęsknota *f.*

Se'hnenartig, *adi.* ścięgnisty.

Se'hnenfaden, *sm.* =s, *pl.* =fäden, struna ścięgnista.

Se'hnenhaut, *sf. pl.* =häute, powięź *f.*

Se'hnenhüpfen, *sn.* =s, **Se'hnenſpringen**, *sn.* =s, podrywanie *n.*, podskakiwanie *n.* ścięgien.

Se'hnenknöchelchen, *sn. pl.* strzeszczka *f.*

Se'hnenmeſſer, *sn.* =es, *pl.* —, tenotom *m.*

Se'hnenſcheide, *sf. pl.* =n, pochewka *f.* ścięgna.

Se'hnenſchnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, przecięcie *n.* ścięgna, tenotomia *f.*

Se'hnenverhärtung, *sf. pl.* =en, stężenie *n.* ścięgien.

Se'hnerv, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, nerw *m.* oczny, widzenia, wzrokowy.

Se'hnicht, **Se'hnig**, *adi.* ścięgnisty, ścięgnowy, żyłowaty, żylasty, silny, muszkularny.

Se'hnlich, I. *adv.* pożądany, upragniony; das iſt mein ſehnlichſter Wunſch to jest moje najgorętsze życzenie; ein =es Verlangen nach etw. haben mieć niepohamowaną, gorącą żądzę czego; II. *adv.* z upragnieniem, gorąco, żywo, z niecierpliwością; etw. — wünſchen gorąco czego pragnąć, sobie życzyć; nach jmndm — verlangen silnie za kim tęsknić; — einer Sache entgegenſehen z niecierpliwością czego wyglądać.

Se'hnſucht, *sf.* tęsknota *f.*, upragnienie *n.*, żądza *f.*, pragnienie *n.* czego; jmndn mit — erwarten oczekiwać kogo z niecierpliwością; ich habe — nach der Heimat tęsknię za domem; ich fühle eine große — nach dir odczuwam wielką żądzę widzenia ciebie.

Se'hnſüchtig, **Se'hnſuchtsvoll**, *adi.* i *adv.* upragniony, stęskniony; z upragnieniem, z tęsknotą.

Se'horgan, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, narząd wzrokowy.

Sehr, *adv.* bardzo, nader, wielce, mocno; — ſchön bardzo ładny; ſie gefällt mir — ona mi się bardzo podoba; ich bin — erfreut wielce jestem uradowany; ich kann gar nicht ſagen, wie — ich erſchrocken bin nie mogę nawet opisać, jak wielki był mój przestrach; ſo — ich mich auch kränke, daß . . . jakkolwiek się tem bardzo martwię, to . . .; zu — zanadto, za dużo, za wiele; danke — dziękuję pięknie; — verbunden nader zobowiązany.

Se'hrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Fernglas.

Se'hſchärfe, *sf.* bystrość *f.* wzroku.

Se'hvermögen, *sn.* =s, ob. Sehkraft.

Se'hweite, *sf.* dalekość *f.* wzroku.

Se'hwinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt *m.* widzenia.

Sei'che, *sf.* mocz *m.*, uryna *f.* u bydląt.

Sei'chen, *vn.* (haben) moczyć, urynować.

Seicht, *adi.* 1) płytki; der Fluß iſt an dieſer Stelle — rzeka jest w tem miejscu płytka; 2) płytki, powierzchowny; ein =er Menſch płytki człowiek; einen Stoff — behandeln traktować materyał powierzchownie.

Sei'chtheit, **Sei'chtigkeit**, *sf.* płytkość *f.*, miałkość *f.*; powierzchowność *f.*

Sei'de, *sf. pl.* =n, jedwab *m.*; rohe — surowy jedwab; ganz von — czysto jedwabny; ein Band, ein Strang — motek *m.* jedwabiu; dabei wird er keine — ſpinnen nie wzbogaci się na tem.

Sei'del, *sn.* =s, *pl.* —, zajdel *m.*, kufelek zawierający trzecią część litra.

Sei'delbaſt, *sm.* =es, *pl.* =e, łyko wilcze; rosmarinblättriger — prześlągwa *f.*

Sei'delweiſe, *adi.* i *adv.* na zajdle, zajdlami, kufelkami.

Sei'den, *adi.* jedwabny; =e Stoffe jedwabie *pl.*

Sei'denabfälle, *sm. pl.* odpadki, odcinki *pl.* z jedwabiu.

Sei'denarbeit, *sf. pl.* =en, wyrób jedwabny; robota *f.* na jedwabiu.

Sei'denarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, ten co wyrabia jedwab.

Sei'denarbeiterin, *sf. pl.* =nen, ta, co wyrabia jedwab.

Sei'denartig, *adi.* jedwabisty.

Sei'denatlas, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, atłas jedwabny.

Sei'denband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, wstążka, tasiemka jedwabna.

Sei'denbau, *sm.* =es, jedwabnictwo *n.*, uprawa *f.* jedwabnictwa, chów *m.* jedwabników.

Sei'denbauer, *sm.* =s, *pl.* —, uprawiający *m.* jedwabnictwo.

Sei'denbereitung, *sf.* fabrykacya *f.* jedwabiu.

Sei'denkokon, *sm.* =s, *pl.* =s, kokon *m.* jedwabnika.

Sei'dendamaſt, *sm.* =es, *pl.* =e, adamaszek jedwabny.

Sei'dendocke, *sf. pl.* =n, zwój *m.*, motek *m.* jedwabiu.

Sei'dendreher, *sm.* =s, *pl.* —, ten, co jedwab skręca.

Sei'dendruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, druk *m.* na jedwabiu.

Sei'denernte, *sf.* zbiór *m.* jedwabiu.

Sei'denfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* jedwabiu, jedwabiarnia *f.*

Sei'denfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, fabrykant *m.* jedwabiu.

Sei'denfabrikation, *sf.* fabrykacya *f.* jedwabiu.

Sei'denfaden, *sm.* =s, *pl.* =fäden, nitka *f.* jedwabiu, jedwabna.

Sei'denfärber, *sm.* =s, *pl.* —, farbiarz *m.* jedwabnych materyi.

Sei'dengarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nić jedwabna.

Sei'dengehäuse, *sn.* =s, *pl.* —, **Sei'dengespinst**, *sn.* =es, *pl.* =e obacz Seidenkokon.

Sei'dengewebe, *sn.* =s, *pl.* —, tkanina jedwabna.

Sei'denglanz, *sm.* =es, połysk *m.* jedwabiu.

Sei'denhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, włos jedwabisty.

Sei'denhandel, *sm.* =s, handel *m.* jedwabiem.

Sei'denhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* jedwabiem.

Sei'denhandlung, *sf. pl.* =en, sklep *m.* z jedwabiem, skład *m.* jedwabiu, sklep bławatny.

Sei'denhase, *sm.* =n, *pl.* =n, zając królik *m.*

Sei'denhaspel, *sf. pl.* =n, przyrząd *m.* do nawijania jedwabiu.

Sei'denindustrie, *sf.* przemysł jedwabniczy.

Sei'denkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, jedwab polny, kanianka *f.*, włos Panny Maryi.

Sei'denkultur, *sf. pl.* =en, chów *m.* jedwabników.

Sei'denladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, obacz Seidenhandlung.

Sei'denmanufaktur, *sf. pl.* =en, obacz Seidenfabrik.

Sei'denpapier, *sn.* =s, *pl.* =e, papier cienki, jedwabny.

Sei'denpinscher, *sm.* =s, *pl.* —, pincz *m.* o włosach jedwabistych.

Sei'denpuppe, *sf. pl.* =en, poczwarka *f.* jedwabnika.

Sei'denraupe, *sf. pl.* =n, jedwabnica *f.*

Sei'densamt, *sm.* =es, *pl.* =e, aksamit jedwabny.

Sei'denschnur, *sf. pl.* =schnüre, sznur jedwabny.

Sei'denschwanz, *sm.* =es, *pl.* =schwänze, jemiołucha *f.* (gatunek kwiczoła).

Sei'denspinner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Seidenraupe; 2) ten, co przędzie jedwab.

Sei'denspinnerei, *sf. pl.* =en, przędzalnia jedwabiu.

Sei'denstickerei, *sf. pl.* =en, haft *m.*, haftowanie *n.* na jedwabiu.

Sei'denstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, jedwab *m.*, materya jedwabna.

Sei'densträhne, *sm. pl.*, **Sei'denstrang**, *sm.* =es, *pl.* =stränge, motek *m.*, pasemko *n.* jedwabiu.

Sei'denware, *sf. pl.* =n, towar jedwabny, bławatny; jedwabie *pl.*

Sei'denwarenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, bławatnik *m.*, kupiec bławatny.

Sei'denweber, **Sei'denwirker**, *sm.* =s, *pl.* —, tkacz *m.* jedwabnych materyi.

Sei'denweberei, **Sei'denwirkerei**, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* tkanin jedwabnych.

Sei'denweich, *adi.* miękki jak jedwab.

Sei'denwurm, *sm.* =es, *pl.* =würmer, jedwabnik *m.*, jedwabnica *f.*

Sei'denwürmerzucht, *sf.* hodowla *f.* jedwabników.

Sei'denzeug, *sn.* =es, *pl.* =e, obacz Seidenstoff.

Sei'denzucht, *sf.*, **Sei'denzüchterei**, *sf. pl.* =en, obacz Seidenbau.

Sei'denzüchter, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Seidenbauer.

Sei'dig, *adi.* ob. Seidenartig.

Sei'fe, *sf. pl.* =n, mydło *n.*; graue — szare mydło; — kochen, sieden warzyć mydło; mit — einreiben namydlić; ein Stück feine, wohlriechende — mydełko *n.*

Sei'fen, *va.* (haben) 1) mydlić co; 2) myć, czyścić (złoto).

Sei'fen, *sn.* =s, mydlenie *n.*

Sei'fenähnlich, **Sei'fenartig**, *adi.* mydlasty.

Sei'fenarbeit, *sf.* (górn.) mycie *n.*, czyszczenie *n.* minerałów.

Sei'fenasche, *sf.* popiół mydlarski.

Sei'fenbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, kąpiel mydlana.

Sei'fenbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, mydłodrzew *m.*

Sei'fenbereitung, *sf.* fabrykacya *f.* mydła.

Sei'fenblase, *sf. pl.* =n, bańka mydlana.

Sei'fenbrühe, *sf.* mydliny *pl.*

Sei'fenerde, *sf.* miękisz *m.*

Sei'fenfabrik, *sf. pl.* =en, mydlarnia *f.*, fabryka *f.* mydła.

Sei'fenfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, fabrykant *m.* mydła.

Sei'fenhaltig, *adi.* zawierający mydło.

Sei'fenkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, mydlnica *f.*, mydelnik *m.*

Sei'fenkugel, *sf. pl.* =n, gałka *f.*, kula *f.* z mydła.

Sei'fenlauge, *sf.* ług mydlarski.

Sei'fenpflaster, *sn.* =s, *pl.* —, plaster mydlany.

Sei'fenpulver, *sn.* =s, proszek mydlany.

Sei'fenschaum, *sm.* =(e)s, piana *f.* z mydła.

Sei'fensieder, *sm.* =s, *pl.* —, mydlarz *m.*

Sei'fensiederei, *sf. pl.* =en, 1) mydlarstwo *n.*; 2) mydlarnia *f.*

Sei'fenspiritus, *sm.* spirytus mydlany.

Seifenstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, mydleniec *m.*, mydlak *m.*, kamień mydlany.

Sei'fenwasser, *sn.* =s, mydliny *pl.*

Sei'fenwurzel, *sf. pl.* =n, łyszczec *m.*, korzeń mydlany, mydlnicy.

Sei'fenzäpfchen, *sn.* -s, *pl.* —, czopek mydlany.

Sei'fig, *adi.* mydlasty, miękki i ślizki jak mydło.

Sei'fner, *sm.* -s, *pl.* —, ten co myje, czyści minerały.

Sei'gen, *va.* obacz Seihen.

Sei'ger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) obacz Bleilot; 2) skazówka *f.*; 3) zegar *m.* (piaskowy, wodny); 4) cedzidło *n.*; 5) przełożony *m.* w salinach.

Sei'ger, *adi.* pionowy (w górn.).

Sei'gerabtreiber, *sm.* -s, *pl.* —, **Sei'gerarbeiter**, *sm.* -s, *pl.* —, wytapiacz *m.*

Sei'gerbahn, *sf.* spad pionowy.

Sei'gerer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Seigerabtreiber.

Sei'gerhütte, *sf. pl.* -n, huta *f.*, gdzie wytapiają miedź.

Sei'gern, I. *va.* (haben) 1) odtapiać, wytapiać; 2) obacz Seihen; 3) wiercić pionowo (górn.); II. *vn.* (sein) obacz Sickern.

Sei'gern, *sn.* -s, **Sei'gerung**, *sf. pl.* -en, 1) wytapianie *n.*, odtapianie *n.*; 2) filtrowanie *n.*

Sei'gerofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do odtapiania.

Sei'he, *sf. pl.* -n, 1) cedzidło *n.*, sitko *n.* do cedzenia, sączek *m.*, filtr *m.*; 2) osad *m.*, fusy pozostałe po przecedzeniu.

Sei'hebeutel, *sm.* -s, *pl.* —, **Sei'hefack**, *sm.* -(e)s, *pl.* -säcke, **Sei'h(e)trichter**, *sm.* -s, *pl.* —, **Sei'hetuch**, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, worek *m.*, płat *m.* do cedzenia, cedzidło *n.*, sączek *m.*, powązka *f.*

Sei'hen, *va.* (haben) cedzić, przecedzać, filtrować.

Sei'hen, *sn.* -s, **Sei'hung**, *sf.* -en, cedzenie *n.*, przecedzanie *n.*, filtrowanie *n.*

Sei'her, *sm.* -s, *pl.* —, cedzidło *n.*, sitko *n.* do cedzenia, filtr *m.*

Sei'hetrichter, *sm.* -s, *pl.* —, lejek *m.* do cedzenia, filtrowania.

Seil, *sn.* -es, *pl.* -e, powróz *m.*, lina *f.*; auf dem -e tanzen tańczyć na linie; dünnes — linewka *f.*; sich am -e führen lassen dać się wodzić na pasku; jmndm das — über den Kopf werfen podejść kogo sztuką, złapać go.

Sei'lartig, *adi.* linowaty.

Sei'laufzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, wyciągnia linowa, elewator linowy.

Sei'lbahn, *sf. pl.* -en, kolej linowa, na linach, kolej wisząca.

Sei'ler, *sm.* -s, *pl.* —, powroźnik *m.*

Sei'lerarbeit, *sf.* robota powroźnicza.

Sei'lerbahn, *sf.* miejsce *n.*, gdzie kręcą powrozy, plac powroźniczy.

Sei'lbrücke, *sf. pl.* -n, most linowy, most peruwiański.

Seilerei', *sf. pl.* -en, **Sei'lerhandwerk**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) powroźnictwo *n.*; 2) plac powroźniczy.

Sei'lerladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, sklep, magazyn powroźniczy.

Sei'lerware, *sf. pl.* -n, towar powroźniczy.

Sei'lerzeug, *sn.* -(e)s, narzędzia powroźnicze.

Sei'lfähre, *sf. pl.* -n, prom *m.* na linach.

Sei'lhändler, *sm.* -s, *pl.* —, powroźnik *m.*; handlarz *m.* powrozami.

Sei'lmacher, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Seiler.

Sei'lrad, *sn.* -es, *pl.* -räder, koło pasowe, rzemienne.

Sei'lrampe, *sf. pl.* -n, **Sei'lebene**, *sf.* równia pochyła z wyciągnią linową.

Sei'lscheibe, *sf. pl.* -n, tarcza *f.* u przenośni, transmisyi linowej.

Sei'lschiffahrt, *sf. pl.* żegluga *f.* na linach.

Sei'ltanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, **Sei'ltanzen**, *sn.* -s, **Sei'ltänzerei**, *sf.* tańcowanie *n.*, tańczenie *n.* na linie, taniec *m.* na linie, kuglarstwo *n.*

Sei'ltänzer, *sm.* -s, *pl.* —, linoskoczek *m.*

Sei'ltänzerin, *sf. pl.* -nen, linoskoczka *f.*, tancerka *f.* na linie.

Sei'ltänzerkunft, *sf. pl.* -künfte, sztuka *f.* skakania, tańczenia na linie; kuglarstwo *n.*

Sei'ltrieb, *sm.* -es, *pl.* -e, przenośnia, transmisya linowa.

Sei'lwerk, *sn.* -es, powrozy *pl.*, liny *pl.*

Seim, *sm.* -es, płyn gęsty jak galareta; gęsty kleik; patoka *f.*

Sei'men, *va.* (haben) cedzić, czyścić, klarować (n. p. miód).

Sei'mhonig, *sm.* -s, patoka *f.*

Sei'micht, **Sei'mig**, **Sä'mig**, *adi.* kleikowaty, gęsty.

Sein, (bin, bist, ist, sind, seid, sind, war, bin gewesen), *vn.* być; 1) er ist fleißig on jest pilny; Sie sind ein Held pan jesteś bohaterem; er war Matrose on był majtkiem; sind Sie es? czy to pan?; sei doch klug miejże rozum; 2) er ist nicht mehr już nie żyje więcej; es ist ein Gott jest Bóg; jung, hübsch — być młodym, pięknym; es ist kalt, warm jest zimno, ciepło; es ist 12 Uhr jest dwunasta godzina; wie spät ist es? która godzina?; wie alt bist du? ile masz lat?; guter Dinge, guten Mutes — być dobrej myśli; außer sich, nicht bei Sinnen — nie być przy pełnych zmysłach; guter Laune — być w dobrym humorze; ganz nahe daran —, eine Sache zu erledigen być blizkim załatwienia sprawy; ich bin im Begriffe . . . mam zamiar; ich bin dabei, dies zu tun zabieram się do zrobienia tego; ich bin nicht willens mitzuhalten nie mam ochoty do udziału; vorhanden — być, istnieć, znajdywać się; es werden viele Menschen dort — tam będzie wiele ludzi; auf seiner Hut — być, mieć się na baczności; es ist schon lange her to już bardzo dawno; wie ist dir? jak ci jest, jak się masz?; soviel an uns ist co do nas; laß das —! zostaw to, daj za wygrane!; etw. — lassen dać pokój czemu, poprzestać na czem; ich weiß nicht, woran ich bin nie wiem, czego się imać; es

iſt an der Sache gar nichts nic na tem niema; was wäre da zu tun coby tu można zrobić; da ſind wir otóż i my; es mag — niechaj będzie; es ſei denn, daß man mich zurückhält chyba gdyby mnie zatrzymano; ſei dem, wie es wolle niechaj będzie, jak chce; das wäre! to byłoby; das kann unmöglich — to niepodobne, niemożliwe; es iſt beſſer to lepiej; es iſt nicht da niema tego; er iſt nicht da niemasz go; mit ihm iſt nichts anzufangen niema z nim co począć; das Buch iſt nur in dieſer Buchhandlung zu bekommen książki tej można tylko nabyć w tej księgarni; er iſt nirgends zu finden nigdzie go nie można znaleźć.

Sein, *sn.* -s, bycie *n.*, byt *m.*, istnienie *n.*; egzystencya *f.*; die Lehre vom — ontologia *f.*

Sein, -es, -e, *pron. poss.* ſein, ſeine, ſein, 1) jego; — Freund jego przyjaciel; -e treuen Dienſte jego wierne przysługi; Seine Majeſtät der Kaiſer Jego Cesarska Mość; einer -er Freunde jeden z jego przyjaciół; nicht mein Bruder, ſondern -er hat es geſagt nie mój, ale jego brat to powiedział; 2) swój, swoja, swoje; er hat -en Stock genommen wziął swoją laskę; jeder hat -e Fehler każdy ma swoje wady.

Sei'ne, *sm., sf., sn. pl.* -n, 1) das Seinige, jego, jego własność; jedem das — każdemu to, co mu się należy; das —, Seinige tun robić, co do niego należy; 2) wann wird er ſie die — nennen können kiedy będzie ją już mógł nazwać swoją żoną?; ich bat ihn, die -n zu grüßen prosiłem go, by pozdrowił wszystkich swoich (t. j. krewnych, domowników).

Sei'nerſeits, *adv.* z jego strony.

Seinesglei'chen, *adi.* er ſucht — szuka sobie równego; mit jmndm wie mit — umgehen obchodzić się z kimś jak z równym sobie.

Sei'nethalben, Sei'netwegen, Sei'netwillen, *adv.* dla niego, z jego powodu, z jego przyczyny; dla siebie.

Sei'nige, der, die, das, *pron. poss.* jego; mein Haus und das — mój dom i jego dom.

Seismogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, seismograf *m.*

Seismome'ter, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, seismometr *m.*

Seit, I. *praep.* od, odkąd; — dem Tage, daß . . . od dnia, że . . .; — langen Jahren od szeregu lat; — kurzem od niedawna; — wann? odkąd? II. *conj.* = ſeitdem; — ich dich ſah od kiedy, odkąd ciebie widziałem.

Seita'b, *adv.* z boku, osobno.

Sei'te, *sf. pl.* -n, 1) strona *f.*; nach dieſer und nach jener — gehen iść w tę i w tamtę stronę; laß mich auf die andere — gehen pozwól mi przejść na drugą stronę; jmndm zur — ſtehen wspierać kogo, pomagać komu; jmndm nicht von der — weichen nie opuszczać kogo ani na krok; jedes Ding hat zwei -n każda rzecz ma dwie strony; Scherz bei — bez żartu; von meiner — ſind keine Schwierigkeiten z mojej strony niema trudności; das iſt meine ſchwache — to moja słaba strona, słabostka; von meiner, von Ihrer — z mojej, z pańskiej strony; auf die —, bei — gehen pójść na stronę; 2) bok *m.*; etw. bei — bringen usunąć co na bok, odstawić co; jmndn von der — anſehen patrzeć na kogo z podełba; auf die — gehen pójść w bok; jmndm einen Stoß in die — geben dać komu szturchańca w bok; den Feind von der rechten — angreifen zaczepić, zaatakować nieprzyjaciela z prawego boku; die -n decken zasłaniać boki; jmndn auf die — nehmen wziąć kogo na bok; etw. bei — ſetzen, legen odłożyć co na bok, zaniechać; 3) stronnictwo *n.* auf jmnds — treten przejść do czyjego stronnictwa; auf — der Regierung ſtehen być po stronie rządu; 4) stronnica *f.*; das ſteht auf der erſten — to stoi na pierwszej stronnicy; die -n umſchlagen przewracać kartki; (bildl.) eine traurige — in der Geſchichte Polens smutna karta w dziejach Polski; 5) — eines Kegels bok *m.* stożka; eine — der Gleichung strona *f.* zrówniania; 6) eine — Speck połeć *f.* słoniny.

Sei'tenabriß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, rysunek z boku wzięty, profil *m.*

Sei'tenablagerung, *sf. pl.* -en, odkład *m.*, odsypka *f.*

Sei'tenachſe, *sf. pl.* -n, oś boczna.

Sei'tenangriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, atak *m.* z boku, dywersya *f.*

Sei'tenanmerkung, *sf. pl.* -en, uwaga *f.* na boku, na marginesie.

Sei'tenanſicht, *sf. pl.* -en, widok *m.* z boku, boczny.

Sei'tenbahn, *sf. pl.* -en, kolej boczna.

Sei'tenbewegung, *sf. pl.* -en, ruch boczny.

Sei'tenbezeichnung, Sei'tenbezifferung, *sf. pl.* -en, paginacya *f.*

Sei'tenblick, *sm.* -es, *pl.* -e, spojrzenie *n.* z boku; einen — auf etw. werfen okiem rzucić.

Sei'tenentladung, *sf. pl.* -en, wyładowanie *n.* się w bok.

Sei'tenentnahme, *sf. pl.* -n, wykop boczny; = Materialgraben (kol.).

Sei'tenerbe, *sm.* -n, *pl.* -n, spadkobierca poboczny.

Sei'tenerbſchaft, *sf. pl.* -en, dziedzictwo poboczne.

Sei'tenfaſſade, *sf. pl.* -n, **Sei'tenfront**, *sf. pl.* -en, fasada boczna.

Sei'tenfläche, *sf. pl.* -n, płaszczyzna poboczna.

Sei'tenflügel, *sm.* -s, *pl.* —, skrzydło boczne.

Sei'tengalerie, *sf. pl.* =n, galerya boczna.

Sei'tengang, *sm.* =es, *pl.* =gänge, droga boczna, korytarz boczny.

Sei'tengebäude, *sn.* =s, *pl.* —, przyległy budynek; oficyna *f.*

Sei'tengeleiſe, *sn.* =s, *pl.* —, tor boczny.

Sei'tengeſpräch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rozmowa *f.* na uboczu.

Sei'tengewehr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szabla *f.*, pałasz *m.*, bagnet *m.*

Sei'tengiebel, *sm.* =s, *pl.* —, szczyt boczny.

Sei'tenhalle, *sf. pl.* =n, hala boczna.

Sei'tenhieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cios *m.*, cięcie *n.* z boku; przycinek *m.*, przytyk *m.*; (obraz.) jmndm einen — verſetzen dociąć komu.

Sei'tenkante, *sf. pl.* =n, kant, brzeg boczny.

Sei'tenkuliſſe, *sf. pl.* =n, kulisa boczna.

Sei'tenlähmung, *sf. pl.* =en, porażenie połowiczne.

Sei'tenlehne, *sf. pl.* =n, poręcz boczna.

Sei'tenlicht, *sn.* =es, *pl.* =er, światło poboczne, z boku.

Sei'tenlinie, *sf. pl.* =n, linia boczna, poboczna.

Sei'tenöffnung, *sf. pl.* =en, otwór boczny.

Sei'tenraum, *sm.* =(e)s, *pl.* =räume, miejsce poboczne.

Sei'tenſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nawa boczna.

Sei'tenſchmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* w boku, kolka *f.*

Sei'tenſegel, *sm.* =s, *pl.* —, żagiel boczny.

Sei'tenſprung, *sm.* =es, *pl.* =ſprünge, skok *m.*, skoczenie *n.* na bok; (obraz.) zboczenie *n.*; einen — machen zboczyć, odstąpić od przedmiotu.

Sei'tenſtändig, *adi.* naprzeciwległy (ogrodn.).

Sei'tenſtechen, *sn.* =s, **Sei'tenſtiche**, *sm. pl.* kolka *f.*, kłucie *n.* w boku.

Sei'tenſtoß, *sm.* =es, *pl.* =ſtöße, pchnięcie *n.*, szturchnięcie *n.* w bok, szturchaniec *m.*; jmndm einen — verſetzen szturchnąć kogo w bok.

Sei'tenſtraße, *sf. pl.* =n, ulica boczna.

Sei'tenſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) kawałek *m.* z boku; 2) druga połowa pary, pendent *m.*

Sei'tentaſche, *sf. pl.* =n, kieszeń boczna.

Sei'tenteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, część boczna, boczek *m.* (w krawiectwie).

Sei'tentür, *sf. pl.* =en, drzwi boczne.

Sei'tentrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, latorośl uboczna.

Sei'tenverladerampe, *sf. pl.* =n, ładownia boczna.

Seitenverwandte(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), krewny *m.*

Sei'tenverwandtſchaft, *sf. pl.* =en, pokrewieństwo *n.*

Sei'tenwand, *sf. pl.* =wände, ściana boczna; — der Feuerkiſte ściana boczna skrzyni paleniska.

Sei'tenweg, *sm.* =es, *pl.* =e, droga, ścieżka boczna, manowiec *m.*

Sei'tenwendung, *sf. pl.* =en, zwrot boczny.

Sei'tenwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szaniec, wał (po)boczny, baszt (po)boczny, flank *m.*

Sei'tenwind, *sm.* =es, *pl.* =e, wiatr *m.* z boku.

Sei'tenzahl, *sf. pl.* =en, liczba *f.* stron; mit =en verſehen numerować.

Sei'tenzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój boczny.

Sei'tenzweig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, odnoga *f.*

Sei'tens, *praep.* z 2. przyp. ze strony.

Seither', *adv.* odtąd, od tego czasu.

Seither'rig, *adi.* od tego czasu trwający.

Sei'tig, *adi.* stronny; fünf— pięciostronny; viel— wszechstronny.

Sei'tlich, *adi.* i *adv.* boczny, poboczny, z boku, po boku.

Sei'twärts, **Sei'tlings**, *adv.* bokiem, z boku.

Seka'nte, *sf. pl.* =n, przeciętna linia.

Seko'ndeleutnant, *sm.* =s, *pl.* =s i =e, podporucznik *m.*

Sekre't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wydzielina *f.*

Sekre't, *adi.* tajny, tajemny, sekretny, skryty.

Sekretä'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) sekretarz *m.*, pisarz tajny; 2) biurko *n.*, sekretarzyk *m.*, sekretarz *m.*

Sekretaria't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sekretaryat *m.*

Sekretä'rin, *sf. pl.* =nen, sekretarka *f.*

Sekretä'rſtelle, *sf. pl.* =n, posada *f.*, urząd *m.* sekretarza.

Sekt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szampan *m.*, wino szampańskie.

Se'kte, *sf. pl.* =n, sekta *f.*, bractwo wyznaniowe.

Se'ktengeiſt, *sm.* =es, duch sekciarski.

Sektie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, sekciarz *m.*

Sektie'reriſch, *adi.* sekciarski.

Sektio'n, *sf. pl.* =en, 1) sekcya *f.*, obdukcya *f.*, rozbiór *m.* zwłok; 2) oddział *m.*, wydział *m.*, sekcya *f.*

Sektio'nsbefund, *sm.* =es, *pl.* =e, orzeczenie *n.* wskutek sekcyi.

Sektio'nsbericht, *sm.* =es, *pl.* =e, sprawozdanie *n.* z sekcyi.

Sektio'nschef, *sm.* =s, *pl.* =s, szef *m.* sekcyi, szef *m.* wydziału.

Sektio'nsſaal, *sm.* =es, *pl.* =ſäle, sala sekcyjna, prosektoryum *n.*

Sektio'nsweiſe, *adv.* na sekcye.

Se'ktor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, sektor *m.*

Seku'nda, *sf. pl.* =den, druga klasa gimnazyalna, licealna; drugi wydział szkoły wyższej.

Sekunda'ner, *sm.* =s, *pl.* —, uczeń *m.* drugiej klasy gimnazyalnej, licealnej, uczeń *m.* drugiego wydziału szkoły wyższej.

Sekunda'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, sekundant *m.*, świadek *m.* przy pojedynku.

Sekundä'r, *adi.* drugorzędny.

Sekundä'rbahn, *sf. pl.* =en, kolej drugorzędna.

Sekundä'rschule, *sf. pl.* =n, szkoła średnia.

Sekun'dawechsel, *sm.* =s, *pl.* —, weksel ponowny.

Sekun'de, *sf. pl.* =n, 1) sekunda *f.* 2) sekunda, t. j. odległość od siebie sąsiednich stopni gamy (muz.).

Sekun'denlang, *adi.* trwający kilka sekund.

Sekun'denuhr, *sf. pl.* =en, zegar wskazujący sekundy.

Sekun'denzeiger, *sm.* =s, *pl.* —, wskazówka wskazująca sekundy.

Sekundie'ren, *vn.* (haben) 1) towarzyszyć, pomagać, popierać; 2) wtórować przy śpiewie; 3) sekundować przy pojedynku.

Sekundie'ren, *sn.* =s, wtórowanie *n.*, przyświadczanie *n.*, sekundowanie *n.* (komu przy pojedynku).

Sekundogenitu'r, *sf. pl.* =en, młodsza linia, sekundogenitura *f.*

Se'ladon, *sm.* =s, *pl.* =s, seladon *m.*, czuły kocnanek.

Se'ladongrün, *adi.* seledynowy (zielonawy).

Selba'nder, *adv.* samowtór, samopas.

Se'lbdritt, *adv.* samotrzeć.

Se'lbig, *adi.* tensam; = Derſelbe.

Selbſt, ſelber, I. *pron.* sam (t. j. a nie ktoś inny); können Sie das — tun? czy możesz pan to sam zrobić; das iſt ganz von ſelbſt gekommen przyszło to samo z siebie; er tat es von — uczynił to z własnej woli; mit ſich — reden rozmawiać sam z sobą; dieſe Frau iſt die Güte — ta kobieta to wcielona dobroć; um Ihrer — willen dürfen Sie es nicht tun ze względu na siebie samego nie powinien pan tego robić; II. *adv.* nawet; er würde — ſeinen beſten Freund verraten zdradziłby nawet najlepszego przyjaciela.

Selbſt, *sn. indecl.* własne ja, własna osobistość; ſein beſſeres — jego lepsze ja.

Se'lbſtachtung, *sf.* szanowanie *n.* siebie samego, poczucie *n.* własnej godności.

Se'lbſtändig, *adi.* i *adv.* samoistny, -nie, samobytny, niezależny; udzielny; ein =er Menſch samoistny człowiek; ein =es Fürſtentum udzielne księstwo; ſich — machen usamoistnić się, założyć własne przedsiębiorstwo, własne ognisko.

Se'lbſtändigkeit, *sf.* samoistność *f.*, samodzielność *f.*, niezawisłość *f.*, niepodległość *f.*; Polens — niepodległość *f.* Polski.

Se'lbſtanklage, *sf. pl.* =n, oskarżenie *n.* siebie samego.

Se'lbſtaufopferung, *sf. pl.* =en, poświęcenie *n.* siebie samego, zrobienie *n.* z siebie ofiary.

Se'lbſtbedarf, *sm.* =es, własna potrzeba, własny użytek.

Se'lbſtbefleckung, *sf. pl.* =en, samogwałt *f.*, onania *f.*

Se'lbſtbefriedigung, *sf.* samozaspokojenie *n.*, zadowolenie *n.*

Se'lbſtbefruchtung, *sf. pl.* =en, samozapłodnienie *n.*

Se'lbſtbeherrſchung, *sf.* panowanie *n.* nad sobą samym.

Se'lbſtbekenntnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, przyznanie *n.* się przed samym sobą; dobrowolne zeznanie, zeznanie *n.* dochodu (przy podatkach).

Se'lbſtbeköſtigung, *sf. pl.* =en, stołowanie *n.* się w własnym zarządzie.

Se'lbſtbelehrung, *sf. pl.* =en, pouczanie *n.* samego siebie, autodydaktyka *f.*

Se'lbſtbeobachtung, *sf. pl.* =en, badanie *n.*, obserwowanie *n.* samego siebie.

Se'lbſtberäucherung, *sf. pl.* =en, kadzenie *n.* samemu sobie, chwalenie *n.* siebie samego.

Se'lbſtbeſchauung, *sf. pl.* =en, zagłębianie *n.* się w sobie samym.

Se'lbſtbeſcheidung, *sf. pl.* =en, skromność *f.*, usuwanie *n.* własnej osoby na drugi plan.

Se'lbſtbeſpiegelung, *sf. pl.* =en, podziwianie *n.* samego siebie.

Se'lbſtbeſtimmung, *sf.* rozporządzanie *n.* sobą samym.

Se'lbſtbeſtimmungsrecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* rozporządzania samym sobą; jmndm das — verleihen usamowolnić kogo, zrobić niezależnym.

Se'lbſtbetrachtung, *sf. pl.* =en, zastanawianie *n.* się nad nad samym sobą.

Se'lbſtbetrug, *sm.* =(e)s, oszukiwanie *n.* samego siebie.

Se'lbſtbeurteilung, *sf. pl.* =en, sąd *m.* o sobie samym.

Se'lbſtbewunderung, *sf.* podziwianie *n.* samego siebie.

Se'lbſtbewußt, *adi.* pewny siebie; zarozumiały.

Se'lbſtbewußtſein, *sf.* =s, pewność *f.* siebie, świadomość *f.*, samowiedza *f.*; zarozumiałość *f.*; mit — auftreten występować z wielką pewnością siebie (zarozumiałością).

Se'lbſtbildung, *sf.* kształcenie *n.* siebie samego, wykształcenie przez siebie nabyte, autodydaktyka *f.*

Se'lbſtbiograph, *sm.* =en, *pl.* =en, biograf *m.* własnego życia.

Se'lbſtbiographie, *sf. pl.* =n, biografia własna, opis *m.* własnego życia, autobiografia *f.*

Se'lbſtdemütigung, *sf. pl.* =en, samoupokorzenie *n.*

Se'lbſtdenken, *sn.* =s, samomyślenie *n.*

Se'lbſtdenker, *sm.* =s, *pl.* człowiek, który sam myśli.

Se'lbſtdünkel, *sm.* =s, zarozumiałość *f.*, arrogancya *f.*

Se'lbſteigen, *adi.* swój własny; ſeine =en Kinder jego własne dzieci; ſein =er Herr ſein być swoim własnym panem, być panem swoich własnych czynności.

Se'lbſteinkehr, *sf.* skupienie *f.* się; — halten zrobić rachunek swego sumienia.

Se'lbſteinſchätzung, *sf. pl.* =en, oszacowanie *n.* samego siebie, własnego dochodu (przy podatkach), fasya *f.*

Se'lbſtentleibung, *sf. pl.* =en, samobójstwo *n.*

Se'lbſtentſagung, *sf. pl.* =en, zaparcie *n.* się siebie samego,

wyrzeczenie *n.* się, dobrowolna rezygnacya.

Se'lbstentzündung, *sf. pl.* =en, samozapalenie *n.*

Selbsterhaltung, *sf.* zachowanie własne, zachowanie *n.* samego siebie.

Se'lbsterhaltungstrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, popęd, instynkt samozachowawczy.

Se'lbsterkenntnis, *sf.* samopoznanie *n.*, poznanie *n.* siebie samego.

Se'lbsterniedrigung, *sf. pl.* =en, poniżenie własne.

Se'lbsterrungen, *adi.* przez siebie samego osiągnięty.

Se'lbsterwählt, Se'lbstgewählt, *adi.* przez siebie samego wybrany, własnego wyboru.

Se'lbsterziehung, *sf.* własne wychowanie, wychowanie przez siebie samego nabyte.

Se'lbstgebacken, *adi.* pieczony w domu.

Se'lbstgebraut, *adi.* sporządzony w domu (n. p. poncz).

Se'lbstgefallen, *sn.* =s, ob. Selbstgefälligkeit.

Se'lbstgefällig, *adi.* upodobanie w sobie mający, podobający się sobie samemu, zadowolony z siebie.

Se'lbstgefälligkeit, *sf.* upodobanie *n.* w sobie samym.

Se'lbstgefertigt, Se'lbstgemacht, *adi.* własnoręcznie zrobiony.

Se'lbstgefühl, *sn.* =(e)s, poczucie *n.* własnej godności; samopoczucie *n.*; ein Mann voll edlen =s mąż pełen szlachetnego poczucia godności.

Se'lbstgelehrte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, samouk *m.*, autodydakt *m.*

Se'lbstgenügsam, *adi.* przystający na swojem.

Se'lbstgenügsamkeit, *sf.* przystawanie *n.* na swoim, na sobie samym.

Se'lbstgesetzgebung, *sf. pl.* =en, własne ustawodawstwo *n.*, autonomia *f.*, samorząd *m.*

Se'lbstgespräch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rozmowa *f.* z samym sobą, monolog *m.*

Se'lbstgeständnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, dobrowolne wyznanie; przyznanie *n.* się.

Se'lbstgewiß, *adi.* obacz Selbstbewußt.

Se'lbstgezogen, *adi.* własnego chowu.

Se'lbstheit, *sf.* indywidualność *f.*, osobistość *f.*; sobkostwo *n.*, samolubstwo *n.*, egoizm *m.*

Se'lbstherrlich, *adi.* zwierzchniczy.

Se'lbstherrschaft, *sf. pl.* =en, samowładztwo *n.*, autokracya *f.*; samodzierżawie *n.*

Se'lbstherrscher, *sm.* =s, *pl.* —, samowładca *m.*, autokrata *m.*, despota *m.*, samodzierzca *m.*

Se'lbsthilfe, *sf.* samopomoc *f.*, własna pomoc.

Se'lbsthilfeverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stowarzyszenie *n.* wzajemnej pomocy.

Se'lbstisch, *adi.* samolubny, sobkowski, egoistyczny.

Se'lbstklug, *adi.* mający się za mądrego, zarozumiały.

Se'lbstklugheit, *sf.* zarozumiałość *f.*, arrogancya *f.*

Se'lbstkosten, *s. pl.* własne koszta.

Se'lbstkostenpreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, cena *f.* własnego kosztu.

Se'lbstlautend, *adi.* samogłośny.

Se'lbstlaut(er), *sm.* =es, (=s,) *pl.* =e, (—,) samogłoska *f.*

Se'lbstliebe, *sf.* samolubstwo *n.*, egoizm *m.*, sobkostwo *n.*

Se'lbstling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, samolub *m.*, egoista *m.*

Se'lbstlob, *sn.* =(e)s, samochwalstwo *n.*

Se'lbstlos, *adi.* bezinteresowny.

Se'lbstlosigkeit, *sf.* bezinteresowność *f.*

Se'lbstmord, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, samobójstwo *n.*

Se'lbstmörder, *sm.* =s, *pl.* —, samobójca *m.*

Se'lbstmörderin, *sf. pl.* =nen, samobójczyni *f.*

Se'lbstmörderisch, *adi.* samobójczy; =e Absichten haben nosić się z zamiarami samobójczymi.

Se'lbstmordgedanke(n), *sm.* =ns, *pl.* =n, myśl samobójcza; mit =en umgehen mieć myśli samobójcze.

Se'lbstporträt, *sn.* =s, *pl.* =s i =e, portret własny.

Se'lbstprüfung, *sf. pl.* =en, samobadanie *n.*

Selbstquälerei', *sf. pl.* samodręczenie *n.*

Se'lbstquälerisch, *adi.* samodręczący.

Se'lbstredend, *adi.* i *adv.* oczywisty, oczywiście, naturalny, naturalnie; — bezahle ich das rozumie się samo przez się, że to zapłacę.

Se'lbstreflektant, *sm.* =en, *pl.* =en, osobisty reflektant; nur =en werden berücksichtigt, Vermittler ausgeschlossen uwzględnia się tylko osobistych reflektantów, pośrednicy wykluczeni.

Se'lbstregierung, *sf. pl.* =en, samorząd *m.*, autonomia *f.*

Se'lbstruhm, *sm.* obacz Selbstlob.

Se'lbstschändung, *sf. pl.* =en, samogwałt *m.*, onania *f.*

Se'lbstschau, *sf.* obacz Selbstbeschauung.

Se'lbstschrift, *sf. pl.* =en, rękopis *m.*, autograf *m.*

Se'lbstschuß, *sm.* =sses, *pl.* =schüsse, samostrzał *m.*

Se'lbstständig, *adi.* obacz Selbständig.

Se'lbstsucht, *sf.* samolubstwo *n.*, egoizm *m.*, sobkostwo *n.*

Se'lbstsüchtig, *adi.* samolubny.

Se'lbstsüchtige(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), samolub *m.*, sobek *m.*, egoista *m.*

Se'lbsttäuschung, *sf. pl.* =en, ułuda *f.*, iluzya *f.*, mamienie *n.* siebie samego.

Se'lbsttätig, *adi.* samodzielny; samoczynny, automatyczny.

Se'lbsttätigkeit, *sf.* samodzielność *f.*; samoczynność *f.*, automatyczność *f.*

Se'lbstüberhebung, *sf.* zamniemanie *n.*, przecenianie *n.* się, zarozumiałość *f.*

Selbstüberschätzung, *sf.* ob. Selbstüberhebung.

Selbstüberwindung, *sf.* opanowanie *n.* się, pohamowanie *n.* się.

Selbstunterricht, *sm.* -(e)s, nauka *f.* bez obcej pomocy, samouctwo *n.*

Selbsturteil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd własny.

Selbstverachtung, *sf.* samopogarda *f.*

Selbstverbesserung, *sf.* samopoprawa *f.*

Selbstverblendung, *sf.* samozaślepienie *n.*

Selbstvergessen, *adi.* niepamiętny na siebie samego.

Selbstvergessenheit, *sf.* zapomnienie *n.* o sobie.

Selbstvergötterung, *sf.* ubóstwianie *n.* siebie.

Selbstverlag, *sm.* -(e)s, własny nakład; ein Buch im — herausgeben wydać książkę własnym nakładem.

Selbstverleugnung, *sf.* samozaparcie *n.*

Selbstverschluß, *sm.* -sses, *pl.* -schlüsse, samoczynne, automatyczne zamknięcie.

Selbstverschulden, *sn.* -s, własna wina.

Selbstverschuldung, *sf.* ob. Selbstverschulden.

Selbstversicherung, *sf. pl.* -en, samozabezpieczenie *n.*

Selbstverständlich, *adi.*, *adv.* obacz Selbstredend.

Selbstverstümmelung, *sf. pl.* -en, samookaleczenie *n.*, kalectwo dobrowolne.

Selbstverteidigung, *sf. pl.* -en, samoobrona *f.*

Selbstvertrauen, *sn.* -s, ufność *f.* w siebie, zaufanie *n.* w samym sobie.

Selbstverwaltung, *sf. pl.* -en, własny zarząd, samorząd *m.*, autonomia *f.*

Selbstwahl, *sf. pl.* -en, wolny wybór.

Selbstwert, *sm.* -(e)s, własna wartość.

Selbstwille, *sm.* -ns, własna wola, samowola *f.*, upór *m.*; kaprys *m.*

Selbstwillig, *adi.* samowolny; uparty; kapryśny.

Selbstzufrieden, *adi.* zadowolony z siebie.

Selbstzufriedenheit, *sf.* własne zadowolenie; zarozumiałość *f.*, arogancya *f.*

Selbstzündend, *adi.* samozapalny.

Selbstzwang, *sm.* -(e)s, przymus własny, przezwyciężenie *n.* się.

Selchen, *va.* (haben) wędzić.

Selcher, *sm.* -s, *pl.* —, masarz *m.*

Selcherei', *sf. pl.* -en, masarnia *f.*, skład *m.* wędlin, wędliniarnia *f.*; solarnia *f.*

Selchfleisch, *sn.* -es, *pl.* -e, wędlina *f.*, wędzonka *f.*

Selchkarree, *sn.* wędzone zioberka wieprzowe.

Selektio'n, *sf. pl.* -en, wybór *m.*, dobór *m.*, selekcya *f.*; = Wahl, Auswahl.

Selen'blei, *sn.* -es, selenek *m.* ołowiu.

Selen'kupfer, *sn.* -s, selenek *m.* miedzi, berzelin *m.*

Selen'säure, *sf. pl.* -n, kwas selenowy.

Selig, *adi.* święty, błogi, błogosławiony, szczęśliwy; ist — entschlafen zasnął w Bogu; jmndn — machen kogoś uszczęśliwić, ucieszyć; — sprechen ogłosić świętym, błogosławionym, kanonizować; jmndn — preisen sławić czyje szczęście; in das Reich der -en kommen dostać się do królestwa błogosławionych; das wird dich nicht — machen to cię nie zbawi; Gott hab' ihn — Panie, świeć nad jego duszą; -en Andenkens świętej pamięci; mein -er Vater, mein Vater — nieboszczyk ojciec mój.

Selige, *sf. pl.* -n, nieboszczka *f.*; błogosławiona *f.*

Selige(r), *sm. pl.* -en, nieboszczyk *m.*; błogosławiony *m.*

Seligkeit, *sf.* zbawienie *n.*, błogość *f.*, szczęśliwość *f.*; Gefühl der — błogie uczucie; die ewige — erlangen uzyskać wieczne zbawienie; welche —! co za rozkosz!

Seligsprechung, *sf.* kanonizacya *f.*, beatyfikacya *f.*

Selleríe, *sm.* -s, *pl.* -s, i *sf.* —, *pl.* -(e)n, seler *m.*, mirzyk *m.*

Selleriesalat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sałata *f.* z selerów.

Selten, I. *adi.* rzadki, nadzwyczajny, dziwny; -er Gast rzadki gość; nichts -es nic nadzwyczajnego; ein -er Mensch niezwykły, nadzwyczajny człowiek; II. *adv.* rzadko; wir sehen ihn — widujemy go rzadko.

Seltene, *sn.* -n, rzadka rzecz, rzadkość *f.*, osobliwość *f.*

Seltenheit, *sf. pl.* -en, rzadkość *f.*, osobliwość *f.*, niezwykłość *f.*

Selter(s)wasser, *sn.* -s, woda selterska.

Seltsam, I. *adi.* dziwny, dziwaczny, osobliwy, szczególny; II. *adv.* dziwnie, osobliwie, szczególnie.

Seltsamerweise, *adv.* dziwnym sposobem; er hat mir — nichts davon gesagt dziwnym sposobem nie wspominał mi o tem.

Seltsamkeit, *sf. pl.* -en, dziwaczność *f.*; osobliwość *f.*, szczególność *f.*

Semaphor', *sm.* -(e)s, *pl.* -e, semafor *m.*, ramienica *f.* (kol.).

Semester, *sn.* -s, *pl.* —, półrocze *n.*; = Halbjahr.

Semestra'l, *adi.* półroczny.

Semikolon, *sn.* -s, *pl.* -s, średnik *m.*; = Strichpunkt.

Semina'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -ien, seminaryum *n.*; geistliches — seminaryum duchowne, teologiczne; Lehrer— seminaryum nauczycielskie, pedagogiczne.

Semina'rdirektor, *sm.* -s, *pl.* -en, dyrektor *m.* seminaryum.

Seminari'st, *sm.* -en, *pl.* -en, seminarzysta *m.*

Seminari'stin, *sf. pl.* -nen, seminarzystka *f.*

Sem'it(e), *sm.* -en, *pl.* -en, semita *m.*

Semi'tisch, *adi.* semicki.

Semmel, *sf. pl.* -n, bułka *f.*, bułeczka *f.*, kukiełka *f.*;

wie warme =n abgehen mieć odbyt jak świeże bułki.

Se'mmelbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, piekarz *m.* bułek, piekarz *m.* białego pieczywa.

Se'mmelblond, *adi.* jasno blond.

Se'mmelklöße, *sm. pl.* kluski bułczane.

Se'mmelmehl, *sn.* =(e)s, pszenna mąka.

Se'mmelrinde, *sf. pl.* =n, skórka *f.* bułki.

Se'mmelſchnitte, *sf. pl.* =n, kromka *f.* bułki.

Se'mmelteig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ciasto bułczane.

Sena't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, senat *m.*

Sena'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, senator *m.*

Senato'renfamilie, *sf. pl.* =n, rodzina senatorska.

Senato'rengeſchlecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, ród senatorski.

Senato'renſtand, *sm.* =(e)s, stan senatorski.

Senato'renwürde, *sf.* godność senatorska.

Sena'tsbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, urzędnik *m.* senatu.

Sena'tsbeſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, uchwała *f.* senatu.

Se'ndbar, *adi.* nadający się do przesyłki *f.*

Se'ndbote, *sm.* =n, *pl.* =n, wysłaniec *m.*, posłaniec *m.*; sługa *m.* do posyłek.

Se'ndbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, okólnik *m.*

Se'nden, *va.* ſandte i ſendete, habe geſandt i geſendet posyłać, posłać, wysłać, wyprawić, zasyłać; ich ſende Ihnen viele Grüße zasyłam panu wiele ukłonów; einen Pfeil — puścić strzałę.

Se'nder, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Abſender.

Se'nderin, *sf. pl.* =nen, obacz Abſenderin.

Se'ndling, *sm.* =s, *pl.* =e, obacz Sendbote.

Se'ndſchreiben, *sn.* =s, *pl.* —, pismo okólne, okólnik *m.*, orędzie *n.*

Se'ndung, *sf. pl.* =en, 1) posyłka *f.*, przesyłka *f.*, wysyłka *f.*; 2) posłannictwo *n.*, misya *f.*

Se'neſchall, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, urząd dworski w dawnych czasach; służący *m.* w bóżnicy.

Senf, *sm.* =(e)s, gorczyca *f.*, musztarda *f.*, gelber, weißer Senf gorczyca żółta, biała; ſeinen — zu etwas geben wtrącić swoje trzy grosze; — nach der Mahlzeit musztarda po obiedzie.

Se'nfbüchſe, *sf. pl.* =n; **Se'nfdoſe**, *sf. pl.* =n, musztardniczka *f.*, słoik *m.* na musztardę.

Se'nffrüchte, *sf. pl.* owoce *pl.* w musztardzie, na gorczycy.

Se'nfgurke, *sf. pl.* =en, ogórek *m.* w musztardzie.

Se'nfkorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =körner, ziarnko *n.*, nasienie *n.* gorczycy.

Se'nflöffel, *sm.* =s, *pl.* —, łyżka *f.* do musztardy.

Se'nfmehl, *sn.* =es, mielona gorczyca, mąka gorczyczna.

Se'nfmühle, *sf. pl.* =n, młynek *m.* do mielenia gorczycy.

Se'nfnapf, *sm.* =es, *pl.* =näpfe; **Se'nftopf**, *sm.* =(e)s, *pl.* =töpfe, musztardniczka *f.*, czarka *f.* na musztardę.

Se'nföl, *sn.* =(e)s, olej *m.* z gorczycy.

Se'nfpflaſter, *sn.* =s, *pl.* —, **Se'nfumſchlag**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, gorczycznik *m.*, plaster gorczyczny, synapizm *m.*, okład gorczyczny.

Se'nfſame(n), *sm.* =ns, nasienie *n.* gorczycy.

Se'nfſauce, *sf. pl.* =n; **Se'nftunke**, *sf. pl.* =n, sos musztardowy.

Se'nfteig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ciasto gorczyczne, synapizm *m.*, gorczycznik *m.*

Se'ngemaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do opalania.

Se'ngen, *va.* i *vn.* (haben) palić; opalić, osmalić n. p. gęś, przypalić; ſich den Rock am Ofen — osmalić surdut przy piecu; die Sonne ſengt das Gras słońce wypala trawę; — und brennen nieść pożogę, pustoszyć ogniem.

Se'nger, *sm.* =s, *pl.* —, podpalacz *m.*, niszczyciel *m.*

Se'ngerig, *adi.* przypalony; — ſchmecken, riechen trącić spalenizną.

Se'ngeſtroh, *sn.* =(e)s, słoma *f.* do podpalenia.

Seni'l, *adi.* starczy, schyłkowy, właściwy starcom.

Se'nior, *sm.* =s, *pl.* =en, senior *m.*, starszy *m.*

Seniora't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, seniorat *m.*, starszeństwo *n.*

Senio'renkonvent, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zgromadzenie *n.*, starszych, konwent *m.* seniorów.

Se'nkblei, *sn.* =es, **Se'nklot**, *sn.* =es, ołowianka *f.*, pion mularski.

Se'nkel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) sznurek *m.*, tasiemka *f.* do sznurowania bucików, sznurowadło *n.*; 2) obacz Senkblei.

Se'nkelſtift, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sztyft *m.* przy sznurowadle.

Se'nken, I. *va.* (haben) 1) spuszczać, spuścić, zniżyć, opuścić, zwiesić; eine Leiche ins Grab — złożyć zwłoki do grobu; die Fackel — pochodnię zniżyć i płomieniem do ziemi obrócić; den Blick — spuścić oczy na dół; die Stimme — zniżyć głos; etw. in Vergeſſenheit — puścić coś w niepamięć; den Kopf, die Hände — opuścić głowę, ręce; 2) die Fahnen — zniżyć chorągwie salutując; 3) (ogrodn.) odkładać, odginać, kabłąkować w ziemię, ponaginać i zakopać w ziemię gałęzie drzewa; II. ſich —, *vr.* spuszczać się, zniżać się, opadać, osunąć się, pochylać się, uginać się pod czemś; osiadać się; das Haupt ſenkt ſich auf die Bruſt głowa na pierś opada, zwiesza się; das Haus, die Mauer ſenkt ſich dom, mur zapada się, osiada w ziemię; der Schlaf ſenkte ſich auf ihre Augenlider sen osiadł na jej powiekach.

Se'nken, *sn.* =s, opuszczanie *n.*, zniżanie *n.*, zwieszanie *n.*, odginanie *n.*, kabłąkowanie *n.*; osuwanie *n.* się, pochylanie *n.* się, osiadanie *n.*

Se'nker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szczep młody, odkład *m.*, gałąź *f.*, żywy kół; 2) niewód *m.*

Se'nkgrube, *sf. pl.* =n, jama kanałowa, dół kloaczny.

Se'nkhaken, *sm.* =s, *pl.* —, kruczek *m.* do odkładania.

Se'nkkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, grodza *f.*, skrzynia nurkowa, kieson *m.*

Se'nklinie, *sf. pl.* =n, linia pionowa.

Se'nknadel, *sf. pl.* =n, zgłębnik *m.*, sonda *f.*

Se'nkrebe, *sf. pl.* =n, szczep winny odłożony.

Se'nkrecht, *adi. adv.* 1) pionowy, -wo, prostopadły, -le; — abfallen opadać prostopadle; in =er Richtung bauen wznieść budowę prostopadłą.

Se'nkreis, *sn.* =ses, obacz Senker 1).

Se'nkung, *sf. pl.* =en, spuszczanie *n.*, zniżanie *n.*, opuszczenie *n.* się, opadnięcie *n.*, osiadanie *n.*; zniżenie (tonu), zgłoska nieakcentowana.

Senn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Se'nne**, *sm.* =n, *pl.* =n, **Se'nner**, *sm.* =s, *pl.* —, pasterz alpejski, juhas *m.* (w Tatrach).

Se'nne, *sf. pl.* =n, 1) trzoda *f.*; 2) = Sehne.

Se'nnerin, *sf. pl.* =nen, pasterka alpejska, juhaska *f.*

Se'nnhütte, *sf. pl.* =n, szałas *m.*, chata pasterska.

Sennerei', *sf. pl.* =en, 1) obacz Sennhütte; 2) trzoda *f.* krów.

Se'nnesbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo senesowe.

Se'nnesblätter, *sn. pl.* liście senesowe.

Sensa'l, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sensal giełdowy, maklerz przysięgły, pośrednik *m.*

Sensa'lgebühr, *sf. pl.* =en, należytość maklerska.

Sensatio'n, *sf. pl.* =en, wielkie wrażenie, sensacya *f.*, auf — berechnet obliczone na sensacyę; — erregend wywołujący, sprawiający sensacyę.

Sensationell, *adi.* sensacyjny.

Sensatio'nsprozeß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, proces głośny, sensacyjny.

Sensatio'nsroman, *sm.* =es, *pl.* =e, powieść sensacyjna.

Se'nse, *sf. pl.* =n, kosa *f.*

Se'nsen, *va.* (haben) kosić.

Se'nsenfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* kos.

Se'nsenförmig, *adi.* kosisty.

Se'nsengerüst, *sn.* =es, *pl.* =e, grabki *pl.*

Se'nsengriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, trzon *m.* u kosy.

Se'nsenhieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cięcie *n.* kosą.

Se'nsenklinge, *sf. pl.* =n, ostrze *n.* kosy.

Se'nsenmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, kosiarz *m.*, kosynier *m.*, śmierć *f.* z kosą.

Se'nsenträger, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Sensenmann.

Se'nsenschmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kowal robiący kosy.

Se'nsenstahl, *sm.* =(e)s, stal *f.* na kosy.

Se'nsenstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień *m.* do ostrzenia kosy.

Sensibilität', *sf.* wrażliwość *f.*, sensytywność *f.*, uczuciowość *f.*; = Empfindlichkeit.

Sensi'bel, **Sensiti'v**, *adi.* wrażliwy, sensytywny, (u)czuciowy; = Empfindlich.

Senso'rium, *sn.* =s, świadomość *f.*, przytomność *f.*, sensoryum *n.*

Sensuali'smus, *sm.* zmysłowość *n.*, sensualność *f.*; = Sinnlichkeit.

Sensuali'st, *sm.* =en, *pl.* =en, człowiek zmysłowy, sensualista *m.*

Sensuali'stisch, *adi.* zmysłowy, sensualny.

Sente'nz, *sf. pl.* =en, zdanie *n.*, sentencya *f.*, orzeczenie *n.*, wyrok *m.*; = Satz, Urteil.

Sente'nzenreich, **Sententiö's**, *adi.* sentencyjny, pełen moralnych zdań.

Sentimenta'l, *adi.* i *adv.* sentymentalny, sentymentalnie; uczuciowy, uczuciowo.

Sentimentali'smus, *sm.* sentymentalność *f.*, uczuciowość *f.*

Separa't, *adi.* osobny, odrębny, oddzielny; = Besonder.

Separa'tabdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =brücke, osobna odbitka.

Separa'tausgabe, *sf. pl.* =n, odrębne wydanie.

Separa'teingang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, osobne wejście.

Separa'tfriede(n), *sm.* =ns, odrębny pokój.

Separatio'n, *sf. pl.* =en, 1) odłączenie *n.*, rozdzielenie *n.*, rozłączenie *n.*; im Zimmer eine — machen zrobić w pokoju przepierzenie; 2) rozwód *m.*, separacya *f.*

Separati'st, *sm.* =en, *pl.* =en, separatysta *m.*, sekciarz religijny.

Separa'tkonto, *sn.* =s, *pl.* =ti, osobne, odrębne konto.

Separa'tzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, pociąg oddzielny, separatka *f.*

Separa'tvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, odrębny układ, specyalny traktat, umowa *f.*

Separie'ren, *va.* (haben) i *vr.* odłączyć, rozłączyć, separować, odłączyć się, rozłączyć się, separować się, wziąć rozwód.

Se'pia, *sf.* 1) mątwa *f.*, (ryba morska); 2) czernik lekarski.

Se'pte, *sf. pl.* =n, siódemka *f.* (muzyka).

Septe'mber, *sm.* =s, wrzesień *m.*

Septe'mberwetter, *sn.* =s, pogoda wrześniowa.

Septe'mberwolle, *sf. pl.* =n, babskie lato.

Septemvi'r, *sm.* =s i =n, *pl.* =n, członek *m.* rady siedmiu, septemwir *m.*

Septemvira't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rada *f.*, rząd *m.* siedmiu, septemwirat *m.*

Septe'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, septet *m.*, utwór muzyczny na siedm głosów.

Se'ptima, *sf. pl.* =men, siódma klasa gimnazyalna.

Se'ptime, *sf. pl.* =n = Septe.

Se'ptisch, *adi.* posoczniczy; gnilny.

Seque'nz, *sf. pl.* =en, następstwo *n.*, sekwencya *f.*

Seque'ster, *sm.* -s, sekwestr *m.*, zajęcie sądowe.

Sequeſtra'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, sekwestrator *m.*

Sequeſtrie'ren, *va.* (haben) (za)sekwestrować, zająć sądownie.

Sequeſtrie'ren, *sn.* -s, **Sequeſtrie'rung**, *sf. pl.* -en, sekwestracya *f.*

Sera'i(l), *sn.* -s, *pl.* -s, seraj *m.*, babiniec sułtański.

Se'raph, *sm.* -s, *pl.* -im, serafin *m.* (anioł).

Sera'phiſch, *adi.* anielski.

Sera'skier, *sm.* -s, *pl.* —, seraskier *m.*, naczelny wódz turecki, turecki minister wojny.

Serena'de, *sf. pl.* -n, serenada *f.*

Sereni'ſſimus, *sm. pl.* -mi, serenissimus *m.*, tytuł *m.* udzielnych książąt.

Se'rge, *sm.* rodzaj wełnianej materyi.

Sergea'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, sierżant *m.*, kapral *m.*

Se'rie, *sf. pl.* -n, serya *f.*, szereg *m.*, oddział *m.*

Se'rienlos, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, los seryowy.

Se'rienziehung, *sf. pl.* -en, ciągnienie *n.* seryi.

Sermo'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kazanie *n.*; = Predigt.

Seriö's, *adi.* poważny; = Ernſt.

Serö's, *adi.* wodny, surowiczy.

Serösblutig, *adi.* surowiczokrwawy.

Seroſität', *sf. pl.* -en, wodnistość *f.*, surowica *f.*

Serpenti'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Serpenti'nſtein**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, serpentyn *m.*, wężowiec *m.* (kamień).

Serpenti'ne, *sf. pl.* -n, serpentyna *f.*, wężowa droga, zakręt *m.*, zakolenie *n.*, kolano *m.* rzeki.

Serpenti'ntanz, *sm.* -(e)s, *pl.* -tänze, taniec serpentynowy.

Se'rum, *sn.* -s, *pl.* Sera, surowica *f.*, serum *n.*

Se'rruminjektion, *sf. pl.* -en, wstrzyknięcie *n.* surowicy.

Serva'nte, *sf. pl.* -n, serwantka *f.*, szafka *f.* na srebro, szafka *f.* na drobiazgi.

Servi'ce, *sn.* -s, *pl.* —, serwis stołowy, zastawa stołowa; usługa hotelowa.

Servie'rbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, taca *f.* do podawania jedzenia.

Servie'rtiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół *m.* do przygotowania potraw przed podaniem.

Servie'ren, *va.* (haben) podawać do stołu, usługiwać.

Servie'tte, *sf. pl.* -n, serweta *f.*; kleine — serwetka *f.* do kawy, herbaty.

Servie'ttenband, *sn.* -es, *pl.* -bänder, **Servie'ttenhalter**, *sm.* -s, *pl.* —, **Servie'ttenring**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obrączka *f.* do serwety.

Servie'ttenkloß, **Servietten-pudding**, *sm.* -(e)s, *pl.* -klöße, -s, legumina *f.*, pudyng gotowany w serwecie.

Servi'l, *adi.* służalczy, niewolniczy.

Servili'smus, *sm.*; **Servilität'**, *sf.* służalczość *f.*, serwilizm *m.*

Servi't, *m.*, serwita *m.* (zakonnik *m.*).

Servi'tennönch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Servit.

Servi'tennonne, *sf. pl.* -n, siostra *f.* serwitka.

Servi'tenorden, *sm.* -s, *pl.* —, zakon *m.* serwitów (serwitek).

Servitu't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, służebność *f.*, serwitut *m.*; = Dienſtbarkeit.

Se'rvus! sługa! *m.* (powitanie).

Se'ſam, *sm.* -s, **Se'ſamkraut**, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, łogowa *f.*, ciemierzycznik *m.* (roślina).

Se'ſambein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Se'ſamknöchelchen**, *sn.* -s, *pl.* —, trzeszczki *pl.* (anat.).

Se'ſamkörner, *sn. pl.* ziarnka sesamowe.

Se'ſamöl, *sn.* -(e)s, olej sesamowy.

Se'ſelkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, koprownik *m.*, wielki kmin, żebrzyca *f.*, czarnogłów *m.*, łaniczyst *m.* (roślina).

Se'ſſel, *sm.* -s, *pl.* —, krzesło *n.*, stołek *m.*; auf zwei -n ſitzen siedzieć na dwóch stołkach.

Se'ſſelchen, *sn.* -s, *pl.* —, krzesełko *n.*, stołeczek *m.*

Se'ſſelfuß, *sm.* -(e)s, *pl.* -füße, noga *f.* u krzesła.

Se'ſſellehne, *sf. pl.* -n, poręcz *f.* u krzesła.

Se'ſſelleiſte, *sf. pl.* -n, listwa *f.* pod ścianą.

Se'ſſelüberzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pokrowiec *m.*, powłóczka *f.* na krzesło.

Se'ſſelmacher, *sm.* -s, *pl.* —, stolarz *m.*, co krzesła robi.

Se'ſſelrohr, *sn.* -(e)s, trzcina *f.* do wyplatania krzeseł.

Se'ſſelträger, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Sänftenträger.

Se'ßhaft, *adi.* osiadły, pobytowy, zamieszkały, ein -es Volk osiadły naród; ſich — machen osiedlić się.

Se'ßhaftigkeit, *sf.* osiadłość *f.*, zamieszkałość *f.*; das Wahlgeſetz fordert eine zweijährige — des Wählers ustawa wyborcza żąda dwuletniej osiadłości wyborcy.

Seſſio'n, *sf. pl.* -en, posiedzenie *n.*, zebranie *n.*; sesya *f.*; = Sitzung, Sitzungs-periode.

Se'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, stara miara (około 15 litrów).

Seſte'rz, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sesterca *f.* (starożytna moneta rzymska).

Se'ßangel, *sf.* obacz Hechtangel.

Se'ßarbeit, *sf. pl.* -en, robota zecerska, składanie *n.* czcionek.

Se'ßart, *sf. pl.* -en, rodzaj *m.* składania czcionek; sposób *m.* kompozycyi.

Se'ßbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewko *n.* do sadzenia, szczep *m.*, siewek *m.*

Se'ßbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, deszczułka *f.* zecerska.

Se'ßei, *sn.* -es, *pl.* -er, sadzane jajo.

Se'ßhammer, *sm.* -s, *pl.* —, przykładak *m.*, młot przykładowy.

Se'ßen, I. *va.* (haben); 1) sadzać, posadzić, usadowić;

Gäſte — usadowić gości; den Hut auf den Kopf — włożyć kapelusz na głowę; jmndn auf den Thron — osadzić kogoś na tronie; przysadzić, przytknąć, przystawić, postawić; jmndm den Degen an die Bruſt — przytknąć komu szpadę do piersi; den Topf ans Feuer — przystawić garnek na ogień; die Trompete an den Mund — przytknąć trąbę do ust; das Kind an die Bruſt — przyłożyć dziecko do piersi; den Teller auf den Tiſch — postawić talerz na stole; ein Zimmer in Ordnung — posprzątać pokój; in ſtand — uporządkować; beiſeite — usunąć; ein Denkmal — wznieść, wystawić pomnik; ans Land — wysadzić na ląd; jmndn an die Luft —, jmndm den Stuhl vor die Tür — wyrzucić kogoś za drzwi; jmndm den Kopf zurecht— przemówić komu do rozumu; ſein Vermögen an etw. — ważyć na co majątek; etw. ins Werk — wykonać coś, wprowadzić w czyn; in Szene — wystawić, inscenować; in Betrieb — puścić w ruch; in Flammen — zapalić; unter Waſſer — zatopić; in Schrecken, Angſt — nastraszyć, przerazić; in Erſtaunen, Verwunderung — zadziwić; jmndn in Verlegenheit — wprowadzić kogo w ambaras; ins Gefängnis — osadzić w więzieniu; einen Preis auf etw. — wyznaczyć nagrodę; in Freiheit — wypuścić na wolność, uwolnić; auf freien Fuß — wypuścić na wolną stopę; alles daran — wszystkimi środkami do czegoś dążyć; etw. aufs Spiel — ryzykować co; auf jmndn ſeine Hoffnung — pokładać w kim nadzieję; das Objekt wird in den vierten Fall geſetzt orzeczenie kładzie się w czwartym przypadku; beiſeite — usunąć, odłożyć na bok; ein Kind in die Welt — spłodzić, urodzić dziecko; jmndm einen Termin — ustanowić komu termin; 2) Pflanzen — sadzić rośliny; 3) auf ein Pferd — stawiać na konia; alles auf eine Karte — postawić wszystko na jedną kartę; in die Lotterie — stawiać na loteryę; 4) Spitzen, Treſſen auf ein Kleid — ugarnirować suknię koronkami, taśmami; 5) Blutegel, Schröpfköpfe — stawiać pijawki, bańki; 6) eine Zeitung — składać gazetę; 7) ein Lied in Muſik — skomponować muzykę do pieśni; 8) ein Ziel — położyć kres, wytknąć cel; eine Zeit — oznaczyć czas; jmndn über andere — wywyższyć kogo; der König ſetzte ihn über alle Beamten ſeines Hofes król ustanowił go przełożonym wszystkich urzędników swego dworu; ein Geſetz außer Kraft — unieważnić ustawę; alles daran — wytężyć wszystkie siły; den Fall — przypuścić; geſetzt den Fall dajmy na to, przypuśćmy; ſeine Ehre in etw. — mieć sobie coś za punkt honoru; das wird böſes Blut — to wywoła oburzenie, gniew; II. *vn.* (ſein i haben) über einen Fluß — przeprawić się przez rzekę; über einen Graben, Zaun — przesadzić, przeskoczyć przez rów, płot; III. ſich —, *vr.* usiąść, osiadać, opadać, osadzać się, ustać się; — Sie ſich siadaj pan; ein Gebäude ſetzt ſich budynek osiada; der Kaffee muß ſich erſt — kawa musi się wprzód osadzić; ſich zur Ruhe — usunąć się od pracy; ſich zu jmndm — usiąść przy kim; ſich zu Tiſche — usiąść do stołu; ſich aufs hohe Roß — mówić z wysokiego tonu; ſich zur Wehre — bronić się; ſich in den Beſitz einer Sache — wziąć coś w posiadanie; ſich an eine Arbeit — wziąć się do roboty; ſich bei jmndm in Gunſt — wcisnąć się w czyjąś łaskę; ſich etw. in den Kopf — nabić sobie czemś głowę; ſich wider etw. — powstać przeciwko czemuś; ſich in Bewegung — ruszyć z miejsca; IV. *v. impers.* es wird Streit — będzie kłótnia; es wird Prügel — będą kije; was hat es dort geſetzt? co się tam wydarzyło?

Se'tzen, *sn.* -s, siadanie *n.*, składanie *n.*, komponowanie *n.*

Se'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, zecer *m.*, składacz *m.*; ten co sadzi drzewa i t. p.

Se'tzerin, *sf. pl.* -nen, zecerka *f.*, składaczka *f.*

Se'tzerlohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, zapłata zecerska.

Se'tzfehler, *sm.* -s, *pl.* —, omyłka zecerska.

Se'tzfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, zarybek *m.*, kroczek *m.*

Se'tzgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, szkółka ogrodowa.

Se'tzhaſe, *sm.* -n, *pl.* -n, samica *f.* królika lub zająca.

Se'tzkarpfen, *sm.* -s, *pl.* —, karpik *m.*, karp *m.*, z narybku.

Se'tzkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, kaszta zecerska.

Se'tzkolben, *sm.* -s, *pl.* —, stempel *m.* do nabijania dział.

Se'tzkunſt, *sf. pl.* -künſte, sztuka zecerska; sztuka kompozytorska.

Se'tzling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, latorośl *f.*, rozsada *f.*, sadzonka *f.*, wysadka *f.*, odziomek *m.*, szczep *m.*

Se'tzlinie, *sf. pl.* -n, szczelina *f.*, linia zecerska.

Se'tzmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna zecerska, maszyna *f.* do składania czcionek.

Se'tzpflanze, *sf. pl.* -en, obacz Setzling.

Se'tzrebe, *sf. pl.* -n, szczep winny.

Se'tzreis, *sn.* -ſes, *pl.* -ſer, obacz Setzling.

Se'tzſchule, *sf. pl.* -n, ob. Setzgarten.

Se'tzſtempel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Setzkolben.

Se'tzteich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sadzawka *f.*, staw zarybiony.

Se'tzung, *sf. pl.* -en, ob. Setzen.

Se'tzwage, *sf. pl.* =n, szyndwaga *f.*, ołowianka *f.* do wymierzania równości powierzchni.

Se'tzwalze, *sf. pl.* =n, walec zecerski.

Se'tzzeit, *sf.* ląg *m.*, (rybol.) czas *m.* lężenia; czas *m.* kocenia się zajęcy, sarn i jeleni.

Se'tzzweig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gałązka *f.* do sadzenia.

Seu'che, *sf. pl.* =n, zaraza *f.*, pomór *m.*, epidemia *f.*; choroba stadna (u bydląt).

Seu'chenartig, *adi.* epidemiczny, nagminny; die Krankheit tritt — auf choroba występuje nagminnie.

Seu'chenerreger, *sm.* =s, *pl.* —, zarazek *m.*, przyrzut *m.*

Seu'chenfrei, *adi.* wolny od zarazy.

Seu'chenherd, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, siedlisko *n.* zarazy.

Seu'chenjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok pomorowy.

Seu'chenſtoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Seuchenerreger.

Seu'fzen, *vn.* (haben) wzdychać, westchnąć; nach etw. ſeufzen za czemś wzdychać; tief — wzdychać z głębi duszy.

Seu'fzen, *sn.* =s, wzdychanie *n.*; ſchweres — ciężkie westchnienie.

Seu'fzer, *sm.* =s, *pl.* —, westchnienie *n.*, wzdychanie *n.*; einen — ausſtoßen westchnąć.

Seu'fzerbrücke, *sf.* most *m.* westchnień (w Wenecyi).

Seufzerei', *sf. pl.* =en, ob. Seufzen.

Se'xta, *sf. pl.* =ten, seksta *f.*, szóstka *f.*, szósta (w Niemczech pierwsza) klasa gimnazyalna.

Sexta'ner, *sm.* =s, *pl.* —, szóstoklasista *m.*; w Niemczech uczeń 1. klasy gimnazyalnej.

Sexta'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, sekstant *m.* (astronomiczny).

Se'xte, *sf. pl.* =n, szóstka *f.* seksta *f.* (w muzyce).

Se'xtakkord, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, akord sekstowy.

Sexte'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sekstet *m.* (w muzyce).

Sexti'ne, *sf. pl.* =n, rodzaj klarynetu.

Sexua'lorgane, *sn. pl.* narządy płciowe.

Sexua'lſyſtem, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ustrój, system płciowy.

Sexue'll, *adi.* płciowy, seksualny.

Sezeſſio'n, *sf. pl.* =en, ob. Secession.

Sezie'ren, *va.* obacz Secieren.

Sgraffi'to, *sn.* =s, *pl.* =s, pisanka *f.*, ozdoba *f.* na świeżo potynkowanej ścianie rylcem dokonana.

Shawl, **Schal**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szal *m.*, chusta *f.*

Shä'wlchen, **Schä'lchen**, *sn.* =s, *pl.* —, szalik *m.*

She'riff, *sm.* =s, *pl.* =s, szeryf *m.*, sędzia angielski.

She'rry, *sm.* =s, *pl.* =s i =ies, wino hiszpańskie; sztuczna wełna.

Shrapne'l, **Schrapne'll**, *sm.* i *n.* =s, *pl.* =s, szrapnel *m.* nabój wybuchowy.

Shrapne'lſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, wystrzał szrapnelowy.

Siby'lle, *sf. pl.* =n, sybila *f.*; wróżka *f.*, wieszczka *f.*; alte — stare babsko, stary grat.

Siby'llenſpruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſprüche, wyrocznia *f.*, wróżba *f.* sybili.

Sibylli'niſch, *adi.* sybiliński.

Sich, *pron.* się, siebie, sobie; er freut — cieszy się; — etw. denken pomyśleć sobie co; — ſelbſt sam sobie; an und für — samo przez się; das Ding an — przedmiot jako taki; etw. bei — tragen coś przy sobie nosić; jeder für — każdy dla siebie, każdy samopas; es hat nichts auf — nic na tem niema, nie zależy na tem, mniejsza o to; zu — einladen prosić do siebie; er hat es — ſelbſt zuzuſchreiben sam sobie winien; es wird — ſchon von ſelbſt machen jakoś to będzie, jakoś się to zrobi; hier ſitzt es — bequem siedzi się tutaj wygodnie; ganz für — leben żyć sam dla siebie, odosobniony.

Si'chel, *sf. pl.* =n, sierp *m.*; mit der — Gras ſchneiden żąć trawę; — des Mondes sierp *m.* księżyca.

Si'chelartig, **Si'chelförmig**, *adi.* sierpowaty, pałąkowaty.

Si'chelbeine, *sn. pl.* nogi kabłąkowate.

Si'chelbeinig, *adi.* mający nogi kabłąkowate.

Si'chelblume, *sf. pl.* =n, obacz Cyane.

Si'chelente, *sf.* kaczka *f.* kosatka.

Si'chelfrone, *sf.* pańszczyzna *f.* z sierpem.

Si'chelhülſe, *sf. pl.* =n, chorzebla *f.*

Si'chelklee, *sm.* =s, koziorożnik żółty, lucernia sierpkowata, medyka *f.* (rośl.).

Si'chelkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, sierpnica *f.* (rośl.).

Si'cheln, *va.* (haben) żąć, sierpem zrzynać.

Si'cheln, *sn.* =s, **Si'chelung**, *sf. pl.* =en, żęcie *n.* sierpem.

Si'chelſchnabel, *sm.* =s, *pl.* =ſchnäbel, dziób zakrzywiony.

Si'chelſchnäbelig, *adi.* krzywodzióbaty.

Si'chelwagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, wóz kosisty.

Si'cher, *adi.* 1) pewny, bezpieczny; ein =es Zeichen, Mittel dobry znak, środek *m.*; =er Gang, Ort, Erfolg pewny krok, pewna miejscowość, pewne powodzenie; —=ſtellen zabezpieczyć; ein =er Mann pewny człowiek; dieſer Chirurg hat eine =e Hand ten chirurg ma pewną rękę; =e Nachricht pewna wiadomość; ganz — gehen iść na pewniaka; ſeiner Sache — ſein być pewnym swego; ein =er Tod pewna śmierć; =es Einkommen haben mieć pewne dochody; =es Geleite list żelazny; ein =es Auftreten pewne wystąpienie; ſich — fühlen czuć się bezpiecznym, pewnym; 2) *adv.* pewnie, zapewne, bezpiecznie, z pewnością; ganz — pewnikiem; ſie wird das — nicht tun ona

pewnie tego nie zrobi; du kannſt dich — darauf verlaſſen możesz na pewno liczyć na to, możesz na pewne na tem polegać.

Si'cherheit, *sf. pl.* -en, pewność *f.*, bezpieczeństwo *n.*; etw. mit großer — behaupten utrzymywać coś z wszelką pewnością; ich bürge für die — dieſer Nachricht ręczę za pewność tej wiadomości; in — bringen zabezpieczyć; — des Lebens bezpieczeństwo życia; — geben dać gwarancyę, dać rękojmę; mit — zu Werke gehen z pewnością brać się do rzeczy; öffentliche — publiczne bezpieczeństwo.

Si'cherheitsapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd *m.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitsausſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, wydział *m.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitsbehörde, *sf.* władza *f.* bezpieczeństwa, policya *f.*

Si'cherheitsbelaſtung, *sf. pl.* -en, próbne obciążenie.

Si'cherheitsbündnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, związek zawarty dla bezpieczeństwa.

Si'cherheitsdienſt, *sm.* -es, służba *f.* bezpieczeństwa, policya *f.*

Si'cherheitsgeleit, *sn.* -(e)s, list żelazny.

Si'cherheitshafen, *sm.* -s, *pl.* -häfen, port *m.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitshahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kurek *m.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitskette, *sf. pl.* -n, łańcuch *m.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitsklappe, *sf. pl.* -n, klapa *f.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitskordon, *sm.* -s, *pl.* -e, kordon *m.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitslampe, *sf. pl.* -n, **Si'cherheitslaterne**, *sf. pl.* -n, lampka *f.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitslunte, *sf. pl.* -n, słupnia *f.* bezpieczeństwa, żagiew *m.*

Si'cherheitsmarke, *sf. pl.* -n, międzytorek *m.*, ukres *m.* (kol.).

Si'cherheitsmaßnahmen, *sf. pl.* **Si'cherheitsmaßregeln**, *sf. pl.* środki *m.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitsnadel, przyjaciółka *f.*, szpilka zamykana, zapinka *f.*

Si'cherheitsort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miejsce bezpieczne, azyl *m.*

Si'cherheitspfand, *sn.* -(e)s, *pl.* -pfänder, zastaw *m.*, kaucya *f.*

Si'cherheitspfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, filar oporowy, calizna *f.*

Si'cherheitspolizei, *sf. pl.* -en, policya *f.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitsrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rura *f.* bezpieczeństwa (przy preparatach chemicznych).

Si'cherheitsſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſchlöſſer, zamek *m.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitsſtöckel, *sn.* -s, *pl.* —, stopka *f.* (kol.).

Si'cherheitsventil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wentyl *m.* bezpieczeństwa, klapa *f.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitsventilbelaſtung, *sf. pl.* -en, obciążenie *n.* wentylu.

Si'cherheitsventilhebel, *sm.* -s, *pl.* —, drążek *m.* wentyla bezpieczeństwa.

Si'cherheitsverſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe, ob. Sicherheitsſchloß.

Si'cherheitsvorrichtung, *sf. pl.* -en, przyrząd *m.* dla bezpieczeństwa.

Si'cherheitsvorkehrung, *sf. pl.* -en, środek *m.* bezpieczeństwa, zarządzenie *n.*

Si'cherheitsvorſchrift, *sf. pl.* -en, przepis *m.* dla bezpieczeństwa.

Si'cherheitswache, *sf. pl.* -n, policya *f.*, straż *f.* bezpieczeństwa.

Si'cherheitswagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, obacz Schutzwagen.

Si'cherheitswachmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, policyant *m.*, stróż *m.* bezpieczeństwa, stójkowy *m.*

Si'cherheitsweiche, *sf. pl.* -n, zwrotnica *f.* bezpieczeństwa.

Si'cherlich, *adv.* z pewnością, zapewne, pewno.

Si'chern, I. *va.* (haben) 1) zapewniać, zapewnić, upewnić, zabezpieczać; vor Gefahr — zabezpieczyć przed niebezpieczeństwem; 2) myć, oczyszczać minerały (górn.); II. *vr.* ſich — zabezpieczyć się, upewnić się, zapewnić się; ſich den Rückzug — zabezpieczyć, pokryć sobie odwrót; III. *vn.* (haben) wietrzyć, węszyć, wypatrywać zwierzynę na polowaniu.

Si'chern, *sn.* -s, **Si'cherſtellung**, *sf. pl.* -en, **Si'cherung**, *sf. pl.* -en, zapewnienie *n.*, upewnienie *n.*, zabezpieczenie *n.*; gwarancya *f.*, asekuracya *f.*

Si'cherungsanſtalt, *sf. pl.* -en, instytut zabezpieczający, asekuracya *f.*

Si'cherungseid, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przysięga zabezpieczająca.

Si'cherungshaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* kwarantany.

Si'chler, *sm.* -s, *pl.* —, żniwiarz *m.*, sierpem żący.

Si'chling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, koza *f.*, gatunek karpia.

Sicht, *sf.* 1) okazanie *n.*, zjawienie *n.*, zobaczenie *n.*, widok *m.*; das Schiff iſt in — okręt jest na widoku; außer — geraten zniknąć z oczu; in — bekommen ujrzeć coś; 2) zahlbar nach — płatny zaraz po okazaniu (weksel); ein Wechſel auf kurze, lange — wechsel na krótki, długi termin; auf drei Tage — do wypłaty w trzy dni po okazaniu.

Si'chtbar, *adi.* widzialny, wydatny, widoczny, w oczy wpadający, dostrzegalny, spostrzegalny; *adv.* widzialnie, wydatnie, widocznie, dostrzegalnie, w oczy wpadająco, spostrzegalnie.

Si'chtbarkeit, *sf.* widzialność *f.*, wydatność *f.*, widomość *f.*, oczywistość *f.*, dostrzegalność *f.*, jawność *f.*

Si'chtbarlich, *adv.* obacz Sichtbar.

Si'chtbarmachung, *sf.* uwidocznienie *f.*

Si'chtbarwerden, *sn.* ukazanie *n.* się, pojawienie *f.* się, aparycya *f.* (gwiazdy).

Si'chten, *va.* (haben) przesiewać, wybierać, oddzielać, oczyszczać; Getreide, Mehl — przesiewać zboże, mąkę; die Geſchäftsbücher — przeglądać, porządkować księgi handlowe; er =tet die Materialien rozgatunkowuje materyały.

Si'chten, *sn.* =s, **Si'chtung**, *sf. pl.* =en, przesiewanie *n.*, wybieranie *n.*, oddzielanie *n.*, oczyszczanie *n.*, sortowanie *n.*

Si'chtig, *adi.* ob. Sichtbar.

Si'chtlich, *adi.* 1) widomy, umyślny, widoczny, wyraźny, oczywisty; er hat die =e Abſicht gehabt, dich zu beleidigen miał widoczny zamiar obrażenia ciebie; jmndn vor ſeinen =en Augen betrügen oszukać kogoś w żywe oczy; das geſchah vor meinen =en Augen patrzałem na to własnemi oczyma; 2) *adv.* widomie, umyślnie, widocznie, wyraźnie, oczywiście; er wollte dir — zuvorkommen chciał cię widocznie uprzedzić.

Si'chttag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* prezentacyi (wekslu).

Si'chtwechſel, *sm.* =s, *pl.* —, weksel płatny za okazaniem.

Si'ckern, *vn.* (haben i ſein) ciec, wyciekać, sączyć się; das Faß ſickert beczka cieknie; es iſt viel Wein aus dem Faſſe geſickert dużo wina wyciekło z beczki.

Si'ckern, *sn.* =s, **Si'ckerung**, *sf. pl.* =en, cieczenie *n.*, sączenie *n.*, cieknięcie *n.*

Sideratio'n, *sf.* choroba wywołana nagłą zmianą temperatury, rażenie nagłe.

Sie, I. *pron. sing.* ona; — ſagt ona mówi; ich ſehe — widzę ją; für — dla niej; ich bitte — zu grüßen proszę się jej kłaniać; II. *plur.* oni, one; — reiſen ab (o mężczyznach) oni odjeżdżają, (o kobietach) one odjeżdżają; III. Sie (w przemowie zamiast du, Ihr); wollen — mir den Arm geben racz mi pani podać ramię; — habe ich geſehen, ihn nicht widziałem panią, jego nie; — ſind am Spiel pan daje, pan na ręku; —, Mann! hej, człowieku!; IV. *sf.* żeńska istota; ein Er und eine — mężczyzna i kobieta.

Sieb, *sn.* =es, *pl.* =e, sito *n.*, przetak *m.*, rzeszoto *n.*; kleines Sieb, Teeſieb sitko *n.*, cedzidło *n.*; etw. durch ein — ſchlagen, geben przepuścić, przesiać przez sito; Waſſer im =e tragen wollen mierzyć wodę rzeszotem; ein Gedächtnis wie ein — haben mieć kurzą pamięć; löcherig wie ein — dziurawy jak rzeszoto.

Sie'bähnlich, **Sie'bartig**, **Sie'bförmig**, *adi.* sitowaty, jak sito.

Sie'barbeit, *sf. pl.* =en, ob. Sieben.

Sie'bbein, *sn.* =es, *pl.* =e, kość sitowa.

Sie'bbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, worek *m.* do przesiewania.

Sie'bboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, dno *n.* sita, rzeszota, przetaku.

Sie'ben, *va.* (haben) siać, przesiać, przesiewać, przepuszczać, przepuścić przez sito; Mehl — przesiać mąkę; Getreide — przepuścić zboże przez przetak.

Sie'ben, *sn.* =s, sianie *n.*, przesianie *n.*, przesiewanie *n.*, przepuszczanie *n.*

Sie'ben, *num.* siedm, siedmiu, siedmioro; die — Sachen, ſeine — Zwetſchken einpacken spakować manatki, graty; — Jahre alt ſein mieć, liczyć siedm lat.

Sie'ben, *sf.* siódemka *f.*; eine böſe — sekutnica *f.*, furya *f.*; die vier — cztery siódemki w kartach.

Sie'benarmig, *adi.* siedmioramienny.

Sie'benblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, **Sie'benfingerkraut**, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, siedemlist *m.*, kurze ziele *n.*, siedempalecznik *m.*, pępawa *f.*

Sie'benblätterig, *adi.* siedmiolistny.

Sie'beneck, *sn.* (e)s, *pl.* =e, siedmiokąt *m.*

Sie'beneckig, *adi.* siedmiokątny.

Sie'bener, *sm.* =s, *pl.* —, cyfra *f.* siedm.

Sie'benerlei, *adi.* i *adv.* siedmioraki, siedmiorako.

Sie'benfach, *adi.* i *adv.* siedmiokrotny, siedmiokrotnie, siedemkroć.

Sie'benfältig, *adi.* i *adv.* obacz Siebenfach.

Sie'benfüßig, *adi.* siedmiostopowy, siedmionożny.

Sie'bengeſtaltig, *adi.* siedmiokształtny.

Sie'bengeſtirn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, baby *f.*, dżdżownice *n.*, Plejady (astronom.).

Sie'benherrſchaft, *sf.* heptarchia *f.*

Sie'benherrſcher, *sm.* =s, *pl.* —, heptarcha *m.*, septemwir *m.*

Sie'benhügelig, *adi.* siedmiopagórkowy.

Sie'benhügelſtadt, *sf.* siedmiopagórkowe miasto (Rzym).

Sie'benhundert, *num.* siedemset.

Sie'benhundertſte, *num.* siedmiosetny.

Sie'benhundertſtel, *sn.* =s, *pl.* —, siedmiosetna część.

Sie'benjährig, *adi.* siedmioletni; der =e Krieg siedmioletnia wojna.

Sie'benmal, *adv.* siedm razy, siedmkroć.

Sie'benmalig, *adi.* i *adv.* siedmiokrotny, siedmiokrotnie, siedmiorazowy, siedmiorazowo.

Sie'benmeilenſchritte, *sm. pl.* siedmiomilowe kroki.

Sie'benmeilenſtiefel, *sm. pl.* siedmiomilowe buty.

Sie'benmonatig, **Sie'benmonatlich**, *adi.* siedmiomiesięczny.

Sie'benmonatkind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko urodzone w siódmym miesiącu.

Sie'benpfündig, *adi.* siedmiofuntowy.

Sie'benfachen, *sf. pl.* ob. Sieben.

Sie'benfaitig, *adi.* siedmiostrunowy.

Sie'benfchläfer, *sm.* =s, *pl.* —, śpioch *m.*

Sie'benfilbig, *adi.* siedmiozgłoskowy.

Sie'benfilbner, *sm.* =s, *pl.* —, wiersz siedmiozgłoskowy.

Sie'benftimmig, *adi.* siedmiogłosowy.

Sie'benftrahlig, *adi.* siedmiopromienny.

Sie'benftündig, *adi.* siedmiogodzinny.

Sie'bentägig, *adi.* siedmiodniowy.

Siebentau'fend, *num.* siedmtysięcy.

Siebentau'fendfte, *num.* siedmiotysięczny.

Siebentau'fendftel, *sn.* =s, *pl.* —, siedmiotysięczna część.

Siebent(e), *num.* siódmy; aus dem =n Himmel fallen rozczarować się, spaść z nieba na ziemię; Heinrich der — Henryk siódmy; zu fieb(en)t w siedm osób.

Sie'bent(e)halb, *adv.* półsiodma.

Sie'bentel, *sn.* =s, *pl.* —, siódma część.

Sie'b(en)tens, *adv.* po siódme.

Sie'bentorig, *adi.* siedmiobramny; =e Stadt siedmiobramne miasto (Teby).

Sie'benwinkelig, *adi.* siedmiokątny.

Sie'benwöchentlich, **Sie'benwöchig**, *adi.* siedmiotygodniowy.

Sie'benzahl, *sf.* siódemka *f.*

Sie'benzehn, **Sie'benzig**, *num.* obacz Siebzehn, Siebzig.

Sie'ber, *sm.* =s, *pl.* —, sitarz *m.*, ten co przesiewa mąkę lub zboże.

Sie'bgewebe, *sn.* =s, *pl.* —, tkanina sitowata.

Sie'bmacher, *sm.* =s, *pl.* —, sitarz *m.*, przetacznik *m.*

Sie'bmafchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do przesiewania.

Sie'bftaub, *sm.* =(e)s, wysiewki *pl.*

Sie'btuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, pytel *m.*

Sie'bwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Siebmafchine.

Sie'bzehn, *num.* siedmnaście.

Sie'bzehner, *sm.* =s, *pl.* —, cyfra *f.* siedmnaście.

Sie'bzehnte, *num.* siedmnasty.

Sie'bzehntel, *sn.* siedmnasta część.

Sie'bzehntens, *adv.* po siedmnaste.

Sie'bzig, *num.* siedmdziesiąty; in den — Jahren w siódmym dziesiątku lat.

Sie'bziger, *adi.* siedmdziesiąty; in den — Jahren w siódmym dziesiątku lat.

Sie'bziger, *sm.* =s, *pl.* —, siedmdziesięcioletni *m.*; ein annähernder — człowiek *m.* około siedmdziesięciu lat.

Sie'bzigerin, *sf. pl.* =nen, siedmdziesięcioletnia *f.*

Sie'bzigerlei, *adi.* siedmdziesięcioraki.

Sie'bzigfach, **Sie'bzigfältig**, *adi.* siedmdziesięcioraki.

Sie'bzigfte, *num.* siedmdziesiąty.

Sie'bzigftel, *sn.* =s, *pl.* —, siedmdziesiąta część.

Sie'bzigftens, *adv.* po siedmdziesiąte.

Siech, *adv.* chorowity, słaby, słabowity, schorzały, niezdrowy, niedomagający.

Sie'chbett, *sn.* =es, łoże *n.* niemocy.

Sie'chen, *vn.* (haben) chorować, słabować, niedomagać, chorzeć.

Sie'chenhaus, *sn.* =fes, *pl.* =häufer, **Sie'chenheim**, *sn.* =s, *pl.* =e, szpital *m.* dla nieuleczalnych, przytulisko *n.* dla kalek.

Sie'chheit, *sf.* niemoc *f.*, kalectwo *n.*, choroba *f.*

Sie'chling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cherlak *m.*

Sie'chtum, *sn.* =s, choroba nieuleczalna, cherlactwo *n.*, chera *f.*

Sie'de, *sf.* sieczka *f.*, osypka *f.*

Sie'degrad, *sm.* =(e)s, stopień *m.* wrzenia.

Sie'dehitze, *sf.* temperatura *f.* wrzenia.

Sie'dehütte, *sf. pl.* =n, warzelnia *f.*, karbarya *f.*

Sie'dekeffel, *sm.* =s, *pl.* —, kocioł *m.* do gotowania.

Sie'del, *sm.* =s, *pl.* —, zydel *m.*, ławeczka *f.*; *sn.* =s, *pl.* —, siedziba.

Siedelei', *sf. pl.* =en, 1) osada *f.*, kolonia *f.*; 2) odosobnienie *n.*, mieszkanie pustelnicze, pustelnia *f.*

Sie'deln, *va.* (haben) 1) jmndn — osiedlić kogo; 2) ſich —, anſiedeln, *vr.* osiedlić się.

Sie'delung, *sf. pl.* =en, obacz Anſiedelung.

Sie'demeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, karbarz *m.*, warzelnik *m.*

Sie'den, *va.* (haben) ſiede, ſott, geſotten; 1) warzyć, gotować; einen Karpfen blau — ugotować karpia na szaro; Eier hart, weich — ugotować jaja na twardo, na miękko; Seife, Salz — warzyć mydło, sól; 2) *vn.* gotować się, warzyć się, wrzeć, kipieć; es fängt zu — an zaczyna kipieć, wrzeć; blaugeſottener Fiſch ryba na szaro ugotowana; weich=, hartgeſottene Eier jaja na miękko, na twardo; ein hartgeſottener Sünder twardy grzesznik.

Sie'den, *sn.* =s, warzenie *n.*, gotowanie *n.*, kipienie *n.*; zum — bringen doprowadzić do wrzenia; — des Zuckers rafinacya *f.* cukru.

Sie'dend, *adi.* kipiący, wrzący; =es Waſſer ukrop *m.*, kipiątek *m.*

Sie'depfanne, *sf. pl.* =n, patelnia *f.* do gotowania, panew *f.*

Sie'depunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, punkt *m.* wrzenia, ciepłota *f.* wrzenia.

Sie'derohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rura płomienna.

Sie'deſalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól *f.* warzona, warzątka *f.*

Siederei', *sf. pl.* =en, warzelnia *f.*

Sie'dler, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Anſiedler.

Sieg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zwycięstwo *n.*, wygrana *f.*; tryumf *m.*, powodzenie *n.*; den — davontragen odnieść zwycięstwo; der — iſt

unſer nasza wygrana; vom =e gekrönt uwieńczony zwycięstwem; die Wahrheit trug den — davon prawda odniosła zwycięstwo; dem Rechte zum =e verhelfen pomódz sprawiedliwości do zwycięstwa; — der Tugend über das Laſter tryumf cnoty nad występkiem.

Sie'gbringend, *adi.* dający zwycięstwo.

Sie'gel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć *f.*, pieczątka *f.*; das — aufdrücken, abnehmen, brechen wycisnąć, zdjąć, złamać pieczęć; unter dem — des Geheimniſſes, der Verſchwiegenheit pod tajemnicą; einer Sache ſein — aufdrücken nadać czemu kierunek, charakter; etw. unter — legen nałożyć areszt na coś; ſie iſt ein Buch mit ſieben =n ona jest zagadką; alles an ihm trägt das — des Außerordentlichen ma on we wszystkiem cechę nadzwyczajności.

Sie'gelabdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, odcisk *m.* pieczęci.

Sie'gelanleger, *sm.* =s, *pl.* —, urzędnik, woźny, który przykłada pieczęcie.

Sie'gelbewahrer, *sm.* =s, *pl.* —, kanclerz *m.*, pieczętarz *m.*

Sie'gelbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, złamanie *f.* pieczęci.

Sie'gelerde, *sf. pl.* =n, glinka *f.*, kamień wywabiający.

Sie'gellack, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, lak *m.* do pieczętowania.

Sie'gellackſtange, *sf. pl.* =n, laska *f.* laku.

Sie'gellehre, *sf.* sfragistyka *f.*

Sie'geln, *va.* (haben) pieczętować, kłaść pieczęć.

Sie'geln, *sn.* =s, **Sie'gelung**, *sf. pl.* =en, pieczętowanie *n.*, opieczętowanie *n.*

Sie'gelring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sygnet *m.*, pierścień *m.* z pieczęcią.

Sie'gelſammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* pieczęci.

Sie'gelſtecher, *sm.* =s, *pl.* —, rytownik *m.*

Sie'gelwachs, *sn.* =ſes, wosk *m.* do pieczętowania.

Sie'gen, *vn.* (haben) zwyciężyć i zwyciężać; er hat über die Feinde geſiegt zwyciężył nieprzyjaciół, odniósł zwycięstwo nad nieprzyjaciółmi, pokonał nieprzyjaciół.

Sie'gen, *sn.* =s, zwyciężanie *n.*

Sie'gend, *adi.* zwyciężający.

Sie'ger, *sm.* =s, *pl.* —, zwycięzca *m.*, tryumfator *m.*

Sie'gerin, *sf. pl.* =nen, zwyciężycielka *f.*, zwycięzczyni *f.*, tryumfatorka *f.*

Sie'gerkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec *m.* zwycięzcy.

Sie'gerkrone, *sf. pl.* =n, korona *f.* zwycięzcy.

Sie'gerſtolz, *sm.* =(e)s, duma *f.* zwycięzcy.

Sie'gesaufzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pochód zwycięski.

Sie'gesbeute, *sf. pl.* =n, zdobycz *f.* zwycięzcy, rzecz zdobyta.

Sie'gesbewußtſein, *sn.* =s, poczucie *n.* zwycięstwa.

Sie'gesbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, łuk *m.*, brama tryumfalna.

Sie'gesdankfeſt, *sn.* =es, *pl.* =e, nabożeństwo dziękczynne z okazyi zwycięstwa, Tedeum *m.*

Sie'gesdenkmal, *sn.* =s, *pl.* =mäler, pomnik *m.* zwycięstwa.

Sie'gesehre, *sf. pl.* =n część *f.* zwycięzcy.

Sie'geseinzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, wjazd *m.*, pochód tryumfalny, zwycięski.

Sie'gesfahne, *sf. pl.* =n, chorągiew zwycięska, sztandar zwycięski.

Sie'gesfeier, *sf.*, **Sie'gesfeierlichkeit**, *sf. pl.* =en, uroczystość *f.*, obchód *m.* zwycięstwa.

Sie'gesfreude, *sf.* radość *f.* ze zwycięstwa.

Sie'gesfürſt, *sm.* =en, *pl.* =en, zwycięski monarcha.

Sie'gesgepränge, *sn.* =s, *pl.* —, tryumf *m.*, tryumfalny obchód zwycięstwa.

Sie'gesgeſang, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſänge, śpiew zwycięski.

Sie'gesgeſchrei, *sn.* =es, okrzyk zwycięski.

Sie'gesgewiß, *adi.* pewny zwycięstwa.

Sie'gesgöttin, *sf. pl.* =nen, bogini *f.* zwycięstwa, Victoria.

Sie'geshymne, *sf. pl.* =n, hymn zwycięski.

Sie'gesjauchzen, *sn.* radość *f.* ze zwycięstwa.

Sie'gesjubel, *sm.* =s, obacz Siegesjauchzen.

Sie'geskranz, *sm.*, **Sie'geskrone**, *sf.* obacz Siegerkranz, Siegerkrone.

Sie'geslauf, *sm.* =(e)s, postęp *m.*, bieg *m.* zwycięstwa.

Sie'geslied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieśń *f.* zwycięstwa.

Sie'geslorbeer, *sm.* =s, *pl.* =en, wawrzyn *m.* za zwycięstwo.

Sie'gesmahl, *sn.* =(e)s, *pl.* =mähler, biesiada *f.*, uczta *f.* po zwycięstwie.

Sie'gesmiene, *sf.* mina zwycięska.

Sie'gesnachricht, *sf. pl.* =en, wiadomość *f.* o zwycięstwie.

Sie'gesopfer, *sn.* =s, *pl.* —, ofiara *f.* zwycięstwa.

Sie'gespalme, *sf. pl.* =n, palma *f.* zwycięstwa.

Sie'gespforte, *sf. pl.* =n, obacz Siegesbogen.

Sie'gespreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, nagroda *f.* zwycięstwa.

Sie'gesrauſch, *sm.* =es, *pl.* =räuſche, upojenie *n.*, szał zwycięski.

Sie'gesruhm, *sm.* =(e)s, chwała zwycięska.

Sie'gesſtolz, I. *sm.* =es, duma *f.* zwycięzcy; II. *adi.* dumny ze zwycięstwa.

Sie'gesſucht, *sf.* żądza *f.* zwycięstwa.

Sie'gestag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* zwycięstwa.

Sie'gesſäule, *sf. pl.* =n, kolumna *f.* zwycięstwa.

Sie'gestaumel, *sm.* =s, **Sie'gestrunkenheit**, *sf.* obacz Siegesrauſch.

Sie'gestrunken, *adi.* upojony zwycięstwem.

Sie'geswagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz tryumfalny.

Sie'geszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, oznaka *f.* zwycięstwa, trofea *f.*

Sie'geszug, *sm.* =(e)s, obacz Siegesaufzug.

Sie'gesgewohnt, *adi.* nawykły do zwycięstwa.

Sie'ggekrönt, *adi.* zwycięstwem uwieńczony.

Sie'ghaft, *adi.* zwycięski.

Sie'gmarskraut, *sn.* =(e)s, **Sie'gmarswurz**, *sf.*, mieczyk *m.*, dziewięćsił *m.*, urocznik *m.*, korzeń strzałowy, kosatki większe, topolówka *f.* (rośl.).

Sie'gprangend, *adi.* tryumfalny.

Sieh! *inter.* (*imper.* od ſehen) patrz tylko! oto; — doch! popatrz no!

Siel, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, śluza *f.* pod groblą; rodzaj kanału.

Sie'le, *sf.* *pl.* =n, szory *pl.* na konie.

Sie'lengeſchirr, *sn. pl.* =(e)s, **Sie'lenwerk**, *sn.*, **Sie'lenzeug**, *sn.*, obacz Pferdegeſchirr.

Sie'mann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, **Sie'männlein**, *sn.*, **Sie'mandl**, *sn.* pantofel *m.*, mąż *m.* pod pantoflem, uległy mąż.

Sie'ſta, *sf.* *pl.* =en, drzemka popołudniowa, siesta *f.*

Sie'zen, *va.* (haben) mówić do kogoś pan (przeciwstawienie do duzen tykać).

Signa'l, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał *m.*, znak *m.*, hasło okrętowe; das — zum Angriff blaſen trąbić pobudkę do ataku; =e anbringen, geben dawać znaki.

Signa'lapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyrząd sygnałowy.

Signa'leinrichtung, *sf.* *pl.* =en, obacz Semaphor.

Signaleme'nt, (wym. signalma) *sn.* =s, *pl.* =s, rysopis *m.* (n. p. w paszportach), znak *m.*

Signa'lfahne, *sf.* *pl.* =n, chorągiewka sygnałowa, proporczyk *m.*

Signa'lfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień sygnałowy.

Signa'lglocke, *sf.* *pl.* =n, dzwonek sygnałowy (kol.).

Signa'lhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, róg *m.*, trąba sygnałowa.

Signaliſie'ren, *va.* i *vn.* (haben) sygnalizować, dawać sygnały, znaki.

Signa'llaterne, *sf.* *pl.* =n, latarnia sygnałowa.

Signa'lleine, *sf.* *pl.* =n, linewka, linka sygnałowa, (kol.).

Signa'lmaſt, *sm.* =es, *pl.* =e, maszt sygnałowy (kol.).

Signa'lordnung, *sf.* przepisy sygnałowe.

Signa'lpfeife, *sf.* *pl.* =n, gwizdałka sygnałowa.

Signa'lruf, *sm.* =es, *pl.* =e, nawoływanie sygnałowe.

Signa'lſcheibe, *sf.* *pl.* =n, tarcza sygnałowa (kol.).

Signa'lſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, wystrzał sygnałowy.

Signa'lſtange, *sf.* *pl.* =n, obacz Semaphor (kol.).

Signa'lwächter, *sm.* =s, *pl.* —, strażnik sygnałowy (kol.).

Signa'lwinde, *sf.* *pl.* =n, kołowrotek sygnałowy, zwijadło *n.* linki sygnałowej (kol.).

Signatu'r, *sf.* *pl.* =en, 1) podpis *m.*, znak oznaczający podpis, sygnatura *f.*; — auf einem Bilde podpis *m.*, znak *m.* malarza na obrazie; 2) znamię *n.*, sygnatura *f.*; die — der Zeit znamię czasu; 3) sygnatura na naczyniu (aptek.); 4) oznaczenie *n.* arkuszy literami (typ.).

Signie'ren, *va.* (haben) podpisać, znaczyć.

Signo'ria, *sf.* *pl.* =rien, rada patrycyuszowska.

Si'griſt, *sm.* =en, *pl.* =en, zakrystyan *m.*

Si'lbe, *sf.* *pl.* =n, zgłoska *f.*, sylaba *f.*; keine Silbe mehr ſagen nie mówić ani słowa więcej; keine — von etw. verſtehen nie rozumieć ani słowa; =n ſtechen drobiazgowo rzeczy rozbierać, rozszczepiać włos na czworo.

Si'lbenabteilung, *sf.* *pl.* =en, obacz Silbenfeilung.

Si'lbenbetonung, *sf.* akcentowanie *n.* zgłosek.

Si'lbenfall, *sm.* =(e)s, rytm *m.*

Si'lbenmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, miara *f.* zgłosek (przy wierszowaniu); metrum *n.*

Si'lbenmaßlehre, *sf.* metryka *f.*, nauka *f.* o wierszowaniu.

Si'lbenmeſſung, *sf.* *pl.* =en, obacz Silbenmaß.

Si'lbenrätſel, *sn.* =s, *pl.* —, szarada zgłoskowa, logogryf *m.*

Si'lbenſtecher, *sm.* =s, *pl.* —, **Si'lbenklauber**, *sm.* =s, *pl.* —, pedant *m.*, nudziarz *m.*, maniacki krytyk.

Si'lbenſtecherei, *sf.* *pl.* =en, nudziarstwo *n.*, dłubanina *f.*, pedanterya *f.*, maniackie krytykowanie.

Si'lbenteilung, *sf.* *pl.* =en, **Si'lbentrennung**, *sf.* *pl.* =en, dzielenie *n.* zgłosek.

Si'lbenverſetzung, *sf.* *pl.* =en, przestawienie *n.* zgłosek.

Si'lbenweiſe, *adv.* zgłoska po zgłosce; zgłoskami.

Si'lber, *sn.* =s, 1) srebro *n.*; gediegenes — czyste, pełnowartościowe srebro; geſchlagenes — srebro *n.* w listkach; verarbeitetes — obrobione srebro; geſponnenes — srebro *n.* w nitkach; 2) = Silbergeſchirr srebro stołowe, zastawa *f.*; auf — ſpeiſen jadać ze srebrnych naczyń.

Si'lberader, *sf.* *pl.* =n, żyła srebrna, żyła *f.* srebra (w kopalniach).

Si'lberagio, *sn.* ażio *n.* na srebro, nadwyżka *f.* wartości srebra nad papier.

Si'lberähnlich, **Si'lberartig**, *adi.* podobny do srebra.

Si'lberahorn, *sm.* =s, *pl.* =e, klon srebrzysty.

Si'lberamalgam, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, amalgamat *m.* srebra.

Si'lberarbeit, *sf.* *pl.* =en, robota *f.* w srebrze.

Si'lberarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik wyrabiający rzeczy ze srebra, złotnik *m.*

Si'lberanflöſung, *sf.* solucya *f.* srebra.

Si'lberbach, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäche, srebrzysty strumyk.

Si'lberband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, wstążka *f.* srebrna, srebrzysta.

Si'lberbarren, *sm.* =s, *pl.* —, **Si'lberbarre**, *sf.* sztaba *f.* srebra.

Si'lberbart, *sm.* =(e)s, *pl.* =bärte, broda siwa, srebrzysta.

Si'lberbergwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kopalnia *f.* srebra, mina *f.* srebra.

Si'lberbeſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, okucie srebrne, srebrna okówka.

Si'lberbeſchuppt, *adi.* srebrnołuski.

Si'lberbeſchwingt, *adi.* srebrnoskrzydlaty.

Si'lberbeſponnen, *adi.* srebrem osnuty.

Si'lberblank, **Si'lberblinkend**, *adi.* czysty, połyskujący jak srebro.

Si'lberblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, **Si'lberblättchen**, *sn.* =s, *pl.* —, liść, listek srebrny.

Si'lberblätter, *sn. pl.* ob. Silberkraut.

Si'lberblätterig, *adi.* srebrnolistny.

Si'lberblech, *sn.* =(e)s, blacha srebrna.

Si'lberblick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krzepnięcie *n.* topiącego się srebra.

Si'lberblume, *sf. pl.* =n, miesięcznik trwały (rośl.).

Si'lberborte, *sf. pl.* =n, borta *f.*, brzeg *m.*, pasamenterya srebrna.

Si'lberbraut, *sf. pl.* =bräute, obchodząca *f.* srebrne wesele.

Si'lberbräutigam, *sm.* =s, *pl.* =e, obchodzący *m.* srebrne wesele.

Si'lberbrokat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, brokat srebrzysty.

Si'lberbuche, *sf. pl.* =n, buk biały.

Si'lberbrennerei, *sf. pl.* =en, huta *f.*, gdzie srebro wypalają.

Si'lberbrennofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do wypalania srebra.

Si'lberdiener, *sm.* =s, *pl.* —, srebrowy *m.* (służący mający srebro stołowe pod dozorem).

Si'lberdraht, *sm.* =(e)s, *pl.* =drähte, srebrny drut.

Si'lberdrahtarbeit, *sf. pl.* =en, robota filigranowa.

Si'lberdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, druk srebrny.

Si'lberdurchwebt, **Si'lberdurchwirkt**, *adi.* srebrem przetkany.

Si'lbererz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda srebrna, srebrniak *m.*

Si'lberfaden, *sm.* =s, *pl.* =fäden, srebrna nitka.

Si'lberfarbe, *sf. pl.* =n, srebrny kolor; srebrna farba.

Si'lberfarben, **Si'lberfarbig**, *adi.* srebrzysty, srebrnego koloru.

Si'lberfaſan, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, bażant srebrzysty.

Si'lberfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, srebrzyk *m.*

Si'lberflimmer, *sm.* =s, *pl.* —, blask *m.* srebra.

Si'lberflitter, *sm.* =s, *pl.* —, szych srebrny.

Si'lberforelle, *sf. pl.* =n, pstrąg srebrzysty.

Si'lberfuchs, *sm.* =ſes, *pl.* =füchſe, lis trójkolorowy.

Si'lbergarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Silberfaden.

Si'lbergehalt, *sm.* =(e)s, zawartość *f.* srebra w kruszcu.

Si'lbergeſchmeide, *sn.* =s, srebrne klejnoty.

Si'lbergeld, *sn.* =es, moneta srebrna, pieniądz srebrny.

Si'lbergerät, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Si'lbergeſchirr**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, naczynia srebrne, zastawa stołowa srebrna.

Si'lbergeſpinſt, *sn.* =es, *pl.* =e, osnowa srebrna.

Si'lberglanz, *sm.* =es, połysk *m.* srebra, blask *m.* srebra.

Si'lberglätte, *sf.* płowiec *m.*, umiaz *m.*, glejta *f.*, rydzawiec *m.*

Si'lberglänzend, *adi.* połyskujący, błyszczący jak srebro, srebrzysty.

Si'lbergrau, *adi.* barwy srebrzystej.

Si'lbergriff, *sm.* =es, *pl.* =e, trzonek srebrny, rękojeść srebrna.

Si'lbergroſchen, *sm.* =s, *pl.* —, srebrny grosz, srebrnik *m.*, trojak *m.*

Si'lbergrund, *sm.* =(e)s, *pl.* =gründe, tło srebrne.

Si'lbergulden, *sm.* =s, *pl.* —, gulden srebrny.

Si'lberhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, srebrny włos.

Si'lberhaarig, *adi.* srebrnowłosy.

Si'lberhaltig, *adi.* srebro w sobie zawierający, n. p. ruda.

Si'lberhandel, *sm.* =s, handel *m.* srebrem.

Si'lberhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* srebrem.

Si'lberhaupt, *sn.* =(e)s, *pl.* =häupter, siwa głowa.

Si'lberhell, *adi.* 1) jasny jak srebro; srebrny dźwięk mający (głos, dzwonek).

Si'lberhochzeit, *sf. pl.* =en, srebrne wesele.

Si'lberhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, srebrny róg.

Si'lberhütte, *sf. pl.* =n, obacz Silberbrennerei.

Si'lberkammer, *sf. pl.* =n, izba *f.*, gdzie się przechowuje srebrne naczynia, sprzęty, pokój kredensowy.

Si'lberkämmerer, *sm.* =s, *pl.* —, szambelan przełożony nad srebrami dworskiemi.

Si'lberklang, *sm.* =(e)s, *pl.* =klänge, dźwięk *m.* srebra, srebrny dźwięk.

Si'lberklumpen, *sm.* =s, *pl.* —, bryła *f.* srebra.

Si'lberkorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =körner, ziarnko *n.* srebra.

Si'lberkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, srebrnik *m.*; welſches — szczyrzyca *f.*, białawiec *m.*, ziobro białe, szczyr włoski (bot.).

Si'lberkrone, *sf. pl.* =n, 1) korona srebrna; 2) korona srebrna (pieniądz).

Si'lberkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, srebro stopione na cegiełkę, blik *m.*

Si'lberkupfererz, *sn.* =es, błyszcz miedziano-srebrny.

Si'lberladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, magazyn *m.* srebra.

Si'lberlahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, lama srebrna.

Si'lberlegierung, *sf. pl.* =en, aliaż *m.* srebra.

Si'lberlinde, *sf. pl.* =n, lipa srebrzysta.

Si'lberling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, srebrnik *m.*, srebrny pieniądz.

Si'lberlocke, *sf. pl.* =n, srebrzysty lok.

Si'lbermanufaktur, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* srebrnych przedmiotów.

Si'lbermine, *sf. pl.* =n, mina *f.* srebra, kopalnia *f.* srebra.

Si'lbermünze, *sf. pl.* =n, srebrna moneta.

Si'lbern, *adi.* srebrny, srebrzysty.

Si'lbern, *va.* (haben) srebrzyć.

Si'lbernitrat, *sn.* =s, *pl.* =e, azotan *m.* srebra (chem.).

Si'lberoxyd, *sn.* =s, tlenek *m.* srebra.

Si'lberoxydul, *sn.* =s, tlenek *m.* srebrawy.

Si'lberpapier, *sn.* =s, *pl.* =e, papier srebrny.

Si'lberpappel, *sf. pl.* =n, srebrna, biała topola, suchorzyna *f.*, białodrzew *m.*

Si'lberplätter, *sm.* =s, *pl.* —, klepacz *m.* srebra.

Si'lberplattierer, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik nakładający srebro na inne metale.

Si'lberplattierung, *sf. pl.* =en, posrebrzanie *n.*

Si'lberprobe, *sf. pl.* =n, próba *f.* srebra.

Si'lberpulver, *sn.* =s, *pl.* —, proszek srebrny, proszek *m.* do czyszczenia srebra.

Si'lberquell, *sm.* =s, *pl.* =en, srebrzyste źródło.

Si'lberreich, *adi.* bogaty w srebro *n.*

Si'lberreiher, *sm.* =s, *pl.* —, czapla nadobna.

Si'lberrein, *adi.* czysty jak srebro.

Si'lberrente, *sf. pl.* =n, renta srebrna.

Si'lbersachen, *sf. pl.* przedmioty *pl.* ze srebra.

Si'lbersand, *sm.* =(e)s, srebrny piasek.

Si'lberschacht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szyb *m.* srebra.

Si'lberscheibe, *sf. pl.* =n, tarcza srebrna.

Si'lberscheider, *sm.* =s, *pl.* —, oddzielający *m.*, próbujący *m.* srebro.

Si'lberscheidung, *sf. pl.* =en, próba *f.*, oddzielenie *n.* srebra.

Si'lberschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Silberglanz.

Si'lberschimmel, *sm.* =s, *pl.* —, siwosz *m.* (siwy koń).

Si'lberschlacke, *sf. pl.* =n, żużle *pl.* ze srebra.

Si'lberschmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Silberarbeiter.

Si'lberschmiedearbeit, *sf. pl.* =en, wyrób *m.* z kutego srebra, kucie *n.* srebra.

Si'lberschrank, *sm.* =(e)s, *pl.* =schränke, szafa *f.* na srebro. serwantka *f.*

Si'lberseife, *sf. pl.* =n, mydło *n.* do mycia srebra.

Si'lberservice, *sn.* =s, *pl.* —, serwis srebrny, zastawa srebrna.

Si'lberstab, *sm.* =(e)s, *pl.* =stäbe, **Si'lberstange**, *sf. pl.* =n, sztaba *f.* srebra.

Si'lberstahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, posrebrzana stal.

Si'lbersticker, *sm.* =s, *pl.* —, hafciarz wyszywający srebrem.

Si'lberstickerin, *sf. pl.* =nen, hafciarka wyszywająca srebrem.

Si'lberstimme, *sf. pl.* =n, srebrny, dźwięczny głos.

Si'lberstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, materyał srebrem tkany, srebrogłów *m.*

Si'lberstreifen, *sm.* =s, *pl.* —, srebrny pasek, skrawek.

Si'lberstreifig, *adi.* w srebrzyste pasy.

Si'lberstrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, srebrokres *m.*

Si'lberstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kawał *m.* srebra; moneta srebrna, srebrnik *m.*

Si'lberstufe, *sf. pl.* =n, ruda srebrna.

Si'lbersuperoxyd, *sm.* =s, nadtlenek *m.* srebra (chem.).

Si'lbertanne, *sf. pl.* =n, jodła biała.

Si'lberverwahrer, *sm.* =s, *pl.* —, srebrowy *m.*

Si'lberwährung, *sf. pl.* =en, waluta srebrna.

Si'lberwaren, *sf. pl.* towar srebrny, srebro *n.*

Si'lberwarenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Silberhändler.

Si'lberwarenhandlung, *sf. pl.* =en, magazyn *m.* ze srebrem.

Si'lberweide, *sf. pl.* =n, wierzba biała.

Si'lberweiß, *adi.* biały jak srebro.

Si'lberwelle, *sf. pl.* =n, fala srebrzysta.

Si'lberwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Silberbergwerk.

Si'lberzeug, *sn.* =s, srebra *pl.*, srebrne sprzęty, naczynia.

Si'lberzusatz, *sm.* =es, *pl.* przymieszka *f.* srebra.

Sile'ntium! *interi.* milczeć! milczenie!

Si'lge, *sf. pl.* =n, Selinum (roślina rodziny pietruszkowatej).

Silhoue'tte, *sf. pl.* =n, 1) sylwetka *f.*; 2) profil *m.*

Silhouettie'ren, *va.* (haben) robić sylwetkę.

Silika't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krzemian *m.* (chem.).

Silizi't, *sn.* =s, *pl.* =e, krzemiak *m.* (chem.).

Sil(l), *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ob. Siele.

Silu'rbildung, *sf. pl.* =en, **Silu'rformation**, *sf. pl.* =en, formacya syluryjska (geol.).

Silve'sterabend, *sm.* =s, *pl.* =e, wieczór sylwestrowy, noc sylwestrowa.

Si'milidiamant, *sm.* =en, *pl.* =en, sztuczny dyament.

Si'mmer, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Sefter.

Simonie', *sf.* symonia *f.*, świętokupstwo *n.*

Simo'nisch, *adi.* symoniczny.

Si'mpel, *adi.* prosty, skromny, niewinny, naiwny; głupkowaty.

Si'mpel, *sm.* =s, *pl.* —, prostak *m.*, głuptas *m.*

Si'mpelfransen, *sf. pl.* grzywka *f.* na czole.

Si'mpelhaft, **Si'mpelig**, *adi.* głupowaty.

Si'mpelmeier, *sm.* =s, *pl.* —, obacz **Simpel**.

Si'mpeln, *vn.* (haben) udawać prostaka; (herum)— włóczyć się.

Simpli'zius, Simplizi'ssimus, *sm.* człowiek *m.* nadmiernie naiwny, głupowaty.

Simplizität', *sf. pl.* =en, obacz **Einfachheit**.

Sims, *sm.* =ses, *pl.* =se, gzyms *m.*, listew *f.*, tabulatura *f.* kolumny, krajnik *m.*, wieniec *m.*

Si'mse, *sf. pl.* =n, sitowie *n.* (rośl.).

Si'mshobel, *sm.* =s, *pl.* —, kątnik *m.*

Si'mskachel, *sf. pl.* =n, gzymsowy kafel, gzymsówka *f.*

Si'mskranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, kornesy *pl.*

Si'msprofil, *sn.* =s, *pl.* =e, profil *f.* gzymsu.

Si'msverzierung, *sf. pl.* =en, ozdoba gzymsowa.

Si'msen, *va.* (haben) gzymsować.

Simula'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, symulant *m.*

Simula'ntin, *sf. pl.* =nen, symulantka *f.*

Simulieren, *va.* i *vn.* (haben) symulować, udawać; er simuliert eine Krankheit udaje chorobę.

Simulie'ren, *sn.* =s, **Simulatio'n**, *sf. pl.* =en, udawanie *n.*, symulacya *f.*

Simulta'n, *adi.* i *adv.* wspólny, wspólnie, równocześnie.

Simulta'nkirche, *sf. pl.* =n, wspólny kościół (dla uczniów różnych wyznań).

Simulta'nschule, *sf. pl.* =n, wspólna szkoła (dla uczniów różnych wyznań).

Si'napfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, pomarańcza *f.*

Sineku're, *sf. pl.* =n, synekura *f.*

Si'ngakademie, *sf. pl.* =n, akademia *f.* śpiewu; koncert *m.*

Si'nganstalt, *sf. pl.* =en, instytut *m.* śpiewu.

Si'ngbar, *adi.* śpiewalny, dający się śpiewać.

Si'ngbarkeit, *sf.*, **Sa'ngbarkeit**, *sf.* śpiewność *f.*

Si'ngchor, *sm.* =(e)s, *pl.* =chöre, chór śpiewacki.

Si'ngdrossel, *sf. pl.* =n, drozd śpiewak *m.*

Si'ngen, I. *va.* i *vn.* singe, sang, habe gesungen śpiewać, nucić, wyśpiewywać; das Wasser singt woda syczy; unrein — fałszywie śpiewać; vom Blatt — śpiewać bez przygotowania (prima vista); Baß, Tenor, Sopran, Alt, — śpiewać basem, tenorem, sopranem, altem; mit Kopfstimme — śpiewać falsetem; nach dem Gehör — śpiewać wedle słuchu; zum Klavier, zur Gitarre — śpiewać przy akompaniamencie fortepianu, gitary; immer das alte Lied — powtarzać wiecznie to samo; jmnds Ruhm — śpiewać czyjąś sławę; dem Herrn — chwalić Boga, śpiewać Bogu na chwałę; die Ohren — mir dzwoni mi w uszach; davon kann ich ein Lied — mogę o tem coś opowiedzieć; aus einem anderen Tone — zmienić ton, zacząć z innej beczki; das ist mir nicht an der Wiege gesungen worden nie przepowiadano mi tego w dzieciństwie; II. *vr.* sich heiser — śpiewać aż do ochrypnięcia; vor sich hin — nucić pod nosem, nucić sobie; ein Kind in Schlaf — uśpić dziecko śpiewając; jmnden aus dem Schlafe — obudzić kogoś śpiewem; das Lied singt sich leicht tę pieśń łatwo się śpiewa.

Si'ngen, *sn.* =s, śpiew *m.*, śpiewanie *n.*, nucenie *n.*

Si'ngepult, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pulpit *m.* na nuty do śpiewu.

Si'nger, *sm.* =s, *pl.* —, obacz **Sänger**.

Si'ngerin, *sf. pl.* =nen, obacz **Sängerin**.

Singerei', *sf. pl.* =en, śpiewanina *f.*

Si'ngerig, Si'ngerlich, *adi.* es ist mir nicht — zu Mute nie chce mi się śpiewać.

Si'nggedicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poemat *m.* do śpiewu, romanca *f.*

Si'ng(e)kunst, *sf.* sztuka *f.* śpiewania.

Si'nglehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* śpiewu.

Si'nglehrerin, *sf. pl.* =nen, nauczycielka *f.* śpiewu.

Si'ngluft, *sf.* chęć *f.* do śpiewu.

Si'ngmesse, *sf. pl.* =n, msza śpiewana.

Si'ngnote, *sf. pl.* =n, nuty *pl.* do śpiewu.

Singleto'n, *sm.* =s, jedyny *m.*, syngelton *m.* (w kartach).

Si'ngrün, *sn.* =s, barwinek *m.*

Si'ngsang, *sm.* =(e)s, śpiew monotonny albo śmieszny, śpiewanina *f.*, zawodzenie *n.*

Si'ngsanglich, *adi.* i *adv.* monotonny i monotonnie.

Si'ngschlüssel, *sm.* =s, *pl.* —, klucz *m.*

Si'ngschule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* śpiewu.

Si'ngschüler, *sm.* =s, *pl.* —, uczeń *m.* śpiewu, chłopiec *m.* z chóru.

Si'ngschülerin, *sf. pl.* =nen, uczennica *f.* śpiewu, dziewczyna *f.* z chóru.

Si'ngschwan, *sm.* =(e)s, *pl.* =schwäne, łabędź *m.* dziki, gędziec *m.*

Si'ngspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, operetka *f.*, wodwil *m.*

Si'ngstimme, *sf. pl.* =n, 1) głos do śpiewu; 2) pojedyncze głosy w muzyce wokalnej i instrumentalnej.

Si'ngstück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, piosnka *f.*, piosenka *f.*, kantata *f.*

Si'ngstunde, *sf. pl.* =n, lekcya *f.* śpiewu.

Singula'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Singula'ris**, *sm. pl.* =re, liczba pojedyncza; = **Einzahl**.

Singula'risch, *adi.* w liczbie pojedynczej.

Singulä'r, *adi.* osobliwy; = **Besonder**.

Si'ngverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stowarzyszenie śpiewackie.

Si'ngvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptak śpiewający.

Si'ngweiſe, *sf. pl.* =n, sposób *m.*, rodzaj *m.* śpiewania; melodya *f.*

Si'ngwut, *sf.* mania *f.* śpiewania.

Si'nken, I. *vn.* ſinke, ſink(e)ſt, ſank, bin geſunken, upaść, paść, opadać, zapadać; ins Grab — zstąpić do grobu; auf die Erde — upaść na ziemię *f.*; bis an die Bruſt in den Kot — ugrzązć w błocie aż po piersi; er möchte vor Scham in die Erde — chciałby się ze wstydu skryć pod ziemią; er iſt wie in die Erde geſunken znikł jakby pod ziemię, znikł jak kamfora, przepadł; das Schiff iſt in den Grund geſunken okręt zatonął; vor jmndm auf die Knie — paść przed kimś na kolana; den Kopf — laſſen opuścić, zwiesić głowę; der Nebel ſinkt mgła opada; die Sonne ſinkt słońce zachodzi; bis in die ſinkende Nacht aż do zmierzchu; die Geſchwulſt ſinkt puchlizna opada; den Mut nicht — laſſen nie tracić odwagi, nie opadać na duchu; die Stimme — laſſen przytłumić, uciszyć głos; im Preiſe — spadać w cenie; ſein Anſehen ſank bald wnet stracił poważanie; in der öffentlichen Achtung — stracić szacunek publiczny; tief unter das Tier — spodlić się niżej zwierzęcia; von Stufe zu Stufe — coraz niżej upadać; in Ohnmacht — omdleć, popaść w omdlenie; in Schutt und Staub — rozpaść się w gruzy; II. *va.* einen Schacht — pogłębić szyb.

Si'nken, *sn.* =s, upadanie *n.*, upadek *m.*; pogłębienie *n.*; spadek *m.*; opadanie *n.*, rozpadanie *n.* się; das — der Preiſe spadek cen; ſein Glückſtern iſt im — szczęście zaczyna go opuszczać; beim — des Tages u schyłku dnia.

Si'nkkaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, obacz Senkkaſten.

Si'nker, *sm.* =s, *pl.* —, pogłębiacz *m.* (górn.).

Sinn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) zmysł *m.* die fünf =e pięć zmysłów; ſeine fünf =e beieinander haben być przytomnym, roztropnym; nicht bei =en ſein nie być przy zmysłach; biſt du von =en? czyś oszalał?; von =en kommen odchodzić od zmysłów; den Gebrauch ſeiner =e verlieren stracić zmysły; ihm vergingen die =e stracił przytomność; in die =e fallen podpadać pod zmysły; 2) skłonność *n.*, upodobanie *n.*, zrozumienie *n.*, poczucie *n.*; der — für das Schöne poczucie piękna; er hat — für das Häusliche ma skłonność do domowego życia; er hat — für die Kunſt ma zrozumienie dla sztuki; fleiſchlicher — zmysłowość *f.*; 3) znaczenie *n.*, sens *m.*; im eigentlichen, figürlichen, wörtlichen =e w właściwem, przenośnem, dosłownem znaczeniu; dem =e nach überſetzen tłómaczyć według sensu; der langen Rede kurzer — sens moralny z tego krótki...., z tego wszystkiego wynika...; im wahren =e des Wortes we właściwem znaczeniu słowa; im ſtrengſten =e des Wortes w najściślejszem znaczeniu słowa; im weiteſten =e des Wortes w najszerszem znaczeniu słowa; 4) zmysł *m.*, rozum *m.*, sens *m.*, myśl *f.*, mniemanie *n.*, pamięć *f.*, umysł *m.*; ein geſunder — zdrowy rozum; das hat gar keinen — to nie ma żadnego sensu; ohne — und Verſtand bez sensu i rozumu; jmndn von =en bringen doprowadzić kogoś do szaleństwa; wieder zu =en kommen przyjść do siebie, przytomności; etw. im — haben mieć coś na myśli; was kommt dir denn in den — co ci przyszło na myśl, co ci wpadło do głowy; wie können Sie ſich Ähnliches in den — kommen laſſen jak możesz pan podobną myśl dopuścić do głowy; auf, bei ſeinem =e beharren obstawać przy swojem mniemaniu; nach ſeinem =e handeln działać wedle własnego rozumu; im =e eines Verſtorbenen w myśl zmarłego, w duchu zmarłego; ich glaube ganz in Ihrem =e zu handeln zdaje mi się, że postępuję całkiem po pańskiej myśli; ſich etw. aus dem =e ſchlagen wybić sobie coś z głowy; ſein — iſt nur auf das Praktiſche gerichtet ma zmysł praktyczny; ſein — ſteht nach Ruhm jego umysł skierowany jest na sławę; aus den Augen, aus dem — co z oczu to i z myśli; wenn ſie mir nur nicht immer im =e läge gdybym tylko nie musiał zawsze o niej myśleć; im =e behalten zachować w pamięci; anderen =es werden zmienić zdanie; wenn es nicht ganz nach ſeinem =e geht jeśli nie idzie wszystko po jego myśli; das iſt mir nicht nach dem — to nie po mojej myśli; einerlei =es ſein być jednej myśli, jednego zdania; wieviel Köpfe, ſo viel =e co głowa to rozum; es kam mir in den — przyszło mi na myśl; etw. Böſes im =e haben, führen knować coś złego; laß dir das nicht in den — kommen niech ci się tego nie zachciewa; ein Mann von hohem — człowiek wysokiego umysłu; 4) humor *m.*, usposobienie *n.*; froher — wesoły humor; leichten =es ſein być lekkiej myśli, wesołego usposobienia.

Si'nnbild, *sn.* =es, *pl.* =er, godło *n.*, symbol *m.*, alegorya *f.*

Si'nnbildlich, *adi.* i *adv.* symboliczny, alegoryczny; symbolicznie, alegorycznie.

Si'nndeutung, *sf. pl.* =en, tłómaczenie *n.* znaczenia.

Si'nndichter, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Epigrammatiſt.

Si'nnen, I. *vn.* ſinne, ſinnſt, ſann, habe geſonnen, myśleć, zastanawiać się, rozważać; über etw. hin und her — rozważać to i owo; auf Rache — przemyśliwać o zemście, knować zemstę; nicht Zeit iſt's mehr zum — niema już czasu do namy-

słu; auf Mittel und Wege — obmyśleć środki i drogi, obmyśleć sposoby; was sinnt ihr? nad czem myślicie?; II. *va.* Böses — knować coś złego; III. gesonnen, gesinnt, *pp.* i *adi.*; ich bin gesonnen, nach Paris zu gehen mam zamiar pojechać do Paryża; jmndm gut gesinnt sein być komuś życzliwym; alle Wohlgesinnten wszyscy dobrze myślący.

Si'nnen, *sn.* -s, myślenie *n.*, rozważanie *n.*, zastanawianie się *n.*; all mein — und mein Trachten ist auf das eine Ziel gerichtet wszystkie moje myśli i zabiegi skierowane są na jeden cel; in — versunken sein być zatopiony w myślach.

Si'nnend, *adi.* myślący, zamyślony.

Si'nnengenuß, *sm.* -sses, *pl.* -nüsse, rozkosz zmysłowa.

Si'nnenliebe, *sf.* miłość zmysłowa.

Si'nnenlust, *sf.* ob. Sinnengenuß.

Si'nnenrausch, *sm.* -es, *pl.* -räusche, upojenie zmysłowe.

Si'nnenreiz, *sm.* -es, *pl.* -e, powab zmysłowy.

Si'nnentaumel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Sinnenrausch.

Si'nnentäuschung, *sf. pl.* -en, złudzenie *n.* zmysłów.

Si'nnentrug, *sm.* -(e)s, *pl.* -trüge, omamienie *n.* zmysłów.

Si'nnentstellend, *adi.* zmieniający, wypaczający sens, znaczenie; -er Druckfehler omyłka drukarska zmieniająca znaczenie.

Si'nnenwahn, *sm.* -(e)s, szał zmysłowy.

Si'nnenwelt, *sf.* świat *m.* zmysłów.

Si'nnenzauber, *sm.* -s, czar *m.* zmysłów.

Si'nneserklärung, *sf. pl.* -en, objaśnienie *n.* znaczenia, sensu.

Si'nnesänderung, *sf. pl.* -en, zmiana *f.* w sposobie myślenia, nawrócenie *n.* się.

Si'nnesart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* myślenia, charakter *m.*

Si'nneseindruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke, **Si'nnesempfindung,** *sf. pl.* -en, wrażenie *n.* na zmysły, odczucie *n.*, uczucie *n.*

Si'nnesorgan, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, organ *m.* zmysłu.

Si'nnestäuschung, *sf. pl.* -en, obacz Sinnentäuschung.

Si'nneswerkzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Sinnesorgan.

Si'nngedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, epigram *m.*, epigramat *m.*

Si'nngetreu, *adi.* -e Übersetzung tłómaczenie *n.* według sensu, oddające wiernie sens.

Si'nnig, *adi.* rozmyślający, rozważny, marzący; treściwy, pełny treści, myśli; -e Rede treściwa mowa; dowcipny, zmyślny, wyrazisty; ein -es Geschenk dar odpowiedni, zastosowany do okoliczności; *adv.* rozmyślnie, rozważnie, treściwie, dowcipnie, zmyślnie, wyraziście.

Si'nnigkeit, *sf.* zmyślność *f.*, treściwość *f.*, dowcipność *f.*, rozważność *f.*

Si'nnlich, *adi.* 1) wrażliwy, sensytywny; er ist -er Empfindungen fähig jest wrażliwy; 2) zmysłowy, sensualny; -e Begierde pragnienie zmysłowe, chuć *f.*; -e Liebe miłość zmysłowa; -e Genüsse rozkosze zmysłowe.

Si'nnlichkeit, *sf.* zmysłowość *f.*

Si'nnlos, *adi.* 1) bezmyślny, bez sensu, głupi, bez znaczenia; -es Zeug reden bredzić, gadać brednie; -es Spiel gra bez sensu; 2) bez zmysłów, szalony; er liegt — leży bez zmysłów, nie jest przy zmysłach.

Si'nnlosigkeit, *sf. pl.* -en, bezmyślność *f.*, bezsens *m.*, głupota *f.*

Si'nnpflanze, *sf. pl.* -n, czułek *m.*, nietykałek *m.*, mimoza *f.*

Si'nnreich, *adi.* pełen sensu, dowcipu, dowcipny, pomyślany głęboko, trafny, znaczący.

Si'nnspruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -sprüche, przypowieść *f.*, sentencya *f.*, aforyzm *m.*, zdanie trafne, treściwe, moralne.

Si'nnverdrehung, *sf. pl.* -en, wypaczenie *n.* sensu.

Si'nnverwandt, *adi.* pokrewny treścią, duchem, równoznaczny; -es Wort synonim *m.*, pokrewny wyraz, równoznacznik *m.*

Si'nnverwandtschaft, *sf. pl.* -en, równoznaczność *f.*, pokrewieństwo duchowe, treści.

Si'nnverwirrend, *adi.* i *adv.* bałamutny, bałamutnie.

Si'nnvoll, *adi.* obacz Sinnreich.

Si'nnwidrig, *adi.* bez sensu.

Sino'pel, *sm.* -s, zielonawy kolor; odmiana zawilca (rośl.).

Si'ntemal(en), *coni.* (wyraz zastarzały) zważywszy że, ponieważ.

Si'nter, *sm.* -s, 1) zendra *f.*, omłotki *pl.*, ogarki *pl.*, młotowiny *pl.*, niedokwas odskakujący przy kuciu rozpalonego żelaza; 2) stalaktyt *m.*, stalakmit *m.*, naciek *m.*, sopel *m.*, sopleniec *m.*

Si'nterasche, *sf. pl.* -n, popiół *m.* z drzewa spróchniałego.

Si'nterbildung, *sf. pl.* -en, formacya stalaktytowa, naciekowa.

Si'ntergebilde, *sn.* -s, ob. Sinterbildung.

Si'nterkohle, *sf. pl.* -n, węgiel chudy.

Si'ntern, *vn.* ciec, ślimaczyć.

Si'ntern, *sn.* -s, cieczenie *n.*, ślimaczenie *n.*

Si'nterprozeß, *sm.* -sses, *pl.* -sse, fryszowanie *n.* surowizny sproszkowanej.

Si'nterwasser, *sn.* -s, *pl.* -wässer, woda stalaktytowa, naciekowa.

Si'ntflut, *sf.* ob. Sündflut.

Si'nus, *sm.* wstawa *f.*, zatoka *f.*, synus *m.*

Si'nusbussole, *sf. pl.* -n, busola *f.* wstaw.

Sipho'n, *sm.* -s, *pl.* -e, syfon *m.*

Si'ppe, *sf. pl.* -n, **Si'ppschaft,** *sf. pl.* -en, pokrewieństwo *n.*; krewni *pl.*, rodzina *f.*, klika *f.*; eine nette —!

ładne towarzystwo! dobrana kompania!

Si're!, *sm.* Najjaśniejszy Panie!

Sire'ne, *sf. pl.* =n, rusałka *f.*, syrena *f.*

Sire'nengeſang, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſänge, śpiew *m.* rusałki, syreny.

Sire'nenhaft, *adi.* syreni, na sposób rusałki, jak rusałka.

Sire'nenſtimme, *sf. pl.* =n, głos *m.* rusałki, syreny.

Si'rius, *sm.* syryusz *m.* (astronom.).

Siro'kko, *sm.* =s, obacz Scirocco.

Si'rup, *sm.* =s, *pl.* =e, sok *m.*, syrup *m.*, ulepek *m.*

Si'rupartig, *adi.* syrupowaty.

Si'ruphaltig, *adi.* zawierający syrup.

Si'ſmometer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Seismometer.

Siſtie'ren, *va.* (haben) zawiesić, wstrzymać, zasystować; einen Beamten — zawiesić urzędnika w urzędowaniu; jmnden — zawezwać kogoś przed sąd; ſich — stawić się.

Siſtie'ren, *sn.* =s, **Siſtie'rung**, *sf. pl.* =en, zawieszenie *n.*, wstrzymanie *n.*, zasystowanie *n.*; zawezwanie *n.*; stawienie *n.* się.

Siſtie'rungsbefehl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nakaz *m.* zawieszenia, wstrzymania, zasystowania.

Si'ſyphusarbeit, robota syzyfowa (bezowocna praca).

Si'tte, *sf. pl.* =n, obyczaj *m.*, zwyczaj *m.*; gute =n dobre obyczaje; Lockerheit der =n rozluźnienie *n.* obyczajów; es iſt bei uns ſo — taki to u nas obyczaj; eine alt hergebrachte — z dawien dawna pochodzący zwyczaj; gegen die =n verſtoßen grzeszyć przeciwko obyczajom; das iſt jetzt nicht mehr — to już nie jest w zwyczaju, w modzie; das verbietet ſchon die gute — to sprzeciwia się dobrym obyczajom; böſe Beiſpiele verderben gute =n złe przykłady psują dobre obyczaje; andere Zeiten, andere =n inne czasy, inne obyczaje; andere Länder, andere =n co kraj to obyczaj.

Si'ttenbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **Sittengemälde**, *sn.* =s, *pl.* —, obraz obyczajowy.

Si'ttenbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, książka *f.* o moralności.

Si'ttengericht, *sn.* =es, *pl.* =e, trybunał *m.* dla moralności.

Si'ttengeſchichte, *sf.* dzieje *pl.* obyczajów.

Sittengeſetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa obyczajowa, zasady *pl.* moralności.

Si'ttenlehre, *sf.*, nauka *f.* moralności, etyka *f.*; morał *m.*

Si'ttenlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* etyki; moralista *m.*

Si'ttenlos, *adi.* nieobyczajny, niemoralny, rozwięzły.

Si'ttenloſigkeit, *sf. pl.* =en, nieobyczajność *f.*, niemoralność *f.*, rozwięzłość *f.*

Si'ttenpolizei, *sf.* policya *f.* moralności.

Si'ttenpolizeilich, *adi.* należący do policyi moralności.

Si'ttenprediger, *sm.* =s, *pl.* —, moralista *m.*

Si'ttenpredigt, *sf. pl.* =en, kazanie moralne.

Si'ttenregel, *sf.* zasada *f.*, prawidło *n.* moralności.

Si'ttenrein, *adi.* czystych obyczajów.

Si'ttenreinheit, *sf.* czystość *f.* obyczajów.

Si'ttenrichter, *sm.* =s, *pl.* —, moralista *m.*

Si'ttenroheit, *sf.* dzikość *f.*, zwyrodnienie *n.* obyczajów.

Si'ttenſpruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſprüche, sentencya moralna.

Si'ttenſtreng, *adi.* o surowych obyczajach.

Si'ttenſtrenge, *sf.* surowość *f.* obyczajów, rygoryzm *m.*, purytanizm *m.*

Si'ttenverbeſſerer, *sm.* =s, *pl.* —, reformator *m.* obyczajów.

Si'ttenverbeſſerung, *sf. pl.* =en, poprawa *f.*, reforma *f.* obyczajów.

Si'ttenverderbend, *adi.* psujący obyczaje, demoralizujący.

Si'ttenverderber, *sm.* =s, *pl.* —, ten co psuje obyczaje, demoralizator *m.*

Si'ttenverderbnis, *sf.* zepsucie *n.* obyczajów, demoralizacya *f.*, korupcya *f.*

Si'ttenverderbung, *sf.* ob. Sittenverderbnis.

Si'ttenverfall, *sm.* =(e)s, upadek *m.* obyczajów.

Si'ttenverfeinerung, *sf.* uszlachetnienie *n.* obyczajów.

Si'ttenverwilderung, *sf.* zdziczenie *n.* obyczajów.

Si'ttenvorſchrift, *sf. pl.* =en, przepis moralny.

Si'ttenwelt, *sf. pl.* =en, świat *m.* obyczajów, moralny.

Si'ttenzeugnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, świadectwo *n.* obyczajności, moralności.

Si'ttenzuſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, stan *m.* obyczajów, moralności.

Si'ttenzwang, *sm.* =(e)s, przymus obyczajowy, etykieta *f.*

Si'ttich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, papuga *f.*

Si'ttig, *adi.* obyczajny, skromny, dobrze ułożony, przyzwoity, grzeczny.

Si'ttigen, *va.* (haben) uobyczajnić.

Si'ttigkeit, *sf. pl.* =en, obyczajność *f.*, skromność *f.*, przyzwoitość *f.*

Si'ttlich, *adi.* obyczajny, moralny, dobrze ułożony; ein — guter Menſch człowiek moralnie dobry, o dobrych zasadach; ſtreng =er Lebenswandel tryb życia na wskróś obyczajny, moralny; ländlich — co kraj to obyczaj.

Si'ttlichen, *va.* (haben) ob. Sittigen.

Si'ttlichkeit, *sf.* obyczajność *f.*

Si'ttlichkeitsdelikt, *sn.* =es, *pl.* =e, wykroczenie *n.*, przeciw obyczajności, moralności.

Si'ttlichkeitsgefühl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poczucie *f.* obyczajności.

Si'ttſam, *adi.* i *adv.* obacz Sittig.

Si'ttſamkeit, *sf.* obacz Sittigkeit.

Si'ttung, *sf.* obacz Geſittung.

Situatio'n, *sf. pl.* =en, położenie *n.*, sytuacya *f.*; = Lage.

Situatio'nsbericht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sprawozdanie *n.* o położeniu, sytuacyi.

Situatio'nskarte, *sf. pl.* =n, karta, mapa sytuacyjna.

Situatio'nsplan, *sm.* =(e)s, plan sytuacyjny.

Situie'ren, *va.* (haben) umieścić, sytuować; jmndn gut — stworzyć komu korzystną pozycyę; ich bin gut situiert znajduję się w korzystnej sytuacyi, jestem w dobrych stosunkach.

Sitz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) miejsce *n.* do siedzenia, siedzenie *n.*; alle =e waren ſchon eingenommen wszystkie miejsca były już zajęte; das Theater hat 500 =e teatr ma 500 krzeseł, foteli; der — des Kutſchers miejsce dla woźnicy, kozioł *m.*; 2) siedziba *f.*; siedlisko *n.*; Lemberg iſt der — dreier Erzbiſchöfe Lwów jest siedzibą trzech arcybiskupów; dieſe Stadt iſt der — der Künſte to miasto jest siedzibą sztuki; 3) wo hat die Krankheit ihren —? gdzie jest siedlisko tej choroby?; 4) — und Stimme im Parlament haben zasiadać w parlamencie; 5) tył *m.*, tyłek *m.*, pośladek *m.*

Si'tzanker, *sm.* =s, *pl.* —, przytwierdzona kotwica.

Si'tzarbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.*, przy której trzeba siedzieć.

Si'tzbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel nasiadowa.

Si'tzbank, *sf. pl.* =bänke, ławka *f.*, do siedzenia.

Si'tzbein, *sn.* =(e)s, kość kulszowa, pośladkowa.

Si'tzen, *vn.* (haben) ſitze, ſitzeſt i ſitzt, ſaß, geſeſſen; 1) siedzieć; ſtill ſitzen spokojnie siedzieć; bei Tiſch, beim Fenſter — siedzieć przy stole, oknie; dem Maler, Bildhauer — pozować, siedzieć malarzowi, rzeźbiarzowi; er ſitzt zumeiſt auf dem Lande przesiaduje, bawi przeważnie na wsi; über den Büchern — przesiadywać, ślęczeć nad książkami; über einer Arbeit fleißig — przysiedzieć fałdów; in der Klaſſe obenan — być pierwszym w klasie; im Elend — być w biedzie; die Henne ſitzt auf Eiern; kura siedzi na jajach; in Schulden — siedzieć w długach; jmndm auf den Ohren — napędzać kogoś do czegoś; er ſitzt auf dem Trockenen stracił wszystko, jest goły jak święty turecki; 2) das Schiff ſitzt feſt okręt osiadł na mieliźnie; 3) im Gefängnis — siedzieć w więzieniu; im Amte — być w urzędzie; im Parlament — zasiadać w parlamencie; er ſitzt auf der Rechten zasiada, zajmuje miejsce na prawicy; über jmndn zu Gericht — sądzić kogoś, sprawować nad kimś sąd; 4) das Kleid ſitzt wie angegoſſen suknia dobrze leży, jak ulana; ſein Hut ſitzt ganz ſchief założył krzywo kapelusz; 5) bleiben Sie —! proszę nie wstawać; ſie iſt beim Tanze — geblieben sprzedawała pietruszkę, pietruszkowała; das Mädchen iſt — geblieben została starą panną, osiadła na koszu; ein Mädchen — laſſen porzucić, osadzić pannę; der Teig iſt — geblieben ciasto nie urosło; der Kaufmann iſt mit ſeiner Ware — geblieben ten kupiec osiadł na lodzie; einen Schimpf auf ſich — laſſen schować obelgę do kieszeni, połknąć obelgę; das laſſe ich auf mir nicht — nie znoszę tego; 5) wie auf Kohlen — siedzieć jak na szpilkach; in der Patſche, in der Klemme — wpaść w ambaras, w biedę; hier ſitzt der Haken w tem sęk; der Hieb ſitzt dostał cięcie, (obraz.) to się udało, to mu dojechał; er ſitzt mir immer am Halſe siedzi mi zawsze na karku; der eine erlangt es mit —, der andere kann's nicht mit Schwitzen jednemu szydła golą, drugiemu brzytwy nie chcą.

Si'tzen, *sn.* =s, siedzenie *n.*; ich bin des Sitzens bei Tiſch müde siedzenie przy stole zmęczyło mnie.

Si'tzenbleiben, *sn.* =s, pozostanie *n.* na miejscu.

Si'tzend, *adi.* 1) siedzący; ich traf ihn auf dem Bette — zastałem go siedzącego na łóżku; er führt eine =e Lebensweiſe żyje przeważnie siedząco; 2) =e Blätter und Blüten bezogonkowe liście i kwiaty; *adv.* siedząco.

Si'tzfleiſch, *sn.* =es, cierpliwość *f.* do siedzenia; er hat kein — nie może usiedzieć na miejscu, nie umie przysiedzieć fałdów.

Si'tzgeſelle, *sm.* =n, *pl.* =n, robotnik pracujący w domu.

Si'tzkaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, skrzynia *f.* w powozie urządzona do siedzenia.

Si'tzkiſſen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.* do siedzenia.

Si'tzknochen, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Sitzbein.

Si'tzleder, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Sitzfleiſch.

Si'tzlings, *adv.* siedząco.

Si'tzordnung, *sf.* podział *m.* miejsc przy stole, na posiedzeniu.

Si'tzplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce *n.* do siedzenia (n. p. w teatrze).

Si'tzredakteur, *sm.* =s, *pl.* =e, redaktor *m.* od kozy, podstawiony, odpowiedzialny redaktor.

Si'tzreihe, *sf. pl.* =n, rząd *m.* miejsc.

Si'tzung, *sf. pl.* =en, posiedzenie *n.*, sesya *f.*

Si'tzungsbericht, *sm.* =es, *pl.* =e, sprawozdanie *n.* z posiedzenia.

Si'tzungsgebäude, *sn.* =s, *pl.* —, gmach *m.* posiedzeń.

Si'tzungsperiode, *sf. pl.* =n, **Si'tzungszeit**, *sf. pl.* =en, okres *m.* posiedzeń, sesya *f.*

Si'tzungsprotokoll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, protokół *m.* z posiedzenia.

Si'tzungssaal, *sm.* =(e)s, *pl.* =säle, sala *f.* posiedzeń.

Si'tzungstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* posiedzenia.

Si'tzverdeck, *sn.* pokład *m.* do siedzenia.

Sixti'nisch, *adi.* sykstyński; =e Kapelle, Madonna sykstyńska kaplica, madonna.

Skabio'se, *sf. pl.* =n, dryakiew *f.*, czartowe ziele, świerzbnica *f.*, żelażnica *f.*

Ska'la, *sf. pl.* =len, gama *f.*, podziałka *f.*, skala *f.*, drabinka *f.*; er muß früher die =len spielen musi wprzód odegrać gamy; die — eines Thermometers machen zrobić podziałkę przy termometrze; — der zunehmenden geographischen Breite drabinka *f.* wzrastającej szerokości geograficznej.

Ska'lde, *sm.* =n, *pl.* =n, północny śpiewak, bard *m.*, wajdelota *m.*

Ska'ldengesang, *sm.* =(e)s, *pl.* =sänge, śpiew *m.* barda, wajdeloty.

Ska'lengang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, chromatischer — chromatyczna gama.

Skalie'ren, *va.* (haben) szkalować.

Skalp, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, skalp *m.*

Skalpe'll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skalpel *m.*, nożyk chirurgiczny.

Skalpie'ren, *va.* (haben) skalpować.

Skamo'niumharz, *sn.* =es, *pl.* =e, żywica *f.* z drzewa gumowego.

Skanda'l, *sm.* =s, *pl.* =dale, 1) zgorszenie *n.*, skandal *m.*; es zu einem öffentlichen — kommen lassen dopuścić do publicznego zgorszenia; ist es nicht ein wahrer —? czy to nie prawdziwy skandal? es wird — geben będzie awantura; 2) — machen hałasować; jmndm einen — machen wyprawić komuś awanturę.

Skanda'lchronik, *sf. pl.* =en, kronika skandaliczna.

Skanda'lgeschichte, *sf. pl.* =n, historya skandaliczna.

Skandalie'ren, *vn.* (haben) robić skandal, awanturę.

Skandalisie'ren, I. *vn.* (haben) ob. Skandalieren; II. sich —, *vr.* gorszyć się.

Skanda'lmacher, *sm.* =s, *pl.* —, awanturnik *m.*

Skandalö's, *adi.* i *adv.* skandaliczny, skandalicznie, gorszący, gorsząco.

Skanda'lsucht, *sf.* pociąg *m.* do skandalów, gorszące plotkarstwo.

Skandie'ren, *va.* (haben) skandować (wiersz.).

Skandie'ren, *sn.* =s, **Skandie'rung**, *f.* skandowanie *n.*

Skapulie'r, *sn.* =s, *pl.* =e, szkaplerz *m.*

Skarabä'engemme, *sf. pl.* =n, giema *f.*, kamień rznięty w formie skarabeusza.

Skarabä'us, *sm. pl.* =bäen, skarabeusz *m.* (chrząszcz).

Skarifizie'ren, *va.* (haben) obacz Schröpfen.

Skat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, skat *m.*, gra w karty; (przy kartach) den — legen odłożyć karty.

Ska'tpartie, *sf. pl.* =n, partya *f.* skatu.

Skele'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kościotrup *m.*, szkielet *m.*

Skele'ttartig, *adi.* podobny do kościotrupa, szkieletu.

Ske'psis, *sf.* wątpliwość *f.*

Skeptici'smus, **Skeptizi'smus**, *sm.*, **Ske'ptik**, *sf.* skeptycyzm *m.*, niedowiara *f.*, zwątpienie *n.*

Ske'ptiker, *sm.* =s, *pl.* —, skeptyk *m.*, niedowiarek *m.*

Ske'ptisch, *adi.* i *adv.* skeptyczny, skeptycznie, niedowierzający, niedowierzająco.

Ski(e), *sm.* ski *n.*, narty *pl.*, łyżwy śniegowe.

Ski'(e)läufer, *sm.* =s, *pl.* —, łyżwiarz *m.* na nartach.

Skink, *sm.* =s, *pl.* =e, rodzaj *m.* jaszczurki, śliga *f.*, elada *f.*

Ski'zze, *sf. pl.* =n, szkic *m.*, zarys *m.*

Ski'zzenbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, album *n.* do szkicowania.

Ski'zzenhaft, *adi.* i *adv.* w zarysie, ogólnikowy, ogólnikowo.

Skizzie'rer, *va.* (haben) szkicować, zarysować, nakreślić, naszkicować.

Skizzie'ren, *sn.* =s, **Skizzie'rung**, *sf. pl.* =en, szkicowanie *n.*, naszkicowanie *n.*, zarysowanie *n.*, zakreślenie *n.*

Skizzie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, ten co szkicuje, krokista *m.*

Skizzie'rerin, *sf. pl.* =nen, ta co szkicuje, krokistka *f.*

Skla've, *sm.* =n, *pl.* =n, niewolnik *m.*; zum =n machen zrobić kogoś niewolnikiem; — eines Lasters sein być niewolnikiem występku.

Skla'vin, *sf.* =nen, niewolnica *f.*

Skla'venarbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.* niewolnika, robota niewolnicza.

Skla'venaufseher, *sm.* dozorca *m.* niewolników.

Skla'vendienst, *sm.* =es, *pl.* =e, służba *f.* niewolnika, niewolnicza.

Skla'vengewand, *sn.* odzienie *n.* niewolnika.

Skla'venhalter, *sm.* =s, *pl.* —, trzymający *m.* niewolników.

Skla'venhandel, *sm.* =s, *pl.* —, handel *m.* niewolnikami.

Skla'venhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* niewolnikami.

Skla'venjagd, *sf. pl.* =en, obława *f.* na niewolników.

Skla'venjoch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, jarzmo *n.* niewoli.

Skla'venleben, *sn.* =s, życie *n.* niewolników, niewolnicze.

Skla'venmarkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =märkte, targ *m.* na niewolników.

Skla'venschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt *m.* z niewolnikami.

Skla'vensinn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, umysł niewolniczy, służalczy.

Skla'venstand, *sm.* =(e)s, stan niewolniczy.

Skla'venhaft, *adi.* i *adv.* niewolniczy, niewolniczo.

Skla'venschaft, *sf.*, **Sklaventum**, *sn.* obacz Sklaverei.

Sklaverei', *sf.* niewola *f.*, niewolnictwo *n.*; in — geraten wpaść w niewolę; die

— abſchaffen znieść niewolnictwo.

Skla'viſch, *adi.* obacz Sklavenhaft.

Skolope'nder, *sm.* -s, *pl.* —, stonoga jadowita.

Skontie'ren, *va.* (haben) skontować, regulować konto.

Sko'nto, *sn.* -(s), skonto *n.*, potrącenie *n.* przy zapłacie.

Sko'rbut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szkorbut *m.*, gnilec *m.*

Skorbu'tiſch, *adi.* szkorbutyczny.

Skorpio'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, niedźwiadek *m.*

Skorzone're, *sf. pl.* -n, **Skorzone'rwurzel**, *sf. pl.* -n, obacz Haferwurzel.

Skribe'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, **Skri'bler**, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pisarz *m.*; 2) obacz Skriţler.

Skriptu'ren, *sf. pl.* skryptura *f.*, dokumenta *pl.*

Skri'ţler, *sm.* -s, *pl.* —, pismak *m.*

Skro'felartig, *adi.* skrofuliczny, zołzowaty.

Skro'felkrank, *adi.* skrofuliczny, zołzowaty.

Skro'feln, *sf. pl.* skrofuły *pl.*, zołzy *pl.*

Skrofulö's, *adi.* skrofuliczny, zołzowy.

Skrofulo'ſe, *sf.* zołzy *pl.*

Skru'pel, *sm.* -s, *pl.* —, szkopuł *m.*, skrupuł *m.*; ſich keine — machen, etw. zu tun zrobić coś bez skrupułu.

Skru'pellos, *adi.* bez skrupułów.

Skru'pelloſigkeit, *sf.* brak *m.* skrupułów.

Skrupulö's, *adi.* i *adv.* sumienny, sumiennie.

Skrupuloſitä't, *sf.* skrupulatność *f.*

Skruti'nium, *sn.* -s, skrutynium *n.*, obliczenie *n.*, głosów.

Skulptu'r, *sf. pl.* -en, rzeźba *f.*, skulptura *f.*

Skunk, *sm.* -s, *pl.* -s, śmierdziel *m.*

Skulptu'renmuſeum, *sn.* -s, *pl.* -ſeen, **Skulptu'renſammlung**, *sf. pl.* -en, muzeum *n.* rzeźb, zbiór *m.* rzeźb, gliptoteka *f.*

Sku'pſchtina, *sf.* skupczyna *f.*, serbski parlament.

Skurri'l, *adi.* pajacowaty, śmieszny.

Sla'wenfreundlich, *adi.* sławianofilski.

Sla'wentum, *sn.* -s, słowiaństwo *n.*, słowiańszczyzna *f.*

Slawiſie'ren, *va.* (haben) slawizować.

Sli'wowitz, *sm.* śliwowica *f.*

Sloop, *sm.* -s, *pl.* -e, szalupa *f.*

Sma'lte, *sf. pl.* -n, = Schmalte, zieleń *f.* kobaltu, niedokwas *m.* kobaltu, smalta *f.*, kobaltowe szkło, niebieska farba wydobyta z mielonego szkła kobaltowego.

Smara'gd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szmaragd *m.*

Smara'gdartig, **Smara'gden**, *adi.* szmaragdowy.

Smara'gdfarben, **Smara'gdgrün**, *adi.* szmaragdowy.

Smaragdi't, *sm.* -s, *pl.* -e, smaragdyt *m.*, szmaragdyt *m.*, omfacyt *m.*

Smi'rgel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schmirgel.

Smy'rnateppich, *sm.* -s, *pl.* -e, dywan smyrneński.

So, I. *adv.* 1) tak, taki, takim sposobem, skoro; — bin ich nun einmal już ja taki jestem; — hoch tak wysoki; — zum Beiſpiel tak naprzykład; dem iſt nicht — ta rzecz ma się inaczej; — rächſt du dich? tak się mścisz? — wie er erzählt tak jak on opowiada; — ſtanden die Dinge tak rzeczy się miały; das kann — nicht bleiben to nie może tak zostać; — ein Menſch taki człowiek; — eine Art von . . . taki rodzaj . . .; 2) na, aber — etwas! nie, coś takiego!; — ſeid ihr tacy to wy jesteście; — iſt's! tak jest!; es iſt mir —, als wäre ich müde czuję się jakby zmęczony; — geht es, wenn man nicht folgt tak to bywa, gdy się nie słucha; es bleibt —, wie es iſt zostaje tak jak dotychczas; er glaubt, es iſt nur — zdaje mu się, że to tak łatwo; er iſt bald —, bald — jest raz takim, raz owakim; —? czy tak? czy prawda? pan myśli? czyżby?; doch —! a tak!; wie —? jakże?; —, —! tak!; recht —! dobrze tak!; —, ſehen Sie mich jetzt an tak, przypatrz mi się pan teraz; kommen Sie mir —? to z tej beczki pan zaczynasz?; 3) er iſt — reich! er hat — viel Geld jest tak bogaty, ma tak wiele pieniędzy; das iſt — großmütig to bardzo wspaniałomyślnie; 4) ich habe — eine Ahnung . . . mam takie przeczucie, że . . .; wie ich mich — umſehe w chwili gdy się oglądnąłem; — ziemlich dość dobrze; das war — recht nach ſeinem Sinne to było całkiem w jego guście; 5) — wie — tak czy tak, tak i tak; das muß er — wie — tun musi to zrobić tak czy tak; aus dir wird — wie — nichts z ciebie tak czy tak nic nie będzie; ich bin — ſchon müde jestem i tak już zmęczony; 6) — — ni tak ni owak; es geht mir — — mam się ot tak, byle jak; 7) — ſehr iſt er nicht ſchuldig nie jest tak bardzo winnym; — viel Freunde tyle przyjaciół; — viel iſt gewiß pewnem jest tyle; — viel ich weiß, iſt es noch nicht entſchieden o ile wiem, nie jest jeszcze rozstrzygniętém; nun ſind wir — weit a więc do tego doszło; ich mache mir nicht — viel daraus nic sobie z tego nie robię, drwię sobie z tego; die Sache iſt — gut wie abgemacht sprawa jest tak jak załatwiona; — gut wie gar nichts tyle co nic; — gut als ich kann o ile mogę; —lange ich leben werde jak długo żyć będę; —oft ihr wollt ilekroć chcecie; —oft er kommt ilekroć przychodzi; — lange bis dopotąd dopokąd; —viel und —lang es euch beliebt tyle i dopokąd wam się podoba; — viel als möglich o ile można; —viel ich darüber urteilen kann o ile to osą-

dzić mogę; — wahr ich ein ehrlicher Mann bin na moją uczciwość; — wahr ich lebe przysięgam na życie; — wahr mir Gott helfe tak mi Boże dopomóż!; — reich er auch iſt, — gibt er nichts her jakkolwiek jest bardzo bogaty, to nic nie daje; ich hatte um — weniger Bedenken, an dich zu ſchreiben miałem o tyle mniej szkopułów pisać do ciebie; es iſt um — ſchöner jest o tyle piękniej; um — beſſer tem lepiej; 8) —ſehr ihr ihn liebt, — ſehr haßt er euch o ile wy go kochacie, o tyle on was nienawidzi; wie der Vater, — der Sohn jaki ojciec, taki syn; — Liebe als Haß tak miłość jak i nienawiść; ihr arbeitet nicht — viel wie ich nie pracujecie tyle, ile ja; 9) die Rechnung macht — und ſo viel aus rachunek wynosi tyle a tyle; Frau — und — pani ta i ta; 10) — wollen Sie nicht? a więc nadaremnie sie trudziłem?; ſchreiben Sie —, daß man es leſen kann pisz pan tak, ażeby można przeczytać; 11) da du abgehalten biſt, — werde ich ſelbſt hingehen zważywszy że masz przeszkodę, sam tam pójdę; kaum warſt du dort, — kam er zurück ledwie tam przyszedłeś, to on wrócił; — zu ſagen jak to mówią; — mag es ſein tak niechaj będzie; — höre doch słuchajże; wie geſagt, — getan jak powiedział, tak zrobił, słowo się rzekło, kobyła u płota; wie der Herr, — der Knecht jaki pan, taki kram; wie gewonnen, — zerronnen lekki zarobek łatwo się rozchodzi, maleparta (idą) do czarta; II. *pron. rel.* = welcher, welche, welches (we wszystkich przypadkach); die Menſchen — auf Erden ſind ludzie żyjący na ziemi; diejenigen — mich lieben ci, co mnie kochają; III. *coni.* = wenn; — Gott will gdy, jeśli Bóg chce.

Soba'ld, *coni.* skoro; — du willſt skoro zechcesz.

Socia'l i **Sozia'l**, *adi.* socyalny, społeczny; die =e Frage kwestya *f.* społeczna, socyalna.

Socia'ldemokrat i **Sozia'ldemokrat**, *sm.* =en, *pl.* =en, socyalista *m.*, socyalny demokrata, społecznik *m.*

Socia'ldemokratie i **Sozia'ldemokratie**, *sf.* socyalizm *m.*, socyalna demokracya.

Socia'ldemokratiſch i **Sozia'ldemokratiſch**, *adi.* socyalnodemokratyczny.

Sociali'smus i **Soziali'smus**, *sm.* socyalizm *m.*

Sociali'ſt i **Soziali'ſt**, *sm.* =en, *pl.* =en, socyalista *m.*

Sociali'ſtengeſetz i **Soziali'ſtengeſetz**, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa *f.* przeciw socyalistom.

Sociali'ſtenkongreß i **Soziali'ſtenkongreß**, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, kongres *m.* socyalistów, socyalistyczny.

Sociali'ſtiſch i **Soziali'ſtiſch**, *adi.* socyalistyczny.

Socia'lwiſſenſchaft i **Sozia'lwiſſenſchaft**, *sf. pl.* =en, nauka społeczna.

Socia'lwiſſenſchaftlich i **Sozia'lwiſſenſchaftlich**, *adi.* społeczno-naukowy.

Societä't i **Sozietä't**, *sf. pl.* =en, towarzystwo *n.*; = Geſellſchaft.

Sociolo'ge i **Soziolo'ge**, *sm.* =n, *pl.* =n, socyolog *m.*

Sociologie' i **Soziologie'**, *sf.* socyologia *f.*

Sociolo'giſch i **Soziolo'giſch**, *adi.* socyologiczny.

So'cius i **So'zius**, *sm. pl.* =cii, towarzysz *m.*, spólnik *m.*; = Genoſſe.

So'cke, *sf. pl.* =n, skarpetka *f.*; wie auf =n gehen chodzić na palcach; ſich auf die =n machen wziąć nogi za pas, drapnąć.

Soc'el, *sm.* =s, *pl.* —, cokół *m.*, podwalina *f.*, piedestał *m.*

So'ckelgeſims, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, cokołowy gzyms.

Sod, *sm.* =(e)s, warzenie *n.*; zgaga *f.*

So'da, *sf.* soda *f.*

So'dahaltig, *adi.* zawierający sodę *f.*

Sodalitä't, *sf.* sodalicya *f.*; Marien— sodalicya maryańska.

Sodali't, *sm.* =s, *pl.* =e, sodalis *m.*

Soda'nn, *adv.* a więc.

So'daſalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól sodowa.

So'dawaſſer, *sn.* =s, woda sodowa.

So'dbrennen, *sn.* =s, zgaga *f.*

So'de, *sf. pl.* =n, sodnik *m.*, solówka *f.*, solanka *f.* (rośl.)

Sodomi't, *sm.* =en, *pl.* =en, sodomita *m.*, sodomczyk *m.*

Sodomiterei', *sf.*, **Sodomie'**, *sf. pl.* =en, sodomia *f.*, sodomstwo *n.*

Sodomi'tiſch, *adi.* sodomicki, sodomski.

So'draum, *sm.* =(e)s, *pl.* =räume, warzelnia *f.*

So'fa, *sn.* =s, *pl.* =s, kanapa *f.*, sofa *f.*

Sofe'rn, *adv.* o ile.

Soe'ben, *adv.* właśnie co, dopiero co.

Soff, *sm.* =(e)s, 1) obacz Geſöff; 2) pijatyka *f.*, żłopanie *n.*; 3) er trank es mit einem — wypił duszkiem.

Sö'ffel, *sm.* =s, *pl.* —, Söffer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Säufer.

Söffig, *adi.* obacz Süffig.

Soffi'tte, *sf. pl.* =n, sufit *m.*, powała *f.*, pułap *m.*, strop *m.*, sufity teatralne.

Sö'ffling, *sm.* =s, *pl.* =e, pijak *m.*, żłopacz *m.*

So'fta, *sm.* =s, *pl.* =s, 1) student wyższych szkół w Turcyi; 2) turecki mnich.

Sofo'rt, *adi.* zaraz, natychmiast, w tej chwili; ich werde ihn — benachrichtigen natychmiast go uwiadomię; dieſe Wohnung iſt — zu vermieten to mieszkanie jest natychmiast do wynajęcia; ich ſuche einen Diener für — szukam służącego do natychmiastowego wstąpienia; — antworten odpowiedzieć zaraz, z miejsca, w tej chwili.

Sofo'rtig, *adi.* natychmiastowy.

Sog, *sm.* -(e)s, 1) ssanie *n.*, Ferkel von einem — prosięta jednej maciory; 2) obacz Kielwasser.

Soga'r, *adv.* nawet, co więcej, ba aż.

Sogena'nnt, *adi.* tak zwany.

So'ggen, *vn.* (haben) i *vr.* kroplami ściekać, krystalizować sól ze solanki (w salinach).

So'ggen, *sn.* -s, krystalizowanie *f.* soli ze solanki.

Soglei'ch, *adv.* obacz Sofort.

Sohi'n, *adv.* więc.

So'hlband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, obacz Salband.

So'hle, *sf. pl.* -n, 1) podeszwa *f.* u nogi; vom Scheitel bis zur — od stóp do głowy; 2) podeszwa u obuwia; Schuhe mit einfacher — buciki o pojedynczej podeszwie; ſich auf die -n machen pokazać podeszwy, drapnąć; 3) podwalina *f.*, horyzontalne bierwiona służące za podstawę w budynku; 4) spąg *m.*, pokład *m.* pod skałą (górn.).

So'hlen, *va.* (haben) nałożyć podeszwę.

So'hlenauftrieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, parcie *n.* z dołu.

So'hlengänger, *sm.* -s, *pl.* —, nazwa ogólna zwierząt ssących stąpających całą podeszwą, n. p. niedźwiedź.

So'hlenhaut, *sf. pl.* -häute, **So'hlenleder**, *sn.* -s, skóra *f.* na podeszwy.

So'hlenlos, *adi.* bez podeszwy.

So'hlenlinie, *sf. pl.* -n, linia horyzontalna, pozioma.

So'hlenmuskel, *sm.* -s, *pl.* —, muszkuł podeszwowy.

So'hlennaht, *sf. pl.* -nähte, szew *m.* u podeszwy, wszywanka *f.*

So'hlleder, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Sohlenhaut.

So'hlweide, *sf. pl.* -n, jewina *f.*

Sohn, *sm.* -(e)s, *pl.* Söhne, 1) syn *m.*; vom Vater auf den — z ojca na syna; mein —! mój synu! Gottes — syn Boży; der — der Wüſte syn pustyni; der verlorene — syn marnotrawny; des Vaterlands Söhne synowie ojczyzny; Söhne des Mars synowie Marsa, żołnierze; der erſtgeborene — syn pierworodny; Irrtum iſt der Übereilung — co nagle to po dyable 2) — vor dem Vater (rośl.) obacz Herbſtzeitloſe.

Sö'hnchen, *sn.* -s, *pl.* —, **Sö'hnlein**, *sn.* -s, *pl.* —, synek *m.*, synalek *m.*, pieszczone dziecko, mamin syn, benjaminek *m.*

So'hnesfrau, *sf. pl.* -en, synowa *f.*; = Schwiegertochter.

So'hneskind, *sn.* -es, *pl.* -er, wnuk *m.*, wnuczka *f.*; = Enkel, Enkelin.

So'hnesliebe, *sf.* miłość synowska.

Sohr, *adi.* suchy, zwiędły.

Soire'e, (wym. soaree), *sf. pl.* -n, wieczorek *m.*

So'ja, *sf.* zaprawka *f.* (japońska roślina).

Sola'nge, *coni.* jak długo, dopokąd; — du fleißig ſein wirſt dopokąd będziesz pilnym.

Sola'röl, *sn.* -(e)s, nafta *f.* pośledniejszego gatunku.

So'lawechſel, *sm.* -s, *pl.* —, weksel jednorazowy, jedyny.

So'lbad, *sn.* -es, *pl.* -bäder, kąpiel solankowa.

Solch, **So'lcher**, **So'lche**, **So'lches**, *adi.* i *pron.* taki, takowy, podobny; — ein Menſch taki człowiek, podobny człowiek; er fürchtet als ein -er zu gelten obawia się uchodzić za takiego; auf -e Art w taki sposób; ſeine Angriffe waren von -er Art napady jego były tego rodzaju; unter -n Umſtänden pod takimi warunkami; denn -er iſt das Himmelreich bo ich (takich) jest królestwo niebieskie.

So'lchenfalls, *adv.* w takim razie, w takim przypadku.

So'lchergeſtalt, **So'lchermaßen**, *adv.* w taki, w ten sposób, takim sposobem.

So'lcherlei, *adi.* takowy, taki.

Sold, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żołd *m.*, płaca *f.*, zapłata *f.*; in ſeinem -e haben mieć na swoim żołdzie; in jmnds -e ſtehen być na czyimś żołdzie; der Minne — nagroda *f.* miłości.

Solda't, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) żołnierz *m.*, wojak *m.*; — werden wstąpić do wojska; die Soldaten wojsko; gemeiner — szeregowiec *m.*; er iſt nie — geweſen nigdy nie służył przy wojsku; unter die -en gehen przystać do wojska, zaciągnąć się; -en ſpielen bawić się w żołnierzy; 2) w szachach obacz Bauer II. 2).

Solda'tenart, *sf.*, **Solda'tenbrauch**, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, sposób, zwyczaj żołnierski, wojskowy.

Solda'tenhebung, *sf. pl.* -en, branka *f.*, pobór wojskowy.

Solda'tenbrot, *sn.* -(e)s, obacz Kommißbrot.

Solda'tendienſt, *sm.* -es, służba wojskowa, żołnierka *f.*

Solda'teneid, *sm.* -es, *pl.* -e, przysięga wojskowa.

Solda'tenfieber, *sn.* -s, drżączka *f.* przed bitwą; — bekommen stchórzyć, tchórza dostać.

Solda'tenfrau, *sf. pl.* -en, żona *m.* żołnierza.

Solda'tenfeind, *sm.* -es, *pl.* -e, nieprzyjaciel *m.* wojska.

Solda'tenfreund, *sm.* -es, *pl.* -e, przyjaciel *m.* wojska.

Solda'tengeiſt, *sm.* -es, duch żołnierski, wojskowy.

Solda'tenhaft, *adi.* i *adv.* żołnierski, po żołniersku; — angezogen gehen ubierać się z żołnierska.

Solda'tenhandwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, żołnierka *f.*, rzemiosło wojenne.

Solda'tenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, obacz Kaſerne.

Solda'tenkind, *sn.* -es, *pl.* -er, dziecko żołnierskie.

Solda'tenkoſt, *sf.* wikt żołnierski.

Solda'tenleben, *sn.* -s, życie żołnierskie, żołnierka *f.*, wojaczka *f.*

Solda'tenlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń żołnierska.

Solda'tenmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, płaszcz żołnierski.

Solda'tenmäßig, *adi.* obacz Soldatenhaft.

Solda'tenmütze, *sf. pl.* -n, czapka żołnierska, furażerka *f.*

Solda'tenpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń żołnierski, wojskowy.

Solda'tenpflicht, *sf. pl.* -en, obowiązek *m.* żołnierza.

Solda'tenrock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, mundur *m.*, kabat żołnierski.

Sold'atenſchaft, *sf.* żołnierstwo *n.*

Solda'tenſchenke, *sf. pl.* -n, szynk żołnierski, kantyna *f.*

Solda'tenſchritt, *sm.* -es, *pl.* -e, krok żołnierski.

Solda'tenſchule, *sf. pl.* -n, szkoła żołnierska, wojskowa.

Solda'tenſchüſſel, *sf. pl.* -n, menażka *f.*

Solda'tenſprache, *sf.* mowa żołnierska.

Solda'tenſtand, *sm.* -es, stan wojskowy.

Solda'tenſtück, *n.* -(e)s, *pl.* -e, sztuka teatralna z życia wojskowego.

Solda'tentum, *sn.* obacz Soldatenweſen.

Solda'tentracht, *sf.* -en, *pl.* mundur wojskowy.

Solda'tenvolk, *sn.* -es, 1) żołnierze *pl.*; 2) wojowniczy naród.

Solda'tenweſen, *sn.* -s, żołnierstwo *n.*, to co odnosi się do wojskowości.

Solda'tenzelt, *n.* -es, *pl.* -e, namiot wojskowy.

Solda'tenzucht, *sf.* karność wojskowa.

Soldate'ska, *sf.* żołdactwo *n.*

Solda'tiſch, *adi.* i *adv.* żołnierski, po żołniersku, wojskowy, po wojskowemu; mit -er Genauigkeit z żołnierską dokładnością; auf -e Art na sposób wojskowy, żołnierski; barſches, -es Weſen rubaszny, żołnierski sposób.

So'lden, *va.* ob. Beſolden.

Sö'ldling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Söldner**, *sm.* -s, *pl.* —, żołdak *m.*, najemnik *m.*, zaciężnik *m.*

Sö'ldnerheer, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zaciężne wojsko.

Sö'ldnerſchar, *sf. pl.* -en, żołdactwo *n.*, szeregi *pl.* zaciężnego wojska.

So'ldſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Abſchreiber.

So'ldtruppen, *sf. pl.* ob. Söldnerheer.

So'le, *sf. pl.* -n, solanka *f.*

Sole'nn, *adi.* uroczysty.

Solennitä't, *sf. pl.* -en, uroczystość *f.*

Solfata'ra, *sf. pl.* -ren, wygasły krater wulkaniczny wydzielający sublimaty siarczane.

Solfe'ggie, (wym. solfedżye), *sf. pl.* -n, solfedże *pl.*, ćwiczenie głosowe.

Solfeggie'ren, (wym. solfedżiren), I. *vn.* (haben) śpiewać gamy, solfedżye; II. *sn.* -s, śpiewanie *n.* gam.

Soli'd(e), *adi.* porządny, uczciwy, pewny; trwały; stateczny, poważny; eine -e Geſundheit stałe zdrowie; — werden ustatkować się; eine -e Frau stateczna, porządna kobieta.

Solida'riſch, *adi.* solidarny, wspólny, łączny; eine -e Verpflichtung wspólne, solidarne zobowiązanie; ſich für — erklären oświadczyć się solidarnym.

Solidarität, *sf.* solidarność *f.*, wspólność *f.*, łączność *f.*

Solida'rverhältnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, stosunek oparty na solidarności.

Solidität, *sf.* pewność *f.*, trwałość *f.*, stateczność *f.*, uczciwość *f.*

Soli'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, solista *m.*

Soli'ſtin, *sf. pl.* -nen, solistka *f.*

Solitä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, soliter *m.*, duży brylant oprawny osobno.

Soll, *sn.* -s, winien; — und Haben winien i ma, dług i należytość (buchalterya).

So'llbeſtand, *sm.* -es, *pl.* -ſtände, stan dłużny, bierny.

So'lleinnahme, *sf. pl.* -n, dochód *m.* brutto.

So'llpoſten, *sm.* -s, *pl.* —, pozycya bierna.

So'llen, *vn.* (haben) mieć, módz, trzeba, musieć, być powinnym; 1) du ſollſt Vater und Mutter ehren powinieneś czcić ojca i matkę; wir tun nicht immer, was wir — nie zawsze robimy to, cośmy powinni robić; ich hätte ſchon längſt ſchreiben — powinienem był już dawno pisać; ſagen Sie ihm, daß er kommen ſoll powiedz mu pan, niechaj przyjdzie; was ſoll ich tun? cóż mam robić?; Sie — gehorchen masz posłuchać; Sie — wiſſen ażebyś pan wiedział; der Meter ſoll fünf Kronen koſten metr ma kosztować pięć koron; ich weiß nicht, welchen Entſchluß ich faſſen ſoll nie wiem, jaką mam powziąć decyzyę; am Ende ſoll man noch um Erlaubnis bitten w końcu mamy jeszcze prosić o pozwolenie; 2) er ſoll ſeine Undankbarkeit ſchon bereuen pożałuje on swoją niewdzięczność; man ſoll nicht einmal mehr reden dürfen czyżby już nawet mówić nie wolno; das ſoll meine größte Sorge ſein oby to było moją największą troską; du ſollſt zufrieden ſein będziesz zadowolony; 3) wenn es regnen ſollte gdyby miał deszcz padać; ſollte er krank ſein? miałbyż on być chorym?; ſollten Sie ihn ſehen gdybyś go pan widział; ich ſollte dich verraten?; ja miałbym ciebie zdradzić? ſollte es wahr ſein? miałażby to być prawda?; 4) man ſollte glauben należałoby sądzić; ſollte man nach mir fragen gdyby kto o mnie pytał; 5) der König ſoll abgereiſt ſein król podobno wyjechał; er ſoll ſehr krank ſein mówią, że jest bardzo chory; das begangen ſein ſollende Verbrechen zbrodnia, która miała być spełniona; 6) ſo einer ſoll erſt geboren

werden taki chyba by się dopiero miał urodzić; und ſo ſoll er noch kommen i dotąd czekam na niego; 7) was ſoll das? was ſoll das heißen? cóż to ma znaczyć?; was ſoll's? cóż tam?; was ſoll mir das Buch? cóż mam począć z tą książką, co mi po tej książce?; wem ſoll dieſer Strauß? dla kogo ten bukiet?; ſoll er mein ſein? czy to dla mnie?; er ſoll nach Paris on ma wyjechać do Paryża; was ſoll ich? czego żądacie odemnie?; 8) da ſoll einer ſich noch aufopfern i w tych warunkach miałby się jeszcze kto poświęcić; ſoll das Ihr Vater ſein? czy miałżeby to być pański ojciec?; es hat nicht ſein — to nie było przeznaczone; wir — nun einmal nicht fort zdaje się, że już nie będziemy mogli wyjechać.

So'llen, *sn.* =s, zobowiązanie *n.* się, obowiązek *m.*, powinność *f.*

Sö'ller, *sm.* =s, *pl.* —, 1) balkon *m.*, taras *m.*; 2) poddasze *n.*, strych *m.*; 3) sień *f.*, sionka *f.*; 4) podwyższenie *n.* przy oknie, rodzaj framugi; 5) płaski dach.

Solmiſie'ren, *vn.* (haben) obacz Solfeggieren.

Sollizita'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, solicytator *m.*, pomocnik adwokacki.

So'lo, *sn.* =s, *pl.* =s i =li, 1) solo muzyczne, taneczne; 2) sam jeden.

So'loſänger, *sm.* =s, *pl.* —, ogar *m.* na kota, lisa.

So'logeſang, *sm.* =es, *pl.* =ſänge, śpiew solowy.

So'lokrebs, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, duży rak.

So'loſänger, *sm.* =s, *pl.* —, solista *m.*

So'loſängerin, *sf.* *pl.* =nen, solistka *f.*

So'loſpieler, *sm.* =s, *pl.* —, solista *m.*

So'loſpielerin, *sf.* *pl.* =nen, solistka *f.*

So'loſtimme, *sf.* *pl.* =n, **So'loſtück**, *sn.* =es, *pl.* =e, głos solowy, solo *n.*

So'lotänzer, *sm.* =s, *pl.* —, tancerz *m.* solista.

So'lotänzerin, *sf.* *pl.* =nen, tancerka *f.* solistka.

Soloʒi'ſmus, *sm.* *pl.* =men, błąd gramatyczny, fałszywy szyk wyrazów, solecyzm *f.*

Solſti'tium, *sn.* =s, *pl.* =tien, solsticyum *n.*, czas największego oddalenia słońca od równika; przesilenie dnia z nocą; = Sonnenwende.

Solve'nt, *adi.* wypłacalny; = Zahlungsfähig.

Solve'nz, *sf.* *pl.* =en, wypłacalność *f.*; = Zahlungsfähigkeit.

Somi't, *adv.* więc, zatem, przeto, a tak.

So'mmer, *sm.* =s, *pl.* —, lato *n.*; ich habe zwei — im Kurort verlebt dwa razy przepędziłem lato w zdrojowisku; ſie zählte fünfzehn — miała piętnaście lat; im — ſeines Lebens w sile wieku; eine Schwalbe macht keinen — jedna jaskółka nie oznacza jeszcze lata; fliegender — obacz Altweiberſommer.

So'mmerabend, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wieczór letni.

So'mmeranzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, ubranie letnie.

So'mmeraufenthalt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pobyt letni.

So'mmerblume, *sf.* *pl.* =n, kwiat letni.

So'mmerfäden, *sm.* *pl.* babie, babskie lato.

So'mmerfahrplan, *sm.* =(e)s, *pl.* =pläne, rozkład jazdy letni, na lato.

So'mmerfleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Sommerſproſſe**, *sf.* *pl.* =n, pieg *m.*

So'mmerfleckig, **Sommerſproſſig**, *adi.* piegowaty.

So'mmerfriſche, *sf.* *pl.* =n, letnisko *n.*, letnia siedziba.

So'mmerfriſchler, *sm.* =s, *pl.* —, letnik *m.*

So'mmerfriſchlerin, *sf.* *pl.* =nen, letniczka *f.*

So'mmerfrucht, *sf.* *pl.* =früchte, plon, owoc letni.

So'mmerfutter, *sn.* =s, karma letnia.

So'mmergerſte, *sf.* jęczmień letni.

So'mmergetreide, *sn.* zboże jare, latowe, jarka *f.*, krzyca *f.*

So'mmergewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, roślina letnia.

So'mmerhaft, *adi.* i *adv.* letni, latowy, jak w lecie, letnio, latowo.

So'mmerhalbjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, półrocze letnie.

So'mmerhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, willa *f.*, dworek letni.

So'mmerhitze, *sf.* *pl.* =n, upał letni, skwar latowy.

So'mmerhoſe, *sf.* *pl.* =n, spodnie letnie, latowe.

So'mmerhut, *sm.* =(e)s, *pl.* =hüte, kapelusz letni, latowy.

So'mmerkleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, suknia letnia, latowa.

So'mmerkorn, *sn.* =es, żyto jare, jarzyca *f.*

So'mmerkurort, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, uzdrowisko *n.*, zdrojowisko *n.* letnie, latowe.

So'mmerlich, *adi.* i *adv.* letni, latowy, jak w lecie, letnio, latowo.

So'mmerloch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, durnica *f.*, sołomica *f.*, przepad *m.*, kąkol *m.*

So'mmerluft, *sf.* *pl.* =lüfte, powietrze letnie, latowe.

So'mmerlüftchen, *sn.* =s, *pl.* —, wietrzyk letni, latowy.

So'mmermonat, *sm.* =s, *pl.* =e, miesiąc letni, czerwiec *m.*

So'mmermorgen, *sm.* =s, *pl.* —, poranek letni, latowy.

So'mmern, **Sö'mmern**, I. *vn.* (haben) i *vimp.* 1) ocieplać się po latowemu; es ſommert lato nastaje, nadchodzi; 2) der Baum ſommert drzewo wielki cień daje, drzewo rozwija się; II. *va.* i *vr.* 1) na słońcu grzać, suszyć, przewietrzać; die Hühner — ſich kury wygrzewują się na słońcu; geſchlagenes Holz — suszyć drzewo ścięte; 2) ein Feld — rolę zasiać jarem zbożem; das Vieh — bydło wysłać na lato na pastwisko.

So'mmernacht, *sf.* *pl.* =nächte, noc letnia, latowa.

So'mmerobſt, *sn.* =es, owoc letni, latowy.

So'mmerpflanzen, *sf. pl.* rośliny letnie, latowe.

So'mmerreiſe, *sf. pl.* =n, podróż letnia, latowa.

So'mmerraps, *sm.* rzepak letni, latowy.

So'mmerroggen, *sm.* =s, obacz Sommerkorn.

So'mmers, *adv.* letnią porą, latem.

So'mmerſaat, *sf. pl.* =en, siew letni, latowy.

So'mmerſchwüle, *sf.* duszność letnia, latowa.

So'mmerſeite, *sf. pl.* =n, strona południowa.

So'mmerſemeſter, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Sommerhalbjahr.

So'mmerſonnenwende, *sf.* letnie przesilenie dnia z nocą.

So'mmerſtoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, materyał letni, latowy.

So'mmertag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień letni, latowy.

So'mmertheater, *sn.* =s, *pl.* —, teatr letni, latowy.

So'mmerüberzieher, *sm.* =s, *pl.* —, palto *n.*, zarzutka letnia, latowa.

So'mmerung, **Sö'mmerung**, *sf.* latowanie *n.*, wystawianie *n.* na słońce; wysyłanie *n.* bydła na paszę.

So'mmerweide, *sf. pl.* =n, latowisko *n.*, pastwisko letnie, latowe.

So'mmerweizen, *sm.* =s, *pl.* —, pszenica jara.

So'mmerwende, *sf. pl.* =n, obacz Sommerſonnenwende.

So'mmerwetter, *sn.* =s, **So'mmerwitterung**, *sf.* pogoda letnia, latowa.

So'mmerwohnſitz, *sm.* =es, *pl.* =e, rezydencya letnia, latowa.

So'mmerwohnung, *sf. pl.* =en, mieszkanie letnie, latowe.

So'mmerwurz, *sf.* zaraza *f.*, wilk zielony; roſenrote — skaza *f.*

So'mmerzeit, *sf.* pora letnia, latowa, czas letni, latowy.

So'mmerzeitvertreib, *sm.* =(e)s, rozrywka letnia, latowa.

So'mmerzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* -e, materyał letni, latowy, ubranie letnie, latowe.

Somnambu'l, *adi.* 1) lunatycki, nocobłędny; 2) jasnowidzący w rzekomo magnetycznym śnie.

Somnambu'le, *sm.* i *f.* =n, *pl.* =n, somnambulista *m.* i somnambulistka *f.*, nocobłęda *m.*, lunatyk *m.*, jasnowidz *m.*; nocobłędnica *f.*, lunatyczka *f.*, jasnowidząca *f.*, medyum *n.* magnetyzera.

Somnambuli'smus, *sm.* somnambulizm *m.*, nocobłęd *m.*, jasnowidzenie *n.*

Sona'ch, *adv.* więc, zatem.

Sona'te, *sf. pl.* =n, sonata *f.*

Sonati'ne, *sf. pl.* =n, sonatyna *f.*, sonatka *f.*

So'nde, *sf. pl.* =n, ślednik, *m.*, zgłębnik *m.*, łopystka *f.*, sonda *f.*, ołowianka *f.*, świder ziemny.

So'nder, *praep.* z 4. przyp. bez; —gleichen bez równego, jedyny w swoim rodzaju, bezprzykładny; — Zweifel bez wątpienia.

So'nder, *adi.* i *adv.* obacz Beſonder.

So'nderabdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, odbitka *f.*

So'nderartig, *adi.* osobliwy.

So'nderausgabe, *sf. pl.* =n, wydanie szczególne.

So'nderbar, *adi.* osobliwy, szczególny, dziwaczny, dziwny; das iſt —! a to osobliwsza rzecz! — dabei iſt, daß ... dziwnem jest przytem, że ...

So'nderbarkeit, *sf. pl.* =en, szczególność *f.*, osobliwość *f.*, dziwaczność *f.*, dziwactwo *n.*

So'nderbeſtrebung, *sf. pl.* =en, partykularyzm *m.*

So'nderbund, *sm.* =es, *pl.* =bünde, związek separatystyczny, liga *f.*

So'nderbündler, *sm.* =s, *pl.* —, separatysta *m.*

So'nderbündlerei, *sf. pl.* =en, separatyzm *m.*

So'nderbündleriſch, *adi.* separatystyczny.

So'nderheit, *sf. pl.* =en, obacz Beſonderheit.

So'nderintereſſe, *sn.* =s, odrębny interes, odrębne zajęcie.

So'nderlich, 1) *adi.* osobliwy, osobliwszy, szczególny, nadzwyczajny; kein =es Glück haben nieszczególne mieć szczęście; ein =er Menſch dziwny, dziwaczny człowiek; ich trage ein =es Verlangen nach ... mam dziwaczną zachciankę; 2) *adv.* nicht — nie szczególnie; es iſt nicht — nic w tem nadzwyczajnego, szczególnego.

So'nderling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dziwak *m.*, cudak *m.*, samotnik *m.*, oryginał *m.*; den — ſpielen udawać dziwaka.

So'ndern, *va.* (haben) rozdzielać, rozdzielić, oddzielać, odosobniać; die Spreu vom Weizen — oddzielać plewę od pszenicy; ſich —, *vr.* oddzielać się, odosobniać się.

So'ndern, *coni.* lecz, ale; er befiehlt es nicht, — er wünſcht es nie rozkazuje tego, lecz życzy sobie; nicht nur, — auch nie tylko, ale także; — vielmehr ale raczej.

So'nders, *adv.* ſamt und — wszystko, wszyscy, wszystkie.

So'nderſtandpunkt, *sm.* =es, *pl.* —, odrębne stanowisko.

So'nderung, *sf. pl.* =en, oddzielanie *n.*, odosobnianie *n.*, izolowanie *n.*, różniczkowanie *n.*

So'ndervermögen, *sn.* =s, majątek własny, odrębny.

So'nderweſen, *sn.* =s, *pl.* —, istota *f.*, rzecz mająca byt samoistny.

So'nderzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, osobny pociąg, separatka *f.*

Sondie'ren, *va.* (haben) zagłębiać, gruntować, pionować, sondować; zapuszczać sondę chir. do rany; mierzyć sondą głębokość morską; (przenośnie:) dochodzić, wyśledzić, badać.

Sondie'ren, *sn.* =s, **Sondie'rung**, *sf. pl.* =en, sondowanie *n.* rany, głębokości morza, gruntowanie *n.*, zgłębianie *n.*, wyśledzanie *n.*

Sondie'rnadel, *sf. pl.* =n, igła *f.* do sondowania, sonda *f.* (chir.).

Sone'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sonet *m.*

Sone'ttenſchreiber, *sm.* =s, *pl.* —, **Sonetti'ſt**, *sm.* =en, *pl.* =en, autor *m.* sonetów.

So'nnabend, *sm.* =s, *pl.* =e, sobota *f.*

So'nnabends, *adv.* co soboty; w sobotę.

So'nne, *sf. pl.* =n, słońce *n.*, słonko *n.*, słoneczko *n.*; 1) aufgehende, untergehende — wschodzące, zachodzące słońce; bei aufgehender, untergehender — o wschodzie, zachodzie słońca; die — ſcheint słońce świeci; in der — gehen, ſitzen chodzić, siedzieć w słońcu; er iſt nicht wert, daß ihn die — beſcheint nie wart, że słońce na niego patrzy; wie die — im Jänner jak styczniowe słońce; die — bettet unter ſich słońce sobie łoże ściele; die liebe — kochane słoneczko; es iſt nichts ſo fein geſponnen, es kommt doch (endlich) an die — niechaj się prawda jak chce ukrywa, wyjdzie nakoniec na wierzch jak oliwa; wer Butter am Kopfe hat, gehe nicht in die — kto ma nieczyste sumienie, nie powinien publicznie występować; 2) der — huldigen kłaniać się wschodzącemu słońcu; hołdować nowemu panu; unter der — pod słońcem, na świecie; es gibt nichts Neues unter der — niema nic nowego na tym świecie.

So'nnen, I. *va.* (haben) na słońce wynieść, wystawić; das Bettzeug — pościel wynieść na słońce; ſeine Taler — wydawać pieniądze; II. ſich —, *vr.* wygrzewać się, ogrzewać się na słońcu; ich ſonne mich in ihrer Liebe jej miłość mnie opromienia; III. *vn.* (haben) es ſonnt rings um dich słońce świeci naokoło ciebie; Gott regnet und ſonnt über uns Bóg daje nam deszcz i słońce.

So'nnen, *sn.* =s, wystawianie *n.*, ogrzewanie *n.*, wygrzewanie *n.* na słońcu.

So'nnenanbeter, *sm.* =s, *pl.* —, czciciel *m.* słońca.

So'nnenanbetung, *sf.* cześć *f.* słońca, kult *m.* słońca.

So'nnenaufgang, *sm.* =(e)s, wschód *m.* słońca; von — bis Sonnenuntergang od wschodu do zachodu słońca.

So'nnenbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, kąpiel słoneczna.

So'nnenbahn, *sf.* ekliptyka *f.*, droga *f.* słońca.

So'nnenball, *sm.* =(e)s, kula słoneczna.

So'nnenbeglänzt, **So'nnenbeſchienen**, *adi.* oświetlony od słońca, opromieniony słońcem; słoneczny.

So'nnenblick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, promień *m.* słońca; (przenośnie:) spojrzenie *n.* słońca.

So'nnenblume, *sf. pl.* =n, słonecznik *m.*

So'nnenbrand, *sm.* =(e)s, *pl.* =brände, skwar *m.*, upał *m.*, spiekota *f.*, ogorzałość *n.*

So'nnenbrenner, *sm.* =s, *pl.* —, palnik słoneczny (przy lampach).

So'nnendach, *sn.* =es, *pl.* =dächer, obacz Sonnenzelt.

So'nnendeck, *sn.* =es, *pl.* =e, płócienny dach na okrętach, czółnach.

So'nnendienſt, *sm.* =es, obacz Sonnenanbetung.

So'nnendurchmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, średnica *f.* słońca.

So'nnenfächer, *sm.* =s, *pl.* —, wachlarz *m.* od słońca.

So'nnenfackel, *sf.* pochodnia słoneczna, plamy jasne w słońcu.

So'nnenferne, *sf.* oddalenie *n.* od słońca, odsłonecznik *m.*

So'nnenfernrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, teleskop *m.*

So'nnenfinſternis, *sf. pl.* =ſſe, zaćmienie *n.* słońca.

So'nnenfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, rodzaj makreli.

So'nnenfleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) plama *f.* na słońcu; 2) obacz Leberfleck.

So'nnenförmig, *adi.* mający kształt słońca.

So'nnengeflecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, splot trzewny (anat.).

So'nnengeſpann, *sn.* =(e)s, pojazd słoneczny (mitol.).

So'nnenglanz, *sm.* =es, blask *m.* słońca.

So'nnenglas, *sn.* =ſes, *pl.* =gläſer, obacz Sonnenfernrohr.

So'nnenglut, *sf. pl.* =en, żar *m.*, skwar słoneczny.

So'nnengott, *sm.* =es, bożek *m.* słońca.

So'nnenhell, *adi.* jasny jak słońce.

So'nnenhitze, *sf.* obacz Sonnenglut.

So'nnenhof, *sm.* =(e)s, pierścień *m.* naokoło słońca.

So'nnenhöhe, *sf.* wysokość *f.* słońca.

So'nnenhöhemeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, heliometr *m.*

So'nnenjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) rok słoneczny t. j. zastosowany do (pozornego) biegu słońca; 2) rok słoneczny, t. j. taki, w którym jest wiele słońca.

So'nnenkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, słonka *f.*, czerwiec *m.*

So'nnenkälbchen, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Blattlauskäfer.

So'nnenklar, *adi.* jasny jak słońce.

So'nnenkoller, *sm.* =s, 1) słonecznica *f.*, słonecznik *m.*; 2) światłowstręt *m.*, choroba oczu; 3) choroba *f.* koni, zawrót szkapi.

So'nnenkörper, *sm.* =s, ciało słoneczne.

So'nnenkreis, *sm.* =ſes, okrąg słoneczny.

So'nnenkugel, *sf.* kula słoneczna.

So'nnenlicht, *sn.* =(e)s, światło słoneczne.

So'nnenmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, heliometr *m.*, słońcomiar *m.* (astr.).

So'nnenmeſſung, *sf. pl.* =en, heliometrya *f.*

So'nnenmittelpunkt, *sm.* =es, centrum słoneczne.

So'nnenmonat, *sm.* =s, *pl.* =e, miesiąc słoneczny.

So'nnennähe, *sf.* dosłonecznik *m.*, punkt dosłoneczny, blizkość *f.* słońca, bliź *m.* słońca (astr.).

So'nnenpferde, *sn. pl.* **So'nnenroſſe**, *sn. pl.* obacz Sonnengeſpann.

So'nnenprieſter, *sm.* =s, *pl.* —, kapłan *m.* słońca.

So'nnenprieſterin, *sf. pl.* =nen, kapłanka *f.* słońca.

So'nnenprotuberanzen, *sf. pl.*, protuberancye słoneczne, świetlne wypryski na słońcu.

So'nnenquadrant, *sm.* =en, *pl.* =en, obacz Sonnenuhr.

So'nnenrand, *sm.* =es, brzeg *m.* słońca.

So'nnenrauch, *sm.* =(e)s, para ziemna.

So'nnenreich, I. *adi.* obacz Sonnig; II. *sn.* =es, *pl.* =e, państwo *n.*, dziedzina *f.* słońca.

So'nnenregen, *sm.* =s, *pl.* —, deszcz *m.* ze słońcem.

So'nnenröschen, *sn.* =s, *pl.* —, słoneczny obrót, posłonek *m.*, złotojeść *f.*, słońcokrąg *m.*

So'nnenſcheibe, *sf.* tarcza słoneczna.

So'nnenſchein, *sm.* =(e)s, światło słoneczne, blask *m.* słońca; es iſt herrlicher — draußen słońce cudownie świeci na dworze; auf Regen folgt — po deszczu słońce.

So'nnenſchirm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, parasolka *f.*, parasolik *m.*

So'nnenſeite, *sf.* strona słoneczna, ku słońcu zwrócona.

So'nnenſpektrum, *sn.* =s, widmo słoneczne.

So'nnenſpiegel, *sm.* =s, *pl.* —, zwierciadło słoneczne, helioskop *m.*

So'nnenſtäubchen, *sn.* =s, *pl.* —, pył *m.* promienia słonecznego.

So'nnenſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, brodawnik *m.*, kamień słoneczny, awanturyn *m.*

So'nnenſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, udar słoneczny, porażenie słoneczne.

So'nnenſtrahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, promień *m.* słońca.

So'nnenſtraße, *sf.* obacz Sonnenbahn.

So'nnenſyſtem, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, układ słoneczny.

So'nnentag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień słoneczny, dzień szczęśliwy.

So'nnentau, *sm.* =es, rosiczka *f.*, rośnik *m.* (rośl.).

So'nnenuhr, *sf. pl.* =en, zegar słoneczny, słonecznik *m.*, godzinnik *m.* na murze.

So'nnenuntergang, *sm.* =(e)s, zachód *m.* słońca.

So'nnenwärme, *sf.* ciepło słoneczne.

So'nnenwarte, *sf. pl.* =n, obserwatoryum słoneczne.

So'nnenweiſer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Sonnenuhr.

So'nnenwelt, *sf. pl.* =en, świat słoneczny, system, układ słoneczny.

So'nnenwende, *sf.* 1) przesilenie *n.* dnia z nocą, zwrot *m.* słońca; 2) słońcokwiat *m.*, tomiłek *m.* (rośl.).

So'nnenwendfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień świętojański.

So'nnenwendeſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, słonecznik *m.*, heliotrop *m.* (min.).

So'nnenwirbel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wir słoneczny; 2) ob. Ackerſalat i Schnabelkraut.

So'nnenzeit, *sf.* czas słoneczny.

So'nnenzelt, *sn.* =es, *pl.* =e, namiot *m.* od słońca.

So'nnig, *adi.* słoneczny, mający wiele słońca, jasny, pogodny.

So'nntag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, niedziela *f.*; des =s w niedzielę; alle =e, co niedzieli; der erſte — nach Oſtern przewodnia niedziela; der erſte — der großen Faſten wstępna niedziela; nicht alle Tage iſt — nie każdy dzień jest świąteczny.

So'nntägig, **So'nntäglich**, *adi.* 1) niedzielny, w niedzielę się odbywający; *adv.* niedzielnie; ſich — anziehen ubrać się niedzielnie, po niedzielnemu, jak w niedzielę, odświętnie; 2) *adi.* i *adv.* coniedzielny, co niedziela przypadający. [dzielę.

So'nntags, *adv.* w nie-

So'nntagsandacht, *sf. pl.* =en, nabożeństwo niedzielne.

So'nntagsanzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, odzienie odświętne.

So'nntagsarbeit, *sf. pl.* =en, robota niedzielna.

So'nntagsblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, gazeta wychodząca w niedzielę.

So'nntagsentheiligung, *sf.* znieważenie *n.* niedzieli, profanacya *f.* niedzieli.

So'nntagsfeier, *sf.*, **Sonntagsheiligung**, *sf.* święcenie *n.* niedzieli.

So'nntagsgebet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, modlitwa niedzielna.

So'nntagsjäger, *sm.* =s, *pl.* —, myśliwy, który rzadko poluje.

So'nntagskind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko urodzone w niedzielę; dziecko *n.* szczęścia, w czepcu urodzone.

So'nntagskleid, *sn.* =es, *pl.* =er, suknia odświętna.

So'nntagspredigt, *sf. pl.* =en, kazanie niedzielne.

So'nntagsraucher, *sm.* =s, *pl.* —, ten co tylko rzadko pali.

So'nntagsreiter, *sm.* =s, *pl.* —, jeżdżący *m.* rzadko kiedy, słaby jeździec.

So'nntagsrock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, obacz Sonntagsanzug.

So'nntagsruhe, *sf.* odpoczynek niedzielny.

So'nntagsſchule, *sf. pl.* =n, szkoła niedzielna.

So'nntagsſtaat, *sm.* =es, strój odświętny.

So'nnverbrannt, *adi.* opalony, ogorzały od słońca.

Sono'r, *adi.* dźwięczny, mile brzmiący, mocny, pełny, donośny (głos).

Sonſt, *adv.* 1) więcej, prócz tego, jeszcze, zresztą; es war — niemand da nikogo więcej nie było; hat er — noch etw. geſagt? czy jeszcze co więcej powiedział?; wenn es — nichts iſt jeżeli nie jest nic ponadto; wer könnte es — gemacht haben? któżby to mógł inny zrobić? któż prócz niego mógł to zrobić?; ich glaube ihn ſchon — wo geſehen zu haben zdaje mi się, żem go już dawniej gdzieś widział; 2) dawniej; — war es anders dawniej bywało inaczej; Sie haben — keinen Wein getrunken dawniej pan nie pijał wina;

was iſt jetzt gegen — co to jest teraz w porównaniu z tem, co dawniej bywało; 3) i tak, i bez tego; Sie ſind ja — kein großer Liebhaber von Blumen pan i tak nie wielki amator kwiatów; 4) zresztą; er iſt aufbrauſend, — iſt er gut on jest bardzo prędki, zresztą jest dobry; wenn Sie — nichts gegen ihn haben jeśli pan zresztą nic przeciwko niemu nie ma; 5) inaczej, albo, bo; höre auf, — gehe ich fort przestań, bo inaczej odejdę, jeżeli nie przestaniesz, to odejdę; ſei fleißig, — wirſt du beſtraft bądź pilnym, albo będziesz karanym; der Spaß könnte mir — teuer zu ſtehen kommen inaczej ta zabawa wypadłaby mi za drogo; 6) tylko; wenn er — wollte gdyby on tylko chciał; wenn Sie es — wünſchen jeśli pan sobie tylko życzy; 7) wer —? któż inny?; was —? cóż innego?; — wo gdzieindziej; — was co innego; — nichts nic więcej; — jemand, niemand ktoś inny, nikt inny; — überall wszędzie indziej; wo —? a gdzież indziej?

Sonſt, *sn.* przeszłość *f.*, das — und Jetzt przeszłość *f.* i teraźniejszość *f.*

So'nſtig, *adi.* 1) dawniejszy; ich habe mein =es Leben aufgegeben, zarzuciłem dawniejszy tryb życia; 2) inny, prócz tego, wyjąwszy; wenn ſeine =en Fähigkeiten entſprechen jeżeli jego inne zdolności odpowiadają.

Soo'le, *sf. pl.* =n. obacz Sole. [Sofa.

So'pha, *sn.* =s, *pl.* =s, ob.

Sophi'sma, *sn.* =s, *pl.* =men, sofizmat *m.*, dowodzenie kręte, fałszywe, matackie, oparte na fałszu.

Sophi'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, sofista *m.*, krętacz *m.*

Sophiſterei', *sf. pl.* =en, sofistyczność *f.*, krętactwo *n.*

Sophi'ſtik, *sf. pl.* =en, sofistyka *f.*

Sophi'ſtiſch, *adi.* sofistyczny.

Sopra'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sopran *m.*, dyszkant *m.*, najwyższy głos.

Sopra'nſänger, *sm.* =s, *pl.* —, śpiewak, który śpiewa sopranem, dyszkantem, sopranista *m.*

Sopra'nſängerin, *sf. pl.* =nen, śpiewaczka śpiewająca sopranem, dyszkantem, sopranistka *f.*

Sopra'nſtimme, *sf. pl.* =n, głos sopranowy, dyszkant *m.*, sopran *m.*

So'rbe, *sf. pl.* =n, sorba *f.*, gatunek jabłek.

So'rbenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, obacz Sperberbaum.

Sorbe'tt, **Scherbe'tt**, *sn.* =es, *pl.* =e, sorbet *m.*, szorbet *m.*, rodzaj konfitur.

Sordi'ne, *sf. pl.* =n, sordyna *f.*, tłumik *m.*, przygłusznik *m.* (muz.).

So'rge, *sf. pl.* =n, 1) staranie *n.*, myśl *f.*; ich werde — dafür tragen dołożę, przyłożę starań; ihre einzige — war um die Mutter jej jedyną myślą była matka; das laſſen Sie meine — ſein pozostaw to mnie; trage dafür —, daß er es erfährt postaraj się, aby on się o tem dowiedział; 2) kłopot *m.*, obawa *f.*; ſich — um jmndn machen kłopotać się kimś; das iſt eine ſchwere Sorge to wielki kłopot; wir machen uns gerade keine ſchweren =n nie robimy sobie wielkiego kłopotu; jmndn von einer — befreien uwolnić kogoś od kłopotu; des Sohnes wegen bin ich außer — o syna nie kłopotam się; du kannſt ohne — ſein nie kłopotaj się, nie troszcz się; mache dir keine =n nie kłopotaj się, niech cię o to głowa nie boli; du kannſt deshalb ohne — ſein możesz być o to spokojnym; 3) troska *f.*; ich habe ſchwere =n mam ciężkie troski; die =n mit Wein vertreiben troski utopić w winie; 4) obawa *f.*; ich erwarte ſie mit =n wyczekuję ją z obawą.

So'rgen, I. *vn.* (haben) starać się o coś, mieć o tem staranie, dbać o coś; — Sie nur, daß alles bereit ſei staraj się tylko, aby wszystko było gotowe; für die Zukunft — starać się o przyszłość; ſorge du für gutes Eſſen und ich werde für den Wein — dbaj o dobre jedzenie, ja postaram się o wino; er hat für ſeine Familie geſorgt zabezpieczył swoją rodzinę; II. ſich —, *vr.* ſich um jmndn — kłopotać się kimś, troskać się o kogoś; damit du dich nicht länger zu — brauchſt ażebyś się dłużej nie kłopotał; ſich zu Tode — zatroskać się na śmierć, niepokoić się, obawiać się; ſich um jmndn — obawiać się, niepokoić się o kogo; Borgen macht — nie pożyczaj, dobry zwyczaj, choć pożyczysz tylko złoty, będziesz miał z tego kłopoty.

So'rgenbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, (ten, co rozpędza troski, n. p.) wino *n.*

So'rgenfrei, **Sorgenlos**, *adi.* wolny od trosk, kłopotów.

So'rgenſchwer, **So'rgenvoll**, *adi.* pełen trosk, kłopotów, zakłopotany.

So'rgenſtuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtühle, krzesło *n.* z poręczami i oparciem, karło *n.*, fotel *m.*

So'rgfalt, **So'rgfältigkeit**, *sf. pl.* =en, staranność *f.*, troskliwość *f.*, dokładność *f.*, pieczołowitość *f.*

So'rgfältig, *adi.* 1) staranny, troskliwy, pieczołowity; 2) *adv.* starannie, troskliwie, pieczołowicie.

So'rgho, *sm.* sorga *m.* i *f.*, gatunek trawiastego zboża, zwanego gryżą.

So'rglich, *adi.* 1) obacz Sorgfältig; 2) kłopotliwy, zakłopotany.

So'rglichkeit, *sf.* 1) obacz Sorgfalt; 2) zakłopotanie *n.*

So'rglos, *adi.* i *adv.* niedbały, niestarający się, niestaranny, o nic się nie troszczący, lekkomyślny, bezmyślny, spokojny, pewny; niedbale, lekkomyślnie, niestarannie.

So'rgloſigkeit, *sf.* niedbalstwo *n.*, niestaranność *f.*,

obojętność *f.*, nietroszczenie *n.* się.

So'rgſam, *adi.* obacz **Sorgfältig.**

So'rgſamkeit, *sf.* obacz **Sorgfalt.**

So'rren, *va.* (haben) cumować, strzosować.

So'rring, **So'rrung**, *sf.* cumowanie *n.*, strzosowanie *n.*

So'rrtau, *sn.* -eS, *pl.* -e, cuma *f.*

So'rte, *sf. pl.* -n, gatunek *m.*; rodzaj *m.*, wybór *m.*, dobór *m.*; die — Seide ten gatunek jedwabiu; beſſere, geringere — lepszy, pośledniejszy gatunek; daS iſt mir eine ſchöne — von Leuten a to mi piękny rodzaj ludzi.

Sortie'ren, *va.* (haben) przebierać, rozgatunkować, sortować.

Sortie'ren, *sn.* -S, przebieranie *n.*, rozgatunkowywanie *n.*, sortowanie *n.*

Sortie'rer, *sm.* -S, *pl.* —, ten, co sortuje.

Sortie'rerin, *sf. pl.* -nen, ta, co sortuje.

Sortie'rzylinder, *sm.* -S, *pl.* —, **Sortie'rtrommel**, *sf. pl.* -n, bębenek przebieralny, walec przebieralny.

Sortime'nt, *sn.* -(e)S, *pl.* -e, dobór *m.*, wybór *m.*, zapas *m.*, sortyment *m.*

Sortime'ntsbuchhandel, *sm.* -S, księgarstwo sortymentowe.

Sortime'ntsbuchhändler, *sm.* -S, *pl.* —, księgarz *m.*, właściciel *m.* księgarni sortymentowej.

Sortime'ntsbuchhandlung, *sf. pl.* -en, skład *m.* książek, księgarnia sortymentowa.

Sortime'ntslager, *sn.* -S, *pl.* —, skład sortymentowy.

Sotti'ſe, *sf. pl.* -n, głupstwo *n.*

Soubre'tte, *sf. pl.* -n, subretka *f.*

Souffleu'r, *sm.* -(e)S, *pl.* -e, sufler *m.*, podpowiadacz *m.*

Souffleu'ſe, *sf. pl.* -n, suflerka *f.*

Souffleu'rkaſten, *sm.* -S, *pl.* -käſten, budka *f.* suflera, podpowiadacza.

Soufflie'ren, *vn.* (haben) suflować, podpowiadać.

Soupe'r, (wym.: zupee), *sn.* -S, *pl.* -S, kolacya *f.*, wieczerza *f.*; = Abendeſſen.

Soupie'ren, *vn.* (haben) jeść kolacyę, wieczerzać.

Souta'ne, (wym. sutane), *sf. pl.* -n, sutana *f.*, suknia kapłańska.

Sou'terrain, *sn.* -(e)S, *pl.* -e, suteryn *m.*, mieszkanie piwniczne.

Souverä'n, *adi.* udzielny, samowładny.

Souverä'n, *sm.* -(e)S, *pl.* -e, monarcha *m.*, książę udzielny.

Souveränitä't, *sf.* udzielność *f.*

Souveränitä'tsrechte, *sn. pl.* prawa *pl.* udzielności.

Soverei'gn, *sm.* -(e)S, *pl.* -S, sovereign *m.* (pieniądz angielski, funt szterlingu).

Sovie'l, *adv.* tyle, o ile; — daß tyle że; — wie tyle co; — ich weiß o ile wiem.

Sowei't, *adv.* o ile; — wir in Betracht kommen o ile wchodzimy w rachubę; — ihre Stimme reicht jak daleko jej głos wystarcza.

Sowo'hl, *coni.* — alS auch tak — jak, tak — jako też, nie tylko — ale także; — der Schmerz alS die Freude iſt vergänglich tak boleść jak i radość są przemijającemi; — er alS ſie tak on jako też i ona; ſie iſt — ſchön alS angenehm jest nie tylko piękną ale także przyjemną.

Sozia'l, *adi.* ob. Social.

Spa'chtel, *sf. pl.* -n, ob. Spatel.

Spack, *adi.* obacz **Leck.**

Spadi'lle, *sf. pl.* -n, najwyższa karta w niektórych grach.

Spaga't, *sm.* -(e)S, *pl.* -e, szpagat *m.*

Spä'hen, *vn.* i *va.* (haben) śledzić, badać, dochodzić, szpiegować, wypatrywać.

Spä'hen, *sn.* -S, **Späherei'**, *sf. pl.* -en, śledzenie *n.*, poszukiwanie *n.*, szpiegowanie *n.*, wypatrywanie *n.*, dochodzenie *n.*

Spä'her, *sm.* -S, *pl.* —, śledziciel *m.*, szperacz *m.*; szpieg *m.*

Spä'herauge, *sn.* -S, *pl.* -n, oko śledzące, szpiegowskie.

Spä'herblick, *sm.* -(e)S, *pl.* -e, spojrzenie przenikliwe, szpiegowskie.

Spa'hi, *sm.* -S, *pl.* -S, turecki kawalerzysta.

Spä'hſchiff, *sn.* -(e)S, *pl.* -e, okręt szpiegowski, wysłany na zwiady.

Spa'ke, *sf. pl.* -n, 1) ob. Handſpake; 2) — des Steuerrades rękojeść *f.* sterniczego koła.

Spalie'r, *sn.* -(e)S, *pl.* -e, 1) szpaler *m.*, (w ogrodzie) żywy płot, dróżki *pl.* z drzew przycinanych; 2) szpaler *m.* (wojskowy); — machen, bilden ustawić się w rząd; ustawić w szpaler; przechodnia z obu stron ustawiona ludźmi lub wojskiem; 3) obicia ścienne; 4) przystawki, podporki *pl.* do rozpięcia drzew owocowych.

Spalie'rbaum, *sn.* -(e)S, *pl.* -bäume, drzewo rozpięte na szpalerze.

Spalie'ren, *va.* (haben) 1) Bäume — rozciągać drzewa na szpalerach; 2) tapicerować, obijać.

Spalie'rladen, *sm.* -S, *pl.* -läden, okiennice *pl.*

Spalie'rmauer, *sf. pl.* -n, mur *m.*, na którym rozciągają owoce.

Spalie'robſt, *sn.* -eS, owoce hodowane na szpalerach.

Spalie'rwand, *sf. pl.* -wände, obacz **Spaliermauer.**

Spalt, *sm.* -(e)S, *pl.* -e, **Spa'lte**, *sf. pl.* -n, szpara *f.*, szczelina *f.*, rysa *f.*, przepuklina *f.*, rozpadlina *f.*; łam *m.* (drukarstwo); jmndm die -en einer Zeitung öffnen oddać komu do rozporządzenia gazetę.

Spa'ltbar, *adi.* łupny, dający się łupać.

Spa'ltblätterig, *adi.* o rozszczepionych liściach.

Spa'ltblütig, *adi.* o rozszczepionych kwiatach.

Spa'lten, spaltete, geſpalten

I. *va.* (haben) rozłupać, łupać, przełupać, rozszczepić; er hat Holz gespalten rąbał drzewo; jmndm den Kopf — rozpłatać komu głowę; die Feder — rozłupać pióro, zaciąć pióro; einen Stein — rozłupać, roztłuc kamień; einen Faden — nitkę przepołowić; eine Seite — przedzielić łamy; einen Lichtstrahl — promień światła rozszczepić; das spaltet mir das Herz to mi serce rozdziera; er suchte die Partei zu — usiłował rozbić stronnictwo; II. *vn.* (sein) trockenes Holz spaltet leicht suche drzewo łatwo się łupi; die Mauer ist gespalten mur jest pęknięty; III. sich —, *vr.* rozłupać się; hier spaltet sich der Fluß in zwei Arme tutaj rzeka się dzieli na dwie odnogi; die Menge spaltet sich tłum się rozdziela; IV. gespalten, *pp.* i *adi.* =e Klaue, =er Huf racica *f.*, rozłupane, rozszczepione, rozdwojone kopyto; =es Blatt liść rozszczepiony.

Spa'lten, *sn.* =s, łupanie *n.*, rąbanie *n.*, przełupanie *n.*, rozszczepienie *n.*, rozdwojenie *n.*, dzielenie *n.*

Spa'ltenbreite, *sf. pl.* =n, szerokość *f.* łamu (drukarskiego).

Spa'ltenweise, *adv.* łamami.

Spa'lter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) rębacz *m.*, łupacz *m.*; 2) obacz Spaltmesser.

Spa'ltfeile, *sf. pl.* =n, pilnik *m.* do rozłupania.

Spa'ltfüßer, *sm.* =s, *pl.* —, zwierzę raciczne, zwierzę *n.* o stopie widlastej.

Spa'ltfüßig, *adi.* raciczny, o widlastej stopie.

Spa'ltholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, szczapa *f.*, szczepka *f.*

Spa'lthufer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Spaltfüßer.

Spa'lthufig, *adi.* obacz Spaltfüßig.

Spa'ltig, *adi.* 1) łupny, łatwo się łupiący; 2) szparowaty, szpary mający, połupany; 3) zwei—, drei— dwu-, trzyłamowy.

Spa'ltkeil, *sm.* klin *m.* do łupania.

Spa'ltklauen, *sf. pl.* obacz Spaltfüßer.

Spa'ltklinge, *sf. pl.* =n, obacz Spaltmesser.

Spa'ltlippig, *adi.* mający przedzielone usta.

Spa'ltmesser, *sn.* =s, *pl.* —, nóż ogrodniczy.

Spa'ltöffnung, *sf. pl.* =en, szpara *f.*

Spa'ltpflänzchen, *sn.* =s, *pl.* —, diatomea *f.*

Spa'ltpilz, *sm.* =es, *pl.* =e, rodzaj bacyla.

Spa'ltschnäbler, *sm.* =s, *pl.* —, gatunek wróbla.

Spa'ltschnecke, *sf. pl.* =n, dziurawka *f.*

Spa'ltstahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kluczka *f.*

Spa'ltopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =töpfe, donica *f.* ze szparą.

Spa'ltung, *sf. pl.* =en, 1) rozłupanie *n.*, rozrąbanie *n.*; rozszczepienie *n.*; 2) rozdwojenie *n.*, poróżnienie *n.*, rozkład *m.*

Span, *sm.* =(e)s, *pl.* Späne, drzazga *f.*, szczypka *f.*, wiór *m.*, obrzynek *m.*, okrawek *m.*, ostrużyny *f. pl.*; interlinia *f.*; machen Sie keine Späne nie rób pan komedyi, przykrości; er hat einen — ma ćwieka, bzika, jest narwany.

Spa'nbrief, *sm.* =es, *pl.* =e, wyrok dozwalający zajęcie nieruchomości dłużnika.

Spä'nchen, *sn.* =s, *pl.* —, wiórek *m.*, drzażczka *f.*

Spä'nen, *va.* (haben) 1) odłączyć (dziecko od piersi); 2) dawać ssać.

Spa'nferkel, *sn.* =s, *pl.* —, prosię *n.*, prosiątko *n.*

Spa'nge, *sf. pl.* =n, klamra *f.*, haftka *f.*, sprzączka *f.*

Spä'ngler, *sm.* obacz Spengler.

Spa'ngrün, *sn.* obacz Grünspan.

Spanio'l, *sm.* =s, *pl.* =e, tabaka *f.* do zażywania.

Spanio'le, *sm.* =n, *pl.* =n, żyd hiszpański, z Hiszpanii pochodzący.

Spa'nisch, *adi.* hiszpański, *adv.* po hiszpańsku; das kommt mir — vor coś mi się to dziwnem wydaje; das sind mir =e Dörfer to dla mnie jest całkiem niezrozumiałe; =e Fliege majka *f.*, mucha hiszpańska, pryszczawka *f.*; =er Pfeffer pieprz hiszpański, papryka *f.*; =es Rohr trzcinka *f.*; =e Wand parawan *m.*, przepierzenie *n.*; =er Kragen załupek *m.*, hiszpański kołnierz (choroba); =e Weide ligustr pospolity.

Spann, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, podbicie *n.*, przygubie *n.*

Spa'nnader, *sf. pl.* =n, ścięgno *n.*

Spa'nnbar, *adi.* rozciągalny, wyciągalny, elastyczny.

Spa'nndienst, *sm.* =es, **Spa'nnfrone,** *sf.*, pańszczyzna, robocizna konna, z zaprzęgiem.

Spa'nne, *sf. pl.* =n, piędź *f.*; eine — hoch wysoki na piędź; eine kleine — Zeit chwilka *f.* czasu.

Spa'nnen, I. *va.* (haben) wyciągnąć, wyprężyć, naciągnąć; die Büchse, den Hahn — odwodzić, naciągnąć, odwieść kurek u strzelby; den Bogen — napiąć łuk; Saiten auf ein Instrument — naciągnąć, napiąć struny na instrument; eine Oktave — können brać, wziąć oktawę (na fortepianie); auf die Folter — wziąć na tortury; die Pferde an den Wagen, die Ochsen an den Pflug — zaprządz, założyć konie do wozu, woły do pługa; seine Ansprüche zu hoch —, die Saiten zu hoch — robić za wielkie pretensye, mieć za wielkie wymagania; man muß die Saiten nicht zu hoch — nie należy przeciągać strun; jmnds Neugierde aufs höchste — czyjąś ciekawość zaostrzyć do najwyższego stopnia; II. *vn.* i *vr.* (haben) das Kleid, das Gummiband spannt suknia, gumka ciśnie, pręży; das Kleid, das Strumpfband spannt mich suknia, podwiązka ciśnie mnie; III. spannend, *ppr.* i *adi.* dieser

Roman iſt — ta powieść jest zajmująca, utrzymuje czytelnika w naprężeniu; IV. geſpannt, *pp.* i *adi.* naprężony; die Lage iſt — położenie jest naprężone; ich bin auf ihn ſehr — jestem bardzo ciekaw na niego; mit =er Aufmerkſamkeit z wytężoną uwagą; mit jmndm auf =em Fuß ſtehen być z kim na niedobrej stopie, w naprężonych stosunkach; ein zu hoch =es Lob pochwała przesadzona, zbyt wygórowana; mit =en Ohren wytężonym słuchem; ein =er Bauch nadęty brzuch.

Spa'nnen, *sn.* =s, naciąganie *n.*, naciągnięcie *n.*, napinanie *n.*, napięcie *n.*, wytężenie *n.*, wyprężenie *n.*; robić piędź.

Spa'nnenhoch, *adi.* na piędź wysoki.

Spa'nnenlang, *adi.* na piędź długi.

Spa'nner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) naprężacz (muszkuł); 2) ten co wypręża, napinacz *m.*; 3) obacz Spannerraupe.

Spa'nn(er)raupe, *sf. pl.* =n, prządka *f.* (gąsienica).

Spa'nnblechbacken, *sm.* =s, *pl.* —, nakładka *f.* imadła.

Spa'nnfeder, *sf. pl.* =n, sprężyna *f.*

Spa'nnholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, zapora *f.*

Spa'nnjoch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prężacz *m.*, pryk *m.*, rozpora *f.*, trawersa *f.*

Spa'nnkette, *sf. pl.* =n, łańcuch *m.* do ściągania wozu u hamulca.

Spa'nnkraft, *sf.* prężność *f.*, rozprężliwość *f.*, sprężystość *f.*, elastyczność *f.*, siła *f.* napięcia.

Spa'nnkräftig, *adi.* sprężysty, rozprężliwy, elastyczny.

Spa'nnmuskel, *sm.* =s, *pl.* =n, muszkuł naprężacz *m.*

Spa'nnagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, sforzeń *m.*, sworzeń *m.*, możdżeń *m.* (u wozu); pluskiewka *f.* (do przytrzymywania rysunków i. t. p.).

Spa'nnprobe, *sf. pl.* =n, próba *f.* prężności, rozprężliwości, sprężystości.

Spa'nnrahmen, *sm.* =s, *pl.* —, ramy *pl.* do naciągania, napinania (u malarzy, tkaczy i t. p.).

Spa'nnriegel, *sm.* =s, *pl.* —, rozpieracz *m.*, stolcowy pas *m.*, jęta *pl.*

Spa'nnriemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemyk *m.* do ściągania.

Spa'nnſtab, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtäbe, **Spa'nnſtock**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, rozpinadło *n.*

Spa'nnſchlüſſel, *sm.* =s, *pl.* —, zatrzym *m.*

Spa'nntau, *sn.* =es, *pl.* =e, lina *f.* do przytrzymywania pomostów.

Spa'nnung, *sf. pl.* =en, 1) wyprężenie *n.*, wytężenie *n.*, rozpiętość *f.*, napięcie *n.*, naciągnięcie *n.*; natężenie *n.*; — eines Bogens rozpiętość *f.* łuka; bei — aller Segel przy napięciu wszystkich żagli; 2) oczekiwanie *n.*, wyczekiwanie *n.*, zawieszenie *n.*; das war für ihn eine — to było dla niego bodźcem; mit — einer Rede folgen słuchać mowy z wytężeniem, z uwagą wytężoną; ſeine Zuhörer in — erhalten utrzymać słuchaczy w naprężeniu; 3) poróżnienie *n.*; mit jmndm in — geraten poróżnić się z kim; 4) odwód *m.* (kurka u strzelby), spust *m.*; die halbe — pierwszy spust; die ganze — drugi spust.

Spa'nnungsdifferenz, *sf. pl.* =en, różnica *f.* w rozpięciu.

Spa'nnungsmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, prądomierz *m.*, woltometr *m.*, manometr *m.*

Spa'nnreihe, *sf. pl.* =n, rząd *m.* naprężeń elektrycznych.

Spa'nnweite, *sf. pl.* =n, rozpiętość *f.*; — eines Bogens rozpiętość *f.* łuku.

Spa'nſän, *sf. pl.* =e, locha *f.*

Spant, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, szpąga okrętowa.

Spa'ntenriß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, kokosz *m.*

Spa'ranſtalt, *sf. pl.* =en, obacz Sparkaſſe.

Spa'rbetrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, kwota *f.* oszczędności.

Spa'rbrenner, *sm.* =s, *pl.* —, rodzaj palnika do lamp.

Spa'rbutter, *sf.* margaryna *f.*

Spa'rbüchſe, *sf. pl.* =n, skarbonka *f.*

Spa'reinlage, *sf. pl.* =n, wkładka *f.* do kasy oszczędności.

Spa'ren, I. *va.* i *vn.* oszczędzać, szczędzić, żałować, odkładać; weder Geld noch Mühe — nie szczędzić ni trudu ni pieniędzy; wer in der Jugend ſpart, darbt im Alter nicht kto oszczędza w młodości, nie cierpi braków na starość; man hat dabei den Pfeffer nicht geſpart nie żałowano do tego pieprzu; ſpare deine Worte nie trać darmo słów; du kannſt deine Bemerkungen — zatrzymaj dla siebie swoje uwagi; die Fortſetzung ſpare ich bis morgen dalszy ciąg odkładam do jutra; ſein Leben, ſeine Geſundheit nicht — nie szanować życia, zdrowia; II. *vr.* ſich ſparen = ſich aufſparen.

Spa'ren, *sn.* =s, oszczędzanie *n.*, odkładanie *n.*

Spa'rende, *sn.* =s, *pl.* =n, **Spa'rendchen**, *sn.* =s, *pl.* —, niedogarek *m.*, niedopałek *m.* u świecy.

Spa'rer, *sm.* =s, *pl.* —, ten co oszczędza, odkłada; auf den — kommt ein Zehrer co jeden oszczędzi, to następny przetrwoni.

Spa'rgel, *sm.* =s, *pl.* —, szparag *m.*; — legen, ſtechen szparagi sadzić, wyrzynać.

Spa'rgelbau, *sm.* =es, kultura *f.* szparagów.

Spa'rgelbeet, *sn.* =es, *pl.* =e, szparagarnia *f.*, zagon *m.* szparagowy.

Spa'rgelbohnen, *sf. pl.* szparagówka *f.*, fasola szparagowa.

Spa'rgelbrühe, *sf. pl.* =n, zupa szparagowa.

Spa'rgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, **Spa'rgut**, *sn.* =es, *pl.* =güter, pieniądz, grosz, majątek zaoszczędzony.

Spa'rgelkohl, *sm.* =(e)s, brokuły *pl.*, kapusta szparagowa.

Spa'rgelkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, główka *f.* od szparaga.

Spa'rgelmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *m.* do wyrzynania i czyszczenia szparagów.

Spa'rgelpflanzung, *sf. pl.* =en, obacz Spargelbau.

Spa'rgelſalat, *sm.* =(e)s, sałata szparagowa.

Spa'rgelſamen, *sm.* =s, *pl.* —, nasienie szparagowe.

Spa'rgelſchüſſel, *sf. pl.* =n, półmisek *m.* na szparagi.

Spa'rgelſpitze, *sf. pl.* =n, obacz Spargelkopf.

Spa'rgelſtein, *sm.* =es, *pl.* =e, szparagowiec *m.*, apatyt *m.*, mydlik *m.*

Spa'rgelzeit, *sf.* pora *f.* na szparagi.

Spa'rgelzüchter, *sm.* =s, *pl.* —, hodowca *m.* szparagów.

Spa'rherd, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, angielska kuchnia.

Spark, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sporek *m.*, sporka *f.* (rośl.).

Spa'rkalk, *sm.* =es, gips palony.

Spa'rkaſſe, *sf. pl.* =n, kasa *f.* oszczędności.

Spa'rkaſſe(n)buch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka *f.*, książeczka *f.* kasy oszczędności.

Spa'rküche, *sf. pl.* =n, ob. Sparherd.

Spa'rlampe, *sf. pl.* =n, lampa *f.*, do której mało nafty potrzeba.

Spa'rleuchter, *sm.* =s, *pl.* —, wkładka *f.* do lichtarza.

Spä'rlich, *adi.* i *adv.* mały, mało, skąpy, skąpo, oszczędny, oszczędnie, skromny, skromnie; eine =e Ernte skąpy zbiór; ein =es Mittageſſen skromny, szczupły obiad; ein =e Beleuchtung skąpe, słabe oświetlenie; ich erhalte =e Biſſen dostaję szczupłe kąski; — leben żyć biednie, skąpo, oszczędnie.

Spä'rlichkeit, *sf.* oszczędność *f.*, skąpstwo *n.*, szczupłość *f.*

Spa'rlicht, *sn.* =es, *pl.* =er, świeca oszczędnie się paląca.

Spa'rlichtlampe, *sf. pl.* =n, kaganek *m.* z pływakiem (kol.).

Spa'rofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec wymagający mało opału.

Spa'rpfennig, *sm.* =s, *pl.* =e, grosz uciułany, oszczędzony, grosz wdowi.

Spa'rren, *sm.* =s, *pl.* —, krokiew *f.*, krokwa *f.*; einen — haben mieć bzika.

Spa'rrenbau, *sm.* -es, wiązanie *n.* krokwi.

Spa'rrenfach, *sn.* =(e)s, *pl.* =fächer, **Spa'rrenfeld**, *sn.* =es, *pl.* =er, pole *n.* między krokwiami (na dachu).

Spa'rrenholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo *n.* na krokwie.

Spa'rrenkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, konsola *f.*, krokiewnica *f.*

Spa'rrennagel, *sm.* =s, *pl.* =nägel, gwóźdź krokwiowy, krokwiak *m.*

Spa'rrenwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, kozły *pl.*, krokwie *pl.*

Spa'rrig, *adi.* krokwiasty.

Spa'rſam, *adi.* i *adv.* oszczędny, oszczędnie, skąpy, skąpo; etw. — gebrauchen użyć czegoś oszczędnie; die =e Hausfrau oszczędna gospodyni; — wirtſchaften, verwalten oszczędnie gospodarować, zarządzać; das Obſt wächſt hier nur — owoców tutaj skąpo; die Freuden ſind uns — zugemeſſen uciech skąpo nam udzielono.

Spa'rſamkeit, *sf.* oszczędność *f.*

Spa'rſucht, *sf.* mania *f.* oszczędzania.

Spasmo'diſch, *adi.* kurczowy, spazmatyczny.

Spaß, *sm.* =es i =ſſes, *pl.* Späße i Späſſe, żart *m.*, figiel *m.*, krotochwila *f.*; ſeinen — mit jmndm haben ubawić się kimś; — machen robić, stroić żarty, żartować; das macht mir — to mnie bawi; etw. im =e ſagen powiedzieć coś w żarcie; das geht mir ſchon über den — tego mi już za wiele; — beiſeite bez żartu; das wäre ein —, wenn... toby był figiel, zabawa, gdyby...; ohne — doprawdy, bez żartu; ich habe tauſend Späße mit ihm gehabt miałem sto pociech z nim; jmndm den Spaß verderben, verſalzen popsuć komu zabawę; im — geſagt, im Ernſt gemeint żartem powiedziane, poważnie pomyślane.

Spä'ßchen, *sn.* =s, *pl.* —, żarcik *m.*, figielek *m.*

Spa'ßen, **Spa'ſſen**, *vn.* (haben) żartować, figlować; Sie — wohl? pan żartuje? damit iſt nicht zu — z tem niema żartu, niema co żartować; mit ihm iſt gefährlich zu — z nim niema żartów.

Spa'ßer, **Spa'ſſer**, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Spaßmacher.

Spaßerei', **Spaſſerei'**, *sf. pl.* =en, niewczesne żarty.

Spa'ßhaft, **Spa'ßig**, **Spa'ſſig**, *adi.* żartobliwy, krotochwilny, śmieszny, zabawny, jowialny.

Spa'ßhaftigkeit, *sf. pl.* =en, żartobliwość *f.*, figlarność *f.*, śmieszność *f.*, zabawność *f.*, jowialność *f.*

Spa'ßmacher, *sm.* =s, *pl.* —, **Spa'ßvogel**, *sm.* =s, *pl.* =vögel, żartowniś *m.*, figlarz *m.*, trefniś *m.*, krotochwilnik *m.*, śmieszek *m.*

Spa'ßmacherin, *sf. pl.* =nen, żartownisia *f.*, figlarka *f.*, śmieszka *f.*

Spa'ßweiſe, *adv.* żartem.

Spat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) spat *m.*, szpat *m.* (minerał); 2) ochwat *m.*, włogaczna *f.*, wytecz *f.* (choroba u bydła).

Spät, *adi.* obacz Spät.

Spät, I. *adi.* późny; noch in den =eſten Zeiten jeszcze w najpóźniejszych czasach; die =eſte Nachwelt najdalsza potomność; bis in die =e Nacht w późną noc; wie — iſt es? która godzina?; =es Obſt, Getreide zimowy, późny owoc, późne zboże; II. *adv.* późno; — im Jahr w późnej porze roku; von früh bis — od rana do nocy; früh und — rano i wieczór; früher oder =er pierwej lub później; =eſtens najpóźniej, najdalej; um eine Stunde zu — o godzinę za późno; die Uhr geht zu — zegar spaźnia się; wir werden zu — kommen spóźnimy

się, przyjdziemy za późno; es iſt ſchon — am Tage już późno, ma się już ku wieczorowi; beſſer — als nie lepiej późno jak nigdy.

Spä'tabend, *sm.* -s, *pl.* -e, późny wieczór.

Spä'tapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, jabłko zimowe.

Spa'tartig, **Spa'tförmig**, *adi.* nakształt szpatu.

Spä'tblühend, *adi.* późno kwitnący.

Spä'te, *sf.* późność *f.*; von der Frühe bis in die — od rana do późnej nocy.

Spa'tel, *sm.* -s, *pl.* —, kopyść *f.*, kopystka *f.*, łopatka aptekarska do nabierania maści, szpachla *f.* (u malarzy), szpatel *m.* (u chirurgów).

Spa'telförmig, *adi.* w kształcie kopyści, łopatki, szpatla.

Spa'ten, *sm.* -s, *pl.* —, rydel *m.*, ryskal *m.*, szpadel *m.*

Spa'tenarbeit, *sf. pl.* -en, kopanie *n.* rydlem.

Spa'tenhieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, uderzenie *n.* rydlem, ryskalem.

Spa'tenſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pchnięcie *n.* rydlem, ryskalem.

Spa'tenſtiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rydlisko *m.*

Später, *adi.* i *adv.* (*comp.* od ſpät) później.

Spä'terbſe, *sf. pl.* -n, późny groch.

Spä'tflachs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, słowień *m.*

Spä'terhin, *adi.* później, w późniejszym czasie.

Spä'teſtens, *adv.* (*superl.* od ſpät) najpóźniej.

Spä'tfroſt, *sm.* -es, *pl.* -fröſte, przymrozek wiosenny.

Spä'tfrüchte, *sf. pl.* późne zimowe owoce.

Spä'tgeburt, *sf. pl.* -en, późny poród.

Spä'tgotik, *sf.* późny gotyk.

Spa'thaltig, *adi.* zawierający spat, szpat.

Spä'therbſt, *sm.* -es, późna jesień; im — późną jesienią.

Spa'tien, *sn. pl.* kliny *pl.*, spacye *pl.*

Spa'tig, *adi.* 1) zochwacony, włogawy (koń); 2) spatowy, szpatowy.

Spationie'ren, *va.* (haben) spacyować.

Spationie'ren, *sn.* -s, spacyowanie *n.*

Spa'tium, *sn.* -s, *pl.* -tien, 1) obacz Spatien; 2) przestwór *m.* (anat.).

Spä'tling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) *a)* jagnię późno wyległe; *b)* dziecko narodzone w późniejszych latach małżeństwa; 2) późno wydane dzieło; 3) spaźniający *m.* się, późno nadchodzący *m.*

Spä'tmahl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kolacya *f.*

Spä'tobſt, *sn.* -es, obacz Spätfrüchte.

Spä'tregen, *sm.* -s, deszcz *m.* przed żniwem.

Spä'treif, *adi.* późno dojrzały.

Spä'tſommer, *sm.* -s, późne lato, koniec *m.* lata.

Spä'ttrauben, *s. pl.* późne winogrona.

Spatz, *sm.* -en, *pl.* -en, wróbel *m.*; ich bin ein alter — stary ze mnie wróbel; das pfeifen ſchon die -en auf den Dächern wróble na dachach o tem ćwierkają; frech wie ein — bezczelny jak wróbel; wer die -en fürchtet, wird nie Hirſe ſäen dla wilka nie idź do lasu; der hat wohl -en unter dem Hute widocznie ma wróble pod kapeluszem, bo się nie kłania; beſſer ein Spatz in der Hand als zehne auf dem Dach lepszy wróbel w garści jak kanarek na dachu.

Spätzchen, *sn.* -s, *pl.* —, **Spätzlein**, *sn.* -s, *pl.* —, wróbelek *m.*

Spa'tzenhaft, *adi.* podobny do wróbla.

Spa'tzenneſt, *sn.* -es, *pl.* -er, gniazdo *n.* wróbla.

Spa'tzenzunge, *sf. pl.* -n, 1) język wróbli; 2) obacz Läſtermaul.

Spä'tzle, *s. pl.* rodzaj klusek.

Spazie'ren, *vn.* (ſein) 1) przechadzać się; auf und ab — chodzić tam i sam; — gehen wychodzić na przechadzkę, przechadzać się; — fahren wyjechać na spacer, przechadzkę, przejażdżkę; — reiten wyjechać konno; jmndn — führen wyprowadzić, poprowadzić kogo na przechadzkę; 2) bitte gefälligſt hineinzu— proszę wejść.

Spazie'ren, *sn.* -s, przechadzanie *n.* się, spacerowanie *n.*

Spazie'rfahrt, *sf. pl.* -en, przejażdżka *f.*

Spaz'iergang, *sm.* -es, *pl.* -gänge, przechadzka *f.*, spacer *m.*

Spazie'rgänger, *sm.* -s, *pl.* —, przechadzający *m.* się, spacerujący *m.*

Spazie'rgängerin, *sf. pl.* -nen, przechadzająca *f.* się, spacerująca *f.*

Spazie'rort, *sm.* -es, *pl.* -e, **Spazie'rplatz**, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* do przechadzki.

Spazie'rritt, *sm.* -es, *pl.* -e, przejażdżka konna.

Spazie'rſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, laska *f.*, laseczka *f.*

Spazie'rweg, *sm.* -es, *pl.* -e, droga *f.* do przechadzki, spaceru.

Spazie'rwetter, *sn.* -s, powietrze *n.* do przechadzki, spaceru.

Specerei', *sf. pl.* -en, ob. Spezerei.

Specht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzięcioł *m.*, kowal *m.*, cieśla *m.*

Spe'chtmeiſe, *sf. pl.* -n, bargiel *m.*, kowalik *m.*

Specia'l i **Spezia'l**, *adi.* i *adv.* specyalny, specyalnie.

Specia'larzt i **Spezia'larzt**, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz *m.* specyalista.

Specia'lfach i **Spezia'lfach**, *sn.* -(e)s, *pl.* -fächer, zawód specyalny, specyalność *f.*

Specia'lfreund i **Spezia'lfreund**, *sm.* -es, *pl.* -e, specyalny przyjaciel.

Specia'lien i **Spezia'lien**, *s. pl.* specyały *pl.*, szczegóły *pl.*

Specialisie'ren i **Spezialisie'ren**, *va.* (haben) wyszczególniać, wymieniać, podawać szczegółowo, specyalizować; sich in einem Fache — specyalizować się w jakimś zawodzie.

Speciali'st i **Spezialist**, *sm.* -en, *pl.* -en, specyalista *m.*

Specialitä't i **Spezialitä't**, *sf. pl.* -en, specyalność *f.*, szczegółowość *f.*, odrębność *f.*, wyłączność *f.*

Specia'lkarte i **Spezia'lkarte**, *sf. pl.* -n, plan *m.*, karta szczegółowa.

Specia'lmittel i **Spezia'lmittel**, *sn.* -s, *pl.* —, specyfik *m.*

Specia'lvollmacht i **Spezia'lvollmacht**, *sf. pl.* -en, szczegółowe pełnomocnictwo.

Specie'll i **Spezie'll**, *adi.* specyalny, szczegółowy, szczególny, wyłączny, odrębny, oddzielny; -e Studien specyalne, szczegółowe studya; ein -er Freund szczególny przyjaciel; (auf) Ihr -es (Wohl) na pańskie osobiste zdrowie; *adv.* specyalnie, umyślnie, szczególnie; wir machen Sie — darauf aufmerksam specyalnie, szczególnie, umyślnie na to panu zwracamy uwagę.

Spe'cies i **Spe'zies**, *sf.* 1) gatunek *m.*, postać *f.*, rodzaj *m.*; 2) mieszanka *f.* ziół aptekarskich; 3) die vier — cztery działania arytmetyczne.

Spe'cies'taler i **Spe'zies'taler**, *sm.* -s, *pl.* —, talar duński.

Specifikatio'n i **Spezifikatio'n**, *sf. pl.* -en, wyszczególnienie *n.*, wyłuszczenie *n.*, specyfikacya *f.*; przerobienie *n.* (prawo).

Speci'fikum i **Spezi'fikum**, *sm.* -s, *pl.* -ka, środek specyficzny, specyfik *m.*, lek swoisty.

Speci'fisch i **Spezi'fisch**, *adi.* specyficzny; -es Gewicht ciężar gatunkowy.

Specificie'ren i **Spezifizie'ren**, *va.* (haben) wyszczególniać, wyłuszczyć, wymienić, podać pojedynczo, szczegółowo, specyfikować; spezifiziert, *pp.* i *adi.* wyspecyfikowany, wyszczególniony; eine -e Rechnung rachunek szczegółowy, wyspecyfikowany.

Specificie'rung i **Spezifizie'rung**, *sf. pl.* -en, wyszczególnianie *n.*, wyłuszczanie *n.*, wymienianie *n.*, specyfikowanie *n.*

Spe'cimen i **Spe'zimen**, *sn.* -s, *pl.* Spezi'mina, próbka *f.*, przykład *m.*, okaz *m.*, dowód *m.*, znamię *n.*

Speck, *sm.* -(e)s, słonina *f.*, tłuszcz *m.*, sadło *n.*; sie sitzt sehr im — jest bardzo tłusta, otyła, dobrze jej się wiedzie, opływa w dostatki; mit — fängt man Mäuse sztuką wilki tłuką.

Spe'ckartig, *adi.* w rodzaju słoniny.

Spe'ckbauch, *sm.* -es, *pl.* -bäuche, obacz Fettwanst, Schmerbauch.

Spe'ckbeule, *sf. pl.* -n, tłuszczak *m.*, guz tłuszczowy, pucblina tłuszczowa.

Spe'ckbückling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gatunek śledzia tłustego.

Spe'ckeierkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, omlet *m.* ze słoniną.

Spe'cksser, *sm.* -s, *pl.* —, biedak *m.*

Spe'ckgeschwulst, *sf. pl.* -schwülste, obacz Speckbeule.

Spe'ckgrieben, *sf. pl.* skwarki, szwedy *pl.* ze słoniny.

Spe'ckhals, *sm.* -ses, -hälse, tłusta, gruba szyja.

Spe'ckhandel, *sm.* -s, handel *m.* słoniną.

Spe'ckhändler, *sm.* -s, *pl.* —, słoniniarz *m.*, handlarz *m.* słoniną.

Spe'ckhaut, *sf. pl.* -häute, powłoka zapalna.

Spe'ckicht, **Spe'ckig**, *adi.* słoninowaty, jak słonina, tłusty; dieser Anzug ist — to odzienie jest już zatłuszczone.

Spe'ckkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, szczękomól *m.*, słoninka *f.*

Spe'ckkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placek *m.* ze słoniną.

Spe'ckmeise, *sf. pl.* -n, sikora większa.

Spe'cknadel, *sf. pl.* -n, szpikulec *m.*

Spe'ckschnitte, *sf. pl.* -n, kawał *m.* słoniny.

Spe'ckschwarte, *sf. pl.* -n, skóra *f.* na słoninie, u słoniny.

Spe'ckschwein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wieprz tuczny, karmny.

Spe'ckseite, *sf. pl.* -n, połeć *m.* słoniny; mit der Wurst nach der — werfen ofiarować cielę za wołu, chcieć małą ofiarą wiele zyskać.

Spe'ckstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mydleniec *m.*, słonieniec *m.*, słoninik *m.*, łojek *m.*, talk *m.*

Spe'ckwanst, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Schmerbauch.

Specta'kel, *sm.* i *n.* obacz Spektakel.

Spe'culum, *sn.* -s, obacz Spekulum.

Spedie'ren, *va.* (haben) ekspedyować, wyprawiać, przesłać dalej towar, dla kogo przysłany.

Spediteu'r, *sm.* -s, *pl.* -e, spedytor *m.*, przesyłacz *m.* towarów, pośrednik przewozowy.

Speditio'n, *sf. pl.* -en, spedycya *f.*, pośrednictwo przewozowe, przesyłkowe, ekspedycya *f.* towarów.

Speditio'nsbureau, *sn.* -s, *pl.* -s, biuro spedycyjne.

Speditio'nsgebühren, **Speditio'nskosten**, *sf. pl.* należytości, koszta spedycyjne.

Speditio'nsgeschäft, *sn.* -es, *pl.* -e, **Speditio'nshaus**, *sn.* -ses, *pl.* -häuser, dom spedycyjny.

Speditio'nsgüter, *sn. pl.* towary spedycyjne.

Speditio'nsspesen, *sf. pl.* obacz Speditionsgebühren.

Speer, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, oszczep *m.*, dzida *f.*, kopia *f.*, grot *m.*

Spee'rähnlich, *adi.* podobny do dzidy, oszczepu.

Spee'rförmig, *adi.* oszczepowaty.

Spee'rkraut, *sn.* -es, *pl.* -kräuter, pryszczeniec *m.*, leczywrzód *m.*, stosił *m.*

Spee'rstechen, *sn.* -s, połów *m.* ryb zapomocą oszczepu.

Spee'rträger, *sm.* -s, *pl.* —, oszczepnik *m.*

Spee'rwurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, rzut *m.* dzidą.

Spei'becken, *sn.* =s, *pl.* —, spluwaczka *f.*

Spei'che, *sf.* *pl.* =n, 1) sprycha *f.*, śpica *f.*; 2) kość promieniowa.

Spei'chel, *sm.* =s, ślina *f.*, plwociny *pl.*, flegma *f.*; jmndš — lecken podlizywać się komu.

Spei'chelabgang, *sm.* =es, **Spei'chelabſonderung**, *sf.* wydzieliny *pl.*, wyplwociny *pl.*

Spei'chelabſondernd, *adi.* wydzielający ślinę.

Spei'chelartig, *adi.* śliniasty, ślinny.

Spei'chelauswurf, *sm.* =es, obacz Schleimauswurf.

Spei'cheldrüſe, *sf.* *pl.* =n, gruczoł ślinny, ślinianka *f.*

Spei'chelfluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =flüſſe, ślinotok *m.*, ślinienie *n.*

Spei'chelgang, *sm.* =es, przewód ślinny.

Spei'chelkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, mydło lekarskie (rośl.).

Spei'chelkur, *sf.* *pl.* =en, saliwacya *f.*, kuracya ślinna, przez ślinotok.

Spei'chellatz, *sm.* =es, *pl.* =e, podbródek *m.*

Spei'chellecken, *sn.* =s, **Spei'chelleckerei**, *sf.* podlizywanie *n.* się, podchlebianie *n.* się.

Spei'chellecker, *sm.* =s, *pl.* —, lizuń *m.*, podchlebca podły.

Spei'cheln, *vn.* (haben) 1) spluwać; 2) ślinić się.

Spei'chelſtoff, *sm.* =es, *pl.* =e, plwociny *pl.*, ślinnik *m.*

Spei'chen, *vn.* (haben) dawać sprychy do koła.

Spei'chenartig, *adi.* sprychowaty, podobny do sprychy.

Spei'chenrad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło *n.* o sprychach.

Spei'cher, *sm.* =s, *pl.* —, śpichlerz *m.*, śpichrz *m.*

Spei'cherherr, *sm.* =n, *pl.* =en, śpichlerznik *m.*, dozorca *m.* śpichlerza.

Spei'chern, *va.* (haben) składać w śpichlerzu, nagromadzać.

Spei'e, *sf.* 1) obacz Speichel; 2) wymiociny *pl.*

Spei'en, ſpeie, ſpeiſt, ſpie, habe geſpien, *va.* i *vn.* pluć, plunąć; jmndm ins Geſicht — napluć, plunąć komu w twarz; wymiotować, rzygać = ſich erbrechen; Feuer — zionąć ogniem; Blut — pluć krwią; der Vulkan ſpeit immer noch wulkan jeszcze zieje; (obraz.) Gift und Galle — pienić się ze złości; Tod und Verderben — miotać, zionąć śmierć i zniszczenie; Feuer und Flamme — palić się ze złości, płonąć ze złości.

Spei'en, *sn.* =s, pluncie *n.*, spluwanie *n.*, wymiotowanie *n.*, ślinienie *n.*, plwociny *pl.*; wybuch *m.* wulkanu.

Spei'er, *sm.* =s, *pl.* —, 1) plwacz *m.*; 2) odmiana jaszczurki.

Spei'erling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, jarzębie jagody.

Spei'gatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rynsztok *m.* na okręcie.

Speik, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, korzeń *m.* kozłka celtyckiego.

Spei'kſeife, *sf.* mydło kozłkowe.

Speil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Spei'ler**, *sm.* =s, *pl.* —, szpikulec *m.*, rożen *m.*, drewienko ostro zaciosane, szpilka drewniana.

Spei'lern, *va.* (haben) szpikować, naszpikować; śpilkować (n. p. kiszki).

Spei'napf, *sm.* =(e)s, *pl.* =näpfe, obacz Speibecken.

Spei'ſe, *sf.* *pl.* =n, 1) pokarm *m.*, jadło *n.*, jedzenie *n.*; Obſt iſt jetzt meine einzige — owoce są teraz jedynym moim pokarmem; =n zu ſich nehmen brać pokarm; (obraz.) geiſtige =n pokarm duchowy; Tränen waren ſeine tägliche — łzy były mu powszednim chlebem; 2) potrawa *f.*, danie *n.*, półmisek *m.*; das iſt keine — für Kranke to nie jest potrawa dla chorego; ein Mittag von fünf =n obiad z pięciu dań; 3) = Mörtel; 4) = Glockenſpeiſe, Glockenmetall; 5) połączenie *n.* arsenu z metalami.

Spei'ſeanſtalt, *sf.* *pl.* =en, jadłodajnia *f.*, traktyernia *f.*, garkuchnia *f.*, restauracya *f.*

Spei'ſeapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyrząd zasiłkowy.

Spei'ſebereitung, *sf.* przyrządzanie *n.* potraw, gotowanie *n.*

Spei'ſebrei, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miazga pokarmowa, gąszcz pokarmowy.

Spei'ſegang, *sm.* =(e)s, ob. Speiſeröhre.

Spei'ſegeld, *sn.* =es, zapłata *f.* za wikt, strawne *n.*

Spei'ſekammer, *sf.* *pl.* =n, spiżarnia *f.*

Spei'ſehaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, obacz Speiſeanſtalt.

Spei'ſekanal, *sm.* =s, kanał pokarmowy, przewód pokarmowy.

Spei'ſekarte, **Spei'ſeliſte**, *sf.* *pl.* =n, spis *m.* potraw, jadłospis *m.*

Spei'ſekelch, *sm.* =es, *pl.* =e, cyboryum *n.*

Spei'ſekeller, *sm.* =s, *pl.* —, spiżarnia *f.* w piwnicy.

Spei'ſekopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, wylew *m.* pompy zasilającej, głowica *f.* wylewu.

Spei'ſekopfventil, *sm.* =s, *pl.* =e, wentyl *m.* wylewu.

Spei'ſekorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, kosz *m.* dla zakupna wiktuałów.

Spei'ſeleiter, **Spei'ſemeiſter**, *sm.* =s, *pl.* —, kredensowy *m.*, śniednik *m.*

Spei'ſemeiſterin, *sf.* *pl.* =nen, klucznica *f.*, kredensowa *f.*

Spei'ſen, I. *va.* (haben) karmić kogo, żywić, dawać komu jeść, stołować, mieć kogo na wikcie; einen Brunnen mit Waſſer — zasilić studnię wodą; jmndn mit leeren Verſprechungen — zbywać kogo tylko przyrzeczeniami; 2) zasilać, zaopatrywać w coś; dieſe Quelle ſpeiſt ſämtliche Brunnen der Stadt to źródło zasila w wodę wszystkie studnie miasta; die Feſtung iſt noch für lange Zeit geſpeiſt twierdza jeszcze na długi czas zaopatrzona jest w żywność; II. *vn.* (haben) jeść; zu Mittag —

eſſ̈en obiad; ſie — noch ſind jeszcze przy stole; ich habe noch nicht geſpeiſt nie jadłem jeszcze obiadu.

Spei'ſen, *sn.* -s, wyżywianie *n.*, stołowanie *n.* kogo; jedzenie *n.*; zaopatrzenie *n.*, zaopatrywanie *n.* w co; die Herrſchaften ſind beim — państwo przy stole.

Spei'ſenaufzug, *sm.* -es, *pl.* -züge, winda *f.* na potrawy.

Spei'ſenfolge, *sf.* menu *n.*, spis *m.* potraw uczty.

Spei'ſe(n)träger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kelner *m.*; 2) menażki *pl.*

Spei'ſeöl, *sn.* -(e)s, oliwa *f.* do potraw.

Spei'ſeopfer, *sn.* -s, *pl.* —, ofiara jadalna, śniedna, sucha.

Spei'ſeordnung, *sf.* obacz Speiſefolge.

Spei'ſepumpe, *sf.* *pl.* -n, pompa zasilająca.

Spe'iſereſte, *sm.* *pl.* resztki *pl.* potraw, jadła.

Spei'ſerohr, *sm.* -es, *pl.* -e, przewód zasilający.

Spei'ſeröhre, *sf.* *pl.* -n, przewód pokarmowy, przełyk *m.*

Spei'ſeröhrenſchnitt, *sm.* -es, *pl.* -e, cięcie *n.* przełyka.

Spei'ſeſaal, *sm.* -es, *pl.* -ſäle, sala jadalna.

Spei'ſeſaft, *sm.* -es, *pl.* -ſäfte, sok pokarmowy (z żołądka), chylus *m.*

Spei'ſeſchrank, *sm.* -es, *pl.* -ſchränke, spiżarka *f.*, kredens *m.*

Spei'ſetiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół jadalny.

Spei'ſevorrichtung, *sf.* *pl.* -en, obacz Speiſeapparat.

Spei'ſewagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wagon jadalny, wagon restauracyjny.

Spei'ſewärmer, *sm.* -s, *pl.* —, reszo *n.*, fajerka *f.* do odgrzewania jadła.

Spei'ſewaſſerleitung, *sf.* *pl.* -en, główny wodociąg.

Spei'ſewirt, *sm.* -es, *pl.* -e, traktyernik *m.*, właściciel *m.* garkuchni, restaurator *m.*

Spei'ſewirtſchaft, *sf.* *pl.* -en, restauracya *f.*, traktyernia *f.*, garkuchnia *f.*

Spei'ſezettel, *sm.* -s, *pl.* —, spis *m.* potraw, jadłospis *m.*

Spei'ſezimmer, *sn.* -s, *pl.* —, jadalnia *f.*

Spei'ſung, *sf.* karmienie *n.*, żywienie *n.*, wyżywianie *m.*, jedzenie *n.*; zasilanie *n.* (maszyny).

Spei'ſungskran, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kran hydrauliczny.

Spekta'kel, I. *sm.* i *sn.* -s, hałas *m.*, brewerye *pl.*, rejwach *m.*, rwetes *m.*; macht keinen — nie róbcie hałasu, wrzasku; was iſt das für ein —? co to za wrzawa?; II. *sn.* -s, widowisko *n.*

Spekta'kelmacher, *sm.* -s, *pl.* —, hałaburda *m.*

Spekta'keln, *vn.* (haben) hałasować, czynić wrzawę.

Spekta'kelſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sensacyjna sztuka.

Spektra'lanalyſe, *sf.* *pl.* -n, rozbiór widmowy, analiza widmowa.

Spektra'lapparat, *sm.* -es, *pl.* -e, spektroskop *m.*

Spektra'lbeobachtung, *sf.* *pl.* -en, spostrzeżenie widmowe.

Spektra'llinien, *sf.* *pl.* linie, prążki widmowe.

Spektrome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, widmomierz *m.*

Spektroſko'p, *sn.* -s, *pl.* -e, spektroskop *m.*

Spektroſko'piſch, *adi.* spektroskopijny.

Spe'ktrum, *sn.* -s, *pl.* Spektra, widmo *n.*

Spekula'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, spekulant *m.*, człowiek przemyślny; — auf Steigen spekulant na zwyżkę; — auf Fallen spekulant na zniżkę.

Spekulatio'n, *sf.* *pl.* -en, 1) spekulacya *f.*, przedsiębiorczość *f.*, przedsiębiorstwo *n.*; glückliche, verfehlte — spekulacya szczęśliwa, chybiona; auf — kaufen kupić na spekulacyę, w celach spekulacyjnych; 2) (obraz.) spekulacya *f.*, wymiarkowanie *n.*, badanie *n.*, zaciekanie *n.* się w badaniach.

Spekulatio'ns-, *adi.* spekulacyjny.

Spekulatio'nsgeiſt, *sm.* -es, *pl.* -er, duch spekulacyjny, przedsiębiorczy.

Spekulatio'nsgeſchäfte, *sn.* *pl.* interesy spekulacyjne, przedsiębiorstwa *pl.*

Spekulatio'nskauf, *sm.* -es, *pl.* -käufe, kupno spekulacyjne.

Spekulatio'nsluſt, *sf.* chęć *f.*, pociąg *m.* do spekulacyi.

Spekulatio'nspapiere, *sn.* *pl.* papiery spekulacyjne (giełda).

Spekulatio'nswut, *sf.* mania spekulacyjna.

Spekulati'v, *adi.* 1) spekulatywny; -e Philoſophie filozofia spekulatywna; 2) ein -er Kopf człowiek przemyślny, przebiegły.

Spekulie'ren, *vn.* (haben) spekulować; przedsiębrać, przedsięwziąć; wymiarkować, obliczać, obliczyć, badać, rozmyślać; auf etw. — spekulować na co, przemyśliwać nad osiągnięciem czego; auf Steigen, auf Fallen — spekulować na zwyżkę, na zniżkę (giełda); fałsch — źle, nieszczęśliwie spekulować.

Spe'kulum, *sn.* -(s), *pl.* -la, zwierciadło medyczne.

Spelt, **Spelz**, *sm.* -es, *pl.* -e, orkisz *m.* (botanika).

Spe'lzrot, *sn.* -(e)s, orkisz skrupiony.

Spelu'nke, *sf.* *pl.* -n, jaskinia *f.*, lokal podły, podejrzany.

Spelu'nkenartig, **Spelu'nkenhaft**, *adi.* jaskiniowaty.

Spe'lzblütig, *adi.* plewkokwietny (bot.).

Spe'lze, *sf.* *pl.* -n, plewka *f.*, łuszczyna *f.* (botanika).

Spe'lzig, *adi.* plewisty.

Spe'lzmehl, *sn.* -(e)s, mąka orkiszowa.

Spe'nde, *sf.* *pl.* -n, 1) rozdział *m.*, rozdawanie *n.* (jałmużny, darów); = Austeilung; 2) dar *m.*, podarek *m.*; = Gabe; składka *f.*; = Beitrag; jałmużna *f.*; = Almo-

sen; 3) libacya *f.*; = Trankopfer.

Spe'nden, *va.* (haben) rozdawać, rozdać; = austeilen; darować, szafować czem; den Armen Almosen — sypać ubogim jałmużnę; jmndm Lob — chwalić kogo; das heilige Abendmahl — dawać komunię, komunikować (kogo); einem Sterbenden die letzte Ölung — udzielić umierającemu ostatniego namaszczenia; Segen — błogosławić; (ein Trankopfer) — urządzić libacyę.

Spe'nder, *sm.* -s, *pl.* —, rozdawca *m.*, rozdawacz *m.*; = Austeiler; darczyńca *m.*, darowiciel *m.*; — von Wohltaten dobrodziej *m.*; jałmużnik *m.*; = Almosenspender.

Spe'nderin, *sf. pl.* -nen, rozdawczyni *f.*, darowicielka *f.*

Spendie'ren, *va.* (haben) hojnie komu czego użyczać, nie żałować komu (poufale); obdarowywać, obdarować; jmndm etw. — zapłacić komu co, fundować (w gospodzie, restauracyi i t. p.); sich etw. — pozwolić sobie na co, kupić sobie co, pozwolić sobie jaki zbytek.

Spendie'rhosen, *sf. pl.* die — anhaben być hojnym, być usposobionym do darowania, płacenia, fundowania (czego drugiemu).

Spe'ngler, *sm.* -s, *pl.* —, blacharz *m.*; = Klempner.

Spe'nglerarbeit, *pl.* -en, robota blacharska.

Spenglerei', *sf.* 1) —, *pl.* -en, blacharnia *f.*, pracownia blacharska; 2) blacharstwo *n.*

Spe'rber, *sm.* -s, *pl.* —, krogulec *m.* (ptak); 2) małe działo (hist. wojskow.).

Spe'rberbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, jarząb *m.*, jarzębina *f.* (drzewo); wilder — bereka *f.*

Spe'rberbeere, *sf. pl.* -n, jarzębina *f.* (owoc).

Spe'rberkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, krwiściąg łąkowy.

Spere'nzien, *sf. pl.* — machen robić komplimenty.

Spe'rling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wróbel *m.*; (weiblicher —) wróblica *f.*; kleiner, junger — wróbelek *m.*; ein — in der Hand ist besser als zwei (albo als eine Taube) auf dem Dache lepszy jeden wróbel w garści, jak dziesięć (dosłownie: dwa) na dachu; lepszy wróbel w garści, niż kuropatwa w chróście; lepszy wróbel w ręku, niż kwiczoł na sęku; lepsza w ręce kiełbasa, niż w jatce szynka.

Spe'rlings-, *adi.* wróbli.

Spe'rlingsartig, *adi.* wróblowaty; -e Vögel wróblowate ptaki.

Spe'rlingsgezwitscher, *sn.* -s, świegot *m.* wróbli.

Spe'rlingskopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, wróbla główka, mała głowa (żartobliwie).

Spe'rlingskraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, kurzyślep *m.*, muchotrzew *m.*; = Gauchheil; (rośl.).

Spe'rlingsnest, *sn.* -es, *pl.* -er, wróble gniazdo.

Spe'rlingspapagei, *sm.* -s, *pl.* -en, staryk *m.* (gatunek papugi).

Spe'rlingsvögel, *sm. pl.* wróblowate ptaki.

Spe'rlingswürger, *sm.* -s, *pl.* —, gryzichrząszcz *m.* (ptak).

Spe'rma, *sn.* -s, sperma *n.*, nasienie męskie (fizyologia).

Spermatozo'en, *sn. pl.* nasienne żyjątka (fizyol.).

Spe'rrangelweit, *adv.* — offen stehen być na oścież otwartym (o oknie, drzwiach).

Spe'rrbalken, **Spe'rrbaum**, *sm.* -s, *pl.* —, -bäume 1) zawora *f.*, zapora *f.*, zapieradło *n.*, baryera *f.*; 2) rozwora *f.* (u wozu), bunty *pl.* (u kozłów).

Spe'rrbeinig, *adi.* krzywonogi; *adv.* — gehen chodzić okrakiem.

Spe'rrbolzen, *sm.* -s, *pl.* —, kołek żelazny u stojaka zwrotnicy (kolejn.).

Spe'rrbuhne, *sf. pl.* -n, tama zaporowa (kolejn.).

Spe'rre, *sf. pl.* -n, 1) blokada *f.*, osaczenie *n.*, zamknięcie *n.* (n. p. portu, twierdzy); über eine Stadt die — verhängen blokować, zamknąć miasto; Tor— zamknięcie bram miasta, blokada miasta przez zamknięcie jego bram; 2) zagrodzenie *n.*, rogatka *f.*; 3) zakaz *m.* (handel); — der Getreideausfuhr zakaz wywozu zboża; 4) przeszkoda *f.*, przerwa *f.*; wstrzymanie *n.*; = Hindernis; — des Verkehrs przerwa komunikacyi, w ruchu; — des Gehaltes wstrzymanie wypłaty płacy; 5) — der Arbeiter durch Arbeitgeber wykluczenie *n.* robotników przez przedsiębiorców; 6) szryk *m.* (żegluga); 7) kurcz *m.* szczęk; = Mundsperre.

Spe'rreisen, *sn.* -s, *pl.* —, zwora żelazna.

Spe'rren, I. *va.* (haben) 1) zamykać, zamknąć; zagradzać, zagrodzić; den Durchgang — zagrodzić przejście, wzbronić przejścia; eine Straße, die Tore — zamknąć ulicę, bramy; die Tür — zapierać, zaprzeć drzwi; das Rad — zahamować koło; jmndm den Weg — wzbronić komu przejścia, nie pozwolić komu przejść; 2) jmndm den Gehalt — wstrzymać komu płacę, zakazać wypłatę czyjej płacy; das Handwerk — ograniczyć rzemiosło, zakazać wykonywanie rzemiosła; nie dopuszczać pewnych osób do rzemiosła; 3) blokować, osaczać; szrykować (żegluga); einen Hafen — blokować, zamknąć port; den Verkehr — przerwać komunikacyę; den Handel — wzbronić handlu; der Handel ist gesperrt handel jest zatamowany, wzbroniony jest handel przywozowy lub wywozowy; 4) jmndn in ein Zimmer — zamknąć kogo w pokoju; jmndn ins Gefängnis — wsadzić kogo do więzienia, osadzić kogo w więzieniu; in den Käfig — zamknąć do klatki; jmndn aus dem Hause —, jmndn aussperren zam-

knąć przed kim dom, nie wpuścić kogo do domu; 5) auseinander — rozstawiać, rozstawić, rozpierać, rozeprzeć, rozkraczać, rozkroczyć; die Beine auseinander— rozkroczyć nogi; den Mund auseinander— rozdziawiać, rozdziawić gębę; 6) spacyonować, rozstrzelać, głoski wyrazów szeroko ustawiać (drukarstwo); geſperrt, *pp.* i *adi.* *a*) spacyonowany, rozstrzelony (druk.); *b*) afektowany, wymuszony (przenośnie); II. ſich —, *vr.* (haben) rozpierać się; (obraz.) ſich gegen etw. — opierać się czemu.

Spe'rrer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) rozszerzadło *n.*; 2) obacz Spekulum.

Spe'rrfeder, *sf.* *pl.* -n, sprężyna zaporowa.

Spe'rrgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, bramne *n.*, wpustne *n.*, wypustne *n.*, opłata (na korzyść odźwiernego) za wpuszczenie do lub wypuszczenie z domu po zamknięciu bramy, szperka *f.*

Spe'rrgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa prohibitywna, wzbraniająca (przywozu lub wywozu).

Spe'rrglocke, *sf.* *pl.* -n, dzwon *m.* do dawania znaku na zamknięcie bram miasta (historya).

Spe'rrgroſchen, *sm.* -s, *pl.* — obacz Sperrgeld.

Spe'rrgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, towar przestrzenny, towar większych rozmiarów (przewoźn.).

Spe'rrhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kurek zapadkowy, zamykający (mechanika).

Spe'rrhaken, *sm.* -s, *pl.* —, hak *m.* do zamykania lub hamowania, hamulczyk *m.*, sobaczka *f.*

Spe'rrholz, -(e)s, *pl.* -hölzer, rozpora *f.*, rozpona *f.*

Spe'rrhorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, rogaczka *f.*, rogal *m.*, szparóg *m.*

Spe'rrig, *adi.* 1) rozwarty; 2) -es Gut obacz Sperrgut.

Spe'rrkette, *sf.* *pl.* -n, łańcuch *m.* do zamykania.

Spe'rrklinke, *sf.* *pl.* -n, zapadka *f.*

Spe'rrleiſte, *sf.* *pl.* -n, rozwora *f.* u wozu.

Spe'rrnagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, sierdzień *m.*, sworzeń *n.*, możdżeń *m.*

Spe'rr(r)ad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, koło zapadkowe, kółko zaporowe, tamujące, hamulcowe (w zegarku).

Spe'rr(r)iegel, *sm.* -s, *pl.* —, zawora *f.*

Spe'rrſechſer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Sperrgeld.

Spe'rrſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce zagrodzone, miejsce w parkiecie (teatr.).

Spe'rrſtunde, *sf.* *pl.* -n, godzina *f.* zamykania bram miasta lub domów.

Spe'rrſyſtem, *sn.* -(e)s, system prohibitywny, wzbraniający (polityka, handel).

Spe'rrung, *sf.* *pl.* -en, zamknięcie *n.*; blokada *f.*, osaczenie *n.* (wojskow.); zakaz *m.* przywozu lub wywozu (handel); hamulec *m.*, zapora *f.* (mechanika).

Spe'rrventil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wentyl zamykający.

Spe'rrvorrichtung, *sf.* *pl.* -en, przyrząd zamykający, zamykadło *n.*

Spe'rrweit, *adi.* rozwarty; *adv.* na oścież.

Spe'ſen, *s.* *pl.* koszta *pl.*; unter Zurechnung der — wliczając koszta; alle — inbegriffen z wszystkiemi kosztami; (przewoźnictwo:) — im vorhinein koszta dodatkowe przy wysyłce, koszta w zaliczce; — nach Eingang koszta poborowe, koszta przesyłek nadeszłych; —nachnahme *sf.* powziątek *m.*, zaliczenie *n.*; —rechnung, —nota, *sf.* rachunek *m.* powziątków; —auflaſſung, *sf.* zwolnienie *n.* z zaliczki, cofnięcie *n.* zaliczki; —reduzierung, *sf.* obniżenie *n.* zaliczki.

Spe'ſenfrei, *adi.* wolny od kosztów, opłacony.

Spe'ſennachnahme, **Spe'ſennota**, **Spe'ſenrechnung**, *sf.* obacz pod Speſen.

Spe'ſenreiterei, **Spe'ſenſchneiderei**, *sf.* *pl.* -en, zaliczanie *n.* nadmiernych kosztów.

Spezerei'en, *sf.* *pl.* korzenie *pl.*

Spezerei'handel, *sm.* -s, handel korzenny.

Spezerei'händler, *sm.* -s, *pl.* —, kupiec korzenny.

Spezerei'laden, *sm.* -s, *pl.* sklep korzenny.

Spezerei'waren, *sf.* *pl.* towary korzenne.

Spezia'l-, i wyrazy złożone obacz pod Special- i t. d.

Spezie'll, *adi.* obacz Speciell.

Spe'zies, *sf.* obacz Species.

Spezifikatio'n, *sf.* obacz Specification.

Spezifizie'ren, *va.* (haben) obacz Specificieren.

Spezi'fiſch, *adi.* obacz Specifiſch.

Spheleri't, *sn.* -(e)s, blenda cynkowa (górn.).

Sphä're, *sf.* *pl.* -n, 1) sfera *f.*, kula *f.*, krąg *m.*, okrąg *m.* (astron.); obwód *m.* (geom.); 2) (obraz.) sfera *f.*, położenie *n.*, otoczenie *n.*, stan *m.*, kres *m.*, zakres *m.* działania; aus niederen, höheren -n z nizkich, z wyższych sfer, z nizkiego, wyższego stanu; jmnden aus ſeiner — herausziehen wydobyć kogo z jego otoczenia.

Sphä'renharmonie, **Sphä'renmuſik**, *sf.*, **Sphä'renklang**, *sm.* harmonia *f.*, muzyka *f.* niebieska.

Sphä'riſch, *adi.* sferyczny, kulisty, okrągły, okrągławy; -es Dreieck sferyczny trójkąt.

Sphäroi'd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sferoida *f.*, figura kulowata.

Sphäroi'diſch, *adi.* sferoidalny.

Sphinx, *sf.* *pl.* -en, 1) Sfinks *m.* (mitologia); 2) zanocnica *f.*, ćma *f.*; = Nachtfalter.

Sphi'nxartig, *adi.* jak Sfinks; (obraz.) zagadkowy.

Sphragi'ſtik, *sf.* sfragistyka *f.*, znawstwo *n.* pieczątek (archeol.); = Siegelkunde.

Spicile'ginm i **Spizile'ginm**, *sn.* -(s), *pl.* -gien, 1) pokłosie *n.*; = Ährenlese; 2) zbiór *m.* cytatów.

Spi'ckaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, węgorz wędzony.

Spi'ckbraten, *sm.* -s, *pl.* —, pieczeń szpikowana.

Spi'cken, *va.* (haben) 1) szpikować, natykać, przetykać, przetkać, przeciągnąć mięso słoniną, wędzić; 2) (przenośnie:) napchać, napełnić; seinen Beutel — worek, kieszenie pieniądzmi napakować, obłowić się; gespickte Börse pełny pugilares; jmndn — naszpikować kogo, dać komu dobre łapowe; 3) (przenośnie:) seine Rede mit Zitaten — przeładować mowę cytatami.

Spi'ckgans, *sf. pl.* -gänse, półgęsek *m.*

Spi'ckhering, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, śledź wędzony.

Spi'cknadel, *sf. pl.* -n, szpikulec *n.*, przetyczka *f.*, natyczka *f.*, natyk *m.*

Spi'ckspeck, *sm.* -(e)s, słonina *f.* do szpikowania, do przetykania.

Spi'cker, *sm.* -s, *pl.* —, **Spi'ckerin**, *sf. pl.* -nen, ten lub ta, co mięso słoniną przetyka.

Spie'gel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) zwierciadło *n.*, lustro *n.*; konkaver, konvexer — zwierciadło wklęsłe, wypukłe; kleiner — lusterko *n.*, zwierciadełko *n.*; sich im — besehen przeglądać się w zwierciadle; er sieht den ganzen Tag vor dem — cały dzień stoi przed lustrem, przegląda się w lustrze; das Auge ist der — der Seele oko jest zwierciadłem duszy; das wird er sich nicht hinter den — stecken (dosłownie:) tego nie zatknie sobie za lustro; tem chwalić się nie będzie; 2) — des Wassers, des Eises zwierciadło (gładka powierzchnia) wody, lodu; 3) błyszczki *pl.* drzewa w przerznięciach; 4) — des Schiffes (gładki) tył *m.* okrętu; 5) lustro *n.*, fioletowo-zielone pióra na skrzydłach dzikiej kaczki, oko *n.* w ogonie pawia (łow.); 6) — des Sachsenrechtes księga prawa saskiego, zwierciadło saskie (prawo); 7) obraz *m.*, wzór *m.*; = Muster.

Spie'gelartig, *adi.* zwierciadłowaty.

Spie'gelbelag, *sm.* -(e)s, *pl.* -läge, **Spie'gelbelegung**, *sf.* podlewa *f.* zwierciadeł, staniol *m.* do wykładania zwierciadeł.

Spie'gelbeleger, *sm.* -s, *pl.* —, zwierciadlnik *m.*, zwierciadlarz *m.*

Spie'gelbeobachtung, *sf. pl.* -en, rozpatrywanie *n.*, badanie *n.* przy pomocy zwierciadła.

Spie'gelbild, *sn.* -es, *pl.* -er, obraz odbity od zwierciadła.

Spie'gelblank, *adi.* błyszczący, gładki jak lustro; czyściuchny.

Spie'gelblende, *sf.* cynk przeźroczysty.

Spie'gelborg, *sm.* -es, *pl.* -e, (gładki) tył *m.* okrętu (żegluga).

Spie'gelbecke, *sf. pl.* -n, powała zwierciadłami wykładana, pułap zwierciadlany.

Spie'gelei, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, sadzone jaje.

Spie'geleisen, *sn.* obacz Spiegelfloß.

Spie'gelerz, *sn.* -es, *pl.* -e, zwierciadlnia *f.*, zwierciedlnica *f.*, zwierciedlniczka *f.* (kruszec).

Spie'gelfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* zwierciadeł.

Spie'gelfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, zwierciadlarz *m.*, zwierciadlnik *m.*

Spie'gelfabrikation, *sf.* fabrykacya *f.*, wyrób *m.* zwierciadeł, zwierciadlnictwo *n.*

Spie'gelfechten, *sn.* -s, **Spie'gelfechterei**, *sf. pl.* -en, udawanie *n.*, łudzenie *n.*, zmyślanie *n.*, szarlatanerya *f.*

Spie'gelfechter, *sm.* -s, *pl.* —, udawacz *m.*, mamiciel *m.*, szarlatan *m.*

Spie'gelfeder, *sf. pl.* -n, pióro świetne z ogona (pawia, dzikiej kaczki).

Spie'gelfeile, *sf. pl.* -n, pilnik zębaty.

Spie'gelfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) rama *f.* zwierciadła; 2) podłoga parkietowa, posadzka *f.*

Spie'gelfenster, *sn.* -s, *pl.* —, okno *n.* ze szkła zwierciadlanego.

Spie'gelfernrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, teleskop *m.*, dalekowidz *m.* katoptryczny.

Spie'gelfisch, *sm.* -es, *pl.* -e, niciopław płaszczek *m.* (ryba).

Spie'gelfischerei, *sf.*, **Spie'gelfang**, *sm.* -(e)s, łowienie *n.* ryb nocą przy świetle odbijanem od zwierciadeł.

Spie'gelfläche, *sf. pl.* -n, powierzchnia *f.*, płaszczyzna *f.* zwierciadła.

Spie'gelfloß, *sn.* -es, listkowo-ziarnista surowizna.

Spie'gelfolie, *sf.* podlewa *f.* zwierciadła; = Spiegelbelag.

Spie'gelgalvanometer, *sm.* -s, *pl.* —, galwanometr zwierciadlany.

Spie'gelgießer, *sm.* -s, *pl.* —, zwierciadlarz *m.*; = Spiegelbelager.

Spie'gelgießerei, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* zwierciadeł.

Spie'gelglanz, *sm.* -es, odblask *m.* (zwierciadła).

Spie'gelglas, *sn.* -ses, szkło zwierciadlane.

Spie'gelglatt, *adi.* gładki jak zwierciadło.

Spie'gelglätte, *sf.* gładkość *f.* zwierciadła.

Spie'gelhaken, *sm.* -s, *pl.* —, hak *m.* na zwierciadło.

Spie'gelhändler, *sm.* -s, *pl.* —, zwierciadlarz *m.*

Spie'gelhandlung, *sf. pl.* -en, sklep *m.* z zwierciadłami.

Spie'gelhell, **Spie'gelklar**, *adi.* obacz Spiegelblank.

Spie'gelhütte, *sf.* obacz Spiegelgießerei.

Spie'gelig, *adi.* zwierciadłowy.

Spie'gelkarpfen, *sm.* -s, *pl.* —, karp lustrzeń *m.*, król *m.* karpiów, karp królewski, ulak *m.*

Spie'gelkaſten, *sm.* -s, *pl.* —, skrzynka *f.* na zwierciadło; szafa *f.* ze zwierciadłem.

Spie'gelklar, *adi.* obacz Spiegelblank.

Spie'gelkugel, *sf. pl.* -n, zwierciadło sferyczne, kuliste.

Spie'gellehre, *sf.* katoptryka *f.*, nauka *f.* o odbijaniu się światła.

Spie'gelleiſte, *sf.* obacz Spiegelrand.

Spie'gellicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, światło reflektowane od zwierciadeł, światło odbijane.

Spie'gelmacher, *sm.* -s, *pl.* —, zwierciadlarz *m.*

Spi'egelmeiſe, *sf. pl.* -n, sikora *f.*; = Kohlmeiſe.

Spie'gelmetall, *sn.* -(e)s, spiż zwierciadłowy.

Spie'geln, I. *va.* (haben) odbijać obraz (jak zwierciadło), odbijać (od czego jak od zwierciadła), reflektować; II. *vn.* (haben) błyskać, błyszczeć; = glänzen; być jasnym jak zwierciadło; iskrzyć się; = funkeln; III. ſich —, *vr.* (haben) przeglądać się w zwierciadle; odbijać się; unſer Haus ſpiegelt ſich im See dom nasz odbija się w jeziorze; (obraz.) ſich an jmndm — brać z kogo przykład.

Spie'geln, *sn.* -s, odbijanie *n.* (od zwierciadła), odbijanie *n.* się, reflektowanie *n.*, błyszczenie *n.*

Spie'gelnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć *f.* o czworograniastych okach.

Spie'gelpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, słup *m.* do, u zwierciadła.

Spie'gelrahmen, *sm.* -s, *pl.* —, rama *f.* do, u zwierciadła.

Spie'gelrand, *sm.* -es, *pl.* -ränder, facetka *f.* zwierciadła.

Spie'gelrappe, *sm.* -n, *pl.* -n, koń kary z błyszczącą sierścią.

Spie'gelrein, *adi.* czysty jak zwierciadło; *adv.* czysto jak zwierciadło.

Spie'gelſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala zwierciadlana.

Spie'gelſcheibe, *sf. pl.* -n, szyba *f.* ze szkła zwierciadlanego.

Spie'gelſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt *m.* o gładkim tyle.

Spie'gelſchimmel, *sm.* -s, *pl.* —, (koń) siwosz *m.* z błyszczącą sierścią.

Spie'gelſchirm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zwierciadło *n.* (metalowe) do odbijania światła.

Spie'gelſchleifer, *sm.* -s, *pl.* —, szlifierz *m.*, ogładca *m.* zwierciadeł.

Spie'gelſchleiferei, *sf. pl.* -en, szlifiernia *f.*, toczarnia *f.* zwierciadeł.

Spie'gelſchrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchränke, szafa *f.* ze zwierciadłem.

Spie'gelſextant, *sm.* -en, *pl.* -en, przyrząd *m.* do mierzenia wysokości i odległości (astronom.).

Spie'gelſpat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, selenit *m.*

Spie'gelſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Marienglas.

Spie'geltiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, i *dim.* **Spie'geltiſchchen**, *sn.* -s, *pl.* —, stół *m.*, stolik *m.* ze zwierciadłem, toaletka *f.*

Spie'geltrager, *sm.* -s, *pl.* —, podstawa *f.*, podsłupie *n.* do zwierciadła.

Spi'egeltür, *sf. pl.* -en, drzwi zwierciadlane.

Spie'gelung, *sf.* 1) obacz Spiegeln; 2) —, *pl.* -en, ob. Spiegelbild i Luftſpiegelung.

Spie'gelwand, *sf. pl.* -wände, ściana zwierciadłami wykładana.

Spie'gelwerk, *sn.* -(e)s, 1) zwierciadła *pl.*; 2) mamidło *n.*

Spie'gelzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój zwierciadłami przystrojony.

Spie'ke, *sf. pl.* -n, lawenda *f.* (rośl.); balsamina *f.* (rośl.).

Spie'kenarde, *sf. pl.* -n, **Spiekena'rd**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, śpikenarda *f.* (rośl.).

Spie'ker, *sm.* -s, *pl.* —, gruby szeroki gwóźdź; gwóźdź *m.* bez główki.

Spie'kern, *va.* (haben) wbijać gwoździe.

Spie'kernagel, *sm.* obacz Spieker.

Spiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) gra *f.* (w karty, w kręgle i t. p.); partya *f.*, udział *m.* w grze; = Partie; zabawa *f.*, rozrywka *f.*; ein — machen zagrać w co; verſchiedene -e ſpielen grać w rozmaite gry; langweiliges, verderbliches — gra nudna, zgubna; ich habe das — verloren przegrałem partyę; er iſt zu ſehr dem -e ergeben nadto lubi grać, nadto oddaje się grze; ein — Karten talia *f.*, gra *f.* kart; ein hohes — ſpielen grać wysoko, stawiać wysoko w grze; 2) igrzysko *n.*; die olympiſchen -e igrzyska olimpijskie; -e veranſtalten igrzyska wyprawi(a)ć; 3) gra *f.*, przedstawienie *n.* (teatr, muzyka); ſein — iſt vollkommen gra jego jest doskonała; ſtummes — gra milcząca, mimiczna; das — iſt aus skończona komedya; das — der Glocken obacz Glockenſpiel; die Soldaten zogen in die Stadt mit klingendem — żołnierze wmaszerowali do miasta przy odgłosie bębnów; 4) gra *f.* (mechanika); ins — ſetzen wprawić w ruch; 5) (przenośnie:) ein — des Zufalls ſein być igraszką przypadku; ein — der Natur kaprys *m.*, żart *m.*, wybryk *m.* natury; leichtes — haben nie mieć w czem trudności; ſich ins — miſchen (w)mieszać się do czego, wścibić nos do czego; nun hat er gewonnenes — teraz już wygrał (partyę); er gab das — verloren dał za wygraną; das — hat ſich gewandt los się odmienił, szczęście się odwróciło; die Hand (mit) im -e haben mieć w czem udział, należeć do czego; die Hand aus dem -e laſſen, aus dem -e bleiben nie mieszać się do czego; laſſe mich aus dem -e nie mieszaj mnie do tego, nie wciągaj mnie w tę sprawę; ein ſicheres — ſpielen iść na pewne; er treibt ein gewagtes — wiele ryzykuje, igra nierozważnie; es iſt ein perſönliches Intereſſe (mit) im -e jest w tem prywatny interes,

prywata; das ist für ihn ein — to dla niego zabawka, rzecz łatwa; alles ist ihm ein — jemu wszystko idzie jak z płatka; Geld aufs — setzen pieniądze stawić na grę; er setzt sein Leben aufs — życie wystawia, naraża na niebezpieczeństwo; seine Ehre steht auf dem =e idzie o jego honor; dem =e zusehen przypatrywać się grze, być tylko widzem; jmndm das — verderben popsuć komu grę; ich lasse ihm freies — zostawię mu wolną rękę, nie krępuję go; sein — mit jmndm treiben żarty sobie z kogo robić, żartować z kogo; hier muß der Teufel im — sein musiał tu dyabeł swój ogon wścibić; gute Miene zum bösen — machen nadrabiać miną; 6) ogon *m.* bażanta (łowiectwo).

Spie'lart, *sf. pl.* =en, 1) sposób *m.* grania, gry, rodzaj *m.* gry; 2) odmiana *f.* (nauki przyrodn.).

Spie'lball, *sm.* =es, *pl.* =bälle, piłka *f.* (do grania), chwytka *f.*, gałka *f.*; (obraz.) — des Glücks igrzysko *n.*, pomiotło *n.* szczęścia.

Spie'lbank, *sf. pl.* =en, bank *m.*, dom *m.* gry.

Spie'lbar, *adi.* nadający się do gry (na jakim instrumencie muzycznym), do przedstawienia (w teatrze).

Spie'lbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, deska *f.* do gry.

Spie'lbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, towarzysz *m.* gry; szuler *m.*, gracz namiętny (pogardliwie).

Spie'lbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka *f.* o grach lub zabawach.

Spie'lbude, *sf. pl.* =n, buda *f.* do gry.

Spie'lchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Spiel gra *f.*, partyjka *f.*; ein — machen zagrać partyjkę, pograć sobie.

Spie'ldocke, *sf. pl.* =n, ob. Spielpuppe.

Spie'ldose, *sf. pl.* =n, puszka *f.*, tabakierka *f.* grająca.

Spie'len, I. *va.* (haben) 1) ein Spiel — grać w grę jaką; Karten, Schach, Würfel — grać w karty, w szachy, w kostki; sie haben bis in die späte Nacht gespielt grali do późnej nocy; ein falsches Spiel — oszukiwać w grze; (obraz.) być nieszczerym, fałszywym; ein gewagtes Spiel — grać ryzykownie, odważnie; (obraz.) ryzykować, narażać się na niebezpieczeństwo; ein sicheres Spiel — grać partyę, której przegrać niepodobna; (obraz.) iść na pewniaka; 2) grać (na instrumencie muzycznym, na scenie); Violine, Klavier — grać na skrzypcach, na fortepianie; vierhändig — grać na cztery ręce; die erste Geige — grać pierwsze skrzypce, odgrywać pierwszą rolę; falsch — grać fałszywie; den König Lear — grać króla Lira; eine große Rolle — wystąpić w wielkiej roli, odgrywać, odegrać wielką rolę (także przenośnie); den Verräter, den Narren — grać rolę zdrajcy, błazna; (obraz.) den Dummen — udawać głupiego; was albo was für ein Stück hat man heute gespielt? co, jaką sztukę grano dziś? 3) jmndm etw. aus der Hand, in die Hand — niepostrzeżenie wziąć, wyjąć co z ręki, włożyć, wsunąć co do ręki; jmndm einen Possen, einen Streich — wypłatać komu figla; er will den großen Herrn — chce odgrywać rolę wielkiego pana, chce się bawić w wielkiego pana, udaje wielkiego pana; den Krieg ins Feindesland — (albo tragen) przenieść, przerzucić wojnę w kraj nieprzyjacielski; sich arm — zniszczyć się grą; II. *vn.* (haben) 1) grać (w karty, w bilar(d), w szachy i t. p.); um Geld — grać o pieniądze; zum Zeitvertreib, zum Vergnügen — grać dla rozrywki, dla przyjemności; hoch, niedrig — wysoko, nizko grać; falsch — grać fałszywie, oszukiwać w grze; in der Lotterie — grać w loteryę; sich in die Hände — porozumiewać się w grze; 2) bawić się, zabawiać się, zabawić się; igrać, żartować = scherzen; die Kinder — im Garten dzieci bawią się w ogrodzie; mit Puppen, mit Bleisoldaten — bawić się lalkami, żołnierzami ołowianymi; mit jmndm, mit etw. — żartować sobie z kogo, z czego; mit (dem) Feuer — żartować z ogniem; mit Worten — grać słowami; mit jmndm unter einer Decke, einem Hute — albo stecken porozumiewać się z kim, być z kim w zmowie; 3) grać (muzyka, teatr); vom Blatt, auswendig — grać za pierwszym razem, grać od razu z pamięci; er spielt nach dem Gehör gra ze słuchu; das Stück spielt in der Gegenwart, in Wien rzecz dzieje się w chwili obecnej (w czasie obecnym), w Wiedniu; heute wird nicht (Theater) gespielt dziś niema przedstawienia; 4) poruszać się; im Winde — powiewać; der Wind spielt auf dem Wasser wiatr igra po wodzie; die Wasserkünste — nur an Feiertagen wodotrysk tylko w święta jest w ruchu; die Fische — im Wasser ryby igrają, skaczą, gonią się w wodzie; 5) w połączeniu z czasownikiem lassen: etw. — lassen poruszyć co, wprawić co w ruch; die Kanonen — lassen zacząć kanonadę, rozpocząć strzelanie z dział; eine Miene — (albo springen) lassen minę, podkop wysadzić w powietrze; seinen Witz — lassen puścić wodze dowcipowi; mit sich nicht — lassen nie pozwolić żartować z siebie; 6) połyskiwać = blinken, blitzen; mienić się; in der Sonne — lassen migotać w blasku słonecznym; ins Grüne — wpadać w zielone; III. spielend, *ppr.* i *adi.* etw. — lernen, tun uczyć się czego, uczynić co z łatwością, bez trudu, bez mozołu; =de Farben mieniące się kolory.

Spie'len, *sn.* =n, granie *n.*, gra *f.*; igranie *n.*; bawienie *n.* się, zabawa *f.*; szulernia *f.* (w karty).

Spie'ler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) gracz *m.*; gewerbsmäßiger — gracz zawodowy; unverbesserlicher — gracz niepoprawny; Falsch— szuler *m.*, kartownik *m.*; 2) grający *m.* (na instrumencie muzycznym), grajek *m.*; 3) aktor *m.*, artysta *m.*

Spie'lerbande, *sf. pl.* =n, banda *f.* graczów, szulerów.

Spielerei', *sf. pl.* =en, zabawka *f.*, fraszka *f.*, igraszka *f.*

Spie'lerig, Spie'lerisch, *adi.* żartobliwy, niemający powagi.

Spie'lerin, *sf. pl.* =nen, 1) grająca *f.* (w karty); 2) grająca *f.* (na instrumencie muzycznym); 3) aktorka *f.*, artystka *f.*

Spie'lfeind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nieprzyjaciel *m.* gry.

Spie'lfeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) podwójne pole (gry w lawn-tennis); 2) obacz Spielraum.

Spie'lfreund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyjaciel *m.*; towarzysz *m.* gry; = Spielgefährte.

Spie'lgefährte, Spie'lgenosse, Spie'lgesell(e), *sm.* =n, *pl.* =n, towarzysz *m.* (gry, zabawy); partner *m.*, uczestnik *m.* w grze; = Mitspieler.

Spie'lgehilfe, *sm.* =n, *pl.* =n, krupier *m.*, markier *m.*, znacznik *m.* (w domach gry).

Spie'lgeist, *sm.* =es, szulerska żyłka, namiętność do gry.

Spie'lgelage, *sn.* =s, *pl.* —, szulernia pijacka.

Spie'lgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) szton *m.*, znaczek *m.* do gry w karty; 2) stawka *f.*; = Einsatz.

Spie'lgesellschaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo *n.* graczy.

Spie'lgesetz, *sn.* obacz Spielregel.

Spie'lgewinn, *sm.* =es, *pl.* =e, wygrana *f.*

Spie'lglück, *sn.* =(e)s, szczęście *n.* w grze.

Spie'lhans, *sm.* =ses, lubiący *m.* grać, namiętny gracz.

Spie'lhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, dom *m.* gry, szulernia *f.*

Spie'lhausbesitzer, *sm.* =s, *pl.* —, gospodarz *m.* w domu gry.

Spie'lhölle, *sf. pl.* =n, szulernia *f.*

Spie'lhonorar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, honoraryum *n.*, wynagrodzenie *n.* od poszczególnego występu (teatr).

Spie'lig, *adi.* obacz Spielerig.

Spie'lkamerad, *sm.* =en, *pl.* =en, **Spie'lkumpan**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, towarzysz *m.* (gry, zabawy).

Spie'lkarte, *sf. pl.* =n, karta *f.* (do grania).

Spie'lkasse, *sf. pl.* =n, pula *f.*, skarbonka *f.* od dochodu wygrywań.

Spie'lklub, *sm.* =s, *pl.* =s, **Spie'lkränzchen**, *sn.* =s, *pl.* —, klub *m.* gry, stowarzyszenie *n.* grających.

Spie'lleute, *s. pl.* grajki *pl.*, muzykanci *pl.*

Spie'llust, *sf.* chętka *f.* do grania.

Spie'lmanier, *sf. pl.* =en, sposób *m.* grania.

Spie'lmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, muzykant *m.*, gędziec *m.*, gędek *m.*

Spie'lmannszunft, *sf. pl.* =zünfte, korporacya *f.* muzykantów.

Spie'lmarke, *sf. pl.* =n, liczman *m.*, szton *m.*

Spie'lnarr, *sm.* =en, *pl.* =en, zapalony gracz, zapamiętale grę lubiący.

Spie'loper, *sf. pl.* =n, opera komiczna.

Spie'lort, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miejsce *n.* gry.

Spie'lpapiere, *sn. pl.* papiery spekulacyjne (giełda).

Spie'lpartie, *sf. pl.* =n, partya *f.*, towarzystwo *n.* wspólnej gry.

Spie'lplan, *sm.* =(e)s, *pl.* =pläne, 1) prawidła *pl.* gry; 2) repertoarz *m.* (teatr).

Spie'lplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce *n.* gry, do gier.

Spie'lpuppe, *sf. pl.* =n, lalka *f.* (do bawienia się).

Spie'lratte, *sf. pl.* =n, 1) obacz Spielnarr; 2) szuler *m.*, oszukujący w grze.

Spie'lraum, *sm.* =(e)s, *pl.* =räume, 1) obacz Spielplatz; 2) miejsce *n.*, pole *n.*, przestrzeń *f.* (w którem, w której się co wolno poruszać może); zakres *m.*; — für Dampfmaschinen gra *f.*; (obraz.) jmndm freien — gewähren dać komu wolność działania; — bei Berechnungen granice w obliczaniu; 3) ziew *m.* (budown.).

Spie'lregel, *sf. pl.* =n, prawidło *n.*, reguła *f.* gry.

Spie'lsaal, *sm.* =(e)s, *pl.* =säle, sala *f.* do gry.

Spie'lsache, *sf. pl.* =n, zabawka *f.*, cacko *n.*; kleine — bawidełko *n.*; rozrywka *f.*; = Zeitvertreib.

Spie'lstube, *sf.* obacz Spielzimmer.

Spie'lstunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* gry, zabawy, wypoczynku (w szkołach).

Spie'lsucht, *sf.* namiętność *f.* do gry, karciarstwo *n.*, kosterstwo *n.*

Spie'ltag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* gry, zabawy, odpoczynku.

Spie'lteufel, *sm.* =s, *pl.* —, zły duch szulerski.

Spie'ltisch, *sm.* =es, *pl.* =e, i *dim.* **Spie'ltischchen**, *sn.* =s, *pl.* —, stolik *m.* do gry.

Spie'luhr, *sf. pl.* =en, zegar grający, kurantowy, zegar *m.* z kurantem.

Spie'lverderber, *sm.* =s, *pl.* —, psotnik *m.* zabawy; ich will kein — sein nie chcę popsuć zabawy.

Spie'lware, *sf. pl.* =n, zabawka *f.*

Spie'lwarenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlujący *m.* zabawkami.

Spie'lwarenhandlung, *sf. pl.* =en, **Spie'lwarenladen**, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep *m.* z zabawkami.

Spie'lweiſe, *sf. pl.* =n, sposób *m.* grania, gry (także teatr i muzyka).

Spie'lwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) zabawka *f.*; **Spie'lſache**, 2) rozrywka *f.*; = Zeitvertreib; 3) mechanizm *m.*, urządzenie *n.* instrumentów grających.

Spie'lzeit, *sf.* czas *m.* do zabawy, do rozrywki.

Spie'lzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zabawka *f.*, zabawki *pl.*; jmndn zum — machen zabawę sobie z kogo robić; wodzić kogo za nos (= jmndn an der Naſe führen).

Spie'lzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój *m.* do gry; pokój do zabaw dla dzieci.

Spier, *sm.* i *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) cienki koniec trawy; 2) także **Spie'rchen**, *sn.* =s, odrobina *f.*; auch nicht ein — ani źdźbełka.

Spie're, *sf. pl.* =n, obacz Stange.

Spie'rling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, jarzębina domowa (drzewo).

Spie'rlingsbaum, *sm.* ob. Spierling.

Spie'rlingsbeere, *sf. pl.* =en, jagoda jarzębinowa.

Spieß, *sm.* =eſs, *pl.* =e, 1) dzida *f.*, kopia *f.*, włócznia *f.*, spisa *f.*, oszczep *m.*, dziryt *m.*, lanca *f.*; 2) rożen *m.*, rożenek *m.*; = Bratſpieß; an den — ſtecken wsadzić na rożen; am =e braten (u)piec na rożnie; er ſchreit, als ob er am =e ſtäke wrzeszczy, jak gdyby go kto ze skóry obdzierał; den — umdrehen, umkehren pokazać drugą stronę medalu, zmienić metodę, sposób postępowania; 3) pierwszy rożek jelenia; 4) =e, *pl.* pieniądze *pl.* (w mowie studenckiej); 5) =e, *pl.* znaki drukarskie w miejscu brakujących czcionek.

Spieß'bock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, rogacz jednoletni.

Spieß'braten, *sm.* =s, *pl.* —, pieczeń *f.* z rożna.

Spieß'bürger, *sm.* =s, *pl.* —, mieszczuch *m.*, parafianin *m.*, zaściankowiec *m.*, kołtun *m.*

Spießbürgerei', *sf.*, **Spieß'bürgertum**, *sn.* =s, mieszczuchostwo *n.*, zaściankostwo *n.*, parafiaństwo *n.*, kołtuństwo *n.*

Spieß'bürgerlich, *adi.* mieszczuchowski, parafiański, zaściankowy; kołtuński; *adv.* po mieszczuchowsku, po parafiańsku, zaściankowo.

Spieß'dreher, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek lub przyrząd obracający mięso na rożnie.

Spieß'eiſen, *sn.* =s, *pl.* —, żelezieс *m.* u oszczepu, u lancy, u rożna.

Spieß'en, *va.* (haben) 1) włożyć na rożen; ein Stück Braten auf die Gabel, mit der Gabel — kawałek pieczeni wziąć, nadziać na widelec; 2) przebić dzirytem, przeszyć oszczepem, przekłuć lancą; = durchbohren; auf einen Pfahl — wbić na pal; aufs Geweih — brać na rogi, bóść rogami.

Spieß'en, *sn.* =s, 1) wbicie *n.* na pal (kara w Turcyi); zum — verurteilen skazać na pal; 2) wsadzanie *n.* na rożen (kucharstwo).

Spieß'er, *sm.* =s, *pl.* —, 1) roczniak jeleń *m.*, letni śpiczak (łow.); 2) = Spießbürger.

Spieß'förmig, *adi.* dzirytowaty; rożenkowaty.

Spieß'gehörn, *sn.* =s, rożki *pl.* śpiczaka.

Spieß'geſell, *sm.* =en, *pl.* =en, kumpan *m.*, kamrat *m.*, towarzysz *m.*; wspólnik *m.*, uczestnik *m.* (pogardliwie).

Spieß'glanz, *sm.* =eſs, antymon *m.*, surmik *m.* (metal).

Spieß'glas, *sn.* =ſes, obacz Spießglanz.

Spieß'glasbutter, *sf.* chlorek *m.* antymonu.

Spieß'haar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szczecina *f.*, sterczący, ostry włos.

Spieß'ig, *adi.* 1) obacz Spießförmig; kolczasty, szpiczasty; 2) kruchy (o kruszcach); 3) obacz Spießbürgerlich.

Spieß'knecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, włócznik *m.*, kopijnik *m.*, żołnierz włócznią uzbrojony (historya).

Spie'ßrute, *sf. pl.* =n, pręt *m.*, rózga *f.*; =n laufen biegać przez rózgi; =n laufen laſſen puszczać przez rózgi.

Spie'ßrutenlaufen, *sn.* =s, bieganie *n.* przez rózgi.

Spieß'träger, *sm.* obacz Spießknecht.

Spieß'zahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, kieł *m.*

Spi'ke, *sf. pl.* =n, obacz Spieke.

Spill, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kabestan *m.*, winda okrętowa, kołowrot *m.* do liny kotwicznej.

Spilla'ge, (wym.: —laż), *sf.* uszkodzenie *n.* towaru wskutek nieodpowiedniego umieszczenia go na okręcie.

Spi'llbaum, *sm.* =eſs, *pl.* =bäume, **Spa'ke**, *sf. pl.* =n, 1) korba *f.*, rękojeść *f.* (u) kabestanu; 2) obacz Spindelbaum.

Spi'lle, *sf. pl.* =n, 1) wrzeciono *n.*; 2) obacz Speil; 3) obacz Spillbaum 1); 4) kabestan *m.*; = Spill; 5) nocna czapeczka.

Spi'llendiſtel, *sf. pl.* =n, kądziel *f.*, przęślica *f.* (rośl.).

Spi'llern, I. *va.* (haben) 1) Geld, Zeit — marnować, tracić czas nierozsądnie; 2) przeciągać słoniną; = ſpicken; II. *vn.* (haben) wypuszczać łodygi wrzecionowate (o roślinach).

Spi'lling, *sm.* =s, *pl.* =e, lubaszka *f.* (śliwka).

Spi'llmage, *sm.* =n, *pl.* =n, krewny *m.* po kądzieli (prawo germańskie).

Spi'llſeite, *sf.* pokrewieństwo *n.* po kądzieli (prawo germ.).

Spi'lltrommel, *sf. pl.* =n, bęben *m.* kabestanu (mechan.).

Spina't, *sm.* =(e)s, szpinak *m.* (roślina).

Spind, *sm.* i *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szafa *f.*, szafka *f.*

Spi'ndel, *sf. pl.* =n, 1) wrzeciono *n.*; 2) wałek *m.*, walec *m.*, kołowrot *m.*; wrzecionko *n.* (w zegarze); 3) ob. Speiche.

Spi'ndelaſſel, *sf. pl.* =n, kąpień *m.* (pająk).

Spi'ndelbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, bryżdżelina *f.*, montwa *f.*, trzmielina *f.*, trzmiel *m.*, omata *f.*, matnica północna; gemeiner — babi ząb.

Spi'ndelbeine, *sn. pl.* cienkie nogi.

Spi'ndelbeinig, *adi.* cienkonogi.

Spi'ndeldünn, Spi'ndeldürr, *adv.* cienki, chudy jak wrzeciono, jak chart.

Spi'ndelförmig, *adi.* wrzecionowaty; *adv.* wrzecionowato.

Spi'ndelhals, *sm.* =ſes, *pl.* =hälſe, szyjka *f.* wrzeciona.

Spi'ndelknopf, *sm.* =es, *pl.* =knöpfe, gruby koniec wrzeciona.

Spi'ndelmacher, *sm.* =s, *pl.* —, wrzeciennik *m.*, wrzeciniarz *m.*

Spi'ndelmage, *sm.* obacz Spillmage.

Spi'ndelſchnecke, *sf. pl.* =n, wrzecionek *m.* (zwierzę miękliwe).

Spi'ndeltreppe, *sf. pl.* =n, schody kręcone.

Spine'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, szpinet *m.*, klawikord stolikowy (muzyka).

Spi'nnbar, *adi.* przędzalny.

Spi'nnbarkeit, *sf.* przędzalność *f.*

Spi'nnblume, *sf. pl.* =n, zimokwit *m.*; = Herbſtzeitloſe.

Spi'nne, *sf. pl.* =n, 1) pająk *m.* (owad); 2) (obraz.) osoba pełna goryczy, złośliwa; 3) koronka *f.*, tkanina *f.* do pajęczyny podobna.

Spi'nnefeind, *adi.* jmndm — ſein zapamiętale kogo nienawidzieć; ſie ſind einander — nienawidzą się okropnie.

Spi'nnen, ſpinne, ſpannſt, ſpinnt, ſpann, habe geſponnen, I. *va.* 1) prząść; mit der Hand, mit der Maſchine, am Rocken, am Rade — prząść ręką, maszyną, na kądzieli, na kołowrotku; Seide — prząść jedwab; (obraz.) dabei wird er keine Seide — nie utyje przy tem, nie będzie miał przy tem obłowu; 2) (przenośnie:) knować, knuć, snuć; Verrat — knuć zdradę; Gedanken — snuć myśli; einen Gedanken weiter (aus=)— rozwijać myśl, bawić się myślą; II. *vn.* 1) prząść; 2) obracać się; 3) marmotać (o kotach); 4) siedzieć w kozie; 5) er ſpinnt nie dobrze mu w głowie, brakuje mu klepki; gada bzdurstwa; III. geſponnen, *pp.* i *adi.* przędzony; (u)snuty; es iſt nichts ſo fein geſponnen, es kommt doch endlich an die Sonnen prawda zawsze wyjdzie na wierzch.

Spi'nnen, *sn.* =s, przędzenie *n.*; marmotanie *n.* (kotów); (obraz.) snucie *n.* myśli; knowanie *n.*, knucie *n.*

Spi'nnen=, *adi.* pajęczy.

Spi'nnenähnlich, Spi'nnenartig, *adi.* podobny do pająka; =e Tiere zwierzęta pająkowate.

Spi'nnenfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, dziworyb *m.* (zoologia).

Spi'nnenförmig, *adi.* ob. Spinnenartig.

Spi'nnenfüße, *sm. pl.* nogi *pl.* pająka; (obraz.) palce długie i cienkie.

Spi'nnengewebe, *sn.* =s, *pl.* —, pajęczyna *f.*; voll — pajęczynowaty, pajęczysty.

Spi'nnenkrabbe, *sf. pl.* =n, nogacz *m.* (zoologia).

Spi'nnenkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, pajęcznik *m.* (rośl.).

Spi'nnenkunde, *sf.* nauka *f.* o pająkach.

Spi'nnenneſt, *sn.* =es, *pl.* =er, **Spi'nnennetz**, *sn.* =es, *pl.* =e, obacz Spinnengewebe.

Spi'nnentiere, *sn. pl.* zwierzęta pająkowate.

Spi'nnenwebehaut, *sf.* błona pajęczynowa (anatomia).

Spi'nner, *sm.* =s, *pl.* —, 1) prządca *m.*; 2) oprządka *f.*, jedwabnik *m.* (zoologia).

Spinnerei', *sf. pl.* =en, 1) przędzalnia *f.*, przędzarnia *f.*; 2) przędzenie *n.*, przędza *f.*

Spinnerei'beſitzer, *sm.* =s, *pl.* —, właściciel *m.* przędzalni.

Spi'nnerin, *sf. pl.* =nen, 1) prządka *f.*, przędzicielka *f.*; 2) obacz Herbſtzeitloſe.

Spi'nnerlohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, 1) zapłata *f.* za przędzenie; zarobek *m.* prządcy; cena *f.* przędzy.

Spi'nn(e)weben, *sf. pl.* pajęczyna *f.*; dünn wie — cienki jak pajęczyna.

Spi'nnfabrik, *sf. pl.* =en, przędzalnia *f.*

Spi'nnflachs, *sm.* =ſes, len *m.* do przędzenia.

Spi'nnfrau, *sf. pl.* =en, prządka *f.*

Spi'nnhanf, *sm.* =es, konopie *pl.* do przędzenia.

Spi'nnhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, przędzalnia *f.*; dom *m.* pracy, więzienie *n.*

Spi'nnhütte, *sf. pl.* =n, chata *f.* do hodowli jedwabników.

Spi'nnindustrie, *sf.* przemysł przędzarski.

Spi'nnjungfer, *sf. pl.* =n, panna *f.*, poziomnica *f.* (zoologia).

Spi'nnmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do przędzenia.

Spi'nnmühle, *pl.* =n, obacz Spinnerei.

Spi'nnrad, *sn.* =es, *pl.* =räder, kołowrotek *m.*

Spi'nnraupe, *sf. pl.* =n, prządka-mniszka *f.* (zoologia).

Spi'nnrocken, *sm.* =s, *pl.* —, kądziel *f.*; ein — voll ile na kądziel nawinąć można; Wolle, Flachs am — kądziel *f.*; den Flachs auf den — legen len nawinąć na kądziel.

Spi'nnſchule, *sf. pl.* =n, szkoła przędzarska.

Spi'nnſeide, *sf.* jedwab przędzony.

Spi'nnſtube, *sf. pl.* =n, przędzalnia *f.*

Spi'nnſtubenerzählung, *sf. pl.* =en, **Spi'nnſtubenmärchen**, *sn.* =s, *pl.* —, opowiadanie *n.* prządek, bajka *f.*

Spi'nnſtubenweisheit, *sf. pl.* =en, mądrość *f.* bab od kądzieli.

Spi'nnwebehaut, *sf.* obacz Spinnenwebehaut.

Spi'nnweib, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, prządka *f.*

Spi'nnwerk, *sn.* -(e)s, materyał *m.* do przędzenia.

Spi'nnwerkzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd *m.* (owadów) do przędzenia.

Spi'nnwolle, *sf.* wełna *f.* do przędzenia.

Spinö's, *adi.* kolcza(s)ty; delikatny, trudny, krytyczny (n. p. sprawa jaka).

Spint, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) miara pięciolitrowa; drei — Birnen piętnaście litrów gruszek; 2) cylinder *m.* (kapelusz, żartobliwie).

Spintiſie'ren, *vn.* (haben) przemyśliwać, medytować; mędrkować.

Spintiſie'ren, *sn.* -s, **Spintiſiererei'**, *sf. pl.* -en, przemyśliwanie *n.*, medytowanie *n.*, mędrkowanie *n.*

Spio'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szpieg *m.*

Spiona'ge, (wym.: —naż), *sf. pl.* -n, szpiegostwo *n.*

Spionie'ren, I. *va.* (haben) szpiegować, śledzić kogo, co; II. *vn.* (haben) szpiegować, być szpiegiem.

Spionie'ren, *sn.* -s, szpiegowanie *n.*, szpiegostwo *n.*

Spionierere'i, *sf. pl.* -en, szpiegostwo *n.*

Spio'nin, *sf. pl.* -nen, szpiegowniczka *f.*

Spira'l, *adi.* obacz Spiralförmig.

Spira'le, *sf. pl.* -n, linia ślimakowata, ślimak *m.*, kraglica *f.*; obacz Spiralfeder.

Spira'lfeder, *sf. pl.* -n, sprężyna zwinięta, sprężyna wężykowato skręcona; sprężyna odwodowa (telegraf).

Spira'lförmig, *adi.* spiralny, kręty, krętny, kręciaty, kręcisty; *adv.* spiralnie, kręto.

Spira'lgewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, sklepienie muszlowe.

Spira'llinie, *sf. pl.* -n, kraglica *f.*, linia ślimakowata.

Spira'llinig, *adi.* obacz Spiralförmig.

Spira'lwindung, *sf. pl.* -en, kraglica *f.*

Spiriti'smus, *sm.* —, spirytyzm *m.*, duchowładztwo *n.*, obcowanie *n.* z duchami zmarłych.

Spiriti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, spirytysta *m.*, duchowładca *m.*

Spiriti'ſtin, *sf. pl.* -nen, spirytystka *f.*

Spiriti'ſtiſch, *adi.* spirytystyczny.

Spirituali'smus, *sm.* —, spirytualizm *m.*, duchoznawstwo *n.*, nauka *f.* o duchach, duchowiedztwo *n.*; duchowość *f.*

Spirituali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, spiritualista *m.*, duchoznawca *m.*

Spirituali'ſtin, *sf. pl.* -nen, spirytualistka *f.*

Spirituali'ſtiſch, *adi.* spirytualistyczny.

Spiritualitä't, *sf.* duchowość *f.*

Spirituе'll, *adi.* duchowy; dowcipny.

Spirituo'ſen, *pl.* spirytuozy *pl.*, napoje wyskokowe.

Spi'ritus, *sm.* —, *pl.* — i -ſſe, 1) spirytus *m.*; okowita *f.*, gorzałka *f.*, wyskok gorzałczany, wódka *f.*; 2) przydech *m.* (gramatyka); 3) (obraz.) duch *m.*, dusza *f.*, umysł *m.*, dowcip *m.*; er hat nicht viel — nie bardzo on mądry; zum Teufel iſt der —, das Phlegma iſt geblieben duch się ulotnił, forma zachowała się; zapał minął, czczy mechanizm pozostał.

Spi'ritusartig, *adi.* podobny do spirytusu, okowitowy.

Spi'ritusbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, gorzelnik *m.*

Spi'ritusbrennerei, *sf. pl.* -en, gorzelnia *f.*

Spi'ritusgeruch, *sm.* -(e)s, odor *m.* spirytusu, gorzałki.

Spi'rituskocher, *sm.* -s, *pl.* —, maszynka spirytusowa.

Spi'rituslampe, *sf. pl.* -n, lampa spirytusowa.

Spi'rituswage, *sf. pl.* -n, alkoholometr *m.*, wódkomiar *m.*, wódkoważnia *f.*

Spita'l, *sn.* -(e)s, *pl.* Spitäler, szpital *m.*, lecznica *f.*, dom dla chorych.

Spi'ttel, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, szpital *m.*

Spi'ttelkirche, *sf. pl.* -n, kościół szpitalny.

Spitz, I. *adi.* 1) szpiczasty, kończasty; -es Geſicht, -e, Naſe twarz przydłużona, nos szpiczasty; -e Finger długie i cienkie palce; -er Winkel ostry kąt; -er Bogen ostrołuk *m.*; -es Meſſer ostro zakończony nóż; -er Kegel ostrokrąg *m.*; 2) (obraz.) uszczypliwy, zgryźliwy; -e Antwort uszczypliwa odpowiedź; II. *adv.* 1) szpiczasto, kończasto; — machen szpiczasto zakończyć, skręcić, zastrugać, wyklepać, nadać ostry koniec; — werden stać się kończastym; przydłużyć się (n. p. twarz); — zulaufen stawać się pod koniec cieńszym; 2) (obraz.) uszczypliwie, zgryźliwie; — antworten odpowiedzieć uszczypliwie.

Spitz, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) szpic *m.* (pies); 2) (poufale:) stan *m.* pijaństwa; = Rauſch; einen — haben być podochoconym; ſich einen — antrinken podchmielić sobie.

Spi'tzamboß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, kowadło dwurożne.

Spi'tzaffe, *sm.* -n, *pl.* -n, małpozwierz *m.*

Spi'tzaxt, *sf. pl.* -äxte, siekierka kończasta, dzióbas *m.*

Spi'tzbalken, *sm.* obacz Hahnenbalken.

Spi'tzbart, *sm.* -es, *pl.* -bärte, bródka szpiczasta.

Spi'tzberg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ostra góra.

Spi'tzblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, ostry, kończaty liść.

Spi'tzblätterig, *adi.* ostroliściasty.

Spi'tzblattern, *sf. pl.* ob. Windpocken.

Spi'tzbogen, *sm.* -s, *pl.* —, łuk strzałkowaty, łuk gotycki (architektura).

Spi'tzbogenfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno gotyckie (architekt.).

Spi'tzbogenform, *sf. pl.* -en, kształt *m.* łuku strzałkowatego (architekt.).

Spi'tzbogenſtil, *sm.* -(e)s, styl gotycki, architektura gotycka.

Spi'tzbogig, **Spi'tzbögig**, *adi.* strzałkowato-łukowy.

Spi'tzbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder stożkowy.

Spi'tzbub(e), *sm.* -ben, *pl.* -ben, łajdak *m.*, łotr *m.*, hultaj *m.*, szelma *m.*, filut *m.*, złodziej *m.*; kleiner — mały nicpoń (żartobliwie o dzieciach); frecher — zuchwały łotr.

Spi'tzbubenbande, *sf. pl.* -n, szajka *f.* hultajów, łotrów.

Spi'tzbubengeſicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, twarz hultajska, łotrowska.

Spi'tzbubenhandwerk, *sn.* -(e)s, hultajstwo *n.*, łotrostwo *n.*

Spi'tzbubenhöhle, *sf. pl.* -n, jaskinia *f.* łotrów, hultajów.

Spi'tzbubenleben, *sn.* -s, życie hultajskie, łotrowskie.

Spi'tzbubenſprache, *sf.* gwara hultajska, język *m.* łotrów, złodziei.

Spi'tzbubenſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, uczynek łotrowski, szelmowski; -e ausführen popełniać łotrostwa.

Spi'tzbüberei, *sf. pl.* -en, łotrostwo *n.*, szelmostwo *n.*, łajdactwo *n.*, złodziejstwo *n.*; filuterya *f.*

Spi'tzbübin, *sf. pl.* -nen, hultajka *f.*, łotrzynia *f.*, złodziejka *f.*; filutka *f.*

Spi'tzbübiſch, *adi.* łotrowski, hultajski, szelmowski, złodziejski; filuterny, *adv.* po łotrowsku, po hultajsku, szelmowsko, złodziejsko; filuternie.

Spi'tzchen, *sn.* -s, I. *dim.* od Spitz mały szpic (pies); (żartobl.:) ein — haben mieć trochę w czubku; II. *dim.* od Spitze 1) szpicek *m.*, koniuszek *m.*; 2) koroneczka *f.*

Spi'tze, *sf. pl.* -n, 1) koniec *m.* (szpiczasty palca, nosa, igły, noża i t. p.); szpica *f.*, ostry koniec (laski, włóczni, oszczepu); mit einer — verſehen szpiczasty, kończa(s)ty; in einer — endigen kończyć się w szpic, mieć ostry koniec; mit der — verwunden, treffen zranić, trafić ostrokońcem; die — abbrechen, abſchneiden — odłamać, odciąć koniec (szpiczasty); (przenośnie:) einer Sache, einem Angriff die — abbrechen nieszkodliwą uczynić rzecz, ubezwładnić, odeprzeć natarcie; jmndm die — bieten stawić komu czoło, oprzeć się komu; 2) cypel *m.*, klin *m.* lądu, przylądek *m.*; = Kap (geografia); 3) róg *m.* (szpiczasty), ząbek *m.*; = Zacke, Zähnchen; 4) wierzchołek *m.*, (kończasty) wierzch *m.*; die — des Berges, des Baumes szczyt *m.* góry, wierzchołek *m.* drzewa; 4) (przenośnie:) czoło *n.*, przód *m.*, pierwsze miejsce; ſich an die — ſtellen stanąć na czele; an der — eines Unternehmens ſtehen stać na czele przedsiębiorstwa, kierować przedsiębiorstwem; an der — des Heeres marſchieren maszerować na czele wojska; an der — der Ziviliſation marſchieren przodować w ciwilizacyi; etw. auf die — treiben posunąć co do najwyższego stopnia, przesadzać w czem; 5) (obraz.) złośliwość *f.*, zgryźliwość *f.*, słowo złośliwe, zgryźliwe; -en austeilen dojeżdżać, dojadać, dogryzać na wszystkie strony; die — war gegen dich gerichtet to była do ciebie przymówka; 6) koronka *f.*; venezianiſche, flandriſche -n koronki weneckie, flamandzkie; ſeidene -n jedwabne koronki; mit -n beſetzen obszywać koronkami.

Spi'tzeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, rodzaj *m.* struga.

Spi'tzel, *sm.* -s, *pl.* —, donosiciel *m.*, szpieg *m.*, agent policyjny.

Spi'tzeln, *vn.* (haben) 1) szpiegować; donosić; 2) dojadać, dogryzać, dokuczać.

Spi'tzelnm, *sn.* -s, szpiegostwo *n.*

Spi'tzen, I. *va.* (haben) 1) zastrugać, zaostrzyć, zakończyć, kończatym uczynić, przyciesać, przyciąć; einen Bleiſtift, eine Feder — temperować ołówek, zaciąć, przyrznąć ołówek, pióro; den Mund, die Lippen — zrobić z ust, z warg dziób; die Ohren — nadstawić uszy, nadstawi(a)ć uszu (przysłuchiwać się z ciekawością); strzydz uszami (o koniach); 2) (przenośnie:) ſich auf etw. — ostrzyć sobie zęby na co; 3) koniec uciąć, wierzchołek obciąć; II. geſpitzt, *pp.* i *adi.* kończasty, ścięty; (obraz.) auf etw. — ſein być ciekawym na co; eine -e Feder haben mieć styl satyryczny, gryzący.

Spi'tzen, *sn.* -s, struganie *n.*, zaostrzenie *n.*, przycinanie *n.*, ścinanie *n.* końca.

Spi'tzenarbeit, *sf. pl.* -en, koronkowa robota.

Spi'tzenärmel, *sm.* -s, *pl.* —, rękaw koronkami obszyty.

Spi'tzenaufſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, obszycie koronkowe.

Spi'tzenausbeſſerin, **Spi'tzenausnäherin**, *sf. pl.* -nen, koronczarka naprawiająca koronki.

Spi'tzenbeſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, obacz Spitzenaufſatz.

Spi'tzenblume, *sf. pl.* -n, zwieźla *f.* (rośl.).

Spi'tzeneinſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, wstawka koronkowa.

Spi'tzengarn, *sn.* -es, *pl.* -e, nici *pl.* na koronki.

Spi'tzengrund, *sm.* -(e)s, tło *n.* koronki.

Spi'tzenhalstuch, *sn.* obacz Spitzentuch.

Spi'tzenhandel, *sm.* -s, handel *m.* koronkami.

Spi'tzenhändler, *sm.* -s, *pl.* —, koronkarz *m.*

Spi'tzenhändlerin, *sf. pl.* -nen, koronczarka *f.*, koronkarka *f.*

Spi'tzenhandlung, *sf. pl.* -en, sklep *m.* z koronkami.

Spi'tzenhaube, *sf. pl.* -n, czepek koronkowy.

Spi'tzenkleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, suknia koronkowa, koronkami obszyta.

Spi'tzenklöppel, *sm.* -s, *pl.* —, klocek *m.* do robienia koronek.

Spi'tzenklöppelei, *sf.* robienie *n.* koronek na klockach.

Spi'tzenklöpplerin, *sf. pl.* -nen, koronczarka *f.*, koronkarka *f.*

Spi'tzenkragen, *sm.* =s, *pl.* =krägen, kołnierz koronkowy.

Spi'tzenmanſchetten, *sf. pl.* mankiety koronkowe.

Spi'tzenmuſter, *sn.* =s, *pl.* —, wzór koronkowy.

Spi'tzenſchleier, *sm.* =s, *pl.* —, welon koronkowy, woalka koronkowa.

Spi'tzenſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ścieg koronkowy.

Spi'tzentuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, chustka koronkowa.

Spi'tzenverkäufer, *sm.* =s, *pl.* —, koronkarz *m.*

Spi'tzenverkäuferin, *sf. pl.* =nen, koronkarka *f.*

Spi'tzenwerk, *sn.* obacz Spitzenarbeit.

Spi'tzenwirker, *sm.* =s, *pl.* —, koronkarz *m.*

Spi'tzenwirkerin, *sf. pl.* =nen, koronkarka *f.*

Spi'tzenzwirn, *sm.* =(e)s, nici *pl.* na koronki.

Spi'tzer, *sm.* =s, *pl.* —, przyrząd *m.* do zacinania ołówków.

Spi'tzfindig, *adi.* przebiegły, wykrętny, sofistyczny; *adv.* przebiegle, wykrętnie, sofistycznie.

Spi'tzfindigkeit, *sf. pl.* =en, wykręty *pl.*, wykrętarstwo *n.*, przebiegłość *f.*, subteltnostka *f.*; =en ſuchen, auf =en ausgehen wykrętów szukać, wykrętów się chwytać.

Spi'tzgewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, sklepienie strzałkowate.

Spi'tzglas, *sn.* =ſes, *pl.* =gläſer, kieliszek *m.* (zwężony u dołu).

Spi'tzhacke, *sf. pl.* =n, motyka kończasta; kilof *m.*, kliniak *m.*

Spi'tzhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, młotek szpiczasty, dziobak *m.*, czekan *m.*, obuch *m.*

Spi'tzhaue, *sf. pl.* =n, oskard *m.*, czekan *m.*, czagan *m.*

Spi'tzhund, *sm.* =es, *pl.* =e, szpic *m.* (pies).

Spi'tzhut, *sm.* =es, *pl.* =hüte, kapelusz szpiczasty.

Spi'tzig, I. *adi.* 1) szpiczasty, kończasty; = ſpitz; 2) (obraz.) ostry, uszczypliwy; =e Bemerkungen ironiczne uwagi; =e Reden führen zgryźliwie, uszczypliwie mówić, dojadać; II. *adv.* szpiczasto, kończasto; (obraz.) ostro, uszczypliwie; jmndm — antworten uszczypliwie komu odpowiedzieć.

Spi'tzigkeit, *sf. pl.* =en, ironia *f.*, sarkazm *m.*, uszczypliwość *f.*, szyderczość *f.*

Spi'tzklette, *sf. pl.* =n, rzep pospolity (bot.).

Spi'tzkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, szpiczasta głowa, człowiek *m.* o szpiczastej głowie.

Spi'tzkugel, *sf. pl.* =n, stożkowa kula.

Spi'tzkrampe, *sf. pl.* =n, obacz Spitzhaue.

Spi'tzmarke, *sf. pl.* =n, znak położony na czele artykułu bezimiennego zamiast podpisu (dziennik.).

Spi'tzmaus, *sf. pl.* =mäuſe, kretomysz *f.*, ostropysk *m.*, chochoł *m.*, ślepuszonka *f.* (zool.).

Spi'tzmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, przecinak trzonkowy.

Spi'tzname, *sm.* =ns, *pl.* =n, przezwisko *n.*; jmndm einen =n geben przezywać, przezwać kogo.

Spi'tznaſe, *sf. pl.* =n, szpiczasty, kończaty nos.

Spi'tznaſig, *adi.* ostronosy.

Spi'tzpfahl, *sm.* =es, *pl.* =pfähle, pal szpiczasty.

Spi'tzſäule, *sf. pl.* =n, ostrosłup *m.*; vierſeitige — aus einem Stein obelisk *m.*

Spi'tzſchädel, *sm.* obacz Spitzkopf.

Spi'tzſchnäbelig, *adi.* ostrodzióby.

Spi'tzſchiene, *sf. pl.* =n, (także Weichenzunge *f.*, Wechſelſchiene *f.*, Zunge *f.*) szyna końcowa, iglica *f.*, szyna zwrotnicza; linke — einer Linksweiche iglica lewozwrotna, lewa iglica lewej zwrotnicy; rechte — einer Linksweiche prawa iglica lewej zwrotnicy; linke — einer Rechtsweiche lewa iglica prawej zwrotnicy; rechte — einer Rechtsweiche iglica prawozwrotna, prawa iglica prawej zwrotnicy; unterſchlagende — iglica podsuwana, iglica przyleżna (kolejn.).

Spi'tzſchnabel, *sm.* =s, *pl.* =ſchnäbel, ostry, szpiczasty dziób.

Spi'tzwinder, *sm.* =s, *pl.* —, rodzaj *m.* świdra.

Spi'tzwink(e)lig, *adi.* ostrokątny.

Spi'tzwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, 1) obacz Spitzname; 2) wyraz uszczypliwy.

Spi'tzzahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, kieł *m.*

Spi'tzzähnig, *adi.* szpiczastozęby.

Spi'tzzettel, *sm.* =s, *pl.* —, cedułka *f.*, karteczka *f.* (do zapisków).

Spi'tzzirkel, *sm.* =s, *pl.* —, cyrkiel *m.* o kolankach stałych.

Spleen, (wym.: spliin), *sm.* =s, splin *m.*, obojętność *f.*, zniechęcenie *n.*, zgryźliwość *f.*, zrzędność *f.*, tetryczność *f.*

Spleenig, (wym.: spliinig), *adi.* splinowaty, zobojętniały, zniechęcony, zgryźliwy, zrzędny, tetryczny; =e Einfälle dziwaczne pomysły.

Splei'ße, *sf. pl.* =n, trzaska *f.*, wiór *m.*

Splei'ßen, ſpleiße, =ßeſt (=ßt), ſpleißt, ſpliß, geſpliſſen, I. *va.* (haben) łupać, łamać; II. *vn.* (ſein) łupać się, rozprysnąć się.

Splei'ßer, *sm.* =s, *pl.* —, rozłupywacz *m.*

Splei'ßig, *adi.* łupny, łatwo się rozpadający.

Splendi'd(e), I. *adi.* świetny, okazały; 2) szczodry, hojny; = freigebig; =er Druck druk, przy którym papieru nie szczędono; mało druku a dużo próżnego miejsca; II. *adv.* 1) świetnie, okazale; 2) hojnie, szczodrze.

Splint, *sm.* =(s), *pl.* =e, 1) biel *m.*, obłoń *f.* (botanika); 2) drzazgi *pl.*, wiory *pl.*; 3) przewłoka *f.*, lon *m.*, lonek *m.*, zatyczka *f.*; = Verſteckſtift.

Spli'ntbolzen, *sm.* =s, *pl.* —, klinowy sworzeń.

Spli'nter, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Splitter.

Spliß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, obacz Spalt.

Spli'ſſen, *va.* (haben) spaać końce dwóch lin (żegl.).

Spli'ſſen, *sn.* =s, **Spli'ſſung**, *sf. pl.* =en, spajanie *n.* końców dwóch lin.

Spli'ſſig, *adi.* obacz Spleißig.

Spli'tter, *sm.* =s, *pl.* —, trzaska *f.*, drzazga *f.*, zadra *f.*, skałka *f.*; ſich einen — ins Fleiſch ſtoßen zranić się drzazgą; ſich einen — in den Nagel reißen wbić sobie skałkę pod paznokieć; den — in des Nächſten Auge ſehen und den Balken im eigenen nicht gewahr werden źdźbło widzieć w oku bliźniego a w swojem nie widzieć tramu.

Spli'tterbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, złamanie *n.* z odszczepami, strzaskanie *n.*

Spli'tterchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Splitter, mała drzazga, trzaseczka *f.*

Spli'ttrig, *adi.* pełen trzasek; łuszczkowy.

Spli'ttern, I. *va.* (haben) łupać, łamać; II. *vn.* (haben i ſein) i ſich —, *vr.* (haben) na trzaski się łupać, rozprysnąć się, zadzierać się, zadrzeć się.

Spli'tter(faſer)nackt, *adi.* nagi, jak Pan Bóg go stworzył, naguteńki.

Spli'tterrichten, *va.* (haben) złośliwie krytykować, złośliwie wyszukiwać drobnostek dla przygany.

Spli'tterrichten, *sn.* =s, **Spli'tterrichterei**, *sf.* złośliwa drobnostkowa krytyka.

Spli'tterrichter, *sm.* =s, *pl.* —, krytyk złośliwy, drobnostkowy.

Spli'tterrichterin, *sf. pl.* =nen, kobieta krytykująca złośliwie, drobnostkowo.

Spli'tterverletzung, *sf. pl.* =en, zranienie *n.* (się) drzazgą.

Spli'ttholz, *sn.* =es, drzewo łuszczkowe, wiory *pl.*

Spli'tzen, *va.* obacz Spliſſen.

Spolia'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, łupieżca *m.*, złodziej *m.*

Spoliatio'n, *sf. pl.* =en, złupienie *n.*, kradzież *f.*

Spo'lien, *s. pl.* łupy *pl.*, zdobycz wojenna.

Spoliie'ren, *va.* (haben) łupić, złupić; kraść, okradać.

Spoliie'ren, *sn.* =s, **Spoliie'rung**, *sf. pl.* =en, łupienie *n.*, złupienie *n.*, okradanie *n.*

Spo'nde, *sf. pl.* =n, łóżko *n.*

Sponde'iſch, *adi.* spondaiczny; =er Vers wiersz spondaiczny, spondeus *m.*; =er Hexameter heksametr spondaiczny (wierszowanie).

Sponde'us, *sm.* —, *pl.* =deen, spondeus *m.*, spondej *m.* (wierszowanie).

Spo'nning, **Spo'nnung**, *sf. pl.* =en, spój *m.* tramu spodniego w okręcie.

Sponſa'lien, *s. pl.* zaręczyny *pl.*; = Verlobung.

Sponſie'ren, *vn.* (haben) zalecać się, umizgać się, nadskakiwać.

Sponta'n, *adi.* dobrowolny; =e Bewegung ruch dowolny; *adv.* dobrowolnie, dowolnie; z zamysłu.

Spontaneitä't, *sf.* dowolność *f.*

Sponto'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krótka dzida, pika *f.*

Spora'diſch, *adi.* sporadyczny, rzadki; =e Krankheiten choroby sporadyczne, nieepidemiczne; *adv.* sporadycznie, rzadko.

Spo're, *sf. pl.* =n, zarodek *m.* (botanika).

Spo'ren, *vn.* (ſein) popsuć się, skwaśnieć (o winie).

Spo'ren, *sm. pl.* ob. Sporn.

Spo'renbildung, *sf. pl.* =en, zaradzanie *n.* się (botanika).

Spo'renſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ukłucie *n.*, ubodzenie *n.* ostrogą.

Spo'rer, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *n.* ostróg, ostrogarz *m.*

Sporn, *sm.* =(e)s, *pl.* Sporen, 1) ostroga *f.*, bodziec *m.*; die Sporen anlegen przypiąć ostrogi; mit Sporen verſehen przy ostrogach, w ostrogach; dem Pferde die Sporen geben spiąć, bość konia ostrogami; 2) ostroga *f.* u nogi konia, psa, koguta; 3) (obraz.) ſich die Sporen verdienen otrzymać odznakę, dostąpić pierwszych honorów; 4) (przenośnie:) bodziec *m.*, podnieta *f.*; ich hoffte, daß er ſich dies zum — ſein laſſen wird spodziewam się, że to mu będzie podnietą, bodźcem; 5) dziób okrętowy; = Schiffsſchnabel.

Spo'rnader, *sf. pl.* =n, żyła brzuchowa (u konia).

Spo'rnartig, **Spo'rnförmig**, *adi.* ostrożasty.

Spo'rnblume, *sf. pl.* -n, ostrożka *f.* (rośl.).

Spo'rnen, I. *va.* (haben) 1) spinać, spiąć, bość (ostrogami); 2) (przenośnie:) bodźca komu dodawać, podniecać kogo = anſpornen; II. geſpornt, *pp.* i *adi.* przy, w ostrogach; (obraz.) geſtiefelt und geſpornt ſein być zupełnie przygotowanym.

Spo'rnen, *sn.* =s, spinanie *n.* ostrogami, bodzenie *n.*

Spo'rnflügler, *sm.* =s, *pl.* —, długoszpon *m.* (zoologia).

Spo'rnfuß i **Spo'renfuß**, *sm.* =es, *pl.* =füße, noga ostrogowata (zoologia); prostoszpon *m.* (ptak).

Spo'rn, **Spo'renleder**, *sn.* =s, rzemyk *m.* u ostrogi.

Spo'rn- i **Spo'renmacher**, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Sporer.

Spo'rn- i **Spo'renrädchen**, *sn.* =s, *pl.* —, ostroga *f.*

Spo'rn- i **Spo'renriemen**, *sm.* =s, *pl.* —, rzemyk *m.* u ostrogi.

Spo'rnſtachel, *sm.* =s, *pl.* =n, kolec *m.* u ostrogi.

Spo'rnſtätig, *adi.* narowisty, niecierpiący ostrogi (o koniu).

Spo'rnſtich, **Spo'rnſtoß**, *sm.* obacz Sporenſtich.

Spo'rnſtreichs, *adv.* obcesem, obcesowo, skokiem, z kopyta; natychmiast, z miejsca, na miejscu; = ſofort, auf der Stelle.

Spo'rn- i **Spo'renträger**, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Spornleder; 2) noszący *m.* ostrogi.

Sport, *sm.* =(e)s, sport *m.*, zabawa *f.*, rozrywka *f.* (celem zręczności, wprawiania się w ruchy).

Spo'rtel, *sf. pl.* =n, opłata *f.*, taksa *f.*; =n, *pl.* obrywcze *n.*, obrywki *pl.*

Spo'rtelkaſſe, *sf. pl.* =n, kasa *f.* opłat, taks.

Spo'rteltaxe, *sf. pl.* =n, taksa sądowa.

Spo'rtsmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, sportowiec *m.*

Sportulie'ren, *vn.* (haben) żądać opłaty (sądowej).

Spott, *sm.* =(e)s, drwiny *pl.*, drwinki *pl.*, szyderstwo *n.*, urąganie *n.*, urągowisko *n.*, pośmiewisko *n.*; ſeinen — mit jmndm treiben, jmndn zum Gegenſtande des =es machen drwinkować, szydzić z kogo, żarty sobie stroić z kogo; er iſt Gegenſtand des =es jest pośmiewiskiem; er fordert den — heraus wyzywa śmiech, jest nadzwyczajnie śmiesznym; mit Hohn und — abziehen oddalić się wyszydzony i wyśmiany; ſich zum — machen na pośmiewisko się wystawić; zum — werden stać się pośmiewiskiem; etw. zum — tun na urąg co czynić; wer den Schaden hat, braucht für den — nicht zu ſorgen cudza bieda ludziom śmiech.

Spo'ttbenennung, *sf. pl.* =en, szydercze nazwanie; = Spitzname.

Spo'ttbild, *sn.* =es, *pl.* =er, karykatura *f.*

Spo'ttbillig, *adi.* i *adv.* nadzwyczajnie tani, tanio.

Spo'ttdichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta satyryczny.

Spo'ttdroſſel, *sf. pl.* =n, żartowniś drozd *m.* (ptak); szyderca *m.*

Spöttelei', *sf. pl.* =en, drwinki *pl.*

Spö'tteln, *vn.* (haben) über etw. — drwinkować (sobie) z czego.

Spö'ttelnd, *ppr.* od spötteln i *adi.* przecherny.

Spo'tten, *vn.* (haben) jmndś, einer Sache albo über jmndn, über etw. — szydzić, drwić, drwinkować, naśmiewać się, urągać, naigrawać się z kogo, z czego.

Spö'tter, *sm.* =s, *pl.* —, szyderca *f.*, wyśmiewacz *m.*, przechera *m.*

Spötterei', *sf. pl.* =en, szydzenie *n.*, szyderstwo *n.*

Spö'tterin, *sf. pl.* =nen, wyśmiewaczka *f.*, przechera *f.*

Spo'ttgebot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, oferta śmieszna, nadto nizka w porównaniu do wartości towaru.

Spo'ttgedicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, satyra *f.*, poemat wyszydzający.

Spo'ttgeiſt, *sm. pl.* =es, szyderczy duch, szyderca *m.*

Spo'ttgelächter, *sn.* =s, szyderczy śmiech.

Spo'ttgeld, *sn.* =(e)s, marny, psi pieniądz, bezcen *m.*; etw. um ein — kaufen, verkaufen kupić, sprzedać co za bezcen.

Spö'ttiſch, *adi.* szyderczy, szyderski; =e Miene szydercza mina; =e Reden szyderskie, uszczypliwe słowa; *adv.* szyderczo, szydersko.

Spo'ttlied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieśń szyderska, wyśmiewająca.

Spo'ttluſt, *sf.* chętka *f.* do drwinkowania.

Spo'ttmaul, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäuler, złośliwa gęba, szyderczy język.

Spo'ttname, *sm.* =ns, *pl.* =n, przezwisko *n.*; einen =n geben przezywać, przezwać.

Spo'ttpreis, *sm.* =es, *pl.* =e, bezcen *m.*, bardzo nizka cena.

Spo'ttrede, *sf. pl.* =n, szyderska mowa; przekwinty *pl.*

Spo'ttſchrift, *sf. pl.* =en, pismo satyryczne, wyśmiewające, paszkwil *m.*

Spo'ttſucht, *sf.* chętka *f.* do drwinkowania, naśmiewania się.

Spo'ttſüchtig, *adi.* lubiący drwinkować.

Spo'ttvers, *sm. pl.* obacz Spottgedicht.

Spo'ttvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, 1) obacz Spottdroſſel; 2) naśmiewca *m.*, drwinkarz *m.*, drwiarz *m.*

Spo'ttweiſe, *adv.* szyderczo, żartem.

Spo'ttwohlfeil, *adi.* niezmiernie tani; *adv.* niezmiernie tanio, za bezcen.

Spo'ttwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, słowo szydercze; szyderstwo *n.*; = Spötterei.

Spra'chähnlichkeit, *sf.* podobieństwo *n.* mowy, analogia *f.* języka.

Spra'chaltertümer, *pl.* starożytności językowe.

Spra'charmut, *sf.* ubóstwo *n.* języka.

Spra'chart, *sf. pl.* =en, rodzaj *m.* mowy, dyalekt *m.*, narzecze *n.*; idyotyzm *m.*, właściwość *f.* języka; = Spracheigenheit.

Spra'chbau, *sm.* =es, struktura *f.*, budowa *f.* języka.

Spra'chbegabung, *sf.* zdolności językowe, talent *m.* do języków.

Spra'che, *pl.* =n, 1) język *m.*, mowa *f.*; die alten, toten, die modernen, lebenden, =n języki stare, martwe, nowożytne, żyjące; er lernt fremde =n uczy się obcych języków; die franzöſiſche — wird dem Polen ſehr leicht Polacy z łatwością uczą się francuskiego języka; in der — der Gebildeten w mowie uczonych; geſprochene — język mówiony, mowa *f.*; die — des Herzens, der Augen mowa serca, oczu; 2) mowa *f.* (jako możność, władza mówienia); die — verlieren, der — beraubt werden stracić mowę; die — wiederfinden, wiedergewinnen odzyskać mowę; eine ſchwere — haben z trudnością się wysławiać; die Gabe der — dar mowy; jmndn an der — erkennen poznać kogo po głosie, po sposobie mówienia; 3) mówienie *n.*, sposób *m.* wyrażania się, mowa *f.*; eine gezierte — wymuszona mowa; eine freche — führen mówić zuchwale; (obraz.) die — ändern zmienić ton (mowy); eine

Sache zur — bringen mówić o jakiej rzeczy; das kam auch zur — i o tem była mowa; nicht mit der — heraus wollen nie chcieć mowić, powiedzieć, co się wie, co się myśli, nie być skorym do mówienia, ukrywać i milczeć; heraus mit der —! dalej gadaj, co masz na języku!

Spra'cheigenheit, Spra'cheigentümlichkeit, *sf. pl.* =en, idyotyzm *m.*, własność *f.*, właściwość *f.* języka, mowy; deutsche, englische, französische, italienische, polnische — germanizm *m.*, anglicyzm *m.*, gallicyzm *m.*, italianizm *m.*, polonizm *m.*

Spra'chfähigkeit, *sf.* 1) możność *f.*, władza *f.* mówienia, mowy; 2) zdolność *f.* do języków.

Spra'chfehler, *sm.* =s, *pl.* —, błąd *m.* w mowie, w mówieniu; błąd gramatyczny, błąd przeciw językowi.

Spra'chfertig, *adi.* biegły w mówieniu; znający wiele języków.

Spra'chfertigkeit, *sf.* łatwość *f.* mówienia; znajomość *f.* języków.

Spra'chforscher, *sm.* =s, *pl.* —, badacz *m.* języka, języków.

Spra'chforschung, *sf.* badanie *n.* języków, języka.

Spra'chgebiet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obszar, na którym mówi się pewnym językiem.

Spra'chgebrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bräuche, zwyczaj *m.* mówienia.

Spra'chgeist, *sm.* =es, duch *m.* języka.

Spra'chgelehrsamkeit, *sf.* obacz Sprachkunde.

Spra'chgemenge, *sn.* =s, 1) mieszanina *f.* języków; 2) obacz Sprachverwirrung.

Spra'chgenie, (wym.: -żeni), *sn.* =s, *pl.* =s, geniusz językowy.

Spra'chgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, prawidło językowe.

Spra'chgewandt, *adi.* ob. Sprachfertig.

Spra'chgewandtheit, *sf.* ob. Sprachfertigkeit.

Spra'chgitter, *sn.* =s, *pl.* —, krata *f.* w rozmownicach klasztornych.

Spra'chgrenze, *sf. pl.* =n, granica językowa.

Spra'chinsel, *sf. pl.* =n, obszar odosobniony, na którym mówi się pewnym językiem.

Spra'chkampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämpfe, walka *f.*, wojna *f.* między językami.

Spra'chkarte, *sf. pl.* =n, mapa geograficzna, przedstawiająca rozpowszechnienie języków.

Spra'chkenner, *sm.* =s, *pl.* —, znawca *m.* języków, lingwista *m.*

Spra'chkenntnis, *sf. pl.* =sse, znajomość *f.* języków.

Spra'chkunde, *sf.* językoznawstwo *n.*, lingwistyka *f.*, filologia *f.*

Spra'chkundig, *adi.* znający język, języki; poliglota *m.*, filolog *m.*

Spra'chkundige(r), *sm.* =en, *pl.* =(n), językoznawca *m.*, poliglota *m.*, filolog *m.*

Spra'chkunst, *sf.* obacz Sprachlehre.

Spra'chlehre, *sf. pl.* =n, gramatyka *f.*, nauka *f.* o prawach i zasadach języka.

Spra'chlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, gramatyk *m.*; nauczyciel *m.* języka, języków.

Spra'chlehrerin, *sf. pl.* =nen, nauczycielka *f.* języka, języków.

Spra'chlich, *adi.* językowy, lingwistyczny; =e Kenntnisse wiadomości lingwistyczne; *adv.* językowo, lingwistycznie; — richtig gramatycznie, poprawnie.

Spra'chlos, *adi.* 1) bezmowny, pozbawiony mowy; niemy, niemowa *m.*; — werden oniemieć, zapomnieć języka w gębie; ich bin —! osłupiałem; 2) zachrypnięty; = Heiser (medycyna).

Spra'chlosigkeit, *sf.* 1) bezmowność *f.*, niemota *f.*; 2) zdziwienie *n.*, osłupienie *n.*; = Staunen; 3) chrypka *f.*; = Heiserkeit (medycyna).

Spra'chmeister, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Sprachlehrer.

Spra'chmeisterin, *sf. pl.* =nen, obacz Sprachlehrerin.

Spra'chmenger, *sm.* =s, *pl.* —, mieszający *m.* języki, makaronista *m.*

Sprachmengerei', *sf. pl.* =en, mieszanie *n.*, mieszanina *f.* języków, makaronizm *m.*

Spra'chneuerer, *sm.* =s, *pl.* —, neolog *m.*, wprowadzający *m.* nowe wyrazy i zwroty, odnawiacz *m.* języka.

Spra'chneuerung, *sf. pl.* =en, neologia *f.*, wprowadzanie *n.* nowych wyrazów i zwrotów.

Spra'chorgan, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, organ *m.* do mówienia.

Spra'chregel, *sf. pl.* =n, prawidło językowe.

Spra'chreichtum, *sm.* =(e)s, bogactwo *n.* języka.

Spra'chreinheit, *sf.* czystość *f.* języka.

Spra'chreiniger, *sm.* =s, *pl.* —, poprawca *m.* mowy, purysta *m.*

Spra'chreinigung, *sf. pl.* =en, oczyszczanie *n.* mowy z obcych wyrazów, z obczyzny, z ziemszczyzn, puryzm *m.*

Spra'chreinigungseifer, *sm.* =s, puryzm *m.*

Spra'chrichtig, *adi.* zgodny z prawidłami, z duchem języka, poprawny; *adv.* poprawnie.

Spra'chrichtigkeit, *sf.* poprawność *f.* w mówieniu, językowa.

Spra'chrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Spra'chröhre,** *sf. pl.* =n, trąba głosowa, tuba akustyczna; (obraz.) das — anderer Leute sein powtarzać za drugimi, grać jak kto nadmie; jmndn als — benützen używać kogo do głoszenia własnych myśli.

Spra'chschatz, *sm.* =es, *pl.* =schätze, skarb językowy, zasób *m.* słów jakiego języka.

Spra'chschnitzer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Sprachfehler.

Spra'chstudium, *sn.* =(s), *pl.* =dien, nauka *f.* języków; filologia *f.*

Spra'chstunde, *sf. pl.* =n, lekcya *f.* języka.

Spra'chsünde, *sf. pl.* =n, grzech językowy.

Spra'chtrichter, *sm.* =s, *pl.* —, lejek akustyczny (dla głuchych); (obraz.) podręcznik *m.* do szybkiej nauki języka.

Spra'chtümlich, *adi.* językowi właściwy.

Spra'chübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie *n.* w mowie, w mówieniu, ćwiczenie językowe.

Spra'chunterricht, *sm.* =(e)s, nauka *f.*, lekcye *pl.* języka, języków.

Spra'chverbeſſerer, *sm.* =s, *pl.* —, poprawiacz *m.*, reformator *m.* języka.

Spra'chverbeſſerung, *sf. pl.* =en, poprawianie *n.*, poprawa *f.* języka.

Spra'chverderber, *sm.* =s, *pl.* —, psowacz *m.*, kaziciel *m.* języka.

Spra'chverderberin, *sf. pl.* =nen, psowaczka *f.*, kazicielka *f.* języka.

Spra'chverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stowarzyszenie *n.* dla pielęgnowania języka.

Spra'chvergleichend, *adi.* porównujący języki; =e Grammatik gramatyka porównawcza.

Spra'chvergleichung, *sf.* filologia porównawcza.

Spra'chvermögen, *sn.* =s, obacz Sprachfähigkeit.

Spra'chverwirrung, *sf. pl.* =en, zbałamucenie *n.* języków; wieża babilońska.

Spra'chweiſe, *sf. pl.* =n, sposób mówienia.

Spra'chwendung, *sf. pl.* =en, zwrot *m.* mowy, języka, językowy.

Spra'chwerkzeug, *sn.* obacz Sprachorgan.

Spra'chwidrig, *adi.* przeciwny prawidłom i duchowi języka, niepoprawny; *adv.* niepoprawnie.

Spra'chwidrigkeit, *sf. pl.* =en, niepoprawność językowa, barbaryzm *m.*

Spra'chwiſſenſchaft, *sf.* nauka *f.* o językach, języków, lingwistyka *f.*

Spra'chwiſſenſchaftlich, *adi.* filologiczny, lingwistyczny; *adv.* filologicznie, lingwistycznie.

Spre'chapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, aparat *m.*, przyrząd *m.* do mówienia; odbieracz *m.* (u telegrafu); fonograf *m.*

Spre'chart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* mówienia, wyrażania się.

Spre'chen, ſpreche, ſprichſt, ſpricht, ſprach, habe geſprochen, I. *va.* mówić, powiedzieć, rzec; etw. — mówić, rzec co; eine Sprache — mówić jakim językiem; deutſch — mówić po niemiecku; jmndn, mit jmndm — mówić, rozmawiać, pomówić z kim; ein Gebet — modlitwę odmawiać; den Segen — dawać błogosławieństwo, błogosławić; das Urteil — wydać wyrok; jmndn frei — uznać za niewinnego, uwolnić kogo; wyzwolić (terminatora); Recht — wymierzać sprawiedliwość, sądzić sprawy; Unſinn — gadać głupstwa, bzdurstwa; ein Machtwort — wypowiedzieć słowo rozstrzygające; jmndn heilig— kanonizować kogo, uznać, ogłosić kogo świętym, przyjąć kogo w poczet świętych; jmndn ſelig — beatyfikować kogo, ogłosić kogo błogosławionym; ſich die Lunge aus dem Leibe — piersi sobie zerwać mówieniem; II. *vn.* mówić, rozprawiać, prawić, gadać; von, über jmndn, über etw.— mówić o kim, o czem; über jmndn gut, ſchlecht — mówić o kim dobrze, źle; laut, leiſe, ſchnell, langſam — mówić głośno, cicho, prędko, powoli; öffentlich — mówić, przemawiać publicznie; deutlich, undeutlich — wyraźnie, niewyraźnie mówić; leicht, ſchwer — mówić z łatwością, z trudem; wir ſprachen von dieſem und jenem mówiliśmy o tem i o owem; ſeine Worte ſprachen zum Herzen słowa jego przemówiły, trafiły do serca; im Scherz, im Ernſt — mówić w żarcie, żartem, na seryo, na prawdę; zu jmndm — mówić do kogo; er ſoll zu niemandem darüber — niechaj nikomu o tem nie wspomina; ich habe ihn albo mit ihm ſchon geſprochen już z nim mówiłem; wir — uns noch pomówimy jeszcze, jeszcze się zobaczymy; die Zahlen — für ſich liczby za siebie mówią; er ſpricht oft mit ſich ſelbſt często ze sobą samym mówi; nicht gut auf jmndn zu — sein nie lubić kogo, ganić kogo; er läßt mit ſich — daje ze sobą (po)mówić, jest przystępnym; er läßt nicht mit ſich — nie można z nim mówić, nie chce słuchać; er ſprach kein Wort słowa nie powiedział, ust nie otworzył; mit zu — haben mieć głos; für jmndn — mówić, przemawiać za kim; für ſich hin — mówić do siebie, dla siebie; zu ſich, bei ſich, in ſich — w myśli do siebie mówić; aus ihm ſpricht die Freude radość z niego przemawia; du haſt gut —! tobie dobrze mówić! durch die Naſe — przez nos mówić; ins Blaue hinein— pleść koszałki opałki; mówić o rzeczy, której się nie rozumie; in den Wind — na wiatr mówić; ſich müde — zmęczyć się mówieniem; der Papagei ſpricht papuga gada; wie ſpricht der Hund? jak pies gada? III. ſprechend, *ppr.* i *adi.* mówiący, przemawiający; =e Augen oczy mówiące, pełne wyrazu; *adv.* ein — ähnliches Bild obraz podobniuteńki, jakby żywy; er ſieht ſeinem Vater — ähnlich podobny do ojca jak dwie krople wody, kubek w kubek.

Spre'chen, *sn.* =s, mówienie *n.*, gadanie *n.*; mowa *f.*; das — iſt, kommt ihm ſchwer z trudnością mówi; das Bild iſt zum — ähnlich obraz tak podobny, że zdaje się przemawiać.

Spre'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) mówiący *m.*; mowca *m.*;

2) tytuł prezydenta Izby niższej w Anglii.

Spre'cherin, *sf. pl.* -nen, mówiąca *f.*; mówczyni *f.*

Spre'chgeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſänge, recitativo *n.*, śpiewne opowiadanie (muzyka).

Spre'chmaſchine, *sf. pl.* -n, fonofon *m.*

Spre'chſtunde, *sf. pl.* -n, 1) godzina ordynacyjna (lekarzy, adwokatów i t. d.); er hat — von 2—3 ordynuje, przyjmuje od 2giej do 3ciej; 2) godzina *f.* do rozmów (w klasztorach); 3) godzina rozmowy, konwersacyi w jakim języku (w szkołach).

Spre'chzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój *m.* do rozmowy; rozmownia *f.*, rozmawialnia *f.*, rozmownica *f.* (w klasztorach).

Spre'he, *sf. pl.* -n, obacz Star.

Spreí'ßel, *sm.* -s, *pl.* -(n), obacz Splitter.

Spreí'te, *sf. pl.* -n, rzecz rozłożona, rozciągnięta; der Hanf liegt auf — konopie leżą, rozłożone.

Spreí'ten, *va.* (haben) rozkładać, rozłożyć; rozciągać, rozciągnąć (n. p. płótno dla bielenia).

Spreí'zbeinig, *adi.* szerokonogi, z rozstawionemi nogami.

Spreí'ze, *sf. pl.* -n, stojadło *n.*, podpora *f.* (stolarstwo, murarstwo); zastrzał *m.*, sprys *m.* (budown.).

Spreí'zhakenkloben, *sm.* -s, *pl.* —, skobel *m.* zaszczepu.

Spreí'zen, I. *va.* (haben) 1) podpierać, podeprzeć belkami poprzecznemi, sprysami (budown., stolarstwo, górn.); 2) rozciągać, rozciągnąć, rozpościerać = ſpreiten; 3) die Beine — rozstawić nogi; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) przeciwić się; 2) ſich mit etw. — chlubić się z czego, pawić się; III. geſpreizt, *pp.* i *adi.* 1) mit -en Beinen z rozstawionemi nogami = ſpreizbeinig; 2) (obraz.) arogancki, zarozumiały = anmaßend; afektowany, nienaturalny, wymuszony; = affektiert, geſucht.

Spreí'zen, *sn.* -s, **Spreí'zung**, *sf. pl.* -en, 1) rozkładanie *n.*, rozłożenie *n.*, rozpościeranie *n.*; 2) podpieranie *n.* sprysami; 3) — der Beine rozstawianie *n.* nóg; 4) (obraz.) arrogancya *f.*, zarozumiałość *f.*; nienaturalność *f.*, wymuszoność *f.*

Spreí'zholz, *sn.* -es, rozpiąka *f.*

Spreí'zig, *adi.* obacz geſpreizt pod Spreizen III.

Spre'ngarbeit, *sf. pl.* -en, strzelana robota (górn.).

Spreí'zung, *f. pl.* -en, rozpiąka *f.*

Spre'ngbüchſe, *sf. pl.* -n, petarda *f.*, rozwalacz *m.*, prochopał *m.*

Spre'ngel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) obwód *m.*, okrąg *m.*; parafia *f.*, dyecezya *f.*; = Kirchenſprengel; 2) kropidło *n.*; = Sprengwedel.

Spre'ngen, I. *va.* (haben) 1) in die Luft — wysadzić w powietrze; eine Tür, ein Tor — wysadzić, wyłamać, wybić drzwi, bramę; die Mauer — mur (prochem) rozsadzić; das Schloß — zamek oderwać, rozbić, wyłamać; den Ball — kulę wyrzucić z bilardu (przez gwałtowne uderzenie); eine Saite — strunę zerwać; die Feſſeln — zerwać kajdany, potargać więzy (także przenośnie); ein Heer — rozbić hufce, wojsko (nieprzyjacielskie); die Bank — rozbić bank (w grze); Wild aus dem Lager — wypłoszyć zwierza z nory; 2) nakrapiać, pokrapiać, skrapiać, nakropić, pokropić, skropić = beſprengen, beſpritzen; mit Waſſer — wodą skropić, pokropić; mit Weihwaſſer — pokropić święconą wodą; ein Gerücht unter die Leute — roznosić pogłoskę; II. *vn.* (ſein) pędzić, skoczyć (koniem, na koniu); über einen Graben mit dem Pferde — przesadzić, przeskoczyć rów na koniu; durch die Gaſſen — pędzić (na koniu) po ulicach; mitten durch die Feinde — wpaść z koniem wśród nieprzyjaciół.

Spre'ngen, *sn.* -s, **Spre'ngung**, *sf. pl.* -en, wysadzenie *n.* (prochem) w powietrze; rozbicie *n.*, wybicie *n.* (n. p. drzwi); skrapianie *n.* (wodą n. p. ulic); (po)kropienie *n.* święconą wodą; rozbicie *n.* banku (w grze); rozproszenie *n.* nieprzyjaciela, rozerwanie *n.* szyków nieprzyjacielskich.

Spre'nger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) skrapiacz *m.* (ulic, ogrodu i t. p.); 2) wyrzucenie *n.* kuli z bilardu; einen — machen wyrzucić kulę.

Spre'nggeſchoß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, pocisk wybuchowy, bomba *f.*

Spre'nggräber, *sm.* -s, *pl.* —, kopacz *m.* podkopów (wojsk.).

Spre'ngkanne, *sf. pl.* -n, konewka *f.*, podlewaczka *f.*

Spre'ngkörper, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Sprengſtoff.

Spre'ngkugel, *sf. pl.* -n, kula wybuchowa, bomba *f.*

Spre'ngladung, *sf. pl.* -en, nabicie *n.* materyałami wybuchowymi.

Spre'ngmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna *f.* do wysadzania w powietrze, maszyna piekielna.

Spre'ngmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, petardnik *m.*

Spre'ngmittel, *sn.* -s, *pl.* —, materyał wybuchowy, do wysadzania w powietrze.

Spre'ngöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nitrogliceryna *f.*

Spre'ngpatrone, *sf. pl.* -n, nabój wybuchowy, do wysadzania w powietrze.

Spre'ngpinſel, *sm.* -s, *pl.* —, kropidło *n.*

Spre'ngpulver, *sn.* -s, proch wybuchowy, do wysadzania w powietrze.

Spre'ngſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ciało wybuchowe, wybuchające.

Spre'ngtrichter, *sm.* -s, *pl.* —, lejek ogrodniczy z dnem dziurkowatem.

Spre'ngung, *sf. pl.* =en, obacz Sprengen.

Spre'ngwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz *m.* do skrapiania ulic.

Spre'ngwaſſer, *sn.* =s, *pl.* woda *f.* do skrapiania, kropienia.

Spre'ngwedel, *sm.* =s, —, kropidło *n.*

Spre'ngwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) materyały wybuchowe, do wysadzania w powietrze; 2) rozpornica *f.*, wiązanie rozporowe (budown.).

Spre'ngwerkdachſtuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtühle, stolec dachowy rozporowy.

Spre'ngwerksbrücke, *sf. pl.* =n, most rozporowy.

Spre'ngwerksträger, *sm.* =s, *pl.* —, dźwigar rozporowy, rozpornica *f.*

Spre'nkel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pomyk *m.*, potrzask *m.* (łowiectwo); — ſtellen stawiać potrzaski; 2) nakrapianie *n.*, srokacizna *f.*, plama *f.*, cętka *f.*

Spre'nk(e)lig, Spre'nkelicht, *adi.* nakrapiany, cętkowany, pstry.

Spre'nkeln, I. *va.* (haben) nakrapiać, cętkować; II. geſprenkelt nakrapiany, cętkowany, pstry; blau — niebiesko nakrapiany.

Spre'nkeln, *sn.* =s, **Spre'nkelung**, *sf. pl.* =en, nakrapianie *n.*, cętkowanie *n.*

Spreu, *sf.* osypka *f.*, plewa *f.*, łuski plewowate; die — vom Weizen ſcheiden albo ſondern czyścić zboże z plewy.

Spreu'artig, *adi.* plewiasty, plewkowaty.

Spreu'blättchen, *sn.* =s, *pl.* —, plewka *f.* (botanika).

Spreu'blume, *sf. pl.* =n, roślina pokrewna amarantowi.

Spreu'boden, *sm.* =s, *pl.* =böden, obacz Spreukammer.

Spreu'ig, *adi.* plewisty, z plewą zmieszany.

Spreu'kammer, *sf. pl.* =n, plewnik *m.*

Spreu'korb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, kosz *m.* na plewę.

Spreu'kaſten, *sm.* =s, *pl.* —, skrzynia *f.* na plewę.

Spreu'regen, *sm.* obacz Sprühregen.

Spreu'ſack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, worek *m.* na plewę.

Spri'chwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e i =wörter, przysłowie *n.*; zdanie *n.*, sentencya *f.*; zum — werden wejść w przysłowie; zum — gewordene Redensart sposób mówienia przysłowiowy; wie es im — heißt jak przysłowie powiada; nach Art eines =es przysłowiowy, przypowiestny; ich halte es mit dem — ja czynię, mówię i. t. p., jak to przysłowie powiada; — wahr Wort przysłowie prawdę mówi.

Spri'chworterraten, Spri'chwörterraten, *sn.* =s, odgadywanie *n.* przysłowi (zabawa towarzyska).

Spri'chwörterſammler, *sm.* =s, *pl.* —, zbieracz *m.* przysłowi.

Spri'chwörterſammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* przysłów.

Spri'chwörterſpiel, *sn.* =es, obacz Sprichworterraten.

Spri'chwörtlich, *adi.* przysłowiowy, przypowiestny; =e Redensart frazes, zwrot przysłowiowy; ſeine Dummheit iſt ſchon — geworden jego głupota już w przysłowie weszła; *adv.* przysłowiowo, przypowiestnie; man ſagt — mówi się przysłowiem.

Sprie'gel, *sm.* =s, *pl.* —, obłąk *m.*, obręcz *f.*, kabłak *m.*

Sprie'geln, *va.* (haben) zaopatrywać, zaopatrzyć w obłąk, w obręcz.

Sprie'ßen, *vn.* ſprieße, ſprießeſt i ſprießt, ſprießt, ſproß, bin geſproſſen, puszczać, puścić (o liściach, kwiatach, pączkach); wyrastać, wyrosnąć, wyróść, wydobywać się (o włosach, piórach); (obraz.) wynikać, wyniknąć.

Sprie'ßen, *sn.* =s, (wy)puszczanie *n.*, wyrastanie *n.*, wydobywanie *n.* się.

Spriet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rozsocha *f.*, drąg rozsochaty, widlasty.

Sprie'tſegel, *sn.* =s, *pl.* —, żagiel *m.* z drągiem widlastym.

Spring, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, guz łączący dwie liny (żegluga).

Spri'ngaſſe, *sm.* =n, *pl.* =n, gatunek małpeczki.

Spri'nganker, *sm.* =s, *pl.* —, kotwica *f.* do zarzucania.

Spri'ngauf, *sm.* =s, skoczek *m.*; = Stehauf.

Spri'ngball, *sm.* =es, *pl.* =bälle, piłka elastyczna.

Spri'ngbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, gatunek antylopy.

Spri'ngbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, trambolina *f.*

Spri'ngbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, wodotrysk *m.*, fontanna *f.*

Spri'ngen, ſpringe, ſprangſt, ſpringt, ſprang, bin geſprungen; I. *vn.* (haben i ſein) 1) skakać, skoczyć; über den Graben — przeskoczyć rów; aus dem Fenſter — (wy)skoczyć, rzucić się z okna; ins Waſſer — (w)skoczyć do wody; aus dem Bett — wyskoczyć z łóżka; aufs Pferd — wskoczyć na koń; in die Luft — wyskoczyć w powietrze; eksplodować, wybuchnąć; geſprungen kommen przyskoczyć, nadbiedz; die Waſſer — heute wodotryski dziś biją; (przenośnie:) in die Augen — wpadać, bić w oczy, być jasnem, widocznem, namacalnem; ich wollte vor Ärger aus der Haut — myślałem, że ze złości ze skóry wyskoczę; über die Klinge — laſſen wyciąć, wyrznąć w pień; er mußte — musiał podać się do dymisyi, musiał urząd złożyć; etw. — laſſen wydać, puścić, przeputać; einen Knopf — laſſen popuścić pasa; Waſſer ſprang aus dem Felſen woda wytrysnęła ze skały; 2) pękać, pęknąć, trzaskać, trzasnąć (= z trzaskiem pęknąć); popadać się, rozpadać się, rozpaść się; die Saite iſt geſprungen struna pękła, zerwała się; eine Mine — minę zapalić, wysadzić, puścić w powietrze; II. *va.* (haben) stanowić (o niektórych zwierzętach); III. *vr.* (haben) ſich müde — zmę-

czyć się skakaniem; IV. ſpringend, *ppr.* i 1) *adi.* skacząc; der =e Punkt punkt najważniejszy; 2) *adv.* skokiem, skokami, w skokach.

Spri'ngen, *sn.* =s, skakanie *n.*; skakanina *f.*; pęknięcie *n.*; rozpadanie *n.* się (n. p. muru); wybuch *m.*, eksplozya *f.* (n. p. miny).

Spri'nger, *sm.* =s, *pl.* —, skoczek *m.*; konik *m.*, sapierz *m.* (w szachach).

Springerei', *sf. pl.* =en, skakanina *f.*, ciągłe skakanie.

Spri'ngfeder, *sf. pl.* =n, sprężyna *f.*; (przenośnie:) alle =n in Bewegung ſetzen poruszyć wszystkie sprężyny.

Spri'ngfederig, Spri'ngkräftig, *adi.* elastyczny, sprężysty.

Spri'ngfedermatratze, *sf. pl.* =n, materac *m.*, włosień *m.* ze sprężynami.

Spri'ngfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, cierniorył *m.*, krytopysk *m.*

Spri'ngflut, *sf. pl.* =en, nagły, gwałtowny przypływ morza, potop *m.*

Spri'ngfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, skok *m.*, tylna noga (zająca, szarańczy).

Spri'ngglas, *sn.* =ſes, szklana łza; = Glastränе.

Spri'nggurke, *sf. pl.* =n, balsamka sprężysta, niecierpek *m.* (roślina).

Spri'nggurkenſaft, *sm.* =es, elateryna *f.* (chemia).

Spri'nghahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, szarańcza *f.*

Spri'nghaſe, *sm.* =n, *pl.* =n, nielot *m.*, chyżoskocz *m.* (zwierzę).

Spri'nghengſt, *sm.* =es, *pl.* =e, ogier *m.* do stawienia.

Spri'nginsfeld, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wietrznik *m.*, wiercipięta *m.*, pustak *m.*, latawiec *m.*

Spri'ngkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, sprężyk *m.* (gatunek chrząszcza).

Spri'ngkörner, *sn. pl.* nasienie *n.* niecierpka.

Spri'ngkraft, *sf.* elastyczność *f.*, sprężystość *f.*

Spri'ngkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, niecierpek *m.*, nietykałek *m.*, skoczek *m.*, gniewosz *m.*, balsamina *f.* (rośl.).

Spri'ngkunſt, *sf.* sztuka *f.* skakania.

Spri'ngkürbis, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, balsamka *f.*, balsamowe jabłko (rośl.).

Spri'ngmaus, *sf. pl.* =mäuſe, skoczek *m.*, zajączek ziemny (zool.).

Spri'ngochſe, *sm.* =n, *pl.* =n, buhaj *m.*, byk *m.*

Spri'ngquell, *sm.* =s, **Spri'ngquelle,** *sf. pl.* =n, źródło wytryskujące, zdrój *m.*

Spri'ngreif, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obręcz *f.* do przeskakiwania.

Spri'ngröhre, *sf. pl.* =n, rura *f.* u studni.

Spri'ngſamen, *sm.* =s, ob. Springkörner.

Spri'ngſchnur, *sf. pl.* ſchnüre, **Spri'ngſeil,** *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sznur *m.* do przeskakiwania.

Spri'ngſchwanz, *sm.* =es, *pl.* =ſchwänze, ogon (niektórym owadom) do skakania służący.

Spri'ngſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, **Spri'ngſtange,** *sf. pl.* =n, kij *m.*, drąg *m.* do skakania.

Spri'ngtier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, chyżoskocz *m.* (zool.).

Spri'ngwaſſer, *sn.* =s, woda wytryskująca źródłowa, źródlana.

Spri'ngwelle, *sf. pl.* =n, bałwan morski podczas przypływu.

Sprit, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, spirytus *m.*

Spritz, *sm.* =es, bryzg *m.*, siknięcie *n.*

Spri'tzarbeit, *sf. pl.* =en, malowanie *n.* zapomocą bryzgów.

Spri'tzbad, *sn.* =es, *pl.* =bäder, kąpiel natryskowa, tusz *m.*

Spri'tzblech, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Spri'tzbrett,** *sn.* =(e)s, *pl.* =er, blacha *f.* lub deszczułka *f.* u wozu chroniąca przed obryzganiem błotem.

Spri'tzbüchſe, *sf. pl.* =n, sikawka *f.*

Spri'tze, *sf. pl.* =n, 1) sikawka *f.* (pożarowa), szpryca *f.*; = Feuerſpritze, Butten— sikawka przenośna; Hand— sikawka ręczna; Karren— Wagen— sikawka dwukołowa; Wagen— sikawka czterokołowa; 2) syrynga *f.*, strzykawka *f.* (medycyna).

Spri'tzchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Spritze, sikaweczka *f.*, mała strzykawka.

Spri'tzen, I. *va.* (haben) 1) bryzgać, sikać; der Kot ſpritzt auf das Kleid błoto obryzguje suknię; jmndm Waſſer ins Geſicht — chlusnąć komu wodę w twarz; 2) zlewać, skrapiać, pokrapiać, skropić, pokropić; die Straße — skrapiać ulicę; 3) strzykać, strzyknąć, wstrzykiwać, wstrzyknąć; = einſpritzen; wystrzykiwać, wystrzyknąć; = ausſpritzen; II. *vn.* (haben i ſein) 1) bryzgać, bryznąć; sikać, siknąć; der Kot ſpritzt błoto bryzga; das Blut ſpritzte in die Höhe krew trysnęła w górę; 2) z lekka padać, rosić (o deszczu); = leicht regnen; 3) die Feder ſpritzt pióro pryska; 4) odbywać, odbyć małą podróż; wohin ſpritzeſt du ſchon wieder? dokąd znowu się wybierasz?

Spri'tzen, *sn.* =s, bryzganie *n.*, sikanie *n.*; kropienie *n.*, skrapianie *n.*; strzykanie *n.*, wstrzykiwanie *n.*, wystrzykiwanie *n.*

Spri'tzenarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, pompier *m.*, strażnik ogniowy.

Spri'tzenhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, wozownia *f.* na sikawki.

Spri'tzenleute, Spri'tzenmänner, *sm. pl.*, **Spri'tzenmannſchaft,** *sf. pl.* =en, pompierzy *pl.*, strażnicy ogniowi, ludzie *pl.* do służby sikawek parowych.

Spri'tzenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* sikawek, strzykawek.

Spri'tzenmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* sikawek (pożarowych).

Spri'tzenrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rura *f.* u sikawki.

Spri'tzenſchlauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläuche, kiszka skórzana u sikawki.

Spri'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) człowiek sikający, skrapiający; także: pompier *m.*; 2) bryzg *m.*, sknięcie *n.*; chlust *m.*; 3) drobny deszcz; 4) wycieczka *f.*; 5) wino *n.* z wodą sodową albo mineralną.

Spri'tzfahrt, *sf. pl.* -en, jazda wycieczkowa, wycieczka *f.*

Spri'tzfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, pryskacz *m.*

Spri'tzflaſche, *sf. pl.* -n, oblejka *f.*

Spri'tzfleck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Spri'tzflecken**, *sm.* -s, *pl.* —, plama *f.* z obryzgnięcia.

Spri'tzgebackene(s), *sn.* -en, legumina szprycowana (kucharstwo).

Spri'tzhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kurek natryskowy (u maszyn parowych).

Spri'tzkanne, *sf. pl.* -n, koneweczka *f.* do podlewania.

Spri'tzkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Spritzgebackenes.

Spri'tzleder, *sn.* -s, fartuch *m.* u wozu (dla ochrony przed obryzganiem błotem).

Spri'tzloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, — des Walfiſches pryskawka *f.*

Spri'tznudeln, *sf. pl.* makaron szprycowany.

Spri'tzrahmen, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Spritzblech.

Spri'tzregen, *sm.* -s, *pl.* —, drobny deszczyk; = Sprühregen.

Spri'tzröhre, *sf. pl.* -n, strzykawka *f.*

Spri'tzteig, *sm.* -(e)s, ciasto szprycowane.

Spri'tztour, *sf. pl.* -en, obacz Spritzfahrt.

Spri'tz(an)wurf, *sm.* -(e)s, *pl.* -würfe, wyprawa *f.* z narzutem żwirowym (budown.).

Sprö'de, *adi.* 1) kruchy, łamiący się, kruszący się; -s Erz ostra ruda; 2) ostry, szorstki, chropawy (n. p. włos); 3) (obraz.) wstydliwy, nieprzystępny; eine ſchöne Spröde piękność nieprzystępna, dumna, (ironicznie:) niewiniątko *n.*; — *adv.* tun drożyć się.

Sprö'detun, *sn.* -s, drożenie *n.* się.

Sprö'digkeit, *sf. pl.* -en, 1) szorstkość *f.*, chropawość *f.*; 2) kruchość *f.*; 3) (obraz.) opryskliwość *f.*, nieprzystępność *f.*, drożenie *n.* (się).

Sproß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe(n), **Sproſſe**, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) latorośl *f.*, (wy)rostek *m.*, wypustek *m.* (roślinnictwo); Sproſſen treiben wypuszczać latorośle, rostkować; 2) (przenośnie:) latorośl *f.*, potomek *m.*, plemiennik *m.*, dziecko *n.*

Sprö'ßchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Sproß mała latorośl, mały rostek.

Spro'ſſe, *sf. pl.* -n, 1) szczebel *m.* u drabiny; (obraz.) die erſten -n des Ruhmes erklimmen dosięgnąć pierwszego szczebla do sławy; 2) listewka *f.* w oknie, poprzeczne drewna w ramach u okien, w które szyby się wprawia; 3) -n, *pl.* rogi *pl.* (łow.); 3) -n, *pl.* obacz Sommerfleck.

Spro'ſſen, *vn.* (ſein) 1) puszczać, wypuszczać latorośle, wydawać kły, rostkować (botanika); wschodzić, wyrastać z ziemi (o roślinach); 2) (przenośnie:) von jmndm — pochodzić, powstawać od kogo, rodzić się z kogo.

Spro'ſſen, *sn.* -s, **Spro'ſſung**, *sf. pl.* -en, wypuszczanie *n.* latorośli; wschodzenie *n.* roślin; (obraz.) pochodzenie *n.*, rodzenie *n.* się z kogo.

Spro'ſſend, *adi.* i *ppr.* od ſproſſen kiełkujący, wschodzący (o roślinach).

Spro'ſſenkohl, *sm.* kapusta wyrostkowa, brukselska, podczos *m.*, podcios *m.*

Spro'ſſenleiter, *sf. pl.* -n, drabina *f.* ze szczeblami; (obraz.) szczeble *pl.* do sławy.

Spro'ſſer, *sm.* -s, *pl.* —, słowik szary.

Spröß'ling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) latorośl *f.*, wypustek *n.* (botanika); 2) (obraz.) potomek *n.*, plemiennik *m.*

Spro'tte, *sf. pl.* -n, sprot, *m.* (rybka morska).

Spro'tterz, *sn.* -es, *pl.* -e, siarczan *m.* ołowiu.

Spruch, *sm.* -(e)s, *pl.* Sprüche, 1) zdanie moralne, przypowieść *f.*, sentencya *f.*, napis *m.*; maksyma *f.*, motto *n.*, godło *n.*; ein weiſer — mądra przypowieść; eine Sammlung von Sprüchen zbiór *m.* przypowieści; die Sprüche Salomos przypowieści Salomona; 2) orzeczenie *n.*, wyrok *m.*; = Urteilsſpruch; — der Geſchworenen werdykt *m.*, orzeczenie *n.* przysięgłych; ſchiedsrichterlicher — wyrok, orzeczenie sądu polubownego; eine Sache zum -e bringen rzecz poddać orzeczeniu sądowemu; die Sache ſteht zum -e albo auf den — rzecz jest już blizka rozstrzygnięcia, wyrok w tej sprawie wkrótce zapadnie; einen — fällen orzec, wydać wyrok.

Spru'chartig, *adi.* sentencyjny, przypowieściowy.

Spru'chbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka *f.* z przypowieściami, zbiór *m.* przypowieści.

Spru'chdichter, *sm.* -s, *pl.* —, poeta przypowieściowy.

Spru'chdichtung, *sf. pl.* -en, poezya przypowieściowa.

Spru'chelchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Spruch, przypowiastka *f.*

Spru'chgedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, poemat *m.*, wiersz *m.* przypowieściowy.

Spru'chlein, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Spruch, mała przypowiastka.

Spru'chkollegium, *sn.* -(s), *pl.* -gien, kollegium orzekujące, wyrokujące.

Spru'chmann, *sm.* obacz Schiedsmann.

Spru'chreich, *adi.* obfitujący w przypowieści, w sentencye.

Spru'chreif, *adi.* będący w stadyum, w którem już wyrokować można; die Sache iſt ſchon — już jest na czasie, by o tej rzeczy pomówić.

Spru'chſammlung, *sf. pl.* -en, zbiór *m.* przypowieści.

Spru'chweiſe, *adi.* przypowieściowy; *adv.* przypowieściowo.

Sprü'chwort, *sn.* obacz Sprichwort.

Spru'del, *sm.* -s, *pl.* —, 1) tryskanie *n.*, szumienie *n.*, pienienie *n.* się, wrzenie *n.* = das Sprudeln; 2) woda wytryskująca, źródło tryskające; zdrój *m.* (wrzącej wody); = Quelle; (obraz.) — von Worten potok *m.* słów.

Spru'delbrunnen, *sm.* -s, *pl.* —, zdrój *m.*

Sprudelei', *sf. pl.* -en, 1) obacz Sprudel 1); 2) (obraz.) potok *m.* słów, gadanie prędkie, bezustanne.

Spru'delig, *adi.* niespokojny, żywy.

Spru'delkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, zapaleniec *m.*, gorączka *m.*

Spru'deln, *vn.* (haben) 1) wytryskiwać, ciec, ciurkać, ciurczeć; wrzeć, pienić się (wytryskując); 2) (przenośnie:) von Witz — być pełnym dowcipu, kipieć dowcipem; ſprudelnder Witz dowcip tryskający, niewyczerpany; in ſprudelnder Laune być w doskonałym humorze.

Spru'deln, *sn.* -s, tryskanie *n.*, szumienie *n.*, wrzenie *n.*; (obraz.) — des Geiſtes błyskotliwa ruchawość umysłu.

Spru'delquelle, *sf. pl.* -n, źródło tryskające.

Spru'delſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień karlsbadzki.

Sprü'hangen, *sn. pl.* oczy czarujące, czary miotające.

Sprü'hen, I. *va.* (haben) wyrzucać, wypryskiwać, pryskać; Funken — sypać iskry; Waſſer — wyrzucać wodę; (obraz.) ſeine Blicke — Verderben, Rache jego spojrzenia sieją zgubę, pałają zemstą; II. *vn.* (haben) 1) pryskać, tryskać, wyrzucać; vor Wut — wrzeć, kipieć, pienić się od złości; aus ihren Augen ſprüht Lebensluſt z jej oczu tryska chęć do życia; Verderben ſprüht aus ſeinem Blick wzrok jego zgubne ciska groty; 2) es ſprüht mrzy, drobny deszcz pada; III. ſprühend, *ppr.* i *adi.* tryskający, pryskający; -er Witz niewyczerpany dowcip.

Sprü'hen, *sn.* -s, 1) tryskanie *n.*, pryskanie *n.*; Funken— sypanie *n.* się iskier; 2) obacz Sprühregen.

Sprü'hfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień sypiący się.

Sprü'hfunke, *sm.* -ns, *pl.* -n, iskra *f.*

Sprü'hregen, *sm.* -s, *pl.* —, drobny deszczyk, pomorszczyzna *f.*

Sprü'hteufel, *sm.* -s, *pl.* —, osoba bardzo dowcipna.

Sprung, *sm.* -(e)s, *pl.* Sprünge, 1) skok *m.*, sus *m.*; großer, weiter — wielki, daleki skok; einen — tun skok zrobić, susa dać, skoczyć; mit einem -e jednym skokiem, susem; in Sprüngen skokami, susami, skacząc; mit weiten Sprüngen wielkimi skokami; ich will einen — nach Hauſe machen chcę skoczyć do domu; kleine Sprünge machen poskakiwać; (obraz.) auf dem -e ſein tuż rzucić się, skoczyć (na ofiarę); przykucnąć do skoku (o zwierzętach); właśnie być na wyjściu, na wyjeździe, na wychodnem, na wyjezdnem, właśnie mieć wyjść, wyjechać, właśnie mieć co zrobić, przedsięwziąć; ich war ſchon auf dem -e zu dir właśnie miałem, chciałem pójść do ciebie; damit kann er keine großen Sprünge machen niewiele tem może zrobić, dokazać, niewiele sobie może pozwolić; es iſt nur ein — zu ihm stąd do niego tylko dwa kroki, bardzo blizko; nur auf einen — wohin kommen przyjść, przybyć dokąd tylko na chwilkę; 2) (przenośnie:) wybieg *m.*, figiel *m.*; hinter jmnds Sprünge albo Schliche kommen poznać, odkryć czyje figle, wybiegi, wykręty; wieder auf ſeine alten Sprünge kommen znowu do dawnego, do dawnych nawyczek wrócić; 3) (obraz.) jmndm auf die Sprünge helfen podać komu sposób, jak sobie ma poradzić, użyczyć komu pomocy; 4) pęknięcie *n.*, pryśnięcie *n.* = Riß; rozpadlina *f.*, szczelina *f.* = Spalt; padanie *n.* się (skóry); das Glas hat einen — bekommen szklanka pękła; die Mauer iſt voll Sprünge w murze pełno szczelin; Sprünge bekommen popadać się (o skórze); rozpadać się (o murze); 5) ein — Rehe stado *n.* sarn; = Rudel.

Spru'ngbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skokowa kość (anat.).

Spru'ngbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, trambolina *f.*

Spru'ngfeder, *sf. pl.* -n, sprężyna *f.*

Spru'ngfertig, *adi.* gotowy do skoku.

Spru'nggelenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, staw skokowy.

Spru'nghaft, *adi.* 1) skoczny; *adv.* skokami, w skokach; 2) przerywany, niezupełny; = in Sprüngen.

Spru'nghaftigkeit, *sf.* skoczność *f.*; przeskakiwanie *n.*

Spru'ngriemen, *sm.* -s, *pl.* —, rzemyk *m.* od poprzęgu do uzdy.

Spru'ngſpinne, *sf. pl.* -n, pląs *m.* (pająk).

Spru'ngweiſe, *adv.* skokami, w skok.

Spru'ngweite, *sf. pl.* -n, szerokość *f.* skoku.

Spu'cke, *sf. pl.* -n, (poufale) zamiast Speichel, ślina *f.*, plwocina *f.*

Spu'cken, *va.* i *vn.* (haben) 1) pluć, plunąć; 2) womitować, rzygać; = Erbrechen.

Spu'cken, *sn.* -s, plucie *n.*; womitowanie *n.*

Spu'cker, *sm.* -s, *pl.* —, spluwacz *m.*

Spuk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) duch *m.*, strach *m.*, straszydło *n.*, widmo *n.*; = Geſpenſt; 2) wrzawa *f.*, hałas *m.*, niespokój *m.*; = Unruhe.

Spu'cken, I. *v. impers.* (haben) straszyć; es ſpukt in dem alten Schloſſe w starym zamku straszy, są strachy; es ſpukt

bei ihm albo in ſeinem Kopfe przewróciło mu się w głowie; II. *vn.* (haben) 1) dieſer Gedanke ſpukt noch immer in meinem Kopfe nie mogę zawsze jeszcze pozbyć się tej myśli, nie mogę wybić sobie tej myśli z głowy; der Wein ſpukt in ſeinem Kopfe wino do głowy mu uderzyło; 2) was ſpukſt du denn hier herum? czego tu łazisz, skradasz się? 3) hałasować, wrzawę robić.

Spu'ken, *sn.* =s, **Spukerei',** *sf. pl.* =en, straszenie *n.*, okazywanie *n.* się strachów.

Spu'kgeiſt, *sm.* =es, *pl.* =er, strach *m.*, straszydło *n.*, widmo *n.*

Spu'kgeſchichte, *sf. pl.* =n, powiastka *f.* o strachach.

Spu'kgeſtalt, *sf. pl.* =en, straszydło *n.*, widmo *n.*

Spu'khaft, *adi.* straszliwy; *adv.* od strachów.

Spu'kort, *sm.* =es, *pl.* =e, miejsce, w którem straszy.

Spu'kſtunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* duchów (północ *f.*).

Spu'larbeit, *sf.* zwijanie *n.* na cewkę.

Spü'lchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Spule, mała cewka.

Spu'le, *sf. pl.* =n, 1) cewka *f.* u kołowrotka; cewka *f.*, szpula *f.*, szpulka *f.* do nawijania nici; auf — wickeln na cewkę nawinąć; = aufſpulen; 2) dutka *f.*, szypułka *f.*; = Federkiel.

Spu'len, *va.* (haben) na cewkę nawijać, nawinąć, szpulować; = Aufſpulen.

Spü'len, *va.* (haben) wymywać, wymyć, popłukiwać, płukać; die Wäſche — przepłukiwać bieliznę; ſich den Mund — płukać usta.

Spü'len, *sn.* =s, wymywanie *n.*, popłukiwanie *n.*, płukanie *n.*

Spu'ler, *sm.* =s, *pl.* —, cewkarz *m.*

Spu'lerin, *sf. pl.* =nen, cewkarka *f.*

Spü'ler, *sm.* =s, *pl.* —, **Spü'lerin,** *sf. pl.* =nen, ten, ta co płucze.

Spü'lfaß, *sn.* =ſſes, *pl.* =fäſſer, **Spü'lgefäß,** *sn.* =es, *pl.* =e, pomyjak *m.*, pomyjnik *m.*

Spu'lförmig, *adi.* cewkowaty; *adv.* cewkowato.

Spü'licht, *sn.* =(e)s, pomyje *pl.*, wypłuczyny *pl.*; wywar *m.*, wywarzyny *pl.* (wódki).

Spü'ljunge, *sm.* =n, *pl.* =n, pomywacz *m.*

Spü'lkelch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kielich *m.* z winem do popijania.

Spü'lkeſſel, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Spülfaß.

Spü'lkübel, *sm.* =s, *pl.* —, skopek *m.* do pomywania, pomyjnik *m.*

Spu'lladen, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Spulrad.

Spü'lmagd, *sf. pl.* =mägde, pomywaczka *f.*

Spü'lnapf, *sm.* =(e)s, *pl.* =näpfe, misa *f.* do pomywania, płukania.

Spu'lrad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, snukadło *n.*

Spu'lſpindel, *sf. pl.* =n, walec *m.* u cewki.

Spü'ltrog, *sm.* =(e)s, *pl.* =tröge, płuczka *f.*

Spü'lwaſſer, *sn.* =s, woda *f.* do pomywania, płukania; pomyje *pl.*

Spu'lwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, glista *f.*

Spü'lzuber, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Spülfaß.

Spund, *sm.* =(e)s, *pl.* Spünde, szpunt *m.*, czop *m.*, zatyczka *f.*; wpust *m.*; mit einem — ſchließen zatkać czopem; = Spünden.

Spu'ndbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.* do robienia dziur na czop u beczki.

Spü'nden, *va.* (haben) (za)szpuntować, zatkać czopem.

Spü'nder, *sm.* =s, *pl.* —, ten co zatyka (beczki) czopem.

Spu'ndgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, szpuntowe *n.*, opłata *f.* od beczki piwa, wina, wódki.

Spu'ndhobel, *sm.* =s, *pl.* —, szpuntownik *m.*

Spu'ndloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, dziura *f.* na czop.

Spu'ndwand, *sf. pl.* =wände, ściana *f.* w słupy pionowe.

Spu'ndzapfen, *sm.* =s, *pl.* —, szpunt *m.*, czop *m.*

Spu'ndzieher, *sm.* =s, *pl.* —, obcęgi *pl.* do wyciągania czopów.

Spur, *sf. pl.* =en, 1) ślad *m.* (nogi = Fußſpur), trop *m.* (u. p. zwierzęcia); poszlaka *f.*; es war keine — vom Wilde zu finden nie można było znaleźć tropu zwierza; man fand =en im Schnee znaleziono ślady w śniegu; der — nachgehen iść śladem, trzymać się śladu, szlakować; jmnds =en entdecken odkryć czyj ślad, wyśledzić, którędy ktoś szedł, jechał i. t. p.; jmndm auf die — kommen wyśledzić kogo, (także:) dociec czyich zamysłów; jmndm auf der — ſein mieć czyj ślad, śledzić kogo; einer Sache auf die — kommen wyśledzić co; jmndm auf die — zu kommen ſuchen starać się, usiłować wykryć czyj ślad; jmndn auf die — bringen naprowadzić kogo na ślad, na trop; jmndn von der — abbringen odwieść kogo od śladu, sprowadzić kogo z tropu; die — verlieren stracić ślad; die =en unſeres Daſeins ślady naszego żywota; =en der Finger ślady (od) palców; (obraz.) jmnds =en folgen iść czyim śladem, iść za czyim przykładem; =en hinterlaſſen pozostawić ślady; man bemerkt noch an ihm =en ſeiner Krankheit widać jeszcze na nim ślady jego choroby; von der Feſtung iſt keine — mehr vorhanden nie ma ni znaku (z) tej twierdzy; die =en der göttlichen Vorſehung znaki, dowody boskiej opatrzności; (poufale:) keine —! ani znaku! ani śladu! ani krzty!; er weiß albo hat keine — vom Polniſchen nie ma pojęcia o języku polskim; davon weiß er keine — nie wie nic o tem; 2) tor kolejowy, droga kolejowa (kolejn.).

Spu'rbiene, *sf. pl.* =n, pszczoła śledząca, isk *m.*, judasz *m.*, skał *m.*, skała *f.*, skarła *f.*

Spu'rbreite, *sf. pl.* =n, 1) szerokość *f.* toru kolejowego (kolejn.); 2) odległość *f.* koła prawego od lewego u wozu.

Spü'ren, *va.* (haben) 1) nach etw. — tropić, śledzić, dochodzić czego; 2) czuć; Kälte — czuć zimno; spürst du nichts? nic nie czujesz? eine Neigung für jmdn — mieć skłonność, chęć do kogo; 3) (obraz.) miarkować, zwąchać, spostrzedz się; spürst du in diesen Worten nicht Ironie? nie miarkujesz w tych słowach ironii?

Spü'ren, *sn.* =s, 1) śledzenie *n.*, tropienie *n.*, szlakowanie *n.*; 2) czucie *n.*

Spü'rer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) odnaleźca *m.*; 2) obacz Spürhund; 3) szpieg *m.*; = Spion.

Spürerei', *sf. pl.* =en, śledzenie *n.*, dochodzenie *n.*; = Spüren; szpiegostwo *n.*; = Spionage.

Spu'rerweiterung, *sf. pl.* =en, rozszerzenie *n.* toru (kolejn.).

Spu'rflanſche, *sf. pl.* =n, opornica *f.*, szyna oporowa (kolejn.).

Spü'rhund, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) wyżeł *m.*, naśladnik *m.*, pogoniec *m.* (pies); 2) szpieg *m.*

Spü'rkraft, *sf.* węch *m.*, moc *f.* wietrzenia, tropienia węchem.

Spu'rkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, krysa *f.* obręczy, rąbek *m.* obręczy, obrzeże *n.* (kolejn.).

Spu'rkranzrinne, *sf. pl.* =n, żłobek *m.* krzyżownicy, żłobek rozjazdu (kolejn.).

Spu'rlager, *sn.* =s, *pl.* —, gniazdo *n.*; hängendes — gniazdo wiszące; Seiten— gniazdo ścienne (kolejn.).

Spu'rlehre, *sf.*, **Spu'rmaß**, *sn.* =es, *pl.* =e, toromierz *m.*, prawidło *n.* do toru (kolejn.).

Spu'rmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, — der Räder wymiar *m.* rozstawy kół (kolejn.).

Spu'rlos, *adv.* bez śladu; — verſchwinden zaginąć bez śladu.

Spü'rnaſe, *sf. pl.* =n, dobry nos.

Spu'rofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, spustowy piec.

Spu'rplatte, **Spu'rſcheibe**, *sf. pl.* =n, obacz Spurlager.

Spü'rratte, *sf. pl.* =n, ichneumon *m.* (zwierzę).

Spu'rre, *sf. pl.* =n, mokrzycznik *m.* (rośl.).

Spu'rſchnee, *sm.* =s, ponowa *f.*

Spü'rſinn, *sm.* =(e)s, zmysł *m.* powonienia, nos *m.*, węch *m.* (także obraz.).

Spu'rweite, *sf.* szerokość *f.* toru (kolejn.).

Spu'ren, ſich —, *vr.* (haben) spieszyć się, pospieszać, kwapić się, ukwapić się, zwijać się.

St! *interi.* cicho!

Staat, *sm.* =es, *pl.* =en, 1) państwo *n.*, mocarstwo *n.*, kraj *m.*; der deutſche — Państwo Niemieckie; die Vereinigten =en Stany Zjednoczone Ameryki; 2) rząd *m.* (w państwie); er iſt vom =e beſoldet pobiera płacę od rządu; 3) parada *f.*, okazałość *f.*, świetność *f.*, przepych *m.*; = Pracht, Pomp, Aufwand; zum =e dienen służyć do parady, do świetnej wystawy; — machen paradować; mit etw. — machen popisywać się czem; Kleider zum =e suknie *pl.* od parady, paradne stroje; ſich in — werfen ubrać się w galę, paradny strój przybrać; viel — (mit Kleidern) machen stroić się, strojnie się ubierać, elegantować się; (obraz) mit dieſer Arbeit kann er nicht viel — machen tą pracą nie bardzo popisywać się może, ta praca niewiele zaszczytu mu przynosi; 4) stan *m.*; = Stand, Zuſtand.

Staa'tenbeſchreibung, *sf. pl.* =en, geografia polityczna.

Staa'tenbund, *sm.* =es, *pl.* =bünde, związek *m.* państw.

Staa'tengeſchichte, *sf.* historya *f.* państw.

Staa'tenkunde, **Staa'tenlehre**, *sf.* nauka *f.* o państwie, polityka *f.*, umiejętności polityczne.

Staa'tenſyſtem, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, system państwowy, polityczny.

Staa'tlich, *adi.* państwowy, rządowy, publiczny; *adv.* państwowo, rządowo, publicznie.

Staa'tsabgabe, **Staa'tsauflage**, *sf. pl.* =n, podatek państwowy.

Staa'tsakten, *sf. pl.* akta państwowe, publiczne.

Staa'tsaktie, *sf. pl.* =n, akcya państwowa, papier publiczny.

Staa'tsaktion, *sf. pl.* =en, 1) sprawa państwowa; etw. zu einer — aufbauſchen nadać czemu przesadne znaczenie, z drobnostki robić sprawę ogromnej wagi; 2) działalność *f.*, działanie *n.* państwa, rządu.

Staa'tsamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd państwowy, publiczny.

Staa'tsangehörige(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), poddany *m.*, obywatel *m.* państwa.

Staa'tsangehörigkeit, *sf.* poddaństwo *n.*, obywatelstwo państwowe.

Staa'tsangelegenheit, *sf. pl.* =en, interes *m.*, sprawa *f.* państwa, stanu, sprawa publiczna.

Staa'tsangeſtellte(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), urzędnik *m.*, sługa *m.* państwowy.

Staa'tsanleihe, *sf. pl.* =n, pożyczka państwowa.

Staa'tsanſtalt, *sf. pl.* =en, zakład *m.*, instytut *m.* państwowy.

Staa'tsanwalt, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälte, prokurator *m.*, oskarżyciel publiczny.

Staa'tsanwaltſchaft, *sf* prokuratorya *f.*, urząd *m.* prokuratora.

Staa'tsanweiſung, *sf. pl.* =en, asygnacya *f.*, asygnata *f.* rządowa, przekaz rządowy.

Staa'tsanzeiger, *sm.* =s, *pl.* —, gazeta urzędowa, rządowa.

Staa'tsarchiv, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, archiwum rządowe.

Staa'tsaufsicht, *sf.* nadzór państwowy.

Staa'tsausgabe, *sf. pl.* =n, wydatek państwowy; Voranschlag der =n bilans *m.*

Staa'tsbahn, Staa'tseisenbahn, *sf. pl.* =en, kolej państwowa, droga żelazna państwowa.

Staa'tsbank, *sf. pl.* =en, bank państwowy, rządowy.

Staa'tsbankerott, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, bankructwo państwa.

Staa'tsbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), urzędnik państwowy.

Staa'tsbürger, *sm.* =s, *pl.* —, obywatel *m.* (państwa).

Staa'tsbürgerlich, *adi.* obywatelski; *adv.* po obywatelsku.

Staa'tsbürgerrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* obywatelstwa, obywatelskie.

Staa'tsbürgerschaft, Staa'tsbürgertum, *sn.* =s, obywatelstwo państwowe.

Staa'tsdegen, *sm.* =s, *pl.* —, szpada *f.* od parady.

Staa'tsdiener, *sm.* =s, *pl.* —, sługa, urzędnik państwowy, publiczny.

Staa'tsdienst, *sm.* =es, służba państwowa, publiczna.

Staa'tsdomäne, *sf. pl.* =n, dobra państwowe, rządowe.

Staa'tseigentum, *sm.* =(e)s, własność *f.*, posiadłość *f.* rządowa, państwowa.

Staa'tseinkommen, *sn.* =s. **Staa'tseinkünfte**, *s. pl.* dochody *pl.* państwa, państwowe, rządowe.

Staa'tseinmischung, *sf. pl.* =en, interwencya *f.*, ingerencya *f.*, wdanie *n.* się, wmieszanie *n.* się państwa.

Staa'tseinrichtung, *sf. pl.* =en, instytucya państwowa, urządzenie państwowe.

Staa'tserhaltend, *adi.* konserwatywny, zachowawczy; =e Parteien stronnictwa konserwatywne.

Staa'tsexamen, *sn.* =s, *pl.* =mina, egzamin rządowy; = Staatsprüfung.

Staa'tsfach, *sn.* =(e)s, *pl.* =fächer, polityka *f.*

Staa'tsfeind, *sm.* =es, *pl.* =e, nieprzyjaciel *m.* państwa, anarchista *m.*

Staa'tsfinanzen, *sf. pl.* finanse państwowe, dochody *pl.* państwa.

Staa'tsform, *sf. pl.* =en, kształt *m.*, forma *f.* rządu.

Staa'tsgebäude, *sn.* =s, *pl.* —, 1) budynek państwowy, publiczny; 2) budowa *f.* państwa, urządzenia państwowe.

Staa'tsgebiet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, terrytoryum państwowe, obszar *m.* państwa.

Staa'tsgefährlich, *adi.* niebezpieczny dla państwa, dla rządu, anarchistyczny.

Staa'tsgefälle, *sn.* =s, *pl.* —, niestałe dochody państwa; danina *f.*, podatki *pl.*, opłaty publiczne.

Staa'tsgefangene(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), więzień *m.* stanu, więzień polityczny.

Staa'tsgefängnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, więzienie *n.* dla więźniów stanu, więzienie polityczne.

Staa'tsgeheimnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, tajemnica polityczna.

Staa'tsgelder, *sn. pl.* pieniądze publiczne.

Staa'tsgeschäft, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, interes państwowy; (poufale:) interes zyskowny.

Staa'tsgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa państwowa.

Staa'tsgewalt, *sf. pl.* =en, władza państwowa, publiczna.

Staa'tsgläubiger, *sm.* =s, *pl.* —, wierzyciel *m.* państwa.

Staa'tsgrundbesitz, *sm.* =es, posiadłość państwowa, dobro *n.* państwa.

Staa'tsgrundgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa zasadnicza.

Staa'tsgut, *sn.* =es, *pl.* =güter, majątek *m.* państwa, dobro publiczne.

Staa'tshandbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, almanach, rocznik, szematyzm państwowy.

Staa'tshändel, *sm. pl.* zatargi państwowe, polityczne.

Staa'tshaushalt, *sm.* =(e)s, finanse państwowe, gospodarka państwowa.

Staa'tskalender, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Staatshandbuch.

Staa'tskanzlei, *sf. pl.* =en, kancelarya *f.* państwa.

Staa'tskanzler, *sm.* =s, *pl.* —, kanclerz *m.* państwa.

Staa'tskasse, *sf. pl.* =n, kasa państwowa, rządowa.

Staa'tskerl, *sm.* =s, *pl.* =e, poczciwiec *m.*; człowiek obrotny (poufale).

Staa'tskirche, *sf.* kościół państwowy, religia w państwie panująca.

Staa'tskleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, suknia paradna, od parady.

Staa'tsklug, *adi.* polityczny; *adv.* politycznie.

Staa'tsklugheit, *sf.* polityka *f.*

Staa'tskörper, *sm.* =s, *pl.* —, ciało *m.* państwa, ciało polityczne.

Staa'tskredit, *sm.* =(e)s, kredyt *m.* państwa, kredyt publiczny.

Staa'tskunde, Staa'tskunst, *sf.* polityka *f.*

Staa'tskundige(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), mąż *m.* stanu, polityk *m.*

Staa'tskutsche, *sf. pl.* =n, powóz paradny, od parady.

Staa'tslast, *sf. pl.* =en, ciężar publiczny.

Staa'tslehre, *sf.* obacz Staatswissenschaft.

Staa'tslexikon, *sn.* =s, *pl.* =ka, leksykon *m.*, słownik *m.* polityczny.

Staa'tslist, *sf.* chytrość dyplomatyczna.

Staa'tsmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, mąż *m.* stanu, dyplomata *m.*

Staa'tsmännisch, *adi.* dyplomatyczny; =e Weisheit dyplomacya *f.*; *adv.* dyplomatycznie.

Staa'tsmaxime, *sf. pl.* =n, maksyma *f.*, zasada *f.* polityczna.

Staa'tsminister, *sm.* =s, —, minister *m.* stanu.

Staa'tsministerium, *sn.* =s, *pl.* =rien, ministeryum *n.* stanu.

Staa'tsoberhaupt, *sn.* =es, *pl.* =häupter, głowa *f.*, naczelnik *m.* państwa.

Staa'tsobligation, *sf. pl.* =en, obligacya *f.*, zapis *m.* długu państwowego.

Staa'tsökonomie, *sf.* gospodarka państwowa.

Staa'tspächter, *sm.* =s, *pl.* —, dzierżawca *m.* dóbr państwowych.

Staa'tspapier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) akta polityczne; 2) papiery państwowe (wartościowe).

Staa'tspolizei, *sf.* policya państwowa, polityczna.

Staa'tsprozeß, *sm.* =sses, *pl.* =sse, proces polityczny.

Staa'tsprüfung, *sf. pl.* =en, egzamin rządowy.

Staa'tsrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, rada *f.* stanu; radca *m.* stanu.

Staa'tsrecht, *sn.* =es, prawo państwowe.

Staa'tsrechtlich, *adi.* prawa państwowego dotyczący; =e Frage kwestya *f.* prawa państwowego; kwestya konstytucyi dotycząca; = Verfaſſungsfrage.

Staa'tsrechtslehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* prawa państwowego.

Staa'tsreligion, *sf.* obacz Staatskirche.

Staa'tsruder, *sn.* =s, ster *m.* rządu; das — führen być u steru rządu, kierować sprawami państwa.

Staa'tsſache, *sf. pl.* =n, sprawa państwowa, państwa.

Staa'tsſchatz, *sm.* =es, skarb *m.* państwa, skarb publiczny.

Staa'tsſchatzamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd skarbowy.

Staa'tsſchiff, *sn.* =(e)s, nawa państwowa (wyraz retoryczny).

Staa'tsſchuld, *sf. pl.* =en, dług państwowy, państwa.

Staa'tsſchuldſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zapis *m.* długu państwowego.

Staa'tsſekretär, *sm.* =s, *pl.* =e, sekretarz *m.* stanu.

Staa'tsſiegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć *f.* państwa.

Staa'tsſteuer, *sf. pl.* =n, podatek państwowy.

Staa'tsſtreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zamach państwowy.

Staa'tsumwälzend, *adi.* rewolucyjny, powstańczy, rokoszański.

Staa'tsumwälzer, *sm.* =s, *pl.* —, rewolucyonista *m.*, rokoszanin *m.*

Staa'tsumwälzung, *sf. pl.* =en, rewolucya *f.*, rokosz *m.*

Staa'tsunterhändler, *sm.* =s, *pl.* —, dyplomata *m.*

Staa'tsverbeſſerung, *sf. pl.* =en, reforma polityczna.

Staa'tsverbrechen, *sn.* =s, *pl.* —, zbrodnia *f.* stanu.

Staa'tsverbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, zbrodniarz *m.* stanu.

Staa'tsverfaſſung, *sf. pl.* =en, konstutucya *f.*, ustrój rządowy.

Staa'tsvermögen, *sn.* =s, *pl.* —, majątek państwowy.

Staa'tsverrat, *sm.* =(e)s, zdrada *f.* stanu; = Hochverrat.

Staa'tsverräter, *sm.* =s, *pl.* —, zdrajca *m.* stanu; = Hochverräter.

Staa'tsvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, traktat *m.*, układ *m.* między państwami.

Staa'tsverwaltung, *sf.* administracya państwowa, zarząd *m.* państwa.

Staa'tswagen, *sm.* =s, *pl.* —, powóz paradny, od parady.

Staa'tsweisheit, *sf.* obacz Staatsklugheit.

Staa'tswesen, *sn.* =s, sprawy państwowe, wszystko co państwa dotyczy.

Staa'tswidrig, *adi.* państwu przeciwny, szkodliwy.

Staa'tswirren, *s. pl.* zamieszki polityczne.

Staa'tswirt, *sm.* =es, *pl.* =e, ekonomista *m.*

Staa'tswirtſchaft, *sf.* gospodarstwo państwowe; ekonomia polityczna.

Staa'tswirtſchaftlich, *adi.* ekonomiczny; *adv.* ekonomicznie.

Staa'tswirtſchaftslehre, *sf.* nauka *f.* gospodarstwa państwowego; ekonomia polityczna (jako nauka).

Staa'tswiſſenſchaft, *sf. pl.* =en, umiejętność polityczna.

Staa'tswiſſenſchaftlich, *adi.* umiejętności politycznej dotyczący; *adv.* według zasad umiejętności politycznej.

Staa'tswohl, *sn.* =(e)s, dobro *n.* państwa, dobro publiczne.

Staa'tszimmer, *sn.* =s, *pl.* —, sala paradna.

Staa'tszuſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, subwencya państwowa, wsparcie rządowe.

Staa'tszweck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cel polityczny.

Stab, *sm.* =(e)s, *pl.* Stäbe, 1) laska *f.*, kij *m.*; drąg *m.*, drążek *m.*; berło *n.*; = Zepter; buława hetmańska; = Marſchallſtab; ſchwanker — pręt *m.*, pręcik *m.*; Gold in Stäben złoto w sztabach; 2) sztab *m.* (wojskow.); 3) ornament okrągło-wypukły u gzymsu (budown.); 4) (przenośnie:) ſeinen — weiter ſetzen powędrować dalej, puścić się w dalszą drogę, odejść; den — über jmndn brechen ostro kogo sądzić, potępić kogo; er iſt der — meines Alters jest mi podporą w mojej starości; 5) laska miernicza; 6) pastorał *m.* (biskupi); Belehnung mit Ring und — inwestytura *f.* na biskupstwo.

Stä'bchen, *adi.* do laski, do prętu podobny.

Stä'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Stab, kijek *m.*, laseczka *f.*, pręcik *m.*, palik *m.*, drążek *m.*

Sta'beiſen, *sn.* =s, żelazo sztabowe, sztabikowe, w sztabach; płosa *f.*, płoza *f.*

Stä'bel, *sn.* =s, *pl.* —, kijek *m.*, drążek *m.* (ogrodn.)

Stä'beln, *va.* (haben) tyczyć, kijkiem, drążkiem podpierać, podeprzeć, do drążka przywiązywać.

Sta'ben, *va.* (haben) 1) zgłoskować; = buchſtabieren; 2) jmndm den Eid — odczyt(yw)ać komu formułkę przysięgi.

Sta'bgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) sąd gardłowy; = Blutgericht; 2) sąd niższy, pierwszej instancyi.

Sta'bgold, *sn.* =(e)s, złoto sztabowe, w sztabach.

Sta'bhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, młot *m.* do kowania sztab.

Sta'bhobel, *sm.* =s, *pl.* —, wałkowiec *m.*

Sta'bholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, wanczos *m.*, drzewo *n.* na klepki.

Stabi'l, *adi.* stały, niezmienny; *adv.* stale, niezmiennie.

Stabilie'ren, *va.* (haben) ustalić.

Stabilisie'ren, *va.* (haben) stabilizować.

Stabilisie'rung, *sf. pl.* =en, stabilizacya *f.*

Stabilität', *sf.* stałość *f.*

Sta'bkraut, *sn.* obacz Stabwurz.

Sta'blehen, *sn.* =s, *pl.* —, lenno biskupie.

Sta'breim, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, alliteracya *f.* (wierszowanie).

Sta'bsarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz sztabowy.

Sta'bsoffizier, *sm.* =s, *pl.* =e, oficer sztabowy.

Sta'bsquartier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kwatera *f.* sztabu, kwatera główna.

Sta'bstrompeter, *sm.* =s, *pl.* —, trębacz *m.* (wojsko).

Sta'btierchen, *sn. pl.* zielenica *f.* (rośl.).

Sta'bträger, *sm.* =s, *pl.* —, niosiący *m.* berło, buławę lub pastorał.

Sta'bwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, całość *f.* gotyckich słupów (architekt.).

Sta'bwurz, *sf. pl.* =en, świętoziół *m.*, boże drzewko.

Sta'chel, *sm.* =s, *pl.* =n, 1) żądło *n.* (pszczół, ós i t. p.); (obraz.) seine Worte haben einen — in meinem Herzen zurückgelaſſen słowa jego w mojem sercu żądło zostawiły, ubodły mnie; 2) cierń *m.* (n. p. róży), kolec *m.*; 3) oścień *m.*; = Ochſenſtachel; mit dem — antreiben popędzać kłując ościeniem; wider den — lecken opierać się; 4) (przenośnie:) bodziec *m.*, zachęta *f.*, popęd *m.*; = Anreiz.

Sta'chelähnlich, *adi.* podobny do kolca, do żądła.

Sta'chelähre, *sf. pl.* =n, kłos kolczasty.

Sta'chelbart, *sm.* =(e)s, *pl.* =bärte, broda kolczasta.

Sta'chelbauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäuche, kolcobrzuch *m.* (ryba).

Sta'chelbeerbuſch, *sm.* =es, *pl.* =büſche, **Sta'chelbeerſtrauch**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſträucher, krzak *m.* agrestu.

Sta'chelbeere, *sf. pl.* =n, agrest *m.*, wieprzki *pl.* (rośl.).

Sta'cheldraht, *sm.* =(e)s, *pl.* =drähte, drut kolczasty.

Sta'chelfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, jeżówka *f.*, rybojeż *m.* (ryba).

Sta'chelfloſſer, *sm. pl.* ryby *pl.* o kolczastych płetwach.

Sta'chelförmig, *adi.* kolcowaty.

Sta'chelfrucht, *sf. pl.* =früchte, owoc kolczasty.

Sta'chelfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, dwukolc *m.* (ryba).

Sta'chelgewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, roślina ciernista, kolczasta.

Sta'chelgras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, sit włosisty.

Sta'chelhalsband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, obroża *f.* z kolcami.

Sta'chelhäuter, *sm. pl.* jeżowce *pl.* (ryby).

Sta'chelig, **Sta'chelicht**, *adi.* kolczysty, kolczasty, kolący, ościsty, żądlasty; (przenośnie:) ostry, dogryzający, dokuczliwy.

Sta'cheligkeit, *sf. pl.* =en, kolczastość *f.*, kolczystość *f.*; (przenośnie:) ostrość *f.*, dokuczliwość *f.*

Sta'chelkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, cierniogłów *m.* (ptak).

Sta'chellos, *adi.* niemający kolców, cierni; *adv.* bez kolców, bez cierni.

Sta'chelmohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, buławnik *m.* (rośl.).

Sta'cheln, *va.* (haben) 1) (żądłem) kłuć, ukłuć, (u)bóść; napędzać bodząc; 2) zaostrzać, zaostrzyć; 3) (obraz.) ihn ſtachelt Ehrbegierde żądza zaszczytów go bodzie.

Sta'chelnuß, *sf. pl.* =nüſſe, 1) obacz Stechapfel; 2) orzech wodny, kasztan wodny, wodna kotewka.

Sta'chelpalme, *sf.* obacz Stechpalme.

Sta'chelrede, *sf. pl.* =n, mowa uszczypliwa; =n, *pl.* słowa uszczypliwe.

Sta'chelreim, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiersz satyryczny.

Sta'chelrochen, *sm.* =s, *pl.* —, płaszczka *f.*, pastynak *m.* (ryba).

Sta'chelſchnecke, *sf. pl.* =n, rodzaj *m.* ślimaka morskiego.

Sta'chelſchuppe, *sf. pl.* =n, kolcołusk *m.* (ryba).

Sta'chelſchwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwämme, kolczak *m.* (grzyb).

Sta'chelſchwein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, jeżowiec *m.*

Sta'chelſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, kostur *m.*

Sta'cheltragend, *adi.* kolczysty.

Sta'chelwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyraz uszczypliwy.

Sta'chlig, *adi.* obacz Stachelig.

Sta'del, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Scheune; 2) miejsce, w którem czerpie się solankę.

Sta'den, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pobrzeże *n.*, brzeg *m.*; = Geſtade; 2) kej *m.*, grobla murowana; = Kai.

Sta'dium, *sn.* =(s), *pl.* =dien i =dia, 1) starożytna miara (185 metrów); 2) hipodrom *m.*, miejsce *n.* wyścigów; 2) stadyum *n.*, faza *f.*, okres *m.*, stan zmieniony (n. p. w rozwoju choroby).

Stadt, *sf. pl.* Städte, miasto *n.*; gród *m.*; kleine armſelige, unbedeutende — mieścina *f.*; die innere — śródmieście *n.*; in die — gehen iść do miasta; in der — wohnen mieszkać w mieście; außerhalb der — za miastem; die ganze — ſpricht ſchon davon wszyscy już o tem mówią; Bewohner einer — mieszczanin *m.*

Sta'dtadel, *sm.* =s, szlachectwo miejskie; szlachta

mieszczańska, patrycyuczostwo *n.*

Sta'dtamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd miejski.

Sta'dtangelegenheit, *sf. pl.* -en, sprawa miejska.

Sta'dtarreſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, areszt miejski.

Sta'dtarzt, *sm.* -eS, *pl.* -ärzte, lekarz miejski.

Sta'dtbahn, Sta'dteiſenbahn, *sf. pl.* -en, kolej *m.*, droga *f.* żelazna miejska.

Sta'dtbann, *sm.* -(e)s, sądownictwo miejskie.

Sta'dtbaumeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, budowniczy miejski.

Sta'dtbeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), urzędnik miejski.

Sta'dtbehörde, *sf. pl.* -n, urząd miejski.

Sta'dtbekannt, *adi.* powszechnie znany, notoryczny.

Sta'dtbeſatzung, *sf. pl.* -en, załoga miejska.

Sta'dtbevölkerung, *sf. pl.* -en, ludność miejska.

Sta'dtbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* miasta, mieszczanin *m.*

Sta'dtbewohnerin, *sf. pl.* -en, mieszczanka *f.*, mieszczka *f.*

Sta'dtbezirk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzielnica *f.* miasta, miejska.

Sta'dtbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* aktów miejskich, metryka miejska.

Sta'dtbürger, *sm.* -s, *pl.* —, obywatel *m.* miasta, mieszczanin *m.*

Sta'dtbürgerrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* obywatelstwa miejskiego.

Stä'dtchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stadt, miasteczko *n.*

Sta'dtchronik, *sf. pl.* -en, kronika *f.*, księga dziejowa miasta.

Stä'dtebund, *sm.* -(e)s, *pl.* -bünde, związek *m.* miast.

Stä'dteordnung, *sf. pl.* -en, statut miejski.

Stä'dter, *sm.* -s, *pl.* — mieszczanin *m.*

Stä'dterin, *sf. pl.* -nen, mieszczanka *f.*

Stä'dtetag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kongres *m.*, zjazd *m.* delegatów miejskich.

Sta'dteweſen, *sn.* -s, ogół *m.* spraw miejskich.

Sta'dtedelfrau, *sf. pl.* -en, patrycyuszka miejska.

Sta'dtedelmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, patrycyusz miejski.

Sta'dtflur, *sf. pl.* -en, obszar miejski.

Sta'dtfreiheit, *sf. pl.* -en, przywilej miejski; obszar miejski.

Sta'dtgebäude, *sn.* -s, *pl.* —, budynek miejski.

Sta'dtgebiet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obszar *m.* miasta.

Sta'dtgefängnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, więzienie miejskie.

Sta'dtgeiſtliche(r), *sm.* -chen, *pl.* -che(n), duchowny miejski.

Sta'dtgeiſtlichkeit, *sf.* duchowieństwo miejskie.

Sta'dtgemeinde, *sf. pl.* -n, gmina miejska.

Sta'dtgerechtigkeit, Sta'dtgerechtſame, *sf.* prawo miejskie, przywilej miejski; sądownictwo miejskie.

Sta'dtgerede, *sn.* -s, obacz Stadtgeſpräch.

Sta'dtgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd miejski.

Sta'dtgerichtsbarkeit, *sf.* sądownictwo miejskie.

Sta'dtgeſpräch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rozmowa powszechna w mieście; zum — werden stać się przedmiotem rozmów w mieście; das iſt jetzt das — teraz o tem w całem mieście gadają.

Sta'dtgraben, *sm.* -s, *pl.* -gräben, rów miasto otaczający.

Sta'dtgüter, *sn. pl.* dobra miejskie.

Sta'dthauptmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, starosta miejski.

Sta'dthaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, ratusz *m.*, dom radny, wietnica *f.*, wiecnica *f.*

Sta'dthaushalt, *sm.* -(e)s, gospodarstwo miejskie; bilans, budżet miejski.

Stä'dtiſch, *adi.* miejski; *adv.* po miejsku.

Sta'dtkapelle, *sf. pl.* -n, kapela *f.*, muzyka *f.* miejska.

Sta'dtkaſſe, *sf. pl.* -n, kasa miejska.

Sta'dtkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, dziecko w mieście rodzone; człowiek w mieście rodzony i wychowany, mieszczuch *m.*

Sta'dtkirche, *sf. pl.* -n, główny kościół w mieście, fara *f.*

Sta'dtklatſch, *sm.* -eS, **Sta'dtklatſcherei**, *sf. pl.* -en, plotki miejskie.

Sta'dtklatſche, *sf. pl.* -n, plotkarz miejski, plotkarka miejska.

Sta'dtkommandant, *sm.* -en, *pl.* -en, komendant *m.* miasta.

Sta'dtkundig, *adi.* 1) znający miasto; 2) głośny, (w mieście) powszechnie znany.

Sta'dtleben, *sn.* -s, życie *n.* w mieście, miejskie.

Sta'dtleute, *s. pl.* mieszczanie *pl.*

Sta'dtmagiſtrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, magistrat miejski.

Sta'dtmauer, *sf. pl.* -n, mur *m.* miasta.

Sta'dtmuſikant, *sm.* -en, *pl.* -en, **Sta'dtmuſikus**, *sm.* —, *pl.* -ſici, muzykant, grajek miejski.

Sta'dtneuigkeit, *sf. pl.* -en, miejska nowina.

Sta'dtobligation, *sf. pl.* -en, zapis długu przez miasto wydany, oblig miejski.

Sta'dtobrigkeit, *sf. pl.* -en, zwierzchność miejska.

Sta'dtpfarre, *sf. pl.* -n, probostwo miejskie.

Sta'dtpfarrer, *sm.* -s, *pl.* —, proboszcz miejski.

Sta'dtpolizei, *sf.* policya miejska.

Sta'dtrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, rada miejska; radny, radca miejski.

Sta'dtrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo miejskie.

Sta'dtregiment, *sn.* -(e)s, zarząd miejski.

Sta'dtrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia miejski.

Sta'dtſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, klucz *m.* (od bramy) miasta.

Sta'dtſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz miejski.

Sta'dtſchreiberei, *sf. pl.* -en, sekretaryat miejski, pisarnia miejska.

Sta'dtſchuld, *sf. pl.* =en, dług miejski.

Sta'dtſchule, *sf. pl.* =n, szkoła miejska.

Sta'dtſchultheiß, *sm.* =en, *pl.* =en, sołtys *m.*

Sta'dtſekretär, *sm.* =s, *pl.* =e, sekretarz miejski.

Sta'dtſiegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć miejska.

Sta'dtſoldat, *sm.* =en, *pl.* =en, żołnierz miejski.

Sta'dtſteuer, *sf. pl.* =n, opłata miejska.

Sta'dtteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzielnica *f.* miasta.

Sta'dttor, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, brama *f.* miasta.

Sta'dtuhr, *sf. pl.* =en, zegar miejski.

Sta'dtverordnete(r), *sm.* =ten, *pl.* =te(n), deputowany *m.*, radny *m.* miasta.

Sta'dtverordnetenverſammlung, *sf. pl.* =en, rada miejska.

Sta'dtviertel, *sn.* =s, *pl.* —, dzielnica *f.* miasta.

Sta'dtvogt, *sm.* =(e)s, *pl.* =vögte, wójt miejski.

Sta'dtvogtei, *sf. pl.* =en, 1) wójtostwo miejskie; 2) areszt miejski.

Sta'dtvolk, *sn.* =(e)s, lud miejski, mieszczanie *pl.*

Sta'dtwache, *sf. pl.* =n, straż miejska.

Sta'dtwage, *sf. pl.* =n, waga miejska.

Sta'dtwall, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälle, wał *m.* naokoło miasta.

Sta'dtwappen, *sn.* =s, *pl.* —, herb *m.* miasta.

Sta'dtweide, *sf. pl.* =n, pastwisko miejskie.

Sta'dtweſen, *sn.* =s, miejskość *f.*, miastowość *f.*; urządzenia *pl.*, sprawy *pl.* miejskie.

Sta'dtzoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło miejskie.

Staſe'tte, *sf. pl.* =n, sztafeta *f.*, goniec *m.*, pogoń konna.

Staffa'ge, (wym.: -faż), *sf. pl.* =n, sztafaż *m.*, figury *pl.* (na obrazie); ozdoby *pl.*, upiększenia *pl.*

Sta'ffel, *sf. pl.* =n, stopień *m.*, szczebel *m.* (także przenośnie n. p. szczebel do sławy), schód *m.*

Staffelei', *sf. pl.* =en, sztaluga *f.* (malarstwo).

Sta'ffelförmig, *adi.* stopniowy; *adv.* stopniowo.

Sta'ffelgeſang, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſänge, graduał *m.* (muzyka kościelna).

Sta'ffeln, *va.* (haben) ob. Abſtufen.

Sta'ffeltarif, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, taryfa stopniowa.

Sta'ffelweiſe, *adv.* stopniowo.

Staffie'ren, *va.* (haben) 1) szyć lekko tak, że nie widać ściegów na prawej stronie materyi; 2) przystrajać, przyozdabiać, przystroić, przyozdobić.

Staffie'ren, *sn.* =s, **Staffie'rung**, *sf. pl.* =en, 1) szycie *n.* ściegiem niewidocznym na prawej stronie materyi; 2) przystrajanie *n.*, przyozdabianie *n.*, ustrojenie *n.*, ozdoba *f.*

Staffie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, puszkarz *m.* (górn.).

Staffie'rmaler, *sm.* =s, *pl.* —, dekorator *m.*, malarz teatralny.

Staffie'rmalerei, *sf. pl.* =en, malarstwo dekoracyjne, teatralne.

Stag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, podpora *f.*, lina gruba u wierzchu masztu, sztak *m.* (żegluga).

Stagnatio'n, *sf. pl.* =en, stagnacya *f.*; zastój *m.*; = Stillſtand.

Stagnie'ren, *vn.* (haben) 1) stagnować, stać na miejscu; =de Gewäſſer wody stojące; 2) (obraz.) nie postępować, gnuśnieć, być w zastoju; = Stillſtehen.

Sta'gſegel, *sn. pl.* żagle przymocowane sztakami (żegluga).

Stahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) stal *f.*; in — verwandeln, zu — machen stalować; — härten hartować stal; — blau anlaufen laſſen modrawić stal, damaskować; er hat Nerven von — ma żelazne nerwy; 2) krzesiwo *n.* ze stali; = Feuerſtahl; 3) broń *f.*, sztylet *m.*; = Waffe.

Sta'hlader, *sf. pl.* =n, żyła stalowa (w żelazie).

Sta'hlarbeit, *sf. pl.* =en, wyrób *m.* ze stali.

Sta'hlartig, *adi.* podobny do stali.

Sta'hlbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel żelazna, w wodzie żelaznej.

Sta'hlblau, *adi.* stalowoniebieski, modry.

Sta'hlblech, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, blacha stalowa.

Sta'hlbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, woda żelazna.

Sta'hldicht, *adi.* =es Erz tęgokrusz *m.*

Sta'hldraht, *sm.* =(e)s, *pl.* =drähte, drut stalowy.

Stä'hlen, *va.* (haben) 1) stalić, stalować, hartować; 2) (obraz.) den Mut, die Geſundheit — hartować, wzmacniać odwagę, zdrowie.

Stä'hlen, *sn.* =s, **Stä'hlung**, *sf. pl.* =en, stalowanie *n.*, hartowanie *n.* (także przenośnie).

Stä'hlern, *adi.* stalowy; eine =e Natur haben być z żelaza.

Sta'hlerz, *sn.* =es, *pl.* =e, stalówka *f.*

Sta'hlfabrik, *sf. pl.* =en, stalownia *f.*

Sta'hlfarbe, *sf.* farba stalowa, kolor stalowy.

Sta'hlfarben, *adi.* stalowego koloru, stalowy.

Sta'hlfeder, *sf. pl.* =n, pióro stalowe; stalówka *f.*, sprężyna stalowa.

Sta'hlfriſchung, *sf. pl.* =en, fryszowanie *n.* żelaza na stal (hutn.).

Sta'hlgeſchoß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, kula stalowa.

Sta'hlguß, *sm.* =ſſes, *pl.* =güſſe, lanie *n.* stali.

Sta'hlhaltig, *adi.* =es Waſſer woda żelazna.

Sta'hlhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, 1) młot stalowy; 2) obacz Stahlwerk.

Sta'hlhart, *adi.* twardy jak stal.

Sta'hlhärte, *sf.* twardość *f.* stali.

Sta'hlhärter, *sm.* -s, *pl.* —, hartownik *m.*

Sta'hlhärtung, *sf. pl.* -en, hartowanie *n.* stali.

Sta'hlhütte, *sf. pl.* -n, huta stalowa, stalownia *f.*

Sta'hlkeil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, klin stalowy.

Sta'hlkette, *sf. pl.* -n, łańcuszek stalowy.

Sta'hlknopf, *sm.* -es, *pl.* -knöpfe, guzik stalowy.

Sta'hlkugel, *sf. pl.* -n, kula stalowa.

Sta'hlkur, *sf. pl.* -en, leczenie *n.* wodą żelazną.

Sta'hlmittel, *sn.* -s, *pl.* —, lekarstwo żelazo zawierające.

Sta'hlpillen, *sf. pl.* pigułki *pl.* z żelazem.

Sta'hlplättchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stahlplatte, blaszka stalowa (krawiectwo).

Sta'hlplatte, *sf. pl.* -n, płyta stalowa.

Sta'hlquelle, *sf. pl.* -n, zdrój *m.* wody żelaznej.

Sta'hlschiene, *sf. pl.* -n, szyna stalowa.

Sta'hlschnalle, *sf. pl.* -n, sprzączka stalowa, ze stali.

Sta'hlschneider, *sm.* -s, *pl.* —, rytownik na stali wyrzynający.

Sta'hlschuhe, *sm. pl.* łyżwy *pl.*

Sta'hlspäne, *sm. pl.* opiłki *pl.* stali.

Sta'hlstecher, *sm.* -s, *pl.* —, stalorytnik *m.*

Sta'hlstecherkunst, *sf.* sztuka *f.* rytowania na stali.

Sta'hlstich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rycina na stali, staloryt *m.*

Sta'hltinktur, *sf. pl.* -en, **Sta'hltropfen**, *sm. pl.* krople żelazne (do zażywania).

Sta'hlwaffe, *sf. pl.* -n, broń *f.* ze stali.

Sta'hlwaren, *sf. pl.* towary stalowe, ze stali.

Sta'hlwasser, *sn.* -s, *pl.* -wässer, woda żelazna.

Sta'hlwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, stalownia *f.*

Sta'ke, *sf. pl.* -n, **Sta'ken**, *sm.* -s, *pl.* —, tyka *f.* (także o osobie bardzo wysokiej).

Stake't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sztachety *pl.*; = Lattenzaun.

Stalagmi't, *sm.* -(e)s i -en, *pl.* -en i -e, stalagmit *m.*

Stalakti't, *sm.* -(e)s i -en, *pl.* -en i -e, stalaktyt *m.*

Stalakti'tenartig, **Stalakti'tenförmig**, *adi.* stalaktytowy.

Stalakti'tenhöhle, *sf. pl.* -n, grota stalaktytowa.

Stalakti'tisch, *adi.* stalaktytowy.

Stall, *sm.* -(e)s, *pl.* Ställe, stajnia *f.*; Ochsen— wołownia *f.*; Kuh— krowiarnia *f.*; Schaf— obora *f.*; Schweine— chlew *m.*

Sta'llamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd nadzorczy nad stajniami; urząd *m.* koniuszego.

Sta'llbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, przewora *f.*, pobocze *n.*

Sta'llbedienter, *sm.* -en, *pl.* -e(n), **Sta'lldiener**, *sn.* -s, *pl.* —, stajenny *m.*

Sta'llbeule, *sf. pl.* -n, opój *m.*

Sta'llblindheit, *sf.* ślepota stajenna.

Sta'lldienst, *sm.* -es, służba stajenna.

Sta'lldünger, *sm.* -s, gnój stajenny.

Sta'llen, I. *va.* (haben) w stajni umieścić; 2) moczyć (o koniach).

Sta'llfüllen, *sn.* -s, *pl.* —, źrebię stajenne.

Sta'llfütterung, *sf. pl.* -en, pasza stajenna.

Sta'llgabel, *sf.* obacz Mistgabel.

Sta'llgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, (po)stajenne *n.*

Sta'llhalter, *sm.* -s, *pl.* —, utrzymujący *m.* stajnię.

Sta'lljunge, *sm.* -n, *pl.* -n, **Sta'llknecht**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stajenny *m.*, masztalerz *m.*

Sta'llkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, lipka *f.*, wilk *m.*, lisi ogon, ziele morowe, ziele stajenne, lubezna iglica, wilczyca *f.*

Sta'llaterne, *sf. pl.* -n, latarnia stajenna.

Sta'llmagd, *sf. pl.* -mägde, stajenniczka *f.*

Sta'llmast, **Sta'llmästung**, *sf. pl.* -en, karm stajenna, tuczenie *n.* w stajni.

Sta'llmeister, *sm.* -s, *pl.* —, koniuszy *m.*

Sta'llmeisteramt, *sn.* -(e)s, koniuszostwo *n.*

Sta'llmist, *sm.* -es, obacz Stalldünger.

Sta'llung, *sf. pl.* -en, 1) stawianie *n.*, umieszczanie *n.* w stajni; 2) stajnia *f.*; 3) miot *m.* (łow.).

Sta'llwaggon, *sm.* -s, *pl.* -s, wóz koński, bydlęcy (kolejn.).

Sta'llwohnung, *sf. pl.* -en, mieszkanie stajenne, w stajni.

Stamm, *sm.* -(e)s, *pl.* Stämme, 1) pień *m.*, odziomek *m.*; kleiner — pieniak *m.*, pniak *m.*; der Apfel fällt nicht weit vom — jabłko nie pada daleko od jabłoni; 2) plemię *m.*, pokolenie *n.*; ród *m.*; aus adeligem -e entsprossen szlacheckiego rodu; der männliche, weibliche — einer Familie linia męska, żeńska rodziny; 3) szczep *m.*, plemię *n.*; = Volksstamm; die zwölf Stämme dwanaście plemion; 4) — von Kunden klientela *f.*, stali odbiorcy (handel); 5) — eines Spieles stawka *f.* w grze; 6) kapitał *m.* (od którego pobiera się odsetki); 7) źródłosłów *m.* (gramatyka).

Stammaktie, *sf. pl.* -n, akcya pierwotna (handel).

Stammbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo rodowe, genealogiczne.

Stammblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, liść z pnia wyrastający.

Stammbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, pobratymiec *m.*, jednoplemiennik *m.*

Stammbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, imiennik *m.*, pamiętnik *m.*

Stammbuchstabe, *sm.* -n, *pl.* -n, głoska pierwotna.

Stammbuchvers, *sm.* -ses, *pl.* -se, wiersz do imiennika wpisany.

Sta'mmburg, *sf. pl.* -en, zamek rodzinny.

Stä'mmchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stamm; 1) pieniak *m.*; 2) drzewko *n.*; = Bäumchen.

Sta'mmeln, *va.* i *vn.* (haben) szczebiotać (o dzieciach), bełkotać; = lallen; jąkać się; = stottern; mówić z trudnością, powoli, nieśmiało.

Sta'mmeln, *sn.* -s, szczebiot *m.*, szczebiotanie *n.* (dziecka), bełkot *m.*; = Lallen; jąkliwość *f.*, jąkalstwo *n.*; = Stottern.

Sta'mmelnd, *adi.* szczebiocący, bełkocący; jąkliwy, jąkający się; mit -er Zunge sprechen jąkliwie mówić.

Sta'mmeltern, *s. pl.* (pierwsi) przodkowie *pl.*, rodzice *pl.*

Sta'mmen, *vn.* (haben) pochodzić; wywodzić się; aus guter Familie — rodzić się, pochodzić z dobrej rodziny; (poufale:) das stammt nicht von dir to nie na twojej grzędzie wyrosło.

Sta'mmen, *sn.* -s, pochodzenie *n.*

Sta'mmende, *sn.* -s, *pl.* -n, ocinek *m.*, kłoda *f.*, kłodzina *f.*

Sta'mmendung, *sf. pl.* -en, zakończenie *n.* pierwiastka (gram.).

Sta'mmerbe, *sm.* -n, *pl.* -n, dziedzic rodowy; = Stammhalter.

Sta'mmesfürſt, *sm.* -en, *pl.* -en, **Sta'mmeshäuptling**, -(e)s, *pl.* -e, naczelnik *m.* plemienia.

Sta'mmfolge, *sf.* genealogia *f.*

Sta'mmform, *sf. pl.* -en, forma pierwiastkowa.

Sta'mmfürſt, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) antenat *m.* dynastyi panującej; 2) ob. Stammesfürſt.

Sta'mmgaſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -gäſte, gość stały, codzienny.

Sta'mmgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, kapitał *m.*

Sta'mmgenoß, *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſen, członek *m.* tego samego szczepu lub rodu.

Sta'mmgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, dobro rodzinne, majętność rodowa; powierznictwo *n.*

Sta'mmhaft, *adi.* 1) obacz Stämmig; 2) pierwiastkowy, źródłowy (gramatyka).

Sta'mmhalter, *sm.* -s, *pl.* —, dziedzic rodowy, syn pierworodny.

Sta'mmhäuptling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przewódca *m.* szczepu.

Sta'mmhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom rodzinny; gniazdo rodzinne.

Sta'mmholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo odziomkowe.

Stä'mmig, *adi.* mający gruby pień; (obraz.) silny, krępy, podsadkowaty.

Stä'mmigkeit, *sf.* siła *f.*, krępość *f.*, podsadkowatość *f.*

Sta'mmkapital, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kapitał główny, zakładowy.

Sta'mmkarte, *sf. pl.* -n, talon *m.*, karty odłożone do dobierania (gra w karty).

Sta'mmkneipe, *sf. pl.* -n, restauracya przez kogo stale odwiedzana.

Sta'mmland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, ojczyzna *f.*

Sta'mmlehen, *sn.* -s, *pl.* —, lenno rodowe.

Sta'mmler, *sm.* -s, *pl.* —, szepleniuch *m.*, bełkot *m.*, jąkała *m.*

Sta'mmlerin, *sf. pl.* -nen, bełkotka *f.*, jąkała *f.*

Sta'mmlinie, *sf. pl.* -n, linia rodowa, linia główna rodziny.

Sta'mmliſte, *sf. pl.* -n, obacz Stammrolle.

Sta'mmutter, *sf. pl.* -mütter, matka *f.* rodu.

Sta'mmochſe, *sm.* -n, *pl.* -n, stadnik *m.*

Sta'mmpriorität(ſaktie), *sf. pl.* -ten, (-n), akcya *f.* pierwszeństwa.

Sta'mmregiſter, *sn.* -s, *pl* —, 1) rejestr *m.*, spis *m.* rodowy, genealogiczny; 2) obacz Stammrolle.

Sta'mmreihe, *sf. pl.* -n, linia *f.* potomków rodziny.

Sta'mmreis, *sn.* -ſes, *pl.* -ſer, latorośl *f.*, szczep *m.*

Sta'mmrolle, *sf. pl.* -n, rodowód *m.*, księga *f.* popisowych (wojskow.).

Sta'mmſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſchlöſſer, zamek rodzinny.

Sta'mmſchwein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chudziec *m.*, kiernoz *m.*, kierda *m.*

Sta'mmſilbe, *sf. pl.* -n, zgłoska pierwiastkowa.

Sta'mmſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, siedziba pierwotna, gniazdo *n.*

Sta'mmſprache, *sf. pl.* -n, język pierwotny.

Sta'mmtafel, *sf. pl.* -n, tablica genealogiczna.

Sta'mmtiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół zastrzeżony dla stałych gości (restauracyi, kawiarni).

Sta'mmträger, *sm.* obacz Stammhalter.

Sta'mmvater, *sm.* -s, *pl.* -väter, ojciec *m.* rodu.

Sta'mmvermächtnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, zapis powierzniczy (prawo).

Sta'mmvermögen, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Stammkapital.

Sta'mmverwandtſchaft, *sf. pl.* -en, pobratymstwo *n.*

Sta'mmvolk, *sn.* -(e)s, *pl.* -völker, lud pierwotny.

Sta'mmwappen, *sn.* -s, *pl.* —, herb rodowy.

Sta'mmwirt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gospodarz *m.* lokalu, do którego ktoś stale zachodzi.

Sta'mmwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, wyraz pierwotny (gramat.).

Sta'mmwurzel, *sf. pl.* -n, 1) korzeń pierwotny (botanika); 2) początek *m.* (przenośnie).

Sta'mpfbottich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kadź *f.* do tłuczenia oliwek.

Sta'mpfbüchſe, *sf. pl.* -n, moździerzek drewniany.

Sta'mpfe, *sf. pl.* -n, 1) stępa *f.*; 2) tłuk *m.*, tłuczek *m.* (do tłuczenia w stępie).

Sta'mpfen, I. *va.* (haben) tłuc, utłuc, stłuc = zerſtampfen; die Erde (feſt) — ubijać, ubić, udeptać ziemię; II. *vn.* (haben) 1) mit den Füßen — tupać, tupnąć nogami; die Pferde — mit den Hufen konie tętnią kopytami; 2) kołysać się (o okrętach).

Sta'mpfen, *sn.* -s, tłuczenie *n.*, deptanie *n.*; tupanie

n.; tętent *m.* (kopyt końskich); kołysanie *n.* się okrętu.

Sta'mpfer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) stępór *m.*, stępor *m.*; 2) ubijak *m.*, ubijaczka *f.*; 3) ten co tupie lub tłucze; 3) okręt mocno się kołyszący; 4) ładownik *m.*, stępkarz *m.* (górn.).

Sta'mpfgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, obrót stępowy, stępornia *f.*

Sta'mpfhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młot parowy.

Sta'mpfkübel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Stampfbottich.

Sta'mpfmaſchine, *sf. pl.* -n, kafar *m.*; = Ramme.

Sta'mpfmehl, *sn.* -(e)s, grys *m.*

Sta'mpfmühle, *sf. pl.* -n, młyn stępowy, folusz *m.*

Sta'mpfſee, *sf.* fale morskie bijące silnie o przód okrętu.

Sta'mpftrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -tröge, koryto *n.* w młynie stępowym, w foluszu.

Sta'mpfwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) obacz Stampfmühle; 2) obacz Rammbär.

Stand, *sm.* -(e)s, *pl.* Stände, 1) miejsce *n.*, stanowisko *n.*; = Platz, Standort; położenie *n.*, pozycya *f.*; = Lage; die Roſen haben hier keinen guten — to nie dobre miejsce dla róż; — auf dem Marktplatz miejsce na targu; 2) stanowisko *n.* strzelca na polowaniu; kryjówka *f.* zwierza (łow.); 3) — des Waſſers wodostan *m.*, wysokość *f.* wody, poziom *m.* wody; 4) stan *m.*, klasa *f.* (społeczna); = Klaſſe; stopień *m.*; er iſt aus niederem -e jest z niższej klasy; die höheren Stände wyższe stany, klasy; er gehört den vornehmen Ständen an jest ze stanu znakomitszych; ein Mann von -e mąż wysokiego stanu, rodu, pochodzenia; der bürgerliche — stan mieszczański, mieszczaństwo *n.*; ſeinen — wechſeln zmienić stan; die Stände des Reiches stany państwa; die drei Stände trzy stany; die Stände einberufen zwołać stany; 5) powołanie *n.*, zawód *m.*; er iſt ſeinem -e nach Schneider jest z zawodu krawcem; weltlicher, geiſtlicher — stan świecki, duchowny; 7) stan *m.*, położenie *n.*; = Zuſtand; er iſt mit dem -e der Dinge ſehr zufrieden bardzo zadowolony ze stanu spraw; der — der Saaten iſt ausgezeichnet zboże świetnie stoi; der eheliche — stan małżeński; lediger — stan wolny, bezżenność *f.*; in den heiligen — der Ehe treten ożenić się, pójść za mąż; 7) im ſtande i imſtande ſein, etw. zu tun być w stanie, w możności, zdołać, módz, potrafić co zrobić; außer ſtande i außerſtande ſein nie być w stanie, w możności, nie módz, nie zdołać, nie potrafić; etw. in ſtand i inſtand ſetzen urządzać, urządzić, sporządzać, sporządzić, wyporządzać, wyporządzić, uporządkować co; etw. wieder in ſtand ſetzen zwrócić co do dawnego stanu, naprawić co, odbudować co; jmndn in ſtand i inſtand ſetzen, etw. zu tun dać komu możność, sposobność zrobienia czego; jmndn außer ſtand ſetzen, etw. zu tun pozbawić kogo możności, sposobności zrobienia, wykonania czego; das Haus iſt gut im -e dom jest w dobrym stanie, jest dobrze utrzymywany; etw. in ſtand erhalten utrzym(yw)ać co w dobrym stanie, zachowywać co, ochraniać od uszkodzenia; etw. im vorigen -e erhalten zostawić co w dawnym stanie; in den vorigen —wieder einſetzen przywrócić do dawnego stanu (prawo); (etw.) zu ſtande i zuſtande bringen, zuſtande kommen mit etw. do skutku doprowadzić, uskutecznić co, dokonać, dokończyć co; die Vorſtellung iſt nicht zuſtande gekommen przedstawienie nie przyszło do skutku; er hat ſeinem Vater gegenüber einen ſchweren — jest w trudnem położeniu wobec ojca; er hat einen ſchweren — mit ſeinen Schülern ma wiele kłopotów ze swoimi uczniami; ſtandhalten dostać na miejscu, dotrzymać placu; jmndm ſtandhalten nie ustąpić komu, stawić komu czoło.

Standa'rte, *sf. pl.* -n, sztandar *m.*

Standa'rtenjunker, Standa'rtenträger, *sm.* -s, *pl.* — kornet *m.*, sztandarowy *m.*, chorąży *m.*

Standa'rtenſtange, *sf. pl.* -n, drzewiec *m.* sztandaru.

Sta'ndbatterie, *sf. pl.* -n, baterya wałowa (artylerya).

Sta'ndbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drąg przegrodny; przegroda *f.* w stajni.

Sta'ndbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, posąg *m.*, statua *f.*

Sta'ndbrücke, *sf. pl.* -n, most stały, nieruchomy.

Sta'ndbüchſe, *sf. pl.* -n, śmigownica *f.*

Stä'ndchen, *sn.* -s, *pl.* —, serenada *f.*; Abendſtändchen serenada *f.* (we właściwem znaczeniu), wieczorka *f.*; Morgen— serenada poranna, pobudka *f.*; jmndm ein — bringen serenadę komu wyprawić.

Stä'ndehaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* obrad stanów, gmach sejmowy.

Sta'nder, *sm.* -s, *pl.* —, sztandar *m.* (marynarka).

Stä'nder, *sm.* -s, *pl.* —, 1) słup *m.*, filar *m.*; 2) słup z hakami do zawieszania sukień, kapeluszy; podstawnik *m.*, półka *f.* (na kapelusze); 3) podstawa *f.* filaru; 4) ul ustawiony na słupie; 5) mała kadź na ryby; 6) stągiew *f.*; 7) nogi *pl.* głuszca (łow.).

Stä'nderat, *sm.* -(e)s, (na-) rada *f.* stanów.

Sta'ndesadel, *sm.* -s, szlachectwo rodowe, dziedziczne.

Sta'ndesamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd *m.* administracyi cywilnej; magistrat *m.*; auf dem — geſchloſſene Ehe małżeństwo cywilne.

Sta'ndesamtlich, *adi.* cywilny; *adv.* — geſchloſſene Ehe małżeństwo cywilne.

Sta'ndesbeamte(r), *sm.* =n, *pl.* =e(n), urzędnik *m.* zarządu cywilnego, magistratu.

Sta'ndesehe, *sf. pl.* =n, małżeństwo stanowi odpowiednie.

Sta'ndeserhöhung, *sf. pl.* =en, wyniesienie *n.* do wyższego stanu.

Sta'ndesgebühr, *sf.* uszanowanie należące stanowi; nach — według stanu.

Sta'ndesgemäß, *adi.* stosowny do stanu, stanowi, odpowiedni do stanu, stanowi; er hat eine =e Erziehung genossen otrzymał stanowi swemu odpowiednie wychowanie; *adv.* — leben żyć stosownie, odpowiednio do stanu swego, stanowi swemu, podług stanu swego.

Sta'ndesgenosse, *sm.* =n, *pl.* =n, **Sta'ndesgenossin**, *sf. pl.* =nen, należący *m.*, należąca *f.* do tego samego stanu.

Sta'ndesgleichheit, *sf.* równość *f.*, równiennictwo *n.* stanu.

Sta'ndesherr, *sm.* =n, *pl.* =en, pan *m.* zacnego, wysokiego rodu.

Sta'ndesherrschaft, *sf. pl.* =en, posiadłość pańska, pana wysokiego rodu.

Sta'ndesmäßig, *adi.* i *adv.* obacz Standesgemäß.

Sta'ndesperson, *sf. pl.* =en, osoba znakomita, wyższego stanu, zacnego rodu.

Sta'ndesregister, *sn.* =s, *pl.* —, spis *m.* szlachty.

Sta'ndesrücksichten, *sf. pl.* względy *pl.* stanu, względy należne stanowi; Heirat aus — małżeństwo *n.* z konweniencyi.

Sta'ndestracht, *sf. pl.* =en, strój stanowi właściwy.

Sta'ndesunterschied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, różnica *f.* stanu.

Sta'ndesvorurteil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przesąd stanowi właściwy, przesąd kastowy.

Sta'ndeswidrig, *adi.* niższy stanem; przeciwny stanowi, nieodpowiadający stanowi.

Stä'ndetag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Stä'ndeversammlung**, *sf. pl.* =en, zgromadzenie *n.* stanów (na obrady).

Stä'ndetum, *sn.* =s, podział *m.* na stany.

Sta'ndfest, *adi.* stały, silnie stojący.

Sta'ndfestigkeit, *sf.* pewność *f.*, siła *f.*

Sta'ndgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, miejscowe *n.*, opłata *f.* za miejsce (n. p. na targu).

Sta'ndgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd doraźny.

Sta'ndhaft, *adi.* stały, stateczny; wytrwały; = ausdauernd; rezolutny; = entschlossen; *adv.* stale, statecznie; wytrwale; — bleiben wytrwać; — im Glauben bleiben wytrwać w swojej wierze, pozostać wiernym swojej wierze.

Sta'ndhaftigkeit, *sf.* stałość *f.*, stateczność *f.*; wytrwałość *f.*

Sta'ndhalten, *vn.* halte, hältst, hält, hielt stand, habe standgehalten dostać na miejscu, dotrzymać miejsca, nie ustąpić, wytrwać.

Stä'ndig, I. *adi.* stały, ciągły, nieprzerwany; =es Einkommen stały dochód; =es Mitglied stały członek; II. *adv.* stale, ciągle, nieprzerwanie; sich irgendwo — niederlassen osiedlić się gdzie stale, na stałe, zamieszkać gdzie stale.

Stä'ndigkeit, *sf.* stałość *f.*, ciągłość *f.*, nieprzerwaność *f.*

Stä'ndisch, *adi.* stanowy, stanów się tyczący; konstytucyjny; =e Rechte przywileje *pl.* stanów; prawa konstytucyjne; =e Verfassung konstytucya *f.*, rząd wspólny z narodem.

Sta'ndlehre, *sf.* statyka *f.*, nauka *f.* równowagi.

Sta'ndlinie, *sf. pl.* =n, linia główna, linia *f.* stanowiska.

Sta'ndort, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Sta'ndplatz**, *sm.* =es, *pl.* =plätze, stanowisko *n.*

Sta'ndpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń *m.* na stójce.

Sta'ndpunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) stanowisko *n.*; 2) (obraz.) punkt *m.* widzenia, zapatrywanie *n.*, stanowisko *n.*; man muß die Sache von einem anderen =e ansehen należy zapatrywać się na rzecz z innego stanowiska, punktu widzenia; jmndm seinen — klar machen powiedzieć komu prawdę; ein überwundener — przestarzałe zapatrywanie.

Sta'ndquartier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, stannica *f.*, postój *m.*, leża *f.* (wojskow.).

Sta'ndrecht, *sn.* =(e)s, sąd doraźny, szybki, wojenny.

Sta'ndrede, *sf. pl.* =n, kazanie *n.*; jmndm eine — halten palnąć, powiedzieć komu kazanie.

Sta'ndreifen, *sm. pl.* stawniki *pl.*

Sta'ndwild, *sn.* =(e)s, zwierz nie zmieniający swego stanowiska.

Sta'nge, *sf. pl.* =n, 1) drąg *m.*, żerdź *f.*, tyka *f.*; lange, dünne — tyczka *f.*; — im Vogelbauer drążek *m.* w klatce ptasiej; — im Hühnerstall banty *pl.*; die Hühner sitzen schon auf den =n kury już siedzą na bantach; Zaum= — drążek żelazny u wędzidła; — des Regulators trzon *m.* regulatora (mechanika); 2) bidło *n.*, biło *n.* (budown.); 3) — Siegellack laseczka *f.* laku; — Eisen, Gold sztaba *f.* żelaza, złota; — am Zugnetz chochla *f.*; 4) odnoga *f.* rogu jelenia (łowiectwo); 5) wielka szklanka na piwo; 6) (obraz.) jmndm die — halten; *a*) bronić kogo = jmndn in Schutz nehmen; wspierać kogo, pomagać komu; *b*) sprostać, podołać komu, równoważyć z kim, równać się komu; nie ustępować komu w niczem; = jmndm das Gleichgewicht halten; bei der — bleiben nie odstępować od przedmiotu, od założenia; nicht bei der — bleiben zmienić zamiar, być zmiennym; odstępować od przedmiotu, od założenia.

Stä'ngelchen, **Stä'nglein**, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Stange, tyczka *f.*, drążek *m.*

Sta'ngenbarriere, (wym. barjer), *sf. pl.* =n, rogatka drążkowa (kolejn.).

Sta'ngenbeſen, *sm.* =s, *pl.* —, miotła *f.* na (długim) drążku.

Sta'ngenbier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rodzaj *m.* piwa (nalewanego w wysokie szklanki).

Sta'ngenblei, *sn.* =es, ołów *m.* w sztabach, sztabowy.

Sta'ngenbohnen, *sf. pl.* tyczkowa fasola.

Sta'ngeneiſen, *sn.* =s, 1) żelazo *n.* w sztabach, sztabowe; 2) żelazko *n.*, łapka *f.* na lisy i żmije (łow.).

Sta'ngenförmig, *adi.* sztabowy, pręcikowy.

Sta'ngengerüſt, *sn.* =es, *pl.* =e, rusztowanie drążkowe.

Sta'ngen(gieß)form, *sf. pl.* =en, sztabikowa forma.

Sta'ngengold, *sn.* =es, złoto *n.* w sztabach.

Sta'ngenholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, 1) drzewo *n.* na drążki; 2) młode drzewka.

Sta'ngenkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, **Sta'ngenbügel,** *sm.* =s, *pl.* —, głowica *f.* trzona.

Sta'ngenlack, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, lak *m.* w laseczkach.

Sta'ngenlaterne, *sf. pl.* =n, latarnia *f.* na wysokim palu.

Sta'ngenleiter, *sf. pl.* =n, drabina drążkowa.

Sta'ngenpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń dyszlowy.

Sta'ngenpomade, *sf. pl.* =n, pomada *f.* w laseczkach.

Sta'ngenſcharnier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zawiasa *f.* trzona.

Sta'ngenſchlüſſel, *sm.* =s, *pl.* —, ćwiertniak *m.*

Sta'ngenſchwefel, *sm.* =s, siarka *f.* w laseczkach.

Sta'ngenſetzen, *sn.* =s, tyczenie *n.* (n. p. grochu)

Sta'ngenſilber, *sn.* =s, srebro *n.* w sztabach.

Sta'ngenſpargel, *sm. pl.* długie szparagi.

Sta'ngenſtahl, *sm.* =(e)s, stal *f.* w sztabach.

Sta'ngenſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, turmalin czerwony (kamień).

Sta'ngentabak, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, tytoń *m.* w rulonach.

Sta'ngenverſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, zamknięcie drążkowe.

Sta'ngenzaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =zäume, wędzidło *n.* z żelaznymi drążkami.

Sta'ngenzinn, *sn.* =(e)s, cyna *f.* w prętach, cyna prętowa.

Sta'ngenzirkel, *sm.* =s, *pl.* —, cyrkiel drążkowy, ćwiertniak stolarski.

Stank, *sm.* =(e)s, obacz Geſtank.

Stä'nker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) śmierdziel *m.*, śmierdziuch *m.*; = Stinker; 2) kłótniarz *m.*, burda *m.*, zawadyak(a) *m.*; = Zänker; podszczuwacz *m.*, podżegacz *m.*; = Intrigant, Störenfried.

Stänkerei', *sf. pl.* =en, 1) smród *m.*, smrodliwość *f.*; 2) kłótnia *f.*, zwada *f.*, waśń *f.*; szukanie *n.* zwady, podszczuwanie *n.*, podżeganie *n.*

Stä'nkerer, *sm.* obacz Stänker 2).

Stä'nkerig, *adi.* zwadliwy; podżegający.

Stä'nkern, *vn.* (haben) 1) kłócić się, wadzić się, zwady szukać; podszczuwać, podżegać; = intrigieren; 2) smrodzić; = ſtinken.

Stä'nkern, *sn.* =s, obacz Stänkerei 2).

Stanniol', *sn.* =(e)s, staniol *m.*, cyna płatkowa, podlewa cynowa; = Blattzinn.

Sta'nze, *sf. pl.* =n, 1) stanca *f.*, oktawa *f.* (zwrotka, strofa); Gedicht in =n poemat w oktawach, stancach; 2) die =n Rafaels (im Vatikan) Stance *pl.* Rafaela; 3) wykrój *m.*, matryca *f.*, forma *f.*

Sta'nzen, *va.* (haben) sztancować, pracować przy pomocy matryc, wykrojów.

Sta'nzenhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, sztanca *f.*, grzenk *m.*

Sta'nzmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do wycinania podeszew.

Sta'pel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) zrąb *m.*, warsztat *m.* (do budowania okrętów); ein Schiff auf — okręt na zrębie, w budowie; ein Schiff auf — ſetzen okręt postawić na warsztacie, zacząć budować okręt; ein Schiff von — laſſen albo laufen laſſen okręt spuścić, zepchnąć z warsztatu (na wodę); (obraz.) eine Rede von — laſſen wygłosić mowę; ein Buch von — laſſen wydać książkę; 2) kupa *f.*, kupka *f.*, stos *m.*; ein — Taler kupa talarów; 3) miejsce składowe; = Stapelplatz; skład *m.*; = Lager; 3) stan *m.* bydła, rasa *f.* (agronomia).

Sta'pelartikel, *sm. pl.* towary, którymi głównie się handluje w miejscach składowych.

Sta'pelblock, *sm.* =(e)s, *pl.* =blöcke, zrąb *m.* (żegl.).

Sta'pelgerechtigkeit, *sf. pl.* =en, prawo składowe, prawo *n.* składu.

Sta'pelgüter, *sn. pl.* obacz Stapelartikel.

Sta'pelhandel, *sm.* =s, handel *m.* towarami ze składów.

Sta'pellauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, spuszczenie *n.*, zepchnięcie *n.* okrętu z warsztatu (na wodę).

Sta'peln, I. *va.* (haben) składać, naskładać, układać; II. *vn.* (ſein) 1) sunąć się, iść zwolna; = ſtapfen; 2) żebrać, chodzić po prośbie; = fechten.

Sta'pelort, *sm.* =es, *pl.* =e, **Sta'pelplatz,** *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce składowe (na towary), skład *m.*

Sta'pelrecht, *sn.* =(e)s, ob. Stapelgerechtigkeit.

Sta'pelwaren, *sf. pl.* obacz Stapelartikel.

Sta'pfe, *sf. pl.* =n, obacz Fußſtapfe.

Sta'pfen, Sta'ppen i **Sta'pfen,** *vn.* (ſein) sunąć się, iść zwolna.

Sta'pler, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Hochſtapler.

Star, I. *sm.* =(e)s, *pl.* =e, grauer — bielmo *n.*, łuszczka *f.* (na oku); am grauen — erblindet, mit dem grauen — behaftet bielmooki; grüner — glaukoma *n.*; ſchwarzer — katarakta *f.*, jasna ślepota;

— bei Tieren zawłoka *f.*, zaciąg *m.*; den — ſtechen kataraktę, łuszczkę zdjąć; (obraz.) wykłuć, otworzyć komu oczy, oświecić kogo; II. — *sm.* =en i =(e)s, *pl.* =e i =en, szpak *m.* (ptak).

Stär, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, baran *m.*; = Widder.

Sta'rartig, *adi.* podobny do bielma, do katarakty.

Sta'rblind, *adi.* kataraktę, bielmo mający, bielmooki.

Sta'rblindheit, *sf.* ślepota *f.* z powodu bielma, katarakty *pl.*

Sta'rbrille, *sf. pl.* =n, okulary używane po zdjęciu katarakty.

Stark, I. *adi. comp.* ſtärker, *sup.* ſtärkſte 1) mocny, silny; = kräftig; tęgi, potężny; = mächtig; krzepki; = rüſtig; gruby; = dick; dobrej tuszy, otyły, krępy; = beleibt; gwałtowny; = heftig; =er Wein, Tee mocne wino, mocna herbata; =e Fleiſchbrühe mocny, pożywny rosół; =e Mahlzeit sute jedzenie, suty obiad; =er Eſſer tęgi zmiatacz; er iſt kein =er Eſſer nie dużo je; =er Trinker tęgi łykacz; =er Spieler mocny, biegły, namiętny gracz; =er Geiſt mocny, bystry umysł, wielki duch, tęga głowa; =er Geruch mocny, przenikliwy zapach; =es Gedächtnis silna, dobra pamięć; =er Glaube mocna, niewzruszona wiara; er hat eine ſehr =e Natur jest bardzo silny; =e Rede silna, dosadna, dobitna mowa; =er Redner tęgi mowca; =er Beweis dowód mocny, przekonywujący, niezbity; =e Karte mocna karta, karta, którą można wiele bitek zrobić; =es Fieber mocna, gwałtowna gorączka; =er Regen mocny, ulewny deszcz; ſie iſt ſehr — jest bardzo tęga; wir hatten heute einen =en Poſttag wysłaliśmy dziś moc listów, wiele listów; =e Verluſte znaczne straty; einen =en Hang zum Trinken haben mieć wielką skłonność do pijaństwa; mit =en Schritten dużymi krokami; =e Tagemärſche natężające marsze dzienne; ein =er Ausdruck silne, dobitne, ostre, dokuczliwe wyrażenie; bis in die Stadt iſt es wohl noch eine =e Meile do miasta jest jeszcze dobra mila; das Heer des Feindes war nicht ſo — als das unſerige wojsko nieprzyjacielskie nie było tak liczne jak nasze; =e Familie liczna rodzina; im ſtärkſten Schmerze w najmocniejszym bolu; im ſtärkſten Regen w najmocniejszym, najgwałtowniejszym deszczu; er iſt — in Geſchichte mocny, biegły w historyi, zna gruntownie historyę; das finde ich aber —! sądzę, że tego za wiele! II. *adv.* mocno, silnie; tęgo, potężnie; gwałtownie; krzepko, grubo; — werden mocnieć, wzmacniać się, dochodzić do sił; er iſt ſehr — geworden bardzo otył; — machen wzmacniać, dodawać sił; jmndn — anſehen spozierać na kogo ostro; — eſſen, trinken, wiele jeść, pić; — bluten pływać we krwi; es regnet — wielki, ulewny deszcz pada; — riechen mocny mieć zapach; es geht ſchon — auf den Winter zima się zbliża, zima tuż za plecami; es ging — auf drei Uhr była już prawie trzecia (godzina); er iſt — in den Fünfzigen, er geht — auf die Sechzig ma zwyż pięćdziesiąt lat, niedaleko mu do sześćdziesiątki; dieſes Gaſthaus iſt — beſucht w tej gospodzie wiele bywa gości, ta gospoda bardzo jest uczęszczana; ich zweifle — daran bardzo o tem powątpiewam; ſich — irren mocno, bardzo się (po)mylić; ſich — vergehen popełnić gruby występek; er neigt — zum Trinken ma wielką skłonność do pijaństwa; — verwundet ciężko raniony; es iſt — die Rede davon wiele o tem mówią; ich denke — daran myślę o tem ustawicznie; ich denke — daran, Lemberg zu verlaſſen postanowiłem prawie opuścić Lwów; die Ware iſt — begehrt towar jest bardzo poszukiwany, jest wielki popyt na ten towar.

Sta'rkbauholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, gruby budulec.

Sta'rkbeſetzt, *adi.* 1) liczny, dobrze obsadzony (n. p. orkiestra teatralna); 2) pełny, przepełniony (n. p. pociąg, wóz, sala).

Sta'rkbrüſtig, *adi.* piersisty.

Stär'ke, *sf. pl.* =n, I. bez *pl.* 1) moc *f.*, siła *f.*, potęga *f.*; — des Geiſtes moc umysłu; die — des Staates moc, siła, potęga państwa; die — dieſes Staates beſteht in dem Landheere siła tego państwa polega na wojsku lądowem; darin liegt ſeine — w tem jego siła, w tem jest biegły (= ſtarke Seite); Geſchichte iſt nicht meine — nie bardzo znam historyę, nie jestem biegły w historyi; — des Windes, der Strömung siła wiatru, prądu; 2) grubość *f.*; = Dicke (n. p. sukna); dobra tusza, tęgość *f.*, otyłość *f.* = Beleibtheit; an — gewinnen (z)grubieć; II. mączka *f.*, krochmal *m.*; = Stärkemehl; III. jałowica *f.*, cielica *f.*; = Färſe.

Stä'rkeartig, *adi.* mączkowaty, krochmalowaty.

Stä'rkeblau, *sn.* =s, farbka *f.*

Stä'rkefabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* krochmalu.

Stär'kefabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, krochmalnik *m.*

Stä'rkegehalt, *sm.* =(e)s, skrobiastość *f.*

Stä'rkegrad, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stopień *m.* siły.

Stä'rkegummi, *sm.* i *sn.* =s, prawik *m.*

Stä'rkehaltig, *adi.* skrobiasty.

Stä'rkehaltigkeit, *sf.* obacz Stärkegehalt.

Stä'rkehändler, *sm.* =s, *pl.* —, krochmalnik *m.*

Stä'rkekleiſter, *sm.* obacz Kleiſter.

Stä'rkemehl, *sn.* =(e)s, mączka *f.*, skrob *m.*, krochmal *m.*, rężydło *n.*

Stä'rkemehlgummi, *sm.* ob. Stärkegummi.

Stä'rken, I. *va.* (haben) 1) wzmacniać, wzmocnić, dodawać nowej mocy, nowych sił; den Körper — wzmacniać ciało; 2) posilać, posilić, pokrzepiać, pokrzepić, orzeźwiać, orzeźwić; = laben; jmnden mit Speiſen — pokrzepić kogo jadłem; geſtärkt werden orzeźwieć; 3) utwierdzać, utwierdzić kogo w czem; = bekräftigen; mit Gründen — uzasadnić; 4) krochmalić, mączkować (bieliznę); II. ſich —, *vr.* (haben) wzmocnić się, nabrać sił; pokrzepić się, orzeźwić się; ſich mit Speiſe und Trank — posilić się (jadłem i napojem); III. ſtärkend, *ppr.* i *adi.* obacz niżej.

Stä'rken, *sn.* =s, **Stä'rkung**, *sf. pl.* =en, wzmacnianie *n.*, wzmocnienie *n.*, dodawanie *n.* sił; — mit Speiſen posilanie *n.* się, posilenie *n.* się (jadłem); eine Stärkung zu ſich nehmen posilić się; krzepienie *n.*; krochmalenie *n.*, mączkowanie *n.* (bielizny).

Stä'rkend, *adi.* wzmacniający, posilający, krzepiący, orzeźwiający.

Stä'rkewäſche, *sf.* bielizna krochmalona, mączkowana.

Stä'rkewaſſer, *sn.* =s, woda krochmalna.

Stä'rkezucker, *sm.* =s, cukier krochmalny.

Sta'rkgläubig, *adi.* mocno, silnie wierzący.

Sta'rkglied(e)rig, *adi.* silny.

Sta'rkhüftig, *adi.* mający silne biodra.

Sta'rkknochig, *adi.* grubokościsty.

Sta'rkleibig, *adi.* otyły, dobrej tuszy.

Sta'rkleibigkeit, *sf.* otyłość *f.*, dobra tusza.

Sta'rkſchulterig, *adi.* szerokopleczasty.

Stä'rkung, *sf.* ob. Stärken.

Stä'rkungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek wzmacniający, orzeźwiający.

Sta'rmatz, *sm.* =es, żartobliwie zamiast Star szpak *m.*

Staro'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, starosta *m.*

Staro'ſtin, *sf. pl.* =nen, starościna *f.*

Staroſtei', *sf. pl.* =en, starostwo *n.*

Starr, *adi.* 1) zdrętwiały; stężały, skostniały, zgrabiały; = erſtarrt; vor Kälte — werden zdrętwieć, skostnieć, zgrabieć od zimna; 2) struchlały, osłupiały; = ſteif; vor Schrecken — werden osłupieć ze strachu; 3) nieugięty, niewzruszony, nieodmienny (n. p. charakter); = unbeugſam; 4) surowy, ponury, groźny (n. p. spojrzenie); 5) uparty, niewzruszony; = hartnäckig; *adv.* — ſtand ich da stałem osłupiały, jak wryty; jmnden — anſehen oczy w kogo wlepić, na kogo wytrzeszczyć; — auf ſeinem Rechte beſtehen obstawać niewzruszenie przy swojem prawie.

Sta'rrauge, *sn.* =s, *pl.* =n, oko *n.* kołem stojące, nieruchome.

Sta'rrblind, *adi.* zupełnie ciemny.

Sta'rre, *sf.* odrętwiałość *f.*, stężałość *f.*

Sta'rren, *vn.* (ſein) 1) drętwieć, kostnieć, grabieć; = erſtarren; vor Kälte — zdrętwieć od zimna, skostnieć; vor Schreck — zdrętwieć, osłupieć z przestrachu; das Blut ſtarrt vor Schrecken in den Adern krew z przerażenia krzepnie w żyłach; 2) auf etw. — wytrzeszczyć na co oczy, wlepić w co oczy; vor ſich hin — patrzeć błędnie przed siebie; 3) (obraz.) vor Schmutz — lepnąć od brudu; vor Hochmut — buczyć się; von Gold — kapać od złota.

Sta'rren, *sn.* =s, patrzenie ustawiczne na co, wytrzeszczanie *n.* oczu; zdrętwienie *n.*, skostnienie *n.*

Sta'rrhals, *sm.* =ſes, uparciuch *m.*

Sta'rrheit, *sf. pl.* =en, zdrętwiałość *f.*, skostniałość *f.*; nieugiętość *f.* (n. p. charakteru); surowość *f.*, ponurość *f.*; upór *m.*; = Hartnäckigkeit.

Sta'rrkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, człowiek uparty, krnąbrny, uparciuch *m.*, karyśnik *m.*

Sta'rrköpfig, *adi.* uparty, krnąbrny.

Sta'rrköpfigkeit, *sf.* upartość *f.*, krnąbrność *f.*

Sta'rrkrampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =krämpfe, tężec *m.*

Sta'rrſinn, *sm.* =(e)s, **Sta'rrſinnigkeit**, *sf.* obacz Starrköpfigkeit.

Sta'rrſucht, *sf.* zasłupienie *n.*, zupełne strętwienie części ciała, katalepsya *f.*

Sta'rrſüchtig, *adi.* kataleptyczny.

Sta'rrſüchtige(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), kataleptyk *m.*

Sta'rrtot, *adi.* zmarły i skostniały.

Sta'rrſtechen, *sn.* =s, zdejmowanie *n.*, zdjęcie *n.* katarakty (operacya).

Start, *sm.* =(e)s, *pl.* =e i =s, start *m.*, miejsce, z którego rozpoczyna się bieg (sport).

Sta'rter, *sm.* =s, *pl.* —, starter *m.*, dający *m.* znak do rozpoczęcia biegu (sport).

Sta'ſis, *sf. pl.* =ſen, 1) położenie *n.*, stanowisko *n.*, stan *m.*; 2) zatamowanie *n.* obiegu krwi.

Stata'riſch, *adi.* powolny, zwolna naprzód postępujący; *adv.* powolnie.

Sta'tik, *sf.* nauka *f.* równowagi.

Statio'n, *sf. pl.* =en, 1) stacya *f.*, przystanek *m.*, miejsce *n.* zatrzymania; Abfahrts—, Ausgangs— stacya odjazdowa; Abgabs—, Ablieferungs— stacya kresowa, odbiorcza; Abzweig—, Gabel—, Trennungs— stacya rozbieżna, rozbiegowa; Ankunfts—, Empfangs— stacya przyjazdowa; Beſtimmungs— stacya kresowa; Dispoſitions— stacya zarządzająca, dysponująca; Domizil— stacya pobytu, siedziba *f.*; Durchfahrts—, Durchgangs— stacya przejazdowa; End—

stacya końcowa, kresowa; gemeinſchaftliche —, Gemeinſchafts— stacya wspólna; Grenz—, Übergangs—, Übergabs— stacya graniczna; Halte— przystanek *m.*; = Halteſtelle, Haltepunkt; Kopf— stacya czołowa; Kreuzungs— stacya wymijania, krzyżowania; Lokomotiv—, Maſchinenwechſel— stacya parowozowa; Lokomotivwechſel—, Maſchinen— stacya zmiany parowozów; Mittel—, Neben—, Zwiſchen— stacya pośrednia; Nachbar— stacya sąsiednia; Sammel— stacya zborna dla wozów; Tränkungs— stacya pojnicza, stacya do pojenia (bydła); Überholungs— stacya prześcigowa; Übernahms— stacya przyjmująca; Umkartierungs— stacya przepisowa; Umlade— stacya przekładowa; Umſteige— stacya przesiadowa; Verſand—, Abfertigungs—, Aufgabs— stacya wysyłkowa, stacya nadawcza; Waſſer— stacya wodna; Wagendirigierungs— stacya zborna dla wozów; (Zugs-)Anſchluß— stacya dobiegowa, stacya łączności pociągów (kolejn.); 2) in einem Orte — machen zatrzymać się w jakiem miejscu; in kleinen =en w małych odstępach; 3) pasya *f.*, męki *pl.*, drogi krzyżowe; = Leidensſtation; 4) stacya *f.*, całe utrzymanie; freie — haben mieć wolną stacyę.

Stationä'r, *adi.* nie postępujący naprzód, nie poruszający się z miejsca.

Stationie'ren, *vn.* (ſein) stacyę odbywać, stanąć gdzie; pozostawać, mieszkać; = ſtationiert ſein.

Statio'nsſchef, (wym.: szef), *sm.* =s, *pl.* =s, naczelnik *m.* stacyi.

Statio'nsdienſt, *sm.* =es, służba stacyjna.

Statio'nseinrichtung, *sf. pl.* =en, urządzenie stacyjne.

Statio'nsgebäude, *sf.* =s, *pl.* —, budynek dworcowy, stacyjny.

Statio'nsgeleiſe, *sn.* =s, *pl.* —, tor stacyjny; = Bahnhofsgeleiſe.

Statio'nsglocke, *sf. pl.* =n, dzwon stacyjny.

Statio'nsglockenſignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał *m.* (dany) dzwonem stacyjnym.

Statio'nsvorſteher, *sm.* =s, *pl.* —, **Statio'nsvorſtand**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, zawiadowca *m.*, naczelnik *m.* stacyi.

Statiö's, *adi.* świetny, okazały; *adv.* świetnie, okazale.

Sta'tiſch, *adi.* równoważny, znajdujący się w równowadze.

Stä'tiſch, *adi.* narowisty, uparty (koń, muł i t. p.).

Stati'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, statysta *m.*, stójka *m.*, aktor niemy, nieczynny.

Stati'ſtik, *sf. pl.* =en, statystyka *f.*, obliczka *f.* zasobów.

Stati'ſtiker, *sm.* =s, *pl.* —, statystyk *m.*

Stati'ſtin, *sf. pl.* =nen, statystka *f.*, stójka *f.*, aktorka niema, nieczynna.

Stati'ſtiſch, *adi.* statystyczny; =e Angaben daty statystyczne; *adv.* statystycznie.

Stati'v, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, spód *m.*, podstawa *f.* (jakiego przyrządu).

Statt, *sf. pl.* Stätten 1) miejsce *n.*, siedziba *f.*; = Stätte; gutes Wort findet eine gute — dobre słowo trafi do celu; 2) = Stelle; an Kindes — annehmen przybrać za syna lub córkę; an Zahlungs— annehmen przyjąć zamiast zapłaty; an Eides — zamiast przysięgi; wir haben hier keine — tu się nie zatrzymamy, zatrzymujemy; 3) jmnds Bitte —geben wysłuchać czyją prośbę, przychylić się do czyjej prośby; —finden odbywać się; etw. —finden laſſen dopuścić co, zezwolić na co; 4) zu ſtatten i zuſtatten kommen przydać się, być przydatnym; von ſtatten i vonſtatten gehen iść pomyślnie, udawać się, wieść się.

Statt, I. *praep.* z 2. przyp. zamiast, miast, za; — meiner, deiner, ſeiner, unſer, eurer, ihrer zamiast, za mnie, ciebie, niego, nas, was, ich; — deſſen zamiast tego; II. *coni.* — daß er ſchlafen ſollte, — zu ſchlafen zamiast spać.

Stä'tte, *sf. pl.* =n, miejsce *n.*, siedziba *f.*, siedlisko *n.*; keine bleibende — haben nie mieć stałej siedziby; an heiliger — na świętem miejscu; die heiligen =n Ziemia Święta.

Sta'tten, partykuła używana w następujących zwrotach: von — gehen udawać się, udać się, wieść się; postępować, postąpić; = vorſchreiten; jmndm zu — kommen przydać się komu; służyć komu; = nützlich ſein; dieſer Umſtand kam ſeiner Abſicht zu — ta okoliczność poparła jego zamiar; es kommt mir zu —, daß . . . to mnie jest dogodnem, pomocnem, że . . .; die Erfahrung kommt mir zu — mam za sobą doświadczenie, mam tę korzyść, że mam doświadczenie.

Sta'tt-finden, **Sta'tt-haben**, *vn.* es findet, es hat ſtatt, es fand, es hatte ſtatt, es hat ſtattgefunden, es hat ſtattgehabt, mieć miejsce, odbywać się, odbyć się, stawać się, stać się, zachodzić, zajść; die Sitzung hat nicht ſtattgefunden posiedzenie nie odbyło się, nie było posiedzenia; eine Bitte ſtattfinden laſſen przyjąć, wysłuchać prośbę, przychylić się do prośby.

Sta'tthaft, *adi.* 1) dopuszczalny, dozwolony; = zuläſſig; odpowiedni; = paſſend; 2) prawnie dozwolony, prawny; = geſetzlich erlaubt.

Sta'tthaftigkeit, *sf.* dopuszczalność *f.*; odpowiedniość *f.*; prawność *f.*

Sta'tthalter, *sm.* =s, *pl.* —, namiestnik *m.*; prefekt *m.* (we Włoszech); prokonsul *m.* (w starożytnem państwie rzymskiem); satrapa *m.* (w starej Persyi), wielkorządca *m.*

Statthalterei', *sf. pl.* =en, rezydencya *f.* i urząd *m.* namiestnika, namiestnictwo *n.*; namiestnikostwo *n.*

Sta'tthalterin, *sf. pl.* =nen, namiestnikowa *f.*, wielkorządczyni *f.*; żona *f.* namiestnika.

Sta'tthalterſchaft, *sf. pl.* =en, namiestnikostwo *n.* (urząd, godność namiestnika), wielkorządy *pl.*

Sta'ttlich, I. *adi.* 1) znaczny, wielki; = bedeutend; eine =e Summe znaczna, większa suma; 2) wyborny, suty, wspaniały, wytworny; =es Kleid wytworny strój; 3) ładny, przystojny, hoży; eine =e Erſcheinung okazała postać; eine =e Frau ładna, piękna kobieta; ein =er Mann słuszny mężczyzna; II. *adv.* znacznie; wybornie, suto, wspaniale, wytwornie; — gekleidet wytwornie ustrojony, ubrany; jmndn — empfangen przyjąć kogo wspaniale.

Sta'ttlichkeit, *sf.* znaczność *f.*, okazałość *f.*; sutość *f.*, wytworność *f.*, świetność *f.*

Sta'tue, *sf. pl.* =n, posąg *m.*, statua *f.*; — zu Pferd posąg przedstawiający kogo na koniu.

Sta'tuenmetall, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, spiż posągowy, spiż szlachetny.

Statue'tte, *sf. pl.* =n, mały posąg, posążek *m.*, statuetka *f.*

Statuie'ren, *va.* (haben) ustanowić, postanowić; nakazać; ein Exempel — dać przykład; ein Exempel an jmndm — ukarać kogo dla przykładu.

Statu'r, *sf. pl.* =en, postawa *f.*, postać *f.*; wzrost *m.*; von niedriger, kleiner — nizkiego, małego wzrostu.

Sta'tus, *sm.* —, status *m.*, położenie *n.* (polityka).

Statu't, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, statut *m.*, regulamin *m.*, przepis *m.*, ustanowienie *n.*

Statuta'riſch, *adi.* stosowny do statutów; *adv.* stosownie do statutów, według statutów.

Statu'tenmäßig, *adi.* i *adv.* obacz Statutariſch.

Statu'tenwidrig, *adi.* przeciwny statutom, niezgodny ze statutami; *adv.* wbrew statutom.

Stau, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wezbranie *n.* (wody); das Waſſer im — halten wstrzymać przypływ wody; das Waſſer iſt im — woda stoi między przypływem i odpływem; (obraz.) es im — haben żyć w dobrobycie.

Staub, *sm.* =(e)s, kurz *m.*, proch *m.*; feiner — pył *m.*; pył *m.*, pyłek *m.* (botanika); voller —, mit — bedeckt; = ſtaubig; der — wirbelt auf kurz się wznosi; der Regen löſcht den — deszcz zmywa kurz; den — aus den Kleidern ausklopfen wytrzepać proch ze sukień; den — abwiſchen ścierać, zetrzeć kurz, proch; wieder zu — werden, zu — zerfallen obrócić się znów w proch, rozprószyć się; ſich aus dem =e machen umykać, umknąć, zmykać, zemknąć, wynosić się, wynieść się; mach dich aus dem —! zmykaj! wynoś się! vor jmndm im =e liegen leżeć przed kim w prochu, poniżać się przed kim; im =e kriechen pełzać w prochu, być w najpodlejszym stanie; jmndn aus dem =e erheben wydobyć kogo z prochu, z nędzy, dopomódz komu do stanowiska, do znaczenia; den Feind in den — ſtrecken pobić nieprzyjaciela na głowę; den — von den Füßen ſchütteln otrząść kurz z nóg; jmndm — in die Augen ſtreuen oczy komu zamydlić, otumanić kogo; die Sache hat viel — aufgewirbelt rzecz ta wiele narobiła hałasu; viel unnützen — aufwirbeln niepotrzebnego hałasu narobić; du biſt — und ſollſt wieder zu =e werden jesteś z prochu i w proch się przemienisz.

Stau'bähnlich, **Stau'bartig**, *adi.* pyłowaty.

Stau'baufwirbelnd, *adi.* kurz, proch wytwarzający, sprawiający.

Stau'bbalg, *sm.* =(e)s, *pl.* =bälge, **Stau'bbehälter**, **Stau'bbeutel**, *sm.* =s, *pl.* —, **Stau'bbehältnis**, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, główka pyłkowa (botanika).

Stau'bbedeckt, *adi.* kurzem okryty, zakurzony, sprószony.

Stau'bbeſen, *sm.* =s, *pl.* —, miotełka *f.* (z ostrokrzewiu) do zmiatania kurzu.

Stau'bbeutel, *sm.* obacz Staubbalg.

Stau'bbeutelgrube, *sf. pl.* =n, podgłowniczek *m.* (bot.).

Stau'bbeutelträger, *sm.* =s, *pl.* —, niteczka *f.*

Stau'bblüte, *sf. pl.* =n, kwiat pyłkowy (bot.).

Stau'bboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, poddasze *n.* (w młynie), w którem pył mąki osiada.

Stau'bbrand, *sm.* =(e)s, mączna rosa; = Meltau.

Stau'bbürſte, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* do kurzu.

Stäu'bchen, **Stäu'blein**, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Staub, pyłek *m.*; (obraz.) atom *m.*, cząstka *f.*, niedziałka *f.*

Stau'bdeckel, *sm.* =s, *pl.* —, wieko *n.*, nakrywka *f.* u zegarka powstrzymująca zaprószenie zegarka.

Stau'ben, **Stäu'ben**, I. *va.* (haben) zamiast ab—, be—, zer—; II. *vn.* (haben) 1) kurzyć, kurz robić; es ſtäubt heute ſehr dziś bardzo kurzy się, tumani się; 2) = ſtieben; III. ſich —, *vr.* (haben) kąpać się w piasku (o kurach).

Stäu'ber, *sm.* =s, *pl.* —, 1) tropowy pies; 2) miotełka *f.*, szczotka *f.* do kurzu; 3) rozpylacz *m.*

Stau'berde, *sf. pl.* =n, prochnica *f.*

Stäu'berhund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Stäuber 1).

Stäu'bern, *va.* (haben) wykurzać, wypłaszać, wypłoszyć, wygnać (zwierza z legowiska).

Stau'berz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda przesiana.

Stau'berzeugend, *adi.* ob. Staubaufwirbelnd.

Stau'bfaden, *sm.* =s, *pl.* =fäden, nitka pyłkowa, pręcik nasienny (bot.).

Staubfadenförmig, *adi.* pręcikowaty (bot.).

Staubfadenhalter, *sm.* -s, *pl.* —, zworka *f.* (bot.).

Staubfeder, *sf.* obacz Flaumfeder.

Staubflechte, *sf. pl.* -n, porost pyłkowy.

Staubflügelig, *adi.* motylowaty (zool.).

Staubförmig, *adi.* pyłowaty; sproszkowany.

Staubgeboren, *adi.* z prochu rodzony.

Staubgeborene(r), *sm.* -en, *pl.* -en, śmiertelnik *m.*

Staubgefäß, *sn.* -es, *pl.* -e, naczynie pyłkowe (bot.).

Staubgefäßträger, *sm.* -s, *pl.* —, znitek *m.* (bot.).

Staubgewölk, *sn.* -(e)s, tuman *m.* (kurzu).

Staubhaar, *sn.* obacz Flaumhaar.

Staubhanf, *sm.* -(e)s, konopie męskie, płaskonka *f.*

Staubhülle, *sf. pl.* -n, 1) zwłoki *pl.*; 2) osłona *f.* od kurzu; = Staubmantel.

Staubig, *adi.* zakurzony, sprószony; pyłkowy (bot.); *adv.* — machen zakurzyć; — werden, ſich — machen zakurzyć się; die Straßen ſind ſehr — na ulicach bardzo się kurzy.

Staubigkeit, *sf.* kurzawa *f.*

Staubkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, gęsty grzebień.

Staubkolben, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Staubbeutel.

Staubkorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -körner, i *dim.* **Staubkörnchen**, *sn.* -s, *pl.* —, ziarnko *n.* kurzu.

Staublappen, *sm.* -s, *pl.* —, ściereczka *f.* od prochu.

Staubmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, płaszcz *m.* od kurzawy.

Staubmehl, *sn.* -(e)s, pył mączny, omieciny *pl.*, stochmal *m.*

Staubmoos, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, bisior *m.*

Staubpilz, *sm.* -es, *pl.* -e, proszniak *m.*

Staubregen, *sm.* -s, *pl.* —, drobny, mżysty deszczyk.

Staubrock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, suknia, którą się ubiera do sprzątania.

Staubſamen, *sm.* -s, nasienie pyłkowate.

Staubſand, *sm.* -(e)s, drobniutki, miałki piasek, piasek przelotny.

Staubſcheibe, *sf. pl.* -n, pierścień drewniany maziownicy, szczelina *f.* (u wozu).

Staubſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, purchawka *f.*, kurzawka *f.* (grzyb).

Staubſieb, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przetak, którym przesiewać można najdelikatniejszą mąkę.

Staubſpinne, *sf. pl.* -n, pająk *m.*

Staubſtreifen, *sm.* -s, *pl.* —, smuga *f.* z kurzu.

Staubtee, *sm.* -s, pył herbaciany.

Staubtuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, obacz Staublappen.

Staubwedel, *sm.* -s, *pl.* —, kiść *f.* do zmiatania kurzu.

Staubweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, słupek pyłkowy (bot.).

Staubwirbel, *sm.* -s, *pl.* —, tuman *m.* kurzu.

Staubwiſcher, *sm.* -s, *pl.* —, ścierający *m.* kurz, proch; ścieracz *m.*, ścierka *f.*

Staubwolke, *sf. pl.* -n, tuman *m.* kurzu, kurzawa *f.*

Stauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) bez *pl.* = Stau; 2) = Schleier, Ärmel, Muff, Handſchuh ohne Finger.

Stauchen, *va.* (haben) 1) pchać, popychać; 2) das Waſſer — tamować, zatrzym(yw)ać wodę; 3) den Flachs, den Hanf — len, konopie snopkami, w snopkach ustawiać (dla suszenia); 4) spłaszczać, klepać (n. p. żelazo); 5) in Fäſſer — ubijać w beczkach; 6) obacz Verſtauchen.

Staudamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, przewał *m.*

Stäudchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Staude, krzewik *m.*, mały krzew.

Staude, *sf. pl.* -n, krzak *m.*, krzew *m.*, kierz *m.*

Stauden, ſich —, *vr.* (haben) krzewić się, róść w krzew.

Staudenartig, **Staudenförmig**, *adi.* krzewny, krzewiasty.

Staudengewächs, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, roślina krzewista, krzewina *f.*

Staudenhopfen, *sm.* -s, chmiel zwyczajny, pospolity.

Staudenmelde, *sf. pl.* -n, łoboda poszarpana, kosmata; = Meermelde.

Staudenroggen, *sm.* -s, reż *f.*, żyto pospolite.

Staudenſalat, *sm.* -es, sałata krzewista.

Staudenſellerie, *sm.* -s, *pl.* -s, seler krzewisty, naciowy.

Staudig, *adi.* krzewisty.

Stauen, I. *va.* (haben) ubijać, ładować (n. p. towary); wstrzymywać, tamować; II. ſich —, *vr.* (haben) wstrzymać się, zatamować się, zastanowić się (o wodzie, krwi i t. p.).

Stauen, *sn.* -s, **Stauung**, *sf. pl.* -en, 1) ładowanie *n.* na okręcie; 2) wstrzymanie *n.* się, zatamowanie *n.*, zastanowienie *n.* się; — des Waſſers spiętrzenie *n.* się wody.

Stauer, *sm.* -s, *pl.* —, ładujący *m.* na okręcie.

Stauerlohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, ładowne *n.*, zapłata *f.* za ładowanie na okręcie.

Stauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rzadko zamiast Humpen, kufel *m.*, puhar *m.*

Staunen, *vn.* (haben) zdumiewać się, dziwić się; — machen zadziwiać, zadziwić; über etw. — dziwić się czemu.

Staunen, *sn.* -s, zdziwienie *n.*, zdumienie *n.*; — erregen zdumienie wywołać, zdumiewać, zadziwić; des -s war kein Ende nie mogli się dosyć nadziwić.

Staunend, *adi.* zdziwiający, zdumiewający.

Staunenswert, **Staunenswürdig**, *adi.* podziwienia godny, zadziwiający; etw. -es rzecz zdumiewająca, niezwykła, nadzwyczajna.

Staupeſen, *sm.* -s, *pl.* —, miotełka *f.* (do chłosta-

nia), rózgi *pl.*; den — geben osmagać; den — bekommen dostać rózgą.

Stau'pe, *sf. pl.* =n, 1) = Staupbesen; 2) kara *f.* chłosty, chłosta *f.*; = Prügelstrafe; 3) zaraza *f.*; nosacizna *f.* u psów; psia choroba = Hundestaupe.

Stäu'pen, *va.* (haben) chłostać, smagać (rózgami).

Stäu'pen, *sn.* =s, **Stäu'pung,** *sf. pl.* =en, chłosta *f.*, smaganie *n.* (rózgami).

Stau'penschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, uderzenie *n.* rózgą.

Stäu'per, *sm.* =s, *pl.* —, chłostacz *m.*

Stau'ung, *sf. pl.* =en, ob. Stauen.

Stau'vorrichtung, *sf. pl.* =en, tama *f.*, zapora *f.*

Stau'wasser, *sn.* =s, *pl.* —, woda spiętrzona; woda stojąca.

Stau'wehr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tama *f.*, grobla *f.*, wał *m.*

Steari'n, *sn.* =(e)s, stearyna *f.*, łojan *m.*, łoina *f.*

Steari'nkerze, *sf. pl.* =n, **Steari'nlicht,** *sn.* =(e)s, *pl.* =er, świeca stearynowa.

Ste'chapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, bieluń *m.*, dzięcierzawa *f.* (rośl.).

Ste'chbahn, *sf. pl.* =en, szranki *pl.* do uganiania się z dzidą do pierścienia (historya).

Ste'chart, Sto'hart, *sf. pl.* =ärte, cieślica *f.*

Ste'chbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume. obacz Stechpalme.

Ste'chbeere, *sf. pl.* =n, ob. Seidelbast.

Ste'chbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, dłóto zwyczajne.

Ste'chdegen, *sm.* obacz Stoßdegen.

Ste'cheisen, *sn.* =s, *pl.* —, żelazko *n.* do robienia dziur; sztachla *f.*, sztachulec *m.*, żegadło *n.*

Ste'chen, steche, stichst, sticht, stach, habe gestochen; I. *va.* (haben) 1) kłuć, bość, żgać; mit einem Säbel — (z)ranić szablą; jmndn mit einer Nadel in die Hand — ukłuć kogo igłą w rękę; jmndn mitten durch albo durch und durch — przeszyć, przekłuć kogo; tot — przebić kogo, zadać komu raz śmiertelny, zakłuć, zażgać; = erstechen; jmndm das Messer ins Herz — utkwić, utopić komu nóż w sercu; ein Schwein, ein Kalb — zakłuć, zarznąć wieprza, cielę; Fische — łowić ryby harpunem; sich einen Dorn in den Fuß — wbić sobie cierń, kolec w nogę; 2) ukłuć, kąsać, ukąsić; eine Wespe hat ihn gestochen osa go ukłuła, ukąsiła; 3) den Star — zdjąć kataraktę; 4) otworzyć przez kłucie, przekłuć; Löcher — wydziurawić; 5) bić, zabić, przebić (w grze w karty); die Dame sticht den Buben dama bije niżnika; 6) den Ring (albo nach dem Ring) — (włócznią) godzić do pierścienia (w turniejach średniowiecznych); jmndn aus dem Sattel — zrzucić kogo z siodła; den Rasen — wycinać kawałki trawnika; = ausstechen; Torf — torf, zgnilec kopać; Spargel — ścinać, wycinać szparagi; ein Faß Wein — nadpoczęć beczkę wina; = anstechen; Kartoffeln — wybierać ziemniaki; 7) ryć, rytować, rznąć; in Kupfer, in Stahl — ryć na miedzi, na stali; er schreibt wie gestochen pismo jego wygląda jak litografia; 8) die Leber sticht mich kłuje mnie w wątrobie; es sticht mich in der Seite kłuje, żga mnie w boku; es sticht mich im Ohre strzyka mi w uchu; 9) (obraz.) Silben — sądzić w sposób nieprzyjemny słowa drugich; szukać szpilki w kupie słomy; das ist weder gehauen noch gestochen niema w tem ani ładu ani składu; der Hafer sticht ihn chleb (dosłownie: owies) go bodzie; II. *vn.* (haben) 1) kłuć; nach jmndm — chcieć kogo ugodzić; nach dem Ringe — godzić do pierścienia; 2) przekłuwać, przekłuć (chirurgia); 2) die Sonne sticht słońce piecze, pali, dogrzewa, razi; 3) in See — odpłynąć, wypłynąć na morze; 4) die Farbe sticht ins Grüne farba wpada w zielone; in die Augen — wpadać w oczy; das sticht ihn in die Augen to go w oczy kole.

Ste'chen, *sn.* =s, 1) kłucie *n.*; 2) przekłucie *n.* (chirurgia); 3) rytownictwo *n.*; 4) kolki *pl.*

Ste'chend, *adi.* kłujący, kolący; =er Schmerz przenikliwy ból; =er Blick przeszywający ból.

Ste'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) żgacz *m.*; 2) sztycharz *m.*, rytownik *m.*; 3) = Stecheisen; 4) szydełko *n.*, szwajca *f.*, rylec złotniczy; 5) binokle *pl.*

Ste'cherin, *sf. pl.* =nen, sztycharka *f.*, rytowniczka *f.*

Ste'chfliege, *sf. pl.* =n, mucha koląca.

Ste'chgabel, *sf. pl.* =n, harpun *m.*, dziryt *m.*

Ste'chginster, *sm.* =s, drok kolący (rośl.).

Ste'chhandel, *sm.* =s, handel zamienny; = Tauschhandel.

Ste'chheber, *sm.* =s, *pl.* —, lewar *m.*

Ste'chkissen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszeczka, na której nosi się niemowlęta.

Ste'chkörner, *sn. pl.* kostropacz *m.*, podgorzał *m.* (rośl.).

Ste'chkunst, *sf.* sztycharstwo *n.*, rytownictwo *n.*

Ste'chmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Stecheisen.

Ste'chmücke, *sf. pl.* =n, komar *m.*, zanzara *f.* (zool.).

Ste'chmuschel, *sf. pl.* =n, szołdra *f.* (zool.).

Ste'chnelke, *sf. pl.* =n, kąkol ogrodowy (rośl.).

Ste'chpalme, *sf. pl.* =n, ostrokrzew pospolity (rośl.).

Ste'chplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, obacz Stechbahn.

Ste'chpuppe, *sf. pl.* =n, lalka *f.* (w turniejach średniowiecznych).

Ste'chscheibe, *sf. pl.* =n, obacz Zielscheibe.

Ste'chſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, godzenie *n.* do pierścienia (w turniejach).

Ste'chvieh, *sn.* -(e)s, bydło *n.* na rzeź, rzeźne.

Ste'chwerkſtatt, *sf. pl.* -ſtätte, sztycharnia *f.*

Ste'chwinde, *sf. pl.* -n, kolcowój *m.* (rośl.).

Ste'ckbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list gończy.

Ste'ckbriefli̇ch, *adv.* jmndn — verfolgen ścigać kogo listem gończym.

Ste'cken, I. *va.* (haben) 1) wsadzać, wsadzić, kłaść, włożyć, wtykać, wetknąć; zatykać, zatknąć, utkwić; Geld in die Taſche — włożyć, schować pieniądze do kieszeni; jmndm eine Krone in die Hand — wścibić komu koronę do ręki; die Hand ins Waſſer — włożyć rękę do wody; den Braten an den Spieß — wsadzić pieczeń na rożen; den Schlüſſel ins Loch — wsadzić klucz do dziurki (w zamku); mit einer Nadel etw. — upinać, upiąć, przypiąć co szpilką; einer Frau das Haar — upinać, upiąć kobiecie włosy, uczesać kobietę; (obraz.) Geld in etw. — włożyć w co pieniądze, wydać na co pieniądze; einen Brief in den Kaſten — wrzucić list do skrzynki; das Schwert in die Scheide — schować, włożyć, wsadzić miecz do pochwy; jmndn ins Gefängnis — wrzucić, wsadzić kogo do więzienia; jmndn unter die Soldaten — oddać kogo do żołnierzy; ein Mädchen ins Kloſter — wpakować pannę do klasztoru; den Vogel in den Käfig — wsadzić ptaka do klatki; einen Biſſen in den Mund — włożyć kęs do ust; einen Ring an den Finger — włożyć pierścień na palec; die Hand in den Buſen — włożyć rękę w zanadrze; ein Haus in Brand — podpalić dom; ſich ein Ziel — cel sobie obrać; er ſteckt die Naſe in alles wszędzie, do wszystkiego nos wścibia; die Köpfe zuſammenſtecken szeptać sobie do ucha; jmndm etw. — poddać komu coś, potajemnie uwiadomić kogo o czem; 2) Kartoffeln, Erbſen — zasadzać, sadzić ziemniaki, groch; 3) die Karten — porządkować karty (przed zagraniem); II. *vn.* ſtecke, ſteckſt, ſteckt, ſteckte i ſtak, habe geſteckt, 1) tkwić; znachodzić się, znajdować się, być gdzie; der Nagel ſteckt in der Wand gwóźdź tkwi w ścianie; die Kugel ſteckt im Bein kula tkwi w nodze; immer zu Hauſe — siedzieć wiecznie w domu; wo ſteckſt du? gdzie przebywasz? gdzie się ukrywasz?; wo mag nur meine Feder —?; gdzie też moje pióro być może? ſie — immer zuſammen są zawsze razem; es ſteckt mir im Halſe mam coś w gardle; da ſteckt's, da ſteckt die Schwierigkeit w tem (jest) trudność; ich möchte nicht in deiner Haut — nie chciałbym być w twojej skórze; es ſteckt etw. in dem Kerl coś w nim jest; er ſchreit, als ob er am Spieße ſtäke krzyczy, jakby z niego skórę darli (dosłownie: jakby na rożnie siedział); im Elend — być, być pogrążonym w nędzy; ich weiß nicht, was ihm im Kopfe ſteckt nie wiem, co mu wlazło do głowy; es ſteckt im Blute to jest, leży we krwi; 2) — bleiben zostać się; lgnąć, uwięznąć, ugrzęznąć, ugrząźć; im Kote — bleiben uwięznąć w błocie; beim Sprechen — bleiben utknąć w mówieniu, w mowie; der Biſſen blieb mir im Halſe — kęs utknął mi w gardle; den Schlüſſel — laſſen klucz zostawić we drzwiach (w zamku); jmndn — (albo im Stich) laſſen opuścić, porzucić kogo; 3) unter einer Decke — obacz pod Decke; zwiſchen Tür und Angel — być między młotem a kowadłem; es ſteckt etw. dahinter jest w tem coś ukrytego, tu coś się święci; es ſteckt ein Betrug dahinter w tem ukrywa się oszustwo; hinter jmndm — z tyłu za kim stać; (obraz.) zasłaniać się kim, podszywać się pod kogo; die Krankheit ſteckte ſchon lange in mir choroba już długo we mnie siedziała; mir ſteckt's in allen Gliedern wszystkie członki mnie bolą; er ſteckt immer im Wirtshaus przesiaduje ustawicznie w gospodzie; er ſteckt immer hinter den Büchern szpera, siedzi wciąż między książkami; bis über die Ohren in Schulden — siedzieć w długach po uszy, tonąć w długach; III. ſich —, *vr.* (haben) ſich hinter jmndn — uciec się do czyjej pomocy; podszyć się pod kogo; ſich in fremde Angelegenheiten — wdawać się, mieszać się w cudze sprawy; ſich in Schulden — pogrążyć się w długach, długów narobić; ſich in Unkoſten — wystawi(a)ć się na koszta, kosztów sobie narobić; ſich — kryć się w gąszczu (o zwierzu).

Ste'cken, *sn.* -s, włożenie *n.*, wtykanie *n.*; tkwienie *n.*; sadzenie *n.* (n. p. grochu, ziemniaków).

Ste'cken, *sm.* -s, *pl.* —, kij *m.*, laska *f.*

Ste'ckenbleiben, *sn.* -s, ugrząźnięcie *n.*, uwięznięcie *n.*; utknięcie *n.* (w mowie).

Ste'ckenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, ferula *f.* (rośl.).

Ste'ckenpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, konik drewniany (z kijkiem), koń *m.* z kija; (przenośnie:) rzecz ulubiona, przedmiot *m.* szczególnego upodobania, przedmiot, w którym się jest bardzo biegłym; jeder hat ſein — każdy ma w czemś upodobanie; das iſt nun einmal ſein — w tem jego siła, w tem ma największą biegłość, to jego pasya; ſein — reiten zajmować się ulubionym przedmiotem.

Ste'ckenzaun, *sm.* -(e)s, *pl.* -zäune, płot *m.* z kołków.

Ste'ckerbſen, *sf. pl.* groch *m.* do sadzenia.

Ste'ckgarn, **Ste'cknetz**, *sn.* -es, *pl.* -e, troiste sieci na

kury polowe i przepiórki (łowiectwo).

Ste'ckholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, szczep *m.*

Ste'ckkissen, *sn.* obacz Steckkissen.

Ste'ckling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Ste'ckreis**, *sn.* =es, *pl.* =er, odkład *m.*, rozsada *f.*

Ste'ckmuschel, *sf. pl.* =n, obacz Miesmuschel.

Ste'cknadel, *sf. pl.* =n, szpilka *f.*; kleine — szpileczka *f.*; (obraz.) jmndn., etw. wie eine — suchen szukać kogo, czego jak szpilki, szukać wszędzie; man hätte eine — zur Erde fallen hören können można było słyszeć lot muchy (tak było cicho).

Ste'cknadelbüchse, *sf. pl.* =n, puszka *f.* na szpilki, igielnic(zk)a *f.*

Ste'cknadelkissen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszeczka *f.* do wtykania szpilek.

Ste'cknadelkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, główka *f.* od, u szpilki.

Ste'ckreis, *sn.* ob. Steckling.

Ste'ckrübe, *sf. pl.* =n, kolnik *m.*, rukiewnik *m.*, ścierniówka rzepa *f.*, zębostrąk *m.*

Ste'ckzirkel, *sm.* =s, *pl.* —, cyrkiel *m.*, krążydło *n.* ze zmiennemi kolankami.

Ste'ckzwiebel, *sf. pl.* =n, wysadka cebulowa, dymka *f.*

Steeplechase, (wym.: stipl-czez), *sn.* —, *pl.* =s i =n, wyścigi *pl.* z przeszkodami.

Steert, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) zadek *m.*; 2) ogon *m.*; 3) pleciony koniec liny (żegluga).

Steg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) ścieżka *f.*; = Steig; er kennt alle Wege und =e in der Umgegend zna wszystkie drogi i ścieżki w okolicy; 2) mostek *m.*, kładka *f.* (nad rowem, rzeczką); 3) podstawek *m.*, kobyłka *f.* (na skrzypcach); 4) listewki, któremi drukarze złożone czcionki obstawiają.

Steg'brücke, *sf. pl.* =n, mostek *m.*, kładka *f.*, ława *f.*

Steg'fach, *sn.* =(e)s, *pl.* =fächer, **Steg'kasten**, *sm.* =s, *pl.* =kästen, skrzyneczka *f.* na listewki, z listewkami (drukarstwo).

Steg'leine, *pl.* =n, parapet *m.*, poręcz *f.*

Steg'reif, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, strzemię *n.*; = Steigbügel *m.*; aus dem — sprechen, dichten mówić, wiersze pisać bez przygotowania, improwizować; Rede, Dichtung aus dem — mowa *f.*, poezya *f.* bez przygotowania, improwizacya *f.*

Steg'reifdichter, *sm.* =s, *pl.* —, rymotwórca *m.* bez przygotowania, improwizator *m.*

Steg'reifgedicht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiersz improwizowany, wygłoszony bez przygotowania, improwizacya *f.*

Steg'reifrede, *sf. pl.* =n, mowa improwizowana, wypowiedziana bez przygotowania.

Steg'reifritter, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Raubritter.

Steh'auf, *sm.* **Steh'aufchen**, **Steh'aufmännchen**, *sn.* =s, ob. Burzelmann.

Steh'bierhalle, *sf. pl.* =n, piwiarnia, w której goście nie zasiadają do stołów, lecz stojąc piją.

Steh'bolzen, *sm.* =s, *pl.* —, nit rozpierający.

Steh'en, stehe, stehst, steht, stand, stände i stünde, gestanden, I. *vn.* (haben i sein) 1) stać; das Tintenfaß steht auf dem Tische kałamarz stoi na stole; ich kann vor Müdigkeit nicht mehr — ze zmęczenia już stać, na nogach utrzymać się nie mogę; — bleiben stawać, stanąć, zatrzymać się; die Uhr ist — geblieben zegarek stanął, przestał chodzić; ich bin beim 11. Kapitel — geblieben stanąłem na jedenastym rozdziale; wo sind wir gestern — geblieben? gdzie, na czem stanęliśmy wczoraj?; was steht in seinem Briefe? co napisał w liście?; so wahr ich hier stehe jako tu stoję, jakem żyw; etw. — lassen zostawić co, nie ruszać, nie brać, nie tykać czego; den Schirm — lassen zapomnieć parasol; jmndn — lassen porzucić, opuścić kogo; alles — und liegen lassen zostawić wszystko w nieładzie; wie ich ging und stand tak jak stałem, z miejsca, natychmiast; solange die Welt steht odkąd świat stoi; das Barometer steht auf veränderlich barometr wskazuje na zmienną pogodę; das Barometer steht auf Regen barometr deszcz zapowiada; das Thermometer steht auf Null termometr wskazuje zero; es wird morgen in den Zeitungen — jutro o tem będzie w gazetach, będą gazety pisały; davon steht hier nichts o tem niema tu wzmianki; die Tränen standen ihr in den Augen miała łzy w oczach; ich weiß nicht, wo mir der Kopf — nie wiem, gdzie mam głowę; ich habe bei ihm Geld — mam u niego (złożone) pieniądze; dein Name steht nicht auf der Liste twego nazwiska nie widzę na liście; im besten Rufe — mieć najlepszą reputacyę; so wie die Sache jetzt steht jak rzecz obecnie stoi, przy obecnym stanie rzeczy; wie steht die Sache? jak rzecz stoi? jak rzecz się ma?; wie hoch steht das Wasser? jaki jest stan wody?; das Papiergeld steht jetzt hoch pieniądze papierowe obecnie są drogie; wie hoch steht heute der Frank? ile kosztuje dzisiaj frank?; hoch im Preise — stać wysoko w cenie, być drogim; in Lemberg in Garnison — stać załogą we Lwowie, służyć wojskowo we Lwowie; bei der Infanterie — służyć przy piechocie; da — die Ochsen am Berge! obacz pod Berg; 2) = passen; dieser Hut steht ihr gut w tym kapeluszu jej do twarzy; bei diesem Vorwort steht der vierte Fall z tym przyimkiem łączy się czwarty przypadek; 3) für etw. — ręczyć za co, odpowiadać za co; = einstehen, bürgen; ich kann nicht dafür — nie mogę za to ręczyć, brać na siebie odpowiedzialności; ich muß für alles —

jestem za wszystko odpowiedzialnym; er wird uns für den Schaden — on nam za szkodę odpowie, szkodę wynagrodzić musi; 4) (w połączeniu z przymiotnikami i przysłówkami:) aufrecht — stać prosto; der Tisch ſteht ſchief stół stoi krzywo; oben= an — przodować, być pierwszym; er ſteht ganz allein nie ma nikogo na świecie; ſtille — zatrzymać się, stanąć; nie poruszać się; müßig — stać z założonemi rękami; ich ſtehe nicht allein mit meiner Anſicht nie ja jeden tak sądzę; (ſich) gut, ſchlecht — dobrze, źle stać, mieć ładne dochody, zarabiać mało; die Saaten — gut zboże dobrze stoi, siewy zapowiadają dobre zbiory; ſeine Angelegenheiten — gut, ſchlecht jego sprawy stoją dobrze, źle; mit jmndm gut, ſchlecht — stać z kim dobrze, źle, być z kim w zgodzie, w niezgodzie; das wird dir teuer zu — kommen drogo ciebie to będzie kosztowało, drogo to okupisz; das ſoll ihm teuer zu — kommen zapłaci on mnie to; mein Geld ſteht ſicher pieniądze moje są zapewnione, dobrze umieszczone; es ſteht mir frei to mi wolno, to pozostawione mojej woli; 5) (w połączeniu z przyimkami:) auf dem Spiele — być na szwank wystawionym; ſein Leben ſteht auf dem Spiele idzie o jego życie; auf ſeinen Kopf ſteht ein Preis za jego głowę wyznaczona nagroda; auf dieſes (rzadko dieſem) Verbrechen ſteht lebenslänglicher Kerker ta zbrodnia bywa, jest karaną dożywotniem więzieniem; der Kopf ſteht darauf to się życiem przepłaca, za to jest kara śmierci; die Aktien ſtehen auf 200 akcye notują, za akcye płaci się 200; bei jmndm — wspierać kogo, być po czyjej stronie; bei jmndm in Arbeit — pracować u kogo; ich ſtehe nicht bei ihm in Gnade nie jestem u niego w łaskach; ich kann für nichts — nie mogę za nic ręczyć; im Dienſte — być w służbie, służyć; das Haus ſteht in Flammen dom stoi w płomieniach, gore; ich ſtehe mit ihm in geſchäftlicher Verbindung pozostaję z nim w stosunkach handlowych; es ſteht nicht in meiner Macht to nie w mojej mocy; in den dreißigen — być po trzydziestce; im zwanzigſten Lebensjahre — mieć dwudziesty rok; jmndm im Lichte — zasłaniać komu; (przenośnie:) zawadzać komu; ſich ſelbſt im Lichte — samemu sobie być przeszkodą; im Verdachte — być podejrzywanym, być w podejrzeniu; ich ſtehe im Begriffe, zu verreiſen zamierzam wyjechać; jmndm nach dem Leben — czyhać, zasadzać się, dybać, nastawać na czyje życie; mein Sinn ſteht nach höheren Dingen sięgam wyżej; über jmndm — przewyższać kogo; unter jmndm — *a*) być czyim podwładnym; *b*) być mniej wartym niż kto inny; ich ſtehe unter niemandem nie jestem niczyim podwładnym, jestem niezawisłym; unter Polizeiaufſicht — stać pod nadzorem policyjnym; das Dorf ſteht unter Waſſer wieś jest zalana, stoi pod wodą; unter den Waffen — stać pod bronią; vor jmndm — *a*) stać przed kim; *b*) dotrzymać komu placu; er ſteht mir immer vor Augen stoi mi zawsze przed oczyma, wciąż mi się zdaje, że go widzę; zu jmndm —, jmndm zur Seite — być, stać po czyjej stronie; was ſteht Ihnen zu Dienſten? czem mogę panu (pani, państwu) służyć?; das Haus ſteht zum Verkaufe dom jest na sprzedaż; II. *vn.* i *impers.* (haben) 1) wie ſteht es mit deiner Geſundheit albo mit dir? jak (tam) twoje zdrowie? jak się masz?; es ſteht ſchlecht mit ihm krucho koło niego (o zdrowiu i o dobrobycie); es ſteht wieder ſchlechter mit ihm *a*) pogorszyło się znowu jego zdrowie; *b*) jego stosunki pogorszyły się; wie ſteht's? jakże tam? jakże jest?; wie ſteht es bei dir zu Hauſe; jakże tam u ciebie w domu? twoja rodzina? 2) es ſteht bei mir, das zu tun odemnie zależy, czy to zrobię; wenn es in meiner Macht (albo bei mir) ſtünde gdyby to w mojej mocy było; es ſteht zu hoffen, zu beſorgen należy się, można się spodziewać, obawiać; es ſteht nicht zu ändern nie można tego zmienić, jest to rzecz niezmienna; III. ſich —, *vr.* ſich müde — zmęczyć się staniem; ſich gut, ſchlecht — być w dobrych, złych stosunkach, w dobrem, złem położeniu; er ſteht ſich gut dabei dobrze na tem wychodzi, zarabia na tem, dobrze mu z tem; er ſteht ſich auf 8000 Kronen jährlich zarabia 8000 koron rocznie; wir — uns gut miteinander zgadzamy się, jesteśmy w zgodzie; er ſteht ſich mit jedermann auf du und du z każdym jest za pan brat; IV. *va.* den Bart — laſſen brodę zapuszczać, zapuścić; ſeinen Mann — dać czemu radę, nie powstydzić się; gegen jmndn — czoło komu stawić; Gevatter — trzymać do chrztu; Modell — służyć za model; Poſten — stać na straży, być na miejscu; jmndm Rede und Antwort — müſſen musieć komu zdać sprawę.

Steh'en, *sn.* =s, stanie *n.*; wstrzymanie *n.* się, zatrzymanie *n.* się; er iſt durch langes — ermüdet jest znużony długiem staniem; ich bin des =s ſchon müde już mi się sprzykrzyło stać; zum — bringen zatrzymać, wstrzymać; das Blut zum — bringen zatamować krew, wstrzymać krwiotok; das — fällt mir ſchwer ciężko, trudno mi stać; das — der Gewäſſer spiętrzenie *n.* wody.

Steh'enbleiben, *sn.* =s, zatrzymanie *n.* się, wstrzymanie *n.* się.

Steh'end, *adi.* stojący; prostopadły; = ſenkrecht;

nieruchomy; = fest, unbeweglich; allein — samotny, odosobniony; still — na miejscu pozostający, nieruchomy, niepostępujący; =en Fußes natychmiast, co żywo; =es Heer stałe wojsko; =es Waſſer stojąca, niepłynąca woda; das iſt ſeine =e Redensart to jego stereotypowy frazes, ciągle powtarzany sposób mówienia; =e Schuld dług skonsolidowany; =er Wind wiatr nieustający o niezmienionej sile; =e Bühne stały teatr; =e Preiſe stałe ceny; das iſt ein =er Gegenſtand ihres Geſpräches ciągle o tem mówią; =er Kragen kołnierz(yk) stojący; =e Schrift stawiączka *f.*; *adv.* stojąco; stale.

Steh'kragen, *sm.* =s, *pl.* —, kołnierz(yk) stojący.

Steh'lampe, *sf. pl.* =n, lampa stojąca, lampa stołowa; = Tiſchlampe.

Steh'bar, *adi.* mogący być skradziony, wystawiony na kradzież.

Steh'leiter, *sf. pl.* =n, drabina podwójna.

Steh'len, ſtehle, ſtiehlſt, ſtiehlt, ſtahl, habe geſtohlen; I. *va.* kraść; er hat eine Uhr geſtohlen ukradł zegarek; II. *vn.* kraść; wie ein Rabe — kraść jak kruk; du ſollſt nicht — nie kradnij; er ſtiehlt dem lieben Gott die Zeit (dosłownie:) Panu Bogu czas kradnie; próżnuje cały boży dzień; geſtohlenes Gut ſchmeckt niemals gut kradzione nie tuczy; ſich heimlich aus dem Hauſe — wykraść się potajemnie z domu; ſich in jmds Gunſt — wkraść się w czyją łaskę; das kann mir geſtohlen werden albo bleiben nie dbam o to wcale.

Steh'len, *sn.* =s, kradzenie *n.*, kradzież *f.*

Steh'ler, *sm.* =s, *pl.* —, złodziej *m.*; (używa się prawie tylko w przysłowiu:) der Hehler iſt ſo gut wie der — obacz pod Hehler.

Steh'lerin, *sf. pl.* =nen, złodziejka *f.*

Steh'leriſch, *adi.* złodziejski.

Steh'männchen, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Burzelmännchen.

Steh'platz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce stojące (n. p. w teatrze).

Steh'pult, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pulpit *m.*, na którym się pracuje stojąc.

Steh'ſeidel, *sn.* =s, *pl.* —, szklanka (piwa, wina) pita stojąco; ostatnia szklanka.

Steh'ſpiegel, *sm.* =s, *pl.* —, lustro stojące.

Steh'wagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz czwartej klasy (na kolejach w niektórych państwach).

Steif, I. *adi.* 1) sztywny, stężały; nieruchawy, nieruchomy, unieruchomiony; = unbeweglich; =e Leinwand płótno klejone, w kleju maczane; =e Haltung sztywna postawa; in =er Haltung sztywnie, *adv.*; =er Hals sztywna, stężała szyja; =es Pferd koń sztywny, ze sztywnemi nogami; =e Wäſche bielizna mocno ukrochmalona; =e Glieder sztywne, stężałe członki; 2) (obraz.) sztywny, wymuszony; =e Verbeugung sztywny ukłon; =er Menſch człowiek sztywny; =er Stil styl wymuszony, nienaturalny; =e Unterhaltung zabawa wymuszona, oziębła; =er Sinn umysł niezłomny; II. *adv.* sztywnie, nieruchomo; (obraz.) silnie, niezłomnie; uparcie; — daſtehen stać sztywnie, prosto; — werden stężeć, (ze)sztywnieć, zgrabieć; Wäſche — machen krochmalić bieliznę; (obraz.) die Ohren — halten nie ustąpić, nie tracić odwagi; jmdn — anſehen wpatrywać się, wlepić oczy w kogo; — und feſt an etw. glauben wierzyć w co niezłomnie, niezachwianie; — und feſt etw. behaupten twierdzić co uparcie; ſich — und feſt etw. vornehmen przedsięwziąć sobie co stanowczo.

Stei'fe, *sf.* 1) obacz Steifheit; 2) krochmal *m.*; = Stärke.

Stei'fen, I. *va.* (haben) 1) wyciągnąć prosto, wystawić, wytężyć, wyprężyć; 2) krochmalić (n. p. bieliznę); gumować, w kleju maczać (n. p. płótno, kapelusze); 3) podpierać, podporę dawać; = ſtützen (budown.); II. ſich —, *vr.* (haben) ſich auf etw. — upierać się przy czem.

Stei'fhalſig, *adi.* sztywną szyję mający.

Stei'fen, *sn.* =s, 1) sprawienie *n.*, by co zesztywniało, stężało; 2) krochmalenie *n.* (bielizny); 3) podpieranie *n.*; = Stützen.

Stei'fheit, Stei'figkeit, *sf. pl.* =en, 1) sztywność *f.*, nieruchawość *f.*; 2) stężałość *f.* (n. p. członków); 3) (obraz.) wymuszoność *f.*, sztywność *f.*; oziębłość *f.*; — im Benehmen, des Benehmens oziębłość w obejściu; 4) niezgrabność *f.*; = Ungeſchicklichkeit.

Stei'fkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, twarda, uparta głowa.

Stei'fleinen, Stei'fleinwand, *sf.* płótno klejone, klejonka *f.*

Stei'frock, *sm.* obacz Reifrock.

Stei'ſinn, *sm.* obacz Starrſinn.

Stei'fung, *sf. pl.* =en, ob. Steifen *sn.*

Stei'fwerden, *sn.* =s, zesztywnienie *n.*, stężenie *n.*, zgrabienie *n.*

Steig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ścieżka *f.*, dróżka *f.*

Stei'gbügel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) strzemię *n.*; den Fuß auf den — ſetzen włożyć nogę w strzemię; aus dem — kommen wyśliznąć się z strzemienia; mit dem Fuße im — hängen bleiben zawisnąć nogą na strzemieniu; 2) strzemionko *n.* (kostka w uchu; anat.).

Stei'gbügelriemen, *sm.* =s, *pl.* —, puślisko *n.*

Stei'ge, *sf. pl.* =n, 1) wązkie schody; drabina *f.*; 2) droga prowadząca do szczytu góry; 3) krata *f.* z prętów; 4) kojec *m.*; = Hühnerſteige

Stei'geisen, *sn.* =s, *pl.* —, laska żelazem okuta do wycieczek w góry.

Stei'gen, steige, steigst, steigt, stieg, gestiegen, I. *va.* (haben) Stiegen — iść schodami, po schodach; II. *vn.* (sein) 1) iść z dołu do góry; = hinauf—; iść z góry na dół; = hinunter—; wnijść, włazić, wleźć (w górę); in den Wagen, Eisenbahnzug — wsiadać, wsiąść do wozu, pociągu; auf den Stuhl — wleźć na krzesło; auf die Kanzel — wyjść na ambonę; auf einen Baum — (wy)drapać się na drzewo; einen Drachen — lassen puszczać orła; zu Pferd — wsiadać, wsiąść na koń, dosiąść konia; zu Schiff — wsiąść na okręt; ans Land — wysiąść na ląd, wylądować; wo steigst du hin, her? dokąd, skąd idziesz?; vom Pferde — zsiadać, zejść, zsiąść z konia; aus dem Wagen — wysiąść z wozu; über eine Mauer — przełazić, przeleźć przez mur; aus dem Bette, ins Bett — wstać, wyleźć z łóżka, wleźć, położyć się do łóżka; ins Bad — wejść do kąpieli; auf den Thron — wstąpić na tron; das Blut steigt mir zu Kopfe krew bije mi do głowy; der Wein stieg ihm in den Kopf wino weszło mu w głowę; 2) podnosić się, podnieść się, wznosić się, wznieść się; das Wasser steigt woda się podnosi, wzbiera, przybywa wody; das Barometer steigt barometr idzie w górę; in die Luft — wznosić się, wznieść się w powietrze; die Preise — ceny idą w górę, podnoszą się; der Wein steigt im Preise wino podnosi się w cenie, drożeje; im Amte — awansować, posunąć się w urzędzie; wer hoch steigt, fällt tief kto wysoko włazi, spada z wysoka; III. steigend, *ppr.* i *adi.* obacz niżej.

Stei'gen, *sn.* =s, wschodzenie *n.* w górę, wznoszenie *n.* się; — der Preise podnoszenie *n.* się cen, drożenie *n.*; — des Wassers wzbieranie *n.*, przybywanie *n.* wody.

Stei'gend, *adi.* wznoszący się, przybywający, idący w górę; mit =er Leidenschaft z wzmagającą się namiętnością; =e Gewächse rośliny pnące się; mit =em Alter, mit =en Jahren z przybywającym wiekiem, z latami.

Stei'ger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ten co idzie pod górę lub schodzi z góry; 2) sztygar *m.*, wstępnik *m.* (górn.); 3) łażący *m.* za dziewczętami.

Stei'gergurt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Stei'gerleine**, *sf. pl.* =n, pas *m.*, lina *f.* strażników ogniowych.

Stei'gerleiter, *sf. pl.* =n, drabina *f.* straży ogniowej; drabina sztygarowa (górn.).

Stei'gern, I. *va.* (haben) 1) podwyższać, podwyższyć (o cenach); powiększać, powiększyć, pomnażać, pomnożyć (n. p. siły); pędzić w górę (cenę podczas licytacyi); seine Ansprüche — zwiększyć swoje pretensye, wymagać więcej; hochgesteigerte Ansprüche wygórowane, przesadne pretensye; 2) ein Eigenschaftswort — stopniować przymiotnik; II. sich —, *vr.* (haben) wzmagać się, wzmódz się, powiększyć się.

Stei'gern, *sn.* =s, **Stei'gerung**, *sf. pl.* =en, podwyższanie *n.*; pomnażanie *n.*; stopniowanie *n.* (przymiotników).

Stei'gerungsgrad, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stopień *m.* porównania; erster, zweiter — stopień wyższy, najwyższy (gramatyka).

Stei'gkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła *f.* wzniesienia.

Stei'grad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, kółko tamowe, tamulczyk *m.* (w zegarze).

Stei'griemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemień *m.* u strzemienia.

Stei'gung, *sf. pl.* =en, wzniesienie *n.* drogi; eine — überwinden wznieść się; — einer Wölbung strzała *f.*

Steil, *adi.* stromy, spadzisty, pochodzisty, przykry; =e Anhöhe strome wzgórze; =e Treppe przykre schody; *adv.* — abfallen stromo spadać; hier ist — gehen przykro tu iść pod górę.

Stei'le, **Stei'lheit**, *sf. pl.* =en, spadzistość *f.*, stromość *f.*, pochodzistość *f.*

Stei'lschrift, *sf.* pismo pionowe.

Stein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) kamień *m.*; głaz *m.*, skała *f.*, opoka *f.*; = Fels, Gestein, Bau— kamień budowlany; Bruch— kamień łamany; Bankett— kamień burtowy; Gewölb— kliniec *m.*; Grenz— kamień graniczny, graniczak kamienny; Hau—, Quader— kamień ciosowy; natürlicher — kamień naturalny, rodzinny; künstlicher, geformter — kamień sztuczny; Pflaster— kamień brukowy; Edel— kamień drogi; aus — kamienny; (obraz.) er hat ein Herz von — ma serce jak głaz (twarde); jmndn mit =en werfen obrzucać kogo kamieniami; jmndm einen — an den Kopf werfen ugodzić kogo kamieniem w głowę; zu — werden zamienić się w kamień, skamienieć; =e klopfen tłuc kamienie; der — der Weisen kamień filozoficzny; den — der Weisen suchen szukać kamienia filozoficznego; den ersten — gegen jmndn aufheben rzucić na kogo pierwszym kamieniem; jmndm einen — in den Weg legen robić komu trudności, stawiać komu przeszkody; mir fiel ein — vom Herzen zrzuciłem kamień z serca; einen — auf dem Herzen haben mieć kamień na sercu; — des Anstoßes kamień zawady, urazy; alle =e aus dem Wege räumen uprzątnąć wszelkie zawady; über Stock und — springen przeskakiwać góry i rowy; es friert — und Bein mocno marznie; — und Bein schwören zaklinać się na wszystko w świecie; es möchte einen — rühren,

erbarmen i kamieńby zapłakał; rollender — żetzt kein Moos an kamień często poruszany mchem nie obrośnie; na miejscu kamyk mchem obrasta; 2) kamień młyński; = Mühlstein; zwei harte =e mahlen nicht gut zusammen dwa twarde kamienie nie mielą miałko; 3) —inschrift *f.* napis pamiątkowy na kamieniu; nagrobek *m.*; = Grabschrift; 4) tabliczka; = Dominostein; — im Damenspiel bierka *f.*; (obraz.) einen — bei jmdm im Brett haben być u kogo w łaskach; 5) pestka *f.* (owocowa); 6) kamień *m.* (w nerkach, żółci); 7) kamień *m.* (waga, 40 kilogramów).

Stei'nacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, rola skalista.

Stei'nadler, *sm.* =s, *pl.* —, orzeł przedni; weißköpfiger — łomignat *m.*

Stei'nähnlich, *adi.* kamieniasty.

Stei'nahorn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, klon jaworowy, jawor *m.*

Stei'nalt, *adi.* stary jak świat, staruchny, zgrzybiały; — werden zgrzybieć.

Stei'nalter, *sn.* =s, epoka geologiczna skał.

Stei'namsel, Stei'ndrossel, *sf. pl.* -n, skalniak *m.*, rudek *m.*, błękitnogrzbiet *m.*, muchołówka *f.*, kamienniczek *m.*

Stei'narbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.*, wyrób *m.* z kamienia.

Stei'nart, *sf. pl.* =en, rodzaj *m.* kamienia.

Stei'nartig, *adi.* kamieniasty.

Stei'narzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz *m.* od kamienia (choroby).

Stei'nbach, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäche, potok niosący z sobą kamienie.

Stei'nbank, *sf. pl.* =bänke, ławka kamienna; pokład *m.*, warstwa *f.* kamieni (geol.).

Stei'nbarbe, *sf. pl.* obacz Barbe.

Stei'nbau, *sm.* =es, budowanie *n.* kamieniem; budynek *m.* z kamienia.

Stei'nbeere, *sf. pl.* =n, mącznica *f.*, baraniucha *f.*, chrościna jagoda, niedźwiedzie grono.

Stei'nbein, *sn.* obacz Felsenbein.

Stei'nbeißer, *sm.* =s, *pl.* —, siek *m.*, ostropysk *m.*, kózka *f.* (ptak).

Stei'nbeschwerden, *sf. pl.* dolegliwości *pl.* z powodu kamienia w pęcherzu, w nerkach, w żółci.

Stei'nbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, posąg *m.* z kamienia.

Stei'nbildung, *sf. pl.* =en, formacya *f.* kamienia; tworzenie *n.* się kamienia w organizmie.

Stei'nblock, *sm.* =es, *pl.* =blöcke, bryła kamienna.

Stei'nbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, koziorożec *m.*; Wendekreis des =es zwrotnik *m.* koziorożca.

Stei'nboden, *sm.* =s, *pl.* —, ziemia kamienista, skalista.

Stei'nbohnenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, palnik *m.*, tyczna wyka.

Stei'nbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.* do wiercenia kamieni.

Stei'nböller, *sm.* =s, *pl.* —, moździerz kamienny.

Stei'nbrech, *sm.* =(e)s, rozłup *m.*, (z)łomikamień *m.*; roter — kamyczki *pl.*, teszlik *m.*, tesznik *m.*, kropidło *n.*, kropidełko mniejsze; sibirischer — ciemiężyk *m.*; schwarzer — bagnówka *f.*; weißer — łomikamień ziarnowy (rośl.).

Stei'nbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, kamiennik *m.*

Stei'nbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, łamowisko *n.* kamieni, kamieniołom *m.*, kamieniarnia *f.*, łomnia *f.*, skalnia *f.*, tyszarnia *f.*

Stei'nbruchwasser, *sn.* =s, woda gromadząca się w kamieniołomach.

Stei'nbrücke, *sf. pl.* =n, most kamienny.

Stei'nbuche, *sf. pl.* =n, grab *m.*, grabina *f.*

Stei'nbuchen, *adi.* grabowy.

Stei'nbuchenholz, *sn.* =es, grabowe drzewo.

Stei'nbühne, *sf. pl.* =n, jaz kamienny.

Stei'nbutt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Stei'nbutte**, *sf. pl.* =n, skarp *m.*, skalnica *f.* (ryba).

Stei'ncement i Stei'nzement, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* =e, cement kamienny.

Stei'nchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Stein, kamyk *m.*, kamyczek *m.*

Stei'ndamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =dämme, grobla *f.*, tama kamienna.

Stei'ndenkmal, *sn.* =es, *pl.* =e i =mäler, pomnik *m.* z kamienia.

Stei'ndohle, *sf. pl.* =n, wieszczek *m.* (ptak).

Stei'ndreher, Stei'nwetzer, *sm.* =s, *pl.* —, zwrotnik *m.*

Stei'ndrossel, *sf. pl.* =n, obacz Steinamsel.

Stei'ndruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, litografia *f.*, druk kamienny, na kamieniu, odcisk *m.* na kamieniu; durch — vervielfältigt litografowany, na kamieniu odciskany.

Stei'ndrucker, *sm.* =s, *pl.* —, litograf *m.*

Stei'ndruckerei, *sf. pl.* =en, litografia *f.*, zakład litograficzny.

Stei'neiche, *sf. pl.* =n, więzozołd *m.*, korkodąb *m.*

Stei'neisen, *sn.* =s, *pl.* —, świder dwubierny.

Stei'neisenerz, *sn.* =es, *pl.* =e, kamionkowa ruda żelazna.

Stei'nerbarmen, *sn.* das ist zum — kamieńby się rozpłakał.

Stei'nerde, *sf. pl.* =n, ziemia kamienna.

Stei'nern, *adi.* kamienny; =es Wehr jaz kamienny, murowany; (obraz.) =es Herz serce jak głaz twarde.

Stei'nerweichen, *sn.* =s, es singt zum — śpiewa, że kamień by się wzruszył.

Stei'nesche, *sf. pl.* =n, jesion pospolity.

Stei'neule, *sf. pl.* =n, sowa skalna.

Stei'nfarbe, *sf.* kolor kamienny.

Stei'nfarben, *adi.* koloru kamiennego.

Stei'nfarnkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, kamiennik *m.*

Stei'nfels, *sm.* obacz Felš.

Stei'nflachs, *sm.* -ſes, miętusia *f.*, amiant *m.* (rośl.).

Stei'nflechte, *sf. pl.* -n, porost kamienny, liszajec *m.*

Stei'nfliese, *sf. pl.* -n, płyta kamienna.

Stei'nforelle, *sf. pl.* -n, obacz Bachforelle.

Stei'nförmig, *adi.* kształt kamienia mający; kamieniasty; = ſteinartig; *adv.* w kształcie kamienia.

Stei'nfrucht, *sf. pl.* -früchte, owoc pestkowy, pestkowiec *m.*

Stei'nfurniere, *sn. pl.* obłogi kamienne.

Stei'ngerinne, *sn.* obacz Steinrinne.

Stei'ngeröll, *sn.* obacz Geröll(e).

Stei'ngrauß, *sm.*, **Stei'ngrieß**, *sm.*, **Stei'ngrus**, *sm.*, **Stei'nſchrot**, *sm.* i *sn.* -eš, drobne kamyczki.

Stei'ngrube, *sf. pl.* -n, obacz Steinbruch.

Stei'ngrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, dno kamienne, skaliste; grunt skalisty.

Stei'ngut, *sn.* -(e)s, fajans *m.*, farfura *f.*

Stei'ngutfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* fajansów, farfury *pl.*

Stei'ngutgefäß, *sn.* -eš, *pl.* -e, kamionka *f.*

Stei'ngutgeſchirr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, naczynie fajansowe, farfurowe.

Stei'nhagel, *sm.* -s, grad *m.* kamieni.

Stei'nhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młot kamienny.

Stei'nhandel, *sm.* -s, handel *m.* drogimi kamieniami; handel kamieniami budowlanymi.

Stei'nhänfling, *sm.* obacz Hänfling.

Stei'nhart, *adi.* twardy jak kamień, kamienny.

Stei'nhärte, *sf.* twardość *f.* kamienia.

Stei'nhaue, *sf. pl.* -n, motyka *f.* do wyłamywania kamieni.

Stei'nhauer, *sm.* -s, *pl.* —, skalnik *m.*, kamiennik *m.*

Stei'nhaufe(n), *sm.* -ns, *pl.* -en, kupa *f.* kamieni.

Stei'nhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, kamienica *f.*

Stei'nhobel, *sm.* -s, *pl.* —, drapacz *m.*

Stei'nhonig, *sm.* -s, stary gęsty miód.

Stei'nhügel, *sm.* -s, *pl.* —, pagórek z kamieni usypany.

Stei'nhuhn, *sn.* -s, *pl.* -hühner, drozd skalny.

Stei'nig, **Stei'nicht**, *adi.* kamienisty.

Stei'nigen, *vā.* (haben) kamienować, ukamienować.

Stei'niger, *sm.* -s, *pl.* —, kamienujący *m.*

Stei'nigkeit, *sf.* kamienistość *f.*

Stei'nigung, *sf. pl.* -en, kamienowanie *n.*

Stei'ninſchrift, *sf. pl.* -en, napis *m.* na kamieniu.

Stei'nkabinett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zbiór *m.* drogich kamieni.

Stei'nkali, *sn.* -s, lityn *m.*

Stei'nkalk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wapno kamienne.

Stei'nkarauſche, *sf. pl.* -n, karpkaraś *m.*

Stei'nkenner, *sm.* -s, *pl.* —, znawca *m.* kamieni.

Stei'nkenntnis, *sf.* znawstwo *n.* kamieni.

Stei'nkern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pestka *f.*

Stei'nkies, *sm.* obacz Kies.

Stei'nkitt, *sm.* -(e)s, kit *m.* do spajania kamieni.

Stei'nklee, *sm.* -s, komonica *f.*, otylica *f.*, nostrzyk *m.*, barkan *m.* (rośl.).

Stei'nklammer, *sf. pl.* -n, szpona kaniasta.

Stei'nklippe, *sf. pl.* -n, opoczna skała.

Stei'nklopfer, *sm.* -s, *pl.* —, kamieniarz *m.*

Stei'nkluft, *sf. pl.* -klüfte, rozpadlina *f.* w skale.

Stei'nkohle, *sf. pl.* -n, węgiel kamienny.

Stei'nkohlenarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, górnik węglowy.

Stei'nkohlenbergwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Stei'nkohlengrube**, *sf. pl.* -n, kopalnia *f.* węgla kamiennego.

Stei'nkohlenflöz, *sn.* -eš, *pl.* -e, **Stei'nkohlenlager**, *sn.* -s, *pl.* —, pokład *m.* węgla kamiennego.

Stei'nkohlenformation, *sf. pl.* -en, formacya *f.*, utwór *m.* węgla kamiennego.

Stei'nkohlengas, *sn.* -ſes, gaz świetlny z węgla kamiennego.

Stei'nkohlengebilde, *sn.* -s, *pl.* —, utwór węglowy.

Stei'nkohlengrube, *sf. pl.* -n, kopalnia *f.* węgla kamiennego.

Stei'nkohlenmull, *sn.* -(e)s, węgiel kamienny miałki.

Stei'nkohlenſchlacke, *sf. pl.* -n, koks *m.*

Stei'nkohlenteer, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, maź *f.* z węgli kamiennych.

Stei'nkolik, *sf. pl.* -en, kurcze wywoływane chorobą na kamień.

Stei'nkorallen, *sf. pl.* dziarstwiny *pl.* (rodzaj korali).

Stei'nkrähe, *sf. pl.* -n, ob. Steindohle.

Stei'nkrank, **Stei'nleidend**, *adi.* chory na kamień.

Stei'nkrankheit, *sf.* choroba *f.* na kamień.

Stei'nkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, pyleniec *m.*, smagliczka *f.*, sadliczka *f.*, koszyk złoty.

Stei'nkreſſe, *sf. pl.* -n, śledziennica *f.* (roślina).

Stei'nkrucke, *sf. pl.* -n, ob. Steinkrug.

Stei'nkrug, *sm.* -(e)s, *pl.* -krüge, dzbanek kamienny, kamionka *f.*

Stei'nkümmel, *sm.* -s, ob. Seſel(kraut).

Stei'nkunde, *sf.* kamienioznawstwo *n.*, mineralogia *f.*

Stei'nkundige(r), *sm.* -en, *pl.* -en, znawca *m.* kamieni, mineralog *m.*

Stei'nlage, *sf. pl.* -n, pokład kamienny.

Stei'nlager, *sn.* -s, *pl.* —, pokład *m.* kamieni.

Stei'nlahne, *s. pl.* zwały kamieniste.

Stei'nlaugensalz, *sn.* =es, *pl.* =e, lityna *f.*

Stei'nleberkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, **Stei'nlebermoos**, *sn.* =ses, *pl.* =se, pawężnica psia, wątrobnica ziemna (rośl.).

Stei'nlecker, **Stei'nsauger**, *sm.* =s, *pl.* —, lampreda *f.*

Stei'nleiden, *sn.* =s, obacz Steinkrankheit.

Stei'nleidend, *adi.* obacz Steinkrank.

Stei'nlinde, *sf. pl.* =n, lipa skalna, lipowiąz *m.*

Steinmalerei', *sf. pl.* =en, mozaika *f.*

Stei'nmarder, *sm.* =s, *pl.* —, kuna kamienna, skalna, tomak *m.*

Stei'nmark, *sn.* =(e)s, tuk kamienny, glina wapnista.

Stei'nmasse, *sf. pl.* =n, masa kamienna; kupa *f.* kamieni; = Steinhaufen.

Stei'nmauer, *sf. pl.* =n, mur kamienny, z kamienia.

Stei'nmehl, *sn.* =(e)s, kamienna mąka, mąka *f.* z tłuczonego kamienia.

Stei'nmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, dłuto kamieniarskie.

Stei'nmergel, *sm.* =s, margiel wapienny.

Stei'nmetz, *sm.* =en, *pl.* =en, kamieniarz *m.*, kamieniczy *m.*

Stei'nmetzkunst, *sf.* kamieniarstwo *n.*

Stei'nmispel, *sf. pl.* =n, nieśplik czerwony (botanika).

Stei'n-, Sto'ck-, Stu'mpfmorchel, *sf. pl.* =n, jadalna piestrzenica (grzyb).

Stei'nmörser, *sm.* =s, *pl.* —, moździerz kamienny.

Stei'nmörtel, *sm.* =s, beton *m.*

Stei'nnuß, *sf. pl.* =nüsse, orzech mocno wszczepiony w łupinę, trudny do wydobycia.

Stei'nobst, *sn.* =es, owoc pestkowy; owoce pestkowe.

Stei'nöl, *sn.* (e)s, *pl.* =e, olej skalny, nafta *f.*

Stei'noperation, *sf. pl.* =en, operacya *f.* chorego na kamień.

Stei'npappe, *sf. pl.* =n, tektura kamienna, szwedzka, smołowcowa.

Stei'nparkung, *sf. pl.* =en, mur dziki (budown.).

Stei'npech, *sn.* =(e)s, smoła ziemna.

Stei'npeizger, *sm.* =s, *pl.* —, śliz-kozka *m.* (ptak).

Stei'npfeffer, *sm.* =s, obacz Mauerpfeffer.

Stei'npflanze, *sf. pl.* =n, kamieniorośle *n.*

Stei'npfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, słup kamienny.

Stei'npflaster, *sm.* =s, *pl.* —, bruk kamienny.

Stei'npilz, *sm.* =es, *pl.* =e, maślak *m.*, maśluk *m.* (grzyb).

Stei'nplatte, *sf. pl.* =n, płyta kamienna, kamień ciosowy, fliz *m.* do bruku.

Stei'npolei, *sm.* =s, bazylejka polna, bazylejka mniejsza, czyścica pospolita, czarna (rośl.).

Stei'nporzellan, *sn.* =s, porcelana kamienna.

Stei'npulver, *sn.* =s, proszek kamienny.

Stei'nramme, *sf. pl.* =n, obacz Rammbär.

Stei'nraute, *sf. pl.* =n, zanokcica śledzionka *f.* (rośl.).

Stein'regen, *sm.* =s, *pl.* —, kamienny deszcz.

Stei'nreich, *sn.* =(e)s, królestwo *n.* minerałów.

Steinrei'ch, *adi.* bardzo bogaty; =er Mann człowiek krociowy, pan całą gębą.

Stei'nriff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skała *f.* w morzu.

Stei'nring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obręcz *f.* naokoło kamienia młyńskiego.

Stei'nrinne, *sf. pl.* =n, rynsztok *m.*, ściek *m.* kamieniami wykładany.

Stei'nritze, *sf. pl.* =n, szpara *f.*, rozpadlina *f.* w skale.

Stei'nröschen, *sn.* =s, *pl.* —, prześlązwa *f.* (rośl.).

Stei'nrotz, *sm.* =es, nosacizna *f.* (choroba końska).

Stei'nsäge, *sf. pl.* =n, piła *f.* do rznięcia kamieni.

Stei'nsalz, *sn.* =es, *pl.* =e, sól kamienna, kopalna, rumowa, gradowa.

Stei'nsalzbergwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Ste'insalzgrube**, *sf. pl.* =n, kopalnia *f.* soli kamiennej.

Stei'nsalzlager, *sn.* =s, *pl.* —, skład *m.* soli kamiennej.

Stei'nsamen, *sm.* =s, *pl.* —, nawrót *m.*, wróble proso (rośl.).

Stei'nsammler, *sm.* =s, *pl.* —, zbieracz *m.* kamieni.

Stei'nsammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* kamieni, minerałów.

Stei'nsand, *sm.* =(e)s, gruby piasek; piasek *m.* w nerkach lub pęcherzu (choroba).

Stei'nsarg, *sm.* =(e)s, *pl.* =särge, trumna kamienna, sarkofag *m.*

Stei'nsauger, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Lamprete.

Stei'nschicht, *sf. pl.* =en, szychta *f.*, warstwa *f.* kamienna.

Stei'nschlag, *sm.* =(e)s, ob. Schotter.

Stei'nschläger, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Schotterer.

Stei'nschleifer, *sm.* =s, *pl.* —, szlifierz *m.* (drogich) kamieni.

Stei'nschleuder, *sf. pl.* =n, proca *f.*, kusza *f.*

Stei'nschloßgewehr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, karabin *m.*, strzelba *f.* z kamiennym zamkiem.

Stei'nschmätzer, **Stei'nschnäpper**, *sm.* =s, *pl.* —, rudzik *m.*, trakacz *m.*, białorzytka-klaskacz *m.*, pokląskwa *f.*, opoczunik *m.*, rudnik siwy; weißkehliger — podkamionka *f.* (ptak).

Stei'nschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* z kamienia (n. p. pęcherzowego); er hat =en cierpi na kamień.

Stei'nschnecke, *sf. pl.* =n, ślimak kamienny.

Stei'nschneidekunst, *sf.* 1) sztuka *f.* wyrzynania na kamieniu; 2) litotomia *f.* (operacya chirurg.).

Stei'nschneiden, *sn.* =s, rzeźba kamienna, wyrzynanie *n.* na kamieniu.

Stei'nschneider, *sm.* =s, 1) rzeźbiarz rytujący na kamieniu, rytownik kamieniowy; 2) operator wyrzynający kamienie organiczne.

Stei'nschnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, litotomia *f.*, wyrzynanie *n.* kamienia (z nerki lub pęcherza).

Stei'nschnittmesser, *sn.* =s, *pl.* —, przyrząd chirurgiczny do wycinania kamienia.

Stei'nschraube, *sf. pl.* =n, śruba nacięta.

Stei'nschrift, *sf. pl.* =en, 1) styl lapidarny; 2) napis *m.* na kamieniu.

Stei'nschutt, *sm.* =(e)s, gruzy kamienne.

Stei'nschüttung, *sf. pl.* =en, nasyp kamienny.

Stei'nschwalbe, *sf. pl.* =n, obacz Mauerschwalbe.

Stei'nschwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =schwämme, ob. Steinpilz.

Stei'nsetzer, *sm.* =s, *pl.* —, brukarz *m.*

Stei'nsinter, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Tropfstein.

Stei'ntafel, *sf. pl.* =n, ob. Steinplatte.

Stei'ntaube, *sf. pl.* =n, gołąb skalny.

Stei'ntopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =töpfe, garnek kamienny.

Stei'nvorsprung, *sm.* =(e)s, *pl.* =sprünge, wyskok *m.*, wypustek *m.* kamienny (budown.).

Stei'nwall, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälle, wał murowany.

Stei'nwalze, *sf. pl.* =n, walec kamienny.

Stei'nwälzer, *sm.* =s, *pl.* —, kulon piaskowy.

Stei'nwand, *sf. pl.* =wände, ściana murowana.

Stei'nware, *sf. pl.* =n, wyrób *m.* z kamienia.

Stei'nweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga brukowana, kamieniami wykładana.

Stei'nwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wino wirchurskie.

Stei'nwerdung, *sf. pl.* =en, (s)kamienienie *n.*

Stei'nwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, grotowa robota z kamieni i muszli.

Stei'nwurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, 1) rzucenie *n.* kamieniem; 2) oskałowanie *n.*, narzut kamienny (kolejn.).

Stei'nwurz, *sf. pl.* =en, rzepik *m.* (rośl.).

Stei'nzange, *sf. pl.* =n, kleszczaki *pl.*, szpony *pl.*

Stei'nzeichner, *sm.* =s, *pl.* —, litograf *m.*

Stei'nzeichnung, *sf.* litografia *f.*

Stei'nzeit, *sf.* okres kamienny, epoka kamienna (geolog.).

Steiß, *sm.* =es, *pl.* =e, rzyć *f.*, kupr *m.*, gęzica *f.*, guzica *f.*, gastrzyca *f.*, pośladek *m.*, tył *m.*, tyłek *m.*

Stei'ßbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kość kuprowa, kuprzasta.

Stei'ßfeder, *sf. pl.* =n, pióro *n.* z ogona.

Stei'ßfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, **Stei'ßfüßler**, *sm.* =s, *pl.* —, koziołek *m.*, perkoz dwuczubny, nurek *m.* (ptak).

Stei'ßvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, kusak *m.*

Ste'le, *sf.* *pl.* =n, słup *m.* (zazwyczaj u grobowca, architekt.).

Stell, *sm.* =s, — der Segel zmiana *f.* żagli (żegluga).

Stella'ge, (wym.: —laż), *sf. pl.* =n, 1) obacz Gestell; 2) obacz Stellgeschäft.

Ste'llbar, *adi.* przestawny, ruchomy.

Ste'llbottich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kadź *f.* do fermentacyi.

Ste'llbrocken, *sm.* =s, *pl.* —, chleb *m.*, mięso *n.* w łapce (łowiectwo).

Ste'lldichein, *sn.* =(s), *pl.* —, zejście *n.* się, schadzka *f.*; Ort des =(s) miejsce *n.* zejścia się; ein — mit jmndm verabreden omówić z kim schadzkę.

Ste'lle, *sf. pl.* =n, 1) miejsce *n.*; auf derselben — na tem samem miejscu; an Ort und — sein być na miejscu; nicht von der — gehen nie ruszyć (się) z miejsca; nie postępywać, nie postąpić naprzód; = nicht von statten gehen; 2) zagroda *f.*; = Bauernhof; seine — verkaufen sprzedać swoją zagrodę; 3) posada *f.*, urząd *m.*; sich um eine — bemühen ubiegać się o posadę; eine — als Lehrer posada nauczyciela; erledigte — posada wolna, wakująca; es ist keine — frei niema wolnej posady; seine — aufgeben opuścić posadę, złożyć urząd; opuścić miejsce (o sługach); 4) ich an deiner — würde es tun gdybym był tobą, zrobiłbym to; jmnds — vertreten zastępować kogo; an eines anderen — treten wstąpić na czyje miejsce; die — eines Vaters an jmndm vertreten zastępować, być komu ojcem; an — eines anderen kommen *a*) przyjść zamiast kogo; *b*) wstąpić na czyje miejsce; 5) — eines Buches miejsce *n.*, ustęp *m.* w książce; 6) an erster — w pierwszym rzędzie, naprzód *adv.*; auf der — natychmiast *adv.*

Ste'llen, I. *va.* (haben) 1) stawiać, stawić, postawić, ustawiać, ustawić; gerade — ustawić prosto, wyprostować; Bücher in Ordnung — ustawić książki w porządku, uporządkować książki; das Geschütz —(auf) zwrócić działo (ku czemu); etw. auf die Erde — położyć, postawić co na ziemię; sicher— zabezpieczyć; jmndn zufrieden— zadowolić, zaspokoić kogo; hoch gestellt wysoki, możny; er ist gut, schlecht gestellt zarabia dużo, mało; etw. dahingestellt sein lassen nie badać, nie wspominać czego; jmndm etw. frei— zostawić komu do woli; etw. richtig— sprostować co; die Truppen in Schlachtordnung — ustawić wojsko w szyki bojowe; Netze, Fallen — zastawić sieci, łapki; das Wild — zatrzymać, dopaść zwierza; die Uhr — nastawić, zregulować zegarek; einen Preis — oznaczyć cenę; jmndm etw. auf albo in Rechnung — umieścić co w czyim rachunku, zapisać co na czyj rachunek; einen Zeugen — stawić świadka; jmndn vor Gericht — stawić kogo przed sądem, pozwać kogo przed sąd; Bürgschaft — stawić ręczycieli, dać porękę; Kaution — złożyć kaucyę; auf freien

Fuß — puścić na wolną stopę; einen Verbrecher — przytrzymać, przyaresztować zbrodniarza; seinen Mann — stawać mężnie; 2) jmndn (wegen etw.) zur Rede — pociągnąć kogo (za co) do odpowiedzialności; żądać od kogo wyjaśnienia; zur Verfügung — dać, postawić do dyspozycyi; etw. in jmnds Belieben albo Ermessen — pozostawić co komu do woli; unter Strafe — poddać karze; vor Augen — uwidocznić, uprzytomnić; in den Schatten — zaciemnić; etw. in Frage — podać w wątpliwość; etw. in Abrede — przeczyć czemu, zaprzeczać co; jmndm ein Bein — stawiać komu przeszkody; podstawić komu nogę (by upadł); jmndn auf die Probe — wystawić kogo na próbę; sein Augenmerk auf etw. — zwrócić na co uwagę, mieć co na oku; seine Sache auf nichts — zdać się na los; II. *vn.* (haben) jmndm nach dem Leben — nastawać komu na życie; III. sich —, *vr.* (haben) 1) stawić się, stanąć; sich ans Fenster — stanąć w oknie; sich auf die Zehen — stanąć na palcach; sich auf den Kopf — stanąć na głowie, (przenośnie:) usiłować, upierać się przy czem; sich jmndm in den Weg — stanąć komu w drodze, robić komu trudności; sich jmndm ins albo vors Licht — zastąpić komu światło, widok; sich auf jmnds Seite — stanąć po czyjej stronie; sich um etw. herum — obstępować, obstąpić co; 2) stawić się do popisu wojskowego; sich dem albo vor Gericht — stawić się, stanąć przed sądem; sich zur Prüfung — zgłosić się do egzaminu; 3) dieses Buch stellt sich auf 4 Kronen ta książka kosztuje cztery korony; 4) sich bloß — wystawić się na co; skompromitować się; 5) sich — als ob udawać; = sich anstellen; sich taub, verrückt — udawać głuchego, waryata; er stellte sich, als ob er nicht sähe udawał, że nie widzi.

Ste'llen, *sn.* -s, stawianie *n.*, ustawianie *n.*, ustawienie *n.*, postawienie *n.*; stawienie *n.* się, stawiennictwo *n.* (przed sądem, do popisu); — der Wechsel nastawianie zwrotnic (kolejn.).

Ste'llenbesitzer, *sm.* -s, *pl.* —, zagrodnik *m.*

Ste'llengesuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podanie *n.* o nadanie posady, o posadę.

Ste'llenhandel, *sm.* -s, frymarczenie *n.* posadami, symonia *f.*; — treiben frymarczyć posadami.

Ste'llenjägerei, *sf.* gonitwa *f.* za posadami.

Ste'llenlos, *adi.* niemający posady; *adv.* bez posady.

Ste'llensammlung, *sf. pl.* -en, zbiór *m.* cytatów.

Ste'llenvergebung, *sf. pl.* -en, rozdawanie *n.* posad.

Ste'llenvermitt(e)lungsbureau, *sn.* -(s), *pl.* -s, biuro wywiadowcze.

Ste'llenvermittler, *sm.* -s, *pl.* —, stręczyciel *m.* posad, miejsc służbowych.

Ste'llenweise, *adi.* częściowy; = teilweise; sporadyczny, rzadki; *adv.* częściowo; sporadycznie; rzadko; miejscami.

Ste'llenwucher, *sm.* -s, ob. Stellenhandel.

Ste'ller, *sm.* -s, *pl.* —, regulator *m.* (w zegarku).

Ste'llfeder, *sf. pl.* -n, sprężyna *f.* do regulowania (w zegarku).

Ste'llgarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sieć myśliwska.

Ste'llgeschäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, interes *m.* stelaży (giełda).

Ste'llgraben, *sm.* -s, *pl.* -gräben, rów, do którego ma wpaść zwierz (łow.).

Ste'llholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, staniwo *n.*

Ste'llhölzchen, *sn.* -s, *pl.* —, zapadka *f.*

Ste'lljagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* z niewodem ptaszym.

Ste'llkeil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, klin ustawiczny.

Ste'llmacher, *sm.* -s, *pl.* —, stelmach *m.*, kołodziej *m.*

Ste'llmacherarbeit, *sf. pl.* -en, robota kołodziejska.

Ste'llmacherbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, łopień *m.*

Ste'llmacherwerkstatt, *sf. pl.* -stätten, koleśnia *f.*

Ste'llmutter, *sf. pl.* -n, nasrubek przyśrubowany do drugiego.

Ste'llrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, kółko *n.* do regulowania zegarka.

Ste'llscheibe, *sf. pl.* -n, tarcza zegarowa.

Ste'llschraube, *sf. pl.* -n, śruba naciskowa, martwica *f.*, śruba ustawiczna.

Ste'llstab, *sm.* -(e)s, *pl.* -stäbe, **Ste'llstange**, *sf. pl.* -n, drąg *m.* u sieci (łow.).

Ste'llung, *sf. pl.* -en, 1) stawienie *n.*, ustawienie *n.*; = Aufstellung; zentrale — der Weichen centralna ustawnia zwrotnic (kolejn.); 2) urząd *m.*, posada *f.*; = Amt; służba *f.*; = Dienst; ohne — sein nie mieć posady, być bez posady; in — sein być w służbie, służyć; 3) położenie *n.*, postawa *f.*, pozycya *f.*; = Haltung; in sitzender — siedząco; den Feind aus seiner — vertreiben spędzić nieprzyjaciela z pozycyi; (obraz.) zu etw. — nehmen zająć wobec czego stanowisko; 4) szyk *m.* wyrazów (gramatyka).

Ste'llungsbezirk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, powiat *m.* popisu wojskowego.

Ste'llungspflicht, *sf.* obowiązek *m.* stawienia się do popisu wojskowego.

Ste'llungspflichtig, *adi.* popisowy (wojskow.).

Ste'llvertretend, *adi.* zastępczy.

Ste'llvertreter, *sm.* -s, *pl.* —, zastępca *m.*

Ste'llvertreterin, *sf. pl.* -nen, zastępczyni *f.*

Ste'llvertretung, *sf. pl.* -en zastępstwo *n.*, zastąpienie *n.*

Ste'llvorrichtung, *sf. pl.* -en, przyrząd *m.* do zatrzymywania (mechanika).

Ste'llwagen, *sm.* =s, *pl.* omnibus *m.*

Ste'llweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miot *m.* (łowiectwo).

Ste'llwerk, *sn.* =(e)s *pl.* =e, — des Webſtuhls staniwo *n.*

Ste'llzeiger, *sm.* =s, *pl.* —, wskazówka *f.* (u zegara).

Ste'lzbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) noga drewniana; szczudło *n.*; 2) człowiek mający nogę drewnianą, na szczudle chodzący; 3) długa noga (niektórych ptaków).

Ste'lzbeinig, *adi.* długonogi.

Ste'lze, *sf.* (zwykle tylko:) *pl.* =n, 1) szczudło *n.*; auf =n gehen chodzić na szczudłach; (obraz.) z piętra gadać, przesadzać w mowie; ſein Stil geht auf =n pisze wymuszonym stylem.

Ste'lzen, *vn.* (ſein) chodzić poważnie długim krokiem (jak bocian).

Ste'lzengang, *sm.* =(e)s. chód bociani; górnomowność *f.*

Ste'lzengänger, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek górnomowny.

Ste'lzengeier, *sm.* =s, *pl.* —, żórawiosęp *m.* (ptak).

Ste'lzenläufer, *sm.* =s, *pl.* —, cienkonóg *m.* (ptak).

Ste'lzenſchritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krok długi i poważny, nienaturalny.

Ste'lzenvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, obacz Stelzenläufer.

Ste'lzer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Stelzengänger.

Ste'lzfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, szczudło *n.*; (obraz.) człowiek *m.* na szczudle chodzący.

Ste'mmaxt, *sf. pl.* =äxte, siekiera *f.* do powalania drzew.

Ste'mmaſchine, *sf. pl.* =n, dłutownica *f.*

Ste'mmeiſen, *sn.* =s, *pl.* —, dłuto prostościęte, rzezak *m.*, ostrystal *m.*

Ste'mmen, I. *va.* (haben) 1) opierać, podpierać, wspierać, oprzeć; die Ellbogen auf den Tiſch — oprzeć łokcie o stół; die Arme in die Seiten — podeprzeć się w boki, pod boki; die Füße gegen die Wand — oprzeć nogi o ścianę; 2) einen Baum — przeciąć, ściąć drzewo (z pnia); 3) das Waſſer — wodę zapuzeć, zatamować, wstrzymać; 4) Gewichte — podnosić ciężary; 5) Löcher — robić dziury dłutem, dłutować; II. ſich —, *vr.* (haben) opierać się, oprzeć się (o co); (obraz.) ſich gegen etw. — sprzeciwiać się czemu; ſich auf etw. — und ſteifen dopierać się czego; das Waſſer ſtemmt ſich woda zapiera się, gromadzi się.

Ste'mmen, *sn.* =s, opieranie *n.*, oparcie *n.*; ścinanie *n.* drzewa (z pnia); tamowanie *n.* wody; (obraz.) sprzeciwianie *n.* się.

Ste'mpel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) piętno *n.*, wycisk *m.*, odcisk *m.*; = Abdruck; trockener, naſſer — wycisk suchy, wilgotny; 2) pieczęć *f.*; = Petſchaft; 3) słupek *m.* (botanika); 4) — einer Pumpe tłok *m.*; 5) stempel *m.*, znaczek stemplowy; 6) (przenośnie:) znamię *n.*, oznaka *f.*, cecha *f.*; den — der Vollendung aufdrücken udoskonalić.

Ste'mpelabdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, wycisk *m.*, odcisk *m.*

Ste'mpelabgabe, *sf. pl.* =n, opłata stemplowa.

Ste'mpelamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd stemplowy.

Ste'mpelbogen, *sm.* =s, *pl.* —, arkusz stemplowany; Eingabe auf einem — podanie *n.* na stemplu.

Ste'mpeleinnahme, *sf. pl.* =n, dochód *m.* ze stempla.

Ste'mpeleiſen, *sn.* =s, *pl.* —, żelazo *n.* do wybijania stempla.

Ste'mpelförmig, *adi.* podobny do stempla; słupkowy (botanika).

Ste'mpelfrei, *adi.* wolny od stempla.

Ste'mpelfreiheit, *sf.* wolność *f.* od stempla.

Ste'mpelgebühr, *sf. pl.* =en, **Ste'mpelgeld**, *sn.* =es, *pl.* =er, należytość stemplowa, stemplowe *n.*

Ste'mpelgeſetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa *f.* o stemplach, stemplowa.

Ste'mpellos, *adi.* niemający słupka (botanika).

Ste'mpelmarke, *sf. pl.* =n, znaczek stemplowy, stempel *m.*

Ste'mpelmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do stemplowania.

Ste'mpeln, *va.* (haben) stemplować; znaczyć (np. towary); cechować (miary i wagi); tłoczyć; = preſſen; (obraz.) jmndn zum Dieb — napiętnować kogo złodziejem.

Ste'mpeln, *sn.* =s, **Ste'mpelung**, *sf. pl.* =n, stemplowanie *n.*; znaczenie *n.*, cechowanie *n.*

Ste'mpelpapier, *sn.* =(e)s, papier stemplowy, stemplowany.

Ste'mpelſchneider, *sm.* =s, *pl.* —, stemplarz *m.*

Ste'mpelſteuer, *sf. pl.* =n, **Ste'mpeltaxe**, *sf. pl.* =n, ob. Stempelgebühr.

Ste'mpelzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znaczek stemplowy, stempel *m.*

Ste'mpler, *sm.* =s, *pl.* —, ten co stempluje.

Ste'ndel, *sm.* =s, *pl.* —, **Ste'ndelkraut**, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, **Ste'ndelwurz**, *sf. pl.* =en, storczyk *m.*, wstawacz *m.*, lisie jajka, jarzmianka *f.* (rośl.).

Ste'nge, *sf. pl.* =n, słupiec podtrzymujący kosz masztowy (żegl.).

Ste'ngel, *sm.* =s, *pl.* —, łodyga *f.* (u roślin, kwiatów); szypułka *f.*, ogonek *m.* (u wiśni, jabłek i t. p.).

Ste'ngelartig, **Ste'ngelförmig**, *adi.* łodygowaty.

Ste'ngelblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, liść łodygowy.

Ste'ngelblume, *sf. pl.* =n, kwiat łodygowy.

Ste'ngelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Stengel, łodyżka *f.*

Ste'ngelgewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, roślina łodygowa.

Ste'ngelglas, *sn.* =ſes, *pl.* =gläſer, szklanka *f.*, kieliszek

m. z nóżką (do szampana, wina reńskiego).

Ste'ngelig, *adi.* łodygowy.

Ste'ngeln, I. *va.* (haben) podpierać gałęźmi, różczkami; II. *vn.* (haben) wypuszczać łodygi (ogrodn.).

Stenogra'mm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, stenogram *m.*, pismo stenografowane.

Stenogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, stenograf *m.*, skoropis *m.*

Stenographie', *sf.* stenografia *f.*, skoropistwo *n.*

Stenographie'ren, *va.* (haben) stenografować, skoropisać.

Stenogra'phiſch, *adi.* stenograficzny; *adv.* stenograficznie.

Ste'ntorhaft, Stento'riſch, *adi.* stentorowy; silny.

Ste'ntorſtimme, *sf. pl.* -n, głos stentorowy, silny, donośny.

Ste'phanskraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, psiny niewieście (rośl.).

Ste'phanskrone, *sf.* korona św. Szczepana; die Länder der — kraje należące do korony św. Szczepana.

Ste'phansturm, *sm.* -(e)s, wieża *f.*, kościół *m.* św. Szczepana (w Wiedniu).

Ste'pparbeit, *sf. pl.* -en, robota pikowana.

Ste'ppdecke, *sf. pl.* -n, kołdra pikowana.

Ste'ppe, *sf. pl.* -n, step *m.*

Ste'ppen, *va.* (haben) przeszywać, przeszyć, stebnować, pikować, cyrować; watować; = Auswattieren.

Ste'ppen, *sn.* -s, **Steppe'rei'**, *sf. pl.* -en, przeszywanie *n.*, stebnowanie *n.*, pikowanie *n.*; watowanie *n.*

Ste'ppenbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, stepowiec *m.*

Ste'ppenfuchs, *sm.* -ſes, *pl.* -füchſe, korsak *m.*, lis uralski.

Ste'ppenhuhn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hühner, stepówka *f.* (ptak).

Ste'ppenwolf, *sm.* -(e)s, *pl.* -wölfe, wilk stepowy.

Ste'pper, *sm.* -s, *pl.* —, ten co pikuje lub watuje.

Ste'pperin, *sf. pl.* -nen, ta co pikuje lub watuje.

Ste'ppgarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nici *pl.* do stebnowania, pikowania.

Ste'ppnadel, *sf. pl.* -n, igła *f.* do stebnowania.

Ste'ppnaht, *sf. pl.* -nähte, stebnówka *f.*

Ste'pputz, *sm.* -es, wyprawa *f.* od miotły, wyprawa kędzierzawa.

Ste'pprock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, surdut watowany, sukna watowana.

Ste'ppſeide, *sf.* jedwab *m.* do stebnowania.

Ste'ppſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ścieg stebnowany.

Ste'ppzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, materya *f.* do watowania.

Ster, *sm.* -(e)s, *pl.* -s i -e, 1) metr kubiczny; 2) ob. Schafbock.

Ste'rb(e), *sf. pl.* -en, mór *m.*, pomór *m.*, zaraza *f.*

Ste'rbebett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łoże śmiertelne; auf dem -e liegen leżeć w agonii, umierać.

Ste'rbebuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* zejść, metryka *f.* śmierci.

Ste'rbefall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, przypadek *m.* śmierci.

Ste'rbegebet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, modlitwa *f.* za umierającego.

Ste'rbegedanke, *sm.* -ns, *pl.* -n, myśl *f.* o śmierci.

Ste'rbegeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieniądze *pl.* na pogrzeb.

Ste'rbegeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſänge, śpiew pogrzebowy.

Ste'rbegewand, *sn.* -(e)s, *pl.* -wänder, suknia śmiertelna.

Ste'rbeglocke, *sf.* obacz Totenglocke.

Ste'rbehaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom, w którym ktoś umarł.

Ste'rbehemd, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, koszula śmiertelna, żgło *n.*, czecheł *m.*

Ste'rbejahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok *m.* śmierci.

Ste'rbekaſſe, *sf. pl.* -n, kasa pośmiertna.

Ste'rbekleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obacz Sterbegewand.

Ste'rbelager, *sn.* -s, *pl.* —, łoże śmiertelne.

Ste'rbelied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń pogrzebowa.

Ste'rbeliſte, *sf. pl.* -n, spis *m.* umarłych.

Ste'rbemonat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miesiąc *m.* śmierci.

Ste'rben, *vn.* ſterbe, ſtirbſt, ſtirbt, ſtarb, iſt geſtorben; 1) umierać, umrzeć, konać, skonać; przenieść się na drugi świat, do wieczności; vor Hunger, Kälte, Gram, Sehnſucht — umrzeć z głodu, zimna, ze zmartwienia, z tęsknoty; an den Blattern, am Typhus — umrzeć na ospę, na tyfus; an der Schwindſucht — umrzeć na suchoty; daran, davon ſtirbt man nicht z tego się nie umiera, ludzie nie umierają; den Tod der Gerechten, den Tod fürs Vaterland, den Hungertod — umrzeć śmiercią sprawiedliwych, za ojczyznę, umrzeć śmiercią głodową, z głodu; eines natürlichen, gewaltſamen Todes — umrzeć śmiercią naturalną, gwałtowną; plötzlich — umrzeć nagle; (obraz.) vor Ungeduld — ginąć z niecierpliwości; 2) zaginąć, niszczeć; der Baum ſtirbt drzewo niszczeje, usycha; ſein Ruhm wird nie — chwała jego nigdy nie zaginie; 3) = krepieren, verenden; die Katze iſt geſtorben kot zdechł.

Ste'rben, *sn.* -s, 1) umieranie *n.*, śmierć *f.*; im — liegen leżeć w agonii, umierać; im — liegend umierający; ans — denken myśleć o śmierci; ſich vor dem — fürchten bać się śmierci; wenn es zum — kommt gdy przyjdzie umierać; zum — langweilig strasznie nudny; zum — verliebt szalenie, na zabój zakochany; auf Leben und — na śmierć i życie; 2) mór *m.*, pomór *m.*; = Seuche.

Ste'rbend, *adi.* umierający, konający; der -e Fechter umierający Gallijczyk; das -e Jahr kończący się rok; das -e Feuer gasnący, dogorywający ogień.

Ste'rbende(r), *sm.* =en, *pl.* =en, **Ste'rbende**, *sf.* =n, *pl.* =n, umierający, konający, umierająca, konająca.

Ste'rbensangſt, *sf. pl.* =ängſte, obawa śmiertelna.

Ste'rbensangſt, Ste'rbensbange, *adi.* mir war — miałem obawę śmiertelną.

Ste'rbenskrank, *adi.* śmiertelnie chory.

Ste'rbenslangweilig, *adi.* straszliwie nudny.

Ste'rbensverliebt, *adi.* śmiertelnie, na zabój zakochany.

Ste'rbenswort, *sn.* =(e)s, i *dim.* **Ste'rbenswörtchen**, *sn.* =s, kein — ſagen nie powiedzieć słowa, nie powiedzieć ni tak, ni nie, ust nie otworzyć.

Ste'rbeſakrament, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wiatyk *m.*

Ste'rbeſtunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* śmierci.

Ste'rbetag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* śmierci; rocznica *f.* śmierci.

Ste'rbezeit, *sf. pl.* =en, czas *m.*, chwila *f.* śmierci.

Ste'rbezimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój, w którym ktoś umarł.

Ste'rblich, *adi.* śmiertelny; *adv.* śmiertelnie; — in jmndn verliebt ſein kochać się w kim szalenie.

Ste'rbliche(r), *sm.* =en, *pl.* =en, śmiertelnik *m.*

Ste'rbliche, *sf. pl.* =n, śmiertelniczka *f.*

Ste'rblichkeit, *sf.* śmiertelność *f.*; marcie *f.* (wskutek zarazy), pomór *m.*

Ste'rbling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, owca zdechła wskutek choroby, zmarlica *f.*

Ste'rblingswolle, *sf.* wełna *f.* ze zmarlic.

Stereographie', *sf.* stereografia *f.*

Stereogra'phiſch, *adi.* stereograficzny.

Stereometrie', *sf.* stereometrya *f.*

Stereome'triſch, *adi.* stereometryczny.

Stereoſko'p, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, stereoskop *m.*

Stereoſko'phild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obraz stereoskopiczny.

Stereoſko'piſch, *adi.* stereoskopiczny.

Stereoty'p, Stereoty'piſch, *adi.* stereotypowany, stereotypowy, stały.

Stereoty'p, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, stereotyp *m.*, druk stały.

Stereoty'pausgabe, *sf. pl.* =n, wydanie stereotypow(an)e.

Stereotypeu'r, *sm.* =s, *pl.* =e, stereotypista *m.*, odlewacz *m.* stałych, niezmiennych płyt.

Stereotypie', *sf. pl.* =n, stereotypowanie *n.*, odlewanie *n.* stałych płyt.

Stereotypie'ren, *va.* (haben) stereotypować, odlewać stałe płyty.

Steri'l, *adi.* niepłodny, jałowy.

Sterilitä't, *sf.* niepłodność *f.*, jałowość *f.*

Ste'rke, *sf. pl.* =n, cielica *f.*

Sterle't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, czeczuga *f.*, pistuga *f.* (ryba).

Ste'rling, ein Pfund — funt *m.*, szterling *m.* (moneta angielska).

Stern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) gwiazda *f.*; — erſter, zweiter Größe gwiazda pierwszej, drugiej wielkości; mit =en beſäter Himmel niebo gwiazdami okryte, niebo ogwieżdżone; (obraz.) unter einem guten — geboren ſein rodzić się pod szczęśliwą (dobrą) gwiazdą; in den =en leſen czytać w gwiazdach; aus den =en wahrſagen przepowiadać przyszłość, wróżyć z gwiazd; jmndn bis zu den =en erheben wychwalać kogo, wynosić kogo pod niebiosa; 2) gwiazdka *f.*, odnośnik *m.* (znak drukarski); 3) znak *m.* na czole konia; 4) źrenica *f.*; = Augenſtern; 5) gwiazda *f.* (order, znak honorowy).

Ste'rnanbeter, *sm.* =s, *pl.* —, czciciel *m.* gwiazd.

Ste'rnanbeterin, *sf. pl.* =nen, czcicielka *f.* gwiazd.

Ste'rnapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, złotolist *m.* (rośl.).

Ste'rnartig, *adi.* gwiaździsty.

Ste'rnbeobachtung, *sf. pl.* =en, obacz Sternkunde.

Ste'rnbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, konstelacya *f.*, gwiazdozbiór *m.*

Ste'rnblume, *sf. pl.* =n, astra *f.*

Ste'rnblümchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Sternblume siódmaczek *m.*

Ste'rnchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Stern gwiazdka *f.*, gwiazdeczka *f.*

Ste'rndeuter, *sm.* =s, *pl.* —, astrolog *m.*, gwiazdarz *m.*, wróżący *m.* z gwiazd.

Ste'rndeuterei, *sf. pl.* =en, **Ste'rndeute(r)kunſt**, *sf.* astrologia *f.*, wróżenie *n.* z gwiazd, gwiazdarstwo *n.*

Ste'rndeuteriſch, *adi.* astrologiczny, gwiazdarski.

Ste'rndienſt, *sm.* =(e)s, czczenie *n.* gwiazd.

Ste'rndiſtel, *sf. pl.* =n, chabr ostowaty (rośl.).

Ste'rndolde, *sf. pl.* =n, jerzmianka *f.* (rośl.).

Ste'rndorn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kręgocierń *m.* (rośl.).

Ste'rneidechſe, *sf. pl.* =n, jaszczurka pospolita.

Ste'rnenall, *sn.* =s, firmament *m.*, sklepienie *n.* niebios.

Ste'rnenbahn, *sf. pl.* =en, droga *f.*, obrót *m.* gwiazd.

Ste'rnenbanner, *sn.* =s, *pl.* —, sztandar gwiaździsty (Stanów Zjednoczonych).

Ste'rnenfeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **Ste'rnengefilde**, *sn.* =s, *pl.* —, pole gwiazdami zasiane, niebo *n.*

Ste'rnenhimmel, *sm.* =s, **Ste'rnendom**, *sm.* =(e)s, **Ste'rnenſaal**, *sm.* =(e)s, niebo gwiazdami zasiane.

Ste'rnenflimmer, *sm.* =s, migotanie *n.* (się) gwiazd.

Ste'rnenglanz, *sm.* =es, **Ste'rnenhelle**, *sf.* blask *m.*, jasność *f.* gwiazd.

Ste'rnenkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, **Ste'rnenkrone**, *sf. pl.* =n, korona *f.* gwiazd.

Ste'rnenlauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, (o)bieg *m.* gwiazd.

Ste'rnenlicht, *sn.* =(e)s, światło *n.* gwiazd.

Ste'rnenmeer, *sn.* =(e)s, morze *n.* gwiazd, wielka liczba gwiazd.

Ste'rnennacht, *sf. pl.* =nächte, noc gwiaździsta.

Ste'rnenwelt, *sf. pl.* =en, świat *m.* gwiazd.

Ste'rnenzelt, *sn.* =(e)s, niebo *n.* (gwiaździste).

Ste'rnfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, ob. Sternſchnuppenfall.

Ste'rnfaltenfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, przejźrzeń *m.*

Ste'rnförmig, *adi.* mający kształt gwiazdy; *adv.* w kształcie gwiazdy.

Ste'rngewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, 1) niebo gwiaździste; 2) sklepienie gwiazdami okryte (budown.).

Ste'rngruppe, *sf. pl.* =n, obacz Sternbild.

Ste'rngucker, **Ste'rnkieker**, (żartobliwie), *sm.* =s, *pl.* —, astronom *m.*; wniebożrał *m.* (żartobl.).

Ste'rngürtel, *sm.* =s, mleczna droga.

Ste'rnhell, **Ste'rnklar**, *adi.* światłem gwiazd oświecony, jaśniuteńki, jaskrawy; =e, Nacht jaśniuteńka, gwiaździsta noc.

Ste'rnhimmel, *sm.* obacz Sternenhimmel.

Ste'rnjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok gwiazdowy.

Ste'rnkarte, *sf. pl.* =n, mapa astronomiczna, mapa gwiazd, mapa niebieska.

Ste'rnkegel, *sm.* =s, *pl.* —, ostrokrąg *m.* gwiazdozbioru.

Ste'rnkenner, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Sternkundiger.

Ste'rnkoralle, *sf. pl.* =n, gwiazdecznia *f.* (zoologia).

Ste'rnkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, gwiazdnica *f.*, gwiazdownica *f.*, gwiazdosz *m.*

Ste'rnkreuz, *sn.* =es, *pl.* =e, krzyż *m.* z gwiazdą (order).

Ste'rnkunde, **Ste'rnlehre**, *sf.* astronomia *f.*, gwiazdarstwo *n.*

Ste'rnkundig, *adi.* biegły w astronomii.

Ste'rnkundige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, astronom *m.*, gwiazdarz *m.*

Ste'rnkürbis, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, bania gwiazdowata (rośl.).

Ste'rnlebermoos, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, wątrobnica źródłowa (rośl.).

Ste'rnlein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Stern gwiazdka *f.*, gwiazdeczka *f.*

Ste'rnmaulwurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, łuskonóg *m.* (zwierzę).

Ste'rnmiere, *sf. pl.* =n, obacz Sternkraut.

Ste'rnmonat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miesiąc gwiazdowy.

Ste'rnnarziſſe, *sf. pl.* =n, zwartnica *f.* (rośl.).

Ste'rnrad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, zębate koło obwodowe (w zegarze).

Ste'rnſchanze, *sf. pl.* =n, szaniec *m.* w kształcie gwiazdy.

Ste'rnſchnuppe, *sf. pl.* =n, gwiazda spadająca.

Ste'rnſchnuppenfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, spadanie *n.* gwiazd.

Ste'rnſeher, *sm.* ob. Sterngucker.

Ste'rnſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gwiazdowiec *m.*, gwiazdeczka *f.*

Ste'rnſtrahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, promień *m.* gwiazdy.

Ste'rnſucher, *sm.* =s, *pl.* —, teleskop *m.*

Ste'rntafel, *sf. pl.* =n, tablica astronomiczna.

Ste'rntag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, godzina gwiazdowa.

Ste'rnwahrſager, *sm.* obacz Sterndeuter.

Ste'rnwarte, *sf. pl.* =n, obserwatoryum astronomiczne, gwiazdarnia *f.*

Ste'rnwiſſenſchaft, *sf.* ob. Sternkunde.

Ste'rnzeit, *sf.* czas gwiazdowy.

Sterz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) obacz Pflugſterze; 2) kuper *m.*, kuperek *m.* (u ptaków); 3) prażucha *f.*

Stet, **Ste'tig**, *adi.* stały, niezmienny; *adv.* stale, niezmiennie.

Stethoſko'p, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, stetoskop *m.*, słuchawka *f.* (lekarska).

Ste'tigkeit, *sf.* stałość *f.*, niezmienność *f.*

Stets, *adv.* zawsze, ustawicznie, bez przerwy.

Steu'er, *sn.* =s, *pl.* —, ster *m.*; das — führen ster prowadzić; am — ſtehen stać u steru, na czele (także przenośnie).

Steu'er, *sf. pl.* =n, 1) podatek *m.*, pobór *m.*; direkte, indirekte =n podatki bezpośrednie, pośrednie; eine — auflegen nałożyć podatek; die =n bezahlen zapłacić podatki; die =n eintreiben ściągać podatki; mit =n belaſten, belegen obciążyć podatkami; 2) (przenośnie:) zur — der Wahrheit *m.* na poparcie prawdy.

Steu'eramt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd poborczy, podatkowy.

Steu'eranlage, *sf. pl.* =n, **Steu'eranſatz**, **Steu'eranſchlag**, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, =ſchläge, rozkład *m.* podatków.

Steu'eranflage, *sf.* nałożenie *n.* podatków.

Steu'erbar, *adi.* podległy opłacie podatków; haben Sie Steuerbares bei ſich? ma pan co do oclenia?

Steu'erbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, urzędnik poborowy, podatkowy.

Steu'erbefreiung, *sf. pl.* =en, uwolnienie *n.* od podatków.

Steu'erbehörde, *sf. pl.* =n, władza podatkowa.

Steu'erbeitrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, podatek, kwota podatkowa.

Steu'erbelaſtung, *sf. pl.* =en, obciążenie *n.* podatkami, ciężar podatkowy.

Steu'erbetrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, kwota podatkowa.

Steu'erbewilligung, *sf. pl.* =en, uchwalenie *n.* (nowego) podatku (przez parlament).

Steu'erbezirk, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powiat podatkowy.

Steu'erbord, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawa strona okręu, sztymbork *m.*

Steu'erbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga podatkowa, spis *m.* podatków, kataster *m.*

Steu'ereinheit, *sf.* jednolitość *f.* podatków; jednostka podatkowa.

Steu'ereinnahme, *sf.* pobór *m.* podatków.

Steu'ereinnehmer, *sm.* =s, *pl.* —, poborca *m.* podatków, poborca podatkowy.

Steu'ereintreiber, *sm.* =s, *pl.* —, egzekutor *m.* podatków.

Steu'erer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Steuermann.

Steu'ererheber, *sm.* =s, *pl.* —, poborca *m.* podatków.

Steu'ererhebung, *sf. pl.* =en, pobór *m.* podatków.

Steu'ererlaß, *sm.* =ſſes, *pl.* =läſſe, 1) uwolnienie *n.* od podatku, zniżenie *n.* podatku; 2) rozporządzenie nakładające nowy podatek, reskrypt *m.* w sprawie podatków.

Steu'erfach, *sn.* =(e)s, zarząd *m.* podatków.

Steu'erfähigkeit, *sf.* stan majątkowy dozwalający nałożenie podatku.

Steu'erfedern, *sf. pl.* pióra sterowe (ptaków).

Steu'erfrei, *adi.* wolny od podatków lub podatku.

Steu'erfreiheit, *sf.* wolność *f.* od podatków (podatku).

Steu'ergeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieniądze podatkowe.

Steu'ergeſetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa podatkowa.

Steu'erhinterziehung, *sf. pl.* =en, defraudacya *f.*, sprzeniewierzenie *n.* podatku, podatków.

Steu'erkaſſe, *sf. pl.* =n, kasa poborcza.

Steu'erkataſter, *sm.* =s, *pl.* —, katastr podatkowy.

Steu'erklaſſe, *sf. pl.* =n, klasa *f.* podatników.

Steu'erkollegium, *sn.* =s, *pl.* =gien, komisya poborcza.

Steu'erkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła podatkowa (ludności, kraju).

Steu'erlaſt, *sf. pl.* =en, ciężar *m.* podatków.

Steu'erlos, *adi.* niemający steru; *adv.* bez steru.

Steu'ermann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, sternik *m.*

Steu'ermannskunſt, *sf.* sternictwo *n.*

Steu'ermannsmaat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, drugi sternik.

Steu'ern, I. *va.* (haben) 1) sterować, kierować; ein Schiff — sterować okrętem; 2) (przenośnie:) das Staatsſchiff — rządzić; 3) płacić podatki, podatkować; II. *vn.* (haben) 1) sterować, zapomocą steru dążyć w jaką stronę; nach Weſten — płynąć na zachód; 2) (przenośnie:) przeszkadzać, przeszkodzić, wstrzymywać, wstrzymać, zabraniać, zabronić; einem Übel — zapobiedz złemu.

Steu'ern, *sn.* =s, 1) sterowanie *n.*, kierowanie *n.*; 2) płacenie *n.* podatków.

Steu'erordnung, *sf. pl.* =en, 1) regulamin *m.* dla sterników; 2) urządzenia, przepisy prawne podatkowe.

Steu'erpächter, *sm.* =s, *pl.* —, dzierżawca *m.* podatków.

Steu'erpflicht, *sf.* obowiązek *m.* płacenia podatków.

Steu'erpflichtig, *adv.* obowiązany do płacenia podatków (o osobach); opłacie ulegający (o towarach).

Steu'erpflichtige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, podatnik *m.*

Steu'erpflichtigkeit, *sf.* ob. Steuerpflicht.

Steu'erquote, *sf. pl.* =n, kwota podatkowa.

Steu'errad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło *n.* u steru.

Steu'errat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca skarbowy.

Steu'erreep, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, hamulec *m.* u steru.

Steu'erregiſter, *sn.* =s, *pl.* —, rejestr *m.*, spis *m.* podatków.

Steu'errückſtände, *sm. pl.* zaległości podatkowe.

Steu'errudер, *sn.* =s, *pl.* —, sterowe wiosło, ster *m.*

Steu'erſache, *sf. pl.* =n, sprawa podatkowa.

Steu'erſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, zasada podatkowa.

Steu'erſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pokwitowanie *n.* zapłaty podatku.

Steu'erſchieber, *sm.* suwak parowy.

Steu'erſchraube, *sf. pl.* =n, śruba *f.* u steru; śruba podatkowa; (obraz.) die — feſter anziehen obciążyć większym podatkiem, podatki powiększyć.

Steu'erſtange, *sf. pl.* =n, drąg sterowy.

Steu'erſyſtem, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, system podatkowy, podatkowanie *n.*

Steu'erumlage, *sf. pl.* =n, rozkład *m.* podatków na podatników.

Steu'erung, *sf. pl.* =en, 1) sterowanie *n.*, sternictwo *n.*; 2) stawidło *n.*; äußere — stawidło zewnętrzne; innere — stawidło wewnętrzne; Kuliſſen— stawidło kulisowe; Schieber— stawidło suwakowe; Ventil— stawidło wentylowe, przepustowe, przepustnikowe (mechanika).

Steu'erungsbogen, *sm.* ob. Reverſierbogen.

Steu'erungsbolzen, *sm.* =s, *pl.* —, sworzeń *m.* stawidła; =hebel, *sm.* drążek *m.* stawidła; =ſtange, *sf.* obacz Reverſierſtange; =welle, *sf.* wał *m.* stawidła, wał stawidłowy (mechanika).

Steu'erungswellenlager, *sn.* =s, *pl.* —, łożysko *n.* wału stawidłowego (mechanika).

Steu'erverteilung, *sf. pl.* =en, repartycya *f.*, rozkład *m.* podatków.

Steu'erverwaltung, *sf. pl.* =en, administracya *f.*, zarząd *m.* podatków.

Steu'erverweigerung, *sf. pl.* =en, odmowa *f.* podatków.

Steu'erweſen, *sn.* =s, podatkowość *f.*, podatki *pl.*; skarbowość *f.*

Steu'erzahler, *sm.* =s, *pl.* —, podatnik *m.*, podatkujący *m.*

Steu'erzahlerin, *sf. pl.* =nen, podatniczka *f.*, podatkująca *f.*

Steu'erzettel, *sm.* -s, *pl.* —, kwit poborczy, podatkowy.

Steu'erzuſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, dodatek *m.* do podatku.

Ste've, *sm.* -s, *pl.* —, tram *m.*

Ste'ward, (wym.: stju'erd), *sm.* -s, *pl.* -s, steward *m.*, służący pokładowy.

Ste'wardeß, (wym.: stju'erdes), *sf. pl.* -ſſen, służąca *f.* na okręcie.

Stibi'tzen, *va.* (haben) kraść, skraść, zwędzić.

Stibi'tzen, *sn.* -s, **Stibitze'rei'**, *sf. pl.* -en, kradzenie *n.*

Stibi'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, złodziej *m.*

Stich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ukłucie *n.* (u. p. igłą), ukąszenie *n.* (n. p. komara, osy i t. p.); 2) pchnięcie *n.* (ostrem narzędziem), raz *m.*, sztych *m.* (ostrzem zadany); żganie *n.*; jmndm in die Bruſt einen — geben, beibringen raz komu zadać; jmndm mehrere -e verſetzen pchnąć kogo kilka razy; einen — bekommen dostać raz, pchnięcie; auf den — fechten bić się, fechtować na pchnięcia, na pchnięte razy; von dem erſten -e od pierwszego pchnięcia, za pierwszem pchnięciem; 3) kłucie *n.*, kolka *f.* (w boku); 4) sztych *m.*, ścieg *m.* (igłą); große, kleine, feine, regelmäßige -e machen szyć wielkim, małym, delikatnym, regularnym ściegiem; mit einem — heften zczepić jednym ściegiem; ſie kann keinen — tun, nähen ściegu zrobić nie umie, nie zna się wcale na szyciu, igły nie umie wziąć do ręki; ſie hat noch keinen — getan jeszcze się igłą tego nie tknęła, jeszcze tego szyć nie zaczęła; 5) sztych *m.*, rycina *f.*, rytowanie *n.* (n. p. miedzioryt, staloryt); 6) bitka *f.*, bierka *f.*, lewa *f.* (w grze w karty); 7) guz *m.* w linie (żegluga); 8) zamiana *f.* towarów; auf den — handeln handel zamienny prowadzić; — um — głowa za głowę, jedno za drugie; 9) (przenośnie:) przycinek *m.*, przymówka *f.*; das war ein — auf mich to do mnie była przymówka; das gab mir einen — ins Herz to mnie serce przeszyło; 10) (przenośnie:) — halten dostać, dotrzymać miejsca, wytrzymać próbę, utrzymać się, ostać się; jmndn im — laſſen odstąpić, opuścić, porzucić kogo, zawieść kogo; im — gelaſſen werden zostać sam na sam, doznać zawodu; deine Beweiſe halten nicht — twoje dowody nie ostoją się, nie mają podstawy, dadzą się zbić, obalić; 11) der Wein hat einen — wino ma jakiś posmak, przykwaśniało, jest nadpsute; der Stoff hat einen — ins Rote materya wpada w czerwone, ma odcień czerwonego koloru.

Sti'chart, **Sto'ßart**, *sf. pl.* -ärte, dzióbas *m.*, przysiek *m.*, cieślica *f.*

Sti'chbalken, *sm.* -s, *pl.* —, międzysięg *m.*, półgrzędek *m.*; podstopek *m.* krokwi.

Sti'chblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, 1) ochrona *f.*, jełcza *f.*, garda *f.* u rękojeści szpady; 2) (obraz.) obacz Zielſcheibe.

Sti'chboden, *sm.* -s, *pl.* —, ziemia piaszczysta (kolejn.).

Sti'chbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, podstopek *m.* krokwi.

Sti'cheiſen, *sn.* obacz Stecheiſen.

Sti'chel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Grabſtichel.

Stichelei', *sf. pl.* -en, przytyk *m.*, przycinek *m.*, przymówka *f.*, uszczypliwość *f.*, przekąs *m.* [chelig.

Sti'chelig, *adi.* obacz Sta-

Sti'cheln, *vn.* (haben) 1) auf jmndn przycinać, przyciąć, przymawiać komu, szczypać, bość kogo (słowami); aufeinander — przekomarzać się; 2) szyć pilnie (żartobl.).

Sti'cheln, *sn.* -s, obacz Stichelei.

Sti'chelname, *sm.* obacz Spottname.

Sti'chelnd, *adi.* uszczypliwy, ucinkowy; *adv.* z przekąsem.

Sti'chelrede, *sf. pl.* -n, **Sti'chelwort**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Stichelei.

Sti'chelſchimmel, *sm.* -s, *pl.* —, deresz *m.* (koń).

Sti'chfeſt, *adi.* nie mogący być ranionym.

Sti'chhaltig, *adi.* uzasadniony.

Sti'chhaltigkeit, *sf.* uzasadnioność *f.*

Sti'chhandel, *sm.* -s, handel wymienny; = Tauſchhandel.

Sti'chkoppe, *sf. pl.* -n, wylot *m.* sklepienia, kozuba *f.*, luneta *f.*

Sti'chkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, arnika *f.*

Sti'chleiſten, *sm.* -s, *pl.* —, sztychulec *m.*

Sti'chler, *sm.* -s, *pl.* —, przycinacz *m.*, przymawiacz *m.*

Sti'chling, *sm.* -s, *pl.* -e, jążwica *f.*, ciernik *m.*, kostur *m.*

Sti'chloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, dziurka ściegowa.

Sti'chofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, szmelcarski piec (hutnictwo).

Sti'chöffnung, *sf. pl.* -en, otwór spustowy (górn.).

Sti'chmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, — der Achſe wymiar *m.* rozstawy osi (kolejn.).

Sti'chprobe, *sf. pl.* -n, 1) próba robiona ostrem, szpiczastem narzędziem (np. bagnetem); 2) próba wypadkowa, na wyrywki.

Sti'chrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawy chłodnik (w browarach).

Sti'chſäge, **Sto'ßſäge**, *sf. pl.* -n, otwornica *f.*

Sti'chſchaufel, *sf. pl.* -n, rydel *m.*, ryskal *m.*

Sti'chſcheibe, *sf. pl.* -n, tarcza, do której się strzela o wysokie nagrody.

Sti'chwaffe, *sf. pl.* -n, biała broń.

Sti'chwahl, *sf. pl.* -en, wybór ścisły, ściślejszy; ſie kommen auf die — między

nimi odbędzie się wybór ściślejszy; durch eine — entſcheiden rozstrzygnąć przez wybór ściślejszy.

Sti'chwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino nadpsute, nadkwaśniałe.

Sti'chweiſe, I. *sf. pl.* -n, sposób *m.* kłucia, zadawania ran; II. *adi.* i *adv.* 1) koląc, pchnięte razy zadając, sztychem; 2) na wyrywki, na próbę.

Sti'chwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) odnośnik *m.* (drukarstwo); 2) zawołanie *n.*, wyraz, po którym aktor wystąpić ma na scenę; 3) obacz Stichelei.

Sti'chwunde, *sf. pl.* -n, rana kłuta, pchnięciem zadana.

Sti'ckarbeit, *sf. pl.* -en, robótka haftowana, wyszywana, haft *m.*, haftowanie *n.*, wyszywanie *n.*

Sti'ckbaumwolle, *sf.* bawełna *f.*, nici *pl.* do haftowania, wyszywania.

Sti'ckdampf, Sti'ckdunſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämpfe, -dünſte, para dusząca, wyziew duszący.

Sti'cken, I. *va.* (haben) haftować, wyszywać; (in) weiß — haftować na biało; II. *vn.* (ſein) dusić się; = Erſticken.

Sti'cken, *sn.* -s, haftowanie *n.*, wyszywanie *n.*

Sti'cker, *sm.* -s, *pl.* —, hafciarz *m.*

Sti'kerin, *sf. pl.* -nen, hafciarka *f.*

Stickerei', *sf. pl.* -en, ob. Stickarbeit.

Stickerei'geſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Stickerei'laden**, *sm.* -s, *pl.* -läden, sklep hafciarski.

Sti'ckfluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -flüſſe, nieżyt duszący; udar płucny.

Sti'ckgarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nici *pl.* do haftowania, do wyszywania.

Sti'ckgas, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, gaz saletrorodny, azot *m.*

Sti'ckgaze, *sf. pl.* -n, kanwa *f.*

Sti'ckgold, *sn.* -(e)s, złoto *n.* do haftowania.

Sti'ckhuſten, *sm.* -s, kaszel duszący, koklusz *m.*

Sti'ckicht, Sti'ckig, *adi.* duszący (np. powietrze).

Sti'ckluft, *sf. pl.* -lüfte, 1) zaduch *m.*; 2) azot *m.*, dusiel *m.*

Sti'ckluftig, *adi.* azotny.

Sti'ckmuſter, *sn.* -s, *pl.* —, deseń *m.* do haftowania, wyszywania.

Sti'cknadel, *sf. pl.* -n, igła *f.* do haftowania, wyszywania.

Sti'ckoxyd(gas), *sn.* -(e)s, (-gaſes), *pl.* -e, (-gaſe), gaz azotny.

Sti'ckperlen, *sf. pl.* perły *pl.* do haftów, do wyszywania, perły weneckie.

Sti'ckrahmen, *sm.* -s, *pl.* —, krosienka *f.*

Sti'ckſeide, *sf.* jedwab *m.* do haftowania, do wyszywania.

Sti'ckſtoff, *sm.* -(e)s, gaśnik *m.*, azot *m.*, saletroród *m.*

Sti'ckſtoffhaltig, *adi.* azotny.

Sti'ckſtoffſäure, *sf. pl.* -n, kwas azotny.

Sti'cktrommel, *sf. pl.* -n, obacz Stickrahmen.

Sti'cktuch, *sn.* -(e)s, obacz Stickmuſter.

Sti'ckwerk, *sn.* -(e)s, obacz Stickerei.

Sti'ckwetter, *sn.* -s, *pl.* —, gaz kopalniany duszący.

Sti'ckwolle, *sf.* wełna *f.* do haftowania, wyszywania.

Sti'ckzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) materya *f.* do haftowania, wyszywania; 2) sprzęt *m.* do haftowania, narzędzia hafciarskie.

Stie'bel, *sm.* -s, *pl.* —, **Stie'beln**, *va.* po berlińsku zamiast Stiefel, ſtiefeln.

Stie'ben, *vn.* ſtiebe, ſtiebſt, ſtiebt, ſtob, habe i bin geſtoben, wzlatywać, wzlecieć do góry, sypać się (jak proch, iskry, mąka); auseinander— rozsypać się, rozprószyć się, rozpierzchnąć się.

Stie'fbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, brat przyrodni.

Stie'fel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) but *m.*; — für Damen buciki damskie; hohe — buty z cholewami; ſich — anziehen wzuć buty; die — ausziehen zzuć buty; abgetragene — schodzone buty; ſpaniſche — hiszpańskie buty; 2) (obraz.) ſeinen — albo ſeinen guten — gehen tęgo chodzić; einen guten — trinken albo vertragen tęgo pić; einen — reden głupstwa gadać; was iſt das für ein — co to za głupstwo; 3) cylinder *m.* (mechanika); 4) żerdź *f.*, tyka *f.*; = Stange.

Stie'felabſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, obcas *m.* (u buta).

Stie'felband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, uszko *n.* u buta.

Stie'felchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stiefel, bucik *m.*

Stie'feleinſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, elastyka *f.* u butów.

Stiefele'tte, *sf. pl.* -n, bucik *m.*

Stie'felförmig, *adi.* mający kształt buta.

Stie'felfuchs, *sm.* żartobl. zamiast Stiefelputzer.

Stie'felgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Stie'felladen**, *sm.* -s, *pl.* -läden, skład *m.* obuwia, sklep *m.* z obuwiem.

Stie'felholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, prawidło *n.* do butów.

Stie'felknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, chłopak drewniany, zzowak *m.* (do zdejmowania butów).

Stie'felleder, *sn.* -s, *pl.* —, skóra *f.* na buty.

Stie'felleiſten, *sm.* -s, *pl.* —, kopyto *n.* do butów.

Stie'feln, I. *va.* (haben) obuwać, obuć w buty; ſich — wdziewać, wzuwać, wdziać, wzuć buty; der geſtiefelte Kater kocur *m.* w butach (bajka); geſtiefelt und geſpornt gotów do odejścia, do odjazdu; II. *vn.* (haben) chodzić.

Stie'felputzer, *sm.* -s, *pl.* —, czyściciel *m.* butów.

Stie'felſchaft, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchäfte, cholewa *f.*

Stie'felſchwärze, *sf.* czernidło *n.* do butów.

Stie'felſohle, *sf. pl.* -n, podeszwa *f.* do, u buta.

Stie'felſtrippe, *sf. pl.* =n, sztylpa *f.*

Stie'felſtulpe, *sf. pl.* =n, obacz Stiefelſchaft.

Stie'feltern, *s. pl.* ojczym *m.* i macocha *f.*

Stie'felwichſe, *sf. pl.* =n, obacz Stiefelſchwärze.

Stie'felwichſer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Stiefelputzer.

Stie'felzieher, *sm.* =s, *pl.* —, kruczek *m.*, zzowak *m.*, chłopiec *m.*

Stie'fgeſchwiſter, *s. pl.* rodzeństwo przyrodnie.

Stie'fkind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, dziecko przyrodnie, pasierb *m.* lub pasierbica *f.*

Stie'fmutter, *sf. pl.* =mütter, macocha *f.*

Stie'fmütterchen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) *dim.* od Stiefmutter, macoszka *f.*; 2) wdówki *pl.*, bratki *pl.*, braciszek *m.*, jasieniec *m.*, jasionka *f.*, siostrzyczka *f.* (rośl.).

Stie'fmütterlich, *adi.* macoszy; *adv.* po macoszemu; — behandeln obchodzić się jak macocha, po macoszemu, macochować, macoszyć; die Natur hat ihn — behandelt natura macochą mu była, nie była hojną dla niego.

Stie'fmütterlichkeit, *sf.* niesprawiedliwość macosza.

Stie'ffchweſter, *sf. pl.* =n, siostra przyrodnia.

Stie'ffohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =föhne, pasierb *m.*

Stie'ftochter, *sf. pl.* =töchter, pasierbica *f.*

Stie'fvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, ojczym *m.*

Stie'fväterlich, *adi.* ojczymi; *adv.* po ojczymiemu, jak ojczym.

Stie'ge, *sf. pl.* =n, 1) schody *pl.*; = Treppe; ich wohne zwei =n hoch mieszkam na drugiem piętrze; 2) dawna miara; eine — Eier 20 sztuk jaj; 3) = Schober; 4) = Steige.

Stie'genhaus, *sn.* klatka schodowa.

Stie'genreiniger, *sm.* =s, *pl.* —, stopniarz *m.* (górn.).

Stie'glitz, *sm.* =es, *pl.* =e, szczygieł *m.* (ptak).

Stiel, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) trzonek *m.* (u młotka, noża, miotły), rękojeść *f.*, rączka *f.*; — einer Axt toporzysko *n.*; — des Dreſchflegels cepak *m.*, cepisko *n.*, dzierzak *m.*; (przenośnie:) etw. mit Stumpf und — ausrotten wykorzenić do szczętu, wykorzenić tak, że ani śladu nie zostanie; den — zur Axt ſuchen szukać pozoru, wymówki, szukać kija, by psa obić; 2) łodyga *f.* (u kwiatu); = Stengel; ogonek *m.*, szypułka *f.* (u owocu).

Stie'lartig, *adi.* trzonkowaty; szypułkowaty.

Stie'lauge, *sn.* =s, *pl.* =n, długooczek *m.*, prętooczek *m.* (zoologia).

Stie'lblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, liść *f.* z szypułką, liść łodygowy.

Stie'lbrand, *sm.* =(e)s, omar perzowy (rośl.).

Stie'lbürſte, *sf. pl.* =n, szczotka *f.* z drążkiem.

Stie'leiche, *sf. pl.* =n, skodrzały dąb.

Stie'len, *va.* (haben) 1) trzonek do czego da(wa)ć, oprawić, osadzić w rączkę, w trzonek; 2) ein geſtieltes Blatt liść szypułkowy, z szypułką.

Stie'lhelm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rękojeść *f.*

Stie'lig, *adi.* 1) łodygowy, szypułkowy; 2) (obraz.) przedługi, nudny.

Stie'lloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, otwór *m.* na rączkę, na rękojeść.

Stie'llos, *adi.* 1) niemający rękojeści; 2) bezłodygowy (botanika).

Stie'llosigkeit, *sf.* bezłodygowość *f.* (botanika).

Stie'lſtändig, *adi.* łodygowy (bot.).

Stier, *adi.* 1) nieruchomy, w słup stojący; =er Blick szklane oczy, wryty, osłupiały wzrok; 2) — ſein nie mieć pieniędzy (w mowie studenckiej); *adv.* jmndn — anſehen patrzeć na kogo wrytym, osłupiałym wzrokiem, dziko.

Stier, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) byk *m.*, buhaj *m.*, bujak *m.*; 2) byk *m.* (nazwa konstelacyi).

Stie'ren, *vn.* (haben) patrzeć wrytym wzrokiem, szklanemi oczyma, oczy wytrzeszczyć.

Stie'rfechter, *sm.* =s, *pl.* —, toreador *m.*, walczący *m.* z bykiem.

Stie'rgefecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, walka *f.* z bykiem.

Stie'rjagd, *sf. pl.* =en, pogoń *f.* za bykami.

Stie'rkämpfer, *sm.* =s, *pl.* —, toreador *m.*

Stie'rkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, głowa *f.*, łeb *m.* byka.

Stie'rköpfig, *adi.* byczogłowy.

Stie'rleder, *sn.* =s, bycza skóra (wyprawna).

Stie'rlein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Stier, byczek *m.*

Stie'rnacken, *sm.* =s, *pl.* —, kark *m.* byka, byczy kark.

Stie'rnackig, *adi.* byczokarczysty.

Stie'ropfer, *sn.* =s, *pl.* —, ofiara *f.* z byków (historya).

Stift, I. *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) sztyft *m.*, sztyfcik *m.*, skówka *f.*, kołeczek *m.*, gwoździk *m.*; mit =en befeſtigen przysztyftować, przymocować, przybić kołeczkami; 2) ołówek *m.*; = Bleiſtift; 3) pieniek *m.* zęba; 4) mały chłopiec (żartobl.); II. *sn.* =(e)s, *pl.* =e i =er, zakład *m.*, fundacya *f.*; konwikt *m.*; geiſtliches — kolegiata *f.*; ein — für Arme, Kranke dom schronienia, schronisko *n.*, przytulisko *n.* dla chorych.

Sti'ftbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Stiftungsurkunde.

Sti'ftchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Stift, kołeczek *m.*

Sti'ften, *va.* (haben) 1) zakładać, założyć; = gründen; ein Krankenhaus — założyć szpital; einen Orden — założyć zakon, ustanowić order; eine Sekte — zaprowadzić, zawiązać sektę; ein Regiment — wystawić

pułk; 2) spowodować, stać się czego przyczyną, zrobić co; = verurſachen; Frieden — pokój sprawić; Freundſchaft — przyjaźń zawrzeć; eine Heirat — małżeństwo skojarzyć; viel Gutes — zrządzić wiele dobrego; viel Unheil — narobić, nabroić wiele złego; Händel, Unfrieden — siać niezgodę; Nutzen — uczynić coś pożytecznego, przynieść pożytek; 3) dać, darować; jmndm etw. zum Geburtstag — darować co komu na urodziny (poufale); 4) przymoco(wy)wać co kołkami; = mit Stiften befeſtigen.

Sti'ften, *sn.* -s, 1) fundowanie *n.*, zakładanie *n.*; 2) darowanie *n.* (poufale).

Sti'fter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) założyciel *m.*, fundator *m.*, nadawca *m.*; 2) autor *m.*, twórca *m.*, sprawca *m.* (czego dobrego, złego i t. p.).

Sti'fterin, *sf. pl.* -nen, 1) założycielka *f.*, fundatorka *f.*; 2) autorka *f.*, sprawczyni *f.*

Sti'ftführung, *sf. pl.* -en, sposób *m.* trzymania ołówka; sposób rysowania.

Sti'fthalter, *sm.* -s, *pl.* —, rączka *f.* do ołówka.

Sti'ftiſch, **Sti'ftlich**, *adi.* instytutowy, zakładowy; kapitulny.

Sti'ftkreide, *sf. pl.* -n, rysik *m.*

Sti'ftler, *sm.* -s, *pl.* —, prebendaryusz *m.*, mający utrzymanie w domu ubogich; uczeń *m.* w konwikcie.

Sti'ftlerin, *sf. pl.* -nen, prebendaryuszka *f.*, mająca utrzymanie w domu ubogich; uczennica *f.* w konwikcie.

Sti'ftsamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd kapitulny.

Sti'ftsamtmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, rządca kapitulny.

Sti'ftsarme(r), *sm.* -en, *pl.* -en, **Sti'ftsarme**, *sf. pl.* -n, obacz Stiftler, Stiftlerin.

Sti'ftsbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Stiftungsurkunde.

Sti'ftſchule, *sf. pl.* -n, szkoła biskupia, kapitulna (w wiekach średnich).

Sti'ftsdame, *sf. pl.* -n, **Sti'ftsfrau**, *sf. pl.* -en, **Sti'ftsfräulein**, *sn.* -s, *pl.* —, 1) kanoniczka *f.*; 2) mieszkanka *f.* w zakładzie dla kobiet w podeszłym wieku.

Sti'ftsfähig, *adi.* zdatna do przyjęcia na kanoniczkę.

Sti'ftsgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, majętność kapitulna, dobro *n.* kapituły; dobro zakładowe.

Sti'ftshauptmann, *sm.* ob. Stiftsamtmann.

Sti'ftshaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, kapituła *f.*; dom zakładowy.

Sti'ftsherr, *sm.* -n, *pl.* -en, kanonik *m.*

Sti'ftsherrnſtelle, *sf. pl.* -n, kanonia *f.*, prebenda *f.*

Sti'ftshütte, *sf.* przybytek Pański, arka *f.* przymierza (u żydów).

Sti'ftskaſſe, *sf. pl.* -n, kasa kapitulna, zakładowa.

Sti'ftskirche, *sf. pl.* -n, kościół katedralny, kolegiata *f.*

Sti'ftsmäßig, *adi.* kapitulny.

Sti'ftspfarre, *sf. pl.* -n, parafia kapitulna.

Sti'ftspfarrer, *sm.* -s, *pl.* —, proboszcz kapitulny.

Sti'ftspfründe, *sf. pl.* -n, kanonia *f.*, prebenda *f.*

Sti'ftspropſt, *sm.* -es, *pl.* -pröpſte, ob. Stiftsvorſteher.

Sti'ftsſchule, *sf. pl.* -n, szkoła kolegiacka.

Sti'ftsſchüler, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.* szkoły kolegiackiej, uczeń w konwikcie.

Sti'ftsſtelle, *sf. pl.* -n, kanonia *f.*, prebenda *f.*

Sti'ftsſtube, *sf. pl.* -n, kapitularz *m.*

Sti'ftsverſammlung, *sf. pl.* -en, posiedzenie *n.* kapituły.

Sti'ftsverwalter, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Stiftsamtmann.

Sti'ftsvorſteher, *sm.* -s, *pl.* —, dziekan *m.* kapituły.

Sti'ftszögling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Stiftsſchüler.

Sti'ftung, *sf. pl.* -en, 1) fundacya *f.*, zakład *m.*; milde — fundacya dobroczynna; 2) dotacya *f.*, fundusz *m.* (na co przeznaczony); 3) darowizna *f.*; = Schenkung.

Sti'ftungsbrief, *sm.* obacz Stiftungsurkunde.

Sti'ftungsfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, obchód *m.* założenia, rocznica *f.* założenia (n. p. szkoły, stowarzyszenia).

Sti'ftungskapital, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kapitał zakładowy, dotacyjny.

Sti'ftungstag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień *m.*, rocznica *f.* założenia.

Sti'ftungsurkunde, *sf. pl.* -n, akt *m.* założenia, akt fundacyjny, zapis *m.* fundacyi.

Sti'ftzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb *m.* na sztucznym pieńku.

Sti'gma, *sn.* -s, *pl.* -ta i Stigmen, piętno *n.*; = Brandmal.

Sti'gmatiſatio'n, *sf. pl.* -en, (na)piętnowanie *n.*

Stigmatiſie'ren, *va.* (haben) napiętnować; = brandmalen.

Stil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) styl *m.* (budown.); 2) styl *m.*, sposób *m.* pisania; geſuchter, erhabener — styl wyszukany, wzniosły; affektierter — styl wymuszony; gebundener — styl kontrapunktowy (muzyka); 3) styl *m.*, rachuba *f.* czasu; Zeitrechnung im alten und neuen -e według starego i nowego stylu; 4) zwyczaj *m.*; das iſt hier ſo — taki tu zwyczaj.

Sti'lart, *sf. pl.* -en, rodzaj *m.* stylu.

Stile'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sztylet *m.*, puginał *m.*; mit dem — töten zasztyletować.

Sti'lfehler, *sm.* -s, *pl.* —, błąd *m.* (w) stylu.

Sti'lgefühl, *sn.* -(e)s, poczucie *n.* stylowości, piękna w stylu.

Sti'lhaft, *adi.* mający styl sobie właściwy.

Stiliſie'ren, *va.* (haben) 1) gut, ſchlecht — dobrze, źle pisać; 2) stylizować, nadawać pewien styl.

Stili'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, stylista *m.*, umiejący *m.* pisać.

Stili'ſtik, *sf. pl.* =en, 1) stylistyka *f.*, sztuka *f.* pisania; 2) sztuka *f.* budowania według reguł stylu.

Stili'ſtin, *sf. pl.* =nen, stylistka *f.*, umiejąca *f.* pisać.

Stili'ſtiſch, *adi.* stylistyczny; *adv.* stylistycznie.

Sti'lkünſtler, *sm.* =s, *pl.* —, mistrz *m.* stylu.

Sti'lkünſtlerin, *sf. pl.* =nen, mistrzyni *f.* stylu.

Still, Sti'lle, I. *adi.* spokojny; = ruhig; milczący; = ſchweigſam; cichy; =er Menſch człowiek spokojny, cichy; nieszkodliwy, niewinny; = harmlos; ſie ſtehen im =en Einverſtändnis miteinander są w potajemnem porozumieniu; in =er Nacht wśród ciszy nocnej; ein =es Gebet verrichten (po)modlić się cicho; =er Vorbehalt zastrzeżenie *n.* w myśli; im =en potajemnie, w cichości; das iſt ſein =er Wunſch to jego skryte, tajne życzenie; wir führen ein =es Leben żyjemy w zaciszu, nie udzielamy się; um =es Beileid wird gebeten prosi się o ciche współczucie; eine =e Liebe skryta, tajemna miłość; ein =er Teilhaber cichy, niejawny spólnik; =e Zeit czas ogórkowy; im =en verkaufen sprzedać z ręki; =er Vorwurf milczący wyrzut; die =e Woche Wielki tydzień; der =e Freitag Wielki piątek; der =e Ozean Ocean Spokojny; =e Meſſe cicha msza; an den =en Trunk kommen pić skrycie; =e Waſſer ſind tief ciche wody brzegi rwą; II. *adi.* cicho, spokojnie; milcząco; (ſei) —! milcz! — (da)! cyt! — ſtehen, — halten, — ſitzen, — liegen, —ſchweigen, obacz ſtillſtehen, ſtillhalten, ſtillſitzen, ſtilliegen, ſtillſchweigen; — werden uciszyć się, cichnąć, ciszeć; uspokoić się; — machen uciszyć, uspokoić; — davon! o tem sza! nie mówmy, nie mów o tem! es iſt noch immer nicht — davon ciągle jeszcze o tem mówią; mit dem Verkauf geht es — popyt zbyt jest słaby; es iſt darin =er geworden popyt za tym towarem zmniejszył się; — wie das Grab milczący jak grób; er tut im =en viel Gutes czyni wiele dobrego potajemnie.

Sti'llamme, *sf. pl.* =n, mamka karmiąca.

Sti'llbar, *adi.* dający się wstrzymać, zatamować.

Sti'lle, *sf.* cichość *f.*, cisza *f.*, spokojność *f.*, spokój *m.*; tote — cisza zupełna; es herrſcht eine große — im Handel w handlu panuje wielka cisza, bezczynność, wielki zastój, handel prawie zupełnie ustał; in der —, in aller — cichaczem, po cichu; in der — der Nacht podczas ciszy nocnej; ſich in aller — davonmachen zemknąć potajemnie, w skrytości.

Sti'llen, *va.* (haben) uspokajać, uspokoić; einen Aufruhr — przytłumiać, przytłumić powstanie; den Hunger, Durſt — zaspokajać, zaspokoić głód, pragnienie; Blut — zastanawiać, zastanowić, zatamować krew; die Tränen — koić, ukoić łzy; Schmerzen — uśmierzać, uśmierzyć bole; Lärm — uciszać, uciszyć wrzawę; ein Kind — (na)karmić dziecko, dać dziecku pierś.

Sti'llen, *sn.* =s, **Sti'llung**, *sf.* uspakajanie *n.*, uspokojenie *n.*; przytłumienie *n.* (n. p. powstania); zaspakajanie *n.*, zaspokojenie *n.* (n. p. głodu); zastanowienie *n.* (n. p. krwi); uśmierzenie *n.* (n. p. bolów); (na)karmienie *n.* (dziecka).

Sti'llend, *adi.* =es Mittel uśmierzający środek.

Sti'll(e)halten, *vn.* halte, hältſt, hält, hielt ſtill, habe ſtillgehalten, 1) zatrzymać się, stanąć; 2) (obraz.) wytrzymać katusze w spokoju, cierpliwie, poddać się, zrezygnować.

Sti'llhalten, *sn.* =s, 1) zatrzymanie *n.* się; 2) (obraz.) cierpliwość *f.*, rezygnacya *f.*

Sti'lleben, *sn.* =s, 1) życie spokojne, zaściankowe, samotne; 2) malarstwo przedstawiające przedmioty martwej przyrody (n. p. owoce, kwiaty), malarstwo sielankowe.

Sti'lliegen, *vn.* liege, liegſt, liegt, lag ſtill, habe i bin ſtillgelegen, leżeć spokojnie, nieruchomo.

Sti'lliegen, *sn.* =s, 1) leżenie spokojne; 2) (obraz.) zastój *m.*; = Stillſtand.

Sti'llmeſſe, *sf. pl.* =n, cicha msza.

Sti'llos, *adi.* niestylowy, bez stylu.

Sti'llosigkeit, *sf.* niestylowość *f.*, bezstylowość *f.*

Sti'llſchweigen, *vn.* ſchweige, ſchweigſt, ſchweigt, ſchwieg ſtill, habe ſtillgeſchwiegen milczeć, zamilknąć; ſchweig ſtill! milcz! ich befahl ihm ſtillzuſchweigen nakazałem mu milczenie.

Sti'llſchweigen, *sn.* =s, milczenie *n.*; — beobachten milczeć; jmndm — auferlegen nakazać komu milczenie; etw. mit — übergehen milczeniem co pokryć, zamilczeć o czem, nie wspominać o czem; — gilt für Einwilligung kto milczy, przyzwala, zgadza się; das — brechen przerwać milczenie.

Sti'llſchweigend, *adi.* milczący; spokojny; niejawny; =er Vorbehalt zastrzeżenie milczące; unter =er Vorausſetzung pod domniemanem założeniem; =es Einverſtändnis milczące zezwolenie; *adv.* milcząco, milczkiem, nic nie mówiąc; — vorausgeſetzte Bedingung warunek milczący, rozumiejący się przez się.

Sti'llſitzen, *vn.* ſitze, habe, ſitzeſt i ſitzt, ſaß, ſitzt, ſaß ſtill, habe i bin ſtillgeſeſſen, siedzieć spokojnie, nie ruszać się; (obraz.) nic nie robić, próżnować.

Sti'llſitzer, *sm.* =s, *pl.* —, cichacz *m.*

Sti'llſtand, *sm.* =(e)s, 1) stanie *n.* cicho, spokojnie; spoczynek *m.*, nieruszanie *n.* się; 2) przerwa *f.*, zawieszenie *n.* czego, zatrzymanie *n.* się; geſchäftlicher — zastój *m.*

nieczynność *f.* w handlu; geistiger — martwota *f.*

Sti'llstehen, I. *vn.* stehe, stehst, steht, stand still, habe i bin stillgestanden stać spokojnie, nie ruszać się; stanąć, zatrzymać się; stillgestanden! stój!; die Uhr steht still zegar nie idzie, stoi; da bleibt einem der Verstand — na to już głowy niestaje, tego już pojąć nie można; er kann keinen Augenblick — nie ustoi na chwilę; II. stillstehend, *ppr.* i *adi.* stojący (spokojnie), nieruchomy.

Sti'llstehen, *sn.* -s, 1) ob. Stillstand; 2) zatrzymanie *n.* się.

Sti'lvoll, *adi.* odpowiadający regułom stylu, stylowy; piękny, gustowny.

Sti'mmabgabe, *sf.* głosowanie *n.*; sich der — enthalten wstrzymać się od głosowania.

Sti'mmband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, struna gardłowa, wiązadło głosowe (anat.).

Sti'mmbandlähmung, *sf. pl.* -en, paraliż *m.*, porażenie struny gardłowej, wiązadła głosowego (medycyna).

Sti'mmbar, *adi.* dający się nastroić (n. p. instrument muzyczny).

Sti'mmbegabt, *adi.* mający piękny głos, organ.

Sti'mmberechtigt, *adi.* mający prawo głosowania.

Sti'mmberechtigte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, uprawniony do głosowania.

Sti'mmberechtigung, *sf.* prawo *n.* głosowania.

Sti'mmbildung, *sf.* kształcenie *n.* głosu.

Sti'mmchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stimme głosik *m.*

Sti'mme, *sf. pl.* -n, 1) głos *m.*; mit lauter, leiser, halber — sprechen, lesen mówić, czytać głośno, cicho (przytłumionym głosem), półgłosem; ich erkannte ihn an der — poznałem go po głosie; seine — erheben podnieść głos; er hat eine angenehme — ma przyjemny głos, organ; Klang der — metal *m.* głosu, (w muzyce:) dźwięczność *f.*, brzmienie *n.* głosu, organu; bei — sein mieć głos, módz śpiewać; mit heiserer — ochrypłym głosem; es fehlten zwei -n brakowało dwóch głosów; die obere (erste), untere (zweite) —singen śpiewać pierwszym, drugim głosem; die -n ausschreiben, verteilen rozdzielić partye; 2) śpiew *m.* ptaków; die — des Kukkucks hört man nur bis Johanni kukułka śpiewa tylko do św. Jana; 3) głos *m.*, kreska *f.* przy wyborach (polityka); seine — abgeben oddać głos, głosować; die — verweigern nie dać głosu; die -n sammeln zbierać głosy; des Sammeln (Zählen) der -n skrutynium *n.*; Sitz und — haben mieć głos w radzie; keine — haben nie mieć głosu, prawa głosowania; mit allen -n gewählt wybrany jednogłośnie; 4) głos *m.*, opinia *f.*; die öffentliche — głos publiczny, opinia publiczna; 5) (obraz.) die — der Natur głos natury; eine innere — sagt mir sercе mi mówi; die — des Gewissens regte sich in ihm głos sumienia odezwał się w nim; die — des Blutes läßt sich nicht verleugnen krew nie woda; Volkes —, Gottes — głos ludu, głos Boga.

Sti'mmen, I. *va.* (haben) stroić, nastrajać, nastroić; eine Violine zum Klavier — dostroić skrzypce do fortepianu; höher — stroić na wyższy ton; tiefer, niedriger — spuszczać, spuścić; (przenośnie:) jmndn günstig — nakłonić, skłonić kogo do czego, pozyskać kogo dla jakiej rzeczy; traurig — smucić; gut, schlecht gestimmt sein być dobrze, źle usposobionym; ich bin nicht zum Lesen gestimmt nie jestem usposobionym do czytania; seine Forderungen hoch — mieć wysokie pretensye; II. *vn.* (haben) 1) głosować, kreskować; für das Gesetz — głosować za ustawą; gegen etw. — głosować przeciw czemu; für jmndn — głosować za kim, na kogo; 2) zgadzać się; = zusammenstimmen; das stimmt nicht zusammen to się nie zgadza; das stimmt to słuszne, to tak jest; diese Handlung stimmt ganz zu seinen Ansichten ten czyn zgadza się zupełnie z jego zapatrywaniami; stimmt die Rechnung? zgadza się rachunek?

Sti'mmen, *sn.* -s, 1) strojenie *n.* (muzyka); 2) głosowanie *n.*, kreskowanie *n.*

Sti'mmenbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, partytura *f.* (muzyka).

Sti'mmeneinheit, *sf.* jednogłośność *f.*; mit — gewählt wybrany jednogłośnie.

Sti'mmengleichheit, *sf.* równość *f.* głosów.

Sti'mmenmehrheit, Sti'mmenmehrzahl, *sf.* większość *f.* głosów; absolute, bedingte — absolutna, bezwzględna, względna większość głosów; durch einfache, mit großer — gewählt wybrany zwykłą, znaczną większością głosów; er hatte die — für sich miał za sobą większość głosów.

Sti'mmenminderheit, Sti'mmenminderzahl, *sf.* mniejszość *f.* głosów.

Sti'mmenprüfung, *sf. pl.* -en, 1) próba *f.* głosu (muzyka); 2) obacz Stimmensammeln.

Sti'mmensammeln, *sn.* -s, **Sti'mmensammlung**, *sf. pl.* -en, zbieranie *n.* głosów, skrutynium *n.*

Sti'mmensammler, *sm.* -s, *pl.* —, zbieracz *m.* głosów, skrutator *m.*

Sti'mmenzählen, *sn.* -s, **Sti'mmenzählung**, *sf. pl.* -en, obacz Stimmensammeln.

Sti'mmenzähler, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Stimmensammler.

Sti'mmer, *sm.* -s, *pl.* —, stroiciel *m.* (instrumentu muzycznego); głosujący *m.*

Sti'mmfähig, *adi.* zdolny do głosowania, mający głos.

Sti'mmfall, *sn.* -(e)s, **Sti'mmbeugung**, *sf. pl.* -en, kadencya *f.* głosu.

Sti'mmführer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pierwszy śpiewak (muzyka); 2) (obraz.) osoba miarodawcza; mowca *m.* deputacyi.

Sti'mm(en)führung, *sf. pl.* -en, (po)prowadzenie *n.* głosu, głosów (muzyka).

Sti'mmgabel, *sf. pl.* -n, widełki strojowe (muzyka).

Sti'mmgeber, *sm.* -s, *pl.* —, głosujący *m.*, oddający *m.* głos.

Sti'mmgebung, *sf.* głosowanie *n.*

Sti'mmhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młotek *m.*, strojnik *m.* (muzyka).

Sti'mmholz, *sn.* i *dim.* **Sti'mmhölzchen**, *sn.* -s, dusza *f.* skrzypców.

-ſtimmig, *adi.* w wyrazach złożonych, jak: ſtarkſtimmig silny głos mający; dreiſtimmig w trzy, na trzy głosy.

Sti'mmlage, *sf. pl.* -n, regestr *m.* w głosie, głosu (muzyka).

Sti'mmlähmung, *sf. pl.* -en, paraliż *m.* głosu.

Sti'mmlaut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, samogłoska *f.* (gramat.).

Sti'mmleiter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) obacz Stimmführer; 2) przewodnik *m.* głosu (fizyka).

Sti'mmlich, *adi.* głosowy.

Sti'mmlos, *adi.* 1) pozbawiony głosu; 2) nie mający głosu, prawa głosowania; 3) niemy (gramat.).

Sti'mmloſigkeit, *sf.* afonia *f.*, bezgłos *m.*, brak *m.* głosu (medycyna).

Sti'mmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Stimmer.

Sti'mmittel, *sn. pl.* gute — haben mieć piękny głos (muzyka).

Sti'mmorgane, *sn. pl.* narzędzia głosowe (anat.).

Sti'mmrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* głosowania; allgemeines — ogólne, powszechne prawo głosowania.

Sti'mmritze, *sf. pl.* -n, szpara głosowa, głośnia *f.* (anat.).

Sti'mmritzenbänder, *sn. pl.* wiązadła *pl.* głośni (anat.).

Sti'mmritzendeckel, *sm.* -s, krtaniokrywka *f.* (anat.).

Sti'mmſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, klucz *m.* (muzyka).

Sti'mmſchwäche, *sf. pl.* -n, słabość *f.* głosu.

Sti'mmſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, obacz Stimmholz.

Sti'mmtag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień *m.* głosowania.

Sti'mmtäfelchen, *sn.* -s, *pl.* —, tabliczka *f.* do głosowania (historya).

Sti'mmton, *sn.* -(e)s, *pl.* -töne, dźwięk wywołany drganiem strun gardłowych (fizyologia).

Sti'mmübung, *sf. pl.* -en, ćwiczenie *n.* głosu, ćwiczenie wokalne; -en machen ćwiczyć głos.

Sti'mmumfang, *sm.* -(e)s, rozciągłość *f.*, objętość *f.* głosu, diapason *m.* (muzyka).

Sti'mmung, *sf. pl.* -en, 1) strojenie *n.* (instrumentu muzycznego); 2) strój *m.* (instrumentu muzycznego); die — halten być nastrojonym; die — verlieren rozstroić się; 3) (przenośnie:) nastrój *m.*, humor *m.*, stan *m.* umysłu, usposobienie *n.*; in — ſein być w dobrym humorze; nicht in — ſein nie być w humorze; gedrückte — przygnębienie *n.*; gehobene — podniosły nastrój; die Geſellſchaft bei (albo in) guter — erhalten zabawiać towarzystwo; gereizte — stan rozdrażnienia, rozdrażnienie *n.*; öffentliche — opinia publiczna.

Sti'mmungsbild, *sn.* -es, *pl.* -er, 1) obraz pełen uczucia; 2) szkic (pisany) oddający stan umysłu, sposób myślenia pewnego kraju, miasta i t. p.

Sti'mmvieh, *sn.* -s, trzoda głosująca (ironicznie).

Sti'mmwechſel, *sm.* -s, mutacya *f.*, zmiana *f.* głosu.

Sti'mmwerkzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Stimmorgane.

Sti'mmzähler, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Stimmenſammler.

Sti'mmzettel, *sm.* -s, *pl.* —, kartka *f.* do głosowania, kreska *f.*; ungültiger — kreska nieważna.

Stimulatio'n, *sf. pl.* -en, drażnienie *n.*, podniecanie *n.*; = Reizung.

Stimulie'ren, *va.* (haben) drażnić, podniecać; = reizen.

Sti'mulus, *sm.* —, podnieta *f.*; = Reiz.

Sti'ngel, *sm.* -s, *pl.* —, ogonek *m.* dzika (łow.).

Stinkado'res, *sf. pl.* cygara palące się ze swędem (żartobl.).

Sti'nkaſant, -(e)s, czarcie łajno (bot.).

Sti'nkbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, śmierdziec *m.*, wyżygin *m.*

Sti'nkbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, 1) kozioł śmierdzący; 2) (obraz.) śmierdzinek *m.*

Sti'nkdachs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, gatunek kuny (zool.).

Sti'nkdrüſe, *sf. pl.* -n, gruczoł wydzielający płyn cuchnący (anat.).

Sti'nken, *vn.* ſtinke, ſtinkſt, ſtinkt, ſtank, habe geſtunken śmierdzieć, cuchnąć, czuć; nach etw. — śmierdzieć czem; er ſtinkt aus dem Munde cuchnie mu z ust; (obraz.) vor Faulheit — być niezmiernie gnuśnym; Eigenlob ſtinkt kto się chwali, ten się gani; das ſind geſtunkene Lügen to wierutne kłamstwa.

Sti'nken, *sn.* -s, śmierdzenie *n.*, cuchnienie *n.*

Sti'nkend, Sti'nkicht, Sti'nkig, *adi.* śmierdzący, smrodliwy; — ſein śmierdzieć, cuchnąć; — werden śmierdnąć, zacuchnąć; -e Lüge wierutne kłamstwo; *adv.* — faul niezmiernie gnuśny.

Sti'nker, *sm.* -s, *pl.* —, śmierdziuch *m.*

Sti'nkerin, *sf. pl.* -nen, śmierdziucha *f.*

Stinkerei', *sf. pl.* -en, śmierdzenie *n.*

Sti'nkfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Stint.

Sti'nkfliege, *sf. pl.* -n, śmierdziomuch *m.*

Sti'nkhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, obacz Wiedehopf.

Sti'nkig, *adi.* ob. Stinkend.

Sti'nkkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, śmierdziuch *m.*, krówka *f.*

Sti'nkkalk, *sm.* -(e)s, antrakonit *m.*

Sti'nkkamille, *sf. pl.* -n, śmiardło *n.*

Sti'nkkohle, *sf. pl.* -n, dyzodyt *m.*

Sti'nkkreſſe, *sf. pl.* -n, psia pieprzyca.

Sti'nkkugel, *sf. pl.* -n, kula śmierdząca (dawniej w wojnie używana).

Sti'nkloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, śmierdząca dziura.

Sti'nkmalve, *sf. pl.* -n, sterkulia *f.*, topolówka różowa.

Sti'nkmarder, *sm.* -s, *pl.* —, **Sti'nkratz**, *sm.* -en, *pl.* -en, tchórz *m.* (zwierzę).

Sti'nknaſe, *sf. pl.* -n, 1) wrzód cuchnący w nosie; 2) człowiek *m.* z cuchnącym nosem.

Sti'nkſalm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Stint.

Sti'nkſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, sromotnik smrodliwy, dyable jaje (grzyb).

Sti'nkſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Stinkkalk.

Sti'nktier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, śmierdziel *m.*

Sti'nkwinde, *sf. pl.* -n, trzeszczka *f.* (rośl.).

Sti'nkwieſel, *sn.* -s, *pl.* —, tchórz *m.* (zwierzę).

Stint, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stynka *f.*, mrzewka *f.*, owiesek *m.* (ryba); verliebt wie ein — zakochany jak kot; vergnügt wie ein — kontent jak mucha w okropie.

Stipendia't, *sm.* -en, *pl.* -en, stypendysta *m.*

Stipe'ndium, *sn.* -(s), *pl.* -dien, stypendyum *n.*, zapomoga *f.*, wsparcie *n.* udzielane uczniom.

Stipi'tzen, *va.* (haben) ob. Stibitzen.

Sti'ppe, *sf. pl.* -n, sos *m.*

Sti'ppen, 1. *va.* (haben) maczać do sosu, w roscle; II. *vn.* (haben) ciągnąć za sobą; das Kleid ſtippt suknia ciągnie się po ziemi.

Stipula'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, stypulant *m.*, zawierający *m.* umowę, ugodę; = Vertragſchließer.

Stipulatio'n, *sf. pl.* -en, stypulacya *f.*, ugoda *f.*, umowa *f.*, układ *m.*; = Vertrag.

Stipulie'ren, *va.* (haben) stypulować, umówić, ugodzić, ułożyć; = übereinkommen.

Sti'rn, *sf. pl.* -en, i **Sti'rne**, *sf. pl.* -n, czoło *n.*; eine hohe, niedrige — haben mieć wysokie, nizkie czoło; faltige, gerunzelte, offene — poradlone, zmarszczone, otwarte czoło; die — runzeln (z)marszczyć czoło; kleine — czołko *n.*; (przenośnie:) eine eherne, dreiſte, freche — haben mieć bezwstydne, miedziane czoło; die — haben, etw. zu ſagen, zu tun mieć tyle wytarte czoło, być tak bezczelnym, by coś powiedzieć, uczynić; die — jmndm bieten stawić komu czoło, opierać się komu; die — hoch tragen nosić głowę wysoko; — gegen — czoło w czoło; es ſteht ihm auf der — geſchrieben albo zu leſen ma to na czole wypisane, z czoła mu to poznać, wyczytać można.

Sti'rnader, *sf. pl.* -n, żyła czołowa, czelna (anat.).

Sti'rnaderlaßbinde, *sf. pl.* -n, przeborek *m.*

Sti'rnband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, **Sti'rnbinde**, *sf. pl.* -n, naczołek *m.*, czółko *n.*

Sti'rnbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, naczołek *m.*, kość czelna (anat.).

Sti'rnblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, naczolnik *m.*, naczołek *m.* (dla koni).

Sti'rnchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stirn, czołko *n.*

Sti'rnfalte, *sf. pl.* -n, zmarszczka *f.* na czole.

Sti'rnfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, **Sti'rnfläche**, *sf. pl.* -n, przednia strona (budynku).

Sti'rngegend, *sf.* okolica *f.* czoła (anat.).

Sti'rnhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włosy *pl.* na czole; czub *m.*, czupryna *f.* (u koni).

Sti'rnhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młot czołowy.

Sti'rnhöhle, *sf. pl.* -n, zatoka czołowa (anat.).

Sti'rnhügel, *sm.* -s, *pl.* —, wypukłość czelna (anat.).

Sti'rnknochen, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Stirnbein.

Sti'rnlocke, *sf. pl.* -n, kędzior na czoło spadający.

Sti'rnmauer, *sf. pl.* -n, mur przyczółkowy.

Sti'rnmuskel, *sm.* -s, *pl.* —, muszkuł czołowy (anat.).

Sti'rnnerv, *sm.* -s, *pl.* -en, nerw czołowy (anat.).

Sti'rnpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, słup czołowy, przedni (budown.).

Sti'rnrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, koło czołowe.

Sti'rnriemen, *sm.* -s, *pl.* —, rzemień czelny, czółko *n.* (dla koni).

Sti'rnrunzel, *sf. pl.* -n, zmarszczka *f.* na czole.

Sti'rnrunzeln, *sn.* -s, marszczenie *n.* czoła.

Sti'rnſchmuck, *sm.* -(e)s, ozdoba *f.*, strój *m.* na czoło.

Sti'rnſeite, *sf. pl.* -n, przednia strona (budynku); — des Rauchkaſtens ściana przednia dymniska (kolejn.).

Sti'rnſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Stirnwand.

Sti'rnteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przednia część szyszaka.

Sti'rntuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, chustka *f.* do owijania czoła.

Sti'rnverladerampe, *sf. pl.* -n, ładownia czołowa (kolejn.).

Sti'rnwand, *sf. pl.* -wände, przednia ściana (budynku).

Sti'rnwunde, *sf. pl.* -n, rana *f.* na czole.

Sto'a, *sf.* portyk *m.* (w Atenach), hala *f.*

Sto'ben, **Sto'pen**, *va.* (haben) 1) zaprawiać jarzyny; 2) obacz Dämpfen.

Stö'ber, *sm.* -s, *pl.* —, **Stö'berhund**, *sm.* -es, *pl.* -e, pies gończy, wytrapiający i wypłaszający zwierzynę, ogar *m.*, ogarzyca *f.*; kleiner — ogarzę *m.*; — auf Vögel wyżeł *m.*, wyżlica *f.*, wyżlę *n.*

Stö'bern, *vn.* (haben) 1) szperać, szukać, przetrząsać; in albo zwiſchen alten Büchern — szperać w starych książkach; 2) (*va.*) gonić, tropić;

zwierzynę wypłoszyć; = aufſtöbern; die Hunde — durch den Wald psy tropią w lesie; 3) kurzyć się, pruszyć (o śniegu); wie es ſtöbert! jak pruszy!

Stö'berig, *adi.* pruszący; =es Wetter obacz Stöberwetter.

Stö'bern, *sn.* =s, 1) szperanie *n.*, szukanie *n.*, przetrząsanie *n.*; 2) tropienie *n.*, wypłaszanie *n.* zwierza; 3) zawierucha *f.*

Stö'berwetter, *sn.* =s, zawierucha śnieżna, zamieć *f.*

Sto'cheln, Sto'chen, *va.* das Feuer — podniecać, rozgartywać, zgartywać ogień.

Sto'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Zahnſtocher; 2) palacz *m.*; = Heizer.

Sto'chern, *va.* (haben) 1) das Feuer — obacz pod ſtocheln; 2) ſich die Zähne — dłubać w zębach.

Sto'chern, *sn.* =s, 1) dłubanie *n.* (n. p. w zębach); 2) zgartywanie *n.*, rozgartywanie *n.* ognia.

Stock, *sm.* =(e)s, *pl.* Stöcke, 1) laska *f.*; kleiner — laseczka *f.*; dicker, derber — kij *m.*; mit Eiſen beſchlagener — kostur *m.*; am albo mit dem =e gehen chodzić o lasce, z laską, o kiju, z kijem; mit dem =e ſchlagen walić, okładać, obić kijem; den — bekommen kijem dostać; 2) pień *m.*, pręt *m.* (na którym co rośnie); ein — Roſen krzak *m.* róż; eine Roſe vom =e abbrechen różę z pnia urwać; 3) pień *m.* na karczowisku; über — und Stein ſpringen, jagen biedz, pędzić przez góry i lasy; 4) podstawa *f.*, słup *m.*, drążek, na którym się co zawiesza, osadza (np. kapelusz, perukę); 5) ul *m.*; = Bienenſtock; 6) winieta *f.* (drukarstwo); 7) piętro *n.*; = Stockwerk; er wohnt im erſten — mieszka na pierwszem piętrze; 8) kloc *m.*, do którego się więźnia przykuwa, dyby *pl.* na nogi; więzienie *n.*, koza *f.*; jmndn in den — legen, ſchlagen w dyby kogo okuć; 9) kapitał *m.*, zasoby pieniężne; — von Waren zapasy *pl.* towarów; 10) (obraz.) kij *m.*, drąg *m.*, kloc *m.*; ſich wie ein — anſtellen być niezręcznym jak kloc, być niezdarą.

Sto'ck . . ., w połączeniu z nazwami narodów; zabity, zapalony, fanatyczny, n. p.: er iſt ein Stockpreuße to zabity, zapalony Prusak (hakatysta *m.*).

Sto'ckameiſe, *sf. pl.* =n, mrówka wędrująca.

Sto'ckausſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, **Sto'ckſproſſe**, *sf. pl.* =n, wyrośl *f.*, wyrostek *m.* (bot.).

Sto'ckband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, sznurek *m.*, tasiemka *f.*, wstążeczka *f.* u laski.

Sto'ckbeſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, skówka *f.* u laski.

Sto'ckblind, *adi.* zupełnie ślepy, niewidomy.

Stö'ckchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Stock, laseczka *f.*, kijaszek *m.*

Sto'ckdegen, *sm.* =s, *pl.* —, laska *f.* ze szpadą.

Sto'ckdumm, *adi.* głupi jak but, jak sak, głupiuteńki.

Sto'ckdummheit, *sf.* wielka głupota.

Sto'ckdunkel, *adi.* ciemniuteńki, *adv.* ciemno jak w rogu.

Sto'ckeiſen, *sn.* =s, *pl.* —, dyby *pl.*

Sto'cken, I. *va.* (haben) 1) tyczkami, żerdziami podpierać (drzewa, wino); 2) das Blut — wstrzymać obieg krwi; II. *vn.* (haben) 1) zatrzymywać się, zatrzymać się, zatamować się; ustawać, ustać; das Waſſer ſtockt woda się zastanowiła, zatamowała, woda stoi, nie odpływa; im Reden — zająkać się, zacinać się, zaciąć się; er ſtockt oft im Reden często się zacina w mówieniu; die Unterhaltung ſtockte rozmowa przerwała się; das Geſchäft ſtockt sprawa się zahaczyła, nie postępuje wcale; zastój w interesach; der Handel ſtockt handel ustał; bei dieſem Anblick ſtockte mir das Blut in den Adern na ten widok krew w żyłach mi skrzepła; 2) gęstnąć, zsiadać się, zsiąść się (o mleku); 3) (ſein) butwieć; próchnieć, psuć się (o zębach).

Sto'cken, *sn.* =s, **Sto'ckung**, *sf. pl.* =en, 1) tyczenie *n.*, podpieranie *n.* tyczkami; 2) zatrzymywanie *n.* się, zatrzymanie *n.* się; przerwa *f.*, zastój *m.* (n. p. w handlu); ins — kommen, geraten zahaczać się, zahaczyć się, urwać się; 3) — im Reden zacinanie *n.* się w mówieniu; 4) gęstnienie *n.*, zsiadanie *n.* się mleka; 5) butwienie *n.*

Sto'ckend, *adi.* wahający się, zatrzymujący się; eine =e Rede mowa z pauzami, przestankami; *adv.* — ſprechen zacinać się w mówieniu.

Sto'ckente, *sf. pl.* =n, krakwa *f.*, krzyżówka *f.*, szarka *f.*, burka *f.*

Sto'ckerbſe, *sf. pl.* =n, groch polny, rolny.

Stö'ck(e)rig, *adi.* chudy jak tyka.

Stö'ckern, *vn.* (haben) ob. Stochern.

Sto'ckerz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda *f.* w bryłach.

Sto'ckfackel, *sf. pl.* =n, ob. Kienfackel.

Sto'ckfalke, *sm.* =n, *pl.* =n, jastrząb właściwy.

Sto'ckfechten, *sn.* =s, fechtowanie *n.* laską.

Sto'ckfeder, *sf. pl.* =n, pierwsze twarde pióro z brzegu w skrzydle ptaków.

Sto'ckfiedel, *sf. pl.* =n, ob. Stockgeige.

Sto'ckfinſter, *adi.* obacz Stockdunkel.

Sto'ckfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, sztokfisz *m.* (ryba); er iſt ein rechter — głupi jak but.

Sto'ckfiſchfang, *sm.* =(e)s, *pl.* =fänge, połów *m.* sztokfiszów.

Sto'ckfleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, plama *f.* od zleżenia.

Sto'ckfleckig, Sto'ckig, *adi.* mający plamy od zleżenia.

Sto'ckfremd, *adi.* zupełnie obcy; nikogo nie znający.

Sto'ckgeige, *sf. pl.* -n, oktawka *f.*, skrzypeczki *pl.*

Sto'ckgelehrt, *adi.* bardzo, zanadto uczony.

Sto'ckgeleiſe, *sm.* -s, *pl.* — tor ślepy, martwy (kolejn.).

Sto'ckgerſte, *sf.* jęczmień czworogranny.

Sto'ckglaube, *sm.* -ns, ślepa, niezachwiana wiara.

Sto'ckgläubig, *adi.* ślepo wierzący.

Sto'ckgras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, psia trawka; = Hundsgras.

Sto'ckhalter, *sm.* -s, *pl.* —, podstawa *f.* na laski.

Sto'ckhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młot murarski, mularski.

Sto'ckhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlujący *m.* laskami.

Sto'ckhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, koza *f.*, więzienie *n.* (wojskowe).

Sto'ckholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo gałęziowe.

Sto'ckig, *adi.* zbutwiały, zleżały; *adv.* — werden zbutwieć. [cięty.

Stö'ckiſch, *adi.* uparty, za-

Sto'cknopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -knöpfe, gałka *f.* u laski.

Sto'cklampe, Sto'cklaterne, *sf. pl.* -n, latarnia *f.* na kiju; latarnia końcowa pociągu (kolejn.).

Sto'ckleuchter, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Armleuchter.

Sto'ckmakler, Sto'ckmäkler, *sm.* -s, *pl.* —, stręczyciel giełdowy dla papierów państwowych.

Sto'ckmalve, *sf. pl.* -n, ślaz wysoki, ogrodowy.

Sto'ckmaus, *sf. pl.* -mäuſe, mała mysz polna.

Sto'ckmäuschenſtill, *adi.* cichutki, cichuteńki; *adv.* cichutko, cichuteńko.

Sto'ckmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* więzienia.

Sto'cknarr, *sm.* -en, *pl.* -en, błazen *m.*, głupiec *m.* wierutny.

Sto'ckpfeife, *sf. pl.* -n, flet *m.* w lasce.

Sto'ckprügel, *s. pl.* obacz Stockſchläge.

Sto'ckraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -räume, nowina *f.*; = Neubruch.

Sto'ckregiſter, *sn.* -s, *pl.* —, rejestr *m.*, spis *m.* towarów na składzie będących (handel).

Sto'ckreiter, *sm.* -s, *pl.* —, ażioter *m.*

Sto'ckreiterei, *sf.* ażiotertstwo *n.*

Sto'ckriemen, *sm.* -s, *pl.* —, rzemyk *m.* u laski.

Sto'ckroſe, *sf. pl.* -n, róża ślazowa.

Sto'ckuhr, *sf. pl.* -en, zegar stojący.

Stocks, *s. pl.* zasoby *pl.*, zapasy *pl.*; akcye *pl.* (handel).

Sto'cksbeſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, akcyonaryusz *m.*

Sto'ckſchere, *sf. pl.* -n, nożyce ogrodowe.

Sto'ckſchiene, *sf. pl.* -n, opornica *f.*, szyna oporowa (kolejn.).

Sto'ckſchirm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, parasol dający się użyć także jako laska.

Sto'ckſchlag, *sm.* -(e)s, uderzenie *n.* kijem; *pl.* -ſchläge, kije *pl.*, baty *pl.*

Stockſchlange, *sf. pl.* -n, anakond *f.* (wąż).

Sto'ckſchleuder, *sf. pl.* -n, proca *f.*

Sto'ckſchnupfen, *sm.* -s, suchy katar, sapka *f.*

Sto'ckſchraube, *sf. pl.* -n, śruba *f.* u imadła.

Sto'ckſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, bedła zmienna (grzyb).

Sto'ckſtänder, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schirmſtänder.

Sto'ckſteif, *adi.* sztywny jak drąg; *adv.* — daſtehen stać jak drąg.

Sto'ckſtill, *adi.* cichuteńki; nieruchomy; *adv.* cichuteńko; nieruchomie.

Sto'cktaub, *adi.* zupełnie głuchy, głuchuteńki.

Sto'cktaube, *sf. pl.* -n, dziki gołąb.

Sto'ckturnen, *sn.* -s, gimnastyka wykonywana przy pomocy kija.

Sto'ckung, *sf.* ob. Stocken.

Sto'ckviole, *sf. pl.* -n, lewkonia *f.*

Sto'ckwache, *sf. pl.* -n, straż więzienna.

Sto'ckwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piętro *n.*; Haus von drei -en dom o trzech piątrach.

Sto'ckwinde, *sf. pl.* -n, dźwigarka górnobierna, dźwigownica *f.*

Sto'ckzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb trzonowy.

Sto'ckzirkel, *sm.* -s, *pl.* —, cyrkiel *m.* o nieruchomych kolankach.

Stoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) materya *f.* (jedwabna, sukienna, wełniana i t. p.); surowiec *m.*; = Rohſtoff; die Arbeit koſtet ſo viel wie der — robota kosztuje tyle co materya; 2) materya *f.* (w przeciwstawieniu do duszy (filozofia); 3) materya *f.*, ciało *n.*, pierwiastek *m.* (chemia); 4) przedmiot *m.*, wątek *m.*, osnowa *f.*, treść *f.*; — zu einem Roman przedmiot dla, do powieści; einen Katalog nach dem -e ordnen uporządkować, ułożyć katalog według przedmiotów; — für ein Werk materyały *pl.* do dzieła; — zur Unterhaltung finden znaleźć przedmiot do rozmowy; — zum Lachen powód do śmiechu; 5) napój *m.* (szczególnie piwo w mowie studenckiej).

Sto'ffbildend, *adi.* tworzący materyę, ciało (fizyologia); plastyczny (rzeźb.).

Sto'ffelig, *adi.* niezdarny, głupi.

Sto'ffen, *adi.* materyalny, z materyi zrobiony.

Sto'ffentſtehung, Sto'fferzeugung, *sf.* obacz Urzeugung.

Sto'fferſatz, *m.* -es, *pl.* -ſätze, odrost *m.*

Sto'fferſatzmittel, *sn. pl.* odżywki *pl.*

Sto'ffhaltig, *adi.* materyalny; treściwy; = inhaltsreich; pożywny.

Sto'ffhaltigkeit, *sf.* materyalność *f.*; treściwość *f.*; pożywność *f.*

Sto'fflehre, *sf.* 1) chemia *f.*; 2) materyalizm *m.*; = Materialismus; Anhänger der — materyalista *m.*

Sto'fflich, *adi.* materyalny; *adv.* co do materyi, przedmiotu.

Sto'fflichkeit, *sf.* materyalność *f.*

Sto'fflos, *adi.* 1) niemateryalny; 2) (obraz.) niemający treści, nietreściwy, bezosnowy.

Sto'fflosigkeit, *sf.* 1) niemateryalność *f.*; 2) (obraz.) brak *m.* treści, przedmiotu, osnowy.

Sto'ffname, *sm.* -ns, *pl.* -n, imię oznaczające materyę.

Sto'ffverwandtſchaft, *sf. pl.* -en, powinowactwo materyalne, chemiczne.

Sto'ffwechſel, *sm.* -s, przeistaczanie *n.* soków, odmiana *f.* materyi (fizyol.).

Sto'ffwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Stoffname.

Stö'hnen, *vn.* (haben) jęczeć, stękać; über etw. — narzekać na co.

Stö'hnen, *sn.* -s, jęczenie *n.*, stękanie *n.*, jęki *pl.*; narzekanie *n.*

Stö'hnend, *adi.* jęczący, stękający.

Sto'iker, *sm.* -s, *pl.* —, stoik *m.* (filoz.).

Sto'iſch, *adi.* stoicki; *adv.* po stoicku.

Stoizi'smus, *sm.* —, stoicyzm *m.* (filoz.).

Sto'la, **Sto'le**, *sf. pl.* -len, stuła *f.* (kapłańska); stuła *f.* (historyczny strój kobiecy).

Sto'lgebühren, *sf. pl.* opłaty kościelne.

Sto'lbeule, *sf. pl.* -n, odcisk *m.* od podkowy.

Sto'lle, *sf. pl.* -n, obacz Stulle.

Sto'llen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) sztolnia *f.*, stolnia *f.*, podkop *m.*, ganek podziemny (górn.); einen — treiben, faſſen, zuführen stolnię (wy)kopać, wycembrować, rozprzestrzenić; 2) placek podługowaty (na święta pieczony); 3) oceł *m.*, bródka *f.* u podkowy końskiej; 4) nóżka *f.* u łóżka, u garnka, trzon *m.*, trzonek *m.*; 4) zwrotka *f.* (pieśni meistersingerów).

Sto'llen, *va.* (haben) 1) zaopatrzać w nóżki (łóżko); 2) wykuć bródkę u podkowy końskiej; 3) rozprzestrzeniać skóry (garbarstwo).

Sto'llenarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.* w stolni (górn.).

Sto'llenarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, stolnik *m.* (górn.).

Sto'llenbäcker, *sm.* -s, *pl.* —, piekarz *m.* placków.

Sto'llenbau, *sm.* -(e)s, budowa *f.* stolni (górn.).

Sto'llenbefahrung, *sf. pl.* -en, przegląd *m.* stolni (górn.).

Sto'llenfirſte, *sf. pl.* -n, dach *m.* stolni (górn.).

Sto'llenförderung, *sf. pl.* -en, wywóz *m.* (górn.).

Sto'llengerechtigkeit, *sf.* przywilej *m.* stolni (górn.).

Sto'llengeſchworene(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), nadzorca *m.*, inspektor *m.* stolni (górn.).

Sto'llengrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, spestak *m.* (górn.).

Sto'llenhauer, *sm.* -s, *pl.* —, stolnik *m.* (górn.).

Sto'llenkluft, *sf. pl.* -klüfte, okno *n.* w stolni (górn.).

Sto'llenlaus, *sf.* kawał *m.* drzewa do zatykania dziur w chodnikach kopalni.

Sto'llenmund, **Sto'llenloch**, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, ujście *n.* stolni, wejście *n.* do stolni (górn.).

Sto'llenöffnung, *sf. pl.* -en, otwór *m.* stolni (górn.).

Sto'llenrecht, *sn.* -(e)s, ob. Stollengerechtigkeit.

Sto'llenſchacht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szyb prowadzący do stolni (górn.).

Sto'llenſohle, *sf. pl.* -n, spód *m.* stolni (górn.).

Sto'llenſteiger, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Steiger.

Sto'llentaufe, *sf.* głębokość *f.* stolni (górn.).

Sto'llenulmen, *s. pl.* poboki *pl.* stolni (górn.).

Sto'llenvorſteher, *sm.* -s, *pl.* —, przełożony *m.* nad stolnią (górn.).

Sto'llenverengung, *sf. pl.* -en, poboki *pl.* stolni (górn.).

Sto'llenwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wózek *m.* o czterech kołach do ciężarów (górn.).

Sto'llenwaſſer, *sn.* -s, woda gromadząca się w stolni (górn.).

Sto'llenweiſe, *adi.* i *adv.* w stolniach, stolniami (górn.).

Sto'llenzeche, *sf. pl.* -n, kopalnia mająca stolnie.

Sto'llhaſen, *sm.* -s, *pl.* —, garnek *m.* z nóżkami.

Stö'llner, *sm.* -s, *pl.* —, 1) gwarek stolniowy; 2) stolnik *m.*; = Stollenarbeiter.

Stolo'nen, *sm. pl.* latorośle z korzenia wyrastające, wypustki *pl.*; = Ausläufer (bot.).

Sto'lper, *sm.* -s, *pl.* —, **Stolperei'**, *sf. pl.* -en, potknięcie *n.* się (w szczególności o koniach).

Sto'lperer, *sm.* -s, *pl.* —, ten co się ustawicznie potyka, co ma chód niepewny.

Sto'lperig, *adi.* 1) utykający (chód); 2) grudzisty, nierówny, chrupowaty (o drodze).

Sto'lpern, *vn.* (haben i ſein) potknąć się, usterknąć, pochynąć się, upsnąć się; über einen Stein — potknąć się o kamień; über jmndn — zdybać się z kim znienacka; im Reden — utknąć w mowie; manchmal ſtolpert auch ein gutes Pferd i dobry koń czasem się potknie.

Sto'lpern, *sm.* -s, utknięcie *n.*, potknięcie *n.* się.

Sto'lprian, *sm.* -s, *pl.* -e, żartobl. zamiast Stolperer.

Stolz, I. *adi.* 1) dumny, wyniosły, pyszny; 2) (obraz.) pyszny, wspaniały; = glänzend, herrlich; II. *adv.* dumnie, wyniośle, pysznie; (obraz.) wspaniale; — ſein pysznić się, wynosić się; auf etw. — ſein pysznić się z czego, chlubić się czem; — tun nadymać się; — machen upysznić; — werden w dumę się wzbić, zbucznieć; ſehr — werden rozpysznieć.

Stolz, *sm.* -es, duma *f.*, pycha *f.*, wyniosłość *f.*; den — bändigen, demütigen uskromić, upokorzyć dumę; er iſt der — ſeines Vaterlandes jest chlubą swej ojczyzny; ſeinen — in etw. ſetzen zasadzać na czem swoją dumę.

Stolzie'ren, *vn.* (haben i sein) pysznić się, panoszyć się, zadzierać nosa; einher— chodzić z zadartym nosem.

Sto'pfarbeit, *sf. pl.* =en, cyrowanie *n.* (n. p. pończoch, bielizny).

Sto'pfbüchſe, *sf. pl.* =n, dławnica *f.*, szczelnica *f.*, dławik *m.* (kolejn.).

Sto'pfbüchſenbrille, *sf. pl.* =n, przeciwdławik *m.* (kolejn.).

Sto'pfbüchſendeckel, *sm.* =s, *pl.* —, pokrywka *f.* dławnicy, nasada zewnętrzna szczelnicy, wieko *n.* szczelnicy (kolejn.).

Sto'pfbüchſenreiniger, *sm.* =s, *pl.* —, haczyk spiralny (kolejn.).

Sto'pfbüchſenſchraube, *sf. pl.* =n, śruba *f.* u szczelnicy (kolejn.).

Sto'pfen, I. *va.* (haben) 1) zatykać, zatkać, tkać; wtykać, wetkać, wetknąć; ein Loch — zatkać dziurę; zamurować; = zumauern; Würſte — napychać, robić kiełbasy, kiszki; Gänſe — upychać gęsi; Gänſe mit Gerſtennudeln — paść gęsi gałkami jęczmiennemi; eine Pfeife — natkać, nakładać, nałożyć fajkę; 2) rozpychać, rozepchać, napakować, napchać; = vollſtopfen; ſich den Leib voll—, ſich voll— napchać się jadłem, najeść się po same uszy; (obraz.) jmndm das Maul — zatkać komu gębę; vollgeſtopft napełniony, przepełniony; 3) wstrzymać przez zatkanie (medycyna); 4) naprawiać (bieliznę), cyrować (pończochy); II. *vn.* (haben) 1) sprawić zatwardzenie; dieſe Speiſe ſtopft ta potrawa sprawia zatwardzenie; 2) napchać się, najeść się; III. ſich —, *vr.* (haben) ob. pod II. 2).

Sto'pfen, *sn.* =s, 1) zatykanie *n.*, wtykanie *n.*; 2) cyrowanie *n.* (bielizny, pończoch); 3) paszenie *n.* (gęsi, kaczek); 4) natykanie *n.*, nakładanie *n.* fajki.

Sto'pfend, *adi.* =es Mittel obacz Stopfmittel.

Sto'pfer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) natykacz *m.*; 2) naprawiacz *m.* (bielizny, pończoch).

Sto'pferin, *sf. pl.* =nen, naprawiająca *f.* bieliznę, pończochy.

Stopferei', *sf.* obacz Stopfen.

Sto'pffleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cyra *f.*

Sto'pfgarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nici *pl.* do cyrowania.

Sto'pfhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kutner *m.*

Sto'pflappen, *sm.* =s, *pl.* —, łata *f.*

Sto'pfmittel, *sn.* =s, *pl.* —, lekarstwo *n.*, środek *m.* na zatrzymanie.

Sto'pfnadel, *sf. pl.* =n, igła *f.* do cyrowania.

Sto'pfnaht, *sf. pl.* =nähte, cyra *f.*

Sto'pfnudel, *sf. pl.* =n, gałka *f.*, kluseczka *f.* do napychania gęsi.

Sto'pfſtange, *sf. pl.* =n, fasulec *m.* (kolejn.).

Sto'pfſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ścieg *m.* cyry.

Sto'pfwachs, *sn.* =ſes, zasklep *m.*, pierzga *f.*, klej pszczoli.

Sto'pfwaſſer i **Sto'ppwaſſer**, *sn.* =s, prąd przeciwny (żegl.).

Sto'pfwerk, (i =werq), *sn.* =(e)s, 1) pakuły *pl.* do zatykania; 2) obacz Stopfarbeit.

Stopp! *interi.* stój! wstrzymaj! (żegl.).

Sto'ppanker, *sm.* =s, *pl.* —, główna, wielka kotwica (żegl.).

Sto'ppel, *sf. pl.* =n, ściernie *pl.*, rżysko *n.*; der Wind ſtreicht über die =n wiatr ścierniami kołysze; =n des Bartes włosy rzadkie w brodzie, włosy odrastające w golonej brodzie.

Sto'ppelacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, ściernisko *n.*, rżysko *n.*

Sto'ppelbart, *sm.* =(e)s, *pl.* =bärte, ostra broda, broda, na której po ogoleniu włosy odrastają.

Sto'ppelbutter, *sf.* masło w sierpniu robione.

Sto'ppeldiſtel, *sf. pl.* =n, sierpik rolowy (chwast).

Sto'ppelfedern, *sf. pl.* kłęki *pl.*, małe piórka po oskubaniu pozostałe.

Sto'ppelfeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obacz Stoppelacker.

Sto'ppelgans, *sf. pl.* =gänſe, gęś na ściernisku paszona.

Sto'ppelgedicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poemat z wierszy różnych poematów sklejony.

Sto'ppelgras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, trawa na ściernisku rosnąca, trawa ze ścierniska.

Sto'ppelig, *adi.* pełny ścierni, ścierniami pokryty.

Sto'ppelkorn, *sn.* =(e)s, żyto na ściernisku zasiane, żyto ze ścierniska.

Sto'ppelmaſt, *sf.* obacz Stoppelweide.

Sto'ppeln, *va.* (haben) 1) wycinać ściernisko, zbierać kłosy po ściernisku, zbierać (resztę owoców); 2) (przenośnie:) klecić do kupy pozbierane rzeczy, łatać, kompilować.

Sto'ppeln, *sn.* =s, **Stoppelei'**, *sf. pl.* =en, 1) zbieranie *n.*, zbiór *m.* kłosów po ściernisku; 2) (obraz.) kompilowanie *n.*, kompilacya *f.*, zbieranina *f.*, łatanina *f.*

Sto'ppelrechen, *sm.* =s, *pl.* —, grabie *n.* do grabienia ścierni.

Sto'ppelrübe, *sf. pl.* =n, ścierniskowa, pastewna rzepa.

Sto'ppelverſe, *sm. pl.* ob. Stoppelgedicht.

Sto'ppelweide, *sf.* druga pasza (na ściernisku zebrana).

Sto'ppelwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Stoppeln, Stoppelei.

Sto'ppen, I. *va.* (haben) 1) = ſtopfen; 2) ein Tau — przymocować linę; die Zeit albo Gezeit — zarzucić kotwicę, by czekać na przypływ (żegl.); II. *vn.* (haben) zatrzymać się.

Sto'pper, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Stoppſeil.

Stoppi'ne, *sf. pl.* =n, sztupin *m.*, flejtuch *m.* do broni palnej.

Sto'ppler, *sm.* =s, *pl.* —, zbieracz *m.*; (obraz.) łatacz *m.*, kompilator *m.*

Sto'ppfeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lina *f.* u kotwicy.

Sto'ppwaſſer, *sn.* -s, obacz Stopfwaſſer.

Stö'pfel, *sm.* -s, *pl.* —, zatyczka *f.*, zatykadło *n.*, czopek *m.*, korek *m.*; (poufale:) mały człowiek, człowieczek *m.*

Stö'pfeln, *va.* (haben) zatykać, korkować.

Stör, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, jesiotr *m.* (ryba).

Sto'rax, *sm.* -es, *pl.* -e, styrak *m.*, styrakowiec *m.*, ambrowiec styrakowy, oblewnik *m.*, bursztynowiec *m.* (rośl.).

Sto'raxbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, obacz Storax.

Sto'raxharz, *sn.* -es, żywica styraka.

Sto'raxpflanzen, *sf. pl.* styrakowce *pl.* (bot.).

Storch, *sm.* -(e)s, *pl.* Störche, bocian *m.*; (żartobliwie:) boć *m.*, bociek *m.*, ksiądz Wojciech; ſchwarzer — tajstra *f.*; junger — bocianię *n.*

Storch-, *adi.* bociani.

Sto'rchähnlich, Sto'rchartig, *adi.* bocianowaty.

Sto'rchbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bociania noga; (obraz.) noga długa i cienka.

Sto'rchbeinig, *adi.* bocianionogi, laskonogi (mający długie i cienkie nogi).

Sto'rchblume, *sf. pl.* -n, dziki mak.

Stö'rchin, Stö'rchlein, *sf. pl.* -nen, bocianka *f.*

Sto'rchmännchen, *sn.* -s, *pl.* —, bocian *m.*

Sto'rchneſt, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, bocianie gniazdo.

Sto'rchſchnabel, *sm.* -s, *pl.* -ſchnäbel, 1) bociani dziób; 2) nosek *m.*, bodziszek *m.*, bocianie noski, żabie kosmy, wilcze igły (rośl.); 3) pantograf *m.* (instrument do rysowania); 4) lewar okrętowy; 5) obcęgi kończaste.

Sto'rchweibchen, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Störchin.

Stö'reiſen, *sn.* -s, *pl.* —, czep żelazny.

Stö'ren, I. *va.* (haben) 1) przerywać; = unterbrechen; die Verbindung iſt geſtört połączenie przerwane; 2) przeszkadzać, przeszkodzić, zawadzać, zawadzić; eine Unterredung — przerwać rozmowę; das Vergnügen, die Freude, ein Feſt — zepsuć zabawę, przeszkodzić uroczystości; jmndn in der Arbeit — przeszkodzić komu w robocie; laſſen Sie ſich nicht — niechaj sobie pan nie przerywa, nie chcę panu przeszkadzać; ich will dich nicht länger — nie chcę ciebie dłużej zatrzymywać, tobie dłużej przeszkadzać; ſtöre ich Sie? czy zawadzam, przeszkadzam panu? ich wurde den ganzen Tag durch Beſuch bei der Arbeit geſtört, przez cały dzień odwiedziny przeszkadzały mnie w pracy; die öffentliche Ruhe, Ordnung — naruszać, zakłócać, zamieszać, zawichrzać, zawichrzyć spokój, porządek publiczny; jmndn im Schlafe, jmndm den Schlaf — przerwać komu sen; er läßt ſich durch nichts in ſeiner Ruhe — nic nie zdoła zakłócić mu jego spokoju; den Frieden — zamącić pokój; II. *vn.* (haben) dłubać, grzebać, szperać; = ſtöbern; III. geſtört, *pp.* i *adi.* zamieszany; -er Geiſt pomylony rozum.

Stö'ren, *sn.* -s, **Stö'rung**, *sf. pl.* -en, 1) przerwa *f.*; = Unterbrechung; przeszkadzanie *n.*, przeszkoda *f.*; — verurſachen przeszkodę sprawić; — der öffentlichen Ruhe, Ordnung, des Friedens zakłócenie *n.*, zamieszanie *n.* spokoju, porządku publicznego, pokoju; 2) perturbacya *f.* (astron. i fizyka).

Stö'rend, *adv.* przerywający, przeszkadzający, przeszkodny; niedogodny; *adv.* — einwirken przerywać, przeszkadzać, przerwać; = Stören.

Stö'rer, *sm.* -s, *pl.* —, **Stö'renfried**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przeszkadzacz *m.*, przeszkodnik *m.*, przeszkodziciel *m.*, hałaburda *m.*; (żartobl.:) wichrzyciel *m.* (pokoju, porządku publicznego).

Störerei', *sf. pl.* -en, ciągłe przeszkadzanie, przerywanie.

Stö'rerin, *sf. pl.* -nen, przeszkodzicielka *f.*; wichrzycielka *f.*

Stö'rfang, *sm.* -(e)s, połów *m.* jesiotrów.

Stö'rfleiſch, *sn.* -es, jesiotrowina *f.*, jesiotrzyna *f.*

Stö'rhaken, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Störeiſen.

Stö'rrig, *adi.* zacięty, krnąbrny, uparty, uporny; narowisty (o zwierzętach); -es Weſen upór *m.*, krnąbrność *f.*

Stö'rrigkeit, *sf.* upór *m.*, krnąbrność *f.*; narowistość *f.* (zwierząt).

Stö'rrogen, *sm.* -s, ikra *f.* jesiotra, kawiar *m.*

Stö'rriſch, *adi.* ob. Störrig.

Stö'rriſchkeit, *sf.* ob. Störrigkeit.

Sto'rthing, *sn.* -s, *pl.* -s, storting (nazwa parlamentu norweskiego).

Stö'rung, *sf.* ob. Stören.

Stoß, *sm.* -es, *pl.* Stöße, 1) szturchaniec *m.*, szturkaniec *m.*, pchnięcie *n.*; wstrząśnienie *n.*, wstrząśnięcie *n.*; = Erſchütterung; uderzenie *n.*; = Anprall; jmndm einen — geben szturchnąć kogo; jmndm einen — in die Seite geben dać komu szturchańca, szturknąć kogo w bok; ſeine Geſundheit erlitt einen — zdrowie jego doznało nadwątlenia; das hat ihm den letzten — gegeben to go zgubiło, dobiło; — mit dem Degen pchnięcie szpadą; (obraz.) ſeinem Herzen einen — geben gwałt sobie zadać, uczynić; einen — ins Herz verſetzen zranić śmiertelnie; 2) — ins Horn zatrąbienie *n.*; 3) stos *m.* (n. p. drzewa, książek, aktów); 4) einen ſicheren — haben mieć pewną rękę; den — parieren odbić pchnięcie (szermierka); 5) zetknięcie *n.*, styk *m.*, połączenie *n.* (budown. i kolejn.); gerader — zetknięcie proste,

styk prosty; Schienen— styk szyn; ſchräger — zetknięcie ukośne, styk ukośny; 6) sztos *m.* (w grze w bilard); auf einen — jednym sztosem; in den — kommen wpaść w sztos; aus dem -e kommen wypaść ze sztosu.

Sto'ßamboß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, okrągłe kowadło.

Sto'ßart, *sf. pl.* -äxte, cieślica *f.*

Sto'ßbank, *sf. pl.* -bänke, kozły ciesielskie.

Sto'ßbau, *sm.* -es, odbudowa stropowa (górn.).

Sto'ßbewegung, *sf. pl.* -en, ruch wstrząsający.

Sto'ßblech, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nakładka *f.*, przykładka *f.*

Sto'ßbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder w kopalniach używany.

Sto'ßdegen, *sm.* -s, *pl.* —, szpada cienka i długa.

Stö'ßel, *sm.* -s, *pl.* —, tłuczek *m.*; stępor *m.*

Sto'ßen, stoße, ſtößeſt i ſtößt, ſtieß, geſtoßen, I. *va.* (haben) 1) uderzyć; = ſchlagen; pchać, pchnąć, popchnąć; popychać; szturchać, szturkać; jmndn mit dem Ellbogen — szturknąć kogo łokciem; jmndn mit den Füßen — kopać kogo nogami; mit den Hörnern — trykać, bóść rogami; mit dem Dolche — pchnąć sztyletem; jmndm den Degen durch die Bruſt, durch den Leib — szpadę komu w piersiach utopić, szpadą kogo przeszyć, przebić; jmndn ins Gefängnis — wrzucić, wtrącić kogo do więzienia; jmndn aus dem Hauſe — wypchnąć kogo z domu; jmndn über den Haufen — przewalić kogo; hinweg, auf die Seite — roztrącać, roztrącić; ſich ein Loch in den Kopf — wybić sobie (przez uderzenie) dziurę w głowie; etw. in den Boden — wbić co do ziemi; im Mörſer — tłuc, utłuc w moździerzu; zu Pulver — zproszkować, utłuc miałko; 2) (przenośnie:) jmndn von ſich — odepchnąć kogo (od siebie); jmndn vor den Kopf — obrazić kogo; vom Throne — zrzucić z tronu; aus der Geſellſchaft — wyrugować, oddalić z towarzystwa; aus einem Vereine — wykluczyć ze stowarzyszenia; jmndn ins Elend — zepchnąć kogo w nędzę, zniszczyć kogo; II. *sn.* *a*) (haben) 1) nach jmndm — godzić (na) kogo; mit dem Fuße an etw. — uderzyć, szturknąć nogą o co; aneinander— zetknąć się; mit dem Fuße gegen die Tür — uderzyć, bić nogą we drzwi; 2) wer ſtößt? kto jest w sztosie? (w grze w bilar); 3) der Wagen ſtößt wóz trzęsie; die Flinte ſtößt strzelba uderza; 4) ins Horn — zatrąbić; 5) an etw. — stykać się z czem, graniczyć tuż; die Häuſer — aneinander domy stykają się, graniczą ze sobą; *b*) (ſein) 1) gegen eine Mauer — uderzyć się o mur; gegen einen Stein — (= anſtoßen) szturknąć, poszturknąć się o kamień; auf jmndn — napotykać, napotkać, spotykać, spotkać kogo; aufeinander, gegeneinander — spotkać się, zetrzeć się ze sobą; überall auf Schwierigkeiten, auf Hinderniſſe — wszędzie napotykać trudności, przeszkody, napadać na trudności, na przeszkody; auf eine Klippe, auf Sand — uderzyć o skałę, osiąść na skale, na piasku (o okrętach); auf den Feind — zdybać, dopaść nieprzyjaciela; 2) vom Lande — odbić, odpłynąć od lądu; an Land — przybić do lądu; zum Hauptheere — złączyć się z głównem wojskiem; Truppen zu jmndm — laſſen posłać komu wojsko; III. ſich —, *vr.* (haben) 1) ſich an einem Gegenſtande — trącić, uderzyć się, szturchnąć się o co; ſich mit dem Kopfe an die Ecke — uderzyć (się) głową o kant; (przenośnie:) ſich an etw. — obrażać się, obrazić się, gorszyć się czem; 2) mylić się; = ſich irren (prowincyonalizm); 3) *v. imp.* es ſtößt ſich nur an ſeinem Widerſtand rzecz zabacza się tylko na jego uporze, tylko jego upór stoi na przeszkodzie.

Sto'ßen, *sn.* -s, szturchanie *n.*, szturkanie *n.*, pchanie *n.*; es herrſchte ein fürchterliches — und Drängen straszna była ciżba.

Sto'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, pchający *m.*; tłuczący *m.* w moździerzu.

Stö'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) tłuczek *m.*; = Stößel; 2) taran *m.*; hydrauliſcher — taran hydrauliczny (kolejn.); 3) tłuczący *m.* w moździerzu; 4) sokół *m.*, jastrząb *m.* (używany do polowania); 5) cylinder *m.* (kapelusz).

Stößerei', *sf. pl.* -en, ob. Stoßen *sn.*

Sto'ßerde, *sf.* ziemia ubita, udeptana.

Sto'ßfalke, *sm.* -n, *pl.* -n, obacz Stößer 4).

Sto'ßfechten, *sn.* -s, szermierka *f.*, fechtowanie *n.* szpadami cienkiemi i długiemi.

Sto'ßfeder, *sf. pl.* -n, resor *m.*

Sto'ßfuge, *sf. pl.* -n, spój pionowy.

Sto'ßgarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sieć *f.* na ptaki drapieżne.

Sto'ßgebet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, modlitewka *f.*, westchnienie *n.* do Boga, modlitwa strzelista.

Sto'ßgeier, *sm.* -s, *pl.* —, jastrząb królewski.

Sto'ßgerüſte, *sn.* -s, *pl.* —, obój *m.*; = Prallbock.

Sto'ßgewehr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Stoßwaffe.

Sto'ßheber, *sm.* -s, *pl.* —, taran wodopędny, hydrauliczny.

Sto'ßherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, skrzynia sitowa, potrząsalna.

Sto'ßhobel, *sm.* -s, —, strug gładzący.

Sto'ßholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, obacz Stößel.

Stö'ßig, *adi.* 1) bodliwy, bodący; 2) obraźliwy.

Sto'ßkiſſen, *sn.* -s, *pl.* —, poduszeczka *f.*

Sto'ßklinge, *sf. pl.* -n, ostrze *n.* szpady cienkiej i długiej; obacz Stoßdegen.

Sto'ßkolben, *sm.* -s, *pl.* —, kij bilardowy.

Sto'ßkraft, *sf. pl.* -kräfte, siła *f.* pchnięcia, wzruszenia.

Sto'ßkugel, *sf. pl.* -n, kula bilardowa.

Sto'ßlade, *sf. pl.* -n, wspornica *f.* (kolejn.).

Sto'ßmaus, *sf. pl.* -mäuſe, mysz polna.

Sto'ßmaſchine, *sf. pl.* -n, fugownica *f.*

Sto'ßnagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, młot zwyczajny.

Sto'ßnaht, *sf. pl.* -nähte, szew *m.* u brzegu sukni.

Sto'ßnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Stoßgarn.

Sto'ßperlen, *sf. pl.* drobne perły.

Sto'ßplatte, *sf. pl.* -n, podkładka końcowa, czołowa, podkładka stykowa (kolejn.).

Sto'ßpolſter, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Stoßkiſſen.

Sto'ß(mittel)punkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt środkowy pchnięcia.

Sto'ßrapier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Stoßdegen.

Sto'ßring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, duża obręcz żelazna.

Sto'ßſäge, *sf. pl.* -n, piłka *f.* o bardzo delikatnem ostrzu.

Sto'ßſchiene, *sf. pl.* -n, szyna stykowa (kolejn.).

Sto'ßſchwelle, *sf. pl.* -n, podkład czołowy, końcowy, stykowy (kolejn.).

Sto'ßſeufzer, *sm.* -s, *pl.* —, westchnienie strzeliste, krótkie, chwilowe, nabożne.

Sto'ßvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, ptak drapieżny.

Sto'ßverbindung, *sf. pl.* -en, połączenie stykowe; feſte, ruhende — połączenie podparte; Schienen— połączenie szyn; ſchwebende, freie — połączenie miedzypodkładowe, międzyprogowe (kolejny.).

Sto'ßvorrichtung, *sf. pl.* -en, zderzaki *pl.* (kolejn.).

Sto'ßwaffe, *sf. pl.* -n, szpada *f.*, sztylet *m.*

Sto'ßweiſe, *adv.* szturchając; stopniowo; = allmählich; der Wind kam — wiatr uderzał z przestankami, przerywanie.

Sto'ßwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tłocznia *f.*

Sto'ßwind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wiatr gwałtownie uderzający, chwilowo wiejący.

Sto'ßwinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt *m.* pchnięcia.

Sto'ßwunde, *sf. pl.* -n, rana *f.* z uderzenia, stłuczyna *f.*

Sto'ßzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, kieł *m.*

Stotterei', *sf. pl.* -en, ob. Stottern.

Sto'tterer, *sm.* -s, *pl.* —, **Sto'tterin**, *sf. pl.* -nen, jąkacz *m.*, jąkała *m.* i *f.*, momot *m.*, momotka *f.*

Sto'tterig, *adi.* obacz Stotternd.

Sto'ttern, *vn.* (haben) (za)jąkać się, zacinać się, bełkotać.

Sto'ttern, *sn.* -s, (za)jąkliwość *f.*, bełkotliwość *f.*

Sto'tternd, *adi.* (za)jąkliwy, bełkotliwy; *adv.* (za)jąkliwie, bełkotliwie; — ſprechen ob. Stottern.

Sto'ven, *va.* (haben) obacz Stoben.

Strabi'smus, *sm.* —, zyzowanie *n.*, patrzenie *n.* zyzem.

Stracks, *adv.* z miejsca, natychmiast, wnet; prosto, prędko, żwawo.

Stradio't, *sm.* -en, *pl.* -en, stradyota *m.* (hist. wenecyańska).

Stra'fabmeſſung, *sf. pl.* -en, wymierzanie *n.*, wymiar *m.* kary.

Stra'fabteilung, *sf. pl.* -en, kompania odbywająca karę (wojsk.).

Stra'famt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, 1) obowiązek *m.* karania; 2) urząd karny.

Stra'fänderung, *sf. pl.* -en, obacz Strafumwandlung.

Stra'fandrohung, *sf. pl.* -en, (za)grożenie *n.* karą.

Stra'fanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład karny.

Stra'fantrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, wniosek *m.* kary; einen — ſtellen żądać ukarania.

Stra'fantritt, *sm.* -es, rozpoczęcie *n.* kary.

Stra'farbeit, **Stra'faufgabe**, *sf. pl.* -en, -n, zadanie dane uczniom na karę.

Stra'farreſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, areszt wojskowy.

Stra'fausmaß, *sn.* -es, wymiar *m.* kary.

Stra'fausſchub, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchübe, odwłoka *f.* kary.

Stra'fausweis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, wykaz *m.* kar pieniężnych (kolejn.).

Stra'fbar, *adi.* karygodny, karalny; eine -e Handlung czyn występny, występek *m.*

Stra'fbarkeit, *sf.* karalność *f.*; występność *f.*; den Grad der — beſtimmen oznaczyć stopień karalności.

Stra'fbefehl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nakaz karny.

Stra'fbefugnis, *sf. pl.* -ſſe, władza *f.*, moc *f.* karania.

Stra'fbeſtimmung, *sf. pl.* -en, oznaczenie kary.

Stra'fbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* kar, czarna księga.

Stra'fe, *sf. pl.* -n, kara *f.*, kaźń *f.*; Geldſtrafe kara pieniężna, grzywna *f.*; körperliche — kara cielesna; leichte, ſchwere (harte) — lekka, ciężka kara; zur — bekam er kein Mittageſſen za karę nie dostał obiadu; hier iſt das Baden bei — von zwei Kronen verboten w tem miejscu wzbroniona jest kąpiel pod karą dwu koron; in — verfallen obacz ſtraffällig werden; jmndn eine — auferlegen, über jmndn eine — verhängen, jmndn mit einer — belegen karę komu wyznaczyć, ukarać kogo; die — abbüßen odbyć karę; die gerechte — für etw. bekommen ponieść za co zasłużoną karę; die — erlaſſen darować karę; — bekommen zostać ukaranym, ponieść karę; — bezahlen zapłacić, złożyć grzywnę; jmndn zu einer Geldſtrafe verurteilen skazać kogo na grzywnę.

Stra'fen, *va.* (haben) karać, ukarać; jmndn am Leben

— skazać kogo na śmierć; mit ſchwerem, lebenslänglichem Kerker — skazać na ciężkie, dożywotnie więzienie; an Geld — ukarać grzywną, skazać na grzywnę; jmndn mit Worten — (s)karcić kogo słowami; jmndn Lügen — przekonać kogo, że skłamał, dowieść komu kłamstwo.

Stra'fen, *sn.* -s, karanie *n.*, karcenie *n.*, kara *f.*

Stra'fend, *adi.* karzący, karny; dyscyplinarny; die -e Gerechtigkeit karząca sprawiedliwość; -e Worte karcące słowa; ein -er Blick traf ihn otrzymał spojrzenie pełne wyrzutu; -es Geſetz ustawa karząca, karna.

Stra'fer, *sm.* -s, *pl.* —, karzący *m.*, karzyciel *m.*, karca *m.*

Stra'ferin, *sf. pl.* -nen, karzycielka *f.*

Stra'ferkenntnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, wyrok (skazujący).

Stra'ferlaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -läſſe, **Stra'ferlaſſung**, *sf. pl.* -en, uwolnienie *n.* od kary, podarowanie *n.* kary; amnestya *f.*, ułaskawienie *n.*; allgemeiner — amnestya ogólna.

Straff, *adi.* wyprężony, wytężony, natężony; (obraz.) ein -es Regiment tęgi, energiczny rząd; *adv.* — anziehen mocno, tęgo wyprężyć; die Zügel — anziehen wyprężyć cugle; (obraz.) wziąć się energicznie do rzeczy.

Stra'ffall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, sprawa karna.

Stra'ffällig, *adi.* zasługujący na karę, na ukaranie; podpadający, ulegający karze, karalny; *adv.* — werden podpaść karze; — ſein ulegać karze.

Stra'ffälligkeit, *sf.* karygodność *f.*, karalność *f.*; występność *f.*; wina *f.*

Stra'ffen, *va.* (haben) ob. ſtraff anziehen.

Stra'ffrei, *adi.* wolny od kary, nie ulegający karze, niekaralny; *adv.* bezkarnie.

Stra'ffreiheit, *sf.* wolność *f.* od kary, bezkarność *f.*

Stra'ffheit, *sf.* natężenie *n.*, wytężenie *n.*; (obraz.) tęgość *f.*

Stra'fgebot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nakaz *m.* pod karą.

Stra'fgefangene(r), *sm.* -en, *pl.* -en, więzień karny.

Stra'fgefängnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, więzienie karne.

Stra'fgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, kara pieniężna, grzywna *f.*

Stra'fgerechtigkeit, *sf.* sprawiedliwość karząca.

Stra'fgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd *m.*, trybunał karny; das göttliche — sprawiedliwość boska; ein — über jmndn abhalten sądzić, krytykować, potępić kogo.

Stra'fgerichtsbarkeit, *sf.* sądownictwo karne.

Stra'fgerichtshof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, trybunał karny.

Stra'fgeſetz, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ustawa karna.

Stra'fgeſetzbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, kodeks karny, księga *f.*, zbiór *m.* ustaw karnych.

Stra'fgewalt, *sf. pl.* -en, władza *f.*, moc *f.* karania.

Stra'fjuſtiz, *sf.* sprawiedliwość karząca; sądownictwo karne.

Stra'fkammer, *sf. pl.* -n, izba karna (u trybunału).

Stra'fkaſſe, *sf. pl.* -n, kasa, do której grzywny wpływają.

Stra'fkolonie, *sf. pl.* -n, kolonia karna.

Sträflich, *adi.* karygodny; bezprawny, występny; -er Leichtſinn karygodna lekkomyślność; *adv.* — leichtſinnig ſein być nadzwyczajnie lekkomyślnym.

Sträflichkeit, *sf.* karygodność *f.*; bezprawność *f.*, występność *f.*

Sträfling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, więzień *m.*

Sträflingsjacke, *sf. pl.* -n, ubiór więzienny, bluza więzienna.

Sträflingsleben, *sn.* -s, życie więzienne.

Stra'flos, *adi.* bezkarny, wolny od kary; niewinny; = ſchuldlos; *adv.* bezkarnie.

Stra'floſigkeit, *sf.* bezkarność *f.*; niewinność *f.*; = Schuldloſigkeit.

Stra'fmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, wymiar *m.*, stopień *m.* kary; kara *f.*; höchſtes, geringſtes — najwyższy, najniższy stopień kary.

Stra'fmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.*, sposób *m.* karania.

Stra'fnachlaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -läſſe, obacz Straferlaß.

Stra'fort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miejsce *n.* kary.

Stra'fporto, *sn.* -(s), *pl.* -ti, opłata (listowa lub przesyłkowa za mała, więc) za karę podwyższona.

Stra'fprediger, *sm.* -s, *pl.* —, kaznodzieja karcący; moralista *m.*

Stra'fpredigt, *sf. pl.* -en, kazanie karcące, perora *f.*; jmndm eine — halten perorować komu, zmyć komu głowę.

Stra'fprozeß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, proces karny; postępowanie karne.

Stra'frecht, *sn.* -(e)s, prawo karne.

Stra'frechtlich, *adi.* karny, kryminalny; -er Charakter kryminalność *f.*; *adv.* — unterſuchen inkwirować.

Stra'frechtskundige(r), *sm.* -gen, *pl.* -gen, **Stra'frechtslehrer**, *sm.* -s, *pl.* —, kryminalista *m.*

Stra'frechtspflege, *sf.* sprawowanie *n.*, wykonywanie *n.* sprawiedliwości karnej.

Stra'frede, *sf. pl.* -n, mowa karcąca, perora *f.*

Stra'frichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia karny.

Stra'fſache, *sf. pl.* -n, sprawa karna, kryminalna.

Stra'fſumme, *sf. pl.* -n, grzywna *f.*

Stra'fſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, system *m.* karania, karny.

Stra'fumwandlung, *sf. pl.* -en, przemiana *f.* kary.

Stra'furteil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyrok skazujący.

Stra'fverfahren, *sn.* -s, *pl.* —, postępowanie karne, procedura karna.

Stra'fvollſtreckung, Stra'fvollziehung, *sf. pl.* -en, **Stra'fvollzug,** *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, wykonanie *n.* kary.

Stra'fwürdig, *adi.* karygodny.

Stra'fwürdigkeit, *sf.* karygodność *f.*

Stra'fzeit, *sf.* czas *m.* (trwania, odbywania) kary.

Strahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, 1) promień *m.*, promyk *m.*; wytrysk *m.*, promień *m.* wody; = Waſſerſtrahl; -en Werfen rzucać, strzelać promienie; (obraz.) ein — der Hoffnung promyk nadziei; 2) błyskawica *f.*; = Blitzſtrahl, Blitz.

Stra'hlbaryt, *sm.* -(e)s, siarczan *m.*, błyszcz *m.* barytu (mineral.).

Stra'hlblende, *sf. pl.* -n, obacz Strahlenblende.

Stra'hlblume, *sf. pl.* -n, baldaszkogron *m.* (botanika).

Stra'hlblütig, *adi.* baldaszkogronowy (bot.).

Stra'hlen, I. *vn.* (haben) 1) promienić się, promienieć, świecić; die Sonne ſtrahlt słońce przyświeca, świeci; von Gold — błyszczeć od złota; (obraz.) vor Freude, vor Glück — jaśnieć, promienić się z radości, od szczęścia; 2) mocz oddawać (o koniach); II. *va.* (haben) promienie rzucać; die Sonne ſtrahlt Wärme słońce w promieniach zionie, wydaje z siebie ciepło; (obraz.) ihr Auge ſtrahlt Glück z jej oka szczęścia promienie wytryskają; III. ſtrahlend, *ppr.* i *adi.* ob. niżej.

Stra'hlen, *sn.* -s, **Stra'hlung,** *sf. pl.* -en, promienienie *n.*, błyszczenie *n.*, świecenie *n.*, promienistość *f.*

Strä'hlen, *va.* (haben) czesać zgrzebłem (konie).

Stra'hlenartig, *adi.* promienisty.

Stra'hlenblende, *sf. pl.* -n, blenda cynkowa (mineral.).

Stra'hlenblume, *sf. pl.* -n, obacz Strahlblume.

Stra'hlenbrechend, *adi.* łamiący światło.

Stra'hlenbrecher, *sm.* -s, *pl.* —, refraktor *m.* (optyka).

Stra'hlenbrechung, *sf. pl.* -en, promieniowanie *n.*, refrakcya *f.*, łamanie *n.* się światła, promieni.

Stra'hlenbrechungslehre, *sf.* dyoptryka *f.*, nauka *f.* o łamaniu się światła.

Stra'hlenbrechungsmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, przyrząd *m.* do mierzenia łamania światła.

Stra'hlenbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, palnik jednoszczelinowy; = Einlochbrenner.

Stra'hlenbündel, *sn.* -s, *pl.* —, wiązka *f.* promieni.

Stra'hlend, *adi.* promieniejący; (obraz.) vor Freude — promieniejący z radości; — von Ruhm otoczony blaskiem sławy; von Glanz — lśniący, olśniewający; *adv.* — hell jasno, jak najjaśniej.

Stra'hlenförmig, *adi.* strzalisty; *adv.* strzalisto.

Stra'hlengeflecht, *sn.* -(e)s, splot rzęskowy (w oku).

Stra'hlengewölk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chmura promienna, promieniami słońca oświecona.

Stra'hlenglanz, *sm.* -es, blask promienisty.

Stra'hlenglorie, *sf.* obacz Strahlenkrone.

Stra'hlenhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, Komet mit — kometa *f.* z ogonem, warkoczem, miotłą.

Stra'hlenkegel, *sm.* -s, *pl.* —, stożek *m.* światła (fizyka).

Stra'hlenkörper, *sm.* -s, *pl.* —, ciało rzęskowe (w oku).

Stra'hlenkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, 1) korona rzęskowa (w oku); 2) korona *f.* (astronomia); 2) krąg promienisty naokoło głowy świętych i błogosławionych, aureola *f.*

Stra'hlenkrone, *sf. pl.* -n, obacz Strahlenkranz 3).

Stra'hlenmeer, *sn.* -(e)s, morze *n.* światła.

Stra'hlenlos, *adi.* bezpromienny, bezświetlny; *adv.* bez promieni, bez światła.

Stra'hlenmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, radyometr *m.*, promieniomierz *m.* (fizyka).

Stra'hlenmuſchel, *sf. pl.* -n, radyolit *m.*, promieniec *m.* (skamieniałość).

Stra'hlennerv, *sm.* nerw rzęsikowy (anat.).

Stra'hlenſcheide, *sf. pl* -n, trawnica *f.*

Stra'hlenſchein, *sm.* -(e)s, 1) blask *m.* promieni; 2) ob. Strahlenkrone.

Stra'hlenſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Strahlenmuſchel.

Stra'hlentierchen, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Strahlentier.

Stra'hlenverbreitung, *sf.* irradyacya *f.*, rozpromienianie *n.* się (fizyka).

Stra'hlerz, *sn.* -es, *pl.* -e, arsenian *m.* miedzi, miedniak promienisty (ruda miedziana).

Stra'hlfäule, *sf.*, **Stra'hlgeſchwür,** *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gnicie *n.* kopyta końskiego (weteryn.).

Stra'hlflechte, *sf. pl.* -n, liszajec *m.*, porost *m.* (rodzaj mchu).

Stra'hlglimmer, *sm.* -s, *pl.* —, rodzaj łyszczku (mineral.).

Stra'hlicht, Stra'hlig, *adi.* promienisty, strzalisty; *adv.* promienisto, strzalisto.

Stra'hlkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, skarabeusz *m.*

Stra'hlkeil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, belemnit *m.*, dyable pazury (skamieniałość).

Stra'hlkies, *sm.* -ſes, iskrzyk szarawy (mineral.).

Stra'hlpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, średnica *f.* irradyacyi.

Stra'hlſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miganiec *m.*, promieniec *m.* (mineral.).

Stra'hltier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, promieniak *m.*, gwiazda morska.

Strä'hne, *sf. pl.* -n, **Strähn,** *sm.* -s, *pl.* -e, i *dim.*; **Strä'hnchen,** *sn.* -s, *pl.* —, przędziono *n.*, motek *m.*, ściennik *m.*

Stralzie'ren, *vn.* (haben) likwidować, zwinąć interes (handel).

Stralzie'ren, *sn.* -s, **Stralzie'rung,** *sf. pl.* -en, likwidacya *f.* (handel).

Strami'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, tkanina używana do wyrobu patynek.

Stramm, I. *adi.* 1) opięty, wyprężony; =straff; 2) (obraz.) tęgi, silny, energiczny; ein =es Kind tęgie dziecko; =er Charakter silny, energiczny charakter; =e Haltung gęsta mina; II. *adv.* in dieſem Hauſe geht es — zu wielki rygor w tym domu.

Stra'mmen, *vn.* (haben) być nadto opiętym, wytężonym.

Stra'mmheit, Stra'mmigkeit, *sf. pl.* =en, napięcie *n.*, wytężenie *n.*; (obraz.) dokładność *f.*, energia *f.* (w pełnieniu służby).

Stra'mpelig, *adi.* tupocący, depcący ciągle, silnie nogami; bardzo żywy, niespokojny.

Stra'mpeln, *vn.* (haben) majdać, drepcić, dreptać, tupotać nogami; mit Händen und Füßen albo mit Armen und Beinen — wywijać rękami i tupotać nogami, rzucać się.

Stra'mpeln, *sn.* =s, tupotanie *n.*, drepcenie *n.* nogami.

Strand, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) pobrzeże *n.*, wybrzeże *n.*, brzeg *m.*; am =e ſpazieren gehen przechadzać się wzdłuż wybrzeża; offener, ſandiger — wybrzeże otwarte, piaszczyste, namulone; 2) bród *m.*, mielizna *f.*; auf den — laufen, geraten, treiben dostać się, zostać wpędzonym na mieliznę; auf dem =e aufſitzen osiąść na mieliźnie; dicht am =e hinſchiffen sterować, płynąć tuż obok brzegu.

Stra'ndbatterie, *sf. pl.* =n, działa nadbrzeżne, nad brzegiem ustawione.

Stra'ndbauer, *sm.* =s, *pl.* =n, nadbrzeżanin *m.*, pomorzanin *m.*

Stra'ndbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec nadbrzeżny.

Stra'ndbinſe, *sf. pl.* =n, sitowie nadbrzeżne (rośl.).

Stra'nddorf, *sn.* =(e)s, *pl.*; =dörfer, wioska nadbrzeżna.

Stra'ndeis, *sn.* =ſes, lód nadbrzeżny.

Stra'nden, *vn.* (haben) 1) dostać się na mieliznę, osiąść na mieliźnie, być wyrzuconym na piasek brzeżny, na brzeg; rozbić się na mieliźnie; = zerſchellen; ein geſtrandetes Schiff okręt na mieliźnie osiadły lub też rozbity; geſtrandetes Gut obacz Strandgut; (obraz.) nieudać się, spełznąć na niczem, doznać zawodu; 2) (przenośnie:) dostać się dokąd, osiąść, zostać gdzie.

Stra'nden, *sn.* =s, **Stra'ndung**, *sf. pl.* =en, dostanie *n.* się na mieliznę; rozbicie *n.* się na mieliźnie; wyrzucenie *n.* przez bałwany morskie towarów z rozbitego okrętu; (obraz.) nieudanie *n.* się, zawód *m.*

Stra'ndfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, ryba nadbrzeżna.

Stra'ndfiſcher, *sm.* =s, *pl.* —, rybak łowiący ryby nad brzegiem.

Strandfiſcherei', *sf.* rybołostwo nadbrzeżne.

Strandgerechtigkeit, *sf.* ob. Strandrecht.

Stra'ndgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, 1) rzeczy, towary z okrętu na mieliźnie osadzonego lub rozbitego na brzeg wyrzucone; 2) (obraz.) rzeczy niczyje.

Stra'ndhafer, *sm.* =s, owsik głuchy (rośl.).

Stra'ndherr, *sm.* =n, *pl.* =en, właściciel *m.* nadbrzeża; mający *m.* prawo nadbrzeżnictwa.

Stra'ndkiefer, *sf. pl.* =n, choina *f.* (drzewo).

Stra'ndkohl, *sm.* =s, kapusta morska, brzoskwia morska, modrak, jarmuż nadmorski.

Stra'ndläufer, *sm.* =s, *pl.* —, kulig *m.*, biegus *m.* (ptak).

Strä'ndling, *sm.* =s, *pl.* =e, brzeżyca *f.*

Stra'ndmuſchel, *sf. pl.* =n, muszla nadbrzeżna.

Stra'ndordnung, *sf. pl.* =en, regulamin nadbrzeżny.

Stra'ndpflanzen, *sf. pl.* rośliny nadbrzeżne.

Stra'ndräuber, *sm.* =s, *pl.* —, przywłaszczający *m.* sobie bezprawnie rzeczy na brzeg morza wyrzucone.

Stra'ndrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* nadbrzeżnictwa.

Stra'ndreiter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) nadbrzeżny strażnik konny; 2) cienkonóg *m.* (ptak).

Stra'ndung, *sf. pl.* =en, obacz Stranden.

Stra'ndvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptak nadbrzeżny.

Stra'ndvogt, *sm.* =(e)s, *pl.* =vögte, wójt nadbrzeżny.

Stra'ndwache, *sf. pl.* =n, straż nadbrzeżna.

Stra'ndwächter, *sm.* =s, *pl.* —, strażnik nadbrzeżny.

Strang, *sm.* =(e)s, *pl.* Stränge, 1) postronek *m.*, powróz *m.*; (obraz.) alle Stränge anziehen wszystkie machiny poruszyć, wszelkich użyć sposobów, środków; wenn alle Stränge reißen w ostatniej potrzebie, kiedy wszystkie środki chybią, w najgorszym razie; ſie ziehen alle an demſelben =e wszyscy zgodnie działają, wspólnie pracują nad osiągnięciem jednego celu; über die Stränge ſchlagen, ſpringen, über den — hauen przebrać miarę, przekroczyć granicę; 2) stryczek *m.*; zum =e verurteilen skazać na szubienicę; 3) —, Schienenſtrang tok *m.* szyn (kolejn.).

Strä'ngen, *va.* (haben) zaprzęgać, zaprządz konie.

Stra'ngförmig, *adi.* postronkowaty.

Strangulatio'n, *sf. pl.* =en, uduszenie *n.* stryczkiem.

Strangulie'ren, *va.* (haben) stryczkiem udusić; powiesić = erdroſſeln.

Strangulie'ren, *sn.* =s, ob. Strangulation.

Strapa'ze, *sf. pl.* =n, znój *m.*, trud *m.*, fatyga *f.*; viele =n ausſtehen doznać wiele trudów.

Strapazie'ren, *va.* (haben) 1) (z)męczyć, (s)trudzić (n. p. konia); 2) Kleider — niszczyć suknie.

Straß, *sm.* — i Straſſes, nazwa pewnego gatunku

sztucznych dyamentów, brylantów.

Stra'ße, *sf. pl.* -n, 1) ulica *f.*; gepflaſterte, aufgeſchüttete — ulica brukowana, usypana, szutrowana; gebahnte — droga bita; belebte, ſtille -n ulice ożywione, ciche; auf der — na ulicy; auf die — hinabſteigen zejść na ulicę; ſich auf der — treffen zejść się, spotkać się na ulicy; 2) droga *f.*; die — iſt noch lang droga jeszcze daleka; ſeine — weiter ziehen iść swoją drogą; 3) = Meerenge; die — von Gibraltar cieśnina *f.* Gibraltarska.

Stra'ßenanlage, *sf. pl.* -n, 1) rozkład *m.* ulic (w jakiem mieście); 2) urządzenie *n.*, budowa *f.* ulicy.

Stra'ßenarbeit, *sf. pl.* -en, robota uliczna.

Stra'ßenarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik uliczny.

Stra'ßenaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, nadzorca drogowy.

Stra'ßenaufſicht, *sf.* nadzór *m.* nad drogami.

Stra'ßenbahn, *sf. pl.* -en, kolej miejska, tramwaj *m.*; elektriſche — tramwaj elektryczny.

Stra'ßenbankett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pobocze *n.* drogi.

Stra'ßenbau, *sm.* -es, budowa *f.* dróg.

Stra'ßenbeleuchtung, *sf.* oświetlenie *n.* ulic.

Stra'ßenbettelei', *sf. pl.* -en, żebractwo uliczne.

Stra'ßenbettler, *sm.* -s, *pl.* —, żebrak uliczny.

Stra'ßenbrücke, *sf. pl.* -n, most drogowy.

Stra'ßenbube, *sm.* -n, *pl.* -n, ulicznik *m.*

Stra'ßendamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, nasyp uliczny; część ulicy dla wozów przeznaczona.

Stra'ßendirne, *sf. pl.* -n, ulicznica *f.*

Stra'ßenecke, *sf. pl.* -n, róg *m.* ulicy.

Stra'ßeneiſenbahn, *sf. pl.* -en, kolej żelazna drogowa.

Stra'ßenfahrzeug, Stra'ßenfuhrwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pojazd drogowy, wóz pospolity.

Stra'ßenfegen, *sn.* -s, zamiatanie *n.* ulic.

Stra'ßenfeger, *sm.* -s, *pl.* —, zamiatacz *m.* ulic.

Stra'ßengeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, drogowe *n.*

Stra'ßengeſindel, *sn.* -s, motłoch uliczny, hałastra uliczna.

Stra'ßenhund, *sm.* -es, *pl.* -e, pies uliczny.

Stra'ßenjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, obacz Straßenbube.

Stra'ßenkampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämpfe, walka uliczna.

Stra'ßenkehren, *sn.* -s, ob. Straßenfegen.

Stra'ßenkehrer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Straßenfeger.

Stra'ßenkehricht, *sm.* -(e)s, śmiecie uliczne.

Stra'ßenkleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, suknia *f.* do przechadzki.

Stra'ßenkot, *sm.* -(e)s, błoto uliczne.

Stra'ßenkundig, *adi.* znający drogi, ulice, miasto.

Stra'ßenlaterne, *sf. pl.* -n, latarnia uliczna.

Stra'ßenlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, piosnka uliczna.

Stra'ßenmord, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, morderstwo na publicznej drodze popełnione.

Stra'ßennetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć *f.* dróg, ulic (miasta, kraju).

Stra'ßenneuigkeit, *sf. pl.* -en, brukowa wiadomość, nowina.

Stra'ßenpöbel, *sm.* -s, gmin uliczny.

Stra'ßenpolizei, *sf.* policya uliczna.

Stra'ßenraub, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rabunek *m.* na drodze publicznej, rozbój *m.*

Stra'ßenräuber, *sm.* -s, *pl.* —, rozbójnik *m.*, opryszek *m.*

Stra'ßenräuberei, *sf. pl.* -en, obacz Straßenraub.

Stra'ßenräuberiſch, *adi.* rozbójniczy; *adv.* rozbójniczo.

Stra'ßenrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo drogowe; przywilej drożny.

Stra'ßenrinne, *sf. pl.* -n, obacz Rinnſtein.

Stra'ßenſänger, *sm.* -s, *pl.* —, śpiewak uliczny.

Stra'ßenſäule, *sf. pl.* -n, słup uliczny, na ulicy.

Stra'ßenſperrung, *sf. pl.* -en, zamknięcie *n.* ulicy, drogi, barykada *f.*

Stra'ßenſtaub, *sm.* -(e)s, kurz uliczny.

Stra'ßenſtrecke, *sf. pl.* -n, pewna przestrzeń, kawał *m.* ulicy, drogi.

Stra'ßentür, *sf. pl.* -en, drzwi *pl.* (domu) od ulicy, na ulicę wychodzące, brama *f.*

Stra'ßenüberführung, Stra'ßenüberwölbung, *sf. pl.* -en, **Stra'ßenübergang**, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, most *m.*, przejście *n.* nad ulicą.

Stra'ßenunterführung, *sf. pl.* -en, przejście *m.*, tunel *m.* pod ulicą.

Stra'ßenverbindung, *sf. pl.* -en, połączenie *n.* dwóch ulic.

Stra'ßenverkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, sprzedaż uliczna, na ulicy.

Stra'ßenverkäufer, *sm.* -s, *pl.* —, przekupień uliczny.

Stra'ßenwalze, *sf. pl.* -n, walec *m.* do ubijania ulic.

Stra'ßenwärts, *adv.* das Zimmer iſt — gelegen pokój położony ku ulicy.

Stra'ßenweſen, *sn.* -s, sprawy dróg dotyczące, zarząd *m.* dróg.

Stra'ßenzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło drogowe, opłata drogowa, drogowe *n.*

Stratage'm, Strategе'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, plan wojenny; podstęp wojenny.

Strate'g(e), *sm.* -en, *pl.* -en, strategik *m.*, biegły *m.* w sztuce wojennej.

Strategie', *sf.* strategia *f.*, sztuka wojenna.

Strate'giſch, *adi.* strategiczny; in -er Weiſe strategicznie *adv.*

Stra'tum, *sn.* -s, *pl.* Strata, szychta *f.*, pokład *m.*, warstwa *f.* (geologia).

Stra'ße, *sf.* obacz Strazze.

Sträu'ben, I. *va.* (haben) jeżyć, najeżać, najeżyć (n. p.

pierze, włosy); II. ſich —, *vr.* (haben) 1) jeżyć się, najeżać się, najeżyć się; 2) (przenośnie:) szarpać się, bronić się od czego rękami i nogami, nie dać się; opierać się; die Feder ſträubt ſich, dies niederzuſchreiben pióro wzdryga się przed napisaniem tego; ſich zum Scheine — opierać się na pozór.

Sträu'ben, *sn.* -s, jeżenie *n.* (się); (obraz.) opieranie *n.* się, opór *m.*

Sträu'big, *adi.* kosmaty, najeżony; -e Wolle wełna pośledniа, gorszego gatunku (handel).

Strau'binger, *sm.* -s, *pl.* —, (żartobl.:) Bruder — rzemieślnik wędrujący; włóczęga *m.*

Strauch, *sm.* -(e)s, *pl.* Sträuche i Sträucher, kierz *m.*, krzak *m.*, krzew *m.*, drzewina *f.*

Strau'chähnlich, Strau'chartig, *adi.* krzaczkowaty, krzaczasty, krzewny, podkrzewny, chróstowaty.

Strau'chapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, obacz Stechapfel.

Strau'chbirke, *sf. pl.* -n, brzoza krzewiasta, krzewowata.

Strau'chdieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, drapichróst *m.*, opryszek *m.*

Strau'cheln, *vn.* (ſein) potykać, utykać, utknąć się, potknąć się, usterkać się, usterknąć się; (obraz.) potknąć się, pomylić się.

Strau'chelu, *sn.* -s, potknięcie *n.* się (także przenośnie: = pomyłka *f.*).

Strau'chelnd, *adi.* usterkliwy.

Strau'chherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łąka pokryta krzakami (łow.).

Strau'chholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, chróst *m.*; krzaki *pl.*; = Strauchwerk.

Strau'chhopfen, *sm.* -s, chmiel zwyczajny, pospolity.

Strau'chig, *adi.* ob. Strauchähnlich.

Strau'chkirſche, *sf. pl.* -n, wiśnia krzewowata, krzewinkowa, krzaczysta.

Strauch'klee, *sm.* -s, rodzaj lucerny (bot.).

Strauch'kohl, *sm.* -(e)s, kapusta ogrodowa.

Sträu'chlein, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Strauch krzaczek *m.*

Strau'chmelde, *sf. pl.* -n, łoboda drzewna, łobodnik *m.*

Strau'chwerk, *sn.* -(e)s, chróścina *f.*, krzaki *pl.*; płot *m.* z chróstu; von — chróściany *adi.*

Strauß, *sm.* I. -es i -en, *pl.* -e i -en, struś *m.* (ptak); II. -es, *pl.* Sträuße, 1) bukiet *m.*, równianka *f.*; zum -e binden, einen — machen bukiet zrobić, uwić; 2) walka *f.*, starcie *n.*, sprzeczka *f.*; einen harten — beſtehen mieć zaciętą sprzeczkę.

Strau'ßähnlich, Strau'ßartig, *adi.* 1) podobny do (ptaka) strusia; 2) podobny do bukietu.

Strau'ßbinder, *sm.* -s, *pl.* —, wieńczarz *m.*

Strau'ßbinderin, *sf. pl.* -nen, wieńczarka *f.*

Strau'ßblütig, *adi.* równiankowaty (botanika).

Sträu'ßchen, *sn.* -s, *dim.* od Strauß, 1) bukiecik *m.*; 2) mały struś.

Strau'ßenei, *sn.* -es, *pl.* -er, strusie jaje.

Strau'ßenfeder, *sf. pl.* -n, strusie pióro.

Strau'ßenmagen, *sm.* -s, *pl.* -mägen, einen — haben mieć strusi żołądek.

Strau'ßente, *sf. pl.* -n, kaczka krzykliwa.

Strau'ßfeder, *sf.* obacz Straußenfeder.

Strau'ßfink, *sm.* -en, *pl.* -en, łuszczek *m.* Araguira (ptak).

Strau'ßgras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, miotelnica *f.*

Strau'ßfarn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pióropusznik *m.* (rośl.).

Strau'ßmeiſe, *sf. pl.* -n, sikora czubata.

Strau'ßtragend, *adi.* ob. Straußblütig.

Strau'ßwirtſchaft, *sf. pl.* -en, winiarnia, w której szynkują tylko wino robione w miejscu.

Stra'zze, *sf. pl.* -n, straca *f.*, książka podręczna dla pierwszych zapisków (handel).

Stre'bbau, *sm.* -es, odbudowa chodnikowa, przedsobnia (górn.).

Stre'be, *sf. pl.* -n, zastrzał *m.*; podpora *f.* (budown.); mit -n ſtützen podpierać, podeprzeć poprzecznemi belkami.

Stre'bebalken, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Strebe.

Stre'beband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, **Stre'beholz,** *sn.* -es, *pl.* -hölzer, sporys *m.*, podpora *f.* (budown.).

Stre'bebogen, *sm.* -s, *pl.* —, obłąk odporowy, łęk odporowy (budown.).

Stre'begewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, odnośne, odwodne sklepienie (budown.).

Stre'bekraft, *sf. pl.* -kräfte, siła pracа, dążąca; — zum Mittelpunkt siła pracа dośrodkowa; — vom Mittelpunkt fort siła pracа odśrodkowa.

Stre'bekreuz, *sn.* -es, *pl.* -e, krzyż *m.* z podporą (architekt.).

Stre'beleiter, *sf. pl.* -n, drabina *f.* z podporą.

Stre'bemauer, *sf. pl.* -n, mur odporowy (budown.).

Stre'ben, *vn.* (haben) 1) przeć, przeć się, pchać się, opierać się; die Bäume — gen Himmel drzewa wznoszą się ku niebu; der Balken ſtrebt gegen die Mauer belka opiera się o mur; 2) dążyć, starać się, usiłować; nach etw. — dążyć, garnąć się do czego, ubiegać się o co, kusić się o co, piąć się do czego; dahin —, daß. . . dążyć do tego, aby. . .; nach Ruhm — dążyć do sławy, kusić się o sławę.

Stre'ben, *sn.* -s, dążność *f.*; — nach etw. dążenie *n.* do czego, ubieganie *n.* się.

Stre'benfachwerkträger, *sm.* -s, *pl.* —, belka zastrzałowa (budown.).

Stre'bepfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, pal podpierający (budown.).

Stre'bepfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, zastrzał *m.*, przypora *f.*, filar odporowy (budown.).

Stre'ber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) karyerowicz *m.*; 2) ostrzyca *f.* (rośl.).

Stre'berisch, *adi.* ubiegający się za posadami, za karyerą.

Stre'bertum, *sn.* -s, karyerowiczostwo *n.*

Stre'bstange, Stre'bstütze, *sf. pl.* -n, drąg podpierający, podpora *f.* (budown.).

Stre'bestempel, *sm.* -s, *pl.* —, prężacz *m.*

Stre'bsam, *adi.* gorliwy, pilny.

Stre'bsamkeit, *sf.* gorliwość *f.*, pilność *f.*

Stre'dbalken, *sm. pl.* belki mostowe.

Stre'dbar, *adi.* dający się rozciągnąć, rozciągliwy.

Stre'dbarkeit, *sf.* rozciągliwość *f.*

Stre'dbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łóżko ortopedyczne.

Stre'cke, *sf. pl.* -n, 1) przeciąg *m.*, przestrzeń *f.*, obszar *m.*; eine durchlaufene, zurückgelegte — droga odbyta; in einer — fort bez przerwy; von — zu — w odstępach, odstępami; es ist noch eine gute — Wegs bis zum Bahnhof jest jeszcze dobry kawał drogi do dworca; 2) szlak kolejowy; = Bahnstrecke; Pe'age — szlak odnajęty, szlak pospólny; 3) chodnik *m.*, zdłużnica *f.* (górn.); 4) miejsce *n.* polowania; es blieb viel Wild auf der — ubito dużo zwierza.

Stre'deisen, *sn.* -s, *pl.* —, żelazo *n.*, przyrząd *m.* do rozciągania.

Stre'den, I. *va.* (haben) rozciągać, wyciągać, rozciągnąć, wyciągnąć; Metalle — wyciągać, klepać, płaszczyć kruszce; die Beine von sich — wyciągnąć przed się nogi; die Glieder — wyciągać członki; alle viere von sich — rozciągnąć się, wyciągnąć się jak długi, wyciągnąć ręce i nogi; (przenośnie:) zadrzeć nogi, umrzeć; jmnden zu Boden — powalić kogo o ziemię; zastrzelić, zabić kogo; die Waffen — złożyć broń, poddać się; die Hand nach etw. — wyciągnąć rękę do czego, po co; II. sich —, *vr.* (haben) ciągnąć się, wyciągnąć się, rozciągnąć się; sich ins Gras — wyciągnąć się w trawie; man muß sich — nach der Decken trzeba stosować się do okoliczności; według stawu grobla; gdzie przeskoczyć nie można, tam podleźć nie zawadzi; III. gestreckt, *pp.* i *adi.* in -em Lauf albo Galopp cwałem.

Stre'den, *sn.* -s, **Stre'dung**, *sf. pl.* -en, wyciąganie *n.*, rozciąganie *n.*; płaszczenie *n.*, klepanie *n.* kruszców; — des Eisens ścieńczanie *n.* żelaza, pociąganie *n.*, kucie *n.* żelaza na skos.

Stre'denarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik torowy; Abteilung von -n drużyna *f.*, oddział torowy (kolejn.).

Stre'denaufseher, *sm.* -s, *pl.* —, nadzorca *m.* szlaku (kolejn.).

Stre'denbau, *sm.* -es, kopanie *n.* w chodnikach (górn.).

Stre'denbeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), urzędnik szlakowy (kolejn.).

Stre'dendef, (wym.: —szef), *sm.* -s, *pl.* -s, inżynier szlakowy, zawiadowca *m.* szlaku (kolejn.).

Stre'dendamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, zawarcie *n.*, zastawka *f.* w kopalniach.

Stre'dendienst, *sm.* -es, służba szlakowa (kolejn.).

Stre'denförderung, *sf. pl.* -en, odbudowa chodnikowa (górn.).

Stre'dengeleise, *sn.* -s, *pl.* —, tor szlakowy, tor na linii (kolejn.).

Stre'dengestänge, *sn.* -s, *pl.* —, śliz *m.*, listwica *f.*, smyk *m.* (górn.).

Stre'denhauer, *sm.* -s, *pl.* —, piecowy *m.*

Stre'denmauerung, *sf. pl.* -en, murowanie ścienne, proste (górn.).

Stre'denstoß, *sm.* -es, *pl.* -stöße, ściana *f.* chodnika (górn.).

Stre'denverkehr, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ruch lokalny (kolejn.).

Stre'denwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wóz do służby szlakowej; dresyna *f.* (kolejn.).

Stre'denwärter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca drogowy, szlakowy, nadzorca *m.* szlaku, drógmistrz *m.* (kolejn.).

Stre'denweise, *adv.* szlakami, miejscami, w odstępach.

Stre'der, *sm.* -s, *pl.* —, 1) rozciągacz *m.*; 2) klepacz *m.* (kruszców); 3) ob. Streckmuskel.

Stre'dgut, *sn.* -(e)s, młode rybki (rybołów.).

Stre'dhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młot *m.* do klepania.

Stre'dmaschine, *sf. pl.* -n, 1) maszyna *f.* do klepania (kruszców); 2) maszyna ortopedyczna.

Stre'dmuskel, *sm.* -s, *pl.* -n, muszkuł naprężający, wyprężający (anat.).

Stre'dofen, *sm.* -s, *pl.* öfen, kaszuba *f.* (hutnictwo).

Stre'dstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień prześcienny.

Stre'dwalze, *sf. pl.* -n, walec *m.* do płaszczenia płyt kruszcowych.

Stre'dwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, maszyna *f.* do walcowania płyt kruszcowych, walcownia *f.*

Streich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) uderzenie *n.*, cięcie *n.*, chłośnięcie *n.*, śmignienie *n.*, plaga *f.*; cios *m.*; mit einem -e, auf einen — (za) jednem cięciem, (za) jednym zamachem, od razu; zwanzig -e bekommen dostać dwadzieścia rózg, kijów, plag; jmndm einen — versetzen uderzyć kogo, zadać komu cios; auf den ersten — fällt keine Eiche (dosłownie: za pierwszem cięciem dąb nie upada) nie od razu Kraków zbudowano; 2) (przenośnie:) böser, schlimmer — figiel *m.*, psikus *m.*, sprawka *f.*, psota *f.*, sztu-

czka *f.*; jmndm einen bösen (albo iron.: schönen) — spielen figla komu spłatać, psotę, psikusa komu zrobić; dummer — głupstwo *n.*; toller — szaleństwo *n.*; kindischer — dzieciństwo *n.*; lustiger — wesoły psikus; dumme -e machen popełniać głupstwa; die unglaublichsten -e machen robić najniemożliwsze sprawki.

Strei'chbalken, *sm.* -s, *pl.* —, belka ościenna.

Strei'chbank, *sf. pl.* -bänke, ławka gremplarska, drewno gremplarskie.

Strei'chbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, powód *m.* (górn.).

Strei'chbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Falzbein.

Strei'chbogen, *sm.* -s, *pl.* —, smyczek *m.*

Strei'chbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) odkładnia *f.*, odkładnica *f.*, odwalnica *f.* (u pługa); 2) deska murarska.

Strei'chbürste, *sf. pl.* -n, szczotka *f.* do rozcierania, do nacierania.

Strei'cheisen, *sn.* -s, *pl.* —, grempla *f.*

Strei'cheln, *va.* (haben) głaskać, muskać, podmuskiwać; jmndm den Kopf — głaskać kogo po głowie.

Strei'cheln, *sn.* -s, **Strei'chelung,** *sf. pl.* -en, głaskanie *n.*, muskanie *n.*

Strei'chen, streiche, streichst, streicht, strich, gestrichen, I. *va.* (haben) 1) przeciągać co po powierzchni jakiego przedmiotu; Zimmer — malować, bielić pokoje; einmal rot — przeciągnąć raz czerwoną barwą; 2) grać na rzniętym instrumencie (muzyka); 3) Butter aufs Brot — chleb masłem (po)smarować, smarować masło na chleb; ein Pflaster — smarować, przyrządzać plaster; jmndm das Gesicht — głaskać kogo po twarzy; 4) Ziegel — robić cegły; die Wolle — gremplować wełnę; 5) die Haare aus der Stirn — odgarnąć włosy z czoła; die Haare glatt — wymuskać, podgładkać; narównać włosy; die Haare in die Höhe — podczesać, najeżyć włosy; 6) die Segel — spuścić, skłonić żagle; (obraz.) poddać, usunąć się, dać za wygraną; die Flagge — zdjąć, spuścić banderę; 7) das Messer — ostrzyć nóż; das Rasiermesser auf dem Riemen — przeciągać brzytwę po pasku, ostrzyć brzytwę na pasku; 8) kreślić, przekreślić; eine Schuld — odtrącić, wymazać dług; ein Wort, einen Satz — skreślić, wykreślić wyraz, zdanie; jmndn aus der Liste der Mitglieder — wykreślić, wymazać kogo z listy członków; der Artikel muß sehr gestrichen werden trzeba artykuł znacznie skrócić; 9) jmndn mit Ruten — smagać, chłostać kogo (rózgami); 10) Geld in die Tasche — inkasować pieniądze, wkładać pieniądze do kieszeni; 11) Getreide — strychować zboże, równać zboże strychulcem; gestrichenes Maß miara strychowana; II. *vn.* (haben i sein) 1) przesuwać się, przechodzić; biedz, iść, sunąć się; umher— włóczyć się; durchs Land — włóczyć się, tłuc się po kraju, zejść kraj; das Kleid streicht auf dem Boden suknia włóczy się po ziemi; die Vögel — in der Luft ptaki przelatują w powietrzu; die Luft streicht durch die Felder wiatr przewiewa po polach; das Schiff streicht durch die Wellen okręt przesuwa się przez fale, przerzyna fale; mit der Hand übers Gesicht — przesunąć ręką przez twarz; 2) ciągnąć się, rozciągać się; die Alpen — von Osten nach Westen Alpy ciągną się ze wschodu na zachód; 3) einen — lassen wiatr puścić z siebie; 4) nieść jaja; trzeć się; = laichen (o rybach).

Strei'chen, *sn.* -s, 1) zdjęcie *n.*, spuszczenie *n.* (żagli, bandery); 2) granie *n.* na rzniętym instrumencie; 3) przeciąganie *n.* ptaków; 4) — des Flözes rozciągłość *f.* warstwy (górn.); 5) tarło *n.*, tarlisko *n.*

Strei'cher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) gracz *m.* na instrumencie rzniętym; 2) gremplarz *m.*, gremplownik *m.*; 3) cichy wiatr puszczony.

Strei'chfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień dany z boku.

Strei'chgarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, powłok *m.*, powłoczek *m.*

Strei'chholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, 1) zapałka *f.*; 2) strychulec *m.*

Strei'chholzhändler, *sm.* -s, *pl.* —, sprzedawca *m.* zapałek.

Strei'chholzschachtel, *sf. pl.* -n, szkatułka *f.*, pudełko *n.* na zapałki, z zapałkami.

Strei'chholzständer, *sm.* -s, *pl.* —, zapalniczka *f.*

Strei'chinstrument, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, instrument smyczkowy, rzniety (muzyka).

Strei'chkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, grempla *f.*

Strei'chleder, *sn.* -s, kawał *m.* skóry (n. p. do przeciągania po niej brzytwy); = Streichriemen.

Strei'chlinie, *sf. pl.* -n, linia *f.* obrony (wojskow.).

Strei'chmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, znacznik stolarski.

Strei'chmeißel, *sm.* -s, *pl.* —, skrobacz *m.*

Strei'chmesser, *sn.* -s, *pl.* —, nóż *m.* do smarowania; szpatelka *f.* (aptekarstwo).

Strei'chmusik, *sf.* muzyka wykonywana na instrumentach smyczkowych, utwór smyczkowy, orkiestra smyczkowa.

Strei'chnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Streichgarn.

Strei'chorchester, *sn.* -s, *pl.* —, orkiestra złożona z graczów na instrumentach smyczkowych.

Strei'chquartett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kwartet smyczkowy.

Strei'chriemen, *sm.* -s, *pl.* —, pasek *m.* do ostrzenia brzytew.

Strei'chschiene, *sf. pl.* -n, opornica *f.*, szyna oporowa (kolejn.).

Strei'chschwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -schwämme, hubka *f.*

Strei'chstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Schleifstein.

Strei'chteich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, staw tarłowy.

Strei'chung, *sf. pl.* -en, skreślenie *n.*, przekreślenie *n.*, wykreślenie *n.*, wymazanie *n.*; — einer Schuld potrącenie *n.* długu.

Strei'chungsantrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, wniosek *m.* skreślenia, unieważnienia (parlam.).

Strei'chungslinie, *sf. pl.* -n, chodnik kierunkowy (górn.).

Strei'chungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znaczek skreślenia na odbitce zrobiony (druk.).

Strei'chvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, obacz Strichvogel.

Strei'chwehr, *sf. pl.* -en, bok *m.* wału (wojsk.).

Strei'chwolle, *sf.* wełna gremplowana.

Strei'chzeit, *sf.* 1) czas *m.* przylotu lub odlotu ptaków; 2) czas tarcia się (ryb).

Strei'chzither, *sf. pl.* -n, cytra smyczkowa.

Streif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Strei'fen**, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pas *m.*, pasek *m.*, smuga *f.*, pręga *f.*; ein Zeug mit roten -en materya w czerwone paski, z czerwonymi paskami; das Pferd hat einen schwarzen — auf der Stirn koń ma czarną pręgę na czole; ein — Landes, wązki a długi kawałek ziemi; Papier— pasek papieru; 2) (architekt.:) pasmo *m.*, pręga *f.*; *pl.* -en, laski *pl.*, wrębki *pl.*, klamra żelazna; = Eisenband.

Strei'fband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, opaska *f.*; unter — pod opaską (poczta).

Strei'fbandsendung, *sf. pl.* -en, przesyłka *f.* pod opaską (poczta).

Strei'fblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, spojrzenie ulotne.

Strei'fchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Streif, paseczek *m.*, prążka *f.*

Strei'fen, I. *va.* (haben) 1) dotykać, dotknąć, obić się o co, otrzeć się o co; die Kugel hat nur gestreift, aber nicht gefaßt kula dotknęła się tylko, ale nie utkwiła; (obraz.) einen Gegenstand im Gespräche — napomknąć w rozmowie o jakim przedmiocie; 2) die Haut — (za)drasnąć skórę; 3) einen Ring vom Finger — zdjąć pierścień z palca; die Ärmel in die Höhe — (= aufstreifen) podkasać rękawy; jmndn mit einem Blick — spojrzeć na kogo ulotnie; Blätter von den Zweigen — obrywać gałązki z liści; 4) paski, prążki dawać; = mit Streifen besetzen; II. *vn.* (haben) 1) przechodzić z miejsca na miejsce, przebiegać, przeciągać, przelatywać, przelecieć; durch Wald und Feld — przebiegać przez lasy i pola; ins feindliche Gebiet — zapędzić się, wycieczki robić do nieprzyjacielskiego kraju; 2) (obraz.) an etw. — zakrawać na co, być blizkim czego, ocierać się o co; das streift ans Unglaubliche zakrawa na niemożliwe; 3) odzierać lisy, zające i inną zwierzynę (łow.); III. gestreift, *pp.* i *adi.* mający paski, pręgi, pręgowany; -es Zeug materya *f.* w paski; -e Säulen żłobkowane słupy (budown.).

Strei'fen, *sn.* -s, *pl.* —, dotknięcie *n.*, muśnięcie *n.*; paskowanie *n.*; podjazd *m.*; wałęsanie się *n.*

Strei'fer, *sm.* -s, *pl.* —, przebiegacz *m.* rozmaitych miejsc; włóczęga *m.*

Streiferei', *sf. pl.* -en, 1) wycieczka partyzancka, zagon *m.*; = Streifzug; 2) obława *f.*; 3) podjazd *m.*; zu einer — ausschicken wysłać na podjazd.

Strei'ffarn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, śledzionka *f.*, zanokcica *f.* (rośl.).

Strei'fhatz, *sf. pl.* -en, **Strei'fhetze**, *sf. pl.* -n, wielkie polowanie na dzika.

Strei'fhieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cięcie tylko z lekka dotykające.

Strei'fholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, załęga *f.*

Strei'fig, *adi.* prążkowaty; *adv.* — besetzen zaopatrzyć w paski, pręgi, prążkować; jmndm den Rücken — schlagen obić kogo tak, że mu na plecach pasy pozostają; er redet, er kommt mir sehr — mówi bezczelnie, wydaje mi się bardzo bezczelnym.

Strei'fjagd, *sf. pl.* -en, ob. Streifhatz.

Strei'flicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, światło padające z jednej strony (malarstwo); (obraz.) das wirft ein merkwürdiges — auf seine Handlungsweise to dziwne rzuca światło na jego sposób postępowania.

Strei'fpartie, *sf. pl.* -n, partyzantka *f.*

Strei'fritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wycieczka konna (dla poznania okolicy).

Strei'fschuß, *sm.* -sses, *pl.* -schüsse, postrzał *m.*

Strei'fung, *sf. pl.* -en, 1) obacz Streiferei; 2) zawadzenie *n.*, zderzenie *n.* boczne dwóch pociągów (kolejn.).

Strei'fwache, *sf. pl.* -n, patrol *m.*; auf — sein patrolować, odbywać patrol.

Strei'fweise, *adv.* pasami, smugami, tu i tam.

Strei'fwunde, *sf. pl.* -n, lekka, powierzchowna rana, draśnięcie *n.* od postrzału.

Strei'fwurz, *sf. pl.* -en, tępolisty szczaw (rośl.).

Strei'fzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, 1) najazd *m.*, podjazd *m.*, zagon *m.*, wycieczka *f.*; einen — in ein Land unternehmen najechać jaki kraj; 2) wycieczka *f.* (szczególnie dla badań).

Streik, *sm.* -(e)s, *pl.* -e i -s, obacz pod Strike.

Streit, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) walka *f.*, bitwa *f.*, wojna *f.*; = Kampf; in 'den — ziehen iść na wojnę; die Elemente waren im -e żywioły walkę z sobą wiodły; 2) spór *m.*, proces *m.* (prawo); 3) waśń

f., kłótnia *f.*, sprzeczka *f.*, spór *m.* (— mit Worten); bitka *f.*; = Rauferei; mit jmndm — anfangen wszcząć z kim kłótnię; — mit jmndm ſuchen zaczepić, atakować kogo; — mit jmndm bekommen, in — mit jmndm geraten posprzeczać się, pokłócić się, powadzić się z kim; mit jmndm im =e liegen być z kim w sporze; jmndn in den — hineinziehen wciągnąć, wmieszać kogo w spór; es erhob ſich ein — wszczęła się kłótnia, sprzeczka; einen — vom Zaune brechen rozpocząć (z namysłu) kłótnię, sprzeczkę; einen — ſchlichten, beilegen spór załagodzić, zagodzić; er iſt mit ſich ſelbſt im =e walczy sam z sobą, jest niezdecydowany.

Strei'tart, *sf. pl.* =ärte, berdysz *m.*, bałta *f.*, topór wojenny; die — begraben zawrzeć pokój.

Strei'tbar, *adi.* bitny, waleczny, bojowny; ein =er Mann walecznik *m.*

Strei'tbarkeit, *sf.* bitność *f.*, waleczność *f.*, bojowność *f.*

Strei'tbegier, *sf.* żądza *f.* walki; ochota *f.* do kłótni.

Strei'tbegierig, *adi.* żądny walki; kłótliwy.

Strei'ten, ſtreite, ſtreiteſt, ſtreitet, ſtritt, habe geſtritten, I. *vn.* 1) walczyć, bić się; für das Vaterland — walczyć dla ojczyzny; die Sau ſtreitet dzik broni się od psów (łow.); 2) kłócić się, spierać się, sprzeczać się, spór wieść, swarzyć się; über etw. — spierać się o co; miteinander wegen etw. — przepierać się ze sobą o co; darüber läßt albo ließe ſich noch — o to możnaby się jeszcze spierać, to jeszcze nie rozstrzygnięte; gegen jmndn, gegen etw. — zwalczać kogo, co; 3) das ſtreitet gegen den geſunden Menſchenverſtand to sprzeciwia się zdrowemu rozsądkowi, nie zgadza się ze zdrowym rozsądkiem; um einen Preis — ubiegać się o nagrodę; vor Gericht — rozprawiać się w sądzie, proces prowadzić; mit ſich ſelbſt — być w walce ze sobą samym; um des Kaiſers Bart — spierać się o sprawę małej wagi; II. ſich —, *vr.* sprzeczać się; ſich um etw. — spierać się o co; ſich über etw. — kłócić się o co; III. ſtreitend, *ppr.* i *adi.* walczący, spór wiodący, spierający się; die =e Kirche walczący kościół; die =en Mächte mocarstwa ze sobą wojnę prowadzące; die =en Parteien strony spór wiodące, prawujące się; =e Gefühle uczucia z sobą walczące, sobie przeciwne.

Strei'ten, *sn.* =s, ob. Streit.

Strei'ter, *sm.* =s, *pl.* —, wojownik *m.*, walecznik *m.*; = Kämpfer; spornik *m.*; = Händelſucher.

Streiterei', *sf. pl.* =en, ob. Streit.

Strei'terin, *sf. pl.* =nen, wojowniczka *f.*; sporniczka *f.*

Strei'tfrage, *sf. pl.* =n, pytanie sporne, kwestya *f.*, kontrowersya *f.*; eine — aufwerfen postawić kwestyę; es wurde die — aufgeworfen wyłoniła się kwestya.

Strei'tgegenſtand, *sm.* =(es), *pl.* =ſtände, przedmiot *m.* sporu, kontrowersyi; przedmiot sporny, kwestya sporna.

Strei'tgenoß, *sm.* =ſſen, *pl.* =ſſen, uczestnik *m.* walki.

Strei'thahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, kogut lubiący się dziobać; (przenośnie:) kogut *m.*, spornik *m.*, kłótnik *m.*

Strei'thammel, *sm.* =s, *pl.* —, baran lubiący się trykać; (przenośnie:) kłótnik *m.*, spornik.

Strei'thandel, *sm.* =s, *pl.* =händel, spór *m.*, zatarg *m.*; proces *m.*

Strei'thandſchuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rękawica szermierska.

Strei'thelm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, hełm wojenny.

Strei'thengſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) koń wojenny; 2) (obraz.) kłótnik *m.*

Strei'tig, *adi.* sporny, zakwestyonowany; niepewny, wątpliwy; = ungewiß, zweifelhaft; jmndm etw. — machen zaprzeczać komu czego, nie przyznawać komu czego, nie dopuszczać kogo do czego; jmndm ein Recht — machen zaprzeczać komu prawa; =er Punkt punkt sporny, wątpliwy, zakwestyonowany; die Sache iſt noch vor Gericht — rzecz jeszcze w sporze, w procesie, przez sędziego jeszcze nie rozstrzygnięta; man macht mir jeden Zoll Boden — zaprzeczają mi każdej pięści ziemi.

Strei'tigkeit, *sf. pl.* =en, 1) sprzeczka *f.*, zwada *f.*, kłótnia *f.*, zatarg *m.*; = Streit; 2) sporność *f.*; wątpliwość *f.*, niepewność *f.*

Strei'tkolben, *sm.* =s, *pl.* —, buława *f.*, buzdygan *m.*, maczuga wojenna.

Strei'tkolbenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, kazuaryna skrzypioliścia.

Strei'tkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, spornik *m.*, kłótnik *m.*

Strei'tkräfte, *sf. pl.* siły wojenne.

Strei'tkunſt, *sf.* 1) strategia *f.*, sztuka wojenna; 2) dyalektyka *f.*

Strei'tluſt, *sf.* ob. Streitbegier.

Strei'tluſtig, *adi.* obacz Streitbegierig.

Strei'tpunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, punkt sporny, zakwestyonowany, wątpliwy.

Strei'troß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, rumak wojenny.

Strei'tſache, *sf. pl.* =n, rzecz sporna, w sporze będąca; przedmiot *m.* procesu, sprawa *f.*, proces *m.* (prawo).

Strei'tſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, teza *f.*

Strei'tſchlichter, *sm.* =s, *pl.* —, rozjemca *m.*

Strei'tſchrift, *sf. pl.* =en, pismo polemiczne.

Strei'tſucht, *sf.* kłótliwość *f.*, zwadliwość *f.*

Strei'tſüchtig, *adi.* kłótliwy, zwadliwy, waśliwy.

Strei'twaffe, *sf. pl.* =n, broń wojenna, bojowa.

Strei'twagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz wojenny.

Streli'tze, *sm.* -n, *pl.* -n, strzelec *m.*, żołnierz *m.* milicyi moskiewskiej (historya).

Streng, I. *adi.* surowy, srogi, ostry; ścisły; -er Charakter surowy, nieugięty charakter; -er Blick surowe spojrzenie; -er Winter ostra zima; -er Frost tęgi, trzaskający mróz; -e Sitten surowe obyczaje; -e Maßregeln ergreifen wydać ostre rozporządzenia; -e Zucht surowa dyscyplina, ostra karność; -e Diät halten zachowywać ścisłą dyetę; -e Aufsicht ścisły nadzór; II. *adv.* surowo, srogo, ostro; ściśle; — bestrafen surowo ukarać; — beobachten ściśle nadzorować, pilnować; etw. zu — nehmen brać co nadto ściśle; — genommen ściśle biorąc; aufs -ste jak najsurowiej, jak najściślej; — ſchmeckend cierpki.

Stre'nge, *sf.* surowość *f.*, srogość *f.*, ostrość *f.*; ścisłość *f.*; — der Sitten surowość obyczajów; — des Klimas ostrość klimatu; mit großer — gegen jmdn vorgehen postąpić sobie z kim bardzo surowo.

Stre'ngel, *sm.* -s, *pl.* —, kretowina *f.* (weteryn.).

Stre'ngflüſſig, *adi.* trudnotopny, trudnotopliwy (o kruszcach).

Stre'nggläubig, *adi.* silnie wierzący.

Stre'nggläubigkeit, *sf.* silna wiara.

Stre'ngheit, Stre'ngigkeit, *sf. pl.* -en, obacz Strenge.

Stre'tta, *sf. pl.* -ten i -s, stretta *f.* (muzyka).

Streu, *sf. pl.* -en, 1) podściółka *f.*, słoma podesłana (bydłu); Stroh zur — słoma na podściółkę, na posłanie dla bydła; 2) posłanie *n.* ze słomy (dla ludzi), słoma *f.* jako posłanie; auf der — ſchlafen spać na słomie.

Streu'büchſe, *sf. pl.* -n, posypniczka *f.*, posypywacz *m.*; — für Sand piaseczniczka *f.*; — für Pfeffer pieprzniczka *f.*

Streu'en, 1) *va.* (haben) sypać, nasypać, posypać; potrząsać, potrząsnąć; Samen — nasiewać, nasiać, siać; dem Vieh — nasypać bydłu podściółkę, podścielić bydłu; Blumen auf den Weg — posypać drogę kwiatami; Geld unter das Volk — (roz)rzucać pieniądze między lud; (obraz.) jmndm Sand in die Augen — (dosł.:) zasypać komu oczy piaskiem; zamydlić komu oczy, otumanić kogo; 2) *vn.* (haben) das Getreide ſtreut gut zboże daje wiele słomy; das Gewehr ſtreut strzelba rozrzuca.

Streu'en, *sn.* -s, **Streu'ung**, *sf. pl.* -en, sypanie *n.*; — von Samen sianie *n.*, siejba *f.*

Streu'er, *sm.* -s, *pl.* —, 1) obacz Streubüchſe; 2) sypiący *m.*; siewca *m.*

Streu'gabel, *sf. pl.* -n, widły *pl.* do rozścielania słomy dla bydła.

Streu'glanz, *sm.* -es, **Streu'glas**, *sn.* -ſes, opiłki metalowe, szkło zproszkowane.

Streu'gold, *sn.* -(e)s, proszek złoty.

Streu'mehl, *sn.* -(e)s, mączka *f.*, mąka *f.* do posypywania.

Streu'pfeffer, *sm.* -s, miałki, tarty pieprz.

Streu'pulver, *sn.* -s, obacz Streuſand.

Streu'ſalz, *sn.* -es, miałka sól.

Streu'ſand, *sm.* -(e)s, piasek *m.* do posypywania; und — darauf! a zatem koniec; nie mówmy więcej o tem!

Streu'ſandbüchſe, *sf. pl.* -n, piaseczniczka *f.*; (żartobl.:) die — des heiligen römiſchen Reiches Marchia Brandenburska.

Streu'ſel, *sm.* -s, *pl.* —, miałki cukier posypany na tort lub placek.

Streu'ſelkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placek cukrem posypany.

Streu'ſtroh, *sn.* -s, słoma *f.* na podściółkę, targanka *f.*

Streu'zucker, *sm.* -s, miałki cukier do posypywania.

Strich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) linia *f.*, kreska *f.*, rys *m.*, pręga *f.*, prążka *f.*, sztrych *m.*; — mit der Feder, mit dem Pinſel, mit dem Magnet pociągnięcie *n.* piórem, pendzlem, magnesem, pociąg *m.* pióra, pendzla, magnesu; einen — unter etw. ſetzen podkreślić co; einen — durch etw. Geſchriebenes machen przekreślić pismo; keinen — ſchreiben, tun nie napisać ani słowa; nie pociągnąć ani razu pendzlem (malarstwo); mit einem -e jednym ciągiem, bez przerwy; jednem pociągnięciem pióra, pendzla; jmndm einen — durch die Rechnung machen popsuć komu sprawę, pomylić, pokrzyżować czyje plany; 2) przestrzeń *f.*, część *f.* ziemi, kraju; ein fruchtbarer — Erde urodzajny kawał ziemi; 3) barwa *f.* (w suknie), kierunek *m.* włosów (w materyi), pomusk *m.* (włosów); den Hut nach dem -e bürſten gładzić kapelusz szczotką w kierunku włosów; gegen den — kämmen, bürſten czesać, szczotkować pod włos; nach dem -e ſchneiden krajać pod włos; (obraz.) das war ihm ganz gegen den — było mu to wcale nie na rękę; 4) stado *n.*, gromada *f.* lecących ptaków; odlatywanie *n.* lub przylatywanie *n.* ptaków; 5) droga *f.*, kierunek *m.*; der — des Windes kierunek wiatru; Himmels— zona *f.*, strefa *f.*, pas *m.* ziemi; das Schiff veränderte den — okręt zmienił kierunek; — einer Schicht, eines Ganges kierunek warstwy, chodnika (górn.); 6) pociąg *m.* smyczkiem, sposób *m.* grania (na instrumentach smyczkowych); einige -e auf der Geige machen kilka razy po skrzypcach smyczkiem pociągnąć; einen wunderbaren — haben powodować smyczkiem w cudowny sposób, grać cudownie; 7) kresa *f.* na probierczym ka-

mieniu; den — halten być dobrej próby; 8) rowek pługiem lub broną robiony; 9) mit einem =e hundert Kronen einſtreichen jednem zagarnięciem zgarnąć sto koron; 10) ein — Ziegel tyle cegieł, ile się naraz wyrabia; 11) kryza *f.*, haft *m.*; jmndm auf dem — haben nie cierpieć kogo.

Stri'chel, *sn.* =s, *pl.* —, smug *m.*

Stri'chelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Strich, kreseczka *f.*, prążka *f.*

Stri'cheln, *va.* (haben) pisać literami nierównemi, rysować liniami nierównemi; kreskować.

Stri'chförmig, *adi.* kreskowaty.

Stri'chgewitter, *sn.* =s, *pl.* —, burza przeciągająca, przechodnia, miejscowa.

Stri'chheuſchrecke, *sf. pl.* =n, szarańcza wędrująca (zool.).

Stri'chhobel, *sm.* =s, *pl.* —, strug gładzący, równiak *m.*

Stri'chkompaß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, kompas używany podczas podróży morskich.

Stri'chkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, datisca *f.* (gatunek konopi).

Stri'chnelke, *sf. pl.* =n, goździk pręgowany (kwiat).

Stri'chpunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, średnik *m.*

Stri'chregen, *sm.* =s, *pl.* —, deszcz przechodni, miejscowy.

Stri'chvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptak wędrowny, przelotny, koczujący.

Stri'chweiſe, *adv.* miejscami, stronami; z przestankami.

Stri'chzeit, *sf.* obacz Streichzeit.

Strick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) powróz *m.*, postronek *m.*; stryczek *m.*; zum — verurteilen skazać na szubienicę; jmndm den — um den Hals legen założyć komu stryczek na szyję; (przenośnie:) przyprzeć kogo do ściany, zmusić kogo do czego; den — verdienen być wartym szubienicy; 2) (obraz.) niepoń *m.*; du —! ty nieponiu! 3) (obraz.) zasadzka *f.*, podstęp *m.*, łapka *f.*; jmndm =e legen łapkę na kogo zastawić; 4) sfora *f.* psów (łow.).

Stri'karbeit, *sf. pl.* =en, robota pończoszkowa.

Stri'kartig, *adi.* postronkowaty; stryczkowaty.

Stri'khündig, *adi.* =er Hund ogar na smyczy dobrze idący.

Stri'kbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, woreczek *m.* (na robótkę).

Stri'kchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Strick, powrozek *m.*

Stri'ken, *va.* (haben) na drutach robić, pończochy robić, dziać.

Stri'ker, *sm.* =s, *pl.* —, robiący *m.* pończochy, pończosznik *m.*

Strikerei', *sf. pl.* =en, pończoszkowa robota.

Stri'kerin, *sf. pl.* =nen, pończoszniczka *f.*

Stri'kerlohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, zapłata *f.* za robienie pończoch.

Stri'kgarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przędza *f.* na pończochy, do pończoszkowej roboty.

Stri'kgewebe, *sn.* =s, *pl.* —, tkanina pończoszkowa.

Stri'khörchen, *sn. pl.* ob. Strickſcheibe.

Stri'kkäſtchen, **Stri'kkörbchen**, *sn.* =s, *pl.* —, **Stri'kkorb**, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, szkatułka *f.*, koszyczek *m.*, koszyk *m.* na robótki (pończoszkowe).

Stri'kleiter, *sf. pl.* =n, drabina powroziana, sznurkowa.

Stri'kmaſche, *sf. pl.* =n, oczko *n.* w robocie pończoszkowej.

Stri'kmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do robienia pończoch.

Stri'kmuſter, *sn.* =s, *pl.* —, wzorek *m.* dla robót pończoszkowych.

Stri'knadel, *sf. pl.* =n, iglica *f.*, drut *m.* (do robienia pończoch).

Stri'kperle, *sf. pl.* =n, perła wenecka (szklana).

Stri'kſcheibe, *sf. pl.* =n, futeralik *m.* na druty do robót pończoszkowych.

Stri'kſchule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* robienia pończoch, wyrobów pończoszkowych.

Stri'kſticken, *sn.* =s, *pl.* —, **Stri'kſtock**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, gruby drut do pończoch.

Stri'kſtrumpf, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtrümpfe, pończocha na drutach robiona.

Stri'kſtunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.*, lekcya *f.* robienia pończoch.

Stri'kſtütze, *sf. pl.* =n, ob. Strickſcheibe.

Stri'kwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) powrozy *pl.*, powroziwo *n.*; = Tauwerk; 2) robota *f.* na drutach.

Stri'kwolle, *sf.* bawełna *f.* na pończochy, na roboty pończoszkowe.

Stri'kzeug, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pończocha *f.* w robocie; sprzęt pończoszany.

Stri'kzwirn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nici *pl.* na pończochy.

Strie'gel, *sm.* =s, *pl.* —, zgrzebło *n.*, cudzidło *n.*

Strie'gelartig, **Strie'gelförmig**, *adi.* zgrzebłowaty; *adv.* zgrzebłowato.

Strie'gelig, *adi.* obacz Striegelartig.

Strie'geln, *va.* (haben) czesać (konia) zgrzebłem; (obraz.) jmndn — pieścić kogo; (ironicznie:) czesać kogo, dokuczać, dogryzać komu; ſich —, *vr.* muskać się.

Strie'me, *sf. pl.* =n, **Strie'men**, *sm.* =s, *pl.* —, pręga *f.*, cięga *f.*, siniec *m.*

Strie'mig, *adi.* sińcami okryty, zbity, siny, zsiniały; *adv.* jmndn — ſchlagen zbić kogo tak, że sińców dostanie.

Strie'zel, *sm.* =s, *pl.* —, i *sf. pl.* =n, strucla *f.*

Stri'ke, (wym.: strajk), *sm.* =s, *pl.* =s, strejk *m.*, bastówka *f.*, zmowa robotnicza; = Ausſtand; anfangen — rozpocząć strejk.

Stri'kekaſſe, (wym.: strajk—), *sf. pl.* =n, kasa *f.* strejkujących.

Stri'ken, (wym.: strajken), *vn.* (haben) strejkować, być w zmowie robotniczej.

Stri'ker, (wym.: strajker), *sm.* -s, *pl.* -s, (robotnik) strejkujący *m.*

Strikt, *adi.* ścisły, surowy, dokładny; *adv.* ściśle, surowo, dokładnie; = genau.

Stri'ppe, *sf. pl.* -n, strzemiączko *n.* (u spodni), uszko *n.* (u buta).

Stri'ppse, *s. pl.* — bekommen dostać w skórę.

Stri'ttig, *adi.* sporny (prawo).

Stri'ttigkeit, *sf.* sporność *f.* (prawo).

Stro'belkopf, *sm.* obacz Strubbelpeter.

Stroh, *sn.* -es, słoma *f.*; kleingeschnittenes — sieczka *f.*; ein Bund, eine Strähne — wiązka *f.* słomy; auf — schlafen spać na słomie; aus — gemacht słomiany; Geld wie — haben mieć pieniędzy jak śmiecia; leeres — dreschen daremną podejmować pracę; = vergebliche Arbeit tun; bredzić, paplać, pleść koszałki opałki; = oberflächlich schwatzen, Unsinn zusammenreden.

Stro'harbeit, *sf. pl.* -en, wyrób *m.* ze słomy.

Stro'harbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, **Stro'harbeiterin**, *sf. pl.* -nen, wyrabiający *m.*, wyrabiająca *f.* rzeczy ze słomy.

Stro'hartig, *adi.* do słomy podobny, słomiasty.

Stro'hband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, sznurek *m.* ze słomy, powrzasło *n.*, powrosło *n.*

Stro'hbank, *sf. pl.* -bänke, ławka słomą wyplatana, ze słomy.

Stro'hbedachung, *sf. pl.* -en, obacz Strohdach.

Stro'hbett, *sn.* -es, *pl.* -en, łoże *n.* ze słomy.

Stro'hblume, *sf. pl.* -n, kwiatotrwał *m.*, suchokwiat *m.*, suchołustka *f.*, nieśmiertelnik *m.*

Stro'hboden, *sm.* -s, *pl.* -böden, poddasze *n.* na słomę.

Stro'hbund, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, i *dim.* **Stro'hbündel**, *sn.* -s, *pl.* —, kul *m.*

Stro'hbutter, *sf.* masło zimowe.

Stro'hdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, poszycie słomiane, dach słomiany, strzecha *f.*

Stro'hdecke, *sf. pl.* -n, słomianka *f.*

Stro'hdünger, *sm.* -s, gnój ze słomą zmieszany.

Stro'hern, *adi.* słomiany.

Stro'hernte, *sf. pl.* -n, zbiór *m.* słomy.

Stro'hfarbe, *sf.* kolor słomiany, słomkowy.

Stro'hfarben, Stro'hfarbig, *adi.* koloru słomianego, paliowy.

Stro'hfeile, *sf. pl.* -n, pilnik gruby, dwuręczny; = Armfeile.

Stro'hfeim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Strohhaufen i Strohscheuer.

Stro'hfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień *m.* ze słomy, słoma paląca się; — der Begeisterung przejściowy, krótkotrwały entuzyazm, słomiany zapał.

Stro'hflasche, *sf. pl.* -n, flaszka słomą oplatana, oplatanka *f.*

Stro'hflechte, *sf. pl.* -n, plecionka słomiana, ze słomy.

Stro'hflechten, *sn.* -s, plecenie *n.* ze słomy.

Stro'hflechter, *sm.* -s, *pl.* —, **Stro'hflechterin**, *sf. pl.* -nen, plecący, plecąca ze słomy.

Strohflechterei', *sf. pl.* -en, 1) obacz Strohflechten; 2) fabryka *f.* wyrobów słomianych.

Stro'hfutter, *sn.* -s, pasza *f.* ze słomy.

Stro'hgeflecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, plecionka słomiana, ze słomy.

Stro'hgelb, *adi.* obacz Strohfarben.

Stro'hhalm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, słomka *f.*, źdźbło *n.* słomy.

Stro'hhälmchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Strohhalm, ździebełko *n.* słomy.

Stro'hhaufen, *sm.* -s, *pl.* —, kupa *f.* słomy.

Stro'hhut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, kapelusz słomiany, słomkowy.

Stro'hhütte, *sf. pl.* -n, chata słomą pokryta, buda *f.* ze słomy.

Stro'hig, *adi.* obacz Strohartig.

Stro'hjunker, *sm.* -s, *pl.* —, szlachetka *m.*

Stro'hkammer, *sf. pl.* -n, obacz Strohboden.

Stro'hkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, zabita głowa, głupiec *m.*, ciapa *m.*

Stro'hkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz słomiany.

Stro'hkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wieniec słomiany.

Stro'hlager, *sn.* -s, *pl.* —, posłanie *n.* ze słomy.

Stro'hmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, 1) straszydło *n.* ze słomy; 2) (obraz.) chłop słomiany, dziadek *m.*

Stro'hmatte, *sf. pl.* -n, rogoża słomiana, słomianka *f.*

Stro'hmist, *sm.* -es, gnój *m.* ze słomy, słoma zgnojona.

Stro'hpapier, *sn.* -(e)s, papier słomiany.

Stro'hpfeife, *sf. pl.* -n, piszczałka *f.* z trzciny.

Stro'hprinz, *sm.* -en, *pl.* -en, fałszywy książę.

Stro'hpuppe, *sf. pl.* -n, straszydło *n.* ze słomy.

Stro'hsack, *sm.* -(e)s, *pl.* -säcke, siennik *m.*; (poufale:) heiliger —! o nieba!

Stro'hscheuer, Stro'hscheune, *sf. pl.* -n, stodoła *f.* na słomę.

Stro'hschicht, *sf. pl.* -en, warstwa *f.* słomy.

Stro'hschneidemaschine, *sf. pl.* -n, sieczkarnia *f.*

Stro'hschober, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Strohscheuer.

Stro'hschuppen, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Strohboden.

Stro'hseil, *sn.* -s, *pl.* -e, lina słomiana.

Stro'hsitz, *sm.* -es, *pl.* -e, siedzenie ze słomy plecione.

Stro'hstuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -stühle, krzesło słomą wyplatane.

Stro'hteller, *sm.* -s, *pl.* —, podkładka słomiana pod talerz, prawda *f.*

Stro'hware, *sf. pl.* -n, słomiany towar.

Stro'hwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, słodkie wino.

Stro'hwiepe, *sf. pl.* -n, obacz Wiepe (górn.).

Stro'hwiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, wiecheć *m.*

Stro'hwitwe, *sf. pl.* -n, słomiana wdowa.

Stro'hwitwenſchaft, Stro'hwitwerſchaft, *sf.* słomiane wdowieństwo.

Stro'hwitwer, *sm.* -s, *pl.* —, słomiany wdowiec.

Strolch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, włóczęga *m.*

Stro'lchen, *vn.* (haben) włóczyć się.

Strom, *sm.* -(e)s, *pl.* Ströme, 1) strumień *m.*, (duża) rzeka *f.*; Mitte des -es nurt *m.*; (obraz.) Ströme von Tränen strumienie łez; in Strömen strumieniami; das Blut floß in Strömen krew lała się (płynęła) strumieniami; es regnet in Strömen leje jak z cebra; 2) prąd *m.*, pęd *m.* wody, rzeki; = Strömung; elektriſcher — prąd elektryczny; gleichgerichteter elektriſcher — prąd stały, ciągły; Induktions— prąd wzbudzony; Wechſel— prąd zmienny, zwrotny (elektr.); mit dem — z wodą; gegen den — pod wodę, przeciw wodzie; (obraz.) mit dem — ſchwimmen płynąć z wodą, robić co inni robią; gegen den — ſchwimmen płynąć przeciw wodzie, chcieć mur głową przebić; er iſt vom -e des allgemeinen Verderbens fortgeriſſen worden został uniesiony potokiem powszechnego zepsucia; im -e der Rede w toku, w pędzie mowy; im -e der Zeit untergehen zginąć w odmęcie czasu.

Stroma'b, *adi.* obacz Stromabwärts.

Stro'mableitung, *sf. pl.* -en, zboczenie *n.*, upływ *m.* prądu (elektr.).

Stro'mabnehmer, *sm.* -s, —, kollektor *m.* (elektr.).

Stroma'bwärts, *adv.* z wodą.

Stro'mabzweigung, *sf. pl.* -en, odgałęzienie *n.* prądu.

Stro'manzeiger, *sm.* -s, *pl.* —, prądoskaz *m.* (elektr.).

Stroman'f, *adv.* obacz Stromaufwärts.

Stro'maufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* nad rzekami.

Stroman'fwärts, *adv.* pod wodę, pod górę.

Stro'mbahn, *sf. pl.* -en, kierunek *m.* nurtu rzeki; łożysko *n.* rzeki; = Strombett.

Stro'mbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, łożysko *n.* rzeki.

Stro'mbrecher, *sm.* -s, *pl.* —, izbica *f.*

Stro'mbreite, *sf. pl.* -n, szerokość *f.* rzeki.

Stro'mdichte, Stro'mdichtigkeit, *sf.* gęstość *f.* prądu elektrycznego.

Strö'men, I. *vn.* (ſein i haben) płynąć (strumieniem, strumieniami, potokiem), lać się; das Waſſer ſtrömt aus dem Gebirge woda płynie, wypływa z gór; Tränen ſtrömten aus ihren Augen łzy lały się z jej ócz; (obraz.) rzucać się, sypać się; das Volk ſtrömte aus der Stadt lud sypał się z miasta; Licht und Wärme ſtrömt aus der Sonne światło i ciepło płyną obficie ze słońca; Hitze ſtrömt aus dem Ofen gorąco bucha z pieca; leicht ſtrömt ihm die Rede von den Lippen mowa (jak strumień) lekko z ust mu płynie; das Blut ſtrömt in den Adern krew w żyłach płynie, obiega; II. *va.* (haben) die Meereswogen — zertrümmerte Schiffe ans Ufer fale morskie pędzą rozbite okręty do brzegu; die Sonne ſtrömt Licht und Wärme (aus) słońce wylewa obficie światło i ciepło.

Strö'men, *sn.* -s, płynięcie *n.*; (obraz.) sypanie *n.* się (n. p. tłumu); obieg *m.*, cyrkulacya *f.* (krwi).

Stro'menge, *sf. pl.* -n, przesmyk *m.* rzeki.

Stro'mer, *sm.* -s, *pl.* —, włóczęga *m.*

Stro'mern, *vn.* (haben) włóczyć się.

Stro'merzeuger, *sm.* -s, *pl.* —, wytwarzacz *m.* prądu (elektr.).

Stro'merzeugung, *sf.* wytwarzanie *n.* prądu (elektr.).

Stro'mfahrzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, łódź rzeczna.

Stro'mfähigkeit, *sf.* przewodność *f.*, przewodnictwo *n.* (elektr.).

Stro'mgebiet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dorzecze *n.* rzeki; = Flußgebiet.

Stro'mgefälle, *sn.* -s, *pl.* —, spadek *m.* rzeki, strumienia.

Stro'mgeſchwindigkeit, *sf.* chyżość *f.* prądu.

Stro'mgewäſſer, *sn. pl.* potoki *pl.*

Stro'mkarte, *sf. pl.* -n, mapa hydrograficzna.

Stro'mkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, więcierz *m.*, więciorek *m.*

Stro'mkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, obieg *m.* prądu (elektr.).

Stro'mkurve, *sf. pl.* -n, krzywizna *f.* prądu (elektr.).

Stro'mlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, bieg *m.* prądu (elektr.); bieg *m.* rzeki.

Stro'mleiter, *sm.* -s, *pl.* —, przewodnik *m.* prądu (elektr.).

Strö'mling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, śledzik *m.*

Stro'mmenge, *sf. pl.* -n, ilość *f.* prądu (elektr.).

Stro'mmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) prądomierz *m.*, amperometr *m.* (elektr.); 2) hydrometr *m.*, wodoskaz *m.*

Stro'mmeſſung, *sf. pl.* -en, hydrometrya *f.*

Stro'mmündung, *sf. pl.* -en, ujście *n.* rzeki.

Stro'mnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć *f.* prądów (elektr.).

Stro'mrichtung, *sf. pl.* -en, kierunek *m.* prądu (elektr.).

Stro'mſammler, *sm.* -s, *pl.* —, akumulator *m.*, kollektor *m.* (elektr.).

Stro'mſchaltung, *sf. pl.* =en, łączenie *n.*, wyłączenie *n.*, włączenie *n.* (elektr.).

Stro'mſchlüſſel, *sm.* =s, *pl.* —, przemiennik *m.*, zwrotnik *m.* (elektr.).

Stro'mſchnelle, *sf. pl.* =n, szybki prąd rzeki, próg *m.*

Stro'mſpaltung, *sf. pl.* =en, rozpływ *m.* prądu.

Stro'mſperre, *sf. pl.* =n, pływająca, ruchoma zapora.

Stro'mſtärke, *sf.* siła *f.* prądu.

Stro'mſteller, *sm.* =s, *pl.* —, reostat *m.* (elektr.).

Stro'mſtrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, linia *f.* prądu, pędu, prąd *m.*, pęd *m.*

Stro'mtiefe, *sf. pl.* =n, nurt *m.*

Strö'mung, *sf. pl.* =en, prąd *m.* (także przenośnie n. p. — der Zeit prąd czasu), nurt *m.*, pęd *m.* wody; raſche — wartkość *f.*

Stro'munterbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, przerywak *m.* (elektr.).

Stro'munterbrechung, *sf. pl.* =en, przerwa *f.* prądu.

Stro'mverband, *sm.* =(e)s, *pl.* =bände, układ spojów twierdzowy.

Stro'mverbrauch, *sm.* =(e)s, zużycie *n.*, prądu (elektr.).

Stro'mverluſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, utrata *f.* prądu (elektr.).

Stro'mverteilung, *sf. pl.* =en, rozdzielanie *n.* prądu (elektr.).

Stro'mverzweigung, *sf. pl.* =en, rozgałęzienie *n.* prądu (elektr.).

Stro'mweiſe, *adv.* strumieniem, potokiem, strumieniami; — floſſen die Tränen łzy lały się potokiem.

Stro'mwender, *sm.* =s, *pl.* —, przemiennik *m.*, zwrotnik *m.* (elektr.).

Stro'mwendung, *sf. pl.* =en, przemiana *f.* (elektr.).

Stro'mzeiger, *sm.* =s, *pl.* —, reoskop *m.*, prądoskaz *m.* (elektr.).

Stro'ntian, *sm.* =(e)s, stroncyana *f.* (minerał); kohlenſaurer — stroncyanit *m.*, węglan *m.* stroncyany.

Stro'ntianerde, *sf.* obacz Strontian.

Stro'ntiankalk, *sm.* =es, aragonit *m.*

Stro'ntium, *sn.* =s, stroncyana *f.* (chemia).

Stro'phe, *sf. pl.* =n, strofa *f.*, zwrotka *f.*

Stro'ſſe, *sf. pl.* =n, ława *f.* (górn.).

Stro'ſſenbau, *sm.* =es, odbudowa *f.* w ławach (górn.).

Stro'ſſenhäuer, *sm.* =s, *pl.* —, kopacz w ławach pracujący (górn.).

Stro'tzen, *vn.* (haben) być nadętym, nabrzmiałym; mieć czego nadto; von Kraft — być bardzo silnym; von Geſundheit — być zdrowym jak ryba w wodzie; von Gold — świecić się od złota; von Hochmut — pysznić się jak paw.

Stro'tzen, *sn.* =s, nadęcie, *n.*, nabrzmiałość *f.*; zbyt *m.* czego (n. p. sił, zdrowia).

Stro'tzend, *adi.* przepełniony czem; — von Geſundheit und Kraft bardzo zdrowy i silny; =es Euter wymię mlekiem przepełnione.

Stru'del, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wir *m.*, topiel *m.*, otchłań *f.*; vom — ergriffen wirem porwany; in einen — geraten wpaść w wir, dostać się na odmęt; (obraz.) — der Geſchäfte, der Vergnügungen odmęt *m.* zajęć, spraw, zabaw; 2) sztrudel *m.* (legumina).

Stru'delähnlich, **Stru'delartig**, *adi.* 1) wirowaty; 2) podobny do sztrudla.

Strudelei', *sf. pl.* =en, pomylenie *n.*

Stru'delig, *adi.* 1) obacz ſtrudelähnlich; 2) (obraz.) pomylony.

Stru'delkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, głowa zagorzała, pomylona.

Stru'deln, *vn.* (haben) 1) przewracać się, kręcić się w wir, jak wir; 2) wrzeć; (obraz.) być zagorzałym, pomylonym.

Stru'deln, *sn.* =s, 1) przewracanie *n.* się, kręcenie *n.* się w wir; wrzenie *n.* (wody); 2) (obraz.) pomylenie *n.*

Stru'delreich, *adi.* obfitujący w wiry, wirowaty.

Struktu'r, *sf. pl.* =en, struktura *f.*, konstrukcya *f.*, skład *m.*, kształt *m.*

Strumpf, *sm.* =(e)s, *pl.* Strümpfe, pończocha *f.*; Strümpfe ſtricken pończochy robić; geſtrickter — pończocha ręką (na drutach) robiona; gewirkter — pończocha na maszynie robiona; ſich die Strümpfe an-, ausziehen wdziewać, ściągać pończochy; ſich auf die Strümpfe machen wziąć nogi za pas, zemknąć; — am Gasglühlicht siatka *f.*

Strumpfband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, podwiązka *f.*

Strümpfchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Strumpf pończoszka *f.*

Strumpffabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, pończosznik *m.*

Strumpfgarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przędza *f.* na pończochy.

Strumpfhändler, *sm.* =s, *pl.* —, pończosznik *m.*

Strumpfhändlerin, *sf. pl.* =nen, pończoszniczka *f.*

Strumpfſtricker, *sm.* =s, *pl.* —, pończosznik *m.*

Strumpfſtrickerin, *sf. pl.* =nen, pończoszniczka *f.*

Strumpfwaren, *sf. pl.* towary pończoszkowe.

Strumpfwirker, *sm.* =s, *pl.* —, **Strumpfwirkerin**, *sf. pl.* =nen, obacz Strumpfſtricker, Strumpfſtrickerin.

Strumpfwirkerei, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* pończoch; pończosznictwo *n.*

Strumpfwirkerſtuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtühle, warsztat pończoszkowy.

Strunk, *sm.* =(e)s, *pl.* Strünke, głąb *m.*, głąbik *m.* (u kapusty, sałaty); łodyga *f.*, trzonek *m.* (grzybów); pień *m.* (drzew).

Stru'nkähnlich, **Stru'nkförmig**, *adi.* głąbowaty, łodyżasty.

Stru'nkig, *adi.* głąbczasty, głąbisty.

Stru'nſe, **Stru'nſel**, **Stru'nze**, **Stru'nzel**, *sf. pl.* =n, włókа *f.*

Stru'ppbart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, ostra, szorstka broda.

Stru'ppig, *adi.* najeżony, szorstki, szczecinowaty.

Stru'ppigkeit, *sf.* najeżoność *f.*, szorstkość *f.*, szczecinowatość *f.*

Stru'wwelpeter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) Piotr rozczuchrany; 2) człowiek o włosach najeżonych, człowiek źle czesany.

Strychni'n, *sn.* -s, strychnina *f.*

Strychni'nſäure, *sf.* kwas strychninowy.

Stu'bbe, *sf. pl.* -n, i **Stu'bben**, *sm.* -s, *pl.* —, pień *m.* ściętego drzewa, karcz *m.*; voll -n karczowaty, *adi.*

Stü'bchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stube, 1) izdebka *f.* pokoik *m.*; er iſt (vor Zorn) ganz, vollends aus dem — stracił głowę (wskutek gniewu); 2) (dziś przestarzałe) kwarta *f.*

Stu'be, *sf. pl.* -n, izba *f.*, pokoik *m.*, świetlica *f.*

Stu'benarreſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, areszt domowy.

Stu'benblume, *sf. pl.* -n, kwiat pokojowy.

Stu'benburſche, *sm.* -n, *pl.* —, spółmieszkaniec *m.*, bursak *m.*, towarzysz *m.*; wir waren — mieszkaliśmy razem w jednym pokoju.

Stu'bendecke, *sf. pl.* -n, pułap *m.*, sufit *m.*; — aus Brettern posowa *f.*, powała *f.*, ściel *f.*

Stu'benfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno pokojowe.

Stu'benfeuerung, *sf. pl.* -en, opał *m.* pokoju, pokojów.

Stu'benfliege, *sf. pl.* -n, mucha pokojowa.

Stu'bengefangene(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), odbywający *m.* areszt domowy.

Stu'bengelehrte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, uczony książkowy.

Stu'bengenoß, *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſen, obacz Stubenburſche.

Stu'benhaft, *sf.* obacz Stubenarreſt.

Stu'benheizer, *sm.* -s, *pl.* —, opalacz *m.* pokojów.

Stu'benheizung, *sf. pl.* —, obacz Stubenfeuerung.

Stu'benhockend, *adi.* domatorski.

Stu'benhocker, *sm.* -s, *pl.* —, domator *m.*, piecuch *m.*, gniazdosz *m.*

Stu'benhockerei, *sf.* domatorstwo *n.*, wieczne siedzenie w domu.

Stu'benhund, *sm.* -es, *pl.* -e, pies pokojowy.

Stu'benluft, *sf.* powietrze pokojowe.

Stu'benmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, pokojówka *f.*

Stu'benmaler, *sm.* -s, *pl.* —, malarz pokojowy.

Stu'benphiloſoph, *sm.* -en, *pl.* -en, uczony *m.*, filozof *m.* książkowy.

Stu'benrein, *adi.* czysty, dobrze wychowany (o psach).

Stu'benſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, klucz *m.* od pokoju.

Stu'bentür, *sf. pl.* -en, drzwi *pl.* od pokoju.

Stu'benuhr, *sf. pl.* -en, zegar pokojowy.

Stu'benwärme, *sf.* ciepło pokojowe.

Stu'benzins, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, komorne *n.*, opłata *f.* za pokój.

Stü'ber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) stary trzygrosznik holenderski; 2) szczutek *m.*; = Naſenſtüber.

Stuccatu'r i **Stukkatu'r**, **Stuccatu'rarbeit**, *sf. pl.* -en, sztukaterya *f.*, ozdoby *pl.*, wyroby *pl.* gipsowe.

Stu'ck, *sm.* -(e)s, obacz Stuccatur.

Stück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kawał *m.* (jako całość), sztuka *f.*; ein — Tuch postaw *m.*, kawał sukna; zehn — Vieh; dziesięć sztuk bydła; ein — Feld spłaza *f.*; ein — Holz polano *n.*, drewno *n.*; ein — Leinwand półka *f.* płótna; — für — zwei Kronen sztuka po dwie korony; ich habe in meiner Sammlung einige ſchöne -e mam w moim zbiorze kilka ładnych sztuk, egzemplarzy; 2) kawał *m.*, kawałek *m.* (jako część całości); kleines — kęs *m.*; ein — Fiſch dzwonko *n.*; ein großes — Brot gleń *f.*, glon *m.*; ein — Braten karwasz *m.*; in -e ſchneiden, brechen, ſchlagen na kawałki pokrajać, połamać, potłuc; aus einem -e z jednego kawałka; ein gutes — Weges dobry, tęgi kawał drogi; 3) sztuka teatralna, dramat *m.*, komedya *f.*; dzieło muzyczne; 4) działo *n.*, armata *f.*; = Geſchütz; die Wälle ſind mit 30 -en beſetzt wały są obstawione trzydziestu działami; 5) ein — Wein beczułka *f.*, baryłka *f.* wina; 6) (żartobl.:) ſie iſt ein gehöriges — tęga z niej baba; ein liederliches — niepoń, łajdak; er iſt ein — von einem Künſtler to kawałek artysty; es iſt ein ſaures — Arbeit to ciężka praca; ein hübſches — Geld verdienen zarobić ładną sumkę; das iſt denn doch ein ſtarkes —! tego przecież zanadto!; in einem -e pod jednym względem, w jednym względzie, w jednej rzeczy; in dieſem -e pod tym względem, w tym względzie, co do tego, co się tego tyczy; in allen -en we wszystkiem, w każdym względzie; in vielen -en we wielu rzeczach, pod wielu względami; aus freien -en z własnej woli, dobrowolnie, sam; große -e auf jmndn halten wielką mieć o kim opinię, wysoko kogo cenić; er ließe ſich für mich in -e reißen (dosłownie:) dałby się dla mnie na kawały rozedrzeć; ofiarowałby się dla mnie, jest mi bardzo uległy; er bildet ſich große -e auf ſich ein wielką ma o sobie opinię.

Stu'ckarbeit, *sf.* obacz Stuccatur.

Stu'ckarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, sztukator *m.*

Stü'ckarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.* na sztuki, robota wydziałowa.

Stü'ckarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik *m.* na sztuki.

Stü'ckchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stück, 1) kawałe-

czek *m.*, sztuczka *f.*; 2) (obraz.) historyjka *f.*, facecya *f.*, sztuczka *f.*; das iſt wieder eines ſeiner — to znów jeden z jego dowcipów.

Stü'ckeln, *va.* (haben) na kawałki dzielić; = zerſtückeln.

Stü'cken, *va.* (haben) sztukować, zesztukować, łatać.

Stü'cken, *sn.* -s, **Stü'ckung**, *sf. pl.* -en, sztukowanie *n.*, łatanie *n.*

Stü'cker, *sm.* -s, *pl.* — łatacz *m.*

Stückerei', *sf. pl.* -en, ob. Stücken.

Stü'ckfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, wielka beczka.

Stü'ckform, *sf. pl.* -en, modła *f.* działa (artyl.).

Stü'ckfracht, *sf. pl.* -en, obacz Stückgut.

Stü'ckgalmei, *sm.* -s, galman brylasty (mineral.).

Stü'ckgeſtell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, laweta *f.*

Stü'ckgießer, *sm.* -s, *pl.* —, działolej *m.*, ludwisarz *m.*

Stü'ckgießerei, *sf. pl.* -en, działolejnia *f.*, ludwisarnia *f.*

Stü'ckgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, 1) spiż *f.* na działa; 2) towar tobołkowy (przewoźn.).

Stü'ckgutverkehr, *sm.* -(e)s, ruch *m.* towaru drobnego, ruch tobołkowy (przewoźn.).

Stü'ckgüterzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg *m.* drobnych przesyłek (kolejn.).

Stü'ckhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, skład *m.* dział (artyl.).

Stü'cknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, artylerzysta *m.*, woźnica *m.* od armat.

Stü'ckkohle, *sf. pl.* -n, węgiel *m.* w kawałkach, gruby węgiel.

Stü'ckkugel, *sf. pl.* -n, kula armatnia.

Stü'cklader, *sm.* -s, *pl.* —, ładownik *m.* działa.

Stü'cklading, *sf. pl.* -en, ładowanie *n.* dział.

Stü'ckpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń *m.* od artyleryi.

Stü'ckpforte, *sf. pl.* -n, strzelnica *f.*, dziura *f.* w burcie do dział.

Stü'ckprahm, *sm.* -s, *pl.* -e, prom *m.*, most *m.*

Stü'ckprobe, *sf. pl.* -n, próba *f.* działa.

Stü'ckpulver, *sn.* -s, proch strzelniczy do dział.

Stü'crichter, *sm.* -s, *pl.* —, artylerzysta kierujący działa w tę stronę, w którą się ma strzelić.

Stü'cſalz, *sn.* -es, beczkowa sól, rum *m.* (górn.).

Stü'cſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, wystrzał armatni.

Stü'cſchütz(e), *sm.* -en, *pl.* -en, artylerzysta *m.*

Stü'cſetzer, *sm.* -s, *pl.* —, kompozytor *m.*

Stü'cſtahl, *sm.* -(e)s, lana stal.

Stü'cverkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, sprzedaż *f.* sztukami, w sztukach.

Stü'cverzeichnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, spis szczegółowy, specyfikacya *f.*

Stü'cweiſe, *adv.* kawałkami, po kawałku, sztukami, na sztuki, jeden kawałek po drugim, pojedynczo.

Stü'cwerk, *sn.* -(e)s, 1) obacz Stückarbeit; 2) rzecz niewykończona, zbieranina *f.* bez całości, łatanina *f.*; unſer Wiſſen iſt — wiedza nasza jest niedoskonałą.

Stu'del, *sf. pl.* -n, skobel *m.* w zamku; pokrywka *f.* w zamku strzelby.

Stude'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, student *m.*, akademik *m.*, uczeń uniwersytecki.

Stude'ntchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Student, studencik *m.*, młody uczeń uniwersytecki.

Stude'ntenart, *sf.* sposób studencki; nach — na sposób studencki, jak studenci.

Stude'ntenblume, *sf. pl.* -n, żakuła *f.*, otonna włoska; Sammetblume.

Stude'ntenfutter, *sn.* -s, obrok studencki (żartobliwie o rodzynkach zmieszanych z migdałami).

Stude'ntenhaft, *adi.* studencki; *adv.* po studencku.

Stude'ntenjahre, *sn. pl.* lata uniwersyteckie, lata nauki, studyów.

Stude'ntenleben, *sn.* -s, życie studenckie, akademickie.

Stude'ntenmäßig, *adi.* i *adv.* obacz Studentenhaft.

Stude'ntenſchaft, *sf.* studenterya *f.*, studenci *pl.* (jakiego uniwersytetu).

Stude'ntenſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, psikus studencki, figiel spłatany przez studentów.

Stude'ntentum, *sn.* -s, ob. Studentenweſen.

Stude'ntenverbindung, *sf. pl.* -en, stowarzyszenie studenckie.

Stude'ntenviertel, *sn.* -s, *pl.* —, dzielnica zamieszkiwana przez studentów.

Stude'ntenweſen, *sn.* -s, studenctwo *n.*, życie studenckie, stosunki studenckie.

Stude'ntin, *sf. pl.* -nen, studentka *f.*, słuchaczka uniwersytecka.

Stude'ntiſch, *adi.* obacz Studentenhaft.

Stude'ntlein, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Student studencik *m.*

Stu'die, *sf. pl.* -n, studyum *n.*, szkic *m.* (literat., sztuka).

Stu'diengang, *sm.* -(e)s, tok *m.*, porządek *m.* studyów.

Stu'diengenoß, *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſen, towarzysz *m.* studyów, kolega uniwersytecki.

Stu'diengenoſſin, *sf. pl.* -nen, towarzyszka *f.* studyów, koleżanka uniwersytecka.

Stu'dienjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok spędzony na uniwersytecie.

Stu'dienkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, głowa *f.* (jako studyum malarskie).

Stu'dienkurſus, *sm.* —, *pl.* -ſe, **Stu'dienlauf**, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, **Stu'dienplan**, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, ob. Studiengang.

Stu'dienreiſe, *sf. pl.* -n, podróż *f.* w celach naukowych.

Stu'dienſaal, *sm.* -es, *pl.* -ſäle, sala *f.* do nauki.

Stu'dienzeichnung, *sf. pl.* -en, studyum *n.* (rysunek).

Stu'dienzeit, *sf.* czas nauce poświęcony; lata uniwersyteckie.

Studie'ren, I. *va.* (haben) uczyć się czego; = lernen; naukom się oddawać, słuchać nauk, naukami się trudnić; was ſtudierſt du? czego słuchasz? jakim naukom się oddajesz? ich ſtudiere die Rechte uczę się prawa, uczęszczam na prawa; er läßt ſeine Söhne — posyła swoich synów na uniwersytet; ſeine Rolle — uczyć się roli; II. *vn.* auf etw. — myśleć nad czem, układać co.

Studie'ren, *sn.* -s, uczenie *n.* się, oddawanie *n.* się naukom; Probieren geht über — więcej warta praktyka niż teorya.

Studie'rlampe, *sf. pl.* -n, lampa *f.* do nauki, do prac naukowych.

Studie'rſtube, *sf. pl.* -n, i *dim.* Studie'rſtübchen, *sn.* -s, *pl.* —, izba *f.* do uczenia się, pracownia *f.*

Studie'rt, *adi.* 1) uczony; ein -er Mann uczony, taki co się kształcił w zakładach naukowych; 2) afektowany, wyszukany, nienaturalny.

Studie'rte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, uczony *m.*

Studie'rzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Studierſtube.

Stu'dio, *sm.* -(s), *pl.* -s, Studio'ſus, *sm.* —, *pl.* -ſen i -ſi, (żartobl.:) Bruder Studio zamiast Student.

Stu'dium, *sn.* -s, *pl.* -dien, studyum *n.*, uczenie *n.* się, nauka *f.*; ſich den -dien widmen, den -dien obliegen, -dien betreiben oddawać się naukom, trudnić się naukami; wo haſt du deine -dien gemacht? gdzie odbyłeś twoje studya, nauki?

Stu'fchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stufe fałdzik *m.* (krawiectwo).

Stu'fe, *sf. pl.* -n, 1) stopień *m.*, schód *m.*, schodek *m.*, szczebel *m.*; -n in einen Felſen hauen schody wykuć w skale; -n ſteigen iść (w górę) po schodach, stopniach; 2) (przenośnie:) stopień *m.*, szczebel *n.*; ſich zu den höchſten -n im Amte emporſchwingen wznieść się na najwyższe stopnie w urzędzie; eine — höher rücken postąpić o stopień wyżej; auf gleicher — ſtehen być równym, stać na równi; -n des Alters różnice *pl.* wieku; ſie ſind in verſchiedenen Altersſtufen są w różnym wieku; 3) klasa *f.* (w szkole); Lehrbuch für die erſten -n książka do nauki dla pierwszych klas; 4) zagięcie *f.*, fałda *f.* (krawiectwo); 5) znak na kamieniu wykuty, nacięcie *n.* (górn.); 6) skala *f.*, ton *m.* (muzyka); von — zu — stopniowo.

Stu'fen, *va.* (haben) znaki kuć na kamieniu, nacinać kamień (górn.); stopniować.

Stu'fenartig, *adi.* stopniowaty; *adv.* stopniowato.

Stu'fenbreite, *sf.* szerokość *f.* stopnia.

Stu'fenerz, **Stu'ferz**, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda brylasta, karń *f.* rudy.

Stu'fenfolge, *sf.* stopniowanie *n.*, następstwo kolejne, kolej *f.*; — von Tönen skala *f.* (muzyka).

Stu'fenförmig, *adi.* stopniowaty; *adv.* stopniowato.

Stu'fengang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, obacz Stufenfolge.

Stu'fengeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſänge, graduał *m.*

Stu'fenjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok klimakteryczny (astron.).

Stu'fenleiter, *sf. pl.* -n, kolej stopniowa; stopniowanie *n.*; skala *f.* (muzyka).

Stu'fenreihe, *sf. pl.* -n, obacz Stufenleiter.

Stu'fenrolle, **Stu'fenſcheibe**, *sf. pl.* -n, wertel *m.*, szyszka *f.*, koło stopniowe w tokarce.

Stu'fenſchacht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szyb *m.* ze schodami (górn.).

Stu'fenſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, siedzenie *n.* na stopniu, wyższone (w amfiteatrze).

Stu'fenweiſe, *adi.* stopniowy; *adv.* stopniowo.

Stuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* Stühle, 1) siedzenie *n.*, stołek *m.*, krzesło *n.*; gepolſterter — krzesło wybijane; — mit Geflecht krzesło wyplatane; ſich zwiſchen zwei Stühle ſetzen osiąść na koszu; jmndm den — vor die Tür ſetzen wyprosić kogo ze swego domu, dać komu grochowy wieniec; 2) (obraz.) apoſtoliſcher, biſchöflicher — stolica apostolska, biskupia; 3) Meiſter vom -e mistrz loży masońskiej; 4) obacz Webſtuhl; 5) siodełko *n.* (kolejn.); 6) stolec *m.*; = Stuhlgang.

Stu'hlarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ramię *n.* u krzesła.

Stu'hlbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, noga *f.* u krzesła.

Stu'hlbezug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pokrowiec *m.* na krzesło.

Stu'hlbinder, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Stuhlflechter.

Stu'hlentleerung, *sf. pl.* -en, obacz Stuhlgang.

Stu'hlflechten, *sn.* -s, wyplatanie *n.* krzeseł.

Stu'hlflechter, *sm.* -s, *pl.* —, wyplatacz *m.* krzeseł.

Stu'hlgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, stolec *m.*, wychód *m.*; — haben mieć stolec.

Stu'hlgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tajny sąd; sąd *m.* (na Węgrzech).

Stu'hlig, *adi.* nudny (o osobach).

Stu'hllaſche, *sf. pl.* -n, łubek siodełkowy (kolejn.).

Stu'hllehne, *sf. pl.* -n, poręcz *f.* u krzesła.

Stu'hlmacher, *sm.* -s, *pl.* —, wyrobnik *m.* krzeseł.

Stu'hlmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, mistrz *m.* loży masońskiej.

Stu'hlpolſter, *sn.* -s, *pl.* —, poduszka krzesłowa.

Stu'hlrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia *m.* (na Węgrzech).

Stu'hlſchiene, *sf. pl.* -n, szyna siodełkowa (kolejn.).

Stu'hlſchlitten, *sm.* -s, *pl.* —, sanki krzesłowe.

Stu'hlſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, siedzenie *n.* w krześle.

Stu'hlüberzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pokrowiec *m.* na krzesło.

Stu'hlverhaltung, *sf. pl.* -en, zatwardzenie *n.*

Stu'hlzapfen, *sm.* -s, *pl.* —, i *dim.* **Stu'hlzäpfchen**, *sn.* -s, *pl.* —, czopek *m.*

Stu'hlzwang, *sm.* -(e)s, napieranie *n.* na stolec.

Stu'lle, *sf. pl.* -n, kawałek *m.* chleba z masłem.

Stu'lpe, *sf. pl.* -n, sztylpa *f.*; mankiet *m.*

Stü'lpen, *va.* (haben) wywrócić (na drugą stronę), połkasać; den Hut auf den Kopf — nasadzić kapelusz na głowę; einen Deckel auf eine Schüssel — przykryć miskę nakrywką.

Stu'lp(en)stiefel, *sm.* -s, *pl.* —, but *m.* ze sztylpami.

Stu'lpenhandschuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, długa rękawica ze sztylpą, z nadstawą skórzaną.

Stu'lphut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, kapelusz *m.* z kresą zagiętą.

Stü'lpnase, *sf. pl.* -n, nos zadarty.

Stumm, *adi.* niemy; milczący; = schweigsam; — wie ein Fisch niemy jak ryba; -e Person statysta *m.* (teatr); *adv.* niemo; milcząco; — werden oniemieć.

Stu'mmel, *sm.* -s, *pl.* —, pień *m.*, pieniek *m.* (ściętego drzewa, wyłamanego zęba i t. p.), koniuszek (pozostały po czem), szczątek *m.* (świecy), kikut *m.* (uciętej ręki), sęk *m.* (uciętej gałęzi).

Stu'mmelhaft, **Stu'mmelig**, *adi.* pieńkowaty.

Stu'mmheit, *sf.*, **Stu'mmsein**, *sn.* -s, niemota *f.*

Stü'mpchen, *sn.* -s, obacz Stümpfchen.

Stü'mper, *sm.* -s, *pl.* —, partacz *m.*, fuszer *m.*; ein — in der Musik mizerny muzyk.

Stümperei', *sf. pl.* -en, partactwo *n.*, partanina *f.*

Stü'mperhaft, **Stü'mpermäßig**, **Stü'mperig**, *adi.* fuszerski, partacki; *adv.* po partacku; — arbeiten obacz Stümpern.

Stü'mpern, *vn.* (haben) fuszerować, partaczyć, partolić; grzepolić, mizernie grać (na jakim instrumencie).

Stü'mpern, *sn.* -s, obacz Stümperei.

Stumpf, *sm.* -es, *pl.* Stü'mpfe, pieniek *m.* (oderwanego zęba), karcz *m.* (drzewa), kikut *m.* (odciętego członka), resztka *f.* (świecy); (obraz.) ein Übel mit — und Stiel ausrotten wykorzenić zło z gruntu.

Stumpf, I. *adi.* 1) tępy, bez ostrza, nieostry; -es Messer tępy nóż; -e Zähne tępe, drętwe, odrętwiałe, zcierpnięte zęby; -er Besen drapak; -e Nase nos perkaty; -er Winkel kąt rozwarty, rozwartokąt *m.*; -er Schwanz kusy ogon; 2) (przenośnie:) drętwy, tępy, przytępiony (n. p. umysł); ein -er Mensch człowiek bez czucia; II. *adv.* tępo, drętwo; — machen przytępiać, przytępić, stępić; — werden cierpnąć, drętwieć (o zębach), stępieć, zatępieć; wenn man alt und — wird gdy się zestarzejemy na ciele i umyśle.

Stu'mpfeckig, *adi.* tępokrańczasty.

Stü'mpfchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stumpf, pieniek *m.*, kikucik *m*, koniuszek *m.*

Stu'mpfen, *va.* (haben) ob. Abstumpfen.

Stu'mpfende, *sn.* -s, *pl.* -n, tępy koniec.

Stu'mpffuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, obacz Klumpfuß.

Stu'mpfheit, *sf.* tępość *f.* (także przenośnie:); — der Zähne drętwość *f.* (zębów).

Stu'mpfkantig, *adi.* tępokańciasty.

Stu'mpfkegel, *sm.* -s, *pl.* —, stożek ścięty.

Stu'mpfmachen, *sn.* -s, stępienie *n.*, przytępienie *n.*

Stu'mpfnase, *sf. pl.* -n, nos perkaty.

Stu'mpfnasig, *adi.* mający nos perkaty.

Stu'mpfschnabelig, *adi.* tępodzióby.

Stu'mpfschwanz, *sm.* -es, *pl.* -schwänze, kusy ogon; kuc *m.*, kurta *f.*, kusy *m.* (nazwa zwierzęcia, n. p. konia mającego kusy ogon).

Stu'mpfschwänzig, *adi.* kusy.

Stu'mpfsinn, *sm.* -(e)s, **Stu'mpfsinnigkeit**, *sf.* tępość umysłowa, przytępienie *n.* zmysłów; głupota *f.*, głupkowatość *f.*

Stu'mpfsinnig, *adi.* tępy, przytępiony na umyśle; głupi, głupkowaty.

Stü'ndchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stunde, godzinka *f.*

Stu'nde, *sf. pl.* -n, 1) godzina *f.*; von — zu — co godziny; vor einer — przed godziną; in, binnen drei -n za trzy godziny; zu jeder — o każdej godzinie, porze, zawsze; zu keiner — nigdy; jede, alle — co godziny; zur — teraz, obecnie, chwilowo; ich habe keine freie — nie mam wolnej chwili; zu gewissen -n w pewnych godzinach; von Stund' an od tej chwili, odtąd; du kommst zu guter — przychodzisz jak na zawołanie; zu ungelegener — w niestosownym czasie; es ist bis dahin eine — Wegs aż do tego miejsca jest godzina drogi; die -n der Erholung godziny rekreacyi, odpoczynku; seine letzte — ist gekommen nadeszła ostatnia jego godzina; seine -n sind gezählt jego godziny są policzone, niedługo już żyć będzie; ich warte schon eine geschlagene — czekam już dobrą, całą godzinę; 2) godzina *f.*, lekcya *f.* (godzinę trwająca); -n geben dawać lekcye; -n nehmen brać lekcye; drei -n Italienisch die Woche trzy godziny (lekcye) włoskiego języka na tydzień.

Stu'nden, *va.* (haben) eine Zahlung — przydłużyć termin zapłaty, przyczekać zapłaty; diesem Schüler wurde das Schulgeld gestundet wstrzymano uiszczenie opłaty szkolnej temu uczniowi.

Stu'nden, *sn.* -s, **Stu'ndung**, *sf. pl.* -en, przydłużenie *n.* terminu zapłaty; -dung von vier Monaten gewähren zezwolić na czteromiesięczne przydłużenie ter-

minu; — eines Wechſels prolongacya *f.* weksla; — des Schulgeldes wstrzymanie *n.* uiszczenia opłaty szkolnej.

Stu'ndend, *adi.* przydłużający termin.

Stu'ndengeber, *sm.* -s, *pl.* —, **Stu'ndengeberin,** *sf. pl.* -nen, dający *m.*, dająca *f.* lekcye.

Stu'ndengebet, *sn.* -es, *pl.* -e, modlitwa godzinna; *pl.* -e, godzinki *pl.*

Stu'ndengeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, lekcyjne *n.*, zapłata *f.* za lekcye; godzinowe *n.* (kolejn.).

Stu'ndenglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, klepsydra *f.*, zegar piaskowy.

Stu'ndenkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, koło *n.* zboczeń (astron.).

Stu'ndenlang, *adi.* kilka godzin trwający; *adv.* kilka godzin, godzinami.

Stu'ndenlauf, *sm.* -(e)s, bieg *m.* godzin.

Stu'ndenmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara godzinowa.

Stu'ndenmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Stundenweiſer.

Stu'ndenpaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -päſſe, dziennik *m.* pociągu, karta biegowa, raport *m.* z jazdy (kolejn.).

Stu'ndenplan, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, podział *m.*, rozkład *m.* godzin (lekcyi).

Stu'ndenrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, koło *n.*, kółko godzinowe (w zegarze, w zegarku).

Stu'ndenſäule, *sf. pl.* -n, słup milowy.

Stu'ndenſcheibe, *sf. pl.* -n, tarcza zegarowa, wskaźnica *f.*

Stu'ndenſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, bicie *n.* godziny; mit dem — ſechs z uderzeniem szóstej godziny.

Stu'ndenweiſe, *adv.* godzinami, co godzina.

Stu'ndenweiſer, Stu'ndenzeiger, *sm.* -s, *pl.* —, godzinnik *m.*, wskazówka godzinna.

Stu'ndenzettel, *sm.* -s, *pl.* —, cedula *f.*, kartka *f.* godzinowa.

Stü'ndlein, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Stunde, godzinka *f.*

Stü'ndlich, *adi.* cogodzinny, co godzina się powtarzający; *adv.* co godzina; — ein Eßlöffel voll co godzina łyżkę (zażyć); ich erwarte ihn — oczekuję go co chwila.

Stu'ndung, *sf. pl.* -en, ob. Stunden.

Stu'ndungsfriſt, *sf. pl.* -en, termin *m.* przydłużenia, moratoryum *n.* (prawo).

Stupe'nd, *adi.* zdumiewający; = zum Staunen.

Stupf, (Stups,) *sm.* -es, *pl.* -e, lekki szturchaniec.

Stu'pfen, Stu'pfen, *va.* (haben) szturchać lekko; (obraz.) podżegać.

Stupi'd, *adi.* głupi; = dumm.

Stupidită't, *sf. pl.* -en, głupota *f.*; = Dummheit.

Sturm, *sm.* -(e)s, *pl.* Stürme, 1) wicher *m.*, burza *f.*; zawierucha *f.*; heftiger — nawalnica *f.*, huragan *m*; (obraz.) burza *f.*, burzliwość *f.*; der — der Leidenſchaften burza namiętności; ein — des Beifalls erhob ſich zerwała się burza oklasków; — und Drang nazwa rewolucyi literackiej w Niemczech w 2. połowie 18. wieku; 2) szturm *m.*, uderzenie *n.* na miejsce obronne w celu zdobycia go; auf eine Feſtung — laufen uderzyć na twierdzę, szturm dopuścić do twierdzy; eine Feſtung im -e nehmen twierdzę szturmem zdobyć; — läuten na gwałt, na trwogę dzwonić; — blaſen do szturmu, na trwogę (za-)bębnić, (za)trąbić.

Stu'rmanlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, zapęd *m.* do szturmu.

Stu'rmband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, 1) taśma *f.*, sznurek *m.*, rzemyk *m.* u kapelusza, chroniący go od ulecenia z wiatrem; 2) krzyżownica *f.*, krzyż św. Jędrzeja (architekt.).

Stu'rmbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, baran *m.*, taran *m.*

Stu'rmbrücke, *sf. pl.* -n, most *m.* do szturmu.

Stu'rmdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach zasłaniający od pocisków, szopa wojenna.

Stü'rmen, I. *va.* (haben) szturmować, szturm przypuszczać, przypuścić, zdobywać, zdobyć gwałtem, szturmem; ein Tor — bramę szturmować, dobijać się do bramy; eine Feſtung — zdobywać szturmem twierdzę, szturmować twierdzę; Bilder — niszczyć, burzyć obrazy świętych (historya reformacyi); II. *vn.* (haben) 1) gwałtownie się poruszać, burzyć się; das Meer ſtürmt morze się burzy, jest wzburzone; es ſtürmt draußen burza na dworze; 2) (obraz.) auf jmnden — gwałtownie rzucić się, uderzyć na kogo, atakować kogo; mit Bitten in jmnden — (lepiej: jmnden beſtürmen) prosić kogo usilnie, prześladować kogo prośbami; 3) bić na gwałt, na trwogę w dzwony; 4) z hałasem, z wrzawą pędzić dokąd; ins Haus — wpadać, wpaść do domu; aus dem Hauſe — wypaść z hałasem z domu; ins Leben — rzucić się w prąd życia.

Stü'rmen, *sn.* -s, 1) Sturm; 2) bicie *n.* na gwałt, na trwogę w dzwony.

Stü'rmend, *adi.* szturmujący; gwałtowny; mit -er Hand przemocą; -e Leidenſchaften burzliwe, wzburzone namiętności.

Stü'rmer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) szturmownik *m.*; 2) (obraz.) gwałtowny napaśnik, pasyonat *m.*; die — und Dränger nazwa literacka niemieckich poetów rewolucyjnych; 3) ogromny kapelusz; = Sturmhut.

Stu'rmesbrauſen, Stu'rmestoſen, *sn.* -s, huk *m.*, szum gwałtowny, burzliwy.

Stu'rmfahne, *sf. pl.* -n, chorągiew (czerwona) podczas szturmu używana.

Stu'rmfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, beczka prochowa, piekielna (historya wojenna).

Stu'rmfeſt, *adi.* wytrzymały na burzę; niedający

się zdobyć, zająć (n. p. twierdza).

Stu'rmfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, delfin *m.*, kosatka *f.* (ryba).

Stu'rmflut, *sf. pl.* =en, gwałtowny przypływ.

Stu'rmfrei, *adi.* nienawiedzany burzami.

Stu'rmglocke, *sf. pl.* =n, dzwon *m.* na gwałt, na trwogę; die — läuten uderzyć, bić we dzwony na gwałt, na trwogę.

Stu'rmhahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, kurek *m.* przewiewu (mechanika).

Stu'rmhaken, *sm.* =s, *pl.* —, hak do szturmu używany, szturmak *m.*

Stu'rmhaube, *sf. pl.* =n, szyszak *m.*

Stu'rmhut, *sm.* =(e)s, *pl.* =hüte, 1) obacz Sturmhaube; kapelusz marynarski; 2) tojad *m.*; wahrer — bernardyn *m.*, tojad mordownik *m.*, morderz *m.*, omieg *m.*, zły mniszek, czarnobyl *m.*, lisia róża (rośl.).

Stu'rmigel, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Sturmbock.

Stü'rmisch, I. *adi.* 1) burzliwy, wzburzony, gwałtowny; =es Wetter burzliwe powietrze; =es Meer wzburzone morze; =er Regen nawalny deszcz; 2) (obraz.) burzliwy, niepohamowany; =er Beifall burzliwe oklaski; II. *adv.* burzliwie, gwałtownie; etw. — fordern gwałtownie czego żądać.

Stu'rmkappe, *sf. pl.* =n, czapka *f.* od burzy.

Stu'rmklar, *adi.* przygotowany na burzę (o okrętach).

Stu'rmlaufen, *sn.* =s, przypuszczenie *n.* szturmu, szturm *m.*

Stu'rmläufer, *sm.* =s, *pl.* —, szturm przypuszczający, szturmownik *m*; = Stürmer.

Stu'rmläuten, *sn.* =s, bicie *n.* w dzwony na gwałt, na trwogę.

Stu'rmleine, *sf. pl.* =n, gruba lina.

Stu'rmleiter, *sf. pl.* =n, drabina *f.* do szturmu.

Stu'rmlücke, *sf. pl.* =n, wyłom *m.* (w murze).

Stu'rmmarsch, *sm.* =es, *pl.* =märsche, marsz szturmowy.

Stu'rmmöwe, *sf. pl.* =n, rybołowek *m.*, trzonek *m.* (ptak).

Stu'rm(es)nacht, *sf. pl.* =nächte, noc burzliwa.

Stu'rmriemen, *sm.* =s, *pl.* —, rzemyk *m.* u szyszaka, u kapelusza.

Stu'rmrohr, *sn.* =es, *pl.* =e, rurka *f.* przewiewu.

Stu'rmsäule, *sf. pl.* =n, ob. Wirbelsturm.

Stu'rmschritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krok spieszny, przyspieszony, szybki; im — szybkim krokiem, nadzwyczajnie szybko.

Stu'rmschwalbe, *sf. pl.* =n, głupysa *f.*, petrelik *m.* (ptak).

Stu'rmsignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał dany w czasie zbliżania się burzy.

Stu'rmvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, obacz Sturmschwalbe.

Stu'rmwarnung, *sf. pl.* =en, zapowiedź *f.* burzy (żegl.).

Stu'rmwetter, *sn.* =s, burza *f.*, zawierucha *f.*

Stu'rmwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wicher *m.*, wichura *f.*

Sturz, *sm.* =es, *pl.* Stürze, 1) spadek *m.*, upadek *m.*, spadnienie *n.*; heftiger, derber — gwałtowny upadek; einen bösen — tun upaść nieszczęśliwie; gefährlicher, halsbrecherischer — niebezpieczny, karkołomny upadek; Felsen— — zwalenie *n.* się, urwanie *n.* się skały; Erd— usunięcie *n.* się ziemi; Wasser— wodospad *m.*, kaskada *f.*; — von Werten upadek *m.* walorów; 2) mur *m.* nad drzwiami, nad oknem; 3) (obraz.) upadek *m.*, zguba *f.*; seinem =e nahe sein być blizkim zguby; 4) kwiat *m.*, rząp *m.* (łow.).

Stu'rzacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, ugorzysko *n.*, podorówka *f.*

Stu'rzbach, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäche, potok *m.*

Stu'rzbad, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel kroplista, tusz *m.*

Stü'rzbar, *adi.* mogący upaść, runąć.

Stu'rzbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, koziołek *m.*; = Purzelbaum.

Stu'rzbecher, *sm.* =s, *pl.* —, puhar *m.* z nakrywką; (obraz) pijaczysko *n.*

Stu'rzbolzen, *sm.* =s, *pl.* —, sworzeń *m.*, trzpień *m.*

Stü'rze, *sf. pl.* =n, pokrywka *f.*, wieczko *n.*

Stu'rzel, **Stü'rzel**, *sm.* =s, *pl.* —, koniec *m.*, koniuszek *m.*; = Stumpf.

Stü'rzen, I. *va.* (haben) 1) powalić, zwalić, zrzucić (gwałtownie, przemocą); auf den Boden — rzucić na ziemię, powalić o ziemię; ein Glas Bier hinunter— wychylić szlankę piwa; einen Deckel über eine Schüssel — przykryć pokrywką miskę; den Acker — ugor przewracać, podorać rolę; das Getreide — przewracać, przerzucać, szuflować zboże; einen Karren — przewrócić taczki; jmndn ins Wasser — wepchnąć, wtrącić kogo do wody; die Kasse — rewidować, kontrolować, przezierać kasę; nicht —! nie przewracać! ostrożnie! (przewoźń.); 2) (przenośnie:) jmndn ins Verderben — przyprawić kogo o zgubę; jmndn ins Elend — wtrącić, wprowadzić, pogrążyć kogo w nędzę; jmndn in Armut — przywieść kogo do ubóstwa; jmndn vom Thron — zepchnąć, zrzucić kogo z tronu; ein Ministerium, einen Minister — obalić, przywieść do upadku ministeryum, ministra; jmndn in Unkosten — narazić kogo na wydatki; die Schule — chodzić poza szkołę; II. *vn.* (sein) upadać, upaść, spaść, runąć; zu Boden — upaść, powalić się, runąć na ziemię; vom Pferde — spaść z konia; mit dem Pferde — runąć wraz z koniem; aus dem Fenster — wypaść z okna; aus dem Zimmer — wypaść z pokoju; ins Zimmer — wpaść do pokoju; über die Straße — biedz przez ulicę,

przebiedz ulicę; jmndm zu Füßen — rzucić się komu do nóg; das Miniſterium iſt geſtürzt ministeryum padło, runęło; Tränen ſtürzten ihm aus den Augen łzy polały mu się z ócz; zuſammen— runąć, powalić się; III. ſich —, *vr.* (haben) rzucić się; ſich ins Waſſer — rzucić się, wskoczyć do wody; ſich aus dem Fenſter — rzucić się, wyskoczyć z okna; ſich auf den Feind — rzucić się, uderzyć na nieprzyjaciela; ſich ins Schwert — rzucić się na miecz; ſich in jmnds Arme — rzucić się w czyje objęcia; ſich in Gefahr — wystawić się na niebezpieczeństwo; ſich ins Unglück — pogrążyć się w nieszczęście.

Stü'rzen, *sn.* -s, spadek *m*, upadek *m.*; (obraz.) zguba *f.*

Stu'rzfurche, *sf. pl.* -n, brózda *f.* z pierwszej orki, pierwsza orka.

Stu'rzgeleiſe, *sn.* -s, *pl.* —, ślepy tor (kolejn.).

Stu'rzgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, towar sypany (żegl.).

Stu'rzkarren, *sm.* -s, *pl.* —, wywroty *pl.* (górn.).

Stu'rzpflug, *sm.* -(e)s, *pl.* -pflüge, pług *m.* do przewracania ugoru.

Stu'rzwelle, *sf. pl.* -n, fala gwałtowna.

Stuß, *sm.* -ſſes, głupstwo *n.*, nonsens *m.*; = Unſinn.

Stu'te, *sf. pl.* -n, klacz *f.*, kobyła *f.*

Stu'tenfohlen, Stu'tenfüllen, *sn.* -s, *pl.* —, klaczka *f.*, kobyłka *f.*, źrebica *f.*

Stu'tenmilch, *sf.* kobyle mleko, kumys *m.*

Stu'tenzucht, *sf.* chów klaczy.

Stuterei', *sf. pl.* -en, stadnina *f.*; = Geſtüt.

Stutz, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) rzecz kusa; krótka kita; kuc *m.*; 2) krótka strzelba, sztucieć *m.*; 3) auf den — na prędce, natychmiast.

Stu'tzärmel, *sm.* -s, *pl.* —, krótki, kusy rękaw.

Stü'tzbalken, *sm.* -s, *pl.* —, belka podpierająca, podpora *f.*

Stu'tzbart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, bródka *f.* (krótka i przystrzyżona).

Stü'tzbogen, *sm.* -s, *pl.* —, łuk podpierający (budown.).

Stu'tzbüchſe, *sf. pl.* -n, sztucieć *m.*

Stu'tzdegen, *sm.* -s, *pl.* —, krótka szpada.

Stü'tze, *sf. pl.* -n, 1) podpora *f.*; podstawa *f.*; = Unterlage; miecz *m.*, mieczyk *m.*, rososzka *f.*, widlica *f.* (budown.); 2) (obraz.) podpora *f.*, pomoc *f.*; zur — dienen podpierać; pomagać; er iſt die — ſeines Alters jest mu podporą w jego starości; — der Hausfrau pomocnica *f.* gospodyni.

Stu'tzen, I. *va.* (haben) 1) przycinać, przyciąć, obcinać, obciąć; einem Hunde den Schwanz — obciąć psu ogon; einem Vogel die Flügel — podciąć ptaku skrzydła; die Haare — obciąć (nieco) włosy; II. *vn.* (haben) zdumiewać się, zmieszać się, zadziwić się; strachać się, zestraszyć się (o koniach); er ſtutzte zdumiał się.

Stu'tzen, *sn.* -s, przycinanie *n.*, obcinanie *n.*

Stü'tzen, I. *va.* (haben) 1) podpierać, podeprzeć, opierać, oprzeć; eine Mauer — podeprzeć mur; 2) (obraz.) die Familie — wspierać rodzinę; = unterſtützen; II. ſich —, *vr.* (haben) ſich auf etw. — opierać się, oprzeć się na czem; ſich an etw. — opierać się, oprzeć się o co; ſich auf den Ellbogen — podpierać się łokciem; (obraz.) ſich auf jmnden, auf etw. — zdawać się, zdać się na kogo, spuszczać się na co.

Stü'tzen, *sn.* -s, podpieranie *n.*; (obraz.) spuszczanie *n.* się na kogo, na co.

Stu'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, elegancik *m.*, modniś *m.*, strojniś *m.*, trefniś *m.*

Stu'tzerhaft, Stu'tzermäßig, *adi.* fircykowaty.

Stu'tzflügel, *sm.* -s, *pl.* —, krótki fortepian.

Stu'tzglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, kieliszek nizki, bez nóżki.

Stu'tzig, I. *adi.* zdumiały, zdziwiony; zmieszany; przestraszony (o koniach); II. *adv.* — machen zastanawiać, zastanowić, zadziwiać, zadziwić; zmieszać; — werden zadziwić się, zastanowić się; zmieszać się.

Stu'tzigkeit, *sf.* zadziwienie *n.*, podziw *m.*; zmieszanie *n.*

Stu'tzkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, 1) głowa *f.* z krótko przystrzyżonymi włosami; 2) złotołusk *m.* (ryba).

Stu'tzlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, krótka, żłobiona lufa (u strzelby).

Stü'tzmauer, *sf. pl.* -n, mur podporowy.

Stu'tznaſe, *sf. pl.* -n, ob. Stumpfnaſe.

Stu'tzohr, *sn.* -s, *pl.* -en, ucho obcięte.

Stu'tzohrig, *adi.* mający obcięte uszy.

Stu'tzperücke, *sf. pl.* -n, peruka okrągła.

Stü'tzpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, filar *m.*, słup *m.* (podporowy).

Stü'tzpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt *m.* oparcia; punkt podpory, punkt obrotu; (obraz.) podpora *f.*, oparcie *n.*

Stu'tzrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Stutzbüchſe.

Stu'tzſäbel, *sm.* -s, *pl.* —, krótka szabla.

Stu'tzſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, kusy, obcięty ogon; kuc *m.* (koń z obciętym ogonem).

Stu'tzuhr, *sf. pl.* -en, zegar stołowy.

Stü'tzwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podpora *f.*

Sua'da, Sua'de, *sf.* talent *m.* mówienia, potoczystość *f.* mowy, obfitość *f.* słów; = Beredſamkeit, Überredungskraft; große — haben być krasomownym, bardzo wygadanym.

Subalte'rn, *adi.* podwładny, niższy.

Subalte'rnbeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, urzędnik podwładny, niższy.

Subalte'rnoffizier, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, oficer podwładny, niższego stopnia.

Subdelegatio'n, *sf. pl.* -en, subdelegacya *f.*

Subdelegie'ren, *va.* (haben) subdelegować, poddelegować.

Subdelegie'rte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, subdelegowany *m.*, zastępca *m.* delegowanego.

Subdelegie'rung, *sf. pl.* -en, subdelegacya *f.*

Subdiako'n, *sm.* -s i -en, *pl.* -e(n), **Subdia'konus**, *sm.* —, *pl.* -ni, subdyakon *m.*

Subdiakona't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, subdyakonat *m.*

Subhastatio'n, *sf. pl.* -en, sprzedaż *f.* (konieczna, sądowa) przez licytacyę, subhastacya *f.*; = Feilbietung.

Subhaſtie'ren, *vn.* (haben) sprzedawać, sprzedać przez licytacyę; = feilbieten.

Subje'kt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) podmiot *m.* (gramatyka); 2) przedmiot *m.* (jakiego dzieła, pisma i t. d.); 3) ein ſchlechtes — nicpoń *m.*

Subjekti'v, *adi.* subjektywny, podmiotowy; osobisty; *adv.* subjektywnie, podmiotowo; osobiście.

Subjektivitä't, *sf.* subjektywność *f.*, podmiotowość *f.*

Subli'm, *adi.* wzniosły, górny, szczytny; = erhaben.

Sublima't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sublimat *m.*, szacień *m.* (chemia).

Sublimie'ren, *va.* (haben) sublimować (chemia).

Sublimie'rung, **Sublimatio'n**, *sf. pl.* -en, sublimacya *f.*, szacenie *n.* (chemia).

Sublimitä't, *sf.* górność *f.*, wzniosłość *f.*, szczytność *f.*; = Erhabenheit.

Subluna'riſch, *adi.* podksiężycowy.

Submi'ß, *adi.* pokorny, uległy; = unterwürfig.

Submiſſio'n, *sf. pl.* -en, 1) uleganie *n.*, uległość *f.*; = Unterwerfung; pokora *f.*; = Demut; 2) öffentliche Arbeiten durch — erhalten otrzymać publiczne roboty przez przysądzenie, w drodze publicznego rozpisania.

Submiſſio'nsbedingungen, *sf. pl.* warunki *pl.* ubiegania się o co.

Submiſſio'nsofferte, *sf. pl.* -n, oferta licytacyjna.

Submiſſio'nsvergebung, *sf. pl.* -en, przysądzenie *n.* w drodze licytacyi.

Subordinatio'n, *sf. pl.* -en, subordynacya *f.*, posłuszeństwo *n.*, karność *f.*

Subordinatio'nswidrig, *adi.* przeciwny subordynacyi, karności.

Subordinie'ren, *va.* (haben) poddawać pod co, podporządkowywać; = unterordnen.

Subſidia'riſch, *adi.* subsydyarny, pomocniczy, zastępczy; = Hilfs-.

Subſi'dien, *sf. pl.*, **Subſidiengelder**, *sn. pl.* pomoc *f.*, wsparcie pieniężne, zapomoga *f.*, posiłki pieniężne; = Hilfsgelder.

Subſiſte'nz, *sf.* utrzymanie *n.*, wyżywienie *n.*; = Erhaltung.

Subſiſte'nzmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* utrzymania, wyżywienia.

Subſiſtie'ren, *vn.* (ſein) utrzymywać się, wyżywiać się.

Subſkribe'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, subskrybent *m.*, podpisujący *m.*; zamawiacz *m.* (n. p. dzieła, pisma jakiego).

Subſkriptio'n, *sf. pl.* -en, subskrypcya *f.*, podpis *m.*, podpisanie *n.*; zamówienie *n.* (n. p. dzieła, pisma); eine — eröffnen rozpisać, rozpocząć subskrypcyę.

Subſkriptio'nsanzeige, *sf. pl.* -n, ogłoszenie *n.* subskrypcyi.

Subſkriptio'nsliſte, *sf. pl.* -n, lista *f.*, spis *m.* subskrybentów.

Subſkriptio'nspreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, cena subskrypcyjna.

Subſtantialitä't, *sf.* substantyalność *f.*, istotność *f.*, treściwość *f.*

Subſtantie'll, *adi.* istotny, treściwy; pożywny.

Subſtanti'v, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rzeczownik *m.* (gramatyka); = Hauptwort.

Subſtantivie'ren, *va.* (haben) używać jakiego wyrazu na sposób rzeczownika.

Subſtanti'viſch, *adi.* rzeczownikowy; *adv.* rzeczownikowo.

Subſta'nz, *sf. pl.* -en, 1) substancya *f.*, materya *f.*, istotność *f.*, istota *f.*; 2) treść *f.*; 3) dobytek *m.*, miano *n.*, zapas *m.*

Subſtituie'ren, *va.* (haben) substytuować; zastępować, zastąpić; einen Erben — podstawić dziedzica (prawo).

Subſtituie'rung, **Subſtitutio'n**, *sf. pl.* -en, substytucya *f.*, zastępstwo *n.*; — eines Erben podstawienie *n.* dziedzica, spadkobiercy (prawo).

Subſtitu't, *sm.* -en, *pl.* -en, substytut *m.*, zastępca *m.*; = Vertreter.

Subſtra't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, substrat *m.*, podstawa *f.*

Subſtruktio'n, *sf. pl.* -en, obacz Unterbau.

Subſumie'ren, *va.* (haben) subsumować; pojmować co w czem, umieszczać w czem.

Subtange'nte, *sf. pl.* -n, podstyczna *f.* (matematyka).

Subti'l, *adi.* subtelny; wytworny; słaby, wątły; przenikliwy; *adv.* subtelnie; wytwornie; słabo, wątle; przenikliwie.

Subtiliſie'ren, *va.* (haben) subtylizować; w drobnostki się wdawać, drobnostkowo brać rzeczy.

Subtilitä't, *sf. pl.* -en, subtelność *f.*; wytworność *f.*; przenikliwość *f.*

Subtrahe'nd, *sm.* -en, *pl.* -en, ujemnik *m.* (arytmetyka).

Subtrahie'ren, *va.* (haben) odejmować, odjąć, odciągać, odciągnąć.

Subtrahie'rung, **Subtraktio'n**, *sf. pl.* -en, odejmowanie *n.*, odciąganie *n.*

Subventio'n, *sf. pl.* -en, subwencya *f.*, dopomoga *f.*

wspomóżka *f.*; wsparcie *n.*, pomoc *f.*; = Unterſtützung.

Subventionie'ren, *va.* (haben) subwencyonować, dopomagać, wspierać; = unterſtützen; =te Eiſenbahn subwencyonowana kolej.

Subverſi'v, *adi.* do przewrotu dążący.

Succedie'ren i **Sukzedie'ren**, *vn.* (haben) następować; = nachfolgen.

Succeſſio'n i **Sukzeſſio'n**, *sf. pl.* =en, sukcesya *f.*, następstwo *n.*; = Nachfolge; spadek *m.*, spadkobierstwo *n.*; = Erbſchaft.

Succeſſio'nsfähig i **Sukzeſſio'nsfähig**, *adi.* uzdolniony do następstwa, mogący objąć spadek.

Succeſſi'v i **Sukzeſſi'v**, *adi.* powolny, kolejny, stopniowy, po sobie następujący; *adv.* powoli, potrosze, zwolna, raz po raz, stopniowo, kolejno.

Succeſſi've i **Sukzeſſi've**, *adv.* obacz Succeſſiv.

Succu'rs i **Sukku'rs**, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, sukurs *m.*, odsiecz *f.*, pomoc *f.*; = Hilfe.

Succurſa'le, i **Sukkurſa'le**, *sf. pl.* =n, filia *f.*; kaplica *f.*

Su'chbar, *adi.* szukalny.

Su'che, *sf.* 1) szukanie *n.*; ſich auf die — begeben, auf die — gehen pójść szukać; auf die — ſchicken wysłać celem szukania; 2) tropienie *n.*; der Hund hat eine gute — pies dobrze tropi (łow.).

Su'cheiſen, *sn.* =s, *pl.* —, sonda *f.*, ślednik *m.*, zgłębnik *m.* (chirurgia).

Su'chen, I. *va.* (haben) 1) szukać, poszukiwać; Wohnung — szukać mieszkania; ich habe dich ſchon überall geſucht szukałem ciebie już wszędzie; etw. wie eine Stecknadel — szukać czego jak szpilki; ſuchet, ſo werdet ihr finden szukajcie, a znajdziecie, szukaj, a znajdziesz; wer ſucht, der findet kto szuka, najdzie; (obraz.) ſein Brot vor den Türen — prosić o jałmużnę, chodzić po żebrach; Streit, Händel — szukać sporu, zaczepki; nach jmndm, nach etw. — poszukiwać, szukać kogo, czego; nach dieſer Ware wird wenig geſucht o ten towar mało się dopytują, ten towar mało poszukiwany; ſich müde — naszukać się; mit den Augen — szukać oczyma; was haſt du hier zu —? co tu masz do roboty?; du haſt hier nichts zu — nie masz tu nic do roboty; das Weite — wziąć nogi za pas, uciekać, uciec; bei jmndm Rat, Hilfe — szukać u kogo rady, pomocy, udać się do kogo o radę, o pomoc; 2) starać się, usiłować; = ſich bemühen; jmndn kennen zu lernen — starać się poznać kogo; jmnds Verzeihung — starać się o czyje przebaczenie; ſein Glück zu machen — szukać szczęścia; ich ſuchte es ihm beizubringen usiłowałem mu to wyjaśnić; 3) Verſtand hätte ich in ihm nicht geſucht nie spodziewałem się u niego rozumu, nie byłbym myślał, że jest rozumny; er ſucht etw. darin, vor ſeinen Mitſchülern mit den Aufgaben fertig zu ſein pokłada na tem swą dumę, że prędzej gotów z zadaniami niźli jego współuczniowie; ich weiß nicht, was er darin ſucht nie wiem, co w tem upatruje; II. geſucht, *pp.* i *adi.* szukany, wyszukany; wymuszony, afektowany; = gekünſtelt; poszukiwany, dopytywany (o. p. towar); chętnie widziany; = gern geſehen.

Su'chen, *sn.* =s, szukanie *n.*, poszukiwanie *n.*

Su'chende(r), *sm.* =en, *pl.* =en, **Su'chende**, *sf. pl.* =n, szukający *m.*, szukacz *m.*, szukająca *f.*

Su'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szukacz *m.*, szukający; 2) obacz Sucheiſen; 3) obacz Sternſucher i Suchrohr.

Sucherei', *sf. pl.* =en, szukanina *f.*

Su'chhund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wyżeł *m.*

Su'cherin, *sf. pl.* =nen, szukająca *f.*

Su'chort, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, chodnik poszukiwalny (górn.).

Su'chrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rura *f.* u dalekowidza.

Su'chſtollen, *sm.* =s, *pl.* —, sztolnia poszukiwalna (górn.).

Sucht, *sf.* 1) choroba *f.*, słabość *f.* (szczególnie w wyrazach złożonych jak: Lungen—, Schwind—, Waſſer— i t. d.); fallende —, Fall— padaczka *f.*, wielka choroba; 2) osłabienie *n.*, wycieńczenie *n.*; = Entkräftung; 3) epidemia *f.*; = Seuche; 4) namiętna żądza, chęć *f.*, nałóg *m.*; — nach Geld żądza, pragnienie pieniędzy; — Verſe zu machen szalone upodobanie w pisaniu wierszów; — zu ſtehlen popęd *m.* do kradzieży, kleptomania *f.*

Sü'chtig, *adi.* jątrzący się, obolały, ropiejący; wycieńczony długą chroniczną chorobą; 2) (obraz.) w złożonych wyrazach jak: ehr—, hab— żądny sławy, chciwy.

Sud, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ukrop *m.*; war *m.*; das Waſſer iſt im =e woda wre, gotuje się.

Süd, *sm.* =(e)s, 1) południe *n.*; = Süden; 2) wiatr południowy; = Südwind.

Su'del, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Sudelei.

Su'delarbeit, *sf. pl.* =en, 1) partacka robota, partanina *f.*; = Pfuſcherei; 2) brud *m.*, brudota *f.*; = Schmutzerei; 3) bazgranina *f.*; 4) bohomaz *m.*, obraz źle malowany.

Su'delbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, obacz Kladde.

Sudelei', *sf. pl.* =en, 1) brud *m.*, brudota *f.*; 2) bazgranina *f.*, gryzmoły *pl.*; 3) partacka robota, partanina *f.*; 4) bohomaz *m.*

Su'delhaft, **Su'delig**, I. *adi.* 1) plugawy, niechlujny, brudny; 2) źle, niedbale robiony, partaczony; II. *adv.* plugawo, niechlujnie, brudno.

Su'delkoch, *sm.* =(e)s, *pl.* =köche, 1) kucharz brudny, niechlujny; 2) (obraz.) partacz *m.*, niedbały robotnik.

Sudelkocherei', *sf. pl.* =en, 1) niechlujne gotowanie, bru-

dne jadło; 2) (obraz.) partanina *f.*; = Sudelarbeit.

Su'delmaler, *sm.* -s, *pl.* —, malarz niedbały, malarz bohomazów.

Su'deln, *va.* (haben) 1) partaczyć, partolić; 2) brudno, niechlujnie co robić, gotować; 3) bazgrać, babrać, mazać, gwazdać, bohomazy malować.

Sü'den, *sm.* -s, południe *n.*, południowa strona nieba; aus dem — z południa; nach — gelegen położony na południe, ku południowi.

Sü'derbreite, *sf.* szerokość południowa.

Sü'dfrüchte, *sf. pl.* owoce południowe, z południa.

Su'dhütte, *sf. pl.* -n, **Su'dwerk**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, warzelnia *f.*

Sü'dküſte, *sf. pl.* -n, pobrzeże południowe.

Sü'dland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, kraj południowy.

Sü'dländer, *sm.* -s, *pl.* —, południowiec *m.*

Sü'dländerin, *sf. pl.* -nen, mieszkanka *f.* kraju południowego.

Sü'dländiſch, *adi.* południowy.

Su'dler, *sm.* -s, *pl.* —, bazgracz *m.*, bazgrała *m.*, mazgacz *m.*; gwazdacz *m.*, malarz *m.* bohomazów.

Sü'dlich, I. *adi.* południowy, z południa pochodzący; die -e Seite des Hauſes część, strona domu położona ku południowi; II. *adv.* południowo, ku południowi.

Südo'ſt, **Südo'ſten**, *sm.* -s, wschodniopołudniowa strona, mały wschód.

Südo'ſtlich, *adi.* południowowschodni; *adv.* południowowschodnio.

Südo'ſtwind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wiatr południowowschodni.

Sü'dpol, *sm.* -(e)s, biegun południowy.

Su'dſalz, *sn.* -es, sól warzelna.

Sü'dſeemyrte, *sf. pl.* -n, lekczak *m.* (rośl.).

Sü'dſeite, *sf.* spust usłonny.

Sü'dwärts, *adv.* ku południowi, na południe, od południa.

Südwe'ſt, **Südwe'ſten**, *sm.* -s, 1) południowozachodnia strona; 2) wiatr południowozachodni.

Südwe'ſtlich, *adi.* południowozachodni; *adv.* południowozachodnio.

Südwe'ſtwind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wiatr południowozachodni.

Sü'dwind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wiatr południowy.

Sü'ffig, *adi.* smaczny, przyjemny (o trunkach); -er Wein wino dające się pić z przyjemnością, wino jak oliwa.

Suffiſa'nt, (wym.: süfisą), *adi.* zarozumiały; = dünkelhaft.

Suffi'x, *sn.* -es, *pl.* -e, przybranka *f.* (gramatyka).

Suffraga'n(biſchof), *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sufragan *m.*, zastępca *m.* arcybiskupa.

Suggerie'ren, *va.* (haben) wmówić, poddać.

Suggeſtio'n, *sf. pl.* -en, sugestya *f.*

Suggeſti'v, *adi.* sugestywny, wpływ wywierający; *adv.* sugestywnie.

Suggeſti'vfragen, *sf. pl.* pytania podchwytne.

Su'hle, *sf. pl.* -n, **Su'hlache**, *sf. pl.* -n, **Su'hlloch**, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, bagniste miejsce, w którem zwierz w czasie parzenia się lubi się ochładzać (łow.).

Su'hlen, *vn.* i ſich —, *vr.* (haben) tarzać się, ochładzać się w bagnistem miejscu (o dzikach).

Sü'hnaltar, *sm.* -(e)s, *pl.* -altäre, ołtarz błagalny.

Sü'hnamt, *sn.* -(e)s, urząd pojednawczy.

Sü'hnbar, *adi.* dający się pojednać, przebłagać, naprawić.

Sü'hnbarkeit, *sf.* przebłagalność *f.*

Sü'hnblut, *sn.* -(e)s, krew pojednawcza, na przebłaganie wylana.

Sü'hnbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, kozieł ofiarny.

Sü'hne, *sf.* pojednanie *n.*, przebłaganie *n.*, odpokutowanie *n.*, pokuta *f.*, skrucha *f.*

Sü'hnen, *va.* (haben) 1) odpokutować; 2) pojednać.

Sü'hnen, *sn.* -s, obacz Sühnung.

Sü'hnende(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), pokutnik *m.*

Sü'hnende, *sf. pl.* -n, pokutnica *f.*

Sü'hn(e)verſuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, próba *f.* pojednania.

Sü'hngebet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, modlitwa pokutnicza.

Sü'hngeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, jednane *n.*

Sü'hnopfer, *sn.* -s, *pl.* —, objata *f.*, ofiara pojednawcza.

Sü'hnung, *sf. pl.* -en, odpokutowanie *n.*

Sü'hnwallfahrt, *sf. pl.* -en, **Sü'hnwallgang**, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, pielgrzymka pokutnicza.

Sui'te, (wym.: swite), *sf. pl.* -n, 1) świta *f.*, orszak towarzyszący; = Gefolge; 2) — von Gemächern rząd *m.* komnat; 3) suita *f.* (muzyka).

Suje't, (wym.: süże), *sn.* -s, *pl.* -s, przedmiot *m.*; = Gegenſtand.

Sulfa't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, siarkan *m.* (chemia).

Sulfi'd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, siarczek *m.* (chemia).

Sul'tan, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sułtau *m.*

Sultana't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sułtaństwo *n.*; godność *f.* sułtana.

Sul'tanfeige, *sf. pl.* -n, figa sułtańska (gatunek szlachetny fig).

Sul'tanin, *sf. pl.* -nen, sułtanka *f.*

Sultani'ne, *sf. pl.* -n, 1) sułtanina *f.* (moneta); 2) także: **Sul'tanroſine**, *sf. pl.* -n, damascen(k)a *f.*, damaszka *f.* (bot.).

Sul'tanswürde, *sf.* godność *f.* sułtana.

Sul'ze, **Sü'lze**, *sf. pl.* -n, galareta *f.* (z mięsa).

Sul'zfleiſch, *sn.* -es, mięso solone lub w occie maczane.

Su'mach, *sm.* -s, sumak *m.*, jeleni róg (rośl.).

Su'mma, *sf. pl.* =men, ob. Summe; — Summarum koniec końcem.

Summa'risch, *adi.* sumaryczny, skrócony; =es Verfahren postępowanie sumaryczne (prawo); *adv.* sumarycznie.

Summa'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, spis *m.*

Sü'mmchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Summe, sumka *f.*; ein hübsches — piękna sumka.

Su'mme, *sf. pl.* =n, suma *f.*; die — ziehen zliczyć; wieviel beträgt die —? ile suma wynosi? eine — von 10 Kronen bilden wynosić razem 10 koron; die ganze — cała kwota, całość *f.*, ogół *m.*; rückständige — suma zaległa, zalegająca; fehlende — niedobór *m.*; er wettet schwere =n zakłada się o wysokie sumy; eine — zeichnen zobowiązać się do uiszczenia pewnej sumy.

Su'mmen, **Su'mſen**, 1) *va.* (haben) śpiewać, pośpiewywać półgłosem; 2) *vn.* (haben) brzęczeć, mruczeć, bączeć (o owadach); es summt mir in dem linken Ohre szumi mi w lewem uchu.

Su'mmen, *sn.* =s, 1) śpiewanie *n.* półgłosem; 2) bączenie *n.*, brzęczenie *n.*, mruczenie *n.* (owadów); — in den Ohren szum *m.* w uszach.

Summie'ren, I. *va.* (haben) sumować, liczyć, zliczać, zliczyć; II. ſich —, *vr.* (haben) wynosić, tworzyć całość.

Summie'ren, *sn.* =s, **Summie'rung**, *sf. pl.* =en, sumowanie *n.*, zliczanie *n.*

Sumpf, *sm.* =(e)s, *pl.* Sümpfe, bagno *n.*, bagnisko *n.*, błoto *n.*; im =e wachsend, lebend błotny; einen — austrocknen osuszyć bagno; in einen — verwandeln zabagnić; im =e ſtecken bleiben, in einen — geraten ugrzęznąć w błocie, wleźć w błoto (także przenośnie).

Su'mpfbeere, *sf. pl.* =n, żurawina *f.*, bagienka *f.*

Su'mpfbewohnend, *adi.* żyjący w bagniskach, błotny.

Su'mpfbinſe, *sf. pl.* =n, błotnica *f.*, błotniczka *f.*, świbka *f.*, trawa żabia.

Su'mpfboden, *sm.* =s, *pl.* —, grunt bagnisty, mokrzydło *n.*

Su'mpfdiſtel, *sf. pl.* =n, łoczyga błotna (rośl.).

Su'mpfeinblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, dziewięciornik błotny, bluszczoperz *m.* (rośl.).

Su'mpfeiſenſtein, *sm.*, **Su'mpfeiſenerz**, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda bagnista.

Su'mpffieber, *sn.* =s, malaria *f.*

Su'mpffünfblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, żabia noga (rośl.).

Su'mpfgas, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, wyziewy *pl.* bagien.

Su'mpfgegend, *sf. pl.* =en, mokradła *f.*, mokradła *f.*, mokradlina *f.*

Su'mpfgras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, wiszar *m.*, bagienko *n.*

Su'mpfgrund, *sm.* =(e)s, *pl.* =gründe, obacz Sumpfboden.

Su'mpfheidelbeere, *sf. pl.* =n, pijanica *f.*, łochynia *f.*, łochacz *m.*, szalonka *f.* (rośl.).

Su'mpfhühner, *sn. pl.* ptaki na błotach żyjące.

Su'mpficht, **Su'mpfig**, *adi.* bagnisty, błotny, błotnisty, grzązki; =er Wald głuchy las.

Su'mpfkiefer, *sf. pl.* =n, jodła *f.*; świerk *m.* (drzewo).

Su'mpfklee, *sm.* =s, obacz Biberklee.

Su'mpfkraut, *sn.* =(e)s, grzęźnica *f.*, kłosiennica wodna, wstawacz *m.* (rośl.).

Su'mpflache, *sf. pl.* =n, bagnisko *n.*

Su'mpfland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, kraj *m.*, grunt *m.* bagnisty.

Su'mpflerche, *sf. pl.* =n, gatunek skowronka.

Su'mpfloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, obacz Sumpflache.

Su'mpfluft, *sf.* 1) —, *pl.* =lüfte, powietrze wyziewami bagien zatrute; 2) węglowodór *m.* (chemia).

Su'mpfmeiſe, *sf. pl.* =n, sikora uboga (ptak).

Su'mpfmoor, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Moor.

Su'mpfofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec czerpakowy.

Su'mpfort, *sm.* =es, *pl.* =e, miejsce bagniste, błotniste.

Su'mpfotter, *sf. pl.* =n, obacz Nerz.

Su'mpfpflanze, *sf. pl.* =n, błotna roślina.

Su'mpfpolei, *sm.* =s, *pl.* =e, czyściec błotny (rośl.).

Su'mpfporſt, *sm.* =es, *pl.* =e, świnie bagno, rozmaryn polny (rośl.).

Su'mpfrauke, *sf. pl.* =n, rzeżucha polna (rośl.).

Su'mpfſchaftheu, *sn.* =s, skrzyp błotny (rośl.).

Su'mpfſchnabel, *sm.* =s, *pl.* =ſchnäbel, bodziszek błotny (rośl.).

Su'mpfſchnecke, *sf. pl.* =n, nalęgota *f.*, żyworodek *m.*, bagniak *m.* (miękczak).

Su'mpfſchnepfe, *sf. pl.* =n, bekas *m.* (ptak).

Su'mpfſchwertlilie, *sf. pl.* =n, kosaciec błotny, żółty (rośl.).

Su'mpfveilchen, *sn.* =s, *pl.* —, przylaszczka *f.*, fiołek błotny.

Su'mpfvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptak błotny, brodzący.

Su'mpfwaſſer, *sn.* =s, woda błotna.

Su'mpfweidenröschen, *sn.* =s, *pl.* —, wierzbówka błotna (rośl.).

Su'mpfweihe, *sf. pl.* =n, sokół błotnik *m.* (ptak).

Su'mpfwieſe, *sf. pl.* =n, łąka błotnista.

Su'mpfwurz, *sf. pl.* =en, nestfórmige — dwulistnik *m.*, ptasie gniazdo, gnieźnik *m.*, gniazdosz *m.* (rośl.).

Su'mſen, *va.* (haben) obacz Summen.

Sund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cieśnina morska.

Sü'nde, *sf. pl.* =n, grzech *m.*; wina *f.*; zło *n.*; = das Böſe; (erläßliche) — grzech powszedni; eine ſchwere, nicht erläßliche —, eine unſühnbare, unverzeihliche — grzech ciężki, nie do odpuszczenia;

eine himmelſchreiende — grzech do nieba o pomstę wołający; eine — begehen grzech popełnić; ſeine =n bekennen, beichten z grzechów się spowiadać; die Wahrheit (zu ſagen) iſt keine — co prawda, to nie grzech; etw. für eine — halten uważać co za grzech; fleiſchliche — grzech nieczysty; ſich einer — ſchuldig machen grzechu się dopuścić; wiſſentliche — grzech z wiadomością popełniony; die =n vergeben odpuszczać grzechy; häßlich wie die — brzydki jak siedm grzechów, jak śmiertelny grzech; es iſt eine — und Schande to grzech i wstyd.

Sü'ndenbahn, *sf.* droga *f.* grzechów.

Sü'ndenbekenntnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, wyznanie *n.* grzechów.

Sü'ndenbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, kozieł ofiarny, (także obraz.) grzesznik pokutujący za wszystkich.

Sü'ndenbüßer, *sm.* =s, *pl.* —, pokutujący *m.* za grzechy, pokutnik *m.*

Sü'ndenerlaß, *sm.* =ſſes, *pl.* =läſſe, odpuszczenie *n.* grzechów.

Sü'ndenfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, upadek *m.* pierwszych rodziców, przestępstwo *n.* Adama.

Sü'ndengeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieniądz grzechami nabyty.

Sü'ndenhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom będący przytułkiem grzechów.

Sü'ndenhöhle, *sf. pl.* =n, jaskinia *f.* grzechu.

Sü'ndenknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, niewolnik *m.* grzechu.

Sü'ndenlaſt, *sf.* ciężar *m.*, brzemię *n.* grzechów.

Sü'ndenleben, *sn.* =s, grzeszne życie.

Sü'ndenlohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, nagroda *f.* za grzechy.

Sü'ndenlos, *adi.* nie mający grzechów, niewinny; *adv.* bez grzechu.

Sü'ndenloſigkeit, *sf.* bezgrzeszność *f.*

Sü'ndenluſt, *sf.* chętka *f.* do grzechów.

Sü'ndenmaß, *sn.* =es, miara *f.*, ilość *f.* grzechów.

Sü'ndenpfuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kałuża *f.* grzechów.

Sü'ndenregiſter, *sn.* =s, *pl.* —, rejestr *m.*, spis *m.* grzechów.

Sü'ndenſchuld, *sf.* wina grzech stanowiąca.

Sü'ndentilger, *sm.* =s, *pl.* —, gładziciel *m.* grzechów.

Sü'ndentilgung, *sf. pl.* =en, gładzenie *n.* grzechów.

Sü'ndenvergebung, *sf. pl.* =en, odpuszczenie *n.* grzechów.

Sü'ndenvoll, *adi.* pełen grzechów.

Sü'ndenweg, *sm.* =(e)s, droga *f.* grzechu; den — wandeln prowadzić grzeszne życie.

Sü'ndenwelt, *sf.* grzeszny świat.

Sü'nder, *sm.* =s, *pl.* —, grzesznik *m.*; ein verſtockter, unbußfertiger — zatwardziały grzesznik; ein alter — stary grzesznik; die — bekehren nawracać grzeszników; ein armer — delinkwent *m.*, skazaniec *m.*

Sü'ndergeſchlecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, ród grzeszny.

Sü'ndergeſicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **Sü'ndermiene**, *sf. pl.* =n, twarz *f.*, mina *f.* grzesznika.

Sü'nderhemd, *sn.* =es, *pl.* =en, koszula *f.* skazańca, koszula delinkwencka.

Sü'nderin, *sf. pl.* =nen, grzesznica *f.*, grzeszniczka *f.*

Sü'ndflut i **Sü'ntflut**, *sf. pl.* =en, potop *m.*

Sü'ndflutlich, *adi.* potopowy.

Sü'ndhaft, **Sün'dig**, *adi.* grzeszny; *adv.* grzesznie.

Sü'ndhaftigkeit, **Sü'ndigkeit**, *sf.* grzeszność *f.*; der — unterworfen grzeszny.

Sü'ndigen, *vn.* (haben) grzeszyć; gegen Gott, gegen ſeinen Nächſten, gegen ſich ſelbſt — grzeszyć przeciw Bogu, bliźniemu, przeciw samemu sobie; womit jmnd geſündigt hat, damit wird er büßen czem kto grzeszy, tem pokutować będzie; gegen den Anſtand, gegen die Sprachregel — grzeszyć przeciw przyzwoitości, przeciw regule językowej.

Sü'ndigen, *sn.* =s, grzeszenie *n.*

Sü'ndiger, *sm.* =s, *pl.* —, **Sü'ndigerin**, *sf. pl.* =nen, grzesznik *m.*, grzesznica *f.*

Sü'ndlich, *adi.* występny, bezbożny, grzeszliwy, grzeszny.

Sü'ndlichkeit, grzeszliwość *f.*, grzeszność *f.*

Sü'ndloſigkeit, *sf.* obacz Sündenloſigkeit.

Sü'ndopfer, *sn.* =s, *pl.* —, ofiara przebłagalna.

Su'ndzoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło *n.* za przeprawę przez Zund.

Su'perfein, *adi.* najprzedniejszy, najlepszego gatunku, najwytworniejszy.

Superintende'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, superintendent *m.*

Superintendentu'r, *sf.* superintendentura *f.*

Supe'rior, *adi.* wyższy.

Supe'rior, *sm.* =s, *pl.* =o'ren, superyor *m.*, rektor *m.*, przełożony *m.*, przeor *m.*

Superiora't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, superyorat *m.*, rektorat *m.*, przeorostwo *n.*

Superio'rin, *sf. pl.* =nen, przełożona *f.*, przeorysza *f.*

Superiorită't, *sf.* wyższość *f.*

Su'perkargo, *sn.* =(s), *pl.* =s, przeładowanie *n.* (żegluga).

Su'perklug, *adi.* przemądry; zarozumiały.

Su'perkluge(r), *sm.* =en, *pl.* =en, przemędryk *m.*; zarozumialec *m.*

Su'perklugheit, *sf.* przemądrość *f.*; zarozumiałość *f.*

Superlati'v, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, najwyższy stopień (gram.).

Superlati'viſch, *adi.* (użyty, wyrażony) w najwyższym stopniu.

Su'pernaturalismus, *sm.* —, nadprzyrodzoność *f.*

Su'pernaturaliſtiſch, *adi.* supernaturalistyczny, nadprzyrodzony.

Supernumera'r, *adi.* nadliczbowy, nadetatowy (u. p. urzędnik).

Su'peroxyd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nadtlenek *m.* (chemia).

Su'perrevision, *sf. pl.* -en, ostatnia rewizya, ostatnie przejrzenie.

Supi'num, *sn.* -(s), *pl.* -na, supinum *n.* (gram.).

Sü'ppchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Suppe rosołek *m.*, zupka *f.*, poleweczka *f.*; 2) jmndm ein — kochen (dosłownie:) gotować komu zupkę, gubić kogo, szkodzić komu.

Su'ppe, *sf. pl.* -n, 1) rosół *m.*, polewka *f.*; (falsche —) zupa *f.*; jmndn auf einen Teller albo Löffel — einladen zaprosić kogo na łyżkę rosołu, na sztuczkę mięsa, na obiadek; er hat etw. in die — zu brocken ma z czego żyć; die — bei jmndm verschütten wypaść u kogo z łaski; da habe ich mir eine schöne — eingebrockt a tom sobie nawarzył piwa; jmndm die — versalzen zepsuć komu zabawę, przyjemność; hast du dir die — eingebrockt, magst du sie auch ausessen pij piwo, jakiegoś sam nawarzył; jmndn in die — bringen wprowadzić kogo w kłopot; 2) rote — posoka *f.*, krew *f.*; = Blut.

Su'ppenanstalt, *sf. pl.* -en, kuchnia ludowa.

Su'ppenesser, *sm.* -s, *pl.* —, **Su'ppenesserin**, *sf. pl.* -nen, obacz Suppenfreund, -in.

Su'ppenfleisch, *sn.* -es, mięso rosołowe.

Su'ppenfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Su'ppenfreundin**, *sf. pl.* -nen, lubiący, lubiąca jeść rosół.

Su'ppenfritze, **Su'ppenkaspar**, *sm.* obacz Suppenfreund.

Su'ppenkelle, *sf. pl.* -n, duża łyżka.

Su'ppenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, włoszczyzna *f.*, jarzyny *pl.* do rosołu.

Su'ppenlöffel, *sm.* -s, *pl.* —, łyżka wazowa, rosołowa.

Su'ppenmarke, *sf. pl.* -n, znaczek *m.*, przekaz *m.* na porcyę rosołu (w kuchni ludowej).

Su'ppennapf, *sm.* -(e)s, *pl.* -näpfe, czarka *f.* do zupy, na zupę.

Su'ppenschüssel, *sf. pl.* -n, waza *f.*

Su'ppenteller, *sm.* -s, *pl.* —, talerz *m.* na zupę.

Su'ppenterrine, *sf.* obacz Suppenschüssel.

Su'ppentopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -töpfe, garczek *m.* na zupę.

Su'ppig, **Su'ppicht**, *adi.* rzadki jak polewka; soczysty.

Supplemе'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, uzupełnienie *n.*, dodatek *m.*

Supplemе'ntband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, tom uzupełniający, dodatkowy.

Supplemе'ntwinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt uzupełniający (geometrya).

Supple'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, zastępca *m.*; Lehr— zastępca nauczyciela.

Supple'ntengehalt, *sm.* -es, *pl.* -e płaca *f.* zastępcy (nauczyciela).

Supplie'ren, *va.* (haben) uzupełniać, dopełniać; wyręczać.

Suppli'k, *sf. pl.* -en, prośba *f.*, podanie *n.*, suplika *f.*; = Bittgesuch.

Supplika'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, **Supplika'ntin**, *sf. pl.* -nen, proszący *m.*, prosząca *f.*

Supplizie'ren, *va.* (haben) suplikować, błagać, prosić, podać prośbę.

Supponie'ren, *va.* (haben) przypuszczać, domyślać się; = annehmen.

Suppo'rt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e i -s, ponośnik tokarski, wózek tokarski.

Suppositio'n, *sf. pl.* -en, przypuszczenie *n.*, domysł *m.*; = Annahme.

Suprema't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e; **Suprematie'**, *sf. pl.* -n, supremacya *f.*, wyższość *f.*, przewaga *f.*

Suprema'tkirche, *sf.* kościół anglikański.

Su'rre, *sf. pl.* -n, sura *f.*, rozdział *m.* koranu.

Su'rren, *vn.* (haben) brzęczeć, bączeć (o owadach).

Su'rren, *sn.* -s, bączenie *n.*, brzęczenie *n.* (owadów).

Surroga't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, surogat *m.*, środek zastępczy, dopełniający, zaradczy.

Suspendie'ren, *va.* (haben) suspendować, usunąć, złożyć, odstawić, oddalić (czasowo) z urzędu, zawiesić w urzędzie.

Suspendie'rung, **Suspensio'n**, *sf. pl.* -en, suspensa *f.*, suspensya *f.*, usunięcie *n.*, złożenie *n.*, odwołanie *n.*, oddalenie *n.*, zawieszenie *n.* (w urzędzie).

Suspensо'rium, *sn.* -(s), *pl.* -rien, suspensoryum *n.*, podwięzywacz *m.*, strzymywacz *m.*, uczepek przepuklinowy.

Süß, I. *adi.* słodki; -er Duft, -er Geschmack słodki zapach, smak, miły zapach; -e Speise słodka legumina; widerlich —, zu — zbyt słodki, drójki; ein -es Kind słodkie, kochane, miluchne dziecko; -e Worte słodkie słowa; — machen słodzić, osładzać, osłodzić; zu — machen przesłodzić; — werden osłodnąć, wysłodnąć, osłodnieć; den Tee — machen osłodzić herbatę; II. *adv.* słodko; (przenośnie:) miło; — schmecken mieć słodki smak; — machen słodzić, osładzać, osłodzić; zu — machen przesłodzić; — werden osłodnąć, wysłodnąć, osłodnieć; den Tee — machen osłodzić herbatę; II. *adv.* słodko; (przenośnie:) miło; — schmecken mieć słodki smak.

Sü'ßapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, miodówka *f.*

Sü'ßbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, słodziec *m.* (bot.).

Sü'ßbrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chleb przaśny; maca *f.*

Sü'ße, *sf.* słodkość *f.*, słodycz *f.*

Süßelei', *sf. pl.* -en, zbytnia słodkość, słodycz *f.*

Sü'ßeln, *vn.* (haben) nudnie słodko smakować, trącić słodyczą; (przenośnie:) być zbyt słodkim.

Sü'ßen, *va.* (haben) słodzić, osładzać.

Sü'ßerde, *sf.* glucyna *f.*, tlenek *m.* glucyny.

Sü'ßgras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, manna *f.* (rośl.).

Sü'ßholz, *sn.* -es, słodzień *m.*; — raſpeln prawić paniom komplementy.

Sü'ßholzraſpler, *sm.* -s, *pl.* —, słodki panicz, gładysz *m.*

Sü'ßigkeit, *sf. pl.* -en, 1) słodkość *f.*, słodycz *f.*; 2) (obraz.) przyjemność *f.*

Sü'ßkirſche, *sf. pl.* -n, słodka czereśnia.

Sü'ßlich, *adi.* słodkawy; *adv.* słodkawo; — werden nasłodnieć.

Sü'ßlichkeit, *sf. pl.* -en, słodkawość *f.*

Sü'ßling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) bedłka słodkawa (rośl.); 2) (obraz.) kochanie *n.*, serduszko *n.*; 3) obacz Süßholzraſpler.

Sü'ßmaul, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäuler, i *dim.* **Sü'ßmäulchen**, *sn.* -s, *pl.* —, łakotniś *m.*

Sü'ßſauer, *adi.* kwaśno-słodkawy.

Sü'ßwaſſer, *sn.* -s, *pl.* -wäſſer, słodka woda, woda studzienna, rzeczna, stawowa.

Sü'ßwaſſerfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, ryba rzeczna, stawowa.

Sü'ßwaſſerſchildkröte, *sf. pl.* -n, wodożółw *m.*

Suzerä'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, suceren *m.*, najwyższy władca, protektor *m.*

Suzeränität', *sf.* sucereństwo *n.*, najwyższa władza, protektorat *m.*

Sybari't, *sm.* -en, *pl.* -en, sybaryta *m.*, rozkosznik *m.*, rozpustnik *m.*

Sybari'tiſch, *adi.* sybarycki, rozkoszny, rozpustny.

Syeni't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, syenit *m.* (minerał).

Sykomo're, *sf. pl.* -n, sykomor *m.*, płonna figa (bot.).

Sykopha'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, sykofant *m.*, donosiciel *m.*, obłudnik *m.*

Sy'lbe, *sf. pl.* -n, obacz Silbe.

Syllaba'r, **Syllaba'rium**, *sn.* -s, *pl.* -rien, książka *f.* do zgłoskowania.

Syllabie'rbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, obacz Syllabar.

Syllabie'ren, *va.* (haben) zgłoskować, składać zgłoski.

Syllabie'ren, *sn.* -s, **Syllabie'rung**, *sf. pl.* -en, zgłoskowanie *n.*

Sylla'biſch, *adi.* zgłoskowy.

Sy'llabus, *sm.* —, *pl.* -bi i —, syllabus *m.*, spis *m.* (prawo kościelne).

Syllogi'smus, *sm.* —, *pl.* -men, syllogizm *m.* (logika); = Schluß.

Syllogi'ſtiſch, *adi.* syllogistyczny, syllogizmowy.

Sy'lphe, *sm.* i *sf.* -n, *pl.* -n, sylf *m.*, sylfida *f.* (duch powietrzny).

Sy'lphenhaft, *adi.* sylfidyczny.

Sylphi'de, *sf. pl.* -n, zobacz Sylphe *sf.*

Sylve'ſterabend i **Silve'ſterabend**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wieczór sylwestrowy, wilia *f.* nowego roku.

Sylveſterfeier i **Silve'ſterfeier**, *sf. pl.* -n, uczta *f.* na wilię nowego roku.

Sylve'ſterpunſch i **Silve'ſterpunſch**, *sm.* -es, *pl.* -e, poncz pity w wilię nowego roku.

Symbo'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, symbol *m.*, godło *n.*, znamię *n.*, znak *m.*, oznaka *f.*, wyobrażenie porównawcze, przenośne.

Symbo'lik, *sf. pl.* -en, symbolika *f.*, tłómaczenie *n.* symbolów.

Symbo'liker, *sm.* -s, *pl.* —, symbolista *m.*, używający *m.* symbolów.

Symbo'liſch, *adi.* symboliczny, obrazowy, przenośny, porównawczy; *adv.* — darſtellen symbolizować, uzmysłowiać, obrazować coś porównawczego, przenośnego.

Symboliſie'ren, *va.* (haben) obacz pod Symboliſch *adv.*

Symboliſie'ren, *sn.* -s, **Symboliſie'rung**, *sf. pl.* -en, symbolizowanie *n.*

Sy'mbolum, *sm.* -s, *pl.* -li, wyznanie *n.* wiary; = Glaubensbekenntnis.

Symmetrie', *sf. pl.* -n, symetrya *f.*, pomierność *f.*, umiar *m.*, zgodność *f.* rozmiarów.

Symme'triſch, *adi.* symetryczny, pomierny, zachowujący dobrą całość; *adv.* symetrycznie.

Sympathe'tiſch, *adi.* sympatetyczny, tajemniczo działający; *adv.* sympatetycznie.

Sympathie', *sf. pl.* -n, 1) sympatya *f.*, spółczucie *n.*, sprzyjanie *n.*, pociąg *m.*, skłonność do kogo; für jmndn — haben, fühlen czuć ku komu sympatyę, sympatyzować z kim, sprzyjać komu; 2) środek tajemniczy (medycyna).

Sympa'thiſch, *adi.* 1) sympatyczny, przyjemny, pociągający; jmndm — ſein być komu sympatycznym; 2) tajemniczo działający (środek); 3) -er Nerv nerw sympatyczny, współczulny (anat.).

Sympathiſie'ren, *vn.* (haben) sympatyzować; mit jmndm — sympatyzować z kim; sprzyjać komu.

Symphonie', *sf. pl.* -n, symfonia *f.*

Sympho'niſch, *adi.* symfoniczny.

Sympo'ſion, *sn.* -s, *pl.* -ſien, uczta *f.*

Sympto'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, symptom(at) *m.*, znak *m.*, oznaka *f.*, objaw *m.* (w szczególności: choroby).

Symptoma'tiſch, *adi.* symptomatyczny, znamienny.

Synago'ge, *sf. pl.* -n, synagoga *f.*, bożnica *f.*

Synalö'phe, *sf. pl.* -n, ściągnienie *n.* (gramatyka).

Synä'reſis, *sf. pl.* -reſen, kontrakcya *f.*, ściągnienie *m.* (gramat.).

Synarthro'ſis, *sf. pl.* -ſen, nieruchome połączenie kości (anat.).

Synchroni'smus, *sm.* —, *pl.* =men, synchronizm *m.*, współczesność *f.*

Synchroni'ſtiſch, *adi.* synchronistyczny, współczesny; *adv.* synchronistycznie, współcześnie.

Syndika't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, syndykat *m.*, syndykostwo *n.*, urząd *m.* syndyka.

Sy'ndikus, *sm.* —, *pl.* =dici i =diken, syndyk *m.*

Syne'drium, *sn.* =s, synedryum *m.*, rada żydowska w Jerozolimie.

Syne'kdoche, *sf. pl.* =n, synekdocha *f.* (figura retoryczna).

Synge'neſie', **Synge'neſis**, *sf.* współczesne powstawanie.

Sy'nkope, *sf. pl.* =n, 1) synkopa *f.*, wyrzucenie litery lub zgłoski ze środka wyrazu; 2) synkopa *f.* (muzyka); 3) omdlenie *m.* (medycyna).

Synkreti'smus, *sm.* —, *pl.* =men, synkretyzm *m.*, pogodzenie *n.*, zbliżenie *n.* różnych wyznań.

Synoda'l i **Synodia'l=**, *adi.* synodalny, soborowy.

Synoda'le(r), *sm.* =en, *pl.* =en, członek *m.* synodu, soboru.

Syno'de, *sf. pl.* =n, synod *m.*, sobór *m.*

Syno'diſch, *adi.* synodalny, soborowy; *adv.* synodalnie.

Synony'm, *adi.* synonimiczny, blizkoznaczny, równoznaczny, jednoznaczny; *adv.* synonimicznie, blizkoznacznie, równoznacznie.

Synony'm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e(n), synonim *m.*, równoznacznik *m.*

Synonymie', *sf. pl.* =n, równoznaczność *f.*, blizkoznaczność *f.*

Synony'miſch, *adi.* obacz Synonym.

Syno'pſis, *sf. pl.* =ſen, przedstawienie przeglądowe, poglądowe rzeczy, rzut *m.* oka na co.

Syno'ptiſch, *adi.* synoptyczny, przedstawiający wiele rzeczy w skróceniu, poglądowo.

Synta'ktiſch, *adi.* składni dotyczący, syntaktyczny (gramatyka).

Sy'ntax, *sf. pl.* =en, składnia *f.* (gramat.).

Synthe'ſe, **Synthe'ſis**, *sf. pl.* =ſen, synteza *f.*, zestawienie *n.*, łączenie *n.*, połączenie *n.*

Synthe'tiſch, *adi.* syntetyczny, zbiorowy; *adv.* syntetycznie, zbiorowo.

Sy'philis, *sf.* syfilis *f.*, kiła *f.*, przymiot *m.*

Syphili'tiſch, *adi.* syfilityczny, weneryczny.

Syri'nge, *sf. pl.* =n, syrynga *f.*, sikawka *f.*, strzykawka *f.*

Sy'rup, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, syrop *m.*, cukrowiec *m.*, miodowiec *m.*, ulepek *m.*, sok owocowy.

Syſte'm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, system *m.*, układ *m.*, rozkład *m.*, całokształt *m.*, porządek *m.*, uporządkowanie *n.*, zestawienie *n.*; sposób *m.*, tryb *m.*; etw. in ein — bringen ułożyć co w system, uporządkować co.

Syſtema'tik, *sf. pl.* =en, systematyka *f.*, umiejętność *f.* tworzenia systematów.

Syſtema'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, systematyk *m.*, człowiek układający wszystko w pewien porządek.

Syſtema'tiſch, *adi.* systematyczny, uporządkowany, ułożony podług pewnego porządku, sposobu; *adv.* systematycznie, w pewnym porządku.

Syſtematiſie'ren, *va.* (haben) systematyzować, układać w pewnym porządku.

Syſtematiſie'ren, *sn.* =s, **Syſtematiſie'rung**, *sf. pl.* =en, systematyzowanie *n.*, układanie *n.* w pewnym porządku.

Syſtematiſie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, systematyk drobnostkowy.

Sy'ſtole, *sf.* kontrakcya *f.* muszkułów sercowych (fizyol.).

Sze'ne, *sf. pl.* =n, obacz Scene.

T.

T, **t**, *n. indecl.* dwudziesta głoska, szesnasta spółgłoska abecadła niemieckiego; in Form eines T w kształcie T; skrócenia: *t* zamiast Tonne tonna; T. F. zamiast Taſchenformat format kieszonkowy; T-förmig mający kształt T, w kształcie T.

Taa'len, *vn.* (haben) cedzić słowa.

Tabagie', (wym.: —żi), *sf. pl.* =n, tytuniarnia *f.* (miejsce, w którem się schodzą na palenie tytoniu), szynkownia *f.*, szynk *m.*, knajpa *f.*

Taba't i **Ta'bak**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, tabaka *f.*; = Schnupftabak; tytoń *m.*, tytuń *m.*; = Rauchtabak; — in Blättern, in Rollen tytoń w liściach, w krążkach, skrętkach; — ſchnupfen tabakę zażywać; — rauchen tytoń palić; — kauen gryźć, żuć tytoń; (obraz.) das iſt ſtarker — (częściej: Tobak) tego trochę nadto.

Ta'bakfarbe, *sf.* kolor *m.* tytoniu.

Ta'bakfarbig, *adi.* tabaczkowy.

Ta'bakkauer, *sm.* =s, *pl.* —, gryzący *m.*, żujący tytoń.

Ta'bakrauchen, *sn.* =s, palenie *n.* tytoniu.

Ta'bakraucher, *sm.* =s, *pl.* —, palacz *m.*, fajczarz *m.*, tytuniarz *m.*

Ta'baks=, *adi.* tabaczny, tytuniowy.

Ta'baksaſche, *sf.* popiół tytuniowy.

Ta'baksbau, *sm.* =(e)s, uprawa *f.* tytoniu.

Ta'baksbeize, *sf. pl.* =n, bejca tytuniowa.

Ta'baksbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, kapciuch *m.*

Ta'baksblatt, *sn.* =(e)s *pl.* =blätter, liść *m.* tytoniu.

Ta'baksbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, tytuniarz *m.*

Ta'baksbüchse, *sf. pl.* =n, puszka *f.* na tytoń, na tabakę.

Ta'baksschmaucher, *sm.* =s, *pl.* —, tytuniarz *m.*

Ta'baksschnupfer, *sm.* =s, *pl.* —, tabacznik *m.*, tabaczarz *m.*

Ta'baksdampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =dämpfe, dym *m.* (z) tytoniu.

Ta'baksdose, *sf. pl.* =n, (für Rauchtabak:) puszka *f.* na tytoń, tytoniérka *f.*; (für Schnupftabak:) tabakiérka *f.*

Ta'baksernte, *sf. pl.* =n, zbiór *m.* tytoniu.

Ta'baksfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* tytoniu.

Ta'baksfaß, *sn.* =fasses, *pl.* =fässer, beczka *f.* na tytoń, z tytoniem; baryłka *f.* na tabakę, z tabaką.

Ta'baksfeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pole *n.* pod tytoń, tytoniem zasadzone.

Ta'baksfreund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, tytuniarz *m.*, tabakarz *m.*, lubownik *m.* tytoniu, tabaki.

Ta'baksgeruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =gerüche, zapach *m.* tytoniu.

Ta'baksgesellschaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo tytuniarskie, tabaczne.

Ta'bakshandel, *sm.* =s, handel *m.* tytoniem, tabaką, trafika *f.*

Ta'bakshändler, *sm.* =s, *pl.* —, (kupiec) handlujący *m.* tytoniem, tabaką, tabacznik *m.*

Ta'bakshandlung, *sf. pl.* =en, sklep *m.* z tytoniem, z tabaką, trafika *f.*

Ta'bakskraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, tytoń *m.* (roślina).

Ta'bakskladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, ob. Tabakshandlung.

Ta'baksmager, *sn.* =s, *pl.* —, skład *m.* tytoniu, tabaki.

Ta'baksmonopol, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, monopol tytuniowy.

Ta'baksmühle, *sf. pl.* =n, młynek *m.* do tabaki.

Ta'bakspäckchen, *sn.* =s, *pl.* —, paczka *f.* tytoniu, tabaki.

Ta'bakspfeife, *sf. pl.* =n, fajka *f.*, lulka *f.*

Ta'bakspflanze, *sf. pl.* =n, tytoń *m.*, tytuń *m.* (roślina).

Ta'bakspflanzung, *sf. pl.* =en, plantacya *f.* tytoniu, zarośle tytoniowe.

Ta'bakspinner, *sm.* =s, *pl.* —, skręcacz *m.* tytoniu.

Ta'baksqualm, *sm.* =(e)s, kłębiący się dym (z) tytoniu.

Ta'baksrauch, *sm.* =(e)s, dym *m.* (z) tytoniu.

Ta'baksregie, (wym.: —żi), *sf. pl.* =n, zarząd *m.* monopolu tytoniowego.

Ta'baksrolle, *sf. pl.* =n, krąg *m.*, krążek *m.*, skrętek *m.* tytoniu.

Ta'baksteuer, *sf. pl.* =n, podatek tytuniowy, tabaczne *n.*

Ta'bakstube, *sf. pl.* =n, **Ta'bakzimmer,** *sn.* =s, *pl.* —, izba *f.* do palenia tytoniu, cygar, fajczarnia *f.*

Ta'baksverkäufer, *sm.* =s, *pl.* —, tabacznik *m.*, trafikant *m.*

Ta'baksverkäuferin, *sf. pl.* =nen, tabaczniczka *f.*, trafikantka *f.*

Ta'baksverwaltung, *sf. pl.* =en, obacz Tabaksregie.

Tabatie're, (wym.: tjer), *sf. pl.* =n, tabakiérka *f.*

Tabella'risch, *adi.* tabelaryczny; =e Übersicht wyciąg *m.*, spis *m.*; *adv.* tabelarycznie, w tabelach.

Tabe'lle, *sf. pl.* =n, tabela *f.*; tablica *f.*; spis *m.*; = Verzeichnis; wyciąg *m.*; = Auszug; logarithmische =n tablice logarytmiczne; — der Preise spis *m.* cen, taryfa *f.*; in =n bringen, ordnen uporządkować, ułożyć tabelarycznie.

Ta'berl, *sm.* =s, głupiec *m.*

Taberna'kel, *sn.* =s, *pl.* —, tabernakuł *m.*

Tableau', (wym.: —blo), *sn.* =(s), *pl.* =s, obraz *m.*; =s, *pl.* żywe obrazy; —! przedstaw(cie) sobie zdumienie, sytuacyę! (poufale).

Table d'hote, *sf. pl.* =d'hôtes, wspólny stół; — speisen jeść (n. p. w hotelu) przy wspólnym stole.

Table'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, deska *f.* do podawania (napojów, przekąsek i t. p.).

Tabulatu'r, *sf. pl.* =en, tabulatura *f.* (muzyka); ein Stück in die — bringen, die — aufschreiben napisać tabulaturę kompozycyi.

Tabule'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skrzynka *f.* z towarami domokrążcy, skrzynka kramarska.

Tabule'ttkram, *sm.* =(e)s, *pl.* =kräme, kram *m.* domokrążcy.

Tabule'ttkrämer, *sm.* =s, *pl.* —, domokrążca *m.*, kramarz domokrążny.

Taburе'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, taboret *m.* (taburet), krzesło *n.*, krzesełko *n.* bez poręczy.

Tachome'ter, *sm.* =s, *pl.* —, prędkomierz *m.*

Ta'chtel, *sf. pl.* =n, obacz Dachtel.

Tachygra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, skorospis *m.*, stenograf *m.*

Tachygraphie', *sf. pl.* =n, skoropismo *n.*, stenografia *f.*

Tachygra'phisch, *adi.* stenograficzny, skoropisany; *adv.* stenograficznie.

Tacite'isch, *adi.* tacytejski.

Ta'del, *sf.* =s, *pl.* —, 1) błąd *m.*, wada *f.*, przywara *f.*; niemand ist ohne — żaden nie jest bez jakiego błędu; nikt nie jest bez przywary; Ritter ohne Furcht und — rycerz bez trwogi i skazy; 2) nagana *f.*, przygana *f.*; wyrzut *m.*; = Vorwurf; zarzut *m.*, oskarżenie *n.*; = Beschuldigung; surowy sąd; = scharfe Beurteilung; zła nota (w szkole); es ist kein — baran niema tu nic do nagany; an ihm ist kein — nie można mu nic zarzucić, jest to człowiek bez plamy.

Tadelei', *sf. pl.* =en, ciągłe przyganianie.

Ta'delfrei, *adi.* obacz Tadellos.

Ta'delhaft, Ta'delig, *adi.* naganny, wart nagany; potępienia godny; = verdammenswert; rzadko zamiast: tadelsüchtig lubiący ganić.

Ta'delhaftigkeit, *sf.* naganność *f.*

Ta'dellos, I. *adi.* nienaganny; =ſes Leben życie nieskazitelne, nieposzlakowane; II. *adv.* nienagannie, bez nagany; der Rock ſitzt — surdut leży jak ulany.

Ta'delloſigkeit, *sf.* nienaganność *f.*; (— des Lebens) nieskazitelność *f.*, nieposzlakowaność *f.*

Ta'delluſt, *sf.* ochota *f.* do ganienia.

Ta'delluſtig, *adi.* lubiący ganić.

Ta'deln, *vn.* (haben) ganić, przyganiać, przyganić; heftig — zgromić; ſcharf — ostro sądzić; zarzucać; = vorwerfen; oskarżać, posądzać; = beſchuldigen, anklagen; łajać; = ſchelten; jmndn wegen etw. — ganić komu co; er findet an allem etw. zu — wszystko zawsze gani, krytykuje.

Ta'delnswert, Ta'delnswürdig, *adi.* godzien nagany, na przyganę zasługujący, naganny.

Ta'delnswürdigkeit, *sf.* naganność *f.*

Ta'delſucht, *sf.* chętka *f.* do ganienia, przecherność *f.*

Ta'delſüchtig, *adi.* lubiący ganić, przecherny.

Ta'delsvotum, *sn.* =(s), *pl.* =ta, wotum *n.*, wyrażenie *n.*, wyraz *m.* nieufności (parlamentaryzm).

Ta'dler, *sm.* =s, *pl.* —, ganiciel *m.*, przyganiacz *m.*, przechera *m.*; wer am Wege baut, hat viele — kto przy drodze buduje, tego każdy krytykuje.

Ta'dlerin, *sf.* *pl.* =nen, ganicielka *f.*, przyganiaczka *f.*

Ta'fel, *sf.* *pl.* =n, 1) tafla *f.*, tablica *f.*, tabliczka *f.*, płyta *f.*; = Platte; — von Metall płyta kruszcowa; Stein— płyta kamienna; Glas in =n szkło w taflach; —ſchokolade tabliczka czekolady; Schiefer— płyta, tabliczka łupkowa; Geſetze der zwölf =n ustawa XII tablic; 2) podstawa *f.*, podkład *m.* słupu (architekt.); 3) tablica *f.*, spis *m.*; = Verzeichnis in =n bringen rejestrować, spisać; 4) (długi) stół *m.*; obiad *m.*, uczta *f.*, biesiada *f.*; die — decken nakrywać, nakryć do stołu; die — abdecken sprzątać, sprzątnąć ze stołu; die — aufheben wstać od stołu; bei — przy stole, przy obiedzie, podczas obiadu; — halten obiadować; offene — halten mieć otwarty stół; ſich zur — ſetzen (za)siąść do stołu, do obiadu; bei jmndm freie — haben mieć u kogo wolny stół; jmndn zur — (heran)ziehen, laden zaprosić kogo do stołu, na obiad; eine gute — führen żyć dobrze; die — war reichlich beſetzt stół był suto zastawiony; heute iſt große — bei Hofe dziś u dworu wielki obiad, wielka uczta.

Ta'felartig, *adi.* obacz Tafelförmig.

Ta'felaufſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, serwis *m.*, naczynia *pl.*, sprzęty *pl.*, przybory *pl.* stołowe; zastawa *f.* stołu.

Ta'felbeſteck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sztuciec stołowy.

Ta'felbier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, piwo lekkie, stołowe.

Ta'felbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obraz *m.* na płycie.

Ta'felbirne, *sf.* *pl.* =n, panna *f.* (gatunek gruszki).

Ta'felblei, *sn.* =es, ołów *m.* w płytach.

Ta'felbutter, *sf.* masło stołowe, masło deserowe.

Täfelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Tafel, tabliczka *f.*, tafelka *f.*, płytka *f.*

Ta'feldecker, *sm.* =s, *pl.* —, nakrywacz *m.* (stołu); stolnik *m.*

Ta'feldiener, *sm.* =s, *pl.* —, lokaj *m.*, usługujący *m.* do stołu, kredensowy *m.*

Ta'felförmig, *adi.* mający kształt tablicy, płyty, stołu.

Ta'felfreuden, *sf.* *pl.* rozkosze *pl.* biesiadowania.

Ta'felgedeck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bielizna stołowa.

Ta'felgeld, *sn.* =es, (zwykle tylko:) *pl.* =er, stołowe *n.*

Ta'felgerät, Ta'felgeſchirr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprzęty stołowe, naczynie stołowe.

Ta'felglas, *sn.* =ſes, szkło taflowe, szkło *n.* w płytach.

Ta'felgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, dobra stołowe.

Ta'felholz, *sn.* =es, drzewo *n.* na oszewkę ścienną (budown.).

Ta'felkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, kosz stołowy.

Ta'fellehen, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Tafelgut.

Ta'fellied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieśń biesiadna.

Ta'fellinnen, *sn.* =s, *pl.* —, bielizna stołowa.

Ta'felmuſik, *sf.* muzyka stołowa, obiadowa.

Ta'feln, *vn.* (haben) być u stołu, obiadować, wieczerzać, biesiadować; langes Tafeln erhält jung przy stole nie starzejemy się.

Täfeln, *va.* (haben) deskami wykładać, wyłożyć, obić drzewem, futrować (ścianę, powałę); dać podłogę w tafle, posadzkować, wykładać posadzkę.

Ta'felobſt, *sn.* =es, owoce stołowe.

Ta'felrechnen, *sn.* =s, liczenie *n.* na tabliczce.

Ta'felrede, *sf.* *pl.* =n, mowa biesiadna.

Ta'felrunde, *sf.* *pl.* =n, 1) towarzystwo biesiadne; 2) Okrągły Stół króla Artura lub Artusa (w podaniach średniowiecznych).

Ta'felſchiefer, *sm.* =s, *pl.* —, łupek *m.* w płytach.

Ta'felſchmuck, *sm.* =(e)s, ob. Tafelaufſatz.

Ta'felſchneider, *sm.* =s, *pl.* —, robiący tafle.

Ta'felſervice, (wym.: -wis), *sn.* =s, *pl.* —, serwis stołowy, naczynia stołowe.

Ta'felſilber, *sn.* =s, srebro stołowe.

Ta'felſtein, Ta'felſtift, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ołówek *m.*, rysik *m.*

Ta'feltuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, obrus *m.*

Täfelung, *sf.* *pl.* =en, ob. Täfelwerk.

Tafelwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -n, wino stołowe, lekkie.

Tafelweise, *adv.* płytami, w płytach.

Täfelwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obicie *n.* z drzewa, futrowanie *n.*, taflowanie *n.*, laskowanie *n.*, oszewka ścienna, lamperya *f.*, robota taflowa; posadzka *f.*

Tafelzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bielizna stołowa.

Taffet, Taft, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kitajka *f.*, taftka *f.*

Taffetband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, wstążka kitajkowa.

Taffeten, *adi.* kitajkowy.

Taffet(albo **Taft**)**kleid**, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ubiór kitajkowy.

Taffet(albo **Taft**)**weber**, *sm.* -s, *pl.* —, tkacz *m.* materyi kitajkowych.

Tag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) dzień *m.*; — und Nacht dzień i noc; — und Nacht fahren jechać dniem i nocą; es wird —, der — bricht an dzień się robi, dnieje; es ist schon — już dzień; es ist noch früh am -e jeszcze wcześnie; es ist hoch am -e, es ist schon heller, lichter — już dobrze dzień, już dzień jak wół; mit anbrechendem -e, beim Anbruch des -es wraz ze dniem, równo ze dniem, z brzaskiem; bei hellem, bei lichtem albo hellichtem -e wśród białego dnia, w biały dzień; er schlief bis zum hellichten -e spał aż do białego dnia; bei -e, am -e w dzień, za dnia; er macht die Nacht zum -e, den — zur Nacht robi z nocy dzień, z dnia noc; (obraz.) in den — hineinreden paplać, gadać nierozmyślnie; in den — hinein leben, von einem -e zum anderen dahinleben żyć z dnia na dzień; zu -e treten, an den — kommen wyjść na jaw, wydać się; an den — bringen objawić, wyjawić; an den — legen okazać, wyjawić; es ist am -e, es liegt am -e, zu -e to rzecz widoczna, jasna; die Zeit wird es an den — bringen czas to wyjaśni, z czasem to wyjdzie na jaw; ein schöner, sonniger, heiterer, trüber, windiger — dzień piękny, słoneczny, pogodny, pochmurny, wietrzny; die -e beginnen länger zu werden zaczyna dnia przybywać; der Tag nimmt zu, ab przybywa, ubywa dnia; der — neigt sich dzień już na schyłku, ma się ku wieczorowi; eines -es pewnego dnia, raz (o przeszłości); kiedyś (o przyszłości); eines schönen -es pewnego (pięknego) dnia; dreimal des -es trzy razy dziennie; seit Jahr und — od dłuższego czasu; mit jedem -e z każdym dniem, co dnia; alle -e codzień; vier -e hintereinander cztery dni po sobie następujące; an dem nämlichen -e tego samego dnia; den ganzen —, den lieben langen —, den ganzen geschlagenen — cały Boży dzień; nächster -e, in ein paar, in einigen -en za kilka dni, wkrótce; dieser -e w tych dniach, tymi dniami; von — zu — od dnia do dnia; von einem -e zum anderen z dziś na jutro; einen — um den anderen co drugi dzień; den — vorher dniem wprzód; wenige -e nachher w kilka dni potem; am -e vor seinem Tode (w) dzień przed jego śmiercią; tags zuvor w przeddzień; binnen acht -en za tydzień; in vierzehn -en za dwa tygodnie; heute über acht, über vierzehn -e od dziś za tydzień, za dwa tygodnie; heute vor acht -en przed tygodniem; zehn -e Ferien dziesięć dni wakacyi; bis auf den heutigen — do dziś dnia, po dziś dzień, do obecnej chwili; — für — dzień w dzień, codziennie; einen — nach dem anderen dzień po dniu; komm lieber einen anderen — przyjdź raczej innym razem; 2) dni *pl.*, istność *f.*, życie *n.*, czas *m.*; ich habe ihn mein — albo mein Lebtag nicht gesehen w życiu go nie widziałem; das hätte ich mein — nicht geglaubt w życiu bym tego nie wierzył; in unseren -en za naszych dni, w naszym czasie; heutigen -es, heutzutage, in unseren -en dziś, w obecnym czasie, teraz; in den letzten -en ostatnimi dniami; er ist in seinen besten -en jest w sile wieku; in seinen alten -en w jego starości; auf seine alten -e na jego stare lata; seine -e beschließen skończyć dni swoje, zakończyć życie; seine -e sind gezählt nie długo już żyć będzie, dni jego są już policzone; glücklich flossen die -e dahin szczęśliwie dni płynęły; ein — vergeht nach dem anderen mija dzień po dniu; gute, schöne -e haben mieć szczęśliwe życie, dobre czasy; er; starb in der Fülle seiner -e umarł w pełni dni swoich; in jenen -en za dni owych; er wird seine -e bald beschließen dni jego są już na schyłku; sich einen guten — machen na zabawę, rozrywkę dzień przeznaczyć, użyć swobody; er hat heute seinen guten — *a*) dziś dobrze mu się wiedzie; *b*) ma swój dobry dzień dziś, jest dziś w dobrem usposobieniu; 3) (jako powitanie:) guten —! dzień dobry! jmndm guten — wünschen powiedzieć komu dzień dobry; (ironicznie:) ja guten —! ani mi się nie śni! żadnym sposobem! 4) noch ist nicht aller -e Abend; man soll den — nicht vor dem Abend loben patrz pod Abend; 5) der — der Ausfertigung data *f.*, czas *m.*, oznaczenie *n.* czasu; von welchem -e ist das Schreiben? z którego (dnia) jest pismo? der — des Herrn dzień Pański, niedziela *f.* der jüngste — sądny dzień, dzień sądu ostatecznego; 6) sejm *m.*; = Reichstag; einen — halten sejm odbywać; dzień sądowej rozprawy, termin sądowy; 7) powierzchnia *f.* ziemi, dzień; unterm -e pod ziemią; Erz zu -e fördern rudę wywozić, dobywać (górn.).

Ta'garbeit, Ta'gbau, Ta'gblatt u. ſ. w. ob. Tagearbeit, Tagebau, Tageblatt i. t. d.

Tagan's, tagei'n, *adv.* codzień, dzień w dzień.

Ta'gblind, *adi.* niedowidzący w dzień.

Ta'gblinde(r), *sm.* =en, *pl.* =en, nocowidz *m.*

Ta'gblindheit, *sf.* dzienna ślepota, kurka *f.*

Ta'g(e)arbeit, *sf. pl* =en, robota dzienna, we dnie się odbywająca (lepiej: Tagarbeit); robota jednego dnia; robota dniowa, robota na dnie; dzienna praca (górn.).

Ta'g(e)arbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik w dzień pracujący; robotnik na dnie pracujący, na dnie płacony.

Ta'g(e)arbeiterin, *sf. pl.* =nen, robotnica w dzień pracująca; robotnica na dnie pracująca.

Ta'g(e)bau, *sm.* =es, praca dzienna, na powierzchni ziemi (górn.).

Ta'g(e)blatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, dziennik *m.*, pismo codzienne.

Ta'gebruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, zwalisko *n.*, załom *m.*

Ta'gebuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, dyaryusz *m.*, dziennik *m.*; ein — führen pisać dziennik.

Ta'g(e)dieb, *sm.* =es, *pl.* =e, niepoń *m.*, próżniak *m.*

Ta'g(e)dienſt, *sm.* =es, *pl.* =e, służba dzienna; służba dniowa.

Ta'g(e)fahrt, *sf. pl.* =en, 1) obacz Tagereiſe; 2) termin sądowy, audyencya sądowa (prawo).

Ta'g(e)friſt, *sf. pl.* =en, termin stały, na pewien dzień wyznaczony.

Ta'gefutter, *sn.* =s, *pl.* —, obrok dzienny.

Ta'gegang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, cholnik dniowy (górn.).

Ta'gegebäude, *sn.* =s, *pl.* —, budowla *f.* na powierzchni.

Ta'g(e)geld, *sn.* =es, *pl.* =er, dyeta *f.*, dzienne *n.*; =er, *pl.* dyety *pl.*, podróżne *n.*

Tagei'n, Tagan's, *adv.* codzień, dzień w dzień.

Ta'geinbau, *sm.* =es, *pl.* =e, dzienna odbudowa (górn.).

Ta'gelang, *adi.* całe dnie trwający; *adv.* przez całe dni, po całych dniach.

Ta'g(e)lohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, zapłata dzienna, dniowe *n.*, najem *m.*, wyrobek *m.*; auf, um — arbeiten iść w najem, pracować w najmie.

Ta'g(e)löhner, *sm.* =s, *pl.* —, najemnik *m.*, wyrobnik *m.*

Ta'g(e)löhnerarbeit, *sf. pl.* =en, robota *f.* w najmie, robota najemnicza; — verrichten pracować w najmie.

Ta'g(e)löhnerin, *sf. pl.* =nen, najemnica *f.*, wyrobnica *f.*

Ta'gelöhnern, *vn.* (haben) pracować w najmie, jako najemnik, jako najemnica.

Ta'g(e)marſch, *sm.* =(e)s, *pl.* =märſche, marsz *m.*, chód *m.*, pochód *m.*, ruch *m.* (wojskowy) dniowy, dniówka *f.*; drei =märſche marsz trzydniowy, trzy dni marszu.

Ta'gen, *vn.* (haben) 1) *vimpers.* dnieć, rozdnić się, świtać, oświtnąć, rozwidnić się; es tagt dnieje, świta; es fängt an in ſeinem Kopfe zu — jasno mu się robi, rozjaśnia mu się w głowie; 2) radzić, zasiadać, sejmikować.

Ta'g(e)poſt, *sf. pl.* =en, dzienna poczta.

Ta'g(e)reiſe, *sf. pl.* =n, podróż dzienna, podróż we dnie; podróż jednodniowa, dzień *m.* drogi; drei =n podróż trzechdniowa, trzy dni drogi.

Ta'gerunde, *sf. pl.* =n, patrol dzienny, objażdżka dzienna, straż objazdowa dzienna.

Ta'gesanbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, świt *m.*, rozświt *m.*; mit — ze świtem, o świcie; bei — skoro świtać zaczyna, zacznie; vor — przed świtem.

Ta'gesangabe, *sf. pl.* =n, oznaczenie *n.* dnia, data *f.*

Ta'gesarbeit, *sf. pl.* =en, robota dzienna, dnia jednego.

Ta'gesbefehl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozkaz dzienny (wojsk.).

Ta'gesbericht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, biuletyn *m.*, raport *m.* dzienny, sprawozdanie dzienne (wojsk.); nowości *pl.* z dnia, kronika *f.* (dziennikarstwo).

Ta'gesbillet, *sn.* =s, *pl.* =s, bilet jazdy ważny jeden dzień (kolejn.).

Ta'gesblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, dziennik *m.*, gazeta codzienna.

Ta'gesbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, dziennik *m.* (marynarka).

Ta'g(e)ſchacht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e i =ſchächte, szybik światowy, szybik dniowy, górny (górn.).

Ta'g(e)ſchicht, *sf. pl.* =en, dniówka *f.*; halbe — półdniówka *f.*

Ta'gesdienſt, *sm.* =es, *pl.* =e, służba dzienna.

Ta'geseinnahme, *sf. pl.* =n, przychód dzienny.

Ta'gesereignis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, zdarzenie *n.* dnia.

Ta'gesfahrt, *sf. pl.* =en, zjazd *n.* (górn.).

Ta'gesfragen, *sf. pl.* zagadnienia *pl.* chwili obecnej, kwestye aktualne.

Ta'gesgeſpräch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przedmiot *m.* rozmowy dziennej.

Ta'geshelle, *sf.* jasność dzienna, jaśnia *f.*

Ta'geskaſſe, *sf. pl.* =n, kasa dzienna (n. p. w teatrze); przychód dzienny.

Ta'geskurs, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, kurs dzienny, cena dzienna (handel); jazda dzienna.

Ta'geslänge, *sf. pl.* =n, długość *f.* dnia; doba *f.*, cały dzień; = ganzer Tag.

Ta'geslicht, *sn.* =(e)s, światło dzienne; ans — kommen wyjść na jaw, wypłynąć na wierzch; das — erblicken ujrzeć światło, urodzić się; das — ſcheuen bać się światła, ukrywać się.

Ta'gesliteratur, *sf. pl.* =en, piśmiennictwo *n.* doby obecnej, literatura dzisiejsza, dnia dzisiejszego; dzienniki *pl.*, dziennikarstwo *n.*

Ta'gesmeinung, *sf. pl.* =en, opinia *f.* chwili bieżącej, zapatrywanie *n.* obecnych czasów.

Ta'gesneige, *sf.* schyłek *m.*, koniec *m.* dnia.

Ta'gesneuigkeit, *sf. pl.* =en, nowina *f.* dnia.

Ta'gesordnung, *sf. pl.* =en, porządek dzienny; zur — übergehen przejść do porządku dziennego; die — beantragen postawić wniosek porządku dziennego (parlament); das ist jetzt an der — to jest teraz zwyczaj codzienny, tryb zwyczajny, taka to dziś piosnka powszednia.

Ta'gespolitik, *sf.* polityka *f.* dnia, polityka obecna.

Ta'gespreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, cena dzienna, w pewnym dniu.

Ta'gespresse, *sf.* prasa codzienna, dziennikarstwo *n.*

Ta'gesschein, *sm.* =(e)s, brzask *m.*

Ta'gesschriftsteller, *sm.* =s, *pl.* —, dziennikarz *m.*; pisarz w chwili obecnej bardzo czytany, autor modny; = Modeschriftsteller.

Ta'g(es)rapport, *sm.* =es, *pl.* =e, doniesienie codzienne, raport codzienny.

Ta'gessignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał dzienny.

Ta'gesstunde, *sf. pl.* =n, godzina dzienna, godzina dnia.

Ta'geswache, *sf. pl.* =n, straż dzienna.

Ta'geszeit, *sf. pl.* =en, czas dzienny, dzień *m.*; pora *f.*, godzina *f.* dnia; zu früher — wcześnie *adv.*; zu jeder — o każdej porze; bei guter — ankommen przybyć wcześnie, wczas.

Ta'geszeitung, *sf. pl.* =en, dziennik *m.*, gazeta codzienna; nowina *f.* dnia.

Ta'geszettel, *sm.* =s, *pl.* —, biuletyn *m.*

Ta'gewasser, *sn.* =s, *pl.* —, woda *f.* na powierzchni (górn.).

Ta'geweise, *adv.* dniami, na dni.

Ta'gewerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzienna robota, praca; ein saures — haben ciężko pracować.

Ta'gfahrt, *sf. pl.* =en, 1) podróż jednodniowa; 2) termin sądowy, audyencya sądowa.

Ta'gfalter, *sm.* =s, *pl.* —, motyl dzienny, błyszczak *m.*

Ta'ghell, *adi.* jasny jak dzień; *adv.* — erleuchtet oświetlony jak w dzień.

Ta'ghelle, *sf.* jasność dzienna.

...tägig, *adi.* (w wyrazach złożonych:) ...dniowy; zwei—, drei—, dwudniowy, trzydniowy.

Ta'gkreis, *sm.* =ses, *pl.* =se, dzienny łuk (astron.).

Tä'glich, I. *adi.* dzienny; codzienny; = — wiederkehrend; powszedni; = alltäglich; =es Brot chleb powszedni; =e Kleidung ubiór na dnie powszednie, robocze; II. *adv.* codzień, codziennie; dreimal — trzy razy na dzień; = wiederkehrend codzienny, *adi.*; codziennie *adv.*

Tä'glichkeit, *sf.* codzienność *f.*; nieprzerwaność *f.*; =en, *pl.* zdarzenia codzienne; rzeczy powszednie.

Ta'glilie, *sf. pl.* =n, morowiec *m.*, liliowiec *m.*, dziennik *m.*, ozdoba dzienna (rośl.).

Ta'glöhner, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Tagelöhner.

Ta'gpfauenauge, *sn.* =s, *pl.* =n, pawik *m.* (motyl).

Tags, *adv.* w dzień, za dnia.

Ta'gsatzung, *sf. pl.* =en, 1) zjazd *m.*; 2) rada narodowa (w Szwajcaryi); posiedzenie *n.* rady narodowej; 3) audyencya sądowa; = Tagfahrt.

Ta'gscheu, *adi.* bojący się światła dziennego; (obraz.) skryty, tajny; = heimlich, verborgen; płaszczący się; = kriecherisch; czołgający się; = schleichend.

Ta'gschläfer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) dzienny śpioch, lubiący sypiać w dzień; 2) jaskółka nocna; = Nachtschwalbe.

Ta'gschmetterling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Tagfalter.

Ta'gtäglich, *adi.* codzienny; *adv.* codziennie.

Ta'g- und Na'chtgleiche, *sf.* zrównanie *n.* dnia z nocą.

Ta'gverkünder, *sm.* =s, *pl.* —, **Ta'gverkünderin**, *sf. pl.* =nen, zwiastun *m.*, zwiastunka *f.* dnia.

Ta'gwache, *sf.* ob. Tageswache.

Ta'gweise, *adv.* ob. Tageweise.

Ta'gzettel, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Tagesbericht (handel).

Tai'lle, (wym.: talje), *sf. pl.* =n, 1) talia *f.*, kibić *f.*, figura *f.*; eine schlanke — haben mieć smukłą kibić; 2) postawa *f.*, kształt *m.* ciała; 3) stan *m.* (u sukni); 4) talia *f.*, gra *f.* kart; = ein Spiel Karten.

Ta'kel, *sn.* =s, *pl.* —, 1) lina okrętowa, powróz *m.*; 2) obacz Takelwerk.

Takela'ge, (wym.: —laż), *sf.*, **Ta'kelwerk**, *sn.* =(e)s, liny okrętowe, porządki okrętowe, potrzeby okrętowe.

Ta'keler, Ta'kelmeister, *sm.* =s, *pl.* —, zaopatrujący *m.* okręt w liny i potrzeby.

Ta'keln, *va.* (haben) ein Schiff — opatrzyć statek we wszystkie porządki, w potrzebne sprzęty.

Takt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) takt *m.* (miara utworu muzycznego); gerader — takt parzysty; ungerader — takt nieparzysty; Dreiviertel— takt trzyćwierciowy; ein ganzer — takt cały, czteroćwierciowy; ein halber — takt dwućwierciowy; den — schlagen, angeben takt dawać, wybijać; den — halten zachować takt; nach dem =e podług taktu, w takt; nach dem =e tanzen, singen podług taktu tańczyć, śpiewać; aus dem =e kommen wyjść z taktu, zgubić takt; (obraz.) stracić wątek myśli, zmieszać się; jmdn aus dem =e bringen zmylić kogo w takcie; (obraz.) zmieszać kogo; zwei =e auslassen opuścić dwa takty; 2)

obacz Taktſtrich; 3) takt *m.*, poczucie *n.* tego co przystoi; = Schicklichkeitsgefühl; stateczność *f.*, rozwaga *f.*; einen feinen — haben mieć dobry takt; einen ſicheren — haben mieć pewny takt.

Ta'ktangeber, *sm.* -s, *pl.* —, dający *m.* takt.

Ta'ktart, *sf. pl.* -en, rodzaj *m.* taktu.

Ta'ktfeſt, *adi.* 1) pewny, mocny w takcie (muzyka); 2) (przenośnie:) pewny siebie; — in etw. mocny, biegły w czem.

Ta'ktfeſtigkeit, *sf.* 1) pewność *f.* w takcie; 2) (przenośnie:) pewność *f.* siebie; — in etw. mocność *f.*, biegłość *f.* w czem.

Ta'ktführer, *sm.* -s, *pl.* —, dający *m.* takt.

Ta'kthalter, *sm.* -s, *pl.* —, dotrzymujący *m.* taktu.

Taktie'ren, *vn.* (haben) dawać, wybijać takt.

Taktie'rſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, obacz Taktſtock.

Ta'ktik, *sf. pl.* -en, taktyka *f.*, sztuka wojenna.

Ta'ktiker, *sm.* -s, *pl.* —, taktyk *m.*, znawca *m.* sztuki wojennej.

Ta'ktiſch, *adi.* taktyczny, sztuki wojennej dotyczący; *adv.* taktycznie.

Ta'ktlinie, *sf. pl.* -n, ob. Taktſtrich.

Ta'ktlos, *adi.* beztaktowny, niemający poczucia tego co przystoi; niezręczny; = ungeſchickt; niestateczny; *adv.* beztaktownie, nietaktownie, niestatecznie.

Ta'ktloſigkeit, *sf.* 1) (bez *pl.*) beztaktowność *f.*, nietaktowność *f.*, nietakt *m.*, brak *m.* poczucia tego co przystoi, niedelikatność *f.*, niestateczność *f.*; niezręczność *f.*; = Ungeſchicklichkeit; 2) (z *pl.* -en) uchybienie *n.* wskutek nietaktowności, niezręczności; = Verſehen aus —.

Ta'ktmäßig, I. *adi.* 1) taktowy, do taktu zastosowany (muzyka); 2) (przenośnie:) regularny, odpowiedni; rozsądny; II. *adv.* 1) podług taktu; 2) (przenośnie:) regularnie, odpowiednio; rozsądnie.

Ta'ktmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, taktomierz *m.*, metronom *m.*, czasomiar *m.* (muzyka).

Ta'ktmeſſung, *sf. pl.* -en, metronomia *f.*, czasomierna *f.* (muzyka).

Ta'ktnote, *sf. pl.* -n, nuta taktowa, znak *m.* taktu; ganze — cała nuta; halbe — półnuta *f.* (muzyka).

Ta'ktpauſe, *sf. pl.* -n, pauza *f.* w takcie (muzyka).

Ta'ktſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, uderzenie *n.* taktu, uderzenie taktowe.

Ta'ktſchlagen, *sn.* -s, wybijanie *n.* taktu.

Ta'ktſchläger, *sm.* -s, *pl.* —, wybijacz *m.* taktu.

Ta'ktſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, batuta *f.*, pałeczka dyrektorska, pałeczka kapelmistrza.

Ta'ktſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, taktowa przedziałka (muzyka).

Ta'ktteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cząstka *f.* taktu (muzyka).

Ta'ktvoll, *adi.* pełen taktu, stateczności, rozwagi, taktowny; umiarkowany; = maßvoll; rozsądny; = vernünftig; *adv.* taktownie, statecznie; umiarkowanie; rozsądnie.

Ta'ktwidrig, *adi.* beztaktowny, przeciwny taktowi, niedyskretny; *adv.* beztaktownie, niedyskretnie.

Tal, *sn.* -(e)s, *pl.* Täler, 1) dolina *f.*; langes, breites — padół *m.*; über Berg und — przez góry i lasy; voll Täler padolisty; zu — fahren płynąć z wodą, dołem; ſich zu Tod und — ſegeln zatonąć (żegluga); 2) żupa *f.*, salina *f.* (górn.).

Tala'bwärts, *adv.* dołem; z wodą; = ſtromabwärts.

Tala'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sutanna *f.*, sutana *f.*

Talau's, *adv.* z doliny, poza doliną.

Ta'lbahn, *sf. pl.* -en, kolej przerzynająca dolinę.

Ta'lbeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, urzędnik żupny.

Ta'lbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* dolin(y).

Tä'lchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Tal, dolinka *f.*

Ta'lebene, *sf. pl.* -n, nizina *f.*

Talei'nwärts, *adv.* w dolinę, ku dolinie.

Ta'lenge, *sf. pl.* -n, obacz Talſchlucht.

Tale'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) talent *m.* (moneta starogrecka); 2) talent *m.*, dar wrodzony, zdolność umysłowa wrodzona; — zu (für) etw. haben mieć do czego zdolności, talent; er hat ein großes — zum Zeichnen ma wielki talent do rysunków; er iſt ein — to jest talent, to jest człowiek uzdolniony.

Tale'ntlos, *adi.* nieutalentowany; — zu etw. nieposiadający zdolności do czego; *adv.* bez talentu, bez zdolności.

Tale'ntloſigkeit, *sf.* brak *m.* talentu, zdolności.

Tale'ntvoll, *adi.* utalentowany, uzdolniony; *adv.* z talentem.

Ta'ler, *sm.* -s, *pl.* —, talar *m.*; (ſich) einen hübſchen — Geld verdienen zarobić ładną sumkę.

Tä'lerchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Taler, talarek *m.*

Ta'lerfuß, *sm.* waluta talarowa; nach dem — (licząc) na talary.

Ta'lerſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, talar *m.* (jako całkowita sztuka).

Ta'lfahrt, *sf. pl.* -en, jazda *f.* w dół, prądem rzeki.

Talg, *sm.* -(e)s, łój *m.*; mit — einreiben (wy)łoić.

Ta'lgartig, *adi.* łojowaty.

Ta'lgbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, łojorodny krocień, łojorodne drzewo.

Ta'lgdrüſe, *sf. pl.* -n, gruczoł łojowy (anat.).

Ta'lgen, I. *vn.* (haben) 1) łój (z siebie) wydawać; der Ochs talgt gut wół dużo łoju daje; 2) pokrywać się łojem (o stygnących potrawach);

II. *va.* (haben) (wy)łoić, łojem smarować.

Ta'lgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd żupniczy (górn.).

Ta'lgfett, *sn.* -(e)s, stearyna *f.*, łojan *m.*, łoina *f.*

Ta'lggrieben, *sf. pl.* skwarki łojowe.

Ta'lgig, (rzadko:) **Ta'lgicht**, *adi.* łojowy, łojny; *adv.* — riechen mieć zapach łoju; das Fleiſch riecht — mięso czuć łojem; ſich — machen połoić się, łojem się potłuścić; -e Beſchaffenheit łojowatość *f.*

Ta'lgklumpen, *sm.* -s, *pl.* —, gruzeł *m.* łoju, łojowy.

Ta'lglicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, świeca łojowa, łojówka *f.*

Ta'lgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, padół *m.*

Ta'lgſäure, *sf.* kwas łojowy (chemia).

Ta'lgſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łojek *m.* (kamień); grüner — bajkalit *m.*

Ta'lgſtoff, *sm.* -(e)s, stearyna *f.*, łojan *m.*, łożna *f.*

Ta'lisman, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, talizman *m.*, amulet *m.*, odczar *m.*, czarochron *m.*, środek *m.* przeciw czarom.

Ta'lje, *sf. pl.* -n, wielokrążek *m.* (marynarka).

Ta'ljereeps, *sn. pl.* przyrządy wielokrążkowe na okrętach morskich.

Talk, **Ta'lkſtein**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Ta'lkum**, *sn.* -s, talk *m.*, słoniniec *m.*, łojek *m.* (kamień).

Ta'lkerde, *sf.* magnezya *f.* (mineral.).

Ta'lkeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, kotlina *f.*

Ta'lkſpat, *sm.* -(e)s, spat magnezyowy, magnezyt *m.* (mineral.).

Ta'lkſtoff, *sm.* -(e)s, łojek *m.*, talk *m.* (mineral.).

Ta'lleute, *sm. pl.* 1) mieszkańcy *pl.* dolin; 2) górnicy w kopalni soli pracujący.

Ta'lmi, *sn.* -s, **Ta'lmigold**, *sn.* -(e)s, mosiądz czerwonawy, fałszywe złoto, rzeszowskie złoto.

Ta'lmigraf, *sm.* -en, *pl.* -en, fałszywy hrabia.

Ta'lmud, *sm.* -(e)s, talmud *m.*

Ta'lmudiſch, *adi.* talmudyczny; *adv.* talmudycznie.

Talmudi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, talmudysta *m.*

Ta'lmudjude, -n, *pl.* -n, *sm.* żyd starowierca.

Ta'lmulde, *sf. pl.* -n, dolisko *n.*

Talo'n, (wym.: -lą), *sm.* -s, *pl.* -s, talon *m.*, odcinek odsetkowy (od papierów przynoszących odsetki).

Ta'lpatſch, *sn.* obacz Tolpatſch.

Ta'lſchlucht, *sf. pl.* -en, wąwóz *m.* w dolinie.

Ta'lſohle, *sf. pl.* -n, dno *n.* doliny.

Ta'lſtrom, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtröme, rzeka przez dolinę płynąca.

Ta'lvogt, *sm.* -(e)s, nazwa *f.* pewnego wiatru w Szwajcaryi przynoszącego mgłę.

Ta'lwärts, *adv.* ku dolinie; w dół; z prądem rzeki, wody (żegluga).

Ta'lweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) droga doliną prowadząca; 2) prąd *m.* (rzeki); enger — kanał.

Tamari'nde, *sf. pl.* -n, **Tamari'ndenbaum**, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, tamarynda *f.*, daktyl indyjski.

Tamari'ſke, *sf. pl.* -n, **Tamari'ſkenbaum**, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, **Tamari'ſkenſtaude**, *sf. pl.* -n, tamaryska *f.*, wrzośnia *f.*

Ta'mbour, (wym.: -bur), *sm.* -s, *pl.* -e i -s, tambur *m.*, dobosz *m.*

Tambourie'ren, *va.* i *vn.* (haben) haftować, wyszywać na krosienkach.

Tambourie'rnadel, *sf. pl.* -n, igła *f.* do wyszywania na krosienkach.

Ta'mbourmajor, *sm.* -s, *pl.* -e, starszy dobosz (wojsk.).

Tamburi'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -s, 1) tamburino *n.*, mały bębenek (muzyka); 2) tamburek *m.*, krosienka *pl.*, krosienki *pl.*

Tamburi'nſchläger, *sm.* -s, *pl.* —, dobosz *m.*

Tand, *sm.* -(e)s, 1) cacko *n.*, błyskotka *f.*; = Schmuck; 2) fraszka *f.*, drobnostka *f.*, bagatelka *f.*; = Nichtigkeit, Eitles; 3) zabawki *pl.* dla dzieci; = Kinderſpielzeug; 4) gadanina *f.*; = Geſchwätz; żarty *pl.*; = Poſſen; rupiecie *pl.*, starzyzna *f.*

Tändelei', *sf. pl.* -en, 1) fraszki *pl.*, igraszka *f.*; 2) miłostki *pl.*; = Liebelei; 3) igranie *n.*, cacanka *f.*, żarty *pl.*; = Spielerei; 4) zajmowanie *n.* się drobiazgami; 5) zwlekanie *n.*; = Zauberei.

Tä'ndelhaft, **Tä'ndelig**, *adi.* płochy; żartobliwy; = ſcherzhaft; zajmujący się drobiazgami.

Tä'ndelhaftigkeit, *sf.* płochość *f.*, żartobliwość *f.*

Tä'ndelkram, *sm.* obacz Trödelkram.

Tä'ndelmarkt, *sm.* obacz Trödelmarkt.

Tä'ndeln, *vn.* (haben) 1) tracić czas na drobnostkach; igrać, bawić się drobnostkami, baraszkować; -d wesoło (muzyka); 2) mieć miłostki; = liebeln; 3) próżnować, tracić czas na niczem, bąki zbijać; = müßig ſein; 4) także: **Ta'ndeln**, obacz trödeln; 5) opieszale działać, guzdrać się.

Tä'ndelpuppe, *sf. pl.* -n, lalka *f.* do zabawy.

Tä'ndelſchürze, *sf. pl.* -n, krótki fartuszek.

Tä'ndler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pustak *m.*, figlarz *m.*, igracz *m.*; 2) także: **Ta'ndler**, obacz Tröbler; 3) guzdralski *m.*, opieszalec *m.*

Tä'ndlerin, *sf. pl.* -nen, 1) figlarka *f.*; 2) także: **Ta'ndlerin**, obacz Tröblerin; 3) guzdralska *f.*

Tang, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rzemienica *f.*, skrzydlica *f.* (rośl.).

Ta'ngalge, *sf. pl.* -n, strónka *f.* (rośl.).

Ta'ngel, *sf. pl.* -n, szpilka *f.*, liść iglasty.

Ta'ngelholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, obacz Nadelholz.

Tä'ngeln, *va.* (haben) obacz Dengeln.

Tange'nte, *sf. pl.* =n, styczna *f.* (geometrya).

Tange'ntenbuſſole, *sf. pl.* =n, busola *f.* stycznych (fizyka).

Tange'ntenviereck, *sn.* -(e)s, *pl.* =e, czworobok *m.* stycznych (matem.).

Tangentia'lebene, *sf. pl.* =n, płaszczyzna styczna (geom.).

Tange'ntenkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła styczna (fizyka).

Tangie'ren, *va.* (haben) dotykać, stykać się (geometrya); (obraz.) das tangiert mich nicht to mnie się nie tyczy, to mnie nie obchodzi.

Tann, *sm.* =(e)s, las *m.*, bór *m.* z drzew szpilkowych.

Ta'nnapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, obacz Tannenzapfen.

Ta'nne, *sf. pl.* =n, jodła *f.*

Ta'nneiche, *sf. pl.* =n, dąb szypułkowy (bot.).

Ta'nnel, *sn.* =s, *pl.* —, nadwodnik *m.* (rośl.).

Ta'nnen, *adi.* jodłowy.

Ta'nnenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, jodła *f.*

Ta'nnenbärlapp, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wroniec *m.* (rośl.).

Ta'nnenbohle, *sf. pl.* =n, **Ta'nnenbrett**, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **Ta'nnendiele**, **Ta'nnenplanke**, *sf. pl.* =n, deska jodłowa.

Ta'nnenborkenkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, jodłowiec *m.* (chrząszcz).

Ta'nnengehölz, *sn.* =es, *pl.* =e, **Ta'nnenhain**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, jodłowy gaik.

Ta'nnenhäher, *sm.* obacz Nußhäher.

Ta'nnenharz, *sn.* =es, *pl.* =e, żywica jodłowa.

Ta'nnenholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, jodłowe drzewo, jedlina *f.*; aus (von) — jodłowy.

Ta'nnenmotte, *sf. pl.* =n, przędnik jodłowy (zool.).

Ta'nnennadel, *sf. pl.* =n, szpilka *f.*, igła *f.* jodłowa, liść iglasty jodły.

Ta'nnenpapagei, *sm.* =s, *pl.* =en, krzywonos-papużka *f.*

Ta'nnenwald, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälder, jodłowy las.

Ta'nnenwedel, *sm.* =s, *pl.* —, sosnoweczka *f.*, przęstka *f.*

Ta'nnenzapfen, **Ta'nnzapfen**, *sm.* =s, *pl.* —, szyszka jodłowa.

Ta'nnhirſch, *sm.* =es, *pl.* =e, daniel *m.*; = Damhirſch.

Ta'nnicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, plantacya jodłowa, gaik jodłowy.

Tanni'n, *sn.* =(s), garbnik *m.*, kwas garbnikowy (chemia).

Tanni'nhaltig, *adi.* zawierający, mający w sobie garbnik.

Tanni'nſäure, *sf.* kwas garbnikowy (chemia).

Ta'ntal, **Ta'ntalum**, *sn.* =s, tantal *m.*, kolumb *m.* (mineralogia).

Ta'ntalerz, *sn.* =es, **Tantali't**, *sm.* =en, *pl.* =en, tantalit *m.*, tantalan *m.* żelaza i manganu (mineralogia).

Tanta'liſch, *adi.* =e Qualen i **Ta'ntalusqualen**, *sf. pl.* męki tantalowe.

Ta'ntſäuer, *adi.* =e Salze tantalaki *pl.* chemia).

Ta'ntchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Tante, cioteczka *f.*

Ta'nte, *sf. pl.* =n, 1) ciotka *f.*, ciocia *f.*; 2) żartobliwie zamiast Leihhaus dom zastawniczy, lombard *m.*; 3) meine —, deine — cetno czy licho (gra).

Tantie'me, *sf. pl.* =n, tantyema *f.*, udział *m.*, należność *f.*, część udziałowa w zysku z przedsiębiorstwa.

Tanz, *sm.* =es, *pl.* Tänze, 1) taniec *m.*, tan *m.*; luſtiger — pląs *m.*; den — anführen, führen wodzić, rozpocząć taniec; zum — auffordern prosić do tańca, w taniec; zum =e aufſpielen zagrać do tańca; 2) (przenośnie:) sprzeczka *f.*, zatarg *m.*; = Streit, Handel; einen — mit jmndm haben mieć z kim sprawę; nun wird der — erſt angehen teraz rzecz dopiero staje się poważną; der — ging von neuem an sprzeczka na nowo się rozpoczęła; einen — (ein Tänzchen) mit jmndm wagen wdać się z kim w sprzeczkę; du wirſt einen ſchönen —, erleben zobaczysz piękne rzeczy.

Ta'nzart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* tańczenia; rodzaj *m.* tańca.

Ta'nzbar, *adi.* dający się tańczyć.

Ta'nzbär, *sm.* =en, *pl.* =en, niedźwiedź tańcujący.

Ta'nzbein, *sn.*, das — ſchwingen tańczyć.

Ta'nzbeluſtigung, *sf. pl.* =en, zabawa *f.* z tańcami, tańce *pl.*

Ta'nzboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, sala *f.*, miejsce *m.*, dom *m.*, parkiet *m.* do tańców.

Ta'nzbude, *sf. pl.* =n, dom *m.*, miejsce *n.* do tańców.

Tä'nzchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Tanz, taneczek *m.*, tańczyk *m.*; ein — machen potańczyć.

Tä'nzeln, *vn.* (haben) podrygiwać, podrygać.

Ta'nzen, *vn.* (haben) tańcować, tańczyć; lekko, pięknie stąpać (o koniach); auf dem Seile — tańczyć na linie; nach der Muſik — tańczyć podług muzyki; einen Walzer — tańczyć walca; nach jmndś Pfeife — tańcować jak kto zagra; ſich müde — zmęczyć się tańcem; ſich krank — zachorować z tańca; es tanzt ſich gut in dieſem Saale w tej sali tańczy się dobrze; jmndn über den Haufen — przewrócić kogo w tańcu, tańcząc; es tanzt (albo flimmert) mir vor den Augen miga mi się, mieni mi się w oczach.

Ta'nzen, *sn.* =s, tańcowanie *n.*, tańczenie *n.*

Tä'nzer, *sm.* -s, *pl.* —, tancerz *m.*, tanecznik *m.*

Tänzerei', *sf. pl.* =en, ciągłe tańcowanie, tańczenie.

Tä'nzerin, *sf. pl.* =nen, tancerka *f.*, tanecznica *f.*

Tä'nzerlich, *adi.* lubiący tańce; es iſt mir nicht — zu

Mute nie mam chęci do tańca. nie chce mi się tańczyć.

Ta'nzfähig, *adi.* zgrabnie tańczący.

Ta'nzfeſt, *sn.* =eS, *pl.* =e, uroczystość *f.*, zabawa *f.* z tańcami.

Ta'nzgefährte, *sm.* =n, *pl.* =n, **Ta'nzgefährtin**, *sf. pl.* =nen, rzadko zamiast Tänzer, Tänzerin, tanecznik *m.*, tanecznica *f.*

Ta'nzgeſellſchaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo *n.* tańcujących.

Ta'nzkarte, *sf. pl.* =n, porządek *m.* tańców.

Ta'nzkränzchen, *sn.* =S, *pl.* —, zabawa *f.* z tańcami.

Ta'nzkunſt, *sf.* sztuka *f.* tańczenia, tańcowania, choreografia *f.*

Ta'nzkünſtler, *sm.* =S, *pl.* —, tancerz *m.*, biegły *m.* w tańcu.

Ta'nzlehrer, *sm.* =S, *pl.* —, nauczyciel *m.* tańców.

Ta'nzlehrerin, *sf. pl.* =nen, nauczycielka *f.* tańców.

Ta'nzlied, *sn.* =(e)S, *pl.* =er, pieśń taneczna.

Ta'nzlokal, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, miejsce *n.*, sala *f.* do tańców.

Ta'nzluſt, *sf.* ochota *f.* do tańca.

Ta'nzluſtig, *adi.* do tańca ochoczy.

Ta'nzmeiſter, *sm.* =S, *pl.* —, tancmistrz *m.*, nauczyciel *m.* tańców.

Ta'nzmelodie, *sf. pl.* =n, melodya *f.*, nuta *f.* taneczna.

Ta'nzmuſik, *sf. pl.* =en, muzyka taneczna.

Ta'nzordnung, *sf. pl.* =en, porządek *m.* tańców.

Ta'nzpaar, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, para *f.* tańczących, para tańcząca.

Ta'nzpferd, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, koń lekko, zgrabnie stąpający.

Ta'nzplatz, *sm.* =eS, *pl.* =plätze, miejsce *n.* do tańców.

Ta'nzſaal, *sm.* =(e)S, *pl.* =ſäle, sala *f.* (do) tańców.

Ta'nzſchritt, *sm.* =eS, *pl.* =e, krok taneczny.

Ta'nzſchuh, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, trzewik *m.* do tańca.

Ta'nzſchule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* tańców.

Ta'nzſtück, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, taniec *m.* (utwór muzyczny).

Ta'nzſtunde, *sf. pl.* =n, lekcya *f.* tańca.

Ta'nzſucht, *sf.* namiętność *f.* do tańca.

Ta'nztour, *sf. pl.* =en, figura *f.*, obrót taneczny.

Ta'nzunterricht, *sm.* =(e)S, nauka *f.* tańców.

Ta'nzvergnügen, *sn.* =S, zabawa *f.* (domowa) z tańcami.

Ta'nzwut, *sf.* szalona namiętność do tańca.

Ta'nzzirkel, *sm.* =S, *pl.* —, obacz Tanzgeſellſchaft.

Tape't, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, używa się tylko w wyrażeniach jak: etw. aufs — bringen wystąpić, wyjechać z czem, wszcząć o czem mowę; aufs — kommen stać się przedmiotem rozmowy; die Frage iſt wieder aufs — gebracht worden, aufs — gekommen kwestya znowu była omawianą.

Tape'te, *sf. pl.* =n, 1) tapeta *f.*, obicie *n.* na ścianę (papierowe lub z materyi); 2) rzadko zamiast Teppich, dywan *m.*

Tape'tenbahn, *sf.* szerokość *f.* tapety, obicia.

Tape'tenborte, *sf. pl.* =n, brzeg *m.* tapety, obicia.

Tape'tendruck, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, druk *m.* tapety (papierowej).

Tape'tenfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* tapet.

Tape'tengehänge, *sn.* =S, *pl.* —, gobelin *m.*

Tape'tenhändler, *sm.* =S, *pl.* —, handlujący *m.* tapetami, obiciami.

Tape'tenleiſte, *sf. pl.* =n, brzeg *m.* tapety, obicia.

Tape'tenpapier, *sn.* =(e)S, papier *m.* na tapety, na obicia.

Tape'tentür, *sf. pl.* =en, drzwi kryte.

Tape'tenwirker, *sm.* =S, *pl.* —, fabrykant *m.* tapet z materyi, gobelinów.

Tape'tenwirkerei, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* tapet z materyi, fabryka gobelin.

Tapezerei', **Tapezerie'**, *sf. pl.* =en, obijanie *n.*, przyozdabianie *n.* pokojów, wyścielanie *n.* sprzętów pokojowych.

Tapezie'r, *sm.* =S, *pl.* =e, **Tapezie'rer**, *sm.* =S, *pl.* —, tapicer *m.*, dekorator *m.*, wyścielacz *m.* sprzętów pokojowych.

Tapezie'rarbeit, *sf. pl.* =en, robota tapicerska, obijanie *n.*, wylepianie *n.* ścian; obijanie *n.*, wypychanie *n.* sprzętów pokojowych.

Tapezie'ren, *va.* (haben) obijać, obić (ściany), obicia dawać; wyścielać, wypychać, obijać, obić sprzęty pokojowe; tapicerować.

Tapezie'rgeſchäft, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, **Tapezie'rladen**, *sm.* =S, *pl.* =läden, skład *m.* tapet, obić.

Tapezie'rſpinne, *sf. pl.* =n, miesznik *m.*, sadowiec *m.* (pająk).

Tapezie'rung, *sf.* tapicerowanie *n.*; obacz Tapezierarbeit.

Ta'pfer, I. *adi.* bitny, waleczny, mężny, dzielny; odważny, śmiały; = mutig; tęgi, żwawy, raźny; = wacker, tüchtig, ſtark; =er Widerſtand dzielny opór; =er Magen silny, zdrowy żołądek; II. *adv.* bitnie, walecznie, mężnie, dzielnie, odważnie; — arbeiten żwawo, raźnie pracować; — trinken dzielnie pić; ſich — halten dzielnie się trzymać, dziarski opór stawić, bronić się walecznie; dotrzymać placu; = aushalten.

Ta'pferkeit, *sf.* bitność *f.*, waleczność *f.*, dzielność *f.*, męstwo *n.*, odwaga *f.*; = Mut.

Ta'pferkeitsmedaille, (wym.: —medalje), *sf. pl.* =n, medal *m.*, odznaka *f.* za męstwo, za waleczność.

Tapio'ka, *sf.* tapioka *f.* (nazwa krup).

Tapi'r i **Ta'pir**, *sm.* =S, *pl.* =S i =e, tapir *m.* (zwierzę).

Tapiſſerie', *sf. pl.* =n, obicia *pl.*

Ta'ppe, *sf. pl.* =n, 1) łapa *f.*; = Tatze; 2) ślad *m.* nogi; = Fußſtapfe.

Ta'ppeln, tä'ppeln, *vn.* (haben) obacz Trippeln.

Ta'ppen, *vn.* (haben i ſein) macać, drepcić po omacku; plump — iść krokiem niepewnym, iść tupając; im Finſtern, im Dunkeln — macać po ciemku; (obraz.) być czego niepewnym.

Ta'ppend, *adi.* macający, drepcący po omacku; im Finſtern, im Dunkeln — po omacku, omackiem.

Tä'ppiſch, *adv.* niezgrabny; *adv.* niezgrabnie.

Taps, *sm.* Tapſes, *pl.* Tapſe, 1) lekkie uderzenie; = Klaps; 2) ślad *m.* nogi; = Fußſtapfe; 3) (także: Tappzu') gamoń *m.*, gap *m.* (poufale).

Ta'ra, *sf.* tara *f.*, ciężar *m.* opakowania (handel); ciężar martwy, ciężar własny, ciężar wozu (kolejn.); reine (übliche) — czysta, zwyczajna tara; die — berechnen tarować, odliczać ciężar martwy.

Tara'ntel, *sf. pl.* =n, tarantula *f.*, krzeczek *m.* (pająk jadowity); auffahren, wie von der — geſtochen podskoczyć, zerwać się nagle.

Tarante'lla, *sf. pl.* =s, tarantella *f.* (taniec neapolitański).

Tara'ntelſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Tara'ntelbiß**, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, ukłucie *n.*, ukąszenie *m.* tarantuli.

Ta'rarechnung, *sf. pl.* =en, obliczenie *n.* tary, ciężaru opakowania (handel).

Ta'ravergütung, *sf. pl.* =en, bonifikacya *f.* za tarę (handel).

Tarie'ren, *va.* (haben) tarować, odciągać ciężar opakowania od ciężaru towaru (handel).

Tarie'ren, *sn.* =s, — der Wagen ważenie *n.* wozów, tarowanie *n.* wozu (kolejn.).

Tari'f, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, taryfa *f.*; wykaz *m.* opłat, oznaczenie *n.* opłat, cennik przewozowy, cena *f.* przewozu; allgemeiner — taryfa ogólna; angewandter — taryfa zastosowana; Ausfuhr— taryfa wywozowa; Ausnahme— taryfa wyjątkowa; Differential—, Diſtanz— taryfa różniczkowa; direkter — taryfa bezpośrednia; Eilgut— taryfa przesyłek pospiesznych; Einfuhr— taryfa przywozowa; ermäßigter — taryfa zniżona; — für den Exportverkehr, Export— taryfa wywozu; — für den Durchgangsverkehr, für den Tranſitoverkehr taryfa przewozu przejętego; — für den Pferde- und Viehtransport taryfa dla koni i bydła; — für Fahrzeuge taryfa dla pojazdów; — für Weiterſendungen taryfa ponownej wysyłki; Gepäcks— taryfa tłomokowa; Güter—, Frachten— taryfa przewozu towarów, cennik przewozu; Import— taryfa przywozu; internationaler — taryfa międzynarodowa; Konkurrenz—, — durch Unterbietung taryfa konkurencyjna, zniżkowa; Lokal— taryfa miejscowa; Maximal— taryfa najwyższa; Minimal— taryfa najniższa; Nachbar— taryfa sąsiedzka; Partikular—, Begünſtigungs— taryfa z uwzględnieniem; Raum— taryfa objętościowa, przestrzeniowa; Spezial— taryfa szczegółowa, poszczególna; Stückgut— taryfa tobołkowa; überſeeiſcher — taryfa zamorska; Verband— taryfa związkowa; Zonen— taryfa strefowa; nach dem — według taryfy; Anfertigung, Erſtellung eines =es ustanowienie *n.* taryfy (przewoźnictwo).

Tari'fbeſtimmung, *sf. pl.* =en, przepis taryfowy (przewozn.).

Tari'fermäßigung, *sf. pl.* =en, zniżenie *n.* taryfy (przewozn.).

Tarifie'ren, *va.* (haben) oceniać, taryfować, ustanowić taryfę.

Tari'fmäßig, *adi.* odpowiedni taryfie; *adv.* według taryfy.

Tari'freform, *sf. pl.* =en, reforma *f.*, zmiana *f.* taryfy.

Tari'ſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, zasada taryfowa, cena zasadnicza przewozu, cena wozowa, wozowe jednostkowe; minimaler — cena zasadnicza najniższa.

Tari'ſtabelle, *sf. pl.* =n, **Tari'ſtableau**, (wym. tablo), *sn.* =(s), *pl.* =s, skorowidz cennikowy.

Tari'ſvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, układ taryfowy.

Tari'ſweſen, *sn.* =s, umiejętność *f.* taryfowania, taryfowość *f.*, taryfy *pl.*

Ta'rnhaut, *sf. pl.* =häute, **Ta'rnhelm**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Ta'rnkappe**, *sf. pl.* =n, suknia, szyszak czyniący niewidzialnym (mitol. germańska).

Taro'k, *sn.* =s, tarok *m.* (gra w karty).

Taro'kpartie, *sf. pl.* =n, partya *f.* taroku.

Taro'kkarten, *sf. pl.* karty tarokowe, do gry w taroka.

Taro'kſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Tarock.

Taro'kſpieler, *sm.* =s, *pl.* —, grający *m.* w taroka.

Tarta'ne, *sf. pl.* =n, szybki statek.

Ta'rtarus, *sm.* —, piekło *n.* (mitol. starożytna).

Ta'rtſche, *sf. pl.* =n, tarcza *f.*

Ta'rtſchenträger, *sm.* =s, *pl.* —, tarczownik *m.*, tarcznik *m.*

Tä'ſchchen, Tä'ſchlein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Taſche, torbeczka *f.*, torebka *f.*; kieszonka *f.* (u ubioru); walizka *f.*, skrzyneczka podróżna; = kleine Reiſetaſche.

Ta'ſche, *sf. pl.* =n, 1) kieszeń *f.* (u ubioru); worek *m.*, kieska *f.*, mieszek *m.*, wacek *m.*, kaleta *f.*; tiefe =n głębokie kieszenie; etw. in die — ſtecken włożyć co do kieszeni; bei ſich in der — führen, tragen nosić w kieszeni; die Hand in die — ſtecken włożyć, schować rękę do kieszeni; eine — voll pełna kie-

szeń; (przenośnie:) jmndn in die — ſtecken przewyższać kogo, być więcej wartym od kogo; er ſteckt die Augen nicht in die — ma otwarte oczy; die Hand immer in der — haben müſſen musieć trzymać rękę w kieszeni, ciągle wydawać pieniądze; er lebt aus der — ſeines Freundes żyje na koszt swego przyjaciela; er behält die Hände nicht in der — *a*) nie próżnuje; *b*) umie sobie poradzić; jmndm etw. aus der — ſpielen wyłudzić co komu z kieszeni; ſein Maul zur — machen z gęby cholewę robić, nie dotrzymać słowa; 2) torba podróżna, myśliwska; = Reiſe—, Jagd—; 3) — der Hündin część płciowa suki; 4) = Maul; jmndm eines auf die — geben dać komu w pysk; 5) plotkarz *m.*, plotkarka *f.*; = Plapper-, Plaudertaſche; 6) obacz Taſchenkrebs.

Tä'ſchelkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, tasznik *m.*, ożędki *pl.*, tobołki *pl.*, kaletki *pl.*; kleines — głodek wiosenny (ziele).

Ta'ſchenausgabe, *sf. pl.* -n, wydanie kieszonkowe.

Ta'ſchenbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, 1) książka kieszonkowa, książka do noszenia w kieszeni; 2) książeczka *f.* na zapiski; = Notizbuch; 3) noworocznik *m.*

Ta'ſchendach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach półszczytowy, jednopoły, jednookapowy, pojedynczy, pulpitowy (budown.).

Ta'ſchendieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, złodziej kieszonkowy; vor -en wird gewarnt! baczność na złodziei kieszonkowych!

Ta'ſchendieberei, *sf. pl.* -en, **Ta'ſchendiebſtahl**, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtähle, kradzież kieszonkowa.

Ta'ſchenformat, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, format kieszonkowy.

Ta'ſchengeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, kieszonkowe *n.*

Ta'ſchenkalender, *sm.* -s, *pl.* —, kalendarzyk kieszonkowy.

Ta'ſchenkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, **Ta'ſchenkämmchen**, *sn.* -s, *pl.* —, grzebyk *m.*, grzebyczek *m.* kieszonkowy.

Ta'ſchenkompaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, kompas kieszonkowy.

Ta'ſchenkraut, *sn.* obacz Täſchelkraut.

Ta'ſchenkrebs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, pająk morski.

Ta'ſchenlaterne, *sf. pl.* -n, latarnia kieszonkowa.

Ta'ſchenmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, nożyk kieszonkowy, scyzoryk *m.*

Ta'ſchenmuskel, *sm.* -s, *pl.* -n, muszkuł kieszonkowy (anat.).

Ta'ſchenpiſtol, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Ta'ſchenpuffer**, *sm.* -s, *pl.* —, pistolet kieszonkowy, tercerola *f.*, krócica *f.*

Ta'ſchenſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, lusterko kieszonkowe.

Ta'ſchenſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kuglarstwo *n.*

Ta'ſchenſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, kuglarz *m.*

Ta'ſchenſpielerbecher, *sm.* -s, *pl.* —, **Ta'ſchenſpielerbüchſe**, *sf. pl.* -n, puhar kuglarski, szkatułka kuglarska.

Ta'ſchenſpielerei, *sf. pl.* -en, **Ta'ſchenſpielerkunſt**, *sf. pl.* -künſte, kuglarstwo *n.*, sztuka kuglarska; — treiben kuglarzyć, kuglować, sztuki kuglarskie pokazywać.

Ta'ſchenſpielerin, *sf. pl.* -nen, kuglarka *f.*

Ta'ſchenſpielerſtreich, *sm.*, **Ta'ſchenſpielerſtück**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, figiel kuglarski, sztuka kuglarska.

Ta'ſchentier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, samspad *m.* (zwierzę).

Ta'ſchentuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, chustka *f.* do nosa.

Ta'ſchenuhr, *sf. pl.* -en, zegarek kieszonkowy.

Ta'ſchenwörterbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, słownik kieszonkowy.

Tä'ſchner, *sm.* -s, *pl.* —, fabrykant *m.* kufrów, woreczków, tobołków, kaletnik *m.*, miechownik *m.*

Tä'ſchnerhandwerk, *sn.* -(e)s, miechownictwo *n.*

Tä'ſchchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Taſſe, filiżaneczka *f.*, czareczka *f.*

Ta'ſſe, *sf. pl.* -n, filiżanka *f.*, czarka *f.*; eine — Thee filiżanka herbaty; eine — voll filiżankę.

Taſtatu'r, *sf. pl.* -en, klawiatura *f.*, klawisze *pl.*

Ta'ſtbar, *adi.* dający się pomacać, namacalny, dotykalny.

Ta'ſtbarkeit, *sf.* namacalność *f.*, dotykalność *f.*

Ta'ſte, *sf. pl.* -n, klawisz *m.* (muzyka); Anordnung der -n, -n, *pl.* klawisze *pl.*, klawiatura *f.*; die -n anſchlagen przyciskać klawisze; eine falſche — greifen przycisnąć fałszywy klawisz, zmylić nutę; auf den -n zu Hauſe ſein, die -n gut kennen znać dobrze klawiaturę.

Ta'ſten, I. *va.* (haben) macać, macnąć, pomacać, dotykać, dotknąć; II. *vn.* (haben) 1) iść omackiem; = taſtend gehen; 2) nach etw. — wyciągnąć rękę dla pomacania czego, dla domacania się czego, macać dla znalezienia czego.

Ta'ſten, *sn.* -s, macanie *n.*, dotykanie *n.*; etw. durch — finden domacać się czego.

Ta'ſtenbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, **Ta'ſtenlager**, *sn.* -s, *pl.* —, **Ta'ſtenſpiel**, **Ta'ſtenwerk**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, klawiatura *f.* (muzyka).

Ta'ſteninſtrument, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, instrument *m.* z klawiszami (muzyka).

Ta'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) dotykający *m.* się, macacz *m.*; 2) cyrkiel kabłąkowy; 3) klucz *m.*; Morſe— klucz Morsego (telegraf); 4) macadełko *n.* (zoologia).

Ta'ſterknopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -knöpfe, guzik *m.* u klucza (telegraf).

Ta'ſterzirkel, *sm.* -s, *pl.* —, cyrkiel kabłąkowy.

Ta'ſtorgan, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, organ *m.* dotykania.

Ta'ſtſinn, *sm.* -(e)s, **Ta'ſtvermögen**, *sn.* -s, zmysł *m.* dotykania.

Tat, *sf. pl.* -en, czyn *m.*, uczynek *m.*, postępek *m.*, dzieło *m.*; fakt *m.*, czyn istotny; = Tatſache; gute, edle, berühmte, löbliche — dobry, zacny, sławny, chlubny czyn, postępek; kriegeriſche -en dzieła wojenne; die -en des Herkules prace Herkulesa, herkulesowe; er iſt ein Mann der — jest człowiekiem czynu; er iſt auf der —, auf friſcher — ertappt worden schwytano go na gorącym uczynku; in Wort(en) und — (en) w słowach i czynach; jmndm mit Rat und — beiſtehen wspierać kogo radą i uczynkiem; zur — ſchreiten przystąpić do czynu, do dzieła; er ſetzt ſeine Gedanken immer in die — um urzeczywistnia, obraca zawsze w czyn swoje myśli; es iſt zur — geworden stało się, urzeczywistniło się; in der — w samej rzeczy, rzeczywiście, w istocie; nach geſchehener — po uczynku, skoro rzecz była dokonana; durch die — hat er es bewieſen dowiódł to czynem; die — dem Worte folgen laſſen poprzeć słowo czynem; eine — vollbringen dokonać czynu, dzieła; wie die —, ſo der Lohn jaka praca, taka płaca; nach der — iſt jeder klug mądry Polak po szkodzie.

Ta'tbeſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, czyn *m.*; istota *f.* czynu (prawo).

Ta'tbeſtandsprotokoll, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, protokół *m.* istoty czynu.

Ta'tbeweis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, dowód *m.* czynu.

Ta'ten, *vn.* (haben) rzadko zamiast handeln, działać.

Ta'tendrang, **Ta'tenburſt**, *sm.* -es, popęd *m.* do wielkich czynów, zapał *m.* do działania.

Ta'tenlos, *adi.* bezczynny, gnuśny; = untätig.

Ta'tenloſigkeit, *sf.* bezczynność *f.*, gnuśność *f.*

Ta'tenreich, **Ta'tenvoll**, *adi.* obfity w czyny, w dzieła; czynny; ein -es Leben życie czynne.

Tä'ter, *sm.* -s, *pl.* —, sprawca *m.*, autor *m.*; winowajca *m.*, winny *m.*

Tä'terin, *sf. pl.* -nen, sprawczyni *f.*, autorka *f.*; winowajczyni *f.*, winna *f.*

Tä'terſchaft, *sf.* die — leugnen zapierać się czynu, zaprzeczać winę.

Ta'thandlung, *sf. pl.* -en, uczynek *m.*, wykonanie *n.* zamysłu, zamiaru, czyn gwałtowny.

Tä'tig, I. *adi.* czynny, pilny, zajęty, gorliwy, ochoczy; = geſchäftig; — ſein być czynnym, gorliwym; -e Hilfe czynna pomoc; II. *adv.* czynnie; gorliwie, pilnie.

Tä'tigkeit, *sf.* czynność *f.*; zatrudnienie *n.*; = Beſchäftigung; in voller — bardzo zajęty, zatrudniony; in — ſetzen czynnym uczynić; eine Maſchine in — ſetzen maszynę w ruch wprawić; außer — ſetzen nieczynnym zrobić, pozbawić czynności, zastanowić, zawiesić w czynności; an — gewöhnt do czynności, do pracy przyzwyczajony; rührige — skrzętność *f.*, ruchliwość *f.*; geiſtige — praca umysłowa.

Tä'tigkeitsform, *sf.* strona czynna (gramatyka).

Tä'tigkeitswort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, słowo *n.*, czasownik *m.* (gramatyka).

Ta'tkraft, *sf.* energia *f.*, sprężystość *f.*, dzielność *f.*, moc *f.*, siła *f.*

Ta'tkräftig, *adi.* energiczny, sprężysty, dzielny; *adv.* energicznie, sprężyście, dzielnie.

Ta'tkundig, *adi.* notoryczny, jawny.

Tä'tlich, *adi.* 1) na czynie polegający, czynem stwierdzony, czynny, dotykalny; 2) uczynkowy, gwałtowny; -e Beleidigung czynna zniewaga; — werden do gwałtu przystąpić; *adv.* jmndn — mißhandeln znieważyć kogo czynnie, uszkodzić kogo na ciele; ſich — an jmndm vergreifen dopuścić się na kim gwałtu.

Tä'tlichkeit, *sf. pl.* -en, gwałtowność *f.*, gwałt *m.*; zu -en greifen przejść do gwałtu; von Worten zu -en kommen, übergehen od słów przejść do gwałtu; es kam zu -en przyszło do gwałtu; von Drohungen zu -en übergehen groźbom gwałt przydać.

Tätowie'ren, *va.* (haben) tatuować.

Ta'tſache, *sf. pl.* -n, fakt *m.*, czyn istotny, rzeczywisty, wypadek *m.*; es iſt eine —, daß . . . jest faktem, rzeczywiście tak jest, że . . .; vollendete — fakt spełniony, rzeczywistość *f.*; eine beglaubigte — fakt stwierdzony, sprawdzony; -n beweiſen fakta dowodzą.

Ta'tſächlich, *adi.* istotny, rzeczywisty; prawdziwy; *adv.* istotnie, rzeczywiście, prawdziwie.

Ta'tſächlichkeit, *sf.* istotność *f.*, rzeczywistość *f.*; prawdziwość *f.*

Ta'tſche, *sf. pl.* -n, łapa *f.*; = Tatze.

Ta'tſcheln i **Tä'tſcheln**, *va.* (haben) głaskać, klepać.

Ta'tſchen, *va.* (haben) 1) głaskać, klepać; 2) — gehen iść w odwiedziny.

Ta'tterſall, *sm.* -s, *pl.* -s, 1) targ *m.* na konie; 2) plac wyścigowy.

Ta'tze, *sf. pl.* -n, łapa *f.*; łapka *f.*, ręka *f.* (poufale i pieszczotl.).

Ta'tzenhieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, uderzenie *n.* łapą.

Tau, I. *sn.* -es, *pl.* -e, lina *f.*; ein — ſtraff anziehen naprężyć linę; II. *sm.* -(e)s, rosa *f.*; der — fällt rosa pada; mit — benetzen zrosić.

Taub, *adi.* 1) głuchy; er iſt auf einem Ohre — jest głuchy na jedno ucho; ganz, völlig — głuchy jak pień; — machen ogłuszyć; — werden ogłuszać, ogłuchnąć; — von Geburt (an) głuchy od urodzenia; -en Ohren predigen głuchemu piosnkę śpiewać, głuchemu próżne słowa; — gegen die Vernunft głuchy na głos rozsądku; gegen albo für meine Bitten iſt, bleibt er

— gluchy jest na moje prośby; mit =en Ohren hören, — sein für etw., sich — stellen niechcieć czego słuchać, udawać głuchego; 2) zdrętwiały; znieczulony; =e Hand zdrętwiała ręka; =er Schmerz przytłumiony ból; 3) =e Nuß próżny orzech; =er Hafer głuchy owies; =e Ähre głuchy kłos, wyczyniec *m.*; =es Ei jałowe jaje; =e Körner spławki *pl.*; =e Nessel pokrzywa nieparząca; =e Blüten jałowe, puste kwiaty; =e Erde płonna ziemia; =es Erz łysak *m.*; =es Gebirg rumowisko *n.*

Täu'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Taube gołąbek *m.*, gołąbeczek *m.*, gołąbeczka *f.*, gołębiątko *n.*; mein —! mój gołąbeczku!

Tau'be, *sf. pl.* =n, gołąb *m.*; weibliche — gołębica *f.*; Familie der =n gołębie *pl.*; wilde —, Holztaube gołąb siniak; Ringel— gołąb grzywacz; Wander— gołąb wędrowny; Fels— gołąb skalny; Brief— gołąb pocztarz; Turtel— turkawka *f.*; =n halten hodować gołębie; warten, daß einem die gebratenen =n ins Maul (in den Mund) fliegen pieczone gołąbki nie lecą do gąbki; nie przylecą do lenia pieczone gołąbki.

Tau'benart, *sf. pl.* =en, rodzaj *m.* gołębi.

Tau'benartig, *adi.* podobny do gołębia.

Tau'benauge, *sn.* =s, *pl.* =n, gołębie oko; (obraz.) oko jak gołębia.

Tau'benei, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, gołębie jaje.

Tau'beneinfalt, *sf.* niewinność gołębia.

Tau'benfalk(e), *sm.* =en, *pl.* =en, gołębian *m.*, krogulczyk *m.*, jastrząbek *m.*

Tau'benfarbe, *sf.* gołębi kolor.

Tau'benfarben, Tau'benfarbig, Tau'bengrau, *adi.* koloru gołębiego, siwy jak gołąb.

Tau'benfeder, *sf. pl.* =n, pióro gołębie.

Tau'benflug, *sm.* =(e)s, lot gołębi.

Tau'benfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, 1) gołębia noga; 2) bodziszek lipki (rośl.).

Tau'bengeier, *sm.* =s, *pl.* —, jastrząb na gołębie polujący.

Tau'benhaft, *adi.* gołębi, niewinny, czuły, przymilający jak gołąbek.

Tau'benhabicht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Taubenfalke.

Tau'benhändler, *sm.* =s, *pl.* —, gołębiarz *m.*

Tau'benhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, **Tau'benkoben,** *sm.* =s, *pl.* —, gołębnik *m.*, gołębieniec *m.*, gołębiniec *m.*

Tau'benkropf, *sm.* =(e)s, *pl.* =kröpfe, podgardlica gołębia.

Tau'beniebhaber, *sm.* =s, *pl.* —, gołębiarz *m.*

Tau'bennift, *sm.* =es, gołębi gnój, gołębie łajno.

Tau'bennest, *sn.* =es, *pl.* =er, gołębie gniazdo.

Tau'benpaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, para *f.* gołębi.

Tau'benpastete, *sf. pl.* =n, pasztet *m.* z gołębi.

Tau'benpost, *sf. pl.* =en, poczta gołębia.

Tau'benschießen, *sn.* =s, strzelanie *n.* do gołębi.

Tau'benschlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, gołębnik *m.*, gołębieniec *m.*; (obraz.) oben im =e wohnen mieszkać na poddaszu; sein Haus ist (wie) ein — w domu jego służba wciąż się zmienia; w jego domu ciągły jarmark; davonschleichen wie eine Katze vom — zabrać się, odejść pokryjomu.

Tau'benschwanz, *sm.* =es, *pl.* =schwänze, ogon gołębi.

Tau'benstößer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Taubenfalke.

Tau'bennnschuld, *sf.* niewinność gołębia.

Tau'benzecke, *sf. pl.* =n, gołębień pstry (ptak).

Tau'benzucht, *sf.* gołębiarstwo *n.*, hodowla *f.* gołębi.

Tau'benzüchter, *sm.* =s, *pl.* —, gołębiarz *m.*

Tau'ber, Täu'ber, *sm.* =s, *pl.* —, Täu'berich, *sm.* =s, *pl.* =e, gołąb samiec.

Tau'bhafer, *sm.* =s, gluchy owies, owsik *m.*

Tau'bheit, *sf.* 1) głuchota *f.*, głuchość *f.* (zupełna); słuch przytępiony, głuchowatość *f.*; (nicht vollständige —); 2) odurzenie *n.*, oszołomienie *n.*; = Benommenheit; 3) próżnia *f.*; = Leere; znieczulenie *n.*; = Gefühllosigkeit; 4) niepłodność *f.*; = Unfruchtbarkeit.

Täu'bin, *sf. pl.* =nen, gołębica *f.*

Tau'bkorn, *sn.* =(e)s, kąkol roczny, życica durnica, matonog *m.*, sołomica *f.* (ziele).

Täu'bling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, plutka *f.*, pępek *m.* (grzyb); blauer — czartopłoch *m.*, gołąbek *m.*; roter — syrojeszka *f.*, syrojeszkówka *f.*, surojeżka *f.*

Tau'bneffel, *sf. pl.* =n, pokrzywa głucha, poziewnik *m.*, badyl *m.*, jasnotka *f.*, świetliczka *f.*, kocipysk *m.*

Tau'bstumm, *adi.* głuchoniemy.

Tau'bstummenanstalt, *sf. pl.* =en, zakład *m.* (dla) głuchoniemych.

Tau'bstummenlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* głuchoniemych.

Tau'bstummheit, *sf.* głuchoniemota *f.*

Tau'chapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyrząd nurkowy.

Tau'chen, I. *vn.* (sein) i sich —, *vr.* (haben) nurtować, zanurzyć się; die Sonne taucht ins Meer słońce zanurza się w morzu; II. *va.* (haben) nurzać, zanurzać, zanuczyć; topić; maczać, umaczać, umoczyć; die Feder ins Tintenfaß — zanurzyć pióro w kałamarzu; Brot in Wein — chleb umaczać w winie; glühendes Eisen in Wasser — żarzące żelazo zanurzyć w wodzie; er tauchte seine Hände in Blut zbroczył ręce krwią.

Tau'chen, *sn.* =s, nurzenie *n.*, zanurzanie *n.* (się); maczanie *n.*, umaczanie *n.*

Tau'chente, *sf. pl.* =n, kaczka *f.* nurek *m.*, nurkaczka *f.*, ślacharz *m.*

Tau'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) nurek *m.*; 2) nurkaczka *f.* (ptak).

Tau'cheranzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, ubiór nurkowy.

Tau'cherapparat, *sm.* ob. Tauchapparat.

Tau'cherboot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, łódź nurkowa.

Tau'cherente, *sf.* ob. Tauchente.

Tau'cherglocke, *sf. pl.* =n, dzwon nurkowy.

Tau'cherhelm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, hełm nurkowy.

Tau'cherhuhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, nurzyk *m.* (ptak).

Tau'cherkönig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zimorodek europejski (ptak).

Tau'cherkunſt, *sf.* sztuka *f.* nurkowania; *pl.* =künſte, sztuki *pl.* nurków.

Tau'cherſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, łódź *f.*, statek, który zanurzać można.

Tau'chervogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, nur *m.*, nurki *pl.* (gatunek ptaków).

Tau'chgans, *sf. pl.* =gänſe, nurogęś *f.* (ptak).

Tau'chgarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kłomia *f.*

Tau'chhuhn, *sn.* ob. Taucherhuhn.

Tau'en, I. *va.* (haben) 1) ciągnąć za pomocą liny (żegluga); 2) garbować ałunem; II. *vn.* (haben) tajeć, puszczać; es taut (auf) *a*) taje, puszcza; *b*) rosa pada.

Tau'ende, *sn.* =s, *pl.* =n, koniec *m.* liny.

Tau'fakt, *sm.* =es, *pl.* =e, akt *m.*, obrządek *m.* chrztu.

Tau'fbecken, *sn.* =s, *pl.* —, chrzcielnica *f.*

Tau'fbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* chrztów.

Tau'fbund, *sm.* =es, *pl.* =bünde, przymierze *n.* chrztu.

Tau'fe, *sf. pl.* =n, 1) chrzest *m.*, chrzciny *pl.*; zur — gehörig chrzestny; ein Kind zur — halten, aus der — heben dziecko do chrztu trzymać; die — empfangen, erhalten chrzest otrzymać, ochrzczonym zostać; die — vornehmen, verrichten, vollziehen, ſpenden, erteilen chrzest odbywać, chrzcić; jmndn zur — bitten prosić kogo na chrzciny; 2) obacz Taufſchmaus.

Tau'fen, *va.* (haben) chrzcić, ochrzcić; auf jmnds Namen — dać na chrzcie czyje imię; ſich — laſſen wychrzcić się; ein getaufter Jude żyd wychrzczony, nawrócony; (obraz.) ein Schiff — chrzcić okręt, nadać okrętowi imię; Wein, Milch — chrzcić wino, mleko (wodą rozrzedzać, rozwadniać); das iſt getaufter Wein, to chrzczone wino.

Täu'fer, *sm.* =s, *pl.* —, chrzciciel *m.*; Johannes der — Jan Chrzciciel.

Tau'feſſen, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Taufſchmaus.

Tau'fformel, *sf. pl* =n, formuła *f.* chrztu.

Tau'fgebühr, *sf. pl.* =en, **Tau'fgeld**, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, opłata *f.* od chrztu.

Tau'fgelübde, *sn.* =s, *pl.* —, ślub *m.* chrztu.

Tau'fgeſchenk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, podarek chrzestny.

Tau'fgeſinnt, *adi.* tylko w następującem wyrażeniu: =e Genoſſenſchaft anabaptyści *pl.*, nowochrzeńcy *pl.*

Tau'fgewand, *sn.* =(e)s, *pl.* =wänder, stuła chrzestna.

Tau'fgöd, *sm.* =en, *pl.* =en, **Tau'fgodel**, *sf. pl.* =n, ojciec chrzestny, matka chrzestna (po wiedeńsku).

Tau'fhandlung, *sf.* obrządek *m.* chrztu.

Tau'fhemd(e), *sn.* =des, *pl.* =den, koszulka *f.* do chrztu, chrzestna.

Tau'fkapelle, **Tau'fkirche**, *sf. pl.* =n, kaplica *f.*, kościół *m.*, (w której) w którym chrzczą.

Tau'fkind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, chrześniak *m.*

Tau'fkiſſen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.* do chrztu.

Tau'fkleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, sukienka *f.* do chrztu.

Täu'fling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, chrześniak *m.*

Tau'fname, *sm.* =ns, *pl.* =n, imię chrzestne.

Tau'fpate, *sm.* =n, *pl.* =n, ojciec chrzestny.

Tau'fpatin, *sf. pl.* =nen, matka chrzestna.

Tau'fpfennig, *sm.* =s, *pl.* =e, podarek chrzestny (pieniężny).

Tau'fprieſter, *sm.* =s, *pl.* —, kapłan chrztu udzielający.

Tau'fregiſter, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Taufbuch.

Tau'ffchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, świadectwo *n.* chrztu, metryka *f.*

Tau'ffchmaus, *sm.* =ſes, *pl.* =ſchmäuſe, uczta chrzcinna.

Tau'ffchmuck, *sm.* =(e)s, strój chrzestny.

Tau'ffohn, *sm.* =es, *pl.* =föhne, syn chrzestny.

Tau'ffſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, chrzcielnica *f.*

Tau'ftag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* chrztu.

Tau'ftuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, tuwalnia *f.*, towalja *f.* chrzestna.

Tau'fwaſſer, *sn.* =s, woda święcona do chrztu.

Tau'fzettel, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Taufſchein.

Tau'fzeuge, *sm.* =n, *pl.* =n, świadek *m.* chrztu, ojciec chrzestny; = Taufpate.

Tau'fzeugin, *sf. pl.* =nen, obacz Taufpatin.

Tau'fzeugnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, świadectwo *n.* chrztu.

Tau'gen, *vn.* (haben) zdawać się, zdać się, przydać się; być coś wart, być dobrym, użytecznym; die Schere taugt nicht nożyczki nic nie warte; taugt die Schere noch etwas? nożyczki dobre jeszcze? das taugt nicht für mich to nie dla mnie, to mi się na nic nie przyda; dieſer Hut taugt noch kapelusz jeszcze dobry, można ten kapelusz jeszcze nosić; das taugt zu nichts to na nic się nie przyda, nic nie warte; er taugt zum Soldaten on zdatny na żołnierza; er taugt nichts jest do niczego;

wozu soll dies —? na co to się zda?

Tau'genichts, *sm. pl.* =se, urwisz *m.*, urwipołeć *m.*, lampart *m.*, nicpoń *m.*, ladaco *m.*, łobuz *m.*

Tau'glich, *adi.* zdatny, przydatny (do czego); sposobny, odpowiadający (celowi), stosowny; = passend; zdolny; = fähig; zdatny do służby; = dienſttauglich.

Tau'glichkeit, *sf.* zdatność *f.*, przydatność *f.*; sposobność *f.*, stosowność *f.*; zdolność *f.*

Tau'glichſein, *sn.* =s, ob. Tauglichkeit.

Tau'ig, *adi.* rosisty.

Tau'luft, *sf.* powietrze wilgotne.

Tau'mel, *sm.* =s, 1) taczanie *n.* się, zataczanie *n.* się; = Taumeln; 2) zawrót *m.* głowy; = Schwindel; 3) (przenośnie:) odurzenie *n.*, upojenie *n.*, rozmarzenie *n.*; im — der Luſt w upojeniu rozkoszy, upojony rozkoszą.

Tau'melbecher, *sm.* =s, **Tau'melkelch**, *sm.* =(e)s, den — der Wolluſt leeren spełnić kielich, puhar lubieżności.

Tau'melig, *adi.* zataczający się, taczający się; mający zawrót głowy; — ſchwindelig; odrzucony, rozmarzony; — ſein zataczać się; — machen sprawiać zawrót głowy.

Tau'melkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, wodnik *m.*, chrząszcz wodny.

Tau'mellolch, *sm.* =(e)s, *pl.* =n, cieciorka *f.*, kąkol roczny (rośl.).

Tau'meln, *vn.* (haben i ſein) 1) taczać się, zataczać się; hin und her — zataczać się na prawo i lewo; zur Erde — upaść na ziemię potoczywszy się; aus dem Zimmer — wytoczyć się z pokoju; hinter den Ofen — zatoczyć się za piec; 2) mieć zawrót głowy; = ſchwindlig ſein; mein Kopf taumelt kręci mi się w głowie, mam zawrót głowy; 3) (przenośnie:) być odurzonym, upojonym, rozmarzonym; er taumelt von dieſem unverhofften Glück szczęście niespodziewane głowę mu zawraca; vor Luſt, vor Freude — być upojonym rozkoszą, uciechą.

Tau'melſchritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krok taczający.

Tau'mler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) zataczający *m.* się; 2) ob. Tummeltaube; 3) ob. Tummler.

Tau'punkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) punkt *m.* tworzenia się rosy; 2) punkt, chwila *f.* tajenia.

Tau'ring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, guz *m.* między dwiema linami.

Tau'rotte, *sf.* macerowanie *n.* lnu na wolnem powietrzu.

Tauſch, *sm.* =es, *pl.* =e, zamiana *f.*, wymiana *f.*, przemiana *f.*; in — geben dać w zamian; einen — eingehen, machen, treffen zamieniać; ein guter — zamiana na lepsze.

Tauſchen, *va.* i *vn.* (haben) zamieniać, wymieniać, przemieniać, zamienić, wymienić, przemienić; ich tauſche nicht mit ihm, ich möchte nicht mit ihm — nie chciałbym się z nim mieniać, nie mieniałbym się z nim; laß uns — zamieniajmy się; die Rollen — zmienić role; der Tauſch täuſcht; wer tauſcht, betrügt na zamianie zawsze jeden stracić musi.

Tauſchen, *sn.* =s, zamienianie *n.*, zamiana *f.*, wymienianie *n.*, wymiana *f.*, przemienianie *n.*, przemiana *f.*

Täuſchen, I. *vn.* (haben) łudzić, mylić, zawodzić, zwodzić, zawieść, mamić, omamić; die Sinne täuſchen uns oft zmysły często nas zwodzą; in ſeinen Hoffnungen, Erwartungen getäuſcht werden doznać zawodu w swoich nadziejach, oczekiwaniach; II. ſich —, *vr.* (haben) mylić się, zawieść się, oszukać się; ich habe mich in meinen Erwartungen getäuſcht zawiodłem się w moich oczekiwaniach; ſich durch den Schein — laſſen dać się zmylić pozorem; ich habe mich in ihm getäuſcht oszukałem się na nim; III. täuſchend, *ppr.* i *adi.* łudzący, zwodniczy, omylny, mamiący; =e Ähnlichkeit nadzwyczajne, zadziwiające, łudzące podobieństwo; *adv.* — ähnlich podobniuteńki; ſie ſehen einander — ähnlich podobni są do siebie jak dwie krople wody; — nachmachen podrobić dokładnie.

Täuſcher, *sm.* =s, *pl.* —, mieniacz *m.*, wymieniacz *m.*, zamieniacz *m.*

Täuſcher, *sm.* =s, *pl.* —, mamiciel *m*, łudziciel *m.*, zwodziciel *m.*

Tauſcherei', *sf. pl.* =en, (ciągłe) mienianie *n.*, zamienianie *n.*

Täuſcherei', *sf. pl.* =en, łudzenie *n.*, zwodzenie *n.*; oszukiwanie *n.*

Tauſchhandel, *sm.* =s, handel zamienny.

Tauſchhändler, *sm.* =s, *pl.* —, trudniący *m.* się handlem zamiennym.

Tauſchie'rarbeit, *sf. pl.* =en, robota damasceńska.

Tauſchie'ren, *va.* (haben) damaszkować.

Tauſchlägerei, *sf.* kręcenie *n.* lin.

Tauſchrecht, *sn.* =(e)s, 1) —, *pl.* =e, prawo *n.* do zamiany; 2) prawo *n.* zamiany przepisy prawne, zamiany dotyczące.

Täuſchung, *sf. pl.* =en, łudzenie *n.*, złudzenie *n.*, ułuda *f.*, omamienie *n.*, zawiedzenie *n.*, zawód *m.*; optiſche — optyczne złudzenie; ich gebe mich darüber keiner — hin nie łudzę się względem tego.

Tauſchvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, umowa *f.* zamiany.

Tauſchweiſe, *adv.* w zamian, na zamian, w drodze zamiany.

Tauſend, I. *num.* tysiąc; — Mann tysiąc ludzi; Zeitraum von — Jahren tysiąclecie *n.*; an die —, etwa — około tysiąc; zu — Malen tysiąc razy, tysiąckroć; — und aber — tysiące; — und

eine Nacht tysiąc nocy i jedna; wir haben — Spaß gehabt mieliśmy tysiąc pociech; eine Anzahl von — tysiączek *m.*; II. *interi.* (ei) der Tausend! potz —! do dyabła! mospanie! daj go katu! no, no, no!

Tau'send, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tysiąc *m.*, tysiączek *m.*; zu =en tysiącami.

Tau'sendarmig, *adi.* tysiącoramienny.

Tau'sendblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, krwawnik *m.*, stokroć *f.*, orle oko, serdecznik *m.*, dobra myśl, kopr koński, piornik *m.*, tysiącznik *m.* (rośl.).

Tau'sender, *sm.* =s, *pl.* —, 1) tysiąc *m.*, liczba *f.* tysiąc; 2) tysiączka *f.*, banknot *m.* na tysiąc koron, złr. i t. p.

Tau'senderlei, *adi.* tysiącoraki; — Dinge tysiąc różnych rzeczy.

Tau'sendfach, **Tau'sendfältig**, *adv.* tysiąckrotny; *adv.* tysiąckrotnie.

Tau'sendfarbig, *adi.* tysiącznobarwny.

Tau'sendförmig, *adi.* tysiąckształtny; *adi.* tysiąckształtnie.

Tau'sendfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, stonóg *m.*, tysiącnóg *m.* (owad).

Tausendgu'ldenkraut, *sn.* =(e)s, szaszanki *pl.*, tysiącznik *m.*; großes — centurya wielka, chaber jasieniec *m.*, goryczka włoska (rośl.).

Tau'sendjährig, *adi.* tysiącletni.

Tau'sendknoten, *sm.* =s, rdest ptaszy (rośl.).

Tau'sendköpfig, *adi.* tysiącgłowy.

Tau'sendkorn, *sn.* =(e)s, posypek *m.* (rośl.).

Tau'sendkünstler, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek w różnych sztukach biegły, sztukmistrz *m.*; kuglarz *m.*, czarodziej *m.*; = Zauberkünstler.

Tau'sendmal, *adv.* tysiąc razy, tysiąckroć.

Tau'sendmalig, *adi.* tysiąckrotny.

Tau'sendmann, *sm.* =es, *pl.* =männer, tysiącznik *m.*

Tau'sendpfünder, *sm.* =s, *pl.* —, kula tysiąc funtów ważąca.

Tau'sendpfündig, *adi.* tysiącfuntowy.

Tau'sendsackerment! *interi.* do licha!

Tau'sendsakramenter, **Tau'sendsasa**, *sm.* =s, *pl.* =s, człowiek we wszystkich figlach wyćwiczony, na wszystkich sztuczkach się znający.

Tau'sendschön(chen), *sn.* =s, przypołudnik czerwony, amarant *m.*, stokrótka trwała, miłośnik *m.* (rośl.).

Tau'sendseitig, *adi.* tysiącboczny; (obraz.) najróżnorodniejszy.

Tau'sendste, *adi.* tysiączny; der Tausendste weiß das nicht z tysiąca może zaledwie jeden to wie; (obraz.) vom Hundertsten ins Tausendste kommen w rozmowie z jednej rzeczy na drugą przeskakiwać, pleść niedorzeczności.

Tau'sendstimmig, *adi.* tysiącgłośny.

Tau'sendstel, *sn.* =s, *pl.* — jedna tysiączna (część).

Tau'sendweise, *adv.* tysiącami, na tysiące.

Tautologie', *sf. pl.* =n, tautologia *f.*, wyrażenie *n.* tej samej myśli innemi słowy.

Tautolo'gisch, *adi.* tautologiczny, samotaki; *adv.* tautologicznie.

Tau'tropfen, *sm.* =s, *pl.* —, kropla *f.* rosy.

Tau'werk, *sn.* =(e)s, liny i powrozy okrętowe.

Tau'wetter, *sn.* =s, odwilż *f.*, odelga *f.*

Tau'wind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr wilgotny, wiatr odwilż sprawiający.

Taxame'ter, *sm.* =s, *pl.* —, taksameter *m.*, cenowskaz *m.* (u powozów najemnych).

Taxatio'n, *sf. pl.* =en, taksacya *f.*, taksowanie *n.*, ocenianie *n.*

Taxa'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, taksator *m.*, szacownik *m.*

Ta'xe, *sf. pl.* =n, 1) taksa *f.*, cena *f.* (żywności); 2) opłata *f.*; = Abgabe; cło *n.*; = Zoll.

Taxie'ren, *va.* (haben) taksować, oszacować, oceniać, ocenić.

Taxie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Taxator.

Taxie'rung, *sf. pl.* =en, obacz Taxation.

Ta'xordnung, *sf. pl.* =en, urządzenie *n.* taks, taryfa *f.*, spis *m.* cen.

Ta'xpreis, *sm.* =es, *pl.* =e, cena stała, oznaczona.

Ta'xus, *sm.* —, *pl.* —, **Ta'xusbaum**, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, cis *m.*, drzewo cisowe.

Ta'xwert, *sm.* =es, *pl.* =e, wartość szacunkowa, oszacowana.

Taze'tte, *sf. pl.* =n, taceta *f.* (gatunek narcyza).

Technizi'smus, *sm.* —, technicyzm *m.*

Te'chnik, *sf. pl.* =en, 1) technika *f.*, nauka techniczna; 2) technika *f.*, szkoła techniczna, zakład naukowy techniczny; 3) technika *f.*, wykonanie należyte, artystyczne, kunsztowne; = künstlerische Ausführung; biegłość *f.* w sztuce, zręczność; = Kunstfertigkeit.

Te'chniker, *sm.* =s, *pl.* —, technik *m.*

Te'chnikum, *sn.* =s, *pl.* =ken, technika *f.*, szkoła techniczna.

Te'chnisch, *adi.* techniczny, właściwy jakiej nauce, kunsztowi, rzemiosłu; =er Ausdruck wyraz techniczny; *adv.* technicznie.

Technologie', *sf.* technologia *f.*

Technolo'gisch, *adi.* technologiczny; *adv.* technologicznie.

Te'chtelmechtel, *sn.* —, *pl.* — porozumienie *n.*, miłostka *f.*

Te'ckel, *sm.* =s, *pl.* —, tekiel *m.*, jamnik *m.*; = Dachshund.

Tede'um, *sn.* =(s), *pl.* =(s), Te Deum *m. indecl.*

Tee, *sm.* obacz Thee.

Teer, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, maź *f.*, dziegieć *m.*, smoła *f.* (płynna); — brennen wypa-

lać, warzyć dziegieć; mit — bestreichen dziegciem, smołą posmarować, pomazać.

Tee'rbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, maziarz *m.*, dziegciarz *m.*, smolarz *m.*

Teerbrennerei', *sf. pl.* -en, **Tee'rhütte**, *sf. pl.* -n, maziarnia *f.*, dziegciarnia *f.*

Tee'rbüchse, Tee'rbütte, *sf. pl.* -n, maźnica *f.*, smolnica *f.*

Tee'ren, *va.* (haben) dziegciem, mazią, smołą smarować, mazić.

Tee'ren, *sn.* -s, smarowanie *n.* dziegciem, mazią.

Tee'rgalle, *sf.* smołka *f.*

Tee'rig, rzadko **Tee'richt**, *adi.* 1) maziowaty, dziegciowaty; 2) omaziony, mazią, dziegciem posmarowany, powalany.

Tee'rjacke, *sf. pl.* -n, marynarz *m.* (żartobl.).

Tee'rkelle, *sf. pl.* -n, warząchew *f.* do mazi, do dziegciu.

Tee'rkessel, *sm.* -s, *pl.* —, kocioł *m.* do warzenia dziegciu, smoły.

Tee'rofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do wypalania mazi, dziegciu, piec smołowy.

Tee'rpappe, *sf. pl.* -n, tektura namaziona.

Tee'rpinsel, *sm.* -s, *pl.* —, pendzel *m.* do mazi.

Tee'rplache, *sf. pl.* -n, płachta namaziona.

Tee'rquelle, *sf. pl.* -n, źródło *n.* smoły mineralnej.

Tee'rsand, *sm.* -(e)s, piasek kleisty, mazisty.

Tee'rschwelen, *va.* (haben) wysmażać.

Tee'rschwelen, *sn.* -s, wysmażka *f.*

Tee'rschweler, Tee'rsieder, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Teerbrenner.

Tee'rtonne, *sf. pl.* -n, beczka *f.* z mazią, z dziegciem, beczka do mazi, do dziegciu.

Tee'rwasser, *sn.* -s, woda *f.* z dziegciem.

Tee'rwerg, *sn.* -(e)s, pakuły namazione.

Te'gel, *sm.* -s, 1) tegiel *m.*, tłusta glina niebieskawa; 2) rzadko zamiast Kopf głowa *f.*; 3) kapelusz *m.*; = Hut (rzadko).

Teich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, staw *m.*; sadzawka *f.*; = Fischteich; einen — mit Fischen besetzen zarybić staw.

Tei'chaufseher, *sm.* -s, *pl.* —, stawniczy *m.*

Tei'chbinse, *sf. pl.* -n, sitowina stawowa, sitowie stawowe.

Tei'chdamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, grobla *f.* u stawu.

Tei'chel, *sn.* -s, *pl.* —, rurka *f.* u wodociągu podziemnego.

Tei'chfeder, *sf. pl.* -n, kanarkowa trawa, ostrzyca *f.*, myszy ber.

Tei'chfisch, *sm.* -es, *pl.* -e, ryba stawowa, ze stawu.

Tei'chfischerei, *sf. pl.* -en, połów *m.* ryb stawowych.

Tei'chgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, stawowe *n.*

Tei'chgerinne, *sn.* -s, trąby stawowe.

Tei'chgraben, *sn.* -s, kopanie *n.* stawów.

Tei'chgräber, *sm.* -s, *pl.* —, stawarz *m.*

Tei'chkarpfen, *sm.* -s, *pl.* —, karp stawowy, ze stawu.

Tei'chlilie, *sf. pl.* -n, kosaciec żółty, błotny; = gelbe Schwertlilie.

Tei'chmeister, *sm.* -s, *pl.* —, stawniczy *m.*

Tei'chmuschel, *sf. pl.* -n, szczeżuja *f.*

Tei'chordnung, *sf. pl.* -en, regulamin stawowy, przepisy stawowe.

Tei'chpacht, *sf. pl.* -en, dzierżawa *f.* stawu.

Tei'chpflanze, *sf. pl.* -n, roślina w stawach lub nad stawami rosnąca.

Tei'chrose, *sf. pl.* -n, bonczewie *n.*, gąski *pl.*, grzebień *m.* (rośl.).

Tei'chschilf, *sm.* -(e)s, sitowie *n.*, trzcina stawowa.

Tei'chschlamm, *sm.* -(e)s, stawiarka *f.*

Tei'chschleuse, *sf. pl.* -n, śluza *f.* u stawu.

Tei'chwasser, *sn.* -s, woda *f.* ze stawu.

Tei'chwirtschaft, *sf.* gospodarstwo stawowe.

Teig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ciasto *n.*; den — einrühren, einmachen zamiesić, rozczynić, zaczynić, zarobić ciasto; den — kneten gnieść ciasto; den — gehen lassen dać ciastu róść; der — gärt ciasto kiśnie; Ton zu — kneten glinę zamiesić na ciasto.

Tei'gasse, *sm.* -n, *pl.* -n, piekarz *m.* (żartobl.).

Tei'gbirne, *sf. pl.* -n, uleżałka *f.*, miłka *f.*, gniłka *f.* (gruszka).

Tei'gig, rzadko **Tei'gicht**, *adi.* 1) miękki jak ciasto; niewypieczony, zakalisty; ciasty, ciastowaty; 2) uleżały, prześcigły (o owocach).

Tei'gigkeit, *sf.* ciastowatość *f.*

Tei'gkneter, *sm.* -s, *pl.* —, wygniatacz *m.* ciasta.

Tei'gknetholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, miecki *sf. pl.*

Tei'gkratze, *sf. pl.* -n, skrobaczka *f.* do ciasta.

Tei'gmesser, *sn.* -s, *pl.* —, nóż *m.* do ciasta.

Tei'gmulde, *sf. pl.* -n, dzierża *f.*, koryto *n.*, niecki *f. pl.* do wygniatania ciasta.

Tei'grädchen, *sn.* -s, *pl.* —, kółko ząbkowate do krajania rozwałkowanego ciasta.

Tei'grolle, Tei'groller, *sm.* -s, *pl.* —, wałek *m.*

Tei'gscharre, *sf. pl.* -n, ob. Teigkratze.

Tei'gscheibchen, *sn.* -s, *pl.* —, mały krążek ciasta.

Teil, *sm.* (rzadko, a to w niektórych zwrotach *sn.*) -(e)s, *pl.* -e, 1) część *f.*; cząstka *f.*; in mehrere -e teilen podzielić na kilka części; zwei -e dwie części, dwie trzecie; drei -e trzy części, trzy czwarte; dritter, vierter, fünfter — trzecia, czwarta, piąta część; zu -en, jeder ein — po części; es bekam jeder einen — davon dostali po części; der größte — der Menschen więk-

sza część ludzi; vorderer — przednia część, przód *m.*; hinterer — tylna część, tył *m.*; zum =e po części; zu gleichen =en po równej części; 2) dział *m.*, udział *m.*; = Anteil; jedem seinen — geben dać każdemu część mu należną, dać każdemu, co mu się należy; durch Losen bestimmter — udział wylosowany; ich gab schon meinen — dałem już, co na mnie wypada; (obraz.) ich habe ihm sein — gegeben powiedziałem mu już prawdę; er hat sein — bekommen dostał już swoje, swoją część, już swoje oberwał; er soll sein — bekommen dostanie swoje; ich sagte nichts, aber ich dachte mir mein — nic nie mówiłem, ale myślałem sobie swoje; jeder hat sein — zu tragen każdy swój krzyż dźwiga; er ist ein gut — reicher als sein Bruder jest o wiele, znacznie bogatszy niż jego brat; es wird jmndm etw. zu teil lub zuteil spotyka kogo co; należy się komu co; = gebührt etw.; jmndm etw. zu teil (zuteil) werden lassen *a)* użyczyć komu czego, dać komu co; wyświadczyć komu co; *b)* zezwolić komu na co; = willfahren; zum — . . . zum — częścią . . . częścią; zum — ist er selbst daran schuld częścią, po części sam temu winien; er hat einesteils recht, ander(e)nteils nicht po części (z jednej strony) ma słuszność, po części (z drugiej strony) nie ma jej; gutenteils, großenteils w znacznej części; ich für meinen —, ich meinesteils co do mnie, co się mnie tyczy, ja z mojej strony; 3) strona *f.*; = Partei; beide =e haben recht obie strony mają słuszność; es mit keinem =e halten nie stać ani po jednej, ani po drugiej stronie; der klagende — strona skarżąca, powód *m.*; der beklagte, verklagte — strona oskarżona, pozwana, pozwany *m.*; man muß beide =e hören należy wysłuchać obie strony.

Teil'bar, *adi.* dzielny, podzielny, rozdzielny.

Teil'barkeit, *sf.* podzielność *f.*, rozdzielność *f.*

Teil'bezug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, odbiór częściowy (przewoźnictwo).

Teil'chen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Teil, cząstka *f.*, cząsteczka *f.*; atom *m.*, niedziełka *f.*, molekuł *m.* (fizyka).

Teil'en, I. *va.* (haben) dzielić, podzielić, rozdzielać; in der Mitte —, in zwei gleiche Teile — podzielić na połowę, połowić; den Gewinn mit jmndm — podzielić się z kim zyskiem; ich teile deine Meinung podzielam twoje zdanie, jestem twego zdania; die Arbeit, die Mühe — podzielać pracę, trud, brać udział w pracy, w trudzie; jmnds Schmerz, Glück — podzielać z kim ból, szczęście, odczuwać czyj ból, czyjś szczęście; II. sich —, *vr.* dzielić się, rozchodzić się; hier teilt sich der Weg tu droga się rozchodzi; der Fluß teilt sich in zwei Arme rzeka dzieli się na dwa ramiona; (obraz.) die Stimmen waren geteilt głosy były podzielone; die Meinungen waren geteilt zdania były podzielone, nie były zgodne; geteilte Gefühle uczucia zmącone; III. *vn.* (haben) rozebrać, rozdzielić; = miteinander, unter sich —; die Erben haben geteilt spadkobiercy podzielili się; wir wollen die Erbschaft — podzielmy się spadkiem.

Teil'er, *sm.* =s, *pl.* —, 1) dzielca *m.*; 2) dzielnik *m.* (matematyka).

Teil'frankatur, *sf. pl.* =en, opłata częściowa, opłacenie częściowe (przewoźnictwo).

Teil'gebung, *sf. pl.* =en, obacz Mitteilung.

Teil'=haben, *vn.* habe, hast, hat, hatte teil, habe teilgehabt, an etw. — uczestniczyć, brać, wziąć udział w czem.

Teil'haber, *sm.* =s, *pl.* —, mający *m.* udział, uczestnik *m.* (czego); spólnik *m.* (handel); stiller — cichy spólnik; — an einer Erbschaft spółdziedzic *m.*; als — eintreten wstąpić jako spólnik; alle — an dem Geschäfte wszyscy uczestnicy interesu.

Teil'haft, Teil'haftig, *adi.* mający w czem udział, będący uczestnikiem czego jmndn einer Sache — machen dopuścić kogo do udziału w jakiej rzeczy; sich einer Sache — machen stać się uczestnikiem czego; eines Verbrechens albo einem Verbrechen — sein mieć udział w zbrodni; einer Sache — werden pozyskać, osiągnąć co; dieses Glückes kannst du — werden to szczęście możesz osiągnąć.

Teil'haftigkeit, *sf.* 1) udział *m.*, uczestnictwo *n.*; 2) spółka *f.* (handel).

=teilig, *adi.* w złożonych wyrazach jak zwei— dwudzielny; drei— trzydzielny.

Teil'maschine, *sf. pl.* =n, maszyna podziałowa, dzielnica *f.*

Teil'nahme, *sf.* 1) uczestnictwo *n.*, spólnictwo *n.*, udział *m.*, należenie *n.* do czego; — an einer Arbeit spółpracownictwo *n.*; — an einem Verbrechen uczestnictwo w zbrodni; 2) udział *m.*, spółczucie *n.*; = Mitgefühl; sympatya *f.*; — am Unglück bezeigen, aussprechen okazać, wyrazić spółczucie z powodu nieszczęścia.

Teil'nahmlos, *adi.* bez spółczucia, bezlitośny; = ohne Mitleid; obojętny; = gleichgültig; nieczuły; = unempfindlich.

Teil'nahmslosigkeit, *sf.* brak *m.* spółczucia, obojętność *f.*, nieczułość *f.*

Teil'=nehmen, *vn.* nehme, nimmst, nimmt, nahm teil, habe teilgenommen, 1) an etw. — brać w czem udział, uczestniczyć w czem; przyczyniać się, przystąpić do czego; 2) (przenośnie:) zajmować się

czem; sympatyzować z czem; spółczuwać z kim, z czem.

Tei'lnehmend, I. *adi.* 1) biorący w czem udział; 2) spółczujący, czuły, tkliwy; = gefühlvoll; słodki, łagodny; = liebreich; II. *adv.* z udziałem; ze spółczuciem, czule; słodko, łagodnie.

Tei'lnehmer, *sm.* -s, *pl.* —, uczestnik *m.*, spólnik *m.*

Tei'lnehmerin, *sf. pl.* -nen, uczestniczka *f.*, spólniczka *f.*

Tei'lnehmung, *sf. pl.* -en, udział *m.*, uczestnictwo *n.*, spólnictwo *n.*

Teils, *adv.* częścią, po części, częściowo; — . . . — częścią . . . częścią, bądź . . . bądź.

Tei'lscheibe, *sf. pl.* -n, tarcza zegarowa, wskaźnica *f.*

Tei'lsendung, *sf. pl.* -en, posyłka częściowa.

Tei'lstrecke, *sf. pl.* -n, część *f.* szlaku (kolejn.).

Tei'lung, *sf. pl.* -en, dzielenie *n.*; połowiczenie *n.*; = Halbierung; dział *m.*; = Abteilung; rozdział *m.*; = Trennung; podział *m.*; = Verteilung; — eines Reiches rozbiór *m.* państwa.

Tei'lungsartikel, *sm.* -s, rodzajnik podziałowy (gramat.).

Tei'lungsfehler, *sm.* -s, *pl.* —, błąd *m.*, myłka *f.* w dzieleniu, w podziale.

Tei'lungslinie, *sf. pl.* -n, linia dzieląca; linia graniczna.

Tei'lungspunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt *m.* podziału.

Tei'lungsvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, układ *m.*, umowa *f.*, traktat *m.* podziału.

Tei'lungszahl, *sf. pl.* -en, iloczyn *n.* (matematyka).

Tei'lungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, rozłącznik *m.*, znak *m.* rozłączenia (gramat.).

Tei'lweise, I. *adv.* częściowo, po części; w ratach, ratami, w spłatach (handel); I. *adi.* częściowy; — Zahlung *a*) częściowa zapłata; *b*) opłata *f.* ratami, w ratach.

Tei'lzahl, *sf. pl.* -en, dzielna *f.* (matematyka).

Tei'lzahlung, *sf. pl.* -en, częściowa zapłata; = teilweise Bezahlung; wypłata *f.* na rachunek; = Abschlagszahlung; rata *f.*, spłata *f.* na raty; = Rate.

Teint, (wym.: tę), *sm.* -s, *pl.* —, płeć *f.*, cera *f.*

Telegra'mm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, telegram *m.*

Telegra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, telegraf *m.*; optischer — semafor *m.*, ramieniec *m.*; unterseeischer — telegraf podmorski, transatlantycki; durch den -en telegraficznie.

Telegra'phenamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd telegraficzny.

Telegra'phenantwort, *sf. pl.* -en, odpowiedź telegraficzna.

Telegra'phenapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd telegraficzny.

Telegra'phenaufseher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* telegrafów.

Telegra'phenbeamte(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, urzędnik telegrafów, telegrafista *m.*

Telegra'phenbote, *sm.* -n, *pl.* -n, posłaniec *m.* bióra telegraficznego.

Telegra'phenbureau, (wym.: —büro), *sn.* -s, *pl.* -s, urząd telegraficzny.

Telegra'phendienst, *sm.* -es, służba *f.* przy telegrafach.

Telegra'phendraht, *sm.* -(es), *pl.* -drähte, drut telegraficzny.

Telegra'phengebühr, *sf. pl.* -en, opłata *f.*, należytość *f.* za telegram.

Telegra'phenkabel, *sn.* -s, *pl.* —, lina telegraficzna.

Telegra'phenleitung, *sf. pl.* -en, 1) przewód telegraficzny; 2) zarząd *m.* telegrafów; = Verwaltung.

Telegra'phenlinie, *sf. pl.* -n, linia telegraficzna.

Telegra'phennetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć *f.* telegrafów.

Telegra'phenpfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, **Telegra'phensäule**, **Telegra'phenstange**, *sf. pl.* -n, słup telegraficzny.

Telegra'phenstation, *sf. pl.* -en, obacz Telegraphenamt.

Telegra'phenstrang, *sm.* -(e)s, *pl.* -stränge, drut telegraficzny.

Telegra'phenstreifen, *sm.* -s, *pl.* —, pasek *m.*, taśma *f.* Morsego.

Telegra'phentrain, (wym.: -trę), *sm.* -s, *pl.* -s, pociąg połączony z telegrafem (wojskow.).

Telegra'phenverein, *sm.* -(e)s, związek telegraficzny międzynarodowy.

Telegra'phenwesen, *sn.* -s, telegrafia *f.*, urządzenia telegraficzne.

Telegraphie', *sf.* telegrafia *f.*

Telegraphie'ren, *va.* i *vn.* (haben) telegrafować, donosić, donieść telegraficznie.

Telegra'phisch, I. *adi.* telegraficzny; -e Depesche depesza telegraficzna, telegram *m.*; -e Nachricht wiadomość telegraficzna; II. *adv.* telegraficznie, przez telegraf, telegramem.

Telegraphi'st, *sm.* -en, *pl.* -en, telegrafista *m.*, urzędnik *m.* telegrafów.

Telegraphi'stin, *sf. pl.* -nen, telegrafistka *f.*

Teleologie', *sf.* teleologia *f.*, nauka *f.* o celach (filozof.).

Teleolo'gisch, *adi.* teleologiczny.

Telepho'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, telefon *m.*

Telepho'nempfänger, *sm.* -s, *pl.* —, odbierak telefoniczny, słuchawka *f.*

Telephonie'ren, *va.* i *vn.* (haben) telefonować.

Telepho'nisch, I. *adi.* telefoniczny; -er Leitungsdraht drut telefoniczny; -es Gespräch rozmowa telefoniczna; II. *adv.* — anfragen zapytać telefonicznie, przez telefon.

Telepho'nleitung, *sf. pl.* -en, przewód telefoniczny.

Telephoni'st, *sm.* -en, *pl.* -en, telefonista *m.*, urzędnik *m.* telefonów.

Telephoni'stin, *sf. pl.* -nen, telefonistka *f.*

Telepho'nnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć *f.* telefonów.

Telepho'nsender, *sm.* -s, *pl.* —, przesyłak telefoniczny.

Telepho'nstation, *sf. pl.* -en, urząd telefoniczny.

Teleſko'p, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, teleskop *m.*, dalekowidz *m.* (gwiazdobadawczy).

Teleſko'piſch, *adi.* teleskopiczny.

Te'ller, *sm.* =s, *pl.* —, talerz *m.*; ein — voll (pełny) talerz; mit jmndm von demſelben — eſſen jeść z kim z jednego talerza; — der Hand wklęsłość *f.* ręki; — eines Hutes, einer Mütze krąg *m.* kapelusza, czapki; Hoſtien— patena *f.*

Te'llerbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, deska *f.*, półka *f.* na talerze.

Te'llerchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Teller, talerzyk *m.*

Te'llereiſen, *sn.* =s, *pl.* —, łapka *f.* na drapieżne zwierzęta.

Te'llerförmig, *adi.* kształt talerza mający, talerzowaty; *adv.* w kształcie talerza.

Te'llerkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, kosz *m.* na talerze.

Te'llerlecker, *sm.* =s, *pl.* —, pomywacz *m.*, łuszczybochenek *m.*, polizacz *m.*

Te'llerſchnecke, *sf. pl.* =n, płaskozwit *m.*, stoczek *m.*, zatoczek *m.* (zool.).

Te'llerſchrank, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchränke, szafa *f.* na talerze.

Te'llertuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, 1) serweta *f.*, obcierka *f.* ust; 2) ścierka *f.* do obcierania talerzy; = Wiſchtuch.

Te'llerwärmer, *sm.* =s, *pl.* —, ruszt *m.* do ogrzewania talerzy.

Te'llmuſchel, *sf. pl.* =n, tellina *f.*, odgiętek *m.*, śniednik *m.* (małża).

Tellu'r, *sn.* =s, **Tellu'rmetall**, *sn.* tellur *m.*, ziemian *m.* (mineral.).

Tellu'rerze, *sn. pl.* telluryaki *pl.* (mineral.).

Tellu'rium, *sn.* =(s), *pl.* =rien, telluryum *m.*, okaz *m.* obrotu ziemi.

Te'mpel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) świątynia *f.*, bożnica *f.*; jmndn zum — hinauswerfen wyrzucić kogo z domu, wskazać komu drzwi (poufale); 2) rozpinadło *n.*; = Spannſtock; 3) nazwa gry hazardowej.

Te'mpelbau, *sm.* =es, budowa *f.*, świątyni.

Te'mpeldiener, *sm.* =s, *pl.* —, sługa *m.* świątyni; kapłan *m.*

Te'mpeldienſt, *sm.* =es, *pl.* =e, służba Boża.

Te'mpelherr, *sm.* =n, *pl.* =en, **Te'mpelritter**, *sm.* =s, *pl.* —, templaryusz *m.*, bożogrobca *m.*

Te'mpelhof, *sm.* =(e)s, 1) —, *pl.* =höfe, plac *m.* koło kościoła; 2) rezydencya *f.*, siedziba *f.* templaryuszów.

Te'mpeln, I. *vn.* (haben) grać w pewną grę hazardową; II. *vn.* i ſich —, *vr.* (haben) piętrzyć się; = ſich auftürmen.

Te'mpelorden, *sm.* =s, zakon *m.* templaryuszów.

Te'mpelraub, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, świętokradztwo *n.*

Te'mpelräuber, **Te'mpelſchänder**, *sm.* =s, *pl.* —, świętokradca *m.*

Te'mpelritter, *sm.* obacz Tempelherr.

Te'mpera, *sf.* tempera *f.* (malarstwo); obraz malowany farbami wodnemi; — malen malować farbami wodnemi.

Te'mperafarbe, *sf. pl.* =n, farba wodna; mit =n malen malować farbami wodnemi.

Te'mperagemälde, *sn.* =s, *pl.* —, obraz farbami wodnemi malowany.

Te'mperamalerei, *sf. pl.* =en, obacz Tempera.

Temperame'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, temperament *m.*, usposobienie *n.*

Tempera'nzbewegung, *sf.* ruch wstrzemięźliwościowy; = Mäßigkeitsbewegung.

Tempera'nzverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, stowarzyszenie *n.* wstrzemięźliwych; = Mäßigkeitsverein.

Temperatu'r, *sf. pl.* =en, temperatura *f.*, ciepłostan *m.*; mittlere — średnia temperatura; plötzlicher Wechſel der — nagła zmiana temperatury; Verminderung der — spadek *m.* temperatury.

Temperatu'rerhöhung, *sf. pl.* =en, podniesienie *n.* się temperatury.

Temperatu'rerniedrigung, *sf. pl.* =en, spadek *m.* temperatury.

Temperatu'rſchwankung, *sf. pl.* =en, chwiejność *f.* temperatury.

Temperatu'rveränderung, *sf. pl.* =en, **Temperatu'rwechſel**, *sm.* =s, zmiana *f.* temperatury.

Tempere'nzler, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek wstrzemięźliwy.

Temperie'ren, *va.* (haben) miarkować, umiarkować, łagodzić, złagodzić; wstrzymywać, hamować.

Temperie'rmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *m.* do farb (malarstwo).

Temperie'rpulver, *sn.* =s, *pl.* —, proszek uśmierzający ból.

Te'mpern, *va.* (haben) miękczyć stal.

Te'mperofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, temprówka *f.*

Te'mpler, *sm.* =s, *pl.* — obacz Tempelherr.

Te'mplerorden, *sm.* Tempelorden.

Te'mpo, *sn.* =(s), *pl.* =s i Tempi, tempo *n.*, ruch *m.*, iloczas *m.*, wymiar *m.* czasu, stopień *m.* szybkości; takt *m.*; das — beobachten zachować takt.

Tempora'lien, *sn. pl.* temporalia *pl.*, dobra świeckie (kościół).

Tempora'r, *adi.* czasowy; *adv.* czasowo.

Temporiſie'ren, *vn.* (haben) zwlekać, starać się zyskać na czasie.

Te'mpus, *sn.* —, *pl.* =pora, czas *m.* (gramat.).

Tena'kel, *sn.* (i *sm.*) =s, *pl.* —, 1) tenakuł *m.*, deszczułka pismo trzymająca (drukarstwo); 2) szczypczyki *pl.* (chirurgia).

Tende'nz, *sf. pl.* =en, tendencya *f.*; skłonność *f.*, dążenie *n.*, dążność *f.*; =

Neigung; zmierzanie *n.* do pewnego celu.

Tendenziö's, *adi.* tendencyjny; *adv.* tendencyjnie.

Tende'nzler, *sm.* -s, *pl.* —, działający *m.*, postępujący *m.* pod wpływem pewnej tendencyi.

Tende'nz-, *adi.* tendencyjny.

Tende'nzliteratur, *sf.* literatura tendencyjna.

Tende'nzprozeß, *sm.* -sses, *pl.* -sse, proces tendencyjny, proces wytoczony z pobudek politycznych, z nienawiści.

Tende'nzroman, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, powieść tendencyjna, powieść napisana w celu udowodnienia jakiej tezy.

Tende'nzstück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dramat tendencyjny.

Te'nder, *sm.* -s, *pl.* —, tender *m.*, jaszczyk *m.*; gefüllter, betriebsfähiger, ausgerüsteter — tender pełny, tender zaopatrzony (kolejn.).

Te'nderausrüstungsgegenstände, *sm. pl.* przybory tendrowe (kolejn.).

Te'nderfülltrichter, *sm.* -s, *pl.* —, lej *m.* (kolejn.).

Te'nderlokomotive, *sf. pl.* -n, parowóz tendrowy, tendrówka *f.* (kolejn.).

Te'nne, *sf. pl.* -n, bojowisko *n.*, boisko *n.*, gumienica *f.*, klepisko *n.*, tok *m.*; auf die — breiten, legen wysypać na klepisko.

Te'nnenpatsche, *sf. pl.* -n, **Te'nnenschlägel**, *sm.* -s, *pl.* —, **Te'nnenstampfe**, *sf. pl.* -n, klepadło *n.*

Te'nor, *sm.* -s, treść *f.*, osnowa *f.*; = Wortlaut.

Teno'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e i Tenö're, 1) tenor *m.* (głos męski); hoher — wysoki, silny, bohaterski tenor; tiefer — tenor nizki; 2) tenorzysta *m.* (śpiewak); = Tenorist.

Teno'rgeige, *sf. pl.* -n, altówka *f.* (instrument muzyczny).

Tenori'st, *sm.* -en, *pl.* -en, tenorzysta *m.* (śpiewak).

Teno'rpartie, *sf. pl.* -n, partya tenorowa.

Teno'rsänger, *sm.* -s, *pl.* —, tenor *m.*, tenorzysta *m.*; zweiter — drugi tenor.

Teno'rschlüssel, *sm.*, **Teno'rzeichen**, *sn.* -s, *pl.* —, klucz tenorowy (muzyka).

Teno'rstimme, *sf. pl.* -n, tenor *m.*; głos tenorowy (muzyka).

Tenta'men, *sn.* -s, *pl.* -mina, próba *f.*, doświadczenie *n.*; egzamin wstępny.

Tentie'ren, *va.* (haben) tentować, próbować.

Te'ppich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kobierzec *m.*, dywan *m.*; okrycie *n.* na stół; = Tischdecke; — mit eingewebten Figuren gobelin *m.*; die -e legen, aufnehmen położyć, zdjąć dywany; ein Zimmer mit -en auslegen wyłożyć pokój dywanami.

Te'ppicharbeit, *sf. pl.* -en, robota kobiercowa.

Te'ppichbesen, *sm.* -s, *pl.* —, **Te'ppichbürste**, *sf. pl.* -n, miotełka *f.*, szczotka *f.* do czyszczenia dywanów.

Te'ppichbeet, *sn.* -e(s), *pl.* -e, grządka porosła roślinami, kwiatami różnokolorowymi.

Te'ppichdrucker, *sm.* -s, *pl.* —, drukarz *m.* kobierców.

Te'ppichfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, obacz Teppichmacher.

Te'ppichhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlujący *m.* kobiercami.

Te'ppichmacher, **Te'ppichweber**, **Te'ppichwirker**, *sm.* -s, *pl.* —, kobiernik *m.*

Te'ppichnagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, gwóźdź *m.* do wieszania, do przytrzymywania kobierców.

Te'ppichstange, *sf. pl.* -n, drąg przytrzymujący kobierce.

Te'ppichsticker, *sm.* -s, *pl.* —, haftarz *m.*, wyszywacz *m.* kobierców.

Te'ppichwirkerei, *sf. pl.* -en, tkanie *n.* kobierców.

Te'ppichzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, materya kobiercowa.

Te'rbium, *sn.* -s, terben *m.*, terb *m.* (mineral.).

Termi'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) termin *m.*, czas oznaczony; czasokres *m.*; jmndm einen — bestimmen, anberaumen, setzen wyznaczyć komu termin; den — verlängern przydłużyć termin; der — ist gestern abgelaufen, verfallen termin wczoraj ubiegł; bei Ablauf des -s przy końcu, ku końcowi terminu; äußerster — termin ostatni, ostateczny; in -en zahlen płacić, spłacać ratami, w terminach oznaczonych; auf -e verkaufen sprzedawać na raty, na spłaty; die Miete für mehrere -e schuldig sein zalegać komornem za kilka kwartałów; 2) termin sądowy, audyencya *f.* (sądowa); der — ist für morgen angesetzt audyencya wyznaczona na jutro; ich hatte gestern — miałem wczoraj termin (w sądzie).

Termina'lien, *s. pl.* Terminalia *f.* (uroczystość na cześć rzymskiego boga Termina).

Termi'nkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, kupno terminowe, czasowe, na czas oznaczony.

Terminologie', *sf. pl.* -n, terminologia *f.*, zbiór *m.* wyrażeń naukowych, przemysłowych, rękodzielniczych, jakiej umiejętności.

Terminolo'gisch, *adi.* terminologiczny; *adv.* terminologicznie.

Te'rminus te'chnicus, *sm.* — —, *pl.* -nici, wyraz techniczny, wyraz rękodzielny, rzemieślniczy, przemysłowy, naukowy; = technischer Ausdruck.

Termi'nverlängerung, *sf. pl.* -en, przydłużenie *n.* terminu, czasokresu.

Termi'nverlust, *sm.* -es, *pl.* -e, bei — pod rygorem, pod karą utraty terminu.

Termi'nweise, *adv.* terminami, ratami, w pewnych odstępach czasu; — bezahlen płacić, spłacać ratami, w oznaczonych czasokresach.

Termi'te, *sf. pl.* -n, termit *m.*, bielec *m.* (owad).

Te'rne, *sf. pl.* -n, terno *n.* (w loteryi).

Terpe'n, *sn.* -s, obacz Terpentinkampfer.

Terpenti'n, *sn.* -s, terpentyna *f.*, olej żywiczny, sok żywiczny.

Terpenti'nartig, *adi.* terpentynowy.

Terpenti'nbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, **Terpenti'npiſtazie**, *sf. pl.* -n, terpentynowiec *m.*

Terpenti'ngeiſt, *sm.* -es, **Terpenti'nſpiritus**, *sm.* —, esencya terpentynowa.

Terpenti'nkampfer, *sm.* -s, kamfora sztuczna.

Terpenti'nfirnis, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, pokost terpentynowy.

Terpenti'nöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olej terpentynowy.

Terrai'n, (wym.: —rę), *sn.* -s, *pl.* -s, teren *m.*, grunt *m.*, plac *m.*; — gewinnen stanąć na pewnym gruncie, ustalić się; das — behaupten dotrzymać placu.

Terra'ſſe, *sf. pl.* -n, 1) taras *m.*, tarasa *f.*, ziemiował *m.*, ziemiowały *pl.*, nadziemek *m.*, upłaz *m.*; wyniosłość ziemi poziomo zrównana, ziemioschody *pl.*, ziemiostopnie *pl.*; 2) pogródka *f.*, grządka *f.* w ogrodzie; = Gartenbeet.

Terra'ſſendach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach tarasowy, dach płaski.

Terra'ſſenförmig, *adi.* tarasowy.

Terra'ſſenland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, kraj pokryty pagórkami stopniowymi.

Terr'aſſenmauer, *sf. pl.* -n, mur odporowy, podporowy.

Terraſſie'ren, *va.* (haben) tarasować, wałować, robić ziemiostopnie, sypać pagórki stopniowe, schodowe.

Terri'ne, *sf. pl.* -n, waza *f.* na zupę.

Terri'nenlöffel, *sm.* -s, *pl.* —, łyżka *f.* do zupy.

Territoria'l, *adi.* terrytoryalny, obwodowy, okręgowy.

Territo'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, terrytoryum *n.*, obwód *m.*, obręb *m.*, dzielnica *f.*

Terroriſie'ren, *va.* (haben) terroryzować, wprawiać w postrach.

Terrori'ſmus, *sm.* —, terroryzm *m.*, rząd *m.* postrachu.

Terrori'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, terrorysta *m.*, siejący *m.* postrach.

Terrori'ſtiſch, *adi.* terrorystyczny; *adv.* terrorystycznie.

Te'rtia, *sf. pl.* -tien, 1) tercya *f.*, trzecia klasa gimnazyów niemieckich; 2) (także: **Te'rtiaſchrift**, *sf.*) tercya *f.* (druk.); 3) obacz Tertie 1); 4) trzeci głos (w muzyce).

Tertia'ner, *sm.* -s, *pl.* —, 1) uczeń *m.* tercyi gimnazyalnej; 2) (także: **Tertia'nermönch**, *sm.* -es, *pl.* -e) tercyarz *m.*, braciszek *m.* trzeciego zakonu św. Franciszka.

Tertia'nfieber, *sn.* -s, *pl.* —, trzeciaczka *f.*, ograszka *f.* (febra).

Tertiä'r, *adi.* trzeciorzędowy (geologia).

Tertiä'rbildung, **Tertiä'rformation**, *sf. pl.* -en, trzeciorzędowe utwory (geologia).

Tertiä'rzeit, *sf.* epoka trzeciorzędowa (geologia).

Te'rtiawechſel, *sm.* -s, *pl.* —, trzeci egzemplarz wekslu (handel).

Te'rtie, *sf. pl.* -n, 1) tercya *f.*, trzecia godzina w kościelnym podziale dnia; 2) także: **Te'rzie**, *sf.* sześćdziesiąta część sekundy.

Terz, *sf. pl.* -en, 1) sześćdziesiąta część sekundy; 2) tercya *f.* (muzyka i szermierka).

Terzero'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tercerola *f.*, krócica *f.*

Terze'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tercet *m.*, śpiew trzygłosowy, muzyka trzygłosowa.

Te'rzhieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, tercya *f.* (szermierka).

Terzi'ne, *sf. pl.* -n, tercyna *f.* (wierszowanie).

Teſchi'ne, *sf. pl.* -n, **Te'ſching**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, krócica *f.*

Teſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kapelka *f.* (chemia); 2) także: **Te'ſteid**, *sm.* -es, *pl.* -e, przysięga *f.* protestantyzmu (historya).

Teſtame'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) testament *m.*, postanowienie *n.*, rozporządzenie *n.* na wypadek śmierci, ostatnia wola; ein, ſein — machen zrobić, napisać testament; das — hinterlegen, eröffnen złożyć, deponować, otworzyć testament; eigenhändiges — testament własnoręcznie pisany; zeugenhaftes — testament w obecności świadków zrobiony; mündliches — testament ustny; Anhang, Nachtrag zum — kodycyl *m.*; jmndn in ſeinem — bedenken przekazać co komu testamentem; ohne — ſterben umrzeć bez testamentu; ein — umſtoßen obalić testament; 2) das Alte und das Neue — Stary i Nowy Testament, Pismo święte starego i nowego zakonu.

Teſtamenta'riſch, **Teſtame'ntlich**, I. testamentowy, ustanowiony testamentem; -e Verfügung rozporządzenie testamentowe; II. *adv.* testamentem, testamentnie.

Teſtame'ntmacher, *sm.* -s, *pl.* —, testator *m.*, rozporządzający *m.* na wypadek śmierci.

Teſtame'ntmacherin, *sf. pl.* -nen, testatorka *f.*

Teſtame'ntsanhang, *sm.* -(e)s, *pl.* -hänge, **Teſtame'ntsbeilage**, *sf. pl.* -n, **Teſtame'ntsnachtrag**, **Teſtame'ntszuſatz**, *sm.* -es, *pl.* -träge, -ſätze, kodycyl *m.*, dodatek *m.*, dopis *m.* do testamentu.

Teſtame'ntserbe, *sm.* -n, *pl.* -n, dziedzic testamentowy.

Teſtame'ntseröffnung, *sf. pl.* -en, otwarcie *n.* testamentu.

Teſtame'ntſchreiber, *sn.* -s, *pl.* —, pisarz *m.* testamentu.

Teſtame'ntverfügung, *sf. pl.* -en, rozporządzenie testamentowe.

Teſtame'ntsvollſtrecker, *sm.* -s, *pl.* —, egzekutor *m.*, wykonawca *m.* testamentu.

Teſtame'ntsvollſtreckung, *sf. pl.* -en, wykonanie testamentu.

Teſtame'ntsweiſe, *adv.* testamentem, testamentarnie.

Teſtame'ntszeuge, *sm.* -n,

pl. =n, świadek testamentowy.

Teſta't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poświadczenie *n.* uczęszczania na wykłady uniwersyteckie.

Teſta'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, testator *m.*

Teſtie'ren, I. *va.* (haben) poświadczać, zaświadczać; = bezeugen; II. *vn.* (haben) 1) robić, pisać testament; 2) poświadczać uczęszczanie na wykłady uniwersyteckie.

Teſtie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, testator *m.*

Teſtimo'nium, *sn.* =(s), *pl.* =nia i =nien, świadectwo *n.*, poświadczenie *n.*

Teſti'kel, *sm. pl.* =n, jądro *n.* (anatomia).

Tete, *sf. pl.* =n, przód *m.*, czoło *n.* maszerującego oddziału wojska.

Tetracho'rd, (wym.: —kord), *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tetrachord *m.* (instrument muzyczny).

Tetrae'der, *sn.* =s, *pl.* —, czworościan *m.* (geometr.).

Tetrae'driſch, *adi.* czworościenny.

Tetralogie', *sf. pl.* =n, tetralogia *f.* (piśmiennictwo).

Tetrame'ter, *sm.* =s, *pl.* —, tetrametr *m.*, wiersz czterozgłoskowy.

Tetra'rch, *sm.* =en, *pl.* =en, tetrarcha *m.* (historya).

Tetrarcha't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tetrarchat *m.* (historya).

Tetrarchie', *sf. pl.* =n, tetrarchia *f.* (historya).

Teu'er, I. *adi.* 1) drogi; drogocenny; = koſtbar; =er Preis wysoka cena; Schuhe ſind jetzt ſehr — buty teraz są bardzo drogie; — machen podwyższyć cenę; —, teurer werden podrożeć; wie —? ile kosztuje? wir haben jetzt =e Zeiten mamy obecnie drogie czasy; hier iſt guter Rat — trudna to sprawa; 2) (przenośnie:) drogi, kochany; =er Freund drogi, kochany przyjacielu; II. *adv.* drogo; — bezahlen drogo zapłacić; zu — bezahlen przepłacić; in London iſt — leben w Londynie życie drogie; das ſoll ihm — zu ſtehen kommen zapłaci on to drogo, drogo to przepłaci; hoch und — ſchwören zaklinać się na wszystko; hoch und — verſprechen przyrzekać, przyrzec uroczyście.

Teu(e)rung, *sf. pl.* =en, drożyzna *f.*; — lehrt haushalten drożyzna uczy gospodarować.

Teu'fe, *sf. pl.* =n, głębia *f.*, głębina *f.* (górn.).

Teu'fel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) dyabeł *m.*, czart *m.*, bies *m.*, licho *n.*; das iſt der eingefleiſchte — to istny dyabeł; ärger als der — gorszy od dyabła; der — ſchläft nicht dyabeł nie śpi; es iſt ein — von einem Weibe to dyabeł nie kobieta; der — predigt Buße dyabeł siada za krzyżem; vom — beſeſſen jein być opętanym przez dyabła; in des =s Küche kommen do dyabła na obiad się dostać, dostać się w dyabelne obroty, kłopotu sobie narobić, biedy się nabawić; den — im Leibe, im Nacken haben mieć dyabła pod skórą; das muß mit dem — zugehen, der — hat hier ſeine Hand im Spiele dyabeł się w to wmieszał, dyabla w tem sprawa; der — iſt los piekło się obruszyło; dem — ein Bein abſchwören strasznie się przysięgać, przysięgać się o lada co; der —! zum —! zum — auch! pfui —! do dyabła! do licha! jmndn zum — ſchicken posłać kogo do dyabła, przepędzić kogo; zum — fahren laſſen porzucić do dyabła; geh, ſcher dich zum —! geh in =s Namen! idź, pójdź do dyabła, do czarta!; dich ſoll der — holen! niech cię dyabli wezmą! was zum — gibt's? coż tam do dyabła? was zum — kann ich denn tun? cóż do dyabła mogę zrobić? was — albo in =s Namen ſoll das heißen? cóż to u dyabła ma znaczyć? ich will des =s ſein albo hol' mich der —, wenn das wahr iſt! niech mnie dyabli wezmą, porwą, jeżeli to prawda! wer —, wer zum —! ki (jaki, jakiż) dyabeł! was zum — bringt ihn denn nochmals hierher! ki dyabeł znowu go tu niesie! das taugt dem —! dyabła (mi) po tem! zu welchem — ſoll ich denn das machen? po jakiego dyabła mam to zrobić? das weiß der — dyabeł to wie; ich frage den — danach dyabła o to pytam, wcale na to nie zważam; er weiß den — davon dyabła on tam o tem wie, nic o tem nie wie; des =s werden oddać się biesu; plagt dich der —? biſt du des =s? czy cię dyabeł opętał? zły duch opanował? czyś oszalał? ſein ganzes Vermögen iſt zum — (gegangen) cały jego majątek dyabli wzięli; wo der — ſelbſt nichts ausrichten kann, da ſchickt er ſeine Großmutter gdzie dyabeł nie może, tam babę pośle; man ſoll den — nicht an die Wand malen nie maluj dyabła na ścianie, być się nie przyśnił; nie wywołuj wilka z lasu; in der Not frißt der — Fliegen głodny dyabeł zje i muchy; 2) ein armer — biedaczysko *n.*, chudeusz *m.*; ein dummer — głupiec *m.*; ein gutmütiger — dobroduszny chłop; 3) mandryl *m.*, pawian *m.* (małpa).

Teu'felchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Teufel, dyabełek *m.*, dyablę *n.*, dyablątko *n.*

Teufelei', *sf. pl.* =en, dyabelstwo *n.*, czartostwo *n.*; dahinter ſteckt eine — poza tem kryje się jakieś dyabelstwo, jakaś dyabelska sztuka.

Teu'felin, *sf. pl.* =nen, dyablica *f.*

Teu'felhaft, Teu'felmäßig, *adi.* dyabelski; *adv.* po dyabelsku.

Teu'felsabbiß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, czarci kąs, czartowe żebro, dryakiew polna (ziele).

Teu'felsadvokat, *sm.* =en, *pl.* =en, dyabelski adwokat.

Teu'felsanbeter, *sm.* =s, *pl.* —, czciciel *m.* dabła.

Teu'felsarbeit, *sf. pl.* =en, robota dyabelska, bardzo trudna.

Teu'felsbalg, *sm.* =es, *pl.* =bälge, dyabłę *n.*

Teu'felsbanner, Teu'felsbeſchwörer, *sm.* =s, *pl.* —, egzorcysta *m.*, wyganiacz *m.*, zaklinacz *m.* dyabłów.

Teu'felsbannerei, Teu'felsbeſchwörung, *sf. pl.* =en, egzorcyzm *m.*, wyganianie *n.*, zaklinanie *n.* dyabłów.

Teu'felsbeſtie, *sf. pl.* =n, potwór piekielny.

Teu'felsblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, pokrzywa *f.* żegawka *f.*, żgawka *f.*, życzka *f.*, żyżka *f.*

Teu'felsbraten, *sm.* =s, niegodziwiec bezczelny.

Teu'felsbraut, *sf. pl.* =bräute, dyablica *f.*, czarownica *f.*

Teu'felsbrut, *sf.* dyabelski płód.

Teu'felsdiener, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Teufelsanbeter.

Teu'felsdienſt, *sm.* =es, kult dyabelski, cześć dyabłu oddawana.

Teu'felsdreck, *sm.* =es, czarcie łajno, smrodzieniec *m.* (rośl.).

Teu'felsfinger, *sm.* =s, *pl.* —, dyable pazury, belemint *m.* (rośl.).

Teu'felsflucht, *sf.* dziurawiec *m.* (rośl.).

Teu'felsgeſchmeiß, Teu'felsgezücht, *sn.* =es, obacz Teufelsbrut.

Teu'felsjunge, *sm.* =n, *pl.* —, zuch chłopiec *m.*

Teu'felskerl, *sm.* =s, *pl.* =e, dyabeł nie człowiek, dyablisko *n.*; zuch *m.*, chwat *m.*

Teu'felskind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) grzesznik zatwardziały; 2) dyabelskie, dyabelne dziecko (tak w złem jak w dobrem znaczeniu), bęben *m.*

Teu'felskirſche, *sf. pl.* =n, obacz Tollkirſche.

Teu'felsklaue, *sf. pl.* =n, 1) szponiatka *f.* (rośl.); 2) pazur dyabli.

Teu'felskrabbe, *sf. pl.* =n, ciernica *f.* (zool.).

Teu'felskram, *sm.* =(e)s, sprawka *f.* dyabla, dyabelstwo *n.*

Teu'felskunſt, *sf. pl.* =künſte, sztuka dyabla, czarowanie *n.*; magia *f.*

Teu'felsliſt, *sf. pl.* =en, chytrość dyabelska.

Teu'felsmädchen, *sn.* =s, *pl.* —, dziewczę dyablica *f.*

Teu'felsmilch, *sf.* czartowe mleko, sporysz mleczny (bot.).

Teu'felsmuſik, *sf.* muzyka dyabelska, dzika.

Teu'felsnadel, *sf. pl.* =n, jętka *f.*, panna *f.*, poziomnica *f.* (zool.).

Teu'felsſache, *sf. pl.* =n, sprawa dyabelska, nieczysta.

Teu'felsſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, zamek *m.* z wpustem.

Teu'felsſpaß, *sm.* =es, *pl.* =ſpäße, dyabelski, brzydki żart.

Teu'felsſpiel, *sn.*, **Teu'felsſpuk**, *sm.* =(e)s, strach, figiel dyabelski.

Teu'felsſtreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, figiel dyabelski, psota dyabelska.

Teu'felsverehrung, *sf.* ob. Teufelsdienſt.

Teu'felsverſchreibung, *sf. pl.* =en, cyrograf *m.*

Teu'felsweib, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, dyabeł baba *f.*, dyablica *f.*

Teu'felswerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprawa *f.*, dzieło *n.* szatana, dyabła.

Teu'felswirtſchaft, *sf. pl.* =en, gospodarstwo dyabelskie.

Teu'felswurz, *sf. pl.* =en, salomonek *m.* (rośl.).

Teu'felszeug, *sn.* =(e)s, dyabelstwo *n.*, sprawa czartowska.

Teu'felszwirn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, licyna płotowa, koziróg chiński, cicholas *m.*, wiciokrzew lancetowaty, barbara *f.*, ligustr *m.* (rośl.).

Teu'fen, *va.* (haben) dobywać z kopalni.

Teu'f(e)liſch, *adi.* dyabelski, dyabelny, czarci, czartowski; *adv.* po dyabelsku, po czartowsku.

Teu'fung, *sf.* dobywanie *n.* z kopalni.

Teutſch, *adi.* obacz Deutſch.

Text, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) tekst *m.*; osnowa *f.*, treść *f.*; słowa *pl.* (muzyka); libretto *n.*; = Operntext; dieſes Wort ſteht nicht im =e tego wyrazu nie ma w tekscie; über einen — predigen osnuć kazanie na tle jakiego zdania biblijnego; nur weiter im =e! dalej mów, coś zaczął! idźmy dalej! zu tief in den — kommen nadto zagłębiać się w jakim przedmiocie, w jakiej materyi; aus dem =e kommen, fallen odstąpić od treści, stracić wątek; jmndn aus dem =e bringen zmylić kogo; wieder auf den — kommen wrócić znowu do przedmiotu, do rzeczy; jmndm den — leſen zburczyć kogo, zmyć komu głowę; 2) tekst *m.* (gatunek druku).

Te'xtabbildung, *sf. pl.* =en, ryciny *pl.* w tekscie.

Te'xtausgabe, *sf. pl.* =n, wydanie *n.* tekstu bez uwag, bez dopisków.

Te'xtberichtigung, *sf. pl.* =en, sprostowanie *n.* tekstu.

Te'xtbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, libretto *n.* (opery).

Texti'lindußtrie, *sf.* przemysł tkacki.

Texti'lwaren, *sf. pl.* przędzy *pl.*

Te'xtkritik, *sf.* krytyka *f.*, ocena *f.* tekstu.

Te'xtmäßig, Te'xtgemäß, *adi.* tekstualny, dosłowny; *adv.* tekstualnie, dosłownie.

Te'xtſchrift, *sf.* tekst *m.* (gatunek druku).

Te'xtverbeſſerung, *sf. pl.* =en, poprawa *f.* tekstu.

Te'xtworte, *sn. pl.* słowa *pl.* tekstu; słowa *pl.* libretta (opery).

Textu'r, *sf. pl.* =en, tekstura *f.*, skład *m.*, kształt *m.*, złożenie *n.*

Thaumatu'rg, *sm.* =en, *pl.* =en, taumaturg *m.*, cudotwórca *m.*

Thea'ter, *sn.* =s, *pl.* —, teatr *m.*, gmach *m.*, dom *m.*, miejsce *n.* widowisk, igrzysk, dom *m.* przedstawień; scena *f.*, widownia *f.*; = Bühne; widowisko *n.*; = Schauſpiel;

ins — gehen iść do teatru; zum — gehen zostać aktorem; = Schauſpieler werden; auf dem — auftreten występywać, wystąpić w teatrze, na scenie.

Thea'ter=, *adi.* teatralny.

Thea'teragent, *sm.* =en, *pl.* =en, ajent teatralny.

Thea'terantie, *sf. pl.* =n, ajencya teatralna.

Thea'teraufführung, *sf. pl.* =en, przedstawienie teatralne.

Thea'terbericht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sprawozdanie teatralne.

Thea'terbeſuch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, frekwencya *f.* teatru; odwiedzanie *n.* teatru.

Thea'terbeſucher, *sm.* =s, *pl.* —, odwiedzacz *m.* teatru.

Thea'terbillet, *sn.* =s, *pl.* =s, bilet *m.* wstępu do teatru.

Thea'tercenſur i **Thea'terzenſur**, *sf.* cenzura teatralna.

Thea'tercoup, (wym.: ku), *sm.* =s, *pl.* =s, niespodzianka sceniczna.

Thea'terdekoration, *sf. pl.* =en, dekoracya *f.*, wystawa *f.* sceniczna.

Thea'terdichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta dramatyczny.

Thea'terdirektor, *sm.* =s, *pl.* =en, dyrektor *m.* teatru.

Thea'tergerät, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprzęty teatralne.

Thea'terheld, *sm.* =en, *pl.* =en, aktor grający role bohaterskie.

Thea'terkapelle, *sf. pl.* =n, orkiestra *f.* (teatralna).

Thea'terkaſſe, *sf. pl.* =n, kasa teatralna.

Thea'terkoſtüm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ubiór *m.*, strój *m.* teatralny.

Thea'terleben, *sn.* =s, życie aktorskie.

Thea'terloge, (wym.: —loże), *sf. pl.* =n, loża teatralna.

Thea'termaler, *sm.* =s, *pl.* —, scenograf *m.*, malarz *m.* dekoracyi scenicznych.

Thea'termantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, płaszcz *m.* do teatru.

Thea'termaſchiniſt, *sm.* =en, *pl.* =en, maszynista teatralny.

Thea'termeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, nadzorca *m.* robotników teatralnych.

Thea'terpächter, *sm.* =s, *pl.* —, dzierżawca *m.* teatru.

Thea'terperſpektiv, *sn.* =s, *pl.* =e, lornetka *f.*, przybliżka *f.*

Thea'terprinzeſſin, *sf. pl.* =nen, żartobliwa nazwa dla aktorek.

Thea'terroutine, (wym.: rutin), *sf.* rutyna *f.*, wprawa *f.* uzyskana na deskach teatralnych.

Thea'terſchriftſteller, *sm.* =s, *pl.* —, autor dramatyczny, pisarz dramatyczny.

Thea'terſchwank, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwänke, farsa *f.*, krotochwila *f.*

Thea'terſtreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Theatercoup.

Thea'terſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sztuka teatralna, sceniczna, dramat *m.*

Thea'tervorſtellung, *sf. pl.* =en, przedstawienie teatralne.

Thea'terweſen, *sn.* =s, sprawy teatralne.

Thea'terzeitung, *sf. pl.* =en, pismo teatralne.

Thea'terzettel, *sm.* =s, *pl.* —, afisz *m.*, ogłoszenie *n.* przedstawienia.

Theati'ner, *sm.* =s, *pl.* —, **Theati'nermönch**, *sm.* =es, *pl.* =e, Teatyn *m.*

Theatra'liſch, *adi.* teatralny, dramatyczny, sceniczny; *adv.* teatralnie, dramatycznie, scenicznie.

Thee, *sm.* =s, *pl.* =s, 1) herbata *f.*; ziółka *f.*; = Medizinalthee; grüner — zielona herbata; ſchwarzer — czarna herbata; — trinken pić herbatę; jmndn zum —, auf eine Taſſe — laden prosić kogo na herbatę, na szklankę herbaty; bei jmndm im — ſein być u kogo w łaskach; 2) napar *m.*; = Aufguß; 3) obacz Theegeſellſchaft.

Thee'artig, *adi.* herbaciany.

Thee'ball, *sm.* =(e)s, *pl.* =bälle, herbata *f.* z tańcami (herbatka tańcująca).

Thee'bau, *sm.* =es, uprawa *f.* herbaty.

Thee'bauer, *sm.* =s, *pl.* —, uprawiacz *m.* herbaty.

Thee'baum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo herbatowe.

Thee'blatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, liść herbaciany, liść herbaty.

Thee'blumen, *sf. pl.* herbata cesarska, najprzedniejsza.

Thee'blüte, *sf. pl.* =n, kwiat *m.* herbaty.

Thee'brett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, taca *f.*

Thee'büchſe, *sf. pl.* =n, puszka *f.* na herbatę, herbatnica *f.*

Thee'butter, *sf.* masło deserowe.

Thee'gebäck, *sn.* =(e)s, herbatnik *m.*, herbatniki *pl.*

Thee'geſchirr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, naczynie *n.* do herbaty.

Thee'geſellſchaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo *n.* schodzących się na herbatę, towarzystwo herbaciane; ob. Theeball.

Thee'händler, *sm.* =s, *pl.* —, handlujący *m.* herbatą.

Thee'kanne, *sf. pl.* =n, **Thee'keſſel**, *sm.* =s, *pl.* —, 1) imbryczek *m.*, kociołek *m.* na herbatę; samowar *m.*; 2) (obraz.) głupiec *m.*

Thee'kind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, benjaminek *m.*

Thee'klatſch, *sm.* =es, plotka powstała na zebraniu herbacianem.

Thee'kuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek *m.* do herbaty.

Thee'löffel, *sm.* =s, *pl.* —, łyżeczka *f.* do herbaty.

Thee'maſchine, *sf. pl.* =n, maszynka *f.* na herbatę.

Thee'roſe, *sf. pl.*, =n, róża herbaciana.

Thee'ſervice, (wym.: wis), *sn.* =s, *pl.* —, serwis *m.*, naczynie *n.* do herbaty.

Thee'ſieb, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sitko *n.* do herbaty.

Thee'ſtaude, *sf. pl.* =n, **Thee'ſtrauch**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſträucher, krzew herbatowy

Thee'ſtoff, *sm.* =(e)s, teina *f.*

Thee'taſſe, *sf. pl.* =n, filiżanka *f.* do herbaty.

Thee'tiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* do herbaty.

Thee'topf, *sm.* =(e)s, *pl.* =töpfe, czajnik *m.*

Thee'trinker, *sm.* =s, *pl.* —, lubownik *m.* herbaty; pijący *m.* herbatę.

Thee'waſſer, *sn.* =s, woda *f.* (kipiąca) na herbatę.

Thee'zeug, *sn.* =(e)s, ob. Theegeſchirr.

Thee'zwieback, *sm.* -(e)s, *pl.* =e, sucharek *m.* do herbaty, herbatnik *m.*

Thei'n, *sn.* =(e)s, teina *f.* (chemia).

Thei'smus, *sm.* —, deizm *m.*, wiara *f.* w (jednego) Boga.

Thei'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, deista *m.*, wierzący *m.* w jednego Boga.

Thei'ſtiſch, *adi.* deistyczny; *adv.* deistycznie.

The'ma, *sn.* =s, *pl.* =ta i =men, temat *m.*, zadanie *n.*; zdanie *n.*, główna myśl, założenie *n.* (do opracowania); motyw *m.*, temat *m.*, myśl muzyczna.

Theodoli't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, teodolit *m.*, kątomierz *m.*, wysokomiar *m.*

Theogonie', *sf. pl.* =n, teogonia *f.*, ród *m.*, genealogia *f.* bogów.

Theokra't, *sm.* =en, *pl.* =en, teokrata *m.*, bogowładca *m.*

Theokratie', *sf. pl.* =n, teokracya *f.*, bogowładztwo *n.*, panowanie boskie.

Theokra'tiſch, *adi.* teokratyczny, bogowładny, bogowładczy.

Theolo'g(e), *sm.* =en, *pl.* =en, teolog *m.*, znawca *m.* nauk boskich.

Theologie', *sf. pl.* =n, teologia *f.*, nauka *f.* o Bogu, nauka kościoła, kościelna.

Theolo'giſch, *adi.* teologiczny, bogosłowny.

Theo'rbe, *sf. pl.* =n, teorban *m.* (instrument muzyczny).

Theore'm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, założenie *n.* (mające być udowodnione).

Theore'tiker, *sm.* =s, *pl.* —, teoretyk *m.*

Theore'tiſch, *adi.* teoretyczny; *adv.* teoretycznie.

Theorie', *sf. pl.* =n, teorya *f.*; eine — aufſtellen postawić teoryę.

Theoſo'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, teozof *m.*

Theoſophie', *sf.* teozofia *f.*

Theoſo'phiſch, *adi.* teozoficzny; *adv.* teozoficznie.

Therapeu't, *sm.* =en, *pl.* =en, terapeuta *m.*, lekarz *m.*

Therapeu'tik, *sf.*, **Therapie'**, *sf. pl.* =n, terapia *f.*, sposób *m.* leczenia; lecznictwo *n.*, sztuka *f.* uzdrawiania.

Therapeu'tiſch, *adi.* terapiczny, leczniczy.

The'riak, *sm.* =s, teryak *m.*, dryakiew polna (rośl.).

The'riakwurzel, *sf. pl.* =n, kożłek pospolity (rośl.).

Therma'lbäder, *sn. pl.* cieplice *pl.*

The'rme, *sf.* (zazwyczaj *pl.*) =n, cieplice *pl.*, termy *pl.*, ciepłe źródła.

The'rmiſch, *adi.* ciepłowy, termalny.

The'rmoelektrizität, *sf.* elektryczność ciepła, termoelektryczność *f.*

Thermome'ter, *sn.* (rzadziej *sm.*) =s, *pl.* —, termometr *m.*, ciepłomierz *m.*; das — ſteht auf Null termometr wskazuje zero; das — ſteht hoch, niedrig termometr stoi wysoko, nizko; das — ſteigt, fällt termometr idzie w górę, podnosi się, spada.

Thermome'terröhre, *sf. pl.* =n, rurka termometrowa.

Thermome'terſäule, *sf. pl.* =n, słupek rtęciowy lub spirytusowy w termometrze.

Thermome'terſkala, *sf. pl.* =len, działka *f.*, podziałka *f.* (u) termometru.

Thermome'terſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, wysokość *f.* słupka rtęciowego lub spirytusowego w termometrze.

Thermome'triſch, *adi.* termometryczny.

The'rmoſäule, *sf. pl.* =n, stos termoelektryczny.

The'rmoſtrom, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtröme, prąd termalny (elektr.).

Thermoſko'p, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, termoskop *m.* (elektr.).

Theſau'rus, *sm.* —, *pl.* =ren i =ri, skarbnica *f.*, skarb *m.*; słownik *m.*, encyklopedya *f.*

The'ſe, *sf. pl.* =n, **The'ſis**, *sf. pl.* Theſes, teza *f.*, zdanie mające być udowodnione, omawiane.

Tho'ra, *sf.* tora *f.*, księga *f.* praw mojżeszowych.

Tho'rax, *sm.* —, pierś *f.*, klatka piersiowa (anat.).

Thron, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, tron *m.*; königlicher, päpſtlicher, biſchöflicher — tron królewski, papieski, biskupi; der — Gottes tron Przedwiecznego; den — beſteigen, auf den — ſteigen, gelangen wstąpić, wznieść się na tron; auf den — erheben, ſetzen wznieść na tron, usadzić na tronie; intronizować (o papieżu); vom =e ſtoßen zrzucić z tronu; feierliche Einſetzung auf den — intronizacya *f.*

Thro'nbeſetzung, *sf. pl.* =en, osadzenie *n.* tronu.

Thro'nbeſteigung, *sf. pl.* =en, wstąpienie *n.* na tron.

Thro'nbewerber, *sm.* =s, *pl.* —, kandydat *m.*, pretendent *m.* do tronu, ubiegający się o koronę.

Thro'nbewerbung, *sf. pl.* =en, ubieganie *n.* się o tron, o koronę.

Thro'nen, *vn.* (haben) tronować, siedzieć na tronie, berłem władać; rządzić.

Thro'nentſagung, *sf. pl.* =en, zrzeczenie *n.* się tronu, abdykacya *f.*

Thro'nerbe, *sm.* =n, *pl.* =n, dziedzic *m.* tronu, korony, następca *m.* tronu.

Thro'nerbin, *sf. pl.* =nen, dziedziczka *f.* tronu, korony.

Thro'nerledigung, *sf. pl.* =en, osierocenie *n.* tronu, zawakowanie *n.* korony.

Thro'nfolge, *sf.* następstwo *n.* tronu.

Thro'nfolger, *sm.* =s, *pl.* —, następca *m.* tronu, dziedzic *m.* korony.

Thro'nhimmel, *sm.* =s, *pl.* —, baldachin tronowy.

Thro'nraub, *sm.* =(e)s, uzur-

pacya *f.*, przywłaszczenie *n.* tronu, korony.

Thro'uräuber, *sm.* -s, *pl.* —, uzurpator *m.*, przywłaszczyciel *m.* tronu, korony.

Thro'urede, *sf. pl.* -n, mowa tronowa.

Thro'nſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala tronowa.

Thro'nſeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, krzesło tronowe, tron *m.*

Thro'nſtufe, *sf. pl.* -n, stopień *m.* u tronu, tronowy.

Thro'nwechſel, *sm.* -s, *pl.* —, zmiana *f.* panującego.

Thu'nfiſch, *sm.* -(es), *pl.* -e, tuńczyk *m.*, bagnik *m.*, tunelek *m.*; großer — długopletw *m.* (ryba).

Thu'nfiſchfang, *sm.* -(e)s, połów *m.* tuńczyków.

Thy'mian, *sm.* -s, macierzanka *f.*, szmer polny (rośl.).

Thy'mſeide, *sf.* kanianka mniejsza, wylub *m.* (rośl.).

Thy'rſus, **Thy'rſos**, *sm.* —, **Thy'rſusſtab**, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, bluszczokręt *m.* (archeologia).

Tia'ra, **Tia're**, *sf. pl.* -ren, tyara *f.*, korona papieska.

Ti'chten, *va.* obacz dichten I. *va.* 1) i 2).

Ti'ck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) lekkie uderzenie; 2) konwulsywne, kurczowe drganie (szczególnie w twarzy), drgawka *f.* (medycyna); 3) chimera *f.*, grymas *m.*; er hat einen — ma chimery, dziwne urojenia; einen — auf jmndn haben czuć co do kogo.

Ti'cken, I. *vn.* (haben) robić tyk tak (o zegarze); II. *va.* (haben) dotykać, dotknąć lekko końcem palca.

Ti'cktack, *adv.* die Uhr ging — zegar robił tyk tak.

Tief, I. *adi. comp.* -er, *sup.* -ſte(r), 1) głęboki; ein -er Brunnen, Abgrund, Fluß, Teller głęboka studnia, przepaść, rzeka, głęboki talerz; -e Wunde głęboka rana; -e Töne głębokie tony; eine -e Verbeugung głęboki ukłon; -e Gelehrſamkeit, Weisheit głęboka nauka, mądrość; ein -er Gedanke głęboka myśl; ein -es Geheimnis głęboka tajemnica; ich ſage das aus -ſter Überzeugung mówię to według mego najgłębszego przekonania; einen -en Verſtand beſitzen, haben mieć głęboki rozum, być bardzo mądrym; ein -er Seufzer głębokie westchnienie; in -en Schlaf verſunken w głębokim śnie pogrążony; -er Schmerz głęboki smutek; -e Stille głęboka cisza; -er Schnee, Kot wysoko leżący śnieg, głębokie błoto, śnieg, błoto po kostki; hier iſt das Waſſer ſehr — tu woda bardzo głęboka; im -ſten Innern na dnie, w głębi serca; aus des Herzens -ſtem Grunde ze samej głębi serca; -e Demut głęboka pokora; -e Achtung głębokie uszanowanie; ein -er Sinn głęboka myśl; ein -es Dunkel ſchwebt über dieſem Ereignis głęboka tajemnica pokrywa to zdarzenie; -es Dunkel głęboka, nieprzenikliwa ciemność; -ſte Nacht ciemna noc; im -ſten Dunkel der Nacht ciemną nocą, w cieniach nocy; er tat einen -en Trunk dobrze się napił; im -ſten Winter wśród zimy; in -ſter Nacht późną nocą; bis in die -e Nacht hinein do późnej nocy; -ſtes Elend najostateczniejsza nędza; -er Haß głęboka nienawiść; in -en Gedanken ſein być pogrążonym w myślach; 2) nizki; -e Töne nizkie tony; -e Stimme nizki głos; -er Süden dalekie południe; -es Land nizko położony kraj; 3) ciemny, mocny (o kolorach); -es Rot kolor ciemno-czerwony; -es Dunkel nieprzenikliwa ciemność; II. *adv.* 1) głęboko; die Erde — graben ziemię głęboko kopać; — wurzeln głęboko korzenie zapuszczać; eine — eingewurzelte Meinung głęboko wkorzenione mniemanie; ein — eingewurzelter Fehler głęboko wkorzeniony, wpojony błąd; — denken głęboko myśleć; — in Gedanken verſinken głęboko się zamyślić; — ſeufzen głęboko westchnąć; das hat ſich meinem Herzen — eingeprägt głęboko utkwiło to w mojem sercu; — in der See ſein być na pełnem morzu; das Schiff geht — okręt głęboko się zanurza; er hat zu — ins Glas geguckt szkłem się przerwał, podpił sobie; — ins Laſter verſunken głęboko w nałóg popadły; er ſitzt, ſteckt — in der Patſche jest w wielkim kłopocie; das läßt — blicken to wzbudza, podsuwa myśli; — in der Nacht późną nocą; — in die Nacht (hinein) do późnej nocy; — trauern być w ciężkiej żałobie; — verſchuldet ſein, — in Schulden ſtecken siedzieć w długach, mieć długi po uszy; — fühlen głęboko czuć; — gerührt ſein być głęboko, mocno wzruszonym; — gebeugt ſein być bardzo stroskanym; — ins Gedächtnis prägen wryć w pamięć; jmndn — verletzen, kränken obrazić kogo do żywego; — in den Wald hineingehen wejść w głąb lasu; — Atem holen głęboko odetchnąć; er iſt — in den Vierzigen ma wzwyż czterdziestkę; — in Gedanken ſein być głęboko zamyślonym; 2) nizko; das Thermometer ſteht — termometr nizko stoi; -er ſtehen als jmndn anderer stać niżej od kogo; er hat ſich — erniedrigt bardzo się uniżył, upodlił; den Hut — in die Augen drücken kapelusz wcisnąć (na głowę) tuż ponad oczy; -er ſtimmen zniżyć ton; — nach Süden daleko na południe.

Tief, *sn.* -(e)s, część najgłębsza, głębia *f.*

Tie'fäugig, *adi.* głębokooki.

Tie'fbau, *sm.* -(e)s, 1) odbudowa głębsza (górn.); 2) obacz Waſſerbau.

Tie'fbeſchämt, *adi.* mocno zawstydzony.

Tie'fbewegt, *adi.* mocno wzruszony, do żywego wzruszony.

Tie'fblau, *adi.* ciemnoniebieski.

Tie'fblick, *sm.* -(e)s, wzrok przenikliwy; (obraz.) bystrość *f.*, przenikliwość *f.*

Tie'fblickend, *adi.* przenikliwie patrzący; (obraz.) bystry.

Tie'fbohrung, *sf. pl.* -en, głębokie wiercenie (górn.).

Tie'fdenkend, *adi.* głębokomyślący.

Tie'fe, *sf. pl.* -n, głąb *m.*, głębokość *f.*, głębina *f.*, głębizna *f.*; toń *f.* (wody); **grundlose** — głębia *f.*; **aus der** — **des Herzens** z głębi serca; **Mensch ohne** — człowiek powierzchowny; — **eines Schiffes** obacz **Tiefgang**; — **eines Segels** długość *f.* żaglu; (obraz.) — **des Gefühls** głębokość uczucia.

Tie'febene, *sf. pl.* -n, płaszczyzna *f.*

Tie'fen, *va.* (haben) mierzyć głębokość, zgłębiać, pogłębiać.

Tie'fenmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, głębiomiar *m.*

Tie'fmeſſung, *sf. pl.* -en, mierzenie *n.* głębokości, zgłębianie *n.*

Tie'fgang, *sm.* -(e)s, głębokość *f.* zanurzenia (statku).

Tie'fgebeugt, *adi.* bardzo znękany; zmartwiony; bardzo pochylony (także **-gebückt**).

Tie'fgehend, *adi.* 1) głęboko sięgający, głęboki; **-e Wurzeln** głębokie korzenie; **-e Änderungen** ważne, radykalne zmiany; 2) **-es Schiff** okręt głęboko zanurzający się.

Tie'fgrün, *adi.* ciemnozielony.

Tie'fland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, niż *m.*, nizina *f.*

Tie'fliegend, *adi.* 1) leżące na dnie; nizko leżący, nizko położony; **-e Gegend** nizina *f.*; 2) **-e Augen** głębokie, głęboko osadzone oczy; **-e Urſachen** przyczyny skryte.

Tie'flot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, głębiomiar *m.*

Tie'frot, *adi.* ciemnoczerwony.

Tie'fſinn, *sm.* -(e)s, **Tie'fſinnigkeit**, *sf.* 1) zadumanie *n.*, zamyślenie *n.*, zaduma *f.*; = **Nachdenklichkeit**; 2) gruntowność *f.*, głębokość *f.* myślenia, myśli; = **Gründlichkeit**, **Tiefe**; 3) melancholia *f.*; = **Schwermut**.

Tie'fſinnig, *adi.* 1) zadumany, zamyślony; = **nachdenklich**; 2) gruntowny, głęboki, głęboko myślący; 3) melancholiczny.

Tie'fſtimmig, *adi.* mający głęboki, nizki głos.

Tie'fton, *sm.* -(e)s, akcent *m.* (gramatyka).

Tie'ftönend, *adi.* nizkobrzmiący.

Tie'gel, *sm.* -s, *pl.* —, tygiel *m.*, rynka *f.*, słoik *m.*

Tie'ne, *sf. pl.* -n, wanienka *f.*

Tier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zwierz *m.*, zwierzę *n.*; **unvernünftiges** — bydlę *n.*; **wildes** — bestya *f.*, **kleines** — zwierzątko *n.*, bydlątko *n.*; **vierfüßiges** — czworonożne zwierzę; **zum -e gehörig** zwierzęcy; **zahmes** — zwierzę ułaskawione, domowe; **reißendes** — zwierz drapieżny; 2) łania *f.*; = **Hindin**, **Hirſchkuh**; 3) (przenośnie:) **das iſt ein großes** — to gruba ryba; **ſie iſt ein garſtiges** — to szkaradna czarownica; **du dummes** —! ty bydlaku! **er iſt ein gutes** — to dobre bydlę.

Tie'rähnlich, *adi.* do bydlęcia, zwierzęcia podobny, bydlęcy, zwierzęcy.

Tie'ranbeter, *sm.* -s, *pl.* —, czciciel *m.* zwierząt.

Tie'ranbetung, *sf.* czczenie *n.* zwierząt.

Tie'rart, *sf. pl.* -en, rodzaj *m.*, gatunek *m.* zwierza, zwierzęcia.

Tie'rartig, *adi.* obacz **Tierähnlich**.

Tie'rarz(e)nei, *sf. pl.* -en, lekarstwo *n.* dla zwierząt, dla bydląt.

Tie'rarz(e)neikunde, **Tie'rarzneikunſt**, *sf.* weterynarya *f.*, umiejętność *f.*, sztuka *f.* leczenia zwierząt, bydląt.

Tie'rarz(e)neiſchule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* weterynaryi.

Tie'rarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, weterynarz *m.*, lekarz *m.* zwierząt, bydląt.

Tie'rärztlich, *adi.* weterynaryjny.

Tie'rausſtopfer, *sm.* -s, *pl.* —, wypychacz *m.* zwierząt.

Tie'rbändiger, *sm.* -s, *pl.* —, poskromiciel *m.*, pogromca *m.* zwierząt.

Tie'rbeſchreibung, *sf.* *pl.* -en, opis *m.*, opisanie *n.* zwierząt, zoografia *f.*

Tie'rbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obraz *m.* zwierzęcia.

Tie'rbude, *sf. pl.* -n, menażerya *f.*

Tie'rchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od **Tier**, zwierzątko *n.*, bydlątko *n.*; **jedes** — **hat ſein Pläſierchen** każdy zabawia się według swego gustu.

Tie'rdiener, *sm.* -s, *pl.* —, obacz **Tieranbeter**.

Tie'rdienſt, *sm.* -es, obacz **Tieranbetung**.

Tie'repos, *sn.* —, *pl.* -epen, epopea *f.* ze świata zwierzęcego.

Tie'rfabel, *sf. pl.* -n, bajka *f.*, powiastka *f.* o zwierzętach.

Tie'rfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skóra zwierzęca (niewyprawiona).

Tie'rfett, *sn.* -(e)s, tłuszcz zwierzęcy.

Tie'rfleiſch, *sn.* -es, zwierzęce mięso.

Tie'rfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, lubownik *m.* zwierząt; **ich bin ein großer** — bardzo lubię zwierzęta.

Tie'rgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, zwierzyniec *m.*

Tie'rgattung, *sf. pl.* -en, gatunek *m.*, rodzaj *m.* zwierza, zwierząt.

Tie'rgefecht, *sn.* -e(s), *pl.* -e, walka *f.* zwierząt.

Tie'rgemälde, *sn.* -s, *pl.* —, obraz przedstawiający zwierzęta.

Tie'rgeſchichte, *sf.* historya *f.* zwierząt, zoologia *f.*

Tie'rgeſchlecht, *sn.* -e(s), *pl.* -er, rodzaj *m.* zwierząt.

Tie'rhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, menażerya *f.*

Tie'rhaut, *sf. pl.* =häute, skóra zwierzęca.

Tie'rheilkunde, **Tie'rheilkunſt**, *sf.* obacz Tierarz(e)neikunde, =kunſt.

Tie'rheit, *sf.* zwierzęcość *f.*; bestyalność *f.*, brutalność *f.*; = Roheit.

Tie'rhetze, *sf. pl.* =n, szczwanie *n.* zwierząt.

Tie'riſch, *adi.* zwierzęcy; bydlęcy; = viehiſch; brutalny, bestyalny; = roh; =es Leben życie zwierzęce; =er Magnetismus magnetyzm zwierzęcy; in =er Weiſe zwierzęco, po zwierzęcemu; =er Menſch brutal *m.*; =e Natur natura zwierzęca; natura brutalna; =er Leim klej zwierzęcy.

Tie'rkampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämpfe, walka *f.* zwierząt.

Tie'rkenner, *sm.* =s, *pl.* —, znawca *m.* zwierząt, zoolog *m.*

Tie'rklaſſe, *sf. pl.* =n, klasa *f.* zwierząt.

Tie'rkreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, zodyak *m.*, zwierzyniec *m.* (astron.).

Tie'rkunde, **Tie'rlehre**, *sf.* nauka *f.* o zwierzętach, zoologia *f.*

Tie'rleben, *sn.* =s, życie *n.* zwierząt.

Tie'rmaler, *sm.* =s, *pl.* —, malarz *m.* zwierząt.

Tiermalerei', *sf.* malowanie *n.* zwierząt.

Tie'rmuſeum, *sm.* =(s), *pl.* =ſeen, muzeum zoologiczne.

Tie'rname, *sm.* =ns, *pl.* =n, imię *n.* zwierzęcia.

Tie'rnatur, *sf. pl.* =en, natura zwierzęca, zwierzęcość *f.*

Tie'ropfer, *sn.* =s, *pl.* —, ofiara *f.* ze zwierzęcia.

Tie'rpark, *sm.* =e(s), *pl.* =e, zwierzyniec *m.*

Tie'rpflanze, *sf. pl.* =n, zwierzokrzew *m.*

Tie'rquäler, *sm.* =s, *pl.* —, dręczyciel *m.* zwierząt.

Tierquälerei', *sf. pl.* =en, dręczenie *n.* zwierząt.

Tie'rreich, *sn.* =e(s), królestwo *n.* zwierząt.

Tie'rſchau, *sf.* wystawa *f.* zwierząt.

Tie'rſchutz, *sm.* =es, ochrona *f.* zwierząt.

Tie'rſchutzverein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, towarzystwo *n.* ochrony zwierząt.

Tie'rſeele, *sf.* dusza zwierzęca.

Tie'rſprache, *sf.* mowa *f.* zwierząt, zwierzęca.

Tie'rſtück, *sn.* =e(s), *pl.* =e, obacz Tiergemälde.

Tie'rverehrung, *sf.* czczenie *n.* zwierząt, cześć *f.* dla zwierząt.

Tie'rverſteinerung, *sf. pl.* =en, zwierzę skamieniałe.

Tie'rwärter, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* zwierząt.

Tie'rwelt, *sf.* świat zwierzęcy.

Tie'rweſen, *sn.* =s, 1) zwierzę *n.*; 2) natura zwierzęca.

Tie'rzüchter, *sm.* =s, *pl.* —, hodowca *m.* zwierząt.

Tiſteln, *vn.* (heben) obacz Tüfteln.

Ti'ger, *sm.* =s, *pl.* —, tygrys *m.*; amerikaniſcher — jaguar *m.*

Ti'gerfarbig, *adi.* centkowany, tarantow(at)y.

Ti'gerfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Ti'gerhaut**, *sf. pl.* =häute, skóra tygrysia.

Ti'gerfleckig, *adi.* tygrysowaty; obacz Tigerfarbig.

Ti'gerhaft, **Ti'geriſch**, *adi.* tygrysi.

Ti'gerherz, *sn.* =ens, *pl.* =en, serce tygrysie.

Ti'gerhund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pies tygrysowaty, tarant.

Ti'geriltis, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, perewizka *f.*, tchórz nakrapiany.

Ti'gerin, *sf. pl.* =nen, tygrysica *f.*

Ti'gerjunge(s), *sn.* =gen, *pl.* =gen, tygrysię *n.*, tygrysiątko *n.*

Ti'gerkatze, *sf. pl.* =n, kot tygrysi; tygrys *m.*

Ti'gern, *va.* (haben) nakrapiać; zwykle tylko getigert *pp.* i *adi.* nakrapiany jak tygrys.

Ti'gerpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) koń tygrysowaty, tarantowaty, tarant *m.*; 2) zebra *f.*

Ti'gertier, *sn.* =e(s), *pl.* =e, tygrys *m.*

Ti'gerweibchen, *sn.* =s, *pl.* —, tygrysica *f.*

Ti'gerwolf, *sm.* =(e)s, *pl.* =wölfe, 1) hyena cętkowana; 2) giepard *m.*

Ti'gerwut, *sf.* wściekłość *f.* tygrysa, jak tygrysa.

Ti'lde, *sf. pl.* =n, kreska *f.* (znak dla wymowy).

Ti'lgbar, *adi.* 1) co można wywabić, wymazać; = auslöſchbar; co można zniszczyć, zburzyć; = zerſtörbar; 2) co można spłacić, umorzyć; = einlösbar, amortiſierbar.

Ti'lgbarkeit, *sf.* 1) wymazalność *f.*, możność *f.* wywabienia; 2) spłacalność *f.*, umorzalność *f.*

Ti'lgen, *va.* (heben) 1) wywabić (n. p. plamę), wymazać; 2) wygubić, wytępić, zgładzić; 2) znosić, =znieść; spłacać, spłacić, umorzyć (dług); 3) obacz Sühnen.

Ti'lgung, *sf. pl.* =en, 1) wywabienie *n.*, wymazanie *n.*; 2) wygubienie *n.*, wytępienie *n.*, zgładzenie *n.*; 2) spłacenie *n.*, spłata *f.*, umorzenie *n.* (długu).

Ti'lgungsfonds, (wym.: -fą), *sm.* —, *pl.* — fundusz *m.* na umorzenie długów.

Ti'lgungsgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd znoszący wyroki niższych sądów, sąd kasacyjny.

Ti'lgungskaſſe, *sf. pl.* =n, kasa *f.* umarzania długów.

Ti'lgungsſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kwit amortyzacyjny.

Ti'lgungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* skreślenia (druk.).

Ti'mbre, (wym.: tębr), *sn.* =s, brzmienie *n.*, metal *m.* (w głosie).

Timokratie', *sf. pl.* =n, rządy *pl.* bogatych (historya starożytna).

Timo'thiengras, *sn.* =ſes, chabr *m.* (ziele).

Ti'ngeltangel, *sm.* =s, *pl.* —, tyngiel *m.*, kawiarnia koncertowa.

Tinktu'r, *sf. pl.* =en, tynktura *f.*, nastój *m.*, wytłok *m.* z ziół; lekarstwo *n.*

Ti'nte, *sf. pl.* =n, 1) atrament *m.*, inkaust *m.*; (obraz.) er muß — gesoffen haben chyba oszalał; in der — sitzen siedzieć w błocie, być w kłopotach; jmndn in die — bringen, reiten wprowadzić kogo w błoto, w kłopot; in die — kommen wleźć w błoto, wpaść w kłopoty; 3) cieniowanie *n.* barw (malarstwo).

Ti'ntenfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, fabrykant *m.* atramentu.

Ti'ntenfaß, *sn.* =sses, *pl.* =fässer, kałamarz *m.*

Ti'ntenfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, sepia *f.*, czernica *f.*, mątwa *f.*, czernik *m.*, kałamarka *f.*, pław morski (ryba morska).

Ti'ntenflasche, *sf. pl.* =n, flaszka *f.* na atrament, z atramentem.

Ti'ntenfleck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Ti'ntenklecks,** *sm.* =ses, *pl.* =se, plama *f.* z atramentu.

Ti'ntenkleckser, *sm.* =s, *pl.* —, bazgracz *m.*

Ti'ntenpulver, *sn.* =s, proszek *m.* do robienia atramentu.

Ti'ntenstecher, *sm.* =s, *pl.* —, kałamarz *m.* z kolcem do wbijania w stół.

Ti'ntenwischer, *sm.* =s, *pl.* —, szmatka *f.*, papier *m.* do obcierania pióra.

Ti'ppen, *va.* (haben) dotykać, dotknąć z lekka (końcem palca).

Tira'de, *sf. pl.* =n, tyrada *f.*, długie zdanie.

Tirailleu'r, (wym.: -rajör), *sm.* =s, *pl.* =s i =e, tyralier *sn.*, harcownik *m.*

Tiraillie'ren, (wym.: -rajiren), *vn.* (haben) harcować.

Tiro'lerhut, *sm.* =(e)s, *pl.* =hüte, kapelusz tyrolski.

Tira'nn, *sm.* obacz Tyrann.

Tisa'ne, *sf. pl.* =n, ptyzana *f.*, tyzana *f.* (lekarstwo).

Tisch, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) stół *m.*; den — decken przykryć stół; zastawiać do stołu, nakryć do stołu (w celu obiadowania); der — ist gedeckt stół nakryty, jedzenie na stole; (den —) abdecken sprzątnąć ze stołu; reinen — machen zebrać ze stołu; (obraz.) wyjaśnić, zakończyć sprawę; am =e, bei =e przy stole, u stołu; sich zu =e setzen, zu =e gehen zasiąść, usiąść do stołu (do jedzenia); zu — sitzen siedzieć u stołu (i jeść); sich an den — setzen usiąść przy stole; am =e sitzen siedzieć przy stole; vom =e aufstehen wstać od stołu; 2) stół *m.*, jedzenie *n.*; obiad *m.*; = Mittags=; wieczerza *f.*; = Abendtisch; der — ist gut jedzenie jest dobre; einen guten — geben, bieten, führen dobry stół prowadzić, dobrze jadać; nach =e po obiedzie, po wieczerzy; über =e podczas obiadu, wieczerzy; reichbesetzter — suto zastawiony stół; zu =e bitten zaprosić na obiad; bei jmndm zu =e sein być u kogo na obiedzie; den — bei jmndm haben stołować się u kogo; freien — bei jmndm haben mieć u kogo wolny stół; jmndm den — geben dawać komu wikt, jedzenie; sich von — und Bett scheiden wziąć rozwód od stołu i łoża (prawo); (obraz.) jmndn unter den — stecken schować kogo do kieszeni; etw. unter den — werfen wyrzucić co na śmiecie, rzucić co do rupieci; man hat diese Sache unter den — geworfen tę sprawę zaniechano, zatuszowano, milczą o tej sprawie; 3) der — des Herrn stół Pański, św. komunia *f.*; zu Gottes — gehen iść do komunii; der grüne — zielony stół (do gry, do posiedzeń, do obrad); die Herren vom grünen — biurokraci.

Ti'schaufsatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, zastawa stołowa.

Ti'schbedarf, *sm.* =(e)s, potrzeby stołowe.

Ti'schbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, noga stołowa.

Ti'schbesteck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, widelec i noże.

Ti'schbier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, piwo stołowe, lekkie.

Ti'schblatt, *sn.* =(e)s, wierzch *m.* stołu, płyta stołowa.

Ti'schchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Tisch, stolik *m.*, stoliczek *m.*; er hat das „— deck' dich" ma wszystko, czego zapragnie.

Ti'schdecke, *sf. pl.* =n, okrycie *n.* na stół, przykrycie *n.* stołu.

Ti'schdecker, *sm.* =s, *pl.* —, nakrywacz *m.* stołu, stolnik *m.*

Ti'schecke, *sf. pl.* =n, róg *m.* (u) stołu.

Ti'schen, *vn.* (haben) siedzieć u stołu, obiadować, wieczerzać.

Ti'schfreund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyjaciel *m.* obiadów, obiadowy; pieczeniarz *m.*; = Schmarotzer.

Ti'schfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, noga stołowa.

Ti'schgabel, *sf. pl.* =n, widelec stołowy.

Ti'schgänger, *sm.* =s, *pl.* —, stołownik *m.*

Ti'schgast, *sm.* =es, *pl.* =gäste, gość obiadowy, na obiad zaproszony.

Ti'schgebet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, modlitwa *f.* przed jedzeniem i (dziękczynna) po jedzeniu.

Ti'schgedeck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nakrycie stołowe.

Ti'schgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, stołowe *n.*

Ti'schgenoß, *sm.* =ssen, *pl.* =ssen, spółstołownik *m.*, uczestnik *m.* stołu.

Ti'schgenossenschaft, *sf. pl.* =en, 1) spółstołownicy *pl.*; 2) towarzystwo stołowe.

Ti'schgerät, Ti'schgeschirr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sprzęty *pl.*, naczynia *pl.* stołowe.

Ti'schgesellschaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo stołowe.

Ti'schgespräch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rozmowa *f.* przy stole, podczas obiadu, wieczerzy.

Ti'schgestell, *sn.* =(e)s, *pl.*

-e, podstawa *f.* stołu, nogi *pl.* u stołu.

Ti'ſchglocke, *sf. pl.* -n, 1) dzwonek stołowy; 2) dzwonek wołający do stołu.

Ti'ſchkamerad, *sm.* -en, *pl.* -en, obacz Tiſchgenoß.

Ti'ſchkante, *sf. pl.* -n, kant *m.*, kraj *m.* stołu.

Ti'ſchkarte, *sf. pl.* -n, bilet wskazujący miejsce u stołu.

Ti'ſchkaſten, *sm.* -s, *pl.* — i *dim.* **Ti'ſchkäſtchen**, *sn.* -s, *pl.* —, skrzynia *f.*, skrzynka *f.*, schowek *m.* u stołu; ſich wie ein Mops im — langweilen nudzić się straszliwie.

Ti'ſchlein, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Tiſch, stolik *m.*, stoliczek *m.*; „— deck dich" ob. Tiſchchen.

Ti'ſchler, *sm.* -s, *pl.* —, stolarz *m.*

Ti'ſchlerarbeit, *sf. pl.* -en, robota stolarska, stolarszczyzna *f.*

Ti'ſchlerburſche, *sm.* -n, *pl.* -n, stolarczyk *m.*

Tiſchlerei', *sf. pl.* -en, 1) obacz Tiſchlerarbeit; 2) obacz Tiſchlerhandwerk; 3) obacz Tiſchlerwerkſtatt.

Ti'ſchlergeſell(e), *sm.* -en, *pl.* -en, czeladnik stolarski.

Ti'ſchlerhandwerk, *sn.* -(e)s, rzemiosło stolarskie, stolarstwo *n.*

Ti'ſchlerkitt, **Ti'ſchlerleim**, *sm.* -(e)s, kit *m.*, karuk stolarski.

Ti'ſchlermeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, majster stolarski.

Ti'ſchlern, *vn.* (haben) być stolarzem; stolarką się trudnić, wykonywać roboty stolarskie.

Ti'ſchlerſäge, *sf. pl.* -n, piła stolarska.

Ti'ſchlerwerkſtatt, *sf. pl.* -ſtätten, **Ti'ſchlerwerkſtätte**, *sf. pl.* -n, stolarnia *f.*

Ti'ſchlerwerkzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęty, narzędzia stolarskie.

Ti'ſchlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń biesiadna.

Ti'ſchlöffel, *sm.* -s, *pl.* —, łyżka stołowa.

Ti'ſchmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, nóż stołowy.

Ti'ſchnachbar, *sm.* -s, *pl.* -n, sąsiad *m.* przy stole.

Ti'ſchplatte, *sf. pl.* -n, płyta *f.*, wierzch *m.* (u) stołu.

Ti'ſchrede, *sf. pl.* -n, mowa biesiadna.

Ti'ſchredner, *sm.* -s, *pl.* —, mowca biesiadny.

Ti'ſchrücken, *sn.* -s, suwanie *n.* stolików, stoliki chodzące (spirytyzm).

Ti'ſchſegen, *sm.* -s, błogosławienie *n.* jadła.

Ti'ſchteppich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dywan *m.* na stół.

Ti'ſchtuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, obrus *m.*; das — auflegen, wegnehmen nakryć stół obrusem, zdjąć obrus.

Ti'ſchunterhaltung, *sf. pl.* -en, zabawa *f.*, rozrywka *f.*, rozmowa *f.* przy stole.

Ti'ſchwäſche, *sf.* bielizna stołowa.

Ti'ſchwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino stołowe, wino lekkie.

Ti'ſchzeit, *sf.* czas obiadowy, pora *f.* wieczerzy.

Ti'ſchzeug, *sm.* -(e)s, bielizna stołowa, nakrycie *n.*

Tita'n, **Tita'ne**, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) Tytan *m.* (mitologia grecka); (obraz.) olbrzym *m.*; er iſt ein — to olbrzym; 2) **Ti'tan**, *sm.* -s, Tytan *m.* (bożek słońca); 3) **Tita'n** i **Tita'nium**, *sn.* -s, tytan *m.* (metal).

Tita'nengeſchlecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, tytany *pl.*, ród *m.* tytanów.

Tita'nenhaft, **Tita'niſch**, *adi.* tytaniczny, olbrzymi.

Titani't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tytanit *m.*, sfen *m.* (metal).

Tita'nmetall, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tytan *m.* (metal).

Ti'tel, *sm.* -s, *pl.* —, tytuł *m.*; nazwa *f.*, oznaczenie *n.*; = Benennung; karta tytułowa, napis *m.* książki; = Titelblatt; godność *f.*, dostojność *f.*, stopień *m.*; = Eigenſchaft; er hat noch keinen — nie ma jeszcze tytułu; er hat (albo führt) den — Baron (albo eines Barons) ma tytuł barona; einen — geben, beilegen nadać tytuł, tytułować, nadać nazwisko, nazwać, mianować; mit dem — pod tytułem, pod nazwą; 2) tytuł *m.*, pretensya *f.*, powód prawny; = Rechtsgrund.

Ti'telauflage, **Ti'telausgabe**, *sf.* wydanie *m.* z tytułem (lub pod tytułem) zmienionym; zwykły przedruk, wydanie udane.

Ti'telblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, kartka tytułowa, napisowa.

Ti'telbild, *sn.* -es, *pl.* -er, i *dim.* **Ti'telbildchen**, *sn.* -s, *pl.* —, rycina tytułowa, na kartce tytułowej.

Ti'telbogen, *sm.* -s, *pl.* —, arkusz tytułowy, arkusz, którego częścią jest kartka tytułowa.

Ti'telbuchſtabe, *sm.* -n, *pl.* -n, litera tytułowa, wielka do napisów używana (druk.).

Ti'telchen, *sn.* -s, *pl.* —, kropka *f.*, kropeczka *f.*; kein — ni odrobiny; bis aufs — co do kropki.

Ti'teljagd, *sf.* obacz Titelſucht.

Ti'teljägerei, *sf.* gonitwa *f.* za tytułami.

Ti'telkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, — eines Artikels napis *m.* artykułu, nad artykułem.

Ti'telkupfer, *sn.* -s, *pl.* —, rycina tytułowa, miedzioryt tytułowy, na kartce tytułowej.

Ti'tellos, *adi.* nie mający tytułu; *adv.* bez tytułu.

Ti'telnarr, *sm.* -en, *pl.* -en, człowiek za tytułami się ubiegający, tytułów pragnący.

Ti'telreich, *adi.* obfitujący w tytuły, mający wiele tytułów.

Ti'telſucht, *sf.* chciwość *f.*, żądza *f.* tytułów.

Ti'telſüchtig, *adi.* chciwy, żądny tytułów.

Ti'telvignette, (wym.: -winiete), *sf. pl.* -n, obacz Titelbild.

Ti'telwahn, *sm.* -(e)s, pycha wywołana posiadaniem tytułów.

Ti'telweſen, *sn.* -s, tytuły *pl.*, sprawy tytułowe.

Ti'telzahl, *sf.* 1) liczba *f.* tytułów; 2) liczba *f.*, cyfra *f.* nad rozdziałami w książkach i t. p.

Ti'tte, *sf. pl.* =n, cycek *m.*, cycka *f.*

Titula'r(iſch), *adi.* tytularny; honorowy.

Titula'rbiſchof, *sm.* =eś, *pl.* =ſchöfe, biskup tytularny.

Titula'rfürſt, *sm.* =en, *pl.* =en, książę tytularny.

Titulatu'r, *sf. pl.* =en, tytulatura *f.*, miano *n.*, godność *f.*

Titulie'ren, *va.* (haben) tytułować, mianować, nazywać; jmndn Baron (albo als Baron) — tytułować kogo baronem.

Toa'ſt, (wym.: tost), *sm.* =eś, *pl.* =e, toast *m.*, przemowa *f.*, odezwa *f.* przy piciu zdrowia; einen — auf jmndn ausbringen pić (za) czyje zdrowie.

Toa'ſten, Toaſtie'ren, (wym.: tosten, tos—), *vn.* (haben) toastować, przemawiać przy piciu zdrowia, pić (za) czyje zdrowie.

To'ba(c)k i Toba'k, *sm.* pospol. zamiast Tabak tytoń *m.*; von Anno — od niepamiętnych czasów.

Tö'bel, *sm.* =s, *pl.* —, sworzeń *m.* (budown.).

To'ben, I. *vn.* (haben) 1) huczeć, szumieć, szaleć, burzyć się (o wietrze, o morzu), srożyć się, z hukiem rzucać bałwany (o morzu); szaleć, sapać, krzyczeć z gniewu (o ludziach); 2) hałasować, łoskotać, wrzeszczeć; = lärmen; der Moſt tobt im Faſſe moszcz robi w beczce; 3) gzić się (o bydle), hukać się (o świniach); II. tobend, *ppr.* i *adi.* burzliwy, łoskotny; =e Winde wiatry rozhukane; =eś Meer burzliwe morze; =e Leidenſchaft szalona namiętność; =er Schmerz gwałtowny ból; =er Menſch szaleniec *m.*

To'ben, *sn.* =s, huk *m.*, szum *m.*, łoskot *m.*, hałas *m.*, wrzawa *f.*

Tö'berich, *sm.* =s, kąkol roczny, życica durnica (ziele).

To'bſucht, *sf.* szał *m.*

To'bſüchtig, *adi.* szalony.

To'chter, *sf. pl.* Töchter, córa *f.*, córka *f.*; (żartobliwie:) höhere Töchter (dosłownie:) wyższe córki; panny chodzące jeszcze do szkół.

Tö'chteranſtalt, *sf. pl.* =en, instytut *m.*, zakład *m.* (wychowawczy) dla panien.

Tö'chterchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Tochter, córeczka *f.*, córuś *f.*, córunia *f.*

To'chterherz, *sn.* =ens, *pl.* =en, serce *n.* córki.

To'chterkind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, wnuczę *n.*, wnuk *m.*, wnuczka *f.*

To'chterkirche, *sf. pl.* =n, kościół filialny, filia *f.* kościoła.

To'chterland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, kolonia *f.*, osada *f.*

Tö'chterlein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Tochter, córeczka *f.*

Tö'chterlich, *adi.* córeczny; *adv.* jak córka.

To'chterliebe, *sf.* miłość *f.* córki.

To'chtermann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, mąż *m.* córki, zięć *m.*

To'chterpfarre, *sf. pl.* =n, parafia filialna, filia *f.* parafii.

To'chterſchaft, *sf.* córectwo *n.*; ſie hat ihre — erwieſen dowiodła, że jest jego (lub jej) córką.

Tö'chterſchule, *sf. pl.* =n, szkoła panieńska, żeńska; höhere — wyższa szkoła żeńska.

To'chterſohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſöhne, syn *m.* córki, wnuk *m.* po córce.

To'chterſprache, *sf. pl.* =n, język pochodny.

To'chterſtaat, *sm.* =(e)s, *pl.* =en, **To'chterſtadt**, *sf. pl.* =ſtädte, kolonia *f.*, osada *f.*

Tockie'ren, *vn.* (haben) 1) uderzać szklankę o szklankę, pić do kogo; 2) malować silnem pociągnięciem pendzla.

Tod, *sm.* =eś, *pl.* =e, śmierć *f.*, zgon *m.* (skon *m.*), zejście *n.* ze świata; eines natürlichen, gewaltſamen =es ſterben umrzeć śmiercią naturalną, gwałtowną; er ſtarb den — des Helden umarł śmiercią bohaterską, jak bohater; er hatte einen ſchweren — ciężko umierał; eines plötzlichen, unvorhergeſehenen =es ſterben umrzeć nagle, niespodziewanie; eines ſchönen =es ſterben umrzeć lekko, umrzeć ładną śmiercią; mit (dem) =e abgehen zejść z tego świata, umrzeć; jmndm den — geben uśmiercić kogo, śmierć komu zadać; ſich den — geben odebrać sobie życie, popełnić samobójstwo; dem =e ſtandhaft entgegenſehen śmiało śmierci w oczy spozierać, nie bać się śmierci; den Tod fürs Vaterland ſterben umrzeć za ojczyznę; im Augenblicke des =es w chwili śmierci; er iſt dem =e nahe, er liegt auf den — blizkim jest śmierci, leży śmiertelnie chory, jest chorobą śmiertelną złożony; der — ſitzt ihm auf der Zunge już ma duszę na ramieniu, śmierć mu zagląda w oczy; mit dem =e ringen pasować się ze śmiercią, być, leżeć w agonii; auf den — haſſen nienawidzieć śmiertelnie; das iſt mir bis auf den (albo in den) — verhaßt nie cierpię tego jak dyabła; Geld oder —! pieniądze albo życie! das wird mein — ſein to mnie zabije; ich bin des =es już po mnie, zginąłem, przepadłem; du biſt ein Kind des =es, wenn... trupem padniesz, jeśli...; ich will des =es ſein, wenn... niech zginę, jeżeli...; auf den — verwundet śmiertelnie (z)raniony; auf den — angeklagt ſein, gefangen ſitzen być oskarżonym o zbrodnię, siedzieć w więzieniu za zbrodnię karaną śmiercią; ſich auf den — erkälten umrzeć z przeziębienia; ſich auf — und Leben ſchlagen bić się na umór; für jmndn in den — gehen oddać życie za kogo, umrzeć dla kogo; zu =e hetzen zaszczuć (łow.); gonić kogo tam i sam do upadłego; zu

=e ſchlagen zatłuc; zum =e verurteilen skazać na śmierć; zum =e führen *a)* śmierć sprawić, spowodować; *b)* prowadzić na miejsce stracenia; ſich zu =e arbeiten zamęczyć się pracą, zapracować się; jmndn zu =e ärgern dokuczać komu tak, że umiera; ſich zu =e ärgern umierać ze złości; ſich zu =e hungern zagłodzić się; ſich zu =e ſtudieren zamęczyć się nauką; ſich zu =e lachen pękać od śmiechu; ſich zu =e trinken zabić się piciem, zapić się na śmierć; zum =e erſchrecken przestraszyć się okropnie; ſich des =es wundern bardzo się dziwić; du ſiehſt aus wie der — wyglądasz jak śmierć; nach dem =e des Vaters geborener Sohn pogrobowiec *m.*; nach dem =e des Verfaſſers herausgegebenes Werk dzieło pośmiertne; er iſt gut nach dem =e zu ſchicken możnaby go po śmierć posłać (o ludziach bardzo powolnych); zu =e martern, quälen udręczyć, zamęczyć; zu — prügeln ubić; für den — iſt kein Kraut gewachſen przeciwko śmierci mocy niema, na śmierć niema lekarstwa; der — kehrt ſich nicht an die Zeit śmierć dnia nie poczeka.

To'dähnlich, *adi.* do śmierci podobny; blady jak trup; = totenblaß.

To'dbange, *adi.* bardzo przestraszony.

To'dbett, *sn.* =es, *pl.* =en, łoże śmiertelne.

To'dblaß, *adi.* obacz Totenblaß.

To'dbringend, *adi.* śmierć przynoszący, uśmiercający, śmiertelny.

To'desahnung, *sf. pl.* =en, przeczucie *n.* (blizkiej) śmierci.

To'desangſt, *sf. pl.* =ängſte, strach *m.* umierającego; obawa *f.* śmierci; = Todesfurcht; okropny przestrach.

To'desanzeige, *sf. pl.* =n, doniesienie *n.* o śmierci.

To'desart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* śmierci.

To'desbangigkeit, *sf.* strach *m.* umierającego.

To'desbecher, *sm.* =s, *pl.* —, puhar śmiertelny (z trucizną).

To'desbett, *sn.* =es, *pl.* =en, łoże śmiertelne.

To'desbläſſe, *sf.* ob. Totenbläſſe.

To'desblock, *sm.* =(e)s, *pl.* =blöcke, pień *m.* do ścinania skazańców.

To'desbote, *sm.* =n, *pl.* =n, posłannik *m.*, zwiastun *m.* śmierci.

To'desbotſchaft, *sf. pl.* =en, poselstwo *n.* śmierci.

To'desengel, *sm.* =s, *pl.* —, anioł *m.* śmierci.

To'desfackel, *sf. pl.* =n, pochodnia *f.* śmierci, pochodnia pogrzebowa.

To'desfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, przypadek *m.* śmierci; zejście *n.*, śmierć *f.*; auf den — na przypadek śmierci; im — w razie śmierci.

To'desfriſt, *sf. pl.* =en, odroczenie *n.* stracenia.

To'desfurcht, *sf.* bojaźń *f.* śmierci.

To'desgedanke, *sm.* =ns, *pl.* =n, myśl *f.* o śmierci; ſich =n machen myśleć (często, ciągle) o śmierci.

To'desgefahr, *sf. pl.* =en, niebezpieczeństwo *n.* śmierci; in — ſchweben być w niebezpieczeństwie śmierci; jmndn aus — erretten wyratować kogo z niebezpieczeństwa śmierci.

To'desgott, *sm.* =es, *pl.* =götter, bóg *m.* śmierci.

To'desgrauen, *sn.* =s, zgroza *f.* śmierci.

To'deshauch, *sm.* =es, dech *m.*, tchnienie *n.* śmierci.

To'desjahr, *sn.* =(e)s, rok *m.* śmierci.

To'deskampf, *sm.* =es, *pl.* =kämpfe, pasowanie *n.* się ze śmiercią, konanie *n.*, agonia *f.*; im =e liegen pasować się ze śmiercią, konać.

To'deskandidat, *sm.* =en, *pl.* =en, kandydat *m.* śmierci.

To'deskeim, *sm.* =(e)s, zaród *m.* śmierci.

To'deskrampf, *sm.* =es, *pl.* =krämpfe, kurcz śmiertelny.

To'desmut, *sm.* =es, odwaga śmierć wyzywająca; brak *m.* bojaźni przed śmiercią.

To'desmutig, *adi.* niebojący się śmierci.

To'desnachricht, *sf. pl.* =en, wiadomość *f.* o śmierci.

To'desnacht, *sf. pl.* =nächte, noc *f.* śmierci.

To'desnot, *sf. pl.* =nöte, obacz Todeskampf; in —nöten ſein obacz im —kampfe liegen; (także:) być w niebezpieczeństwie życia.

To'despein, To'desqual, *sf. pl.* =en, męka *f.* śmierci, męki *pl.* umierającego.

To'despoſt, *sf.* doniesienie *n.* o śmierci.

To'desröcheln, *sn.* =s, charczenie *n.* umierającego.

To'desſchauer, *sm.* =s, *pl.* —, dreszcz śmiertelny.

To'desſchlaf, To'desſchlummer, *sm.* =s, śmiertelny, wieczny sen.

To'desſchrecken, *sm.* =s, *pl.* —, 1) strach *m.* śmierci; 2) strach okropny.

To'desſchweiß, *sm.* =es, śmiertelny pot.

To'desſtoß, *sm.* =es, *pl.* =ſtöße, śmiertelny raz, śmiertelne pchnięcie.

To'desſtrafe, *sf.* kara *f.* śmierci; stracenie *n.*; = Hinrichtung; bei — pod karą śmierci; die — ſteht darauf to karane śmiercią.

To'desſtreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, śmiertelne cięcie, śmiertelny cios.

To'desſtunde, *sf.* godzina *f.* śmierci, ostatnia, ostateczna godzina.

To'destag, *sm.* =(e)s, dzień *m.* śmierci; rocznica *f.* śmierci.

To'destrank, *sm.* =(e)s, *pl.* =tränke, śmiertelny napój.

To'desurteil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyrok *m.* śmierci; jmndm das — ſprechen skazać kogo na śmierć; ein — vollſtrecken wykonać wyrok śmierci.

To'desverachtung, *sf.* pogarda *f.* śmiercią.

To'desverbrechen, *sn.* =s, *pl.* —, zbrodnia karana śmiercią.

To'desvorbote, *sm.* =n, *pl.* =n, oznaka *f.* śmierci.

To'deswunde, *sf. pl.* -n, rana śmiertelna.

To'deswürdig, *adi.* godzien śmierci.

To'dfehde, *sf. pl.* -n, walka *f.* na zabój.

To'dfeind, I. *adi.* śmiertelnie nienawidzący; II. *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wróg śmiertelny, zacięty.

To'dfeindſchaft, *sf. pl.* -en, śmiertelna nienawiść.

To'dkalt, *adi.* zimny jak śmierć, jak trup.

To'dkrank, *adi.* śmiertelnie chory.

Tö'dlich, I. *adi.* śmiertelny, śmierć za sobą pociągający; = todbringend; zabójczy; = mörderiſch; fatalny, zgubny, nieochronny; = verhängnisvoll; -e Wunde, Krankheit rana, choroba śmiertelna; -er Ausgang śmierć *f.*; -e Waffe zabójcza broń; II. *adv.* — verwunden zranić śmiertelnie; — verwundet śmiertelnie ranny; — haſſen śmiertelnie nienawidzić; — beleidigen do żywego obrazić; ſich — langweilen okropnie się nudzić; die Krankheit verlief — choroba zakończyła się śmiercią.

Tö'dlichkeit, *sf.* śmiertelność *f.*; zabójczość *f.*

To'dmüde, *adi.* bardzo zmęczony.

To'dſtill, *adi.* obacz Totenſtill.

To'dſünde, *sf. pl.* -n, grzech śmiertelny.

To'ffel, **Tö'ffel**, *sm.* -s, *pl.* —, 1) *dim.* imienia Chriſtoph; 2) (obraz.) głupiec *m.*

To'ffel, *sf. pl.* -n, ziemniak *m.* (botanika).

To'ga, *sf. pl.* -gen, toga *f.*; mit der — bekleidet, in der — w todze.

Toile'tte, (wym.: toa—), *sf. pl.* -n, 1) toaleta *f.*, upiększalnia *f.*, strojnia *f.*, gotowalnia *f.*, szafka *f.*, skrzyneczka *f.* do potrzeb stroju; 2) ubiór *m.*, strój *m.*, ubranie *n.*; — machen ubierać się; in großer — w stroju galowym, paradnym, świątecznym.

Toile'ttengegenſtände, *sm. pl.*, **Toile'ttenkram**, *sm.* -(e)s, przybory toaletowe, przybory do stroju.

Toile'ttenſeife, *sf. pl.* -n, mydło toaletowe.

Toile'ttenſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, lustro *n.* u toalety.

Toile'ttentiſch, *sm.* -es, *pl.* -e i *dim.* **Toile'ttentiſchchen**, *sn.* -s, *pl.* —, stół *m.*, stolik *m.* toaletowy, toaleta *f.*

Toka'ier, *sm.* -s, wino tokajskie.

Tö'le, *sf. pl.* -n, pies *m.*, suka *f.*

Tolera'bel, *adi.* znośny; *adv.* znośnie.

Tolera'nt, *adi.* wyrozumiały, pobłażliwy; *adv.* wyrozumiale, pobłażliwie.

Tolera'nz, *sf.* tolerancya *f.*, pobłażliwość *f.*, wyrozumiałość *f.*, zgoda *f.*

Tolerie'ren, *vn.* (haben) tolerować, pobłażać, znosić, pozwalać, dozwalać.

Toll, I. *adi.* 1) szalony; — ſein być szalonym, szaleć; — werden oszaleć; jmndn — machen rozumu kogo pozbawić; es iſt zum Tollwerden, man möchte — werden oszaleć by można; er iſt vor Freude — geworden z radości rozum stracił, odszedł od rozumu; ein Toller szaleniec *m.*; 2) wściekły; = wütend; wściekający się ze złości, rozjuszony; ein -er Hund wściekły pies; auf jmndn — ſein strasznie być zagniewanym na kogo; jmndn — machen strasznie kogo rozzłościć; 3) nierozsądny; = unſinnig, widerſinnig; nieroztropny; = töricht; śmieszny; = lächerlich; dziwaczny; = ſonderbar; -er Streich nierozsądna, szalona sprawka; -er Einfall dziwaczny, szalony pomysł; -e Freude szalona uciecha; -es Treiben hulanie *n.*, hulaszczość *f.*; -es Lachen, -er Lärm szalony śmiech, hałas; -es Zeug treiben dziwaczyć; biſt du —? czyś oszalał?; das Tollſte dabei iſt... najśmieszniejszem przy tem jest..; es wird noch -er kommen usłyszysz, zobaczysz jeszcze większe szaleństwa, dziwactwa, głupstwa; 4) -es Gold fałszywe złoto; II. *adv.* es — treiben płatać głupstwa; er macht es zu — za nadto sobie pozwala; das iſt doch zu —! tego przecież za wiele; — und voll ſein być pijanym jak bela; ſich — freuen cieszyć się jak dziecko.

To'llapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, psianka szalona (bot.).

To'llbeere, *sf. pl.* -n, pokrzyk *m.*, wilcza jagoda (bot.).

To'lle, *sf. pl.* -n, 1) czub *m.* z piór; = Federſchopf; 2) kryza *f.*; = Krauſe.

To'lleiſen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) żelazko *n.* do zapiekania włosów; 2) żelazko *n.* do robienia falbanek.

To'llen, I. *vn.* (haben) krzyczeć szalenie, szaleć; II. *vn.* (haben) zapiekać włosy; robić falbany w bieliźnie.

To'llhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* waryatów, szaleńców.

To'llhäusler, *sm.* -s, *pl.* —, szaleniec *m.*, waryat *m.*

To'llhäusleriſch, *adi.* szalony, opętany; *adv.* szalenie.

To'llheit, *sf. pl.* -en, 1) (bez *pl.*) szaleństwo *n.*, szał *m.*; 2) wściekłość *f.*; = Wut; in — geraten wpaść w szaleństwo, w wściekłość; 3) wodowstręt *m.*, wścieklizna *f.* (u psów); 4) bezsensowność *f.*, głupstwo *n.*, dziwactwo *n.*; die -en der Mode dziwactwa mody; 5) z *pl.* -en, szalona sprawka; = toller Streich.

To'llkirſche, *sf. pl.* -n, psia wiśnia (bot.); obacz Tollbeere.

To'llkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, 1) człowiek łatwo się gniewający, w wściekłość wpadający; 2) narwaniec *n.*, szałaputa *m.*, szaławiła *m.*

To'llköpfig, *adi.* szalony, narwany.

To'llkrankheit, *sf.* wścieklizna *f.*, wodowstręt *m.*

To'llkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, szaleniec *m.*, szalej

m., bielun *m.*, błekot *m.* (rośl.).

To'llkühn, *adi.* odważny aż do szaleństwa, szalenie śmiały; *adv.* z szaloną odwagą.

To'llkühnheit, *sf.* śmiałość zapamiętała, śmiałość do szaleństwa posunięta.

To'llſucht, *sf.* obacz Tollheit.

To'llwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, gzik *m.* (zool.).

To'llwut, *sf.* 1) złość do wściekłości posunięta, wściekła zajadłość; 2) wścieklizna *f.*, wodowstręt *m.*

To'lpatſch, *sm.* -es, *pl.* -e, bałwan *m.*

To'lpatſchig, *adi.* obacz Tölpelhaft.

Tö'lpel, *sm.* -s, *pl.* —, mazgaj *m.*, bałwan *m.*, munia *m.*, basałyk *m.*, gawron *m.*, głuptak *m.*; drąg *m.*, drągal *m.*, gamoń *m.*; grober — prostak *m.*

Tölpelei', *sf. pl.* -en, mazgajstwo *n.*, gamoniostwo *n.*, prostactwo *n.*, grondalstwo *n.*

Tö'lpelhaft, *adi.* gamoniowaty, mazgajowaty; głupkowaty; *adv.* gamoniowato, mazgajowato; głupkowato.

Tö'lpelhaftigkeit, *sf. pl.* -en, obacz Tölpelei.

Tö'lpeln, *vn.* (haben) zachowywać się jak mazgaj, jak gamoń, jak głuptak; robić głupstwa.

Tö'lpiſch, *adi.* obacz Tölpelhaft.

Toma'te, *sf. pl.* -n, pomidor *m.*; = Paradiesapfel.

To'mbak, *sm.* -(e)s, tombak *m.* (metal).

To'mbak-, To'mbaken, *adi.* tombakowy.

To'mbola, *sf. pl.* -s, tombola *f.*, rodzaj loteryi.

To'mus, *sm.* —, *pl.* -mi, tom *m.*

Ton, *sm.* -(e)s, *pl.* Tö'ne, ton *m.*, głos *m.*, dźwięk *m.*; melodya *f.*, nuta *f.*; (w malarstwie:) ton *m.* obrazu, dobór *m.* kolorów, światła i cieniów; halber — półton *m.*; ganzer — cały ton; die höchſten Töne tony najwyższe; den — angeben, anſchlagen, anſtimmen podać ton, wskazać, z jakiego tonu ma się co grać, śpiewać, intonować; (obraz.) den — angeben przewodzić, rej wodzić, ton zadawać; dieſe Silbe trägt den — na tej zgłosce spoczywa przycisk; den — legen auf położyć akcent, przycisk na; einen — von ſich geben wydać ton; den — halten nie wypaść z tonu; aus dem -e kommen, fallen wyjść z tonu; in einem und demſelben -e ſprechen jednym tonem mówić; in entſchloſſenem -e ſprechen mówić tonem zdecydowanego; einen gewiſſen — anſchlagen przemówić pewnym tonem; aus einem hohen -e reden górno mówić, dumnie mówić; aus einem anderen -e reden, den — ändern, einen anderen — anſchlagen innym tonem, z innego tonu mówić, śpiewać; z innej beczki rozpocząć; in gleichem -e antworten odpowiedzieć tym samym tonem, jak zapytano; ſpöttiſcher, höhniſcher — ton szyderczy; der gute — dobry ton, dobre zachowanie *n.* się; moda *f.*; zum guten — gehörig modny; es iſt jetzt guter —, zu . . . należy obecnie do dobrego tonu, jest w modzie, . . .; Mann von gutem -e człowiek dobrze wychowany.

To'nabſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, interwal *m.*, odległość muzyczna (muzyka).

To'nähnlichkeit, *sf. pl.* -en, podobieństwo *n.* tonów.

To'nangebend, *adi.* nadający ton, przewodni (n. p. nuta przewodnia); (obraz.) rej prowadzący, modę nadający.

To'nangeber, *sm.* -s, *pl.* —, wodzirej *m.*, przewódca *m.*

To'nart, *sf. pl.* -en, rodzaj *m.* tonu; tonacya *f.*, gama *f.*; ein Tonſtück in eine andere — übertragen transponować utwór do innej tonacyi.

To'nausweichung, *sf. pl.* -en, modulacya *f.* (muzyka).

To'nbeſchaffenheit, *sf.* jakość *f.* tonu.

To'nbezeichnung, *sf. pl.* -en, oznaczenie *n.* akcentu, przycisku (gram.).

To'nbild, *sn.* -es, *pl.* -er, obraz muzykalny.

To'nbrechung, *sf. pl.* -en, łamanie *n.* (się) tonów.

To'nbühne, *sf. pl.* -n, orkiestra *f.*

To'ndichter, *sm.* -s, *pl.* —, kompozytor *m.*, muzyk *m.*

To'ndichtung, *sf. pl.* -en, kompozycya muzyczna.

To'nen, I. *vn.* (haben) brzmieć, dźwięczeć, brzęczeć; wydawać dźwięk, głos; II. *va.* (haben) cieniować, rozdzielać światło i cień; = abtönen.

To'nfall, *sm.* -(e)s, akcent *m.*, przycisk *m.* (gramatyka); kadencya *f.*, spadek *m.* tonu (muzyka).

To'nfarbe, *sf.* metal *m.* w głosie (muzyka).

To'nfolge, *sf. pl.* -n, następstwo *n.* tonów, skala *f.*

To'nführung, *sf.* modulacya *f.*

To'nfülle, *sf.* pełnia *f.*, bogactwo *n.* tonów.

To'ngang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, tony *pl.*, melodya *f.*

To'ngemälde, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Tonbild.

To'ngeſetze, *sn. pl.* prawa *pl.* tonów.

To'nhalle, *sf. pl.* -n, sala koncertowa.

To'nika, I. *sf.* tonika *f.*, pierwszy stopień gamy (muzyka); II. *pl.* środki toniczne.

To'niſch, *adi.* toniczny, *a*) intonacyjny (muzyka); *b*) sprężysty (fizyol.).

To'nkunde, *sf.* nauka *f.* o tonach, dźwiękach, harmonia *f.*

To'nkundig, *adi.* znający się na muzyce.

To'nkunſt, *sf.* 1) obacz Tonkunde; 2) muzyka *f.*

To'nkünſtler, *sm.* -s, *pl.* —, muzyk *m.*, artysta *m.*

To'nkünſtlerin, *sf. pl.* -nen, muzykantka *f.*, artystka *f.*

To'nlehre, *sf.* nauka *f.* o dźwiękach, akustyka *f.*

To'nleiter, *sf.* skala *f.* (muzyczna), gama *f.*; die — ſingen śpiewać gamy; die — ſpielen grać gamy.

To'nlos, I. *adi.* 1) niemający brzmienia, dźwięku, głosu, niewydający tonu; niemy, afoniczny; —loſe Stimme głos przygasły, bardzo słaby; 2) nieakcentowany, niemający przycisku (gramatyka); II. *adv.* bez tonu, bez dźwięku; bez przycisku.

To'nloſigkeit, *sf.* brak *m.* tonu, dźwięku, głosu; afonia *f.*; brak *m.* akcentu, przycisku (gramat.).

To'nmalerei, *sf. pl.* -en, malowanie *n.*, przedstawianie *n.* za pomocą tonów.

To'nmaß, *sn.* -eš, *pl.* -e, miara *f.* tonu, dźwięku; iloczas *m.* (wierszowanie).

To'nmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, miarkownik *m.*, monokord *m.*

To'nmeſſung, *sf.* mierzenie *n.* dźwięków; prozodya *f.*, wierszowanie *n.*

Tonna'ge, (wym.: -naż), *sf.* ładunek *m.*; ładunkowe *n.* (żegluga).

Tö'nnchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Tonne, beczułeczka *f.*

To'nne, *sf. pl.* -n, 1) beczka *f.*; eine — Waſſer beczka wody; Wein in -n füllen napełniać beczki winem; eine — Goldes baryłka *f.* złota; leere -n geben groſſen Schall próżna beczka głośno dzwoni, szumi; 2) tonna *f.*, beczka *f.*, kłoda *f.* (przewoźnictwo).

To'nnenband, *sn.* -eš, *pl.* -bänder, obręcz *f.* (żelazna) na beczce, na beczkę.

To'nnenbrücke, *sf. pl.* -n, most beczkowy, z beczek.

To'nnenbutter, *sf.* masło beczkowe.

To'nnenförmig, *adi.* mający kształt beczki.

To'nnenfracht, *sf. pl.* -en, ładunek *m.* w tonnach, na tonny (przewoźn.).

To'nnengehalt, *sm.* -(e)s, pojemność *f.* w tonnach, na tonny.

To'nnengeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, beczkowe *n.*

To'nnengewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, kolebka *f.*, sklepienie kolebkowate, żłobiaste, beczkowate (budown.).

To'nnenkürbis, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, dynia beczkowa.

To'nnenladung, *sf. pl.* -en, **To'nnenmaß**, *sm.* -eš, *pl.* -e, ładunek *m.* w tonnach.

To'nnenreif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obręcz *f.* (drewniana) na beczkę, na beczce.

To'nnenweiſe, *adv.* na beczki, beczkami.

To'nreihe, *sf. pl.* -n, ob. Tonleiter.

To'nſatz, *sm.* -eš, *pl.* -ſätze, kompozycya *f.*

To'nſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, fonograf *m.*

To'nſetzer, *sm.* -s, *pl.* —, kompozytor *m.* muzyczny.

To'nſetzung, *sf. pl.* -en, układanie *n.* muzyki, kompozycya *f.* (muzyczna).

To'nſilbe, *sf. pl.* -n, zgłoska akcentowana, mająca przycisk (gram.).

To'nſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, muzyka *f.*, koncert *m.*

To'nſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kawałek muzyczny, kompozycya *f.* (muzyczna).

Tonſu'r, *sf. pl.* -en, tonzura *f.*, koronka *f.*, nagłówka *f.* kapłańska, postrzyżyny *pl.*; mit der — verſehen, die — erteilen udzielić tonzurę.

Tonſurie'ren, *va.* (haben) udzielić tonzurę.

To'nſyſtem, *sn.* -s, *pl.* -e, system muzyczny.

Tonti'ne, *sf. pl.* -n, tontyna *f.* (rodzaj ubezpieczenia na wypadek śmierci).

To'nveränderung, *sf. pl.* -en, zmiana *f.* tonu, dźwięku; zmiana *f.* akcentu (gramat.).

To'nverhältnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, rytm *m.*, stosunek *m.* tonów.

To'nverzierung, *sf. pl.* -en, figura *f.* (muzyka).

To'nwelt, *sf.* świat *m.*, królestwo *n.* tonów.

To'nwerkzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, instrument muzyczny.

To'nwiſſenſchaft, *sf.* umiejętność *f.* muzyki.

To'nzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak przyciskowy, akcent *m.*, przygłos *m.* (gramat.).

Topa's, *sm.* -paſes, *pl.* -paſe, topaz *m.* (kamień).

Topf, *sm.* -(e)s, *pl.* Töpfe, garnek *m.*, garczek *m.*; donica *f.*, wazon *m.*, fajerka *f.* (do kwiatów); słoik *m.*; = Tiegel; garniec *m.*, dzban *m.*; = Krug; ein — (voll) Erbſen garnek grochu; (obraz.) alles in einen — werfen do wszystkiego przykładać jedną miarę, wszystko osądzać jednakowo; zerbrochene Töpfe halten am längſten garnca natłuczonego utrzymasz dłużej; stary garnek przeżyje nowy; wer den — zerbrochen hat, ſammle auch die Scherben kto piwa nawarzy, niech mu pysk oparzy; kto wypił piwo, niechże pije i męty; zerbrochene Töpfe gibt's überall skorupy wszędzie się znajdą, niema nic bez ale, wszędzie ludzie błądzą; kleine Töpfe haben auch Henkel i małe garnki mają uszka; chłopa korcem nie mierzą; es iſt noch nicht in dem -e, in dem es kochen ſoll rzecz jeszcze nie dojrzała; einen — zu allen Speiſen haben w jednym garnku wszystko warzyć.

To'pfauſter, *sf. pl.* -n, patella *f.*, czaszołka *f.* (mięczak).

To'pfbinden, *sn.* -s, obacz Topfflicken.

To'pfbinder, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Topfflicker.

To'pfblume, *sf. pl.* -n, kwiat wazonowy.

To'pfbrett, *sn.* -eš, *pl.* -er, polica *f.*

To'pfbutter, *sf.* masło garnkowe.

Tö'pfchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Topf, 1) garnuszek *m.*, garnuszeczek *m.*; 2) ein — Bier szklanka *f.* piwa; 3) nocnik *m.*; = Nachttopf.

To'pfdeckel, *sm.* -s, *pl.* —, nakrywka *f.* (u) garnka.

Tö'pfen, *sm.* -s, twaróg *m.* (po wiedeńsku).

Tö'pfenkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placek *m.* z twarogiem.

Tö'pfer, *sm.* -s, *pl.* —, garncarz *m.*, zdun *m.*

Tö'pferarbeit, *sf.* *pl.* -en, robota garncarska; keramika *f.*

Töpferei', *sf.* *pl.* -en, garncarstwo *n.* (rzemiosło); garncarnia *f.* (fabryka).

Tö'pfererde, *sf.* obacz Töpferton.

Tö'pfererz, *sn.* -es, galena *f.*, błyszcz *m.* ołowiu.

Tö'pfergeſchirr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Tö'pfergut**, *sn.* -(e)s, obacz Töpferware.

Tö'pfergeſelle, *sm.* -n, *pl.* -n, zduńczyk *m.*

Tö'pferhandwerk, *sn.* -(e)s, **Tö'pferkunſt**, *sf.* garncarstwo *n.*, keramika *f.*

Tö'pfermeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, garncarz *m.*, zdun *m.*

Tö'pfern, I. *vn.* (haben) wykonywać rzemiosło garncarskie; II. *adi.* garncarski; gliniany; = tönern.

Tö'pferſcheibe, *sf.* *pl.* -n, garncarskie koło, krąg *m.*, kołowrotek *m.*, tok *m.* (garncarski).

Tö'pferton, *sm.* -(e)s, glina garncarska.

Tö'pferware, *sf.* *pl.* -n, **Tö'pferzeug**, *sn.* -(e)s, naczynia garncarskie.

Tö'pferwerkſtatt, *sf.* *pl.* -ſtätten, garncarnia *f.*

To'pfflicken, *sn.* -s, łatanie *n.*, naprawianie *n.* garnków.

To'pfflicker, *sm.* -s, *pl.* —, łatacz *m.* garnków.

To'pfgewächs, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, roślina wazonowa.

To'pfgucker, *sm.* -s, *pl.* —, zaglądający *m.* do garnków; człowiek drobnostkowy, pedantyczny.

To'pfhenkel, *sm.* -s, *pl.* —, ucho *n.* u garnka.

To'pfkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placek *m.*

To'pflecker, *sm.* -s, *pl.* —, łakomca *m.*

To'pfmarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, targowisko *n.* na garnki.

To'pfſcherbe, *sf.* *pl.* -n, czerep *m.*

To'pfſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, garnkowiec *m.*, zdunek *m.* (kamień gliniasty).

To'pfvoll, *sm.* garnek *m.*

To'pik, *sf.* topika *f.* (retoryka).

To'piſch, *adi.* miejscowy (medyc.).

Topogra'phy, *sm.* -en, *pl.* -en, topograf *m.*, opisywacz *m.* lub odrysowywacz *m.* pewnych przestrzeni ziemi.

Topographie', *sf.* *pl.* -n, topografia *f.*, opis *m.*, rys *m.*, odrys *m.*, oznaczenie szczegółowe okolicy, miejscowości.

Topogra'phiſch, *adi.* topograficzny; -e Anatomie anatomia topograficzna; *adv.* topograficznie.

Topp! *interj.* dobrze! zgoda! —, ich wette! dobrze, zakład stoi! — machen, ſagen zgodzić się, porozumieć się.

Topp, *sm.* -s, *pl.* -s, — eines Maſtes wierzch *m.*, głowa *f.* masztu; auf halbem — chorągiew zniżona do połowy masztu; vor — und Takel na sucho.

Tö'ppel, *sm.* -s, *pl.* —, pióropusz *m.*

To'ppen, *va.* (haben) ustawić raje poziomo (żegluga).

To'ppmaſt, *sm.* -es, *pl.* -e, maszt *m.* z koszem.

Topp'ſegel, *sm.* żagiel *m.* na wielkim maszcie.

Tor, *sm.* -en, *pl.* -en, błazen *m.*; głupiec *m.*, człowiek nierozsądny.

Tor, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, brama *f.*; wrota *pl.*; zum -e hineingehen wejść bramą; vor dem -e, vor den -en przed bramą, bramami; za miastem; vor das — gehen wyjść za bramę; wyjść za miasto; vor -eſchluß przed zamknięciem bramy; (obraz.) noch eben vor -eſchluß właśnie jeszcze w ostatniej chwili; den Laſtern — und Tür öffnen dać przystęp występkom.

To'rangeln, *sf.* *pl.* zawiasy *pl.* (u) bramy.

To'rbogen, *sm.* -s, *pl.* —, łuk *m.* nad bramą.

To'reingang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, wejście *n.* w bramie.

To'reinnehmer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Torſchreiber.

Toresſchluß, *sm.* -ſſes, zamknięcie *n.* bramy; mit — w chwili zamknięcia bramy; noch eben vor — w ostatniej chwili.

To'rf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, torf *m.*, darń ziemna, ziemia roślinna, zgnilec *m.*; — ſtechen, graben kopać torf.

To'rfahrt, *sf.* obacz Torweg.

To'rfartig, *adi.* torfowaty.

To'rfaſche, *sf.* popiół *m.* z torfu.

To'rfboden, *sm.* -s, 1) grunt torfiasty, pustać; 2) (*pl.* -böden) miejsce na skład torfu.

To'rfbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, torfowisko *n.*

To'rfen, *va.* (haben) torfem (rolę) uprawiać.

To'rferde, *sf.* ziemia torfiasta.

To'rffeuer, *sn.* -s, *pl.* —, płomień *m.* z torfu.

To'rffeuerung, *sf.* *pl.* -en, palenie *n.* torfem.

To'rfgräber, *sm.* -s, *pl.* —, torfiarz *m.*

To'rfgräberei, *sf.* *pl.* -en, torfiarnia *f.*

To'rfgrube, *sf.* *pl.* -n, torfowisko *n.*

To'rfgrus, *sm.* -ſes, gruz torfowy.

To'rfhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlujący *m.* torfem.

To'rfig, *adi.* torfowaty; = torfartig; torfisty.

To'rfkohle, *sf.* *pl.* -n, węgiel torfowy.

To'rflager, *sn.* -s, *pl.* —, 1) torfowisko *n.*; 2) skład *m.* torfu.

To'rfland, *sn.* -es, *pl.* -länder, grunt torfiasty.

To'rflügel, *sm.* -s, *pl.* —, —, skrzydło *n.* bramy, wrot.

To'rfmoor, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, torfowisko *n.*

To'rfmoos, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, torfowiec *m.* (bot.).

To'rfstecher, *sm.* =s, *pl.* —, torfiarz *m.*

To'rfstich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) kopanie *n.* torfu; 2) rzadko zamiast Torfgräberei torfiarnia *f.*

To'rfverkohlung, *sf. pl.* =en, zweglanie *n.* torfu.

To'rfziegel, *sm. pl.* cegiełki torfowe.

To'rgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, oba:z Torweg.

To'rgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **To'rgroſchen**, *sm.* =s, *pl.* —, bramne *n.*; — zahlen płacić bramne; — einnehmen, einheben pobierać bramne.

To'rhalle, *sf. pl.* =n, portyk bramny.

To'rheit, *sf. pl.* =en, błazeństwo *n.*, głupota *f.*, głupstwo *n.*, nierozsądek *m.*, nieroztropność *f.*; uczynek nierozważny; = unbeſonnene Handlung; =en begehen, treiben głupstwa robić, nierozważnie postępować; =en reden, ſagen pleść bzdurstwa; Alter ſchützt vor — nicht starość nie chroni od głupstwa.

To'rhüter, *sm.* =s, *pl.* —, strażnik bramny, u bramy.

Tö'richt, *adi.* nierozsądny nieroztropny; głupi, głupkowaty; = tölpelhaft; *adv.* nierozsądnie, nieroztropnie; głupio, głupkowato.

Tö'rin, *sf. pl.* =nen, nierozsądna, nieroztropna, głupia kobieta.

To'rkel, *sm.* =s, 1) zataczanie *n.* się; 2) silne uderzenie, od którego się zatacza; 3) zamiast Sauglück niezwykłe szczęście.

To'rkeln, *vn.* (ſein) zataczać się.

Tormenti'lle, *sf. pl.* =n, drzewianka *f.*, kurze ziele (bot.).

To'rnholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo spławiane.

Torni'ſter, *sm.* =s, *pl.* —, tornister *m.*, torba *f.*, tobołek *m.* (żołnierski).

Torpe'der, *sm.* =s, *pl.* —, torpeder *m.*, porucznik *m.*, na torpedowcu.

Torpe'do, *sm.* =(s), *pl.* =s, torpedo *m.*

Torpe'doboot, *sn.* =es, *pl.* =e, **Torpe'doſchiff**, *sn.* =e(s), *pl.* =e, torpedowiec *m.*

To'rpförtchen, *sn.* =s, *pl.* —, furtka *f.* w bramie.

To'rpfoſten, *sm.* =s, *pl.* —, słup *m.* u bramy.

To'rriegel, *sm.* =s, *pl.* —, zasuwa *f.* u bramy.

To'rſchließer, *sm.* =s, *pl.* —, odźwierny *m.*, stróż bramę zamykający.

To'rſchloß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſchlöſſer, zamek *m.* u bramy.

To'rſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, zamknięcie *n.* bramy.

To'rſchlüſſel, *sm.* =s, *pl.* —, klucz *m.* od bramy.

To'rſchreiber, *sm.* =s, *pl.* —, bramny *m.*

To'rſo, *sm.* =s, *pl.* =s, torso *m.*, kadłub *m.*, kawalec *m.*

To'rſperre, *sf.* zamknięcie *n.* bramy.

To'rſperrgeld, *sm.* =(e)s, *pl.* =er, 1) bramne *n.*; = Torgeld; 2) napitek dany stróżowi za otworzenie bramy.

Tort, *sm.* =(e)s, krzywda *f.*, uraza *f.*, obraza *f.*, niesłuszność *f.*; szkoda *f.*; = Schaden; jmndm einen — antun skrzywdzić kogo; jmndm etw. zum — tun zrobić co komu na przekór.

Tö'rtchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* oder Torte, torcik *m.*

To'rte, *sf. pl.* =n, tort *m.*

To'rtenbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, piekarz *m.* tortów, cukiernik *m.*

To'rtenform, *sf. pl.* =en, **To'rtenpfanne**, *sf. pl.* =n, forma *f.* na tort.

To'rtenteig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ciasto *n.* na torty.

Tortu'r, *sf. pl.* =en, tortura *f.*, katownia *f.*, katusze *pl.*, męczarnia *f.*; auf die — ſpannen wziąć kogo na torturę, na męki, zadawać komu męczarnie.

To'rwache, *sf. pl.* =n, straż *f.* przy bramie.

To'rwärter, *sm.* =s, *pl.* —, strażnik bramny.

To'rwärterhäuschen, *sn.* =s, *pl.* —, budka *f.* dla strażnika bramnego.

To'rweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga *f.* przez bramę.

To'rweit, *adv.* na oścież.

To'rzettel, *sm.* =s, *pl.* —, kartka bramna.

To'rzoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, miejski podatek spożywczy.

To'ſen, *vn.* (haben) szumieć, huczeć; uderzać z hukiem o brzegi, o skały (o falach morskich).

To'ſen, *sn.* =s, szum *m.*, huk *m.*

Tot, *adi.* 1) umarły, zmarły; die Toten ruhen laſſen zostawić zmarłych w pokoju; halb — na pół martwy; =er Körper trup *m.*; =es Tier ścierwo *n.*; — niederfallen upaść martwym; auf der Stelle — bleiben umrzeć na miejscu, natychmiast; ein Pferd — jagen zgonić konia do upadłego, zamęczyć konia gonitwą; — beißen zagryźć; — ſtechen zabość, zakłuć; ſich — laufen zamęczyć się bieganiem; ſich — ſtoßen uderzyć się o co i paść bez duszy; von den Toten auferſtehen zmartwychwstać; für — liegen laſſen porzucić mniemając, że martwy, że śmierć nastąpiła; ſich — ſtellen udawać umarłego, martwego; ſich — lachen pękać od śmiechu; da könnte man ſich — ärgern można by umrzeć ze złości; jmndn — ſagen rozgłosić (nieprawdziwą wieść) o kim, że zmarł; er war mehr — als lebendig wyglądał raczej na zmarłego niźli na żywego; 2) den Strom — ſegeln pokonać żeglując przypływ morza; ein anderes Schiff — laufen albo ſegeln zostawić inny okręt w tyle, za sobą; der Wind iſt — geregnet deszcz przepędził wicher; 2) (obraz.) martwy, nieżywy, nieżyjący; =er Ort miejsce bez życia, samotne, opuszczone; =e Augen wygasłe oczy; =e Farben spłowiałe barwy; =es Bild martwy obraz; =e Züge rysy *pl.* bez wyrazu, bez duszy; =e Aſche, Kohlen zimny po-

piół, wyżarzone węgle; =es Waſſer woda martwa, stojąca, niepłynąca; =e Hand martwa ręka (prawo); =es Kapital martwy kapitał, kapitał nieprzynoszący dochodu.

Tota'l, *adi.* całkowity, zupełny; *adv.* całkowicie, zupełnie; = vollſtändig.

Tota'lanſicht, *sf. pl.* =en, widok całkowity, widok *m.* na całość.

Tota'lbetrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, cała kwota, suma.

Tota'leindruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, wrażenie przez całość sprawione, ogólne.

Tota'lfinſterniś, *sf. pl.* =niſſe, zaćmienie całkowite (astronomia).

Totaliſa'tor, *sm.* =s, *pl.* =to'ren, totalizator *m.* (sport).

Totalitä't, *sf.* całkowitość *f.*

Tota'lſumme, *sf. pl.* =n, suma całkowita, całość *f.*

Tö'ten, *va.* (haben) zabijać, ubijać, zabić, ubić; śmierć zadać, życia pozbawić, życie odebrać; durch Gift — zatruć, struć; du ſollſt nicht —! nie zabijaj!; (obraz.) die Zeit — (albo totſchlagen) zabić, spędzić czas; das Fleiſch — umartwiać ciało, t. j. chuci.

To'tenacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, cmentarz *m.*

To'tenähnlich, *adi.* podobny do martwego, zmarłego; =e Farbe trupi kolor.

To'tenamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, nabożeństwo zaduszne, msza zaduszna, msza za umarłego, za umarłych.

To'tenbahre, *sf. pl.* =n, mary *pl.*

To'tenbannung, *sf. pl.* =en, obacz Totenbeſchwörung.

To'tenbegängniś, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, obrzęd pogrzebowy, pogrzeb *m.*

To'tenbeine, *sn. pl.* kości trupie, umarłych.

To'tenbeſchauer, *sm.* =s, *pl.* —, oglądacz *m.* zmarłych.

To'tenbeſchwörer, *sm.* =s, *pl.* —, nekromant *m.*, zaklinacz *m.* umarłych, wywoływacz *m.* duchów zmarłych.

To'tenbeſchwörung, *sf. pl.* =en, nekromancya *f.*, zaklinanie *n.* umarłych, wywoływanie *n.* duchów zmarłych.

To'tenbett, *sn.* =es, *pl.* =en, łoże śmiertelne.

To'tenblaſs, To'tenbleich, *adi.* blady jak trup; trupi.

To'tenbläſſe, *sf.* bladość trupia.

To'tenblume, *sf. pl.* =n, nogiet *m.*, nogietek ogrodowy, pospolity (rośl.).

To'tenbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* zmarłych, księga zejść.

To'teneule, *sf. pl.* =n, sowa nocna, puszczyk *m.*; = Nachteule.

To'tenerwecker, *sn.* =s, *pl.* —, wskrzesiciel *m.* umarłych.

To'tenfackel, *sf. pl.* =n, pochodnia pogrzebowa.

To'tenfarbe, *sf.* trupi kolor.

To'tenfarben, To'tenfarbig, *adi.* mający kolor trupi, koloru trupiego.

To'tenfeier, *sf. pl.* =n, **To'tenfeſt,** *sn.* =es, *pl.* =e, 1) obchód *m.* na pamiątkę zmarłych, dzień zaduszny, dziady *pl.* (u Słowian i na Litwie); 2) obrzęd pogrzebowy, pogrzeb *m.*

To'tenfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, cmentarz *m.*

To'tenflagge, *sf. pl.* =n, chorągiew spuszczona do połowy masztu na znak żałoby.

To'tenfrau, *sf. pl.* =en, ob. Leichenfrau.

To'tengebeine, *sn. pl.* kości trupie, szczątki *pl.*

To'tengebet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, modlitwa *f.* za zmarłych, za zmarłego.

To'tengeläut(e), *sn.* =es, dzwonienie *n.* za zmarłego, za umarłych.

To'tengeleit(e), *sn.* =(e)s, towarzyszenie *n.* zwłokom; jmdm das — geben odprowadzić zwłoki czyje na miejsce wiecznego spoczynku.

To'tengericht, *sn.* =(e)s, sąd *m.* Przedwiecznego.

To'tengerippe, *sn.* =s, *pl.* —, szkielet *m.*

To'tengeruch, *sm.* =(e)s, ob. Leichengeruch.

To'tengerüſt, *sn.* =es, *pl.* =e, łoże pośmiertne, katafalk *m.*

To'tengeſang, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſänge, śpiew pogrzebowy.

To'tengeſpräch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rozmowa *f.* zmarłych.

To'tengewand, *sn.* =es, *pl.* =wänder, ubiór śmiertelny.

To'tengewölbe, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Totengruft.

To'tenglocke, *sf. pl.* =n, dzwon pogrzebowy.

To'tengottesdienſt, *sm.* =es, nabożeństwo za umarłego w kościele odprawione.

To'tengräber, *sm.* =s, *pl.* —, 1) grabarz *m.*; 2) grubarz *m.* (chrząszcz).

To'tengruft, *sf. pl.* =grüfte, grobowiec *m.*

To'tenhand, *sf. pl.* =hände, ręka *f.* zmarłego.

To'tenhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuſer, 1) dom *m.*, w którym się umarły znajduje; 2) grobowiec *m.*; 3) trumna *f.*

To'tenhemd, *sn.* =es, *pl.* =en, koszula śmiertelna.

To'tenhügel, *sm.* =s, *pl.* —, mogiła *f.*

To'tenkalt, *adi.* obacz Todkalt.

To'tenklage, *sf. pl.* =n, skargi pogrzebowe, płacz pogrzebowy.

To'tenkleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, suknia śmiertelna.

To'tenkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, trupia głowa.

To'tenkopfſchwärmer, *sm.* =es, *pl.* —, trupia główka (motyl).

To'tenkrampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =krämpfe, kurcz śmiertelny.

To'tenkranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, wieniec śmiertelny.

To'tenlied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obacz Totengeſang.

To'tenliſte, *sf. pl.* =n, spis *m.* umarłych.

To'tenmahl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, stypa *f.*

To'tenmarſch, *sm.* =es, *pl.* =märſche, 1) pochód pogrzebowy; = Totenzug; 2) marsz pogrzebowy (muzyka).

To'tenmaske, *sf. pl.* -n, maska pośmiertna.

To'tenmesse, *sf. pl.* -n, msza żałobna, msza za duszę zmarłego.

To'tenopfer, *sn.* -s, *pl.* —, ofiara pogrzebowa.

To'tenregister, *sn.* -s, *pl.* —, rejestr *m.*, spis *m.* zmarłych.

To'tenreich, *sn.* -(e)s, królestwo *n.* zmarłych, cieniów.

To'tenrichter, *sm.* -s, sędzia *m.* umarłych.

To'tenſchädel, *sm.* -s, *pl.* —, trupia czaszka.

To'tenſchau, *sf.* oględziny *pl.* ciał martwych, oględziny zwłok.

To'tenſchauer, *sm.* -s, *pl.* —, oglądacz *m.* ciał martwych, zwłok.

To'tenſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, świadectwo *n.* śmierci, zejścia.

To'tenſchlaf, To'tenſchlummer, *sm.* -s, 1) sen *m.* umarłych, sen wieczny; 2) (obraz.) sen głęboki, letargiczny.

To'tenſchleier, *sm.* -s, *pl.* —, opona żałobna.

To'tenſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, nekropola *f.*, cmentarz *m.*

To'tenſtarre, *sf.* odrętwiałość śmiertelna.

To'tenſtill, *adi.* cichuteńki; *adv.* es war — panowało milczenie grobowe.

To'tenſtille, *sf.* grobowe, głuche milczenie.

To'tentag, *sm.* -(e)s, dzień zaduszny.

To'tentanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, taniec *m.* umarłych.

To'tentopf, *sm.* -es, *pl.* -töpfe, urna grobowa.

To'tenträger, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Leichenträger.

To'tenuhr, *sf.* czerw *m.*, świdryk *m.*, kołatek *m.* (zoologia).

To'tenurne, *sf. pl.* -n, urna grobowa, popielnica *f.*

To'tenverbrennung, *sf. pl.* -en, kremacya *f.*, palenie *n.* trupów.

To'tenvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, obacz Nachteule.

To'tenwache, *sf.* straż *f.* przy umarłym.

To'tenwagen, *sm.* -s, *pl.* —, karawan *m.*

To'tenwäſcherin, *sf. pl.* -nen, obacz Leichenfrau.

To'tenwelt, *sf.* obacz Totenreich.

To'tenzettel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Totenſchein; kartka pośmiertna, klepsydra *f.*

To'tenzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, obacz Leichenzug.

Tö'ter, *sm.* -s, *pl.* —, zabójca *m.*

To'tgeboren, *adi.* nieżywo urodzony; -es Kind dziecko nieżywo urodzone, martwy płód.

To'tlachen, *sn.* -s, das iſt zum — pęknąć można od śmiechu.

To't-machen, *va.* (haben) zabić, uśmiercić; zamęczyć; = totquälen.

To't-ſchießen, *va.* ſchieße, ſchießeſt i ſchießt, ſchießt, ſchoß tot, habe totgeſchoſſen, zastrzelić; ſich — zastrzelić się.

To'tſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, zabójstwo *n.*; — aus Notwehr zabójstwo z obrony koniecznej.

To't-ſchlagen, *va.* ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug tot, habe totgeſchlagen, zabijać, zabić; ich laſſe mich darauf — jakem żyw; ſein Geld — trwonić grosz; die Zeit — zabijać czas.

To'tſchläger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) zabójca *m.*, zabijak *m.*, ubijca *m.*; 2) kostur *m.* (z gałką ołowianą).

To't-ſchweigen, *va.* ſchweige, -gſt, -gt, ſchwieg tot, habe totgeſchwiegen, uśmiercić milczeniem, zamilczyć.

Tö'tung, *sf. pl.* -en, zabicie *n.*; fahrläſſige — zabójstwo *n.* wskutek niedbalbalstwa; — des Fleiſches umartwienie *n.* ciała.

Touchie'ren, (wym.: tusz-), *va.* (haben) 1) dotykać, dotknąć; 2) obrazić, obrażać (w mowie studenckiej); 3) zamiast tuſchieren.

Toupee', Toupe't, (wym.: tupé), *sn.* -s, *pl.* -s, 1) tupet *m.*, czub *m.*, kosmyk *m.* włosów na wierzchu głowy; 2) peruka *f.*

Tour, (wym.: -tur), *sf. pl.* -en, 1) kolej *f.*; außer der — poza koleją; er iſt an der — na niego kolej; 2) obrót *m.* (taniec); 3) przechadzka *f.*, podróż *f.*; = Reiſe; — im Wagen przejażdżka *f.*; eine — um die Stadt machen obejść, objechać miasto naokoło; die ganze — cała droga; in einer — w jednym ciągu, bez przerwy; 4) obacz Haar-auffatz.

Tou'rbillet, *sn.* -s, *pl.* -s, bilet zwykły, bilet jednej jazdy (bez powrotu).

Touri'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, turysta *m.*, podróżnik *m.* (z przyjemności).

Tournü're, (wym.: tur-), *sf. pl.* -n, 1) zgrabne ruchy, zgrabność *f.*; 2) turniura *f.* (z sukni kobiecej).

Toxikologie', *sf.* toksykologia *f.*, nauka *f.* o truciznach.

Trab, *sm.* -(e)s, kłus *m.*, trucht *m.*, gręda *f.*; im -e kłusem; leichter — lekki kłus; kurzer, ſchlanker — krótki kłus; im — (albo —) gehen, reiten, fahren kłusem iść, wierzchem jechać, jechać; im langen — długim kłusem; (ein Pferd) in (den) — ſetzen, bringen wprawić (konia) w kłus; ſich in — ſetzen kłusem się puścić; ich will dich auf den — bringen nauczę ja ciebie ruszać się; nauczę ja ciebie dobrego obejścia.

Traba'kel, *sn.* -s, dwumasztowy statek.

Traba'nt, *sm.* -en, *pl.* en, 1) trabant *m.*, satellita *m.* (astronomia); 2) trabant *m.*, siepacz *m.*, hałabardnik *m.*, żołnierz przyboczny.

Tra'ben, *vn.* (ſein i haben) iść kłusem, truchtem, kłusować, truchtować; szybko iść, dążyć.

Tra'ben, *sn.* -s, kłusowanie *n.*

Tra'ber, *sm.* -s, *pl.* —, **Tra'bgänger**, **Tra'brenner**,

sm. -s, *pl.* —, 1) kłusak *m.*, szłapak *m.*; 2) owca na motylicę cierpiąca.

Tra'berkrankheit, *sf.* obacz Drehkrankheit.

Tra'brennen, *sn.* -s, *pl.* —, wyścigi kłusowe.

Tra'brennbahn, *sf. pl.* -en, miejsce *n.* do wyścigów kłusowych.

Trache'a, *sf. pl.* -en, tchawica *f.* (anat.).

Trachea'l, *adi.* tchawicowy (zool.).

Trachea'latmung, *sf.* oddychanie *n.* tchawicami (zool.).

Trachea'löffnung, *sf. pl.* -en, tchawica *f.*, dymaczka *f.* (u owadów).

Tracheotomie', *sf.* tracheotomia *f.*, przecięcie cząstkowe tchawicy (medycyna).

Tracht, *sf. pl.* -en, 1) brzemię *n.*, ciężar *m.*; = Laſt; drei -en Holz trzy wiązki, trzy naręcza drzewa; — Prügel porcya *f.* kijów; eine — Prügel bekommen nabrać kijów; 2) brzemię *m.*; brzemienność *f.*; = Trächtigkeit; 3) — Speiſen danie *n.*, potrawa obnoszona; = Gang; 4) ubiór *m.*, strój *m.*, kostyum *m.*

Tra'chten, *va.* (haben) 1) chcieć, dążyć, zamierzać, usiłować; nach etw. — ubiegać się za czem, o co; pragnąć czego; nach Ehre — pragnąć honorów; 2) jmndm nach dem Leben — dybać, godzić na czyje życie.

Tra'chten, *sn.* -s, dążenie *n.*, zmierzanie *n.*, usiłowanie *n.*; — nach etw. pragnienie *n.* czego; ſein ganzes Dichten und — wszystkie jego myśli i życzenia.

Trä'chtig, *adi.* brzemienny; cielna, pobiegła (krowa), źrebna (klacz), kotna (kotka, owca, zajęczyca), prośna (świnia), szczenna (suka).

Trä'chtigkeit, *sf.* 1) brzemienność *f.*; 2) płodność *f.*

Trachy't, *sm.* -(e)s, trachit *m.* (mineral.).

Tra'ce i **Traſſe**, *sf. pl.* -n, trasa *f.*, ślad *m.*

Tracie'ren i **Traſſie'ren**, *va.* (haben) wytyczyć ślad, poszukiwać, trasować kolej, wyznaczać (kolejn.).

Tracie'ren i **Traſſie'ren**, *sn.* -s, **Tracierung** i **Traſſierung**, *sf. pl.* -en, wytyczanie *n.* śladu, trasowanie *n.* kolei.

Traditio'n, *sf. pl.* -en, 1) tradycya *f.*, podanie; 2) tradycya *f.*, wręczenie *n.*, oddanie *n.* (prawo).

Traditione'll, *adi.* tradycyonalny, na podaniu polegający; *adv.* tradycyonalnie.

Tra'gachſe, *sf. pl.* -n, oś dźwigająca, główna.

Tra'galtar, *sm.* -(e)s, *pl.* -täre, ołtarz przenośny.

Traga'nt, *sm.* -(e)s, **Traga'ntgummi**, *sn.* -(s), tragant *m.* (rodzaj gumy).

Traga'ntſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, traganek *m.* (rośl.).

Tra'gbahre, *sf. pl.* -n, nosze *pl.*, nosidła *pl.*; mary *pl.*

Tra'gbänder, *sn. pl.* szelki *pl.*

Tra'gbar, *adi.* 1) nośny, przenośny, dający się nosić; -e Kleider suknie, które można nosić; 2) urodzajny, dochód przynoszący.

Tra'gbarkeit, *sf.* nośność *f.*; przenośność *f.*; urodzajność *f.*

Tra'gbett, *sn.* -es, *pl.* -en, łóżko *n.* do (prze)noszenia.

Tra'ge, *sf. pl.* -n, nosze *pl.*, nosidła *pl.*; Holz— nosze do drzewa; Kranken— nosze dla chorych, lektyka *f.*; Schienen— nosze do szyn, widły *pl.* do szyn.

Trä'ge, I. *adi.* 1) leniwy, gnuśny; = müßig, faul; ociężały; = ſchwerfällig; bezwładny; = von Natur faul und langſam; ein -r Menſch gnuśnik *m.*; — werden gnuśnieć, leniwieć; 2) -r Körper ciało bezwładne (fizyka); II. *adv.* leniwie, gnuśnie, ociężale.

Tra'gebalken, *sm.* -s, *pl.* —, podciąg *m.*, podstawka *f.*, tram *m.*

Tra'geband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, widlica *f.*, rososzka *f.*, miecz *m.*, mieczyk *m.*

Tra'gebaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, orczyk *m.*

Tra'gebett, *sn.* obacz Tragbett.

Tra'gebeutel, *sm.* -s, *pl.* —, suspensoryum *n.*, bandaż *m.* do podwiązywania.

Tra'gejoch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jarzmo mostowe.

Tra'gelohn, *sm.* obacz Trägerlohn.

Tra'gemuskel, *sm.* -s, *pl.* —, mięsień dźwigacz *m.* (anat.).

Tra'gen, trage, trägſt, trägt, trug, habe getragen, I. *va.* (haben). 1) nosić, nieść; dźwigać; eine Laſt auf dem Rücken — nosić ciężar na plecach; eine Perücke — nosić perukę; das Gewehr — nosić karabin; być żołnierzem; an ſich albo bei ſich — nosić przy sobie; ein Kind — dziecko (na rękach) nosić; etw. von Haus zu Haus — nosić co od domu do domu; etw. in die Stube — zanieść co do izby; jmndn durch den Fluß — przenieść kogo przez rzekę; etw. aus dem Hauſe — wynieść co z domu; (obraz.) ſie — ihren Vater auf den Händen noszą ojca na rękach, uwielbiają ojca; den Kopf hoch — nadymać się, pyszyć się; die Naſe hoch — zadzierać nosa, nadymać się; Trauer — nosić żałobę, być w żałobie; die Uniform — nosić uniform; 2) unieść, módz nieść, (módz) dźwigać; das Eis trägt noch nicht lód jeszcze nie trzyma, jeszcze nie można chodzić, jeździć po lodzie; Säulen — die Kuppel słupy dźwigają, utrzymują kopułę, kopuła spoczywa na słupach; 3) nieść, donosić; die Büchſe trägt auf 500 Schritte albo 500 Schritt weit strzelba strzela na 500 kroków; ſoweit das Auge trägt jak daleko oko (wzrok) sięga; 4) być brzemiennym, nosić; = trächtig ſein (o zwierzętach); 5) wydawać z siebie owoce,

przynosić dochód, korzyści; Früchte — rodzić, przynosić owoce; der Baum trägt noch nicht drzewo jeszcze nie rodzi; der Acker trägt reichlich Weizen rola obficie wydaje pszenicę; Zinſen — przynosić odsetki; 6) = eintragen, etw. in ein Buch — wpisać, zapisać co do księgi; 7) znosić, ponosić co; = ertragen; die Koſten — ponosić, ponieść koszta; den Verluſt, den Schaden — ponieść, pokryć stratę, szkodę; die Verantwortung für etw. — być za co odpowiedzialnym, odpowiadać za co; die Schuld (an etw.) — być czego przyczyną, zawinić co; wer trägt die Schuld? czyja (w tem) wina?; die Folgen — znosić skutki; Leid um etw. — boleć, ubolewać nad czem; einer Sache Rechnung — liczyć się z czem; das iſt ſchwerer zu — als der Tod to trudniejsze do zniesienia niż śmierć; 8) Sorge für etw. — mieć o co staranie; nach etw. Verlangen — pożądać, łaknąć czego; Bedenken — mieć szkopuły, namyślać się, wahać się; jmnds Namen — mieć czyje imię; II. ſich —, *vr.* 1) nosić się; ubierać się; ſich einfach — ubierać się pojedynczo, skromnie; 2) nosić się (o materyach); dieſer Stoff trägt ſich gut ta materya dobrze się nosi; 3) ſich mit etw. — (ſchleppen) nosić się, wodzić się z czem; (obraz.) ſich mit einem Gedanken — wodzić się z myślą; ſich mit einer Sorge — być nękanym troską; ſich mit einem Projekt — układać projekt, myśleć ustawicznie o projekcie; III. getragen, *pp.* i *adi.* =e Kleider suknie noszone, używane; =e Töne, Melodie tony pełne, melodya pełna najgłębszego uczucia.

Tra'gen, *sn.* =s, noszenie *n.*, dźwiganie *n.*

Tra'g(e)orgel, *sf.* =n, organy przesuwalne.

Tra'g(e)pfeiler, **Tra'gepfoſten,** *sm.* =s, *pl.* —, słup podpierający.

Trä'ger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) nosiciel *m.*, noszak *m.*, nośca *m.*; — der Krone monarcha *m.*; — eines Prinzips przedstawiciel *m.* zasady; Worte ſind — von Vorſtellungen wyrazy są przedstawicielami pojęć; 2) tragarz *m.*; = Laſtträger; 3) okaziciel *m.*, dzierżyciel *m.*; = Inhaber (handel); 4) dźwigacz *m.*, podpieracz *m.*, obrotnik *m.* (anatomia); 5) w budownictwie i kolejn.: dźwigar *m.*, belka *f.*, podciąg *m.*, siestrzan *m.*; podkładzina *f.*; Bogen— dźwigar łukowy, łuk *m.*; kontinuierlicher — belka wieloprzęsłowa, belka ciągła; einfacher — (także einfacher Balkenträger, einfacher Balken) belka jednoprzęsłowa; Fachwerks— belka przedziałowa; Fachwerks— mit vertikalen Säulen belka słupowa; Fiſchbauch— belka dolnoparaboliczna; Gelenks— belka przegubowa, dźwigar Gerbera; gerader —, Balken—, Balken dźwigar prosty, belka; Gitter— belka kratowa; Halbparabel— belka paraboliczna, niezbieżna; Hängewerks— wieszar *m.*, dźwigar wiszący.

Trä'gerin, *sf. pl.* =nen, 1) nosicielka *f.*, noszarka *f.*; 2) karyatyda *f.* (architekt).

Trä'gerlohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, zapłata *f.* nosicielowi.

Tra'gfähig, *adi.* zdolny udźwignąć, nośny.

Tra'gfähigkeit, *sf.* 1) ob. Tragkraft; 2) produktywność *f.*, zdolność *f.*, przynoszenia dochodu.

Tra'gfeder, *sf. pl.* =n, sprężyna nośna, wsporna.

Tra'gfederbügel, *sm.* =s, *pl.* —, opaska *f.* sprężyny nośnej.

Tra'gfederſchuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, siodło *n.* sprężyny nośnej.

Tra'ghebel, *sm.* =s, *pl.* —, dźwigar drugorzędny.

Trä'gheit, *sf.* 1) lenistwo *n.*, gnuśność *f.*, ociężałość *f.*; 2) bezwładność *f.* (fizyka).

Trä'gheitsgeſetz, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* bezwładności (fizyka).

Trä'gheitsmoment, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, moment *m.* bezwładności (fizyka).

Trä'gheitsvermögen, *sn.* =s, bezwładność *f.* (fizyka).

Tra'ghimmel, *sm.* =s, *pl.* —, baldachin *m.*

Tra'giker, *sm.* =s, *pl.* —, tragik *m.*, pisarz *m.*, twórca *m.* lub przedstawiciel *m.* utworów tragicznych.

Tragiko'miſch, *adi.* tragikomiczny, smutny z przymieszką śmieszności; *adv.* tragikomicznie.

Tragikomö'die, *sf. pl.* =n, tragikomedya *f.*

Tra'giſch, *adi.* tragiczny, smutny, żałobny, żałośny, okropny; =e Wendung katastrofa *f.*; *adv.* tragicznie; etw. zu — nehmen brać, uważać co nadto tragicznie.

Tra'gkiepe, *sf. pl.* =n, ob. Tragkorb.

Tra'gkiſſen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.* do noszenia na niej ciężarów na głowie.

Tra'gkleidchen, *sn.* =s, *pl.* —, długa sukieneczka dziecinna, sukienka *f.* do chrztu.

Tra'gknoſpe, *sf. pl.* =n, oczko *n.* (ogrodnictwo).

Tra'gkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, kosz *m.*

Tra'gkraft, *sf.* znośność *f.*, nośność *f.*, siła *f.* udźwigu; udźwig *m.* wozu (kolejn.).

Tragö'de, *sm.* =n, *pl.* =n, tragik *m.*, aktor tragiczny.

Tragö'die, *sf. pl.* =n, tragedya *f.*, żałotwór *m.*, utwór smutny, żałobny.

Tragö'diendichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta tragiczny, pisarz *m.* tragedyi.

Tragö'din, *sf. pl.* =nen, aktorka tragiczna.

Tra'gpfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, słup *m.*, słupiec *m.* (podtrzymujący).

Tra'gpolſter, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Tragkiſſen.

Tra'gſäule, *sf. pl.* =n, słup *n.* (podtrzymujący).

Tra'gſeſſel, *sm.* =s, *pl.* —, **Tra'gſtuhl**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtühle, lektyka *f.*, nosze *pl.*

Tra'gſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień, na którym mur spoczywa.

Tra'gvermögen, *sn.* =s, ob. Tragkraft.

Tra'gweite, *sf.* 1) — einer Flinte odległość, na którą strzelba niesie; 2) (obraz.) ważność *f.*, doniosłość *f.*

Tra'gzeit, *sf.* czas *m.* noszenia płodu w żywocie.

Trai'lle, (wym.: tralje), *sf. pl.* =n, drąg *m.* w kracie u okien, u poręczy; balustrada *f.*

Train, (wym.: trę), *sm.* =s, *pl.* =s, tren *m.*, obłogi *pl.*, wozy *pl.* z żywnością, amunicya *f.* (wojsk.).

Trainie'ren, *va.* (haben) przysposabiać konie do wyścigów; ſich — ćwiczyć się, wprawiać się w co.

Trai'nſoldat, *sm.* =en, *pl.* =en, żołnierz *m.* od trenu.

Trai'nwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz *m.* od trenu, wóz z żywnością, z amunicyą (wojsk.).

Trai'nweſen, *sn.* =s, wszystko, co trenu dotyczy (wojsk.).

Tra'jansſäule, *sf.* słup *m.* Trajana (w Rzymie).

Traje'kt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, trajekt *m.*, pram *m.*, prom *m.*, przewóz *m.*

Tra'jektſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt przewozowy, promowy.

Trakt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, trakt *m.*, droga główna.

Traktame'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) traktament *m.*, częstowanie *n.*; 2) żołd *m.*, płaca *f.*; = Löhnung (wojskow.).

Trakta't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) traktat *m.*, rozprawa naukowa; = Abhandlung; 2) traktat *m.*, układ *m.*, ugoda *f.*, umowa *f.*; = Vertrag.

Traktä'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Traktat, traktacik *m.*, rozprawka *f.*

Trakta'tenſchreiber, **Traktä'tchenſchreiber**, *sm.* =s, *pl.* —, pisarz *m.* rozpraw.

Traktie'ren, *va.* (haben) 1) jmndn mit etw. — częstować kogo czem; 2) jmndn ſchlecht — obchodzić się z kim źle; 3) rozprawiać o czem; = etw. abhandeln; 4) układać się o co, umawiać co.

Traktio'n, *sf. pl.* =en, trakcya *f.*; poruszenie *n.* z miejsca, ciąg *m.*

Trä'llern, *va.* i *vn.* (haben) nucić piosnkę, pośpiewywać (bez słów).

Tram, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) tram *m.*, grzęda *f.*, belka *f.*; 2) tramwaj *m.*; = Trambahn.

Tra'mbahn, *sf. pl.* =en, tramwaj *m.*, kolej uliczna (konna lub elektryczna).

Tra'mpel, *sm.* =s, *pl.* —, niezgrabnik *m.*

Tra'mpeln, *vn.* (haben) tupać (nogami), tętnić, głośno lub ciężko stąpać.

Tra'mpeln, *sn.* =s, tupanie *n.*, tętnienie *n.*

Tra'mpeltier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) wielbłąd *m.* o jednym garbie, dromedar *m.*; 2) zamiast Trampel.

Tra'mpen, *vn.* (haben) ob. Trampeln.

Tra'mpler, *sm.* =s, *pl.* —, chodzący *m.* krokiem głośnym, tupotliwym; obacz Trampel.

Tra'mſeide, *sf.* gruby jedwab, obacz Einſchlagſeide.

Tra'mwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz tramwajowy, wóz kolei ulicznej.

Tra'mway, *sf. pl.* =s, obacz Trambahn.

Tran, *sm.* =(e)s, tran *m.*, tłuszcz rybny; olej sztokfiszowy; = Lebertran; (obraz.) in den — getreten ſein, im — ſein upić się, być pijanym; da müßte ich — getrunken haben musiałbym chyba być szalonym, oszaleć.

Tra'nbrenner, *sm.* **Tranbrennerei'** *sf.* obacz Tranſieder, Tranſiederei.

Tranchee', (wym.: transzé), *sf. pl.* =n, przykop *m.* (wojskow.).

Tranchee'arbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, pionier *m.*, saper *m.*, okopnik *m.* (wojsk.).

Trä'nchen, **Trä'nlein**, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Träne łezka *f.*

Tranchie'ren, (wym.: -sziren), *va.* (haben) tranżerować; krajać, pokrajać, rozkroić, rozłożyć, rozebrać, poprzekrawać, rozdzielić.

Tranchie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, rozkrawywacz *m.*, rozdzielacz *m.*

Tranchie'rmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż do tranżerowania.

Trä'ndeln, *vn.* (haben) guzdrać się.

Trä'ne, *sf. pl.* =n, łza *f.*; =n der Freude vergießen wylewać, lać łzy radości; die =n zurückhalten, verbeißen, verſchlucken, halten powstrzymać łzy, wstrzymać się od płaczu; in =n ausbrechen wybuchnąć płaczem; in =en zerfließen, zerſchmelzen we łzach pływać, kąpać się; mit =n benetzen zrosić łzami; blutige, heiße, bittere =n vergießen płakać krwawemi, rzewnemi, gorącemi, gorzkiemi łzami; =n entlocken wywołać łzy; in =n ſchwimmen kąpać się we łzach; mit =n in den Augen ze łzami w oczach; die =n treten ihm in die Augen, ſeine Augen füllten ſich mit =n łzy mu stanęły w oczach; (bis) zu =n rühren do łez wzruszyć; in =n zerfloſſen cały we łzach; die =n ſtrömten ihr über die Wangen łzy polały się po jej policzkach; jmndm die =n albo jmndn =n trocknen łzy komu otrzeć, ocierać; ich habe keine =n mehr już mi łez niestaje.

Trä'nen, *vn.* (haben) lać się, ciec (o łzach); die Augen — ihm oczy mu się łzawią; mit =den Augen ze łzami w oczach, łzawemi oczyma; die Weinreben — sok kroplami ciecze z winnych latorośli.

Trä'nenauge, *sn.* =s, *pl.* =n, łzawe, załzawione oko; oko ciekące, łzotok *m.* (medycyna).

Trä'nenbach, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäche, 1) strumień *m.* łez; 2) koryto łzowe (anat.).

Trä'nenbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość łzowa (anat.).

Trä'nenbenetzt, *adi.* łzami zroszony.

Trä'nendrüſe, *sf. pl.* -n, gruczoł łzowy (anat.).

Trä'nenerguß, *sm.* -ſſes, *pl.* -güſſe, łzotok *m.*

Trä'nenerregend, *adi.* do łez wzruszający, smutny.

Trä'nenfeucht, *adi.* obacz **tränenbenetzt**.

Trä'nenfiſtel, *sf. pl.* -n, przetoka, cewka łzowa.

Trä'nenfluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -flüſſe, 1) łzotok *m.*; 2) także **Trä'nenflut**, *sf. pl.* -en, i **Trä'nenguß**, *sm.* -ſſes, *pl.* -güſſe, potok *m.* łez.

Trä'nengänge, Trä'nenkanäle, *sm. pl.* łzocieki *pl.*, przewody łzowe (anat.).

Trä'nengefäß, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) łzociek *m.* (anat.); 2) obacz **Tränenkrug**.

Trä'nenglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, flaszeczka *f.* ze łzami.

Trä'nengras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, łzawica *f.*, łezka *f.* Jobowa, łzotok *m.* (rośl.).

Trä'nenkanal, *sm.* -(e)s, *pl.* -näle, kanał nosowołzowy (anat.).

Trä'nenkarunkel, *sf. pl.* -n, gruczoł łzowy, mięsko łzowe (anat.).

Trä'nenkrug, *sm.* -(e)s, *pl.* -krüge, urna *f.* na łzy, łzawnica *f.* (archeologia).

Trä'nenleer, *adi.* nie mający łez, bez łez; -es Auge oko suche, niezroszone łzami.

Trä'nenmuskel, *sm.* -s, *pl.* -n, muszkuł łzowy (anat.).

Trä'nenquell, *sm.* -(e)s, **Trä'nenquelle**, *sf. pl.* -n, źródło *n.* łez.

Trä'nenrinne, *sf. pl.* -n, bróżda łzowa (anat.).

Trä'nenſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, woreczek łzowy, łzocieki *pl.* (anat.).

Trä'nenſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, stroczek rosisty (rośl.).

Trä'nenſtrom, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtröme, potok *m.* łez.

Trä'nental, *sn.* -(e)s, *pl.* -täler, padoł *m.* płaczu.

Trä'nenurne, *sf. pl.* -n, ob. **Tränenkrug**.

Trä'nenvoll, *adi.* pełen łez; łzawy, załzawiony.

Trä'nenwarze, *sf. pl.* -n, gruczoł łzowy (anat.).

Trä'nenweide, *sf. pl.* -n, wierzba płacząca; = **Trauerweide**.

Tra'ngeruch, *sm.* -(e)s, odor *m.* tranu.

Tra'nig, (rzadko:) **tra'nicht**, 1) trącący tranem; posmarowany tranem; 2) pijany.

Trä'nig, *adi.* łzawy, łzami zroszony.

Trank, *sm.* -(e)s, *pl.* Trä'nke, 1) napój *m.*, napitek *m.*, trunek *m.*; 2) lekarstwo płynne, trunek apteczny, odwar *m.*; = **Abſud**.

Trä'nkchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* oder **Trank**, 1) napój przyprawiony korzeniami; 2) lekarstwo płynne, truneczek *m.*, napojek *m.*; **Wiener** — miodek dziecięcy, napitek wiedeński.

Trä'nke, *sf. pl.* -n, 1) woda *f.*, miejsce *n.*, gdzie bydło i konie poją, poidło *n.*; **das Vieh zur** — **führen** bydło do wody prowadzić.

Trä'nken, *va.* (haben) 1) poić, napawać, napoić (szczególnie bydło); **das Kind** — dać dziecku piersi; 2) **mit einer Flüſſigkeit** — napuszczać, napuścić płynem; 3) **eine Wieſe** — zlać, zmoczyć, skropić, zrosić łąkę; (obraz.) **mit Blut getränkte Erde** ziemia krwią przesiąkła.

Trä'nkfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, **Trä'nktrog**, *sm.* -(e)s, beczka *f.*, koryto *n.* do pojenia bydła.

Tra'nkopfer, *sn.* -s, *pl.* —, libacya *f.*, napój ofiarny.

Tra'nkſteuer, *sf. pl.* -n, czopowe *n.*

Trä'nkung, *sf.* pojenie *n.*

Tra'nklampe, *sf. pl.* -n, i (poufale:) **Tra'nſunzel**, *sf. pl.* -n, stara lampa olejna.

Tranſaktio'n, *sf. pl.* -en, transakcya *f.*, umowa *f.*, układ *m.*

Tranſcende'nt i **Tranſzende'nt, Tranſcendenta'l** i **Tranſzendenta'l**, *adi.* transcendentalny, nadzmysłowy.

Tranſch, *sm.* -es, wyrzut *m.*, zarzut *m.*; (poufale:) mycie *n.* głowy.

Tra'nſeife, *sf. pl.* -n, mydło tranowe.

Tranſe'pt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz **Querſchiff**.

Tranſformatio'n, *sf. pl.* -en, transformacya *f.*, przeistoczenie *n.*

Tranſfuſio'n, *sf. pl.* -en, transfuzya *f.*, przelew *m.*

Tra'nſieder, *sm.* -s, *pl.* —, warzący *m.* tran.

Tranſiederei', *sf. pl.* -en, warzelnia *f.* tranu.

Tra'nſit, *sm.* -s, przechód *m.*, przewóz *m.*

Tra'nſithandel, *sm.* -s, handel przechodowy, przewozowy.

Tranſitie'ren, *vn.* (haben) przechodzić przez pewien kraj (handel).

Tranſiti'v, *adi.* czynny, przechodni (gramat.).

Tranſito'riſch, *adi.* przejściowy, czasowy; -es **Geſetz** ustawa czasowa, przejściowa.

Tra'nſitowaren, *sf. pl.* towary przewozowe.

Tra'nſitverkehr, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ruch, handel przechodowy, przewozowy.

Tra'nſitzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło *n.*, opłata *f.* od towarów przewożonych.

Translocie'ren i **Translozie'ren**, *va.* (haben) translokować, przesadzać, przesadzić, przenosić, przenieść (z miejsca na miejsce).

Translocatio'n i **Translokatio'n**, *sf. pl.* -en, translokacya *f.*, przesadzenie *n.*, przeniesienie *n.* (z miejsca na miejsce).

Transmiſſio'n, *sf. pl.* -en, transmisya *f.*, przesłanie *n.*, przesyłka *f.*, przeniesienie *n.*, przenośnia *f.*, przewód *m.* ruchu.

Transmiſſio'nsapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przenośnia *f.* (telegraf).

Transmiſſio'nsdraht, *sm.* -(e)s, *pl.* -drähte, drut transmisowy, przesyłający.

Transmiſſio'nswelle, *sf. pl.* -n, wał przesyłający.

Transpare'nt, *adi.* transparentowy, przeźroczysty, przejrzysty.

Transpare'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, transparent *m.*, przeźrocze *n.*, obraz przeźroczysty.

Transpare'nz, *sf.* przeźroczystość *f.*, przejrzystość *f.*

Transpiratio'n, *sf.* transpiracya *f.*, pocenie *n.* się.

Transpirie'ren, *sf. vn.* (haben) transpirować, pocić się, parować.

Transponie'ren, *va.* (haben) transponować, przełożyć, przerobić (muzyka).

Transponie'ren, *sn.* =s, transponowanie *n.*, przełożenie *n.* (muzyka).

Transpo'rt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) transport *m.*, przewóz *m.*, przesyłka *f.*; 2) transport wojskowy, więźniów; = Zug Militär, Gefangener; 3) zapłata *f.* nosiciela; = Trägerlohn; 4) przeniesienie *n.* (n. p. z jednej stronicy na drugą, z jednej księgi do drugiej; handel).

Transporta'bel, Transporti'rbar, Transpo'rtfähig, *adi.* przenośny.

Transpo'rtbureau, *sn.* =s, *pl.* =s, biuro przewozowe.

Transporteu'r, *sm.* =s, *pl.* =s i =e, 1) przewoźca *m.*; 2) przenośnik *m.* (miernictwo).

Tra'nsportgeschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, przedsiębiorstwo przewozowe; przewoźnictwo *n.* (prawo).

Transpo'rtgesellschaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo przewozowe.

Transpo'rtgüter, *sn. pl.* towary przewozowe.

Transporti'ren, *va.* (haben) transportować, przenosić; przewozić, prowadzić, przeprowadzać, przeprowadzić, przewieźć, wieźć, powieźć.

Transpo'rtkosten, *s. pl.* koszta *pl.* transportu, przewozu.

Transpo'rtmittel, *sn. pl.* środki *pl.* transportu, przewozu.

Transpo'rtshaus, *sm.* =es, *pl.* =häuser, dom *m.* dla transportów (wojskowych).

Transpo'rtschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list przewozowy.

Transpo'rtschiff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, okręt *m.*, statek przewozowy.

Transpo'rtwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz przewozowy.

Transsubstantiatio'n, *sf. pl.* =en, transsubstancya *f.*, przemiana *f.* (kościół).

Transversa'le, *sf. pl.* =n, linia przecinająca (geom.).

Trape'z, *sn.* =es, *pl.* =e, trapez *m.*, różnobok *m.* (geom.).

Trapе'zförmig, *adi.* trapezowy; różnoboczny.

Trapezoe'der, *sm.* =s, *pl.* —, dwudziestoczterościan *m.* (geom.).

Trapezoi'd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trapezoid *m.*, różnoboczny czworobok (geom.).

Trapp, *sm.* =s, stąpanie ciężkie i hałaśliwe, drepcenie *n.*

Tra'ppe, *sf. pl.* =n, 1) ślad *m.* (stopy); 2) drop *m.* (ptak).

Tra'ppeln, Tra'ppen, *vn.* (haben) stąpać ciężko i hałaśliwie, chobotać.

Tra'pper, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Trampler; 2) strzelec kanadyjski.

Trappi'st, *sm.* =en, *pl.* =en, Trapista *m.* (zakonnik).

Trappi'stenorden, *sm.* =s, zakon *m.* Trapistów.

Traß, *sm.* =sses, martwica wulkaniczna, tuf *m.* (geolog.).

Trassa'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, trasant *m.*, wystawca *m.* weksla, przekazu płatniczego.

Trassa't, *sm.* =en, *pl.* =en, trasat *m.*, wypłatnik *m.*, wypłatca *m.* weksla, przekazu płatniczego.

Tra'sselente, *sf. pl.* =n, cyranka *f.* (gatunek kaczki).

Trassie'ren, *va.* (haben) trasować, wystawiać, wystawić weksel, przekaz płatniczy; =ssierter Wechsel weksel wystawiony na kogo.

Trassie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Trassant.

Tratsch, Trätsch, *sm.* =es, plotka *f.*

Tra'tschen, Trä'tschen, *vn.* (haben) obacz Schwatzen.

Tra'tte, *sf. pl.* =n, trata *f.*, weksel, zlecenie płatnicze, przekaz płatniczy.

Trau'altar, *sm.* =(e)s, *pl.* =täre, ołtarz ślubny; zum — führen poślubić.

Träu'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Traube, gronko *n.*, jagódka *f.*

Traube, *sf. pl.* =n, grono *n.*, winogrono *n.*; jagoda *f.*; =n lesen zbierać wino; das Blut, der Saft der =n sok *m.* winogron; die =n sind sauer kwaśne winogrona (także przenośnie).

Trau'benähnlich, Trau'benartig, *adi.* gronowaty; *adv.* gronowato.

Trau'benbeere, *sf. pl.* =n, jagoda *f.* z grona.

Trau'benblut, *sn.* =(e)s, krew *m.* winogron, t. j. sok *m.*

Trau'benbohrer, *sm.* =s, *pl.* —, świder *m.* z korbą.

Trau'benfarbig, *adi.* winogronowy.

Trau'benfarn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, długosz *m.*, podeźrzon *m.*, gronowiec *m.* (rośl.).

Trau'benform, *sf.* kształt *m.* grona, jagody.

Trau'benförmig, *adi.* groniasty; *adv.* groniasto.

Trau'bengeländer, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Weinlaube.

Trau'bengott, *sm.* =es, bóg *m.* wina, Bachus *m.*

Trau'bengurke, *sf. pl.* =n, ogórek gronkowy.

Trau'benhaut, *sf. pl.* =häute, i *dim.* **Trau'benhäutchen**, *sn.* =s, *pl.* —, błona winogronna, jagodowa błonka, jagodówka *f.* (anat.).

Trau'benholunder, *sm.* =s, bez czerwony (rośl.).

Trau'benhyazinthe, *sf. pl.* =n, grończa *f.* (botanika).

Trau'benhülse, *sf. pl.* =n, łupka winogronna, jagody.

Trau'benkamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämme, grzebień *m.* u grona jagód, winogrono, z którego obrano jagody.

Trau'benkern, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pestka winogronna.

Trau'benkirschbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, kocierpka *f.*, czeremcha *f.*, smrodynia *f.*, kociurba *f.* (bot.).

Trau'benkrankheit, *sf.* choroba *f.* latorośli winnych.

Trau'benkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, komosa wonna, molownik *m.*, stoziarn *m.*, mączyniec *m.*, boży byt, miłek *m.* (rośl.).

Trau'benkur, *sf.* kuracya winogronowa, leczenie *n.* winogronami.

Trau'benlese, *sf.* winobranie *n.*

Trau'benleser, *sm.* -s, *pl.* —, winobraniec *m.*

Trau'benleserin, *sf.* *pl.* -nen, winobranka *f.*

Trau'benmade, *sf.* *pl.* -n, ćma winoroślinna.

Trau'benmost, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, moszcz winny.

Trau'bennachlese, *sf.* *pl.* -n, drugie, późniejsze winobranie.

Trau'benpresse, *sf.* *pl.* -n, tłocznia *f.*, stępa *f.* do wina.

Trau'benpresser, *sm.* -s, *pl.* —, wytłaczający *m.* (z winogron) wino.

Trau'benreich, *adi.* obfity w grona, gronisty, jagodnisty.

Trau'benrosinen, *sf.* *pl.* rodzynki winogronne.

Trau'bensaft, *sm.* -(e)s, sok *m.* z winnych jagód; wino *n.*

Trau'bensäure, *sf.* kwas winogronny.

Trau'benstiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szypułka gronowa.

Trau'benzeit, *sf.* czas *m.* winobrania.

Trau'benzucker, *sm.* -s, cukier gronowy, glukoza *f.*, dekstroza *f.*

Trau'big, *adi.* obacz Traubenähnlich.

Trau'en, I. *vn.* (haben) jmndm — dowierzać, zawierzać, ufać, zaufać komu; einer Sache — wierzyć czemu; jmndm unbedingt — ślepo komu ufać; ich traue dem Frieden nicht nie ufam temu, nie wierzę; ich traute meinen Augen nicht nie wierzyłem moim oczom; nicht recht — niedowierzać; trau, schau, wem! nie bądź skorym w zawierzaniu, patrz komu wierzyć; II. sich —, *vr.* (haben) ufać sobie; = sich zutrauen; ich traue mir nicht das zu tun nie ufam sobie, abym mógł to zrobić; ich traue mich nicht zu ihm nie odważam się pójść do niego; III. *va.* (haben) jmndn — ślub dawać, dać komu; sich mit jmndm — lassen ślub brać, wziąć z kim.

Trau'er, *sf.* 1) żałoba *f.* (po zmarłym i suknia żałobna); tiefe —, halbe — (Halbtrauer) gruba, cienka żałoba; — haben, in — sein, in — gehen, in — gekleidet sein mieć żałobę, być w żałobie, chodzić w żałobie, nosić żałobę; — anlegen przywdziać żałobę; die — ablegen zdjąć, skończyć żałobę; in tiefe — versetzen pogrążyć w głęboką żałobę; 2) smutek *m.*, żałość *f.*, żal *n.*; = Traurigkeit; in tiefe — versetzen wielki smutek, wielką żałość sprawić.

Trau'er-, *adi.* żałobny.

Trau'eranzeige, *sf.* *pl.* -n, doniesienie *n.* o śmierci, plakat pośmiertny, kartka pośmiertna.

Trau'eranzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, obacz Trauerkleidung.

Trau'erbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obraz *m.* żałoby, obraz żałobny.

Trau'erbinde, *sf.* *pl.* -n, opaska żałobna (na rękawie, na kapeluszu).

Trau'erbirke, *sf.* *pl.* -n, brzoza płacząca.

Trau'erblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wzrok żałośny.

Trau'erbotschaft, *sf.* *pl.* -en, smutne poselstwo, smutna wiadomość.

Trau'erbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list donoszący o śmierci.

Trau'erdecke, *sf.* *pl.* -n, całun *m.*

Trau'eresche, *sf.* *pl.* -n, jasion płaczący.

Trau'erfackel, *sf.* *pl.* -n, żałobna, pogrzebowa pochodnia.

Trau'erfahne, *sf.* *pl.* -n, żałobna chorągiew.

Trau'erfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, 1) wypadek *m.* śmierci, zejścia; 2) smutny przypadek.

Trau'erfarben, *sf.* *pl.* kolory żałobne.

Trau'erflor, *sm.* -(e)s, *pl.* -flöre, krepa *f.*, kir *m.*

Trau'ergedicht, *sn.* -es, *pl.* -e, wiersz żałobny, tren *m.*, elegia *f.*

Trau'ergefolge, *sn.* -s, ob. Trauergeleit.

Trau'ergefühl, *sn.* -(e)s, uczucie *n.* smutku.

Trau'ergeläut(e), *sn.* -(e)s, dzwonienie żałobne, pogrzebowe, dzwony żałobne.

Trau'ergeleit, *sn.* -(e)s, orszak pogrzebowy.

Trau'ergepränge, *sn.* -s, pompa, wystawa pogrzebowa.

Trau'ergerüst, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, katafalk *m.*

Trau'ergesang, *sm.* -(e)s, *pl.* -sänge, śpiew pogrzebowy, żałobny.

Trau'ergeschichte, *sf.* *pl.* -n, smutna historya.

Trau'ergewand, *sn.* -(e)s, *pl.* -wänder, obacz Trauerkleid.

Trau'ergottesdienst, *sm.* -(e)s, nabożeństwo żałobne, msza żałobna.

Trau'erhaus, *sm.* -ses, *pl.* -häuser, dom żałobny, żałoby.

Trau'erjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok *m.* żałoby.

Trau'erklage, *sf.* *pl.* -n, skarga żałobna.

Trau'erkleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, **Trau'erkleidung**, *sf.* *pl.* -en, suknia żałobna, żałobny strój.

Trau'erkutsche, *sf.* *pl.* -n, powóz żałobny.

Trau'ermagazin, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skład *m.* strojów żałobnych.

Trau'ermahl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -mähler, stypa *f.*

Trau'ermantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, 1) płaszcz żałobny; 2) żałobnik *m.* (motyl).

Trau'ermarsch, *sm.* -(e)s, *pl.* -märsche, marsz żałobny, pogrzebowy.

Trau'ermücke, *sf. pl.* =n, ziemiorka *f.* (zool.).

Trau'ermuſik, *sf.* muzyka żałobna, pogrzebowa.

Trau'ern, *vn.* (haben), 1) um etw., über etw. — smucić się czem, martwić się czem, trapić się czem; opłakiwać co; die ganze Natur trauert cała natura smutna, w żałobie; 2) nosić żałobę, być w żałobie; tief — być w grubej żałobie; um wen trauerſt du? po kim nosisz żałobę?; ich trauere um meinen Vater noszę żałobę, jestem w żałobie po moim ojcu.

Trau'ernachricht, *sf. pl.* =en, obacz Trauerbotſchaft.

Trau'ernadel, *sf. pl.* =n, szpilka *f.* (czarna) do stroju żałobnego.

Trau'ernde(r), *sm.* =den, *pl.* =den, żałobnik *m.*

Trau'ernde, *sf. pl.* =n, żałobnica *f.*

Trau'erpapier, *sn.* =(e)s, papier *m.* (listowy) z czarną obwódką.

Trau'erpoſt, *sf.* ob. Trauerbotſchaft.

Trau'errand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ränder, czarna obwódka (u papieru).

Trau'errede, *sf. pl.* =n, mowa pogrzebowa; = Leichenrede.

Trau'erſchleier, *sm.* =s, *pl.* —, kwef żałobny.

Trau'erſchmaus, *sm.* =ſ(e)s, *pl.* =ſchmäuſe, obacz Trauermahl.

Trau'erſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, tragedya *f.*

Trau'erſpieldichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta tragiczny.

Trau'erſtimme, *sf. pl.* =n, smutny, żałosny głos.

Trau'erſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, smutny kawałek; dramat *m.*

Trau'erton, *sm.* =(e)s, *pl.* =töne, smutny, żałosny ton; im =e żałosnym tonem.

Trau'ervoll, *adi.* pełen żałoby.

Trau'erwagen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) powóz żałobny; 2) wóz pogrzebowy; = Leichenwagen.

Trau'erweib, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, żałobnica *f.*, płaczka *f.*

Trau'erweide, *sf. pl.* =n, wierzba płacząca (drzewo).

Trau'erzeit, *sf.* czas żałoby.

Trau'erzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, orszak żałobny.

Trau'fdach, *sn.* =(e)s, *pl.* =dächer, okap *m.*

Trau'fe, *sf. pl.* =n, 1) spadek *m.* wody z dachu; rynna *f.*; aus dem Regen unter (albo in) die — kommen dostać się z deszczu pod rynnę; 2) okap *m.*; = Traufdach.

Träu'feln, I. *vn.* (haben i ſein) kroplami, kropelkami spadać, kapać; przeciekać; = durchſickern; II. *va.* (haben) kroplami spuszczać, wpuszczać; (obraz.) Balſam auf eine Wunde — balsam do rany przykładać.

Träu'fen, I. *vn.* obacz Triefen; II. *va.* obacz Träufeln *va.*

Trau'ffaß, *sn.* =ſſes, *pl.* =fäſſer, beczka *f.* na deszczówkę, beczka pod okapem stojąca.

Trau'frecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* okapu (służebność).

Trau'frinne, Trau'fröhre, *sf. pl.* =n, rynna okapowa.

Trau'fſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień, na który deszcz z dachu spada.

Trau'fwaſſer, *sn.* =s, woda *f.* z okapu, deszczówka *f.*

Trau'fwein, *sm.* =(e)s, ob. Leckwein.

Trau'gebühr, *sf. pl.* =en, **Trau'geld**, *sn.* =es, *pl.* =er, opłata *f.* od ślubu.

Trau'handlung, *sf.* ceremonia ślubna.

Trau'lich, I. *adi.* poufały; = vertraut; 2) swojski, luby, sercu miły, dom własny przypominający; = anheimelnd; II. *adv.* poufale; swojsko.

Trau'lichkeit, *sf.* 1) poufałość *f.*, zażyłość *f.*; 2) swojskość *f.*, lubość *f.*

Traum, *sm.* =(e)s, *pl.* Träu'me, sen *m.*; mara *f.*, widziadło senne; = Traumgeſicht; (obraz.) marzenie *n.*, fantazya *f.*; urojenie *n.*; = Wahn; quälender — zmora *f.*; ein angenehmer, ſonderbarer — sen przyjemny, dziwny; im =e we śnie, przez sen; nicht einmal im =e nawet nie przez sen; ich erinnere mich wie im =e pamiętam jak przez sen; das iſt mir nicht im =e eingefallen ani mi się nie śniło o tem; der — ging in Erfüllung sen ziścił się, sprawdził się; es kommt mir wie ein — vor zdaje mi się, że to sen; auf Träume halten wierzyć w sny; wie im =e herumgehen chodzić jak we śnie; das Leben iſt ein — życie to tylko sen; Träume ſind Schäume sen mara, (Bóg wiara); laß dieſe Träume daj pokój tym marzeniom; das ſind bloß Träume to tylko marzenia.

Trau'mausleger, *sm.* =s, *pl.* —, **Trau'mauslegerin**, *sf. pl.* =nen, obacz Traumdeuter, Traumdeuterin.

Trau'mauslegung, *sf. pl.* =en, obacz Traumdeutung.

Trau'mbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, widzenie senne, mara *f.*

Trau'mbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, sennik *m.*; ägyptiſches — sennik egipski.

Trau'mdeuter, *sm.* =s, *pl.* —, wykładacz *m.*, tłumacz *m.* snów, wieszczek *m.*

Trau'mdeuterin, *sf. pl.* =nen, wykładaczka *f.*, tłumaczka *f.* snów, wieszczka *f.*

Traumdeuterei', *sf. pl.* =en, obacz Traumdeutung.

Trau'mdeutung, *sf. pl.* =en, wykładanie *n.*, tłumaczenie *n.* snów, wieszczba *f.*

Träu'men, *vn.* (haben) śnić; ich träume, es träumt mir *v. impers.* śni mi się; ich habe die ganze Nacht davon geträumt śniłem, śniło mi się o tem całą noc; wachend — śnić na jawie; laß dir etw. Angenehmes — przyjemnych snów! er träumte ſich reich śniło mu się, że jest bogatym; 2) (obraz.) marzyć; przyśnić się, przywidzieć się; ſich etw. — laſſen marzyć o czem; das hätte ich mir nie

— laſſen nawet przez sen nie byłbym w to wierzył; das träumte mir nicht einmal ani mi się o tem nie śniło; laß dir das nicht —! niech ci się nie śni o takich rzeczach! du träumſt wohl chyba ci się śni, ci się marzy.

Träu'mer, *sm.* =s, *pl.* —, marzyciel *m.*; ospalec *m.*

Träumerei', *sf. pl.* =en, 1) sny *pl.*; wache — sny na jawie; 2) (obraz.) marzenie *n.*, widziadła *pl.*, urojenie *n.*

Träu'merin, *sf. pl.* =nen, marzycielka *f.*

Träu'meriſch, *adi.* 1) także **Trau'mhaft**, do snu podobny, jak śpiący; 2) drzemiący, ospały; = ſchläfrig; 3) zadumany, zamyślony, marzący, lubiący marzyć; =er Menſch marzyciel *m.*

Trau'merſcheinung, *sf. pl.* =en, **Trau'mgebilde**, *sn.* =s, *pl.* —, **Trau'mgeſicht**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wizya *f.*, widziadło senne, mara *f.*, widmo *n.* we śnie.

Trau'mgläubig, *adi.* wierzący w sny.

Trau'mgott, *sm.* =(e)s, bóg *m.*, bożek *m.* snów, Morfeusz *m.*

Trau'mleben, *sn.* =s, życie *n.* jakby we śnie.

Trau'mreden, *sn.* =s, mówienie *n.* ze snu.

Trau'mſchlaf, *sm.* =(e)s, sen *m.* z marzeniami.

Trau'mſeher, *sm.* =s, *pl.* —, snowidz *m.*

Trau'mſpiel, *sn.* =(e)s, widziadła senne.

Traumwahrſagerei', *sf. pl.* =en, wróżenie *n.* ze snów.

Trau'mwelt, *sf. pl.* =en, świat *m.* snów; (obraz.) świat wymarzony, urojony, świat urojeń.

Traun! *interi.* w istocie, w samej rzeczy, zaiste!

Trau'rede, *sf. pl.* =n, mowa ślubna.

Trau'rig, I. *adi.* 1) smutny; zasmucony; = betrübt; smętny; = gedankenvoll und ſchwermütig; znękany, skłopotany; = niedergeſchlagen; =e Stimme smutny głos; =er Ausruf smutny wykrzyk; — machen zasmucić; — werden zasmucić się; ein =es Ende nehmen smutnie skończyć; 2) zasmucający; = betrübend; =e Nachricht smutna wiadomość; =er Anblick zasmucający, smutny widok; 3) mizerny, marny; = elend; =e Belohnung marna nagroda; II. *adv.* smutno; smętnie.

Trau'rigkeit, *sf.* smutek *m.*, smutność *f.*; smętność *f.*

Trau'ring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obrączka ślubna.

Trau'ſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, metryka *f.* ślubu.

Traut, *adv.* miły, luby, *n.* kochany; = lieb; poufały; = vertraut; =es Mädchen (także **Trau'tchen**, *sn.* =s), ukochana *f.*; =es Heim drogie domostwo.

Trau'ung, *sf. pl.* =en, ceremonia ślubna, ślub *m.*

Trau'ungsbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, **Trau'ungsregiſter**, *sn.* =s, *pl.* —, księga *f.* ślubów.

Traverti'n, *sn.* =s, travertino *n.*, martwica *f.*, tuf wapienny (minerał).

Traveſtie', *sf. pl.* =n, trawestya *f.*, żartobliwa przeróbka dzieła poważnego.

Traveſtie'ren, *va.* (haben) trawestować, poważne pismo na żartobliwe przerobić.

Tre'ber, *sf.* wywary *pl.*; — vom Weine wyciski *pl.* z jagód; treber *m.* (napój); wer ſich unter die — mengt, den freſſen die Schweine kto z świniami lega, tego świnie zjedzą.

Tre'berwein, *sm.* =(e)s, wino *n.* z wywarów, lura *f.*

Tre'dbank, *sf. pl.* =bänke, walcownia *f.*

Tre'cken, *va.* (haben) 1) walcować, płaszczyć w walcowni; 2) trelować, statek wodny ciągnąć linami.

Tre'ckſchute, *sf. pl.* =n, łódź trelowana, ciągniona linami.

Tre'ckſeil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pólka *f.*, pulka *f.*, lina *f.* do holowania, trelowania statków pod górę.

Tre'ckweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, trel *m.*, trelik *m.*, ścieżka flisowska.

Treff, *sn.* =(es), *pl.* =e, trefl *m.* (maść w kartach francuskich).

Tre'ffas, *sn.* =ſſes, as treflowy (w kartach).

Tre'ffbube, *sm.* =n, niżnik treflowy (w kartach).

Tre'ffdame, *sf.* dama treflowa (w kartach).

Tre'ffen, treffe, trifft, traf, habe getroffen, I. *va.* 1) trafiać, trafić; ugodzić, einen Ball — trafić, dotknąć kulę; das Ziel — trafić do celu, w cel; ins Schwarze — trafić w sedno; das Ziel nicht — chybić celu; er hat ihn ins Herz getroffen ugodził go w serce; den rechten Punkt, Fleck — trafić dobrze we właściwe miejsce; er iſt vom Blitze getroffen worden został rażony gromem; der Vorwurf trifft dich wyrzut ciebie się dotyczy; wen trifft die Schuld? czyja wina? mich trifft die Schuld daran nicht nie moja w tem wina; das trifft dich to ciebie dotyczy; die Reihe wird auch uns — przyjdzie i na nas kolej; getroffen! trafiony! (w pojedynku); 2) spotykać, spotkać; das Los traf mich los na mnie padł; ein großes Unglück hat ihn getroffen wielkie nieszczęście spotkało, nawiedziło go; der Tadel traf mich nagana mnie się dostała; der Tadel dafür trifft mich nicht mnie za to ganić nie można; er fühlt ſich dadurch getroffen czuje się tem obrażonym; = beleidigt; ſich getroffen fühlen poczuwać się do winy; = ſich ſchuldig fühlen; dadurch wurde er an ſeiner empfindlichſten Stelle getroffen tem dotknięto go do żywego; 3) odgadnąć; znaleźć; den rechten Sinn einer Sache — znaleźć, odgadnąć właściwe znaczenie rzeczy; getroffen! zgadłeś!; 4) trafić (malarstwo, fotografia); trafić na nutę, śpiewać dobrze (muzyka); das iſt ein ſehr gut getroffenes

Bild to bardzo dobry, wierny obraz; er ist sehr gut getroffen jest bardzo dobrze trafiony; 5) eine Wahl — obrać, wybrać; seine Wahl gut — wybrać, trafić dobrze; die rechte Zeit — wybrać odpowiedni, stosowny czas; du hast es heute gut getroffen przyszedłeś dziś w porę, w sam czas; den rechten Weg, das rechte Mittel — znaleźć, wybrać dobrą drogę, odpowiedni środek; er trifft niemals das Rechte nigdy nie trafi, nie znajdzie co należy; jmnds Geschmack — trafić komu do gustu, dogodzić komu, odgadnąć czyj smak; den Nagel auf den Kopf — utrafić w samo sedno; Anstalten — czynić przygotowania; Maßregeln, Vorkehrungen — zarządzać, zarządzić; Vorsichtsmaßregeln — zarządzić środki ostrożności; eine Änderung — zaprowadzić zmianę; 6) zastać; ich traf ihn nicht zu Hause nie zastałem go w domu; II. sich —, *vr.* spotykać się, spotkać się; es trifft sich *v. impers.* zdarza się, bywa; wie es sich trifft jak się zdarzy, jak los chce; wie gut es sich trifft! jaki szczęśliwy przypadek! wir treffen uns oft spotykamy się często; III. treffend, *ppr.* i *adi.* der ihn =e Anteil część na niego przypadająca; ein =er Gedanke, Ausdruck trafna myśl, dobitny, trafny wyraz; eine =e Antwort trafna, dobra odpowiedź; das =e Wort właściwy wyraz; — *adv.* antworten trafnie, dobrze, jak należy odpowiedzieć.

Tre'ffen, *sn.* -s, 1) zderzenie *n.* się (wojsk.), potyczka *f.*, walka *f.*; = Kampf; bitwa *f.*; = Schlacht; es kam zum — przyszło do starcia; ein — liefern wydać bitwę; (obraz.) wenn es zum — kommt kiedy już przyjdzie do decyzyi, kiedy rzecz zacznie być seryo; Gründe gegen etw. ins — führen naprowadzać, naprowadzić powody, argumenta przeciw czemu; 2) das erste, zweite — pierwszy, drugi szyk wojska (w bitwie).

Tre'ffend, *adi.* obacz pod Treffen III.

Tre'ffer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) los wygrywający, wygrana *f.*; einen — haben wygrać; viele — haben mieć wielkie powodzenie; 2) szczęśliwy traf; 3) strzał trafiający.

Tre'ffkönig, *sm.* -(e)s, król treflowy (w kartach).

Tre'fflich, *adi.* wyborny, przedni, doskonały, pierwszorzędny; =er Charakter zacny charakter; *adv.* wybornie, doskonale.

Tre'fflichkeit, *sf.* wyborność *f.*, doskonałość *f.*; — des Charakters zacność charakteru.

Tre'ffschuß, *sm.* -sses, *pl.* -schüsse, strzał celny.

Tre'ffzehne, *sf.* dyska treflowa (w kartach).

Trei'bachse, *sf. pl.* -n, oś *f.* u koła poruszającego.

Trei'bamboß, *sm.* kowadło, na którem klepie się kruszec.

Trei'banker, *sm.* -s, *pl.* —, kotwica *f.* na przypływ morza.

Trei'bbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zagon inspektowy.

Trei'beblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, kotka *f.* (bot.).

Trei'bebunzen, *sm.* -s, *pl.* —, tyfiarskie dłóto.

Trei'behammer, *sm.* -s, *pl.* —, tyfiarski młot.

Trei'beis, *sn.* -ses, lód pływający, kra *f.*; der Fluß geht mit — rzeka krę niesie.

Trei'beisen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) ob. Treibebunzen; 2) lewarek *m.* do wydobywania pieńków, kłęków zębowych.

Treiben, treibe, treibst, treibt, trieb, getrieben, I. *va.* (haben) 1) pędzić, gnać, poganiać; das Vieh auf die Weide — gnać bydło na pastwisko; das Vieh nach Hause — przyganiać, przypędzać bydło do domu; aus einem Orte — wypędzić skąd, z jakiego miejsca; in einen Ort — wpędzić, zaganiać, zagonić dokąd; an einen Ort — zapędzić, przypędzić dokąd; durch Wiesen — przepędzić przez łąki; den Hund aus der Stube — wypędzić psa z izby; aus dem Lande — wygnać z kraju; jmndn vom Amte — wygnać, napędzić kogo z urzędu; die Strömung treibt ihn ans Ufer prąd pędzi go ku brzegowi; das Blut, die Röte ins Gesicht — zarózowić, zabarwić policzki; jmndm das Haar zu Berge — najeżyć włosy; zu Paaren — upokorzyć, poskromić; pobić, zgromić; jmndn in die Enge — zapędzić kogo w ciasny kąt, wprawić kogo w kłopot; etw. voneinander— rozczepić, rozerwać; rozpędzić; das Wild aus dem Lager — wypłoszyć zwierza z legowiska; es treibt mich fort nie mogę tutaj wytrzymać, muszę stąd odejść; 2) wbijać, wbić; einen Pfahl in die Erde — wbić pal w ziemię; einen Nagel in die Wand — wbić gwóźdź w ścianę; 3) poruszać, poruszyć, wprawić w ruch, w obrót; einen Kreisel — puścić bąka; das Wasser treibt die Mühle, die Mühlräder woda młyn pędzi, obraca młyńskie koła; der Fluß treibt Eis rzeka krę, lód niesie; =de Kraft siła poruszająca, popędowa, motoryczna (fizyka); 4) (obraz.) jmndn zur Verzweiflung — doprowadzić kogo do rozpaczy; ein Keil treibt den anderen klin klina wybija; den Urin — pędzić urynę; Schweiß — poty sprawiać; die Preise in die Höhe — podnieść ceny; es zu weit — za daleko co posunąć, przekroczyć miarę; so weit möchte ich es nicht — nie chciałbym rzeczy posunąć do ostateczności; etw. aufs äußerste, auf die Spitze — posunąć rzecz do ostateczności; es aufs äußerste — przebrać miarę, przekroczyć granice; jmndn aufs äußerste — popchnąć kogo do ostateczności; 5) Metalle — wyrabiać, klepać kruszce; etw. in Silber — wykuć co ze srebra; ge-

triebene Arbeit robota klepana, wypukła; Erze — rudę wydobywać z kopalni; einen Stollen — chodnik puszczać; den Teig — ciasto wałkować; der Wind treibt die Segel wiatr nadyma żagle; Blätter — wypuszczać liście; Schößlinge — (wy)puszczać latorośle; 6) napędzać, znaglać, zniewalać; = antreiben; jmndn —, etw. zu tun napędzać, zachęcać kogo, by co zrobił; die Not hat ihn dazu getrieben potrzeba nagliła, zmusiła, zniewoliła go do tego; es treibt mich, dir zu sagen koniecznie muszę ci powiedzieć; Not treibt zu allem potrzeba prawo łamie; 7) trudnić się czem, zajmować się czem, wykonywać co; = betreiben; ein Handwerk, eine Kunst — wykonywać rzemiosło zajmować się sztuką; Handel — handel prowadzić; was treibst du? czem się zajmujesz? co robisz? ich treibe Musik oddaję się, poświęcam się muzyce; eine Sprache, eine Wissenschaft — zajmować się językiem, uprawiać jaką naukę; Kurzweil — bawić się; Possen, Unsinn — błaznować; ich lasse keinen Unsinn mit mir — nie dam ze siebie błaznować; sie treibt ihr Spiel mit dir żartuje z ciebie; Unfug — dopuszczać się nadużyć, czynić, co nie należy; es zu bunt, arg, toll — za wiele broić; wie man's treibt, so geht's jak sobie pościelesz, tak się wyśpisz; II. *vn.* (sein) 1) pędzić; ans Ufer — zapędzić do brzegu; 2) das Gras fängt an zu — trawa poczyna kiełkować; der Saft treibt im Holze sok krąży w drzewie; Pflanzen — lassen pędzić rośliny, hodować rośliny w cieplarni; III. treibend, *ppr.* i *adi.* pędzący; przeczyszczający; =e Kraft siła popędowa, poruszająca, motoryczna.

Trei'ben, *sn.* =s, 1) pędzenie *n.*, popędzanie *n.*, napędzanie *n.*; 2) czynność *f.*, działanie *n.*, ruch *m.*; großes — życie *n.*; 3) pędzenie *n.* roślin.

Trei'beofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec trybowy, probowny.

Trei'ber, *sm.* =s, *pl.* —, poganiacz *m.*, goniarz *m.* (bydła); osocznik *m.*, obławnik *n.* (łow.); trybarz *m.* (górn.).

Treiberei', *sf. pl.* =en, ob. Treiben.

Trei'berhund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies gończy.

Trei'bfäuftel, Trei'bhammer, *sm.* =s, *pl.* —, =hämmer, młotek *m.* do klepania.

Trei'bhaus, *sn.* =ses, *pl.* =häuser, cieplarnia *f.*, roślinarnia *f.*, oranżerya *f.*

Trei'bhauspflanze, *sf. pl.* =n, **Trei'bhausgewächs,** *sn.* =ses, *pl.* =se, roślina cieplarniana.

Trei'bherd, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Trei'bofen,** *sm.* =s, *pl.* =öfen, odciągalny, trybowy piec.

Trei'bholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, drzewo na brzeg wyrzucone; drzewo spławiane.

Trei'bhütte, *sf. pl.* =n, huta *f.* do trybowania.

Trei'bjagd, *sf. pl.* =en, **Trei'bjagen,** *sn.* =s, polowanie obławne, obława *f.*, naganka *f.*

Trei'bkasten, *sm.* =s, *pl.* =kästen, obacz Treibbeet.

Trei'bkolben, *sm.* =s, *pl.* —, tłok *m.* maszyny wodociągowej.

Trei'bkraft, *sf.* siła poruszająca, popędowa, motoryczna.

Trei'bmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, tyfiarskie dłuto.

Trei'bmittel, *sn.* =s, *pl.* —, lek przeczyszczający.

Trei'bpulver, *sn.* =s, *pl.* —, proszek napotny.

Trei'brad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło pędowe.

Trei'briemen, *sm.* =s, *pl.* —, pas *m.* bez końca, pas zszyty.

Trei'brolle, *sf. pl.* =n, krążek pędowy.

Trei'bſand, *sm.* =(e)s, ob. Triebſand.

Trei'bſchacht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e i =ſchächte, szyb *m.* do wywożenia kruszcu z kopalni.

Trei'bſcheibe, *sf. pl.* =n, linotarcza *f.*

Trei'bſtachel, *sm.* =s, *pl.* =n, kolec *m.*

Trei'bſeil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lina kołowrotowa.

Trei'bſtange, *sf. pl.* =n, trzon popędowy.

Trei'bwaſſer, *sn.* =s, woda pędząca, poruszająca.

Trei'bwehen, *pl.* bole parte (med.).

Trei'bwelle, *sf. pl.* =n, wał główny, poruszający.

Trei'bzeug, *sn.* =(e)s, sieć *f.* na kury polne.

Trei'bzylinder, *sm.* =s, *pl.* —, cylinder parowy, cylinder z tłokiem parą poruszanym.

Trei'del, *sm.* =s, *pl.* —, lina *f.*, powróz *m.*, tryl *m.* (do ciągnienia statków).

Trei'deln, *va.* (haben) ciągnąć, trylować statek.

Trei'deln, *sn.* =s, ciągnienie *n.*, trelowanie *n.*, holowanie *n.* statków.

Trei'delpfad, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Trei'delſtraße,** *sf. pl.* =n, **Trei'delweg,** *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ob. Treckweg.

Trei'dler, *sm.* =s, *pl.* —, holownik *m.* (statek) (żegluga); trelownik *m.*

Treil, *sn.* =(e)s, 1) tryl *m.*; = Treidel; 2) obacz Takelwerk.

Tre'ma, *sn.* =(s), *pl.* =s, 1) dyereza *f.*, rozdzielanie *n.*, rozdział *m.* (gramat.); 2) rozdzielnik *m.*; 3) lęk *m.* = Angſt.

Tre'molo, *sn.* =s, *pl.* =s, tremolo *n.* = drgając (muzyka).

Tremula'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, tremulant *m.* (głos drżący i śpiewający głosem drżącym).

Tremulie'ren, *vn.* (haben) tremulować, śpiewać głosem drżącym, drgającym.

Tre'nnbar, *adi.* rozłączny, rozdzielny.

Tre'nnbarkeit, *sf.* rozłączność *f.*, rozdzielność *f.*

Tre'nnen, I. *va.* (haben) rozdzielać, rozdzielić, rozłą-

czyć, dzielić, przedzielić, odłączać, odłączyć; Freunde voneinander — rozłączyć przyjaciół; den Kopf vom Rumpfe — ściąć głowę; die Glieder des Feindes — przełamać szyki nieprzyjaciela; eine Naht (auf)— spruć szew; eine Ehe — rozwieść małżeństwo; Gatten — rozwieść małżonków, dać małżonkom rozwód; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) rozłączyć się; ſich durch Scheidung — rozwieść się (prawo małżeńskie); rozwiązać się (o spółce handlowej); 2) rozstać się, rozejść się; rozjeżdżać się; III. trennend, *ppr.* i *adi.* rozdzielający, rozłączający; -de Mauer mur przedziałowy.

Tre'nnmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, nożyk *m.* do prucia (szwów).

Tre'nnpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozdzielnik *m.* (gramatyka).

Tre'nnung, *sf. pl.* -en, 1) rozdzielenie *n.*, rozłączenie *n.*, odłączenie *n.*; przedział *m.*; 2) rozstanie *n.* się, odjazd *m.*; = Abreiſe; 3) rozbrat *m.*; 4) — von Tiſch und Bett separacya co do stołu i łoża; rozdział *m.* małżeństwa; Kirchen— schizma *f.*; 5) prucie *n.*

Tre'nnungspartikel, *sf. pl.* -n, partykuła rozdzielająca (gramat.).

Tre'nnungspunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozdzielnik *m.* (gramatyka).

Tre'nnungsſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozdzielnik *m.* (gramatyka).

Tre'nnungsſtunde, *sf. pl.* -n, godzina *f.* rozstania, godzina odjazdu.

Tre'nnungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Trennungsſtrich.

Tre'nſe, *sf. pl.* -n, trezla *f.*, uzdeczka *f.*

Tre'nſen, *va.* (haben) sztukować (liny, powrozy).

Trepa'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, trepan *m.*, wywiertnik *m.* (chirurg.).

Trepanatio'n, *sf. pl.* -en, trepanacya *f.*, wiercenie *n.*, wywiercanie *n.* kości (chirurg.)

Trepanie'ren, *va.* (haben) trepanować, wywiercać kość (chirurg.).

Trepanie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, lekarz wykonujący trepanacyę.

Trepanie'rung, *sf. pl.* -en, obacz Trepanation.

Treppa'b, *adv.* schodami, po schodach na dół.

Treppau'f, *adv.* schodami, po schodach na górę; — treppab na górę i na dół (schodami); —, treppab laufen po schodach biegać.

Tre'ppe, *sf. pl.* -n, 1) schody *pl.*; jmndn die — hinunterwerfen zrzucić kogo ze schodów; (obraz.) jmndm -n ſchneiden postrzydz źle włosy, porobić komu schody we włosach; er iſt die — hinuntergefallen dał sobie obstrzydz włosy; 2) piętro *n.*; drei -n hoch wohnen mieszkać na trzeciem piętrze.

Tre'ppenabſatz, *sm. pl.* -(e)s, *pl.* -ſätze, przystanek *m.*, odpoczynek *m.*, spoczynek *m.*, ustęp *m.* (na schodach).

Tre'ppenbau, *sm.* -es, budowa *f.*, konstrukcya *f.* schodów.

Tre'ppenbaum, *sm.* -(e)s, -bäume, obacz Treppenſpindel.

Tre'ppenflur, *sf. pl.* -en, sień schodowa.

Tre'ppenförmig, *adi.* kształt schodów mający; — *adv.* aufſtellen ustawić stopniami.

Tre'ppengeländer, *sn.* -s, *pl.* —, poręcz *f.* u schodów.

Tre'ppenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, klatka schodowa.

Tre'ppenlehne, *sf. pl.* -n, obacz Treppengeländer.

Tre'ppenpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, słup *m.* u schodów.

Tre'ppenſpindel, *sf. pl.* -n, wiązanie *n.*, podpora *f.* schodów kręconych.

Tre'ppenſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień schodowy, stopień kamienny u schodów.

Tre'ppenſtufe, *sf. pl.* -n, stopień *m.* u schodów.

Tre'ppenteppich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dywan *m.* na schody, na schodach.

Tre'ppenturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -türme, wieża *f.* ze schodami.

Tre'ppenwangen, *sf. pl.* szaragi *pl.*, policzki schodowe.

Tre'ppenweisheit, *sf., pl.* -en, mądrość powszednia, komunały *pl.*, zdanie powszechnie znane, trywialne.

Tre'ppenwitz, *sm.* -es, trywialny dowcip; der — der Weltgeſchichte komunały *pl.* w historyi powszechnej.

Treſo'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, skarb publiczny; skarbiec *m.*

Treſo'rſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bon *m.*, zapis *m.* długu.

Tre'ſpe, *sf. pl.* -n, kąkol m.

Tre'ſpig, *adi.* kąkolisty.

Tre'ſſe, *sf. pl.* -n, galon *m.*; mit -n beſetzen obszyć galonem, galonami.

Tre'ſſenhut, *sm.* -es, *pl.* -hüte, kapelusz *m.* z galonem.

Tre'ſſenkleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, strój *m.* z galonem.

Treſſie'ren, *vn.* (haben) zaplatać, splatać.

Tre'ſter, *pl.* 1) łupiny *pl.* z jagód, wytłoczyny *pl.* z winogron; die — auspreſſen tłoczyć łupiny z jagód; 2) wódka *f.* (w Szwajcaryi).

Tre'ſterwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino *n.* z wytłoczyn, lura *f.*

Tre'ten, trete, trittſt, tritt, trat, getreten, I. *vn.* (haben) stąpać, stąpić; jmndm (albo jmndn) auf den Fuß — nastąpić komu na nogę; leiſe — stąpać cicho, chodzić na palcach; (obraz.) postępywać przezornie; fehl— potknąć się; in den Kot — wleźć w błoto; 2) chodzić, iść, pójść dokąd; gib acht, wohin du trittſt uważaj, gdzie stąpasz; tritt in die Ecke! pójdź, ustąp się w kąt! treten Sie herauf! proszę wejść na górę; näher — zbliżyć się; bitte, treten Sie näher! proszę bliżej; (obraz.) einer Frage näher — zająć się kwestyą; jmndm (zu) nahe — obrazić kogo, ubliżyć komu; einen Schritt vorwärts, zurück — postąpić krok naprzód, cofnąć się o krok; dazwiſchen — wdać się, wmieszać się w co;

interweniować; wenn nichts dazwiſchen tritt jeżeli nie zajdzie przeszkoda; (w połączeniu z przyimkami:) an das (albo ans) Fenſter — stanąć przy oknie; ans Land — wyjść na ląd, wylądować; ans Licht, an den Tag — wyjść na jaw, okazać się, zostać odkrytym; die Endung tritt an den Stamm końcówka łączy się ze źródłosłowem (gramat.); an die Spitze — stanąć na czele; an jmnds Stelle — zająć czyje miejsce; an Gottes Tiſch — przyjąć sakrament ołtarza; auf die Kanzel — wstąpić na ambonę; auf die Zehen — stanąć na palcach; auf die Seite, zur Seite — ustąpić na stronę; auf jmnds Seite — stanąć po czyjej stronie, przystąpić do czyjego stronnictwa; auf den Weg der Sünde — zejść na drogę grzechu; aus dem Zimmer — wyjść z pokoju; aus dem Dienſt(e) — wystąpić, ustąpić ze służby; aus einem Geſchäfte — wystąpić z interesu; aus den Schranken — przekroczyć granicę; aus einem Vereine — wystąpić ze stowarzyszenia; der Fluß iſt aus den Ufern getreten rzeka wylała; beiſeite — ustąpić (na stronę); in einen Raum — wejść dokąd; ins Zimmer — wejść do pokoju; (obraz.) in den Hintergrund — usunąć się; der Saft tritt in die Bäume sok wchodzi w drzewa; die Tränen traten ihr in die Augen łzy stanęły jej w oczach; er tritt ins zwanzigſte Lebensjahr zaczyna dwudziesty rok; ins Amt — wstąpić do urzędu; in Briefwechſel — rozpocząć korespondencyę; in Kondition — wstąpić do kondycyi; in jmnds Dienſte — wstąpić u kogo do służby; in den Eheſtand — wstąpić w stan małżeński, ożenić się, wyjść za mąż; in jmnds Fußſtapfen — wejść w czyje ślady; ins Mittel — wdać się w co; in den Prieſterſtand — przyjąć święcenie kapłańskie, zostać kapłanem; in einen Orden — wstąpić do zakonu; in den Schatten — pozostać w tyle za kim; = vor jmndm zurücktreten; zniknąć, przepaść = verſchwinden; in den Schatten eines Baumes — ułożyć się, stanąć w cieniu drzewa; in die Schranken — wejść w zapasy; in jmnds Rechte — wstąpić w czyje prawa; in Unterhandlung — rozpocząć układy; mit jmndm in Verbindung — wejść z kim w stosunki; in den Vordergrund — zająć pierwsze, przednie miejsce, wystąpić na widownię; jmndm in den Weg — zajść komu drogę (także obraz. = pokrzyżować czyje plany); in die Welt — wejść w świat; ins Gewehr — stanąć pod bronią; das Geſetz iſt noch nicht in Wirkſamkeit getreten ustawa jeszcze nie weszła w życie, nie obowiązuje; der Fluß iſt über die Ufer getreten rzeka wystąpiła z koryta, wylała; ich trat mitten unter die Menſchen wszedłem między ludzi; jmndm unter die Augen — pokazać się komu na oczy; er wagt es nicht, mir unter die Augen zu — nie śmie mi się pokazać na oczy; unter die Waffen — stanąć pod broń; von dem Wege — zejść z drogi; Wolken treten vor die Sonne chmury zakrywają słońce; vor jmndn hin — stanąć przed kim; vor Gottes Richterſtuhl — stanąć przed sądem Przedwiecznego; das trat mir lebhaft vor die Seele żywo mi się to przedstawiło, przypomniało; vor den Spiegel — stanąć przed zwierciadłem; kalter Schweiß trat mir vor die Stirn zimny pot oblał moje czoło; zu jmndm — zbliżyć się do kogo; er trat zwiſchen beide stanął między obydwoma; II. *va.* (haben) 1) deptać, nastąpić na co; jmndm auf den Fuß — nastąpić komu na nogę; die Schuhe ſchief — wykręcić buciki; die Bälge — kalikować; den Takt — tupać w takt; ſich einen Dorn in den Fuß — cierń sobie wdeptać, wbić w nogę; mit den Füßen, unter die Füße — deptać nogami, zdeptać; (obraz.) deptać kogo, po kim, źle z kim się obchodzić; die Geſetze mit Füßen — nie zważać na ustawy, pomiatać ustawami, gwałcić ustawy; ſein Glück mit Füßen — pomiatać swem szczęściem; das Pflaſter — zbijać bruk; entzwei — rozdeptać; Trauben — deptać winogrona; einen Wurm tot — zdeptać robaka; 2) jmndn — zmusić kogo do płacenia (mowa studencka); 3) der Hahn tritt die Henne kogut nasiada kurę.

Tre'ter, *sm.* -s, *pl.* —, deptacz *m.*

Tre'tkufe, *sf. pl.* -n, kadź, do której się depce winogrona.

Tre'tmühle, *sf. pl.* -n, kierat *m.*; (obraz.) die — der Beamtenlaufbahn jednostajność *f.* życia urzędniczego.

Tre'trad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, kierat *m.*

Tre'tſchemel, *sm.* -s, *pl.* ob. Trittbrett.

Tre'twagen, *sm.* -s, *pl.* —, welocyped *m.*, koło *n.*

Treu, I. *adi.* wierny; szczery = aufrichtig; poczciwy = ehrlich; pewny = zuverläſſig; eine -e Seele poczciwa dusza; ein -er Freund wierny przyjaciel; ein -es Gedächtnis wierna, dobra pamięć; ein -es Bild wierny, podobny obraz; II. *adv.* wiernie; ſeinem Worte — bleiben dotrzymać słowa; ſeinem Herrn — bleiben dochować wierności panu swemu; er bleibt der Wahrheit nicht immer — niekiedy mija się z prawdą; — wiedergeben oddać wiernie, dokładnie; er meint es — mit dir dobrze ci życzy; — geſinnt wierny; — ergeben wiernie poddany; ſich ſelbſt — bleiben zgodnym być z sobą.

Treu'brecher, *sm.* -s, *pl.* —, wiarołomca *m.*

Treu'bruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, wiarołomstwo *n.*

Treu'brüchig, *adi.* wiarołomny; — werden złamać wiarę; *adv.* wiarołomnie.

Treu'bund, *sm.* -(e)s, sojusz *m.* wierności.

Treu'e, *sf.* wierność *f.*; poczciwość *f.*; = Ehrlichkeit; szczerość *f.*; = Aufrichtigkeit; — des Freundes, des Dieners wierność przyjacielska, wierność, poczciwość sługi; — des Bildes wierność, podobieństwo *n.* obrazu; die — brechen złamać wierność; — schwören, den Eid der — leisten ślubować wierność, złożyć przysięgę wierności; (bei) meiner Treu'! na Boga! na honor! pod słowem! auf Treu' und Glauben w dobrej wierze, w zaufaniu; Treu' und Glauben halten dotrzymać wierności, nie zawieść zaufania; — einer Übersetzung dokładność *f.* tłumaczenia; erprobte — wierność wypróbowana.

Treu'händer, *sm.* -s, *pl.* —, wykonawca *m.* testamentu, kurator *m.*, opiekun *m.*

Treu'handserbe, *sm.* -n, *pl.* -n, dziedzic powierzniczy (prawo).

Treu'heit, *sf.* obacz Treue.

Treu'herzig, *adi.* szczery, otwarty; = offen, aufrichtig; serdeczny; = herzlich; naiwny, prostoduszny, dobroduszny; = naiv; *adv.* szczerze, otwarcie; serdecznie; dobroduszne, prostodusznie.

Treu'herzigkeit, *sf.* szczerość *f.*, otwartość; serdeczność *f.*; prostoduszność *f.*, dobroduszność *f.*

Treu'lich, *adv.* wiernie; prawdziwie; = wahrhaftig; szczerze; = aufrichtig.

Treu'liebchen, *sn.* -s, kochanie *n.*, kochanka *f.*

Treu'los, *adi.* niewierny, przeniewierczy; zdradziecki; = verräterisch; *adv.* niewiernie, przeniewierczo; zdradziecko; — werden złamać wierność; zdradzić.

Tria'de, *sf. pl.* -n, obacz Trias.

Tria'ngel, *sm.* -s, *pl.* —, trójkąt *m.* = Dreieck; rodzaj instrumentu muzycznego.

Triangulä'r, *adi.* trójkątny.

Tria'rier, *sm.* -s, *pl.* —, tryaryusz *m.* (w wojsku staro-rzymskiem).

Tri'as, *sf. pl.* Tria'den, trójca *m.*; = Dreieinigkeit.

Tri'brachys, *sm.* —, *pl.* Tribra'chen, trybrach *m.* (wierszowanie).

Tribulatio'n, *sf. pl.* -en, trybulacya *f.*, męczarnia *f.*

Tribulie'ren, *va.* (haben) męczyć.

Tribu'n, *sm.* -(e)s, i -en, *pl.* -en i -e, trybun *m.* (historya rzymska).

Tribuna'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, trybunał *m.*, sąd *m.* (kolegialny); = Gericht-, Gerichtshof.

Tribuna'l, *adi.* trybunalny, sądowy.

Tribuna't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, trybunat *m.*, urząd *m.* trybuna (hist. rzymska).

Tribü'ne, *sf. pl.* -n, trybuna *f.*, mownica *f.*; galerya *f.* (dla słuchaczów lub widzów).

Tribu'nenwürde, *sf.* trybunat *m.*, godność *f.* trybuna (hist. rzymska).

Tribu'nisch, *adi.* trybunalski.

Tri'bus, *sf. pl.* —, szczep *m.* (hist. rzymska).

Tribu't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, haracz *m.*; = Zins; — zahlen płacić, opłacać haracz.

Tributä'r, **Tribu'tpflichtig**, *adi.* zobowiązany do płacenia haraczu; = zinspflichtig.

Tribu'tzahlend, *adi.* opłacający, płacący haracz.

Tribu'tzahlung, *sf. pl.* -en, opłata *f.*, zapłata *f.* haraczu.

Trichi'ne, *sf. pl.* -n, włosień *m.*

Trichi'nenkrankheit, **Trichino'se**, *sf.* włośnica *f.*

Trichter, *sm.* -s, *pl.* —, lejek *m.*, lewar *m*; rożek słuchowy.

Tri'chterförmig, *adi.* lejkowaty.

Tri'chterhecht, *sm.* -es, *pl.* -e, kolconóg *m.* muszlopletw *m.*

Tri'chtern, *va.* (haben) przez lejek przepuszczać, lejkiem nalewać.

Tri'cktrack, *sn.* -s, tryktrak *m.* (gra).

Trico't i Triko't, *sm.* -s, *pl.* -s, trykot *m.*, robota pończoszkowa.

Trico'tanzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, ubranie, odzienie trykotowe.

Trico'tfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* wyrobów trykotowych, pończoszkowych.

Trico'those, *sf. pl.* -n, majtki trykotowe.

Tri'cycle, *sn.* -s, *pl.* -s, trójkołowiec *m.*, trycykl *m.*, welocyped *m.* o trzech kołach.

Trieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wygon *m.*, przegon *m.* (bydła); 2) pęd *m.*, wypustki *pl.* na wiosnę; junger — cichoł *m.*, badyl *m.*, pęczak *m.*; die Pflanze hat einen schönen — ta roślina ładnie wypuszcza; 3) pęd *m.*, ruch *m.*, obrót *m.* (maszyny); dieser Fluß hat einen starken — ta rzeka ma szybki pęd; 4) die Flinte hat einen guten — fuzya dobrze niesie, strzela, bije; 5) (Antrieb) popęd *m.*; ich fühle einen unwiderstehlichen — dazu czuje nieprzepartą skłonność ku temu; natürlicher — instynkt *m.*; die sinnlichen -e popędy zmysłowe; aus eigenem -e z własnego popędu, z własnego impulsu.

Trie'bartig, **Trie'bmäßig**, *adi.* instynktownie.

Trie'bel, *sm.* -s, klin *m.*, tłuczek *m.*, stukadło *n.*

Trie'bfeder, *sf. pl.* -n, sprężyna *f.*; (przen.) bodziec *m.*, pobudka *f.*, impuls *m.*, motyw *m.*; setze alle Triebfedern in Bewegung porusz wszystkie sprężyny; Ehrgeiz ist die — seines Lebens ambicya jest bodźcem jego życia.

Trie'bkraft, *sf.* siła pędząca, poruszająca, dająca pęd, popęd; siła impulsywna.

Trie'brad, *sn.* =es, *pl.* =räder, koło poruszające, ruchodawcze.

Trie'brecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* wyganiania bydła na czyj grunt, lub przepędzenia przezeń.

Trie'bſand, *sm.* =es, piasek lotny, pomiotny, kurzawny, piasek ciekły, ruchomy.

Trie'bſtange, *sf. pl.* =n, tłok popędowy, trzon popędowy, łącznik *m.*, drąg korbowy, nawodnik *m.*, pręt kierowniczy.

Trie'bwelle, *sf. pl.* =n, wałek główny, poruszający.

Trie'bwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, maszyna poruszająca, tryb *m.*, transmisya *f.*, mechanizm *m.*

Trie'fauge, *sn.* =s, *pl.* =n, oko ciekące, kaprawe, kaprawość *f.* oczu.

Trie'fäugig, *adi.* kaprawy, oparzelisty.

Trie'fäugigkeit, *sf.* kaprawość *f.*, oparzystość *f.* (oczu).

Trie'fen, triefe, triefſt, trieft, troff i triefte, habe getroffen i getrieft, I. *vn.* ciec, kapać, lać się z czego; das Blut troff ihm aus der Naſe krew mu z nosa ciekła; der Schweiß trieft von der Stirn pot się leje z czoła; er trieft von Schweiß pot się z niego leje; dieſe Schürze trieft von Fett z tego fartucha kapie smalec; es trieft ihm die Naſe kapie mu z nosa; ſeine Augen triefen ciecze mu z oczu; II. triefend, *ppr.* i *adi.* ciekący, kapiący, lejący się; von Schweiß — skąpany w pocie, oblany potem; von Blut — zalany krwią.

Trie'fen, *sn.* =s, cieczenie *n.*, kapanie *n.*, lanie *n.* się.

Trie'fig, *adi.* ciekący, kapiący, lejący się; =e Augen obacz Triefauge.

Trie'fnaſe, *sf. pl.* =n, cieczenie *n.* z nosa, nos ciekący.

Trie'fnaſig, *adi.* ten, któremu z nosa ciecze, kapie.

Trie'fnaß, *adi.* zmokły, zmoczony, zmoknięty, że aż ciecze.

Trie'nnium, *sn.* =s, *pl.* =nien, trzylecie *n.*

Triera'rch, *sm.* =en, *pl.* =en, członek *m.* Rady trzech.

Trie're, *sf. pl.* =n, łódź *f.* o trzech wiosłach.

Trifo'lium, *sn.* =s, trójlist *m.*, trójka *f.*

Trift, *sf. pl.* =en, 1) wygon *m.*, przegon *m.*; 2) pastwisko *n.*; 3) (Schneetrift) płaszczyzna śnieżna; 4) —ochſen woły pastewne, trzoda *f.*; 5) także Drift, przedmioty pędzone przez wodę.

Tri'ftgeld, *sn.* =es, zapłata *f.* od pastwiska, wygonowe *n.*

Tri'ftgerechtigkeit, *sf.* **Tri'ftrecht**, *sn.* =es, prawo *n.* wygonu.

Tri'ftig, *adi.* 1) ważny, dobitny, doniosły, dosadny, dowodny, tęgi; ein =er Beweis ważny, dobitny dowód ein =er Grund ważny powód; eine =e Wahrheit prawda o wielkiej doniosłości; 2) gorliwy, czynny, ruchliwy; 3) (im Waſſer treibend) das Schiff iſt — okręt jest pędzony przez wodę.

Tri'ftigkeit, *sf.* ważność, *f.*. dobitność *f.*, doniosłość *f.*

Trigly'ph, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, trójwrąb *m.*, tryglifa *f.* (arch.).

Trigonometrie', *sf. pl.* =(e)n, trygonometrya *f.*

Trigonome'triſch, *adi.* trygonometryczny.

Trikolo're, *sf.* trykolora *f.*, trójbarwny sztandar, trójbarwna odznaka.

Triko't, *sn.* =s, *pl.* =s, ob. Tricot.

Triller, *sm.* =s, *pl.* —, tryl *m.*, trel *m.*; einen — ſchlagen wybić, wziąć, uderzyć tryl.

Tri'llern, *vn.* (haben) 1) tryle wybijać; 2) tryle wywodzić, trylami śpiewać, terlikać.

Tri'llern, *sn.* =s, tryl *m.*, trylowanie *n.*

Trillio'n, *sf. pl.* =en, tryllion *m.*

Trilobi't, *sm.* =s, trójkłapcie *n.*

Trilogie', *sf. pl.* =n, trylogia *f.*

Trime'ſter, *sm.* =s, *pl.* —, ćwierćrocze *n.*, kwartał *m.*

Trinita'rier, *sm.* =s, *pl.* —, trynitarz *m.*, mnich *m.* zakonu św. Trójcy.

Trinität', *sf.* Święta Trójca; = Dreieinigkeit.

Tri'nkbar, *adi.* do picia, dający się pić; das Waſſer hier iſt nicht — woda tutaj jest nie do picia.

Tri'nkbecher, *sm.* =s, *pl.* —, kubek *m.* do picia, kielich *m.*

Tri'nkbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, kolega *m.* od kieliszka.

Tri'nkbude, *sf. pl.* =n, buda szynkowna.

Tri'nken, trinke, trinkſt, trinkt, trank, habe getrunken, *va.* i *vn.* pić; jmndm zu — geben dawać komu pić, napoić kogo; ich trinke auf Ihre Geſundheit piję pańskie zdrowie; ich trinke lieber Bier als Wein wolę piwo jak wino; was für Brunnen — Sie? jaką wodę mineralną pijesz pan? er wäre ein guter Arbeiter, wenn er nicht tränke byłby dobrym robotnikiem, gdyby się nie zapijał; er hat ſich voll getrunken urznął się jak bela; der Wein läßt ſich — to wino lekko się pije; ſich Mut — podpić sobie dla odwagi; einem Kinde zu — geben dać dziecku pierś, nakarmić dziecko.

Tri'nken, *sn.* =s, picie *n.*; napój *m.*, napitek *m.*; die Zeit mit — zubringen przepijać czas, spędzić czas na piciu; ſtarker Kaffee iſt ein gutes — mocna kawa jest dobrym napojem.

Tri'nker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pijący, ten co pije; er iſt kein ſtarker — on nie wiele pije; 2) pijak *m.*, opój *m.*

Trinkerei', *sf. pl.* =en, ob. Trinkgelage.

Tri'nkgefäß, *sn.* =es, *pl.* =e, **Tri'nkgeſchirr**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, naczynie *n.* do picia.

Tri'nkgelage, *sn.* =s, *pl.* —, pijatyka *f.*, orgia *f.*, bachanalie *pl.*

Tri'nkgeld, *sn.* =es, *pl.* =gelder, napitek *m.*, poczesne *n.* na piwo, tryngielt *m.*

Tri'nkgenoß, *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſen, obacz **Trinkbruder**.

Tri'nkgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo kieliszkowe.

Tri'nkglas, *sn.* -eſes, *pl.* -gläſer, szklanka *f.*

Tri'nkhalle, *sf. pl.* -n, hala *f.* do picia.

Tri'nkhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, lokal *m.* gdzie sprzedają napoje, szynk *m.*

Tri'nkhorn, *sn.* -es, *pl.* -hörner, róg *m.*, z którego się pije.

Tri'nkkamerad, *sm.* -en, *pl.* -en, obacz **Trinkbruder**.

Tri'nklied, *sn.* -es, *pl.* -er, pieśń *f.* przy kieliszku.

Tri'nkſcene, **Tri'nkſzene**, *sf. pl.* -n, pijatyka *f.*

Tri'nkſchale, *sf. pl.* -n, czara *f.*, puhar *m.*

Tri'nkſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, toast *m.*, zdrowie, które się pije.

Tri'nkſucht, *sf.* pociąg *m.* do picia, pijaństwa.

Tri'nkwaſſer, *sn.* -s, woda *f.* do picia.

Trino'm, **Trino'mium**, *sn.* -s, *pl.* -e, trójmian *m.* (mat.).

Trino'miſch, *adi.* trójmiannowy.

Tri'o, *sn.* -s, *pl.* -s, trio *n.*

Trio'le, *sf. pl.* -n, triola *f.*, triolet *m.*

Tri'pel, i **Tri'ppel**, *sm.* -s, *pl.* —, trypel *m.*, trypla *f.* (gatunek ziemi).

Tri'pelallianz, *sf. pl.* -en, trójprzymierze *n.*

Tri'peltakt, *sm.* -es, *pl.* -e, trójtakt *m.*

Triplie'ren, *va.* (haben), 1) potroić; 2) zagrać tryplę (na bilardzie).

Tri'pp, *sm.* -(e)s, turmalin *m.* (min.).

Tri'ppeln, *vn.* (haben i ſein) dreptać, drepcić, dyrdać.

Tri'pper, *sm.* -s, *pl.* —, rzeżączka *f.*

Tri'ptychon, *sn.* -s, *pl.* -chen, tryptyk *m.*, obraz trzyskrzydłowy.

Trire'me, *sf. pl.* -n, łódź *f.* o trzech rzędach wioseł; = **Dreiruder**.

Triſt, *adi.* smutny, opłakany.

Tri'ton, *sm.* -s, *pl.* -en, tryton *m.*, bóstwo morskie.

Tritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) stąpanie *n.*, stąpienie *n.*, krok *m.*, chód *m.*; bei jedem — ſtehen bleiben stawać przy każdym kroku; — halten dotrzymać kroku; einen ſchweren, leichten — haben mieć ciężki, lekki chód; keinen — aus dem Hauſe tun nie wyruszyć się ani na krok z domu; er verfolgt mich auf Schritt und — prześladuje mnie na każdym kroku; — für — krok za krokiem; 2) depnięcie *n.*, uderzenie *n.* stopą; jmndm einen — geben kopnąć kogo; 3) (Spur) ślad *m.* stopy; 4) stopień *m.*, schodek *m.*; szczebel *m.*; pedał *m.*

Tri'ttbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, podnóżek *m.* u rzemieślników, stopień *m.*, schodek *m.*

Tri'ttleiter, *sf. pl.* -n, stojąca drabina.

Tri'ttſchemel, *sm.* -s, *pl.* —, podnóżek *m.* u tkaczy.

Tri'ttwechſel, *sm.* -s, zmiana *f.* kroku.

Trium'ph, *sm.* -es, *pl.* -e, tryumf *m.*, zwycięstwo *n.*, radość *f.* z powodu zwycięstwa; einen — davontragen, halten odnieść tryumf; —! wir haben geſiegt zwycięstwo! wygraliśmy; zum — gehörig tryumfalny.

Triumpha'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, tryumfator *m.*, zwycięzca *m.*

Trium'phbogen, *sm.* -s, *pl.* -bögen, łuk tryumfalny, brama tryumfalna.

Triumphie'ren, *vn.* (haben) tryumfować; die -de Kirche kościół tryumfujący; in -der Weiſe tryumfująco; (przenośnie) triumphiere noch nicht jeszcze nie tryumfuj, nie ciesz się jeszcze, nie mów hop, zanim nie przeskoczysz.

Trium'phgeſang, *sm.* -es, *pl.* -geſänge, śpiew tryumfalny.

Trium'phmarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, marsz tryumfalny.

Trium'phwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wóz tryumfalny.

Trium'phzug, *sm.* -es, *pl.* -züge, pochód tryumfalny.

Triumvi'r, *sm.* -s, *pl.* -n i -i, członek *m.* Rady trzech.

Triumvira't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tryumwirat *m.*, panowanie *n.* trzech mężów.

Trivia'l, *adi.* trywialny, gminny, pospolity, płaski, nieprzyzwoity, banalny.

Trivialitä't, *sf. pl.* -en, trywialność *f.*, gminność *f.*, pospolitość *f.*, banalność *f.*, prostactwo *n.*

Trivia'lſchule, *sf. pl.* -n, szkoła elementarna, początkowa, trywialna.

Trochä'iſch, *adi.* trocheiczny, złożony z trocheów.

Trochä'us, *sm.* —, *pl.* -chäen, trochej *m.* (rodzaj stopy wierszowej).

Tro'cken, *adi.* suchy, oschły, wysuszony; jałowy; der Boden hier iſt — ziemia tutaj jałowa, nieurodzajna; — legen ususzyć; ein Kind — legen przewinąć dziecko na sucho; — werden wyschnąć, wysuszyć się; — aufzubewahren! zachować w suchem miejscu; -en Fußes suchą nogą; -es Brot suchy chleb; -er Huſten suchy kaszel; -e Meſſe sucha msza; die Kuh ſteht — krowa nie daje więcej mleka, nie jest więcej dojna; -e Witterung sucha pogoda; ein -er Stil jałowy styl; eine -e Mahlzeit suchy obiad (bez wina); ein trockener Menſch człowiek nudny; ein -er Scherz jałowy żart; -er Wechſel weksel suchy, jedyny; jmndn — ſitzen laſſen przyjąć kogo bez podania mu czego, jmndm ſeine Meinung — ſagen powiedzieć komu swoje zdanie bez ogródek, po prostu; jmndn — empfangen przyjąć kogo zimno, chłodno; er iſt noch nicht — hinter den Ohren ma jeszcze mleko pod nosem; im trockenen ſitzen mieć zabezpieczony los; auf dem trockenen ſitzen osiąść na piasku, być w ambarasach; ſein Schäfchen ins trockene bringen zabezpieczyć się, zapewnić się od wszelkich

przygód; =e Vergoldung pozłota na zimno; auf =em Wege na suchej drodze.

Tro'ckenapparat, *sm.* =es, *pl.* =e, przyrząd *m.*, aparat *m.* do suszenia.

Tro'ckenboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, strych *m.* do suszenia bielizny, ziół.

Tro'ckenelement, *sn.* =es, *pl.* =e, suchy element, sucha baterya.

Tro'ckenfirnis, *sm.* =sses, *pl.* =sse, suchy pokost, sykatywa *f.*

Tro'ckenfutter, *sn.* =s, **Trockenfütterung**, *sf.* sucha pasza.

Tro'ckenheit, *sf.* suchość *f.*; jałowość *f.*; susza *f.*; posucha *f.*

Tro'ckenkammer, *sf. pl.* =n, suszarnia *f.*

Tro'ckenlegung, *sf.* osuszanie *n.*

Tro'ckenleine, *sf. pl.* =n, powróz *m.* do suszenia bielizny.

Tro'ckenmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do suszenia.

Tro'ckenofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do suszenia.

Tro'ckenpflaſter, *sn.* =s, *pl.* —, sykatywa *f.*

Tro'ckenplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, plac *m.* do suszenia, suszarnia *f.*

Tro'ckenrahmen, *sm.* =s, *pl.* —, rama *f.* do suszenia.

Tro'ckenriſſe, *s. pl.* pęknięcia *pl.* z wysuszenia (drzewo).

Tro'ckenſtempel, *sm.* =s, *pl.* —, sucha pieczątka.

Tro'ckenſtube, *sf. pl.* =n, suszarnia *f.*

Tro'ckenwohner, *sm.* =s, *pl.* —, ten, co mieszka pierwszy w nowym domu dla osuszenia go.

Tro'cknen, I. *va.* (haben) suszyć, osuszać, obcierać z wilgoci; II. *vn.* (haben i ſein) schnąć, suszyć się.

Tro'cknen, *sn.* =s, **Trocknung**, *sf.* suszenie *n.*, osuszanie *n.*; schnięcie *n.*, suszenie *n.* się.

Tro'cknis, *sf.* susza *f.*, posucha *f.*

Tro'ddel, *sf. pl.* =n, nitki strzępiasto wiszące, frendzla *f.*, kutas *m.*; bulion *m.* (u szlif); loki *pl.* (u peruki).

Tro'ddelmütze, *sf. pl.* =n, czapka *f.* z kutasem.

Trö'del, *sm.* =s, 1) tandeta *f.*, graty *pl.*, rupiecie *pl.*; 2) ein Kleid auf dem — kaufen kupić suknię na tandecie; 3) handel *m.* starzyzną, rupieciami; 4) rozgardyasz *m.*; das macht mir — to mnie bawi; jmndm einen — machen ostro kogoś napominać.

Trö'delbude, *sf. pl.* =n, buda tandeciarska, tandetna.

Trödelei', *sf. pl.* =en, 1) tandeta *f.*, handel *m.* tandetą; 2) baraszkowanie *n.*, guzdranie *n.* się.

Trö'delfrau, *sf. pl.* =en, tandeciarka *f.*

Trö'delgeſchäft, *sn. pl.* =e, kram *m.* ze starzyzną, rupieciami, sklep tandeciarski.

Trö'delhaft, *adi.* 1) tandecki, tandeciarski; 2) powolny, guzdralski.

Trö'delhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom, w którym sprzedają starzyznę, rupiecie, tandeta *f.*

Trö'deljude, *sm.* =n, *pl.* =n, handeles *m.*

Trö'delkram, *sm.* =s, kram tandeciarski, ze starzyzną, z rupieciami; stare graty, rupiecio *pl.*

Trö'dellieſe, *sf.* ob. Trödlerin 2).

Trö'delmarkt, *sm.* =es, tandeta *f.*

Trö'deln, *vn.* (haben) 1) handlować starzyzną, rupieciami; 2) guzdrać się, mitrężyć, powoli robić.

Trö'delwaren, *sf. pl.* starzyzna *f.*, stare graty, rupiecie *pl.*, tandeta *f.*

Trö'delweib, *sn.* =es, *pl.* =er, ob. Trödelfrau.

Trö'dler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) tandeciarz *m.*; 2) guzdralski *m.*

Trö'dlerin, *sf. pl.* =nen, 1) tandeciarka *f.*; 2) guzdralska *f.*

Trog, *sm.* =(e)s, *pl.* Tröge, koryto *n.*; dzieża *f.*, niecka *f.*

Tro'gapparat, *sm.* =es, *pl.* =e, **Tro'gbatterie**, *sf. pl.* =n, baterya galwaniczna.

Troglody't, *sm.* =en, *pl.* =en, troglodyta *f.*, mieszkaniec *m.* jaskini (w starożytności).

Tro'gſcharre, *sf. pl.* =n, łopata *f.* do dzieży piekarskiej.

Troka'r i Troiska'rt, *sm.* =s, *pl.* =s i =e, trokar *m.* (narzędzie lekarskie).

Tro'llblume, *sf. pl.* =n, pełnik *m.*

Tro'lle, *sf. pl.* =n, szyszka chmielowa.

Tro'llen, I. *vn.* (ſein) truchtować, biedz truchtem, biedz w dyrdy, drałować; II. ſich —, *vr.* wynosić się, odchodzić; trolle dich! wynoś się!

Tro'mbe, *sf. pl.* =n, 1) (Wind-, Waſſerhoſe) trąba powietrzna, morska; 2) trąba *f.*

Tro'mmel, *sf. pl.* =n, 1) bęben *m.*, taraban *m.*; kleine — bębenek *m.*; die — rühren, ſchlagen bić, uderzyć w bęben, bębnić; der — folgen iść za bębnem, zostać żołnierzem; er bleibt bei ſeinen Worten wie der Haſe bei der — co przyrzecze, nie dotrzyma; die Haſen mit der — fangen wollen zające bębnem wabić; 2) bębenek *m.* (w uchu); 3) piecyk *m.* do palenia kawy; 4) — mit Geſtell motowidło *n.* (telegr.).

Trommelei', *sf.* bębnienie *n.*

Tro'mmelfell, *sn.* =s, 1) skóra *f.* na bębnie; 2) błona bębenkowa.

Tro'mmelgehäuſe, *sn.* =s, *pl.* —, bęben *m.* nie obwleczony skórą.

Tro'mmelhöhle, *sf.* wydrążenie *n.* bębna.

Tro'mmelkaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, obacz Trommelgehäuſe.

Tro'mmelklöpfel, **Tro'mmelklöppel**, *sm.* =s, *pl.* —, pałeczka *f.* do bębnienia.

Tro'mmeln, I. *vn.* (haben) 1) bębnić, bić w bęben, tarabanić; mit den Fingern auf den Tiſch — bębnić palcami po stole; auf dem Klaviere

— bębnić na fortepianie; 2) der Haſe trommelt zając porusza przedniemi łapkami; 3) (przenośnie:) auf jmndm — grać komu na nosie, kołki komu ciosać na głowie; II. *va.* einen Marſch — bębnić marsz; Feuerlärm — bębnieniem dać znak, że się pali.

Tro'mmelſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, bicie *n.*, uderzenie *n.* w bęben; odgłos *m.* bębnów.

Tro'mmelſchlägel, *sm.* -s, *pl.* —, **Trommelſtock**, *sm.* -es, *pl.* -ſtöcke, pałka *f.*, pałeczka *f.* do bębnienia.

Tro'mmelſchläger, *sm.* -s, *pl.* —, dobosz *m.*

Tro'mmelſieb, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bębenek *m.*, sito bębenkowe.

Tro'mmelſucht, *sf.* bębnica *f.*, wydymka *f.*

Tro'mmeltaube, *sf. pl.* -n, turkawka *f.*, turkot *m.*, gołąb skalny.

Tro'mmelwirbel, *sm.* -s, warczenie *n.* bębna.

Tro'mmler, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Trommelſchläger.

Trompe'te, **Trommete**, *sf. pl.* -n, trąba *f.*, eine kleine — trąbka *f.*; die — blaſen, in die — ſtoßen trąbić, zatrąbić, grać na trąbie; mit Pauken und -en z wielkim hałasem.

Trompe'ten, *va.* (haben) trąbić; es hat trompetet zatrąbiło.

Trompe'tenbläſer, *sm.* -s, *pl.* —, trębacz *m.*

Trompe'tenblume, *sf. pl.* -n, trąbka *f.*

Trompe'tengeſchmetter, *sn.* -s, huk *m.* trąb.

Trompe'tenklang, *sm.* -es, *pl.* -klänge, obacz Trompetenſchall.

Trompe'tenmuskel, *sm.* -s, *pl.* —, trąboróg *m.*, nadymacz *m.*, trębacz *m.*, mięsień policzkowy.

Trompe'tenregiſter, *sm.* -s, *pl.* —, trąbowy rejestr (w organach).

Trompe'tenſchall, *sm.* -(e)s, głos *m.*, odgłos *m.*, dźwięk *m.* trąby; unter — przy odgłosie trąb.

Trompe'tenſchnecke, *sf. pl.* -n, klinowiec *m.*, trąbek *m.*

Tro'mpetenſignal, *sn.* -s, *pl.* -e, sygnał *m.* trąby.

Trompe'tenſtoß, *sm.* -es, *pl.* -ſtöße, **Trompe'tenton**, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, obacz Trompetenſchall.

Trompe'tentuſch, *sm.* -es, fanfara *f.*

Trompe'tenvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, wrzaskot *m.*

Trompe'tenzug, *sm.* -es, *pl.* -züge, obacz Trompetenregiſter.

Trompe'ter, *sm.* -s, *pl.* —, trębacz *m.*

Trompe'termarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, marsz *m.* na trąbach, marsz kawalerzycki.

Trompe'termuskel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Trompetenmuskel.

Trompe'terſtückchen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) arya *f.* na trąbę; 2) przygoda *f.* trębacza.

Tro'pe, *sf. pl.* -n, tropy *pl.*; 1) figura retoryczna, przenośnia *f.*; 2) zwrotnik *m.*

Tro'pen, **Tro'pengegenden**, **Tro'penländer**, *s. pl.* kraje, okolice podzwrotnikowe.

Tro'penfrüchte, **Tro'penpflanzen**, *sf. pl.* owoce, rośliny tropikalne, podzwrotnikowe.

Tro'penhitze, *sf.* gorąco *n.*, upał tropikalny.

Tro'penkoller, *sm.* -s, *pl.* —, gorączka podzwrotnikowa, szał podzwrotnikowy.

Tro'penvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, ptak podzwrotnikowy.

Tro'penwind, *sm.* -es, wiatr tropikalny.

Tropf, *sm.* -es, *pl.* Tröpfe, głupiec *m.*, półgłówek *m.*, dudek *m.*; armer — nieborak *m*, niebożę *n.*

Tro'pfbad, *sn.* -es, *pl.* -bäder, tusz *m.*, natrysk *m.*, kąpiel natryskowa, kąpiel kroplista.

Tro'pfbar, *adi.* płynny, kroplisty.

Tro'pfbarkeit, *sf.* płynność *f.*

Trö'pfchen, *sn.* -s, *pl.* —, kropelka *f.*, kapka *f.*; bis aufs letzte — aż do ostatniej kropli; ein — Wein kapka wina.

Trö'pfeln, *vn.* i *va.* (haben) kroplami spuszczać, spadać, wylewać, pokropić, kapać, sączyć się; es tröpfelt kapie, deszcz kropi.

Trö'pfeln, *sn.* -s, kropienie *n.*, kapanie *n.*, sączenie *n.*, wylewanie *n.* kroplami.

Tro'pfen, *sm.* -s, *pl.* —, kropla *f.*, kapka *f.*; es regnet in großen — deszcz pada dużemi kroplami; ſteter — höhlt den Stein kropla skałę żłobi; einen — auf einen heißen Stein gießen (tyle co) kropla w morzu.

Tro'pfen, I. *vn.* (haben) ciec, kapać, kroplami spadać, kropić; das Waſſer tropft vom Dache woda ścieka, kapie z dachu; es tropft draußen na dworze deszcz kropi; II. *va.* (haben) Fett auf den Braten — polać pieczeń tłuszczem; (przenośnie:) Gift in den Honig — jad do miodu sączyć.

Tro'pfend, *adi.* cieknący, kapiący.

Tro'pfenfall, *sm.* -(e)s, ob. Traufe.

Tro'pfenförmig, *adi.* w kształcie kropli, kroplisty.

Tro'pfenweiſe, *adv.* kroplami.

Tro'pfenzähler, *sm.* -s, *pl.* —, **Tro'pfenglas**, *sn.* -es, *pl.* -gläſer, kroplomierz *m.*

Tro'pfenflaſche, *sf. pl.* -n, **Tro'pfenfläſchchen**, *sn.* -s, *pl.* —, flaszka *f.*, flaszeczka *f.* do liczenia kropli.

Tro'pfnaß, *adi.* obacz Triefnaß.

Tro'pfregen, *sm.* -n, deszczyk *m.*

Tro'pfſtein, *sm.* -es, *pl.* -e, naciek *m.*, topieniec *m.*, stalagmit *m.*, stalaktyt *m.*

Tro'pfſteinartig, *adi.* stalaktytowy, naciekowy.

Tro'pfſteinförmig, *adi.* w kształcie nacieków, sopli.

Tro'pfſteingrotte, **Tro'pfſteinhöhle**, *sf. pl.* -n, grota, jaskinia sopleniowa.

Trophä'e, *sf. pl.* -n, trofea *f.*, trofeje *pl.*, znaki *pl.* zwycięstwa.

Tro'pikvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, ptak żyjący w okolicy tropikalnej.

Tro'pisch, *adi.* 1) tropikalny, podrównikowy, podzwrotnikowy; 2) przenośny, figuralny.

Tro'pus, *sm.* —, *pl.* -pen, przenośnia *f.*

Tro'ß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) pakunki *pl.*, bagaże *pl.*, obłogi *pl.*, juki *pl.*; 2) gawiedź *f.*, ciury za wojskiem ciągnące, luźna czeladź; hałastra *f.*, motłoch *m.*, tłuszcza *f.*, czereda *f.*; er hält einen — von Dienern utrzymuje orszak służby; der ganze — ſtürzte mir unerwartet ins Haus cała hałastra, czereda wpadła mi niespodzianie do domu; 3) grubsza lina okrętowa.

Tro'ßbube, Tro'ßjunge, Tro'ßknecht, *sm.* -es, *pl.* -e, ciura (obozowy), luzak *m.*

Tro'ßpferd, *sn.* -es, *pl.* -e, koń *m.* do wożenia bagażów.

Troſt, *sm.* -(e)s, 1) pociecha *f.*, pocieszanie *n.*, otucha *f.*; ich finde in dem Gedanken — pocieszam się myślą; es gereicht mir zum -e, daß . . . pocieszam się tem, że . . . , dodaje mi otuchy, że . . . ; jmndm — zuſprechen pocieszać kogo; das iſt ein ſchlechter — to słaba pociecha; 2) zdrowy rozum; nicht recht bei -e ſein nie być przy zdrowych zmysłach; biſt du bei -e? czy ty przy zmysłach, czy ci się w głowie nie przewróciło?

Tro'ſtbar, *adi.* dający się pocieszyć.

Tro'ſtbedürftig, *adi.* potrzebujący pociechy.

Tro'ſtbrief, *sm.* -es, *pl.* -e, list pocieszający, kondolencyjny.

Tro'ſtbringend, *adi.* przynoszący pociechę.

Tro'ſtbringer, *sm.* -s, *pl.* —, **Tro'ſtgeber**, *sm.* -s, *pl.* —, pocieszyciel *m.*

Trö'ſten, *va.* (haben) 1) pocieszać, dodać otuchy, kondolować; i ſich —, *vr.* (haben) pocieszać się; ſich mit dem Gedanken — pocieszać się myślą; ſich mit Hoffnungen — żyć nadzieją; Gott tröſte ihn! niech go Bóg pocieszy.

Trö'ſtend, *adi.* pocieszający.

Tro'ſtengel, *sm.* -s, *pl.* —, anioł *m.* pocieszyciel.

Trö'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, pocieszyciel *m.*

Tro'ſteswort, *sn.* -es, *pl.* -worte, słowo *n.* pociechy.

Tro'ſtgeber, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Troſtbringer.

Tro'ſtgrund, *sm.* -es, *pl.* -gründe, powód *m.* do pocieszenia, pociecha *f.*

Trö'ſtlich, *adi.* pocieszający, dający, przynoszący pociechę.

Tro'ſtlos, *adi.* rozpaczający, rozpaczliwy, nie mający pociechy, bez pociechy; nieutulony, zmartwiony, niepocieszony, zrozpaczony; eine -ſe Öde rozpaczliwa pustka; eine -ſe Nachricht rozpaczliwa wiadomość.

Tro'ſtloſigkeit, *sf.* rozpaczliwość *f.*, rozpacz *m.*, strapienie *n.*

Tro'ſtrede, *sf. pl.* -n, mowa pocieszająca.

Tro'ſtreich, *adi.* pełen pociechy, pocieszający.

Tro'ſtſchreiben, *sn.* -s, ob. Troſtbrief.

Tro'ſtſpender, *sm.* -s, *pl.* —, pocieszyciel *m.*

Tro'ſtſpruch, *sm.* -es, słowa pociechy.

Trö'ſtung, *sf. pl.* -en, pocieszenie *n.*, kondolencya *f.*; -en der Religion sakramenta *pl.*

Trott, *sm.* -(e)s, 1) — reiten kłusem jechać; 2) (Viehtrift) prawo *n.* wygonu.

Tro'ttel, *sm.* -s, *pl.* —, dureń *m.*, jołup *m.*, głuptas *m.*, kretyn *m.*

Tro'tten, *vn.* (haben) 1) silnie stąpać; 2) młócić.

Tro'tter, *sm.* 1) obacz Traber; 2) końcowe silne uderzenia cepem; 3) obieżyświat *m.*

Trottoi'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chodnik *m.*, trotuar *m.*

Trotz, *sm.* -es, hardość *f.*, krnąbrność *f.*, upór *m.*, przekora *f.*, złość *f.*, zuchwałość *f.*, zuchwalstwo *n.*; einem Kinde den — austreiben przełamać upór dziecka; der Welt zum -e na złość, na przekór światu; jmndm — bieten śmiało komu czoło stawić, nie ulęknąć się kogo; den Geſetzen — bieten zbuntować się przeciwko ustawom, opierać się ustawom; der Gefahr — bieten nie dbać o niebezpieczeństwo; das iſt dem geſunden Menſchenverſtande zum -e geſchehen to się stało na przekór rozsądkowi.

Trotz, *praep.* z 2. i 3. przyp. 1) mimo pomimo; — alledem pomimo to, pomimo tego; — allen Bitten hat es nichts geholfen pomimo wszystkich próśb nic nie pomogło; 2) er läuft — einem Pferde biegnie tak szybko, że go koń nie prześcignie; er ſpringt — einem Bock skacze jak kozioł.

Tro'tzdem, *adv.* i *coni.* mimo to, pomimo że; — ich ihn beneide, muß ich bekennen pomimo że mu zazdroszczę, przyznać muszę.

Tro'tzen, *vn.* (haben) 1) opierać się, sprzeciwiać się, stawić czoło, nie dać się, iść wbrew; dem Tode — czoło stawić śmierci; 2) (ſchmollen) rozgniewać się, zabuńdziurzyć się, dąsać się; 3) auf etw. — zuchwalić się na co, zbyt czemu ufać, zdać się na co, hardym być na co.

Tro'tzig, *adi.* i *adv.* zuchwały; uparty, uporczywy; hardy, dumny, krnąbrny; jmndn — anſehen zuchwale na kogo spoglądać; ſie gibt immer -e Antworten odpowiada zawsze bardzo zuchwale; jmndm ein -es Geſicht machen pokazać komu zadąsaną twarz; ein -es Kind krnąbrne, uparte dziecko.

Tro'tzkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, uparciuch *m.*, zuchwalec *m.*, kapryśnik *m.*

Tro'tzköpfigkeit, Tro'tzigkeit, *sf.* zuchwałość *f.*, upór *m.*, krnąbrność *f.*

Tro'tzköpfig, *adi.* zuchwały, uparty, krnąbrny, zadąsany.

Troubadou'r, *sm.* -s, *pl.* -e i -s, trubadur *m.*, poeta *m.*, piewca *m.*

Trü'bäugig, *adi.* o mętnych, zmąconych oczach.

Trüb, Trü'be, *adi.* 1) mętny, zmącony, nieczysty, nieprzeźroczysty; -es Waſſer mętna woda; -e Augen zmącone oczy; im Trüben fiſchen w odmęcie, w mętnej wodzie ryby łowić, umieć korzystać z zamieszania; 2) pochmurny, posępny, mglisty; ein -es Wetter pochmurna pogoda; -e Stimmung posępny nastrój; -er Blick posępny wzrok; es wird — chmurzy się; — machen zmącić; ich verbringe viele -e Stunden spędzam wiele smutnych, ponurych godzin.

Trü'be, *sf.* posępność *f.*, ponurość *f.*; odmęt *m.*, mętność *f.*

Tru'bel, *sm.* -s, *pl.* —, zamieszanie *n.*, rozgardyasz *m.*, konfuzya *f.*

Trü'ben, I. *va.* (haben) 1) mącić, zamącić, (przenośnie:) kein Waſſer — nikomu nie zamącić wody, nie obrazić nikogo, nie zrobić nikomu krzywdy; 2) zaciemniać, (przy)ćmić; das hat ſeinen freien Blick getrübt to pozbawiło go możności osądzenia rzeczy jak jest; 3) zasępiać, pozbawiać wesołości, ponurym czynić; zawichrzyć; es möge nichts dein Glück — oby nic nie zaćmiło twego szczęścia; II. ſich —, *vr.* (haben) zachmurzyć się; meine Augen fangen an ſich zu — oczy moje zaczynają słabnąć.

Trü'bheit, *sf.* obacz Trübe.

Trü'bſal, *sf. pl.* -e, i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, utrapienie *n.*, udręczenie *n.*, bieda *f.*, smutek *m.*; er bläſt wieder — znowu się na biedę skarży; ſeine — haben znosić swój krzyż, swoją biedę.

Trü'bſelig, *adi.* biedny, nędzny, smutny, strapiony; er hat eine -e Miene ma strapiony wygląd; eine -e Stimmung smutny, ponury nastrój; melancholia *f.*

Trü'bſeligkeit, *sf.* smutek *m.*, strapienie *n.*

Trü'bſinn, *sm.* -(e)s, **Trü'bſinnigkeit**, *sf.* melancholia *f.*, przygnębienie *n.*, ponure, posępne usposobienie.

Trü'bſinnig, *adi.* melancholijny, przygnębiony, ponury, posępny.

Tru'chſeß, *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſen, podczaszy *m.*, stolnik *m.*, podstoli *m.*, strukczaszy *m.*; wielki kuchmistrz.

Tru'cksyſtem, *sn.* -s, wypłacanie *n.* robotników w towarach.

Trü'del, *sf. pl.* -n, 1) starzyzna *f.*, stare graty; (2) ulicznica *f.*, upadła dziewczyna.

Tru'deln, *va.* i *vn.* (ſein) 1) obacz Kollen I. i II.; 2) grać w kostki.

Trüffel, *sf. pl.* -n, trufla *f.*, trufel *m.*, piestrak *m.*

Trü'ffelhund, *sm.* -es, *pl.* -e, pies poszukujący trufle.

Trü'ffeljagd, *sf.*, **Trü'ffelſuchen**, *sn.* -s, poszukiwanie *n.* trufli.

Trü'ffellager, *sn.* -s, *pl.* —, pokład *m.* trufli.

Trü'ffelpaſtete, *sf. pl.* -n, pasztet *n.* z truflami.

Trü'ffelzucht, *sf.* kultura *f.*, hodowla *f.* trufli.

Trug, *sm.* -(e)s, oszukaństwo *n.*, oszustwo *n.*, obłuda *f.*, matactwo *n.*, omamienie *n.*; Lug und — kłamstwo i obłuda; ohne — bez oszukaństwa.

Tru'gbild, *sn.* -es, *pl.* -bilder, mamidło *n.*, ułuda *f.*, mara *f.*, widmo *n.*, upiór *m.*

Trü'gen, trüge, trügt, trügt, trog, habe getrogen, *va.* i *vn.* mylić, mamić, zawodzić; wenn mich nicht alles trügt jeśli mnie wszystko nie zwodzi; der Schein trügt pozory mylą; jmndn — zawieść kogo, zrobić komu zawód; Lügen und Trügen kłamstwo i fałsz.

Trü'gend, Trü'geriſch, *adi.* zdradliwy, zwodniczy, (o)mylny, zawodzący, zawodny; -e Hoffnungen zwodnicze nadzieje.

Tru'ggeſtalt, *sf.* obacz Trugbild.

Tru'ggewebe, *sn.* -s, *pl.* —, tkanina *f.* kłamstw, intrygi *pl.*

Trü'glich, *adi.* obacz Trügend, Trügeriſch.

Trü'glichkeit, *sf.* (o)mylność *f.*, zawodność *f.*

Tru'glos, *adi.* niezdolny do oszukania, bez oszustwa.

Tru'gſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe, mylny wniosek, sofizmat *m.*

Tru'gvoll, *adi.* pełen oszustwa; oszukańczy.

Tru'gwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, złuda *f.*, ułuda *f.*, iluzya *f.*

Truhe, *sf.* 1) kufer *m.*, skrzynia *f.* (z wypukłem wiekiem), skarbnica *f.*; die ſchwarze — trumna *f.*; 2) die gemeinſchaftliche — wspólna kasa; 3) wózek górniczy, psy *pl.*

Tru'lle, *sf. pl.* -n, dziewka prosta, chłopska.

Trum(m), *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* Trümmer, 1) szczątek *m.*, okruch *m.*, koniuszek *m.*, kawałeczek *m.*, fragment *m.*; 2) część *f.* czegoś, obrywek *m.*; ſeinen — bekommen otrzymać swoją część; ein gutes — dobry kawał drogi; ein — von einem Kerl ogromny chłop; in einem — fort jednym ciągiem, bez przerwy.

Trü'mmer, *sn. pl.* szczątki *pl.*, zwaliska *pl.*, ruiny *pl.*, gruzy *pl.*; in — zerfallen rozpaść się w gruzy; in — gehen zamienić się w gruzy, rozpaść, rozlecieć się; (przenośnie:) zniszczeć.

Trü'mmerartig, Trü'mmerhaft, *adi.* rozpadnięty w gruzy, fragmentaryczny.

Trü'mmerfels, *sm.* -ſen, *pl.* -ſen, **Trü'mmergeſtein**, *sn.* -s, *pl.* -e, druzgot *m.*, okruchowiec *m.*, złom *m.* skały.

Trü'mmerhaufe(n), *sm.* -s, *pl.* —, kupa *f.* gruzów.

Trü'mmerſtock, *sm.* -es, skład piętrzony.

Trü'mmerwolle, *sf.* wełna zrobiona z gałganków.

Trumpf, *sm.* -(e)s, *pl.* Trümpfe, kozera *f.*, atut *m.*, świątka *f.*, karta świętna;

was iſt —? co za kolor jest wyświęcony? ſtechen und — ſpielen zabić i zadać kozerę; (przenośnie:) den letzten — ausſpielen użyć ostatecznych środków; alle ſeine Trümpfe ausgeſpielt haben wyczerpać wszystkie swoje zasiłki; einen — darauf ſetzen dopełnić coś zaklęciem; die Geſinnung iſt — najważniejszem są zasady.

Tru'mpfblock, *sn.* =es, ob. Trumpfkarte.

Tru'mpfbube, *sm.* =n, **Tru'mpfkönig**, *sm.* =s, **Tru'mpfzehn**, *sf.* —, chłopiec, walet, król kozerny, dziesiątka kozerna.

Trumpfen, I. *va.* (haben) przebić, zabić kozerą; (przenośnie:) jmndn — ofuknąć kogo; II. *vn.* (haben) zadać, wyświęcić kozerę.

Tru'mpffarbe, *sf.* kozerny kolor.

Tru'mpfkarte, *sf.* obacz Trumpf.

Trunk, *sm.* =(e)s, 1) picie *n.*, łyk *m.*, łyknięcie *n.*; auf einen — jednym łykiem, od jednego razu; einen guten — tun dobrze się napić; ein — Waſſer trochę wody; einen — zuviel tun przebrać miarkę w piciu; nach gutem =e reitet man ſchnell po dobrem piciu szybko się jeździ; 2) (Trank) napój *m.*, napitek *m.*, trunek *m.*; ein ſtärkender — wzmacniający napój; jmndm einen — reichen podać komu wina, piwa, wódki; 3) pijatyka *f.*; zum =e zuſammenkommen zejść się na pijatykę; 4) opilstwo *n.*, pijaństwo *n.*; dem =e ergeben ſein oddawać się pijaństwu, zapijać się, mieć nałóg pijaństwa.

Tru'nken, *adi.* 1) pijany; 2) upojony; — vor Freude upojony radością; vor Schlaf — (ſchlaf—) ſein być rozespany; — machen upoić; =er Mund redet aus Herzensgrund u pijanego co na sercu, to na języku.

Tru'nkenbold, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pijak *m.*, pijanica *f.*, pijaczysko *m.*, opój *m.*

Tru'nkenheit, *sf.* pijaństwo *n.*, opilstwo *n.*; upojenie *n.*, ekstaza *f.*

Tru'nkſucht, *sf.* opilstwo *n.*

Tru'nkſüchtig, *adv.* opilczy.

Trupp, *sm.* =(e)s, *pl.* =s, orszak *m.*, gromada *f.*; oddział *m.* (wojska); stado *n.* (ptaków).

Truppe, *sf. pl.* =n, trupa *f.*, kompania *f.*; die =n wojsko *n.*, armia *f.*; towarzystwo *n.*, trupa *f.* (aktorów); die =n ausheben wybierać rekruta.

Truppenaushebung, *sf. pl.* =en, branka *f.*, rekrutacya *f.*, pobór *m.* rekruta, wojskowy.

Truppenbewegungen, *sf. pl.* ruchy, manewry wojskowe.

Truppenkorps, *sn.* =, *pl.* —, ob. Truppenkörper.

Truppengattung, *sf. pl.* =en, rodzaj *m.* wojska.

Truppenkette, *sf.*, **Truppenkordon**, *sm.* =s, kordon wojskowy.

Truppenkörper, *sm.* =s, *pl.* —, **Truppenkorps**, *sn.* —, *pl.* —, korpus wojskowy.

Truppenſchau, *sf.* przegląd *m.* wojska, rewia *f.*

Truppentransport, *sm.* =es, *pl.* =e, transport *m.* wojska.

Truppenübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenia wojskowe.

Truppenverſchiebung, *sf. pl.* =en, przesunięcie *n.* wojska.

Truppweiſe, *adv.* oddziałami, gromadami.

Truſche, **Trüſche**, *sf. pl.* =n, ob. Aalmutter.

Truthahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, indyk *m.*, jędor *m.*

Truthenne, *sf. pl.* =hennen, indyczka *f.*

Truthuhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, indyk *m.*

Trutz, *sm.* =es, 1) obacz Trotz; 2) zu Schutz und — dla obrony.

Trutz- und Schutzbündnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, przymierze zaczepno-odporne.

Trutzen, *vn.* (haben) obacz Trotzen.

Trutzwaffen, *sf. pl.* broń obronna.

Tſchai'ke, *sf. pl.* =n, czajka *f.*

Tſcha'ko, *sn.* =s, *pl.* —, czako *n.*, kaszkiet (wojskowy).

Tſchi'buk, *sm.* =s, *pl.* =s, cybuch *m.*

Tu'ba, *sf.* tuba *f.*, trąba *f.*

Tube'rkel, *sf. pl.* =n, gruźlica *f.*, gruzełki *pl.*, wrzodziki płucne, tuberkuły *pl.*

Tube'rkelkrank, *adi.* gruźliczny, tuberkuły *pl.*

Tube'rkelkrankheit, *sf.* gruźlica *f.*, tuberkuły *pl.*, suchoty *pl.*

Tuberkulö's, *adi.* gruźliczny, tuberkuliczny, suchotniczy.

Tuberkulo'ſe, *sf.* gruźlica *f.*, tuberkuły *pl.*, suchoty *pl.*

Tubero'ſe, *sf. pl.* =n, tuberoza *f.*, hyacynt jesienny.

Tu'bus, *sm.* perspektywa *f.*, teleskop *m.*, tubus *m.*

Tuch, *sn.* =(e)s, 1) *pl.* Tuche, sukno *n.*; grobes — pakłak *m.*; feines — sukienko *n.*; halb wollenes — sukno półwełniane; 2) płótno *n.*; Hemden aus holländiſchem =e koszule z holenderskiego płótna; 3) *pl.* Tücher, chustka *f.*, szal *m.*; ſeidene Tücher chustki, chusteczki jedwabne; 4) ręcznik *m.*, serweta *f.*, ścierka *f.*; 5) (przenośnie): ein leichtes, liederliches — lampart *m.*, łajdaczka *f.*

Tu'chappretur, *sf. pl.* =en, apretura *f.* sukna.

Tu'chart, *sf. pl.* =en, rodzaj *m.*, gatunek *m.* sukna.

Tu'chartig, *adi.* w rodzaju sukna, do sukna podobny.

Tu'charbeiter, *sm.* =s, *pl.* obacz Tuchbereiter.

Tu'chbekleidung, *sf.* obicie *n.* suknem.

Tu'chbereiter, *sm.* =s, ob. Tuchmacher.

Tu'chbereitung, *sf.* fabrykacya *f.* sukna.

Tu'chbleichung, *sf.* blicharnia *f.* sukna.

Tu'cheinlage, *sf.* wkładka *f.* ze sukna.

Tü'chelchen, *sn.* =s, *pl.* —, chusteczka *f.*, szalik *m.*

Tu'chen, *adi.* sukienny.

Tu'chfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* sukna.

Tu'chfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, fabrykant *m.* sukna.

Tu'chfabrikation, *sf.* wytwórstwo *n.*, fabrykacya *f.*, wyrób *m.* sukna.

Tu'chfärber, *sm.* =s, *pl.* —, farbiarz *m.* sukna.

Tu'chfärberei, *sf. pl.* =en, farbiarnia *f.* sukna; farbiarstwo *n.* sukna.

Tu'chfetzen, *sm.* =s, *pl.* —, szmat sukienny.

Tu'chgeschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, magazyn *m.*, skład *m.* sukna.

Tu'chhalle, *sf. pl.* =n, **Tu'chhaus**, *sn.* =ses, sukiennice *pl.*

Tu'chhandel, *sm.* =s, handel *m.* sukna, suknem.

Tu'chhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.*, kupiec handlujący suknem, sukiennik *m.*

Tu'chhandlung, *sf. pl.* =en, handel *m.*, magazyn *m.* sukna.

Tu'chhose, *sf. pl.* =n, pantalony, spodnie sukienne.

Tu'chkleid, *sn.* =es, *pl.* =er, suknia sukienna.

Tu'chkratzer, *sm.* =s, *pl.* —, ten co czesze sukno.

Tu'chladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, obacz Tuchhandlung.

Tu'chlager, *sn.* =s, *pl.* —, skład *m.* sukna.

Tu'chlappen, *sm.* =s, *pl.* —, płatek *m.*, kawałek *m.* sukna.

Tü'chlein, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Tüchelchen.

Tu'chmacher, *sm.* =s, *pl.* —, sukiennik *m.*, tkacz *m.* sukna.

Tu'chmacherei, *sf.*, **Tuchmacherhandwerk**, *sn.* =es, sukiennictwo *n.*

Tu'chmacherinnung, *sf.* cech *m.* sukienników.

Tu'chmantel, *sm.* =s, płaszcz sukienny.

Tu'chmanufaktur, *sf.* obacz Tuchfabrik.

Tu'chnadel, *sf. pl.* =n, szpilka *f.* do chustki; gruba igła do sukna.

Tu'chpresse, *sf. pl.* =n, prasa *f.* na sukno.

Tu'chpresser, *sm.* =s, *pl.* —, ten co prasuje sukno.

Tu'chrahmen, *sm.* =s, *pl.* —, ramy *pl.* do szpanowania sukna.

Tu'chrauher, *sm.* =s, *pl.* —, czeszący *m.* sukno.

Tu'chrest, *sm.* =es, *pl.* =e, resztka *f.* sukna.

Tu'chrock, *sm.* =es, *pl.* =röcke, surdut sukienny; spodnica sukienna.

Tu'chschere, *sf. pl.* =n, nożyce do postrzygania, strzyżenia sukna.

Tu'chscherer, *sm.* =s, *pl.* —, postrzygacz *m.*, ten co strzyże sukno.

Tu'chschrote, *sf.* krajka *f.* od sukna.

Tu'chstempel, *sm.* =s, *pl.* —, stempel sukienniczy.

Tü'chtig, I. *adi.* 1) zdatny, dzielny, zdolny, tęgi; ein =er Lehrer zdolny, tęgi nauczyciel; er ist sehr — in seinem Fache jest bardzo tęgi, zdolny w swoim zawodzie; ein =es Werk doskonałe dzieło; zu etw. — sein być zdatnym, usposobionym, uzdolnionym, ukwalifikowanym do czego; 2) tęgi, silny, potężny, porządny, spory, łepski, chwacki, gracki, krzepki; ein =er Regen porządny deszcz; ein =es Stück Weges spory kawał drogi; eine =e Ohrfeige siarczysty policzek; eine =e Tracht Prügel potężna porcya batów; =er Gewinn spory zarobek, ein =er Esser silny jadacz; II. *adv.* tęgo, należycie, porządnie, potężnie, sporo; es regnet — porządnie deszcz pada; ich habe — gegessen podjadłem sobie porządnie, sporo; du mußt ihn — durchprügeln musisz go należycie obić.

Tü'chtigkeit, *sf.* 1) zdatność *f.*, zdolność *f.*, uzdolnienie *n.*, kwalifikacya *f.*; 2) tęgość *f.*, silność *f.*

Tu'chwalke, *sf.* wałek *m.* do sukna.

Tu'chwalker, *sm.* =s, *pl.* —, wałkierz *m.* sukna.

Tu'chwaren, *sf. pl.* sukna *pl.*

Tu'chweber, *sm.* =s, *pl.* —, tkacz *m.* sukna, sukiennik *m.*

Tu'chweberei, *sf. pl.* =en, tkalnia *f.* suknia; tkactwo *n.* sukna.

Tu'chweste, *sf. pl.* =n, kamizelka sukienna.

Tü'cke, *sf. pl.* =n, chytrość *f.*, podstępność *f.*, podstęp *m.*, złość *f.*, złośliwość *f.*, kaprys *m.*; das Pferd hat seine Tücken koń ma swoje narowy.

Tü'ckebold, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, człowiek chytry, podstępny, złośliwy.

Tü'ckisch, *adi.* 1) chytry, podstępny, złośliwy; 2) auf jmnbn — sein mieć do kogo żal, gniewać się na kogo.

Tuff, *sm.* =(e)s, **Tu'ffstein**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, martwica *f.*, dar *m.*, krupnik *m.*, tuf *m.*, tof *m.*, wapień gębczasty.

Tüftelei', *sf. pl.* =en, drobiazgowość *f.*, minuciarstwo *n.*, obacz Haarspalterei.

Tü'fteln, *vn.* (haben) wdawać się w drobiazgi, szczegóły.

Tu'gend, *sf. pl.* =en, 1) cnota *f.*, cnotliwość *f.*; przymiot *m.*; aus der Not eine — machen z musu zrobić cnotę, za zasługę sobie poczytywać; Jugend hat keine — młodość bywa płocha.

Tu'gendarm, *adi.* ubogi w cnoty.

Tu'gendbild, *sn.* =es, *pl.* =er, wzór *m.* cnoty.

Tu'gendbold, *sm.* =es, *pl.* =e, świętoszek *m.*, człowiek chełpiący się cnotą.

Tu'gendbund, *sm.* =es, *pl.* =bünde, liga *f.* cnoty.

Tu'gendhaft, *adi.* cnotliwy.

Tu'gendhaftigkeit, *sf.* cnotliwość *f.*

Tu'gendheld, *sm.* =en, *pl.* =en, wzór *m.* cnoty, bohater cnoty, rygorysta *f.*

Tu'gendleben, *sn.* =s, życie cnotliwe.

Tu'gendlehre, *sf.* nauka *f.* moralności, etyka *f.*

Tu'gendlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, moralista *m.*

Tu'gendliebe, *sf.* miłość *f.* cnoty.

Tu'gendpfad, *sm.* =es, *pl.* =e, droga *f.* cnoty.

Tu'gendprediger, *sm.* =s, *pl.* —, moralista *m.*

Tu'gendreich, *adi.* bogaty w cnoty, pełen cnoty.

Tu'gendſam, *adi.* obacz Tugendhaft.

Tu'gendſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, zwierciadło *n.*, wzór *m.* cnoty.

Tu'gendübung, *sf. pl.* -en, ćwiczenie w cnocie.

Tu'gendweg, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Tugendpfad.

Tu'lich, *adi.* i *adv.* obacz Tunlich.

Tulipa'ne, *sf. pl.* -n, ob. Tulpe.

Tüll, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, tiul *m.*; ganz feiner — iluzya *f.*

Tülle, *sf. pl.* -n, 1) także Dille, koper *m.*; 2) rurka *f.*

Tü'llgardinen, *sf. pl.* firanki tiulowe.

Tü'llſpitze, *sf. pl.* -n, koronka tiulowa.

Tu'lpe, *sf. pl.* -n, 1) tulipan *m.*; 2) szklanka wysoka na piwo.

Tu'lpenartig, *adi.* tulipanowy, podobny do tulipana.

Tu'lpenbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, tulipanowe drzewo, tulipanowiec *m.*

Tu'lpenbeet, *sn.* -es, *pl.* -e, grządka *f.* tulipanów.

Tu'lpenzwiebel, *sf. pl.* -n, cebulka *f.* tulipana.

Tu'mmel, *sm.* -s, 1) zawrót *m.* głowy; er hatte ein halbes -chen był trochę podchmielony, czerknięty; 2) zamieszanie *n.*, wrzawa *f.*

Tu'mmeln, I. *va.* (haben) jmndn — wziąć kogo w obroty; ein Roß — harcować, gonitwy wyprawiać, uwijać się na koniu, ujeżdżać konia; II. ſich —, *vr.* (haben) zwijać, uwijać, spieszyć, kwapić się, ruszać się żywo, krzątać się; tummle dich, daß du zur Zeit kommſt zwijaj się, abyś zdążył na czas; wir müſſen uns mit der Arbeit — musimy się spieszyć z robotą.

Tu'mmelplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* dla konnych harców, gonitw, miejsce *n.* dla ćwiczeń konnych; miejsce *n.* do zabawy (dla dzieci); arena *f.*; pole *n.* bitwy, walki; dieſe Stadt war der — der Goldarbeiter to miasto było punktem zbornym wszystkich złotników.

Tu'mmeltaube, *sf. pl.* -n, gołąb skalny.

Tu'mmler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ten co ćwiczy, ujeżdża konie; 2) także Tümmler, *a*) obacz Tummeltaube; *b*) delfin *m.*; kleiner — świnia morska; 3) puhar *m.*, kielich *m.*

Tü'mpel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kałuża *f.*, bajura *f.*, bagnisko *n.*, 2) zaprawa *f.*

Tumu'lt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zgiełk *m.*, rozruch *m.*, wrzawa *f.*, zamieszanie *n.*, zbiegowisko *n.*, tumult *m.*

Tumultua'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, awanturnik *m.*

Tumultua'riſch, *adi.* burzliwy, hałaśliwy, z hałasem.

Tumultuie'ren, *vn.* (haben) hałasować, robić wrzawę.

Tun, tue, tuſt, tut, tat, habe getan; I. *va.* 1) robić, zrobić, czynić, uczynić; działać, zdziałać; = handeln; dokonać, wykonać; = verrichten, vollbringen; zu — haben mieć do czynienia, być zajętym; ich habe viel zu —, ich habe alle Hände voll zu — mam wiele roboty, jestem bardzo zajęty; ich habe anderes, andere Dinge zu — mam co innego do roboty, jestem innemi sprawami zajęty; zu — bekommen dostać robotę, zajęcie; du wirſt mit ihm zu — bekommen będziesz miał z nim do czynienia, będziesz miał z nim przeprawę; mit etw. zu — haben być czem zajętym; er hat nichts zu — nie ma nic do roboty; ich will nichts mit dir zu — haben nie chcę mieć z tobą nic do czynienia, nie chcę ciebie znać; ich will nichts damit zu — haben nie chcę nic wiedzieć o tem, nie chcę się w to mieszać; das hat mit dieſer Sache nichts zu — to z tą rzeczą, z tą sprawą nie jest w żadnym związku; was iſt zu —? co począć? was ſollen wir alſo —? cóż więc mamy począć? das kannſt du — oder laſſen rób, jak chcesz, jak ci się podoba; was ich auch — mag cokolwiek zrobię; das will getan ſein to konieczne, to trzeba zrobić; das läßt ſich nicht — tego nie można zrobić, to niemożliwe; das Seinige — zrobić, co się da; zrobić swoje, spełnić swój obowiązek; was du — kannſt, tue gleich co zrobić możesz, zrób zaraz; geſagt, getan ledwie powiedział, już też zrobił; er hat ſein beſtes, ſein möglichſtes getan zrobił, jak mógł najlepiej, zrobił, co mógł; was läßt ſich dabei —? co można tu, zrobić? tu, was du willſt rób jak myślisz; ein übriges — zrobić co nadto, do czego się jest zobowiązanym; jmndm Gutes — wyświadczyć komu co dobrego; jmndm Böſes — zrobić, wyrządzić komu co złego; das werde ich nicht — nie zrobię tego; jmndm zu — geben dać komu robotę, zajęcie; = beſchäftigen; zu — machen, geben sprawiać, sprawić komu zmartwienie, nieprzyjemności; ſich zu — geben *a*) krzątać się, znaleźć sobie robotę; *b*) udawać bardzo zajętego; zu viel — przekroczyć granice, zrobić co nadto; jmndm zu viel — obrazić, skrzywdzić kogo; das tut es to wystarczy; damit iſt es nicht getan to nie wystarczy, na tem nie dosyć; das tut nichts to (nic) nie szkodzi; was tut's? cóż na tem zależy? das tut nichts zur Sache to rzeczy nie zmienia, to nic nie szkodzi; jmndm etw. zuleide — obrazić kogo, wyrządzić komu szkodę, urazić kogo, dopuścić się przeciw komu gwałtu; jmndm etw. zum Poſſen — zrobić co komu na złość; was tut das dir? co ci to szkodzi? 2) Abbitte — przeprosić; Abbruch — szkodzić, przynieść

uszczerbek; eine Bitte an jmndn — (= richten, stellen) prosić kogo; Buße — pokutować; einen Blick — rzucić spojrzenie; jmndm gute Dienste — odda(wa)ć komu dobre przysługi; einen Eid, Schwur — (= leisten) składać, złożyć przysięgę, przysięgać, przysiądz; Einhalt — wstrzymywać, wstrzymać; Einsprache — (= erheben) wnieść protest, sprzeciw, sprzeciwić się; einer Sache Erwähnung — wspomnieć o czem; einen Fall — upaść; einen Fehltritt — źle stąpić; einen Gefallen — wyświadczyć przysługę; jmndm Genüge — zadosyć uczynić komu; sich ein Leid — zabić się, odebrać sobie życie; es tut not potrzeba, jest koniecznem; dir tut frische Luft not potrzebujesz świeżego powietrza; eine Reise — zrobić, odbywać, odbyć podróż; einen Schlag, Streich — uderzyć; einen Schrei — krzyknąć; einen Schritt — zrobić krok; einen Schluck — łyknąć; er tut seine Schuldigkeit spełnia powinność; einen Schuß — (wy)strzelić; Verzicht — zrzec się; jmndm seinen Willen — być komu po woli, zastosować się do czyjej woli; Wirkung — mieć skutek, skutkować; einen Zug — zrobić łyk; 3) (z przyimkami:) beiseite — usunąć (na bok, na stronę); in den Sack — schować do worka; aus dem Sacke — wyjąć z worka; in ein Glas — wlać do szklanki; Wasser in den Wein — wlewać, wlać wodę do wina; Zucker in den Kaffee — wrzucić cukier do kawy; Salz in die Speisen — (po)solić potrawy; dazu — dodawać, dodać, dołączać, dołączyć; tu das weg! rzuć to! odstaw to! tu es dorthin! postaw, połóż to tam! 4) jmndm etw. zu wissen albo kund — donieść komu, zawiadomić kogo o czem, oznajmić komu co; er tut nichts als schimpfen nie robi nic innego, tylko zrzędzi; loben tat er (= er lobte) nicht viel nie bardzo chwalił; kommen tut er (= er kommt) schon, aber . . . przyjść, przyjdzie, ale . . . ; er tät die Welt mit seinem Kriegsruhm füllen napełnił świat swą sławą wojenną; die Augen täten ihm sinken oczy zapadły mu, przymknęły się; II. *vn.* 1) czynić, robić; das tut mir gut, wohl to mi ulgę, przyjemność sprawia; er tut gut dobrze się prowadzi; gut, wohl, klug an etw. — dobrze, rozsądnie postąpić; das tut nicht gut to nie dobrze, z tego nic dobrego nie wyniknie, nie będzie; er will nicht gut — zeszedł na złą drogę; du hast recht (daran) getan, daß . . . dobrze zrobiłeś, że . . .; dick —, groß — udawać bogatego, udawać możnego, wpływowego, przybierać ważną minę, nadymać się; erstaunt — udawać zdziwionego, być niby to zdziwionym; böse — udawać gniewnego; vertraut — udawać zażyłego; geschäftig — krzątać się, udawać bardzo zajętego; spröde — udawać niedostępnego, niedostępną; — als ob udawać, symulować; er tat, als ob er schliefe udawał, że śpi, śpiącego; ich tat, als ob ich nichts bemerkte udawałem, żem niczego nie zauważył; tu, als ob du zu Hause wärest rozgość się tak, jakbyś był u siebie (w domu); einer Dame schön — prawić damie komplementa; 2) danach — działać według czego, stosować się do czego; sich dazu — wziąć się do czego; er hat mit ihr zu — gehabt obcował z nią, miał z nią stosunek; es ist um mein Glück zu — idzie o moje szczęście; wenn es nur darum zu — ist jeśli o to chodzi; es ist mir (sehr) darum zu —, daß du kommst zależy mnie (bardzo) na tem, żebyś przyszedł; es ist ihm nur ums Geld zu — rozchodzi mu się tylko o pieniądze, chce mieć tylko pieniądze; es ist mir nicht um seinen Dank zu — nie zależy mi na jego podziękowaniu, nie dbam o jego podziękowanie; es ist um ihn getan już po nim, już stracony; es ist um unser Glück getan już zniszczone nasze szczęście, już po naszem szczęściu.

Tun, *sn.* -s, czynienie *n.*, robienie *n*, działanie *n.*, robota *f.*; ihr — und Wesen jej sposób postępowania, zachowywania się; sein — und Lassen co czyni i zaniecha; Sagen und — ist zweierlei łatwo mówić, trudno robić.

Tü'nche, *sf. pl.* -n, 1) tynk *m.*, otynkowanie *n.*; wapno rozrobione do bielenia; 2) (przenośnie:) polor *m.*, pokost *m.*, pozór *m.*

Tü'nchen, *va.* (haben) tynkować, bielić (wapnem).

Tü'ncher, *sm.* -s, *pl.* —, pobielacz *m.*

Tu'ndra, *sf. pl.* -dren, tundra *f.* (tundry).

Tu'nichtgut, *sm.* —, *pl.* -e, nicpoń *m.*

Tu'nika, *f. pl.* -s i -ken, tunika *f.*, suknia spodnia; suknia *f.* pod ornatem; upięcie *n.* sukni kobiecej.

Tu'nke, *sf. pl.* -n, podlewka *f.*, sos *m.*, zaprawa *f.*

Tu'nken, *va.* umaczać, maczać; Brot in Sauce — maczać chleb w sosie; die Feder ins Tintenfaß — zamaczać pióro w atramencie.

Tu'nknäpfchen, *sn.* -s, *pl.* —, **Tu'nkschale**, *sf. pl.* -n, sosierka *f.*

Tu'nlich, *adi.* mogący być zrobiony, dający się zrobić, wykonalny; nicht — niemożliwy; mit -ster Eile z największym pośpiechem; sobald es — ist skoro tylko się da zrobić, skoro będzie można.

Tu'nnel, *sm.* -s, *pl.* -(s), tunel *m.*, przejście podziemne.

Tu'nnelanlage, *sf.*, **Tu'nnelbau**, *sm.* -es, budowa tunelowa.

Tu'nnelbohrung, *sf. pl.* -en, przebijanie *n.* tunelu.

Tu'nnelbrücke, *sf. pl.* -n, most tunelowy.

Tu'pfballen, *sm.* -s, *pl.* —, tampon *m.* z waty.

Tü'pfel, *sm.* -s, *pl.* —, **Tü'pfelchen**, *sn.* -s, *pl.* —, kropka *f.*, punkcik *m.*, cętka *f.*, plama *f.*; etw. bis aufs Tüpfelchen wiſſen wiedzieć co aż do najdrobniejszych szczegółów.

Tü'pfelfarn, *sm.* -s, *pl.* -e, kiwiorek *m.*, paproć *f.*

Tü'pfelig, *adi.* cętkowany, kropkowany, nakrapiany.

Tü'pfeln, *va.* (haben) kropkować, cętkować, nakrapiać.

Tu'pfen, **Tü'pfen**, *va.* (haben) lekko dotykać się czego; szturkać w co; = tüpfeln; rot getupft czerwono kropkowany, w czerwone cętki.

Tür, **Tü're**, *sf. pl.* -en, 1) drzwi *pl.*; brama *f.*, blinde — drzwi ślepe; Eingangs—, Haupt— drzwi wchodowe; Fall— drzwi leżące, zwodowe; geſtemmte —, Füllungs—, — auf Fries und Füllungen drzwi wnękowe, drzwi na wnęki i otoczyny; Glas— drzwi oszklone; Kreuz— drzwi krzyżowe; — mit Einſchubleiſten drzwi szpągowe; Schub—, Schiebe—, Kuliſſen— drzwi (za)suwane; Tapet— drzwi kryte; verſchalte, verdoppelte — drzwi opierzone, obijane, szalowane; Zimmer— drzwi pokojowe, izdebne; zweiflügelige — drzwi dwuskrzydłowe, dwupołowe; von — zu — od domu do domu; vor der — ſein *a*) być, stać przed drzwiami; *b*) (obraz.) być blizkim, niedalekim, grozić nadejściem; der Krieg iſt vor der — wojna co chwila wybuchnąć może; der Winter iſt vor der — zima za drzwiami, za pasem; ſich nach der — umſehen, die — ſuchen patrzeć, którędyby uciec; vor der eigenen — kehren, fegen troszczyć się o własne sprawy, patrzeć swego nosa; mit der — ins Haus fallen wyrwać się jak Filip z konopi, wziąć się do czego niezręcznie; dann kann er ſich die — von draußen anſehen natenczas wyrzucą go; jmndm die — weiſen pokazać komu drzwi, wyprosić kogo za drzwi; einem Mißbrauch — und Tor öffnen dać się wkraść nadużyciu; zwiſchen — und Angel ſtecken być między młotem a kowadłem, być w przykrem położeniu; ſein Brot vor den -en ſuchen żebrać po domach; bei offenen, verſchloſſenen -en przy otwartych, zamkniętych drzwiach; 2) drzwiczki *pl.* u powozu; = Wagenſchlag.

Tü'rangel, *sf. pl.* -n, zawiasy *pl.* u drzwi.

Tü'rauffpreizhaken, *sm.* -s, *pl.* —, zaszczep *m.* drzwi wiszących.

Tü'rauffpreizvorrichtung, *sf. pl.* -en, wspornik ruchomy.

Tu'rban, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, turban *m.*, zawój turecki.

Tü'rband, *sn.* -es, *pl.* -bänder, zawiasa *f.* u drzwi.

Tü'rbekleidung, *sf. pl.* -en, **Tü'rbeſchlag**, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, okucie *n.* drzwi.

Turbi'ne, *sf. pl.* -n, turbina *f.*, motor wodny.

Tü'rbogen, *sm.* -s, *pl.* —, łuk *m.* u drzwi, nad drzwiami.

Tü'rchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od. Tür, drzwiczki *pl.*

Tü'reinfaſſung, *sf. pl.* -en, ob. Türfeld.

Tü'reingang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, wejście *m.*, otwór *m.* we drzwiach.

Turf, *sm.* -es, turf *m.*, tor wyścigowy.

Tü'rfeder, *sf. pl.* -n, sprężyna *f.* u drzwi.

Tü'rfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, nadedrzwie *n.*, oprawa *f.* drzwi.

Tü'rflügel, *sm.* -s, *pl.* —, skrzydło *n.* u drzwi, pierzeje *pl.*, wrotnica *f.*, dźwierze *pl.*

Tü'rfüllung, *sf. pl.* -en, **Tü'rfutter**, *sn.* -s, odźwierek *m.*, futryna *f.*

Tü'rgemälde, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Türſtück.

Tü'rgerüſt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, odrzwi *pl.*

Tü'rgeſims, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, gzyms *m.* nad drzwiami.

Tü'rgeſtell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, odźwierki *pl.*, uszak *m.*

Tü'rgiebel, *sm.* -s, *pl.* —, oszczyt *m.* nad drzwiami.

Tü'rgriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, klamka *f.*

Tü'rhüter, *sm.* -s, *pl.* —, odźwierny *m.*, stróż *m.*; (ojciec) gwardyan *m.* (w klasztorach).

Tü'rhüterin, *sf. pl.* -nen, odźwierna *f.*, stróżowa *f.*

Tü'rkenbund, *sm.* -es, *pl.* -bünde, 1) turban *m.*, zawój turecki; 2) zawojek *m.* (rośl.).

Tü'rkenglaube, *sm.* -ns, wiara turecka, mahometanizm *m.*

Tü'rkenkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, 1) głowa *f.* Turka; 2) stambułka *f.* z glinki tureckiej.

Tü'rkenkrieg, *sm.* -(e)s, wojna *f.* przeciw Turkom.

Tü'rkenſäbel, *sm.* -s, *pl.* —, szabla turecka.

Tü'rkenſattel, *sm.* -s, *pl.* -ſättel, siodło tureckie.

Tü'rkentum, *sn.* -(e)s, 1) obyczaje tureckie; 2) muzułmanizm *m.*

Tü'rkenzug, *sm.* -es, *pl.* -züge, wyprawa *f.* przeciw Turkom.

Tü'rkette, *sf. pl.* -n, łańcuch *m.* u drzwi, wrzeciądze *pl.*, wrzeciądz *m.*

Türki's, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, turkus *m.*

Tü'rkisblau, *adi.* turkusowy.

Tü'rkiſch, *adi.* turecki, po turecku; -e Ente kaczka piżmowa; -es Huhn indyczka *f.*; -e Bohne fasola wielokwiatowa; -er Weizen turecka pszenica; -er Teppich dywan turecki, perski.

Tü'rkiſchblau, *adi.* błękit turecki.

Tü'rkiſchrot, *adi.* szkarłat turecki.

Tü'rklinke, *sf. pl.* -n, klamka *f.* u drzwi.

Tü'rklopfer, *sm.* -s, *pl.* —, młotek *m.* do pukania do drzwi.

Tü'rknopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -knöpfe, guzik *m.* u drzwi.

Turm, *sm.* -(e)s, *pl.* Türme, 1) wieża *f.*; großer — wieżyca *f.*; kleiner —

wieżyczka *f.*; babyloniſcher — wieża Babel; 2) więzienie *n.*, turma *f.*; 3) wieża *f.*, roch *m.* (w szachach).

Turmali'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, turmalin *m.*, borokrzemian *m.*, skoryl elektryczny (kamień).

Turmali'nplatte, *sf. pl.* -n, płyta turmalinowa.

Turmali'nzange, *sf. pl.* -n, szczypczyki turmalinowe.

Tu'rmbau, *sm.* -es, budowa *f.*, konstrukcya *f.* wieży.

Tü'rmchen, *sn.* -s, wieżyczka *f.*

Tü'rmen, I. *va.* (haben) nagromadzić, nawalić; II. ſich —, *vr.* (haben) nagromadzić się, wznieść się jak wieża.

Tü'rmer, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* wieży, stróż wieżowy, strażnik *m.* na wieży.

Tu'rmeule, *sf. pl.* -n, sowa płomykowata.

Tu'rmfahne, *sf. pl.* -n, chorągiew *f.* na wieży.

Tu'rmfalk(e), *sm.* -n, *pl.* -n, sokół *m.* pustułka.

Tu'rmförmig, *adi.* w kształcie wieży, wieżowy.

Tu'rmglocke, *sf. pl.* -n, dzwon wieżowy.

Tu'rmhoch, *adi.* wysoki jak wieża, w wysokości wieży.

Tu'rmhöhe, *sf.* wysokość *f.* wieży.

Tu'rmhüter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* wieży.

Tu'rmſchiff, *sn.* -es, *pl.* -e, okręt *m.* z wieżami.

Tu'rmſchwalbe, *sf. pl.* -n, **Tu'rmſegler**, *sm.* -s, *pl.* —, rodzaj jaskółki (Cypselus apus).

Tu'rmſpitze, *sf. pl.* -n, szczyt *m.* wieży.

Tu'rmuhr, *sf. pl.* -en, zegar wieżowy.

Tu'rmverlies, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, więzienie podziemne w wieży.

Tu'rmwache, *sf.* straż wieżowa.

Tu'rmwächter, *sm.* -s, *pl.* —, **Tu'rmwart**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Tu'rmwärter**, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Türmer.

Tu'rnanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład gimnastyczny.

Tu'rnanzug, *sm.* -es, *pl.* -züge, ubranie gimnastyczne.

Tu'rnen, *vn.* (haben) odbywać ćwiczenia gimnastyczne, uczyć się gimnastyki, gimnastykować się.

Tu'rnen, *sn.* -s, gimnastyka *f.*

Tu'rner, *sm.* -s, *pl.* —, gimnastyk *m.*

Tu'rneranzug, *sm.* ob. Turnanzug.

Turnerei', *sf.* gimnastyka *f.*, ćwiczenia gimnastyczne.

Tu'rneriſch, *adi.* gimnastyczny.

Tu'rnerſchaft, gimnastycy *pl.*

Tu'rnfahrt, **Tu'rnerfahrt**, *sf. pl.* -en, wycieczka *f.* gimnastyków.

Tu'rnfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, uroczystość *f.*, zabawa *f.*, festyn gimnastyczny.

Tu'rngerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przybory, narzędzia gimnastyczne.

Tu'rnhalle, *sf. pl.* -n, hala, sala gimnastyczna.

Turnie'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, turniej *m.*, igrzysko rycerskie; ein — veranſtalten wyprawić turniej.

Turnie'rbahn, *sf.* obacz Turnierplatz.

Turnie'ren, *vn.* (haben) turniej odbywać, ubiegać się w turniejach; uganiać się z lancą.

Turnie'rlanze, *sf. pl.* -n, lanca *f.* do turniejów.

Turnie'rmäßig, *adi.* stosowny do przepisów turnieju.

Turnie'rplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.*, gdzie się odbywają turnieje, plac *m.* turniejów.

Turnie'rrennen, *sn.* -s, gonitwa *f.* w turnieju.

Turnie'rſchranken, *sf. pl.* szranki turniejowe.

Tu'rnip, *sm.* -s, *pl.* -e, **Tu'rnips**, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, **Tu'rnipſe**, *sf. pl.* -n, gatunek rzepy, turnips *m.*, rzepa pastewna.

Tu'rnipsrübe, *sf. pl.* -n, obacz Turnip.

Tu'rnjacke, *sf. pl.* -n, kaftan gimnastyczny.

Tu'rnkunſt, *sf.* sztuka gimnastyczna.

Tu'rnlehrer, *sm.* -s, *pl.* —, **Tu'rnmeiſter**, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel *m.* gimnastyki.

Tu'rnplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, boisko *n.*, plac *m.* do ćwiczeń gimnastycznych.

Tu'rnſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala gimnastyczna.

Tu'rnſtunde, *sf. pl.* -n, lekcya *f.* gimnastyki.

Tur'nübung, *sf. pl.* -en, ćwiczenie gimnastyczne.

Turnü're, *sf. pl.* -en, ob. Tournüre.

Tu'rnus, *sm.* kolej *f.*, turnus *m.*

Tu'rnverein, *sm.* -es, *pl.* -e, towarzystwo gimnastyczne; sokół *m.*

Tu'rnweſen, *sn.* -s, gimnastyka *f.*; sokolstwo *n.*

Tu'rnzeug, *sn.* -(e)s, przybory gimnastyczne.

Tü'röffnung, *sf. pl.* -en, 1) otwór *m.* drzwi, ścieża *f.*, ścież *f.*; 2) otworzenie *n.* drzwi.

Tü'rpfoſten, *sm.* -s, *pl.* —, przywój *m.*, podwój *m.*, słupki drzwiowe, węgar *m.*

Tü'rrahmen, *sm.* -s, *pl.* —, odrzwi *pl.*, odrzwia *f.*

Tü'rriegel, *sm.* -s, *pl.* —, zasuwa *f.* u drzwi.

Tü'rring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kółko *n.* u drzwi.

Tü'rrolle, *sf. pl.* -n, krążek *m.*, kółko *n.* drzwi suwanych.

Tü'rſchild, *sn.* -(e)s, *pl.* er, szyldzik *m.*, tabliczka *f.* na drzwiach (z imieniem).

Tü'rſchließer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Türhüter.

Tü'rſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſchlöſſer, zamek *m.* u drzwi, do drzwi.

Tü'rſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, klucz *m.* do drzwi.

Tü'rſchwelle, *sf. pl.* -n, próg *m.* (u drzwi).

Tü'rſicherheitsverſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe, zasuwka zabezpieczająca drzwi.

Tü'rſteher, *sm.* -s, *pl.* —, odźwierny *m.*, szwajcar *m.*

Tü'rſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, słup *m.* u drzwi, u bramy.

Tü'rſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* ſtöcke, obacz Türfütterung.

Tü'rſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, malowidło *n.* nad drzwiami.

Tü'rſturz, *sm.* -es, *pl.* -ſtürze, naprożek *m.*, nadprożek *m.*, nadprożnik *m.* (budown.).

Tu'rteltaube, *sf.* turkawka *f.*, gruchawka *f.*, sinogardlica *f.*, synogarlica *f.*

Tu'rteln, *vn.* (haben) turcześć.

Tü'rverkleidung, *sf. pl.* -en, oprawa *f.* drzwi, listwy *pl.* u drzwi.

Tü'rverzierung, *sf. pl.* -en, odźwierki *pl.*, uszaki *pl.*

Tü'rvorhang, *sm.* -(e)s, *pl.* -hänge, portyera *f.*

Tü'rwärter, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Türhüter.

Tuſch, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) uderzenie *n.* w trąby i kotły na wiwat; einen — blaſen w trąby uderzyć, zatrąbić na wiwat; 2) das iſt der ganze — nic więcej, to wszystko; 3) obraza *f.*; 4) ob. Tuſche.

Tuſche, *sf.* tusz *m.*, farba *f.*

Tu'ſcheln, *vn.* (haben) szeptać.

Tu'ſchen, *va.* (haben) 1) tuszować, rysować tuszem, cieniować rysunek tuszem; 2) także *vn.* (haben) taić, kryć, nie chcieć wyjawić.

Tu'ſchfarbe, *sf. pl.* -n, tusz *m.*

Tuſchie'ren, *va.* (haben) 1) dotykać, ruszać; 2) obrazić; 3) tuszować, lapisować; 4) obacz Tuſchen 1).

Tu'ſchkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, skrzynka *f.* na farby.

Tu'ſchmanier, *sf.* Kupferſtich; in — miedzioryt *m.* na sposób rysunku tuszem.

Tu'ſchnapf, *sm.* -es, *pl.* -näpfe, miseczka *f.* na tusz.

Tu'ſchpinſel, *sm.* -s, *pl.* —, pendzel *m.* do tuszu.

Tü'tchen, *sn.* -s, *pl.* —, tutka *f.*

Tü'te, **Tu'te**, *sf. pl.* -n, tutka *f.*, trąbka *f.*

Tute'l, *sf.* ob. Vormundſchaft.

Tu'ten, *vn.* (haben) trąbić na rogu, na trąbce, na tutce z papieru.

Tu'thorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, róg *m.* do trąbienia.

Tu'tia, **Tu'zie**, *sf.* niedokwas *m.* cynku.

Tvalch, *sm.* -es, kostrzewa żytnia.

Tviſt, *sm.* -es, *pl.* -e, nitka bawełniana, bawełna *f.*

Ty'pe, *sf. pl.* -n, wzór *m.*, czcionka *f.*

Ty'pendrucker, *sm.* -s, *pl.* —, **Ty'pendructelegraph**, *sm.* aparat telegraficzny drukujący.

Ty'penmetall, *sn.* -s, *pl.* -e, kruszec *m.*, metal *m.* na czcionki.

Ty'penhaft, *adi.* obacz Typiſch.

Typie'ren, **Typen**, *va.* (haben) fotografować; ſich — laſſen dać się fotografować.

Typhö's, *adi.* durowy, tyfusowy.

Ty'phus, *sm.* —, *pl.* -ſſe, Typhusfälle, dur *m.*, durzyca *f.*, tyfus *m.*

Ty'phusartig, *adi.* tyfoidalny.

Ty'phusfall, *sm.* -es, *pl.* -fälle, wypadek *m.* tyfusu.

Ty'phuskrank, *adi.* chory na tyfus.

Ty'piſch, *adi.* typowy, wzorowy.

Typogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, typograf *m.*, drukarz *m.*

Typographie', *sf.* typografia *f.*, drukarstwo *n.*

Typogra'phiſch, *adi.* typograficzny, drukarski.

Typome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, typometr *m.*

Ty'pus, *sm. pl.* -pen, typ *m.*, kształt zasadniczy, wzór *m.*, pierwowzór *m.*, cecha *f.*; przedstawiciel *m.* rodzaju, gatunku.

Tyra'nn, *sm.* -en, *pl.* -en, tyran *m.*, samowładca *m.*; okrutnik *m.*, ciemięzca *m.*, dręczyciel *m.*

Tyrannei', *sf.* tyrania *f.*, tyraństwo *n.*, okrucieństwo *n.*

Tyra'nnenherrſchaft, *sf.* tyrania *f.*, ciemięstwo *n.*, okrucieństwo *n.*, okrutne, samowolne rządy.

Tyra'nnenjoch, *sn.* -(e)s, jarzmo *n.* ciemięzcy.

Tyra'nnenlaune, *sf.* samowola *f.*, kaprys *m.* ciemięzcy.

Tyra'nnenmord, *sm.* -es, zabójstwo *n.* tyrana.

Tyra'nnenmörder, *sm.* -s, *pl.* —, zabójca *m.* tyranów, tyrana.

Tyra'nniſch, *adi.* tyrański, okrutny, despotyczny.

Tyranniſie'ren, *va.* i *vn.* (haben) tyranizować, uciskać.

Tza'ko, *sn.* -s, *pl.* -s, ob. Tſchako.

U (Ü).

U, u, *n. indecl.* dwudziesta pierwsza głoska, piąta samogłoska abecadła niemieckiego; jmndm ein X für ein U machen rzucić komu piaskiem w oczy, zamydlić komu oczy; (skrócenia): U. = Uhr godzina; u. = und i; u. a. = unter anderen i anderem pomiędzy innymi; u. ſ. f. = und ſo fort; u. ſ. w. = und ſo weiter i t. d. = i tam dalej; u. A. w. g. = um Antwort wird gebeten uprasza się o odpowiedź.

Ü, ü, *n. indecl.* przegłos samogłoski U, u.

Ü'bel, I. *adi.* übler, üble, übles, 1) zły; ein -er Geruch, Geſchmack zły zapach, smak; eine -e Gewohnheit złe przyzwyczajenie; ein -er Zufall przykry przypadek; -e Sitten złe obyczaje; das war kein -er Biſſen to był nie zły kąsek; das Mädchen iſt nicht — to niebrzydka, nieszpetna dziewczyna; das wäre nicht — tego jeszcze trzeba było, tego jeszcze nie stało; ich bin — daran źle na tem wychodzę; er hat mir einen -en Dienſt erwieſen wyrządził mi

złą przysługę; jmndn in =e Nachrede bringen oczernić, dyskredytować kogo; von jmndm Übles reden źle o kim mówić, obmawiać kogo; ich bin =er Laune jestem w złym humorze, w niehumorze; ich habe nicht =e Luſt, ihm das zu ſagen mam wielką chęć powiedzieć mu to; 2) (unwohl) es iſt mir — jest mi niedobrze, mdli mnie, jest mi słabo, nudzi mnie; es wird mir — niedobrze mi się robi, zbiera mi się na wymioty; dabei kann einem — werden można przytem dostać mdłości; II. *adv.* — ſchmecken mieć zły smak; — deuten, — auslegen źle coś tłumaczyć; jmndm etw. —nehmen wziąć komu co za złe; nehmen Sie das nicht —! niech pan wybaczy, niech pan tego za złe nie bierze; wohl oder — chcąc niechcąc; nicht — nie źle, ujdzie; das klingt nicht — to nie źle brzmi; das gefällt mir nicht — to mi się dosyć podoba; — ausſehen źle wyglądać; mit etw. — fahren, ankommen źle na czem wyjść, źle się wybrać; jmndm —wollen źle komu życzyć, być komu nieżyczliwym; jmndm — begegnen, jmndn — behandeln źle się z kim obchodzić, maltretować kogo; jmndm — mitſpielen wykierować kogo, wystrychnąć kogo na dudka; es wird ihm — bekommen to mu na złe wyjdzie, to mu na zdrowie nie wyjdzie, on jeszcze tego pożałuje; das war — angebracht to było nie w porę zastosowane; — beleumundet złej sławy; — beſchaffen nieudały; — beſtellt w złym stanie; — geſinnt źle usposobiony, źle myślący, nie prawomyślny; — klingend źle brzmiący; — gelaunt w złym humorze; die Sache ſteht — sprawa przedstawia się niekorzystnie; — riechen cuchnąć, śmierdzieć.

Ü'bel, *sn.* =s, złe *n.*; choroba *f.*; dolegliwość *f.*; nieszczęście *n.*; von zwei =n muß man das kleinere wählen z dwojga złego imaj się mniejszego; fallendes —, das böſe — choroba św. Walentego, epilepsya *f.*, wielka choroba, padaczka *f.*

Ü'belbefinden, *sn.* =s, niedyspozycya *f.*, niezdrowie *n.*

Ü'belkeit, *sf. pl.* =en, nudności *pl.*, mdłości *pl.*, ckliwość *f.*; ich empfinde — nudzi mnie, mdli mnie, ckliwo mi; — erregend powodujący nudności.

Ü'belklang, *sm.* =(e)s, *pl.* =klänge, rozdźwięk *m.*, niemiłe brzmienie, dysharmonia *f.*, dysonans *m.*, kakofonia *f.*

Ü'belklingend, *adi.* źle brzmiący, dysharmonijny, kakofoniczny.

Ü'bellaunig, *adi.* w złym humorze (będący).

Ü'bellautend, *adi.* źle brzmiący.

Ü'belnehmeriſch, *adi.* wrażliwy, obraźliwy.

Ü'belriechend, *adi.* cuchnący, śmierdzący.

Ü'belſein, *sn.* =s, obacz Übelkeit.

Ü'belſtand, *sm.* =(e)s, nieprzyjemność *f.*, niewygoda *f.*, niedogodność *f.*, złe, przykre położenie; nieprzyzwoitość *f.*; dieſer — läßt ſich leicht beheben tę niedogodność, przeszkodę łatwo usunąć można.

Ü'beltat, *sf. pl.* =en, występek *m.*, zbrodnia *f.*; bezprawie *n.*, czyn nieprawy.

Ü'beltäter, *sm.* =s, *pl.* —, przestępca *m.*, zbrodniarz *m.*, złoczyńca *m.*; człowiek dopuszczający się bezprawia.

Ü'beltäterin, *sf. pl.* =nen, występczyni *f.*, zbrodniarka *f.*

Ü'belwollen, *sn.* nieprzychylność *f.*, nieżyczliwość *f.*

Ü'belwollend, *adi.* nieprzychylny, nieżyczliwy.

Ü'ben, I. *va.* (haben) 1) ćwiczyć, wprawiać; ſein Gedächtnis — ćwiczyć pamięć; Soldaten — ćwiczyć, musztrować żołnierzy; ein Pferd — ujeżdżać konia; 2) wykonywać, okazywać, pełnić co; einen Beruf — wykonywać zawód; Rache an jmndm — dokonać zemsty na kim, zemścić się na kim; Barmherzigkeit — pełnić miłosierne uczynki, okazywać miłosierdzie; Betrug — oszukiwać (kogo); Gewalt — użyć przemocy, gwałtu; Geduld — mieć cierpliwość; ſeinen Einfluß — użyć swego wpływu; Gerechtigkeit — *a*) pełnić sprawiedliwość, oddawać sprawiedliwość, okazywać się sprawiedliwym; *b*) wykonywać sądownictwo; Verrat an jmndm — dopuścić się zdrady wobec kogo, zdradzać kogo; II. *vn.* (haben) ćwiczyć; wieviel Stunden übſt du täglich? ile godzin dziennie ćwiczysz?; III. ſich —, *vr.* (haben) ćwiczyć się, wprawiać się; ſich in Geduld — ćwiczyć się w cierpliwości; IV. geübt, *pp.* i *adi.* wyćwiczony, wprawiony, wprawny, zręczny.

Ü'ber, I. *praep.* 1) z *dat.* na pytanie wo? i z *acc.* na pytanie wohin? nad, ponad; przez, po; er wohnt — mir mieszka nademną; die Lampe hängt — dem Tiſche lampa wisi nad stołem; — unſeren Köpfen nad naszemi głowami; ſich — Waſſer halten trzymać się na powierzchni; die Wolke ſchwebt — den Bergen chmura wisi ponad górami; die Wolke zieht — die Berge chmura przeciąga ponad góry; — Berg und Tal przez góry i doliny; — jmndm ſtehen stać ponad kimś, przewyższać kogo; die Hände — den Kopf zuſammenſchlagen załamać ręce nad głową, rozpaczać; das Wort war kaum — ſeine Lippen ledwie że wymówił słowo; die Tränen floſſen ihr — die Wangen łzy polały się po jej policzkach; die Nachricht verbreitete ſich — die ganze Stadt wiadomość rozeszła się po całem mieście; den Teppich — den Boden ausbreiten rozciągnąć dywan na ziemi; einen Mantel — ſich werfen zarzucić na siebie płaszcz; die Haare hängen

ihr — die Stirn włosy spadają jej na czoło; — jmndn herfallen rzucić się na kogo; erhaben — etw. wyższy ponad coś; 2) z *dat.* przy; — einem Glas Wein przy szklance wina; — Tische przy stole; — der Mahlzeit przy stole, przy jedzeniu; — der Arbeit przy robocie, nad robotą; — — den Büchern sitzen siedzieć przy książkach, nad książkami; sich — die Bücher hermachen wziąć się do książek; — dem Schreiben sein być zajętym pisaniem; — der Tat ergreifen złapać na uczynku; 3) eine Reise — See podróż morzem, na morzu; — die Straße, — die Brücke gehen iść przez ulicę, przez most, — Land gehen podróżować; — Warschau nach Moskau przez, na Warszawę do Moskwy; — dem Meere nad poziomem morza; bis — das Knie po kolana; bis — die Ohren powyżej uszu; — den Graben springen przeskoczyć (przez) rów; — das Ziel hinausschießen pójść za daleko, zapędzić się za daleko; er ist — alle Berge już daleko; (przenośnie:) — die Vorurteile hinweg sein być ponad przesądami; — die Zeit ponad czas; — das Maß ponad miarę; ich liebe ihn — alles kocham go nad wszystko; es geht nichts — ein gutes Gewissen czyste sumienie największy skarb; das geht mir — alles przenoszę to ponad wszystko; Tugend geht — Reichtum cnota stoi ponad bogactwem; ein gutes Glas Wasser geht — alles dobra szklanka wody lepsza od wszystkiego; das geht — den Spaß to przechodzi żart; es geht — meine Kräfte to przechodzi moje siły, to ponad moje siły; das geht — meinen Verstand to przechodzi mój rozum; das ist — alle Maßen schlecht przechodzi pojęcie, jakie to złe; er lebt — seine Verhältnisse żyje nad stan; — den Durst trinken wypić za dużo, upić się; es ist schon — ein Jahr her już przeszło rok od tego czasu; Italien hat — hundert Städte Włochy mają więcej niż sto miast; sie hat — fünfzig ma przeszło pięćdziesiąt lat; zehn Minuten — die Zeit dziesięć minut po nad czas; es ist — zwei Uhr już druga minęła; zehn Minuten — drei trzy minuty po trzeciej; er arbeitet — die Zeit pracuje ponad czas; — die Zeit wegbleiben zabawić poza oznaczony czas; — Gebühr ponad miarę; — sein Verdienst ponad jego zasługę; — alle Erwartung wbrew wszelkiemu oczekiwaniu, ponad wszelkie oczekiwanie; 4) za; — acht Tage za ośm dni; von heute — ein Jahr, heute -s Jahr od dziś za rok; — Jahr und Tag po dłuższym czasie; — kurz oder lang pierwej lub później; — — ein kleines, — eine Weile za chwilkę; 5) (während) podczas, przez; — den Winter podczas zimy, przez zimę; — Nacht przez noc; ich bin — dem Lesen eingeschlafen zasnąłem podczas czytania, przy czytaniu; 6) ein Mal — das andere raz po raz; Briefe — Briefe schreiben pisać list po liście; er macht Schulden — Schulden robi coraz większe długi; 7) (z *acc.*) Gewalt — jmndn haben mieć nad kim władzę; sie vermag alles — ihn ona może z nim wszystko zrobić, on jej zupełnie ulega; — ein Volk herrschen panować nad narodem; — jmndn siegen zwyciężyć kogo, odnieść nad kim zwycięstwo; etw. — sich bringen, etw. -s Herz bringen zdecydować się do czego; (z *dat.*) — dem Spiel vergißt er die Arbeit przy zabawie zapomina o pracy; man vergaß den Menschen — dem Dichter myśląc o poecie, zapomniało się o człowieku; 8) (betreffend z *acc.*) — etw. schreiben pisać o czem; Abhandlungen — Geschichte rozprawy o historyi; meine Meinung — ihn moje zdanie, mój sąd o nim; wir streiten — diese Sache sprzeczamy się o tę sprawę; — etw. reden mówić o czem, rozprawiać; 9) — jmndn, etw. lachen śmiać się z kogo, czego; sich — etw. freuen cieszyć się czem; — jmndn, etw. spotten drwić z kogo, czego; — jmndn, etw. klagen skarżyć się na kogo, co; — etw. weinen płakać o coś; — etw. betrübt sein trapić się czem; — etw. trauern ubolewać nad czem, żałować czego; froh, traurig, böse — etw. sein cieszyć, smucić się czem, gniewać się o co; 10) — den bösen Menschen! co to za zły człowiek! o, — die Jugend! oj młodość, młodość! Fluch — dich przekleństwo na ciebie! bądź przeklętym!; II. *adv.* 1) Gewehr —! na ramię broń! — und — naß sein być na wskróś mokrym, być przemokniętym do nitki; — und — rot werden zarumienić się aż po uszy; 2) den Winter — przez zimę, przez całą zimę; den ganzen Tag — przez cały dzień; die ganze Zeit — przez cały czas; 3) jmndm — sein ob. überlegen sein; 4) — haben ob. übrig haben; 5) die Geschichte ist mir —, ich habe die Geschichte — już mam dość tego, już mi się ta historya sprzykrzyła; von einer Sache — und genug haben mieć czego aż nadto, dość, aż do zbytku; auf die Dauer wird einem auch diese Arbeit — i ta robota się znudzi, sprzykrzy.

Übera'ckern, habe überackert, *va.* 1) przeorać; ein Stück zu seinem Felde — od sąsiedniego gruntu kawałek przyorać do swego pola; 2) z wierzchu, poorać, przyorać, zorać.

Ü'berall, *adv.* wszędzie, wszędy; — her ze wszystkich stron, zewsząd; — hin na wszystkie strony.

Ü'berallsein, Ü'berallvorkommen, *sn.* wszechobecność *f.*

Übera'nstrengen, habe überangestrengt, *va.* przeciążać, męczyć pracą; sich —

vr. (haben) przepracować, wytężyć, przeciążać się, spracować się, przemęczyć się.

Übera'nſtrengung, *sf. pl.* =en, przeciążenie *n.*, przemęczenie *n.*, przepracowanie *n.*

Übera'ntworten, habe überantwortet, *va.* wręczyć, oddać, wydać, podać.

Übera'ntwortung, *sf. pl.* =en, wręczenie *n.*, oddanie *n.*, wydanie *n.*

Übera'rbeiten, *va.* i ſich — *vr.* obacz Überanſtrengen.

Ü'berarbeiten, übergearbeitet i überarbeitet, *va.* przerobić na nowo; prześcignąć kogo w robocie.

Übera'rbeitung, *sf.* przepracowanie *n.*, spracowanie *n.*, przeciążenie *n.* pracą.

Ü'berärmel, *sm.* =s, *pl.* —, rękaw płócienny dla zaszanowania sukni.

Überau's, *adv.* nadzwyczajnie, nader, zbyt; — verdächtig zbyt podejrzany; — froh nader wesół; — ſchön nadzwyczajnie piękny; — ſchwierig nadzwyczaj trudny.

Ü'berbau, *sm.* =(e)s, 1) górna budowa; 2) występ *m.*, wyskok *m.*, wykusz *m.*

Überbau'en, habe überbaut *va.* 1) na wierzchu wybudować, wystawić; 2) przykryć co budynkiem, zabudować; 3) ſich — niszczyć, gubić, rujnować się budowaniem.

Ü'ber=behalten, behalte, behältſt, behält, behielt über, habe überbehalten, *va.* 1) zatrzymać na sobie; ich werde den Mantel — nie zdejmę płaszcza; 2) zachować, mieć resztę, pozostałość.

Ü'berbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, martwa kostka, kościak *m.*, kostniak *m.*, kostna narośl, martwak *m.*

Ü'berbett, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pierzyna *f.*, piernat *m.*

Ü'ber=beugen, Ü'ber=biegen, übergebeugt, biege, biegſt, biegt, bog über, übergebogen, *va.* i ſich —, *vr.* (haben) przeginać, przegiąć się naprzód, nagiąć, nagiąć się.

Ü'berbevölkerung, *sf.* przeludnienie *n.*

Überbie'ten, überbiete, =bieteſt, überbietet, überbot, habe überboten, I. *va.* 1) podbijać, podnieść cenę, podkupywać, podkupić, więcej dawać od kogo; 2) przewyższyć, przesadzić; II. ſich —, *vr.* 1) er überbot mich um zwei Kronen on dał więcej o dwie korony odemnie; 2) (przen.:) ſie überbietet ſich an Liebenswürdigkeit prześciga się w uprzejmości.

Überbie'tung, *sf. pl.* =en, podbijanie *n.*, podnoszenie *n.* ceny, podkupowanie *n.*; przesada *f.*, przewyższanie *n.*

Überbi'lden, habe übergebildet, *va.* jmndn — za nadto kogo wykształcić.

Überbi'ldung, *sf.* przesadzone wykształcenie.

Ü'ber=binden, binde, bindeſt, bindet, band über, habe übergebunden, *va.* obwiązać co koło czego, z wierzchu, związać po wierzchu.

Überbi'nden, überbinde, überbindeſt, überbindet, überband, habe überbunden, *va.* obwiązać co czem; eine Wunde mit Watte — obwiązać ranę watą.

Überbla'ttung, *sf.* nakładka *f.*, łączenie *n.* na nakładkę.

Überblä'ttern, *va.* (haben) obacz Durchblättern.

Ü'ber=bleiben, bleibe, bleibſt, bleibt, blieb über, bin übergeblieben, *vn.* pozostać; = übrigbleiben; die Überbliebenen = Hinterbliebenen pozostali *pl.* (po zmarłym).

Ü'berbleibſel, *sn.* =s, *pl.* —, pozostała reszta, ostatki *pl.*, szczątki *pl.*; die — einer Mahlzeit niedojadki *pl.*; die — eines Trinkgelages niedopitki *pl.*; die — des Altertums zabytki *pl.* starożytności.

Ü'berblick, *sm.* =(e)s, przegląd *m.* czego, pogląd *m.*, rzut *m.* oka na co, przejrzenie *n.*; er hat einen richtigen — ma trafny pogląd; — der Geſchichte przegląd historyi; kurzer — krótki przegląd, es fehlt ihm an raſchem — nie oryentuje się szybko.

Überbli'cken, habe überblickt, *va.* przejrzeć, przeniknąć, objąć rzutem oka.

Ü'berbreiten, habe übergebreitet, *va.* rozciągnąć, roztoczyć nad czem, po wierzchu.

Überbri'ngen, überbringe, überbringſt, überbringt, überbrachte, habe überbracht, *va.* przynieść, oddawać, oddać, wręczyć; er hat mir einen Brief überbracht przyniósł, wręczył mi list.

Überbri'nger, *sm.* =s, *pl.* —, oddawca *m.*; der — dieſes Briefes oddawca niniejszego listu.

Überbri'ngerin, *sf. pl.* =nen, oddawczyni *f.*

Überbri'ngung, *sf. pl.* =en, oddanie *n.*, wręczenie *n.*, przyniesienie *n.*

Überbrü'cken, habe überbrückt, *va.* omościć, położyć most nad czem.

Überbrü'ckung, *sf.* połączenie *n.* przez most, rzucenie *n.* mostu przez wodę.

Überbü'geln, habe überbügelt, *va.* przeprasować.

Überbü'rden, habe überbürdet, I. *va.* przeciążyć; II. überbürdet, *pp.* i *adi.* przeciążony.

Überbü'rdung, *sf. pl.* =en, przeciążenie *n.*

Überbü'rſten, habe überbürſtet, *va.* przeczyścić, po wierzchu oczyścić.

Überbu'rzeln, bin überburzelt, *vn.* przewrócić koziołka.

Ü'berchlorſauer, *adi.* =es Salz nadchloran *m.* soli.

Ü'berdach, *sn. pl.* =dächer, obacz Obdach, Schutzdach.

Überda'chen, habe überdacht, *va.* pokryć, przykryć dachem, dać dach nad czem.

Überdau'ern, habe überdauert, *va.* przetrwać, przeżyć.

Ü'berdecke, *sf. pl.* =n, kapa *f.*

Ü'ber=decken, habe übergedeckt, *va.* przykryć, pokryć.

Überde'cken, *va.* habe überdeckt nakryć, przykryć co z wierzchu; mit einem Gewölbe — przesklepić.

Überde'ckung, *sf. pl.* -en, przykrywanie *n.*, pokrywanie *n.*

Ü'berdem i **Überde'm**, *adv.* obacz Überdies.

Überde'nken, überdenke, überdenkst, überdenkt, überdachte, habe überdacht, *va.* rozważać, rozważyć, zastanawiać się nad czem; przemyśliwać, rozpamiętywać; das habe ich wohl überdacht rozważyłem to należycie, dobrze to obmyśliłem.

Überdie's, *adv.* prócz tego, nadto, na domiar.

Ü'berdruck, *sm.* -(e)s, 1) przedruk *m.*; 2) — mittels Metallplatten metalografia *f.*; 3) ciśnienie zbytnie.

Ü'berdruß, *sm.* -sses, sprzykrzenie *n.*, uprzykrzenie *n.*, znudzenie *n.*, przesyt *m.*, wstręt *m.*; Überfluß macht — co nadto to niezdrowo, zbytnia sytość sprawia znudzenie.

Ü'berdrüssig, *adi.* ich bin dessen — to mi się już przykrzy, to mnie już nudzi; des Lebens — sein zmierzić sobie życie; einer Sache — werden sprzykrzyć, zbrzydzić sobie co; selbst des Besten wird man mit der Zeit — nawet najlepsze sprzykrzyć się może.

Überdü'ngen, habe überdüngt, *va.* pognoić, gnojem przykryć.

Übere'ck(s), *adv.* w przekątni, pod przekątnią; es geht — wszystko idzie przewrotnie, bez porządku.

Überei'len, habe übereilt, I. *va.* 1) jmndn — zabiedz komu, zaskoczyć, doścignąć kogo; 2) zbyt się spieszyć, kwapić się nadto, nadto przyspieszyć; das war ein übereilter Schritt to był krok nierozważny, zbyt przyspieszony; der Tod übereilte ihn śmierć go zaskoczyła; — Sie nichts! nie rób pan nic, zanim się nie zastanowisz; II. sich —, *vr.* zanadto spieszyć, kwapić się; er hat sich im Reden übereilt przechwycił się w mowie, wyrwało mu się coś niepotrzebnego w mowie.

Überei'lung, *sf.* zbytnie przyspieszenie, prędkość *f.*, skwapliwość *f.*, nierozwaga *f.*, porywczość *f.*, nieuwaga *f.*, brak *m.* zastanowienia es war bloß eine — von mir zrobiłem to tylko z braku rozwagi; — ist keinem Menschen gut co nagle, to po dyable.

Überei'lungsfehler, *sm.* -s, *pl.* —, błąd *m.* z pośpiechu.

Überei'n, *adv.* zgodnie, jednakowo.

Übereina'nder, *adv.* jeden na drugim, jeden na drugiego, na sobie, na siebie; — legen, setzen, stellen położyć, postawić jedno na drugiem; die Bücher lagen — książki leżały jedna na drugiej; die stürzten tot — padli na siebie bez duszy; die Beine —schlagen założyć nogi na krzyż; sie klagen — skarżą się jeden na drugiego; mit jmndm — kommen poróżnić się, pokłócić się z kim.

Überei'n-kommen, komme, kommst, kommt, kam, überein, bin übereingekommen, *vn.* ułożyć się, ugodzić się, omamiać, omówić się; zgadzać, zgodzić się na co; wir sind übereingekommen, daß . . . ułożyliśmy się, że . . .; man kam überein, daß . . . stanęło na tem, że . . .

Überei'nkommen, *sn.* -s, **Überei'nkunft**, *sf. pl.* -künfte, układ *m.*, umowa *f.*, ugoda *f.*, konwencya *f.*, kontrakt *m.*; mündliches — układ, umowa ustna; ein — treffen zawrzeć umowę.

Überei'nstimmen, habe übereingestimmt, I. *vn.* zgadzać się, odpowiadać, być jednej myśli; alle Leute stimmen darin überein wszyscy zgodnie orzekli; ich stimme damit albo darüber überein zgadzam się na to; diese Ehegatten stimmen miteinander nicht überein to małżeństwo nie zgadza się z sobą, nie żyje w zgodzie; II. übereinstimmend, *ppr.* i *adi.* zgodny; *adv.* zgodnie; nach der -en Meinung według zgodnej opinii; — mit meiner früheren Aussage zgodnie z mojem pierwotnem zeznaniem.

Überei'nstimmung, *pl.* -en, zgodność *f.* (uczuć, myśli, zeznań, tonów); in — bringen zgodzić, pogodzić; ich kann die Einnahme mit der Ausgabe nicht in — bringen nie mogę zrównoważyć, pogodzić dochodu z rozchodem; — aller Teile zgodność wszystkich części, zespół *m.*; in — mit zgodnie z . . .; in — bleiben pozostać w zgodzie.

Überei'ntreffen, treffe, trifft, traf überein, bin übereingetroffen, *vn.* zgadzać się, odpowiadać sobie; der Erfolg trifft mit meiner Voraussetzung überein skutek odpowiada moim przypuszczeniom.

Überei'sen, *va.* (haben) pokryć lodem; die übereisten Bäume drzewa pokryte lodem.

Übere'ssen, sich —, übereesse mich, überissest i ißt dich, überißt sich, überaß sich, habe mich über(a)essen, *vr.* objeść się.

Ü'ber-fahren, fahre, fährst, fährt, fuhr über, bin übergefahren, I. *vn.* przejechać, przeprawić się (na drugi brzeg); II. *va.* przewozić, przeprawiać; jmndn im Boot — przeprawić kogo łódką na drugi brzeg.

Überfa'hren, überfahre, überfährst, überfährt, überfuhr, habe überfahren, *va.* przejeżdżać, przejechać, przeciągnąć czem po wierzchu; nawozić; jmndn mit dem Wagen — przejechać kogo powozem; ich wäre schier — worden o mało że mnie nie przejechano; die Tafel mit dem Schwamme — przejechać gąbką po tablicy, przeciągnąć gąbką po tablicy; Geschriebenes mit raschem Auge — przebiedz coś pisanego; es überfuhr eiskalt meinen Rücken dreszcz przeszedł mi po plecach; den Acker mit

Mist — nawozić; der Kutscher hat die Pferde — woźnica zgonił koni.

Ü'berfahrt, *pl.* -en, 1) przejazd *m.*, przewóz *m.*, przeprawa *f.*, przepływ *m.*; 2) miejsce *n.*, gdzie się na drugi brzeg przeprawia.

Ü'berfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, napad *m.*, najście *n.*, napaść *f.*, najazd *m.*; ein heimtückischer — pułapka *f.*; — in ein Land najazd *m.*, inwazya *f.*; ein nächtlicher — zajście nocne, napad nocny.

Überfa'llen, überfalle, überfällst, überfällt, überfiel, habe überfallen, *va.* 1) napadać, napaść, nachodzić, najść, najechać, zaskoczyć; ein Land — najechać kraj; die Nacht überfiel uns noc nas zaskoczyła; ein Schrecken überfiel ihn strach go ogarnął; der Schlaf überfiel mich sen mnie ogarnął, senność mnie napadła, zdrzymałem się; von einer Krankheit — werden popaść w chorobę; 2) przeskakiwać, przeskoczyć przez przybory myśliwskie (o zwierzynie).

Ü'berfallswehr, *sf.* nadskokowe stawidło, nadskokowa grobla; jaz przelewowy, przewał *m.*

Ü'berfaß, *sn.* -sses, *pl.* -fässer, podwójna beczka.

Ü'berfein, *adi.* bardzo cienki, delikatny; w najlepszym gatunku, przedniejszy.

Überfi'rnissen, *va.* (haben) pokostem pociągnąć, obciągnąć, przeciągnąć.

Überfle'chten, überflechte, überflichtst, überflicht, überflocht, habe überflochten, *va.* opleść; mit Stroh — opleść słomą.

Überflie'gen, überfliege, überfliegst, überflog, habe überflogen, I. *va.* przelatywać, przelecieć, przemykać; unser Schiff überflog den See nasz okręt przeleciał przez jezioro; eine Schrift — przebiedz, przelecieć oczyma pismo; die Schamröte überflog ihr Antlitz rumieniec wstydu mignął się po jej twarzy; II. *vn.* (sein) przelatywać na drugą stronę, przelecieć nad czem.

Überflie'ßen, fließe, fließest i fließt, floß über, bin übergeflossen, *vn.* przelewać, wylewać się; opływać, obfitować w co; das Wasser im Krug fließt über woda przelewa się z dzbanka; der Fluß fließt über rzeka wylewa; (przen.:) ihr Auge floß über łzy puściły jej się z oczu; mein Herz fließt vor Dankbarkeit über serce moje przepełnione wdzięcznością; von Lob — nadmiernie chwalić.

Überflie'ßen, *sn.* -s, wylanie *n.*, wylew *m.*

Überflü'geln, *va.* (haben) 1) oskrzydlić, otoczyć, obsaczyć, zawojować; 2) prześcignąć, wziąć nad kim górę.

Ü'berfluß, *sm.* -sses, obfitość *f.*, dostatek *m.*, zbytek *m.*, nadmiar *m.*; — an etw. haben obfitować, opływać w co, mieć czego podostatkiem, aż do zbytku; bis zum — aż do zbytku; in — leben żyć zbytkownie; alles war im -sse wszystkiego było podostatkiem; er hat Geld im — opływa w pieniądze; zum -e sei es gesagt w dodatku niechaj będzie powiedzianem.

Ü'berflüssig, I. *adi.* obfity, bardzo znaczny; zbytni, zbyteczny; -e Zeit und Mittel haben mieć aż nadto czasu i środków; das wäre — zu sagen to byłoby zbytecznem powiedzieć; das sind ganz -e Geschichten to są całkiem zbyteczne, niepotrzebne historye; ich bin eigentlich hier — jestem właściwie tutaj zbytecznym; II. *adv.* obficie, znacznie; zbytnio, zbytecznie, niepotrzebnie.

Ü'berflüssigkeit, *sf.* zbyteczność *f.*

Überflu'ten, habe überflutet *va.* zalewać, zalać; (przen.:) ein Land — zalać kraj.

Überflu'tung, *sf.* zalanie *n.*, wylanie *n.*, wylew *m.*

Überfo'rdern, habe überfordert, *va.* i *vn.* zacenić, zaceniać; stawiać zbyt wygórowane żądania.

Überfo'rderung, *sf.* *pl.* -en, zacenienie *n.*; wygórowane żądanie.

Ü'berfracht, *sf.* *pl.* -en, nadciężar *m.*, przewyżka *f.*, nadwyżka *f.* ciężaru; przeciążenie *n.*, nakład *m.*, obarczenie *n.*

Überfra'chten, habe überfrachtet, *va.* przeładować, przeciążyć, obarczyć.

Überfre'ssen, sich —, überfresse mich, überfrissest i überfrißt dich, überfrißt sich, überfraß, habe mich überfressen, *vr.* obeżreć się.

Ü'berfreundlich, *adi.* zanadto uprzejmy.

Überfrie'ren, überfriere, überfrierst, überfriert, überfror, bin überfroren, *vn.* obmarznąć, pokryć się lodem.

Ü'berfromm, *adi.* przesadnie pobożny.

Überfru'chtung, *sf.* przepłodnienie *n.*

Ü'berfuhr, *sf.* przewóz *m.*, przeprawa *f.*

Überfü'hrbar, *adi.* dający się przeprowadzić, udowodnić, dowieść.

Ü'berführen, habe übergeführt, *va.* przeprowadzić, przenieść, przewieźć, przeprawić; eine Flüssigkeit in eine andere — przelać jeden płyn do drugiego; der Markt ist mit Waren überführt targ jest zalany towarami.

Überfü'hren, habe überführt, *va.* przekonać, dowieść, przeprowadzić dowód, udowodnić; jmdn einer Schuld — przekonać kogo o winie, udowodnić komu winę; einen Verbrecher — przekonać zbrodniarza.

Überfü'hrung, *sf.*, **Überfü'hren,** *sn.* -s, 1) przeprowadzenie *n.*, przeniesienie *n.*, przewiezienie *n.*; przeprawienie *n.*, przeprawa *f.*; transport *m.*, przemiana *f.*, die — von Gefangenen transport więźniów; — verschiedener Bewegungen in eine einzige ujednostajnienie ruchu; — eines gasförmigen Körpers

in flüſſigen Zuſtand przemiana ciała lotnego w ciało płynne; 2) przeprowadzenie *n.* dowodu, dowód *m.*, przekonanie *n.*

Ü'berfülle, *sf.* przepełnienie *n.*, obfitość *f.*

Ü'berfüllen, habe übergefüllt, *va.* przelać do innego naczynia.

Überfü'llen, habe überfüllt, *va.* przepełnić, zanadto napełnić; ſich mit Speiſen — przeładować sobie żołądek; den Markt mit einer Ware — zarzucić, zalać targ jednym towarem.

Überfü'llung, *sf.* przepełnienie *n.*; przeładowanie *n.*

Überfü'llungsverbot, *sn.* =(e)s, zakaz *m.* przepełnienia.

Überfü'ttern, habe überfüttert, *va.* przekarmić; przepaść; ein Kind — przekarmić dziecko; ein Pferd — przepaść konia.

Überfü'tterung, *sf.* przekarmienie *n.*

Ü'bergabe, *sf.* oddanie *n.*, wręczenie *n.*; poddanie *n.*, kapitulacya *f.*

Ü'bergabebedingungen, *sf. pl.* warunki *pl.* poddania się, kapitulacyi.

Ü'bergabevertrag, *sm.* =es, *pl.* =verträge, warunki *pl.* kapitulacyi, poddania się.

Ü'bergärung, *sf.* przefermentowanie *n.*

Ü'bergang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, 1) przejście *n.*, przeprawa *f.*; — über die Karpathen przejście przez Karpaty; der — durch den Fluß przeprawa przez rzekę; verbotener — zabronione, zakazane przejście; 2) — zum Feinde przejście na stronę nieprzyjacielską, zbiegostwo, dezercya *f.*; 3) — zur Tagesordnung przejście do porządku dziennego; plötzlicher — nagła zmiana; — von Farben cieniowanie *n.*, stopniowanie *n.* barw; — von einer Tonart in die andere modulacya *f.*

Ü'bergangsbeſtimmungen, *sf. pl.* postanowienia przejściowe.

Ü'bergangsbrücke, *sf. pl.* =n, mostek *m.*, kładka *f.*

Ü'bergangsgebirge, *sn.* =s, *pl.* —, góry przechodowe.

Ü'bergangsgeſetz, *sn.* =es, ustawa przechodowa, przejściowa.

Ü'bergangskalk, *sm.* =(e)s, łyszczykowy wapień.

Ü'bergangskurve, *sf.* krzywa przejściowa.

Ü'bergangsminiſterium, *sn.* =s, *pl.* =rien, ministeryum przejściowe.

Ü'bergangsort, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Übergangsſtelle.

Ü'bergangsperiode, *sf. pl.* =n, okres przejściowy.

Ü'bergangsregierung, *sf. pl.* =en, rząd przejściowy.

Ü'bergangsſtation, *sf. pl.* =en, stacya przechodowa, stacya graniczna.

Ü'bergangsſtelle, *sf. pl.* =n, miejsce *n.* przejścia, przeprawienia się.

Ü'bergangszeit, *sf. pl.* =en, czas *m.*, okres *m.*, epoka *f.*, peryod przejściowy.

Ü'bergangszuſtand, *sm.* =es, *pl.* =ſtände, stan przejściowy.

Ü'bergar, *adi.* przegotowany, nadto gotowany.

Überge'ben, übergebe, übergibſt, übergibt, übergab, habe übergeben, I. *va.* oddać, wręczyć, podać; der Obhut — powierzyć opiece; den Flammen — rzucić na pastwę płomieni; eine Bahn dem Verkehr — oddać kolej do użytku, puścić w ruch kolej; ein Buch der Öffentlichkeit — publikować książkę; die Waffen, eine Feſtung — złożyć broń, poddać fortecę; einen Brief — wręczyć, oddać list; II. ſich —, *vr.* 1) poddać się, kapitulować; 2) zwymiotować, wymiotować, rzygać.

Überge'ber, *sm.* =s, *pl.* —, oddawca *m.*, wręczyciel *m.*

Ü'bergebot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyższe podanie (ceny na licytacyi), podkupne *n.*

Ü'bergebühr, *sf. pl.* =en, zwyżka *f.* należytości.

Überge'bung, *sf.* 1) obacz Übergabe; 2) wymiotowanie *n.*, rzyganie *n.*

Ü'ber-gehen, gehe, gehſt, geht, ging über, bin übergegangen, *vn.* 1) przejść (na drugą stronę); das iſt in andere Hände übergegangen to przeszło w inne ręce; er iſt zum Feinde übergegangen przeszedł na stronę nieprzyjacielską; 2) (überfließen) die Augen gehen ihm über łzy mu się cisną do oczu, łzy mu w oczach stają; wes das Herz voll iſt, des geht der Mund über co na sercu leży, to się do ust ciśnie, trudno nie płakać, kiedy kogo boli, gdzie kogo boli, tam rękę kładzie; 3) jetzt wollen wir von dem Allgemeinen auf das Beſondere — teraz od ogółów przejdźmy do szczegółów; zur Tagesordnung — przejść do porządku dziennego; zu einer anderen Religion — przejść na inną wiarę, zmienić wiarę; 4) in Fäulnis — przechodzić w zgniliznę; ein in Blau übergehendes Grün niebieski kolor wpadający w zielony; von einer Tonart in die andere — modulować; 5) także = vorübergehen; das Gewitter geht bald über burza wnet przejdzie.

Überge'hen, übergehe, übergehſt, überging, habe übergangen; I. *va.* 1) przejść co; eine Rechnung — przejrzeć, przeglądnąć rachunek; das Feld — przejść przez pole; 2) pominąć kogo, nie uwzględnić kogo (unbeachtet laſſen); nie wspomnieć, zamilczeć, zaniedbać (beiſeite laſſen, vernachläſſigen); etw. mit Stillſchweigen — przemilczeć o czem, pominąć milczeniem; eine Stelle, ein Wort — opuścić, przeskoczyć ustęp, słowo; er iſt bei einer Beförderung übergangen worden został pominiętym, preterowanym przy awansie; zur Tagesordnung — przejść do porządku dziennego.

Überge'hung, *sf.* pominięcie *n.*, ominięcie *n.*; przej-

rzenie *n.*, przeglądnięcie *n.*; mit — z pominięciem.

Ü'bergelehrt, *adi.* zanadto uczony, przeuczony.

Ü'bergenug, *adi.* aż nadto, podostatkiem.

Ü'bergeſchäftig, *adi.* zaaferowany.

Ü'bergewalt, *sf.* ob. Obergewalt.

Ü'bergewicht, *sn.* -es, 1) nadwyżka *f.* wagi; 2) przewaga *f.*, wyższość *f.* (Vorherrſchen, Überlegenheit); das — iſt auf unſerer Seite nasza strona ma przewagę; das — über jmndn gewinnen zyskać nad kim przewagę.

Übergie'ßen, übergieße, übergießeſt i übergießt, übergoß, habe übergoſſen, *va.* 1) przelać, przelewać; 2) polać, polewać, oblać, oblewać; 3) przelać, lać tak, że się wierzchem wylewa; 4) Früchte mit Zucker — polewać owoce cukrem, kandyzować owoce; 5) *vimp.* es übergoß ihn purpurrot zaczerwienił się jak burak.

Übergi'pſen, *va.* gipsem powlec, zagipsować.

Übergi'pſung, *sf. pl.* -en, zagipsowanie *n.*, powłoka gipsowa.

Übergi'ttern, *va.* (haben) pokryć co kratą, zakratować.

Übergla'ſen, *va.* (haben) oszklić, pokryć szkłem.

Ü'berglücklich, *adi.* nader szczęśliwy.

Übergo'lden, *va.* (haben) pozłocić, ozłocić.

Übergo'ldung, *sf. pl.* -en, pozłocenie *n.*, pozłotka *f.*

Ü'bergöttlich, *adi.* nadboski.

Übergra'ſen, ſich —, *vr.* pokryć się trawą.

Ü'bergreifen, greife, greifſt, griff über, habe übergegriffen; *vn.* (eingreifen) in jmndś Rechte — wkroczyć, wdzierać się w czyje prawa.

Ü'bergriff, *sm.* -es, *pl.* -e, nadużycie *n.*

Ü'bergroß, *adi.* nadzwyczajnie wielki, olbrzymi; -e Güte nadzwyczajna dobroć.

Ü'bergurt, *sm.* -es, *pl.* -e, **Ü'bergürtel**, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Obergurt.

Ü'berguß, *sm.* -ſſes, *pl.* -güſſe, 1) polewka *f.*, glazura *f.* (na torcie); 2) polewanie *n.* emaliowanie (w giserni).

Ü'berhaben, habe, haſt, hat, hatte über, habe übergehabt; *va.* 1) ein Tuch — mieć na sobie chustkę, szal; 2) mieć zwyżkę = übrig haben; 3) (obraz.) etw. — mieć już czego nadto.

Ü'berhalten, halte, hältſt, hält, hielt über, habe übergehalten; *va.* 1) trzymać nad czem, po nad czem; 2) przejąć na siebie (gra w kręgle); 3) = übervorteilen.

Überha'ndnehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm überhand, habe überhandgenommen; *vn.* coraz się wzmagać, n. p. pożar, wylew, przepych; szerzyć się (n. p. choroba, zaraza, pożar); rozpowszechniać się (n. p. zwyczaj); brać przewagę, wziąć górę nad czem; das Unkraut nimmt — chwast głuszy, zagłusza; das Ungeziefer nimmt — robactwo mnoży się.

Überha'ndnehmen, *sn.* -s, wzmaganie *n.*, szerzenie *n.*, rozpowszechnianie *n.* się.

Ü'berhang, *sm.* -es, *pl.* -hänge, 1) to co jest z wierzchu zawieszone, draperya *f.*, firanka *f.*; 2) wystawanie części budowli (n. p. wykusz) (arch.); 3) zarzutka *f.*

Ü'ber-hangen, hange, hängſt, **Ü'berhängen**, hänge, hängſt, hing über, habe übergehangen, *vn.* wisieć nad czem, zwieszać, być zwieszonym, pochylonym na jedną stronę; wystawać, przechylać się.

Ü'berhängen, überhänge, überhängſt, überhing, habe übergehangen, *va.* przewiesić, zawiesić, obwiesić, zarzucić.

Ü'berhängig, *adi.* zwieszający, obwisły, zwisły.

Überha'rſchen, I. *va.* (haben) pokryć coś korą, strupem, powłoką; II. *vn.* (ſein) zaskorupieć, zasklepić się (rana).

Überhau'chen, *va.* (haben) obchuchać co, nachuchać na co (zwierciadło); mit Farben nur überhauchtes Bild obraz malowany w delikatnych barwach.

Überhäu'fen, habe überhäuft, *va.* przepełnić, zawalać, obsypywać, zasypywać; obarczać, obciążać; = überladen; das Lagerhaus iſt mit Getreide überhäuft składy są przepełnione, zawalone zbożem; jmndn mit Wohltaten — obsypywać kogo dobrodziejstwami; er iſt mit Geſchäften überhäuft on jest obarczony interesami; mit Schulden überhäuft ſein być przeciążonym długami; jmndn mit Flüchen — miotać na kogo przekleństwa, obrzucać kogo przekleństwami.

Überhäu'fung, *sf. pl.* -en, przepełnienie *n.*, zapełnienie *n.*, obarczenie *n.*, obciążanie *n.*

Überhau'pt, *adv.* w ogólności, wogóle, zgoła; wenn es — möglich iſt jeśli w ogólności jest możliwe; jetzt iſt es — unmöglich teraz to zgoła niemożliwe.

Überhe'ben, überhebe, überhebſt, überhob, habe überhoben; I. *va.* jmndn einer Sache — uwolnić kogo od czego, nie trudzić czem; — Sie mich dieſer Mühe oszczędź mi pan tego trudu, uwolń mnie pan od tego trudu; II. ſich — *vr.* (haben) 1) podźwignąć się, przerwać się (podnosząc ciężary nad siły); 2) wynosić się nad czem, panoszyć się; ohne mich — zu wollen nie chwalący się.

Überhe'bung, *sf. pl.* -en, 1) uwolnienie *n.* = Befreiung; dyspenzowanie *n.*; 2) wynoszenie, panoszenie *n.* się, pycha *f.*, arroganeya *f.*

Überhei'zen, habe überheizt, *va.* przepalić, przegrzać.

Ü'berhemd, *sm.* -es, *pl.* -en, półkoszulek *m.*

Überhe'r, *adv.* na, po wierzchu; a nadto.

Überhi'n, *adv.* powierzchownie; jako tako; byle zbyć.

Überhi'tzen, I. habe überhitzt, *va.* przegrzać, przepalić

II. ſich —, *vr.* (haben) zegrzać się.

Überhi'tzung, *sf. pl.* -en, przegrzanie *n.*

Überhi'tzungsapparat, *sm.* -es, *pl.* -e, **Überhi'tzungsrohr**, *sn.* -es, *pl.* -e, przegrzewacz *m.*

Überho'beln, habe überhobelt, *va.* przeheblować.

Ü'berhoch, *adi.* za wysoki, nadto, niezmiernie wysoki.

Überhö'hen, I. *va.* (haben) przewyższać; II. überhöht, *pp.* i *adi.*; durch einen Bogen — ukoronowany łukiem.

Ü'berholen, habe übergeholt, *va.* 1) przeprawić na drugą stronę; hol' über! dawaj łódź!; 2) die Segel — zmienić, przełożyć żagle.

Überho'len, habe überholt, *va.* prześcignąć; er hat ihn in der Schule überholt prześcignął go w szkole.

Überho'rchen, habe überhorcht, *va.* stracić słowo nie słuchając uważnie.

Überhö'ren, *va.* (haben) 1) przesłyszeć, niedosłyszeć, nie słyszeć, nie uważać czego; 2) jmndn — przesłuchać, wysłuchać, przepytać kogo; ſich ſeine Aufgabe — powtórzyć zadanie.

Ü'berhoſen, *sf. pl.* wierzchnie spodnie, pantalony *pl.*

Überhü'pfen, *va.* (haben) obacz Überſpringen.

Ü'berirdiſch, *adi.* 1) nadziemski; 2) niebiański = himmliſch; boski = göttlich; duchowy = geiſtig; cudowny = wunderbar.

Überja'gdbar, *adi.* ein -er Hirſch stary i duży jeleń.

Überja'gen, I. *va.* (haben) zmęczyć zanadto pędząc, spędzić; II. *vn.* (ſein) uciec na drugą stronę.

Ü'berjährig, *adi.* 1) ponad rok liczący; 2) także überjährt nadto stary, przestarzały (drzewo).

Überka'lken, *va.* (haben) wapnem obrzucić, wapnić.

Überkä'mmen, *va.* (haben) przeczesać.

Überkau'fen, I. *va.* (haben) przepłacić, II. ſich —, *vr.* rujnować się na zakupna.

Überki'ppen, I. *vn.* (ſein) przeważyć się, przechylić się przez brzeg, stracić równowagę; II. *va.* (haben) przeważyć co, przechylić przez brzeg.

Überki'tten, *va.* (haben) pokitować (z wierzchu).

Überkle'ben, *va.* (haben) przykleić, okleić.

Ü'berkleid, *sn.* -es, *pl.* -er, suknia wierzchnia.

Überklei'den, *va.* (haben) przystroić zewnątrz (ołtarz), pokryć, powlec, przyodziać.

Überklei'ſtern, *va.* (haben) klajstrem oblepić, pomazać, poklajstrować.

Ü'berklug, *adi.* przemądry.

Ü'berklugheit, *sf.* przemądrość *f.*

Ü'berknöpfen, *va.* (haben) zapiąć po wierzchu.

Überko'chen, I. *vn.* (haben i ſein) wykipieć, przegotować; (przen.:) zegrzać, rozegrzać się; II. *va.* (haben) przegotować coś dla konserwowania.

Ü'berkohlenſauer, *adi.* -es Salz dwuwęglan *m.* soli.

Überko'mmen, bin überkommen, I. *vn.* der Brief iſt mir — list mi wręczono, list otrzymałem; alles was uns — iſt wszystko co się nam dostało, co przeszło na nas; II. *va.* 1) odbierać, odebrać = bekommen; 2) przywłaszczyć sobie coś; 3) es überkam ihn eine plötzliche Angſt zdjął go nagły strach.

Ü'berkraft, *sf. pl.* -kräfte, siła przeważająca, przemoga *f.*; nadmiar *m.* siły, siła wybuchająca.

Ü'berkräftig, *adi.* nadzwyczajny, nadmierny, silny.

Ü'berkritiſch, *adi.* nadto krytyczny.

Ü'berkruſten, ſich —, *vr.* zasklepić się, pokryć się powłoką, strupem.

Ü'berladen, lade, lädſt, lädt, lud über, habe übergeladen, *va.* ładunek przeładować z jednego wozu nadrugi.

Überla'den, I. überlade, überlädſt, überlädt, überlud, habe überladen, *va.* przeładować, obciążyć, przeciążyć, obarczyć; ein Pferd, einen Wagen — przeładować, zanadto obciążyć konia, wóz; einem Kinde den Magen — przeładować dziecku żołądek; das Volk mit Steuern — przeciążyć ludność podatkami; ſich den Magen — przeładować sobie żołądek; eine Rolle — przesadzić, szarżować rolę; II. überladen, *pp.* i *adi.* przeładowany; mit Arbeit, mit Geſchäften — obarczony robotą, interesami.

Ü'berladerampe, *sf. pl.* -n, ładownia *f.*, przystań kolejowa = Verladerampe.

Überla'dung, *sf. pl.* -en, przeładowanie *n.*, przeciążenie *n.*, obciążenie *n.*, obarczenie *n.*, nadkład *m.*

Ü'berlandseiſenbahn, *sf. pl.* -en, kolej łącząca dwa morza, kolej transkontynentalna.

Ü'berlang, *adi.* za długi, nadto długi.

Ü'berlangen, *va.* (haben) podać na drugą stronę.

Überla'ſſen, überlaſſe, überläſſeſt i überläßt, überließ, habe überlaſſen, I. *va.* 1) przepuścić na drugą stronę; 2) zostawić, zachować = übrig laſſen; 3) odstąpić = abtreten, poruczyć, zdać na kogo, oddać komu; powierzyć = anvertrauen; jmndm ſeine Güter — odstąpić komu swoje dobra, pozostawić komu swoje dobra do dowolnego użytku; ich überlaſſe ihnen zu bedenken pozostawiam to panu do namysłu; ich überlaſſe das ihrem Zartgefühl zdaję się na pańską delikatność; ich überlaſſe ſie ihrem Schickſale pozostawiam ją losowi; die Sache iſt ihm ganz — sprawa jest zupełnie jemu poruczona, zdana na niego; das bleibt dir — to pozostaje twoją rzeczą; das muß ich dir — pozostawiam to tobie, zdaję to na ciebie; er iſt ſich ſelbſt — jest zdany na samego siebie; II. ſich —, *vr.* ſich der Freude —, oddawać się ra-

dości; ſich dem Schmerze — poddawać się bolowi; ſich dem Zufall — zdać się na przypadek; ſich jmndm — poddać się komu.

Überla'ſſen, *sn.* -s, **Überla'ſſung,** *sf.* przepuszczenie *n.*; odstąpienie *n.*, poruczenie *n.*, zdanie *n.* na kogo, pozostawianie *n.*

Überla'ſſer, *sm.* -s, *pl.* —, odstępujący *m.*

Ü'berlaſt, *sf.* przeciążenie *n.*, nakład *m.*, obarczenie *n.*, nadmiar *m.*, nadwyżka *f.* ładunku, przewyżka *f.* ciężaru; (przen.:) natręctwo *n.*

Überla'ſten, *va.* przeciążyć, zanadto obciążyć; er iſt mit Schulden, Verpflichtungen überlaſtet jest przeciążony długami, zobowiązaniami.

Ü'berlaſtig, *adi.* -es Schiff okręt nadto obładowany, przeładowany.

Ü'berläſtig, *adi.* bardzo natrętny; bardzo przykry.

Ü'berlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, 1) najście kogo przez wiele osób, liczne, natrętne odwiedziny; 2) przewał *m.*, przelew *m.*

Ü'ber-laufen, laufe, läufſt, läuft, lief über, bin übergelaufen, *vn.* 1) przelewać się, wykipieć; das Glas läuft über przelewa, leje się ze szklanki; die Milch iſt — mleko wykipiało; der Topf läuft über kipi z garnka; die Augen liefen ihm über łzy mu w oczach stanęły; die Galle läuft ihm über złość go bierze; 2) zum Feinde — zdezertować, przejść do nieprzyjaciela.

Überlau'fen, überlaufe, überläufſt, überläuft, überlief, habe überlaufen; I. *va.* 1) *a*) einen Brief — przerzucić, przeglądnąć list; *b*) ein kalter Schweiß überläuft mich zimny pot wystąpił mi na czoło; ein Schauer überläuft mich dreszcz mnie przechodzi; 2) jmndn — nachodzić kogo, naprzykrzać się komu; die Bettler — mich żebraki mnie nachodzą, naprzykrzają mi się; II. ſich —, *vr.* (haben) zmęczyć się nadmiernem bieganiem.

Ü'berläufer, *sm.* -s, *pl.* —, zbieg *m.*, dezerter *m.*; religioſer, politiſcher — apostata *m.*, renegat *m.*

Ü'berlaut, *adi.* nadto głośny, za głośny; *adv.* za głośno; — ſchreien wrzeszczeć; — lachen śmiać się na cały głos.

Überle'ben, *va.* (haben) jmndn, etw. — przeżyć przetrwać kogo, coś; die Überlebenden pozostali przy życiu; er überlebt dieſe Schande nicht on nie przeżyje tej sromoty; er hat ſich überlebt przeżył się; das hat ſich überlebt to już się przeżyło, wyszło z użycia, to już wyszło z mody.

Ü'berlegen, *va.* położyć co z wierzchu, rozciągnąć; jmndn — położyć kogo, przełożyć przez kolano (celem obicia).

Überle'gen, I. *va.* (haben) rozważać, zastanawiać się, przemyśliwać, namyślać się, rozmyślać; ich muß mir das reiflich — muszę się nad tem należycie zastanowić, muszę to należycie rozważyć; ich will mir's — namyślę się nad tem; ich habe es mir anders überlegt rozmyśliłem się; II. überlegt, *pp.* i *adi.* ein -er Menſch człowiek rozważny, myślący, roztropny, ostrożny; ein -es Verbrechen zbrodnia popełniona z rozwagą, zbrodnia przygotowana.

Überle'gen, *adi.* przewyższający, wyższy, przemagający, liczniejszy, silniejszy, zdatniejszy; ein -er Feind silniejszy nieprzyjaciel; hierin iſt er allen — w tem on góruje nad wszystkimi, przewyższa wszystkich.

Überle'genheit, *sf.* wyższość *f.*, przewaga *f.*, górowanie *n.*

Überle'gſam, *adi.* rozważny, roztropny.

Überle'gtheit, *sf.* rozważność *f.*, rozwaga *f.*, roztropność *f.*

Überle'gung, *sf.* rozwaga *f.*, rozmysł *m.*, zastanowienie *n.*, rozgarnienie *n.*; mit — z rozwagą, z rozmysłem; eine Tat mit — verüben popełnić czyn z rozmysłem; ohne — bez zastanowienia, nierozważnie; nach reiflicher — po dojrzałej rozwadze.

Überle'gungsfriſt, *sf.* czas *m.* do namysłu.

Ü'berleiten, *vn.* i *va.* (haben) przeprowadzić na drugą stronę; Blut — przeprowadzić transfuzyę krwi.

Ü'berleitung, *sf.* transfuzya *f.*

Ü'berleitungsſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, frazes przejściowy (muzyka).

Überle'rnen, *va.* (haben) przeuczyć się, poduczyć się, powtarzać lekcyę.

Überle'ſen, überleſe, überlieſeſt i überlieſt, überlieſt, überlaß, hat überleſen, *va.* 1) jeszcze raz przeczytać; przerzucić czytając, szybko przeczytać; 2) przeoczyć, przeskoczyć coś czytając.

Überlie'ferbar, *adi.* dający się dostawić.

Überlie'fern, *va.* (haben) wręczyć = einhändigen, podać; przekazać; wydać; jmndm einen Brief — wręczyć, dostawić komu list; den Strolch der Wache — włóczęgę wydać straży; der Nachwelt — przekazać coś potomności; überlieferte Gebräuche tradycyjne zwyczaje.

Überlie'ferung, *sf. pl.* -en, 1) podanie *n.*, tradycya *f.*; durch — przez tradycyę, tradycyjny; 2) wręczenie *n.*, przekazanie *n.*, wydanie *n.*, dostawienie *n.*

Ü'berliegen, I. *vn.* (haben) być rozłożonym na czem; die -de Decke ſoll den Tiſch ſchonen kapa pokrywa stół dla zaszanowania go; II. ſich —, *vr.* dieſe Früchte haben ſich überlegen te owoce są zleżałe.

Überli'ſten, *va.* (haben) podejść, okpić kogo; das heißt den Fuchs — wollen to znaczy tyle co chcieć oszukać lisa.

Überli'ſten, *sn.* -s, **Überli'ſtung,** *sf.* podejście *n.*, zaskoczenie *n.*

Überma'chen, *va.* (haben) przesłać komu co, przekazać; Geld durch eine Anweiſung — przekazać pieniądze przekazem.

Überma'chen, *sn.* -s, **Überma'chung,** *sf.* przesłanie *n.*, przekazanie *n.*, przesyłka *f.*

Überma'cher, *sm.* -s, *pl.* —, przekazujący, wysyłający.

Ü'bermacht, *sf.* przemoc *f.*, przewaga *f.* = Vorherrſchen; der — unterliegen uledz przemocy; die — des Feindes przewaga nieprzyjaciela.

Ü'bermächtig, *adi.* przemożny, przeważający.

Überma'len, *va.* (haben) pomalować z wierzchu, zamalować, przemalować; ein Bild — odnowić obraz stary albo uszkodzony; retuszować.

Überma'lung, *sf. pl.* -en, przemalowanie *n.*, zamalowanie *n.*, odnowienie *n.*, retuszowanie *n.*, odrestaurowanie *n.*, retuszowanie *n.*

Ü'bermanganſauer, *adi.* -es Salz nadmanganian soli.

Ü'bermanganſäure, *sf.* kwas nadmanganowy.

Überma'nnen, *va.* (haben) pokonać, przemódz; der Schlaf übermannte ſie sen ją zmógł.

Ü'bermaß, *sn.* -es, nadmiar *m.*; obfitość *f.* aż do zbytku, zbytek *m.*; — im Eſſen brak miary w jedzeniu, żarłoczność *f.*; zum -e na domiar; wir haben von allem im — mamy z wszystkiego do zbytku; ein — von Leichtſinn lekkomyślność w najwyższym stopniu; im — verſehen ſein być zaopatrzonym aż do zbytku.

Ü'bermäßig, I. *adi.* nadmierny, zbyteczny; ein -er Preis zbyt wygórowana cena; -er Eifer nadmierna, zbyt wielka gorliwość; -es Lob przesadzone pochwały; II. *adv.* nadmiernie, nad miarę, zbytecznie; — lachen śmiać się przesadnie; — groß nadmiernie wielki; — eſſen jeść nad miarę.

Ü'bermäßigkeit, *sf.* nadmiar *m.*

Überman'ern, *va.* (haben) omurować; przemurować.

Übermei'ſtern, *va.* (haben) 1) obacz Bemeiſtern I.; 2) ob. Übermannen.

Ü'bermenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, nadczłowiek *m.*

Ü'bermenſchlich, *adi.* nadludzki, nadzwyczajny, niezmierny, niesłychany; eine -e Anſtrengung nadludzkie wytężenie.

Übermi'tteln, *va.* (haben) obacz übermachen.

Übermi'tt(e)lung, *sf.* doręczenie *n.*

Ü'bermittler, *sm.* -s, *pl.* —, doręczyciel *m.*

Ü'bermorgen, *adv.* pojutrze.

Ü'bermorgend, *adi.* pojutrzejszy.

Übermü'den, I. *va.* (haben) i *vr.* ſich — zmęczyć się silnie, przemęczyć się, wyczerpać się; II. *vn.* (ſein) ich bin übermüdet jestem zanadto zmęczony, wyczerpany.

Übermü'dung, *sf.* przemęczenie *n.*, nadto wielkie zmęczenie, wyczerpanie *n.*

Ü'bermut, *sm.* -es, 1) zarozumiałość *f.*, pycha *f.* = Hochmut; arogancya *f.* = Anmaßung; zuchwałość *f.* = Frechheit; wyniosłość *f.*; 2) swawola *f.*, pustota *f.*, rozpusta *f.*; er hat es bloß aus — getan zrobił to tylko ze swawoli; im -e des Glückes w upojeniu szczęścia; Gut macht — chleb bodzie.

Ü'bermütig, *adi.* 1) dumny; zarozumiały, arogancki = anmaßend; zuchwały = frech; ein -er Bengel zuchwały chłystek; 2) swawolny, rozpustny; — ſein brykać.

Überna'chten, I. *vn.* (haben) (prze)nocować, zanocować; bei Mutter Grün — przenocować pod gołem niebem; II. *va.* (haben 1) jmndn — przenocować kogo, dać komu nocleg; 2) ciemnością pokryć.

Überna'chten, *sn.* -s, przenocowanie *n.*, zanocowanie *n.*, nocleg *m.*

Ü'bernächtig, *adi.* 1) trwający całą noc; 2) niewyspany; er ſieht — aus wygląda tak jak gdyby spędził noc bezsenną, gdyby całą noc czuwał; 3) przejściowy, efemeryczny.

Übernä'hen, *va.* (haben) obszyć z wierzchu.

Ü'bernahme, *sf.* objęcie *n.*, odebranie *n.*, odbiór *m.*, przyjęcie *n.*; — einer Arbeit objęcie *f.* roboty; ich beſtätige die — des Geldes potwierdzam odbiór pieniędzy; — einer Erbſchaft objęcie spadku; — eines Hauſes objęcie domu w posiadanie.

Ü'bernahme, Ü'bernahmsbedingungen, *sf. pl.* warunki *pl.*, objęcia, przyjęcia.

Ü'bernährung, *sf.* hypertrofia *f.*, nadmierne odżywianie, rozrost *m.*

Ü'bernaht, *sf. pl.* -nähte, obszywka *f.*

Ü'bernatürlich, *adi.* nadnaturalny, nadprzyrodzony, nadludzki = übermenſchlich; von -er Größe nadnaturalnej wielkości; -es Ereignis cudowne zdarzenie, cud *m.*

Ü'bernatürlichkeit, *sf.* nadnaturalność *f.*, nadprzyrodzoność *f.*

Überne'hmen, übernehme, übernimmſt, übernimmt, übernahm, habe übernommen; I. *va.* 1) objąć, wziąć coś na siebie, podjąć się czego, wziąć w posiadanie = Beſitzergreifen; — etw. zu tun przedsiewziąć; das Kommando — objąć dowództwo; die Verantwortlichkeit für etw. — wziąć na siebie odpowiedzialność za coś; laß mich das — daj mnie to zrobić; 2) wziąć co na drugą stronę; 3) okryć się czem; einen Mantel — zarzucić płaszcz; wziąć płaszcz na siebie; 4) ſich vom Zorne — laſſen dać się porwać gniewowi; 5) jmndn — przeciążyć kogo, żądać od niego za dużo; ein Pferd — konia nadto zmęczyć; II. ſich —, *vr.* 1) przebrać w czem miarę, przesilać się; ſich im Arbeiten — przesilać, zamęczać się pracą; ſich im Eſſen und Trinken — przebrać miarę

w jedzeniu i piciu; 2) ſich — panoszyć się.

Überne'hmer, *sm.* =s, *pl.* —, ten co coś obejmuje, podejmuje się czegoś; — eines Baues przedsiębiorca budowy.

Überne'hmung, *sf.* 1) ob. Übernahme; 2) panoszenie *n.* się, nadto wielkie zaufanie do samego siebie.

Ü'ber=ordnen, ordne über, habe übergeordnet, *va.* wywyższyć; jmndn einem — wywyższyć kogo nad drugich, ustanowić kogo nad kim.

Ü'beroxyd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nadtlenek *m.*

Überpflü'gen, *va.* (haben) zaorać, przeorać.

Ü'berphosphorſäure, *sf.* kwas nadfosforowy.

Überpi'nſeln, *va.* (haben) zapenzlować, przepenzlować.

Überplä'tten, *va.* (haben) przeprasować, zaprasować.

Ü'berproduktion, *sf.* nadprodukcya *f.*, hyperprodukcya *f.*, nadmiar *m.* wytwórczości.

Ü'berpurzeln, *vn.* (ſein) i *vr.* potoczyć się, przewrócić koziołka przez co.

Überque'r, *adv.* w poprzek, ukośnie.

Überque'ren, *va.* (haben) przejść w poprzek.

Überra'gen, *va.* (haben) przewyższyć co, wystawać, wznosić się, górować nad czem, sterczyć ponad czem, dominować; jmndn an Gelehrſamkeit — przewyższać kogo uczonością.

Überra'nken, *va.* (haben) przerastać, pokrywać gałęziami.

Überra'ſchen, I. *va.* (haben) niespodzianie napaść na kogo, zajść kogo, nadejść, zaskoczyć, wyłapać; jmndn mit etw. — zrobić komu czem niespodziankę; dieſe Nachricht hat mich ſehr überraſcht ta wiadomość przyszła mi bardzo niespodziewanie, mocno mnie zdziwiła; die Nacht hat uns überraſcht noc nas zaskoczyła; II. überraſchend, *ppr.* i *adi.* niespodziany, nadzwyczajny, zadziwiający; *adv.* — kommen niespodzianie przyjść.

Überra'ſchung, *sf. pl.* =en, niespodzianka *f.*, niespodziane wydarzenie, zaskoczenie *n.*

Überre'chen, *va.* (haben) przegrabić.

Überre'chnen, *va.* (haben) przerachować, przeliczyć, kalkulować.

Überre'chnung, *sf.* przerachowanie *n.*, przeliczenie *n.*, kalkulowanie *n.*, kalkulacya *f.*

Überre'den, *va.* (haben) i *vr.* namówić, nakłonić = bewegen; przekonywać, perswadować; du wirſt ſie nicht — können nie będziesz mógł jej nakłonić, przekonać, wyperswadować; ſich durch Gründe — laſſen dać się przekonać.

Überre'den, *sn.* =s, **Überre'dung**, *sf.* namawianie *n.*, namowa *f.*, nakłanianie *n.*, przekonywanie *n.*, perswazya *f.*

Überre'dungsgabe, *sf.*, **Überre'dungskraft**, *sf.*, **Überre'dungskunſt**, *sf.* dar *m.*, siła *f.*, sztuka *f.*, wmawiania, nakłaniania, przekonywania.

Ü'berreich, *adi.* niezmiernie bogaty, nader bogaty; obfity.

Überrei'chen, I. *va.* (haben) podać, wręczyć; II. *vn.* sięgać po za coś.

Ü'berreichlich, *adi.* nader obfity, więcej niż wystarczający.

Überrei'chung, *sf.* wręczenie *n.*, podanie *n.*, podawanie *n.*, oddanie *n.*

Ü'berreif, *adi.* przejrzały, przestały, nadto dojrzały.

Ü'berreife, *sf.* przejrzałość *f.*, przestałość *f.*

Überrei'ft, *adi.* pokryty szronem.

Über=rei'ten, reite, ritt über, überritt, habe übergeritten, überritten, I. *va.* 1) przejechać kogo jadąc konno; 2) prześcignąć kogo konno; 3) ein Pferd — konia zanadto spędzić, zmęczyć; 4) einen Bezirk — przejechać konno przez powiat (celem wizytacyi); II. *vn.* (ſein) die Brücke — przejechać konno na drugą stronę mostu; zum Feinde — przeprawić się konno do nieprzyjacielskiego obozu.

Ü'berreiz, *sm.* =es, rozdrażnienie *n.*, nadmierna wrażliwość.

Überrei'zen, *va.* (haben) nader rozdrażniać, przedrażnić.

Überrei'zung, Überrei'zbheit, *sf.* rozdrażnienie *n.*, przedrażnienie *n.*

Überre'nnen, *va.* przewrócić, wywrócić, obalić co biegnąc, prześcignąć kogo.

Ü'berreſt, *sm.* =es, *pl.* =e, reszta pozostała, pozostałość *f.*, szczątki *pl.*; =e von Speiſen resztki potraw; =e des klaſſiſchen Altertums szczątki klasycznej starożytności; irdiſche =e zwłoki *pl.*

Überri'nden, *va.* (haben) pokryć korą.

Ü'berrinnen, rinnt, rann über, bin übergeronnen, *vn.* obacz überfließen.

Ü'berrock, *sm.* =es, *pl.* =röcke, 1) surdut długi; 2) zarzutka *f.* palto *n.*; Winter=überrock palto zimowe, zarzutka zimowa; 3) — bei Frauen wierzchnia spodnica.

Überro'ſten, *vn.* (ſein) zardzewieć, pordzewieć.

Ü'berrücks, *adv.* — fallen upaść na znak.

Überru'mpeln, *va.* (haben) zaskoczyć, podejść kogo, nagle opanować, wziąć podejściem; eine Feſtung — twierdzę znienacka zaatakować i wziąć.

Überru'mpelung, *sf.* zaskoczenie *n.*, niespodziane wzięcie, podejście *n.*, opanowanie *n.*

Ü'bers = über das.

Überſä'en, überſäe, überſäeſt, habe überſät, *va.* obsiać.

Überſa'lzen, überſalze, überſalzeſt i überſalzt, habe überſalzen; 1) posolić po wierzchu, posypać solą; 2) przesolić.

Ü'berſatt, *adi.* aż nadto syty, przesycony; einer Sache — ſein mieć czegoś dość, uprzykrzyć sobie coś.

Überſä'ttigen, I. *va.* (haben) przesycić, przesycać; II. ſich —, *vr.* przesycić się; von etw. überſättigt ſein mieć czegoś do syta, być zdegustowanym czem.

Überſä'ttigung, *sf.* przesycenie *n.*, przesyt *m.*

Überſäu'ern, *va.* (haben) przekwasić.

Überſcha'llen, *va.* (haben) brzmieniem, hukiem przegłuszyć, przehuczeć.

Ü'berſcharf, *adi.* zanadto ostry.

Überſcha'tten, *va.* (haben) zacienić, ocienić.

Überſcha'ttung, *sf.* zacienienie *n.*

Überſchä'tzen, *va.* (haben) przeceniać, przecenić, oceniać za wysoko.

Überſchä'tzung, *sf.* przecenienie *n.*

Überſchau'bar, Überſchau'lich, *adi.* obacz Überſichtlich.

Überſchau'en, *va.* (haben) rzucić okiem naokoło, rozpatrywać się, przeglądać, oglądać; dieſer Hügel überſchaut das ganze Tal ten pagórek górnje nad całą doliną.

Über-ſchäu'men, bin übergeſchäumt, *vn.* zapienić się, przelać się pianą.

Überſchi'cken, *va.* (haben) obacz Überſenden.

Ü'berſchießen, ſchieße, ſchießeſt i ſchießt, ſchoß über, bin übergeſchoſſen, *vn.* 1) upaść, powalić się na co, hrymnąć; 2) w biegu przeskoczyć po za cel, szybko na drugą stronę przeskoczyć; der Hund ſchießt über pies zmykając ominął trop; 3) strzelić ponad co, wierzchem; 4) (obraz.) die Kraft tryskająca siła; 5) zbywać od miary, pozostawać jako reszta; die Leinwand ſchießt mit einem Meter über płótna zbywa na metr, jest o metr więcej, aniżeli powinno być.

Überſchie'ßen, überſchieße, überſchießeſt i überſchießt, überſchoß, habe überſchoſſen, *va.* 1) strzelić przez co na drugą stronę, strzelić ponad czem i nie trafić; 2) Wild — chybić zwierzynę górą; 3) wydrukować nad liczbę; 4) = nach dem Überſchlage berechnen obliczyć w przybliżeniu.

Ü'berſchiffen, ſchiffe, ſchifft über, habe übergeſchifft, I. *va.* przewieść, przeprawić coś na okręcie; 2) przeładować = umladen; II. *vn.* (ſein) przeprawić się na drugi brzeg; nach Amerika — przepłynąć do Ameryki.

Überſchi'ffen, *sn.* -s, **Überſchi'ffung**, *sf.* przeprawienie *n.* się.

Überſchi'mmeln, überſchimmelt, bin überſchimmelt, *vn.* zapleśniały, pokryty pleśnią.

Überſchla'fen, überſchlafe, überſchläfſt, überſchläft, überſchlief, habe überſchlafen, I. *va.* etw. — przespać coś; ſich eine Sache — pozostawić sobie noc do namysłu nad czem; II. ſich —, *vr.* za długo spać.

Ü'berſchlag, *sm.* -es, *pl.* -ſchläge, 1) przechylenie *n.* się na jedną stronę (wagi); 2) kosztorys *m.*, preliminarz *m.*, budżet, obliczenie *n.*; einen — machen obliczyć koszta, zrobić kosztorys; 3) kataplazm *m.*; 4) wyłogi *pl.*, rewers *m.* (u sukni).

Überſchla'gen, überſchlage, überſchlägſt, überſchlägt, überſchlug, habe überſchlagen, I. *va.* 1) przeskoczyć przez coś; pominąć co, opuścić, wypuścić (czytając); eine Seite — przerzucić stronicę; 2) obliczać w przybliżeniu, obrachowywać, robić kosztorys, preliminarz; II. *vn.* (ſein) przeskoczyć nagle na drugą stronę; in einen anderen Ton — przejść nagle do innego tonu; III. ſich —, *vr.* przechylić się, przegibnąć się w tył i upaść, wywrócić się w tył.

Ü'berſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug über, habe übergeſchlagen, I. *va.* 1) den Mantel — zarzucić, owinąć się w płaszcz; ein Pflaſter — przyłożyć plaster, kataplazm; 2) die Beine — założyć na krzyż nogi; II. *vn.* (ſein) 1) das Pferd ſchlug — koń się wspiął i przewalił się w tył; 2) die Wage ſchlägt über waga przechyla się, przeważa na jedną stronę; 3) potknąć się i wywrócić się; upadając zrobić koziołka.

Überſchlei'chen, überſchleiche, überſchleichſt, überſchlich, habe überſchlichen, *va.* 1) przydybać, wyłapać kogo z nienacka, napadać, zaskoczyć; 2) (obraz.) Traurigkeit überſchleicht das Herz serce ogarnia smutek.

Überſchlei'ern, *va.* (haben) pokryć, okryć, zakryć kwefem; (obraz.) pokryć, zamaskować.

Überſchmie'ren, *va.* (haben) 1) posmarować co z wierzchu, zasmarować; 2) namaścić, posmarować tłuszczem.

Ü'berſchnappen, bin übergeſchnappt, *vn.* 1) zapaść, zatrzasnąć; das Schloß iſt übergeſchnappt zamek spuścił się wierzchem, przekręcił się; 2) mit der Stimme — zaciąć się w głosie, kiksować; 3) (obraz.) er iſt übergeſchnappt ma bzika, jest niespełna rozumu, brak mu klepki.

Überſchnei'en, *va.* (haben) ośnieżyć, przesypać śniegiem.

Überſchnü'ren, *va.* (haben) zasznurować, obwiązać sznurami.

Ü'berſchreiben, ſchreibe, ſchreibſt, ſchrieb über, habe übergeſchrieben; *va.* napisać co na wierzchu.

Überſchrei'ben, überſchreibe, überſchreibſt, überſchrieb, habe überſchrieben, *va.* 1) dać na czem napis, napis położyć; 2) zaadresować, napisać adres na czem; 3) eine Summe auf jmnds Konto — przepisać jakąś sumę na rachunek drugiego.

Überſchrei'bung, *sf. pl.* -en, przepisanie *n.*, przeniesienie *n.*; transkrypcya *f.*

Überſchrei'en, überſchreie, überſchreieſt, überſchrie, habe überſchrien, I. *va.* przekrzyczeć, zakrzyczeć, przegadać kogo; II. ſich —, *vr.* wykrzyczeć się.

Überſchrei'tbar, *adi.* przekraczalny, dający się przekroczyć.

Überſchrei'ten, überſchreite, überſchritt, habe überſchritten, *va.* 1) przekroczyć, przestąpić co (n. p. granicę); 2) (obraz.) das Maß — przebrać miarę; das Geſetz — przestąpić, przekroczyć ustawę; ſie hat das ſechzigſte Jahr überſchritten przekroczyła sześćdziesiątkę; die Grenzen des Anſtands — przekroczyć granice przyzwoitości.

Überſchrei'tung, *sf. pl.* =en, przekroczenie *n.*, wykroczenie *n.*, przestąpienie *n.*; — der Befugnis przekroczenie uprawnienia, zakresu działania.

Ü'berſchrift, *sf. pl.* =en, napis *m.*, tytuł *m.*, adres *m.*

Ü'berſchuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kalosz *m.*

Überſchu'ldet, *adi.* przeciążony długami, obdłużony.

Überſchu'ldung, *sf.* przeciążenie *n.* długami.

Ü'berſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, przewyżka *f.*, nadwyżka *f.*, nadmiar *m.*, zwyżka *f.*, nadwyżka *f.*, reszta *f.*; — der Einnahme über die Ausgabe zwyżka dochodów nad rozchody; — der Ernte nadmiar urodzaju; — an Zeiten nadmiar wierszy.

Ü'berſchüſſig, *adi.* przewyższający.

Ü'berſchütten, ſchütte über, habe übergeſchüttet, *va.* 1) przelać przez brzeg naczynia; 2) przelewać z naczynia do naczynia.

Überſchü'tten, überſchütte, habe überſchüttet, *va.* 1) obsypać, posypać, przesypać co czem; 2) (obraz.) jmndn mit Höflichkeiten — zarzucić kogo grzecznościami.

Ü'berſchwall, *sm.* =(e)s, nadmiar *m.*; — von Worten powódź *f.* słów.

Überſchwä'ngerung, *sf.* nadpłodnienie *n.*, nadpłodek *m.*, zastąpienie dodatkowe.

Überſchwä'nglich, *adi.* ob. Überſchwenglich.

Ü'berſchwanken, ſchwanke, ſchwankſt über, habe übergeſchwankt, *vn.* stracić równowagę, pochylić się na jedną stronę; wylewać, przelewać się.

Ü'berſchwappen, ſchwappt über, habe übergeſchwappt, *vn.* (vom Waſſer in einem Eimer) wytrysnąć.

Ü'berſchwefelſauer, *adi.* =es Salz nadsiarkan *m.* soli.

Überſchwe'mmen, *va.* (haben) zalewać, zalać, rozlewać, potopić; der Fluß hat die Felder überſchwemmt rzeka zalała pola; der Markt iſt mit Gemüſe überſchwemmt targ przeładowany jest jarzyną; die Tataren überſchwemmten das ganze Land Tatarzy zalali cały kraj; die Überſchwemmten powodzianie *pl.*

Überſchwe'mmung, *sf. pl.* =en, wylew *m.*, powódź *f.*, potop *m.*

Überſchwe'mmungsdeich, *sm.* =es, *pl.* =e, grobla powodziowa.

Überſchwe'mmungsdeichfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, podnóże *n.* grobli powodziowej.

Überſchwe'mmungsdeichkrone, *sf. pl.* =n, korona *f.* grobli powodziowej.

Überſchwe'mmungsgebiet, *sn.* =es, *pl.* =e, zalewisko *n.*

Überſchwe'nglich, *adi.* obfity aż do zbytku, niesłychany, niezmierny, wybujały, przesadzony = übertrieben; entuzyastyczny = ſchwärmeriſch; er hat es aus =er Liebe getan zrobił to z nadzwyczajnej miłości; — glücklich ſein być nad wyraz szczęśliwym.

Überſchwe'nglichkeit, *sf. pl.* =en, zbytek *m.*; wybujałość *f.*, przesadność *f.*, przesada *f.*; entuzyazm *m.*, egzaltacya *f.*

Ü'berſchwer, *adi.* niezmiernie ciężki; zanadto trudny.

Überſchwi'mmen, ſchwimme, ſchwimmſt, ſchwamm über, bin übergeſchwommen, I. *vn.* przepłynąć na drugą stronę; II. *va.* (haben) przepłynąć co (rzekę).

Ü'berſeeiſch, *adi.* zamorski, transatlantycki.

Überſe'geln, ſegle, ſegelſt über, bin übergeſegelt i überſegelt, I. *vn.* przepłynąć dokąd żaglami; II. *va.* (haben) ein Schiff — przejechać okręt, prześcignąć okręt; napiąć zanadto żagli; einen Ort — żaglując minąć jaką miejscowość.

Überſe'hbar, *adi.* dający się objąć okiem, wzrokiem, dający się przejrzeć.

Überſe'hen, überſehe, überſiehſt, überſieht, überſah, habe überſehen, *va.* 1) objąć co wzrokiem = überblicken; przejrzeć okiem, spojrzeniem; 2) nicht zu — ſein nie do przewidzenia; der Verluſt läßt ſich noch nicht — strata jest jeszcze nie do przewidzenia, nie da się jeszcze obliczyć; 3) przeoczyć co, pominąć, opuścić, niespostrzedz; ich habe dieſen Fehler — przeoczyłem ten błąd; ich habe dieſes Wort — opuściłem ten wyraz; 4) ich muß noch die Rechnungen — muszę jeszcze przeglądnąć rachunki; 5) nie zważać na kogo, lekceważyć kogo; 6) puścić mimo, nie karcić za co; den Fehler will ich dir — chcę ci ten błąd przebaczyć; 7) (przen.:) jmndn — być wyższym ponad kim (pod względem umysłowym), dominować nad kim.

Überſe'hen, *sn.* =s, omyłka *f.*, przeoczenie *n.*, pominięcie *n.*

Ü'berſelig, *adi.* nadzwyczajnie szczęśliwy.

Überſe'nden, überſende, überſandte i überſendete, habe überſandt i überſendet, *va.* przesłać, nadesłać, zasyłać.

Überſe'nder, *sm.* =s, *pl.* —, wysyłający *m.*, nadawca *m.*

Überſe'ndung, *sf. pl.* =en, nadesłanie *n.*, przesyłka *f.*

Überſe'tzbar, *adi.* dający się tłumaczyć.

Ü'ber=ſetzen, ſetze, ſetzeſt i ſetzt über, habe übergeſetzt, I. *va.* przeprawić (przez rzekę); II. *vn.* (ſein) przesadzić, szybko przeskoczyć; przeprawić się na drugą stronę; das Pferd kann den Graben nicht — koń nie może przesadzić przez rów; auf einer Fähre

den Fluß — przeprawić się promem przez rzekę.

Überſe'tzen, überſetze, überſetzeſt i =ſetzt, habe überſetzt, *va.* 1) (prze)tłumaczyć, przełożyć, przekładać; aus dem Franzöſiſchen ins Polniſche — przetłumaczyć z francuskiego na polskie; ins Polniſche — spolszczyć; 2) dieſes Handwerk iſt mit Meiſtern überſetzt za wiele jest w tem rzemiośle majstrów; 3) ſeine Kunden — za wiele żądać od kupujących; dieſe Rechnung iſt überſetzt to jest wygórowany rachunek.

Überſe'tzer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) tłumacz *m.*; 2) przewoźnik *m.* (Fährmann).

Überſe'tzung, *sf. pl.* =en, 1) tłumaczenie *n.*, przekład *m.*; 2) przeprawa *f.* (przez wodę), przeprowadzenie *n.*

Überſe'tzungsrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* przekładu.

Ü'berſicht, *sf.* 1) rzut oka na co, widok *m.*, perspektywa *f.*; von hier habe ich eine ſchöne — über das Tal ſtąd mam piękny widok na dolinę; 2) przegląd *m.*, pogląd *m.*, ogólne wyobrażenie; das erſte Kapitel gibt eine vollſtändige — über das ganze Werk w pierwszym rozdziale ma się zupełny przegląd całego dzieła, pogląd na całe dzieło; 3) wyciąg *m.* = kurzer Auszug, zarys *m.*; — der polniſchen Geſchichte zarys historyi polskiej; tabellariſche — przegląd tabelaryczny.

Ü'berſichtlich, *adi.* łatwy do przejrzenia, przejrzysty, wyraźny = deutlich; jasny = klar; przeglądowy, poglądowy.

Ü'berſichtlichkeit, *sf.* łatwość *f.* przejrzenia, przeglądowość *f.*, poglądowość *f.*, wyraźność *f.*, jasność *f.*

Ü'berſichtskarte, *sf. pl.* =n, karta *f.*, mapa przeglądowa, poglądowa, synoptyczna.

Ü'berſichtsplan, *sm.* =(e)s, *pl.* =pläne, plan ogólny, poglądowy, plan *m.* całości.

Überſie'deln, I. *va.* ſied(e)le, ſiedelſt über, habe übergeſiedelt i überſiedelt; ein Volk — przesiedlić, przenieść naród; II. *vn.* überſiedle, bin überſiedelt, przeprowadzić się, zmienić miejsce pobytu, przenieść się, przesiedlić się; ich überſiedle heute przeprowadzam się dzisiaj; dieſes Bankhaus wird nach Paris — ten dom bankowy przenosi się do Paryża.

Überſie'd(e)lung, *sf.* przeniesienie *n.*, przesiedlenie *n.*, przeprowadzenie *n.*

Ü'ber=ſieden, ſiedet, ſott über, habe übergeſotten, *va.* i *vn.* 1) zanadto wygotować; 2) wykipieć.

Überſi'lbern, *va.* (haben) posrebrzyć.

Ü'berſinnlich, *adi.* nie dający się objąć zmysłami, nadzmysłowy, metafizyczny, transcendentalny, abstrakcyjny, intellektualny = geiſtig; nadprzyrodzony, nadnaturalny = übernatürlich; Lehre vom =en metafizyka *f.*

Ü'berſinnlichkeit, *sf.* nadzmysłowość *f.*, transcendentalność *f.*, abstrakcya *f.*

Überſo'mmern, I. *vn.* (haben) przepędzić lato; II. *va.* (haben) przetrzymać przez lato, przelatować; Vieh — przelatować, przetrzymać bydło przez lato.

Ü'ber=ſpannen, ſpanne, ſpannſt über, habe übergeſpannt, *va.* napiąć, wyszpanować, naszpanować co z wierzchu.

Überſpa'nnen, I. überſpanne, überſpannſt, habe überſpannt; *va.* 1) mit einem Teppich — pokryć co kobiercem, napiąć, rozwiesić na czem kobierzec; 2) piędzią co objąć, piędź nad czem rozciągnąć; 3) zanadto naciągnąć, napiąć, wyprężyć; (przen.:) den Geiſt — natężyć, wytężyć umysł; ſeine Forderungen — za wielkie stawiać wymagania; II. überſpannt, *pp.* i *adi.* przesadzony, przesadny = übertrieben; wybujały, dziwaczny, fantastyczny, ekscentryczny, egzaltowany.

Überſpa'nntheit, *sf. pl.* =en, przesada *f.*, dziwaczność *f.*, wybujałość *f.*, ekscentryczność *f.*, ekstrawagancya *f.*, egzaltacya *f.*

Überſpa'nnung, *sf.* 1) za mocne naciągnięcie, wyprężenie; przesada *f.*; 2) wytężenie *n.* (umysłowe).

Ü'berſpekulation, *sf.* przesadna spekulacya *f.*

Überſpi'nnen, überſpinne, überſpinnſt, überſpann, habe überſponnen, *va.* oprząść co, przędzą powlec; überſponnene Saiten struny obciągnięte przędzą.

Ü'ber=ſpringen, ſpringe, ſpringſt, ſprang über, bin übergeſprungen, *vn.* przeskoczyć, przeskakiwać; von einem Gegenſtande zum anderen — przeskakiwać z przedmiotu na przedmiot; =des Fieber gorączka przeskakująca.

Überſpri'ngen, überſpringe, überſpringſt, überſprang, habe überſprungen, I. *va.* 1) przeskoczyć (przez) co; einen Graben — przeskoczyć przez rów; 2) ominąć, pominąć; eine Seite — wypuścić, przeskoczyć stronicę; ich habe ihn in der Klaſſe überſprungen prześcignąłem go w klasie; II. ſich —, *vrefl.* skacząc wywichnąć sobie nogę.

Überſpru'deln, I. ſprud(e)le, ſprudelſt über, übergeſprudelt; überſprudle, überſprudelt *vn.* (haben i ſein) przelewać się wierzchem, wierzchem tryskać, wytryskiwać; wrzeć, wykipieć; II. überſprudelnd, *ppr.* i *adi.* tryskający; von Witz tryskający dowcipem.

Ü'berſtändig, *adi.* przestały, ostały; przejrzały; =es Holz stare drzewo.

Ü'berſtark, *adi.* nadzwyczajnie, nadmiernie silny.

Überſte'chen, überſteche, überſtichſt, überſticht, überſtach, habe überſtochen, *va.* 1) przyszyć jedno na drugie; 2) przebić, zabić zadaną kartę.

Ü'ber=ſtehen, ſteht, ſtand über, übergeſtanden, *vn.* (haben i ſein) stać na wierzchu,

nad czem; 1) die =de Flüssigkeit ostały płyn, płyn, który się osadził; 2) heiße Speisen — lassen gorące potrawy wystudzić.

Überste'hen, überstehe, überstehst, überstand, habe überstanden, *va.* 1) przetrwać, przebyć, przecierpieć, wytrzymać; er hat diese Krankheit gut überstanden przetrwał, przebył dobrze tę chorobę; nach überstandener Arbeit po przebytej, ukończonej pracy; er hat seine Dienstzeit überstanden wysłużył swój czas; 2) mit Bäumen überstanden sein być obsadzonym drzewami.

Überstei'gbar, *adi.* dający się przebyć, do przebycia (góra).

Ü'ber=steigen, steige, steigst, stieg über, bin übergestiegen, *vn.* przejść przez wierzch, przeleźć.

Überstei'gen, übersteige, übersteigst, überstieg, habe überstiegen, *va.* 1) przebyć, przejść przez górę; (obraz.) eine Schwierigkeit — przezwyciężyć, pokonać trudności; 2) przewyższyć, przechodzić; die Ausgabe übersteigt die Einnahme wydatki przewyższają dochody; das übersteigt schon meine Kräfte to przechodzi już moje siły; das übersteigt die Grenzen des Anstandes to przekracza granice przyzwoitości; das übersteigt allen Begriff to przechodzi wszelkie pojęcie; 3) podnieść, wznieść się nad pewną wysokość; der Fluß übersteigt das Ufer rzeka wzniosła się ponad brzegi.

Überstei'gern, übersteigere, übersteigerst, habe übersteigert, *va.* podnieść cenę, podrożyć.

Überstei'glich, *adi.* obacz Übersteigbar.

Ü'ber=stellen, habe überstellt, *va.* postawić ponad co.

Überste'llen, habe überstellt, *va.* 1) stawiać jedną rzecz na drugiej; 2) przestawiać.

Ü'berstich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) w kartach najwyższy tuz; 2) — machen = Überstunden machen pracować w nadliczbowych godzinach.

Überstri'mmen, *va.* (haben) 1) za wysoko nastroić instrument; 2) obacz übertönen; 3) przegłosować; ich bin überstimmt worden przegłosowano mnie.

Ü'berstolz, *adi.* nadmiernie pyszny, zbyt dumny.

Überstra'hlen, *va.* (haben) 1) opromieniać, promieniami okryć, olśnić; 2) blaskiem przewyższyć.

Ü'ber=streichen, streiche, streichst, strich über, habe übergestrichen, *va.* potrzeć, przetrzeć po wierzchu.

Überstrei'chen, überstreiche, überstreichst, überstrich, habe überstrichen, *va.* posmarować; mit Firnis — polakierować; mit Farbe — pomalować.

Ü'ber=streifen, streife, streifst über, habe übergestreift, *va.* zawinąć na coś (rękawy), naciągnąć, nasunąć na coś.

Ü'ber=streuen, streue, streust über, habe übergestreut, *va.* potrząść czem z wierzchu, potrząsać.

Überstreu'en, überstreue, überstreust, habe überstreut, *va.* posypać, posypywać, obsypać.

Überstri'cken, *va.* pokryć coś robotą pończoszkową.

Ü'ber=strömen, ströme, strömst über, bin übergeströmt, *vn.* potokiem się rozlewać, przelewać, wylewać; (przen.:) von etw. — obfitować, opływać w co; ihr Herz strömte vor Freude über jej serce było przepełnione radością; sein Mund strömte von ihrem Lobe über usta jego pełne były jej chwały.

Überströ'men, überströme, überströmst, überströmt, *va.* wystąpić z koryta, zalać; von Blut überströmt zalany krwią.

Überströ'mung, *sf.* wylew *m.*, przelanie *n.* przez brzegi, zalanie *n.*

Ü'berstrumpf, *sm.* =es, *pl.* =strümpfe, pończocha wierzchnia.

Ü'ber=studieren, studiere, studierst über, habe überstudiert, I. *va.* powtarzać naukę; II. sich —, *vr.* er hat sich überstudiert wycieńczył się zbytnią nauką.

Ü'ber=stülpen, stülpe, stülpst über, habe übergestülpt, *va.* obrócić na wierzch, przewrócić, wywrócić, podwinąć, podkasać.

Ü'berstunden, *sf. pl.* nadliczbowe godziny pracy, nadczas *m.*

Ü'ber=stürzen, stürze, stürzest i stürzt über, bin übergestürzt, I. *vn.* przewrócić się, przewrócić koziołka; nach hinten — przewrócić się, upaść na wznak; II. *va.* eine Haube — wdziać czepek.

Überstü'rzen, überstürze, überstürzest i überstürzt, habe überstürzt, I. *va.* przyspieszyć, przynaglić; bez zastanowienia, nierozważnie coś wykonać; II. sich —, *vr.* 1) obacz überschlagen III.; 2) zanadto coś przyspieszyć; 3) biedz za prędko; III. überstürzt, *pp.* i *adi.* przyspieszony, przynaglony.

Überstü'rzung, *sf.* nierozwaga *f.*, porywczość *f.*, przyspieszenie *n.*, przynaglenie *n.*, zbytni pospiech.

Ü'bersüß, *adi.* przesłodzony, zbytnio słodki.

Übertä'feln, *va.* (haben) taflami wyłożyć.

Übertäu'ben, *va.* (haben) zagłuszyć, przygłuszyć; zahuczeć, zakrzyczeć; (przen.:) die Stimme des Gewissens — przytłumić głos sumienia.

Ü'bertener, *adi.* zanadto drogi, za drogi; =er Preis cena zbyt wygórowana.

Übertei'ern, *va.* 1) za drogo co cenić, przedawać zbyt drogo; przedrożyć.

Übertei'erung, *sf. pl.* =en, przedrożenie *n.*; sprzedawanie *n.*, za zbyt wygórowaną cenę.

Übertö'pfen, *va.* (haben) okpić kogo, zdurzyć kogo, odrwić, oszwabić, otumanić kogo.

Übertö'pfung, *sf.* oszukanie *n.*, otumanienie *n.*

Übertö'nen, *va.* (haben) głośno brzmieć, dźwięczeć,

zagłuszać silniejszym brzękiem, odgłosem; przewyższać.

Ü'bertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, przeniesienie *n.*, obacz Transport.

Übertra'gbar, *adi.* 1) przenośny, dający się przenieść; 2) dający się tłumaczyć; 3) przenośny, zaraźliwy, zakaźny.

Übertra'gbarkeit, *sf.* przenośność *f.*

Übertra'gen, übertrage, überträgſt, überträgt, übertrug, habe übertragen, I. *va.* 1) przenieść co na kogo, przepisać na kogo; zdać co na kogo, przekazać komu coś, zlecić komu coś; eine Rechnung auf ein anderes Konto — przenieść, przepisać rachunek na inne konto; die Bedeutung eines Wortes — przenieść znaczenie wyrazu (na inny przedmiot); jmndm eine Beſorgung — dać komu zlecenie; jmndm eine Würde — obdarzyć kogo godnością; 2) = überſetzen; tłumaczyć, przetłumaczyć 3) ein Kleid — przenosić, znosić suknię; 4) der Sarg wurde in die Kirche — trumnę przeniesiono, do kościoła; II. ſich —, *vr.* 1) znużyć się niosąc za wiele ciężarów, nadwerężyć zdrowie, podźwignąć się; 2) die Krankheit überträgt ſich auf Menſchen ta choroba jest przenośna na ludzi; III. übertragend, *ppr.* i *adi.* -e Kraft haben mieć siłę przenośną; IV. übertragen, *pp.* i *adi.* przenośny; im -en Sinne w przenośnem znaczeniu; -e Kleider znoszone odzienie.

Übertra'ger, Überträ'ger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) przenoszący *m.*; — eines Wechſels ten co indosuje wechsel, indosent *m.*; 2) tłumacz *m.*

Übertra'gung, *sf. pl.* -en, 1) przeniesienie *n.*, przekazanie *n.*, przepisanie *n.*, cesya *f.*, zlecenie *n.*; 2) tłumaczenie *n.*, przekład *m.*; 3) przeniesienie *n.* (choroby), infekcya *f.*

Übertra'gungsgebühr, *sf. pl.* -en, należytość przenośna, należytość *f.*, od zmiany własności.

Übertra'gungsurkunde, *sf. pl.* -en, dokument przenośny, przenoszący.

Übertre'ffbar, übertrefflich, *adi.* mogący być przewyższonym, prześcignionym.

Übertre'ffen, übertreffe, übertrifft, übertrifft, übertraf, habe übertroffen, I. *va.* przewyższyć, przechodzić, górować nad kim, prześcignąć; das hat meine Erwartung übertroffen to przeszło moje oczekiwanie; jmndn an Witz — przewyższać kogo dowcipem; II. ſich —, *vr.* er -trifft ſich ſelbſt — prześciga sam siebie.

Ü'ber-treiben, treibe, treibſt, trieb über, habe übergetrieben, *va.* za nadto spędzić; ein Pferd — nadto zmęczyć, spędzić, przegonić konia.

Übertrei'ben, übertreibe, übertreibſt, übertrieb, habe übertrieben, I. *va.* i *vn.* przesadzić, przesadzać, upiększać; eine Rolle — szarżować; II. ſich —, *vr.* der Baum hat ſich übertrieben drzewo niknie rodząc za wiele owoców; III. übertrieben, *pp.* i *adi.* przesadny, przesadzony; eine -e Forderung przesadne żądanie; in den -ſten Ausdrücken reden mówić w najprzesadniejszych wyrazach; -es Lob przesadzona pochwała.

Übertrei'ber, *sm.* -s, *pl.* —, przesadzający *m.*

Übertrei'bung, *sf. pl.* -en, przesada *f.*, przesadzanie *n.*

Ü'ber-treten, trete, trittſt, tritt, trat über, bin übergetreten, I. *vn.* 1) przejść na drugą stronę; die Grenze — przejść, przekroczyć granicę; 2) zu einer Partei — przejść, przystąpić do stronnictwa; zu einer anderen Religion — przejść na inną wiarę; 3) der Fluß tritt über rzeka występuje z koryta; II. *va.* (ſchief treten) die Schuhe — wykrzywić trzewiki.

Übertre'ten, übertrete, übertrittſt, übertritt, übertrat, übertreten, *va.* 1) ſich den Fuß — nadwerężyć, skręcić nogę; 2) przekroczyć, wykroczyć, przestąpić; einen Befehl, ein Gebot — przekroczyć rozkaz, nakaz, przykazanie.

Ü'bertreten, *sn.* -s (eines Fluſſes), wylew *m.*

Übertre'tung, *sn.* -s, obacz Übertretung.

Übertre'ter, *sm.* -s, *pl.* —, przestępca *m.*

Übertre'tung, *sf. pl.* -en, przekroczenie *n.*, wykroczenie *n.*

Übertre'tungsfall, *sm.* -es, *pl.* -fälle, im -e w razie wykroczenia, przekroczenia.

Übertrie'ben, *adi.* obacz Übertreiben III.

Übertrie'benheit, *sf.* przesadność *f.*, przesada *f.*

Übertrift, *sm.* przegon *m.*, prawo *n.* przepędzania bydła.

Ü'bertritt, *sm.* -(e)s, przejście *n.*; — zum katholiſchen Glauben przejście na łono katolickiego kościoła; konwersya *f.*

Übertrumpfen, *va.* (haben) w kartach zabić zadaną kozerę; (przen.:) przewyższyć, pogrążyć.

Übertü'nchen, *va.* (haben) 1) pobielić, zabielić, otynkować; 2) (przen.:) upiększyć coś na pozór; übertünchte Höflichkeit pozorna uprzejmość.

Übertünchung, *sf.* pobielenie *n.*, zabielenie *n.*, otynkowanie *n.*; upiększenie *n.*

Ü'berverdienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, nadzwyczajny zarobek.

Übervö'lkern, *va.* (haben) przeludniać, przeludnić.

Übervö'lkerung, *sf. pl.* -en, przeludnianie *n.*, przeludnienie *n.*

Ü'bervoll, *adi.* nadto pełny, przepełniony.

Übervo'rteilen, *va.* (haben) skrzywdzić, zedrzeć, oszukać, odrwić kogo.

Übervo'rteilung, *sf. pl.* -en, pokrzywdzenie *n.*, krzywda *f.*, oszustwo *n.*

Überwa'chen, I. *va.* (haben) dozorować, pilnować czego, strzedz kogo, czuwać nad kim,

nad czem; II. ſich —, *vr.* wycieńczyć się długiem czuwaniem; III. 1) überwacht, *pp.* i *adi.* niewyspany = übernächtig; ein =er Magen żołądek rozstrojony czuwaniem; 2) dozorowany, pilnowany, strzeżony.

Überwa'chſen, überwachſe, überwächſeſt i überwächſt, überwuchs, überwachſen, *va.* i *vn.* (haben i ſein) wyróść na czem; zarastać, zarosnąć, obrastać; przeróść kogo lub co; die Laube iſt mit Efeu — altana jest zarośnięta, pokryta bluszczem; (przen.:) mit Fett =es Fleiſch mięso przyrastałe; er hat die Schweſter ſchon — przerósł już siostrę.

Überwa'chung, *sf.* nadzór *m.*; kontrola *f.*

Ü'berwallen, walle, wallſt über, übergewallt, *vn.* (ſein) 1) przekipieć; wrzeć silnie; 2) vor Zorn, vor Freude — nieposiadać się ze złości, z radości.

Überwä'ltigen, I. *va.* (haben) pokonać, przemódz, przełamać, zwalczyć; Schwierigkeiten — przezwyciężyć trudności; vom Schlafe überwältigt werden być zmorzonym snem; vom Schmerze überwältigt werden być złamany boleścią; ſich von einer Leidenſchaft — laſſen uledz namiętności; jmndn — podbić kogo, zawojować go; II. überwältigend, *ppr.* i *adi.* imponujący, odurzający.

Überwä'ltiger, *sm.* =s, *pl.* —, zwycięzca *m.*, poskromiciel *m.*

Überwä'ltigung, *sf.* pokonanie *n.*, zwalczenie *n.*, poskromienie *n.*, zwyciężenie *n.*, przezwyciężenie *n.*

Überwä'ſſern, *va.* (haben) obacz Bewäſſern.

Ü'berweiſe, *adi.* przemądry.

Überwei'ſen, überweiſe, überweiſeſt i überweiſt, überwies, überwieſen, *va.* 1) przekazać, odstąpić, oddać, wyasygnować; 2) jmndn einer Schuld — udowodnić komu winę; obacz Überführen.

Überwei'ſung, *sf.* 1) przekazanie *n.*, przekaz *m.*, wyasygnowanie *n.*, asygnacya *f.*, cesya *f.*; 2) obacz Überführung.

Überwei'ßen, überweiße, überweißeſt i überweißt, habe überweißt, *va.* pobielić, obielić.

Ü'berweltlich, *adi.* nadświatowy, nadziemski.

Überwe'ndlich, *adi.* i *adv.* eine =e Naht szew obrzucany, obwódkowy.

Ü'ber=werfen, werfe, wirfſt, wirft, warf über, habe übergeworfen, *va.* zarzucić na co; einen Mantel — zarzucić płaszcz; einen Teppich auf ein Sofa — zarzucić kobierzec na sofę.

Überwe'rfen, überwerfe, überwirfſt, überwirft, überwarf, habe überworfen, I. *va.* eine Wand mit Kalk — obrzucić ścianę wapnem, narzucić wapno na ścianę; II. ſich —, *vr.* przewrócić się, upaść na wznak; ſich mit jmndm — pokłócić, poróżnić, poważnić się z kim; er hat ſich mit ſeiner ganzen Familie überworfen poróżnił, pokłócił się z całą swoją rodziną.

Ü'berwert, *sm.* =es, nadwyżka *f.* wartości.

Überwi'chſen, *va.* (haben) powoskować, wywoskować.

Ü'berwichtig, *adi.* 1) przeważający, mający ponad ustanowioną wagę; 2) bardzo ważny.

Ü'berwichtigkeit, *sf.* 1) wyższa waga (przy monetach), przeważanie *n.*; 2) wielka doniosłość.

Überwi'ckeln, *va.* (haben) obacz Bewickeln.

Überwie'gen, überwiege, überwiegſt, überwog, habe überwogen, I. *va.* 1) przeważać, więcej ważyć; 2) ważnością przewyższyć, przeważać; die Herzensgüte überwiegt bei ihm dobroć serca przeważa u niego; jmndn an Vermögen — przewyższyć kogo majątkiem; II. *vn.* (haben) przeważać, na wadze przechylać się na jedną stronę; III. überwiegend, *ppr.* *a*) *adi.* przeważny, przeważający; eine =e Mehrheit przeważająca większość; *b*) *adv.* przeważnie, przeważająco.

Ü'berwind, *sm.* =es, miejsce, gdzie się jest chronionym od wiatru; dieſe Seite hat — w tę stronę wiatr nie wieje.

Überwi'ndbar, *adi.* obacz Überwindlich.

Überwi'nden, überwand, habe überwunden, *va.* 1) zwyciężyć, przezwyciężyć, pokonać, przemódz; den Feind — pokonać, zwyciężyć nieprzyjaciela; 2) ſich (ſelbſt) — przezwyciężyć się; ich kann mich nicht — nie mogę się przezwyciężyć, opanować; ſich überwunden geben dać za wygraną; 3) przełamać, zwalczać, zwalczyć, przezwyciężyć; ich habe alle Hinderniſſe überwunden przełamałem, usunąłem wszystkie przeszkody; etwas ſchwer — können trudno coś przeboleć; das iſt ein überwundener Standpunkt to jest przesadzone stanowisko; 4) owinąć = bewickeln.

Überwi'nder, *sm.* =s, *pl.* —, zwycięzca *m.*, pogromca *m.*

Überwi'ndlich, *adi.* mogący być pokonanym, dający się pokonać.

Überwi'ndung, *sf.* 1) pokonanie *n.*, zwyciężenie *n.*; 2) przezwyciężenie *n.*, przełamanie *n.*, zwalczenie *n.*, przemożenie *n.*; das hat mich viel — gekoſtet przyszło mi to trudno; nur mit großer — konnte ich es tun musiałem sobie gwałt zadać, by to zrobić.

Überwi'ntern, I. *vn.* (haben) (prze)zimować; II. *va.* (haben) (prze)zimować co, przez zimę przechować.

Überwi'nterung, *sf.* (prze)zimowanie *n.*, przechowanie *n.* przez zimę.

Ü'berwitzig, *adi.* przemądry.

Überwö'lben, *va.* (haben) zasklepiać, sklepienie dać nad czem.

Überwö'lken, ſich —, *vr.* zachmurzyć się, pokryć się chmurami.

Überwu'chern, *va.* (haben) 1) bujnym zarostem pokrywać, wybujać, zarastać; (obraz.) die Politik überwuchert alles polityka usuwa, wyklucza wszystko inne, góruje nad wszystkiem innem; 2) kogoś przez lichwę wyzyskiwać.

Ü'berwurf, *sm.* =es, *pl.* =würfe 1) powłoka *f.*, to czem co jest obrzucone, zarzucone; 2) zarzutka *f.*, płaszcz *m.*, opończa *f.*

Ü'berzahl, *sf.* 1) liczba przeważająca, zbywająca, przewyższająca; 2) przemoc *f.* = Übermacht; der — weichen ustąpić przemocy; 3) większość *f.* = Mehrzahl.

Überza'hlen, *va.* (haben) 1) jmndm eine Summe — przekazać komu jakąś kwotę; 2) przepłacić, przepłacać.

Überzä'hlen, I. *va.* (haben) przeliczyć, przeliczać co; II. sich —, *vr.* przeliczyć się, omylić się licząc.

Ü'berzählig, *adi.* nadliczbowy, nadetatowy, dodatkowy.

Ü'berzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, ząb dodatkowy, wyrastający nad drugim.

Ü'berzeit, *sf.* zajęcie, nadrobkowe, naddniówka *f.*

Ü'berzeitig, *adi.* = überreif.

Ü'berzeitvergütung, *sf.* podniowe *n.*, naddniowe *n.*

Überzeu'gen, I. *va.* (haben i sein) przekonać, przekonywać, tłumaczyć, perswadować; przeświadczyć; ich habe ihn von seinem Unrecht überzeugt przekonałem go o jego niesłuszności; II. sich —, *vr.* przekonać się; sich mit eigenen Augen — naocznie się przekonać; III. überzeugend, *ppr.* i *adi.* przekonywający; IV. überzeugt, *pp.* i *adi.* przekonany; fest davon — sein, daß ... być mocno przekonanym o tem, że ...

Überzeu'gung, *sf. pl.* =en, przekonanie *n.*, pewność *f.*, przeświadczenie *n.*; ich habe das alles aus — getan uczyniłem to z przekonania; ich habe die — gewonnen powziąłem to przekonanie.

Überzeu'gungsgabe, *sf.* dar *m.* przekonywania, wymowa przekonywająca.

Überzeu'gungskraft, *sf.* siła przekonywająca.

Überzeu'gungstreue, *sf.* wierność *f.* przekonaniu, stałość *f.* „przekonania.

Ü'ber-ziehen, zog über, habe übergezogen, I. *va.* 1) przeciągnąć na drugą stronę, ponad co; jmndn zu sich — przeciągnąć kogo na swoją stronę; 2) wdziać co na wierzch; ich habe einen Mantel übergezogen wdziałem, zarzuciłem płaszcz; 3) jmndm eins — ściągnąć kogo laską; II. *vn.* (sein) przeprowadzić się, przenosić się; sie ist in ihre neue Wohnung übergezogen przeprowadziła się do nowego mieszkania.

Überzie'hen, überzog, habe überzogen, I. *va.* 1) powlec co czem; ich habe die Torte mit Zucker überzogen polałem, ocukrowałem tort; Obst mit Zucker — ocukrzać, kandyzować owoce; 2) ein Bett frisch — świeżo, na czysto obwlec, powlec łóżko; 3) Schamröte überzog sein Gesicht rumieniec wstydu wystąpił mu na lica; der Himmel war mit Wolken überzogen niebo było pokryte chmurami; 4) ein Land mit Krieg — wnieść wojnę do kraju; II. sich —, *vr.* sich mit Wolken — pokryć się chmurami, zachmurzyć się.

Ü'berzieher, *sm.* =s, *pl.* —, zarzutka męska, palto *n.*

Überzie'hung, *sf.* powlekanie *n.*, pokrycie *n.*, wdzianie *n.*

Überzi'nnen, *va.* (haben) pokryć, powlec cyną.

Überzi'nnung, *sf.* pokrycie *n.*, powleczenie *n.* cyną.

Überzu'ckern, *va.* (haben) (p)ocukrzyć, ocukrować, obsypać cukrem; cukrem polać; kandyzować; lukrować; (obraz.) eine bittere Pille — osłodzić gorzką pigułkę.

Überzu'ckerung, *sf.* (p)ocukrzenie *n.*, polanie *n.* cukrem; kandyzowanie *n.*; lukrowanie *n.*

Ü'berzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, 1) powłoka *f.*; obwłóczka *f.*, powłóczka *f.*, nawłóczka *f.* (poduszek); pokrowiec *m.* (na meble); futerał *m.* (na parasol); patyna *f.* (na metalach).

Überzwe'rch, *adv.* z ukosa, bokiem, na poprzek; jmndn — ansehen patrzeć na kogo z ukosa, z podełba; er nimmt alles — bierze wszystko krzywo.

Ubikatio'n, *sf.* 1) zajmowanie *n.* pewnej przestrzeni; 2) *pl.* =en, ubikacya *f.* (mieszkalna).

Ubiquitä't, *sf.* wszechobecność boska.

Ü'blich, *adi.* i *adv.* zwyczajny, używany, w zwyczaju, w użyciu będący; das ist bei uns nicht — tego niema u nas w zwyczaju, to wyszło u nas już z mody, tego się u nas nie praktykuje; ein =es Wort używany wyraz; die =e Rede zwyczajowa mowa.

Ü'blichkeit, *sf. pl.* =en, 1) zwyczaj *m.*, użycie *n.*, moda *f.*; 2) obacz Übelkeit.

Ü'brig, I. *adi.* 1) pozostały; zbywający; inny = andere; resztujący; das =e Geld reszta z pieniędzy; die =en Menschen inni ludzie, reszta ludzi; ich habe nichts — nic mi nie pozostało; haben Sie etwas Leinwand —? czy masz pan trochę zbywającego płótna?; ich habe wenig Zeit — mam mało zbywającego czasu; (obraz.) ich habe nichts für ihn — mogę mało powiedzieć na jego korzyść; wieviel hast du — behalten? ile zaoszczędziłeś z tego? er ist allein von seiner Familie — geblieben pozostał sam jeden z całej rodziny; es bleibt mir nichts anderes —, als ... nie pozostaje mi nic innego, jak ...; — lassen pozostawić; es läßt zu wünschen — pozostawia do życzenia; das übrige reszta, resztujące; im =en zresztą; ein übriges tun czynić ponad obowiązek; 2) zbyteczny, niepotrzebny; Ihre

Reden sind — pańskie gadanie jest zbyteczne; II. *adv.* — genug aż nadto, więcej jak potrzebne.

Ü'brigens, *adv.* zresztą, nadto, prócz tego.

Ü'bung, *sf. pl.* -en, 1) ćwiczenie *n.*; praktyka *f.*, wprawa *f.*, rutyna *f.*; aus der — kommen wyjść z wprawy; — in etw. haben mieć w czemś wprawę; — macht den Meister wprawa prowadzi do doskonałości; Schul— ćwiczenie szkolne, zadanie szkolne; 2) die -en der Soldaten ćwiczenia wojskowe, egzecyrka *f.*; musikalische -en ćwiczenia muzyczne; Fingerübungen ćwiczenia palcowe; 3) geistliche -en ćwiczenia religijne.

Ü'bungsaufgabe, *sf. pl.* -n, ćwiczenie *n.*, zadanie *n.*

Ü'bungsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka *f.* z ćwiczeniami, ćwiczenia *n. pl.*

Ü'bungsgeschwader, *sn.* -s, eskadra szkolna.

Ü'bungslager, *sn.* -s, *pl.* —, obóz *m.* na manewrach.

Ü'bungsmarsch, *sm.* -es, *pl.* -märsche, marsz wojskowy przy ćwiczeniach.

Ü'bungsplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, plac *m.* ćwiczeń.

Ü'bungsstück, *sn.* -es, *pl.* -stücke, ćwiczenie *n.*

Ü'bungszeit, *sf.* czas *m.* ćwiczeń.

U'fer, *sn.* -s, *pl.* —, brzeg *m.*, wybrzeże *n.*, nadbrzeże *n.*, plaza *f.*; dicht am — nad brzegiem; längs des -s wzdłuż brzegu; das — erreichen dobić do brzegu; am Meeres— na wybrzeżu morza.

U'ferbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* wybrzeża.

U'ferbruch, *sm.* -es, *pl.* -brüche, oberwanie *n.* się brzegu.

U'ferdamm, *sm.* -es, *pl.* -dämme, grobla nadbrzeżna.

U'ferdeckwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, obrzeg *m.*, tama ochronna, opaskowa; opaska nadbrzeżna, brzegosłona *f.*

U'fergebühr, *sf. pl.* -en, **U'fergeld**, *m.* -es, lądowe *n.*, opłata *f.* za trzymanie statku przy brzegu.

U'ferland, *sn.* -es, *pl.* -länder, nadbrzeże *n.*, porzecze *n.*

U'ferlandschaft, *sf. pl.* -en, krajobraz nadbrzeżny.

U'ferlos, *adi.* bezbrzeżny; (obraz.) bez granic.

U'ferrecht, *sn.* -es, obacz Strandrecht.

U'ferschutzbauten, *pl.* budowle ochronne dla brzegów, obwarowanie *n.* brzegów.

U'ferschwalbe, *sf. pl.* -n, brzegówka *f.*, grzebielucha *f.*

U'ferseite, *sf.* brzeg *m.*; die rechte, linke — prawy, lewy brzeg.

U'fersprecht, *sm.* -es, *pl.* -e, rybaczek *m.*

U'fervögel, *sm. pl.* ptactwo wybrzeżne.

U'ferzoll, *sn.* -(e)s, *pl.* -zölle, obacz Ufergebühr.

Uhla'n, *sm.* -en, *pl.* -en, obacz Ulan.

Uhr, *sf. pl.* -en, 1) zegar *m.*, zegarek *m.*; godzina *f.*; die — schlägt zegar bije; die — geht vor zegar się śpieszy; die — geht nach, zurück zegar się opaźnia; wieviel — (ist es), was ist die —? która godzina?; es ist 2 — jest druga godzina; es hat 10 — geschlagen dziesiąta wybiła; es ist über 4 — już czwarta minęła; die — ist abgelaufen zegar jest nienakręcony, przestał chodzić; (obraz.) seine — ist abgelaufen jego godzina już wybiła; meine — ist stehen geblieben mój zegarek, zegar stanął; seine — richten, stellen zegarek uregulować; nach der — sehen popatrzeć na zegar; ein Mann nach der — człowiek podług zegarka, człowiek bardzo punktualny.

U'hrantrieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozpęd *m.* u zegara.

U'hrband, *sn.* -es, *pl.* -bänder, sznurek *m.*, tasiemka *f.* do zegarka.

U'hrdeckel, *sm.* -s, *pl.* —, nakrywka *f.*, koperta *f.* od zegarka.

U'hrenfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* zegarków.

U'hrenfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* zegarków.

U'hrenfabrikation, *sf.* fabrykacya *f.* zegarków.

U'hrenhandel, *sm.* -s, handel *m.* zegarkami.

U'hrenhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* zegarkami, zegarmistrz *m.*

U'hrfeder, *sf. pl.* -n, sprężyna zegarowa.

U'hrgehänge, *sn.* -es, *pl.* —, dewizka *f.*, wisiorek *m.* przy zegarku.

U'hrgehäuse, *sn.* -s, *pl.* —, koperta *f.* od zegarka.

U'hrgestell, *sn.* -es, *pl.* -e, stelaż *m.* na zegar.

U'hrgewicht, *sn.* -es, *pl.* -e, waga zegarowa.

U'hrglas, *sn.* -es, *pl.* -gläser, szkiełko *n.* od zegarka.

U'hrglocke, *sf.* dzwonek *m.* przy zegarze.

U'hrhalter, *sm.* -s, *pl.* —, postument *m.* na zegarek.

U'hrkette, *sf. pl.* -n, łańcuszek *m.* do zegarka.

U'hrmacher, *sm.* -s, *pl.* —, zegarmistrz *m.*

Uhrmacherei', **U'hrmacherkunst**, *sf.* zegarmistrzostwo *n.*

U'hrmacherlehrling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, chłopak *m.* u zegarmistrza.

U'hrpegel, *sm.* -s, *pl.* —, wodoskaz zegarowy.

U'hrrad, *sn.* -es, *pl.* -räder, kółko *n.* w zegarku, zegarze.

U'hrschlüssel, *sm.* -s, *pl.* —, kluczyk *m.* od zegarka, zegara.

U'hrtasche, *sf. pl.* -n, mała kieszeń na zegarek.

U'hrwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, tryby *pl.*, werk *m.* w zegarku.

U'hrzeiger, *sm.* -s, *pl.* —, wskazówka *f.* przy zegarku, zegarze.

U'hu, *sm.* -s, *pl.* -s, puhacz *m.*

U'hzen i **U'zen**, *va.* i *vn.* (haben) droczyć się z kim, kpić z kogo.

U'kas, *sm.* -es, *pl.* -se, ukaz *m.*

Ukelei', *sf.* oklej *m.* (ryba).

Ula'n(e), *sm.* -en, *pl.* -en, ułan *m.*

Ul'lema, *sm.* =(s), *pl.* =s, ulema *m.*, komentator *m.* koranu.

Ulk, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, żart *m.*, figiel *m.*, krotochwila *f.*

Ul'ken, *vn.* (haben) żartować, figlować.

Ul'me, *sf. pl.* =n, 1) **Ul'menbaum**, *sm.* =es, *pl.* =bäume, wiąz *m.*, brzost *m.*; glatte — obacz Feldrüster, Bergrüster; 2) strona formowa (górn.).

Ul'men=, **Ul'meu**, *adi.* wiązowy, brzostowy.

Ul'mengehölz, *sm.* =es, *pl.* =e, **Ul'menwäldchen**, *sn.* =s, *pl.* —, gaik wiązowy, brzostowy.

Ul'menholz, *sn.* =es, wieźnia *f.*

Ul'menpflanzung, *sf. pl.* =en, **Ul'menwald**, *sm.* =es, *pl.* =wälder, obacz Ulmengehölz.

Ul'ster, *sm.* =s, *pl.* —, grubsze palto jesienne męskie.

Ultima'tum, *sn.* =(s), *pl.* =s i =ta, ostatnie, stanowcze żądanie.

Ul'timo, *sm.* =(s), *pl.* =s i =timi, ostatni dzień, koniec *m.* miesiąca, ultimo *m.*

Ul'timogeschäfte, *sn. pl.* interesa terminowe na ultimo.

Ul'timoregulierung, *sf. pl.* =en, obrachunek *m.* na ultimo.

Ul'tra, *sm.* =(s), *pl.* =s, radykał *m.*, skrajny *m.*

Ul'traliberal, *adi.* skrajno liberalny, krańcowo liberalny, wolnomyślny.

Ul'tralinke, *sf.* skrajna lewica.

Ultramari'n, *sn.* =(e)s, farbka niebieska, ultramaryna *f.*

Ultramonta'n, *adi.* skrajnie klerykalny, ultramontański.

Ul'tramontanismus, *sm.* —, skrajny klerykalizm.

Ul'trarot, *adi.* =e Strahlen promienie pozaczerwone (chem.).

Ul'traviolett, *adi.* pozafiołkowy.

Um, I. *praep.* z 4. przyp. 1) koło, około kogo lub czego; wir spazierten — den Teich przechadzaliśmy się (na)około stawu; bitte sich — den Tisch zu setzen proszę usiąść (na)około stołu; es muß immer jmnd — ihn sein zawsze musi być ktoś przy nim; — den Hals fallen rzucić się komu na szyję; alles dreht sich — ihn wszystko od niego zawisło; alles dreht sich — mich wszystko się w koło mnie kręci; mir ist schwer =s Herz ciężko mi na sercu; ein Tuch — den Hals, — den Kopf binden zawiązać chustkę na szyi, głowę obwiązać chustką; 2) — welche Zeit kann ich dort sein? w jaką porę, w jakim czasie mogę tam być? bis — diese Zeit bin ich fertig do tego czasu będę gotów; — 3 Uhr o trzeciej; — die vierte Stunde około czwartej, o czwartej; — Ostern około Wielkiejnocy; — Mitternacht około północy; 3) po; ich erwarte ihn Tag — Tag oczekuję go z dnia na dzień, dzień po dniu; einen Tag — den anderen co drugi dzień; sie kommen einer — den anderen przychodzą jeden po drugim, jeden za drugim; kolejno; 4) za; Auge — Auge, Zahn — Zahn oko za oko, ząb za ząb, wet za wet; — bares Geld einkaufen kupować za gotówkę; — nichts za nic, o nic; — nichts und wieder nichts zgoła o nic; — jeden Preis za każdą cenę; — alles in der Welt nicht za nic w świecie, żadną miarą; jmnden — 50 Kronen strafen skazać kogo na 50 koron grzywny; 5) o; — die Hälfte größer o połowę większy; — zwei Jahre älter o dwa lata starszy; — so besser tem lepiej; — so schlimmer tem gorzej; — so mehr tem bardziej; ich habe mich — vieles verrechnet przerachowałem się o wiele; 6) wie steht es — die Sache? jak tam rzecz stoi? wie steht es — dich? jak tam z tobą? wie steht es — Ihre Gesundheit? jak tam z pańskiem zdrowiem? — etwas wissen wiedzeć o czem; es ist etwas Schönes — die Liebe ładna to jednak rzecz miłość; 7) jmnden — seine Geduld beneiden zazdrościć komu cierpliwości; — Gottes willen! dla Boga! na miłość boską! — der lieben Ruhe willen dla miłego spokoju; — meinetwillen dla mnie; 8) — etwas kommen pozbawić się czegoś, tracić coś, postradać co; jmnden — etw. bringen pozbawić kogo czego, zabrać komu co; es ist — ihn geschehen jest stracony, zginął, już po nim; es ist schade — die verlorene Zeit szkoda straconego czasu; 9) o kogo, o co; sich — ein Amt bewerben starać się o urząd; sich — ein Mädchen bewerben starać się o parnę; sich — jmnden bekümmern troszczyć się o kogo; sich — den Hals reden skompromitować się przez mowę nierozważną, gadaniem na śmierć sobie zarobić; — die Wette o zakład, na wyścigi; — sich schlagen rzucać się, bić wokoło siebie; — Rache schreien wołać o pomstę; — Hilfe rufen wołać na pomoc, o pomoc; II. *adv.* 1) rechts, links — na prawo na lewo zwrot; — und — naokoło; alles — und — kehren przewrócić wszystko do góry nogami; der Weg ist eine Meile — droga ta skręca o milę dalej, dokłada się milę drogi; 2) seine Zeit ist — jego czas minął; wenn das Jahr — ist skoro się rok skończy; 3) — zu aby, ażeby; — mich kurz zu fassen krótko mówiąc; er ist zu vorsichtig, — sich eine Blöße zu geben jest zanadto ostrożnym, by się kompromitować; der günstige Augenblick, — sich zu verabschieden pomyślna chwila, by się pożegnać.

Um=ackern, *va.* przeorać.

Um=ändern, ändere, änderst um, habe umgeändert, *va.* przemienić, przeistoczyć, przeinaczyć; zmodernizować, odnowić (suknie).

Ul'mänderung, *sf. pl.* =en,

przemienienie *n.*, przeistoczenie *n.*, przeinaczenie *n.*; zmodernizowanie *n.*, odnowienie *n.*

Ll'm=arbeiten, *va.* (haben) 1) przerobić; 2) obrobić (rolę).

Ll'marbeitung, *sf. pl.* =en, przerobienie *n.*, przeróbka *f.*, obrobienie *n.*

Uma'rmen, I. *va.* (haben) uścisnąć, uściskać, wziąć kogo w objęcia, objąć, obejmywać; II. ſich —, *vr.* ściskać, całować, obejmywać się.

Uma'rmung, *sf. pl.* =en, **Uma'rmen**, *sn.* =s, uściśnięcie *n.*, ściskanie *n.*, uścisk *m.*, objęcie *n.*, całowanie *n.*

U'mbau, *sm.* =es, przebudowanie *n.*, przebudowa *f.*, rekonstrukcya *f.*, restaurowanie *n.*

U'm=bauen, *va.* (haben) przebudować, rekonstruować, restaurować.

Umbau'en, *va.* (haben) obudować naokoło czego.

U'm=behalten, behielt um, habe umbehalten, *va.* zostawić na sobie, nie zdejmować, zatrzymać; ich behalte den Mantel um nie zdejmuję płaszcza.

U'mberfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, umbra *f.*, sterczoząb *m.* (ryba).

U'm=betten, *va.* (haben) przesłać, prześcielić (łóżko).

U'm=biegen, bog um, habe umgebogen, I. *va.* zaginać, przeginać, przegiąć, zagiąć, skręcić; II. ſich —, *vr.* zaginać, zagiąć się, przeginać, przegiąć się; III. umgebogen, *pp.* i *adi.* zagięty, przegięty, odgięty, podgięty, skręcony.

U'm=bilden, *va.* (haben) przekształcać, przekształcić, przeobrażać, przeobrazić, przerobić; zmodyfikować.

U'mbildung, *sf.* przekształcenie *n.*, przeobrażanie *n.*, przerobienie *n.*, transformacya *f.*, modyfikacya *f.*, rekonstrukcya *f.* (gabinetu ministeryalnego).

U'm=binden, band um, habe umgebunden, *va.* 1) obwiązywać, obwiązać, zawiązywać zawiązać; ich habe eine Schürze umgebunden przypasałem fartuch; ein Halstuch — zawiązać chustkę, krawatkę; 2) na nowo oprawić; das Buch iſt wieder umgebunden książka jest na nowo oprawiona.

Umbi'nden, umband, habe umbunden, *va.* obwiązać co; obandażować; ich habe den Finger mit Leinwand umbunden mam palec obwiązany płótnem; ein Paket — obwiązać paczkę.

U'm=blaſen, bläſt, blies um, habe umgeblaſen przewrócić dmuchając.

Umbla'ſen, umbläſt, umblies, umblaſen, *va.* owiać, zawiać; von den Winden umblaſen ſein być owianym od wiatrów.

U'm=blättern, *va.* i *vn.* (haben) przewracać kartki, przeglądać, przerzucać.

U'mblick, *sm.* =(e)s, 1) rzut *m.* oka naokoło siebie = Rundblick; 2) spojrzenie *n.* poza siebie = Rückblick.

U'm=blicken, *vn.* (haben) i ſich —, *vr.* 1) oglądać się naokoło siebie; 2) w tył spojrzeć, obejrzeć się.

U'mbra, *sf.* 1) umbra *f.*, kreda i farba ciemnobrunatnego koloru; 2) obacz Umberfiſch.

Umbrau'ſen, umbrauſt, *va.* (haben) szumieć koło czego.

U'm=brechen, brach um, habe umgebrochen, I. *va.* 1) przełamać; die Laſt der Früchte hat den Baum umgebrochen ciężar owoców przełamał drzewo; 2) ein Feld — karczować, wykarczować pole; wykopać, wybrać; 3) (w drukarni) złamać kolumnę i resztę przenieść na inną; przełożyć; poprzekładać; II. *vn.* (ſein) złamać, przełamać się pod ciężarem.

U'm=bringen, brachte um, habe umgebracht, I. *va.* zabić, zgładzić, zamordować; (przen.) ſeine Komplimente bringen mich um jego grzeczności zabijają mnie; II. ſich —, *vr.* zabić się, popełnić samobójstwo, życie sobie odebrać.

U'm=dämmen, habe umgedämmt, *va.* odnowić bruk.

Umdä'mmen, habe umdämmt, *va.* groblą otoczyć, ogroblić, otamować.

U'm=decken, *va.* (haben) 1) nakryć na nowo do stołu; 2) inaczej pokryć, przełożyć dachówkę, gonty.

U'm=deuten, *va.* (haben) inaczej co wyłożyć, wytłómaczyć, inne dać czemu znaczenie.

U'm=dichten, *va.* (haben) ein Gedicht — przerobić poemat.

Umdrä'ngen, *va.* (haben) jmndn — nastawać na kogo, dokuczać komu, dopiec komu.

U'mdrehbar, *adi.* dający się okręcić.

U'm=drehen, I. *va.* (haben) obrócić, przewrócić, okręcić, zakręcić, skręcić; den Schlüſſel — obrócić, okręcić klucz; einem Vogel den Kopf — skręcić ptakowi głowę, kark; (przen.:) den Spieß — obrócić kota ogonem; II. ſich —, *vr.* obrócić się; hier kann man ſich nicht — tu się nie można obrócić.

U'mdreher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ten co okręca; 2) okręcacz *m.*, mięsień skręcający.

U'mdrehung, *sf. pl.* =en, przewrót *m.*, obrót *m.*, kręcenie się *n.*, rotacya *f.*

U'mdrehungsachſe, *sf.* oś rotacyjna, obrotowa.

U'mdrehungsbewegung, *sf. pl.* =en, ruch rotacyjny, obrotowy.

U'mdrehungsgeſchwindigkeit, *sf.* chyżość *f.* rotacyi.

U'mdrehungspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt rotacyjny.

U'mdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przedruk *m.*, przedrukowanie *n.*

U'mdrucken, *va.* (haben) przedrukować.

U'mduften, *va.* (haben) rozwiewać woń około czegoś.

Umdu'nkeln, **Umdü'ſtern**, *va.* (haben) zaciemnić, zamglić, zasępić; umdunkelter Verſtand zaciemniony umysł.

Umfä'cheln, *va.* (haben) powiewać (wachlarzem) około

kogoś; laue Lüfte — mich letni wietrzyk owiewa mnie.

Ul'm=fahren, fährſt, fährt, fuhr um, umgefahren, I. *vn.* i *va.* (haben i ſein) objechać, objeżdżać, (o)minąć, kołować; przejechać kogo; II. ſich —, *vr.* objeżdżać, kołować; ſich um zwei Meilen — kołować dwie mile.

Umfa'hren, umfährſt, umfährt, umfuhr, habe umfahren, *va.* objechać; eine Inſel — objechać wyspę.

Ul'mfahrt, *sf. pl.* =en, objazd *m.*, objeżdżanie *n.*; ominięcie *n.*, kołowanie *n.*

Ul'mfall, *sm.* =(e)s, obacz Umfallen.

Ul'm=fallen, fällſt, fällt, fiel um, bin umgefallen, *vn.* (ſein) 1) upaść, przewrócić się; 2) padać, zdychać (o bydle).

Ul'mfallen, *sn.* =s, upadanie *n.*, przewrócenie się; padanie, zdychanie *n.* (bydła); es iſt eine Hitze zum — jest upał, że zginąć można.

Ul'mfang, *sm.* =(e)s, *pl.* =fänge, *sm.* 1) objętość *f.*, obwód *m.*, rozległość *f.*, rozciągłość *f.*, zakres *m.*, przestrzeń; ein Kreis von zwei Metern — koło o dwóch metrach obwodu; der Baum hat 1 Meter im — drzewo ma metr obwodu; der — der Stadt iſt ſehr groß rozległość miasta jest bardzo wielka; ſeine Stimme hat viel — jego głos ma wielką rozległość; 2) (przen.:) — des Geiſtes rozległość *f.* umysłu.

Umfa'ngen, umfing, habe umfangen, *va.* objąć, otoczyć ramionami; okrążyć, ogarnąć.

Ul'mfangreich, **Ul'mfänglich**, *adi.* obszerny, mający wielką objętość, rozległość, rozciągłość.

Ul'mfangsdrain, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dren obwodowy.

Ul'mfangslinie, *sf. pl.* =n, linia obwodowa, peryferya *f.*

Ul'mfangswinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt obwodowy.

Ul'm=färben, *va.* (haben) przebarwić, przefarbować.

Ul'm=faſſen, *va.* (haben) wprawić, sprawić, osadzić inaczej; einen Rubin in Gold — osadzić, wprawić rubin w złoto.

Umfa'ſſen, I. *va.* (haben) 1) objąć kogo, uściskać, uchwycić, ująć; jmnds Knie — obejmywać czyje kolana; ich kann dieſen Baum nicht — nie mogę objąć tego drzewa; 2) objąć, obejmywać, zawierać, zamykać, mieścić w sobie; dieſe Schrift umfaßt folgende Vorſchriften to pismo zawiera, mieści w sobie następujące przepisy; II. umfaſſend, *pp.* i *adi.* daleko sięgający, wiele ogarniający; =er Geiſt daleko sięgający umysł; =e Maßregeln daleko sięgające zarządzenia; ein =es Wiſſen szeroka wiedza.

Umfa'ſſung, *sf. pl.* =en, 1) objęcie *n.*, obejmowanie *n.*, uściśnięcie; 2) ogrodzenie *n.*

Umfa'ſſungsmauer, *sf.* mur ogradzający.

Umfla'ttern, *va.* (haben) latać naokoło czego; (przen.:) jmnden — kręcić się około kogo.

Ul'm=flechten, flichtſt, flicht, flocht um, habe umgeflochten, *va.* inaczej spleść, przepleść.

Umfle'chten, umflichtſt, umflicht, umflocht, habe umflochten, *va.* opleść co czem; mit Weiden — opleść wikliną.

Umflie'gen, umflog, habe umflogen, I. *va.* latać naokoło, oblatywać co; II. *vn.* (ſein) latać tam i sam.

Umflie'ßen, umfloß, habe umfloſſen, *va.* opływać co, płynąć naokoło czego; meerumfloſſen oblany, otoczony morzem.

Umflo'ren, *va.* (haben) zasłoną, kirem owinąć; ein umflorter Blick zamglone spojrzenie, zamglony wzrok.

Umflu'ten, *va.* (haben) opływać co, oblewać, otoczyć falami; das Meer umflutet die Inſel morze oblewa wyspę.

Ul'm=formen, *va.* (haben) przekształcić, przeistoczyć, przemienić, przeformować.

Ul'mformung, *sf.* przekształcenie *n.*, przeistoczenie *n.*, przeformowanie *n.*, transformacya *f.*

Ul'mfrage, *sf.* okólne zapytanie, kwestyonaryusz *m.*, ankieta *f.*; — halten rozpytywać się, zbierać zdania, opinie.

Umfrie'd(ig)en, habe umfriedet i umfriedigt, *va.* ob. Einfried(ig)en.

Umfrie'd(ig)ung, *sf. pl.* =en, ogrodzenie *n.*, opłocenie *n.*

Ul'm=führen, *va.* (haben) 1) sprowadzać; 2) spowodować kogo do nałożenia drogi.

Ul'm=füllen, *va.* (haben) przelać; przesypać; ich muß den Wein in Flaſchen — muszę przelać wino do butelek.

Ul'mfüllen, *sn.*, **Ul'mfüllung**, *sf.* przelewanie *n.*, transfuzya *f.*

Ul'm=gaffen, *vr.* (haben) gapić się wokoło, rozglądać się.

Ul'mgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, 1) obchód, pochód *m.*, procesya *f.*; heute war feierlicher — dzień obchodzono z uroczystą procesyą; 2) obcowanie *n.*, stosunki *pl.*, przestawanie *n.*, pożycie *n.*; — mit ſchlechten Menſchen obcowanie z złymi ludźmi; er hat gar keinen — nigdzie nie bywa; jeden — mit dieſer Familie abbrechen zerwać wszelkie stosunki z tą rodziną; im engeren =e w ściślejszem obcowaniu; vertrauter — ścisła zażyłość; fleiſchlicher oder geſchlechtlicher — obcowanie płciowe; er gewinnt bei näherem — zyskuje przy bliższem poznaniu; die Sprache aus dem — erlernen nauczyć się języka praktycznie; 3) obacz Umdrehung; 4) von etw. — nehmen odstąpić od czego.

Ul'mgänglich, **Ul'mgangbar**, *adi.* 1) lubiący obcować z ludźmi, towarzyski, przyjacielski; 2) z którym można żyć, obcować, uprzejmy, łatwy w obcowaniu.

Ll'mgänglichkeit, *sf.* łatwość *f.* w obcowaniu, towarzyskość *f.*

Ll'mgangsformen, *sf. pl.* formy towarzyskie.

Um'gangssprache, *sf.* język *m.* codziennego użytku, język towarzyski.

Umga'rnen, *va.* (haben) snuć się naokoło kogo, czego; osidlić, usidlić, obsaczyć; jmndn — złowić kogo w sidła.

Umga'rnung, *sf. pl.* =en, osidlenie *n.*, obsadzenie *n.*, złowienie *n.* w sidła.

Umgau'keln, *va.* (haben) snuć się naokoło kogo, czego; mit süßen Träumen — mamić ponętnymi snami.

Ll'm=geben, gab um, habe umgegeben, *va.* włożyć naokoło; jmndm den Mantel — włożyć na kogo, podać komu płaszcz.

Umge'ben, umgab, habe umgeben, I. *va.* otoczyć czem; den Garten mit einer Mauer — otoczyć, opasać ogród murem; mit Wall und Graben — okopywać, okopać; jmndn mit Sorgfalt — otoczyć kogo troskliwością; II. ſich —, *vr.* otoczyć się; ſich mit einer Leibwache — otoczyć się strażą przyboczną.

Umge'bung, *sf. pl.* =en, okolica *f.*; otoczenie *n.*; die — dieſer Stadt iſt ſehr ſchön okolica tego miasta jest bardzo ładna; er iſt immer in ſchlechter — jest zawsze w złem otoczeniu.

Ll'mgegend, *sf.* okolica *f.*, sąsiedztwo *n.*

Ll'm=gehen, ging um, bin umgegangen, *vn.* 1) obracać się; es geht mir im Kopfe um kręci mi się w głowie; die Räder — laſſen rozpuścić koła, szybko jechać; 2) zwei Wochen waren umgegangen dwa tygodnie minęły; 3) der Reihe nach etw. — laſſen puścić co wokoło; 4) es geht in dieſem Hauſe um straszy w tym domu, w tym domu chodzą duchy; 5) mit jmndm — obcować z kim; ſage mir, mit wem du umgehſt, und ich will dir ſagen, wer du biſt z jakim się wdajesz, takim się stajesz; unbarmherzig mit jmndm — obejść, obchodzić się z kim niemiłosiernie; 6) mit etw. — obchodzić się z czem er kann mit Waffen ſchlecht — nie umie się obchodzić z bronią; mieć co na myśli, knować co; mit böſen Gedanken — nosić się ze złymi zamysłami; mit einem Plane — nosić się z zamiarem.

Umge'hen, umgehſt, umging, habe umgangen, *va.* 1) obchodzić co; ich mußte ein gutes Stück — musiałem obejść dobry kawał; den Feind — zajść nieprzyjaciela z tyłu; 2) (przen.:) eine Unannehmlichkeit — ominąć nieprzyjemność; das Geſetz — obejść ustawę; das läßt ſich nicht — to się nie da pominąć.

Ll'mgehend, *adi.* =e Krankheit epidemiczna, nagminna choroba; mit =er Poſt odwrotną pocztą.

Umge'hung, *sf.* 1) obchodzenie *n.*, kołowanie *n.*, zachodzenie *n.*; 2) ominięcie *n.*, pominięcie *n.*, obejście *n.*

Ll'mgekehrt, I. *adi.* odwrotny, przeciwny = entgegengeſetzt; =e Seite odwrotna, przeciwna strona; Schlag mit =er Hand uderzenie płaską dłonią; das =e Verhältnis odwrotny stosunek; in =er Richtung w przeciwnym kierunku; =er Satz odwrócone zdanie; der Fall iſt gerade — sprawa ma się wręcz przeciwnie; II. *adv.* odwrotnie, przeciwnie; gerade — przeciwnie, wręcz przeciwnie; ... und — i z drugiej strony, i nawzajem, i viceversa.

Ll'mgeſtaltbar, *adi.* dający się przekształcić, przerobić, przeinaczyć, przeistoczyć.

Ll'm=geſtalten, *va.* (haben) obacz Umbilden.

Ll'mgeſtaltung, *sf. pl.* =en, obacz Umbildung.

Ll'm=gießen, gießeſt i gießt, goß um, habe umgegoſſen, *va.* 1) przelewać, przelać; 2) na nowo stopić, przetopić, odlać inaczej.

Umgie'ßen, umgießeſt i umgießt, umgoß, habe umgoſſen, *va.* oblać, zalać czem, wokoło; (przen.:) bald ſah ich mich von Wolken wie umgoſſen wnet ujrzałem się jak oblanym chmurami.

Ll'mgießen, *sn.* =s, **Ll'mgießung,** *sf. pl.* =en, przelewanie *n.*, przetapianie *n.*; oblewanie *n.*

Umgi'ttern, *va.* (haben) okratować, zaopatrzyć kratą, ogrodzić kratą.

Umglä'nzen, *va.* (haben) blaskiem otoczyć, błyszczeć naokoło czego.

Ll'm=graben, gräbſt, gräbt, grub um, habe umgegraben, *va.* 1) przekopać, na nowo skopać; 2) okopać, rowem opasać; 3) kopiąc obalić; einen Baum — wykorzenić drzewo kopiąc.

Ll'm=greifen, *vn.* = um ſich greifen, obacz greifen.

Umgrei'fen, umgreifſt, umgriff, habe umgriffen, *va.* piędzią mierzyć, otoczyć, objąć.

Umgre'nzen, *va.* (haben) ograniczyć, ogrodzić, zakreślić granicę; (przen.) ograniczyć, ograniczać, limitować.

Umgre'nzung, *sf. pl.* =en, ograniczenie *n.*, granica *f.*

Ll'm=gucken, ſich —, *vr.* oglądać się naokoło, gapić się naokoło, obzierać się; er wird ſich aber — a to się zdziwi.

Ll'mgürten, *va.* (haben) przepasać, pasem opasać; das Schwert — przepasać oręż, pałasz; ein Pferd — przesiodłać konia.

Umgü'rten, *va.* (haben) przypasać, opasać; eine Schürze — przypasać fartuch; die Lenden — biodra opasać.

Ll'mguß, *sm.* =ſſes, przelanie *n.*

Ll'm=haben, *va.* (haben) mieć na sobie, mieć około siebie.

Ll'm=hacken, *va.* (haben) 1) siekierą powalić, obrobić; 2) okopać motyką.

Umha'lſen, *va.* (haben) ściskać, uściskać, obejmywać za szyję.

Umha'lſung, *sf.* uściskanie *n.*, ściskanie *n.*

U'mhang, *sm.* =(e)s, *pl.* =hänge, 1) firanka *f.*, zasłona *f.*; ein Bett— baldachin *m.* przy łóżku; 2) ein Damen— zarzutka *f.* mantylka *f.*, kapota *f.*

U'm=hängen, hängſt, hängte i hing um, habe umgehängt i umgehangen, *va.* 1) włożyć na siebie, zarzucić na siebie; 2) obwiesić czem naokoło; 3) przewiesić; ich muß das Bild — muszę obraz przewiesić.

U'mhängetaſche, *sf. pl.* =n, torebka *f.* do przewieszenia.

U'mhängetuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, szal *m.*

U'm=hauen, haue, haust, hieb um, habe umgehauen, *va.* ściąć, zrębać, wyrębać, wyciąć.

Umhe'r, *adv.* wokoło, naokoło = herum; rings—, rund— wokoło, naokoło; die Luft — verpeſten zapowietrzać wszystko wokoło siebie.

Umhe'r=blicken, **Umhe'r=ſehen**, ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah umher, habe umhergeſehen, *va.* rozglądać się, rozpatrywać się naokoło.

Umhe'r=fahren, =fliegen, =führen, =irren, =laufen, =liegen, =ſchweifen, =ſtehen, =ſtreichen, =ſtreifen, =ſtreuen, =tappen, =treiben, =werfen, ſich =ziehen, obacz herumfahren, herumfliegen i t. d.

Umhe'rziehend, *adi.* wędrowny, podróżujący.

Umhi'n, *adv.* tylko w zwrocie: nicht — können nie módz omieszkać; ich kann nicht — zu bemerken nie mogę nie zauważyć, muszę zauważyć.

Umhü'llen, *va.* (haben) osłonić, zasłonić, okryć, otulić.

Umhü'llung, *sf. pl.* =en, osłona *f.* osłonienie *n.*, zasłonięcie *n.*, zasłona *f.*, okrycie *n.*; opakowanie *n.*

Umhü'pfen, *va.* (haben) skakać naokoło kogo, czego.

U'mkehr, *sf.* powrót *m.*; odwrót *m.*

U'mkartierungsſtation, *sf. pl.* =en, stacya przepisowa.

U'mkehrbar, *adi.* dający się odwrócić.

U'm=kehren, I. *va.* (haben) 1) obrócić, odwrócić, przewrócić; alles von oben nach unten — przewrócić wszystko do góry nogami; die Hand — odwrócić rękę; den Spieß — obrócić kota ogonem; jeden Heller dreimal —, bevor man ihn ausgibt obracać każdy grosz trzy razy, zanim go się wyda; 2) zmienić się; gleich iſt er umgekehrt zaraz jest zmieniony, zaraz się odmienił; dieſer Dichter hat die ganze Bühne umgekehrt ten poeta przemienił całą scenę; 3) die Reihenfolge der Worte — przestawić szyk wyrazów; ein Verhältnis — odwrócić stosunek; II. *vn.* (ſein) powracać, powrócić, wracać, wrócić; auf demſelben Wege — wrócić się tą samą drogą; der Wagen kann in dieſer Straße nicht — wóz nie może nawrócić w tej ulicy; zur Tugend — nawrócić się do cnoty; III. ſich —, *vr.* 1) obrócić, obracać się; ſich im Bette — obracać się w łóżku; 2) przewracać się; 3) nawrócić się.

U'mkehrung, *sf.* 1) = Umkehr; 2) obracanie *n.*, przewracanie *n.*; 3) przewrót *m.*, nawrócenie *n.*

U'm=kippen, I. *va.* (haben) przewrócić, przechylić co; ich habe den Leuchter umgekippt przewróciłem, przechyliłem lichtarz; II. *vn.* (ſein) przeważyć się, stracić równowagę, przegibnąć się; der Wagen iſt umgekippt wóz się przewrócił.

Umkla'ftern, *va.* (haben) objąć ramionami (drzewo).

Umkla'mmern, *va.* (haben) 1) klamrami otoczyć; 2) obejmować, objąć ramionami; czepić się kogo, trzymać kogo.

U'm=klappen, I. *va.* (haben) wyłożyć; einen Kragen — wyłożyć kołnierz; II. *vn.* (ſein) = umfaſſen I.

U'm=kleiden, kleide um, habe umgekleidet; I. *va.* przebrać, przebierać, przeodziać, przeoblec; inaczej ubrać; II. ſich —, *vr.* przebrać się.

Umklei'den, umkleide, habe umgekleidet, *va.* przystroić naokoło, okryć; obmurować; obić czem; ich muß dieſe Mauer mit Holz — muszę ten mur drzewem obłożyć, wyłożyć.

U'mkleidung, *sf.* przebranie *n.*, przebieranie *n.* się.

Umklei'dung, *sf.* przystrojenie *n.*, obicie *n.*, obmurowanie *n.*, okrycie *n.*, wykładanie *n.*

U'm=knicken, I. *va.* (haben) przegiąć, przełamać; II. *vn.* (ſein) der Fuß iſt mir umgeknickt noga mi się przekręciła, powinęła.

U'm=kommen, komme, kommſt, kommt um, bin umgekommen, *vn.* 1) zginąć, umrzeć, zdechnąć (o bydlętach), zniszczeć (o roślinach); im Waſſer — utonąć; im Feuer — spalić się; vor Hunger — umrzeć, zginąć z głodu; 2) zgubić, zniszczyć zmarnować się; in einem guten Haushalt darf nichts — w dobrem gospodarstwie nie powinno się nic zmarnować.

Umkrä'nzen, habe umkränzt, *va.* uwieńczyć, wieńcem ozdobić, otoczyć.

U'mkreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, obwód *m.*, okręg *m.*, okrąg *m.*, okół *m.*; im ganzen =ſe w całym okręgu, w całej okolicy; im =ſe von zwei Meilen dwie mile wokoło, w okręgu dwumilowym.

Umkrei'ſen, habe umkreiſt, *va.* okrążać, okrążyć; chodzić naokoło czego, okolić.

U'm=krempen, *va.* (haben) podgiąć krysy.

U'mladegebühr, *sf. pl.* =en, przekładowe *n.*, należytość *f.* za przeładowanie (kol.).

Ul'mladegeleiſe, *sn.* =es, *pl.* —, tor przekładowy (kol.).

Ul'm=laden, labe, läbſt, läbt, lub um, habe umgeladen, *va.* przeładować, przełożyć, inaczej naładować.

Ul'mladung, *sf.* przeładowanie *n.*, przełożenie *n.*

Ul'mlage, *sf. pl.* =n, 1) rozłożenie *n.*, rozkład *m.* (podatków); 2) obacz Steuer.

Umla'gern, habe umlagert, *va.* obozem otoczyć, oblęgać, opasać; (przen.:) obsiadać, obiegać, otoczyć; ſie war von Freiern umlagert była otoczoną, oblężoną konkurentami.

Umlau'ern, *va.* (haben) szpiegować kogo.

Ul'mlauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, 1) bieg *m.*, obieg *m.*, obrót *m.*, krążenie *n.*, cyrkulacya *f.*; im =e ſein być w obiegu; in — bringen, ſetzen puścić w obieg, w kurs; ein Gerücht in — bringen puścić w obieg pogłoskę; — des Blutes krążenie *n.*, cyrkulacya *f.* krwi; — des Mondes obieg *m.*, okres *m.* księżyca; 2) zastrzał *m.*

Ul'm=laufen, laufe, läufſt, läuft, lief um, bin umgelaufen, I. *vn.* krążyć, obracać, obrócić się, cyrkulować, kursować, obiegać; wir ſind eine Meile umgelaufen obeszliśmy całą milę; es laufen verſchiedene Gerüchte um krążą rozmaite pogłoski; II. *va.* (haben) biegnąc potrącić, przewrócić.

Umlau'fen, umlaufe, umläufſt, umläuft, umlief, habe umlaufen, *va.* obiegać naokoło.

Ul'mlaufskapital, *sn.* =s, kapitał obiegowy.

Ul'mlaufsmittel, *sn.* =s, *pl* —, środki obiegowe.

Ul'mlaufſchreiben, *sn.* =s, okólnik *m.*, cyrkularz *m.*, encyklika *f.*

Ul'mlaufszeit, *sf.* okres *m.* obiegu.

Ul'mlaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przegłos *m.*

Ul'm=lauten, habe umgelautet, *vn.* przegłaszać się.

Ul'mlegekragen, *sm.* =s, *pl.* =kragen, kołnierz wykładany.

Ul'm=legen, haben umgelegt, I. *va.* 1) położyć naokoło, obłożyć, obkładać; Reifen um ein Faß legen beczkę obić, pobić; ein Pflaſter — przyłożyć plaster; eine goldene Kette — założyć złoty łańcuch; 2) ein Schiff —, um es auszubeſſern obrócić okręt celem naprawienia; einen Stuhl — przełożyć krzesło; 3) Soldaten — przekwaterować, zmienić pozycyę żołnierzy; 4) ein Steinpflaſter — przebrukować; 5) die Steuern — rozłożyć, rozkładać podatki; II. ſich —, *vr.* zagiąć się, zakrzywić się, przełożyć się.

Ul'mlegung, *sf.* przyłożenie *n.*, przełożenie *n.*, obrócenie *n.*; przekwaterowanie *n.*, rozkład *m.*, rozłożenie *n.*

Ul'm=lenken, habe umgelenkt, I. *va.* obrócić, skierować w inną stronę; II. *vn.* (haben) nawrócić, nawracać; (przen.:) zmienić kierunek, skręcić.

Umleu'chten, habe umleuchtet, *va.* oświetlać ze wszystkich stron.

Ul'mliegend, *adi.* położony w około.

Umma'uern, habe ummauert, *va.* 1) obmurować; 2) murem otoczyć, opasać.

Ul'm=meſſen, meſſe, miſſeſt i mißt, mißt, maß um, habe umgemeſſen, *va.* przemierzyć, na nowo zmierzyć.

Ul'm=modeln, habe umgemodelt, *va.* obacz Umbilden.

Ul'm=münzen, habe umgemünzt, *va.* przebić na nowo monetę, przetopić monetę.

Umna'chten, *va.* (haben) okryć, otoczyć ciemnością nocy; ſein Geiſt iſt umnachtet umysł jego jest zaciemniony, on cierpi na chorobę umysłową.

Umna'chtung, *sf.* omglenie *n.*, zaciemnienie *n.*

Ul'm=nähen, habe umgenäht, *va.* przeszyć na nowo.

Umnä'hen, habe umnäht, *va.* obszyć co, obrębić.

Umne'beln, habe umnebelt, *va.* mgłą otoczyć, zamglić.

Ul'm=nehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm um, habe umgenommen, *va.* wziąć, brać, zarzucić co na siebie, owinąć, otulić się.

Ul'm=packen, habe umgepackt, *va.* 1) przepakować; 2) opakować czem naokoło.

Umpa'nzern, habe umpanzert, *va.* opancerzyć, obić blachą stalową.

Umpfä'hlen, habe umpfählt, *va.* palami otoczyć, opalować.

Ul'm=pflanzen, habe umgepflanzt, przesadzić, poprzesadzać, na nowo szczepić.

Umpfla'nzen, habe umpflanzt, obsadzić co roślinami, wysadzić (drzewami).

Umpfla'nzung, *sf.* przesadzenie *n.*, obsadzenie *n.*

Ul'm=pflastern, habe umgepflaſtert, *va.* 1) przebrukować; 2) obrukować, brukiem otoczyć.

Ul'm=pflügen, habe umgepflügt, *va.* przeorać, oborać; orząć pługiem, przewrócić; karczować.

Ul'm=prägen, habe umgeprägt, *va.* obacz Ummünzen.

Ul'mprägung, *sf.* wybijanie *n.* na nowo medalu, monety.

Ul'm=purzeln, bin umgepurzelt, *va.* przewrócić koziołka.

Ul'm=quartieren, habe umquartiert, *va.* przekwaterować, zmienić kwaterę (wojsko).

Umra'hmen, habe umgerahmt, *va.* obacz Einrahmen.

Umra'nken, habe umrankt, *va.* obacz Beranken.

Umrau'ſchen, habe umrauſcht, *va.* szumieć, szmer robić naokoło czego; die Wellen — das Schloß fale szemrzą naokoło zamku.

Ul'm=rechnen, habe umgerechnet, *va.* przerachować.

Ul'mrechnung, *sf.* przerachowanie *n.*; konwersya *f.*, redukcya *f.*

Ul'm=reiſen, habe umgereiſt, *vn.* kołować w podróży, nałożyć drogi, objechać

Umrei'ſen, habe umreiſt, *va.* objechać; ich habe die

ganze Welt umreist objechałem cały świat, podróżowałem naokoło świata.

Um=reißen, reiße, reißest i reißt, riß um, habe umgerissen, *va.* 1) zwalić, obalić, przewrócić, poprzewracać, porwać, szarpiąc obalić; 2) obrysować.

Um=reiten, reite, ritt um, habe umgeritten; I. *va.* przejechać kogoś konno; II. *vn.* (sein) objeżdżać konno.

Umrei'ten, umreite, umritt, umritten, jechać konno naokoło czego; der Wagen des Königs war von Soldaten umritten powóz króla był otoczonym konnicą.

Um=rennen, renne, rennst, rannte um, umgerannt, *va.* i *vn.* (sein) pędząc obalić; szybkim pędem obiedz.

Umri'ngen, habe umringt, *va.* otoczyć, opasać co; osaczyć; oblegiwać; obstępywać; płotzlich — obskoczyć; sie ist von Schmeichlern umringt jest otoczona pochlebcami; der Feind hat die Stadt umringt nieprzyjaciel otoczył miasto.

Um'riß, *sm.* -sses, *pl.* -sse, rys *m.*, zarys *m.*, kontury *pl.*, szkic *m.*; im — entwerfen naszkicować.

Um'rißlinie, *sf. pl.* =n, linia przedstawiająca obwód figury.

Um'ritt, *sm.* =es, objazd konny, kawalkada *f.*

Um=rühren, habe umgerührt, *va.* mieszać, wymieszać, przemieszać; kłócić, zakłócić; das geschmolzene Eisen — burzyć żelazo.

Um'rühren, *sn.* =s, mieszanie *n.*, wymieszanie *n.*, kłócenie *n.*, burzenie *n.*

Um'rütteln, habe umgerüttelt, *va.* trząść, potrząść.

Ums, skrócenie zamiast um das i um des; — Himmels Willen! dla Boga, przebóg!

Um=sacken, habe umgesackt, *va.* przesypać, przełożyć do innego worka.

Um=sägen, habe umgesägt, *aa.* przerznąć piłą i obalić; ściąć piłą naokoło.

Um=satteln, habe umgesattelt, I. *va.* przesiodłać, inaczej osiodłać, przekulbaczyć; II. *vn.* (haben) zmienić siodło, siąść na inne siodło; (przen.:) odmienić zawód; przekabacić się.

Um'satz, *sm.* =es, 1) odbyt *m.*, pokup *m.*, obrót *m.*; der — in Wolle war sehr groß obrót wełną był bardzo wielki; 2) zamiana *f.* (towarów), wymiana *f.*; odnowa *f.*, przemiana *f.* (materyi).

Um=säumen, habe umgesäumt, *va.* obrąbić; obrysować.

Umsäu'seln, habe umsäuselt, *va.* szeleścić, szumieć naokoło czego; der Wind umsäuselt die Bäume wiatr szeleszcze naokoło drzew.

Umsau'sen, habe umsaust, *va.* szumieć, huczeć naokoło.

Um=schaffen, schaffe, schafft, schuf um, habe umgeschaffen, *va.* przetworzyć, przerobić.

Um'schaffung, *sf.* przetworzenie *n.*, przerobienie *n.*, przeróbka *f.*, metamorfoza *f.*

Um=schalten, habe umgeschaltet, *va.* zmienić, przestawić zwrotnik.

Um'schalter, *sm.* =s, przemiennik *m.*, zwrotnik *m.*

Um'schaltung, *sf.* przemiana *f.* zwrotnika.

Umscha'nzen, habe umschanzt, okopywać, okopać, oszańcować.

Umscha'nzung, *sf. pl.* =en, okop *m.*, oszańcowanie *n.*, szaniec *m.*

Umscha'nzungslinie, *sf.* linia *f.* oszańcowania, linia *f.* szańców.

Um=scharren, habe umgescharrt, *va.* ogrzebać.

Umscha'tten, habe umschattet, *va.* ocienić, zacienić.

Um'schau, *sf.* obacz Rundschau.

Um=schauen, habe umgeschaut, sich —, *vr.* i *vn.* obacz sich umsehen.

Um=schaufeln, habe umgeschaufelt, *va.* przekopać łopatą; przeszuflować (zboże); ryzować.

Umschei'nen, umscheine, umscheinst, umschien, habe umschienen, *va.* oświetlić naokoło.

Um=schichten, habe umgeschichtet, *va.* przełożyć, ułożyć inaczej.

Um'schichtig, *adi.* i *adv.* z kolei, kolejno.

Um=schicken, habe umgeschickt, *va.* obacz Herumschicken.

Um=schießen, schieße, schießest i schießt, schoß um, habe umgeschossen, I. *va.* 1) obacz niederschießen; 2) przestawić łamy (druk); II. *vn.* (sein) der Wind schießt um wiatr nagle skręca, zmienia kierunek.

Umschi'ffbar, *adi.* dający się objechać okrętem.

Um=schiffen, habe umgeschifft, I. *va.* przenieść z jednego okrętu na drugi; II. *vn.* (sein) nałożyć drogi płynąć statkiem, objeżdżać okrętem.

Umschi'ffen, habe umschifft, *va.* wir haben dieses Vorgebirge umschifft opłynęliśmy ten przylądek.

Umschi'ffung, *sf. pl.* =en, objeżdżanie *n.* okrętem, opłynięcie *n.*

Um=schippen, habe umgeschippt, *va.* obacz Umschaufeln.

Um'schlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =schläge, 1) okładka *f.*, koperta *f.*; der — des Buches ist schadhaft okładka książki jest uszkodzona; — eines Paketes owinięcie *n.*, opakowanie *n.* paczki; 2) wyłóg *m.*, kołnierz *m.*; der — des Rockes wyłóg, kołnierz u surduta; 3) okład *m.*, kompres *m.*; man muß ihm einen kalten — machen trzeba mu zrobić zimny okład; 4) nagła zmiana; — des Glückes zmiana *f.* szczęścia; — des Bieres, Weines skwaśnienie *n.* piwa, wina.

Um'schlag(e)kragen, *sm.* =s, kołnierz wykładany.

Um=schlagen, schlage, schlägst, schlägt, schlug um, habe umgeschlagen, I. *va.* 1) uderzyć co i przewrócić, obalić; 2)

przełożyć, zawinąć, podwinąć; du mußt die Ärmel — musisz podwinąć rękawy; przewrócić z jednej strony na drugą; wyświęcić (kartę); 3) włożyć na siebie co, owinąć się w co; ein Tuch — owinąć się chustką; Papier um eine Schachtel ſchlagen owinąć pudełko w papier; 4) nałożyć, przyłożyć; eine Kompreſſe — przyłożyć okład; 5) obacz umprägen; 6) uderzyć i zagiąć (gwóźdź); II. *vn.* (ſein) 1) nagle się przewrócić; wywrócić, przychylić się; das Boot iſt umgeſchlagen łódka przewróciła się; 2) uledz nagłej zmianie; der Wind ſchlägt nach Norden um wiatr zmienił kierunek ku północy; ſeine Stimme ſchlägt um jego głos się łamie (przy śpiewie), on mutuje; die Sache iſt in ihr Gegenteil umgeſchlagen ta sprawa zmieniła się na niekorzyść; der Wein fängt an umzuſchlagen wino zaczyna się psuć; die Milch ſchlägt um mleko kiśnie, wurdzi się; die Schwangerſchaft ſchlägt um poród za wcześnie przypada; die Kinder ſchlagen um dzieci z dobrych zmieniają się na gorsze.

Um|chlag(e)tuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, szal *m.*, chusta *f.*

Um|chlagpapier, *vn.* =s, *pl.* =e, papier *m.* do owijania, pakowania.

Um|chlagſtation, *sf. pl.* =en, stacya *f.* przeładowania.

Um|chlei'chen, umſchleiche, umſchleichſt, umſchlich, habe umſchlichen, *va.* ukradkiem łazić koło czego.

Um|chlei'ern, habe umſchleiert, *va.* zasłaniać, zasłonić, kwefem pokryć; (przen.:) die Wahrheit — pokryć prawdę.

Um|chlie'ßen, umſchließe, umſchließeſt i umſchließt, umſchloß, habe umſchloſſen, *va.* otoczyć czem, opasać, okrążyć, otarasować; jmndn mit ſeinen Armen — objąć kogo ramionami; eine Feſtung — otoczyć, osaczyć twierdzę.

Um|chlie'ßung, *sf.*, **Um|chlie'ßen,** *sn.* =s, obejmowanie *n.*, uściśnięcie *n.*; opasanie *n.*, okrążenie *n.*, otarasowanie *n.*, ogrodzenie *n.*

Um|chli'ngen, umſchlinge, umſchlingſt, umſchlang, habe umſchlungen, I. *va.* 1) obejmować, uściskać; 2) owinąć, okręcać; II. ſich —, *vr.* obejmować się, ściskać się.

Um|chli'ngung, *sf. pl.* =en, uścisk *m.*, objęcie *n.*; okręcenie *n.*, owinięcie *n.*

Um|chmei'cheln, habe umſchmeichelt, *va.* otoczyć pochlebstwami, karesować.

Um=|chmeißen, ſchmeiße, ſchmeißeſt i ſchmeißt, ſchmiß um, habe umgeſchmiſſen, *va.* obacz Umwerfen.

Um=|chmelzen, ſchmelze, ſchmelzeſt i ſchmelzt um, habe umgeſchmelzt, także ſchmilzeſt i ſchmilzt, ſchmolz um, habe umgeſchmolzen, *va.* przetapiać, przetopić; przepławić; (przen.:) przekształcić, przetworzyć, przerobić.

Um|chmelzung, *sf. pl.* =en, przetopienie *n.*; przekształcenie *n.*

Um=|chmieden, habe umgeſchmiedet, *va.* przekuć, przekować.

Um=|chnallen, habe umgeſchnallt, *va.* 1) przypasać, zapiąć na sprzączkę; 2) na nowo zapiąć na sprzączkę, przepiąć.

Um=|chnüren, habe umgeſchnürt, *va.* 1) zasznurować, sznurami opasać; 2) przesznurować.

Um|chnü'ren, habe umſchnürt, *va.* sznurkami przystroić; mit Weiden — opleść wikliną *f.*

Um|chrä'nken, habe umſchränkt, *va.* ograniczyć, szlankami otoczyć; (przen.:) ograniczyć, określić.

Um=|chreiben, ſchreibe, ſchreibſt, ſchrieb um, habe umgeſchrieben, *va.* 1) przepisać, przepisywać, przekopiować, skopiować; 2) ein Recht auf jmndn — przepisać, przenieść na kogo prawo; 3) napisać co naokoło, napisem co otoczyć; 4) einen Poſten — przepisać pozycyę *f.* (w handlu); einen Wechſel — przepisać weksel *m.*

Um|chrei'ben, umſchreibe, umſchreibſt, umſchrieb, habe umſchrieben, *va.* 1) opisać, określić, parafrazować; ogródkami wyrazić; 2) (beſtimmen) ograniczyć; genau umſchriebenes Problem dokładnie określone zagadnienie.

Um|chrei'bend, *adi.* opisowy, parafrazowany; in =er Weiſe parafrazując, opisując, pośrednio.

Um|chreibung, *sf. pl.* =en, 1) przepisanie *n.*, przepisywanie *n.*, kopiowanie *n.*, przekopiowanie *n.*, kopia *f.*

Um|chrei'bung, *sf. pl.* =en, opis *m.*, opisanie *n.*, parafraza *f.*

Um|chrift, *sf. pl.* =en, 1) napis *m.* naokoło czegoś (moneta); 2) transkrypcya *f.*

Um=|chütteln, habe umgeſchüttelt, *va.* przetrząsać, zmieszać trzęsąc, zamącić, zakłócić.

Um=|chütten, habe umgeſchüttet, *va.* 1) przewrócić co i wysypać lub wylać; 2) przesypać, przelać.

Um|chü'tten, habe umſchüttet, *va.* obsypywać, naokoło obsypać.

Um|chwä'rmen, habe umſchwärmt, *va.* 1) latać w około; 2) eine Dame — nadskawiwać pani.

Um|chwä'rmen, *sn.* =s, latanie *n.* w koło; nadskakiwanie *n.*

Um|chwe'ben, habe umſchwebt, *va.* okrążać co (unosząc się w powietrzu).

Um|chweif, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kołowanie *n.*; obłaz *m.*, wybocz *m.*; (przen.:) ceregiele *pl.*, korowody *pl.*, ogródki *pl.*, ceremonia *f.*; ohne =e reden mówić bez ogródek, mówić krótko i węzłowato; =e machen robić ceregiele; reden Sie ohne — mów pan prosto z mosta.

Um=|chwenken, habe umgeſchwenkt, *vn.* 1) dokonać zwrotu, zwrócić się; 2) obacz Umſatteln II. (przen.).

Umſchwi'rren, habe umſchwirrt, *va.* świerzczeć naokoło czego.

U'mſchwung, *sm.* -(e)s, 1) szybki obrót; 2) nagła zmiana; — des Glückes zwrot *m.* szczęścia.

U'm-ſegeln, habe umgeſegelt, *va.* kołować żeglując.

Umſe'geln, habe umſegelt, *va.* obacz Umſchiffen.

Umſe'g(e)lung, *sf.* obacz Umſchiffung.

U'm-ſehen, ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah um, umgeſehen, ſich —, *vr.* (haben) oglądać się, obejrzeć się, spojrzeć, spoglądać, okiem rzucać na kogo; ehe man ſich umſieht, im Umſehen zanim się człowiek obejrzy; ſich nach etw. — rozglądać się, szukać za czem; starać się o co; ich muß mich nach dem Kinde — muszę się oglądnąć za dzieckiem; ſich in der Stadt — rozglądać się po mieście, rozpatrzyć się; ich habe mich genug in der Welt umgeſehen dość już rozejrzałem się w świecie; ſich in Büchern — rozpatrzeć się w książkach.

U'mſetzbar, *adi.* dający się zmienić, skonwertować.

U'm-ſetzen, habe umgeſetzt, I. *va.* 1) przestawiać, przenosić; przesadzać; 2) składać na nowo (w drukarni); 3) przełożyć kompozycyę na inny instrument, głos; ich mußte das Lied fürs Klavier — musiałem transponować pieśń na fortepian; 4) wymieniać, zamieniać, obracać, spieniężać; er ſetzt für 10.000 Kronen Waren um sprzedaje towarów za 10.000 koron; etw. in Geld — spieniężyć coś; es wird viel Geld umgeſetzt obrót pieniężny jest wielki, obraca się wielkimi kapitałami, 5) etw. ins Engliſche — przetłumaczyć co na angielskie; 6) das Schiff ſetzt ſeinen Lauf um okręt zmienia kurs, bieg; 7) Stärkemehl wird durch Schwefelſäure in Zucker umgeſetzt kwas siarkowy przemienia skrobie na cukier; II. ſich —, *vr.* przemieniać się.

U'mſetzung, *sf.* 1) przestawienie *n.*, przesadzenie *n.*; transponowanie *n.*; przemiana *f.*; 2) obacz Umſatz.

Umſi'chgreifen, *sn.* -s, rozszerzanie *n.*, szerzenie *n.* się

U'mſicht, *sf.* 1) oglądanie *n.* się; widok *m.* naokoło siebie, panorama *n.*; 2) (przen.:) oględność *f.*, przezorność *f.*, ostrożność *f.*, baczność *f.*; Mangel an — nieoględność *f.*; ohne — nieoględnie, nieprzezornie, niebacznie, nieostrożnie.

U'mſichtig, **U'mſichtsvoll**, *adi.* oględny, roztropny, przezorny, ostrożny, baczny; *adv.* oględnie, roztropnie, przezornie, bacznie.

U'mſichtigkeit, *sf.* obacz Umſicht 2).

U'm-ſinken, ſinke, ſinkſt, ſank um, bin umgeſunken, *vn.* przewrócić się, upaść, upadać; ich ſinke vor Müdigkeit um upadam z nóg ze zmeczenia.

Umſo'nſt, *adv.* 1) darmo, za darmo, bez zapłaty, wynagrodzenia; halb — kaufen kupować za pół darmo; ganz — arbeiten pracować za darmo; — iſt der Tod tylko śmierć nic nie kosztuje; 2) daremnie, nadaremnie, napróżno; alle meine Bitten waren — wszystkie moje prośby były daremne; ſich — bemühen napróżno się starać; das habe ich nicht — geſagt nie powiedziałem tego bez zamiaru, bez intencyi; das ſoll er nicht — getan haben! tego ja mu nie daruję!

U'm-ſpannen, habe umgeſpannt, *va.* przeprządz, inaczej zaprządz (konie).

Umſpa'nnen, habe umgeſpannt, *va.* piędzią objąć, czem wyprężonem otoczyć, rękoma objąć.

U'mſpannort, *sm.* -es, *pl.* -e, popas *m.* gdzie się zmienia konie.

Umſpie'len, habe umſpielt, *va.* obacz Umgaukeln.

Umſpi'nnen, umſpinne, umſpinnſt, umſpann, habe umſponnen, *va.* oprząść czem; osnuć.

U'm-ſpringen, ſpringe, ſpringſt, ſprang um, bin umgeſprungen, *vn.* 1) nagle się zmienić; der Wind ſpringt um wiatr zmienił nagle kierunek; 2) mit etw. — obchodzić się z czem; obracać, wyrabiać z czem; mit jmndm gehörig — obchodzić się z kim, traktować kogo ostro.

Umſpri'ngen, umſpringe, umſpringſt, umſprang, habe umſprungen, *va.* skakać naokoło kogo, czego, obskakiwać.

Umſpü'len, habe umſpült, *va.* opłukiwać.

U'mſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, 1) okoliczność *f.*; ſchwieriger — trudność *f.*; nähere, einzelne Umſtände szczegóły *sm. pl.*; ſich auf einzelne Umſtände einlaſſen wchodzić w szczegóły; unter Umſtänden w pewnych okolicznościach; unter jetzigen Umſtänden w teraźniejszym stanie rzeczy; unter guten, günſtigen Umſtänden w korzystnych warunkach; das iſt unter allen Umſtänden nicht zu gebrauchen to żadną miarą nie jest do użycia; unter allen Umſtänden gehen wir heute ins Theater w każdym razie idziemy dzisiaj do teatru; je nach den Umſtänden według okoliczności, stosownie do okoliczności; einen günſtigen — benützen korzystać z sprzyjającej okoliczności; 2) in guten, ſchlechten Umſtänden ſein być w dobrem, złem położeniu, stać dobrze, źle w interesach; in anderen albo in intereſſanten Umſtänden ſein być w ciąży, przy nadziei, w stanie błogosławionym; meine Umſtände erlauben es mir nicht moje stosunki nie pozwalają na to; 3) Umſtände formalności *pl.*, ceregiele *pl.*, ceremonie *pl.*, korowody *pl.*; zachód *m.*, trud *m.*; machen Sie doch keine Umſtände niechże się pan nie certuje, nie rób pan ceregieli; ſich Umſtände machen

robić sobie zachód, trudzić się; machen Sie ſich meinetwegen keine Umſtände niech pan sobie dla mnie nie robi zachodów; wenn es Ihnen nicht zu viel Umſtände macht jeśli to panu nie sprawia wiele trudu, jeśli to panu nie przeszkadza, nie czyni ambarasu; 4) Kaffee mit Umſtänden kawa z babką; Sauerkraut mit Umſtänden kapusta z mięsem w niej gotowanem.

Ll'mſtändlich, I. *adi.* ze wszystkiemi okolicznościami, szczegółowy, obszerny; ein =er Bericht szczegółowe sprawozdanie; 2) ceremonialny, formalny; ein =er Menſch człowiek ceremonialny, formalista *m.*; 3) przykry = łáſtig, robiący mitręgę, rozwlekły, ambarasujący; das wäre mir viel zu — to byłoby dla mnie zanadto niewygodnie; ſehr =e Erzählung bardzo rozwlekłe opowiadanie; II. *adv.* — erzählen opowiadać rozwlekle, szczegółowo, obszernie, ze wszystkimi szczegółami.

Ll'mſtändlichkeit, *ſf.* 1) szczegółowość *f.*; 2) formalność *f.*, ceremonialność *f.*; 3) rozwlekłość *f.*; mitręga *f.*, zachód *m.*, ambaras *m.*

Ll'mſtandskommiſſarius, Ll'mſtandskrämer, *ſm.* =s, formalista *m.*, pedant *m.*

Ll'mſtandsſatz, *ſm.* =es, *pl.* =ſätze, zdanie sposobowe.

Ll'mſtandswort, *ſn.* =es, *pl.* =wörter, przysłówek *m.*

Ll'm=ſtauen, habe umgeſtaut, *va.* die Schiffsladung — przeładować ładunek okrętowy.

Ll'm=ſtechen, ſteche, ſtichſt, ſticht, ſtach um, habe umgeſtochen, *va.* 1) przegarniać, przerzucać (zboże); 2) ein Beet — przekopać grządkę; 3) przesztychować, inaczej wysztychować; wyryć naokoło; 4) przebić kogo i powalić.

Umſte'chen, umſteche, umſtichſt, umſticht, umſtach, habe umſtochen, *va.* okłuwać, obszywać.

Ll'm=ſtecken, habe umgeſteckt, *va.* inaczej upiąć, przepiąć, przepinać.

Umſte'cken, habe umgeſteckt, *va.* obsadzić naokoło, powsadzać naokoło czego.

Umſte'hen, umſtehe, umſtehſt, umſtand, habe umſtanden, *vn.* 1) stać naokoło, obstąpić, obstępywać; 2) stać na drugiej, odwrotnej stronie; die =d verzeichnete Gattung gatunek wymieniony na odwrotnej stronie; 3) zdechnąć, paść (u bydła); der Wein ſteht um wino się psuje.

Ll'mſtehend, *adi.* 1. stojący naokoło, sąsiedni; die Umſtehenden obecni *pl.*, otoczenie *n.*; 2) =e Seite odwrotna stronica; *adv.* wie — jak na odwrotnej stronie.

Ll'mſteigbillett, *ſn.* =s, *pl.* =e, **Ll'mſteigkarte**, *ſf. pl.* =n, bilet *m.*, karta *f.* do przesiadania.

Ll'm=ſteigen, ſteige, ſteigſt, ſtieg um, bin umgeſtiegen, *vn.* przesiadać, przesiąść.

Ll'mſteig(e)ſtation, *ſf. pl.* =en, stacya przesiadowa.

Ll'm=ſtellen, habe umgeſtellt, *va.* przestawić, poprzestawiać, inaczej ustawić; Wörter — przestawiać wyrazy.

Umſte'llen, habe umſtellt, *va.* 1) ustawiać naokoło; obstawić co czem; 2) osaczyć; Diebe — osaczyć złodziei.

Ll'mſtellung, *ſf. pl.* =en, przestawienie *n.*; obstawienie *n.*; osaczenie *n.*, otoczenie *n.*

Ll'm=ſtempeln, habe umgeſtempelt, *va.* 1) przestemplować, innym stemplem nacechować; 2) obacz Umſtimmen 2).

Ll'm=ſteuern, habe umgeſteuert, *va.* zmienić ster, obrócić ster.

Umſteu'ern, habe umſteuert, *va.* sterując opłynąć co.

Ll'mſteuerung, *ſf.* 1) zmiana *f.* steru; 2) opłynięcie *n.*

Ll'm=ſtimmen, habe umgeſtimmt, I. *va.* 1) nastroić na nowo; przestroić (instrument); 2) (przen.:) jmdn — przerobić kogo, nakłonić kogo; ſich — laſſen dać się przekonać; II. *vn.* (haben) głosować kolejno.

Ll'm=ſtoßen, ſtoße, ſtößeſt i ſtößt, ſtieß um, habe umgeſtoßen, *va.* 1) przewrócić, obalić, wywrócić; 2) (przen.:) obalić, unieważnić, znieść, uchylić; ein Teſtament — obalić testament; ein Geſetz — obalić ustawę; einen Kauf, Vertrag — obalić, unieważnić, anulować kupno, układ; einen Urteilsſpruch — obalić, skasować, unieważnić, uchylić wyrok.

Ll'mſtoßen, *ſn.* =s, obacz Umſtoßung.

Ll'mſtößlich, *adi.* 1) dający się obalić, przewrócić; 2) (przen.:) dający się unieważnić, obalić, znieść, uchylić, skasować, anulować.

Ll'mſtoßung, *ſf.* 1) przewrócenie *n.*, obalenie *n.*; 2) (przen.:) unieważnienie *n.*, obalenie *n.*, zniesienie *n.*, uchylenie *n.*, kasacya *f.*, anulowanie *n.*

Umſtra'hlen, habe umſtrahlt, *va.* opromienić, promieniami otoczyć; blaskiem otoczyć.

Umſtrei'chen, umſtreiche, umſtreichſt, umſtrich, habe umſtrichen, *va.* 1) obsmarować, smarować naokoło; 2) krążyć naokoło.

Umſtreu'en, habe umſtreut, *va.* obsypać naokoło.

Umſtri'cken, habe umſtrickt, *va.* 1) obszyć co siatką, pokryć pończoszkową robotą; mit Drahtgeflecht — otoczyć siatką drucianą; 2) (przen.:) osidlić kogo.

Umſtrö'men, habe umſtrömt, *va.* potokiem opływać co.

Ll'm=ſtülpen, habe umgeſtülpt, *va.* zawinąć, wywrócić, przenicować; die Ärmel — zawinąć rękawy; jmnds Glas — czyją szklankę dnem do góry obrócić.

Ll'mſturz, *ſm.* =es, *pl.* =ſtürze, runięcie *n.*, powalenie *n.*, obalenie *n.*, zawalenie *n.* się; (przenośnie:) przewrót *m.*, rewolucya *f.*; upadek *m.*; — eines

Staates przewrót w państwie; upadek państwa.

U'm=ſtürzen, habe umgeſtürzt, I. *va.* 1) przewrócić, wywrócić, obalić, powalić; 2) (przen.:) die Verfaſſung — obalić konstytucyę; II. *vn.* (ſein) obalić, powalić, przewrócić, wywrócić się, upaść, runąć; umgeſtürzte Äcker wywroty.

U'mſturzbeſtrebungen, U'mſturzideen, *sf. pl.* usiłowania, idee przewrotowe, rewolucyjne.

U'mſturzlehren, *sf. pl.* doktryny, teorye przewrotowe, rewolucyjne.

U'mſtürzler, *sm.* =s, *pl.* —, przewrotowiec *m.*, rewolucyonista *m.*

U'mſtürzleriſch, *adi.* przewrotowy, rewolucyjny.

U'mſturzpartei, *sf. pl.* =en, stronnictwo *n.*, partya przewrotowa, rewolucyjna.

U'm ſtürzung, *sf.* obacz Umſturz.

Umta'nzen, habe umtanzt, *va.* 1) tańczyć w około czego; 2) tańcząc obalić co.

U'm=taufen, habe umgetauft, *va.* przechrzcić, inaczej ochrzcić; inaczej nazwać.

U'mtauſch, *sm.* =eS, zamiana *f.*; wymiana *f.*, konwersya *f.*

U'mtauſchbar, *adi.* dający się wymienić, zamienić, zamienny.

U'm=tauſchen, habe umgetauſcht, *va.* zamienić, wymienić, przemienić co.

Umto'ben, habe umtobt, *va.* szaleć, huczeć naokoło.

Umtö'nen, habe umtönt, *va.* brzmieć, dźwięczeć naokoło.

Umto'ſen, habe umtoſt, *va.* huczeć wokoło.

U'm=treiben, treibe, treibſt, trieb um, habe umgetrieben, I. *va.* obracać; pędzić naokoło; mein Geiſt wird von Zweifeln umgetrieben duszę moją dręczy zwątpienie; II. *vn.* pędzić; III. ſich —, *vr.* wałęsać się.

U'm=treten, trete, trittſt, tritt, trat um, habe umgetreten, I. *va.* stąpić na co i przewrócić; II. *vn.* (haben) zmienić krok.

U'mtrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) (bez *pl.*) obieg *m.*, krążenie *n.*, obrót *m.*; 2) Umtriebe knowania *pl.*, wichrzenia *pl.*, zamieszania *pl.*, intrygi *pl.*, machinacye *pl.*, manewry *pl.*; demagogiſche — demagogiczne knowania, zabiegi, intrygi, zachody, agitacye.

U'mtriebler, *sm.* =s, wywrotowiec *m.*, przewrotowiec *m.*, rewolucyonista *m.*, agitator *m.*

U'mtrunk, *sm.* =eS, picie *n.* w kółko; den — tun pić w kółko.

U'm=tun, tuſt, tut, tat um, habe umgetan, I. *va.* 1) przerobić; 2) einen Mantel — zarzucić, wziąć na siebie płaszcz; II. ſich —, *vr.* ſich nach etw. — chodzić za czem, szukać czego, starać się o co; ſich bei Leuten — rozpytać się u ludzi.

Umwa'chſen, umwächſt, umwächſt, umwuchs, habe umwachſen, *va.* obrastać wokoło.

Umwa'lden, habe umwaldet *va.* lasem otoczyć, zalesić wokoło.

Umwa'ldet, *adi.* zalesiony wokoło.

Umwa'llen, habe umwallt, *va.* 1) wałem otoczyć, obwałować; 2) von Haaren umwalltes Haupt głowa okolona włosami.

Umwa'llung, *sf. pl.* =en, okopisko *n.*

U'm=wälzen, habe umgewälzt, I. *va.* 1) toczyć, obracać; einen Stein — toczyć kamień; 2) potoczyć i przewrócić na drugą stronę, poprzewracać; (przenośnie:) einen Staat — dokonać przewrotu w państwie; II. ſich —, *vr.* tarzać się, przewracać się; ſich im Kot — tarzać się w błocie.

U'mwälzung, *sf. pl.* =en, 1) (bez *pl.*) toczenie *n.*, obrót *m.*, rotacya *f.*; 2) (przen.:) przewrót *m.*, wywrót *m.*, rewolucya *f.*, obalenie *n.*

U'mwandelbar, *adi.* dający się odmienić, przemienić.

U'mwandelbarkeit, *sf.* przemienność *f.*

U'm=wandeln, habe umgewandelt, I. *va.* odmienić, przemienić, zmienić, przeistoczyć, przerobić, transformować, konwertować; er fühlte ſich wie umgewandelt czuł się jak odrodzony; II. ſich —, *vr.* przemienić się, przedzierzgnąć się, przeradzać się, asymilować się.

Umwa'ndeln, habe umwandelt, **Umwa'ndern**, habe umwandert, *va.* przechadzać się naokoło czego, wędrówkę odprawić naokoło czego.

U'mwandlung, *sf. pl.* =en, zmiana *f.*, przemiana *f.*, przekształcenie *n.*, przeistoczenie *n.*, przeobrażenie *n.*; transformacya *f.*, metamorfoza *f.*; asymilacya *f.* (w fizyologii).

U'mwandlungsprozeß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, przemiana *f.*, metamorfoza *f.*

Umwe'ben, umwebe, umwebſt, umwob i umwebte, habe umwoben i umwebt, *va.* tkaniną otoczyć, oprząść.

U'mwechſel, *sm.* =s, wymiana *f.*

U'm=wechſeln, habe umgewechſelt, I. *va.* wymienić, zmienić, odmienić; II. *vn.* mit den Anzügen — zmieniać, przemieniać odzienia.

U'mwechſelung, U'mwechſlung, *sf. pl.* =en, wymiana *f.*, przemiana *f.*, zmienianie kolejne.

U'mweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zboczenie *n.* z drogi, manowiec *m.*, dalsza droga; objazd *m.*, obłaz *m.*; einen — machen obchodzić, iść naokoło; (przen.:) =e machen iść krętą drogą; ohne =e ſprechen mówić bez ogródek; auf =en zu erfahren trachten starać się dowiedzieć uboczną drogą, pośrednio.

U'm=wehen, habe umgeweht, *va.* wiejąc przewrócić, zdmuchnąć.

Umwe'hen, habe umweht, *va.* owiać, owiewać, owionąć; die kühle Luft umweht mich chłodny wietrzyk mnie owiewa.

U'm=wenden, wende, wandte i wendete um, umgewandt i umgewendet, I. *va.* obrócić, obracać; eine Seite — obrócić, przewrócić stronicę, kartkę; mit dem Wagen — nawrócić wóz; ein Kleid — przenicować suknię; II. ſich —, *vr.* obrócić się; III. *vn.* (haben i ſein) ob. Umkehren II.

Umwe'rben, umwerbe, umwirbſt, umwirbt, umwarb, habe umworben, *va.* starać się o czyje względy; ſie iſt viel umworben wiele osób stara się o nią, o jej względy, ma wielu konkurentów.

U'm=werfen, werfe, wirfſt, wirft, warf um, habe umgeworfen, I. *va.* 1) zarzucić co na siebie; 2) przewrócić co; der Kutſcher hat uns umgeworfen woźnica przewrócił, wywrócił nas; das Kind hat alle Stühle umgeworfen dziecko poprzewracało wszystkie stołki; 3) das Erdreich mit dem Pfluge — wyorać pługiem ziemię; II. *vn.* (haben) 1) ein Wagen, der nicht — kann wóz, który nie może wywrócić; 2) zbankrutować; 3) (o śpiewakach) urywać; 4) poronić; 5) das Wild wirft um zwierzyna ucieka wstecz.

U'm=wickeln, habe umgewickelt, *va.* owinąć, zwinąć, obwijać naokoło; einen Knäuel — nawinąć, zwinąć w kłębek; ein Kind — powić, przewić, przewinąć dziecko.

Umwi'ckeln, habe umwickelt, *va.* okręcać czem, owinąć, obwijać; mit Stroh — owijać w słomę.

Umwi'ck(e)lung, *sf.* zwój *m.*, zwoje *pl.* (telegraf).

U'm=winden, winde, wand um, habe umgewunden, *va.* 1) owinąć koło czego; zwijać naokoło; 2) kręcić.

Umwi'nden, umwinde, umwand, habe umwunden, *va.* owinąć, opasać, okręcać; mit Kränzen — uwieńczyć.

Umwi'rbeln, habe umwirbelt, *va.* wirem się kręcić wokoło.

Umwi'ttern, habe umwittert, *va.* zagrażać; der umwitterte Thron zagrożony tron.

Umwo'gen, habe umwogt, *va.* opływać bałwanami, szumiąc otaczać co.

U'mwohnend, *adi.* sąsiedni, ościenny.

U'mwohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec okoliczny.

Umwö'lken, habe umwölkt, I. *va.* zachmurzyć, zaciemnić; II. ſich —, *vr.* obłokami się okryć, zachmurzyć się, zaciemnić, zasępić się.

Umwö'lkung, *sf.* zachmurzenie *n.*, zaciemnienie *n.*

U'm=wühlen, habe umgewühlt, *va.* grzebać, ryć naokoło; ein Bett — poburzyć łóżko.

Umzäu'nen, habe umzäunt, *va.* płotem ogrodzić; mit Brettern — oparkanić.

Umzäu'nung, *sf.* *pl.* =en, 1) ogrodzenie *n.*; 2) (bez *pl.*) opłotek *m.*, parkan *m.*, płot *m.*

U'm=zeichnen, habe umgezeichnet, *va.* 1) przerysować; 2) dać nowy znak (na towarach).

Umzei'chnen, habe umzeichnet, *va.* obrysować, otoczyć rysunkami.

U'm=ziehen, ziehe, ziehſt, zog um, habe umgezogen, *va.* I. przebrać, zmienić odzież; ein Kind — przebrać dziecko; II. ſich —, *vr.* przebrać się, zmienić odzież; III. *vn.* (ſein) przeprowadzić, przeprowadzać, wyprowadzić, przenosić się; die Dienſtboten ſind umgezogen służba zmieniła miejsce.

Umzie'hen, umziehe, umziehſt, umzog, habe umzogen, *va.* I. otoczyć, opasać, zaciągnąć co naokoło czego; ein Bett mit Vorhängen — zawiesić łóżko firankami; eine Burg mit einem Graben — zamek otoczyć rowem; der Himmel iſt mit Wolken umzogen niebo zakryło się chmurami; II. ſich —, *vr.* der Himmel hat ſich umzogen zachmurzyło się, niebo pokryło się chmurami.

U'mziehtag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* przeprowadzki.

U'mziehtermin, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, termin *m.* przeprowadzki.

Umzi'ngeln, habe umzingelt, *va.* osaczyć, otoczyć, obstąpić.

U'mzug, *sm.* =es, *pl.* =züge, 1) obchód *m.*, pochód *m.*, procesya *f.*; 2) (bez *pl.*) przeprowadzka *f.*, przeprowadzenie *n.* się, przeprowadziny *f. pl.*, przeniesienie *n.* się, przenosiny *pl.*, rumacya *f.*; — eines Dienſtboten zmiana *f.* służby; — von Beamten transferowanie *n.*, translokacya *f.*, przeniesienie *n.*

U'mzugskoſten, *sf. pl.* koszta *pl.* przeprowadzki.

U'mzugstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =tage, obacz Umziehtag.

U'mzugstermin, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Umziehtermin.

U'nabänderlich, U'nabänderbar, Unabä'nderlich, Unabä'nderbar, *adi.* niezmienny, nieodwołalny = unwiderruflich; nieodmienny, nie dający się odmieniać, deklinować.

U'nabänderlichkeit, *sf.* niezmienność *f.*; nieodmienność *f.*

U'nabbüßlich i Unabbü'ßlich, *adi.* nie do odpokutowania.

U'nabgefertigt, *adi.* nie wyprawiony.

U'nabgerechnet, *adi.* nie odciągnięty; *adv.* bez odciągnięcia, nie odciągając.

U'nabhängig, *adi.* niezawisły, niezależny; niepodległy, udzielny, swobodny; =er Satz zdanie główne, niezawisłe.

U'nabhängigkeit, *sf.* niezawisłość *f.*, niezależność *f.*, niepodległość *f.*, udzielność *f.*, swoboda *f.*

U'nabhängigkeitskrieg, *sm.* *pl.* =e, wojna *f.* o niepodległość.

U'nabhelflich i Unabhe'lflich, *adi.* nie do zaradzenia, nie do naprawienia.

U'nabkömmlich i Unabkö'mmlich, *adi.* nieodzowny.

Unabkömmlichkeit i **Unabkö'mmlichkeit**, *sf.* nieodzowność *f.*

Unabläſſig i **Unablä'ſſig**, **Unablä'ßlich**, *adi.* ciągły, bezustanny, nieustanny, ustawiczny; *adv.* ciągle, bezustannie, bez przestanku, ustawicznie, bez przerwy.

Unabläſſigkeit, *sf.* bezustanność *f.*

Unablösbar, **Unablö'sbar**, **Unablö'slich**, *adi.* nie do oddzielenia; nie do sprzedania, nie do odstąpienia; =e Schuld wieczny dług.

Unabſchaffbar i **Unabſcha'ffbar**, *adi.* nie do usunięcia, nie do zniesienia.

Unabſehbar i **Unabſe'hbar**, *adi.* okiem nieprzejrzany, niezmierzony, niedosiężony; ich muß die Reiſe auf =e Zeit verſchieben muszę odłożyć, odroczyć podróż na czas nieograniczony; =e Folge skutki nieprzewidziane, nie dające się przewidzieć, obliczyć.

Unabſehbarkeit, *sf.* ogrom *m.*

Unabſetzbar, **Unabſetzlich** i **Unabſe'tzbar**, **Unabſe'tzlich**, *adi.* nie dający się usunąć.

Unabſichtlich, *adi.* i *adv.* nieumyślny, nieumyślnie; ich habe es — getan zrobiłem to niechcąco, bez zamiaru, bez intencyi.

Unabſichtlichkeit, *sf.* brak *m.* zamiaru, przypadkowość *f.*

Unabweisbar, **Unabweislich** i **Unabwei'sbar**, *adi.* nieodzowny, niezbyty, nieodparty.

Unabwendbar i **Unabwe'ndbar**, *adi.* nieochybny.

Unabwendbarkeit, *sf.* nieochybność *f.*, konieczność *f.*, fatalność *f.*

Unächt, *adi.* obacz **Unecht**.

Unachtſam, *adi.* niebaczny, niepomny, nieuważny.

Unachtſamkeit, *sf.* niebaczność *f.*, nieuwaga *f.*

Unad(e)lig, *adi.* nieszlachecki, nie po szlachecku.

Unähnlich, *adi.* niepodobny, odmienny, różny.

Unähnlichkeit, *sf.* niepodobieństwo *n.*, różnica *f.*, różność *f.*

Unandächtig, *adi.* nienabożny.

Unanfechtbar, **Unanfe'chtbar**, *adi.* nienaruszalny, nie dający się atakować; ein =es Urteil wyrok nie dający się zaczepić.

Unanfechtbarkeit, *sf.* nienaruszalność *f.*

Unangebaut, *adi.* nieuprawny.

Unangebracht, *adi.* nie na miejscu.

Unangefochten, *adi.* 1) nienapastowany, nienagabywany, niezaczepiony; laſſe mich —! nie nagabuj mnie, daj mi pokój!

Unangekleidet, *adi.* nieubrany.

Unangemeldet, *adi.* niezameldowany, niemeldowany, niezgłoszony; *adv.* bez zameldowania, zgłoszenia.

Unangemeſſen, *adi.* niestosowny, nieodpowiadający, nieodpowiedni.

Unangemeſſenheit, *sf.* niestosowność *f.*, nieodpowiedność *f.*

Unangenehm, *adi.* nieprzyjemny, przykry, niemiły; jmndm eine Sache — machen obrzydzić komu jaką rzecz; das iſt das =e an der Sache w tem leży sęk; das berührt mich — to mnie niemile, nieprzyjemnie, przykro dotyka; =e Lage przykre położenie.

Unangeredet, *adi.* niezagadnięty.

Unangerührt, **Unangetaſtet**, *adi.* nietknięty.

Unangeſehen, *adi.* mało poważany; niewidziany, nieoglądany; *adv.* bez względu na...

Unangeſtellt, *adi.* bez posady.

Unangreifbar, **Unangrei'fbar**, *adi.* nie do zaczepienia, zaatakowania.

Unannehmbar, *adi.* nie do przyjęcia.

Unannehmbarkeit, *sf.* niemożność *f.* przyjęcia.

Unannehmlichkeit, *sf. pl.* =en, 1) nieprzyjemność *f.*, przykrość *f.*; 2) obacz **Unannehmbarkeit**.

Unanſäſſig, *adi.* nieosiadły.

Unanſehnlich, *adi.* niepokaźny, nieznaczny, niepozorny, niepoczesny; ein =er Menſch niepokaźny, nieznaczący człowiek; ein =es Vermögen nieznaczny majątek.

Unanſehnlichkeit, *sf.* niepokaźność *f.*, nieznaczność *f.*, niepoczesność.

Unanſtändig, *adi.* nieprzyzwoity, nieprzystojny, nieobyczajny.

Unanſtändigkeit, *pl.* =en, nieprzyzwoitość *f.*, nieprzystojność *f.*, nieobyczajność *f.*

Unanſtellig, *adi.* niezręczny, niewprawny.

Unanſtelligkeit, *sf.* niezręczność *f.*, niewprawność *f.*

Unanſtößig, *adi.* niewinny, nie mający nic niestosownego.

Unantaſtbar, *adi.* nietykalny; święty = heilig.

Unanwendbar i **Unanwe'ndbar**, *adi.* niestosowny, nie dający się użyć.

Unappetitlich, *adi.* nieapetytny, obrzydliwy, odrażający.

Unart, *sf. pl.* =en, 1) niegrzeczność *f.*, nieprzyzwoitość *f.*, nieobyczajność *f.*, swawola *f.*; 2) przywara *f.*, wada *f.*, narów *m.*

Unartig, *adi.* niegrzeczny, swawolny, niewychowany.

Unartigkeit, *sf. pl.* =en, obacz **Unart** 1).

Unartikuliert, *adi.* nieokreślony, niewyraźny.

Unäſthetiſch, *adi.* nieestetyczny.

Unauffindbar i **Unauffi'ndbar**, *adi.* nie dający się odszukać, odnaleźć.

Unaufgefordert, *adi.* nieproszony, niewzywany.

Unaufgeklärt, *adi.* nieoświecony; niewyjaśniony.

Unaufhaltbar, *adi.* **Unaufhaltſam** i **Unaufha'ltbar**, *adi.* nie dający się powstrzymać, niepohamowany, niewstrzymany.

Unaufhebbar i **Unaufhe'bbar**, *adi.* 1) nie dający się

podnieść, nieruchomy; 2) nie dający się znieść, nienaruszalny, nietykalny.

Unaufhörlich i **Unaufhö'rlich**, *adi.* ustawiczny, nieustający, bezustanny, nieustanny, ciągły; *adv.* ustawicznie, bezustanku, nieustannie, ciągle, zawsze, bez przerwy.

Unaufhörlichkeit, *sf.* nieustanność *f.*, ustawiczność *f.*, ciągłość *f.*

Unauflöslich i **Unauflö'slich**, **Unauflö'sbar**, *adi.* 1) nierozłączalny, nierozwiązalny, nierozerwalny; nierozwiązany, nierozwikłany; =e Bande nierozerwalne więzy; unauflösbare Frage kwestya nie do rozwiązania; 2) nierozpuszczalny, nierozczynialny.

Unauflöslichkeit, *sf.* nierozwiązalność *f.*, nierozłączalność *f.*, nierozerwalność *f.*; nierozpuszczalność *f.*

Unaufmerksam, *adi.* nieuważny, roztargniony.

Unaufmerksamkeit, *sf.* brak *m.* uwagi, nieuwaga *f.*, roztargnienie *n.*

Unaufrichtig, *adi.* nieszczery, fałszywy.

Unaufrichtigkeit, *sf.* nieszczerość *f.*, brak *m.* szczerości.

Unaufschiebbar, **Unaufschieblich** i **Unaufschie'bbar**, *adi.* niezwłoczny, nie dający się odłożyć, odwlec, pilny.

Unauftreibbar, *adi.* nie dający się odszukać.

Unausbleiblich i **Unausblei'blich**, *adi.* niechybny, niezawodny, nieomylny, nieuchronny, pewny, nie dający się ominąć; *adv.* niechybnie, niezawodnie, pewnie, nie do ominięcia.

Unausbleiblichkeit, *sf.* niechybność *f.*, bezwarunkowa konieczność, pewność *f.*

Unausdehnbar i **Unausde'hnbar**, *adi.* nie rozciągalny.

Unausdrückbar i **Unausdrü'ckbar**, *adi.* nie dający się wyrazić.

Unausführbar i **Unausfü'hrbar**, *adi.* niewykonalny, nie dający się wykonać, dokonać, niepodobny, niemożliwy; dieser Plan ist ganz — ten plan jest zgoła niewykonalny, niemożliwy.

Unausführbarkeit, *sf.* niewykonalność *f.*, niepodobieństwo, niemożliwość wykonania.

Unausgearbeitet, *adi.* niewypracowany.

Unausgebacken, *adi.* niewypieczony, zakalisty.

Unausgebildet, *adi.* nierozwinięty, nieuformowany; niewykształcony.

Unausgefertigt, *adi.* niewykończony, niewyprawiony.

Unausgeführt, *adi.* niewykonany, niewykończony.

Unausgefüllt, *adi.* niewypełniony.

Unausgemacht, *adi.* niezdecydowany, niepewny, wątpliwy; — bleiben pozostać w zawieszeniu.

Unausgesetzt, I. *adi.* nieprzerwany, nieustanny, ciągły; =e Aufmerksamkeit nieustająca, nieustanna, wytężona uwaga; II. *adv.* bezustanku, bez przerwy, ciągle, nieustannie.

Unausgleichbar, *adi.* nie dający się wyrównać.

Unauslegbar, *adi.* niedający się wyłożyć, objaśnić, interpretować.

Unauslöschbar, **Unauslöschlich** i **Unauslö'schbar**, **Unauslö'schlich**, *adi.* niewygasły, nie dający się ugasić, wymazać, zgładzić, wywabić.

Unauslöschbarkeit, **Unauslöschlichkeit**, *sf.* niemożność *f.* ugaszenia, wymazania, wykreślenia.

Unausrottbar i **Unausro'ttbar**, *adi.* niedający się wytępić.

Unaussprechlich i **Unausspre'chlich**, I. *adi.* niewymowny, niewysłowiony, niewypowiedziany; ich bin — glücklich jestem niewymownie szczęśliw; =e Größe Gottes niezmierna potęga Boska; eine =e Farbe niewyraźna, niewypowiedziana barwa; die Unaussprechlichen majtki *pl.*, spodnie *pl.*, ineksprymable *pl.*; II. *adv.* niewymownie, niezmiernie, nadzwyczajnie, bez granic.

Unaussprechlichkeit, *sf.* niemożność *f.* wypowiedzenia, wysłowienia.

Unausstehlich i **Unausste'hlich**, *adi.* nieznośny, nie do zniesienia, nie do wytrzymania; ein =er Mensch nieznośny człowiek; ein =er Schmerz ból nie do wytrzymania; jmndm — sein dawać komu na nerwy.

Unausstehlichkeit, *sf.* nieznośność *f.*

Unaustilgbar i **Unausti'lgbar**, *adi.* nie dający się wytępić, wykorzenić.

Unausweichbar, **Unausweichlich**, **Unauswei'chbar** i **Unauswei'chlich**, *adi.* obacz Unvermeidlich.

Unbändig, I. *adi.* 1) wyuzdany, nieokiełzany, niepohamowany, niesforny, nieposkromiony; eine =e Horde nieposkromiona banda; 2) ogromny, niezmierny; II. *adv.* wyuzdanie, niepohamowanie, niesfornie; ogromnie, niezmiernie, niepomiernie; — lachen śmiać się niepomiernie.

Unbändigkeit, *sf.* niesforność *f.*, wyuzdanie *n.*, nieokiełzanie *n.*

Unbarmherzig, *adi.* nielitościwy, niemiłosierny, nieczuły, hardy, nieludzki, okrutny.

Unbarmherzigkeit, *sf.* brak litości, miłosierdzia; nieczułość *f.*, hardość *f.*, surowość *f.*, nieludzkość *f.*

Unbärtig, *adi.* bez brody, nie mający brody, gołowąsy.

Unbärtigkeit, *sf.* brak *m.* brody.

Unbeabsichtigt, *adi.* i *adv.* nie mający zamiaru, bez zamiaru, nieumyślnie, bez umysłu, niechętnie.

Unbeachtet i **Unbea'chtet**, *adi.* niespostrzeżony; pominięty; nieuwzględniony; — lassen pominąć co; jmndn — lassen pominąć kogo, nie zwrócić uwagi na kogo.

Unbeanstandet i **Unbeanstan'det**, *adi.* i *adv.* bez przeszkody, objekcyi.

U'nbeantwortet i **Unbea'ntwortet**, *adi.* etw. — laſſen pozostawić co bez odpowiedzi; =e Briefe listy bez odpowiedzi.

U'nbearbeitet i **Unbea'rbeitet**, *adi.* nieobrobiony, nieuprawny; ein =er Stein nieobrobiony kamień; ein =es Feld nieuprawne pole; =e Seide surowy jedwab; dieſer Gegenſtand iſt noch — ten przedmiot nie jest jeszcze obrobiony, opracowany.

U'nbebaut i **Unbeban't**, *adi.* 1) nieuprawny, nie kultywowany; 2) niezabudowany; ein =er Platz niezabudowany plac; ein =es Bergwerk nieeksploatowana kopalnia.

U'nbedacht, **U'nbedächtig**, **U'nbedachtſam** i **Unbeda'chtig**, **Unbeda'chtſam**, I. *adi.* nierozważny, niebaczny, nierozmyślny, niepomny, nieostrożny, lekkomyślny, bezmyślny; II. *adv.* nierozważnie, niebacznie, nieostrożnie, bezmyślnie, bez zastanowienia, lekkomyślnie.

U'nbedachtſamerweiſe, *adv.* nierozważnym sposobem.

U'nbedachtſamkeit, *sf.* nierozwaga *f.*, nierozważność *f.*, niebaczność *f.*, nierozmyślność *f.*, brak *m.* rozwagi, lekkomyślność *f.*

U'nbedeckt, *adi.* nienakryty, niepokryty, otwarty; mit =em Haupte z gołą głową, bez kapelusza.

U'nbedenklich i **Unbede'nklich**, I. *adi.* nieprzedstawiający obaw, trudności; bezpieczny; dieſe Krankheit iſt nicht — ta choroba nie jest całkiem bezpieczna; dieſe Sache iſt nicht ganz — ta sprawa nie jest całkiem niewinna; II. *adv.* bez wahania, bez obawy, bez trudności.

U'nbedeutend, *adi.* nic nieznaczący, nieznaczny, nieważny, niepokaźny, drobny; ein =er Menſch nic nieznaczący człowiek; er ſieht höchſt — aus wygląda bardzo niepokaźnie; eine =e Sache rzecz małej wagi.

U'nbedeutendheit, *sf.* małoznaczność *f.*, bagatelność *f.*, nicość *f.*

U'nbedeutſam, *adi.* nic nieznaczący.

U'nbedingt i **Unbedi'ngt**, I. *adi.* bezwarunkowy, konieczny, zupełny; II. *adv.* bezwarunkowo, koniecznie, zupełnie.

U'nbeeidigt i **Unbeei'digt**, *adi.* nie zaprzysiężony.

U'nbeeinflußt i **Unbeei'nflußt**, *adi.* niezawisły, wolny od obcego wpływu.

U'nbeeinträchtigt i **Unbeei'nträchtigt**, *adi.* niedotknięty, nieposzkodowany, nieumniejszony.

U'nbeendet, **U'nbeendigt** i **Unbee'ndet**, **Unbee'ndigt**, *adi.* nieskończony, niewykończony.

U'nbeerbt i **Unbee'rbt**, *adi.* nie mający spadkobierców.

U'nbeerdigt i **Unbee'rdigt**, *adi.* niepogrzebany, niepochowany.

U'nbefähigt, *adi.* niezdolny, nieuzdolniony, nienadający się; niekompetentny.

U'nbefahrbar i **Unbefa'hrbar**, *adi.* niejezdny.

U'nbefahren i **Unbefa'hren**, *adi.* =e Matroſen majtkowie niedoświadczeni, niewyćwiczeni, nieobyci.

U'nbefangen, I. *adi.* nieuprzedzony, bezstronny; swobodny, prosty; II. *adv.* bez uprzedzenia, bez przesądu; er urteilt — sądzi bez uprzedzenia; du kannſt ihm — deine Meinung ſagen możesz mu wypowiedzieć twoje zdanie całkiem otwarcie, szczerze.

U'nbefangenheit, *sf.* bezstronność *f.*, nieuprzedzenie *f.*, wolność *f.* od przesądu; prostota *f.*, swobodność *f.*, szczerość *f.*, otwartość *f.*

U'nbefiedert i **Unbefie'dert**, *adi.* nie mający piór, niepierzony.

U'nbefleckt, *adi.* czysty, dziewiczy, niesplamiony; nieskażony, niepokalany, nieskalany; =e Empfängnis niepokalane poczęcie.

U'nbefleckheit, *sf.* czystość *f.*, niepokalaność *f.*, dziewiczość *f.*, nieskazitelność *f.*

U'nbefriedigend, *adi.* niezadowalniający, niewystarczający, niezaspokajający.

U'nbefriedigt, *adi.* niezadowolony, niezaspokojony, niekontent, nienasycony, nieugaszony; dieſe Vorſtellung hat mich — gelaſſen to przedstawienie nie zadowoliło mnie.

U'nbefugt, *adi.* nieupoważniony, nieuprawniony, niewłaściwy, niekompetentny.

U'nbefugterweiſe, *adv.* bez upoważnienia, niewłaściwie.

U'nbefugtheit, **U'nbefugnis**, *sf.* brak upoważnienia, nieupoważnienie *f.*, niekompetencya *f.*, brak *m.* autoryzacyi.

U'nbegabt, *adi.* niezdolny, nieutalentowany; bez środków.

U'nbegeben, *adi.* nieumieszczony; ein =er Wechſel weksel nieindosowany.

U'nbegleitet, *adi.* bez towarzystwa, samotny; ſie iſt — nach Hauſe gegangen poszła nieodprowadzona do domu.

U'nbegreiflich, **U'nbegreifbar** i **Unbegrei'flich**, **Unbegrei'fbar**, *adi.* niepojęty, niezrozumiały; das iſt mir — tego nie pojmuję; auf =e Art w sposób niepojęty, niezrozumiały.

U'nbegreiflichkeit, *sf.* niepojętość *f.*, niezrozumiałość *f.*

U'nbegrenzbar i **Unbegre'nzbar**, nie dający się ująć w granice.

U'nbegrenzt i **Unbegre'nzt**, *adi.* nieograniczony, nieoznaczony, niepewny.

U'nbegründet i **Unbegrü'ndet**, nieuzasadniony, bezzasadny, nieumotywowany, błahy.

U'nbegütert i **Unbegü'tert**, *adi.* nie mający majątku, środków, niezamożny.

U'nbehaart i **Unbehaa'rt**, *adi.* nieowłosiony, nie obrośnięty włosami, łysy.

U'nbehagen, *sn.* -s, niemiłe uczucie, niesmak *m.*, ckliwość *f.*; ich empfinde ein — jestem nie swój.

U'nbehaglich, *adi.* niewygodny, nieprzyjemny, niesmaczny, przykry.

U'nbehaglichkeit, *sf.* niedogodność *f.*, przykrość *f.*, niewygoda *f.*

U'nbehelligt i **Unbehe'lligt**, *adi.* nienagabywany; jmndn laſſen nie naprzykrzać się komu.

U'nbehilflich, *adi.* obacz Unbeholfen.

U'nbehindert i **Unbehi'ndert**, *adi.* i *adv.* bez przeszkody.

U'nbeholfen, **U'nbehilflich**, *adi.* nieporadny, niezaradny, niezgrabny, ociężały, niedołężny.

U'nbeholfenheit, **U'nbehilflichkeit**, *sf.* nieporadność *f.*, niezaradność *f.*, niezgrabność *f.*, niedołęstwo *n.*, ociężałość *f.*

U'nbehütet i **Unbehü'tet**, *adi.* niestrzeżony.

U'nbehutſam i **Unbehu'tſam**, *adi.* nieostrożny.

U'nbeirrt i **Unbei'rrt**, *adi.* niezmieszany, niezmylony.

U'nbekannt, I. *adi.* nieznajomy, nieznany; eine =e Größe nieznana ilość, wielkość; ein Unbekannter obcy; ich bin hier — jestem tutaj nieobznajomiony; mit etw. — ſein być nieobznajomionym z czem; II. *adv.* es iſt mir — nie wiadomo mi; jmndn —erweiſe grüßen laſſen kazać się komu kłaniać nie znając go.

U'nbekanntſchaft, *sf.* nieznajomość *f.*, nieobeznanie *n.* się z czem.

U'nbekehrbar i **Unbeke'hrbar**, *adi.* nie dający się nawrócić, niepoprawny.

U'nbekleidet i **Unbeklei'det**, *adi.* nieubrany, goły.

U'nbekümmert i **Unbekü'mmert**, *adi.* niedbający, nietroszczący się o co, spokojny, niedbały; ſeien Sie ganz — bądź pan zupełnie spokojny.

U'nbeladen i **Unbela'den**, *adi.* nieobciążony, nieobładowany.

U'nbelaſtet i **Unbela'ſtet**, *adi.* nieobciążony, nieobładowany; =es Haus dom nieobciążony hipoteką, czysty.

U'nbeläſtigt i **Unbelä'ſtigt**, *adi.* nienagabywany.

U'nbelaubt i **Unbelau'bt**, *adi.* bezlistny.

U'nbelebt i **Unbele'bt**, *adi.* nieożywiony, martwy; nieludny, pusty.

U'nbelebtheit, *sf.* brak ożywienia.

U'nbeleckt i **Unbele'ckt**, *adi.* (przen.:) von der Kultur —, niecywilizowany.

U'nbeleſen i **Unbele'ſen**, *adi.* nieoczytany.

U'nbeleſenheit, *sf.* brak oczytania.

U'nbeliebt i **Unbelie'bt**, *adi.* nielubiany, niechętnie widziany, niepopularny; er macht ſich bei allen — czyni się powszechnie nielubianym.

U'nbeliebtheit, *sf.* niepopularność *f.*

U'nbelohnt i **Unbelo'hnt**, *adi.* nie wynagrodzony.

U'nbemannt i **Unbema'nnt**, *adi.* nie mający załogi.

U'nbemerkbar i **Unbeme'rkbar**, *adi.* niedostrzegalny, nieznaczny, niewidzialny.

U'nbemerkt i **Unbeme'rkt**, *adi.* niepostrzeżony.

U'nbemittelt, *adi.* i *adv.* niezamożny; bez środków.

U'nbenannt i **Unbena'nnt**, *adi.* 1) bezimienny, anonimowy; 2) nieokreślony.

U'nbenommen i **Unbeno'mmen**, *adi.* wolny, niezabroniony, niezaprzeczony; es bleibt ihm —... wolno mu...

U'nbenutzt i **Unbenu'tzt**, *adi.* nieużywany, nieużyty, z którego się nie korzysta; =e Kapitalien martwe kapitały; das wird er nicht — laſſen nie omieszka skorzystać z tego.

U'nbeobachtet i **Unbeo'bachtet**, *adi.* niedostrzeżony, nieobserwowany.

U'nbequem, *adi.* niewygodny; niedogodny; einen =en Sitz haben mieć niewygodne miejsce; der ganze Plan iſt mir — cały ten plan jest mi niedogodny, nie na rękę.

U'nbequemlichkeit, *sf.* niewygoda *f.*; niedogodność *f.*; das verurſacht mir — to sprawia mi niedogodność, wprawia mnie w ambaras.

U'nberaten i **Unbera'ten**, *adi.* nieporadny, bezradny.

U'nberechenbar i **Unbere'chenbar**, *adi.* nieobliczalny, nieobliczony, nie dający się obliczyć.

U'nberechenbarkeit, *sf.* nieobliczalność *f.*

U'nberechtigt i **Unbere'chtigt**, *adi.* nieupoważniony, nieuprawniony, nieautoryzowany; niesprawiedliwy.

U'nberedt i **Unbere'dt**, *adi.* niewymowny.

U'nberedſamkeit, *sf.* niewymowność *f.*, brak wymowy.

U'nbereiſt i **Unberei'ſt**, *adi.* nie uczęszczany przez podróżujących.

U'nberichtigt i **Unberi'chtigt**, *adi.* niepoprawiony; nieuregulowany, nieprzeglądnięty, niesprostowany.

U'nberitten i **Unberi'tten**, *adi.* 1) nieujeżdżony; 2) niezaopatrzony w konia (ułan); 3) ein =er Weg droga, po której jeszcze nie jeżdzono konno.

U'nberückſichtigt i **Unberü'cſichtigt**, *adi.* nieuwzględniony; — laſſen nie uwzględnić.

U'nberufen, *adi.* niewezwany, nieproszony; niepowołany, nie mający powołania, zdatności; *adv.* 1) bez wezwania, powołania; 2) —! bez uroków! na psa urok!

U'nberühmt i **Unberü'hmt**, *adi.* niesławny, bez sławy, nieznany.

U'nberühmtheit, *sf.* brak *m.* sławy.

U'nberührbar i **Unberü'hrbar**, *adi.* nietykalny.

U'nberührt i **Unberü'hrt**, *adi.* nietknięty; — laſſen nie tknąć; =er Boden dziewicza ziemia.

U'nbeſchadet i **Unbeſcha'det**, *praep.* nieprzesądzając, nienaruszając, mimo że, bez

uszkodzenia czego, bez ujmy; — meiner Rechte bez ujmy dla moich praw.

U'nbeſchädigt i **Unbeſchä'digt**, *adi.* nieuszkodzony, w dobrym stanie, cały.

U'nbeſchäftigt i **Unbeſchä'ftigt**, *adi.* niezatrudniony, niezajęty, bez zajęcia, wolny.

U'nbeſchattet i **Unbeſcha'ttet**, *adi.* niezacieniony, nieocieniony.

U'nbeſcheiden, *adi.* 1) nieskromny; 2) wymagający, arogancki; eine =e Forderung nieskromne, przesadne wymaganie; wenn es nicht — iſt jeśli to nie jest niedyskretnie.

U'nbeſcheidenheit, *sf.* nieskromność *f.*; wymagania *pl.*, arogancya *f.*, przesada *f.*; indyskrecya *f.*

U'nbeſcheinigt i **Unbeſchei'nigt**, *adv.* niepoświadczony.

U'n(be)ſchiffbar i **Un(be)ſchi'ffbar**, *adi.* niespławny.

U'nbeſchlagen, *adi.* 1) nie obity; 2) nieokuty, niekuty, bez podkowy; 3) (przen.:) nieobeznany, niedoświadczony; er iſt in dieſem Gegenſtand — jest nieobyty z tym przedmiotem.

U'nbeſchnitten i **Unbeſchni'tten**, *adi.* nieobcięty; nieobrzezany.

U'nbeſcholten i **Unbeſcho'lten**, *adi.* nieskazitelny, nieposzlakowany, sądownie niekarany; =er Zeuge świadek nieposzlakowany; *adv.* bez zarzutu, bez skazy.

U'nbeſcholtenheit, *sf.* nieskazitelność *f.*, nieposzlakowaność *f.*

U'nbeſcholtenheitszeugnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, świadectwo *n.* moralności, świadectwo *n.* nieposzlakowanego życia.

U'nbeſchränkt i **Unbeſchrä'nkt**, *adi.* nieograniczony, samowładny; =es Verſprechen przyrzeczenie bezwarunkowe.

U'nbeſchränktheit, *sf.* nieograniczoność; — der Regierungsform samowładztwo *n.*, absolutyzm *m.*

U'nbeſchreiblich i **Unbeſchrei'blich**, *adi.* nie dający się opisać, niewypowiedziany, niezmierny; *adv.* nie do opisania, niewypowiedzianie, niezmiernie.

U'nbeſchreiblichkeit, *sf.* niemożliwość *f.* opisania, wypowiedzenia.

U'nbeſchrieben i **Unbeſchrie'ben**, *adi.* niezapisany; nieopisany.

U'nbeſchrieen i **Unbeſchrie'en**, *adv.* bez uroku.

U'nbeſchuht i **Unbeſchu'ht**, *adi.* nieobuty.

U'nbeſchützt i **Unbeſchü'tzt**, *adi.* nieobroniony, nieprotegowany.

U'nbeſchwert, **Unbeſchwe'rt**, *adi.* nieobciążony, lekki; ein =es Gewiſſen czyste sumienie.

U'nbeſeelt i **Unbeſee'lt**, *adi.* nie mający duszy, bezduszny.

U'nbeſeeltheit, *sf.* brak duszy, bezduszność *f.*

U'nbeſehen i **Unbeſe'hen**, *adv.* na niewidzianego, na ślepo, nie obejrzawszy; etw. — kaufen kupić kota w worku.

U'nbeſetzt i **Unbeſe'tzt**, *adi.* 1) nieobsadzony, niezajęty, próżny; wakujący, wolny; =er Teich niezarybiony staw; 2) nieprzybrany, nieprzystrojony, nieugarnirowany.

U'nbeſiegbar i **Unbeſie'gbar**, **Unbeſie'glich**, *adi.* nie dający się zwyciężyć, nie do przezwyciężenia.

U'nbeſiegbarkeit, *sf.* niezwyciężoność *f.*

U'nbeſiegt i **Unbeſie'gt**, *adi.* niezwyciężony.

U'nbeſoldet i **Unbeſo'ldet**, *adi.* bezpłatny, niepłatny, gratysowy; =es Amt urząd niepłatny, honorowy.

U'nbeſonnen, I. *adi.* nieroztropny, nierozważny, roztargniony, lekkomyślny, bezmyślny, nieostrożny, płochy; II. *adv.* nieroztropnie, nierozważnie, lekkomyślnie, nieostrożnie, bezmyślnie.

U'nbeſonnenheit, *sf. pl.* =en, nieroztropność *f.*, nierozważność *f.*, nierozwaga *f.*, bezmyślność *f.*, nieostrożność *f.*, lekkomyślność *f.*

U'nbeſorgt, *adi.* 1) niezałatwiony, niewykonany; er hat unſere Aufträge — gelaſſen nie załatwił naszych zleceń; 2) spokojny, bez troski; ſei darüber — nie troszcz się o to, nie kłopotaj się tem.

U'nbeſtand, *sm.* =es, obacz Unbeſtändigkeit.

U'nbeſtändig, *adi.* niestały, zmienny, niewytrwały; er iſt — in der Liebe jest niestały w miłości; das Glück iſt — szczęście jest zmienne; ein =er Menſch człowiek niestały, chwiejny, kapryśny.

U'nbeſtändigkeit, *sf.* niestałość *f.*, zmienność *f.*, niewytrwałość *f.*

U'nbeſtätigt i **Unbeſtä'tigt**, *adi.* niepotwierdzony.

U'nbeſtattet i **Unbeſta'ttet**, *adi.* obacz Unbeerdigt.

U'nbeſtechbar i **Unbeſte'chbar**, **Unbeſte'chlich**, *adi.* niedający się przekupić, nieprzedajny, nieprzekupny.

U'nbeſtechbarkeit i **U'nbeſtechlichkeit**, *sf.* nieprzedajność *f.*, nieprzekupność *f.*

U'nbeſteigbar i **Unbeſtei'gbar**, **Unbeſtei'glich**, *adi.* niedostępny; eine =e Spitze szczyt, na który wejść nie można.

U'nbeſtellbar i **Unbeſte'llbar**, *adi.* 1) niemożliwy do doręczenia, nie do doręczenia (list); 2) nieuprawny, nie dający się uprawić (pole).

U'nbeſtellt i **Unbeſte'llt**, *adi.* 1) niezamówiony, bez zamówienia; 2) niedoręczony; 3) nieuprawiony; — ſein odłogować.

U'nbeſteuert i **Unbeſteu'ert**, *adi.* nieopodatkowany.

U'nbeſtimmbar i **Unbeſti'mmbar**, *adi.* nie dający się określić, nie do określenia.

U'nbeſtimmbarkeit, *sf.* nieokreśloność *f.*

U'nbeſtimmt, *adi.* nieoznaczony, niepewny, niewyraźny, nieokreślony; =er Artikel nieokreślony rodzajnik; =es Zahlwort nieokreślony liczebnik; =e Art tryb bezokoliczny; auf =e Zeit abreiſen wyjechać na nieoznaczony

czas; ein =es Gerücht niepewna pogłoska; ein =es Gefühl nieokreślone, niewyraźne uczucie; aufs =e na niepewne.

Unbeſtimmtheit, *sf.* niepewność *f.*, niewyraźność *f.*, wątpliwość *f.*

Unbeſtochen i **Unbeſto'chen**, *adi.* nieprzekupiony, niestronniczy.

Unbeſtechenheit, *sf.* nieprzekupność *f.*, bezparcyalność *f.*

Unbeſtraft i **Unbeſtra'ft**, *adi.* niekarany.

Unbeſtreitbar i **Unbeſtrei't-bar**, *adi.* niedający się zaprzeczyć, nieulegający sporowi, nie do zaprzeczenia.

Unbeſtreitbarkeit, *sf.* niezaprzeczalność *f.*

Unbeſtritten i **Unbeſtri't-ten**, *adi.* niezaprzeczony; *adv.* niezaprzeczenie, bezsprzecznie.

Unbeteiligt i **Unbetei'ligt**, *adi.* nie mający udziału, nieinteresowany.

Unbeträchtlich, *adi.* nieznaczny, mały.

Unbetreten i **Unbetre'ten**, *adi.* 1) nieuczęszczany, nieubity (droga); 2) niezmieszany.

Unbeugſam i **Unbeu'gſam**, *adi.* nieugięty, hardy, nieustępujący, uparty, zacięty.

Unbeugſamkeit, *sf.* nieugiętość *f.*, hardość *f.*

Unbevölkert i **Unbevö'lkert**, *adi.* niezaludniony, nieludny, pusty.

Unbewacht i **Unbewa'cht**, *adi.* niestrzeżony, niebroniony; ein =ter Augenblick słaba chwila.

Unbewaffnet i **Unbewa'ffnet**, *adi.* nieuzbrojony, bezbronny, mit =em Auge wolnem okiem.

Unbewährt i **Unbewä'hrt**, *adi.* niewypróbowany, wątpliwy, niepewny.

Unbewandert i **Unbewa'n-dert**, *adi.* niebiegły, nieobeznany.

Unbeweglich i **Unbewe'g-lich**, *adi.* nieruchomy; przytwierdzony; (przen.:) niewzruszony, niewrażliwy; =e Güter nieruchomości *pl.*; =er Feiertag święto stałe, nieruchome.

Unbeweglichkeit, *sf.* nieruchomość *f.*; (przen.:) brak wrażliwości.

Unbewegt i **Unbewe'gt**, *adi.* nieruchomy; spokojny, niewzruszony.

Unbewehrt i **Unbewe'hrt**, *adi.* obacz Unbewaffnet.

Unbeweibt i **Unbewei'bt**, *adi.* nieżonaty.

Unbeweint i **Unbewei'nt**, *adi.* nieopłakany.

Unbeweisbar i **Unbewei's-bar**, **Unbeweislich**, *adi.* nie dający się dowieść, nie do udowodnienia.

Unbeweisbarkeit, *sf.* niemożność *f.* udowodnienia.

Unbewieſen i **Unbewie'ſen**, *adi.* niedowiedziony.

Unbewohnbar i **Unbewo'hn-bar**, *adi.* niemożliwy do zamieszkania, nie do zamieszkania.

Unbewohnbarkeit, *sf.* niemożliwość *f.* zamieszkania.

Unbewohnt i **Unbewo'hnt**, *adi.* niezamieszkały.

Unbewölkt i **Unbewö'lkt**, *adi.* niezachmurzony, bezchmurny.

Unbewölktheit, *sf.* bezchmurność *f.*, pogoda *f.*

Unbewußt, I. *adi.* nieświadomy, niewiadomy, bezwiedny, mimowolny; das iſt mir — to mi nie jest znanem, wiadomem; ſich einer Sache — ſein nie być świadomym czego, nie zdawać sobie sprawy z czego; deſſen — nie wiedząc o tem; Philoſophie des Unbewußten filozofia *f.* nieświadomości; II. *adv.* nieświadomie, bezwiednie, mimowoli; ich habe es ganz — getan zrobiłem to nieświadomie, bezwiednie; ſich ſelber — bez przytomności.

Unbewußtheit, *sf.* nieświadomość *f.*, bezwiedność *f.*

Unbezahlbar i **Unbeza'hlbar**, *adi.* nie dający się opłacić, zapłacić, nie do opłacenia, cenny.

Unbezahlt i **Unbeza'hlt**, *adi.* niezapłacony.

Un(be)zähmbar, i **Un(be)-zä'hmbar**, *adi.* niedający się poskromić, nie do poskromienia.

Unbezähmt i **Unbezä'hmt**, *adi.* nieposkromiony.

Unbezeichnet i **Unbezei'chnet**, *adi.* nieoznaczony, nieznaczony.

Unbezeugt i **Unbezeu'gt**, *adi.* niepoświadczony; nieobjawiony; Gott hat ſich nicht — gelaſſen Bóg nie pozostał bez objawienia.

Unbezogen i **Unbezo'gen**, *adi.* 1) bez strun; eine =e Violine skrzypce bezstrunne; 2) bez obleczenia; ein =es Bett nieobleczone łóżko.

Unbezweifelt i **Unbezwei'-felt**, *adi.* niewątpliwy, nie ulegający wątpliwości, bezsprzeczny, pewny.

Unbezwingbar i **Unbez-wi'ngbar**, *adi.* nie mogący być pokonanym, zdobytym, nie do zwyciężenia, pokonania.

Unbezwingbarkeit, *sf.* **Unbezwinglichkeit**, *sf.* niepodobieństwo *n.*, zwalczenia, pokonania, zdobycia.

Unbezwungen i **Unbezwu'n-gen**, niepokonany, niezwyciężony, niezdobyty, niepodbity.

Unbezwungenheit, *sf.* obacz Unbezwingbarkeit.

Unbiegſam i **Unbie'gſam**, *adi.* niegiętki, nie dający się giąć, sztywny; (przen.:) obacz Unbeugſam.

Unbiegſamkeit, *sf.* niegiętkość *f.*, sztywność *f.*

Unbild, *sf.* =(e)s, *pl.* =e, 1) karykatura *f.*, monstrum *n.*, poczwara *f.*, pokraka *f.*; 2) widmo *f.*, złuda *f.*

Unbilde, *sn. pl.* =n, krzywda *f.*, niesłuszność *f.*, niesprawiedliwość *f.*, bezprawie *n.*; die =n der Jahreszeiten dokuczliwości pory roku; =n des Schickſals krzywdy losu.

Unbildſam i **Unbi'ldſam**, *adi.* nie dający się ukształcić; ein =er Menſch człowiek szorstki, którego się nauka nie ima.

Unbildung, *sf.* brak *m.* wykształcenia, kultury.

U'nbill, *sf. pl.* Unbilden obacz Unbilde.

U'nbillig, *adi.* niesłuszny, niesprawiedliwy.

U'nbilligkeit, *sf.* niesłuszność *f.*, niesprawiedliwość *f.*

U'nblutig, *adi.* bezkrwawny.

U'nbotmäßig, *adi.* nieposłuszny, zbuntowany.

U'nbotmäßigkeit, *sf.* nieposłuszność *f.*, brak subordynacyi.

U'nbrauchbar, *adi.* nieużyteczny, niezdatny, nie dający się użyć, niepotrzebny, nieodpowiedni = ungeeignet; zum Kriegsdienſt — geworden został inwalidą; ein Geſchütz — machen zdemontować działo; *adv.* niepotem, do niczego.

Unbrauchbarkeit, *sf.* nieużyteczność *f.*, niezdatność, zły stan.

U'nbrüderlich, *adi.* i *adv.* niebraterski, nie po bratersku.

U'nbürgerlich, *adi.* i *adv.* nieobywatelski, nie po obywatelsku.

U'nbußfertig, *adi.* nieskruszony, nie okazujący skruchy.

U'nbußfertigkeit, *sf.* brak *m.* skruchy.

U'nchriſt, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) niechrześcijanin *m.*, niewierny *m.*; 2) zły chrześcijanin.

U'nchriſtlich, *adi.* niechrześcijanski, niegodny chrześcijanina; *adv.* nie po chrześcijańsku.

U'ncivilisiert i **U'nzivilisiert**, *adi.* niecywilizowany, nieokrzesany.

U'ncorrect, *adi.* obacz Unkorrekt.

Und, *coni.* i; a; Vater — Sohn ojciec i syn; geh hin — ſage ihm idź tam i powiedz mu; — ſo weiter i tam dalej; fort — fort ciągle, bezustannie; für — für na zawsze; durch — durch na wskróś; zwei — zwei dwa a dwa; ſie gingen zwei — zwei szli po dwóch, parami; immer größer — größer coraz to większy; — wenn a gdyby; er hat kein Geld — keine Freude nie ma ani pieniędzy ani uciechy; geh — rufe ihn idź go zawołać; er — Furcht haben! on a bać się! ich ſtehe — du ſitzeſt ja stoję a ty siedzisz; habe Ausdauer — du wirſt es erreichen miej wytrwałość a osiągniesz cel; — warum denn nicht? a czemużby nie?

U'ndank, *sm.* -(e)s, niewdzięczność *f.*; — iſt der Welt Lohn gdy komu dobrze zrobisz, niewdzięczność zapłatą.

U'ndankbar, *adi.* niewdzięczny.

U'ndankbarkeit, *sf.* niewdzięczność *f.*

U'ndatiert i **Undatie'rt**, *adi.* niedatowany, bez daty.

U'ndauerhaft, *adi.* nietrwały.

U'ndefinierbar i **Undefinie'rbar**, *adi.* nie do określenia, nie do zdefiniowania.

U'ndehnbar i **Unde'hnbar**, *adi.* nierozciągalny.

U'ndeklinierbar i **Undeklinie'rbar**, *adi.* nie dający się odmieniać, deklinować, nieodmienny.

U'ndenklich i **Unde'nklich**, *adi.* 1) także undenkbar, nie dający się pomyśleć, niedowierzenia, niemożliwy, niepodobny; 2) ſeit -en Zeiten od niepamiętnych czasów.

U'ndeutlich, *adi.* niewyraźny, zawiły, niejasny, bałamutny.

U'ndeutlichkeit, *sf.* niewyraźność *f.*, zawiłość *f.*, niejasność *f.*

U'ndichterich, *adi.* niepoetycki.

U'ndienlich, *adi.* nieodpowiadający, nieprzydatny; es iſt der Geſundheit — niesłużący zdrowiu.

U'ndienlichkeit, *sf.* nieodpowiedność *f.*, nieprzydatność *f.*

U'ndienſtfertig, *adi.* nieusłużny, niegrzeczny.

U'ndienſtfertigkeit, *sf.* nieusłużność *f.*, niegrzeczność *f.*

U'nding, *sn.* 1) to, co do niczego, niepodobne, niepodobieństwo *n.*; 2) dziwotwór *m.*, potwór *m.*, urojenie *n.*, chimera *f.*, wymysł dziwaczny, marzenie *n.*

U'ndiſziplinirt, *adi.* nie znający karności, bez karności, niepodporządkowany.

U'ndramatiſch, *adi.* niedramatyczny.

Undulatio'n, *sf.* ondulacya *f.*, falowanie *n.* (światła, głosu).

U'nduldbar, *adi.* nie do zniesienia, nie do tolerowania.

U'nduldſam, *adi.* niewyrozumiały, nietolerancki; niecierpliwy.

U'nduldſamkeit, *sf.* niewyrozumiałość *f.*, nietolerancya *f.*; niecierpliwość *f.*

U'ndurchdringlich i **Undurchdri'nglich**, *adi.* 1) nieprzenikliwy, nieprzepuszczający, nieprzemakalny, nieprzepuszczalny; 2) (przen.:) nieodgadniony, nieprzenikniony, niedocieczony; ein -es Geheimnis nieodgadniona, niedocieczona tajemnica; er hüllt ſich in ein -es Dunkel otacza się nieprzenikliwą tajemnicą.

U'ndurchdringlichkeit, *sf.* nieprzenikliwość *f.*, niemożność *f.* odgadnienia, dociekczenia.

U'ndurchführbar i **Undurchfü'hrbar**, *adi.* nie do przeprowadzenia, niewykonalny.

U'ndurchſichtig, *adi.* nieprzejrzysty, nieprzeźroczysty.

U'ndurchſichtigkeit, *sf.* nieprzejrzystość *f.*, nieprzeźroczystość *f.*

U'neben, *adi.* 1) nierówny; chropawy; pagórkowaty, górzysty; 2) nieodpowiedni, nie na miejscu, nie do rzeczy; (przen.:) das iſt mir nicht — to mi wcale odpowiada; ſie hat ein nicht -es Geſicht ona ma wcale ładną twarz; der Einfall iſt ſo — nicht to wcale dobry pomysł.

U'nebenbürtig, *adi.* nierówny urodzeniem.

U'nebenbürtigkeit, *sf.* nierówność *f.* urodzenia.

U'nebenheit, *sf.* nierówność *f.*, chropawość *f.*; wyboje *pl.* nieodpowiedność *f.*

U'nebenmaß, *sm.* =es, brak symetryi.

U'nebenmäßig, *adi.* niesymetryczny.

U'necht, *adi.* 1) nieprawdziwy, fałszowany, sztuczny, podrobiony; =e Edelſteine podrobione, imitowane klejnoty; =e Zähne wstawione zęby; =es Haar fałszywe włosy; =es Gold und Silber szych *m.*; 2) nieprawy, podrzucony; =e Geburt nieprawe urodzenie; 3) =e Schriften sfałszowane dokumenta, nieautentyczne dokumenta.

U'nechtheit, *sf.* nieprawdziwość *f.*; fałszywość *f.*, nieautentyczność *f.*

U'nedel, *adi.* nieszlachetny; =dle Geſinnung nieszlachetny sposób myślenia; =dles Metall nieszlachetny, pospolity kruszec.

U'neheliſch, *adi.* nieślubny, nieprawy, nieprawego łoża; ein =es Kind dziecię nieślubne, naturalne, nieprawego łoża, benkart *m.*; ein =es Zuſammenleben konkubinat *m.*, życie *n.* na wiarę.

U'nehrbar, *adi.* 1) nieuczciwy; 2) nieprzyzwoity, nieprzystojny.

U'nehrbarkeit, *sf.* nieuczciwość *f.*, nieprzyzwoitość, nieprzystojność *f.*

U'nehre, *sf.* niesława *f.*, hańba *f.*, wstyd *m.*; du machſt mir viel — robisz mi wielki wstyd; jmndm zur — gereichen być komu hańbą.

U'nehrenhaft, *adi.* niehonorowy.

U'nehrenhaftigkeit, *sf.* niehonorowość *f.*

U'nehrerbietig, *adi.* bez poszanowania.

U'nehrerbietigkeit, brak *m.* poszanowania.

U'nehrlich, *adi.* nieuczciwy, nierzetelny; nieszczery.

U'nehrlichkeit, *sf.* nieuczciwość *f.*, nierzetelność *f.*; nieszczerość *f.*

U'neigennützig, *adi.* bezinteresowny.

U'neigennützigkeit, *sf.* bezinteresowność *f.*; abnegacya *f.*

U'neigentlich, *adi.* niewłaściwy, obrazowy, alegoryczny, przenośny; *adv.* niewłaściwie, obrazowo, przenośnie.

U'neinbegriffen, *adi.* niewłączony; *adv.* niewłączając.

U'neingebunden, *adi.* nieoprawny.

U'neingedenk, *adi.* niepamiętny, niepomny.

U'neingeladen i **Uneingela'den**, *adi.* nieproszony, niezaproszony.

U'neingenommen, *adi.* niewzięty, niezdobyty; nieuprzedzony, bezstronny.

U'neingeſchränkt, *adi.* nieograniczony.

U'neingeweiht i **Uneingewei'ht**, *adi.* niewtajemniczony; niepoświęcony, niewyświęcony.

U'neinig, *adi.* niezgodny; mit jmndm über etw. — ſein nie zgadzać się z kim w czem; mit jmndm — werden poróżnić się z kim; mit ſich ſelbſt — ſein być sam z sobą w niezgodzie.

U'neinigkeit, *sf.* niezgoda *f.*, poróżnienie *n.*

U'neinnehmbar i **Uneinne'hmbar**, *adi.* nie do zdobycia.

U'neins, *adv.* ob. Uneinig.

U'neinträglich, *adi.* mało przynoszący, nieopłacający się.

U'neintreibbar i **Uneintrei'bbar**, *adi.* nie dający się ściągnąć, nieściągalny.

U'nelaſtiſch, *adi.* nieelastyczny.

U'nempfänglich, *adi.* niezdolny do przyjęcia czego; obojętny, niewrażliwy.

U'nempfänglichkeit, *sf.* niezdolność *f.* do przyjęcia czego; obojętność *f.*, niewrażliwość *f.*

U'nempfindlich, *adi.* nieczuły, zimny, obojętny, niewrażliwy; — machen znieczulić.

U'nempfindlichkeit, *sf.* nieczułość *f.*, obojętność *f.*, oziębłość *f.*, niewrażliwość *f.*, apatya *f.*

Une'ndlich, I. *adi.* nieskończony, nie mający końca, niezmierzony, niezmierny, niezliczony, wiekuisty, wieczny; Gottes Güte iſt — dobroć Boska jest nieskończona; ins Unendliche w nieskończoność; II. *adv.* nieskończenie, niezmiernie, wiecznie, bez granic; — klein maluteneńki, malusieńki; — groß niezmiernie duży; ich bin Ihnen — verbunden jestem panu nieskończenie zobowiązany.

Une'ndlichkeit, *sf.* nieskończoność *f.*, niezmierność *f.*, wiekuistość *f.*

U'nentbehrlich i **Unentbe'hrlich**, *adi.* niezbędny, niezbędnie potrzebny, konieczny.

U'nentbehrlichkeit, *sf.* niezbędność *f.*, konieczność *f.*

U'nentgeltlich i **Unentge'ltlich**, *adi.* bezpłatny, gratysowy; *adv.* bezpłatnie, gratysowo.

U'nenthaltſam i **Unentha'ltſam**, *adi.* niewstrzemięźliwy.

U'nenthaltſamkeit, *sf.* niewstrzemięźliwość *f.*

U'nentſchieden, *adi.* nierozstrzygnięty, niezdecydowany, wątpliwy, niestanowczy, niepewny, problematyczny, w zawieszeniu będący.

U'nentſchiedenheit, *sf.* nierozstrzygnięcie *n.*, wątpliwość *f.*, niepewność *f.*

U'nentſchloſſen, *adi.* chwiejny, wahający się, niezdecydowany.

U'nentſchloſſenheit, *sf.* chwiejność *f.*, brak decyzyi, wahanie się *n.*

U'nentſchuldbar i **Unentſchu'ldbar**, *adi.* nie dający się usprawiedliwić, nie do usprawiedliwienia.

U'nentwegt i **Unentwe'gt**, *adi.* niewzruszony, niezmożony; ein =er Kämpfer niezwyciężony bojownik; *adv.* bezwarunkowo; — auf etw. beſtehen bezwarunkowo obstawać przy czem.

U'nentwickelt i **Unentwi'ckelt**, *adi.* nierozwinięty; in =em Zuſtande w stanie nierozwiniętym.

U'nentwirrbar i **Unentwi'rrbar**, *adi.* nie do rozmotania, rozwiązania.

U'nentzifferbar, U'nent-

zifferlich i **Unentzi'fferbar**, *adi.* nie do odcyfrowania.

U'nerbeten i **Unerbe'ten**, *adi.* nieproszony.

U'nerbittlich i **Unerbi'ttlich**, *adi.* nieubłagany, nieprzebłagany, nielitościwy.

U'nerbittlichkeit, *sf.* nieubłagalność *f.*, brak *f.* litości.

U'nerbrochen i **Unerbro'chen**, *adi.* nieodpieczętowany, nieotworzony.

U'nerfahren, *adi.* niedoświadczony, niepraktyczny.

U'nerfahrenheit, *sf.* niedoświadczenie *n.*, brak *m.* doświadczenia.

U'nerfindlich i **Unerfi'ndlich**, *adi.* nie dający się znaleźć; nie do znalezienia; niepojęty, niezrozumiały; es ist mir — jest mi niezrozumiałem.

U'nerforschbar i **Unerfo'rschbar**, *adi.* nie dający się zbadać.

U'nerforschlich, *adi.* niezbadany, niezgłębiony, niedocieczony.

U'nerforschlichkeit, *sf.* niemożność *f.* zbadania; niedocieczoność *f.*, niezrozumiałość *f.*

U'nerfreulich, *adi.* niepocieszny, nieprzyjemny, przykry; eine =e Nachricht niepocieszna, przykra wiadomość.

U'nerfüllbar i **Unerfü'llbar**, niewykonalny, nie dający się spełnić; ein =er Wunsch życzenie nie do spełnienia.

U'nerfüllt i **Unerfü'llt**, *adi.* niespełniony, niewykonany.

U'nergiebig, *adi.* nieobfity, nie wiele wydający, przynoszący, niewydatny; nieprodukty wny; =es Land ziemia nieurodzajna.

U'nergiebigkeit, *sf.* nieobfitość *f.*, niewydatność; nieurodzajność *f.*; nieprodukty wność *f.*

U'nergründlich i **Unergrü'ndlich**, *adi.* niezgłębiony, bezdenny; niedocieczony, niezbadany.

U'nergründlichkeit, *sf.* bezdenność *f.*, niemożność *f.* zbadania, zgłębienia; die — der göttlichen Barmherzigkeit nieskończoność *f.* miłosierdzia Bożego.

U'nerheblich, *adi.* mało ważny, nie wielkiej wagi, nieznaczący, nieznaczny, drobny; =e Gründe małoznaczne powody.

U'nerheblichkeit, *sf.* nieznaczność *f.*, małoznaczność *f.*

U'nerhört i **Unerhö'rt**, I. *adi.* 1) niewysłuchany; seine Bitte blieb — jego prośba pozostała niewysłuchaną; 2) niesłychany, bajeczny, nadzwyczajny; =e Dinge niesłychane rzeczy; das ist —! to jest niesłychane! =e Preise niesłychane, bajeczne, wygórowane ceny; II. *adv.* niesłychanie, bajecznie, nadzwyczajnie.

U'nerkannt i **Unerka'nnt**, *adi.* niepoznany; seinem Wert nach — zapoznany; — reisen jeździć inkognito.

U'nerkennbar i **Unerke'nnbar**, *adi.* nie do poznania.

U'nerkenntlich, *adi.* niewdzięczny; nie do poznania.

U'nerkenntlichkeit, *sf.* niewdzięczność *f.*; niemożność *f.* poznania.

U'nerklärbar, **U'nerklärlich** i **Unerklä'rbar**, *adi.* niezrozumiały, niepojęty, niewyjaśniony; sein Benehmen ist mir — jego postępowanie jest mi niezrozumiałe; auf =e Weise w niepojęty sposób.

U'nerklärbarkeit, **U'nerklärlichkeit**, *sf.* niezrozumiałość *f.*, niepojętość *f.*

U'nerkünstelt i **Unerkü'nstelt**, *adi.* niewymuszony, naturalny, prawdziwy.

U'nerläßlich i **Unerlä'ßlich**, *adi.* niezbędny, konieczny, nieodzowny; eine =e Bedingung niezbędny, konieczny warunek.

U'nerläßlichkeit, *sf.* niezbędność *f.*, konieczność *f.*, nieodzowność *f.*

U'nerlaubt i **Unerlau'bt**, *adi.* niedozwolony, zabroniony, zakazany; =es Verhältnis niedozwolony stosunek.

U'nerledigt i **Unerle'digt**, *adi.* niezałatwiony, niezadecydowany.

U'nermeßlich i **Unerme'ßlich**, *adi.* niezmierny, niezmierzony; ogromny, bezgraniczny.

U'nermeßlichkeit, *sf.* niezmierność *f.*, ogrom *m.*

U'nermüdet i **Unermü'det**, *adi.* niezmęczony, niezmordowany; — bei etw. sein być niezmordowanym w czem.

U'nermüdlich i **Unermü'dlich**, *adi.* niezmordowany, niezmęczony, wytrwały; *adv.* niezmordowanie, bez wypoczynku, wytrwale.

U'nermüdlichkeit, *sf.* wytrwałość *f.*

U'neröffnet i **Unerö'ffnet**, *adi.* nieotworzony; nieodpieczętowany.

U'nerörtert i **Unerö'rtert**, *adi.* niewyjaśniony, nieomówiony, nieprzedyskutowany.

U'nerquicklich, *adi.* przykry, nieprzyjemny, niemiły.

U'nerreichbar i **Unerrei'chbar**, *adi.* nie dający się osiągnąć, nie dający się doścignąć.

U'nerreichbarkeit, *sf.* niedościgłość *f.*

U'nerreicht i **Unerrei'cht**, *adi.* nieosiągnięty, niedościgniony.

U'nersättlich i **Unersä'ttlich**, *adi.* nienasycony; voll =er Ruhmgier pełen nienasyconej żądzy sławy.

U'nersättlichkeit, *sf.* nienasyconość *f.*

U'nerschöpflich i **Unerschö'pflich**, *adi.* niewyczerpany, nieprzebrany.

U'nerschöpflichkeit, *sf.* niewyczerpaność *f.*

U'nerschöpft, *adi.* niewyczerpany.

U'nerschrocken, *adi.* nieustraszony, odważny.

U'nerschrockenheit, *sf.* nieustraszoność *f.*, odwaga *f.*

U'nerschütterlich i **Unerschü'tterlich**, *adi.* niewzruszony; niezachwiany, niezłomny; er blieb in =em Gleichmute pozostał w nienaruszonej równowadze; =er Glaube niezłomna wiara; =es Vertrauen niezachwiane zaufanie.

U'nerschütterlichkeit, *sf.* stałość *f.*, niezłomność *f.*

Unerschüttert i **Unerschü'tert**, *adi.* niezachwiany, silny.

Unerschwinglich i **Unerschwi'nglich**, *adi.* niedoścignion y, niepodobny do uiszczenia, nie dający się osiągnąć, wygórowany.

Unerschwinglichkeit, *sf.* niemożność osiągnięcia.

Unerſetzbar, **Unerſetzlich** i **Unerſe'tzbar**, *adi.* niepowetowany, nienagrodzony, niezastąpiony; nieodżałowany.

Unerſetzbarkeit, **Unerſetzlichkeit**, *sf.* niemożność *f.* zastąpienia.

Unerſichtlich i **Unerſi'chtlich**, *adi.* niedojrzany, niewidoczny.

Unerſprießlich, *adi.* płonny, bezcelowy.

Unerſprießlichkeit, *sf.* płonność *f.*, bezcelowość *f.*

Unerträglich i **Unerträ'glich**, nieznośny, nie do wytrzymania.

Unerträglichkeit, *sf.* nieznośność *f.*

Unerwachſen, *adi.* niedorosły.

Unerwähnt, *adi.* niewymieniony, niewspomniany; etw. — laſſen nie wspomnąć o czem.

Unerwartet i **Unerwa'rtet**, I. *adi.* niespodziany, niespodziewany, nagły, nieprzewidziany; II. *adv.* niespodzianie, nagle; das kam mir — to mnie zaskoczyło, nie spodziewałem się tego; er war — gekommen przyszedł niespodzianie.

Unerweichlich i **Unerwei'chlich**, *adi.* nie dający się zmiękczyć; (przen.) obacz Unbeugſam, Unerbittlich.

Unerweislich i **Unerwei'slich**, *adi.* nie dający się udowodnić, dowieść, wykazać.

Unerweislichkeit, *sf.* brak *m.* dowodu.

Unerwidert i **Unerwi'dert**, 1) bez odpowiedzi; — laſſen nie odpowiedzieć; 2) =e Liebe, Freundſchaft miłość, przyjaźń bez wzajemności.

Unerwieſen i **Unerwie'ſen**, *adi.* niedowiedziony, nieudowodniony, niewykazany.

Unerwünſcht i **Unerwü'nſcht**, *adi.* i *adv.* niepożądany, niepragniony; nie w porę; dieſe Angelegenheit kommt mir ſehr — ta sprawa przyszła mi nie w porę.

Unerzogen, *adi.* 1) niewychowany, źle wychowany = ungezogen; 2) jeszcze niewychowany, młodziutki.

Unexplodierbar i **Unexplodie'rbar**, *adi.* niewybuchający, nieeksplodujący.

Unfaçonniert i **Unfaçonnie'rt**, *adi.* jednolity, nie wzorzysty.

Unfähig, *adi.* niezdolny, niezdatny; er iſt vollkommen — jest do niczego, jest niedołęga; — zu zahlen niewypłacalny; eines Verbrechens — niezdolny zbrodni.

Unfähigkeit, *sf.* nieudolność *f.*, niezdolność *f.*, niezdatność *f.*

Unfahrbar i **Unfa'hrbar**, *adi.* ein =er Weg droga niejezdna, nie do przebycia.

Unfall, *sm.* =s, *pl.* =fälle, wypadek *m.*, przypadek *m.*, nieszczęście *n.*

Unfallverſicherung, *sf.* ubezpieczenie *n.* od wypadków.

Unfallverſicherungsgeſellſchaft, *sf.* towarzystwo *n.* ubezpieczeń od wypadków.

Unfallverſicherungspflicht, *sf.* obowiązek *m.*, przymus *m.* ubezpieczenia od wypadków.

Unfaßbar, **Unfaßlich** i **Unfa'ßbar**, *adi.* nieuchwytny, nie dający się uchwycić; niepojęty.

Unfaßbarkeit, *sf.* obacz Unbegreiflichkeit.

Unfaſſoniert, obacz Unfaçonniert.

Unfehlbar i **Unfe'hlbar**, I. *adi.* nieomylny; niezawodny, niechybny; ein =es Mittel niezawodny środek; er iſt nicht — nie jest nieomylnym; mit =er Sicherheit z całą pewnością; II. *adv.* nieomylnie, niezawodnie, niechybnie; er hat es — vergeſſen niechybnie zapomniał o tem.

Unfehlbarkeit, *sf.* nieomylność *f.*

Unfein, *adi.* niedelikatny, ordynarny.

Unfeinheit, *sf.* niedelikatność *f.*, ordynarność *f.*

Unfern, *adi.* niedaleki, bliski; *praep.* niedaleko, blizko.

Unfertig, *adi.* 1) niegotowy, nieskończony; niewydoskonalony; 2) ob. Leichtſinnig, Mutwillig.

Unfertigkeit, *adi.* brak wykończenia, wydoskonalenia.

Unflat, *sm.* =(e)s, 1) plugastwo *n.*, paskudztwo *n.*, kał *m.*; 2) i **Unfläter**, *sm.* =s, paskudnik *m.*, plugawiec *m.*, świntuch *m.*, flejtuch *m.*, pluch *m.*

Unfläterei', *sf. pl.* =en, 1) obacz Unflat 1); 2) obacz Unflätigkeit.

Unflätig, *adi.* 1) niechlujny, plugawy, paskudny; 2) sprośny, nieprzyzwoity.

Unflätigkeit, *sf.* 1) plugastwo *n.*, niechlujność *f.*; 2) sprośność *f.*, nieprzyzwoitość *f.*

Unfleiß, *sm.* brak *m.* pilności, niepilność *f.*

Unfleißig, *adi.* niepilny.

Unfolgſam, *adi.* nieposłuszny, krnąbrny, niesforny, niepowolny.

Unfolgſamkeit, *sf.* nieposłuszeństwo *n.*; niesforność *f.*, krnąbrność *f.*

Unform, *sf.* niekształt *m.*, dysproporcya *f.*

Unförmlich, *adi.* niekształtny, zdeformowany; ogromny, monstrualny.

Unförmlichkeit, *sf.* 1) niekształtność *f.*, dysproporcya *f.*; 2) =en in einem Prozeſſe nieformalności procesowe.

Unfrankiert, *adi.* nieopłacony, niefrankowany; *adv.* nieopłatnie.

Unfrei, *adi.* niewolny; służalczy = knechtiſch.

Unfreigebig, *adi.* skąpy, niehojny.

Unfreiwillig, *adi.* niedobrowolny, mimowolny, niechętny; *adv.* od niechcenia, mimowoli.

Unfreundlich, *adi.* nieuprzejmy, nieprzystępny, niemiły, przykry, szorstki, kwaśny; jmndn — empfangen

przyjąć kogo nie bardzo grzecznie; er macht eine =e Miene robi kwaśną minę; =es Wetter nieprzyjemne, przykre powietrze, niepogoda; =es Zimmer ponury pokój.

U'nfreundlichkeit, *sf.* nieuprzejmość *f.*, nieprzystępność *f.*, szorstkość *f.*, ponurość *f.*; — des Wetters niepogoda *f.*

U'nfreundschaftlich, *adi.* nie przyjacielski; *adv.* nie po przyjacielsku.

U'nfriede(n), *sm.* =ns, niezgoda *f.*, niepokój *m.*, zwada *f.*, brak *m.* harmonii; in =n leben żyć w niezgodzie; =n stiften siać niezgodę.

U'nfriedfertig, U'nfriedlich, U'nfriedſam, *adi.* niespokojny, zwadliwy; kłótliwy, przekorny.

U'nfriedlichkeit, *sf.* niezgodliwość *f.*, przekora *f.*

U'nfruchtbar, *adi.* nieurodzajny, niepłodny; płonny, jałowy; nieproduktywny; das Wort iſt nicht auf =en Boden gefallen nauka nie poszła w las.

U'nfruchtbarkeit, *sf.* nieurodzajność *f.*; niepłodność *f.*

U'nfug, *sm.* =(e)s, swawola *f.*, niedorzeczność *f.*, nieporządek *m.*, zdrożność *f.*, nieprzyzwoitość *f.*; eksces *m.*; — treiben swawolić, dokazywać; grober — ciężka swawola, ciężki wybryk.

U'nfüglich, *adi.* obacz Unziemlich.

U'nfüglichkeit, *sf.* obacz Unziemlichkeit.

U'nfügſam, *adi.* niekarny, niezgodny.

U'nfügſamkeit, *sf.* oporność *f.*, przekora *f.*

U'nfühlbar, *adi.* nie dający się dotknąć, odczuć.

U'ngalant, *adi.* niegalancki, niegrzeczny, nieuprzejmy.

U'ngangbar i **Unga'ngbar**, *adi.* 1) nieprzebyty, zły; ein =er Weg zła, nieprzebyta droga; 2) eine =e Ware towar bez popytu, bez zbytu; ein =es Wort wyraz mało używany; eine =e Münze moneta, która wyszła z obiegu.

U'ngar, *adi.* niedogotowany; (przen.) =e Verhältniſſe stosunki niejasne, zawikłane.

U'ngar, *sm.* =n, **U'ngarwein**, *sm.* =es, *pl.* =e, wino węgierskie.

U'ngaſtlich, *adi.* niegościnny.

U'ngaſtlichkeit, *sf.* niegościnność *f.*

U'ngeachtet i **Ungea'chtet**, I. *adi.* nieszanowany; II. *praep.* z *gen.* mimo, pomimo, bez względu; — der Dunkelheit pomimo ciemności; — deſſen bez względu na to; deſſen — iſt er ein Ehrenmann mimo to, mimo wszystko jest on człowiekiem honorowym; III. *coni.* lubo; — daß es verboten war . . . pomimo, lubo że było zakazane . . .

U'ngeahndet i **Ungea'hndet**, *adi.* bezkarny, niekarany, nieskarcony; *adv.* das wird nicht — bleiben to nie ujdzie bezkarnie, płazem.

U'ngeahnt i **Ungea'hnt**, niespodziewany, nieoczekiwany.

U'ngebahnt i **Ungeba'hnt**, *adi.* nierówny, nieutorowany, nieprzebyty, nieutarty.

U'ngebändigt i **Ungebä'ndigt**, *adi.* nieposkromiony; (przen.:) niesforny, dziki, nieokrzesany.

U'ngebärdig, *adi.* niesforny, nieokrzesany, niegrzeczny; ſich — ſtellen stawiać się gburowato.

U'ngebeten, *adi.* nieproszony; niezaproszony; ein =er Gaſt nieproszony, nieprzyjemny gość, intruz *m.*; wer — kommt, geht ungedankt davon nieproszony gość odchodzi niezegnany; etw. — tun zrobić coś z własnej woli, na własną rękę.

U'ngebeugt i **Ungebeu'gt**, *adi.* nieugięty, niezłomny, niezłamany; von den Jahren — niezłamany wiekiem; er iſt noch immer — jest zawsze jeszcze nieugięty.

U'ngebeugtheit, *sf.* nieugiętość *f.*, niezłomność *f.*

U'ngebildet, *adi.* niewykształcony, nieoświecony, prostacki.

U'ngebleicht i **Ungeblei'cht**, *adi.* nieblichowany, niebielony; =e Leinwand surówka *f.*

U'ngeblümt, *adi.* niekwiecisty, bez kwiatów.

U'ngeboren i **Ungebo'ren**, *adi.* nieurodzony.

U'ngebrannt i **Ungebra'nnt**, *adi.* niewypalony, niepalony.

U'ngebräuchlich, *adi.* nieużywany, nie będący w użyciu.

U'ngebraucht i **Ungebrau'cht**, *adi.* nieużyty, nieużywany, nietknięty, nowy.

U'ngebühr, *sf.* nieprzyzwoitość *f.*, nieprzystojność *f.*, niesprawiedliwość *f.* = Ungerechtigkeit; nadużycie *n.* = Mißbrauch; zur — nie w porę, nie w czas.

U'ngebührlich, *adi.* i *adv.* nieprzyzwoity, nieprzystojny, niestosowny; niedozwolony; niesprawiedliwy; impertynencki; er benahm ſich ſehr — znalazł się bardzo nieodpowiednio, impertynencko; zur =en Zeit nie w porę.

U'ngebührlichkeit, *sf.* *pl.* =en, 1) bez *pl.*, nieprzystojność *f.*, nieprzyzwoitość *f.*, impertynencya *f.*; 2) z *pl.*, czyn niestosowny, nieodpowiedni, impertynencki; eksces *m.*

U'ngebunden, *adi.* 1) niezwiązany; 2) nieoprawiony, nieoprawny; 3) niezawisły, niezależny, wolny, swobodny; 4) ein =es Leben führen prowadzić życie rozwięzłe, nieregularne, rozpustne; 5) (przen.) die =e Rede proza; =er Vers biały wiersz.

U'ngebundenheit, *sf.* 1) niezależność *f.*, niezawisłość *f.*, wolność *f.*, swoboda *f.*; — der Phantaſie nieokiełznana fantazya; — der Feder swoboda *f.* pióra; 2) swawola *f.*, rozwięzłość *f.*, rozpusta *f.*

U'ngedeckt i **Ungede'ckt**, *adi.* 1) nienakryty; der Tiſch iſt noch — stół jeszcze nienakryty; 2) odkryty, niezasłonięty; — gegen Wind niezasłonięty od wiatru; 3) =e Ausgaben, Schulden niepokryte wydatki, długi.

U'ngedeihlich, *adi.* niekorzystny, nieprzynoszący korzyści; niepożywny.

U'ngedruckt i **Ungedru'ckt,** *adi.* niedrukowany, niewydany.

U'ngeduld, *sf.* niecierpliwość *f.*; mit — z niecierpliwością, niecierpliwie; vor — vergehen, brennen ginąć z niecierpliwości.

U'ngeduldig, *adi.* niecierpliwy; jmndn — machen zniecierpliwić kogo; ich werde — niecierpliwię się; er wird leicht — traci prędko cierpliwość; *adv.* niecierpliwie, z niecierpliwością.

U'ngeehrt i **Ungee'hrt,** *adi.* nieszanowany, niehonorowany.

U'ngeeignet, *adi.* nieodpowiedni, niestosowny, nienadający się.

U'ngefähr i **Ungefä'hr,** I. *adi.* 1) przypadkowy, nieumyślny, trafunkowy; 2) prawdopodobny, przybliżony, niezupełnie oznaczony, pewny; II. *adv.* około, blizko, w przybliżeniu, mniej więcej; vor — einem Monat przed mniej więcej miesiącem; das iſt —, was er mir ſagte to jest w przybliżeniu, mniej więcej, to co on mi powiedział; es waren ihrer — dreißig było ich około trzydziestu.

U'ngefähr, *sn.* -s, traf *m.*, przypadek *m.*, los *m.*; von — przypadkiem, przypadkowo.

U'ngefährdet i **Ungefä'hrdet,** *adi.* bezpieczny, niezagrożony, pewny.

U'ngefährlich, *adi.* bezpieczny, nieszkodliwy.

U'ngefällig, *adi.* 1) nieuprzejmy, nieuczynny, nieusłużny; 2) nieprzyjemny, niemiły (dla oka), nieuroczy.

U'ngefälligkeit, *sf.* 1) nieuprzejmość *f.*, nieuczynność *f.*, nieusłużność *f.*; 2) nieprzyjemność *f.* (dla oka).

U'ngefälſcht i **Ungefä'lſcht,** *adi.* obacz **Unverfälſcht.**

U'ngefärbt i **Ungefä'rbt,** *adi.* niefarbowany; -e Seide surowy jedwab.

U'ngefaßt i **Ungefa'ßt,** *adi.* niewprawiony, nieosadzony.

U'ngefiedert i **Ungefie'dert,** *adi.* bezpióry, nieopierzony.

U'ngeflügelt i **Ungeflü'gelt,** *adi.* nieskrzydlaty, nieoskrzydlony.

U'ngefragt i **Ungefra'gt,** *adi.* niepytany; *adv.* bez zapytania.

U'ngefügig, *adi.* 1) także ungefüge, niezgrabny; 2) przykry, nieznośny, nieustępujący, nieuległy, krnąbrny.

U'ngegeſſen i **Ungege'ſſen,** *adi.* 1) niezjedzony; 2) — zu Bette gehen na czczo pójść spać.

U'ngegoren i **Ungego'ren,** *adi.* niekiszony.

U'ngegründet i **Ungegrü'ndet,** *adi.* nieuzasadniony, nieugruntowany na niczem, fałszywy.

U'ngehalten, *adi.* 1) niedotrzymany; ein -es Verſprechen niedotrzymane przyrzeczenie; 2) zagniewany, oburzony; auf jmndn — ſein być obrażonym na kogo; über etw. — ſein gniewać się o coś, być oburzonym z powodu czego; — werden rozgniewać się; *adv.* z oburzeniem, gniewnie.

U'ngeheißen i **Ungehei'ßen,** *adi.* bez rozkazu, dobrowolny; dobrowolnie.

U'ngeheizt i **Ungehei'zt,** *adi.* nieopalony, zimny.

U'ngehemmt i **Ungehe'mmt,** *adi.* niehamowany, niepohamowany; — in ſeinen Bewegungen swobodny w ruchach.

U'ngeheuchelt i **Ungeheu'chelt,** *adi.* nieskłamany, szczery, prawdziwy.

U'ngeheuer i **Ungeheu'er,** *adi.* ogromny, okropny, straszny, niezmierny, kolosalny, olbrzymi, nadzwyczajny; -e Menge ogromna ilość; -e Preiſe szalone ceny; -e Stärke ogromna siła; — viel verdienen ogromnie wiele zarabiać; etw. Ungeheueres coś nadzwyczajnego; -er Geiſt olbrzymi umysł.

U'ngeheuer, *sn.* -s, potwór *m.*, dziwotwór *m.*

U'ngeheuerlich, *adi.* potworny.

U'ngeheuerlichkeit, *sf. pl.* -en, potworność *f.*

U'ngehindert i **Ungehi'ndert,** *adi.* niehamowany, nie mający żadnej przeszkody, wolny.

U'ngehobelt, *adi.* 1) nieheblowany; 2) nieokrzesany; brusowaty; ein -er Menſch brus *m.*, gbur *m.*

U'ngehofft i **Ungeho'fft,** *adi.* niespodziewany, nieoczekiwany.

U'ngehörig, *adi.* niestosowny, niewłaściwy, nieprzystojny, nieprzyzwoity; ſich ganz — benehmen zachowywać się całkiem niestosownie, nieprzyzwoicie; zur -en Zeit nie w porę.

U'ngehörigkeit, *sf. pl.* -en, niestosowność *f.*, niewłaściwość *f.*, nieprzyzwoitość *f.*

U'ngehorſam, *adi.* nieposłuszny, krnąbrny; jmndm — ſein nie słuchać kogo.

U'ngehorſam, *sm.* -s, nieposłuszeństwo *n.*, krnąbrność *f.*

U'ngehört, *adi.* niesłyszany, niesłuchany; niesłychany; jmndn — verurteilen skazać kogo nie przesłuchawszy go.

U'ngeiſtlich, *adi.* 1) nieduchowny, świecki; 2) światowy, nienależący do świata duchownego; 3) niegodny duchownego.

U'ngekämmt i **Ungeka'mmt,** *adi.* nieczesany.

U'ngekannt i **Ungeka'nnt,** *adi.* nieznany.

U'ngekleidet, *adi.* nieubrany; rozebrany.

U'ngekocht i **Ungeko'cht,** *adi.* niegotowany.

U'ngekränkt i **Ungekrä'nkt,** *adi.* nieposzkodowany; in ſeinen Rechten — nie dotknięty w swoich prawach.

U'ngekünſtelt i **Ungekü'nſtelt,** *adi.* niewymuszony, prosty, naturalny, swobodny, nieafektowany.

U'ngeladen i **Ungela'den,** *adi.* 1) nieobładowany, nie-

naładowany, nieobciążony; 2) nienabity (broń); 3) nieproszony.

U'ngeläufig, *adi.* niewprawny; er ſpricht noch — mówi jeszcze niepłynnie, z trudnością; das iſt mir noch — nie mam jeszcze wprawy w tem.

U'ngeläutert i **Ungelän'tert**, *adi.* nieoczyszczony, nierafinowany.

U'ngeld, *sn.* =es, mnóstwo *n.* pieniędzy.

U'ngelegen, *adi.* niedogodny, niewczesny; zur =en Zeit nie w porę; =e Stunde niedogodna godzina; *adv.* das kommt mir ſehr — bardzo mi to nie na rękę; er kommt ſehr — wybrał się, przyszedł niewczas.

U'ngelegenheit, *sf. pl.* =en, niedogodność *f.*, nieprzyjemność *f.*, ambaras *m.*, przeszkoda *f.*; jmndm =en machen wprowadzić kogo w ambaras, sprawić komu niedogodności; machen Sie ſich meinetwegen keine — niech pan sobie przezemnie nie przeszkadza.

U'ngelegt i **Ungele'gt**, *adi.* 1) niepołożony; 2) niezniesiony (jajo); (przen.:) =e Eier sprawa niezadecydowana; ſich um =e Eier bekümmern kłopotać się nieistniejącemi sprawami.

U'ngelehrig, *adi.* niepojmujący, niepojętny; ein =er Menſch niepojętny człowiek.

U'ngelehrigkeit, *sf.* niepojętność *f.*, nieuctwo *n.*

U'ngelehrt, *adi.* nieuczony.

U'ngelehrtheit, *sf.* brak *m.* wiedzy, ignorancya *f.*

U'ngeleimt i **Ungelei'mt**, *adi.* nieklejony.

U'ngelenk(ig), *adi.* niezgrabny, niewprawny, nieruchliwy, sztywny.

U'ngelenkigkeit, *sf.* niezgrabność *f.*, niewprawność *f.*, nieruchliwość *f.*, sztywność *f.*

U'ngeleſen i **Ungele'ſen**, *adi.* nieczytany; etw. — laſſen zostawić co bez przeczytania.

U'ngelöſcht i **Ungelö'ſcht**, *adi.* niegaszony, nieugaszony; =er Kalk niegaszone wapno; =e Schuld niespłacony dług.

U'ngelöſt i **Ungelö'ſt**, *adi.* nierozwiązany, wątpliwy; =e Fragen kwestye nierozwiązane, problematyczne.

U'ngemach, *sn.* =(e)s, niedogodność *f.*, przykrość *f.*, niedola *f.*, dolegliwość *f.*, subjekcya *f*; alles — des Krieges wszystkie klęski wojny; — der Witterung dokuczliwość pogody.

U'ngemächlich, *adi.* niewygodny, męczący, przykry.

U'ngemächlichkeit, *sf.* niewygoda *f.*; obacz Ungemach.

U'ngemein i **Ungemei'n**, I. *adi.* 1) niepospolity, niezwykły; 2) nadzwyczajny, dziwny, nieskończony; II. *adv.* niepospolicie, niezwykle, nadzwyczajnie, nieskończenie; — groß nadzwyczajnie wielki; — ſchön przepiękny; er war — bewegt był nadzwyczajnie wzruszony.

U'ngemeſſen i **Ungeme'ſſen**, *adi.* niemierzony, niezmierzony, nieograniczony; nieumiarkowany.

U'ngemiſcht i **Ungemi'ſcht**, *adi.* niezmieszany, niemieszany, czysty, niezamącony; =er Wein czyste wino; =e Freude niezamącona radość.

U'ngemuſtert i **Ungemu'ſtert**, *adi.* niewzorzysty, jednolity.

U'ngemütlich, *adi.* nieswobodny, nieprzyjemny, niesympatyczny; ein =er Menſch nieprzyjemny człowiek; ein =es Haus nieprzyjemny, przykry dom; *adv.* nieprzyjemnie, nieswojsko; ich fühle mich hier recht — czuję się tu jakoś nie swój.

U'ngemütlichkeit, *sf.* nieprzyjemność *f.*, przykrość *f.*

U'ngenannt i **Ungena'nnt**, *adi.* nienazwany, bezimienny, anonimowy; eine =e Zahl liczba nieoznaczona.

U'ngenau, *adi.* niedokładny, nieścisły; niestaranny, nietroskliwy, niedbały.

U'ngenauigkeit, *sf.* niedokładność *f.*, brak *m.* ścisłości, dokładności, niedbałość *f.*

U'ngeneigt i **Ungenei'gt**, *adi.* 1) nieprzychylny; 2) nieskłonny, niemający skłonności.

U'ngeneigtheit, *sf.* nieprzychylność *f.*; nieskłonność *f.*

U'ngeniert i **Ungenie'rt**, *adi.* swobodny, nieceremonialny, niekrępowany.

U'ngeniertheit, *sf.* swoboda *f.*, lekkość *f.*

U'ngenießbar i **Ungenie'ßbar**, *adi.* 1) nie do jedzenia, niestrawny, niedobry, niesmaczny; 2) (przen.:) niemiły, niesmaczny; ein =er Menſch niesmaczny, nieznośny człowiek.

U'ngenötigt i **Ungenö'tigt**, *adi.* niezmuszony, niewymuszony, dobrowolny, doraźny.

U'ngenügend, *adi.* niedostateczny, niewystarczający.

U'ngenügſam, *adi.* nienasycony, chciwy, nieskromny, wymagający, niezadowolony.

U'ngenügſamkeit, *sf.* chciwość *f.*, nieskromność *f.*, wymaganie *n.*

U'ngenützt i **Ungenü'tzt**, *adi.* obacz Unbenützt.

U'ngeordnet, *adi.* nieuporządkowany; nieregularny.

U'ngepflaſtert i **Ungepfla'ſtert**, *adi.* niebrukowany.

U'ngepflegt i **Ungepfle'gt**, *adi.* niepielęgnowany, zaniedbany.

U'ngeprüft i **Ungeprü'ft**, *adi.* 1) niepytany, nieegzaminowany; 2) niewypróbowany, niedoświadczony; nieprzeglądnięty; die Rechnung iſt noch — rachunek jest jeszcze nieskontrolowany.

U'ngeputzt i **Ungepu'tzt**, *adi.* 1) nieczyszczony, nieoczyszczony; 2) nieprzybrany, nieprzystrojony; ein =er Hut nieprzystrojony kapelusz; ſie iſt heute — ona dzisiaj niewystrojona, w negliżu.

U'ngerächt i **Ungerä'cht**, *adi.* niepomszczony, niezemszczony; das ſoll nicht — bleiben to nie pozostanie bez odwetu.

U'ngerade, *adi.* 1) nierówny, krzywy; 2) nieparzysty.

U'ngeraten i **Ungera'ten**, *adi.* 1) odrodny, wyrodny, nieudały, nieudatny, niezdarny; ein =er Menſch niezdara *m.*; 2) nieodgadnięty; ein =eß Rätſel nieodgadnięta zagadka.

U'ngerechnet i **Ungere'chnet**, *adi.* nieliczony, niewliczony; *adv.* bez liczenia, policzenia; das alles — nie licząc, nie wliczając tego wszystkiego; unſere Mühe und Koſten — bez naszych trudów i kosztów.

U'ngerecht, *adi.* niesprawiedliwy, niesłuszny.

U'ngerechtigkeit, *sf.* niesprawiedliwość *f.*, niesłuszność *f.*

U'ngerechtfertigt i **Ungerechtfe'rtigt**, *adi.* nieusprawiedliwiony.

U'ngeregelt, *adi.* nieuregulowany, nieuporządkowany.

U'ngereimt, *adi.* 1) nierymowany; 2) niedorzeczny, bezsensowny, niestworzony, dziwaczny; =eß Zeug reden bredzić, brednie prawić, pleść koszałki opałki.

U'ngereimtheit, *sf.* 1) brak *m.* rymu; 2) niedorzeczność *f.*, nonsens *m.*

U'ngeritten, *adi.* nieujeżdżony.

U'ngern, *adv.* niechętnie.

U'ngerollt i **Ungero'llt**, *adi.* niemaglowany; niezwinięty.

U'ngerufen i **Ungeru'fen**, *adi.* niewołany; nieproszony.

U'ngerügt i **Ungerü'gt**, *adi.* nieskarżony, niezganiony.

U'ngerührt, *adi.* 1) nieporuszony, nietknięty; etw. — laſſen nie tknąć czego; 2) (przen.:) niewzruszony.

U'ngerupft i **Ungeru'pft**, *adi.* nieskubany; (przen.:) — davon kommen wyjść cało.

U'ngerüſtet i **Ungerü'ſtet**, *adi.* nieuzbrojony; nieprzygotowany.

U'ngeſagt i **Ungeſa'gt**, *adi.* niewypowiedziany; etw. — laſſen nie powiedzieć czego; das will ich — ſein laſſen nie chcę mówić o tem; er möchte ſein Wort gern — machen chciałby cofnąć co powiedział.

U'ngeſalzen i **Ungeſa'lzen**, *adi.* niesolony, niesłony, bez soli; (przen.:) das iſt — und ungeſchmalzen to niesmaczne, nie solone ani pieprzone.

U'ngeſattelt i **Ungeſa'ttelt**, *adi.* nieosiodłany.

U'ngeſättigt i **Ungeſä'ttigt**, *adi.* nienasycony; nieprzesycony.

U'ngeſäuert i **Ungeſäu'ert**, *adi.* niekwaszony, niekiszony, przaśny; =e Brote mace *pl.* u żydów.

U'ngeſäumt i **Ungeſäu'mt**, I. *adi.* 1) niezwłoczny, bezzwłoczny, natychmiastowy; 2) nieobrębiony; II. *adv.* niezwłocznie, bezzwłocznie, natychmiast, niebawem, bez zwłoki.

U'ngeſchält i **Ungeſchä'lt**, *adi.* nieobierany, nieobłupany.

U'ngeſchehen i **Ungeſche'hen**, *adi.* das kann man nicht — machen to się nie da więcej cofnąć; das Geſchehene kann man nicht — machen co się stało, już się nie odstanie.

U'ngeſcheit i **Ungeſchei't**, *adi.* nierozsądny, niemądry; er iſt nicht — on nie jest głupi; etw. =eß ſagen powiedzieć głupstwo, coś niemądrego.

U'ngeſcheut i **Ungeſcheu't**, *adi.* śmiało, bez bojaźni.

U'ngeſchichtlich, *adi.* niehistoryczny; nieautentyczny.

U'ngeſchick, *sn.* =eß, 1) niezręczność *f.*, niezgrabność *f.*; 2) osoba niezręczna, niezgrabna; niezgraba *m.*, *f.*

U'ngeſchickt, *adi.* niezręczny, niezgrabny; niedogodny; ein =eß Buch książka, którą trudno w ręku trzymać; zu etw. — ſein być niezdatnym do czego.

U'ngeſchicklichkeit, **U'ngeſchicktheit**, *sf.* obacz Ungeſchick 1).

U'ngeſchlacht, *adi.* niezgrabny, nieokrzesany, brutalny, gburowaty, dziki.

U'ngeſchlachtheit, *sf.* niezgrabność *f.*, nieokrzesaność *f.*, brutalność *f.*, gburowatość *f.*, dzikość *f.*

U'ngeſchliffen, *adi.* 1) nieszlifowany, nieostrzony; niepolerowany; 2) (przen.:) niegrzeczny, grubiański, nieokrzesany, bez poloru; ein =er Menſch basałyk *m.*, rura *m.*

U'ngeſchliffenheit, *sf.* (przenośnie:) grubiaństwo *n.*, niegrzeczność *f.*; brak *m.* poloru.

U'ngeſchmälert i **Ungeſchmä'lert**, *adi.* nieukrócony.

U'ngeſchmeidig, *adi.* nie giętki, nie smukły, nie zwinny, sztywny.

U'ngeſchmeidigkeit, *sf.* brak *m.* giętkości, zwinności, smukłości, sztywność *f.*

U'ngeſchminkt i **Ungeſchmi'nkt**, *adi.* 1) niezabarwiony; niemalowany, nieszminkowany; 2) (przen.:) ſage mir die =e Wahrheit nie owijaj prawdy w bawełnę, powiedz mi szczerą prawdę.

U'ngeſchmückt i **Ungeſchmü'ckt**, *adi.* niestrojny, nieprzystrojony, bez ozdób.

U'ngeſchoren, *adi.* 1) niestrzyżony; 2) (przen.:) laſſe mich — nie nagabuj mnie, zostaw mnie w spokoju, daj mi święty spokój.

U'ngeſchrieben i **Ungeſchrie'ben**, *adi.* niepisany; =eß Recht prawo opierające się na tradycyi, nie skodyfikowane, zwyczajowe.

U'ngeſchwächt i **Ungeſchwä'cht**, *adi.* nieosłabiony, w niezmienionej sile.

U'ngeſchworen i **Ungeſchwo'ren**, *adi.* nieprzysięgły; ich glaube es Ihnen — wierzę panu bez przysięgi.

U'ngeſehen i **Ungeſe'hen**, *adi.* niewidziany, niewidzialny; etw. — kaufen kupić coś nie widząc towaru, na niewidzianego, na ślepo.

U'ngeſellig, *adi.* nietowarzyski.

U'ngeſelligkeit, *sf.* nietowarzyskość *f.*, brak *m.* towarzyskości.

U'ngeſetzlich i **U'ngeſetzmäßig**, *adi.* bezprawny, nieprawny, nielegalny.

U'ngeſetzlichkeit *sf.*, **U'nge-**

ſetzmäßigkeit, *sf.* bezprawie *n.*, nieprawność *f.*, nielegalność *f.*

U'ngeſittet i **Ungeſi'ttet**, *adi.* nieuobyczajniony, niecywilizowany, niewychowany, ordynarny, brusowaty.

U'ngeſittetheit, *sf.* brak *m.* uobyczajnienia, cywilizacyi, wychowania.

U'ngeſpalten i **Ungeſpa'lten**, *adi.* nierozłupany.

U'ngeſprächig, *adi.* niemowny.

U'ngeſtalt(et), *adi.* niekształtny, zdeformowany.

U'ngeſtalt, *sf.* i **Ungeſta'ltheit** *sf.*, niekształtność *f.*, potworność *f.*

U'ngeſtärkt, *adi.* 1) niewzmocniony; 2) niekrochmalony.

U'ngeſtempelt i **Ungeſte'mpelt**, *adi.* niestemplowany.

U'ngeſtiefelt i **Ungeſtie'felt**, *adi.* nieobuty.

U'ngeſtillt i **Ungeſti'llt**, *adi.* niezaspokojony, nieugaszony; ein =er Hunger niezaspokojony głód; ein =er Durſt nieugaszone pragnienie.

U'ngeſtört i **Ungeſtö'rt**, *adi.* nie doznający przeszkody, niezakłócony, niezmącony; =e Ruhe niezakłócony spokój; einen =en Fortgang nehmen bez przeszkody dalej się toczyć.

U'ngeſtörtheit, *sf.* spokój *m.*

U'ngeſtraft i **Ungeſtra'ft**, *adi.* nieukarany, bezkarny; *adv.* bezkarnie, bez kary.

U'ngeſtraftheit, *sf.* bezkarność *f.*

U'ngeſtüm, *adi.* gwałtowny, niepohamowany, burzliwy, natarczywy, impetyczny, porywczy, zaciekły; *adv.* gwałtowny, gwałtem, z impetem, niepohamowanie, burzliwie, natarczywie.

U'ngeſtüm, *sm.* i *sn.* =(e)s, **U'ngeſtümheit**, *sf.* burzliwość *f.*, gwałtowność *f.*, natarczywość *f.*, porywczość *f.*, impet *m.*

U'ngeſucht i **Ungeſu'cht**, *adi.* nieszukany; (przen.:) nieszłuczny, naturalny, niewyszukany, doraźny.

U'ngeſuchtheit, *sf.* prostota *f.*, brak *m.* afektacyi, pretensyonalności.

U'ngeſund, *adi.* 1) niezdrowy, chorobliwy; 2) niesłużący zdrowiu; das iſt eine =e Nahrung to jest niezdrowe pożywienie; =e Gegend niezdrowa okolica; allzuviel iſt — nadmiar szkodzi.

U'ngeſundheit, *sf.* niezdrowie *n.*; die — dieſer Gegend iſt bekannt ta okolica znaną jest jako niezdrowa.

U'ngetauft, *adi.* niechrzczony.

U'ngeteilt i **Ungetei'lt**, *adi.* niepodzielony, niepodzielny; cały; =er Beifall niepodzielny poklask; ſie beſitzen das Grundſtück — posiadają ten grunt wspólnie, niepodzielnie; zur =en Hand do niepodzielnej ręki; =es Lob powszechna, ogólna pochwała.

U'ngetan i **Ungeta'n**, *adi.* niezrobiony; etw. — laſſen nie zrobić czego.

U'ngetilgt i **Ungeti'lgt**, *adi.* eine =e Schuld niespłacony dług.

U'ngetrennt i **Ungetre'nnt**, *adi.* niepodzielony; nierozłączony.

U'ngetreu, *adi.* ob. Untreu.

U'ngetröſtet i **Ungetrö'ſtet**, niepocieszony.

U'ngetrübt i **Ungetrü'bt**, *adi.* niezmącony, niezamglony, pogodny, jasny; =e Freude niezakłócona radość; =er Sinn swobodny, pogodny umysł.

U'ngetüm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poczwara *f.*, potwór *m.*; olbrzym *m.*

U'ngeübt i **Ungeü'bt**, *adi.* niewyćwiczony, niewćwiczony, niedoświadczony, niezręczny.

U'ngeübtheit, *sf.* brak *m.* ćwiczenia, doświadczenia, zręczności.

U'ngewandt, *adi.* niezręczny, niezgrabny, nieobrotny.

U'ngewandtheit, *sf.* niezręczność *f.*, niezgrabność *f.*, nieobrotność *f.*

U'ngewaſchen i **Ungewa'ſchen**, *adi.* 1) nieumyty, niemyty; nieprany; brudny; 2) (przen.:) ein =es Maul haben być zuchwałym w mowie; =es Zeug reden pleść koszałki opałki, gadać trzy po trzy.

U'ngeweiht i **Ungewei'ht**, *adi.* 1) niepoświęcony; 2) ob. Uneingeweiht.

U'ngewiegt, *adi.* niekołysany.

U'ngewiß, *adi.* 1) niepewny; der Ausgang dieſer Angelegenheit iſt — wynik sprawy jest niepewny; 2) wątpliwy, problematyczny; niezdecydowany.

U'ngewiſſenhaft, *adi.* niesumienny.

U'ngewiſſenhaftigkeit, *sf.* niesumienność *f.*

U'ngewißheit, *sf.* niepewność *f.*; wątpliwość *f.*; in — halten utrzymywać w niepewności.

U'ngewitter, *sn.* burza *f.*, nawałnica *f.*, zawierucha *f.*

U'ngewogen i **Ungewo'gen**, *adi.* 1) nieważony, bez ważenia; 2) nieprzychylny, niesprzyjający; jmndm — ſein być komuś nieprzychylnym, nieprzychylnie usposobionym dla kogo.

U'ngewohnheit, *sf.* brak *m.* przyzwyczajenia, odwyknienie *n.*

U'ngewöhnlich, *adi.* 1) niezwyczajny, niezwykły, osobliwy; ein =es Verfahren postępowanie niezwykłe, osobliwe; 2) nadzwyczajny, rzadki, wyjątkowy.

U'ngewöhnlichkeit, *sf.* nadzwyczajność *f.*, rzadkość *f.*

U'ngewohnt, *adi.* nieprzyzwyczajony; nieprzywykły; ich bin deſſen — jestem tego niezwykły.

U'ngewohntheit, *sf.* obacz Ungewohnheit.

U'ngewürdigt i **Ungewü'rdigt**, *adi.* niedoceniony, nieuznany.

U'ngewürzt i **Ungewü'rzt**, *adi.* niekorzenny; trzeźwy.

U'ngezählt i **Ungezä'hlt**, *adi.* nieliczony, nierachowany; *adv.* — (in Bauſch und Bogen) hurtem, na ślepo.

U'ngezähmt i **Ungezä'hmt**, *adi.* nieoswojony; nieposkromiony, nieokiełzany; (przen.:)

=e Begierden nieokiełznane chuci.

U'ngeziefer, *sn.* =s, owady *pl.*, robactwo *n.*; ein Mittel gegen — środek *m.* na owady.

U'ngeziemend, *adi.* niestosowny, nieprzyzwoity.

U'ngeziert i **Ungezie'rt**, *adi.* nieprzystrojony; (przen.:) niewymuszony, bez afektacyi, naturalny.

U'ngezogen, *adi.* 1) niewychowany; 2) niegrzeczny, nieuprzejmy, nieprzyzwoity.

U'ngezogenheit, *sf.* brak *m.* wychowania; niegrzeczność *f.*, nieobyczajność *f.*, nieprzyzwoitość *f.*

U'ngezügelt i **Ungezü'gelt**, *adi.* bez cugli; (przen.:) niepohamowany, niepowściągniony.

U'ngezwungen, I. *adi.* 1) niewymuszony, swobodny; er hat eine =e Haltung ma niewymuszoną, naturalną postawę; =e Schreibweise swobodny sposób pisania; 2) nieprzymuszony, bez przymusu; etw. — tun zrobić coś bez przymusu, chętnie; II. *adv.* niewymuszenie, swobodnie; bez przymusu, dobrowolnie, chętnie.

U'ngezwungenheit, *sf.* 1) niewymuszoność *f.*, naturalność *f.*, brak *m.* afektacyi; 2) brak *m.* przymusu.

U'ngiltig, *adi.* ob. Ungültig.

U'nglaube, *sm.* =ns, niewiara *f.*, brak *m.* wiary; niereligijność *f.*, ateizm *m.*; niedowiarstwo *n.*

U'nglaubhaft i **Unglau'bhaft**, *adi.* ob. 1) Unglaubwürdig; 2) ob. Unglaublich.

U'ngläubig, *adi.* niewierny, niewierzący, nieregilijny, ateista; niedowierzający; ein =er Mensch niedowiarek *m.*; die Ungläubigen niewierni, poganie *pl.*

U'ngläubigkeit, *sf.* obacz Unglaube.

U'nglaublich i **Unglau'blich**, *adi.* niedouwierzenia, niepodobny; — aber wahr nieprawdopodobne a jednak prawdziwe; er hat =e Dinge erzählt opowiadał niestworzone rzeczy; in =er Weise w najniemożliwszy sposób; *adv.* — schnell zurückkehren wrócić z zadziwiającą szybkością.

U'nglaublichkeit, *sf.* niepodobieństwo *n.*

U'nglaubwürdig, *adi.* niewiarogodny, niezasługujący na wiarę; eine =e Quelle nieautentyczne zródło; ein =er Zeuge niewiarygodny, podejrzany świadek.

U'ngleich, I. *adi.* 1) nierówny = uneben; 2) nierówny; niejednakowy; =es Betragen niejednakie, zmienne zachowanie; sie sind im =en Alter nie są w jednym wieku; in =em Kampfe w nierównej walce; 3) różny, nie taki sam, odmienny, niejednakowy, niepodobny; die Brüder waren von =er Gemütsart bracia byli różnego usposobienia; =e Behandlung nierównomierne traktowanie; 4) nieparzysty; eine =e Zahl nieparzysta liczba; 5) niejednostajny; =er Puls niejednostajny puls; II. *adv.* nierówno; niejednakowo, niejednako; różnie, odmiennie; niejednostajnie; — größer daleko większy; — besser o wiele lepszy.

U'ngleichartig, *adi.* różnorodny, odmienny, innego rodzaju, inny.

U'ngleichartigkeit, *sf.* różnorodność *f.*, odmienność *f.*, różnica *f.*, brak *m.* analogii.

U'ngleichförmig, *adi.* różnokształtny, niejednostajny, niejednolity; nieregularny; =e Bewegung ruch niejednostajny.

U'ngleichförmigkeit, *sf.* różnokształtność *f.*, niejednostajność *f.*, niejednolitość *f.*, nieregularność *f.*; niesymetryczność *f.*

U'ngleichheit, *sf.* *pl.* =en, 1) nierówność *f.*; die — der Wände nierówność ścian; 2) nierówność *f.*, niejednakowość *f.*, niepodobieństwo *n.*; die — dieser Geschwister ist auffallend niepodobieństwo tego rodzeństwa jest uderzające; — vor dem Gesetz nierówność wobec prawa.

U'ngleichmäßig, *adi.* niejednostajny, niejednolity, nieproporcyonalny, niesymetryczny, nierówny.

Ungleichmäßigkeit, *sf.* niejednostajność *f.*, niejednolitość *f.*, brak *m.* proporcyi, symetryi, nierówność *f.*

U'ngleichnamig, *adi.* różnoimienny.

U'ngleichseitig, *adi.* różnoboczny.

U'ngleichzeitig, *adi.* nierównoczesny, niewspółczesny.

U'nglimpf, *sm.* =(e)s, krzywda *f.*, krzywdzenie *n.*, niesłuszność *f.*; szorstkość *f.*, niełagodność *f.*, niepobłażanie *n.*

U'nglimpflich, *adi.* krzywdzący, niesłuszny, szorstki, niełagodny, niepobłażliwy; — mit jmndm verfahren obejść się z kim szorstko.

U'nglück, *sn.* =(e)s, *pl.* Unglücksfälle, niedola *f.*, nieszczęście *n.*, bieda *f.*; zum —! na nieszczęście! es traf ihn das —, es ist ihm ein — zugestoßen spotkało go nieszczęście; — im Spiele haben mieć nieszczęście w grze; das — dabei ist, daß . . . najgorsze w tem jest to, że . . . ; jmndn ins — bringen wprowadzić kogo w nieszczęście, wpakować kogo w biedę; ein — kommt selten allein nieszczęście w parze chodzi; die =fälle trafen ihn Schlag auf Schlag spadał na niego cios po ciosie, spotykały go ciągle ciosy; — im Spiele, Glück in der Liebe nieszczęście w grze, szczęście w miłości; kein — ist so groß, es ist auch Glück dabei niema nic złego, coby na dobre nie wyszło.

U'nglückbringend, *adi.* przynoszący nieszczęście.

U'nglücklich, I. *adi.* nieszczęśliwy, nieszczęsny, niepomyślny, niefortunny, fatalny; ein =er Einfall nieszczęśliwy, niefortunny, fatalny pomysł; ein =er Zufall nieszczęsny przypadek; ein

=es Gedächtnis nieszczęsna pamięć; in =er Weise nieszczęśliwym trafem, na nieszczęście; er lebt in =en Verhältnissen żyje w niepomyślnych stosunkach; es ist eine =e Ehe to nieszczęśliwe małżeństwo; den =en beistehen pomagać nieszczęśliwym; II. *adv.* nieszczęśliwie, niepomyślnie, fatalnie, niefortunnie; das wird — enden to się źle skończy; — spielen mieć nieszczęście w grze; — lieben kochać się nieszczęśliwie, bez wzajemności; — verheiratet źle wydana, źle ożeniony; =erweise na nieszczęście, nieszczęśliwym trafem.

Unglücklicherweise, *adv.* obacz Unglücklich II.

Unglücksbote, *sm.* =n, *pl.* =n, fatalny posłaniec, zwiastun *m.* nieszczęścia.

Unglücksbotschaft, *sf. pl.* =en, nieszczęśliwe poselstwo, nieszczęsna wiadomość.

Unglückselig, *adi.* nieszczęśliwy, nieszczęsny.

Unglückseligkeit, *sf.* nieszczęsny los.

Unglücksfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, nieszczęśliwy, nieszczęsny przypadek, traf, zdarzenie nieszczęsne.

Unglücksgefährte, *sm.* =n, *pl.* =n, towarzysz *m.* nieszczęścia, niedoli.

Unglücksgefährtin, *sf. pl.* =nen, towarzyszka *f.* nieszczęścia, niedoli.

Unglücksjahr, *sn.* =es, *pl.* =e, nieszczęśliwy, fatalny rok, rok *m.* nieszczęścia.

Unglückskind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko nieszczęsne.

Unglücksprophet, *sm.* =en, *pl.* =en, **Unglücksrabe,** *sm.* =n, *pl.* =n, przepowiadający *m.* nieszczęście, prorok *m.* nieszczęścia.

Unglücksschlag, *sm.* =es, *pl.* =schläge, grom *m.* nieszczęścia.

Unglücksstern, *sm.* =es, *pl.* =e, nieszczęsna, zła gwiazda.

Unglücksstunde, *sf. pl.* =n, nieszczęsna godzina.

Unglückstag, *sm.* =es, *pl.* =e, feralny dzień.

Unglücksvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, puhacz *m.*, zwiastun *m.* nieszczęścia.

Unglückszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, zły znak.

Unglückszeit, *sf. pl.* =en, nieszczęśliwy czas.

Unglückverheißend, Unglückverkündend, *adi.* zapowiadający, zwiastujący nieszczęście.

Ungnade, *sf.* niełaska *f.*; in — fallen popaść w niełaskę; in — sein być w niełasce; die — Gottes gniew boży.

Ungnädig, *adi.* niełaskawy, nieżyczliwy; ein =er Bescheid niepomyślna odpowiedź; *adv.* etw. — aufnehmen przyjąć co niełaskawie; auf jmnbn — sein być na kogo niełaskawym, zagniewanym.

Ungöttlich, *adi.* nieboski.

Ungrammatisch, Ungrammatikalisch, *adi.* niegramatykalny.

Ungraziös, *adi.* i *adv.* niezgrabny, bez gracyi.

Ungroßmütig, *adi.* niewspaniałomyślny.

Ungrund, *sm.* =(e)s, bezpodstawność *f.*, bezzasadność *f.*, fałsz *m.*, coś nieuzasadnionego; mit — mylnie, niesłusznie.

Ungründlich, *adi.* niegruntowny, powierzchowny.

Ungründlichkeit, *sf.* niegruntowność *f.*, powierzchowność *f.*

Ungültig, *adi.* nieważny, niewłaściwy; eine =e Münze moneta wyszła z obiegu; etw. — erklären unieważnić co; der Wechsel ist durch Verjährung — geworden weksel wskutek zadawnienia stał się nieważnym.

Ungültigkeit, *sf.* nieważność *f.*

Ungültigkeitserklärung, *sf.* deklaracya *f.* nieważności.

Ungunst, *sf.* niełaska *f.*, nieprzychylność *f.*; die — der Verhältnisse nieprzyjazne okoliczności; die — des Wetters zła pogoda, niepogoda, *f.*; in — geraten popaść w niełaskę; es ist zu seinen =en ausgefallen wypadło na jego niekorzyść.

Ungünstig, I. *adi.* niełaskawy, nieprzychylny, niepomyślny, niekorzystny, niesprzyjający; =es Wetter niesprzyjająca pogoda; eine =e Meinung nieprzychylne, niekorzystne zdanie; der Wind war uns — wiatr nam nie sprzyjał; eine =e Lage niedogodne, niekorzystne położenie; eine =e Nachricht zła wiadomość; etw. — aufnehmen przyjąć coś nieprzychylnie.

Ungut, *adv.* Sie müssen es nicht für — nehmen nie bierz pan tego za złe, nie gniewaj się pan; nichts für —! bez obrazy! bez gniewu!

Ungütig, *adi.* niełaskawy, nieuprzejmy, przykry.

Unhaltbar i Unhaltbar, *adi.* 1) nietrwały; das ist aus =em Material verfertigt to jest zrobione z nietrwałego materyału; 2) nieuzasadniony, bezzasadny, nie dający się utrzymać; diese Gründe sind — te powody nie mogą się ostać; eine =e Festung twierdza, której utrzymać nie można.

Unhaltbarkeit, *sf.* 1) nietrwałość *f.*; 2) nieuzasadnienie *n.*; niedostateczność *f.* (dowodu), niemożność *f.* trzymania (twierdzy).

Unharmonisch, *adi.* niehármonijny; niezgodny.

Unheil, *sn.* =s, nieszczęście *n.*, złe *n.*, bieda *f.*; alles —, das uns betroffen hat wszystkie nieszczęścia, które nas spotkały; — anrichten narobić wielkiej biedy, wiele złego, nawarzyć piwa, nabroić; — verkündend złowieszczy; — wittern przeczuwać nieszczęście.

Unheilbar i Unheilbar, *adi.* nieuleczony; nieuleczalny; (przen.:) eine =e Leidenschaft niepoprawna, nieuleczalna namiętność.

Unheilbarkeit, *sf.* nieuleczalność *f.*, niepodobieństwo *n.* wyleczenia.

Unheilbringend, *adi.* sprowadzający biedę, nieszczęście, zgubę.

Unheildrohend, Unheilkündend, *adi.* złowieszczy.

Unheilig, *adi.* nieświęty; niepoświęcany; świecki = weltlich, bezbożny = gottlos.

Unheiligkeit, *sf.* nieświętość *f.*; świeckość *f.*; bezbożność *f.*

Unheilſam, *adi.* niezbawienny; für die Geſundheit — szkodliwy dla zdrowia, niesłużący zdrowiu.

Unheilſamkeit, *sf.* szkodliwość *f.*

Unheilſchwanger, *adi.* grożący nieszczęściem.

Unheilſtiftend, *adi.* przynoszący nieszczęście.

Unheilſtifter, *sm.* -s, *pl.* —, sprawca *m.* złego; broiciel *m.*

Unheilvoll, *adi.* nieszczęsny, zgubny; eine -e Idee nieszczęsna, zgubna myśl.

Unheimiſch, *adi.* nieswojski, niemiły, nieswobodny, obcy.

Unheimlich, *adi.* niemiły, przykry, podejrzany, niepewny, budzący obawę; ein — ausſehender Menſch podejrzanie wyglądający człowiek; ein -es Wetter przykra, nieprzyjemna pogoda; ein -er Ort miejsce przykre, budzące grozę; es iſt mir — zu Mute czuję się niepewnym, nieswój, mam jakieś obawy.

Unheizbar i Unhei'zbar, *adi.* nie do opalania; ein -es Zimmer pokój nie do opalania, bez pieca.

Unhöflich, *adi.* niegrzeczny, nieuprzejmy.

Unhöflichkeit, *sf.* niegrzeczność *f.*, nieuprzejmość *f.*

Unhold, *adi.* nieprzyjemny, nieuprzejmy; nieprzychylny, nieprzyjazny, wrogi.

Unhold, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, okrutnik *m.*, potwór *m.*, szatan *m.*

Unholdin, *sf.* *pl.* -nen, okrutnica *f.*, zbrodniarka *f.*, dyablica *f.*

Unhörbar i Unhö'rbar, *adi.* niedosłyszalny.

Unie'rt, *adi.* złączony, zjednoczony; -e Kirche kościół zjednoczony, unicki; griechiſch- — grecko-katolicki; -e Armenier Ormianie katolicy.

Unifo'rm, *adi.* jednaki = einheitlich.

U'niform, *sf.* *pl.* -en, mundur *m.*

Uniformie'ren, *va.* (haben) umundurować.

Uniformie'rung, *sf.* umundurowanie *n.*

Uniformität', *sf.* jednostajność *f.*, jednolitość *f.*

U'nikum, *sn.* -s, *pl.* -ka, unikat *m.*, osobliwość *f.*, jedyny w swoim rodzaju.

U'nintereſſant, *adi.* niezajmujący.

U'nintereſſiert, *adi.* bezinteresowny.

Unio'n, *sf.* *pl.* -en, unia *f.*, połączenie *n.*, zjednoczenie *n.*, jednota *f.*, łączność *f.*; die — von Lublin unia lubelska.

Unioni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, unionista *m.*, zwolennik *m.* zjednoczenia.

Uniſo'no, *adv.* jednogłośnie, jednotonnie.

Unita'rier, *sm.* -s, *pl.* —, unitaryusz *m.* (sekta religijna).

Unita'riſch, *adi.* unitarystyczny.

Univerſa'l i Univerſe'll, *adi.* powszechny, ogólny, uniwersalny.

Univerſa'lerbe, *sm.* -n, *pl.* -n, spadkobierca uniwersalny.

Univerſa'lgenie, (wym.: żeni), *sn.* geniusz uniwersalny, wszechstronny.

Univerſa'lgeſchichte, *sf.* historya powszechna, dzieje powszechne.

Univerſalität', *sf.* ogół *m.*, powszechność *f.*; dążność *f.* umysłu do objęcia wszystkiego.

Univerſa'lmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek uniwersalny.

Univerſität', *sf.* *pl.* -en, wszechnica *f.*, uniwersytet *m.*, akademia *f.*; zur — gehörig uniwersytecki.

Univerſität'sbibliothek, *sf.* biblioteka uniwersytecka.

Univerſität'sfreund, *sm.* -es, *pl.* -e, przyjaciel *m.*, towarzysz *m.* ze studyów uniwersyteckich.

Univerſität'sgebäude, *sn.* -es, *pl.* -e, gmach *m.* wszechnicy, uniwersytecki.

Univerſität'sgericht, *sn.* -es, *pl.* -e, sąd akademicki, uniwersytecki.

Univerſitätshörer, *sm.* -s, *pl.* —, **Univerſitätshörerin**, *sf.* *pl.* -nen, słuchacz *m.*, słuchaczka *f.* uniwersytetu.

Univerſität'sjahr, *sn.* -es, *pl.* -e, rok uniwersytecki.

Univerſität'sleben, *sn.* -s, życie uniwersyteckie.

Univerſität'slehrer, *sm.* -s, *pl.* —, **Univerſität'sprofeſſor**, *sm.* -s, *pl.* -en, profesor *m.* uniwersytecki, uniwersytetu.

Univerſität'sſtudent, *sm.* -en, *pl.* -en, student uniwersytecki, słuchacz *m.* uniwersytetu.

Univerſität'sſtudien, *sn.* *pl.* studya uniwersyteckie.

Univerſität'szeit, *sf.* czas spędzony na uniwersytecie.

Unive'rſum, *sn.* -s, świat *m.*, wszechświat *m.*

U'nkanoniſch, *adi.* niekanoniczny.

U'nkatholiſch, *adi.* niekatolicki, akatolicki.

U'nkaufmänniſch, *adi.* i *adv.* nie po kupiecku.

U'nke, *sf.* *pl.* -n, 1) ropucha *f.*, żaba wodna; 2) (przen.:) er iſt voll wie eine — pijany jak bela; 3) = Unglücksprophet.

U'nken, *vn.* (haben) mówić, krzyczeć przygłuszonym głosem; dukać.

U'nkenntlich, Unke'nnbar i U'nkennbar, *adi.* nie do poznania, nie do odróżnienia; — machen odmienić nie do poznania.

U'nkenntlichkeit, *sf.* niepodobieństwo *n.* poznania; die Krankheit hat ihn bis zur — entſtellt choroba zeszpeciła go nie do poznania.

U'nkenntnis, *sf.* nieznajomość *f.*, nieświadomość *f.*,

ignorancya *f.*; jmndn über etw. in — laſſen utrzymać kogo w nieświadomości o czem; — der Geſetze ſchützt nicht vor Strafe nieznajomość ustaw nie zwalnia od kary.

Unkenruf, *sm.* =es, *pl.* =e, złowrogi głos.

Unkeuſch, *adi.* nieczysty, nieskromny, nieprzyzwoity, nierządny, sprosny, niepowściągliwy; =e Äußerung nieprzyzwoitość *f.*

Unkeuſchheit, *sf.* nieczystość *f.*; nierządność *f.*, sprosność *f.*

Unkindlich, *adi.* i *adv.* niedziecinny, nie po dziecinnemu; er benimmt ſich — ſeinen Eltern gegenüber nie postępuje sobie jak dziecko wobec rodziców.

Unkindlichkeit, *sf.* 1) brak *m.* przymiotów dziecięcych; 2) brak *m.* przywiązania do rodziców.

Unkirchlich, *adi.* przeciwkościelny, niekościelny.

Unklar, *adi.* i *adv.* 1) niejasny, mętny; mglisty, zamglony; — werden zmącić się (woda); der Wein iſt — wino jest zmącone, mętne; 2) niejasny, niewyraźny, zawikłany; er ſpricht — mówi niejasno, niewyraźnie; ein =er Kopf bałamutna głowa; das iſt eine =e Angelegenheit to zawikłana, niejasna sprawa; im unklaren über etw. ſein nie mieć o czem jasnego wyobrażenia.

Unklarheit, *sf.* niejasność *f.*, mglistość *f.*; ciemność *f.*; niewyraźność *f.*, bałamutność *f.*

Unklug, *adi.* nieroztropny, niemądry, nierozważny; =er Streich lekkomyślny wybryk; ſind Sie —? czyś zwaryował? *adv.* nieroztropnie.

Unklugheit, *sf.* nieroztropność *f.*, niemądrość *f.*, nierozważność *f.*

Unkontrollierbar, *adi.* nie dający się skontrolować.

Unkörperlich, *adi.* bezcielesny, duchowy.

Unkörperlichkeit, *sf.* bezcielesność *f.*, duchowość *f.*

Unkorrekt, *adi.* nieprawidłowy; *adv.* nieprawidłowo.

Unkorrektheit, *sf.* nieprawidłowość *f.*

Unkoſten, *pl.* koszta *pl.*, nakład *m.*; Gerichts— koszta sądowe; jmndn in — ſtürzen sprawić komu wydatki; ſich in — ſtürzen wpaść w wydatki; auf jmnds — leben żyć na czyjś koszt; auf meine — habe ich das machen laſſen dałem to zrobić własnym nakładem.

Unkräftig, *adi.* bezsilny, słaby, niemocny; =e Speiſen niepożywne potrawy; =e Beweiſe słabe dowody.

Unkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, chwast *m.*, chwaścisko *n.*, zielsko *n.*; das — ausreißen plewić; — verdirbt nicht złe nie zginie; das — vom Weizen abſondern wyplenić chwast z pszenicy.

Unkriegeriſch, *adi.* niewojenny; pokojowo usposobiony.

Unkultur, *sf.* brak *m.* kultury; barbarzyństwo *n.*

Unkündbar i **Unkü'ndbar**, *adi.* niewypowiedzialny.

Unkunde, *sf.* nieznajomość *f.*, nieświadomość *f.*, niedoświadczenie *n.*

Unkundig, *adi.* nieznający czego, nieświadomy, nie umiejący czego; ich bin der griechiſchen Sprache — nie umiem, nie znam greckiego języka; er iſt des Weges — nie zna drogi.

Unkünſtleriſch, *adi.* nieartystyczny; *adv.* nieartystycznie.

Unkünſtlich, *adi.* nieszturny, niekunsztowny; naturalny; *adv.* niesztucznie.

Unlängſt, *adv.* niedawno; onegdaj.

Unlauter, *adi.* nieczysty; nieprawy; nieszczery; =e Abſichten nieczyste zamiary; =e Geſinnung nieprawy charakter; =er Wettbewerb nierzetelna, trudna konkurencya.

Unlauterkeit, *sf.* nieczystość *f.*, nieprawość *f.*, nieszczerość *f.*

Unleidlich i **Unlei'dlich**, *adi.* nieznośny, nie do zniesienia; *adv.* nieznośnie.

Unleidlichkeit, *sf.* nieznośność *f.*

Unlenkbar, **Unlenkſam** i **Unle'nkbar**, *adi.* trudny do prowadzenia; hardy, nieposłuszny, krnąbrny.

Unleſerlich i **Unle'ſerlich**, *adi.* nieczytelny, nie do przeczytania; eine unleſerliche Hand ſchreiben mieć nieczytelne pismo; *adv.* nieczytelnie.

Unleſerlichkeit, *sf.* nieczytelność *f.*

Unleugbar i **Unleu'gbar**, *adi.* niezaprzeczony, nie dający się zaprzeczyć; *adv.* niezaprzeczenie.

Unleugbarkeit, *sf.* oczywistość *f.*

Unlieb, *adi.* nieprzyjemny, niemiły, przykry; es iſt mir — zu hören przykro mi słyszeć; das iſt mir — to mi nieprzyjemnie.

Unliebenswürdig, *adi.* nieuprzejmy, niemiły; *adv.* bez uprzejmości.

Unliebenswürdigkeit, *sf.* nieuprzejmość *f.*, nieprzyjemność *f.*

Unlieblich, *adi.* nieprzyjemny, niemiły.

Unliebſam, *adi.* nieprzyjemny, przykry; es iſt eine =e Geſchichte to przykra, nieprzyjemna historya.

Unlöblich, *adi.* niechwalebny, nie zasługujący na pochwałę.

Unlogiſch, *adi.* nielogiczny; *adv.* nielogicznie.

Unlösbar i **Unlö'sbar**, *adi.* nierozwiązalny, nierozerwalny; nierozpuszczalny; ein =er Knoten nierozwiązalny węzeł; eine =e Frage nierozwiązalna kwestya; dieſes Pulver iſt — ten proszek jest nierozpuszczalny; *adv.* nierozerwalnie.

Unlösbarkeit, *sf.* nierozwiązalność *f.*, nierozerwalność *f.*; nierozpuszczalność *f.*

Unlöſchbar i **Unlö'ſchbar**, *adi.* niedający się ugasić.

U'nluſt, *sf.* niesmak *m.*, nieukontentowanie *n.*, nieprzyjemne uczucie; 2) niechęć *f.* do czego; — zum Eſſen brak *m.* apetytu; ich mache es mit großer — robię to z obrzydzeniem.

U'nluſtig, *adi.* 1) posępny, smutny, ponury; 2) niechętny; 3) przykry; =es Wetter przykre powietrze.

U'nmacht, *sf.* 1) słabość *f.*; 2) obacz Ohnmacht.

U'nmanier, *sf.* obacz Unart.

U'nmanierlich, *adi.* niegrzeczny, niewychowany, nieobyczajny, prostacki; *adv.* niegrzecznie.

U'nmanierlichkeit, *sf. pl.* =en, 1) bez *pl.* niegrzeczność, brak ułożenia, wychowania; 2) z *pl.* obacz Unart 1).

U'nmannbar, *adi.* nieletni, niedojrzały.

U'nmannbarkeit, *sf.* nieletność *f.*, niedojrzałość *f.*

U'nmännlich, *adi.* niemęski, niegodny mężczyzny, zniewieściały; =e Tränen vergießen płakać jak baba; *adv.* nie po męsku.

U'nmännlichkeit, *sf.* niemęskość *f.*

U'nmaß, *sn.* =es, bezmiar *m.*; im =e w nadmiarze.

U'nmaſſe, *sf. pl.* =n, niemiara *f.*, masa *f.*, ćma *f.*, huk *m.*; eine — von Menſchen ćma ludzi; eine — von Geld huk pieniędzy; eine — von Fragen powódź pytań.

U'nmaßgeblich, *adi.* niemiarodajny; nach meiner =en Meinung według mego skromnego zdania; *adv.* niemiarodajnie.

U'nmäßig, *adi.* nieumiarkowany, nadmierny, niezmierny; =e Freude nadzwyczajna radość; =e Forderungen wygórowane pretensye; *adv.* nieumiarkowanie, bez miary, nad miarę, niezmiernie; jmndn — loben chwalić kogo nad miarę; — eſſen und trinken jeść i pić nieumiarkowanie, bez miary.

U'nmäßigkeit, *sf.* nieumiarkowanie *n.*, brak *m.* miary.

U'nmelodiſch, *adi.* niemelodyjny.

U'nmenge, *sf.* obacz Unmaſſe.

U'nmenſch, *sm.* =en, *pl.* =en, nieczłowiek *m.*, człowiek *m.* bez serca; barbarzyńca *m.*, okrutnik *m.*

U'nmenſchlich i **Unme'nſchlich**, *adi.* nieludzki, okrutny; eine =e Freude ogromna, nadzwyczajna radość; eine =e Kraft nadludzka siła.

U'nmenſchlichkeit, *sf.* nieludzkość *f.*, okrutność *f.*, barbarzyństwo *n.*

Un'merklich i **Un'merkbar**, *adi.* nieznaczny; ein =er Fortſchritt nieznaczny postęp; *adv.* nieznacznie.

U'nmerklichkeit i **U'nmerkbarkeit**, *sf.* nieznaczność *f.*

U'nmeßbar i **Unme'ßbar**, *adi.* niedający się zmierzyć, niezmierny, niezmierzony, nadmierny; *adv.* bez możliwości mierzenia.

U'nmeßbarkeit i **Unme'ßbarkeit**, *sf.* bezmiar *m.*, nadmiar *m.*

U'nmethodiſch i **Unmetho'diſch**, *adi.* bez metody.

U'nmilitäriſch i **Unmilitä'riſch**, *adi.* niežołnierski, *adv.* nie po żołniersku.

U'nmitteilſam i **Unmittei'lſam**, *adi.* skryty, nieudzielający się, zamknięty w sobie, nieekspansywny.

U'nmittelbar i **Unmi'ttelbar**, *adi.* bezpośredni, natychmiastowy; =e Umſtände bezpośrednie okoliczności; =er Beweis bezpośredni dowód; *adv.* bezpośrednio; — vor dem Schlafengehen tuż (bezpośrednio) przed udaniem się na spoczynek.

U'nmittelbarkeit, *sf.* bezpośredniość *f.*, natychmiastowość *f.*

U'nmöbliert, *adi.* niemeblowany.

U'nmodern, **U'nmodiſch**, *adi.* niemodny, staroświecki.

U'nmöglich i **Unmö'glich**, I. *adi.* niepodobny, niemożliwy, etw. — machen uniemożliwić co; =es leiſten dokonać rzeczy niemożliwej; er hat etw. =es unternommen podjął się czegoś niemożliwego; er hat ſich in der Geſellſchaft — gemacht uniemożliwił się w towarzystwie; das iſt — to niepodobna, niemożliwa; II. *adv.* niepodobna, niemożliwie, ani sposób; ich kann es — tun nie mogę tego w żaden sposób zrobić; er kann — ſchon zurück ſein niepodobna, żeby już mógł wrócić.

U'nmöglichkeit i **Unmö'glichkeit** *sf.* niepodobieństwo *n.*, niemożliwość *f.*; das iſt ein Ding der — to rzecz niemożliwa.

U'nmonarchiſch, *adi.* antymonarchiczny.

U'nmoraliſch, *adi.* niemoralny, nieobyczajny.

U'nmündig, *adi.* nieletni, małoletni.

U'nmündigkeit, *sf.* nieletność *f.*, małoletność *f.*

U'nmuſikaliſch, *adi.* niemuzykalny.

U'nmut, *sm.* =(e)s, zły humor, niechęć *f.*; nieukontentowanie *n.*, niezadowolenie *n.*; gniew *m.*; przygnębienie *n.*, depresya *f.*

U'nmutig, *adi.* 1) nieodważny; 2) niezadowolony, zirytowany, gniewny.

U'nmutsvoll, *adi.* obacz Unmutig 2).

U'nmütterlich, *adi.* niemacierzyński; *adv.* nie po macierzyńsku.

U'nnachahmbar i **U'nnachahmlich**, *adi.* i *adv.* nie dający się naśladować, nie do naśladowania.

U'nnachahmlichkeit, *sf.* niemożność *f.* naśladowania.

U'nnachgiebig, *adi.* nieustępujący, niepowolny.

U'nnachgiebigkeit, *sf.* upór *m.*

U'nnachläſſig i **Unnachlä'ſſig**, *adi.* nieochybny; bei =er Strafe pod nieochybną karą.

U'nnachſichtig, *adi.* nieubłagany, ostry, surowy, niewyrozumiały.

U'nnahbar i **Unna'hbar**, *adi.* nieprzystępny.

U'nnahbarkeit, *sf.* nieprzystępność *f.*

U'nnatur, *sf.* 1) brak *m.* na-

turalności; 2) monstrualność *f.*, przewrotność *f.*

Unnatürlich, *adi.* 1) nienaturalny; afektowany, sztuczny; 2) przeciwny naturze, przewrotny.

Unnatürlichkeit, *sf. pl.* =en, 1) bez *pl.* brak *m.* naturalności, afektowanie *n.*; sztuczność *f.*; 2) *pl.* monstrualność *f.*, rzecz przeciwna naturze.

Unnennbar i **Unnen'nbar**, *adi.* nie dający się nazwać, wypowiedzieć; ein =es Etwas coś niewypowiedzianego; *adv.* niewypowiedzianie.

Unnötig, *adi.* niepotrzebny, niekonieczny, zbyteczny; *adv.* niepotrzebnie.

Unnötigerweise, *adv.* niepotrzebnie, niekoniecznie, zbytecznie, bez potrzeby.

Unnötigkeit, *sf.* zbyteczność *f.*, brak *m.* potrzeby, niekoniecznosć *f.*

Unnütz, I. *adi.* niepotrzebny, do niczego, nieużyteczny, daremny, nadaremny, zbyteczny; es ist eine ganz =e Sache to jest całkiem zbyteczna, nieużyteczna, niepotrzebna rzecz; =e Reden niepotrzebna gadanina; sich =e Mühe geben zadawać sobie niepotrzebny trud; 2) niegrzeczny; seid nicht so — nie bądźcie tacy niegrzeczni; II. *adv.* sich — bemühen nadaremnie się trudzić; seine Zeit — verwenden tracić czas; den Namen Gottes — im Munde führen wzywać imienia Boga nadaremnie.

Unnützlichkeit, *sf.* nieużyteczność *f.*, niepożyteczność *f.*

Unordentlich, I. *adi.* nieporządny; niedbały; alles liegt bei ihm — durcheinander wszystko leży u niego w wielkim nieporządku; =es Haar poburzone włosy; ein =es Leben führen nieporządnie się prowadzić; II. *adv.* nieporządnie; die Lehrstunden — besuchen nie uczęszczać regularnie na lekcye.

Unordentlichkeit, *sf.* brak porządku *m.*, bezład *m.*

Unordnung, *sf.* 1) nieporządek *m.*, nieład *m.*; diese Bücher sind in — te książki są w nieporządku; in dieser Schublade ist große — w tej szufladzie jest wielki nieład; 2) seine Vermögensverhältnisse sind in — jego stosunki majątkowe nie są uporządkowane; in — bringen narobić nieporządek, zamieszanie, konfuzyę; zamotać, zawikłać; die Feinde in — bringen spowodować zamieszanie w szeregach nieprzyjaciela; jetzt erst ist die Angelegenheit in — gebracht teraz dopiero sprawa jest zawiłą; der Zwirn ist in — nić jest zamotana; in — geraten wyjść z porządku.

Unorganisch, *adi.* nieorganiczny.

Unorthographisch, *adi.* nieortograficzny.

Unpaar, I. *sn.* =es, *pl.* =e, niedobrana para; II. *adi.* nieparzysty.

Unpaarig, *adi.* ob. Unpaar, II.

Unpaarigkeit, *sf.* nieparzystość *f.*

Unparlamentarisch, *adi.* nieparlamentarny.

Unparteiisch i **Unparteilich**, *adi.* bezstronny, bezparcyalny; nieinteresowany, bezinteresowny.

Unparteiische(r), *sm.* sędzia rozjemczy, arbiter *m.*

Unparteilichkeit, *sf.* bezstronność *f.*, bezparcyalność *f.*, bezinteresowność *f.*

Unpaß, *adi.* obacz Unpäßlich.

Unpassend, *adi.* niestosowny, nieodpowiedni; nieprzyzwoity; ein =er Ausdruck niestosowne wyrażenie; =e Stunde nieodpowiednia pora; diese Bemerkung war sehr — ta uwaga była nie na miejscu; *adv.* niestosownie.

Unpassierbar i **Unpassie'rbar**, *adi.* nieprzebyty, nie do przebycia, przejścia.

Unpäßlich, *adi.* słaby, niezdrowy, nieswój, cierpiący, niedysponowany.

Unpäßlichkeit, *sf.* słabość *f.*, niedyspozycya *f.*

Unpatriotisch, *adi.* niepatryotyczny.

Unpersönlich, *adi.* nieosobisty.

Unpersönlichkeit, *sf.* nieosobistość *f.*

Unpoetisch, *adi.* niepoetyczny.

Unpolitisch, *adi.* 1) niepolityczny; 2) niemądry, nieprzezorny.

Unpopulär, *adi.* niepopularny, nielubiony.

Unpopularität, *sf.* niepopularność *f.*

Unpraktisch, *adi.* niepraktyczny; niedoświadczony.

Unproduktiv, *adi.* nieproduktywny; niepłodny.

Unproduktivität, *sf.* nieproduktywność *f.*; niepłodność *f.*

Unproportioniert, *adi.* nieproporcyonalny.

Unpünktlich, *adi.* niepunktualny; niedokładny.

Unpünktlichkeit, *sf.* niepunktualność *f.*; niedokładność *f.*

Unqualifizierbar, *adi.* nie dający się skwalifikować, oznaczyć, wyrazić.

Unrasiert, *adi.* niegolony.

Unrat, *sm.* =es, 1) śmiecie *n.*, plugastwo *n.*, odpadki *pl.*, błoto *n.*, kał *m.*; 2) — wittern i merken przeczuć coś złego.

Unrätlich, **Unratsam**, *adi.* 1) nie do polecenia, nie do doradzania; es ist —, dies zu unternehmen nie można doradzać do tego przedsięwzięcia; 2) — mit etw. umgehen obchodzić się z czem nieoszczędnie.

Unrecht, I. *adi.* mylny, fałszywy, błędny; niesłuszny, niesprawiedliwy, niegodziwy; nieprawdziwy, niewłaściwy; die =e Seite dieses Stoffes lewa, niewłaściwa strona tego materyału; das Buch liegt am =en Ort książka leży w niewłaściwem miejscu; zur =en Zeit nie w swoim czasie, w nieodpowiednią porę; auf =em Wege sein być na fałszywej drodze; der Brief ist in =e Hände gekommen list dostał się w obce ręce; es ist ihm etw. in die =e Kehle ge-

kommen zakrztusił się; er iſt an den =en gekommen trafiła kosa na kamień; eine =e Handlung niesprawiedliwy, niegodziwy postępek; ich habe den =en Schlüſſel genommen wziąłem fałszywy klucz; das geht mit =en Dingen zu tu działa jakaś tajemna władza; to jakaś niejasna sprawa; — Gut gedeiht nicht male parta do czarta; auf =em Wege zu etw. gelangen dojść do czego nieprawą drogą; II. *adv.* fałszywie, mylnie, niesłusznie, niesprawiedliwie, niegodziwie, niewłaściwie; — angebracht źle zastosowany; — ankommen źle trafić; — berichtet źle, fałszywie poinformowany; — handeln działać niegodziwie, niesprawiedliwie; den Stiefel — anziehen wzuć but niedobrze; du haſt das Wort — ausgeſprochen niedobrze, źle wymówiłeś ten wyraz.

U'nrecht, *sn.* =es, niesłuszność *f.*, niesprawiedliwość *f.*, krzywda *f.*; błąd *m.*; mit — niesłusznie; jmndm — tun krzywdzić kogo; — leiden znosić krzywdy; jmndm — geben potępiać kogo, nie przyznać komu słuszności; beſſer — leiden, als — tun lepiej krzywdę znosić, niż krzywdę czynić; ſein — geſtehen przyznać się do winy; — haben mieć niesłuszność; ein — verteidigen bronić niesprawiedliwości; man hat ihm — gegeben nie przyznali mu słuszności, racyi; Sie tun ſehr —, heute nicht abreiſen zu wollen czyni pan bardzo źle, nie wyjeżdżając dzisiaj; man tut mir — krzywdzą mnie; es geſchieht mir — dzieje mi się krzywda; er hat nicht —, wenn er .... ma słuszność, jeśli ....

U'nrechtlich, *adi.* 1) nieprawy, niesprawiedliwy; 2) nieuczciwy, nierzetelny.

U'nrechtlichkeit, *sf.* 1) nieprawość *f.*, niesprawiedliwość *f.*; 2) nieuczciwość *f.*, nierzetelność *f.*

U'nrechtmäßig, *adi.* nieprawny, nieprawy, nielegalny, niedozwolony, niesprawiedliwy, niesłuszny, nieuzasadniony; =er Beſitzer nieprawy właściciel.

U'nrechtmäßigkeit, *sf.* nieprawność *f.*, nieprawość *f.*, niesłuszność *f.*, niesprawiedliwość *f.*, nielegalność *f.*

U'nredlich, *adi.* nieuczciwy, nierzetelny.

U'nredlichkeit, *sf.* nieuczciwość *f.*, nierzetelność *f.*

U'nreduzierbar i Unredu'zierbar, *adi.* niedający się zmniejszyć, zredukować.

U'nreell, *adi.* nieuczciwy, nierzetelny; niepewny; nierzeczywisty, imaginacyjny; *adv.* nieuczciwie.

U'nregelmäßig, *adi.* nieregularny, nieprawidłowy, nieforemny; nieporządny; =e Bewegung niejednostajny ruch; *adv.* nieregularnie, nieprawidłowo.

U'nregelmäßigkeit, *sf.* nieregularność *f.*, niejednostajność *f.*, nieforemność *f.*

U'nreguliert, *adi.* nieuporządkowany, nieuregulowany.

U'nreif, *adi.* niedojrzały; =e Früchte niedojrzałe owoce; =es Alter niedojrzały wiek; =es Urteil niedojrzały, przedwczesny sąd.

U'nreife, U'nreifheit, *sf.* niedojrzałość *f.*

U'nrein, *adi.* 1) nieczysty, brudny, mętny; =e Hände haben mieć brudne, nieczyste ręce; =es Waſſer nieczysta, mętna woda; ich habe es ins =e geſchrieben napisałem dopiero brulion; ein =er Ton fałszywy ton; =e Wäſche brudy *pl.*, brudna bielizna; 2) ſittlich — nieobyczajny; =e Gedanken nieczyste myśli.

U'nreinheit, U'nreinigkeit, *sf.* nieczystość *f.*, brudy *pl.*

U'nreinlich, *adi.* niechlujny, niechędogi, nieczysty.

U'nreinlichkeit, *sf.* niechlujstwo *n.*, nieochędostwo *n.*

U'nrettbar i Unre'ttbar, *adi.* nie do uratowania; *adv.* — verloren na zawsze stracony.

U'nrichtig, *adi.* mylny, niewłaściwy, nietrafny, fałszywy, niesprawiedliwy, niedokładny; eine =e Rechnung mylny rachunek; ein =es Verhältnis fałszywy stosunek; =er Puls nieregularny puls; =es Gewicht und Maß niedokładna waga i miara; die Uhr geht — zegar źle chodzi; *adv.* mylnie, niewłaściwie; — ſchreiben pisać nieortograficznie; — adreſſieren zaadresować fałszywie, mylnie.

U'nrichtigkeit, *sf. pl.* =en, mylność *f.*, fałszywość *f.*, omyłka *f.*, usterka *f.*

U'nritterlich, *adi.* nierycerski; *adv.* nie po rycersku.

U'nritterlichkeit, *sf.* nierycerskość *f.*, brak *m.* uprzejmości.

U'nruhe, *sf. pl.* =n, 1) niespokojność *f.*, niepokój *m.*, in — geraten niepokoić się; das macht ihm — to go niepokoi; jmnds Gemüt in — verſetzen zaniepokoić kogoś; 2) wzburzenie *n.*, ruch *m.*; in ſteter — ſein być w ciągłym ruchu; jmndn aus der — ziehen wybawić kogo z ambarasu; 3) rozruch *m.*; es ſind =n in der Stadt ausgebrochen wybuchły rozruchy w mieście; die =n des Krieges zaburzenia wojenne; 4) kółko w zegarku regulujące ruch.

U'nruheſtifter, *sm.* =s, *pl.* —, wichrzyciel *m.*, burzyciel *m.*, sprawca *m.* niepokoju, warchoł *m.*

U'nruhig, *adi.* niespokojny, zaniepokojony; über etw. — ſein być zaniepokojony czem; ich bin —, weil ich keinen Brief von ihm habe jestem niespokojny, ponieważ nie mam listu od niego; ein ſehr =es Kind bardzo niespokojne dziecko; ein =es Pferd narowisty koń; =es Meer wzburzone morze; ein =er Geiſt niespokojny duch; *adv.* niespokojnie; er hat die Nacht — verbracht spędził noc niespokojnie.

U'nrühmlich, *adi.* niesławny, niechwalebny; *adv.* niełądnie.

U'nruhvoll, *adi.* pełen niepokoju, wzburzenia.

Unsagbar i **Unsa'gbar, Unsä'glich,** *adi.* niewymowny, niewypowiedziany, ogromny, niezmierny; ein =er Schmerz ból nie do wypowiedzenia, opisania; *adv.* niewymownie, niezmiernie.

Unsanft, *adi.* niełagodny, szorstki, ostry; *adv.* szorstko; jmndn — behandeln obchodzić się z kim brutalnie; — aus dem Schlaf rütteln zbudzić kogo nagle.

Unsauber, *adi.* nieczysty, niechlujny, brudny; =e Konkurrenz brudna konkurencya; ein =er Lebenswandel nieczyste życie.

Unsauberkeit, *sf.* nieczystość *f.*, niechlujność *f.*, brudota *f.*

Unsäuberlich, *adi., adv.* — mit jmndm verfahren obejść się z kim niezbyt delikatnie, nie oszczędzać kogo; =es Wort nieprzyzwoite wyrażenie.

Unschadhaft, *adi.* nieuszkodzony, w dobrym stanie, cały.

Unschädlich, *adi.* nieszkodliwy; ein =es Mittel niewinny środek; ein =es Tier niewinne zwierzę; der Gesundheit — nieszkodliwy zdrowiu; jmndn — machen uczynić kogo nieszkodliwym, usunąć kogo; ein Gift — machen zneutralizować, unieszkodliwić truciznę; *adv.* nieszkodliwie, bez szkody.

Unschädlichkeit, *sf.* nieszkodliwość *f.*, niewinność *f.*

Unschädlichmachung, *sf.* unieszkodliwienie *n.*, zneutralizowanie *n.* (trucizny).

Unschätzbar i **Unschä'tzbar,** *adi.* nieoceniony, nieoszacowany, nie dający się ocenić, oszacować.

Unschätzbarkeit, *sf.* drogocenność *f.*

Unscheinbar i **Unschei'nbar,** *adi.* niepozorny, nieznaczący, niepokaźny, niewidoczny; eine =e Erscheinung niepokaźna postawa; =e Arbeit nieznaczna robota; =e Stoffe materyał bez połysku; *adv.* niepozornie, niewidocznie.

Unscheinbarkeit, *sf.* niepozorność *f.*, niepokaźność *f.*

Unschicklich, *adi.* 1) nieprzyzwoity, nieprzystojny; =e Worte nieprzyzwoite wyrazy; 2) niestosowny, niewłaściwy; es ist nicht — nie jest niestosownie.

Unschicklichkeit, *sf.* 1) nieprzyzwoitość *f.*, nieprzystojność *f.*; 2) niewłaściwość *f.*, niestosowność *f.*

Unschiffbar i **Unschi'ffbar,** *adi.* niespławny.

Unschiffbarkeit, *sf.* niespławność *f.*

Unschlitt, *sm.* =es, łój *m.*

Unschlittkerze, *sf. pl.* =n, świeca łojowa, łojówka *f.*

Unschlüssig, *adi.* niezdecydowany, wahający się, chwiejny; ein =er Mensch chwiejny człowiek; — sein wahać się.

Unschlüssigkeit, *sf.* wahanie *n.* się, chwiejność *f.*

Unschmackhaft, *adi.* niesmaczny; bez smaku.

Unschmackhaftigkeit, *sf.* niesmaczność *f.*

Unschmelzbar i **Unschme'lzbar,** *adi.* nietopliwy.

Unschmelzbarkeit, *sf.* nietopliwość *f.*

Unschmerzhaft, *adi.* niebolesny, bezbolesny.

Unschön, *adi.* niełady, niepiękny, brzydki, paskudny.

Unschuld, *sf.* niewinność *f.*; in aller — w pełnej niewinności; ich wasche meine Hände in — umywam ręce; die reine — sama niewinność; die — vom Lande panna *f.* ze wsi.

Unschuldig, *adi.* niewinny; für — erklären uznać kogo niewinnym, uniewinnić kogo, uwolnić od winy; er ist — an der Sache jest niewinny w tej sprawie; — wie ein neugeborenes Kind niewinny jak nowonarodzone dziecko; er ist — dieses Verbrechens jest tej zbrodni niewinnym; in =er Weise w niewinny sposób, niewinnie; *adv.* niewinnie, bez winy.

Unschuldsvoll, *adi.* pełen niewinności.

Unschwer, *adi.* i *adv.* nietrudny, łatwy; łatwo; das ist — zu erraten to nietrudno, łatwo zgadnąć.

Unsegen, *sm.* =s, brak *m.* błogosławieństwa, powodzenia; przekleństwo *n.*; er hat nichts als — nie wiedzie mu się.

Unselbständig, *adi.* niesamoistny, zależny, zawisły; er ist noch — nie ma jeszcze samoistności; =e Arbeit praca zrobiona przy cudzej pomocy; *adv.* niesamoistnie.

Unselbständigkeit, *sf.* niesamoistność *f.*, zależność *f.*, zawisłość *f.*

Unselig i **Unse'lig,** *adi.* nieszczęsny, fatalny; =er Vorfall nieszczęsne, fatalne, tragiczne zdarzenie; =er Einfall nieszczęsny pomysł.

Unseligkeit, *sf.* fatalność *f.*, nieszczęsność *f.*

Unser, *pron. poss.* nasz, nasza, nasze, nasi; — Freund nasz przyjaciel; =e Freundin nasza przyjaciółka; =e Freunde nasi przyjaciele; — Kind nasze dziecko; wir unserseits my z naszej strony; in =em Hause w naszym domu; Vater — Ojcze nasz; Unser, Uns(e)re, Uns(e)res, Unsere i Uns(e)rige; es ist dein Haus und nicht das unsrige to twój dom a nie nasz; die Unsrigen nasi; das Unsrige nasze dobro, nasza część; wir wollen das Unsrige tun zrobimy, co tylko będzie w naszej mocy.

Unsereins, jeden z naszych.

Unsererseits, Unserseits, z naszej strony.

Unsersgleichen, *adi.* i *adv.* równy nam, taki jak my.

Unserthalben, Unsertwegen, Unsertwillen, *adv.* dla nas, ze względu na nas; tue es — zrób to dla nas, ze względu na nas; — mag er es tun a niech sobie to zrobi.

Unsicher, *adi.* 1) niepewny, niebezpieczny; =e Wege niepewne, niebezpieczne drogi; 2) niepewny, wątpliwy; es ist —, ob er kommen wird jest wątpliwem, czy przyjdzie; eine

=e Exiſtenz niepewna egzystencya; dieſes Geſchäft iſt ſehr — ten interes jest bardzo niepewny; eine =e Forderung wątpliwa pretensya; =es Gedächtnis słaba pamięć; mit =er Hand niepewną, trzęsącą ręką; *adv.* niepewnie.

U'nſicherheit, *sf.* niepewność *f.*, chwiejność *f.*; niebezpieczeństwo *n.*; wątpliwość *f.*

U'nſichtbar, *adi.* niewidzialny, niewidoczny; niewidomy; ſich — machen, — werden zniknąć, skryć się; er war den ganzen Tag — nie widziano go cały dzień; eine =e Hand niewidoma ręka; *adv.* niewidomie, niewidzialnie.

U'nſichtbarkeit, *sf.* niewidzialność *f.*

U'nſinn, =(e)s, głupstwo *n.*, niedorzeczność *f.*, bezsens *m.*, duby *pl.*; — ſchwatzen pleść koszałki opałki, prawić smalone duby; es iſt —, ſo etw. zu behaupten to niedorzeczność, utrzymywać coś podobnego; er ſchreibt einen wahren — pisze same bezsensa; — treiben wyprawiać głupstwa.

U'nſinnig, *adi.* głupi, niedorzeczny, bezrozumny; bezsensowny, bez sensu; =e Äußerung niedorzeczne, głupie wyrażenie; ein =er Luxus szalony przepych; =es Zeug ſchwatzen pleść koszałki opałki, prawić smalone duby; — werden zwaryować, oszaleć, *adv.* niedorzecznie, głupio; ſich — gebärden zachowywać się jak waryat.

U'nſinnigkeit, *sf.* niedorzeczność *f.*, bezrozumność *f.*, bezsensowność *f.*, bezsens *m.*; ekstrawagancya *f.*; szaleństwo *n.*

U'nſinnlich, *adi.* 1) niezmysłowy; =e Liebe platoniczna miłość; 2) duchowy, abstrakcyjny.

U'nſitte, *sf. pl.* =n, zły zwyczaj, nieobyczaj *m.*, nadużycie *n.*

U'nſittlich, *adi.* nieobyczajny, niemoralny; *adv.* nieobyczajnie, niemoralnie.

U'nſittlichkeit, *sf. pl.* =en, 1) nieobyczajność *f.*, niemoralność *f.*; 2) czyn nieobyczajny, niemoralny.

U'nſolid(e), *adi.* 1) niemoralny; =e Lebensweiſe niemoralne życie; 2) nierzetelny, niesolidny; dieſe Firma iſt — ta firma jest niesolidną; =es Vorgehen nierzetelne, niesolidne postępowanie.

U'nſorgfältig, *adi.* niestaranny, niedbały; *adv.* niedbale.

U'nſorgfältigkeit, *sf.* niestaranność *f.*, niedbałość *f.*

U'nſorgſam, *adi.* 1) obacz Unſorgfältig; 2) obacz Sorglos; 3) obacz Sorgenfrei.

U'nſrerſeits, *adv.* z naszej strony.

U'nſrige, *pron.* der, die, das —; *pl.* die =n, obacz Unſer.

U'nſtaatsmänniſch, *adi.* niepolityczny, niedyplomatyczny.

U'nſtät, *adi.* niestały, niespokojny, błąkający się, tułacki; ein =er Menſch niestały człowiek; =es Leben życie tułacze, koczownicze; =er Blick niespokojne, trwożliwe spojrzenie.

U'nſtätig, *adi.* 1) obacz Unſtät; 2) =e Größe zmienna ilość.

U'nſtätigkeit, *sf.* niestałość *f.*, niespokojność *f.*

U'nſtatthaft i **Unſta'tthaft**, *adi.* niewłaściwy, nieprzyzwoity, niedozwolony, zabroniony, niedopuszczalny, nieważny; ſein Geſuch iſt — jego prośba jest niedopuszczalną; etw. für — erklären uznać co za niedopuszczalne, niewłaściwe.

U'nſtatthaftigkeit, *sf.* niewłaściwość *f.*, niedopuszczalność *f.*

U'nſterblich i **Unſte'rblich**, *adi.* i *adv.* nieśmiertelny; wiekopomny; — machen unieśmiertelnić, uwiecznić; ſich — blamieren zblamować, zkompromitować się nieśmiertelnie.

Unſte'rblichkeit, *sf.* nieśmiertelność *f.*

U'nſtern, *sm.* =(e)s, 1) nieszczęsna gwiazda, nieszczęsna konstelacya; nieszczęście *n.*, fatalność *f.*; es waltet ein — darüber nieszczęście nad tem zawisło; 2) = Pechvogel.

U'nſtet, *adi.* obacz Unſtät.

U'nſtillbar i **Unſti'llbar**, *adi.* nienasycony, nieugaszony; ein =er Hunger nienasycony głód; =er Durſt nieugaszone pragnienie; =er Wunſch niemożliwe życzenie.

U'nſtörbar, *adi.* pewny, niesporny, niemożliwy do zaatakowania; im =en Beſitze w niespornem, pewnem posiadaniu.

U'nſtörbarkeit, *sf.* niesporność *f.*, pewność *f.*

U'nſtrafbar, **U'nſträflich** i **Unſträ'flich**, *adi.* niezasługujący na karę, niekarygodny, nienaganny.

U'nſtrafbarkeit, **U'nſträflichkeit**, *sf.* wolność *f.* od kary, niekarygodność *f.*, nienaganność *f.*

U'nſtreitig i **Unſtrei'tig**, *adi.* i *adv.* niewątpliwy, bez wątpienia; bezsprzeczny, bezsprzecznie, pewny, pewnie.

U'nſtudiert i **Unſtudie'rt**, *adi.* 1) nieuczony, nie posiadający wykształcenia; 2) nieświadomy, nieprzygotowany, improwizowany, naturalny.

U'nſühnbar i **Unſü'hnbar**, *adi.* nieprzebłagalny.

U'nſumme, *sf. pl.* =n, ogromna, bajeczna suma.

U'nſündig, *adi.* niegrzeszny, niewinny.

U'nſündlich, *adi.* 1) niewinny; 2) obacz Unſündig; niemand iſt — niema nikogo bez grzechu; — leben żyć w niewinności.

U'nſündlichkeit, *sf.* niewinność *f.*

U'nſymmetrie, *sf.* brak *m.* symetryi.

U'nſymmetriſch, *adi.* niesymetryczny; *adv.* niesymetrycznie.

U'ntadelhaft i **Unta'delhaft**, **U'ntadelig**, *adi.* i *adv.* nienaganny, nieposzlakowany, bez zarzutu; =er Stil poprawny styl; =e Qualität nienaganny gatunek.

U'ntadelhaftigkeit, *sf.* nienaganność *f.*

U'ntauglich, *adi.* niezdatny, nieprzydatny, niedołężny, nie do użycia, niezdolny; für unſere Zwecke — nieprzydatny do naszych celów.

U'ntauglichkeit, *sf.* niezdatność *f.*, niezdolność *f.*, niedołężność *f.*

U'nteilbar i **Unteil'bar**, *adi.* i *adv.* niepodzielny; niepodzielnie.

U'nteilbarkeit, *sf.* niepodzielność *f.*

U'nteilhaft(ig) i **Unteilha'ft(ig)**, *adi.* niemający udziału.

U'nten, *adv.* na dole, u dołu, z dołu, u spodu, od spodu; — am Bette u podnóża łóżka; — an der Seite u dołu stronnicy; nach — ku dołu; von oben bis — z góry na dół; — am Berge u podnóża góry; — im Faſſe na spodzie beczki; ich wohne — mieszkam w parterze, na dole; — an ſitzen siedzieć na szarym końcu; von — auf dienen służyć od najniższego zacząwszy; weiter — dalej w dół, niżej; ſiehe weiter — popatrz niżej; wie —, wie — ſtehend jak poniżej; — durchgehen przechodzić dołem; — herum dołem naokoło.

U'nter, *praep.* z *dat.* i *acc.* 1) pod; er ſitzt — dem Baume siedzi pod drzewem; etw. — dem Arm tragen nieść coś pod pachą; etw. — die Bank legen położyć coś pod ławkę; der Hund kam — dem Tiſch hervor pies wylazł z pod stołu; — dem freien Himmel pod gołem niebem; — Waſſer ſtehen być pod wodą; — Waſſer ſetzen zalać wodą; das Buch iſt — der Preſſe książka jest w druku; jmndn — die Erde bringen zawieść kogo do grobu; jmndm — die Arme greifen pomódz komu; jmndm — die Augen treten jawić się komu przed oczami; — vier Augen w cztery oczy; mit jmndm — einer Decke ſtecken być z kim w zmowie; jmndm etw. — die Naſe reiben uczynić komu wyraźną przymówkę; 2) Kinder — zehn Jahren dzieci nie mające lat dziesięciu, dzieci poniżej dziesięciu lat; es iſt — ſeiner Würde to jest poniżej jego godności, to nie odpowiada jego honorowi; — zehn Kronen kann ich es nicht verkaufen nie mogę tego sprzedać poniżej dziesięciu koron; das iſt — unter aller Kritik to jest poniżej wszelkiej krytyki; viele Köpfe — einen Hut bringen zjednoczyć wiele osób w jednym kierunku; — Pari poniżej pari, poniżej kursu nominalnego; — jmndś Befehl ſtehen być pod czyją komendą, pod czyim rozkazem; — jmndm dienen służyć pod kim; — dem Schutze des Geſetzes pod osłoną prawa; er ſteht weit — mir stoi nizko podemną; 3) w czasie; — der Regierung Sobieskis pod panowaniem Sobieskiego, za króla Sobieskiego; ich ſchrieb ihm — dem 3. dieſes pisałem mu 3. bieżącego miesiąca; — der Zeit w tym czasie, w międzyczasie; — der Rede podczas mowy; — dem Eſſen podczas jedzenia; 4) między, pomiędzy; — uns między nami; wir werden ganz — uns ſein będziemy między sobą; einer — uns jeden z nas; — allen, die ich ſehe pomiędzy wszystkimi, których widzę; der größte — uns największy z pomiędzy, z pośród nas; — zwei Übeln wählen wybrać z dwojga złego; — die Soldaten gehen przystać do wojska, zostać żołnierzem; ich komme wenig — Leute chodzę rzadko między ludzi; Geld — die Leute bringen puścić pieniądze między ludzi; — die Räuber geraten wpaść w ręce zbójom; — anderen między innemi; — uns pomiędzy, między nami; — uns geſagt między nami powiedziawszy; 5) — der Hand pod ręką; ich ſage es — einer Bedingung powiem tylko pod jednym warunkiem; — keiner Bedingung pod żadnym warunkiem; — dieſen Umſtänden w takich warunkach; — allen Umſtänden w każdym wypadku, w każdym razie; — dem Schutze der Nacht pod osłoną nocy; — dieſem Geſichtspunkte z tego punktu widzenia; — dem Donner der Kanonen przy grzmotach dział; — Glockengeläute przy odgłosie dzwonów; — dem Jujauchzen der Menge wśród radosnych okrzyków tłumu; — Tränen ze łzami; was verſtehen Sie — dieſem Ausdrucke? co pan rozumie pod tym wyrazem?

U'nter, *adi.* ob. Untere.

U'nter, *sm.* -s, *pl.* —, (w kartach) walet *m.*

U'nterabgeordnete(r), *sm.* -n, *pl.* -n, subdelegat *m.*

U'nterabordnung, *sf.* subdelegacya *f.*

U'nter-abteilen, *va.* tylko jako *pp.* unterabgeteilt, poddzielać.

U'nterabteilung, *sf. pl.* -en, poddział *m.*; — einer geheimen Geſellſchaft grupa *f.* tajnego stowarzyszenia.

U'nteradmiral, *sm.* -s, *pl.* -räle, podadmirał *m.*, wiceadmirał *m.*

U'nteragent, *sm.* -en, *pl.* -en, podajent *m.*, subajent *m.*

U'nteragentur, *sf. pl.* -en, subajencya *f.*

U'nteramt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd niższy, podrzędny.

U'nterarm, *sm.* -es, dolna część ramienia.

U'nterart, *sf. pl.* -en, podrodzaj *m.*

U'nterarzt, *sf.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz młodszy, asystent lekarski.

U'nteraufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca młodszy.

U'nterausſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, podkomitet *m.*, subkomitet *m.*

U'nterbalken, *sm.* -s, *pl.* —, 1) siestrzan *m.*, podciąg *m.*, dolna belka; 2) architraw *m.*, brus *m.*, nadsłupie *n.*, płatwa *f.*

U'nterbau, *sm.* -es, podbudowanie *n.*, podbudynek *m.*, fundament *m.*, budowa podtorowa (kol.).

Unterbauch, *sm.* -es, podbrzusze *n.*

Unterbau'en, habe unterbaut, *va.* 1) podbudować, podmurować; 2) (untergraben) podminować.

Unterbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, ob. Zeugbaum.

Unterbeamte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, podurzędnik *m.*, urzędnik podwładny, podrzędny.

Unterbefehlshaber, *sm.* -s, *pl.* —, naczelnik niższy; podkomendant *m.*, zastępca *m.* wodza.

Unterbehörde, *sf.* władza niższa.

Unterbein, *sn.* -es, *pl.* -e, dolna część nogi.

Unterbeinkleid, *sn.* -es, *pl.* -er, gatki *pl.*, gacie *pl.*, kalesony *pl.*, majtki *pl.*

Unterbett, *sn.* -es, *pl.* -en, piernat *m.*, pierzyna *f.*

Unterbe'ttung, *sf.* warstwa *f.* żwiru, podłoże *n.*, podsypka *f.*, nasypka *f.*

Unterbilanz, *sf.* deficyt *m.*, niedobór *m.*

Unter-binden, binde, band unter, habe untergebunden, *va.* przywiązać co u spodu czego.

Unterbi'nden, -binde, -band, habe unterbunden, *va.* podwiązać; jmndm die Lebensader — niedać komu możności życia.

Unterbi'ndung, *sf.* podwiązanie *n.*; — der Pulsader ligatura *f.*

Unterbischof, *sm.* -s, *pl.* -bischöfe, sufragan *m.*

Unterblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, liść spodni (przy cygarach).

Unterblei'ben, -bleibe, -bleibst, -blieb, bin unterblieben, *vn.* nie stać się, nie przyjść do skutku, nie wykonać się; ich wünsche, daß das in Zukunft -bleibe wyrażam życzenie, żeby tego na przyszłość nie było; die Sache ist eine Zeitlang -blieben to się przez pewien czas nie powtórzyło; das hätte wohl — können bez tego mogło się obejść; -bliebene Zahlungen niewykonane płatności.

Unterbre'chen, I. unterbreche, -brichst, -bricht, -brach, habe unterbrochen, *va.* przerwać, przerywać, przestać, przeszkodzić; die Tätigkeit — przerwać zajęcie; lassen Sie sich nicht — niech pan sobie nie da przeszkodzić; einen Besitz — przerwać posiadanie; II. unterbrochen, *pp.* i *adi.* przerwany, przeszkodzony, bez związku; er spricht mit einer von Tränen -en Stimme przemawia przez łzy, przemawia głosem przytłumionym przez łkanie; -er Strom przerwany prąd.

Unterbre'cher, *sm.* -s, *pl.* —, przeszkadzający *m.*, przerywający *m.*

Unterbre'chung, *sf. pl.* -en, przerwa *f.*, przeszkoda *f.*; ohne — bez przerwy.

Unter-breiten, habe untergebreitet, *va.* rozciągnąć, pozostać u spodu, podłożyć.

Unterbrei'ten, habe unterbreitet, *va.* podać, przedstawić; ein Gesuch — wnieść podanie; etw. zur Entscheidung — przedłożyć coś do rostrzygnięcia.

Unter-bringen, bringe, bringst, brachte unter, habe untergebracht, *va.* umieścić, ulokować; ich habe ihn schon untergebracht umieściłem go już; in diesem Wagen kann man sechs Personen — w tym powozie można ulokować, umieścić sześć osób; so viel Leute kann ich bei mir nicht — tyle osób nie pomieszczę u siebie; sein Geld vorteilhaft — umieścić, ulokować korzystnie pieniądze.

Unterbro'chen, *adi.* obacz Unterbrechen II.

Unterchlorsäure, *sf.* kwas podchlorowy.

Unterdeck, *sn.* -s, pierwszy pokład.

Unterdecke, *sf. pl.* -n, spodnia kołdra.

Unterde's, Unterde'ssen, *adv.* tymczasem, tymczasowo, w międzyczasie.

Unterdrü'cken, habe unterdrückt, *va.* 1) przytłumić, tłumić, ukryć, ukrywać, taić; seine Tränen — tłumić, powstrzymać łzy; das Feuer — przytłumić, gasić ogień; ein Testament — zataić, ukryć, usunąć, skręcić testament; eine Empörung — stłumić bunt, powstanie; die Wahrheit kann man nicht lange — prawdy nie można długo ukryć, zataić; einen Schmerz — poskromić ból; 2) gnębić, uciskać, dręczyć; das Volk — uciskać lud.

Unterdrü'cker, *sm.* -s, *pl.* —, gnębiciel *m.*, dręczyciel *m.*

Unterdrü'ckung, *sf. pl.* -en, 1) tłumienie *n.*, przytłumienie *n.*, ukrywanie *n.*, tajenie *n.*, powstrzymanie *n.*; 2) gnębienie *n.*, uciskanie *n.*, dręczenie *n.*

Unter-ducken, habe untergeduckt, *va. vn.* i sich —, *vrefl.* obacz Ducken.

Untere, *adi.* niższy; das — Italien niższe Włochy; das — Gymnasium niższe gimnazyum; die -n Klassen niższe klasy, niższe stany.

Untereina'nder, *adv.* pomiędzy, między sobą; wzajemnie; er hat alles — gemischt pomieszał wszystko jak groch z kapustą; sie helfen sich — pomagają sobie wzajemnie; — mengen, mischen domieszać, przymieszać; sie streiten sich — kłócą się z sobą; sie heiraten bloß — żenią się tylko między sobą.

Unterfa'ngen, unterfange, unterfängst, unterfängt, unterfing, habe unterfangen, sich —, *vrefl.* ośmielić się, pozwolić sobie, odważyć się na co, poważyć się, uzuchwalić się; was unterfängst du dich? co ty sobie pozwalasz?; er unterfängt sich ośmiela się, odważa się.

Unterfa'ngen, *sn.* -s, ośmielenie *n.*, poważenie *n.* się, śmiałość *f.*

Unterfahrt, *sf.* przejazd *m.* dołem, podjazd *m.*

Unter-fassen, habe untergefaßt, I. *va.* ująć z dołu, ująć pod ramię, wziąć kogo pod ramię, podtrzymać kogo; II. sich —, *vrefl.* untergefaßt gehen iść pod ramię.

Unterfeldherr, *sm.* -n, *pl.* -en, podhetmani *m.*, hetman polny; zastępca *m.* wodza.

Unterfe'rtigen, habe unterfertigt, podpisać; der Unterfertigte niżej podpisany.

Unterfläche, *sf.* próg *m.*

Unterförster, *sm.* -s, *pl.* —, podleśniczy, leśniczy młodszy.

Unterführung, *sf.* obacz Unterfahrt.

Unterfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, spodnia część nogi, stopa *f.*

Unterfutter, *sn.* -s, podszewka *f.*, podbitka *f.*

Untergang, *sm.* -es, 1) zachód *m.*; der — der Sonne zachód słońca; 2) upadek *m.*, zguba *f.*, zagłada *f.*; — eines Schiffes zatonięcie *n.* okrętu; — eines Reiches upadek państwa; seinem -e nahe sein być blizkim upadku, ruiny; der — der Welt koniec *m.* świata; er hat ihm den — geschworen poprzysiągł mu zgubę; dem -e geweiht sein być skazanym na zgubę.

Untergärig, *adi.* niedofermentowany; -es Bier podpiwek *m.*

Untergärung, *sf.* niższa fermentacya.

Untergattung, *sf. pl.* -en, poddział *m.*, podgatunek *m.*

Untergebäude, *sn.* -s, *pl.* —, podbudowanie *n.*

Unterge'ben, untergebe, untergibst, untergibt, untergab, habe untergeben, I. *va.* poddać, oddać; powierzyć, podłożyć; jmndm eine Decke — podłożyć komu kołdrę; jmndm ein Gut — powierzyć komu dobra do zarządu; II. untergeben, *pp.* i *adi.* oddany, poddany, podwładny, podlegający, ulegający.

Unterge'bene(r), *sm.* -n, *pl.* -n, poddany *m.*, podwładny *m.*

Unterge'benheit, *sf.* podwładność *f.*, poddaństwo *n.*; zależność *f.*, zawisłość *f.*, subordynacya *f.*

U'nter-gehen, gehe, gehst, ging unter, bin untergegangen, *vn.* 1) zatonąć, utonąć; das Schiff ging — okręt zatonął; 2) zachodzić, zajść; die Sonne geht unter słońce zachodzi; 3) (przen.:) zaginąć, ginąć; er glaubte, die Welt ginge unter, wenn . . . myślał, że nadejdzie koniec świata, jeśli . . .; das Land, das Volk geht unter kraj, naród upada; 4) der Heuwagen ging nicht unter wóz z sianem nie mógł być pomieszczonym.

U'ntergehölz, *sn.* obacz Unterholz.

U'ntergehilfe, *sm.* -n, *pl.* -n, podmajstrzy *m.*

U'ntergeordnet, *adi.* podrzędny, niższy; eine -e Frage podrzędna kwestya; -er Satz zdanie drugorzędne, zawisłe; -erweise sposobem podporządkowanym.

U'ntergericht, *sn.* -es, *pl.* -e, sąd niższy.

U'ntergeschoben, *adi.* obacz Unterschieben.

U'ntergeschoß, *sn.* -sses, *pl.* -sse, dolne piętro, poziemie *n.*, przyziemie *n.*, parter *m.*

U'ntergestell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, spód *m.*, podstawa *f.*; — eines Wagens podwozie *n.*

U'ntergewand, *sn.* -es, *pl.* -wänder, odzienie spodnie.

U'ntergewehr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, szabla *f.*, pałasz *m.* = Seitengewehr.

U'ntergewicht, *sn.* -es, niedobór *m.*, brak *m.* w wadze, niedowaga *f.*

Untergra'ben, untergrabe, untergräbst, untergräbt, untergrub, habe untergraben, *va.* 1) podkopać, podkopywać; minować, podminować, zagrzebywać grabiami; ein Haus — podkopać, podminować dom; 2) podkopać; niszczyć, obalić, stargać; die Gesellschaftsordnung — podkopać, obalić porządek społeczny; jmnds Kredit — podkopać czyjś kredyt; die Gesundheit — podkopać, stargać zdrowie; jmnds Ruf — podkopać czyjąś sławę; jmnds Glück — zniszczyć czyje szczęście.

Untergra'bung, *sf.* podkopanie *n.*, minowanie *n.*, niszczenie *n.*, obalenie *n.*, starganie *n.*

U'ntergrädig, *adi.* niższostopniowy.

U'ntergrund, *sm.* -es, spodnia warstwa.

U'ntergrundbahn, *sf. pl.* -en, kolej podziemna.

U'ntergrundpflug, *sm.* -es, *pl.* -pflüge, podskibowiec *m.*

U'ntergurt, *sm.* -es, *pl.* -e, pas dolny.

U'nter-haben, habe, hast, hat, hatte unter, habe untergehabt, *va.* 1) mieć pod czem, mieć ze spodu; ich habe noch einen Rock unter mam jeszcze surdut od spodu; 2) mieć pod ręką; mieć pod sobą; ich habe jetzt nichts unter nie mam teraz nic pod ręką; 3) jmndn — przezwyciężyć, zwyciężyć kogo; jetzt haben sie ihn unter teraz go mają w swojej mocy.

U'nterhalb, *praep.* z *gen.* poniżej; — des Hauses fließt der Fluß poniżej domu płynie rzeka; — der Brücke pod mostem.

U'nterhalt, *sm.* -(e)s, utrzymanie *n.*; seinen — haben mieć utrzymanie; er hat keinen — nie ma się z czego utrzymywać; jmndm den — geben dawać komu utrzymanie; für den — eines unehelichen Kindes sorgen płacić alimenta.

U'nter-halten, halte, hältst, hält, hielt unter, habe untergehalten, *va.* podtrzymać, podtrzymywać; sie hielt die Schürze unter podtrzymała fartuch; sie hielt das Körbchen unter podstawiła koszyk.

Unterha'lten, unterhalte, unterhältst, unterhält, unterhielt, habe unterhalten, I. *va.* 1) utrzymać, utrzymywać, żywić, wyżywić; płacić alimenta; podtrzymywać; ein Frauenzimmer — utrzymywać kobietę; Feuer — podtrzymywać ogień; einen Briefwechsel — utrzymać korespondencyę; eine Bekanntschaft — utrzymywać, kultywować znajomość; 2) bawić, zabawiać; durch angenehme Gespräche — zabawiać przyjemnemi rozmowami;

II. ſich —, *vrefl.* (haben) 1) bawić, zabawiać się; rozmawiać; ſich über Politik — zabawiać się, rozmawiać o polityce; 2) żywić się, utrzymywać się; ich unterhalte mich durch meiner Hände Arbeit utrzymuję się z pracy rąk.

Unterha'ltend, *adi.* zabawny, zajmujący.

Unterha'ltung, *sf. pl.* -en, 1) utrzymanie *n.* = Erhaltung; podtrzymywanie *n.*; 2) zabawa *f.*, rozrywka *f.*; rozmowa *f.*; zum Gegenſtande der — dienen ponosić koszta zabawy; vertrauliche — pogadanka poufna.

Unterha'ltungsblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, pismo belletrystyczne.

Unterha'ltungsgabe, *sf.* dar *m.* zabawiania.

Unterha'ltungskoſten, *spl.* koszta *pl.* utrzymania; alimenta *pl.*; koszta *pl.* zabawy.

Unterha'ltungslektüre, *sf.* zajmująca lektura, belletrystyka *f.*

Unterha'ltungsſtoff, *sm.* -es, temat *m.* do rozmowy.

Unterha'ltungsweiſe, I. *sf.* sposób *m.* bawienia, bawienia się; II. *adv.* sposobem konwersacyjnym.

Unterha'ndeln, habe unterhandelt, *vn.* układać się o co, traktować o co; über den Frieden — układać się, traktować o pokój; parlamentować, pośredniczyć.

Unterhä'ndler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pośrednik *m.*; 2) komisyoner *m.*, sensal *m.*, ajent giełdowy, pośrednik *m.*; — verboten pośrednicy wykluczeni.

Unterhä'ndlerin, *sf. pl.* -nen, pośredniczka *f.*

Unterha'ndlung, *sf. pl.* -en, układanie *n.* się, układ *m.*, pośrednictwo *n.*, pośredniczenie *n.*, traktowanie *n.*, pertraktacya *f.*, konferencya *f.*, parlamentowanie *n.*; in — ſtehen być w rokowaniach; während der — w trakcie układów.

Unterhaus, *sn.* -ſes, 1) dolna część domu; 2) izba niższa w parlamencie.

Unterhaut, *sf.* skórka spodnia.

Unterhemd, *sn.* -es, *pl.* -en, koszula spodnia.

Unterhof, *sm.* -es, *pl.* -höfe, 1) trybunał niższy; 2) dolna część podwórza.

Unterhö'hlen, habe unterhöhlt, *va.* wydrążyć od spodu.

Unterhoſe, *sf.* zwykle *pl.* -n, gatki *pl.*, gacie *pl.*, kalesony *pl.*, majtki *pl.*

Unterirdiſch, *adi.* podziemny; -e Kirche krypta *sf.*; -e Begräbnisſtätten katakomby *pl.*; das -e Reich świat pozagrobowy; -e Geiſter gnomy *pl.*; -es Gewölbe podziemne sklepienie.

Unterjacke, *sf. pl.* -n, kaftanik *m.*

Unterjo'chen, habe unterjocht, *va.* ujarzmić, podbić, zawojować.

Unterjo'chung, *sf.* ujarzmienie *n.*, podbicie *n.*, podbój *m.*, zawojowanie *n.*

Unterjo'cher, *sm.* -s, *pl.* —, ujarzmiciel *m.*, podbójca *m.*

Unterkanzler, *sm.* -s, *pl.* —, podkanclerzy *m.*

Unterkei'len, habe unterkeilt, *va.* podklinować.

Unterkellner, *sm.* -s, *pl.* —, podpiwniczny *m.*; młodszy garson.

Unterkiefer, *sm.* -s, *pl.* —, szczęka dolna.

Unterkinn, *sn.* -s, obacz Doppelkinn.

Unterklaſſe, *sf. pl.* -n, klasa niższa.

Unterkleid, *sn.* -es, *pl.* -er, spodnia suknia, spodnica *f.*

Unterkoch, *sm.* -s, *pl.* -köche, podkucharz *m.*, kuchta *m.*, kuchcik *m.*

Unter-kommen, komme, kommſt, kam unter, bin untergekommen, *vn.* 1) znaleźć schronienie, pomieszczenie; wir konnten im Hotel nicht — nie znaleźliśmy pomieszczenia, miejsca w hotelu; 2) znaleźć zajęcie, zatrudnienie, miejsce; 3) das iſt mir noch nicht untergekommen to mi się jeszcze nie zdarzyło; der kommt mir ſchon noch unter ten mi się jeszcze nawinie, ten jeszcze popadnie na moje ręce.

Unterkommen, *sn.* -s, 1) pomieszczenie *n.*, umieszczenie *n.*, przytułek *m.*; 2) miejsce *n.*, zatrudnienie *n.*, zajęcie *n.*

Unterkönig, *sm.* -s, *pl.* -e, namiestnik królewski, wicekról *m.*

Unterkönigin, *sf. pl.* -nen, wicekrólowa *f.*

Unterkörper, *sm.* -s, dolna część ciała.

Unterkötig, *adi.* zaropiały, ropiący się pod skórą; (przen.:) -e Geſchichte paskudna historya, nieczysta sprawa.

Unterkramper, *sm.* -s, *pl.* —, podbijacz *m.* (kol.).

Unter-kriechen, kriecht, kriechſt, kroch unter, bin untergekrochen, *vn.* podleźć, podczołgnąć się; (przen.:) er ſucht ein Plätzchen, wo er — kann szuka miejsca, gdzieby się mógł pomieścić.

Unter-kriegen, habe untergekriegt, *va.* dostać kogo w swoje ręce; jmnden — zwyciężyć, przemódz kogo.

Unterkunft, *sf.* ob. Unterkommen.

Unterkunftshütte, *sf. pl.* -n, schronisko *n.*

Unterkunftslos, *adi.* obacz Obdachlos.

Unterlage, *sf. pl.* -n, 1) podstawa *f.*, fundament *m.*, podwalina *f.*, podkład *m.* spąg *m.*; — des Herzſtückes poduszka do krzyżownicy; Bett- — podkładka *f.* do łóżka, podściółka *f.*, ceratka *f.*; Haar— podkładka *f.* do włosów; 2) podkładka *f.* (do pisania), leniuszek *m.*, teka *f.*; 3) hipoteka *f.*; 4) (przen.:) podstawa *f.*, fundament *m.*

Unterlager, *sn.* -s, warstwa spodnia; spód *m.* oprawy łożyska.

Unterland, *sn.* -es, kraj dolny.

Unterlaß, *sm.* -ſſes, ohne — bez przestanku, bez przerwy.

Unterla'ſſen, unterlaſſe, unterläſſeſt i unterläßt, unter-

läßt, unterließ, habe unterlaſſen, *va.* zaniedbać, zaniechać, opuścić, omieszkać co uczynić; ich werde nicht —, Sie zu verſtändigen nie omieszkam zawiadomić pana; ſeine Pflicht — zaniedbać obowiązek; in Zukunft unterlaſſe das na przyszłość poniechaj tego; er hätte — können, dies zu tun mógł sobie to darować.

Unterla'ſſung, *sf. pl.* =en, zaniedbanie *n.*, zaniechanie *n.*, opuszczenie *n.*

Unterla'ſſungsſünde, *sf.* grzech *m.* z niedopełnienia czego pochodzący, niedbalstwo *n.*

U'nterlaſt, *sf.* ciężar znajdujący się na spodzie czego.

U'nterlauf, *sm.* =es, 1) — eines Fluſſes dolny bieg rzeki; 2) dolny pokład (na okręcie).

U'nter=laufen, laufe, läufſt, läuft, lief unter, bin untergelaufen, *vn.* 1) uciekać, wcisnąć się, podbiedz; 2) es ſind manche Irrtümer mit untergelaufen albo unterlaufen wkradły się niektóre omyłki; ein Wort mit — laſſen wsunąć słówko.

Unterlau'fen, unterlaufe, unterläufſt, unterläuft, unterlief, bin unterlaufen, I. *vn.* mit etw. — zajść czem; podbiedz; das Auge iſt mit Blut — oko zaszło krwią; II. *va.* podbiedz kogo; jmndn — podstawić komu nogę.

Unterlau'fen, *sn.* =s, **Unterlau'fung**, *sf.* — mit Blut zajście *n.* krwią.

U'nterläufer, *sm.* =s, *pl.* —, podbiegacz *m.*

U'nterleder, *sn.* =s, spodnia skóra w bucie.

U'nterlefze, *sf.* ob. Unterlippe.

U'nter=legen, habe untergelegt, *va.* 1) podłożyć, podkładać; der Henne Eier — podkładać pod kurę jaja; einem Kinde Windeln — podłożyć dziecku pieluszki; Pferde — rozstawić konie; mit unterlegten Pferden reiſen jeździć z rozstawnymi końmi; eine Stickerei — podszyć haft; 2) (przen.:) einer Melodie einen Text — podłożyć tekst pod melodyę; einem Worte einen anderen Sinn — podsunąć, nadać słowu inne znaczenie.

Unterle'gen, *adi.* obacz Unterliegen, uległy, podległy komu.

U'nterlehen, *sn.* =s, lenno drugorzędne.

U'nterlehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel młodszy.

U'nterleib, *sm.* =es, dolna część ciała; brzuch *m.*, podbrzusze *n.*

U'nterleibsbeſchwerde, U'nterleibskrankheit, *sf. pl.* =en, **U'nterleibsleiden**, *sn.* =s, choroba brzuszna.

U'nterleibsbruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, przepuklina *f.*

U'nterleibstyphus, *sm.* tyfus, dur brzuszny.

U'nterleutnant, *sm.* =s, *pl.* =e i =s, podporucznik *m.*

Unterlie'gen, unterliege, unterliegſt, unterlag, bin unterlegen, *vn.* ulegać, uledz; podlegać, podpadać, podpaść; die Karthager unterlagen Kartagińczycy zostali pokonani; dem Stärkeren — uledz silniejszemu; einer Krankheit — ulegać chorobie, podlegać chorobie; einer Laſt — ugiąć się pod brzemieniem, ciężarem; das unterliegt keinem Zweifel to nie ulega, podlega żadnej wątpliwości; dem Schmerze — poddawać się bolowi.

Unterlie'gend, *adi.* ulegający, podlegający.

U'nterlippe, *sf.* dolna warga.

U'nterm, skrócenie = unter dem.

Unterma'len, habe untermalt, *va.* podmalować, gruntować.

U'ntermann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, ten, który zostaje pod kim; er iſt mein — on idzie po mnie; (w wojsku) ten co w szeregu stoi przy kim po lewej ręce.

U'ntermaß, *sn.* =es, niedomiar *m.*, ubytek *m.* w mierze.

Unterman'ern, habe untermauert, *va.* 1) podmurować pod co; 2) podmurować co.

Unterman'erung, *sf.* podmurowanie *n.*

U'ntermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, podmajstrzy.

Unterme'ngen, habe untermengt, **U'ntermengen**, habe untergemengt, *va.* przymieszać, domieszać co do czego; den Wein mit Waſſer — przymieszać, domieszać wody do wina.

Unterme'ngen, *sn.* =s, **Unterme'ngung**, *sf.* przymieszanie *n.*, przymieszka *f.*, domieszanie *n.*, domieszka *f.*

Unterminie'ren, habe unterminiert, *va.* podkopać, podminować, minami podsadzić.

Untermi'ſchen, habe untermiſcht, *va.* obacz Untermengen.

Unterne'hmen, unternehme, unternimmſt, unternahm, habe unternommen, *va.* przedsięwziąć, przedsiębrać; podejmować, podjąć się czego; eine Reiſe — przedsięwziąć podróż; zu vielerlei auf einmal — mieć za dużo interesów naraz; etw. in Getreide — spekulować w zbożu; wer zuviel unternimmt, richtet wenig aus kto za wiele przedsiębierze, temu się mało udaje.

Unterne'hmen, *sn.* =s, *pl.* — **Unterne'hmung**, *sf. pl.* =en, przedsięwzięcie *n.*, przedsiębiorstwo *n.*; ein kühnes Unternehmen śmiałe przedsięwzięcie; eine Unternehmung auf gemeinſchaftliche Rechnung przedsiębiorstwo na wspólny rachunek.

Unterne'hmend, *adi.* przedsiębiorczy, śmiały, zuchwały.

Unterne'hmer, *sm.* =s, *pl.* —, przedsiębiorca *m.*; impresario *m.*

Unterne'hmung, *sf.* obacz Unternehmen.

Unterne'hmungsgeiſt, *sm.* =es, **Unterne'hmungsluſt**, *sf.* duch przedsiębiorczy; inicyatywa *f.*

Unterne'hmungsluſtig, *adi.* obacz Unternehmend.

U'nteroffizier, *sm.* =s, *pl.* =e, podoficer *m.*

U'nter=ordnen, habe untergeordnet, I. *va.* i *vr.* podpo-

rządkować, poddawać, poddać się; ſeine Gedanken denen des anderen — podporządkować swoje myśli myślom innego; II. untergeordnet, *pp.* i *adi.* podrzędny.

Unterordnung, *sf.* subordynacya *f.*, podporządkowanie *n.* się.

Unteroxyd, *n.* podtlenek *m.*

Unterpacht, *sf.* poddzierżawa *f.*, dzierżawa *f.* z drugiej ręki.

Unterpächter, *sm.* -s, *pl.* —, poddzierżawca *m.*

Unterpfand, *sn.* -es, *pl.* -pfänder, 1) zastaw *m.*; etw. zum — geben dać coś w zastaw; 2) zakład *m.*, rękojmia *f.*; ich ſetze meine Ehre zum — mój honor w zakład daję; als — verſchriebenes Grundſtück hipoteka *f.*

Unterpfandſchuld, *sf.* dług hipoteczny.

Unterpfarre, Unterpfarrſtelle, *sf.* podplebania *f.*, wikaryat *m.*

Unterpfarrer, *sm.* -s, *pl.* —, wikaryusz *m.*, wikary *m.*

Unterpflü'gen, habe unterpflügt, *va.* podorać, przyorać.

Unterphosphorig, *adi.* -e Säure kwas podfosforowy.

Unterphosphorſauer, *adi.* -es Salz podfosforan soli.

Unterphosphorſäure, *sf.* kwas podfosforowy.

Unterpräfekt, *sm.* -en, *pl.* -en, podprefekt *m.*, prefekt młodszy.

Unterprima, *sf.* przedostatnia klasa w szkołach średnich.

Unterprimaner, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.* przedostatniej klasy szkoły średniej.

Unterre'den, ſich —, habe mich unterredet, *vr.* rozmówić się z kim, omówić się, konferować.

Unterre'dner, *sm.* -s, *pl.* —, interlokutor *m.*, ten, z kim się rozmawia.

Unterre'dnerin, *sf. pl.* -nen, interlokutorka *f.*

Unterre'dung, *sf. pl.* -en, rozmowa *f.*, konferencya *f.*, rozprawa *f.*

Unterricht, *sm.* -es, nauka *f.*, lekcye *pl.* (które się daje, udziela; nauka *f.*, lekcye *pl.* (które się bierze); — im Zeichnen nehmen brać lekcye rysunków, uczyć się rysować; — erteilen dawać, udzielać lekcyi; er gibt guten — naucza dobrze, jest dobrym nauczycielem; einem Kinde den erſten — geben udzielać dziecku początkowych nauk; bei jmndm — haben, geniešen uczyć się, pobierać naukę u kogo.

Unterri'chten, habe unterrichtet, I. *va.* 1) uczyć czego, nauczyć, dawać, udzielać komu lekcyi; 2) zawiadomić, zawiadamiać, uwiadomić, informować, poinformować; jmndn genau von, über etw. — powiadomić, pouczyć kogo o czem dokładnie; jmndn eines beſſeren — pouczyć kogo, sprostować czyje zdanie; II. unterrichtet, *pp.* i *adi.* wykształcony, powiadomiony, poinformowany; davon war ich noch nicht — nie byłem jeszcze o tem powiadomiony.

Unterri'chtend, *adi.* pouczający; informacyjny.

Unterrichter, *sm.* -s, *pl.* —, podsędek *m.*, młodszy sędzia.

Unterrichtsanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład naukowy.

Unterrichtsbehörde, *sf. pl.* -n, władza szkolna.

Unterrichtsbriefe, *sm. pl.* nauka za pomocą listów, przez korespondencyę.

Unterrichtsfach, *sn.* -(e)s, *pl.* -fächer, fach nauczycielski, przedmioty fachowe nauczyciela.

Unterrichtsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* pouczania, dydaktyczna.

Unterrichtsfreiheit, *sf.* wolność *f.* nauczania.

Unterrichtsgegenſtand, *sm.* -es, *pl.* -ſtände, przedmiot *m.* nauki.

Unterrichtsmaterial, *sn.* -s, materyał *m.* do nauki.

Unterrichtsmethode, *sf.* metoda *f.*, sposób *m.* nauczania.

Unterrichtsminiſter, *sm.* -s, *pl.* —, minister *m.* oświaty.

Unterrichtsminiſterium, *sn.* -s, ministeryum *n.*, ministerstwo *n.* oświaty.

Unterrichtsſprache, *sf.* język naukowy, wykładowy.

Unterrichtsſtunde, *sf. pl.* -n, godzina *f.* nauki, lekcya *f.*

Unterrichtsſyſtem, *sn.* -s, *pl.* -e, system *m.* nauczania.

Unterrichtsverwaltung, *sf.* zarząd szkolny, administracya szkolna.

Unterrichtsweſen, *sn.* -s, oświata publiczna, sprawy szkolne.

Unterrichtszwang, *sm.* -es, przymus szkolny.

Unterrinde, *sf.* spodnia kora.

Unterrippe, *sf. pl.* -n, żebro dolne.

Unterrock, *sm.* -es, *pl.* -röcke, spodnica *f.*, halka *f.*

Unters, skrócenie = unter das.

Unterſa'gen, habe unterſagt, *va.* zakazać, zakazywać, zabronić; es iſt unterſagt zabroniono; dem Prieſter das Meſſeleſen — odsądzić księdza od czytania mszy; der Arzt unterſagte mir das Gehen lekarz zakazał mi chodzić.

Unterſa'gung, *sf.* zakaz *m.*, wzbronienie *n.*

Unterſalpeterſäure, *sf.* kwas podazotowy.

Unterſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, 1) podstawa *f.*, podstawka *f.*, miseczka *f.*; spodek *m.*, spodeczek *m.*; 2) postument *m.*, podstupie *n.*, cokół *m.*, piedestał *m.*; 3) premisa, przesłanka dolna (przeciwieństwo: Oberſatz premisa, przesłanka górna).

Unterſchale, *sf. pl.* -n, podstawka *f.*, spodeczek *m.*, spodek *m.*

Unterſchä'tzen, habe unterſchätzt, *va.* niedoceniać, lekceważyć; das iſt nicht zu — tego nie należy lekceważyć.

Unterſchei'dbar, *adi.* dający się odróżnić, rozeznać.

Unterſchei'den, unterſcheide, unterſchied, habe unterſchieden,

I. *va.* odróżnić, rozróżnić, rozeznać, rozeznawać, różniczkować; er kann nicht ſchwarz von weiß — nie umie rozróżnić, co czarne a co białe; das Gute vom Böſen — odróżnić złe od dobrego; wir — die Menſchen in fünf Raſſen rozróżniamy pięć ras ludzkich; nicht zu — nie do odróżnienia; II. ſich —, *vrefl.* (haben) różnić się, odróżniać się, odróżnić się; ich unterſcheide mich von den andern dadurch . . . różnię, odróżniam się od tamtych tem . . . ; III. unterſchieden, *pp.* i *adi.* różny, rozmaity, odróżniony, różniący się, zróżniczkowany.

Unterſchei'den, *sn.* =s, **Unterſchei'dung,** *sf. pl.* =en, rozróżnienie *n.*, odróżnienie *n.*, różnienie *n.* się.

Unterſchei'dend, *adi.* rozróżniający; =es Merkmal charakterystyczny, wybitny znak.

Unterſchei'dungsgabe, Unterſchei'dungskraft, *sf.* dar *m.* różniczkowania.

Unterſchei'dungsmerkmal, *sf.* znamię odróżniające.

Unterſchei'dungsvermögen, *sn.* obacz Unterſcheidungsgabe.

Unterſchei'dungszeichen, *sn.* =s, 1) znak interpunkcyjny; 2) obacz Unterſcheidungsmerkmal.

U'nterſchenkel, *sm.* =s, *pl.* —, podudzie *n.*

U'nterſchicht, *sf.* pokład dolny (geol.).

U'nter=ſchieben, ſchiebe, ſchiebſt, ſchob unter, habe untergeſchoben i unterſchoben, I. *va.* 1) podsuwać, podsunąć; einen Wagen — zasunąć wóz do remizy; 2) podsunąć, podrzucić; ein Teſtament — podsunąć, podrzucić, podrobić testament; ein Kind — podrzucić dziecko; jmnds Worten einen falſchen Sinn — czyim słowom podsunąć fałszywe znaczenie; II. untergeſchoben, unterſchoben, *pp.* i *adi.* podrzucony, narzucony, podsunięty, zasunięty; ein =es Werk podrzucone dzieło, fałszywie jakiemuś autorowi przypisywane, eine =e Stelle podsunięty ustęp; ein =es Kind podrzutek *m.*

U'nterſchiebung i **Unterſchie'bung,** *sf. pl.* =en, podsunięcie *n.*, podrzucenie *n.*, narzucenie *n.*

U'nterſchied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, różnica *f.*; es iſt ein großer — zwiſchen mir und ihm jest wielka różnica między mną a nim; es iſt ein — wie Tag und Nacht różnica jak między dniem a nocą; zum — von . . . dla odróżnienia od . . .; das macht keinen — to nie robi różnicy; wieviel beträgt der —? jaka jest różnica? jaka jest dyferencya?; der — des Standes różnica stanu.

Unterſchie'den, *adi.* obacz Unterſcheiden III.; — ſein różnić się.

Unterſchie'dlich, *adi.* i *adv.* różny, różnorodny; wir haben — an ihn geſchrieben pisaliśmy do niego na kilka zawodów, kilka razy, wielokrotnie; — von . . . dla odróżnienia od . . .

U'nterſchiedlos, *adi.* i *adv.* bez różnicy.

U'nterſchiff, *sn.* =es, *pl.* =e, spód *m.* okrętu.

U'nterſchlächtig, *adi.* podsiębierny, podsiębodny (młyn na rzece).

U'nter=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug unter, habe untergeſchlagen, *va.* die Arme — skrzyżować ramiona; jmndm ein Bein — podstawić komu nogę; einen Ball — podbić piłkę.

Unterſchla'gen, unterſchlage, unterſchlägſt, unterſchlägt, unterſchlug, habe unterſchlagen, *va.* usunąć, ukraść, sprzeniewierzyć; einen Brief — przejąć, usunąć list; ein Teſtament — usunąć testament; Geld — sprzeniewierzyć pieniądze, naruszyć cudze pieniądze.

Unterſchla'gung, *sf. pl.* =en, usunięcie *n.*, sprzeniewierzenie *n.*, naruszenie *n.*

U'nterſchleif, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) sprzeniewierzenie *n.*, oszustwo *n.*, malwersacya *f.*, defraudacya *f.*; 2) kryjówka *f.*, skrytka *f.*; 3) przemycanie *n.*

U'nterſchlupf, *sm.* =(e)s, obacz Unterkommen 1).

U'nter=ſchlüpfen, bin untergeſchlüpft, *vn.* podleźć, podsunąć się pod co.

Unterſchrei'ben, habe unterſchrieben, *va.* podpisać, podpisywać; einen Kontrakt, Brief — podpisać kontrakt, list; ſich —, *vrefl.* podpisać, podpisywać się.

Unterſchrei'ber, *sm.* =s, podpisujący *m.*

Unterſchrei'ben, *sn.* =s, **Unterſchrei'bung,** *sf.* podpisanie *n.*, podpisywanie *n.*

U'nterſchrift, *sf. pl.* =en, podpis *m.*; ſeine — unter einen Schuldſchein ſetzen podpisać skrypt dłużny; eigenhändige — własnoręczny podpis; ohne — bez podpisu, anonimowy; jmndm mit ſeiner — helfen wygodzić komu podpisem; wir führen nachſtehende — podpisujemy jak następuje.

U'nterſchule, *sf. pl.* =n, szkoła niższa.

U'nterſchwefelſäure, *sf.* kwas podsiarkowy.

U'nterſchwelle, *sf. pl.* =n, podwalnia *f.*, podproże *n.*

U'nterſeeiſch, *adi.* podmorski; =es Kabel podmorski kabel.

U'nterſegel, *sn.* =s, *pl.* —, —, wielki żagiel *m.*

U'nterſeite, *sf.* spodnia strona.

U'nter=ſetzen, ſetze, ſetzeſt, i ſetzt unter, habe untergeſetzt, *va.* podstawić co; ſeinen Namen — umieścić swój podpis.

Unterſe'tzen, habe unterſetzt, *va.* obsadzić, zmocnić.

Unterſe'tzt, *adi.* krępy.

Unterſie'geln, habe unterſiegelt, *va.* przyłożyć na czem pieczęć, przypieczętować.

U'nter=ſinken, ſinke, ſinkſt, ſank unter, bin untergeſunken, *vn.* zatonąć, pójść na dno; zagrzązć, ugrzązć.

U'nterſinken, *sn.* -s, zatonięcie *n.*

U'nter-ſpannen, habe untergeſpannt, rozpiąć co pod czem.

U'nterſt, *adi.* (niedrigſt) najniższy; der -e Teil najniższa część, spód *m.*, dno *n.*; die -en Stände najniższe warstwy, stany; der Unterſte in der Klaſſe ostatni w klasie; das -e Stockwerk najniższe, dolne piętro, parter *m.*; das Oberſte zu — kehren przewrócić wszystko do góry nogami.

U'nterſtaatsanwalt, *sm.* -es, *pl.* -wälte, młodszy prokurator, substytut *m.* prokuratora.

U'nterſtaatsſekretär, *sm.* podsekretarz *m.* stanu.

U'nterſtadt, *sf.* dolna część miasta.

U'nterſtallmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, młodszy koniuszy.

U'nterſtändig, *adi.* niżej umieszczony, podmieszczony.

U'nterſtatthalter, *sm.* -s, *pl.* —, wicenamiestnik *m.*, młodszy namiestnik.

U'nter-ſtecken, habe untergeſteckt, *va.* 1) podetkać, podtykać pod co; wściubić pod co; 2) wcielić (do pułku).

U'nter-ſtehen, ſtehe, ſtehſt, ſtand unter, bin untergeſtanden, *vn.* stać, być pod czem, schronić się.

Unterſte'hen, unterſtehe, unterſtehſt, unterſtand, bin unterſtanden; I. *vn.* podlegać komuś, być zawisłym od kogo; II. ſich —, *vrefl.* (haben) odważyć się, śmieć; ich hätte mich nie unterſtanden nie byłbym się nigdy odważył; er unterſtehe ſich! niech się tylko odważy, ośmieli; daß du dich nicht unterſtehſt, es zu tun żebyś się nie odważył, tego zrobić.

U'nterſteiger, *sm.* -s, *pl.* —, podsztygar *m.*, młodszy sztygar.

U'nterſtelle, *sf. pl.* -n, niższe, podrzędne miejsce, posada.

U'nter-ſtellen, habe untergeſtellt, I. *va.* podstawić co pod co; einen Wagen — zasunąć wóz do remizy; untergeſtellt, *pp.* i *adi.* podwładny, podrzędny; II. ſich —, *vr.* (haben) stanąć pod czem, schronić się pod czem.

Unterſte'llen, habe unterſtellt, *va.* 1) podstawić; jmndm ein Bein — podstawić komu nogę; der Verſteigerung — wystawić na licytacyę; jmndm unterſtellt ſein podlegać komu, być zawisłym od kogo; 2) (przen.:) jmndm etw. — przypisać, podsunąć, imputować komu co.

Unterſte'llung, *sf. pl.* -en, hypoteza *f.*; imputowanie *n.*

U'nter-ſtemmen, habe untergeſtemmt, *va.* podeprzeć; die Arme — podeprzeć ramiona na biodrach.

U'nterſteuermann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, podsternik *m.*, podsztabniczy *m.*, młodszy sternik.

Unterſtrei'chen, unterſtreiche, unterſtreichſt, unterſtreicht, unterſtrich, habe unterſtrichen, *va.* podkreślać, podkreślić.

Unterſtrei'chung, *sf.* podkreślenie *n.*

U'nter-ſtreuen, habe untergeſtreut, *va.* podsypać, podsypywać; dem Vieh Stroh — podścielać bydłu słomę.

U'nterſtrömung, *sf.* uboczny prąd.

U'nter-ſtützen, habe untergeſtützt, *va.* podpierać, podeprzeć.

U'nterſtü'tzen, habe unterſtützt, *va.* 1) podpierać, podeprzeć, podtrzymać; 2) wspierać, wesprzeć, zasilać, zasilić, zapomagać, zapomódz; er muß ſeinen Freund — musi wspierać przyjaciela; jmndn mit Geld — zasilać kogo pieniądzmi; er muß bei dieſer Arbeit unterſtützt werden należy go poprzeć w tej pracy; eine Zeitung, ein Theater — subwencyonować gazetę, teatr; 3) popierać, poprzeć; jmnds Bemühungen — popierać czyje zabiegi; jmnds Bitte — popierać czyją prośbę; jmndn mit Rat und Tat — poprzeć kogo radą i czynem; unterſtützende Beweiſe dowody wspierające.

Unterſtü'tzung, *sf. pl.* -en, **Unterſtü'tzen**, *sn.* -s, 1) podpieranie *n.*, podparcie *n.*, podtrzymanie *n.*; 2) wspieranie *n.*, wsparcie *n.*, zasilanie *n.*, zasiłek *m.*, zapomoga *f.*, pomoc *f.*; 3) popieranie *n.*, poparcie *n.*, protekcya *f.*

Unterſtü'tzungsbedürftig, *adi.* potrzebny, potrzebujący zapomogi.

Unterſtü'tzungsanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład zapomogowy.

Unterſtü'tzungsbeiträge, *sm. pl.* udziały zapomogowe.

Unterſtü'tzungsgelder, *sn. pl.* fundusze zapomogowe.

Unterſtü'tzungskaſſe, *sf.* kasa zapomogowa.

Unterſtü'tzungsverein, *sm.* -es, *pl.* -e, stowarzyszenie zapomogowe.

Unterſu'chen, habe unterſucht, *va.* poszukiwać, badać, śledzić; mit dem Hörrohr — auskultować; sprawdzać, rozpoznawać, roztrząsać, rozbierać, egzaminować; eine Sache gründlich — badać, wybadać gruntownie sprawę; das Terrain — sondować teren; etw. durch Sachverſtändige — laſſen zrobić ekspertyzę przez rzeczoznawców; chemiſch — analizować, robić analizę, zrobić rozbiór chemiczny; Rechnungen — sprawdzać, kontrolować rachunki; gerichtlich — śledzić, poszukiwać; indagować, badać.

Unterſu'cher, *sm.* -s, *pl.* —, poszukiwacz *m.*, badacz *m.*; egzaminator *m.*; sędzia śledczy.

Unterſu'chung, *sf. pl.* -en, poszukiwanie *n.*, badanie *n.*, śledzenie *n.*, egzaminowanie *n.*, rozbieranie *n.*, rozstrząsanie *n.*, sprawdzanie *n.*; ärztliche — badanie lekarskie; — durch Sachverſtändige ekspertyza *f.*, badanie przez biegłych, badanie przez rzeczoznawców; gerichtliche — śledztwo *n.*, dochodzenie *n.*, indagacya *f.*; chemiſche — analiza *f.*, rozbiór chemiczny.

Unterſu'chungsakten, *sf. pl.* akta śledcze.

Unterſu'chungsausſchuß, *sm.* =ſſes, wydział śledczy.

Unterſu'chungsgefangene(r), *sm.* =e(n), =n, *pl.* znajdujący *m.* się w areszcie śledczym.

Unterſu'chungsgefängnis, *sf.* areszt śledczy, więzienie śledcze.

Unterſu'chungsgericht, *sn.* =es, ob. Unterſuchungskammer.

Unterſu'chungshaft, *sf.* areszt śledczy.

Unterſu'chungskammer, *sf.* izba śledcza, sąd śledczy.

Unterſu'chungskommiſſion, *sf.* obacz Unterſuchungsausſchuß.

Unterſu'chungsrichter, *sm.* =s, *pl.* —, sędzia śledczy.

Unterſu'chungsverfahren, *sn.* =s, postępowanie śledcze.

U'ntertaille, *sf.* podstanik *m.*, podstaniczek *m.*

U'ntertan, *adi.* poddany, podległy, podwładny, zależny, zawisły; einem Fürſten — ſein być poddanym księciu; alle Herzen ſind ihr — wszystkie serca jej są podległe.

U'ntertan, *sm.* =s i =en, *pl.* =en, 1) poddany *m.*; 2) (przen.:) podnóżek *m.*; ſeine =en jego nogi.

U'ntertanenverhältnis, *sn.* =ſſes, stosunek *m.* poddaństwa.

Untertä'nig, *adi.*; 1) obacz Untertan; 2) uniżony; =er Diener uniżony sługa; =ſten Dank najuniżeńsze podziękowanie; *adv.* ich bitte — proszę uniżenie.

U'ntertänigkeit, *sf.* 1) poddaństwo *n.*, podwładność *f.*, podległość *f.*; 2) uniżoność *f.*

U'ntertaſſe, *sf. pl.* =n, podstawka *f.*, spodek *m.*, spodeczek *m.*, miseczka *f.*

U'nter=tauchen, habe untergetaucht, I. *va.* zanurzać, podnurzać, pogrążyć co na dno; II. *vn.* (haben i ſein) dać nurka, zanurzyć się.

U'ntertauchen, *sn.* =s, **U'ntertauchung**, *sf. pl.* =en, zanurzenie *n.*, nurek *m.*

U'nterteil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dolna, niższa, spodnia część; spód *m.*

U'nterteller, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Untertaſſe.

U'nter=treten, trete, trittſt, tritt, trat unter, bin untergetreten, I. *vn.* wejść pod co, schronić się; II. *va.* (haben) obacz Niedertreten.

U'nterverdeck, *sn.* =(e)s, *pl.* =n, obacz Unterdeck.

U'ntervermieter, *sm.* =s, *pl.* —, podnajmujący *m.*

U'nterverſicherung, *sf.* niedostateczne zabezpieczenie.

U'ntervormund, *sm.* =es, *pl.* =e = Mitvormund.

Unterwa'chſen, *adi.* przerastały; =es Fleiſch przerastałe mięso; mit Unkraut =es Korn żyto zachwaszczone.

U'nterwald, *sm.* =es, *pl.* =wälder, podlasie *n.*

U'nterwärts, I. *adv.* poniżej; II. *praep.* z *gen.* — des Berges u stóp góry.

Unterwa'ſchen, unterwaſche, unterwäſcheſt i unterwäſchſt, unterwäſcht, unterwuſch, habe unterwaſchen, *va.* podmywać, podmyć; das Fundament eines Gebäudes — podmyć fundament budynku.

U'nterwaſſerbau, *sm.* =es, budowa podwodna.

Unterwe'gs, *adv.* 1) na drodze, po drodze; er iſt — jest w drodze; ich werde es Ihnen — erzählen opowiem to panu po drodze, w drodze; 2) (przen.:) — bleiben = unterbleiben; künftig laſſen Sie das —! na przyszłość proszę tego zaniechać!

Unterwei'ſen, unterweiſe, unterweiſeſt, unterweiſt, unterwies, habe unterwieſen, *va.* jmndn in etw. — uczyć kogo czego, nauczać kogo, informować.

Unterwei'ſung, *sf. pl.* =en, nauka *f.*, instrukcya *f.*, informacya *f.*

U'nterwelt, *sf.* piekło *n.*; 2) podziemie *n.*

U'nterweltlich, *adi.* piekielny; podziemny.

Unterwe'rfen, unterwerfe, unterwirfſt, unterwirft, unterwarf, habe unterworfen; I. *va.* podbijać, podbić; poddać; einer Prüfung — poddać coś pod badanie; einer ſtrengen Diät — poddać pod ostrą dyetę; der Feldherr unterwarf das Land dem König dowódca zdobył kraj dla króla; II. ſich —, *vrefl.* (haben) poddać się; ich unterwerfe mich ſeinem Urteil poddaję się jego orzeczeniu; III. unterworfen, *pp.* i *adi.* poddany; jmndm — ſein podlegać komu; Gefahren — ſein być narażonym na niebezpieczeństwa; einer Geldſtrafe — ſein ulegać grzywnie, karze pieniężnej; dem Irrtum — ſein ulegać omyłce.

Unterwe'rfung, *sf.* poddanie się *n.*

U'nterwertig, *adi.* poniżej wartości.

U'nterwölben, habe unterwölbt, *va.* podsklepić.

Unterwo'rfen, *adi.* obacz Unterwerfen III.

Unterwü'hlen, habe unterwühlt, *va.* podryć, podkopać; podmyć; podminować.

Unterwü'rfig, *adi.* uległy, ulegający, podległy; uniżony, poddańczy, niewolniczy; ſich die Gemüter — machen pozyskiwać sobie ludzi.

Unterwü'rfigkeit, *sf.* uległość *f.*, podległość, poddaństwo *n.*; czołobitność *f.*, uniżoność *f.*, niewola *f.*

U'nterzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, dolny ząb.

Unterzei'chnen, habe unterzeichnet, *va.* podpisać, podpisywać; einen Vertrag — podpisać, ratyfikować układ; der Unterzeichnete podpisany.

Unterzei'chner, *sm.* =s, *pl.* —, podpisujący.

Unterzei'chnung, *sf.* podpis *m.*

U'nterzeug, *sn.* =es, *pl.* =e, obacz Unterkleider.

U'nter=ziehen, ziehe, ziehſt, zog unter, habe untergezogen, *va.* wciągnąć pod co; wdziać na spód; einen Strich — pociągnąć kreskę pod co; einen Rock — wdziać surdut na spód; die Schildkröte hat den Kopf untergezogen żółw wciągnął głowę do skorupy;

Futter — podszyć co; Balken — belkować.

Unterzie'hen, unterziehe, unterziehst, unterzog, habe unterzogen, I. *va.* einen Rock mit Futter — podszyć surdut; jmndn einer Prüfung, einem Verhör — poddać kogo egzaminowi, śledztwu; II. ſich —, *vrefl.* (haben) poddać się, podejmować się czego; ſich einer Arbeit — podjąć się roboty; ſich einer Operation — poddać się operacyi; ich unterziehe mich gern der Mühe podejmuję się chętnie trudu; ſich jmndm — poddać się czyjej woli; ſich eines Dinges — przywłaszczyć sobie coś.

U'nterziehhoſen, *sf. pl.* gacie *pl.*, gatki *pl.*, majtki *pl.*, kalesony *pl.*

U'nterzug, *sm.* -eš, podbudynek *m.*, podciąg *m.*, siestrzan *m.*, podwalina drewniana, podwłoka *f.*, przycieś *f.*

U'nthat, *sf. pl.* -en, czyn niecny, niegodziwy, zbrodniczy, zbrodnia *f.*

U'nthätig, *adi.* nieczynny, bezczynny, opieszały.

U'nthätigkeit, *sf.* bezczynność *f.*, opieszałość *f.*; brak zajęcia.

U'ntief, *adi.* niegłęboki, płytki.

U'ntiefe, *sf. pl.* -n, 1) miałczyzna *f.*, mielizna *f.*, ławica *f.*, bród *m.*, miel *m.*, odmęt *m.*; 2) bezdenna głębia, bezdenna toń; 3) brak *m.* głębokości.

U'ntier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, potwór *m.*

U'ntilgbar, *adi.* 1) nie umarzalny, nie amortyzacyjny; -e Anleihe nie umarzalna pożyczka, mizerny dług; 2) nie dający się usunąć, wywabić; -e Flecken plamy niedające się wywabić.

U'ntrennbar i **Untre'nnbar** *adi.* nierozłączalny.

U'ntrennbarkeit i **Untre'nnbarkeit**, *sf.* nierozłączalność *f.*

U'ntreu, *adi.* niewierny; ſeinem Charakter — werden sprzeniewierzyć się sam sobie; — in der Liebe niewierny, niestały w miłości; jmndm ſeiner Pflicht — machen odwieść kogo od obowiązku.

U'ntreue, *sf.* niewierność *f.*; — ſchlägt ihren (den) eigenen Herrn kto pod kim dołki kopie, sam w nie wpada; — im Amte sprzeniewierzenie w urzędzie.

U'ntrinkbar, *adi.* nie do picia.

U'ntrinkbarkeit, *sf.* niemożność *f.* picia.

Untrö'ſtlich, **Untrö'ſtbar**, *adi.* niepocieszony, zrozpaczony, nieutulony w żalu; ich bin ganz —, daß ich nicht mitgehen kann jestem zrozpaczony, że nie mogę także pójść.

Untrö'ſtlichkeit, *sf.* rozpacz *f.*

U'ntrüglich i **Untrü'glich**, I. *adi.* nieomylny, niezawodny, pewny; II. *adv.* nieomylnie, niezawodnie, pewnie, z pewnością.

U'ntrüglichkeit i **Untrü'glichkeit**, *sf.* nieomylność *f.*, pewność *f.*

U'ntüchtig, *adi.* niezdatny, niezdolny, nieudolny, do niczego.

U'ntüchtigkeit, *sf.* niezdatność *f.*, niezdolność *f.*, nieudolność *f.*

U'ntugend, *sf. pl.* -en, niecnota *f.*, przywara *f.*, wada *f.*, narów *m.*, zły nałóg.

U'ntugendhaft, *adi.* niecnotliwy; wadliwy, narowisty.

U'ntunlich, *adi.* niedopuszczalny, niemożliwy, niepodobny; daš iſt — to jest niedopuszczalne, to się nie da zrobić.

U'ntunlichkeit, *sf.* niedopuszczalność *f.*, niepodobieństwo *n.*, niemożliwość *f.*

U'nüberlegt, *adi.* nierozważny, nieroztropny, porywczy; *adv.* bez zastanowienia, nierozważnie, nieroztropnie.

U'nüberlegtheit, *sf.* nierozważność *f.*, brak *m.* rozwagi, zastanowienia, nieroztropność *f.*

U'nüberſchreitbar, *adi.* nieprzekraczalny.

U'nüberſehbar, **U'nüberſehlich**, *adi.* nieprzejrzany, niezmierzony, nie dający się okiem objąć.

U'nüberſehbarkeit, *sf.* nieprzewidzianość *f.*

U'nüberſetzbar, *adi.* nie dający się przetłómaczyć; nie dający się przekroczyć, przestąpić.

U'nüberſetzbarkeit, *sf.* niemożność *f.* przetłómaczenia, przebycia, przestąpienia.

U'nüberſetzt, *adi.* nieprzetłómaczony; nieprzebyty.

U'nüberſteiglich, *adi.* nieprzebyty.

U'nübertragbar, *adi.* nieprzenośny.

U'nübertrefflich, *adi.* niedościgniony, znakomity.

U'nübertroffen, *adi.* nieprzewyższony, jedyny.

U'nüberwindlich, *adi.* niezwyciężony, nieprzezwyciężony, nie do pokonania; -e Abneigung nieprzezwyciężony wstręt.

U'nüberwindlichkeit, *sf.* niepokonalność *f.*, niemożność *f.* przezwyciężenia.

U'nüberwunden, *adi.* niepokonany.

U'nüberzeugbar, *adi.* nie dający się przekonać.

U'nüblich, *adi.* niezwykły, niepraktykowany, nieużywany.

U'numgänglich, I. *adi.* 1) niezbędny, nieodzowny, konieczny; daš — Notwendige mitnehmen wziąć z sobą tylko to, co jest niezbędnem, koniecznie potrzebnem; 2) nieuprzejmy; nieprzystępny; II. *adv.* niezbędnie, nieodzownie, koniecznie.

U'numgänglichkeit, *sf.* 1) niezbędność *f.*, nieodzowność *f.*, konieczność *f.*; 2) nieprzystępność *f.*

U'numgrenzt, **U'numſchränkt**, *adi.* nieograniczony; -e Gewalt haben mieć nieograniczoną władzę; unumſchränkter Herrſcher samowładca *m.*; -e Gewalt ausüben wykonywać nieograniczoną władzę.

Unumschränktheit, *sf.* nieograniczoność *f.*, nieograniczenie *n.*, samowładztwo *n.*

Unumstößlich, *adi.* niezbity; =er Beweis niezbity dowód.

Unumstößlichkeit, *sf.* pewność *f.*, niezbitość *f.*

Unumwunden, I. *adi.* szczery, otwarty, niedwuznaczny; II. *adv.* szczerze, otwarcie, bez ogródek, bez owijania w bawełnę, wręcz; ganz — reden mówić bez ogródek, mówić prosto z mosta.

Ununterbrochen, I. *adi.* ustawiczny, nieprzerwany, ciągły, wytrwały; =er Fleiß wytrwała pilność; II. *adv.* bez przerwy, bez przestanku, ustawicznie, wytrwale, ciągle.

Ununterscheidbar, *adi.* nie dający się odróżnić, nie dający się zróżniczkować.

Ununterschieden, *adi.* nierozróżniony, niezróżniczkowany.

Ununtersucht, *adi.* niebadany; ich will es — lassen, ob... nie będę badać, czy...

Ununterzeichnet, *adi.* obacz Ununterschrieben.

Unväterlich, *adi.* nie ojcowski, nie po ojcowsku, niegodny ojca, nienaturalny.

Unveraltet, *adi.* nieprzestarzały, niezestarzały.

Unveränderlich, *adi.* niezmienny, nieodmienny; =es Wetter stała pogoda.

Unveränderlichkeit, *sf.* niezmienność *f.*, stałość *f.*

Unverändert, *adi.* niezmieniony, jednaki; sein Zustand ist — jego stan nie uległ zmianie.

Unverantwortlich i **Unverantwortlich**, *adi.* 1) nieodpowiedzialny, nie odpowiadający; ich bin für all dies — jestem za to wszystko nieodpowiedzialny; 2) nie do usprawiedliwienia, nie do przebaczenia; das ist ein =er Leichtsinn to lekkomyślność nie do przebaczenia.

Unverantwortlichkeit, *sf.* nieodpowiedzialność *f.*

Unverarbeitet, *adi.* 1) nie obrobiony, niewykończony; 2) niedojrzały, niestrawiony; eine =e Idee pomysł niedojrzały, niestrawiony.

Unveräußerlich, *adi.* nie sprzedażny, nie będący na sprzedaż; die Majoratsgüter sind — ordynackie dobra są niesprzedażne.

Unveräußerlichkeit, *sf.* niesprzedażność *f.*

Unverbesserlich, *adi.* niepoprawny.

Unverbesserlichkeit, *sf.* niepoprawność *f.*

Unverbindlich, *adi.* 1) nie obowiązujący; eine =e Offerte nie obowiązująca oferta; auf Ihre Anfrage antworte ich —, daß... na pańskie zapytanie odpowiadam nie biorąc odpowiedzialności, że...; 2) nieuprzejmy, niegrzeczny.

Unverbindlichkeit, *sf.* 1) nieodpowiedzialność; 2) brak *m.* uprzejmości.

Unverblümt, *adi.* nieupiększony, niezabarwiony; er sagte es ihm — heraus wypowiedział mu bez ogródek, bez koloryzowania.

Unverboten, *adi.* niezakazany, niewzbroniony.

Unverbrennbar, *adi.* nieulegający spaleniu, nie dający się spalić.

Unverbrennbarkeit, *sf.* wytrzymałość *f.* na ogień.

Unverbrüchlich, *adi.* niezłomny, niezachwiany; =es Schweigen nieprzerwane milczenie.

Unverbrüchlichkeit, *sf.* niezłomność *f.*

Unverbunden, *adi.* i *adv.* 1) nieopatrzony, nieobandażowany; 2) bez związku; (przen.:) bez zobowiązania.

Unverbürgt, *adi.* niepewny, nieporęczony; eine =e Nachricht niepewna wiadomość; die Nachricht ist noch — wiadomość nie jest jeszcze stwierdzoną.

Unverdächtig, *adi.* niepodejrzany; wiarygodny.

Unverdaulich, *adi.* niestrawny, niepożyty.

Unverdaulichkeit, *sf.* niestrawność *f.*, niepożytość *f.*

Unverdaut, *adi.* niestrawiony.

Unverderbt, *adi.* obacz Unverdorben.

Unverdient, *adi.* niezasłużony, niesprawiedliwy.

Unverdienterweise, *adv.* bez zasługi, niezasłużenie.

Unverdorben, *adi.* niezepsuty, niepopsuty; czysty, niewinny, dobry, nieskażony.

Unverdorbenheit, *sf.* czystość *f.*, niewinność *f.*

Unverdrossen, *adi.* niezmęczony, niezmordowany, ochoczy, pilny; =er Fleiß pilność wytrwała, niezmordowana.

Unverdrossenheit, *sf.* ochotność *f.*, niezmordowaność *f.*

Unverehelicht, *adi.* nieżonaty, niezamężna; ein =er Mensch nieżonaty człowiek; eine =e Frau niezamężna kobieta.

Unvereinbar, *adi.* niezgodny, sprzeczny, przeciwny, niedający się pogodzić.

Unvereinbarkeit, *sf.* sprzeczność *f.*

Unverfälscht, *adi.* niefałszowany, czysty, naturalny.

Unverfänglich, *adi.* niepodejrzany, prosty, niewinny, niedwuznaczny; eine =e Lektüre niewinna lektura.

Unverfroren, *adi.* bezczelny.

Unverfrorenheit, *sf.* bezczelność *f.*

Unvergänglich, *adi.* nieznikomy, trwały, nieśmiertelny, wiekuisty, wiekopomny; ein =es Werk wiekopomne dzieło; ein =er Name nieśmiertelne nazwisko.

Unvergänglichkeit, *sf.* nieznikomość *f.*, nieśmiertelność *f.*

Unvergeben, *adi.* 1) eine =e Stelle niezajęta, nieobsadzona posada; 2) nieprzebaczony, niedarowany.

Unvergessen, *adi.* niezapomniany.

Unvergeßlich, *adi.* niezapomniany, nieodżałowany; das wird mir — bleiben tego nigdy nie zapomnę, to mi zawsze pozostanie w pamięci.

Unvergleichbar, Unvergleichlich, *adi.* nie dający się porównać, niezrównany.

Unvergleichbarkeit, Unvergleichlichkeit, *sf.* niezrównanność *f.*

Unvergolten, *adi.* nienagrodzony, niepowetowany; niepomszczony.

Unverhalten, *adi.* niezatajony; eines sei euch — nie tając tego jednego przed wami; mit =em Zorne z niepohamowaną złością.

Unverhältnismäßig, *adi.* niestosunkowy, nierówny, nieproporcyonalny; *adv.* niestosunkowo, nierównie.

Unverhältnismäßigkeit, *sf.* niestosunkowość *f.*

Unverheiratet, *adi.* ein =er Mann niežonaty, bezżenny mężczyzna; eine =e Frau niezamężna kobieta.

Unverhindert, *adi.* i *adv.* nieprzeszkodzony, bez przeszkody.

Unverhofft, *adi.* niespodziany, nagły; — kommt oft (przysłowie) nieraz zajdzie rzecz niespodziewana.

Unverhohlen, *adi.* i *adv.* otwarcie, nie kryjąc, nie tając się; ich habe ihm — meine Meinung gesagt powiedziałem mu szczerze, otwarcie moje zdanie.

Unverhüllt, *adi.* i *adv.* niezakryty, niezasłonięty; nagi; sein Herz — zeigen szczerze odsłonić swoje uczucia.

Unverjährbar, Unverjährlich, *adi.* nie ulegający przedawnieniu.

Unverjährbarkeit, *sf.* niemożność *f.* przedawnienia.

Unverjährt, *adi.* nieprzedawniony, niezadawniony.

Unverkäuflich, *adi.* 1) niepokupny, 2) niesprzedajny, niesprzedażny.

Unverkäuflichkeit, *sf.* niemożność *f.* sprzedania.

Unverkauft, *adi.* niesprzedany.

Unverkennbar, *adi.* oczywisty, wyraźny, łatwy do poznania; *adv.* oczywiście, wyraźnie.

Unverkennbarkeit, *sf.* niemożność *f.* zapoznawania.

Unverkürzt, *adi.* 1) nieukrócony; 2) (przen.:) nienaruszony, nietknięty, cały; er gab mir die Summe — zurück zwrócił mi nienaruszoną, całą sumę; =es Recht nienaruszone prawo.

Unverlangt, *adi.* nieżądany.

Unverletzlich, Unverletzbar, *adi.* nietykalny, nienaruszalny.

Unverletzlichkeit, Unverletzbarkeit, *sf.* nietykalność *f.*, nienaruszalność *f.*

Unverletzt, *adi.* nieraniony, nieskaleczony; nietknięty, nienaruszony, cały.

Unverloren, *adi.* niezgubiony, niestracony.

Unverlöschbar, *adi.* nie dający się ugasić.

Unvermählt, *adi.* obacz Unverehelicht.

Unvermeidlich, *adi.* i *adv.* nieuchronny, niechybny, nieodzowny; nie do ominięcia; ein =es Schicksal nieunikniony los; man muß sich ins =e schicken trzeba ulegać konieczności.

Unvermeidlichkeit, *sf.* nieodzowność *f.*

Unvermengt, *adi.* niezmieszany.

Unvermerkt, *adi.* niespostrzeżony; *adv.* er ist — gekommen przyszedł niespostrzeżenie, znienacka, nagle.

Unvermietet, *adi.* niewynajęty, nienajęty.

Unvermindert i **Unvermi'ndert,** *adi.* niezmiejszony, cały.

Unvermischt, *adi.* niezmieszany, czysty; =e Rasse czysta rasa.

Unvermischtheit, *sf.* czystość *f.*

Unvermittelt, *adi.* natychmiastowy, nagły; *adv.* ganz — znienacka, nagle.

Unvermögen, *sn.* =s, niemoc *f.*, niemożność *f.*; impotencya *f.*; hierin erkenne ich mein — w tym wypadku składam broń.

Unvermögend, *adi.* 1) niedołężny; 2) niezamożny, bez środków.

Unvermutet, *adi.* niespodziany, niespodziewany, nieprzewidziany; *adv.* niespodzianie, znienacka, nieprzewidzianie.

Unvernehmlich, *adi.* niewyraźny, niezrozumiały; niedosłyszalny, nieuchwytny.

Unvernehmlichkeit, *sf.* niewyraźność *f.*, niezrozumiałość *f.*

Unvernunft, *sf.* nierozsądek *m.*; das ist die höhere — niema w tem najmniejszego sensu, to szczyt głupstwa.

Unvernünftig, *adi.* nierozsądny, nierozumny, bezrozumny; *adv.* niemądrze, głupio, die =en Tiere bezrozumne zwierzęta; es ist — von ihm to niemądrze z jego strony.

Unveröffentlicht, *adi.* niewydany, nieogłoszony.

Unverpachtet, *adi.* niewydzierżawiony.

Unverpackt, *adi.* nieopakowany, luźny.

Unverpfändet, *adi.* niezafantowany, niezastawiony.

Unverrichtet, *adi.* nieuskuteczniony, niedokonany, niezałatwiony; *adv.* =er Sache, =er Dinge abziehen odejść bez skutku, nie uzyskawszy niczego.

Unverrückt, *adi.* nieporuszony; niezmieniony, trwały, niezachwiany; mit =em Auge wytężonym wzrokiem; mit =er Miene z niezmienioną miną.

Unverrücktheit, *sf.* niezmienność *f.*

Unversäumbar, *adi.* nie dający się opóźnić, niechybny; mit =er Frist w terminie niechybnym.

Unverschämt, *adi.* bezczelny, bezwstydny, śmiały, impertynencki; das ist eine =e Forderung to jest bezczelne zadanie; *adv.* — lügen kłamać bezwstydnie, bezczelnie.

Unverschämtheit, *sf. pl.* =en, bezczelność *f.*, bezwstydność *f.*, śmiałość *f.*, impertynencya *f.*; dazu gehört doch

einige —! do tego jednak trzeba wielkiej bezczelności.

U'nverſchiebbar, U'nverſchieblich, *adi.* niezwłoczny, nieznoszący zwłoki.

U'nverſchließbar, *adi.* nie dający się zamknąć, niezamykalny.

U'nverſchloſſen, *adi.* niezamknięty.

U'nverſchuldet, *adi.* 1) niezasłużony, niewinny; 2) niezadłużony; ein -eš Gut nieobciążona posiadłość; *adv.* niezasłużenie.

U'nverſchuldeterweiſe, *adv.* bez winy, niewinnie, niezasłużenie.

U'nverſehens, *adv.* mimowoli; przez nieostrożność, niechcąco, niespodzianie, znienacka.

U'nverſehrt, *adi.* nienaruszony, nieuszkodzony, nietknięty; etw. — erhalten zachować co w całości; er iſt — davongekommen wyszedł bez szwanku.

U'nverſehrtheit, *sf.* nienaruszoność *f.*

U'nverſichert, *adi.* niezabezpieczony, nieubezpieczony.

U'nverſiegbar, *adi.* niewyczerpany, nieprzebrany.

U'nverſiegbarkeit, *sf.* niewyczerpaność *f.*

U'nverſiegelt, *adi.* niezapieczętowany, otwarty.

U'nverſöhnlich, *adi.* nieprzebłagany, nieubłagany; -er Feind nieubłagany wróg.

U'nverſöhnlichkeit, *sf.* nieubłagalność *f.*; zawziętość *f.*

U'nverſöhnt, *adi.* nieprzejednany.

U'nverſorgt, *adi.* niezaopatrzony, nieopatrzony; er hat noch -e Kinder ma jeszcze niezaopatrzone dzieci.

U'nverſtand, *sm.* -(e)s, bezrozum *m.*, głupota *f.*

U'nverſtändig, *adi.* nierozumny, głupi.

U'nverſtändlich, *adi.* niezrozumiały, niewyraźny, zawiły.

U'nverſtändlichkeit, *sf.* niezrozumiałość *f.*

U'nverſtändnis, *sn.* -ſſes, brak *m.* intelligencyi, zrozumienia.

U'nverſteuert, *adi.* nieoclony, nieopodatkowany.

U'nverſucht, *adi.* i *adv.* niedoświadczony, niewypróbowany; ich werde nichts — laſſen będę próbować wszystkiego.

U'nvertagbar, *adi.* nie dający się odłożyć, nieodraczalny, nieodkładalny.

U'nvertauſchbar, *adi.* nie dający się zamienić, niezamienny.

U'nverteidigt, *adi.* nieobroniony, nieobronny, nieobwarowany.

U'nverteilt, *adi.* nie rozdzielony, nie podzielony.

U'nvertilgbar, *adi.* nie dający się wyniszczyć, wytępić, trwały.

U'nvertilgbarkeit, *sf.* trwałość *f.*

U'nverträglich, *adi.* 1) niezgodliwy, kłótliwy; dieſe Frau iſt ſehr — ta kobieta jest bardzo niezgodliwa; 2) sprzeczny.

U'nverträglichkeit, *sf.* 1) niezgodliwość *f.*; 2) sprzeczność *f.*; — zweier Geſetze sprzeczność pomiędzy dwiema ustawami.

U'nverwahrt, *adi.* nieprzechowany; niezaopatrzony.

U'nverwandt, *adi.* 1) nieporuszony, niezachwiany; mit -en Augen nie spuszczając oczu; 2) niespokrewniony, niepokrewny; *adv.* ciągle, nieustannie.

U'nverwahrt, *adi.* niewzbroniony, dozwolony.

U'nverweilt, *adv.* niezwłocznie, bezzwłocznie, bez zwłoki, niebawem, natychmiast.

U'nverwelklich, *adi.* niewiędnący, niezwiędły; (przen.) zawsze młody, świeży; nieśmiertelny, wieczny.

U'nverwelklichkeit, *sf.* świeżość *f.*, trwałość *f.*

U'nverwerflich, *adi.* nie dający się odrzucić, odeprzeć; -er Zeuge świadek bez zarzutu, wiarygodny.

U'nverweslich, *adi.* nieulegający zgniliźnie, zniszczeniu.

U'nverweslichkeit, *f.* niemożność gnicia, zniszczenia.

U'nverwundbar, *adi.* nie do zranienia, nie mogący być ranionym.

U'nverwundbarkeit, *sf.* niemożność *f.* zranienia.

U'nverwundet, *adi.* nieraniony, nieranny.

U'nverwüſtlich, *adi.* nie do zniszczenia, niepożyty, niezużyty; eine -e Geſundheit haben mieć żelazne zdrowie; eine -e Laune niespożyty, dobry humor.

U'nverwüſtlichkeit, *sf.* niespożytość *f.*

U'nverzagt, *adi.* nieulękły, odważny, rezolutny, nierozpaczający.

U'nverzagtheit, *sf.* odwaga *f.*

U'nverzehrbar, U'nverzehrlich, *adi.* i *adi.* nie do spożycia.

U'nverzeihlich, *adi.*, będący nie do przebaczenia.

U'nverzinsbar, U'nverzinslich, *adi.* nie dający się oprocentować, nie przynoszący procentu; ein -eš Darlehen nieoprocentowana pożyczka.

U'nverzinslichkeit, *sf.* nieoprocentowanie *n.*

U'nverzollt, *adi.* nieoclony; *adv.* bez opłaty cła.

U'nverzüglich, *adi.* bezzwłoczny, niezwłoczny; *adv.* bezzwłocznie, niezwłocznie, niebawem, natychmiast.

U'nvollbracht, *adi.* nieuskuteczniony, niedokonany.

U'nvollendet, *adi.* nieskończony, niedokonany.

U'nvollkommen, *adi.* niezupełny, niekompletny, niedokładny, niedoskonały; *adv.* niezupełnie.

U'nvollkommenheit, *sf.* niezupełność *f.*, niedokładność *f.*, brak *m.* doskonałości.

U'nvollſtändig, *adi.* niezupełny, niecały, niewystarczający, niekompletny, wadliwy; ein -er Beweiš wadliwy dowód.

U'nvollständigkeit, *sf.* niezupełność *f.*, niecałość *f.*, wadliwość *f.*

U'nvollzählig, *adi.* niekompletny, eine =e Versammlung niekompletne zgromadzenie.

U'nvollzähligkeit, *sf.* brak *m.* kompletu.

U'nvoraussehbar, *adi.* nieprzewidziany, nieprzewidzialny.

U'nvorbehaltlich, *adv.* bez zastrzeżeń, bez rezerwy.

U'nvorbereitet, *adi.* nieprzygotowany, niegotowy; *adv.* bez przygotowania; niespodzianie; es kam ihm ganz — przyszło mu całkiem niespodzianie; ich finde mich —, dies zu unternehmen nie jestem przygotowanym do przedsięwzięcia tego.

U'nvordenklich, *adi.* obacz Undenklich.

U'nvorhergesehen, *adi.* i *adv.* nieprzewidziany; nieprzewidzianie; =er Umstände halber z powodu nieprzewidzianych okoliczności.

U'nvorsätzlich, *adi.* nierozmyślny, nieumyślny, niezamierzony, niechcący; *adv.* nierozmyślnie, nieumyślnie, niechcąco, bez zamiaru.

U'nvorsätzlichkeit, *sf.* nierozmyślność *f.*, nieumyślność *f.*, brak *m.* zamiaru.

U'nvorsichtig, *adi.* nieostrożny, niebaczny, nieprzezorny; *adv.* nieostrożnie.

U'nvorsichtigkeit, *sf.* nieostrożność *f.*, niebaczność *f.*

U'nvorteilhaft, *adi.* i *adv.* niekorzystny; niekorzystnie.

U'nwachsam, *adi.* nieczujny.

U'nwachsamkeit, *sf.* nieczujność *f.*

U'nwägbar, *adi.* nie dający się zważyć.

U'nwählbar, *adi.* niewybieralny.

U'nwählbarkeit, *sf.* niewybieralność *f.*

U'nwahr i **U'nwahrhaft**, *adi.* nieprawdziwy, fałszywy, kłamliwy, zmyślony; ein unwahrhafter Zeuge nieprawdomowny świadek.

U'nwahrhaftigkeit, *sf.* nieprawdziwość *f.*, fałszywość *f.*, kłamliwość *f.*

U'nwahrheit, *sf. pl.* =en, nieprawda *f.*, kłamstwo *n.*, fałsz *m.*; fałszywość *f.*, nieprawdziwość *f.*

U'nwahrnehmbar, *adi.* nie dostrzegalny.

U'nwahrscheinlich, *adi.* nieprawdopodobny; *adv.* nieprawdopodobnie.

U'nwahrscheinlichkeit, *sf.* nieprawdopodobieństwo *n.*

U'nwandelbar, *adi.* nieodmienny, niezmienny, zawsze jednaki; die Gesetze der Natur sind — prawa natury są niezmienne.

U'nwandelbarkeit, *sf.* niezmienność *f.*

U'nwegsam, *adi.* bezdrożny; die Straßen sind — geworden drogi się popsuły.

U'nweib, *sn.* =es, *pl.* =er, kobieta *f.* potwór.

U'nweiblich, *adi.* i *adv.* niekobiecy, nie po kobiecemu.

U'nweiblichkeit, *sf.* brak *m.* kobiecości.

U'nweigerlich, *adi.* i *adv.* bez oporu.

U'nweise, **U'nweislich**, *adi.* i *adv.* niemądry; niemądrze.

U'nweit, *adi.* niedaleki, blizki; *adv.* niedaleko, blizko, często z 2. lub 3. przyp.

U'nwert, *adi.* 1) niewarty, nie mający wartości; 2) niegodny.

U'nwert, *sm.* =es, *pl.* =e, brak *m.* wartości.

U'nwesen, *sn.* =s, 1) nieład *m.*, nieporządek *m.*, bałamuctwo *n.*, nadużycie *n.*, zamieszanie *n.*; dem — steuern położyć kres nadużyciu; 2) potwór *m.*

U'nwesentlich, *adi.* nieznaczący, nieważny, uboczny; *adv.* nieznacząco.

U'nwetter, *sn.* =s, niepogoda *f.*, burza *f.*; krzykwa *f.*, wija *f.*; es zieht sich ein — zusammen zbiera się na burzę.

U'nwichtig, *adi.* nieważny, nieznaczący.

U'nwichtigkeit, *sf.* nieważność *f.*

U'nwiderlegbar, **U'nwiderleglich**, *adi.* niezbity, apodyktyczny.

U'nwiderlegbarkeit, **U'nwiderleglichkeit**, *sf.* niezbitość *f.*, apodyktyczność *f.*

U'nwiderlegt, *adi.* niezbity, niezaprzeczony.

U'nwiderruflich, *adi.* i *adv.* nieodwołalnie, nie mogący być cofniętym.

U'nwiderruflichkeit, *sf.* nieodwołalność *f.*

U'nwidersprechlich, *adi.* nie dający się zaprzeczyć, nie ulegający sporowi, nieodparty.

U'nwidersprechlichkeit, *sf.* apodyktyczna pewność.

U'nwiderstehlich, *adi.* któremu się oprzeć niepodobna, nieprzezwyciężony; eine =e Beredsamkeit porywająca, zniewalająca wymowa.

U'nwiderstehlichkeit, *sf.* nieprzezwyciężona siła; nieprzezwyciężony urok.

U'nwiederbringlich, *adi.* niepowetowany; ein =er Verlust niepowetowana strata; *adv.* na zawsze, na wieki, bez nadziei, bezpowrotnie.

U'nwille(n), *sm.* =(n)s, niechęć *f.*; oburzenie *n.*, złość *f.*, gniew *m.*; sein Benehmen erregte allgemeinen — jego postępowanie wzbudziło ogólne oburzenie; er tut es mit — robi to z niechęcią.

U'nwillfährig, *adi.* nieusłużny, niepowolny, niechętny.

U'nwillfährigkeit, *sf.* nieusłużność *f.*, niepowolność *f.*, niechęć *f.*

U'nwillig, *adi.* 1) oburzony, zagniewany; jmndn — machen oburzyć kogo, wprowadzić kogo w gniew; über etw. — werden oburzyć się na co; 2) niechętny; er ist sehr — jest bardzo niechętny.

U'nwillkommen, *adi.* niepożądany, niemiły; ein =er Gast niemiły, niepożądany gość; *adv.* er kommt mir — przychodzi mi nie w porę.

U'nwillkürlich, *adi.* mimowolny, poniewolny, nieświadomy; *adv.* mimowoli, poniewolnie, nieświadomie.

Unwillkürlichkeit, *sf.* nieświadomość *f.*

Unwirklich, *adi.* nieprawdziwy, nieistniejący.

Unwirklichkeit, *sf.* nieprawdziwość *f.*, nieistnienie *n.*

Unwirksam, *adi.* nieskuteczny, bezskuteczny, niedziałający; nieczynny.

Unwirksamkeit, *sf.* nieskuteczność *f.*, bezskuteczność *f.*, nieczynność *f.*

Unwirsch, *adi.* brusowaty, gburowaty, szorstki.

Unwirtbar, **Unwirtlich**, *adi.* pusty, niezamieszkały, dziki.

Unwirtschaftlich, *adi.* niegospodarny, nieoszczędny.

Unwissend, *adi.* 1) nieumiejętny, nieuczony, nieobeznany, nieoświecony, ciemny; ein =er Mensch ignorant *m.*, nieuk *m*; 2) niewiedzący, niechcący, nieświadomy; *adv.* ich habe es — getan uczyniłem to mimowoli, nieświadomie; sich — stellen udawać głupiego.

Unwissenheit, *sf. pl.* =en, 1) bez *pl.* nieumiejętność *f.*, ciemnota *f.*, nieuctwo *n.*, ignorancya *f.*; niewiadomość *f.*, nieznajomość *f.*, nieświadomość *f.*; — vorschützen zastawiać się nieświadomością; 2) *pl.* grobe =en an den Tag legen objawiać grube braki w wykształceniu.

Unwissenheitsfehler, *sm.* =s, *pl.* —, błąd pochodzący z ignorancyi.

Unwissenschaftlich, *adi.* nienaukowy.

Unwissenschaftlichkeit, *sf.* nienaukowy sposób.

Unwissentlich, *adi.* niewiedzący; eine =e Sünde nieświadomy grzech; *adv.* mimo wiedzy, nie wiedząc.

Unwohl, *adi.* niezdrowy, słaby, nieswój, niedobrze się mający; mir ist — jest mi niedobrze; mir wird — źle mi się robi.

Unwohlsein, *sn.* =s, słabość *f.*, niedyspozycya *f.*

Unwürdig, *adi.* niegodny.

Unwürdigkeit, *sf.* niegodność *f.*

Unzahl, *sf.* niezliczona ilość, ćma *f.*; eine — Schwierigkeiten trudności bez liku; eine — Fehler mnóstwo błędów; eine — von Fliegen ćma much.

Unzahlbar, *adi.* niepłatny.

Unzählbar, **Unzählig**, *adi.* niezliczony, nieprzeliczony, niemożliwy do zliczenia; ich habe es schon =e Male gesagt mówiłem to już niezliczone razy.

Unzählbarkeit, *sf.* niezliczoność *f.*

Unzähmbar, *adi.* nie dający się oswoić, poskromić.

Unzart, *adi.* i *adv.* niedelikatny, grubiański; po grubiańsku, niedelikatnie.

Unzartheit, *sf.* niedelikatność *f.*, brak *m.* delikatności.

Unzärtlich, *adi.* nieczuły.

Unze, *sf. pl.* =n, 1) uncya *f.*; 2) jaguar *m.* (felis uncia).

Unzeit, *sf.* niewczas *m.*, niewczesna pora; zur — nie w porę, niewczas.

Unzeitgemäß, *adi.* obacz Unzeitig 1).

Unzeitig, *adi.* 1) niewczesny, niestosowny; 2) przedwczesny; eine =e Geburt przedwczesny poród, poronienie *n.*; =e Früchte niedojrzałe owoce.

Unzeitigkeit, *sf.* niewczesność *f.*, niestosowność *f.*; przedwczesność *f.*

Unzenweise, *adv.* na uncye.

Unzerbrechlich, *adi.* nie dający się złamać, nie do złamania.

Unzerbrechlichkeit, *sf.* dies Gefäß ist von absoluter — to naczynie jest nie do złamania.

Unzergänglich, *adi.* nierozpuszczalny.

Unzerlegbar, *adi.* nie dający się rozłożyć.

Unzerlegbarkeit, *sf.* niemożność *f.* rozkładu.

Unzerreißbar, *adi.* nie dający się podrzeć, nie do podarcia.

Unzerreißbarkeit, *sf.* niemożność *f.* rozdarcia.

Unzerrissen, *adi.* niepodarty.

Unzersetzbar, *adi.* obacz Unzerlegbar.

Unzerstörbar, *adi.* nie dający się zniszczyć, nie do zniszczenia.

Unzerstörbarkeit, *sf.* niemożność *f.* zburzenia; dieser Bau ist von absoluter — ta budowla jest nie do zniszczenia.

Unzertrennbar, **Unzertrennlich**, *adi.* nierozłączny, nieodstępny; nierozerwalny.

Unzertrennbarkeit, *sf.* nierozłączność *f.*, nierozerwalność *f.*, nieodstępność *f.*

Unziemend, **Unziemlich**, *adi.* niestosowny, nieprzyzwoity, nieprzystojny, nieodpowiedni, niewłaściwy.

Unziemlichkeit, *sf.* 1) niestosowność *f.*, nieprzyzwoitość *f.*, nieodpowiedność *f.*; 2) =en, *pl.* — in einem Prozeßverfahren niewłaściwości *pl.* w procesie.

Unzier, **Unzierde**, *sf. pl.* =en, nieozdobność *f.*, brak *m.* ozdoby, elegancyi; zur — gereichen szpecić coś.

Unzierlich, *adi.* nieozdobny, nieelegancki, niezgrabny, nieuroczy; *adv.* bez uroku.

Unzucht, *sf.* wszeteczeństwo *n.*, sprośność *f.*, bezwstyd *m.*, prostytucya *f.*; — treiben oddawać się wszeteczeństwu, sprośności.

Unzüchtig, *adi.* wszeteczny, sprośny, nierządny, lubieżny, pornograficzny; =e Schriften nieobyczajne, nieprzyzwoite, pornograficzne pisma.

Unzüchtigkeit, *sf.* bezwstydność *f.*, nieobyczajność *f.*

Unzufrieden, *adi.* niezadowolony, niekontent.

Unzufriedenheit, *sf.* niezadowolenie *n.*, nieukontentowanie *n.*

Unzugänglich, *adi.* niedostępny, nieprzystępny; ein =er Mensch niedostępny człowiek.

Unzugänglichkeit, *sf.* niedostępność *f.*, nieprzystępność *f.*

Unzukömmlich, *adi.* nieodpowiedni, niestosowny.

U'nzukömmlichkeit, *sf.* nieodpowiedność *f.*

U'nzulänglich, *adi.* niedostateczny, niewystarczający; geiftig —, nieudolny.

U'nzulänglichkeit, *sf.* niedostateczność *f.*, nieudolność *f.*

U'nzuläſſig, *adi.* niedopuszczalny, niewłaściwy.

U'nzuläſſigkeit, *sf.* niedopuszczalność *f.*, niewłaściwość *f.*

U'nzünftig, *adi.* niecechowy.

U'nzurechnungsfähig, *adi.* niepoczytalny, nieprzytomny; dieſer Menſch iſt in ſeiner Wut — ten człowiek jest w złości niepoczytalny.

U'nzurechnungsfähigkeit, *sf.* niepoczytalność *f.*

U'nzureichend, *adi.* niedostateczny.

U'nzuſammenhängend, *adi.* nie mający związku, bez związku, przerywany, urywany; *adv.* z przerwami.

U'nzuträglich, *adi.* niekorzystny; der Geſundheit — nie służący zdrowiu, niezdrowy.

U'nzuträglichkeit, *sf.* niekorzyść *f.*

U'nzutreffend, *adi.* nietrafny.

U'nzuverläſſig, *adi.* niepewny, na co się zdać nie można; das iſt eine =e Nachricht to jest niepewna, niewiarygodna wiadomość; ein =er Menſch niepewny, niepunktualny człowiek, człowiek, na którego liczyć nie można.

U'nzuverläſſigkeit, *sf.* niepewność *f.*, niepunktualność *f.*

U'nzweckmäßig, *adi.* nieodpowiadający celowi, nieodpowiedni, niestosowny, niedogodny, niepraktyczny, zawodny.

U'nzweckmäßigkeit, *sf.* nieodpowiedność *f.*, niestosowność *f.*, niedogodność *f.*, niepraktyczność *f.*, zawodność *f.*

U'nzweideutig, *adi.* niedwuznaczny, jasny, wyraźny.

U'nzweideutigkeit, *sf.* niedwuznaczność *f.*, jasność *f.*, wyraźność *f.*

U'nzweifelhaft, *adi.* niewątpliwy, *adv.* niewątpliwie, bezwątpienia.

U'nzweifelhaftigkeit, *sf.* niewątpliwość *f.*

Ü'ppig, *adi.* 1) bujny, wybujały; eine =e Vegetation bujna wegetacya; 2) eine =e Phantaſie bujna, wybujała fantazya; eine =e Geſundheit tryskające zdrowie; ihr =er Wuchs jej okazały wzrost; 3) rozkoszny, lubieżny, rozpustny; 4) zbytkowny; ein =es Mahl zbytkowna biesiada; ein =er Menſch sybaryta *f.*; 5) dumny, pyszny.

Ü'ppigkeit, *sf.* bujność *f.*, wybujałość *f.*; rozpusta *f.*, lubieżność *f.*; zbytek *m.*, zbytkowność *f.*; pycha *f.*

Ur, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, tur *m.*, żubr *m.*

U'rahn, *sm.* =(e)s i en, *pl.* =en, pradziad *m.*, praszczur *m.*; =en przodkowie *pl.*, antenaci *pl.*, protoplaści *pl.*

U'ralt, *adi.* starodawny, starowieczny, odwieczny.

Ura'n, *sn.* =s, **Ura'nium**, *sn.* =s, ur *m.* (minerał).

Ura'nerz, *sn.* =es, *pl.* =e, ruda uranowa.

U'ranfang, *sm.* =es, najpierwszy początek.

U'ranfänglich, *adi.* od samego początku.

Ura'nglimmer, *sm.* =s, uranit *m.*

U'ranlage, *sf. pl.* =n, dyspozycya *f.*, zdolność pierwotna, przyrodzona.

Urba'n, *adi.* grzeczny, uprzejmy.

Urbanität', *sf.* grzeczność *f.*, uprzejmość *f.*

U'rbar, *adi.* orny, uprawny, urodzajny; — machen użyźniać grunt, zamienić na rolę, karczować, odjałowić nieużytek.

U'rbarmachen, *sn.* =s, **U'rbarmachung**, *sf.* karczowanie *n.*, zamienianie *n.* na rolę, upłodnienie *n.* gruntu.

U'rbedeutung, *sf.* pierwotne znaczenie.

U'rbeginn, *sm.* =es, obacz Uranfang.

U'rbegriff, *sm.* =es, *pl.* =e, pierwotne, pierwiastkowe pojęcie.

U'rbeſtandteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, podstawowy składnik.

U'rbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, pierwotny mieszkaniec.

U'rbild, *sn.* =es, wzór pierwotny, prawzór *m.*; oryginał *m.*, prototyp *m.*

U'rbildlich, *adi.* typiczny, pierwowzorowy.

U'rbildung, *sf. pl.* =en, samospłodzenie *n.*, samopowstanie *n.*

U'rchriſt, *sm.* =en, *pl.* =en, pierwszy chrześcijanin.

U'reigen, *adi.* właściwy, oryginalny.

U'reigenheit, *sf.*, **U'reigentum**, *sm.* właściwość *f.*, oryginalność *f.*

U'reinwohner, *sm.* =es, *pl.* —, obacz Urbewohner.

U'relternmutter, *sf. pl.* =mütter, praprababka *f.*

U'reltern, *spl.* unſere — nasi praojcowie.

U'relternvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, prapradziadek *m.*

U'renkel, *sm.* =s, *pl.* —, prawnuk *m.*

U'renkelin, *sf. pl.* =nen, prawnuczka *f.*

U'rfarbe, *sf. pl.* =n, pierwotny kolor.

Ur'fehde, *sf.* przysięga *f.* niezemszczenia się za krzywdę; — ſchwören przysięgać, że się nie będzie na przyszłość walk prowadzić (hist. wiek. średn.).

U'rfeind, *sm.* =es, *pl.* =e, arcywróg *m.*, dziedziczny wróg.

U'rfidel, *adi.* bardzo wesół.

U'rform, *sf.* kształt pierwiastkowy, praforma *f.*

U'rgebirge, *sn.* góry pierwotne, ościenne.

U'rgeiſt, *sm.* =es, duch pierwotny, praduch *m.*

U'rgelungen, *adi.* nadzwyczajnie udany, arcyudany.

U'rgemein, *adi.* nadzwyczajnie ordynarny, bardzo podły.

Ur'geſchichte, *sf.* pierwotne dzieje, historya *f.* o początkach rodu ludzkiego.

Ur'geſtalt, *sm.* = obacz **Urbild.**

Ur'geſtein, *sn.* -es, *pl.* -e, pokład pierwotny.

Urgie'ren, *va.* (haben) urgować, naglić.

Urgie'rung, *sf.* urgowanie *n.*, naglenie *n.*

Ur'großeltern, *spl.* pradziadkowie.

Ur'großmutter, *sf. pl.* -mütter, prababka *f.*

Ur'großvater, *sm.* -s, *pl.* -väter, pradziad *m.*

Ur'grund, *sm.* -es, pierwotna przyczyna.

Ur'heber, *sm.* -s, *pl.* —, sprawca *f.*, twórca *m.*, autor *m.*, początkodawca *m.*; — ſeines Glückes sprawca jego szczęścia.

Ur'heberin, *sf. pl.* -nen, sprawczyni *f.*, twórczyni *f.*, autorka *f.*

Ur'heberrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* autora, autorskie.

Ur'heberſchaft, *sf.* autorstwo *n.*

Uri'n, *sm.* -(e)s, mocz *m.*, uryna *f.*, mocz *m.*; den — laſſen oddawać, puszczać mocz, urynować.

Urinie'ren, *vn.* (haben) oddawać mocz, urynować, moczyć.

Ur'inblaſe, *sf. pl.* -n, pęcherz moczowy, macharzyna *f.*

Uri'ntreibend, *adi.* pędzący mocz, urynę.

Ur'keim, *sm.* -es, *pl.* -e, pierwotna komórka, pierwotny zarodek.

Ur'kirche, *sf.* pierwotny kościół.

Ur'komiſch, *adi.* arcyzabawny.

Ur'kraft, *sf. pl.* -kräfte, siła pierwotna, prasiła *f.*

Ur'kräftig, *adi.* silny z urodzenia, bardzo silny.

Ur'kunde, *sf. pl.* -n, dokument *m.*, akt *m.*, pismo urzędowe, dyplom *m.*

Ur'kunden, I. *vn.* (haben) von etw. — poświadczyć coś autentycznie; II. *va.* (haben) obacz **Beurkunden.**

Ur'kundenbewahrer, *sm.* -s, *pl.* —, archiwaryusz *m.*

Ur'kundenbeweis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, dowód *m.* z dokumentów.

Ur'kundenfälſchung, *sf. pl.* -en, fałszowanie *n.* dokumentów.

Ur'kundenforſcher, *sm.* -s, *pl.* —, badacz *m.* dokumentów.

Ur'kundenkenntnis, **Ur'kundenlehre**, *sf.* biegłość *m.* w dokumentach.

Ur'kundenſammlung, *sf. pl.* -en, zbiór *m.* dokumentów, aktów.

Ur'kundlich, *adi.* dokumentarny, autentyczny, urzędowny; — deſſen habe ich obiges geſchrieben w dowód czego napisałem powyższe.

Ur'laub, *sm.* -(e)s, urlop *m.*; auf — na urlopie; — von jmdm nehmen pożegnać się z kim; über ſeinen — wegbleiben przekroczyć urlop; — hinter der Tür nehmen wymknąć się bez pożegnania.

Ur'lauber, *sm.* -s, *pl.* —, urlopnik *m.*

Ur'laubsgeſuch, *sn.* -es, *pl.* -e, podanie *n.* o urlop.

Ur'laubsſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, paszport urlopniczy.

Ur'laubsverlängerung, *sf.* przedłużenie *n.* urlopu.

Ur'laut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pierwotny dźwięk.

Ur'le, *sf. pl.* -n, obacz **Ahorn.**

Ur'licht, *sn.* -es, pierwotne światło.

Ur'menſch, *sm.* -en, *pl.* -en, pierwotny człowiek.

Ur'mutter, *sf.* pramatka *f.*

Ur'nacht, *sf.* chaos *m.*

Ur'ne, *sf. pl.* -n, urna *f.*; popielnica *f.*, urna popiołowa, amfora *f.*

Ur'nenförmig, *adi.* w formie, w kształcie urny, amfory.

Ur'nengrab, *sn.* -es, *pl.* -gräber, grobowiec zawierający urny popiołowe.

Ur'ochs, *sm.* -ſen, *pl.* -ſen, obacz **Ur** i **Auerochs.**

Ur'plötzlich, *adi.* niespodziewany, raptowny, nagły, z wielką nagłością; *adv.* niespodziewanie, raptownie, nagle.

Ur'quell, *sm.* -s, prazdrój *m.*, pierwotne źródło.

Ur'ſache, *sf. pl.* -n, przyczyna *f.*, powód *m.*, motyw *m.*; das war die — des Streites to było powodem, przyczyną sporu; tauſend Dank! — Keine — serdeczne podziękowanie! — niema za co; man hat — zu zweifeln możnaby powątpiewać; du haſt nicht — zu danken nie masz za co dziękować; kleine -n große Wirkungen z małej chmury wielki deszcz.

Ur'ſächlich, *adi.* przyczynowy; *adv.* przyczynowo.

Ur'ſächlichkeit, *sf.* przyczynowość *f.*

Ur'ſage, *sf.* legenda *f.*, pierwotna tradycya.

Ur'ſatz, *sm.* -es, aksyomat *m.*, pewnik *m.*, zasada *f.*

Ur'ſchicht, *sf.* pokład pierwotny.

Ur'ſchrift, *sf.* 1) pierwopis *m.*, oryginał *m.*, autograf *m.*; 2) pierwotne pismo.

Ur'ſchriftlich, *adi.* w pierwotnem piśmie.

Ur'ſprache, *sf.* język pierwotny.

Ur'ſprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprünge, początek *m.*, źródło *n.*, zaród *m.*, pochodzenie *n.*; ſeinen — nehmen, haben mieć swoje źródło, swój początek; polniſchen -es pochodzenia polskiego.

Ur'ſprünglich i **Urſprü'nglich**, *adi.* pierwiastkowy, pierwotny, początkowy.

Ur'ſprünglichkeit, *sf.* pierwiastkowość *f.*, pierwotność *f.*

Ur'ſprungzeugnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, świadectwo *n.* pochodzenia.

Ur'ſtamm, *sm.* -es, pierwsze pokolenie.

Ur'ſtier, *sm.* -es, *pl.* -e, byk przedpotopowy.

Ur'ſtoff, *sm.* -es, pierwiastek *m.*, rodnik *m.*, tworzywo *n.*, element *m.*, żywioł *m.*

Ur'stoffslehre, *sf.* atomistyka *f.*

Ur'stoffteilchen, *sn.* =s, atom *m.*, niedziałka *f.*

Ur'stracks, *adv.* obacz Urplötzlich.

Urſuli'nerin, *sf.* Urszulanka *f.* (zakonnica).

Ur'teil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) wyrok *m.*; werdykt *n.*, orzeczenie *n.*; ein — fällen wyrokować, zawyrokować; das — über ihn iſt ſchon gefällt już wyrok na niego zapadł; ſich einem — unterwerfen poddać się wyrokowi; — eines Geſchworenengerichtes werdykt, orzeczenie sądu przysięgłych; — eines Laiengerichtes orzeczenie sądu ławniczego; 2) sąd *m.*, osądzenie *n.*, zdanie *n.*, orzeczenie *n.*; meinem — nach według mego zdania; ſich ein — über etw. bilden wyrobić sobie sąd o czem; er hat ein richtiges — ma trafny sąd; ein — abgeben wypowiedzieć sąd, zdanie; ein Salomoniſches — sąd Salomonowy; ſich über etw. ein — bilden wyrobić sobie zdanie o czem; nach dem — von Sachverſtändigen według orzeczenia biegłych.

Ur'teilen, *vn.* (haben) 1) wyrokować, zawyrokować, orzec, sądzić; 2) sądzić, osądzić, osądzać, orzec; nach ſeinen Reden zu — sądzić po jego mowie; über etw. — wie der Blinde von der Farbe prawić jak ślepy o kolorach; nach ſich von anderen — osądzać kogo według siebie; nach dem äußeren Scheine — osądzać z pozorów; wie urteilt man über ſie? jakie są zdania co do niej? jak mówią o niej?; ich kann darüber nicht — nie mogę o tem sądzić; darüber kann er nicht — on tego osądzić nie może, to nie podlega jego kompetencyi.

Ur'teilseröffnung, *sf.* ogłoszenie *n.* wyroku.

Ur'teilsfähig, *adi.* kompetentny do orzeczenia, zdolny do osądzenia.

Ur'teilsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* do osądzenia, kompetencya *f.*

Ur'teilskraft, *sf.*, **Ur'teilsvermögen**, *sn.* =s, obacz Urteilsfähigkeit.

Ur'teilsfällung, *sf.* wypowiedzenie *n.*, ogłoszenie *n.* wyroku, zawyrokowanie *n.*

Ur'teilsſpruch, *sm.* =es, wyrok *m.*, werdykt *m.*

Ur'teilsvollſtreckung, *sf.* wykonanie *n.* wyroku.

Ur'text, *sm.* =es, *pl.* =e, tekst oryginalny.

Ur'tiere, *sn. pl.* pierwotniaki *pl.*

Ur'typus, *sm.* pierwowzór *m.*

Ur'ureltern, *spl.* praojcowie, prarodzice, protoplaści, antenaci *pl.*

Ur'urenkel, *sm.* =s, *pl.* —, praprawnuk *m.*

Ur'urgroßmutter, *sf. pl.* =mütter, praprababka *f.*

Ur'urgroßvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, prapradziad *m.*

Ur'vater, *sm.* =s, praojciec *m.*; antenat *m.*, protoplasta *m.*

Ur'vermögen, *sn.* =s, zdolność pierwotna.

Ur'vernunft, *sf.* prarozum *m.*, rozum boski.

Ur'verſammlung, *sf.* zgromadzenie pierwotne.

Ur'volk, *sn.* =es, naród pierwotny.

Ur'vorfahr, *sm.* =en, *pl.* =en, praojciec *m.*, praszczur *m.*

Ur'wahl, *sf. pl.* =en, prawybór *m.*

Ur'wähler, *sm.* =s, *pl.* —, prawyborca *m.*

Ur'wahlverſammlung, *sf.* zgromadzenie prawyborcze.

Ur'wald, *sm.* =es, *pl.* =wälder, las dziewiczy.

Ur'welt, *sf.* świat pierwotny, przedpotopowy.

Ur'weltlich, *adi.* pierwotny, przedpotopowy.

Ur'weſen, *sn.* =s, stworzenie pierwotne, żywioł *m.*

Ur'wort, *sn.* =es, wyraz pierwotny, źródłosłów.

Ur'wüchſig, *adi.* naturalny, oryginalny.

Ur'zeit, *sf.* zamierzchły, przedhistoryczny czas.

Ur'zeugung, *sf.* samopłodzenie *n.*, samopowstanie *n.*

Ur'zuſtand, *sm.* =es, *pl.* =ſtände, stan pierwotny.

Ur'zweck, *sm.* =es, *pl.* =e, pierwotny cel.

Uſa'nce, (wym. ũzans), *pl.* =n, zwyczaj przyjęty.

U'ſo, *sm.* =s, termin wypłaty zwyczajem ustalony.

Uſurpatio'n, *sf. pl.* =en, uzurpacya *f.*, bezprawne przywłaszczenie.

Uſurpa'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, uzurpator *m.*, przywłaszczyciel *m.*

Uſurpie'ren, *va.* (haben) uzurpować, przywłaszczać.

U'ſus, *sm.* zwyczaj *m.*

Utenſi'lien, *spl.* przybory *pl.*, sprzęty *pl.*, narzędzia *pl.*, instrumenta *pl.*

U'terus, *sm.* macica *f.* = Gebärmutter.

Utiliſatio'n, *sf.* zużytkowanie *n.*, utylizacya *f.*

Utiliſie'ren, *va.* (haben) zużytkować.

Utilita'rier, *sm.* =s, *pl.* —, oportunista *m*, człowiek oglądający się wyłącznie na pożytek materyalny.

Utilitari'smus, *sm.* utylitaryzm *m.*, dążenie *n.* do osiągnięcia jak największych korzyści.

Utopie', *sf. pl.* =n, utopia *f.*, urojenie *n.*

Uto'piſch, *adi.* urojony.

Utopi'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, utopista *m.*

Utraqui'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, utrakwista *m.*, dwujęzyczny *m.*

Utraqui'ſtiſch, *adi.* utrakwistyczny, dwujęzyczny.

U'zen, *va.* (haben) naciągać, brać na kawał kogo.

V.

V, v, *n.* v, dwudziesta druga litera abecadła niemieckiego; skrócenia: v. H. = von Hundert od stu; v. Chr. = vor Christo, vor Christus, vor Christi Geburt, przed Chrystusem.

Vaca'nt, *adi.* obacz Vakant.

Vaca'nz, *sf. pl.* -en, obacz Vakanz.

Vaccinatio'n, Vakzinatio'n, *sf.* szczepienie *n.* ospy, wakcynacya *f.*

Vaccinie'ren, Vakzinie'ren, *va.* (haben) szczepić ospę.

Vademe'cum, Vademe'kum, *sn.* -(s), *pl.* -(s), pamiętnik *m.*, notatnik *m.*, podręcznik *m.*

Vag, *adi.* niepewny.

Vagabu'nd, *sm.* -en, *pl.* -en, włóczęga *m.*, wałkoń *m.*, powsinoga *m.*

Vagabundie'ren, *vn.* (haben) włóczyć, wałkonić się.

Vagabu'ndenhaft, *adi.* włóczęgowski.

Vaga'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, włóczęga *m.*, człowiek *m.* bez przytułku.

Vagie'ren, *vn.* (haben) włóczyć się.

Vagi'na, *sf.* obacz Mutterscheide.

Vaka'nt, *adi.* wolny, niezajęty.

Vaka'nz, *sf. pl.* -en, 1) wakans *m.*, miejsce niezajęte, posada nieobsadzona; 2) wakacye *pl.*, ferye *pl.*

Va'kat, *sm.* -(s), *pl.* -s, czysta, niezadrukowana stronica (druk.).

Va'kuum, *sn.* -(s), *pl.* -s, próżnia *f.*

Va'kuumbremse, *sf. pl.* -n, hamulec próżniowy, hamulec ssący.

Va'kuummeter, *sm.* -s, *pl.* —, próżniomierz *m.*

Valentini't, *sm.* -s, *pl.* -e, tlenek *m.* antymonu.

Va'lentinskrankheit, *sf.* choroba św. Walentego, padaczka *f.*, epilepsya *f.*

Vale't, *sn.* -(s), *pl.* -s, pożegnanie *n.*; der Welt — sagen pożegnać się ze światem.

Validie'ren, *va.* (haben) uważnić, walidować.

Valu'ta, *sf. pl.* -en, waluta *f.*, wartość *f.*; stopa mennicza.

Valvatio'n, *sf. pl.* -en, ocenienie *n.*, oznaczenie *n.* wartości, walwacya *f.*, ewaluacya *f.*

Va'mpir i Va'mpyr, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, upiór *m.*, wampir *m.*

Vanda'le, *sm.* -n, *pl.* -n, wandal *m.*, barbarzyniec *m.*

Vanda'lisch, *adi.* barbarzyński.

Vandali'smus, *sm.* wandalizm *m.*, barbarzyństwo *n.*, dzikość *f.*

Vani'lle, *sf.* wanilia *f.*

Vani'llenschokolade, *sf.* czekolada waniliowa.

Vani'lleneis, *sn.* -es, lody waniliowe.

Vani'llenpflanze, *sf.* wanilia *f.* (rośl.).

Vani'llenschote, *sf.* strączek *m.* wanilii.

Va'ria, *sn. pl.* rozmaitości *pl.*

Varia'nte, *sf.* waryant *m.* odmiana *f.*

Variatio'n, *sf. pl.* -en, waryacya *f.*, przemiana *f.*, odmiana *f.*

Variatio'nsrechnung, *sf.* rachunek przemianowy.

Varietä't, *sf. pl.* -en, rozmaitość *f.*; odmiana *f.*

Varieté, *sn.* -s, *pl.* -s, teatr *m.* rozmaitości.

Variie'ren, *va.* i *vn.* (haben) zmieniać; ein Thema — tworzyć waryacye na jakiś temat.

Va'rinastabak, *sm.* -s, tytoń warynasowy.

Vasa'll, *sm.* -en, *pl.* -en, lennik *m.*, hołdownik *m.*, wasal *m.*, poddany *m.*

Vasa'llin, *sf. pl.* -en, leniczka *f.*, hołdowniczka *f.*, wasalka *f.*, poddanka *f.*

Vasa'lleneid, *sm.* -es, *pl.* -e, przysięga hołdownicza.

Vasa'llenpflicht, *sf. pl.* -en, obowiązek lenniczy, hołdowniczy.

Vasa'llenschaft, *sf.*, **Vasa'llentum,** *sn.* -(e)s, lennictwo *n.*, hołdownictwo *n.*

Vasa'llenstaat, *sm.* -es, państwo hołdownicze.

Va'se, *sf. pl.* -n, waza *f.*, wazon *m.*, donica *f.*, doniczka *f.*

Vaseli'n, *sn.* -s, waselina *f.*

Va'senförmig, *adi.* w kształcie wazonu.

Vater, *sm.* -s, *pl.* Väter, ojciec *m.*, rodzic *m.*; mit vielen Kindern gesegneter — ojciec wielu dzieci; er hat einen Spanier zum Vater rodzi się z ojca Hiszpana; nach dem — arten wdać się w ojca; ich habe es -n gegeben dałem to ojcu; der Heilige — Ojciec święty, papież *m.*; zu den Vätern gehen przenieść się do wieczności; unsere Väter nasi przodkowie; die Väter der Stadt ojcowie miasta, radni *pl.* miasta; ich soll — dazu sein utrzymują, że ja jestem autorem tego; er war der — dieser Industrie był twórcą tego przemysłu.

Va'terarm, *sm.* -es, ramię ojcowskie.

Va'ter(s)bruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, stryj *m.*

Va'terbrudersohn, *sm.* -es, *pl.* -söhne, stryjeczny brat.

Vä'terchen, *sn.* -s, *pl.* —, ojczulek *m.*, tatunio *m.*, tatuś *m.*; staruszek *m.*, starowinka *f.*

Va'tererbe, *sn.* -s, ojcowizna *f.*, scheda ojczysta, spadek *m.* po ojcu.

Va'terfreude, *sf. pl.* -n, radość *f.* z ojcostwa; -n erleben doczekać się potomstwa.

Va'terhaus, *sn.* -ses, dom ojcowski, dom ojczysty.

Va'terherz, *sn.* -ens, serce ojcowskie.

Va'terland, *sn.* -es, ojczyzna *f.*

Va'terländiſch, *adi.* ojczysty; **=e Sitten** zwyczaj, obyczaj ojczysty.

Va'terlandsfreund, *sm.* **=eS**, *pl.* **=e**, patryota *m.*

Va'terlandsliebe, *sf.* miłość *f.* ojczyzny.

Va'terlandsverteidiger, *sm.* **=S**, obrońca *m.* ojczyzny.

Vä'terlich, *adi.* ojcowski; **=eS Erbgut**, ojcowizna *f.*; **die =e Gewalt** władza ojcowska; **=e Großmutter** babka po ojcu; **von =er Seite** ze strony ojcowskiej, ze strony ojca; *adv.* po ojcowsku.

Va'terliebe, *sf.* miłość ojcowska.

Va'terlos, *adi.* nie mający ojca, bez ojca.

Va'termord, *sm.* **=eS**, *pl.* **=e**, ojcobójstwo *n.*

Va'termörder, *sm.* **=S**, *pl.* —, 1) ojcobójca *m.*; 2) wysoki kołnierz stojący.

Va'termörderin, *sf. pl.* **=nen**, ojcobójczyni *f.*

Va'termörderiſch, *adi.* ojcobójczy.

Va'ter(s)name, *sm.* **=nS**, imię *n.* ojca, nazwisko *m.* ojca, nazwisko rodzinne.

Va'terpflicht, *sf.* obowiązek *m.*, powinność *f.* ojca, ojcowska.

Va'terrecht, *sn.* **=eS**, *pl.* **=e**, prawo ojcowskie.

Va'terſchaft, *sf.* ojcostwo *n.*

Va'terſchaftsklage, *sf.* skarga *f.* o ojcostwo.

Va'terſchweſter, *sf. pl.* **=n**, stryjenka *f.*

Va'terſchweſterſohn, *sm.* **=eS**, *pl.* **=ſöhne**, stryjeczny brat, kuzyn *m.*

Va'terſchweſtertochter, *sf. pl.* **=töchter**, stryjeczna siostra, kuzynka *f.*

Vä'terſitte, *sf. pl.* **=n**, zwyczaj *m.* ojców, przodków.

Va'terſöhnchen, *sn.* **=S**, *pl.* —, pieszczoszek *m.* tatunia, benjaminek *m.*, spieszczone dziecko.

Va'terſorge, *sf. pl.* **=n**, troska ojcowska.

Va'terſtadt, *sf.* miasto rodzinne, ojczyste.

Va'terſtelle, *sf.* miejsce *n.* ojca; — **an jmnDm vertreten** zastąpić komu ojca, być komu ojcem.

Va'terteil, *sn.* **=eS**, *pl.* **=e**, ojcowizna *f.*, spadek *m.*, scheda *f.* po ojcu.

Va'ter= und mutterlos, *adi.* bez ojca i matki, sierota *f.*

Vatern'ſer, *sn.* **=S**, *pl.* —, ojczenasz *m.*

Va'terwürde, *sf.* godność ojcowska.

Va'terzucht, *sf.* rygor ojcowski.

Vatika'n, *sm.* **=(e)S**, watykan *m.*, stolica papieska.

Vatika'niſch, *adi.* watykański.

Vaudevi'lle, *sn. pl.* **=S**, wodewil *m.*, komedya przeplatana śpiewami = **Singſpiel**.

Ve'da, *sm.* **=(S)**, *pl.* **=S** i **=den**, Weda *f.*, święte księgi Hindusów.

Vede'tte, *sf. pl.* **=n**, wideta *f.*, placówka *f.*, czaty *pl.*, pikieta *f.*

Vedgewood, *sn.* wedżwud *m.* (słynne wyroby garncarskie).

Vegetabi'lien, *sn. pl.*, wegetabilia *pl.*, rośliny *pl.*, pokarmy roślinne.

Vegetabi'liſch, *adi.* roślinny.

Vegetaria'ner, **Vegeta'rier**, *sm.* **=S**, *pl.* —, jarosz *m.*, wegetaryanin *m.*

Vegetaria'niſch, **Vegeta'riſch**, *adi.* wegetaryański, jarski.

Vegetar(ian)i'smus, *sm.* wegetaryanizm *m.*, jarstwo *n.*

Vegetatio'n, *sf.* wegetacya *f.*, roślinność *f.*

Vegetie'ren, *vn.* (haben) wegetować; żyć z dnia na dzień, wlec nędzny żywot.

Vehеme'nz, *sf.* wehemencya *f.*, gwałtowność *f.*

Vehi'kel, *sn.* **=S**, *pl.* —, wehykuł *m.*, pojazd *m.*, wóz *m.*

Ve'hm(e), *sf.* obacz Fehme.

Vei'lchen, *sn.* **=S**, *pl.* —, fiołek *m.*, Hunds—, wildes — dziki fiołek, psi fiołek; weiße — skopki *pl.*

Vei'lchenbeet, *sn.* **=eS**, *pl.* **=e**, grządka *f.* fiołków.

Vei'lchenblau, *adi.* fiołkowy, fioletowy.

Vei'lchenduft, *sm.* **=eS**, *pl.* **=düfte**, zapach *m.* fiołków.

Vei'lchenfreſſer, *sm.* **=S**, *pl.* —, kawaler *m.* z fiołkami, kobieciarz *m.*

Vei'lchenkranz, *sm.* **=eS**, *pl.* **=kränze**, wianek *m.* z fiołków.

Vei'lchenſaft, **Vei'lchenſirup**, sok *m.*, syrup fiołkowy.

Vei'lchenſtein, *sm.* **=eS**, *pl.* **=e**, kamień fiołkowy.

Vei'lchenſtrauß, *sm.* **=eS**, *pl.* **=ſträuße**, bukiet *m.* z fiołków.

Vei'lchenwurz(el), *sf. pl.* **=n**, korzeń fiołkowy.

Vei'tstanz, *sm.* **=eS**, kołowrot *m.*, kołowrocizna *f.*, pląsawica *f.*

Veli'n, *sn.* **=(e)S**, welin *m.*, cienki pergamin; gładki papier.

Veli'npapier, *sn.* **=S**, papier welinowy.

Velleitä't, *sf. pl.* **=en**, zachcianka *f.*, bezsilna chęć.

Velozipe'd, *sn.* **=(e)S**, *pl.* **=e**, welocyped *m.*, kołowiec *m.*, koło *n.*, bicykl *m.*

Velozipedi'ſt, *sm.* **=en**, *pl.* **=en**, welocypedysta *f.*, kolista *m.*, bicyklista *f.*

Ve'ne, *sf. pl.* **=n**, żyła *f.*, wena *f.*

Ve'nenentzündung, *sf.* zapalenie *n.* żył.

Vene'riſch, *adi.* weneryczny; syfilityczny.

Venö'S, *adi.* tyczący się żył; żylasty.

Venti'l, *sn.* **=(e)S**, *pl.* **=e**, wentyl *m.*, przepustnik *m.*, zapadka *f.*, zapórka *f.*, klapka *f.*

Ventilatio'n, *sf.* wentylacya *f.*, przewietrzanie *n.*, przewiewanie *n.*, odświeżanie *n.* powietrza.

Ventilatio'nsgitter, *sn.* **=S**, *pl.* —, krata wentylacyjna.

Ventilatio'nsſchacht, *sm.* **=eS**, *pl.* **=ſchächte**, szyb wentylacyjny.

Ventila'tor, *sm.* **=S**, *pl.* **=en**, wentylator *m.*, przewiewnik *m.*, bąk *m.*

Venti'lbelaſtung, *sf.* obciążenie *n.* wentylu.

Venti'lflügel, *sm.* =s, *pl.* —, skrzydło *n.* u wentylu.

Venti'lhahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, kurek *m.* u wentylu.

Ventilie'ren, *va.* (haben) wentylować, przewiewać, przewietrzać; (przen.:) rozbierać, rozważać.

Venti'lklappe, *sf.* *pl.* =n, klapka *f.* u wentylu.

Venti'lkorb, *sm.* =es, *pl.* =körbe, kosz *m.* wentylu.

Venti'lsitz, *sm.* =es, **Venti'lspiegel**, *sm.* =s, *pl.* —, przylgnia *f.* wentylu, przylgnia *f.* przepustnika.

Venti'lsteuerung, *sf.* stawidło wentylowe, stawidło przepustowe, przepustnikowe.

Ve'nusberg, *sm.* =es, *pl.* =e, pagórek *m.* Wenery.

Ve'nusblätter, **Ve'nusblütchen**, *spl.* krosty *pl.* na twarzy.

Ve'nusdienst, *sm.* =es, kult *m.* Wenery.

Ve'nusdurchgang, *sm.* =es, przejście *n.* Wenery.

Ve'nusfliegenfalle, *sf.* czyścik *m.* (rośl.).

Ve'nusgürtel, *sm.* =s, przepaska *f.* Wenery.

Ve'nushaar, *sn.* =es, *pl.* =e, włos *m.* Wenery (rośl.).

Ve'nusmuschel, *sf.* wenerzystka *f.*, ochędka *f.*

Ve'nusprieſterin, *sf.* *pl.* =nen, kapłanka *f.* Wenery; (przen.:) kurtyzana *f.*

Ve'nusſchuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obuwik *m.*

Ve'nusſpiel, *sn.* =s, zabawa miłosna.

Ve'nusſtern, *sm.* =es, gwiazda *f.* Wenery.

Vera'bfolgen, *va.* (haben) wydać, wręczyć; — laſſen kazać wydać.

Vera'bfolgung, *sf.* *pl.* =en, wydanie *n.*, wręczenie *n.*

Vera'breden, I. *va.* (haben) umówić, umawiać, ułożyć; ſie haben untereinander verabredet umówili między sobą; Tag und Stunde — umówić, oznaczyć dzień i godzinę; II. ſich — *vrefl.* (haben) umówić, ułożyć się.

Vera'bredetermaßen, *adv.* według umowy, umówiwszy się.

Vera'bredung, *sf.* *pl.* =en, umowa *f.*, umówienie *n.* się, zmowa *f.*, układ *m.*; der — gemäß stosownie do umowy; — einer Heirat zmówiny *pl.*

Vera'breichen, *va.* (haben) podać, podawać, oddać; jmndm eine Ohrfeige, eine Tracht Schläge — zaaplikować komu policzek, baty; jmndm eine Arznei — podać komu lekarstwo.

Vera'bſäumen, *va.* (haben) obacz Verſäumen.

Vera'bſcheuen, *va.* (haben) brzydzić się, mieć wstręt do czego, nie cierpieć, nienawidzić czego.

Vera'bſcheuenswert, **Vera'bſcheuenswürdig**, *adi.* obrzydliwy, wstrętny.

Vera'bſcheuen, *sn.* =s, **Vera'bſcheuung**, *sf.* zbrzydzenie *n.*, wstręt *m.*, nienawiść *f.*

Vera'bſchieden, *va.* (haben) odprawić, odprawiać, rozpuścić, pożegnać; jmndn in Ehren — zaszczytnie kogo pożegnać; einen Dienſtboten — odprawić służącą; Militär — rozpuścić wojsko; er wurde dahin verabſchiedet, daß . . . zadecydowano w jego sprawie, że . . .; II. ſich —, *vr.* (haben) (po)żegnać się, ſich mit jmndm — rozstać się z kim.

Vera'bſchiedung, *sf.* odprawa *f.*, rozpuszczenie *n.*, demisya *f.*; pożegnanie *n.*, rozstanie *n.* się.

Veracci'ſen, **Verakzi'ſen**, *va.* (haben) opłacić akcyzę, cło od czego.

Veraccordie'ren, **Verakkordie'ren**, *va.* (haben) ugodzić, ułożyć co; mit einem Arbeiter den Preis — ułożyć się z robotnikiem o cenę, ugodzić cenę.

Vera'chten, *va.* (haben) gardzić, pogardzać, wzgardzić; einen guten Rat ſoll man nicht — nie wolno wzgardzić dobrą radą; das iſt nicht zu — to nie do odrzucania; wer das Leben verachtet, fürchtet den Tod nicht kto życiem gardzi, śmierci się nie boi.

Verä'chter, *sm.* =s, *pl.* —, gardziciel *m.*, pogardzający *m.*

Verä'chterin, *sf.* *pl.* =nen, gardzicielka *f.*, pogardzająca *f.*

Verä'chtlich, *adi.* 1) pogardliwy, wzgardliwy; *adv.* pogardliwie, z pogardą; 2) nikczemny, podły, godzien pogardy; der =ſte Menſch najpodlejszy, najnikczemniejszy z ludzi; ſich — machen stać się pogardliwym.

Verä'chtlichkeit, *sf.* pogardliwość *f.*, wzgardliwość *f.*; nikczemność *f.*, podłość *f.*

Vera'chtung, *sf.* pogardzanie *n.*, pogarda *f.*, wzgarda *f.*; in — leben żyć w pogardzie; mit — des Todes z pogardą życia; jmndn mit — behandeln obchodzić się z kim z pogardą; mit — zurückweiſen odrzucić z pogardą; — an den Tag legen okazywać pogardę.

Vera'chtungswert, **Vera'chtungswürdig**, *adi.* obacz Verächtlich 2).

Verä'hnlichen, *va.* (haben) upodobnić, asymilować.

Vera'llgemeinern, *va.* (haben) rozpowszechniać, uogólniać.

Vera'llgemeinerung, *sf.* *pl.* =en, rozpowszechnianie *n.*, uogólnianie *n.*

Vera'lten, *vn.* (ſein) zestarzeć, przestarzeć; die Schulden — długi przestarzeją; veraltet, *pp.* i *adi.* zastarzały, przestarzały, zadawniony; ein =er Ausdruck zastarzały wyraz; ein =es Übel zaniedbana choroba; zakorzenione zło; eine =e Schuld zadawniony dług.

Vera'nda, *sf.* *pl.* =den, weranda *f.*, werenda *f.*

Verä'nderlich, *adi.* zmienny, odmienny, niestały, chwiejny, niejednaki; =es Wetter zmienna, niestała pogoda; =e Kurſe zmienne, chwiejne kursa; das Barometer ſteht auf — barometr wskazuje zmienną pogodę; das Glück iſt — szczęście jest zmienne; dieſe Frau

iſt ſehr — ta kobieta jest bardzo zmienna.

Verä'nderlichkeit, *sf.* zmienność *f.*, odmienność *f.*, niestałość *f.*

Verä'ndern, I. *va.* (haben) zmienić, zmieniać, odmienić, odmieniać; przeinaczyć, przerobić; ſeine Wohnung — zmienić mieszkanie; die Religion — zmienić religię, wiarę; von Grund aus — przerobić z gruntu; II. ſich —, *vrefl.* (haben) zmienić, odmienić się; 1) ſich zu ſeinem Vorteil — zmienić, odmienić się na swoją korzyść; 2) zmienić miejsce, posadę; 3) ożenić się, wyjść za mąż; zmienić nazwisko.

Verä'nderung, *sf. pl.* =en, zmiana *f.*, odmiana *f.*; eine — vornehmen zaprowadzić, zrobić w czem zmianę, zmienić co; es iſt eine große — in ihm vorgegangen zaszła z nim wielka zmiana; die — lieben lubić odmianę.

Verä'nderungshalber, *adv.* dla zmiany, dla odmiany.

Vera'nkern, *va.* (haben) ankrować, ankrami *pl.* opatrzyć, zapuścić kotwicę; wiązać, ściągać, mocno zabezpieczyć.

Vera'nkerung, *sf. pl.* =en, zakotwowanie *n.*, ankrowanie *n.*, przyciąg m.

Vera'nlagen, I. *va.* (haben) 1) oszacować, obliczyć, taksować; bei der Steuerſchätzung zu hoch — wymierzyć za wysoki podatek; eine neue Steuer — organizować nowy podatek; 2) urządzić, założyć; II. veranlagt, *pp.* i *adi.* gut — dobrego usposobienia, dobrej natury.

Vera'nlagung, *sf. pl.* =en, 1) oszacowanie *n.*, obliczenie *n.*, taksowanie *n.*, wymiar *m.*, organizacya *f.*; 2) urządzenie *n.*, założenie *n.*; 3) usposobienie *n.*, utalentowanie *n.*, dyspozycya *f.*

Vera'nlaſſen, *va.* (haben) 1) polecić komu co; ich habe meinen Sekretär veranlaßt, die Sache zu unterſuchen poleciłem mojemu sekretarzowi zbadać tę sprawę; 2) (s)powodować kogo do czego, dać pochop do czego; pobudzać, sprowadzać; was hat ihn dazu veranlaßt? co go spowodowało do tego? das veranlaßt mich zu dem Glauben to każe mi wierzyć; ich kann mich dazu nicht veranlaßt finden nie widzę powodu po temu; veranlaſſende Urſache powodująca przyczyna.

Vera'nlaſſer, *sm.* =s, *pl.* —, sprawca *m.*, inicyator *m.*

Vera'nlaſſung, *sf.* spowodowanie *n.*, powód *m.*, pochop *m.*, pobudka *f.*; motyw *m.*; inicyatywa *f.*; jmndm zu etw. — geben dać komu powód do czego; ohne — bez powodu; das war die — zum Kriege to było pobudką do wojny; bei jeder — przy każdej sposobności; auf ſeine — z jego polecenia.

Vera'nſchaulichen, *va.* (haben) naocznie przedstawić, uprzytomnić, jasne wyobrażenie, pogląd o czem dać; II. veranſchaulichend, *pp.* i *adi.* =e Methode metoda poglądowa.

Vera'nſchaulichungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek poglądowy.

Vera'nſchlagen, *va.* (haben) (o)szacować, oceniać, taksować; die Koſten — oznaczyć koszta, preliminarz, sporządzać kosztorys; zu hoch — za wysoko oszacować, otaksować.

Vera'nſchlagung, *sf.* oszacowanie *n.*, ocenianie *n.*, taksowanie *n.*; preliminarz *m.*

Vera'nſtalten, *va.* (haben) urządzać, urządzić, wyprawić, przygotować; ein Feſt — urządzić zabawę; eine feierliche Mahlzeit — wyprawić uroczystą biesiadę; eine neue Ausgabe — przygotować nowe wydanie; eine Verſöhnung zwiſchen zwei Perſonen — pośredniczyć w pojednaniu dwóch osób.

Vera'nſtaltung, *sf. pl.* =en, urządzenie *n.*, wyprawienie *n.*, przygotowanie *n.*; =en zu etw. treffen poczynić przygotowania do czego.

Vera'ntworten, I. *va.* odpowiadać za co, bronić czego, usprawiedliwić co; was ich getan habe, das werde ich — odpowiadam za to, com zrobił; das will ich ſchon — biorę to na swoją odpowiedzialność; II. ſich —, *vr.* (haben) usprawiedliwiać, usprawiedliwić się, bronić się; ſich wegen etw. bei jmndm — usprawiedliwiać się przed kim z czego, zdać sprawę przed kim z czego.

Vera'ntwortlich, *adi.* odpowiedzialny; jmndn für etw. — machen czynić kogo odpowiedzialnym za co; gegenſeitig — niepodzielnie, łącznie, solidarnie, odpowiedzialny; 2) dający się usprawiedliwić.

Vera'ntwortlichkeit, *sf. pl.* =en, odpowiedzialność *f.*; gegenſeitige — solidarność *f.*, łączność *f.*; die — auf ſich nehmen wziąć na siebie odpowiedzialność.

Vera'ntwortung, *sf.* odpowiedzialność *f.*, obrona *f.*, usprawiedliwienie *n.*; ich tue es auf eigene — czynię to na własną odpowiedzialność; jmndn zur — ziehen, pociągnąć kogo do odpowiedzialności.

Vera'ntwortungsrede, *sf.* mowa obronna, obrona *f.*, apologia *f.*

Vera'ntwortungsſchrift, *sf.* pismo obronne, usprawiedliwiające.

Vera'rbeiten, *va.* (haben) 1) wyrabiać, przerabiać, urabiać; obrobić; dieſer Stoff läßt ſich nicht gut — ten materyał nie daje się dobrze użyć, obrobić; verarbeitetes Eiſen obrobione żelazo; den Hanf zu Stricken — przerobić konopie na sznury; 2) die Speiſen — przetrawić potrawy; geiſtig — przetrawić umysłowo; 3) jmndn — obrabiać, krytykować kogo.

Vera'rbeitung, *sf.* wyrabianie *n.*, przerobienie *n.*, obrobienie *n.*, urobienie *n.*; przetrawienie *n.*

Vera'rgen, *va.* (haben) jmndm etw. — wziąć komu

co za złe, ganić kogo za co; ich werde es Ihnen nicht — nie wezmę panu tego za złe.

Vera'rmen, *vn.* (sein) zubożeć; podupaść.

Vera'rmung, *sf.* zubożenie *n.*, pauperyzm *m.*

Verä'steln, Vera'sten, *va.* i sich —, *vr.* (haben) rozgałęzić, rozdzielić na gałęzie, rozgałęzić się.

Verä'st(el)ung, *sf. pl.* -en, rozgałęzienie *n.*

Veratri'n, *sn.* weratryna *f.*

Verauktionie'ren, *va.* (haben) sprzedawać na licytacyi, licytować.

Verauktionie'rung, *sf. pl.* -en, sprzedaż *m.* na licytacyi, licytacya *f.*, przetarg *m.*

Verau'sgaben, *va.* (haben) wydać, wydawać, wyłożyć, łożyć na co; ich habe alles Geld verausgabt wydałem wszystkie pieniądze; sich verausgabt haben ogołocić się.

Verau'sgabung, *sf.* wydatek *m.*, wydatki *pl.*

Verau'slagen, *va.* (haben) wykładać, wyłożyć.

Verä'u'ßerlich, *adi.* mogący być przedanym.

Verä'u'ßerlichkeit, *sf.* możność *f.* sprzedania.

Verä'u'ßern, *va.* (haben) sprzedawać, sprzedać, zbyć.

Verb, *sn.* -s, *pl.* -en, obacz Verbum.

Verba'cken, verbacke, verbäckst, verbäckt, verbuk i verbackte, habe verbacken, *va.* 1) ich habe das ganze Mehl — wypotrzebałem, zużytkowałem całą mąkę na pieczywo; 2) *vn.* (sein) das Brot ist — chleb jest źle wypieczony.

Verba'l, Verba'lisch, *adi.* słowny, dosłowny; czasownikowy.

Verba'ladjektiv, *n.* -s, przymiotnik czasownikowy.

Verba'linjurie, *sf.* słowna obraza, obelga *f.*

Verba'llhornen, *va.* (haben) przekręcić; einen Namen — przekręcić nazwisko.

Verballhornung, *sf. pl.* -en, przekręcenie *n.*

Verba'nd, *sm.* -es, *pl.* -bände, 1) związek *m.*, złączenie *n.*; 2) związek *m.*, stowarzyszenie *n.*; der — der Buchdrucker związek *m.* drukarzy; 3) opatrunek *m.*, bandaż *m.*; den — anlegen nałożyć opatrunek; 4) układ *m.*, wiązarek *m.* (w dachu); — eines Flosses pas *m.*

Verba'ndapparat, *sm.* -es, *pl.* -e, przyrząd *m.* do opatrunku.

Verba'ndbalken, *sm.* -s, *pl.* —, wiązarek *m.*

Verba'ndeln, Verbä'ndeln, *va.* (haben) 1) robić wiązania; 2) wiązać tasiemką *f.*; 3) viel Zeit — napsuć dużo czasu; 4) wyswatać, ożenić.

Verba'ndholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, obacz Verbandbalken.

Verba'ndkasten, *sm.* -s, *pl.* -kästen, skrzynka opatrunkowa.

Verba'ndlehre, *sf.* nauka *f.* o opatrunkach.

Verba'nd(s)mitglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, członek *m.* związku, stowarzyszenia.

Verba'ndtarif, *sm.* -es, *pl.* -e, taryfa związkowa.

Verba'ndverkehr, *sm.* -(e)s, ruch związkowy.

Verba'ndzeug, *sn.* -(e)s, opatrunki *pl.*

Verba'ndzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój opatrunkowy.

Verba'ndzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg związkowy.

Verba'nnen, *va.* (haben) wygnać, skazać na wygnanie, oddalić, wyrugować; jmndn aus dem Lande — wygnać kogo z kraju; jmndn auf seine Güter — internować kogo w jego dobrach; nach Sibirien — zesłać na Sybir; etw. aus dem Herzen — wyrugować co z serca.

Verba'nnte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, wygnaniec *m.*, zesłaniec *m.*, tułacz *m.*

Verba'nnung, *sf. pl.* -en, wygnanie *n.*, zesłanie *n.*, deportacya *f.*; in die — schicken wysłać kogo na wygnanie; freiwillig in die — gehen skazać się na dobrowolne wygnanie.

Verba'nnungsort, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce *n.* wygnania.

Verba'nnungsurteil, *sn.* -s, wyrok *m.* wygnania.

Verbarrikadie'ren, *va.* (haben) zabarykadować.

Verbau'en, I. *va.* (haben) 1) zabudować; einem Hause die Aussicht — zabudować budynkowi widok; 2) źle zbudować; 3) włożyć dużo w budowlę; II. sich —, *vr.* (haben) 1) przeliczyć się w budowaniu; 2) die Zeche verbaut sich kopalnia się opłaca.

Verbau'ern, *vn.* (sein) schłopieć.

Verbei'ßen, verbeiße, verbeißest i verbeißt, verbiß, habe verbissen, I. *va.* 1) zakąsić, przekąsić, przegryźć; 2) zęby zacisnąć, zaciąć dla przytłumienia czego, tłumić; ich mußte den Schmerz — musiałem zęby zacisnąć z bólu; das Lachen — tłumić, powstrzymywać śmiech; 3) ugryźć koniec czego; (przen.:) der Redner verbeißt die Wörter mowca połyka końce wyrazów; II. sich —, *vr.* (haben) zaciąć się, zęby utkwić w czem, (o psach); er hat sich darauf verbissen zaciął się na to.

Verbe'llen, *va.* (haben) szczekać na zwierza postrzelonego.

Verbe'ne, *sf. pl.* -n, werbena *f.*

Verbe'rgen, verberge, verbirgst, verbirgt, verbarg, habe verborgen, I. *va.* skryć, ukryć co; zakrywać, przechować, przechowywać; taić, zataić; eine Schuld — ukrywać winę; vor Ihnen kann man nichts — przed panem nie można niczego ukryć, zataić; II. sich —, *vr.* skryć się, ukryć się, ukrywać się; er verbirgt sich vor dem Feinde ukrywa się przed nieprzyjacielem.

Verbe'rgen, *sn.* -s, **Verbe'rgung**, *sf.* ukrywanie *n.*, zatajanie *n.*, tajenie *n.*

Verbe'sserer, *sm.* -s, *pl.* —, poprawiacz *m.*, naprawiacz *m.*, korrektor *m.*; reformator *m.*

Verbe'sserlich, *adi.* dający się poprawić.

Verbe'ſſern, I. *va.* (haben) poprawić, poprawiać, ulepszać, ulepszyć; dieſe Aufgabe muß verbeſſert werden to zadanie musi być poprawione; ſeine Lage — poprawić położenie; eine Maſchine — ulepszyć maszynę; Kulturen — ulepszyć, ameliorować kultury; den Text — korygować tekst, treść; verbeſſerte Auflage poprawione wydanie; er hat ſich ſeine Lage verbeſſert poprawił swoje położenie, polepszył swój byt; II. ſich —, *vr.* (haben) poprawić się.

Verbe'ſſerung, *sf. pl.* -en, poprawianie *n.*, poprawienie *n.*; poprawa *f.*, poprawka *f.*; korygowanie *n.*; ulepszenie *n.*; amelioracya *f.*; reforma *f.*

Verbe'ſſerungsantrag, *sm.* -es, *pl.* -anträge, poprawka, wniosek uzupełniający.

Verbe'ſſerungsfähig, *adi.* zdolny do poprawy.

Verbe'ſſerungskoſten, *pl.* koszta *pl.* amelioracyjne.

Verbe'ſſerungsmittel, *sn. pl.* środek amelioracyjny.

Verbeu'gen, ſich —, *vr.* (haben) kłaniać, pokłonić, ukłonić się, ukłon oddać.

Verbeu'gung, *sf. pl.* -en, pokłon *m.*, ukłon *m.*, pokłonienie *n.* się.

Verbie'gen, verbiege, verbiegſt, verbiegt, verbog, habe verbogen, I. *va.* zgiąć, zagiąć, skrzywić; ich habe den Schlüſſel verbogen skrzywiłem klucz; verbiege nicht den Teppich nie zaginaj dywana; II. ſich —, *vr.* (haben) zgiąć, zagiąć, skrzywić się; der Schlüſſel hat ſich ganz verbogen klucz się całkiem skrzywił.

Verbie'ten, verbiete, verbieteſt, verbietet, verbot, habe verboten, I. *va.* zakazać, zakazywać, zabronić, zabraniać; jmndm das Haus — zabronić komu bywania w domu; jmndm die Rede, den Mund, das Wort — nakazać komu milczenie; das kann ich ihm nicht — tego mu nie mogę zakazać; die Herausgabe eines Blattes — zabronić wydawnictwa gazety; II. verboten, *pp.* i *adi.* zakazany, zabroniony; verbotene Frucht ſchmeckt am beſten zakazany owoc najlepiej smakuje; verbotener Weg zabroniona droga.

Verbi'lden, *va.* (haben) 1) zepsuć, zeszpecić, źle ukształtować, zdeformować; ein verbildeter Fuß źle ukształtowana noga; 2) fałszywy kierunek nadać wykształceniu; verbildeter Menſch człowiek o wypaczonem wykształceniu.

Verbi'ldlichen, *va.* (haben) obrazowo przedstawić.

Verbi'ldung, *sf.* 1) wykoszlawienie *n.*, wypaczenie *n.*; 2) wypaczone wykształcenie.

Verbi'nden, verbinde, verband, habe verbunden, I. *va.* 1) łączyć, połączyć, związać, powiązać, spajać, spoić; eine Linie verbindet zwei Punkte miteinander linia łączy dwa punkty z sobą; eine Eiſenbahn verbindet die beiden Städte kolej łączy te dwa miasta; das Angenehme mit dem Nützlichen — połączyć przyjemność z użytecznością; — Sie mich telephoniſch mit der Fabrik połącz mnie pan telefonicznie z fabryką; verbindendes Glied ogniwo łączące, spójnia *f.*; ehelich — połączyć, kojarzyć węzłem małżeńskim; ich verbinde hiemit den Wunſch równocześnie wyrażam życzenie; die Freundſchaft, welche uns verbindet przyjaźń, która nas łączy; 2) opatrzyć, opatrywać, obwiązywać, obwiązać, zawiązać; der Arzt hat die Wunde verbunden lekarz opatrzył ranę; jmndm die Augen — zawiązać, obwiązać komu oczy; 3) zobowiązać; Sie werden mich dadurch ſehr bardzo mnie pan tem zobowiążesz, będę panu za to bardzo zobowiązanym; jmndn zu etw. — zobowiązać, obligować kogo do czego; das iſt für mich nicht verbindend to nie jest obowiązujące dla mnie; 4) durch Zement — cementem spoić; zwei Metallſtücke — skuć dwa kawałki metalu; ein Faß — obić beczkę; zwei Balken — zespoić dwie belki; 5) źle związać, źle oprawić; ein Buch — książkę źle oprawić, poprzekładając arkusze; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) łączyć, złączyć, połączyć, związać się; ſich ehelich — połączyć się węzłem małżeńskim; ſich geſchäftlich mit jmndm — zrobić do spółki interesa; ſich chemiſch — chemicznie się połączyć; ſich zu einem Bündnis — złączyć się w sojusz; 2) zobowiązać się; ich habe mich dazu verbunden zobowiązałem się do tego; III. verbunden, *pp.* i *adi.* obacz: Verbunden.

Verbi'ndend, *adi.* 1) syntetyczny; 2) obowiązujący, obowiązkowy.

Verbi'ndlich, *adi.* 1) obowiązujący, obowiązkowy; ein -es Geſetz ustawa obowiązująca; 2) (z)obowiązany; ich will niemandem — ſein nie chcę być nikomu zobowiązanym; ſich zu etw. — machen zobowiązać się do czego; ſich jmndm — machen zobowiązać sobie kogo; 3) przyjemny, miły; jmndm etw. -es ſagen powiedzieć komu coś uprzejmego, grzecznego, powiedzieć komu komplement; meinen -ſten Dank najuprzejmiej za to dziękuję; najserdeczniejsze podziękowanie.

Verbi'ndlichkeit, *sf. pl.* -en, 1) moc obowiązująca; die — eines Geſetzes moc obowiązująca, ważność *f.* ustawy; 2) zobowiązanie *n.*, obowiązek *m.*; eine — auf ſich nehmen, wziąć na siebie zobowiązanie; -en eingehen zaciągnąć zobowiązania; ſeinen -en nachkommen zadośćuczynić zobowiązaniom; er hat mir dadurch eine — auferlegt nałożył tem samem na mnie obowiązek; ohne — bez zobowiązania, bez obliga, bez gwarancyi; Anerbietungen ohne — oferty nieobowiązujące; 3) uprzejmość *f.*, grzeczność *f.*, komplement *m.*

Verbi'ndung, *sf. pl.* -en, 1) także **Verbinden**, *sn.* -s,

wiązanie *n.*, związanie *n.*, złączenie *n.*, spojenie *n.*, spajanie *n.*; 2) połączenie *n.*; chemiſche — połączenie chemiczne; — zu Waſſer komunikacya wodna; telegraphiſche, telephoniſche — połączenie telegraficzne, telefoniczne; ich ſtehe mit dieſem Bankhaus in — jestem z tym domem bankowym w stosunkach; in brieflicher — ſtehen być w korespondencyi; =en anknüpfen nawiązać stosunki; in — treten wejść w styczność, w stosunki; unſere geſchäftlichen =en nasze stosunki handlowe; 3) związek *m.*, unia *f.*, stowarzyszenie *n.*; geheime — tajny związek; ſtudentiſche — związek *m.*, stowarzyszenie *n.* studentów; religiöſe — związek religijny, bractwo *n.*; eheliche — związek małżeński; Handwerker — korporacya rzemieślnicza, cech *m.*

Verbi'ndungsbahn, *sf. pl.* =en, kolej łącząca, łącznica kolejowa.

Verbi'ndungsbolzen, *sm. pl.* —, kołek *m.*, sworzeń spajający.

Verbi'ndungsfunken, *sm. pl.* —, iskra łącząca.

Verbi'ndungsgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, korytarz łączący dwie ubikacye, kuloar *m.*

Verbi'ndungsgeleiſe, *sn.* =s, *pl.* —, tor łączący.

Verbi'ndungsglied, *sn.* =eš, *pl.* =er, ogniwo *n.*

Verbi'ndungskanal, *sm.* =s, *pl.* =kanäle, kanał łączący.

Verbi'ndungsknoten, *sm.* =s, *pl.* —, węzeł limfatyczny.

Verbi'ndungslinie, *sf. pl.* =n, linia łącząca, łącznica *f.*

Verbi'ndungslos, *adi.* i *adv.* bez komunikacyi; bez związku.

Verbi'ndungsmittel, *sn. pl.* —, środek komunikacyjny; środek *m.* połączenia.

Verbi'ndungsrohr, *sn.* =eš, *pl.* =e, **Verbi'ndungsröhre**, *sf. pl.* =n, rura łącząca.

Verbi'ndungsſchiene, *sf. pl.* =n, szyna łącząca.

Verbi'ndungsſtelle, *sf. pl.* =n, punkt *m.* łączenia.

Verbi'ndungsſtrich, *sm.* =eš, *pl.* =e, łącznik *m.* = Bindeſtrich.

Verbi'ndungstau, *sn.* =eš, *pl.* =e, powróz łączący.

Verbi'ndungstür, *sf. pl.* =en, drzwi komunikacyjne.

Verbi'ndungsverhältnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, (chem.) stosunek drobinowy.

Verbi'ndungsweg, *sm.* =eš, *pl.* =e, droga komunikacyjna.

Verbi'ndungswort, *sn.* =eš, *pl.* =e, 1) łącznik *m.* = Kopula; 2) spójnik *m.*

Verbi'ndungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* połączenia; łącznik *m.* = Bindezeichen.

Verbi'ſſen, *adi.* zawzięty; zacięty.

Verbi'ſſenheit, *sf.* zawziętość *f.*, zaciętość *f.*

Verbi'tten, verbitte, verbat, habe verbeten, *va.* wyprosić, zakazać; ich verbitte mir für die Zukunft ſolche Späße wypraszam sobie na przyszłość takie żarty; Kranzſpenden verbeten uprasza się nie posyłać wieńców.

Verbi'ttern, *va.* (haben) jmndm das Leben — goryczą komu życie zaprawić; das hat unſere Freude =tert to popsuło naszą radość; jmndn — rozgoryczyć kogo.

Verbi'tterung, *sf.* rozgoryczenie *n.*

Verbla'ſen, verblaſe, verbläſeſt i verbläſt, verbläſt, verblies, habe verblaſen, I. *va.* 1) (blaſend verbringen) ich habe täglich vier Stunden — trąbiłem, przedąłem dziennie cztery godziny; 2) der Wind hat den Nebel — wiatr rozwiał mgłę; 3) die Glasmaſſe iſt ſchon — masa szklanna już jest wydęta; 4) die Farben — farby lekko rozprowadzić (malarstwo); II. ſich —, *vr.* (haben) wytchnąć, wysapać się.

Verbla'ſſen, *vn.* (ſein) wypłowieć, wyblednąć, stracić kolor.

Verblä'ttern, *vn.* (haben) eine Stelle im Buche — opuścić co, zamylić się przewracając kartki.

Verblei'b, *sm.* =s, ich weiß nichts über den — dieſer Papiere nie wiem, gdzie się te papiery podziały.

Verblei'ben, verbleibe, verbleibſt, verblieb, bin verblieben, *vn.* 1) zostać, pozostać; von all dem iſt mir nichts =blieben z tego wszystkiego nic mi nie zostało; 2) zostawać, obstawać; ich verbleibe bei meiner urſprünglichen Meinung obstaję przy swojem pierwotnem zdaniu; laſſen wir es dabei — pozostańmy przy tem; der ehrliche Name verblieb ihm pozostało mu uczciwe imię; ich verbleibe mit vorzüglicher Hochachtung zostaję ze szczególnem poważaniem.

Verblei'ben, *sn.* 1) es wird dabei ſein — haben to pozostanie tak jak było; 2) unſeres =s iſt nicht hier nie możemy tu pobyć, pozostać; längeres — dłuższy pobyt; beſtändiges — an einem Orte stały pobyt.

Verblei'chen, verbleiche, verbleichſt, verblich, bin verblichen, *vn.* 1) wyblednieć, wypłowieć, zblakować; die Farben ſind ſchon verblichen kolory zbladniały, wypłowiały, zblakowały; die Tinte iſt verblichen atrament zbladł; verblichene Schrift spełzłe pismo; 2) umrzeć; der Verblichene nieboszczyk *m.*

Verblei'en, *va.* (haben) ołowiem zalać, plombować.

Verble'nden, *va.* (haben) osłonić, zaślepić, omamić, otumanić, olśnąć, zalśnąć; das Glück verblendet szczęście zaślepia; ſich durch etw. — laſſen dać się olśnąć, omamić czem; die eine Wand — mur wyłożyć kaflami.

Verble'ndung, *sf.* zaślepienie *n.*, omamienie *n.*; olśnienie *n.*, zalśnienie *n.*; wyłożenie *n.*, obłożenie *n.*

Verblichen, *adi.* obacz Verbleichen.

Verblü'ffen, *va.* (haben) zadziwić, wprowadzić w zdumienie, otumanić; ſich — laſſen dać się odurzyć, zaskoczyć, otumanić; laß dich

nicht —, heißt das elfte Gebot nie daj się omamić, mówi jedynaste przykazanie; verblüfft, *pp.* zdumiony, uderzony, otumaniony.

Verblü'fftheit, *sf.* zdziwienie *n.*, osłupienie *n.*, otumanienie *n.*, omamienie *n.*, zdumienie *n.*

Verblü'hen, I. *vn.* (sein) okwitać, przekwitać, przekwitnąć; (przen.:) dieses Mädchen ist schon verblüht ta dziewczyna już przekwitła; II. verblüht, *pp.* i *adi.* przekwitły; eine =e Schönheit przekwitła piękność.

Verblü'hen, *sn.* =s, przekwitnięcie *n.*, okwitnięcie *n.*

Verblü'men, I. *va.* (haben) przystroić kwiatami, (przen.:) zabarwiać, upiększyć, koloryzować; II. verblümt, *pp.* *adi.* i *adv.* upiększony, zabarwiony, koloryzowany; eufemistyczny, alegoryczny, przenośny, obrazowy; verblümte Rede mowa ogródkami.

Verbluten, *vn.* (sein) i sich —, *vr.* die Wunde — lassen pozwolić krwi płynąć z rany; (przen.:) die Sache hat sich verblutet sprawa poszła w zapomnienie, ucichła.

Verblu'tung, *sf.* ujście *n.* krwi, przekrwawienie *n.*, utrata *f.* krwi.

Verbo'hlen, *va.* (haben) wyłożyć dylami.

Verbo'hren, I. *va.* 1) spoić kołkami, skołkować; 2) przewiercić, źle wywiercić; II. sich —, *vr.* (przen.:) er hat sich in den Gedanken verbohrt zaciął, zacietrzewił się w myśli; III. verbohrt, *pp.* i *adi.* zacięty, zacietrzewiony; ein =er Mensch uparty człowiek, maniak *m.*

Verbo'llwerken, *va.* (haben) ogrodzić, zabarykadować.

Verbolzen, *va.* (haben) utwierdzić kołkami.

Verbo'rgen, *va.* (haben) wypożyczyć.

Verbo'rgen, *adi.* i *adv.* (*pp.* od verbergen) skryty, ukryty, tajny; =e Schubfächer skrytki, ukryte szufladki; im verborgenen w ukryciu; — halten ukrywać.

Verbo'rgenheit, *sf.* ukrytość *f.*, skrytość *f.*, ukrycie *n.*; er lebt in — żyje w ukryciu; die — suchen szukać samotności.

Verbo't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zakaz *m.*; (gerichtliches —) kondykt *m.*

Verbo'ten, *adi.* zakazany, zabroniony, wzbroniony; =e Waren towar zakazany; =er Eingang wstęp wzbroniony; =e Frucht zakazany owoc.

Verbrä'men, *va.* (haben) obszyć, obramować, oblamować; ein Kleid mit Pelz — obszyć suknię futrem.

Verbrä'mung, *sf. pl.* =en, obszycie *n.*, obramowanie *n.*, oblamowanie *n.*

Verbra'nd, *sm.* =(e)s, materyały palne.

Verbra'ten, verbrate, verbrätst, verbrät, verbriet, habe verbraten, *va.* 1) zu viel Butter — wypotrzebować smażąc za dużo masła; 2) smażąc przepalić co.

Verbrau'ch, *sm.* =(e)s, spotrzebowanie *n.*, konsumcya *f.*; rozchód *m.*, odchód *m.*; zużycie *n.*

Verbrau'chen, I. *va.* (haben) użyć, zużyć; potrzebować, wypotrzebować, spotrzebować, konsumować; ich habe viel Papier verbraucht wypotrzebowałem dużo papieru, wyszło mi dużo papieru; der Maurer verbraucht zu seiner Arbeit Kalk und Steine mularz zużywa do swojej roboty wapna i piasku; der ganze Vorrat ist verbraucht cały zapas jest wyczerpany; verbraucht sein być zużytym.

Verbrau'chsgegenstand, *sm.* =es, *pl.* =stände, artykuł konsumcyjny; przedmiot *m.* do codziennego użytku.

Verbrau'chssteuer, *sf. pl.* =n, podatek konsumcyjny.

Verbrau'en, *va.* (haben) na warzenie (piwa) wypotrzebować.

Verbrau'sen, *vn.* (haben i sein) wyburzyć się, przestać szumieć; das Bier hat schon verbrauft piwo już wyszumiało; (przen.:) wyszumieć, uciszyć, uspokoić się; sein Zorn ist schon verbraust jego gniew już wyszumiał, uspokoił się.

Verbre'chen, verbreche, verbrichst, verbricht, verbrach, habe verbrochen, *va.* 1) przewinić, wykroczyć, dopuścić się występku; ich habe doch nichts verbrochen nie popełniłem wszakże żadnej zbrodni; was habe ich verbrochen? w czem zawiniłem? er hat ein Gedicht verbrochen dopuścił się poematu, popełnił wiersz; 2) eine Gerte — skrócić pręt przełamując go.

Verbre'chen, *sn.* =s, zbrodnia *n.*, przestępstwo *n.*, występek *m.*, wykroczenie *n.*, wina *f.*; — gegen Gott oder die Kirche świętokradztwo *n.*; ein — begehen popełnić zbrodnię; jmndm etw. als — anrechnen poczytać komu co za zbrodnię.

Verbre'cher, *sm.* =s, *pl.* —, zbrodniarz *m.*, przestępca *m.*, występca *m.*, winowajca *m.*

Verbre'cherin, *sf. pl.* =nen, zbrodniarka *f.*, winowajczyni *f.*

Verbre'cherisch, *adi.* zbrodniczy, zbrodniarski, występny; =e Handlungsweise zbrodniczy sposób postępowania; =er Charakter zbrodniczy charakter.

Verbre'cherkolonie, *sf. pl.* =n, kolonia karna, osada *f.* dla zbrodniarzy.

Verbre'cherlaufbahn, *sf.* żywot zbrodniczy.

Verbre'cherphysiognomie, *sf. pl.* =n, fizyognomia *f.* zbrodniarza.

Verbrei'ten, I. *va.* (haben) rozszerzać, szerzyć, rozpowszechniać, roznosić, rozpuszczać, rozsiewać; Ideen — rozszerzać idee; einen Geruch — szerzyć woń, zapach falsche Gerüchte — rozpowszechniać fałszywe pogłoski; überall Tod und Schrecken — szerzyć śmierć i zgrozę; eine sehr verbreitete Zeitung bardzo rozpowszechniona ga-

zeta; Licht — szerzyć światło, oświatę; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) rozciągać się, rozszerzać się, szerzyć się, rozchodzić się; das Gift verbreitet ſich über alle Glieder trucizna rozchodzi się po wszystkich członkach; die Flamme verbreitet ſich płomień szerzy się; 2) szerzyć się, rozpowszechniać się, rozchodzić się, krzewić się; es hat ſich das Gerücht verbreitet szerzy, rozpowszechnia, rozchodzi się pogłoska; dieſer Gebrauch hat ſich ſchon weit verbreitet ten zwyczaj bardzo się już rozpowszechnił.

Verbrei'ter, *sm.* -s, *pl.* —, szerzyciel *m.*, rozsiewacz *m.*, rozmnożyciel *m.*, propagator *m.*

Verbrei'tung, *sf.*, **Verbrei'ten**, *sn.* -s, rozszerzanie *n.*, szerzenie *n.*, rozpowszechnianie *n.*, rozsiewanie *n.*, rozpuszczanie *n.*; die — der franzöſiſchen Sprache rozpowszechnienie języka francuskiego; geographiſche — geograficzne rozszerzenie.

Verbre'nnbar, *adi.* spalny.

Verbre'nnbarkeit, *sf.* spalność *f.*

Verbre'nnen, verbrenne, verbrennſt, verbrannte, habe verbrannt, I. *va.* i *vr.* 1) palić, spalić; ich habe das ganze Holz verbrannt spaliłem całe drzewo; zu Aſche — spopielić; die Köchin hat den Braten verbrannt kucharka spaliła, przepaliła pieczeń; die Inder — ihre Toten Indowie palą zmarłych; 2) die Sonne hat das Gras verbrannt słońce spaliło trawę; er hat ein verbranntes Geſicht ma opaloną, ogorzałą twarz; ich habe mich mit heißem Waſſer verbrannt sparzyłem się gorącą wodą; ſich an etw. die Finger — sparzyć sobie na czem palce; ſich die Zunge, den Gaumen — sparzyć sobie język, podniebienie; ſich die Hände an Neſſeln — sparzyć sobie ręce pokrzywą; ſich beim Herd die Hand — spiec sobie rękę przy kuchni; (przen.:) ſich das Maul — sparzyć sobie język; II. *vn.* (bin verbrannt) spalić się; weiches Holz verbrennt ſchneller als hartes Holz miękkie drzewo szybciej się spala aniżeli twarde.

Verbre'nnen, *sn.* -s, spalenie *n.*

Verbre'nnlich, *adi.* obacz Verbrennbar.

Verbre'nnung, *sf.* palenie *n.*, spalenie *n.*; — der Leichen palenie *n.* zwłok ludzkich, kremacya *f.*

Verbre'nnungsprozeß, *sm.* proces *m.* spalenia.

Verbrie'fen, I. *va.* potwierdzić na piśmie; hipotekować; wohl verbriefter Beſitz dobrze utwierdzona własność; verbriefte Rechte poręczone prawo; II. ſich —, *vr.* ręczyć na piśmie.

Verbri'ngen, verbringe, verbringſt, verbringt, verbrachte, habe verbracht, *va.* 1) spędzić, przepędzić; ich habe drei Wochen auf dem Lande verbracht spędziłem trzy tygodnie na wsi; 2) zmarnować, tracić; die Zeit müßig — marnować czas; tracić czas na próżnowaniu; ſein Vermögen — stracić, puszczać majątek; ſeine Jugend in jmnds Dienſten — trawić młodość w czyjej służbie.

Verbrö'ckeln, *va.* (haben) *vn.* (ſein) i *vr.* pokruszyć (się); er hat das Brot verbröckelt pokruszył chleb; das Brot hat ſich verbröckelt chleb pokruszył się.

Verbrü'dern, I. *va.* (haben) bratać, pobratać kogo; II. ſich —, *vr.* (haben) bratać, pobratać się, żyć z sobą poufale, fraternizować.

Verbrü'derung, *sf. pl.* -en, 1) pobratanie *n.*, bratanie *n.* się; 2) pobratymstwo *n.* bractwo *n.*

Verbrü'hen, *va.* i ſich —, *vr.* (haben) sparzyć, oparzyć; sparzyć, oparzyć się.

Verbu'chen, *sf. va.* (haben) wciągnąć do książek.

Verbu'chung, *sf. pl.* -en, zaksiążkowanie *n.*

Verbu'hlen, I. *va.*; 1) przetrwonić na rozpustę; die Zeit — spędzić czas na rozpuście; II. verbuhlt, *pp.* i *adi.* zalotny, lubieżny; -es Weib zalotna, płocha kobieta; -es Weſen zalotność *f.*, kokieterya *f.*

Verbu'hltheit, *sf.* zalotność *f.*, kokieterya *f.*

Ve'rbum, *sn.* -(s), *pl.* -ba i -ben, czasownik *m.*

Verbu'mmeln, I. *va.* 1) Geld — przepuścić, puścić pieniądze; ſeine Zeit — tracić czas na wałęsaniu się; 2) zapomnieć, zapomnąć; II. *vn.* (ſein) lampartować się; er iſt ganz verbummelt zupełnie jest zlampartowany; ein verbummeltes Genie zaniedbany, stracony geniusz.

Verbu'nden, *adi.* 1) połączony; die Kapelle iſt mit dem Schulgebäude — kaplica jest połączona z gmachem szkolnym; es iſt mit Gefahr — połączone jest z niebezpieczeństwem; die damit -en Übel złe strony tej rzeczy; niedrig -es Schiff okręt zbudowany nizko; 2) sprzymierzony; 3) zobowiązany, wdzięczny; ich bin Ihnen dafür ſehr — jestem panu za to bardzo zobowiązany.

Verbü'nden, I. *va.* i *vr.* (haben) sprzymierzyć, połączyć się, konfederować się; II. verbündet, *pp.* i *adi.* sprzymierzony, połączony; die -en Mächte sprzymierzone mocarstwa.

Verbü'ndete(r), *sm.* -en, *pl.* -en, sprzymierzeniec *m.*, związkowy *m.*, sojusznik *m.*, konfederat *m.*

Verbü'rgen, I. *va.* etw. — (za)ręczyć za co; den Schaden — ręczyć za szkodę; ſein Wort — ręczyć słowem, dać słowo w zakład; die Wahrheit dieſer Nachricht kann ich nicht — nie mogę ręczyć za prawdziwość tej wiadomości; II. ſich —, *vr.* (haben) ich verbürge mich dafür, daß er zahlen wird ręczę, gwarantuję za to, że zapłaci; III. verbürgt,

pp. i *adi.* pewny, prawdziwy, autentyczny.

Verbü'rgung, *sf.* poręczenie *n.*, gwarancya *f.*, zapewnienie *n.*, kaucya *f.*

Verbü'ßen, *va.* (haben) seine Strafzeit — odbyć czas kary.

Verbu'tten, *vn.* (sein) skarłowacieć, zaniknąć; ein verbutteter Menſch skarłowaciały, znikomy człowiek.

Verda'chen, *va.* (haben) pokryć dachem.

Verda'cht, *sm.* -(e)s, podejrzenie *n.*, posądzenie *n.*; — haben, hegen mieć, żywić podejrzenie, posądzać; jmnden in — haben mieć kogo w podejrzeniu, podejrzywać, posądzać kogo; — ſchöpfen powziąć podejrzenie; — erregen wzbudzić podejrzenie; mir iſt der — aufgeſtiegen, daß ... nasunęło mi się podejrzenie, że ...; im -e ſtehen, geſtohlen zu haben być o kradzież podejrzanym; der — trifft mich pada na mnie podejrzenie; der — trifft oft den Unſchuldigen podejrzenie pada często na niewinnego.

Verdä'chtig, *adi.* podejrzany; posądzony; -e Worte podejrzane słowa; Ihr Schweigen iſt mir — milczenie pańskie jest mi podejrzanem; des Diebſtahls — ſein być posądzonym o kradzież; das iſt — to jest podejrzane.

Verdä'chtigen, *va.* (haben) podejrzywać; posądzać, mieć w podejrzeniu; ſich ſelbſt — podejrzywać samego siebie.

Verdä'chtigkeit, *sf.* podejrzaność *f.*

Verdä'chtigung, *sf. pl.* -en, podejrzywanie *n.*, posądzanie *n.*, posądzenie *n.*, insynuacya *f.*

Verda'chtsgrund, *sm.* -es, *pl.* -gründe, powód *m.* (do) podejrzenia.

Verda'chtsmoment, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Verdachtsgrund.

Verda'mmen, I. *va.* (haben) 1) skazać, zasądzić; zum Tode — skazać na śmierć; zu einer Geldſtrafe — skazać na grzywnę; 2) potępić, potępiać, wykląć; eine Lehre — potępić naukę; ich will verdammt ſein! chcę być potępionym, niech mnie dyabli wezmą! Gott verdamme mich! niechaj Bóg mnie potępi!; II. verdammt, *pp. adi.* i *adv.* skazany, potępiony, przeklęty, niegodziwy; ewig — na wieki potępiony; das iſt eine -e Geſchichte to przeklęta sprawa; ein -er Streich to dyabli, dyabelski figiel; es iſt — kalt dyablo zimno; — wenig okropnie mało; das iſt ſeine -e Pflicht und Schuldigkeit to jest tylko jego psim obowiązkiem; verdammt! do dyabła!

Verdä'mmen, *va.* (haben) groblą zastawić.

Verda'mmenswert, *adi.* godny potępienia.

Verdä'mmern, I. *va.* (haben) ich habe eine Stunde verdämmert przepędziłem godzinę na marzeniu; II. *vn.* (ſein) zmierzchać.

Verda'mmlich, *adi.* obacz Verdammungswert.

Verda'mmnis, *sf.* potępienie *n.*; Strafe der — kara *f.* potępienia.

Verda'mmung, *sf. pl.* -en, skazanie *n.*, potępienie *n.*; ewige — wieczne potępienie.

Verda'mmungsſpruch, Verda'mmungsurteil, *sn.* -s, wyrok potępiający.

Verda'mmenswert, Verda'mmenswürdig, *adi.* godny potępienia.

Verda'mpfen, I. *va.* (haben) 1) dać wyparować; 2) er hat viel Tabak verdampft wykurzył wiele tytoniu; II. *vn.* (ſein) (wy)parować, wywietrzeć.

Verda'mpfen, *sn.* -s, **Verda'mpfung,** *sf.* wyparowanie *n.*, parowanie *n.*, waporyzacya *f.*

Verda'mpfungsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* waporyzacyi.

Verda'mpfungsſchnelligkeit, *sf.* szybkość *f.* waporyzacyi.

Verda'nken, *va.* (haben) zawdzięczać, zawdzięczyć; ich verdanke ihm vieles im Leben zawdzięczam mu wiele w życiu; ihm haben wir es zu — jemu mamy do zawdzięczenia; dieſen Verweis habe ich dir zu — z twojej łaski dostałem tę burę.

Verdau'en, *va.* i *vr.* (haben) trawić, przetrawić, strawić; ich verdaue alles gut wszystko dobrze trawię; die Speiſen — ſich leicht te potrawy trawią się lekko, są lekko strawne; ich konnte den Aal nicht — nie mogłem strawić węgorza; (przen.:) was du geleſen haſt, mußt du auch — to co czytałeś, musisz też przetrawić; ich kann dieſen Menſchen nicht — nie znoszę tego człowieka.

Verdau'lich, *adi.* strawny, łatwy do strawienia.

Verdau'lichkeit, *sf.* strawność *f.*

Verdau'ung, *sf.*, **Verdau'en,** *sn.* trawienie *n.*; eine gute — haben dobrze trawić; er leidet an ſchlechter — cierpi na niestrawność, dyspepsyę.

Verdau'ungsapparat, *sm.* -(e)s, narząd *m.* trawienia.

Verdau'ungsbeſchwerde, *sf. pl.* -n, dolegliwość *f.* przy trawieniu.

Verdau'ungsgeſchäft, *sn.* -es, sprawa *f.* trawienia.

Verdau'ungskanal, *sm.* -s, droga *f.* trawienia.

Verdau'ungskraft, *sf.* siła *f.* trawienia.

Verdau'ungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* na trawienie.

Verdau'ungsorgan, *sn.* -es, *pl.* -e, organ *m.* trawienia.

Verdau'ungsſaft, *sm.* -es, *pl.* -ſäfte, sok żołądkowy.

Verdau'ungsſchwäche, *sf.* osłabione trawienie, dyspepsya *f.*

Verdau'ungsſtoff, *sm.* -es, *pl.* -e, pepsyna *f.*

Verdau'ungsſtörung, *sf. pl.* -en, zaburzenie żołądkowe, niestrawność *f.*

Verdau'ungswerkzeug, *sn.* -es, obacz Verdauungsorgan.

Verde'ck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pokład *m.* (na okręcie); 2) — eines Wagens dach *m.* powozu; Sitz— eines Omnibus imperyał *m.*, dach omnibusowy.

Verde'cken, I. *va.* (haben) pokryć, okryć, przykryć, zakryć; zamaskować, osłonić; er verdeckt gern die Fehler anderer on chętnie osłania, pokrywa wady drugich; II. verdeckt, *pp.* i *adi.* ein verdeckter Wagen kryty powóz; (przen.:) in =en Worten ogródkami.

Verde'ckſitz, *sm.* =es, *pl.* =e, siedzenie *n.* na pokładzie, na dachu (omnibusu).

Verde'nken, verdenke, verdenkſt, verdenkt, verdachte, habe verdacht, *va.* jmndm etw. — wziąć komu co za złe; Sie werden es mir nicht — pan mi tego nie weźmie za złe.

Verde'rb, *sm.* =s, zguba *f.*, ruina *f.*; das iſt der — der Geſundheit to jest ruina dla zdrowia.

Verde'rben, verderbe, verdirbſt, verdirbt, verdarb, verdärbe i verdürbe, verdorben, I. *vn.* (ſein) psuć się, zepsuć, popsuć się; zniszczyć się; dieſes Obſt iſt verdorben te owoce są zepsute, zgniłe; an ihm iſt ein Soldat verdorben byłby dobrym żołnierzem; dazu bin ich verdorben nie jestem stworzony do tego; ſie ſind verdorben, geſtorben zginęli, zmarli; II. *va.* (habe) zepsuć, popsuć kogo, co; zniszczyć, niszczyć; er hat ſich die Augen verdorben popsuł sobie oczy; der Regen hat den Hut verdorben deszcz zniszczył kapelusz; — Sie nicht den Preis nie psuj pan ceny; jmndm die Freude an etw. — popsuć komu radość z czego; ſeine Geſundheit — zniszczyć sobie zdrowie; ſich den Magen — popsuć sobie żołądek; das Geſchäft wurde verdorben popsuto interes; er hat mir die Kinder verdorben zepsuł mi dzieci; es mit jmndm — narazić się komu; es mit niemandem — z każdym być na najlepszej stopie; (także verderbte, verderbt), jmndn ſittlich — popsuć kogo moralnie; böſe Beiſpiele — gute Sitten z kim kto obstaje, takim się staje; luſtig leben, ſelig ſterben, heißt dem Teufel das Spiel — używaj świata, lecz miej z cnoty chlubę, pomieszasz dyabłu na duszę rachubę.

Verde'rben, *sn.* =s, 1) zepsucie *n.*; korupcya *f.*, deprawacya *f.* dem — unterworfen podlegać zepsuciu *n.*; das Fleiſch vor dem — bewahren ochronić mięso od zepsucia; 2) zguba *f.*, ruina *f.*; das iſt ſein — to jest jego zgubą, ruiną; jmndn ins — ſtürzen wtrącić kogo w nieszczęście, popchnąć kogo do zguby; (przen.:) am Rande des =s ſtehen stać nad brzegiem przepaści; jmndm zum — gereichen stać się czyją zgubą; der Weg des =s droga do zguby.

Verde'rbenbringend, *adi.* zgubny.

Verde'rber, *sm.* =s, *pl.* —, 1) niszczyciel *m.*, ten co psuje, psotnik *m.*; 2) uwodziciel *m.*, ten co szerzy zepsucie.

Verde'rblich, *adi.* 1) łatwo się psujący, ulegający zepsuciu; das iſt eine leicht =e Ware ten towar łatwo ulega zepsuciu; 2) zgubny, szkodliwy; das könnte Ihnen — werden to mogłoby być zgubnem dla pana; =e Lektüre lektura szkodliwa; =e Lehrmeinungen doktryna korumpująca.

Verde'rblichkeit, *sf.* zgubność *f.*, szkodliwość *f.*

Verde'rbnis, *sf.* i *sn.* =ſſes, 1) obacz Verderben; 2) zepsucie *n.*, korupcya *f.*, upadek moralny, skażenie *n.*, deprawacya *f.*, zgnilizna *f.*; das — unſeres Zeitalters zgnilizna naszego wieku.

Verde'rbt, *adi.* zepsuty; =e Sitten zepsute obyczaje.

Verde'rbtheit, *sf.* zepsucie *n.*, korupcya *f.*, deprawacya *f.*, degeneracya *f.*

Verden'tlichen, *va.* (haben) objaśnić, wyjaśnić, uprzytomnić.

Verden'tſchen, *va.* (haben) 1) na język niemiecki przełożyć, przetłumaczyć; 2) zniemczyć, germanizować.

Verden'tſchung, *sf.* przekład *m.*, tłumaczenie *n.* na niemiecki język.

Verdi'chtbar, *adi.* zgęszczalny.

Verdi'chten, I. *va.* (haben) zgęszczać, kondensować; II. ſich —, *vr.* (haben) zgęszczać się.

Verdi'chter, *sm.* =s, *pl.* —, zgęszczalnik *m.*

Verdi'chtung, *sf.* *pl.* =en, zgęszczenie *n.*, zgęszczanie *n.*, kondensacya *f.*; die — des Dampfes skroplenie *n.* pary.

Verdi'chtungsapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kondensator *m.*, aparat *m.* do zgęszczania.

Verdi'cken, I. *va.* zgęścić; eine Flüſſigkeit durch Einkochen — zgęścić płyn przez wygotowanie; kondensować; II. ſich —, *vr.* (haben) zgęstnąć, zgęstnieć, ściąć się.

Verdi'cken, *sn.* =s, **Verdi'ckung**, *sf.* zgęstnienie *n.*

Verdie'nen, *va.* (haben) 1) zarobić, zarabiać, zyskać; ich verdiene täglich vier Kronen zarabiam dziennie cztery korony; ſeinen Lebensunterhalt — zarobkować na życie; viel an einer Sache — zarobić, zyskać dużo na jakiej sprawie; man verdient dabei nicht das Salz zur Suppe nie zarabia się przytem ani na pietruszkę; das hat er ſich ſauer verdient uczciwie na to zarobił; was haſt du dabei verdient? ileś na tem zyskał? 2) zasłużyć na pochwałę, karę; er verdient, geſtraft zu werden zasługuje na karę, być ukaranym; das verdient nicht, beantwortet zu werden to nie zasługuje na odpowiedź; das habe ich um Sie nicht verdient nie zasłużyłem sobie u ciebie na to, nie spodziewałem się tego po tobie; damit hat er ſich den Dank unſerer Familie verdient zasłużył sobie tem na wdzięczność naszej rodziny; er verdient es to mu się należy; 3) er hat ſich um das

Vaterland ſehr verdient gemacht wielkie położył dla ojczyzny zasługi; er hat ſich um dieſe Angelegenheit ſehr verdient gemacht zasłużył się bardzo w tej sprawie; ein verdienter Mann zasłużony człowiek; der verdienteſte Mann najzasłużeńszy mąż.

Verdie'nſt, *sm.* i *sn.* -eš, *pl.* -e, 1) (przeważnie *m.*) zarobek *m.*, zysk *m.*; das iſt mein ganzer — bei der Sache to jest cały mój zarobek, zysk przy tej sprawie; wenig — haben zarabiać mało; es iſt kein — dabei na tem się nie zarabia; wie der —, ſo der Gewinſt jaka praca taka płaca; 2) (przeważnie *n.*) zasługa *f.*; ein Mann von — zasłużony mąż, mąż o zasługach; nicht ganz ohne — ſein nie być całkiem bez zasługi; es iſt ſein —, daß ... jest to jego zasługą, że ...; ſeine -e um die Stadt jego zasługi około miasta; wie das —, ſo der Ruhm jaka zasługa, taka sława; das — wird ſelten belohnt zasługa nie często znajduje nagrodę.

Verdie'nſtlich, *adi.* 1) pożyteczny, użyteczny, będący zasługą, zasługujący na wdzięczność, zasługę; 2) intratny, lukratywny, zyskowny, korzystny.

Verdie'nſtlichkeit, *sf.* zasługa *f.* (jako przymiot), zasłużoność *f.*, pożyteczność *f.*

Verdie'nſtlos, *adi.* i *adv.* 1) nie mający zarobku, zysku; bez zarobku; 2) nie mający zasługi, bez zasługi.

Verdie'nſtmedaille, *sf. pl.* -n, medal *m.* zasługi.

Verdie'nſtkreuz, *sn.* -eš, *pl.* -e, krzyż *m.* zasługi.

Verdie'nſtorden, *sm.* -š, *pl.* —, order *m.* za zasługi.

Verdie'nſtvoll, *adi.* zasłużony, pełen zasług.

Verdie'nt, *adi.* zasłużony, słuszny; ſich um etw., um jmndn — machen przysłużyć się czemu, komu; -e Strafe zasłużona kara.

Verdie'ntermaßen, *adv.* zasłużenie, słusznie, sprawiedliwie.

Verdi'kt, *sn.* -eš, *pl.* -e, werdykt *m.*, wyrok *m.* sądu przysięgłych.

Verdi'ng, *sm.* -(e)š, 1) najem *m.*, najęcie *n.*, wynajęcie *n.*; 2) ugoda *f.*, akord *m.*; in — arbeiten pracować w akord; eine Arbeit in — geben oddać pracę w akord.

Verdi'ngen, verdinge, verdingſt, verdingte, habe verdungen i verdingt; I. *va.* 1) nająć, wynająć, wynajmować, zamówić; einen Wagen — wynająć, nająć wóz; einen Lehrling bei einem Meiſter — dać chłopca do terminu, do nauki; jmndn in die Koſt — oddać kogo na wikt, na pensyę; 2) jmndm eine Arbeit — oddać komu robotę do wykonania, oddać robotę w akord; II. ſich —, *vr.* (haben) nająć się, pójść w służbę; ſich bei jmndm als Diener — wstąpić do kogo do służby, wynająć się u kogo, komu za służącego.

Verdi'ngung, *sf. pl.* -en, akord *m.*, układ *m.*, najem *m.*

Verdo'lmetſchen, *va.* przetłumaczyć, tłumaczyć; interpretować.

Verdo'lmetſchung, *sf. pl.* -en, przetłumaczenie *n.*, tłumaczenie *n.*; interpretacya *f.*

Verdo'nnern, *va.* (haben) 1) zburczyć, nabrać; (przen.:) verdonnert, *adi.* ogromnie, dyablo; 2) der Richter hat ihn verdonnert sędzia skazał go na karę, zasądził go.

Verdo'ppeln, I. *va.* (haben) podwoić, podwajać, zdwoić; er hat ſeinen Eifer verdoppelt podwoił gorliwość; den Schritt — podwoić kroku; den Einſatz — podwoić wkładkę; II. ſich —, *vr.* (haben) podwoić się; die Arbeit hat ſich jetzt verdoppelt robota podwoiła, zdwoiła się.

Verdo'ppelung, *sn.* -š, **Verdo'ppelung**, *sf. pl.* -en, podwojenie *n.*, zdwojenie *n.*

Verdo'rben, *adi.* 1) zepsuty, popsuty, zgniły; -er Wein zepsute wino; -eš Fleiſch zepsute mięso; -er Magen zepsuty żołądek; -er Geſchmack zły smak, niesmak *m.*; zły gust; zum Kaufmann iſt er — nie jest stworzony na kupca; 2) obacz Verderbt.

Verdo'rbenheit, *sf.* 1) zepsucie *n.*, korupcya *f.*; 2) ſittliche — obacz Verderbtheit.

Verdo'rren, *vn.* (ſein) usychać, uschnąć; dieſer Baum iſt vollſtändig verdorrt to drzewo zupełnie uschło.

Verdrä'ngen, *va.* (haben) wyprzeć, wypierać, wyrugować, uchylać, uchylić; die Handarbeit iſt durch die Maſchinenarbeit verdrängt praca ręczna jest wyparta pracą maszynową; einen Nebenbuhler — usunąć współzawodnika; vom Throne — obalić z tronu, zdetronizować; jmndn aus ſeinem Beſitztum — wygnać kogo ze swej posiadłości; jmndn aus ſeiner Stelle — wyrugować kogo z posady.

Verdrä'ngen, *sn.* -š, **Verdrä'ngung**, *sf. pl.* -en, wyparcie *n.*, wyrugowanie *n.*

Verdre'hen, I. *va.* i *vr.* (haben) przekręcać, przekręcić; wykrzywić, przekrzywić; jmndm den Arm — skręcić komu ramię; den Hals — wykręcać, wykrzywiać szyję; ſich den Arm — wywichnąć ramię; das Geſicht — robić grymasy, stroić minki; die Augen — przewracać oczyma; ein Schloß — przekręcić zamek; 2) przekręcić, wykręcić, bałamucić, wykoszlawić, fałszować; jmndm den Kopf — zawrócić komu głowę; das hat ihm den Kopf verdreht to mu przewróciło w głowie; das Recht, das Geſetz — naginać prawo, ustawę; den Sinn des Satzes — przekręcać sens zdania; jmnds Worte — przekręcać czyje słowa; II. verdreht, *pp.* i *adi.* obacz Verdreht.

Verdre'ht, *adi.* przekręcony, wykrzywiony, skręcony, przewrócony, przewrotny; -e Ideen spaczone myśli; er

iſt — przewraca mu się w głowie, ma bzika.

Verdre'htheit, *sf.* przewrotność *f.*

Verdre'hung, *sf.* przekręcanie *n.*, wykręcanie *n.*, zwichnięcie *n.*, przewracanie *n.*; die — des Rechtes wykręcanie, przekręcanie, naginanie prawa.

Verdrei'fachen, *va.* (haben) potroić.

Verdrei'fachen, *sn.* -s, **Verdrei'fachung**, *sf. pl.* -en, potrojenie *n.*

Verdrie'ßen, verdrießt, verdroß, verdroſſen, *vimpers.* (haben) 1) es verdrießt mich gniewa, złości mnie, niechce mi się, przykro, niemiło mi; dieſe Ausgabe verdroß ihn ten wydatek go gniewał; 2) ſich die Mühe nicht — laſſen nie żałować fatygi; ſich keine Koſten — laſſen nie żałować kosztów; ſich nicht — laſſen nie lenić się.

Verdrie'ßlich, *adi.* 1) przykry, nieprzyjemny, cierpki, markotny, mrukliwy; eine -e Miene kwaśna, markotna mina; 2) przykry, niemiły; es iſt eine -e Angelegenheit to jest niemiła, nieprzyjemna, przykra sprawa; wie —! co za nieprzyjemność!

Verdrie'ßlichkeit, *sf. pl.* -en, 1) przykrość *f.*, nieprzyjemność *f.*; ſich -en zuziehen narazić się na przykrość; mit jmndm -en haben mieć z kim nieprzyjemności, przykrości; 2) bez *pl.* markotność *f.*, zły humor; etw. in der — äußern powiedzieć co w przystępie złego humoru.

Verdro'ſſen, *pp.*, *adi.* i *adv.* 1) niechętny, leniwy, nieskory, do niczego; etw. — tun zrobić coś niechętnie; 2) obacz Verdrießlich 1).

Verdro'ſſenheit, *sf.* 1) niechęć *f.*, lenistwo *n.*, nieskorość *f.*; 2) zły humor, markotność *f.*

Verdru'cken, *va.* (haben) 1) spotrzebować na druk; 2) omylić się w druku, fałszywie wydrukować.

Verdrü'cken, *va.* (haben) zmiąć.

Verdru'ß, *sm.* -ſſes, 1) przykrość *f.*, nieprzyjemność *f.*, kłótnia *n.*; das wird — geben z tego będzie przykrość, nieprzyjemność; 2) złość *f.*, zły humor, zmartwienie *n.*, zgryzota *f.*, niezadowolenie *n.*; etw. zum — tun zrobić coś na złość; jmndm — machen martwić kogo; zu meinem größten — ku memu wielkiemu zmartwieniu; etw. mit — ſehen widzieć coś niechętnie; 3) einen — haben mieć garb, być garbatym.

Verdü'bbelung, *sf.* sworzniowanie *n.*

Verdu'ften, *vn.* (ſein) 1) wywietrzeć, przestać pachnąć; 2) verdufte! wynoś się, zniknij! Kleinigkeiten — laſſen zwędzić, kraść drobiazgi.

Verdu'ftung, *sf.* wywietrzenie *n.*, wyparowanie *n.*; zniknięcie *n.*

Verdu'mmen, I. *vn.* (ſein) zgłupieć, ogłupieć; dieſer Junge iſt gänzlich verdummt ten chłopiec zupełnie zgłupiał; II. *va.* ogłupiać.

Verdu'mmt, *adi.* zgłupiały, ogłupiały.

Verdu'mmung, *sf.* zgłupienie *n.*

Verdu'mmungsſyſtem, *sn.* -s, system *m.* ogłupiania.

Verdu'mpfen, *va.* (haben) i *vn.* (ſein) głuszyć, przygłuszać, tłumić, przytłumić.

Verdu'ng, *sm.* -es, obacz Verding.

Verdu'nkeln, I. *va.* (haben) zaciemniać, ściemniać; die Vorhänge verdunkeln das Zimmer firanki zaciemniają pokój; (przen.:) przyćmić, zaćmić, zakasować; er verdunkelt ihn stawia go w cieniu; II. ſich —, *vr.* ściemnić się, zaciemnić się.

Verdu'nkelung, *sf.* zaciemnienie *n.*, ściemnienie *n.*

Verdü'nnbar, *adi.* dający się rozcieńczyć.

Verdü'nnbarkeit, *sf.* możność *f.* rozcieńczenia.

Verdü'nnen, *va.* (haben) rozrzedzić, przerzedzić, rozcieńczyć, rozrobić, roztwarzać; Farben — rozcieńczyć, rozrobić farby; ein Stück Holz — rozszczepiać drzewo; die Reihen der Krieger — przerzedzić szeregi bojowników; eine Sauce — rozrzedzić sos; Wein mit Waſſer — rozwodnić wino; verdünnte Luft rozrzedzone powietrze.

Verdü'nnung, *sf.* rozrzedzanie *n.*, przerzedzanie *n.*, rozcieńczanie *n.*, rozrabianie *n.*

Verdu'nſten, *vn.* (ſein) wyparować, ulatniać, ulotnić się.

Verdü'nſten, *va.* (haben) ulatniać, wyparować co.

Verdu'nſtung, *sf.*, **Verdü'nſtung**, *sf. pl.* -en, ulotnienie *n.*, wyparowanie *n.*

Verdu'rſten, *vn.* (ſein) ginąć z pragnienia.

Verdü'ſtern, I. *va.* (haben) zaciemnić, ściemnić; zasępić, omroczyć; II. ſich —, *vr.* (haben) ściemnić się, zasępić się.

Verdu'tzen, *va.* (haben) wprawić w zadumienie, zmieszać; jmndn verdutzt machen wprawić kogo w osłupienie.

Verdu'tzt, *adi.* zdumiały.

Vere'deln, I. *va.* (haben) ulepszyć, ulepszać; uszlachetnić, poprawić; Pflanzen — uszlachetniać rośliny; das Herz — uszlachetnić serce; II. ſich —, *vr.* (haben) uszlachetnić, udoskonalić się.

Ver'ed(e)lung, *sf.* ulepszanie *n.*, poprawianie *n.*, uszlachetnianie *n.*

Vere'helichen, I. *va.* (haben) dać w małżeństwo, wydać za mąż, ożenić; II. ſich —, *vr.* (haben) pójść za mąż, ożenić się, pobrać się.

Vere'helicht, *adi.* zamężna, żonaty; -e N. po mężu N.

Vere'helichung, *sf.* zamęście.

Vere'hren, *va.* 1) czcić, uwielbiać, wielbić, szanować, ubóstwiać kogo; ich verehre Sie wie einen Vater szanuję pana jak ojca; mein verehrter Kollege! mój szanowny kolego! ich verehre dieſe Frau uwielbiam tę kobietę; 2) ofiarować komu co dla okazania czci; 3) eine Tratte

— akceptować tratę, honorować weksel.

Vere'hrer, *sm.* -s, *pl.* —, wielbiciel *m.*, czciciel *m.*, adorator *m.*; er iſt ein großer — dieſes Autors jest wielkim zwolennikiem tego autora; ſie hat viele — ona ma wielu wielbicieli, adoratorów.

Vere'hrerin, *sf. pl.* -nen, wielbicielka *f.*, adoratorka *f.*

Vere'hrlich, *adi.* szanowny; ihr -es Schreiben pańskie szanowne pismo; an die -e Buchhandlung do szanownej księgarni.

Vere'hrung, *sf.* 1) cześć *f.*, czczenie *n.*, uwielbienie *n.*, ubóstwianie *n.*, adoracya *f.*, uszanowanie *n.*; jmndm ſeine — bezeigen oddawać komu cześć; — der Jungfrau Maria kult *m.* Matki Boskiej; meine —! moje uszanowanie! 2) wir zweifeln nicht an der pünktlichen — unſerer Unterſchrift nie wątpimy, że zechcesz pan punktualnie nasz podpis honorować.

Vere'hrungswert, Vere'hrungswürdig, *adi.* czcigodny, godny uwielbienia, ubóstwienia.

Verei'den i **Verei'digen**, *va.* zaprzysiądz; die Truppen — zaprzysiądz wojsko; vereidet, vereidigt, *adi.* zaprzysiężony, przysięgły.

Verei'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie *n.*, towarzystwo *n.*, związek *m.*; klub *m.*

Verei'nbar, *adi.* łączny, zgodny, dający się pogodzić, połączyć z czem.

Verei'nbaren, I. *va.* (haben) układać, ułożyć; umówić się o co; zwei Sachen — połączyć dwie rzeczy; II. ſich —, *vr.* (haben) układać, ułożyć się, umówić się; ſie haben ſich dahin vereinbart ułożyli się w ten sposób; in den von uns zu -den Friſten w terminach przez nas ustanowić się mających; III. *vimp.* ſich nicht — laſſen nie dać się pogodzić.

Verei'nbarkeit, *sf.* zgodność *f.*

Verei'nbarung, *sf.* układ *m.*, umowa *f.*

Verei'nen, *va.* (haben) ob. Vereinigen.

Verei'nfachen, *va.* (haben) uproszczać, uprościć.

Verei'nfachung, *sf.* uproszczenie *n.*

Verei'nigen, I. *va.* 1) połączyć, łączyć; zjednoczyć; kojarzyć, zespolić; in eine Maſſe — skupiać; auf einen Punkt — koncentrować; im Mittelpunkt — centralizować; Kraft mit Jugend — łączyć siłę z cnotą; wir — unſere Bitten mit der ſeinigen łączymy nasze prośby z jego prośbą; zwei Ämter in einer Perſon — piastować równocześnie dwa urzędy; die Vereinigten Staaten von Nordamerika Zjednoczone Stany Ameryki północnej; mit vereinigten Kräften wspólnemi siłami; 2) pogodzić, zespolić; Widerſprüche — pogodzić sprzeczności; ich kann es mit ſeinem Charakter nicht — nie mogę tego pogodzić z jego charakterem; II. ſich —, *vr.* (haben) połączyć się, skojarzyć się, związać się; skombinować się; ſie vereinigten ſich dahin, daß ... ułożyli się w ten sposób, że ...; ſich zu demſelben Zwecke — połączyć się w tym samym celu; dieſe Dinge laſſen ſich nicht — te rzeczy nie dają się pogodzić z sobą; alle Tugenden — ſich in ihm wszystkie cnoty się w nim łączą, posiada wszystkie cnoty; alles vereinigt ſich zu meinem Verderben wszystko się składa na moją zgubę.

Verei'nigung, *sf. pl.* -en, połączenie *n.*, zespolenie *n.*, zjednoczenie *n.*; stowarzyszenie *n.*, związek *m.*, unia *f.*, konfederacya *f.*; zebranie *n.*, koncentracya *f.*, skupienie *n.*; kumulacya *f.*; alians *m.*, przymierze *m.*, sojusz *m.*

Verei'nigungslinie, *sf.* linia *f.* łączenia, linia styczna.

Verei'nigungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* łączenia.

Verei'nigungspunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt zboru.

Verei'nigungsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* łączenia się, prawo *n.* koalicyi.

Verei'nnahmen, *va.* (haben) pobrać, mieć dochód, utargować.

Verei'nſamen, *va.* (haben) osamotnić, wyosobnić, izolować.

Verei'nſamung, *sf.* osamotnienie *n.*, odosobnienie *n.*; izolacya *f.*

Verei'nsbahn, *sf. pl.* -en, droga żelazna związkowa, kolej związkowa; łącznia *f.*

Verei'nsgebiet, *sn.* obręb *m.* krajów związkowych.

Verei'nsgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* o stowarzyszeniach.

Verei'nshaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* stowarzyszenia.

Verei'nskaſſe, *sf.* kasa *f.* stowarzyszenia, kasa związkowa.

Verei'nsmeier, *sm.* -s, działacz *m.* w licznych stowarzyszeniach.

Verei'nsmeierei, *sf.* nałogowe krzątanie się w stowarzyszeniach.

Verei'nsmitglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, członek *m.* stowarzyszenia.

Verei'nsrecht, *sn.* -es, prawo *n.* o stowarzyszeniach.

Verei'nstaler, *sm.* -s, *pl.* —, talar związkowy.

Verei'nsſtatuten, *sn. pl.* ustawa *f.*, statuta *pl.* stowarzyszenia.

Verei'nsvermögen, *sn.* -s, majątek *m.* stowarzyszenia.

Verei'nsweſen, *sn.* -s, sprawa *f.*, sprawy *pl.* stowarzyszeń.

Verei'nzeln, I. *va.* (haben) dzielić, porozdzielać, rozdrobnić; eine Gemäldeſammlung — kolekcyę obrazów pojedynczo sprzedawać; dies Werk wird nicht vereinzelt dzieła tego nie sprzedaje się częściowo; das Feuer bei einer Feuersbrunſt — izolować ogień przy pożarze; II. vereinzelt, *pp.* i *adi.* oddzielny,

odosobniony, izolowany; sporadyczny; der Fall steht — da jest to wyjątkowy wypadek.

Verei'nzelung, *sf.* oddzielanie *n.*, rozdrabianie *n.*, izolowanie *n.*; sprzedaż częściowa, drobiazgowa.

Verei'teln, *va.* (haben) rozchwiać, zniweczyć, w niwecz obrócić, udaremnić; einen Plan — udaremnić plan; vereitelt werden spełznąć na niczem.

Verei'telung, *sf.* zniweczenie *n.*, udaremnienie *n.*

Verei'tern, *vn.* (sein) zaropieć.

Verei'terung, *sf.* zaropienie *n.*

Vere'keln, I. *va.* (haben) obrzydzić, zbrzydzić komu co, o(b)mierzić; II. sich an etw. — obrzydzić sobie co.

Vere'lenden, *va.* nędznym uczynić.

Vere'lendung, *sf.* — des Volkes nędza *f.*, zubożenie *n.* ludu.

Vere'nden, *vn.* (sein) zdechnąć, zdychać, paść.

Vere'ngen, **Vere'ngern**, I. *va.* (haben) ścieśniać, zwężać, zaciągnąć, ściągnąć; II. sich —, ściągać się, zwęzić się, ścieśniać się.

Vere'ng(er)ung, *sf. pl.* -en, ścieśnianie *n.*, ścieśnienie *n.*, zwężenie *n.*, ściąganie *n.*, ściągnięcie *n.*

Vere'rben, I. *va.* (haben), auf jmnden etw. — w dziedzictwie komu co przekazać, w spuściźnie zostawić; ein Laster — w dziedzictwie zostawić występek; II. *vn.* (sein) i sich, *vr.* (haben) przechodzić z jednego na drugiego; manche Krankheit vererbt sich niejedna choroba jest dziedziczną.

Vere'rblich, *adi.* dziedziczny; przenośny.

Vere'rbung, *sf.* dziedziczność *f.*

Vere'rbungsgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* dziedziczności.

Vere'rbungstheorie, *sf.* teorya *f.* o dziedziczności.

Vere'wigen, *va.* (haben) uwiecznić, uwieczniać, unieśmiertelnić; ſeinen Namen — uwiecznić swoje nazwisko.

Vere'wigt, *adi.* uwieczniony, unieśmiertelniony; zmarły.

Vere'wigung, *sf.* uwiecznienie *n.*, unieśmiertelnienie *n.*

Verfa'hrbar, *adi.* dający się przenieść.

Verfa'hren, verfahre, verfährſt, verfährt, verfuhr, habe verfahren; I. *va.* 1) rozwozić, transportować; Waren — przewozić, rozwozić, transportować towary; 2) ich habe den ganzen Tag — przejechałem cały dzień, strawiłem cały dzień na jeździe; 3) viel Geld — dużo pieniędzy wydać na jazdy; 4) den Zoll — przemycać; die Wege — wyjeździć drogę, jeżdżeniem w gościńcu wyboje porobić; 5) eine Sache — zawikłać sprawę; źle poprowadzić sprawę; 6) einen Gang — otworzyć korytarz w szybie (górn.); II. *vn.* (haben i sein) 1) postępować, postąpić sobie, działać; wenn ich ſo mit dir — wollte gdybym z tobą chciał tak postąpić; eigenmächtig — samoistnie działać; er verfährt damit, als ob es ſein Eigentum wäre obchodzi się z tem, jak gdyby było jego własnością; ſtrafrechtlich gegen jmnden — w drodze karnej przeciw komu wystąpić; mit Strenge, Nachſicht — postępywać surowo, łagodnie; er iſt als ein Mann von Ehre — postąpił sobie jak honorowy człowiek; wiſſen Sie, wie man damit — muß? czy pan wie, jak się z tem obchodzić? jak się do tego wziąć?; womit Sie nach Bericht zu — belieben zechciej pan postąpić z tem wedle zawiadomienia; 2) des Todes — rozstać się z tym światem; III. sich —, *vr.* 1) zbłądzić, zjechać z drogi; 2) die Wagen haben ſich — jeden wóz zajechał w drugi; (przen.:) ſich — zawikłać, zamotać się w jaką sprawę.

Verfa'hren, *sn.* -s, postępowanie *n.*, działanie *n.*; manipulacya *f.*; obejście się; — bei einer Kunſt technika *f.*; metoda *f.*, system *m.*; proceder *m.*, procedura *f.*; chemiſches — proces chemiczny; gerichtliches — postępowanie sądowe; kurzes — postępowanie sumaryczne; mündliches — postępowanie ustne.

Verfa'hrung, *sf.* rozwożenie *n.*, transportowanie *n.*

Verfa'hrungsart, **Verfa'hrungsweiſe**, *sf.* sposób *m.* postępowania.

Verfa'hrungslehre, *sf.* nauka *f.* o metodach nauczania, metodologia *f.*, metodyka *f.*

Verfa'll, *sm.* -(e)s, 1) *a*) upadek *m.*, dekadencya *f.*, ruina *f.* = Niedergang; — der Kräfte upadek *m.*, ubycie *n.* sił; — des Reiches upadek *m.* państwa; die Zeit des -es okres *m.*, czas *m.* upadku; in — geraten przyjść do upadku, upadać; — der Wiſſenſchaften und Künſte upadek *m.* umiejętności i sztuk; *b*) upadek *m.*, zepsucie *n.*, korupcya *f.*, degeneracya *f.*; — der Sitten zepsucie *n.* obyczajów; 2) — eines Wechſels zapadłość *f.* wekslu; bei — przy płatności; — eines Rechtes utrata *f.* prawa; — einer Klage utrata *f.* prawa do skargi.

Verfa'llbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* zapadłości.

Verfa'llen, verfalle, verfällſt, verfällt, verfiel, bin verfallen, *vn.* 1) zapadać, zapaść, rozpadać się; das Gebäude verfällt budynek *m.* zapada się; die alte Frau verfällt immer mehr ta stara kobieta zapada coraz bardziej; 2) in etw. — popaść, wpaść w co; er verfällt immer in denſelben Fehler popada zawsze w ten sam błąd; in eine Krankheit — popaść w chorobę; in Sünde, Laſter — dopuszczać się grzechu, występku; in eine Geldſtrafe — uledz grzywnie; 3) auf etw. — wpaść, popaść na co; ich wäre gar nicht darauf — nie byłbym wcale popadł na

to, nie byłoby mi wcale wpadło na myśl; wie verfällſt du darauf? jak ci to wpadło na myśl? auf dumme Streiche — popaść na głupie figle; 4) dem Staate — przypaść państwu; =e Güter skonfiskowane dobra; das Pfand iſt — zastaw przepadł; wir ſind alle dem Tode — wszystkich nas czeka śmierć; =es Lehen przepadłe lenno; 5) der Wechſel iſt — weksel jest zapadły, weksel jest płatny; die Friſt iſt — termin minął; 6) des Todes — umrzeć, rozstać się z światem; herabfallendes Obſt verfällt upadające z drzew owoce gniją, psują się.

Verfa'llen, *adi.* 1) zapadnięty, zapadły; 2) (przen.:) chudy, zeszczuplały; zapadły; =er Termin zapadły termin; =es Recht stracone prawo; für — erklären uznać za przepadłe.

Verfa'llserklärung, *sf.* deklaracya *f.* przepadłości.

Verfa'llstag, *sm.* =es, *pl.* =e, termin *m.* zapadłości.

Verfa'llszeit, *sf.* czas *m.* zapadłości.

Verfä'lſchbar, *adi.* dający się podrobić, sfałszować.

Verfä'lſchen, *va.* (haben) podrabiać, sfałszować.

Verfä'lſcher, *sm.* =s, **Verfä'lſchung,** *sf.* podrabianie *n.*, podrobienie *n.*, (s)fałszowanie *n.*

Verfä'lſcher, *sm.* =s, *pl.* —, fałszerz *m.*

Verfa'ngen, verfange, verfängſt, verfängt, verfing, habe verfangen, I. *va.* die Hitze verfängt die Milch des Melkviehs upał waży mleko dojnego bydła; im Streite verfangene Güter dobra będące przedmiotem sporu; II. ſich —, *vr.* (haben) zatamować się, zaprzeć się gdzie, wkręcić się, wpaść; zadyszeć się; der Wind hat ſich im Schornſtein — wiatr wpadł w komin; ſich in ſeinen Reden — zaplątać się w mowie; die Hirſche haben ſich — jelenie się usidlały; das Pferd hat ſich verfangen — koń zaochwacił się, dostał ochwatu; III. *vn.* (ſein) bei ihm will nichts mehr — u niego nic już nie skutkuje.

Verfä'nglich, *adi.* podchwytliwy, niebezpieczny, dwuznaczny; eine =e Frage podchwytliwe pytanie, dwuznaczne pytanie.

Verfä'nglichkeit, *sf.* podchwytliwość *f.*, dwuznaczność *f.*

Verfä'rben, ſich —, *vr.* (haben) zmienić, stracić kolor; zblednąć; der Hirſch hat ſich verfärbt jeleń stracił sierść.

Verfa'ſſen, *va.* (haben) ułożyć, pisać, napisać; ein Aktenſtück — skoncepować, ułożyć akt; ein Buch — napisać książkę; einen Zeitungsartikel — zredagować, napisać artykuł; einen Text zu einer Operette — ułożyć tekst, libretto do operetki.

Verfa'ſſer, *sm.* =s, *pl.* —, autor *m.*, pisarz *m.*

Verfa'ſſerin, *sf. pl.* =nen, autorka *f.*, pisarka *f.*

Verfa'ſſerſchaft, *sf.* autorstwo *n.*

Verfa'ſſung, *sf. pl.* =en, 1) ułożenie *n.*, napisanie *n.*, komponowanie *n.*; redagowanie *n.*; 2) konstytucya *f.*, forma *f.* rządu; zasadnicze ustawy państwa; Frankreich hat eine republikaniſche — Francya ma republikańską formę rządu; dem Staate eine andere — geben nadać państwu inną konstytucyę; 3) położenie *n.*, stan *m.*, sytuacya *f.*, usposobienie *n.*, okoliczności *pl.* (w jakich się kto znajduje); ich bin nicht in der —, mit ihm zu ſprechen nie jestem w usposobieniu, aby z nim mówić.

Verfa'ſſungsbruch, *sm.* =es, pogwałcenie *n.*, złamanie *n.* konstytucyi, zamach *m.* stanu.

Verfa'ſſungseid, *sm.* =es, *pl.* =e, przysięga konstytucyjna, przysięga *f.* na konstytucyę.

Verfa'ſſungsentwurf, *sm.* =es, *pl.* =entwürfe, projekt *m.* konstytucyi.

Verfa'ſſungsfeind, *sm.* =es, *pl.* =e, wróg *m.* konstytucyi.

Verfa'ſſungsfeindlich, *adi.* przeciwkonstytucyjny, wrogi konstytucyi.

Verfa'ſſungslos, *adi.* bezkonstytucyjny.

Verfa'ſſungsmäßig, *adi.* konstytucyjny, stosowny do konstytucyi.

Verfa'ſſungsmäßigkeit, *sf.* konstytucyjność *f.*

Verfa'ſſungspartei, *sf.* partya konstytucyjna.

Verfa'ſſungstreu, *adi.* wiernokonstytucyjny.

Verfa'ſſungsurkunde, *sf.* dokument *m.*, akt *m.* konstytucyi.

Verfa'ſſungsverletzung, *sf.* naruszenie *n.* konstytucyi.

Verfa'ſſungswidrig, *adi.* przeciwkonstytucyjny, przeciwny konstytucyi.

Verfa'ſſungswidrigkeit, *sf.* przeciwkonstytucyjność *f.*

Verfau'lbar, *adi.* ulegający gniciu, zepsuciu.

Verfau'len, *vn.* (ſein) (z)gnić, zepsuć, psuć się.

Verfau'len, *sn.* =s, gnicie *n.*, psucie *n.* się.

Verfau'lenzen, *va.* (haben) die Zeit — przeleniuchować czas.

Verfe'chten, verfechte, verfichſt, verficht, verfocht, verföchte, habe verfochten, *va.* bronić, popierać, walczyć o co, obstawać za czem.

Verfe'chter, *sm.* =s, *pl.* —, obrońca *m.*, orędownik *m.*, rzecznik *m.*

Verfe'chtung, *sf. pl.* =en, bronienie *n.*, popieranie *n.*; apologia *f.*

Verfe'hlen, I. *va.* (haben) zmylić, chybić, nie trafić, minąć; den Weg — zmylić drogę; jmndn — chybić kogo, nie zastać kogo; das Wild — chybić zwierzynę, spudłować; das Ziel — chybić celu; den Anſchluß — chybić połączenie; ich habe meinen Beruf verfehlt chybiłem powołania; ich werde den Weg nicht — nie zmylę drogi, nie zabłądzę; kein Wort verfehlte den Eindruck nie było wyrazu,

któreby nie zrobiło wrażenia; II. *vn.* (haben) die Nachricht wird nicht —, Aufſehen zu erregen wiadomość niechybnie wywoła wrażenie; ich werde nicht —, Sie zu benachrichtigen nie omieszkam zawiadomić pana; III. ſich —, *vr.* (haben) minąć się, nie spotkać się; IV. verfehlt, *pp.* i *adi.* chybiony; =er Beruf chybiony zawód; ein =es Leben chybione życie; ein =es Unternehmen chybione, nieudałe przedsiębiorstwo.

Verfei'nden, I. *va.* (haben) zanieprzyjaźnić, nieprzyjaźń wzniecać; II. ſich —, *vr.* (haben) ſich mit jmndm — zanieprzyjaźnić się z kim.

Verfei'nern, I. *va.* (haben) wygładzić, ogładzić, okrzesać, wykształcić; ulepszyć; verfeinerter Geſchmack wydelikacony gust; II. ſich —, *vr.* (haben) ogładzić, okrzesać, wykształcić się.

Verfei'nerung, *sf. pl.* =en, ogładzenie *n.*, ogłada *f.*, okrzesanie *n.*, wykształcenie *n.*; ulepszanie *n.*

Verfe'men, *va.* (haben) potępić, wykląć.

Verfe'rtigen, *va.* (haben) robić, sporządzić, wyrabiać, fabrykować.

Verfe'rtigen, *sn.* =s, **Verfe'rtigung**, *sf. pl.* =en, sporządzanie *n.*, wyrabianie, wyrób *m.*, fabrykowanie *n.*, fabrykacya *f.*

Verfe'rtiger, *sm.* =s, wyrabiający *m.*, sporządzający *m.*, fabrykant *m.*, konfekcyoner *m.*

Verfe'rtigerin, *sf. pl.* =nen, wyrabiająca *f.*, sporządzająca *f.*; fabrykantka *f.*, konfekcyonerka *f.*

Verfe'ttung, *sf.* stłuszczenie *n.*, otłuszczenie *n.*; — der Leber zatłuszczenie *n.* wątroby.

Verfeu'ern, *va.* (haben) 1) viel Holz — wypalić dużo drzewa; 2) alle Patronen — wystrzelać wszystkie naboje.

Verfi'lzen, I. *va.* zapilśnić (kapelusz); II. ſich —, *vr.* (haben) zamotać, zawikłać się.

Verfin'ſtern, I. *va.* (haben) ściemnić, zaciemnić co, zaćmić, przyćmić; zachmurzać; II. ſich —, *vr.* der Horizont verfinſtert ſich horyzont się zaciemnia, zachmurza.

Verfi'nſterung, *sf. pl.* =en, zaćmienie *n.*, przyćmienie *n.*, zachmurzenie *n.*; die — des Sinnes zamglenie *n.* umysłu.

Verfi'rſten, *va.* (haben) nakryć podłużkę dachu blachą ołowianą.

Verfi'tzen, I. *va.* (haben) zamotać, pomotać, zawikłać; II. ſich —, *vr.* (haben) zamotać, pomotać, zawikłać się.

Verfla'chen, I. *va.* (haben) spłaszczyć, przypłaszczyć; II. *vn.* (ſein) i *vr.* 1) spłaszczyć, przypłaszczyć się; 2) stać się płytkim.

Verfla'chen, *sn.* =s, **Verfla'chung**, *sf. pl.* =en, spłaszczenie *n.*, przypłaszczenie *n.*; płytkość *f.*

Verfla'ckern, *vn.* (ſein) gasnąć (paląc się płomieniem).

Verfle'chten, verflechte, verflichſt, verflicht, verflocht, verflöchte, habe verflochten, *va.* 1) spleść, wpleść jedno w drugie, przeplatać; 2) uwikłać, zawikłać; ich bin in dieſe Angelegenheit verflochten worden zostałem zawikłany w tę sprawę; 3) wypotrzebować na wyplatanie; 4) źle spleść.

Verfle'chtung, *sf. pl.* =en, splatanie *n.*, przeplatanie *n.*; zawikłanie *n.*, uwikłanie *n.*, komplikacya *f.*, kombinowanie *n.*

Verflie'gen, verfliege, verfliegſt, verflog, verflöge, bin verflogen, *vn.* 1) ulecieć, ulatywać; die Zeit verfliegt raſch czas szybko ulatuje; 2) wywietrzeć, zwietrzeć, ulotnić się, wyparować.

Verflie'gen, *sn.* =s, ulatnianie *n.*, ulotnienie *n.* się.

Verflie'ßen, verfließt, verfloß, verflöße, bin verfloſſen, *vn.* upływać, upłynąć, uchodzić; das Waſſer iſt verfloſſen, woda upłynęła, woda uszła; ſeitdem ſind 2 Wochen verfloſſen od tego czasu upłynęło, minęło dwa tygodnie; der Termin iſt heute verfloſſen dziś upłynął termin; am 12. des verfloſſenen Monats dwunastego zeszłego, ubiegłego miesiąca; nach zehn verfloſſenen Jahren po dziesięciu minionych latach; die Farben — ineinander kolory zlewają się.

Verfli'xt, *adi.* przeklęty.

Verflö'ßen, *va.* (haben) 1) spławiać (drzewo); 2) zmywać, rozprowadzać pędzlem po rysunku farbę, lawować.

Verflu'chen, I. *va.* (haben) przeklinać, wyklinać, złorzeczyć komu; II. verflucht, *pp.* i *adi.* przeklęty; dieſer =e Fuhrmann ten przeklęty woźnica; das iſt ſeine =e Schuldigkeit to jego przeklętym, psim obowiązkiem; — kalt, neugierig wściekle, dyablo zimny, ciekawy.

Verflu'chenswert, **Verflu'chenswürdig**, *adi.* zasługujący na przekleństwo.

Verflü'chtigen, I. *va.* (haben) ulotnić, ulatniać, wyparować; II. ſich —, *vr.* (haben) ulotnić się, wyparować, (przen.:) ulotnić się.

Verflü'chtigung, *sf.* ulotnienie *n.*

Verflu'chung, *sf. pl.* =en, przeklęcie *n.*, wyklęcie *n.*, złorzeczenie *n.*, anatema *n.*

Verfluß, *sm.* =ſſes, upływ *m.*, upłynięcie *n.*, upłynienie *n.*; nach — einiger Monate, von einigen Monaten po upływie kilku miesięcy.

Verfo'lg, *sm.* =(e)s, dalszy ciąg, przebieg *m.*, dalsze prowadzenie rzeczy; in dem =e der Erzählung w dalszym ciągu, toku opowiadania; aus dem =e der Unterſuchung z przebiegu śledztwa.

Verfo'lgen, *va.* (haben) 1) ścigać, gonić za kim; er hat den Haſen verfolgt ścigał zająca; 2) prześladować; das Unglück verfolgt mich nieszczęście mnie prześladuje; jmndn gerichtlich — ścigać kogo sądownie; 3) dalej ciągnąć, kontynuować; śledzić, rozbierać; den Gang einer Angelegenheit — śledzić prze-

bieg sprawy; seinen Weg — iść dalej; seine Reise — kontynuować podróż; sein Recht — dochodzić prawa; ein Ziel — dążyć do celu; sein Vorhaben bis ans Ende — przedsięwzięcie doprowadzić do końca.

Verfo'lger, *sm.* =s, *pl.* —, prześladowca *m.*

Verfo'lgung, *sf.* prześladowanie *n.*; ściganie *n.*; kontynuowanie *n.*; śledzenie *n.*, dochodzenie *n.*; dążenie *n.*

Verfo'lgungsgeist, *sm.* =es, duch prześladowczy.

Verfo'lgungssucht, *sf.* żądza *f.*, mania *f.* prześladowania.

Verfo'lgungswahn, **Verfo'lgungswahnsinn**, *sm.* =(e)s, *sm.* obłęd prześladowczy, mania prześladowcza.

Verfo'lgungssüchtig, *adi.* prześladowczy, skłonny do prześladowania.

Verfra'chten, *va.* (haben) 1) einen Frachtwagen — nająć, wynająć wóz frachtowy; 2) Waren — wysyłać towary frachtem; przewozić towary; 3) zapłacić za transport towarów.

Verfra'chter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) spedytor *m.*; 2) — von Schiffen odnajmujący *m.* okręt na fracht.

Verfra'chtung, *sf. pl.* =en, najęcie *n.* na fracht; przewóz *m.* spedycya *f.*, transportowanie *n.*, transport *m.*; opłata *f.* za przewóz.

Verfre'ssen, verfresse, verfrissest i verfrißt, verfrißt, verfraß, habe verfressen, *va.* przeżreć, przejeść, przejadać; er hat sein ganzes Vermögen — przeżarł cały swój majątek; II. sich —, *vr.* (haben) przeżreć, przejadać się, obżerać się; ein =er Mensch obżarty człowiek, obżartuch *m.*

Verfrie'ren, verfriere, verfrierst, verfror, bin verfroren, *vn.* (sein) marznąć; ginąć od zimna; verfroren sein być zmarzluchem.

Verfro'ren, *adi.* zmarzły, zmarznięty.

Verfrü'hen, I. *va.* (haben) przyspieszyć; uprzedzić, antycypować; II. sich —, *vr.* (haben) przyspieszyć się.

Verfrü'ht, *adi.* przedwczesny, zawczesny, przyspieszony.

Verfü'gbar, *adi.* rozporządzalny; ein =es Kapital rozporządzalny kapitał; =e Mannschaft będące do rozporządzenia wojsko.

Verfü'gen, I. *va.* (haben) rozporządzać, postanawiać, rozkazać; dysponować; durch Testament — testamentem rozporządzić; II. *vn.* (sein) rozporządzać; dysponować; über etw. zu — haben mieć co do swego rozporządzenia, do dyspozycyi; über alles in einem Hause — rozporządzać całym domem; III. sich —, *vr.* (haben) sich wohin — udać się gdzieś; sich zu jmndm — udać się do kogo.

Verfü'gung, *sf. pl.* =en, rozporządzenie *n.*, polecenie *n.*, dyspozycya *f.*, postanowienie *n.*, nakaz *m.*, rozkaz *m.*; alles hier ist zu meiner — wszystko tutaj jest do mego rozporządzenia, do mojej dyspozycyi; volle Macht und — über etw. haben mieć pełną władzę i prawo rozporządzania wszystkiem; du mußt die nötigen =en treffen musisz wydać właściwe rozporządzenia, rozkazy, dyspozycye; seine letztwillige — war ... jego ostatnią wolą było ...

Verfü'gungsfähig, *adi.* zdolny do rozporządzania.

Verfü'gungsfreiheit, *sf.* wolność *f.* rozporządzania.

Verfü'gungsrecht, *sn.* =es, prawo *n.* rozporządzania.

Verfü'hrbar, *adi.* 1) dający się przewozić; 2) dający się uwieść, ulegający łatwo uwiedzeniu.

Verfü'hren, *va.* (haben) 1) przewozić, rozwozić, transportować; außer Landes — eksportować; 2) na złą drogę naprowadzić; 3) zwodzić; uwodzić, uwieść; sich von jmndm — lassen dać się komu uwieść; 4) einen schrecklichen Lärm — czynić okropny hałas.

Verfü'hrer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) przewoźnik *m.*; 2) uwodziciel *m.*

Verfü'hrerin, *sf. pl.* =nen, uwodzicielka *f.*

Verfü'hrerisch, *adi.* zwodniczy, zdradliwy.

Verfü'hrung, *sf. pl.* =en, 1) przewożenie *n.*, transport *m.*; 2) zwodzenie *n.*, uwodzenie *n.*; zepsucie *n.*; pokusa *f.*

Verfü'hrungskunst, *sf. pl.* =künste, sztuka *f.* uwodzenia.

Verfü'hrungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, sposób *m.* uwiedzenia.

Verfü'llen, *va.* (haben) 1) Fässer — wlewać do beczek; Flaschen — pościągać na butelki, nalewać w butelki; 2) fałszywie nalać; popsuć nalewając.

Verfu'mfeien, *va.* roztrwonić; sein ganzes Vermögen — przepuścić cały swój majątek.

Verfü'nffachen, *va.* (haben) pięciokrotnie pomnożyć.

Verfü'ttern, *va.* (haben) 1) używać na paszę; obroku, paszy wypotrzebować; 2) przekarmić, zbytniem karmieniem zaszkodzić.

Verga'beln, sich —, *vr.* (haben) wpakować, wprowadzić się w ambaras.

Verga'ffen, sich —, *vr.* (haben) zagapić się, wlepić oczy w co; zakochać się; er hat sich in das Mädchen vergafft zadurzył się w dziewczynie.

Vergä'llen, *va.* (haben) 1) einen Fisch — rozdusić żółć w rybie; 2) żółcią, goryczą zaprawić; das Leben ist mir vergällt moje życie zatrute goryczą; jmndm die Freude — zepsuć komu radość.

Vergalo'ppie'ren, sich —, *vr.* (haben) zabrnąć, poszkapić się, zapędzić się; dojść za daleko, zagalopować się; zabłąkać się.

Verga'ng, *sm.* =es, strata *f.*, utrata *f.*, ubytek *m.*; der unnütze — seiner Jugend nieużyteczna utrata młodości; darin ist kein — tu niema wyjścia.

Verga'ngen, *adi.* ubiegły, zeszły, przeszły; =e Woche ubiegłego, zeszłego tygodnia; die =e Zeit miniony czas, przeszłość *f.*; czas przeszły (gram.).

Verga'ngenheit, *sf.* przeszłość *f.*; in keiner fehr fernen — w niedalekiej przeszłości; (w gramatyce) czas przeszły.

Vergä'nglich, *adi.* znikomy, nietrwały, marny.

Vergä'nglichkeit, *sf.* znikomość *f.*, marność *f.*, nietrwałość *f.*

Verga'ttern, *va.* (haben) 1) ogrodzić, otoczyć kratą drucianą; 2) die Soldaten — zgromadzić żołnierzy przez odgłos bębna.

Verga'tterung, *sf.* 1) ogrodzenie *n.*; 2) zwołanie *n.* żołnierzy.

Verge'ben, vergebe, vergibſt, vergibt, vergab, vergäbe, habe vergeben, *va.* 1) *a*) rozdać, rozdawać, nadać; eine Stelle, ein Amt — rozdawać, nadawać posady, urzędy; dieſe Stelle iſt ſchon — to miejsce, ta posada jest już zajęta; die Pfarre wird vom Biſchof — biskup nadaje probostwo; ein Stipendium an jmndn — nadać komu stypendyum; die Hand ſeiner Tochter, ſeine Tochter — oddać rękę córki, oddać córkę w małżeństwo; ſie iſt ſchon — ona nie jest już wolna; ein Recht — nadać prawo; er vergibt alles, was er beſitzt rozdziela, rozdarowuje wszystko, co posiada; *b*) jmndm oder ſich etw. — pokrzywdzić kogo lub siebie, ubliżyć komu lub sobie; man kann höflich ſein, ohne ſich etw. zu — można być grzecznym bez ubliżenia sobie; jmndm von ſeinem Rechte etw. — oddać komu co z własnych praw; ich kann meinem Nachfolger nichts — nie mogę mego następcy w niczem pokrzywdzić; ſich etw. von ſeinem Rechte — uronić co ze swoich praw; ſich oder ſeiner Würde etw. — ubliżyć sobie, swojej godności; fürchteſt du dir damit etw. zu —? czy się boisz ubliżyć sobie tem? 2) darować, odpuszczać, przebaczyć, wybaczyć; ich habe ihm längſt alles — przebaczyłem mu już dawno wszystko; vergib uns unſere Schulden odpuść nam nasze winy; eine Sünde — rozgrzeszyć; 3) fałszywie, źle rozdać karty; — iſt verſpielt fałszywie rozdane jest przegrane; 4) struć = vergiften.

Verge'ben, *sn.* =s, ob. Vergebung.

Verge'ben, *adi.* obacz Vergeblich.

Verge'bens, *adv.* daremnie, nadaremnie, napróżno, darmo; — reden mówić na wiatr; er bemühte ſich — nadaremno się starał.

Verge'ber, *sm.* =s, *pl.* —, — einer Pfründe uprawniony do nadawania prebendy.

Verge'blich, *adi.* daremny, nadaremny, próżny, płonny; =e Anſtrengungen daremne usiłowania; =e Arbeit płonna robota; =e Mühe stracony trud; *adv.* obacz Vergebens.

Verge'blichkeit, *sf.* daremność *f.*, próżność *f.*, płonność *f.*

Verge'bung, *sf.* 1) rozdanie *n.*, nadanie *n.*; 2) przebaczenie *n.*, odpuszczenie *n.*, rozgrzeszenie *n.*, absolucya *f.*; (ich bitte) um —! przepraszam!

Verge'genwärtigen, *va.* (haben) uprzytomnić, unaocznić; ſich etw. uprzytomnić, przypomnieć sobie.

Verge'genwärtigung, *sf.* uprzytomnienie *n.*

Verge'hen, vergehe, vergehſt, vergeht, verging, bin vergangen, I. *vn.* 1) przechodzić, przejść, schodzić, przeminąć, zejść; die Zeit vergeht hier ſchnell czas tutaj bardzo szybko mija, przechodzi; damit die Zeit vergehe dla spędzenia czasu; 2) minąć, przeminąć, przejść, ustać, uspokoić się; der Schmerz wird — ból minie, przejdzie, ustanie; die Luft iſt mir ſchon vergangen już mi przeszła chęć; es wird ihm wohl die Luft —, dies nochmals zu tun odechce mu się uczynić to drugi raz; ſein Zorn wird bald — jego gniew wnet minie, wnet się uspokoi; der Appetit iſt mir ſchon vergangen już mi apetyt przeszedł; vor Hunger, Durſt — ginąć z głodu, pragnienia; vor Sehnſucht — umierać z tęsknoty; es verging ihm Hören und Sehen nie słyszał ani nie widział, słuch i wzrok go opuścił; nie wiedział, czy słyszy i widzi, nie wiedział, co się z nim działo; ich könnte vor Ärger — nie posiadam się z gniewu; II. ſich —, *vr.* (haben) wykroczyć, wykraczać, przekroczyć, przewinić, dopuścić się czego; ſich gegen das Geſetz — wykroczyć przeciw prawu; ſich an jmndm — obrazić kogo, krzywdę komu zrobić, skrzywdzić kogo; ſich tätlich an jmndm — czynnie kogo skrzywdzić, znieważyć.

Verge'hen, *sn.* =s, występek *m.*, wykroczenie *n.*, przekroczenie *n.*, przewinienie *n.*

Verge'hung, *sf.* obacz Vergehen.

Vergei'ſtigen, *va.* (haben) uduchownić.

Vergei'ſtigung, *sf.* uduchownienie *n.*

Verge'lben, *vn.* (ſein) zżółknąć.

Verge'lbt, *adi.* ob. Vergilbt.

Verge'lten, vergelte, vergiltſt, vergilt, vergalt, habe vergolten, *va.* odpłacić, odwdzięczyć, wywdzięczyć się, odwetować, oddawać, wynagradzać, odwzajemniać się; Gutes mit Schlechtem — płacić złem za dobre, płacić za chleb kamieniem; Gott vergelte es Ihnen Bóg zapłać panu; Gleiches mit Gleichem — wet za wet; das werde ich dir ſchon — ja ci się odpłacę; wie ſoll ich Ihnen das je —? w jaki sposób mogę się panu kiedykolwiek odwdzięczyć?

Verge'lter, *sm.* -s, nagrodziciel *m.*

Verge'ltung, *sf.* odpłata *f.*, odwet *m.*, wynagrodzenie *n.*, odwdzięczenie *n.*, represalia *pl.*

Verge'ltungsmaßregel, *sf. pl.* =n, środek *m.* odwetu.

Verge'ltungsrecht, *sn.* =es, prawo *n.* odwetu.

Verge'ltungstag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* odwetu.

Vergeſe'llſchaften, *va.* i *vr.* (haben) stowarzyszyć (się); ſich mit jmndm — zawrzeć towarzystwo, spółkę z kim.

Vergeſe'llſchaftung, *sf. pl.* =en, stowarzyszenie *n.*, zespolenie *n.*, kojarzenie *n.*, asocyacya *f.*

Verge'ßbar, *adi.* mogący być zapomnianym, dający się łatwo zapomnieć.

Verge'ſſen, vergeſſe, vergiſſeſt i vergißt, vergißt, vergaß, habe vergeſſen, I. *va.* zapominać, zapomnieć; ich habe das Buch zu Hauſe — zapomniałem książkę w domu; die Sache iſt längſt — to już dawno zapomniana sprawa; das werde ich dir nie — tego ci nigdy nie zapomnę, nie przebaczę; — Sie mich nicht! pamiętaj o mnie! ich habe dieſes Wort beim Schreiben — wypuściłem ten wyraz w pisaniu; über dem ſchönen Wetter — wir, daß... wobec pięknej pogody zapominamy, że...; er vergißt darüber Eſſen und Trinken zapomina wobec tego o jedzeniu i piciu; laſſen wir das doch — jein puśćmy to w niepamięć; II. ſich —, *vr.* (haben) zapomnieć, zapominać się; 2) ſo etw. vergißt ſich leicht coś podobnego szybko się zapomina; 3) wie haben Sie ſich ſo weit — können jak się pan mógł tak dalece zapomnieć.

Verge'ſſen, *adi.* zapomniany; niepomny; einer Pflicht — niepomny na obowiązek.

Verge'ſſenheit, *sf.* zapomnienie *n.*, niepamięć *f.*; in — geraten pójść w zapomnienie, w niepamięć.

Verge'ßlich, *adi.* zapominający, niepamiętny, łatwo zapominający; ein =er Menſch zapominalski *m.*; eine =e Frau zapominalska *f.*

Verge'ßlichkeit, *pl.* =en, brak *m.* pamięci, niepamiętanie *n.*

Vergeu'den, *va.* (haben) przetrwonić, trwonić, marnować, zmarnować; er hat ein Vermögen vergeudet przetrwonił majątek; er hat viel Zeit vergeudet zmarnował wiele czasu.

Vergeu'den, *sn.* =s, **Vergeu'dung**, *sf.* marnotrawstwo *n.*, trwonienie *n.*, roztrwonienie *n.*

Vergewa'ltigen, *va.* (haben) zgwałcić, przyniewolić.

Vergewa'ltigung, *sf.* zgwałcenie *n.*, przyniewolenie *n.*

Vergewe'rkſchaften, *va.* (haben) zrzeszyć, stowarzyszyć w celach górniczych.

Vergewi'ſſern, ſich —, *vr.* (haben) upewnić się, zapewnić się, przekonać się.

Vergewi'ſſerung, *sf.* upewnienie *n.*, zapewnienie *n.*, przekonanie *n.*

Vergie'ßen, vergieße, vergießeſt i vergießt, vergoß, habe vergoſſen, *va.* 1) rozlewać, przelewać, wylewać; Tränen — ronić łzy; Blut — przelewać krew; Wein — rozlewać, rozlać wino; 2) mit Blei — zalewać ołowiem, plombować.

Vergie'ßen, *sn.* =s, **Vergie'ßung**, *sf. pl.* =en, rozlewanie *n.*, przelewanie *n.*, wylewanie *n.*; ronienie *n.*; zalewanie *n.*

Vergi'ften, I. *va.* (haben) zatruwać, zatruć, truć, otruć; (przen.:) jmndm das Leben — zatruwać komu życie; II. ſich —, *vr.* (haben) struć, zatruć się.

Vergi'fter, *sm.* =s, *pl.* —, truciciel *m.*

Vergi'fterin, *sf.* truciciel-ka *f.*

Vergi'ften, *sn.* =s, **Vergi'ftung**, *sf.* otrucie *n.*; zatrucie *n.*, infekcya *f.*

Vergi'lben, *vn.* (ſein) żółknąć, pożółknąć.

Vergi'lbt, *adi.* zżółkły.

Vergi'ßmeinnicht, *sn.* — i =(e)s, *pl.* — i =e, niezapominajka *f.*, niezabudka *f.*; żabie oczko.

Vergi'ttern, *va.* (haben) ogrodzić, otoczyć kratą, zakratkować.

Vergi'ttert, *adi.* ogrodzony, zaopatrzony kratą, zakratkowany.

Vergi'tterung, *sf. pl.* =en, okrat(k)owanie *n.*

Vergla'sbar, *adi.* dający się oszklić.

Vergla'ſen, I. *va.* (haben) oszklić; zeszklić co, powlec szkliwem; II. *vn.* (ſein) zeszklić się.

Vergla'ſung, *sf.* oszklenie *n.*; zeszklenie *n.*

Verglei'ch, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) porównanie *n.*; er ſtellt immer =e an robi zawsze porównania; ohne — bez porównania; in — mit . . . w porównaniu z . . . ; jeder — hinkt każde porównanie chroma; in — ziehen porównywać; 2) układ *m.*, ugoda *f.*, umowa *f.*; kompromis *m.*; mit jmndm einen — ſchließen zawrzeć z kim układ, wejść z kim w układ; es iſt zu einem gütlichen — gekommen przyszło do dobrowolnej umowy; — auf Termin ugoda na termin; ein magerer — iſt beſſer als ein fetter Prozeß chuda zgoda lepsza od tłustego procesu.

Verglei'chbar, *adi.* dający się porównać.

Verglei'chbarkeit, *sf.* możność *f.* porównania.

Verglei'chen, vergleiche, vergleichſt, verglich, habe verglichen, I. *va.* 1) porównywać, porównać; du kannſt niemanden mit ihr — nikogo nie możesz porównać z nią; Schriftſtücke miteinander — kolacyonować pisma, dokumenta; ein Saldo — sprawdzać saldo; 2) pogodzić, pojednać; 3) ugodzić, zawrzeć układ, umowę, kompromis; einen Streit — zagodzić spór; II. ſich —, *vr.* (haben) ugodzić się, pogodzić się, ułożyć, porozumieć się; ſich mit ſeinen Gläubigern — ułożyć się z wierzycielami;

ſich wegen eines Preiſes — ułożyć, ugodzić się co do ceny.

Verglei'chend, *adi.* porównywający, porównawczy; =e Grammatik porównawcza gramatyka.

Verglei'chlich, *adi.* obacz Vergleichbar.

Verglei'chsweiſe, *adv.* 1) porównując, przez porównanie; 2) w drodze układu, umowy.

Verglei'chung, *sf.* porównanie *n.*; eine — anſtellen porównywać.

Verglei'chungsgrad, *sm.*, **Verglei'chungsſtufe,** *sf.* stopień *m.* porównania.

Verglei'chungspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.*, artykuł *m.* ugody.

Verglei'chungsweiſe, *adv.* obacz Vergleichsweiſe.

Vergli'mmen, verglimme, verglimmſt, verglomm, bin verglommen, *vn.* zetlić się, przestać się tlić, dogorywać, dogorzeć.

Verglü'hen, I. *va.* (haben) 1) popsuć się przez zbytnie ogrzanie; 2) Porzellan — wypalać porcelanę; II. *vn.* (ſein) ochłodnąć, oziębić się.

Verglü'hofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do wypalania porcelany.

Vergnü'gen, I. *va.* (haben) bawić, zabawić kogo; ucieszyć, zrobić przyjemność komu; II. ſich —, *vr.* (haben) bawić, zabawiać się.

Vergnü'gen, *sn.* =s, *pl.* Vergnügungen, przyjemność *f.*, radość *f.*, rozkosz *f.*, ukontentowanie *n.*; zabawa *f.*, uciecha *f.*, rozrywka *f.*; ich finde kein — an ſolch einer Unterhaltung nie znajduję przyjemności w takiej zabawie; ich tue das zum — robię to dla przyjemności; es iſt ein wahres —, dieſes Kind anzuſehen prawdziwa rozkosz patrzeć na to dziecko; mit — z przyjemnością, chętnie, z rozkoszą; ſich von den Vergnügungen zurückziehen usunąć się od zabaw; jmndm — bereiten sprawić komu przyjemność; wenn es Ihnen — macht, bin ich bereit . . . jeśli to panu sprawia uciechę, radość, gotów jestem . . .; dem — nachhängen oddawać się zabawom; eine Reiſe zum — podróż dla przyjemności; das — iſt ganz auf meiner Seite cała przyjemność po mojej stronie; ich werde mir ein — daraus machen będzie to dla mnie przyjemnością.

Vergnü'glich, *adi.* 1) rozkoszny; zabawny, przyjemny; 2) wesoły, zadowolony.

Vergnü'gt, *adi.* wesoły, wesół, zadowolony; eine =e Miene wesoła mina; =es Geſicht zadowolona twarz; ich wünſche Ihnen =e Feiertage życzę panu wesołych świąt.

Vergnü'gung, *sf. pl.* =en, uciecha *f.*, zabawa *f.*, przyjemność *f.*; die lärmenden =en lieben lubować się w hałaśliwych zabawach.

Vergnü'gungsfahrt, *sf. pl.* =en, jazda *f.* dla przyjemności.

Vergnü'gungslokal, *sn.* =es, *pl.* =e, lokal poświęcony zabawie.

Vergnü'gungsluſtig, *adi.* ochoczy do zabawy.

Vergnü'gungsort, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Vergnügungslokal.

Vergnü'gungsreiſe, *sf. pl.* =n, podróż *f.* dla przyjemności, dla rozrywki.

Vergnü'gungsreiſende(r), *sm.* =en, *pl.* =en, podróżujący *m.* dla przyjemności, dla rozrywki.

Vergnü'gungsſucht, *sf.* żądza *f.* zabawy, uganianie *n.* za zabawami, rozrywkami.

Vergnü'gungsſüchtig, *adi.* żądny, łaknący zabaw, goniący za zabawami.

Vergnü'gungszug, *sm.* =es, *pl.* =züge, pociąg spacerowy.

Vergnü'gungszügler, *sm.* =s, *pl.* —, turysta *m.*, wycieczkowiec *m.*

Vergo'lden, *va.* (haben) pozłacać, pozłocić; wyzłacać, wyzłocić.

Vergo'lder, *sm.* =s, *pl.* —, pozłotnik *m.*

Vergo'lderkunſt, *sf.* sztuka *f.* pozłacania, pozłotnictwo *n.*

Vergo'ldung, *sf. pl.* =en, pozłacanie *n.*; pozłota *f.*, pozłotka *f.*

Vergö'nnen, *va.* (haben) jmndm etw. — dozwolić komu czego; es iſt mir nicht vergönnt nie jest mi danem.

Vergö'ttern, *va.* (haben) ubóstwiać, oddawać cześć boską; deifikować; (przen.:) ubóstwiać; er vergöttert ſeine Kinder ubóstwia swoje dzieci.

Vergö'tterung, *sf.* 1) ubóstwianie *n.*, deifikacya *f.*; 2) apoteoza *f.*, kult *m.*, idolatrya *f.*

Vergö'ttlichen, *va.* (haben) obacz Vergöttern.

Vergö'ttlichung, *sf.* obacz Vergötterung 1).

Vergra'ben, vergrabe, vergräbſt, vergräbt, vergrub, habe vergraben, I. *va.* 1) zagrzebać, zakopać; ſein Pfund (Geld) — zakopać swoje skarby; 2) okopać, zamknąć murami; II. ſich —, *vr.* zakopać, zagrzebać się; ſich in ein Kloſter — zamknąć się w klasztorze; ſich unter Bücher — zakopać się w książkach.

Vergra'ben, *sn.* =s, **Vergra'bung,** *sf.* zakopanie *n.*, zagrzebanie *n.*

Vergrä'men, I. *va.* (haben) ſein Leben — spędzić życie na strapieniach, trapiąc się; jmndm das Leben — zatruwać komu życie zmartwieniami; II. ſich —, *vr.* (haben) zagryzać się; III. vergrämt, *pp.* i *adi.* strapiony, zmartwiony, smutny.

Vergra'ſen, *vn.* (ſein) zarastać, zarosnąć trawą.

Vergrei'fen, vergreife, vergreifſt, vergriff, vergriffen; I. *va.* rozchwytać, rozkupić, rozsprzedać; das Buch, die Auflage iſt vergriffen książka, wydanie już rozsprzedane, wyczerpane; II. ſich — 1) źle chwycić, przechwycić się; omylić się chwytając, w wyborze; ſich in ſeinem Ziel — chybić celu; ſich die Hand —

zwichnąć sobie rękę; 2) ſich an jmndm — targnąć się na kogo, porywać się na kogo; ſich an fremdem Gut — naruszyć cudzą własność; ſich an den Geſetzen — naruszyć ustawy; ſich an heiligen Dingen — porwać się na święte rzeczy.

Vergrei'fen, *sn.* -s, 1) omyłka *f.* (Mißgriff); 2) także Vergreifung, *sf. pl.* -en, zamach *m.*, zgwałcenie *n.*, profanacya *f.*; — an öffentlichen Geldern naruszenie *n.* publicznych funduszów.

Vergrö'bern, I. *va.* (haben) grubszem, cięższem, pospolitszem uczynić; II. ſich —, *vr.* spospolitować się, stać się grubianinem.

Vergrößern, I, *va.* (haben) powiększyć, zwiększyć, zwiększać, rozszerzyć, pomnożyć, pomnażać; przesadzić, przesadzać; im vergrößerten Maßſtabe w zwiększonych rozmiarach; II. ſich —, *vr.* (haben) powiększać się; rozrastać się.

Vergrö'ßerung, *sf. pl.* -en, powiększenie *n.*, rozmnożenie *n.*, podwojenie *n.*, rozrost *m.*; przesada *f.*; pogorszenie *n.*, hypertrofia *f.*; zur — ſeines Unglücks na domiar swego nieszczęścia.

Vergrö'ßerungsglas, *sn.* -ſes, szkło powiększające; lupa *f.*, mikroskop *m.*

Vergrö'ßerungslaterne, *sf.* latarnia magiczna.

Vergrö'ßerungslinſe, *sf. pl.* -n, soczewka powiększająca.

Vergrö'ßerungsſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, zwierciadło powiększające.

Vergrö'ßerungsſilbe, *sf.* zgłoska powiększająca.

Vergrü'beln, *va.* (haben) ſeine Zeit — prześlęczyć czas.

Vergu'cken, ſich —, *vr.* (haben) zapatrzeć się, zagapić się.

Vergu'nſt, *sf.* pozwolenie *n.*; mit — za pozwoleniem.

Vergü'nſtigung, *sf. pl.* -en, pozwolenie *n.*, przyzwolenie *n.*, łaska *f.*, grzeczność *f.*, korzyść *f.*; przywilej *m.*; mit deiner — za twojem pozwoleniem; die — erhalten, daß ... otrzymać faworyzacyę, że ...

Vergü'ten, *va.* (haben) wynagrodzić, wynagradzać, zwrócić, powetować; kompensować, bonifikować; einen Schaden | — wynagrodzić szkodę, odszkodować; jmndm die Auslagen — zwrócić komu wydatki.

Vergü'tigen, *va.* (haben) ob. Vergüten.

Vergü'tung, Vergü'tigung, *sf.* wynagrodzenie *n.*, zwrot *m.*, bonifikacya *f.*, kompensacya *f.*, kompensata *f.*

Verha'ck, *sm.* -es, zasiek *m.*, zasieka *f.*, zarąb *m.*

Verhaft, *sm.* -(e)s, aresztowanie *n.*, areszt *m.*; in — nehmen uwięzić.

Verha'ften, *va.* (haben) 1) (przy)aresztować, uwięzić, przytrzymać kogo; man hat ihn verhaftet przyaresztowano go; 2) zapisać, dać w zastaw; jmndm verhaftet ſein być komu zobowiązanym; 3) zahaczyć, zapiąć na haftki.

Verha'ftsbefehl, *sm.* -(e)s, rozkaz *m.* (przy)aresztowania; einen — gegen jmndn erlaſſen wydać przeciw komu rozkaz uwięzienia.

Verha'ftung, *sf. pl.* -en, (przy)aresztowanie *n.*, uwięzienie *n.*

Verha'geln, *vn.* (ſein) das Getreide iſt verhagelt zboże jest zbite gradem; alles iſt verhagelt grad wszystko zbił.

Verha'llen, *vn.* (ſein) przebrzmieć, przestać brzmieć.

Verha'lt, *sm.* -(e)s, obacz Sachverhalt.

Verha'lten, verhalte, verhältſt, verhält, verhielt, habe verhalten, I. *va.* 1) zatrzymać, utrzymać, (po)wstrzymać; den Atem — wstrzymać oddech; die Tränen — tłumić łzy; das Lachen, den Zorn — tłumić śmiech, złość; mit langem Groll z długo tłumionym gniewem; 2) kryć, taić; ich werde euch nicht — ja wam nie zatają; 3) jmndm den Mund — zatkać komu gębę; 4) jmndn zu etw. — nakłonić, przynaglić kogo do czego; etw. zu tun — ſein być zmuszonym zrobić coś; II. *vn.* (ſein) i *vr.* 1) ukrywać się, kryć się; das Wild verhält ſich zwierzyna kryje się; es hat ſich ein Funken in der Aſche — została, ukryła się iskra w popiele; 2) mieć się, odnosić się, być w jakim stosunku do czego; wiſſen Sie, wie ſich die Sache verhält? czy pan wie, jak się rzecz ma? wenn es ſich ſo verhält, dann... jeśli tak się sprawa ma, to...; wie — ſich dieſe beiden Dinge zu einander? jak te dwie rzeczy mają się do siebie, w jakim stosunku zostają do siebie?; 3 verhält ſich zu 6, wie 6 zu 12 trzy ma się do sześć jak sześć do dwunastu; die Länge verhält ſich zur Breite długość ma się do szerokości; 3) zachowywać się, obchodzić się; verhalte dich doch ruhig zachowuj się spokojnie; der Arzt hat mir vorgeſchrieben, wie ich mich — ſoll lekarz przepisał mi, jak się mam zachowywać; ich weiß nicht, wie ich mich in dieſer Sache — ſoll nie wiem, jak się mam zachować w tej sprawie; wie verhält er ſich zu euch? jak on się do was odnosi?; III. —, *pp.* i *adi.* mit -em Atem z zapartym oddechem; -e Winde zaparte wiatry.

Verha'lten, *sn.* -s, 1) zatrzymanie *n.*, wstrzymanie *n.*, stłumienie *n.*; 2) postępowanie *n.*, obejście *n.*; zachowanie *n.* się; ſein — nach etw. richten zastosować postępowanie do czego; das — einer Säure zu einer Baſis oddziaływanie kwasu na zasadę.

Verhä'ltnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) *a*) stosunek *m.*; gegenſeitiges — obopólny, wzajemny stosunek; klimatiſche -ſſe klimatyczne stosunki; die -ſſe des Marktes warunki, stosunki targowe; er lebt in guten -ſſen on żyje w dobrych, w uregulowanych stosunkach; meine -ſſe erlauben mir ſolche Ausgaben nicht moje środki nie pozwalają mi na takie wy-

datki; er lebt über seine =sse żyje nad stan; sich nach seinen =ssen richten stosować się do swoich środków; die =sse sind nicht danach warunki nie są po temu; aus seinen =ssen heraustreten wyjść ze swej sfery; unter solchen =ssen pod takimi warunkami; die näheren =e szczegóły; *b)* arithmetisches, geometrisches — stosunek arytmetyczny, geometryczny, proporcya *f.*; im — von 2 zu 3 w stosunku dwóch do trzech; im umgekehrten — w odwrotnym stosunku; im — zu w stosunku do, w porównaniu do; das — der Höhe zur Breite stosunek, proporcya wysokości do szerokości; die Schönheit der =sse piękność *f.* proporcyi; im — miteinander stehend proporcyonalny; außer — stehen być nieproporcyonalnym; richtiges — odpowiedni stosunek, ustosunkowanie *f.*, symetrya *f.*; nach dem rechten — verteilen ustosunkować; alles übrige im — zu wszystko inne w stosunku do...; im — habe ich mehr gezahlt als ihr stosunkowo zapłaciłem więcej od was; 2) persönliches — osobisty stosunek, relacya *f.*; unsere gegenseitigen =sse nasze obopólne stosunki; im freundschaftlichen =sse mit jmndm stehen zostawać z kim w przyjaznych stosunkach; in welchem =sse stehen Sie zu ihm czy pozostaje pan w stosunkach z nim; er hat ein — mit dem Mädchen utrzymuje stosunek (miłosny) z tą dziewczyną; sträfliches — zdrożny, karygodny stosunek; im gespannten — mit jmndm stehen być na złej stopie z kim.

Verhä'ltnisanteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dywidenda *f.*, udział stosunkowy.

Verhä'ltnisanzeiger, *sm.* =s, eksponent *m.*, wyznacznik *m.*

Verhä'ltnisgleichung, *sf.* proporcya *f.*, ustosunkowanie *n.*

Verhä'ltnislos, *adi.* i *adv.* nieproporcyonalny, niestosunkowy; bez proporcyi.

Verhä'ltnismäßig, *adi.* stosowny, stosunkowy, proporcyonalny; *adv.* stosownie, stosunkowo, proporcyonalnie.

Verhä'ltnismäßigkeit, *sf.* stosunkowość *f.*, stosowność *f.*

Verhä'ltnisregel, *sf.* reguła *f.* trzech.

Verhä'ltniswidrig, *adi.* i *adv.* niestosunkowy, niestosunkowo.

Verhä'ltniswort, *sn.* =es, przyimek *m.*

Verhä'ltniszahl, *sf.* liczba stosunkowa.

Verha'ltung, *sf. pl.* =en, 1) zachowanie *n.* się, postępowanie *n.*; 2) zatrzymanie *n.* się.

Verha'ltungsbefehl, *sm.* =(e)s, rozkaz *m.* zachowania się, instrukcya *f.*

Verha'ltungs(maß)regel, *sf. pl.* =n, prawidło *n.* postępowania.

Verha'ndeln, I. *va.* (haben) 1) układać się, rokować, traktować o co; den Frieden — rokować o pokój; 2) rozsprzedać; etw. an jmndn — sprzedać komu co; er hat sein ganzes Vermögen verhandelt stracił cały swój majątek w spekulacyach kupieckich; II. *vn.* (haben) über eine Sache — rozprawiać o jakiej rzeczy; die Angelegenheit wird vor dem Gericht in N. verhandelt sprawa ta toczy się przed sądem w N., układy w tej sprawie odbywają się przed sądem w N.

Verha'ndlung, *sf. pl.* =n, układ *m.*, umowa *f.*, traktowanie *n.*, tranzakcya *f.*; negocyacya *f.*; gerichtliche — rozprawa sądowa; parlamentarische — rozprawa parlamentarna.

Verhä'ngen, *va.* (haben) 1) zawiesić, zasłonić, przykryć; 2) die Zügel — popuścić cugle; mit verhängten Zügeln pędzić co tylko koń wyskoczy; 3) etw. über jmndn — sprawić, żeby kogo co spotkało; eine Strafe über jmndn — wyznaczyć komu karę, ukarać kogo; die Todesstrafe über jmndn — skazać kogo na śmierć; den Belagerungszustand — proklamować, ogłosić stan oblężenia; das Konkursverfahren wurde über ihn verhängt wdrożono przeciw niemu postępowanie konkursowe; Gott hat es so verhängt Bóg tak dopuścił.

Verhä'ngnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, przeznaczenie *n.*, los *m.*, dola *f.*, zrządzenie *n.*, fatum *n.*; Gottes — zrządzenie boskie; mein — hat es so gewollt tak chciało moje przeznaczenie; mein — naht przeznaczenie dosięga mnie.

Verhä'ngnisglaube, *sm.* =en, wiara *f.* w przeznaczenie, fatalizm *m.*

Verhä'ngnisgläubige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, wierzący *m.* w przeznaczenie, fatalista *m.*

Verhä'ngnisvoll, *adi.* fatalny, nieszczęsny, nieuchronny.

Verhä'rmt, *adi.* wyniszczony strapieniem.

Verha'rren, *vn.* (haben i sein) obstawać, trwać przy czem; pozostawać, zostawać; bei seiner Ansicht — obstawać, trwać przy swojem zdaniu; ich verharre mit Hochachtung pozostaję z wysokiem poważaniem; in der Sünde — trwać w grzechu.

Verha'rschen, *vn.* (sein) zasklepiać się, zaskorupieć; die Wunde verharscht rana się zasklepia.

Verhä'rten, I. *va.* (haben) zatwardzać, zatwardzić, stwardzić; (przen.:) der Geiz verhärtet das Herz skąpstwo czyni serce zatwardziałem, zakamieniałem; II. *vn.* (sein) i sich —, *vr.* 1) stwardnieć, stwardnąć, zatwardzieć; 2) (przen.:) stać się okrutnym.

Verhä'rtet, *adi.* zatwardziały, stwardniały; (przen.:) zatwardziały, zakamieniały.

Verhärtung, *sf. pl.* =en, 1) stwardnienie *n.*, stwardniałość *f.*; 2) zatwardzenie *n.*, twardziel *m.*, obstrukcya *f.*, konstypacya *f.*

Verha'rzen, I. *va.* (haben) żywicą zaprawić, zamazać;

II. *vn.* (ſein) i ſich —, *vr.* pokryć się żywicą.

Verha'ſpeln, ſich —, *vr.* (haben) ſich beim Reden — zaplątać się w mowie.

Verha'ßt, *adi.* znienawidzony; nienawistny, niegodziwy, obmierzły; bei allen — znienawidzony u wszystkich; ſich — machen popaść w nienawiść; nichts iſt mir ſo — als . . . niczego nienawidzę tak jak . . . ; einem etw. — machen zohydzić komu co.

Verhä'tſcheln, I. *va.* (haben) pieścić; psuć pieszczotami; II. ſich —, *vr.* (haben) pieścić się.

Verhau', *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zasiek *m.*, zasieka *f.*, zarąb *m.*, obrąb *m.*

Verhau'chen, *va.* (haben) zionąć, wyzionąć; den Geiſt — wyzionąć ducha, duszę.

Verhau'en, verhaue, verhauſt, verhieb, habe verhauen, I. *va.* 1) *a*) porąbać na drobne kawałki; *b*) jmndn — dać komu kije, w skórę; mit verhauenem Geſicht z pociętą twarzą (z pojedynku); 2) einen Wald — zasiekiem las zamknąć; 3) das ganze Vermögen — przepuścić cały majątek; II. ſich —, *vr.* (haben) źle, fałszywie ciąć; (przen.:) poszkapić się; ſich im Reden — palnąć głupstwo (w mowie).

Verhe'ben, verhebe, verhebſt, verhebt, verhob, verhöbe, habe verhoben, *va.* i ſich —, *vr.* (haben) zwichnąć, wywichnąć sobie co dźwiganiem, podźwigać się; ich habe mich verhoben podźwignąłem się; ſich den Arm — zerwać sobie ramię dźwiganiem.

Verhee'ren, *va.* (haben) (s)pustoszyć, (z)niweczyć, niszczyć; das Feuer verheerte die Stadt pożar zniszczył miasto; der Feind hat das Land verheert nieprzyjaciel spustoszył kraj; mit Feuer und Schwert — spustoszyć ogniem i mieczem.

Verhee'rer, *sm.* =s, *pl.* —, pustoszyciel *m.*, niszczyciel *m.*

Verhee'rung, *sf. pl.* =en, spustoszenie *n.*, zniszczenie *n.*, dewastacya *f.*; die Krankheit hat eine große — angerichtet choroba wyniszczyła ludność; =en, die die Zeit anrichtet spustoszenia wyrządzone przez czas.

Verhe'ften, *va.* 1) eine Wunde — zeszyć ranę; 2) ein Buch — źle zszyć książkę.

Verhe'hlen, *va.* (haben) ukrywać, taić, zataić, przechowywać; er hat die Wahrheit verhehlt zataił prawdę; geſtohlene Waren — ukrywać, przechowywać kradzione towary; ich will es nicht —, daß . . . nie chcę zataić, że . . .

Verhe'hlen, *sn.* =s, **Verhe'hlung,** *sf.* ukrywanie *n.*, tajenie *n.*, przechowywanie *n.*

Verhe'hler, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Hehler.

Verhei'len, *vn.* (ſein) zagoić się, zgoić się, zabliźnić się.

Verhei'mlichen, *va.* (haben) ukrywać, zataić; jmndm etw. — zataić coś przed kim, ukryć coś przed kim, robić tajemnicę przed kim; geſtohlenes Gut — ukrywać skradzione rzeczy.

Verhei'mlichung, *sf. pl.* =en, ukrywanie *n.*, zatajenie *n.*

Verhei'raten, I. *va.* (haben) einen Sohn — ożenić syna; eine Tochter — wydać córkę za mąż; II. ſich —, *vr.* ożenić się, wyjść za mąż, pobrać się.

Verhei'ratung, *pl.* =en, zamęście *n.*, ożenienie *n.* się; pobranie *n.* się, poślubienie *n.*

Verhei'ßen, verheiße, verheißeſt i verheißt, verhieß, habe verheißen, *va.* przyobiecywać, (przy)obiecać, przyrzekać; das verheißene Land ziemia obiecana.

Verhei'ßung, *sf. pl.* =en, obietnica *f.*, przyrzeczenie *n.*; — macht Schuld obietnica obowiązuje.

Verhe'lfen, verhelfe, verhilfſt, verhilft, verhalf, habe verholfen, *va.* dopomódz, dopomagać; das hat ihm zu einem guten Amte verholfen to mu dopomogło do otrzymania dobrej posady; ich werde dir dazu — dopomogę ci w tem.

Verhe'nkert, *adi.* obacz Verdonnert.

Verhe'rrlichen, *va.* (haben) uświetnić, uwielbiać.

Verhe'rrlichen, *sn.* =s, **Verhe'rrlichung,** *sf. pl.* =en, uświetnienie *n.*, uwielbianie *n.*, gloryfikacya *f.*

Verhe'xen, *va.* (haben) 1) podszczuwać, podszczuć, poswarzyć kogo, judzić; 2) wyszczuć u. p. świnie.

Verhe'xen, *sn.* =s, **Verhe'xung,** *sf. pl.* =en, podszczuwanie *n.*, judzenie *n.*

Verheu'ern, *va.* i ſich —, *vr.* (haben) wynająć, wypuścić komu w dzierżawę, wydzierżawić komu co.

Verheu'ern, *sn.* =s, **Verheu'erung,** *sf.* wynajęcie *n.*, wydzierżawienie *n.*

Verhe'xen, *va.* (haben) zaczarować.

Verhi'mmeln, I. *va.* (haben) ubóstwiać; II. *vn.* (ſein) 1) verhimmelt ſein być w niebiosach; być w ekstazie; 2) = ſterben; III. verhimmelnd, *ppr.* i *adi.* =es Lob uwielbiająca pochwała.

Verhi'ndern, *va.* (haben) przeszkadzać, przeszkodzić; ich kann es nicht — nie mogę temu przeszkodzić; das Erſcheinen eines Buches — powstrzymać wydanie książki; ein Unglück — odwrócić nieszczęście.

Verhi'nderung, *sf. pl.* =en, przeszkoda *f.*

Verhi'nderungsfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle przeszkoda; im =e w razie przeszkody.

Verho'ffen, *sn.* =s, wider alles — wbrew wszelkiej nadziei.

Verhöhnen, *va.* (haben) wyszydzać, szydzić, naigrawać się z kogo, urągać się.

Verhö'hnung, *sf.* wyszydzanie *n.*, szydzenie *n.*, szyderstwo *n.*, naigrawanie *n.*, urąganie *n.*

Verho'ke(r)n, *va.* (haben) sprzedawać częściowo, detalicznie.

Verho'len, *va.* holować (okręt).

Verho'lzen, *vn.* (ſein) zgrubieć (o latoroślach).

Verhö'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (prze)słuchanie *n.*; inkwizycya *f.*; jmndn ins — nehmen przesłuchać kogo, wziąć kogo na spytki; er hat im — ausgeſagt zeznał przy przesłuchaniu, zeznał do protokołu; ein — anſtellen przesłuchać, przedsięwziąć przesłuchanie, słuchanie.

Verhö'ren, I. *va.* (haben) 1) przesłuchać, (wy)słuchać, śledzić, badać; der Angeklagte iſt ſchon verhört worden oskarżonego już przesłuchano; laß dich nicht — nie daj się wypytywać; 2) wysłuchać, wypytać; ich werde morgen die Vokabeln — jutro przepytam, wypytam, wysłucham wokabuły; 3) etw. — przesłyszeć co; II. ſich —, *vr.* (haben) przesłyszeć się.

Verhu'deln, *va.* (haben) spartaczyć, sfuszerować co, popsuć co przez niedbalstwo.

Verhü'llen, *va.* (haben) zasłonić, obwijać, obwinąć, pokryć; einen Spiegel — zasłonić lustro; eine Tür — zakryć, zamaskować drzwi; die Wolken haben den Himmel verhüllt chmury zasłoniły niebo; in verhüllten Worten w ukrytych słowach; die Wahrheit — ukryć, zataić prawdę.

Verhü'llung, *sf. pl.* -en, zasłona *f.*, pokrycie *n.*

Verhu'ndertfachen, Verhu'ndertfältigen, *va.* (haben) w stonasób pomnożyć, stokrotnie, sto razy powiększyć.

Verhu'ngern, *vn.* (ſein) zagłodzić się, zamorzyć się głodem, umrzeć z głodu; zgłodnieć, wygłodnieć; er ſieht ganz verhungert aus wygląda całkiem wygłodniały.

Verhu'nzen, *va.* (haben) psuć, popsuć, zepsuć, zeszpecić, przekręcić; einen Schriftſteller — ostro zganić, zbeształ autora.

Verhu'ren, I. *va.* (haben) 1) ſein Geld — przetracić pieniądze na rozpustę; 2) ein Mädchen — zniesławić, skurwić dziewczynę; II. ſich —, *vr.* (haben) skurwić się; III. verhurt; *pp.* i *adi.* skurwiony.

Verhü'ten, I. *va.* (haben) zapobiedz, przeszkodzić czemu, wstrzymać, niedopuścić; daß verhüte Gott! niech Bóg broni! ich kann das Unglück nicht — nie mogę zapobiedz, powstrzymać nieszczęścia; II. verhütend, *ppr.* i *adi.* zapobiegliwy; -e Behandlung postępowanie zapobiegawcze.

Verhü'ten, *sn.* -s, **Verhü'tung**, *sf.* zapobiegliwość *f.*; powstrzymanie *n.*

Verhü'tungsmaßregel, *sf.* zarządzenie zapobiegawcze.

Verhü'tungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek zapobiegający, zapobiegawczy.

Verifikatio'n, *sf. pl.* -en, sprawdzenie *n.*, weryfikacya *f.*

Verifizie'ren, *va.* (haben) sprawdzać, weryfikować.

Verintereſſie'ren, I. *va.* (haben) dawać na procent, pobierać od czego procent, oprocentować; II. ſich —, *vr.* oprocentować się, przynosić procent.

Veri'rren, ſich —, I. *vr.* (haben) 1) zbłądzić, zabłądzić, zbłąkać się; 2) gubić się; ſein Geiſt verirrt ſich in gewagten Hypotheſen umysł jego gubi się w nieprawdopodobnych hipotezach; II. verirrt, *pp.* i *adi.* zbłąkany, zabłąkany; ein -es Schaf zbłąkana owieczka.

Veri'rrung, *sf. pl.* -en, 1) zbłąkanie *n.*, zabłąkanie *n.*; 2) obłęd *m.*, zdrożność *f.*, aberacya *f.*; jugendliche — zboczenie *n.*, błąd *m.*, wybryk *m.* młodości.

Verja'gen, *va.* (haben) 1) wypędzić, wypłoszyć; 2) den Tag — dzień spędzić na polowaniu.

Verja'gung, *sf.* wypędzenie *n.*, wypłoszenie *n.*

Verjä'hrbar, *adi.* ulegający zadawnieniu.

Verjä'hrbarkeit, *sf.* możność *f.* zadawnienia.

Verjä'hren, I. *vn.* (ſein) i *vr.* zadawnieć, przedawnieć; etw. — laſſen dać czemu zadawnieć; II. verjährt, *pp.* i *adv.* przedawniony, zadawniony, zastarzały; ein -es Recht zadawnione prawo; -e Schuld zadawniona wina; eine -e Sitte zastarzały obyczaj.

Verjä'hrung, *sf.* zadawnienie *n.*, przedawnienie *n.*

Verjä'hrungsfriſt, *sf.* termin *m.*, czas *m.* zadawnienia.

Verjä'hrungsgeſetz, *sm.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* o zadawnieniu.

Verja'mmern, *va.* (haben) przejęczeć, przepłakać; ſie verjammert ihr Leben spędza życie na płaczu.

Verjan'chzen, Verjn'belu, Verjn'dheien, *va.* (haben) ſeine Zeit — przehulać czas; 2) ſein Vermögen — przehulać, przepuścić majątek.

Verjn'den, I. *va.* (haben) zżydzić; II. *vn.* (ſein) zżydzieć, zjudaizować się.

Verjn'det, Verjü'delt, *adi.* zżydziały.

Verjü'ngen, I. *va.* (haben) 1) odmładzać, odmłodzić, młodszym czynić; 2) im verjüngten Maßſtabe w zmniejszonym formacie, w miniaturze; II. ſich —, *vr.* odmłodzić się, odmłodnieć; zmniejszyć się.

Verjü'ngen, *sn.* -s, **Verjü'ngung**, *sf.* 1) odmłodnienie *n.*, odmłodzenie *n.*; 2) zmniejszenie *n.*, redukowanie *n.*, redukcya *f.*

Verjü'ngungsmaßſtab, *sm.* -es, stopień *m.*, skala *f.* zmniejszenia.

Verjü'ngungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek odmładzający, kosmetyk *m.*

Verjü'ngungsquelle, *sf.* zdrój *m.*, źródło *n.* młodości.

Verka'lben, *vn.* (haben) przedwcześnie się ocielić, przedwcześnie porzucić.

Verka'lkbar, *adi.* dający się zwapnić.

Verka'lken, I. *va.* (haben) zwapnić, zamienić w wapno; II. *vn.* (sein) i *vr.* zwapnieć, zwapnić się.

Verka'lkung, *sf. pl.* =en, zwapnienie *n.*; — der Arterien zwapnienie żył, arteryi.

Verkä'lten, ſich, *vr.* (haben) zaziębić, przeziębić się.

Verkä'ltung, *sf. pl.* =en, zaziębienie *n.*

Verka'ppen, *va.* (haben) i *vr.* zakapturzyć, przebrać się; ukryć się; ein verkappter Schriftſteller autor pisujący pod pseudonimem.

Verka'ppung, *sf.* zakapturzenie *n.*, przebranie *n.* się; ukrycie *n.*

Verkä'ſen, *vn.* (ſein) w ser obrócić.

Verkau'f, *sm.* =es, *pl.* =käufe, sprzedaż *m.*; zum — ausſtellen wystawić na sprzedaż; gerichtlicher — sprzedaż sądowa; das Haus ſteht zum — ten dom jest na sprzedaż.

Verkau'fbar, *adi.* dający się sprzedać, sprzedajny.

Verkau'fen, I. *va.* (haben) sprzedawać, przedawać, sprzedać, rozprzedać; im großen — sprzedawać en gros; im kleinen — sprzedawać częściowo, drobiazgowo, detalicznie; pfundweiſe — sprzedawać na funty; mit Gewinn — sprzedać z zyskiem; mit Verluſt — sprzedać ze stratą; (przen.:) ſein Leben teuer — drogo życie sprzedać; mit ihm iſt man wie verraten und verkauft w stosunku z nim jest się jakoby zdradzonym i sprzedanym; II. ſich —, *vr.* (haben) dieſe Ware verkauft ſich leicht ten towar łatwo się sprzedaje; (przen.:) dieſer Schriftſteller hat ſich und ſeine Feder der Regierung verkauft ten literat zaprzedał siebie i swoje pióro rządowi; ſich dem Teufel — zapisać się dyabłu.

Verkau'fer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) sprzedający *m.* (s)przedawca *f.*; 2) pomocnik handlowy, kupczyk *m.*, przekupień *m.*

Verkäu'ferin, *sf. pl.* =nen, 1) sprzedająca *f.*, (s)przedawczyni *f.*; 2) pomocnica handlowa, przekupka *f.*, sklepowa *f.*

Verkäu'flich, I. *adi.* 1) będący na sprzedaż, pokupny, łatwy do sprzedania; 2) (przen.:) (s)przedajny, przekupny; dieſer Beamte iſt — ten urzędnik jest sprzedajny, przekupny; II. *adv.* jmndm etw. — überlaſſen sprzedać, odstąpić komu co.

Verkäu'flichkeit, *sf.* 1) pokupność *f.*, możność *f.* sprzedania; 2) (przen.:) sprzedajność *f.*, przekupność *f.*

Verkau'fsbedingung, *sf. pl.* =en, warunek *m.* sprzedaży.

Verkau'fsliſte, *sf. pl.* =n, lista *f.* sprzedaży.

Verkau'fslokal, *sn.* =es, *pl.* =e, sklep *m.*, magazyn *m.*

Verkau'fspreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, cena *f.* sprzedaży.

Verkau'fsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* sprzedaży.

Verkau'fsſtand, *sm.* =es, stragan *m.*

Verke'hr, *sm.* =(e)s, 1) *a*) ruch *m.*, komunikacya *f.*, cyrkulacya *f.*; in dieſer Straße herrſcht großer — w tej ulicy wielki ruch; freier — wolna komunikacya; dieſer Unfall hat den ganzen — gehemmt ten wypadek powstrzymał cały ruch, całą cyrkulacyę; *b*) handel *m.*, stosunki *pl.*, ruch handlowy; dieſe Papiere haben im — keinen Wert te papiery nie mają wartości w obiegu, wyszły z obiegu; der — auf der Börſe iſt ſchleppend ruch na giełdzie jest ospały; *c*) służba *f.*, ruch *m.*; eine Eiſenbahn dem — übergeben otworzyć kolej dla ruchu, oddać kolej do użytku; — von Reiſenden ruch podróżnych; der — der Poſt auf dem Lande iſt unregelmäßig ruch pocztowy, kursowanie *n.* poczty na wsi jest nieregularne; 2) obcowanie *n.*; stosunki towarzyskie; mündlicher — ustne porozumiewanie się; perſönlicher — osobiste obcowanie, znoszenie się; ſchriftlicher — porozumiewanie, znoszenie się listowne, korespondowanie *n.*; in — mit jmndm ſtehen być z kim w stosunkach; jeden — mit jmndm abbrechen zerwać z kim wszelkie stosunki; es iſt kein richtiger — unter dieſen zwei Familien niema właściwej zażyłości pomiędzy temi dwoma rodzinami; er hat viel — ma wiele znajomości, z któremi obcuje; fräflicher — zdrożny, karygodny stosunek.

Verke'hren, I. *va.* 1) przewrócić, przekręcić, źle obrócić; die Ordnung, Reihenfolge — odwrócić porządek; 2) die Augen — przewracać, zawracać oczyma; jmndś Worte — przekręcać czyje słowa; das Recht — przekręcać prawo; jmndn — kogoś znieprawić, na złą drogę wieść; II. *vn.* (haben) 1) obcować, bywać, uczęszczać; ich habe in dieſem Hauſe viel verkehrt bywałem często w tym domu; das iſt ein Lokal, in dem viele Matroſen — to jest lokal uczęszczany przez wielu majtków; es wird in dieſer Straße viel verkehrt w tej ulicy jest wielki ruch; 2) być z kim w stosunkach, mieć z kim stosunki, komunikować się z kim, przestawać, znosić się z kim; Perſonen, mit denen man verkehrt znajomości *pl.*; geiſtig — obcować umysłowo; verkehrt ihr mit ihm? czy obcujecie z nim? intim mit jmndm — żyć z kim w zażyłości; III. ſich —, *vr.* (haben) 1) znieprawić się; 2) przemienić, zamienić się; euer Lachen verkehre ſich in Weinen oby się wasz śmiech przemienił w płacz.

Verke'hrsader, *sf.* arterya *f.* ruchu.

Verke'hrsbureau, *sn.* =s, biuro *n.* ruchu.

Verke'hrschef, *sm.* =s, *pl.* =s, naczelnik *m.* (oddziału) ruchu.

Verke'hrsdirektion, *sf. pl.* =en, dyrekcya *f.* ruchu.

Verke'hrserleichterungen, *sf. pl.* ułatwienia *pl.* w ruchu.

Verke'hrsfreiheit, *sf.* wolność *f.* ruchu; wolność *f.* handlu.

Verke'hrshinderniß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, przeszkoda *f.* ruchu.

Verke'hrskarte, *sf. pl.* =n, mapa *f.* ruchu.

Verke'hrsminiſter, *sm.* =s, *pl.* —, minister *m.* ruchu.

Verke'hrsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek komunikacyjny; *pl.* środki przewozowe.

Verke'hrsprüfung, *sf.*, egzamin *m.* z ruchu (kolejowego).

Verke'hrsrecht, *sn.* =es, prawo *n.* ruchu.

Verke'hrsſtörung, *sf. pl.* =en, przerwa *f.* w ruchu, komunikacyi, przeszkoda komunikacyjna.

Verke'hrsſtraße, *sf. pl.* =n, droga *f.* wielkiej komunikacyi.

Verke'hrsweſen, *sn.* =s, komunikacya *f.*, ruch *m.*, handel *m.*

Verke'hrt, I. *adi.* odwrotny, przewrotny; eine =e Ordnung odwrotny porządek; die =e Seite odwrotna strona; =er Kaffee kawa więcej zabielona; Schlag mit der =en Hand uderzenie na odlew; es iſt eine =e Welt przewrotny świat; er iſt mit dem =en Fuß aufgeſtanden wstał lewą nogą; 2) przewrotny, fałszywy, mylny; =es Zeug ſprechen mówić nie do rzeczy; ich habe eine ganz =e Meinung mam zdanie zupełnie inne; 3) ein =er Menſch przewrotny człowiek, opaczny człowiek; II. *adv.* przewrotnie, na odwrót, odwrotnie, opacznie, na opak; ich habe den Hut — aufgeſetzt ubrałem odwrotnie kapelusz; ich habe das Tuch — genommen wziąłem chustkę wierzchem na dół; — zu Pferde ſitzen siedzieć na koniu głową do ogona; etw. — anfangen począć coś odwrotnie, na odwrót; es geht alles — wszystko idzie na opak; alles — auslegen wszystko fałszywie tłómaczyć; ganz — antworten odpowiadać całkiem przewrotnie.

Verke'hrtheit, *sf.* przewrotność *f.*; opaczność *f.*; bezsens *m.*

Verkei'len, I. *va.* (haben) 1) zagłobić, zaklinić; 2) jmndn — dać komu w skórę, wytrzepać kogo; 3) zbyć się za byle jaką cenę; II. ſich —, *vr.* (haben) wbić się klinem; (przen.:) zakochać się w kim na zabój.

Verkei'lung, *sf.* zagłobienie *n.*, zaklinienie *n.*, klinowanie *n.*

Verke'nnbar, *adi.* trudny do poznania, mogący być niepoznanym.

Verke'nnen, verkenne, verkennſt, verkannte, habe verkannt, *va.* niepoznać; zapoznać; nie odróżnić; jmndn — wziąć kogo za kogo innego; ich verkenne das nicht nie zaprzeczam tego, nie zapoznaję tego; ich verkenne nicht die Schwierigkeiten nie zapoznaję trudności; er iſt von allen verkannt nikt się na nim nie poznał; ein verkanntes Genie zapoznany geniusz.

Verke'nnen, *sn.* =s, **Verke'nnung,** *sf.* niepoznanie *n.*, zapoznanie *n.*

Verke'tteln, *va.* (haben) przymocować zapomocą łańcuszka.

Verke'tten, *va.* (haben) łańcuchem spoić, związać; ściśle spoić, połączyć, skojarzyć; verkettete Begriffe spojone pojęcia.

Verke'ttung, *sf. pl.* =en, spojenie *n.*, związanie *n.* łańcuchem; ścisłe połączenie, spojenie *n.*; eine — von Unglücksfällen szereg *m.* wypadków nieszczęsnych.

Verke'tzern, *va.* (haben) jmndn — ogłosić kogo heretykiem, kacerzem; (przen.:) potępiać, oczerniać.

Verke'tzerung, *sf.* ogłoszenie *n.* kogo heretykiem; oszczerstwo *n.*, oczernianie *n.*

Verki'rchlichen, *va.* (haben) ukościelnić.

Verki'rchlichung, *sf.* ukościelnienie *n.*; die — der Schule klerykalizacya *f.* szkoły.

Verki'tten, *va.* (haben) zakitować, zakleić.

Verki'ttung, *sf. pl.* =en, zakitowanie *n.*, zaklejenie *n.*

Verkla'gen, *va.* (haben) zaskarżyć; gerichtlich — zaskarżyć, podać do sądu.

Verkla'ger, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Kläger.

Verkla'gte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, zaskarżony *m.*

Verkla'gung, *sf. pl.* =en, skarga *f.*

Verkla'mmen, *vn.* (ſein) zdrętwieć z zimna, zesztywnieć z zimna; die Hände ſind mir verklammt ręce mi zdrętwiały od zimna.

Verkla'mmern, *va.* (haben) klamrami przymocować, umocnić, klamrami spoić.

Verklä'ren, I. *va.* (haben) w blask oblec, wystawić w blasku, świetności; wynosić do chwały wiecznej; gloryfikować; Chriſtus ward verklärt Chrystus ukazał się w boskiej jasności; II. ſich —, *vr.* (haben) rozpromienić się, zajaśnieć, rozjaśnić się, jasnością zabłysnąć; przemienić się; bei dieſen Worten verklärte ſich ſein Geſicht na te słowa rozpromieniła się jego twarz.

Verklä'rt, *adi.* promieniejący, opromieniony, rozpromieniony; ein =es Ausſehen haben mieć rozpromieniony wygląd.

Verklä'rung, *sf.* rozpromienienie *n.*, gloryfikacya *f.*, transfiguracya *f.*, apoteoza *f.*; — Chriſti Przemienienie Pańskie.

Verkla'tſchen, *va.* (haben) 1) jmndn — oczernić, osławić, obmówić kogo; 2) die Zeit — tracić czas na robieniu plotek; robić plotki.

Verklauſulie'ren, *va.* (haben) ograniczyć zastrzeżeniami, obwarunkować, porobić zastrzeżenia.

Verkle'ben, *va.* (haben) zakleić, zalepić, zasmarować co czem.

Verkle'bung, *sf.* zaklejenie *n.*, zalepienie *n.*, zasmarowanie *n.*

Verkle'cksen, *va.* (haben) zabazgrać, zaplamić; viel Tinte — wybazgrać wiele atramentu.

Verklei'den, I. *va.* (haben) powlec czem; mit Brettern — obić deskami, oszalować; einen Brunnen — ocembrować studnię; II. sich — przebierać, przebrać się; er hat sich als Spanier verkleidet przebrał się za Hiszpana.

Verklei'dung, *sf. pl.* =en, 1) pokrycie *n.*, obicie *n.*, otoczyna *f.*, powłoka *f.*, ocembrowanie *n.*, ramowanie *n.*; przebranie *n.* się, przebieranie *n.* się.

Verklei'nern, *va.* (haben) 1) pomniejszyć, zmiejszyć, skracać, skrócić, rozdrobnić, rozdrabniać, ujmować, ująć; dieses Glas verkleinert die Gegenstände to szkło zmniejsza przedmioty; 2) (przen.:) upośledzić, upośledzać, uwłaczać komu, uszczuplać, ujmować, umniejszać, obniżać; den Wert von etw. — umniejszać, obniżać wartość czego deprecyonować co; jmnds Verdienst — obniżać czyje zasługi; das Ansehen jmnds — dyskredytować kogo, uwłaczać komu.

Verklei'nerung, *sf.* 1) zmniejszanie *n.*, uszczuplenie *n.*, skrócenie *n.*, rozdrobnienie *n.*, ujmowanie *n.*, ujma *f.*, redukowanie *n.*, redukcya *f.*; 2) obniżanie *n.*, dyskredytowanie *n.*, deprecyacya *f.*

Verklei'nerungsglas, *sn.* =es, *pl.* =gläser, szkło pomniejszające.

Verklei'nerungswort, *sn.* =es, *pl.* =wörter, wyraz zdrobniały.

Verklei'stern, *va.* (haben) zaklajstrować, zalepić.

Verkli'ngen, verklinge, verklingt, verklang, bin verklungen, *vn.* (sein) przebrzmieć, uciszyć się.

Verklo'mmen, *adi.* zdrętwiały, zesztywniały.

Verklo'pfen, *va.* (haben) 1) zaklinować, zatkać; 2) jmnden — dać komu w skórę; 3) sein Geld — przepuścić pieniądze; 4) sprzedać za byle co.

Verkna'llen, *va.* (haben) viel Pulver — wystrzelać dużo prochu.

Verkneifen, verkneife, verkneifst, verkniff, habe verkniffen, *va.* sein Gebärdenspiel — robić grymasy; sich etw. — popsuć sobie chęć, gust do czego; ich verkneife mir das zrzekam się tego; verkniffenes Antlitz wykrzywiona twarz; eine verkniffene Sache zagmatwana sprawa.

Verknei'pen, *va.* przeknajpować, przepić; sein Geld — przepić pieniądze w szynkach.

Verkni'ttern, *va.* (haben) pognieść, zmiąć, pomiętosić.

Verknö'chern, *vn.* (sein) skostnieć, w kość się obrócić; (przen.:) zobojętnieć; ein verknöcherter Mensch skostniały człowiek, pedant *m.*

Verknö'cherung, *sf.* skostnienie *n.*; pedanterya *f.*, pedantyzm *m.*, sztywność *f.*

Verkno'rpeln, *vn.* (sein) i *vr.* przekształcić się w chrząstki.

Verkno'rpelung, *sf. pl.* =en, przemiana *f.* w chrząstki.

Verkno'ten, *va.* (haben) zawiązać na węzeł.

Verknü'llen, *va.* (haben) obacz Verknittern.

Verknü'pfen, *va.* (haben) 1) wiązać, zawiązać, spoić, zadzierzgnąć; 2) złączyć, połączyć, skojarzyć; Begriffe miteinander — kojarzyć pojęcia; diese Reise ist mit großen Kosten verknüpft ta podróż połączoną jest z wielkimi kosztami.

Verknü'pfung, *sf. pl.* =en, 1) zawiązanie *n.*, spojenie *n.*; 2) połączenie *n.*, skojarzenie *n.*, kombinacya *f.*, zespolenie *n.*, asocyacya *f.*; — von Umständen zbieg *m.* okoliczności.

Verknu'rren, I. *va.* zu drei Monaten Gefängnis — skazać na trzy miesiące więzienia; II. sich —, *vr.* sich mit jmndm — popsuć sobie z kim.

Verko'chen, I. *va.* (haben) 1) nagotować, wypotrzebować; 2) dać się czemu wygotować; II. *vn.* wygotować się z czego; die ganze Kraft ist aus dem Fleisch verkocht cały sok wygotował się z mięsa; 2) (przen.:) sein Zorn verkocht bald jego gniew wnet mija.

Verko'hlen, I. *va.* (haben) zwęglić, w węgiel zamienić; II. *vn.* (sein) i sich —, *vr.* zwęglić się, zamienić się na węgiel.

Verko'hlung, *sf.* zwęglenie *n.*, zamienianie *n.* na węgiel, karbonizacya *f.*

Verko'mmen, verkomme, verkommst, verkam, bin verkommen, I. *vn.* (sein) 1) upadać, marnieć, podupadać moralnie, zdemoralizować się; zdegenerować się; in dieser Umgebung muß ich — w tem otoczeniu muszę zmarnieć; 2) zanikać, ginąć; tracić wątek; II. verkommen, *pp.* i *adv.* podupadły (umysłowo), zdeprawowany, zdegenerowany, zwyrodniały, zepsuty, zdemoralizowany; podupadły (materyalnie), zubożały.

Verko'mmenheit, *sf.* upadek *m.*; deprawacya *f.*; demoralizacya *f.*; degeneracya *f.*

Verko'ppeln, *va.* (haben) rozdzielić rolę.

Verkop'pelung, *sf.* rozdział *m.* roli.

Verko'rken, *va.* (haben) zakorkować, zatkać korkiem.

Verkö'rpern, I. *va.* ucieleśnić, wcielić, w ciało zamienić, uważać za istotę cielesną, uosobić, materyalizować; II. sich —, *vr.* ucieleśnić się, zamienić się w ciało; uosobić się; III. verkörpert, *pp.* i *adi.* wcielony, uosobiony; er ist die verkörperte Pedanterie jest wcieloną pedanteryą.

Verkö'rperung, *sf. pl.* =en, wcielenie *n.*, uosobienie *n.*, personifikacya *f.*

Verko'sen, *va.* (haben) die Zeit — spędzić czas na miłej rozmowie, na pieszczotach.

Verkö'ſtigen, *va.* (haben) dawać wikt komu.

Verkra'chen, *vn.* (ſein) zbankrutować.

Verkra'men, *va.* (haben) 1) przedawać częściowo; 2) zapodzieć gdzie, zarzucić; 3) eine Stunde — stracić godzinę na szperaniu.

Verkrie'chen, ſich —, verkriege, verkriechſt, verkroch, habe mich verkrochen, *vr.* skryć się, chować się; er verkriecht ſich vor mir chowa się przedemną, unika widzenia się ze mną; ſich unter die Decke — wleźć pod kołdrę; der Dachs hat ſich in ein Loch verkrochen borsuk zakopał się w dziurze; (przen.:) bei ſeinem Auftreten mußten ſich alle vor ihm — przy jego wystąpieniu wszyscy musieli mu ustąpić pierwszeństwa, wszyscy musieli pójść w kąt.

Verkri'tzeln, *va.* (haben) popsuć bazgraniną, zabazgrać.

Verkrü'meln, I. *va.* (haben) i *vr.* pokruszyć, podrobić, rozdrobić; pokruszyć się; niknąć, zanikać; das Geld hat ſich verkrümelt pieniądze się porozłaziły.

Verkrü'mmen, I. *va.* (haben) zakrzywić, pokrzywić; II. ſich —, *vr.* zakrzywić się, zdeformować się.

Verkrü'mmung, *sf. pl.* =en, zakrzywienie *n.*

Verkrüp'peln, I. *va.* (haben) kaleką uczynić; II. *vn.* (ſein) zostać kaleką; der Baum iſt verkrüppelt drzewo wykoślawiło się, skarłowaciało.

Verkrü'ppelt, *adi.* ułomny, skarłowaciały, wykoślawiony.

Verkrü'ppelung, *sf. pl.* =en, ułomność *f.*, kalectwo *n.*

Verkru'ſtung, *sf. pl.* =en, pokrycie *n.* skorupą, inkrustacya *f.*

Verkü'hlen, *vn.* (ſein) ostygnąć, ostudzić, i ſich —, *vr.* zaziębić, przeziębić się; ochłodnąć.

Verkü'hlung, *sf. pl.* =en, przeziębienie *n.*

Verkü'mmern, I. *va.* (haben) 1) powstrzymać w rozwoju, tamować rozwój; zatruć, goryczą zaprawić; jmnds Freude — zatruć komu radość; jmnds Rechte — ukrócać czyje prawa; 2) areszt położyć na co, zaaresztować, zatrzymać komu co; jmndm den Gehalt — uszczuplić komu płacę; II. *vn.* (ſein) zmarnieć, zanikać, ginąć; alle Pflanzen ſind verkümmert wszystkie rośliny skarłowaciały; in Traurigkeit — zagryźć się, marnieć ze smutku.

Verkü'mmerung, *sf.* zmarnienie *n.*, zmarnowanie *n.* się; zanik *m.*, atrofia *f.*, wyschnięcie *n.*

Verkü'nden, **Verkündigen**, *va.* (haben) głosić, ogłosić, ogłaszać, obwieszczać, obwieścić, oznajmić, zapowiadać, zwiastować; publikować, proklamować; das Barometer verkündigt den Regen barometr zapowiada niepogodę; jmndm eine Neuigkeit — obwieścić, zakomunikować komu nowinę; Gottes Wort — głosić słowo Boże; ein Urteil — ogłosić, promulgować wyrok; ein Brautpaar — ogłosić zapowiedź; vorher — przepowiadać.

Verkü'ndiger, *sm.* =s, *pl.* —, zwiastun *m.*, ogłosiciel *m.*

Verkü'ndigung, *sf.* ogłoszenie *n.*, wygłoszenie *n.*, odezwa *f.*, obwieszczenie *n.*, zwiastowanie *n.*; publikacya *f.*; proklamacya *f.*; Mariä — Zwiastowanie Najświętszej Panny.

Verkü'nſteln, *va.* (haben) przemajstrować co, przez zbytnią sztukę popsuć, zmanierować co.

Verkü'nſtelung, *sf. pl.* =en, zmanierowanie *n.*, nienaturalność *f.*, wymuszoność *f.*

Verku'pfern, *va.* (haben) pokryć miedzią.

Verku'ppeln, *va.* (haben) 1) zesforować; 2) przerajfurzyć, sprzedać; ſie hat ihre eigene Tochter an ihn verkuppelt sprzedała mu własną córkę; 3) wyswatać kogo.

Verku'ppelung, *sf. pl.* =en, 1) zesforowanie *n.*; 2) przerajfurzenie; 3) swaty *pl.*

Verkü'rzen, *va.* (haben) skrócić, skracać, ukrócić, przyspieszyć, uszczuplać; jmndm den Lohn — ukrócić komu płacę; ein Kleid — skrócić suknię; jmndm die Zeit — zabawiać kogo; ſich den Weg — skrócić drogę; ſein Leben — skrócić sobie życie; er verkürzt ſie auf jedem Schritt krzywdzi ją na każdym kroku.

Verkü'rzer, *sm.* =s, *pl.* —, krzywdziciel *m.*, ukrócicel *m.*

Verkü'rzung, *sf. pl.* =en, ukrócenie *n.*, skrócenie *n.*; uszczuplenie *n.*

Verla'chen, *va.* (haben) 1) wyśmiewać, wyśmiać, naśmiewać się, kpić; er wird verlacht naśmiewają się z niego; 2) die Zeit — spędzić czas na śmiechu.

Verla'den, verlade, verlädſt, verlädt, verlud, habe verladen, *va.* 1) (na)ładować, nakładać, wysyłać (towary), wyprawiać, wyprawić; — durch Herrn N. an Ihre Adreſſe wysłany przez pana N. pod pańskim adresem; 2) ein Gewehr — źle nabić strzelbę.

Verla'der, *sm.* =s, *pl.* —, ładownik *m.*, nakładacz *m.*

Verla'derampe, *sf. pl.* =n, ładownia *f.*, przystań kolejowa.

Verla'deſchein, *sm.* =es, *pl.* =e, nakładna *f.* (kol.).

Verla'dung, *sf. pl.* =en, naładowanie *n.*, wysyłanie *n.*, wyprawienie *n.*, nakładanie *n.*

Verla'dungskoſten, *spl.* koszta *pl.* ładowania.

Verla'dungsplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, plac *m.* do ładowania.

Verla'dungsſchein, *sm.* =es, *pl.* =e, deklaracya *f.* towarów, spis *m.* towarów załadowanych.

Verla'g, *sm.* =(e)s, 1) nakład *m.*; im =e von... nakładem...; ein Buch in — nehmen wziąć książkę w nakład; das Werk iſt in eigenem =e erſchienen dzieło wyszło własnym nakładem;

er hat nur literarischen — wydaje tylko literackie dzieła; 2) skład *m.*, składownia *f.*; 3) fundusz obrotowy.

Verla'gsartikel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Verlagsbuch.

Verla'gsbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, książka wydana czyim nakładem.

Verla'gs(buch)handel, *sm.* -s, księgarstwo nakładowe.

Verla'gs(buch)händler, *sm.* -s, *pl.* —, nakładca *m.*

Verla'gs(buch)handlung, *sf.* księgarnia nakładowa.

Verla'gsgeschäft, *sm.* -es, *pl.* -e, interes *m.* nakładcy; księgarnia nakładowa.

Verla'gskatalog, *sm.* -es, *pl.* -e, katalog nakładowy.

Verla'gskontrakt, *sm.* -es, *pl.* -e, kontrakt nakładowy.

Verla'gskosten, *spl.* koszta *pl.* nakładu.

Verla'gsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo nakładowe; prawo *n.* nakładu.

Verla'gszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.*, monogram *m.* nakładu.

Verla'hmen, *vn.* (sein) okuleć, okulawieć.

Verla'ngen, I. *vn.* i *va.* (haben) nach etw. — zapragnąć, zażądać czego; er verlangte nach dem Arzte zażądał lekarza; es verlangt mich zu erfahren pragnąłbym dowiedzieć się, bardzobym rad dowiedzieć się; es verlangt mich nach der Stadt tęskno mi do miasta; es soll mich — ciekaw jestem wiedzieć; II. *va.* (haben) żądać, wymagać, pragnąć, domagać się, chcieć; ich habe das Buch von dir nicht verlangt nie (za)żądałem od ciebie książki; was — Sie von mir? czego pan żąda ode mnie?; er verlangt einen Arzt żąda lekarza; es wird ein junger Mensch verlangt poszukuje się młodego człowieka; er verlangt eintreten zu dürfen domaga się wstępu; was — Sie für dieses Kleid? ile pan żąda za tę suknię?, ile kosztuje ta suknia? das ist zu viel verlangt tego za wiele; was kann man mehr — czegoż można więcej żądać; es verlangt große Sorgfalt to wymaga wielkiej staranności.

Verla'ngen, *sn.* -s, 1) żądanie *n.*; auf Ihr — schicke ich das Buch na pańskie żądanie posyłam książkę; was ist Ihr —? czego pan żądasz, czego pan sobie życzy? auf allgemeines — na ogólne żądanie; 2) pragnienie *n.*; żądza *f.*; ein heftiges — nach etw. empfinden żywo czego pragnąć, odczuwać żywe pragnienie czego; 3) tęsknota *f.*; nach jmndm — haben tęsknić za kim.

Verlä'ngern, *va.* (haben) przedłużyć, przedłużać; eine Frist — przedłużyć termin; einen Wechsel — prolongować weksel.

Verlä'ngerung, *sf.* przedłużenie *n.*, prolongacya *f.*, prolongata *f.*; delacya *f.*, zwłoka *f.*

Verlä'ngerungsstück, *sn.* -es, *pl.* -e, przedłużenie *n.*

Verla'ngsamen, *va.* (haben) zwolnić; den Schritt — zwolnić krok.

Verla'ppen, *va.* (haben) płatkami, gałgankami pokryć, zasłonić.

Verla'ppern, *va.* (haben) marnotrawić, na fraszki roztrwonić.

Verla'rven, I. *va.* maskować, zamaskować; verlarvte Person maska *f.*; II. sich —, *vr.* (haben) 1) zapoczwarzyć się; 2) zamaskować się.

Verla'rvung, *sf. pl.* -en, 1) zamaskowanie *n.*; 2) zapoczwarzenie *n.*

Verla'schen, *va.* (haben) łubkować, ołubkować.

Verla'schung, *sf.* ołubkowanie *n.*, złubkowanie *n.*

Verla'ß, *sm.* -sses, 1) es ist auf ihn kein — nie można się zdać na niego, nie można na nim polegać; 2) obacz Hinterlassenschaft; 3) umowa *f.*, układ *m.*; 4) obacz Schleuse.

Verla'ssen, verlasse, verlässest i verlässt, verlässt, verließ, habe verlassen, I. *va.* 1) opuścić, opuszczać, porzucić, zostawić, odstąpić; er verließ mich gleich nach Mitternacht opuścił mnie zaraz po północy; jmndn in der Not — opuścić kogo w potrzebie; die Fahne — dezertować; das Fieber hat ihn — gorączka go opuściła; das Gedächtnis verläßt mich oft pamięć często mi nie dopisuje, często mnie zawodzi; seine Kräfte verließen ihn siły go opuściły, stracił siły; Traurigkeit, die sie nie verläßt smutek, który jej nigdy nie odstępuje; wer seinen Platz verläßt, verliert sein Recht kto opuszcza swe miejsce, traci prawo; 2) *a*) jmndm etw. — odstąpić komu co; *b*) etw. — odchodząc kazać powiedzieć; 3) ein Grundstück — ustąpić z gruntu; 4) eine Wohnung — wynajmywać, odnajmywać mieszkanie; II. sich —, *vr.* (haben) zdać się, polegać, spuścić się; ich verlasse mich auf Sie zdaję się na pana, polegam na panu; sich auf jmndn — być pewnym kogo; wer sich auf andere verläßt, ist — kto się na innych zdaje, bywa opuszczonym; III. verlassen, *pp.* i *adi.* opuszczony; niezamieszkały, pusty; ein -er Ort samotne miejsce; ein -es Haus niezamieszkały, pusty dom.

Verla'ssen, *sn.* -s, opuszczenie *n.*

Verla'ssenheit, *sf.* opuszczenie *n.*, samotność *f.*

Verla'ssenschaft, *sf.* spuścizna *f.*, pozostałość *f.*, scheda *f.*, dziedzictwo *n.*

Verla'ssenschaftsmasse, *sf.* masa spadkowa.

Verlä'ssig, Verläßlich, *adi.* pewny.

Verla'ssung, *sf.* opuszczenie *n.*; — der Fahne dezercya *f.*

Verlä'stern, *va.* (haben) bluźnić, zelżyć, osławić, oczernić.

Verlä'sterung, *sf.* bluźnienie *n.*, zelżenie *n.*, osławianie *n.*, oczernianie *n.*

Verla'tten, *va.* (haben) pobijać łatami.

Verlau'b, *sm.* -(e)s, pozwolenie *n.*; mit — za pozwoleniem.

Verlau'f, *sm.* -(e)s, 1) upływ *m.*, przeciąg *m.*, ciąg *m.*; im — von drei Tagen w przeciągu trzech dni; nach — eines Monats po upływie miesiąca; nach — der Frist po upływie terminu; 2) przebieg *m.*; der natürliche — der Dinge naturalny, normalny przebieg rzeczy; erzähle den ganzen — der Angelegenheit opowiedz cały przebieg sprawy; im -e der Krankheit w ciągu choroby; die Krankheit nahm einen tödlichen — choroba zakończyła się śmiercią.

Verlau'fen, verlaufe, verläufst, verläuft, verlief, verlaufen, I. *vn.* (sein) 1) upływać, upłynąć, odpłynąć; das Wasser ist — woda odpłynęła, opadła; 2) die Farben — ineinander kolory zlewają się; 3) przemijać, przeminąć; die Zeit verläuft schnell czas szybko upływa, mija; die Frist ist — termin już minął, upłynął; (przen.:) das Unternehmen ist im Sande — przedsiębiorstwo spełzło na niczem; 4) wie ist die Sache —? jak się ta rzecz skończyła? die Sache ist übel — ta sprawa wzięła zły obrót; die Krankheit ist normal — choroba miała normalny przebieg; II. sich —, *vr.* (haben) 1) obacz I. 1); 2) rozbiedz się; rozbiegać się, rozprószyć się; die Menge hat sich — tłum rozprószył się; die Truppen haben sich — wojsko rozbiegło się; 2) zbłądzić, zabłąkać się, zmylić drogę biegając; mein Hund hat sich — mój pies się zagubił; wie haben Sie sich hierher —? jak się pan dostał w te strony?; 3) mein Ball hat sich — moja kula zgubiła się; III. *va.* 1) die Zeit — spędzić czas na bieganinie; 2) jmndm den Weg — zabiedz komu w drogę; IV. verlaufen, *pp.* i *adi.* ein -er Kerl włóczęga *m.*; -es Gesindel hołota *f.*; -er Mönch zbiegły mnich; -es Vieh zbłąkane bydło; -er Hund zbłąkany pies.

Verlän'ger, *sm.* -s, *pl.* —, zgubiona kula (w bilarze).

Verläu'gnen, obacz Verleugnen.

Verlau'fen, *vn.* (sein) zawyć.

Verlau't, *sm.* -es, pogłoska *f.*; dem -e nach jak słychać, jak mówią, jak głoszą, jak wieść niesie.

Verlau'tbaren, I. *va.* (haben) ogłosić, rozgłosić; II. *vn.* (haben i sein) obacz Verlauten.

Verlau'ten, *vn.* (haben i sein); es verlautet słychać, chodzi pogłoska; lasse nichts davon — nie wspomnij o tem, nie czyń o tem wzmianki.

Verle'ben, *va.* (haben) 1) przeżyć, przepędzić; den Sommer auf dem Lande — przepędzić lato na wsi; 2) zużyć się, przeżyć się.

Verle'bt, *adi.* 1) spędzony, przeżyty; die traurig -en Jahre lata spędzone w smutku; 2) przeżyty, zużyty; ein -er Mann przeżyty człowiek.

Verle'gen, I. *va.* (haben) 1) zarzucić, położyć, przełożyć na inne miejsce, zawieruszyć, zapodziać; du hast das Buch verlegt zarzuciłeś gdzieś książkę; 2) przenieść, przeprowadzić, przekwaterować, transferować; seinen Schwerpunkt — nach... przenieść punkt ciężkości do...; sein Geschäft — przenieść swój interes; die Truppen in eine andere Garnison — przenieść, przetransferować wojsko do innej załogi; den Schauplatz in ein Dorf — przenieść pole działania na wieś; 3) odłożyć, odroczyć; die Sitzung auf den nächsten Tag — odroczyć posiedzenie do następnego dnia; den Ursprung ins Altertum — szukać początku w starożytności; 4) jmndm den Weg — założyć komu drogę, odciąć komu drogę; jmndm den Atem — zaprzeć komu oddech; 5) ein Buch — wydać swoim nakładem książkę; wer hat das Buch verlegt? kto wydał tę książkę?; II. sich —, *vr.* sich ganz auf den Buchhandel — oddać się zupełnie księgarstwu; er verlegt sich auf derlei Spekulationen zabiera się do takich spekulacyi; ich muß mich aufs Bitten — muszę się udać do próśb.

Verle'gen, *adi.* 1) zleżały; -e Waren obacz (Ladenhüter) zależałka *f.*; 2) zmieszany, zaambarasowany, nieśmiały, skonfundowany; er wurde ganz — zmieszał, zaambarasował się; er ist nie um eine Antwort — nie zapomina języka w gębie; um Geld sehr — sein być w ambarasach pieniężnych.

Verle'genheit, *pl.* -en, ambaras *m.*, kłopot *m.*, zamieszanie *n.*, przykre położenie; man bringt sie nie in — nie wprowadzisz jej nigdy w ambaras; jmndm aus der — helfen wydobyć kogo z kłopotu; große — tarapaty *pl.*; jmndn in — setzen nabawić kogo kłopotu, wprowadzić kogo w ambaras; sich aus der — ziehen wybawić się z kłopotu.

Verle'ger, *sm.* -s, *pl.* —, nakładca *m.*

Verle'gung, *sf.* 1) zarzucenie *n.*, przełożenie *n.*; 2) przeniesienie *n.*, przeprowadzenie *n.*, transferowanie *n.*; 3) odłożenie *n.*, odkładanie *n.*, odroczenie *n.*; 4) założenie *n.*; 5) wydawnictwo *n.*, nakład *m.*

Verlei'blichen, *va.* (haben) obacz Verkörpern.

Verlei'den, *va.* (haben) jmndm etw. — obrzydzić, obmierzić, sprzykrzyć komu co, goryczą zaprawić; dies verleidet mir die ganze Freude to mi psuje całą radość; das verleidet mir den ganzen Aufenthalt to mi psuje cały pobyt, cały pobyt mi przez to obmierzł; das Arbeiten ist mir verleidet robota mi się sprzykrzyła.

Verlei'hbar, *adi.* dający się

pożyczyć, mogący być pożyczonym.

Verlei'hen, verleihe, verleihſt, verlieh, habe verliehen, *va.* 1) (roz)pożyczać; Geld auf Zinſen — rozpożyczać pieniądze na procent; Pferde — wynajmywać konie; 2) obdarzyć kogo, rozdawać, nadawać, nadać, użyczyć; jmndm Eigentum — uwłaszczać, uwłaszczyć kogo; Gott hat ihm große Gaben verliehen Bóg obdarzył go wielkiemi zaletami; jmndm einen Titel, Orden — nadać komu tytuł, order; obdarzyć kogo tytułem, orderem; jmndm Hilfe — dać komu pomoc; wenn Gott mir Leben und Geſundheit verleiht jeśli Bóg użyczy mi zdrowia i życia; ſeinen Gefühlen Ausdruck — dać wyraz swoim uczuciom.

Verlei'hen, *sn.* obacz Verleihung.

Verlei'her, *sm.* -s, nadawca *m.*, darzyciel *m.*, kolator *m.*

Verlei'hung, *sf.* 1) rozpożyczanie *n.*; 2) obdarzenie *n.*, rozdawanie *n.*, nadanie *n.*, użyczenie *n.*

Verlei'ten, *va.* (haben) nakłonić, skłonić, przywieść, namówić, uwodzić; jmndn zu einer ſchlechten Tat — namówić kogo do złego; ſich zu etw. — laſſen dać się do czego nakłonić, uwieść; die Zeugen zu falſchen Ausſagen — nakłonić świadków do fałszywych zeznań.

Verlei'ten, *sn.* -s, obacz Verleitung.

Verlei'ter, *sm.* -s, uwodziciel *m.*

Verlei'tung, *sf. pl.* -en, namowa *f.*, nakłanianie *n.*

Verle'rnen, *va.* (haben) zapomnieć coś, co się uczyło; wyjść z wprawy.

Verle'ſen, verleſe, verlieſeſt i verlieſt, verlas, habe verleſen, I. *va.* 1) den Tag — przepędzić dzień na czytaniu; 2) odczytać; du mußt die Namen — musisz odczytać, wywołać nazwiska; 3) Erbſen, Bohnen — wyłuszczyć, wyłuskać groch, fasole; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) omylić się czytając, fałszywie przeczytać; 2) zaczytać się, zatopić się w czytaniu; III. verleſen, *pp.* i *adi.* zaczytany; zawzięty na czytanie.

Verle'ſen, *sn.* -s, **Verle'ſung**, *sf.* odczytanie *n.*

Verle'tzbar, *adi.* naruszalny, mogący być uszkodzonym, ranionym, obrażonym; wrażliwy, delikatny, obraźliwy.

Verle'tzbarkeit, *sf.* naruszalność *f.*, możność *f.* uszkodzenia, ranienia, obrażenia; wrażliwość *f.*, obraźliwość *f.*, delikatność *f.*

Verle'tzen, I. *va.* (haben) 1) ranić, skaleczyć, uszkodzić; jmndn an der Hand — zranić kogo w rękę; dieſe Worte haben mich ſehr verletzt te słowa bardzo mnie dotknęły; dieſes Bild verletzt mein Auge ten obraz obraża moje oczy; dieſe Töne — mein Ohr te tony obrażają mój słuch; 2) (przen.:) naruszyć, zgwałcić; jmnds Intereſſe — naruszyć czyj interes; den Anſtand — naruszyć obyczajność; einen Vertrag — naruszyć układ; jmnds Ehre — naruszyć czyją cześć; die Gaſtfreundſchaft — wykroczyć przeciwko gościnności; ſeine Pflichten — zaniedbać swoje obowiązki; jmnds Rechte — naruszyć czyje prawa; den Frieden, die Treue — naruszyć pokój, wierność; II. ſich —, *vr.* (haben) zranić, skaleczyć się.

Verle'tzlich, *adi.* obacz Verletzbar.

Verle'tzung, *sf. pl.* -en, 1) zranienie *n.*, poranienie *n.*, skaleczenie *n.*; 2) obraza *f.*, uraza *f.*, naruszenie *n.*, zgwałcenie *n.*; — des Siegels naruszenie pieczęci.

Verleu'gnen, I. *va.* (haben) 1) wypierać, zapierać, zaprzeć, wyprzeć się czego, abnegować; ſeine Worte — wyprzeć się własnych słów; ein Kind — wyprzeć się dziecka; den Glauben — zaprzeć się wiary; ſeine Geburt — zaprzeć się urodzenia; er verleugnete ſeine wahre Natur ukrył swoją właściwą naturę; 2) er verleugnete ſeinen Herrn wyparł się swego pana; 3) eine Farbe — nie dodać do koloru, zataić kartę; II. ſich —, *vr.* (haben) zaprzeć się, wypierać się, nie przyznawać się; die Herkunft verleugnet ſich ſelten pochodzenie rzadko daje się zataić; ſich ſelbſt — wyprzeć się siebie, zapomnieć o sobie, poświęcić samego siebie; ſich — laſſen kazać powiedzieć, że się nie jest w domu.

Verleu'gner, *sm.* -s, *pl.* —, zaprzaniec *m.*, renegat *m.*, odszczepieniec *m.*, odstępca *m.*, apostata *m.*

Verleu'gnerin, *sf. pl.* -nen, odstępczyni *f.*, renegatka *f.*

Verleu'gnung, *sf.* zaparcie *n.*, wyparcie *n.*; — ſeiner ſelbſt poświęcenie *n.*; abnegacya *f.*; — der Karte renons *m.*; — der Religion odstąpienie *n.* od wiary, apostazya *f.*

Verleu'mden, *va.* (haben) oczerniać, oczernić, obmawiać, obmówić, obgadywać, osławiać, potwarzać, szkalować kogo.

Verleu'mdend, *adi.* obacz Verleumderiſch.

Verleu'mder, *sm.* -s, *pl.* —, potwarca *m.*, oszczerca *m.*, obmowca *m.*

Verleu'mderin, *sf. pl.* -nen, potwarczyni *f.*

Verleu'mderiſch, *adi.* potwarczy.

Verleu'mdung, *sf. pl.* -en, potwarz *m.*, obmowa *f.*, oszczerstwo *n.*

Verlie'ben, ſich —, *vr.* (haben) in jmndn zakochać się, rozkochać się, rozmiłować się w kim; ſich ſterblich in jmndn — zakochać się na zabój w kim; szaleć za kim.

Verlie'bt, *adi.* zakochany, rozkochany, rozmiłowany; — machen rozkochać; bis über die Ohren — ſein być zakochany wyżej uszu; närriſch in jmndn — ſein być zadurzonym w kim; in ſich

ſelbſt — ſein być zakochanym w sobie samym; jmndm =e Augen machen robić do kogo słodkie oczka; =er Natur ſein być kochliwego usposobienia.

Verlie'btheit, *sf.* (za)kochanie, rozkochanie się; kochliwość *f.*, kochliwe, erotyczne usposobienie.

Verlie'gen, verliege, verliegſt, verlag, verlegen, I. *va.* 1) przeleżeć; eine Zeit — przeleżeć czas jaki; 2) den guten Wind — chybić dobry wiatr; II. ſich —, *vr.* i *vn.* (ſein) 1) zleżeć się, popsuć się długiem leżeniem; verlegene Waren zleżały towar; 2) osłabnąć, zesłabnąć przez długie leżenie.

Verlie'rbar, *adi.* dający się zgubić.

Verlie'ren, verliere, verlierſt, verlor, habe verloren, I. *va.* 1) stracić; ein Auge, die Geſundheit, das Geld — stracić oko, zdrowie, pieniądze; er hat einen Sohn verloren stracił syna; er hat bei dieſer Arbeit ſeine Geſundheit — stracił, zniszczył, sterał zdrowie przy tej pracy; alles iſt verloren, nur nicht die Ehre wszystko stracone, tylko honor ocalał; er verliert bei jeder Kleinigkeit den Kopf traci głowę przy każdej drobnostce; das Geſicht, das Gehör — stracić wzrok, słuch; den Verſtand — stracić rozum; die Spur — stracić, zmylić ślad; den Weg — zmylić drogę; den Faden der Rede — stracić wątek mowy; jmndn aus den Augen, aus dem Geſicht — stracić kogo z oczu; alle Hoffnung — stracić, uronić całą nadzieję; ich habe die Luſt verloren straciłem ochotę, odechciało mi się; die Zeit — tracić czas; ich habe keine Zeit zum — nie mam czasu do stracenia; — Sie keine Zeit nie trać pan czasu; die Faſſung — stracić panowanie nad sobą; ich habe viel an ihm verloren straciłem w nim wiele; straciłem wiele przez niego; er hat viel bei mir verloren stracił bardzo w moich oczach; einen Prozeß, eine Schlacht — przegrać proces, bitwę; das Kleid hat die Farbe verloren suknia straciła kolor, spełzła; das Mittel hat die Wirkung verloren środek stracił skutek, nie skutkuje więcej; ein Recht — stracić, uronić prawo; 2) zgubić, postradać; er hat das Taſchentuch verloren zgubił chustkę; II. *vn.* (haben) ich habe dabei an Schönheit verloren straciłem przytem na piękności; także: stracić w porównaniu z czem; III. ſich —, *vr.* (haben) (z)gubić, stracić się; zginąć, przepaść, (z)niknąć, zanikać; er hat ſich im Gedränge verloren zgubił się w ścisku; ſich in Gedanken — zatopić się w myślach; die Menge verliert ſich tłum się rozprasza; das Waſſer verliert ſich woda gubi się, znika; die Schmerzen haben ſich verloren bole ustały; dieſe Farbe verliert ſich ten kolor niknie, pełznie; der Duft verliert ſich zapach wietrzeje; das Andenken an ihn verliert ſich pamięć o nim się zatraca; ſich aus dem Geſichte — stracić się z widoku, z oczu; ſich in der Ferne — gubić się w dali.

Verlie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, tracący *m.*, przegrywający *m.*

Verlie'ß, *sn.* =eſs, *pl.* =e, więzienie podziemne, loch *m.*

Verlo'ben, *va.* (haben) i *vr.* zaręczyć, zaręczyć się; ſeine Tochter mit einem Arzte — zaręczyć córkę z lekarzem; ich habe mich vorige Woche verlobt zaręczyłem się zeszłego tygodnia; verlobtes Paar zaręczeni *pl.*; der Verlobte zaręczony *m.*, narzeczony *m.*; die Verlobte zaręczona *f.*, narzeczona *f.*

Verlö'bnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, obacz Verlobung.

Verlo'bung, *sf. pl.* =en, zaręczyny *pl.*, zrękowiny *pl.*

Verlo'bungsanzeige, *sf. pl.* =n, zawiadomienie *n.* o zaręczynach.

Verlo'bungsfeier, *sf.*, **Verlo'bungsfeſt,** *sn.*, zaręczyny *pl.*, uroczystość *f.* zaręczyn.

Verlo'bungsring, *sm.* =es, *pl.* =e, pierścień zaręczynowy.

Verlo'bungstag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* zaręczyn.

Verlo'cken, I. *va.* (haben) znęcić, przynęcić, (z)łudzić; zwodzić, uwodzić; Tauben — przynęcać gołębie; jmndn in etw. hinein — wciągnąć, zwabić kogo w co, skusić kogo do czego; II. verlockend *ppr.* i *adi.* nęcący, ponętny.

Verlo'cker, *sm.* =s, *pl.* —, nęciciel *n.*, kusiciel *m.*

Verlo'ckung, *sf.* przynęta *f.*, pokusa *f.*, ponętność *f.*

Verlo'dern, *vn.* (ſein) spłonąć.

Verlo'gen, *adi.* zakłamany, kłamliwy.

Verlo'genheit, *sf.* kłamliwość *f.*

Verlo'hnen, *vimp.* es verlohnt ſich der Mühe to się opłaca, to warto; es verlohnt ſich nicht, daß ich zu ihm gehe nie opłaca się, żebym do niego poszedł.

Verlo'ren, *adi.* stracony, zgubiony; ein =er Poſten stracona placówka; =e Mühe daremny trud; der =e Sohn marnotrawny syn; das =e Schaf zbłąkana owieczka; in Gedanken — zatopiony w myślach; — gehen zgubić, zatracić się; ein Hund iſt — gegangen pies się zgubił; um nichts — gehen zu laſſen ażeby nie stracić niczego; es geht viel Raum — traci się dużo miejsca; etw. — geben dać za wygranę; ſich — geben uważać się za straconego; alle Bitten waren bei ihm — wszystkie prośby były u niego nadaremne; mit =en Stichen annähen przyszyć krytym ściegiem; ein Dach — zubecken pokryć dach powierzchownie, prowizorycznie; =e Eier sadzane jaja.

Verlo'rengehen, *sn.* =s, utrata *f.*, strata *f.*

Verlo'renheit, *sf.* in der tiefſten — w głębokiem zatopieniu.

Verlö'ſchbar, *adi.* dający się zagasić, ugasić.

Verlö'ſchen, I. verlöſche, verliſcheſt i verliſcht, verloſch, bin verloſchen, *vn.* (z)gasnąć, wygasnąć; niknąć; dogorywać; verloſchene Kohlen gaszone węgle; II. *va.* verlöſchte, habe verlöſcht zgasić, zagasić; zamazać, zacierać, zatrzeć.

Verlö'ſchen, *sn.* -s, **Verlö'ſchung**, *sf.* (za)gaśnięcie *n.*; dogorywanie *n.*

Verlo'ſen, *va.* (haben) wylosować; puścić na loteryę.

Verlo'ſen, *sn.*, **Verlo'ſung**, *sf.* wylosowanie *n.*, puszczenie *n.* na loteryę.

Verlö'ten, *va.* (haben) zalutować.

Verlö'tung, *sf.* (za)lutowanie *n.*

Verlo'ttern, *vn.* (ſein) i *vr.* rozłajdaczyć, złajdaczyć się; verlottert, *pp.* i *adi.* złajdaczony.

Verlu'dern, I. *va.* (haben) ſeine Zeit, ſein Geld — przelampartować, przepuścić pieniądze; II. *vn.* (ſein) obacz Verlottern.

Verlu'mpen, *vn.* (ſein) i *va.* (haben), ſeine Kleider — zedrzeć odzież na łachmany; verlumpter Mann człowiek w łachmanach; dieſer junge Mann iſt verlumpt ten młody człowiek jest rozlampartowany.

Verlu'ſt, *sm.* -eś, *pl.* -e, strata *f.*, utrata *f.*, ubytek *m.*; klęska *f.* przegrana *f.*; er hat einen großen — erlitten poniósł wielką stratę; — eines Auges utrata oka; bei — der Kaution pod utratą kaucyi; — einer Schlacht przegrana (bitwy); — des Vermögens utrata majątku, ruina *f.*; — eines Titels utrata *f.* tytułu, degradacya *f.*

Verlu'ſtig, *adi.* pozbawiony czego, który co traci; einer Sache — werden stracić co; ſich einer Sache — machen pozbawić się czego; jmndn aller Rechte für — erklären odsądzić kogo od wszelkich praw; der Bürgerrechte — pozbawiony praw obywatelskich.

Verlu'ſt- und Gewinnkonto, *sn.* konto *n.* strat i zysków.

Verlu'ſtliſte, *sf.* lista *f.* strat.

Verlutie'ren, *va.* (haben) zalutować.

Verma'chen, *va.* (haben) 1) zapisać, legować, przekazać; jmndm ſeine Güter — zapisać komu (w spadku) swoje dobra; 2) zatkać, zalepić, założyć, zaopatrzyć; wir — alle Fenſter für den Winter zaopatrujemy wszystkie okna na zimę.

Vermä'chtnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) zapis *m.*, legat *m.*; 2) testament *m.*; ostatnia wola; zarządzenie testamentarne.

Vermählen, I. *va.* (haben) wydać za mąż, ożenić; mit jmndm — wydać za kogo, ożenić z kim; II. ſich —, *vr.* (haben) ożenić się, wyjść za mąż, wydać się.

Vermä'hlung, *sf.* ślub *m.*, zaślubiny *pl.*

Vermä'hlungsfeier, *sf.*, **Vermä'hlungsfeſt**, *sn.* -eś, *pl.* -e, ślub *m.*, uroczystość *f.* ślubu, zaślubiny *pl.*, wesele *n.*

Vermä'hlungstag, *sm.* -eś, dzień *m.* ślubu.

Verma'hnen, *va.* (haben) napominać, napomnieć, ciągle napominać.

Verma'hnung, *sf. pl.* -en, napominanie *n.*, napomnienie *n.*, admonicya *f.*

Vermaledei'en, *va.* (haben) przeklinać, kląć, złorzeczyć = verfluchen; vermaledeit! przeklęty!

Verma'nnigfachen, **Verma'nnigfaltigen**, I. *va.* (haben) urozmaicać, urozmaicić; pomnażać, pomnożyć; II. ſich —, *vr.* pomnożyć, urozmaicać się.

Verman'ern, *va.* (haben) 1) zamurować; die Fenſter eines Hauſes — zamurować okna domu; jmndn lebendig — zamurować kogo żywcem; 2) do murowania użyć; do murowania wypotrzebować; hier werden auch Steine vermauert tutaj używa się kamieni do murowania; er hat viel Kalk vermauert wypotrzebował do murowania dużo wapna.

Verme'hrbar, *adi.* dający się rozmnożyć, rozmnożysty.

Verme'hren, I. *va.* (haben) pomnożyć, powiększyć, przysparzać, przysporzyć; rozmnożyć, rozmnażać; den Wert — powiększyć wartość; II. ſich —, *vr.* (po)mnożyć się, powiększać się, rozmnożyć się; das Ungeziefer vermehrt ſich ſchnell robactwo szybko się mnoży; meine Bedürfniſſe — ſich von Tag zu Tag moje potrzeby rosną z każdym dniem; die Zahl der Mitglieder hat ſich vermehrt ilość członków wzrosła, powiększyła się.

Verme'hrung, *sf.* pomnożenie *n.*, pomnażanie *n.*, powiększanie *n.*, rozmnożenie *n.*, rozmnażanie *n.*

Vermei'dbar, **Vermei'dlich**, *adi.* unikniony, dający się uniknąć.

Vermei'den, vermeide, vermied, habe vermieden, *va.* unikać, uniknąć; um Mißverſtändniſſe zu — żeby uniknąć nieporozumień, dla uniknięcia nieporozumień.

Vermei'dung, *sf. pl.* -en, unikanie *n.*, uniknięcie *n.*, uniknienie *n.*

Vermei'nen, *va.* (haben) mniemać, sądzić, myśleć, wyobrażać sobie, przypuszczać; ich vermeine das nicht tun zu dürfen sadzę, żem nie powinien tego zrobić.

Vermei'ntlich, *adi.* i *adv.* (do)mniemany, domniemalny; zapewne, przypuszczalnie.

Verme'lden, *va.* (haben) 1) jmndm etw. — kazać komu co powiedzieć, zawiadomić kogo o czem, zakomunikować komu co; 2) der Hund vermeldet pies wytropił zwierzynę.

Verme'ngen, I. *va.* (haben) (po)mieszać, zmieszać, zamieszać; 2) zamieniać, zamienić, pomieniać, pomieszać; die Begriffe — mieszać pojęcia; II. ſich —, *vr.* (haben) ſich mit etw. — zmieszać się z czem.

Verme'ngt, *adi.* zmieszany, pomieszany, zamieszany.

Verme'ngung, *sf.* 1) zmieszanie *n.*, pomieszanie *n.*, mieszanina *f.*; 2) zamieszanie *n.*, konfuzya *f.*

Verme'nſchlichen, I. *va.* (haben) uczłowieczyć; II. ſich —, *vr.* (haben) uczłowieczyć się.

Verme'nſchlichung, *sf.* uczłowieczenie *n.*, antropomorfizm *m.*

Verme'rk, *sm.* -es, *pl.* -e, uwaga zanotowana.

Verme'rken, *va.* 1) zauważyć, uwagę zwrócić, zaznaczyć, zanotować; das Wild vermerkt den Jäger zwierzyna dostrzegła, zwietrzyła strzelca; 2) przyjąć; wyłożyć, interpretować; etw. gut, übel — przyjąć coś dobrze, źle.

Verme'rkung, *sf. pl.* -en, uwaga *f.*; eine — machen zanotować.

Verme'ßbar, *adi.* dający się mierzyć.

Verme'ſſen, vermeſſe, vermiſſeſt i vermißt, vermißt, vermaß, habe vermeſſen; I. *va.* 1) rozmierzyć, wymierzyć, pomierzyć, robić pomiary; ein Land geometriſch — wymierzyć kraj zapomocą tryangulacyi; ein Zimmer — wymierzyć objętość pokoju; 2) Land an Perſonen — parcelować ziemię; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) omylić się mierząc, w mierze, źle mierzyć; 2) poważyć się, odważyć się, śmieć, pozwolić sobie; ſich zu viel — pozwalać sobie za wiele; zbyt sobie ufać, dowierzać; 3) ſich hoch und teuer — przyrzekać uroczyście, zobowiązać się uroczyście; III. vermeſſen, *pp.* i *adi.* zuchwały, śmiały; zbyt sobie ufający, arogancki.

Verme'ſſenheit, *sf.* 1) zuchwalstwo *n.*; 2) zbytnie zaufanie w sobie; arogancya *f.*

Verme'ſſen, *sn.* -s, **Verme'ſſung**, *sf. pl.* -en, pomiar *m.*, wymiar *m.*, mierzenie *n.*; — durch Zerlegung in Dreiecke tryangulacya *f.*

Verme'ſſer, *sm.* -s, *pl.* —, rozmierzacz *m.*; miernik *m.*

Verme'ſſungsarbeit, *sf.* praca wymiarowa.

Verme'ſſungskunde, *sf.* **Verme'ſſungskunſt**, *sf.* nauka *f.* o wymiarach, o pomiarach.

Verme'ßen, *va.* (haben) płacić miarką zboża od mlewa.

Vermie'thbar, *adi.* dający się wynająć.

Vermie'ten, I. *va.* (haben) wynajmować, wynająć; II. ſich —, *vr.* (haben) nająć się, iść na najem, godzić się.

Vermie'ten, *sn.* -s, obacz Vermietung.

Vermie'ter, *sm.* -s, *pl.* —, odnajmujący *m.*

Vermie'terin, *sf. pl.* -nen, odnajmująca *f.*

Vermie'tung, *sf. pl.* -en, wynajmywanie *n.*, wynajęcie *n.*; najem *m.*

Vermie'tungsbureau, *sn.* -s, *pl.* -s, biuro *n.* pośrednictwa w najmie; biuro *n.* mieszkań.

Vermi'ndern, I. *va.* zmniejszyć, umniejszyć, uszczuplać, redukować; er hat ihm die Einkünfte vermindert zredukował, zmniejszył mu dochody; um die Hälfte — zredukować na połowę; die Zahl der Beamten — zmniejszyć liczbę urzędników; die Schnelligkeit — zwolnić chyżość; jmnds Schuld — osłabić czyją winę; II. ſich —, *vr.* zmniejszać się, zredukować się, ubywać; ſein Einkommen vermindert ſich jego dochody zmniejszają się; die Schmerzen — ſich boleści uspakajają się; III. vermindernd, *ppr.* i *adi.* zmniejszający, umniejszający.

Vermi'nderung, *sf. pl.* -en, zmniejszanie *n.*, uszczuplanie *n.*, redukowanie *n.*, redukcya *f.*, ubytek *m.*; — des Preiſes obniżenie ceny; — des Viehſtandes redukcya stanu bydła.

Vermi'ſchbar, *adi.* dający się wymieszać, zmieszać.

Vermi'ſchen, *va.* i ſich —, *vr.* (haben) zmieszać, pomieszać, zmieszać, pomieszać się; Milch mit Waſſer — zmieszać mleko z wodą, rozcieńczyć mleko wodą; Wein mit Waſſer — rozwodnić wino; Raſſen — krzyżować rasy; Metalle — tworzyć aliaże; ſich mit einer Perſon (fleiſchlich) — spółkować.

Vermiſcht, *adi.* mieszany, zmieszany, zamieszany; -e Nachrichten rozmaite wiadomości; Vermiſchtes rozmaitości *pl.*, mieszanina *f.*; -e Bücher, Schriften miscellanea *pl.*, różne książki, pisma; -e Geſellſchaft mieszane towarzystwo.

Vermi'ſchtwarenhandlung, *sf. pl.* -en, handel mieszany.

Vermi'ſchung, *sf. pl.* -en, **Vermi'ſchen**, *sn.* -s, zmieszanie *n.*, mieszanina *f.*; — der Raſſen krzyżowanie *n.* ras; — der Metalle aliaż *m.* kruszców; — des Zinnes mit Blei aliaż cyny z ołowiem; fleiſchliche — spółkowanie *n.*

Vermi'ſſen, *va.* (haben) etw. — nie znaleźć czego, nie widzieć; wir haben ihn ſchmerzlich vermißt odczuliśmy boleśnie jego nieobecność; ich vermiſſe einige meiner Bücher brakuje mi parę książek; wir — ihn gar nicht wcale go nam nie brak; die vermißte Summe brakująca kwota, manko *n.*; er wird ſchon lange vermißt oddawna już go brakuje; oddawna już się zagubił.

Vermi'ſſen, *sn.* -s, **Vermi'ſſung**, *sf.* brak *m.*, utrata *f.*; nieobecność *f.*

Vermi'tteln, I. *va.* pośredniczyć; załatwić, zagodzić, wdać się; einen Streit — zagodzić, załagodzić spór; den Frieden — pośredniczyć w zawarciu pokoju; eine Anleihe — pośredniczyć w zaciągnięciu pożyczki; der Telegraph vermittelt den Austauſch der Ideen telegraf pośredniczy w wymianie myśli; II. *vn.* (haben) ich habe in dieſer Angelegenheit vermittelt interweniowałem, pośredniczyłem w tej sprawie.

Vermi'ttels, *praep.* z 2.

przyp. za pomocą; za, przez; — Eiſenbahn koleją.

Vermi'tt(e)lung, *sf.* pośrednictwo *n.*, pośredniczenie *n.*; wdanie *n.* się, wmieszanie *n.* się, interwencya *f.*; durch — pośrednio, z drugiej ręki.

Vermi'ttlungsgeſchäft, *sn.* =es, *pl.* =e, dom komisowy, ajencya *f.*, biuro *n.* pośrednictwa.

Vermi'ttlungsinſtitut, *sn.* =es, *pl.* =e, ajencya komisowa.

Vermi'ttlungsverſuch, *sm.* =es, *pl.* =e, próba *f.* pośrednictwa.

Vermi'ttlungsvorſchlag, *sm.* =es, *pl.* =ſchläge, propozycya *f.* ugodowa.

Vermi'ttler, *sm.* =s, *pl.* —, pośrednik *m.*, pośredniczący *m.*

Vermi'ttlerin, *sf. pl.* =nen, pośredniczka *f.*, pośrednicząca *f.*

Vermö'beln, *va.* (haben) 1) (u)meblować; 2) (przen.:) pozbyć się czego, spieniężyć co; 3) jmndn — zmyć komu głowę, zbeształ kogo.

Vermo'dern, *vn.* (ſein) 1) zbutwieć, spróchnieć, zgnić; 2) (przen.:) der iſt längſt vermodert dawno się przeżył; in der Armut — zmarnieć w nędzy.

Vermo'dern, *sn.* =s, **Vermo'derung**, *sf.* zbutwienie *n.*

Vermö'ge, *praep.* z 2. przyp. zapomocą, mocą, na mocy, wskutek, przez, za; — ſeiner Macht na mocy swojej władzy.

Vermö'gen, vermag, vermagſt, vermag, vermochte, habe vermocht, I. *va.* módz, potrafić, zdołać, być w stanie; ich tue gerne, was ich vermag czynię chętnie, co w mojej mocy; was vermag er gegen dich? co on może zrobić przeciw tobie? ich vermag es nicht zu unterſcheiden nie potrafię, nie zdołam odróżnić tego; 2) er vermag viel beim Fürſten wiele znaczy u księcia, ma wpływy u księcia; 3) wenn er es über ſich vermag jeśli potrafi się przemódz; über jmndn viel — mieć wielką moc nad kim, wielki wpływ na kogo; 4) jmndn zu etw. — skłonić, zniewolić, przywieść kogo do czego; II. **vermögend**, *ppr.* i *adi.* 1) możny, wiele mogący, znaczne wpływy mający, wpływowy; der alles Vermögende Wszechmocny; 2) zamożny, majętny.

Vermö'gen, *sn.* =s, 1) możność *f.*, moc *f.*, zdolność *f.*, władza *f.*, siła *f.*; ſoviel in meinem — ſteht o ile jest w mojej możności, mocy; das iſt über mein — to przechodzi moją moc, siłę; er arbeitet über ſein — pracuje ponad siły; männliches — potencya *f.*; 2) majątek *m.*; vom Vater ererbtes — po ojcu odziedziczony majątek; er hat ſich das — ſelbſt erworben sam dorobił się majątku; er hat keinen Heller im — nie ma centa w majątku; zinstragendes — kapitał *m.*; Beſitzer von zinstragendem — kapitalista *m.*; bewegliches — ruchomości *pl.*; unbewegliches — nieruchomości *pl.*; ein kleines — mająteczek *m.*

Vermö'gend, *adi.* obacz Vermögen II.

Vermö'gensabſchätzung, Vermö'gensaufnahme, *sf.* oszacowanie *n.*, inwentowanie *n.*

Vermö'gensabſonderung, *sf.* oddzielenie majątkowe, rozdział majątkowy.

Vermö'gensangelegenheit, *sf. pl.* =en, sprawa majątkowa, finanse *pl.*

Vermö'gensausweis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, bilans *m.*, wykaz majątkowy.

Vermö'gensbeſtand, *sm.* =es, stan majątkowy.

Vermö'gensbilanz, *sf. pl.* =en, bilans *m.*

Vermö'genseinziehung, *sf.* konfiskata *f.* majątku.

Vermö'gensklaſſe, *sf.* klasa majątkowa.

Vermö'genslos, *adi.* i *adv.* niemajętny, bez majątku, bez środków.

Vermö'gensloſigkeit, *sf.* brak *m.* majątku, środków.

Vermö'gensnachweis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, dowód *m.* majątku.

Vermö'gensrecht, *sn.* =es, prawo majątkowe.

Vermö'gensrechtlich, *adi.* i *adv.* na podstawie prawa majątkowego.

Vermö'gensrückſichten, *spl.* względy majątkowe; Heirat aus — małżeństwo ze względów majątkowych.

Vermö'gensſteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* od majątku.

Vermö'gensumſtände, Vermö'gensverhältniſſe, *spl.* stosunki majątkowe; stan *m.* majątku.

Vermö'gensverwalter, *sm.* =s, *pl.* —, administrator *m.*, zarządca *m.* majątku; kurator *m.*

Vermö'gensverwaltung, *sf.* administracya *f.*, zarząd *m.* majątku; kuratela *f.*

Vermö'glich, *adi.* obacz Vermögend 2).

Vermo'rſchen, *vn.* (ſein) próchnieć, spróchnieć; ein vermorſchtes Brett spróchniała deska.

Vermu'mmen, *va.* i ſich — *vr.* (haben) zasłonić, przebrać, zakapturzyć się, maskować, zamaskować się; der, die Vermummte maska *f.*; ein Haufen vermummter Perſonen maski *pl.*, maskarada *f.*

Vermu'mmung, *pl.* =en, przebranie *n.*, zamaskowanie *n.*, maskarada *f.*

Vermu'ten, *va.* (haben) przypuszczać, domyślać, dorozumiewać się, domniemywać; spodziewać się; ich vermute, daß er ehrlich iſt przypuszczam, że jest uczciwy; daraus läßt ſich —, daß... z tego należy przypuszczać, wnioskować, że...; nach jmnds Ausſehen — sądzić z czyjego wyglądu; das hätte ich von ihm nicht vermutet tego nie spodziewałem się po nim; ich vermutete mich deſſen nicht nie oczekiwałem, nie spodziewałem się tego; vermutende Auslegung hipotetyczne wytłumaczenie, interpretacya oparta na przypuszczeniu.

Vermu'ten, *sn.* -s, mniemanie *n.*, spodziewanie *n.*; wider alles — nad wszelkie spodziewanie, nadspodziewanie; meinem — nach według mego mniemania.

Vermu'tlich, *adi.* domyślny, domniemany, prawdopodobny, przypuszczalny; *adv.* podobno, o ile się zdaje, prawdopodobnie, niezawodnie.

Vermu'tung, *sf. pl.* -en, domysł *m.*, przypuszczenie *n.*, domniemanie *n.*; oczekiwanie *n.*, prawdopodobieństwo *n.*, pozór *m.*; grundlose — bezpodstawne, nieuzasadnione przypuszczenie, podejrzenie; auf bloße — hin na samo przypuszczenie; wider alle — nad wszelkie oczekiwanie; die — ist gegen ihn pozory są przeciw niemu; dies bringt mich auf die — to naprowadza mnie na domysł.

Verna'chläſſigen, I. *va.* (haben) zaniedbać, zaniedbywać, zaniechać, upośledzić; er vernachläſſigt ſein Geſchäft zaniedbuje swój interes; er vernachläſſigt meine Ratſchläge nie słucha moich rad; II. ſich —, *vr.* (haben) zaniedbać, zaniedbywać się, opuścić się; er vernachläſſigt ſich in der Kleidung zaniedbuje się w ubieraniu.

Verna'chläſſigung, *sf.* zaniedbanie *n.*, zaniedbywanie *n.*, opuszczanie *n.* się; upośledzenie *n.*; — der Inſtruktion zaniedbanie, lekceważenie instrukcyi; — von Vorſchriften lekceważenie przepisów.

Verna'geln, I. *va.* 1) gwoździami zabić; 2) zagwoździć; eine Kanone — zagwoździć działo; II. vernagelt, *pp.* i *adi.* zagwożdżony; zatumaniony; er iſt vernagelt ma zabitą głowę, jest tuman.

Verna'geln, *sn.* -s, **Verna'gelung**, *sf.* zabicie *n.* gwoździami; zagwożdżenie *n.*

Verna'hen, *va.* (haben) 1) zaszyć, zeszyć; 2) wypotrzebować do szycia.

Verna'rben, *vn.* (ſein) i *vr.* zabliźnić się, zagoić się, zasklepić się; die Wunde iſt noch nicht vernarbt rana się jeszcze nie zabliźniła.

Verna'rbung, *sf.* zabliźnienie *n.*, zagojenie *n.*

Verna'rren, ſich —, *vr.* (haben) zadurzyć się; ſich in jmndn — zadurzyć się w kim; alle Frauen ſind in ihn vernarrt wszystkie kobiety są zadurzone w nim.

Verna'rrtheit, *sf.* zadurzenie *n.* się.

Verna'ſchen, *va.* (haben) er hat ſein ganzes Geld vernaſcht przetrwonił wszystkie pieniądze na łakotki, przełasował wszystkie pieniądze.

Verne'hmbar, *adi.* obacz Vernehmlich.

Verne'hmen, vernehme, vernimmſt, vernimmt, vernahm, habe vernommen, I. *va.* 1) słyszeć, usłyszeć, dosłyszeć; ich habe keinen Ton vernommen nie dosłyszałem żadnego tonu; ich vernehme ſeine Stimme słyszę jego głos; ich habe von dieſer Sache nichts vernommen nic nie słyszałem o tej sprawie; Herr, vernimm mein Flehen! Panie, wysłuchaj moje błaganie! ſich — laſſen dać się słyszeć, odezwać się; wie ich vernehme o ile się dowiaduję; wie man vernimmt słychać że ...; das Tier hat die Jäger vernommen zwierzyna dostrzegła strzelców; 2) wysłuchać, przesłuchać, słuchać; badać, wypytać kogo; die Zeugen wurden geſtern vernommen przesłuchano wczoraj świadków; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) ich kann mich daraus nicht — nie mogę niczego się dorozumieć z tego; 2) ſich mit jmndm — porozumieć się z kim.

Verne'hmen, *sn.* -s, 1) dem — nach jak słychać; gutem — nach iſt er ſchon fort dowiadujemy się z dobrego źródła, donoszą nam, że on wyjechał; 2) porozumienie *n.* (Einvernehmen); in gutem — mit jmndm ſtehen być z kim na dobrej stopie, żyć z kim w zgodzie; ſich mit jmndm über etw. ins — ſetzen porozumieć się z kim co do czego.

Verne'hmlich, *adi.* głośny, donośny, wyraźny, zrozumiały.

Verne'hmlichkeit, *sf.* donośność *f.*, wyraźność, zrozumiałość *f.*

Verne'hmung, *sf. pl.* -en, przesłuchanie *n.*, słuchanie *n.*, badanie *n.*, indagacya *f.*; — des Angeklagten przesłuchanie oskarżonego.

Verne'igen, ſich —, *vr.* (haben) kłaniać, ukłonić się; skłonić się, schylić się.

Verne'igung, *sf. pl.* -en, pokłon *m.*, ukłon *m.*

Verne'inen, I. *va.* i *vn.* (haben) 1) przeczyć, zaprzeczać, negować, oponować; eine Frage — zaprzeczyć pytanie, odpowiedzieć przecząco; der Geiſt, der ſtets verneint duch stale przeczący; 2) odmówić, odmawiać; II. verneinend, *ppr.* i *adi.* przeczący, zaprzeczający, negatywny; -e Antwort przecząca, negatywna odpowiedź; -de Partikel przeczący przyrostek.

Verne'inung, *sf.* przeczenie *n.*, zaprzeczenie *n.*, negacya *f.*; odmowa *f.*

Verne'inungsfall, *sm.* -es, wypadek *m.* zaprzeczenia.

Verne'inungsklage, *sf. pl.* -n, skarga zaprzeczająca.

Verne'inungspartikel, *sf.* przyrostek przeczący.

Verne'inungsſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, zdanie przeczące.

Verne'inungswort, *sn.* -es, wyraz przeczący.

Verni'chtbar, *adi.* dający się zniszczyć.

Verni'chten, *va.* (haben) 1) niszczyć, zniszczyć, niweczyć; zagładzić; wytępić; durch Feuer und Schwert — niszczyć ogniem i mieczem; ein Gemälde — zniszczyć obraz; jmnds Macht, Hoffnung — zniweczyć czyją władzę, nadzieję; jmnds Kredit — popsuć czyj kredyt; 2) einen Kontrakt — unieważnić, anulować kontrakt; ein Teſtament — obalić testament.

Verni'chter, *sm.* =s, niszczyciel *m.*

Verni'chtung, *sf. pl.* =en, 1) zniszczenie *n.*, zagłada *f.*, zatrata *f.*, wytępienie *n.*; 2) unieważnienie *n.*, anulowanie *n.*, obalenie *n.*

Verni'chtungskampf, *sm.* =es, **Verni'chtungskrieg**, *sm.* =es, *pl.* =e, walka *f.* na śmierć i życie, wojna eksterminacyjna.

Verni'ckeln, *va.* (haben) (p)oniklować.

Verni'ckeln, *sn.* =s, **Verni'ckelung**, *sf.* (p)oniklowanie *n.*

Vernie'ten, *va.* (haben) zanitować, zaklepać.

Vernie'ten, *sn.* =s, **Vernie'tung**, *sf.* zanitowanie *n.*, zaklepanie *n.*

Vernu'nft, *sf.* rozsądek *m.*, rozum *m.*; reine — czysty rozsądek; praktische — praktyczny rozum; mit — begabt rozsądny, rozumny; auf — gegründet racyonalny; jmdn zur — bringen opamiętać kogo, przyprowadzić do rozumu; so nimm doch — an! miejże rozum! der — Gehör geben kierować się, powodować się rozumem; bist du bei —? czy jesteś przy zdrowych zmysłach?

Vernu'nftbegabt, *adi.* obdarzony rozumem.

Vernu'nftbegriff, *sm.* =es, *pl.* =e, logiczna myśl.

Vernu'nftbeweis, *sm.* =es, *pl.* =e, dowód rozumowy.

Vernünfteleí', *sf. pl* =en, rozumowanie *n.*, sofisterya *f.*

Vernü'nfteln, *vn.* (haben) rozumować; subtelizować.

Vernu'nftgebot, *sn.* =es, *pl.* =e, nakaz *m.* rozumu.

Vernu'nftgemäß, *adi.* rozumowy, racyonalny, logiczny, uzasadniony; *adv.* rozumowo, logicznie.

Vernu'nftgesetz, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo rozumowe.

Vernu'nftglaube, *sm.* =ns, wiara *f.* wyrozuwowania, racyonalizm *m.*

Vernu'nftgläubige(r), *sm.* =n, *pl.* =n, racyonalista *m.*

Vernu'nftgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, powód wyrozumowany, rozumowy; aus =gründen unmöglich ze względów rozumowych niemożliwe; durch =gründe etw. herausbringen wyrozumować.

Vernu'nftheirat, *sf.* małżeństwo oparte na rozumie.

Vernü'nftig, *adi.* rozumny, rozsądny, roztropny, rozważny; racyonalny; seien Sie doch — miejże rozum! er wird schon — werden on już wymądrzeje; ein anderes Mal wirst du =er sein na przyszły raz będziesz mądrzejszym.

Vernü'nftigkeit, *sf.* rozumność *f.*, rozsądek *m.*, roztropność *f.*, logiczność *f.*

Vernu'nftlehre, *sf.* logika *f.*; dyalektyka *f.*

Vernü'nftler, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek subtelnie rozumujący, rezoner *m.*

Vernu'nftlos, *adi.* nierozsądny, nierozumny, bezrozumny, nieracyonalny.

Vernu'nftlosigkeit, *sf.* brak *m.* rozumu, rozsądku, bezrozumność *f.*, bezrozum *m.*

Vernu'nftmäßig, *adi.* obacz Vernunftgemäß.

Vernu'nftmäßigkeit, *sf.* ob. Vernunftgemäßheit.

Vernu'nftrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo rozumowe.

Vernu'nftreligion, *sf.* religia rozumowa.

Vernu'nftschluß, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse, wniosek rozumowy, sylogizm *m.*

Vernu'nftwahrheit, *sf.* prawda z rozumu wyprowadzona.

Vernu'nftwidrig, *adi.* przeciwny rozumowi, nieracyonalny; nielogiczny; *adv.* nieracyonalnie, nielogicznie.

Vernu'nftwidrigkeit, *sf.* nielogiczność *f.*

Vernu'nftwissenschaft, *sf.* filozofia *f.*, nauka *m.* mądrości.

Verö'den, I. *va.* (haben) (s)pustoszyć, zniszczyć, zdewastować; II. *vn.* (sein) spustoszyć, zniszczyć się; sein Haus ist ganz verödet jego dom całkiem spustoszały.

Verö'dung, *sf.* spustoszenie *n.*, zniszczenie *n.*, dewastacya *f.*, osamotnienie *n.*

Verö'ffentlichen, *va.* (haben) ogłosić, ogłaszać, głosić, publikować; ein Buch — ogłosić książkę; ein Gesetz — promulgować prawo.

Verö'ffentlichung, *sf.* ogłoszenie *n.*, publikowanie *n.*, publikacya *f.*; promulgacya *f.*

Vero'rdnen, I. *va.* (haben) 1) zalecić, nakazać, przepisać; der Arzt hat mir das Baden verordnet lekarz przepisał, nakazał mi kąpać się; 2) ustanowić, ustanawiać, mianować; II. verordnend, *ppr.* i *adi.* nakazujący, zalecający, ustanawiający.

Vero'rdner, *sm.* =s, *pl.* —, zalecający, nakazujący, przepisujący.

Vero'rdnung, *sf.* postanowienie *n.*, ustanowienie *n.*, uchwała *f.*; rozporządzenie; nakaz *m.*, przepis *m.*, zalecenie *n.*; ordynacya *f.* (lekarza); mianowanie *n.*, nominacya *f.*; kaiserliche —, Ministerial= rozporządzenie cesarskie, ministeryalne.

Vero'rdnungsblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, dziennik *m.* rozporządzeń.

Vero'rdnungsmäßig, *adi.* stosowny do postanowienia, zalecenia, przepisu.

Verpa'chten, *va.* (haben) wydzierżawić, wypuścić w dzierżawę.

Verpa'chter, *sm.* =s, ten co wydzierżawia.

Verpa'chtung, *sf. pl.* =en, wydzierżawienie *n.*

Verpa'cken, *va.* (haben) 1) zapakować, opakować; 2) viel Stroh — wypotrzebować dużo słomy na opakowanie; 3) przy pakowaniu zarzucić.

Verpa'ckung, *sf.* zapakowanie *n.*, opakowanie *n.*, ambalaż *m.*

Verpa'ckungsart, *sf.* rodzaj *m.*, sposób *m.* opakowania, ambalażu.

Verpa'ckungsleinwand, *sf.* płótno *n.* do opakowania.

Verpalisadie'ren, *va.* (haben) palami zabić, zapalować,

ostrożować, ogrodzić, otoczyć palisadami, zapalisadować.

Verpaliſadie'rung, *sf.* ogrodzenie *n.* częstokołem, ostrokołem, ostróg *m.*, odrębina *f.*

Verpa'n(t)ſchen, *va.* (haben) 1) przelać, porozlewać; 2) rozwodnić, popsuć.

Verpa'nzern, *va.* (haben) okryć pancerzem.

Verpa'peln, **Verpä'ppeln**, *va.* (haben) obacz Verhätſcheln.

Verpa'ſſen, *va.* (haben) 1) nie korzystać z czego w swoim czasie, dać minąć porze; er hat die Vorſtellung verpaßt spóźnił się na przedstawienie; 2) chybić, przeoczyć, nie uważać, nie dostrzedz, prześlepić; er hat die Gelegenheit verpaßt chybił sposobność; er hat ihn unterwegs verpaßt minął, chybił go po drodze; 3) zapasować (o kartach).

Verpe'ſten, I. *va.* (haben) zapowietrzyć, zapowietrzać; II. verpeſtet, *pp.* i *adi.* zapowietrzony.

Verpe'ſtend, *ppr.* i *adi.* zapowietrzający, trujący; die Luft =er Geſtank smród zatruwający powietrze.

Verpe'ſtung, *sf.* zapowietrzenie *n.*

Verpfä'hlen, *va.* (haben) obacz Verpaliſadieren.

Verpfä'hlung, *sf.* obacz Verpaliſadierung.

Verpfä'ndbar, *adi.* dający się zastawić.

Verpfä'nden, *va.* (haben) zastawić, dać w zastaw; ſein Wort — dać słowo w zastaw.

Verpfä'nder, *sm.* =s, *pl.* —, zastawca *f.*, zastawnik *m.*

Verpfä'nden, *sn.* =s, **Verpfändung**, *sf. pl.* =en, zastawienie *n.*, zastaw *m.*

Verpfe'ffern, *va.* (haben) przepieprzyć; (przen.:) jmndm die Freude — popsuć komu przyjemność.

Verpfla'nzbar, *adi.* rozsadzalny, dający się rozsadzić, przesadzić.

Verpfla'nzen, *va.* (haben) przesadzić, przesadzać, rozsadzać, rozkrzewiać; eine Raſſe in ein Land — przeszczepić rasę do kraju.

Verpfla'nzer, *sm.* =s, 1) przesadzający *m.*, zaprowadzający *m.*, przenoszący *m.*; 2) narzędzie *n.* do przesadzenia (roślin).

Verpfla'nzung, *sf.* przesadzenie *n.*, rozsadzenie *n.*, rozkrzewianie *n.*; przeniesienie *n.*

Verpfle'gen, *va.* (haben) 1) żywić, wyżywiać, zaopatrzyć, alimentować; 2) pielęgnować, zasilać, dopomódz (choremu).

Verpfle'gsbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), urzędnik prowiantowy.

Verpfle'gsbranche, (wym.: bransz), *sf.* oddział prowiantowy.

Verpfle'gung, *sf.* żywienie *n.*, wyżywianie *n.*, alimentacya *f.*; pielęgnowanie *n.*, zasilanie *n.* (chorego).

Verpfle'gungsamt, *sn.* =es, urząd prowiantowy.

Verpfle'gungsanſtalt, *sf.* zakład *m.* zaopatrzenia.

Verpfle'gungsentſchädigung, *sf.* odszkodowanie *n.* za wikt.

Verpfle'gungsgebäude, *sn.* =s, *pl.* —, budynek prowiantowy.

Verpfle'gungsgelder, **Verpfle'gungskoſten**, *spl.* koszta *pl.* utrzymania.

Verpfle'gungskommiſſär, *sm.* =s, *pl.* =e, komisarz prowiantowy.

Verpfli'chten, I. *va.* 1) (z)obowiązać, obligować kogo; jmndn zu Dank — zobowiązać kogo; jmndm verpflichtet ſein być komu zobowiązanym; mein Gewiſſen verpflichtet mich dazu moje sumienie wkłada na mnie ten obowiązek; 2) zaprzysiądz, przysięgę odebrać od kogo; II. ſich —, zobowiązać się, wziąć na siebie obowiązek; ich habe mich dazu nicht verpflichtet nie zobowiązałem się do tego, nie brałem na siebie tego obowiązku.

Verpfli'chtung, *sf. pl.* =en, obowiązanie *n.*, zobowiązanie *n.*; obowiązek *m.*, powinność *f.*; =en eingehen wziąć na siebie zobowiązania; ich habe keinerlei =en nie mam żadnych zobowiązań, obowiązków; ſeinen =en nachkommen czynić zadość zobowiązaniom; — gegen ſeine Wähler zobowiązania wobec wyborców.

Verpflö'cken, *va.* (haben) kołkami zabić.

Verpfu'ſchen, *va.* (haben) zafuszerować, sfuszerować, spartaczyć; das Kleid iſt total verpfuſcht ta suknia jest całkiem zafuszerowana, spartaczona; die Sache iſt verpfuſcht pokpili sprawę.

Verpfu'ſchen, *sn.* =s, **Verpfu'ſchung**, *sf.* zafuszerowanie *n.*, fuszerka *f.*, spartaczenie *n.*

Verpi'chen, *va.* (haben) 1) zalać, posmarować smołą; 2) auf etw. verpicht ſein uwziąć się na co.

Verpi'chen, *sn.* =s, **Verpi'chung**, *sf.* zalanie *n.* smołą.

Verpe'mpeln, *va.* (haben) obacz Verweichlichen.

Verplä'mpern, I. *va.* (haben) wychlustać; (przen.:) wyszastać, roztrwonić; II. ſich —, *vr.* (haben) ſich mit einem Frauenzimmer — zaszłapać się z kobietą.

Verpla'ppern, I. *va.* (haben) obacz Verplaudern I.; II. ſich —, *vr.* (haben) wygadać się; zagadać się.

Verplau'dern, I. *va.* (haben) przegwarzyć, przepędzić na pogadance; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) ſo verplaudert ſich die Zeit tak mija czas na pogadance; 2) zagadać się (nie zważając na czas); 3) wygadać się, zdradzić się.

Verple'mpern, *va.* (haben) obacz Verplämpern.

Verpö'nen, *va.* (haben) zakazać = verbieten.

Verpra'ſſeln, *vn.* (ſein) z trzaskiem zniknąć.

Verpra'ſſen, *va.* (haben) przehulać, przetrwonić, przemarnować; er hat ſein ganzes Vermögen verpraßt przetrwonił cały swój majątek.

Verpra'ſſen, *sn.* =s, **Verpra'ſſung**, *sf.* przehulanie *n.*, przetrwonienie *n.*

Verpra'ſſer, *sm.* -s, *pl.* —, marnotrawca *m.*

Verproviantie'ren, *va.* i ſich —, *vr.* (haben) zaopatrzyć, w żywność; zaprowiantować, porobić zapasy.

Verproviantie'rung, *sf.* zaopatrzenie *n.* w żywność, zaprowiantowanie *n.*

Verprozeſſie'ren, *va.* (haben) przeprocesować, przeprawować.

Verpu'ffen, I. *va.* (haben) 1) wystrzelać; (przen.:) ſein Pulver — wyszastać zapał; II. *vn.* (ſein) z hukiem spłonąć, z hukiem spalić, eksplodować.

Verpu'ffen, *sn.* -s, **Verpu'ffung**, *sf.* wybuch *m.*, eksplodowanie *n.*, eksplozya *f.*, detonacya *f.*

Verpu'lvern, *va.* 1) zamienić na proszek, sproszkować, pulweryzować; 2) viel Geld — przeputać dużo pieniędzy.

Verpu'mpen, *va.* (haben) wypożyczyć.

Verpu'ppen, ſich —, *vr.* (haben) zapoczwarzyć się.

Verpu'ppung, *sf. pl.* -en, zapoczwarzenie *n.*

Verpu'ſten, ſich —, *vr.* (haben) wytchnąć sobie.

Verpu'tz, *sm.* -es, wyprawa *f.*, tynk *m.*

Verpu'tzen, *va.* (haben) 1) obrzucić, narzucić (wapnem), wyprawić, otynkować; 2) *a*) przestroić; *b*) zdobić, przystroić; *c*) dużo wydawać na stroje; 3) ſein Geld — przepuścić, przeputać pieniądze; 4) einen Schinken, ein Butterbrot u. dgl. — zjeść szynkę, chleb z masłem i. t. p. do cna.

Verqua'kſalbern, *va.* (haben) niszczyć się na leki.

Verqua'lmen, I. *vn.* (ſein) (wy)parować gęstym dymem; II. *va.* (haben) wyparować; wykurzyć dużo tytoniu.

Verque'llen, verquillt, verquoll, bin verquollen, *vn.* (ſein) napęcznieć, zassać się (przez wilgoć).

Verqui'cken, I. *va.* (haben) amalgamować, rtęcić; (przen.:) das iſt eine verquickte Geſchichte to jest zawiła, zawikłana sprawa; II. ſich —, *vr.* (haben) łączyć się, mieszać się; amalgamować się.

Verqui'ckung, *sf. pl.* -en, amalgamowanie *n.*, amalgamacya *f.*, amalgamat *m.*, rtęcienie *n.*; (przen.:) gmatwanina *f.*

Verra'mmeln, I. *va.* (haben) zatarasować, zawalić, zabarykadować; II. ſich —, *vr.* (haben) zatarasować się, zabarykadować się.

Verra'mmelung, *sf.* zatarasowanie *n.*, zabarykadowanie *n.*

Verra'nnt, *adi.* zacietrzewiony, uparty.

Verra't, *sm.* -es, zdrada *f.*; einen — begehen dopuścić się zdrady; an jmndm einen — begehen dopuścić się zdrady względem kogo; — ſtiften knuć, knować zdradę.

Verra'ten, verrate, verrätſt, verrät, verriet, habe verraten, I. *va.* zdradzić, wydać; ein Geheimnis — zdradzić tajemnicę; für Geld — zdradzić za pieniądze, sprzedać kogo; ich bin — und verkauft jestem ze wszech stron w niebezpieczeństwie; ſein Benehmen verrät Mangel an Erziehung jego postępowanie zdradza brak wychowania; das verrät den Meiſter po tem poznać mistrza; er hat den Mitſchuldigen — wydał współwinnego; er hat die Stadt dem Feinde — wydał miasto nieprzyjacielowi; II. ſich —, *vr.* (haben) zdradzić się; du haſt dich ſelbſt — sam się zdradziłeś; das verrät ſich von ſelbſt to się samo zdradza.

Verrä'ter, *sm.* -s, *pl.* —, zdrajca *m.*, renegat *m.*; er iſt zum — an ſeinem Lande geworden zdradził kraj, ojczyznę.

Verrä'terin, *sf. pl.* -nen, zdrajczyni *f.*

Verräterei', *sf. pl.* -en, zdrada *f.*, perfidya *f.*; wiarołomstwo *n.*, renegactwo *n.*

Verrä'teriſch, *adi.* zdradziecki; *adv.* zdradziecko.

Verrau'chen, I. *vn.* (ſein) 1) wyszumieć, wyparować, wywietrzeć; die Suppe — laſſen czekać, aż rosół ostygnie; ſein Zorn iſt ſchon verraucht jego gniew już ostygł; 2) okopcieć; verrauchte Wände okopciałe ściany; II. *va.* (haben) 1) wypalić, wykurzyć; 2) na palenie dużo wydać; 3) eine Stunde — spędzić godzinę paląc.

Verrau'chen, *sn.* -s, obacz Verrauchung.

Verräu'chern, I. *va.* (haben) 1) wykadzić, na kadzenie spotrzebować; 2) ein Zimmer — zakopcić, zadymić pokój; 3) einen Schinken — przewędzić szynkę; II. *vn.* (ſein) zakopcieć, okopcieć.

Verrau'chung, *sf.* wyparowanie *n.*, wywietrzenie *n.*; okopcenie *n.*, zakopcenie *n.*

Verrau'ſchen, *vn.* (ſein) przestać szeleścić, przebrzmieć; die Zeit verrauſcht czas ulatuje.

Verre'chnen, I. *va.* (haben) zarachować, policzyć komu co, wstawić w rachunek; ich habe noch etw. mit ihm zu — mam jeszcze z nim coś do obliczenia, mam z nim jeszcze obrachunek; (przen.:) mam z nim coś na pieńku; II. ſich —, *vr.* (haben) przerachować się, przeliczyć się; pomylić się w rachubie, obliczeniu.

Verre'chnung, *sf.* 1) porachowanie *n.*, policzenie *n.*, zaliczenie *n.*, wstawienie *n.* w rachunek; 2) przerachowanie *n.* się, przeliczenie *n.* się, pomyłka *f.* w rachunku.

Verre'cken, *vn.* (ſein) zdechnąć, zdychać.

Verre'den, I. *va.* (haben) 1) zarzekać, wyrzekać się czego; ich will es gerade nicht — nie zarzekam się tego; 2) jmndn — obmówić kogo; II. *vn.* (ſein) i *vr.* er hat ſich verredet wymknęło mu się, wyrwało mu się, wygadał się.

Verre'gnen, *va.* (haben) das Feſt wurde verregnet deszcz popsuł zabawę.

Verrei'ben, verreibe, verreibſt, verrieb, habe verrieben, *va.* ucierać, zacierać, zatrzeć; 2) wytrzeć, tarciem wywabić.

Verrei'ſen, I. *vn.* (ſein) odjechać, wyjechać; er iſt noch immer verreiſt ciągle jest jeszcze w podróży; wie lange iſt er verreiſt? jak dawno niema go w domu? II. *va.* (haben) przejeździć, przepodróżować, wydać na podróże.

Verrei'ßen, verreiße, verreißeſt i verreißt, verriß, habe verriſſen, 1) obacz Zerreißen; 2) die Ware wird verriſſen ten towar ma wielki odbyt; 3) jmndn — zbeształ kogo, zmyć komu głowę; skrytykować, zbazgrać kogo.

Verrei'ten, verreite, verritt, habe verritten; I. *va.* 1) przejeździć; wydać na konną jazdę; 2) ein Pferd — zajeździć konia; jmndm den Weg — zajechać komu w drogę, zastąpić komu drogę; II. ſich —, *vr.* (haben) zbłądzić jadąc konno; (przen.:) zapędzić się, zagalopować się.

Verre'nken, *va.* (haben) wywichnąć, zwichnąć, wykręcić; ſich den Arm — zwichnąć ramię; (von Hunden und Pferden) spleczyć.

Verre'nkung, *sf. pl.* -en, zwichnięcie *n.*, wywichnienie *n.*, wykręcenie *n.*; spléć *f.*

Verre'nnen, verrenne, verrennſt, verrannte, habe verrannt, I. *va.* zabiedz; zajść; zaskoczyć; 1) jmndm den Weg — zabiedz komu drogę; 2) den ganzen Tag — cały dzień spędzić na latanіu; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) zapędzić się, zagalopować się; 2) ſich in etw. — zacietrzewić się w czem; in etw. verrannt ſein być w czem zacietrzewionym.

Verri'chten, *va.* robić, pełnić, załatwiać, sprawić, odprawiać, odbywać; ſeine Andacht — odprawiać nabożeństwo; ſein Gebet — odmawiać pacierze; einen Auftrag — załatwiać zlecenie; ſeine Notdurft — odbywać potrzebę; eine Pflicht — wypełniać, pełnić obowiązek; ſein Amt — sprawować urząd, pełnić funkcye; das Hochamt — odprawiać, celebrować mszę św.; man kann nicht zwei Dinge zugleich — nie można być równocześnie na dwóch weselach; ſchlecht —, gut berichten źle się sprawić a jednak się pochwalić.

Verri'chtung, *sf. pl.* -en, **Verri'chten**, *sn.* -s, robienie *n.*, pełnienie *n.*, wypełnianie *n.*; załatwienie *n.*; sprawienie *n.* się, odprawianie *n.*, odbywanie *n.*; jmndm gute — wünſchen życzyć komu dobrego wyniku; ſeinen -en nachgehen spełniać swoją pracę.

Verrie'chen, verriecheſt, verroch, bin verrochen, *vn.* stracić zapach, wywietrzeć.

Verrie'geln, *va.* (haben) zaryglować, na rygiel zamknąć, rygiel zasunąć; zapierać, zaprzeć.

Verri'ngern, *va.* (haben) obacz Vermindern.

Verri'ngerung, *sf.* obacz Verminderung.

Verri'nnen, verrinnt, verrann, bin verronnen, *vn.* (ſein) upłynąć, upływać; ſeine Zeit iſt verronnen jego czas już upłynął.

Verrö'cheln, *va.* i *vn.* (haben) Blut — pluć krwią; die Seele — wyzionąć ducha, skonać, rzęzić.

Verro'hen, *vn.* (ſein) obacz Verwildern.

Verro'ſten, I. *vn.* (ſein) zardzewiać, pokryć się rdzą; II. verroſtet, *pp.* i *adi.* zardzewiały.

Verro'ſten, *sn.* -s, **Verro'ſtung**, *sf.* zardzewienie *n.*

Verro'tten, I. *vn.* (ſein) gnić; II. verrottet, *pp.* i *adi.* zgniły; ein -er Menſch skorumpowany, zdemoralizowany człowiek; -e Anſichten zacofane, przedpotopowe zapatrywania; eine -e Geſellſchaft zepsute towarzystwo.

Verru'cht, *adi.* niegodziwy, niecny, bezecny, nieprawy, bezbożny; -es Geſindel bezecna, niegodziwa hołota.

Verru'chtheit, *sf.* niegodziwość *f.*, niecność *f.*, bezecność *f.*; bezbożność *f.*

Verrü'ckbar, *adi.* dający się przesunąć, przesuwalny; dający się przenieść, ruchomy.

Verrü'cken, *va.* (haben) 1) przenosić, przenieść, przesunąć, posunąć; posunąć w niewłaściwe miejsce; 2) (przen.:) den Standpunkt einer Sache — przenieść punkt ciężkości jakiej sprawy; jmndm den Kopf — zawrócić komu głowę, przewrócić komu w głowie; jmndm den Plan, das Ziel — popsuć komu plany, pomieszać komu szyki.

Verrü'ckt, *adi.* 1) przesunięty, posunięty, zasunięty; eine -e Uhr zepsuty, zderanżowany zegar; 2) szalony, obrany z rozumu, zwaryowany; nie przy zmysłach, nie przy zdrowych zmysłach; er hat mich faſt — gemacht doprowadził mnie prawie do szaleństwa; — werden oszaleć, zwaryować; — ſein szaleć, waryować; wie — jak waryat, jak szalony; er wird — werden oszaleje, zwaryuje; auf etw. ganz — ſein zwaryować, oszaleć na punkcie czegoś; das iſt zum —werden, das iſt um — zu werden z tego można oszaleć, zwaryować.

Verrü'ckte(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n) szaleniec *m.*, szalony *m.*, waryat *m.*, maniak *m.*

Verrü'ckte, *sf. pl.* -e(n), szalona *f.*, waryatka *f.*, maniaczka *f.*

Verrü'cktheit, *sf.* szaleństwo *n.*, waryacya *f.*, waryactwo *n.*, maniactwo *n.*, obłęd *m.*

Verrü'ckung, *sf.* -en, przeniesienie *n.*, przesunięcie *n.*, posunięcie *n.*

Verru'f, *sm.* -(e)s, niesława *f.*, osławienie *n.*, okrzyczenie *n.*; jmndn in — bringen osławić kogo; in — erklären, tun ogłosić kogo infamisem, bezecnym; er ſteht

im =e ma złą reputacyę; in — kommen wpaść w niesławę.

Verru'fen, verrufe, verruft, verrief, habe verrufen, I. *va.* 1) osławić, okrzyczeć; dyskredytować, zepsuć reputacyę; 2) wywołać z obiegu, z kursu (pieniądze); II. **verrufen**, *pp.* i *adi.* osławiony, zniesławiony; ein =es Haus zakazany dom.

Vers, *sm.* Verſes, *pl.* Verſe, wiersz *m.*, wierszyk *m.*; in Verſen geſchriebenes Werk dzieło pisane wierszem; in Verſe bringen wierszować; Verſe machen rymować, wierszować; (przen.:) ich kann mir keinen — daraus albo darauf machen nie mogę tego pojąć, nie mogę sobie tego wytłumaczyć; ein Vers in der Bibel wiersz w biblii.

Ve'rsaccent, Ve'rsakzent, *sm.* rytm *m.* wiersza.

Ve'rsabſchnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, cezura *f.*, przedział *m.* wiersza.

Verſa'gen, I. *va.* i *vr.* (haben) 1) obiecać; ich bin ſchon anderwärts verſagt jestem gdzieindziej zamówiony; ſie iſt ſchon (zum Tanze) verſagt jest już angażowana; ſie hat ihre Hand ſchon verſagt obiecała już swoją rękę; wem hat der Vater ſie verſagt? komu ojciec ją obiecał? ich bin für die nächſten Tage ſchon verſagt jestem w następnych dniach zajęta, zaproszona; die Stelle war ſchon verſagt posada była już zajętą; 2) odmówić, odmawiać; ſich ein Vergnügen — odmówić sobie przyjemności; ich kann ihm meine Bewunderung nicht — nie mogę mu odmówić mego podziwienia, nie mogę się powstrzymać od podziwiania go; die Beine — mir den Dienſt nogi odmawiają mi służby, nogi mnie więcej nie niosą; II. *vn.* (haben) nie dopisać, nie działać; die Kräfte verſagten ihm siły go opuściły; ſeine Knie verſagten ihm kolana ugięły się pod nim; das Gewehr hat verſagt strzelba nie wystrzeliła, spaliła na panewce, zawiodła; mir verſagt das Wort im Munde mówić nie mogę, odjęło mi mowę.

Verſa'gung, *sf.* obietnica *f.*; odmowa *f.*

Verſa'lbuchſtaben, *sm. pl.*, **Verſalien**, *spl.* litery duże początkowe, wersaliki *pl.*, inicyały *pl.*

Verſa'lzen, *va.* (haben) przesolić, zasolić; (przen.:) jmndm die Suppe — dosolić komu.

Verſa'mmeln, I. *va.* (haben) (z)gromadzić, zbierać, zebrać; zwołać; er hat alle ſeine Freunde verſammelt zgromadził wszystkich swoich przyjaciół; der Feldherr hat das Heer verſammelt wódz zwołał wojsko; II. ſich —, *vr.* (haben) (z)gromadzić się, zebrać się, schodzić się; zu ſeinen Vätern verſammelt werden dostać się do ojców, umrzeć.

Verſa'mmlung, *sf. pl.* =en, **Verſa'mmeln**, *sn.* =s, (z)gromadzenie *n.*, zebranie *n.*; zwołanie *n.*; geheime — konwentykiel *m.*; Verſammlung der Kardinäle kongregacya *f.* kardynałów; eine — abhalten odbyć zgromadzenie; beratende — obradujące zebranie; geſetzgebende — prawodawcze zgromadzenie; verfaſſunggebende — zgromadzenie konstytucyjne, konstytuanta *f.*; konſtituierende — zebranie organizacyjne.

Verſa'mmlungshaus, *sn.* =es, dom *m.* zebrań, klub *m.*, kasyno *n.*

Verſa'mmlungsort, *sm.* =es, *pl.* =e, **Verſa'mmlungsplatz**, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce *n.* zgromadzenia, zebrania.

Verſa'mmlungsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa *f.* o zgromadzeniach, prawo *n.* zgromadzania się.

Verſa'mmlungsſaal, *sm.* =es, *pl.* =ſäle, sala *f.* zgromadzenia.

Verſa'mmlungstag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* zgromadzenia.

Verſa'mmlungszeit, *sf.* czas *m.* zgromadzenia, zebrania.

Verſa'mmlungszimmer, *sn.* =s, *pl.* — pokój *m.* na zgromadzenie.

Verſa'nd, *sm.* =(e)s, *pl.* Verſendungen, wysyłka *f.*; ekspedycya *f.*; wyprawienie *n.*; Ankauf von Waren zum — nach Afrika zakupno towarów przeznaczonych na eksport do Afryki.

Verſa'ndartikel, *sm.* =s, *pl.* —, artykuł wysyłkowy.

Verſa'ndbahn, *sf. pl.* =en, kolej nadawcza, kolej wysyłkowa.

Verſa'ndbier, *sn.* -es, piwo eksportowe.

Verſa'nden, *vn.* (ſein) i ſich —, *vr.* zajść piaskiem, zasypać się piaskiem; dieſer Hafen verſandet allmählich ten port powoli piaskiem się zasypuje.

Verſa'nden, *sn.* =s, **Verſa'ndung**, *sf. pl.* =en, zajście *n.* piaskiem, zasypanie *n.* się piaskiem.

Verſa'ndſtation, *sf. pl.* =en, stacya wysyłkowa.

Ve'rsart, *sf.* rodzaj *m.* wiersza.

Verſalität', *sf.* wielostronność *f.*

Verſa'tz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, 1) zastaw *m.*, zastawienie *n.*; 2) także **Verſa'tzung**, *sf.* łączenie *n.*; czop *m.* z zacięciem; verdeckte — łączenie zakryte; — in der Klaue łączenie zębate (kol.).

Verſa'tzamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd, zakład zastawniczy, lombard *m.*

Verſa'tzſtücke, *sn. pl.* dekoracya *f.*, kulisy *pl.*

Verſau'en, *va.* (haben) zaświnić, zapaskudzić, zaplugawić, zabrukać.

Verſa'uern, *vn.* (ſein) skwaśnieć, skisieć, skwasić się, skisnąć; (przen.:) ſie ſind am Lande verſauert zaśniedzieli się na wsi, stetryczeli.

Verſäu'ern, *va.* (haben) przekwasić, zakwasić (chem.); (przen.:) er hat mir die ganze Freude verſäuert popsuł mi całą radość.

Verſau'fen, verſaufe, verſäuffſt i verſäuft, verſoff, habe verſoffen, *va.* przepić; ſein

Vermögen — przepić majątek; (przen.:) ſeinen Verſtand — zapić się.

Verſäu'men, *va.* (haben) zaniedbać, zaniedbywać, opuścić, opuszczać, stracić; er hat ſeine Stunde verſäumt opuścił lekcyę; wenn du ſpäter kommſt, verſäumſt du auch nichts jeśli później przyjdziesz, także nic nie stracisz; er hat verſäumt, ſich zu melden zapomniał zameldować się; ich werde es nicht —, Sie zu beſuchen nie omieszkam odwiedzić pana; er hat den Zug verſäumt spóźnił pociąg; ſeine Pflichten, ſeine Geſchäfte — zaniedbywać obowiązki, interesa; die Gelegenheit — nie skorzystać ze sposobności; das Verſäumte nachholen wynagrodzić zaniedbanie.

Verſäu'mnis, *sf.* i *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) także **Verſäu'mung**, *sf. pl.* -en, zaniedbanie *n.*, opóźnienie *n.*, opuszczenie *n.*, strata *f.*, zapomnienie *n.*; 2) strata *f.* czasu, strata *f.* przez zaniedbanie.

Ve'rsbau, *sm.* -es, budowa *f.* wiersza, wersyfikacya *f.*

Verſcha'chern, *va.* (haben) przeszachrować, przefrymarczyć.

Verſcha'chten, *va.* (haben) obacz Durchprügeln.

Verſcha'ffen, *va.* (haben) wystarać się, dostarczyć, sprokurować, załatwić, wyrobić, wyjednać; — Sie mir Geld postaraj mi się o pieniądze; ich werde Ihnen das Buch — wystaram się panu o tę książkę; das hat mir ſeine Achtung verſchafft to mi wyjednało, wyrobiło jego szacunek; ſich Achtung — wyjednać, wyrobić sobie szacunek; ſich Geld — wystarać się o, sprokurować sobie pieniądze; ſich ſelbſt Recht — wymierzyć sam sobie sprawiedliwość; ſich Gehör — wyrobić sobie posłuchanie; ſich Gehorſam — wymusić posłuszeństwo.

Verſcha'ffung, *sf.* (wy)staranie *n.*, dostarczenie *n.*, sprokurowanie *n.*, wyrobienie *n.*; die — von Geld ist sehr ſchwierig z trudnością przychodzi wyrobienie sobie pieniędzy.

Verſchä'kern, *va.* (haben) przebaraszkować.

Verſcha'len, I. (*va.* (haben) ocembrować; przepierzyć, opierzyć, zaszalować, oszalować, obijać deskami; okładkę oprawić; II. *vn.* (ſein) stracić siłę.

Verſcha'llen, verſchallt, verſcholl, bin verſchollen, *vn.* (ſein) przebrzmieć, przestać brzmieć.

Verſcha'lung, *sf. pl.* -en, ocembrowanie *n.*; przepierzenie *n.*, opierzenie *n.*, zaszalowanie *n.*; oprawienie *n.* okładki; zapora *f.*

Verſchämt, *adi.* zawstydzony, wstydliwy, nieśmiały.

Verſchä'mtheit, *sf. pl.* -en, zawstydzenie *n.*; wstydliwość *f.*, nieśmiałość *f.*

Verſcha'nzen, I. *va.* (haben) oszańcować, okopać, fortyfikować; II. ſich —, *vr.* (haben) oszańcować, okopać się.

Verſcha'nzung, *sf. pl.* -en, oszańcowanie *n.*, okop *m.*, fortyfikacya *f.*

Verſcha'nzungsarbeiten, *sf. pl.* roboty okopowe, szańcowe.

Verſcha'nzungskunſt, *sf.* sztuka *f.* budowy szańców.

Verſchä'rfen, *va.* (haben) obostrzyć, zaostrzyć; verſchärfte Maßregeln obostrzone zarządzenia.

Verſchä'rfung, *sf. pl.* -en, obostrzenie *n.*, zaostrzenie *n.*; bei — der Strafe pod grozą obostrzenia kary.

Verſcha'rren, *va.* (haben) zagrzebać, zagrzebywać, zakopać.

Verſchä'umen, *va.* (haben) i *vn.* (ſein) wyszumować, wypienić się.

Verſchei'den, verſcheide, verſchied, bin verſchieden, *vn.* (ſein) skonać, umrzeć, oddać ducha, rozstać się z światem; im Verſcheiden liegen być w agonii.

Verſche'nken, *va.* (haben) 1) rozdawać, rozdać, (roz)darować; er hat alles verſchenkt porozdawał wszystko; 2) szynkować, wyszynkować; er verſchenkt Bier und Wein szynkuje piwo i wino, ma wyszynk piwa i wina.

Verſche'nkung, *sf.* darowizna *f.*, donacya *f.*

Verſche'rzen, *va.* (haben) 1) przebaraszkować, na żartach przepędzić; 2) postradać, stracić, pozbawić się (przez lekkomyślność); ich habe mir ſeine Gunſt ganz verſcherzt postradałem zupełnie jego łaskę; ſein Seelenheil — pozbawić się zbawienia; ſein Glück — lekkomyślnie pozbawić się szczęścia.

Verſcheu'chen, *va.* (haben) odstraszać, odstraszyć, wystraszyć, wypłoszyć, spłoszyć, odpędzać; die Tauben — wypłoszyć gołębie; die Kinder — odstraszyć dzieci; (przen.:) die Sorgen — rozprószyć troski.

Verſchie'bbar, *adi.* dający się przesuwać, posuwać, zasunąć.

Verſchie'ben, verſchiebe, verſchiebſt, verſchob, habe verſchoben, I. *va.* 1) ruszyć z miejsca, posunąć, przesunąć; die Züge — przesuwać pociągi; er hat den Hut verſchoben ma kapelusz krzywo nasadzony; 2) odłożyć, odroczyć, zwlec, zwlekać, zwłóczyć; ich muß das Feſt für den nächſten Tag — muszę odłożyć zabawę do następnego dnia; das Urteil — odroczyć wyrok; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) przesunąć, zasunąć, posunąć się; ruszyć się z miejsca; ihm hat ſich was im Kopfe verſchoben przewróciło mu się w głowie; 2) die Sache läßt ſich nicht — ta sprawa nie da się odłożyć, odroczyć, zwłóczyć; III. verſchoben, *pp.* i *adi.* przesunięty, zasunięty, przewrócony, zbakierowany; ein -es Viereck romboid *m.*

Verſchie'bung, *sf. pl.* -en, przesunięcie *n.*, przesuwanie *n.*, posunięcie *n.*; przetok *m.*, uskok *m.*; przemiana *f.*;

— der Wagen przesuwanie, przetok wozów; — durch Menſchenkraft przetok ludźmi; 2) odkład *m.*, odłożenie *n.*, odroczenie *n.*, delacya *f.*

Verſchie'den, 1) *pp.* od verſcheiden zmarły, zgasły; 2) *adi.* i *adv.* różny, rozmaity, odmienny; — wie Tag und Nacht różny jak dzień od nocy; das ſind ganz =e Dinge to całkiem różne rzeczy; wir ſind =er Meinung jesteśmy odmiennego zdania; man ſpricht — davon różnie o tem mówią; der Geſchmack iſt ſehr — gust jest bardzo rozmaity; ich war bei ihm zu =en Malen byłem u niego kilkakrotnie; zu =en Zeiten w różnych czasach; da hört doch =es auf! tego już zanadto, to już świat się kończy.

Verſchie'denartig, *adi.* i *adv.* różnorodny, różnego gatunku, rozmaity; rożnorodnie, rozmaicie.

Verſchie'denartigkeit, *sf.* różnorodność *f.*, rozmaitość *f.*

Verſchie'denerlei, *adi.* i *adv.* różnorodny, różnorodnie.

Verſchie'denfarbig, *adi.* różnobarwny, różnokolorowy.

Verſchie'denheit, *sf. pl.* =en, różność *f.*, różnica *f.*, rozmaitość *f.*, odmienność *f.*; — der Meinung różnica, odmienność zdań.

Verſchie'denlich, *adi.* i *adv.* różnoraki, rozmaity, rozmaicie; na kilka zawodów, kilka razy, w różnych czasach.

Verſchie'nen, *va.* (haben) zaszynować, oszynować.

Verſchie'ßen, verſchieße, verſchießeſt i verſchießt, verſchoß, habe verſchoſſen, I. *va.* 1) wystrzelać; er hat ſein Pulver verſchoſſen wyszastał się; 2) Farben — kolory osłabiać; 3) die Seiten — pobałamucić, poprzekładać stronice (druk.); II. ſich —, *vr.* (haben) 1) w szybkim pędze zbłąkać się; rozbiegać, zabłąkać się, stracić ślad zwierzyny; 2) wystrzelać się; wypotrzebować zapas prochu, kul; 3) szalenie się rozkochać; in jmnden verſchoſſen ſein być zadurzonym w kim; III. *vn.* (ſein) wypełznąć, zpełznąć, wypłowieć, spłowieć, wyblakować, zblakować; 2) szybko ulecieć, mijać.

Verſchie'ßen, *sn.* =s, wystrzelanie *n.*, osłabienie (kolorów); przełożenie *n.* (druk.); zpełznięcie *n.*, wypłowienie *n.*, zblakowanie *n.*

Verſchi'ffbar, *adi.* dający się rozwozić, rozesłać statkiem.

Verſchi'ffen, *va.* (haben) rozwozić, wysyłać statkiem, transportować wodą, eksportować; Verurteilte — deportować skazańców.

Verſchi'ffung, *sf. pl.* =en, rozwożenie *n.*, wysyłanie *n.*, transportowanie *n.*, statkiem.

Verſchi'ffungsſpeſen, *spl.* koszta *pl.* transportu statkiem, wodą.

Verſchi'mmeln, *vn.* (ſein) zapleśnieć, spleśnieć, zaśniedzieć; pokwitnąć.

Verſchi'mmelt, *adi.* zapleśniały, spleśniały, zaśniedziały.

Verſchi'mpfen, Verſchimpfie'ren, *va.* (haben) 1) zeszpecić, zdeformować; 2) obacz ausſchimpfen; 3) zbezcześcić, dyskredytować.

Verſchi'ß, *sm.* =ſſes, wykluczenie *n.*, banicya *f.* (wyraz studencki); jmnden in — tun wyłączyć kogo z towarzystwa, ogłosić kogo bezecnym, infamisem.

Verſchla'cken, *vn.* (ſein) (z)żużlować, przemienić się w żużel.

Verſchla'ckung, *sf.* zżużlowanie *n.*, przemienienie *n.* się w żużel.

Verſchla'fen, verſchlafe, verſchläfſt, verſchlief, habe verſchlafen, *va.* zaspać, przespać; er hat den Zug — przez zaspanie spóźnił pociąg; den Hunger, den Schmerz — przespać głód, ból.

Verſchla'fen, *adi.* zaspany, ospały, niedołężny.

Verſchla'fenheit, *sf.* ospałość *f.*, zaspałość *f.*

Verſchla'g, =(e)s, *pl.* =ſchläge, przepierzenie *n.*, przegroda *f.*, przedziałka *f.*

Verſchla'gen, verſchlage, verſchlägſt, verſchlägt, verſchlug, habe verſchlagen; I. *va.* 1) zabić, przepierzyć, ogrodzić; 2) mit Nägeln — zabić gwoździami; 3) wypotrzebować na wbijanie; 4) źle okuć; 5) das Buch — = verblättern; 6) der Wind verſchlug unſer Schiff an eine Inſel wiatr zapędził nasz okręt na wyspę; 7) ſich etw. — odstręczyć od siebie; ſich alle Kunden — odstraszyć, odstręczyć wszystkich klientów; ſich eine gute Partie — popsuć sobie dobrą partyę; 8) zamknąć; =e Winde zatkanie wiatrów; jmnden die Ausſicht — zastawić komu widok; das hat mir die Rede — to odjęło mi mowę; II. *vn.* 1 *a*) (ſein i haben) zletnieć; das kalte Waſſer — laſſen dać się wodzie ocieplić, ostać; den Wein ein wenig — laſſen wino zostawić, aby się trochę ogrzało; *b*) durch den Wind verſchlugen wir nach Norden wiatr zapędził nas na północ; 2) das verſchlägt viel to wielką robi różnicę; was verſchlägt Ihnen das? co to pana obchodzi? das verſchlägt mir nichts to mi wcale nie szkodzi; nichts will bei ihm — nic u niego nie pomaga; 3) (o koniach) zochwacić się, poderwać się; III. ſich —, *vr.* zbłąkać, zabłąkać się, zapędzić się w inną stronę; ein Tier verſchlägt ſich in dem Zeug zwierzę zawikłało się w sidłach.

Verſchla'gen, *adi.* 1) chytry, przebiegły, przemyślny, obrotny, kuty, szczwany, szpakami karmiony; 2) letni.

Verſchla'gen, *sn.* =s, przepierzenie *n.*, ogrodzenie *n.*; zochwacenie *n.*

Verſchla'genheit, *sf.* chytrość *f.*, przebiegłość *f.*, przemyślność *f.*, obrotność *f.*

Verſchla'mmen, *vn.* (ſein) zamulić się, zajść mułem; ein verſchlammter Fluß zamulona, namulista rzeka.

Verſchlä'mmen, *va.* (haben) 1) zamulić; 2) obacz Verſchlemmen.

Verſchla'mpampen, *va.* (haben) przetrwonić na wykwintne jadło.

Verſchle'chtern, I. *va.* (haben) pogorszyć, popsuć, uszkodzić; II. ſich — *vr.* (haben) pogorszyć się, popsuć się; ſeine Lage hat ſich verſchlechtert jego położenie pogorszyło się.

Verſchle'chterung, *sf.* pogorszenie *n.*, zepsucie *n.*; ſittliche — deprawacya *f.*

Verſchlei'chen, verſchleiche, verſchleichſt, verſchleicht, verſchlich, bin verſchlichen, I. *vn.* uchodzić, nieznacznie upływać; die Zeit verſchleicht raſch czas szybko uchodzi; II. ſich —, *vr.* usunąć się, wyśliznąć się, wymknąć się, zaleźć; die Katze hat ſich ins Gras verſchlichen kot skrył się w trawie.

Verſchlei'ern, *va.* i *vr.* (haben) zasłonić welonem, zakwefić, zakryć oponą; (przen.:) verſchleiere die Wahrheit nicht nie owijaj prawdy w bawełnę.

Verſchlei'fen, verſchleife, verſchleifſt, verſchliff, habe verſchliffen, *va.* 1) obacz abſchleifen; 2) popsuć przez szlifowanie; 3) zwlekać, przewłóczyć, przewlec, zwłóczyć, przeciągać; einen Prozeß — przewlekać proces; 4) Waren — usuwać towary; 4) Töne — wiązać, łączyć tony.

Verſchlei'men, *vn.* (ſein) i *vr.* zaflegmić, zaflegmić się; zamulić się; eine verſchleimte Zunge obłożony język.

Verſchlei'mung, *sf. pl.* -en, zaflegmienie *n.*; zamulenie *n.*

Verſchlei'ß, *sm.* -eß, *pl.* -e, sprzedaż *f.*, rozkup *m.*; sklep *m.*, trafika *f.*

Verſchlei'ßen, verſchleiße, verſchleißeſt i verſchleißt, verſchliß, habe verſchliſſen, I. *va.* 1) sprzedawać; 2) styrać, zniszczyć, podrzeć, zmarnować; II. *vn.* i *vr.* 1) styrać, zniszczyć, podrzeć się; 2) die Zeit verſchleißt czas się już kończy; meine Tage ſind nahe verſchliſſen dni moje zbliżają się ku końcowi.

Verſchlei'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, rozsprzedający *m.*, przekupień *m.*, trafikant *m.*

Verſchlei'ßerin, *sf. pl.* -nen, kupcowa *m.*, trafikantka *f.*

Verſchle'mmen, *va.* (haben) 1) ſein Vermögen — przejeść majątek; die Zeit — przehulać czas; 2) zamulić.

Verſchle'ndern, *va.* (haben) die Zeit — zmarnować czas.

Verſchle'ppen, I. *va.* (haben) 1) zawlec, zarzucić, zaciągnąć; er hat das Buch wo verſchleppt zawlókł, zaciągnął gdzie książkę; eine Krankheit — zawlec chorobę; 2) ein Kleid — zużyć, znosić zanadto suknię; 3) zwlec, przewlec, zwłóczyć; II. ſich — zawlec, zaciągnąć, zarzucić się.

Verſchle'ppen, *sn.* -s, **Verſchle'ppung**, *sf. pl.* -en, zawleczenie *n.*, zarzucenie *n.*, zaciągnięcie *n.*; zwłoka *f.*, przewleczenie *n.*

Verſchleu'derer, *sm.* -s, niżej ceny sprzedający.

Verſchleu'dern, *va.* (haben) 1) einen Stein — rzucić kamień z procy; 2) (przen.:) ſein Geld — marnować, wyrzucać pieniądze; die Zeit — marnować czas; 3) (przen.:) die Waren — sprzedawać za zbyt nizką cenę, sprzedawać za byle co, pozbywać za bezcen.

Verſchleu'dern, *sn.* -s, **Verſchleu'derung**, *sf. pl.* -en, marnowanie *n.*, wyrzucanie *n.*; sprzedawanie *n.* za byle co.

Verſchlie'ßbar, *adi.* zamykalny, dający się zamknąć, do zamykania; der Schrank iſt nicht — ta szafa nie daje się zamknąć.

Verſchlie'ßen, verſchließe, verſchließeſt i verſchließt, verſchloß, habe verſchloſſen, *va.* zamykać, zamknąć, przemykać, zamknąć na klucz; einfach — zamknąć na raz; doppelt — zamknąć na dwa spusty; einen Hafen — zamknąć port; die Augen — przymknąć oczy; das Herz gegen etw. — nie dopuszczać czego do serca; mit einem Pfropfen — zatkać korkiem; (przen.:) ſich einer Tatſache — nie chcieć widzieć jakiegoś faktu; ſich in ſelbſt — zamknąć się sam w sobie; ſeinen Schmerz, ſeine Empfindungen — ukrywać swoją boleść, swoje uczucia; ſein Herz — zamknąć serce; ſein Ohr der Verleumdung — nie dać posłuchu oszczerstwu; die Augen gegen etw. — nie chcieć widzieć czego.

Verſchlie'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, **Verſchlie'ßmuskel**, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Schließmuskel.

Verſchlie'ßung, *sf. pl.* -en, **Verſchlie'ßen**, *sn.* -s, zamknięcie *n.*, zamykanie *n.*, zatwardzenie *n.*, obstrukcya *f.* (med.).

Verſchli'mmern, I. *va.* (haben) pogorszyć, pogorszać; das hat ſeinen Zuſtand noch verſchlimmert to pogorszyło jeszcze jego stan; II. ſich — pogorszyć się; III. verſchlimmernd, *ppr.* i *adi.* pogorszający.

Verſchli'mmerung, *sf.* pogorszenie *n.*, deprawacya *f.*

Verſchli'ngen, verſchlinge, verſchlingſt, verſchlang, habe verſchlungen, *va.* (haben) i *vr.* 1) zadzierzgnąć, splątać, zaplątać, zapętlać, splątać; zamotać; die Äſte der Bäume ſind ineinander verſchlungen gałęzie drzew są splecione z sobą; verſchlungene Buchſtaben spojone litery; du haſt mir das Garn verſchlungen zamotałeś, zawikłałeś mi nić; 2) połykać, połknąć; pochłonąć, pożerać; (przen.:) jmndn mit den Augen — pożerać, pochłaniać kogo oczyma; er ſieht aus, als ob er einen — wollte wygląda tak jak gdyby chciał kogo pożreć; ich wollte, die Erde verſchlänge ihn chciałbym, aby go ziemia pochłonęła; das Unternehmen verſchlingt große Kapitalien to przedsiębiorstwo pożera, po-

chłania wielkie kapitały; er verſchlingt alle Bücher połyka wszystkie książki.

Verſchli'ngung, *sf. pl.* =en, 1) splątanie *n.*, zaplątanie *n.*, zadzierzgnięcie *n.*, splecenie *n.*; splot *m.*; — der Gedärme niedrożności *pl.* jelit, miserere *n.*; 2) zawikłanie *n.*; komplikacya *f.*; intryga *f.*; 3) połykanie *n.*, pożeranie *n.*, pochłanianie *n.*

Verſchlo'ſſen, *pp.* od verſchließen i *adi.* 1) zamknięty, przymknięty; bei =en Türen przy zamkniętych drzwiach; 2) skryty, małomowny, milczący; ein =er Menſch skryty człowiek, w sobie zamknięty.

Verſchlo'ſſenheit, *sf.* skrytość *f.*, brak *m.* otwartości, szczerości, małomowność *f.*

Verſchlu'cken, I. *va.* (haben) 1) połknąć, połykać; er ſieht aus, als hätte er eine Elle, einen Ladeſtock verſchluckt wygląda tak jakby był połknął kij, łokieć; die Erde verſchluckt das Waſſer ziemia wsiąka wodę; 2) eine Silbe — połykać zgłoskę, nie wymawiać zgłoski; Tränen — połykać łzy; einen Schimpf — połknąć, znieść w milczeniu obrazę; II. ſich —; *vr.* (haben) zachłysnąć, zakrztusić się.

Verſchlu'cken, *sn.* =s, **Verſchlu'ckung,** *sf.* połykanie *n.*, połknięcie *n.*

Verſchlü'ckern, ſich —, *vr.* (haben) obacz Verſchlucken II.

Verſchlu'mmern, *va.* (haben) przedrzemać, zaspać.

Verſchlu'ngen, *pp.* od verſchlingen, i *adi.* splątany, spleciony, zadzierzgnięty, zamotany, zawikłany; skomplikowany; =er Namenszug monogram *m.*

Verſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, 1) zamknięcie *n.*; mit dem =ſſe der Türen beſchäftigt zajęty zamknięciem, zamykaniem drzwi; 2) zawora *f.*, zamek *m.*, zamknięcie *n.*; — der Gewehre zamek *m.*, zatrzask *m.* przy karabinie; Schloß mit doppeltem =ſſe zamek na dwa spusty; 3) etw. unter — haben mieć coś pod kluczem, pod zamknięciem; den Löwen in den — zurückbringen wpuścić lwa napowrót do klatki; aus dem =ſſe bringen wyjąć z pod klucza, z pod zamknięcia.

Verſchlu'ßſtück, *sn.* =es, *pl.* =e, nasadzka końcowa.

Verſchlu'ßvorrichtung, *sf. pl.* =en, przyrząd *m.* do zamykania, zamknięcia.

Verſchma'chten, I. *vn.* (ſein) tracić siły, omdlewać, słabnąć, vor Hitze — ginąć z upału; er wird aus Langeweile — zanudzi się; II. *va.* (haben) ſein Daſein — spędzać życie na tęsknocie.

Verſchmä'hen, *va.* (haben) gardzić, wzgardzić, odrzucić, odmówić przyjęcia; das iſt nicht zu — to nie jest do wzgardzenia, odrzucenia; er verſchmäht die Arbeit — gardzi pracą; eine Verſchmähte (Frau) opuszczona *f.*

Verſchmä'hung, *sf.* wzgardzenie *n.*, odrzucenie *n.*

Verſchman'chen, *va.* (haben) wydawać dużo na palenie; strawić (czas) na paleniu.

Verſchman'ſen, *va.* (haben) przebiesiadować; roztrwonić na biesiady; na biesiadowaniu strawić; przejeść, przejadać.

Verſchmei'ßen, verſchmeiße, verſchmeißeſt i verſchmeißt, verſchmiß, habe verſchmiſſen, *va.* zarzucić.

Verſchme'lzen, verſchmelze, verſchmilzeſt i verſchmilzt, verſchmilzt, verſchmolz, habe verſchmolzen, także verſchmelze, verſchmelzeſt i verſchmelzt, verſchmelzte, verſchmelzt, I. *va.* stopić, zlewać; fuzyonować; beide Banken ſind verſchmolzen worden oba banki zostały zjednoczone, złączone, sfuzyonowane; Farben — zlać kolory; II. ſich —, *vr.* zlać się, stopić się, sfuzyonować się; alle ſeine Gefühle verſchmolzen ſich zu Dank wszystkie jego uczucia złożyły się na wdzięczność.

Verſchme'lzung, *sf. pl.* =en, topienie *n.*, stopienie *n.*; zlewanie *n.*, fuzya *f.*

Verſchme'rzen, *va.* (haben) przeboleć, odżałować, przecierpieć; ich kann dieſen Verluſt noch immer nicht — nie mogę dotychczas przeboleć, odżałować tej straty.

Verſchmie'ren, *va.* (haben) zasmarować, posmarować, wysmarować; wybazgrać; eine Öffnung mit Lehm — zalepić otwór gliną; ſie hat die ganze Butter verſchmiert wysmarowała, wypotrzebowała na smarowanie całe masło; Papier — zabazgrać papier.

Verſchmi'tzt, *adi.* chytry, przebiegły, wykrętny.

Verſchmi'tztheit, *sf.* chytrość *f.*, przebiegłość.

Verſchmo'rren, I. *vn.* (ſein) 1) das Gemüſe war verſchmort jarzyna była nadto duszona, 2) (przen.:) dusić się, ginąć z gorąca; II. *va.* (haben) 1) dusić; einen Braten — zanadto dusić pieczeń; 2) viel Butter — wypotrzebować dużo masła na duszenie.

Verſchmu'tzen, *va.* i *vn.* (haben i ſein) zabrukać, zabrudzić.

Verſchna'ppen, ſich —, *vr.* 1) wyrwać się, wygadać się, wydać się, zdradzić się; 2) ſich in etw. — zaciąć się, uwziąć się; 3) nie chwycić czego.

Verſchna'pſen, *va.* (haben) przepić na wódce, wydać na wódkę; er iſt durch und durch verſchnapſt jest całkiem zapity.

Verſchna'rchen, *va.* (haben) przechrapać, przespać.

Verſchnau'ben, Verſchnau'fen, verſchnaube, verſchnaubſt, verſchnoben; verſchnaufe, verſchnaufſt, bin verſchnauft, *vn.* i ſich —, *vr.* wytchnąć, wysapać się; laſſe die Pferde — daj koniom wytchnąć, wysapać się.

Verſchnei'den, verſchneide, verſchnitt, habe verſchnitten, *va.* 1) wykroić, wykrajać; Bäume in verſchiedene Formen — wykroić drzewka w rozmaitych kształtach; er hat das ganze Tuch verſchnitten wykrajał, wypotrzebował całe sukno

2) den Braten — naciąć pieczeń; eine Feder — zaciąć, zakroić pióro; die Haare — (o)strzydz, obstrzydz, podciąć włosy; die Nägel — uciąć paznogcie; 3) zaciąć, źle pokrajać; dieſes Kleid iſt verſchnitten ta suknia jest źle skrojona; 4) rzezać, obrzezać, kastrować; mniszyć (wieprze); wałaszyć (konia); wyrzynać, (psy, cielęta); kapłonić (koguty); 5) Wein — zmieszać wino, przymieszać coś do wina.

Verſchnei'den, *sn.* -s, **Verſchnei'dung**, *sf.* wykrajanie *n.*, wykrojenie *n.*, wycinanie *n.*, zacinanie *n.*, obcinanie *n.*; strzyżenie *n.*, ostrzyżenie *n.*, postrzyżyny *pl.*; kastrowanie *n.*, rzezanie *n.*, obrzezanie *n.*; mieszanie *n.*, domieszka *f.*, przymieszka *f.* (do wina).

Verſchnei'en, *vn.* (ſein) zasypać, zaprószyć się śniegiem, zaśnieżyć się; wir ſind im Felde verſchneit śnieg zasypał nas w polu; verſchneite Wege zaśnieżone drogi.

Verſchnei'ung, *sf. pl.* -en, zaśnieżenie *n.* zawianie *n.*, śniegiem, wydma *f.*

Verſchni'tt, *sm.* -es, odpadki *pl.* drzewa przy ciesielce.

Verſchni'tten, *adi.* 1) zacięty, wycięty, zakrojony, wykrojony, pokrajany na drobne kawałki; 2) rzezany, obrzezany, kastrowany; ein Verſchnittener rzezaniec *m.*, kastrat *m.*; 3) zmieszany; ein -er Wein wino zmieszane z innem.

Verſchnö'rkelt, *adi.* zakręcony.

Verſchnu'pfen, *va.* (haben) 1) wyżyć, wypotrzebować (tabaki); 2) der Temperaturwechſel verſchnupft leicht zmiana temperatury łatwo zakatarzyć może; (przen.:) das verſchnupft mich to mi dopieka, to mi nie na rękę; 2) ich bin verſchnupft jestem zakatarzony.

Verſchnü'ren, *va.* 1) obszyć, przybrać sznurkiem, sutaziem, pasamenteryą; 2) zasznurować; obsznurować, obtroczyć, obwiązać sznurkiem.

Verſchnü'rung, *sf. pl.* -en, 1) obszycie, przybranie *n.* z pasamenteryi, pasamenterya *f.*; 2) zasznurowanie *n.*, obwiązanie *n.* sznurkiem, obtrocze *n.*, obtroczek *m.*

Verſcho'llen, *adi.* zaginiony; er iſt — zaginął, znikł, nie wiedzieć, co się z nim stało; jmndn für — erklären uznać kogo za zaginionego; ſelbſt die Sage davon iſt — nawet wieść o tem zaginęła.

Verſcho'nen, *va.* (haben) 1) oszczędzać, ochraniać, uwolnić, uwalniać, przepuścić, przepuszczać; der Tod verſchont niemand śmierć nikogo nie oszczędza, nikomu nie przepuści; 2) jmndn mit etw. — oszczędzić komu czego; — Sie mich mit dieſen Dummheiten daj mi pan z takiemi głupstwami spokój.

Verſchö'nerer, *sn. pl.* —, upiększyciel *m.*

Verſchö'nern, Verſchö'nen, I. *va.* (haben) upiększyć, upiększać, ozdobić, przystroić, przyozdobić; die kurze Zeit des Lebens — upiększyć krótki czas życia; dieſer Spiegel verſchönert to lustro upiększa, pochlebia; II. ſich —, *vr.* upiększyć, ozdobić, przyozdobić, przystroić się.

Verſchö'nerung, *sf.* upiększenie *n.*, przyozdobienie *n.*, ozdoba *f.*

Verſchö'nerungsverein, *sm.* -es, *pl.* -e, stowarzyszenie *n.* dla upiększenia (miejscowości).

Verſchö'nerungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek upiększający, kosmetyk *m.*

Verſcho'nung, *sf. pl.* -en, oszczędzanie *n.*, uwzględnianie *n.*

Verſcho'ſſen, *adi.* 1) wypłowiały, zblakowany; 2) -e Pflanzen rośliny, które przestały wypuszczać; 3) zakochany, zadurzony; 4) -e Buchſtaben rozstrzelone czcionki.

Verſchrä'nken, *va.* (haben) skrzyżować, na krzyż założyć; mit verſchränkten Armen z założonemi rękami; verſchränkte Reime splecione rymy; verſchränkte Buchſtaben splecione litery; verſchränkter Namenszug monogram *m.*

Verſchrä'nkung, *sf. pl.* -en, **Verſchrä'nken**, *sn.* -s, skrzyżowanie *n.*, założenie *n.*, składanie *n.* na krzyż; splecenie *n.*

Verſchrau'ben, verſchraube, verſchraubſt, verſchrob, habe verſchroben i verſchraubte, verſchraubt, *va.* 1) zaśrubować; 2) prześrubować, przekręcić śrubę; (przen.:) jmndm den Kopf — zakręcić, zawrócić komu głowę.

Verſchrau'bung, *sf.* zaśrubowanie *n.*, prześrubowanie *n.*, przekręcenie *n.* śruby.

Verſchrei'ben, verſchreibe, verſchreibſt, verſchrieb, habe verſchrieben, I. *va.* zapisać, przepisać; der Arzt hat ihm Jod verſchrieben lekarz zapisał mu jod; 2) zamówić; ich habe mir dieſes Werk aus Frankreich — zamówiłem, zapisałem sobie to dzieło z Francyi; 3) jmndm teſtamentariſch ſein Hab und Gut — zapisać komu w testamencie majątek; 4) viel Papier — wypisać, zapisać dużo papieru; 5) das Wort hat er verſchrieben ten wyraz źle napisał; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) ſich für jmndn — zobowiązać się piśmiennie za kogo; ſich dem Teufel — zapisać się dyablu, sprzedać swą duszę dyablu; 2) pomylić się w pisaniu, zrobić omyłkę w pisaniu.

Verſchrei'bung, *sf.* 1) zapis *m.*, przepis *m.*, zapisanie *n.*, przepisanie *n.*, ordynacya *f.*; 2) zamówienie *n.*, zapisanie *n.*; 3) zapis *m.*, obietnica *f.* na piśmie; ich werde Ihnen eine — darüber ausſtellen wystawię panu na to zapis; 4) pomyłka *f.* w pisaniu.

Verſchrei'en, verſchreie, verſchreiſt, verſchrie, habe verſchrien, *va.* okrzyczeć, osławić; er iſt überall verſchrien znają go ze złej opinii; ver-

ſchreie es mir nicht żebyś tylko nie dał uroków.

Verſchrie'en, *adi.* osławiony, okrzyczany.

Verſchro'ben, *adi.* dziwaczny, niedorzeczny, przewrotny; eine =e Antwort wykrętna odpowiedź; =er Kopf bałamutna głowa.

Verſchro'benheit, *sf.* dziwaczność *f.*, niedorzeczność *f.*, przewrotność *f.*, ekscentryczność *f.*

Verſchro'ten, *va.* (haben) śrutować.

Verſchru'mpfen, *vn.* (ſein) pomarszczyć, zmarszczyć, pokurczyć, skurczyć się.

Verſchru'mpfen, *sn.* =s. ob. Verſchrumpfung.

Verſchru'mpft, *adi.* pomarszczony, zmarszczony, pokurczony, skurczony.

Verſchru'mpfung, *sf.* pomarszczenie *n.*, zmarszczenie *n.*, pokurczenie *n.*, skurczenie *n.*

Verſchu'b, *sm.* =(e)s, zwłoka *f.*, odwłoka *f.*, opóźnienie *n.*; ohne — bez zwłoki, bezzwłocznie.

Verſchü'chtern, *va.* (haben) onieśmielić.

Verſchu'bdienſt, *sm.* =es, służba przetokowa.

Verſchu'bgeleiſe, *sn.* =s, *pl.* —, tor zestawniczy, zestawowy (kol.).

Verſchü'chtern, *sn.* =s, **Verſchü'chterung,** *sf.* onieśmielenie *n.*, nieśmiałość *f.*

Verſchu'lden, I. *va.* (haben) 1) dopuścić się winy, zawinić, przewinić; was habe ich verſchuldet? cóż zawiniłem? er hat alles verſchuldet on wszystkiemu zawinił; was habe ich bei ihm verſchuldet? jakiej winy dopuściłem się w jego oczach?; 2) obdłużyć, zadłużyć, długami obciążyć; er hat ſein Haus verſchuldet obdłużył swój dom; er iſt ſtark verſchuldet jest mocno zadłużonym; II. ſich —, *vr.* 1) er hat ſich ſchwer an mir verſchuldet dopuścił się ciężkiej winy wobec mnie; 2) er hat ſich ſtark verſchuldet zadłużył się.

Verſchu'lden, *sn.* =s, wina *f.*, zawinienie *n.*, przewinienie *n.*; ohne mein — bez mojej winy.

Verſchu'ldung, *sf. pl.* =en, 1) wina *f.*, zawinienie *n.*, przewinienie *n.*; 2) zadłużenie *n.*, obdłużenie *n.*, obciążenie *n.* długami.

Verſchü'rzen, *va.* (haben) zaplątać, zapętlać.

Verſchü'tten, *va.* (haben) 1) przelać, rozlać; das Kind mit dem Bade — wylać dziecko wraz z kąpielą; er hat es bei ihm verſchüttet stracił w jego łasce, zasypał się; 2) zasypać, zasypywać, przesypać, rozsypać; er wurde von der Lawine verſchüttet lawina go zasypała; verſchütte nicht den Sand nie rozsyp piasku.

Verſchü'tten, *sn.* =s, **Verſchü'ttung,** *sf.* 1) przelanie *n.*, rozlanie *n.*; 2) przesypanie *n.*, zasypanie *n.*, rozsypanie *n.*

Verſchwä'gern, *va.* i ſich —, *vr.* spowinowacić się, spokrewnić się, koligacić się; ſie ſind alle verſchwägert są wszyscy spowinowaceni.

Verſchwä'gert, *adi.* spowinowacony, spokrewniony, skoligacony.

Verſchwä'gerung, *sf.* powinowactwo *n.*, spowinowacenie *n.*, pokrewieństwo *n.*, spokrewnienie *n.*, skoligacenie *n.*

Verſchwä'rmen, I. *va.* (haben) die Nacht — przehulać noc; II. ſich —, *vr.* die Bienen — ſich pszczoły rozlatują się.

Verſchwa'rzen, *vn.* (ſein) zaczernić się.

Verſchwä'rzen, *va.* (haben) 1) czernić, oczernić; 2) Waren — przemycać towary.

Verſchwa'tzen, I. *va.* (haben) 1) przegawędzić, przebzdurzyć, przegadać; wir haben ein Stündchen verſchwatzt przegawędziliśmy godzinkę; jmndm die Sorgen — spłoszyć komu troski gawędką; 2) etw. — wygadać, wypaplać co; 3) jmndn — oczernić, obmówić, obgadać kogo; II. ſich —, *vr.* 1) zagadać się, zdradzić się, popełnić niedyskrecyę; 2) stracić czas przez gadanie, zagadać się.

Verſchwei'gen, verſchweige, verſchweigſt, verſchwieg, habe verſchwiegen, *va.* zamilczeć, przemilczeć, zataić; er hat die Hauptſache verſchwiegen zamilczał najważniejszą rzecz; dem Arzte, Beichtvater und Advokaten darf man nichts — lekarzowi, spowiednikowi i adwokatowi nie wolno niczego zataić.

Verſchwei'gung, *sf.* zamilczenie *n.*, przemilczanie *n.*, (za)tajenie *n.*

Verſchwe'lgen, *va.* (haben) obacz Verpraſſen.

Verſchwe'llen, verſchwelle, verſchwillſt, verſchwillt, verſchwoll, bin verſchwollen, *vn.* zapuchnąć, spuchnąć, opuchnąć; nabrzmieć; die Naſe iſt ihm verſchwollen spuchł mu nos.

Verſchwe'mmen, *va.* (haben) zalać, zalewać, nanieść, zamulić; das Gewitter hat alle Wege verſchwemmt burza zalała wszystkie drogi; der Fluß hat die Wieſe verſchwemmt rzeka zamuliła łąkę; (przen.:) Gefühl in Worte verſchwemmt uczucie w słowach tonące.

Verſchwe'nden, *va.* (haben) marnotrawić, marnować, (roz)trwonić, rozrzucać, wyrzucać, tracić; ſeine Geſundheit, ſeine Kräfte — tracić zdrowie i siły; die Natur hat Lieblinge, an die ſie viel verſchwendet przyroda ma ulubieńców, wobec których jest rozrzutną; er hat ſein Vermögen verſchwendet roztrwonił majątek; Wohltaten an einen Unwürdigen — dobrodziejstwa wyświadczyć niegodnemu; ſie verſchwendet viel für ihre Garderobe wydaje bardzo wiele na garderobę.

Verſchwe'nder, *sm.* =s, *pl.* —, marnotrawca *m.*, trwoniciel *m.*, utracyusz *m.*, rozrzutnik *m.*

Verſchwe'nderin, *sf. pl.* =nen, marnotrawczyni *f.*, rozrzutnica *f.*, utracyuszka *f.*

Verſchwe'nderiſch, *adi.* marnotrawny, rozrzutny, utratny; *adv.* marnotrawnie, rozrzutnie; mit etw. — umgehen marnotrawić, trwonić coś.

Verſchwe'ndung, *sf.* marnowanie *n.*, marnotrawienie *n.*, marnotrawstwo *n.*, trwonienie *n.*, rozrzutność *f.*

Verſchwe'ndungsſucht, *sf.* marnotrawność *f.*, skłonność *f.* do marnotrawstwa.

Verſchwe'ndungsſüchtig, *adi.* skłonny do marnotrawstwa, marnotrawny.

Verſchwie'gen, *adi.* dochowujący tajemnicy, dyskretny, umiejący milczeć.

Verſchwie'genheit, *sf.* milczenie *n.*, dyskrecya *f.*; — iſt eine große Tugend jest to cnota nad cnotami, trzymać język za zębami; unter dem Siegel der — pod tajemnicą.

Verſchwi'mmen, verſchwimme, verſchwimmſt, verſchwamm, bin verſchwommen, *vn.* rozpływać się; zlewać się; zacierać, zatrzeć się; (przen.:) in Glückſeligkeit — rozpływać się w szczęśliwości.

Verſchwi'nden, verſchwinde, verſchwand, bin verſchwunden, *vn.* (ſein) zniknąć, znikać; ginąć, zaginąć, przepaść; er iſt mir aus dem Geſicht verſchwunden znikł mi z oczu; die letzte Hoffnung verſchwindet ostatnia nadzieja znika; in ein Nichts — rozpłynąć się w nicość; — laſſen eskamotować, świsnąć.

Verſchwi'nden, *sn.* -s, **Verſchwi'ndung**, *sf.* zniknięcie *n.*, znikanie *n.*, zaginięcie *n.*, strata *f.*; das Verſchwindenlaſſen eskamotaż *m.*

Verſchwi'ſtern, ſich —, *vr.* (haben) stać się czyją siostrą; verſchwiſtert, *pp.* i *adi.* siostrzany; verſchwiſterte Tugenden pokrewne cnoty.

Verſchwi'ſterung, *sf. pl.* -en, związek *m.*, spokrewnienie *n.*, powinowactwo *n.*, pokrewieństwo *n.*

Verſchwi'tzen, I. *vn.* (haben) wypocić się; II. ſich —, die Krankheit hat ſich verſchwitzt choroba wyszła przez pot; III. *va.* (haben) 1) ein Kleid — przepocić suknię; 2) wywietrzeć z głowy, zapomnieć; das habe ich ſchon lange verſchwitzt to mi już dawno wywietrzało z głowy.

Verſchwo'llen, *adi.* zapuchnięty, spuchnięty, napuchnięty, nabrzmiały.

Verſchwo'mmen, *adi.* zalany, zamazany, niewyraźny.

Verſchwö'ren, verſchwöre, verſchwörſt, verſchwur, verſchwor, habe verſchworen, 1) wyrzec, zarzec się, odprzysiądz; den Schnaps, das Spiel — odprzysiądz od wódki, gry; das will ich nicht — nie zarzekam się tego; 2) przeklinać = verwünſchen; 3) Gott — zarzec się Boga; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) przysięgać się; ſich hoch und teuer — przysięgać na wszystkie świętości; 2) sprzysiądz, zaprzysiądz się, spiskować; spiknąć się; (przen.:) Himmel und Erde haben ſich gegen mich verſchworen niebo i ziemia uwzięły się na mnie; III. verſchworen, *pp.* i *adi.* zaprzysiężony, sprzysięgły.

Verſchwö'rer, *sm.* -s, *pl.* —, spiskowiec *m.*, sprzysięgły *m.*, konspirator *m.*

Verſchwo'rene(r), *sm.* -en, *pl.* -en, sprzysięgły *n.*, spiskowy *m.*

Verſchwö'rung, *sf. pl.* -en, spisek *m.*, sprzysiężenie *n.*, konspiracya *f.*

Verſchwu'nden, *adi.* obacz Verſchwinden.

Ver'sdrechſler, **Ver'ſedrechſler**, *sm.* -s, *pl.* —, wierszokleta *m.*

Verſe'chsfachen, *va.* i *vr.* (haben) pomnożyć sześciokrotnie.

Verſe'hgang, *sm.* -es, udanie *n.* się do chorego z św. sakramentami.

Verſe'hen, verſehe, verſiehſt, verſieht, verſah, habe verſehen, I. *va.* 1) sprawować, pilnować, pełnić, zawiadywać; einen Dienſt — pełnić służbę; ein Amt — sprawować urząd; Geſchäfte — prowadzić interesa; die Wirtſchaft, das Haus — prowadzić gospodarstwo, zawiadywać domem; ſie verſieht die Küche ſelbſt sama się zajmuje kuchnią; den Gottesdienſt — pełnić służbę Bożą; die Kinder — doglądać dzieci; die Decke verſieht die Stelle eines Mantels derka służy za płaszcz; 2) mit etw. — zaopatrzyć czem, w co, dostarczyć; er verſieht mein Haus mit Wein dostarcza mi wina, zaopatruje mój dom w wino; mit Geld — zaopatrzyć w pieniądze; ein Zeugnis mit Unterſchrift — położyć podpis na świadectwie; mit Vollmacht — dać pełnomocnictwo; einen Teich mit Fiſchen — zarybić staw; das Haus mit Möbeln — umeblować dom; einen Wechſel mit Giro — dać żyro na weksel, żyrować weksel; einen Wechſel mit dem Akzept — akceptować weksel; einen Kranken mit den Sterbeſakramenten —, einen Sterbenden — chorego, umierającego zaopatrzyć św. sakramentami; 3) rzadko używane: jmndn zu etw. — wybrać, przeznaczyć kogo do czego, predestynować; 4) etw. — zbłądzić w czem, uchybić co, zapomnieć o czem, zaniedbać coś, niedopilnować czego, omylić się, nie uważać czego, przeoczyć co; er hat es bei ihm — stracił łaskę u niego; wodurch hat er es bei ihm —? czem on go sobie zraził? ich habe es darin —, daß ich zu nachſichtig war zbłądziłem przez zbytnią pobłażliwość; eine Gelegenheit, ſein Glück — nie skorzystać ze sposobności, chybić szczęście; — — iſt verſpielt kto nie dołoży okiem, dołoży workiem; II. ſich —, *vr.* 1) omylić się, przeoczyć; 2) die Frau hat ſich daran — ta kobieta (w ciąży) zapatrzyła się na to; 3) spodziewać się, oczekiwać, obiecywać sobie; wer hätte ſich das von Ihnen —? ktoby się był tego po panu spodziewał? ich verſah mich deſſen nicht nie spodziewałem

sie tego; man verſieht ſich nichts Gutes nie obiecują sobie nic dobrego; ehe ich mich deſſen verſah w okamgnieniu, zanim się oglądnąłem; ehe man ſich's verſieht zanim się człowiek oglądnie, w jednej chwili, w okamgnieniu; 4) ſich mit etw. — zaopatrzyć się w co; ſich mit Vorräten — zaopatrzyć się w zapasy, porobić zapasy; III. verſehen, *pp.* i *adi.* zaopatrzony; ein gut =es Lager dobrze zaopatrzony skład.

Verſe'hen, *sn.* =s, przeoczenie *n.*, omyłka *f.*, nieuwaga *f.*; uchybienie *n.*, błąd *m.*; es iſt ein — von mir geweſen to było omyłką, przeoczeniem z mej strony.

Verſe'hentlich, *adv.* przez omyłkę, przez nieuwagę, mylnie.

Verſe'hren, *va.* (haben) uszkodzić, naruszyć.

Verſ'einſchnitt, *sm.* =es, *pl.* =e, średniówka *f.* w wierszu, cezura *f.*

Verſelei', *sf. pl.* =en, rymoklectwo *n.*

Ve'rſemachen, *sn.* —, wierszowanie *n.*

Ve'rſemacher, *sm.* =s, *pl.* —, wierszokleta *m.*, wierszoróbm.

Verſe'ndbar, *adi.* dający się wysłać, mogący być wysłanym.

Verſe'nden, verſende, verſandte i verſendete, verſendet i verſandt, *va.* (haben) wysyłać, rozsyłać, odsyłać, posyłać, odstawiać; (przen.:) die Sonne verſendet glühenden Brand słońce śle na ziemię ogniste żary; der Baum verſendet Schatten drzewo daje cień.

Verſe'nder, *sm.* =s, *pl.* —, przesyłający, wysyłający, odsyłacz *m.*, podawca *f.*; (ins Ausland) eksporter *m.*

Verſe'ndung, *sf.* wysyłanie *n.*, wysyłka *f.*, przesyłka *f.*, ekspedycya *f.*

Verſe'ndungsart, *sf.* miejsce *n.* wysyłki.

Verſe'ndungsartikel, *sm. pl.* artykuł wysyłkowy.

Verſe'ndungsgeſchäft, *sn.* =es, *pl.* =e, interes wysyłkowy; dom wysyłkowy, spedycyjny.

Verſe'ndungsgebühren, Verſe'ndungskoſten, Verſe'ndungsſpeſen, *spl.* należytość *f.*, koszta *pl.* wysyłki.

Verſe'ndungsgüter, *sn. pl.* towary przeznaczone do wysyłki.

Verſe'ngen, *va.* (haben) opalić, osmalić co; ſich die Haare am Licht — osmalić sobie włosy nad świecą.

Verſe'nken, I. *va.* (haben) 1) zanurzyć, wrzucić na dno, zatopić, spuścić, zagrążyć, pogrążyć; in einen Abgrund — spuścić w przepaść; ein Schiff — zatopić okręt; ins Grab — spuścić do grobu; ins Waſſer — zanurzyć w wodzie; 2) (przen.:) in Kummer verſenkt pogrążony w troskach; ins Studium verſenkt zatopiony w nauce; II. ſich —, *vr.* (haben) pogrążyć, zagrążyć się, zatopić się; ſich in einen Gedanken — zatopić się w jednej myśli, skoncentrować się na jedną myśl.

Verſe'nker, *sm.* =s, *pl.* —, wiercišrodek *m.*

Verſe'nkung, *sf. pl.* =en, zanurzenie *n.*, zatopienie *n.*, pogrążenie *n.*; — in die Erde spuszczanie *n.* do grobu, pochowanie *n.*

Ve'rſeſchmied, *sm.* =es, *pl.* =e, wierszokleta *m.*

Verſe'ſſen, *adi.* obacz Erpicht.

Verſe'tzamt, *sn.* =es, obacz Verſatzamt.

Verſe'tzbar, *adi.* 1) dający się przesadzić, przenieść, transportować; ruchomy; 2) (vertauſchbar) dający się zamienić; 3) dający się zastawić.

Verſe'tzen, I. *va.* (haben) 1) przesadzić, posadzić na inne miejsce, przestawić, przenieść; Pflanzen — przesadzić rośliny; die Worte — przestawić wyrazy; der Glaube verſetzt Berge wiara wszystkiego dokaże; einen Beamten — przenieść, transferować urzędnika; Schüler in eine höhere Klaſſe — uczniów promować do wyższej klasy; unter die Götter — umieścić w liczbie bogów; den Anker — podnieść kotwicę; unter die Heiligen — kanonizować, beatyfikować, uświęcić; den Sitz der Regierung — siedzibę rządu przenieść; jmndn ins Elend, in Not — wtrącić kogo w nędzę, biedę; jmndn in die Notwendigkeit —, etw. zu tun wprowadzić kogo w konieczność uczynienia czego; in Angſt — wprawić w bojaźń; jmndn in Schrecken — nabawić kogo strachu, nastraczyć kogo; in Freude, in Entzücken — wprawić kogo w zachwyt; dieſe Nachricht verſetzte uns in große Trauer ta wiadomość pogrążyła nas w wielkim żalu; in den Ruheſtand — spensyonować, przenieść w stan spoczynku; 2) przestawić, przenieść w niewłaściwe miejsce; przełożyć, przenieść; eine Tür — przełożyć, przenieść drzwi; einen Ausgang — zastawić, zabarykadować wejście; den Atem — (za)tamować oddech; 3) jmndm einen Schlag, Hieb, Stoß (albo eins) — uderzyć ciąć, pchnąć kogo; jmndm eine Ohrfeige, Maulſchelle — dać komu policzek, w papę; 4) zastawić, dać w zastaw, pozastawiać; ich habe meine Uhr verſetzt zastawiłem mój zegarek; 5) przymieszać, zaprawiać, przydać, dodać; eine Farbe mit einer anderen — wymieszać jeden kolor drugim; Gold mit Kupfer — dodać miedzi do złota; Wein mit Waſſer — rozcieńczyć, zaprawić wino wodą; II. *vn.* (haben) 1) odpowiedzieć, odrzec, odeprzeć; 2) rodzić nieżywe młode; III. ſich —, *vr.* (haben) pomylić się w układaniu, składaniu; (druk.) przenieść w niewłaściwe miejsce; der Strom verſetzt ſich rzeka zmienia bieg; der Krankheitsſtoff verſetzt ſich zarazek przenosi się; die Blähungen — ſich wzdęcia zaparły się, zatrzymały się; — Sie ſich doch in meine Lage

niech się pan przeniesie w moje położenie; ſich in Gedanken wohin — przenieść się gdzie w myślach; ſich auf etw. — uwziąć się na co, zacietrzewić się w czem.

Verſe'tzſchienen, *f. pl.* szyny ruchome.

Verſe'tzung, *sf. pl.* =en, 1) przesadzenie *n.*; przestawienie *n.*; przeniesienie *n.*, transferowanie *n.*; promocya *f.*; — von Buchſtaben permutacya *f.*; 2) przestawienie *n.*, przeniesienie *n.* w niewłaściwe miejsce; 3) zastawienie *n.*, zastaw *m.*; 4) zatrzymanie, zaparcie (wiatrów); 5) — von Farben zaprawianie *n.*, mieszanie *n.* kolorów; — der Metalle mieszanie *n.*, aliażowanie *n.* kruszców.

Verſe'tzungskonferenz, *sf.* konferencya promocyjna.

Verſe'tzungstag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* ogłoszenia promocyi.

Verſe'tzungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* transpozycyjny.

Verſeu'chen, *va.* i *vn.* (ſein) zarazić, zepsuć powietrze.

Verſeu'chung, *sf.* zepsucie *n.* powietrza, zaraza *f.*, infekcya *f.*

Verſeu'fzen, *va.* (haben) przepędzić na wzdychaniu; wzdychaniem ukoić.

Ve'rsfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, stopa *f.* wiersza.

Verſi'cherer, *sm.* =s, *pl.* —, ten, co zabezpiecza; akwizytor *m.*, ajent asekuracyjny.

Verſi'chern, I. *va.* (haben) 1) zabezpieczyć, ubezpieczyć, asekurować; ich habe mein Haus gegen Feuerſchaden verſichert ubezpieczyłem, asekurowałem dom od ognia; er iſt mit 2000 Kronen verſichert jest ubezpieczony, asekurowany na 2000 koron; zum Vollen — ubezpieczyć do pełnej wartości; ſich auf Ableben, auf Erleben — ubezpieczyć się na przeżycie i dożycie; gegen Hagel — ubezpieczyć od gradobicia; 2) jmndn einer Sache — zapewnić kogo o czem, zaręczyć komu o czem, upewnić kogo o czem; ich verſichere Sie! zapewniam panu, ręczę panu; ſeien Sie deſſen verſichert... niech pan będzie pewnym, że...; es wurde mir verſichert zapewniano, zaręczano mi; verſichern Sie ihn meiner Dankbarkeit niech go pan zapewni o mojej wdzięczności; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) *a)* ſich einer Sache — upewnić się co do czego; *b)* ſich eines Gegenſtandes — zabezpieczyć sobie coś, położyć na coś areszt; ſich jmnds — upewnić się co do kogo; — Sie ſich des Miniſters niech się pan upewni co do ministra; 2) ſich gegen etw. — ubezpieczyć, zabezpieczyć, asekurować się przeciw czemu.

Verſi'cherung, *sf. pl.* =en, 1) ubezpieczenie *n.*, zabezpieczenie *n.*, asekuracya *f.*; die — erliſcht ubezpieczenie, asekuracya wygasa, gaśnie; — auf Gegenſeitigkeit ubezpieczenie polegające na wzajemności; 2) zapewnienie *n.*, upewnienie *n.*, zaręczenie *n.*; ich gebe Ihnen die — zapewniam pana, ręczę panu; eine — abgeben złożyć zapewnienie.

Verſi'cherungsagent, *sm.* =en, *pl.* =en, ajent asekuracyjny, akwizytor *m.*

Verſi'cherungsantrag, *sm.* =es, *pl.* =anträge, wniosek asekuracyjny.

Verſi'cherungsanſtalt, *sf. pl.* =en, zakład asekuracyjny, asekuracya *f.*

Verſi'cherungsbank, *sf. pl.* =en, bank asekuracyjny.

Verſi'cherungsbetrag, *sm.* =es, *pl.* =beträge, suma zabezpieczona.

Verſi'cherungsfach, *sn.* =es, zawód asekuracyjny.

Verſi'cherungsgeſellſchaft, *sf. pl.* =en, towarzystwo *n.* ubezpieczeń, towarzystwo asekuracyjne.

Verſi'cherungsprämie, *sf. pl.* =n, premia asekuracyjna.

Verſi'cherungsproviſion, *sf. pl.* =en, prowizya asekuracyjna.

Verſi'cherungsſchein, *sm.* =es, *pl.* =e, kwit asekuracyjny.

Verſi'cherungsſchwindel, *sm.* =s, oszustwo asekuracyjne.

Verſi'cherungsſumme, *sf.* kwota ubezpieczona.

Verſi'cherungsweſen, *sn.* =s, sprawy asekuracyjne.

Verſi'ckern, *vn.* (ſein) wyciec.

Verſie'benfachen, *va.* i ſich —, *vr.* (haben) pomnożyć siedmiokrotnie.

Verſie'den, I. *va.* (haben) dać wyparować przez wygotowanie, wygotować; II. *vn.* (ſein) 1) wygotować się, wyparować się przez zbytnie gotowanie; 2) popsuć się przez zbytnie gotowanie; der Fiſch iſt verſotten ryba jest przegotowana, wygotowana.

Verſie'gbar, *adi.* dający się wyczerpać.

Verſie'geln, *va.* (haben) pieczętować, opieczętować, zapieczętować, przyłożyć pieczęć; gerichtlich — opieczętować sądownie; eine Schachtel — zapieczętować pudełko; (przen.:) er hat heute den Mund verſiegelt jest dziś milczący, milczy dziś jak zaklęty.

Verſie'gelung, *sf. pl.* =en, pieczętowanie *n.*, opieczętowanie *n.*, zapieczętowanie *n.*, przyłożenie *n.* pieczęci.

Verſie'gen, *vn.* (ſein) wsiąknąć, wysychać, wyschnąć; die Quelle wird bald — źródło wnet wyschnie; (przen.:) ihre Bruſt verſiegt ſchon pokarm u niej niknie; verſiegt, *pp.* i *adi.* wyschły, suchy; (przen.:) aus einer verſiegten Quelle willſt du ſchöpfen? chcesz czerpać z wyschłego źródła?

Ve'rſifex, *sm.* =(es), *pl.* =e, obacz Versdrechſler.

Verſifizie'ren, *vn.* (haben) wierszować, wierszem wyrazić.

Verſifizie'rung, *sf.* wierszowanie *n.*, wersyfikacya *f.*

Verſi'lberer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) posrebrzyciel *m.*, posrebrzacz *m.*; 2) Bier— ajent browarowy.

Verſi'lbern, *va.* 1) posrebrzyć, posrebrzać, osrebrzyć (po wierzchu); wysrebrzyć (wewnątrz); (przen.:) jmndm die Hände — przekupić kogo, datkiem sobie kogo zjednać; das Auge verſilbert ſich oko zaszło łzami; 2) spieniężyć, sprzedać; zrealizować.

Verſi'lbern, *sn.* -s, **Verſi'lberung**, *sf. pl.* -en, 1) posrebrzanie *n.*, osrebrzanie *n.*, wysrebrzanie *n.*; 2) spieniężenie *n.*, sprzedawanie *n.*, zrealizowanie *n.*

Verſi'mpeln, *vn.* (ſein) zgłupieć.

Verſi'ngen, verſinge, verſingſt, verſang, habe verſungen, *va.* die Zeit — prześpiewać czas; *vr.* ſich — fałszywie śpiewać.

Verſi'nken, verſinke, verſinkſt, verſank, bin verſunken, *vn.* 1) tonąć, zatonąć, zapadać, zapaść, ugrzązć, zagrzązć, webrnąć, zabrnąć; er verſank im Schlamme ugrzązł w błocie, mule; der Kahn verſank czółno zatonęło; (przen.:) ich hätte in die Erde — mógen byłbym się zapadł w ziemię, byłbym się ukrył pod ziemią; 2) (przen.:) in Gedanken — zatopić się w myślach; in tiefen Schlaf — zapaść w głęboki sen; in Schmerz — zatopić się w bolu; in Vorurteilen — zabrnąć w przesądy; in Schulden — zabrnąć, popaść w długi; in Unglück — popaść w nieszczęście; in Laſter — ugrzązć w występku.

Verſi'nnbilden, **Verſi'nnbildlichen**, *va.* (haben) uzmysłowić, symbolizować.

Verſi'nnlichen, *va.* (haben) 1) uzmysłowić, zmysłowo wystawić, przedstawić; obrazowo przedstawić; 2) czynić zmysłowym.

Verſi'nnlichung, *sf. pl.* -en, uzmysłowienie *n.*

Verſi'ntern, *va.* (haben) ob. Verſickern.

Verſi'ttlichen, *va.* (haben) uobyczaić, (u)cywilizować.

Verſi'tzen, verſitze, verſitzeſt i verſitzt, verſaß, habe verſeſſen, I. *va.* die Zeit — przesiedzieć czas; den Termin — chybić termin przez niedołęstwo; Schlaf und Ruhe — stracić sen i spokój przez zbytnie siedzenie; einen Stuhl — popsuć krzesło przez ciągłe siedzenie; II. ſich —, *vr.* (haben) zasiedzieć się.

Ve'rskunſt, *sf.* sztuka *f.* wierszowania.

Ve'rskünſtler, **Versmacher**, *sm.* -s, *pl.* —, rymotwórca *m.*, wierszopis *m.*

Ve'rsmaß, *sn.* -es, rytm *m.*, miara *f.* wiersza.

Ve'rsmeſſung, *sf.* metryka *f.*, prosodya *f.*

Verſo'ffen, *adi.* zapity, pijany, opiły.

Verſo'ffenheit, *sf.* zapitość *f.*, opilstwo *n.*

Verſo'hlen, *va.* (haben) obacz beſohlen; 2) (przen.:) jmndm die Haut — przetrzepać komu skórę.

Verſö'hnbar, *adi.* dający się ubłagać, ubłagalny, przebłagalny.

Verſö'hnen, I. *va.* (haben) 1) pojednać; godzić, pogodzić, przejednać sobie kogo; er hat die Schweſtern verſöhnt pojednał, pogodził siostry; dieſe Tat hat ſie verſöhnt ten czyn przejednał ją; 2) odpokutować za co, zyskać przebaczenie; II. ſich —, *vr.* pojednać, pogodzić się, przeprosić się; er hatte ſich mit ſeinem Schickſal verſöhnt pogodził się z losem swoim; III. verſöhnend, *ppr.*, *adi.* i *adv.* łagodzący, godzący, jednający; łagodząco, jednająco.

Verſö'hner, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pojednawca *m.*; 2) der göttliche — Bóg Odkupiciel *m.*

Verſö'hnlich, *adi.* skłonny do zgody, łatwy do pojednania, przebaczający, pojednawczy; łagodny.

Verſö'hnlichkeit, *sf.* skłonność *f.*, łatwość *f.* do pojednania, łagodność *f.*

Verſö'hnung, *sf. pl.* -en, 1) pojednanie *n.*, zgoda *f.*, przeprosiny *pl.*; 2) = Sühne; odkupienie *n.*

Verſö'hnungsfeſt, *sn.* -es, **Verſö'hnungstag**, *sm.* -es, sądny dzień (u żydów).

Verſö'hnungsopfer, *sn.* -s, *pl.* —, ofiara *f.* pojednania.

Verſö'hnungstag, *sm.* -e, obacz Verſöhnungsfeſt.

Verſö'hnungstod, *sm.* -es, śmierć odkupicielka *f.*

Verſö'hnungswerk, *sn.* -es, *pl.* -e, dzieło *n.* odkupienia.

Verſö'hnungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* pojednania, zgody.

Verſo'rgen, I. *va.* (haben) 1) zaopatrywać, zaopatrzyć; er iſt mit allem verſorgt jest zaopatrzony we wszystko; verſorge ihn mit Wäſche zaopatrz go w bieliznę; mit Lebensmitteln — zaopatrzyć w żywność; dieſer Brunnen verſorgt das ganze Dorf mit Waſſer ta studnia zaopatruje całą wieś w wodę, dostarcza całej wsi wody; 2) er hat alle ſeine Kinder gut verſorgt zapewnił byt wszystkim swoim dzieciom, zaopatrzył wszystkie swoje dzieci dobrze; einen Diener — umieścić służącego; er hat ſeine Töchter gut verſorgt dobrze powydawał swoje córki; er iſt auf lebenslang verſorgt ma do końca życia byt zapewniony; 3) ſeine Geſchäfte — (do)pilnować interesów; II. ſich —, *vr.* zaopatrzyć się.

Verſo'rger, *sm.* -s, *pl.* —, opatrzyciel *m.*, opiekun *m.*; er iſt der — der Armen jest opiekunem ubogich; Gott iſt aller — Bóg jest opiekunem wszystkich.

Verſo'rgerin, *sf. pl.* -nen, opiekunka *f.*

Verſo'rgung, *sf.* zaopatrzenie *n.*, opatrzenie *n.* (jako czynność i to czem kto jest opatrzony); dostarczanie *n.*; umieszczenie *n.*; zapewniony byt; środki *pl.* egzystencyi.

Verſo'rgungsanſtalt, *sf. pl.* -en, **Verſo'rgungshaus**, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, zakład *m.* zaopatrzenia, przytulisko *n.*

Verſpa'ren, *va.* (haben) odłożyć, zachować na inny czas, zaoszczędzić; dieſe Unter-

redung wollen wir auf den nächſten Tag — tę rozmowę odłożymy do następnego dnia.

Verſpä'ten, I. *va.* (haben) spóźnić, opóźnić; wstrzymać; das hat uns verſpätet to nas wstrzymało; II. ſich —, *vr.* (haben) spóźnić, opóźnić się; der Zug hat ſich heute verſpätet pociąg spóźnił się dzisiaj; III. verſpätet, *pp.* i *adi.* spóźniony, opóźniony, późny; =e Früchte spóźnione, późne owoce.

Verſpä'tung, *sf. pl.* =en, spóźnienie *n.*, opóźnienie *n.*; der Zug hat zehn Minuten — pociąg spóźnił się o dziesięć minut, pociąg przybył z dziesięciominutowem opóźnieniem.

Verſpei'ſen, *va.* (haben) spożyć, zjeść, konsumować.

Verſpekulie'ren, I. *va.* (haben) przespekulować; II. ſich —, *vr.* przespekulować się.

Verſpe'rren, *va.* (haben) zamknąć, zagrodzić, zawalić, zabarykadować; jmndm den Weg — odciąć, zamknąć komu drogę; die Ausſicht — zastawić widok.

Verſpe'rrung, *sf.* zamknięcie *n.*, zagrodzenie *n.*, zawalenie *n.*, zatarasowanie *n.*, barykada *f.*, zawał *m.*; — eines Hafens blokada *f.* portu.

Verſpie'len, I. *va.* (haben) 1) przegrywać, przegrać; er könnte ſein ganzes Hab und Gut — mógłby, byłby w stanie cały swój majątek przegrać; 2) den Nachmittag — spędzić popołudnie na grze; II. verſpielt, *pp.* i *adi.* 1) przegrany; 2) — ſein być wielkim graczem; das Kind iſt ſehr — dziecko jest bardzo rozbawione.

Verſpi'nnen, verſpinne, verſpinnſt, verſpann, habe verſponnen, *va.* wyprząść, wypotrzebować na przędzenie; ſie hat zu viel Flachs verſponnen spotrzebowała za dużo lnu na przędzenie.

Verſpli'ttern, obacz Zerſplittern.

Verſpo'tten, *va.* (haben) wyszydzać, wyśmiewać, przedrzeźniać kogo, urągać, natrząsać się z czego, naigrawać się; jmndś Elend — naigrawać się z czyjej biedy.

Verſpo'ttung, *sf.* szydzenie *n.*, wyszydzanie *n.*, przedrzeźnianie *n.*, urąganie *n.*, natrząsanie *n.*, naigrawanie *n.*, wyśmiewanie *n.*

Verſpre'chen, verſpreche, verſprichſt, verſpricht, verſprach, habe verſprochen, I. *va.* 1) obiecać, obiecywać, przyobiecać, przyrzekać; einem Mädchen die Ehe — przyrzec dziewczynie małżeństwo; in die Hand — przyrzekać uroczyście, dać słowo honoru; goldene Berge — obiecywać złote góry; — iſt ehrlich, halten beſchwerlich, — und Halten ſind zweierlei obiecanka cacanka (a) głupiemu radość; 2) dieſe Saaten — eine gute Ernte te zasiewy obiecują dobre żniwa; ſeine Fähigkeiten — viel jego zdolności rokują wiele; der Abend verſpricht einen ſchönen Morgen wieczór każe się spodziewać ładnego poranku; ich verſpreche mir wenig davon mało sobie po tem obiecuję, nie tuszę stąd nic dobrego; ein vielſprechendes Talent talent dużo obiecujący; II. ſich —, *vr.* 1) zobowiązać, obiecać się; zaręczyć się; ſie iſt ſchon verſprochen jest już zaręczona; ich bin für morgen abend bei meinem Freund verſprochen jestem zamówiony jutro wieczór u mego przyjaciela; 2) omylić się w mówieniu.

Verſpre'chen, *sn.* =s, 1) omyłka *f.* w mowie (lapsus linguae); 2) (także:) **Verſpre'chung**, *sf. pl.* =en, obietnica *f.*, przyobiecanka *f.*, obiecanka *f.*, przyrzeczenie *n.*; jmndm ein — geben przyrzec, obiecać komu co; jmndm ein — abnehmen odebrać od kogo przyrzeczenie; ein — halten uiścić się z obietnicy; auf — der Großen kann man nicht bauen łaska pańska na pstrym koniu jeździ.

Verſpre'ngen, *va.* (haben) 1) rozpędzić, rozprószyć; ein verſprengtes Korps korpus rozprószony; 2) eine Billardkugel — wyrzucić kulę z bilardu.

Verſpri'ngen, verſpringe, verſpringſt, verſpringt, verſprang, habe verſprungen, *va.* ich habe mir den Fuß verſprungen wywichnąłem, zwichnąłem sobie nogę przy skakaniu; die Zeit — spędzić czas na skakaniu; II. ſich —, *vr.* porozskakiwać się.

Verſpri'tzen, *va.* (haben) przelać, wylać, wylewać; wysikać; (przen.:) ſein Blut fürs Vaterland — przelać krew za ojczyznę; das Waſſer — wysikać wodę.

Verſprochenermа'ßen, *adv.* wedle przyrzeczenia.

Verſprü'hen, *vn.* (ſein) der Regen verſprühte deszcz przechodzi w kapuśniaczek.

Verſpü'len, *va.* (haben) 1) obacz fortſchwemmen; 2) die Spur — spłukać, zmyć ślady; 3) die Farben — zlewać, zlać barwy.

Verſpu'nden, **Verſpü'nden**, *va.* (haben) zaszpontować.

Verſpü'ren, *va.* (haben) czuć, odczuć; ich verſpüre einen ſtarken Hunger odczuwam, czuję silny głód; ich verſpüre keine Luſt, heute noch einen Spaziergang zu machen nie odczuwam najmniejszej chęci, odbyć dziś jeszcze przechadzkę.

Verſtaa'tlichen, *va.* (haben) upaństwowić; eine Bahn, eine Schule — upaństwowić, objąć w zarząd państwowy kolej, szkołę.

Verſtaa'tlichung, *sf. pl.* =en, upaństwowienie *n.*

Verſtä'ben, *va.* (haben) osztabować.

Verſtä'hlen, *va.* (haben) ostalować, nastalić żelazo.

Verſtä'hlung, *sf.* ostalowanie *n.*; stalenie *n.*

Verſta'mpfen, *va.* (haben) utłuć, zemleć.

Verſta'nd, *sm.* =es, 1) rozum *m.*, umysł *m.*, inteligencya *f.*, intelekt *m.*, sąd

m.; ein Mann von — ſein być rozumnym człowiekiem; er iſt nicht bei — nie jest przy zdrowych zmysłach, ma niespełna rozumu; das lehrt der geſunde — to nakazuje zdrowy rozum; von — kommen odchodzić, odejść od rozumu; das geht über meinen — to przechodzi mój rozum, to jest nad mój rozum; der Kranke blieb bis zuletzt bei — chory był do ostatniej chwili przytomny; es iſt kein Sinn und — darin niema w tem sensu ani rozumu; er iſt bei vollem =e jest przy zdrowych zmysłach; jmndn um den — bringen pozbawić kogo rozumu; der — ſteht mir ſtill rozum mi nie dopisuje; zu — kommen przyjść, dojść do rozumu; mehr Glück als — haben mieć więcej szczęścia aniżeli rozumu; ſo nimm doch — an miejże rozum! mit — reden mówić, prawić rozumnie; 3) (Bedeutung, Sinn) znaczenie *n.*, sens *m.*; im eigentlichen — we właściwem znaczeniu, we właściwym sensie.

Verſta'ndesbegriff, *sm.* =es, *pl.* =e, myśl abstrakcyjna, pojęcie rozumowe.

Verſta'ndeskaſten, *sm.* =s, (Kopf) siedziba *f.* rozumu.

Verſta'ndeskraft, *sf.* siła intelektualna.

Verſta'ndesmäßig, *adi.* racyonalny, rozumowy.

Verſta'ndesmenſch, *sm.* =en, *pl.* =en, człowiek praktyczny, pozytywny, praktyk *m.*

Verſta'ndesſchärfe, *sf.* bystrość *f.* rozumu.

Verſta'ndesſchwäche, *sf.* słabość *f.* rozumu.

Verſta'ndeswelt, *sf.* świat intelektualny.

Verſta'ndesweſen, *sn.* =s, istota *f.* z rozumem.

Verſtä'ndig, *adi.* rozumny, roztropny, mądry, inteligentny; intelektualny; rozumowy; Sie haben ſehr — gehandelt bardzo pan rozumnie, mądrze postąpił; gar zu — ſein wollen chcieć być przemądrym; ſei doch —! miejże rozum!

Verſtä'ndigen, I. *va.* (haben) oznajmić, uwiadomić, zakomunikować; er hat ihn darüber verſtändigt uwiadomił go o tem; jmndn über etw. — wyjaśnić komu co; ich muß euch zuſammen — muszę doprowadzić do porozumienia między wami; II. ſich — porozumieć się, porozumiewać się; wir werden uns ſchon in dieſer Angelegenheit — już się porozumiemy w tej sprawie; es iſt beſſer, ſich zu — als zu prozeſſieren lepiej się porozumieć, aniżeli się procesować.

Verſtä'ndigkeit, *sf.* rozumność *f.*

Verſtä'ndigung, *sf.* oznajmienie *n.*, uwiadomienie *n.*, zakomunikowanie *n.*; porozumienie *n.*; ugoda *f.*, zgoda *f.*

Verſtä'ndlich, *adi.* zrozumiały, jasny, łatwy do zrozumienia, pojęcia; allgemein — dla wszystkich zrozumiały, popularny; jmndm etw. — machen objaśnić, wyjaśnić komu co.

Verſtä'ndlichkeit, *sf.* zrozumiałość *f.*, jasność *f.*

Verſta'ndlos, *adi.* i *adv.* bezrozumny, bezsensowny, bez rozumu, bez sensu.

Verſtä'ndnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) zdolność *f.* pojmowania, zrozumienie *n.*, inteligencya *f.*, pojętność *f.*; er lieſt mit viel — on czyta z wielkiem zrozumieniem; er hat kein — für Muſik nie ma zrozumienia dla muzyki; 2) porozumienie *n.*, zgoda *f.*, harmonia *f.*; im guten — mit jmndm leben żyć z kim w zgodzie, w dobrem porozumieniu; ein geheimes — mit jmndm unterhalten być z kim w tajnem porozumieniu.

Verſtä'ndnisinnig, *adi.* i *adv.* z głębokiem porozumieniem; jmndn — anſehen przez wzrok objawić zrozumienie kogoś, porozumienie z kim.

Verſtä'ndnislos, *adi.* i *adv.* bez zrozumienia.

Verſtä'ndnisvoll, *adi.* i *adv.* z pełnem zrozumieniem.

Verſtä'ndnisloſigkeit, *sf.* brak *m.* zrozumienia, inteligencyi.

Verſtä'nkern, *va.* (haben) zasmrodzić.

Verſtä'rken, I. *va.* (haben) wzmocnić, powiększyć; eine Mauer — wzmocnić mur; Töne — wzmocnić tony; die Beſatzung — wzmocnić, powiększyć załogę; II. ſich —, *vr.* wzmocnić, powiększyć się; der Fluß verſtärkt ſich rzeka wzbiera.

Verſtä'rkung, *sf.* *pl.* =en, wzmacnianie *n.*, wzmocnienie *n.*, powiększanie *n.*; =en *pl.* posiłki *pl.*

Verſtä'rkungsbatterie, *sf.* *pl.* =n, baterya posiłkowa.

Verſtä'rkungsflaſche, *sf.* *pl.* =n, butelka lejdejska.

Verſtä'rkungstruppen, *sf. pl.* posiłki *pl.*, wojsko przeznaczone dla wzmocnienia korpusu.

Verſtä'rkungswort, *sn.* -es, *pl.* =e, słowo wzmacniające.

Verſta'tten, *va.* (haben) dopuszczać, dopuścić, pozwalać, pozwolić, przyzwolić; es iſt mir nicht verſtattet (vergönnt) nie jest mi danem, dozwolonem.

Verſtau'ben, *va.* (haben) ob. verſtäuben; *vn.* (ſein) i ſich —, *vr.* zaprószyć, zakurzyć się; przemienić się w proch.

Verſtäu'ben, *va.* (haben) zaprószyć, przyprószyć, rozpylać, prósząc zasypać; sproszkować, przemienić, zamienić w proch.

Verſtäu'bungsapparat, *sm.* =es, *pl.* =e, rozpylacz *m.*

Verſtau'chen, *va.* (haben) zwichnąć, wywichnąć, nadwichnąć.

Verſtau'chung, *sf.* *pl.* =en, zwichnięcie *n.*, wywichnięcie *n.*

Verſte'chen, verſteche, verſtichſt, verſticht, verſtach, habe verſtochen 1) Wäſche — (z)cerować bieliznę; 2) Lanzen — łamać lance; 3) ſeine Trümpfe

— wybić, wygrać wszystkie kozery; 4) Waren — mieniać, zamienić towary; 5) Weine — obacz Verſchneiden.

Verſte'chung, *sf.* cerowanie *n.*, naprawianie *n.*; wymiana *f.*, zamiana *f.*, wybijanie *n.* kozery.

Verſte'ck, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kryjówka *f.*, skrytka *f.*, ukrycie *n.*, zakątek *m.*, schowek *m.*

Verſte'ck i Verſte'ckſpiel, *sn.* -(e)s, **Verſte'cken**, *sn.* -s, — ſpielen bawić się w chowankę.

Verſte'cken, I. *va.* (haben) 1) (s)chować, skryć, ukryć, ukrywać, utaić, zataić; etw. vor jmndm — ukryć coś przed kim; der Mond iſt hinter den Bäumen verſteckt księżyc jest skryty za drzewami; 2) alle Nadeln — wypotrzebować na przypinanie, upinanie; 3) die Tür — zatknąć drzwi kołkiem; den Weg — zamknąć drogę; II. ſich —, *vr.* (haben) schować, skryć, ukryć, ukrywać się; ſich unter einem angenommenen Namen — ukrywać się pod przybranem, fałszywem nazwiskiem; (przen.:) ſich vor jmndm — müſſen dać się przez kogo zawstydzić; ſich hinter leere Ausflüchte — szukać wybiegów; III. verſteckt, *pp.* i *adi.* 1) ukryty, schowany; 2) (przen.:) ukryty, skryty, tajny; -e Anſpielungen ukryte przymówki; -er Vorwurf ukryty zarzut; -e Krankheit ukryta, tajna choroba; — Abſichten tajemnicze, podstępne zamiary; -es Spiel podstępne postępowanie; -er Menſchskryty człowiek; *adv.* auf eine -e Weiſe pokryjomu, potajemnie, krytym sztychem.

Verſte'cktheit, *sf.* skrytość *f.*, tajemniczość *f.*

Verſte'hen, verſtehe, verſtehſt, verſtand, habe verſtanden, I. *va.* (z)rozumieć, pojąć; man hat Mühe, ihn zu — trudno go zrozumieć; ich verſtehe jedes Wort, aber den Sinn nicht rozumiem, pojmuję każdy wyraz, ale nie sens; franzöſiſch, ruſſiſch — umieć po francusku, rosyjsku; er verſteht nicht recht, was man ihm ſagt nie pojmuje należycie, co się do niego mówi, on zawsze odwrotnie pojmuje; was verſteht man unter dieſem Ausdrucke co się rozumie pod tym wyrazem; wie — Sie es? jak pan to pojmuje? ich habe eine andere Perſon verſtanden myślałem kogo innego; jmndm etw. zu — geben dać komu coś do zrozumienia; verſtanden? czyś zrozumiał? ich verſtehe nichts von dieſer Sache nie mam pojęcia o tej rzeczy; ich verſtehe ſchon rozumiem; er verſteht keinen Spaß nie rozumie się na żarcie, bierze wszystko na seryo; er ſtellt ſich ſo, als ob er nichts verſtände udaje głupiego; II. ſich —, *vr.* 1) rozumieć się; er verſteht ſich ſelbſt nicht sam siebie nie rozumie; — wir uns recht porozumiejmy się; unſere Herzen — ſich nasze serca rozumieją się; 2) być gotów, skłonnym do czego, chcieć co zrobić, wykonać; poddać się; er wollte ſich nicht dazu — nie chciał zrobić tego, nie chciał słyszeć o tem; er konnte ſich nicht dazu — nie mógł się zdecydować na to; er mußte ſich dazu — musiał się poddać, przystał, zezwolił na wszystko; 3) er verſteht ſich auf Pferde rozumie, zna się na koniach; ſich auf ſeinen Vorteil — rozumieć się na swoich korzyściach; ich verſtehe nicht Deutſch nie umiem po niemiecku; er verſteht ſich darauf wie ein Blinder auf Farben prawi o tem, jak ślepy o barwach; 4) das verſteht ſich von ſelbſt to się samo przez się rozumie, pojmuje; verſteht ſich! rozumie się!

Verſtei'fung, *sf. pl.* -en, utężnienie *n.*, usztywnienie *n.*, stężenie *n.*

Verſtei'fungsglied, *sn.* -es, *pl.* -er, tężnik *m.*, tężulec *m.*

Verſtei'gen, ſich —, *vr.* (haben) za daleko zajść, zaleźć, zbyt daleko się posunąć; (przen.:) przesadzać w czem, za daleko się zapuszczać, przebrać miarę, za wysoko sięgać; er verſtieg ſich zu der Behauptung zapędził się aż do twierdzenia; ſo hoch habe ich mich nie verſtiegen moja ambicya nigdy tak wysoko nie sięgała.

Verſtei'gerer, *sm.* -s, *pl.* —, licytator *m.*

Verſtei'gern, *va.* (haben) licytować, sprzedać na licytacyi.

Verſtei'gerung, *sf. pl.* -en, licytacya *f.*, przetarg *m.*, aukcya *f.*; zur — bringen wystawić na licytacyę.

Verſtei'nern, *vn.* (ſein) skamienieć; (przen.:) osłupieć; verſteinert ſtand ich da stanąłem jak wryty.

Verſtei'nerung, *sf. pl.* -en, skamienienie *n.*, skamieniałość *f.*

Verſtei'nerungskunde, *sf.* paleontologia *f.*

Verſte'llbar, *adi.* dający się przestawić, ruchomy.

Verſte'llbarkeit, *sf.* ruchomość *f.*

Verſte'llen, I. *va.* (haben) 1) przestawić, poprzestawiać, przenieść; man hat mir alle meine Flaſchen verſtellt przestawiono mi wszystkie moje flaszki; 2) zastawić; verſtelle die Tür mit dem Spiegel zastaw drzwi lustrem; den Weg — zatarasować, zastawić drogę; 3) er hat ſeine Stimme verſtellt zmienił głos; ſeine Handſchrift — maskować charakter pisma; II. ſich —, *vr.* (haben) udawać, taić się z czem, nie pokazywać po sobie, maskować się, przebrać się; ſich gut zu — wiſſen umieć dobrze udawać; verſtelle dich nicht! nie udawaj!

Verſte'llt, *adi.* przestawiony; zastawiony; udany, zmieniony, podrobiony, przebrany, maskowany.

Verſte'llung, *sf.* przestawienie *n.*, zastawienie *n.*; upozorowanie *n.*, wymyślność *f.*, symulowanie *n.*, symulacya *f.*, udawanie *n.*, hipokryzya *f.*; przemiana *f.*

zmiana *f.*, przebranie *n.*; das ist alles nur — to tylko udawanie.

Verste'llungskunst, *sf.* sztuka *f.* udawania, symulowania; hipokryzya *f.*

Verste'mmen, *va.* (haben) sztamować, czekanić (kol.).

Verste'rben, versterbe, verstirbst, verstirbt, verstarb, bin verstorben, *vn.* zemrzeć, umrzeć, zgasnąć; mein verstorbener Mann nieboszczyk mój mąż; die Verstorbenen zmarli *pl.*

Versteu'ern, *va.* (haben) opłacać cło, podatek; upodatkować, oclić; hier ist nichts zu — tu niema nic do opłaty.

Versteu'erung, *sf. pl.* -en, oclenie *n.*, opodatkowanie *n.*; płacenie *n.* cła, podatku.

Verstie'ben, verstiebe, verstiebst, verstob, bin verstoben, *vn.* rozprószyć się, rozwiać się, jak pył ulecieć.

Verstie'gen, *adi.* (przen.:) przesadzony, wymuszony.

Verstie'genheit, *sf.* wymuszoność *f.*, arogancya *f.*, próżność *f.*, pycha *f.*

Versti'mmen, I. *va.* (haben) rozstroić; (przen.:) wprawić kogo w zły humor; den Magen — rozstroić żołądek; II. verstimmt, *pp.* i *adi.* rozstrojony; w złym humorze; ein verstimmtes Klavier rozstrojony fortepian; — sein być w złym humorze; man merkt die Absicht und wird — miarkujemy zamiar a to nas irytuje.

Versti'mmtheit, *sf.* **Versti'mmung**, *sf. pl.* -en, rozstrój *m*; zły humor; depresya *f.*, przygnębienie *n.*

Versto'cken, I. *va.* (haben) zatkać, zatamować; der Geiz hat ihm das Herz verstockt skąpstwo znieczuliło mu serce; II. *vn.* (sein) i *vr.* stwardnieć, skamienieć, zbutwieć, spróchnieć; er ist gegen alle Vorstellungen verstockt jest głuchym na wszelkie przedstawienia.

Versto'ckt, *adi.* zatwardziały, zakamieniały, zapamiętały, nieczuły; ein -er Sünder zatwardziały grzesznik; -es Gesicht skamieniała twarz; verstockter Haß zakamieniała nienawiść.

Versto'cktheit, *sf.*, **Versto'ckung**, *sf.* zatwardziałość *f.*, zakamieniałość *f.*, zapamiętałość *f.*, nieczułość *f.*; upór *m.*

Versto'hlen, I. 1) *adi.* ukradkowy, pokryjomy, tajny, skryty; — sein wie eine Dohle być złodziejskim jak kawka; 2) *adv.* ukradkiem, pokryjomu, milczkiem; jmdn — anblicken patrzyć na kogo z podełba, ukradkiem; er hat sich — hinausgeschlichen wymknął się niepostrzeżenie.

Versto'llen, *va.* (haben) wykopać stolnie.

Versto'pfen, I. *va.* (haben) zatkać, zatykać, zapchać, zapychać; zamulić; diese Spritze ist verstopft ta wstrzykawka jest zatkana; verstopft sein mieć zatwardzenie, obstrukcyę; (przen.:) das Maul der Lästerer — zatkać, zamknąć gębę potwarcom; II. sich —, *vr.* (haben) zatkać, zapchać się; zatwardzić, zapiekać się; die Dachrinnen haben sich verstopft rynny się zatkały; III. verstopft, *pp.* i *adi.* zatkany, zapchany, zamulony.

Versto'pfung, *sf. pl.* -en, zatkanie *n.*; zatwardzenie *n.*, obstrukcya *f.*, konstypacya *f.*

Versto'pfungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek zatykający, wstrzymujący; środek przeczyszczający, rozwalniający.

Versto'pseln, *va.* (haben) zakorkować.

Versto'rben, *adi.* obacz Verstorben.

Versto'ren, *va.* (haben) przeszkodzić, zmieszać, spłoszyć; verstört aussehen wyglądać wzburzony, pomieszany; ein verstörter Blick błędne, dzikie spojrzenie; die Diebe — spłoszyć, wypłoszyć złodziei.

Versto'rtheit, *sf.* zmieszanie *n.*

Versto'ß, *sm.* -es, *pl.* -stöße, uchybienie *n.*, błąd *m.*, usterka *f.*; — gegen die gute Sitte uchybienie dobrym obyczajom; — gegen die Zeitrechnung anachronizm *m.*

Versto'ßen, verstoße, verstößest i verstößt, verstieß, habe verstoßen, I. *va.* 1) utłuc, potłuc; ich habe den Zucker schon verstoßen już utłukłem cały cukier; 2) odrzucić, oddalić, wypędzić, odepchać, odpychać; gardzić, nie przyjmować; jmndn aus einer Gesellschaft — wykluczyć, wyrugować kogo z towarzystwa; ein Kind — wyrzec się dziecka; eine Frau — porzucić żonę; vom Throne — wypędzić, złożyć, obalić z tronu; er verstößt alle Mittel odrzuca wszystkie środki, gardzi wszystkimi środkami; in die Wildnis — wygnać na pustkowie; II. *vn.* (haben) gegen etw. — uchybić czemu, zbłądzić; gegen das Gesetz — wykroczyć przeciw ustawie; gegen den Anstand — wykroczyć przeciw przyzwoitości; gegen die Wahrheit — mijać się z prawdą, uchybić prawdzie.

Versto'ßung, *sf. pl.* -en, 1) obacz Verstoß; 2) napędzenie *n.*, wypędzenie *n.*, wykluczenie *n.*, wyrugowanie *n.*; — eines Königs zdetronizowanie *n.* króla; — einer Frau porzucenie *n.* żony; wydziedziczenie *n.*

Verstra'hlen, *vn.* (sein) przestać promienić.

Verstrei'chen, verstreiche, verstreichst, verstrich, habe verstrichen, I. *va.* 1) wysmarować, wylepić; ein Faß mit Pech — wysmarować, wylepić beczkę smołą; er hat die ganze Salbe verstrichen wysmarował, wypotrzebował całą maść; 2) die Federn des Kissens — porozdzielać pierze w poduszce; 3) zamazać; ein ganz verstrichenes Blatt całkiem zamazana kartka; 4) — Sie diese Bretter pomaluj pan, polakieruj pan te deski; II. *vn.* (sein) upływać, mijać, schodzić, zejść, przebiegać; seit dieser Zeit ist ein Jahr verstrichen od tego czasu upły-

nął rok; die Friſt iſt verſtrichen termin już minął.

Verſtreu'en, *va.* (haben) 1) rozsypać, rozprószyć; rozwiać; 2) używać na podściołkę (dla bydła).

Verſtreu'ung, *sf.* rozsypanie *n.*, rozsypywanie *n.*, rozpraszanie *n.*, zwianie *n.*

Verſtri'cken, I. *va.* (haben) 1) wypotrzebować na robienie pończochy; ſie hat den ganzen Knäuel verſtrickt wyrobiła cały kłębek; 2) spędzić czas na robieniu pończochy; 3) uwikłać, zamotać, wplątać, osidlić; man hat ihn in dieſes Geſchäft verſtrickt wciągnięto go do tego interesu; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) pomylić się w robieniu pończochy; 2) wplątać, zaplątać, uwikłać, usidlić się; ſich von der Liebe nicht — laſſen nie dać się osidlić przez miłość.

Verſtri'ckung, *sf. pl.* =en, uwikłanie *n.*, zawikłanie *n.*, zamotanie *n.*, wplątanie *n.*, osidlenie *n.*, osidłanie *n.*

Verſtro'ſſen, *va.* (haben) einen Schacht — łamać kamień ławami, strosami.

Verſtudie'ren, *va.* (haben) ſeine Geſundheit — stracić zdrowie na studyowaniu; verſtudiert (także:) nadto uczony, przeuczony.

Verſtü'mmeln, I. *va.* (haben) okaleczyć, obciąć, uciąć; uszkodzić; eine Bildſäule — uszkodzić posąg; eine Stelle in einem Buche — wykoślawić ustęp w książce; die Worte — kaleczyć wyrazy; II. ſich —, *vr.* (haben) skaleczyć, pokaleczyć się; uszkodzić się; er hat ſich aus Furcht vor dem Militär verſtümmelt okaleczył się z obawy przed służbą wojskową.

Verſtü'mmelung, *sf. pl.* =en, okaleczenie *n.*, kalectwo *n.*; uszkodzenie *n.*; — eines Telegramms przekręcenie *n.* telegramu, depeszy.

Verſtu'mmen, *vn.* (ſein) oniemieć, umilknąć, zamilknąć, ucichnąć; vor Erſtaunen — oniemieć z zadziwienia, stracić mowę z zadziwienia; jmndn — machen zatkać komu gębę.

Verſtu'mmung, *sf. pl.* =en, oniemienie *n.*, urata *f.* mowy.

Verſtü'mpern, *va.* (haben) spartaczyć, popsuć.

Verſtu'tzen, *va.* (haben) obcinać, poobcinać.

Verſu'ch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, próba *f.*; doświadczenie *n.*; usiłowanie *n.*; wiſſenſchaftlicher — eksperyment *m.*; das iſt ſein erſter — to jego pierwsza próba; es kommt nur auf einen — an nie zaszkodzi spróbować; nach mehreren =en, dieſes zu erlangen po wielu usiłowaniach uzyskania tego; alle =e ſchlugen fehl wszystkie usiłowania, wszystkie próby były nadaremne; durch =e eksperymentalnie, doświadczalnie; letzter — ostatnia nadzieja.

Verſu'chen, I. *va.* (haben) 1) próbować, doświadczać, robić doświadczenia, eksperyment, eksperymentować; usiłować; ich werde —, ob ich es kann spróbuję, czy potrafię; — Sie es nochmals mit ihm niech pan jeszcze raz z nim spróbuje; ich verſuchte es ſchon mit Güte próbowałem już działać łagodnością; du verſuchſt deine Kräfte an mir doświadczasz na mnie swoich sił; ſein Äußerſtes — robić ostatnią próbę; ſein Glück — próbować szczęścia; jmnds Treue — wystawić czyją wierność na próbę; der Menſch verſuche die Götter nicht człowiek niechaj bogów nie doświadcza, nie próbuje; 2) kosztować, spróbować; verſuche dieſen Wein skosztuj tego wina; 3) kusić, pokusić; auch die Gerechten werden von Gott verſucht i sprawiedliwi bywają narażeni na pokusy; ich fühle mich dazu verſucht czuję do tego pokusę; II. *vr.* doświadczać się, próbować; er hat ſich in der Welt verſucht obejrzał się po świecie, nie z jednego pieca chleb jadał, ma doświadczenie; ſich an einem Dinge — doświadczać, eksperymentować na jakiej rzeczy.

Verſu'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) kusiciel *m.*; 2) eksperymentator *m.*

Verſu'cherin, *sf. pl.* =nen, kusicielka *f.*

Verſu'chsfeld, *sn.* =es, pole doświadczalne; zakres *m.* doświadczeń.

Verſu'chsmäßig, *adi.* doświadczalny, eksperymentalny; *adv.* drogą doświadczenia.

Verſu'chsmethode, *sf.* metoda doświadczalna, eksperymentalna.

Verſu'chsſchacht, *sm.* =es, *pl.* =e, szyb poszukiwalny.

Verſu'chsſtation, *sf. pl.* =en, stacya doświadczalna.

Verſu'chsweiſe, *adv.* na próbę, dla próby, dla doświadczenia.

Verſu'chung, *sf. pl.* =en, 1) próba *f.*, próbowanie *n.*, doświadczenie *n.*, eksperyment *m.*; 2) pokusa *f.*, pokuszenie *n.*; führe uns nicht in — i nie wódź nas na pokuszenie; ich konnte dieſer — nicht widerſtehen nie mogłem się oprzeć tej pokusie; der — nachgeben ulegać pokusie.

Verſu'deln, *va.* (haben) zabazgrać, zasmarować.

Verſu'delt, *sn.* =s, **Verſu'delung**, *sf.* zabazgranie *n.*, zasmarowanie *n.*

Verſu'mpfen, *vn.* (ſein) zabagnić się, zamienić się w błoto; die ganze Umgegend iſt verſumpft cała okolica jest zabagniona; (przen.:) er iſt gänzlich verſumpft jest całkiem zabagniony, niedołężny, zdeprawowany.

Verſu'mpfung, *sf.* 1) zabagnienie *n.*; 2) deprawacya *f.*

Verſü'ndigen, ſich —, *vr.* (haben) ſich an jmndm — (z)grzeszyć przeciw komu; ſich an Gott — zgrzeszyć wobec Boga; ſich an der Wahrheit — zdradzić prawdę, sprzeniewierzyć się prawdzie; womit habe ich mich verſündigt? na czem polega moja wina w czem zgrzeszyłem?

Verſü'ndigung, *sf. pl.* =en, zgrzeszenie *n.*, grzech *m.*

Verſu'nken, *adi.* (*pp.* od verſinken) 1) zatopiony; in Laſter — ugrzęzły w występkach; in Gedanken — ſein być zatopionym w myślach; in Unglück — ſein popaść w nieszczęście; 2) zdemoralizowany, upadły, zdeprawowany.

Verſu'nkenheit, *sf.* upadek *m.*; demoralizacya *f.*, deprawacya *f.*

Verſü'ßen, *va.* (haben) 1) osładzać, osłodzić; (przen.:) die Pille — osłodzić pigułkę; jmndm das Leben — osłodzić, ulżyć komu życie; 2) jmndm den Kaffee — przesłodzić komu kawę.

Verſü'ßen, *sn.* =s, **Verſü'ßung**, *sf.* osłodzenie *n.*, osłoda *f.*; przesłodzenie *n.*

Ve'rsweiſe, *adv.* wierszami, wiersz za wierszem.

Ve'rswut, *sf.* mania *f.* mówienia, pisania wierszami.

Ve'rszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* (nowego) wiersza.

Vertä'felung, *sf. pl.* =en, szalowanie *n.*, oszalowanie *n.*, opierzenie *n.*

Verta'gen, *va.* (haben) odroczyć, odłożyć, zawiesić; die Verſammlung auf Montag — odroczyć zgromadzenie do poniedziałku; den Reichsrat — odroczyć Radę państwa; ein vertagter Wechſel zapadły weksel; das Verhör der Zeugen — zawiesić przesłuchanie świadków.

Verta'gen, *sn.* =s, **Verta'gung**, *sf.* odroczenie *n.*, odłożenie *n.*, zawieszenie *n.*, limitacya *f.*

Verta'gungsantrag, *sm.* =es, *pl.* =anträge, wniosek o odroczenie, wniosek odraczający.

Verta'gungsreſkript, *sn.* =es, *pl.* =e, reskrypt odraczający.

Vertä'ndeln, *va.* (haben) zmarnować, stracić na fraszki, przeputać; die Zeit — przebaraszkować czas; ſein Geld — przeputać pieniądze; das Glück — zmarnować szczęście.

Verta'nzen, *va.* (haben) przetańczyć, przetańcować; ich habe die letzte Nacht vertanzt przetańczyłem ubiegłą noc; ſeinen Schmerz — zagłuszyć ból w tańcu.

Vertan'meln, *va.* (haben) die Zeit — przehulać czas, przepędzić czas w upojeniu rozkosznem.

Vertau'ſchbar, *adi.* zamienny.

Vertau'ſchbarkeit, *sf.* zamienność *f.*

Vertau'ſchen, *va.* 1) zamienić, wymienić, odmienić, pomieniać, przemienić; ein Wort mit dem anderen — mieniać wyrazy; die Rollen — zamienić role; Krakau mit Warſchau — przenieść się z Krakowa do Warszawy; mir iſt mein Schirm vertauſcht worden zamieniono mi parasol; den Säbel mit dem Pfluge — z żołnierza zostać rolnikiem, zamienić oręż na lemiesz; 2) obacz Verwechſeln.

Vertau'ſchung, *sf. pl.* =en, zamiana *f.*, przemiana *f.*; wymiana *f.*

Vertau'ſendfachen, Vertau'ſendfältigen, *va.* (haben) tysiącznie pomnożyć.

Vertei'digen, I. *va.* (haben) bronić, obronić, usprawiedliwiać; einen Grundſatz — bronić zasady; eine ſchlechte Sache — bronić złej sprawy; II. ſich —, *vr.* (haben) bronić się, usprawiedliwiać się; wer abweſend iſt, kann ſich nicht — nieobecny ma zawsze niesłuszność.

Vertei'diger, *sm.* =s, *pl.* —, obrońca *m.*; — in Strafſachen obrońca w sprawach karnych; — des Ehebundes obrońca związku małżeńskiego; — ex offo obrońca z urzędu.

Vertei'digung, *sf. pl.* =en, obrona *f.*, bronienie *n.*, usprawiedliwienie *n.*, apologia *f.*; zur — dienend odporny, obronny.

Vertei'digungsanſtalten, *sf. pl.* przygotowania *pl.* do obrony.

Vertei'digungsbündnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, przymierze odporne.

Vertei'digungsgrund, *sm.* =es, *pl.* =gründe, podstawa *f.* obrony.

Vertei'digungskrieg, *sm.* =es, *pl.* =e, wojna odporna.

Vertei'digungskunde, *sf.*, **Vertei'digungslehre**, *sf.* nauka *f.* bronienia prawd (wiary chrześcijańskiej), apologetyka *f.*

Vertei'digungskunſt, *sf. pl.* =künſte, sztuka *f.* bronienia.

Vertei'digungslinie, *sf. pl.* =n, linia obronna.

Vertei'digungslos, *adi.* i *adv.* bezobronny, bez obrony.

Vertei'digungsmaßregel, *sf. pl.* =n, zarządzenie obronne.

Vertei'digungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek obronny, dla obrony.

Vertei'digungsrede, *sf. pl.* =n, mowa obronna, obrona *f.*; apologia *f.*

Vertei'digungsſchrift, *sf. pl.* =en, pismo obronne, obrona *f.*, apologia *f.*

Vertei'digungsſtand, *sm.* =es, stan obronny, stan *m.* obrony, obronność *f.*, odporność *f.*

Vertei'digungswaffe, *sf. pl.* =n, broń odporna.

Vertei'digungsweiſe, I. *sf. pl.*, =n, sposób *m.* obrony; II. *adv.* dla obrony, odpornie; — verfahren zachowywać się odpornie.

Vertei'digungswerke, *sn. pl.* roboty *pl.* dla obrony, fortyfikacyjne.

Vertei'digungszuſtand, *sm.* =es, *pl.* =ſtände, obacz Verteidigungsſtand.

Vertei'lbar, *adi.* podzielny, rozdzielny.

Vertei'len, I. *va.* (haben) rozdzielić, porozdzielać, podzielić, rozdawać; rozkładać, rozłożyć; rozprowadzić; die Gegenſtände gehörig — rozdzielić należycie przedmioty; die Steuern — rozłożyć, repartować podatki; Farben — rozprowadzać barwy, kolory; das Vermögen — rozdzielić majątek; die Karten — rozdać karty; in Brigaden — rozdzielić na brygady; II.

ſich — 1) podzielić, rozdzielić się; die Geſchwulſt verteilt ſich puchlizna rozchodzi się; das Blut verteilt ſich aus dem Herzen in die Schlagadern krew przechodzi z serca do tętnic; 2) źle rozdzielić, pomylić się przy rozdzielaniu; III. **verteilend**, *pp.* i *adi.* dzielący, rozdzielający.

Vertei'len, *sn.* -s, **Vertei'lung**, *sf. pl.* -en, rozdzielanie *n.*, rozdawanie *n.*; rozkład *m.*, rozdział *m.*, rozkładanie *n.*, rozłożenie *n.*, podział *m.*; repartycya *f.*; rozprowadzanie *n.*

Vertei'ler, *sm.* -s, *pl.* —, rozdawca *f.*

Vertei'lungsapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd *m.* do rozdzielania.

Vertei'lungsgeleiſe, *sn.* -s, *pl.* —, tor rozdziałowy.

Vertei'lungsſumme, *sf. pl.* -n, suma rozdziałowa.

Vertei'lungsverfahren, *sn.* -s, postępowanie *n.* przy rozdzielaniu, rozdziałowe.

Verteu'ern, I. *va.* (haben) podrożyć, przedrożyć, podnieść ceny; II. ſich —, *vr.* (haben) podrożyć się.

Verteu'erung, *sf. pl.* -en, podrożenie *n.*

Verteu'felt, *adi.* przeklęty, dyabelski, dyabli, kaduczny; das iſt eine -e Sache a to przeklęta sprawa; —! do dyabła! ein -er Lärm piekielna wrzawa; *adv.* — ſchwer dyablo trudny.

Vertie'fen, I. *va.* (haben) pogłębić, zagłębić, głębszem robić, kopać w głąb; vertiefte Schnitzerei rzeźba wklęsła; Ariſtoteles, der das Wiſſen vertiefte Arystoteles, który pogłębił wiedzę; die Falten dieſes Gewandes ſind gut vertieft fałdy tego odzienia są głęboko ułożone; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) zagłębić się, pogłębić się, zachodzić, zejść w głąb, zapuszczać, zapuścić się; ſich in den Wald — zajść w głąb lasu; 2) zatopić, zatapiać się, zagrzebać się; ſich in ſeine Gedanken — zatopić się w myślach; ſich in eine Arbeit — zagłębić się w pracy; er hat ſich ins Geſpräch ſo —, daß... jest tak przejęty rozmową, że...; in Gedanken vertieft zatopiony w myślach.

Vertie'fung, *sf. pl.* -en, zagłębienie *n.*, pogłębienie *n.*, zachodzenie *n.*, zajście *n.* w głąb; wklęsłość *f.*, wydrążenie *n.*, dół *m.*; — in einer Wand nyża *f.*, alkierz *m.*

Vertie'fungsmaſchine, *sf. pl.* -n, obacz Bagger.

Vertie'fungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, bemol *m.*, znak obniżający o $^1/_2$ tonu (muz.).

Vertie'ren, I. *va.* (haben) zwierzęciem uczynić; II. *vn.* (ſein) zwierzęcieć, zbydlęcieć; **vertiert**, *pp.* i *adi.* zbydlęcony, brutalny.

Vertika'l, *adi.* pionowy, wierzchołkowy.

Vertika'lbohrmaſchine, *sf. pl.* -n, stojąca maszyna świdrowa.

Vertika'lgalvanometer, *sm.* -s, *pl.* —, stojący prądomierz, galwanometr *m.*

Vertikalitä't, *sf.* pionowość *f.*, wertykalność *f.*

Vertika'llinie, *sf. pl.* -n, linia pionowa.

Vertika'lſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przecięcie *n.*, przekrój pionowy.

Verti'lgbar, *adi.* dający się wytępić, wygubić, wyniszczyć, wymazać.

Verti'lgen, *va.* (haben) wytępić, wygubić, zgładzić, wygładzić, wyniszczyć, wykorzenić, wymazać, zmazać; Speiſen — pożerać potrawy.

Verti'lger, *sm.* -s, *pl.* —, tępiciel *m.*

Verti'lgung, *sf.* tępienie *n.*, wytępianie *n.*, wygubienie *n.*, zagłada *f.*, zatrata *f.*

Verti'lgungskrieg, *sm.* -es, *pl.* -e, wojna mordercza, wojna *f.* na wytępienie, na zagładę.

Verto'ben, *va.* (haben) i *vn.* (ſein) hałasować, przehałasować.

Verto'nen, *vn.* (ſein) obacz Verklingen.

Verto'nen, *va.* (haben), ein Lied — komponować pieśń, muzykę, melodyę ułożyć do pieśni.

Vertra'kt, *adi.* 1) niekształtny, przekręcony, wykrzywiony; -e Geſichter grymasy *pl.*; 2) przykry, przeklęty; eine -e Geſchichte przeklęta sprawa; eine -e Frage zawiłe pytanie.

Vertra'ktheit, *sf.* 1) niekształtność *f.*, wykrzywienie *n.*, zdeformowanie *n.*; 2) dziwaczność *f.*

Vertra'g, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, układ *m.*, ugoda *f.*, umowa *f.*, kontrakt *m.*, traktat *m.*; — zwiſchen Papſt und weltlichen Mächten konkordat *m.*; durch — feſtgeſetzte Abmachungen umowy ustanowione przez traktaty; einen — abſchließen zawrzeć układ; der — läuft ab kontrakt upływa, kończy się; einen — für ungültig erklären, umstoßen, auflöſen unieważnić, anulować, rozwiązać układ; den — verletzen, brechen złamać, naruszyć traktat, kontrakt.

Vertra'gen, vertrage, verträgſt, verträgt, vertrug, habe vertragen, I. *va.* 1) przenieść, przenosić na inne miejsce; zarzucić; ſeinem Kaufmann das Geld — sprzeniewierzyć kupcowi pieniądze; 2) (tragend verbrauchen) znosić (odzież); 3) (ertragen, erdulden) znosić, znieść, wytrzymać, cierpieć; Schmerzen — znosić, cierpieć boleści; die Kälte nicht — nie znosić mrozu, nie być wytrzymałym na mróz; er verträgt keinen Spaß nie rozumie żadnego żartu; ich vertrage dieſe Speiſe nicht nie trawię tej potrawy; die Probe nicht — können nie módz wytrzymać próby; er kann viel Wein — może znieść wiele wina; 4) einen Streit — zagodzić spór; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) zgadzać się z kim, żyć z kim w zgodzie, żyć w dobrej komitywie; ſie — ſich wie Hund und Katze żyją z sobą jak pies z kotem; ſie — ſich nicht nie zgadzają się z sobą, nie

sympatyzują z sobą; 2) pogodzić się z kim; sie haben ſich wieder — pogodzili się, przeprosili się; 3) Bier verträgt ſich nicht gut mit Obſt piwo niekoniecznie zgadza się z owocami; wie verträgt ſich das mit dem, was Sie geſtern ſagten jakże to się zgadza z tem, co pan wczoraj mówił; das verträgt ſich gut eines mit dem anderen to się jedno z drugiem zgadza, jedno drugiego nie wyklucza; es verträgt ſich nicht, daß . . . nie uchodzi, nie wypada, że . . .; es verträgt ſich nicht mit meinem Pflichtgefühl to nie zgadza się z mojem poczuciem obowiązków.

Verträ'glich, *adi.* 1) (von Perſonen) zgodliwy, łagodny, łatwy w pożyciu, powolny, niewymagający; eine =e Gemütsart haben być zgodliwego usposobienia; 2) (von Dingen) zgodny; das iſt mit einer muſterhaften Wirtſchaft nicht — to nie jest zgodnem z wzorowem gospodarstwem.

Verträ'glichkeit, *sf.* 1) zgodliwość *f.*, łagodność *f.*, powolność *f.*; 2) zgodność *f.*

Vertra'gsartikel, *sm.* =s, *pl.* —, **Vertra'gspunkt,** *sm.* =es, *pl.* =e, artykuł, punkt traktatowy, kontraktowy.

Vertra'gsbedingung, *sf. pl.* =en, warunek *m.* układu, kontraktu.

Vertra'gsbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, złamanie *n.* układu, kontraktu.

Vertra'gſchließend, *adi.* =e Teile zawierający *pl.* umowę, kontrahenci *pl.*

Vertra'gsmäßig, *adi.* stosowny do układu, umowy, kontraktu, odpowiadający kontraktowi, umowie, kontraktowy; *adv.* — abmachen kontraktowo się umówić, stypulować; — abtreten odstąpić stosownie do umowy.

Vertra'gsmäßigkeit, *sf.* zgodność *f.* z traktatem, kontraktem, umową.

Vertra'gspunkte, *sm. pl.* punkta traktatowe, kontraktowe, umowy.

Vertra'gswidrig, *adi.* przeciwny układowi, umowie, kontraktowi.

Vertra'gswidrigkeit, *sf. pl.* =en, sprzeczność *f.* z traktatem, kontraktem, umową.

Verträ'llern, *va.* (haben) die Zeit — czas na nuceniu strawić, przebaraszkować.

Vertrau'en, I. *vn.* (haben) jmndm — ufać, zaufać komu, mieć zaufanie do kogo; zdać się na kogo, polegać na kim; dowierzać komu; auf Gott — mieć ufność w Bogu; ganz auf jmndn — mieć pełne zaufanie do kogo; er vertraut zu ſehr ſeinen Kräften zanadto ufa swoim siłom, zanadto zdaje się na swoje siły; er vertraut leicht jest łatwowierny; II. *va.* i *vr.* (haben) powierzyć komu; zwierzyć się komu; er hat mir ſein Vorhaben vertraut zwierzył mi się ze swego zamiaru; er hat ſich mir vertraut zwierzył mi się; ich habe ihm meinen Sohn vertraut powierzyłem mu syna.

Vertrau'en, *sn.* =s, zaufanie *n.*, ufność *f.*; — erwecken einflößen wzbudzać zaufanie; — genießen cieszyć się zaufaniem; ſein — auf jmndn, auf etw. ſetzen pokładać w kim, w czem zaufanie; zu viel — auf ſich, in ſich ſetzen za wielkie mieć do siebie zaufania, za wiele sobie ufać; im — w zaufaniu; im — geſagt mówiąc między nami; jmndn in ſein — ziehen wtajemniczyć kogo, obdarzyć zaufaniem.

Vertrau'ensamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, **Vertrau'ensposten,** *sm.* =s, *pl.* —, urząd (posada) polegający(a) na zaufaniu.

Vertrau'ensbruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, zdrada *f.* zaufania.

Vertrau'ensmann, *sm.* =es, *pl.* =männer, **Vertrau'ensperſon,** *sf. pl.* =en, powiernik *m.*, mąż *m.* zaufania.

Vertrau'ensſache, *sf. pl.* =e, rzecz *f.* zaufania.

Vertrau'ensſelig, *adi.* pełen zaufania.

Vertrau'ensſeligkeit, *sf.* ślepe zaufanie.

Vertrau'ensvoll, *adi.* pełen zaufania, ufny.

Vertrau'ensvotum, *sn.* =s, wotum *n.* zaufania, ufności.

Vertrau'enswert, Vertrau'enswürdig, *adi.* godny zaufania, zaufania godny.

Vertrau'ern, *va.* (haben) ſein Leben — spędzić życie w żałobie, w żalu.

Vertrau'lich, *adi.* i *adv.* poufały, poufny; poufale, poufnie; eine =e Mitteilung zwierzenie *n.*; — werden poufalić się; er lebt ſehr — in dieſem Hauſe żyje bardzo poufale z tym domem; mit einer Sache — werden obeznać się z jakąś rzeczą; =e Sitzung poufne, tajne posiedzenie.

Vertrau'lichkeit, *sf.* poufałość *f.*, poufność *f.*; ſich gewiſſe =en herausnehmen pozwalać sobie na rozmaite poufałości; die — einer Mitteilung poufność *f.* wiadomości.

Vertrü'mmen, *va.* (haben) przemarzyć, prześnić.

Vertrau't, *adi.* 1) zaufany, zażyły; poufały; ſein =er Freund jego zaufany, zażyły przyjaciel; mit jmndm auf =em Fuße ſtehen być, żyć z kim na poufałej stopie, żyć z kim w zażyłości; ſei — mit wenigen, freundlich mit allen bądź poufałym z wybranymi, uprzejmym z wszystkimi; 2) mit etw. — ſein być obeznany z czem; ſich mit dem Geiſte der griechiſchen Sprache — machen wniknąć w ducha greckiego języka; 3) zehn =e Männer dziesięciu mężów zaufania.

Vertrau'te(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), zaufały *m.*, powiernik *m.*; agent policyjny, detektyw *m.*

Vertrau'theit, *sf., pl.* =en, **Vertra'utſein,** *sn.* =s, poufałość *f.*, zażyłość *f.*

Vertrei'ben, vertreibe, vertreibſt, vertrieb, habe vertrie-

ben, *va.* 1) wypędzić, wygnać; spłoszyć, wykurzyć, wyprzeć; wyrugować; jmndn aus dem Lande — wydalić, wygnać kogo z kraju; der Wind vertreibt die Wolken wiatr rozpędza chmury; jmndn aus dem Hause — wypędzić kogo z domu; die Diebe — wypłoszyć złodziei; den Feind aus einer Stellung — wyprzeć nieprzyjaciela ze stanowiska; die Bienen aus dem Bienenkorb — wykurzyć pszczoły z ulu; die Kunden — odstręczyć kupujących; Gewalt mit Gewalt — zmódz, odeprzeć przemoc przemocą; eine Krankheit — wyleczyć chorobę; jmndm die Lust — popsuć komu chęć do czego; jmndm die Langeweile — rozpraszać komu nudy; sich die Zeit mit Klavierspiel — przepędzić czas grając na fortepianie; jmndm die Faulheit — odzwyczaić kogo od lenistwa; jmndm die Grillen — wyleczyć kogo z grymasów; den Schmerz — uśmierzyć ból; den Hunger, den Durst — zaspokoić głód, pragnienie; durch den Schlaf die Müdigkeit — pokrzepić snem znużenie; 2) Waren — sprzedawać towary; 3) die Farben — rozprowadzać kolory, barwy.

Vertrei'ben, *sn.* -s, **Vertrei'bung,** *sf.* 1) wygnanie *n.*, wypędzenie *n.*, wydalenie *n.*; rozpędzanie *n.*, wypłoszenie *n.*; wyparcie *n.*; wykurzenie *n.*; uśmierzenie *n.*, zaspokojenie *n.*; 2) sprzedawanie *n.*, sprzedaż *f.*; rozprowadzanie *n.*

Vertre'ten, vertrete, vertrittst, vertritt, vertrat, habe vertreten, *va.* i sich — *vr.* 1) sich den Fuß albo sich —, nadwichnąć, zwichnąć, wywichnąć, nadwerężyć nogę; sich die Beine — albo sich — rozchodzić się (zasiedziawszy się); 2) (tretend verderben) roztratować, zatratować; die Spur — zatratować ślad; er hat die Kinderschuhe noch nicht — ma jeszcze pod nosem mleko; 3) jmndm den Weg — zastąpić, zajść, zaskoczyć komu drogę; 4) die Stelle jmnds —, jmndn — zastępywać, zastąpić kogo; die Stelle des Königs bei einer Feier — zastępywać króla przy uroczystości; Vaterstelle bei jmndm — zastępywać komu ojca; ich kann dich heute dabei — mogę cię dzisiaj zastąpić, wyręczyć; auf dem Markte nicht — sein nie być reprezentowanym na targu; jmndn, jmnds Sache — zastępywać kogo, czyją sprawę; jmnds Sache vor dem Richter — bronić czyjej sprawy; eine Meinung — bronić zdania, opinii; die Stadt ist im Landtage nicht — miasto nie ma reprezentanta, posła w sejmie; er vertritt dieses Handelshaus on zastępuje, reprezentuje ten dom handlowy.

Vertre'ter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) zastępca *m.*, substytut *m.*, przedstawiciel *m.*, reprezentant *m.*; diplomatischer — ajent dyplomatyczny; 2) pośrednik *m.*; 3) obrońca *m.*; der — einer politischen Richtung reprezentant *m.* politycznego kierunku.

Vertre'terschaft, *sf. pl.* -en, reprezentacya *f.*; reprezentanci *pl.*

Vertre'tung, *sf. pl.* -en, 1) nadwichnięcie *n.*, zwichnięcie *n.*; rozchodzenie *n.*; 2) roztratowanie *n.*, zatratowanie *n.*; 3) — des Weges zastąpienie *n.*, zaskoczenie *n.* drogi; 4) zastępstwo *n.*, przedstawicielstwo *n.*, wyręczenie *n.*, substytucya *f.*; reprezentacya *f.*; in Vertretung des Herrn N. w zastępstwie pana N.; die — des Volkes przedstawicielstwo *n.* ludu.

Vertre'tungskosten, *spl.* koszta *pl.* zastępstwa.

Vertrie'b, *sm.* -(e)s, sprzedaż *f.*, rozsprzedaż *f.*; — eines Buches, einer Ware rozsprzedaż książki, towaru.

Vertrie'ben, *adi.* wygnany.

Vertrie'bene(r), *sm.* -en, *pl.* -en, wygnaniec *m.*

Vertrie'bene, *sf. pl.* -n, wygnanka *f.*

Vertrie'bsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* rozsprzedaży.

Vertri'nken, vertrinke, vertrinkst, vertrinkt, vertrank, habe vertrunken, *va.* przepić, przepijać; na piciu przepędzić; piciem odpędzić, zapić (troski).

Vertro'cknen, *vn.* (sein) wyschnąć, usychać, wysychać, oschnąć, zaschnąć, zasuszyć się.

Vertro'cknung, *sf.* wyschnięcie *n.*, wysychanie *n.*, usychanie *n.*, zaschnięcie *n.*, wysuszenie *n.* się.

Vertrö'deln, *va.* (haben) 1) zmarnować, przepędzić na niczem; 2) przetandecić, przeszachrować.

Vertrö'sten, I. *va.* jmndn — pocieszać kogo, uspokajać kogo; 2) obiecać co, zwlekać robiąc nadzieje, zbywać nadzieją; seine Gläubiger von einem Tag auf den anderen — zwodzić wierzycieli z dnia na dzień; er vertröstet mich auf bessere Zeiten każe mi czekać lepszych czasów; jmndn auf lange Zeit hin — odsyłać kogo do kalendarza greckiego; II. sich —, *vr.* (haben) pocieszać się; sich auf bessere Zeiten — czekać lepszych czasów, pocieszać się nadzieją lepszych czasów.

Vertrö'stung, *sf. pl.* -en, pocieszanie *n.*, błaha nadzieja; daremna obietnica.

Vertru'mpfen, *va.* (haben) alle seine Trümpfe — wydać wszystkie atuty; (przen.:) wystrzelać wszystkie naboje.

Vertru'mpfung, *sf.* oko stropowe.

Vertu'er, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Verschwender.

Vertu'erisch, Vertu'lich, ob. Verschwenderisch.

Vertu'n, vertue, vertust, vertut, vertat, habe vertan, *va.* 1) wypotrzebować, spotrzebować, użyć; 2) wydać, stracić, przetrwonić, roztrwonić.

Vertu'schen, *va.* (haben) zataić, zakryć, zatuszować.

Vertu'ſchung, *sf.* zatajenie *n.*, zatuszowanie *n.*

Vertu'ſchungspolitik, *sf.* polityka *f.* zamilczenia, zatarcia, zatuszowania.

Verü'beln, *va.* (haben) brać za złe; Sie werden es mir nicht —, wenn .... nie weźmiesz mi pan za złe, jeśli ...

Verü'ben, *va.* (haben) popełnić, dopuścić się czego; ein Verbrechen — popełnić zbrodnię; Gewalt gegen jmdn — dopuścić się, użyć gwałtu wobec kogo; nach verübter Tat po spełnionym czynie; Bubenſtreiche — broić, nabroić.

Verü'ber, *sm.* -s, *pl.* —, sprawca *m.*

Verü'bung, *sf. pl.* -en, popełnienie *n.*, dopuszczenie *n.* się.

Veru'nehren, *va.* (haben) zniesławić.

Veru'nehren, I. *va.* (haben) zbezcześcić, hańbić, zesromocić, pokalać, splamić, znieważyć; profanować.

Veru'nehrung, *sf. pl.* -en, zbezczeszczenie *n.*, zhańbienie *n.*, znieważenie *n.*, zniewaga *f.*; — heiliger Sachen profanacya *f.*

Veru'neinigen, I. *va.* (haben) poróżnić, poważnić, zakłócić; II. ſich —, *vr.* (haben) poróżnić, poważnić się.

Veru'neinigung, *sf. pl.* -en, poróżnienie *n.*, poważnienie *n.*

Veru'nglimpfen, *va.* (haben) uwłaczać, obrażać, szkalować, ohydzić, obmawiać, osławiać.

Veru'nglimpfung, *sf. pl.* -en, uwłaczanie *n.*, obraza *f.*, szkalowanie *n.*, obmowa *f.*, osławianie *n.*, zohydzenie *n.*

Veru'nglücken, *vn.* (ſein) 1) er iſt beim Eiſenbahnunfall verunglückt miał nieszczęśliwy wypadek kolejowy; er iſt bei dieſem Unternehmen verunglückt stracił majątek, zbankrutował przy tem przedsiębiorstwie; das Schiff iſt verunglückt okręt rozbił się, zatonął, zaginął; 2) nie udać się, nie powieść się, wziąć nieszczęśliwy obrót; das Unternehmen iſt verunglückt przedsiębiorstwo nie powiodło się, nie udało się; eine verunglückte Idee nieszczęsna, nieudatna myśl.

Veru'nglücken, *sn.* -s, **Veru'nglückung**, *sf. pl.* -en, nieszczęśliwy wypadek.

Veru'nglückte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, dotknięty *m.* nieszczęśliwym wypadkiem.

Veru'nheiligen, *va.* (haben) obacz Entheiligen.

Veru'nheiligen, **Veru'nheiligung**, *sf.* obacz Entheiligung.

Veru'nreinigen, *va.* (haben) zanieczyścić; die Luft — zanieczyścić powietrze; ein Kleid, ein Gefäß — powalać suknię, naczynie; die Hände — pobrukać, zabrukać ręce; eine Wunde — zakazić ranę.

Veru'nreinigen, *sn.*, **Veru'nreinigung**, *sf. pl.* -en, zanieczyszczenie *n.*, powalanie *n.*, zabrukanie *n.*; (przen.:) profanacya *f.*

Veru'nſtalten, I. *va.* (haben) zeszpecić, (o)szpecić; dieſer Hut verunſtaltet ſie ten kapelusz ją szpeci; II. verunſtaltet, *pp.* i *adi.* zeszpecony; ſein Geſicht iſt durch ein Muttermal ſehr — twarz jego jest bardzo zeszpeconą blizną.

Veru'nſtaltung, *sf. pl.* -en, zeszpecenie *n.*, oszpecenie *n.*

Veru'ntreuen, *va.* (haben) przeniewierzyć, zdefraudować, kraść, przywłaszczyć sobie bezprawnie; veruntreutes Gut rzecz sprzeniewierzona.

Veru'ntreuen, *sn.* -s, **Veru'ntreuung**, *sf. pl.* -en, (s)przeniewierzenie *n.*, defraudacya *f.* malwersacya *f.*

Veru'nzieren, *va.* (haben) (o)szpecić, zeszpecić.

Veru'rſachen, *va.* (haben) spowodować, sprawić, sprowadzić, stać się powodem, narobić, nabawić; Schaden — zrobić szkodę; das wird ihr Vergnügen — to jej sprawi przyjemność; ſie verurſacht mir große Sorgen nabawia mnie wielkiej troski; ich wollte keinen Streit — nie chciałem spowodować sporu, nie chciałem być powodem sporu; das hat die Teuerung verurſacht to sprowadziło drożyznę; er hat mir großen Schrecken verurſacht nabawił mnie wielkiego strachu; das verurſacht mir Durſt to mi sprawia pragnienie.

Veru'rſachen, *sn.* -s, **Veru'rſachung**, *sf. pl.* -en, spowodowanie *n.*, powód *m.*, sprawienie *n.*, sprowadzenie *n.*; nabawienie *n.*

Veru'rteilen, *va.* skazać, zasądzić, osądzić, potępić; zum Tode — skazać na śmierć; zu lebenslänglichem Kerker — skazać na dozgonne więzienie; zu Pulver und Blei — skazać na rozstrzelanie; zu 100 Kronen Buße verurteilt ſein być skazanym na 100 koron grzywny; in contumaciam — zaocznie skazać.

Veru'rteilung, *sf. pl.* -en, skazanie *n.*, potępienie *n.*, kondemnata *f.*, wyrok *m.*, werdykt *m.*, zasądzenie *n.*

Verve, *sf.* werwa *f.*, zapał *m.*

Vervie'lfachen, **Vervie'lfältigen**, *va.* (haben) pomnożyć, kilkakrotnie pomnażać, rozmnożyć, mnożyć; durch Druck — odbić drukiem; eine Photographie — kopiować fotografię.

Vervie'lfältiger, *sm.* -s, *pl.* —, kopista *m.*

Vervie'lfältigung, *sf. pl.* -en, pomnożenie *n.*, pomnażanie *n.*, rozmnażanie *n.*

Vervie'lfältigungsapparat, *sm.* -es, *pl.* -e, przyrząd *m.* do kopiowania.

Vervie'lfältigungsglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, poliskop *m.*, szkło pomnażające.

Vervie'rfachen, *va.* (haben) w czwórnasób pomnożyć.

Vervo'llkommnen, I. *va.* wydoskonalić, udoskonalić; II. ſich —, *vr.* (haben) wydoskonalić, udoskonalić się.

Vervo'llkommnung, *sf. pl.* -en, wydoskonalenie *n.*, udoskonalenie *n.*

Vervo'llkommnungsfähig, *adi.* dający się wydoskonalić

Verwo'llkommnungsfähigkeit, *sf.* podatność *f.* do wydoskonalenia.

Verwo'llſtändigen, *va.* (haben) uzupełniać, uzupełnić, dopełnić, kompletować.

Verwo'llſtändigung, *sf. pl.* =en, uzupełnianie *n.*, uzupełnienie *n.*, dopełnianie *n.*, kompletowanie *n.*

Verwa'chen, *va.* (haben) die Nächte — spędzić noce na czuwaniu.

Verwa'chſen, verwachſe, verwächſeſt i verwächſt, verwächſt, verwuchs, bin verwachſen, I. *vn.* 1) zaróść, zarastać, porastać; das Feld verwächſt immer mehr mit Unkraut pole coraz bardziej zarasta chwastami; der Stein iſt ganz mit Moos — kamień porósł całkiem mchem; die Wunde verwächſt rana zarasta, goi się, zasklepia się; 2) zrastać się; die Bäume ſind ineinander — drzewa zrosły się z sobą; (przen.:) ihre Seelen ſind miteinander — ich dusze zrosły się; es iſt ſchon mit ihm — to mu już przeszło w krew; 3) garbacieć, koślawieć, róść niekształtnie, nieforemnie, koślawo; II. *va.* (haben) 1) (auswachſen) wyróść, wyrastać; ſie hat das Kleid — wyrosła z sukni; 2) (verlieren) er hat ſeine Narbe ganz — rosnąc stracił całą bliznę; III. ſich —, *vr.* (haben) obacz verwachſen I. 3); IV. 1) verwachſen, *pp.* i *adi.* niekształtny, nieforemny, koślawy; garbaty; ułomny; 2) zrośnięty; zarosły; ein =er Ort zarośle *n.*; miteinander — zrośnięty z sobą; (bot.) mit =en Staubbeuteln ze zrośniętymi pylnikami; mit =en Stempeln ze zrośniętymi słupkami.

Verwa'hr, *sn.* =s, obacz Verwahrung.

Verwa'hren, I. *va.* 1) schować; zachować, zachowywać; ſie hat mein Geld gut verwahrt dobrze schowała moje pieniądze; 2) opatrzyć, opatrywać, zaopatrzyć; ochraniać; ein Haus mit Schlöſſern und Riegeln — zaopatrzyć dom w zamki i zasuwki; vor Näſſe zu —! chronić przed wilgocią; den Garten mit einer Mauer — otoczyć ogród murem (dla bezpieczeństwa); die Stadt mit Wällen und Gräben — obwarować miasto; 3) ſein Recht — zastrzedz, zawarować swoje prawo, protestować; II. ſich —, *vr.* (haben) opatrzyć, zaopatrzyć, zabezpieczyć się; ich habe mich gut gegen die Kälte verwahrt zabezpieczyłem się przeciwko zimnu; 2) zastrzegać się; ich verwahre mich dagegen, daß... zastrzegam się co do tego, aby...; wobei ich mir meine Rechte verwahre przyczem zastrzegam sobie swoje prawa.

Verwa'hrer, *sm.* =s, *pl.* —, przechowujący *m.*, depozytaryusz *m.*

Verwa'hrlich, *adi.* i *adv.* na schowanie, dla schowania.

Verwa'hrloſen, *va.* (haben) zaniedbać, zaniedbywać, nie pilnować, opuścić, zostawić bez dozoru, bez opieki, nie dbać o co; ſeine Erziehung iſt verwahrloſt worden jego wychowanie jest zaniedbane; einen Kranken — nie dopilnować chorego; von der Natur verwahrloſt ze strony przyrody, od narodzenia upośledzony.

Verwa'hrloſung, *sf. pl.* =en, zaniedbanie *n.*, niedopilnowanie *n.*, brak *m.* dozoru, opieki.

Verwa'hrung, *sf. pl.* =en, 1) (bez *plur.*) schowanie *n.*, przechowanie *n.*; etw. in — halten mieć coś pod kluczem; jmnden in — (Haft) nehmen wziąć kogo do więzienia; etw. in — nehmen wziąć coś do przechowania, w depozyt; 2) zastrzeżenie *n.*, zawarowanie *n.*, protest *m.*; gegen etw. — einlegen założyć protest przeciwko czemu; unter — meiner Rechte z zastrzeżeniem moich praw.

Verwa'hrungsamt, *sn.*, =es, *pl.* =ämter, **Verwa'hrungsanſtalt**, *sf.*, *pl.* =en urząd depozytowy, przechowawczy.

Verwa'hrungshaft, *sf.* areszt prewencyjny, śledczy.

Verwa'hrungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, 1) środek zapobiegający, profilaktyczny, prezerwatywa *f.*; 2) protest *m.*

Verwa'hrungsort, *sm.* =es, miejsce *n.* przechowywania.

Verwai'ſen, *vn.* (ſein) osierocieć, stracić ojca i matkę.

Verwai'ſt, *adi.* osierociały; opuszczony.

Verwai'ſung, *sf.* osierocenie *n.*, opuszczenie *n.*

Verwa'lten, *va.* (haben) zarządzać, rządzić czem; sprawować, zawiadywać, administrować; ein Amt — piastować, sprawować urząd; das Haus — zarządzać, zawiadywać domem; die Regierung — sprawować rząd; ein Gut — administrować, zarządzać własnością ziemską; eine Vormundſchaft — sprawować opiekę; die Wirtſchaft — prowadzić gospodarstwo; das Schwert — władać orężem; ſein Amt redlich — uczciwie pełnić urząd.

Verwa'lter, *sm.* =s, *pl.* —, rządca *m.*, zarządca *m.*, zawiadowca *m.*, administrator *m.*; — eines Streitgutes sekwestr *m.*

Verwa'lterin, *sf. pl.* =nen, rządczyni *f.*, zarządczyni *f.*, zawiadowczyni *f.*, administratorka *f.*; gospodyni *f.*, klucznica *f.*

Verwa'ltung, *sf. pl.* =en, zarząd *m.*, zarządzanie *n.*; sprawowanie *n.*, piastowanie *n.*; zawiadywanie *n.*, administrowanie *n.*; die — des Staates zarząd *m.* państwa.

Verwa'ltungsausſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, 1) wydział administracyjny, komisya administracyjna; 2) obacz Verwaltungsrat.

Verwa'ltungsbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, urzędnik administracyjny.

Verwa'ltungsbehörde, *sf.* władza administracyjna.

Verwa'ltungsbezirk, *sm.* =es,

pl. =e, okręg *m.*, powiat *m.* administracyjny.

Verwa'ltungsdienſt, *sm.* =es, służba administracyjna.

Verwa'ltungsdirektor, *sm.* =s, *pl.* =en, dyrektor administracyjny.

Verwa'ltungsfach, *sn.* =(e)s, *pl.* =fächer, departament administracyjny; zawód administracyjny.

Verwa'ltungsgericht, *sn.* =es, trybunał administracyjny.

Verwa'ltungsgerichtshof, *sm.* =es, *pl.* =höfe, obacz Verwaltungsgericht.

Verwa'ltungskoſten, *sf. pl.* koszta administracyjne.

Verwa'ltungsmaßregel, *sf. pl.* =n, zarządzenie administracyjne.

Verwa'ltungsrat, *sm.* =es, *pl.* =räte, 1) rada zarządzająca, zawiadowcza, administracyjna; 2) członek *m.* rady zawiadowczej.

Verwa'ltungsſachen, *sf. pl.* sprawy administracyjne.

Verwa'ltungsweſen, *sn.* =s, administracya *f.*; sprawy administracyjne.

Verwa'ltungszweig, *sm.* =es, *pl.* =e, gałąź *f.* administracyi.

Verwa'ndelbar, *adi.* dający się przemienić, zmienić, przerobić.

Verwa'ndelbarkeit, *sf.* możność *f.* przemienienia, zmieniania, przerobienia.

Verwa'ndeln, I. *va.* (haben) zamienić, zmienić, przemienić, przeobrazić; eine Strafe in eine andere — zamienić karę na inną; die Zauberin verwandelte ſie in eine Katze czarownica przemieniła ją w kota; in einen Aſchenhaufen — obrócić w perzynę; in Geld — skonwertować na pieniądze, zrealizować; in Kalk — zwapnić; in Glas — zeszklić; II. ſich —, *vr.* (haben) przemienić, zamienić, zmienić, przeobrażać się; m verwandelt ſich in n m zmienia się, przemienia się na n; ſich in Aſche, Kalk, Glas — spopielić, zwapnić, zeszklić się; ſich in den Leib und das Blut Chriſti — przemienić się w ciało i krew Chrystusa Pana; die Szene verwandelt ſich scena się zmienia; er iſt ganz verwandelt jest całkiem zmieniony, jest jakby nie ten sam.

Verwa'ndlung, *sf. pl.* =en, przemiana *f.*, zamiana *f.*; przemienienie *n.*, zamienienie *n.*, przeobrażenie *n.*, przeistoczenie *n.*, metamorfoza *f.*, transformacya *f.*, konwersya *f.*, zmiana *f.* dekoracyi.

Verwa'ndt, *pp.* od verwenden i *adi.* 1) spokrewniony, powinowaty; wie ſind Sie mit dieſem Herrn —? jakie jest pokrewieństwo pana z tym panem? wir ſind nahe — jesteśmy blizko spokrewnieni; wir ſind durch Heirat — jesteśmy spowinowaceni; 2) pokrewny, podobny, analogiczny; =e Farben pokrewne barwy; =e Sprachen pokrewne języki; dieſe Künſte ſind miteinander — te sztuki są sobie pokrewne; =e Seelen finden ſich pokrewne dusze spotykają się; 3) er war mit dem traurigen Gedanken immer mehr — oswoił się coraz bardziej ze smutną myślą; er iſt mir mit 10 Kronen — on mi winien 10 koron; — einen Schlag mit =er Hand uderzenie odwróconą ręką, na odlew.

Verwa'ndte(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), krewny *m.*, krewniak *m.*, pokrewny *m.*, kuzyn *m.*; die =n, krewni *pl.*, parantela *f.*

Verwa'ndte, *sf.* **Verwa'ndtin**, *sf. pl.* =n i =nen, krewna *f.*, krewniaczka *f.*

Verwa'ndtenmord, *sm.* =es, *pl.* =e, morderstwo popełnione na osobie krewnej.

Verwa'ndtſchaft, *sf. pl.* =en, 1) pokrewieństwo *n.*, powinowactwo *n.*, parentela *f.*; — in aufſteigender, abſteigender Linie pokrewieństwo w linii wstępnej i zstępnej; geiſtige — powinowactwo duchowe; — von Begriffen pokrewność pojęć; die — der lateiniſchen Völker pokrewieństwo ludów romańskich; 2) = Geſamtheit von Verwandten pokrewieństwo *n.*, krewni *pl.*, powinowactwo *n.*, parentela *f.*

Verwa'ndtſchaftlich, *adi.* pokrewny, spokrewniony; =e Verhältniſſe w stosunku pokrewieństwa.

Verwa'ndtſchaftsgrad, *sm.* =es, stopień *m* pokrewieństwa.

Verwa'ndtſein, *sn.* =s, pokrewieństwo *n.*, pokrewność *f.*

Verwa'rnen, *va.* (haben) ostrzedz.

Verwar'nung, *sf. pl.* =en ostrzeżenie *n.*

Verwa'ſchen, *va.* (haben) 1) wypotrzebować na pranie; 2) den Tag — spędzić dzień na praniu; 3) Flecke — zaprać plamy; die Farbe iſt — ten kolor jest sprany; (Malerei) die Farben — rozcieńczyć, rozmywać barwy, kolory.

Verwä'ſſern, *va.* (haben) za wiele wody wlać do czego; rozwodnić; (przen.:) verwäſſerter Stil styl wodnisty, mdły.

Verwe'ben, verwebe, verwebſt, verwob i verwebte, habe verwoben i verwebt *va.* 1) wypotrzebować na tkanie; ſie hat das ganze Garn verwoben wyprzędła całe nici; 2) przeplatać, przepleść; spoić, zlać w jedno; Wahrheit mit Lüge — zmieszać prawdę z kłamstwem.

Verwe'bung, *sf.* przeplatanie *n.*, spojenie *n.*

Verwe'chſelbar, *adi.* mogący być przemieniony, dający się przemienić.

Verwe'chſeln, *va.* (haben) 1) zamienić, pomieszać; Sie — mich mit Herrn G. zamienia mnie pan z panem G.; Sie — immer die Begriffe mieszasz pojęcia; wir haben unſere Hüte verwechſelt pomieniliśmy nasze kapelusze; 3) Geld — wymienić, zmienić pieniądze; Dukaten gegen Silberkronen — wymienić dukaty na srebrne korony.

Verwe'chſelung, *sf. pl.* =en, **Verwe'chſeln**, *sn.* =s, zamiana *f.*, pomieszanie *n.*; konfuzya *f.*; ſie ſehen ſich zum Verwechſeln ähnlich są tak podobni do siebie, że trudno

odróżnić; — der Zeitumſtände anachronizm *m.*; — einer Perſon mit einer anderen omyłka *f.* w osobie.

Verwe'gen, *adi.* zuchwały, śmiały.

Verwe'genheit, *sf. pl.* =en, zuchwałość *f.*, śmiałość *f.*, zuchwalstwo *n.*

Verwe'hen, I. *va.* 1) rozwiać, zawiać; der Wind hat den Weg mit Schnee verweht wiatr zawiał drogę śniegiem; der Wind hat die Wolken verweht wiatr rozwiał chmury; II. *vn.* (ſein) przestać wiać; (przen.:) wywietrzeć.

Verwe'hung, *sf. pl.* =en, zawieja *f.*, śnieżyca *f.*

Verwe'hren, *va.* (haben) zabraniać, zabronić, wzbronić; powstrzymać; der Eintritt iſt verwehrt wstęp wzbroniony.

Verwei'chlichen, I. *va.* (haben) rozpieścić, zniewieściałym uczynić; II. ſich —, *vr.* (haben) zapieszczać się, zniewieścieć; III. verweichlicht, *adi.* rozpieszczony, zniewieściały.

Verwei'chlichung, *sf.* zniewieściałość *f.*

Verwei'gern, *va.* (haben) odmówić, odmawiać, wzbraniać, wzbronić; den Gehorſam — odmówić posłuszeństwa; die Abgaben — wzbraniać się płacić podatki, odmówić płacenia podatków; eine Einladung — odmówić zaproszenia; Annahme verweigert nie przyjmuje się, zwraca się.

Verwei'gerung, *sf.* odmówienie *n.*, odmowa *f.*, wzbronienie *n.*

Verwei'gerungsfall, *sm.* =es, odmowa *f.*; im =e w razie odmowy.

Verwei'len, *vn.* (haben) (za)bawić, przebywać gdzie; zatrzymywać się, pozostawać; ein Vierteljahr auf dem Lande — pobyć, zabawić ćwierć roku na wsi; er verweilt heute ſehr lange zatrzymuje się dzisiaj bardzo długo.

Verwei'nen, *va.* (haben) 1) przepłakać, na płaczu przepędzić; 2) die Schmerzen — płaczem ukoić ból; 3) der Tränen Quell iſt verweint zdrój łez jest wyczerpany; 4) wypłakać, łzami zalać; ſeine Augen — wypłakać oczy; verweinte Augen zapłakane oczy, oczy spuchnięte od płaczu.

Verwei's, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, nagana *f.*, bura *f.*; jmndm einen ſcharfen — erteilen zgromić, skarcić, zburczyć kogo, dać komu potężną burę, zmyć komu głowę, kapitułę wytrzeć.

Verwei'ſen, verweiſe, verweiſeſt i verweiſt, verwies, habe verwieſen, *va.* 1) odsyłać, odesłać, kazać się udać; ich verweiſe den Leſer auf das Vorwort odsyłam czytelnika do przedmowy; ich erlaube mir, Sie auf den Katalog zu — pozwalam sobie zwrócić uwagę pańską na katalog; jmndn auf den Nimmermehrstag — wystawić komu przekaz na Pana Boga; von einem zum anderen — odsyłać od Anasza do Kaifasza; vor das Schwurgericht — odesłać przed sąd przysięgłych; 2) jmndn aus dem Lande albo des Landes — wygnać kogo z kraju; auf Zwangswohnſitz — zesłać na przymusowy pobyt; er iſt aus der Schule verwieſen worden został wykluczony, wydalony ze szkoły; 3) jmndm etw. — wytknąć komu co, napomnąć, napominać kogo o co, ganić komu co; das muß ihm ausdrücklich verwieſen werden za to mu trzeba dać porządną burę.

Verwei'ſung, *sf.* 1) odsyłanie *n.*; 2) wygnanie *n.*, banicya *f.*, napędzenie *n.*, wypędzenie *n.*, wykluczenie *n.*; 3) obacz Verweis.

Verwe'lken, *vn.* (ſein) (z)więdnąć.

Verwe'lken, *sn.* =s, **Verwe'lkung,** *sf.* więdnięcie *n.*

Verwe'ltlichen, I. *va.* (haben) sekularyzować, zmieniać stan zakonny na świecki; II. *vn.* (ſein) przejść na stan świecki.

Verwe'ltlichung, *sf.* zamiana *f.* na stan świecki; sekularyzacya *f.*

Verwe'ndbar, *adi.* dający się użyć.

Verwe'ndbarkeit, *sf.* możność *f.* użycia.

Verwe'nden, verwende, verwandte i verwendete, habe verwandt i verwendet, I. *va.* 1) (abwenden) odwrócić; er verwandte kein Auge von ihr nie odwrócił oka od niej, nie spuszczał oka z niej; 2) (anwenden) łożyć, poświęcić, wydać, obrócić na co, dokładać do czego; viel Zeit, Sorgfalt, Mühe auf etw. — poświęcić na co dużo czasu, troskliwości i trudu; ich kann ihn ganz gut dazu — mogę go dobrze użyć do tego; ich kann dieſes Garn ganz gut — mogę dobrze zużytkować te nici; Fleiß auf etw. — dołożyć pilności do czego; er hat viel Geld zum Bau verwendet wyłożył, wydał dużo pieniędzy na budowę; ſie verwendet viel auf Kleidung łoży dużo, wydaje wiele na garderobę; 4) obrócić, przewrócić na drugą stronę; II. ſich —, *vr.* (haben) ſich für jmndn — wstawić się, przyczynić, przemówić za kim, zajmować, interesować się kim; interweniować dla kogo; ſich bei jmndm — poczynić u kogo kroki.

Verwe'ndung, *sf.* 1) łożenie *n.*, poświęcenie *n.*; użycie *n.*, użytek *m.*, zużytkowanie *n.*; findet hier keine — tego tu użyć nie można; 2) wstawienie *n.*, wstawiennictwo *n.*, protekcya *f.*; przyczynienie *n.* się; jmndn um ſeine — erſuchen prosić kogo o wstawiennictwo, protekcyę.

Verwe'rfen, verwerfe, verwirfſt, verwirft, verwarf, habe verworfen, I. *va.* 1) zarzucić co; rozrzucić, porozrzucać; eine Zeile — rozrzucić wiersz; einen Gang — (górn.) wypaczyć przekop; 2) (wegwerfen) odrzucić, nie przyjąć; einen Zeugen, einen Geſchworenen — odrzucić świadka, przysięgłego; ein Geſetz — odrzu-

cić ustawę; er hat meinen Rat verworfen nie przyjął mojej rady; dieſe Meinung iſt nicht zu — to zdanie mogłoby być przyjęte; 3) dieſer Plan iſt ſchon längſt verworfen ten plan już dawno zarzucony, poniechany; II. *vn.* (haben) poronić; porzucić, rodzić nieżywe młode (o zwierzętach); III. ſich —, *vr.* (haben) 1) (p)omylić się w rzucaniu, w rozdawaniu kart, w liczeniu pieniędzy; 2) spaczyć się; der Kaſten hat ſich verworfen szafa się spaczyła.

Verwe'rflich, *adi.* godzien pogardy, niegodny, zdrożny, niezasługujący na przyjęcie; eine =e Lehre zdrożna nauka.

Verwe'rflichkeit, *sf.* zdrożność *f.*

Verwe'rfung, *sf. pl.* =en, zarzucenie *n.*; porozrzucanie *n.*; odrzucenie *n.*, nieprzyjęcie *n.*; nagana *f.*, reprobacya *f.*; poronienie *n.*, porzut *m.* (łow.).

Verwe'rten, *va.* (haben) spieniężać, spieniężyć; realizować; użyć; dieſe Ware iſt ſchwer zu — ten towar daje się trudno spieniężyć; ſein Geld zu 6% — ulokować pieniądze na 6%; ich kann das ganz gut — mogę to bardzo dobrze użyć.

Verwe'rten, *sn.* =s, **Verwe'rtung,** *sf. pl.* =en, spieniężanie *n.*, użytek *m.*; — von Papieren realizowanie *n.* papierów; ich habe kein — dafür nie mam użytku na to.

Verwe'ſen, I. *vn.* (ſein) (z)gnić, zbutwieć; zanikać; II. *va.* (haben) zawiadywać, zarządzać, administrować; jmnds Amt — pełnić czyją funkcyę, zastępywać kogo w urzędzie; das Reich — władać, zawiadywać państwem.

Verwe'ſer, *sm.* =s, *pl.* —, zawiadowca *m.*, zarządca *m.*, administrator *m.*; substytut *m.*, zastępca *m.*

Verwe'ſlich, *adi.* podlegający zepsuciu, zgniliźnie, skażeniu.

Verwe'ſlichkeit, *sf.* podleganie *n.* zepsuciu, zgniliźnie.

Verwe'ſung, *sf.* 1) zepsucie *n.*, zgnicie *n.*, skażenie *n.*; in — übergehen przejść w stan zgnilizny; 2) zawiadywanie *n.*, administrowanie *n.*; zeitweilige — des Reiches regencya *f.*

Verwe'ſungsprozeß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, proces *m.* gnicia.

Verwe'tten, *va.* (haben) 1) zakładać się; 2) przegrać w zakłady.

Verwe'ttert, *adi.* 1) niegodziwy, przeklęty, dyabelski; 2) zniszczony, zepsuty przez niepogody.

Verwi'chen, *adi.* (*pp.* od verweichen) przeszły, upłyniony; die jüngſt =e Zeit czas właśnie co miniony; =es Jahr zeszłego roku.

Verwi'chſen, *va.* (haben) 1) wypotrzebować na czernidło; 2) Geld — przeputać pieniądze; 3) obacz Durchprügeln.

Verwi'ckeln, I. *va.* (haben) zawikłać, zamotać, pomotać, zaplątać, poplątać, splątać; (przen.:) uwikłać, zawikłać, zabałamucić, wciągnąć; jmnden in eine unangenehme Sache — zawikłać, wciągnąć, wpakować kogo w nieprzyjemną sprawę; er iſt auch in dieſen Handel verwickelt jest także zawikłany, uwikłany w tę sprawę; II. ſich —, *vr.* (haben) zawikłać, wikłać się, zamotać, pomotać się; ſich mit den Füßen in etw. — zaplątać, zamotać nogi w co; das Garn hat ſich ganz — nici się całkiem zaplątały, zamotały; ſich in einen Streit — laſſen dać się zawikłać w sprzeczkę; ſich in ſeinen Reden — plątać się w mowie, bałamucić; III. verwickelt, *pp.* i *adi.* 1) zawikłany, zamotany, zaplątany; in einen Bankerott, in ein Komplott — zawikłany w bankructwo, w spisek; 2) zawiły; eine =e Geſchichte zawiła historya; eine =e Streitfrage skomplikowana kwestya sporna.

Verwi'ckelung, *sf. pl.* =en, zawiłość *f.*; zawikłanie *n.*, zamotanie *n.*; gmatwanina *f.*, zagmatwanie *n.*; komplikacya *f.*; konfuzya *f.*; — im Schauſpiele intryga *f.*, węzeł *m.*

Verwi'egen, verwiege, verwiegſt, verwiegt, verwog, habe verwogen, I. *va.* ważyć, przeważyć; wir haben das Korn — laſſen daliśmy przeważyć żyto; II. ſich —, *vr.* (haben) przeważyć się, omylić się na wadze.

Verwi'ldern, I. *vn.* (ſein) (z)dziczeć; ein Feld — laſſen zastawić pole odłogiem; (przen.:) ein Kind — laſſen dać dziecku dziko rosnąć; die Sitten ſind dort ganz verwildert obyczaje są tam całkiem zdziczałe, zdemoralizowane; II. verwildert, *pp.* i *adi.* zdziczały, barbarzyński, zdemoralizowany, niekultywowany.

Verwi'lderung, *sf.* zdziczenie *n.*; brak *m.* kultury; deprawacya *f.*; zdemoralizowanie *n.*

Verwi'lligen, *va.* (haben) obacz Bewilligen.

Verwi'nden, verwinde, verwindeſt, verwindet, verwand, habe verwunden, *va.* przeboleć; znieść; przezwyciężyć; das wird er nicht ſo bald — tego on tak prędko nie przeboli, długo tego nie zapomni; er hat die Krankheit noch nicht ganz verwunden nie wyleczył się, nie zmógł jeszcze całkiem tej choroby.

Verwi'rken, *va.* (haben) 1) tkając wypotrzebować materyału; alles Mehl — wypotrzebować na ciasto całą mąkę; 2) przez zawinienie, dopuszczenie się czego utracić; ſein Leben — postradać lenno (dopuściwszy się czego); er hat das Leben verwirkt zasłużył na śmierć; er hat ſein Recht verwirkt jest pozbawiony prawa; er hat alle ſeine Güter verwirkt wszystkie jego dobra skonfiskowano; er hat eine Geldſtrafe verwirkt został skazany na grzywnę; was

habe ich verwirkt? co ja zbroiłem, co za zbrodnię popełniłem, w czem zawiniłem?

Verwi'rklichen, I. *va.* (haben) urzeczywistnić, realizować; etw. in ſich — uosobić, personifikować; II. ſich —, *vr.* urzeczywistnić się; sprawdzić się; realizować się; die Nachricht hat ſich verwirklicht wiadomość się sprawdziła.

Verwi'rklichen, *sn.* -s, **Verwi'rklichung**, *sf.* urzeczywistnienie *n.*; realizacya *f.*, sprawdzenie *n.*, stwierdzenie *n.*

Verwi'rkung, *sf.* strata *f.*, utrata *f.*

Verwi'rren, I. *va.* (haben) zaplątać, poplątać, zamotać, pomotać, (za)gmatwać, pomieszać, zamącić, pobałamucić, zbałamucić; Fäden — zaplątać, zamotać nitki; Haare — rozczochrać, poburzyć włosy; die Angelegenheit — pogmatwać sprawę; den Geiſt, den Sinn — zamącić umysł; jmnden — pobałamucić kogo, wprowadzić kogo w ambaras; die Begriffe — mieszać, konfundować pojęcia; II. ſich —, *vr.* (haben) zaplątać, zamotać, zagmatwać się; zamącić, pomieszać się; zbałamucić, pobałamucić się; skonfundować, zmieszać, zaambarasować się.

Verwi'rrt, *adi.* 1) także: verworren, zaplątany, poplątany, splątany, zamotany, pomotany; zagmatwany, bałamutny, skomplikowany; eine -e Angelegenheit zagmatwana, skomplikowana sprawa; ein -er (także: verworrener) Stil, Kopf bałamutny styl, bałamutna, niejasna głowa; verworrene Rechnung zamotany, zagmatwany rachunek; 2) zmieszany, skonfundowany, zbałamucony; er ſieht — auß wygląda zmieszany; jmnden — machen zbałamucić, skonfundować kogo, wprowadzić kogo w ambaras; der Lärm macht mich ganz — tracę głowę z powodu tego hałasu.

Verwi'rrung, *sf. pl.* -en, zamieszanie *n.*, zamotanie *n.*, zagmatwanie *n.*; pobałamucenie *n.*, bałamuctwo *n.*; zamącenie *n.*; komplikowanie *n.*, komplikacya *f.*; konfuzya *f.*; nieład *m.*; zamęt *m.*, odmęt *m.*; eine — anrichten wichrzyć, (za)mącić, zaburzyć; — der Sinne pomieszanie *n.* zmysłów; er hat im Hauſe — angerichtet zrobił w domu wielkie zamieszanie; alles liegt im Zimmer in größter — wszystko w pokoju leży w największym nieładzie, nieporządku; 2) jmnden in große — bringen zaambarasować kogo, wprowadzić kogo w wielki ambaras, skonfundować kogo, wywieść kogo z równowagi, kontenansu.

Verwi'rtſchaften, *va.* (haben) przegospodarować, stracić złą gospodarką.

Verwi'ſchbar, *adi.* dający się zamazać, wymazać.

Verwi'ſchen, *va.* (haben) rozmazać, zamazać, wymazać, zacierać, zatrzeć, wytrzeć; die Inſchrift iſt ſchon ganz verwiſcht napis już całkiem zatarty; ihre Schönheit iſt durch die Jahre verwiſcht jej piękność przez wiek się zatarła; (przen.:) die Standesunterſchiede — zatrzeć różnice stanu.

Verwi'ſchen, *sn.* -s, **Verwi'ſchung**, *sf. pl.* -en, zamazanie *n.*, wymazanie *n.*, zacieranie *n.*, zatarcie *n.*

Verwi'ttern, I. *vn.* (ſein) zwietrzeć, wywietrzeć, uledz zepsuciu; II. *va.* pułapkę nasmarować przynętą (łow.).

Verwi'ttert, *adi.* zwietrzały, wywietrzały; spróchniały; -er Kalk zwietrzałe wapno.

Verwi'tterung, *sf. pl.* -en, zwietrzenie *n.*

Verwi'twen, *vn.* (ſein) owdowieć.

Verwi'twet, *adi.* owdowiały; die -e Gräfin N. wdowa po hrabiu N.

Verwo'gen, I. *pp.* od verwägen i verwegen; II. *adi.* obacz Verwegen.

Verwo'genheit, *sf.* obacz Verwegenheit.

Verwö'hnen, I. *va.* (haben) zepsuć kogo zbytniem dogadzaniem, rozpieścić; źle przyzwyczaić, znarowić; ſie hat das Kind ſehr verwöhnt rozpieściła bardzo dziecko; er iſt im Eſſen verwöhnt ma zbyt wydelikacony smak; II. ſich —, *vr.* (haben) zapieścić się, źle się przyzwyczaić, nabrać złych nawyczek.

Verwö'hnt, *adi.* rozpieszczony, zapieszczony, wydelikacony.

Verwö'hntheit, *sf.* zapieszczenie *n.*, rozpieszczenie *n.*, wydelikacenie *n.*; es gehört ſchon große — dazu, um... trzeba już być bardzo zapieszczonym, ażeby...

Verwö'hnung, *sf.* zapieszczanie *n.*, rozpieszczanie *n.*, wydelikacanie *n.*

Verwo'rfen, *pp.* od verwerfen i *adi.* nikczemny, podły, bezecny, niegodziwy, ein -er Menſch wyrzutek *m.* ludzkości.

Verwo'rfenheit, *sf.* nikczemność *f.*, podłość *f.*, bezeczeństwo *n.*, niegodziwość *f.*

Verwo'rren, *adi.* zawiły, zawikłany, pomieszany, bałamutny; -es Zeug zuſammenreden mówić piąte przez dziesiąte, bałamucić; -e Kriſtalliſation mieszana krystalizacya.

Verwo'rrenheit, *sf.* zawiłość *f.*, zamieszanie *n.*; bałamucenie *n.*; konfuzya *f.*; nieład *m.*

Verwu'ndbar, *adi.* mogący być zranionym; (przen.:) obraźliwy, wrażliwy, czuły; die -ſte Stelle ſeines Herzens najdrażliwsza struna w jego sercu; auf dieſem Punkte iſt er — na tym punkcie jest on wrażliwy, czuły.

Verwu'ndbarkeit, *sf.* możność *f.* ranienia; (przen.:) obraźliwość *f.*, wrażliwość *f.*, czułość *f.*

Verwu'nden, *va.* (haben) (z)ranić, skaleczyć, poranić, pokaleczyć; (przen.:) obrażać, obrazić.

Verwu'nden, *pp.* od verwinden.

Verwu'ndern, I. *va.* (haben) zadziwić, zdziwić; ſie waren darüber ſehr verwundert byli tem mocno zdziwieni; dieſer Anblick verwunderte und erſchreckte zugleich widok ten zadziwiał i zastraszył równocześnie; es wäre nicht zum —, wenn... nie byłoby nic dziwnego, gdyby...; er ſah mich verwundert an spojrzał na mnie ze zdziwieniem; II. ſich —, *vr.* (haben) zdziwić, zadziwić się; du darfſt dich darüber nicht — nie powinieneś dziwić się; darüber wird er ſich ſehr — mocno się tem zdziwi.

Verwu'nderlich, Verwu'nderſam, *adi.* zadziwiający, dziwny.

Verwu'nderung, *sf.* zadziwienie *n.*, zdziwienie *n.*, zadziw *m.*; in — ſetzen wprawić w zadziwienie.

Verwu'nderungsvoll, *adi.* pełen zadziwu, zdziwienia.

Verwu'nderungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, = Ausrufungszeichen.

Verwu'ndung, *sf. pl.* =en, zranienie *n.*, rana *f.*, skaleczenie *n.*; tödliche — rana śmiertelna; er iſt ſeinen =en erlegen zginął wskutek odniesionych ran.

Verwü'nſchen, I. *va.* (haben) 1) przeklinać, złorzeczyć; ich verwünſche ihn für dieſen Einfall przeklinam ge za ten pomysł; verwünſcht! do wszystkich dyabłów!; 2) zaklinać, zakląć, zarzec, zaczarować; II. verwünſcht, *pp.* i *adi.* 1) przeklęty; eine =e Geſchichte przeklęta sprawa; ein =er Beſuch przeklęta wizyta; 2) także verwunſchen zaklęty, zaczarowany; ein verwunſchenes Schloß zaklęty, zaczarowany zamek; der verwunſchene Prinz zaklęty książę.

Verwü'nſchung, *sf. pl.* =en, 1) przekleństwo *n.*, złorzeczenie *n.*; wyklęcie *n.*, anatema *f.*; =en gegen jmnden ausſtoßen złorzeczyć komu, ciskać na kogo przekleństwa; 2) zaklinanie *n.*, zaklęcie *n.*, zaczarowanie *n.*

Verwü'nſchungsformel, *sf. pl.* =n, zaklęcie *n.*, formuła *f.* zaklęcia.

Verwü'rzen, *va.* (haben) przekorzenić, zanadto zaprawić, przyprawić korzeniami.

Verwü'ſten, *va.* (haben) (s)pustoszyć, niszczyć; ein Land mit Feuer und Schwert — pustoszyć kraj ogniem i mieczem.

Verwü'ſter, *sm.* =s, *pl.* —, (s)pustoszyciel *m.*, niszczyciel *m.*

Verwü'ſtung, *sf. pl.* =en, spustoszenie *n.*, zniszczenie *n.*

Verza'gen, *vn.* (haben) zwątpić, stracić wszelką nadzieję, rozpaczać; ſie verzagt um mich albo meinetwegen rozpacza o mnie, traci nadzieję co do mnie; verzage nicht! nie trać nadziei! ich verzage, ob es mir gelingen wird wątpię, czy mi się uda.

Verza'gt, *adi.* bojaźliwy, nie ufający sobie; rozpaczający, struchlały, trwożliwy; — werden stracić nadzieję; nach dieſer Antwort bin ich ſchon ganz — po tej odpowiedzi jestem już całkiem zrozpaczony.

Verza'gtheit, *sf.* bojaźliwość *f.*, trwożliwość *f.*, brak *m.* zaufania, brak *m.* odwagi; rozpacz *f.*

Verzä'hlen, ſich —, *vr.* (haben) przeliczyć, przerachować się.

Verza'hnen, *va.* (haben) I. opatrzyć w zęby, zęby w czem porobić, zazębiać; II. *vn.* (haben) przestać dostawać zęby.

Verza'hnung, *sf. pl.* =en, zazębienie *n.*, strzępia *f.*, sztrab *m.*

Verza'pfen, *va.* (haben) 1) zaczopować, zaszpuntować; 2) szynkować, wyszynkować; (przen.:) es wird nichts verzapft nic się nie daje.

Verza'pfung, *sf. pl.* =en, 1) wiązanie *n.* na czop, piętka *f.*, ząb *m.*, pęp *m.*, czop *m.*; 2) wyszynk *m.*, szynkowanie *n.*

Verza'ppeln, *vn.* (ſein) trząść się; jmnden — laſſen dać komu długo czekać.

Verzä'rteln, *va.* (haben) pieścić, rozpieścić, rozpieszczać, zapieszczać.

Verzä'rtelung, *sf.* pieszczenie *n.*, rozpieszczanie *n.*, zapieszczanie *n.*

Verzau'bern, *va.* (haben) zaczarować; czarodziejską mocą przemienić, przenieść co; jmnden auf einen Felſen — zaczarować kogo na skałę; verzaubertes Schloß zaczarowany zamek.

Verzau'berung, *sf. pl.* =en, zaczarowanie *n.*, czary *pl.*

Verzäu'nen, *va.* (haben) płotem przegrodzić, ogrodzić, zagrodzić, oparkanić.

Verzäu'nung, *sf. pl.* =en, zagroda *f.*, opłocenie *n.*, oparkanienie *n.*

Verze'chen, *va.* (haben) przehulać, przeputać na trunki; na pijatyce spędzić czas.

Verze'hnfachen, *va.* (haben) pomnożyć dziesięciokrotnie.

Verze'hnten, *va.* (haben) płacić dziesięcinę.

Verze'hntung, *sf.* dziesięcina *f.*

Verze'hren, I. *va.* (haben) 1) zjeść, zjadać, spożywać, konsumować; die verzehrende Klaſſe konsumenci *pl.*; vom Feuer verzehrt zniszczony ogniem; der Neid verzehrt ihn zazdrość go pożera; das Fieber verzehrt ihn gorączka go trawi; von Säuren verzehrt wygryziony przez kwasy; dieſe Pflanze iſt von Ungeziefer verzehrt tę roślinę owady toczą, niszczą; 2) wypotrzebować, wydać na jadło, przejeść; przejadać; ſein Hab und Gut — przejeść swój majątek; er hat täglich 20 Kronen zu — może wydać dziennie 20 koron; was habe ich verzehrt? ile mam płacić? II. ſich —, *vr.* zagryźć się, zamartwić się, trapić się, umrzeć ze zgryzoty; ſich in Gram, Sehnſucht — ginąć ze zmartwienia, tęsknoty; ſich in Liebesſehnſucht — trawić się w tęsknicy miłosnej; III.

verzehrend, *ppr.* i *adi.* spożywający, konsumujący, zjadający; niszczący, trawiący, die =e Leidenſchaft trawiąca namiętość; die Verzehrenden konsumenci *pl.*

Verze'hrer, *sm.* =s, *pl.* —, konsument *m.*

Verze'hrt, *adi.* zjedzony, spożyty; zniszczony; von einer Leidenſchaft — trawiony namiętnością.

Verze'hrung, *sf. pl.* =en, spożycie *n.*, spotrzebowanie *n.*, konsumcya *f.*; wyniszczenie *n.*

Verze'hrungsgegenſtände, *sm. pl.* artykuły spożywcze.

Verze'hrungsſteuer, *sf. pl.* =n, podatek spożywczy, konsumcyjny.

Verzei'chnen, I. *va.* (haben) 1) fałszywie, źle co odrysować; 2) spisać, zapisać, wpisać, zaznaczyć; das alles iſt in meinem Buche verzeichnet to wszystko w mojej książce zapisane, zanotowane; (einzeln verzeichnen) specyfikować, wyszczególnić; ſtückweiſe — inwentować, robić inwentarz; zum verzeichneten Kurſe po notowanym kursie; II. ſich —, *vr.* (haben) pomylić się w rysunku.

Verzei'chniß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, spis *m.*, wykaz *m.*, lista *f.*, katalog *m.*, rejestr *m.*, inwentarz *m.*; genaues — specyfikacya *f.*; (Namensliſte) nomenklatura *f.*; — des Inhaltes indeks *m.*; — der Preiſe taryfa *f.* cen; (Warenverzeichniß) konsygnacya *f.*, faktura *f.*; ein — aufnehmen inwentować, robić inwentarz; — der Verſtorbenen lista *f.* zmarłych; — der Stücke repertuarz *m.* (teatr); — der Druckfehler spis omyłek drukarskich; — neu erſchienener Werke katalog nowo publikowanych dzieł.

Verzei'chnung, *sf. pl.* =en, 1) *a)* (bez *plur.*) także: Verzeichnen, pomyłka *f.* w rysunku; *b)* (z *plur.*) pomylony rysunek; 2) *a)* (bez *plur.*) także: Verzeichnen, spisywanie *n.*, zapisywanie *n.*, zaznaczanie *n.*, specyfikowanie *n.*, rejestrowanie *n.*, inwentowanie *n.*; *b)* (z *plur.*) spis *m.*, wykaz *m.*, lista *f.*, rejestr *m.*, katalog *m.*

Verzei'hen, verzeihe, verzeihſt, verzeiht, verzieh, habe verziehen, *va.* (haben) przebaczyć, wybaczyć, darować, odpuszczać; verzeihe mein Unrecht wybacz moją winę; — Sie! przepraszam! wybacz pan! verzeih's mir Gott! niech mi Bóg przebaczy! es iſt nicht zu — to nie do wybaczenia; die Sünden — odpuścić grzechy; jmndm eine Strafe — darować komu karę; diesmal ſoll dir verziehen ſein tym razem niechaj ci będzie wybaczonem.

Verzei'hlich, *adi.* mogący być przebaczonym, do przebaczenia, wybaczenia; odpuszczalny.

Verzei'hung, *sf.* przebaczenie *n.*, wybaczenie *n.*; — einer Schuld darowanie *n.* winy; um — bitten przepraszać, prosić o przebaczenie; ich bitte um — przepraszam, proszę darować, wybaczyć; ihr werdet — finden wam będzie odpuszczono; — erlangen przebłagać, uzyskać przebaczenie.

Verze'rren, I. *va.* (haben) wykrzywiać, wykręcać, zeszpecić, zdeformować; das Geſicht — wykrzywić twarz, stroić grymasy; den Mund — wykrzywić, wykręcić usta; er hat das verzerrt dargeſtellt zrobił z tego karykaturę; ein verzerrtes Bild karykatura *f.*; II. ſich —, *vr.* (haben) wykrzywić, wykręcić się.

Verze'rrung, *sf. pl.* =en, 1) (bez *plur.*) także: Verze'rren, *sn.* =s, wykrzywianie *n.*, wykręcenie *n.*, robienie *n.* grymasów, zeszpecenie *n.* się grymasami; (z *pl.*) karykaturą *f.*, grymas *m.*; 2) skręcenie *n.*, kontorsya *f.*, kontrakcya *f.*

Verze'tteln, *va.* (haben) 1) porozrzucać, rozprószyć, porozsypywać; 2) (vergeuden) rozrzucać, trwonić.

Verze'ttelu, *sn.* =s, **Verze'ttelung,** *sf.* 1) rozrzucanie *n.*, rozpraszanie *n.*, rozsypywanie *n.*; 2) (Vergeudung) rozrzucanie *n.*, trwonienie *n.*

Verzi'cht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zrzeczenie *n.* się, zaniechanie *n.*, renuncyacya *f.*, ustąpienie *n.*, cesya *f.*; auf etw. — leiſten zrzec, wyrzec się czego.

Verzi'chten, *vn.* (haben) zrzec się, wyrzec się; odstąpić, ustąpić; ich muß auf dieſes Vergnügen — muszę się zrzec tej przyjemności, muszę zrezygnować z tej przyjemności; zu jmnds Gunſten auf etw. — zrzec się czego na czyją korzyść.

Verzi'chten, *sn.* =s, obacz Verzichtleiſtung.

Verzi'chtleiſter, *sm.* =s, *pl.* — zrzekający *n.* się.

Verzi'chtleiſtung, *sf. pl.* =en, zrzeczenie *n.* się, wyrzeczenie *n.* się, zaniechanie *n.*, renuncyacya *f.*; odstąpienie *n.*, ustąpienie *n.*, cesya *f.*

Verzi'chtsurkunde, *sf. pl.* =n, akt *m.*, dokument *m.* zrzeczenia się, renuncyacyi; cesya *f.*

Verzie'hen, verziehe, verziehſt, verzieht, verzog, habe verzogen, I. *va.* 1) wykrzywić, skrzywić; den Mund zum Lachen — wykrzywić usta do śmiechu; er verzog das Geſicht zum Weinen zebrało mu się na płacz; das Geſicht — obacz verzerren; er tat dies, ohne eine Miene zu — zrobił to, nie skrzywiwszy się; er wagt keine Miene vor ihm zu — w jego obecności nie odważa się nawet powieką mrugnąć; 2) (ziehend verſchlingen) ein verzogener Namenszug monogram *m.*; 3) eine Grube — robić pomiary w kopalni; 4) źle wychować, psuć, rozpieścić; zbyt pobłażać; 5) źle, fałszywie pociągnąć, omylić się w posunięciu (szachy, warcaby); 6) die Gicht hat ihm alle Glieder verzogen podagra

powykręcała mu wszystkie członki; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) spaczyć, wypaczyć się; 2) omylić się w posunięciu, fałszywie pociągnąć (w warcabach); 3) dein Kleid hat ſich verzogen twoja suknia się wyciągnęła, źle leży; 4) die Wolken — ſich chmury się rozchodzą, rozpraszają; die Schmerzen — ſich boleści przeszły, minęły; die Geſchwulſt hat ſich verzogen puchlizna rozeszła się; przewlec, przeciągnąć się; es kann ſich noch lange mit ſeiner Ankunft — przybycie jego może się jeszcze długo przewlecze; III. *vn.* (haben) 1) (za)bawić gdzie, zatrzymać się; (za)czekać; 2) przenieść się, zmienić mieszkanie, przeprowadzić, wyprowadzić się; er iſt nach Rom verzogen przeniósł się do Rzymu; verzogen, unbekannt wohin wyprowadził się niewiadomo dokąd.

Verzie'hen, *pp.* od verzeihen.

Verzie'hen, *sn.*, **Verzie'hung**, *sf.* wykrzywienie *n.* zle, fałszywe wychowanie, zapieszczenie *n.*, rozpieszczenie *n.*, zatrzymanie *n.*, opóźnienie *n.* się; zwłoka *f.*; przeniesienie *n.*, wyprowadzenie *n.*

Verzie'ren, I. *va.* (haben) 1) przyozdabiać, przyozdobić, dekorować, upiększać, przystroić; einen Hut — przyozdobić, ugarnirować kapelusz; die Bühne war prächtig verziert scena była wspaniale udekorowana; ein Buch mit Kupfer — ilustrować książkę miedziorytami; eine Geſchichte — upiększyć historyę; II. verzierend, *ppr.* i *adi.* przyozdabiający, zdobiący, dekorujący, dekoracyjny; III. verziert, *pp.* i *adi.* ozdobny, udekorowany, okraszony, przystrojony, ugarnirowany.

Verzie'rer, *sm.* -s, przyuzdabiający *m.*, dekorator *m.*

Verzie'rung, *pl.* -en, **Verzie'ren**, *sn.* -s, 1) przyozdabianie *n.*, przystrajanie *n.*, opiększanie *n.*, dekorowanie *n.*, ilustrowanie *n.*; 2) ozdoba *f.*, okrasa *f.*, dekoracya *f.*; ornament *m.*; garnirunek *f.*; arabeska *f.*; waryacye *pl.*, ozdobnik *m.* (w muzyce).

Verzie'rungsbildchen, winieta *f.*

Verzie'rungskunſt, *sf.* sztuka *f.* przyozdabiania, ornamentyka *f.*

Verzi'nnern, *va.* (haben) ocembrować, wycembrować.

Verzi'nnerung, *sf.* straconka *f.*

Verzi'nken, *va.* (haben) cynkować; das Eiſen — galwanizować żelazo; verzinktes Eiſenblech blacha cynkowa.

Verzi'nken, *sn.* -s, **Verzi'nkung**, *sf. pl.* -en, (o)cynkowanie *n.*, galwanizowanie *n.*

Verzi'nnen, *va.* (haben) cyną powlec, pobielić; verzinntes Eiſenblech biała blacha.

Verzi'nner, *sm.* -s, *pl.* —, pobielacz *n.* cyną, pobielnik *m.*

Verzi'nnung, *sf.*, **Verzi'nnen**, *sn.* -s, pobielanie *n.* cyną.

Verzi'nſen, I. *va.* (haben) opłacać, płacić procent; eine Summe mit ſechs Perzent — płacić od sumy sześć od sta; II. ſich —, *vr.* (haben) oprocentować się; przynosić procent; das Geld verzinſt ſich mit 5 Perzent pieniądze oprocentowują się na pięć od sta.

Verzi'nslich, *adi.* przynoszący procent; *adv.* — anlegen albo ausleihen ulokować, wypożyczyć na procent.

Verzi'nſung, *sf. pl.* -en, oprocentowanie *n.*

Verzo'gen, *pp.* od verziehen i *adi.* 1) pokrzywiony, wykrzywiony, skrzywiony; 2) spieszczony, źle wychowany.

Verzö'gerer, *sm.* -s, *pl.* —, zwlekający *m.*

Verzö'gern, I. *va.* (haben) zwlekać, odwlekać, przewlekać, zwlec, przewlec, odwlóczyć, odkładać, odłożyć; wir müſſen die Entſcheidung — musimy odwlec decyzyę; II. ſich —, *vr.* spóźnić, spóźniać się, dać czekać na siebie.

Verzö'gern, *sn.* -s, **Verzö'gerung**, *sf. pl.* -en, zwlekanie *n.*, zwłoka *f.*, odwłoka *f.*, przewłoka *f.*, spóźnienie *n.*, odkładanie *n.*, odroczenie *n.*

Verzö'gerungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, sposób *m.* przewleczenia.

Verzo'llbar, *adi.* do oclenia, ulegający ocleniu.

Verzo'llen, *va.* (haben) oclić, cło od czego spłacać; haben Sie nichts zu —? czy nie ma pan nic do oclenia, do opłaty?

Verzo'llung, *sn.* oclenie *n.*, opłata *f.* cła.

Verzu'cken, *vn.* (ſein) skonać w konwulsyach.

Verzü'cken, *sn.* -s, **Verzü'ckung**, *pl.* Verzückungen, zachwyt *m.*, zachwycenie *n.*, uniesienie *n.*, ekstaza *f.*, szał *m.*

Verzu'ckern, *va.* (haben) ocukrzyć, pocukrzyć, ocukrować; osłodzić.

Verzü'ckt, *adi.* i *adv.* zachwycony, w zachwycie, ekstazie, uniesieniu.

Verzü'cktheit, *sf.* obacz Verzücken.

Verzu'ckung, *sf. pl.* -en, kurcz *m.*, konwulsya *f.*, drgania *n.*, spazm *m.*

Verzü'ckung, *sf. pl.* -en, obacz Verzücken.

Verzu'g, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, 1) zwłoka *f.*, odwłoka *f.*, przewłoka *f.*; ohne — bezzwłocznie; es iſt Gefahr im — zwłoka grozi niebezpieczeństwem; 2) dziecko spieszczone; ſie iſt der — vom ganzen Hauſe cały dom ją psuje, zapieszcza.

Verzu'gszinſen, *sm. pl.* odsetki *pl.* zwłoki.

Verzu'pfen, *va.* (haben) skubać.

Verzwa'ckt, *adi.* = verzwickt obacz Verzwicken II.

Verzwei'feln, *vn.* (haben) rozpaczać, desperować; an etw — zwątpić o czem; das iſt zum Verzweifeln! rozpacz bierze! ich verzweifle daran, daß ich da-

mit fertig werde zwątpiłem, czy będę z tem gotów; nur nicht —! tylko nie rozpaczać.

Verzwei'felt, *adi.* i *adv.* zrozpaczony, zdesperowany; ich bin ganz — darüber jestem zrozpaczony tem; 2) rozpaczliwy, straszliwy, okropny; ich bin in einer =en Lage jestem w rozpaczliwem położeniu; als letztes, =es Mittel jako ostatni, rozpaczliwy środek; es iſt ein =er Schmerz to okropny ból; es iſt — kalt dyabelnie zimno.

Verzwei'flung, *sf.* rozpacz *f.*, desperacya *f.*; jmndn zur — bringen doprowadzić kogo do rozpaczy; in — gerathen wpaść w rozpacz, rozpaczać, desperować; ich bin in —, daß... jestem w rozpaczy że...

Verzwei'flungsmut, *sm.* =eS, odwaga *f.* rozpaczy.

Verzwei'flungsvoll, *adi.* pełen rozpaczy, pogrążony w rozpaczy.

Verzwei'gen, ſich —, *vr.* (haben) rozgałęzić się; (przen.:) rozszerzać, rozpowszechniać się.

Verzwei'gung, *sf. pl.* =en, rozgałęzienie *n.*

Verzwe'rgt, *adi.* karłowaty, skarłowaciały.

Verzwi'cken, I. *va.* (haben) 1) uszczknąć, urwać, uskubać koniec czego; 2) koniec gwoździa przebitego zagiąć i wbić; die Augen — przymrużać oczy; II. **verzwickt**, *pp.* i *adi.* zawiły, niejasny, kłopotliwy, niewyraźny; das iſt eine =e Sache to niewyraźna sprawa.

Verzwi'cktheit, *sf.* zawiłość *f.*, niejasność *f.*, niewyraźność *f.*; kłopotliwość *f.*

Verzwie'fachen, *va.* i ſich —, *vr.* (haben) podwoić i podwoić się.

Veſikato'rium, *sn.* =S, *pl.* =rien, plaster naciągający, wezykatorya *f.* = Zugpflaſter.

Ve'ſper, *sf. pl.* =n, 1) także: Veſperzeit *sf.* podwieczór *m.*; 2) nieszpory *pl.*, nieszpór *m.*; zur — läuten dzwonić na nieszpory; die ſizilianiſche — sycylijskie nieszpory.

Ve'ſperbrot, *sn.* =eS, *pl.* podwieczorek *m.*

Ve'ſperglocke, *sf.*, **Ve'ſperläuten**, *sn.* =S, dzwonienie *n.* na nieszpory.

Ve'ſperpredigt, *sf. pl.* =en, kazanie *n.* na nieszporach.

Ve'ſperſtunde, *sf.*, **Ve'ſperzeit**, *sf.* czas podwieczorkowy, przedwieczorem; czas *m.* nieszporów.

Ve'ſpern, *vn.* (haben) jeść podwieczorek, podwieczorkować.

Veſta'lin, *sf. pl.* =nen, westalka *f.*, kapłanka *f.* bogini Westy.

Veſtibü'l, *sn.* =S, *pl.* =e, przedsionek *m.*, sień *f.*, westybuł *m.*

Vetera'n, *sm.* =en, *pl.* =en, weteran *m.*, wysłużony stary żołnierz.

Vetera'nenſchaft, *sf.* 1) weterani *pl.*; 2) stowarzyszenie *n.* weteranów.

Veterinä'r, *sm.* =S *pl.* =e, weterynarz *m.* = Tierarzt.

Veterinä'r, *adi.* weterynarski.

Veterinä'rkunde, weterynarya *f.* = Tierarzneikunde.

Vetera'nenverein *sm.* towarzystwo *n.*, stowarzyszenie *n.* weteranów.

Veterinä'rſchule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* weterynaryi = Tierarzneiſchule.

Ve'to, *sn.* =(S), *pl.* =S, veto *n.*, nie pozwalam; ſein — einlegen zgłosić veto; = Verbot.

Ve'ttel, *sf. pl.* =n, flądra *f*; eine alte — stara sekutnica, stara kwoka, stara kobieta.

Ve'tter, *sm.* =S, *pl.* =n, kuzyn *m.*, krewny *m.*; — von Vaterſeite stryjeczny brat; — von Mutterſeite cioteczny brat.

Ve'tterlich, *adi.* kuzynowski; *adv.* po kuzynowsku.

Ve'ttern, *va.* i ſich, *vr.* (haben) kuzynami się nazywać, uważać się za kuzynów.

Ve'tternwirtſchaft, *sf.* nepotyzm *m.*

Ve'tternſchaft, *sf. pl.* =en, kuzynostwo *n.*, pobratymstwo *n.*, pokrewieństwo *n.*

Vexato'riſch, *adi.* dokuczliwy.

Vexie'rbecher, *sm.* =S, *pl* —, puhar kuglarski.

Vexie'ren, *va.* naciągać kogo, drwić z kogo.

Vexie'rgurke, *sf. pl.* =n, balsamowe jabłko.

Vexie'rſchloß, *sn.* =ſſeS, *pl.* =ſchlöſſer, skombinowany zamek.

Vexie'rſpiegel, *sm.* =S, *pl.* —, zwierciadło czarodziejskie.

Vexie'rſtück, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, niespodzianka *f.*

Vezie'r, **Weſi'r**, *sm.* =S, *pl.* =e, wezyr *m.*, minister turecki.

Veziera't, **Weſira't**, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, urząd *m.* wezyra; rada wezyrska.

Vgl. (skrócenie = vergleiche) porównaj, por., porówn.

Vi'a, *adv.* (über) przez, na; dieſer Brief geht via Salzburg list ten idzie na Salcburg.

Viadu'kt, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, zjazd murowany, poddrożnica *f.*, podkolejnica *f.*, wiadukt *m.*

Via'tikum, *sn.* =S, *pl.* =ka, wiatyk *m.*, ostatnia komunia.

Vibratio'n, *sf. pl.* =en, drganie *n.*, wibracya *f.* = Schwingung.

Vibrie'ren, *vn.* (haben) drgać, wibrować = ſchwingen.

Vibrie'ren, *sn.* =S, drganie *n.*, wibrowanie *n.*, wibracya *f.*

Vi'ceadmiral, **Vi'zeadmiral**, *sm.* =S, *pl.* =e, wiceadmirał *m.*

Vi'cekanzler, **Vi'zekanzler**, *sm.* =S, *pl.* —, podkanclerzy *m.*

Vi'cekommandant, **Vi'zekommandant**, *sm.* =en, *pl.* =en, podkomendant *m.*

Vi'cekönig, **Vi'zekönig**, *sm.* =S, *pl.* =e, wicekról *m.*

Vi'cekönigin, **Vi'zekönigin**, *sf. pl.* =nen, wicekrólowa *f.*

Vi'cekonſul, **Vi'zekonſul**, *sm.* =S, *pl.* =n, wicekonsul *m.*

Vi'cepräſident, **Vi'zepräſident**, *sm.* =en, *pl.* =en, wiceprezydent *m.*, wiceprezes *m.*

Vi'cewirt, Vi'zewirt, *sm.* =es, *pl.* =e, wicegospodarz *m.*

Vicina'lbahn, Vizina'lbahn, *sf. pl.* =en, kolej drugorzędna, lokalna.

Vicina'lſtraße, Vizina'lſtraße, *sf. pl.* =n, **Vicina'lweg,** *sm.* =es, *pl.* =e, droga wicynalna, drugorzędna.

Vico'mte, (wym. wikąt) *sm.* =(s), *pl.* =s, wicehrabia *m.*

Vicomte'ſſe, *sf. pl.* =n, wicehrabina *f.*

Vict ....., obacz Vikt.

Vi'de, *sn.* vide, zobacz, obacz, patrz.

Vi'di, *sn.* =(s), *pl.* =(s), vidi, widziałem.

Vidimatio'n, *sf. pl.* =en, poświadczenie *n.* aktu, jego autentyczności, widymata *f.*

Vidima'tum, *sn.* =(s), *pl.* =s i ta, te, widymowanie *n.*, wizowanie *n.*

Vidimie'ren, *va.* (haben) widymować, kłaść widymatę, legalizować.

Vidimie'rung, *sf. pl.* =en, obacz Vidimatum.

Vieh, *sn.* =(e)s, 1) bydlę *n.*, zwierzę *n.*; (przen.:) bydlę *n.*; zum — werden zbydlęcieć; ſie leben wie das liebe — żyją jak bydlęta; dummes —! bydlę! 2) bydło *n.*, dobytek *m.*; Groß— bydło duże; Klein— bydło drobne, trzoda *f.*; zwanzig Stück — dwadzieścia sztuk bydła; das — hüten paść bydło; — züchten hodować bydło.

Vie'hähnlich, *adi.* obacz Viehiſch.

Vie'harznei, *sf. pl.* =en, 1) lekarstwo *n.* dla bydła; 2) leczenie *n.* bydła.

Vie'harzneikunde, *sf.* weterynarya *f.*

Vie'harzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, weterynarz *m.*

Vie'haſſekuranz, *sf. pl.* =en, ubezpieczenie *n.* bydła.

Vie'hausſtellung, *sf. pl.* =en, wystawa *f.* bydła.

Vie'hbremſe, *sf. pl.* =n, giez *m.*, ślepak *m.*, ślepień *m.*, ślep *m.*

Vie'hdieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, złodziej kradnący bydło.

Vie'hdiebſtahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtähle, kradzież *m.* bydła.

Vie'hdumm, *adi.* głupi jak bydlę.

Vie'hdummheit, *sf.* głupota bydlęca, bydlęcość *f.*

Vie'hfall, *sm.* =(e)s, padanie *n.* bydła, pomór *m.* na bydło.

Vie'hfutter, *sn.* =s, pasza *f.* dla bydła.

Vie'hglocke, *sf. pl.* =n, dzwonek *m.* dla bydła.

Vie'hgras, *sn.* =ſes, *pl.* roślina pastewna.

Vie'hhandel, *sm.* =s, handel *m.* bydłem.

Vie'hhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* bydła.

Vie'hherde, *sf. pl.* =n, trzoda *f.* bydła.

Vie'hhirt, *sm.* =en, *pl.* =en, pastuch *m.*, pasterz *m.*; skotarz *m.*

Vie'hhirtin, *sf. pl.* =nen, pastuszka *f.*, pasterka *f.*

Vie'hhof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, podwórzec *m.* dla bydła.

Vie'hiſch, *adi.* bydlęcy, zwierzęcy; *adv.* er lebt — żyje po bydlęcemu.

Vie'hknecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, parobek *m.* od bydła.

Vie'hkrankheit, *sf.* choroba bydlęca.

Vie'hmagd, *sf. pl.* =mägde, dziewka *f.* do bydła, skotarka *f.*

Vie'hmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ *m.* na bydło.

Vie'hmäßig, *adi.* obacz Viehiſch.

Vie'hmaſt, *sf.*, **Vie'hmäſtung,** *sf.* wypas *m.* bydła.

Vie'hmiſt, *sm.* =es, gnój *m.*

Vie'hpacht, *sf.* dzierżawa *f.*, pacht *m.* bydła.

Vie'hpächter, *sm.* =s, *pl.* —, dzierżawca *m.*, pachciarz *m.* bydła.

Vie'hrampe, *sf. pl.* =n, ładownia *f.* dla bydła.

Vie'hſchaden, *sm.* =s, *pl.* =ſchäden, spaś *f.*, szkoda *f.*

Vie'hſchau, *sf.* oględziny *pl.* bydła.

Vie'hſchelle, *sf. pl.* =n, ob. Viehglocke.

Vie'hſchwemme, *sf. pl.* =n, studnia *f.* do pojenia bydła.

Vie'hſeuche, *sf. pl.* =n, zaraza *f.*, pomór *m.* na bydło.

Vie'hſperre, *sf.* kontumacya *f.*, zamknięcie *n.* wywozu bydła.

Vie'hſtall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtälle, obora *f.*, stajnia *f.*

Vie'hſtamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtämme, rasa *f.* bydła.

Vie'hſtand, *sm.* =(e)s, stan *m.* bydła; dieſer Hof hat einen ſtarken — w tym dworze wielki stan bydła.

Vie'hſterben, *sn.* =s, obacz Viehfall.

Vie'hſteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* od bydła.

Vie'htrank, *sm.* =(e)s, *pl.* =tränke, napój *m.* dla bydła.

Vie'htränke, *sf.* miejsce *n.*, koryto *n.* gdzie się bydło poi.

Vie'htreiber, *sm.* =s, *pl.* —, poganiacz *m.*, zaganiacz *m.*

Vie'htrieb, *sm.* =(e)s, pęd *m.* bydła.

Vie'htrift, *sf. pl.* =en, 1) przegon *m.*, wygon *m.*, droga *f.* do pędzenia bydła; 2) prawo pastewne.

Vie'hwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wagon *m.*, wóz *m.* dla bydła.

Vie'hweide, *sf. pl.* =n, pastwisko *n.* dla bydła.

Vie'hzoll, *sm.* =es, *pl.* =zölle, cło *n.* od bydła; kopytkowe *n.*

Vie'hzucht, *sf.* chów *m.* bydła; — treibendes Volk naród trudniący się hodowlą bydła.

Vie'hzüchter, *sm.* =s, *pl.* —, hodowca *m.* bydła.

Viel, *adi.* i *adv.* (*compar.* mehr, *sup.* meiſt) dużo, wiele, mnogi, mnogo, liczny, licznie; er hat =e Freunde ma wielu, licznych przyjaciół; ich habe — Geld mam dużo pieniędzy; — Mühe wiele trudu; trotz ſeiner =en Eigenſchaften pomimo jego licznych, mnogich zalet; — Vergnügen! przyjemnej zabawy! ſeine =en Geſchäfte jego rozliczne interesa; er hat — gegeſſen wiele jadł; — Volks mnogo narodu, moc narodu; durch =en Fleiß przez wielką, zby-

nią pilność; er weiß =es nicht wiele nie wie, wiele jest mu niewiadomo; wer — hat, will alles haben kto ma wiele, chce mieć wszystko; Sie können von =em Glück sagen możesz to uważać za wielkie szczęście; es fehlte nicht —, daß... nie brakło wiele, aby...; =e Male wiele razy; ich weiß nicht — davon nie wiele o tem wiem; ich frage nicht — nach eurer Achtung nie dbam o wasz szacunek; und das will — sagen a to wiele znaczy; es wäre — darüber zu reden wieleby można o tem powiedzieć, byłoby dużo do gadania o tem; — von jmndm halten, — auf jmndn geben, sich — aus jmndm machen mieć o kim wielkie, wysokie wyobrażenie, robić sobie wiele z kogoś; (iron.) ich mache mir — aus ihm kpię sobie z niego, niewiele sobie z niego robię; — Lärm um nichts wiele hałasu o nic; — Geschrei und wenig Wolle wiele krzyku, mało zysku; =e Köpfe, =e Sinne co głowa to rozum; ein Narr macht =e głupota jest zaraźliwą; =e Köche versalzen die Suppe, verderben den Brei gdzie kucharek sześć, tam niema co jeść; wo — ist, kommt — hin złoto garnie się do złota; es waren nicht — Leute da niewiele tam było ludzi; ein bißchen —, etwas —, ein wenig —, trochę za wiele, za dużo; das ist doch ein bißchen — tego przecież trochęza wiele; ziemlich — dość dużo, dość wiele, dość; recht —, sehr — bardzo wiele, bardzo dużo; so — tyle, ile; wie — ile? so — als . . . tyle . . . ile; das will so — sagen, als . . . to tyle znaczy, co . . .; noch einmal so — drugie tyle, dwa razy tyle; so — unser sind ilu nas jest, my wszyscy; so — als möglich ile możności; so =e Male als nötig tyle razy ile potrzebne; er ist um so — größer jest o tyle większy; dreimal so — trzy razy, tyle; noch einmal so — jeszcze raz tyle; so und so — tyle a tyle; der so und so =te Teil taka a taka część; so — wie nichts tyle co nic, prawie nic; so — ist gewiß to jest pewne; so — ich erfahren habe o ile się dowiedziałem; so — ich ihn kenne o ile go znam; so — ich höre o ile słyszę; so — ich mich erinnern kann o ile sobie przypomnąć mogę; so — es auch kosten mag niech kosztuje ile chce; so — Geld er auch haben mag ilekolwiek by miał pieniędzy; welch =es Volk ist hier versammelt? co za tłum ludzi zgromadził się tu? um so — mehr tem więcej, tem bardziej; ungeheuer — siła, moc (czego); zu — nadto, za wiele, zanadto, nazbyt; das ist zu —! tego za dużo, za wiele; — zu gut nadto, zanadto dobry; mehr als zu —, allzu — aż nadto, aż nazbyt; was zu —, ist zu — co za dużo, tego za wiele; das ist zu — des Guten za dużo tego dobrego; es ist gleich —, ob . . . to obojętna, czy . . .; er ist — zu groß on jest zanadto wielki, duży; was zu —, ist ungesund co za dużo, to niezdrowo.

Vie'lährig, *adi.* wielokłosisty.

Vie'larm, *sm.* =es, *pl.* =e polip *m.*

Vie'larmig, *adi.* wieloramienny; =er Fluß rzeka odnożysta.

Vie'lartig, *adi.* wieloraki.

Vie'lästig, *adi.* wiele gałęzi mający, rozgałęziony.

Vie'längig, *adi.* wielooki.

Vie'lbändig, *adi.* wielotomowy.

Vie'lbedeutend, *adi.* 1) bardzo ważny, wiele znaczący; 2) wieloznaczny, wiele znaczeń mający.

Vie'lbeinig, *adi.* wielonogi, wiele nóg mający.

Vie'lbeschäftigt, *adi.* bardzo zajęty.

Vie'lbesprochen, *adi.* wiele omawiany.

Vie'lbesucht, *adi.* bardzo uczęszczany.

Vie'lbesungen, *adi.* wiele opiewany.

Vie'lblätt(e)rig, *adi.* wieloliśćny; wielopłatkowy (kwiat).

Vie'blumig, **Vie'blütig**, *adi.* wielokwiatowy.

Vie'brüd(e)rig, *adi.* poliadelficzny.

Vie'deutig, *adi.* wieloznaczny, wiele znaczeń mający; dwuznaczny.

Vie'deutigkeit, *sf. pl.* =en, wieloznaczność *f.*; dwuznaczność *f.*

Vie'leck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wielobok *m.*, wielokąt *m.*, poligon *m.*

Vie'leckig, *adi.* wielokoczny, wielokątny.

Vie'leckmessung, *sf.* poligonometrya *f.*

Vie'lehe, *sf.* wielożeństwo *n.*, poligamia *f.*

Vie'lehig, *adi.* wielożenny, poligamiczny.

Vie'lerfahren, *adi.* wielce doświadczony, wiele doświadczenia mający.

Vie'lerlei, *adi.* wieloraki, wielu rodzajów, sposobów; auf — Art wielorakim, rozmaitym sposobem; *adv.* wielorako.

Vielesserei', *sf.*, **Vie'lessen**, *sn.* obżarstwo *n.*

Vie'lfach, wielokrotny, wiele razy powtórzony; — zusammenlegen w kilkoro złożyć; er ist — gebildet jest wielostronnie wykształcony.

Vie'lfächerig, *adi.* wiele pułek, przedziałek mający; wielokomórkowy (bot.).

Vie'lfältig, *adi.* 1) obacz vielfach; 2) różnoraki.

Vie'lfältigkeit, *sf.* wielorakość *f.*

Vie'lfarbig, *adi.* wielobarwny, różnobarwny, różnokolorowy, polichromowany.

Vie'lfarbigkeit, *sf.* wielobarwność *f.*, różnobarwność *f.*, polichromia *f.*

Vie'lfingerig, *adi.* wielopalczasty.

Vie'lflächig, *adi.* wielościenny.

Vielflügelig, *adi.* wieloskrzydły.

Vielförmig, *adi.* wielokształtny; polimorficzny.

Vielförmigkeit, *sf.* wielokształtność *f.*; polimorfizm *m.*

Vielfosser, *sm.* -s, *pl.* —, mnogopletw *m.*

Vielfraß, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) obżartuch *m.*, żarłok *m.*, pasibrzuch *m.*; 2) rosomak *m.* (zwierzę).

Vielfräßig, *adi.* obacz Gefräßig.

Vielfräßigkeit, *sf.*, **Vielfresserei'**, *sf.* obacz Gefräßigkeit.

Vielfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, wielonóg *m.*; stonóg *m.*, stonogowiec *m.*, stonoga *f.*

Vielfüßig, *adi.* wielonogi.

Vielgattig, *adi.* wielożenny, poligamiczny; mieszanopłciowy.

Vielgeliebt, *adi.* ukochany, wielce ukochany; wielką miłość u ludzi mający.

Vielgenannt, *adi.* głośny.

Vielgeprüft, *adi.* ciężko dotknięty.

Vielgereist, *adi.* ten co wiele podróżował.

Vielgestaltig, *adi.* wielokształtny, polimorficzny.

Vielgestaltigkeit, *sf.* wielokształtność *f.*; polimorfizm *m.*

Vielglied(e)rig, *adi.* wielocłonkowy.

Vielgötterei', *sf.* wielobóstwo *n.*, politeizm *m.*, pogaństwo *n.*

Vielheit, *sf. pl.* -en, wielość *f.*, mnogość *f.*, wielka ilość.

Vielherrschaft, *sf.* wielowładztwo *n.*, wielorządztwo *n.*

Vielhufer, *sm.* -s, *pl.* —, wielokopytne zwierzę.

Vieljährig, *adi.* wieloletny, wieloletni; unsere -e Freundschaft nasza długoletnia, wieloletnia przyjaźń.

Vielkantig, *adi.* wielokątny, wieloboczny.

Vielkapselig, *adi.* wielotorebkowy.

Vielkernig, *adi.* wielopestkowy.

Vielklappig, *adi.* wieloszparowy.

Vielköpfig, *adi.* wielogłowy.

Vielkörnig, *adi.* wieloziarnisty.

Vielklappig, *adi.* wieloklapkowaty.

Vielleicht, *adi.* może, ażali; du hast — recht może masz słuszność; — auch nicht a może i nie; haben Sie — mein Buch czy ma pan może moją książkę; es ist — nicht wahr? ażali jest nieprawdą?

Vielliebchen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) ukochana *f.*; 2) podwójny migdałek.

Vielmal, Vielmals, *adv.* wiele razy, wielekroć; ich danke ihnen — dziękuję panu serdecznie; er läßt euch — grüßen kazał się wam serdecznie ukłonić, was pozdrowić.

Vielmalig, *adi.* wielokrotny, wiele razy powtórzony.

Vielmännerei', *sf.* wielomęstwo *n.*, poliandrya *f.*

Vielmännig, *adi.* wielopłciowy, poliandryczny.

Vielmehr, 1) *adv.* więcej, bardziej, raczej; du lachst und solltest — weinen śmiejesz się a powinieneś raczej płakać; 2) *conj.* przeciwnie, owszem, nawet; hat er sich gebessert? er hat sich — verschlimmert czy on się poprawił? przeciwnie pogorszył się nawet.

Vielnamig, *adi.* mnogoimienny, wiele nazwisk mający.

Vielredend, *adi.* wielomowny, wymowny.

Vielrednerei', *sf.* wielomowność *f.*, wymowa *f.*

Vielredner, *sm.* -s, *pl.* —, gaduła *m.*

Vielsagend, *adi.* ważny, wiele znaczenia w sobie zawierający.

Vielsaitig, *adi.* wielostrunny, wiele strun mający.

Vielsamig, *adi.* mnogonasienny.

Vielsäulig, *adi.* wiele słupów, kolumn mający, wielosłupowy.

Vielschreiber, *sm.* -s, *pl.* —, autor piszący wiele; pismak *m.*

Vielseitig, *adi.* wielostronny, wieloboczny, wszechstronny; -e Kenntnisse wszechstronna wiedza; eine -e Schanze poligon *m.*

Vielseitigkeit, *sf.* wielostronność *f.*

Vielsilbig, *adi.* wielozgłoskowy.

Vielsinnig, *adi.* obacz Vieldeutig.

Vielspaltig, *adi.* wielodzielny (bot. i zool.).

Vielsprachig, *adi.* wielojęzyczny; ein -er Mensch poliglota *m.*

Vielstimmig, *adi.* wiele głosów w sobie mieszczący; ein -es Lied pieśń *f.* na wiele głosów.

Vielteilig, *adi.* z wielu części złożony; -e Größe ilość wielowyrazowa (mat.).

Vieltönig, *adi.* wielogłosowy, politoniczny.

Vieltönigkeit, *sf.* politonia *f.*

Vieltumfassend, *adi.* wiele obejmujący.

Vielverheißend, Vielversprechend, *adi.*, wiele obiecujący.

Vielvermögend, *adi.* wiele mogący, wiele znaczący, wielmożny.

Vielweiberei', *sf.* wielożeństwo *n.*, poligamia *f.*

Vielweibig, *adi.* wielożenny, poligamiczny.

Vielwink(e)lig, *adi.* wielokątny.

Vielwissen, *sn.* -s, uczoność *f.*, nauka *f.*, erudycya *f.*

Vielwissend, *adi.* wiele wiedzący, wiele wiadomości posiadający.

Vielwisser, *sm.* -s, *pl.* —, wielce uczony, erudyt *m.*

Vielwisserei', *sf.*, **Vielwissen**, *sn.* -s, nagromadzenie *n.* wiedzy.

Vielzüngig, *adi.* 1) wielojęzyczny; ein -er Ruf stugębna fama; 2) wielojęzyczny, mówiący wieloma językami.

Vier, *num.* cztery; je — und — cztery a cztery, po czterech; wir waren zu =en byliśmy we czwórkę; mit =en fahren jeździć czwórką; unter — Augen we cztery oczy; auf allen =en gehen łazić na czworakach; in — Teile teilen podzielić na cztery części; es waren unser — było nas czworo, czterech; es ist — (Uhr) jest czwarta godzina.

Vier, *sf.* czwórka.

Vierarmig, *adi.* czteroramienny.

Vierbeinig, *adi.* czteronożny, czworonogi.

Vierblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, 1) czterolist *m.*, czworolist *m.*; wronie oko; 2) czwórka *f.*

Vierblätterig, *adi.* czterolistny, czworolistny.

Vierblumig, *adi.* czterokwiatowy.

Vierblütling, *sm.* =s, *pl.* =e, czteropręcikowa roślina.

Vierbuchstabig, *adi.* czterogłoskowy.

Vierbund, *sm.* =es, **Vierbündnis**, *sn.* =ses, sojusz *m.* w czterech.

Vierdrähtig, *adi.* czterodrutowy; czteronitkowy; ein =es Garn bawełna kręcona z czterech nitek.

Viereck, *sn.* -(e)s, *pl.* =e, czworokąt *m.*, czworobok *m.*, czworogran *m.*, rechtwinkeliges — prostokątny czworobok; verschobenes — romb *m.*, kwadrat ukośny; das — des Zirkels kwadratura *f.* koła.

Viereckig, *adi.* czworokątny, czworoboczny, kwadratowy.

Vieren, *va.* (haben) tylko *part.* geviert rozłupany na czworo.

Vierlei, *adi.* czworaki; auf — Art czworako, czworakim sposobem.

Vierfach, **Vierfältig**, *adi.* poczwórny; um das =e vermehren poczworzyć; er hat das — bezahlt zapłacił poczwórnie; — zusammenlegen złożyć we czworo.

Vierflach, *sm.* -(e)s, *pl.* =e, czworościan *m.*, tetraeder *m.*

Vierflächig, *adi.* czworościenny.

Vierflügelig, *adi.* czteroskrzydły.

Vierfürst, *sm.* =en, *pl.* =en, wielkorządca *m.* czwartej części kraju podległego, tetrarcha *m.*

Vierfüßig, *adi.* 1) czworonożny, czteronożny; 2) =er Vers wiersz czterostopowy.

Vierfüßler, *sm.* =s, *pl.* —, czworonóg *m.*, czworonoga *m.*

Viergespalten, *adi.* rozłupany na czworo.

Viergespann, *sn.* =s, *pl.* =e, czwórka *f.*, zaprząg czterokonny.

Viergestrichen, *adi.* =e Note nuta cztery razy wiązana.

Viergliederig, *adi.* cztery członki mający.

Vierhändig, *adi.* i *adv.* 1) czwororęki, czworo ręczny (zwierzęta); 2) eine =e Sonate sonata na cztery ręce; — spielen grać na cztery ręce.

Vierherrschaft, *sf.* rząd *m.* czterech.

Vierhundert, *num.* czterysta.

Vierhundertste, *adi.* czterechsetny.

Vierjährig, *adi.* czteroletni.

Vierjährlich, *adi.* co cztery lata.

Vierkantig, *adi.* czworograniasty, czworokątny, czworowęgielny.

Vierkantfeile, *sf.* *pl.* =n, piła czworograniasta.

Vierklapfelig, *adi.* **Vierklappig**, *adi.* czterotorebkowy (rośl.).

Vierklauig, *adi.* czterokopytowy.

Vierklappig, *adi.* czterolistny.

Viermal, *adv.* cztery razy, czterykroć.

Viermalig, *adi.* czterokrotny, cztery razy powtórzony; *adv.* czterokrotnie.

Viermännig, **Viermännerig**, *adi.* czteropłciowy, czteropręcikowy.

Vierpfünder, *sm.* =s, *pl.* —, działo czterofuntowe.

Vierpfündig, *adi.* czterofuntowy.

Vierräd(e)rig, *adi.* o czterech kołach, czterokołowy.

Vierreihig, *adi.* o czterech rzędach.

Vierruderig, *adi.* o czterech rzędach wioseł, czworowiosły.

Vierruderer, *sm.* =s, *pl.* —, okręt *m.* o czterech rzędach wioseł.

Viersaitig, *adi.* czterostrunny; =es Instrument tetrachord *m.*

Vierfamig, *adi.* czteronasienny.

Vierfäulig, *adi.* czterosłupowy.

Vierfchrötig, *adi.* krępy, niezgrabny.

Vierfeitig, *adi.* czterostronny; czworoboczny.

Vierfilbig, *adi.* czterozgłoskowy, czterosylabowy.

Vierfitzig, *adi.* o czterech siedzeniach.

Vierfpaltig, *adi.* w czterech miejscach rozłupany, czworoszczepny.

Vierfpänner, *sm.* =s, *pl.* —, powóz czterokonny.

Vierfpännig, *adi.* i *adv.* czterokonny; — fahren jeździć czwórką.

Vierfpitzig, *adi.* czterokańczasty.

Vierftimmig, *adi.* i *adv.* na cztery głosy.

Vierftöckig, *adi.* czteropiątrowy.

Vierftündig, *adi.* czterogodzinny.

Viert, *adv.* wir waren zu — byliśmy we czterech.

Viertägig, *adi.* 1) czterodniowy; =es Fieber czwartaczka *f.*; 2) także: viertäglich, co cztery dni przypadający.

Vierte, *adi.* czwarty; das — Gebot czwarte przykazanie; der — Stand stan czwarty; heute ist der — dzisiaj jest czwarty, dzisiaj mamy czwartego.

Viert(e)halb, *adv.* półczwarta.

Vierteilen, *va.* (haben) dzielić, krajać na cztery

części; ćwiertować, rozćwiertować.

Vie'rteilig, *adi.* czterodzielny.

Vie'rteilung, *sf.* rozcięcie *n.*, dzielenie *n.* na cztery części, ćwiertowanie *n.*

Vie'rtel, *sn.* -s, *pl.* —, ćwierć *f.*, czwarta część, ćwiartka *f.*; — einer Stadt dzielnica *f.* miasta; — des Mondes kwadra *f.* księżyca; drei — Meilen trzy ćwierci mili; gib mir drei — davon daj mi trzy czwarte z tego; ein — Kalb ćwiartka cielęciny; ein — Wein ćwierć litra wina; es iſt drei — (auf) ſieben jest trzy (kwadranse) na siódmą; ein — Jahr kwartał *m.*; fünf — Jahr pięć kwartałów.

Vie'rtelbogen, *sm.* -s, *pl.* -bögen, ćwiartka *f.* (arkusza).

Vie'rtelhundert, *sn.* ćwierć *f.* setki.

Vie'rteljahr, *sn.* -es, kwartał *m.*, ćwierćrocze *n.*

Vie'rteljahrhundert, *sn.* -s, ćwierć *f.* wieku.

Vie'rteljährig, *adi.* kwartalny, trzymiesięczny.

Vie'rteljährlich, *adi.* kwartalny, co kwartał przypadający; *adv.* ich zahle meine Wohnung — płacę kwartalnie za mieszkanie.

Viertelja'hrgehalt, *sm.* -es, kwartalna pensya, płaca, kwartalne *n.*

Viertelja'hrſchrift, *sf.* kwartalnik *m.*

Vie'rtelkilo, *sn.* -s, ćwierć *f.* kilograma.

Vie'rtelkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, czwarta część koła, kwadrant *m.*

Viertelmei'le, *sf.* ćwierć *f.* mili.

Vie'rteln, I. *va.* (haben) obacz vierteilen, II. *vn.* (haben) dieſe Uhr viertelt ten zegar bije kwadranse; das Getreide viertelt gut zboże dobrze sypie, wydaje.

Vie'rtelnote, *sf.* *pl.* -n, ćwiartka *f.*

Vie'rtelpauſe, *sf.* *pl.* -n, pauza ćwierciowa.

Viertelpfu'nd, *sn.* -(e)s, ćwierć *f.* funta.

Viertelſtu'nde, *vf.* *pl.* -n, kwadrans *m.*

Vie'rtelſtündig, *adi.* kwadrans trwający.

Vie'rtelſtündlich, *adv.* co kwadrans.

Vie'rtelakt, *sm.* -es, *pl.* -e, ćwierć *f.* taktu.

Vie'rtelton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, ćwierć *f.* tonu.

Vie'rtelkonne, *sf.* *pl.* -n, ćwierć *f.* beczki.

Vie'rtens, *adv.* po czwarte.

Vie'rung, *sf.* *pl.* -en, kwadratura *f.*, kwadrat *m.*; in der — reiten jeździć w kwadrat.

Vie'rvierteltakt, *sm.* -es, *pl.* -e, takt czterećwierciowy.

Vie'rweghahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kurek *m.* na cztery spusty.

Vie'rweibig, *adi.* czterosłupkowy, czworożenny.

Vie'rwink(e)lig, *adi.* czworokątny.

Vie'rwöchentlich, *adi.* czterotygodniowy.

Vie'rzahl, *sf.* kwaterno *n.* (loterya).

Vie'rzählig, *adi.* podzielny przez cztery.

Vie'rzackig, *adi.* cztery końce mający.

Vie'rzähnig, *adi.* cztery zęby mający, czworozęby, czworozębny.

Vie'rzehig, *adi.* czteropalcowy, czteropalczysty (zool.).

Vie'rzehn, *num.* czternaście; — Tage czternaście dni, dwa tygodnie; heute über — Tage od dziś za dwa tygodnie.

Vie'rzehnender, *sm.* -s, *pl.* —, jeleń *m.* o czternastu rogach.

Vie'rzehntägig, *adi.* czternastodniowy.

Vie'rzehner, *sm.* -s, 1) żołnierz *m.* 14go pułku; 2) wino z roku 1814.

Vie'rzehnjährig, czternastoletni.

Vie'rzeilig, *adi.* czterowierszowy; czterorzędowy (jęczmień).

Vie'rzig, *num.* czterdzieści.

Vie'rziger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) człowiek czterdziestoletni; człowiek mający między czterdzieści a pięćdziesiąt lat; 2) dies geſchah in den — Jahren to się stało w czterdziestych latach; 3) ein Soldat des — Regimentes żołnierz czterdziestego pułku; 4) — Wein wino z czterdziestego roku; 5) rodzaj wysypki.

Vie'rzigjährig, *adi.* czterdziestoletni.

Vie'rzigſte, *adi.* czterdziesty.

Vie'rzigſtel, *sn.* -s, *pl.* —, czterdziestka *f.*, czterdziesta część.

Vie'rzigtägig, *adi.* czterdziestodniowy, czterdziestodzienny; -e Faſtenzeit czterdziestnica *f.*, czterdziesiątnica *f.*

Vie'rzinkig, *adi.* obacz vierzackig.

Vie'rzöllig, *adi.* czterocalowy.

Vigila'nz, *sf.* czujność *f.*

Vigi'lien, *sf.* *pl.* wigilie *pl.*, nabożeństwo wieczorne za zmarłych.

Vigilie'ren, *vn.* (haben) uważać, nadzorować.

Vigne'tte, (wym. winjette), *sf.* *pl.* -n, winieta *f.*

Vigno'lesſchiene, (wym. winjol . . .), *sf.* *pl.* -n, szyna *f.* szerokostopowa, szyna *f.* wignola.

Vigo'gne, (wym. wigonje), *sf.* *pl.* -n wigoń *m.*

Vigo'gnewolle, *sf.* wigoń *m.*

Viktua'lien, *spl.* wiktuały *pl.*, żywność *f.*, rzeczy jadalne, zasób *m.*, zasoby spożywcze.

Viktua'lienhändler, *sm.* *pl.* —, handlarz *m.* wiktuałami.

Viktua'lienhandlung, *sf.* *pl.* -en, handel *m.* wiktuałów.

Vika'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wikaryusz *m.*, wikary *m.*

Vikaria't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wikaryat *m.*

Vikarie'ren, *vn.* (haben) zastępywać.

Viktoria! *interj.* zwycięstwo! *n.*

Vi'lla, *sf.* *pl.* Villen, willa *f.*, domek letni, wiejski pałacyk.

Villegiatu'r, (wym. wiledżiatur), *sf. pl.* =en, willegiatura *f.*, wiledziatura *f.*, letni pobyt.

Vi'llenviertel, *sn.* =s, dzielnica *f.* wil.

Vindikatio'n, *sf.* domaganie *n.* się, dochodzenie prawne własności, windykacya *f.*

Vindizie'ren, *va.* (haben) domagać się, przyznawać sobie co, dochodzić prawnie własności, windykować.

Vio'le, *sf. pl.* =n, 1) fiołek *m.*; 2) altówka *f.*, wiola *f.*

Viole'tt, *adi.* fioletowy, fiołkowy.

Violi'nbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, smyczek *m.*

Violi'nduett, *sn.* =es, *pl.* =e, duet *m.* na skrzypce.

Violi'ne, *sf. pl.* =n, skrzypce *pl.*; die erſte — ſpielen grać pierwszy głos skrzypcowy; (przen.:) zadawać ton; der Himmel hängt voller =n przyszłość przedstawia się różowo.

Violi'nfutteral, *sn.* =s, *pl.* =e, futerał *m.*, skrzynka *f.* na skrzypce.

Violini'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, skrzypek *m.*, wiolinista *m.*

Violi'nkaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, obacz Violinfutteral.

Violi'nkoncert, **Violi'nkonzert**, *sn.* =es, *pl.* =e, koncert *m.* na skrzypce i koncert na skrzypcach, skrzypcowy.

Violi'nnoten, *sf. pl.* nuty *pl.* na skrzypce.

Violi'nquartett, *sn.* =es, *pl.* =e, kwartet smyczkowy.

Violi'nſaite, *sf. pl.* =n, struna skrzypcowa.

Violi'nſchlüſſel, *sm.* =s, *pl.* —, klucz wiolinowy.

Violi'nſchule, *sf. pl.* =n, szkoła skrzypcowa.

Violi'nſpieler, *sm.* =s, *pl.* —, skrzypek *m.*

Violi'nſtimme, *sf. pl.* =n, głos skrzypcowy, głos wiolinowy.

Violi'nvirtuoſe, *sm.* =en, *pl.* =n, wirtuoz skrzypek *m.*

Violonce'll, (wym. wiolonczell) *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wiolonczela *f.*, basetla *f.*

Violoncelli'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, wiolonczelista *m.*, basetlista *m.*

Vi'per, *sf. pl.* =n, żmija *f.*

Vi'perbiß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, ukąszenie *n.* żmii.

Vi'per(n)gift, *sn.* =es, jad *m.* żmii.

Vi'pergras, *sn.* =es, żmijowiec *m.*, żmijownik *m.*

Vipe'rnatter, *sf. pl.* =n, żmija czarna.

Virgi'nia, *sf. pl.* =s, **Virgi'niazigarre**, *sf. pl.* =n, (wym. wirdżinia) cygaro *n.* wirżynja.

Viri'lſtimme, *sf.* głos wirylny.

Virtuo'ſe, *sm.* =n, *pl.* =n, wirtuoz *m.*, mistrz *m.*, artysta *m.*

Virtuo'ſin, *sf pl.* =nen, wirtuozka *f.*, mistrzyni *f.*, artystka *f.*

Virtuo'ſenhaft, *adi.* i *adv.* mistrzowski, po mistrzowsku.

Virtuo'ſenhaftigkeit, *sf.* **Virtuo'ſenſchaft**, *sf.*, **Virtuo'ſentum**, *sn.* =s, **Virtuoſitä't**, *sf.* wirtuozowstwo *n.*, mistrzowstwo *n.*, artyzm *m.*

Vi'ſa, *sn.* =s, *pl.* =s, wiza *f.*, poświadczenie urzędowe (na paszportach).

Viſie'r, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) mizówka *f.*, przeziernik *m.*, szparomierz *m.*, przedoblicze *n.*, część szyszaka zakrywająca twarz; 2) cel *m.*, celownik *m.* (u strzelby); 3) blaszka prostopadła na każdym z dwóch końców dyoptry (astron.).

Viſie'ren, *va.* (haben) 1) celować, mierzyć; 2) przemierzać (beczki, statki); 3) wizować, położyć wizę, poświadczyć urzędownie.

Viſie'rer, *sm.* =s, *pl.* —, urzędnik mierzący naczynia.

Viſie'rkorn, *sn.* =(e)s, cel *m.* (u strzelby).

Viſie'rkunſt, *sf.* sztuka *f.* mierzenia, wizerowania.

Viſie'rlinie, *sf. pl.* =n, wizura *f.*

Viſie'rmaß, *sn.* =es, laska wizyrowa do mierzenia objętości beczek.

Viſie'rung, *sf.* 1) wizowanie *n.*, wiza *f.*; 2) celowanie *n.*, mierzenie *n.*

Viſio'n, *sf. pl.* =en, widzenie *n.*, przewidzenie *n.*, urojenie *n.*, wizya *f.*

Viſionä'r, *sm.* =s, *pl.* =e, miewający *m.* wizye, dziwowid *m.*, wizyoner *m.*

Viſitatio'n, *sf. pl.* =en, zwiedzanie *n.*, przegląd *m.*, wizytacya *f.*, inspekcya *f.*, rewizya *f.*, oględziny *pl.*

Viſitatio'nsrecht, *sn.* =es, prawo *n.* wizytacyi.

Viſitatio'nsreiſe, *sf. pl.* =n, podróż wizytacyjna, inspekcyjna.

Viſita'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, wizytator *m.*, rozpatrywacz *m.*, badacz *m.*, śledca *m.*

Viſi'te, *sf. pl.* =n, odwiedziny *pl.*, wizyta *f.*

Viſi'tenkarte, **Viſi'tkarte**, *sf. pl.* =n, bilet wizytowy, karta wizytowa.

Viſi'tenkartentäſchchen, *sn.* =s, *pl.* —, portfel *m.* na bilety wizytowe, karnet *m.*

Viſi'tſtube, *sf. pl.* =en, **Viſi'tenzimmer**, *sn.* =s, *pl.* —, pokój bawialny, bawialnia *f.* salon *m.* = Beſuchzimmer.

Viſi'tentag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* odwiedzin, wizyt, dzień *m.* przyjęcia = Beſuchtag.

Viſitie'ren, *va.* (haben) 1) rewidować, przeglądać, poszukiwać; 2) wizytować, zwiedzać, odwiedzać.

Vi'ſta, *sf.* widok; zahlen Sie à — zapłać pan przy prezentacyi.

Vi'ſum, *sn.* =(s), *pl.* =ſa, i =s, obacz Viſa.

Vita'l, *adi.* żywotny.

Vitalitä't, *sf.* żywotność *f.*

Vitrio'l, *sm.* =(e)s, witryol *m.*, kwas siarkowy; blauer — siny kamień, siarkan *m.* miedzi; grüner — (Eiſenvitriol) siarkan *m.* żelaza, koperwas *m.*; weißer — siarkan *m.* cynku; roter — siarkan *m.* kobaltu.

Vitrio'lartig, *adi.* witryolowy.

Vitrio'lbleierz, *sn.* =es, *pl.* =e, siarkan *m.* ołowiu.

Vitrio'lerz, *sn.* =es, *pl.* =e, siarkan mineralny.

Vitrio'lgeiſt, *sm.* =es, wyskok *m.* witryolu.

Vitrio'lhaltig, *adi.* zawierający witryol.

Vitrio'lhütte, *sf. pl.* -n, warzelnia *f.* witryolu, fabryka *f.* kwasu siarkowego.

Vitrio'lig, *adi.* obacz vitriolhaltig.

Vitriolisie'ren, *va.* (haben) siarczyć, witryolizować.

Vitrio'löl, *sn.* -s, olej witryolowy, kwas siarkowy zredukowany.

Vitrio'lſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, koperwas *m.*, siarkan *m.* miedzi.

Vitrio'lſäure, *sf.* kwas siarczany.

Vitrio'lſiederei, *sf. pl.* -en,

Vitrio'lwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Vitriolhütte.

Vi'tsbohne, *sf. pl.* -e, fasola zwykła.

Viva'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, mały zwierzyniec, vivarium *n.*

Vi'vat, *interj.* wiwat, niech żyje! — der König niech żyje król!

Vi'vat, *sn.* -s, *pl.* -s, wiwat *m.*; nicht 'enden wollende -s nieskończone wiwaty.

Viviſektio'n, *sf. pl.* -en, wiwisekcya *f.*

Vizina'lbahn, *sf. pl.* -en, kolej poboczna, drugorzędna.

Vließ, Vließ, *sn.* -es, *pl.* -e, runo; das goldene — złote runo, order *m.* złotego runa; Ritter vom goldenen — kawaler *m.* złotego runa.

V. M. skrócenie na vorigen Monats zeszłego miesiąca.

Vo'gel, *sm.* -s, *pl.* Vögel, 1) ptak *m.*; kleiner — ptaszek *m.*; — Strauß struś *m.*; die Vögel ptactwo *n.*; Vögel ſchießen strzelać na ptaki; Vögel fangen, ſtellen, łowić ptaki, nastawiać sidła na ptaki; Naturgeſchichte der Vögel ornitologia *f.*; jedem — gefällt ſein Neſt każdy ptak własne gniazdo chwali; man erkennt den — am Gefieder, an den Federn znać ptaka z pierza, poznać pana po cholewach; friß — oder ſtirb masz wóz i przewóz; nach und nach baut der — ſein Neſt nie odrazu Rzym zbudowano; wie der — ſo das Ei jaki pan taki kram; ihm iſt ſo wohl, wie dem — im Hanfſamen jest mu tak dobrze, jak u pana Boga za piecem, używa jak pies w studni, we wszystko opływa, na niczem mu nie zbywa; (przen.:) der — iſt ausgeflogen ulotnił się ptaszek; 2) ptak *m.*, kurek *m.* (z drzewa do którego strzelają); (przen.:) den — abſchießen trafić w sedno, wyjść najlepiej, zyskać najwięcej; 3) er hat einen — (albo Sparren) ma bzika; 4) ein luſtiger — figlarz *m.*, swawolnik *m.*, frant *m.*, szpak *m.*; ptaszek *m.*, chytry, obrotny człowiek *m.*; 5) motyl *m.*, Nachtvogel ćma *f.*

Vo'gelartig, *adi.* ptakowaty.

Vo'gelbauer, *sn.* i *sm.* klatka *f.*; ptaszyniec *m.*, ptaszarnia *f.*

Vo'gelbeerbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, jarząb *m.*, drzewo jarzębowe.

Vo'gelbeere, *sf. pl.* -n, jarzębina *f.*, jarzębie jagody.

Vo'gelbeize, *sf.* polowanie *n.* ze sokołami, sokolnictwo *n.*

Vö'gelchen, *sn.* -s, *pl.* —, ptaszek *m.*, ptaszeczek *m.*, ptaszątko *n.*, ptaszę *n.*, ptaszyna *f.*; ſie iſt wie ein — je jak ptaszek, jak kanarek; ich habe ein — davon ſingen hören słyszałem już coś o tem, dzwoniło mi o tem w uszach.

Vo'geldeuter, *sm.* -s, *pl.* —, wróżbita *m.* z ptaków, wróżący *m.*, ptaszowieszczek *m.* augur *m.*

Vogeldeuterei', *sf.* **Vo'geldeutung**, *sf.* wróżba *f.* z ptaków.

Vo'geldunſt, *sm.* śrut *m.* ptasi; brok *m.*

Vo'gelei, *sn.* -es, *pl.* -er, ptasie jaje.

Vo'geleidechſe, *sf. pl.* -n, pterodaktyl *m.* skamieniałe zwierzę przedpotowe.

Vo'gelfang, *sm.* -(e)s, ptasznictwo *n.*, łów *m.* ptaków.

Vo'gelfänger, *sm.* -s, *pl.* —; ptasznik *m.*

Vo'gelflinte, *sf. pl.* -n, ptaszniczka *f.*, strzelba *f.* na ptaki.

Vo'gelflöte, *sf. pl.* -n, gwizdawka *f.* na ptaki.

Vo'gelflug, *sm.* -(e)s, lot *m.* ptaków.

Vo'gelfrei, *adi.* wyjęty z pod prawa; jmnden für — erklären ogłosić kogo wyjętym z pod prawa, banitą.

Vo'gelfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, ptaszyniec *m.*, ptasinóg *m.*, ptasia stopa (rośl.).

Vo'gelfutter, *sn.* ptasie jadło, żób *m.*

Vo'gelgarn, *sn.* -es, siatka *f.* na ptaki, wnik *m.*

Vo'gelgeſang, *sm.* -es, śpiew *m.* ptaków.

Vo'gelgeſchrei, *sn.* -es, skrzek *m.* ptaków.

Vo'gelhandel, *sm.* -s, handel *m.* ptakami.

Vo'gelhändler, *sm.* -s, *pl.* —, ptasznik *m.*, handlarz *m.* ptaków.

Vo'gelhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, ptaszarnia *n.*, ptaszyniec *m.*, klatka *f.*

Vo'gelhecke, *sf. pl.* -n, ptaszyniec *m.*, kojec *m.* do mnożenia się ptactwa.

Vo'gelherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, boisko ptasznicze, gaik *m.*, półko *n.*, nęcisko *n.* gumienko *n.*, (gdzie ptaszniki sieci zakładają).

Vo'geljagd, *sf.* polowanie *n.* na ptaki.

Vo'gelkenner, *sm.* -s, *pl.* —, znawca *m.* ptaków, ornitolog *m.*

Vo'gelkirſchbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, śliwa ptasza, trześnia *f.*

Vo'gelkirſche, *sf. pl.* -n, obacz Vogelkirſchbaum.

Vo'gelklaue, *sf. pl.* -n, 1) ostroga ptasia (w mózgu); 2) obacz Vogelfuß.

Vo'gelknöterich, *sm.* -s, *pl.* -e, rdest ptasi, sporysz *m.*, wróble języczki, szczotki *pl.*

Vo'gelkraut, *sn.* -es, *pl.* -kräuter, ptasia mięta.

Vo'gelkunde, *sf.* ornitologia *f.*, nauka *f.* o ptakach.

Vo'gelkundige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, ornitolog *m.*, uczony znawca ptaków.

Vo'gelleicht, *adi.* lekki jak ptaszek.

Vo'gelleim, *sm.* =(e)s, lep ptasi.

Vo'gelmiere, *sf. pl.* =n, mokrzyca *f.* (rośl.).

Vo'gelmilbe, *sf. pl.* =n, ptaszyniec *m.*

Vo'gelmilch, *sf.* śniedek *m.*, śniedka *f.* (rośl.).

Vo'gelmiſt, *sm.* =es, ptasze łajno.

Vö'geln, *va.* i *vn.* spółkować.

Vo'gelneſt, *sn.* =es, *pl.* =er, ptasze gniazdo.

Vo'gelnetz, *sn.* =es, *pl.* =e, sidła *pl.*, siatka *f.* na ptaki.

Vo'gelorgel, *sf. pl.* =n, pozytywka *f.*

Vo'gelperſpektive, *sf.* widok *m.* z góry; aus der — z góry (patrząc).

Vo'gelpfeife, *sf. pl.* =n, obacz Vogelflöte.

Vo'gelruf, *sm.* =es, *pl.* =e, wołanie *n.* ptaka.

Vo'gelſchau, *sf.* obserwowanie *n.* lotu ptaków.

Vo'gelſchauer, *sm.* =s, *pl.* —, augur *m.*

Vo'gelſcheuche, *sf. pl.* =n, straszydło *n.* na ptaki; er ſieht wie eine — aus wygląda jak straszydło.

Vo'gelſchießen, *sn.* =s, 1) strzelanie *n.* do ptaków; 2) strzelanie *n.* do kurka.

Vo'gelſchlag, *sm.* =(e)s, obacz Vogelgeſang.

Vo'gelſchlinge, *sf. pl.* =n, sidła *pl.* na ptaki.

Vo'gelſchrot, *sn.* =(e)s, obacz Vogeldunſt.

Vo'gelſkelett, *sn.* =es, *pl.* =e, szkielet ptasi.

Vo'gelſtange, *sf. pl.* =n, drąg kurkowy; żerdź *f.*

Vo'gelſtellen, *sn.* =s, ptasznictwo *n.*, łowienie *n.* ptaków.

Vo'gelſteller, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Vogelfänger.

Vo'gelſtrich, *sm.* =(e)s, *pl.* ciąg *m.* ptaków.

Vo'gelwahrſager, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Vogeldeuter.

Vo'gelwahrſagerei, *sf.* ob. Vogeldeuterei.

Vo'gelwärter, *sm.* =s, *pl.* —, hodowca *m.* ptaków, ptacznik *m.*

Vo'gelweibchen, *sn.* =s, *pl.* —, samiczka *f.*

Vo'gelwicke, *sf. pl.* =n, rodzaj koniczyny.

Vo'gelzucht, *sf.* hodowla *f.* ptaków.

Vo'gelzunge, *sf. pl.* =n, 1) ptasi język; 2) skamieniały ząb rybi; 3) rdest *m.*, ptasi język (rośl.).

Vö'g(e)lein, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Vögelchen.

Vo'gler, *sm.* =s, *pl.* —, ptasznik *m.*

Vogt, *sm.* =(e)s, *pl.* **Vögte**, 1) gubernator *m.*, namiestnik *m.*, naczelnik *m.* jakiegoś okręgu; 2) wójt *m.*, sędzia *m.*; 3) dozorca *m.* więzienia; 4) kasztelan *m.*, zarządca *m.* zamku.

Vogtei', *sf. pl.* =en, 1) namiestnictwo *n.*; 2) wójtostwo *n.*; 3) więzienie *n.*; 4) kasztelania *f.*

Voka'bel, *sf. pl.* =n, słówko *n.*, wyraz *m.*, wokabuł *m.*

Voka'belbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, wokabularz *m.*

Vokabula'rium, *sn.* =s, *pl.* =rien, spis *m.* wokabułów.

Voka'l, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, samogłoska *f.*

Voka'l, **Vokal=**, *adi.* głosowy: samogłoskowy; do śpiewu.

Voka'laulaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przydech *m.* (gram).

Voka'lauslaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zakończenie samogłoskowe.

Vokaliſatio'n, **Vokaliſie'rung**, *sf. pl.* =en, wokalizacya *f.*

Voka'liſch, *adi.* głosowy.

Vokaliſie'ren, II. *va.* (haben) 1) wokalizować; 2) śpiewać ćwiczenia głosowe.

Vokali'ſmus, *sm.* wokalizm *m.*

Voka'lkoncert, **Voka'lkonzert**, *sn.* =es, *pl.* =e, koncert wokalny, głosowy.

Voka'lmuſik, *sf.* muzyka wokalna, śpiew *m.*

Voka'lſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, frazes muzyczny.

Vokatio'n, *sf. pl.* =en, powołanie *n.*, skłonność *f.*, wokacya *f.*

Voka'tiv, *sm.* =s, *pl.* =e, wołacz *m.* (piąty przypadek w odmienianiu).

Volie're, (wym.: woljer), *sf. pl.* =n, ptaszyniec *m.*, ptaszarnia *n.*

Volk, *sn.* =(e)s, *pl.* Völker, 1) lud *m.*, naród *m.*, ludność *f.*, nacya *f.*; jene Völker ſind ſchon ziviliſiert tamtenarody już są cywilizowane; im Munde des =es w ustach ludu; ein Kind des =es dziecko *n.* ludu; das gemeine — pospólstwo *n.*, czerń *f.* gmin *m.*; das —, und der Adel lud i szlachta; er iſt im =e ſehr beliebt jest u ludu bardzo lubiany, jest bardzo popularny; er ſtammt aus dem =e pochodzi z ludu; ein Haufen gemeinen =es tłuszcza *f.*; unter das — bringen, beim =e einführen rozpowszechnić u ludu; ins — bringen stać się popularnym; es kommt viel =es zuſammen zbiera się wielki tłum narodu; vor allem =e przed wszystkimi, coram publico; das — der Philoſophen naród filozofów; ein wunderlich — die Weiber! dziwny naród te kobiety! =es Stimme, Gottes Stimme głos ludu głos Boga; 2) (Kriegsvolk) wojsko *n.*, załoga *f.*; 3) stado *n.*; ein — Rebhühner stado *n.* kuropatw.

Volkarm, *adi.* bezludny, nieludny, niezaludniony.

Völkchen, *sn.* =s, *pl.* —, ludek *m.*

Völkerbeherrſcher, *sm.* =s *pl.* —, władca *m.* ludu.

Völkerbeſchreibung, *sf. pl.* =en, etnografia, etnologia *f.*

Völkerfriede, *sm.* =s, pokój *m.* ludów, pokój powszechny.

Völkergeſchichte, *sf.* historya *f.* ludów, historya powszechna

Völkerkunde, *sf.* etnologia, *f.*, nauka *f.* o ludach, narodach.

Völkermarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, targowisko *n.* ludów.

Völkerrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* narodów, prawo międzynarodowe.

Völkerrechtlich, *adi.* odpowiedni prawu międzynarodowemu.

Völkerschaft, *sf. pl.* -en, naród *m.*, lud *m.*, plemię *n.*

Völkerschlacht, *sf. pl.* -en, walka *f.*, bitwa *f.*, narodów, ludów.

Völkerstraße, *sf.* droga światowa.

Völkerwanderung, *sf. pl.* -en, wędrówka *f.* narodów, ludów.

Volkleer, *adi.* bezludny, pusty.

Volkreich, *adi.* ludny, zaludniony.

Volksaberglaube, *sm.* -ns, przesąd *m.* ludu, pospólstwa.

Volksabstimmung, *sf.* powszechne głosowanie, plebiscyt *m.*

Volksanführer, *sm.* -s, *pl.* przewódca *m.* ludu.

Volksangelegenheit, *sf. pl.* -en, sprawa *f.* narodu.

Volksanwalt, *sm.* -es, *pl.* -anwälte, obrońca *m.* ludu.

Volksart, *sf.* zwyczaj ludowy.

Volksaufruhr, **Volksaufstand**, *sm.* -es, powstanie *n.* ludu, rokosz *m.*, insurekcya *f.*

Volksaufwiegler, *sm.* -s, *pl.* —, wichrzyciel podburzający lud.

Volksausdruck, *sm.* -es, *pl.* -ausdrücke, wyrażenie ludowe.

Volksausgabe, *sf. pl.* -en, wydanie ludowe.

Volksbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel ludowa, powszechna.

Volksbank, *sf. pl.* -en, bank ludowy.

Volksbeliebt, *adi.* popularny.

Volksbeschluß, *sm.* -sses, *pl.* -schlüsse, uchwała ludowa, plebiscyt *m.*

Volksbewaffnung, *sf.* wzbrojenie *n.* ludu.

Volksbewegung, *sf.* powstanie *n.*, poruszenie *n.* ludu; ruch ludowy.

Volksbibliothek, *sf. pl.* -en, biblioteka ludowa.

Volksbildung, *sf.* oświata ludowa.

Volksblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, pismo *n.*, gazeta ludowa.

Volksbrauch, *sm.* -es, *pl.* -bräuche, zwyczaj ludowy, narodowy.

Volkscharakter, *sm.* -s, charakter narodowy, narodowość *f.*

Volksdichter, *sm.* -s, *pl.* —, poeta ludowy, z ludu, dla ludu; poeta narodowy.

Volksdichtung, *sf. pl.* -en, poezya ludowa, poemat ludowy.

Volkserhebung, *sf.* obacz Volksaufruhr.

Volkserziehung, *sf.* wychowanie *n.* ludu.

Volksetymologie, *sf.* etymologia ludowa.

Volksfeind, *sm.* -es, *pl.* -e, nieprzyjaciel *m.*, wróg *m.* ludu.

Volksfeindlich, *adi.* przeciwny ludowi.

Volksfest, *sn.* -es, *pl.* -e, zabawa ludowa; uroczystość narodowa.

Volksfreund, *sm.* -es, *pl.* -e, przyjaciel *m.* ludu, demagog *m.*

Volksfreundlich, *adi.* przyjaźny, życzliwy ludowi.

Volksführer, *sm.* -s, *pl.* —, przywódca *m.* ludu, demagog *m.*

Volksgarten, *sm.* -s, *pl.* -garten, ogród publiczny.

Volksgebrauch, *sm.* -es, *pl.* -gebräuche, obacz Volksbrauch.

Volksgeist, *sm.* -es, duch ludowy, narodowy.

Volksgenossenschaft, *sf. pl.* -en, narodowość *f.*

Volksgenoß, *sm.* -ssen, *pl.* -ssen, współziomek *m.*, rodak *m.*, kompatryota *m.*

Volksgesang, *sm.* -es, *pl.* -sänge, pieśń *f.*, śpiew ludowy, narodowy.

Volksgeschrei, *sn.* -es, krzyk *m.* ludu.

Volksglaube(n), *sm.* -ns, wiara *f.* ludu, ludowa.

Volksgunst, *sf.* łaska *f.* ludu.

Volkshaufe(n), *sm.* -ns, *pl.* —, gromada *f.*, kupa *f.* ludu, tłuszcza *f.*, czerń *f.*

Volksheer, *sn.* -es, *pl.* -e, armia ludowa.

Volksheim, *sn.* -s, gmach *m.* dla ludu, pałac ludowy.

Volksherrschaft, *sf.* ludowładztwo *n.*, gminowładztwo *n.*, rząd demokratyczny, demokracya *f.*

Volkshymne, *sf. pl.* -n, hymn narodowy, ludowy.

Volksklasse, *sf. pl.* -n, klasa *f.* ludu.

Volkskrankheit, *sf. pl.* -en, choroba nagminna.

Volkskrieg, *sm.* -(e)s, wojna narodowa.

Volksküche, *sf. pl.* -n, tania kuchnia, kuchnia ludowa.

Volkskunde, *sf.* etnologia *f.*, ludoznawstwo *n.*

Volksleben, *sn.* -s, życie ludowe.

Volkslehrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel ludowy.

Volkslehrerin, *sf. pl.* -nen, nauczycielka ludowa.

Volksliebe, *sf.* miłość *f.* ludu; miłość do ludu; popularność *f.*

Volkslied, *sn.* -es, *pl.* -er, pieśń ludowa.

Volksmann, *sm.* -es, *pl.* -männer, ludowiec *m.*; człowiek popularny; demokrata *m.*

Volksmärchen, *sn.* -s, *pl.* —, baśń ludowa, gminna.

Volksmäßig, *adi.* stosowny do ludu, popularny; — machen popularyzować.

Volksmäßigkeit, *sf.* popularność *f.*

Volksmeinung, *sf.* opinia *f.* ludu.

Volksmelodie, *sf. pl.* -n, arya, melodya ludowa.

Volksmenge, *sf.* tłum *m.*; ludność *f.*

Volksname, *sm.* -ns, *pl.* -n, nazwisko, imię narodowe.

Volkspoesie, *sf.* obacz Volksdichtung.

Volksrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* ludu.

Volksredner, *sm.* -s, *pl.* —, mowca ludowy, trybun *m.*

Volksregierung, *sf.* rząd demokratyczny.

Volksrepräsentant, *sm.* -en, *pl.* -en, obacz Volksvertreter.

Volksrepräsentanz, *sf. pl.* -n, obacz Volksvertretung.

Volkssache, *sf.* sprawa *f.* ludu, narodu.

Volkssage, *sf. pl.* -n, podanie ludowe, gminne.

Volksschicht, *sf. pl.* -en, warstwa *f.* ludu; die unteren -en niższe warstwy.

Volksschrift, *sf. pl.* -en, pismo ludowe.

Volksschriftsteller, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz ludowy.

Volksschule, *sf. pl.* -n, szkoła ludowa.

Volksschullehrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel ludowy.

Volksschullehrerin, *sf. pl.* -nen, nauczycielka ludowa.

Volksschulwesen, *sn.* -s, szkolnictwo ludowe.

Volkssouveränität, *sf.* panowanie *n.* ludu, prawo *n.* ludu do rządzenia.

Volkssprache, *sf.* język *m.*, mowa ludowa, dyalekt *m.*

Volksstamm, *sm.* -es, *pl.* -stämme, plemię *n.*, rasa *f.*

Volksstimme, *sf.* głos *m.*, zdanie *n.*, opinia *f.* ludu; — ist Gottes Stimme głos ludu głos Boga.

Volksstimmung, *sf.* usposobienie *n.* (umysłów) ludu.

Volksstück, *sn.* -es, *pl.* -e, sztuka ludowa.

Volkstracht, *sf. pl.* -en, narodowy strój, ubiór.

Volkstribun, *sm.* -s, *pl.* -en, trybun *m.*, obrońca *m.* ludu, przywódca *m.* ludu.

Volkstum, *sn.* -s, narodowość *f.*

Volkstümelei', *sf.* udawanie *n.* uczuć narodowych.

Volkstümlich, *adi.* narodowy, rodzimy; ludowy, popularny.

Volkstümlichkeit, *sf.* narodowość *f.*, właściwość narodowa, rodzimość *f.*; popularność *f.*

Volksunruhen, *sf. pl.* zaburzenia ludowe.

Volksunterricht, *sm.* -(e)s, oświata ludowa.

Volksverein, *sm.* -es, *pl.* -e, stowarzyszenie ludowe.

Volksversammlung, *sf. pl.* -en, zebranie, zgromadzenie ludowe, narodowe, wiec *m.*

Volksvertreter, *sm.* -s, *pl.* —, przedstawiciel *m.*, zastępca *m.*, reprezentant *m.* ludu, narodu.

Volksvertretung, *sf.* zastępstwo *n.*, reprezentacya *f.* ludu, narodu.

Volksweise, *sf. pl.* -n, arya, melodya ludowa.

Volkswille, *sm.* -ns, wola *f.* narodu.

Volkswirt, *sm.* -es *pl.* -e, ekonomista *m.*

Volkswirtschaft, *sf.* gospodarstwo społeczne, ekonomia społeczna, polityczna.

Volkswirtschaftlich, *adi.* ekonomiczny, społeczny.

Volkswirtschaftslehre, *sf.* nauka *f.* o ekonomii społecznej, politycznej, ekonomia społeczna.

Volkswut, *sf.* gniew *m.* ludu.

Volkszahl, *sf.* ludność *f.*

Volkszähler, *sm.* -s, *pl.* —, ten co sporządza spis ludności.

Volkszählung, *sf.* spis *m.*, obliczenie *n.* ludności.

Voll, *adi.* i *adv.* 1) *a)* pełny, pełno; ganz — bis oben gefüllt napełniony, wypełniony, napchany; über und über — przepełniony; (beladen) obładowany; zum Erdrücken — natłoczony; das Theater war ganz — teatr był szczelnie zapełniony; die Tramway ist — tramway jest pełny, zapełniony; — Staub pełen kurzu, pokryty kurzem; Ihr Rock ist — Flecken pana surdut pełen plam, całkiem zaplamiony; er ist — Schweiß jest zalany potem; das Geld mit -en Händen hinauswerfen wyrzucać pieniądze pełnemi garściami; ein -es Glas pełna szklanka; ein -es Maß pełna miarka; — machen napełnić; — gießen, schenken nalać pełno, do pełna; — werden napełnić, zapełnić się; ein Glas — Wein pełna szklanka wina; der -e Mond pełnia *f.* księżyca; der Mond ist — księżyc jest w pełni; der Baum ist — i -er Früchte drzewo ma pełno owoców, drzewo jest pokryte owocami; ein Arm — naręcze *n.*; eine Hand — garść *f.*; ein Mund — haust *m.*; den Mund — nehmen blagować; einen Löffel — pełną łyżkę; ein Teller — pełny talerz; er hat den Kopf — Dummheiten jemu tylko głupstwa w głowie; jmndm die Ohren — schreien zakrzyczeć kogo, wrzeszczeć, że aż uszy bolą; die ganze Stadt ist — davon całe miasto o tem mówi; ich bin noch ganz — davon jestem jeszcze całkiem przejęty tem; aus -er Kehle, aus -em Halse schreien, wrzeszczeć na całe gardło; aus -er Brust, aus -em Herzen z całej piersi, z całego serca; mit -en Händen pełnemi rękoma; in -en Zügen trinken pić wielkimi haustami; mit -en Segeln fahren jechać z rozpiętymi żaglami; aus dem Vollen schöpfen czerpać z pełnego; wes das Herz — ist, des geht der Mund über co w sercu to i na ustach; *b)* voller i — pełen; -er Mut pełen odwagi; er ist -er Schulden jest pełen długów, jest zadłużony; der Tisch liegt -er Papiere stół zawalony papierami; das Buch ist -er Fehler ta książka jest pełną błędów, ta książka ma pełno błędów; die Straßen sind -er Leute ulice przepełnione ludźmi; -er Schlaf sein być sennym, rozespanym, śpiącym; -er Freude sein być pełen radości; er ist -er Freundlichkeit jest pełen uprzejmości; *c)* sich — machen zasmarować, zapaskudzić się; die Hosen — machen zrobić do majtek; 2) *a)* (ganz) cały, całkowity, całkowicie; (vollständig) zupełny; eine -e Woche cały, pełny tydzień; die -e Summe pełna kwota, pełna suma; die -e Ladung cały ładunek; -e Rüstung pełna zbroja; das ist der -e Preis to jest pełna cena; — bezahlen całkowicie zapłacić,

wir können die Goldstücke nicht für — annehmen nie możemy przyjąć tych złotówek za pełne; etw. für — ansehen uważać co za pełnowartościowe; eine Summe — machen uzupełnić kwotę; zaokrąglić sumę; die Ware hat kein -es Gewicht ten towar nie doważa, niespełna waży; das Maß — machen przebrać miarkę; um das Unglück — zu machen na domiar nieszczęścia; um das Maß seiner Grausamkeiten — zu machen na dopełnienie, na domiar swych okrucieństw; die -e Wahrheit cała, całkowita prawda; mit -em Rechte z zupełną słusznością; jmndm die —e Gerechtigkeit widerfahren lassen oddać komu sprawiedliwość; er ist -e fünfzig Jahre alt ma skończonych pięćdziesiąt lat; im -en Laufe w pełnym biegu; im -en Galopp w szybkim pędzie, cwałem; mit -er Hochachtung z pełnym szacunkiem; in -er Blüte stehen być w pełnym kwiecie; in -er Arbeit wśród roboty; im -en Ernst całkiem poważnie, na seryo; im -en Sinne des Wortes w całem tego słowa znaczeniu; er gilt noch nicht für — nie bierze się go jeszcze na seryo; d) es schlägt — bije godzina; 3) (rund) pełny; ein -es Gesicht pełna twarz; ein -er Busen pełny biust; okrągła pierś; eine -e Stimme pełny głos; 4) sich — trinken upić się, napić się do dziurki; -er Mund red't aus Herzensgrund pijany mówi prawdę.

Vollauf, *adv.* dosyć, podostatkiem, z okładem, po uszy; alles — haben mieć wszystkiego podostatkiem; — zu tun haben mieć roboty po uszy.

Vollbäckig, *adi.* pyzaty, pełnolicy.

Vollbad, *sn.* -es, *pl.* -bäder, kąpiel całkowita, wanna *f.*

Vollbahn, *sf. pl.* -en, kolej główna.

Vollbart, *sm.* -es, *pl.* -bärte, pełna broda.

Vollbauer, *sm.* -s, *pl.* -n, kmieć *m.*

Vollberechtigt, *adi.* całkowicie uprawniony.

Vollbesitz, *sm.* -es, pełne posiadanie; im — seiner Kräfte w pełni sił.

Vollblut, *sm.* -es, zawodnik *m.*, koń *n.* czystej rasy, krwi, pełnej krwi.

Vollblütig, *adi.* krwisty.

Vollblütigkeit, *sf.* krwistość *f.*

Vollblutpferd, *sn.* -es, *pl.* -e, koń *m.* czystej rasy.

Vollbringen, vollbringe, vollbringst, vollbrachte, habe vollbracht, *va.* wypełnić, uskutecznić, dokonać, dokończyć, sprawić; ein Verbrechen — dokonać zbrodni; es ist vollbracht! już dokonane, skończone! gute Werke — dokonywać dobrych czynów; etw. leicht — dokonać czego z łatwością.

Vollbringer, *sm.* -s, *pl.* —, wykonawca *m.*, dokonywacz *m.*

Vollbringung, *sf.* wypełnienie *n.*, dokonanie *n.*, uskutecznienie *n.*, dokończenie *n.*

Vollbrüstig, **Vollbusig**, *adi.* o pełnych, bujnych piersiach, piersisty.

Vollbürger, *sm.* -s, *pl.* —, całkowicie uprawniony obywatel.

Vollbürtig, *adi.* rodzony, z jednego ojca i jednej matki.

Volldocht, *sm.* -es, *pl.* -e, knot okrągły.

Volldruck, *sm.* -(e)s, pełne ciśnienie.

Volldruckmaschine, *sf. pl.* -n, maszyna parowa bez rozprężenia.

Vollenden, I. *va.* (haben) dokończyć, zupełnie ukończyć, wykończyć; er hat seine Laufbahn vollendet zakończył karyerę; er hat vollendet skończył, umarł; II. vollendet, *pp.* i *adi.* skończony, ukończony, dokonany; doskonały; ein -er Redner skończony, doskonały mowca; eine -e Tatsache dokonany fakt.

Vollends, *adi.* zupełnie, całkiem, do szczętu; das hat ihn — zu Grunde gerichtet to go zniszczyło do szczętu; — austrinken dopić; — ausleſen doczytać; wenn er nun — erführe . . . jeśli by się jeszcze w dodatku dowiedział . . .; und wenn er nun — sagt . . . a gdy on nawet powie . . .

Vollendung, *sf.* ukończenie *n.*, dokończenie *n.*, wykończenie *n.*; dopełnienie *n.*, wykonanie *n.*; doskonałość *f.*; das Werk ist der — nahe dzieło jest na ukończeniu; einer Sache — geben, etw. zur — bringen wykończyć co; das Bild ist mit bewundernswerter — gearbeitet obraz ten jest wykończony z podziwienia godną doskonałością.

Vollendungstermin, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, termin *m.* ukończenia.

Voller, 1) obacz voll 1) *b*); 2) **Voller**, *sn.* -s, odgłos jawny (w opukiwaniu).

Völlerei', *sf. pl.* -en, obżarstwo *n.*, opilstwo *n.*, pijaństwo *n.*

Vollführen, *va.* (haben) obacz Vollbringen.

Vollgatter, *sn.* -s, *pl.* —, system *m.* pił w tartakach drzewnych.

Vollgefühl, *sn.* -s, poczucie *n.*; im -e seiner Würde w poczuciu swej godności.

Vollgehalt, *sm.* -(e)s, pełna zawartość.

Vollgenuß, *sm.* -sses, *pl.* -genüsse, pełne używanie; im — seiner Rechte w pełnem posiadaniu swoich praw.

Vollgepfropft, **Vollgestopft**, *adi.* przepełniony, nabity.

Vollgesang, *sm.* -es, chór *m.*

Vollgewalt, *sf.* pełna władza.

Vollgewicht, *sn.* -es, pełna waga.

Vollgewinn, *sm.* -(e)s, czysty zysk.

Vollgültig, *adi.* zupełną wartość mający, ważny; eine -e Münze moneta pełnowartościowa; eine -e Entschuldi-

gung ważne usprawiedliwienie.

Vollgültigkeit, *sf.* zupełna wartość; ważność *f.*

Vollhaarig, *adi.* włochaty, wołochaty; =es Tuch wołochate sukno.

Vollhaltig, *adi.* o pełnej zawartości.

Vollheit, *sf.* pełność *f.*

Vollhering, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, śledź niewypatroszony.

Vollhufig, *adi.* zrosłe kopyta mający, kłębkowe kopyta mający.

Vollhüfner, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Vollbauer.

Völlig, I. *adi.* 1) zupełny, dokładny, prawdziwy; =e Freiheit zupełna wolność; =es Vertrauen zupełne zaufanie; ein =er Narr zupełny głupiec; die =e Größe dokładna wielkość; das =e Maß dokładna miara; eine =e Niederlage prawdziwa klęska; im =en Staate erscheinen wystąpić w całej paradzie, w galowym stroju, =er Ablaß zupełny odpust; 2) = dickleibig; II. *adv.* zupełnie, całkiem, całkowicie, zgoła, do szczętu; eine — unreife Frucht całkiem niedojrzały owoc; er ist schon — hergestellt już zupełnie wyzdrowiał; er hat es — abgeschlagen odmówił bezwarunkowo; ich bin nicht — Ihrer Meinung nie podzielam w całości pańskiego zdania.

Völligkeit, *sf.* (rzadko używany) = Volleibigkeit.

Vollinhaltlich, *adv.* co do słowa.

Volljährig, *adi.* pełnoletni.

Volljährigkeit, *sf.* pełnoletność *f.*

Vollklang, *sm.* =(e)s, pełne brzmienie; — der Reime dźwięczność *f.* rymów.

Vollkommen, *adi.* 1) zupełny, kompletny, doskonały skończony; Gott ist — Bóg jest doskonałym; ein =er Hofmann skończony dworzanin; eine =e Schönheit skończona piękność; =e Gewalt pełna, bezwzględna, absolutna władza; =e Freiheit (zu)pełna wolność; seine Freude war — jego radość była zupełna, kompletna; mit =er Hochachtung z doskonałym szacunkiem; — machen udoskonalić, wydoskonalić; — werden udoskonalić, wydoskonalić się; *adv.* er ist — frei jest zupełnie wolny; etw. — kennen znać coś dokładnie; 2) dostatni, suty; szeroki, wygodny; der Mantel ist — płaszcz jest suty, wygodny; 3) = dickleibig, volleibig.

Vollkommenheit, *sf. pl.* =en, doskonałość *f.*; er hat es zur — gebracht doprowadził do doskonałości; sie besitzt alle möglichen =en posiada wszystkie możliwe zalety, przymioty.

Vollkörnig, *adi.* ziarnisty.

Vollkraft, *sf.* (zu)pełna siła; energia *f.*; in der — der Jugend w pełnej sile młodości.

Vollkräftig, *adi.* pełen siły, energiczny.

Vollkugel, *sf. pl.* =n, pełna kula.

Volleibig, *adi.* otyły, dobrej tuszy.

Volleibigkeit, *sf.* otyłość *f.*, dobra tusza, opasłość *f.*

Vollmacht, *sf. pl.* =en, pełnomocnictwo *n.*, upoważnienie *n.*, plenipotencya *f.*; jmndm — geben upoważnić kogo; ohne — handeln działać bez upoważnienia, bez autoryzacyi; gerichtliche — pełnomocnictwo sądowe.

Vollmachtgeber, *sm.* =s, *pl.* —, mocodawca *m.*

Vollmachthaber, **Vollmachtträger**, *sm.* =s, umocowany *m.*, upełnomocniony *m.*

Vollmachtsblankett, *sn.* =es, *pl.* =e, blankiet *m.* pełnomocnictwa.

Vollmilch, *sf.* mleko niezbierane.

Vollmond, *sm.* =(e)s, pełnia *f.* księżyca; heute ist — dzisiaj księżyc jest w pełni.

Vollmondsgesicht, *sn.* =es, *pl.* =er, twarz *f.* jak księżyc w pełni, pełna twarz.

Vollpfropfen, *va.* (haben) sich den Kopf mit lateinischen Brocken — nabić sobie głowę łaciną; sich den Magen — przeładować sobie żołądek.

Vollsaftig, *adi.* soczysty, pełen soku; krwisty.

Vollsaftigkeit, *sf.* soczystość *f.*

Voll-saufen, sich —, saufe mich voll, säufst dich voll, soff sich voll, habe mich vollgesoffen, *vr.* nażłopać się, opić się.

Vollschiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, okręt *m.* o trzech masztach.

Voll-schlagen, schlage, schlägst, schlägt, schlug voll, habe vollgeschlagen, *va.* sich den Leib — przejeść się, przeładować sobie żołądek; jmndm den Buckel — zbić kogo na kwaśne jabłko, dać komu kije; die Uhr hat vollgeschlagen zegar wybił godzinę.

Vollständig, I. *adi.* zupełny, dokładny, całkowity, kompletny; eine =e Versammlung posiedzenie plenarne; =er Erfolg pełne powodzenie, pełny sukces; =e Finsternis zupełna ciemność; das ist ein =er Unsinn to jest kompletna niedorzeczność; die Sammlung ist noch nicht — zbiór nie jest jeszcze kompletny; er besitzt kein =es Wörterbuch nie posiada dokładnego słownika; — machen uzupełnić, dopełnić, kompletować; um das Unglück — zu machen dla dopełnienia nieszczęścia; ein =er Begriff dokładne pojęcie; II. *adv.* zupełnie, dokładnie, całkowicie, kompletnie; der Wagen ist — besetzt wóz jest kompletnie przepełniony; ich habe die Rechnung — bezahlt zapłaciłem całkowicie rachunek; bitte mir das Werk — zu liefern proszę o dostawienie mi tego dzieła w komplecie, w całości.

Vollständigkeit, *sf.* zupełność *f.*, dokładność *f.*, kompletność *f.*, całkowitość *f.*; die — des Werkes wird verbürgt ręczy się za dokładność dzieła.

Vo'llſtimmig, *adi.* i *adv.* na wszystkie głosy; =es Tonſtück symfonya *f*

Vo'llſtimmigkeit, *sf.* pełnogłośność *f.*

Vo'llſtopfen, I. *va.* (haben) napchać, natkać; II. ſich — *vr.* (haben) napchać się, obeżreć, obuchać się.

Vollſtre'ckbar, *adi.* wykonalny.

Vollſtre'ckbarkeit, *sf.* wykonalność *f.*

Vollſtre'cken, *va.* (haben) wykonywać, wykonać, dokonać; ein Urteil — wykonać wyrok; das Todesurteil an jmndm — wykonać na kim karę śmierci.

Vollſtre'cker, *sm.* =s, *pl.* —, wykonawca *m.*

Vollſtre'ckerin, *sf.* *pl.* =nen, wykonawczyni.

Vollſtre'ckung, *sf.* *pl.* =en, wykonanie *n.*

Vollſtre'ckungsbefehl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozkaz *m.* wykonania.

Vo'lltönend, *adi.* głośno dźwięczący; dobitny, pełny.

Vo'llwangig, *adi.* pełnolicy, pełny w twarzy, pyzaty.

Vo'llwertig, *adi.* pełnowartościowy.

Vo'llwichtig, *adi.* ważny, doważający; eine =e Münze moneta doważająca, ważna, której do wagi nic nie brakuje; ein =er Grund ważny powód.

Vo'llwichtigkeit, *sf.* ważność *f.*; doważanie *n.*, dowaga *f.*

Vo'llzählig, *adi.* i *adv.* kompletny, zupełny, cały; — machen uzupełnić, skompletować; jetzt ſind wir — verſammelt teraz jesteśmy w komplecie.

Vo'llzähligkeit, *sf.* komplet *m.*, kompletność *f.*, zupełność *f.*, całość *f.*

Vollzie'hen, I. vollziehe, vollziehſt, vollzog, habe vollzogen *va.* wykonywać, wykonać, spełniać; ein Urteil — wykonać wyrok; einen Befehl — wykonać, spełnić rozkaz; die Ehe — dokonać małżeństwa; II. vollziehend, *ppr.* i *adi.* wykonawczy; die =e Gewalt władza wykonawcza.

Vollzie'hen, *vn.* =s, **Vollzie'hung**, *sf.* *pl.* =en, wykonanie *n.*, spełnienie *n.*; sankcya *f.*, ratyfikacya *f.*; — der Ehe wykonanie *n.* małżeństwa.

Vollzie'her, *sm.* =s, *pl.* —, wykonawca *m.*, egzekutor *m.*

Vollzie'herin, *sf.* *pl.* =nen, wykonawczyni *f.*, egzekutorka *f.*

Vollzie'hungsbefehl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozkaz egzekucyjny.

Vollzie'hungsrat, *sm.* =es, rada wykonawcza.

Vollzie'hungsgewalt, *sf.* władza wykonawcza.

Vollzu'g, *sm.* =(e)s, obacz Vollziehen.

Volonta'r, *sm.* =s, *pl.* =e, ochotnik *m.*, wolontaryusz *m.*

Volt, *sn.* =s, *pl.* -e, miara *f.* natężenia prądu elektrycznego, wolt *m.*, jednostka *f.* siły elektrobodźczej.

Vo'ltaiſch, *adi.* =e Säule stos *m.* Wolty; =er Stromkreis woltaiczny obieg prądu; =e Bogenlampe woltaiczna lampa łukowa.

Vo'lte, *sf.* *pl.* =en, 1) obrót *m.*, wolta *f.*, zmiana *f.* kroku (u koni); 2) die — ſchlagen woltę zrobić, przerzucić kartę, paluszkować.

Voltigeu'r, (wym.: woltiżör), *sm.* =s, *pl.* =e i =s, woltyżer *m.*; linoskoczek *m.*

Voltigie'ren, (wym.: -żiren), *vn.* (haben) woltyżować.

Voltigie'rkunſt, *sf.* sztuka *f.* woltyżowania.

Vo'ltmeter, *sm.* =s, *pl.* —, **Voltame'ter**, *sm.* =s, *pl.* —, woltomierz *m.*, wolt(o)metr *m.*, woltametr *m.*

Volubitä't, *sf.* płynność *f.* (w mówieniu), zwinność *f.* (języka).

Volu'm, *sn.* =s, *pl.* =e, **Volu'men**, *sn.* =s, *pl.* =mina, pojemność *f.*, bryłowatość *f.*, objętość *f.*

Volu'matom, *sn.* =s, *pl.* =e, objętość niedziałkowa, atomowa.

Volumetrie', *sf.* miareczkowanie *n.*

Volume'triſch, *adi.* =e Analyſe analiza objętościowa, miareczkowany rozbiór.

Volu'mgeſetz, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo objętościowe.

Volu'mgewicht, *sn.* =es, objętość specyficzna.

Voluminö's, *adi.* obszerny, szeroki, duży, przestrzenny; =es Gut towar przestrzenny.

Volu'mvergrößerung, **Volu'mzunahme**, *sf.* powiększenie *n.* się objętości.

Volu'te, *sf.* *pl.* =en, ślimacznica *f.* (architek.)

Volu'tfeder, *sf.* *pl.* =n, sprężyna zwijana.

Volu'tſattel, *sm.* =s, *pl.* =ſättel, siodło *n.* sprężyny zwiniętej.

Vom, skrócenie = von dem.

Vomie'ren, *vn.* (haben) wymiotować, womitować = brechen.

Vomiti'v, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, środek *m.* na wymioty = Brechmittel.

Von, *praep.* (z *dativ.*) 1) ze, z; ich komme — Warſchau przyjeżdżam z Warszawy; ich komme vom Lande przyjeżdżam ze wsi; ich habe das — London bezogen sprowadziłem to z Londynu; er iſt vom Dache gefallen spadł z dachu; er iſt — Krakau gebürtig jest rodem z Krakowa; ich komme vom Hauſe przychodzę z domu; — Herzen gern z całego serca; nimm das — der Wand weg weź to ze ściany; vom Berge ſteigen schodzić z góry; — weitem z daleka; — außen z zewnątrz; — innen z wewnątrz, z wnętrza; — da stąd; — dort stamtąd; — dannen gehen, ziehen odejść skąd, porzucić jakie miejsce; — hinnen gehen, ſcheiden, odejść, pożegnać, rozłączyć się z kim; — hinten z tyłu; — oben z góry; — weitem zdaleka; — neuem na nowo; — unten z dołu; zehn Meilen — hier dziesięć mil stąd; 2) od, o; — jmndm fortgehen odejść od kogo; ich komme — der Tante wracam od

ciotki; was willst du — mir? czego chcesz odemnie? ich habe — ihr einen Brief erhalten otrzymałem od niej list; grüße ihn — mir pozdrów go odemnie; wir können nichts — ihm erwarten nie możemy się niczego spodziewać od niego, po nim; jmndn — etw. befreien uwolnić kogo od czego; er ist frei — jeder Schuld jest wolny od wszelkiej winy; Unterstützungen — jmndm empfangen przyjmować wsparcia od kogo: die Revolution zieht — Warschau her rewolucya ciągnie od Warszawy; die Karpathen trennen Galizien — Ungarn Karpaty dzielą Galicyę od Węgier; — Krakau bis Lemberg od Krakowa do Lwowa; — drei bis fünf od trzeciej do piątej; 3) der Herr vom Hause pan domu; der König — Polen król polski; der Erzbischof — Posen arcybiskup poznański; ein Abgesandter vom König poseł, ambasador królewski, króla; 4) ein Freund — mir mój przyjaciel, jeden z moich przyjaciół; eins — meinen Büchern jedna z moich książek; der Beste — allen najlepszy ze wszystkich; essen Sie — diesem Kuchen jedz pan z tego placka; zehn — hundert dziesięć od sta; 5) ein Ring — Gold złota obrączka; eine Bank — Stein ławka kamienna; 6) ein Franzose — Geburt Francuz z urodzenia; ein Mann — edlem Geschlecht mąż ze szlacheckiego rodu; — Adel szlacheckiego rodu, szlachcic *m.*; vom Stande wysokiego stanu; ein Mann — starkem Körperbau mąż silnej budowy ciała; — schlechten Sitten złych obyczajów; ein Teufel — einem Weibe dyabeł kobieta; 7) eine Frau — fünfzig Jahren pięćdziesięcioletnia kobieta; ein Graben — drei Meter Breite rów na trzy metry szeroki; eine Summe — hundert Kronen kwota stu koron; eine Familie — acht Personen rodzina z ośmiu osób; eine Gesellschaft — fünfzig Personen towarzystwo pięćdziesięciu osób; ein Korps — 100.000 Mann stutysięczny korpus; ein Verlust — zehn Kronen strata dziesięciu koron; eine Sache — großem, geringem Werte rzecz wielkiej, małej wartości; 8) — Natur z natury, z usposobienia; ein Spieler — Profession gracz z zawodu, zawodowy gracz; — Gottes Gnaden z Bożej łaski; 9) die Welt wird — Gott regiert Bóg rządzi światem; er ist — armen Eltern (geboren) pochodzi z ubogich rodziców; 10) ein Gedicht — Goethe wiersz Goethego; ein Bild — Rubens obraz Rubensa; ein Kind — seiner ersten Frau dziecko z pierwszej żony; 11) (über, betreffend) o; ich habe — ihm gehört słyszałem o nim; man spricht schon — der Sache już mówią o tej sprawie; die ganze Stadt spricht davon całe miasto mówi o tem; er kann — Glück sagen może to uważać za szczęście; Menschen, — denen wir voraussetzen ludzie, o których przypuszczamy; 12) das war ein Fehler — ihm w tem jego błąd, w tem zbłądził; es ist nicht recht — dir to niesłusznie z twojej strony; das war bloß ein Versehen — ihm to tylko omyłka z jego strony; 13) — nun an, odtąd; — der Zeit an od tego czasu, począwszy od tego czasu; — morgen an od jutra; — heute ab od dzisiaj; — Jugend an od młodości; — Klein auf od maleńkości; — Grund aus z gruntu; — Grund aus kennen znać gruntownie, dokładnie; — alters her z dawnych czasów; — Rechts wegen po sprawiedliwości; — morgen bis abend od rana do wieczora; — Fall zu Fall od wypadku do wypadku, od jednego razu do drugiego; — Zeit zu Zeit od czasu do czasu; — Stunde zu Stunde z godziny na godzinę; — Tag zu Tag z dnia na dzień; — Haus zu Haus od domu do domu; — Stadt zu Stadt od miasta do miasta; — Wort zu Wort od słowa do słowa; zum Preise — . . . bis . . . w cenie od . . . do . . .; — vorn anfangen zacząć na nowo; 14) jmndm etw. — seinem Gehalt abziehen odciągnąć komu co z pensyi; ich habe es — dort abgeschrieben odpisałem to z tamtąd; ich muß mich — diesem Lärm erholen muszę przyjść do siebie po tym hałasie; ich habe es — ihm gehört słyszałem to od niego; erzählen — opowiadać o; kaufen — kupić u; leihen — pożyczyć od, u; leiden — cierpieć od; — Sinnen kommen tracić zmysły; er lebt — seiner Hände Arbeit żyje z pracy rąk własnych; er lebt — seinen Einkünften żyje ze swoich dochodów; er erwachte — dem Lärm zbudził się z powodu krzyku; ich kenne das — Hörensagen znam to ze słychu; ich ruhe — der Arbeit spoczywam po robocie; reden, schreiben, sprechen — mówić, pisać, czytać o; unterscheiden — odróżnić od; 15) — selbst sam, samo, samo z siebie, dobrowolnie; er kam — selbst przyszedł dobrowolnie; das versteht sich — selbst to się samo przez się rozumie; das Licht ging — selbst aus świeca sama zgasła.

Voneina'nder, *adv.* jedno od drugiego, oddzielnie; — brechen przełamać, rozłamać; — schneiden rozciąć; — bringen, — reißen rozerwać, rozłączyć; — gehen rozpadać, rozlazić się.

Vonnö'ten, *adv.* potrzeba; dies ist mir — trzeba mi tego; etw. — haben potrzebować czego.

Vonstatten, *adv.* obacz statten.

Vor, I. *praep.* (z *dativ.* na pytanie wo? z *accus.* na pytanie wohin?) 1) (o miejscu)

przed; er ſteht — der Tür stoi przed drzwiami; ſtelle das — die Tür postaw to przed drzwi; jmndn — die Tür werfen wyrzucić kogo za drzwi; — dem Hauſe przed domem; er wohnt — dem Tore mieszka za bramą; — das Tor gehen iść przed bramę, iść na bramę; — Moskau pod Moskwą; das Monument — ſich haben mieć pomnik przed sobą; — meinen Augen przed mojemi oczyma, w mojej obecności; — den Augen der Welt w oczach świata, przed światem, wobec świata; ihr Bild ſchwebt mir immer — Augen obraz jej stoi mi zawsze przed oczyma; er wurde — den Richter geführt stawiono go przed sędzią; eine Sache — den Richter bringen wytoczyć sprawę przed sąd; — Gott wobec Boga; — Gott und — den Menſchen wobec Boga i ludzi; — jmndm hergehen chodzić po przed kogo, wyprzedzić kogo; — jmndm den Hut ziehen kłaniać się komu, zdjąć przed kim kapelusz; — jmndn hintreten przystąpić do kogo; all die Sachen liegen — dir wszystkie te rzeczy leżą przed tobą; jmndm etw. — die Füße werfen rzucić komu coś przed nogi; jmndm eine Kugel — den Kopf ſchießen strzelić komu kulką w łeb; jmndn — den Kopf ſtoßen obrazić kogo, dotknąć kogo; jmndm den Kopf — die Füße legen ściąć kogo; jmndn — ſich laſſen przyjąć kogo, puścić kogo przed swoje oblicze; das habe ich noch — mir tom sobie jeszcze przedsięwziął, to mi jeszcze pozostaje do zrobienia; was haſt du —? jakie masz zamiary, plany? was haſt du für heute abend —? co robisz dziś wieczór? das gehört — das Forum der Lehrer to należy przedłożyć nauczycielom, to trzeba przedłożyć przed forum nauczycieli; — der Hand tymczasem, tymczasowo, na teraz, obecnie; ſich — Anker legen zarzucić kotwice; — Anker liegen stać, leżeć w porcie; 2) (o czasie) — Tagesanbruch przed świtem; — zehn Uhr przed dziesiątą; — Mitternacht przed północą; am Tage — dem Geburtsfeſte w dzień przed urodzinami; — der Sitzung przed posiedzeniem; es iſt fünf Minuten — zwei jest za dziesięć minut druga; — deiner Ankunft przed twoim przyjazdem; — dem Empfang dieſes Briefes przed otrzymaniem niniejszego listu; er ſteht — dem Bankerott stoi przed bankructwem; — der Zeit przed czasem, przedwcześnie; — der Zeit bezahlen płacić z góry, anticipando; — einem Monat przed miesiącem; — ungefähr zehn Jahren przed laty mniej więcej dziesięciu; — Jahren przed laty; heute — vierzehn Tagen przed czternastu dniami, przed dwoma tygodniami; — Ablauf der Friſt przed upływem terminu; — einiger Zeit przed niejakim czasem; — einigen Jahren przed kilku laty; — einigen Tagen przed kilku dniami; — kurzem niedawno, onegdaj; — alters przed wiekami; 3) Schritt — Schritt krok za krokiem, stopniowo, ostrożnie; Stück — Stück sztuka za sztuką, sztuka po sztuce; 4) — allem, — allen Dingen przedewszystkiem; — allem mußt du darauf ſehen przedewszystkiem musisz baczyć na to; er hat das — den übrigen voraus ma to przed innymi, w tem innych przewyższa; ich tue es am Morgen — allem anderen robię to z rana przed wszystkiem innem, to jest pierwsza moja czynność z rana; er liebt ihn — allen Kindern kocha go więcej od wszystkich dzieci; ich habe ihn — allen lieb lubię go nadewszystkich; ſich — allen auszeichnen wyszczególnić się przed wszystkimi; Recht geht — Macht prawo idzie przed siłą; 5) — Hunger ſterben umrzeć z głodu; — Durſt vergehen ginąć z pragnienia; — Wut berſten pękać ze złości; — Freude weinen płakać z radości; — Kälte zittern trząść się z zimna; 6) Achtung — jmndm haben mieć przed kim, dla kogo szacunek; Achtung — dem Geſetze uszanowanie wobec ustawy; Furcht — dem Tode obawa przed śmiercią; Schutz — der Kälte ochrona przed zimnem; — etw., — jmndm ſchützen obronić od czego, od kogo; ich bin — ihm nicht ſicher nie jestem pewny przed nim i od niego; der Ekel — dem Häßlichen obrzydzenie dla brzydoty; ich habe einen Abſcheu — ihm mam wstręt do niego; es ekelt mir — ihm brzydzę się go, brzydzę się nim; es iſt mir bange — ihm boję się go; ſich — jmndm verbergen ukrywać się przed kim; keine Geheimniſſe — jmndm haben nie mieć tajemnic przed kim; ich warne dich — ihm ostrzegam ciebie przed nim; hüte dich — ihm strzeż się go; — jmndm kriechen, ſich — jmndm demütigen płaszczyć, upokarzać się przed kim; — jmndm fliehen uciekać przed kim; ich will — ihm Ruhe haben chcę mieć spokój od niego; 7) — ſich gehen odbyć się, odbywać się; — ſich hin ſprechen gadać, mruczeć coś do siebie; etw. — ſich bringen porobić oszczędności; II. *adv.* 1) naprzód; rechten Fuß —! prawa noga naprzód! 2) nach wie — teraz jak i dawniej, wprzódy, przedtem, zawsze jak teraz; 3) obacz vorher; III. —, *sn.* das Vor und Nach przedtem i potem; da iſt kein Vor noch Zurück tu niema wyjścia.

Vora'b, *adv.* (zastarzały) przedewszystkiem.

Vo'rabend, *sm.* -s, wilia *f.*, wigilia *f.* jakiego dnia.

Vo'radamitiſch, *adi.* przedadamowy.

Vo'r=ahnen, *vn.* (haben) przeczuć; ich ahnte es vor przeczułem to, miałem to przeczucie.

Vo'rahnung, *sf. pl.* =en, przeczucie *n.*

Vora'n, *adv.* naprzód, przodem, na przodzie, dalej; nur immer —! tylko dalej naprzód.

Vora'n=eilen, *vn.* (ſein) wyprzedzać, wyprzedzić.

Vora'n=gehen, gehe, gehſt, ging voran, bin vorangegangen, *vn.* iść naprzód; poprzedzać; przodkować; mit gutem Beiſpiele — dawać dobry przykład; laß ihn — puść go naprzód; eine Vorrede geht voran poprzedza przedmowa.

Vora'n=laſſen, laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ voran, habe vorangelaſſen, *va.* puścić przodem, naprzód, dać wyprzedzić.

Vora'n=laufen, laufe, läufſt, läuft, lief voran, bin vorangelaufen, *vn.* biedz naprzód.

Vora'n=reiten, reite, reiteſt, ritt voran, bin vorangeritten, *vn.* jechać konno przodem, wyprzedzić konno.

Vora'n=ſchicken, *va.* (haben) posłać naprzód; umieścić na przodzie, poprzedzać; einem Werke eine Biographie — poprzedzić dzieło życiorysem.

Vo'ranſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, kosztorys *m.*, preliminarz *m.*, budżet *m.*

Vora'n=ſchreiten, ſchreite, ſchreiteſt, ſchreitet, ſchritt voran, bin vorangeſchritten, *vn.* iść naprzód, przodem, kroczyć przodem, przodkować.

Vo'ranſtalt, *sf. pl.* =en, 1) przygotowanie *n.*; 2) zakład przygotowawczy.

Vora'n=ſtellen, *va.* (haben) postawić na przodzie; (przen.:) wywyższyć.

Vo'ranzeige, *sf. pl.* =n, doniesienie tymczasowe.

Vo'rarbeit, *sf. pl.* =en, robota, praca przygotowawcza, przedwstępna, przygotowanie *n.*

Vo'r=arbeiten, I. *va.* i *vn.* (haben) pracować naprzód; przygotować, przysposobić; pokazywać komu naprzód jak ma robić; er hat ſchon für morgen vorgearbeitet on już zrobił część jutrzejszej roboty; du mußt mir — damit ich es nachmachen kann musisz mi pokazać, jak ty to robisz, bym mógł ci dorównać.

Vo'rarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, przodownik *m.*

Vo'rariſch, *adi.* przedaryjski.

Vo'rarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Vorderarm.

Vo'rärmel, *sm.* =s, *pl.* —, zarękawek *m.*

Voran'ſ, *adv.* obacz Voran.

Voran's, *adv.* 1) (örtlich) i zeitlich) naprzód; das mußt du — bedenken to musisz naprzód obmyślić; ich ſchickte ihn — przysłałem go naprzód; 2) ſeinem Alter — ſein być nad wiek dojrzałym; er hat einige Stunden vor uns — o parę godzin jest przed nami, wyprzedzi nas o parę godzin; er hat viel vor mir — przewyższa mnie pod wieloma względami, w tem ma przedemną pierszeństwo; als wenn er etw. — hätte jak gdyby mu się coś należało, jak gdyby miał na to przywilej; es hat keiner etw. vor dem anderen — wszyscy są sobie równi; 3) zum —, — naprzód, z góry, przedtem; vielen Dank im — z góry serdeczne podziękowania; ich bin ſchon im — Ihrer Zuſtimmung gewiß już naprzód, z góry pewien jestem pańskiego zezwolenia; im — zahlen płacić z góry; im — empfinden przeczuć.

Voran's=bedenken, bedenke, bedenkſt, bedachte voraus, habe vorausbedacht, *va.* obmyślić z góry, naprzód, rozmyślić, premedytować.

Voran's=bedingen, bedinge, bedingſt, bedang voraus, habe vorausbedungen, wymówić naprzód, z góry; ich habe mir dies Recht vorausbedungen wymówiłem sobie z góry to prawo.

Voran's=beſtimmen, *va.* (haben) z góry przeznaczyć, oznaczyć, predestynować.

Voran'sbeſtimmung, *sf.* przeznaczenie *n.*, los *m.*, predestynacya *f.*

Voran's=bezahlen, *va.* (haben) płacić, zapłacić z góry, zaliczać.

Voran'sbezahlung, *sf.* zapłata *f.* z góry, zaliczka *f.*

Voran's=datieren, *va.* (haben) położyć wcześniejszą datę, antydatować.

Voran's=eilen, *vn.* (ſein) pędzić przodem.

Voran's=empfangen, empfange, empfängſt, empfängt, empfing voraus, habe vorausempfangen, *va.* otrzymać naprzód, z góry.

Voran's=empfinden, empfinde, empfindeſt, empfand voraus, habe vorausempfunden, *va.* przeczuwać, przeczuć.

Voran's=fahren, fahre, fährſt, fuhr voraus, bin vorausgefahren, *vn.* jechać naprzód, przodem.

Voran's=gehen, gehe, gehſt, ging voraus, bin vorausgegangen iść naprzód, przodem, na czele; poprzedzać.

Voran's=haben, *va.* (haben) eine Tagesreiſe vor jmdm — mieć dzień drogi przed kim; vor jmdm etw. — mieć przed kim pierwszeństwo.

Voran's=laufen, *vn.* obacz Voranlaufen.

Voran'snahme, *sf.* zaliczka *f.*, antycypacya *f.*

Voran's=nehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm voraus, habe vorausgenommen brać z góry, wziąć z góry; antycypować.

Voran's=ſagen, *va.* (haben) przepowiadać, przepowiedzieć, powiedzieć z góry.

Voran'sſagung, Voran'sſage, *sf.* przepowiednia *f.*, wróżba *f.*

Voran's=ſchicken, *va.* (haben) posłać naprzód, przodem; wypowiedzieć, zauważyć naprzód; den Boten hat man vorausgeſchickt posłano przodem posłańca; dies vorausgeſchickt, gehen wir zur Sache

to zauważywszy, przystąpmy do rzeczy.

Voran'ſ-ſehen, ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah voraus, habe vorausgeſehen, *va.* przewidzieć, przewidywać; das war vorauszuſehen to było do przewidzenia.

Voran'ſ-ſein, bin, biſt, iſt, war voraus, bin vorausgeweſen, *vn.*; er iſt ſchon weit voraus już jest daleko przed nami, już nas znacznie wyprzedził.

Voran'ſ-ſetzen, *va.* (haben) przypuszczać, założyć, mniemać, z góry sądzić; dies vorausgeſetzt w tem przypuszczeniu, dajmy na to; ich ſetze voraus przypuszczam; das ſetzt eine böſe Abſicht voraus to dowodzi złego zamiaru.

Voran'ſetzung, *sf. pl.* -en, przypuszczenie *n.*; założenie *n.*, mniemanie *n.*; hipoteza *f.*; in der — w przypuszczeniu, w mniemaniu; in der —, daß ... w przypuszczeniu, że ...

Voran'ſicht, *sf. pl.* -en, przewidzenie *n.*, oczekiwanie *n.*; gegen alle — wbrew wszelkiemu oczekiwaniu.

Voran'ſichtlich, *adi.* i *adv.* dający się przewidzieć, prawdopodobny; er wird es — machen on to prawdopodobnie zrobi.

Voran'ſ-wiſſen, weiß, weißt, weiß, wußte voraus, habe vorausgewußt, *va.* z góry wiedzieć, przewidzieć.

Voran'ſzahlung, *sf.* obacz Vorausbezahlung.

Vor'bau, *sm.* -es, *pl.* -e, wystająca część budowy; wykusz *m.*

Vor'-bauen, *va.* (haben) budować tak, aby wystawało; zabudować na przodzie czego; (przen.:) zapobiegać, zaradzić czemu.

Vor'bauung, *sf.* budowanie *n.* przed czem; (przen.:) zapobieżenie *n.*, zaradzenie *n.*

Vor'bedacht, *sm.* -(e)s, przezorność *f.*, rozmyślność *f.*; mit — rozmyślnie; ohne — bez rozmysłu, nieumyślnie.

Vor'bedächtig, 1) *adi.* ein -er Menſch przezorny, ostrożny człowiek; 2) *adv.* rozmyślnie.

Vor'-bedenken, bedenke, bedenkſt, bedachte vor, habe vorbedacht wprzód się namyślić; ein vorbedachtes Verbrechen zamierzona, premedytowana zbrodnia.

Vor'-bedeuten, *va.* (haben) przepowiadać, wróżyć, wskazywać; das bedeutet nichts Gutes vor to się źle zapowiada.

Vor'bedeutung, *sf. pl.* -en, przepowiednia *f.*, wróżba *f.*; wskazówka *f.*; prognostyk *m.*

Vor'bedingen, *va.* obacz vorausbedingen.

Vor'bedingung, *sf. pl.* -en, **Vor'beding**, *sm.* -(e)s, zastrzeżenie *n.*, przedwstępny warunek, preliminarya *f.*; ich ſetze die —, daß ... robię zastrzeżenie, że ..., stawiam warunek, że ...

Vor'begriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pojęcie wstępne.

Vor'behalt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, warunek *m.*, zastrzeżenie *n.*, wymówienie *n.*; ohne — bez zastrzeżenia; mit — meiner Rechte z zastrzeżeniem moich praw; unter — pod warunkiem, z zastrzeżeniem; eine Nachricht, die mit allem — aufgenommen werden muß wiadomość, którą przyjąć należy z wszelkiem zastrzeżeniem; geiſtiger — zastrzeżenie w myśli.

Vor'-behalten, behalte, behältſt, behält, behielt vor, habe vorbehalten, *va.* 1) ſeine Schürze — nie zdejmować fartuszka; 2) zastrzedz, zawarować, wymówić; ich behalte mir alle Anderungen vor zastrzegam sobie wszystkie zmiany, waruję sobie prawo porobienia zmian; ſich das Wort — zastrzedz sobie głos.

Vor'behaltlich, *praep.* z *gen.* z zastrzeżeniem, pod warunkiem; — der Genehmigung der Kammern z zastrzeżeniem zezwolenia izb.

Vorbei', *adv.* 1) koło, mimo; er iſt an unſerem Hauſe — przeszedł koło naszego domu; er iſt an uns — przeszedł mimo nas; 2) es iſt zwei Uhr — już minęła druga; 3) es iſt mit ihm — już po nim; was —, iſt — co było a nie jest, nie pisać tego w rejestr; co się stało, odstać się nie może.

Vorbei'-eilen, *vn.* (ſein) przemknąć się koło czego, przebiegnąć koło czego.

Vorbei'-fahren, *va.* fahre, fährſt, fährt, fuhr vorbei, bin vorbeigefahren, przejeżdżać, przejechać koło czego, mimo.

Vorbei'-fliegen, fliege, fliegſt, fliegt, flog vorbei, bin vorbeigeflogen, *vn.* przelatywać, przelecieć koło kogo, czego.

Vorbei'-fließen, fließe, fließeſt, fließt, floß vorbei, bin vorbeigefloſſen, *vn.* przepływać, płynąć koło czego, pod czem, mimo co; die Zeit fließt vorbei czas upływa.

Vorbei'-gehen, gehe, gehſt, geht, ging vorbei, bin vorbeigegangen, *vn.* 1) przechodzić, przejść, iść mimo, mijać, minąć; ich bin an einem Wirtshauſe vorbeigegangen przeszedłem koło karczmy, minąłem karczmę; 2) puścić mimo, pominąć; er geht alle die Seinen vorbei pomija wszystkich swoich; das wird als bekannt vorbeigegangen opuszczamy to jako znane.

Vorbei'gehen, *sn.* przechodzenie *n.*; im — przechodząc, mimochodem; jmdn im — beſuchen przechodząc odwiedzić kogo; der -de przechodzień *m.*

Vorbei'-jagen, *vn.* (ſein) przelecieć, przepędzić (galopem).

Vorbei'-kommen, komme, kommſt, kommt, kam vorbei, bin vorbeigekommen, *vn.* przechodzić, przejść koło czego.

Vorbei'-können, kann, kannſt, kann, konnte vorbei, habe vorbeigekonnt, *vn.* módz przejść.

Vorbei'=laſſen, laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ vorbei, habe vorbeigelaſſen, *va.* przepuścić.

Vorbei'marſch, *sm.* =es, *pl.* =märſche, maszerowanie *n.* przed kimś, defilada *f.*

Vorbei'=marſchieren, *vn.* (ſein) maszerować przed kim, czem, defilować.

Vorbei'=müſſen, *vn.* (haben) być zmuszonym przechodzić.

Vorbei'=reiten, reite, reiteſt, reitet, ritt vorbei, bin vorbeigeritten, *vn.* przejechać konno.

Vorbei'=ſchießen, ſchieße, ſchießeſt i ſchießt, ſchießt, ſchoß vorbei, bin vorbeigeſchoſſen, *vn.* szybko przejechać, przepędzić koło czego, przelecieć jak strzała; *vn.* (haben) strzelić mimo, chybić.

Vorbei'=ſegeln, *vn.* (ſein) przejechać żeglując, przepłynąć; an einem Vorgebirge — przepłynąć poprzed przylądek.

Vorbei'=ſein, *vn.* (ſein) obacz Vorbei 3).

Vorbei'=tragen, trage, trägſt, trägt, trug vorbei, habe vorbeigetragen, przenosić, nieść obok kogo, czego.

Vorbei'=wollen, will, willſt, will, wollte vorbei, habe vorbeigewollt, *vn.* chcieć przejść mimo

Vorbei'=ziehen, ziehe, ziehſt, zieht, zog vorbei, bin vorbeigezogen, *vn.* przeciągać, przeciągnąć.

Vo'r=bekommen, bekomme, bekommſt, bekam vor, habe vorbekommen, *va.* 1) ſie bekam eine Schürze vor przypasali jej fartuszek; 2) ich habe 10 Punkte von ihm — dostałem od niego 10 punktów z góry; 3) ich kann es nicht — nie mogę tego wydostać.

Vo'rbemeldet, Vo'rbenannt, *adi.* wyżej wzmiankowany, rzeczony, wspomniany.

Vo'rbemerkung, *sf. pl.* =en, uwaga wstępna.

Vo'r=bereiten, I. *va.* (haben) przygotować, przysposobić, przyrządzić; es iſt alles zu ſeinem Empfange vorbereitet wszystko jest przygotowane, przysposobione na jego przyjęcie; darauf war ich nicht vorbereitet na to nie byłem przygotowanym; jmnden zu einer Prüfung — przygotować kogo do egzaminu; du mußt ihn darauf — musisz go o tem uprzedzić; II. ſich —, *vr.* (haben) przygotować, przysposobić się; III. vorbereitend, *ppr.* i *adi.* przygotowawczy.

Vo'rbereiter, *sm.* =s, *pl.* —, przygotowawca *m.*, przygotowywacz *m.*

Vo'rbereitung, *sf. pl.* =en, przygotowanie *n.*, przysposobienie *n.*, przyrządzenie *n.*

Vo'rbereitungsanſtalt, *sf. pl.* =en, zakład przygotowawczy.

Vo'rbereitungsklaſſe, *sf. pl.* =n, klasa przygotowawcza.

Vo'rbereitungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek przygotowawczy.

Vo'rbereitungsſchule, *sf. pl.* =n, szkoła przygotowawcza.

Vo'rbereitungsſtunde, *sf. pl.* =n, lekcya przygotowawcza.

Vo'rbereitungsunterricht, *sm.* =(e)s, nauka przygotowawcza, elementarna.

Vo'rberge, *sm. pl.* przedgórze *n.*

Vo'rbericht, *sm.* =es, *pl.* =e, przedmowa *f.*; wstępne sprawozdanie.

Vo'rbeſagt, *adi.* obacz Vorbemeldet.

Vo'rbeſcheid, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) wezwanie (sądowe); 2) = Vorbehalt.

Vo'r=beſcheiden, *va.* beſcheideſt, beſcheidet, beſchied vor, habe beſchieden zacytować, wezwać do stawienia się, pozwać.

Vo'rbeſitzer, *sm.* =s, *pl.* —, poprzedni właściciel.

Vo'rbeſprechung, *sf. pl.* =en, rozmowa, konferencya wstępna.

Vo'rbeſtimmung, *sf.* obacz Vorausbeſtimmung.

Vo'rbeſtraft, *adi.* uprzednio karany.

Vo'rbeſtrafung, *sf. pl.* =en, dawniejsza kara.

Vo'rbeten, *vn.* i *va.* (haben) przepowiadać komu modlitwę.

Vo'rbeter, *sm.* =s, *pl.* —, ten co przepowiada modlitwę.

Vo'r=betrachten, *va.* (haben) naprzód co rozważyć.

Vo'r=beugen, I. *vn.* (haben) zapobiegać, zaradzić; einem Unglück, einer Krankheit — zapobiedz nieszczęściu, chorobie; II. *va.* (haben) wypiąć, wyprężyć, nagiąć; den Oberkörper — nagiąć tułów; III. ſich —, wypiąć, nagiąć, wyprężyć się; IV. vorbeugend, *ppr.* i *adi.* zapobiegliwy, zapobiegający, zaradczy, prewencyjny; profilaktyczny.

Vo'rbeugen, *sn.* =s, **Vo'rbeugung**, *sf. pl.* =en, 1) wypięcie *n.*, nagięcie *n.*; 2) przeszkodzenie *n.*, zapobieżenie *n.*, zapobieganie *n.*

Vo'rbeuger, *sm.* =s, *pl.* —, mięsień nawrotny.

Vo'rbeugungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek zapobiegawczy, chroniący, prewencyjny, prezerwatywa *f.*, środek profilaktyczny.

Vo'r=biegen, biege, biegſt, biegt, bog vor, habe vorgebogen, *va.* nagiąć.

Vo'rbild, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) wzór *m.*, przykład *m.*; model *m.*, (proto)typ *m.*, pierwowzór *m.*, oryginał *m.*; 2) symbol *m.*

Vo'r=bilden, *va.* (haben) 1) utworzyć co na wzór, przedstawić, wyobrazić na wzór, zrobić model; 2) kształcić przedwstępnie; man muß ihn für die Hochſchule — trzeba go przygotować na wszechnicę; 3) przedstawić symbolicznie.

Vo'rbildlich, *adi.* obrazowy, uzmysławiający, symboliczny; typowy, alegoryczny.

Vo'rbildung, *sf. pl.* =en, 1) wystawienie *n.*, przedstawienie *n.*, wyobrażenie *n.* czego; = Darſtellung; 2) (Unterricht) nauka przygotowawcza.

Vo'rbildungsanſtalt, *sf. pl.* =en, zakład przygotowawczy.

Vo'r=binden, binde, bindeſt, bindet, band vor, habe vorgebunden, 1) na przodzie zawiązać, podwiązać; eine

Schürze, ein Barttuch — podwiązać komu fartuszek, podbródek; 2) oprawić na początku dzieła; dem Buche das Inhaltsverzeichnis — oprawić spis rzeczy na przodzie książki; 3) przed kim wiązać (snopy); 4) (przen.:) ſich einen — skarcić, ukarać kogo; ſich eine Arbeit — wziąć się poważnie do jakiej pracy.

Vo'r-blaſen, blaſe, bläſeſt i bläſt, bläſt, blies vor, habe vorgeblaſen, *va.* jmndm etw. auf der Flöte — zagrać komu co na flecie; (przen.:) prawić komu co.

Vo'r-bohren, *va.* (haben) świderkiem *m.* napuścić, dziurkę prześwidrować.

Vo'rbote, *sm.* -n, *pl.* —, zwiastun *m.*, posłaniec zwiastujący coś; — einer Krankheit oznaki przedwstępne choroby, prodroma *f.*, symptomat *m.*; die Schwalben ſind -n des Sommers jaskółki są zwiastunami lata; dieſes Ereignis war bloß der — eines großen Unglücks to zdarzenie było tylko przepowiednią, poprzednikiem, zapowiedzeniem wielkiego nieszczęścia.

Vo'rbotin, *sf. pl.* -nen, zwiastunka *f.*

Vo'r-bringen, bringe, bringſt, bringt, brachte vor, habe vorgebracht, *va.* 1) wynieść, wydobyć, wyprowadzić (co na widok); 2) er hatte kein Wort vorgebracht nie mógł wypowiedzieć słowa; 3) Beweiſe — przedłożyć dowody; eine Klage — wnieść skargę, reklamować; einen Wunſch — wyrazić, wyjawić życzenie; Gründe — przytoczyć powody; zu ſeiner Entſchuldigung — przytoczyć na swoje usprawiedliwienie; Vorſchläge — robić, stawiać propozycye, proponować; eine Meinung — przedstawić, manifestować zdanie; eine Lehre — głosić, enuncyować naukę; eine Frage — przedłożyć pytanie, kwestyę; lauter Lügen — prawić same kłamstwa.

Vo'r-buchſtabieren, *va.* (haben) przepowiadać sylabizując.

Vo'r-bücken, ſich —, *vr.* (haben) nagiąć, nachylić, przechylić się naprzód.

Vo'rbühne, *sf. pl.* -n, przód *m.* teatru, proscenium *n.*, przedstanek *m.*

Vo'rburg, *sf. pl.* -en, przedgrodzie *n.*, przedmieście *n.*; fort *m.*, wystawiony na przodzie fortyfikacyi dla obrony tychże.

Vo'rchriſtlich, *adi.* przedchrześcijański.

Vo'rdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, okap *m.*, przednia część dachu, poddasze *n.*

Vo'rdamm, *sm.* -es, *pl.* -dämme, grobla ochronna.

Vo'r-datieren, *va.* (haben) antydatować.

Vorde'm, także vo'rdem, *adv.* przedtem, dawniej.

Vo'r-demonſtrieren, *va.* (haben) dowodzić, doświadczać przed kim.

Vo'rderachſe, *sf. pl.* -n, przednia oś.

Vo'rdere, *adi.* przedni, przednia, przednie; die — Reihe przedni rząd; das — przednia część, przód *m.*; der Vorderſte na przodzie, na czele będący, pierwszy.

Vo'deranſicht, *sf. pl.* -en, fasada *f.*, widok *m.* z przodu.

Vo'derarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przedramię *n.*, połokcie *n.*

Vo'rderbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przednia noga, przyszwa *f.*, poprzek *m.* nogi.

Vo'rderblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, podbarcze *n.*

Vo'rderbruſt, *sf.* przedpiersie *n.*

Vo'rderdeck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przód *m.* pokładu.

Vo'rderfaſſade, *sf. pl.* -n, **Vo'rderfront,** *sf. pl.* -en, przednia fasada, front *m.*

Vo'rderfläche, *sf. pl.* -n, płaszczyzna przednia.

Vo'rderfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, przednia noga, śródstopie *n.*

Vo'rdergang, *sm.* -es, *pl.* -gänge, przedni, zewnętrzny kurytarz, galerya *f.*

Vo'rdergebäude, *sn.* -s, *pl.* —, przód *m.*, przednia część budynku.

Vo'rdergeſtell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przód *m.* spodu wozu.

Vo'rderglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) członek przedni; 2) pierwszy szereg (wojsko); 3) poprzednik *m.* (mat.); 4) zdanie poprzednie.

Vo'rdergrund, *sm.* -(e)s, 1) główny zarys obrazu, na przodzie, pierwszy plan; 2) przód sceny, proscenium *n.*; etw. in den — ſtellen postawić co na pierwszym planie.

Vo'rderhand, *sf.* 1) część *f.* ręki przy pięści; 2) obacz Vorhand 2).

Vo'rderhand i Vorderha'nd, *adv.* tymczasowo.

Vo'rderhaupt, *sn.* -es, przód *m.* głowy.

Vo'rderhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, przód *m.* domu.

Vo'rderkeule, *sf. pl.* -n, przednia ćwiartka (mięsa).

Vo'rderkopf, *sm.* -es, obacz Vorderhaupt.

Vo'rderlader, *sm.* -s, *pl.* —, strzelba *f.* do nabijania z przodu.

Vo'rderlauf, *sm.* -es, *pl.* -läufe, przednia noga, skok *m.* (jelenia, zająca).

Vo'rderleib, *sm.* -es, przednia część ciała.

Vo'rderleute, *spl.* przodownicy *pl.*, poprzednicy *pl.*, przednicy *m.*; ich habe noch zehn — mam przed sobą jeszcze dziesięciu starszych.

Vo'rdermann, *sm.* -es, *pl.* -männer, przodownik *m.*, poprzednik *m.*, przednik *m.*, podawacz *m.*

Vo'rdermaſt, *sm.* -es, *pl.* -e, przedni maszt.

Vo'rdermauer, *sf. pl.* -n, przedni mur.

Vo'rderpferd, *sn.* -es, *pl.* -e, przedni koń, koń *m.* na przodzie.

Vo'rderpfote, *sf. pl.* -n, przednia łapa.

Vo'rderrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, przednie koło.

Vo'rderraum, *sm.* -es, *pl.* -räume, przód *n.* (okrętu).

Vo'rderreihe, *sf. pl.* -n, przedni rząd, pierwszy rząd.

Vo'rderſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, zdanie przednie, po-

przednik *m.*; zdanie poprzedzające wniosek, przesłanka *f.*, premisa *f.*

Vo'rderſchenkel, *sm.* =s, *pl.* —, przednie udo.

Vo'rderſegel, *sm.* =s, *pl.* —, przedni żagiel.

Vo'rderſeite, *sf.* front *m.*, fasada *f.*, przednica *f.*; część przednia.

Vo'rderſitz, *sm.* =es, *pl.* =e, siedzenie *n.*, miejsce *n.* na przodzie.

Vo'rderſte, *adi.* najprzedniejszy, na samym przodzie będący.

Vo'rderſteven, *sm.* =s, *pl.* —, tram przedni (żegl.).

Vo'rderſtich, *sm.* =es, *pl.* =e, mit — nähen szyć przed igłą.

Vo'rderſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przednia część, przedni kawał.

Vo'rderteil, *sm.* =es, *pl.* =e, przodek *m.*, przód *m.*, przednia część.

Vo'rdertor, *sn.* =es, *pl.* =e, przednia brama, główna brama.

Vo'rdertreffen, *sn.* =s, *pl.* —, pierwsza linia bojowa; przednia straż, awangarda *f.*

Vo'rderviertel, *sn.* =s, *pl.* —, przednia ćwiartka.

Vo'rderwage, *sf.* stelwaga *f.*, przodowa waga u wozu.

Vo'rderwagen, *sm.* =s, półwozie *n.*

Vo'rderwand, *sf.* przednia ściana.

Vo'rderzahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, przedni ząb, siekacz *m.*

Vo'rderzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój frontowy, na przodzie.

Vo'r=drängen, I. *va.* (haben) pchać na przód, popychać; II. ſich —, *vr.* (haben) cisnąć się, drzeć się naprzód, pchać się naprzód, przepychać się, wysworować się; (przen.:) chcieć być między pierwszymi, chcieć przodować, górować.

Vo'r=dringen, dringe, drangſt, drangt, drang vor, bin vorgedrungen, *vn.* dostać się, przedrzeć się, zachodzić, zajść; postępować, postąpić naprzód; er iſt bis zur Feſtung vorgedrungen przedostał się aż do fortecy.

Vo'rdringlich, *adi.* ten co chce być na przodzie; (przen:) natrętny, dokuczliwy, niedyskretny.

Vo'rdruck, *sm.* =es, wzór wydrukowany, wydrukowanie *n.* wzoru (do haftów).

Vo'r=drucken, *va.* (haben) 1) drukować na czele, przodzie; einem Buch etw. — wydrukować na czele książki, nagłówek na książce, 2) drukować na materyi (wzór do haftów).

Vo'rebbe, *sf. pl.* =n, początek *m.* odpływu (morza).

Vo'reheliich, *adi.* przedślubny.

Vo'reid, *sm.* =es, *pl.* =e, przysięga wstępna.

Vo'r=eilen, *vn.* (ſein) spieszyć naprzód; jmndm — uprzedzić, prześcignąć kogo.

Vo'reilen, *sn.* =s, obacz Voreiltung.

Vo'reilig, *adi.* przedwczesny, zawczesny, zbyt skwapliwy, za prędki; porywczy, nierozważny; ein =es Urteil nierozważny, porywczy sąd; *adv.* przedwcześnie, porywczo; — handeln postąpić nierozważnie.

Vo'reiligkeit, *sf.* przedwczesność *f.*, prędkość *f.*; porywczość *f.*

Vo'reiltung, *sf.* poprzedzenie *n.*, prześcig *m.*, wyprzedzenie *n.*; lineare — poprzedzenie linijne, prześcig linijny.

Vo'reiltungswinkel, Vo'r=eilwinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt *m.* prześcigu, kąt *m.* poprzedzenia.

Vo'reingenommen, *adi.* uprzedzony.

Vo'reingenommenheit, *sf.* uprzedzenie *n.*, przesąd *m.*

Vo'reiſen, *sn.* =s, *pl.* —, całka *f.*, ostawa boczna (górn.).

Vo'reiſengicht, *sf.* całka przeciwwiatrowa.

Vo'relterlich, *adi.* naszych przodków.

Vo'reltern, *spl.* przodkowie *pl.*, antenaci *pl.*

Vo'r=empfinden, empfinde, empfindeſt, empfindet, empfand vor, habe vorempfunden, *va.* przeczuwać, przeczuć.

Vo'rempfindung, *sf.* przeczucie *n.*

Vo'r=enthalten, enthalte, enthältſt, enthält, enthielt vor, habe vorenthalten, *va.* zatrzymywać, zatrzymać, nie wydawać komu (co mu się należy); du kannſt ihm den Lohn nicht — nie możesz mu zatrzymać pensyi, płacy.

Vo'renthalten, *sn.* =s, **Vo'r=enthaltung,** *sf. pl.* =en, zatrzymanie *n.* (czego cudzego), niewydanie *n.* czegoś.

Vo'renthalter, *sm.* =s, *pl.* —, przeniewierca *m.*; uzurpator *n.*

Vo'rentſcheidung, *sf. pl.* =en, orzeczenie wstępne.

Vo'rerinnerung, *sf.* przestroga *f.*, przedmowa *f.*, wstęp *m.*

Vo'rerkenntnis, *sn. pl.* =ſſe, 1) obacz Vorentſcheidung; 2) *sf.* poprzednie poznanie, świadomość pierwotna, poprzednia.

Vo'rerklärung, *sf. pl.* =en, przedwstępne oświadczenie.

Vo'rernte, *sf.* pierwsze żniwo.

Vo'rerſt, *adi.* najprzód, nasamprzód, przedewszystkiem.

Vo'r=erwägen, erwäge, erwägſt, erwägt, erwog vor, habe vorerwogen, *va.* rozważyć przedtem.

Vo'rerwogen, *pp.* i *adi.* rozważony poprzednio.

Vo'rerwähnt, *adi.* wyżej wspomniany, wzmiankowany.

Vo'r=erzählen, *va.* (haben) wprzód opowiedzieć.

Vo'reſſen, *sn.* =s, *pl.* —, przekąska *f.*, przystawka *f.*

Vo'rfabel, *sf.* początek *m.* fabuły, osnowy dzieła, zwłaszcza dramatu.

Vo'r=fabeln, *va.* (haben) bajać; jmndm etw. — chcieć wmówić w kogo, bajać komu.

Vo'rfahr, *sm.* =s i =en, *pl.* =en, przodek *m.*, antenat *m.*; poprzednik *m.*

Vo'r=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr vor, bin vorge-

fahren, *va.* 1) zajechać, zajeżdżać; die Gäste sind schon vorgefahren goście już zajechali; er wird nächstens bei Ihnen — wkrótce do pana przyjedzie, odda panu wizytę; 2) jechać naprzód, podjechać; der Wagen fuhr uns vor ten wóz nas wyprzedził; 3) jmndm etw. — obacz Auftischen (przen.).

Vorfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, 1) przypadek *m.*, zdarzenie *n.*, zajście *n.*; unangenehmer — nieprzyjemne zajście; bei jedem — przy każdem zdarzeniu; 2) opadnięcie *n.*; opad *m.*; — der Gebärmutter opadnięcie, usunięcie *m.* się macicy.

Vorfallen, falle, fällst, fällt, fiel vor, bin vorgefallen, 1) wydarzyć się, zajść; was ist denn bei euch vorgefallen, co się stało, wydarzyło, zaszło u was; du tust so, als ob nichts vorgefallen wäre zachowujesz się jak gdyby nic nie zaszło; 2) der vorfallende Vorhang spuszczona, zapadająca kurtyna; 3) opaść; der Darm ist vorgefallen kiszka opadła, opuściła, usunęła się.

Vorfasten, *sf. pl.* przedpoście *n.*

Vorfechter, *sm.* =s, *pl.* —, przodujący *m.* w szermierce; obrońca *m.*

Vorfeier, *sf.*, **Vorfest**, *sn.* =es, *pl.* =e, uroczystość poprzednia, wigilia *f.* uroczystości.

Vorfeile, *sf. pl.* =n, pilnik drobny.

Vorfenster, *sn.* =s, *pl.* —, okiennica zewnętrzna, podwójne okno.

Vorfinden, finde, findest, findet, fand vor, habe vorgefunden, I. *va.* zastać, znaleźć; ich habe in der Wohnung nichts vorgefunden nie znalazłem nic w domu; II. sich —, *vr.* (haben) znajdować się; es hat sich nichts vorgefunden, was... nie znaleziono, nie zastano nic, coby...

Vorfliegen, fliege, fliegst, fliegt, flog vor, bin vorgeflogen, *vn.* 1) wylecieć; 2) den kleineren Vögeln — wskazać lot małym ptaszkom; 3) wyprzedzić w locie.

Vorflut, *sf. pl.* =en, początek *m.* przypływu (morza).

Vorfordern, *va.* (haben) (za)cytować, kazać się stawić, (za)pozwać, wezwać, wzywać, powołać; als Zeugen — zawezwać, zacytować na świadka.

Vorforderung, *sf. pl.* =en, pozew *m.*, zapozwanie *n.*, zapozew *m.*, wezwanie *n.*, powołanie *n.*

Vorfrage, *sf. pl.* =n, pytanie wstępne.

Vorfreude, *sf. pl.* =n, radość *f.* z góry.

Vorfriede, *sm.* =ns, wstępny, tymczasowy pokój.

Vorfrühling, *sm.* =s, wczesna wiosna.

Vorfühlen, *va.* (haben) przeczuć.

Vorführen, *va.* (haben) wyprowadzić; przedstawić, demonstrować, okazać; er führte seine Tänzerin vor wyprowadził naprzód, na widok swoją tancerkę; dem Richter einen Verbrecher — stawić zbrodniarza przed sędziego; ein Pferd — zaprezentować konia.

Vorführung, *sf. pl.* =en, wyprowadzenie *n.* na widok; przedstawienie *n.*, prezentacya *f.*

Vorführungsbefehl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozkaz *m.* dostawienia.

Vorgabe, *sf. pl.* =n, zadatek *m.*, zaliczka *f.*

Vorgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, 1) pierwszeństwo *n.*, przodkowanie *n.*; er hat mir den — gegeben dał mi pierwszeństwo; 2) przykład *m.*, przewód *m.*; ich habe das nach seinem — getan zrobiłem to za jego przykładem; das ist ohne — to jest bezprzykładne; 3) zdarzenie *n.*, wypadek *m.*, przebieg *m.*, zajście *n.*, odbywanie *n.* się czego; ich will den — mit ansehen przypatrzę się odbywaniu tego; — der Krankheit przebieg *m.* choroby.

Vorgänger, *sm.* =s, *pl.* —, poprzednik *m.*; przewodnik *m.*

Vorgängig, *adi.* poprzedni.

Vorgarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogródek *m.* przed domem.

Vorgaukeln, *va.* (haben) jmndm etw. — tumanić kogo czem, durzyć.

Vorgebäude, *sn.* =s, *pl.* —, budynek *m.* na przodzie, przedni budynek.

Vorgeben, gebe, gibst, gibt, gab vor, habe vorgegeben, *va.* 1) dać naprzód; du mußt mir 20 Punkte — musisz mi dać z góry dwadzieścia punktów; 2) udawać, zmyślać, utrzymywać; er gab vor, er sei krank gewesen udawał chorobę, upozorował chorobę, symulował chorobę; 3) gib dem Kinde eine Serviette vor zasłoń dziecko serwetką; dem Vieh Futter — dawać bydłu karmę.

Vorgeben, *sn.* =s, udanie *n.*, zmyślenie *n.*, upozorowanie *n.*, symulacya *f.*; unter dem — pod pozorem.

Vorgebilde, *sn.* =s, *pl.* —, prarwór *m.*

Vorgebirge, *sn.* =s, *pl.* —, 1) przedgórze *n.*, przygórek *m*; 2) przylądek *m.*

Vorgeblich, *adi.* udany, (do)mniemany; *adv.* rzekomo, nibyto, jakoby.

Vorgebogen, *pp.* i *adi.* obacz Vorbiegen.

Vorgebracht, *pp.* i *adi.* obacz Vorbringen.

Vorgebunden, *pp.* i *adi.* obacz Vorbinden.

Vorgedacht, *pp.* i *adi.* obacz Vorerwähnt.

Vorgefaßt, *adi.* uprzedzony, przewidziany, przesądny, na przewidzeniu oparty, z przewidzenia pochodzący; =e Meinung uprzedzenie *n.*, przesąd *m.*

Vorgefecht, *sn.* =es, *pl.* =e, bitwa wstępna.

Vorgefühl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przeczucie *n.*

Vorgefunden, *pp.* i *adi.* obacz Vorfinden.

Vo'rgegriffen, *pp.* obacz Vorgreifen.

Vo'r=gehen, gehe, gehſt, geht, ging vor, bin vorgegangen, *vn.* 1) iść naprzód, iść przed kim, wyprzedzić, poprzedzić; bitte, gehen Sie doch vor! proszę, niech pan idzie przodem! meine Uhr geht vor mój zegar spieszy; 2) wystąpić, wyjść, awansować, docierać, iść naprzód = vorrücken; gegen den Feind — ruszyć, iść naprzód przeciw nieprzyjacielowi; 3) (hervortreten) mieć pierwszeństwo, przewyższyć; 4) (przen.:) jmndm oder einer Sache — dać pierwszeństwo komu czem, iść przed kim, przed czem; przeważać, przewyższyć; das geht allem anderen vor to przedewszystkiem; die Arbeit geht dem Vergnügen vor praca idzie przed przyjemnością; die Pflicht geht allem vor pierwsza powinność niż wszystko inne; 5) (przen.:) jmndm mit gutem Beiſpiele — dawać komu dobry przykład; 6) (mit etw.) du mußt mit Strenge — musisz wystąpić ostro, musisz obejść się z surowością; er will nicht mit der Sprache — nie chce mówić; 7) (vor ſich gehen) dziać się, stać się, wydarzyć się, zajść; was iſt denn wieder vorgegangen? cóż się znowu stało? was geht hier vor? co się tu dzieje? es gehen hier wichtige Dinge vor dzieją, toczą się tutaj bardzo ważne sprawy; es iſt mit ihr eine große Veränderung vorgegangen ona się bardzo zmieniła, w niej zaszła wielka zmiana.

Vo'rgehen, *sn.* -s, wystąpienie *n.*, awansowanie *n.*; przewyższenie *n.*, wystąpienie *n.*, postępowanie *n.*, znalezienie *n.*, obejście *n.* się; ſein — gab zu Bemerkungen Anlaß jego postępowanie dało powód do uwag.

Vo'r=geigen, *va.* haben) zagrać na skrzypcach.

Vo'rgeklungen, *pp.* i *adi.* obacz Vorklingen.

Vo'rgelege, *sn.* -s, przystawka *f.*

Vo'rgelogen, *pp.* i *adi.* obacz Vorlügen.

Vo'rgemach, *sn.* -(e)s, *pl.* -gemächer, przedpokój *m.*

Vo'rgemeldet, Vo'rgenannt, *pp.* i *adi.* obacz Vorbemeldet, vorbenannt.

Vo'rgenommen, *pp.* i *adi.* obacz Vornehmen.

Vo'rgenuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -genüſſe, przedsmak *m.*

Vo'rgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przekąska *f.*, przystawka *f.*

Vo'rgeritten, *adi.* obacz Vorreiten.

Vo'rgerückt, *adi.* obacz Vorrücken, im -en Alter w podeszłym wieku.

Vo'rgeſagt, *adi.* przepowiedziany, wyżej wspomniany, wzmiankowany.

Vo'rgeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -geſänge, śpiew wstępny, introdukcyjny, preludyum *n.*; kirchlicher — antyfona *f.*

Vo'rgeſchichte, *sf. pl.* -n, 1) epoka przedhistoryczna, czasy przedhistoryczne; 2) die — einer Angelegenheit początek *m.* sprawy; 3) = Vorfabel.

Vo'rgeſchichtlich, *adi.* przedhistoryczny.

Vo'rgeſchmack, *sm.* -(e)s, przedsmak *m.*

Vo'rgeſchoben, *pp.* i *adi.* 1) obacz Vorſchieben; 2) -er Poſten wysunięta straż; 3) -e Perſon podsunięta, podstawiona osoba.

Vo'rgeſchoſſen, *pp.* i *adi.* obacz Vorſchießen.

Vo'rgeſchrieben, *pp.* i *adi.* obacz Vorſchreiben.

Vo'rgeſchritten, *pp.* i *adi.* obacz Vorſchreiten.

Vo'rgeſehen, *adi.* i *adv.* 1) obacz Vorſehen; 2) —! baczność *f.*! ostrożnie, z drogi.

Vo'rgeſetzt, *pp.* i *adi.* 1) obacz Vorſetzen; 2) die -e Behörde przełożona, zwierzchnicza władza.

Vo'rgeſetzte(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), przełożony *m.*, zwierzchn k *m.*

Vo'rgeſprochen, *pp.* i *adi.* obacz Vorſprechen.

Vo'rgeſprungen, obacz Vorſpringen.

Vo'rgeſtanden, obacz Vorſtehen.

Vo'rgeſtern, *adv.* przedwczoraj, onegdaj.

Vo'rgeſtochen, obacz Vorſtechen.

Vo'rgeſtrig, *adv.* przedwczorajszy, onegdajszy.

Vo'rgetan, *pp.* i *adi.* obacz Vortun.

Vo'rgewieſen, *pp.* i *adi.* obacz Vorweiſen.

Vo'rgewogen, *pp.* i *adi.* obacz Vorwägen, Vorwiegen.

Vo'rgeworfen, *pp.* i *adi.* obacz Vorwerfen.

Vo'rgezogen, *pp.* i *adi.* obacz Vorziehen.

Vo'rgiebel, *sm.* -s, *pl.* —, główna fasada budynku.

Vo'r=greifen, greife, greifſt, greift, griff vor, habe vorgegriffen, *vn.* 1) uprzedzać, uprzedzić, wtrącić się do czego; den Ereigniſſen — uprzedzić wypadki; einer Frage — uprzedzić zapytanie; ich will dir in deinem Urteile nicht — nie chcę uprzedzać twego sądu; den Rechten jmnds — wdzierać się w czyje prawa, rościć, uzurpować sobie czyje prawa; 2) (örtlich) das Pferd greift mit dem rechten Fuße vor koń występuje prawą nogą naprzód; den Leithund — laſſen spuścić gończego psa ze smyczy.

Vo'rgreifen, *sn.* -s, obacz Vorgreifung.

Vo'rgreiflich, *adv.* uprzedzając.

Vo'rgreifung, *sf.*, **Vorgriff**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, uprzedzanie *n.* kogo w czem, przedwczesne wtrącanie *n.* się.

Vo'rgrund, *sm.* -(e)s, obacz Vordergrund.

Vo'rgucken, *vn.* (ſein) wyglądać, sterczeć z za czego.

Vo'r=haben, *va.* (haben) 1) mieć co przed sobą, na sobie z przodu; ſie hatte eine weiße Spitzenſchleife vor miała na sobie białą koronkową ko-

kardę; 2) zamierzać, zamyślać, przedsięwziąć; Böſes — knuć, knować coś złego; ich habe eine Reiſe vor projektuję, planuję podróż; was haben Sie für heute abend vor? co pan zamierza robić dzisiaj wieczór, jakie ma pan plany na dzisiaj wieczór? was haſt du mit ihm vor? jakie są twoje zamiary co do niego? was habt ihr miteinander vorgehabt co było, zaszło między wami? 3) die Taſchenuhr hat er fertig, jetzt hat er die Wanduhr vor zegar kieszonkowy skończył i wziął się teraz do zegara ściennego; ihr wißt nicht, mit wem ihr es vorhabt nie wiecie z kim macie do czynienia; jmndn — (vornehmen) wypytać, wybadać, napomnąć kogo, zmyć komu głowę.

Vo'rhaben, *sn.* -s, *pl.* —, zamysł *m.*, zamiar *m.*, przedsięwzięcie *n.*; ich ſtehe von meinem — ab odstępuję od mego zamiaru; auf ſeinem — beſtehen obstawać przy swoim zamiarze; Gott ſegne Ihr — niech Bóg błogosławi pańskiemu zamiarowi.

Vo'rhafen, *sm.* -s, *pl.* -häfen, port zewnętrzny.

Vo'rhaft, *sf.* areszt śledczy.

Vo'rhalle, *sf. pl.* -n, przedsień *f.*, przedsionek *m.*, westybuł *m.*; — in der Kirche kruchta *f.*; (przen.:) — einer Wiſſenſchaft przedsionek *m.* wiedzy.

Vo'rhalt, *sm.* -(e)s, obacz Vorſtellung 3).

Vo'r-halten, halte, hält, hielt vor, habe vorgehalten, I. *va.* 1) trzymać przed czem; halte mir doch den Spiegel vor potrzymajże mi lustro; die Hände, ein Schild — zasłonić się rękoma, tarczą; jmndm eine Piſtole — zmierzyć w kogo z pistoletu; 2) wypominać, wymawiać, wymówić, wytykać, wyrzucać komu co; jmndm ſein Unrecht — przedstawić komu swoją (jego) krzywdę; empfangene Wohltaten — wypominać wyrządzone dobrodziejstwa; 3) der Sau den Spieß — dzikowi nastawić oszczep; das Gewehr, albo mit dem Gewehr — strzelbę wymierzoną trzymać, czekając aż zwierzyna na cel przyjdzie; II. *vn.* (haben) (wy)starczyć, (po)trwać; ſolange das Geld vorhält dopóki pieniądze starczą; das wird nicht lange — to nie długo potrwa; der Vorrat wird nicht lange — zapas nie wystarczy na długo; der Stoff wird nicht lange — ten materyał nie długo wytrzyma, nie będzie trwałym.

Vo'rhalten, *sn.* -s, **Vo'r-haltung**, *sf.* 1) wypominanie *n.*, napominanie *n.*, wymawianie *n.*, wyrzucanie *n.*, wyrzut *m.*, strofowanie *n.*; 2) trwanie *n.*; das wird nicht lange — to nie potrwa długo.

Vo'rhand, *sf.* 1) obacz Vorderhand 1); 2) *a*) obacz Vorverkaufsrecht; *b*) (w grze) die — haben, — ſein być na ręce, na zadanej.

Vorha'nden, *adi.* i *adv.* obecny, przytomny, będący, znajdujący się tu; — ſein być, znajdować się, istnieć; ſehr reichlich — ſein być podostatkiem, obfitować; das -e Geld pieniądze do rozporządzenia, do dyspozycyi; es iſt Gefahr — grozi niebezpieczeństwo; es iſt nichts mehr davon — nic już z tego nie zostało, wszystko już wyczerpane; es iſt keine Kohle mehr — niema już węgla.

Vorha'ndenſein, *sn.* -s, obecność *f.*, istnienie *n.*

Vo'rhandlung, *sf.* działanie wstępne.

Vo'rhang, *sm.* -(e)s, *pl.* -hänge, 1) firanka *f.*, zasłona *f.*; — vor der Tür portyera *f.*; 2) zasłona *f.*, kurtyna *f.*; den — aufziehen podnieść kurtynę, zasłonę; der — fällt zasłona, kurtyna spada.

Vo'r-hangen, hange, hängſt, hängt, hing vor, hat vorgehangen, *vn.* wisieć przed czem, z przodu; sterczeć, wystawać.

Vo'r-hängen, hänge, hängſt, hängt, hing vor i hängte vor, habe vorgehangen i vorgehängt, *va.* zawiesić co przed czem, z przodu, wywiesić; ein Schloß — zawiesić kłódkę.

Vo'rhäng(e)ſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſchlöſſer, kłódka *f.*

Vo'r-hauen, haue, haut, hieb vor, habe vorgehauen, *va.* (vor-brennen) spalić na panewce.

Vo'rhaupt, *sn.* -es, 1) obacz Vorderhaupt; 2) głowa *f.* mostu.

Vo'rhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, przedsień *f.*, sień *f.*, przedsionek *m.*, kurytarz *m.*, westybuł *m.*

Vo'rhaut, *sf. pl.* -häute, przedskórek *m.*, napletek *m.*, obrzezek *m.*; puzdro *n.* (u koni).

Vo'rhemd, *sn.* -es, *pl.* -en, półkoszulek *m.*

Vo'rher i **Vorhe'r**, *adv.* wprzód, przedtem, z góry; naprzód; — warnen przedtem ostrzedz; lange — daleko wprzód; viele Jahre — wiele lat wstecz; am Abend — ubiegłego wieczora; am Tage — poprzedniego dnia; ich kann es nicht — beſtimmen nie mogę tego naprzód oznaczyć.

Vorhe'r-bedenken, bedenke, bedenkſt, bedenkt, bedachte vorher, habe vorherbedacht, *va.* z góry, naprzód obmyślić.

Vorhe'r-beſtimmen, *va.* (haben) naprzód oznaczyć, przeznaczyć, predestynować.

Vorhe'rbeſtimmung, *sf.* przeznaczenie *n.*, los *m.*, predestynacya *f.*

Vor'herbſt, *sm.* -(e)s, przedjesień *f.*, wczesna jesień.

Vorhe'rdaſein, *sn.* poprzedzający, poprzedni.

Vorhe'r-empfinden, *va.* (haben) obacz Vorempfinden.

Vorhe'r-erkennen, erkenne, erkennſt, erkennt, erkannte vorher, habe vorhererkannt poznać przedtem.

Vorhe'rerkenntnis, *sf.* poznanie *n.* a priori.

Vorhe'rgegangen, *pp.* i *adi.* poprzedzający, poprzedni.

Vorhe'r-gehen, gehe, gehſt, geht, ging vorher, bin vorhergegangen, *vn.* poprzedzać, uprzedzić, iść przodem; einer

Sache — wyprzedzić, uprzedzić co.

Vorhe'rgehend, *adi.* poprzedzający, poprzedni; aus dem =en folgt, daß ... z poprzedzającego wniosek, że...

Vorhe'rgewußt, *pp.* i *adi.* obacz Vorherwiſſen.

Vorhe'rig, *adi.* dawniejszy, dawny, przeszły, poprzedni; meine =e Meinung moje poprzednie zdanie, ohne =e Warnung bez poprzedniego ostrzeżenia.

Vorhe'r=merken, *va.* (haben) przeczuwać, przeczuć.

Vo'rherrſchaft, *sf.* przewaga *f.*, hegemonia *f.*

Vo'r=herrſchen, I. *vn.* (haben) przemagać, przeważać, górować, rej wodzić, mieć pierwszeństwo, dominować; II. **vorherrſchend**, *ppr.* i *adi.* przeważający, dominujący; die =e Farbe przeważający kolor; der =e Geſchmack gust, który teraz wziął górę.

Vo'rherrſchen, *sn.* =s, przeważanie *n.*, przewaga *f.*, górowanie *n.*, dominowanie *n.*, preponderancya *f.*

Vorhe'r=ſagen, *va.* (haben) przepowiedzieć; wróżyć, prorokować.

Vorhe'rſagung, *sf.* =en, przepowiednia *f.*; wróżba *f.*, proroctwo *n.*, prognostyk *m.*

Vorhe'r=ſehen, ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah vorher, habe vorhergeſehen, *va.* przewidzieć, przewidywać; er ſieht alles vorher nic mu nie ujdzie; vom Geſetze vorhergeſehener Fall przez ustawę przewidziany wypadek.

Vorhe'rſehen, *sn.* =s, **Vorhe'rſehung**, *sf. pl.* =en, przewidzenie *n.*, przewidywanie *n.*

Vorhe'r=verkünd(ig)en, *va.* (haben) zapowiadać, zwiastować; przepowiedzieć.

Vorhe'rverkündigung, *sf.* zapowiadanie *n.*, zwiastowanie *n.*, przepowiednia *f.*

Vorhe'r=wiſſen, weiß, weißt, weiß, wußte vorher, habe vorhergewußt, *va.* wiedzieć z góry.

Vorhe'rwiſſen, *sn.* =s, wiedza uprzednia.

Vo'r=heucheln, *va.* (haben) udawać, zmyślać; jmndm Treue — udawać przed kim wierność.

Vo'r=heulen, *va.* (haben) wyć przed kim, lamentować przed kim.

Vo'rhimmel, *sm.* =s, podniebie *n.*, przedsionek niebieski.

Vorhi'n, *adv.* przedtem, wprzód, przed chwilą; erſt — jeszcze niedawno.

Vo'rhinein, *adv.* im oder in — z góry, przedtem.

Vo'rhiſtoriſch, *adi.* przedhistoryczny.

Vo'rhof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, 1) dziedziniec *m.*, przydźwierek *m.*; — einer Kirche kruchta *f.*; 2) — des Ohres, des Herzens przysionek *m.* ucha, serca.

Vo'r=holen, *va.* (haben) wydobyć, wydostać.

Vo'rhölle, *sf.* przedpiekle *n.*

Vo'rhomeriſch, *adi.* przedhomeryczny.

Vo'r=hören, I. *va.* (haben) man hört ihre Stimme unter allen vor jej głos przeważa, dominuje nad innymi; II. *vn.* (haben) poinformować się, zasięgnąć wiadomości; ich will einmal —, ob er angekommen iſt muszę się poinformować, czy też on przyjechał.

Vo'rhut, *sf.* 1) przednia straż; 2) prawo *n.* pierwszej paszy.

Vo'rig, *adi.* poprzedni, przeszły, dawny, ubiegły; =e Woche zeszłego, ubiegłego tygodnia; das =e Kapitel poprzedni rozdział; in =en Zeiten dawnymi czasy, w dawnych czasach; =es Mal ostatnim razem; in den =en Zuſtand verſetzen doprowadzić do pierwotnego stanu.

Vo'rinſtanz, *sf. pl.* =en, pierwsza instancya.

Vo'rjagd, *sf.* prawo *n.* polowania naprzód.

Vo'rjahr, *sn.* =(e)s, 1) zeszły, miniony rok; 2) = Frühjahr.

Vo'rjährig, *adi.* zeszłoroczny, przeszłoroczny, łoński.

Vo'r=jammern, *va.* (haben) jmndm etw. — lamentować, skarżyć się przed kim.

Vo'rkammer, *sf. pl.* =n, 1) przedpokój *m.*; 2) (Anat.) — des Herzens przedkomórka *f.*, uszko *n.* serca.

Vo'rkampf, *sm.* =es, 1) bitwa wstępna; 2) bitwa *f.* na czele walczących.

Vo'r=kämpfen, *vn.* (haben) 1) bić się w pierwszym szeregu; 2) bić się na wzór dla drugich.

Vo'rkämpfer, *sm.* =s, *pl.* —, ten co bije się w pierwszym szeregu; (przen.:) zapaśnik *m.*, poplecznik *m.*, obrońca *m.*, orędownik *m.*, szampion *m.*

Vo'r=kauen, *va.* (haben) einem Kinde etw. — przeżuwać dziecku co; (przen.:) man muß ihm alles — wszystko mu trzeba w gębę kłaść, wszystko mu trzeba podsuwać, co ma mówić.

Vo'rkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, pierwokupstwo *n.*, pierwokupno *n.*, prawo *n.* pierwszeństwa do kupna, prawo *n.* pierwokupu, pierwszeństwo *n.* do kupna; zakupienie *n.*, zakup *m.*

Vo'rkäufer, *sm.* =s, *pl.* —, przekupień *m.*

Vo'rkäuferin, *sf. pl.* =nen, przekupka *f.*

Vo'rkaufsrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pierwokupstwo *n.*, pierwokupno *n.*, pierwszeństwo *n.* do kupna.

Vo'rkehr, *sf.* obacz Vorkehrung.

Vo'r=kehren, *va.* (haben) 1) wymieść z pod czego; 2) zapobiedz, uprzedzić, obmyślić, użyć dla zapobieżenia; Anſtalten, Mittel — obmyślić środki; ſie hat dafür nichts vorgekehrt nie poczyniła w tym celu przygotowań; 3) die rauhe Seite — pokazać się z najgorszej strony.

Vo'rkehrung, *sf. pl.* =en, przygotowanie *n.*; środek zapobiegający; du mußt =en zur Reiſe treffen musisz poczynić przygotowania do po-

dróży; =en gegen etw. treffen zapobiedz czemu.

Vorkehrungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek zapobiegający, prewentywny, prezerwatywa *f.*

Vorkenntnis, *sf. pl.* =sse, wiadomość przedwstępna, poprzednicza.

Vorkirche, *sf. pl.* =n, portyk *m.*, przedsionek *m.* kościoła.

Vor=klagen, *va.* i *vn.* (haben) jmndm sein Leid — skarżyć, żalić się przed kim.

Vorklassisch, *adi.* przed epoką klasyczną.

Vor=klimpern, *va.* (haben) jmndm etw. — brzdąkać komu co.

Vor=klingen, klinge, klingst, klingt, klang vor, habe vorgeklungen, *vn.* 1) dźwięczyć, brzmieć naprzód, z góry; 2) dźwięczyć (przed uszyma); 3) (vorherrschend klingen) przeważać w brzmieniu.

Vor=kommen, komme, kommst, kommt, kam vor, bin vorgekommen, *vn.* 1) bei jmndm — przyjść przed kogo, mieć dostęp do kogo; ich konnte beim Minister nicht — nie mogłem dostać się do ministra; sie wollen morgen — oni wrócą znów jutro, oni zgłoszą się znów jutro; 2) jmndm — wyprzedzić, uprzedzić kogo; 3) obacz hervorkommen; 4) wydarzyć się, przytrafić się, stać się; das kommt alle Tage vor to się co dnia zdarza; das kommt schon vor to się zdarza; das darf nicht wieder — to się nie śmie powtórzyć; was ist denn hier vorgekommen? co tutaj zaszło? das ist noch nicht vorgekommen to jest niebywały wypadek; vorkommenden Falles w danym wypadku; bei vorkommender Gelegenheit przy zdarzającej się sposobności, przy sposobności; Eisen kommt dort nicht vor w tem nie znajduje się żelazo; diese Stelle ist mir in diesem Buche noch nicht vorgekommen tego ustępu nie napotkałem jeszcze w tej książce; dieses Wort kommt selten vor ten wyraz napotyka się rzadko; dieses Wort kommt oft in diesem Werke vor ten wyraz się często powtarza w tem dziele; ein solcher Lump ist mir noch gar nicht vorgekommen nie zdarzyło mi się jeszcze widzieć takiego gałgana; sein Name kommt in der Liste gar nicht vor jego nazwisko nie znajduje się, nie figuruje wcale na spisie; diese Person kommt erst im zweiten Akte vor ta osoba występuje dopiero w drugim akcie; sollte Ihnen eine Partie Wolle — gdyby się panu nadarzyła partya wełny; das ist dir gewiß im Traume vorgekommen to ci się pewnie przyśniło; die Wechsel sind uns noch nicht vorgekommen, dotychczas nie przedłożono, prezentowano nam tego weksla; was ist in der Sitzung vorgekommen? na czem obradowano na posiedzeniu, co przedłożono na posiedzeniu? 5) wydawać się, zdawać się; das kommt mir nicht unmöglich vor to mi się nie zdaje niemożliwem; das kommt einem sonderbar vor to się wydaje dziwnem człowiekowi; es kommt mir vor, als ob jmnd läuten würde zdaje mi się, jakoby ktoś dzwonił; er kommt sich sehr wichtig vor zdaje mu się, że jest ważną osobistością; ich weiß nicht, wie Sie mir heute — pan mi się dziś dziwnym wydaje; wie mir vorkommt o ile mi się zdaje, wedle mnie.

Vorkommnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, zdarzenie *n.*, wypadek *m.*, zajście *n.*

Vorkonferenz, *sf. pl.* =en, przedwstępna konferencya.

Vor=können, kann, kannst, kann, konnte vor, habe vorgekonnt, *sn.* wydostać, wydobyć się; módz postąpić, wysunąć się; być przypuszczonym (na posłuchanie i t. p.).

Vorkost, *sf.* przystawka *f.*

Vorkosthändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* wiktuałów.

Vorkosthandlung, *sf. pl.* =en, skład *m.*, handel *m.* wiktuałów.

Vor=kragen, I. *va.* (haben) budować w wyskoki; II. *vn.* (sein) wyskakiwać, wysuwać się, wystawać naprzód.

Vorkragung, *sf. pl.* =en, wyskok *m.*, wysunięcie *n.*

Vor=kriegen, *va.* (haben) obacz Vornehmen.

Vorladebefehl, *sm.* ob. Vorladungsbefehl.

Vorladegewehr, *sn.* =s, *pl.* =e, obacz Vorderlader.

Vor=laden, lade, lädst, lädt, lud vor, habe vorgeladen, *va.* 1) ładować z przodu; 2) zapozwać, wezwać do stawiania się; gerichtlich — sądownie zawezwać.

Vorlader, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ten co wzywa; 2) obacz Vorderlader.

Vorladung, *sf. pl.* =en, wezwanie *n.*, zapozwanie *n.*, pozew *m.*, zapozew *m.*, cytacya *f.*

Vorladungsbefehl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Vorladungsschreiben**, *sn.* =s, pozew *m.*, zapozew *m.*, cytacya *f.*

Vorladungsgeld, *sn.* =es, pozewne *n.*

Vorlage, *sf. pl.* =n, 1) przedłożenie *n.*, projekt *m.*, wniosek *m.*; 2) podkładka *f.*, podkład *m.*, leniuszek *m.*; wzorki *pl.* (do rysunków); wzór *m.*; 3) odbieralnik *m.*, obejmak *m.*, przyjemnik *m.*, zbieralnik *m.*, zbiornik *m.*, recypient *m.* (przy alembiku); 4) ława przedwalcowa; 5) ryzalit *m.* (archit.); 6) przyprząg *m.*; — frischer Pferde zmiana *f.* koni; mit vorgelegten Pferden reisen podróżować rozstawnymi końmi.

Vorlager, *sm.* =s, *pl.* —, czoło *n.* obozu.

Vor=lagern, *va.* (haben) nach Galizien hinein vorgelagerte Bergketten łańcuchy gór ciągnące się aż ku Galicyi.

Vor=lallen, *va.* (haben) jmndm etw. — bełkotać co przed kim.

Vorland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder i =lande 1) wolny

obszar ziemi nad brzegiem jeziora, rzeki, grobli, nadbrzeże zalewane, zalewisko ścieśnione; 2) die Vorländer des Gebirges kraje położone u stóp gór; 3) die österreichischen Vorlande dawne posiadłości austryackie w teraźniejszej prowincyi Baden.

Vo'r-langen, *va.* (haben) wydobyć, wyjąć co skąd.

Vo'rlängſt, *adi.* i *adv.* od dawien dawna, od dawna.

Vo'rlaß, *sm.* -ſſes, 1) obacz Vorlaſſung, 2) obacz Vorlauf 2 *a*).

Vo'rlaßwein, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Vorlauf 2 *b*).

Vo'r-laſſen, laſſe, läſſeſt i läßt, ließ vor, habe vorgelaſſen, *va.* 1) puścić naprzód; 2) puścić przed kogo, do kogo; ich habe lange gewartet, wurde aber nicht vorgelaſſen czekałem długo, ale nie wpuszczono mnie, nie miałem dostępu, nie uzyskałem audyencyi.

Vo'rlaſſung, *sf.* przypuszczenie *n.*, przyjmowanie *n.* kogo, przyjęcie *n.*, audyencya *f.*, dostęp *m.*

Vo'rläſtig, *adi.* -es Schiff okręt zanadto z przodu obciążony.

Vo'rlauf, *sm.* -es, 1) bieg *m.* przodem; 2) *a*) wyskok *m.* (wódki); *b*) samotok *m.* (wina).

V'or-laufen, laufe, läufſt, läuft, lief vor, bin vorgelaufen, I. *vn.* (ſein) biedz przodem, prześcignąć, wyprzedzić kogo w biegu; II. *va.* (haben) das Erz — rudę podwieźć do pieca, do topienia.

Vo'rläufer, *sm.* -s, *pl.* —, posłaniec *m.*, przesłaniec *m.*; poprzednik *m.*, zwiastun *m.*; — einer Krankheit oznaka przedwstępna, symptomat *m.*, prodroma *f.* choroby; — eines Gebirges podgórze *n.*

Vo'rläufig, I. *adi.* tymczasowy, przedwstępny, przedstanowczy, prowizoryczny; -er Überſchlag przedwstępny preliminarz; II. *adv.* tymczasowo, tymczasem; — auf freien Fuß ſetzen puścić tymczasowo na wolną stopę; da gebe ich dir — vier Kronen masz tymczasowo cztery korony.

Vo'rlaut, *adi.* i *adv.* nadto głośny; — werden mówić za głośno, odzywać się niepotrzebnie; skwapliwy, wyrywający się z czem, lubiący się wygadać, niedyskretny, impertynencki, wścibski, zarozumiały; niedyskretnie.

Vo'rlegebaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, zapora *f.*

Vo'rlegeblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, wzorek *m.* (do pisania, rysowania).

Vo'rlegegabel, *sf. pl.* -n, widelec półmiskowy.

Vo'rlegelöffel, *sm.* -s, *pl.* —, łyżka półmiskowa; chochla *f.*

Vo'rlegemeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, większy nóż do krajania przy stole, nóż *m.* do tranżerowania.

Vo'r-legen, *va.* (haben) 1) położyć co przed kim, przed czem, założyć; ein Schloß — założyć kłódkę; friſche Pferde — przyprząść nowe konie; Pferde — założyć konie; 2) darf ich Ihnen ein Stück Kalbfleiſch —? czy mogę panu dać kawałek cielęciny? er hat Ihnen ein ſchlechtes Stück vorgelegt podał panu zły kawałek; den Pferden Heu — dać koniom przegryźć siana; 3) przedłożyć, pokazać, przedstawić; eine Frage — zadać komu pytanie; ich habe ihm meine Arbeit vorgelegt dałem mu moją pracę do przejrzenia; zur Prüfung, zur Wahl — przedłożyć do wyboru; Beweiſe — przedłożyć dowody; zur Unterſchrift — przedłożyć do podpisu; einen Geſetzentwurf — przedłożyć projekt ustawy; dem oberſten Gerichtshofe etw. — wnieść co do najwyższego trybunału; 4) Waren zum Verkaufe — pokazać, przedłożyć towar na sprzedaż.

Vo'rlegen, *sn.* -s, obacz Vorlegung.

Vo'rleger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ten co podaje przy stole, który kraje mięso; 2) mały dywanik; Bettvorleger dywanik przed łóżko.

Vo'rlegeſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſchlöſſer, kłódka *f.*

Vo'rlegeſtange, *sf. pl.* -n, zapieradło *n.*

Vo'rlegewerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, — einer Uhr kwadratura *f.* zegara.

Vo'rlegung, *sf.* przedłożenie *n.*, przedstawienie *n.*, pokazanie *n.*

Vo'r-lehnen, ſich —, *vr.* (haben) wychylić się naprzód.

Vo'r-leiern, *va.* (haben) jmnbm etw. — dudlić komu co; klepać komu ustawicznie jedno i to samo.

Vo'rlendengegend, *sf.* przedlędźwie *n.*

Vo'rlesbar, *adi.* dający się odczytać, do odczytania.

Vo'rleſe, *sf.* pierwsze winobranie; (przen.:) jmnbm die — laſſen zostawić komu pierwszeństwo.

Vo'r-leſen, leſe, lieſeſt i lieſt, lieſt, las vor, habe vorgeleſen, *va.* czytać na głos, czytać komu, odczytywać; er lieſt ſehr gut vor on bardzo dobrze czyta na głos, odczytuje; Freitag abends lieſt er uns vor w piątki wieczór miewa dla nas odczyty; jmnbm ſein Urteil — ogłosić, odczytać komu wyrok.

Vo'rleſer, *sm.* -s, *pl.* —, czytający *m.*, prelegent *m.*, lektor *m.*

Vo'rleſerin, *sf. pl.* -nen, czytająca *f.*, prelegentka *f.*, lektorka *f.*

Vo'rleſung, *sf. pl.* -en, 1) bez *plur.* także Vorleſen, odczyt *m.*, recytacya *f.*, prelekcya *f.*; 2) wykład *m.*, odczyt *m.*; -en halten mieć odczyty, wykłady, wykładać z katedry; -en hören über... słuchać wykładów o...

Vo'rletzt, *adi.* przedostatni.

Vo'r-leuchten, *vn.* (haben) przyświecać, świecić komu, poświecić; (przen.:) służyć komu za przykład; mit ſeinen Tugenden — przyświecać in-

nym swojemi cnotami; 2) celować światłem, najjaśniej świecić.

Vorlie'b, *adv.* mit etw. — nehmen zadowolić się czem.

Vo'rliebe, *sf.* zamiłowanie *n.*, upodobanie *n.*, predylekcya *f.*; übertriebene — mania *f.*; besondere — für jmndn haben mieć szczególną predylekcyę do kogo.

Vo'r-liegen, liege, liegſt, liegt, lag vor, habe vorgelegen, *vn.* 1) leżeć przed czem; es liegt ein Schloß vor jest przywieszona kłodka; die vorliegenden Werke obacz Vorwerke; 2) leżeć przed oczyma; der Bericht liegt der Verſammlung vor sprawozdanie przedłożono posiedzeniu; es liegen Beweiſe vor są dowody; heute liegt nichts vor dzisiaj niema nic nadzwyczajnego; es hat gar kein Grund dazu vorgelegen nie było żadnego powodu po temu; es liegt nichts gegen ihn vor nie można mu nic zarzucić; es liegt ein Irrtum — zachodzi omyłka; der vorliegende Gegenſtand przedmiot omawiany, przed oczyma będący, niniejszy; der vorliegende Fall obecny, dany, niniejszy przypadek; der uns vorliegende Text tekst, który mamy przed sobą.

Vo'rlings, *adv.* naprzód (w gimnastyce).

Vo'rlippe, *sf. pl.* -n, przednia część wargi.

Vo'r-lügen, lüge, lügſt, lügt, log vor, habe vorgelogen, *va.* nakłamać, nałgać.

Vo'r-machen, *va.* (haben) 1) zrobić, zawiesić, postawić, położyć przed czem; mache dir eine Schürze vor przypasz sobie fartuch; mache hier einen Vorhang vor zawieś tu firankę; 2) (z)robić co przed kim (dla pokazania lub dla nauczania); 3) (przen.:) tumanić, udawać, zmyślać; er will dir nur was — chce ciebie tylko tumanić, chce ci tylko coś wmówić; jmndm ein X für ein U — omamić kogo.

Vo'rmagen, *sm.* -s (u ptaków, u przeżuwaczy) pierwszy żołądek, odwilżacz *m.*

Vo'rmahd, *sf.* pierwsze sianożęcie.

Vo'r-mähen, *va.* (haben) przodem kosić; przodować w koszeniu.

Vo'r-malen, *va.* (haben) jmndm etw. — odmalować, wymalować co komu, malować przed kim; (przen.:) przedstawić komu coś w pięknych kolorach.

Vo'rmalig, *adi.* dawny, były.

Vo'rmals, *adv.* dawno, dawniej, przedtem.

Vo'rmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, 1) obacz Vordermann; 2) gracz *m.* na ręku; 3) przodownik *m.*, przednik *m.*; 4) (w kupiect.) poprzedni indosant, przekaziciel (wekslu); 5) (Werkführer) werkmistrz *m.*; 6) pierwszy wioślarz.

Vo'rmars, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, obacz Vormaſt.

Vo'rmarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, pochód *m.* naprzód, posunięcie *n.* się.

Vo'r-marſchieren, *vn.* (haben) maszerować naprzód, awansować.

Vo'rmaſt, *sm.* -es, przedmaszt *m.*

Vo'rmauer, *sf. pl.* -n, przedmurze *n.*, wał obronny.

Vo'rmerk, *sm.* -es, *pl.* -e, uwaga *f.*, notatka *f.*; prenotacya *f.*, zamówienie *n.*

Vo'r-merken, *va.* (haben) zanotować, zapisać; prenotować, zamówić.

Vo'rmerkgebühr, *sf. pl.* -en, należytość *f.* za zamówienie, prenotacyę.

Vo'rmerkung, *sf. pl.* -en, zanotowanie *n.*; wir bitten Sie gute — von unſerer Unterſchrift zu nehmen prosimy przyjąć uprzejmie nasz podpis do wiadomości.

Vo'r-meſſen, meſſe, miſſeſt i mißt, mißt, maß vor, habe vorgemeſſen, *va.* jmndm etw. — przemierzyć, odmierzyć, wymierzyć komu co.

Vo'rmittag, I. *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przedpołudnie *n.*; II. *adv.* przed obiadem = vormittags.

Vo'rmittägig, *adi.* przedpołudniowy, przedobiedni.

Vo'rmittäglich, *adi.* każdego przedpołudnia przypadający.

Vo'rmittags, *adv.* przed południem, przed obiadem.

Vo'rmittagsgottesdienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, nabożeństwo przedpołudniowe.

Vo'rmittagspredigt, *sf. pl.* -en, kazanie przedpołudniowe.

Vo'rmittagsſchule, *sf. pl.* -n, szkoła przedpołudniowa.

Vo'rmittagsſtunde, *sf. pl.* -n, godzina, lekcya przedpołudniowa.

Vo'rmittagszeit, *sf.* czas przedpołudniowy, przedpołudnie *n.*

Vo'rmitternächtlich, *adi.* przed północą.

Vo'rmund, *sm.* -(e)s, *pl.* -münder, opiekun *m.*, kurator *m.*

Vo'rmünderin, *sf. pl.* -nen, opiekunka *f.*

Vo'rmundsbeſtellung, *sf.* ustanowienie *n.* opiekuna.

Vo'rmundſchaft, *sf. pl.* -en, opieka *f.*, opiekuństwo *n.*, kuratela *f.*; unter — ſtellen oddać kogo pod kuratelę, ubezwłasnowolnić kogo.

Vo'rmundſchaftlich, *adi.* opiekuńczy; -e Gewalt władza opiekuńcza.

Vo'rmundſchaftsamt, *sn.* -es, **Vo'rmundſchaftsgericht**, *sn.* -es, sąd opiekuńczy, władza opiekuńcza.

Vo'rmundſchaftsangelegenheit, *sf. pl.* -en, sprawa opiekuńcza.

Vo'rmundſchaftsgelder, *sn. pl.* kapitały podlegające władzy opiekuńczej.

Vo'rmundſchaftsgericht, *sn.* -es, obacz Vormundſchaftsamt.

Vo'rmundſchaftsweſen, *sn.* -s, opiekuństwo *n.*

Vo'r-müſſen, *vn.* (haben) być zmuszonym wyjść, wystąpić naprzód.

Vorn, **Vo'rne**, *adv.* 1) z przodu, od przodu, na przodzie; — und hinten z przodu i z tyłu; — eintreten wejść z przodu, przodem; etw. — hinlegen położyć coś na

przodzie; der Ahorn ſteht — vor dem Hauſe klon stoi na przodzie przed domem; — und hinten ſein być we wszystkich kątach; — heraus wohnen mieszkać na froncie, od ulicy; — im Buche na czele książki; 2) Zimmer nach — hinaus pokoje na front, od ulicy; nach — geneigt przeginać, naginać się ku przodowi; von — z przodu, z frontu; von — geſehen widziane z przodu; od przodu, z frontu; von — angreifen zaczepić z przodu; 3) z początku, na nowo; du mußt die Arbeit von — anfangen musisz zrobić to na nowo; mit ihm muß man immer von — anfangen z nim trzeba zawsze zacząć od początku, na nowo; 4) —über fallen zrobić koziołka, wywrócić się głową naprzód; 5) von —herein także: im vorhinein, im vorherein z góry, naprzód; na pierwszy rzut, od początku.

Vo'rnachricht, *sf. pl.* -en, przedwstępna wiadomość.

Vo'rnächtig, *adi.* ubiegłej nocy, przednocny.

Vo'r-nageln, *va.* (haben) przybić na przodzie gwoździami.

Vo'rnahme, *sf.* przedsięwzięcie *n.*

Vo'rname, *sm.* -ns, *pl.* -n, imię *n.* (chrzestne); — und Zuname imię i nazwisko.

Vorna'n, *adv.* obacz Vorn 1).

Vo'rnehm, *adi.* i *adv.* znakomity, znaczny, zacny, arystokratyczny, dystyngowany; von -em Stande z wysokiego stanu; von -er Abſtammung szlacheckiego rodu; die -e Welt wyższy świat; -es Leben pańskie życie; eine -e Erſcheinung pański wygląd; — ausſehen mieć minę pańską, wyglądać po pańsku; den Vornehmen ſpielen udawać pana; dazu iſt er zu — na to on jest za wielkim panem; — leben żyć na wielką stopę; das iſt wahrlich eine -e Dame to jest całą gębą pani; die Vornehmen die -en Leute znakomitości *pl.*; die Vornehmſten in der Stadt pierwsze znakomitości miasta; die -en Stadtteile dzielnice arystokratyczne; das vornehmſte Gebot najgłówniejsze, najpierwsze przykazanie.

Vo'r-nehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm vor, habe vorgenommen, *va.* 1) brać przed się, wziąć przed siebie; nimm doch eine Schürze vor zasłoń się fartuchem; eine Schleife — przypiąć z przodu kokardę; 2) przedsięwziąć co, zająć się czem, wziąć się do czego, odbyć co; eine Reiſe — odbyć podróż; eine Arbeit noch einmal — rozpocząć robotę na nowo; etw. zuerſt — zrobić coś przed czem; ihre Angelegenheit wird heute vorgenommen pańska sprawa będzie dziś rozpatrzona; was wirſt du heute nachmittag —? co poczniesz dzisiaj po południu? 3) ſich etw. — zamierzyć, przedsięwziąć, ułożyć sobie, postanowić co; ſich eine Reiſe — zamierzać podróżować, projektować podróż; die vorgenommene Reiſe projektowana podróż; 4) wir wollen jetzt Geſchichte — teraz zajmiemy się historyą, teraz przerobimy historyę; wer zuviel vornimmt, bringt nichts zu ſtande kto za wiele obiecuje, nic nie dotrzymuje; wir haben in der Wohnung Veränderungen vorgenommen poczyniliśmy zmiany w mieszkaniu; der Lehrer hat nicht alle Schüler vorgenommen nauczyciel nie wypytał wszystkich uczni; der Richter hat den Angeklagten vorgenommen sędzia przesłuchał oskarżonego; jmndn tüchtig — rozmówić się z kim na ostro, wytrzeć komu kapitułę.

Vo'rnehmen, *sn.* -s, przedsięwzięcie *n.*, zamysł *m.*, projekt *m.*, zamiar *m.*

Vo'rnehmheit, *sf.* zacność *f.*, znakomitość *f.*, pańskość *f.*, dystynkcya *f.*

Vo'rnehmlich, *adv.* przedewszystkiem, szczególniej, osobliwie, zwłaszcza, mianowicie.

Vornehmtuerei', *sf.* udawanie *n.* wielkopaństwa.

Vo'r-neigen, ſich —, *vr.* (haben) naginać, nachylać się naprzód.

Vo'rneigung, *sf. pl.* -en, 1) naginanie *n.*, nachylanie *n.* się ku przodowi; 2) szczególna skłonność.

Vo'rnherein, *adv.* von — obacz Vorn 5).

Vo'rort, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) miasto główne, stolica *f.*; 2) przedmieście *n.*

Vo'r-pfeifen, pfeife, pfeifſt, pfiff vor, habe vorgepfiffen, *va.* jmndm etw. — zagwizdać komu co.

Vo'r-plappern, *va.* (haben) obacz Vorplaudern.

Vo'rplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, plac *m.* przed czem, dziedziniec *m.* (przed pałacem); westybuł *m.*, przedpokój *m.*

Vo'r-plaudern, *va.* (haben) paplać komu co, bajać, bzdurzyć, nagadać; er hat uns viel Unſinn vorgeplaudert nagadał, nabajał nam dużo głupstw, bzdurstw.

Vo'rpoſten, *sm.* -s, *pl.* —, placówka *f.*, posterunek *m.*, forpoczta *f.*, wedeta *f.*; — ausſtellen rozstawić przednie straże.

Vo'rpoſtendienſt, *sm.* -es, służba straży przedniej.

Vo'rpoſtengefecht, *sn.* -es, *pl.* -e, utarczka *f.* przedniej straży.

Vo'r-prahlen, *va.* i *vn.* (haben) jmndm etw. — szczycić się, chełpić się czem wobec kogo.

Vo'r-predigen, *va.* (haben) jmndm etw. — rozprawiać komu o czem; naprawić komu, prawić komu perorę.

Vo'r-preiſen, *va.* (haben) jmndm etw. — zachwalać, wychwalać co wobec kogo.

Vo'r-prüfen, *vn.* (haben) egzaminować kogo na próbę, przedwstępnie egzaminować.

Vo'rprüfung, *sf. pl.* -en, egzamin przedwstępny, badanie wstępne.

Vo'r-ragen, *vn.* (haben) sterczeć, wystawać = hervorragen.

Vo'rrang, *sm.* -es, pierwszeństwo *n.*, prym *m.*; — nach dem Alter starszeństwo *n.*; jmndm in etw. den — ſtreitig machen zaprzeczać komu starszeństwa, pierwszeństwa.

Vo'rrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, zapas *m.*, zasób *m.*, rezerwa *f.*; ich habe das in Vorrat mam tego podostatkiem; mache nur viel Vorräte für den Winter porób tylko dużo zapasów na zimę.

Vo'rrätig, *adi.* zapasowy, zapaśny, zasobny, gotowy; *adv.* zapasem, w zapasie, podostatkiem; dieſer Artikel iſt noch — ten artykuł jest jeszcze na składzie; es iſt keine Flaſche mehr — niema już ani jednej flaszki; es iſt nichts mehr — zapasy już wyczerpane; haſt du Geld —? czy masz gotówkę? Wechſel — haben mieć weksle w zapasie; bei allen Buchhändlern — do nabycia u wszystkich księgarzy.

Vo'rratsboden, *sm.* -s, *pl.* -böden, śpichlerz *m.*

Vo'rratshaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, magazyn *m.*, skład *m.* żywności.

Vo'rratskammer, *sf. pl.* -n, spiżarnia *f.*, lamus *m.*

Vo'rratskaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, skrzynia *f.* na żywność, z żywnością.

Vo'rratsraum, *sm.* -es, *pl.* -räume, magazyn *m.*

Vo'rratsverzeichniß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, inwentarz *m.*

Vo'rratswagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, tender *m.*

Vo'rraum, *sm.* -es, *pl.* -räume, przednia część przestrzeni; przedpokój *m.*

Vo'r-rechnen, *va.* (haben) wyliczać, naliczyć, wyszczególnić; ich werde Ihnen —, was ich ausgegeben habe wyszczególnię, wyliczę panu, co wydałem; ſich etw. — wyliczać coś na palcach.

Vo'rrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przywilej *m.*, prawo *n.* pierwszeństwa, prerogatywa *f.*

Vo'rrede, *sf. pl.* -n, 1) mówienie *n.* o czem w przód; 2) przedmowa *f.*, prolog *m.*, wstęp *m.*

Vo'r-reden, *va.* (haben) 1) wmawiać, nabajać; ich laſſe mir nichts — nie daję w siebie nic wmówić; 2) przepowiadać, mówić przed kim, aby powtarzał.

Vo'rredner, *sm.* -s, *pl.* —, poprzedni mowca; preopinant *m.*; ten co wygłasza przedmowę, prolog; autor *m.* przedmowy.

Vor-reiben, reibe, reibſt, reibt, rieb vor, habe vorgerieben, *va.* mieszać, ucierać (farby).

Vo'rreiber, *sm.* -s, *pl.* —, żelazo obrotne u okna, zakrętka *f.*

Vo'r-reichen, *va.* (haben) podawać.

Vo'rreif, *adi.* obacz Frühreif.

Vo'r-reißen, reiße, reißeſt i reißt, riß vor, habe vorgeriſſen, *va.* 1) (wy)ciągnąć silnie na przód; 2) zarysować, zrobić zarys, szkic; 3) eine Linie — pociągnąć kreskę, linię; das Holz — naznaczyć drzewo; 4) Witze — robić złe dowcipy.

Vo'rreißer, *sm.* -s, *pl.* —, kolec żelazny, używany przez mechaników.

Vo'r-reiten, reite, reiteſt, reitet, ritt vor, bin vorgeritten, *va.* i *vn.* 1) jmndm — jechać konno przed kim, przodem; wyprzedzić kogo konno; wyjechać konno przed kogo; 2) (haben) jmndm ein Pferd — konia przed kim ujeżdżać, przejeżdżać; 3) (haben)(przen.:) jmndm etw. — paradować z czem przed kim; einen Ball — w bilarze ustawić tak kulę, by była łatwa do wzięcia.

Vo'rreiter, *sm.* -s, *pl.* —, sługa jadący konno przed powozem, foryś *m.*

Vo'r-rennen, renne, rennſt, rennt, rannte vor, bin vorgerannt, *vn.* pędzić, lecieć naprzód.

Vo'r-richten, *va.* (haben) 1) przygotować, przysposobić, przyrządzić; 2) eine Uhr — posunąć zegar naprzód.

Vo'rrichtung, *sf. pl.* -en, 1) przygotowanie *n.*, przysposobienie *n.*, przyrządzenie *n.*; du mußt alle -en treffen musisz poczynić wszelkie przygotowania; 2) przyrząd *m.*, narząd *m.*, przybór *m.*, mechanizm *m.*; — zur Regelung des Ganges einer Maſchine regulator *m.*; dieſe — zum Ziehen iſt ſchlecht gemacht ten przyrząd do wyciągania jest źle zrobiony.

Vo'rriß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, pierwszy zarys, szkic *m.*

Vo'r-rücken, I. *vn.* (ſein) posunąć się naprzód, iść naprzód, postąpić; Truppen — laſſen wysuwać wojska; die Arbeit iſt vorgerückt robota postąpiła; im vorgerückten Alter w podeszłym wieku; II. *va.* (haben) 1) die Uhr — posunąć zegar naprzód; das Datum — antedatować; 2) jmndm etw. — wyrzucać, zarzucać, wymawiać komu co.

Vo'rrücken, *sn.* -s, posunięcie *n.* się naprzód, postąpienie *n.*, maszerowanie *n.*, pochód *m.* naprzód; zarzucanie *n.*, wymawianie *n.* komu czego.

Vo'rruderer, *sm.* -s, *pl.* —, pierwszy wioślarz.

Vo'r-rufen, rufe, rufſt, ruft, rief vor, habe vorgerufen, *va.* zawołać; wywołać; przywołać; kazać przyjść.

Vo'rſaal, *sm.* -es, *pl.* -ſäle, sala wstępna; przedpokój *m.*, przedsionek *m.*, westybul *m.*

Vo'r-ſagen, *va.* (haben) 1) powiedzieć; einer Dame viel Schönes — powiedzieć pani wiele komplementów; 2) jmndm etw. — przepowiadać komu co, mówić komu co, aby powtórzył, podpowiadać; dyktować, suflować.

Vo'rſager, *sm.* -s, *pl.* —, sufler *m.*

Vo'rſänger, *sm.* -s, *pl.* —, pierwszy śpiewak; kantor *m.* (bóżnicy).

Vo'rſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, zamiar *m.*, zamysł *m.*, postanowienie *n.*, przedsięwzięcie *n.*; einen — faſſen powziąć zamiar; ſich von ſeinem =e nicht abbringen laſſen nie dać się odwieść od swego postanowienia; mit — lügen świadomie, z umysłu kłamać.

Vo'rſätzlich, *adi.* umyślny, obmyślany; *adv.* nmyślnie, z rozmysłem, z zamiarem.

Vo'rſcene, Vo'rſzene, *sf. pl.* =n, proscenium *n.*

Vo'rſchanze, *sf. pl.* =n, szaniec wysunięty.

Vo'r=ſchanzen, *va.* (haben) obwarować na przodzie szańcami; (przen.:) Geld —, pożyczać pieniądze komu; wymawiać się pod jakimś pretekstem.

Vo'rſchein, *sm.* =(e)s, widok *m.*, jaw *m.*; zum — kommen zjawić się, ukazać się, wyjść na jaw, wyjść na widok; zum — bringen objawić co, wynieść, wydostać na jaw.

Vo'r=ſcheinen, ſcheinſt, ſcheint, ſchien vor, habe vorgeſchienen, *vn.* 1) przyświecać; 2) jaśniej świecić od innych; 3) obacz Hervorſcheinen.

Vo'rſchicht, *sf. pl.* =en, pokład wierzchni.

Vo'r=ſchicken, *va.* (haben) przodem posyłać, wysyłać; Truppen — (vorrücken laſſen).

Vo'r=ſchieben, ſchiebe, ſchiebſt, ſchiebt, ſchob vor, habe vorgeſchoben, *va.* 1) posunąć, wysunąć naprzód; 2) posunąć przed co; den Tiſch vor die Tür — posunąć stół przed drzwi; 3) zasunąć; ſchiebe den Riegel vor zasuń zasuwkę, rygiel; 4) podsunąć; jmndn — podsunąć kogo (na swoje miejsce).

Vo'rſchieber, *sm.* =s, *pl.* —, **Vo'rſchieberiegel**, *sm.* =s, *pl.* —, zasuwka *f.*

Vo'r=ſchießen, ſchieße, ſchießeſt i ſchießt, ſchießt, ſchoß vor, habe vorgeſchoſſen, I. *vn.* 1) jmndm — strzelić przed kim, (dla pokazania mu); 2) (ſein) das Gebirge ſchießt vor te góry usuwają się; 3) strzelać, tryskać do góry; rosnąć szybko w górę; 4) (hervorragen) wystawać, sterczeć naprzód; II. *va.* (haben) zaliczać, pożyczać, dawać z góry, forszusować; ich werde ſchon das Geld — ja już wyłożę te pieniądze.

Vo'rſchießen, *sn.* =s, zaliczanie *n.*, pożyczanie *n.*, dawanie *n.* z góry, forszusowanie *n.*

Vo'rſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Vorderſchiff.

Vo'rſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, 1) pierwsze uderzenie; bicie *n.* przed kim; beim Dreſchen den — haben przy młóceniu uderzać pierwszy; 2) wniosek *m.*, przedstawienie *n.*, proponowanie *n.*, zalecenie *n.*; auf ſeinen — na jego wniosek; 3) przednutka *f.*; 4) propozycya *f.*, projekt *m.*; ein — zur Güte propozycya pod rozwagę; ich mache den —, den Abend zuſammen zu verbringen proponuję by wieczór razem spędzić; mache mir einen — przedłóżmi projekt; jmndn in — bringen zaproponować kogo; in — kommen wejść w propozycyę; auf meinen—wurde er angeſtellt na moją propozycyę dano mu posadę; 5) (Preisvorſchlag) oferta *f.*; zacenienie *n.*

Vo'r=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug vor, habe vorgeſchlagen, I. *va.* 1) przybić co z przodu; 2) den Schleier — spuścić woalkę; 3) den Zuſatz — wnieść poprawkę; 4) Heu, Gras — siana, trawę wpakować do działa pod kulę; 5) die Garben — kłosy lekko wymłacać, kłosować; 6) ein Löwe, der die Zunge — lew z wystającym językiem; 7) eine Note — uderzyć przednutkę; den Takt — wybijać takt; 8) proponować, radzić, doradzać, przedstawić, wnieść, wnosić; jmndn für eine Wahl — wnieść czyją kandydaturę; einen Geiſtlichen für eine Pfründe — prezentować księdza na probostwo; ich werde dir ein Mittel gegen Kopfſchmerzen — poradzę ci środek na ból głowy; 9) zacenić; ich ſchlage Ihnen nicht vor ja panu nie cenię, nie zacenikem; II. *vn.* (haben) 1) die Wage ſchlägt vor waga się przechyla, przeważa na jedną stronę; 2) przeważać = vorwalten; in ſeinen Urteilen ſcheint die Freundſchaft vorzuſchlagen w jego osądzeniu przeważa przyjaźń; 3) der Hund ſchlägt vor pies zawcześnie szczeka; 4) bić naprzód (młócąc cepami); 5) eine Note ſchlägt vor nuta poza taktem, przednutka; 6) (w górn.) uderzając dawać sygnał.

Vo'rſchlaghammer, *sm.* =s, *pl.* —, przybijak *m.*, młot dwuręczny, berlik *m.*, kijania *f.*, kijań *m.*

Vo'rſchläglich, *adi.* i *adv.* sposobem propozycyi.

Vo'rſchlagsliſte, *sf. pl.* =n, lista kwalifikacyjna.

Vo'rſchlagnote, *sf. pl.* =n, obacz Vorſchlag 3).

Vo'rſchlagrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* propozycyi, prezentacyi.

Vo'rſchmack, *sm.* =(e)s, przedsmak *m.*; (przen.:) den — der Seligkeit haben mieć przedsmak rozkoszy.

Vo'r=ſchmecken, I. *va.* (haben) 1) den Pfeffer — wyczuć przeważający smak pieprzu; 2) kosztować naprzód; 3) mieć przedsmak czego; II. *vn.* (haben) przeważać w smaku; an dieſer Sauce ſchmeckt das Gewürz vor w tym sosie przeważa smak korzeni.

Vo'r=ſchmeißen, ſchmeiße, ſchmeißeſt i ſchmeißt, ſchmiß vor, habe vorgeſchmiſſen, *va.* obacz vorwerfen.

Vo'rſchneidebrett, *sn.* =es, *pl.* =bretter, deszczułka *f.*, stolniczka *f.* do krajania, transzerowania.

Vo'rſchneidemeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *m.* do rozbierania, krajania, transzerowania.

Vo'r=ſchneiden, ſchneide, ſchneideſt, ſchneidet, ſchnitt vor, habe vorgeſchnitten, 1) krajać, dzielić, rozbierać, transzerować; den Braten

— pokrajać pieczeń; das Tuch — przykroić sukno; 2) jmndm — krajać przed kim dla pokazania mu; jmndm Geſichter — stroić komu miny, grymasy; 3) żąć przed innymi, przodować żeńcom.

Vo'rſchneiden, *sn.* =s, krajanie *n.*, dzielenie *n.*, rozbieranie *n.*, transzerowanie *n.*, przykrawywanie *n.*

Vo'rſchneider, *sm.* =s, *pl.* —, 1) krajczy *m.*; 2) przodownik *m.* w szyciu, przykrawacz *m.*, zaprzednik *m.*

Vo'rſchnell, *adi.* zawczesny, prędki, porywczy, gorący; *adv.* porywczo; — antworten odpowiedzieć bez rozmysłu, bez zastanowienia.

Vo'rſchnitt, *sm.* =(e)s, prawo *n.* pierwszego żęcia; 2) (Vormahd) pierwokos *m.*

Vo'r=ſchreiben, ſchreibe, ſchreibſt, ſchreibt, ſchrieb vor, habe vorgeſchrieben, *va.* 1) einem Schüler Buchſtaben — napisać uczniowi litery na wzór; 2) napisać co na przodzie, na czele; den Nullen eine Eins — dopisać jedynkę przed zerami; 3) jmndm etw. — przepisywać, nakazywać, rozkazywać komu co; Geſetze — stanowić prawa; das Geſetz ſchreibt vor . . . ustawa nakazuje, wymaga . . .; Grenzen — wyznaczyć, zakreślić granice; jmndm Verhaltungsmaßregeln — przepisać komu sposób zachowania się; ich laſſe mir von euch nichts — nie macie prawa rozkazywania mi; II. vorgeſchrieben, *pp.* i *adi.* przepisany; er faſtet an den =en Tagen pości w ustanowione dnie; zu den =en Bedingungen w ustanowionych warunkach.

Vo'r=ſchreien, ſchreien, ſchreiſt, ſchreit, ſchrie vor, habe vorgeſchrien, I. *va.* jmndm etw. — krzyczeć komu coś w uszy; II. *vn.* krzyczeć głośniej od drugich.

Vo'r=ſchreiten, ſchreite, ſchreiteſt, ſchreitet, ſchritt vor, habe vorgeſchritten, *vn.* 1) postępować, kroczyć naprzód; 2) (przen.:) die Angelegenheit ſchreitet vor sprawa postępuje; die Krankheit iſt ſchon weit vorgeſchritten, choroba już bardzo postąpiła; 3) iść przed kim, wyprzedzić kogo.

Vo'rſchrift, *sf. pl.* =en, 1) wzorki *pl.* do pisania; 2) przepis *m.*, reguła *f.*, instrukcya *f.*, regulamin *m.*, nakaz *m.*, rozkaz *m.*; auf — des Arztes na przepis lekarza; geſetzliche =en przepisy prawne; nach — handeln działać wedle instrukcyi; das Muſter iſt nicht nach der — wzór nie jest wedle przepisu; =en machen dyktować prawa; kirchliche =en kościelne przepisy; der — gemäß stosownie do przepisu, nakazu.

Vo'rſchriftsgemäß, *adv.* stosownie do przepisu, wedle, podług przepisu, przepisowo.

Vo'rſchriftsmäßig, *adi.* i *adv.* stosowny, stosownie do przepisu, prawidłowy, prawidłowo; =e Kleidung, =er Gruß przepisane umundurowanie, ukłon.

Vo'rſchriftswidrig, *adi.* i *adv.* przeciwny przepisowi, nieprawidłowy, nieprawidłowo.

Vo'rſchritt, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) postępowanie *n.*, krok *m.*, naprzód; 2) postęp *m.* = Fortſchritt.

Vo'rſchub, *sm.* =(e)s, 1) den — haben mieć pierwszeństwo do rzucania (kręgle); 2) pomoc *m.*, wsparcie *n.*, poręka *f.*; jmndm — leiſten dopomódz komu, wesprzeć kogo; einem Unternehmen — leiſten popierać przedsięwzięcie, faworyzować przedsięwzięcie; das hieße der Verleumdung — leiſten to równałoby się poparciu oszczerstwa.

Vo'rſchuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, część *f.* bucika bez cholew, podszycie *n.*

Vo'r=ſchuhen, *va.* (haben) podszyć, dać podszycie (na buty).

Vo'rſchule, *sf. pl.* =n, 1) szkoła wstępna, przygotowawcza; 2) podręcznik *m.* (jakiejś umiejętności).

Vo'rſchüler, *sm.* =s, *pl.* —, uczeń *m.* szkoły przygotowawczej.

Vo'rſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, 1) pierwszeństwo *n.* w strzelaniu; pierwszy strzał; 2) zaliczka *f.*, zadatek *m.*, forszus *m.*; um 20 Kronen im — ſein mieć zaliczkę na 20 koron.

Vo'rſchußbewilligung, *sf.* przyznanie *n.*, przyzwolenie *n.* zaliczki.

Vo'rſchußkaſſe, *sf. pl.* =n, kasa zaliczkowa.

Vo'rſchußverein, *sm.* =es, *pl.* =e, towarzystwo zaliczkowe.

Vo'rſchußweiſe, *adv.* tytułem zaliczki, zadatku, jako forszus, z góry.

Vo'rſchußzahlung, *sf.* zaliczenie *n.*, zapłata *f.* z góry.

Vo'rſchutt, *sm.* =(e)s, pasza rzucona dzikom w zimie.

Vo'r=ſchütten, *va.* (haben) dem Vieh Futter — bydłu nasypać paszy.

Vo'r=ſchützen, *va.* (haben) zastawiać się, zasłaniać się; tłumaczyć się, uniewinniać, usprawiedliwiać się; er hat eine Krankheit vorgeſchützt tłumaczył, usprawiedliwiał się chorobą; ſein Alter — zastawiać się wiekiem; Unwiſſenheit — zastawiać się niewiadomością.

Vo'rſchützen, *sn.* =s, zastawianie *n.* się pretekstem.

Vo'rſchwarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwärme, pierwszy rój, pierwak *m.*

Vo'r=ſchwatzen, *va.* (haben) obacz Vorplaudern.

Vo'r=ſchweben, *vn.* (haben) snuć się przed oczyma, być na myśli, zdawać się komu; das ſchwebt mir deutlich vor to stoi mi wyraźnie przed oczyma; das ſchwebt mir dunkel vor to mi się tylko majaczy.

Vo'r=ſchwimmen, ſchwimme, ſchwimmſt, ſchwimmt, ſchwamm vor, bin vorgeſchwommen, *vn.* 1) pływać przodem, naprzód; 2) jmndm — wyprzedzić ko-

go pływając; 3) jmndm — pływać przed kim (dla pokazania mu).

Vor-ſchwindeln, *va.* (haben) jmndm etw. — wmówić w kogo co.

Vorſegel, *sm.* -s, *pl.* —, przedni żagiel.

Vor-ſegeln, *vn.* (ſein) 1) żaglować na przodzie; 2) żaglując wyprzedzić.

Vor-ſehen, ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah vor, habe vorgeſehen, I. *va.* 1) przewidzieć, przewidywać; dieſer Fall iſt im Geſetze nicht vorgeſehen ten wypadek jest nieprzewidziany przez ustawę; 2) zawczasu w co zaopatrzyć; II. ſich —, *vr.* (haben) zaopatrzyć się; mieć się na baczności, na ostrożności; wystrzegać się czego; vorgeſehen! baczność! ostrożnie!

Vorſehung, *sf.* 1) opatrzność *f.*; die göttliche — opatrzność boska; von der — beſtimmt przez opatrzność przeznaczony; 2) wegen einer Sache — tun ubezpieczyć się w jakiej sprawie.

Vor-ſein, bin, biſt, iſt, war vor, bin vorgeweſen, *vn.* 1) jmndm — wyprzedzić kogo, przewyższyć kogo; 2) (verhandelt werden) was iſt jetzt vor? o czem się teraz rozprawia?, nad czem jest teraz dyskusya? 3) da ſei Gott vor! niech nas Bóg od tego obroni!

Vorſeite, *sf. pl.* -n, obacz Vorderſeite.

Vorſetzbar, *adi.* dający się przedłożyć, podać, mogący być przedłożony, podany.

Vorſetzblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, biała kartka papieru na początku i na końcu oprawnej książki.

Vorſetzblech, *sn.* -(e)s, blacha, którą się stawia przed jakim otworem.

Vor-ſetzen, *va.* (haben) 1) postawić, położyć co na przodzie, przed kim, przed czem; der Tür einen Stein, ein Brett — założyć drzwi kamieniem, zastawić drzwi deską; 2) jmndm Speiſen, Getränke — podać komu potrawy, napoje; darf ich Ihnen etw. —? czy śmiem panu coś podać? 3) einem Worte eine Silbe — położyć zgłoskę przed wyrazem; einer Note ein Kreuz — postawić, położyć krzyżyk przed nutą; 5) eine hohe Karte — bić wysoką kartą; 5) Pferde — przyprządz jeszcze koni; 6) ſeinen Namen einem Buche — podpisać się na czele, na początku książki; einem Buche eine Vorrede — umieścić przedmowę na początku książki; 7) jmndn einem anderen — przekładać, przełożyć kogo nad kim; er wurde dem Heere vorgeſetzt zrobiono go przełożonym wojska; die vorgeſetzte Behörde przełożona władza; jmndm ein Muſter — przedłożyć komu wzór; 8) ſich etw. — zamierzyć, postanowić, ułożyć sobie co; nabić sobie czem głowę; ſich ein Ziel — wytknąć sobie cel.

Vorſetzen, *sn.* -s, obacz Vorſetzung.

Vorſetzer, *sm.* -s, *pl.* —, rzecz, którą się przed coś stawia; Ofen — przystawka *f.* do pieca.

Vorſetzfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, podwójne okno.

Vorſetzgitter, *sn.* -s, *pl.* —, **Vorſetzladen**, *sm.* -s, *pl.* -läden, żaluzye *pl.*

Vorſetzlich, *adi.* umyślny.

Vorſetzpapier, *sn.* -s, ob. Vorſetzblatt.

Vorſetzſilbe, *sf. pl.* -n, ob. Vorſilbe.

Vorſetzteller, *sm.* -s, *pl.* —, talerz *m.* do podawania.

Vorſetzung, *sf.*, **Vorſetzen**, *sn.* -s, położenie *n.*, postawienie *n.* czego na przodzie; die — eines Buchſtabens przydanie litery na czele.

Vorſetzwand, *sf.* parawan *m.*

Vor-ſeufzen, *va.* (haben) wzdychać przed kim.

Vorſicht, *sf.* 1) opatrzność *f.* (zastarzałe); 2) przezorność *f.*, ostrożność *f.*, rozważność *f.*; oględność *f.*; zur größeren — dla większej ostrożności; mit — zu Werke gehen ostrożnie przystąpić do dzieła; der — halber przez ostrożność; Vorſicht! ostrożnie! — iſt die Mutter der Weisheit.

Vorſichtig, *adi.* przezorny-ostrożny, oględny; *adv.* przezornie, ostrożnie; er ſpricht ſich ſehr — über dieſe Angelegenheit aus on mówi z wielką rezerwą o tej sprawie; du mußt — zu Werke gehen musisz się wziąść ostrożnie do rzeczy; er ſpielt Karten ſehr — gra w karty bardzo rozważnie; wenig und — ſprechen ważyć wyrazy; jmndn lehren — sein nauczyć kogo przezorności, ostrożności; -en Gebrauch von etw. machen ostrożnie z czego korzystać.

Vorſichtigkeit, *sf.* ostrożność *f.*, przezorność *f.*, oględność *f.*

Vorſichtshalber, *adv.* przez ostrożność, dla ostrożności.

Vorſichtsmaßregel, *sf. pl.* -n, środek *m.* ostrożności; -n treffen poczynić środki ostrożności.

Vorſilbe, *sf. pl.* -n, zgłoska początkowa.

Vor-ſingen, ſinge, ſingſt, ſingt, ſang vor, habe vorgeſungen, *va.* 1) śpiewać przed kim; jmndm etw. — zaśpiewać komu co; 2) (anſtimmen) (za)intonować.

Vorſinger, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Vorſänger.

Vorſintflutlich, *adi.* przedpotopowy, obacz Vorſündflutlich.

Vorſitz, *sm.* -es, pierwsze miejsce, przewodnictwo *n.*, prezydencya *f.*, prezydyum *n.*; den — haben, den — führen prezydować, przewodniczyć; den — bei Tiſche haben prezydować przy stole; Parlamentseröffnung unter dem -e des Königs zagajenie parlamentu pod przewodnictwem króla.

Vor-ſitzen, ſitze, ſitzeſt, ſitzt, ſaß vor, habe vorgeſeſſen,

va. 1) przewodniczyć, prezydować; 2) jmndm — mieć pierwszeństwo przed kim.

Vo'rſitzende(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), przewodniczący *m.*, prezydent *m.*, prezes *m.*

Vo'rſitzeramt, *sn.* -es, urząd *m.* przewodniczącego, prezydenta, prezesa, prezydentura *f.*

Vo'rſommer, *sm.* -s, przedlecie *n.*, przedletnia pora, czas poprzedzający lato.

Vo'rſorge, *sf.* przezorność *f.*, piecza *f.*; — iſt beſſer als Nachſorge lepiej działać przezornie, niż potem mieć kłopot; die göttliche — duchowna opieka; du mußt — treffen daß ... musisz starać się o to, żeby ...

Vo'r-ſorgen, *vn.* (haben) robić starania, przygotowania, starać się o co; upewnić się.

Vo'rſorglich, *adi.* starający się, przezorny; *adv.* przez przezorność, ostrożność; (vorläufig) tymczasowo, prowizorycznie.

Vo'rſpann, *sm.* -(e)s, przyprząg *m.*, konie z przodu przyprzężone; podwoda *f.*; konie do jazdy rozstawione.

Vo'rſpanndienſt, *sm.* -es, służba podwodowa.

Vo'rſpannlokomotive, *sf.* parowóz przyprzężony.

Vo'r-ſpannen, *va.* (haben) 1) rozpiąć, rozciągnąć, przypiąć z przodu; 2) zaprządz, zakładać, założyć (konie).

Vo'rſpannpferd, *sn.* -es, koń podwodowy.

Vo'rſpeiſe, *sf. pl.* -n, przystawka *f.*, przekąska *f.*, zakąska *f.*

Vo'r-ſpiegeln, *va.* (haben) jmndm etw. — łudzić kogo czem, mamić kogo czem, przedstawić komu coś dla złudzenia go; eitle Hoffnungen — budzić płonne nadzieje.

Vo'rſpiegelung, *sf. pl.* -en, ułuda *f.*, mamienie *n.*, tumanienie *n.*, jałowa obietnica, udawanie *n.*

Vo'rſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przygrywka *f.*, wstęp *m.*, preludyum *n.*; (przen.:) wstęp *m.*, zapowiednia *f.*

Vo'r-ſpielen, I. *va.* (haben) jmndm etw. — grać przed kim; zagrać komu co; II. *vn.* (ſein) einer Sache — uprzedzić co, robić do czego przygrywkę.

Vo'rſpinnmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna przędzalniana.

Vo'rſprache, *sf. pl.* -n, ob. Fürſprache.

Vo'r-ſprechen, ſpreche, ſprichſt, ſpricht, ſprach vor, habe vorgeſprochen, I. *va.* jmndm etw. — przepowiadać komu; uczyć kogo, jak ma mówić; II. *vn.* 1) bei jmndm — pójść do kogo dla rozmówienia się, wstąpić, zgłosić się do kogo; 2) obacz Fürſprechen.

Vo'rſprecher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) przepowiadający *m.* słowa; 2) zgłaszający *m.* się; 3) obacz Fürſprecher.

Vo'r-ſprengen, *vn.* (ſein) skoczyć na przód (na koniu).

Vo'r-ſpringen, ſpringe, ſpringſt, ſpringt, ſprang vor, bin vorgeſprungen, *va.* 1) wyskoczyć naprzód; skakać przed kim; 2) wystawać, sterczeć; wytryskać; das Dach ſpringt zu weit vor dach wystaje, sterczy zanadto ku przodowi; vorſpringender Winkel kąt wysunięty; vorſpringendes Kinn wystająca broda.

Vo'rſprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprünge, 1) występ *m.*, wyskok *m.*, ryzalit *m.*; 2) guzowatość *f.*, guz *m.*; 3) (przen.:) einen — vor jmndm haben prześcignąć kogo; den — gewinnen ubiedz kogo; 4) ziarna z kłosów naprzód wyskakujące.

Vo'rſpuk, *sm.* -(e)s, wróżba *f.*, znak *m.*, wskazówka *f.*

Vo'r-ſpuken, *vn.* (haben) znaczyć się, być wskazówką tego co się ma stać, naprzód się już zapowiadać.

Vo'rſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, przedmieście *n.*

Vo'rſtädter, *sm.* -s, *pl.* —, przedmieszczanin *m.*, mieszkaniec *m.* przedmieścia.

Vo'rſtädterin, *sf. pl.* -nen, przedmieszczanka *f.*, mieszkanka *f.* przedmieścia.

Vo'rſtädtiſch, *adi.* przedmiejski.

Vo'rſtand, *sm.* -es, *pl.* -ſtände, 1) *a)* zwierzchnictwo *n.*, zwierzchność *f.*, przełożeństwo *n.*; wydział *m.*, starszyzna *f.*, przełożeni *pl.*, dyrekcya *f.*; *b)* naczelnik *m.*; przełożony *m.*, dyrektor *m.*; 2) kaucya *f.*, poręka *f.*, rękojmia *f.*; — legen złożyć kaucyę; 3) stawiennictwo sądowe, obowiązek *m.* stawienia się w sądzie.

Vo'rſtandsdame, *sf. pl.* -n, dama wydziałowa.

Vo'rſtandsmitglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, członek *m.* wydziału.

Vo'rſtandsſitzung, *sf. pl.* -en, posiedzenie *n.* wydziału.

Vo'rſtandswahl, *sf. pl.* -en, wybór *m.* wydziału.

Vo'r-ſtechen, ſteche, ſtichſt, ſticht, ſtach vor, habe vorgeſtochen uderzać najbardziej w oczy, razić, odbijać; dieſe Farbe ſticht vor den kolor mocno odbija; II. *va.* (haben) ein Loch — dziurkę w czem wprzód zrobić.

Vo'rſteckärmel, *sm.* -s, *pl.* —, wierzchnie rękawki dla ochrony spodnich.

Vo'r-ſtecken, *va.* (haben) 1) wsadzić, wetknąć, zatknąć, wpiąć; ſich eine Roſe — przypiąć sobie różę; 2) ſich ein Ziel — wytknąć sobie cel; das vorgeſteckte Ziel erreichen dopiąć wytkniętego celu.

Vo'rſtecker, *sm.* -s, *pl.* —, lon *m.*, ćwiek płaski, przewłoka *f.* kotwy, klucz *m.* kotwy.

Vo'rſteckkätzchen, *sm.* -s, *pl.* —, podbródek *m.*

Vo'rſtecknagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, lon esowaty (przy końcu osi).

Vo'rſteckſchlips, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, krawatka *f.*, kokarda *f.*

Vo'r-ſtehen, I. ſtehe, ſtehſt, ſtand vor, bin vorgeſtanden, *vn.* 1) przewodniczyć; zawiadować, administrować; spra-

wować (urząd, interesa); er ſteht dem Hauſe vor zarządza, administruje domem; er allein ſteht dem Hauſe vor on sam jeden reprezentuje dom; der Offizier, der dieſem Dienſtzweige vorſteht oficer, który stoi na czele tej gałęzi służbowej; 2) wystawać naprzód; der Hut ſteht zu weit vor ten kapelusz wystaje, sterczy zanadto naprzód; 3) (davor ſtehen) stać przed czem, na przodzie; 4) przewyższyć kogo w czem, mieć nad kim wyższość, przed kim pierwszeństwo; bei Beſetzung des Amtes ſtehe ich allen übrigen vor przy obsadzeniu urzędu mam pierwszeństwo przed wszystkimi innymi; in der Muſik ſteht er ihm vor w muzyce przewyższył go; II. vorſtehend, *ppr.* i *adi.* wystający, sterczący; powyższy; niniejszy; =e Seite poprzedzająca, poprzednia kartka; Vorſtehendes hat er geſchrieben to co poprzedza, to on napisał.

Vo'rſteher, *sm.* =s, *pl.* —, przełożony *m.*, zwierzchnik *m.*, naczelnik *m.*, dyrektor *m.*; — eines Kloſters przeor *m.*

Vo'rſteheramt, *sn.* =es, przełożeństwo *n.*, zwierzchnictwo *n.*

Vo'rſteherin, *sf. pl.* =nen, przełożona *f.*, dyrektorka *f.*; — eines Kloſters ksieni *f.*, przeorysza *f.*

Vo'rſteherſchaft, *sf.* obacz Vorſteheramt.

Vo'rſtehhund, *sm.* =es, *pl.* =e, wyżeł *m.*, legawiec *m.*, pies legawy.

Vo'rſtehhündin, *sf. pl.* =en, wyżlica *f.*

Vo'rſtellbar, *adi.* dający się przedstawić, wyobrazić; das iſt leicht — to sobie można łatwo wyobrazić, przedstawić.

Vo'r-ſtellen, I. *va.* (haben) 1) postawić na przodzie, przed czem; wystawić naprzód; du mußt mir eine ſpaniſche Wand — musisz mi postawić parawan; 2) przedstawić; er wurde bei Hofe vorgeſtellt został przedstawionym, zaprezentowanym u dworu; 3) przedstawiać, wystawiać, wyobrażać; dieſes Bild ſtellt eine Schlacht vor ten obraz przedstawia bitwę; ein Stück — wystawić sztukę; eine Rolle — grać rolę; er ſtellt etw. vor jest czemś; 4) jmndm etw. — wystawiać, przedłożyć, przedstawiać komu co; ich muß dir die Schädlichkeit ſeines Einfluſſes — muszę ci przedstawić szkodliwość jego wpływu; 5) ſich etw. — przedstawić, wystawić, wyobrazić sobie co; ſtellen Sie ſich meine Freude vor wyobraź sobie pan moją radość; das hätte ich mir nie vorgeſtellt nigdy nie byłbym tego pomyślał, nigdy nie byłbym sobie tego wyobraził; jmndn zum Muſter — postawić kogo za wzór; 6) eine Uhr — posunąć zegar naprzód; II. ſich —, *vr.* (haben) ſich jmndm — przedstawić, zaprezentować się komu.

Vo'rſtellig, *adi.* etw. — machen przedstawić co; bei einer Behörde — werden zrobić przedstawienie u władzy, wnieść reklamacyę do władzy.

Vo'rſtellung, *sf. pl.* =en, 1) przedstawienie *n.*; — von jmndm przedstawienie *n.*, prezentacya *f.* kogo; — von Truppen przegląd *m.* wojska; 2) przedstawienie *n.*, wystawienie *n.*, wystawa *f.* (teatralna); 3) wyobrażenie *n.*, pojęcie *n.*, wystawienie *n.* sobie czego; imaginacya *f.*; das geht über alle =en to przechodzi wszelkie wyobrażenie, pojęcie; ich kann mir davon keine — machen nie mogę sobie tego wyobrazić, wystawić; 4) przedłożenie *n.*, przedstawienie *n.*; ich habe ihm ernſte =en gemacht czyniłem mu poważne przedstawienia.

Vo'rſtellungsart, *sf.*, **Vo'rſtellungsweiſe**, *sf.* sposób *m.* wyobrażenia, wystawienia sobie.

Vo'rſtellungskraft, *sf.*, **Vo'rſtellungsvermögen**, *sn.* =s, wyobraźnia *f.*, imaginacya *f.*, fantazya *f.*

Vo'rſtellungsrecht, *sn.* =es, prawo *n.* przedstawienia.

Vo'rſtange, *sf. pl.* =n, jeden z przednich masztów.

Vo'rſteven, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Vorderſteven.

Vo'rſtich, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Vorderſtich.

Vo'rſtoß, *sm.* =es, *pl.* =ſtöße, 1) pchnięcie *n.* z przodu, atak *m.*; zaczepka *f.*; 2) wąz *m.*, wąza *f.*, zasklep *m.*, skarzyk *m.*, pierzga *f.* (pszczelnictwo); 3) występ *m.*, wyskok *m.*, wykusz *m.*, (arch.); 4) wypustka *f.* (u sukni).

Vo'r-ſtoßen, ſtoße, ſtößeſt i ſtößt, ſtößt, ſtieß vor, habe vorgeſtoßen, I. *va.* 1) pchnąć z przodu, popchnąć naprzód; 2) dać wypustkę, zalamować; mit Pelzwerk — obramować futrem; II. *vn.* (ſein) 1) posunąć, posuwać się naprzód, atakować nagle i gwałtownie; 2) obacz vorragen.

Vo'r-ſtrecken, habe vorgeſtreckt, *va.* 1) wysunąć, wyciągnąć naprzód; den Fuß — wysunąć nogę; die Zunge — wystawić język; den Hals — nagiąć, nachylić szyję naprzód; 2) zaliczyć, dać zaliczkę, pożyczyć.

Vo'r-ſtreuen, habe vorgeſtreut, *va.* posypać przed czem.

Vo'rſtrich, *sm.* =es, *pl.* =e, kreska *f.* przed literą.

Vo'rſtube, *sf, pl.* =n, 1) pokój frontowy; 2) przedpokój *m.*

Vo'rſtück, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) przedni kawał, przednia część; 2) obacz Vorſpiel.

Vo'rſtudien, *sn. pl.* studya wstępne, badania wstępne.

Vo'rſtufe, *sf. pl.* =n, pierwszy stopień; (przen.:) wstęp *m.*

Vo'r-ſtülpen, *va.* i *vr.* (haben) wywrócić się naprzód.

Vor-stürzen, bin vorgestürzt, *vn.* i sich —, *vr.* gwałtownie wybiedz naprzód, rzucić się naprzód.

Vor-suchen, habe vorgesucht, *va.* 1) obacz Hervorsuchen.

Vorsündflutlich, *adi.* przedpotopowy.

Vortanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, tańczenie *n.* w pierwszej parze, przodowanie *n.*, przewodnictwo *n.* w tańcu.

Vor-tanzen, habe vorgetanzt, I. *vn.* tańczyć w pierwszej parze, wodzić rej, prowadzić taniec; II. *va.* (haben) jmndm etw. — zatańczyć komu co, tańczyć jakiś taniec przed kim.

Vortänzer, *sm.* -s, *pl.* —, wodzirej *m.*, ten co prowadzi tańce.

Vortänzerin, *sf. pl.* -nen, pierwsza tancerka, tancerka *f.* z pierwszej pary.

Vorteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) korzyść *f.*, zysk *m.*, pożytek *m.*; — aus einer Sache ziehen ciągnąć korzyść z czego; zum -e gereichen wyjść na korzyść; er sieht auf seinen — patrzy korzyści; aus allem — ziehen ciągnąć z wszystkiego korzyść; sich auf seinen — verstehen rozumieć się na swojej korzyści; etw. zum — lenken poprowadzić co na korzyść; mit — verkaufen sprzedawać z zyskiem; zu deinem — na twoją korzyść; 2) korzystna sposobność; sich alle -e zu nutze machen korzystać z wszelkiej sposobności; dem Feinde den — abgewinnen ubiedz, uprzedzić nieprzyjaciela w korzystnej sposobności; ich bin im — jestem w korzystniejszem położeniu; 3) fortel *m.*, postęp *m.*, sztuka *f.*; alle -e gelten wolno użyć fortelu, sztuki; um etw. gutzumachen, muß man den — kennen by coś dobrze zrobić, trzeba znać wszystkie fortele, korzyści.

Vorteilhaft, Vorteilbringend, I. *adi.* korzystny, zyskowny; -e Bedingungen korzystne warunki; -e Gelegenheit korzystna sposobność, dobra sposobność; etw. in vorteilhaftes Licht setzen umieścić co w korzystnem oświetleniu, przedstawić co w korzystnem świetle; II. *adv.* korzystnie; sich — kleiden ubierać się korzystnie.

Vorteilsüchtig, *adi.* żądny zysku, korzyści, interesowany.

Vortrab, *sm.* -(e)s, przednia straż.

Vor-traben, habe vorgetrabt, *vn.* jechać kłusem przed kim.

Vortrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, 1) wykład *m.*, odczyt *m.*, rozprawa *f.*, mowa *f.*; sprawozdanie *n.*, raport *m.*, relacya *f.*, przedstawienie *n.*, rozbieranie *n.*, referat *m.*; den — beim Kaiser haben składać cesarzowi raport; er läßt seine Vorträge drucken swoje odczyty, rozprawy wydaje drukiem; 2) sposób *m.* wykładania, deklamowania, nauczania; sposób grania; er hat einen schönen — recytuje, deklamuje dobrze, gra pięknie; er ist kein Künstler, hat aber einen schönen — nie jest artystą, ale ma bardzo ładny sposób grania; 3) przeniesienie *n.*; — auf neue Rechnung przeniesienie *n.* na nowy rachunek; 4) (żartobliwie) sie hat einen schönen — ma zbyt pełny biust.

Vor-tragen, trage, trägst, trägt, trug vor, habe vorgetragen, *va.* 1) nieść przodem, nieść przed kim; jmndm die Laterne — nieść przed kim latarnię, świecić komu; 2) wykładać, czytać o czem, recytować, deklamować; rozprawiać o czem; zdawać sprawę, referować, relacyonować, przedstawiać; er trägt Geschichte vor wykłada historyę, czyta o historyi; vortragender Rat referent *m.*; seine Meinung — przedkładać opinię; wer wird die Bitte —? kto przedstawi, przedłoży prośbę? ein Gedicht — recytować, deklamować wiersz; ein Lied — odśpiewać pieśń; ein Musikstück — wykonać kawałek muzyczny; soll ich das? mündlich oder schriftlich — czy mam to przedłożyć, przedstawić ustnie czy pisemnie? 3) przenieść; den Saldo auf neue Rechnung — przenieść saldo na nowy rachunek.

Vortragsart, Vortragsweise, *sf.* sposób *m.* wykładania, deklamowania, recytowania, grania, śpiewania; dykcya *f.*, wymowa *f.*

Vortragskunst, *sf.* sztuka *f.* deklamowania.

Vortragsmeister, *sm.* -s, *pl.* — mistrz *m.* deklamacyi, recytacyi.

Vortreffen, *sn.* -s, obacz Vorgefecht.

Vortrefflich, *adi.* wyborny, doskonały, wyśmienity, przedni; *adv.* wybornie, doskonale, wyśmienicie.

Vortrefflichkeit, *sf. pl.* -en, wyborność *f.*, doskonałość *f.*, wyśmienitość *f.*

Vor-treiben, treibe, treibst, treibt, trieb vor, habe vorgetrieben, *va.* pędzić naprzód, pędzić co przed kim.

Vortreppe, *sf. pl.* -n, obacz Freitreppe.

Vor-treten, trete, trittst, tritt, trat vor, bin vorgetreten, *vn.* 1) wystąpić naprzód, iść przed kim; mit etw. nicht — wollen nie chcieć wystąpić z czem; 2) obacz Hervortreten.

Vortrieb, *sm.* -s, **Vortrift**, *sf.* prawo *n.* wypędzania bydła na paszę.

Vor-trinken, trinke, trinkst, trinkt, trank vor, habe vorgetrunken, *vn.* pić przed kim, pić dla zachęcenia kogo.

Vortritt, *sm.* -(e)s, pierwszeństwo *n.*, prawo *n.* iść naprzód; jmndm den — lassen dać komu pierwszeństwo; den — vor jmndm haben mieć przed kim pierwszeństwo.

Vortrupp, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Vortrab.

Vortruppen, *sf. pl.* przednia część wojska, przednia straż.

Vo'rtuch, *sn.* =es, *pl.* =tücher, 1) chusta *f.* dla zasłonięcia się; 2) fartuch *m.*

Vo'r=tun, tue, tuſt, tut, tat vor, habe vorgetan, I. *va.* 1) eine Schürze — przypasać, założyć fartuszek; die Pferde — założyć konie; den Riegel — zasunąć rygiel; 2) (vor=eilig tun) zrobić coś nierozważnie; vorgetan und nach=bedacht hat manchem großes Leid gebracht dorywczy postępek niejednego przyprowadził już do nieszczęścia; 3) obacz vormachen 2; 4) es jmndm — przewyższyć, prześcignąć kogo; II. ſich —, *vr.* wyszczególnić, odznaczyć, popisać się.

Vo'rtür, *sf. pl.* =en, podwójne drzwi.

Vo'r=turnen, habe vorgeturnt, *vn.* przodować w ćwiczeniach gimnastycznych, uczyć gimnastyki.

Vo'rturner, *sm.* =s, *pl.* —, przodownik *m.*

Vo'r=üben, habe vorgeübt, *va.* ćwiczyć naprzód, przygotować coś.

Vorü'ber, *adv.* = vorbei, das Gewitter zieht — burza mija; die Stunde iſt — już godzina minęła; wäre auch das ſchon — gdyby już i to przeszło, minęło; der Regen iſt — deszcz ustał; ſein Ruhm war ſchnell — jego sława nie długo trwała.

Vorü'bergang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, przejście *n.*; — der Venus przejście Wenery.

Vorü'ber=gehen, gehe, gehſt, geht, ging vorüber, bin vorübergegangen, *vn.* przejść, przechodzić, mijać, minąć; = vorbeigehen; er iſt an meiner Tür vorübergegangen przeszedł koło moich drzwi; die Schmerzen ſind vorübergegangen boleści minęły; etw. an ſich — laſſen puścić co mimo; jmndm — wyprzedzić, prześcignąć kogo.

Vorü'bergehend, *adi.* przechodzący, przemijający, przelotny, efemeryczny, krótkotrwały, chwilowy; der Vorübergehende przechodzień *m.*; die Vorübergehenden przechodnie *pl.*; ich habe mich bloß — in Paris aufgehalten zatrzymałem się tylko chwilowo w Paryżu.

Vorü'berſegeln, *vn.* (ſein) obacz Vorbeiſegeln.

Vo'rübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie przygotowawcze, wstępne.

Vo'runterſuchung, *sf.* śledztwo wstępne.

Vo'rurteil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przesąd *m.*, uprzedzenie *n.*, ſich von =en frei machen uwolnić się od przesądów; von =en eingenommen pełen przesądów.

Vo'rurteilsfrei, Vo'rurteils=los, *adi.* wolny od przesądów, nieuprzedzony.

Vo'rurteilsvoll, *adi.* przesądny, uprzedzony, pełen przesądów.

Vo'rvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, obacz Vorfahr.

Vo'rvergangenheit, *sf.* czas zaprzeszły.

Vo'rverhör, *sn.* =s, *pl.* =e, przesłuchanie wstępne.

Vo'rverkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, sprzedaż uprzednia.

Vo'rvermächtnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, testament pierwotny.

Vo'rverſammlung, *sf. pl.* =en, zebranie wstępne.

Vo'rvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, układ, kontrakt wstępny, umowa wstępna.

Vo'rvordern, *sm. pl.* obacz Voreltern.

Vo'rvorgeſtern, *adv.* przedonegdaj.

Vo'rvorig, *adi.* przedprzeszły, zaprzeszły.

Vo'rvorletzt, *adi.* zaprzeszły, trzeci od końca.

Vo'rwache, *sf. pl.* =n, przednia straż.

Vo'rwachs, *sn.* =ſes, obacz Stopfwachs.

Vo'rwagen, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Vorderwagen.

Vo'r=wagen, ſich —, *vr.* (haben) ośmielić się wyjść, wystąpić naprzód, zapuszczać się naprzód.

Vo'r=wägen, wäge, wägſt, wägt, wog vor, habe vorgewogen, *va.* jmndm etw. — ważyć co przed kim, wobec kogo, odważyć komuś coś.

Vo'rwahl, *sf. pl.* =en, wybór przedwstępny.

Vo'rwall, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälle, wał *m.*, nasyp *m.* na przodzie.

Vo'r=walten, habe vorgewaltet, *vn.* przewyższać, przeważać, górować; Nachſicht — laſſen kierować się łagodnością, wyrozumiałością; vorwaltende Hinderniſſe zachodzące przeszkody; die Güte waltet vor dobroć bierze górę; hier waltet kein Zweifel vor tu nie zachodzi żadna wątpliwość, tu niema żadnej wątpliwości.

Vo'rwalzwerk, *sn.* wstępna walcownia.

Vo'rwand, *sf. pl.* =wände, obacz Vorderwand.

Vo'rwand, *sm.* =(e)s, *pl.* =wände, pozór *m.*, wybieg *m.*, pretekst *m.*, wymówka *f.*; unter dem =e pod pozorem, pretekstem; unter dem =e der Krankheit pod pozorem, upozorowaniem choroby; ſuchen Sie keine Vorwände nie szukaj pan wymówek, wybiegów.

Vo'rwärts, *adv.* naprzód; —! naprzód! w drogę; — und rückwärts naprzód i wstecz; weiter — dalej naprzód; — gehen, ſich bewegen posuwać się, iść naprzód; es will mit ihm nicht — gehen nie udaje się z nim, nie postępuje z nim; geht es — mit deiner Arbeit? czy twoja praca postępuje? jmndn — bringen, jmndm — helfen dopomódz komu (w karyerze); — kommen posuwać się naprzód; langſam kommt man auch — i zwolna dochodzi się do celu.

Vo'rwärtsbeuge, *sf.* zgięcie *n.* ku przodowi.

Vo'rwärtsdreher, *sm.* =s, *pl.* —, wkręcacz *m.*, muszkuł skręcający rękę naprzód.

Vo'rweg, *adv.* naprzód, z góry, przodem, na przodzie; jmndn — ſchicken wysłać kogo przodem; ich habe mein Guthaben — in Abzug gebracht z góry odciągnąłem.

Vorwe'gnahme, *sf. pl.* =n, antycypacya *f.*, uprzedzenie *n.*

Vorwe'g=nehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm vorweg, habe vorweggenommen, *va.* antycypować, uprzedzić; wziąć z góry.

Vo'rwehen, *sf. pl.* bole przedporodowe, wstępne.

Vo'rwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, moszcz *m.*

Vo'r=weinen, habe vorgeweint, *va.* płakać przed kim.

Vo'r=weiſen, weiſe, weiſeſt i weiſt, wieſt, wies vor, habe vorgewieſen, *va.* okazać, przedłożyć = vorzeigen.

Vo'r=weiſung, *sf. pl.* =en, okazanie *n.*, przedłożenie *n.*

Vo'rweiſer, *sm.* =s, okaziciel *m.*

Vo'rwelt, *sf. pl.* =en, 1) przedświat *m.*, dawny, stary, pierwotny świat; starożytność *f.*; 2) (Vorfahren) przodkowie.

Vo'rweltlich, *adi.* pierwotny, przedpotopowy, przedhistoryczny.

Vo'r=wenden, wende, wendeſt, wendet, wandte vor, wendete vor, habe vorgewandt i vorgewendet, *va.* zastawiać, się czem, uniewinniać się, tłómaczyć się czem, podawać.

Vo'r=werfen, werfe, wirfſt, wirft, warf vor, habe vorgeworfen, *va.* 1) rzucać co komu, przed kim; wirf den Hühnern Graupen vor nasyp kurom krup; den Beſtien vorgeworfen rzucony na pastwę dzikich zwierząt; 2) zarzucać komu co, czynić zarzuty; ich habe mir nichts vorzuwerfen nie mogę sobie nic zarzucić, nie mam sobie nic do zarzucenia; man wirft ihm Geiz vor zarzucają mu skąpstwo; ſie haben ſich nichts vorzuwerfen wart pałac Paca a Pac pałaca.

Vo'rwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) fortyfikacya wysunięta naprzód, przedni fort; 2) folwark *m.*, przysiołek *m.*

Vo'r=wiegen, wiege, wiegſt, wiegt, wog vor, habe vorgewogen, I. *vn.* przeważać, więcej ważyć; mieć przewagę; II. *va.* obacz Vorwägen.

Vo'r=wimmern, **Vo'r=winſeln**, *va.* i *vn.* (haben) płakać, lamentować przed kim.

Vo'rwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pomyślny wiatr dla żeglarzy.

Vo'rwinter, *sm.* =s, początek *m.* zimy; wczesna zima.

Vo'rwiſſen, *sn.* =s, wiedza *f.*, wiadomość *f.*; es geſchah ohne mein — stało się bez mojej wiedzy.

Vo'rwitz, *sm.* =es, 1) niewczesna, niepotrzebna, nieroztropna ciekawość, niedyskrecya *f.*; was deines Amtes nicht iſt, da laſſe deinen — nie wtrącaj się w rzeczy, które ciebie nie obchodzą, nie wściubiaj nosa, gdzieś nie dał grosza; 2) (vorwitzige Perſon) ciekawski *m.*, wścibski *m.*

Vo'rwitzig, *adi.* ciekawy, wścibski, niedyskretny.

Vo'rwort, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) przedmowa *f.*; 2) *pl.* =wörter, przyimek *m.*

Vo'rwurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, 1) zarzut *m.*, wyrzut *m.*; kann ihm das zum — gereichen czy można mu z tego zrobić zarzut; tue recht, ſo haſt du keinen — zu fürchten postępuj uczciwie a nie oglądaj się na wyrzuty; 2) nagana *f.* = Tadel; napomnienie *n.* = Vermahnung; 3) przedmiot *m.*, temat *m.*, materyał *m.*; zum — eines Bildes machen uczynić przedmiotem obrazu; 4) żer rzucony dla przynęty zwierzyny.

Vo'rwurfsfrei, **Vo'rwurfslos**, *adi.* wolny od zarzutu, niewinny, nieposzlakowany.

Vo'rwurfsvoll, *adi.* pełen zarzutu.

Vo'r=zählen, *va.* (haben) wyliczać, liczyć, przeliczyć komu.

Vo'rzahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, ząb wyrastający nad drugim.

Vo'rzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.*, oznaka *f.*, przepowiednia *f.*, wróżba *f.*; symptomat *m.*; — einer Krankheit symptomat *m.*, objaw *m.*, oznaka choroby.

Vo'r=zeichnen, *va.* (haben) etw. jmndm. narysować, wyrysować co przed kim, nakreślić, przerysować, wskazywać; den Weg — wskazać drogę; den Ton — wskazać ton, położyć klucz (wiolinowy, basowy).

Vo'rzeichner, *sm.* =s, *pl.* —, rysujący *m.* wzór, rysownik *m.*

Vo'rzeichnung, *sf. pl.* =en, wzór *m.* do rysunku, trasowanie *n.*, wytykanie *n.* (ogrodu); wskazanie *n.* tonu.

Vo'rzeigbar, *adi.* mogący być pokazanym, zaprezentowanym.

Vo'r=zeigen, *va.* (haben) pokazać, okazać, zaprezentować; einen Wechſel zur Zahlung — zaprezentować weksel.

Vo'rzeiger, *sm.* =s, *pl.* —, okaziciel *m.*

Vo'rzeigerin, *sf. pl.* =nen, okazicielka *f.*

Vo'rzeigung, *sf. pl.* =en, pokazanie *n.*, okazanie *n.*, prezentacya *f.*, bei — przy ukazaniu.

Vo'rzeit, *sf.* starożytność *f.*, przeszłość *f.*, dawne czasy; ſich in die graueſte — verlieren gubić się w zamierzchłej przeszłości.

Vorzei'ten, *adv.* dawnymi czasy, przed laty, dawniej, ongi.

Vo'rzeitig, *adi.* przedwczesny; =e Entbindung przedwczesny poród.

Vo'r=ziehen, ziehe, ziehſt, zieht, zog vor, habe vorgezogen, I. *va.* 1) obacz hervorziehen; 2) den Vorhang — zaciągnąć, zasuwać firankę, kotarę; 3) przekładać, przenosić, woleć, dać pierwszeństwo; er zog es vor, ledig zu bleiben wolał zostać nieżonatym; ich ziehe den ungariſchen Wein dem franzöſiſchen vor wolę wino węgierskie od francuskiego; er zog den jüngeren Sohn vor dawał pierwszeństwo młodszemu synowi; II. *vn.* (ſein) 1) kroczyć, iść przed kim;

2) iść przodem, naprzód; 3) umieścić się na froncie, wyprowadzić się na front.

Vo'rzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, przedpokój *m.*, wejście *n.*

Vo'rzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, 1) pierwszeństwo *n.*; wyższość nad przewagą *f.*; — der Pflicht vor der Neigung pierwszeństwo obowiązku przed skłonnością; die Tugend verdient den — vor allem cnota przedewszystkiem zasługuje na pierwszeństwo; Hypothekenſchulden haben den — vor den anderen długi hipoteczne mają pierwszeństwo przed innymi; 2) przymiot *m.*, zaleta *f.*, zasługa *f.*; przywilej *m.*, prerogatywa *f.*; korzyść *f.*; er hat viele Vorzüge ma wiele przymiotów, zalet; er hat noch den —, eine gute Stimme zu beſitzen ma jeszcze tę korzyść, że posiada piękny głos.

Vo'rzüglich, I. *adi.* wyborny, wyśmienity, doskonały, przedni; die -ſte Qualität najprzedniejszy gatunek; ganz — przewyborny, prześliczny; ein -er Künſtler znakomity artysta; ein -er Wein wyborne, wyśmienite, doskonałe, przednie wino; ſein -es Verdienſt jego główną zasługą; II. *adv.* wybornie, wyśmienicie, doskonale, znakomicie; szczególnie, osobliwie; etw. — loben szczególniej co chwalić.

Vorzü'glichkeit, *sf. pl.* -en, wyborność *f.*, wyśmienitość *f.*, doskonałość *f.*, celność *f.*

Vo'rzugspreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, cena wyjątkowa.

Vo'rzugsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.*, pierwszeństwo *n.*, prerogatywa *f.*, przywilej *m.*

Vo'rzugsweiſe, *adv.* szczególniej, przedewszystkiem.

Vota'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, wotant *m.*, głosujący *m.*

Votie'ren, *va.* (haben) głosować, dawać swój głos, wotować; die Votierenden głosujący *pl.*

Voti'v, Voti'vbild, *sn.* -es, *pl.* -er, wotywa *f.*

Voti'vkirche, *sf. pl.* -n, kościół *m.* ślubowania.

Voti'vtafel, *sf. pl.* -n, spis *m.* darów kościołowi ślubowanych.

Vo'tum, *sn.* -s, *pl.* -ta i -ten 1) ślub *m.*, dar *m.*, wotum *m.* (czynione na czyją intencyę); 2) głos *m.* za kim.

Vulgä'r, *adi.* pospolity, trywialny.

Vulgarità't, *sf.* pospolitość *f.*, trywialność *f.*

Vulga'ta, *sf.* wulgata *f.*; przekład łaciński Biblii.

Vulka'n, *sm.* -s, *pl.* -e, wulkan *m.*

Vulka'niſch, *adi.* wulkaniczny.

Vulka'nglas, *sn.* -ſes, kwarzec wulkaniczny.

Vulka'nkegel, *sm.* -s, *pl* —, góra wulkaniczna.

Vulkaniſie'ren, *va.* (haben) wulkanizować, rozpalać, hartować.

Vulkani'smus, *sm.* —, wulkanizm *m.*

Vulkani'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, wulkanista *m.*, plutonista *m.*

Vulpini't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wulpinit *m.* (minerał).

W.

W, w, *sn. indecl.* dwudziesta trzecia litera, ośmnasta spółgłoska abecadła niemieckiego.

Waa'ge, *sf.* obacz Wage.

Waa're, *sf.* obacz Ware.

Wa'bbe, *sf.* obacz Wabe.

Wa'bbelig, *adi.* obacz Quabbelig.

Wa'bbeln, *vn.* (haben) *impers.* es wabbelt mir nudzi mnie, mam nudności.

Wa'be, *sf. pl.* -n, plastr *m.* miodu; węża *f.*, susz *m.*

Wa'benartig, Wa'benförmig, *adi.* w kształcie plastra miodu.

Wa'benhonig, *sm.* -s, miód *m.* w plastrze.

Wach, *adi.* czujny, czuwający, zbudzony; in -en Stunden w godzinach czuwania; — ſein czuwać, nie spać; — werden obudzić się; ich lag die ganze Nacht — nie spałem całą noc, czuwałem całą noc; (przen.:) ein -er Kopf żywy umysł.

Wa'chaufzug, *sm.* -es, *pl.* -züge, zaciąganie *n.* warty.

Wa'chboot, *sn.* -es, *pl.* -e, łódź strażnicza.

Wa'chdienſt, *sm.* -es, służba *f.* na warcie, strażowanie *n.*

Wa'che, *sf. pl.* -n, 1) warta *f.*, straż *f.*, szyldwach *m.*; auf die — ziehen zaciągać wartę; — ſtehen, halten, haben, auf der — ſtehen stać na warcie; -en aufſtellen rozstawić warty; jmndm — geben straż komu przydać; die — tritt ins Gewehr warta staje pod bronią; die — ablöſen zmienić wartę; aufziehende, abziehende — oddział wojska zaciągający wartę i odchodzący z warty; 2) straż *m.*; — bei einem Kranken czuwanie *n.* przy chorym; von langer — ermüdet znużony długiem czuwaniem; 3) odwach *m.*, strażnica *f.*; jmndn auf die — bringen odstawić kogo na odwach; 4) straż *m.*, strażnicy *pl.*, wojsko będące na straży.

Wa'chen, I. *vn.* (haben) 1) czuwać, nie spać; über jmndn — pilnować kogo, czuwać nad kim; bei einem Kranken — czuwać przy chorym; II. wachend, *ppr.* i *adi.* obacz Wach.

Wa'chen, *sn.* -s, 1) czuwanie *n.*, pilnowanie *n.*; 2) czujność *f.* = Wachſamkeit.

Wa'chend, *adi.* obacz Wachen II.

Wa'ch(e)ſtehend, *adi.* stojący na warcie, straży.

Wa'chfeuer, *sn.* -s, ogień *m.* wart obozowych.

Wa'chfrau, *sf. pl.* -en, dozorczyni *f.*

Wa'chfrei, *adi.* wolny od warty, straży.

Wa'chhabend, *adi.* będący na warcie, mający służbę na warcie.

Wa'chhaus, *sn.* strażnica *f.*, odwach *m.*

Wa'chmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, wachmistrz *m.*

Wacho'lder, *sm.* -s, jałowiec *m.*

Wacho'lderbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo jałowcowe.

Wacho'lderbeere, *sf. pl.* -n, ziarnko *n.* jałowcu, jagoda jałowcowa, jałowiec *m.*

Wacho'lderbranntwein, *sm.* -(e)s, jałówcówka *f.*, wódka jałowcowa, borowiczka *f.*

Wacho'lderbuſch, *sm.* -es, *pl.* -büſche, krzak *m.* jałowca.

Wacho'lderdroſſel, *sf. pl.* -n, kwiczoł *m.*

Wacho'lderharz, *sn.* -es, sandaraka.

Wacho'lderöl, *sn.* -es, olejek jałowcowy.

Wacho'lderſtrauch, *sm.* -es, *pl.* -ſträuche, obacz Wacholderbuſch.

Wa'chparade, *sf. pl.* -n, parada *f.* przy zaciąganiu warty.

Wa'chpoſten, *sm.* -s, *pl.* —, stanowisko *n.* straży, odwach *m.*

Wa'chs, *sn.* -ſes, wosk *m.*; roheš — wosk surowy; mineraliſches — (Erdwachs) wosk ziemny, cerezyna *f.*; in — boſſieren modelować w wosku.

Wa'chsabdruck, *sm.* -es, *pl.* -drücke, odcisk *m.* w wosku.

Wa'chsabfall, *sm.* -s, *pl.* -fälle, odpadki *pl.* wosku.

Wa'chsähnlich, *adi.* podobny do wosku.

Wa'chſam, *adi.* i *adv.* czujny, czujnie; baczny, bacznie; ein -es Auge auf etw. haben czuwać nad czem, doglądać, pilnować czego, mieć baczne oko na co; ein -er Hund czujny pies.

Wa'chſamkeit, *sf.* czujność *f.*, baczność *f.*

Wa'chsartig, *adi.* w rodzaju wosku, woskowaty.

Wa'chsbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, września *f.*, woskownica *f.*

Wa'chsbeule, *sf. pl.* -n, gruczoł *m.* z powodu silnego rośnięcia.

Wa'chsbild, *sn.* -es, *pl.* -er, figura woskowa.

Wa'chsbildner, *sm.* -s, *pl.* —, ten co modeluje w wosku.

Wa'chsbildnerei, *sf.* modelowanie *n.* w wosku.

Wa'chsbleiche, *sf.* blich, bielnik woskowy; blichowanie *n.*, bielenie *n.* wosku.

Wa'chsbleicher, *sm.* -s, *pl.* —, blicharz *m.* wosku, woskownik *m.*

Wa'chsblume, *sf. pl.* -n, kwiat *m.* z wosku, woskowy; perłopłacznia *f.*, hoja *f.*

Wa'chsboden, *sm.* -s, krąg *m.*, krążek *m.* wosku.

Wa'chsboſſierer, *sm.* -s, *pl.* —, woskolepnik *m.*, woskownik *m.*, ten co modeluje w wosku.

Wa'chſchiff, *sn.* -es, *pl.* -e, statek strażniczy, okręt będący na straży.

Wa'chsdrüſe, *sf. pl.* -n, obacz Wachsbeule.

Wa'chſen, wachſe, wächſeſt i wächſt, wächſt, wuchs, wüchſe, bin gewachſen, I. *vn.* 1) rość, rosnąć; dieſer Baum wächſt ſehr ſchnell to drzewo szybko rośnie; in die Breite — rozróść się; in die Höhe — rosnąć w górę, wyrastać, wzrastać w górę; von neuem — odrastać; mein Bruder iſt ſtark gewachſen mój brat silnie urósł; er iſt Ihnen über den Kopf gewachſen przerósł pana, (przen.:) wyrósł panu po nad głowę, przewyższył pana, góruje nad panem; ſich den Bart, das Haar — laſſen zapuścić sobie brodę, włosy; ſie iſt ſchön gewachſen jest bardzo rosła, jest pięknego wzrostu; darüber iſt Gras gewachſen już się o tem nie mówi, to już poszło w zapomnienie; das Gras — hören udawać, jakoby o wszystkiem wiedzieć, znać wszystkie tajemnice; ſie iſt mir ans Herz gewachſen wrosła mi w serce; ſich über etw. kein graues Haar — laſſen nie martwić, nie trapić się czem; er ſpricht, wie ihm der Schnabel gewachſen iſt mówi prosto z mostu; dafür iſt kein Kraut gewachſen na to niema lekarstwa; das iſt nicht auf ſeinem Miſte gewachſen to nie wyrosło na jego śmieciu; 2) (zunehmen) der Fluß wächſt rzeka przybiera, wzbiera; der Mond wächſt księżyca przybywa; das Land wächſt widać ląd coraz wyraźniej; an Tugend, Weisheit — rosnąć w cnotę, rozum; die Leidenſchaft wächſt namiętność rośnie, wzbiera; die Menge wächſt tłum wzrasta; liczba się wzmaga; II. **wachſend**, *ppr.* i *adi.* rosnący, wzbierający, wzmagający się; -es Waſſer wzbierająca woda; III. **gewachſen**, *pp.* i *adi.* er iſt dieſer Stelle nicht — nie dorósł tej posadzie; er iſt dir nicht — nie dorósł tobie, nie dorównuje ci.

Wa'chſen, *sn.* -s, rośnięcie *n.*, wzrost *m.*; im — begriffen ſein być w okresie rozrostu, rosnąć; auf das — berechnetes Kleidungsſtück odzież obliczona na wyrost.

Wä'chſen, **Wa'chſen**, *va.* (haben) woskować.

Wa'chſend, *adi.* obacz Wachſen II.

Wä'chſern, *adi.* woskowy; (przen.:) jmndm eine -e Naſe drehen pokazać komu figę; die Gerechtigkeit hat eine -e Naſe sprawiedliwość jest bardzo giętka.

Wa'chsfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* wosku, fabryka *f.* świec woskowych, woskownia *f.*, woskobojnia *f.*

Wa'chsfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* wosku.

Wa'chsfackel, *sf. pl.* -n, pochodnia *f.* z wosku.

Wa'chsfaden, *sm.* -s, *pl.* -fäden, nitka woskowana.

Wa'chsfarbe, *sf.* kolor *m.* wosku.

Wa'chsfarbig, *adi.* żółty jak wosk, woskowy.

Wa'chsfigur, *sf. pl.* -en, figura woskowa.

Wa'chsfigurenkabinett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wystawa *f.* figur woskowych.

Wa'chsform, *sf. pl.* -en, forma *f.* z wosku; forma *f.* do odlewania wosku.

Wa'chsgelb, *adi.* żółty jak wosk.

Wa'chsgesicht, *sn.* -es, *pl.* -er, twarz żółta jak wosk, woskowa.

Wa'chsgrind, *sm.* woszczyny *pl.*, parchy *pl.*, strupień woszczynowaty.

Wa'chshandel, *sm.* -s, handel *m.* woskiem.

Wa'chshändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* woskiem.

Wa'chshandlung, *sf. pl.* -en, skład *m.* wosku.

Wa'chshaut, *sf.* woskówka *f.*, skórka żółta na dzióbie młodych ptaków.

Wa'chshut, *sm.* -es, *pl.* -hüte, kapelusz *m.* z ceraty, ceratowy.

Wa'chskasten, *sm.* -s, *pl.* naczynie *n.* do krystalizacyi ałunu.

Wa'chskerze, *sf. pl.* -en, świeca woskowa.

Wa'chskuchen, *sm.* -s, *pl.* —, krąg *m.*, krążek *m.* wosku.

Wa'chsleinen, *sn.* -s, **Wa'chsleinwand**, *sf.* cerata *f.*, woszczanka *f.*, płótno woskowane.

Wa'chslicht, *sn.* -es, *pl.* -er, świeca woskowa.

Wa'chslichtzieher, *sm.* -s, *pl.* —, ten co robi świece woskowe, woskownik *m.*

Wa'chsmalerei, *sf. pl.* -en, malowanie *n.* rozpuszczonym woskiem; malowidło *n.* na wosku.

Wa'chsmaske, *sf. pl.* -n, maska woskowa.

Wa'chsmehl, *sn.* -es, pył nasienny w kwiatach, z którego pszczoły wosk robią.

Wa'chsmodell, *sn.* -s, *pl.* -e, model *m.* z wosku.

Wa'chsmodellierer, *sm.* -s, *pl.* —, modeler *m.*, formiarz *m.* w wosku.

Wa'chspapier, *sn.* -s, *pl.* -e, papier woskowy.

Wa'chsperle, *sf. pl.* -n, perła *f.* z wosku.

Wa'chspflaster, *sn.* -s, plaster woskowy, woskowiec *m.*

Wa'chspomade, *sf.* pomada *f.* z wosku.

Wa'chspüppchen, *sn.* -s, *pl.* —, figurka *f.*, laleczka woskowa.

Wa'chspuppe, *sf. pl.* -n, lalka *f.* z wosku, woskowa.

Wa'chsröhrchen, *sn.* -s, *pl.* —, rurka woskowa.

Wa'chssalbe, *sf.* maść, woskowa.

Wa'chsscheibe, *sf. pl.* -n, krąg *m.* wosku.

Wa'chsschere, *sf.* obacz Wachsstockschere.

Wa'chsseihe, *sf.* cedzidło *n.* do wosku.

Wa'chsstock, *sm.* -es, *pl.* -stöcke, stoczek *m.*

Wa'chsstockschere, *sf.* szczypce *pl.* do objaśnienia stoczków.

Wa'chstafel, *sf. pl.* -n, tabliczka woskowana.

Wa'chstäfelchen, *sn.* -s, *pl.* —, tabliczka woskowana.

Wa'chstaf(fe)t, *sm.* -es, *pl.* -e, cerata *f.*, kitajka woskowana.

Wa'chstube, *sf. pl.* -n, obacz Wachtstube.

Wa'chstuch, *sn.* -es, cerata *f.*

Wa'chstuchfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* ceraty.

Wa'chstuchhut, *sm.* -es, *pl.* -hüte, kapelusz ceratowy.

Wa'chstum, *sn.* -(e)s, 1) wzrost *m.*, rośnięcie *n.*; der Regen befördert das — der Bäume deszcz przyczynia się do wzrostu drzew; das — der Pflanzen wegetacya *f.*; (przen.:) wzrastanie *n.*, wzmaganie *n.* się; 2) dieser Wein ist mein eigenes — to wino własnego chowu.

Wa'chstumsperiode, *sf.* okres *m.* rozrostu, rośnięcia.

Wa'chszelle, *sf.* komórka woskowa.

Wa'chszieher, *sm.* -s, *pl.* —, woskownik *m.*

Wa'chszündhölzer, *sn. pl.*, **Wa'chszündlichte**, *sn. pl.* woskowe zapałki.

Wacht, *sf. pl.* -en, warta *f.*, straż *f.*, posterunek *m.*; odwach *m.*

Wa'chtboot, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Wachboot.

Wa'chtdienst, *sm.* -es, ob. Wachdienst.

Wa'chtel, *sf. pl.* -n, 1) przepiórka *f.*, przepióreczka *f.*; die — kreischt, schlägt przepiórka wybija, przepióruje, zwabia; 2) policzek *m.*; = Dachtel, Ohrfeige.

Wa'chtelfalk, *sm.* -en, *pl.* -en, sokół *m.* raróg.

Wa'chtelfang, *sm.* -es, połów *m.* przepiórek.

Wa'chtelfänger, *sm.* -s, *pl.* —, ten co łowi przepiórki.

Wa'chtelgarn, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć *f.* na przepiórki.

Wa'chtelhuhn, *sn.* -s, *pl.* -hühner, przepiórczyk *m.*

Wa'chtelhund, *sm.* -es, *pl.* -e, pies *m.* na przepiórki, wyżeł *m.*

Wa'chteljagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na przepiórki.

Wa'chtelkönig, *sm.* -s, *pl.* -e, derkacz *m.*, chrościel *m.*, kiecak *m.*

Wa'chtelnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć *f.* na przepiórki.

Wa'chtelpfeife, *sf. pl.* -n, wabik *m.*, na przepiórki.

Wa'chtelruf, *sm.* -es, **Wa'chtelschlag**, *sm.* -(e)s, wybijanie *n.*, przepiórowanie *n.* przepiórek.

Wa'chtelstreichen, *sn.* -s, **Wa'chtelstrich**, *sm.* -(e)s, 1) 1) polowanie *n.* na przepiórki; 2) przelot *m.* przepiórek.

Wa'chtelweizen, *sm.* -s, reż *f.*, pszenica krowia, pszenic *m.*; kleiner — pszeniec gajowy, łąkowy, płodzisz *m.*

Wa'chtelzug, *sm.* -(e)s, ob. Wachtelstrich.

Wä'chter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) stróż *m.*, strażnik *m.*, wartownik *m.*; — bei einem Kranken dozorca *m.* u chorego;

(Forstwächter) leśny *m.*, gajowy *m.*, leśniczy *m.*; (Nachtwächter) stróż nocny; 2) (Schäferhund) pies *m.* owczarz.

Wä'chterhäuschen, *sn.* -s, *pl.* —, strażnica *f.*, budka *f.*; domek drożniczy, strażnica kolejowa, budka *f.* drożnika, strażnia *f.*

Wä'chterhorn, *sn.* -(e)s, róg *m.*, trąbka *f.* strażnika, sygnałowa.

Wä'chterruf, *sm.* -es, głos *m.*, wołanie *n.* straży, stróża nocnego.

Wä'chterstrecke, *sf.* straża *f.*, obchód *m.*, odstęp *m.* (kol.).

Wa'chtfeuer, *sn.* -s, obacz Wachfeuer.

Wa'chtfrei, *adi.* wolny od służby na warcie, straży.

Wa'chthabend, *adi.* -er Offizier oficer służbowy, dyżurny.

Wa'chthaus, *sn.* -es, *pl.* -häuser, odwach *m.*, strażnica *f.*

Wa'chtkommandant, *sm.* -en, *pl.* -en, komendant *m.*, dowódzca *m.* straży.

Wa'chtkommando, *sn.* -s, komenda *f.*, dowództwo *n.* straży.

Wa'chtlokal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Wachtstube.

Wa'chtmannschaft, *sf.* *pl.* -en, warta *f.*, żołnierze *pl.* ze straży.

Wa'chtmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, płaszcz *m.* dla wartownika.

Wa'chtmeister, *sm.* -s, *pl.* —, wachmistrz *m.*

Wa'chtoffizier, *sm.* -s, *pl.* -e, oficer służbowy, dyżurny; oficer *m.* z warty.

Wa'chtparade, *sf.* *pl.* -n, obacz Wachparade.

Wa'chtposten, *sm.* -s, *pl.* —, stójka *f.*, posterunek *m.*, warta *f.*; stanowisko *n.* warty, strażnika.

Wa'chtpritsche, *sf.* *pl.* -n, tapczan *m.* na strażnicy, warcie.

Wa'chtschiff, *sn.* -es, *pl.* -e, okręt strażniczy, na straży będący.

Wa'chtstube, *sf.* odwach *m.*, izba strażnicza, strażnica *f.*

Wa'chtturm, *sm.* -es, *pl.* -türme, strażnica *f.*, strażyniec *m.*

Wa'cke, *sf.* *pl.* -n, skała bazaltowa.

Wa'ck(e)lig, *adi.* i *adv.* chwiejący się, trzęsący się, niepewny; ein -er Tisch chwiejący się stół; (przen.:) die Sache steht auf -en Füßen ta sprawa się chwieje, ta sprawa stoi niepewnie; es steht — mit ihm źle z nim stoi.

Wa'ckelkopf, *sm.* -es, trzęsąca się głowa.

Wa'ckeln, I. *vn.* 1) (haben) chwiać się, trząść się, ruszać się; mit dem Kopfe wackeln trząść głową; mit dem Schwanze — machać, poruszać ogonem; der Tisch wackelt stół się chwieje; dieser Zahn wackelt mir ten ząb mi się chwieje; nicht alles, was wackelt, fällt um nie wszystko, co się chwieje, upada; 2) (sein) er ist die Straße hinaufgewackelt szedł pod górę ulicą chwiejnym krokiem; II. wackelnd, *ppr.* i *adi.* chwiejąc, trzęsąc się; chwiejący, chwiejny, trzęsący się.

Wa'ckeln, *sn.* -s, chwianie *n.*, trzęsienie *n.*, poruszanie *n.*

Wa'ckelnd, *adi.* obacz Wackeln II.

Wa'cker, *adi.* i *adv.* 1) dzielny, tęgi; — arbeiten dzielnie, tęgo pracować; 2) żwawy, żywy, dziarski, gracki; er hat sich die ganze Zeit wacker gehalten tęgo się trzymał cały ten czas; 3) zacny, uczciwy, poczciwy; ein -er Mann zacny, poczciwy, godny człowiek.

Wa'de, *sf.* *pl.* -n, łydka *f.*

Wa'denader, *sf.* żyła łydkowa.

Wa'denbein, *sn.* -(e)s, kość łydkowa, piszczel *m.*

Wa'denbeinmuskel, *sm.* -s, obacz Wadenmuskel.

Wa'denkrampf, *sm.* -es, *pl.* -krämpfe, kurcz *m.* w łydce.

Wa'denmuskel, *sm.* -s, *pl.* -n, muszkuł, mięsień łydkowy.

Wa'dennerv, *sm.* -s i -en, nerw łydkowy.

Wa'denstrumpf, *sm.* -es, *pl.* -strümpfe, gumowa pończocha na łydkę.

Wa'ffe, *sf.* *pl.* -n, 1) broń, oręż *m.*, narzędzie *n.*; blanke — biała broń; mit den -n in der Hand z bronią w ręku, uzbrojony; zu den -n! do broni! unter die -n rufen powołać pod broń, do broni wezwać; die -n niederlegen złożyć broń; sich in den -n üben ćwiczyć się w robieniu bronią; die -en strecken złożyć broń, poddać się; (przen.:) jmndn mit seinen eigenen -n schlagen pobić kogo własną bronią; mit den -n der Verleumdung kämpfen walczyć oszczerstwem; die -n der Raubvögel broń zwierząt drapieżnych; 2) (waffentragende Mannschaft) gemischte -n mieszana broń; die technischen -n oddziały techniczne wojskowe.

Wa'ffel, *sf.* *pl.* -n, wafel *m.*, andrut *m.*

Wa'ffelbäcker, *sm.* -s, *pl.* —, piekarz *m.* wafli, andrutów.

Wa'ffeleisen, *sn.* -s, *pl.* —, forma *f.* do wypiekania wafli, andrutów.

Wa'ffenbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, towarzysz *m.* broni.

Wa'ffenbrüderschaft, *sf.* koleżeństwo *n.* broni.

Wa'ffendienst, *sm.* -es, służba wojskowa.

Wa'ffenfabrik, *sf.* *pl.* -en, fabryka *f.* broni.

Wa'ffenfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* broni.

Wa'ffenfähig, *adi.* zdatny do broni.

Wa'ffengang, *sm.* -es, zmierzenie *n.* się bronią; bój *m.*, pojedynek *m.*

Wa'ffengattung, *sf.* rodzaj *m.* broni; bei welcher — dienst du? w jakim rodzaju broni służysz?

Wa'ffengefährte, *sm.* -n, *pl.* -n, obacz Waffenbruder.

Wa'ffengeklirr, *sn.* -s, szczęk *m.* broni.

Wa'ffengenoß, *sm.* -ssen, *pl.* -ssen, obacz Waffenbruder.

Wa'ffengenossenschaft, *sf.* obacz Waffenbrüderschaft.

Wa'ffengeſtell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, stelaż *m.* na broń.

Wa'ffengetöſe, *sn.* -s, obacz Waffengeklirr.

Wa'ffengetümmel, *sn.* -s, obacz Schlachtgetümmel.

Wa'ffengewalt, *sf.* moc *f.* broni, oręża; zapomocą, przy pomocy broni.

Wa'ffenglück, *sn.* -(e)s, szczęście *n.* broni, oręża.

Wa'ffenhalle, *sf. pl.* -n, obacz Waffenkammer.

Wa'ffenhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* bronią.

Wa'ffenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, zbrojownia *f.*, arsenał *m.*

Wa'ffenhemd, *sn.* -es, *pl.* -en, kolczuga *f.*

Wa'ffenherold, *sm.* -es, *pl.* -e, herold wojenny.

Wa'ffenkammer, *sf. pl.* -n, zbrojownia *f.*

Wa'ffenklang, *sm.* -(e)s, szczęk *m.* broni.

Wa'ffenkleid, *sn.* -es, *pl.* -er, obacz Waffenrock.

Wa'ffenknecht, *sm.* -es, *pl.* -e, pancernik *m.*, giermek *m.*, orężnik *m.*

Wa'ffenlärm, *sm.* -es, obacz Waffengeklirr.

Wa'ffenlehre, *sf.* nauka *f.* o broni.

Wa'ffenlos, *adi.* bezbronny.

Wa'ffenplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* zgromadzenia się wojska.

Wa'ffenprobe, *sf.* ćwiczenie *n.*, próba *f.* bronią.

Wa'ffenrecht, *sn.* -es, prawo *n.* oręża.

Wa'ffenrock, *sm.* -es, *pl.* -röcke, (dawniej) opończa okrywająca zbroję, płaszcz rycerski heroldów; (teraz) surdut żołnierski, kabat *m.*

Wa'ffenruhe, *sf.* 1) spoczynek *m.* w czasie wojny, zaniechanie *n.* kroków wojennych; 2) = Waffenſtillſtand.

Wa'ffenruhm, *sm.* -es, sława wojenna.

Wa'ffenſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, zbrojownia *f.*

Wa'ffenſchau, *sf.* przegląd wojskowy, rewia *f.*

Wa'ffenſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zbrojownik *m.*, płatnerz *m.*, rusznikarz *m.*, miecznik *m.*

Wa'ffenſchmiede, *sf.* kuźnia płatnerska, puszkarnia *f.*

Wa'ffenſchmiedekunſt, *sf.* sztuka płatnerska, rusznikarska.

Wa'ffenſchmuck, *sm.* -es, in vollem — w pełnej zbroi.

Wa'ffenſpiel, *sn.* -(e)s, zabawa wojenna, żołnierska, turniej *m.*; (przen.:) bój *m*, wojna *f.*

Wa'ffenſtillſtand, *sm.* -(e)s, zawieszenie *n.* broni, rozejm *m.*

Wa'ffentanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, taniec wojenny; (przen.:) bój *m.*, walka *f.*

Wa'ffentat, *sf.* czyn wojenny.

Wa'ffentragend, *adi.* noszący broń.

Wa'ffenträger, *sm.* -s, *pl.* —, giermek *m.*, orężnik *m.*

Wa'ffenübung, *sf. pl.* -en, ćwiczenie *n.* bronią; ćwiczenie wojskowe.

Wa'ffenweihe, *sf.* poświęcenie *n.* broni.

Wa'ffnen, *va.* i *vr.* (haben) (u)zbroić, uzbrajać; (u)zbroić się; mit gewaffneter Hand zbrojną, uzbrojoną ręką; (przen.:) ſich mit Geduld — uzbroić się w cierpliwość; er iſt gegen dieſe Verleumdung gewaffnet to oszczerstwo jego się nie ima.

Wa'gamt, *sn.* -es, urząd *m.* wagi miejskiej.

Wa'gbar, Wä'gbar, *adi.* dający się zważyć, ważki.

Wa'gbarkeit, *sf.*, **Wä'gbarkeit**, *sf.* ważkość *f.*

Wa'ge, *sf. pl.* -n, 1) waga *f.*; szala *f.*, szalki *pl.*; hydroſtatiſche — waga wodna, hydrostatyczna, libela *f.*; kleine — wążki *pl.*; etw. auf die — legen kłaść coś na wagę, (przen.:) ważyć coś; 2) (an der Deichſel) orczyk *m.*, sztelwaga *f.*, waga *f.* u dyszla, u drążka; 3) waga *f.* (astron.); 4) (Gleichgewicht) równowaga *f.*; (przen.) ſich in der — halten utrzymać się w równowadze; einander die — halten wzajemnie dorównywać sobie; jmndm die — halten nie ustępować komu, być komu w czem równym; 5) obacz Wagehaus.

Wa'g(e)balken, *sm.* -s, *pl.* —, drążek *m.*, belka *f.*, kibić *f.*, ramiona *pl.* wagi.

Wa'g(e)brett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, podstawa *f.* wagi.

Wa'gediener, *sm.* -s, *pl.* —, sługa *m.* przy wadze.

Wa'g(e)geld, *sn.* -es, wagowe *n.*

Wa'g(e)hals, *sm.* -ſes, *pl.* -häl ſer, śmiałek *m.*, człowiek lubiący ryzykować, wystawić się na niebezpieczeństwo.

Wa'g(e)halſig, *adi.* śmiały, hazardowny, ryzykowny, lekkomyślny, karkołomny.

Wa'g(e)halſigkeit, *sf.* śmiałość *f.*, hazardowność *f.*, ryzykowność *f.*, lekkomyślność *f.*, niebezpieczeństwo *n.*

Wa'gehalter, *sm.* -s, *pl.* —, hak *m.* u wagi.

Wa'g(e)haus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, ważnia *f.*, ważnica *f.*, urząd wagowy.

Wä'gelchen, *sm.* -s, *pl.* —, wózek *m.*

Wa'geluſt, *sf.* obacz Wagehalſigkeit.

Wa'geluſtig, *adi.* obacz Wagehalſig.

Wa'gemacher, *sm.* -s, *pl.* —, ten co robi wagi.

Wa'gemeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* publicznej wagi.

Wa'gemut, *sm.* -es, odwaga *f.*, śmiałość *f.*

Wa'gen, I. *va.* (haben) odważyć się na co, ważyć co, ryzykować, narażać się na co; hazardować, śmieć; stawić na los szczęścia; ich will ſoviel nicht — nie mogę tyle zaryzykować; ich will noch das Äußerſte — chcę jeszcze najostateczniejsze spróbować, zaryzykować; etw. auf gut Glück — próbować szczęścia; — gewinnt, — verliert kto nie waży, ten nic nie ma; wer nicht wagt, gewinnt nicht albo friſch gewagt iſt halb gewonnen śmiałość to połowa zwycięstwa; ſein Leben, ſeine Ehre

— narazić na niebezpieczeństwo swoje życie, swój honor; ich wage nicht, es zu tun nie mogę się odważyć na to, nie mogę się zdobyć na odwagę, by to zrobić; er wagt kaum zu ſprechen nie śmie nawet mówić, nie ma nawet odwagi mówić; II. ſich —, *vr.* (haben) odważyć się, ważyć się; ſich an jmnbn — odważyć się, zbliżyć do kogo, spróbować się z kim; wagen Sie ſich nicht, mich anzurühren niech się pan nie odważy, mnie dotknąć; ich kann mich nicht aus dem Hauſe — nie mogę się odważyć wyjść z domu; er wagte ſich mitten durch den Feind odważył się przedrzeć przez środek nieprzyjaciół; III. gewagt, *pp.* i *adi.* śmiały, odważny, hazardowny, ryzykowny, niebezpieczny.

Wa'gen, *sn.* -s, hazardowanie *n.*, ryzykowanie *n.*, wystawienie *n.* na los szczęścia.

Wa'gen, *sm.* -s, *pl.* — i Wägen, wóz *m.*, powóz *m.*, pojazd *m.*, kareta *f.*, wóz kolejowy, wagon *m.*; Pferde und — halten posiadać konie i powóz; im — fahren jeździć powozem, jechać wozem, na wozie; den — anſpannen zaprządz, założyć konie; das fünfte Rad am — ſein być piątem kołem u wozu; der große, der kleine Wagen wóz wielki, wóz mały.

Wä'gen, wäge, wägſt, wog, wöge i wägte, habe gewogen i gewägt, I. *va.* 1) ważyć co; etw. in der Hand — ważyć co w ręce; (przen.:) ważyć; rozważać = erwägen; erſt —, dann wagen wpierw rozważyć, potem się odważyć; 2) ułożyć do poziomu, niwelować; 3) (zastarzały), poruszać, kołysać = bewegen; II. gewogen, *pp.* i *adi.* ważony, przychylny, życzliwy, sprzyjający.

Wa'genachſe, *sf.* oś *f.* u wozu.

Wa'genaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, wozowy *m.*

Wa'genaufſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, spisywacz *m.* wozów.

Wa'genausbindung, *sf.* wyzucie *n.* wozu, przezucie *n.* wozu.

Wa'genbau, *sm.* -es, wozownictwo *n.*

Wa'genbauer, *sm.* -s, *pl.* —, wozownik *m.*, kołodziej *m.*, powoźnik *m.*

Wa'genbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, drąg *m.* u wozu.

Wa'genbremſe, *sf. pl.* -n, hamulec *m.* u wozu.

Wa'genbrücke, *sf. pl.* -n, waga mostowa.

Wa'genburg, *sf.* wał zrobiony z wozów, tabor *m.*

Wa'gendecke, *sf. pl.* -n, strop *m.*, pułap *m.*, sufit *m.* wozu, pałuba *f.*, płachta *f.* na wozie.

Wa'gendeichſel, *sf. pl.* -n, dyszel *m.* u wozu.

Wa'gendiagonalſtrebe, *sf.* rozpora ukośna wozu, zastrzał *m.* klatki wozowej (kol.).

Wa'gendirigierung, *sf.* zarząd *m.* taboru (kol.).

Wa'genfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* powozów, wozów.

Wa'genfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno *n.* w powozie, wagonie.

Wa'genflechte, *sf. pl.* -n, półkoszek *m.*

Wa'genführer, *sm.* -s, *pl.* —, wozowy *m.*; woźnica *m.*

Wa'genfußtritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stopień *m.*

Wa'gengedränge, *sn.* -s, ścisk *m.* powozów.

Wa'gengeleiſe, *sn.* -s, *pl.* —, tor powozowy.

Wa'gengeraſſel, *sn.* -s, hałas *m.* z powozów.

Wa'gengerippe, *sn.* -s, szkielet *m.* wozu, klatka wozowa, kadłub *m.* wozu.

Wa'gengeſchirr, *sn.* -(e)s, sprzęt wozowy.

Wa'gengeſtell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, spód *m.* wozu, wasąg *m.*, nasad *m.*

Wa'genhauptträger, *sm.* -s, *pl.* —, belka zaprzęgowa wozu, dźwigar główny wozu.

Wa'genhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, wozownia *f.*, remiza *f.*

Wa'genhorizontalſtrebe, *sf.* więzar *m.* pudła wozu.

Wa'genkämpfer, *sm.* -s, *pl.* —, bojownik walczący z wozu.

Wa'genkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, pudło *n.* wozu, klatka *f.*, kadłub *m.* wozu.

Wa'genkette, *sf. pl.* -n, łańcuch *m.* u wozu.

Wa'genklaſſe, *sf.* klasa *f.*; ein Billett zweiter — bilet drugiej klasy.

Wa'genkorb, *sm.* -es, *pl.* -körbe, kosz wozowy, półkoszek *m.*, półkoszki *pl.*

Wa'genladung, *sf. pl.* -en, **Wa'genlaſt**, *sf.* ładuga *f.* wozu, ładunek *m.*, nakład *m.* wozu.

Wa'genlangſchweller, *sm.* -s, płatew podłużna wozu.

Wa'genlangſtrebe, *sf.* rozpora podłużna wozu.

Wa'genlaterne, *sf.* latarnia *f.* przy powozie, wozie.

Wa'genleiter, *sf. pl.* -n, drabina wozowa, drabka *f.*

Wa'genlenker, *sm.* -s, *pl.* —, woźnica *m.*

Wa'genmacher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) stelmach *m.*, kołodziej *m.*; 2) ten co robi wagi.

Wa'genmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* wozów, wozownik *m.*, wozowy *m.*, magazynier *m.*

Wa'gennagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, gwóźdź *m.* u powozu.

Wa'genpark, *sm.* -es, *pl.* -e, tabor *m.* wozów.

Wa'genpferd, *sn.* -es, *pl.* -e, koń powozowy, koń *m.* do zaprzęgu.

Wa'genrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, koło *n.* u wozu.

Wa'genremiſe, *sf. pl.* -n, wozownia *f.*, remiza *f.*

Wa'genrennen, *sn.* -s, wyścigi wozowe, zawody *pl.* na wozach.

Wa'genrunge, *sf.* kłonica *f.*

Wa'genſchauer, *sn.* szopa *f.* na wozy, wozownia *f.*

Wa'genſchieber, *sm.* -s, *pl.* —, przetokowy *m.*, przesuwacz *m.* wozów, parobek wozowy, ustawiciel *m.*

Wa'genſchlag, *sm.* -(e)s, drzwi powozowe.

Wa'genſchmiere, *sf.* maź *f.*, smarowidło *n.* do wozów.

Wa'genſchmierer, *sm.* -s, *pl.* —, smarownik *m.*

Wa'genſchuppen, *sm.* -s, *pl.* —, wozownia *f.*, szopa *f.* na wozy, remiza *f.*

Wa'genſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, kozioł *m.*

Wa'genſperre, *sf.* hamulec *m.*

Wa'genſpur, *sf. pl.* -en, ślad *m.* wozu.

Wa'genſtränge, *sm. pl.* popręgi *pl.* u wozu.

Wa'genſtraße, *sf.* droga *f.* dla powozów, wozów.

Wa'gentransport, *sm.* -es, *pl.* -e, transport *m.* wozów.

Wa'gentritt, *sm.* -es, *pl.* -e, stopień *m.*

Wa'genuntergeſtell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podwozie *n.*

Wa'genverkehr, *sm.* -s, ruch *m.* powozów, wozów.

Wa'genverteiler, *sm.* -s, *pl.* —, rozwoźna *f.*

Wa'genwechſel, *sm.* -s, zmiana *f.* wozów.

Wa'genwechſelſtation, *sf. pl.* -en, obacz Umſteigeſtation.

Wa'genwettrennen, *sn.* -s, *pl.* —, wyścigi wozowe.

Wa'genwinde, *sf. pl.* -n, dźwigarka wozowa, lewar *m.*, łada lewarowa.

Wa'genzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg *m.*

Wa'genzunge, *sf. pl.* -n, języczek *m.* u wagi.

Wä'ger, *sm.* -s, *pl.* —, ważyciel *m.*

Wa'gerecht, *adi.* i *adv.* poziomy, horyzontalny; poziomo, horyzontalnie.

Wa'geſpiel, *sn.* -s, gra hazardowna.

Wa'g(e)ſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, czyn zuchwały, hazardowny, ryzykowny, hazard *m.*

Wä'gezettel, *sm.* -s, *pl.* —, kartka z wagi.

Wa'gezunge, *sf. pl.* -n, ob. Wagenzunge.

Waggo'n, *sm.* -s, *pl.* -s, wagon *m.*, wóz kolejowy.

Wä'glein, *sn.* -s, ważki *pl.*

Wa'glich, *adi.* hazardowny, niebezpieczny, ryzykowny, śmiały.

Wa'gner, *sm.* -s, *pl.* —, stelmach *m.*, kołodziej *m.*, powoźnik *m.*

Wa'gnerarbeit, *sf.* robota *f.* stelmacha, powoźnika, kołodzieja.

Wa'gnerhandwerk, *sn.* -es, kołodziejstwo *n.*

Wagneria'ner, *sm.* -s, *pl.* —, wagnerianin *m.*, zwolennik *m.* muzyki Wagnera.

Wa'gnerwerkſtatt, *sf. pl.* -ſtätte, warsztat *m.* stelmacha, kołodzieja.

Wa'gnerzunft, *sf. pl.* -zünfte, cech *m.* stelmachów, kołodziei.

Wa'gnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, hazardowne przedsięwzięcie, niebezpieczny zamiar; narażenie *n.*, odważenie *n.*, wystawienie *n.* się na co; ryzyko *n.*, hazard *m.*

Wa'gſchale, *sf. pl.* -n, szala *f.*, szalka *f.* u wagi; auf die — legen ważyć; (przen.:) jedes Wort auf die — legen rozważać każde słowo; ſein Urteil in die — werfen rzucić swoją opinię na szalę.

Wa'gſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -ſtücke, obacz Wageſtück.

Wa'hl, *sf. pl.* -en, 1) wybór *m.* dobór *m.*, alternatywa *f.*; eine — treffen wybrać; ich habe die — mam wybór; ich habe ihm die — überlaſſen pozostawiłem jemu wybór; jmndm freie — laſſen pozostawić komu wolność wyboru; wer die — hat, hat die Qual wybór nie bywa łatwym; aus eigener — z własnego wyboru; 2) wybór *m.*, elekcya *f.*, obiór *m.*, obranie *n.*; — durch Zetteln skrutynium *n.*; — durch Kugeln balotaż *m.*, balotowanie *n.*; zur — ſchreiten przystąpić do wyboru; die — des Königs elekcya *f.* króla; ſeine — zum Präſidenten jego wybór na prezydenta; er kommt in die engere — przychodzi do ściślejszego wyboru; durch — ernennbar elekcyjny.

Wa'hlabt, *sm.* -es, *pl.* -äbte, opat wybrany.

Wa'hlagitation, *sf. pl.* -en, agitacya *f.* z powodu wyborów, ruch wyborczy.

Wa'hlagitator, *sm.* -s, *pl.* -en, agitator wyborczy.

Wa'hlakt, *sm.* -es, *pl.* -e, akt wyborczy.

Wa'hlamt, *sn.* -es, urząd *m.* z wyboru; urząd wyborczy.

Wa'hlaufruf, *sm.* -es, *pl.* -e, odezwa wyborcza, manifest wyborczy.

Wa'hlausſchreiben (Wahlausſchreibung), *sn.* -s, rozpisanie *n.* wyborów.

Wa'hlausſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, komitet wyborczy.

Wä'hlbar, *adi.* obieralny, mogący być wybranym; nicht — nieobieralny.

Wä'hlbarkeit, *sf.* wybieralność *f.*

Wa'hlbedingungen, *sf. pl.* warunki *pl.* wyboru.

Wa'hlberechtigt, I. *adi.* — ſein mieć prawo wyboru; II. der Wahlberechtigte wyborca uprawniony do głosowania.

Wa'hlberechtigung, *sf.* prawo *n.* wyboru, prawo wyborcze, prawo głosowania.

Wa'hlbericht, *sm.* -es, *pl.* -e, sprawozdanie wyborcze.

Wa'hlbeſtechung, *sf. pl.* -en, przekupstwo *n.* przy wyborze.

Wa'hlbewegung, *sf.* ruch wyborczy.

Wa'hlbewerber, *sm.* -s, *pl.* —, kandydat *m.*

Wa'hlbewerbung, *sf.* kandydatura *f.*, ubieganie się o wybór.

Wa'hlbezirk, *sm.* -es, *pl.* -e, okręg wyborczy.

Wa'hlbiſchof, *sm.* -s, *pl.* -biſchöfe, biskup *m.* z wyboru.

Wa'hlbureau, *sn.* -s, *pl.* -s, biuro wyborcze.

Wa'hlbürger, *sm.* -s, *pl.* —, obywatel *m.* z wyboru.

Wa'hlcenſus, **Wa'hlzenſus**, *sm.* — i -ſſes, cenzus wyborczy.

Wa'hldiſtrikt, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Wahlbezirk.

Wa'hleinrichtung, *sf. pl.* -en, organizacya wyborcza.

Wä'hlen, I. *va.* (haben) 1) (auswählen) wybierać, wy-

brać, dobrać, obrać, głosować; ich habe mir dieſen Stoff gewählt wybrałem tę materyę; Sie dürfen nur wählen masz pan tylko wybrać; ich habe ihn zu meinem Nachfolger gewählt obrałem go swoim następcą; jmndn zum Miniſter — obrać kogo ministrem; ich gehe — idę wybierać, głosować; einen bleibenden Wohnſitz — obrać stałe miejsce pobytu; wer zu lange wählt, geht zuletzt leer aus kto za długo wybiera, osiada na koszu; 2) wyświęcić (kozerę); II. gewählt, *ppr.* i *adi.* wybrany, obrany.

Wä'hlen, *sn.* -s, obacz Wahl.

Wä'hler, *sm.* -s, *pl.* —, wyborca *m.*; obiorca *m.*

Wä'hlerausſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, komitet *m.* wyborców, wydział wyborczy, komisya wyborcza.

Wä'hlerbeſtechung, *sf. pl.* -en, przekupywanie *n.* wyborców.

Wählerei', *sf.* ruch wyborczy, agitacya wyborcza.

Wa'hlergebnis, *sn.* -ſſes, obacz Wahlreſultat.

Wä'hleriſch, *adi.* wybredny, wymyślny.

Wä'hlerliſte, *sf. pl.* -n, lista wyborcza, spis *m.* wyborców.

Wä'hlerſchaft, *sf.* 1) godność *f.* wyborcy; 2) wyborcy *pl.*

Wä'hlerverſammlung, *sf. pl.* -en, zgromadzenie *n.* wyborców.

Wa'hlfähig, *adi.* wybieralny; mający prawo wyboru.

Wa'hlfähigkeit, *sf.* wybieralność *f.*

Wa'hlfeld, *sn.* -es, pole elekcyjne; (przen.:) pole *n.* bitwy, walki.

Wa'hlfreiheit, *sf.* 1) wolność *f.*, swoboda *f.* wyboru; 2) wolność wyborcza.

Wa'hlfürſt, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) książę *m.* elektor, elektor *m.*; 2) książę obieralny.

Wa'hlgang, *sm.* -es, wybór *m.*, głosowanie *n.*

Wa'hlgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa wyborcza, prawo wyborcze.

Wa'hlhandlung, *sf.* akt wyborczy.

Wä'hlig, *adi.* 1) obacz Wähleriſch; 2) obacz Übermütig.

Wa'hlintrigen, *sf. pl.* intrygi wyborcze.

Wa'hlkaiſer, *sm.* -s, cesarz *m.* z wyboru, elekcyjny.

Wa'hlkaiſertum, *sn.* -s, cesarstwo wybieralne, elekcyjne.

Wa'hlkampf, *sm.* -es, walka wyborcza.

Wa'hlkandidat, *sm.* -en, *pl.* -en, kandydat *m.*

Wa'hlkandidatur, *sf. pl.* -en, kandydatura *f.*

Wa'hlkapitulation, *sf.* kapitulacya wyborcza.

Wa'hlkind, *sn.* -es, *pl.* -er, dziecko adoptowane.

Wa'hlkollegium, *sn.* -s, kolegium wyborcze.

Wa'hlkommiſſär, *sm.* -s, *pl.* -e, komisarz wyborczy.

Wa'hlkönig, *sm.* -s, *pl.* -e, król obieralny, wybieralny, elekcyjny.

Wa'hlkönigreich, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, królestwo obieralne, elekcyjne.

Wa'hlkörper, *sm.* -s, **Wa'hlkörperſchaft,** *sf. pl.* -en, ciało wyborcze.

Wa'hlkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -e, obacz Wahlbezirk.

Wa'hlkugel, *sf. pl.* -n, kula, którą się głosuje.

Wa'hlliſte, *sf. pl.* -n, lista wyborcza.

Wa'hlmann, *sm.* -es, *pl.* -männer, prawyborca *m.*

Wa'hlmännerwahl, *sf.* prawybory *pl.*

Wa'hlmodus, *sm.* —, postępowanie *n.* przy wyborze.

Wa'hlort, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce *n.* wyboru.

Wa'hlpflicht, *sf.* obowiązek wyborczy, przymus wyborczy.

Wa'hlplatz, *sm.* -es, *pl. pl.* -plätze, plac *m.* wyborów.

Wa'hlprogramm, *sn.* -es, *pl.* -e, program wyborczy.

Wa'hlpropaganda, *sf.* propaganda wyborcza.

Wa'hlprotokoll, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, protokół *m.* wyboru.

Wa'hlprüfung, *sf.* sprawdzanie *n.* wyboru.

Wa'hlprüfungsausſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, komitet sprawdzający wybór (wybory).

Wa'hlrecht, *sn.* -s, prawo *n.* wyboru; prawo wyborcze, prawo *n.* głosowania; das allgemeine — powszechne głosowanie, wybory powszechne; das aktive — prawo wybierania; das paſſive — prawo wybieralności.

Wa'hlrede, *sf. pl.* -n, mowa kandydacka.

Wa'hlreform, *sf.* reforma wyborcza.

Wa'hlregiſter, *sn.* -s, rejestr wyborczy.

Wa'hlreſultat, *sn.* -es, *pl.* -e, rezultat *m.*, wynik *m.* wyboru (wyborów).

Wa'hlreich, *sn.* -(e)s, państwo elekcyjne.

Wa'hlſchwindel, *sm.* -s, *pl.* —, oszustwo *n.*, cygaństwo wyborcze.

Wa'hlſpruch, *sm.* -es, *pl.* -ſprüche, hasło *n.*, godło *n.*, dewiza *f.*

Wa'hlſtimme, *sf. pl.* -n, głos wyborczy.

Wa'hlſtimmenſammlung, *sf.* zbieranie *n.* głosów wyborczych.

Wa'hltag, *sm.* -(e)s, dzień *n.* wyboru (wyborów).

Wa'hlumtriebe, *sm. pl.* intrygi wyborcze.

Wa'hlunfähig, *adi.* 1) niewybieralny, nieobieralny; 2) nie mający prawa wyboru.

Wa'hlunfähigkeit, *sf.* niezdolność *n.* wyboru, niezdolność wybieralności.

Wa'hlunruhen, *sf. pl.* niepokoje wyborcze.

Wa'hlurne, *sf.* urna wyborcza.

Wa'hlverſammlung, *sf. pl.* -en, zgromadzenie wyborcze.

Wa'hlverwandt, *adi.* powinowaty.

Wa'hlverwandtſchaft, *sf. pl.* -en, powinowactwo *n.* z wyboru; powinowactwo chemiczne.

Wa'hlvorſtand, *sm.* =es, *pl.* =ſtände, przewodniczący *m.* komisyi wyborczej.

Wa'hlzettel, *sm.* =s, *pl.* —, kartka wyborcza.

Wa'hlzeuge, *sm.* =n, *pl.* =n, skrutator *m.*, świadek *m.* wyboru.

Wa'hlzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój przeznaczony dla wyborów; — der Kardinäle konklawe *n.*

Wahn, *sm.* =(e)s, 1) urojenie *n.*, przewidzenie *n.*, marzenie *n.*, błędne mniemanie; ich ſtehe in dem — żyję w tem błędnem mniemaniu, w tem urojeniu; 2) ein ſüßer — słodka iluzya, złudzenie *n.*; jmndm den — benehmen odebrać komu złudzenie, iluzyę; 3) mania *f.*, szał *m.*, szaleństwo *n.*; 4) błąd *m.*; der — iſt kurz, die Reue iſt lang krótkie złudzenie, długi żal.

Wa'hnbegriff, *sm.* es, *pl.* =e, złudzenie *n.*, iluzya *f.*

Wa'hnbild, *sn.* =es, obraz urojony, iluzya *f.*, chimera *f.*, mrzonka *f.*

Wä'hnen, *vn.* (haben) mniemać, przypuszczać; urocić sobie co, wmówić w siebie; er wähnt ſich ſchön, reich uroił sobie, wmawia w siebie, że ładny, bogaty.

Wa'hngebilde, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Wahnbild.

Wa'hnglaube, *sm.* =ns, 1) złudna wiara; 2) przesąd *m.*

Wa'hnidee, *sf.* *pl.* =n, urojenie *n.*

Wa'hnkorn, *sn.* =es, puste ziarno.

Wa'hnſinn, =(e)s, szaleństwo *n.*, szał *m.*, obłąkanie *n.*, waryactwo *n.*, maniactwo *n.*; in — verfallen oszaleć, dostać obłąkania, popaść w szał; dieſe Unternehmung wäre — to przedsiębiorstwo byłoby szaleństwem.

Wa'hnſinnig, *adi.* i *adv.* szalony; obłąkany, zwaryowany; — werden oszaleć, zwaryować, dostać obłąkania; jmndn — lieben kochać kogo szalenie, kochać kogo do szaleństwa.

Wa'hnſinnige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, szaleniec *m.*, waryat *m.*, obłąkaniec *m.*, maniak *m.*

Wa'hnwitz, *sm.* =es, brak *m.* sensu, niedorzeczność *f.*; obłąkanie *n.*, szaleństwo *n.*

Wa'hnwitzig, *adi.* niespełna rozumu, niedorzeczny, szalony.

Wahr, I. *adi.* i *adv.* 1) prawdziwy, istny, istotny; prawdziwie, prawda, istotnie, w istocie; ſein =er Name jego prawdziwe nazwisko; die =e Religion prawdziwa wiara; es iſt kein =es Wort daran niema w tem ani słowa prawdy; kein =es Wort ſprechen nigdy prawdy nie mówić; es iſt —, daß ... prawda, że ...; nicht wahr? prawda? czy tak? das iſt nicht — to nieprawda, to kłamstwo; ſo — ich lebe! jakem żyw! — und wahrhaftig! zaprawdę! ſo — Gott lebt dalibóg! 2) (wahrhaft) prawdziwy, szczery; 3) (echt) prawdziwy, szczery, =es Silber szczere srebro; ein =er Freund prawdziwy przyjaciel; er iſt ein =er Eſel to istny osieł; 4) (geeignet) właściwy, odpowiedni, stosowny; das iſt der =e Mann dafür to jest odpowiedni człowiek do tego; das iſt das =e Buch to jest właściwa książka; 5) (wirklich) rzeczywisty, prawdziwy; das iſt der =e Grund to jest prawdziwy powód; ein =es Glück prawdziwe szczęście; — machen sprawdzić co, sprawić, aby było prawdą; — werden spełnić, sprawdzić się.

Wa'hre(s), *sn.* =en, prawda *f.*; du haſt das =e getroffen trafiłeś w sedno; das =e vom Falſchen unterſcheiden odróżnić prawdę od fałszu; etwas =es pflegt an jedem Gerede zu ſein jest zawsze choć trochę prawdy w każdej plotce.

Wa'hren, I. *vn.* (haben) 1) (bewahren) zachować, bronić, strzedz, przestrzegać; ſein Recht — strzedz swego prawa; den Schein — zachować pozory; 2) (zastarzałe) spostrzegać; 3) uważać, pilnować; wahret eure Zunge pilnuj swego języka; II. ſich —, *vr.* strzedz się, wystrzegać się; wahre dich uważaj, strzeż się!

Wä'hren, I. *vn.* (haben) trwać; Gottes Güte währet ewiglich dobroć boska trwa wiecznie; es währte nicht lange nie długo trwało; die Erinnerung an ihn wird ewig — jego pamięć nie zaginie; II. während, *ppr.* i *adi.* trwający, ciągły, przeciągły; podczas; in, — der Arbeit podczas pracy; ewig — wieczny.

Wä'hrend, I. *praep.* (z *gen.*) podczas, w ciągu; — des Sommers podczas lata; — des ganzen Tages podczas całego dnia, w przeciągu całego dnia; II. *adv.* podczas gdy, kiedy; — ich mit ihr ſprach podczas gdy mówiłem z nią; — er noch weinte, brach er in ein Gelächter aus płacząc jeszcze wybuchł śmiechem.

Wa'hrhaft, *adi.* i *adv.* prawdziwy, istotny; ſie iſt — ſchön ona istotnie piękna; ein =er Menſch człowiek szczery, prawdziwy; — ſein być szczerym; ein =er Bericht prawdziwe, wiarygodne sprawozdanie.

Wahrha'ftig, I. *adi.* i *adv.* 1) obacz wahrhaft; 2) dalibóg! istotnie! naprawdę! w rzeczy samej! rzeczywiście!

Wa'hrhaftigkeit i **Wahrha'ftigkeit**, *sf.* prawdziwość *f.*, szczerość *f.*, prawda *f.*, prawdomowność *f.*

Wa'hrheit, *sf.* *pl.* =en, 1) prawdziwość *f.*; als ich mich von der — der Sache überzeugt habe gdym się przekonał o prawdziwości tej sprawy; 2) prawda *f.*; die lautere, volle — cała prawda; der — gemäß stosownie do prawdy; der — die Ehre geben poświadczyć prawdę; unbeſchadet der — bez ujmy dla prawdy; die — bekennen przyznać się do prawdy; der — treu bleiben pozostać wiernym prawdzie; jmndm gehörig die — ſagen nagadać komu porządnie prawdę; man hat ihm rund heraus die — geſagt po-

wiedziano mu bez ogródek prawdę; es iſt kein Körnchen — darin niema w tem ani krzty prawdy; im Wein iſt — piani mówią prawdę; Kinder und Narren ſagen die — dzieci i głupcy mówią prawdę; die — liegt in der Mitte trzeba szukać prawdy w pośrodku; 3) (Grundſatz) zasada *f.*, pewnik *m.*, aksyomat *m.*

Wa'hrheitsbeweis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, dowód *m.* prawdy; den — antreten przystąpić do dowodu prawdy.

Wa'hrheitseifer, *sm.* -s, gorliwość *f.* w obronie prawdy.

Wa'hrheitsfeind, *sm.* -es, *pl.* -e, nieprzyjaciel *m.* prawdy.

Wa'hrheitsforſcher, *sm.* -s, *pl.* —, badacz *m.* prawdy.

Wa'hrheitsfreund, *sm.* -es, *pl.* -e, przyjaciel *m.* prawdy.

Wa'hrheitsgemäß, Wa'hrheitsgetreu, *adi.* i *adv.* stosowny, stosownie do prawdy, zgodny, zgodnie z prawdą, prawdziwy, prawdziwie; eine -getreue Schilderung wierne, zgodne z prawdą przedstawienie rzeczy.

Wa'hrheitsliebe, *sf.* miłość *f.* prawdy.

Wa'hrheitsliebend, *adi.* lubiący prawdę, prawdziwy, szczery.

Wa'hrheitsſinn, *sm.* -(e)s, upodobanie *n.* w prawdzie, skłonność *f.* do prawdy.

Wa'hrheitswidrig, *adi.* i *adv.* przeciwny prawdzie; nieprawdziwie.

Wa'hrlich, *adv.* prawdziwie, naprawdę, istotnie; das geht — zu weit tego naprawdę za nadto; — ich ſage euch zaprawdę powiadam wam.

Wä'hrmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, obacz Gewährsmann.

Wa'hrnehmbar, *adi.* i *adv.* dostrzegalny, dający się spostrzedz, uczuć przez zmysły; dostrzegalnie.

Wa'hrnehmbarkeit, *sf.* dostrzegalność *f.*

Wa'hr-nehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm wahr, habe wahrgenommen, *va.* 1) spostrzegać, spostrzedz, zauważyć; ich habe aus Ihrem Briefe wahrgenommen spostrzegłem, zauważyłem w pańskim liście; ich habe ihn ſchon von weitem wahrgenommen spostrzegłem go już z daleka; 2) pilnować; korzystać; mieć na oku; ſeinen Vorteil — pilnować swej korzyści, mieć swoją korzyść na oku; die Gelegenheit — korzystać ze sposobności; 3) zważać, uważać, baczyć na co, doglądać czego; nehmet der Kinder wahr miejcie baczność na dzieci.

Wa'hrnehmung, *sf. pl.* -en, 1) spostrzeżenie *n.*, obserwacya *f.*, dostrzeganie *n.*; vermöge der ſinnlichen — na podstawie zmysłowej obserwacyi; 2) (Wahrung) — ſeines Vorteils przestrzeganie swojej korzyści; zur — ſeiner Intereſſen dla obrony swoich interesów.

Wa'hrnehmungsvermögen, *sn.* -s, władza *f.* spostrzegania, dostrzegania.

Wa'hrſagekunſt, *sf.* sztuka *f.* przepowiadania.

Wa'hrſagen, *vn.* (haben) przepowiadać, wróżyć, prorokować; aus den Karten — wróżyć z kart, kłaść kabałę; Kunſt aus der Hand zu — wróżenie *n.* z linii rąk, chiromancya *f.*

Wa'hrſagen, *sn.* -s, przepowiadanie *n.*, wróżenie *n.*, prorokowanie *n.*; — aus der Hand chiromancya *f.*; — aus den Eingeweiden der Tiere wróżba z wnętrzności zwierząt; — aus dem Fluge der Vögel wróżba z lotu ptaków; — aus den Sternen astrologia *f.*; — durch Zauberkünſte, Totenbefragung nekromancya *f.*

Wa'hrſager, *sm.* -s, *pl.* —, wróżbita *m.*, czarnoksiężnik *m.*, magik *m.*; — aus den Händen chiromanta *m.*; — aus dem Vogelfluge augur *m.*; — aus den Sternen astrolog *m.*; — durch Totenbefragung nekromanta *m.*

Wahrſagerei', *sf. pl.* -en, wieszczba *f.*, wróżbiarstwo *n.*, wieszczbiarstwo *n.*

Wa'hrſagergeiſt, *sm.* -es, duch wieszczy, wróżący.

Wa'hrſagerin, *sf. pl.* -nen, wróżka *f.*, wieszczbiarka *f.*

Wa'hrſageriſch, *adi.* wieszczy, wróżący, przepowiadający.

Wa'hrſagung, *sf.* 1) wróżenie *n.*, przepowiadanie *n.*, prorokowanie *n.*; 2) wróżba *f.*, przepowiednia *n.*, proroctwo *n.*

Wahrſchei'nlich i Wa'hrſcheinlich, I. *adi.* prawdopodobny; es iſt höchſt —, daß . . . jest bardzo prawdopodobnem, że . . .; II. *adv.* prawdopodobnie; — wird er morgen kommen prawdopodobnie jutro przybędzie.

Wa'hrſcheinlichkeit, *sf. pl.* -en, prawdopodobieństwo *n.*; aller — nach wedle wszelkiego prawdopodobieństwa; die Lehre von der — nauka o prawdopodobieństwie, probabilizm *m.* (teol. i fil.).

Wa'hrſcheinlichkeitsbeweis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, dowód *m.* z prawdopodobieństwa.

Wa'hrſcheinlichkeitsrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek *m.*, obliczenie *n.* prawdopodobieństwa (mat.).

Wa'hrſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, 1) hasło *n.*; 2) wyrok *m.*

Wa'hrung, *sf.* zachowanie *n.*, zabezpieczenie *n.*; — des Amtsgeheimniſſes zachowanie tajemnicy urzędowej.

Wä'hrung, *sf. pl.* -en, 1) (Dauer) eine Uhr von acht Tagen — zegar idący ośm dni; 2) stopa mennicza, waluta *f.*; fünf Kronen öſterreichiſcher — pięć koron waluty austryackiej; (przen.:) (Bedeutendheit, Geltung) znaczenie *n.*, wyższość *f.*, wartość *f.*

Wä'hrwolf, *sm.* -(e)s, *pl.* -wölfe, obacz Werwolf.

Wa'hrzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) cecha *f.*, znak *m.*, godło *n.*; 2) sygnał *m.*; 3) (Anzeichen) oznaka *f.*, przepowiednia *f.*, wróżba *f.*

Wai'bel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Weibel.

Waid, *sm.* -(e)s, marzanna

f., siniło *n.*, urzet *m.*, farbownik *m.*, ziele farbowne.

Wai'daſche, *sf.* szmelcuga machługa *f.*

Wai'dfarbe, *sf.* barwa pastelowa.

Wai'dmann, Wai'dmeſſer, Wai'dwerk, obacz Weidmann, Weidmeſſer, Weidwerk.

Wai'ſe, *sf. pl.* =n, sierota *f.* i *m.*, eine vater- und mutterloſe — sierota po ojcu i matce; zur — werden zostać osieroconym; unmündige — pupil *m.*, pupilka *f.*

Wai'ſenamt, *sn.* =eś, *pl.* =ämter, urząd pupilarny, opiekujący się sierotami.

Wai'ſenanſtalt, *sn. pl.* =en, zakład *m.* sierot.

Wai'ſengelder, *sn. pl.* pieniądze pupilarne, sierocińskie.

Wai'ſengericht, *sn.* =eś, sąd pupilarny, sierociński.

Wai'ſenhauś, *sn.* =ſeś, *pl.* =häuſer, dom *m.* sierot.

Wai'ſenkind, *sn.* =eś, *pl.* =er, sierota *f.*

Wai'ſenknabe, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopak *m.* sierota.

Wai'ſenmädchen, *sn.* =ś, *pl.* —, dziewczyna *f.* sierota.

Wai'ſenmutter, *sf. pl.* =mütter, przełożona *f.* zakładu sierot.

Wai'ſenrat, *sm.* =eś, 1) rada sierocińska, opiekuńcza; 2) członek *m.* rady sierocińskiej.

Wai'ſenſtand, *sm.* =eś, sieroctwo *n.*

Wai'ſenvater, *sm.* =ś, *pl.* =väter, przełożony *m.* zakładu sierot, opiekun *m.*, ojciec *m.* sierot.

Wai'zen, *sm.* =ś, obacz Weizen.

Wa'ke, *sf. pl.* =n, 1) wyrębla *f.*, dziura wyrąbana w lodzie; 2) włoka *f.* (ryb.).

Wal, *sm.* =(e)ś, *pl.* =e, wieloryb *m.*

Wald, *sm.* =(e)ś, *pl.* Wälder, las *m.*; großer — bór *m.*; kleiner — gaj *m.*; im Walde wachſend, lebend leśny; einen — fällen, lichten wyrąbać las; er ſieht den — vor lauter Bäumen nicht (tyle co:) szczegóły zasłaniają mu całość; wie man in den — hineinruft, ſo ſchallt es wieder jak wołasz w las, tak ci odpowiada, jakie częstowanie, takie dziękowanie, jak sobie pościelisz, tak się wyspisz; der — eines Baumes korona *f.* drzewa; (przen.:) ein — von Lanzen las lanc.

Wa'ldaffe, *sm.* =n, *pl.* =n, małpa leśna.

Wa'ldahorn, *sm.* =eś, *pl.* =e, klon zwyczajny, platanowy.

Wa'ldameiſe, *sf. pl.* =n, mrówka leśna, czerwona.

Wa'ldammer, *sm.* =ś, *pl.* —, trznadel *m.*, poświerka *f.*

Wa'ldanemone, *sf. pl.* =n, sasanka leśna, niestrętek *m.*

Wa'ldapfel, *sm.* =ś, *pl.* =äpfel, jabłko leśne.

Wa'ldaufſeher, *sm.* =ś, *pl.* —, leśniczy *m.*, leśny *m.*, gajowy.

Waldaus, *adv.* — waldein z lasu i do lasu.

Wa'ldbach, *sm.* =eś, *pl.* =bäche, potok leśny.

Wa'ldbau, *sm.* =eś, uprawa leśna.

Wa'ldbaum, *sm.* =(e)ś, *pl.* =bäume, drzewo leśne.

Wa'ldbedeckt, Wa'ldbewachſen, *adi.* zalesiony.

Wa'ldbeere, *sf.* borówka *f.*, czernica *f.*; bruśnica *f.*

Wa'ldbewohner, *sm.* =ś, *pl.* —, mieszkaniec *m.* boru, lasu.

Wa'ldbiene, *sf. pl.* =n, pszczoła leśna.

Wa'ldbienenwärter, *sm.* =ś, *pl.* —, bartnik *m.*

Wa'ldbirne, *sf. pl.* =n, gruszka dzika, leśna.

Wa'ldblume, *sf. pl.* =n, kwiat leśny.

Wa'ldbohne, *sf. pl.* =n, sowi groch.

Wa'ldbrand, *sm.* =eś, *pl.* =brände, pożar leśny.

Wa'ldbruder, *sm.* =ś, *pl.* =brüder, pustelnik *m.*, eremita *m.*

Wä'ldchen, *sn.* =ś, *pl.* —, lasek *m.*, gaj *m.*, gaik *m.*

Wa'lddiſtel, *sf. pl.* =n, ostrokrew *m.*

Wa'lddroſſen, *sm.* =ś, *pl.* —, drozd leśny.

Wa'lddunkel, *sn.* =ś, ciemnia leśna.

Wa'ldeiche, *sf. pl.* =n, dąb leśny.

Waldei'n, *adv.* — gehen iść do lasu, wejść w las.

Wa'ldeinſamkeit, *sf.* zacisze leśne.

Wa'ldeinſiedler, *sm.* =ś, *pl.* —, obacz Waldbruder.

Wa'lderbſe, *sf. pl.* =n, drzewogroszek *m.*, ptasia wyka, wołowik *m.*, zajęczy groch.

Wa'lderdbeere, *sf. pl.* =n, poziomka leśna.

Wa'ldesdunkel, *sn.* =ś, obacz Walddunkel.

Wa'ldeſel, *sm.* =ś, *pl.* —, dziki osieł.

Wa'ldeule, *sf. pl.* =n, leśniczka *f.* (sowa).

Wa'ldfenchel, *sm.* =ś, *pl.* —, dziki anyż.

Wa'ldfrevel, *sm.* =ś, *pl.* —, wykroczenie *n.* przeciw przepisom lasowym.

Wa'ldgebiet, *sn.* =eś, obszar leśny.

Wa'ldgebirge, *sn.* =ś, *pl.* —, góry zalesione.

Wa'ldgegend, *sf. pl.* =en, okolica leśna.

Wa'ldgehege, *sn.* =ś, *pl.* —, zwierzyniec leśny.

Wa'ldgeiſt, *sm.* =eś, *pl.* =er, boruta *m.*, satyr *m.*, leśny dyabeł.

Wa'ldgerechtigkeit, *sf.* prawo korzystania z lasu.

Wa'ldgeſetz, *sn.* =eś, *pl.* =e, prawo lasowe.

Wa'ldgewächs, *sn.* =ſeś, *pl.* =ſe, roślina leśna.

Wa'ldglöckchen i **Wa'ldglöcklein**, *sn.* =ś, *pl.* —, dzwonek okrągłolistny.

Wa'ldgott, *sm.* =eś, *pl.* =götter, satyr *m.*, boruta *f.*, bożek leśny, faun *m.*, Pan *m.*

Wa'ldgottheit, *sf. pl.* =en, bóstwo leśne.

Wa'ldgöttin, *sf.* =nen, bogini leśna, nimfa leśna, rusałka *f.*, dryada *f.*

Wa'ldgraś, *sn.* =ſeś, *pl.* =gräſer, trawa leśna.

Wa'ldhähnchen, *sn.* -s, *pl.* —, **Wa'ldhahnenfuß**, *sm.* -es, *pl.* -füße, niestrętek *m.*

Wa'ldhammer, *sm.* -s, *pl.* —, **Wa'ldeisen**, *sn.* -s, *pl.* —, cechówka *f.*

Wa'ldhase, *sm.* -n, *pl.* -n, zając leśny.

Wa'ldhirse, *sf.* krowia reż, dzień i noc (rośl.).

Wa'ldhonig, *sm.* -s, miód leśny.

Wa'ldhorn, *sn.* -es, *pl.* -hörner, waltornia *f.*, trąbka myśliwska.

Wa'ldhornbläser, *sm.* -s, *pl.* —, **Wa'ldhornist**, *sm.* -en, *pl.* -en, waltornista *m.*

Wa'ldhuhn, *sn.* -s, *pl.* -hühner, cietrzew *m.*, głuszec *m.*, jarząbek *m.*

Wa'ldhumus, *sm.* —, okrycie *n.* gruntu leśnego, ściółka *f.*

Wa'ldhüter, *sm.* -s, *pl.* —, gajowy *m.*, leśny *m.*

Wa'ldhüterhäuschen, *sn.* -s, *pl.* —, leśniczówka *f.*

Wa'ldig, *adi.* lesisty, gaisty; zalesiony.

Wa'ldkapelle, *sf. pl.* -n, kaplica leśna.

Wa'ldkatze, *sf. pl.* -n, dziki kot.

Wa'ldkauz, *sm.* -es, *pl.* -käuze, puszczyk *m.*

Wa'ldkirschbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, czeremcha *f.*

Wa'ldklette, *sf. pl.* -n, psiny niewieście (rośl.).

Wa'ldkraut, *sn.* -es, *pl.* -kräuter, ziele leśne.

Wa'ldkresse, *sf. pl.* -n, nasturcya leśna.

Wa'ldkultur, *sf. pl.* -en, uprawa, kultura lasowa.

Wa'ldland, *sn.* -es, *pl.* -länder, polesie *n.*

Wa'ldlandschaft, *sf. pl.* -en, okolica leśna.

Wa'ldlattich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przenęt *m.* (rośl.).

Wa'ldleben, *sn.* -s, życie leśne, w lesie.

Wäldlein, *sn.* -s, *pl.* —, obacz **Wäldchen**.

Wa'ldlerche, *sf. pl.* -n, skowronek borowy.

Wa'ldleute, *spl.* mieszkańcy leśni; mieszkańcy cztery kantonów w Szwajcaryi.

Wa'ldmann, *sm.* -es, *pl.* -männer, 1) mieszkaniec leśny; 2) obacz **Waldgeist**; 3) rodzaj psa.

Wa'ldmännchen, *sn.* -s, *pl.* —, duch, upiór leśny.

Wa'ldmarder, *sm.* -s, *pl.* —, kuna leśna.

Wa'ldmast, *sf.* karmnisko *n.*

Wa'ldmaus, *sf. pl.* -mäuse, mysz leśna.

Wa'ldmeise, *sf. pl.* -n, sikora leśna.

Wa'ldmeister, *sm.* -s, *pl.* —, 1) marzanka *f.*, barwica wonna, wątrobne ziele, gwiaździste (rośl.); 2) inspektor *m.* lasów.

Wa'ldmelisse, *sf. pl.* -n, polne kadzidło, miodownik *m.*

Wa'ldmensch, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) dziki, leśny człowiek, leśniak *m.*; 2) orangutan *m.*

Wa'ldnachtschatten, *sm.* -s, *pl.* —, belladonna, wilcza jagoda.

Wa'ldnessel, *sf. pl.* -n, bezząb *m.*

Wa'ldnutzung, *sf.* użytek *m.*, dochód *m.* z lasu.

Wa'ldnymphe, *sf. pl.* -n, rusałka *f.*, nimfa leśna, dryada *f.*

Wa'ldordnung, *sf.* przepisy lasowe.

Wa'ldpfad, *sm.* -es, *pl.* -e, ścieżka leśna.

Wa'ldrauch, *sm.* -(e)s, opary leśne.

Wa'ldrebe, *sf. pl.* -n, powojnik motyli, pryszczeniec *m.*

Wa'ldrecht, *sn.* -es, prawo lasowe.

Wa'ldreich, *adi.* lesisty, obfity w lasy.

Wa'ldreiter, *sm.* -s, *pl.* —, leśniczy, gajowy konny.

Wa'ldrevier, *sn.* -s, *pl.* -e, rewir lasowy.

Wa'ldschaden, *sm.* -s, *pl.* -schäden, szkoda leśna.

Wa'ldschau, *sf.* inspekcya lasowa.

Wa'ldschnepfe, *sf. pl.* -n, śląka *f.* grzechotka.

Wa'ldschonung, *sf.* ochrona lasu.

Wa'ldstadt, *sf. pl.* -städte, miasto podleśne.

Wa'ldstatt, **Wa'ldstätte**, *sf. pl.* -stätten kanton *m.* (nazwa 4 pierwotnych kantonów Szwajcaryi).

Wa'ldstreu, *sf.* podściółka leśna; freie — prawo zbierania suchych liści na podściółkę.

Wa'ldtaube, *sf. pl.* -n, grzywacz *m.*, gołąb dziki.

Wa'ldteufel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) mandryl *m.* (małpa); 2) boruta *m.*, dyabeł leśny; 3) zabawka *f.*

Wa'ldteufelaffe, *sm.* -n, *pl.* -n, mandryl *m.*

Wa'ldtier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zwierzę leśne, zwierzyna *f.*

Wa'ldung, *sf. pl.* -en, las *m.*, bór *m.*, lasowizna *f.*

Wa'ldvergißmeinnicht, *sn.* niezapominajka leśna.

Wa'ldvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, ptak leśny.

Wa'ldwärts, *adv.* ku lasowi.

Wa'ldweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga leśna.

Wa'ldweide, *sf. pl.* -n, pastwisko leśne, popasek *m.*

Wa'ldwiese, *sf. pl.* -n, łąka w lesie, blak *m.*, polana *f.*

Wa'ldwindröschen, *sn.* -s, *pl.* —, obacz **Waldanemone**.

Wa'ldwirtschaft, *sf.* gospodarstwo leśne, lasowe, leśnictwo *n.*

Wa'ldwolle, *sf.* igliwie *n.*

Wa'ldwurz, *sf.* (rośl.) monotrop *m.*

Wa'ldzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, cecha *f.*, znak *m.* na drzewach.

Wa'ldziege, *sf. pl.* -n, dzika koza.

Wa'len, *vn.* (haben) chwiać, kołysać się (o okrętach).

Wa'lfeld, *sn.* -es, *pl.* -er, pobojowisko *n.*, pole *n.* bitwy.

Wa'lfisch, *sm.* -es, *pl.* -e, wieloryb *m.*, wal *m.*

Wa'lfischähnlich, **Wa'lfischartig**, *adi.* podobny do wieloryba.

Wa'lfischbarte, *sf.* broda *f.* wieloryba.

Wa'lfiſchbein, kość *f.* wieloryba.

Wa'lfiſchboot, *sn.* -es, *pl.* -e, łódź *f.* do łowienia wielorybów.

Wa'lfiſchfahrer, *sm.* -s, *pl.* —, okręt *m.* do łowienia wielorybów, wielorybołowca *m.*

Wa'lfiſchfang, *sm.* -es, połów *m.* wielorybów.

Wa'lfiſchfänger, *sm.* -s, *pl.* —, wielorybołowca *m.*

Wa'lfiſchjäger, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Walfiſchfänger.

Wa'lfiſchlaich, *sm.* -es, *pl.* -e, ikra wielorybów.

Wa'lfiſchlaus, *sf. pl.* -läuſe, wielorybnik *m.*

Wa'lfiſchrippe, *sf. pl.* -n, żebro *n.* wieloryba.

Wa'lfiſchtran, *sm.* -(e)s, tran *m.*, olej wielorybi.

Walha'lla, *sf.* walhalla *f.*, raj *m.*, niebo *n.* bohaterów północnych.

Wa'lke, *sf. pl.* -n, 1) folowanie *n.*, wałkowanie *n.*; 2) folun *m.*, wałek *m.* (do sukna).

Wa'lken, *va.* folować, wałkować; (przen.:) walić, grzmocić, wyłoić skórę.

Wa'lken, *sn.* -s, folowanie *n.*, wałkowanie *n.*

Wa'lker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) folusznik *m.*, wałkierz *m.*, wałkarz *m.*; 2) wałek *m.*

Wa'lkerdiſtel, *sf. pl.* -n, oset folarski.

Wa'lkererde, *sf.* folarda *f.*

Walkerei', *sf. pl.* -en, folowanie *n.*, wałkowanie *n.*; 2) obacz Walkmühle; 3) walenie *n.*, grzmocenie *n.*, bijatyka *f.*

Wa'lkerkunſt, *sf.* wałkownictwo *n.*

Wa'lkerton, *sm.* -(e)s, ob. Walkererde.

Wa'lkfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, beczka *f.* do folowania.

Wa'lkhaar, *sn.* -es, *pl.* -e, włosy, kłaki pilśniowe.

Wa'lkholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, wałek *m.*

Wa'lkkeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, kocioł *m.* do folowania.

Wa'lkmühle, *sf. pl.* -n, folusz *m.*, wałkownia *f.*, deptak *m.*, młyn *m.* do folowania sukna.

Wa'lkmüller, *sm.* -s, *pl.* —, folusznik *m.*, wałkarz *m.* sukna.

Wa'lkſtock, *sm.* -es, *pl.* -ſtöcke, wałek *m.*

Wa'lkwolle, *sf.* wełna kłakowata, pilśń *f.*

Wa'lküre, *sf. pl.* -n, walkirya *f.*

Wall, *sm.* -(e)s, *pl.* Wälle, 1) wał *m.*, okop *m.*; 2) tama *f.*, grobla *f.*

Wall, *sm.* -(e)s, *pl.* —, miara *f.* w handlu śledziami, około ośmdziesięciu sztuk; zehn — Heringe ośmset śledzi.

Wa'llach, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, wałach *m.*, koń wałaszony, pokładany.

Wa'llachen, *va.* (haben) wałaszyć, pokładać, trzebić, kastrować ogiera.

Wa'llanker, *sm.* -s, *pl.* —, kotwica lądowa.

Wa'llarbeit, *sf.* robota *f.* przy wałach, okopach.

Wa'llarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik wałowy.

Wa'llbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, wyłom *m.*

Wa'llbüchſe, *sf. pl.* -n, karabin perkusyjny.

Wa'llen, I. *vn.* (haben) 1) wić się, toczyć się, falować; ihr Haar wallte jej włosy falowały; der Staub wallt kłęby kurzu wiją się w powietrzu; die wallenden Saaten falujące zboże; der wallende Buſen falująca pierś; 2) wrzeć, kłębić się, kipieć, burzyć się; das Blut wallt mir in den Adern krew mi kipi w żyłach; das Herz wallt mir vor Freude serce mi skacze z radości; II. *vn.* (ſein) chodzić; podróżować; pielgrzymować, odbywać pielgrzymkę; auf Erden — żyć na ziemi; III. *va.* obacz Umwallen.

Wa'llen, *sn.* -s, 1) pielgrzymka *f.*, procesya *f.*; 2) obacz Wallung.

Wä'llen, *va.* (haben) gotować w wodzie; gewällte Kartoffeln gotowane ziemniaki.

Wa'ller, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Wallfahrer.

Wa'llfahrer, *sm.* -s, *pl.* —, pielgrzym *m.*, pątnik *m.*

Wa'llfahrerin, *sf. pl.* -nen, pielgrzymka *f.*, pątniczka *f.*

Wa'llfahrt, *sf. pl.* -en, pielgrzymka *f.*

Wa'llfahrten, *vn.* (ſein) pielgrzymować, odbywać pielgrzymkę.

Wa'llfahrtskapelle, *sf. pl.* -n, kaplica *f.*, do której odbywają pielgrzymkę.

Wa'llfahrtsort, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce odpustowe.

Wa'llfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Walfiſch.

Wa'llgang, *sm.* -es, *pl.* -gänge, droga wałowa, chodnik wałowy.

Wa'llgewölbe, *sn.* -s, sklepienie *n.* pod wałem fortecznym; kazamata *f.*

Wa'llgraben, *sm.* -s, *pl.* -gräben, fosa *f.* z wałem.

Wa'llkeller, *sm.* -s, *pl.* —, kazamata *f.*, piwnica pod wałem fortecznym.

Wa'llmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, przełożony *m.*, dozorca *m.* wałów fortyfikacyjnych.

Wa'llnuß, *sf. pl.* -nüſſe, obacz Walnuß.

Wa'llrat, *sm.* i *n.* obacz Walrat.

Wall'roß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, obacz Walroß.

Wa'llſchild, *sn.* -es, półksiężyc *m.*

Wa'llung, *sf. pl.* -en, burzenie *n.* się; wzburzenie *n.*, uderzenie *n.*, nawał *m.*, kłębowanie *n.*, falowanie *n.*; das Meer iſt in — morze faluje, jest wzburzone; die — des Blutes falowanie *n.*, napływ *m.* krwi; in — ſein być wzburzonym, zirytowanym; die -en des Herzens skłonności serca; ſein Puls iſt in — ma przyspieszony puls; -en wzburzenia krwi; in — geraten wzburzyć się.

Walm, *sm.* -(e)s, 1) wir *m.* = Waſſerwirbel; 2) stok *m.*, spad *m.* dachu, wału; 3) obacz Heuſchober.

Wa'lmdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach *m.* ze stokiem.

Wa'lnuß, *sf. pl.* =nüſſe, włoski orzech.

Wa'lnußbaum, *sm.* =bäume, włoski orzech (drzewo).

Wa'lnußſchale, *sf. pl.* =n, łupa *f.*, łupina *f.* orzecha włoskiego.

Wa'lplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, obacz Walſtatt.

Walpu'rgisnacht, *sf.* noc *f.* przed św. Walpurgą, noc *f.* czarownic.

Wa'lrat, *sm.* =es, olbrot *m.*, szpik wielorybi.

Wa'lroß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, koń morski, mors *m.*

Wa'lſtatt, *sf.* pole *n.* bitwy.

Wälſch, *adi.* obacz Welſch.

Wa'lten, *vn.* (haben) 1) władać, kierować, rządzić; der Vater waltet im Hauſe ojciec włada domem; wo rohe Kräfte ſinnlos — gdzie rządzi brutalna siła; unter den waltenden Umſtänden w danych, zachodzących okolicznościach; Gnade — laſſen kierować się łaską; 2) mieć co na pieczy, mieć o czem staranie; ich laſſe Gott für das Übrige — oddaję to Bogu; mit etw. ſchalten und — rozporządzać czem według woli; Gott läßt ſeine Gnade über ihn walten Bóg w łasce swojej czuwa nad nim; eine Feiertagsruhe waltet über dem ganzen Ort świąteczny spokój panuje w całej miejscowości; über unſerm Kind hat Gott gewaltet Bóg czuwał nad naszem dzieckiem; das walte Gott! daj to Panie Boże! walte deines Amtes sprawuj twój urząd, czyń, co do ciebie należy.

Wa'lten, *sn.* =s, władanie *n.*, władza *f.*, rządzenie *n.*; das — der Vorſehung i das göttliche — opieka *f.* opatrzności, opieka boska; das ſtille — der Hausfrau spokojne władanie gospodyni.

Wa'lzblech, *sn.* =(e)s, blacha walcowana.

Wa'lzblei, *sn.* =es, ołów walcowany.

Wa'lze, *sf. pl.* =n, wałek *m.*, walec *m.*

Wa'lzeiſen, *sn.* =s, żelazo walcowane.

Wa'lzen, I. *va.* (haben) wałkiem równać, wałkować, walcować; die Gänge im Garten — równać chodniki w ogrodzie; den Teig — wałkować ciasto; das Eiſen — walcować żelazo; II. *vn.* (haben) tańczyć walca, walcować; III. walzend, *ppr.* i *adi.* =e Grundſtücke grunta podzielne; die Walzenden walcujący *pl.*, ci którzy tańczą walca.

Wä'lzen, I. *va.* (haben) toczyć; einen ſchweren Stein — toczyć ciężki kamień; wälze den Stein vor die Tür zatocz kamień przed drzwi; (przen.:) die Schuld auf jmndn — zwalić na kogo winę; man wälzt mir alles auf den Hals wszystko na mnie zwalają; etw. in der Seele — w duchu rozważać co; II. ſich —, *vr.* (haben) taczać się, tarzać się, walać się; ſich auf dem Graſe herum — przewracać się po trawie; ſich im Kote — tarzać się w błocie; ſich vor Lachen — pokładać się od śmiechu, trząść się ze śmiechu.

Wä'lzen, *sn.* =s, toczenie *n.*, zwalanie *n.*, tarzanie *n.*, przewracanie *n.* się; das iſt zum — można pęknąć ze śmiechu.

Wa'lzenapparat, *sm.* =es, *pl.* =e, aparat walcowy.

Wa'lzendruck, *sm.* =es, druck walcowy.

Wa'lzenförmig, *adi.* wałkowaty, walcowaty, obły.

Wa'lzenmaſchine, *sf. pl.* =n, przyrząd *m.* do nawijania lin.

Wa'lzenſchnecke, *sf. pl.* =n, zawój *m.*

Wa'lzer, *sm.* =s, *pl.* —, walec *m.*, walc *m.* (taniec).

Wä'lzer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ten co toczy; 2) (dickleibiges Buch) gruba książka.

Wä'lzholz, *sn.* wałek *m.*

Wa'lzrad, *sn.* =es, *pl.* =räder, koło *n.* na walcu.

Wa'lzſtahl, *sm.* =es, stal walcowana.

Wa'lzwerk, *sn.* =es, *pl.* =e, walcownia *f.*; ciąg *m.* walców.

Wa'mme, *sf. pl.* =n, 1) podgardle *n.*; łałok *m.*, skóra z brzucha (u bydląt); 2) flaki *pl.*, jelita bydlęce.

Wa'mpe, *sf. pl.* =n, 1) podgardle *n.*; 2) słabizna *n.* (z boku brzucha); 3) kałdun *m.*; ſich die — füllen zatkać sobie kałdun.

Wams, *sm.* i *sn.* =ſes, *pl.* Wämſer, kabat *m.*; kaftan *m.*, kamizelka flanelowa; (przen.:) jmndm das — ausklopfen zbić kogo; jmndm — und Hoſen ausziehen zedrzeć kogo do koszuli.

Wä'mschen, *sn.* =s, *pl.* —, kabacik *m.*, kaftanik *m.*

Wa'mſen, *va.* (haben) jmndn — zbić kogo.

Wand, *sf. pl.* Wände, 1) ściana *f.*; mur *m.*; eine — ziehen pociągnąć ścianę; ich fühle mich nur wohl in meinen vier Wänden jest mi tylko dobrze pomiędzy mymi czteremi murami; zu den Wänden reden mówić do muru; mit dem Kopfe durch die — rennen chcieć głową przebić mur; die Wände haben Ohren ściany mają uszy; 2) ſpaniſche — parawan *m.*; Felſenwand bok *m.* góry, skała *f.*; die Magenwand ścianka żołądkowa; die Wände ſchab *m.* (łow.); die Wände liny idące w drabinkę od wierzchu masztu (mar.).

Wa'ndbekleidung, *sf. pl.* =en, przystrojenie *n.*, powleczenie *n.* ściany.

Wa'ndbewurf, *sm.* =(e)s, otynkowanie *n.* ściany.

Wa'ndel, *sm.* =s, 1) (Veränderung) zmiana *f.*, odmiana, przemiana *f.*, transformacya *f.*; es iſt ein — vorgegangen zaszła zmiana; ohne Wank und ohne — ſein być niezmienny; Gott iſt ohne — Bóg jest niezmienny; 2) (Lebenswandel) życie *n.*, sposób *m.* postępowania w życiu, postępowanie *n.*, postępek *m.*, prowadzenie *n.* się; unbeſcholtener — postępowanie bez zarzutu; 3) (Verkehr)

tok *m.*, bieg *m.*; im Handel und — des Lebens we wszystkich okolicznościach życia; 4) błąd *m.*, zarzut *m.*; das iſt ohne — to jest bez zarzutu, błędu.

Wa'ndelbahn, *sf.* chodnik kryty.

Wa'ndelbar, *adi.* 1) zmienny, niestały, niestateczny; 2) po którym chodzić można; Felspartien — machen uprzystępnić skaliste drogi.

Wa'ndelbarkeit, *sf.* zmienność *f.*, niestałość *f.*, niestateczność *f.*

Wa'ndellos, *adi.* niezmienny, stały.

Wa'ndeln, I. *vn.* (ſein i haben) 1) iść, chodzić, przechadzać się; 2) (przen.:) prowadzić się, postępować; unſträflich — postępować prawidłowo; auf dem Weg der Tugend — kroczyć po drodze cnoty; II. *va.* (haben) 1) zmieniać, przemieniać, odmieniać; 2) einen Pfad — iść ścieżką; die Sonne wandelt ihre Bahn słońce odbywa swój bieg, swoje krążenie.

Wa'ndeln, *sn.* -s, 1) chodzenie *n.*, przechadzanie *n.* się; 2) zmiana *f.*, przemiana *f.*, odmiana *f.*, transformacya *f.*

Wa'ndelſtern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, błędna gwiazda, planeta *f.*

Wand(e)lung, *sf. pl.* -en, przemiana *f.*, transformacya *f.*; przemienienie *n.* się, transubstancya *f.* (teol.).

Wa'nderbiene, *sf. pl.* -n, pszczoła wędrowna.

Wa'nderblöcke, *sm. pl.* głazy narzutowe; szare gęsi.

Wa'nderbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, 1) książeczka wędrowna; 2) książka *f.* z opisami podróży.

Wa'nderburſch, *sm.* -en, *pl.* -en, wędrowczyk *m.*

Wa'nderdroſſel, *sf. pl.* -n, drozd *m.* wędrownik.

Wa'nderer, *sm.* -s, *pl.* —, wędrownik *m.*, wędrowiec *m.*, przechodzień *m.*, turysta *m.*

Wa'nderfalk, *sm.* -en, *pl.* -en, sókoł *m.* wędrowiec.

Wa'ndergeſell, *sm.* -en, *pl.* -en, czeladnik wędrowny.

Wa'nderheuſchrecke, *sf. pl.* -n, szarańcza *f.*

Wa'nderjahre, *sn. pl.* lata *pl.* wędrówki.

Wa'nderlager, *sn.* -s, *pl.* —, skład *m.* przenośny.

Wa'nderleben, *sn.* -s, życie koczownicze, niestałe.

Wa'nderleber, *sf.* wątroba ruchoma.

Wa'nderlehrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel wędrujący.

Wa'nderluſt, *sf.* zamiłowanie *n.* w wędrówce, podróży.

Wa'ndermönch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wędrowny mnich.

Wa'ndern, I. *vn.* (haben i ſein) wędrować, podróżować pieszo; aus einem Orte — wywędrować skąd; — gehen pójść na wędrówkę; er iſt ein viel gewanderter Mann to człowiek, który dużo podróżował, dużo widział świata; wir ſind die ganze Nacht gewandert maszerowaliśmy, chodziliśmy całą noc; ſeines Weges — iść swoją drogą; (przen.:) aus dem Leben — powędrować na tamten świat, umrzeć; ſein Winterrock mußte ins Leihhaus — jego zimowe palto musiało powędrować do zastawu; ins Gefängnis — pójść do więzienia; II. **wandernd**, *pp.* i *adi.* wędrujący, koczujący, koczowniczy; -es Volk koczowniczy, wędrujący naród; -e Vögel ptaki wędrowne; -e Schauſpielergeſellſchaft wędrująca trupa komedyantów.

Wa'nderniere, *sf. pl.* -n, nerka ruchoma.

Wa'nderprediger, *sm.* -s, *pl.* —, kaznodzieja wędrowny.

Wa'nderratte, *sf. pl.* -n, szczur *m.* wędrowiec.

Wa'nderredner, *sm.* -s, *pl.* —, mowca wędrowny.

Wa'nderſchaft, *sf.* wędrówka *f.*; pielgrzymka *f.*; auf die — gehen iść na wędrówkę; (przen.:) ſeine — auf Erden vollenden zakończyć swoją wędrówkę na ziemi.

Wa'ndersmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, wędrownik *m.*, człowiek wędrujący.

Wa'nderſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, kij wędrowny; zum -e greifen puścić się w drogę, na wędrówkę.

Wa'ndertaube, *sf. pl.* -n, gołąb *m.* wędrowiec.

Wa'ndertruppe, *sf. pl.* -n, trupa wędrująca.

Wa'nderung, *sf. pl.* -en, wędrówka *f.*, pielgrzymka *f.*, podróżowanie *n.*, chodzenie *n.*; — ganzer Völker wędrówka całych narodów; — der Seelen wędrówka dusz, przechodzenie *n.* dusz, metampsychoza *f.*

Wa'nderverſammlung, *sf. pl.* -en, zgromadzenie wędrowne.

Wa'ndervogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, ptak wędrowny.

Wa'ndervolk, *sn.* -es, *pl.* -völker, naród wędrujący, koczowniczy.

Wa'nderzeit, *sf.* czas *m.* wędrówki.

Wa'ndfeſt, *adi.* dobrze trzymający się w ścianie.

Wa'ndgemälde, *sn.* -s, *pl.* —, obraz ścienny, obraz malowany na ścianie.

Wa'ndgetäfel, *sn.* -s, *pl.* —, tafle drewniane na ścianę.

Wa'ndhaken, *sm.* -s, *pl.* —, hak ścienny, kołek *m.* w ścianie do wieszania.

Wa'ndkalender, *sm.* -s, *pl.* —, kalendarz ścienny.

Wa'ndkamin, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kominek *m.* przy ścianie.

Wa'ndkarte, *sf. pl.* -n, mapa ścienna.

Wa'ndkraut, *sn.* -es, *pl.* -kräuter, zielsko rosnące na murach.

Wa'ndlaus, *sf. pl.* -läuſe, pluskwa *f.*

Wa'ndleuchter, *sm.* -s, *pl.* —, lichtarz ścienny, kinkiet *m.*

Wa'ndmaler, *sm.* -s, *pl.* —, malarz pokojowy.

Wa'ndmalerei, *sf.* malarstwo pokojowe.

Wa'ndpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, filar *m.*, pilastr *m.*, kolumna prostokątna, słup ścienny.

Wa'ndputz, *sm.* =es, tynk *m.*, tynkowanie *n.*

Wa'ndsäule, *sf. pl.* -n, słup ścienny.

Wa'ndschirm, *sm.* =es, *pl.* =e, parawan *m.*

Wa'ndschrank, *sm.* =(e)s, *pl.* =schränke, szafa *f.* w ścianie.

Wa'ndspiegel, *sm.* =s, *pl.* —, lustro ścienne.

Wa'ndständig, *adi.* przyścienny.

Wa'ndtafel, *sf. pl.* =n, tablica ścienna.

Wa'ndteppich, *sm.* =s, *pl.* =e, dywan *m.*, kobierzec *m.* na ścianę, ścienny.

Wa'ndtau, *sn.* =es, liny idące w drabinkę od wierzchu masztu.

Wa'nduhr, *sf. pl.* =en, zegar ścienny.

Wa'nge, *sf. pl.* =n, 1) lice *n.*, lica *pl.*, policzek *m.*; rote =n czerwone policzki; Salz und Brot macht die =en rot sól i chleb rumienią policzki; die Scham rötet ihre =n rumieniec wstydu wystąpił na jej licach; 2) die =n eines Schraubstockes wargi szrubsztaku.

Wa'ngenbein, *sn.* =(e)s, kość licowa, jarzmowa.

Wa'ngengrübchen, *sn.* =s, *pl.* —, dołeczek *m.* w policzkach.

Wa'ngenhobel, *sm.* =s, *pl.* —, kątnik osadzkowy.

Wa'ngenmuskel, *sm.* =s, *pl.* —, mięsień jarzmowy, licowy.

Wa'ngennerv, *sm.* =s i =en, *pl.* =en, nerw jarzmowy, licowy.

Wa'nkelhaft, *adi.* chwiejny, niestały, zmienny.

Wa'nkelmut, *sm.* =(e)s, chwiejność *f.*, niestałość *f.*, zmienność *f.*

Wa'nkelmütig, *adi.* chwiejny, niestały, zmienny.

Wa'nkelmütigkeit, *sf.* obacz Wankelmut.

Wa'nken, *vn.* (haben i sein) chwiać się; wahać się; er wankte zu seinem Sessel zatoczył się do krzesła, chwiejnym krokiem dostał się do krzesła; der Feind fing zu — an nieprzyjaciel zawahał się; wir werden weder weichen noch — nie ustąpimy ani na krok; er wankt in seinem Entschlusse waha się jeszcze co do swego postanowienia; der Boden wankt mir unter den Füßen ziemia mi się z pod nóg usuwa; zum — bringen zachwiać; wanke nicht! bądź stałym, niezachwianym; wankend, *ppr.* i *adi.* chwiejny, wahający się.

Wa'nken, *sn.* =s, chwianie *n.* się; wahanie *n.* się; treu ohne — wierny bez chwiejności.

Wann, *adi.* kiedy; — wird er kommen? kiedy on przyjdzie? seit —? od kiedy, odkąd? ich weiß nicht wie oder — nie wiem czy i kiedy; — Sie nach Krakau kommen gdy pan przyjedzie do Krakowa; dann und — niekiedy, czasami, od czasu do czasu; — auch immer, es sei — es wolle kiedykolwiek.

Wä'nnchen, *sn.* =s, *pl.* —, wanienka *f.*, wanieneczka *f.*

Wa'nne, *sf. pl.* =n, 1) wanna *f.*, wanienka *f.*; 2) kosz *m.*, przetak *m.* do czyszczenia zboża.

Wa'nnen, I. *adv.* von — skąd (zestarzałe); II. *va.* (haben) przewiewać, oczyszczać (zboże).

Wa'nnenbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel *f.* w wannie.

Wanst, *sm.* =es, *pl.* Wänste, 1) wole *n.*, żwacz *m.*, kałdun *m.*, brzuch *m.*; sich den — vollstopfen napchać sobie brzuch; 2) (Person) ein dicker — tłuściocb *m.*

Wa'nstig, *adi.* brzuchaty;

Wa'nt, *pl.* =en, napęstniki *pl.* (majtków).

Wa'nttau, *sn*, =es, obacz Wandtau.

Wa'nze, *sf. pl.* =n, pluskwa *f.*

Wa'nzenbeere, *sf. pl.* =n, pękacina *f.*, pękatka *f.*

Wa'nzenblume, *sf. pl.* =n, nachyłek *m.*, pluskiewnik *m.*

Wa'nzenbrut, *sf.* pluskwie jaja.

Wa'nzendill, *sm.* kolendra ogrodowa.

Wa'nzenkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, pchlica *f.*, pczelnik polny, rozmaryn polny.

Wa'nzenmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* przeciw pluskwom.

Wa'nzennest, *sn.* =es, *pl.* =er, gniazdo *n.* pluskw.

Wa'nzenstich, *sm.* =es, *pl.* =e, ukąszenie *n.* pluskwy.

Wa'nzentod, *sm.* =es, obacz Wanzenkraut, Wanzenmittel.

Wanzig, *adi.* zapluskwiony.

Wa'ppen, *sn.* =s, *pl.* —, herb *m.*; einen Löwen im — führen pieczętować się lwem, mieć lwa w tarczy herbowej; ein — auslegen, erklären wyłożyć, objaśnić herb.

Wa'ppenamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd herbowy.

Wa'ppenausleger, *sm.* =s, *pl.* —, armarysta *m.*, biegły *m.* w rozpoznawaniu herbów.

Wa'ppenberechtigt, *adi.* uprawniony do noszenia herbu.

Wa'ppenbild, *sn.* =es, *pl.* =bilder, figura *f.* w herbie.

Wa'ppenbinde, *sf. pl.* =n, zawiązka herbowa.

Wa'ppenbuch, *sn.* =es, *pl.* =bücher, herbarz *m.*

Wa'ppenfeld, *sn.* =es, *pl.* =er, pole *n.* w herbie.

Wa'ppenfigur, *sf. pl.* =en, obacz Wappenbild.

Wa'ppenhalter, *sm.* =s, *pl.* —, figura podpierająca tarczę herbową.

Wa'ppenherold, *sm.* =s, *pl.* =e, herold herbowy, król herbowy.

Wa'ppenkenner, *sm.* =s, *pl.* —, heraldyk *m.*, armarysta *m.*

Wa'ppenkönig, *sm.* =s, *pl.* =e, obacz Wappenherold.

Wa'ppenkunde, *sf.* heraldyka *f.*, umiejętność herbowa.

Wa'ppenkundige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, heraldyk *m.*

Wa'ppenkunst, *sf.* obacz Wappenkunde.

Wa'ppenmaler, *sm.* =s, *pl.* —, malarz *m.* herbów.

Wappenmalerei', *sf.* malarstwo *n.* herbów.

Wa'ppenmantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, obsłona *f.* w herbie.

Wa'ppenſchild, *sm.* (*sn.*) -es, *pl.* -e (-er), tarcza herbowa.

Wa'ppenſchneider, *sm.* -s, *pl.* —, rzeźbiarz herbowy, sztycharz *m.* herbowych pieczęci.

Wa'ppenſpruch, *sm.* -es, *pl.* -ſprüche, dewiza *f.*, napis *m.* na tarczy herbowej.

Wa'ppenſtück, *sn.* -es, **Wa'ppenzierde**, *sf.* ozdoba *f.* tarczy herbowej.

Wa'ppnen, *va.* (haben) ſich gegen etwas — uzbroić się przeciwko czemu.

Wa'rau, *sf. pl.* -s, obacz Warneidechſe.

Wardei'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, probierz menniczy, górniczy.

Wardie'ren, *va.* (haben) próbować, oceniać, szacować (monetę).

Wa're, *sf. pl.* -n, towar *m.*, artykuł *m.* handlu; ausgemerzte — wybiórki *pl.*; grüne — ogrodowizna *f.*; kurze — towar norymberski; wollene -n, wełniane materye; ſeidene -n, jedwabie *pl.*; ungleiche — mieszany towar; (przen.:) das iſt eine ſaubere — to nic dobrego; dieſe Mädchen ſind doch leichte — dziewczęta te lekkich obyczajów; jeder Krämer lobt ſeine — każda liszka swój ogon chwali; gute — lobt ſich ſelbſt dobry towar sam się poleca.

Wa'renabſender, *sm.* -s, *pl.* —, wysyłający *m.* towar, spedytor *m.*; podawca *m.* towaru.

Wa'renabzahlungsgeſchäft, *sf.* -es, *pl.* -e, handel *m.* na raty.

Wa'renadreßzettel, *sm.* -s, *pl.* —, etykieta *f.*

Wa'renartikel, *sm.* -s, *pl.* —, artykuł *m.* handlu.

Wa'renaufnahme, *sf.* obacz Wareninventur.

Wa'renauktion, *sf. pl.* -en, wysprzedaż *f.*, licytacya publiczna towarów.

Wa'renausfuhr, *sf.* wywóz *m.*, eksport *m.* towarów.

Wa'renballen, *sm.* -s, *pl.* —, wóz *n.* towarów.

Wa'renbedarf, *sm.* -es, zapotrzebowanie *n.* towarów.

Wa'renbeſtand, *sm.* -es, *pl.* -beſtände, zapas *m.* towarów.

Wa'renbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* towarów.

Wa'reneinfuhr, *sf.* przywóz *m.*, import *m.* towarów.

Wa'reneinſender, *sm.* -s, *pl.* —, nadsyłający *m.* towary.

Wa'renempfänger, *sm.* -s, *pl.* —, odbiorca *m.* towarów.

Wa'rengeſchäft, *sn.* -es, *pl.* -e, **Wa'renhandel**, *sm.* -s, handel towarowy.

Wa'renhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, magazyn *m.*

Wa'renkenner, *sm.* -s, *pl.* —, znawca *m.* towarów.

Wa'renkenntnis, *sf.* znajomość *f.* towarów, towaroznawstwo *n.*

Wa'renkonto, *sn.* -s, *pl.* -s, konto towarowe.

Wa'renkredit, *sm.* -(e)s, kredyt *m.* w towarach, towarowy.

Wa'renkunde, *sf.* znajomość *f.* towarów, towaroznawstwo *n.*

Wa'renlager, *sn.* -s, *pl.* —, skład *m.* towarów.

Wa'renlieferant, *sm.* -en, *pl.* -en, dostawca *m.* towarów.

Wa'renmakler, *sm.* -s, *pl.* —, stręczyciel *m.* towarów, faktor *m.*

Wa'renmarke, *sf. pl.* -n, obacz Warenzeichen.

Wa'rennieder lage, *sf. pl.* -n, skład *m.* towarów.

Wa'renpartie, *sf.* partya *f.* towarów.

Wa'renpreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, cena *f.* towaru.

Wa'renprobe, *sf. pl.* -n, próbka *f.*

Wa'renrechnung, *sf. pl.* -en, faktura *f.*, rachunek *m.* za towary.

Wa'renſendung, *sf. pl.* -en, przesyłka *f.* towarów.

Wa'renſenſal, *sm.* -s, *pl.* -e, obacz Warenmakler.

Wa'renſtempel, *sm.* -s, *pl.* —, marka *f.*, znak fabryczny.

Wa'renſteuer, *sf. pl.* -n, podatek *m.* od towarów.

Wa'rentauſch, *sm.* -es, wymiana *f.*, zamiana *f.* towarów.

Wa'renverkauf, *sm.* -es, *pl.* -käufe, sprzedaż *f.* towarów.

Wa'renverkehr, *sm.* -s, ruch *m.*, obrót *m.* towarów.

Wa'renverſender, *sm.* -s, *pl.* —, spedytor *m.*, wysyłający *m.* towary.

Wa'renverſendung, *sf.* spedycya *f.*, wysyłka *f.* towarów.

Wa'renverſicherung, *sf. pl.* -en, ubezpieczenie *n.* towarów; towarzystwo ubezpieczające towary.

Wa'renverſteigerung, *sf.* licytacya *f.* towarów.

Wa'renvertrieb, *sm.* -(e)s, sprzedaż *f.* towarów.

Wa'renverzeichnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, spis *m.* towarów, konsygnacya *f.* towarów, faktura *f.*, cennik *m.*

Wa'renvorrat, *sm.* -es, *pl.* -räte, zapas *m.* towarów.

Wa'renzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, marka *f.*, znak fabryczny; etykieta *f.*

Wa'renzoll, *sn.* -es, *pl.* -zölle, cło *n.*, opłata *f.* od towarów.

Wa'renzug, *sm.* -es, *pl.* -züge, towarówka *f.*, ciężarówka *f.*, pociąg towarowy, ciężarowy.

Warm, *adi.* i *adv.* (wärmer, wärmſt) ciepły, ciepło; -es Waſſer ciepła woda; es iſt — jest ciepło; mir iſt — jest mi ciepło; -e Füße haben mieć ciepłe nogi; — baden brać ciepłe kąpiele; ſich — arbeiten, gehen, zegrzać się przy robocie, chodzeniu; man muß ſich — halten trzeba się trzymać ciepło, trzeba się ciepło ubierać; jmndm die Suppe — halten grzać komu rosół; (przen.:) -e Liebe gorąca miłość; jmndm den Kopf — machen suszyć, kłopotać komu głowę; ſie iſt weder kalt noch — ani pieczona, ani warzona, kobieta bez życia; es wird mir — ums Herz mocno jestem wzruszony; — ſitzen żyć w dostatkach; jmndn — halten nadskakiwać komu; man muß das Eiſen ſchmieden,

ſolange es — iſt, należy kuć żelazo, dopóki gorące.

Wa'rme(s), *sn.* -en, ciepłe *n.*; ich eſſe nie -es zu Abend nie jadam nigdy nic ciepłego wieczór.

Wa'rmbad, *sn.* -es, *pl.* -bäder, 1) cieplice *pl.*, termy *pl.*; 2) ciepła kąpiel.

Wa'rmbier, *sn.* -(e)s, grzane piwo.

Wa'rmblütig, *adi.* ciepłokrwisty, (przen.:) porywczy, prędki, gorący.

Wa'rmbrüchig, *adi.* łamiący, kruszący się na ciepło (metale).

Wa'rmbrunnen, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Warmbad 1).

Wä'rme, *sf.* ciepło *n.*, ciepłość *f.*, ciepłota *f.*; ſtrahlende — ciepło promieniejące; ſpezifiſche — specyficzne, gatunkowe ciepło; heute haben wir 20 Grad — mamy dziś dwadzieścia stopni ciepła; (przen.:) — der Rede zapał *m.* mowy; er ſpricht, ſchreibt mit — mówi, pisze z zapałem; ſich jmds mit — annehmen zająć się za kim gorąco.

Wä'rmeausſtrahlung, *sf.* promienienie *n.* ciepła.

Wä'rmeeinheit, *sf.* jednostka *f.* ciepła; cieplik *m.*

Wä'rmeelektricität, Wä'rmeelektrizität, *sf.* obacz Thermoelektrizität.

Wä'rmeentziehung, *sf.* ujmowanie *n.* ciepła.

Wä'rmeerzeugung, *sf.* wytwarzanie *n.* ciepła.

Wä'rmegrad, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stopień *m.* ciepła, ciepłota *f.*

Wä'rmelehre, *sf.* nauka *f.* o cieple.

Wä'rmeleiter, *sm.* -s, *pl.* —, przewodnik *m.* cieplika; Eiſen iſt ein guter, Holz ein ſchlechter — żelazo jest dobrym, drzewo złym przewodnikiem ciepła.

Wä'rmeleitung, *sf.* przewodzenie *n.*, przewodnictwo *n.* ciepła.

Wä'rmeleitungsfähigkeit, sf., Wä'rmeleitungsvermögen, *sn.* -s, zdolność *f.* przewodzenia ciepła.

Wä'rmemeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, ciepłomierz *m.*, termometr *m.*, kalorymetr *m.*

Wä'rmemeſſung, *sf.* termometrya *f.*, kalorymetrya *f.*

Wä'rmen, I. *va.* (haben) grzać, zagrzać, ogrzać; die Speiſen — zagrzać potrawy; das Bett — ogrzać łóżko; die Sonne wärmt słońce grzeje; II. ſich —, *vr.* (haben) grzać, zagrzać, ogrzać się.

Wä'rmer, *sm.* -s, *pl.* —, przedmiot, który służy do ogrzewania, ogrzewacz *m.*

Wä'rmeſtoff, *sm.* -es, cieplik *m.*

Wä'rmeſtrahl, *sm.* -es, *pl.* -en, promień *m.* ciepła.

Wä'rmetheorie, *sf.* teorya *f.* o cieplocie.

Wä'rmeverluſt, *sm.* -es, utrata *f.* ciepła.

Wä'rmezeiger, *sm.* -s, *pl.* —, ciepłomierz *m.*

Wä'rmflaſche, *sf. pl.* -n, flaszka *f.* do ogrzewania.

Wa'rmhalter, *sm.* -s, *pl.* —, reszo *n.*

Wä'rmhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, ogrzewalnia *f.*; cieplarnia *f.*, oranżerya *f.*

Wa'rmherzig, *adi.* gorącego serca.

Wä'rmkraft, *sf.* siła ogrzewawcza.

Wa'rmluftheizung, *sf.* ob. Luftheizung.

Wä'rmofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piecyk *m.* do ogrzewania.

Wä'rmpfanne, *sf. pl.* -n, patelnia blaszana z węglami do ogrzewania.

Wä'rmung, *sf. pl.* -en, ogrzanie *n.*

Wa'rmwaſſerheizung, *sf.* ogrzewanie *n.* wodą gorącą.

Wa'rmwaſſerpumpe, *sf. pl.* -n, pompa *f.* do gorącej wody.

Wä'rmzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, ogrzewalnia *f.*

Wa'rneidechſe, *sf. pl.* -n, ostrzegacz *m.* (zool.).

Wa'rnen, *va.* (haben) przestrzegać, ostrzegać, ostrzedz, napominać; jmndn vor etw. — ostrzedz kogo przed czem; er ließ ſich nicht warnen nie słuchał napomnienia; ich warne Sie vor ihm ostrzegam pana przed nim; vor Taſchendieben wird gewarnt ostrzega się przed złodziejami kieszonkowymi; ſie warnt ihn, ſich zu verraten napomina go, by się nie zdradził; wer gewarnt iſt, iſt ſchon halb gerettet ostrzeżony jest na wpół uratowany.

Wa'rner, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ostrzegacz *m.*, przestrzegacz *m.*; 2) obacz Warneidechſe.

Wa'rnung, *sf. pl.* -en, przestrzeganie *n.*, ostrzeganie *n.*; ostrzeżenie *n.*, przestroga *f.*, napomnienie *n.*, nauczka *f.*; das diene ihm zur — niechaj mu służy za przestrogę; laſſen Sie ſich das zur — dienen niechaj to panu służy za przestrogę; das wird mir eine — ſein to mi będzie nauczką.

Wa'rnungsruf, *sm.* -es, *pl.* -e, głos ostrzegający.

Wa'rnungsſtimme, *sf. pl.* -n, głos przestrzegający.

Wa'rnungstafel, *sf. pl.* -n, tablica *f.* z ostrzeżeniem.

Wa'rnungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak ostrzegający.

Warg i **Werg**, *sn.* -s, kłaki *pl.*

Wart, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, strażnik *m.*, dozorca *m.*, stróż *m.*

Wa'rte, *sf. pl.* -n (Wartturm), strażnica *f.*, obserwatoryum *n.*; (przen.:) der Dichter ſteht auf einer höheren — poeta stoi na wyższym poziomie.

Wa'rtefrau, *sf. pl.* -en, piastunka *f.*, kobieta pielęgnująca chorego, posługaczka *f.*

Wa'rtegeld, *sn.* -es, czasowa emerytura; pensya tymczasowa, poczekalne *n.*; er iſt auf — geſetzt jest czasowo emerytowanym.

Wa'rten, I. *vn.* (haben) 1) (erwarten) czekać, poczekać, oczekiwać; — Sie hier ſo lange! poczekaj pan tutaj trochę; er kann —! niech poczeka! wenn Sie —, wird

es nicht Ihr Schade sein nie stracisz pan nic, czekając; da können Sie —, bis Sie schwarz werden możesz tak czekać aż do sądnego dnia, aż ci oko pobieleje; ungeduldig — wyczekiwać niecierpliwie; wart, wenn ich dich erwische poczekaj, jak cię złapię; — bis einem die gebratenen Tauben ins Maul fliegen czekać aż pieczone gołąbki wlecą do gąbki; ich warte auf Ihre Befehle czekam twoich rozkazów; mit dem Essen auf jmndn — czekać na kogo z jedzeniem; er läßt lange auf sich — daje długo na siebie czekać; neue Schande wartet dein nowy wstyd ciebie czeka; sich müde — zmęczyć się czekaniem; 2) pilnować kogo, czego, piastować; pielęgnować, doglądać; seines Amtes, seines Berufes — piastować urząd, zawód; seines Leibes — pilnować swego zdrowia; II. *va.* die Kinder — piastować dzieci; einen Kranken — pielęgnować chorego; das Vieh — krzątać się około bydła.

Wa'rten, *sn.* -s, 1) czekanie *n.*, oczekiwanie *n.*, wyczekiwanie *n.*; nach langem — po długiem wyczekiwaniu; ich bin des -s müde dłużej czekać mi się nie chce; 2) obacz Wartung.

Wä'rter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.*, strażnik *m.*; piastun *m.*, pilnujący *m.*

Wä'rterin, *sf. pl.* -nen, piastunka *f.*; dozorczyni *f.*; posługaczka *f.*

Wä'rterhaus, *sn.* -ses, *pl.* -häuser, domek *m.* strażnika.

Wa'rtesaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -säle, poczekalnia *f.*

Wa'rteschule, *sf. pl.* -n, ochronka *f.* dla dzieci.

Wa'rtezeit, *sf.* czas *m.* próby.

Wa'rtezimmer, *sn.* -s, *pl.* —, poczekalnia *f.*

Wa'rtturm, *sm.* -es, *pl.* -türme, obacz Warte.

Wa'rtung, *sf. pl.* -en, piastowanie *n.*; pielęgnowanie *n.*, doglądanie *n.*, dogląd *m.*, dozór *m.*; er hat die — der Hunde ma dozór nad psami.

Warum? I. *adv.* dlaczego, czemu; — nicht? — nicht gar? dlaczego nie? — hat sie so geweint? dlaczego tak płakała? ich weiß nicht — niewiem dlaczego; II. **Warum,** *sn.* das — przyczyna *f.*, powód *m.*, motyw *m.*

Wä'rzchen, *sn.* -s, *pl.* —, brodaweczka *f.*

Wä'rwolf, *sm.* -es, *pl.* -wölfe, obacz Werwolf.

Wa'rze, *sf. pl.* -n, brodawka *f.*, guz *m.*

Wa'rzenförmig, *adi.* brodawkowaty.

Wa'rzenkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, będlik rudoskrzydły.

Wa'rzenschlange, *sf. pl.* -n, brodawkowąż *m.*

Wa'rzenmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* przeciw brodawkom.

Wa'rzenschwein, *sn.* -es, *pl.* -e, guziec *m.*

Wa'rzig, *adi.* brodawkami obrosły, brodawczaty.

Was, I. *pron. neutr.* 1) (pytające) co, czego? — ist das? co to jest? — dann? co potem? — weiter? co dalej? — fehlt Ihnen? co panu jest? — gibt's? co tam? co słychać? — hilft's? i co to pomoże? von — ist die Rede? o czem mowa?; zu was? na co? mit — hast du das gemacht? z czem zrobiłeś to? — willst du? czego chcesz? — fragst du? o co się pytasz? — weiß ich, was dann geschieht? a czy ja wiem, co potem się stanie? — kostet dieser Stoff? ile kosztuje ta materya? — sie sagen! — co pan mówi! — dann! a co? — nun! co dalej! a teraz! ach —! a co tam! — schon wieder! co znowu! — lachst du? czego się śmiejesz? — bist du so böse? czegoś, czemuś taki zły? er weiß nicht, — er tun soll nie wie, co zrobić; ich weiß nicht — er will nie wiem czego chce; 2) — für ein, eine, ein, jaki, jaka, jakie; — ist das für eine Fabrik? co to za fabryka? — für ein Glück! co za szczęście! — für eine Frau! co za kobieta! ich weiß nicht — für ein Arbeiter er ist niewiem jaki z niego robotnik; er hat einen Garten und — für einen! ma ogród ale jaki! 3) (welches, das, was) co, to co; alles, — mich betrifft wszystko, co mnie dotyczy; — er mir sagte, glaube ich nicht nie wierzę w to, co mi powiedział; — noch schlimmer ist co jest jeszcze gorzej; er schrie, — er konnte krzyczał z całych sił, krzyczał co mógł; — freue ich mich darüber! jak ja się z tego cieszę! — es auch sei cokolwiek by nie było; es sei, — es wolle niechaj będzie, co chce; — du auch immer willst czegobyś tylko zechciał, czegokolwiek sobie życzysz; 4) co, coś, czego, czegoś; weißt du — Neues? czy wiesz co nowego? besser — als nichts lepiej coś aniżeli nic; so — habe ich nie gesehen nie widziałem czegoś podobnego; das ist — anderes! to coś innego! das ist — Rechtes! a to ci ładna sprawa! II. —, *sn.* das Wie und das Was jak i co; ein unbekanntes Was nieznane coś.

Wa'schanstalt, *sf. pl.* -en, pralnia *n.*, praczkarnia *f.*

Wa'schapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd *m.* do prania, przyrząd *m.* do mycia.

Wa'schbank, *sf. pl.* -bänke, ławka *f.* do prania.

Wa'schbar, *adi.* dający się prać, do prania.

Wa'schbär, *sm.* szop *m.*, pracz *m.*

Wa'schbecken, *sn.* -s, *pl.* —, miednica *f.* do mycia.

Wa'schblau, *sn.* -s, farbka *f.* do prania.

Wa'schbläuel, *sn.* -s, *pl.* —, kijanka *f.* (do prania), pralnik *m.*

Wa'schbock, *sm.* -es, *pl.* -böcke, bidet *m.*

Wa'schbuch, *sn.* -es, *pl.*

-bücher, książka *f.* zawierająca spis bielizny do prania.

Wa'ſchbutte, *sf. pl.* -n, **Wa'ſchbütte,** *sf. pl.* -n, szaflik *m.*

Wä'ſche, *sf.* 1) pranie *n.*; heute iſt bei uns — mamy dzisiaj pranie; geben Sie dieſes Handtuch in die — daj ten ręcznik do prania; das Kleid iſt in der — sukknia jest w praniu; ſeine ſchmutzige — vor allen Leuten waſchen prać publicznie swoje brudy; 2) mycie *n.*, opłukiwanie *n.* (rudy); 3) bielizna *f.*; ſchmutzige — brudy *pl.*; ich halte viel auf ſchöne — zależy mi bardzo na pięknej bieliźnie; 4) obacz Waſchhaus.

Wa'ſchecht, *adi.* wytrzymały na pranie; prawdziwy; ein -er Demokrat prawdziwy demokrata.

Wä'ſchegeſchäft, *sn.* -es, *pl.* -e, magazyn *m.*, sklep *m.* z bielizną.

Wa'ſchen, waſche, wäſchſt, wäſcht, wuſch, habe gewaſchen, I. *va.* 1) prać; ſie wäſcht heute ona pierze dzisiaj; — laſſen dać prać; 2) bzdurzyć; paplać; II. *va.* (haben) 1) myć, umyć, płukać, prać; die Hände — myć ręce; das Geſchirr — umywać naczynie, pomywać; die Pinſel — płukać pendzle; (przen.:) jmndm den Kopf — zmyć komu głowę, wytrzeć komu kapitułę; ich waſche meine Hände in Unſchuld umywam ręce; er kann ſich nicht wieder rein — nie może się już wykręcić, oczyścić; eine Hand wäſcht die andere ręka rękę myje; einen Mohren kann man nicht weiß — murzyna nie wybieli; 2) myć, płukać (rudy); die Schriften — czyścić czcionki; III. ſich —, *vr.* (haben) myć się; das hat ſich gewaſchen to wcale do rzeczy; das iſt ein Wein, der ſich gewaſchen hat to bardzo dobre wino.

Wa'ſchen, *sn.* -s, 1) mycie *n.*; płukanie *n.*, oczyszczanie *n.*; 2) pranie *n.*

Wä'ſcher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pracz *m.*; 2) ten co myje, płucze minerały; 3) gaduła *m.*, papla *m.*

Wä'ſcherin, *sf. pl.* -nen, praczka *f.*

Wäſcherei', *sf. pl.* -en, 1) pranie *n.*, mycie *n.*; 2) pralnia *f.*; 3) gadanina *f.*, paplanie *n.*

Wä'ſcherlohn, *sm.* -es, *pl.* -löhne, zapłata *f.* za pranie.

Wä'ſcheſchrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchränke, szafa *f.* na bieliznę.

Wa'ſchfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, pralnik *m.*, balia *f.*

Wa'ſchfrau, *sf. pl.* -en, praczka *f.*, pomywaczka *f.*

Wa'ſchgeld, *sn.* -es, pieniądze *n.*, zapłata *f.* za pranie.

Wa'ſchgelte, *sf.*, **Wa'ſchgerät,** *sn.* -es, *pl.* -e, **Wa'ſchgeſchirr,** *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęty *pl.*, naczynie *n.* do prania.

Wä'ſchgeſchäft, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Wäſchegeſchäft.

Wa'ſchgold, *sn.* -es, złoto wymyte.

Wa'ſchhaft, *adi.* gadatliwy.

Wa'ſchhandſchuhe, *sm. pl.* rękawiczki *pl.* do prania.

Wa'ſchhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, pralnia *f.*

Wa'ſchkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, umywalnia *f.*

Wä'ſchkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, szafa *f.* na bieliznę.

Wa'ſchkeller, *sm.* -s, *pl.* —, praczkarnia *f.* w piwnicy.

Wa'ſchkeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, kocioł *m.* na bieliznę.

Wä'ſchkiſte, *sf. pl.* -n, skrzynia *f.* na bieliznę.

Wa'ſchklammer, *sf. pl.* -n, **Wä'ſchklammer,** *sf. pl.* -n, drewienko *n.* do zatykania bielizny na sznurze, szpilka drewniana.

Wa'ſchkorb, Wä'ſchkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* na bieliznę.

Wa'ſchküche, *sf. pl.* -n, praczkarnia *f.*, pralnia *f.*

Wa'ſchlappen, *sm.* -s, *pl.* —, ścierka *f.*, mytka *f.*; (przen.:) człowiek *m.* słabego charakteru, bez woli.

Wa'ſchlauge, *sf.* ług *m.* do prania.

Wa'ſchleder, *sn.* -s, skóra *f.* do prania.

Wa'ſchledern, *adi.* -e Handſchuhe rękawiczki *pl.* do prania.

Wa'ſchleine, *sf. pl.* -n, sznury *pl.* do wieszania bielizny.

Wa'ſchmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, **Wa'ſchmagd,** *sf. pl.* -mägde, pomywaczka *f.*, praczka *f.*

Wa'ſchmanier, *sf.* akwarel *m.*

Wa'ſchmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna *f.* do prania.

Wa'ſchmaul, *sn.* -(e)s, obacz Waſchweib 2).

Wa'ſchmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* do prania.

Wa'ſchnapf, *sm.* -es, *pl.* -näpfe, naczynie *n.* do prania.

Wa'ſchplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.*, gdzie piorą bieliznę.

Wa'ſchpulver, *sn.* -s, proszek używany przy praniu.

Wä'ſchrolle, *sf. pl.* -n, magiel *m.*

Wa'ſchſchrank, *sm.* -es, *pl.* -ſchränke, obacz Wäſchkaſten.

Wa'ſchſchwamm, *sm.* -es, *pl.* -ſchwämme, gąbka *f.* do mycia.

Wa'ſchſchüſſel, *sf. pl.* -n, miednica *f.*

Wa'ſchſeife, *sf. pl.* -n, mydło *n.* do mycia, mydło *n.* do prania.

Wa'ſchtag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień, w którym się pierze.

Wa'ſchtiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, umywalnia *f.*

Wa'ſchtopf, *sm.* -es, *pl.* -töpfe, garnek *m.* do gotowania bielizny.

Wa'ſchtrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -tröge, niecka *f.* do prania.

Wa'ſchung, *sf. pl.* -en, pranie *n.*; mycie *n.*, obmywanie *n.*

Wa'ſchwanne, *sf. pl.* -n, wanienka *f.* do prania.

Wa'ſchwaſſer, *sn.* -s, woda *f.* do prania, woda do mycia; pomyje *pl.*, opłuczyny *pl.*

Wa'ſchweib, *sn.* -es, *pl.* -er, 1) praczka *f.*; 2) gaduła *f.*, papla *f.*

Wa'ſchwerk, *sn.* -(e)s, płóczka *f.*

Wa'ſchzettel, *sm.* -s, *pl.* —, spis *m.* bielizny do prania; (przen.:) komunikaty rządowe dla prasy.

Wa'ſchzeug, *sn.* -(e)s, obacz Waſchgelte.

Wa'ſchzuber, *sm.* -s, *pl.* —, cebrzyk *m.* do prania.

Wa'ſen, *sm.* -s, *pl.* —, (zastarzały wyraz) 1) trawnik *m.*; łąka *f.*; 2) (Schindanger) ścierwisko *n.*; 3) obacz Faſchine.

Wa'ſenbank, *sf. pl.* -bänke, obacz Raſenbank.

Wa'ſenmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, hycel *m.*, oprawca *f.*

Wa'ſſer, *sn.* -s, *pl.* Wäſſer 1) woda *f.*; friſches, trübes, fließendes — świeża, mętna, płynąca woda; kochendes — wrzątek *m.*; ſtehendes — niecieczy *f.*; im — lebend żyjący w wodzie, wodny; 2) kölniſches — kolońska woda, kolońska wódka; Salz— słona woda; Trink— woda do picia; See— morska woda; 3) (ein) — woda *f.*, rzeka *f.*, jezioro *n.*, morze *n.*; das — ſteigt, das — fällt woda wzbiera, woda spada; am — na brzegu; unter dem — pod wodą; über dem — na powierzchni rzeki, jeziora, morza; über das große — fahren przepłynąć przez ocean; zu — und zu Land na wodzie i lądzie; gut ins — gehen pływać dobrze; unter — ſtehen być zalanym wodą, być pod wodą; unter — ſetzen zalać wodą; bei — und Brot ſitzen być o wodzie i chlebie; das — halten być nieprzemakalnym; zu — werden (przen.:) spełznąć na niczem; zu — machen (przen.:) zniweczyć komu nadzieje; das — geht ihm bis an den Hals, an den Kragen woda sięga mu po szyję, niema dla niego prawie ratunku; — ins Meer tragen robić coś zbytecznego, nosić wodę do rzeki; das iſt — auf ſeine Mühle to woda na jego młyn; er ſpricht ſpaniſch wie — mówi płynnie po hiszpańsku; er reicht ihm nicht das — nie dorównywa mu; er wird ſich nicht länger über — halten können nie utrzyma się dłużej; arme Leute kochen mit — biedacy obchodzą się byle czem; der Mund läuft mir voll — ślinka mi do ust przychodzi; bis dahin läuft noch viel — ins Meer do tego czasu jeszcze wiele wody upłynie; ſtille — ſind tief cicha woda brzegi rwie; der Krug geht ſo lange zum —, bis er bricht nosi dzban wodę, aż się ucho urwie; — hat keine Balken woda jest zdradliwa; 4) *a)* (Serum) surowica *f.*; *b)* (Schweiß) pot *m.*; *c)* (Tränen) łzy *pl.*; *d)* (Urin) mocz *m.*, uryna *f.*; (das) — abſchlagen moczyć, urynować; 5) połysk *m.*; ein Diamant von reinem — dyament czystej wody; (przen.:) ein Schurke vom reinſten — prawdziwy, czystej krwi szuja.

Wa'ſſerablaß, *sm.* -ſſes, **Wa'ſſerableitung**, *sf. pl.* -en, odpust *m.* wody; wodociąg *m.*

Wa'ſſerabſchlag, *sm.* -es, spust *m.* wody (w stawach).

Wa'ſſerabzapfung, *sf.* utoczenie *n.* wody.

Wa'ſſerader, *sf. pl.* -n, żyła wodna; naczynie limfatyczne.

Wa'ſſerampfer, *sm.* -s, *pl.* —, szczaw wodny.

Wa'ſſeramſel, *sf. pl.* -n, kokoszka wodna, pluszcz *m.*

Wa'ſſerarm, I. *sm.* -es, *pl.* -e, odnoga *f.* (rzeki, potoka); II. *adi.* ubogi w wodę.

Wa'ſſerartig, *adi.* wodnisty.

Wa'ſſerarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, hydropata *m.*

Wa'ſſeraſſel, *sf. pl.* -n, rybosz *m.*, narybnik *m.*, ośliczek *m.*

Wa'ſſeraſt, *sm.* -es, *pl.* -äſte, gałązka pasożytna, dzika, wilk *m.*

Wa'ſſerauge, *sn.* -s, *pl.* -n, puchlina *f.* gałki ocznej.

Wa'ſſerbad, *sn.* -es, *pl.* -bäder, kąpiel *f.* w czystej wodzie; (w chemii) łaźnia wodna.

Wa'ſſerbau, *sm.* -es, budowa wodna.

Wa'ſſerbauingenieur, (wym.: ężeniör), *sm.* -s, *pl.* -e, inżynier *m.* od budowy wodnej, hydrotechnik *m.*

Wa'ſſerbaukunſt, *sf.* budownictwo *n.* wodne, hydrauliczne, hydrotechnika *f.*

Wa'ſſerbauten, *sf. pl.* budowle wodne.

Wa'ſſerbecken, *sm.* -s, *pl.* —, miednica *f.*; koryto *n.* rzeki; kotlina *f.* u fontanny.

Wa'ſſerbehälter, *sm.* -s, *pl.* —, wodozbiór *m.*, zbiornik *m.* na wodę, rezerwoar wodny, cysterna *f.*

Wa'ſſerbeſchädigt, *adi.* uszkodzony przez wodę.

Wa'ſſerbeſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, hydrograf *m.*

Wa'ſſerbeſchreibung, *sf.* hydrografia *f.*

Wa'ſſerbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koryto *n.* (rzeki); łoże wodne.

Wa'ſſerbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec wodny, zwierzęta wodne.

Wa'ſſerbirne, *sf. pl.* -n, gruszka wodnista.

Wa'ſſerbläschen, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Waſſerblaſe.

Wa'ſſerblaſe, *sf. pl.* -n, bańka wodna; bąbel *m.*; 2) opryszczek *m.*, opryszczka *f.*, pęcherzyk *m.*

Wa'ſſerblattern, *sf. pl.* obacz Waſſerpocken.

Wa'ſſerblau, *adi.* jasno niebieski.

Wa'ſſerblei, *sn.* -es, ołówek *m.*, białokrusz *m.*, molibden *m.*

Wa'ſſerblende, *sf. pl.* -n, zawarcie oklinione.

Wa'ſſerblume, *sf. pl.* -n, grzybień *m.*, wodorost *m.*

Wa'ſſerbrei, *sm.* -es, wodzianka *f.*

Wa'ſſerbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, wodniak *m.*, puchlina *f.* moszen, nabrzmienie *n.* w worku jądrowym.

Wäſſerchen, *sn.* -s, *pl.* —, mała woda.

Wa'ſſerdamm, *sm.* -es, *pl.*

-dämme, tama, grobla wstrzymująca wodę.

Wa'sserdampf, *sm.* -es, *pl.* -dämpfe, para wodna.

Wa'sserdeuter, *sm.* -s, *pl.* —, hydromanta *m.*

Wa'sserdeuterei, *sf.* hydromancya *f.*

Wa'sserdicht, *adi.* i *adv.* nie przepuszczający wody, nieprzemakalny; nieprzemakalnie.

Wa'sserdichte, Wa'sserdichtigkeit, *sf.* nieprzemakalność *f.*

Wa'sserdoktor, *sm.* -s, *pl.* -en, lekarz leczący wodą, hydropata *m.*

Wa'sserdost, *sm.* -es, *pl.* -e, **Wa'sserdoste**, *sf. pl.* -n, sadziec *m.*, upatrek *m.*, konopnica *f.*

Wa'sserdruck, *sm.* -es, ciśnienie *n.* wody.

Wa'sserdrucklehre, *sf.* hydrostatyka *f.*

Wa'sserdruckwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, maszyna hydrauliczna.

Wa'sserdunst, *sm.* -es, *pl.* -dünste, para wodna, opary wodne.

Wa'sserdurchlaß, *sm.* -sses, *pl.* -lässe, kanał prowadzący wodę, akwedukt *m.*

Wa'ssereidechse, *sf. pl.* -n, jaszczurka wodna.

Wa'sserеimer, *sm.* -s, *pl.* —, wiadro *n.*, węborek *m.* na wodę, kubeł *m.*

Wa'sserentdecker, *sm.* -s, *pl.* —, śledzący *m.* wody sączące się pod ziemią, hydroskop *m.*

Wa'sserеppich, *sm.* -s, *pl.* -e, bluszcz, powój wodny.

Wa'sserer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Wasserträger.

Wa'ssererzeugung, *sf.* tworzenie *n.* wody.

Wa'sserfaden, *sm.* -s, *pl.* -fäden, glon *m.*, zrostnica *f.*, wodnica *f.*, zielenica *f.*

Wa'sserfahrt, *sf. pl.* -en, przejażdżka *f.* wodą.

Wa'sserfall, *sm.* -es, *pl.* -fälle, wodospad *m.*; großer — katarakta *f.*

Wa'sserfang, *sm.* -es, *pl.* -fänge, zbiornik *m.* na wodę, cysterna *f.*

Wa'sserfarbe, *sf. pl.* -n, kolor wodny, farba wodna; mit -n malen malować akwarelem.

Wa'sserfarbengemälde, *sn.* -s, *pl.* —, akwarela *f.*

Wa'sserfarbenmaler, *sm.* -s, *pl.* —, akwarelista *m.*

Wa'sserfarbenmalerei, *sf.* malowanie *n.* akwarel.

Wa'sserfaß, *sn.* -sses, *pl.* -fässer, beczka *f.* na wodę, stągiew *m.*

Wa'sserfest, *adi.* 1) obacz wasserdicht; 2) ein -es Schiff okręt wytrzymały na wodę.

Wa'sserfeuerwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, ogień sztuczny zapalony na wodzie.

Wa'sserfläche, *sf.* płaszczyzna *f.*, poziom *m.* wody.

Wa'sserflasche, *sf. pl.* -n, butelka *f.*, flaszka *f.*, karafka *f.* na wodę.

Wa'sserfleck, *sm.* -es, *pl.* -e, plama *f.* z wody.

Wa'sserfloh, *sm.* -es, *pl.* -flöhe, pchła wodna, skoczynóg *m.*, kielż *m.*

Wa'sserflut, *sf. pl.* -en, powódź *f.*, wylew *m.*, potop *m.*

Wa'sserfracht, *sf. pl.* -en, fracht wodny, transport *m.* wodą.

Wa'sserfrei, *adi.* nie zawierający wody.

Wa'sserfreund, *sm.* -es, *pl.* -e, zwolennik *m.* wody.

Wa'sserfrosch, *sm.* -es, *pl.* -frösche, żaba wodna.

Wa'sserfurche, *sf. pl.* -n, przegon *m.*, przegonica *f.* (na roli).

Wa'ssergalle, *sf.* 1) sapisko *n.*, grunt zdrojowaty; 2) kawałek *m.* tęczy.

Wa'ssergang, *sm.* -es, wodociek *m.*, kanał *m.* dla odpływu wody, miejsce, którem woda odchodzi, rów *m.*, przekopa *f.*, koryto *n.*, akwedukt *m.*, wodociąg *m.*

Wa'ssergarbe, *sf. pl.* -n, krwawnik wodny, okrężnica *f.*

Wa'ssergarn, *sn.* -es, *pl.* -e, orlan kłosowy.

Wa'ssergebläse, *sn.* -s, bańki *pl.* na wodzie.

Wa'sssergefahr, *sf.* niebezpieczeństwo, którem woda zagraża.

Wa'sssergefäß, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) naczynie *n.* na wodę; 2) naczynie surowicze, limfatyczne.

Wa'sssergeflügel, *sn.* -s, ptactwo wodne.

Wa'sssergehalt, *sm.* -es, ilość *f.* zawartej wody.

Wa'sssergeist, *sm.* -es, *pl.* -er, duch wodny.

Wa'sssergerechtigkeit, *sf.* przywilej rzeczny.

Wa'sssergerinne, *sn.* -s, pogródka *f.* (geol.).

Wa'sssergeschwulst, *sf. pl.* -schwülste, puchlina wodna, torbiel wodny.

Wa'sssergesetzgebung, *sf.* ustawodawstwo wodne.

Wa'sssergewächs, *sn.* -ses, *pl.* -se, wodorosty *pl.*, roślina wodna.

Wa'sssergewicht, *sn.* -es, ciężar wodny.

Wa'sssergläs, *sn.* -ses, *pl.* -gläser, 1) szklanka *f.* na wodę; 2) sylikat *m.* potażu i sody, krzemian sodowy lub potasowy.

Wa'sssergleich, *adi.* i *adv.* 1) poziomy; poziomo; 2) podobny do wody.

Wa'sssergleiche, *sf.* linia pozioma.

Wa'sssergott, *sm.* -es, *pl.* -götter, bożek wodny; Neptun *m.*

Wa'sssergottheit, *sf. pl.* -en, bóstwo *n.* wodne.

Wa'sssergöttin, *sf. pl.* -nen, bogini wodna.

Wa'sssergraben, *sm.* -s, *pl.* -gräben, rów *m.* do odprowadzenia wody.

Wa'sssergras, *sn.* -ses, *pl.* -gräser, sitowie *n.*

Wa'sssergrube, *sf. pl.* -n, stok *m.*, dół *m.*, do którego woda ścieka.

Wa'sssergrün, *adi.* zielony jak woda.

Wa'sssergus, *sm.* -gusses, *pl.* -güsse, ulewa *f.*; polewanie *n.*

Wa'sserhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kurek *m.* przy wodociągach.

Wa'sserhahnenfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, jaskier jadowity.

Wa'sserhaltig, *adi.* zawierający wodę.

Wa'sserhart, *adi.* suszony na powietrzu (garncarstwo); =er Weg droga ubita przez deszcze.

Wa'sserhauf, *sf.* upatrek *m.*

Wa'sserhebemaſchine, *sf. pl.* =n, pompa hydrauliczna.

Wa'sserheilanſtalt, *sf. pl.* =en, zakład wodoleczniczy, hydropatyczny, wodolecznica *f.*

Wa'sserheilkunde, *sf.* leczenie *n.* wodą, wodolecznictwo *n.*

Wa'sserheilkünſtler, *sm.* =s, *pl.* —, hydropata *m.*

Wa'sserheilmethode, *sf. pl.* =n, metoda wodolecznicza.

Wa'sserheizung, *sf.* ogrzewanie parowe, parą wodną.

Wa'sserhell, *adi.* jasny, przeźroczysty jak woda.

Wa'sserhöhe, *sf.* wysokość *f.* wody.

Wa'sserholder, *sm.* =s, *pl.* —, **Wa'sserholunder**, *sm.* =s, kalina zwyczajna, kalina morska.

Wa'sserhoſe, *sf. pl.* =n, trąba wodna, morska, słup wodny, morski.

Wa'sserhuhn, *sn.* =s, *pl.* =hühner, łyska *f.*, kurka wodna.

Wa'sserhund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies wyćwiczony do polowania na wodne ptactwo.

Wä'ſſerig, *adi.* 1) wodnisty; surowiczny; — werden, — machen rozwodnić; der Mund wird mir — ślinka mi do ust przychodzi; jmndm den Mund nach etw. — machen zrobić komu apetyt na co; 2) (przen.:) ein =er Stil wodnisty styl.

Wä'ſſerigkeit, *sf.* wodnistość *f.*

Wa'sserjagd, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* na ptactwo wodne.

Wa'sserjungfer, *sf. pl.* =n, 1) ważka *f.*, panna *f.*, jętka *f.*, konik wodny; 2) nimfa wodna, świtezianka *f.*

Wa'sserkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, wodnik *m.*, chrząszcz wodny.

Wa'sserkanne, *sf. pl.* =n, konewka *f.* na wodę.

Wa'sserkante, *sf. pl.* =n, brzeg *m.*, wybrzeże *n.*

Wa'sserkarte, *sf. pl.* =n, mapa *f.*, karta *f.* wód, rzek, jezior.

Wa'sserkaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, zbiornik *m.* na wodę; skrzynia rurmusowa, kieson *m.*

Wa'sserkeſſel, *sm.* =s, *pl.* —, kocioł *m.* na wodę.

Wa'sserkitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kit wodny, który w wodzie nie mięknie.

Wa'sserklee, *sm.* =s, krasikoń *m.*, koniczyna wodna.

Wa'sserkloſett, *sn.* =es, *pl.* =e, wychodek spłukiwany.

Wa'sserkohlenſtoffverbindung, *sf.* połączenie węglowodorowe.

Wa'sserkolik, *sf. pl.* =en, **Wa'sserkoll**, *sm.* =es, *pl.* =e, wymioty *pl.* na czczo.

Wa'sserkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, puchlina *f.* głowy, wodogłowie *n.*

Wa'sserkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła wodna.

Wa'sserkraftlehre, *sf.* wodociągłość *f.*, hydrodynamika *f.*, nauka *f.* o sile wodnej i jej równoważeniu.

Wa'sserkran, *sm.* =(e)s, *pl.* =kräne, kran wodny.

Wa'sserkrebs, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, 1) rak morski; 2) zgorzel *m.* policzków.

Wa'sserkreſſe, *sf. pl.* =n, obacz Brunnenkreſſe.

Wa'sserkrug, *sm.* =es, *pl.* =krüge, dzban *m.* na wodę.

Wa'sserkunde, *sf.* hydraulika *f.*

Wa'sserkundige(r), *sm.* =n, *pl.* =n, hydraulik *m.*; hydropata *m.*

Wa'sserkunſt, *sf. pl.* =künſte, 1) hydraulika *f.*; 2) pompa hydrauliczna; 3) wodotrysk *m.*, wodoskok *m.*; die Waſſerkünſte ſpielen laſſen puścić wodotryski.

Wa'sserkur, *sf. pl.* =en, kuracya wodna, hydropatyczna, leczenie *n.* wodą, wodolecznictwo *n.*

Wa'sserkürbis, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, arbuz *m.*, kawon *m.*

Wa'sserlache, *sf. pl.* =n, kałuża *f.*

Wa'sserlauf, *sm.* =es, bieg *m.*, prąd *m.* wody.

Wa'sserläufer, *sm.* =s, *pl.* —, brodziec *m.*, lądnik *m.*

Wa'sserleer, *adi.* bezwodny, suchy.

Wa'sserlefzen, *sf. pl.* wargi sromowe mniejsze.

Wa'sserleger, *sm.* =s, *pl.* —, zbiornik *m.* na wodę, rezerwoar *m.*

Wa'sserlehre, *sf.* hydrologia *f.*

Wa'sserleitung, *sf. pl.* =en, wodociąg *m.*, akwedukt *m.*

Wa'sserleitungsrohr, *sn.* =es, *pl.* =e, **Wa'sserleitungsröhre**, *sf. pl.* =n, rura wodociągowa.

Wa'sserlilie, *sf. pl.* =n, lilia wodna, bociani groch; gelbe — kosaciec błotny, żółty; kleine — dzierzęga *f.*, turzyca *f.*

Wa'sserlinie, *sf. pl.* =n, linia *f.* wody; linia wodna.

Wa'sserlinſe, *sf. pl.* =n, rząsa *f.* (rośl.).

Wa'sserloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, dziura zapełniona wodą.

Wa'sserlos, *adi.* bezwodny, nie mający wody, suchy.

Wa'sserloſung, **Wa'sſerlöſung**, *sf.* osuszanie *n.* kopalni.

Wa'ſſermalerei, *sf. pl.* =en, obacz Waſſerfarbenmalerei.

Wa'ſſermangel, *sm.* =s, *pl.* =mängel, brak *m.*, niedostatek *m.* wody.

Wa'ſſermann, *sm.* =es, *pl.* =männer, 1) wodnik *m.* (znak na niebie); 2) stawidłowy *m.*, wodny *m.* (górn.); wodziarz *m.*, woziwoda *m.*, ten co wodę nosi.

Wa'ſſermarke, *sf. pl.* =n, 1) znak oznaczający wysokość wody; 2) obacz Waſſerlache.

Wa'ſſermaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna hydrauliczna.

Wa'ſſermaſſe, *sf. pl.* =n, masa wodna.

Wa'ſſermaulwurf, *sm.* =es, *pl.* =würfe, pletwokret *m.*

Wa'ſſermaus, *sf. pl.* =mäuſe, mysz wodna.

Wa'ſſermelone, *sf. pl.* =n, kawon *m.*

Wa'ſſermeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, wodomierz *m.*, wodomiar *m.*, hydrometr *m.*

Wa'ſſermeßkunſt, *sf.*, **Wa'ſſermeſſung**, *sf. pl.* =en, sztuka *f.* mierzenia wód, wodomierstwo *n.*, hydrometrya *f.*

Wa'ſſermilbe, *sf. pl.* =n, glonówka *f.*

Wa'ſſerminze, *sf. pl.* =n, mięta wodna.

Wa'ſſermolch, *sm.* =s, *pl.* =e, głowacz *m.*, salamandra wodna.

Wa'ſſermörtel, *sm.* =s, cement hydrauliczny.

Wa'ſſermotte, *sf. pl.* =n, wodosówka *f.*

Wa'ſſermühle, *sf. pl.* =n, młyn wodny; — mit einem Schöpfrade korczak *m.*

Wäſſern, I. *va.* (haben) 1) wodą polewać, podlewać, odwilżać wodą, napuszczać wody na co; 2) die Fäſſer — moczyć beczki; die Wäſche — namoczyć bieliznę; Salzfleiſch — wymoczyć solone mięso; 3) den Wein — rozwodnić, rozcieńczyć wodą wino; II. *vn.* (haben) 1) der Mund wäſſert mir danach ślinka mi do ust idzie; 2) moczyć, urynować.

Wäſſern, *sn.* =s, obacz Wäſſerung.

Wa'ſſernabel, *sm.* =s, *pl.* —, pępownik *m.*, wąkrota *f.* (rośl.).

Wa'ſſernatter, *sf. pl.* =n, żmija wodna, wiosłowąż *m.*

Wa'ſſernixe, *sf. pl.* =n, nimfa wodna, ondyna *f.*

Wa'ſſernot, *sf.* brak *m.*, niedostatek *m.* wody; susza *f.*, posucha *f.*

Wa'ſſernuß, *sf. pl.* =nüſſe, orzech wodny, kotewka wodna.

Wa'ſſernymphe, *sf. pl.* =n, nimfa wodna.

Wa'ſſeroberfläche, *sf.* powierzchnia *f.* wody.

Wa'ſſerordnung, *sf.* ustawa wodna, regulamin wodny.

Wa'ſſerorgel, *sf. pl.* =n, organy hydrauliczne.

Wa'ſſerpartie, *sf. pl.* =n, przeja żdżka *f.* wodą, po wodzie.

Wa'ſſerpaß, *sm.* =ſſes, *pl.* =päſſe, waga wodna, równia *n.* z powierzchnią wody.

Wa'ſſerpaß, *adi.* w równi z powierzchnią wody, poziomy.

Wa'ſſerperle, *sf. pl.* =n, dętka *f.*, sztuczna perła.

Wa'ſſerpeſt, *sf.* dżuma kanadyjska (pochodząca z wody).

Wa'ſſerpfahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =pfähle, pal *m.* w wodzie.

Wa'ſſerpfeffer, *sm.* =s, *pl.* —, rdest czarny, elatynek *m.*

Wa'ſſerpflanze, *sf. pl.* =n, roślina wodna, wodorost *m.*

Wa'ſſerpfuhl, *sm.* =(e)s, **Wa'ſſerpfütze**, *sf. pl.* =n, kałuża *f.*

Wa'ſſerpocken, *sf. pl.* ospica, wietrzna ospa, ospówka *f.*

Wa'ſſerprobe, *sf. pl.* =n, próba wodna.

Wa'ſſerpumpe, *sf. pl.* =n, pompa wodna.

Wa'ſſerquelle, *sf. pl.* =n, źródło *n.* wód.

Wa'ſſerrabe, *sm.* =n, *pl.* =n, kruk morski.

Wa'ſſerrad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło wodne; pająk wodny(w ogniach sztucznych).

Wa'ſſerrand, *sm.* =es, *pl.* =ränder, brzeg *m.* (jeziora, rzeki).

Wa'ſſerratte, *sf. pl.* =n, szczur wodny.

Wa'ſſerrecht, *adi.* poziomy, równy z powierzchnią wody.

Wa'ſſerrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo wodne.

Wa'ſſerreich, *adi.* obfitujący w wodę, wodnisty.

Wa'ſſerreich, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, państwo morskie.

Wa'ſſerreichtum, *sm.* =s, wodnistość *f.*, obfitość *f.* w wodę.

Wa'ſſerreis, *sm.* =ſes, 1) ryż *m.* na wodzie gotowany; 2) *sn.* wodorostek *m.*, wilk *m.*

Wa'ſſerreiſe, *sf. pl.* =n, podróż wodna, morska.

Wa'ſſerrettig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, chrzan dziki, wodny.

Wa'ſſerrinne, *sf. pl.* =n, rynwa *f.*

Wa'ſſerröhre, *sf. pl.* =n, rura *f.* na wodę.

Wa'ſſerroſe, *sf. pl.* =n, grzybień *m.*

Wa'ſſerrübe, *sf. pl.* =n, rzepa zwykła.

Wa'ſſerſack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, worek skórzany na wodę.

Wa'ſſerſäule, *sf. pl.* =n, słup wody.

Wa'ſſerſäulenmaſchine, *sf.* silnica, maszyna hydrauliczna.

Wa'ſſerſchacht, *sm.* =es, *pl.* =e, szyb wodny.

Wa'ſſerſchaden, *sm.* =s, *pl.* =ſchäden, szkoda wyrządzona wylewem wody.

Wa'ſſerſchaufel, *sf. pl.* =n, chlustak *m.*, czerpak *m.*, szufla *f.*, łopata *f.* w kole młyńskiem.

Wa'ſſerſcheide, *sf.* dział *m.* wody, odprowadzanie *n.* wody.

Wa'ſſerſcheu, *adi.* mający wstręt do wody, wściekły, wodowstrętny.

Wa'ſſerſcheu, *sf.* wodowstręt *m.*, wścieklizna *f.*

Wa'ſſerſchierling, *sm.* =s, *pl.* =e, wiech *m.*, szaleń jadowity, wodny, piszczałka wodna, matkwica *f.*, urbaniec *m.*

Wa'ſſerſchildkröte, *sf. pl.* =n, żółw wodny.

Wa'ſſerſchlacht, *sf. pl.* =en, obacz Seeſchlacht.

Wa'ſſerſchlange, *sf. pl.* =n, 1) wąż wodny; hydra *f.*; 2) hydra *f.* (konstelacya).

Wa'ſſerſchlauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläuche, wąż *m.*, rura *f.* na wodę.

Wa'ſſerſchlund, *sm.* =es, *pl.* =e, topiel *f.*, przepaść *f.* wodna.

Wa'ſſerſchnecke, *sf. pl.* =n, 1) ślimak wodny; 2) śruba *f.* Archimedesa.

Wa'ſſerſchnepfe, *sf. pl.* =n, kulik *m.*, bekas wodny.

Wa'ſſerſchöpfmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do czerpania wody.

Wa'ſſerſchraube, *sf. pl.* =n, śruba hydrauliczna Archimedesa.

Wa'sserschwalbe, *sf. pl.* -n, brzegówka *f.*, grzebielucha *f.*, grzebółka *f.*

Wa'sserschwätzer, *sm.* -s, —, obacz Wasseramsel.

Wa'sserschwein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kapitara *m.*, tapir *m.*

Wa'sserſemmel, *sf. pl.* -n, bułka *f.* na wodzie.

Wa'sserskorpion, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, niedźwiadek wodny.

Wa'sserſnot, *sf.* powódź *f.*, wylew *m.*

Wa'sserſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, źwierciadło *n.* wody, powierzchnia *f.* wody; 300 Meter über dem — trzysta metrów nad powierzchnią morza.

Wa'sserſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sztuki wodne, wodotrysk *m.*

Wa'sserſpinne, *sf. pl.* -n, pająk wodny.

Wa'sserſport, *sm.* -es, *pl.* -e, sport wodny.

Wa'sserſpritze, *sf. pl.* -n, sikawka *f.*

Wa'sserſprudel, *sm.* -s, *pl.* —, wytrysk wodny.

Wa'sserſtand, *sm.* -(e)s, wodostan *m.*, wysokość *f.* wody.

Wa'sserſtänder, *sm.* -s, *pl.* —, stągiewka *f.*, beczułka *f.* na wodę.

Wa'sserſtandlehre, *sf.* hydrostatyka *f.*, wodoważnia *f.*

Wa'sserſtandszeiger, *sm.* -s, *pl.* —, wodomierz *m.*

Wa'sserſtar, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Wasseramſel.

Wa'sserſtation, *sf. pl.* -en, stacya wodna.

Wa'sserſtaub, *sm.* -(e)s, pył wodny.

Wa'sserſtern, *sm.* -es, *pl.* -e, gwiazdosz *m.*

Wa'sserſtiefel, *sm.* -s, *pl.* —, but nieprzemakalny.

Wa'sserſtoffgas, *sm.* -(e)s, wodoród *m.*, wodór *m.*

Wa'sserſtoff, *sm.* -fes, *pl.* -fe, wodór *m.*

Wa'sserſtoffhaltig, *adi.* zawierający wodór.

Wa'sserſtoffverbindung, *sf. pl.* -en, połączenie wodorowe.

Wa'sserſtrahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, promień *m.* wody, wytrysk *m.*

Wa'sserſtraße, *sf. pl.* -n, droga wodna.

Wa'sserſtraßenbau, *sm.* -es, budowa *f.* dróg wodnych.

Wa'sserſtrecke, *sf. pl.* -n, przestrzeń wodna.

Wa'sserſtreifen, *sm.* -s, *pl.* —, zakalec *m.*

Wa'sserſtrom, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtröme, strumień *m.* wody.

Wa'sserſtrudel, *sm.* -s, *pl.* —, wir wodny.

Wa'sserſturz, *sm.* -es, ob. Waſſerfall.

Wa'sserſucht, *sf.* puchlina wodna.

Wa'sserſüchtig, *adi.* mający puchlinę wodną, opuchły.

Wa'sserſuppe, *sf. pl.* -n, wodzianka *f.*, zupa *f.* na wodzie.

Wa'sſertaufe, *sf. pl.* -n, chrzest *m.* z wody.

Wa'sſerteilchen, *sn.* -s, *pl.* —, atom *m.*, drobna cząstka wody.

Wa'sſertiefe, *sf.* głębokość *f.* wody; ilość wody, którą statek płynąc zabiera.

Wa'sſertier, *sn.* -es, *pl.* -e, zwierz wodny, pław *m.*

Wa'sſertopf, *sf. pl.* -töpfe, garczek *m.* na wodę.

Wa'sſertracht, *sf.* nosze *pl.* na wodę, koromesło *n.*

Wa'sſerträger, *sm.* -s, *pl.* —, woziwoda *m.*, nosiwoda *f.*

Wa'sſerträgerin, *sf. pl.* -nen, wodziarka *f.*

Wa'sſertransport, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, transport *m.* wodą.

Wa'sſertreibend, *adi.* odprowadzający mocz, urynę.

Wa'sſertreten, *sn.* -s, sztuka *f.* chodzenia po wodzie.

Wa'sſertreter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) płatkonóg *m.*, łapieć *m.*; 2) pływacz umiejący chodzić po wodzie.

Wa'sſertrinker, *sm.* -s, *pl.* —, wodopój *m.*, ten co tylko wodę pije.

Wa'sſertrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -tröge, koryto *n.*, rynna *f.* na wodę.

Wa'sſertropfen, *sm.* -s, *pl.* —, kropla *f.* wody.

Wa'sſerturm, *sm.* -es, *pl.* -türme, 1) wieża *f.* z rezerwoarem wodnym; 2) wieża *f.* w wodzie.

Wa'sſeruhr, *sf. pl.* -en, 1) zegar wodny, klepsydra *f.*; 2) wodomierz *m.*, zegar *m.* do mierzenia wody.

Wa'sſerumſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, okład *m.* z wody.

Wä'sſerung, *sf.* nawodnienie *n.*, skrapianie *n.*, polewanie *n.*, podlewanie *n.* wodą; rozwodnienie *n.*, rozcieńczenie *n.* (wina).

Wa'sſerverbindung, *sf. pl.* -en, połączenie wodne.

Wa'sſerverſorgung, *sf.* zaopatrzenie *n.* w wodę, dostarczanie *n.* wody.

Wa'sſerverſorgungsgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo dostarczające wody.

Wa'sſerviole, *sf. pl.* -n, **Wa'sſerveilchen**, *sn.* -s, *pl.* —, łączeń *m.*, roświta *f.*

Wa'sſervogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, ptak wodny.

Wa'sſervorrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -vorräte, zapas *m.* wody.

Wa'sſerwage, *sf. pl.* -n, wodomiar *m.*, poziomnica *f.*

Wa'sſerwägekunſt, *sf.* hydrostatyka *f.*

Wa'sſerwägung, *sf.* 1) poziomowanie *n.*; 2) hydrostatyka *f.*

Wa'sſerwahrſagung, *sf.* hydromancya *f.*

Wa'sſerwanze, *sf. pl.* -n, pluskowiec *m.*

Wa'sſerweg, *sm.* -es, *pl.* -e, droga wodna.

Wa'sſerwegerich, *sm.* -s, *pl.* -e, babka wodna.

Wa'sſerwehr, *sf.* grobla *f.*, tama *f.*

Wa'sſerweib, *sn.* -es, *pl.* -er, obacz Waſſerträgerin.

Wa'sſerweide, *sf. pl.* -n, witwina *f.*, rokicina *f.*, młokocina *f.*, łoza *f.*

Wa'sſerwelle, *sf. pl.* -n, fala wodna.

Wa'sſerwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) przyrząd hydrauliczny, pompa hydrauliczna; 2) robota, budowa wodna.

Wa'sſerwirbel, *sm.* -s, *pl.* —, wir *m.* na wodzie.

Wa'sſerwoge, *sf. pl.* -n,

fala wodna, na wodzie, bałwan *m.*, wał *m.*

Wa'sserwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, robak wodny.

Wa'sserwüste, *sf.* (przen.:) pustynia wodna.

Wa'sserwut, *sf.* mania wodna.

Wa'sserzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak wodny.

Wa'sserzoll, *sn.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło *n.* od statków, spławowe *n.*

Wa'sserzuber, *sm.* -s, *pl.* —, ceber *m.*, cebrzyk *m.* na wodę.

Wa'ten, *vn.* (haben i sein) tonąć, brodzić; durch einen Fluß — w bród przechodzić rzekę; im Kote — brnąć w błocie.

Wa'terklosett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Wasserklosett.

Wa'tsche, *sf. pl.* -n, obacz Ohrfeige.

Wa'tschelig, *adi.* kołyszący, zataczający się; sie hat einen -en Gang zatacza się chodząc.

Wa'tscheln, *vn.* (haben i sein) zataczać się chodząc, chodzić jak kaczka.

Watt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) mielizna *f.*, bród *m.*; 2) wat *m.* (jednostka *f.* skutku użytkowego).

Wa'tte, *sf.* wata *f.*, bawełna *f.*

Wa'ttenfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* waty.

Wa'ttenfahrer, *sm.* -s, *pl.* —, okręt płytki na nizkie wody.

Wattie'ren, *va.* (haben) watować; wattiert, *pp.* i *adi.* watowany.

Wa'twögel, *sn. pl.* ptactwo błotne.

Wau, *adi.* der Wind ist — wiatr całkiem się uciszył.

Wau, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rezeda żółta farbiarska, gemeiner — żółtofarbnik *m.*

Wauwau! *interj.* 1) naśladowanie *n.* szczekania psa; 2) naśladowanie *n.* wołania przepiórki pitpilit; 3) gatunek małpy; 4) der — kommt bobak idzie.

We'be, *sf.* 1) *pl.* -n, weba *f.* (płótno); 2) sztuka *f.* płótna.

We'bel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Weibel.

We'beleinen, *sf. pl.* drabinka powrozowa między linami okrętowemi.

We'ben, webe, webst, webt, webte i wob, wöbe, habe gewebt i gewoben, I. *va.* tkać; (przen.:) snuć, pleść, splatać; die Spinne webt ihr Netz pająk snuje siatkę; Intrigen — knuć intrygi; aus Lilienschnee gewoben biała jak lilia; II. *vn.* (haben) ruszać się, poruszać się, być w ruchu; alles was lebt und webt wszystko co żyje i się rusza; es lebt und webt alles um ihn wszystko jest w ciągłym ruchu u niego, porusza się jak żywe srebro.

We'ber, *sm.* -s, *pl.* —, tkacz *m.*

We'berin, *sf. pl.* -nen, tkaczka *f.*

We'berarbeit, *sf. pl.* -en, robota tkacka; tkanina *f.*

We'berbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, wał *m.* u krosien tkackich, nawój *m.*, utok *m.*

We'berblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, obacz Weberkamm.

We'berkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, płocha *f.*, przybijaczka *f.* (tkactwo).

We'berdistel, *sf. pl.* -n, dypsak *m.*, popłoch *m.*, oset podwórzowy.

Weberei', *sf. pl.* -en, 1) tkanie *n.*; 2) tkactwo *n.* (rzemiosło); 3) tkanina *f.*, tkanka; 4) tkalnia *f.*

We'bereinschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, porobka *f.*, wątek *m.*

We'bergeselle, *sm.* -n, *pl.* —, czeladnik tkacki.

We'berhandwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rzemiosło tkackie.

We'berinnung, *sf. pl.* -en, cech tkacki.

We'berkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, obacz Weberblatt.

We'berkarde, *sf. pl.* -n, obacz Weberdistel.

We'berknecht, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) rozsnuwacz *m.* (pająk); 2) parobek tkacki.

We'berkunst, *sf.* sztuka tkacka.

We'bermeister, *sm.* -s, *pl.* —, majster tkacki.

We'bermilbe, *sf. pl.* -n, dręcz drzewny.

We'berschiffchen, *sn.* -s, *pl.* —, czółenko tkackie, czołnek *m.*

We'berschule, *sf. pl.* -n, szkoła tkacka.

We'berschütze, *sf. pl.* -n, obacz Weberschiffchen.

We'berspule, *sf. pl.* -n, cewka *f.*

We'berstuhl, *sm.* -es, *pl.* -stühle, obacz Webstuhl.

We'bertritt, *sm.* -es, *pl.* -e, stopień *m.* przy warsztacie tkackim.

We'berzettel, *sm.* -s, *pl.* —, osnowa tkacka.

We'bstuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -stühle, krosna tkackie, warsztat tkacki.

We'chsel, *sm.* -s, *pl.* —, (Veränderung) zmiana *f.*; odmiana *f.*, (pór roku, księżyca, losu); przemiana *f.* (dnia z nocą); koleje *pl.* (życia); 2) wymiana *f.* (listów, spojrzeń, pieniędzy); die Pferde zum — halten trzymać konie do zmiany; 3) weksel *m.*; ein — von, über albo lautend auf tausend Kronen weksel na tysiąc koron; ein offener — weksel in bianco; ein gezogener — weksel trasowany, trata *f.*; — auf kurze, lange Sicht weksel na krótki, długi termin; — auf Sicht weksel płatny za okazaniem; ein übermachter — rymesa *f.*; einen — honorieren wypłacić weksel; einen — ausstellen wystawić weksel; einen — präsentieren okazać weksel; einen — ziehen, einlösen weksel trasować, weksel wykupić; einen — indossieren indosować weksel; eigener — weksel własny; 4) pensya studencka; sein — ist angekommen nadeszły mu pieniądze, flota mu nadeszła; 5) miejsce *n.* przebywania wilków, dzików i innego zwierza; 6) (górn.) — der Fahrten zmiana *f.* szychtu; 7) stacya *f.*, gdzie się przesiada,

zmienia wagony; miejsce *n.*, gdzie się zmienia konie.

We'chſelabſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, odcinek *m.* wekslu.

We'chſelagent, *sm.* -en, *pl.* -en, ajent wekslowy.

We'chſelagio, (wym.: ażio), *sn.* -s, ażio *n.* na weksle.

We'chſelakzept, *sn.* -es, *pl.* -e, akcept *m.*, podpis wekslowy.

We'chſelarbitrage, (wym.: arbitraż) *sf.* arbitraż wekslowy.

We'chſelarreſt, *sm.* -es, *pl.* -e, odmówienie *n.* przyjęcia wekslu.

We'chſelausſteller, *sm.* -s, *pl.* —, wystawiciel *m.* wekslu.

We'chſelbalg, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälge, 1) bękart *m.*, podrzutek *m.*; 2) dziwoląg *m.*, potwór *m.*; 3) niegodziwe, niegrzeczne dziecko.

We'chſelbegriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, równoznaczące pojęcie.

We'chſelbewegung, *sf. pl.* -en, ruch wekslowy.

We'chſelbeziehung, *sf. pl.* -en, oddziaływanie wzajemne.

We'chſelbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, weksel *m.*, akcept *m.*

We'chſelbürge, *sm.* -n, *pl.* -n, ręczyciel *m.*, żyrant *m.*

We'chſelbürgſchaft, *sf. pl.* -en, poręka wekslowa, żyro *n.*

We'chſelchor, *sm.* -(e)s, *pl.* -chöre, chór *m.* na przemian śpiewany, antyfona *f.*

We'chſelcourtage, (wym.: kurtaż), *sf.* kurtaż *m.*, prowizya wekslowa.

We'chſelduplikat, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, duplikat *m.* wekslu.

We'chſelfähig, *adi.* mający prawo wystawiać weksle.

We'chſelfähigkeit, *sf.* prawo *n.* wystawiania weksli.

We'chſelfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, 1) die —fälle des Lebens zmienne koleje życia; 2) wybór *m.* jednego z dwojga, alternatywa *f.*; 3) podwójny wniosek, dylemat *m.*

We'chſelfälſcher, *sm.* -s, *pl.* —, fałszerz *m.* weksli.

We'chſelfälſchung, *sf. pl.* -en, fałszowanie *n.* weksli.

We'chſelfieber, *sn.* -s, zimnica *f.*

We'chſelfolge, *sf.* zmienne następstwo.

We'chſelforderung, *sf.* pretensya wekslowa.

We'chſelformular, *sn.* -s, *pl.* -e, formularz wekslowy.

We'chſelgebrauch, *sm.* -es, *pl.* -gebräuche, zwyczaj przyjęty przy wekslach.

We'chſelgebühr, *sf. pl.* -en, należytość *f.* od weksli.

We'chſelgeld, *sn.* -es, bankowa moneta.

We'chſelgeſang, *sm.* -es, *pl.* -ſänge, śpiew *m.* na przemian, antyfona *f.*

We'chſelgeſchäft, *sn.* -es, *pl.* -e, interesa wekslowe; bank wekslowy; kantor wymiany.

We'chſelgeſpräch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dyalog *m.*, rozmowa *f.* we dwie lub kilka osób.

We'chſelgläubiger, *sm.* -s, *pl.* —, wierzyciel wekslowy.

We'chſelhaft, *sf.* obacz Wechſelarreſt.

We'chſelhandel, *sm.* -s, handel *m.* wekslami, arbitraż *m.*

We'chſelinhaber, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* wekslu.

We'chſelklage, *sf. pl.* -n, skarga wekslowa.

We'chſelkläger, *sm.* -s, *pl.* —, zaskarżający weksel.

We'chſelkontor, *sn.* -s, *pl.* -e, **We'chſelcomptoir**, *sn.* -s, *pl.* -e, kantor wymiany.

We'chſelkopierbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* do kopiowania weksli.

We'chſelkurs, *sm.* -es, *pl.* -e, kurs wekslowy.

We'chſelkursberechnung, *sf. pl.* -en, arbitraż *m.*

We'chſellauf, *sm.* -(e)s, bieg *m.* na przemian.

We'chſelmakler, *sm.* -s, *pl.* —, senzal wekslowy.

We'chſeln, I. *va.* 1) (abwechſeln) zmieniać, odmieniać; die Kleider — zmienić odzienie, przewdziać, przebrać odzienie; die Schuhe — przebrać, przezuć buciki; er hat die Farbe gewechſelt zmienił się; Blicke — rzucać wzrokiem, wymieniać spojrzenia; die Plätze — zmienić miejsce; przesiąść się; die Pferde — przeprządz, zmienić konie; die Ringe — zaręczyć się, zaślubić się, wymienić pierścionki; Briefe mit jmndm — korespondować z kim; Worte mit jmndm — wymienić słowa z kim, porozmawiać z kim; posprzeczać się; Kugeln mit jmndm — pojedynkować się z kim na pistolety; 2) Geld — zmieniać pieniądze; Gulden auf Rubel — wymienić guldeny na ruble; II. *vn.* (haben) 1) zmienić, odmienić się; es wechſelt alles in dieſer Welt wszystko się zmienia na tym świecie; wir wollen mit den Plätzen — zamienimy się miejscami; der Mond wechſelt morgen jutro jest zmiana księżyca; Jammer und Glück wechſeln miteinander ab ból i szczęście mieniają się na przemian; 2) mieć bank, kantor wymiany, trudnić się interesami wekslowymi; 3) (low.) przebywać gdzie, przenosić się z miejsca na miejsce, błądzić; 4) die Wetter wechſeln gut powietrze ma dobry przewiew; III. **wechſelnd**, *ppr.* i *adi.* mieniący, zmienny, niestały; das Wetter iſt — pogoda jest zmienna, niestała; -e Farben mieniące się kolory.

We'chſelnehmer, *sm.* -s, *pl.* —, akceptant *m.*

We'chſelordnung, *sf. pl.* -en, ustawa wekslowa.

We'chſelpferde, *sf.* konie *pl.* do zmiany, konie rozstawne.

We'chſelproteſt, *sm.* -es, *pl.* -e, protest wekslowy.

We'chſelproviſion, *sf. pl.* -en, prowizya wekslowa.

We'chſelprozeß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, obacz Wechſelklage.

We'chſelrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek wekslowy.

We'chſelrecht, *sn.* -es, prawo wekslowe.

We'chſelrechtlich, *adi.* i *adv.* w drodze prawa wekslowego.

We'chſelrede, *sf. pl.* -n, rozmowa *f.*, dyalog *m.*

We'chſelreime, *sf. pl.* rymy zmienne.

We'chſelreiter, *sm.* =s, *pl.* —, matacz, krętacz wekslowy.

Wechſelreiterei', *sf. pl.* =en, matactwo, szachrajstwo wekslowe.

We'chſelſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, stopa wekslowa.

We'chſelſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, dylemat *m.*

We'chſelſchuld, *sf. pl.* =en, dług wekslowy.

We'chſelſchuldner, *sm.* =s, *pl.* —, dłużnik *m.* na weksle.

We'chſelſeitig, *adi.* i *adv.* wzajemny, obopólny; wzajemnie, nawzajem.

We'chſelſeitigkeit, *sf.* wzajemność *f.*, obopólność *f.*

We'chſelſendung, *sf. pl.* =en, rymesa *f.*, trata *f.*

We'chſelſenſal, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Wechſelmakler.

We'chſelſpeſen, *spl.* koszta wekslowe.

We'chſelſtändig, *adi.* naprzemianległy.

We'chſelſtempel, *sm.* =s, *pl.* —, stempel wekslowy.

We'chſelſtrom, *sm.* =(e)s, prąd elektryczny zmienny.

We'chſel(s)weiſe, *adv.* naprzemian, wzajemnie, kolejno, alternatywnie.

We'chſeltag, *sm.* =(e)s, dzień przesilny, kryzys *m.* (w chorobie).

We'chſeltiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* bankiera, biurko *n.* bankiera.

We'chſelusance, (wym.: üząs), *sf. pl.* =n, zwyczaje wekslowe.

We'chſelverbindlichkeit, *sf.* =en, zobowiązanie wekslowe.

We'chſelverhältnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, stosunek wzajemny.

We'chſelverjährung, *sf. pl.* =en, zadawnienie, przedawnienie *n.* wekslu.

We'chſelverkehr, *sm.* =(e)s, ruch, obrót wekslowy.

We'chſelvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =träge, układ, kontrakt wzajemny.

We'chſelvoll, *adi.* ulegający zmianom.

We'chſelwinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt naprzeciwległy.

We'chſelwirkung, *sf. pl.* =en, wzajemny skutek.

We'chſelwirtſchaft, *sf.* płodozmienne gospodarstwo.

We'chſelwucher, *sm.* =s, lichwa wekslowa.

We'chſelzahlung, *sf. pl.* =en, wypłacenie *n.* weksla.

We'chſler, *sm.* =s, *pl.* —, wekslarz *m.*, bankier *m.*

We'ck, *sm.* =s, *pl.* =e, **We'cken**, *sm.* =s, *pl.* —, **We'cke**, *sf. pl.* =n, kukiełka *f.*, strucelka *f.*; osełka (masła); gomułka *f.* (sera).

We'cken, *va.* (haben) budzić, rozbudzać, cucić; (przen.:) podniecać, rozniecać, pobudzać; das weckt den Mut to pobudza odwagę; man darf den ſchlafenden Löwen nicht — nie wolno śpiącego lwa budzić.

We'cker, *sm.* =es, *pl.* —, 1) ten co budzi, budziciel *m.*; 2) budzik *m.*, ekscytarz *m.*

We'ckervorrichtung, *sf. pl.* =en, przyrząd *m.* do budzenia.

We'ckuhr, *sf. pl.* =en, budzik *m.*

We'del, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ogon *m.* (u zwierząt); 2) oganiaczka *f.*, wachlarz *m.*; 3) kropidło *n.*

We'delförmig, *adi.* w kształcie ogona, wachlarza.

We'deln, *sn.* (haben), 1) (mit dem Schweife) — ruszać, machać, kiwać, myrdać ogonem; 2) den Fächer — wachlować się.

We'der, *coni.* ani, ni; — noch, (rzadko:) — — ani ani; er hat — mich noch dich geſehen nie widział ani ciebie, ani mnie; bin — Fräulein, — ſchön nie jestem ani panną, ani też piękną.

Weg, =(e)s, *pl.* =e, 1) droga *f.*, gościniec *m.*, tor *m.*, szlak *m.*; kleiner — dróżka *f.*, drożyna *f.*, ścieżka *f.*; elender — drożysko *n.*; gebahnter — ubita droga; fahrbarer — droga jezdna; am =e befindlich, gelegen przydrożny; ein gutes Stück =es dobry kawał drogi; fünf Meilen =es pięć mil drogi; dieſer — führt über die Wieſe ta droga prowadzi przez łąkę; welcher — führt zur Schule? która droga prowadzi do szkoły? der gerade — równa droga; hier geht kein — durch tędy nie można przejść; einen — einſchlagen wybrać drogę; ſich auf den — machen puścić się w drogę; jmndm den — zeigen wskazać komu drogę; vom =e abkommen zboczyć z drogi; den rechten — verfehlen zmylić drogę; dem Feinde den — abſchneiden odciąć nieprzyjacielowi drogę; jmndm über den — laufen zajść komu w drogę, zabiedz komu drogę; er kam des =es von X. nadszedł z X.; woher des =es? skąd przychodzisz? wohin des =es? dokąd droga prowadzi? unter =es (lepiej unterwegs) w drodze; aus dem =e! z drogi! (przen:) der — des Laſters droga występku; die =e Gottes drogi Boże; 2) jmndm den — weiſen wskazać komu drogę; pokazać komu drzwi; jmndn ſeiner =e ſchicken wyprawić kogo; geh deiner =e! idź sobie, wynoś się! jmndn ſeiner =e gehen laſſen zostawić kogo w spokoju, nie troszczyć się o kogo; den — alles Fleiſches gehen uledz swemu przeznaczeniu, umrzeć; auf dem rechten, unrechten =e ſein być na dobrej, złej drodze; jmndn wieder auf den rechten — bringen sprowadzić kogo znowu na dobrą drogę; Glück auf den —! szczęść Boże na drogę! auf halbem =e ſtehen bleiben zatrzymać się w połowie drogi; ich bin auf dem — mich zu ruinieren jestem na drodze do mojej zguby; die Angelegenheit iſt auf gutem =e sprawa jest na dobrej drodze; begebt euch nicht auf krumme =e nie puszczajcie się na bezdroża; jmndm aus dem =e gehen unikać kogo, ustąpić komu z drogi; dem können wir jetzt nicht mehr aus dem =e gehen tego nie możemy teraz już uniknąć; jmndn aus dem =e räumen uprzątnąć kogo z drogi; jmndm im =e ſtehen być komu w drodze, zawadzać komu; wenn er dir in den — laufen ſollte

gdybyś go przypadkiem spotkał; er wird mir doch keine Hinderniſſe in den — legen nie będzie mi przecież robił trudności; er wird mir ſchon noch in den — kommen jeszcze mi się kiedy nawinie, jeszcze mi kiedy wlezie w drogę; viele =e führen nach Rom wiele dróg prowadzi do celu; ich traue ihm nicht über den — nie wierzę mu ani na krok; er iſt um den — albo um die =e on jest w pobliżu; vom rechten =e abkommen zboczyć z właściwej drogi; er bringt nie etw. zu =e nigdy niczego nie dokaże, nie uskuteczni; es hat damit ſeine =e mniejsza z tem, o to niema kłopotu; 3) droga *f.*, sposób *m.*, środek *m.*; ich verſuche alle Mittel und =e próbuję wszystkich środków; auf gütlichem, freundſchaftlichem =e po dobremu, po przyjacielsku; auf dem =e Rechtens drogą prawa, drogą prawną; auf indirektem =e pośrednio; keines =es obacz keineswegs; auf naſſem, trockenem =e sposobem suchym, mokrym.

Weg, I. *adv.* er iſt ſchon weg niema go już, poszedł; unſer Haus liegt weit — von der Kirche nasz dom jest bardzo oddalony od kościoła; die Schönheit iſt — piękność przeminęła; vom Blatte — ſpielen grać z nut bez przygotowania; frei von der Leber — reden mówić bez ogródek, prosto z mosta; über etw. — ſein być przerażonym czem; stać ponad czem; gerade — poprostu; ſchlecht — krótko, prosto; in einem — ciągle, jednym ciągiem, bezustannie; II. — von hier! precz stąd! — mit ihm! precz z nim! Hände —! precz z rękoma! — da! z drogi!

We'g=arbeiten, *va.* (haben) zrobić, ukończyć co, uprzątnąć co, pozbyć się.

We'g=ätzen, *va.* (haben) obacz Wegbeizen.

We'g=bannen, *va.* (haben) odpędzić (czarami).

We'g=begeben, ſich —, begebe mich, begibſt dich, begibt ſich, begab mich, begäbe mich weg, habe mich wegbegeben, *vr.* oddalić się, odejść, pójść.

We'g=beißen, beiße, beißeſt i beißt, biß, biſſe weg, habe weggebiſſen, wygryźć, ogryźć; (przen.:) wygryźć kogo skąd.

We'g=beizen, weggebeizt, *va.* (haben) odbejcować, wytrawić żrącą cieczą.

We'g=bekommen, bekomme, bekommſt, bekommt, bekam, bekäme weg, habe wegbekommen, *va.* ich kann es nicht — nie mogę tego wydobyć, wydostać, uchwycić, pojąć; nie mogę się tego pozbyć.

We'g=berufen, berufe, berufſt, beruft, berief weg, habe wegberufen, *va.* odwołać.

We'g=beten, *va.* (haben) odwrócić modlitwami.

We'g=blaſen, blaſe, bläſeſt i bläſt, bläſt, blies, bliese weg, habe weggeblaſen, *va.* zdmuchnąć.

We'g=bleiben, bleibe, bleibſt, bleibt, bliebe weg, bin weggeblieben, *vn.* 1) nie przybyć, nie przyjść; er iſt diesmal weggeblieben on tym razem nie przybył; das Fieber blieb weg gorączka nie wróciła; 2) opuścić; hier iſt ein Wort weggeblieben w tem miejscu opuszczono wyraz.

We'g=blicken, *vn.* (haben) odwracać się, odwrócić wzrok.

We'g=brechen, breche, brichſt, bricht, brach, bräche weg, habe weggebrochen, I. *va.* 1) odłamać, ułamać; 2) wymiotować, rzygać; II. *vn.* (ſein) odłamać, ułamać się.

We'g=brennen, brenne, brennſt, brannte weg, habe weggebrannt, I. *va.* wypalić, ogniem zniszczyć; II. *vn.* (ſein) wypalić się, zgorzeć.

We'g=bringen, bringe, bringſt, bringt, brachte, brächte weg, habe weggebracht, *va.* wydostać, wyprowadzić, wy; ciągnąć, wywlec, usunąć; ich kann ihn nicht von dort — nie mogę go stamtąd wydostać; der Fleck iſt nicht wegzubringen tej plamy nie można wywabić; er hat alle Waren weggebracht wyniósł, wywiózł cały towar.

We'g=bürſten, *va.* (haben) wyszczotkować, szczotką zmieść co.

We'g=denken, denke, denkſt, denkt, dachte, dächte weg, habe weggedacht, *va.* i *vr.* myślą przenieść (się) na inne miejsce; myśleć, że czego niema.

We'g=disputieren, *va.* haben) ich laſſe mir das nicht — nie dam sobie tego wyperswadować.

We'g=drängen, *va.* (haben) odepchnąć, odpychać, wyrugować.

We'g=drücken, *va.* (haben) odciskać, odgnieść.

We'g=dürfen, darf, darfſt, darf, durfte, dürfte weg, habe weggedurft, *vn.* módz odejść, odjechać, mieć pozwolenie do odejścia; nicht — musieć zostać.

We'geamt, *sn.* =es, *pl.* =ämter, urząd drogowy, administracya *f.* dróg.

We'gearbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, drożnik *m.*

We'geaufſeher, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* dróg.

We'gebau, *sm.* =es, zakładanie *m.*, budowa *f.* dróg.

We'gebauer, *sm.* =s, *pl.* —, ten co buduje drogi, inżynier drogowy.

We'gebaumeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Wegebauer.

We'gebereiter, *sm.* =s, *pl.* —, ten co objeżdża konno drogi dla nadzoru.

We'gebeſſerung, *sf.* naprawa *f.* dróg.

We'geblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, **We'gebreit**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Wegerich.

We'gediſtel, *sf. pl.* =n, oset podwórzowy, popłoch *m.*

We'gedorn, *sm.* =es, *pl.* =e, szakłak *m.*, krzyżyna *f.*

We'gegeld, *sn.* =es, drogowe *n.*, myto drogowe.

We'gegeldeinnehmer, *sm.* =s, *pl.* —, poborca *m.* drogowego myta.

We'g=eilen, *vn.* (sein) szybko się oddalić, odejść; (przen.:) über etw. — szybko co przebiedz, wspomnieć tylko nawiasem.

We'gekreuzung, *sf. pl.* =en, krzyżowanie *n.* się dróg.

We'gelagerer, *sm.* =s, *pl.* —, rabuś *m.*, rozbójnik *m.*

We'gelagern, *vn.* (haben) rozbijać po gościńcach.

We'gelagerung, *sf.* zasadzanie *n.* się na drodze celem rabunku, rabunek *m.* na drodze publicznej.

We'gemesser, *sm.* =s, *pl.* —, 1 miernik *m.* dróg; 2) drogomierz *m.* (narzędzie).

We'gen, *praep.* z *gen.* 1) (Zweck) ze względu na co, z powodu, dla; er wird — seiner Tugend geachtet jest szanowany dla swojej cnoty; Verkauf — Abreise sprzedaż z powodu odjazdu; ich tue es nicht der Kosten — nie robię tego ze względu na koszta; — etw. besorgt sein kłopotać się czem; derentwegen, dessen(t)wegen albo deswegen, meinetwegen dlatego, dla mnie; weswegen zürnst du ihm dlaczego się na niego gniewasz? 2) von — jmndes z czyjegoś powodu; von Amts — z urzędu; von Rechts — prawnie, na podstawie prawnej.

We'genetz, *sn.* =es, *pl.* =e, sieć drogowa.

We'gerecht, *sn.* =es, prawo drogowe.

We'gerich, *sm.* =(e)s, plesznik *m.*, wielka babka, koścień *m.*, kościeniec *m.*, babie liście; breiter — skołojrza *f.*, barankowy język, języczki polne.

We'gesäule, *sf. pl.* =n, słup, kamień drogowy, drogoskaz *m.*

We'gescheide, *sf. pl.* =n, obacz Wegscheide.

We'geschnecke, *sf. pl.* =n, ślimak nagi.

We'gesenf, *sm.* =es, gorczycznik pospolity.

We'g=essen, esse, isses i ißt, ißt, aß, äße weg, habe weggegessen, *va.* 1) zjeść, zmieść, sprzątnąć, spałaszować; er hat den andern alles weggegessen wszystko tamtym zjadł; 2) dać komu obiad, ucztę pożegnalną.

We'gestein, *sm.* =es, *pl.* =e, kamień drogowy, milówka *f.*

We'gesteuer, *sf. pl.* =n, podatek *m.* od dróg; drogowe *n.*

We'gestrecke, *sf.* przestrzeń *f.* drogi.

We'gestunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* drogi.

We'getritt, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) stopa wronia, płonnik wonny, rolny, rdest ptasi (rośl.); 2) obacz Wegerich.

We'gewart, *sm.* =es, *pl.* =e, podróżnik *m.*, cykorya *f.*; spanischer — kozi mlecz, utwar *m.*

We'gezehrung, *sf.* 1) obacz Wegesteuer; 2) wiatyk *m.*, ostatnia komunia.

We'gezoll, *sm.* =s, obacz Wegegeld.

We'g=fahren, fahre, fährst, fährt, fuhr, führe weg, bin weggefahren, I. *vn.* odjechać, pojechać, wyjeżdżać; über etw. — przejechać po czem; mit der Hand über etw. — przejechać ręką przez co; II. *va.* wywozić, wywieźć.

We'gfall, *sm.* =(e)s, pominięcie *n.*, opuszczenie *n.*; in — bringen pominąć, opuścić; in — kommen być opuszczonym, pominiętym.

We'gfallen, falle, fällst, fiel weg, bin weggefallen, *vn.* odpadać, odpaść; das kann — to może odpaść, to może być opuszczonem; to jest niepotrzebne; diese Forderung fällt von selbst weg ta pretensya sama przez się odpada.

We'g=fangen, fange, fängst, fängt, fing weg, habe weggefangen, *va.* wyłapać, wyłowić; seinem Nachbar die Tauben — sąsiadowi wyłapać gołębie.

We'g=faulen, *vn.* (sein) ob. Abfaulen.

We'g=feilen, *va.* (haben) odpiłować, wypiłować.

We'g=fischen, *va.* (haben) wyłowić; jmndm etw. vor der Nase — porwać komu co przed nosa; er hat ihm die Braut weggefischt zdmuchnął mu narzeczoną.

We'g=fliegen, fliege, fliegst, fliegt, flog weg, bin weggeflogen, *vn.* odlecieć, polecieć, ulecieć.

We'g=fließen, fließe, fließest, fließt, floß weg, bin weggeflossen, *vn.* upłynąć.

We'g=fressen, fresse, frissest i frißt, frißt, fraß weg, habe weggefressen, *va.* wyżerać, zeżreć.

We'g=führen, habe weggeführt, *va.* wyprowadzić, uprowadzić; wywieźć.

We'g=gabeln, *va.* (haben) porwać, sprzątnąć z przed nosa.

We'ggang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, odejście *n.*; bei seinem — rief er noch przy odejściu jeszcze wołał.

We'g=geben, gebe, gibst, gibt, gab, gäbe weg, habe weggegeben, *va.* dać, rozdać, porozdawać, oddać; ich kann dieses Buch nicht — nie mogę dać tej książki; er hat sein Geld weggegeben wydał, porozdawał pieniądze; er hat den Sohn weggegeben oddał syna z domu.

We'g=gehen, gehe, gehst, ging weg, bin weggegangen, *vn.* iść, pójść, odejść, odchodzić; ich ging von der Schule weg odeszłem ze szkoły; jmndn — heißen wyprosić kogo; ach geh weg! gehen Sie weg! idź pan sobie! es ist für den Bau viel Geld weggegangen wyszło dużo pieniędzy na budowę; dieser Fleck will nicht — ta plama nie chce wyjść, nie daje się wywabić; diese Ware geht reißend weg ten towar szybko odchodzi.

Weg=gewöhnen, sich —, *vr.* (haben) odzwyczaić się; jmndn von einem Orte — odzwyczaić kogo od bywania w jakiem miejscu.

We'ggießen, gieße, gießest gießt, goß weg, habe weggegossen, *va.* wylać, wylewać.

Weg=haben, habe, hast, hat, hatte, hätte weg, habe weggehabt, *va.* 1) dostać, otrzy-

mać, oberwać co; er hat seine Prügel weg oberwał baty; 2) pojąć, zrozumieć, nauczyć się czego; hast du es schon weg? czyś już pojął? er hat die Kunst schon lange weg już się dawno nauczył tej sztuki; 3) etw. albo jmndn — wollen chcieć się pozbyć czego, kogo.

We'g-halten, halte, hältst, hält, hielt weg, habe weggehalten, *va.* trzymać z daleka; die Hand weghalten odsunąć, usunąć rękę; den Kopf — odwrócić głowę.

We'g-hängen, hänge, hängst, hängt, hing, oder hängte weg, habe weggehängt i weggehangen, *va.* zdjąć i powiesić gdzie indziej.

We'g-haschen, *va.* (haben) jmndm etw. — porwać, capnąć komu co.

We'g-hauchen, *va.* (haben) zdmuchnąć co chuchnięciem.

We'g-hauen, haue, haust, hieb weg, habe weggehauen, *va.* odciąć, odrąbać, odpłatać; jmndn — kijem kogo odpędzić.

We'g-heben, hebe, hebst, hob weg, habe weggehoben, I. *va.* podnieść i odsunąć, ruszyć, dźwignąć z miejsca; II. sich —, *vr.* wynieść się; hebe dich weg preczo demnie, wynoś się.

We'g-helfen, helfe, hilfst, hilft, half, weg, habe weggeholfen, *va.* jmndm — dopomódz komu do oddalenia się, ułatwić komu odejście.

We'g-holen, *va.* (haben) jmndn etw. — pójść, przyjść po kogo, po co, zabrać kogo, co.

We'g-hüpfen, *vn*, (sein) podskakując oddalić się; über etw. — zlekka co brać, pominąć.

We'g-jagen, I. *va.* (haben) wypędzić, wygnać, odpędzić; II. *vn.* (sein) popędzić, pognać w dal.

We'g-kapern, *va.* (haben) zabrać, porwać (okręt); (przen.:) = wegfischen.

We'g-kehren, I. *va.* (haben) odmiatać, zamiatać, zamieść; II. sich —, *vr.* (haben) odwrócić się.

We'g-kommen, komme, kommst, kam weg, bin weggekommen, *vn.* 1) odejść, pójść; ich kann nicht von hier — nie mogę odejść stąd; (przen.:) er ist bei der Sache gut weggekommen wyszedł dobrze na tej sprawie; ich bin mit einem blauen Auge weggekommen wyszedłem jako tako, z małą szkodą; er ist nicht ungestraft weggekommen nie uszedł bezkarnie; 2) zginąć, przepaść; die Geldtasche ist mir weggekommen pugilares mi zginął.

We'g-können, kann, kannst, kann, konnte, könnte weg, habe weggekonnt, *vn.* módz odejść, oddalić się.

We'g-kratzen, *va.* (haben) odskrobywać, zeskrobać, zdrapać; ein Wort — wyradyrować wyraz.

We'g-kriechen, *vn.* (sein) poleźć dalej, wyczołgać się; cichaczem odejść, oddalić się.

We'g-kriegen, *va.* (haben) obacz wegbekommen.

We'g-küssen, *va.* (haben) jmndm die Tränen von den Wangen — zcałować komu łzy z twarzy.

We'g-lassen, lasse, läßest i läßt, läßt, ließ weg, habe weggelassen, *va.* 1) puścić, wypuścić, pozwolić odejść; 2) puścić, wypuścić; du hast hier eine Stelle weggelassen — opuściłeś tutaj jeden ustęp; 3) wykluczyć.

We'glassung, *sf.* — opuszczenie *n.*

We'g-laufen, laufe, läufst, läuft, lief weg, bin weggelaufen, *vn.* uciec, umykać, umknąć.

We'g-legen, *va.* (haben) odłożyć (na bok); ein Kind — porzucić dziecko.

We'g-leugnen, *va.* (haben) zapierać, wypierać się.

We'g-locken, *va.* (haben) zwodzić, zwieść; wywabić; przywabić do siebie.

We'g-machen, I. *va.* sprawić aby nie było czego, sprzątnąć, zabrać, wynieść; einen Stuhl — uprzątnąć stołek; einen Fleck — wywabić plamę; II. sich —, *vr.* (haben) oddalić się, odejść, wymknąć, zabrać się; sich heimlich — wykraść się.

We'gmarschieren, *vn.* (sein) odmaszerować.

We'gmüde, *adi.* zmęczony z drogi.

We'g-müssen, *vn.* (haben) 1) musieć odejść, oddalić się, odjechać; ich muß heute noch weg jeszcze dzisiaj muszę odjechać; 2) dieser Ast muß weg ta gałąź musi być odciętą; dieses Wort muß weg ten wyraz musi się wypuścić, wymazać.

We'gnahme, *sf. pl.* =n, wzięcie *n.*, odebranie *n.* komu czego, zabranie *n.*

We'g-nehmen, nehme, nimmst, nimmt, nahm weg, habe weggenommen, *va.* 1) wziąć, odebrać komu co, zabrać; skonfiskować; 2) zabierać; das nimmt mir viel Zeit, viel Raum weg to mi zabiera wiele czasu, wiele miejsca.

We'g-packen, I. *va.* (haben) zapakować, zabrać gdzieindziej; II. sich —, *vr.* (haben) pójść precz, zabrać się, oddalić się.

We'g-peitschen, *va.* (haben) batem kogo odpędzić.

We'g-praktizieren, *va.* (haben) zręcznie porwać, zwędzić, capnąć co.

We'g-prügeln, *va.* (haben) biciem kogo odpędzić.

We'g-putzen, *va.* (haben) czyszczeniem zmiatać, oczyścić co, wywabić (plamę); (przen.:) alles (essend) — spałaszować, uprzątnąć wszystko; jmndm etw. świsnąć komu co.

We'g-radieren, *va.* (haben) wyradyrować, wymazać.

We'g-raffen, *va.* (haben) porwać, wynieść, zabrać, zgarnąć, zagrabić; dieser Krieg hat viele Soldaten weggerafft ta wojna sprzątnęła wielu żołnierzy.

We'g-räumen, *va.* (haben) sprzątnąć, posprzątać; usprzą-

tnąć, usunąć; Schwierigkeiten — usunąć przeszkody.

We'gräumung, *sf.* sprzątnięcie *n.*, uprzątnięcie *n.*, usunięcie *n.*

Weg=reiben, reibe, rieb ſt, rieb weg, habe weggerieben, wytrzeć, tarciem zatrzeć.

We'greiſe, *sf.* wyjazd *m.*, odjazd *m.*

We'g=reiſen, *vn.* (ſein) wyjechać, odjechać.

We'g=reißen, reiße, reißeſt i reißt, reißt, riß weg, habe weggeriſſen, *va.* 1) zwalić, walić, demolować (dom); 2) wydrzeć, wyrwać; 3) porwać, zwalić i unieść, obalić, wyrwać; 4) oderwać.

We'g=reiten, reite, reiteſt, reitet, ritt weg, bin weggeritten, *vn.* odjechać konno.

We'g=rennen, *vn.* rennſt, rennt, rannte weg, bin weggerannt, pędem się oddalić.

We'g=rollen, 1) *va.* (haben) zatoczyć, potoczyć; II. *vn.* (ſein) potoczyć się; der Wagen rollte weg wóz potoczył się dalej, odjechał.

We'g=rücken, I. *va.* (haben) odsunąć, posunąć; II. *vn.* (ſein) rücke weg! posuń się, odsuń się, ustąp się!

We'g=rudern, *vn.* (ſein) odpłynąć wiosłując.

We'g=rufen, rufe, rufſt, ruft, rief weg, habe weggerufen, *va.* odwołać, zawołać do siebie.

We'g=ſägen, *va.* (haben) odpiłować, odciąć piłą.

We'gſam, *adi.* mający drogi, gdzie chodzić można, drożny, przeprawny (okolica).

We'g=ſaugen, ſauge, ſaugſt, ſaugt, ſog weg, habe weggeſogen, *va.* wyssać.

We'g=ſchaben, *va.* (haben) odskrobać, oddrapać, zeskrobać, zdrapać.

We'g=ſchaffen, *va.* (haben) sprzątnąć, uprzątnąć, wziąć, oddalić; wynieść; eliminować; ſchaff ihn weg odpraw, oddal go.

We'gſchaffung, *sf. pl.* -en, 1) sprzątnięcie *n.*, uprzątnięcie *n.*, oddalenie *n.*, odprawienie *n.*; wywiezienie *n.*; 2) eliminacya *f.* (mat.).

We'g=ſcharren, *va.* (haben) odgarnąć.

We'g=ſchaufeln, *va.* (haben) łopatą odgarnąć.

We'gſcheide, *sf.* droga rozstajna = Scheideweg.

We'g=ſchenken, *va.* (po)darować, rozdarować.

We'g=ſcheren, I. *va.* ſchere, ſcherſt, ſchert, ſchor weg, habe weggeſchoren, uciąć, odciąć, nożyczkami; die Wolle — ostrzydz wełnę; den Bart — ogolić brodę; II. ſich —, *vr.* (haben) wynieść się, pójść precz.

We'g=ſcheuchen, *va.* (haben) wypłoszyć, spłoszyć, wystraszyć.

We'g=ſchicken, *va.* (haben) 1) odesłać, posłać; einen Brief auf die Poſt — odesłać, posłać list na pocztę; 2) wysłać; ich habe das Mädchen weggeſchickt wysłałam dziewczynę; wyprawiłam i (także) odprawiłam dziewczynę.

We'g=ſchieben, ſchiebe, ſchiebſt, ſchiebt, ſchob weg, habe weggeſchoben, *va.* odsunąć.

We'g=ſchießen, ſchieße, ſchießeſt, ſchießt, ſchoß weg, habe weggeſchoſſen, I. *va.* 1) wystrzelać (zwierzynę); 2) zestrzelić, odstrzelić, ustrzelić; er hat dem Vogel den Kopf weggeſchoſſen odstrzelił ptaku głowę; II. *vn.* (haben) szybko się oddalić, czmychnąć, odlecieć.

We'g=ſchiffen, *vn.* (ſein) odpłynąć okrętem.

We'g=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug weg, habe weggeſchlagen, *va.* odbić, wybić; den Feind — wybić nieprzyjaciela; ich habe beim Krug den Henkel weggeſchlagen, odbiłem ucho od dzbanka.

We'g=ſchleichen, ſchleiche, ſchleichſt, ſchleicht, ſchlich weg, bin weggeſchlichen, *vn. vr.* (ſein) chyłkiem odejść, wynieść, wymknąć, wykraść się.

We'g=ſchleifen, I. *va.* ſchleife, ſchleifſt, ſchleift, ſchliff weg, habe weggeſchliffen, odszlifować, zeszlifować; II. ſchleife, ſchleifte weg, habe weggeſchleift, *va.* uwlec, porwać.

We'gſchleppen, *va.* (haben) wywlec, porwać, unieść.

We'g=ſchleudern, *va.* (haben) 1) odrzucić, rzucić co daleko od siebie procą; 2) rozpraszać, roztrwonić.

We'g=ſchließen, ſchließe, ſchließeſt i ſchließt, ſchließt, ſchloß weg, habe weggeſchloſſen, *va.* wziąć co z jednego miejsca i zamknąć w innem.

We'gſchlüpfen, *vn.* (ſein) wymknąć się, cichaczem odejść; (przen.:) über etw. — nawiasem tylko o czem wspomnąć.

We'g=ſchmeißen, ſchmeiße, ſchmeißeſt i ſchmeißt, ſchmiß weg, habe weggeſchmiſſen, *va.* odrzucić, wyrzucić.

We'g=ſchnappen, *va.* (haben), porwać, capnąć, schwytać, ściągnąć, złapać.

We'g=ſchneiden, ſchneide, ſchneideſt, ſchneidet, ſchnitt weg, habe weggeſchnitten, odciąć, oderznąć.

We'g=ſchütten, *va.* (haben) wysypać, odsypać, wylać, odlać.

We'g=ſchwemmen, *va.* (haben) porwać z sobą (woda).

We'g=ſchwimmen, ſchwimme, ſchwimmſt, ſchwamm weg, bin weggeſchwommen, *vn.* odpłynąć, oddalić się pływając.

We'g=ſegeln, *vn.* (ſein) odżeglować.

We'g=ſehen, ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah weg, habe weggeſehen, *vn.* odwrócić oczy od czego, nie patrzeć na co; (przen.:) über etw. — nie zwracać na co uwagi.

We'g=ſehnen, ſich —, *vr.* (haben) z tęsknotą pragnąć oddalić się, tęsknić ku innym stronom.

We'g=ſein, bin, biſt, iſt, war weg, bin weggeweſen, *vn.* 1) być nieobecnym; 2) zginąć, zgubić się; das Buch iſt weg książka zginęła, przepadła; 3) minąć, przejść; die Gelegenheit iſt weg sposobność minęła; 4) die Gäſte ſind weg goście odeszli; er war drei Monate vom Hauſe weg

nie było go przez trzy miesiące w domu; das Geld iſt weg pieniądze wyszły; die Zeit iſt weg czas przeszedł, minął; 5) stracić przytomność, odchodzić od zmysłów; vor Freude, vor Entzücken — nie posiadać się z radości, z zachwytu; 6) über etw. — minąć co; er iſt ſchon über die Wieſe — jest już za łąką; (przen.:) wyższym być nad co, nie ulegać czemu, nie zważać na co; ich bin ſchon längſt über dieſe Vorurteile weg już dawno pozbyłem się tych przesądów, wzniosłem się po nad te przesądy.

We'g=ſenden, ſende, ſendeſt, ſendet, ſandte weg, habe weggeſandt i weggeſendet, *va.* wysłać, wyprawić.

We'g=ſetzen, I. *va.* (haben) 1) odstawić, postawić na bok; 2) über einen Graben — przeskoczyć przez rów, przesadzić rów; ſich —, *vr.* (haben); ſich über jmndn — wynosić się nad kogo; ſich über etw. — nie zważać na co, nie dbać o co.

We'g=ſollen, *vn.* (haben) er ſoll von hier weg ma stąd odejść, oddalić się.

We'g=ſpeien, ſpeie, ſpeiſt, ſpeit, ſpie weg, habe weggeſpieen, *va.* wypluć.

We'g=ſprengen, I. *va.* (haben) odbić, oderwać, odrąbać; II. *vn.* (ſein) pędem puścić się, odjechać.

We'g=ſpringen, ſpringe, ſpringſt, ſprang weg, bin weggeſprungen, *vn.* odskoczyć (przen.:) über etw. — przeskoczyć, pominąć co.

We'g=ſpülen, *va.* (haben) spłukać, podmyć, podmulić; die Wellen haben es weggeſpült fale podmyły i uniosły to.

We'g=ſtecken, *va.* (haben) schować, wścibić gdzie.

We'g=ſtehlen, ſtehle, ſtiehlſt, ſtiehlt, ſtahl weg, habe weggeſtohlen, I. *va.* ukraść, wykraść; II. ſich —, *vr.* wykraść się, ukradkiem wyjść.

We'g=ſtellen, *va.* (haben) odstawić.

We'g=ſterben, ſterbe, ſtirbſt, ſtirbt, ſtarb weg, bin weggeſtorben, *vn.* umrzeć, pomrzeć, powymierać.

We'g=ſtibitzen, *va.* (haben) ściągnąć, ukraść co.

We'g=ſtoßen, ſtoße, ſtößeſt i ſtößt, ſtößt, ſtieß weg, habe weggeſtoßen, *va.* odepchnąć, odpychać.

We'g=ſtreichen, ſtreiche, ſtreichſt, ſtreicht, ſtrich weg, habe weggeſtrichen, *va.* 1) odgarnąć (włosy); zgarnąć (pieniądze); 2) wykreślić, wymazać.

We'g=tragen, trage, trägſt, trägt, trug weg, habe weggetragen, *va.* odnieść, wynieść, ponieść gdzieindziej.

We'g=treiben, treibe, treibſt, treibt, trieb weg, habe weggetrieben, I. *va.* odpędzić, wypędzić, napędzić, odegnać; das Vieh — zawracać, zawrócić (bydło od szkody); II. *vn.* (ſein) być niesionym, pędzonym (przez wodę, wiatr).

We'g=treten, trete, trittſt, tritt, trat weg, bin weggetreten, *vn.* (ſein) odstąpić, odejść na bok.

We'g=trinken, trinke, trinkſt, trinkt, trank weg, habe weggetrunken, wypić, odpić; einen Verdruß — zapić zmartwienie.

We'g=tun, tue, tuſt, tat weg, habe weggetan, *va.* odłożyć, odstawić; tue das weg odstaw, odłóż to; jmndn — oddalić, odprawić kogo.

We'güberführung, *sf.* wiadukt *m.*

We'gübergang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, przejście *n.*

We'gunterführung, *sf.* droga *f.* pod wiaduktem.

We'gwart, *sm.* -es, *pl.* -e, **We'gwarte**, *sf. pl.* -n, obacz Wegewart.

We'g=wälzen, *va.* (haben) odwalić, odtoczyć.

We'g=wandern, *vn.* (ſein) powędrować, wywędrować.

We'g=waſchen, waſche, wäſcheſt i wäſcht, wuſch weg, habe weggewaſchen, *va.* zmyć, wymyć, zaprać, wyprać.

We'g=wehen, *va.* (haben) zwiać, zdmuchnąć.

We'g=weiſen, weiſe, weiſeſt i weiſt, wies weg, habe weggewieſen, *va.* odprawić, oddalić, kazać odejść, odesłać.

We'gweiſer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) drogoskaz *m.*; 2) przewodnik *m.*, ten, co wskazuje drogę; 3) przewodnik *m.* (książka); 4) zgłębnik rowkowaty (med.).

We'g=wenden, wende, wendeſt, wendet, wandte i wendete weg, habe weggewandt i weggewendet, I. *va.* odwracać, odwrócić; II. ſich —, *vr.* odwrócić, odwracać się.

We'g=werfen, werfe, wirfſt, wirft, warf weg, habe weggeworfen, I. *va.* odrzucić, wyrzucić, rzucić, przerzucić; (przen.:) viel Geld — wyrzucać, trwonić dużo pieniędzy; II. ſich —, *vr.* (haben) poniżać, upadlać się; III. wegwerfend, *pp.*, *adi.* i *adv.* pogardliwy, dumny; jmndn — behandeln traktować kogo z góry, z dumą, z pogardą.

We'gwerfung, *sf.* odrzucenie *n.*, wyrzucenie *n.*; poniżenie *n.*, pogarda *f.*

We'g=winken, *va.* (haben) skinąć, kiwać, odwołać skinieniem.

We'g=wiſchen, *va.* (haben) zetrzeć, zmazać.

We'g=wollen, will, willſt, will, wollte weg, habe weggewollt, *vn.* chcieć odejść, oddalić się.

We'g=wünſchen, I. *va.* (haben) życzyć sobie, aby czego nie było; jmndn — życzyć sobie, aby się ktoś oddalił; II. ſich —, *vr.* (haben) pragnąć nie być obecnym, być daleko stąd.

We'g=zaubern, *va.* (haben) przez czary oddalić.

We'gzehrung, *sf.* obacz Wegezehrung.

We'gzeiger, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Wegweiſer.

We'g=zerren, *va.* (haben) oderwać.

We'g=ziehen, ziehe, ziehſt, zieht, zog weg, habe weggezogen, I. *va.* odciągnąć, odsunąć, oddalić, usunąć; den

Tiſch vom Platze — odsunąć stół z miejsca; II. *vn.* (ſein) przenieść się, odjechać; odlecieć (o ptakach); wyprowadzić się; wyemigrować.

We'gzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, 1) odjazd *m.*, wyjazd *m.*, przeniesienie *n.*, przenosiny *pl.* się (z miasta); emigracya *f.*, wyemigrowanie *n.*, (z kraju); przeprowadzka *f.*; zmiana *n.* mieszkania, odlot *m.* (ptaków).

Weh i **We'he**, I. *interi.* au —! o —! ach dla Boga, oj oj! — mir biada mi; ach und — ſchreien krzyczeć w niebogłosy; — dir, wenn du es ſagſt biada ci, jeśli to powiesz; II. *adi.* bolesny, bolący, przykry; er hat einen -en Fuß ma bolącą nogę; die -ſte Stelle najboleśniejsze, najdotkliwsze miejsce; III. *adv.* — tun ból sprawić; der Kopf tut mir — głowa mnie boli; es iſt mir — zu Mut, zu Sinn, ums Herz smutno mi, serce mnie boli; mir iſt — nach der Heimat tęskno mi za ojczyzną; mir wird — und übel niedobrze mi jest, mam mdłości; (przen.:) jmndm — tun dotknąć kogo, przykrość komu sprawić; was mir am meiſten — tut, iſt . . . co mnie najbardziej boli, dolega, jest . . .; es tut mir in der Seele, im Innerſten — serce mi się ściska.

We'h(e), *sn.* -(e)s, ból *m.*, boleść *f.*, cierpienie *n.*; jmndm ein — antun sprawić komu ból, cierpienie; er vermehrt nur mein — on tylko zwiększa mój ból; davon hängt das Wohl oder — meines Lebens ab od tego zawisło szczęście lub nieszczęście mego życia; über jmndn — ausrufen biadać nad kim.

We'hen, *sf. pl.* bole porodowe.

We'hen, I. *vn.* (haben) 1) wiać, wionąć, powiewać, dać; der Wind weht aus Oſten wiatr wieje ze wschodu, wieje wschodni wiatr; es weht Sturm dmie wicher; es weht kein Lüftchen ani wietrzyk nie powiewa; 2) die Fahnen — laſſen rozwinąć chorągwie; II. *va.* wiejąc unosić; der Wind wehte den Schnee von den Dächern wiatr zwiał cały śnieg z dachów; der erſte Wind weht euch nach Paris pierwszy wiatr zawieje was do Paryża.

We'hfrau, *sf.* akuszerka *f.*

We'hgefühl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, uczucie *n.* boleści i bolesne.

We'hgeſchrei, *sn.* -s, *pl.* -e, krzyk *m.* boleści.

We'hklage, *sf. pl.* -n, lament *m.*, lamentowanie *n.*, narzekanie *n.*, ubolewanie *n.*, żale *pl.*

We'h-klagen, *vn.* (haben) lamentować, narzekać, ubolewać, żalić się.

We'hleidig, *adi.* wrażliwy na ból.

We'hmut, *sf.* żałość *f.*, boleść *f.*, smutek *m.*, rzewność *f.*, rozrzewnienie *n.*

We'hmütig, *adi.* żałosny, bolesny, smutny, rzewny, rozrzewniony.

We'hmutter, *sf. pl.* -mütter, akuszerka *f.*

We'hr(e), *sf. pl.* -en, 1) obrona *f.*; ſich zur — ſetzen bronić się; das dient ihm zur — to mu służy za obronę; 2) broń *f.*; mit — und Waffen erſcheinen wystąpić w pełnej zbroi.

Wehr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tama *f.*, jaz *m.*, stawidło *n.*

We'hranſtalten, *sf. pl.* przygotowania *pl.* do obrony.

We'hrbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, stawidło *n.*, zapora *f.* u młyna.

We'hrbezirk, *sm.* -es, *pl.* -e, powiat wojskowy.

We'hrdamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, tama *f.* dla zabezpieczenia.

We'hren, I. *va.* (haben) wzbronić, wzbraniać, zabronić; II. *vn.* (haben) 1) obronić; 2) dem Feuer — wstrzymywać ogień; einer Leidenſchaft — hamować namiętność; einer Krankheit — powstrzymać chorobę; dem Verdachte — bronić się podejrzeniu; III. ſich, — *vr.* (haben) bronić się; opierać się, wzbraniać się; ſich mit Händen und Füßen — bronić się rękoma i nogami; er wehrte ſich gegen dieſe Zumutung bronił się przeciw temu przypuszczeniu, przeciw tej insynuacyi; ſich ſeiner Haut — bronić własnej skóry.

We'hrgehänge, *sn.* -s, *pl.* —, **We'hrgehenk**, *sn.* -es, *pl.* -e, pendent *m.*

We'hrgeld, *sn.* -(e)s, główczyzna *f.*; jazowe *n.*

We'hrhaft, *adi.* obronny; zdatny do broni; — machen uzbroić.

We'hrhaftigkeit, *sf.* zdolność *f.* do obrony.

We'hrlinie, *sf. pl.* -n, linia *f.* obrony, obronna.

We'hrlos, *adi.* bezbronny; — machen rozbroić.

We'hrloſigkeit, *sf.* bezbronność *f.*

We'hrkraft, *sf.* siła obronna, zbrojna.

We'hrmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, wojownik *m.*, człowiek uzbrojony; żołnierz *m.* obrony krajowej (w Niemczech).

We'hrordnung, *sf.* regulamin wojskowy.

We'hrpflicht, *sf.* obowiązek *m.* służby wojskowej; allgemeine — powszechna służba wojskowa.

We'hrpflichtig, *adi.* obowiązany do służby wojskowej.

We'hrſtand, *sm.* -es, stan wojskowy, wojsko *n.*

We'hrſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Prallſtein.

We'hrwolf, *sm.* -(e)s, *pl.* -wölfe, obacz Werwolf.

We'h(e)ſtand, *sm.* -es, stan bolesny; der Eheſtand iſt ein — małżeństwo nie radość.

Weib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) kobieta *f.*, niewiasta *f.*, baba *f.*; ein altes — stara baba, stare babsko; ein ſchönes — piękna kobieta; ein armes — biedna kobiecina, babina *f.*;

verdammtes — przeklęty babsztyl; 2) żona *f.*, małżonka *f.*; Mann und — mąż i żona; — und Kind haben mieć żonę i dzieci; zum =e geben dać za żonę.

Wei'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) kobietka *f.*; żoneczka *f.*; 2) samica *f.*, samiczka *f.*; junges — von Hühnern, Gänsen, Enten młódka *f.*

Weibel, *sm.* =s, *pl.* — (przestarzałe) woźny *m.*

Wei'bel, *sn.* kobietka *f.*, żoneczka *f.*

Wei'beradel, *sm.* =s, szlachectwo *n.* po kądzieli.

Wei'berarbeit, *sf.* *pl.* =en, robota kobieca.

Wei'berart, *sf.* sposób kobiecy.

Wei'berbusen, *sm.* =s, *pl.* łono kobiece, biust kobiecy.

Wei'berchen, *sn.* =s, *pl.* — kobietka *f.*, żoneczka *f.*

Wei'berfeind, *sm.* =es, *pl.* =e, nieprzyjaciel *m.* kobiet.

Wei'berfeindſchaft, *sf.* 1) nieprzyjazne stanowisko wobec kobiet; 2) nieprzyjaźń *f.* między kobietami.

Wei'berfreund, *sm.* =es, *pl.* =e, przyjaciel *m.* kobiet.

Wei'bergeklatſch, *sn.* =es, plotki babskie.

Wei'bergelüſt, *sn.* =es, *pl.* =e, zachcianka kobieca.

Wei'bergeſchrei, *sn.* =es, krzyk kobiecy.

Wei'bergeſchwätz, *sn.* =es, gadanina, paplanina kobieca.

Wei'bergeſicht, *sn.* =es, *pl.* =er, twarz kobieca.

Wei'bergunſt, *sf.* łaska *f.* kobiet.

Wei'berhaft, *adi.* kobiecy.

Wei'berhand, *sf.* *pl.* =hände, 1) ręka kobieca; 2) pismo kobiece.

Wei'berhaß, *sm.* =ſſes, nienawiść kobieca; nienawiść *f.* do kobiet.

Wei'berhaſſer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Weiberfeind.

Wei'berhemd, *sn.* =es, *pl.* =en, koszula kobieca, damska.

Wei'berherrſchaft, *sf.* panowanie *n.* kobiet.

Wei'berherz, *sn.* =ens, *pl.* =en, serce *n.* kobiety.

Wei'berhut, I. *sm.* =es, *pl.* =hüte, kapelusz kobiecy, damski; II. *sf.* opieka kobieca.

Wei'berjagd, *sf.* polowanie *n.* na kobiety, uganianie się *n.* za kobietami.

Wei'berjäger, *sm.* =s, *pl.* —, kobieciarz *m.*

Wei'berkenntnis, *sf.* znajomość *f.* kobiet.

Wei'berkleid, *sn.* =es, *pl.* =er, suknia kobieca, damska.

Wei'berknecht, *sm.* =es, *pl.* =e, babiarz *m.*, kobieciarz *m.*, mizguś *m.*, gach *m.*

Wei'berkram, *sm.* =(e)s, fatałaszki, graty kobiece.

Wei'berkrankheit, *sf.* *pl.* =en, choroba kobieca.

Wei'berkrieg, *sm.* =es, wojna kobieca; wojna *f.* między kobietami.

Wei'berlaune, *sf.* *pl.* =n, kaprys *m.*, humor kobiecy.

Wei'berlehen, *sn.* =s, lenno kobiece.

Wei'berliebe, *sf.* miłość kobieca; miłość *f.* kobiet.

Wei'berliſt, *sf.* *pl.* =en, podstęp kobiecy, chytrość kobieca.

Wei'bernarr, *sm.* =en, *pl.* =en, gach *m.*, babiarz *m.*, kobieciarz *m.*

Wei'berrache, *sf.* zemsta kobieca.

Wei'berraub, *sm.* =es, porwanie *n.* kobiet.

Wei'berrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo kobiece.

Wei'berrechtlerin, *sf.* *pl.* =nen, feministka *f.*, kobieta walcząca o prawo kobiet.

Wei'berregierung, *sn.*, **Wei'berregiment**, *sn.* =es, panowanie *n.* kobiet, rządy kobiece.

Wei'berrock, *sm.* =es, *pl.* =röcke, spodnica *f.*

Wei'berrolle, *sf.* *pl.* =n, rola kobieca.

Wei'berſache, *sf.* *pl.* =n, sprawa kobieca.

Wei'berſattel, *sm.* =s, *pl.* —, siodło damskie.

Wei'berſcheu, *adi.* mający wstręt do kobiet, unikający kobiety.

Wei'berſcheu, *sf.* wstręt *m.* do kobiet.

Wei'berſchmuck, *sm.* =es, strój kobiecy.

Wei'berſommer, *sm.* =s, babskie lato.

Wei'berſtamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtämme, linia żeńska.

Wei'berſtimme, *sf.* *pl.* =n, głos kobiecy.

Wei'bertracht, *sf.* *pl.* =en, strój *m.*, odzienie kobiece.

Wei'bertränen, *sf.* *pl.* łzy kobiece.

Wei'bertreue, *sf.* wierność kobieca.

Wei'bervolk, *sn.* =es, kobiety *pl.*, baby *pl.*

Wei'berzeit, *sf.* miesiączka *f.*

Wei'biſch, *adi.* kobiecy, właściwy kobiecie, babski; ein =es Geſicht kobieca twarz; =es Weſen wzięcie kobiece; ein =er Mann zniewieściały człowiek, baba *f.*, niewieściuch *m.*; — werden zniewieścieć.

Wei'blein, *sn.* =s, *pl.* —, kobietka *f.*, żoneczka *f.*, żonka *f.*

Wei'blich, I. *adi.* żeński, kobiecy; das =e Geſchlecht płeć żeńska; =e Anmut urok kobiecy; =e Schwäche słabostka kobieca; =e Arbeiten roboty kobiece; (gram.) das =e Geſchlecht rodzaj żeński; =er Vogel samica *f.*, samiczka *f.*; II. *adv.* po kobiecemu; III. das Weibliche, *sn.*; ſie hat nichts =es an ſich nie ma nic kobiecości; das ewig — pociągający, nieśmiertelny urok kobiecości.

Wei'blichkeit, *sf.* kobiecość *f.*, charakter kobiecy, żeńskość *f.*; niewieścia skromność, czystość; kobiece obyczaje, uczucia.

Wei'bling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kobieciarz *m.*, babiarz *m.*; mężczyzna zniewieściały.

Wei'bsbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, kobieta *f.*, kobiecisko *f.*, baba *f.*, niewiasta *f.*, podwika *f.*

Wei'bſen, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Weibsbild.

Wei'bsgeſicht, *sn.* =es, *pl.* =er, twarz kobieca.

Wei'bsleute, *spl.* kobiety *pl.*, baby *pl.*

Wei'bsperſon, *sf. pl.* =en, obacz Weibsbild.

Wei'bsvolk, *sn.* =es, obacz Weibsleute.

Weich, I. *adi.* 1) miękki; etw. — miękkawy; ganz — miękuchny, mięciutki, miękusieńki; — wie Wachs miękki jak wosk; ein =er Käſe miękki ser; =es Ei jaje *n.* na miękko; =es Wetter łagodne powietrze; eine =e Feder miękkie pióro; 2) ein =er Buchſtabe miękka litera; ein =es Herz czułe serce; ein =es Gemüt łagodne usposobienie; II. *adv.* — machen zmiękczyć; — werden zmiękнąć; — ausſprechen wymawiać miękko; — liegen leżeć miękko.

Wei'chbild, *sn.* =es, *pl.* =er, przyległości *pl.*, okrąg *m.* miasta, granica *f.* obwodu miasta.

Wei'chrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo miejskie, terytoryalne.

Wei'che, *sf. pl.* =n, 1) (Weichheit) miękkość *f.*, łagodność *f.*; 2) słabizna *f.*, dymię *n.*, nadbiodrze *n.*, podżebrza *pl.*; 3) moczenie *n.*, namoczenie *n.*; die Wäſche aus der — waſchen wyprać bieliznę po namoczeniu; 4) zwrotnica *f.*

Wei'chen, I. *va.* weiche, weichſt, weicht, weichte, habe geweicht, miękczyć; moczyć; II. weiche, weichſt, weicht, wich, bin gewichen, *vn.* ustępować, ustąpić; der Feind wich vom Kampfplatze nieprzyjaciel ustąpił z pola bitwy; die Nacht weicht dem Tage noc ustępuje dniu; das Gewölbe iſt gewichen sklepienie usunęło się; ich weiche nicht von der Stelle nie ruszę się z miejsca; von einem Orte — opuścić jakieś miejsce, usunąć się skąd; vom Wege — ustąpić z drogi; keinen Schritt von ſeinem Rechte — na włos od swego prawa nie odstąpić; der Schnupfen will nicht — katar nie chce minąć; von jmndm — odstąpić kogo, opuścić go; die Kurſe ſind im Weichen kursa upadają.

Wei'chenbedienung, *sf.* służba *f.* przy zwrotnicy.

Wei'chenbruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, 1) przepuklina pachwinowa; 2) złamanie się *n.* zwrotnicy.

Wei'chendrüſe, *sf. pl.* =n, gruczoł pachwinowy.

Wei'chengegend, *sf.* pachwina *f.*; słabizna *f.*

Wei'chenſchienen, *sf. pl.* szyny zwrotnicze.

Wei'chenſteller, *sm.* =s, *pl.* —, zwrotniczy *m.*

Wei'chenſtellung, *sf. pl.* =en, ustawienie *n.* zwrotnicy,

Wei'chenwärter, *sm.* =s, *pl.* —, zwrotniczy *m.*

Wei'chfaß, *sn.* =ſſes, *pl.* =fäſſer, beczka *f.* do namoczenia (bielizny).

Wei'chfloſſer, *sm.* =s, *pl.* —, nieważ *m.*; brzuchopletwe *pl.*

Wei'chgefäß, *sn.* =ßes, *pl.* =ße, obacz Weichfaß.

Wei'chgeſotten, *adi.* ugotowany na miękko.

Wei'chhaarig, *adi.* miękkowłosy.

Wei'chheit, *sf.* miękkość *f.*; (przen.:) łagodność *f.*, czułość *f.*, tkliwość *f.*

Wei'chherzig, *adi.* miękkiego serca, czuły, tkliwy.

Wei'chherzigkeit, *sf.* miękkość *f.* serca, czułość *f.*, tkliwość *f.*

Wei'chlich, *adi.* 1) miękki, miękkawy; mdły; ein =es Klima łagodny klimat; =er Stil mdły styl; =e Speiſe mdła, bez smaku potrawa; 2) zniewieściały, delikatny, wątły; ein =es Leben führen prowadzić życie zniewieściałe; eine =e Erziehung zniewieściałe wychowanie; — werden zniewieścieć.

Wei'chlichkeit, *sf.* miękkość *f.*; delikatność *f.*, mdłość *f.*, zniewieściałość *f.*

Wei'chling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, niewieściuch *m.*, pieszczoch *m.*, mazgaj *m.*

Wei'chmäulig, *adi.* miękkousty, miękki w pysku.

Wei'chmütig, *adi.* miękkiego, tkliwego umysłu.

Wei'chſel, *sf. pl.* =n, wiśnia *f.*

Wei'chſelkirſchbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, wiśnia wawrzynolistna.

Wei'chſelkirſche, *sf. pl.* =n, wiśnia *f.*

Wei'chſelrohr, *sn.* =es, *pl.* =e, cybuch wiśniowy.

Wei'chſelzopf, *sm.* =s, *pl.* =zöpfe, kołtun *m.*, goździec *m.*

Wei'chtier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, mięczak *m.*; kopfloſes — małż *m.*

Wei'de, *sf. pl.* =n, 1) wierzba *f.*; wicina *f.*; 2) pastwisko *n.*; das Vieh auf die — treiben wypędzić, wygnać bydło na pastwisko; 3) pasza *f.*; (przen.:) rozkosz *m.*; das iſt eine — für die Augen to rozkosz dla oka.

Wei'dedarm, *sm.* =(e)s, obacz Maſtdarm.

Wei'degeld, *sn.* =(e)s, pastewne *n.*, spaśne *n.*

Wei'deland, *sn.* =es, pastwisko *n.*

Wei'den, *adi.* wierzbowy.

Wei'den, I. *va.* 1) (haben) paść, pędzić na pastwisko; (przen.:) die Herde Chriſti — sprawować duszpasterstwo; die Augen an etw. — z wielkiem upodobaniem patrzyć na co; 2) patroszyć = ausweiden; II. ſich —, *vr.* (haben) paść się; rozkoszować się; ſich an etw. — pastwić się nad czem; III. *vn.* (haben) paść się (na pastwisku), być na pastwisku.

Wei'denartig, *adi.* podobny do wierzby.

Wei'denaſche, *sf. pl.* =n, popiół *m.* z wierzby.

Wei'denbach, *sm.* =es, *pl.* =bäche, strumień *m.* pomiędzy wierzbami.

Wei'denband, *sn.* =es, *pl.* =bänder, wierzbca *m.*

Wei'denbaſt, *sm.* =es, łyko brzozowe.

Wei'denbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, wierzba *f.*, wicina *f.*

Wei'denblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, liść *m.* wierzby.

Wei'denbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, wierzbowiec *m.* (cossus ligniperda).

Wei'denbusch, *sm.* -es, *pl.* -büsche, **Wei'dengebüsch**, *sn.* -es, *pl.* -e, wierzbieniec *m.*, wierzbina *f.*

Wei'dengeflecht, *sn.* -es, *pl.* -e, plecionka wierzbowa.

Wei'dengerte, *sf.* *pl.* -n, pręt wierzbowy.

Wei'denholz, *sn.* -es, wierzbina *f.*, wierzbowe drzewo.

Wei'denkätzchen, *sn.* -s, *pl.* —, kotki *pl.*, bazie *pl.* u brzozy.

Wei'denkohle, *sf.* węgiel *m.* z drzewa wierzbowego.

Wei'denkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* z prętów wierzbowych.

Wei'denlaub, *sn.* -(e)s, liście *pl.* z wierzby.

Wei'denraupe, *sf.* *pl.* -n, gąsienica *f.* wierzbowca.

Wei'denrinde, *sf.* kora wierzbowa.

Wei'denröschen, *sn.* -s, *pl.* —, wierzbówka *f.*, błagacz *m.*, wesołek *m.*

Wei'denrute, *sf.* *pl.* -n, witka *f.*, witeczka *f.*

Wei'densänger, *sm.* -s, *pl.* —, **Wei'denzeisig**, *sm.* -s, *pl.* —, wierzbowniczka *f.*

Wei'denschwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -schwämme, maśluk *m.*, koźlak pachnący; huba żagwiowa.

Wei'denspinner, *sm.* -s, *pl.* — ob. Weidenbohrer.

Wei'denstamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -stämme, pień *m.* wierzby.

Wei'denzweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałąź wierzbowa.

Wei'deplatz, *sm.* -(e)s, *pl.* -plätze, pastwisko *n.*

Wei'derecht, *sn.* -es, *pl.* -e, paśne *n.*, prawo pastewne.

Wei'derich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wielka tojeść, wierzbienica. *f.*, pastewnik *m.*, wilczy ogon, wierzbówka wązkoliściowa, krwawnica pospolita; 2) gelber — bażanowiec pospolity; 2) wierzbówka *f.* (ptak).

Wei'devieh, *sn.* -s, bydło pastewne.

Wei'dgenoß, *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſen, towarzysz myśliwski.

Wei'dgerecht, *adi.* biegły w sztuce myśliwskiej.

Wei'dgeſell(e), *sm.* -n, *pl.* -n, obacz Weidgenoß.

Wei'dicht, *sn.* -s, wierzbnia *f.*, gaik wierzbowy.

Wei'dlich, I. *adi.* tęgi, żwawy, łebski, mocny, dzielny; II. *adv.* tęgo, żwawo, łebsko, dzielnie; — eſſen, arbeiten, prügeln tęgo jeść, tęgo, dzielnie pracować, porządnie wybić; er hat mir — zu ſchaffen gemacht miałem z nim porządną robotę, wielki ambaras.

Wei'dling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pieczarka *f.* (grzyb.); 2) czółno rybackie; 3) miska głęboka, makutra *f.*

Wei'dmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, myśliwy *m.*, łowiec *m.*

Wei'dmänniſch, *adi.* myśliwski, łowiecki; ein -er Ausdruck myśliwskie wyrażenie.

Wei'dmannsſprache, *sf.* język *m.* myśliwych, mowa myśliwska.

Wei'dmannstaſche, *sf.* *pl.* -n, torba myśliwska.

Wei'dmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, kordelas *m.*, nóż myśliwski.

Wei'drecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo myśliwskie.

Wei'dſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, worek *m.*, torba myśliwska.

Wei'dwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, łowiectwo *n.*, myśliwstwo *n.*; zwierzyna *f.*

Wei'dwerken, *vn.* (haben) polować na grubego zwierza.

Wei'fe, *sf.* *pl.* -n, motowidło *n.*, snowadło *n.*

Wei'fen, *va.* (haben) zwijać z motowidła, zwijać na kłębek z motka, motać (przędzę).

Wei'gern, I. *va.* odmawiać, nie dawać; II. *vr.* ſich—(haben) wzbraniać się, ociągać się, opierać się; er weigerte ſich dies zu tun wzbraniał się uczynić to.

Wei'gerung, *sf.* *pl.* -en, wzbranianie *n.*, ociąganie *n.* się, opieranie *n.* się, odmowa *f.*, opór *m.*

Wei'gerungsfall, *sm.* -es, im — w razie odmowy.

Weih, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, kania *f.*

Wei'haltar, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ołtarz poświęcalny.

Wei'hbecken, *sn.* -ſſes, *pl.* —, obacz Weihkeſſel.

Wei'hbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, wotum *n.*

Wei'hbiſchof, *sm.* -s, *pl.* -biſchöfe, sufragan *m.*

Wei'he, *sf.* *pl.* -n, 1) święcenie *n.*, wyświęcenie *n.*; er hat ſchon die letzte — bekommen został już wyświęconym; die — eines Königs namaszczenie *n.* króla; 2) poświęcenie *n.*, konsekracya *f.* (kościoła, pomnika); 3) (przen.:) przyzwolenie *n.*, sankcya *f.*; 4) mit — ſprechen mówić z namaszczeniem.

Wei'hen, I. *va.* 1) święcić, wyświęcić; namaścić; jmndn zum Biſchof — wyświęcić kogo na biskupa; Waſſer, Öl — święcić wodę, olej; 2) poświęcić, konsekrować (pomnik, gmach); 3) die Frömmigkeit weiht alle Tugenden pobożność uświęca wszystkie cnoty; jmndm ſeine Dienſte — poświęcić komu swoje usługi; ſich der Kunſt — poświęcić się sztuce; II. geweiht, *pp.* i *adi.* święcony; -es Brot święcony chleb; -es Waſſer święcona woda; dem Tode, dem Untergang — poświęcony, przeznaczony na śmierć, na zgubę.

Wei'her, *sm.* -s, *pl.* —, 1) święciciel *m.*; 2) sadzawka *f.*, staw *m.*

Wei'heſtunden, *sf.* *pl.* godziny *pl.* natchnienia.

Wei'hevoll, *adi.* uroczysty, natchniony.

Wei'hfaſten, *pl.* suchedni *pl.*

Wei'hgabe, *sf.* *pl.* -n, ofiara *f.*, wotywa *pl.*

Wei'hgelübde, *sn.* śluby *pl.*, wota *pl.*

Wei'hgeſang, *sm.* -es, *pl.* -geſänge hymn *m.*

Wei'hgeſchenk, *sn.* =eS, *pl.* =e, obacz Weihgabe.

Wei'hkerze, *sf. pl.* =n, gromnica *f.*

Wei'hkeſſel, *sm.* =S, *pl.* —, kropielnica *f.*

Wei'hnacht, *sf. pl.* =en, **Wei'hnachten**, *sf. pl.* 1) Boże narodzenie; grüne —, kalte Oſtern zielone Boże narodzenie, biała Wielkanoc; 2) obacz Weihnachtsgabe, Weihnachtsgeſchenk.

Wei'hnachtlich, *adi.* gwiazdkowy; ein =eS Geſchenk gwiazdkowy podarunek.

Wei'hnachtsabend, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, wigilia *f.* Bożego narodzenia, wilia *f.*

Wei'hnachtsbaum, *sm.* =eS, *pl.* =bäume, Boże drzewko, drzewko *n.* Bożego narodzenia, choinka *f.*

Wei'hnachtsblume, *sf. pl.* =n, obacz Weihnachtsrohr.

Wei'hnachtsfeier, *sf.* uroczystość *f.* Bożego narodzenia.

Wei'hnachtsfeiertag, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, święto *n.* Bożego narodzenia.

Wei'hnachtsferien, *sf. pl.* ferye Bożego narodzenia.

Wei'hnachtsfeſt, *sn.* =(e)S, święto *n.* Bożego narodzenia.

Wei'hnachtsgabe, *sf. pl.* =n, **Wei'hnachtsgeſchenk**, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, gwiazdka *f.*, podarek gwiazdkowy, kolęda *f.*

Wei'hnachtskind, *sn.* =eS, dzieciątko *n.* Jezus.

Weih'nachtslied, *sn.* =eS, *pl.* =er, kolęda *f.*

Wei'hnachtsmarkt, *sm.* =(e)S, *pl.* =märkte, targ *m.* przed Bożem narodzeniem.

Wei'hnachtsmeſſe, *sf.*, **Wei'hnachtsmette**, *sf.* pasterka *f.*

Wei'hnachtstag, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, dzień *m.* Bożego narodzenia.

Wei'hnachtswoche, *sf.* tydzień, w którym przypada Boże narodzenie.

Wei'hnachtszeit, *sf.* czas *m.* Bożego narodzenia.

Wei'hrauch, *sm.* =(e)S, kadzidło *n.*; (przen.:) jmdm — ſtreuen kadzić komu.

Wei'hrauchbaum, *sm.* =(e)S, *pl.* =bäume, kadzidłowe drzewko.

Wei'hrauchbüchſe, *sf. pl.* =n, puszka *f.* na kadzidło.

Wei'hrauchfaß, *sn.* =ſſes, *pl.* =fäſſer, kadzielnica *f.*

Wei'hrauchharz, *sn.* =eS, *pl.* =e, żywica wonna.

Wei'hrauchkörner, *sn. pl.* ziarnka *pl.* kadzidła.

Wei'hrauchkraut, *sn.* =(e)S, *pl.* =kräuter, kopytnik *m.*, rozpłoch *m.*; skalnik mniejszy.

Wei'hung, *sf. pl.* =en, poświęcenie *n.*, konsekracya *f.*

Wei'hwaſſer, *sn.* =S, święcona woda.

Wei'hwaſſerbecken, *sn.* =S, *pl.* —, **Wei'hwaſſerkeſſel**, *sm.* =S, *pl.* —, kropielnica *f.*

Wei'hwedel, *sm.* =S, *pl.* —, kropidło *n.*

Weil, *coni.* 1) ponieważ; że, gdyż; ich will nicht ausgehen, — es regnet nie chcę wyjść, ponieważ deszcz pada; um ſo mehr — tem bardziej, ile że; das kommt, — er mich haßt to pochodzi stąd, że on mnie nienawidzi; 2) (zastarzałe) jak długo; — man noch lebt jak długo, póki się jeszcze żyje; das Eiſen ſchmieden, — es noch warm iſt kuć żelazo póki gorące.

Wei'land, *adv.* niegdyś, ongi; były; świętej pamięci (ś. p.); es war — ein Fürſtenkind było ongi książątko; die — Königin ś. p. królowa.

Wei'lchen, *sn.* =S, *pl.* —, chwilka *f.*, chwileczka *f.*; warten Sie noch ein — poczekaj pan jeszcze chwileczkę; vor einem — przed chwilką.

Wei'le, *sf.* chwila *f.*; ich habe eine gute — gewartet czekałem chwilę; nach einer — po chwili; in einer kurzen, kleinen — za małą chwilę; es hat gute — to ma jeszcze czas; jetzt wird es wieder eine — halten teraz to wytrwa jeszcze jakiś czas; bei nächtlicher — nocną porą; mittler— tymczasem; gut Ding will — haben co nagle to po dyable, dobrze zrobić, trzeba czasu; Eile mit — spiesz się z rozwagą.

Wei'len, *sn.* (haben) bawić, przebywać gdzie; wo mag er jetzt —? gdzież on teraz może bawić, przebywać? warum weilt ſein Wagen zu kommen dlaczego powóz jego się spaźnia?

Wei'ler, *sm.* =S, *pl.* —, wioska *f.*

Wein, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, 1) wino *n*; weißer, roter — wino białe, czerwone; ſüßer, herber — słodkie, cierpkie wino; feuriger — ogniste wino; kleiner (leichter) — winko *n.*, lekkie wino, cienkosz *m.*; ſchlechter — wińsko *n.*; — vom Faß wino beczkowe, z beczki; — in Gebinden wino w beczkach; — auf Bier, das rat' ich dir, Bier auf —, das laß ſein po piwie wino, ale nigdy po winie piwo; — iſt der Alten Milch wino dla starców, czem mleko dla dzieci; im — iſt Wahrheit w winie prawda; jmndm reinen — einſchenken powiedzieć komu całą prawdę; 2) winograd *m.*, wino *n.*; winogrona *pl.*; wilder — dzikie wino; — bauen sadzić wino, uprawiać wino; — keltern prasować wino; weißer — białe winogrona.

Wei'nähnlich, *adi.* podobny do wina.

Wei'nakziſe, *sf. pl.* =n, opłata *f.* od wina.

Wei'napfel, *sm.* =S, *pl.* =äpfel, winiówka *f.*, winne jabłko, winniczka *f.*

Wei'narm, *adi.* ubogi w wino.

Wei'nart, *sf. pl.* =en, gatunek *m.* wina.

Wei'nartig, *adi.* w rodzaju wina, podobny do wina, winnego smaku.

Wei'nausfuhr, *sf.* wywóz *m.*, eksport *m.* wina.

Wei'nausſchank, *sm.* =(e)S, wyszynk *m.* wina.

Wei'nbau, *sm.* =eS, uprawa *f.* wina, winnictwo *n.*

Wei'nbauer, *sm.* =S, *pl.* —, hodowca *m.* wina.

Wei'nbecher, *sm.* -s, *pl.* —, puhar *m.* na wino, roztruhan *m.*

Wei'nbeere, *sf. pl.* -n, winna jagoda, winne grono.

Wei'nbeißer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Weinkenner.

Wei'nbereitungslehre, *sf.* nauka *f.* o przyrządzaniu win.

Wei'nberg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, winnica *f.*; im — des Herrn arbeiten pracować w winnicy Pańskiej.

Wei'nbewachſen, *adi.* obrośnięty winem.

Wei'nblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, liść winny.

Wei'nblume, *sf.* zapach *m.*, aromat *m.*, bukiet winny, myszka *f.*

Wei'nblüte, *sf. pl.* -n, 1) kwiat winny; 2) rozkwit *m.* wina.

Wei'nbrühe, *sf. pl.* -n, polewka, zupa winna.

Wei'nbutte, *sf. pl.* -n, kadź z wina i na wino.

Wei'ndroſſel, *sf. pl.* -n, drozd rdzawoboczny.

Wei'nen, I. *vn.* (haben) płakać, zalewać się łzami; heftig — szlochać; vor Rührung — płakać ze wzruszenia; über jmnden, über etw. — płakać nad kim, nad czem; II. *va.* (haben) blutige, bittere Tränen — płakać krwawemi, gorzkiemi łzami, zalewać się krwawemi, gorzkiemi łzami; er hat ſich die Augen rot geweint oczy mu krwią zaszły od płaczu; III. weinend, *ppr.* i *adi.* płaczący, płacząc.

Wei'nen, *sn.* -s, płacz *m.*, płakanie *n.*; er hat das Geſicht zum — verzogen zbiera mu się na płacz.

Wei'nenswert, *adi.* warty płaczu = beweinenswert.

Weinerei', *sf. pl.* -en, płakanina *f.*, płaczliwość *f.*, beksanie *n.*

Wei'nerlich, *adi.* skłonny do płaczu, płaczliwy, płaksiwy; es wird mir ganz — zu Mute zbiera mi się na płacz; ein -es Kind płaksiwe, płaczliwe dziecko; in einem -en Tone ſprechen mówić w płaczliwym tonie.

Wei'nerlichkeit, *sf.* skłonność *f.* do płaczu, płaczliwość *f.*

Wei'nernte, *sf.* winobranie *n.*

Wei'neſſig, *sm.* -s, ocet winny.

Wei'nfarbe, *sf.* kolor winny.

Wei'nfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, beczka *f.* na wino, winiówka *f.*

Wei'nfechſer, *sm.* -s, *pl.* —, szczep winny.

Wei'nflaſche, *sf. pl.* -n, butelka *f.*, gąsiorek *m.* na wino.

Wei'nflaſchenkorb, *sm.* -es, *pl.* -körbe, kosz *m.* na butelki z winem.

Wei'nfleck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, plama *f.* z wina.

Wei'nfuhre, *sf. pl.* -n, wóz *m.* z winem.

Wei'ngarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, winnica *f.*

Wei'ngärtner, *sm.* -s, *pl.* —, ten, co uprawia wino.

Wei'ngärung, *sf.* kiśnięcie *n.*, fermentacya *f.* wina.

Wei'ngefäß, *sn.* -es, *pl.* -e, naczynie *n.* na wino.

Wei'ngegend, *sf. pl.* -en, okolica winna.

Wei'ngeiſt, *sm.* -es, wyskok winny, alkohol etylowy.

Wei'ngeiſtmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, alkoholometr *m.*, probierz *m.* tęgości wyskoku winnego.

Wei'ngelage, *sn.* uczta obfície winem zakrapiana.

Wei'ngeländer, *sn.* -s, *pl.* —, szpaler winniczy.

Wei'ngeruch, *sm.* -es, zapach winny.

Wei'ngeſchäft, *sn.* -es, *pl.* -e, handel *m.* winem.

Wei'ngeſchmack, *sm.* -(e)s, smak *m.* wina; smak winny.

Wei'nglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, lampka *f.*, kieliszek *m.* na wino.

Wei'ngott, *sm.* -(e)s, bożek *m.* wina, Bachus *m.*

Wei'ngrün, *adi.* koloru winnego.

Wei'nhaltig, *adi.* zawierający wino.

Wei'nhandel, *sm.* -s, handel *m.* winem.

Wei'nhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* winem, winiarz *m.*

Wei'nhandlung, *sf. pl.* -en, 1) sprzedaż *f.* wina, magazyn *m.*, sklep *m.* z winem; 2) handelek *m.*

Wei'nhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, winiarnia *f.*, wyszynk *m.* wina.

Wei'nheber, *sm.* -s, *pl.* —, lewar *m.* do wina, smoczek *m.*

Wei'nhefe, *sf.* drożdże winne.

Wei'nhügel, *sm.* -s, *pl.* —, pagórek obrośnięty winem.

Wei'nig, Wei'nicht, *adi.* do wina podobny, trącący winem.

Wei'nindustrie, *sf.* przemysł winny.

Wei'njahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -jahre, rok winny; ein gutes, ſchlechtes — dobry, zły rok na wino.

Wei'nkalt(e)ſchale, *sf. pl.* -n, zimna polewka winna.

Wei'nkanne, *sf. pl.* -n, konewka *f.*, dzban *m.* na wino.

Wei'nkaraffe, *sf. pl.* -n, karafka *f.* na wino.

Wei'nkarte, *sf. pl.* -n, spis *m.* win.

Wei'nkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, zakupno *n.* win.

Wei'nkeller, *sm.* -s, *pl.* —, piwnica *f.* na wino; winiarnia *f.*

Wei'nkelter, *sm.* -s, *pl.* —, tłokarnia *f.*, prasa *f.* do wyciskania wina.

Wei'nkenner, *sm.* -s, *pl.* —, znawca *m.* na wino.

Wei'nkern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pestka *f.* winogrona.

Wei'nkoſter, *sm.* -s, *pl.* —, ten co kosztuje wino.

Wei'nkrampf, *sm.* -es, *pl.* -krämpfe, spazmatyczny płacz, spazm *m.*

Wei'nkrankheit, *sf.* filoksera *f.*

Wei'nkrug, *sm.* -(e)s, *pl.* -krüge, dzban *m.* na wino.

Wei'nkufe, *sf. pl.* -n, dzban *m.*, dzbanek *m.* na wino.

Wei'nküfer, *sm.* -s, *pl.* —, piwniczy *m.*, kiper *m.*

Wei'nkühler, *sm.* -s, *pl.* —, naczynie *n.*, w którem się chłodzi wino.

Wei'nküper, *sm.* -s, *pl.* — obacz Weinküfer.

Wei'nladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, sklep *m.* z winem.

Wei'nlager, *sn.* -s, *pl.* —, 1) skład *m.* wina; 2) legar *m.* na wino; 3) drożdże winne.

Wei'nland, *sn.* -es, *pl.* -länder, kraj winny.

Wei'nlaub, *sn.* -es, liście winne.

Wei'nlaube, *sf. pl.* -n, altana obrośnięta winem, pokletnica *f.*

Wei'nlaune, *sf.* usposobienie podniecone (przez wino).

Wei'nlese, *sf.* winobranie *n.*; — halten zbierać wino.

Wei'nleser, *sm.* -s, *pl.* —, winobraniec *m.*

Wei'nleserin, *sf. pl.* -nen, winobranka *f.*

Wei'nlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń *f.* do wina, o winie.

Wei'nliebhaber, *sm.* -s, *pl.* —, amator *m.*, miłośnik *m.* wina.

Wei'nmarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, targ *m.* na wino.

Wei'nmaß, *sn.* -es, miara *f.* do wina.

Wei'nmeister, *sm.* -s, *pl.* —, winiarz *m.*

Wei'nmesser, *sm.* -s, *pl.* winomierz *m.*

Wei'nmesser, *sn.* -s, *pl.* —, nożyk *m.* do odcinania winogron.

Wei'nmet, *sm.* -(e)s, miód winny, winomiód *m.*

Wei'nmischer, *sm.* -s, *pl.* —, ten, co miesza wino.

Wei'nmonat, *sm.* -s, październik *m.*

Wei'nmost, *sm.* -es, *pl.* -e, moszcz winny.

Wei'nmutter, *sf.* obacz Weinhefe.

Wei'nniederlage, *sf. pl.* -n, skład *m.* wina.

Wei'npalme, *sf. pl.* -n, winodań *f.*

Wei'npantscher, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Weinverfälscher.

Wei'npfahl, *sm.* -s, *pl.* -pfähle, tyczka *f.* do wina.

Wei'npflaume, *sf. pl.* -n, renkloda *f.* (śliwka).

Wei'npreis, *sm.* -es, *pl.* -e, cena *f.* wina.

Wei'npresse, *sf. pl.* -n, obacz Weinkelter.

Wei'nprobe, *sf. pl.* -n, próba *f.* wina.

Wei'nprober, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Weinkoster.

Wei'nranke, *sf. pl.* -n, gałązka *f.*, latorośl winna.

Wei'nraupe, *sf. pl.* -n, gąsienica winna.

Wei'nraute, *sf. pl.* -n, ruta ogrodowa, wonna.

Wei'nrausch, *sm.* -es, *pl.* -räusche, upicie *n.* się winem.

Wei'nrebe, *sf. pl.* -n, winogrono *n.*, latorośl winna, szczep winny.

Wei'nrebenzucht, *sf.* hodowla *f.* wina.

Wei'nrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek *m.* za wino.

Wei'nreich, *adi.* obfitujący w wino.

Wei'nreisende(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), ajent podróżujący w winie.

Wei'nreis, *sm.* -es, latorośl winna.

Wei'nrose, *sf. pl.* -n, dzika róża.

Wei'nrot, *adi.* czerwony jak wino, winnego koloru.

Wei'nsauce, (wym. sos), *sf. pl.* -n, sos winny, polewka winna.

Wei'nsauer, *adi.* kwaśny jak wino.

Wei'nsäufer, *sm.* -s, *pl.* —, winopój *m.*, żłopacz *m.* wina.

Wei'nsäure, *sf.* kwas winny.

Wei'nschank, *sm.* -es, winiarnia *f.*, wyszynk *m.* wina.

Wei'nschenk, *sm.* -en, *pl.* -en, szynkarz *m.* wina.

Wei'nschenke, *sf. pl.* -n, winiarnia *f.*, wyszynk *m.* wina.

Wei'nschlauch, *sm.* -es, *pl.* -schläuche, rura *f.* do ściągania wina; (przen.:) opój *m.*, pijak *m.*

Wei'nschröter, *sm.* -s, *pl.* —, piwniczny *m.*, kiper *m.*

Wei'nsorte, *sf. pl.* -n, gatunek *m.* wina.

Wei'nspalier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, szpaler winny.

Wei'nstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, winnik *m.*, kamień winny; gereinigter — winian potażu.

Wei'nsteinrahm, *sm.* -(e)s, kamień winny, kremortartar *m.*

Wei'nsteinsäure, *sf.* kwas winny, prawoskrętny.

Wei'nsteuer, *sf.* podatek *m.*, opłata *f.* od wina.

Wei'nstock, *sm.* -(e)s, *pl.* -stöcke, krzew winny.

Wei'nstube, *sf. pl.* -n, winiarnia *f.*

Wei'nsuppe, *sf. pl.* -n, winna polewka.

Wei'ntonne, *sf. pl.* -n, beczka *f.* na wino.

Wei'nträber, *sm. pl.* obacz Weintreber.

Wei'ntraube, *sf. pl.* -n, winogrono *n.*, winne grono.

Wei'ntreber, *sm. pl.*, **Wei'ntrester**, *sm. pl.* wytłoczyny *pl.* z winogron.

Wei'ntrinker, *sm.* -s, *pl.* —, amator *m.* wina, pijący *m.* wino.

Wei'ntrunken, *adi.* pijany winem, upojony winem.

Wei'numrankt, *adi.* obrośnięty, otoczony winem.

Wei'nverfälscher, *sm.* -s, *pl.* —, fałszerz *m.* wina.

Wei'nverfälschung, *sf. pl.* -en, fałszowanie *n.*, podrabianie *n.* wina.

Wei'nvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, obacz Weinschwärmer.

Wei'nvorrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -vorräte, zapas *m.* wina.

Wei'nwachs, *sm.* -es, produkcya *f.* wina; urodzaj *m.* na wino; einen guten — haben mieć dobry urodzaj na wino.

Wei'nwetter, *sn.* -s, pogoda korzystna dla wina.

Wei'nwirt, *sm.* -es, *pl.* -e, winiarz *m.*, właściciel *m.* szynku winnego.

Wei'nwirtin, *sf. pl.* -nen, winiarka *f.*

Wei'nwirtschaft, *sf. pl.* -en, szynk winny.

Wei'nzeche, *sf. pl.* -n, należytość *f.* za wino.

Wei'nzecher, *sm.* -s, *pl.* —, amator *m.* wina, pijący wino.

Wei'nzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak winny (gdzie wino sprzedają).

Wei'nzieher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) obacz Weinbauer; 2) lewar *m.* na wino.

Wei'nzoll, *sm.* -es, *pl.* -zölle, cło *n.* na wino.

Weis, *adv.* obacz Weismachen.

Wei'se, *adi.* mądry, roztropny; die — Frau akuszerka.

Wei'se(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), mędrzec *m.*, filozof *m.*; der Stein der -en kamień filozoficzny.

Wei'se, *sf.* *pl.* -n, 1) sposób *m.*, zwyczaj *m.*, obyczaj *m.*, tryb *m.*; das ist so seine — to już taki jego sposób, obyczaj; jedes Land hat seine — co kraj to obyczaj; Maß und — halten trzymać się dozwolonych granic; auf welche — ? w jaki sposób? auf diese — w ten sposób, tym sposobem; auf irgend eine — jakimś sposobem; auf keine — żadną miarą; auf andere — w inny sposób, innym sposobem; 2) glücklicher— na szczęście; ungerechter— niesprawiedliwie; unvorhergesehener— nieprzewidzianie; natürlicher- — naturalnie; zufälliger— przypadkiem, przypadkowo; ausnahms— wyjątkowo; 3) nuta *f.*, arya *f.*, melodya *f.*, pieśń *f.*; Wort und — tekst i melodya.

Wei'sel, *sm.* -s, *pl.* —, królowa *f.* roju pszczół, matka *f.*

Wei'sellos, *adi.* ein -ser Bienenstock ul bez królowej.

Wei'sen, weise, weisest i weist, weist, wies, habe gewiesen, I. *va.* jmndm etw. — pokazać komu co, wskazać komu co; jmndm den Weg — wskazać komu drogę; mit Fingern — pokazywać, wytykać palcami; jmndm die Zunge — wystawić komu język; jmndm die Tür — wyprosić kogo za drzwi; er hat mich an Sie gewiesen odesłał mnie do pana, kazał mi udać się do pana; jmndn aus dem Hause — wyprosić, wyrzucić kogo z domu; jmndn aus der Stadt — wypędzić kogo z miasta; eine Bitte von sich — odrzucić prośbę, odmówić prośbie; etw. von der Hand — nie przyjąć czego, odrzucić co; jmndn zur Ordnung — napomnąć kogo; jmndm das Malen — uczyć kogo malować; sich — lassen dać się nauczyć, objaśnić; II. *vn.* (haben) mit Fingern auf jmndn — pokazywać na kogo palcami; meine Uhr weist auf fünf mój zegar wskazuje piątą godzinę; die Magnetnabel weist nach Norden igła magnesowa wskazuje na północ.

Wei'ser, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pokazujący *m.*, wskazujący *m.*, pouczający *m.*, przewodnik *m.*; 2) wskazówka *f.*; 3) obacz Weisel.

Wei'sheit, *sf.* mądrość *f.*; — ist besser als Stärke rozum lepszy od siły; die göttliche — mądrość boska; er hält sich für die — selbst zdaje mu się, że pojadł wszystkie rozumy; seine — auskramen wyruszyć z mądrością; mit seiner — zu Ende sein być u schyłku swej mądrości.

Wei'sheitsdünkel, *sm.* -s, *pl.* —, zarozumiałość *f.* na mądrość.

Wei'sheitskrämer, *sm.* -s, *pl.* —, popisujący *m.* się mądrością.

Wei'sheitslehre, *sf.* filozofia *f.*

Wei'sheitslehrer, *sm.* -s, *pl.* —, filozof *m.*

Wei'sheitszahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb *m.* mądrości; ząb stanowny (weter.).

Wei'slich, *adv.* mądrze.

Wei's-machen, *va.* (haben) jmndm etw. — wmówić w kogo co; machen Sie das anderen weis niech pan to komu innemu wmówi; sich alles — lassen w wszystko uwierzyć; sich etw. — lassen dać sobie wmówić co.

Weiß, I. *adi.* 1) biały; — wie Schnee biały jak śnieg; -es Mehl jasna mąka; -es Brot pszenny chleb, bułka; -e Wäsche czysta bielizna; -es Haar siwe włosy; weißer Fluß białe upławy; ein -es Pferd siwosz *m.*; -e Waren obacz Weißwaren; -er Wein białe wino; -er Sonntag biała niedziela; laß es dir schwarz auf — geben każ sobie to dać na piśmie, czarno na białem; ein -es Blatt Papier czysta, niezapisana kartka papieru; — werden zabielić się; — machen wybielić, bielić; — anstreichen bielić; sich — ankleiden ubierać się (na) biało; — nähen szyć bieliznę; 2) (przen.:) sich — brennen lassen oczyścić się z zarzutu; sich — brennen wollen uniewinniać się; II. der, die, das Weiße, *s. pl.* —; das — im Auge, im Ei białko *n.* w oku, w jaju.

Weiß, *sn.* -es, białość *f.*, biel *f.*, biały kolor; ein blendendes — olśniewająca białość, biel; — auflegen nałożyć bielidła, blanszu.

Wei'ssagen, *va.* i *vn.* (haben) wróżyć, prorokować, przepowiadać.

Wei'ssager, *sm.* -s, *pl.* —, wróżbiarz *m.*, wróżbita *m.*, prorok *m.*

Wei'ssagerin, *sf.* *pl.* -nen, wróżka *f.*, prorokini *f.*, wieszczka *f.*

Weissagere'i, *sf.* wieszczbiarstwo *n.*, wróżenie *n.*, prorokowanie *n.*, przepowiadanie *n.*

Wei'ssagerisch, *adi.* proroczy.

Wei'ssagung, *sf.* *pl.* -en, wróżba *f.*, proroctwo *n.*, przepowiednia *f.*, wyrocznia *f.*

Wei'ßarmig, *adi.* białoramienny, o białych ramionach.

Wei'ßbacken, *adi.* z pszennej mąki upieczony; -es Brot bułka *f.*

Wei'ßbäcker, *sm.* -s, *pl.* —, piekarz piekący bułki.

Weißbäckerei', *sf.* *pl.* -en, piekarnia *f.* bułek.

Weißbart, *sm.* =es, *pl.* =bärte, siwa broda.

Weißbärtig, *adi.* siwobrody.

Weißbier, *sn.* =(e)s, jasne piwo.

Weißbinder, *sm.* =s, *pl.* —, 1) bednarz wyrabiający rzeczy z miękkiego drzewa; 2) ten co bieli, mularz *m.*

Weißbirke, *sf. pl.* =n, brzoza biała.

Weißblätt(e)rig, *adi.* białolistny.

Weißblau, *adi.* bladoniebieski.

Weißblech, *sn.* blacha biała, pobielana.

Weißblechwaren, *spl.* towary blacharskie.

Weißbrot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bułka *f.*, kołacz *m.*, biały chleb.

Weißbuche, *sf. pl.* =n, grab *m.*, grabina *f.* = Hagebuche.

Weißbusig, *adi.* białą pierś, białe łono mający.

Weißdorn, *sm.* =es, *pl.* =e, głóg pospolity, biały, berek *m.*

Weißdrossel, *sf. pl.* =n, drozd *m.* śpiewak.

Weiße, *sf.* 1) białość *f.*, biel *f.*; 2) eine — kufel jasnego piwa.

Weiße(r), *sm.* i *f.* =en, *pl.* =en, (człowiek) biały *m.*, (kobieta) biała *f.*; die =en ludzie rasy kaukazkiej, Europejczycy *pl.*

Weißen, *va.* wybielić, pobielić, bielić.

Weißer, *sm.* =s, *pl.* —, pobielacz *m.*

Weißfarbig, *adi.* białego koloru, biały.

Weißfichte, *sf. pl.* =e, **Weißtanne**, jodła *f.*

Weißfisch, *sm.* =es, *pl.* =e, płotka *f.*, płocica *f.*, białoryb *m.*

Weißfleckig, *adi.* białoplamisty, białonakrapiany, białopstry.

Weißfuchs, *sm.* =es, *pl.* =füchse, 1) biały lis; 2) rodzaj (konia).

Weißgar, *adi.* =es Leder skóra wyprawiona na jerchę.

Weißgarn, *n.*, =s białe nici.

Weißgelb, *adi.* białożółty, jasno żółty.

Weißgerben, *va.* (haben) wyprawić na jerchę.

Weißgerber, *sm.* =s, *pl.* —, białoskórnik *m.*

Weißgerberei, *sf. pl.* =n, białoskórnictwo *n.*

Weißglühend, *adi.* rozpalony do białości.

Weißglühhitze, *sf.* gorąco rozpalające do białości.

Weißgold, *sn.* =es, białe złoto, platyna *f.*

Weißgrau, *adi.* jasno siwy.

Weißhaarig, *adi.* białowłosy, siwowłosy.

Weißhalsig, *adi.* białą szyję mający.

Weißhändig, *adi.* mający białe ręce.

Weißkehlchen, *sn.* =s, *pl.* —, białogardl *f.*

Weißkohl, *sm.* =s, kapusta głowiasta.

Weißkopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, biała, siwa głowa.

Weißköpfig, *adi.* białogłowy, siwogłowy.

Weißkram, *sm.* =s, kram *m.*, sklep *m.* z płótnem.

Weißkrämer, *sm.* =s, *pl.* —, kramarz handlujący płótnem.

Weißkupfer, *sn.* =s, nowe srebro.

Weißlich, *adi.* białawy.

Weißling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, białak *m.*, bielec *m.*; zwierz biały.

Weißmehl, *sn.* =(e)s, biała, pszenna mąka.

Weißnäh(t)erin, *sf. pl.* =nen, szwaczka *f.* od białego szycia.

Weißpappel, *sf. pl.* =n, topola biała, białodrzew *f.*, jawrzeć *f.*

Weißpinsel, *sm.* =s, *pl.* —, pendzel *m.* do pobielania, bielenia.

Weißscheckig, *adi.* białonakrapiany, białopstry.

Weißseiden, *adi.* biały jedwabny.

Weiß=sieden, siede, siedest, siedet, sott weiß, habe weißgesotten, *va.* pobielać.

Weißspecht, *sm.* =es, *pl.* =e, dzięcioł pstry, większy.

Weißspießglanzerz, *sn.* =es, antymon biały.

Weißstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, białoskał *m.*

Weißstickerei, *sf. pl.* =en, haft *m.* na płótnie.

Weißstickerin, *sf. pl.* =nen, hafciarka haftująca na płótnie.

Weißtanne, *sf. pl.* =n, jodła właściwa, pospolita.

Weißwal, *sm.* =s, wieloryb biały.

Weißwaren, *spl.* towary płócienne, bielizna *f.*

Weißwarengeschäft, *sn.* =es, *pl.* =e, magazyn *m.* płócien, bielizny.

Weißwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, białe wino.

Weißwurz, *sf.* =en, babikrówka *f.*, krowczyna *f.*, kokoryczka pospolita, babia jagoda, myszopłoch podlistny.

Weißzahn, *sm.* =(e)s, jasnozęb *m.* (rośl.).

Weißzeug, *sn.* =(e)s, płótna *pl.*, bielizna *f.*

Weißzeughändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* płótnem, bielizną.

Weißzeugkammer, *sf. pl.* =n, izba, w której się przechowuje bieliznę.

Weißzeugnäherin, *sf. pl.* =nen, szwaczka *f.* od bielizny.

Weisung, *sf. pl.* =en, 1) nakaz *m.*, rozkaz *m.*, zlecenie *n.*, polecenie *n.*; instrukcya *f.*; er erhielt die —, sich zu entfernen otrzymał nakaz oddalenia się; 2) przekaz *m.*, asygnacya *f.*; 3) = Verweis.

Weit, *comp.* weiter, *sup.* weiteſt, I. *adi.* 1) daleki, oddalony; die Stadt iſt zwei Meilen — miasto jest o dwie mile oddalone; iſt es noch — czy jeszcze daleko? es iſt nicht — von hier nie jest daleko stąd; in die =e Welt gehen iść w daleki świat; wir ſind noch — von einander jeszcześmy daleko od siebie, (przen.:) daleko nam do porozumienia; wie — biſt du? jak daleko zaszedłeś? ich bin noch gerade ſo — wie vorher

jestem zawsze w tem samem miejscu, na tym samym punkcie; 2) in =en Zwischenräumen w dalekich odstępach; — in Jahren sein być w podeszłym wieku; der Winter ist noch — daleko do zimy; (przen.:) die Sache ist noch nicht so — ta sprawa nie postąpiła jeszcze tak daleko; die Sache steht noch im =en Felde nie prędko się to jeszcze stanie, jeszcze daleko do tego; 3) ein =er Weg długa, daleka droga; eine =e Reise daleka podróż; 4) szeroki; das =e Meer szerokie morze; die =e Welt szeroki świat; ein =es Feld szerokie pole; ein =es Zimmer obszerny, przestronny pokój; eine =e Öffnung szeroki otwór; ein =es Sieb rzadkie sito; ein =er Kamm rzadki grzebień; ein =es Kleid przestronna suknia; ein =er Schuh szeroki, wielki, przestronny, obszerny bucik; (przen.:) ein =es Gewissen haben mieć szerokie sumienie; ein =er Begriff obszerne pojęcie; im weitesten Sinne des Wortes w tego słowa najszerszem znaczeniu; II. *adv.* 1) etwas, ziemlich — trochę, dość długo; — von mir daleko odemnie; in wie —? o ile, jak dalece? von — her sein być z daleka; (przen.:) das ist nicht — her to nie jest rzecz zbyt wielkiej wagi, to nie wielka rzecz; — entfernt bardzo oddalony; ich bin — entfernt, es zu tun daleki jestem od tego, by to uczynić; — vorgerückt daleko posunięty; (przen.:) er ist in dieser Kunst — zurück jest bardzo zacofany w tej sztuce; — gehen daleko iść, postąpić; (przen.:) das geht zu —! tego za dużo! — in den Wald hineingehen zapuścić się głęboko w las; (przen.:) ich werde nicht so — gehen zu behaupten... nie posunę się tak daleko, by twierdzić...; du bist wirklich zu — gegangen posunąłeś się rzeczywiście za daleko; (przen.:) er hat es sehr — gebracht daleko doprowadził; er ist in der Grammatik — gekommen zrobił wielkie postępy w gramatyce; es ist schon so — mit mir gekommen już doszło u mnie do tego; das hat zu — geführt to za daleko zaszło; er ist ja so — ein ganz guter Kerl on jest zresztą wcale dobry chłop; — sehen daleko widzieć; (przen.:) przewidywać; so— man sehen kann jak daleko sięgnąć okiem, o ile powiedzieć można; sich mit jmndm zu — einlassen zapuścić się z kim za daleko; du treibst es zu — ty idziesz za daleko, przekraczasz granice; — und breit z wszech stron; man spricht — und breit davon szeroko, powszechnie o tem mówią; — und breit war niemand zu sehen jak okiem sięgnąć, nie widać było nikogo; 2) — offen stehen stać na oścież otwarty; 3) — größer, — schöner o wiele większy, o wiele piękniejszy; — mehr o wiele więcej; — — besser o wiele lepiej; — gefehlt, mein Freund! trafiłeś kulą w płot, przyjacielu! ich ziehe es bei weitem vor wolę to, przenoszę to; jmndn — übertreffen przewyższyć, prześcignąć kogo; so — es möglich ist o ile jest możliwem; dieser Mann ist bei weitem nicht so stark, als er aussieht ten mężczyzna wcale nie tak silny, jak wygląda; III. weiter (Komparativ von weit), ob. pod Weiter; IV. Weite(s), *sn.* =en, das — suchen uciec, czmychnąć; (przen.:) das geht ins — to gubi się; eine Sache ins — ziehen rozwałkować co; sich ins — verlieren gubić się w rozwlekłości; etw. des =en und breiten erzählen opowiadać coś szczegółowo, szeroko.

Weita'b, *adv.* daleko, oddalono, odległo; das Haus liegt zu — ten dom leży zanadto na uboczu.

Weitau's, *adv.* o wiele; sie ist — die beste Schülerin in der Schule jest ona najlepszą uczenicą w szkole, jest uczenicą o wiele lepszą od wszystkich innych.

Wei'tausſehend, *adi.* daleko sięgający, na długo się zanoszący, niepewny; nie prędko mogący się spełnić.

Wei'tberühmt, *adi.* daleko słynący.

Wei'tblickend, *adi.* daleko widzący, daleko sięgający.

Wei'te, *sf. pl.* =n, 1) bez *pl.* (Entfernung) dal *f.*, oddalenie *n.*, odległość *f.*; in gleicher — w jednakiej odległości; długość *f.*; obszerność *f.*; obszar *m.*; przestronność *f.*, szerokość *f.*, objętość *f.* (naczynia); rozległość *f.* (budynku); kalibr *m.* (działa); 2) z *pl.*, die =n durchziehen przeciągać przez dalekie strony; in die — ziehen puścić się w świat; in die — sehen daleko widzieć, daleko sięgać.

Wei'ten, I. *va.* (ausweiten) rozszerzać, rozprzestrzenić, rozciągać, rozciągnąć; II. sich —, *vr.* rozszerzać, rozprzestrzenić się.

Wei'ter, *adi.* i *adv.* 1. dalej, dalszy; nur immer — tylko dalej! naprzód; im =en Sinne w dalszem znaczeniu; in =en Kreisen w szerszych kołach; ohne =e Kosten bez dalszych kosztów; ohne =e Umstände bez wszelkich ceregieli; bis auf =en Befehl do dalszego rozporządzenia; auf =e drei Monate na dalszych trzy miesięcy; nichts —? nic więcej? tylko tyle? wenn es nur nichts — ist jeśli to tylko na tem poprzestało; was —? co dalej? nichts —! dość tego! es ist — niemand da? czy nikogo niema więcej; und so — i tam dalej, itd.; II. — bringen dalej doprowadzić; nichts — brauchen, als ... nie potrzebować nic więcej, tylko ...; etw. — befördern wyprawić, wysłać coś dalej; — gehen iść dalej, postępować; die Krankheit geht immer — choroba postępuje; wenn es so — geht jeśli to tak dalej pójdzie; lesen Sie — czytaj pan dalej; ich will dir — nichts erzählen

nie chcę ci dalej, więcej opowiedzieć; ohne ſich — zu bedenken bez namysłu; (przen.:) — kommen robić postępy, postępować; — machen rozszerzyć; — ſagen powtórzyć; zu nichts — taugen, als ... do niczego nie być zdatnym, tylko ...; nicht — wollen, nie chcieć iść dalej; 3) Weitere(s), *sn.* -en, das — reszta *f.*, dalszy ciąg; das — übermorgen dalszy ciąg pojutrze, reszta pojutrze; das — wird ſich finden co do dalszego, to zobaczymy; er hat ſich das — vorbehalten zastrzegł sobie dalsze kroki; des -en ſind wir überhoben resztę możemy sobie darować; 4) *adv.* ohne weiteres, ohne weiters bez przeszkody; bis auf weiteres na razie.

Wei'terbeförderung, *sf.* dalszy transport.

Wei'terführung, *sf.* dalsze prowadzenie; die — des Geſchäftes hängt von ihm ab dalsze prowadzenie interesu od niego zależy.

Wei'tern, *va.* i ſich — *vr.* rozszerzyć, rozciągnąć się.

Wei'terreiſe, *sf.* dalszy ciąg podróży.

Wei'terſendung, *sf. pl.* -en, obacz Weiterbeförderung.

Wei'terung, *sf. pl.* -en, trudności *pl.*, formalności *pl.*

Wei'tgehend, *adi.* daleko idący.

Wei'tgreifend, *adi.* daleko sięgający.

Weithe'r, *adv.* z daleka; das iſt nicht — obacz weit II.

Wei'therzig, *adi.* o szerokiem sercu.

Wei'thin, *adv.* w dal, daleko.

Wei'tläufig, **Wei'tläuftig**, *adi.* i *adv.* 1) obszerny, szeroki, rozległy, przestronny; — ſchreiben pisać rozwlekle; 2) daleki; ein -er Verwandter daleki krewny; mit jmndm — verwandt ſein być z kim daleko spokrewniony; ein -er Menſch formalista *m.*

Wei'tläufigkeit, *sf. pl.* -en, 1) obszerność *f.*, rozległość *f.*, przestroność *f.*; 2) (przen.:) rozwlekłość *f.*; 3) trudności *pl.*, formalności *pl.*, korowody *pl.*

Wei'tmaſchig, *adi.* o rzadkich oczkach (pończocha, siatka).

Wei'treichend, *adi.* daleko sięgający.

Wei'tſchichtig, *adi.* daleko się rozciągający, rozwlekły, rozgałęziony; ein -es Unternehmen ogromne przedsiębiorstwo.

Wei'tſchweifig, *adi.* rozwlekły.

Wei'tſchweifigkeit, *sf. pl.* -en, rozwlekłość *f.*

Wei'tſichtig, *adi.* daleko widzący; mający oczy nadmiarowe; przewidujący.

Wei'tſichtigkeit, *sf.* nadmiarowość *f.* oka; przewidywanie *n.*

Wei'tſpurig, *adi.* szeroki tor, mający, szerokotorowy, półtoraczny (wóz).

Wei'ttragend, *adi.* daleko noszący, dalekonośny; donośny.

Wei'tumfaſſend, *adi.* wiele obejmujący.

Wei'tung, *sf. pl.* -en, 1) rozprzestrzenienie *n.*; 2) obszar *m.*; 3) komora *f.* (górn.).

Wei'tverbreitet, *adi.* bardzo rozpowszechniony.

Wei'tverzweigt, *adi.* mocno rozgałęziony.

Wei'tzähnig, *adi.* rzadkie zęby mający.

Wei'zen, *sm.* -s, pszenica *f.*; türkiſcher — kukurydza *f.*; rauher — wąsatka *f.*; engliſcher — kręgielkówka *f.*; kriechender — rolnica *f.* (przen.:) ſein — blüht jego fortuna rośnie, szczęście mu sprzyja.

Wei'zenacker, *sm.* -s, rola pszeniczna.

Wei'zenähre, *sf. pl.* -n, kłos *m.* pszenicy.

Wei'zenartig, *adi.* w rodzaju pszenicy.

Wei'zenbau, *sm.* -es, uprawa *f.* pszenicy.

Wei'zenbier, *sn.* -(e)s, piwo pszenne.

Wei'zenboden, *sm.* -s, grunt *m.* pszeniczny, pod pszenicę.

Wei'zenbrei, *sm* -(e)s, lemieszka *f.* z pszennej mąki.

Wei'zenbrot, *sn.* -es, pszenny chleb, bułka *f.*

Wei'zenernte, *sf. pl.* -n, żniwo *n.*, zbiór *m.* pszenicy.

Wei'zenfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pole pszeniczne, pszeniczysko *n.*

Wei'zengarbe, *sf. pl.* -n, snop *m.* pszenicy.

Wei'zengraupen, *sf. pl.* pszenne krupy, pęcak *m.*, pyszka *f.*

Wei'zengrieß, *sm.* -es, drobna kaszka pszenna.

Wei'zenkleie, *sf.* otręby pszenne.

Wei'zenkorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -körner, ziarno *n.* pszenicy.

Wei'zenland, *sn.* -es, *pl.* -länder, 1) kraj, gdzie uprawiają przeważnie pszenicę; 2) grunt pszeniczny.

Wei'zenmalz, *sn.* -es, słód pszenny.

Wei'zenmehl, *sn.* -es, mąka pszenna.

Wei'zenmücke, *sf. pl.* -n, glistka pszeniczna.

Wei'zenſaat, *sf. pl.* -en, zasiew *m.* pszenicy.

Wei'zenſchrot, *sn.* -(e)s, grys pszeniczny.

We'izenſtärke, *sf.* skrobia pszenna, krochmal pszenny.

We'izenſpreu, *sf.* plewa pszeniczna.

Wei'zenſtroh, *sn.* -s, słoma pszeniczna.

Welch, *pron.* co za; — ein Menſch! co za człowiek! — ein ſchönes Kind! co za piękne dziecko! — eine Pein! cóż to za męka!

We'lcher, **We'lche**, **We'lches**, *pron.* 1) *pron. relat.* który, która, które; derjenige — ten co, ten który; irgend — któryś; die Arbeiter, welche bei uns arbeiten robotnicy, którzy u nas pracują; das Buch, aus welchem ich abgeſchrieben habe książka, z której odpisałem; das Zimmer, in welchem ich ſitze pokój, w którym siedzę; -e ſangen, -e laſen którzy śpiewali, którzy czytali; 2) (*pron. indefin.*) hier ſind Kuchen,

nehmen Sie welche oto są ciastka, weź pan parę; ich habe keine Federn, geben Sei mir welche nie mam piór, daj mi pan kilka; 3) (*pron. interrog.*) — von uns? który z nas? =es von beiden? które z dwojga? =es sind meine Hefte które są moje zeszyty? =er Professor trägt heute vor? który profesor dzisiaj wykłada? 4) (*pron. interrog.*) jaki; auf welche Weise? w jaki sposób, jakim sposobem? mit welchem Rechte? jakiem prawem? =es ist sein rechter Name jakie jest jego właściwe nazwisko? welche (welch eine) Schönheit! co za piękność! welche (welch eine) Frechheit! co za śmiałość! 5) (*pron. indefin.*) welcher, welche, welches auch jakikolwiek, jakakolwiek, jakiekolwiek, którykolwiek, którakolwiek, którekolwiek; =es auch die Schwierigkeiten sein mögen jakiekolwiek by miały być trudności; auf welche Weise er es auch mache w jakikolwiek sposób by to zrobił.

Welchergestalt, *adv.* jakim sposobem.

Welcherlei, *adi. indecl.* jaki, jakiego gatunku, rodzaju, którykolwiek, jakikolwiek; auf — Art jakimkolwiek sposobem; — auch seine Entschuldigungen sein mögen jakiekolwiek by były jego usprawiedliwienia.

Welf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szczenię *n.*

Welk, *adi.* zwiędły; =e Blätter zwiędłe liście; (przen.:) =e Schönheit zwiędła, przekwitła piękność; — werden więdnąć.

Welken, *vn.* (sein) więdnąć; (przen.:) więdnąć, przekwitnąć.

Welkheit, *sf.* zwiędnięcie *n.*, przekwitnięcie *n.*

Wellbank, *sf.* ława garncarska.

Wellbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, wał *m.*, walec *m.*, cylinder *m.*

Welle, *sf. pl.* =n, 1) fala *f.*, bałwan *m.*, wał *m.*; =n schlagen, werfen tworzyć, toczyć bałwany, falować; 2) wałek *m.*, walec *m.*, cylinder *m.*, kołowrot *m.*; 3) wiązka *f.* chrustu.

Wellen, I. *va.* 1) obacz wällen; 2) falować, robić falistem; gewelltes Haar faliste włosy; II. *vn.* (haben) falować, tworzyć fale.

Wellenartig, *adi.* falisty, do fali podobny; eine =e Bewegung ruch falisty.

Wellenbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel falista.

Wellenberg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, grzbiet *m.*, góra *f.* fal.

Wellenbewegung, *sf. pl.* =en, falowanie *n.*, kołysanie *n.* się.

Wellenbinder, *sm.* =s, *pl.* —, wiążący chróst.

Wellenbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, przedmiot rozbijający bałwany.

Wellenbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, rozbijanie *n.* się bałwanów o skałę, odbijanie *n.* fali.

Wellenförmig, *adi.* obacz Wellenartig.

Wellenlehre, *sf.* teorya *f.* o falach (optyka).

Wellenlinie, *sf. pl.* =n, linia falująca, falista, falowanie *n.*

Wellenmeer, *sn.* =es, morze *n.* fal, falujące morze.

Wellenschlag, *sm.* =(e)s, uderzenie *n.* fali, bałwanów.

Wellenschlagend, *adi.* rzucający fale, bałwany.

Wellenschwingung, *sf. pl.* =en, ruch *m.* bałwanów.

Wellental, *sn.* =(e)s, dół *m.*, dolina *f.* fali.

Wellentheorie, *sf. pl.* =n, teorya *f.* o falach.

Weller, *sm.* =s, *pl.* —, 1) chróst *m.*; 2) cienki wałek z gliny do wyrobu fajek.

Wellern, *va.* i *vn.* (haben) lepić ze słomy z gliną.

Wellerwand, *sf. pl.* =wände, ściana ulepiona ze słomy i gliny.

Wellerwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, budowa *f.*, konstrukcya *f.* ze słomy i gliny.

Wellfleisch, *sn.* =es, gotowana wieprzowina.

Wellig, *adi.* falowany, falisty.

Wellrad, *sn.* =es, *pl.* =räder, koło *n.* na wałku.

Wellzapfen, *sm.* =s, *pl.* —, czop *m.* u walca, osi.

Wels, *sm.* =ses, *pl.* =se, sum *m.* (ryba).

Welsch, I. *adi.* obcy, cudzy, (zwłaszcza) włoski, francuski; =er Wein włoskie wino; =e Schweiz Szwajcarya francuska; =e Treue włoska wierność; =e Nuß orzech włoski; =er Hahn indyk *m.*; =es Korn kukurydza *f.*; II. die Welschen Włosi, Francuzi *pl.*

Welschkohl, *sm.* =(e)s, **Welschkraut**, *sn.* =(e)s, włoska kapusta, kiel *m.*

Welschkorn, *sn.* =(e)s, kukurydza *f.*

Welschland, *sn.* =(e)s, obcy kraj (zazwyczaj) Włochy *pl.*, Francya *f.*

Welschen, *vn.* (haben) mówić obcym językiem, po włosku, francusku.

Welschtum, *sn.* =(e)s, narodowość włoska, francuska; zwyczaje włoskie, francuskie.

Welt, *sf. pl.* =en, 1) świat *m.*; wszechświat *m.*; kula ziemska; die =en gwiazdy *pl.*; alte, neue — stary, nowy świat; die ganze — cały świat (wszyscy ludzie); seitdem die — steht od początku świata, odkąd świat stoi, jak świat światem; jene — tamten świat; sie wohnen am Ende der — mieszkają na końcu świata; die weite — szeroki świat; eine Reise um die — machen odbyć podróż naokoło świata; sich durch die — schlagen przepychać się przez świat; mit Fragen kommt man durch die — pytając się przejdziesz świat cały; jmnden in die — schicken wysłać kogo, wyprawić kogo w świat; zur — kommen, das Licht der — erblicken przyjść na świat, urodzić się; zur — bringen, in die — setzen wydać na świat; von, aus der

— gehen, scheiden pożegnać się z tym światem; nichts auf der — nic na świecie; um alles in der —! na miłość Boską! wer, was in aller — kann mich bewegen ... kto, co w świecie mogłoby mnie skłonić ...; um alles in der — nicht! na miłość Boską nie! was in aller — ist das? cóż to jest dla Boga? wo in aller — mag er stecken? gdzie u licha może on się obracać? (przen.:) die — der Vorstellungen świat pojęć; die ideale, sittliche — świat idealny, etyczny; 2) die Freuden dieser — uciechy tego świata; so geht es in der — tak się to dzieje na świecie; das ist eine verkehrte — to jakiś świat na opak; 3) (Leute) świat *m.*, ludzie *pl.*; vor den Augen der — wobec świata, w oczach ludzi; alle — erhebt ihn in den Himmel wszyscy, cały świat podnosi go do nieba; die junge — młodzież *f.*; die große — wielki świat; die vornehme — wyższe klasy; die schöne — płeć piękna; die gelehrte — świat literacki; in der großen — leben żyć w wielkim świecie; er ist ein Mann von —, er hat — jest światowym człowiekiem; die — kennen znać świat, ludzi; in die — eintreten wejść w świat; sich aus der — zurückziehen usunąć się od świata; in die — schicken ogłosić, publikować; die ganze — spricht davon cały świat, wszyscy o tem mówią; 4) (Weltlust) der — anhangen lgnąć do przyjemności tego świata; der — entsagen wyrzec się świata; 5) (ungeheuere Menge) eine — von Sorgen, von Geschäften ogrom *m.* trosk, interesów.

Welt-achse, *sf.* oś *f.* świata.

Welt-all, *sn.* -s, wszechświat *m.*

Welt-alter, *sn.* -s, 1) wiek *m.* świata; 2) wiek *m.*, okres *m.*, epoka *f.*; das silberne, goldene — wiek srebrny, złoty.

Welt-anschauung, Welt-ansicht, *sf.* światopogląd *m.*

Welt-auge, *sn.* -s, 1) chalcedon *m.* (kamień); 2) oko *n.* świata (słońce).

Welt-ausstellung, *sf. pl.* -en, wystawa światowa.

Welt-ball, *sm.* -s, obacz Weltkugel.

Welt-bau, *sm.* -es, budowa *f.* świata.

Welt-begebenheit, *sf. pl.* -en, zdarzenie światowe.

Welt-beherrscher, *sm.* -s, *pl.* —, władca *m.* świata.

Welt-bekannt, *adi.* znany na całym świecie, głośny, słynny.

Welt-berühmt, *adi.* głośny, słynny, sławny na cały świat.

Welt-berühmtheit, *sf.* sława światowa.

Welt-beschreiber, *sm.* -s, *pl.* —, kosmograf *m.*, światopisarz *m.*

Welt-beschreibung, *sf.* kosmografia *f.*

Welt-bezwinger, *sm.* -s, *pl.* —, pogromca *m.* świata.

Welt-bildung, *sf.* 1) powstanie *n.* świata; 2) wycenie światowe.

Welt-blatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, dziennik światowy.

Welt-brand, *sm.* -(e)s, spalenie *n.*, konflagracya *f.* świata.

Welt-brauch, *sm.* -(e)s, zwyczaj światowy, powszechnie przyjęty.

Welt-bühne, *sf.* widownia *f.* świata.

Welt-bürger, *sm.* -s, *pl.* —, obywatel *m.* świata, kosmopolita *m.*

Welt-bürgerlich, *adi.* kosmopolityczny.

Welt-bürgersinn, *sm.* -s, **Welt-bürgertum**, *sn.* -s, kosmopolityzm *m.*, duch kosmopolityczny.

Welt-dame, *sf. pl.* -n, dama światowa, z wielkiego świata.

Welt-diener, *sm.* -s, *pl.* —, niewolnik *m.* świata.

Welt-ehre, *sf.* honor światowy.

Welt-eitelkeit, *sf.* próżność światowa.

Welt-ende, *sn.* -s, koniec *m.* świata, kończyny *pl.* świata.

Welt-enmeer, *sn.* -(e)s, ocean *m.*

Welt-entstehung, *sf.* powstanie *n.*, stworzenie *n.* świata.

Welt-entstehungslehre, *sf.* nauka *f.* o stworzeniu świata, kosmogonia *f.*

Welt-ereignis, *sn.* -sses, *pl.* -sse, zdarzenie światowe.

Welt-erfahren, *adi.* doświadczony w świecie.

Welt-erfahrung, *sf.* doświadczenie *f.*

Welt-erlöser, *sm.* -s, zbawiciel *m.* świata, Chrystus.

Welt-erlösend, *adi.* zbawny dla świata, zbawiający świat.

Welt-eroberer, *sm.* -s, zdobywca *m.*

Welt-erschaffer, *sm.* -s, stwórca *m.* świata.

Welt-erschaffung, *sf.* stworzenie *n.* świata.

Welt-erschütternd, *adi.* wstrząsający światem; eine -e Begebenheit wydarzenie wstrząsające światem.

Welt-feind, *sm.* -es, *pl.* -e, wróg *m.* świata.

Welt-firma, *sf. pl.* -men, firma światowa.

Welt-freuden, *sf. pl.* uciechy światowe.

Welt-friede, *sm.* -ns, pokój światowy, na całym świecie.

Welt-gang, *sm.* -(e)s, bieg *m.* świata.

Welt-ganze(s), *sn.* obacz Weltall.

Welt-gebäude, *sn.* -s, obacz Weltbau.

Welt-gebieter, *sm.* -s, *pl.* —, władca *m.* świata.

Welt-gebrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, obacz Weltbrauch.

Welt-gegend, *sf.* okolica *f.*, strona *f.* świata.

Welt-geist, *sm.* -es, duch *m.* świata.

Welt-geistliche(r), *sm.* -en, *pl.* -en, kapłan świecki.

Welt-geistlichkeit, *sf.* duchowieństwo świeckie.

Welt-gericht, *sn.* -(e)s, sąd *m.* świata; sąd ostateczny.

Welt-geschichte, *sf.* historya

powszechna, dzieje powszechne.

Weltgeschichtlich, *adi.* historyczny, dziejowy.

Weltgesetz, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo rządzące światem.

Weltgetümmel, *sn.* -s, **Weltgewühl**, *sn.* -(e)s, wrzawa światowa.

Weltglück, *sn.* -(e)s, szczęście światowe.

Welthandel, *sm.* -s, handel światowy; die -händel, zatargi, zamieszki, zamieszania światowe.

Weltherrschaft, *sf.* panowanie *n.* nad całym światem.

Weltherrscher, *sm.* -s, *pl.* —, władca *m.*, pan *m.* świata.

Welthistorie, *sf.* obacz Weltgeschichte.

Welthistorisch, *adi.* obacz Weltgeschichtlich.

Weltkarte, *sf. pl.* -n, mapa *f.* świata.

Weltkenntnis, *sf.* znajomość *f.* świata.

Weltkind, *sn.* -es, *pl.* -er, światowiec *f.*, bywalec *m.*, człowiek światowy, obyty.

Weltklug, *adi.* obeznany ze światem, obrotny, zręczny; polityczny.

Weltklugheit, *sf.* znajomość *f.* świata, mądrość światowa, polityka *f.*

Weltkörper, *sm.* -s, *pl.* —, ciało niebieskie, świat *m.*

Weltkreis, *sm.* -es, świat *m.*

Weltkugel, *sf.* kula ziemska, glob *m.*

Weltkunde, *sf.* 1) kosmologia *f.*; 2) znajomość *f.* świata.

Weltkundig, *adi.* 1) znający świat, mający doświadczenie światowe; 2) powszechnie znany, wiadomy.

Weltlage, *sf.* położenie polityczne sytuacya polityczna.

Weltlauf, *sm.* -(e)s, porządek *m.*, bieg *m.* rzeczy na świecie, tryb światowy; so ist der — tak bywa na świecie.

Weltleben, *sn.* -s, życie światowe, publiczne, na wielkim świecie.

Weltlehre, *sf.* kosmologia *f.*

Weltleute, *spl.* ludzie światowi, ludzie *pl.* wielkiego świata.

Weltlich, *adi.* 1) światowy, ziemski; die -en Dinge światowe rzeczy; 2) -es Leben życie doczesne, ziemskie; -er Sinn umysł światowy; am Weltlichen hangen być do rzeczy światowych przywiązanym; 3) świecki; -es Gericht świecki sąd; -e Gewalt władza świecka; -e Kleidung odzienie świeckie; -e Geschichte historya świecka; — machen sekularyzować, świeckim uczynić.

Weltlichkeit, *sf.* 1) światowość *f.*; 2) świeckość *f.*

Weltlichmachung, *sf.* sekularyzacya *f.*

Weltlicht, *sn.* -es, światło świata, słońce *n.*

Weltliebe, *sf.* zamiłowanie *n.* do rzeczy światowych.

Weltling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, światowiec *m.*, bywalec *m.*, człowiek światowy.

Weltliteratur, *sf.* literatura światowa, powszechna.

Weltlust, *sf.* przyjemność *f.*, rozkosz światowa, ziemska.

Weltmacht, *sf. pl.* -mächte, 1) władza świecka; 2) mocarstwo światowe.

Weltmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, 1) człowiek światowy, światowiec *m.*, bywalec *m.*; 2) (weltlich gesinnt) człowiek świecki.

Weltmännisch, *adi.* światowy, kawalerski, rycerski.

Weltmarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, targ światowy, międzynarodowy.

Weltmeer, *sn.* -es, ocean *m.*

Weltmensch, *sm.* -en, *pl.* -leute, człowiek światowy.

Weltmüde, *adi.* zmęczony, znudzony światem.

Weltordnung, *sf.* porządek *m.* rzeczy na świecie; das ist ja die umgekehrte — wszak to odwrócony porządek świata.

Weltpol, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, biegun *m.* świata.

Weltpostkarte, *sf. pl.* -n, pocztówka *f.*, karta pocztowa międzynarodowa.

Weltpostverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, światowy związek pocztowy.

Weltpriester, *sm.* -s, *pl.* —, kapłan *m.* świecki.

Weltraum, *sm.* -es, przestrzeń *f.*, przestwór *m.* świata.

Weltregierer, *sm.* -s, *pl.* —, rządca *m.* świata, Bóg *m.*

Weltregierung, *sf.* 1) rządy *pl.* świata; 2) rząd świecki.

Weltreise, *sf. pl.* -n, podróż *m.* naokoło świata.

Weltrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia *m.* nad światem.

Weltscheu, *adi.* mający wstręt do świata, usuwający się od świata, bojaźliwy.

Weltschmerz, *sm.* -es, melancholia *f.*, pesymizm *m.*

Weltschmerzler, *sm.* -s, *pl.* —, melancholik *m.*, pesymista *m.*

Weltschöpfer, *sm.* -s, *pl.* —, stwórca *m.* świata.

Weltschöpfung, *sf.* stworzenie *n.* świata.

Weltseele, *sf.* dusza *f.* świata.

Weltsinn, *sm.* -(e)s, światowy sposób myślenia.

Weltsitte, *sf. pl.* -n, obyczaj *m.* świata, światowość *f.*

Weltsprache, *sf. pl.* -n, język światowy, powszechnie znany.

Weltstadt, *sf. pl.* -städte, wielka stolica.

Weltstellung, *sf.* stanowisko *n.* w świecie, stanowisko światowe.

Weltstrom, *sm.* -(e)s, ocean *m.*

Weltsystem, *sn.* -s, *pl.* -e, system światowy.

Weltteil, *sm.* -es, *pl.* -e, część *f.* świata.

Weltton, *sm.* -s, ton światowy.

Weltumseglung, *sf. pl.* -en, żegluga *f.* naokoło świata.

Weltumsegler, *sm.* -s, *pl.* —, żeglarz *m.* wokoło świata.

Weltuntergang, *sm.* -(e)s, koniec *m.* świata.

Weltverachtung, *sf.* pogarda *f.* dla świata.

Weltverbesserer, *sm.* -s, *pl.* —, reformator *m.* całego świata.

We'ltverhängnis, *sn.* -sses, *pl.* -sse, fatalizm nad światem ciążący.

We'ltverkehr, *sm.* =(e)s, ruch światowy.

We'ltweise, *adi.* filozoficzny.

We'ltweise(r), *sm.* -en, *pl.* =e(n), mędrzec *m.*, filozof *m.*

We'ltweisheit, *sf.* filozofia *f.*, mądrość światowa.

We'ltwunder, *sn.* =s, *pl.* —, cud *m.* świata; die sieben — siedm cudów świata.

We'ltzerstörung, *sf.* zniszczenie *n.* świata.

Wem, Wen, obacz Wer.

We'nde, *sf. pl.* =n, 1) obrót *m.*, obrócenie *n.*; 2) punkt zwrotny; 3) przesilenie *n.* dnia z nocą.

We'ndehals, *sm.* =es, *pl.* =hälser, krętogłów *m.*, wągłów *m.*

We'ndekreis, *sm.* =es, zwrotnik *m.*; — des Krebses zwrotnik raka; zwischen den =sen liegend międzyzwrotnikowy.

We'ndelstiege, *sf. pl.* =n, **We'ndeltreppe**, *sf. pl.* =n, kręcone, kręte schody.

We'nden, wende, wendest, wandte, wendete, habe gewandt i gewendet, I. *va.* 1) obracać, obrócić; den Wagen — nawrócić powozem; den Braten — obracać pieczeń; das Heu — przerzucać siano; den Boden — przewracać, przekopywać grunt; den Rücken — obrócić się plecyma, odwrócić się; die Augen wohin — zwrócić oczy w jakim kierunku; die Augen hin und her — zawracać oczyma; seine Schritte wohin — zwrócić się w jakim kierunku; kein Auge von etw. — nie spuścić oczu z czego; (przen.:) sein Herz zu Gott — zwrócić się sercem do Boga; alles zum Besten — pokierować wszystkiem ku dobremu; alle seine Gedanken auf etw. — skierować wszystkie swe myśli ku czemu; 2) nicować; ein Kleid — przenicować, nicować suknię; 3) (verwenden) łożyć, użyć na co; seine Kräfte auf etw., an etw. — przyłożyć się silnie do czego; diese Eltern — viel auf die Erziehung der Tochter ci rodzice łożą wiele na wychowanie córki; 4) (abwenden) ein Unglück — odwrócić nieszczęście; seine Augen nicht von dem Bilde — nie odwrócić oczu z obrazu; sein Herz von Gott — odwrócić się od Boga; II. sich —, *vr.* (haben) obracać, obrócić się, odwrócić się, zwrócić się, zmienić kierunek; sich im Bette um und um — przewracać się w łóżku; sich zur Rechten, zur Linken — obracać się na prawo, na lewo; der Wind hat sich gewendet wiatr się obrócił, zmienił kierunek; (przen.:) sich von jmndm — odwrócić się od kogo, opuścić kogo; sich an jmndn — udać się do kogo, zwrócić się do kogo; ich weiß nicht, wohin ich mich — soll nie wiem, dokąd się mam zwrócić; das Blatt hat sich gewendet sprawy inny obrót wzięły, stosunki się zmieniły; das Glück hat sich gewendet szczęście się zmieniło; III. *vn.* (haben) der Wagen wendete wóz nawrócił.

We'ndepflug, *sm.* =(e)s, *pl.* =pflüge, pług *m.* do odwracania.

We'ndepunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt zwrotny, zwrot *m.*; — der Sonne punkt *m.* zwrotu słońca, przesilenia dnia z nocą; das war der — seines Lebens tu nastąpił zwrot w jego życiu.

We'ndung, *sf. pl.* =en, 1) obrót *m.*; eine — machen zrobić obrót, obrócić się; die — eines Weges, eines Flusses zakręt *m.*, zawrót *m.* drogi, rzeki; die — des Körpers zwrot *m.* ciała; sprachliche — zwrot *m.*; die — ist schlecht ten zwrot jest niedobry; 2) (przen.:) obrót *m.*, kierunek *m.*, zwrot *m.*; einer Sache eine gute — geben pokierować rzeczą dobrze, nadać dobry kierunek sprawie; das nimmt eine tragische — to przybiera obrót tragiczny; dem Gespräch eine andere — geben popchnąć rozmowę w innym kierunku, sprowadzić rozmowę na inne tory.

We'ndungspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Wendepunkt.

We'nig, weniger, wenigste, I. *adi.* i *adv.* mało, nie wielu, nie wiele; ein — trochę, potrosze, nieco; ein klein — troszeczkę, maluczko; einige =e kilku; sehr =e Schüler bardzo mało uczniów; mit =en Worten w kilku słowach, kilku słowy; einige =e Freunde kilku przyjaciół; in =en Stunden w kilku godzinach; unserer sind =e nas jest nie wiele; ein — Brot trochę chleba; — und gut mało ale dobrze; so — als nichts tyle co nic; — sprechen mało mówić; ein — spazieren gehen iść trochę na przechadzkę; warten Sie ein — poczekaj pan chwilkę; es fehlte —, daß mało brakowało, że...; ich bin zu — Kenner jestem za małym znawcą; Wein mit ein — Wasser wino z trochą, odrobiną wody; ich erschrak nicht — nie pomału się zląkłem; ich unterziehe mich der Arbeit, so— ich auch Zeit habe podejmuję się tej pracy, jakkolwiek czasu nie mam; II. *subs.* das W=e, das ich habe ta odrobina, którą mam; ich bin mit =em zufrieden zadowalniam się małem; einiges =e genügt wystarczy coś, trochę; =e glauben mało jest takich, którzy wierzą; ich habe nur ein =es dazu beigetragen cokolwiek tylko do tego się przyczyniłem.

We'niger, *comp. adi.* i *adv.* mniejszy, mniej; — werden ubywać; mit — Mühe z mniejszym trudem; nichts — als zgoła nie, bynajmniej; er ist nichts — als tüchtig zgoła nie ma zdolności; mehr oder — mniej więcej; viel — jeszcze mniej, tem mniej że; nichtsdesto— pomimo tego; nicht mehr und nicht — nie mniej i nie więcej; um so— tem mniej; um die Hälfte — o połowę mniej;

fünf — eins ist vier pięć mniej jeden jest cztery.

We'nigkeit, *sf. pl.* =en, 1) trocha *f.*, odrobina *f.*, drobnostka *f.*; mała ilość; bagatela *f.*; es kostet mich eine — kosztuje mnie drobnostkę, bagatelę; 2) meine — moja małość; Herr M. und meine — waren dort eingeladen pan M. i moja małość byliśmy tam zaproszeni; er ist von seiner — sehr eingenommen jest mocno przejęty swoją osobą.

We'nigste, *sup.* od wenig, I. *adi.* i *adv.* najmniejszy, najmniej; die =n Kinder najmniejsza ilość dzieci; mit der =n Aufmerksamkeit z najmniejszą uwagą; er hat die =n Äpfel gepflückt on najmniej jabłek zerwał; am =n najmniej; zum =n co najmniej; II. das Wenigste, *sn.* das wäre schon das — to byłoby najmniejsze; das —, das ich tun kann, ist, daß ... najmniejszem, co uczynić mogę, jest, że ...

We'nigstens, *adv.* przynajmniej, conajmniej; Sie haben — 100 Kronen ausgegeben wydał pan conajmniej sto koron; — hat er behauptet przynajmniej utrzymywał; schreie — nicht so nie krzycz przynajmniej tak; ich habe — meine Pflicht getan co najmniej wypełniłem swój obowiązek.

Wenn, I. *coni.* 1) kiedy, jak, skoro; — ich ihn sehe, werde ich es ihm sagen jak go zobaczę, to mu to powiem; — man ihn fragt, so schweigt er jak się go kto pyta, to on milczy; — du das tust, sind wir verloren jak to uczynisz, jesteśmy straceni; 2) jeżeli, jeśli; — du kommen kannst, so tue es jeśli możesz, to przyjdź; — ich bloß daran denke, daß... jeśli tylko o tem myślę, że ...; wenn du ihn siehst, so sage ihm jeślibyś go zobaczył, to powiedz mu; sage es, — du es weißt powiedz, jeśli wiesz; 3) gdyby; — ich Sie anlügen wollte gdybym chciał pana okłamać; — er nur ein wenig gewartet hätte gdyby był choć trochę poczekał; ach, — ich schon dort wäre! ach, gdybym już tam był! Sie sprechen, als — Sie recht hätten pan mówisz tak, jak gdybyś miał słuszność; er ist so ruhig, als — er nichts getan hätte on jest tak spokojnym, jak gdyby nic nie był zrobił; 4) — auch chociaż, choćby i tak; — gleich jakkolwiek; — schon aczkolwiek; — er schon reich ist, kann er doch das nicht bezahlen aczkolwiek jest bogaty, nie jest w stanie tego zapłacić; 5) — er nur einen Teil bezahlt, bin ich zufrieden gdyby tylko część zapłacił, byłbym zadowolony; — er nur nicht zu spät kommt gdyby tylko nie przyszedł za późno! 6) als — jak gdyby; sie benimmt sich, als — nichts geschehen wäre zachowuje się, jak gdyby nic nie było zaszło; 7) — anders jeśli z drugiej strony; — nicht gdy nie; — gar jeśli może, gdyby przypadkiem; — jemals gdyby kiedykolwiek; II. Wenn, *sn.* das — und das Aber gdyby i ale; wenn nur das — nicht wäre gdyby nie było tylko tego ale, tego warunku, tej wątpliwości.

Wer, *gen.* wessen, *dat.* wem, *acc.* wen, *pron. relat., interrog., indefin.* kto; 1) — ist es kto to? — war der Erfinder des Schießpulvers? kto wynalazł proch? — ist er kto to taki? co to za jeden, co zacz on jest? wem gehört das Tintenfaß? czyj to kałamarz? wen suchen Sie? kogo pan szuka? an wem soll ich mich rächen na kim mam się zemścić; 2) ich weiß nicht — nie wiem kto; — es auch sei ktokolwiekby był; — immer kommt, wird hinausgeworfen ktokolwiekbądź by przyszedł, zostanie wyrzucony; 3) — das sagte, hat gelogen ten co to powiedział, skłamał; — übel handelt, dem geht es übel jak sobie kto pościele, tak się wyśpi; 4) es ist — da ktoś jest, ktoś przyszedł; ist —, der's leugnen will czy jest ktoś, ktoby temu zaprzeczył; ich höre wen rufen słyszę, że ktoś woła.

We'rbebureau, *sn.* =s, (wym.: büro), biuro werbunkowe.

We'rbegeld, *sn.* =(e)s, zadatek werbunkowy, werbowe *n.*

We'rbeliste, *sf. pl.* =n, lista werbunkowa.

We'rben, werbe, wirbst, wirbt, warb, habe geworben, I. *va.* werbować, zaciągać; einen Knecht, eine Magd — najmować parobka, dziewkę; allenthalben Freunde — werbować wszędzie przyjaciół; II. *vn.* (haben) starać się, ubiegać się; er wirbt um meine Schwester stara się o moją siostrę; er wirbt um meine Gunst ubiega się o moją łaskę.

We'rboffizier, *sm.* =s, *pl.* =e oficer werbunkowy.

We'rbeplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, miejsce *n.* werbunku.

We'rber, *sm.* =s, *pl.* —, 1) werbownik *m.*, zaciągacz *m.*; 2) = Bewerber starający *n.* się, konkurent *m.*, swat *m.*

We'rberhandwerk, *sn.* =(e)s, werbownictwo *n.*, (przen.:) prozelityzm *m.*

We'rbetrommel, *sf. pl.* =n, bęben werbowniczy.

We'rbung, *sf. pl.* =en, 1) werbunek *m.*, zaciąganie *n.*, branka *f.*, pobór *m.*; 2) staranie *n.* się, ubieganie *n.* się.

We'rden, werde, wirst, wird, ward i wurde, würde, bin geworden i worden, *vn.* I. 1) *a)* (entstehen) powstać, stać się; aus nichts wird nichts z niczego nic nie powstanie; Gott sprach: es werde Licht und es ward Licht Bóg rzekł: niech będzie światło i stało się światło; was bin ich geworden? co się ze mnie stało? was soll aus ihm —? co z niego będzie, co się z nim stanie? es wird Tag — nastanie dzień; es wird Sommer — nastąpi lato; es wird Friede — nastanie, będzie pokój; was nicht ist, kann noch — co nie jest, może jeszcze być;

b) es ſoll Ihnen — ziści się panu, otrzymasz pan; was wird ihm dafür? co będzie miał z tego, za to? es wurde mir keine Antwort nie otrzymałem żadnej odpowiedzi; 2) *a* etw. — zostać czem; Doktor — zostać doktorem; Kaufmann — zostać kupcem; Edelmann — otrzymać szlachectwo; Freunde, Feinde — zostać przyjaciółmi, nieprzyjaciółmi; Witwer — owdowieć; es wird ſchlechtes Wetter pogoda się psuje; jeden Tag, den Gott — läßt każdego dnia bożego; was wird denn nun? co teraz będzie? *b*) aus Kindern — Leute dzieci wyrastają na ludzi; was ſoll aus mir —? co będzie ze mną? was iſt aus ihm geworden? co się z nim stało, co się z niego zrobiło? es wird nichts daraus nic z tego nie będzie; wie iſt es mit der Sache geworden? jak się sprawa skończyła? was ſoll damit —? co się ma z tem stać, co począć z tem? mit etw. fertig — zakończyć z czem, skończyć coś; zu etw. — przemienić się w co; zu Waſſer — rozpłynąć się, rozpuścić się; zu Eis — zamienić się w lód, zlodowacieć; zu Stein — skamienieć; den Würmern zur Beute — pójść na żer robaków; zum Sprichwort — stać się przysłowiem, pójść w przysłowie; er wird zehn Jahre będzie miał dziesięć lat; er iſt Major geworden został majorem; *c*) guter Hoffnung — zajść w ciążę; ich möchte des Teufels — dyabli mnie biorą; *d*) arm, reich — zubożeć, wzbogacić się; kleiner, kürzer — stać się mniejszym, krótszym; länger, breiter, größer — przedłużyć, wydłużyć się, rozszerzyć się, powiększyć się, stać się większym; ſchlimmer, beſſer — pogorszyć, polepszyć się; ſchön, häßlich, ſchwarz — wypięknieć, zbrzydnąć, zczernieć; geſund, krank, lahm — wyzdrowieć, zachorować, okulawieć; feucht — zawilgnąć; ſcheu — spłoszyć się; rot — zarumienić się, poczerwienieć; alt — postarzeć się; zornig — rozgniewać się, rozzłościć się, popaść w złość; er wird immer unfreundlicher staje się coraz bardziej nieuprzejmy; mögeſt du glücklich —! obyś był szczęśliwym! es iſt wieder kalt geworden pozimniało znowu; er iſt ſchmal im Geſichte geworden twarz mu się wydłużyła, zeszczuplał na twarzy; ich kann nicht klug daraus — niczego się z tego dorozumieć nie mogę; daraus ſoll ein Menſch klug —! i bądź ty z tego mądrym! er iſt durch Schaden klug geworden wymądrzał po szkodzie, mądry Polak po szkodzie; es wird hell rozjaśnia się, wypogadza się; es wird dunkel ściemnia się; es wird noch alles gut — jeszcze wszystko wyjdzie na dobre, jeszcze się wszystko dobrze ułoży; es wird ſchon — jakoś to będzie; *e*) es muß anders — to się musi zmienić; wie ward es denn weiter? jakże to dalej było? auf die Dauer wird einem alles zuwider z czasem wszystko się człowiekowi sprzykrzy; 3) *impers.* es wird mir übel zaczyna mnie nudzić; es wird mir wohl robi mi się lepiej; es wird mir leicht, es zu tun będzie mi łatwem zrobić to; es wird mir leichter robi mi się lżej; 4) etw. gewahr albo inne — dostrzedz czego, spojrzeć co; etw. los — pozbyć się czego; II. 1) ich werde haben, ſein, lieben będę miał, będę, będę kochał; er wird Kaufmann zostanie kupcem; ich würde kommen, wenn... przyszedłbym, gdyby...; du wirſt hinfallen upadniesz; das wird viel Mühe koſten to będzie kosztowało wiele trudu; 2) geliebt — być kochanym; beſungen — być opiewanym; betrogen — być oszukanym; er wurde getötet został zabitym; es wird geſagt, daß... mówią, że...; es wurde dort viel getanzt dużo tam tańczono; ſo wird es nicht gemacht tak się tego nie robi.

We'rden, *sn.* -s (Entſtehen), powstanie *n.*, początek *m.*; die Sache iſt noch im — rzecz ma się dopiero stać, jest dopiero w początkach, w zawiązku.

We'rder, *sm.* -s, *pl.* —, kępa *f.*, ostrów *m.*, wysepka *f.*

We'rfen, werfe, wirfſt, wirft, warf, würfe, habe geworfen, I. *va.* 1) rzucać, cisnąć, ciskać; ins Waſſer — wrzucić w wodę, rzucić do wody; zu Boden — rzucić na ziemię; in die Höhe — podrzucić, rzucić pod górę; aus dem Hauſe — wyrzucić z domu; über den Haufen — przewrócić; jmndn mit Steinen — rzucać na kogo kamieniami; jmndm ins Geſicht — rzucić komu coś w twarz; (przen.:) jmndm einen Haufen von Beleidigungen an den Kopf — obrzucić kogo obelgami; jmndm etw. vor die Füße — rzucić, cisnąć komu coś pod nogi; jmndm ein Loch in den Kopf — wybić komu dziurę w głowie; die Kleider von ſich — zrzucić z siebie suknie; den Feind — wypłoszyć nieprzyjaciela; raſch einige Zeilen aufs Papier — w pośpiechu napisać parę słów; jmndn zu Boden — powalić kogo na ziemię; jmndn die Treppe hinunter — zrzucić kogo ze schodów; jmndn ins Gefängnis — wrzucić kogo do więzienia; das Netz — zarzucić sieć; den Anker — zarzucić kotwicę; 2) (przen.:) das Auge auf jmndn — rzucić okiem na kogo, spojrzeć na kogo, upatrzeć sobie kogo; die Naſe in die Höhe — zadzierać nosa do góry; Falten — rzucać, robić fałdy, fałdować się; Strahlen — rzucać promienie; Schatten — rzucać cień; das iſt geeignet auf dieſe Frage einiges Licht zu — to się nadaje do wyjaśnienia tej sprawy; das wirft ein ſchlechtes Licht auf ihn to rzuca złe światło na niego, to nie stawia go w

dobrem świetle; jmndm etw. in den Weg — robić, stawiać komu przeszkody; alle Schuld auf jmndn — zwalać na kogo całą winę; Haß, Verdacht auf jmndn — uczuć do kogo nienawiść, rzucić na kogo podejrzenie; die Flinte ins Korn — dać za wygraną; etw. zum alten Eisen — rzucić pomiędzy rupiecie, zaprzestać czego; jmndn zu den Toten — uznać kogo za nieżyjącego; II. *vn.* (haben) 1) mit Geld um sich — rozrzucać, wyrzucać pieniądze; mit Steinen nach jmndm — rzucać na kogo kamieniami, obrzucać kogo kamieniami; die Kinder warfen sich mit Schneeballen dzieci obrzucały się śnieżkami; mit Schimpfworten um sich — ciskać wokoło obelgi; mit lateinischen Brocken um sich — rzucać łacińskie frazezy; 2) (Würfelspiel) die Würfel gegen einander — wymieszać kostki; Würfel — grać w kostki; 3) mieć młode; die Stute, Kuh, Hündin, Katze, Sau hat geworfen klacz się ośrebiła, krowa się ocieliła, suka się oszczeniła, kotka się okociła, świnia się oprosiła; die Hündin hat fünf Junge geworfen suka miała pięcioro szczeniąt; III. sich —, *vr.* (haben) 1) sich auf jmndn — rzucić się na kogo; sich jmndm zu Füßen — rzucić się komu do nóg; sich auf das Sofa — rzucić się na sofę; sich aufs Pferd — wyskoczyć na konia; (przen.:) sich in die Brust — nadymać się; sich auf ein Studium — poświęcić się jakiej nauce; die Tuberkeln haben sich auf die Lunge geworfen gruźlica rzuciła się na płuca; sich ins Zeug — wdać się w co; 2) das Holz hat sich geworfen drzewo się spaczyło; die Mauer hat sich geworfen mur się pochylił.

We'rfen, *sn.* -s, rzucanie *n.*, obrzucanie *n.*, ciskanie *n.*; das — mit Steinen ist verboten rzucanie kamieniami jest zabronione.

We'rfer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ten co rzuca, ciska; 2) (Scheinwerfer) reflektor *m.*

Werft, *sf. pl.* -en, 1) i *sn.*, -(e)s, *pl.* -e, warsztat okrętowy, spust *m.*; 2) osnowa *f.* (sukiennictwo); 3) legary *pl.*, lada *f.*

We'rftdock, *sn.* -(e)s, dok warsztatowy.

Werg, *sn.* -(e)s, pakuły *pl.*, zgrzebny *pl.*, kłaki *pl.*

Werk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) robota *f.*, czyn *n.*; zu -e schreiten przystąpić do czynu; etw. ins — setzen przedsięwziąć co; es ist schon im -e już się rozpoczęło; zu rasch zu -e gehen brać się za szybko do czego; das war das — eines Augenblickes to było dziełem chwili; 2) dzieło *n.*; die -e der Kunst, der Natur dzieła sztuki, przyrody; das — Gottes dzieło Bożej ręki; das ist meiner Hände — to jest mojem dziełem; das — lobt den Meister dzieło mistrza sławi; 3) dzieło *n.*, utwór *m.*; Goethes ausgewählte -e wybór dzieł Goethego; ein poetisches—dzieło poetyckie; 4) uczynek *m.*, czyn *m.*; gute, böse, -e tun spełniać dobre, złe czyny; -e der Barmherzigkeit dzieła miłosierdzia; 5) warownia *f.*, dzieła fortyfikacyjne, fortyfikacye *pl.*; 6) mechanizm *m.*, werk *m.*; diese Maschine, Uhr hat ein schönes — ta maszyna, ten zegar ma ładny mechanizm; 7) fabryka *f.*; Eisenwerk huta żelazna; Glaswerk huta szklanna; 8) masa szklanna.

We'rkbank, *sf. pl.* -bänke, ławka warsztatowa, warsztat *m.*

We'rkbiene, *sf. pl.* -n, pszczoła robocza.

We'rkchen, *sn.* -s, *pl.* —, dziełko *n.*

We'rkel, *sn.*, -s, *pl.* —, katarynka *f.*

We'rkelmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, katarynkarz *m.*

We'rkeltag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień roboczy, powszedni.

We'rkführer, *sm.* -s, *pl.* —, werkmistrz *m.*, starszy robotnik *m.*, przodownik *m.*

We'rkheilige(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), świętoszek *m.*

We'rkheiligkeit, *sf.* pozorna świętobliwość, bigoterya *f.*

We'rkholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo *n.* do wyrobu; warsztatówka *f.*

We'rkleute, *spl.* robotnicy *pl.*

We'rkmeister, *sm.* -s, *pl.* —, majster *m.*, werkmistrz *m.*; dozorca *m.*, przełożony *m.* nad robotą.

We'rkofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec hutniczy.

We'rkstatt, *sf.*, **We'rkstätte,** *sf. pl.* -n, warsztat *m.*, pracownia *f.*

We'rkstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień ciosowy, cios *m.*

We'rkstelle, *sf. pl.* -n, obacz Werkstatt.

We'rkstellig, *adi.* uskuteczniony, zrobiony; etw. — machen uskutecznić, zrobić co.

We'rkstube, *sf. pl.* -n, pracownia *f.*, warsztat *m.*

We'rkstuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -stühle, warsztat tkacki.

We'rk(el)tag, *sm.* -(e)s, *pl.* -tage, dzień roboczy, powszedni.

We'rk(el)tagsrock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, surdut *m.* na codzień.

We'rk(el)tägig, *adi.* i *adv.* w dnie powszednie, robocze.

We'rktätig, *adi.* czynem uskuteczniony, czynny.

We'rktätigkeit, *sf.* czynność *f.*; wykonanie *n.*

We'rktisch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół warsztatowy, warsztat *m.*

We'rkzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, narzędzie *n.*, obierze *n.*, organ *m.*; (przen.:) jmndm zum — dienen służyć komu za narzędzie; ein blindes — seiner Leidenschaft ślepe narzędzie jego namiętności.

We'rkzeugtasche, *sf. pl.* -n, torba *m.* na narzędzia.

We'rmut, *sm.* -s, 1) piołun *m.*; (przen.:) ein mit — gefüllter Becher kielich goryczą zaprawiony; 2) wino *n.* Wermut.

We'rmutartig, *adi.* podobny do piołunu.

We'rmutbecher, *sm.* =s, *pl.* —, (przen.:) kielich goryczą zaprawiony.

We'rmutbitter, *sn.* =s, gorycz piołunowa.

We'rmutschnaps, *sm.* =ses, *pl.* =schnäpse, piołunówka *f.*

We'rmutwein, *sm.* =es, *pl.* =e, wino *n.* Wermut.

Werst, *sf. pl.* =e, wiorsta *f.*

Wert, *adi.* i *adv.* 1) wart; — sein być wartym, mieć wartość; dieser Ring ist 200 Kronen — ten pierścień wart dwieście koron; nichts — sein nic nie być wart; keinen Schuß Pulver — sein nie wart ani złamanego szeląga; eigener Herd ist Goldes — mieć własne ognisko, to wielkie szczęście; 2) godzien, godny, wart; es ist nicht der Rede — nie warto o tem mówić; es ist nicht der Mühe — szkoda zachodu; er ist nicht —, daß ihn die Sonne bescheint nie wart żyć na Bożym świecie; er war eines besseren Schicksals — był godzien lepszego losu; er ist — gehängt zu werden zasługuje na szubienicę; 3) drogi, szacowny, szanowny; mein =er Freund szanowny przyjacielu; =achten, =schätzen wysoko cenić, szanować; jmndn lieb und — halten kochać, szanować ko go; Ihr =es Schreiben, Ihre =e Adresse szanowne, szacowne pismo, adres; wie ist Ihr =er Name jak godność pańska?

Wert, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) wartość *f.*; innerer, äußerer — wewnętrzna, zewnętrzna wartość; über den — bezahlen przepłacić; ohne — bez wartości; auf etw. — legen kłaść na co wartość, nacisk; der moralische — dieser Handlung moralna wartość tego czynu; cena *f.*, du mußt den — bestimmen musisz oznaczyć cenę, ocenić to; das Geld hat bei ihm keinen — pieniądze ma za nic; einer Sache — beilegen przywiązywać wagę do czego; einen großen — beilegen wysoko cenić; im =e von . . . w cenie . . .

We'rtachtung, *sf.* obacz Wertschätzung.

We'rtangabe, *sf.* podanie *n.* wartości, wartość *f.*

We'rtbestimmung, *sf.* oznaczenie *n.* ceny, taksowanie *n.*

We'rtbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list wartościowy.

We'rteinheit, *sf.* jednostka wartościowa.

We'rten, *va.* (haben) 1) oznaczać cenę, taksować; 2) jmndn einer Sache — uważać kogo godnym czego.

We'rtersatz, *sm.* =es, równoważnik *m.*, ekwiwalent *m.*

We'rtgegenstand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, przedmiot wartościowy.

We'rtgeschätzt, *adi.* obacz *pp.* od wertschätzen.

We'rtigkeit, *sf.* wartościowość *f.*; atomowość *f.* (chem.).

We'rtlos, *adi.* bez wartości, nic nie wart, błahy.

We'rtlosigkeit, *sf.* bezwartościowość *f.*, błahość *f.*

We'rtmesser, *sm.* =s, *pl.* —, das ist der — für . . . to miara wartości dla.

We'rtnachnahme, *sf. pl.* =n, zaliczka *f.* wartości.

We'rtpaket, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, paczka wartościowa.

We'rtpapier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, papiery wartościowe.

We'rtsachen, *sf. pl.* rzeczy wartościowe.

We'rtschätzen, *va.* (haben) szanować, poważać, cenić; wertgeschätzt, *pp.* i *adi.* wielce szanowny.

We'rtschätzung, *sf.* szacunek *m.*, szanowanie *n.*, poważanie *n.*, cenienie *n.*

We'rtsendung, *sf. pl.* =en, posyłka wartościowa.

We'rtverringerung, *sf.* obniżenie *n.* wartości, ceny, deprecyacya *f.*

We'rtvoll, *adi.* cenny, wartościowy, drogi.

We'rtzoll, *sm.* =s, *pl.* =zölle, cło *n.*, opłata *f.* od wartości.

We'rwolf, *sm.* =(e)s, *pl.* =wölfe, wilkołak *m.*

Wes, *gen.* od wer i was = wessen; — Geistes Kind ist er? jakiego to nabożeństwa człowiek?

We'sen, *sn.* =s, 1) (Sein, Dasein) istnienie *n.*, bytność *f.*, byt *m.*, istność *f.*; 2) (Bestand) stan *m.*, es ist in gutem baulichen — jest w dobrym stanie; 3) istota *f.*, istotność *f.*, rzeczywistość *f.*; den Schein für das — halten brać pozór za rzeczywistość; dem — nach w rzeczywistości; das gehört zum — der Sache to należy do istoty rzeczy; 4) (Art und Weise des Seins) sposób *m.* bycia, wygląd *m.*, mina *f.*, pozór *m.*, wzięcie *n.*, charakter *m.*, natura *f.*, usposobienie *n.*; er hat ein eigentümliches — dziwak, osobliwy człowiek; sein unruhiges — jego niespokojny duch; 5) sein — treiben na swój sposób postępować; wo hat er jetzt sein — gdzie on ma teraz swą siedzibę; 6) rzecz *f.*; ich schickte ihm das — zurück odesłałem mu rzecz napowrót; Rauch ist alles irdische — znikoma jest każdą rzecz ziemska; 7) (von Lebendem) istota *f.*; Gott ist das höchste — Bóg jest najwyższa istota; mit Vernunft begabte — istoty obdarzone rozumem, inteligentne; 8) (Haus, Heimwesen) ich werde ihm mein — überlassen odstąpię mu moją własność, ziemię; 9) służba *f.*, organizacya *f.*; das Sanitätswesen służba zdrowia; Finanzwesen organizacya skarbowa; das gemeine — sprawa publiczna; 10) (Tun, Treiben) postępowanie *n.*, zachowanie *n.* się; die Raubritter trieben ihr — in diesem Dorfe rycerze łupieżcy gospodarzyli w tej wsi; der Friede wird dem — ein Ende machen pokój położy kres tej zawierusze; 11) (Aufhebens, Spektakel) viel =s von etw. machen nadawać czemu wielką wagę, robić z czego głośną sprawę; nicht viel =s mit etw. machen nie robić z czem wielkich ceregieli.

We'sensein heit, *f.* współ-

istność *f*; tożsamość istotna, jedność *f*. co do istoty.

We'ſenhaft, *adi.* rzeczywisty, istniejący.

We'ſenhaftigkeit, *sf.* rzeczywistość *f*., istnienie *n*., bytność *f*.

We'ſenheit, *sf.* istotność *f*., istność *f*.; istota; *f*. indywidualność *f*.

We'ſenlehre, *sf.* nauka *f*. o bycie, ontologia *f*.

We'ſenlos, *adi.* bezistotny, chimeryczny.

We'ſenloſigkeit, *sf.* bezistotność *f*.

We'ſentlich, I. *adi.* i *adv.* istotny, prawdziwy, rzeczywisty, ważny, główny; =er Inhalt eines Buches główna treść książki; von =er Bedeutung für etw. ſein być ważnym dla czegoś; II. das Weſentliche, *sn.*; das — von einer Sache to co stanowi istotę rzeczy; das Weſentlichſte to co jest najistotniejsze.

We'ſentlichkeit, *sf.* ważność *f*., istotność *f*.

Weshа'lb, *adv.* 1) dlaczego? czemu? — fragſt du? dlaczego się pytasz? — denn nicht? dlaczego nie? 2) der Grund, — ich fortging powód, dlaczego odszedłem; ich traf Sie nicht, — ich weiter reiſte nie zastałem pana, dlatego pojechałem dalej.

We'ſpe, *sf. pl.* =n, osa *f*.; es ſind die ſchlechteſten Früchte nicht, woran die =n nagen nie najgorsze są owoce, na których gnieżdżą się osy.

We'ſpenartig, *adi.* osowaty, podobny do osy.

We'ſpenbein, *sn.* =(e)s, sfenoida *f*., kość klinowa.

We'ſpenbuſſard, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pszczelarz *m*.

We'ſpenneſt, *sn.* =es, *pl.* =er, 1) gniazdo *n*. ós; (przen.:) in ein — ſtören, ſtechen narobić sobie biedy, bigosu; nabawić się kłopotu; 2) rodzaj ciastka.

We'ſpenſchwarm, *sm.* =(e)s, rój *m*. os.

We'ſpenſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ukłucie *n*. osy.

We'ſpentaille, *sf. pl.* =n, kibić cienka, wiotka.

Weß, obacz Weß.

We'ſſen, *pron.* czyj; — Hut iſt das? czyj to kapelusz? — Sohn iſt er? czyim synem jest on?

We'ßhalb, We'ßwegen, *adv.* obacz Weshalb, Weswegen.

Weſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zachód *m*.; 2) = Weſtwind; laue =e letnie wietrzyki, zefirki.

We'ſtbahnhof, *sm.* =s, dworzec zachodni.

We'ſte, *sf. pl.* =n, kamizelka *f*.

We'ſten, *sm.* =s, zachód *m*.; nach, gegen — na zachód; ſich nach — wenden zwrócić się na zachód, ku zachodowi; die Bewohner des =s, zachodnie narody.

We'ſtende, *sn.* =s, zachodni kraniec (miasta).

We'ſtenfutter, *sn.* =s, podszewka *f*. pod kamizelkę.

We'ſtenknopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =knöpfe, guzik *m*. od kamizelki.

We'ſtenkragen, *sm.* =s, *pl.* =krägen, kołnierz *m*. u kamizelki.

We'ſtentaſche, *sf. pl.* =n, kieszeń *f*. u kamizelki.

We'ſtenzeug, *sn.* =(e)s, materya *f*. na kamizelkę.

We'ſtgrenze, *sf. pl.* =n, granica zachodnia.

We'ſtküſte, *sf. pl.* =n, wybrzeże zachodnie.

We'ſtlich, *adi.* i *adv.* zachodni, na zachód.

We'ſtmächte, *sf. pl.* mocarstwa zachodnie.

We'ſtöſtlich, *adi.* zachodnio-wschodni.

We'ſtſeite, *sf.* strona zachodnia.

We'ſtwärts, *adv.* ku zachodowi.

We'ſtwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr zachodni.

Weswe'gen, *coni.* dlaczego? czemu?

Wett, *adv.* 1) kwita; nun ſind wir — teraz z nami kwita; etw. — machen wynagrodzić, kompensować co; ich werde das ſchon wieder — machen już ja się zrewanżuję, odbiję; 2) ſich =(e) bauen eksploatować bez zysku i straty.

We'ttbewerb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, konkurs *m*.

We'ttbewerber, *sm.* =s, *pl.* —, konkurent *m*.

We'tte, *sf. pl.* =n, 1) zakład *m*.; eine — machen, eingehen założyć się; es gilt eine —! o zakład! założmy się! was gilt die —? o co zakład? die — war eine Schachtel Zigaretten założyliśmy się o pudełko papierosów; 2) um die — na wyścigi; um die — laufen ścigać się z kim, wyścigać się z kim; um die — trinken pić o zakład; jmndn um die — loben chwalić kogo na wyścigi, przesadzać w czyich pochwałach.

We'tteifer, *sm.* =s, ubieganie *n*. się, konkurencya *f*., emulacya *f*.

We'tteifern, *vn.* (haben) (mit jmndm, miteinander) współubiegać się, ubiegać się o pierwszeństwo, konkurować, emulować z kim; rywalizować, iść w zapasy, wyścigać się; wetteifernd, *ppr.* i *adi.* ubiegający się, konkurujący, rywalizujący.

We'tten, *va.* i *vn.* (haben) zakładać się; założyć się, iść o zakład; ich könnte —, daß... mógłbym się założyć, że...; was — Sie? o co zakład? wir wetteten um eine Flaſche Wein założyliśmy się o butelkę wina; ich wollte meinen Kopf —, daß... dałbym głowę w zastaw, że... założyłbym się o moją głowę, że...

We'ttende(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n), zakładający *m*. się.

We'tter, *sn.* =s, 1) pogoda *f*., powietrze *n*., czas *m*.; ſchönes — piękna pogoda; ſchlechtes — niepogoda *f*.; garſtiges, naſſes — słota *f*.; das — war uns günſtig pogoda nam sprzyjała; bei ſchönem — w pogodę; es wird anderes — czas się zmieni; das — ändert ſich powietrze

zmienia się; das — kühlt sich ab powietrze się oziębia; 2) burza *f.*; es zieht ein — auf zanosi się na burzę; (przen.:) es zieht sich ein — über ihrem Kopfe zusammen zbiera się burza na nich; 3) (Blitz) piorun *m.*; vom — erschlagen werden być przez piorun zabitym; daß dich das —! niech cię piorun trzaśnie! alle —! do stu piorunów! flink wie ein — zwinny jak piorun; 4) wyziewy *pl.*, gazy *pl.*, wapory *pl.*, ekshalacye *pl.*; schlagende — wybuchające gazy.

We'tterableiter, *sm.* -s, *pl.* —, gromochron *m.*, piorunochron *m.*

We'tterbeobachter, *sm.* -s, *pl.* —, meteorolog *m.*

We'tterbeobachtung, *sf.* obserwacya meteorologiczna.

We'tterbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sprawozdanie *n.* o pogodzie.

We'tterbube, *sm.* -n, *pl.* -n, przeklęty chłopak, bęben *m.*, niegodziwiec *m.*

We'tterdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, okap *m.* (nad oknem); dach chroniący od niepogody, poddaszek *m.*

We'tterfahne, *sf. pl.* -n, chorągiewka *f.* na dachu; (przen.:) człowiek zmiennego charakteru.

We'tterfest, *adi.* znoszący wszystkie niepogody, nieczuły na niepogodę.

We'tterführung, *sf.* wentylacya górnicza; die Grubenbaue mit — versorgen urządzić wentylacyę w kopalniach.

We'ttergalle, *sf. pl.* -n, otwory okazujące się w chmurach jako oznaka burzy (mar.).

We'ttergeläut, *sn.* -(e)s, dzwonienie *n.*, w czasie burzy.

We'tterglas, *sn.* -ses, *pl.* -gläser, barometr *m.*

We'tterhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, chorągiewka *f.* w kształcie koguta.

We'tterhäuschen, *sn.* -s, *pl.* —, hygrometr *m.*, narzędzie *n.* w kształcie domku, wskazujące stopień wilgoci w powietrzu.

We'tterkarte, *sf. pl.* -n, karta meteorologiczna.

We'tterkerl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przeklęty człowiek *m.*, niegodziwiec *m.*

We'tterkunde, *sf.* meteorologia *f.*

We'tterkundig, *adi.* meteorologiczny.

We'tterkundige(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), meteorolog *m.*

We'tterlaunisch, *adi.* zmieniający humor z pogodą, zmienny, kapryśny.

We'tterläuten, *sn.* -s, ob. Wettergeläut.

We'tterleuchten, *vn.* (haben) *impers.* błyskać się, łyskać się (bez grzmotu).

We'tterleuchten, *sn.* -s, łyskanie *n.* się, błyskawica *f.* (bez grzmotu).

We'tterloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, miejsce *n.*, skąd wiatr zawsze dmie.

We'tterlotte, We'tterlutte, *sf. pl.* -n, lutnia *f.*, lubnia *f.*, wiatrówka *f.* (geol.).

We'ttermacher, *sm.* -s, *pl.* —, meteorolog *m.*

We'ttermädchen, *sn.* -s, *pl.* —, **We'ttermädel**, *sn.* -s, *pl.* —, przeklęta dziewczyna, dyabeł *m.* dziewczyna.

We'ttermännchen, *sn.* -s, *pl.* —, figurka pokazująca pogodę.

We'ttermantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, płaszcz *m.* od deszczu, opończa *f.*

We'ttermaschine, *sf. pl.* -n, wentylator górniczy.

We'ttern, *vn.* (haben) *impers.* grzmi i błyska się; jest niepogoda; (przen.:) złościć się, kląć, piorunować.

We'tteröfen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, ciągowy piecyk kopalniany.

We'tterprophet, *sm.* -en, *pl.* -en, prorok *m.* wróżący pogodę, przepowiadający *m.* pogodę, meteorolog *m.*

We'tterprophezeiung, *sf. pl.* -en, przepowiednia *f.* pogody.

We'tterröslein, *sn.* -s, *pl.* —, ślazik polny.

We'tterschacht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szyb powietrzny, do wentylowania.

We'tterschaden, *sm.* -s, *pl.* -schäden, klęska *f.*, szkoda *f.*, od burzy, nawalnicy, gradobicia.

We'tterscheide, *sf. pl.* -n, miejsce, gdzie się chmury nawalne gromadzą lub dzielą; granica meteorologiczna.

We'tterschirm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, okap *m.*, poddaszek *m.*

We'tterschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, 1) uderzenie *n.* piorunu; 2) gradobicie *n.*

We'tterseite, *sf. pl.* -n, strona wystawiona na deszcz, grad; wiatrowisko *n.*, opacza *f.* (górn.).

We'tterstrahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, piorun *m.*

We'tterstrecke, *sf. pl.* -n, chodnik przeciągowy, przewiewny (górn.).

We'ttersturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -stürme, burza *f.*

We'ttertür, *sf. pl.* -en, drzwi przeciągowe, przewiewne (górn.).

We'tterveränderung, *sf.* zmiana *f.* pogody, powietrza.

We'ttervogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel kulik *m.*

We'tterwarte, *sf. pl.* -n, stacya meteorologiczna.

We'tterwechsel, *sm.* -s, zmiana *f.* pogody, powietrza.

We'tterwendisch, *adi.* od pogody zależący, zmieniający się z pogodą; (przen.:) zmienny jak pogoda, niestały; ein -er Mensch wiercipięta *m.*; -es Glück zmienne szczęście.

We'tterwirbel, *sm.* -s, *pl.* —, huragan *m.*, wichura *f.*

We'tterwolke, *sf. pl.* -n, obacz Gewitterwolke.

We'tterzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak meteorologiczny.

We'tterzeiger, *sm.* -s, *pl.* —, barometr *m.*

We'ttfahren, *sn.* -s, **We'ttfahrt**, *sf. pl.* -en, obacz Wettrennen, Wettrudern.

We'ttfahrer, *sm.* -s, *pl.* —, ten co jeździ o zakład.

We'ttgesang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gesänge, śpiew popisowy.

We'ttkampf, *sm.* walka *f.*, ubieganie *n.* się, zapasy *pl.* o pierwszeństwo.

We'ttkämpfer, *sm.* -s, *pl.* —, zapaśnik *m.*

We'ttlauf, *sm.* -(e)s, bieganie *n.*, bieg *m.* na wyścigi, wyścigi piesze.

We'ttlaufen, laufe, läufft, lief um die Wette, bin wettgelaufen, *vn.* biegać na wyścigi, ścigać się.

We'ttlaufen, *sn.* -s, bieganie *n.* na wyścigi.

We'ttläufer, *sm.* -s, *pl.* —, ten co o zakład biegnie.

We'ttpreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, nagroda *f.* za wyścigi.

We'ttrennen, renne, rannte um die Wette, bin wettgerannt, *vn.* obacz Wettlaufen.

We'ttrennen, *sn.* -s, *pl.* —, wyścig *m.*, gonitwa *f.* (konna); — mit Hinderniſſen wyścigi z przeszkodami.

We'ttrenner, *sm.* -s, *pl.* —, koń wyścigowy, wyścigowiec *m.*

We'ttritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wyścig konny.

We'ttrudern, *sn.* -s, wiosłowanie *n.* na wyścigi.

We'ttſtreit, *sm.* -es, *pl.* -e, współubieganie *n.* się, spór *m.* o pierwszeństwo; ſich mit jmndm in einen — einlaſſen iść w zapasy z kim, rywalizować z kim.

We'tturnen, *sn.* -s, gimnastyka popisowa.

We'tzen, *va.* (haben) ostrzyć, zaostrzyć; brusować, krzesać, osłować; ein Meſſer — ostrzyć nóż; der Vogel wetzt den Schnabel ptak ostrzy dziób; (przen.:) den Geiſt, Verſtand, Witz — ćwiczyć umysł, rozum, dowcip; den Degen auf dem Steinpflaſter — szablą dzwonić po ulicy.

We'tzſtahl, *sm.* -(e)s, stal *f.* do ostrzenia, stalka *f.*, musat *m.*

We'tzſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, brus *m.*, osełka *f.*, kamień *m.*, marmurek *m.* do ostrzenia.

Whig, (wym.: Uig), *sm.* -s, *pl.* -s, Wig *m.*

Wichs, *sm. pl.* -ſes, *pl.* -ſe, strój galowy; ein Student in vollem — student w pełnej gali.

Wi'chsbürſte, *sf. pl.* -n, szczotka *f.* do czernidła, do butów.

Wi'chſe, *sf. pl.* -n, czernidło *n.*; smarowidło *n.*; Bartwichſe pomada *f.*, fiksator *m.* na wąsy; (przen.:) baty *pl.*; — austeilen łoić skórę; jmndm — geben wysmarować komu skórę, dać komu w skórę.

Wi'chſen, *va.* (haben) woskować; einen Fußboden — woskować posadzkę; einen Schnurrbart — wysmarować wąs; Schuhe — wyczyścić, zaczernić buciki; (przen.:) jmndn — wyłoić, wysmarować komu skórę, dać komu w skórę; wygrzmocić, wyłomotać kogo.

Wicht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nikczemnik *m.*, podły człowiek; kleiner — malec *m.*; armer — nieborak *m.*, biedak *m.*; erbärmlicher — gałgan *m.*; verzagter — tchórz *m.*

Wi'chtelmännchen, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Heinzelmännchen.

Wi'chtelzopf, *sm.* -es, *pl.* -zöpfe, obacz Weichſelzopf.

Wi'chtig, *adi.* 1) ważny, pełnej wagi; 2) ważny, doniosły, wielkiej wagi, znaczenie mający; -e Gründe ważne powody, powody wielkiej wagi; es wäre für mich — zu erfahren byłoby dla mnie ważnem dowiedzieć się; -es Wort wielkie słowo; er macht ſich — pyszni, nadyma się, robi z siebie ważną osobę; das nehmet ihr viel zu — przywiązujecie do tego zbyt wielką wagę; — iſt nur das... tylko to ma znaczenie...

Wi'chtigkeit, *sf.* ważność *f.*, waga *f.*, znaczenie *n.*; von — wielkiej wagi; es iſt von —, daß... jest bardzo ważne, że...; es iſt für mich von großer — to ma dla mnie wielkie znaczenie, to jest dla mnie bardzo ważne; einer Sache — beilegen zrobić z czego wielką sprawę.

Wi'chtigthuend, *adi.* udający powagę.

Wi'chtigthuer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Wichtigthuend.

Wichtigthuerei', *sf.* rzekome przywiązywanie wielkiej wagi do czego.

Wi'cke, *sf. pl.* -n, wyka *f.*; erbſenartige — sęczówka *f.*, wyka ptasia, gęsia, wilczy groch.

Wi'ckel, *sm.* -s, *pl.* —, zwitek *m.*, zwój *m.*, kłębek *m.* (nici), wiązka *f.*, pęk *m.*, kitka *f.* (lnu); powijacz *m.*; papilot *m.*; jmndn beim — kriegen chwycić kogo za kołnierz.

Wi'ckelband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, powijacz *m.*, powijak *m.*

Wi'ckelfrau, *sf. pl.* -en, akuszerka *f.*; niańka *f.*

Wi'ckelkind, *sn.* -es, *pl.* -er, dziecko *n.* w powijaczach, w powijakach.

Wi'ckeln, *va.* (haben) zwijać, nawijać, zawijać, owijać, powijać; einen Lappen um den Finger — owinąć szmatę o palec; (przen.:) er läßt ſich um den Finger — można go do rany przyłożyć; Garn auf eine Rolle — nawijać nici na zwój; einen Gegenſtand aus etw. — rozwinąć jakiś przedmiot z czego; (przen.:) ſich aus dem Handel — wywinąć, wykręcić się z ambarasu; einen Gegenſtand in etw. — zawinąć przedmiot jakiś w coś; (przen.:) ſich in ſeine Tugend — opancerzyć się cnotą; ſich in Schlingen — wpaść w sidła, osidlić się, zamotać się; Haare in Locken — zwijać włosy w loki; ein Kind — powijać dziecko; (przen.:) ſchief gewickelt ſein być w błędzie, być źle poinformowanym.

Wi'ckelpuppe, *sf. pl.* -n, lalka *f.*, w powijakacu.

Wi'ckelranke, *sf. pl.* -n, powój *m.*, bluszcz *m.*

Wi'ckelſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, chwytacz *m.* (zool.).

Wi'ckeltuch, *sn.* -es, *pl.* -tücher, chustka *f.* do owinięcia się.

Wi'ckelzeug, *sn.* -(e)s, powijacze *pl.*, powijaki *pl.*

Wi'ckenbrot, *sn.* -es, *pl.* -e, chleb *m.* z wyki.

Wi'ckenfeld, *sn.* -es, *pl.* -er,

pole wyczne, pole zasiane wyką.

Wi'ckenfutter, *sn.* =s, paszа wyczna.

Wi'ckenſtroh, *sn.* =(e)s, słoma *f.* z wyki.

Wi'ckler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ten, który zwija, nawija; 2) chwytacz *m.* (zool.).

Wi'dder, *sm.* =s, *pl.* —, 1) baran *m.*, tryk *m.*, skop *m.*; 2) baran *m.* (znak na niebie); 3) taran *m.* do łamania murów.

Wi'ddersell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skóra barania; runo *n.*

Wi'ddertopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, głowa barania.

Wi'ddercheu, *sn.* =s, *pl.* —, baranek *m.*

Wi'der, *praep.* (z *acc.*) 1) przeciw, przeciwko, naprzeciw; — jmndn ſein być przeciw komu; — etw. ſein być przeciwnym czemu; für und — za i przeciw; — meinen, deinen, ſeinen Willen przeciw(ko) mojej, twojej, jego woli; — die Natur przeciw naturze; — die Geſetze nielegalnie; — den Strom przeciw prądowi; das iſt — die geſunde Vernunft to się sprzeciwia zdrowemu rozumowi; er hat ſchon lange etw. — uns już dawno ma coś przeciwko nam; 2) *sn.* das Für und Wider to co przemawia za i przeciw.

Wi'derbelfern, Wi'derbellen, *vn.* (haben) odszczekać, odszczekiwać.

Wi'derchriſt, *sm.* antychryst *m.*

Wi'derchriſtentum, *sm.* =s, **Wi'derchriſtlichkeit**, *sf.* antychrześcijaństwo *n.*

Wi'derchriſtlich, *adi.* antychrześcijański.

Wi'derdruck, *sm.* (e)s, 1) odbicie *n.* druku z drugiej strony; 2) ciśnienie odporne, odpór *m.*; reakcya *f.*

Widerfa'hren, widerfahre, widerfährſt, widerfährt, widerfuhr, bin widerfahren, *vn.* wydarzyć się, stać się komu, spotkać kogo; es iſt ihm ein Unglück — zdarzyło mu się nieszczęście; mir iſt viel Ehre — spotkał mnie wielki zaszczyt; jmndm Gerechtigkeit, — laſſen oddać komu sprawiedliwość.

Wi'dergeſetzlich, *adi.* bezprawny, nielegalny.

Wi'derhaarig, *adi.* uparty, krnąbrny.

Wi'derhaken, *sm.* =s, *pl.* —, wąs *m.* u haka, zakrzywiony hak.

Wi'derhall, *sm.* =(e)s, odgłos *m.*, echo *n.*; (przen.:) einen — im Herzen finden znaleźć oddźwięk w sercu.

Widerha'llen, *vn.* (haben) odbrzmieć, odbijać głos, dawać echo.

Wi'derhalt, *sm.* =es, 1) opór *m.*; 2) oparcie *n.*, punkt *m.* oparcia.

Wi'derklage, *sf. pl.* =n, wzajemna skarga.

Wi'derlage, *sf.* 1) wiano *n.*, wyprawa *f.*; 2) obacz Widerlager.

Wi'derlager, *sn.* =s, podpora *f.* sklepienia, przyczołek *m.*, filar podpierający.

Widerle'gbar, *adi.* dający się zbić (dowód, zarzut).

Widerle'gbarkeit, *sf.* możność *f.* zaprzeczenia.

Widerle'gen, *va.* (haben) zbić, zbijać; odpierać, odeprzeć; einen Einwurf genügend — zbić dostatecznie zarzut; meine Bemerkung iſt nicht widerlegt worden moja uwaga nie została odpartą.

Widerle'ger, *sm.* =s, *pl.* —, ten co zbija (zarzut).

Widerle'gung, *sf. pl.* =en, zbijanie *n.*, zbicie *n.*, odparcie *n.*

Widerle'gungsſchrift, *sf.* pismo odporne.

Wi'derlich, *adi.* obrzydliwy, przykry, niemiły, odrażający, nieprzyjemny; *adv.* obrzydliwie, przykro, nieprzyjemnie.

Wi'derlichkeit, *sf.* obrzydliwość *f.*, przykrość *f.*, nieprzyjemność *f.*

Wi'dern, I. *vn.* (haben) dieſe Speiſe widert mich ta potrawa brzydzi mnie, mam, czuję obrzydzenie do tej potrawy; II. *v. impers.* es widert mich mit ihm zu reden brzydzi mnie mówić z nim.

Wi'dernatürlich, *adi.* przeciwny, sprzeciwiający się naturze, nienaturalny, przewrotny, opaczny, sztuczny.

Wi'dernatürlichkeit, *sf.* nienaturalność *f.*, przewrotność *f.*, opaczność *f.*, sztuczność *f.*

Wi'derpart, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przeciwnik *m.*, strona przeciwna; jmndm — halten oponować komu, wystąpić przeciw komu, stawić czoło komu.

Wi'derprall, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, odskok *m.*

Widerpra'llen, *vn.* (ſein) odskoczyć, odbić się; die Töne — tony odbiły się; die Strahlen — promienie odbiły się.

Widerra'ten, widerrate, widerrätſt, widerrät, widerriet, habe widerraten, jmndm etw. — odradzać komu co, od czego.

Widerra'tung, *sf. pl.* =en, er tat es ungeachtet allen =en zrobił to pomimo, że mu wszyscy odradzali.

Wi'derrechtlich, *adi.* przeciwny prawu, nielegalny, bezprawny, niedozwolony; *adv.* przeciw prawu, bezprawnie, nielegalnie; ein =es Urteil nieprawny wyrok; ſich — etw. anmaßen rościć sobie coś bezprawnie.

Wi'derrechtlichkeit, *sf.* bezprawie *n.*, nielegalność *f.*

Wi'derrede, *sf. pl.* =n, sprzeciwienie *n.* się, opór *m.*, zarzut *m.*, oponowanie *n.*, objekcya *f.*; ohne — bez oporu; das iſt ohne — das beſte Mittel to jest bez najmniejszej wątpliwości najlepszy środek.

Wi'derriſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kłąb koński, gara *f.* u konia.

Wi'derruf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, odwołanie *n.*, dementowanie *n.*

Widerru'flich, *adi.* obacz Widerruflich.

Widerru'fen, widerrufe, widerrufſt, widerrief, habe widerrufen, *va.* odwołać, cofnąć; einen Befehl — odwołać, cofnąć rozkaz; eine Lehre — naukę odwołać; ein Geſetz —

cofnąć ustawę; widerrufend, *ppr.* i *adi.* odwołujący, cofający.

Widerru'flich, *adi.* odwołalny, dający się odwołać.

Widerru'flichkeit, *sf.* odwołalność *f.*

Widerru'fung, *sf.* obacz Widerruf.

Wi'derſacher, *sm.* =s, *pl.* —, przeciwnik *m.*; wróg *m.*; antagonista *m.*, demon *m.*, szatan *m.*

Wi'derſacherin, *sf. pl.* =nen, przeciwniczka *f.*; nieprzyjaciółka *f.*; antagonistka *f.*

Wi'derſchall, *sm.* =(e)s, obacz Widerhall.

Wi'derſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, odblask *m.*, łuna *f.*, odbicie *n.* światła.

Widerſe'tzen, ſich —, *vr.* (haben) opierać się, sprzeciwiać się, oponować; ſich dem Geſetze — opierać się ustawie.

Widerſe'tzlich, *adi.* niesforny, oporny, uparty; nieposłuszny, krnąbrny; buntowniczy.

Widerſe'tzlichkeit, *sf.* niesforność *f.*, opór *m.*, nieposłuszeństwo *n.*, krnąbrność *f.*

Wi'derſinn, *sm.* =(e)s, 1) myśl przeciwna; sprzeczność *f.*; 2) bezsens *m.*, niedorzeczność *f.*; 3) duch opozycyjny.

Wi'derſinnig, *adi.* 1) sprzeczny; 2) bezsensowny, bez sensu, niedorzeczny, śmieszny; 3) przeciwnej myśli.

Wi'derſinnigkeit, *sf.* 1) bezsens *m.*, niedorzeczność *f.*; 2) sprzeczność *f.*

Wi'derſpenſtig, *adi.* niesforny, przekorny, krnąbrny, uparty; ein =es Pferd wierzgliwy koń.

Wi'derſpenſtigkeit, *sf.* niesforność *f.*, przekora *f.*, krnąbrność *f.*, opór *m.*

Wi'derſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rzecz przeciwna, odwrotna.

Widerſpre'chen, widerſpreche, widerſprichſt, widerſpricht, widerſprach, habe widerſprochen, *vn.* (haben) sprzeciwiać się, opierać się, odeprzeć, zaprzeczyć; sprzeczać się; ſich — sprzeciwiać się sobie, oponować; das widerſpricht den Tatſachen to się sprzeciwia faktom; die Ausſagen — ſich zeznania są sprzeczne; das widerſpricht der geſunden Vernunft to się sprzeciwia zdrowemu rozumowi; du mußt nicht immer — nie sprzeciwiaj się zawsze; öffentlich einer Sache — publicznie zaprotestować czemu; widerſprechend, *ppr.* i *adi.* sprzeczny, sprzeciwiający się.

Widerſpre'cher, *sm.* =s, *pl.* —, sprzeciwiający *n.* się, oponent *m.*

Widerſpre'cherin, *sf.* sprzeciwiająca *f.* się, oponentka *f.*

Wi'derſpruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſprüche, sprzeciwienie *n.* się, upór *m.*, opozycya *f.*, przeciwieństwo *n.* sprzeczność *f.*; ſich in =ſprüche verwickeln zawikłać się w sprzeczności; er duldet keinen — on nie znosi oporu, sprzeciwiania się, opozycyi; mein Vorſchlag iſt auf — geſtoßen mój projekt natrafił na opozycyę, czyniono objekcye przeciw mojemu projektowi; im geraden — mit . . . wprost przeciwnie z . . .; im — ſtehen mit etw. sprzeciwiać się czemu, niezgadzać się z czem.

Wi'derſpruchsgeiſt, *sm.* =es, *pl.* =er, duch *m.* oporu, opozycyi.

Wi'derſpruchsvoll, *adi.* pełen sprzeczności, przeciwieństwa.

Wi'derſtand, *sm.* =(e)s, opór *m.*, odpór *m.*; jmndm — leiſten stawiać komu opór; auf — ſtoßen napotkać, natrafić na opór; allen — überwinden przezwyciężyć wszystkie przeszkody.

Wi'derſtandsfähig, *adi.* odporny; obronny; die Feſtung iſt — forteca jest obronna.

Wi'derſtandsfähigkeit, *sf.* odporność *f.*, obronność *f.*

Wi'derſtandskraft, *sf.* siła odporna.

Wi'derſtandsmoment, *sn.* =es, *pl.* =e, moment *m.* oporu.

Widerſte'hen, widerſtehe, widerſtehſt, widerſteht, widerſtand, widerſtände, habe widerſtanden, *vn.* (haben) 1) opierać się; ich kann ſeinen Bitten nicht — nie mogę się oprzeć jego prośbom; dieſe Feſtung widerſteht noch ta forteca broni się jeszcze; 2) dieſe Speiſe widerſteht mir mam wstręt do tej potrawy.

Wi'derſtoß, *sm.* =es, *pl.* =ſtöße, odtrącenie *n.*

Wi'derſtrahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtrahlen, promień odbity, refleks *m.*

Widerſtra'hlen, I. *va.* odbijać promienie, rzucać refleks; II. ſich —, *vr.* (haben) odbijać się.

Widerſtre'ben, *vn.* (haben) dem Willen jmndš — oprzeć się czyjej woli; 2) es widerſtrebt mir odrzuca mnie od tego, mam wstręt do tego; widerſtrebend, *ppr.* i *adi.* niechętny, wstrętny, oporny, przeciwny, sprzeciwiający się; =de Farben nie zgadzające się kolory.

Wi'derſtreben, *sn.* =s, opór *m.*; wstręt *m.*; da hilft kein — tu nie pomoże opór; ich tue es mit — czynię to ze wstrętem.

Wi'derſtreit, *sm.* =(e)s, sprzeczność *f.*; sprzeczanie *n.* się; konflikt *m.*; der — der Intereſſen sprzeczność interesów.

Widerſtrei'ten, widerſtreite, =ſtreiteſt, =ſtreitet, =ſtritt, habe widerſtritten, *vn.* sprzeciwiać się komu, niezgadzać się; sprzeczać się, spierać się; einer Sache — sprzeciwiać się jakiej rzeczy; er widerſtritt immer meinen Vorſchlägen on zbijał zawsze moje propozycye; widerſtreitend, *ppr.* i *adi.* sprzeczny, przeciwny, sprzeciwiający się.

Wi'derſtrom, *sm.* =(e)s, prąd przeciwny.

Wi'derton, *sm.* =(e)s, goldener — płonnik pospolity, mech włoskowaty.

Wi'der=tönen, *vn.* (haben) odbijać się; der Saal tönt von lautem Gelächter wider głośny śmiech rozległ się po sali.

Wi'derwärtig, *adi.* 1) nieprzyjemny, przykry, niemiły,

przeciwny, nie sprzyjający; ein =er Zufall przykry przypadek; ein =es Geschick nie sprzyjający los; 2) wstrętny; ein =er Mensch wstrętny człowiek; das klingt — to brzmi wstrętnie; diese Speise ist mir — ta potrawa jest mi wstrętna, odrzuca mnie od tej potrawy.

Wi'derwärtigkeit, *sf.* 1) nieprzyjemność *f.*, przykrość *f.*; 2) z *pl.* przeciwność *f.*, przeciwieństwo; die =en des Lebens ertragen znosić przykrości życia.

Wi'derwille, *sm.* =ns, **Wi'derwillen**, *sm.* =s, niechęć *f.*, wstręt *m.*, odraza *f.*, oburzenie *n.*; jmndm — einflößen przejmywać kogo odrazą; — gegen etw. haben mieć wstręt, obrzydzenie, awersyę do czego; ich tue es mit — robię to z niechęcią; ich muß es mit — zurückweisen muszę to odeprzeć z oburzeniem.

Wi'derwillig, *adi.* i *adv.* niechętny, wstrętny, ze wstrętem, z odrazą; etw. — tun robić coś ze wstrętem, niechętnie; er geht nur — hin bardzo niechętnie tam idzie.

Wi'derwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr przeciwny.

Wi'dmen, I. *va.* (haben) poświęcić, poświęcać; eine Summe einem wohltätigen Zwecke — poświęcić, oddać jakąś sumę na cele dobroczynne; ich widme meine Morgenstunden der Malerei poświęcam ranne godziny malarstwu; jmndm ein Buch — dedykować komu książkę; II. sich —, *vr.* (haben) poświęcać, poświęcić się, oddawać, zajmować się; sich einem Beruf — poświęcić się zawodowi; sich einer Sache mit voller Seele — zająć, przejąć się czem całą duszą; sich der Bühne — poświęcić się scenie.

Wi'dmer, *sm.* =s, *pl.* —, ofiarodawca *m.*

Wi'dmung, *sf. pl.* =en, dedykacya *f.*, przypis *m.*, ofiara *f.*

Wi'dmungsblatt, *sn.* =es, *pl.* blätter kartka *f.* przeznaczenia do służby (wojskow.).

Wi'dmungsschrift, *sf. pl.* =en, pismo dedykacyjne; pismo fundacyjne.

Wi'dmungsurkunde, *sf. pl.* =n, dokument fundacyjny.

Wi'drig, *adi.* 1) przeciwny, nieprzyjazny, złowrogi; ein =er Wind przeciwny wiatr; =es Schicksal przeciwny, nienawistny los; — gesinnt złowrogo, nieprzyjaźnie usposobiony; 2) wstrętny, nieznośny, obrzydliwy; er hat etw. =es an sich ma coś wstrętnego, obrzydliwego w sobie.

Wi'drigenfalls i **Widrigenfa'lls**, *adv.* w przeciwnym razie.

Wi'drigkeit, *sf.* 1) przykrość *f.*, nieprzyjemność *f.*; przeciwność *f.*; 2) wstrętność *f.*, obrzydliwość *f.*

Wie, I. *adv.* 1) jak? — beliebt? jak proszę? — heißen Sie? jak panu na imię, jak godność pana? — geht es Ihnen? jak się pan ma, jak się panu powodzi? — denn das? jakże to? —so? w jaki sposób? a to jak? aber —? ale jakże? — teuer? jak drogi? po czemu? ile to kosztuje? — alt ist er? ile on ma lat? — oft? jak często? — weit? jak daleko? — lange? jak długo? — viel Uhr ist es która godzina? —, darf ich nicht kommen? jakto, nie mogę przyjść? — wenn ich anders wollte? a gdybym chciał inaczej? ist sie schön? und —! czy ona piękna? jeszcze jak! 2) — schön! o jakże piękną jest, jaka piękna! — wenig! jak mało! — leicht man sich irren kann jak łatwo pomylić się! 3) ich weiß nicht — ich es machen soll nie wiem jak to zrobić; er will noch heute abreisen, ich weiß aber nicht —! on chce jeszcze dziś wyjechać, ale nie wiem jak; II. *coni.* 1) ein Mann — Sie taki człowiek jak pan; er ist — ein Narr jest jakoby niespełna rozumu; wenn ich — du wäre gdybym był taki jak ty; — gewöhnlich jak zwykle; — immer jak zawsze; er — auch ich on jako też i ja; 2) — ich sehe, ist er ausgegangen on wyszedł jak widzę; sie sind nicht zufrieden, — ich höre o ile słyszę, podobno są niezadowoleni; klug — er ist jako że jest mądrym, przy jego rozumie; schön — sie ist, wird sie gefallen jako, że jest piękną, spodoba się; — gesagt, so getan słowo się rzekło, kobyła u płotu; — du mir, so ich dir jak ty mnie, tak ja tobie, jak Bóg Kubie, tak Kuba Bogu; 3) — klug er auch sein mag jakkolwiek mądrym jest, niech będzie mądry jak chce; — er sich auch nennen mag niech się nazywa jak chce; — dem auch sei jakkolwiek by było; 4) — ich kam, ging er weg jak ja nadszedłem, to on odszedł; — er so spricht, hört er auf einmal auf w toku mowy nagle przerwał; er sagte uns, — er bedaure, daß... powiedział nam, jak żałuje, że...; III. Wie, *sn.* das — und das Wann jak i kiedy; das — und das Warum jak i dlaczego; auf das — kommt es an idzie o to, w jaki sposób.

Wie'bel, *sm.* =s, *pl.* —, wołek *m.*, czerw żytny, robak zbożowy = Kornwurm.

Wie'de, *sf. pl.* =n, łyczko łozowe.

Wie'dehopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dudek *m.*

Wie'der, *adv.* 1) znowu, na nowo, jeszcze raz; — anfangen na nowo zacząć, znowu rozpocząć; das Kind schreit — dziecko znowu krzyczy; — krank werden rozchorować się na nowo; — zu sich kommen przyjść znów do siebie; — aufleben odżyć; — auferwecken wskrzesić; — aufnehmen przyjąć na powrót; wir haben uns — ausgesöhnt przeprosiliśmy się; es ist — kalt geworden pozimniało znowu; du mußt das — gutmachen musisz to poprawić, naprawić; rede nicht — davon

nie mów więcej o tem; da bin ich —! jestem już z powrotem! da iſt er endlich — nareszcie wrócił; wird er — hingehen? czy on znów tam pójdzie? czy on tam jeszcze raz pójdzie? ich will es nicht — tun już tego więcej nie zrobię; 2) (zurück) jmndn — grüßen odkłonić się komu.

Wie'derabdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* =drücke, przedrukowanie *n.*, odbitka *f.*

Wieder=a'bdrucken, *va.* (haben) przedrukować, na nowo odbić.

Wieder=a'btreten, trete, trittſt, tritt, trat wieder ab, habe wieder abgetreten, *va.* odstąpić na nowo.

Wiedera'btretung, *sf. pl.* -en, ponowne odstąpienie.

Wieder=a'nfangen, fange, fängſt, fängt, fing wieder an, habe wieder angefangen na nowo rozpocząć, zacząć.

Wieder=a'ngehen, es geht, ging wieder an, iſt wieder angegangen, *vn.* na nowo się zacząć; die Vorſtellung geht wieder an przedstawienie rozpoczyna się na nowo.

Wieder=a'nknüpfen, *va.* (haben) nawiązać na nowo (stosunki).

Wieder=a'nmachen, *va.* (haben) na nowo rozrobić; Feuer — rozniecić na nowo ogień.

Wiedera'nnahme, *sf. pl.* -n, przyjęcie *n.* na nowo.

Wieder=a'nnehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm wieder an, habe wiederangenommen, *va.* na nowo przyjąć.

Wieder=a'nregen, *va.* (haben) na nowo podjąć (kwestyę).

Wieder=a'nſchaffen, *va.* (haben) na nowo sprawić.

Wieder=a'nſtellen, *va.* (haben) jmndn — dać komu na nowo posadę.

Wieder=a'ntreten, trete, trittſt, tritt, trat wieder an, habe wieder angetreten, *va.* stawić się na nowo, objąć na nowo posadę, służbę; *vn.* (ſein) wystąpić znowu naprzód.

Wieder=a'nzünden, *va.* (haben) na nowo zapalić, rozpalić.

Wie'deraufbau, *sm.* -(e)s, odbudowa *f.*

Wieder=au'fbauen, *va.* (haben) odbudować.

Wieder=au'fblühen, *vn.* (ſein) rozkwitnąć się, zakwitnąć na nowo; (przen.:) odżyć.

Wiederau'fblühen, *sn.* -s, odrodzenie *n.*, renesans *m.*

Wieder=au'fbrechen, breche, brichſt, bricht, brach wieder auf, bin wieder aufgebrochen, *vn.* die Wunde iſt wieder aufgebrochen rana się na nowo otworzyła.

Wieder=au'ferſtehen, erſtehe, erſtehſt, erſteht, erſtand wieder auf, bin wieder auferſtanden, *vn.* na nowo zmartwychwstać.

Wieder=au'ffärben, *va.* (haben) na nowo odfarbować.

Wieder=au'ffinden, finde, findeſt, findet, fand wieder auf, habe wiederaufgefunden, *va.* na nowo znaleźć.

Wieder=au'fführen, *va.* (haben) na nowo wystawić, przedstawić.

Wie'deraufführung, *sf. pl.* -en, wznowione przedstawienie.

Wieder=au'fkommen, komme, kommſt, kommt, kam wieder auf, bin wieder aufgekommen, *vn.* na nowo wyzdrowieć, powrócić do zdrowia; na nowo powstać, na nowo powrócić (moda).

Wieder=au'fleben, *vn.* (ſein) na nowo odżyć, odrodzić się.

Wiederau'fleben, *sn.* -s, odrodzenie *n.*, renesans *m.*

Wieder=au'flegen, *va.* (haben) 1) na nowo nałożyć, przyłożyć; 2) na nowo wydać, zrobić nowy nakład (książki).

Wieder=au'fmachen, *va.* (haben) na nowo otworzyć.

Wie'deraufnahme, *sf. pl.* -n, wznowienie *n.*, ponowne podjęcie.

Wie'deraufnehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm wieder auf, habe wiederaufgenommen, *va.* na nowo przyjąć, na nowo podjąć, rozpocząć.

Wieder=au'frichten, *va.* (haben) na nowo wznieść, podnieść, ustawić, odnowić, odrestaurować; ſich —, *vr.* podnieść się, powstać na nowo.

Wieder=au'fſtehen, ſtehe, ſtehſt, ſtand wieder auf, bin wiederaufgeſtanden, *vn.* powstać, na nowo wstać; vom Tode — zmartwychwstać.

Wieder=au'fſtellen, *va.* (haben) na nowo ustawić.

Wieder=au'ftun, tue, tuſt, tut, tat wieder auf, habe wieder aufgetan, *va.* na nowo otworzyć.

Wieder=au'ftreten, trete, trittſt, tritt, trat wieder auf, bin wiederaufgetreten, na nowo wystąpić, okazać się.

Wieder=au'fwachen, *vn.* (ſein) na nowo się zbudzić.

Wieder=au'fwärmen, *va.* (haben) na nowo odegrzać; (przen.:) opowiadać stare bajki.

Wieder=au'fwecken, *va.* (haben) na nowo zbudzić; na nowo wskrzesić.

Wieder=au'sbeſſern, *va.* (haben) na nowo naprawić, poprawić.

Wieder=au'sbrechen, breche, brichſt, bricht, brach wieder aus, bin wiederausgebrochen, *vn.* na nowo wybuchnąć, na nowo rozpocząć się.

Wie'derausbruch, *sm.* -(e)s, nowy wybuch, wybuchnięcie *n.*

Wie'derausfuhr, *sf.* dieſe Ware iſt zur — bezogen ten towar sprowadzonym jest z przeznaczeniem do wywozu.

Wieder=au'sführen, *va.* (haben) na nowo wykonać; na nowo wywozić, eksportować.

Wieder=au'sgraben, grabe, gräbſt, gräbt, grub wieder aus, habe wiederausgegraben, *va.* na nowo wykopać, ekshumować.

Wiederau'sgrabung, *sf.* ekshumacya *f.*

Wieder=au'ſſöhnen, *va.* (haben) na nowo przeprosić; ſich — na nowo się przeprosić.

Wiederau'ſſöhnung, *sf.* nowe przeprosiny.

Wie'derbeginn, *sm.* -(e)s, rozpoczęcie ponowne.

Wie'der-bekommen, bekomme, bekommſt, bekommt, bekam wieder, habe wiederbekommen, *va.* znowu dostać, odebrać, odzyskać.

Wie'der-beleben, *va.* na nowo ożywić, wskrzesić, przywrócić do życia.

Wie'derbelebung, *sf.* przywrócenie *n.* do życia, wskrzeszenie *n.*, ocucenie *n.*

Wie'derbelebungsverſuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, próba *f.* przywrócenia do życia.

Wie'der-beſetzen, *va.* (haben) na nowo obsadzić (posadę); eine Stadt — zająć na nowo miasto; einen Lehrſtuhl — obsadzić na nowo katedrę.

Wie'der-beſinnen, ſich -beſinnen, beſinnſt, beſinnt, beſann ſich wieder, habe mich wiederbeſonnen, *vr.* na nowo się namyśleć; na nowo się rozmyślić.

Wie'derbeſitzergreifung, *sf.* ponowne wzięcie w posiadanie.

Wie'derbetretungsfall, *sm.* -(e)s, im -e w razie ponownego schwytania na uczynku.

Wie'der-bevölkern, *va.* (haben) na nowo zaludnić.

Wie'der-bezahlen, *va.* (haben) zwracać, zwrócić, zapłacić, oddać (należytość, dług).

Wie'derbezahlung, *sf.* zwrot *m.*

Wie'der-bringen, bringe, bringſt, bringt, brachte wieder, habe wiedergebracht, *va.* odnieść napowrót, zwrócić; jmndn — zawrócić kogo.

Wieder-ei'nbringen, bringe, bringſt, bringt, brachte wieder ein, habe wiedereingebracht, *va.* powetować, wynagrodzić.

Wieder-ei'nführen, *va.* (haben) na nowo zaprowadzić, wprowadzić, sprowadzić, importować.

Wie'dereinführung, *sf.* 1) nowe wprowadzenie, nowy import; 2) nowe zaprowadzenie.

Wieder-ei'nlöſen, *va.* (haben) na nowo wykupić.

Wie'dereinlöſung, *sf.* wykupno *n.*, wykupienie *n.*

Wie'dereinnahme, *sf.* odzyskanie *n.*, zabranie *n.* na nowo.

Wieder-ei'nnehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm wieder ein, habe wiedereingenommen, *va.* na nowo zabrać, odzyskać.

Wieder-ei'nrichten, *va.* (haben) 1) na nowo urządzić, reorganizować; 2) na nowo wprawić (kość).

Wiederei'nrichtung, *sf.* nowe urządzenie, reorganizacya *f.*

Wieder-ei'nſchiffen, ſich —, *vr.* (haben) ponownie wsiąść na okręt.

Wieder-ei'nſchlafen, ſchlafe, ſchläfſt, ſchläft, ſchlief wieder ein, bin wieder eingeſchlafen, napowrót zasnąć; (przen.:) dieſe Angelegenheit iſt wieder eingeſchlafen ta sprawa znowu przycichła.

Wieder-ei'nſetzen, *va.* (haben) przywrócić, na nowo zainstalować; jmndn in ſeine Rechte — przywrócić kogo do praw; in den Beſitz — wprowadzić znów w posiadanie; in den früheren Stand — przywrócić do pierwotnego, dawniejszego stanu.

Wiederei'nſetzung, *sf.* przywrócenie *n.*

Wiederei'ntreten, trete, trittſt, trat wieder ein, bin wiedereingetreten, *vn.* napowrót wstąpić; dieſer Offizier iſt zum Militär wiedereingetreten ten oficer napowrót wstąpił do wojska; dieſer Fall iſt nicht wieder eingetreten ten wypadek nie zdarzył się jeszcze raz, nie powtórzył się; er iſt in den Saal nicht wiedereingetreten nie wszedł więcej na salę.

Wiederei'ntritt, *sm.* -es, wstąpienie *n.* napowrót.

Wie'der-erhalten, erhalte, erhältſt, erhält, erhielt wieder, habe wiedererhalten, *va.* obacz Wiedererlangen.

Wie'der-erinnern, ſich —, *vr.* (haben) na nowo sobie przypomnąć.

Wie'dererinnerung, *sf.* wspomnienie *n.*, reminiscencya *f.*

Wie'der-erkennen, *va.* (haben) na nowo poznać, rozpoznać.

Wie'dererkennung, *sf.* poznanie *n.*

Wie'der-erlangen, *va.* (haben) odzyskać; wydobyć, wydostać.

Wie'dererlangung, *sf.* odzyskanie *n.*

Wie'der-erobern, *va.* (haben) na nowo zdobyć, odbić.

Wie'dereroberung, *sf.* ponowne zdobycie, odzyskanie *n.*

Wie'der-eröffnen, *va.* (haben) na nowo otwierać, otworzyć; das Parlament iſt wiedereröffnet worden parlament został na nowo otwarty.

Wie'dereröffnung, *sf.* ponowne otwarcie; ponowne zagajenie.

Wie'der-erſcheinen, erſcheine, erſcheinſt, erſcheint, erſchien wieder, bin wiedererſchienen, *vn.* na nowo się ukazać.

Wie'der-erſetzen, *va.* (haben) wynagrodzić, zwrócić.

Wie'der-erſtatten, *va.* (haben) zwrócić, oddać napowrót, wynagrodzić.

Wie'dererſtattung, *sf.* zwrot *m.*, przywrócenie *n.*, wynagrodzenie *n.*, restytucya *f.*

Wie'der-erwachen, *vn.* (ſein) obacz Wiederaufwachen.

Wie'der-erwählen, *va.* (haben) na nowo obrać.

Wie'dererwählung, *sf.* nowy wybór.

Wie'der-erwecken, *va.* (haben) obacz Wiederaufwecken.

Wie'der-erzählen, *va.* (haben) na nowo opowiadać, powtórzyć.

Wie'der-erzeugen, *va.* (haben) odtwarzać, wznowić, reprodukować.

Wie'dererzeugung, *sf.* odtwarzanie *n.*, odrodzenie *n.*, odrost *m.*, wznowienie *n.*, reprodukcya *f.*

Wie'der-finden, finde, findeſt, fand wieder, habe wiedergefunden, *va.* odnaleźć, odszukać; es iſt nicht wiederzufinden jest nie do odszukania.

Wie'der-fordern, *va.* (haben) żądać zwrotu.

Wie'dergabe, *sf.* 1) zwrot

m., oddanie *n.*, restytucya *f.*; 2) odtwarzanie *n.*, reprodukcya *f.*

Wie'der=geben, gebe, gibſt, gibt, gab wieder, habe wiedergegeben, *va.* 1) oddać, zwrócić, restytuować; 2) wydać (resztę z monety); 3) (przen.:) oddać, odtwarzać, reprodukować; das läßt ſich im Polniſchen nicht — tego nie można oddać w polskiem, nie można przetłómaczyć na polskie.

Wie'dergeboren, *adi.* odrodzony; ich bin wie — jest mi jak gdybym się na nowo urodził.

Wie'dergeburt, *sf.* odrodzenie *n.*, renesans *m.*

Wie'der=geneſen, *vn.* geneſe, geneſt wieder, bin wiedergeneſen znowu wyzdrowieć; — *pp.* i *adi.* przywrócony do zdrowia.

Wie'dergeneſung, *sf.* powrót *m.* do zdrowia, wyzdrowienie *n.*

Wie'der=gewinnen, gewinne, gewinnſt, gewinnt, gewann wieder, habe wiedergewonnen, *va.* odegrać; odzyskać; jmnden — pozyskać sobie kogo na nowo; die Oberhand — odzyskać przewagę.

Wie'der=grüßen, *va.* (haben) odkłonić się, odpowiedzieć na ukłon.

Wiedergu't=machen, *va.* (haben) naprawić, powetować.

Wiedergu't=werden, werde, wirſt, wird, ward i wurde wieder gut, bin wiedergutgeworden, *vn.* odobruchać się, przeprosić się (o osobach); wziąć dobry obrót.

Wie'der=haben, *va.* (haben) mieć napowrót.

Wie'derhall, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, odgłos *m.*, oddźwięk *m.*, echo *n.*, resonans *m.*, obacz Widerhall.

Wiederha'llen, *vn.* (haben) obacz Widerhallen.

Wieder=heran'sbekommen, *va.* (haben) znowu wydostać.

Wiederheran'sgabe, *sf.* 1) zwrot *m.*, restytucya *f.*; 2) nowe wydanie.

Wieder=heran'sgeben, gebe, gibſt, gibt, gab wieder heraus, habe wiederherausgegeben, *va.* 1) zwrócić, znowu oddać, wydać, restytuować; 2) na nowo wydać, zrobić nowe wydanie.

Wiederhe'rſtellbar, *adi.* dający się przywrócić do pierwotnego stanu, dający się naprawić, odnowić.

Wieder=he'rſtellen, *va.* (haben) 1) przywrócić do pierwotnego stanu, naprawić, odnowić, odrestaurować; 2) przywrócić do zdrowia, uzdrowić, wyleczyć, poratować (zdrowie), wskrzesić.

Wiederhe'rſtellung, *sf. pl.* =en, 1) przywrócenie *n.* do pierwotnego stanu, naprawienie *n.*, odnowienie *n.*, odrestaurowanie *n.*; 2) przywrócenie *n.* do zdrowia, uzdrowienie *n.*, wyzdrowienie *n.*, wskrzeszenie *n.*

Wiederhe'rſtellungskoſten, *spl.* koszta *pl.* odnowienia, odrestaurowania.

Wiederhe'rſtellungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, kasownik *m.* (muzyka).

Wieder=hervo'rbringen, bringe, bringſt, bringt, brachte wieder hervor, habe wiederhervorgebracht, *va.* wznowić, odrodzić; roprodukować.

Wiederhervo'rbringung, *sf. pl.* =en, odrodzenie *n.*, regeneracya *f.*; reprodukcya *f.*

Wie'der=haben, habe, haſt, hatte wieder, habe wiedergehabt, *va.* otrzymać, mieć napowrót.

Wiederho'len, wiederhole, =holſt, =holt, habe wiederholt, I. *va.* powtarzać, powtórzyć; zu wiederholten Malen kilkakrotnie; II. ſich —, *vr.* (haben) powtarzać się, zawsze to samo mówić; na nowo się wydarzyć.

Wiederho'lentlich, Wiederho'lt, Wiederholterma'ßen, *adi.* i *adv.* powtórny, powtórnie, raz po raz, kilkakrotnie.

Wiederho'lung, *sf. pl.* =en, powtórzenie *n.*, rekapitulacya *f.*; kurze — streszczenie *n.*, reasumowanie *n.*

Wiederho'lungsfall, *sm.* =(e)s, im =e, w razie powtórzenia.

Wiederho'lungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* powtórzenia.

Wie'der=käuen, *va.* (haben) przeżuwać, odżuwać; (przen.:) powtarzać, odgrzewać zapo, mniane dzieje; wiederkäuend *ppr.* i *adi.* przeżuwający; =e Tiere zwierzęta przeżuwające.

Wie'derkäuen, *sn.* =s, przeżuwanie *n.*, odżuwanie *n.*; (przen.:) nudne powtarzanie.

Wie'derkäuer, *sm.* =s, *pl.* —, przeżuwacz *m.*

Wie'derkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, odkup *m.*, odkupienie *n.*, wyderkaf *m.*

Wie'der=kaufen, *va.* (haben) odkupić.

Wie'derkäufer, *sm.* =s, *pl.* —, odkupujący *m.*

Wie'derkäuflich, *adi.* będący do odkupienia.

Wie'derkaufsrecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* odkupu.

Wie'derkehr, *sf.* powrót *m.*

Wie'der=kehren, *vn.* (ſein) powrócić, wrócić, powracać.

Wie'der=kommen, komme, kommſt, kommt, kam wieder, bin wiedergekommen, *vn.* powrócić, powracać, wrócić, znowu przyjść.

Wie'der=kriegen, *va.* (haben) obacz Wiederbekommen.

Wie'derkunft, *sf.* powrót *m.*

Wie'dernahme, *sf.* odebranie *n.* napowrót, cofnięcie *n.*

Wie'der=nehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm wieder, habe wiedergenommen, *va.* wziąć napowrót, odebrać.

Wie'der=ſagen, *va.* (haben) powtórzyć, powiedzieć komu coś słyszanego, wygadać coś.

Wie'derſchall, *sm.* =(e)s, obacz Widerhall.

Wie'derſchein, *sm.* =es, *pl.* =e, obacz Widerſchein.

Wie'der=ſehen, ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah wieder, habe wiedergeſehen, *va.* znowu zobaczyć.

Wie'derſehen, *sn.* =s, ponowne spotkanie się; auf — do widzenia, do zobaczenia.

Wi'eder=ſpiegeln, I. *va.* (haben) odźwierciadlać; II.

ſich —, *vr.* (haben) odźwierciadlać się.

Wie'derſpiegelung, *sf. pl.* -en, odźwierciedlanie *n.*

Wie'derſtoß, *sm.* -ßes, *pl.* -ſtöße, obacz Widerſtoß.

Wie'derſtrahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtrahlen, obacz Widerſtrahl.

Wie'der-ſtrahlen, *va.* (haben) obacz Widerſtrahlen.

Wie'dertaufe, *sf.* powtórny chrzest.

Wie'der-taufen, *va.* (haben) na nowo ochrzcić.

Wie'dertäufer, *sm.* -s, *pl.* —, anabaptysta *m.*, nowochrzczeniec *m.*

Wie'der-tun, tue, tuſt, tut, tat wieder, habe wiedergetan, na nowo zrobić, powtórzyć.

Wie'der-tönen, *vn.* (haben) na nowo zabrzmieć, brzmieć.

Wie'der-treffen, *va.* treffe, trifft, traf wieder, habe wiedergetroffen z nowu spotkać, napotkać.

Wie'derum, *adv.* 1) znowu, na nowo; 2) napowrót, z drugiej strony, w zamian.

Wie'der-vereinigen, *va.* (haben) na nowo, znowu połączyć, pojednać.

Wie'dervereinigung, *sf.* nowe, powtórne połączenie; pojednanie *n.*, przeprosiny *pl.*

Wie'der-vergelten, vergelte, vergiltſt, vergilt, vergalt wieder, habe wiedervergolten, *va.* wynagrodzić, oddać wet za wet, odwetować; ich weiß nicht, wie ich Ihnen alle Ihre Güte wiedervergelten ſoll niewiem, jak się panu mam odwdzięczyć za tyle dobroci; Gott möge es Ihnen —! niechaj pan Bóg zapłaci!

Wie'dervergeltung, *sf. pl.* -en, odwet *m.*, odwdzięczenie *n.* się; die Strafe der — kara *f.* odwetu; — an jmndm üben zemścić się, dokonać odwetu na kim.

Wie'dervergeltungsrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* odwetu.

Wie'der-verheiraten, *va.* (haben) na nowo ożenić, wydać za mąż; ſich — na nowo się ożenić, wyjść za mąż.

Wie'derverheiratung, *sf.* nowe małżeństwo; nach ſeiner — po jego drugiem ożenieniu się.

Wie'derverjüngung, *sf.* odmłodzenie *n.*, odmłodnienie *n.*

Wie'derverkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -verkäufe, odsprzedaż *f.*, drobna sprzedaż.

Wie'der-verkaufen, *va.* (haben) od(s)przedać.

Wie'derverkäufer, *sm.* -s, *pl.* —, odsprzedający *m.*

Wie'der-vermieten, *va.* (haben) na nowo odnająć, odnajmywać.

Wie'der-verſöhnen, *va.* (haben) pojednać, przeprosić, przebłagać.

Wie'derverſöhnung, *sf.* pojednanie *n.*, przeprosiny *pl.*

Wie'derwahl, *sf.* powtórny wybór.

Wie'derwählbar, *adi.* na nowo wybieralny.

Wie'derwählbarkeit, *sf.* ponowna wybieralność.

Wie'der-wählen, *va.* (haben) na nowo wybrać.

Wieder-zu'laſſen, laſſe, läſſeſt i läßt, ließ wieder zu, habe wiederzugelaſſen, na nowo, znowu dopuścić.

Wieder-zu'ſtellen, *va.* (haben) zwrócić, znowu dostawić, wręczyć.

Wieſe'rn, *adv.* in — obacz Inwiefern.

Wie'ge, *sf. pl.* -n, kolebka *f.*, kołyska *f.*; noch in der — liegen być jeszcze w kolebce; das iſt ihm an ſeiner — nicht vorgeſungen worden tego mu niańka nie śpiewała, ani mu się śniło o tem w młodości; Italien war die — der Künſte Włochy były kolebką sztuk; von der — bis zur Bahre od kolebki aż do grobowej deski.

Wie'gemeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, tasak *m.*, siekacz *m.*

Wie'gen, *va.* (haben) 1) kołysać; ein Kind in Schlaf — ukołysać dziecko, kołysząc uśpić dziecko; der Vogel wiegt ſich in der Luft ptak kołysze się w powietrzu; (przen.:) ſich in ſüßen Hoffnungen — bujać w słodkich nadziejach; 2) gewiegt, *pp.* i *adi.* ein -er Menſchenkenner dojrzały znawca ludzi; 3) das Fleiſch — siekać mięso tasakiem, siekaczem.

Wie'gen, wiege, wiegſt, wog, wöge, gewogen, I. *va.* ważyć; noch einmal — przeważyć; unſer Metzger wiegt ſchlecht nasz rzeźnik źle waży, daje złą wagę; II. *vn.* (haben) ważyć, mieć wagę; die Kiſte wiegt fünf Kilo skrzynia waży pięć kilogramów; (przen.:) dieſer Grund wiegt ſchwer ten powód jest bardzo ważny, doniosły.

Wie'genfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, urodziny *pl.*, dzień *m.* urodzin.

Wie'genkind, *sn.* -es, *pl.* -er, dziecko *n.* w kołysce, nowo narodzone dziecko.

Wie'genkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* w kształcie kołyski.

Wie'genlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, kołysanka *f.*

Wie'ge(n)pferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Schaukelpferd.

Wie'hern, *vn.* (haben) rżeć; wiehernd, *ppr.* i *adi.* rżący; (przen.:) ein -es Gelächter rżący śmiech.

Wie'hern, *sn.* -s, rżenie *n.* = Gewieher.

Wiek, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zatoka *f.*

Wie'ke, *sf. pl.* -n, czop skubankowy.

Wie'pe, *sf. pl.* -n, głóg *m.*

Wie'schen, *sn.* -s, *pl.* —, łączka *f.*

Wie'ſe, *sf. pl.* -n, łąka *f.*

Wie'ſel, *sn.* -s, *pl.* —, łasica *f.*

Wie'ſelfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skóra *f.*, futro *n.* z łasicy.

Wie'ſenbach, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäche, strumień płynący łąką.

Wie'ſenbau, *sm.* -es, uprawa *f.*, kultura *f.* łąk.

Wie'ſenbewäſſerung, *sf.* zawodnienie *n.*, nawodnienie *n.* łąki.

Wie'ſenblume, *sf. pl.* -n, kwiat polny, łączny.

Wie'ſenboden, *sm.* -s, grunt pastewny.

Wie'ſenfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obacz Wieſe.

Wie'ſenfuchsſchwanz, *sm.* -ſ, lisiogon *m.* (trawa).

Wie'ſengras, *sn.* -ſes, trawa *f.*, siano *n.* z łąki.

Wie'ſengrün, *sn.* -ſ, zieloność *f.* łąk.

Wie'ſengrund, *sm.* -(e)ſ, *pl.* -gründe, jar okryty łąkami, łąka *f.* w dolinie.

Wie'ſenklee, *sm.* koniczyna łąkowa, miodunka *f.*

Wie'ſenknarre, *sf. pl.* -n, derkacz *m.*; chrościel *m.*

Wie'ſenknopf, *sm.* -(e)ſ, *pl.* -knöpfe, krwiściąg lekarski.

Wie'ſenknöterich, *sm.* -ſ, *pl.* -e, rdest *m.*, wężownik *m.*

Wie'ſenkohl, *sm.* -(e)ſ, chrabust *m.*

Wie'ſenkönigin, *sf. pl.* -nen, tawała szerokolistna, ilmiczka *f.*

Wie'ſenkreſſe, *sf. pl.* -n, gniewosz *m.*

Wie'ſenland, *sn.* -(e)ſ, *pl.* -länder, łęg *m.*

Wie'ſenlandſchaft, *sf. pl.* -en, krajobraz utworzony przez łąki.

Wie'ſenlerche, *sf. pl.* -n, dzierlatka *f.*

Wie'ſenpflanze, *sf. pl.* -n, roślina łączna.

Wie'ſenpieper, *sm.* -ſ, *pl.* —, obacz Wieſenlerche.

Wie'ſenraute, *sf. pl.* -n, wrzodowiec *m.*, rutka *f.*, rutewka złota, kruszykamień *m.*

Wie'ſenſafran, *sm.* -ſ, rozsiad *m.*, zimokwit *m.*, zimowit *m.*

Wie'ſenſalbei, *sf.* szałwia łąkowa.

Wie'ſenſchaumkraut, *sn.* -es, *pl.* -kräuter, obacz Wieſenkreſſe.

Wie'ſenſchnarre, *sf. pl.* -n, **Wie'ſenſchnarrer**, *sm.* -ſ, *pl.* —, chruściel *m.*, chrościel *m.* (ptak).

Wie'ſenſchwingel, *sm.* -ſ, *pl.* —, kostrzewa łąkowa.

Wie'ſenſperling, *sm.* -(e)ſ, *pl.* -e, jer *m.* (gatunek wróbla).

Wie'ſental, *sn.* -(e)ſ, *pl.* -täler, dolina pokryta łąkami.

Wie'ſenteppich, *sm.* -(e)ſ, *pl.* -e, kobierzec *m.* łąk.

Wie'ſenwachs, *sm.* -ſes, **Wie'ſewachs**, *sm.* -ſes, trawa *f.* i siano *n.* z łąki, pasza łączna.

Wie'ſenwolle, *sf.* wełnianka *f.* (rośl.).

Wie'ſenzeitloſe, *sf. pl.* -n, zimowit *m.* = Herbſtzeitloſe i Wieſenſafran.

Wie'ſewachs, **Wie'swachs**, *sm.* -ſes, obacz Wieſenwachs.

Wieſo'? *adv.* jakto, skąd? — weißt du das? skąd ty to wiesz?

Wievie'l, także **Wie'viel**, I. *adv.* ile? — koſtet das? ile kosztuje to? — Uhr iſt es? która godzina? — Perſonen? ile osób? II. wie viele? *adi.* ilu, jak wielu?

Wievie'lte (**Wievie'lſte**), der, die, das —? *adi.* który, która, które? der — iſt heute? którego mamy dzisiaj? das — Heft haſt du erhalten? który zeszyt otrzymałeś?

Wiewei't, *adv.* dokąd, jak daleko.

Wiewo'hl, *coni.* chociaż, pomimo że; — ich es ihr ſagte, ging ſie doch nicht hin pomimo żem jej powiedział, ona przecież nie poszła.

Wi'gwam, *sm.* -ſ, *pl.* —, namiot indyański.

Wild, I. *adi.* dziki; 1) -er Boden nieuprawny grunt; -e Pflanze dzika, leśna roślina; ein -es Tier dzikie zwierzę, nieoswojone zwierzę; -es Obſt płonka *f.*; -er Obſtbaum dziczka *f.*; -e Katze dziki kot, żbik *m.*; -es Schwein dzika świnia, dzik *m.*; -es Fleiſch dzicz, dzikie mięso, wybuj *m.*; -e Völker dzikie ludy; 2) (ſchwer zu bändigen) dziki; der Stier wurde plötzlich — buhaj nagle rozjuszył, znarowił się; der wildeſte Renner im Stalle najdzikszy biegun w stajni; ein -es Kind dzikie dziecko; ein -es, unbändiges Weib dzika, niepohamowana kobieta; Kinder, nicht ſo — ſein! dzieci, nie tak hałaśliwie! — werden zdziczeć; rozzłościć, rozgniewać, rozsierdzić się; rozbebestwić się; er warf mir -e Blicke zu rzucał na mnie dzikie spojrzenie; ein -es Leben führen wieść rozwięzłe życie; das -e Feuer in ſeiner Bruſt dziki ogień w jego piersi; ein -er Kampf zacięty bój; die -e Jagd szalona gonitwa; gonitwa bogów (mitologia germ.); der Pöbel erhob ſich in -er Aufregung lud zbuntował się w dzikim gniewie; ganz — auf etw. ſein szaleć za czem; 3) er hat ein -es Ausſehen ma dziki wygląd, wygląda dziko, niepielęgnowany; -e Haare zburzone, niepielęgnowane włosy; den -en Mann ſpielen udawać waryata, szaleńca; ein -er Garten zdziczały, zaniedbany ogród; 4) -e Hecke żywopłot *m.*; -es Waſſer wody nie ujęte w brzegi; -e Fiſcherei rybołostwo w rzece; -es Bad kąpiel naturalna; -e Ehe małżeństwo *n.* na wiarę, konkubinat *m.*; -e Wehen fałszywe bole; -es Geflügel dzikie ptastwo; -es Geſtein kamień nie zawierający minerałów; II. 1) **Wilde(r)**, *sm.* -n, *pl.* -(n), dziki człowiek; 2) das — dzikość *f.*; das — in ſeinem Ausſehen jego dziki wygląd.

Wild, *sn.* -(e)ſ, 1) dziki zwierz, zwierzyna *f.*; 2) dziczyzna *f.*

Wi'ldacker, *sm.* -ſ, pole uprawne w pasku, przeznaczone dla zwierzyny.

Wi'ldbach, *sm.* -(e)ſ, *pl.* -bäche, potok górski.

Wi'ldbad, *sn.* -(e)ſ, *pl.* -bäder kąpiel naturalna w termach; cieplica chemicznie obojętna.

Wi'ldbahn, *sf.* 1) droga, po której idzie koń na przyprzążce; 2) trop myśliwski.

Wi'ldbann, *sm.* -ſ, 1) wyłączne prawo polowania; 2) = Jagdbezirk.

Wi'ldbraten, *sm.* -ſ, *pl.* —, pieczeń *f.* z dziczyzny; dzika pieczeń, pieczeń na dziko.

Wi'ldbret, *sn.* -ſ, dziczyzna *f.*, zwierzyna *f.*

Wi'ldbretbraten, *sm.* -s, *pl.* —, pieczeń *f.* z dziczyzny.

Wi'ldbrethändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* dziczyzną, zwierzyną.

Wi'lddieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kłusownik *m.*; ten co ukradkiem poluje w cudzej kniei.

Wi'lddieben, *vn.* (haben) obacz Wildern.

Wi'lddiebſtahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtähle, **Wilddieberei'**, *sf.* kłusownictwo *n.*, kradzież zwierzyny.

Wi'lde, *sf. pl.* -n, dzika kaczka, cyranka *f.*

Wi'lde(r), *sm.* -n, *pl.* -(n), 1) dziki (człowiek); die -en dzicy (ludzie); 2) dziki *sm.*, *a*) student zdający egzamina, nie uczęszczając do szkół; student nie należący do żadnego związku; *b*) poseł nienależący do żadnego stronnictwa.

Wi'lderer, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Wilddieb.

Wi'ldern, *vn.* (haben) 1) dziczeć; 2) kłusować; 3) cuchnąć dziczyzną.

Wi'ldfang, *sm.* -(e)s *pl.* -fänge, 1) łów *m.*, połów *m.*, polowanie *n.* na zwierzynę; 2) dziki koń oswojony; (przen.:) dzikus *m.*, trzpiot *m.*, roztrzepaniec *m.*

Wi'ldfleiſch, *sn.* -es, mięso *n.* z dziczyzny; dzikie mięso.

Wi'ldfremd, *adi.* zupełnie obcy.

Wi'ldgans, *sf. pl.* -gänſe, dzika gęś.

Wi'ldgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, zwierzyniec *m.*

Wi'ldgefälle, *sn.* -s, dochody *pl.* ze zwierzyny.

Wi'ldgehege, *sn.* -s, zwierzyniec *m.*

Wi'ldgeruch, *sm.* -(e)s, zapach *m.* dziczyzny.

Wi'ldgeſchmack, *sm.* -(e)s, smak *m.* dziczyzny.

Wi'ldgrube, *sf. pl.* -n, doły *pl.* do łapania zwierzyny.

Wi'ldhafer, *sm.* -s, dziki owies, owsik głuchy.

Wi'ldhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* zwierzyną, dziczyzną.

Wi'ldheit, *sf.* dzikość *f.*; okrutność, *f.* brutalność *f.*

Wi'ldhüter, *sm.* -s, *pl.* —, łowczy *m.*

Wi'ldkalb, *sn.* -(e)s, *pl.* -kälber, młoda łania, jelenię *n.*, jelonek *m.*

Wi'ldkatze, *sf. pl.* -n, dziki kot, żbik *m.*

Wi'ldleder, *sn.* -s, skóra łosiowa.

Wi'ldledern, *adi.* z łosiowej skóry.

Wi'ldling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) płonka *f.*, dziczek *m.*, dzika latorośl; 2) zwierzę w dzikim stanie; 3) dziecko wychowane w wolności, dzikus *m.*; człowiek niewychowany.

Wi'ldmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, łowczy *m.*

Wi'ldnis, *sf.* 1) puszcza *f.*, dzika pustynia, dzicz *f.*; 2) dziki stan.

Wi'ldpark, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zwierzyniec *m.*

Wi'ldpret, *sn.* -s, obacz Wildbret.

Wi'ldrecht, *sn.* -(e)s, prawo myśliwskie, łowieckie.

Wi'ldreich, *adi.* bogaty, obfity w zwierzynę.

Wi'ldruf, *sm.* -es, nawoływanie *n.*, wabienie *n.* zwierzyny.

Wi'ldſchaden, *sm.* -s, *pl.* -ſchäden, szkoda *f.* od dzikiego zwierza.

Wi'ldſchur, *sf.* wilczura *f.*

Wi'ldſchütz, *sm.* -en, *pl.* -en, kłusownik *m.*

Wi'ldſchwein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzik *m.*; junges — warchlak *m.*

Wi'ldſchweinskopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, głowa *f.* dzika.

Wi'ldſpur, *sf. pl.* -en, trop *m.* zwierzyny.

Wi'ldſtand, *sm.* -es, stanowisko *n.*, legowisko *n.* zwierza; stan *m.* zwierzyny.

Wi'ldwachſend, *adi.* dziko rosnący.

Wi'ldzaun, *sm.* -es, *pl.* -zäune, opłocenie *n.* zwierzyńca.

Wi'lle(n), *sm.* -ens, 1) wola *f.*; freier — wolna wola; aus freiem -n z własnej, wolnej, nieprzymuszonej woli; guter, böſer — dobra, zła wola; dein — geſchehe! niech się dzieje wola twoja! 2) chęć *f.*, zamiar *m.*, ochota *f.*; willens ſein, etw. zu tun mieć zamiar zrobić coś; es war nicht böſer — von mir zrobiłem to bez złego zamiaru; 3) wider — wbrew woli; jmndm ſeinen -n tun być komu powolnym; auf ſeinen -n beſtehen obstawać przy swojem, chcieć na swojem postawić; ich muß immer meinen -n haben muszę zawsze postawić na swojem; des Menſchen — iſt ſein Himmelreich każdemu własna wola wydaje się szczęściem; 4) pozwolenie *n.*, zezwolenie *n.*; das geſchah mit meinem -n to się stało za mojem pozwoleniem; ohne Wiſſen und -n bez wiedzy i pozwolenia; gegen den ausdrücklichen -n des Vaters wbrew wyraźnej woli ojca; 5) ein hoher —, dem ich mich ergebe wysoki nakaz, rozkaz, któremu się poddaję; jmndm zu -n ſein być komu po woli, we wszystkiem stosować się do czyjej woli; ulegać komu; 6) letzter — ostatnia wola, testament *m.*

Wi'llen, um — *praep.* (z *genit.*) dla, z powodu, ze względu; tue es um meiner ſelbſt — zrób to ze względu na mnie; um Gottes — dla Boga, przebóg; na miłość Boską!

Wi'llenlos, *adi.* i *adv.* nie mający woli, bez woli.

Wi'llenloſigkeit, *sf.* brak *m.* woli, bezwola *f.*

Wi'llens, — ſein obacz Wille 2).

Wi'llensakt, *sm.* -es, *pl.* -e, akt *m.* woli.

Wi'llensänderung, *sf.* zmiana *f.* woli.

Wi'llensäußerung, *sf. pl.* -en, objaw *m.* woli.

Wi'llensbeſtimmung, *sf.* 1) postanowienie *n.*; 2) dyspozycya testamentarna.

Wi'llenserklärung, *sf.* oświadczenie *n.*, deklaracya *f.* woli.

Wi'llensfeſtigkeit, *sf.* stałość *f.* woli.

Wi'llensfreiheit, *sf. pl.* =en, wolność *f.* woli.

Wi'llensgeſetz, *sn.* =es, ustawa *f.* woli, dowolna własnowolność *f.*

Wi'llenskraft, *sf.* moc *f.*, siła *f.* woli.

Wi'llensmeinung, *sf.* wola *f.*, objaw *m.* woli.

Wi'llensſchwäche, *sf.* słabość *f.* woli, brak *m.* woli.

Wi'llensſtärke, *sf.* siła *f.*, moc *f.* woli.

Wi'llensſtörung, *sf.* porażenie *n.* woli, zboczenie *n.* woli.

Wi'llensvermögen, *sn.* =s, władza *f.* woli.

Wi'llentlich, *adv.* z własnej woli, dobrowolnie, chcąc, umyślnie, z umysłu, z zamiarem; ich habe es — getan zrobiłem to umyślnie; ich habe das nicht — getan zrobiłem to nie chcąc, nieumyślnie.

Wi'llfahren, **Willfa'hren**, *vn.* (haben) Jmndm in etw. — zrobić co dla kogo, dogodzić komu w czem, okazać się komu w czem powolnym, przystać na czyje żądanie.

Wi'llfährig, *adi.* powolny, uczynny, chętny, lubiący drugiemu dogodzić.

Wi'llfährigkeit, *sf.* powolność *f.*, uczynność *f.*

Willfa'hrten, *vn.* (haben) obacz willfahren.

Wi'llfahrung, *sf.* odpowiedzenie *n.* czemu, zezwolenie *n.* na co.

Wi'llig, *adi.* i *adv.* chętny, ochoczy, rad, skłonny; chętnie, ochoczo, z chęcią, z ochotą; ein =es Pferd łagodny koń; ſich zu etw. — finden laſſen zrobić coś z chęcią, z dobrej woli; aus =em Herzen z dobrego serca; der Geiſt iſt —, aber das Fleiſch iſt ſchwach duch jest chętnym, ale grzeszne ciało słabem.

Wi'lligen, *vn.* (haben) in etw. — zezwolić na co.

Wi'lligkeit, *sf.* dobra chęć *f.*, ochota *f.*, dobra wola; skłonność *f.*, gorliwość *f.*

Wi'llkomm, *sm.* =s, powitanie *n.*, przyjęcie *n.*; den — bieten powitać kogo.

Wi'llkommen, *sm.* i *sn.* =s, powitanie *n.*, przyjęcie *n.*; ein kalter — zimne, chłodne przyjęcie; jmndm den — geben powitać kogo.

Willko'mmen, *adi.* i *adv.* pożądany, miły, przyjemny, mile widziany; immer — ſein być zawsze mile widzianym, pożądanym (gościem); —, lieber Freund! witam, kochany przyjacielu! jmndn — heißen powitać kogo; eine =e Nachricht pożądana, przyjemna wiadomość; dieſe Geldſendung iſt mir ſehr — ta przesyłka pieniężna przyszła mi bardzo w porę.

Wi'llkommlied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieśń powitalna.

Wi'llkommtrunk, *sm.* =(e)s, puhar powitalny.

Wi'llkür, *sf.* 1) samowola *f.*, samowolność *f.*, dowolność *f.*, arbitralność *f.*; mit — ſchalten und walten rządzić się samowolnie; der — der Wellen preisgegeben zdany na łaskę bałwanów; 2) upodobanie *n.*; ich laſſe das in Ihre — geſtellt, handeln Sie nach Ihrer — niechaj pan czyni wedle swego upodobania; jmnds — unterworfen ſein być zdany na czyją łaskę lub niełaskę.

Wi'llkürherrſchaft, *sf.* rząd despotyczny, samowolny, tyrania *f.*, despotyzm *m.*

Wi'llkürherrſcher, *sm.* =s, *pl.* —, despota *m.*, tyran *m.*

Wi'llkürlich, *adi.* i *adv.* 1) samowolny, dowolny, arbitralny, despotyczny; samowolnie, dowolnie; — handeln postępować wedle upodobania, podług widzimisię; =es Recht samowola *f.*; — herrſchen rządzić despotycznie; 2) eine =e Bewegung dowolny ruch.

Wi'llkürlichkeit, *sf.* 1) bez *pl.* dowolność *f.*, samowola *f.*, arbitralność *f.*; 2) z *pl.* =en, czyn *m.* samowolny, arbitralny.

Wi'mmeln, I. *vn.* (haben) roić się, snuć się; die Ameiſen wimmelten zu meinen Füßen mrówki roiły się pod mojemi nogami; *impers.* es wimmelt von Menſchen in dieſem Garten roi się od ludzi w tym ogrodzie; es wimmelte von Fremden roiło się od obcych; (przen.:) dieſes Buch wimmelt von Fehlern roi się od błędów w tej książce; II. *va.* (haben) jmndn hinaus — wyrzucić kogo za drzwi, wyrzucić ze szkoły.

Wi'mmeln, *sn.* =s, rojenie *n.* się, snucie *n.* się.

Wi'mmer, *sm.* =s, *pl.* —, (zestarzały) obacz Winzer.

Wi'mmer, *sm.* =s, i *sf. pl.* =n, 1) sęk *m.* (w drzewie); (przen.:) nieokrzesany człowiek; 2) twarda skała; 3) pryszcz *m.*, brodawka *f.*

Wi'mmerer, *sm.* =s, *pl.* —, ten, co jęczy, lamentuje.

Wi'mmerig, *adi.* 1) sękowaty, pełen sęków, węzłów; 2) jęczący, lamentujący.

Wi'mmerl, *sn.* =s, *pl.* —, pryszczyk *m.*

Wi'mmern, *vn.* (haben) jęczeć, kwilić, lamentować, skwierczeć.

Wi'mmern, *sn.* =s, jęczenie *n.*, kwilenie *n.*, lamentowanie *n.*, skwierczenie *n.*

Wi'mpel, *sm.* =s, *pl.* —, chorągiewka *f.*, flaga *f.*, bandera *f.*

Wi'mpeln, *vn.* (haben) powiewać (jak chorągiewka).

Wi'mper, *sf. pl.* =n, 1) rzęsa *f.*, *pl.* rzęsy; 2) migawki *pl.*, rzęski *pl.* (bot.).

Wi'mperartig, *adi.* jak rzęsy; rzęsaty, rzęskowy.

Wi'mperg, *sm.* =s, *pl.* =e, rodzaj gotyckiego szczytu.

Wi'mperhärchen, *sn.* =s, *pl.* —, migawki *pl.*

Wi'mpern, *vn.* (haben) mrugać; II. gewimpert, *pp.* i *adi.* rzęsaty, rzęskowy.

Wind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) wiatr *m.*; die Lehre vom — anemologia *f.*; es geht ein ſtarker — silny wiatr wieje; der — geht hier von allen Seiten herein tu wieje ze wszystkich stron; ein ſanfter — łagodny wietrzyk; ein günſtiger — sprzyjający wiatr,

chyż *m.*, stryj *m.*; der — hat ſich gedreht, gelegt wiatr zwrócił się, ucichł; mit vollem =e ſegeln płynąć pełną siłą wiatru; den — entgegen haben mieć wiatr przeciwny; unter dem =e ſein płynąć pod wiatr, z wiatrem; bei — und Wetter przy wietrze i burzy; (przen.:) in den — reden na wiatr gadać; in den — bauen budować zamki na lodzie; etw. in den — ſchlagen nie dbać o co, mieć coś za nic; — machen fanfaronować; das iſt nichts als — to jest tylko pusta gadanina; den Mantel nach dem =e hängen zastosować się do okoliczności; wiſſen, woher der — weht wiedzieć, skąd wiatr wieje; von etw. — bekommen, erhalten zwietrzyć co, dowiedzieć się o czem, zwąchać piżmo nosem; wer — ſäet, wird Sturm ernten kto wiatr zasieje, burzę będzie zbierał; kto fałsze rozsiewa, przepłaci to z czasem; 2) der Jäger hat vollen und guten — wiatr wieje od strony zwierzyny, myśliwy ma powiatr; der Hund ſucht — pies zwietrza, pacha; 3) =e wiatry *pl.* (we wnętrznościach); einen — laſſen puścić wiatr; ich werde von =n geplagt wiatry mi dokuczają; 4) ſpaniſcher — pianki cukrowe; 5) ob. Windhund, Windſpiel (zastarzały).

Wi'ndball, *sm.* =s, *pl.* =bälle, balon *m.*, piłka napełniona powietrzem.

Wi'ndbauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäuche, 1) bębnica *f.*; 2) koń podkasały (weter.).

Wi'ndbeſchreibung, *sf.* anemografia *f.*

Wi'ndbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, pianka cukrowa, racuszka *f.*; (przen.:) trzpiot *m.*, świszczypałka *m.*, wiercipięta *m.*, pędziwiatr *m.*, wietrznik *m.*, fanfaron *m.*

Windbeutelei', *sf.* trzpiotostwo *n.*, przechwalanie *n.* się, fanfaronada *f.*

Wi'ndbeuteln, *vn.* (haben) przechwalać się, fanfaronować.

Wi'ndblatter, *sf. pl.* =n, wietrzna ospa, ospica *f.*, ospówka *f.*

Wi'ndblume, *sf. pl.* =n, zawilek *m.*, zawilec *m.*

Wi'ndbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, 1) drzewa od wiatru połamane, drzewołom *m.*; 2) guz powietrzny, przepuklina wietrzna.

Wi'ndbrüchig, *adi.* złamane od wiatru (drzewo).

Wi'ndbüchſe, *sf. pl.* =n, wiatrówka *f.*

Wi'nddarm, *sm.* =(e)s, okrężnica *f.* (med.)

Wi'nddorn, *sm.* =es, *pl.* =e, rozdęcie *n.* kości (med.).

Wi'nddrehung, *sf. pl.* =en, zmiana *f.*, zwrot *m.*, obrót *m.* wiatru.

Wi'nddürr, *adi.* wysuszony, suchy od wiatru.

Wi'nde, *sf. pl.* =n, 1) winda *f.*, kołowrot *m.*, motowidło *n.*; 2) powój *m.*, wilec *m.*, rożeniec *m.*, rożnik *m.*

Wi'ndei, *sn.* =es, *pl.* =er, zaśniad *m.*, zbęch *m.*, zaparstek *m.*, jaje próżne, czcze, boltun *m.*

Wi'ndel, *sf. pl.* =n, pielucha *f.*; ein Kind in =n wickeln powinąć dziecko; (przen.:) dieſe Sache liegt noch in den =n ta sprawa jest jeszcze w początkach.

Wi'ndelband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, powijacz *m.*, powijak *m.*

Wi'ndelkind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obacz Wickelkind.

Wi'ndeln, *vn.* (haben) powijać w pieluchy.

Wi'ndelweich, *adi.* bardzo miękki; jmndn — ſchlagen zbić kogo na kwaśne jabłko.

Wi'nden, winde, windeſt, windet, wand, habe gewunden, I. *va.* 1) wić, zwijać, nawijać; Garn auf die Winde — nawijać nici na kołowrotek; Seide — nawijać, zwijać jedwab; Kränze — wić wianki, wieńce; ein Band um einen Stab — owinąć laskę wstążką; 2) kręcić, wykręcić; jmndm etw. aus den Händen — wykręcić komu co z rąk; Wäſche — wykręcać bieliznę; 3) windować, ciągnąć do góry; Laſten in die Höhe — windować ciężary; II. ſich, *vr.* wić się; (przen.:) er windet ſich vor Schmerzen wieje się z bolu; der Pfad windet ſich durch die Wieſe ścieżka wije się przez łąkę; III. gewunden, *pp.* i *adi.* (wy)kręcony, zwinięty, zawiły; =e Säulen, kręcone słupy; ein =er Stil zawiły styl.

Wi'nden, *vn.* (haben) *impers.* es windet draußen wieje na dworze, wietrzno na dworze.

Wi'ndenförmig, *adi.* powojowaty.

Wi'ndenmacher, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* wind, ten co robi windy.

Windenſchwärmer, *sm.* =s, *pl.* — powojowiec *m.* (motyl).

Wi'ndeseile, *sf.* mit — szybkością, chyżością wiatru.

Wi'ndeshauch, *sm.* =(e)s, powiew *m.* wiatru.

Wi'ndfächer, *sm.* =s, *pl.* —, wachlarz poruszany wiatrem.

Wi'ndfackel, *sf. pl.* =n, pochodnia nie gasnąca na wietrze.

Wi'ndfahne, *sf. pl.* =n, chorągiewka pokazująca kierunek wiatru, wiatraczek *m.*

Wi'ndfall, *sm.* =s, złom *m.*, pował *m.*, obalek *m.* = Windbruch 1).

Wi'ndfang, *sm.* =(e)s, śnieg *m.*; wiatrówka *f.*, lutnia *f.*, wiatraczek *m.*; bębenek *m.* (w zegarku); słup ze skrzydłami miarkujący ruch maszyny; drzwi wstrzymujące wiatr; wentylator *m.* (w kopalniach).

Wi'ndfrei, *adi.* wolny od wiatru.

Wi'ndgalle, *sf.* 1) podbitek *m.* (weter.) 2); jaskrawa pręga na niebie, zwiastująca wiatr.

Wi'ndgeſchwulſt, *sf. pl.* =geſchwülſte, guz powietrzny, odęcie *n.*, wzdęcie *n.*, odma *f.*, rozedma *f.*

Wi'ndhafer, *sm.* =s, głuchy owies = Taubhafer.

Wi'ndhalm, *sm.* =(e)s, *pl.*

=e, mietelnica *f.*, miotła rolowa.

Wi'ndharfe, *sf. pl.* =n, harfa eolska.

Wi'ndhauch, *sm.* =(e)s, obacz Windeshauch.

Wi'ndhoſe, *sf. pl.* =n, trąba powietrzna, słup wiatrowy.

Wi'ndhund, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, chart *m.*, pies gończy; kleiner — charcik *m.*

Wi'ndhündin, *sf. pl.* nen=, charcica *f.*

Wi'ndig, *adi.* i *adv.* 1) wietrzny; ein =er April wietrzny kwiecień; es iſt — jest wietrzno, jest wiatr; 2) (przen:) płochy, lekki; ein =er Burſch wietrznik, pędziwiatr, szałaput, roztrzepaniec, trzpiot; ein =es Weib wietrznica; es ſieht — damit aus ta sprawa wisi w powietrzu, to wątpliwa rzecz.

Wi'ndig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Windenſchwärmer.

Wi'ndigkeit, *sf.* płochość *f.*, lekkość *f.*, trrpiotowatość *f.*

Wi'ndinſtrument, *sn.* =es, *pl.* =e, przyrząd *m.* do mierzenia siły wiatru.

Wi'ndkarte, *sf. pl.* =n, mapa wiatrowa.

Wi'ndkaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, skrzynia wiatrowa, wiatropust *m.*

Wi'ndkeſſel, *sm.* =s, *pl.* —, regulator powietrzny przy sikawkach.

Wi'ndklappe, *sf. pl.* =n, klapa wietrzna (u maszyn).

Wi'ndkolik, *sf. pl.* =en, moczysko *n.*, kolka *f.* z wiatrów.

Wi'ndkugel, *sf. pl.* =n, kula wietrzna, eolipil *m.*

Wi'ndlade, *sf. pl.* skrzynia *f.*, lada *f.* w organach; wentylator *m.* (w kopalniach).

Wi'ndladen, *sm.* =s, *pl.* —, zewnętrzna okiennica.

Wi'ndlicht, *sn.* =es, *pl.* =er, świeca *f.*, pochodnia nie gasnąca na wietrze.

Wi'ndloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, otwór *m.* dla wiatru; dziura, którą wiatr wieje.

Wi'ndmacher, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Windbeutel (przen.).

Windmacherei', *sf.* obacz Windbeutelei.

Wi'ndmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna pneumatyczna; wentylator *m.*; maszyna *f.* do wykręcania (bielizny).

Wi'ndmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, wiatromierz *m.*, anemometr *m.*, wiatromiar *m.*

Wi'ndmeſſung, *sf. pl.* =en, anemometrya *f.*

Wi'ndmühle, *sf. pl.* =n, wiatrak *m.*, młyn wietrzny.

Wi'ndmühlenflügel, *sm.* =s, *pl.* —, śmiga *f.*, skrzydło *n.* wiatraka.

Wi'ndmüller, *sm.* =s, *pl.* —, młynarz na wiatraku mielący.

Wi'ndofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* z przedechami.

Wi'ndorgel, *sf. pl.* =n, dudy *pl.*

Wi'ndpfeife, *sf. pl.* =n, gwizdawka *f.*

Wi'ndpocken, *sf. pl.* wietrzna ospa, ospica *f.*, ospówka *f.*

Wi'ndrad, *sn.* =es, *pl.* =räder, wiatropęd *m.*, młynek *m.* w oknie do wentylowania.

Wi'ndrehe, *sf.* ochwat wietrzny.

Wi'ndreh(e), *adi.* zochwacony od wiatru.

Wi'ndröhre, *sf. pl.* =n, rurka wietrzna (w organach).

Wi'ndröschen, *sn.* =s, *pl.* —, niestrętek *m.*, sasanka *f.*, zawilec *m.*

Wi'ndroſe, *sf. pl.* =n, 1) róża kompasowa, wskazująca kierunek wiatrów; 2) zawilec *m.* = Windblume.

Wi'ndsbraut, *sf.* wicher *m.*, huragan *m.*

Wi'ndſchacht, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchächte, szyb wietrzny.

Wi'ndſchaden, *sm.* =s, *pl.* =ſchäden, szkoda przez wicher wyrządzona, wiatrołom *m.*

Wi'ndſchauer, *sm.* =s, wicher przelotny.

Wi'ndſcheider, *sm.* =s, *pl.* —, otwór *m.* do wprowadzania świeżego powietrza (górn).

Wi'ndſchief, *adi.* na powietrzu spaczony; krzywy, skośny; (przen.:) das iſt eine =e Antwort to jest wykrętna odpowiedź.

Wi'ndſchiffer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Luftſchiffer.

Wi'ndſchirm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zasłona *f.* od wiatru, parawan *m.*

Wi'ndſchnell, *adi.* szybki jak wiatr.

Wi'ndſchnelle, *sf.* szybkość *f.*, chyżość *f.* wiatru.

Wi'ndſeite, *sf.* strona, od której wiatr idzie, strona przeciwwiatrowa.

Wi'ndſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, chart *m.*, charcik *m.*

Wi'ndſtill, *adi.* cichy, bez wiatru; es iſt — cisza na dworze.

Wi'ndſtille, *sf.* cisza *f.* w powietrzu.

Wi'ndſtoß, *sm.* =ßes, *pl.* =ſtöße, uderzenie *n.* wiatru, wydma *f.*; es kam ein — von der Seite wiatr uderzył z boku.

Wi'ndſtreichholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, zapałki wiatrowe.

Wi'ndſtrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kierunek *m.* wiatru.

Wi'ndſtrom, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtröme, **Wi'ndſtrömung**, *sf. pl.* =en, gwałtowny powiew wiatru, prąd *m.* wiatru, przeciąg *m.*

Wi'ndſturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtürme, wicher *m.*, huragan *m.*

Wi'ndſucht, *sf.* wzdęcie wietrzne, wiatry *pl.*

Wi'ndtreibend, *adi.* wiatropędny.

Wi'ndtrocken, *adi.* na wietrze suszony.

Wi'ndung, *sf. pl.* =en, 1) zakręt *m.*, zakręcenie *n.*; die =en eines Baches, Weges skręt potoku, drogi; 2) śruba zwężająca się ku górze, linia ślimakowata, spiralna.

Wi'ndveränderung, *sf.* zmiana *f.* wiatru.

Wi'ndviering, *sf.* tylna część okrętu.

Wi'ndvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, dubeltas *m.*

Wi'ndwärts, *adv.* ku wiatrowi.

Wi'ndwaſſerſucht, *sf.* puchlina wodna, wietrzna.

Wi'ndwehe, *sf. pl.* =n, zaspa *f.*, zamieć śnieżna.

Wi'ndwirbel, *sm.* -s, *pl.* —, wir *m.* wiatru.

Wi'ndzeiger, *sm.* -s, *pl.* —, wiatroskaz *m.*, anemoskop *m.*

Wi'ndzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, 1) przeciąg *m.*; 2) wentylator *m.*

Wink, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, skinienie *n.*, mig *m.*, znak *m.*, wskazówka *f.*; jmndm einen — geben dać komu znak, wskazówkę z góry; auf den — folgen słuchać na skinienie; auf den erſten — na pierwsze skinienie; ich werde Ihren freundſchaftlichen — nicht unbenützt laſſen zrobię użytek z pańskiej przyjaznej wskazówki; jmndm einen — mit dem Laternenpfahl albo Zaunpfahl geben dać komu aż nadto wyraźnie do zrozumienia, skinąć na kogo widłami; ein — für den Leſer wskazówka dla czytelnika; in einem — w okamgnieniu; kein — davon najmniejszego znaku o tem.

Wi'nkel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kąt *m.*, węgieł *m.*; rechter, ſpitzer, ſtumpfer — prawy, szpiczasty, tępy kąt; im rechten — ſchneiden przekroić pod kątem prostym; 2) kąt *m.*, kącik *m.*, zakątek *m.*; in einem — im Vorhaus w kącie w kurytarzu; alle — habe ich durchſucht przeszukałem wszystkie kąty; ſich in einen — verkriechen schować się do kąta, kącika; ein ruhiger — cichy zakątek; das Glück im — szczęście w zakątku; 3) (Werkzeug) węgielnica *f.* = Winkelhaken.

Wi'nkeladvokat, *sm.* -en, *pl.* -en, pokątny adwokat, pisarz.

Wi'nkelband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, okucie *n.* kąta u ramy okna.

Wi'nkelblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, pokątne pismo, pokątna gazeta.

Wi'nkelbörſe, *sf. pl.* -n, pokątna giełda.

Wi'nkeldruckerei, *sf. pl.* -en, pokątna drukarnia.

Wi'nkelehe, *sf. pl.* -n, małżeństwo pokątne, tajemne.

Wi'nkeleiſen, *sn.* -s, *pl.* —, węgielnica stolarska, wręga żelazna.

Wi'nkelförmig, *adi.* kątowaty.

Wi'nkelgaſſe, *sf. pl.* -n, zaułek *m.*, boczna, zakątna ulica.

Wi'nkelgelenk, *sn.* -es, *pl.* -e, staw zawiasowy.

Wi'nkelhaken, *sm.* -s, *pl.* —, węgielnica *f.*; obwódka *f.*, linijka *f.* w druku, winkielak *m.*; narzędzie *n.* do wyciskania liter (u introligatorów).

Wi'nkelheirat, *sf. pl.* -en, **Wi'nkelhochzeit**, *sf. pl.* -en, pokątne, tajemne małżeństwo.

Wi'nk(e)lig i **Wi'nkelicht**, *adi.* kątowaty, kącisty.

Wi'nkelkneipe, *sf. pl.* -n, pokątny szynk.

Wi'nkelkonſulent, *sm.* -en, *pl.* -en, doradca pokątny.

Wi'nkelkonzil, *sn.* -s, *pl.* -e, pokątna narada, konwentykel *m.*

Wi'nkellinie, *sf. pl.* -n, przekątna *f.*

Wi'nkelmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, kątomiar *m.*, węgielnica *f.*

Wi'nkelmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, kątomiar *m.*, graniomierz *m.*, kwadrant *m.*, przenośnik *m.*, astrolabium *n.* (w geom.).

Wi'nkelmeſſung, *sf. pl.* -en, mierzenie *n.* kątów.

Wi'nkelpaſſer, *sm.* -s, *pl.* —, śmiga *f.*, ukośnia *f.*

Wi'nkelpoet, *sm.* -en, *pl.* -en, pokątny poeta.

Wi'nkelpreſſe, *sf.* pokątna prasa.

Wi'nkelrecht, *adi.* prostokątny.

Wi'nkelſcheibe, *sf. pl.* -n, kątomierz *m.*, astrolabyum *n.*

Wi'nkelſchenke, *sf. pl.* -n, obacz Winkelkneipe.

Wi'nkelſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, pokątny pisarz.

Wi'nkelſchule, *sf. pl.* -n, szkoła prywatna.

Wi'nkelſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zabawa *f.* w cztery kąty.

Wi'nkelſtändig, *adi.* kątowawy, z kąta wyrastający (bot.).

Wi'nkelzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, wybieg *m.*, wykręt *m.*; korowody *pl.*

Wi'nken, *vn.* (haben) mrugać, skinąć na kogo, migać, mignąć; er winkte mir, zu ſchweigen dał mi znak, bym milczał; jmndm mit den Augen — mrugać na kogo (oczyma); jmndm mit dem Finger — skinąć na kogo palcem; er braucht nur zu —, ſo geſchieht es on potrzebuje tylko skinąć, by się to stało; (przen.:) des Lebens Früchte — owoce życia wam się uśmiechają; ihm hat das Glück gewinkt jemu szczęście się uśmiechało.

Wi'nklig, *adi.* obacz Winkelig.

Wi'nſeler, *sm.* -s, *pl.* —, beksa *m.*

Wi'nſelig, *adi.* skowyczący, jęczący.

Wi'nſeln, *vn.* (haben) jęczeć, kwilić, skomleć, skowyczeć.

Wi'nſeln, *sn.* -s, jęczenie *n.*, kwilenie *n.* u dzieci; skomlenie *n.*, skowyczenie *n.* u psów.

Wi'nter, *sm.* -s, zima *f.*; im — w zimie; des -s zimą, zimową porą; es wird — idzie zima; den — über przez zimę; (przen.:) der — des Lebens zima życia.

Wi'nterabend, *sm.* -s, *pl.* -e, wieczór zimowy.

Wi'nteranzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -anzüge, ubiór zimowy.

Wi'nterapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, jabłko zimowe.

Wi'nteraufenthalt, *sm.* -es, *pl.* -e, pobyt zimowy.

Wi'nterbedarf, *sm.* -(e)s, zapotrzebowanie zimowe.

Wi'nterbeere, *sf. pl.* -n, zimowa jagoda.

Wi'nterbeſtellung, *sf. pl.* -en, zamówienie zimowe.

Wi'nterbirne, *sf. pl.* -n, zimówka *f.*, gruszka zimowa.

Wi'nterblume, *sf. pl.* -n, kwiat zimowy.

Wi'ntereiche, *sf. pl.* -n, dąb zwyczajny, gronkowy.

Wi'nterfahrplan, *sm.* -(e)s, rozkład jazdy zimowy.

Wi'nterfeldzug, *sm.* -(e)s,

pl. =züge, wyprawa wojenna zimowa.

Wi'nterfenſter, *sn.* =s, *pl.* —, podwójne okno.

Wi'nterfrucht, *sf. pl.* =früchte, owoce zimowe, ozimina *f.*

Wi'nterfutter, *sn.* =s, pasza zimowa.

Wi'ntergarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, oranżerya *f.*, cieplarnia *f.*

Wi'ntergerſte, *sf.* jęczmień ozimy.

Wi'ntergetreide, *sn.* =s, zboże ozime, ozimina *f.*, grünendes — ruń *f.*

Wi'ntergewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, roślina zimowa.

Wi'ntergrün, *sn.* =s, bluszcz *m.*; zimoziół *m.*, gruszyczka *f.*, starzęśla *f.*

Wi'nterhafen, *sm.* =s, *pl.* =häfen, port zimowy.

Wi'nterhafer, *sm.* =s, owies ozimy.

Wi'nterhalbjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, półrocze zimowe.

Wi'nterhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, cieplarnia *f.*

Wi'nterkälte, *sf.* zimno zimowe.

Wi'nterkleidung, *sf.* odzież zimowa.

Wi'nterkohl, *sm.* =(e)s, kapusta zimowa, jarmuż *m.*

Wi'nterkorn, *sn.* =(e)s, żyto ozime.

Wi'nterlager, *sn.* =s, *pl.* —, obóz zimowy.

Wi'nterlandſchaft, *sf. pl.* =en, krajobraz zimowy.

Wi'nterlaich, *sm.* =(e)s, płodzist *m.*

Wi'nterlich, *adi.* zimowy; es iſt ſchon ſehr — jest już bardzo po zimowemu, zima za pasem.

Wi'nterluft, *sf.* powietrze zimowe.

Wi'nterluſtbarkeit, *sf. pl.* =en, rozrywka, zabawa zimowa.

Wi'ntermantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, płaszcz zimowy.

Wi'ntermärchen, *sn.* =s, *pl.* —, baśń zimowa.

Wi'ntermäßig, *adi.* po zimowemu.

Wi'ntermonat, *sm.* =s, *pl.* =e, miesiąc zimowy.

Wi'ntermorgen, *sm.* =s, ranek zimowy.

Wi'ntern, I. *vn.* (haben) 1) es wintert ma się ku zimie, zanosi się na zimę; 2) zimować (zastarzały); II. *va.* (haben) przezimować.

Wi'nternacht, *sf. pl.* =nächte, noc zimowa.

Wi'nterobſt, *sn.* =es, owoce zimowe.

Wi'nterpalaſt, *sm.* =es, *pl.* =paläſte, pałac zimowy.

Wi'nterpunkt, *sm.* =es, przesilenie zimowe dnia z nocą.

Wi'nterquartal, *sn.* =s, kwartał zimowy.

Wi'nterquartier, *sn.* =s, *pl.* =e, zimówka *f.*, kwatera zimowa.

Wi'nterreiſe, *sf. pl.* =n, podróż zimowa.

Wi'nterrock, *sm.* =(e)s, *pl.* =röcke, palto zimowe, surdut zimowy.

Wi'nterroggen, *sm.* =s, żyto zimowe, ozime.

Wi'nterſaat, *sf.* ozimina *f.*

Wi'nterſachen, *sf. pl.* rzeczy zimowe.

Wi'nterſchlaf, *sm.* =(e)s, sen zimowy, otrętwienie zimowe.

Wi'nterſeite, *sf.* strona północna.

Wi'nterſemeſter, *sn.* =s, *pl.* —, półrocze zimowe.

Wi'nterſonnenwende, *sf.* przesilenie dnia z nocą zimowe.

Wi'nterſporen, *sf. pl.* zarodniki zimujące.

Wi'nterſport, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sport zimowy.

Wi'ntertag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień zimowy.

Wi'nterüberzieher, *sm.* =s, *pl.* —, palto zimowe.

Wi'nterung, *sf.* 1) zimowanie *n.*; 2) ozimina *f.*; 3) cieplarnia *f.*

Wi'ntervergnügen, *sn.* =s, *pl.* =gnügungen przyjemność *f.*, rozrywka zimowa.

Wi'ntervogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptak zimowy.

Wi'ntervorrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =vorräte, zapas zimowy.

Wi'nterweizen, *sm.* =s, pszenica zimowa, ozima, zimostrawka *f.*

Wi'nterwetter, *sn.* =s, powietrze *n.*, pogoda zimowa.

Wi'nterwohnung, *sf. pl.* =en, mieszkanie zimowe.

Wi'nterzeit, *sf.* pora zimowa.

Wi'nzer, *sm.* =s, *pl.* —, winiarz *m.*; uprawiający wino.

Wi'nzerin, *sf. pl.* =nen, winiarka *f.*

Wi'nzerfeſt, uroczystość *f.* winobrania.

Wi'nzermeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż *m.* do obrzynania wina, przynóżka *f.*

Wi'nzig, *adi.* drobniutki, drobniuchny, maciupki, maluczki, maluśki, malutki.

Wi'nzigkeit, *sf.* małość *n.*, drobnostka *f.*, bagatela *f.*

Wi'pfel, *sm.* =s, *pl.* —, wierzchołek *m.*, szczyt *m.*; der — des Berges szczyt góry; der — eines Baumes wierzchołek drzewa.

Wi'pfeln, I. *va.* (haben) Bäume — ścinać wierzchołki drzew; II. *vn.* i *vr.* (haben) wznosić się.

Wi'ppchen, *sn.* =s, *pl.* —, żart *m.*, figiel *m.*, blaga *f.*; mach mir keine — vor! nie blaguj!

Wi'ppe, *sf. pl.* =n, 1) brzeg *m.*, krawędź *f.* auf der — ſtehen stać na samym brzegu; (przen.:) być blizkim upadku, być w niebezpieczeństwie; 2) huśtawka *f.*; 3) rodzaj szubienicy; 4) batog *m.*; 5) worek *m.* do przechylania; 6) balansowanie *n.* przy gimnastyce.

Wi'ppen, I. *va.* 1) jmndn — hustać, kołysać kogo; die Kinder — ſich dzieci huśtają się; 2) jmndn — przewrócić kogo; 3) jmndn — powiesić kogo na szubienicy; 4) Münzen kippen und — obrzynać, fałszować monety; II. *vn.* i *vr.* (haben) huśtać się, hybotać, balansować; der Vogel wippt mit dem Schwanze ptaszek macha, porusza ogonem.

Wi'ppen, *sn.* =s, huśtanie *n.*, hybotanie *n.*, balansowa-

nie *n.*; die Strafe des =s szubienica *f.*

Wi'pper, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obrzynacz *m.*, fałszerz *m.* pieniędzy; 2) robotnik wyładujący psy (w górn.).

Wi'ppſterz, *sm.* =es, *pl.* =e, **Wi'ppſchwanz**, *sm.* =es, *pl.* =ſchwänze, trzęsiogon *m.* = Bachſtelze.

Wir, *pron. pers. plur.* my *pl.*; — ſind Polen jesteśmy Polakami; — ſelbſt my sami; —, die — leben my, którzy żyjemy; — Frauen my kobiety; — beide nas dwóch, nas dwoje; Wir, von Gottes Gnaden Kaiſer von... My z Bożej łaski cesarz...; was haben — Neues? co słychać nowego?

Wi'rbel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wir *m.* (wiatru, wody); der Wind erhebt den Staub in =n wiatr unosi tumany kurzu; kłąb *m.* (dymu); (przen.:) zamęt *m.*, nawał *m.*; der — der großen Welt wir wielkiego świata; der — von Geſchäften nawał interesów; 2) zawrót *m.* (głowy); ſich im — drehen kręcić się w kółko; 3) czub *m.*, ciemię *n.*, chochoł *m.*; vom — bis zur Zehe od stóp do głów; 4) krąg *m.*, pacierz *m.*; 5) kołek *m.* (u skrzypiec); kruczek *m.*; zakładka *f.* (u okna); 6) werbel *m.*, bicie *n.* w bęben; den — ſchlagen bić werbel.

Wi'rbelbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, krąg *m.*, kość pacierzowa.

Wi'rbelbogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, łuk kręgowy.

Wi'rbeldorn, *sm.* =es, *pl.* =e, wyrostek kolczysty, kolec *m.*, tarń *f.*

Wi'rbeldoſt(en), *sm.* =s, *pl.* —, czyścica *f.*, storyszka *f.* (rośl.).

Wi'rbelentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* kręgu.

Wi'rbelförmig *adi.* kręgowaty.

Wi'rbelig, i **Wi'rbelicht**, *adi.* i *adv.* wirowaty; pijany; wirowato; po pijanemu.

Wi'rbelknochen, *sm.* =s, *pl.* —, krąg = Wirbelbein.

Wi'rbelknochenfraß, *sm.* =ßes, próchnienie *n.* kręgów.

Wi'rbelkörper, *sm.* =s, *pl.* —, trzon *m.* kręgu.

Wi'rbellos, *adi.* bezkręgowy, niemający kręgów.

Wi'rbeln, I. *vn.* (haben) kręcić się w koło, obracać się wirem, wirować; der Rauch wirbelt in die Höhe dym kłębuje w górę; der Wind wirbelt wiatr wiruje; der Kopf wirbelt mir kręci mi się w głowie, mam zawrót głowy; 2) auf der Trommel — bić werbel na bębnie; die Lerche wirbelt in den Lüften skowronek wybija tryle w powietrzu; II. *va.* (haben) szybko obracać co; den Rauch in die Höhe — puszczać dym w górę.

Wi'rbelſäule, *sf. pl.* =n, kręgosłup *m.*, stos pacierzowy.

Wi'rbelſchiebung, *sf.* kręgozmyk *m.*

Wi'rbelſpalte, *sf. pl.* =n, rozszczep *m.*, rozszczepienie *n.* kręgosłupa.

Wi'rbelſturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtürme, burza wirowa, trąba powietrzna.

Wi'rbelſtern, *sn. pl.* zwierzęta kręgowe, kręgowce *pl.*

Wi'rbelwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wir *m.* w powietrzu, wicher wirowy.

Wi'rblicht i **Wi'rblig**, *adi.* obacz Wirbelig.

Wi'rken, I. *va.* (haben) 1) działać, zdziałać, robić, zrobić, czynić, uczynić; wir arbeiten und — mit unſeren eigenen Händen pracujemy i działamy własnemi rękoma; ich muß — die Werke deſſen, der mich geſandt hat muszę wykonać dzieło tego, który mnie wysłał; Wunder — cuda zdziałać; Gutes — czynić dobrze; 2) tkać; Leinwand — tkać płótno; Strümpfe — robić pończochy maszyną; 3) den Teig — wyrobić, zamiesić, wygniatać ciasto; das Salz — wywarzyć sól; II. *vn.* (haben) skutkować, działać; als Lehrer an einer Schule — pracować jako nauczyciel w szkole; er hat in ſeinem Kreiſe ſegensreich gewirkt działał zbawiennie w swojem kole; etw. wirkt ermutigend coś dodaje odwagi; alle dieſe Eindrücke wirkten zuſammen, um zu... wszystkie te wrażenia razem wywołały skutek, efekt, że ...; dieſes Mittel hat nicht gewirkt ten środek nie skutkował, nie działał wcale; auf die Phantaſie — działać na fantazyę; auf ein Ziel (hin) — działać w jakimś celu; meine Ermahnungen haben nicht gewirkt moje napomnienia wcale nie skutkowały; nie pomogły; auf jmnbn etw. — wywrzeć, mieć wpływ na kogoś, na coś; III. wirkend, *ppr.* i *adi.* działający, skuteczny, skutkujący; eine =e Arznei skuteczny lek; der =e Grund działający powód.

Wi'rken, *sm.* =s, 1) działanie *n.*, czynność *f.*, pracowanie *n.*; skutek *m.*; 2) tkanie *n.*, robienie *n.* pończochy na warsztacie.

Wi'rker, *sm.* =s, *pl.* —, tkacz *m.*; ugniatacz *m.*

Wirkerei', *sf.* tkanie *n.*

Wi'rklich, I. *adi.* prawdziwy, istotny, rzeczywisty, efektywny; =e Stärke, =er Beſtand der Armee rzeczywista siła, stan armii; =es Mitglied członek czynny; — machen urzeczywistnić; — werden urzeczywistnić się; II. *adv.* w istocie, rzeczywiście, prawdziwie, doprawdy; ich habe — keine Luſt fortzugehen rzeczywiście nie mam ochoty odejść; das kann ich Ihnen — nicht ſagen tego panu naprawdę powiedzieć nie mogę; ſie iſt — zu gut ona w istocie za dobra; —? doprawdy? ja —! naprawdę!

Wi'rklichkeit, *sf. pl.* =en, rzeczywistość *f.*, prawda *f.*, istotność *f.*; fakt *m.*; etw. zur — bringen urzeczywistnić coś; zur — kommen przyjść do skutku.

Wi'rkmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, majster tkacki; ugniatacz *m.*

Wi'rkmeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, dracz *m.*; strug kowalski.

Wi'rkſam, *adi.* skuteczny; czynny, działalny.

Wi'rkſamkeit, *sf.* skuteczność *f.*, działanie *n.*; działalność *f.*; das Geſetz tritt in — ustawa wchodzi w życie; — eines Bühnenſtückes wrażenie *n.*, efekt *m.* sztuki scenicznej; eine ſegensreiche — zbawienna działalność.

Wi'rkung, *sf. pl.* =en, skutek *m.*, działanie *n.*; rezultat *m.*, efekt *m.*; — auf etw. wpływ na coś; die — und die Gegenwirkung działanie i przeciwdziałanie; ohne — bezskutku; das bringt keine — hervor to nie odnosi żadnego skutku, efektu; keine — ohne Urſache każdy skutek ma swoją przyczynę; ſeine — verfehlen nie mieć pożądanego skutku.

Wi'rkungsart, *sf.* sposób *m.* działania.

Wi'rkungskraft, *sf.* siła *f.* działalności.

Wi'rkungskreis, *sm.* =eſes, *pl.* =ſſe, pole *n.* działania, zakres *m.*, obręb *m.* działania.

Wi'rkungsloſ, *adi.* i *adv.* bezskuteczny, bezskutecznie, nie skutkujący, nie działający.

Wi'rkungsloſigkeit, *sf.* bezskuteczność *f.*

Wirr, *adi.* zmieszany, pomieszany, zagmatwany, pobałamucony; zamotany, w nieładzie; es wird mir davon ganz — im Kopfe mąci mi się w głowie od tego; =e Haare zamotane włosy; *adv.* — (durcheinander) w nieładzie.

Wi'rre, *f. pl.* =n, pomieszanie *n.*, zamieszanie *n.*, bałamuctwo *n.*; gmatwanina *f.*, mieszanina *f.*; konfuzya *f.*

Wi'rren, *va.* (haben) zamieszać, zaplątać, zagmatwać, zawikłać, wichrzyć; poczochrać, potargać (włosy); aus-einander — rozwikłać.

Wi'rrgarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przędza *f.*, nici zawikłane, zamotane.

Wi'rrig, *adi.* 1) z(a)mieszany, pobałamucony; 2) zwaryowany, dziwaczny.

Wi'rrkopf, *sm.* =eſ, *pl.* =köpfe, 1) człowiek *m.*, głowa *f.* z rozczochranymi włosami; 2) (przen.:) szałaput *m.*, szaławiła *m.*

Wi'rrköpfig, *adi.* mający rozczochrane włosy; pomieszany, pomylony, pobałamucony.

Wi'rrnis, *sf. pl.* =ſſe, zamieszanie *n.*, konfuzya *f.*

Wi'rrſal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zamieszanie *n.*, nieporządek *m.*, konfuzya *f.*

Wi'rrſeide, *sf.* zamotany jedwab, potargany jedwab.

Wi'rrſtroh, *sn.* =(e)s, targanka *f.*, słoma targana, barłog *m.*

Wi'rrung, *sf. pl.* =en, obacz Wirre.

Wi'rrwarr, *sm.* =s, zamieszanie *n.*, zamęt *m.*, mieszanina *f.*, gmatwanina *f.*, matanina *f.*, zawikłanie *n.*, nieład *m.*

Wi'rſing, =(e)s, **Wi'rſingkohl**, *sm.* =s, kapusta włoska, kędzierzawa.

Wirt, *sm.* =eS, *pl.* =e, 1) gospodarz *m.* domu; 2) pan *m.* domu; 3) właściciel *m.* domu; 4) gospodarz *m.* domu (ten co przyjmuje gości); unſer liebenswürdiger — nasz miły gospodarz; 5) gospodarz *m.*, oberżysta *m.*, właściciel *m.* hotelu, szynkarz *m.*, kawiarz *m.*, restaurator *m.*, karczmarz *m.*; 6) gospodarz *m.*, er iſt ein guter — to rządny człowiek, dobry gospodarz; ein guter — iſt der erſte auf und der letzte zu Bette dobry gospodarz pierwszy wstaje i ostatni udaje się na spoczynek.

Wi'rtbar, *adi.* mieszkalny, w którym można mieszkać.

Wi'rtel, *sm.* =s, *pl.* —, przęsłyk *m.*, wartołka *f.*, przezmian *m.*, wrzeciona.

Wi'rtelförmig, *adi.* wrzecionowaty.

Wi'rtin, *sf. pl.* =nen, 1) gospodyni *f.* domu; 2) pani *f.* domu; 3) właścicielka *f.* domu; 4) gospodyni *f.* domu (ta co u siebie przyjmuje); unſere — überbietet ſich in Liebenswürdigkeit nasza gospodyni wyczerpuje się w uprzejmości; 5) gospodyni *f.*, oberżystka *f.*, właścicielka *f.* hotelu, szynkarka *f.*, kawiarka *f.*, restauratorka *f.*, karczmarka *f.*; 7) gospodyni *f.*; ſie iſt eine ſehr ſparſame — jest bardzo oszczędna gospodyni.

Wi'rtlich, *adi.* 1) gospodarny, rządny; 2) gościnny.

Wi'rtlichkeit, *sf.* 1) gospodarność *f.*, rządność *f.*; 2) gościnność *f.*; wygoda *f.*; mieszkalność *f.*

Wi'rtſchaft, *sf.* 1) gospodarstwo *n.* = Haushaltung; die — führen prowadzić gospodarstwo; die — verſtehen rozumieć się na gospodarstwie; eine eigene — haben mieć własne gospodarstwo; 2) zarząd *m.*; administracya *f.*; 3) gospodarstwo rolne = Landwirtſchaft; 4) (Landgut) gospodarstwo (rolne); ich möchte eine — kaufen chciałbym kupić gospodarstwo (rolne); auf eigener — ſitzen siedzieć na własnym gruncie; 5) szynk *m.*, restauracya *f.*, jadłodajnia *f.*, traktyernia *f.*, zajazd *m.* = Gaſtwirtſchaft; eine — halten trzymać szynk, jadłodajnię; 5) (przen.:) mache nicht eine ſolche — nie rób takiego nieładu, nieporządku; das iſt eine ſchöne —! a to ładny porządek! du haſt eine ſchöne — angerichtet! a toś narobił bigosu!

Wi'rtſchaften, *vn.* (haben) 1) gospodarować, gospodarzyć; prowadzić gospodarstwo, zarządzać, administrować; auf einem Gute — zarządzać gospodarstwem wiejskiem; mit dem eigenen Vermögen ſchlecht — źle zarządzać swym majątkiem; ſie verſteht gut zu — umie dobrze prowadzić dom, gospodarować; 2) utrzymywać szynk, zajazd, oberżę; 3) er hat ſauber gewirtſchaftet a to ładnie gospodarował; hier iſt furchtbar gewirtſchaftet worden! a to narobili ładnego porządku!

Wi'rtſchaften, *sn.* =s, gospodarowanie *n.*, gospodarzenie *n.*, prowadzenie *n.* domu;

zarządzanie *n.*, administratowanie *n.*

Wi'rtſchafter, *sm.* -s, *pl.* —, gospodarz *m.*, ekonom *m.*, zarządca *f.*, administrator *m.*

Wi'rtſchafterin, *sf. pl.* -nen, gospodyni *f.*, klucznica *f.*, zarządczyni *m.*, administratorka *f.*

Wi'rtſchaftlich, *adi.* 1) gospodarski, ekonomiczny; -e Gebäude gospodarskie budynki; -e Kenntniſſe wiadomości gospodarskie, ekonomiczne; 2) gospodarny, ekonomiczny, oszczędny; ſie iſt ſehr — ona jest bardzo gospodarna.

Wi'rtſchaftlichkeit, *sf.* 1) zmysł gospodarski, ekonomiczny; 2) gospodarność *f.*

Wi'rtſchaftsamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd gospodarski.

Wi'rtſchaftsbeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -n, urzędnik *m.* (zarządu gospodarstwa), oficyalista *m.*

Wi'rtſchaftsbetrieb, *sm.* -(e)s, prowadzenie *n.* gospodarstwa, gospodarka *f.*

Wi'rtſchaftsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga gospodarska.

Wi'rtſchaftsgebäude, *sn.* -s, *pl.* —, zabudowanie gospodarskie, budynek gospodarski.

Wi'rtſchaftsgeld, *sn.* -(e)s, pieniądze gospodarskie, na gospodarstwo.

Wi'rtſchaftsgeräte, *sn. pl.* przyrządy, narzędzia gospodarskie.

Wi'rtſchaftsgeſchichte, *sf.* historya gospodarcza.

Wi'rtſchaftshof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, folwark *m.*

Wi'rtſchaftsinſpektor, *sm.* -s, *pl.* -en, **Wi'rtſchaftsverwalter**, *sm.* -s, *pl.* —, zarządca *m.*, inspektor *m.* gospodarstwa.

Wi'rtſchaftsinventar, *sn.* -s, inwentarz gospodarski.

Wi'rtſchaftskenntniſſe, *sf. pl.* umiejętność *f.* gospodarstwa, ekonomiczna, ekonomia *f.*

Wi'rtſchaftslehre, *sf.* ekonomia *f.*, nauka gospodarstwa.

Wi'rtſchaftspolitik, *sf.* polityka gospodarcza, ekonomiczna.

Wi'rtsfrau, *sf. pl.* -en, gospodyni *f.*, restauratorka *f.*, szynkarka *f.*

Wi'rtshaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, gospoda *f.*, karczma *f.*, oberża, szynk *m.*, restauracya *f.*, piwiarnia *f.*

Wi'rtshausleben, *sn.* -s, życie karczemne, restauracyjne.

Wi'rtsleute, *spl.* gospodarstwo *n.* (gospodarz i gospodyni); gospodarze *pl.*; szynkarze *pl.*

Wi'rtsrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek *m.* gospodarza, rachunek *m.* gospodni, rachunek restauracyjny.

Wi'rtsſtube, *sf. pl.* -n, pokój *m.*, izba gościnna.

Wi'rtstafel, *sf.*; **Wi'rtstiſch**, *sm.* -es, stół restauracyjny.

Wiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) szmata *f.*, ścierka *f.*, gałgan *m.*; 2) wiecheć *f.*; 3) świstek *m.*, pobazgrany papier, piśmidło *n.*, szpargał *m.*

Wi'ſchen, I. *va.* (haben) trzeć, ścierać, zetrzeć; den Schweiß von der Stirne — obetrzeć, zetrzeć pot z czoła; ſich die Naſe — obetrzeć sobie nos; den Staub von den Möbeln — ścierać kurz z mebli; ſich den Mund — obetrzeć sobie usta; ſich den Schlaf aus den Augen — przetrzeć sobie oczy; II. *vn.* (ſein) ſie wiſchte in das Haus uciekła do domu; er war ſo glatt, daß er mir aus den Händen gewiſcht iſt był tak gładki, że mi się z ręki wymknął.

Wi'ſcher, *sm.* -s, *pl.* —, ścierka *f.*, pomiotła *f.*, wiecheć *f.* do wygartywania z pieca; tusznik *m.*, tuszownik *m.*, szczotka *f.* do armat; (przen.:) einen — bekommen dostać burę; jmndm einen — geben dać komu burę.

Wi'ſchlappen, *sm.* -s, *pl.* —, ścierka *f.*, płatek *m.*, mytka *f.*

Wi'ſchtuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, obacz Wiſchlappen.

Wi'ſchwaſch, *sm.* -(e)s, **Wi'ſchiwaſchi**, *sn.* -s, gadanina *f.* bez ładu.

Wi'ſent, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, tur *m.*

Wi'smut, *sm.* i *sn.* -(e)s, bizmut *m.* (kruszec).

Wi'smuterz, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda bizmutowa.

Wi'smutoxyd, *sn.* -s, trójtlenek *m.*, bizmutu, tlenek bizmutowy.

Wi'ſpel, *m.* -s, *pl.* —, wispel *m.* (miara zbożowa, zawierająca 12 korcy).

Wi'ſpeln, **Wi'ſpern**, *vn.* (haben) szeptać.

Wi'ßbar, *adi.* to co wiedzieć można, mogący być wiedzianym.

Wi'ßbegier, **Wi'ßbegierde**, *sf.* ciekawość *f.*, chęć *f.* wiedzenia, pragnienie *n.* nabywania wiadomości.

Wi'ßbegierig, *adi.* ciekawy, pragnący nabywać wiadomości.

Wi'ſſen, weiß, weißt, weiß, wußte, wüßte, habe gewußt, I. *va.* i *vn.* 1) wiedzieć; ich habe es ſchon lange gewußt wiedziałem już dawno; ich habe nichts gewußt nie wiedziałem o niczem; ſoviel ich weiß o ile wiem; wiſſe! du ſollſt —, daß ... wiedz, masz wiedzieć, że ...; weiß ich's? albo ja wiem? weißt du was? wiesz co? ich weiß es aus guter Quelle wiem to z dobrego źródła; ich weiß nicht, was ich tun ſoll nie wiem co robić; ich weiß nicht, woran ich bin nie wiem, jak sprawa stoi, nie wiem, co o tem sądzić; damit du es weißt abyś wiedział; ich weiß rein gar nichts von euch nic zgoła o was nie wiem; jmndn etw. — laſſen zawiadomić kogo o czem, donieść komu co; er läßt ſeine Mutter nichts davon — nie wspomina matce o tem; etw. zu — bekommen dowiedzieć się o czem; er will —, daß... on utrzymuje, że wie, że ma wiadomość, jakoby...; er hat ein ge-

wiſſes, ich weiß nicht was, an ſich ma w sobie coś, czego nie umiem określić; wer weiß! kto wie! das weiß Gott! das mag Gott — albo der liebe Himmel — Bóg to raczy wiedzieć! man hielt ihn für wer weiß wie reich miano go za Bóg wie jak bogatego; ich habe ihn wer weiß wie oft geſehen Bóg wie, ile razy go widziałem; ſich frei, ſich ſchuldig — czuć się wolnym, winnym; beide weiß ich mir geneigt wiem, że obie mi są życzliwe; was ich nicht weiß, macht mich nicht heiß czego nie wiem, ani mnie ziębi ani grzeje; 2) umieć; ſich zu benehmen — umieć się znaleźć; ich weiß mir nicht zu helfen nie umiem sobie pomódz; ich weiß mir keinen Rat nie umiem sobie dać rady; ich weiß mich deſſen nicht zu erinnern nie mogę sobie tego przypomnieć; er wußte ſich vor Freude nicht zu faſſen nie mógł się opanować z radości; 3) znać; er weiß Mittel und Wege, dahin zu gelangen zna środki i drogi, by dopiąć celu; Beſcheid — być obznajomionym z czem, znać coś dokładnie; 4) um eine Sache — wiedzieć o jakiej rzeczy, znać jakąś sprawę; 5) ſich viel mit etw. — mieć sobie co za wielką rzecz, szczycić się nad to czem; 6) jmndm Dank — być wdzięcznym komu; jmndm ſchlechten Dank — źle się komu odwdzięczyć; II. wiſſend, *ppr.* i *adi.* wiedząc, wiedzący; wohl —, daß... wiedząc dobrze, że...; nicht —, daß nie wiedząc, ignorując że...

Wi'ſſen, *sn.* -s, 1) wiadomość *f.*, wiedza *f.*; es geſchah mit meinem — to się stało z moją wiedzą; mit — und Willen des Vaters za zezwoleniem ojca; wider beſſeres — und Gewiſſen przeciw własnemu przekonaniu; meines -s o ile ja wiem; 2) wiedza *f.*, umiejętność *f.*, wiadomość *f.*; er beſitzt ein tiefes — posiada głęboką wiedzę; mit ſeinem — iſt es nicht weit her jego wiedza niedaleko sięga.

Wi'ſſenſchaft, *sf. pl.* -en, 1) umiejętność *f.*, nauka *f.*; die ſchönen -en literatura *f.*; die exakten -en ścisłe nauki; die Akademie der -en akademia umiejętności; ſich der — — widmen oddać się umiejętności, nauce; jedes Ding hat ſeine — każda rzecz wymaga specyalnej nauki; 2) znajomość, wiadomość *f.* = Kenntnis, Kunde; ich habe keine — davon nie mam o tem wiadomości, nie znam tego; von wo kommt dir dieſe —? skąd masz tę wiadomość? 3) wiedza *f.*, erudycya *f.*; ein Mann von vieler — człowiek o wielkiej wiedzy, erudycyi.

Wi'ſſenſchaftlich, *adi.* naukowy, umiejętny; eine -e Bildung haben mieć naukowe wykształcenie; *adv.* naukowo, umiejętnie; einen Gegenſtand — behandeln traktować przedmiot naukowo; ein — erfahrener Arzt naukowo doświadczony lekarz.

Wi'ſſenſchaftlichkeit, *sf.* naukowość *f.*

Wi'ſſenſchaftsdrang, **Wi'ſſenſchaftsdurſt**, *sm.* -(e)s, ob. Wiſſensdrang.

Wi'ſſenſchaftslehre, *sf.* teorya *f.* nauki.

Wi'ſſensdrang, *sm.* -(e)s, **Wi'ſſensdurſt**, *sm.* -es, pragnienie *n.* nabywania wiedzy, umiejętności, gorliwość *f.* kształcenia się.

Wi'ſſensluſt, *sf.* chęć *f.* kształcenia się.

Wi'ſſenstrieb, *sm.* -(e)s, popęd *m.* do wiedzy, żądza *f.* nauki i wiedzy.

Wi'ſſenswert, **Wi'ſſenswürdig**, *adi.* godzien, godny wiedzenia, ciekawy, zajmujący.

Wi'ſſenswürdigkeit, *sf.* przedmiot zajmujący, ciekawy.

Wi'ſſenszweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałąź *f.* nauki.

Wi'ſſentlich, *adi.* wiadomy, świadomy; umyślny; -e Sünde świadomy grzech; *adv.* wiadomie, świadomie, z wiedzą, umyślnie; (zastarzałe) von deinem Vater iſt mir nichts — nie mam żadnych wiadomości o twoim ojcu.

Wißmut, *sn.* -(e)s, obacz Wismut.

Wi'tfrau i **Wi'tib**, *sf.* (zastarzały) ob. Witwe.

Wi'ttern, I. *va.* wietrzyć, zwietrzyć, czuć, tropić, węszyć, wąchać, zwąchać; przeczuwać co; die Spur eines Tieres — wietrzyć, węszyć ślad zwierzęcia; er wittert überall nur Sünde wszędzie wietrzy, czuje grzech; II. *vn.* (haben) *impers.* 1) es hat die ganze Nacht gewittert przez całą noc była burza; 2) ſo wird es den ganzen Monat — takie powietrze będziemy mieli cały miesiąc; 3) es wittert durchs Dach deszcz, śnieg zacieka przez dach.

Wi'tterung, *sf. pl.* -en, 1) powietrze *n*, pogoda *f.*; ſchlechte, ungünſtige — niepogoda; 2) wiatr *m.*, witerunek *m.*, przynęta *f.*, węch *m.* (łow.); (przen.:) — von etw. haben domyślać się czego.

Wi'tterungsbeobachter, *sm.* -s, *pl.* —, meteorolog *m.*

Wi'tterungsbeobachtung, *sf.* badanie *n.* pogody.

Wi'tterungsbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sprawozdanie *n.* o pogodzie, sprawozdanie meteorologiczne.

Wi'tterungseinflüſſe, *sm. pl.*, **Wi'tterungseinwirkung**, *sf.* wpływy, działania atmosferyczne.

Wi'tterungskunde, *sf.* meteorologia *f.*

Wi'tterungskundige(r), *sm.* -n, *pl.* -n, ob. Witterungsbeobachter.

Wi'tterungslehre, *sf.* obacz Witterungskunde.

Wi'tterungsverhältniſſe, *sn. pl.* warunki meteorologiczne.

Wi'tterungswechſel, *sm.* -s zmiana *f.* powietrza, pogody.

Wi'ttum, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -tümer, zapis wdowi.

Wi'ttwe i **Wi'ttwer**, ob. Witwe, Witwer.

Wi'twe, *sf. pl.* =n, wdowa *f.*; junge — wdówka *f.*; die Kaiſerin=— cesarzowa wdowa; zur — werden owdowieć, zostać wdową; wer die — heiratet, muß die Schulden bezahlen kto się żeni z wdową, płacić musi długi; eine reiche — ciepła wdówka.

Wi'twenfonds, *sm.* —, *pl.* —, fundusz wdowi.

Wi'twengehalt, *sm.* i *n.* =(e)s, *pl.* =e i =hälter, **Wi'twengeld**, *sn.* =es, *pl.* =er, pensya wdowia.

Wi'twenhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, przytulisko *n.*, azyl *m.* dla wdów.

Wi'twenjahr, *sn.* =(e)s, rok wdowi, rok *m.* wdowieństwa.

Wi'twenkaſſe, *sf. pl.* =n, kasa *f.* wdów.

Wi'twenleben, *sn.* =s, życie wdowie, wdowieństwo *n.*

Wi'twenrecht, *sn.* =(e)s, prawo wdowie.

Wi'twenſchaft, *sf.* wdowieństwo *n.*

Wi'twenſchatz, *sm.* =es, skarb wdowi.

Wi'twenſchleier, *sm.* =s, *pl.* —, zasłona wdowia, welon wdowi.

Wi'twenſitz, *sm.* =es, rezydencya wdowia, mieszkanie *n.* wdowy.

Wi'twenſtand, *sm.* =es, stan wdowieński, wdowieństwo *n.*

Wi'twentrauer, *sf.* żałoba wdowia.

Wi'twentum, *sn.* =s, wdowieństwo *n.*

Wi'twer, *sm.* =s, *pl.* —, wdowiec *m.*

Wi'twerſtand, *sm.* =es, stan wdowi.

Witz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) dowcip *m.*; dykteryjka *f.*, facecya *f.*, dobry koncept; =e machen, reißen robić dowcipy, dowcipować; ein guter — dobry dowcip; ein fauler — kiepski dowcip; beißender — gryzący dowcip; darin liegt gerade der —, das iſt ja eben der — davon w tem właśnie leży dowcip, w tem cały dowcip; 2) spryt *m.*; er hat viel — jest bardzo sprytny, ma wiele sprytu; 3) ſein — iſt ungekünſtelt ma naturalny rozum; mehr — als Urteil beſitzen posiadać więcej rozumu aniżeli zdrowego zmysłu.

Wi'tzblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, pismo humorystyczne.

Wi'tzbold, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dowcipniś *m.*

Witzelei', *sf. pl.* =en, dowcipkowanie *n.*

Wi'tzeln, *vn.* (haben) dowcipkować; über jmndn — naigrawać się z kogo.

Wi'tzfunken, *sm. pl.* iskry *pl.* dowcipu.

Wi'tzig, *adi.* dowcipny, sprytny; ein =er Einfall dowcipny, sprytny pomysł; jeder will — ſein każdy się sili na dowcip.

Wi'tzigen, *va.* (haben) czynić przezorniejszym, nauczyć rozumu, zaostrzyć rozum; das Unglück hat ihn gewitzigt nieszczęście nauczyło go rozumu; das wird ihn — to mu będzie nauczką.

Wi'tzler, *sm.* =s, *pl.* —, **Wi'tzling**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dowcipnik *m.*, dowcipniś *m.*

Wi'tzlos, *adi.* bez dowcipu, nie mający dowcipu.

Wi'tzreißer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz **Witzbold**.

Wi'tzwort, *sm.* =es, *pl.* =e, dowcip *m.*

Wo, I. *adv.* 1) *interrog.* gdzie; — iſt er? gdzie on jest? — iſt mein Buch? gdzie jest moja książka? ich weiß nicht — nie wiem gdzie jest; — kommſt du her? skąd przychodzisz? — gehen wir hin? dokąd idziemy? ich werde es — finden już to gdzieś znajdę; — es auch ſei gdziekolwiekby było; — konnte ich das wiſſen? skąd miałem to wiedzieć? — iſt er durchgekommen? którędy on przeszedł? ich weiß nicht, — ich anfangen ſoll nie wiem gdzie, skąd mam zacząć; 2) *relat.* *a)* das Zimmer — ich wohnte pokój, w którym mieszkałem; — Geld iſt, da iſt alles gdzie są pieniądze, tam jest wszystko; *b)* zu jener Zeit, — ich krank war w czasie kiedym był chory; den Tag, — ſie ſtarb w dzień, w który ona umarła; II. *coni.* 1) = wenn; — ich nicht irre jeśli się nie mylę; — ich nun einmal nicht kann jeśli nie mogę, z chwilą gdy nie mogę; — anders inaczej; — möglich jeśli możliwe, możliwie; = wie; — wird er ſo dumm ſein? gdzież on będzie taki głupi? III. **Wo**, *sn.*; es kommt nur auf das — an rozchodzi się tylko o to gdzie o miejsce.

Wobei', 1) *adv.* przyczem; — iſt er ſtehen geblieben? przyczem on stanął? — muß man anfangen? od czego trzeba zacząć? 2) das Paket, — der Brief war paczka, przy której był list; das Unternehmen, — wir viel einbüßten przedsiębiorstwo, na którem wiele straciliśmy; — mir einfällt przyczem mi na myśl przychodzi; — ich noch bemerke przyczem jeszcze zauważę.

Wo'che, *sf. pl.* =n, 1) tydzień *m.*; die vergangene, nächſte — ubiegłego tygodnia, na przyszły tydzień; vor einer — przed tygodniem; dreimal die — trzy razy w tygodniu, trzy razy tygodniowo; die ſtille, heilige — wielki tydzień; die — iſt an ihm na niego kolej w tym tygodniu; Prieſter, an dem die — iſt ksiądz z tygodnia; 2) die =n połóg *m.*; die =n halten odbywać połóg, leżeć w połogu; in die =n kommen zlegnąć; in den =n ſterben umrzeć w połogu.

Wo'chenarbeit, *sf.* robota tygodniowa.

Wo'chenausweis, *sm.* =ſes, *pl.* =e, wykaz tygodniowy.

Wo'chenbericht, *sm.* =es, *pl.* =e, sprawozdanie tygodniowe.

Wo'chenbeſuch, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, odwiedziny *pl.* u położnicy.

Wo'chenbett, *sn.* =(e)s), połóg *m.*; ins — kommen zlegnąć; im — ſein, liegen być w połogu.

Wo'chenblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, tygodnik *m.*

Wo'cheneinnahme, *sf. pl.* =n, dochód tygodniowy, z tygodnia.

Wo'chenfieber, Wo'chenbettfieber, *sn.* =s, gorączka połogowa.

Wo'chenfluß, *sm.* =ſſes, odchody połogowe, odpływ połogowy.

Wo'chengeld, *sn.* =es, *pl.* =gelder, pensya tygodniowa, tygodniowe *n.*

Wo'chengeſell(e), *sm.* =n, *pl.* =n, czeladnik tygodniowy.

Wo'chengottesdienſt, *sm.* =es, *pl.* =e, tygodniowe nabożeństwo.

Wo'chenkind, *sn.* =es, *pl.* =er, dziecko nowonarodzone.

Wo'chenlang, *adv.* tygodniami, przez tygodnie; er bleibt manchmal — aus czasem go tygodniami niema; er arbeitet — an ſeinem Werke pracuje tygodniami nad swojem dziełem.

Wo'chenlohn, *sm.* =es, *pl.* =löhne, płaca tygodniowa, tygodniowe *n.*

Wo'chenmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ tygodniowy.

Wo'chenpredigt, *sf. pl.* =en, kazanie tygodniowe.

Wo'chenrechnung, *sf. pl.* =en, rachunek tygodniowy.

Wo'chenſchrift, *sf. pl.* =en, tygodnik *m.*

Wo'chenſtube, *sf. pl.* =n, pokój połogowy.

Wo'chenſuppe, *sf. pl.* =n, rosół *m.* dla położnicy.

Wo'chentag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) dzień powszedni; 2) dzień *m.* w tygodniu.

Wo'chentäglich, *adv.* w powszednie dnie.

Wö'chentlich, *adi.* i *adv.* tygodniowy, tygodniowo; co tygodnia, co tydzień; dreimal — trzy razy tygodniowo, trzy razy w tygodniu.

Wo'chenüberſicht, *sf.* przegląd tygodniowy.

Wo'chenweiſe, *adv.* tygodniami, na tygodnie; ich habe die Wohnung — gemietet wynająłem to mieszkanie na tygodnie, tygodniowo.

Wo'chenzettel, *sm.* =s, *pl.* —, zapiski tygodniowe; repertuarz tygodniowy.

Wö'chig, *adi.* tygodniowy; mehrwöchig kilkatygodniowy; acht— ośmiotygodniowy; letzt— — z ostatniego tygodnia, w ostatnim tygodniu.

Wö'chner, *sm.* =s, *pl.* —, ten, który pełni obowiązki w tym tygodniu, odbywający tygodniową służbę.

Wö'chnerin, *sf. pl.* =nen, 1) położnica *f.*; 2) odbywająca służbę tygodniową.

Wo'cken, *sm.* =s, *pl.* —, kądziel *f.*, krężel *m.*

Wodu'rch, *adv.* przez co? czem? jak? jakim sposobem? — meinen Sie das zu erreichen? jakim sposobem, w jaki sposób myślisz pan osiągnąć to? die Tür, — er herausging drzwi, przez które wyszedł; das Mittel, — er das bewirkte środek, przez który to osiągnął.

Wofe'rn, *coni.* o ile, jeżeli tylko; — er nicht zurückkommen ſollte o ile on nie miałby wrócić; ich werde es nicht kaufen, — er vom Preis abläßt nie kupię tego, o ile, jeżeli on nie spuści z ceny; — er nicht bezahlen wollte w razie gdyby nie chciał zapłacić.

Wofü'r, *adv.* 1) *interr.* za co, na co? — ſoll das gut ſein na co to ma służyć, na co to się ma przydać? — halten Sie mich? za kogo mnie pan masz? 2) *relat.* er iſt nicht das, — er ſich ausgibt nie jest tym, za kogo się podaje.

Wo'ge, *sf. pl.* =n, fala *f.*, bałwan *m.*, wał *m.*; mit den =en kämpfen walczyć z bałwanami; (przen.:) die =e von Menſchen fala ludu.

Woge'gen, *adv.* 1) *interr.* przeciw czemu? na co? — ſoll das Mittel ſein? przeciw czemu ma być ten środek? na co ma być ten środek? — haben Sie Ihren Garten abgetreten? za co odstąpiłeś pan swój ogród? 2) *relat.* das iſt etw., — kein Mittel hilft to jest coś, na co, przeciw czemu niema środka; der Beweis, — ich das einwende dowód, przeciw któremu to przytaczam; 3) *coni.* ale, zaś.

Wo'gen, *vn.* (haben) kołysać się, falować, rzucać fale, burzyć się; der Handel wogt lebendig handel odbywa się z wielkiem ożywieniem; das Getreide — zboże faluje; (przen.:) die Schlacht wogte hin und her bitwa chwiała się; wogend, *ppr.* i *adi.* falujący, kołyszący; ein wogendes Meer von Köpfen falujące morze głów; ihr =er Buſen jej falująca pierś.

Wo'gen, *sn.* =s, falowanie *n.*, kołysanie *n.* się; (przen.:) im heißeſten — des Kampfes wśród najgorętszej walki.

Wo'gig, *adi.* burzliwy, wzburzony, bałwaniasty.

Wohe'r, *adv.* 1) *interr.* skąd? — kommſt du, wo kommſt du her? skąd przychodzisz? — ſind Sie skąd pan jest? — kommt es, daß ...? skąd to pochodzi, że ...? — haſt du das gewußt? skąd to wiedziałeś? 2) *relat.* ſchau' mal, — der Lärm kommt popatrz, skąd ten hałas pochodzi; 3) — er auch kommen mag skądkolwiek by przyszedł; es ſei — es wolle niech będzie skąd chce.

Wo'herum, *adv.* — liegt der Ort? w której stronie może leżeć ta miejscowość?

Wohi'n, *adv.* 1) *interr.* dokąd? gdzie? — gehen wir, wo gehen wir hin? dokąd idziemy? gdzie idziemy? — haſt du ihn beſtellt? dokąd go zamówiłeś? — führt dieſe Straße? dokąd prowadzi ta ulica, ten gościniec? ich weiß nicht — nie wiem dokąd; 2) *relat.* der Ort, — ich gehe miejsce dokąd idę; 3) — er auch gehen mag dokądby nie szedł, gdziekolwiekby on poszedł; 4) er iſt — gegangen poszedł gdzieś; anders — dokąd inąd, gdzieindziej.

Wohinau's, *adv.* dokąd? w jaką stronę? — geht ihr? w jaką stronę idziecie? — ſoll das mit dieſem Streit

dokąd ma ta sprzeczka doprowadzić?

Wohinge'gen, *coni.* podczas że.

Wohi'nter, *adv.* 1) za czem? poza co? — haſt du ihn verſteckt? za czem go skryłeś? 2) *relat.* das iſt's, — ich nicht kommen kann nie wiem, co się po za tem kryje.

Wohl, *adi.* i *adv.* wohler, am wohlſten, 1) (gut) dobrze; ziemlich — dość dobrze; ganz —! ſehr —! bardzo dobrze, zgadzam się na to! — mir! to moje szczęście, to szczęście dla mnie! — dem, welcher ...! szczęśliwy (ten), który ...! — ihr, daß ſie das alles nicht geſehen hat jej szczęście, że ona tego nie widziała; 2) zdrów, dobrze; ich befinde mich — mam się dobrze, jestem zdrów; er iſt wieder — on już zdrów, ma się dobrze; er ſieht ſehr — aus bardzo dobrze wygląda; ich fühle mich nur zu Hauſe — mam się tylko dobrze w domu, czuję się tylko w domu swobodnym; mir iſt nicht — dabei zu Mute mam przytem pewne obawy; das tut mir — to mi dobrze czyni, to mi jest przyjemne; eine Suppe, die dem Magen — tut rosół, który dobrze działa na żołądek; — oder übel rad nie rad; ſich's — ſein laſſen dogodzić sobie, użyć sobie; ſchlafen Sie —! dobrej nocy! leben Sie —! bądź pan zdrów! — bekomme es Ihnen! niech to panu na zdrowie wyjdzie! niech to panu posłuży na zdrowie! ſehen Sie —! a widzi pan! 3) (allerdings) ja — tak, pewno, dobrze, zapewne; morgen abend nicht, — aber übermorgen jutro wieczór nie, natomiast pojutrze; ich möchte — wiſſen, ob ... chciałbym bardzo wiedzieć, czy ...; ich habe es — geſagt, aber powiedziałem to wprawdzie, ale ...; kommen wird er —, aber on wprawdzie przyjdzie, ale ...; es iſt — wahr, aber ... prawdać to jest, ale ...; ich weiß —, was ihm iſt wiem ci ja, co mu jest; ich muß — jednak muszę; — verſtanden! zrozumiano! 4) (vielleicht) może, prawdopodobnie; Sie irren ſich —? może pewnie się pan myli? es kann — ſein jest możliwem; es wird — ſo ſein już to tak będzie; ich muß mich — erkältet haben musiałem się gdzieś przeziębić, prawdopodobnie się przeziębiłem; Sie haben mich — nicht geſehen pan mnie pewnie niewidział; die Tante wird heute — Abreiſen ciotka dziś niezawodnie wyjedzie; du biſt — nicht geſcheit! czyś zwaryował! es waren ihrer — dreißig było ich pewnie około trzydziestu; — hundert wöchentlich około sto tygodniowo; du haſt — Hunger? ty pewnie głodny? ob ſie — kommen werden? czy też oni przyjdą? ich denke, er wird es — machen sądzę, że przecież to zrobi; 5) ſo — als auch zarówno jak, tak jak; jmndm —wollen sprzyjać komu, dobrze komu życzyć; du biſt — daran dobrze ci z tem, dobrze na tem wychodzisz; du tuſt — daran, daß ... dobrze robisz, że ...

Wohl, *sn.* -(e)s, dobro *n.*; das gemeine — dobro publiczne; das ewige — zbawienie *n.*; auf Ihr —! na pańskie zdrowie.

Wo'hlachtbar, *adi.* wielce szanowny.

Wohla'n, *interj.* dalej! dobrze! nuż! nuż tedy!

Wo'hlangebracht, *adi.* dobrze zastosowany, dobrze umieszczony; ein -er Witz dobrze zastosowany dowcip.

Wo'hlanſtändig, *adi.* przyzwoity, przystojny.

Wo'hlanſtändigkeit, *sf.* przyzwoitość *f.*

Wohlau'f, 1) *interj.* obacz Wohlan; 2) *adv.* — ſein dobrze się mieć, być zdrowym.

Wo'hlbedacht, *adi.* dobrze obmyślany, rozważony.

Wo'hlbedächtig, *adi.* bardzo ostrożny, przezorny; *adv.* dobrze rozważający, zastanawiający się; *adv.* z należytą rozwagą.

Wo'hlbefinden, *sn.* -s, zdrowie *n.*, dobre powodzenie; ſich nach jmnds — erkundigen dowiadywać się o czyjeś zdrowie.

Wo'hlbefugt, *adi.* posiadający pełne uprawnienie; uprawniony, upoważniony.

Wo'hlbegabt, *adi.* dobrze wyposażony; dobrze uzdolniony.

Wo'hlbegründet, *adi.* dobrze uzasadniony.

Wo'hlbegütert, *adi.* zamożny, posiadający znaczne dobro.

Wo'hlbehagen, *sn.* -s, przyjemne uczucie, rozkosz *f.*, zadowolenie *n.*

Wo'hlbehalten, *adi.* dobrze utrzymany; zdrów, cały; er iſt — heimgekehrt wrócił zdrów.

Wo'hlbekannt, *adi.* dobrze znany.

Wo'hlbeleibt, *adi.* dobrej tuszy, otyły, opasły.

Wo'hlbeleibtheit, *sf.* dobra tuczа, otyłość *f.*, opasłość *f.*

Wo'hlbeleſen, *adi.* dobrze oczytany.

Wo'hlberechnet, *adi.* dobrze obliczony, obrachowany.

Wo'hlberedt, *adi.* wymowny.

Wo'hlbeſetzt, *adi.* dobrze obsadzony, bardzo pełny.

Wo'hlbeſtallt, *adi.* piastujący godność, stanowisko; er iſt jetzt -er Profeſſor jest teraz na posadzie profesora.

Wo'hlbeſtanden, *adi.* w dobrym stanie będący.

Wo'hlbeſtellt, *adi.* dobrze zaopatrzony.

Wo'hlbetagt, *adi.* podeszły w latach.

Wo'hlbewandert, *adi.* dobrze obznajomiony, wprawny.

Wo'hlbewußt, *adi.* dobrze świadomy; ich bin — meiner eigenen Schuld jestem świadomy własnej winy.

Wo'hledel, *adi.* **Wo'hledelgeboren**, szlachetny, dostojny.

Wo'hlerfahren, *adi.* dobrze doświadczony.

Wo'hlergehen, *sn.* -s, dobre powodzenie, pomyślność *f.*

Wo'hlerhalten, *adi.* dobrze utrzymany, w dobrym stanie, dobrze zakonserwowany.

Wo'hlerwogen, *adi.* dobrze rozważony.

Wo'hlerworben, *adi.* uczciwie, rzetelnie nabyty.

Wo'hlerzogen, *adi.* dobrze wychowany.

Wo'hlfahrt, *sf.* pomyślność *f.*, dobry byt, powodzenie *n.*, dobro *n.*

Wo'hlfahrtsausſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, wydział *m.* dobra publicznego, pomyślności publicznej.

Wo'hlfahrtseinrichtungen, *sf. pl.* urządzenia *pl.* użyteczności.

Wo'hlfeil, *adi.* i *adv.* tani, tanio; — kaufen tanio kupować; -er werden potanieć; hier iſt — leben tu jest tanie życie; (przen.:) -en Kauf davonkommen tanio się okupić.

Wo'hlfeilheit, *sf.* taniość *f.*

Wo'hlgeartet, *adi.* dobrze ułożony, dobrych obyczajów, dobrze usposobiony.

Wo'hlgebaut, *adi.* dobrze zbudowany, dobrze zrobiony.

Wo'hlgebildet, *adi.* dobrze ukształtowany, kształtny, dobrze wykształcony.

Wo'hlgeboren, *adi.* wielmożny; Euer — wielmożny panie.

Wo'hlgefallen, *sn.* -s, upodobanie *n.*; — an etw. finden mieć w czem upodobanie, upodobać sobie co; die Sache hat ſich in — aufgelöſt ta sprawa załatwiła się ku zadowoleniu; nach meinem — według mego upodobania; jmnds — erregen przypodobać się komu.

Wo'hlgefällig, *adi.* upodobany; ich hoffe, mein Vorſchlag wird allen — ſein spodziewam się, że moja propozycya każdemu podobać się będzie; etw. — aufnehmen przyjąć coś chętnie, z przyjemnością; ſich — betrachten przypatrywać się sobie z upodobaniem.

Wo'hlgefühl, *sn.* -s, dobre, przyjemne uczucie.

Wo'hlgelitten, *adi.* chętnie, dobrze widziany.

Wo'hlgelungen, *adi.* wcale udatny, udały.

Wo'hlgemeint, *adi.* życzliwy, szczery; w dobrym zamiarze, w dobrej myśli użyczony.

Wo'hlgemut, *adi.* rozkoszny, wesoły, ochoczy, dobrej myśli.

Wo'hlgemut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gemeiner — lebiodka pospolita (rośl.).

Wo'hlgeordnet, *adi.* dobrze urządzony, uporządkowany.

Wo'hlgeraten, *adi.* 1) ob. wohlgeartet; 2) udały.

Wo'hlgeruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -gerüche, 1) dobry zapach, woń *f.*; 2) wonność *f.*, pachnidło *n.*

Wo'hlgeſchmack, *sm.* -(e)s, przyjemny, dobry smak.

Wo'hlgeſetzt, *adi.* dobrze ułożony; eine -e Rede dobrze ułożona mowa.

Wo'hlgeſinnt, *adi.* przychylny, sprzyjający komu, dobrze usposobiony.

Wo'hlgeſittet, *adi.* obyczajny, przyzwoity, dobrze ułożony.

Wo'hlgeſprochen, *adi.* dobrze powiedziany.

Wo'hlgeſtalt, *sf.* kształtność *f.*, przystojność *f.*, uroda *f.*

Wo'hlgeſtalt(et), *adi.* kształtny, przystojny, urodziwy, urodny.

Wo'hlgetan, *adi.* dobrze zrobiony.

Wo'hlgetroffen, *adi.* dobrze trafiony, bardzo podobny.

Wo'hlgeübt, *adi.* dobrze wyćwiczony, sprawny.

Wo'hlgewachſen, *adi.* rosły.

Wo'hlgewogen, *adi.* życzliwy.

Wo'hlhabend, *adi.* zamożny, dostatni, majętny.

Wo'hlhabenheit, *sf.* zamożność *f.*, majętność *f.*, dobre mienie.

Wo'hlhabig, *adi.* (zestarzały) obacz Wohlhabend.

Wo'hlig, *adi.* ich fühle mich hier ſo — czuję się tutaj tak dobrze; eine — dahinfließende Sprache język przyjemnie brzmiący, mowa melodyjna.

Wo'hlklang, *sm.* -(e)s, *pl.* -klänge, miły, przyjemny dźwięk, dźwięczność *f.*, śpiewność *f.*, harmonia *f.*

Wo'hlklingend, Wo'hllautend, *adi.* mile brzmiący, dźwięczny, śpiewny, harmonijny, melodyjny.

Wo'hllaut, *sm.* -es, *pl.* -e, obacz Wohlklang.

Wo'hlleben, *sn.* -s, dobre życie, rozkoszne życie.

Wo'hllöblich, *adi.* wielce szanowny, prześwietny.

Wo'hlmeinend, *adi.* i *adv.* w dobrym zamiarze, w dobrej myśli.

Wo'hlredend, *adi.* krasomowczy, wymowny.

Wo'hlredenheit, *sf.* krasomowstwo *n*, piękna wymowa.

Wo'hlredner, *sm.* -s, *pl.* —, krasomowca *m.*; dobry mowca.

Wo'hlriechend, *adi.* wonny, pachnący.

Wo'hlſchmeckend, *adi.* smaczny, arcysmaczny, smakowity.

Wo'hlſchmecker, *sm.* -s, *pl.* —, smakosz *m.*

Wo'hlſein, *sn.* -s, (dobre) zdrowie *n.* auf Ihr —! zdrowie pańskie!

Wo'hlſituiert, *adi.* w dobrem położeniu, w dobrych stosunkach.

Wo'hlſtand, *sm.* -(e)s, 1) dobre mienie, dobrobyt *m.*, zamożność *f.*, pomyślność *f.*; ſie leben im -e żyją w dobrobycie; der — eines Landes dobrobyt kraju; 2) przyzwoitość *f.*, obyczajność *f.*

Wo'hltat, *sf. pl.* -en, dobrodziejstwo *n.*

Wo'hltäter, *sm.* -s, *pl.* —, dobroczyńca *m.*, dobrodziej *m.*

Wo'hltäterin, *sf. pl.* -nen, dobrodziejka *f.*

Wo'hltätig, *adi.* dobroczynny, pożyteczny, zbawienny.

Wo'hltätigkeit, *sf.* dobroczynność *f.*

Wo'hltätigkeitsanſtalt, *sf.*

pl. =en, zakład dobroczynny, dobroczynności.

Wo'hltätigkeitsconcert, Wo'hltätigkeitskonzert, *sn.* =es, *pl.* =e, koncert na cele dobroczynne.

Wo'hltätigkeitssinn, *sm.* =es, zmysł dobroczynny.

Wo'hltätigkeitsverein, *sm.* =es, *pl.* =e, towarzystwo, stowarzyszenie dobroczynne, dobroczynności.

Wo'hltätigkeitsvorstellung, *sf. pl.* =en, przedstawienie *n.* na cel dobroczynny.

Wo'hltuend, *adi.* 1) dobroczynny; 2) wywołujący miłe uczucia, sprawiający ulgę, zbawienny.

Wo'hl-tun, tue, tust, tut, tat, täte wohl, habe wohlgetan, *vn.* 1) dobrze czynić, świadczyć dobrodziejstwa; 2) przynosić pożytek, ulgę; das Mittel hat mir sehr wohlgetan ten środek dobrze mi zrobił, przyniósł mi ulgę; 3) er hat wohl daran getan, nicht hinzugehen dobrze zrobił, że tam nie poszedł.

Wo'hltönend, *adi.* obacz Wohlklingend.

Wo'hlüberlegt, *adi.* dobrze rozważony.

Wo'hlunterrichtet, *adi.* 1) dobrze wykształcony; 2) dobrze poinformowany.

Wo'hlverdient, *adi.* wielce zasłużony, zasłużony; ein =er Mann wielce zasłużony człowiek; eine =e Strafe należycie zasłużona kara.

Wo'hlverhalten, *sn.* =s, dobre zachowanie się, dobre sprawowanie się.

Wo'hlverlei(h), *sn.* =s, pomornik górny, kupalnik *m.*, (roś.).

Wo'hlverstanden, *adi.* dobrze zrozumiany; *adv.* rozumie się.

Wo'hlweise, *adi.* wysoce mądry (jako tytuł).

Wo'hlweislich, *adv.* bardzo mądrze, przezornie.

Wo'hlwissend, *adi.* —, daß... (dobrze) wiedząc, że...

Wo'hl-wollen, will, willst, will, wollte wohl, habe wohlgewollt, *vn.* jmndm — sprzyjać komu, życzyć komu dobrze, być komu życzliwym; wohlwollend, *ppr.* i *adi.* przychylny, życzliwy.

Wo'hlwollen, *sn.* =s, życzliwość *f.*, przychylność *f.*, sprzyjanie *n.*

Wo'hlziemend, *adi.* przyzwoity, przystojny.

Wo'hlzufrieden, *adi.* wielce zadowolony.

Wo'hnbar, *adi.* mieszkalny, w którym mieszkać można.

Wo'hnbarkeit, *sf.* stan mieszkalny.

Wo'hnen, *vn.* (haben) mieszkać; wo wohnst du? gdzie ty mieszkasz; auf dem Lande — mieszkać, żyć na wsi; billig — mieszkać tanio; er wohnt ständig in Paris stale mieszka w Paryżu; die Völker, die an der Donau — ludy naddunajskie; so wahr ein Gott im Himmel wohnt jak Bóg na niebie; die Hoffnung wohnt in seinem Herzen nadzieja żyje w jego sercu; in seinem Herzen — alle Tugenden w jego sercu gromadzą się wszystkie cnoty.

Wo'hngebäude, *sn.* =s, *pl.* —, budynek mieszkalny.

Wo'hnhaft, *adi.* zamieszkały, mieszkający, osiadły; sich an einem Orte — niederlassen osiąść w jakiej miejscowości; an einem Orte — sein być gdzieś zamieszkałym, mieć gdzieś swoją siedzibę.

Wo'hnhaus, *sn.* =es, *pl.* =häuser, dom mieszkalny.

Wo'hnlich, *adi.* mieszkalny, wygodny do mieszkania; das Haus ist sehr — eingerichtet ten dom jest wygodnie, przyjemnie urządzony.

Wo'hnort, *sm.* =es, miejsce *n.* zamieszkania.

Wo'hnplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, obacz Wohnort.

Wo'hnsitz, *sm.* =es, **Wo'hnstätte,** *sf.* siedziba *f.*, siedlisko *n.*, miejsce *n.* zamieszkania; seinen — aufschlagen, nehmen in... osiąść gdzieś; ohne festen — bez stałej siedziby.

Wo'hnstube, *sf. pl.* =n, pokój *m.*, izba mieszkalna.

Wo'hnung, *sf. pl.* =en, 1) mieszkanie *n.*, pomieszkanie *n.*; kwatera *f.*, stancya *f.*; möblierte — mieszkanie, pokoje meblowane; eigene — haben mieć własne miezskanie, własny dom; in meiner — u mnie w moim domu; wissen Sie seine —? czy wie pan, gdzie on mieszka, czy zna pan jego adres? elende — dziura *f.*; 2) bez *pl.* siedziba *f.*, siedlisko *n.*; seine — an einem Orte haben mieć w jakiejś miejscowości siedzibę.

Wo'hnungsänderung, *sf. pl.* =en, zmiana *f.* mieszkania.

Wo'hnungsanzeiger, *sm.* =s, *pl.* —, przewodnik mieszkaniowy.

Wo'hnungseinschleicher, *sm.* =s, *pl.* —, złodziej *m.*, włamywacz *m.*

Wo'hnungsgeber, *sm.* =s, *pl.* —, odnajmujący *m.* mieszkanie, gospodarz *m.*

Wo'hnungsmangel, *sm.* =s, **Wo'hnungsnot,** *sf.* brak *m.* mieszkań.

Wo'hnungsmiete, *sf.* czynsz mieszkalny.

Wo'hnungsveränderung, *sf.* obacz Wohnungsänderung.

Wo'hnungsvermieter, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Wohnungsgeber.

Wo'hnungsvermietung, *sf.* wynajęcie *n.*, wynajmywanie *n.* mieszkania.

Wo'hnzimmer, *sn.* =s, *pl.* —, obacz Wohnstube.

Wo'hnzins, *sm.* =es, *pl.* =e, czynsz *m.* za mieszkanie.

Woiwo'd(e), *sm.* =n, *pl.* =n, wojewoda *m.*

Woiwo'dschaft, *sf.* województwo *n.*

Wö'lben, *va.* (haben) sklepić, robić sklepienie; sich — pozostać w kształcie sklepienia; ein gewölbter Gang sklepiony kurytarz; eine gewölbte Stirn wypukłe czoło.

Wö'lbung, *sf. pl.* =en, sklepienie *n.*, łuk *m.*, wypukłość *f.*

Wolf, *sm.* =es, *pl.* Wölfe, 1) wilk *m.*; hungrig wie ein — sein być głodny jak wilk; kleiner — szczenię wilcze;

(przen.): ein — im Schafpelze hipokryta *m.*; der — läßt von Haaren, aber nicht von Art wilk wilkiem zostaje; wer ſich zum Schafe macht, den freſſen die Wölfe pokornego każdy gnębi; Menſchen werden zu Wölfen człowiek staje się człowiekowi wilkiem; wenn man vom =e ſpricht, ſo iſt er nicht weit o wilku mowa a wilk tu; mit den Wölfen muß man heulen kto wlezie między wrony, musi krakać jak i one; ein — frißt den anderen nicht kruk krukowi oka nie wydzióbie; 2) *a*) liszaj żrący, toczeń *m.*; *b*) wyprzenie *n.*, odparzenie *n.*, otręb *m.*, wilk *m.*; sedno *n.*, odsednienie *n.* (od konnej jazdy); ich habe mir einen — geritten natarłem sobie wilka na koniu; 3) wilk *m.*, sworzeń *m.*; 4) wilk *m.*, skrzynia *f.* z hakami do czesania wełny; 5) narduszek *m.* (rośl.).

Wo'lfähnlich, *adi.* podobny do wilka.

Wö'lfchen, *sn.* =s, wilczę *n.*, wilczątko *n.*, wilczek *m.*

Wö'lfin, *sf. pl.* =nen, wilczyca *f.*

W'ölfiſch, *adi.* wilczy.

Wo'lfram, *sm.* =s, wolfram *m.* (pierwiastek chemiczny).

Wo'lfsangel, *sf. pl.* =n, żelazka *pl.*, samołówka *f.* na wilki; całka zaogniowa.

Wo'lfsart, *sf. pl.* =en, 1) rodzaj *m.* wilka; 2) natura wilcza.

Wo'lfsbalg, *sm.* =es, *pl.* =bälge, wilcza skóra.

Wo'lfsbeere, *sf. pl.* =n, pokrzyk *m.*, wilcze jagody, psianka czterolistna.

Wo'lfsbohne, *sf. pl.* =n, wilczyn *m.*, łubień *m.*, wtężeniec *m.*

Wo'lfsbrut, *sf.* plemię wilcze.

Wo'lfseiſen, *sn.* =s, *pl.* —, ob. Wolfsangel.

Wo'lfsfalle, *sf. pl.* =n, samołówka *f.* na wilki.

Wo'lfsgebiß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, szczęka *f.* wilka.

Wo'lfsgeheul, *sn.* =s, wycie *n.* wilka.

Wo'lfsgrube, *sf. pl.* =n, wilczy dół, wilkownia *f.*

Wo'lfshetze, *sf.* szczuwanie *n.* wilków, polowanie *n.* na wilki.

Wo'lfshund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies *m.* na wilki.

Wo'lfshunger, *sm.* =s, wilczy głód.

Wo'lfsjagd, *sf. pl.* =en, polowanie *n.* na wilki.

Wo'lfskirſche, *sf. pl.* =n, ob. Wolfsbeere.

Wo'lfsklauen, *sf. pl.* widłak *m.* (rośl.).

Wo'lfslager, *sn.* =s, legowisko wilcze.

Wo'lfsmagen, *sm.* =s, *pl.* =mägen, wilczy żołądek.

Wo'lfsmilch, *sf.* 1) wilcze mleko; 2) ostromlecz *m.*, mlecz trujący, mleczek *m.*, mleczeń *m.*, czartowe mleko, spatek *m.*

Wo'lfspelz, *sm.* =es, *pl.* =e, wilczura *f.*

Wo'lfsrachen, *sm.* =s, *pl.* —, wilcza paszcza; rozszczep *m.*, rozszczepienie *n.* podniebienia.

Wo'lfsſchlucht, *sf. pl.* =en, wilczy jar.

Wo'lfsſucht, *sf.* wilkołactwo *n.*

Wo'lfstrappkraut, *sn.* =(e)s, miernica wełnista (rośl.).

Wo'lfswurz, *sf.* tojad *m.*, czerniec *m.*

Wo'lfszahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, ząb wilczy; wilczy ząb u konia; ząb wyrastający nad drugim.

Wö'lkchen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) chmurka *f.*; 2) (med.) obłoczek *m.*, zamglenie *n.*

Wo'lke, *sf. pl.* =n, chmura *f.*, obłok *m.*; mit =n bedeckt zakryty chmurami; =n von Staub tumany *m. pl.* kurzu; =n von Rauch kłęby *m. pl.*, tumany dymu; eine — von Geſchoſſen chmara pocisków; die Sonne bricht durch die =n słońce przedziera się przez chmury; ich war wie aus den =n gefallen stanąłem jak wryty; (przen.) welche — trübt deinen Sinn? jaka chmura zasępia twoją duszę?

Wö'lken, I. *va.* zamieniać na chmurę; II. ſich —, *va.* chmurzyć się; pokryć się chmurami; tiefe Trauer wölkt ſich um ſeine Stirne głęboki smutek zachmurza jego czoło.

Wo'lkenan, ku chmurom, obłokom.

Wo'lkenartig, *adi.* chmurzysty, chmurowaty.

Wo'lkenbruch, *sm.* =s, *pl.* =brüche, oberwanie *n.* się chmury, deszcz nawalny.

Wo'lkenbruchartig, *adi.* ein =er Regen deszcz *m.* z oberwanej chmury, nawalny deszcz; *adv.* jak z oberwanej chmury.

Wo'lkenhimmel, *sm.* =s, 1) pochmurne niebo; 2) strefa *f.* chmur.

Wo'lkenhoch, *adi.* wysoki jak chmury.

Wo'lkenkratzer, *sm.* =s, *pl.* —, wielopiętrowy budynek.

Wo'lkenleer, **Wo'lkenlos**, *adi.* bezchmurny, bez chmury.

Wo'lkenmaſchine, *sf. pl.* =n, przyrząd teatralny (do naśladowania chmur).

Wo'lkenmeer, *sn.* =es, morze *n.* chmur.

Wo'lkenſäule, *sf. pl.* =n, słup *m.* obłoków.

Wo'lkenſchießen, *sn.* =s, strzelanie *n.* przeciw gradowi = Hagelſchießen.

Wo'lkenzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, przesuwanie *n.* się chmur.

Wo'lkig, **Wo'lkicht**, *adi.* zachmurzony, pochmurny.

Wo'llarbeit, *sf. pl.* =en, 1) robota wełniana; 2) wyrób wełniany.

Wo'llarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik *m.* w fabryce wyrobów wełnianych; robotnik *m.* w czesalni wełny.

Wo'llartig, *adi.* wełniasty.

Wo'llausfuhr, *sf.* wywóz *m.* wełny.

Wo'llbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo bawełniane, płochowiec *m.*

Wo'llbereiter, *sm.* =s, *pl.* — przyprawiacz *m.* wełny.

Wo'llbereitung, *sf.* przyprawa *f.* wełny.

Wo'llblume, *sf. pl.* =n, wełnica *f.*, dziewanna *f.*, solnik *m.*, broda *f.* Jowisza, hełmek *m.*

Wo'lldecke, *sf. pl.* =n, kołdra *f.*, kapa *f.* wełniana.

Wo'lldistel, *sf. pl.* =n, bodiak leśny.

Wo'lle, *sf. pl.* =n, 1) wełna *f.*; Schafwolle owcza wełna; (przen.:) in der — sitzen opływać jak pączek w maśle; viel Geschrei und wenig — wiele hałasu o nic; 2) wełna *f.*, meszek *m.*, puch *m.* (na owocach, kwiatach); sierść *f.* (zajęcza).

Wo'llen, *adi.* wełniany.

Wo'llen, will, willst, will, wollte, habe gewollt, I. *vn.* i *va.* 1) *a*) chcieć, życzyć sobie, pragnąć, żądać, zamierzać; was willst du? czego chcesz; er will schon gehen chce już odejść, ma zamiar już odejść; so — es die Umstände tego wymagają okoliczności; er würde es —, wenn er könnte chciałby, gdyby mógł; willst du nicht gehen? czy nie chcesz pójść? was — Sie? czego pan sobie życzy, czego pan chce? er weiß nicht, was er will nie wie, czego chce; wie Gott will! jak Bóg chce! lieber — woleć; ich will lieber hier bleiben wolę tutaj zostać; wollen Sie die Güte haben może pan będzie tak łaskaw; komm, wir — Ball spielen chodź, pójdziemy grać w piłkę; der Vater will es so haben ojciec wymaga tego; *b*) der Gürtel will nicht halten pasek nie trzyma się; der Nagel will nicht heraus gwóźdź nie chce wyleźć; das Holz will nicht brennen drzewo nie chce się palić; das will mir nicht aus dem Sinn to mi nie wychodzi z głowy; das will mir nicht recht scheinen to mnie nie przekonuje; das Unglück wollte, daß ich dabei war nieszczęście zrządziło, że musiałem być przy tem; es will nicht gehen to nie idzie; das wollte ich eben sagen właśnie to chciałem powiedzieć; *c*) er mag — oder nicht czy rad, czy nie rad; chcąc, niechcąc; po woli, czy po niewoli; ich mag sagen, was ich will choćbym niewiem co powiedział; man sage, was man will niech mówią, co chcą; sei dem, wie ihm wolle niechaj będzie jak chce! es mag geschehen, was da wolle! niechaj się stanie co chce; wie man es nehmen will to zależy od zapatrywania; so gern ich auch wollte gdybym nawet chciał; *d*) wollte Gott! daj Boże! wenn er sich doch bessern wollte! gdyby tylko chciał się poprawić; *e*) das will nichts sagen to nic nie znaczy; das will ich meinen jestem tego pewnym, rozumie się; das will was heißen to już coś znaczy; ich will hoffen, daß ... spodziewam się, że ...; *f*) — Sie Brot, Wasser? czy życzy pan sobie chleba, wody? jmndm wohl, übel — być komu życzliwym, przychylnym; źle komu życzyć, być komu nieprzychylnym; er will meinen Tod życzy mi śmierci; warte, ich will dich! poczekaj, ja ci pokażę! will er fort! pójdziesz mi stąd! — Sie hinaus? czy chcesz pan wyjść? ich will nach Rom chcę pojechać do Rzymu; hoch hinaus — piąć się wysoko; jmndm zu Leibe — atakować kogo; (przen.:) ich sehe jetzt, wo er hinaus will teraz widzę, jakie on ma zamiary, widzę, dokąd on zdąża; 2) *a*) (werden) willst du kommen? czy przyjdziesz? wir — sehen zobaczymy; *b*) (im Begriffe sein) ich wollte gerade ausgehen zamierzałem właśnie odejść; ich [will mich jetzt ankleiden teraz chcę się ubrać; was ich sagen wollte com chciał powiedzieć; es will Tag werden dnieje; sie will singen ona będzie śpiewała; er will davonlaufen on chce uciec; *c*) (können) was wollte er machen? cóż on miał, mógł zrobić? woher will er so viel Geld bekommen? skąd on weźmie tyle pieniędzy? *d*) (müssen) die Verhaftung will mit aller Vorsicht geschehen przyaresztowanie będzie musiało być przeprowadzone z całą ostrożnością; — Sie schweigen! milcz pan! *e*) er will es selbst gehört haben mówi, utrzymuje, że to sam słyszał; die Posener Zeitung will wissen, daß ... gazeta poznańska, donosi, że ..., jakoby ...; man will ihn gestern im Theater gesehen haben mówią, że widziano go wczoraj w teatrze; so will ich nichts gesagt haben jeśli tak, to przypuśćmy, że nic nie powiedziałem; II. wollend, *ppr.* i *adi.* mit freiem =em Herzen z wolnego popędu serca; III. gewollt, *pp.* i *adi.* die gewollte Tat zamierzony czyn.

Wo'llen, *sn.* =s, chcenie *n.*, chęć *f.*, wola *f.*, zamiar *m.*; mit dem — ist es nicht immer getan samo chcenie nie zawsze wystarcza; ich kenne sein Tun und — znam jego drogi i zabiegi; — ist Können chcieć znaczy módz.

Wo'll(en)atlas, *sm.* =sses, wełniany atlas.

Wo'llenbaum, *sm.* =es, *pl.* =bäume, obacz Wollbaum.

Wo'll(en)damast, *sm.* =es, *pl.* =e, wełniany adamaszek.

Wo'll(en)fabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* wyrobów wełnianych.

Wo'll(en)fabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, fabrykant *m.* wyrobów wełnianych.

Wo'llengarn, *sn.* =es, *pl.* =e, włóczka *f.*, przędza wełniana.

Wo'llenhandel, *sm.* =s, handel *m.* wełną.

Wo'llensam(me)t, *sm.* =es, *pl.* =e, wełniany aksamit.

Wo'llenstoff, *sm.* =es, *pl.* =e, **Wo'llenware**, *sf. pl.* =n, materya wełniana.

Wo'llenweber, *sm.* =s, *pl.* —, tkacz *m.* wełnianych materyi.

Wo'llenzeug, *sn.* =(e)s, materya wełniana.

Wo'llentragend, *adi.* wełnonośny.

Wo'llfabrik, *sf. pl.* =en, obacz Wollenfabrik.

Wo'llfärber, *sm.* =s, *pl.* —, farbiarz *m.* wełny.

Wollfärberei', *sf. pl.* =en, farbiarnia *f.* wełny.

Wo'llgarn, *sn.* =es, *pl.* =e, obacz Wollengarn.

Wo'llgeſchäft, *sn.* =es, *pl.* =e, handel *m.* wełną, sklep *m.* z wełną.

Wo'llgras, *sn.* =ſes, wełnianka *f.*, kucułka *f.* (rośl.).

Wo'llhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, włos *m.* wełny; meszek *m.*, wełniste włosy.

Wo'llhaarig, *adi.* wełnisty.

Wo'llhandel, *sm.* =s, handel *m.* wełną.

Wo'llhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* wełną.

Wo'llig, Wo'llicht, *adi.* wełnisty, wełniasty, wełną pokryty, barwisty (sukno).

Wo'llkamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämme, grępla *f.*, grzebień *m.* do czesania wełny.

Wo'llkämmer, *sm.* =s, *pl.* —, gręplarz *m.*, ten, co czesze wełnę.

Wo'llkämmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do gręplowania, czesania wełny.

Wo'llkatze, *sf. pl.* =n, ob. Wollkamm.

Wo'llkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, dziewanna *f.*, mszyca *f.*, gorzyknot *m.*, knotnica polna.

Wo'llkrempel, *sf. pl.* =n, grępla *f.* do wełny.

Wo'llkrempelmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do gręplowania wełny.

Wo'llkrempler, *sm.* =s, *pl.* —, gręplarz *m.* wełny.

Wo'llmarkt, *sm.* =es, *pl.* =märkte, targ *m.* na wełnę.

Wo'llpreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, cena *f.* wełny.

Wo'llreich, *adi.* obfitujący, obfity w wełnę.

Wo'llreißer, *sm.* =s, *pl.* —, ten, co skubie, drze wełnę.

Wo'llſack, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſäcke, wór *m.* wełny, wór *m.* na wełnę; (przen.:) wańtuch *m.*

Wo'llſam(me)t, *sm.* =es, *pl.* =e, aksamit wełniany.

Wo'llſchere, *sf.*, **Wo'llſchur**, *sf.* strzyżka *f.*, strzyż *m.* wełny.

Wo'llſchur, *sf.* obacz Wollſchere, Schafſchur.

Wo'llſpinner, *sm.* =s, *pl.* —, przędzacz *m.* wełny.

Wollſpinnerei', *sf. pl.* =en, przędzalnia *f.* wełny.

Wo'llſpinnerin, *sf. pl.* =nen, prządka *f.* wełny.

Wo'llſtickerei, *sf. pl.* =en, haft włóczkowy.

Wo'lluſt, *sf.* (*pl.* rzadko Wollüſte), 1) rozkosz *f.*, zachwyt *m.* = Entzücken; 2) rozkosz (zmysłowa), lubieżność *f.*, rozpusta *f.*; der — nachhangen lgnąć do rozkoszy, ubiegać się za rozkoszami.

Wo'lluſtig, *adi.* rozkoszny, lubieżny, rozpustny; ein =es Weib lubieżna kobieta.

Wo'lluſtling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, lubieżnik *m.*, rozpustnik *m.*

Wo'llvieh, *sn.* =s, bydlęta wełniste.

Wo'llwaren, *sf. pl.* obacz Wollenwaren.

Wo'llwäſche, *sf.* bielizna wełniana.

Wo'llweber, *sm.* =s, *pl.* —, tkacz *m.* wełny.

Wo'llwieger, *sm.* =s, *pl.* —, ten, co waży wełnę.

Wo'llzüchter, *sm.* =s, *pl.* —, producent *m.* wełny.

Womi't, *adv.* 1) czem? — kannſt du das beweiſen? czem możesz to udowodnić; — haſt du das geputzt? czem to czyściłeś? 2) (*relat.*) der Stock, — du ihn geſchlagen haſt laska, którą go biłeś; die Hoffnung, — du mir ſchmeichelſt nadzieja, którą mi podchlebiasz; das iſt's, — ich nicht zufrieden bin otóż, z czego nie jestem zadowolony.

Womö'glich, *adi.* i *adv.* możliwy, możliwie, jeśli możliwe.

Wona'ch, *adv.* 1) o co? za czem? do czego? — haben Sie mich gefragt o coś się pan pytał? — riechen dieſe Speiſen czem pachną te potrawy? — ſoll ich mich richten? do czego mam się zastosować? 2) (*relat.*) do czego, wedle czego; das Ziel, — man ſchießt cel, do którego się strzela, cel, do którego się dąży; — ſich ein jeder zu richten hat do czego się każdy ma zastosować; — jeder fortging poczem każdy odszedł.

Wo'nne, *sf.* (rzadko *pl.* =n) rozkosz *m.*, przyjemność *f.*, radość *f.*, zachwyt *m.*, słodycz *m.*; in einem Meere von — ſchwimmen opływać w morzu rozkoszy; ich tue es mit — czynię to z przyjemnością; — und Weh rozkosz i ból.

Wo'nnebebend, Wo'nneberauſcht, *adi.* drżący z rozkoszy, upojony rozkoszą.

Wo'nnegefühl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, uczucie *n.* rozkoszy; ekstaza *f.*

Wo'nneleben, *sn.* =s, rozkoszne życie.

Wo'nnemonat, *sm.* =s, **Wo'nnemond**, *sm.* =(e)s, (miesiąc) maj *m.*

Wo'nnerauſch, *sm.* =es, upojenie *n.* rozkoszą.

Wo'nnereich, *adi.* rozkoszny, zachwycający.

Wo'nneſchauer, *sm.* =s, dreszcz rozkoszy.

Wo'nneſelig, *adi.* błogi z rozkoszy.

Wo'nneſtunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* rozkoszy.

Wo'nnetaumel, *sm.* =s, upojenie *n.* rozkoszy.

Wo'nnetränen, *sf. pl.* łzy radości.

Wo'nnetrunken, *adi.* upojony rozkoszą, radością.

Wo'nnevoll, *adi.* pełen rozkoszy, radości.

Wo'nnig, Wo'nniglich, rzadko **Wo'nneſam**, *adi.* rozkoszny, przyjemny, radosny, słodki.

Wora'n, *adv.* 1) o czem, po czem, czego? — haben Sie mich erkannt? poczem pan mnie poznał? — denkſt du? o czem myślisz? — iſt er geſtorben? na co on umarł? 2) (*relat.*) du weißt gar nicht, — ich denke nie wiesz nawet, o czem myślę; ich weiß gar

nicht, — ich mit ihm bin niewiem wcale, jak z nim stoję.

Woran'f, I. *adv.* 1) na czem, nad czem? — ſitzen Sie? na czem pan siedzi? — — haſt du das Buch gelegt? na czem położyłeś książkę? — ſinneſt du? nad czem się namyślasz? — warteſt du? na co czekasz? 2) (*relat.*) ich weiß nicht, — er ſteht nie wiem, na czem on stoi; ich weiß nicht, — er wartet nie wiem, na co on czeka; II. (*coni.*) poczem = hierauf; — er ſagte poczem powiedział.

Woran'ſ, *adv.* 1) z czego? — ſchließen Sie das? z czego pan to wnosi? 2) (*relat.*) die Rede, — du das ſchließeſt mowa, z której to wnosisz.

Worei'n, *adv.* 1) w co? — hat er ſich gemiſcht? w co się wmieszał? 2) (*relat.*) der Graben, — das Kind ſtürzte rów, do którego dziecko wpadło.

Wo'rfel, *sf. pl.* =n, okrągła łopata, wiejaczka *f.*

Wo'rfeln, *va.* (haben) przewiewać, wywiewać (zboże).

Wo'rfler, *sm.* =s, *pl.* —, ten co przewiewa (zboże).

Wo'rfmaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do przewiewania.

Wo'rfſchaufel, *sf. pl.* =n, łopatka *f.*, wiejaczka *f.*

Wori'n, *adv.* 1) w czem? w jaki sposób? — zeigt ſich das? w jaki sposób to się okazuje? w czem to się objawia? — beſteht dieſe Miſchung? z czego składa się ta mieszanina? 2) (*relat.*) — inbegriffen włącznie; das Zimmer, — ich ſchlief pokój, w którym spałem.

Worna'ch, *adv.* obacz Wonach.

Wort, *sn.* =es, *pl.* Wörter i Worte, 1) (*pl.* Wörter) wyraz *m.*, słowo *n.*; ein franzöſiſches — francuski wyraz; ein neues — neologizm *m.*; fremdes — obcy wyraz; veraltetes — zastarzały wyraz; Wörter aus der techniſchen Sprache wyrazy techniczne; ein — hineinfügen dodać, wstawić wyraz; dieſes Wörterbuch umfaßt zwölftauſend Wörter ten słownik zawiera dwanaście tysięcy słów; du mußt alle dieſe Wörter auswendig lernen musisz się nauczyć na pamięć tych słówek; — für — słowo w słowo, dosłownie; im wahren Sinne des =es w właściwem tego słowa znaczeniu; 2) (*pl.* Worte) słowo *n.*; die Worte zu einer Melodie słowa, tekst do melodyi; mit dieſen =en ging er weg powiedziawszy to, odszedł, wyrzekłszy te słowa, odszedł; ohne ein — zu ſagen nie powiedziawszy ani słowa; in =en ausdrücken wyrazić w słowach; mit einem =e (jednem) słowem; harte =e przykre słowa; abgebrochene =e urywane słowa, wyrazy; ein — zu ſeiner Zeit powiedzieć coś w porę; ſeinen =en nach haſt du ihn beleidigt z jego mowy wnoszę, żeś go obraził; das ſind leere =e to są czcze słowa; mit anderen =en innemi słowy; jmndn mit leeren =en abſpeiſen zbyć kogo czczą gadaniną; du nimmſt mir das — aus dem Munde właśnie to samo chciałem powiedzieć; das — nehmen zabrać głos; ums — bitten prosić o głos; das — erhalten otrzymać głos; das — ergreifen przemówić; jmndm das — entziehen odebrać komu głos; das — führen mówić za drugich, w imieniu wszystkich; nicht zu =e kommen können nie módz przyjść do słowa; jmndm ins — fallen przerwać komu; viele =e machen nie — potrzebnie dużo mówić; kein — weiter, mehr davon! ani słowa więcej o tem, nie mówmy więcej o tem; ſeine =e (ab-) wägen ważyć słowa; =e mit jmndm wechſeln rozmawiać z kim, sprzeczać się z kim; von =en zu Schlägen kommen od słowa do bójki; ein — gibt das andere od słowa do słowa, słowo w słowo; ſie muß immer das letzte — haben musi mieć zawsze ostatnie słowo; ich habe auch ein — dreinzureden mam także jeszcze coś do gadania, i ja w tej sprawie mam głos; es iſt kein — über meine Lippen gekommen anim się nie odezwał, anim słowa nie pisnął; ich bitte dich auf ein paar =e proszę cię na słówko; im ſtrengſten Sinne des =es w najściślejszem tego słowa znaczeniu; jmndm gute =e geben prosić, napominać, błagać kogo; für Geld und gute =e z grzeczności i za wynagrodzeniem; jmndm das — reden bronić kogo, ujmować się za kim; 3) das — Gottes słowo Boże; das — Gottes predigen kazać, nieść słowo Boże; 4) słowo *n.*, przyrzeczenie *n.*; ſein — geben dać słowo; ſein — halten dotrzymać słowa; ſein — brechen złamać słowo; ſein — zurücknehmen cofnąć słowo; jmndm aufs — glauben wierzyć komu na słowo; jmndn beim — halten wziąć kogo za słowo; verlaſſen Sie ſich auf mein — niech się pan zda na moje słowo; auf mein —! na moje słowo! słowo daję! ein Mann, ein — słowo się rzekło; ein Mann von — słowny człowiek.

Wo'rtableitung, *sf. pl.* =en, słoworód *m.*, wyprowadzenie *n.*, pochodzenie *n.* wyrazu, derywacya *f.*, etymologia *f.*

Wo'rtähnlichkeit, *sf.* dosłowne podobieństwo.

Wo'rtakzent, *sm.* =es, *pl.* =e, akcent *m.* na wyrazie.

Wo'rtarm, *adi.* ubogi w wyrazy.

Wo'rtarmut, *sf.* ubóstwo *n.* wyrazów.

Wo'rtaufwand, *sm.* =es, szafowanie *n.* wyrazami.

Wo'rtbeſtimmung, *sf. pl.* =en, definicya *f.* wyrazu.

Wo'rtbiegung, *sf. pl.* =en, odmiana *f.* wyrazu.

Wo'rtbildung, *sf. pl.* =en, tworzenie *n.* wyrazów.

Wo'rtblindheit, *sf.* ślepota wyrazowa.

Wo'rtbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, złamanie *n.* słowa.

Wo'rtbrüchig, *adi.* wiaro-

łomny, niesłowny, nie dotrzymujący słowa; — werden nie dotrzymać słowa, złamać słowo, przyrzeczenie.

Wo'rtbrüchige(r), *sm.* =n, *pl.* =n, wiarołomca *m.*, przeniewierca *m.*

Wo'rtbrüchigkeit, *sf.* wiarołomstwo *n.*

Wö'rtchen, *sn.* =s, *pl.* —, słówko *n.*, słóweczko *n.*

Wö'rterbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, słownik *m.*, dykcyonarz *m.*

Wö'rterbücherſchreiber, *sm.* =s, autor *m.* słowników, leksykograf *m.*

Wo'rterklärung, *sf. pl.* =en, objaśnienie *n.*, definicya *f.* słowa.

Wö'rterverzeichnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, spis *m.* wyrazów.

Wo'rtfamilie, *sf. pl.* =n, klasa *f.* wyrazów.

Wortfechterei', *sf. pl.* =en, szermowanie *n.* słowami, walka *f.* na słowa.

Wo'rtfluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =flüſſe, **Wo'rtflut**, *sf. pl.* =en, potok *m.* słów.

Wo'rtfolge, *sf.* następstwo *n.*, szyk *m.* słów, porządek *m.* słów.

Wo'rtforſcher, *sm.* =s, *pl.* —, etymolog *m.*

Wo'rtforſchung, *sf. pl.* =en, etymologia *f.*

Wo'rtfügung, *sf. pl.* =en, składnia *f.*, szyk *m.*

Wo'rtfügungslehre, *sf.* składnia *f.*

Wo'rtführer, *sm.* =s, *pl.* —, upełnomocniony mowca; — einer Deputation przewodnik *m.* deputacyi.

Wo'rtfülle, *sf.* obfitość *f.* wyrazów.

Wo'rtgedächtnis, *sn.* =ſſes, pamięć wyrazowa.

Wo'rtgefecht, *sn.* =es, *pl.* =e, walka *f.* na słowa.

Wo'rtgeklingel, *sn.* =s, napuszysta mowa.

Wo'rtgelehrſamkeit, *sf.* uczoność językowa; językoznawstwo *n.*, lingwistyka *f.*

Wo'rtgelehrte(r), *sm.* =n, *pl.* =(n), językoznawca *m.*, lingwista *f.*

Wo'rtgepränge, *sn.* popisywanie *n.* się pięknymi wyrazami, przesada *f.*, napuszystość *f.* w wyrazach.

Wo'rtgetreu, *adi.* i *adv.* dosłowny, dosłownie, co do słowa.

Wo'rtgläubig, *adi.* łatwowierny, wierzący każdemu słowu.

Wo'rtheld, *sm.* =en, *pl.* =en, pyskacz *m.*, szermierz *m.* słowa, bohater gębowski, fanfaron *m.*

Wo'rtkampf, *sm.* =es, walka *f.* na słowa, debata *f.*, dysputa *f.*

Wo'rtkarg, *adi.* małomowny; lakoniczny.

Wo'rtkargheit, *sf.* małomowność *f.*

Wo'rtklang, *sm.* =(e)s, brzmienie *n.* wyrazu.

Wo'rtklauber, *sm.* =s, *pl.* —, ten co podchwytuje, nicuje słowa.

Wortklauberei', *sf.* podchwytywanie *n.*, nicowanie *n.* słów.

Wo'rtkram, *sm.* =(e)s, pusta gadanina, jałowe słowa.

Wo'rtkrämer, *sm.* =s, *pl.* —, frazeolog *m.*, deklamator *m.*

Wo'rtkritik, *sf.* krytyka wyrazowa.

Wo'rtkünſtelei, *sf.* przesada *f.* w stylu.

Wo'rtkürzung, *sf. pl.* =en, skrócenie *n.* wyrazów.

Wo'rtlaut, *sm.* =es, brzmienie *n.* (dosłowne); nach dem =e des Kontraktes wedle brzmienia kontraktu; der — des Artikels iſt verändert worden brzmienie tego artykułu zmieniono.

Wö'rtlich, *adi.* 1) dosłowny; *adv.* dosłownie, słowo w słowo, żywcem; eine =e Überſetzung dosłowny przekład; etwas — aus einem Buche abſchreiben dosłownie, słowo w słowo, żywcem odpisać coś z książki; 2) słowny, na słowach polegający; eine =e Beleidigung słowna obraza.

Wo'rtlos, *adi.* nie mogący wydobyć, wymówić ani słowa, bezsłowny = ſprachlos.

Wo'rtmacher, *sm.* =s, *pl.* —, słowotwórca *m.*; frazesowicz *m.*, blagier *m.*

Wortmacherei', *sf.* słowotwórstwo *n.*; frazesostwo *n.*, blaga *f.*

Wo'rtmangel, *sm.* =s, brak *m.* słów, wyrazów.

Wortmengerei', *sf.* mieszanina *f.* słów.

Wo'rträtſel, *sn.* =s, *pl.* —, logogryf *m.*, łamigłówka sylabowa.

Wo'rtregiſter, *sn.* =s, *pl.* —, spis *m.* wyrazów.

Wo'rtreich, *adi.* obfity w wyrazy, słowa.

Wo'rtreichtum, *sm.* =s, obfitość *f.* w wyrazy, słowa.

Wo'rtſchatz, *sm.* =es, skarbnica *f.* wyrazów.

Wo'rtſchwall, *sm.* =(e)s, nawał *m.* wyrazów, słów; das alles iſt leerer — wszystko to puste gadanie.

Wo'rtſinn, *sm.* =(e)s, znaczenie *n.* (dosłowne) wyrazu.

Wo'rtſpiel, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, igraszka *f.* słów; kalambur *m.*

Wo'rtſtellung, *sf.* szyk *m.*, układ *m.* wyrazów.

Wo'rtſtreit, *sm.* =es, sprzeczka *f.*, spór *m.*, dysputa *f.*

Wo'rttarif, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, taryfa *f.* od wyrazów.

Wo'rtüberfluß, *sm.* =ſſes, nadmiar *m.* słów.

Wo'rtumbildung, *sf.* przekształcenie *n.* wyrazu.

Wo'rtungeheuer, *sn.* =s, *pl.* —, wyraz dziwacznie utworzony.

Wo'rtverbindung, *sf. pl.* =en, połączenie *n.*, związek *m.* wyrazów.

Wo'rtverdreher, *sm.* =s, *pl.* —, krętacz *m.*

Wo'rtverdrehung, *sf. pl.* =en, ten co przekręca czyjeś słowa.

Wo'rtverſetzung, *sf. pl.* =en, przestawienie *n.* wyrazów.

Wo'rtverſtand, *sm.* =es, ścisłe znaczenie wyrazu.

Wo'rtverwechſ(e)lung, *sf. pl.* =en, przemiana *n.* wyrazów.

Wo'rtverzeichnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, spis *m.* wyrazów.

Wo'rtvorrat, *sm.* -(e)s, ob. Wortſchatz.

Wo'rtwechſel, *sm.* -s, 1) rozmowa *f.* na przemian; 2) sprzeczka *f.*, spór *m.*, przemówienie *n.* się z kim; in einen — geraten przemówić, poswarzyć się z kim.

Wo'rtwitz, *sm.* -es, *pl.* -e, kalambur *m.*

Wo'rtzauber, *sm.* -s, czar *m.* słów.

Wo'rtzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* na wyraz.

Worü'ber, *adv.* 1) z czego? o czem? o co? — ſtreiteſt du? o co się sprzeczasz?; — lachen Sie? z czego się pan śmieje? — biſt du geſtolpert? na czem potknąłeś się?; 2) (*relat.*) das iſt es, — ich mich kränke otóż z tego się tak martwię; die Brücke, — ich gehe most, przez który przechodzę.

Worn'm, *adv.* ob. Warum.

Worn'nter, *adv.* 1) pod czem? między co? — ſoll ich Sie zählen? pomiędzy których mam pana zaliczyć? — hat das geſtanden? pod czem to stało?; 2) (*relat.*) eine Redensart, — man nichts verſteht frazes, który nic nie wyraża; viele Mitglieder, — auch ich bin wielu członków, pomiędzy którymi i ja jestem.

Woſe'lbſt, *adv.* gdzie, w miejscu.

Wovo'n, *adv.* 1) o czem? — ſprichſt du? o czem ty mówisz? — lebt dieſe Frau? z czego żyje ta kobieta? — lebt der Kranke? czem się odżywia chory? 2) (*relat.*) das Stück, — die Kritik ſchreibt sztuka, o której krytyka pisze; die Geſellſchaft, — die Rede iſt towarzystwo, o którem jest mowa.

Wovo'r, *adi.* 1) przed czem? — haſt du Angſt? czego się lękasz? 2) (*relat.*) ich kenne nichts, — ich mich fürchten würde nie znam niczego, czegobym się bał.

Wowwo'de, *sm.* -n, *pl.* -n, obacz Woiwode.

Wozu', *adv.* 1) na co? po co? — dient das? na co, do czego to służy? — das viele Weinen? na co tyle płaczu? 2) (*relat.*) do czego; ich weiß nicht, — ich dir raten ſoll nie wiem, do czego ci radzić; ich muß mich — entſcheiden muszę się do czegoś zdecydować.

Wrack, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) szczątki *pl.* rozbitego okrętu; 2) Wrack, Wrackung, *sf.*; — der Magnetnadel zboczenie *n.*, deklinacya *f.* igły magnetycznej.

Wrack, *adi.* coś, co jest do niczego.

Wra'ckgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, morszczyzna *f.*, ładunek *m.* rozbitego okrętu.

Wra'ckrecht, *sn.* -(e)s, ob. Strandrecht.

Wri'cken, *va.* (haben); ein Boot — wprowadzić w ruch czółno jednem wiosłem.

Wri'ngen, *va.* (haben) wykręcać, kręcić; Wäſche — wykręcać bieliznę.

Wri'ngmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna *f.* do wykręcania (bielizny).

Wru'cke, *sf. pl.* -n, brukiew *f.*, karpiele *pl.*

Wu'cher, *sm.* -s, lichwa *f.*, lichwiarstwo *n.*; — treiben prowadzić lichwę; auf — leihen pożyczać na lichwę; (przen.) eine Wohltat mit — vergelten odpłacić dobrodziejstwo z dokładem.

Wu'cherblume, *sf. pl.* -n, złotokwiat *m.*, złocień *m.*; gelbe — jastrun *m.*, chryzantema *f.*

Wucherei', *sf.* lichwiarstwo *n.*

Wu'cherer, *sm.* -s, *pl.* —, lichwiarz *m.*

Wu'cherin, *sf. pl.* -nen, lichwiarka *f.*

Wu'chergeld, *sn.* -es, pieniądze lichwiarskie.

Wu'chergeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, interes lichwiarski.

Wu'chergeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* przeciw lichwie.

Wu'cherhaft, **Wu'cherlich**, *adi.* lichwiarski; po lichwiarsku.

Wu'cherjude, *sm.* -n, *pl.* -n, żyd *m.* lichwiarz, żyd trudniący się lichwą.

Wu'chern, *vn.* (haben) 1) (wy)bujać, zbytnio się krzewić, zbytnio się rozrastać; wuchernd, *ppr.* i *adi.* wybujały, rozkrzewiony; 2) lichwą się trudnić, dawać, pożyczać na lichwę; (przen.:) hojnie czem szafować; mit ſeinem Pfunde — talenta swoje zużytkowywać.

Wu'cherpflanze, *sf. pl.* -n, roślina łatwo się krzewiąca.

Wu'cherung, *sf. pl.* -en, 1) bujanie *n.*; 2) (jako skutek) wybujałość *f.*, narośl *f.*; er hat -en in der Naſe ma wybujałości, narośle w nosie.

Wu'cherzins, *sm.* -ſes, *pl.* -ſen, procent lichwiarski.

Wuchs, *sm.* -ſes, 1) wzrost *m*; einen ſchönen — haben być ładnego wzrostu; 2) to co w pewnym czasie urosło, urost *m.*; noch im -ſe ſein być jeszcze w okresie wzrostu; der — eines Jahres wzrost *m.* plon *m.* jednego roku.

Wü'chſig, *adi.* rosły.

Wucht, *sf.* 1) ciężar *m.*, moc *f.*, siła *f.*; der Gegenſtand fiel mit ganzer — herab przedmiot upadł z całą siłą na dół; du ſollſt die — meines Armes kennen lernen zaznaj siłę mojego ramienia; 2) dźwignia *f.*, drąg *m.* do dźwigania.

Wu'chtel, *sf. pl.* -n, legomina *f.* z ciasta drożdżowego.

Wu'chten, I. *vn.* (haben) ciężyć, być ciężkim; die -de Hand ciężąca ręka; II. *va.* (haben) podważać.

Wu'chtig, *adi.* ciężki, silny; ein -er Schlag potężne uderzenie.

Wü'hlen, *vn.*, *va.* i *vr.* (haben) ryć, rozkopać, grzebać; gmerać, babrać się; ſich in die Erde — wryć się w ziemię, zaryć w ziemię, zakopać się w ziemię; ein Loch in die Erde — wyryć dziurę w ziemi; das Waſſer hat ſich ein neues Bett gewühlt woda wyżłobiła sobie nowe łoże; (przen.:) unter Büchern —

grzebać, gmerać w książkach; in den Sachen — grzebać w rzeczach; in ſeinen Schätzen — grzebać w skarbach; der Ehrgeiz wühlte in ſeinem Herzen ambicya rozpierała go; es wühlt mir im Magen kręci mnie w żołądku; ſie — gegen ihn agitują przeciwko niemu, podkopują go.

Wü'hler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ten co ryje, grzebie, kopie, gmeracz *m.*; 2) agitator *m.*

Wühlerei', *sf.* 1) grzebanie *n.*, kopanie *n.*, gmeranie *n.*; 2) podkopywanie *n.*, intrygowanie *n.*, agitowanie *n.*, machinacye polityczne.

Wü'hleriſch, *adi.* podkopujący, intrygujący, agitujący.

Wü'hlmaus, *sf. pl.* -mäuſe, leming *m.*

Wu'hne, *sf. pl.* -n, przerębla *f.*

Wulſt, *sm.* -es, *pl.* Wülſte, 1) nabrzmiałość *f.*, wypukłość *f.*, nadętość *f.*, wał *m.*, walik *m.*; — der Pilze opona *f.*; 2) wałek *m.*, podkładka *f.* pod włosy (u kobiet); turniura *f.* (przy sukniach kobiecych); 3) pukiel *m.* (włosów); 4) toczenica *f.*, tok *m.*, spodek *m.* wieka (przy słupach).

Wu'lſtartig, Wu'lſtförmig, *adi.* nabrzmiały, wydęty, nadęty.

Wu'lſthaar, *sn.* -(e)s, włosy nastawione na podkładce.

Wu'lſtig, *adi.* nabrzmiały, wydęty; -e Lippen pełne, wydęte wargi.

Wu'lſtling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, posadka *f.* (bot.).

Wu'lſtung, *sf.* nabrzmienie *n.*, napęcznienie *n.*

Wund, *adi.* i *adv.* ranny, zraniony, bolący, zbolały; -e Füße bolące nogi; eine -e Stelle rana *f.*; jmndn — ſchlagen bić kogo aż do ran; ſich die Füße — laufen nabiegać się do upadłego; ſich — liegen odleżeć się; ſich — reiben otrzeć się, zetrzeć sobie skórę do krwi; ſich — reiten otrzeć się na koniu; (przen.:) ein -es Herz zranione serce; das iſt ein -er Punkt bei mir jestem na to bardzo czuły, jest to u mnie drażliwy punkt.

Wu'ndarznei, *sf. pl.* -en, lekarstwo *n.* na rany.

Wu'ndarzneikunde, Wu'ndarzneikunſt, *sf.* chirurgia *f.*

Wu'ndarzneiſchule, *sf. pl.* -n, szkoła chirurgiczna.

Wu'ndarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, chirurg *m.*

Wu'ndärztlich, *adi.* chirurgiczny.

Wu'ndbalſam, *sm.* -s, balsam gojący rany.

Wu'nde, *sf. pl.* -n, rana, *f.*, skaleczenie *n.*; eiternde — ropiąca się rana; jmndm eine — ſchlagen zadać komu ranę, zranić kogo; eine — bekommen odebrać ranę; mit -n bedeckt pokryty ranami; (przen.:) eine — wieder aufreißen wznawiać dawne bole; du haſt ihr damit eine tiefe — geſchlagen zadałeś jej tem ciężką ranę.

Wu'ndbehandlung, *sf.* leczenie *n.* ran; offene — leczenie ran otwarte, bez osłony.

Wu'ndbrand, *sm.* -(e)s, zgorzel szpitalna.

Wu'nddiphtherie, *sf.* błonica przyranna.

Wu'ndeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, sonda *f.*, szukadło *n.*

Wu'ndenmal, *sn.* -s, -e, blizna *f.*; die -e Chriſti, des heiligen Franziskus rany Chrystusa, świętego Franciszka.

Wu'nder, *sn.* -s, *pl.* —, 1) cud *m.*; der Glaube an — wiara w cuda; ſie iſt wie durch ein — gerettet worden ocalała jakby cudem; — tun, wirken robić, czynić cuda; (przen.:) er hat — getan dokazał cudów; ſie iſt ein — von Schönheit jest cudem piękności; 2) dziw *m.*; du wirſt — ſehen zobaczysz dziwy, z(a)dziwisz się; es iſt kein — wenn du krank biſt to nic dziwnego, to nie dziw, że chorujesz; was —, daß .. cóż dziwnego, że ...; es nimmt mich — dziwno mi, dziwię się; es ſoll mich — nehmen, wenn ... bardzoby mi było dziwno, gdyby ...; ich dachte — was es wäre myślałem, że to Bóg wie co dziwnego; er bildet ſich — was darauf ein on sobie Bóg wie co wmawia; ſein blaues — ſehen, erleben dożyć, doczekać się dziwu.

Wu'nderapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, balsamka *f.*

Wu'nderbar, *adi.* i *adv.* I. cudowny, cudownie, dziwny, dziwnie; eine -e Schönheit cudowna piękność; -e Anlagen wspaniałe, cudowne ogrody; — ausgeführt cudownie wykonany; das -ſte dabei iſt najdziwniejsze przytem jest; der Zufall ſpielt doch manchmal — przypadek czasem dziwne płata figle; II. das Wunderbare, *sn.* das grenzt ans — to graniczy z cudem; das — an der Sache iſt dziwne w tej rzeczy jest, że ...

Wu'nderbarkeit, *sf.* 1) dziwność *f.*, dziwna rzecz; 2) cudność *f.*, wspaniałość *f.*

Wu'nderbau, *sm.* -es, dziwna budowa; cudowna budowa.

Wu'nderbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, rącznik *m.*, kleszczownia *f.*; gemeiner — drzewo rycynowe.

Wu'nderbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, cudowny obraz (czyniący cuda).

Wu'nderblume, *sf. pl.* -n, dziwaczek *m.*, cudaczek *m.*, rozciemla *f.* (rośl.).

Wu'nderding, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, cudotwór *m.*, dziwoląg *m.*, dziwo *n.*, cudo *n.*; dziwna rzecz; ſie erzählt -e von ihrer Reiſe opowiada cuda, dziwa o swej podróży.

Wu'nderdoktor, *sm.* -s, *pl.* -en, szarlatan *m.*

Wu'ndererde, *sf.* gatunek glinki.

Wu'ndererklärung, *sf.* wykładanie *n.*, wytłómaczenie *n.* cudów.

Wu'ndererſcheinung, *sf. pl.* -en, dziwne, cudowne zjawisko; fenomen *m.*

Wu'ndergabe, *sf. pl.* =n, 1) dar *m.* czynienia cudów; 2) dar nadzwyczajny, talent cudowny, nadzwyczajny.

Wun'dergeſchichte, *sf. pl.* =n, historya *f.* o cudach; 2) dziwna historya.

Wu'ndergeſchöpf, *sn.* =eS, *pl.* =e, cudne, cudowne stworzenie, cud *m.*, fenomen *m.*; dziwne stworzenie.

Wu'nderglaube, *sm.* =nS, wiara *f.* w cuda; cudowna wiara.

Wu'nderglaubig, *adi.* wierzący w cuda.

Wu'ndergroß, *adi.* dziwnie wielki, ogromny.

Wu'nderhold, *adi.* cudownie piękny, prześliczny, zachwycający.

Wu'nderhorn, *sn.* =(e)S, *pl.* =hörner, zaczarowany róg.

Wu'nderhübſch, *adi.* prześliczny.

Wu'nderkind, *sn.* =eS, *pl.* =er, cudowne dziecko.

Wu'nderkorn, *sn.* =(e)S, żyto arabskie.

Wu'nderkraft, *sf.* siła cudotwórcza, cudotwórczość *f.*

Wu'nderkur, *sf. pl.* =en, cudowna kuracya.

Wu'nderlampe, *sf. pl.* =n, cudowna lampa.

Wu'nderland, *sn.* =(e)S, kraina *f.* cudów, cudowny kraj.

Wu'nderlaterne, *sf. pl.* =n, latarnia magiczna.

Wu'nderlich, *adi.* 1) dziwny, osobliwy; 2) dziwaczny, cudacki; — werden dziwaczeć; =eS Zeug machen cudaczyć; ein =er Kauz dziwak *m.*, cudak *m.*, oryginał *m.*

Wu'nderlichkeit, *sf. pl.* =en, dziwność *f.*; dziwaczność *f.*, ekscentryczność *f.*

Wu'nderlieblich, *adi.* cudowny, przedziwnie miły, uroczy.

Wu'ndermacht, *sf. pl.* =mächte, cudowna moc.

Wu'ndermann, *sm.* =eS, *pl.* cudowny mąż; cudotwórca *m.*

Wu'ndermärchen, *sn.* =S, *pl.* —, cudowna bajka.

Wu'ndermittel, *sn.* =S, *pl.* —, cudowny środek.

Wu'ndern, I. *va.* (haben) *impers.* dziwić, zadziwiać; es wundert mich, daß dziwi mnie, że.. ; es ſollte mich doch —, wenn... zdziwiłoby mnie, gdyby...; laſſen Sie ſich das nicht — niech to pana nie dziwi; II. ſich —, *vr.* (haben) dziwić się; Sie werden ſich — zdziwisz się pan; ich wundere mich zu hören jestem zdziwiony słysząc, dziwi mnie słyszeć; ich kann mich nicht genug darüber — nie mogę się temu dość nadziwić.

Wu'nderquelle, *sf. pl.* =n, cudowne źródło.

Wu'nderreich, *adi.* 1) obfity w cuda; 2) przedziwnie bogaty.

Wu'nderring, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, cudowny, zaczarowany pierścień.

Wu'nderſalz, *sn.* =eS, sól glauberska.

Wu'nderſam, *adi.* obacz Wunderbar.

Wu'nderſchön, *adi.* cudownie piękny, cudowny, przecudny, cudnej piękności.

Wu'nderſelten, *adi.* nadzwyczajnie rzadki.

Wu'nderſpiegel, *sm.* =S, cudowne źwierciadło.

Wu'nderſucht, *sf.* mania *f.*,

Wu'ndertat, *sf.* cudowny czyn, cud *m.*

Wu'ndertäter, *sm.* =S, *pl.* —, cudotwórca *m.*

Wu'ndertätig, *adi.* cudowny, cudotwórczy.

Wu'ndertätigkeit, *sf.* cudotwórstwo *n.*

Wu'ndertier, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, dziwotwór *m.*, cudotwór *m.*, potwór *m.*, fenomen *m.*

Wu'ndervoll, *adi.* 1) pełen cudów; 2) przecudowny, przecudny.

Wu'nderweizen, *sm.* =S, pszenica arabska.

Wu'nderwelt, *sf.* 1) świat *m.* cudów; 2) cudowny świat.

Wu'nderwerk, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, 1) cud *m.*; 2) cudowny utwór, cudowne dzieło.

Wu'nderzeichen, *sn.* =S, *pl.* —, cudowny znak, cud *m.*

Wu'ndfieber, *sn.* =S, gorączka przyranna.

Wu'ndgelaufen, *adi.* =e Füße nogi rozranione z chodzenia.

Wu'ndkraut, *sn.* =(e)S, *pl.* =kräuter, ziele *n.* nawłoci pospolitej, rozchodnik *m.*, wronie masło, przelot *m.*, wełnica *f.*

Wu'ndmal, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, blizna *f.*

Wu'ndmittel, *sn.* =S, *pl.* —, środek *m.*, lekarstwo *n.* na rany.

Wu'ndpflaſter, *sn.* =S, *pl.* —, przylepiec glejtowy, plaster *m.* na rany.

Wun'drotlauf, *sm.* =(e)S, *pl.* =läufe, **Wu'ndroſe**, *sf. pl.* =n, róża przyranna.

Wu'ndſalbe, *sf. pl.* =n, maść *f.* na rany.

Wu'ndſchwamm, *sm.* =(e)S, huba żagwiowa.

Wu'ndſein, *sn.* =S, 1) wyprzenie *n.*, odparzenie *n.*, starcie *n.*; 2) sedno *n.*, odsednienie *n.* (u konia).

Wu'ndſtarrkrampf, *sm.* =(e)S, *pl.* =krämpfe, tężec przyranny.

Wu'ndſtein, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, ałun miedziowy.

Wu'ndwaſſer, *sn.* =S, 1) woda *f.* na rany; 2) woda ciekąca z ran.

Wunſch, *sm.* =eS, *pl.* Wünſche, 1) życzenie *n.*, pragnienie *n.*; ich hege nur dieſen einen — mam tylko to jedno życzenie; jmnds — erfüllen wypełnić czyje życzenie; fromme Wünſche pobożne życzenia; auf meinen — na moje życzenie, żądanie; auf allgemeinen — na ogólne żądanie; es geht alles nach — idzie wszystko po myśli; 2) ein Automobil iſt mein größter — samochód jest mojem największem życzeniem; der — meiner Mutter war, daß ich Lehrer würde życzeniem mojej matki było, bym został nauczycielem; 3) (Glückwunſch) życzenie *n.*, gratulacya *f.*; meinen herzlichſten — zum Namenstag moje najserdeczniejsze życzenie imienin.

Wü'nſchelrute, *sf.* laska *f.*,

rózga wieszcza, czarodziejska, spełniająca życzenia.

Wü'nſchen, *va.* i *vn.* (haben) 1) życzyć sobie; was — Sie? czego pan sobie życzy? ich wünſche ein gutes Zimmer chciałbym mieć dobry pokój; — Sie heute ins Theater zu gehen? czy życzy pan sobie pójść dzisiaj do teatru? — Sie dieſe Spitze zu kaufen? czy chce pan kupić tę koronkę? zu wem — Sie? do kogo pan sobie życzy? ich wünſchte mir zwar ein Haus chciałbym, radbym mieć wprawdzie dom; ich wünſche ihn von hier fort radbym, aby się stąd oddalił; es läßt viel zu — übrig pozostawia wiele do życzenia; 2) życzyć czego; jmndm Glück, glückliche Reiſe — życzyć komu szczęścia, szczęśliwej podróży; guten Tag — powiedzieć dzień dobry; angenehme Feiertage — życzyć komu wesołych świąt; ich wünſche wohl geruht zu haben spodziewam się, żeś spędził dobrze noc; jmndn zum Teufel — odesłać kogo do dyabła.

Wü'nſchenswert, Wü'nſchenswürdig, *adi.* pożądany, godny życzenia.

Wü'nſchform, *sf.* tryb życzący.

Wü'nſchweiſe, *adv.* 1) sposobem życzenia, żądania; 2) trybem życzącym.

Wü'nſchzettel, *sm.* -s, *pl.* —, kartka *f.*, na której się spisuje życzenia.

Wü'rde, *sf. pl.* -n, godność *f.*; powaga *f.*; jmndn nach ſeiner — behandeln traktować kogo wedle jego zasług; er ertrug ſein Unglück mit — znosił swe nieszczęście z godnością; ſeiner — etw. vergeben uchybić własnej godności; ich halte es unter meiner — uważam to jako niżej mojej godności będące; 2) stopień *m.* (akademicki); jmndm eine akademiſche — verleihen nadać komu stopień, tytuł akademicki; Euer Würden! Wasza Mość! Ehrwürden, Hochwürden Wasza Wielebność; 3) dostojeństwo *n.*, zaszczyt *m.*; zu den höchſten -en gelangen dojść do najwyższych zaszczytów; ich ſtrebe nach hohen -n dążę do dostojeństw; -n ſind Bürden zaszczyty cięża.

Wü'rdelos, *adi.* bez godności.

Wü'rdenträger, *sm.* -s, *pl.* —, dostojnik *m.*, dygnitarz *m.*

Wü'rdevoll, *adi.* pełen godności, powagi.

Wü'rdig, *adi.* 1) godzien, godny; er war dieſer Auszeichnung nicht — nie był godny tego odznaczenia; er iſt eines beſſeren Loſes — godzien lepszego losu; 2) godny, wart, zasłużony; ein -er Mann zasłużony mąż; eine -e Strafe zasłużona kara; 3) er hat eine -e Haltung godnie się zachowuje; *adv.* zasłużenie, wedle zasług, godnie.

Wü'rdigen, *va.* (haben) 1) ocenić, słusznie osądzić, uczcić, szacować; ich würdige Ihre Gefühle oceniam pańskie uczucia; er weiß deine Verdienſte nicht zu — nie umie ocenić twoich zasług; 2) jmndn keiner Antwort — nie uznać kogo godnym odpowiedzi; er würdigte ſie kaum eines Blickes nie uznał za warte spojrzeć na nią; er würdigt mich ſeiner Freundſchaft zaszczyca mnie swoją przyjaźnią; 3) (würdig machen) uszlachetnić.

Wü'rdigkeit, *sf.* godność *f.*, zasługa *f.*

Wü'rdigung, *sf. pl.* -en, ocenienie *n.*, uczczenie *n.*, osądzenie *n.*, kwalifikacya *f.*

Wurf, *sm.* -(e)s, *pl.* Würfe, 1) rzut *m.*; auf einen — jednym rzutem; ein — mit einem Steine pocisk kamieniem; ein — mit dem Netze zarzucenie *n.* sieci; einen — weit na odległość rzutu; (przen.:) der — iſt geſchehen rzecz dokonana; wenn der große — gelungen jeśli wielki zamiar się powiedzie; jmndm in den — kommen wejść komu w drogę, nawinąć się komu, zajść komu w drogę; 2) pomiot *m.*; der ganze — Hunde wszystkie szczenięta jednego pomiotu; 3) wapno narzucone, tynk *m.*; der ganze — iſt von der Mauer abgefallen cały tynk opadł z muru; 4) rodnica *f.*, części płciowe zewnętrzne (u zwierząt); 5) bydlę pożarte przez wilka.

Wu'rfangel, *sf. pl.* -n, zwykła wędka.

Wu'rfanker, *sm.* -s, *pl.* —, kotwica *f.* do holowania.

Wu'rfbewegung, *sf. pl.* -en, ruch przez rzut sprawiony.

Wü'rfel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) sześcian *m.*, kostka *f.*; ſchneide das Fleiſch in kleine — pokraj mięso w małe kostki; 2) kostka *f.* do gry; — ſpielen grać w kości, kostki; (przen.:) der — iſt gefallen kość rzucona.

Wü'rfelbecher, *sm.* -s, *pl.* —, kubek *m.* na kostki.

Wü'rfelbein, *sn.* -es, kość sześcienna (anat.).

Wü'rfelbrett, *sn.* -es, *pl.* -er, deska *f.* do gry w kostki.

Wü'rfelform, *sf.* forma kubiczna.

Wü'rfelförmig, *adi.* sześcienny, kształt kostki mający.

Wü'rf(e)lig, *adi.* 1) w kostki; — ſchneiden krajać w kostki; 2) sześcienny, kubiczny.

Wü'rfelinhalt, *sm.* -es, zawartość *f.* sześcianu.

Wü'rfelkohle, *sf. pl.* -n, węgiel *m.* w kostki.

Wü'rfelmaß, *sn.* -es, miara sześcienna.

Wü'rfeln, I. *va.* (haben) grać w kostki, kosterować; II. *va.* (haben) krajać, dzielić w kostki; alles durcheinander — porozrzucać wszystko, pomieszać wszystko; III. gewürfelt, *pp.* i *adi.*; -er Stoff materya w kostki, w kraty.

Wü'rfelſpiel, *sn.* -(e)s, gra *f.* w kostki, w kości, kosterstwo *n.*

Wü'rfelſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, kostera *m.*

Wü'rfeltiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół *m.* do gry w kostki.

Wü'rfelzahl, *sf. pl.* -en, trzecia potęga.

Wü'rfelzucker, *sm.* -s, cukier *m.* w kostkach.

Wu'rferde, *sf.* ziemia wykopana i wyrzucona.

Wu'rfgarn, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć *f.* do zarzucania, zarzutnia *f.*

Wu'rfgeſchoß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, pocisk *m.*

Wu'rfgeſchütz, *sn.* -es, *pl.* -e, kusza *f.*

Wu'rfkraft, *sf.* siła *f.* rzutu.

Wu'rflehre, *sf.* balistyka *f.*

Wu'rflinie, *sf.* rzutnia *f.*

Wu'rfmaſchine, *sf. pl.* -n, kusza *f.*

Wu'rfnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć *f.* do zarzucania, zarzutnia *f.*

Wu'rfpfeil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, strzała *f.*, dziryt *m.*

Wu'rfprobe, *sf. pl.* -n, próba *f.* rzucania.

Wu'rfriemen, *sm.* -s, *pl.* —, rzemyk *m.* do podrzucania; pęciny *pl.*, pęta *pl.*

Wu'rfſchaufel, *sf. pl.* -n, szufla *f.* do zboża, wiejaczka *f.*

Wu'rfſcheibe, *sf. pl.* -n, krążek *m.* do ciskania, ciskawka *f.*

Wu'rfſpeer, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Wu'rfſpieß**, *sm.* -es, *pl.* -ſſe, oszczep *m.*, dzida *f.* do rzucania, rohatyna *f.*, dziryt *m.*, grot *m.*, pocisk *m.*

Wu'rfſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień *m.* do puszczania z kuszy, procy.

Wu'rfwaffe, *sf. pl.* -n, broń *f.* do rzucania.

Wu'rfweite, *sf.* odległość *f.* rzutu.

Wü'rgen, I. *va.* (haben) dusić, dławić; mordować; II. *vn.* i *vr.* (haben) dławić, krztusić się; er würgt an diesem Biſſen dławi się przy tym kęsie; dieſer Biſſen würgt ihn im Halſe ten kęs dławi go w krtani; an einer Arbeit — pracować z wielkiem wytężeniem.

Wü'rgen, *sn.* -s, duszenie *n.*, odbijanie *n.*, dławienie *n.* się, mordowanie *n.*

Wü'rgengel, *sm.* -s, *pl.* —, anioł *m.* niszczyciel.

Wü'rger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) dusiciel *m.*, dławiciel *m.*; morderca *m.*, zabójca *m.*; 2) dzierzba *m.*; rotköpfiger — srokosz *m.* (ptak).

Würgerei', *sf.* duszenie *n.*, dławienie *n.*, mordowanie *n.*

Wü'rgeriſch, *adi.* morderczy.

Wü'rgfalke, *sm. pl.* -n, obacz Würger 2).

Wü'rgung, *sf.* duszenie *n.*, dławienie *n.*; mordowanie *n.*

Wurm, *sm.* -(e)s, *pl.* Würmer, 1) robak *m.*, czerw *m.*, mól *m.*, glista *f.*; płaz *m.*, gad *m.*; Würmer haben mieć robaki; die Würmer abtreiben spędzać robaki; von Würmern zerfreſſen robaczliwy; 2) nosacizna *f.*, tylczak *m.* (weter.); 3) (Fingerwurm) zanogcica *f.* (na palcu), zastrzał *m.*; 4) robak *m.* możdżka (med.); 5) (przen.:) robak *m.*, zgryzota *f.*; kaprys *m.*, przewidzenie *n.*; der nagende — des Gewiſſens robak toczący sumienie; krümmt ſich doch der —, wenn er zertreten wird i robak wije się pod nogami; jmndm die Würmer aus der Naſe ziehen wollen chcieć wyciągnąć z kogo tajemnicę; Würmer im Kopfe haben roi się komu po głowie; 6) (o małych, wątłych dzieciach) robak *m.*, robaczek *m.*

Wu'rmähnlich, **Wu'rmartig**, *adi.* robakowaty, robaczkowy.

Wu'rmarznei, *sf. pl.* -en, lek czerwiogubny, lekarstwo *n.* na robaki.

Wu'rmarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz jarmarczny, szarlatan *m.*

Wü'rmchen, *sn.* -s, *pl.* —, robaczek *m.*; (przen.:) das arme —! mały robaczek! biedne stworzenie!

Wu'rmen, *vn.* (haben) 1) stać się robaczliwym; 2) *va.* (haben) korcić, niepokoić, gryźć kogo; obgleich ihr Anblick ihn wurmte pomimo że jej widok go niepokoił, korcił; es wurmt mich, *impers.* korci, gryzie, gniewa, niepokoi mnie; es wurmt mir im Magen kręci mnie w żołądku.

Wü'rmerlehre, *sf.* nauka *f.* o robakach.

Wü'rmerſpeiſe, *sf.* żer *m.* dla robaków.

Wu'rmfarn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wrotycz *m.*, zakrętnik *m.*, paprotka samcza.

Wu'rmfieber, *sn.* -s, gorączka *f.* z robaków.

Wu'rmförmig, *adi.* robakowaty, robaczkowy, wężykowaty.

Wu'rmfortſatz, *sm.* -es, wyrostek robakowaty, robaczkowy.

Wu'rmfraß, *sm.* -es, stoczenie *n.* od robaków, dziura *f.* od robaka.

Wu'rmfräßig, *adi.* stoczony od robactwa, robaczliwy; pogryziony.

Wu'rmgeſchwür, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ropień zawierający glisty.

Wu'rmgras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, czerwitruj *m.*, glistnik *m.*, słodkogórz *m.*

Wu'rmig, *adi.* robaczywy, robaczliwy.

Wu'rmiſch, *adi.* zgryźliwy, zadąsany.

Wu'rmkrank, *adi.* chory na czerwiwość, na robaki.

Wu'rmkrankheit, *sf.* 1) czerwiwość *f.*; 2) tylczak *m.*

Wu'rmkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, wrotycz *m.*, glistnik *m.*, słodkogórz *m.*; amerikaniſches — czerwioda *f.*, czerwitruj *m.*

Wu'rmkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, kołaczyk *m.*, ciastko czerwiogubne, ciastko *n.* z santoniny.

Wu'rmloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, dziura stoczona przez robaka.

Wu'rmmehl, *sn.* -(e)s, zarodniki wikładowe, mączka wikładowa; trociny *pl.* stoczonego przez robaków drzewa, czerwotocz *m.*

Wu'rmmittel, *sn.* -s, *pl.*

—, środek *m.* na robaki, lek czerwiogubny.

Wu'rmmoos, *sn.* =ſes, zrostnica *f.*, rogatnica *f.*, rdestnica *f.*, robacznik *m.*, gałęznica czerwiogubna.

Wu'rmnudeln, *sf. pl.* makaran krótko i okrągło krajany.

Wu'rmpille, *sf. pl.* =n, pigułki *pl.* na robaki, czerwiogubne.

Wu'rmplätzchen, *sn.* es, *pl.* —, obacz Wurmkuchen.

Wu'rmpulver, *sn.* =s, *pl.* —, proszek *m.* na robaki, czerwiogubny.

Wu'rmrindenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, czerwimor *m.*

Wu'rmſame(n), *sm.* =ns, glistnik *m.*, cytwarowe nasienie.

Wu'rmſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, robaczliwość *f.*, czerwotocz *f.*; dziura stoczona od robaka.

Wu'rmſtichig, *adi.* robaczywy, robaczliwy, czerwliwy; stoczony od robaków.

Wu'rmtreibend, *adi.* pędzący robaki, czerwiogubny.

Wurſt, *sf. pl.* Würſte, 1) kiełbasa *f.*, kiszka *f.*; 2) wiszący jaszczyk, wóz nabojowy; 3) (przen.:) — wider — wet za wet, piękne za nadobne; ſo wie der Mann geraten, ſo wird ihm die — gebraten jak kto godzien, tak go szanują; das iſt mir — to mi jest obojętne, kpię sobie z tego; ich wüßte nicht, was mir würſter wäre nie wiem, co by mi mogło być bardziej obojętne; mit der — nach der Speckſeite werfen zamienił stryjek na siekierkę kijek.

Wu'rſtchen, *sn.* =s, *pl.* —, kiełbaska *f.*

Wu'rſtdarm, *sm.* =(e)s, kiełbaśnica *f.*, jelito *n.*, kiszka *f.* na kiełbasę.

Wurſtel, *sm.*, =s, *pl.* —, pajac *m.*

Wu'rſteln, I. *va.* nadać kształt kiełbasy; II. *vn.* (haben) robić kiełbasę.

Wu'rſtfabrikation, *sf.* wyrób *m.*, fabrykacya *f.* kiełbas.

Wu'rſtfett, *sn.* =(e)s, tłuszcz *m.*, smalec *m.* z kiełbasy.

Wu'rſtfleiſch, *sn.* =es, mięso *n.* na kiełbasę.

Wu'rſtgift, *sn.* =es, jad kiełbasiany.

Wu'rſthändler, *sm.* =s, *pl.* —, masarz *m.*, kiełbaśnik *m.*, handlarz *m.* kiełbasą.

Wu'rſthorn, *sn.* =es, *pl.* =hörner, szpilka *f.* do zatykania kiszek.

Wu'rſtigkeit, *sf.* das Gefühl der — uczucie *n.* obojętności.

Wu'rſtkraut, *sn.* =es, *pl.* =kräuter, majranek *m.*, majeran *m.*

Wu'rſtkeſſel, *sm.* =s, *pl.* —, kocioł *m.* do gotowania kiełbas.

Wu'rſtladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, masarnia *f.*, wędliniarnia *f.*

Wu'rſtlippe, *sf. pl.* =n, miesista, zwiesająca warga.

Wu'rſtmacher, *sm.* =s, *pl.* —, masarz *m.*, kiełbaśnik *m.*

Wu'rſtmaul, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäuler, mięsiste usta.

Wu'rſtreiter, *sm.* =s, *pl.* —, pieczeniarz *m.*

Wu'rſtſuppe, *sf. pl.* =n, woda *f.*, w której gotowano kiełbasę.

Wu'rſtvergiftung, *sf. pl.* =en, zatrucie *n.* kiełbasą.

Wu'rſtzipfel, *sm.* =s, *pl.* —, koniuszek *m.* kiełbasy.

Wurz, *sf. pl.* =en, 1) obacz Wurzel; 2) korzeń *m.* = Gewurz.

Wu'rzbüchſe, *sf. pl.* =n, korzenniczka *f.*

Wu'rze, *sf. pl.* =n, 1) zaprawa korzenna, korzenie *pl.*; das gehört zur — des Lebens w tem przysmak życia; Hunger iſt die beſte — głód jest najlepsza przyprawa; 2) (w browarach) brzeczka *f.*

Wu'rzel, *sf. pl.* =n, 1) korzeń *m.*; — treiben, ſchlagen, faſſen korzenie puszczać; (przen.:) rozkorzeniać, rozszerzać; etw. mit der — ausreißen wyrwać coś z korzeniem, wykorzenić, wytrzebić; die — eines Zahnes korzeń zęba; 2) źródło *n.*, początek *m.*; der Geiz iſt die — alles Übels skąpstwo jest początkiem wszystkiego złego; 3) pierwiastek *m.* (gram. i matem.) die — ausziehen wyciągać, wynaleźć pierwiastek; 4) gelbe — marchew *f.*

Wu'rzelartig, *adi.* korzeniasty, w kształcie korzenia.

Wu'rzelausziehen, *sn.* =s, wyciąganie *n.* pierwiastka.

Wu'rzelauszieher, *sm.* =s, *pl.* —, obcęgi *pl.* do wyrywania korzeni.

Wu'rzelbazillus, *sm.* —, *pl.* =en, prątek gałęzisty.

Wu'rzelblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, liście *n.*

Wu'rzelbuchſtabe, *sm.* =ns, *pl.* —, litera rdzenna.

Wu'rzelchen, **Wü'rzelchen**, *sn.* =s, *pl.* —, korzonek *m.*

Wu'rzelexponent, *sm.* =en, *pl.* =en, wykładnik *m.* pierwiastka (mat.).

Wu'rzelfaſer, *sf. pl.* =n, włókienko *n.*

Wu'rzelgröße, *sf.* wielkość *f.* pierwiastka.

Wu'rzelhaut, *sf. pl.* =häute, ozebna *f.*, okostna *f.* zęba.

Wu'rzelholz, *sn.* =es, karpina *f.*

Wu'rzelkeim, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zarodek *m.* na korzeniu.

Wu'rzelknoten, *sm.* =s, *pl.* —, guz *m.* na korzeniu.

Wu'rzellaut, *sm.* =es, *pl.* =e, pierwiastek *m.*, głoska pierwiastkowa (gram.).

Wu'rzeln, I. 1) *vn.* (haben) korzeń puszczać, (za)korzenić się; (przen.:) in etw. — mieć źródło w czem, tkwić w czem, być zakorzenionym z czem; feſt =des Vorurteil głęboko zakorzeniony przesąd; 2) der Dachs wurzelt borsuk grzebie za korzonkami; II. ſich —, *vr.* (haben) zakorzenić się, puszczać (głębokie) korzenie.

Wu'rzelreich, *adi.* obfity w korzenie, korzenisty.

Wu'rzelreis, *sn.* =ſes, **Wu'rzelſchoß**, *sm.* =es, i **Wu'rzelſchößling**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gałązka wyrastająca wprost z korzenia.

Wu'rzelſilbe, *sm. pl.* =n,

zgłoska pierwotna, pierwiastkowa.

Wu'rzelſproſſe, *sm.* =n, *pl.* =n, rozłóg *m.*, korzeń wypustny.

Wu'rzelſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, wrzeciono *n.*; karpa *f.*, kłąb *m.*

Wu'rzelwerk, *sm.* =es, *pl.* =e, włoszczyzna *f.*

Wu'rzelwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyraz pierwotny, pierwiastkowy, pierwotnik *m.*

Wu'rzelzaſer, *sf. pl.* =n, obacz Wurzelfaſer.

Wu'rzelzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* pierwiastka (mat.).

Wü'rzen, *va.* (haben) przyprawiać, zaprawiać korzeniami; gewürzt korzenny; (przen.:) mit Salz gewürzter Scherz żart mocno słony; das würzt das Leben to dodaje uroku życiu.

Wü'rzgarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród *m.* na włoszczyznę.

Wü'rzgeruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =gerüche, zapach korzenny.

Wü'rzgeſchmack, *sm.* =(e)s, smak korzenny.

Wü'rzig, *adi.* korzenny, mocno korzenny, aromatyczny; =e Kräuter aromatyczne, balsamiczne zioła.

Wü'rzkrämer, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec korzenny, drogista *m.*

Wü'rzladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, handel *m.*, sklep korzenny, drogerya *f.*

Wü'rzling, **Wu'rzling**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szczep u korzenia wypuszczony.

Wü'rzlos, *adi.* bez korzeni, nie zaprawiony korzeniami, bez smaku.

Wü'rznägel(ein), *sn.* =s, *pl.* —, **Wü'rznelken**, *sf. pl.* gwoździki *pl.*

Wü'rzwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, korzenne wino, aromatyczne wino.

Wu'ſchelig, *adi.* rozczochrany, poburzony; (przen.:) wzburzony.

Wu'ſchelkopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =köpfe, poburzona głowa.

Wuſt, *sm.* =es, 1) kupa *f.* rzeczy w nieładzie, nawał *m.*, chaos *m.*; 2) plugastwo *n.*

Wüſt, *adi.* i *adv.* 1) pusty, pustynny, niezamieszkały, dziki, nieuprawny; ein =es Land pustynny kraj; eine =e Stadt puste, niezamieszkałe miasto; das Stück Land liegt — ten kawał ziemi leży odłogiem; — werden pustoszeć; 2) der Kopf iſt mir ganz — pusto mi w głowie; 3) rozwięzły; ein =es Leben führen prowadzić życie rozwięzłe; 4) brudny, nieczysty, obrzydliwy.

Wü'ſte, *sf. pl.* =n, pustynia *f.*, puszcza *f.*; zur — machen spustoszyć; (przen.:) ein Prediger in der — głos wołający na puszczy.

Wü'ſten, *vn.* (haben) mit dem Gelde — trwonić pieniądze; er wüſtet mit ſeiner Geſundheit niszczy zdrowie.

Wü'ſtenbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* pustyni, pustelnik *m.*

Wüſtenei', *sf. pl.* =en, pustynia *f.*, puszcza *f.*

Wü'ſtenſohn, *sm.* =es, *pl.* =ſöhne, syn *m.* pustyni.

Wü'ſtheit, *sf.* 1) pustość *f.*; 2) rozwięzłość *f.*; rozpusta *f.*; pustota *f.*; 3) złośliwość *f.*, brutalność *f.*

Wü'ſtling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozpustnik *m.*, birbant *m.*

Wut, *sf.* 1) gniew *m.*, złość *f.* zajadłość *f.*, zażartość *f.*, pasya *f.*, wściekłość *f.*; in — geraten popaść w pasyę, w złość; vor — ſchäumen pienić się z wściekłości, złości; (przen.:) die — des Sturmes szalona burza; 2) namiętność *f.*, mania *f.*, pasya *f.*; er hat eine — zu Spiel ma namiętność, manię do gry; 3) wścieklizna *f.*, szaleństwo *n.*, szał *m.*

Wu'tanfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =anfälle, **Wu'tausbruch**, *sm.* =(e)s, *pl.* =ausbrüche, napad *m.* szału, napad wściekłości, złości.

Wü'ten, I. *vn.* (haben) srożyć się, wściekać się ze złości, unosić się gniewem; pastwić się; die Peſt wütet im Lande zaraza szerzy się w kraju; der Schmerz wütet in ſeinen Eingeweiden ból trawi mu wnętrzności; das Feuer der Leidenſchaft wütet in ſeiner Bruſt ogień namiętności serce mu pożera, trawi; Rache — zemstą pałać, zionąć; II. wütend, *ppr.* i *adi.* wściekły, zły, zajadły, zażarty, namiętny, zapamiętały; srożący się, szalony; ein =er Kartenſpieler namiętny, zażarty, zapamiętały gracz; ein =er Sturm szalona burza; ein =er Hund wściekły pies; ich habe einen =en Hunger jestem wściekle, szalenie głodny; — machen rozwścieklić, rozzłościć kogo.

Wu'tentbrannt, *adi.* zapalony gniewem, wściekłością; wściekły, szalony.

Wü'ter, *sm.* =s, *pl.* —, szaleniec *m.*, złośnik *m.*, zapamiętalec *m.*

Wüterei', *sf.* szaleństwo *n.*, rozwścieklenie *n.*

Wü'terich, *sm.* =s, *pl.* =e, szaleniec *m.*, okrutnik *m.*, srogi tyran, zapamiętalec *m.*

Wu'tgeſchrei, *sn.* =es, (o)krzyk *m.* złości, wściekłości.

Wü'tig, *adi.* wściekły, zapamiętały, obacz Wüten II.

Wu'tkirſche, *sf. pl.* =n, wilcza jagoda = Tollkirſche.

Wu'tkrankheit, *sf.* wścieklizna *f.*

Wu'tſchnaubend, *adi.* rozzłoszczony, rozwścieczony.

Wu'tvoll, *adi.* pełen złości, wściekłości.

X.

X, x, *sn. indecl.* dwudziesta czwarta litera, dziewiętnasta spółgłoska niemieckiego alfabetu; jmndm ein — für ein U vormachen ob. U.

X'achſe, *sf.* oś iksowa.

X'beine, *sn. pl.* kolana koślawe.

Xbelie'big, *adi.* którykolwiekbądź.

X'eiſen, *sn.* =s, żelazo skrzywione w formie x.

X'mal, *adv.* niezliczona ilość razy, Bóg wie ile razy.

X'ſtrahlen, *sm. pl.* promienie Röntgenowskie.

Xanthi'n, *sn.* =s, ksantyna *f.* (chem.).

Xanthoge'n, *sn.* ksantogenian *m.*

Xe'niendichter, *sm.* =s, *pl.* —, Goethe i Schiller (jako autorowie kseniów).

Xe'nion, *sn.* =s, *pl.* Xenien, ksenion *n.*, dwuwiersz (satyryczny).

Xte, *adi.* — Potenz iksta potęga; zum =n Male po raz iksty, po niezliczone razy.

Xyloge'n, *sn.* =s, materyał drzewny.

Xylogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, drzeworytnik *m.*, ksylograf *m.* = Holzſchneider.

Xylographie', *sf. pl.* =(e)n, sztuka *f.* robienia drzeworytów, ksylografia *f.* = Holzſchneidekunſt.

Xylogra'phiſch, *adi.* drzeworytniczy, drzeworytowy; =e Anſtalt zakład drzeworytniczy, drzeworytnia *f.*

Xyloplaſtik, *sf.* rzeźba *f.* w drzewie = Holzſchnitzerei.

Y.

Y, y, *sn. indecl.* dwudziesta piąta litera.

Y'achſe, *sf.* oś ipsylonowa.

Yacht, Jacht, *sf. pl.* =en, jacht *m.*, mały statek.

Ya'mswurzel, *sf. pl.* =n, bulwa pochrzynowa.

Ya'nkee, (wym.: jenki), *sm.* =s, *pl.* =s, jankies *m.*

Ya'nkeetum, *sn.* =s, jankiesostwo *n.*

Ya'tagan, *sm.* =s, *pl.* =e, jatagan *m.*

Y'pſilon, *sn.* =s, ipsylon *m.*

Y'ſop, *sm.* =s, izop *m.*

Y'ttererde, *sf.* itr *m.* (pierwiastek).

Y'tterhaltig, *adi.* zawierający itr.

Y'ttrium, *sn.* =s, obacz Yttererde.

Z.

Z, z, *n. indecl.* Z, z, dwudziesta szósta litera, dwudziesta spółgłoska abecadła niemieckiego; (obraz.) von A bis Z od A do Z, od początku do końca; skrócenia: z. B. zamiast zum Beiſpiel n. p., na przykład; z. D. zamiast zur Dispoſition do dyspozycyi; z. Z. zamiast zur Zeit teraz, w obecnej chwili.

Za'bel, *sm.* =s, *pl.* —, szachownica *f.*

Zach, *adi.* obacz Zähe.

Zä'ckchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zacke, ostry koniuszek, rożek; ząbek *m.* u koronki.

Za'cke, *sf. pl.* =n, i **Zacken,** *sm.* =s, *pl.* —, ostry koniec; ostry wierzchołek góry; kolec *m.*; — einer Heugabel ząb *m.*; całka *f.*, ostawa *f.*; szpiczasty róg (jeleni); sapel *m.* = Eiszapfen; ząb *m.* u koronki.

Za'cken, *va.* (haben) nacinać, wycinać, wykrawać, wykroić, powycinać, ząbkować, wyrzynać ząbki; gezackt, *pp.* i *adi.* ząbkowany, wycinany w ząbki; zygzakowaty (jak błyskawica).

Za'ckenförmig, *adi.* zębaty, zębowany.

Za'ckenlinie, *sf. pl.* =n, linia zygzakowata.

Za'ckenwerk, *sn.* =(e)s, zęby *pl.* u jakiego przedmiotu.

Za'ckig, *adi.* kończaty, zębaty, widlasty; rozsochaty (o rogach); *adv.* — ausſchneiden wycinać, wyciąć zęby; — wachſen rozsochacieć.

Zag, *adi.* obacz Zaghaft.

Za'gel, *sm.* =s, *pl.* —, ogon *m.*

Za'gen, *vn.* (haben) być lękliwym, trwożliwym, ociągać się z obawy, bać się, wahać się, trwożyć się; zittern und — drżeć i trwożyć się.

Za'ghaft, *adi.* lękliwy, bojaźliwy, trwożliwy, nieśmiały.

Za'ghaftigkeit, *sf.* lękliwość, *f.*, bojaźliwość *f.*, trwożliwość *f.*, nieśmiałość *f.*

Zäh, Zä'he, *adi.* łykowaty (n. p. mięso), ciągny, ciągnący się, łatwo się rozciągać dający (n. p. skóra); lepki; = klebrig; przywierający; (obraz.) zähe Beharrlichkeit wytrwałość nieustająca; ein zäher Wille wola niewzruszona; er iſt — im Ertragen von Beſchwerden wytrwale znosi niewygody, trudy; — ſein być skąpym, zaciętym; — werden łykowacieć; ein zäher Zahler, Schuldner dłużnik nieskory w płaceniu, nielubiący płacić; ein zähes Leben długo trwałe życie.

Zä'higkeit, *sf.* łykowatość *f.*, ciągłość *f.* (n. p. skóry),

lepkość *f.* (n. p. błota); przywieranie *n.*; (obraz.) skąpstwo *n.*, zaciętość *f.*

Zahl, *sf. pl.* -en, 1) liczba *f.*; benannte albo konkrete — liczba oznaczona, mianowana; abſtrakte albo unbenannte — liczba nieoznaczona, niemianowana; ganze, gebrochene, gemiſchte — liczba cała, całka *f.*, liczba łamana, ułamek *m.*, liczba mieszana; gerade, ungerade — liczba parzysta, nieparzysta; 2) poczet *m.*; ilość *f.*, liczba *f.*; = Anzahl; die — ſeiner Freunde iſt nicht groß liczba jego przyjaciół nie jest wielka; ich rechne mich unter die — ſeiner Freude zaliczam się do jego przyjaciół; wir waren ſechs an der — było nas sześciu; eine ungeheure — ogromna ilość; ohne — bez liku; eine — vollmachen dopełnić liczby; in runder — albo in runden -en w okrągłej liczbie, w okrągłych cyfrach; 3) cyfra *f.*; mit -en ſchreiben pisać cyframi; römiſche, arabiſche -en rzymskie, arabskie cyfry.

Za'hladverb(ium), *sn.* -s, *pl.* -bien, przysłówek liczebny, mnożny (gram.).

Za'hlamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd płatniczy, kasa *f.*

Zä'hlapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd *m.* do liczenia.

Za'hlbar, *adi.* płatny; — auf Sicht płatny za okazaniem; — bei Ablieferung, am Beſtimmungsorte płatny przy odstawie, na miejscu przeznaczenia.

Zä'hlbar, *adi.* dający się policzyć, zliczny; nicht — nie do zliczenia.

Za'hlbarkeit, *sf.* płatność *f.*

Za'hlbrett i **Zä'hlbrett**, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, deska, na której płacący kładzie (liczone) pieniądze.

Za'hlbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, liczba łamana, ułamek *m.*

Za'hlbuchſtabe, *sm.* -ns, *pl.* -n, litera liczbę oznaczająca.

Za'hlen, *va.* (haben) płacić, zapłacić; einen Betrag — zapłacić kwotę; bar — (za)płacić gotówką, gotowymi pieniądzmi; in Raten — spłacać w pewnych oznaczonych częściach, płacić ratami; im voraus — płacić z góry, naprzód; nicht — können być niewypłacalnym (handel); im ſtande zu — wypłacalny; Kellner —! kelner płacić! proszę płacić! jmndn — albo be— zapłacić komu; für etw. — zapłacić za co; zwei Kronen für etw. — zapłacić za co dwie korony; (obraz.) er hat dafür teuer — müſſen drogo musiał za to zapłacić.

Za'hlen, *sn.* -s, płacenie *n.*, zapłacenie *n.*, zapłata *f.*; wenn's zum — kommt... kiedy płacić trzeba..., kiedy mowa o płaceniu...

Zä'hlen, I. *va.* i *vn.* (haben) liczyć, rachować; Geld — liczyć pieniądze; richtig gezählt dobrze liczony; ich zähle ihn unter meine Freunde mieszczę go w liczbie moich przyjaciół, mam go za swego przyjaciela; unter die Gelehrten — zaliczać w poczet uczonych, mieć za uczonego; die Stimmzettel — liczyć głosy; er zählt über 20 Dienſtjahre ma zwyż dwadzieścia lat służby; etw. nach Dutzenden — liczyć co na tuziny; vom 1. Juni an gezählt począwszy od pierwszego czerwca; II. *vn.* (haben) auf etw. — (=rechnen) liczyć na co; spodziewać się czego na pewne; ich kann auf ihn — mogę na niego liczyć.

Zä'hlen, *sn.* -s, liczenie *n.*, rachowanie *n.*

Za'hlenfolge, *sf. pl.* -n, następstwo *n.*, porządek *m.* liczb.

Za'hlengleichung, *sf. pl.* -en, zrównanie *n.* liczb.

Za'hlengröße, *sf. pl.* -n, ilość *f.*, liczba *f.*, wielkość algebraiczna.

Za'hlenlehre, *sf.* teorya *f.* liczb, arytmetyka *f.*

Za'hlenlotterie, *sf.* loterya liczbowa.

Za'hlenrechnung, *sf. pl.* -en, rachowanie *n.* liczbami.

Za'hlenreihe, *sf. pl.* -n, rząd *m.* liczb.

Za'hlenſinn, *sn.* -(e)s, zmysł *m.* dla liczb, talent *m.*, uzdolnienie *n.* do arytmetyki.

Za'hlenſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, system liczbowy.

Za'hlenverhältnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, stosunek *m.* liczb proporcya *f.*

Za'hlenwort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wartość liczbowa, rachunkowa.

Za'hler, *sm.* -s, *pl.* —, płacący *m.*, płatnik *m.*; dłużnik *m.*; = Schuldner; pünktlicher, ſäumiger — płatnik, dłużnik punktualny, zwlekający.

Zä'hler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) liczący *m.*; 2) liczebnik *m.*, licznik *m.* (arytmet.).

Za'hlerin, *sf. pl.* -nen, płatniczka *f.*; dłużniczka *f.*, dłużnica *f.*

Za'hlfähig, *adv.* obacz Zahlungsfähig.

Za'hlfriſt, *sf.* obacz Zahlungsfriſt.

Za'hlfigur, *sf. pl.* -en, liczba *f.*

Zä'hlgebühr, *sf. pl.* -en, przeliczkowe *n.*

Za'hlgröße, *sf. pl.* -n, mnogość liczebna, ilość *f.*

Za'hlkammer, **Za'hlkaſſe**, *sf. pl.* -n, obacz Zahlamt.

Zä'hlkandidat, *sm.* -en, *pl.* -en, kandydat *m.* mniejszości postawiony celem policzenia głosów (parlamentaryzm).

Zä'hlkarte, *sf. pl.* -n, karta używana przy spisie ludności.

Za'hlkellner, *sm.* -s *pl.* —, płatniczy *m.* (kelner).

Za'hllos, *adi.* niezliczony, niezmierny; *adv.* bez liku.

Za'hlloſigkeit, *sf.* niezliczoność *f.*, niezmierność *f*,

Za'hlmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, płatnik *m.* (urzędnik).

Za'hlmeiſteramt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd płatniczy; urząd płatnika.

Za'hlmethode, *sf. pl.* -n,

metoda *f.*, sposób *m.* liczenia, rachowania.

Za'hlordnung, *sf. pl.* =en, 1) porządek *m.* liczb; 2) porządek *m.* wypłat.

Za'hlperle, *sf. pl.* =n, perła większa sprzedana podług liczby.

Za'hlpfennig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, liczman *m.*

Za'hlreich, *adi.* liczny, mnogi; *adv.* licznie, mnogo.

Za'hlſtelle, *sf. pl.* =n, miejsce *n.* wypłaty; bank *m.*, kasa *f.*

Za'hltag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* wypłaty; (obraz.) dzień obrachunku; der — wird ſchon kommen przyjdzie kreska na Matyska.

Za'hltiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* do liczenia pieniędzy.

Za'hlung, *sf. pl.* =en, płacenie *n.* = das Zahlen; wypłata *f.*, zapłata *f.*; kwota zapłacona, uiszczona; als — annehmen przyjąć jako zapłatę; eine — leiſten płacić, zapłacić; an =s ſtatt annehmen przyjąć w zapłacie, w miejsce wypłaty, zamiast zapłaty; ſeine =en einſtellen zawiesić wypłaty.

Zä'hlung, *sf. pl.* =en, liczenie *n.*; wyliczanie *n.*, wyliczenie *n.* = Aufzählung; rachowanie *n.* = Berechnung; Volks= spis *m.* ludności.

Za'hlungsanweiſung, *sf. pl.* =en, przekaz płatniczy, przekaz *m.* wypłaty.

Za'hlungsaufſchub, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchübe zwłoka *f.* w płaceniu; — gewähren, zezwolić na zwłokę zapłaty, wypłaty; — für einen Wechſel przedłużenie *n.*, prolongacya *f.* weksla.

Za'hlungsbefehl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nakaz płatniczy.

Za'hlungsbedingung, *sf. pl.* =en, warunek *m.* zapłaty, spłaty.

Za'hlungsbürge, *sm.* =n, *pl.* =n, (po)ręczyciel *m.* zapłaty.

Zahlungseinſtellung, *sf. pl.* =en, zawieszenie *n.* wypłat.

Za'hlungserleichterungen, *sf. pl.* ułatwienia *pl.* spłaty.

Za'hlungsfähig, *adi.* wypłacalny.

Za'hlungsfähigkeit, *sf.* wypłacalność *f.*

Za'hlungsfriſt, *sf. pl.* =en, 1) odwłoka umowna, zezwolona = Stundung; 2) termin *m.*, czas *m.* spłaty, zapłaty, wypłaty.

Zä'hlungskommiſſion, *sf. pl.* =en, komisya zliczająca głosy (przy wyborach oddane); komisya opracuwująca spisy ludności.

Za'hlungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* zapłaty; geſetzliches — moneta ustawowa.

Za'hlungsſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pokwitowanie *n.* odbioru zapłaty.

Za'hlungstermin, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, termin *m.*, czas *m.* zapłaty, spłaty, wypłaty.

Za'hlungsunfähig, *adi.* niewypłacalny.

Za'hlungsunfähigkeit, *sf.* niewypłacalność *f.*

Za'hlungsvermögen, *sn.* =s, wypłacalność *f.*

Za'hlungswert, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, waluta *f.*

Zä'hlvorrichtung, *sf. pl.* =en, obacz Zählapparat.

Za'hlwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, liczebnik *m.*

Za'hlzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, cyfra *f.*, liczba *f.*, znak liczbowy.

Zahm, *adi.* łaskawy, swojski, oswojony, chowany, obłaskawiony; =es Tier, =er Vogel zwierzę domowe, ptak domowy, swojski; =er Menſch spokojny, skromny, potulny człowiek; =es Waſſer woda stojąca, staw *m.*; =e Fiſche ryby stawowe; =e Erze ruda topliwa; =e Hölzer drzewostan dobrze pielęgnowany; *adv.* — machen oswoić, przyswoić, obłaskawić; — werden łaskawieć, oswajać się; den Boden — machen uczynić grunt zdatnym do uprawy.

Zä'hmbar, *adi.* dający się oswoić, poskromić, uskromić, ugiąć, obłaskawić.

Zä'hmen, *va.* (haben) oswajać, oswoić, obłaskawić, ugłaskać; ſeine Leidenſchaften — poskramiać, uskramiać, poskromić, uskromić namiętności; die Jugend — trzymać młodzież w kordzie; ſich —, *vr.* (haben) wstrzymywać się, wstrzymać się, powściągać się, powściągnąć się.

Zä'hmer, *sm.* =s, *pl.* —, =in, *sf. pl.* =nen, obłaskawiacz *m.*, poskramiacz *m.*, poskramiaczka *f.*

Za'hmheit, *sf.* łaskawość *f.*

Zä'hmung, *sf.* obłaskawienie *n.*, ugłaskanie *n.*, oswojenie *n.*, przyswojenie *n*; — der Leidenſchaften poskramianie *n.* namiętności.

Zahn, *sm.* =(e)s, *pl.* —, Zähne, ząb *m.*; die oberen, unteren Zähne górne, dolne zęby, zęby górnej, dolnej szczęki; Zähne wilder Tiere kły *pl.*; künſtliche Zähne sztuczne zęby; hohler — ząb dziurawy, zepsuty, spróchniały; einen — ausziehen, plombieren wyrwać, plombować ząb; mit den Zähnen knirſchen zgrzytać zębami; die Zähne fletſchen szczerzyć, pokazywać zęby; zwiſchen den Zähnen murmeln mruczeć między zębami; mit den Zähnen klappern dzwonić zębami; Zähne bekommen dostawać zęby (o dzieciach); (obraz.) jmndm die Zähne weiſen ukazać komu psie zęby; jmndm auf den — fühlen ciągnąć kogo za język, wybadywać kogo; jmndm etw. aus den Zähnen reißen od ust komu co wziąć, odjąć, z gardła komu co wydrzeć; er hat Haare auf den Zähnen on w ciemię nie bity; bis an die Zähne bewaffnet uzbrojony od stóp do głowy; die Zähne aufeinander albo zuſammenbeißen zacisnąć zęby; der — der Zeit ząb czasu; Zähne an einem Rade zęby u koła.

Za'hnabſceß, *sm.* =zeſſes, *pl.* =zeſſe, wrzód *m.* od zepsutego zęba.

Za'hnarznei, *sf. pl.* =en, lekarstwo *n.* na ból zębów.

Za'hnarzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, dentysta *m.*

Za'hnatelier, (wym.: —telje), *sn.* =s, *pl.* =s, zakład dentystyczny.

Za'hnausreißen, Za'hnausziehen, *sn.* =s, wyrywanie *n.*, rwanie *n.* zęba.

Za'hnbildung, *sf.* kształtowanie *n.* się, rośnienie *n.* zębów.

Za'hnbein, *sn.* =(e)s, okostna *f.*

Za'hnbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, instrument *n.* do rwania zębów.

Za'hnbuchstabe, *sf. pl.* =n, głoska zębowa (gramat., głosownia).

Za'hnbürste, *sf. pl.* =n, szczoteczka *f.* do zębów.

Zä'hnchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zahn, ząbek *m.*

Za'hneisen, *sn.* =s, *pl.* —, instrument *m.* do rwania zębów.

Zä'hneklappern, *sn.* =s, dzwonienie *n.* zębami.

Zä'hneknirschen, *sn.* =s, zgrzytanie *n.* zębami.

Zä'hneln, *va.* (haben) ząbkować.

Za'hnen, I. *vn.* (haben) dostawać zębów; II. *va.* (haben) ząbkować, zęby w czem wyrzynać.

Za'hnfäule, *sf.* próchnienie *n*, psucie *n.* się zębów.

Za'hnfeile, *sf. pl.* =n, pilniczek *m.* do zębów.

Za'hnfieber, *sn.* =s, gorączka *f.* przy wykłuwaniu się zębów.

Za'hnfistel, *sf. pl.* =n, fistuła *f.* w dziąśle.

Za'hnfleisch, *sn.* =es, dziąsło *n.*, dziąsła *pl.*

Za'hnförmig, *adi.* ząbkowaty; *adv.* ząbkowato.

Za'hngeschwür, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zupełne nabrzmienie dziąseł, wrzód na dziąśle.

Za'hngicht, *sf.* dna *f.* zęba.

Za'hnglasur, *sf.* szkliwo zębowe (anat.).

Za'hnheilkunde, *sf.* dentystyka *f.*, dentologia *f.*

Za'hnhobel, *sm.* =s, *pl.* —, strug ząbkowaty, zębacz *m.*

Za'hnhöhle, *sf. pl.* =n, 1) dołek zębowy, zębodół *m.* (anat.); 2) dziura *f.* w spróchniałym zębie.

Za'hnhusten, *sm.* =s, kaszel *m.* przy przekłuwaniu się zębów.

Za'hnkitt, *sm.* =(e)s, kit *m.* do zębów zepsutych, kostniwo *n.*, cement zębowy.

Za'hnkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba *f.* zębów.

Za'hnkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, ołownica europejska, żywiec *m.* (rośl.).

Za'hnkrone, *sf. pl.* =n, korona *f.* u zęba.

Za'hnkünstler, *sm.* =s, *pl.* —, dentysta *m.* (wyrabiający sztuczne zęby).

Za'hnlade, *sf. pl.* =n, dołek zębowy (anat.).

Za'hnlaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, głoska zębowa (gramat.).

Za'hnlehre, *sf.* nauka *f.* o zębach, dentologia *f.*

Za'hnlos, *adi.* bezzębny, nie mający zębów.

Za'hnlosigkeit, *sf.* bezzębność *f.*

Za'hnlücke, *sf. pl.* =n, szczerba *f.* (w zębie, między zębami).

Za'hnmeißel, *sm.* =s, *pl.* —, dłótko *n.* do zębów.

Za'hnmittel, *sn.* =s, *pl.* —, lekarstwo *n.* na zęby.

Za'hnnerv, *sm.* —, *pl.* =en, nerw zębowy (anat.).

Za'hnoperation, *sf. pl.* =en, operacya zębowa.

Za'hnpaste, *sf. pl.* =n, pasta *f.*, mydło *n.* do zębów.

Za'hnpulver, *sn.* =s, *pl.* —, proszek *m.* do czyszczenia zębów.

Za'hnrad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło zębate, koło palczaste.

Za'hnradbahn, *sf. pl.* =en, kolej zębata.

Za'hnradunterbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, przerywak *m.* z kółkiem zębatem (elektr.).

Za'hnreihe, *sf. pl.* =n, rząd *m.* zębów.

Za'hnreißen, *sn.* =s, rwanie *n.* w zębach, ból *m.* zębów.

Za'hnsägedach, *sn.* =(e)s, *pl.* =dächer, dach wielogrzbietowy.

Za'hnschiene, *sf. pl.* =n, szyna zębata.

Za'hnschlüssel, *sm.* =s, *pl.* —, klucz *m.* do rwania zębów.

Za'hnschmelz, *sm.* =es, szkliwo zębowe.

Za'hnschmerz, *sm.* =es, *pl.* =en, ból *m.* zębów.

Za'hnschnecke, *sf. pl.* =n, kielcz *m.* (zool.).

Za'hnschnitt, *sm.* =(e)s, robota *f.* w ząbki, ząbkowanie *n.*, ząbki *pl.* (budown.).

Za'hnstange, *sf. pl.* =n, drąg zębaty.

Za'hnstein, *sm.* =(e)s, osad twardy na zębach, kamień nazębny.

Za'hnstift, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Zahnstumpf.

Za'hnstocher, *sm.* =s, *pl.* —, piórko *n.* do zębów, dłubaczka *f.*, wykłuwaczka *f.*, zębodłub *m.*, patyczek *m.* do dłubania zębów.

Za'hnstocherbüchse, *sf. pl.* =n, puszka *f.* na patyczki do dłubania zębów.

Za'hnstummel, *sm.* =s, *pl.* —, **Za'hnstumpf**, *sm.* =(e)s, =stümpfe, pieniek *m.* zęba.

Za'hntechnik, *sf.* technika dentystyczna.

Za'hntechniker, *sm.* =s, *pl.* —, dentysta-technik *m.*

Za'hntinktur, *sf. pl.* =en, tynktura *f.*, lekarstwo *n.* do zębów.

Za'hnwalze, *sf. pl.* =n, walec zębaty.

Za'hnwasser, *sm.* =s, woda *f.* do zębów.

Za'hnwechsel, *sm.* =s, zmiana *f.* zębów.

Za'hnweh, *sn.* =s, ból *m.* zębów.

Za'hnweinstein, *sm.* obacz Zahnstein.

Za'hnwerk, *sm.* =(e)s, zęby *pl.* (mechanika).

Za'hnwurm, *sm.* =(e)s, próchnienie *n.* zębów (wyraz ludowy).

Za'hnwurz, *sf. pl.* =en, świetlec mały, babi ząb, stryjów *m.*, pęp mniejszy (rośl.).

Za'hnwurzel, *sf. pl.* =n, korzeń *m.* zęba.

Za'hnzange, *sf. pl.* =n, kleszcze *pl.* do rwania zębów.

Za'hnzelle, *sf. pl.* =n, obacz Zahnlade.

Zähre, *sf. pl.* =n, łza *f.*

Zain, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sztaba *f.* (lana) kruszcu.

Zai'nen, *va.* (haben) kuć kruszec w sztabach.

Zai'neiſen, *sn.* =s, żelazo fryzowane, cajniarskie.

Zai'nfeuer, *sn.* =s, toporna *f.*

Zai'nhammer, *sm.* =s, *pl.* -hämmer, klepacz *m.*, młot cajniarski.

Zai'nſchmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cajniarz *m.*

Zai'nſchmiede, *sf. pl.* =n, cajniarnia *f.*

Za'nder, *sm.* =s, *pl.* —, sandacz *m.* (ryba).

Za'nge, *sf. pl.* =n, 1) obcęgi *pl.*, kleszcze *pl.*, szczypce *pl.*; kleine — obcążki *pl.*, kleszczyki *pl.*; Beiß—, Kneip— kleszcze ostre, obcęgi krające; Draht— obcęgi do drutu; Feuer— szczypce *pl.* do ognia, szczypce ogniowe; Flach— obcęgi płaskie; Greif— kleszcze ręczne; Plombier— kleszcze plombowe, obcęgi do plombowania; Schlacken— kleszcze żwirowe; Zwick— obcęgi krające; Maul, Schenkel der — obcęg *m.*; mit der — faſſen, zwicken uchwycić szczypcami, w szczypce; 2) siekacze *pl.* u konia; 3) pyseczek *m.* owadów.

Zä'ngelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zange, obcążki *pl.*, szczypczyki *pl.*

Za'ngenförmig, *adi.* obcążkowaty.

Za'ngenkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, szczypawka *f.*

Za'ngenzahn, *sm.* =(e)s, *pl.* =zähne, siekacz *m.* (ząb) u konia.

Zank, *sm.* =(e)s, kłótnia *f.*, waśń *f.*, sprzeczka *f.*; — mit Tätlichkeiten sprzeczka z bójką; — anfangen rozpocząć sprzeczkę, kłótnię; mit jmndm — ſuchen szukać z kim zaczepkę; mit jmndm in — geraten pokłócić się z kim.

Za'nkapfel, *sm.* =s, jabłko *n.* niezgody, przyczyna *f.* kłótni.

Za'nken, I. *vn.* (haben) 1) kłócić się, swarzyć się, waśnić się, wadzić się; um etw. — sprzeczać się o co; 2) zrędzić; mit jmndm — albo jmndn aus— skrzyczeć kogo, łajać kogo; II. ſich —, *vr.* (haben) kłócić się, sprzeczać się; ſich erbittert — użerać się; ſich um des Kaiſers Bart — kłócić się o sadło komarowe, o torbę sieczki.

Zä'nker, *sm.* =s, *pl.* —, kłótniarz *m.*, kłótnik *m.*

Zänkerei', *sf. pl.* =en, kłótnia *f.*, swar *m.*

Zä'nkerin, *sf. pl.* =nen, kłótniarka *f.*, kłótnica *f.*

Za'nkgeiſt, *sm.* =(e)s, umysł kłótliwy, usposobienie swarliwe.

Za'nkhaft, **Zä'nkiſch**, *adi.* kłótliwy, swarliwy.

Za'nkluſt, **Za'nkſucht**, *sf.* kłótliwość *f.*, swarliwość *f.*

Za'nkſüchtig, *adi.* kłótliwy, swarliwy.

Za'nkſtifter, *sm.* =s, *pl.* —, wywołujący *m.* kłótnie, swary.

Zäpfchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zapfen 1) języczek *m.* w gardle; 2) czopek *m.*

Zäpfchenentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* języczka w gardle.

Za'pfen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) szyszka *f.* (bot.); 2) czop *m.*, cewa *f.*; Doppel—, Zwillings—, czop podwójny; Drehbrücken—, czop mostu obrotowego; Hals— czop szyjowy, szyja *f.* wału, czop środkowy; Kamm— czop pierścieniowy; Steh— czop stojący; Trag— czop czelny; zurückgeſetzter — czop odsadzony; 3) sąpel lodowy = Eiszapfen.

Za'pfen, *va.* (haben) toczyć, natoczyć; Wein aus dem Faſſe — toczyć wino z beczki; także w dalszem znaczeniu: sprzedawać piwo, wino i t. p. na szklanki; den Saft aus einer Birke — albo die Birke — toczyć sok z brzozy; einen Waſſerſüchtigen — wypompować wodę choremu na wodną puchlinę.

Za'pfenartig, *adi.* szyszczasty.

Za'pfenbeere, *sf. pl.* =n, jagodlin *m.* (bot.).

Za'pfenbier, *sn.* =(e)s, 1) —, *pl.* =e, piwo beczkowe = Faßbier; 2) piwo czopowe, ściekające z czopa, koło czopa.

Za'pfenbirne, *sf. pl.* =n, pasówka *f.*

Za'pfenförmig, *adi.* czopowaty.

Za'pfengeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, czopowe *n.*

Za'pfenkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, języczkowe ziele, jagoda listna.

Za'pfenlager, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Wellenlager.

Za'pfenloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, 1) gniazdo *n.*, stępka *f.* (mechanika); 2) otwór czopowy.

Za'pfenmutter, *sf. pl.* =n, mutra czopowa.

Za'pfenſtreich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, capstrzyk *m.*, wieczornik *m.*

Za'pfenſtück, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cap *m.*, ocap *m.*

Za'pfentragend, szyszkowy (botan.).

Za'pfer, *sm.* =s, *pl.* —, ten, co wino, piwo i t. p. toczy.

Za'ppelfritze, *sm.* —, maryonetka *f.*, łatka *f.*

Za'ppelig, *adi.* trzepocący się, rzucający się jak maryonetka.

Za'ppelmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, maryonetka *f.*

Za'ppeln, *vn.* (haben) trzepotać, skakać, drgać, rzucać się; mit den Füßen — trzepotać, dreptać, wydzwaniać nogami; mit Händen und Füßen — dygotać rękami i nogami; der Fiſch zappelt ryba rzuca się; das Herz zappelt ihr vor Freude serce drga, skacze jej z radości; (obraz.) jmndn — laſſen zostawić kogo w ambarasie, w kłopocie, nie pomódz komu spiesznie.

Zar, *sm.* =en, *pl.* =en, car *m.*

Za'renreich, **Za'rentum**, *sn.* =(e)s, carstwo *n.*

Zare'witſch, *sm.* —, *pl.* =e, carewicz *m.*

Za'renſohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſöhne, carewicz *m.*

Za'rentochter, *sf. pl.* =töchter, carewna *f.*

Za'rge, *sf. pl.* =n, krawędź *f.*, kraj *m.*, obwódka *f.*; rama *f.*; = Rahmen; — eines Fenſters futryna *f.* okna; — eines Siebes łubie *sn.*; — eines Faſſes wątor *m.*

Za'rg(e)zieher, *sm.* =s, *pl.* —, wątornik *m.*

Za'rin, *sf. pl.* =nen, caryca *f.*, carowa *f.*

Zart, I. *adi.* delikatny; =es Fleiſch miękkie mięso; =e Geſundheit wątłe zdrowie; das =e Alter wiek dziecięcy, młodociany; =es Herz czułe serce; II. delikatnie, miękko; czule; — behandeln delikatnie się obchodzić.

Zä'rte, *sf.* delikatność *f.*, czułość *f.*

Zärtelei', *sf. pl.* =en, zbytnia delikatność, czułość.

Za'rtfühlend, **Za'rtfühlig**, *adi.* delikatne czucie mający.

Za'rtgefühl, *sn.* =(e)s, 1) delikatne czucie, delikatność *f.*; 2) wrażliwość *f.*

Za'rtheit, *sf. pl.* =en, delikatność *f.*

Zä'rtlich, *adi.* delikatny (n. p. ciało); wątły (n. p. zdrowie, dziecko); =e Worte czułe słowa; pieszczotliwy; tkliwy; *adv.* jmndn — anſehen, küſſen patrzeć na kogo czule, całować kogo serdecznie.

Zä'rtlichkeit, *sf. pl.* =en, czułość *f.*, tkliwość *f.*, pieszczotliwość *f.*

Zä'rtling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, słabeusz *m.*; = Schwächling; delikacik *m.*, chuchro *n.*; = Weichling; pieszczoch *m.*, pieszczoszek *m.*

Za'rtried, *sm.* =(e)s, rodzaj sitowia (bot.).

Za'rtſinn, *sm.* =(e)s, obacz Zartgefühl.

Za'rtſinnig, *adi.* obacz Zartfühlend.

Za'ſer, *sf. pl.* =n, włókno *n.*, włochacina *f.*, żyłka *f.* (bot.).

Za'ſerblume, *sf. pl.* =n, mróz *m.*, przypołudnik *m.* (rośl.).

Zä'ſerchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zaſer, włókienko *n.*,

Za'ſerig, *adi.* włókienkowaty, włóknisty; żyłowaty łykowaty.

Za'ſern, *va.* (haben) na włókna rozbierać, dzielić; ſich —, *vr.* (haben) strzępić się, wystrzępić się.

Za'ſpel, *sf. pl.* =n, motek *m.* (nici, przędzy).

Zau'ber, *sm.* =s, czary *pl.* = Zauberei; urok *m.* = zauberiſche Wirkung; den — löſen odczarować; voller — uroczy *adi.*

Zau'berauge, *sn.* =s, *pl.* =n 1) czarujące oko; 2) oko dające uroki.

Zau'berband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, więzy czarodziejskie.

Zau'berbecher, *sm.* =s, *pl.* —, czarowny puhar.

Zau'berbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) talisman *m.*; 2) zaczarowany obraz; obraz uroczy (także przenośnie).

Zau'berblick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wzrok czarujący.

Zau'berbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, studnia zaczarowana.

Zau'berbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka czarodziejska, książka *f.* o czarach, o sztuce czarowniczej.

Zau'berbuchſtabe, *sm.* =n(s), *pl.* =n, litera czarowna.

Zau'berdegen, *sm.* =s, *pl.* —, szpada czarowna.

Zau'berding, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rzecz czarowna, zaczarowana, czarująca.

Zauberei', *sf. pl.* =en, czarodziejstwo *n.*; czary *pl.*; — treiben trudnić się czarodziejstwem; =en machen czarować; (obraz.) die — der Schönheit, der Liebe czary *pl.*, urok *m.* piękności, miłości.

Zau'berer, *sm.* =s, *pl.* —, czarownik *m.*, czarnoksiężnik *m.*, guślarz *m.*; cudotwórca *m.* = Wundertäter.

Zau'berflöte, *sf. pl.* =n, flet czarnoksięski.

Zau'berformel, *sf. pl.* =n, formułka czarnoksięska, zaklęcie czarownicze.

Zau'bergabe, *sf.* dar *m.* czarowania.

Zau'bergarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, ogród zaczarowany.

Zau'bergerte, *sf. pl.* =n, różdżka czarnoksięska.

Zau'bergeſang, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſänge, śpiew czarujący.

Zau'bergürtel, *sm.* =s, *pl.* —, pas czarodziejski.

Zau'berhaft, *adi.* czarowny; uroczy = reizend; cudny = wunderbar; *adv.* czarownie; uroczo; cudnie.

Zau'berhand, *sf. pl.* =hände, czarodziejska ręka; (obraz.) śliczna ręka.

Zau'berhülle, *sf. pl.* =n, osłona czarodziejska.

Zau'berin, *sf. pl.* =nen, czarnoksiężnica *f.*; kobieta czarująca, czarownica *f.*

Zau'berinſel, *sf. pl.* =n, wyspa zaczarowana *f.*

Zau'beriſch, *adi.* czarodziejski; czarowny; uroczy; *adv.* czarodziejsko; czarownie; uroczo.

Zau'berkraft, *sf. pl.* =kräfte, moc czarodziejska.

Zau'berkreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, koło czarodziejskie.

Zau'berkunſt, *sf. pl.* =künſte, sztuka czarownicza, czarodziejska, czarodziejstwo *n.*, magia *f.*

Zau'berkünſtler, *sm.* =s, *pl.* —, czarnoksiężnik *m.*, magik *m.*

Zau'berland, *sn.* =(e)s, *pl.* =länder, kraj zaczarowany.

Zau'berlaterne, *sf. pl.* =n, latarnia czarnoksięska.

Zau'berlehrling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, uczeń *m.* czarnoksiężnika.

Zau'berlied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pieśń czarowna.

Zau'bermacht, *sf.* obacz Zauberkraft.

Zau'bermärchen, *sn.* =s, *pl.* —, powiastka *f.* o czarach.

Zau'bermantel, *sm.* =s, *pl.* =mäntel, płaszcz czarnoksięski.

Zau'bermittel, *sn.* =s, *pl.* —, sposób *m.*, środek *m.* czarodziejski.

Zau'bern, I. *vn.* (haben) czarować; — können umieć

czarować; II. *va.* (haben) (jakby) czarodziejską mocą co sprawić; eine Wüste in einen reizenden Garten — — przetworzyć, zamienić pustynię w cudowny ogród.

Zau'bernetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć czarodziejska.

Zau'bernuß, *sf. pl.* -nüsse, oczar *m.* (rośl.).

Zau'berort, *sm.* -es, miejsce zaczarowane.

Zau'berpalaſt, *sm.* -es, *pl.* -läſte, pałac zaczarowany.

Zau'berpoſſe, *sf. pl.* -n, komedya czarodziejska.

Zau'berprieſter, *sm.* -s, *pl.* —, guślarz *m.*

Zau'berquelle, *sf. pl.* -n, źródło zaczarowane.

Zau'berreich, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, królestwo *n.* czarów.

Zau'berring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pierścień zaczarowany.

Zau'berrute, *sf. pl.* -n, ob. Zaubergerte.

Zau'berſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, światło czarowne.

Zau'berſchlaf, *sm.* -(e)s, sen czarowny, czarami wywołany.

Zau'berſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, uderzenie *n.* różczką czarodziejską.

Zau'berſchloß, *sn.* -ſchloſſes, *pl.* -ſchlöſſer, zamek zaczarowany, zaklęty.

Zau'berſchrift, *sf. pl.* -en, pismo czarodziejskie, czarowne.

Zau'berſegen, *sm.* -s, ob. Zauberſpruch.

Zau'berſiegel, *sn.* -s, *pl.* —, pieczęć czarowna.

Zau'berſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, zwierciadło czarowne.

Zau'berſpruch, *sn.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, zaklęcie *n.*

Zau'berſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, laska czarodziejska.

Zau'berſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, krzak zaczarowany.

Zau'berſtück(chen), *sn.* -s, *pl.* -ſtücke, -ſtückchen, czary; komedya czarodziejska = Zauberpoſſe.

Zau'berton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, dźwięk czarowny.

Zau'bertrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -tränke, napój czarujący, czary *pl.*

Zau'berwald, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälder, las zaczarowany, zaklęty.

Zau'berwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, czary *pl.*

Zau'berwelt, *sf. pl.* -en, świat *m.* czarów.

Zau'berweſen, *sn.* -s, magia *f.*, czarnoksięstwo *n.*; urok *m.*

Zau'berwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, słowo czarujące.

Zau'berwurzel, *sf. pl.* -n, pokrzyk *m.* (rośl.).

Zau'berzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak czarowny.

Zau'berzettel, *sm.* -s, *pl.* —, kartka czarowna.

Zauderei', *sf. pl.* -en, zwlekanie *n.*, odwlekanie *n.*, mitręga *f.*

Zau'derer, *sm.* -s, *pl.* —, ociągacz *m.*, zwłóczyciel *m.*

Zau'derhaft, *adi.* ociągający, zwlekający.

Zau'derhaftigkeit, *sf.* niezdecydowanie *n.*, wahanie *n.* się.

Zau'dern, *vn.* (haben) odwlekać, zwlekać, odwlec, zwlec, ociągać się, ociągnąć się, wahać się, mitrężyć.

Zau'dern, *sn.* -s, odwlekanie *n.*, zwlekanie *n.*, wahanie *n.* się, mitręga *f.*

Zaum, *sm.* -(e)s, *pl.* Zäume, uzda *f.*, uzdzienica *f.*, uzdeczka *pl.*; einem Pferde den — anlegen włożyć koniowi uzdę, okiełznać konia; das Pferd im -e halten trzymać konia na uździe; (obraz.) jmndn im -e halten trzymać kogo na wodzy, w klubach, w ryzie; ſeine Leidenſchaften im -e halten powściągać namiętności; ſeine Zunge im -e halten hamować język.

Zäu'mchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Zaum, uzdeczka *f.*

Zäu'men, *va.* (haben) uzdać, przywdziać, włożyć (koniowi) uzdę, kiełzać, kiełznać, okiełzać; (obraz.) powściągać, hamować; das Pferd beim Schwanze — czynić wszystko na opak.

Zau'mgebiß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, wędzidło *n.* (u konia).

Zau'mgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, oduzdne *n.*

Zau'mlos, *adi.* bez uzdy; obacz Zügellos.

Zaun, *sm.* -(e)s, *pl.* Zäune, płot *m.*, pleniak *m.*; parkan *m.*; der Ort, wo man über den — ſteigen kann przełaz *m.*; lebendiger — żywy płot; mit einem -e umgeben ogrodzić (płotem); den — auseinandernehmen płot rozgradzać, rozgrodzić; (obraz.) etw. vom -e brechen uczynić co bez wszelkiego powodu; einen Streit vom -e brechen szukać (niepotrzebnej) sprzeczki; das iſt hinter jedem -e zu finden to nie rzadka rzecz; er iſt nicht hinter dem -e gewachſen, gefunden, nicht vom -e gebrochen nie z drzewa spadł, nie z drzewa go urwano, nie na drzewie, nie za piecem się rodził; wo der — zu niedrig iſt, ſteigt man über zu aller Friſt na pochyłe drzewo i kozy skaczą; wenn der — fällt, ſpringen die Hunde darüber kiedy stracisz znaczenie, lada kto cię znieważy.

Zau'nbillet, *sn.* -s, ein — haben patrzyć na jakie widowisko nie zapłaciwszy nic (żartobl.).

Zau'nblume, *sf. pl.* -n, pajęcznica *f.* (rośl.).

Zäu'nchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Zaun, płotek *m.*

Zau'ndürr, *adi.* chudy jak szczypa.

Zäu'nen, *va.* (haben) grodzić, ogrodzić płotem.

Zau'ngaſt, *sm.* -es, *pl.* -gäſte, widz, który nie zapłacił za widowisko (odbywające się pod gołem niebem).

Zau'ngrasmücke, *sf. pl.* -n, obacz Grasmücke.

Zau'nglocke, *sf. pl.* -n, dzwonek *m.*, powój *m.* płotowy, kolnik *m.*, zerwa *f.* (rośl.).

Zau'nhecke, *sf. pl.* -n, żywy płot.

Zaunholz, *sn.* -es, gródź *f.*, grodźba *f.*

Zaunkirsche, *sf. pl.* -n, dereń *m.*, świdwa *f.* (rośl.).

Zaunkönig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, strzyż *m.*, strzyżyk *m.*, myszy królik (ptak).

Zaunlattich, *sm.* -s, sałata dzika.

Zaunlilie, *sf. pl.* -n, kosatki *pl.*, pajęcznica liliowa (rośl.).

Zäunling, *sm.* -s, *pl.* -e, obacz Zaunkirsche.

Zaunpfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, kół *m.*, pal *m.* (od albo do płotu); einen Wink mit dem — geben dać zrozumieć.

Zaunrebe, *sf. pl.* -n, przestęp *m.* (bot.).

Zaunschlüpfer, *sm.* -s, *pl.* —, pokrzywniczek *m.* (ptak).

Zaunwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ogrodzenie *n.* płotem, opłocenie *n.*, płot *m.*

Zaunwinde, *sf. pl.* -n, powój *m.*, biczyki *pl.* (rośl.).

Zausen, *va.* (haben) szarpać, targać; Wolle — skubać wełnę; rwać, czochrać; sich — czochrać się.

Zebra, *sn.* -(s), *pl.* -s, zebra *f.* (zwierzę).

Zebu, *sm.* -(s), *pl.* -s, zebu *m.* (zwierzę).

Zechbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, moczywąs *m.*, winosz *m.*, wychylacz *m.* (kieliszków); towarzysz *m.* od kieliszka.

Zeche, *sf. pl.* -n, 1) — im Wirtshause należytość *f.* za jadło i trunki spożyte w gospodzie; die — bezahlen zapłacić za wszystkich; jeder zahlt seine — każdy płaci za siebie; ich bezahle deine — zapłacę za ciebie, część na ciebie przypadającą; die — bezahlen müssen musieć ponieść koszta, musieć zapłacić za wszystkich, musieć beknąć, musieć wypić, czego drudzy nawarzyli; die — ohne den Wirt machen obacz pod Rechnung; 2) obacz Zechgelag(e); 3) cech górniczy = Zunft; 4) kopalnia *f.*, pole do obrabiania, c(z)acha *f.*, chodnik *m.*; alte — wyrobisko *n.*; eine — bauen wydobywać z kopalni, odbudowywać chodnik.

Zechen, *vn.* (haben) popijać sobie, pić, hulać.

Zechenhaus, *sn.* -ses, *pl.* -häuser, dom *m.* zgromadzeń cechu górniczego.

Zechenmeister, *sm.* -s, *pl.* —, cechmistrz *m.*

Zecher, *sm.* -s, *pl.* —, hulaka *m.*, bibosz *m.*, pijak *m.*

Zechfrei, *adi.* bezpłatnie jedzący i pijący; jmndn — halten płacić za kogo, zapłacić za to, co zjadł i wypił.

Zechgast, *sm.* -es, *pl.* -gäste, gość (zaproszony) uczestniczący w hulance.

Zechgelag(e), *sn.* -es, *pl.* -e, hulanka *f.*, pijatyka *f.*

Zechgenoß, -genosse, *sm.* -ssen, *pl.* -ssen, 1) członek *m.* cechu górniczego; 2) uczestnik *m.*, towarzysz *m.* w hulance = Zechgast.

Zechgesellschaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo hulackie.

Zechine, *sf. pl.* -n, cekin *m.* (złota moneta wenecka).

Zechpreller, *sm.* -s, *pl.* —, oszukujący *m.* kelnerów.

Zechprellerei, *sf. pl.* -en, oszukiwanie *n.* kelnerów.

Zechschuld, *sf. pl.* -en, dług *m.* za jadło i trunki (w restauracyi).

Zechstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wapień permski, peneński (górn.).

Zechsteindolomit, *sm.* -es, *pl.* -e, dymna waka.

Zeck, *sn.* -(e)s, łapanka *f.* (gra dziecinna).

Zecke, *sf. pl.* -n, ślepak *m.*, kleszcz *m.* (zool.).

Zeder, *sf. pl.* -n, cedr *m.* (drzewo).

Zeder(n)-, *adi.* cedrowy.

Zedernholz, *sn.* -es, drzewo cedrowe.

Zedern, *adi.* cedrowy, z drzewa cedrowego.

Zedrach, *sm.* -(e)s, cedrak *m.*, miodek *m.*, miodla *f.* (bot.).

Zehe, *sf. pl.* -n, i **Zeh**, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, 1) palec *m.* (u nogi); große — duży palec, kciuk *m.*; kleine — mały palec; auf den -n gehen chodzić na palcach; 2) eine — Knoblauch ząbek *m.* czosnku.

Zehen, *adi.* obacz Zehe.

Zehengänger, *sm.* -s, *pl.* —, palcochodny, zwierzę palcochodne.

Zehenglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, członek *m.* palca (u nogi).

Zehennagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, paznokieć *m.* u palca (u nogi).

Zehenspitze, *sf. pl.* -n, koniec *m.* palca (u nogi); auf den -n gehen chodzić na palcach.

Zehent, *sm.* -s, *pl.* -e, ob. Zehnte.

Zehentacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, rola, z której się daje lub pobiera dziesięcinę.

Zehentbar, *adi.* ulegający dziesięcinie.

Zehenter, *sm.* -s, *pl.* —, pobierający *m.* dziesięcinę, dziesięcinnik *m.*, wytycznik *m.*

Zehentfrei, *adi.* wolny od dziesięciny.

Zehentherr, *sm.* -n, *pl.* -en, mający *m.* prawo do dziesięciny.

Zehentner, *sm.* -s, *pl.* —, dający *m.* dziesięcinę, obowiązany *m.* do dziesięciny.

Zehn, *num. card.* dziesięć, dziesięciu, dziesięcioro; vor — Monaten przed dziesięciu miesiącami; es hat soeben — geschlagen właśnie wybiła dziesiąta (godzina); es ist halb — Uhr jest pół do dziesiątej; etwa —, eine Anzahl von — dziesiątka *f.*, około dziesięć, dziesięciu; — Schritt vom Leibe! z daleka! die — Gebote dziesięć przykazań Boskich; — Jahre dziesięć lat, dziesięciolecie *n.*

Zehn(e), *sf. pl.* -en, dziesiątka *f.*; kralka *f.* (w kartach); die Herzen— kralka czerwienna.

Zehnblumig, *adi.* dziesięciokwiatowy.

Zehneck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dziesięciokąt *m.*, dziesięciobok *m.* (geom.).

Zehneckig, *adi.* dziesięciokątny.

Zehnender, *sm.* -s, *pl.* —, jeleń mający rogi o dziesięciu końcach.

Zehner, *sm.* -s, *pl.* —, 1) dziesiątka *f.*; nach -n geordnet dziesiątkowy, decymalny; 2) członek *m.* Rady dziesięciu (hist.); 3) dziesiątak *m.* (dziesięć centów, halerzy i t. p.), dziesiątka *f.* (dziesięć złr., koron i t. p.).

Zehnerlei, *adi.* dziesięcioraki; *adv.* dziesięciorako.

Zehnfach, -fältig, *adi.* dziesięciokrotny, dziesięciorny; das Z-e dziesięć razy tyle; *adv.* dziesięciokrotnie; etw. — zusammenlegen złożyć co w dziesięcioro.

Zehnflächig, *adi.* o dziesięciu płaszczyznach.

Zehnfüßig, *adi.* dziesięcionogi.

Zehnfüßler, *sm.* -s, *pl.* —, szczękosz *m.* (zool.).

Zehnhe'llerstück, *sn.* -es *pl.* -e, dziesiątaczek *m.* (dziesięć groszów).

Zehnherr, *sm.* -n, *pl.* -en, decemwir *m.*, jeden z dziesięciu (hist. rzymska).

Zehnherrschaft, *sf.* decemwirat *m.*

Zehnjährig, *adi.* dziesięcioletni, dziesięć lat mający, trwający.

Zehnjährlich, *adi.* dziesięcioletni, co dziesięć lat przypadający (n. p. jakiś obchód); *adv.* co dziesięć lat.

Zehnlappig, *adi.* dziesięciostrzępiasty (bot.).

Zehnlötig, *adi.* dziesięciołutowy.

Zehnmal, *adv.* dziesięć razy, dziesięćkroć.

Zehnmalig, *adi.* dziesięćkrotny; *adv.* dziesięćkrotnie.

Zehnmänn(e)rig, *adi.* dziesięciopręcikowy (bot.).

Zehnmonatig, *adi.* dziesięciomiesięczny, dziesięć miesięcy mający.

Zehnmonatlich, *adi.* dziesięciomiesięczny, co dziesięć miesięcy przypadający.

Zehnpfennigstück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dziesiątaczek *m.* (dziesięć fenigów).

Zehnpfünder, *sm.* -s, *pl.* —, dziesięciofuntowe działo.

Zehnpfündig, *adi.* dziesięciofuntowy.

Zehnsaitig, *adi.* o dziesięciu strunach.

Zehnsäulig, *adi.* o dziesięciu słupach.

Zehnseitig, *adi.* dziesięć stron, stronic mający; dziesięcioboczny (geom.).

Zehnsilbig, *adi.* dziesięciozgłoskowy.

Zehnstündig, *adi.* dziesięciogodzinny, dziesięć godzin trwający.

Zehnstündlich, *adi.* dziesięciogodzinny, co dziesięć godzin przypadający.

Zehntägig, *adi.* dziesięciodniowy, dziesięć dni mający, trwający.

Zehntäglich, *adi.* dziesięciodniowy, co dziesięć dni przypadający.

Zehntausend, *num. card.* dziesięć tysięcy.

Zehntausendste(r), *num. ord.* dziesięćtysięczny.

Zehntbar, *adi.* ulegający dziesięcinie.

Zehnte, *num. ord.* dziesiąty, dziesiąta, dziesiąte; den -n Mai dziesiąty, dziesiątego maja; Karl X. Karol dziesiąty; das täte der — nicht mało kto lub nikt nie zrobiłby tego.

Zehnte, *sm.* -n, *pl.* -n, dziesięcina *f.*, olbora *f.*

Zehnteilig, *adi.* z dziesięciu części składający się.

Zehnteil, *sn.* -es, *pl.* -e, obacz Zehntel.

Zehntel, *sn.* -s, *pl.* —, dziesiąta część; zwei — dwie dziesiąte.

Zehntelgramm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, decygram *m.*

Zehntelliter, *sn.* -s, *pl.* —, decylitr *m.*

Zehntelmeter, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, decymetr *m.*

Zehnten, I. *vn.* (haben) 1) dziesięcinę nakładać, dziesięcinę pobierać; 2) dziesięcinę opłacać, płacić; II. *va.* (haben) dziesiątkować = dezimieren.

Zehntens, *adi.* po dziesiąte.

Zehnter, *sm.* -s, *pl.* —, wytykacz *m.* dziesięciny, olbornik *m.*

Zehntpflichtig, *adi.* do dziesięciny obowiązany.

Zehntrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* (do) dziesięciny.

Zehnwöchentlich, *adi.* dziesięciotygodniowy, co dziesięć tygodni przypadający.

Zehnwöchig, *adi.* dziesięciotygodniowy, dziesięć tygodni mający, trwający.

Zehnzeilig, *adi.* dziesięciowierszowy.

Zehren, I. *vn.* (haben) 1) jeść i pić, żywić się, żyć; bei einem Wirte — żyć w gospodzie; auf fremde Kosten — żyć na obcy koszt; er zehrt von seinen Zinsen żyje z odsetków; er hat nichts zu — nie ma z czego żyć, nie ma co jeść; (obraz.) von seinem früheren Ruhme — polegać na sławie w młodszych latach pozyskanej; 2) trawić; die Seeluft zehrt morskie powietrze trawi, sprawia apetyt; ihm zehrt Kummer am Marke des Lebens trawi go zgryzota; II. zehrend, *ppr.* i *adi.* -es Fieber febra trawiąca; III. gezehrt, *pp.* i *adi.* wytrawny o (winie); IV. sich —, *vr.* (haben) sich — und grämen umierać ze zgryzoty; die Bitterkeit zehrte sich immer tiefer in sein Herz co raz to głębiej gorycz w serce mu wnikała.

Zehrend, *adi.* obacz pod Zehren II.

Zehrer, *sm.* -s, *pl.* —, spożywca *m.*; trawiciel *m.*; ein Sparer will einen — haben albo auf einen Sparer folgt ein — tak bywa: co sknera przez długi czas zbiera, dziedzic jak zagarnie, wkrótce straci marnie; na to skąpiec zbiera, by dziedzic roztrwonił.

Zehrfieber, *sn.* -s, *pl.* —, gorączka trawiąca, trawiączka *f.*

Zehrfrei, *adt.* mający wolny wikt; jmndn — halten dawać komu stół (darmo), stół za kogo płacić.

Ze'hrgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, **Ze'hrpfennig**, *sm.* =s, wiatyk *m.*, strawne *n.*, pieniądze *pl.* na żywność (szczególnie w drodze), podróżny grosz.

Ze'hrkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, jakubek *m.*, starzec *m.* (rośl.).

Ze'hrung, *sf. pl.* =en, 1) jadło *n.*, żywność *f.*, wydatek *m.* na jadło i trunki (w gospodzie); 2) stół *m.*, zapas *m.* żywności; freie — haben, geben mieć, dawać wolny stół; — auf der Reiſe wiatyk *m.*; die letzte — ostatnie namaszczenie, pomazanie; 3) suchoty *pl.*

Ze'hrungskoſten, *s. pl.* koszta *pl.* za wikt.

Ze'hrvorrat, *sn.* =(e)s, *pl.* =räte, zapas *m.* żywności.

Ze'hrwurm, *sm.* =(es), *pl.* =würmer, robak pasożytny; (obraz.) pasożyt *m.*

Ze'hrwurz, *sf. pl.* =en, **Ze'hrwurzel**, *sf. pl.* =n, wiele złego *indecl.*, obrazki *pl.* (rośl.).

Ze'hrwurzſtrauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſträucher, wątpik *m.*, zdrzewło *n.* (bot.).

Zei'chen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) znak *m.*; oznaka *f.* = Anzeichen; ich halte das für ein ſchlimmes — uważam to za zły znak, widzę w tem złą przepowiednię; — in der Wäſche znak, litera wyszyta na bieliźnie, monogram *m.*; aufgebranntes — piętno *n.*; — auf Gemälden znak, litera, podpis *m.* (malarza) na obrazie; 2) cecha *f.*, piętno *n.* = Gepräge; znamię *n.*, znak *m.* rozpoznania = Kennzeichen; er iſt ſeines =s Schneider z zawodu, z profesyi jest krawcem; das iſt ein — der Zeit to jest znamieniem czasu; 3) — von Freundſchaft dowód *m.* przyjaźni; zum —, daß er hier war na dowód, że tu był; — geben, machen dawać znaki; durch — ſprechen mówić na migi; das — des Kreuzes znak krzyża; das — des Kreuzes machen (prze)żegnać się; 4) sygnał *m.*; das — zur Abfahrt geben dać sygnał (do) odjazdu (kolejn.); 5) die zwölf himmliſchen — dwanaście znaków niebieskich, gromada *f.* dwunastu gwiazd, zodyak *m.* (astron.); unter einem glücklichen, unglücklichen — geboren ſein być rodzonym, rodzić się pod dobrą, pod złą gwiazdą; 6) zjawisko *n.* = Erſcheinung; 7) znak przecinkowy (pisownia); 8) symptomat *m.* (medyc.).

Zei'chenbrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, deska *f.* do rysowania.

Zei'chenbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka rysunkowa, do rysunków.

Zei'chendeuter, *sm.* =s, *pl.* —, astrolog *m.*, wróżek *m.*, wieszczbiarz *m.*

Zei'chendeuterei, *sf.* astrologia *f.*, wieszczbiarstwo *n.*

Zei'chenerklärung, *sf. pl.* =en, objaśnienie *n.* znaków (użytych w jakiem dziele, na mapie i t. p.).

Zei'chenfarbe, *sf. pl.* =n, obacz Zeichentinte.

Zei'chenfeder, *sf. pl.* =n, pióro *n.* do rysunków, do rysowania.

Zei'chengarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nici (kolorowe) do znaczenia (bielizny).

Zei'chenhammer, *sm.* =s, *pl.* =hämmer, znacznik *m.*

Zei'chenkohle, *sf.* węgiel *m.* do rysowania.

Zei'chenkreide, *sf.* kred(k)a *f.* do rysunków, do rysowania.

Zei'chenkunſt, *sf.* sztuka *f.* rysowania.

Zei'chenlehre, *sf.* nauka *f.* rysunków.

Zei'chenlehrer, **Zei'chenmeiſter**, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* rysunków.

Zei'chenpapier, *sn.* =(e)s, papier rysunkowy, do rysunków.

Zei'chenſchiefer, *sm.* =s, *pl.* —, łupek napisowy, ampelit *m.*

Zei'chenſchrift, *sf.* hieroglity *pl.*

Zei'chenſchule, *sf. pl.* =n, szkoła *f.* rysunków.

Zei'chenſetzung, *sf.* interpunkcya *f.*, przeciukowanie *n.*

Zei'chenſprache, *sf. pl.* =n, rozmowa znakami prowadzona, rozmowa na migi.

Zei'chenſtelle, *sf. pl.* =n, obacz Zeichnungsſtelle.

Zei'chenſtift, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ołówek *m.*, rysik *m.* do rysowania.

Zei'chenſtunde, *sf. pl.* =n, lekcya *f.*, godzina *f.* rysunków.

Zei'chentinte, *sf. pl.* =n, atrament *m.* do rysunków.

Zei'chentiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* do rysunków.

Zei'chenunterricht, *sm.* =(e)s, nauka *f.* rysunków.

Zei'chenvorlage, *sf. pl.* =n, wzorek *m.* do rysunków.

Zei'chnen, *va.* i *vn.* (haben) 1) rysować, narysować; aus freier Hand — rysować z wolnej ręki; nach der Natur, nach dem Leben — rysować z natury; Umriſſe —, flüchtig — naszkicować, zarysować; 2) znaczyć, naznaczyć, oznaczyć, nacechować, znamionować, znakować = bezeichnen; die Wäſche — znaczyć bieliznę; (obraz.) Gott hat ihn gezeichnet Bóg go napiętnował; 3) podpisać, podpisać się, kreślić się = unterzeichnen; ich zeichne hochachtungsvoll kreślę się z głębokim szacunkiem; er zeichnet für den Chef podpisuje w zastępstwie szefa, przełożonego; 4) Aktien — zamawiać, zamówić sobie akcye, zobowiązać się do odbioru akcyi; das gezeichnete Kapital kapitał subskrybowany (handel); ich zeichne für das Denkmal 2000 Kronen subskrybuję, złożę na pomnik 2000 koron.

Zei'chnenbuch, *sn.* obacz Zeichenbuch.

Zei'chner, *sm.* =s, *pl.* —, **Zei'chnerin**, *sf. pl.* =nen, 1) rysownik *m.*, rysowniczka *f.*; 2) subskrybent *m.*, subskrybentka *f.* (haudel).

Zei'chneriſch, *adi.* rysowniczy; =es Talent haben mieć talent, zdolności do rysunków.

Zei'chnung, *sf. pl.* =en, 1) rysowanie *n.*, rysunek *m.*; — in Bleiſtift, in Kreide rysunek ołówkiem, rysunek

kredkowy; nach einer — według rysunku, z rysunku; architektonische — plan *m.*; — in den Umrissen zarys *m.*, szkic *m.*; 2) znak *m.* = Zeichen; 3) podpis *m.* = Unterschrift; subskrypcya *f.* (handel).

Zeichnungsstelle, *sf. pl.* -n, bank, w którym odbywa się subskrypcya (handel).

Zeidelbär, *sm.* -en, *pl.* -en, bartnik *m.* = Honigbär.

Zeidelbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo bartne.

Zeidelbezirk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, okrąg bartny, uroczysko bartne.

Zeidelbrett, *sn.* -es, *pl.* -er, łaźbień *f.*

Zeidelei', *sf.* bartnictwo *n.*

Zeidelgerichtsaufforderung, *sf. pl.* -en, znak bartny.

Zeidelmeister, *sm.* -s, *pl.* —, starosta bartny.

Zeideln, *va.* (haben) miód podbierać, podkurzać, podkurzyć, łaźbić.

Zeidelordnung, *sf. pl.* -en, przepisy bartnicze, urządzenia pasieczne.

Zeidelrecht, *sn.* -(e)s, prawo bartnicze.

Zeidelseil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chobot *m.*

Zeidelwald, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälder, ostrów *m.*

Zeidelzins, *sm.* -ses, *pl.* -se, bartne *n.*

Zeidler, *sm.* -s, *pl.* —, bartnik *m.*, pasiecznik *m.*

Zeidler-, *adi.* bartniczy, pasieczny.

Zeigbar, *adi.* mogący być (p)okazanym.

Zeigefinger, *sm.* -s, *pl.* —, palec wskazujący, wskaziciel *m.*

Zeigen, I. *va.* i *vn.* (haben) okazywać, pokazywać, ukazywać, wskazywać, okazać, pokazać, ukazać, wskazać; mit dem Finger auf jmndn — palcem na kogo wskaz(yw)ać, palcem kogo wytykać; etw. — pokazać co; auf etw. — wskazać na co; das Thermometer zeigt 8 Grad termometr wskazuje 8 stopni; das Barometer zeigt auf Schön barometr wskazuje na pogodę; die Magnetnadel zeigt nach Norden igła magnesowa zwrócona jest na północ; die Uhr zeigt (auf) zwei na zegarze druga (godzina), zegar wskazuje drugą (godzinę); ich zeigte ihm den richtigen Weg wskazałem mu właściwą drogę; er zeigte es uns, wie's zu machen ist pokazał nam (t. j. pouczył nas, wyjaśnił nam = erklären), jak to zrobić należy; nun zeig' einmal, was du kannst pokaż więc, co umiesz; großen Mut — okazać wielką odwagę; er zeigt, daß er Mut hat dowiódł, że jest odważnym = beweisen; das Sanktissimum — wystawić przenajśw. Sakrament; die Flaggen — rozwinąć chorągwie; II. sich —, *vr.* (haben) okazać się, pokazać się, zjawić się; das muß sich erst — to się dopiero okazać musi; es zeigt sich, daß ..., pokazuje się, że ..., widać, że ...; es wird sich ja — zobaczymy; die Sonne zeigte sich aus den Wolken słońce wychyliło się z chmur; sich als einen Mann — okazać odwagę, dowieść, że się jest odważnym; jetzt hast du die beste Gelegenheit, dich zu — teraz masz najlepszą sposobność okazać twoje zdolności; er zeigt sich überall wszędzie go pełno; er kann sich überall — może wszędzie się pokazać; sich brav — chwacko, gracko się sprawić.

Zeiger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) okaziciel *m.*; 2) wskazówka *f.* (na zegarze, u zegaru).

Zeigerapparat, *sm.* -n, *pl.* -en, indykator *m.* (tel.).

Zeigerstange, *sf. pl.* -n, wskazówka *f.* słonecznika.

Zeigertelegraph, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, telegraf wskazówkowy.

Zeigeruhr, *sf. pl.* -en, zegar nie bijący godzin.

Zeigetier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skrobak *m.* (zwierzę).

Zeihen, *va.* zeihe, zeihst, zeiht, zieh, habe geziehen; jmndn einer Sache — pomawiać, obwiniać kogo o co, zarzucać komu co; jmndn einer Lüge — zarzucać, zarzucić komu kłam, kłamstwo; jmndm etw. — zarzucać komu co.

Zeiland, *sm.* -(e)s, pieprz wilczy.

Zeile, *sf. pl.* -n, 1) wiersz *m.*; Raum zwischen den -n międzywiersz *m.*; zwischen den -n befindlich międzywierszowy; er versteht zwischen den -n zu lesen umie czytać między wierszami; etw. zwischen den -n lesen domyślać się czego; ein paar -n schreiben kilka wierszów napisać, 2) rząd *m.* = Reihe; in -n pflanzen sadzić w rzędach, rzędami; eine Häuser— rząd domów; 3) ulica *f.*

Zeilenhonorar, *sn.* -s, wynagrodzenie *n.* od wiersza.

Zeilenjäger, *sm.* -s, *pl.* —, dziennikarz płacony od wiersza.

Zeilenlänge, *sf. pl.* -n, długość *f.* wiersza (druk.).

Zeilenweise, *adv.* wierszami, rzędami.

Zeilig, *adi.* wierszowy; zwei— dwuwierszowy.

Zeisel, *sf. pl.* -n, suseł *m.* (zwierzę).

Zeiselbär, *sm.* -en, *pl.* -en, niedźwiedź pospolity.

Zeiselwagen, *sm.* -s, *pl.* —, długa lekka bryczka pleciona.

Zeisig, *sm.* -(e)s, *pl.* —, czyż *m.*, czyżyk *m.* (ptak); (obraz.) ein lockerer — lekkoduch *m.*; ein sauberer — dobra sztuka, dobry numer.

Zeisiggrün, *adi.* oliwkowy.

Zeit, *sf. pl.* -en, 1) czas *m.*; astronomische, bürgerliche, mittlere, wahre — czas astronomiczny, prawdziwy; mitteleuropäische — czas środkowo-europejski; — haben, etw. zu tun mieć czas do zrobienia czego; kurze — krótki czas, chwila *f.* = Augenblick; in verhältnismäßig kurzer — w stosunkowo krótkim czasie; nicht Herr seiner — sein nie być panem swego czasu, nie

módz rozporządzać swoim czasem; es wird —, daß er zurückkommt czas, by wrócił; es wäre —, daß er zurückkäme byłby czas, by wrócił; es ist schon —, (daß...) już jest czas, (by...); es hat — czas na to, nie spieszy (się); welche — ist es? która godzina? ich habe — mam czas; 2) pora *f.* = Tageszeit, Jahreszeit; jmdm die — bieten powiedzieć komu dzień dobry, dobry wieczór, dobranoc; es ist jetzt nicht die —, um die Bäume umzusetzen teraz nie pora do przesadzania drzew; 3) epoka *f.*, wiek *m.*; zur — der Kreuzzüge w epoce wojen krzyżowych; 4) w połączeniu z przymiotnikami: alte =(en) stare czasy, starożytność *f.*; neue =(en) nowe czasy, nowożytność *f.*; freie —wczas *m.*, wolny czas, wakacye *pl.*; die früheren =en dawne, minione lata, czasy; die guten alten =en dobre, stare czasy; eine kurze — krótki czas, krótko; lange — vorher (na) długo przedtem; geraume — dość długo; es ist die höchste — czas najwyższy; ich habe keine — nie mam czasu; gute — haben mieć pogodę; schlechte, teure, schwere =en złe, drogie, ciężkie, czasy; müßige — czas wolny, czas odpoczynku, wczas *m.*; 5) przysłówkowo i w połączeniu z przysłówkami: seiner— w swoim czasie, swego czasu; — meines Lebens przez całe moje życie; die — ist vorbei minął ten czas, minęły te czasy; die — ist um niema już czasu; die ganze — hindurch przez cały czas; die — her dotąd; die — wird mir lang zaczynam się nudzić; 6) z przyimkami: was ist's an der —? która godzina? ist's noch früh, schon spät an der —? czy jeszcze wcześnie, już późno? das ist nicht mehr an der — to już nie na czasie, już nie w używaniu, już przestarzałe; auf — na czas; auf — geben, kaufen dać, kupić na czas, na kredyt; auf einige — na pewien czas; auf ewige — na wieczne czasy; (auf) — (seines) Lebens obacz zeitlebens; aus den =en der Römer z czasów rzymskich; außer der — nie w zwykłym czasie; bei =en zawczasu; bei diesen schlechten =en w tych złych czasach; für alle =en po wszystkie czasy, na zawsze; in kurzer — w krótkim czasie, wkrótce; in nächster — wkrótce; in — von vier Tagen w ciągu czterech dni; in — von zwei Wochen za dwa tygodnie, w dwóch tygodniach; in früheren =en w dawniejszych czasach, dawniej; mit der — z czasem; nach jener — potem; seit längerer — od dłuższego czasu; über die — ausbleiben zabawić po za czas oznaczony; um welche —? kiedy? o której (godzinie)? um die — der Ernte w czasie zbiorów; übers Jahr um dieselbe — o tym samym czasie w przyszłym roku; von — zu — od czasu do czasu; vor kurzer — niedawno; vor der — przed czasem, wcześnie; während der —, daß... podczas, gdy...; zu allen =en des Jahres kiedykolwiek w ciągu roku; zur bestimmten — o oznaczonym czasie; zur rechten — w należytym czasie; zu meiner — za moich czasów; zu unseren =en za naszych czasów; zu unpassender, ungelegener — w czasie niestosownym, niewłaściwym; zu gleicher — w tym samym czasie, równocześnie; zu jeder — o każdej porze; zur —, als man... w czasach, kiedy...; 7) w połączeniu z czasownikami: seine — ausdienen wysłużyć swój czas; die — gut benützen zużyć dobrze czas; die — bestimmen oznaczyć czas; — haben, gewinnen mieć czas, zyskać na czasie; sich — lassen nie spieszyć się; sich in die — schicken pogodzić się z okolicznościami; die — totschlagen zabić czas; sich die — vertreiben spędzać czas; die — vergeuden, verlieren marnować, tracić czas; 8) mit der — pflückt man Rosen czas wszystkiego przysparza; kommt — kommt Rat przyjdzie czas, przyjdzie rada; — ist Geld czas to pieniądz; alles hat seine — każda sprawa ma swą porę właściwą; alles zur seiner — wszystko we właściwej chwili; 9) gegenwärtige, zukünftige, vergangene, vorvorvergangene, bedingte — czas teraźniejszy, przyszły, przeszły, przeszły dokonany, zawarunkowany (gramatyka).

Zeitabschnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, część czasu; okres *m.*, epoka *f.*

Zeitalter, *sm.* =s, *pl.* —, wiek *m.*; das eiserne, eherne, silberne, goldene — wiek żelazny, spiżowy, srebrny, złoty.

Zeitangabe, *sf. pl.* =n, przytoczenie *n.*, oznaczenie *n.* czasu; ohne — bez oznaczenia czasu, bez daty.

Zeitanwendung, *sf.* użycie *n.* czasu, użytek z czasu (z)robiony.

Zeitaufwand, *sm.* =(e)s, nakład *m.* czasu; strata *f.* czasu.

Zeitbegebenheit, *sf. pl.* =en, zdarzenie współczesne.

Zeitbeginn, *sm.* =(e)s, początek *m.* czasu.

Zeitbehelf, *sm.* =es, *pl.* =e, środek czasowy, pomoc chwilowa.

Zeitberechnung, *sf. pl.* =en, rachuba *f.* czasu, chronologia *f.*

Zeitbeschreibung, *sf. pl.* =en, opisanie *n.* czasu.

Zeitbestimmung, *sf. pl.* =en, oznaczenie *n.* czasu; data *f.*

Zeitbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, kronika *f.*

Zeitdauer, *sf.* przeciąg *m.* czasu.

Zeitdroschke, *sf. pl.* =n, dorożka na czas najęta.

Zeiteinheit, *sf.* jedność *f.* czasu.

Zeiteinteilung, *sf. pl.* =en, podział *m.* czasu.

Zei'tenlauf, *sm.* =(e)s, bieg *m.* czasu.

Zei'tereignis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, zdarzenie współczesne, zdarzenie *n.* dnia.

Zei'terſparnis, *sf. pl.* =ſſe, zaoszczędzenie *n.* czasu.

Zei'tfahrt, *sf. pl.* =en, jazda, za którą się płaci według jej trwania.

Zei'tfehler, *sm.* =s, *pl.* —, omyłka *f.* co do czasu, anachronizm *m.*

Zei'tfolge, *sf.* następstwo *n.* czasów, kolej *m.* czasu, porządek chronologiczny.

Zei'tgeiſt, *sm.* =es, duch *m.* czasu.

Zei'tgemäß, *adi.* stosowny do czasu, odpowiedni do czasu, będący na czasie; aktualny; *adv.* stosownie do czasu, na czas; aktualnie.

Zei'tgemäßheit, *sf.* stosowność *f.* co do czasu, aktualność *f.*

Zei'tgenoſſe, *sm.* =n, *pl.* =n; =genoſſin, *sf. pl.* =nen, spółczesnik *m.*, rówiennik *m.*; rówienniczka *f.*

Zei'tgenöſſiſch, *adi.* spółczesny; *adv.* spółcześnie.

Zei'tgeſchäfte, *sn. pl.* interesa terminowe (handel); — machen spekulować na wyżkę i zniżkę.

Zei'tgeſchichte, *sf.* historya spółczesna.

Zei'tgeſchmack, *sm.* =(e)s, gust *m.* (pewnego) czasu.

Zei'tgewinn, *sm.* =(e)s, zyskanie *n.*, zysk *m.* na czasie.

Zei'tgleichung, *sf.* porównanie *n.* (astron.).

Zei'ther, *adv.*, **zeitherig**, *adi.* obacz Seither, ſeitherig.

Zei'tig, I. *adi.* 1) tegoczasowy, dzisiejszy = dermalig; 2) stosowny do czasu, będący na czasie = zeitgemäß; 3) dostały, dojrzały = reif; =es Obſt dojrzałe owoce; 4) rychły, wczesny, zawczesny = frühzeitig; II. *adv.* 1) wcześnie, rychło, zawcześnie; — genug dość wcześnie; es iſt noch — jeszcze wcześnie, jeszcze czas; 2) — werden dostać, dojrzeć (o owocach).

Zei'tigen, I. *va.* (haben) 1) dojrzałym czynić (o owocach i w medycynie n. p. o wrzodach); II. *vn.* (ſein) dojrzewać, dojrzeć, dostawać się = reifen.

Zei'tigung, *sf.* dojrzewanie *n.*, dojrzenie *n.*; zur — bringen dojrzałym (u)czynić.

Zei'tirrtum, *sm.* =(e)s, *pl.* =tümer, mylka *f.* co do czasu, w obliczaniu, w oznaczeniu czasu, omyłka chronologiczna, anachronizm *m.*

Zei'tkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, kupno terminowe, na czas.

Zei'tkreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, cykl *m.*

Zei'tkunde, *sf.* znajomość *f.* chronologii, chronologia *f.*

Zei'tkürzend, *adi.* skracający czas; zabawny.

Zei'tkürzung, *sf.* ob. Zeitvertreib.

Zei'tlage, *sf.* położenie *n.*, sytuacya chwilowa (polit.).

Zei'tlauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, bieg *m.* czasu.

Zei'tläufe i **=läufte**, *sm. pl.* czasy *pl.*; in dieſen =n w tychże czasach.

Zei'tlebens, *adv.* na całe życie, przez całe życie, póki życia; auf — do końca życia, aż do śmierci; Penſion auf — pensya dożywotnia.

Zei'tlehen, *sn.* =s, *pl.* —, lenno czasowe.

Zei'tlich, *adi.* czasowy, przemijający; doczesny; die =en Dinge rzeczy, sprawy doczesne, ziemskie; *adv.* czasowo, przemijająco, docześnie.

Zei'tliche(s), *sn.* =chen, rzeczy doczesne, ziemskie, światowe, świeckie; das =che ſegnen pożegnać się z tym światem, przenieść się do wieczności.

Zei'tlichkeit, *sf.* 1) doczesność *f.*, życie doczesne, ziemskie; znikomość *f.* (rzeczy ziemskich); 2) die =en rzeczy, dobra doczesne, świeckie.

Zei'tlos, *adi.* bezczesny, wieczny; *adv.* wiecznie.

Zei'tloſe, *sf. pl.* =n, rozsiad *m.*, zimokwit *m.*, paluchy *pl.* (rośl.).

Zei'tloſigkeit, *sf.* wieczność *f.*

Zei'tmangel, *sm.* =s, brak *m.* czasu.

Zei'tmaß, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) miara *f.* czasu; 2) iloczas *m.* (gramat.).

Zei'tmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, czasomiar *m.*, chronometr *m.*

Zei'tmeſſung, *sf. pl.* =en, 1) mierzenie *n.* czasu, chronometrya *f.*; 2) prozodya *f.*

Zei'tordnung, *sf. pl.* =en, porządek *m.* czasu, porządek chronologiczny.

Zei'tpacht, *sf. pl.* =en, dzierżawa czasowa.

Zei'tpunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, czas *m.*, pora *f.*, chwila *f.*; okres *m.*, peryod *m.* (historya); den rechten — abwarten przeczekać stosowną chwilę.

Zei'traubend, *adi.* zabierający czas, mitrężny.

Zei'traum, *sm.* =(e)s, *pl.* =räume, przestrzeń *f.*, przeciąg *m.* czasu; okres *m.*

Zei'trechner, *sm.* =s, *pl.* —, chronolog *m.*

Zei'trechnung, *sf. pl.* =en, rachuba *f.* czasu, chronologia *f.*, era *f.*; chriſtliche — chrześcijańska rachuba czasu, era chrześcijańska.

Zei'trechnungsfehler, *sm.* =s, *pl.* —, błąd *m.* w rachubie czasu, anachronizm *m.*

Zei'tregiſter, *sn.* =s, *pl.* —, spis *m.* czasów, tablica chronologiczna.

Zei'tſchrift, *sf. pl.* =en, czasopismo *n.*, pismo peryodyczne.

Zei'ttafel, *sf. pl.* =n, tablica chronologiczna.

Zei'tumſtände, *sm. pl.* okoliczności czasowe, konjunktura *f.*; unter den jetzigen =n wśród teraźniejszych, dzisiejszych okoliczności.

Zei'tung, *sf. pl.* =en, 1) wiadomość *f.*, wieść *f.*, doniesienie *n.*; eine angenehme — bekommen otrzymać przyjemną wiadomość; 2) gazeta *f.*; dziennik *m.*; politiſche, literariſche — gazeta polityczna, literacka, pismo polityczne, literackie; er hat es

in der — geleſen czytał to w gazecie; etw. in die — einrücken laſſen umieścić, ogłosić co w gazecie; er ſchreibt für =en pisuje dla, do gazet; (ſich) auf eine — abonnieren zaabonować gazetę, przedpłacić na gazetę.

Zei'tungsabonnement, *sn.* =s, *pl.* =s, abonament *m.*, odbiór *m.* gazety.

Zei'tungsabonnent, *sm.* =en, *pl.* =en, =abonnentin, *sf. pl.* =nen, abonent *m.*, odbiorca *f.*, abonentka *f.*, odbiorczyni *f.* gazety.

Zei'tungsannonce (wym.: anąs), =anzeige, *sf. pl.* =n, ogłoszenie *n.* w gazecie.

Zei'tungsartikel, *sm.* =s, *pl.* —, artykuł *m.*, rozprawa *f.* w gazecie.

Zei'tungsausgabe, *sf. pl.* =n, wydanie *n.* gazety.

Zei'tungsausträger, *sm.* =s, *pl.* — ob. Zeitungsträger.

Zei'tungsbeilage, *sf. pl.* =n, dodatek *m.* do gazety.

Zei'tungsblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, 1) luźna karta gazety; 2) gazeta *f.* = Zeitung.

Zei'tungsdeutſch, *sn.* —, język niemiecki w gazetach używany; częstokroć w znaczeniu: niemczyzna zepsuta.

Zei'tungsente, *sf. pl.* =n, kaczka dziennikarska, wiadomość nieprawdziwa.

Zei'tungsexpedition, *sf. pl.* =en, wysyłka *f.* gazet; ekspedycya *f.* (biuro) gazety.

Zei'tungsinſerat, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, inserat *m.*, ogłoszenie *n.* w gazecie.

Zei'tungsjunge, *sm.* =n, *pl.* =n, chłopak roznoszący gazety.

Zei'tungskorreſpondent, *sm.* =en, *pl.* =en, korespondent *m.* gazety, donoszący *m.* gazecie wiadomości.

Zei'tungskrieg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wojna *f.*, polemika *f.* między gazetami.

Zei'tungsladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep *m.* sprzedaży gazet.

Zei'tungsleſehalle, *sf. pl.* =n, czytelnia, w której znajdują się gazety.

Zei'tungsleſer, *sm.* =s, *pl.* —, czytelnik *m.* gazet(y).

Zei'tungsnachricht, *sf. pl.* =en, wiadomość *f.* przez gazetę podana, gazeciarska.

Zei'tungspapier, *sn.* =(e)s, papier *m.* na gazety, gazeciany.

Zei'tungsredakteur, *sm.* =s, *pl.* =e, redaktor *m.*, kierownik *m.* gazety.

Zei'tungsſchreiber, *sm.* =s, *pl.* —, dziennikarz *m.*, gazeciarz *m.*

Zei'tungsſprache, *sf.*, **Zei'tungsſtil**, *sm.* =(e)s, język *m.*, styl *m.*, sposób *m.* pisania gazet, gazeciarski.

Zei'tungsſtempel, *sm.* =s, stempel *m.* od gazet(y).

Zei'tungsträger, *sm.* =s, *pl.* —, roznosiciel *m.* gazet.

Zei'tungsträgerin, *sf. pl.* =nen, roznosicielka *f.* gazet.

Zei'tungsverkäufer, *sm.* =s, *pl.* —, sprzedawca *m.* gazet; (także:) roznosiciel *m.* gazet = Zeitungsträger.

Zei'tungsweſen, *sn.* =s, gazeciarstwo *n.*, dziennikarstwo *n.*

Zei'tverderb, *sm.* =(e)s, marnowanie *n.* czasu.

Zei'tverderber, *sm.* =s, *pl.* —, marnotrawca *m.* czasu.

Zei'tverhältniſſe, *sn. pl.* obacz Zeitumſtände.

Zei'tverkürzend, *adi.* obacz Zeitkürzend.

Zei'tverkürzung, *sf.* obacz Zeitvertreib.

Zei'tverluſt, *sm.* =(e)s, strata *f.* czasu.

Zei'tverſchwender, *sm.* =s, *pl.* —, marnotrawca *m.* czasu.

Zei'tverſchwendung, *sf.* marnowanie *n.* czasu.

Zei'tvertreib, *sm.* =(e)s, przepędzanie *n.*, spędzanie *n.*, spędzenie *n.* czasu; rozrywka *f.*, zabawa *f.*, krotochwila *f.*; zum — dla spędzenia czasu; dla zabawy, dla rozrywki.

Zei'tvertreibend, *adi.* skracający czas, rozrywający, zabawny, krotochwilny.

Zei'twechſel, *sm.* =s, *pl.* —, odmiana *f.* czasu.

Zei'tweilig, *adi.* czasowy, teraźniejszy; *adv.* czasowo.

Zei'tweiſe, *adv.* od czasu do czasu; czasami; w pewnym czasie.

Zei'twidrig, *adi.* sprzeczny z duchem czasu; nie będący na czasie.

Zei'twind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr peryodyczny.

Zei'twort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, czasownik *m.*, słowo *n.* (gramat.).

Zei'twörtlich, *adi.* czasowny, czasownikowy; *adv.* czasownie, czasownikowo.

Ze'llchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zelle, komóreczka *f.*

Ze'lle, *sf. pl.* =n, 1) cela *f.* (u. p. klasztorna); 2) komórka *f.* (anat., fizyol.), przegródka *f.* w ulu; — im Bienenſtocke der Mutterbiene matecznik *m.*

Ze'llenförmig, *adi.* komórkowaty; *adv.* komórkowato.

Ze'llengefängnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, więzienie celkowe.

Ze'llengewebe, *sn.* =s, *pl.* —, tkanka komórkowata (fizyol.).

Ze'llenhaut, *sf. pl.* =häute, błonka komórkowata (fizyol.).

Ze'llenkoralle, *sf. pl.* =n, oskorupień *m.*; verſteinerte — chrustek *m.*

Ze'llenpflanzen, *sf. pl.* rośliny komórkowe.

Ze'llenſtoff, *sm.* =(e)s, protoplazma *n.*

Ze'llenſyſtem, *sn.* =s, układ komórkowy; system celkowy.

Ze'llenteilung, *sf. pl.* =en, dzielenie *n.* się komórek.

Ze'llernuß, *sf. pl.* =nüſſe, lombardzki orzech.

Ze'llgewebe, *sn.* =s, *pl.* —, tkanka komórkowa (fizyol.).

Ze'llig, Ze'llicht, *adi.* komórkowaty, komórkowy.

Zelo't, *sm.* =en, *pl.* =en, zagorzalec *m.* (zwłaszcza w rzeczach wiary), fanatyk *m.*

Zelo'tentum, *sn.* =s, zagorzalstwo *n.* w rzeczach wiary.

Zelo'tin, *sf. pl.* =nen, fanatyczka *f.*

Zelo'tiſch, *adi.* zagorzały w rzeczach wiary, fanatyczny.

Zeloti'smus, *sm.* —, obacz Zelotentum.

Zelt, *sm.* =es, jednochód *m.*, człap *m.*; den — gehen człapać.

Zelt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) namiot *m.*; die =e aufſchlagen rozbić namioty; die =e abbrechen zwinąć namioty; 2) sklepienie niebieskie = Himmelsgewölbe; 3) namiot *m.* (anat.).

Ze'ltbaracke, *sf. pl.* =n, barak *m.* z namiotów.

Ze'ltbett, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, obacz Feldbett, Himmelbett.

Ze'ltbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* namiotu.

Ze'ltbude, *sf. pl.* =n, buda namiotowa.

Ze'ltdach, *sn.* =(e)s, *pl.* =dächer, dach namiotowy.

Ze'ltdecke, *sf. pl.* =n, koc *m.* do przykrywania się nim w polu, w namiocie.

Ze'lter, *sm.* =s, *pl.* —, jednochodnik *m.*, człapak *m.*, stępak *m.* (koń).

Ze'ltgang, *sm.* =(e)s, jednochód *m.*, człap *m.* (koński).

Ze'ltgaſſe, *sf. pl.* =n, ulica *f.*, przejście *n.* między namiotami.

Ze'ltgebäude, *sn.* =s, *pl.* —, **Ze'lthaus**, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom namiotowy, namiotny.

Ze'ltlager, *sn.* =s, obóz *m.* z namiotów.

Ze'ltleinwand, *sf.* płótno namiotowe.

Ze'ltpfahl, *sm.* =(e)s, *pl.* =pfähle, kołek *m.*, drąg *m.* namiotowy.

Ze'ltpflock, *sm.* =(e)s, *pl.* =pflöcke, pal namiotny.

Ze'ltſchneider, *sm.* =s, *pl.* —, namiotnik *m.*

Ze'ltſtadt, *sf. pl.* =ſtädte, miasto *n.* z namiotów, obóz *m.*

Ze'ltſtange, *sf. pl.* =n, ob. Zeltpfahl.

Ze'ltſtrick, *sm.*, **Ze'ltſeil**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sznur *m.*, powróz *m.* do albo od namiotu.

Ze'ltſtuhl, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtühle, obacz Feldſeſſel, Feldſtuhl.

Ze'ltwagen, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wóz *m.* do przewożenia namiotów; 2) wóz *m.* z nakryciem płóciennem.

Zeme'nt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Cement.

Zendave'ſta, *sf.* Zenda-Westa *f.*, Zend-Awesta *f.* (księga wiary irańskiej).

Ze'ndſprache, *sf.* Zend *m.*, język zendyjski.

Zeni'th, *sm.* i *sn.* zenit *m.*, punkt nadgłowny, wierzchołkowy na niebie; (obraz.) szczyt *m.*; im — des Ruhmes na szczycie sławy.

Ze'nſor, *sm.*, **Zenſu'r**, *sf.*, **Ze'nſus**, *sm.* obacz Cenſor, Cenſur, Cenſus.

Zent, *sf.* sądownictwo kryminalne, sąd karny (prawo).

Zent, *sm.* =s, *pl.* =s, cent *m.* (moneta).

Ze'ntbar, *adi.* podlegający sądownictwu karnemu.

Zenteſima'l, *adi.* centezymalny, setny.

Zenteſima'lwage, *sf. pl.* =n, waga centezymalna.

Ze'ntfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, sprawa karna.

Ze'ntgraf, *sm.* =en, *pl.* =en, sędzia karny.

Ze'ntner, *sm.* =s, *pl.* —, cetnar *m.*

Ze'ntnergewicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, waga cetnarowa.

Ze'ntnerlaſt, *sf.* ciężar cetnarowy; ciężar niezmierny.

Ze'ntnerſchwer, *adi.* niezmiernie ciężki.

Ze'ntnerſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień cetnar ważący.

Ze'ntrum, *sn.* obacz Centrum.

Zeoli'th, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zeolit *m.* (miner.).

Ze'phir, *sm.* =(e)s, *pl.* Zephy're, zefir *m.*, wietrzyk *m.*

Ze'pter, *sn.* obacz Scepter.

Zer=, przyrostek nierozłączny od słów (czasowników) lub wyrazów z tychże utworzonych, którym bywa przydawany dla wyrażenia odłączenia, rozerwania, zniszczenia.

Zera'rbeiten, I. *va.* (haben) zepsuć, zniszczyć pracą; II. ſich —, *vr.* (haben) spracować się, zamęczyć się pracą.

Ze'rbe, *sf. pl.* =n, obacz Zirbelkiefer.

Zerbei'ßen, *va.* zerbeiße, zerbeißeſt i zerbeißt, zerbeißt, zerbiß, habe zerbiſſen, zgryźć.

Zerbe'rſten, *vn.* zerberſte, zerbirſt, zerbirſt, zerbarſt, bin zerborſten, rozpękać się, rozpęknąć się, rozwierać się, rozewrzeć się.

Zerbla'ſen, *va.* (haben) zerblaſe, zerbläſt, zerbläſt, zerblies, habe zerblaſen, zniszczyć przez dmuchanie, rozdmuchać na różne strony.

Zerblä'ttern, *va.* (haben) na liście, (książkę) na kartki rozebrać; ſich —, *vr.* (haben) rozpadać, rozpaść się na liście, na kartki.

Zerbleu'en, *va.* (haben) zbić na kwaśne jabłko, przez bicie nabawić kogo sińców.

Zerbre'chen, zerbreche, zerbrichſt, zerbricht, zerbrach, zerbrochen, I. *va.* (haben) połamać, rozłamać, złamać; roztłuc, stłuc; skruszyć; in Stücke — połamać, stłuc na kawałki; ſeine Feſſeln — skruszyć kajdany; ſich den Kopf — über etw. głowę sobie nad czem łamać, mózg sobie nad czem suszyć; II. *vn.* (ſein) złamać się, łamać się, stłuc się; mein Meſſer iſt zerbrochen nóż mi się złamał; III. zerbrochen, *pp.* i *adi.* złamany, stłuczony.

Zerbre'chlich, *adi.* połomny, rozłomny, łamliwy, kruchy złomisty; (obraz.) słaby, niemocny = ſchwach.

Zerbre'chlichkeit, *sf.* łomność *f.*, kruchość *f.*

Zerbrö'ckeln, *va.* (haben) kruszyć, pokruszyć, rozdrabiać, rozdrobić; ſich —, *vr.* kruszyć się, pokruszyć się, rozdrabiać się, rozdrobić się.

Zerdrü'cken, *va.* (haben) rozgnieść, zgnieść.

Zeremonie', *sf.* obacz Ceremonie.

Zerfa'hren, I. *va.* (haben) rozjeżdżać, rozjechać co; II. *vn.* (ſein) rozpadać się, rozpaść się; III. zerfahren, *pp.* i *adi.* nie trzymający się kupy; (o osobach:) pomieszany, nie-

rozważny = unbesonnen; roztargniony = zerſtreut.

Zerfa'hrenheit, *sf.* zamieszanie *n.*, nierozwaga *f.*, roztargnienie *n.*, brak *m.* jedności, ciągłości.

Zerfa'll, *sm.* -(e)s, rozprężenie *n.*, upadek *m.*, ruina *f.*

Zerfa'llen, zerfalle, zerfällſt, zerfällt, zerfiel, zerfallen, I. *vn.* (ſein) 1) rozlatywać się, rozlecieć się; rozpadać się, rozpaść się; pustoszeć; (obraz.) podupadać, podupaść; 2) das Buch zerfällt in mehrere Teile książka dzieli się na kilka części; 3) mit jmndm — poróżnić się, pokłócić się, poważnić się z kim; er iſt mit ſich ſelbſt — jest w rozterce ze samym sobą; II. *va.* (haben) ſich den Kopf — upadając rozbić sobie głowę; III. zerfallen, *pp.* i *adi.* rozpadły, spustoszały.

Zerfa'ſern, *va.* (haben) na włókna podzielić; (obraz.) badać, analizować bardzo dokładnie.

Zerfei'len, *va.* (haben) rozpiłować (na kawałki).

Zerfe'tzen, *va.* (haben) rozrywać, rozerwać na kawałki; porozszarpywać, poszarpać, rozszarpywać, rozszarpać; targać, potargać; zeszpecić, rozdrapywać, rozdrapać = verſtümmeln; das Kleid — podrzeć na kawałki suknię; jmndm das Geſicht — poszarpać, podrapać, posiekać, pokaleczyć komu twarz; ein zerfetztes Geſicht twarz poszarpana.

Zerflei'ſchen, *va.* (haben) rozszarpywać, rozszarpać (tak, że kawałki wiszą).

Zerflie'gen, *vn.* zerfliege, zerfliegeſt, zerfliegt, zerflog, bin zerflogen, rozlatywać się, rozlecieć się w powietrzu.

Zerflie'ßbar, *adi.* rozpływający się, roztapiający się.

Zerflie'ßbarkeit, *sf.* rozpływliwość *f.*, topliwość *f.*

Zerflie'ßen, *vn.* zerfließe, zerfließeſt i zerfließt, zerfließt, zerfloß, zerflöſſe, bin zerfloſſen, I. *vn.* rozpływać się, rozpłynąć się; tropfenweiſe — rozciekać się, rozciec się; roztapiać się, roztopić się; in Tränen — zalewać się, zalać się łzami, rozpływać się we łzach; II. zerfließend, *ppr.* i *adi.* obacz Zerfließbar.

Zerfre'ſſen, *va.* zerfreſſe, zerfriſſeſt i zerfrißt, zerfrißt, zerfraß, zerfräße, habe zerfreſſen, pożreć; toczyć, stoczyć (o robakach); przegryzać, przegryźć, zniszczyć (o kwasach).

Zerge'hen, *vn.* zergehe, zergehſt, zergeht, zerging, bin zergangen, rozpływać się, rozpłynąć się, rozpuszczać się, rozpuścić się, roztapiać się, roztopić się (np. wosk, cukier); der Nebel zergeht mgła rozrywa się, rozprasza się; — laſſen roztapiać, rozpuszczać.

Zerglie'dern, *sm.* -s, *pl.* — anatom *m.*; rozbieracz *m.*, robiący analizę.

Zerglie'dern, *va.* (haben) 1) rozczłonkować, na członki rozbierać; 2) rozkrawywać jak anatom, robić sekcyę; 3) rozbierać, rozebrać, analizować (fizyol., gramat.).

Zerglie'derung, *sf. pl.* -en, rozczłonkowanie *n.*; sekcya *f.* (anatomiczna); — lebender Tiere wiwisekcya *f.*; rozbieranie *n.*, rozbiór *m.*, analiza *f.* (fizyol. i gramat.).

Zerglie'derungskunſt, *sf.* sztuka *f.*, nauka *f.* rozczłonkowania, anatomia *f.*

Zerglie'derungsmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, skalpel *m.*, nożyk anatomiczny.

Zerglie'derungsſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala anatomiczna.

Zerglie'derungstiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół *m.* do sekcyi.

Zerhacken, *va.* (haben) rozrębywać, rozrąbać (na kawałki).

Zerhau'en, *va.* zerhaue, zerhauſt, zerhaut, zerhieb, habe zerhauen, rozsiekać, rozsiec, posiekać, posiec (na kawałki); rozcinać, rozciąć.

Zerkau'en, *va.* (haben) rozżuwać, rozżuć, rozgryzać, rozgryźć zębami.

Zerklau'ben, *va.* (haben) rozdłubać.

Zerklei'nern, *va.* (haben) rozdzielać, rozdzielić na małe kawałeczki; rozcierać, rozetrzeć.

Zerklo'pfen, *va.* (haben) rozgniatać, rozgnieść, potłuc, rozłuc.

Zerklü'ftet, *adi.* rozpadliſty, rozpadły.

Zerklü'ftung, *sf. pl.* -en, rozpadlina *f.*

Zerkna'cken, *va.* (haben) rozgryzać, rozgryźć (zębami).

Zerknau'ſchen, *va.* (haben) pomiętosić, zmiąć.

Zerkni'cken, *va.* (haben) złamać zginając.

Zerkni'rſchen, I. *va.* (haben) zgnieść (na okruchy), skruszyć; (obraz.) das Herz jmnds — skruszyć czyje serce; II. zerknirſcht, *pp.* i *adi.* skruszony, przejęty skruchą.

Zerkni'rſchung, *sf.* (obraz.) skrucha *f.*

Zerkni'ttern, *va.* (haben) pomiąć, zmiąć, zmiętosić.

Zerko'chen, I. *va.* (haben) przegotować, rozgotować, rozwarzyć; II. *vn.* (ſein) rozgotować się, przegotować się; zerkocht, *pp.* i *adi.* rozgotowany, przegotowany.

Zerkra'tzen, *va.* (haben) podrapać, rozdrapać; jmndm das Geſicht — podrapać komu twarz.

Zerkrü'meln, I. *va.* (haben) pokruszyć, rozkruszyć, podrobić, rozdrobić; II. ſich —, *vr.* (haben) pokruszyć się, rozdrobić się.

Zerla'ſſen, *va.* zerlaſſe, zerläſſeſt i zerläßt, zerläßt, zerließ, habe zerlaſſen, rozpuszczać, rozpuścić (np. słoninę, masło).

Zerlau'fen, zerlaufe, zerläufſt, zerläuft, zerlief, zerlaufen, I. *va.* (haben) ſich die Stiefel — bieganiem podrzeć buty; II. *vn.* (ſein) rozpuścić się, rozpływać się, rozpłynąć się, topić się, topnieć.

Zerle'gbar, *adi.* rozkładny, rozbieralny (mechanika); podzielny (matem.).

Zerle'gen, *va.* (haben) 1) rozbierać, rozebrać, rozkładać, rozłożyć (na części); einen Braten zerlegen rozkra-

wać, rozkroić pieczeń; 2) analizować (chemia i gram.); 3) dzielić (matem.); Kräfte — rozkładać siły (mechan.); eine Maſchine — rozbierać, rozebrać maszynę.

Zerle'gung, *sf. pl.* -en, rozbieranie *n.*, rozbiór *m.*; rozczłonkowanie *n.* = Zergliederung; podział *m.*, dzielenie *n.* (matem.); rozkładanie *n.*, rozłożenie *n.*; rozbiór chemiczny, analiza *f.* (także gram.).

Zerle'ſen, *va.* zerleſe, zerlieſeſt i zerlieſt, zerlieſt, zerlas, zerläſe, habe zerleſen, ein Buch — podrzeć książkę wskutek nadto częstego lub gorliwego czytania.

Zerlö'chern, *va.* (haben) podziurawić.

Zerlu'mpt, *adi.* obdarty, obszarpany; ein -er Kerl obdartus *m.*; — einhergehen obdarto chodzić.

Zerma'hlen, *va.* (haben) zmielić, sproszkować; zermahlt (z)mielony.

Zerma'lmen, *va.* (haben) zdruzgotać, zgnieść, skruszyć, zmiażdżyć, rozgnieść na miazgę; (obraz.) das Herz — przeszyć na wskróś serce.

Zerma'lmung, *sf.* zgniecenie *n.* na miazgę.

Zerma'rtern, *va.* i ſich —, *vr.* (haben) namęczyć kogo, namęczyć się.

Zerna'gen, *va.* (haben) pogryźć, przegryzać, przegryźć (na drobne kawałki); beißend — żreć (o kwasach).

Zerni'chten, *va.* (haben) zniszczyć zupełnie.

Zerpflü'cken, *va.* (haben) eine Blume — rozskubać kwiat; (obraz.) durch eine ſcharfe Kritik — ostrą, surową krytyką poszarpać.

Zerpla'tzen, *vn.* (ſein) pękać, popękać, rozpękać, rozpęknąć się; vor Lachen — pękać od śmiechu.

Zerprü'geln, *va.* (haben) okropnie zbić.

Zerque'tſchen, *va.* (haben) rozgnieść, zgnieść, rozmiażdżyć, zmiętosić.

Zerque'tſchung, *sf. pl.* -en, rozmiażdżenie *n.*, rozgniecenie *n.*, zgniecenie *n.*

Zerrä'dern, *va.* (haben) kołami roztoczyć, rozjechać.

Zerrau'fen, *va.* (haben) poszarpać, roztargać; ſich die Haare — rozczochrać sobie włosy; mit zerrauftem Haar z rozczochranymi włosami.

Ze'rrbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, karykatura *f.*

Zerrei'bbar, *adi.* rozcieralny.

Zerrei'bbarkeit, *sf.* rozcieralność *f.*

Zerrei'ben, *va.* zerreibe, zerreibſt, zerreibt, zerrieb, habe zerrieben, rozcierać, rozetrzeć; Farben — rozcierać farby; Käſe, Brot — utrzeć sera, chleba; zu Pulver — utrzeć na proszek, sproszkować.

Zerrei'bung, *sf. pl.* -en, rozcieranie *n.*, roztarcie *n.*, utarcie *n.*

Ze'rreiche, *sf. pl.* -n, dąb austryacki, burgundzki.

Zerrei'ßbar, *adi.* rozdarliwy.

Zerrei'ßbarkeit, *sf.* rozdarliwość *f.*

Zerrei'ßen, zerreiße, zerreißeſt i zerreißt, zerreißt, zerriß, zerriſſen, I. *va.* (haben) 1) Papier, Kleider — drzeć, podrzeć suknię, papier; Schuhe — buciki zdzierać, zedrzeć; einen Faden — rozerwać, przerwać, urwać nitkę; ſich die Hand an Nägeln — rozdrapać sobie gwoździami rękę; 2) rozdzierać, rozedrzeć; rozrywać, rozerwać = auseinanderreißen; Wölfe, wilde Tiere haben ihn zerriſſen wilki, dzikie zwierzęta rozszarpały go; (obraz.) das Herz — serce rozdzierać; die Feſſeln der Knechtſchaft — zerwać pęta niewoli; die Freundſchaft — zerwać przyjaźń; dieſe Stimme zerreißt das Ohr ten głos drze po uszach; II. *vn.* (ſein) drzeć się, rozdzierać się, rozedrzeć się, przedrzeć się, zdzierać się, zedrzeć się (o butach), urywać się, urwać się (n. p. nitka); ich kann mich doch nicht — przecież nie mogę się rozedrzeć, rozerwać; III. zerriſſen, *pp.* i *adi.* podarty, rozdarty, przedarty, poszarpany, rozszarpany, przerwany, urwany; (obraz.) ein zerriſſenes Herz rozdarte, zranione serce.

Zerrei'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, rozrywacz *m.*, niszczyciel *m.*

Zerrei'ßung, *sf.* przedzieranie *n.*, rozdzieranie *n.*, rozdarcie *n.*, niszczenie *n.*

Ze'rren, I. *va.* (haben) szamotać, targać, szarpać; hin und her — szarpać tam i sam, na wszystkie strony; jmdn beim Rocke — szarpać, ciągnąć kogo za surdut; jmdm die Kleider vom Leibe — suknie z kogo zerwać; (obraz.) etw. in den Kot — obrzucić co błotem; II. ſich —, *vr.* (haben) ſich mit jmdm — szamotać się z kim.

Ze'rrgemälde, *sn.* -s, *pl.* —, potworny obraz; karykatura *f.*

Ze'rrgeſicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, twarz wykrzywiona.

Zerri'nnen, *vn.* zerrinne, zerrinnſt, zerrinnt, zerrann, zerränne i zerrönne, bin zerronnen, rozpływać się, rozpłynąć się; wie gewonnen, ſo zerronnen jak się zeszło, tak się rozeszło.

Zerri'ſſen, *pp.* i *adi.* podarty, rozdarty, obdarty.

Zerri'ſſenheit, *sf.* 1) rozdartość *f.*; rozejm *m.*, brak *m.* łączności, jedności; 2) (obraz.) — des Geiſtes rozstrój umysłowy.

Zerrü'hren, *va.* (haben) rozmieszać, rozkłócić.

Zerru'pfen, *vn.* (haben) poskubać; eine Blume — rozskubać kwiat.

Zerrü'tten, I. *va.* (haben) skołatać, stargać, nadwerężać, nadwerężyć, rozprężać; ſeine Geſundheit — zdrowie nadwerężyć; den Staat — kraj zaburzyć, w nieład wprowadzić; II. zerrüttet, *pp.* i *adi.* skołatany, nadwerężony, stargany; geiſtig — pomieszany, umysłowo chory; zerrüttete Verhältniſſe nieuporządkowane stosunki; zerrüttete

Gesundheit zdrowie sterane, nadwerężone; zerrüttete Nerven zszarpane nerwy.

Zerrü'ttung, *sf. pl.* -en, nieład *m.*; dezorganizacya *f.*; finanzielle — nieład *m.* w finansach; — des Verstandes pomieszanie *n.* zmysłów.

Zerſä'gen, *vn.* (haben) przepiłować.

Zerſcha'ben, *va.* (haben) skrobaniem popsuć; uskrobać.

Zerſche'llen, I. *va.* (haben) potrzaskać, zgruchotać, rozbić; II. *vn.* (ſein) rozbić się; die Wogen — am Felſen fale rozbijają się, łamią się o skałę.

Zerſchie'ßen, *va.* zerſchieße, zerſchießeſt i zerſchießt, zerſchoß, zerſchöſſe, habe zerſchoſſen, zniszczyć, zgruchotać, strzaskać strzałami, postrzelać.

Zerſchla'gen, zerſchlage, zerſchlägſt, zerſchlägt, zerſchlug, zerſchlüge, habe zerſchlagen, I. *va.* rozbić, potłuc, zbić, porozbijać; pokruszyć; pokawałkować = zerſtückeln; jmnden — zbić kogo porządnie; ich bin (albo ich fühle mich) ganz (albo an allen Gliedern) zerſchlagen jestem jak zbity; II. ſich —, *vr.* 1) rozbijać się, rozbić się;; ein Gang zerſchlägt ſich chodnik rozdziela się, rozgałęzia się (górn.); 2) (obraz.) spełznąć na niczem; rozejść się (n. p. kupno); rozchwiać się (n. p. małżeństwo), zerwać się (n. p. układy); III. zerſchlagen, *pp.* i *adi.* zbity, rozbity.

Zerſchli'tzen, *va.* (haben) rozpruć, przerznąć; podrzeć.

Zerſchmei'ßen, *va.* zerſchmeiße, zerſchmeißeſt i zerſchmeißt, zerſchmeißt, zerſchmiß, habe zerſchmiſſen, stłuc rzucając (o ziemię), złamać, stłuc rzuconym kamieniem.

Zerſchme'lzbar, *adi.* roztopny.

Zerſchme'lzbarkeit, *sf.* roztopliwość *f.*

Zerſchme'lzen, zerſchmelze, zerſchmilzeſt i zerſchmilzt, zerſchmilzt, zerſchmolz, zerſchmolzen, I. *vn.* (ſein) topić się, topnieć, rozpuścić się, roztopić się; II. *va.* (haben) roztapiać, roztopić, stopić.

Zerſchme'ttern, *va.* (haben) roztrzaskać, zdruzgotać.

Zerſchnei'den, *va.* zerſchneide, zerſchneideſt, zerſchneidet, zerſchnitt, habe zerſchnitten, pokrajać, rozkrawać, rozkroić, rozrzynać, rozerznąć, porznąć, poprzerzynać, rozcinać, rozciąć; (obraz.) das zerſchneidet mir das Herz to mi serce kraje.

Zerſchnei'dung, *sf. pl.* -en, krajanie *n.*, rozkrawywanie *n.*, przekrój *m.*

Zerſchni'ppeln, *va.* (haben) pokrajać, porznąć na drobne kawałeczki.

Zerſchro'ten, *va.* (haben) zmłynkować, sproszkować.

Zerſe'tzbar, *adi.* rozkładny; roztopliwy.

Zerſe'tzbarkeit, *sf.* rozkładliwość *f.*; roztopliwość *f.*

Zerſe'tzen, I. *va.* (haben) rozebrać, rozkładać, rozłożyć na części, na pierwiastki (chemia); eine Erzſtufe — rozsadzić, odłamać (za pomocą prochu, dynamitu) kawał kruszcu; ſich —, *vr.* rozkładać się; zwietrzeć = verwittern; II. zerſetzend, *ppr.* i *adi.* rozkładający, rozkładczy.

Zerſe'tzung, *sf.* rozkład *m.*; — des Blutes rozkład krwi; — der Erzgänge rozbieg *m.* żył kruszcowych.

Zerſe'tzungsperiode, *sf.* rozkładziny *pl.*

Zerſe'tzungsprodukt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, produkt, wytwór rozkładowy (fizyol.).

Zerſpa'lten, *va.* (haben) I. *va.* (haben) rozłupywać, rozłupać, rozpłatać, rozszczepiać, rozszczepić; (obraz.) das Herz — rozdzierać serce; *vn.* (ſein) rozłupać się.

Zerſpa'ltung, *sf.* rozłupanie *n.*, rozpłatanie *n.*

Zerſpi'llen, *va.* (haben) ob. Zerſpalten.

Zerſplei'ßen, *va.* zerſpleiße, zerſpleißeſt i zerſpleißt, zerſpliß, habe zerſpliſſen, rozłupywać, rozłupać.

Zerſpli'ttern, I. *va.* (haben) strzaskać, potrzaskać, podruzgotać; (obraz.) ſeine Zeit, ſeine Kräfte — tracić czas na różnorodne zajęcia, rozdrabniać swe siły; II. *vn.* (ſein) i ſich —, *vr.* (haben) strzaskać się, w trzaski się rozlecieć, roztrzasnąć się, pójść w drobne kawałki, rozdrobnić się.

Zerſpli'tterung, *sf.* strzaskanie *n.* (się), rozdrobnienie *n.* (także obraz. n. p. o siłach).

Zerſpre'ngen, *va.* (haben) 1) rozsadzić (n. p. mur prochem); 2) rozprószyć, rozbić, rozgromić (n. p. wojsko nieprzyjacielskie).

Zerſpre'ngung, *sf.* 1) rozsadzenie *n.* (n. p. prochem); 2) rozgrom *m.*, rozbicie *m.* (n. p. wojska nieprzyjacielskiego).

Zerſpri'ngen, *vn.* zerſpringe, zerſpringſt, zerſpringt, zerſprang, zerſpränge, bin zerſprungen, pękać, popękać, pęknąć, rozpęknąć, rozprysnąć, rozerwać się; die Bombe zerſprang bomba pękła; (obraz.) der Kopf will mir — vor Schmerz głowa z bolu mi pęka; mir möchte das Herz — serce mi chce pęknać.

Zerſta'mpfen, *va.* (haben) tłuc, potłuc, stłuc, utłuc (na proszek); mit den Füßen — zdeptać.

Zerſtäu'ben, I. *va.* (haben) rozpraszać, rozprószyć; rozpylać; II. *vn.* (ſein) obacz Zerſtieben.

Zerſtäu'ber, *sm.* -s, *pl.* —, i **Zerſtäu'bungsapparat**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozpylacz *m.*

Zerſte'chen, *va.* zerſteche, zerſtichſt, zerſticht, zerſtach, zerſtäche, habe zerſtochen, pokłuć, skłuć, podziurawić; von Flöhen zerſtochen pogryziony od pcheł.

Zerſtie'ben, *vn.* zerſtiebe, zerſtiebſt, zerſtiebt, zerſtob, zerſtöbe, bin zerſtoben, rozpierzchać się, rozpierzchnąć się; rozprysnąć się; ulotnić się.

Zerſtö'rbar, *adi.* zniszcze-

niu uległy, mogący być zburzonym.

Zerstö'rbarkeit, *sf.* możność *f.* zniszczenia.

Zerstö'ren, I. *va.* (haben) burzyć, poburzyć, rozburzyć, zburzyć; niszczyć, zniszczyć; die zerstörte Gesundheit zniszczone zdrowie; zerstörte Schönheit miniona piękność; II. zerstörend, *ppr.* i *adi.* niszczący; die =e Wirkung des Pulvers niszcząca siła prochu.

Zerstö'rer, *sm.* =s, *pl.* —, burzyciel *m.*, zburzyciel *m.*, niszczyciel *m.*

Zerstö'rerin, *sf. pl.* =nen, burzycielka *f.*, zburzycielka *f.*, niszczycielka *f.*

Zerstö'rung, *sf. pl.* =en, burzenie *n.*, zburzenie *n.*, niszczenie *n.*, zniszczenie *n.*, pustoszenie *n.*, spustoszenie *n.*

Zerstö'rungsgeist, *sm.* =es, duch niszczycielski; mania *f.*, żądza *f.* niszczenia.

Zerstö'rungskrieg, *sm.* =es, *pl.* =e, wojna niszcząca.

Zerstö'rungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* niszczenia, niszczący.

Zerstö'rungssinn, *sm.* =(e)s, obacz Zerstörungswut.

Zerstö'rungswerk, *sn.* =(e)s, dzieło *n.* zniszczenia.

Zerstö'rungswut, *sf.* mania *f.*, żądza *f.* niszczenia.

Zerstoßen, *va.* zerstoße, zerstößest i zerstößt, zerstößt, zerstieß, habe zerstoßen, tłuc potłuc, utłuc, roztłuc, stłuc; sich, den Kopf — stłuc, rozbić sobie głowę; sich —, *vr.* rozbijać się, porozbijać się.

Zerstreu'bar, *adi.* rozsypny.

Zerstreu'en, I. *va.* (haben) 1) rozsypywać, rozsypać, porozrzucać, rozrzucać, rozrzucić; Geld im Zimmer — porozrzucać pieniądze po pokoju; 2) die Lichtstrahlen — rozpraszać, rozproszyć; rozpędzać, rozpędzić; das feindliche Heer — rozpędzić wojsko nieprzyjacielskie; der Wind zerstreut die Wolken wiatr rozpędza chmury; das Schicksal hat sie in alle Welt (albo in alle Winde) zerstreut los rozprószył ich na wszystkie strony świata; 3) (obraz.) jmndn — rozrywać, rozerwać, zabawiać, bawić kogo; die Aufmerksamkeit — rozrywać, roztargnąć uwagę; jmnds Furcht — wybić komu z głowy obawę; II. sich —, *vr.* (haben) 1) rozsypywać się, rozsypać się, iść w rozsypkę; porozchodzić się, rozejść się, porozjeżdżać się, rozjechać się; rozlatywać się, rozlecieć się; die Menge zerstreute sich am Abend tłum rozszedł się, tłumy rozeszły się wieczorem; die Wolken — sich schon chmury już się rozchodzą, rozpraszają; 2) (obraz.) sich —, rozrywać się, rozerwać się, zabawiać się, zabawić się, bawić się.

Zerstreu'er, *sm.* =s, *pl.* —, 1 bawiący *m.*, sprawiający *m.* komu rozrywkę; 2) rozpylacz *m.*

Zerstreu't, *pp.* od zerstreuen, 1) *adi.* rozrzucony, rozproszony, porozrzucany; (obraz.) roztargniony, nieuważny; — sein być roztargnionym, nie uważać; 2) *adv.* — liegen być rozrzuconym tam i sam, leżeć tu i tam; (obraz.) — zuhören słuchać z roztargnieniem, słuchać nieuważnie.

Zerstreu'theit, *sf. pl.* =en, roztargnienie *n.*, nieuwaga *f.*

Zerstreu'ung, *sf. pl.* =en, 1) rozpędzie *n.*, rozgrom *m.* (n. p. nieprzyjaciela), rozsypka *f.*; — der Lichtstrahlen rozpraszanie (się) światła; 2) (obraz.) rozrywka *f.*, zabawa *f.* = Belustigung; sich eine — machen zabawić się; zur — dla zabawy, dla rozrywki, aby się zabawić, rozerwać; 3) roztargnienie *n.* = Zerstreutheit.

Zerstreu'ungsglas, *sn.* =es, *pl.* =gläser, **Zerstreu'ungslinse,** *sf. pl.* =n, soczewka rozpraszająca.

Zerstreu'ungspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* rozpraszania (się).

Zerstreu'ungssucht, *sf.* żądza *f.*, chęć *f.* zabawy, bawienia się.

Zerstreu'ungssüchtig, *sf.* żądny rozrywek, zabaw, lubiący bawić się.

Zerstü'ckeln, *va.* (haben) rozdzielać na kawałki, rozdrobnić, rozbierać, rozebrać, rozszarpać; porąbać, pokrajać, pociąć, potłuc na kawałki.

Zerstü'ckelung, *sf. pl.* =en, rozdzielanie *n.*, rozdzielenie *n.*, rozdział *m.*, rozebranie *n.*, rozbiór *m.* na kawałki.

Zerteil'bar, *adi.* rozdzielny.

Zerteil'barkeit, *sf.* rozdzielność *f.*

Zerteil'en, I. *va.* (haben) podzielać, rozdzielać, podzielić, rozdzielić; ein Gut — rozdzielić dobro, posiadłość; der Wind zerteilt die Wolken wiatr rozpędza chmury; eine Geschwulst — rozpędzić opuchnięcie; das feindliche Heer — rozpędzić, rozłączyć, rozgromić wojsko nieprzyjacielskie; II. sich —, *vr.* (haben) rozchodzić się, rozejść się, rozdzielać się, rozdzielić się, rozłączać się, rozłączyć się; die Wolken — sich chmury rozchodzą się; die Geschwulst zerteilt sich opuchnięcie rozchodzi się; sich in Äste — rozgałęziać się, rozgałęzić się; III. zerteilend, *ppr.* i *adi.* =es Mittel środek rozpędzający; =e Partikeln partykuły rozłączające (gramat.).

Zerteil'er, *sm.* =s, *pl.* —, rozdzielca *m.*, rozdzielnik *m.*

Zerteil'ung, *sf. pl.* =en, rozdzielanie *n.*, rozłączanie *n.*, podzielenie *n.*, podział *m.*, drozdział *m.*

Zerteil'ungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek rozpędzający (medyc.).

Zertra'mpeln, *va.* (haben) roztratowywać, roztratować, potratować.

Zertre'nnbar, *adi.* rozporny, rozłączny.

Zertre'nnbarkeit, *sf.* rozporność *f.*, rozłączność *f.*

Zertre'nnen, *va.* (haben) 1) rozpruć = auftrennen; 2) rozłączać, rozłączyć, rozrywać, rozerwać = trennen.

Zertre'ten, *va.* zertrete, zertrittst, zertritt, zertrat, zerträte, habe zertreten, rozde-

tywać, rozdeptać, roztratować, stratować, zdeptać, podeptać.

Zertrü'mmerer, *sm.* -s, *pl.* —, niszczyciel *m.*, rozgromiciel *m.*

Zertrü'mmern, *va.* (haben) zgruchotać, rozwalić, rozgromić, zdruzgotać.

Zertrü'mmerung, *sf. pl.* -en, zgruchotanie *n.*, rozwalanie *n.*, rozgromienie *n.*, zdruzgotanie *n.*

Zerwa'ſchen, *va.* zerwaſche, zerwäſcheſt, zerwäſcht, zerwuſch, zerwüſche, habe zerwaſchen, popsuć myciem, szurowaniem, rozmyć.

Zerwi'rken, *va.* (haben) einen Hirſchen — rozebrać jelenia, wyjąć wnętrzności z jelenia.

Zerwü'hlen, *va.* (haben) zepsuć gmerając w czem; rozryć, poryć, zryć; das Bett — rozrzucić pościel w łóżku; das Haar — rozczochrać włosy.

Zerwü'rfnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, rozterka *f.*, poróżnienie *n.*

Zerzau'ſen, *va.* (haben) rozerwać; etw. mit den Zähnen — pogryźć co zębami; jmndm die Haare — rozczochrać, pokudłać komu włosy; (obraz.) jmndn tüchtig — dobrze kogo pociągnąć za włosy, za uszy; natrzeć komu dobrze uszu.

Zerzu'pfen, *va.* (haben) rozskubywać, rozskubać; ein Blatt Papier — podrzeć kartkę papieru na drobne kawałeczki.

Ze'ter! *interi.* i **Ze'ter**, *sn.* -s, biada! gwałt! rety! — ſchreien gwałtu wołać; — und Mordio (albo zetermordio) ſchreien okropnie się skarżyć, okropnie biadać, zawodzić; — über jmndn ſchreien wykrzykiwać groźby przeciw komu.

Ze'tergeſchrei, *sn.* -(e)s, krzyk straszny, biadanie *n.*

Zetermordio'! *interi.* — ſchreien obacz pod Zeter.

Ze'tern, *vn.* (haben) okropnie krzyczeć, biadać.

Ze'ttel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kartka *f.*, ceduła *f.*; bilet *m.*, liścik *m.*, krótkie doniesienie = Mitteilung; etykieta *f.*, kartka *f.* z napisem, przylepka *f.*; buleta *f.* = Maut—; afisz *m.* = Anſchlag— i Theater—; banknot *m.* = Banknote; 2) osnowa *f.* (tkactwo).

Ze'ttelankleber, *sm.* -s, *pl.* —, nalepiający *m.* afisze, ogłoszenia.

Ze'ttelanſchlagen, *sn.* -s, — verboten! nalepianie *n.* afiszów wzbronione.

Ze'ttelbank, *sf. pl.* -en, bank asygnacyjny, wydający pieniądze papierowe.

Ze'ttelbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, obacz Zettelrahmen.

Ze'ttelchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Zettel, karteczka *f.*, liścik *m.*

Ze'tteln, *va.* 1) obacz verzetteln; 2) obacz anzetteln.

Ze'ttelrahmen, *sm.* -s, *pl.* —, rama *f.* do osnowy (tkactwo).

Ze'ttelwahl, *sf. pl.* -en, wybór *m.* kartkami.

Zeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) (rzadko także rodzaju męskiego) materya *f.*; — für Kleider, für Schuhe materya na ubiory, na buciki; — zu einem Rocke sukno na surdut; wollene, ſeidene -e wełniane, jedwabne materye; 2) (także:) suknie *pl.*, ubiory *pl.*, rzeczy *pl.* = Kleidung; 3) (obraz.) das — zu etw. haben mieć do czego zdolności, potrafić co zrobić; er hat das — zu einem Künſtler jest to materyał na artystę, w nim siedzi artysta; was das — hält albo halten will ile wlezie; jmndm etw. am -e flicken wollen chcieć komu coś złego wyrządzić, uszyć komu buty, nalać komu za skórę; (także:) źle o kim mówić, przypiąć komu łatkę; 4) sprzęt *m.*, narzędzie *n.* = Werkzeug, Gerät; liny okrętowe; przybory myśliwskie; uprząż *f.* dla konia = Pferdegeſchirr; (obraz.) tüchtig ins — albo Geſchirr gehen albo ſich legen wziąć się dzielnie, żwawo do dzieła, do rzeczy; er geht gleich zu ſtark ins — nadto bierze do serca, za nadto zaraz się zapala; 5) rzecz *f.* (w najszerszem słowa znaczeniu); ſchlechtes — lichota *f.*; dummes — głupstwo *n.*; dummes — ſchwätzen głupstwa gadać; albernes — niedorzeczność *f.*, banialuki *pl.*; albernes — reden duby prawić; tolles — szalone rzeczy; tolles — reden bzdurzyć.

Zeu'gamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, intendentura *f.* dla materyałów artyleryjnych (wojskow.).

Zeu'gbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, rama *f.* do osnowy, postawy (tkactwo).

Zeu'gbütte, *sf. pl.* -n, kadź *f.* do moczenia gałganów (fabrykacya papieru).

Zeu'gdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, druk *m.* na materyach.

Zeu'gdrucker, *sm.* -s, *pl.* —, drukarz *m.* materyi.

Zeugdruckerei', *sf. pl.* -en, drukarnia *f.* materyi.

Zeu'ge, *sm.* -n, *pl.* -n, świadek *m.*; — von etw. ſein być świadkiem czego; falſcher — fałszywy świadek; jmndn als, zum -n anrufen przyzwać, wezwać kogo na świadka; zum -n nehmen wziąć na świadka; -n ſtellen przywieść świadków; als — auftreten świadczyć, zeznawać jako świadek; die -n abhören przesłuchiwać świadków; Gott iſt mein —! Bóg mi świadkiem!

Zeu'geglied, *sn.* obacz Zeugungsglied.

Zeu'gekraft, *sf.* obacz Zeugungskraft.

Zeu'gen, I. *va.* (haben) płodzić, spłodzić = erzeugen; rodzić, wydawać = hervorbringen; er hat mit ihr zwei Kinder gezeugt spłodził z nią albo miał z niej dwoje dzieci; (obraz.) der Boden, der uns gezeugt hat ziemia, co nas zrodziła; zeugende Kraft siła twórcza; II. *vn.* (haben) świadczyć = Zeugnis ablegen; für jmndn, gegen jmndn — świadczyć za kim, przeciw komu; das zeugt von ſeinem

Fleiß to świadczy o jego pilności, to dowodzi, że jest pilnym.

Zeu'genabhörung, *sf. pl.* =en, obacz Zeugenverhör.

Zeu'genausſage, *sf. pl.* =n, zeznanie *n.* świadków, świadka.

Zeu'genbeſtechung, *sf. pl.* =en, przekupienie *n.* świadków.

Zeu'genbeweis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, dowód *m.* ze świadków.

Zeu'geneid, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przysięga *f.* świadka.

Zeu'genprotokoll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, protokół *m.* zeznania świadka, świadków.

Zeu'genſchaft, *sf.* zeznawanie *n.* w charakterze świadka.

Zeu'genverhör, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Zeu'genvernehmung**, *sf. pl.* =en, słuchanie *n.*, przesłuchiwanie *n.* świadków, świadka.

Zeu'ger, *sm.* =s, *pl.* —, **Zeu'gerin**, *sf. pl.* =nen, płodziciel *m.*, płodzicielka *f.*

Zeu'gfabrik, *sf. pl.* =en, fabryka *f.* materyi.

Zeu'gfabrikant, *sm* =en, *pl.* =en, fabrykant *m.* materyi.

Zeu'gfeldwebel, *sm.* =s, *pl.* —, feldwebel *m.* arsenału (wojskow.).

Zeu'ghandel, *sm.* =s, handel *m.* materyami, suknem.

Zeu'ghauptmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, kapitan *m.* arsenału (wojskow.).

Zeu'ghaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, arsenał *m.* (wojskow.), zbrojownia *f.*, cekhauz *m.*

Zeu'gkammer, *sf. pl.* =n, 1) zbrojownia *f.* (wojskow.); 2) skład *m.* przyborów myśliwskich.

Zeu'gmacher, *sm.* =s, *pl.* —, tkacz *m.* materyi.

Zeu'gmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) dozorca *m.* zbrojowni (wojskow.); 2) dozorca *m.* myśliwskich przyborów.

Zeu'gnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, 1) zeznanie *n.* (świadka); ein — ablegen zeznawać, zeznać; zum — deſſen na dowód tego; du ſollſt nicht falſches — wider deinen Nächſten ablegen nie świadcz fałszywie przeciw twemu bliźniemu; 2) świadectwo *n.*, zaświadczenie *n.*; einem Diener ein — ausſtellen wystawić służącemu świadectwo; — der Befähigung świadectwo uzdolnienia; Schul— świadectwo szkolne; Abgangs— świadectwo odejścia.

Zeu'gnisbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list poświadczający, świadectwo *n.*

Zeu'gniszwang, *sm.* =es, obowiązek *m.* zeznawania jako świadek.

Zeu'gpreſſen, *sn.* =s, apretowanie *n.*, wyprawianie *n.* materyi.

Zeu'gſchmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kowal hamerniczy.

Zeu'gſchneider, *sm.* =s, *pl.* —, naprawiacz *m.* przyrządów myśliwskich.

Zeu'gſtiefel, *sm. pl.* buciki sukienne.

Zeu'gung, *sf. pl.* =en, płodzenie *n.*

Zeu'gungsakt, *sm.* =es, spółkowanie *n.*

Zeu'gungsfähig, *adi.* mogący zapładniać.

Zeu'gungsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.*, moc *f.* zapładniania.

Zeu'gungsglied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, członek płodzący.

Zeu'gungskraft, *sf.* siła zapładniająca.

Zeu'gungsorgane, *sn. pl.* członki płodzące.

Zeu'gungsteile, *sm. pl.* obacz Zeugungsglied.

Zeu'gungstrieb, *sm.* =(e)s, popęd płciowy.

Zeu'gungsunfähig, *adi.* niepłodny, niemocny.

Zeu'gungsunfähigkeit, *sf.* niemoc *f.*, niepłodność *f.*

Zeu'gungsvermögen, *sn.* =s, zdolność *f.* płodzenia.

Zeu'gungswerkzeuge, *sn. pl.* obacz Zeugungsorgane.

Zeu'gwagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz *m.* do przewożenia przyborów myśliwskich.

Zeu'gwaren, *sf. pl.* tkaniny *pl.*

Zeu'gwärter, *sm.* =s, *pl.* —, dozorca *m.* zbrojowni; dozorca *m.* sprzętów gimnastycznych.

Zeu'gweber, **Zeu'gwirker**, *sm.* =s, *pl.* —, tkacz *m.* materyi.

Zi'bbe, *sf. pl.* =n, baran *m.*; koza *f.*; zajączek *m.* (łow.).

Zibe'be, *sf. pl.* =n, cybeba *f.*, mały rodzynek.

Zi'beth i **Zi'bet**, *sm.* =s, zybuczek *m.*, wiwera *f.* (zwierzę).

Zi'bethtier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, i **Zi'bethkatze**, *sf. pl.* =n, wiwera *f.* (zwierzę).

Zicho'rie, *sf.* cykorya *f.*

Zi'cke, *sf. pl.* =n, obacz Ziege.

Zi'ckel, **Zi'ckelchen** i **Zi'cklein**, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zicke, kózka *f.*

Zi'ckelfleiſch, *sn.* =es, koźlęcina *f.*

Zi'cken, *vn.* (haben) (o)kocić się, (o)parkocić się (o kozach).

Zi'ckzack, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zygzak *m.*; im — gehen, laufen, ſegeln, ausſchneiden iść, biedz, żaglować, wycinać zygzakiem.

Zi'ckzackförmig, *adi.* zygzakowaty; *adv.* w zygzak, zygzakiem.

Zi'ckzacklinie, *sf. pl.* =n, linia zygzakowata.

Zie'che, *sf. pl.* =n, poszwa *f.*, poszewka *f.*

Zie'fer, *sn.* =s, *pl.* —, owad *m.*

Zie'ge, *sf. pl.* =n, koza *f.*; junge — kózka *f.*

Zie'gel, *sm.* =s, *pl.* —, i *sf. pl.* =n, cegła *f.*, cegiełka *f.*; Falz— cegła odsadzkowa, odsadzkówka *f.*; feuerfeſter —, Schamotte— cegła ogniotrwała; Firſt—, Grat—, Mönch— cegła szczytowa, grzbietowa; Form—, Schablonen— cegła modelowa; Geſims— cegła gzymsówka; Gewölb—, Brunnen—, Keſſel— cegła klinowa, klinówka *f.*; glaſierter — cegła polewana; Hohl— cegła pusta; Kehl—, Nonne— cegła koszowa; Kirſchrot— wiśniówka *f.*; Klinker— zędrówka

f.; Lehmpatz— surówka podolska; Pflaſter— cegła posadzkówka = Flieſe, Eſtrichplatte; Porzellan— cegła porcelanka; poröſer — cegła dziurkowata, gąbczasta; Rauchſchlot— cegła kominówka; ungebrannter — surówka *f.*; gebrannter — ogniówka *f.*; ſchwachgebrannter — cegła niedopałka, okopciałka, bladówka; Dach— dachówka *f.*; — brennen, ſtreichen cegły wypalać, lepić, robić; mit =n pflaſtern wykładać, brukować cegłami; mit =n decken pokrywać cegłami.

Zie'gelarbeit, *sf.* mur *m.* z cegieł.

Zie'gelbau, *sm.* =(e)s, budynek *m.*, budowla *f.* z cegieł.

Zie'gelbrand, *sm.* =(e)s, wypalenie *n.* cegieł.

Zie'gelbrenner, *sm.* =s, *pl.* —, cegielnik *m.*, ceglarz *m.*

Ziegelbrennerei', *sf. pl.* =en, cegielnia *f.*

Zie'geldach, *sn.* =(e)s, *pl.* =dächer, dach (cegłami) dachówkami kryty.

Zie'geldecker, *sm.* =s *pl.* —, robiący *m.* dachy.

Ziegelei', *sf. pl.* =en, cegielnia *f.*

Zie'gelerde, *sf.* glina *f.* na cegły.

Zie'gelerz, *sn.* =es, *pl.* =e, ceglanka *f.*

Zie'gelfarbe, *sf.* ceglasty kolor.

Zie'gelfarben, Zie'gelfarbig, *adi.* ceglasty.

Zie'gelform, *sf. pl.* =en, forma *f.* na cegły; kształt *m.* cegły.

Zie'gelförmig, *adi.* kształt cegły mający; *adv.* w kształcie cegły.

Zie'gelhütte, *sf. pl.* =n, szopa *f.* na cegły.

Zie'gelmauer, *sf. pl.* =n, mur *m.* z cegieł, mur ceglany.

Zie'gelmehl, *sn.* =(e)s, proszek *m.* z tłuczonej cegły, cegła na proszek utarta.

Zie'gelmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, cegielnik *m.*

Zie'gelofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do wypalania cegieł.

Zie'gelpflaſter, *sn.* =s, bruk *m.* z cegieł.

Zie'gelplatte, *sf. pl.* =n, płyta cegielna.

Zie'gelpreſſe, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do robienia cegieł, ceglarka *f.*

Zie'gelrot, *adi.* czerwony jak cegła, ceglasty.

Zie'gelrot, *sn.* =s, obacz Ziegelfarbe.

Zie'gelſcheune, *sf. pl.* =n, obacz Ziegelhütte.

Zie'gelſchutt, *sm.* =es, okrzaski *pl.* cegieł, gruz *m.*

Zie'gelſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cegła *f.*; dachówka *f.* = Dachziegel.

Zie'gelſtreicher, *sm.* =s, *pl.* —, ceglarz *m.*

Zie'gelton, *sm.* =(e)s, glina *f.* na cegły.

Zie'gelwand, *sf. pl.* =wände, ściana *f.* z cegieł.

Zie'gelwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, budowla *f.* z cegieł.

Zie'genartig, *adi.* kozi.

Zie'genauge, *sn.* =s, *pl.* =n, 1) kozie oko; 2) owrzodzenie *n.* wewnętrznego kąta oka (med.).

Zie'genbart, *sm.* =(e)s, *pl.* =bärte, 1) kozia broda; 2) śmiałek siwy, goździanka koralowata (rośl.).

Zie'genbärtig, *adi.* koziobrody.

Zie'genbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, kozioł *m.*, cap *m.*

Zie'genböckchen, Zie'genböcklein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Ziegenbock, koziołek *m.*, capię *n.*

Zie'genfell, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kozia skóra (niewyprawna).

Zie'genfleiſch, *sn.* =es, kozina *f.*

Zie'genfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, kozia noga.

Zie'genfüßig, *adi.* kozionogi.

Zie'genhaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, włos kozi.

Zie'genherde, *sf. pl.* =n, trzoda *f.* kóz.

Zie'genhirt, *sm.* =en, *pl.* =en, koziarz *m.*, koziopas *m.*, pasterz *m.* kóz.

Zie'genhirtin, *sf. pl.* =nen, koziarka *f.*

Zie'genhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, róg capi.

Zie'genkäſe, *sm.* =s, *pl.* —, ser kozi.

Zie'genkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, szalej pospolity, bielun *m.*

Zie'genlippe, *sf. pl.* =n, krowiak *m.* (ziele).

Zie'genmelker, *sn.* =s, *pl.* —, 1) kozodój *m.*; 2) ślepowron *m.* (ptak).

Zie'genmelkerin, *sf. pl.* =nen, kozodojka *f.*

Zie'genmilch, *sf.* kozie mleko.

Zie'genpeter, *sm.* =s, zapalenie *n.* przyusznicy, zapalenie ślinianki przyusznej (med.).

Zie'genſauger, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Ziegenmelker.

Zie'genſtall, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtälle, obora *f.* dla kóz, koziarnia *f.*

Zie'genwolle, *sf.* wełna kozia.

Zie'gler, *sm.* =s, *pl.* —, ceglarz *m.* = Ziegelbrenner.

Zie'hband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, 1) lina *f.* do ciągnięcia; 2) wyrwant *m.*, opaska *f.* (budown.).

Zie'hbrücke, *sf. pl.* =n, obacz Zugbrücke.

Zie'hbrunnen, *sm.* =s, *pl.* —, studnia, z której się woda ciągnie.

Zie'heiſen, *sn.* =s, —, druciarka *f.*, naciąg *m.*, ściągacz *m.*

Zie'heltern, *spl.* obacz Pflegeeltern.

Zie'hen, ziehe, ziehſt, zieht, zog, zöge, gezogen, I. *va.* (haben), 1) ciągnąć; einen Wagen — ciągnąć wóz; einen Kahn — ciągnąć łódź; etw. hin und her — ciągnąć co tam i sam, szarpać co; die Glocke — dzwonić; den Degen — dobyć szpady; das Los — wyciągnąć los; zwei Nummern wurden gezogen dwa numera wyszły; den Beutel — dobyć worka; einen Stein — postawić kostkę (w grze); ein Geſicht, Geſichter — wykrzy-

wiać twarz, usta; den Knoten feſt — ściągnąć guz, węzeł; jmndn beiſeite — wziąć kogo na bok, na stronę; ein Seil ſtraff — naprężyć, wyprężyć linę; (obraz.) den kürzeren — przegrać, stracić, wyjść z niczem; 2) z przyimkami; jmndn an ſich — przyciągnąć kogo do siebie; jmndn am Arme, an den Haaren — ciągnąć, targać kogo za ramię, za włosy; jmndn am Rocke — ciągnąć kogo za surdut; jmndn an den Ohren — ciągnąć kogo za uszy; ans Licht — wystawić na światło; (obraz.) wyjawić; Saiten auf die Geige — naciągnąć struny na skrypce; Korallen auf einen Faden — nawlekać korale na nitkę; Bier auf Flaſchen — piwo na butelki ściągać; einen Wechſel auf jmndn — wystawić weksel na kogo; Verdacht auf ſich — podejrzenie na siebie ściągnąć, w podejrzenie popaść, się podać; jmndn auf ſeine Seite — przeciągnąć kogo na swoją stronę; jmnds Augen auf ſich — czyjeś oczy zwrócić na siebie; jmnds Aufmerkſamkeit auf etw. — zwrócić czyją uwagę na co; jmnds Ungnade auf ſich — popaść u kogo w niełaskę; aus etw. — ciągnąć, wyciągać, wyciągnąć z czego; aus der Taſche — wyciągnąć, wyjąć, dobyć z kieszeni; Waſſer aus dem Brunnen — ciągnąć, czerpać wodę ze studni; wie aus dem Waſſer gezogen przemokły do kości, jak skąpany; er zog ſein Geld wieder aus dem Geſchäfte wycofał swoje pieniądze z interesu; Saft aus den Pflanzen — wydobywać, wyciskać sok z roślin; jmndn aus der Verlegenheit — wybawić kogo z kłopotu; den Kopf aus der Schlinge — wybrnąć, wydostać się z kłopotu; Vorteil aus etw. — ciągnąć z czego korzyści; einen Schluß aus etw. — wnioskować z czego; daraus kannſt du dir eine Lehre — to może ci posłużyć za naukę; jmndn aus einem Irrtum — wyprowadzić kogo z błędu; die Wurzel aus einer Zahl — wyciągać, wyciągnąć pierwiastek z jakiej liczby; beim Arme, bei den Haaren, beim Rocke — obacz wyżej am Arme, an den Haaren, am Rocke —; einen Faden durchs Nadelloch — przeciągnąć nitkę przez uszko u igły; den Flachs durch die Hechel — czesać len; (obraz.) jmndn durch die Hechel — nicować kogo, szydzić, żartować z kogo; etw. in ſich — wciągać co w siebie; den Atem in ſich — albo einziehen wciągać w siebie powietrze; der Schwamm zieht das Waſſer in ſich gąbka wciąga w siebie wodę; in die Höhe — podciągnąć do góry, w górę; die Stirn in Falten — (z)marszczyć czoło; da hat man dich in einen ſchönen Handel hineingezogen w piękną sprawę cię wmieszano; (obraz.) in den Kot hinein- zmieszać z błotem; jmndn ins Unglück — ściągnąć na kogo nieszczęście, unieszczęśliwić kogo; jmndn ins Verderben — zgubić kogo; jmndn ins Geheimnis — powierzyć komu tajemnicę; man muß das in Erwägung — trzeba to wziąć pod rozwagę, nad tem się zastanowić; trzeba to wziąć w rachubę; in die Länge — odwlekać, przedłużać; ins Lächerliche — ośmieszyć; in Zweifel — podać w wątpliwość; nach ſich — spowodować; Folgen nach ſich — mieć skutki; ein Übel zieht das andere nach ſich jedno złe drugie psuje; jednego złego pozbędziesz, a dziesięcioro tudzież nastąpi; einen Rock über den anderen — wdziać jeden surdut na drugi; den Hut übers Geſicht — nasadzić kapelusz aż po oczy; jmndm das Fell über die Ohren — obedrzeć, złupić kogo, ostatni grosz z kogo wyciągnąć; jmndm das Netz über den Kopf — usidlić kogo, ułowić kogo w sidła; ſich etw. über den Hals ziehen — ściągnąć co na siebie; Mauern um den Garten — otoczyć ogród murem; einen Graben — rów wykopać; jmndm die Larve vom Geſicht — zedrzeć komu maskę z twarzy, zdemaskować kogo; den Hut vom Kopfe — kapelusz zdjąć; den Hut vor jmndm — uchylić przed kim kapelusza, ukłonić się komu; die Mütze — czapkować; den Vorhang vor etw. — zasłonić co, zakryć co zasłoną; jmndn vor Gericht — pozwać kogo przed sąd; jmndn zur Rechenſchaft — pociągnąć kogo do odpowiedzialności, żądać od kogo zdania sprawy; jmndn zur Tafel — zaprosić kogo do siebie, do stołu; jmndn zu Rate — zasięgnąć czyjej rady, radzić się, poradzić się kogo; jmndn zu Hilfe — udać się do kogo o pomoc, prosić kogo o pomoc, uciec się do czyjej pomocy; ſich etw. zu Gemüte, zu Herzen — wziąć sobie co do serca; 3) tworzyć, wytwarzać; chować, hodować; Draht — ciągnąć drut; Lichte — robić świece; Linien, einen Kreis — pociągnąć linie, zakreślić koło; eine Senkrechte — pociągnąć (linię) prostopadłą; einen Vergleich — porównywać, porównać; eine Furche — pociągnąć, wykopać bróżdę; eine Mauer — wieść mur; Blumen, Pflanzen — hodować kwiaty, rośliny; Schafe — trudnić się chowem owiec; ein Kind groß— wychować dziecko; ein ſchlecht gezogenes Kind dziecko źle wychowane; II. *vn.* (haben) 1) ciągnąć, wlec; dieſes Pferd zieht gut ten koń dobrze ciągnie; an einem Wagen — ciągnąć wóz; (obraz.) ſie — an demſelben Strange są ze sobą w porozumieniu; 2) przyciągać, przyciągnąć = Anziehungskraft ausüben; das zieht nicht to nie wabi, nie nęci (publiczności); 3) man ſoll den Tee nicht zu lange — laſſen nie należy dać herbacie za długo naciągać; ziehendes Pflaſter ciągnący plastr; der Ofen zieht gut

piec ma dobry przewiew; die Zigarre zieht nicht cygaro nie ma powietrza; 4) wystarczać, odpowiadać = genügen; dieſe Entſchuldigung zieht nicht to usprawiedliwienie nic nie warte; 5) (ſein) przenosić się, przenieść się (z miejsca na miejsce) = ſich begeben, ſich wenden; in den Krieg, ins Feld — iść na wojnę, wyruszyć w pole; die Vögel — ptaki ciągną, przelatują; gezogen kommen nadciągać, nadchodzić, nadejść; ins Ausland — wywędrować za granicę; durch die Stadt — ciągnąć, maszerować, iść przez miasto; auf die Wache — iść na wartę; ſeiner Wege ruhig — spokojnie sobie iść; dichte Wolken — am Himmel grube chmury ciągną, pędzą na niebie; der Rauch zieht ins Zimmer dym wciska się, bucha do pokoju; die Kreuz und Quer — podróżować po świecie; die gewohnten Pfade — chadzać zwykłemi drogami; in die Stadt, aufs Land — sprowadzić się do miasta, na wieś; in ein anderes Haus — zmienić mieszkanie; biſt du ſchon gezogen? czyś się już przeprowadził? er iſt zu ſeinem Bruder gezogen sprowadził się do swego brata; aus dem Dienſte — odchodzić, odejść ze służby; zu jmndm — *a*) sprowadzić się do kogo; *b*) iść, pójść do kogo na służbę; 6) *impers.* (haben) es zieht durch das Fenſter ciągnie przez okno; es zieht mich im Arme boli mnie ramię, rwie mnie w ramieniu; III. ſich —, *vr.* (haben) 1) wydostać się, ciągnąć się, wyciągnąć się; ſich aus der Verlegenheit — poradzić sobie w kłopocie; 2) udawać się, udać się dokąd = ſich begeben; 3) rozciągać się, ciągnąć się = ſich erſtrecken; das Gebirge zieht ſich an das Meer góry ciągną się po morze; der Weg zieht längs des Fluſſes droga ciągnie się, prowadzi wzdłuż rzeki; ſich in die Länge — przydłużać się; (obraz.) die Verhandlungen zogen ſich in die Länge układy wlokły się; der Krieg zieht ſich in die Länge wojna długo się ciągnie, przeciąga się; 3) rzucić się, skurczyć się, skrzywić się, spaczyć się = ſchief werden; das Brett hat ſich gezogen deska spaczyła się.

Zie'hen, *sn.* -s, 1) ciągnienie *n.*; trakcya *f.* (mechanika); Pferd zum — koń roboczy, do włóki; 2) przeciąganie *n.*, przenoszenie *n.* się z miejsca na miejsce = Fortziehen; — aus einer Wohnung przeprowadzka *f.*, zmiana *f.* mieszkania; 3) chów *m.*, hodowla *f.*, wychowanie *n.* = Aufziehen; 4) reumatyzm *m.*, podagra *f.*, rwanie *n.* w stawach.

Zie'her, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ten co ciągnie; 2) przyrząd *m.* do wyciągania czego (n. p. Korkzieher korkociąg *m.*).

Zie'hgeld, *sn.* -(e)s, pieniądze *pl.* na wychowanie.

Zie'hhaken, *sm.* -s, *pl.* —, hak pociągowy, zaprzęgowy, czep sprzęgłowy.

Zie'hharmonika, *sf. pl.* -s, harmonika *f.* (z miechem).

Zie'hkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, wychowaniec *m.*, wychowanka *f.*

Zie'hklinge, *sf. pl.* -n, skrobaczka stalowa.

Zie'hkraft, *sf.* siła *f.* ciągnienia; siła *f.* przyciągania = Anziehungskraft.

Zie'hmutter, *sf. pl.* -mütter, obacz Pflegemutter.

Zie'hpflaster, *sn.* obacz Zugpflaster.

Zie'hſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, statek *m.* do ciągnienia.

Zie'hſeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, powróz *m.*, lina *f.* do ciągnienia.

Zie'htag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) dzień *m.* przeprowadzania się, wyprowadzania, wprowadzania się; 2) dzień zmiany służby.

Zie'hung, *sf. pl.* -en, ciągnienie *n.* (n. p. loteryi, losów).

Zie'hungsliſte, *sf. pl.* -n, spis *m.* wygranych.

Zie'hungstag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień *m.* ciągnienia (n. p. losów).

Zie'hzange, *sf. pl.* -n, obcęgi *pl.* do wyciągania (n. p. gwoździ).

Zie'hzeit, *sf.* 1) czas *m.* przeprowadzeń, wyprowadzin, wprowadzin; 2) czas *m.* zmiany służby.

Ziel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) granica *f.* = Grenze; koniec *m.* = Ende; kres *m.* = äußerſtes Ende; ein — ſetzen kres, koniec, tamę położyć; das — überſchreiten przekroczyć granice; er iſt am -e ſeines Lebens jest u kresu życia; dem Leben jmnds ein — ſetzen skrócić komu życie; ohne Maß und — bez miary (i końca); 2) termin *m.* (zapłaty) = Zahlungsfriſt; auf drei Monate — na trzy miesiące; 3) cel *m.*, meta *f.*; nach dem -e ſchießen strzelać do celu; das — treffen trafić do celu; das — verfehlen chybić celu; das — zu hoch, zu tief nehmen celować za wysoko, za nizko; weit vom — iſt gut vorm Schuß im dalej od niebezpieczeństwa, tem lepiej; 4) (obraz.) cel *m.*, zamiar *m.* = Zweck, Endzweck; das — einer Reiſe cel podróży; das — der Beſtrebungen cel usiłowań; ſich ein hohes — ſetzen, vorſtecken wysoki, wzniosły cel sobie założyć; er iſt noch weit vom — daleko jeszcze mu do celu; das — erreichen osiągnąć cel, dobiedz do celu, dopiąć celu; es iſt am -e ſeiner Wünſche angelangt osiągnął cel swych życzeń; gerade aufs — losgehen zmierzać wprost do celu; ſein — im Auge behalten celu nie spuszczać z oka; ohne Zweck und — zupełnie bez celu, na oślep.

Zie'lbewußt, *adi.* świadomy celu, dążący ze świadomością do celu; *adv.* ze świadomością celu.

Zie'len, *va.* i *vn.* (haben) 1) nach, auf etw. — celować, mierzyć, wymierzyć do czego;

den Schuß — celować strzałem; mit der Flinte — mierzyć strzelbą; wohlgezielte Schüſſe dobrze wycelowane strzały; 2) (obraz.) zmierzać do czego, godzić na co; auf jmndn, auf etw. — stosować co do kogo, do czego; auf was — ſeine Wünſche? do czego zmierzają, na co są skierowane jego życzenia? das zielt auf mich to mnie dotyczy; er zielt auf mich pieje do mnie; 3) zielend, *adi.* celujący; skierowany; zielende Zeitwörter słowa przechodnie.

Zie'len, *sn.* -s, celowanie *n.*, mierzenie *n.*

Zie'ler, *sm.* -s, *pl.* —, celownik *m.*

Zie'lpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt, do którego się celuje, cel *m.*

Zie'lſcheibe, *sf. pl.* -n, tarcza *f.* (do strzelania do celu); (obraz.) zur — des Witzes, des Spottes dienen służyć za cel dowcipu, szyderstwa.

Zie'men, *vn.* i ſich —, *vr. impers.* (haben) godzić się, wypadać; das ziemt ſich nicht to się nie godzi, tego czynić nie wypada, to nie wypada, nie przystoi.

Zie'mer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) cąbr *m.* (jelenia), krzyżówka *f.* (z wołu); 2) członek płodzący byka, bykowiec *m.* = Ochſenziemer; 3) jemiołucha *f.* = Krammetsvogel.

Zie'mlich, I. *adi.* 1) odpowiedni, stosowny, przyzwoity = geziemend; 2) mierny, wystarczający = leidlich; 3) znaczny, spory = beträchtlich; eine -e Anzahl spora liczba; II. *adv.* dosyć, jako tako; — gut dosyć dobrze; nieźle; ſo — ujdzie, nieźle, nie dobrze; — ſchön, alt dosyć piękny, stary; es iſt — ſpät jest dosyć późno; — oft dosyć często; das iſt — dasſelbe to prawie to samo.

Zie'pen, I. *vn.* (haben) ob. zippen; II. (haben) jmndn an den Haaren — ciągnąć kogo za włosy.

Zier, *sf. pl.* -en, ozdoba *f.*; Beſcheidenheit iſt eine —, doch weiter kommt man ohne ihr (żartobliwie zamiast ohne ſie) ze skromnością, lubo jest cnotą, wysoko nie zajdziesz.

Zie'raffe, *sm.* -n, *pl.* -n, modniś *m.*, wytwornis *m.*, strojniś *m.*, strojna lala.

Zie'rat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i — *sf. pl.* -en, ozdoba *f.*, dekoracya *f.*; zum — dienend ozdobny.

Zie'rbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo do ozdoby (ogrodu) służące.

Zie'rbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, grzęda ozdobna (ogrodnictwo).

Zie'rbengel, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Zieraffe.

Zie'rbuchſtabe, *sm.* -n, *pl.* -n, litera ozdobna.

Zie'rde, *sf. pl.* -n, ozdoba *f.*, upiększenie *n.*; (obraz.) zaszczyt *m.*; zur — do ozdoby, ku ozdobie; das gereicht ihm zur — to go zdobi; er iſt die — ſeines Standes jest ozdobą, zaszczytem swemu stanowi.

Zie'ren, I. *va.* zdobić, ozdabiać, ozdobić, upiększać, ostrajać; das Zimmer mit Spiegeln — ozdobić pokój zwierciadłami; (obraz.) er ziert durch ſeinen Namen die Wiſſenſchaft imię jego naukę zdobi, nauce zaszczyt przynosi; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) (rzadko:) zdobić się, upiększać się; 2) udawać, pieścić się (n. p. z swoją mową), przesadzać, przesadnie mówić = ſchön tun; drożyć się, zdrażać się = ſich ſträuben; zier' dich doch nicht ſo nie zdrażaj że się tak; III. geziert, *pp.* i *adi.* afektowany, przesadny, manierowany, sztuczny, nienaturalny (n. p. sposób pisania).

Ziererei', *sf. pl.* -en, udawanie *n.*, przesada *f.*, afektacya *f.* = Schöntun; drożenie *n.* się, zdrażanie *n.* się = Sträuben.

Zie'reriſch, *adi.* przesadzający, przesadny, afektowany; drożący się.

Zie'rgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród utrzymywany dla przyjemności, ogród zdobny.

Zie'rgärtner, *sm.* -s, *pl.* —, ogrodnik *m.* do ogrodów zdobnych.

Zie'rgewächſe, *sn. pl.* obacz Zierpflanzen.

Zie'rig, *adi.* obacz Zieriſch.

Zie'rlappen, *sm.* -s, *pl.* —, obacz Zieraffe.

Zie'rleiſte, *sf. pl.* -n, listwa zdobiąca, zdobna (archit., druk.)

Zie'rlich, *adi.* ozdobny, ładny, zgrabny, delikatny = zart; malutki = klein; elegancki, wytworny; *adv.* ozdobnie, ładnie, zgrabnie, delikatnie, wytwornie.

Zie'rlichkeit, *sf.* ozdobność *f.*, zgrabność *f.*, elegancya *f.*, wytworność *f.*

Zie'rling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obacz Zieraffe.

Zie'rpflanzen, *sf. pl.* rośliny zdobne.

Zie'rpuppe, *sf. pl.* -n, modnisia *f.*, strojnisia *f.*; także = Zieraffe.

Zie'rrahmen, *sm.* -s, *pl.* —, rama ozdobna.

Zie'rrat, *sf. pl.* -en, obacz Zierat.

Zie'rſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, krzak zdobny.

Zie'ſel, *sm*, -s, *pl.* —, i **Zie'ſelmaus**, *sf. pl.* -mäuſe, suseł *m.* (zool.).

Zie'ſererbſe, *sf. pl.* -n, ciecierzyca *f.*, ciecierka *f.*

Zi'ffer, *sf. pl.* -n, 1) cyfra *f.*, liczbowy znak, liczba *f.*; mit, in -n ſchreiben pisać cyframi; mit -n bezeichnen oznaczać, znaczyć cyframi; 2) szyfra *f.*, znak *m.* sekretnego pisma = Chiffre, Geheimſchrift.

Zi'fferblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, tarcza zegarowa, zegarkowa.

Zi'ffermäßig, *adi.* liczbowy; *adv.* etw. — beweiſen dowieść czego liczbami, matematycznie.

Zi'fferrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek cyfrowy, liczbami, w liczbach.

Zi'fferſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.*

—, klucz *m.* do pisma znakowego.

Zi'fferſchrift, *sf. pl.* -en, pismo znakowe.

Zigare'tte, *sf. pl.* -n, papieros *m.*

Zigare'ttenpapier, *sn.* -s, papierki *m. pl.* do papierosów.

Zigare'ttentaſche, *sf. pl.* -n, papierośnica *f.*

Ziga'rre, *sf. pl.* -n, cygaro *n.*

Zigeu'ner, *sm.* -s, *pl.* —, cygan *m.*

Zigeu'nerbande, *sf. pl.* -n, banda cygańska, cyganów.

Zigeu'nerburſche, Zigeu'nerknabe, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopak cygański.

Zigeu'nerhaft, *adi.* cygański, *adv.* po cygańsku.

Zigeu'nerin, *sf. pl.* -nen, cyganka *f.*

Zigeu'neriſch, *adi.* cygański; *adv.* po cygańsku.

Zigeu'nerleben, *sn.* -s, życie cygańskie, cyganów.

Zigeu'nermädchen, *sn.* -s, *pl.* —, dziewczyna cygańska, (młoda) cyganka *f.*

Zigeu'nermäßig, *adi.* cygański; *adv.* po cygańsku.

Zigeu'nerſchaft, *sf.* cygani *pl.*, cygaństwo *n.* (*coll.*).

Zigeu'nerſprache, *sf.* język cygański, cyganów.

Zigeu'nertanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, taniec cygański.

Zigeu'nertum, *sn.* -(e)s, cygaństwo *n.*; życie cygańskie.

Zigeu'nervolk, *sn.* -(e)s, cygani *pl.*

Zigeu'nerweib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, cyganka *f.*

Zika'de, *sf. pl.* -n, obacz Cikade.

Zi'lle, *sf. pl.* -n, łódka *f.*

Zi'mbel, *sf. pl.* -n, cymbały *pl.* (muzyka).

Zi'mbelblume, *sf. pl.* -n, łęgotka *f.* (rośl.).

Zimentie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, wagowy *m.* (górn.).

Zi'mmer, *sn.* -s, *pl.* —, 1) pokój *m.*, izba *f.*, komnata *f.*; möbliertes — pokój umeblowany, urządzony, z urządzeniem; — mit beſonderem Eingang pokój z osobnem wejściem; ein einzelnes — jeden pokój; Wohnung von ſechs -n mieszkanie z sześciu pokojami, o sześciu pokojach; heizbares — pokój do opalania; — mit Beheizung pokój z opałem; — zu vermieten pokój do wynajęcia; er muß das — hüten nie wolno mu wychodzić z pokoju, musi siedzieć w domu, nie wolno mu opuszczać pokoju; 2) stos *m.* czterdziestu skór futrzanych (kuśnierstwo); 3) drzewo budulcowe = Bauholz.

Zi'mmerarbeit, *sf. pl.* -en, ciesielska robota, ciesielka *f.*

Zi'mmeraxt, Zi'mmerbeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, siekiera ciesielska, topór ciesielski.

Zi'mmerbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, kozieł ciesielski.

Zi'mmerchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Zimmer, pokoik *m.*, izdebka *f.*

Zi'mmerdecke, *sf. pl.* -n, powała *f.*, pułap *m.*

Zi'mmerdouche, (wym.: —duſz), *sf. pl.* -n, tusz pokojowy.

Zimmerei', *sf. pl.* -en, ciesiołka *f.*, ciesielstwo *n.*

Zi'mmereinrichtung, *sf. pl.* -en, urządzenie pokojowe, sprzęty pokojowe, meble *pl.*

Zi'mmerer, *sm.* -s, *pl.* —, cieśla *m.*

Zi'mmerflucht, *sf.* (nieprzerwany) szereg *m.* pokojów, amfilada *f.*

Zi'mmergerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) przyrządy ciesielskie = Handwerkszeug; 2) — eines Zimmers sprzęty pokojowe, meble *pl.*

Zi'mmergeſell(e), *sm.* -en, *pl.* -en, czeladnik ciesielski, ciesielczyk *m.*

Zi'mmergymnaſtik, *sf.* gimnastyka pokojowa.

Zi'mmerhandwerk, *sn.* -(e)s, rzemiosło ciesielskie, ciesielstwo *n.*, ciesiołka *f.*

Zi'mmerherr, *sm.* -n, *pl.* -en, najemca *m.* pokoju.

Zi'mmerhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, cieślarnia *f.*

Zi'mmerholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo obrobione, budulec *m.*, cembrowina *f.*

Zi'mmerkunſt, *sf.* sztuka ciesielska, ciesielstwo *n.*

Zi'mmerlehrling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, uczeń ciesielski.

Zi'mmerling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cieśla górniczy, terlacz *m.*

Zi'mmermädchen, *sn.* -s, *pl.* —, obacz Stubenmädchen.

Zi'mmermaler, *sm.* -s, *pl.* —, malarz *m.* pokojów.

Zi'mmermann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, cieśla *m.*; jmndm zeigen, wo der — das Loch gelaſſen hat wskazać komu drzwi, wyrzucić kogo za drzwi.

Zi'mmermeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, majster ciesielski.

Zi'mmern, *va.* i *vn.* (haben) 1) obrabiać drzewo; ciosać, obciosywać, obciosać; ein Schiff — budować okręt; einen Schacht — oprawiać, cembrować szyb; 2) (w obszerniejszem znaczeniu:) dłubać, majstrować.

Zi'mmernagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, gwóźdź ciesielski.

Zi'mmerorgel, *sf. pl.* -n, organy przenośne.

Zi'mmerplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, cieślarnia *f.*

Zi'mmerpolier, *sm.* -s, *pl.* -e, podmajstrzy ciesielski.

Zi'mmerreihe, *sf. pl.* -n, obacz Zimmerflucht.

Zi'mmerſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, węzeł rzutowy.

Zi'mmerſchmuck, *sm.* -(e)s, ozdoba pokojowa.

Zi'mmerſpäne, *sm. pl.* drzazgi *pl.*, trzaski *pl.* ciesielskie.

Zi'mmerſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) budulec *m.*; 2) obraz *m.* do salonu.

Zi'mmertapete, *sf. pl.* -n, obicie *n.* ścian pokojowych.

Zi'mmertür, *sf. pl.* -en, drzwi *pl.* do pokoju.

Zi'mmerung, *sf. pl.* -en, cembrowanie *n.*, cembrowina *f.*, oprawa drzewna, wiązanie ciesielskie; — eines Schachtes oprawa drzewna, wiązanie ciesielskie; — eines Schachtes oprawa drzewna, cembrowa-

nie *n.*, cembrunek *m.* szybu; verlorene — szybik stracony (górn.).

Zi'mmervermieter, *sm.* -s, *pl.* —, **Zi'mmervermieterin**, *sf. pl.* -nen, wynajmujący, wynajmująca pokój, pokoje.

Zi'mmerverzierer, *sm.* -s, *pl.* — dekorator pokojowy, ozdabiacz *m.* pokojów.

Zi'mmerverzierung, *sf. pl.* -en, dekorowanie *n.*, ozdabianie *n.* pokojów, dekoracya *f.*, ozdoba *f.* pokojowa.

Zi'mmerwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, robota ciesielska, oprawa drzewna; — eines Schiffes wiązanie *n.* okrętu.

Zi'mmet i **Zimmt**, *sm.* ob. Zimt.

Zi'mperlich, *adi.* afektowany, przesadny, nienaturalny; *adv.* ſich — ſtellen afektować, udawać; — tun drożyć się.

Zi'mperlichkeit, *sf.* afektacya *f.*, udawanie *n.*; drożenie *n.* się.

Zi'mpern, *vn.* (haben) afektować, udawać; drożyć się.

Zimt, *sm.* -(e)s, cynamon *m.*, korzyca *f.*

Zi'mtapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, cynamonka *f.*

Zi'mtbalſam, *sm.* -s, balsam cynamonowy.

Zi'mtbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, cynamonowiec *m.*, korzybiel *m.*

Zi'mtbirne, *sf. pl.* -n, cynamonówka *f.*

Zi'mtblüte, *sf. pl.* -n, cynamonowy kwiat.

Zi'mtbranntwein, *sm.* -(e)s, cynamonówka *f.*

Zi'mtbraun, *adi.* cynamonowy.

Zi'mtfarbe, *sf.* kolor cynamonowy.

Zi'mtfarben, *adi.* cynamonowy.

Zi'mtgeruch, *sm.* -(e)s, zapach *m.* cynamonu.

Zi'mtgeſchmack, *sm.* -(e)s, smak *m.* cynamonu.

Zi'mtlorber, *sm.* -s, obacz Zimtbaum.

Zi'mtnägelein, *sn.* -s, *pl.* —, gwoździk cynamonowy.

Zi'mtöl, *sn.* -(e)s, olejek cynamonowy.

Zi'mtrinde, *sf. pl.* -n, kora cynamonowa, cynamon *m.*

Zi'mtſtange, *sf. pl.* -n, patyczek *m.* cynamonu.

Zi'mtvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, cynamonik *m.*

Zi'mtwaſſer, *sn.* -s, woda cynamonem zaprawiona.

Zi'ndel, *sm.* -s, *pl.* —, i **Zi'ndeltaffet**, *sm.* -s, rasza *f.*

Zink, *sn.* -(e)s, cynk *m.*; ſchwefelſaures — siarczan *m.* cynku; Rauh—, Roh— cynk pospolity.

Zi'nkartig, *adi.* do cynku podobny.

Zi'nkaſche, *sf.* tlenek cynkowy, tlenek cynku.

Zi'nkätzung, *sf. pl.* -en, cynkografia *f.*

Zi'nkblech, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, blacha cynkowa.

Zi'nkblende, *sf.* cynkowa blenda.

Zi'nkblume, *sf. pl.* -n, urewiec *m.*, żwielina dymna.

Zi'nkdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach cynkowy, dach cynkiem kryty.

Zi'nke, *sf. pl.* -n, 1) ostry koniec, szpiczasta odnoga czego; ząb *m.*; die -n der Gabel zęby u widelca; die -n eines Geweihs sęki *pl.*; eine — (albo eine Zehe) Knoblauch ząbek *m.* czosnku; 2) obacz Zinken 2).

Zi'nken, *sm.* -s, *pl.* —, 1) er hat einen furchtbaren — im Geſichte ma straszny nos; 2) surma *f.*, surenka *f.* (instrument muz.).

Zi'nkeiſenerz, *sn.* -es, *pl.* -e, franklinit *m.*

Zi'nken, *adi.* cynkowy, z cynku.

Zi'nkenbläſer, *sm.* -s, *pl.* —, **Zinkeni'ſt**, *sm.* -en, *pl.* -en, surmista *m.*, surmacz *m.*

Zi'nkerz, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda cynkowa, galman *m.*

Zi'nkgießer, *sm.* -s, *pl.* —, odlewacz *m.* cynku.

Zi'nkgrube, *sf. pl.* -n, kopalnia *f.* cynku.

Zi'nkhaltig, *adi.* cynk zawierający.

Zi'nkhütte, *sf. pl.* -n, cynkownia *f.*

Zi'nkig, *adi.* zaopatrzony w ostre końce, zębaty.

Zinkographie', *sf.* cynkografia *f.*

Zinkogra'phiſch, *adi.* cynkograficzny.

Zi'nkoxyd, *sn.* -(e)s, tlenek cynkowy, cynku.

Zi'nkplatte, *sf. pl.* -n, płyta cynkowa, z cynku.

Zi'nkſpat, *sm.* -(e)s, galman *m.*, spat cynkowy.

Zi'nkvitriol, *sn.* -s, siarczan *m.* cynku.

Zi'nkweiß, *sn.* biel cynkowa.

Zinn, *sn.* -(e)s, 1) cyna *f.*; Block— cyna w bryłach, w gruzłach; Körner— cyna w ziarnach, cyna ziarnista; reines, raffiniertes — cyna rafinowana; Roll— cyna w zwojach, cyna arkuszowa; Stangen— cyna w prętach, cyna prętowa; 2) naczynia cynowe = Zinngerät.

Zi'nnaſche, *sf.* niedokwas *m.* cyny, dwutlenek *m.* cyny.

Zi'nnbergwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kopalnia *f.* cyny.

Zi'nnblättchen, *sn.* -s, *pl.* —, listek cynowy.

Zi'nnblech, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, blacha cynowa.

Zi'nne, *sf. pl.* -n, blanki *pl.*, blank *m.*, blankowanie *n.* (muru), ganek zębaty naokoło szczytu muru; mit -n verſehen ząbkowany.

Zi'nnen, *adi.* cynowy = Zinnern.

Zi'nnen, *va.* (haben) blankować, zaopatrywać mur gankiem zębatym; gezinnt ząbkowany.

Zi'nnenfries, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, fryz *m.* pod blankami.

Zi'nnenkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, **Zi'nnenkrönung**, *sf. pl.* -en, okolenie *n.* z blanków.

Zi'nnenzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząbek *m.* blanków.

Zi'nnern, *adi.* cynowy.

Zi'nnerz, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda cynowa, cyniak *m.*

Zi'nnfolie, *sf. pl.* -n, listek cynowy, staniol *m.*

Zi'nngerät, **Zi'nngeſchirr**, *sn.* -s, *pl.* -e, naczynia cynowe.

Zi'nngießer, *sm.* -s, *pl.* —, konwisarz *m.*, odlewacz *m.*

Zinngießerei', *sf. pl.* -en, konwisarstwo *n.*

Zi'nnglasur, *sf.* polewa cynowa.

Zi'nngraupen, *sf. pl.* kryształokrusz *m.*

Zi'nngrube, *sf. pl.* -n, kopalnia *f.* cyny.

Zi'nnhaltig, *adi.* cynę zawierający.

Zi'nnhütte, *sf. pl.* -n, cynownia *f.*

Zi'nnkies, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, szaromiedniak cynowy.

Zi'nnlot, *sn.* -(e)s, lutowiny kotlarskie, lut kotlarski.

Zi'nnmutter, *sf.* ruda cynowa.

Zinno'ber, *sm.* -s, cynober *m.*, siarczyk rtęci czerwony, dwusiarczyk *m.* rtęci.

Zinno'berrot, *adi.* czerwony jak cynober, cynobrowy.

Zi'nnofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do wytapiania cyny.

Zi'nnoxyd, *sn.* -s, tlenek cynowy.

Zi'nnplatte, *sf. pl.* -n, płyta cynowa, z cyny.

Zi'nnprobe, *sf. pl.* -n, próba *f.* cyny.

Zi'nnreich, *adi.* obfity w cynę.

Zi'nnſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, chlorek cynowy.

Zi'nnſand, *sm.* -(e)s, piasek zawierający cynę.

Zi'nnſäure, *sf.* kwas cynowy, wodorotlenek cynowy.

Zi'nnſchüſſel, *sf. pl.* -n, misa cynowa, z cyny.

Zi'nnſtufe, *sf. pl.* -n, wielki kawał cyny.

Zi'nnteller, *sm.* -s, *pl.* —, talerz cynowy, cynówka *f.*

Zi'nnwaren, *sf. pl.* sprzęty *pl.*, naczynia *pl.* cynowe.

Zins, *sm.* Zinſes, 1) *pl.* Zinſe, *a*) danina *f.* = Abgabe; *b*) czynsz *m.* (z gruntu, z mieszkania), komorne *n.*; 2) Zinſen, *pl.* procent *m.*, procenta *f.*, odsetka *f.*, odsetki *pl.*; Geld auf Zinſen ausleihen, geben (wy)pożyczać pieniądze na procent, na odsetki; auf Zinſen nehmen brać (pieniądze) na procent; Zinſen tragen przynosić odsetki; die Zinſen bezahlen zapłacić odsetki; die Zinſen zum Kapital ſchlagen dołączać odsetki do kapitału; er lebt von ſeinen Zinſen żyje z dochodu, z odsetek swego kapitału; rückſtändige Zinſen odsetki zaległe, zalegające; alles mit Zinſen heimzahlen sowicie wszystko nagrodzić.

Zi'nsabſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, talon *m.*, odcinek odsetkowy.

Zi'nsabzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, skonto *n.*, odpłata *f.*, odrachunek *m.*, potrącenie przy natychmiastowej wypłacie.

Zi'nsacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, czynszowa, dannicza rola.

Zi'nsbar, *adi.* czynszowy; danniczy, hołdowniczy; *adv.* Geld — anlegen umieścić pieniądze na procent.

Zi'nsbarkeit, *sf.* czynszowość *f.*; dannictwo *n.*

Zi'nsbauer, *sm.* -s, *pl.* -n, czynszownik *m.*, obrocznik *m.*

Zi'nsbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, papier oprocentowany.

Zi'nsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* czynszów.

Zi'nscoupon, (wym.: -kupą), *sm.* -s, *pl.* -s, obacz Zinsabſchnitt.

Zi'nseinnehmer, *sm.* -s, *pl.* —, poborca *m.* czynszów.

Zi'nſen, *sm. pl.* obacz pod Zins 2).

Zi'nſen, 1) *va.* (haben) czynsz opłacać; 2) *vn.* (haben) przynosić czynsz; przynosić odsetki.

Zi'nſenausfall, **Zi'nſenentgang**, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, -gänge, utrata *f.* procentu, odsetek.

Zi'nſenberechnung, *sf. pl.* -en, obliczenie *n.* odsetek.

Zi'nſengenuß, *sm.* -ſſes, pobór *m.* odsetek.

Zi'nſenwucher, *sm.* -s, lichwa *f.*

Zi'nſeszins, *sm.* -zinſes, *pl.* -zinſen, odsetki *pl.* od odsetek, odsetki składane.

Zi'nsfällig, *adi.* obacz Zinspflichtig.

Zi'nsfrei, *adi.* wolny od czynszu, daniny; *adv.* — ausleihen pożyczać, pożyczyć bez procentu.

Zi'nsfreiheit, *sf.* wolność *f.* od czynszu.

Zi'nsfuß, *sm.* -es, stopa procentowa, stopa odsetkowa; den — herabſetzen obniżyć stopę procentową.

Zi'nsgarantie, *sf.* gwarancya *f.* za odsetki.

Zi'nsgenuß, *sm.* obacz Zinſengenuß.

Zi'nsgarbe, *sf. pl.* -n, snop złożony w daninie, danina snopowa.

Zi'nsgetreide, *sn.* -s, zboże w daninie złożone.

Zi'nsgroſchen, *sm.* -s, *pl.* —, opłata czynszowa; danina *f.*

Zi'nsgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, dobro czynszowe.

Zi'nshafer, *sm.* -s, owies w daninie złożony.

Zi'nshahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kogut daninny; rot wie ein — czerwony jak indyk.

Zi'nshaft, *adi.* opłacający daniny.

Zi'nshaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom czynszowy.

Zi'nsherr, *sm.* -n, *pl.* -en, pan pobierający czynsz, daninę.

Zi'nsleben, *sn.* -s, *pl.* —, lenno daninę opłacające, lenno czynszowe.

Zi'nsleute, *sm. pl.* czynszownicy *pl.*

Zi'nsmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, czynszownik *m.*

Zi'nspacht, *sf.* czynszowanie *n.*

Zi'nspflichtig, *adi.* obowiązany do opłaty czynszu, daniny.

Zi'nsrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek procentowy, liczenie *n.* odsetek.

Zi'nsrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* pobierania czynszu, daniny.

Zi'nsrückſtände, *sm. pl.* odsetki zalegające, zaległe.

Zi'nsſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cedułka procentowa.

Zi'nstabelle, *sf. pl.* -n, tablica *f.* odsetek.

Zi'nstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień czynszowy.

Zi'nstragend, *adi.* przynoszący odsetki.

Zi'nsvergütung, *sf. pl.* =en, wypłata *f.* odsetek.

Zi'nsverlust, *sm.* =es, *pl.* =e, utrata *f.* odsetek.

Zi'nsweise, *adv.* tytułem odsetek, jako odsetki.

Zin'szahl, *sf.* indykcya *f.* (hist. rzymska).

Zin'szahlung, *sf. pl.* =en, zapłata *f.* czynszu; zapłata *f.* odsetek.

Zi'pfel, *sm.* =s, *pl.* —, róg *m.*, koniec *m.*, koniuszek *m.* (n. p. sukni, surduta); cypel *m.*; etw. beim rechten — anfassen dobrze wziąć się do rzeczy.

Zi'pfelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zipfel, koniuszek *m.*, rożek *m.*

Zi'pfelig, *adi.* mający rożki, końce.

Zi'pfelmütze, *sf. pl.* =n, czapeczka rogata.

Zi'pfeltuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, chusteczka *f.* na szyję.

Zipo'lle, *sf. pl.* =n, trybulka *f.*

Zipp, wyraz naśladujący śpiew sikory; nicht — sagen können nie módz powiedzieć słówka.

Zi'ppe, *sf. pl.* =n, gatunek drozda.

Zi'ppen, *vn.* (haben) szczebiotać.

Zi'pperlein, *sn.* =s, gościec *m.*; podagra *f.* (w nogach), chiragra *f.* (w rękach).

Zi'pperleinkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, kozia stopa, podagrycznik *m.* (ziele).

Zi'rbe, *sf. pl.* =n, obacz Zirbelkiefer.

Zi'rbel, *sf. pl.* =n, 1) sosna *f*; 2) obacz Zirbelkiefer.

Zi'rbelbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, obrostnica *f.*, sosna sybiryjska, limba *f.*

Zi'rbeldrüse, *sf. pl.* =n, wyrostek szyszkowy, szyszynka *f.* (anat.).

Zi'rbelkiefer, *sf. pl.* =n, ob. Zirbelbaum.

Zi'rbelnuß, *sf. pl.* =nüsse, pinela *f.*, limbowy orzeszek.

Zi'rbeltanne, *sf. pl.* =n, kośmień *m.*

Zi'rgelbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, komonica rożkowata, lotusowe drzewo.

Zi'rkel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) koło *n.*, obwód *m.* (Kreis); einen — beschreiben opisać, narysować koło; 2) (przen.): koło *n.*, grono *n.*, towarzystwo *n.*; heute ist — dziś jest zgromadzenie; in den besten =n w najlepszych kołach; kleiner, vertraulicher — małe, poufne zgromadzenie, kółko; 3) cyrkiel *m.*, krążydło *n.* (instrument); Haar-, Null-cyrkiel mikrometryczny; Greif-, Loch- cyrkiel kalibrowy; alles mit dem — messen mierzyć wszystko cyrklem; 4) der goldene — korona *f.*

Zi'rkelabschnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, odcinek *m.* koła, segment *m.*

Zi'rkelausschnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wycinek *m.* koła, sektor *m.*

Zi'rkelbewegung, *sf. pl.* =en, krążenie *n.*

Zi'rkelbogen, *sm.* =s, *pl.* —, łuk kolisty.

Zi'rkelfläche, *sf. pl.* =n, płaszczyzna kolista.

Zi'rkelform, *sf. pl.* =en, kształt koła.

Zi'rkelförmig, *adi.* kolisty.

Zi'rkellinie, *sf. pl.* =n, linia kolista.

Zi'rkeln, I. *va.* (haben) mierzyć krążydłem; (obraz.) mierzyć, ważyć dokładnie; II. *vn.* (haben) krążyć, obiegać.

Zi'rkelpunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, środek *m.* koła.

Zi'rkelsäge, *sf. pl.* =n, piła kołowa, okrągła, obrotowa.

Zi'rkelschenkel, *sm.* =s, *pl.* —, kolanko *n.* krążydła.

Zi'rkelschluß, *sm.* =sses, *pl.* =schlüsse, błędne wnioskowanie.

Zi'rkelschmied, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cyrkielnik *m.*

Zi'rkelschnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cięcie koliste.

Zi'rkelspitze, *sf. pl.* =n, koniec *m.* (szpiczasty) krążydła.

Zi'rkeltanz, *sm.* =es, *pl.* =tänze, obacz Rundtanz.

Zirkulä'r, *sn.* =s, *pl.* =e, cyrkularz *m.*, okólnik *m.*

Zirkulie'ren, *vn.* (haben) cyrkulować, okrążać, obiegać.

Zirkulatio'n, *sf.* cyrkulacya *f.*, obieg *m.*, krążenie *n.*

Zirkumflе'x, *sn.* =es, *pl.* =e, akcent przeciągły.

Zi'rkus, *sm.* —, *pl.* Zirkusse, cyrk *m.*, namiot *m.*, budynek *m.* dla igrzysk konnych.

Zi'rm- albo **Zi'rnkiefer**, *sf.* obacz Zirbelkiefer.

Zi'rneiche, *sf. pl.* =n, ob. Zerreiche.

Zi'rpe, *sf. pl.* =n, konik polny; świerszcz *m.*

Zi'rpen, *vn.* (haben) świegotać (o ptakach); świerkać, świerczyć (o koniku polnym i świerczu).

Zischelei', *sf. pl.* =en, szeptanina *f.*

Zi'scheln, *vn.* (haben) szeptać; jmndm etw. ins Ohr — (*va.*) szeptać komu co do ucha.

Zi'scheln, *sn.* =s, szeptanie *n.*

Zi'schen, *vn.* (haben) syczeć, sykać; ksykać, bzikać, bziknąć; zischend, *ppr.* i *adi.* syczący.

Zi'schen, *sn.* =s, syczenie *n.*, syk *m.*

Zi'scher, *sm.* =s, *pl.* —, sykacz *m.*

Zi'schlaut, *m.* =(e)s, *pl.* =e, brzmienie syczące (głosownia).

Zi'schler, *sm.* =s, *pl.* —, szeptacz *m.*, podszeptywacz *m.*

Ziselie'ren, *va.* (haben) cyzelować, dłubać, wycinać, ryć (w żelazie).

Ziste'rne, *sf. pl.* =n, krynica *f.*

Zi'ther, *sf. pl.* =n, cytra *f.*; gitara *f.* = Gitarre.

Zi'therschläger, **Zi'therspieler**, *sm.* =s, *pl.* —, cytrzysta *m.*, gitarzysta *m.*

Zitro'ne, *sf. pl.* =n, cytryna *f.*

Zi'tscherlein, *sn.* =s, *pl.* =e, czeczotka *f.*, makolągwa *f.*, rzepołuch *m.* (ptak).

Zi'tteraal, *sm.* =(e)s, *pl.*

=e, trzęsawiec *m.*, drętwik *m.* (gatunek węgorza).

Zi'tterbewegung, *sf. pl.* =en, drżączka *f.*

Zi'tterefche, Zi'tterefpe, *sf. pl.* =n, osika *f.* (drzewo).

Zi'tterfiſch, *sm.* =eß, *pl.* =e, obacz Zitterroche.

Zi'ttergold, *sn.* =eß, złoto szychowe.

Zi'ttergras, *sn.* =ſes, *pl.* =gräſer, drżączka *f.* (trawa).

Zi'tterhaft, *adi.* rzadko zamiast zitterig.

Zi'tterig, *adi.* drżący.

Zi'tterlaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, spółgłoska językowa (głosownia).

Zi'ttern, I. *vn.* (haben) 1) drżeć, trząść się; mir zittert die Hand ręka mi się trzęsie; vor Furcht — drżeć ze strachu; vor Freude — drżeć z radości; vor Kälte — trząść się od zimna; am ganzen Leibe —, — und beben trząść się całem ciałem, na całem ciele; wie Eſpenlaub — trząść się jak osika; 2) oscylować, drgać; II. zitternd, *ppr.* i *adi.* drżący, trzęsący się; oscylujący (fizyka); tremulujący (muzyka).

Zi'ttern, *sn.* =s, 1) drżenie *n.*, drżączka *f.*; potrząsanie *n.* dreszczem = Schaudern; — bei Pferden drgęga *f.*; 2) oscylacya *f.*, wibracya *f.* (fizyka).

Zi'ternadel, *sf. pl.* =n, trzęsawka *f.*

Zi'tterpappel, *sf. pl.* =n, osa *f.*, osica *f.*, osika *f.*, osina *f.*, trzepiecina *f.* (drzewo).

Zi'tterrochen, *sm.* =n, *pl.* =n, drętwa *f.*, drętwik *m.* (ryba).

Zi'tterſtimme, *sf. pl.* =n, głos tremulujący, drżący.

Zi'ttertier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, mętwik *m.*

Zi'tterwels, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, elektryzacz *m.* (ryba).

Zi'twer, *sm.* =s, cytwar *m.*

Zi'twerblüten, *sf. pl.* kwiat cytwarowy.

Zi'twerſamen, *sm.* =s, nasienie cytwarowe.

Zitz, *sm.* =eß, płótno indyjskie, malowane, cyc.

Zi'tze, *sf. pl.* =n, cycek *m.*

Zi'tzeln, *vn.* (haben) cycać, cyckać.

Zi'tzen, *adi.* cycowy.

Zi'tzenförmig, *adi.* cyckowaty.

Zivi'l, *sn.* obacz Civil.

Zo'bel, *sm.* =s, *pl.* —, sobol *m.* (zwierzę i futro).

Zo'belfang, *sm.* =(e)s, *pl.* =fänge, połowanie *n.* na sobole.

Zo'belfänger, *sn.* =s, *pl.* —, polujący *m.* na sobole.

Zo'belfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skóra sobolowa.

Zo'belfutter, *sn.* =s, *pl.* —, podszewka sobolowa.

Zo'belmütze, *sf. pl.* =n, czapka sobola, sobolowa.

Zo'belpelz, *sm.* =es, *pl.* =e, futro sobole, sobolowe.

Zo'ber, *sm.* =s, *pl.* —, ceber *m.*, cebrzyk *m.*

Zo'berſalz, *sn.* =es, cebrówka *f.*

Zo'ckeln, *vn.* (ſein) łazić, leźć, chodzić powoli.

Zodiaka'llicht, *sn.* =es, światło zodyakalne (astron.).

Zodi'akus, *sm.* —, zodyak *m.*, zwierzyniec niebiański = Tierkreis.

Zo'fe, *sf. pl.* =n, panna służąca, pokojówka *f.*

Zö'ger, *sm.* =s, *pl.* —, kobiałka *f.* (ze słomy lub łyka).

Zö'gerer, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Zauderer.

Zö'gern, I. *vn.* (haben) ociągać się, wahać się; zwlekać, zwlec, zwłóczyć co; mitrężyć, guzdrać się; II. zögernd, *pp.* i *adi.* zwlekający, wahający się; powolny = langſam; *adv.* powoli.

Zö'gern, *sn.* =s, zwlekanie *n.*, wahanie *n.* się, ociąganie *n.* się; ohne — bez zwłoki.

Zö'gerung, *sf. pl.* =en, zwlekanie *n.*, wahanie *n.* się, ociąganie *n.* się, mitrężenie *n.*, guzdranie *n.* się; powolność *f.* = Langſamkeit.

Zö'gling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wychowaniec *m.*, uczeń *m.*

Zoll, *sm.* =(e)s, — i =e, cal *m.* (miara); drei — breit trzy cale szeroki; (obraz.) nicht einen — breit nachgeben nie ustąpić na włos; jeder — (an ihm) ein König jest królem od stóp do głowy.

Zoll, *sm.* =(e)s, *pl.* Zö'lle, 1) cło *n.*; Ausgangs—, Ausfuhrs— cło wywozowe; Durchgangs— cło przewozowe, przechodowe; Eingangs—, Einfuhr— cło przywozowe, wchodowe; Schutz— cło ochronne; — auf etw. auflegen nałożyć na co cło; für albo von etw. — entrichten opłacić cło od czego; einen — erheben pobierać, pobrać cło; (obraz.) der Natur den — bezahlen umrzeć; 2) urząd cłowy = Zollſtätte.

Zo'llabfertigung, *sf.* oclenie *n.*, załatwienie cłowe, celnicze; urząd cłowy.

Zo'llamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd cłowy, celny.

Zo'llangabe, *sf. pl.* =n, deklaracya cłowa.

Zo'llanſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, taryfa cłowa.

Zo'llaufſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, urząd cłowy, celny.

Zo'llaufſeher, *sm.* =s, *pl.* —, inspektor celny.

Zo'llbahnhof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, dworzec cłowy.

Zo'llbar, *adi.* cłu podlegający.

Zo'llbeamte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, urzędnik celny, cłowy.

Zo'llbude, *sf. pl.* =n, budka *f.* celnika.

Zo'lldeklaration, *sf. pl.* =en, deklaracya cłowa.

Zo'lleinnahme, *sf. pl.* =n, pobór *m.* cła.

Zo'lleinnehmer, *sm.* =s, *pl.* —, poborca celny.

Zo'llen, *va.* i *vn.* (haben) 1) opłacać, płacić, zapłacić cło; 2) (obraz.) jmndm etw. — oddawać, oddać, wyświadczać, wyświadczyć co komu; jmndm Dank, Beifall — składać komu dzięki, poklaskiwać komu; jmndm Achtung — oddać komu cześć.

Zo'llermäßigung, *sf. pl.* =en, zniżenie *n.* cła.

Zo'llfrei, *adi.* wolny od cła; (obraz.) Gedanken ſind — myśl jest swobodną, myśleć wolno.

Zo'llfreiheit, *sf.* wolność *f.* od cła.

Zo'llgebühr, *sf. pl.* =en, należytość cłowa.

Zo'llgeſetz, *sn.* =eS, *pl.* =e ustawa cłowa.

Zo'llgrenze, *sf. pl.* =n, linia *f.*, granica *f.* cłowa.

Zo'llgut, *sn.* =(e)S, *pl.* =güter, towar cłowy, przesyłka cłowa.

Zo'llhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, urząd *m.*, dom *m.* cłowy.

Zo'llinſpektor, *sm.* =S, *pl.* =en, inspektor celny.

Zo'llkammer, *sf. pl.* =n, komora celna, celnica *f.*

Zo'llkrieg, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, wojna taryfowa.

Zo'llinie, *sf. pl.* =n, linia cłowa, granica celna.

Zo'llmaß, *sn.* =eS, *pl.* =e, miara calowa, calówka *f.*

Zö'llner, *sm.* =S, *pl.* —, celnik *m.*

Zo'llordnung, *sf. pl.* =en, regulamin celny, urządzenia celne.

Zo'llpacht, *sf.* dzierżawa *f.* cła.

Zo'llpächter, *sm.* =S, *pl.* —, dzierżawca *m.* cła.

Zo'llpflichtig, *adi.* uległy cłu.

Zo'llplombe, *sf. pl.* =n, pieczęć cłowa, plomba cłowa.

Zo'llpolitik, *sf.* polityka cłowa.

Zo'llrevision, *sf. pl.* =en, rewizya cłowa.

Zo'llſchein, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, świadectwo celne.

Zo'llſchreiber, *sm.* =S, *pl.* —, pisarz *m.* w urzędzie cłowym.

Zo'llſpeicher, *sn.* =S, *pl.* —, skład *m.* urzędu cłowego.

Zo'llſtab, *sm.* =(e)S, *pl.* =ſtäbe, calówka *f.*

Zo'llſtempel, *sm.* =S, *pl.* —, stempel *m.*, znak *m.* urzędu cłowego.

Zo'llſteuer, *sf. pl.* =n, opłata cłowa.

Zo'llſyſtem, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, system cłowy.

Zo'lltarif, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, taryfa celna.

Zo'llverein, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, związek celny.

Zo'llvergütung, *sf. pl.* =en, zwrot *m.* cła.

Zo'llverſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, zamknięcie cłowe (wozu); unter — laſſen zostawić pod pieczęcią cłową; unter — ſetzen zamknąć pieczęcią cłową.

Zo'llvertrag, *sm.* =(e)S, *pl.* =träge, układ cłowy.

Zo'llverwaltung, *sf. pl.* =en, zarząd *m.* ceł.

Zo'llwächter, *sm.* =S, *pl.* —, strażnik celny.

Zo'llweſen, *sn.* =S, celnictwo *n.*

Zo'ne, *sf. pl.* =n, strefa *f.*, pas *m.*, okrąg *m.*; klimat *m.*; heiße, kalte, gemäßigte — strefa ciepła, zimna, umiarkowana.

Zo'neneinteilung, *sf. pl.* =en, podział *m.* na okręgi.

Zo'nentarif, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, taryfa strefowa (przewoźnictwo).

Zooli'th, *sm.* i *sn.* =en, *pl.* =en, zoolit *m.* (skamieniałość zwierzęca).

Zoolo'g, *sm.* =en, *pl.* =en, zoolog *m.*, znawca *m.* zwierząt.

Zoologie', *sf.* zoologia *f.*, nauka *f.* o zwierzętach.

Zoolo'giſch, *adi.* zoologiczny; =er Garten ogród zoologiczny, zwierzyniec *m.*

Zoophy't, *sm.* =en, *pl.* =en, zoofit *m.*; zwierzokrzew *m.*

Zopf, *sm.* =(e)S, *pl.* Zöpfe, 1) warkocz *m.*; kosa *f.* (wyraz ludowy); harbejtel *m.*; kleiner — warkoczyk *m.*; das Haar in Zöpfe flechten splatać włosy w warkocze; (obraz.) jmndm einen — anſtecken, machen, drehen wyrządzić komu krzywdę, oszukać kogo; jmndm auf den — ſpucken złajać kogo; ſich einen — (albo Haarbeutel) antrinken przypruszyć, przyciąć, podpić sobie; das iſt ein alter — to pedantyzm, to zwyczaj przestarzały; die akademiſchen Zöpfe peruki akademickie; 2) bułka pleciona; 3) obacz Schopf.

Zo'pfband, *sn.* =(e)S, *pl.* =bänder, wstążka *f.* do warkocza.

Zö'pfchen, *sn.* =S, *pl.* —, *dim.* od Zopf, warkoczyk *m.*

Zo'pfen i **zö'pfen**, *va.* (haben) splatać, pleść warkocze.

Zo'pfhaar, *sn.* =(e)S, *pl.* =e, włosy *pl.* w warkoczu.

Zo'pfig, *adi.* pedantyczny, drobnostkowy.

Zo'pfmenſch, *sm.* =en, *pl.* =en, pedant *m.*, człowiek drobnostkowy.

Zo'pfperücke, *sf. pl.* =n, peruka *f.* z warkoczem.

Zo'pfſtil, *sm.* =(e)S, styl barokowy w epoce upadku; styl zmanierowany.

Zo'pftum, *sn.* =(e)S, pedanterya *f.*, drobnostkowość *f.*; manieryzm *m.* (sztuka); reakcya *f.*, wsteczność *f.* (polityka).

Zo'pfzeit, *sf.* epoka *f.* harbejtlów (wiek 18.).

Zori'lla, *sf. pl.* =S, zorylla *m.*, śmierdziel *m.* (zwierzę).

Zorn, *sm.* =(e)S, gniew *m.*; wściekłość *f.* = Wut; niechęć *f.* = Unwille; rozdrażnienie *n.* = gereizter Zuſtand; in — geraten wpaść w gniew, rozgniewać się; jmndS — erregen, jmndn zum =e reizen, in — bringen do gniewu kogo pobudzić, rozgniewać kogo; ſeinen Zorn an jmndm auslaſſen wypuścić na kim swą złość; zum =e geneigt ſein, oft in — geraten być gniewliwym.

Zo'rnanfall, **Zo'rnausbruch**, *sm.* =(e)S, *pl.* =fälle, =brüche, napad *m.*, wybuch *m.* gniewu.

Zo'rnentbrannt, **Zo'rnglühend**, *adi.* gniewem pałający.

Zo'rnesblick, *sm.* =(e)S, *pl.* =e, gniewne spojrzenie.

Zo'rnig, *adi.* rozgniewany, gniewny; wściekły = wütend; gniewliwy; *adv.* — werden rozgniewać się; — tun rzucać się.

Zo'rnmütig, *adi.* gniewliwy.

Zo'rnmütigkeit, *sf.* gniewliwość *f.*

Zo'rnrede, *sf. pl.* -n, mowa pełna żółci, goryczy.

Zo'rnwut, *sf.* wściekły gniew.

Zo'te, *sf. pl.* -n, sprośny żart, facecya nieprzyzwoita; -n reißen opowiadać nieprzyzwoite facecye, tłuste żarciki.

Zo'tenbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obraz nieprzyzwoity.

Zo'tengedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprośny wiersz.

Zo'tenhaft, *adi.* nieprzyzwoity, sprośny; *adv.* nieprzyzwoicie, sprośnie.

Zo'tenlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń sprośna.

Zo'tenliteratur, *sf. pl.* -en, literatura nieprzyzwoita, sprośna.

Zo'tenreißen, *sn.* -s, opowiadanie *n.* tłustych żarcików, sprośnych facecyi.

Zo'tenreißer, *sm.* -s, *pl.* —, sprośny żartowniś.

Zotenreißerei', *sf. pl.* -en, sprośne żartowanie.

Zo'tig, *adi.* sprośny, plugawy.

Zo'tte i Zo'ttel, *sf. pl.* -n, kędzior *m.*, kosmyk *m.*; -n, *pl.* kudły *pl.*

Zo'ttelbär, *sm.* -en, *pl.* -en, niedźwiedź kudłaty, kosmacz *m.*

Zo'ttelbart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, kudłata broda.

Zo'ttelblume, *sf. pl.* -n, bobrek *m.*

Zottelei', *sf. pl.* -en, niedbalstwo *n.*, lenistwo *n.*

Zo'ttelhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włosy kudłate.

Zo'tt(e)lig, *adi.* kosmaty, kudłaty, włochaty.

Zo'ttelkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, głowa kudłata.

Zo'tteln, *vn.* 1) chodzić kołysząc się; 2) pracować niedbale = tröbeln.

Zo'ttenkrebs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, kosmak *m.*

Zo'ttig, *adi.* obacz Zottelig.

Zu, I. *praep.* z *dat.* 1) na oznaczenie miejsca, na pytanie gdzie? — Wien w Wiedniu; — Hauſe w domu, u siebie, u nas; er iſt ſchon — Bett już jest, leży w łóżku; — Waſſer und — Lande na morzu i na lądzie, morzem i lądem; hierzulande tutaj w kraju, u nas; — Boden liegen leżeć na ziemi; — Tiſche ſein, ſitzen przy stole, u stołu siedzieć, obiadować, wieczerzać; er lag ihr — Füßen leżał u jej stóp; — Pferde ſitzen siedzieć na koniu; jmndm zur Seite ſtehen stać obok kogo; (także obraz.) wspierać kogo, pomagać komu; zur Rechten, zur Linken na prawo, na lewo; 2) na oznaczenie miejsca, na pytanie: dokąd; — Bett(e) gehen iść, położyć się do łóżka; — Tiſche gehen iść do stołu; zur Stadt kommen przyjść do miasta; die Kinder gehen zur Kirche, zur Schule dzieci idą do kościoła, do szkoły; komm — uns przyjdź do nas; geh zum Zahnarzt idź do dentysty; — Berge fahren jechać w górę, górą; — Tal fahren jechać w dół; — Schiff gehen udać się na statek; von Haus — Haus od domu do domu; von Land — Land od kraju do kraju; von Oſten zum Weſten ze wschodu na zachód, od wschodu do zachodu; der Weg zur Schule droga do szkoły; — Boden fallen, werfen upaść, rzucić na ziemię; er ging zur Tür hinaus wyszedł drzwiami; ſich — jmndm ſetzen usiąść obok kogo; przysiąść się do kogo; er wandte ſich — mir zwrócił się ku mnie, odwrócił się do mnie; er iſt — ſeinem Vater gezogen wrócił do swego ojca; etw. — ſich ſtecken schować co (do kieszeni); — Papier bringen spisać, zapisać; zur Beſinnung kommen oprzytomnieć, otrzeźwieć, otrzeźwić się; der Weg zum Verderben droga do zguby; das ſteht im Gegenſatz — deiner Behauptung to jest w sprzeczności z twojem twierdzeniem; die Liebe — den Eltern miłość ku rodzicom; der Stationsvorſtand gab das Zeichen zur Abfahrt naczelnik stacyi dał znak do odjazdu; 3) na oznaczenie czasu: — Anfang na początku, z początku, najpierw; — Ende ſein mieć się ku końcowi; — Ende gehen kończyć się; — Oſtern na Wielkanoc; zur Zeit *a*) teraz, obecnie = jetzt; *b*) wcześnie, w czas = früh genug; zur rechten Zeit o swoim, w należytym czasie; zur geſetzten Zeit o oznaczonym, w oznaczonym czasie; zur Unzeit w czasie niestosownym, nie w czas! — meiner Zeit za moich czasów; zur Zeit der Revolution w czasie rewolucyi; von Zeit — Zeit od czasu do czasu; zuzeiten czasami; von Jahr — Jahr z roku na rok; von Stunde zu Stunde od godziny do godziny; von Tag — Tag z dnia na dzień; heut — Tage (heutzutage) dzisiaj, w naszych czasach; zur Nacht nocą, w nocy; ab und — niekiedy, czasami; zum erſtenmal, zum letztenmal po raz pierwszy, ostatni; — guter Letzt na sam koniec; 4) na oznaczenie sposobu: — Fuß pieszo; — Wagen wozem; — Pferd konno, wierzchem; — Waſſer wodą, na wodzie; zur See morzem, na morzu; — Lande lądem, na lądzie; zur Not ledwie; zum Teil w części, częściowo; zur Genüge podostatkiem, do syta, dostatecznie; zum Überfluß nadto; etw. zum Geſchenk bekommen dostać co w podarunku; — meinem Erſtaunen, — meiner Überraſchung ku mojemu zdziwieniu; zum Glück na szczęście; zum Unglück na nieszczęście; zur Hälfte w połowie, po połowie; zum erſtenmal po raz pierwszy; — Hunderten, Tauſenden setkami, tysiącami; — wie vielen ſind ſie hineingegangen? po wielu ich tam poszło? — viert czterech, poszli w czterech; — Paaren parami; — Paaren treiben obacz pod Paar; Gott ſchuf den Menſchen ſich zum Bilde Bóg stworzył człowieka na swoje podobieństwo; 5) na oznaczenie celu, zamiaru: Tuch — einer Hoſe sukno na spodnie; Waſſer zum Waſchen

woda do mycia; — seiner Verteidigung na swoją obronę, do swojej obrony; zur Erhaltung der Gesundheit dla zachowania zdrowia; ihm zum Trotz, zum Schabernack jemu na przekór, na zbytki; — etw. fähig zdolny, zdatny do czego; zum Beweise dieser Behauptung na dowód, dla dowodu tego twierdzenia; zum Beispiel na przykład; zum Beispiel dienen służyć za przykład, jako przykład; zum Zeichen der Freundschaft na znak przyjaźni, dla okazania przyjaźni; zum Besten der Armen na rzecz biednych; zum Verkauf stellen wystawić na sprzedaż; zum Schaden gereichen wyjść na szkodę, przynieść szkodę, zaszkodzić; — jmnds Gunsten sprechen przemawiać za kim; das machte ihn zum unglücklichen Manne to go unieszczęśliwiło; sich zum Tiere erniedrigen upodlić się do poziomu zwierzęcia; zur Frau nehmen wziąć za żonę; zum Professor ernennen zamianować profesorem; zum König erwählen obrać królem; er ist zum Maler geboren jest rodzonym malarzem; sich zum Kriege rüsten uzbrajać się, przygotowywać się do wojny; 6) w połączeniu z imiesłowem czasu teraźniejszego: das — verkaufende Haus dom na sprzedaż; ein nicht leicht — schreibendes Buch książka nie łatwa do napisania; 7) przed *superl.*: zum günstigsten w sposób najkorzystniejszy, jak najkorzystniej; nicht zum besten nie najlepiej; zum wenigsten przynajmniej; ich danke zum schönsten! dziękuję jak najpiękniej! zum ersten, zum zweiten (albo anderen) und zum dritten! po pierwsze, drugie i trzecie! 8) zwei verhält sich — vier, wie ... dwa ma się do czterech, jak ...; — 12 Perzent na dwanaście procent; — 4 Kronen das Meter metr po 4 korony; die Kosten zur Hälfte tragen ponieść koszta w połowie, po połowie; 9) — Staub werden przemienić się w proch; Wasser — werden zwodnieć; (obraz.:) spełznąć na niczem, nie udać się; der Knabe wird zum Jüngling chłopiec wyrasta, dojrzewa na młodzieńca; II. *coni.* przed *infinit.* er hat viel — tun ma dużo roboty; ich habe viel — schreiben mam wiele do pisania; dieses Haus ist — verkaufen ten dom jest na sprzedaż, do sprzedania; Zimmer — vermieten pokój do wynajęcia; er hat nichts — essen nie ma nic do jedzenia; es ist schwer — verstehen trudno zrozumieć; um den Preis — gewinnen by wygrać nagrodę; um glücklich — werden by zostać szczęśliwym; er kam mich ab(zu)holen przyszedł po mnie; er freute sich, mich — sehen cieszył się, że mnie widział; ohne ein Wort — sagen nie rzekłszy, nie mówiąc słowa; anstatt selbst — schreiben zamiast by sam napisał; III. *adv.* 1) na oznaczenie kierunku: nach Süden — na południe; nach der Stadt — ku miastu; 2) = geschlossen; das Tor ist — brama jest zamknięta; die Tür —! zamknij, zamknijcie drzwi! 3) nadto, za = zuviel; — sehr nadto; — wenig za mało; — hoch za wysoki, za wysoko; — groß za duży; 4) Glück —! szczęść Boże! nur immer —! dalej! dalej! żwawo! geh —! gdzież tam! wein' nur —, ich gebe es dir doch nicht płacz sobie, a ja ci przecież tego nie dam; 4) na oznaczenie czasu: ab und — czasami, od czasu do czasu.

Zu'=ackern, *va.* (haben) przyorać, zaorać.

Zuallere'rst, *adv.* przedewszystkiem, nasamprzód.

Zu'=arbeiten, *vn.* (haben) pracować ochoczo; dorobić.

Zu'=bauen, *va.* (haben) 1) dobudowywać, dobudować = hinzubauen; 2) zabudować = verbauen; die Aussicht — pozbawić widoku przez wystawienie budynku.

Zu'behör, *sn.* =(e)s, przynależytość *f.*; przyległość *f.*; das Haus samt — dom z przynależytościami, dom z tem (wszystkiem), co do niego należy; Arbeit und — robota, sprzęty i wszystko do niej potrzebne; Wagen und — wóz wraz z uprzężą; Braten und — pieczeń z jarzyną.

Zu'=beißen, *vn.* beiße, beißest i beißt, biß zu, habe zugebissen, 1) tęgo gryźć; 2) przygryzać, przygryźć, przekąsać, przekąsić, razem jeść z czem; beiß zu! przekąś! wacker — jeść z dobrym apetytem.

Zu'=bekommen, *va.* bekomme, bekommst, bekommt, bekam zu, habe zubekommen, 1) dostać jeszcze coś, dostać w dodatku; 2) zdołać; zamknąć = schließen; ich bekomme die Kiste nicht zu nie mogę zamknąć skrzyni.

Zu'benamst, *adi.* obacz Zubenannt.

Zu'benannt, *adi.* tak zwany, nazwany.

Zu'ber, *sm.* =s, *pl.* —, ceber *m.*, cebrzyk *m.*

Zu'=bereiten, *va.* (haben) przygotowywać, przygotować, przysposabiać, przysposobić, przyrządzać, przyrządzić, przyprawiać, przyprawić; ein Gericht — przyrządzić potrawę; Leder — przyprawić, wyprawić skórę.

Zu'bereiter, *sm.* =s, *pl.* —, przyrządzacz *m.*, przygotowywacz *m.*, przysposabiacz *m.*, przyprawiacz *m.*

Zu'bereitet, *adi.* przyrządzony, przyprawiony, przyprawny.

Zu'bereitung, *sf. pl.* =en, przygotowanie *n.*, przyrządzenie *n.*, przysposobienie *n.*, przyprawa *f.*; die — der Speisen przyprawa, sposób gotowania potraw.

Zube'ttegehen, *sn.* =s, beim — kładąc się do łóżka, idąc do snu.

Zu'=billigen, *va.* (haben) zezwalać, zezwolić.

Zu'=binden, *va.* binde, bindest, bindet, band zu, habe zugebunden, zawiązywać, za-

wiązać; jmndm die Augen — zawiązać komu oczy.

Zu'biß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, przegryzka *f.*, przekąska *f.*; ein Glas Wein mit — szklanka wina z przekąską.

Zu'=blaſen, *va.* blaſe, bläſeſt i bläſt, bläſt, blies zu, habe zugeblaſen, 1) ciągle dmuchać, trąbić; 2) wstrzymać kogo trąbiąc nań; 3) jmndm eine Feder — przydmuchnąć komu pióro; 4) (obraz.) jmndm etw. — podszepnąć komu co = einblaſen.

Zu'bläſer, *sm.* -s, *pl.* —, podszeptywacz *m.* = Einbläſer.

Zubläſerei', *sf. pl.* -en, podszeptywanie *n.* = Einbläſerei.

Zu'=bleiben, *vn.* (ſein) bleibe, bleibſt, bleibt, blieb zu, bin zugeblieben, zostać zamkniętym, nie otwierać się.

Zu'=blinken, *vn.* (haben) jmndm — przymrugiwać komu, mrugać do kogo.

Zu'=blinzel(n), *vn.* (haben) obacz Zublinken.

Zu'=bringen, *va.* bringe, bringſt, bringt, brachte zu, habe zugebracht, 1) przynosić, przynieść; zugebrachte Kinder dzieci z pierwszego małżeństwa; das zugebrachte Vermögen majątek do małżeństwa wniesiony; 2) przepędzać, przepędzić, spędzać, spędzić; er bringt den Sommer auf dem Lande zu spędza lato, bawi latem, w lecie na wsi; er brachte einige Zeit in der Stadt zu przemieszkiwał, pobawił w mieście; ſitzend — przesiadywać, przesiedzieć; liegend — przeleżeć (się); knieend — przeklęczeć; er hat zu lange Zeit dabei (albo darüber) zugebracht za dużo czasu na to spotrzebował, za długo tem się zajmował; die Zeit mit dem Leſen — spędzać czas na czytaniu; ſeine Zeit mit Vergnügungen — trawić czas na przyjemnościach.

Zu'bringer, *sm.* -s, *pl.* —, przynosiciel *m.*; donosiciel *m.* (plotek).

Zu'=brocken, *va.* (haben) cząstkami przykładać, przykruszać; etw. zuzubrocken haben mieć z czego dokładać, mieć z czego żyć.

Zu'brot, *sn.* -(e)s, chleb *m.* do przekąszenia, przekąska *f.*

Zu'=brüllen, *va.* (haben) jmndm etw. — ryczącym głosem odezwać się z czem do kogo, krzyknąć do kogo ogromnym głosem; die Parteigenoſſen brüllten dem Redner Beifall zu stronnicy rykiem wyrażali mowcy zadowolenie swoje.

Zu'buße, *sf. pl.* -n, 1) dodatek *m.*, dokładek *m.* do wydatku; wydatek nadzwyczajny; 2) datek *m.* = Beitrag; — geben przyczynić się datkiem do czego; 3) podatek nadzwyczajny, dodatkowy, uzupełniający.

Zu'büßen, *va.* (haben) przyczyniać się, przyczynić się (własnym datkiem) do czego, dokładać, dodawać do wydatków; er hat ſein Vermögen dabei zugebüßt stracił na tem (własny) majątek.

Zucht, *sf.* 1) chów *m.*, hodowanie *n.*, hodowla *f.* (n. p. bydła); uprawa *f.* (n. p. roślin); ein Kalb zur — behalten zatrzymać cielę dla chowu; ein Tier zur — halten trzymać zwierzę dla przychowku; 2) dyscyplina *f.*, rygor *m.*, karność *f.* = ſtramme Ordnung; wychowanie *n.* = Erziehung; in (albo unter) — halten trzymać w karności; gute — halten utrzymywać należytą karność, wychowywać, kierować dobrze; an — und Ordnung gewöhnen przyzwyczaić do karności i porządku; 3) zachowywanie *n.* się, zachowanie *n.* się, postępowanie *n.* = Aufführung; porządek *m.*; das iſt eine tolle —! to piękne gospodarstwo! was iſt das für eine —? co to za postępowanie? co to za porządek? 4) uczciwość *f.*, wstydliwość *f.*, obyczajność *f.*, przyzwoitość *f.* = Wohlanſtändigkeit; skromność *f.* = Beſcheidenheit; auf — und Anſtand ſehen uważać na uczciwość i przyzwoitość; in aller — und Ehrbarkeit, in Zuchten und Ehren uczciwie i przystojnie, przyzwoicie.

Zu'chtbiene, *sf. pl.* -n, pszczoła *f.* do chowu.

Zu'chtbulle, *sm.* -n, *pl.* -en, obacz Zuchtſtier.

Zu'chteber, *sm.* -s, *pl.* —, kiernoz *m.*

Zü'chten, *va.* (haben) 1) hodować (n. p. bydło, rośliny), uprawiać; 2) (rzadko:) wychowywać = erziehen.

Zü'chter, *sm.* -s, *pl.* —, hodowca *m.*, hodownik *m.*

Zu'chtfähig, *adi.* 1) dający się hodować, zdatny do uprawy, do rozpłodu; 2) karny, pojętny.

Zu'chthaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* poprawy; ciężkie więzienie, dom ciężkich robót (za karę); im — ſitzen siedzieć w więzieniu; zu drei Jahren — verurteilen skazać na trzy lata ciężkiego więzienia; in das — kommen dostać się do domu poprawy, do więzienia.

Zu'chthausaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* w domu poprawy, dozorca więzienny.

Zu'chthausgefangene(r), *sm.* -en, *pl.* -en, **Zu'chthäusler**, *sm.* -s, *pl.* —, więzień *m.* z domu poprawy, siedzący *m.* w domu poprawy.

Zu'chthausſtrafe, *sf.* kara *f.* zamknięcia w domu poprawy, kara ciężkiego więzienia.

Zu'chthausvater, *sm.* -s, rządca *m.*, dyrektor *m.* w domu poprawy.

Zu'chthengſt, *sm.* -es, *pl.* -e, ogier *m.* do stanowienia.

Zü'chtig, *adi.* powściągliwy, wstydliwy; uczciwy; skromny; *adv.* powściągliwie, wstydliwie; uczciwie; skromnie.

Zü'chtigen, *va.* (haben) chłostać, ćwiczyć; karcić, strofować.

Zü'chtigung, *sf. pl.* -en, chłostanie *n.*, chłosta *f.*, strofowanie *n.*, karcenie *n.*, kara *f.*

Zu'chtkalb, *sm.* =(e)s, *pl.* =kälber, cielę *n.* do chowu.

Zu'chtkuh, *sf. pl.* =kühe, krowa *f.* do chowu.

Zü'chtling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Zuchthausgefangener.

Zu'chtlos, *adi.* nieznający karności, niekarny, swawolny, rozwiązły; *adv.* niekarnie, swawolnie, rozwiązle.

Zu'chtloſigkeit, *sf. pl.* =en, niekarność *f.*, niesubordynacya *f.*, swawola *f.*, rozwiązłość *f.*

Zu'chtmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, 1) obacz Zuchthausvater; 2) surowy wychowawca.

Zu'chtmittel, *sn.* =s, *pl.* —, sposób *m.*, środek *m.* karności, karania, poprawy.

Zu'chtochſe, *sm.* =n, *pl.* =n, obacz Zuchtſtier.

Zu'chtpferd, *sn.* =es, *pl.* =e, koń *n.* do chowu; koń rasowy.

Zu'chtpolizei, *sf.* policya *f.* poprawy.

Zu'chtpolizeigericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sąd *m.* policyi poprawy.

Zu'chtrute, *sf. pl.* =n, 1) rózga *f.* (karząca), kańczug *m.*; 2) (obraz.) dyscyplina *f.*, karność *f.*; noch unter der — ſtehen jeszcze stać pod dyscypliną.

Zu'chtſchaf, *sn.* =es, *pl.* =e, owca *f.* do chowu; owca rasowa.

Zu'chtſchwein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, świnia *f.* do chowu; świnia rasowa.

Zu'chtſtier, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, byk *m.* do chowu; byk rasowy.

Zu'chtſtute, *sf. pl.* =n, klacz *f.* do chowu; klacz rasowa.

Zu'chttier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zwierzę *n.* do chowu; zwierzę rasowe.

Zü'chtung, *sf. pl.* =en, hodowla *f.*, hodowanie *n.* (n. p. bydła, roślin).

Zu'chtvieh, *sn.* =(e)s, bydło *n.* do chowu, na wychowek, bydło rozpłodowe, przychowek *m.*; bydło rasowe.

Zu'chtwahl, *sf.* natürliche — dobór naturalny.

Zu'chtwidder, *sm.* =s, *pl.* —, tryk *m.*

Zuck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nagły, mimowolny ruch.

Zu'ckeln, *vn.* (ſein) iść kłusem.

Zu'ckeltrab, *sm.* =(e)s, kłus *m.*

Zu'cken, *vn.* (haben) i czasami *va.* (haben) drgać, drgnąć, podrygać; trząść się, wstrząsnąć się; die Glieder des Getöteten zuckten noch członki zabitego jeszcze drgały; er zuckte am ganzen Leibe trząsł się na całem ciele; das zuckte mir durch alle Glieder to na wskróś mnie wstrząsło; er hat nicht gezuckt ani się nie ruszył; mit den Achſeln (albo die Achſeln) — ruszać ramionami; mit den Augenlidern — ruszać powiekami; ein Blitz zuckte durch die Luft błyskawica przeszyła powietrze.

Zu'cken, *sn.* =s, i **Zu'ckung**, *sf. pl.* =en, drgawka *f.*, drygotka *f.*; nagły, mimowolny, konwulsyjny ruch; Zuckungen (albo Zucken) der Glieder, des Leibes konwulsye *pl.*; — des Auges drgawka *f.* powieki; ein Zucken mit den Achſeln war ſeine Antwort miasto odpowiedzi ściągnął ramionami.

Zü'cken, *va.* (haben) dobywać, dobyć; das Schwert — dobyć miecza; mit gezücktem Degen z dobytą szpadą.

Zu'cker, *sm.* =s, *pl.* —, drgnięcie *n.*; er tat noch einige — und ſtarb drgnął jeszcze kilka razy i umarł.

Zu'cker, *sm.* =s, cukier *m.*; roher — cukier nierafinowany; geſottener, geläuterter — cukier czyszczony, rafinowany; geſtoßener albo klarer — cukier miałki, proszkowany; ein Hut — głowa cukru; — ſieden, raffinieren warzyć, czyścić, rafinować cukier; mit — überziehen pocukrować; mit — einmachen w cukrze ugotować, smażyć; in den Kaffee, Tee — tun wrzucić cukru do kawy, do herbaty, osłodzić kawę, herbatę (cukrem); nimmſt du — ? czy bierzesz cukru?

Zu'cker=, *adi.* cukrowy.

Zu'ckerahorn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cukrowy klon.

Zu'ckerapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, jabłko cukrowe.

Zu'ckerartig, *adi.* cukrowaty.

Zu'ckerbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, cukiernik *m.*

Zuckerbäckerei', *sf. pl.* =en, cukiernia *f.*

Zu'ckerbäckerin, *sf. pl.* =nen, cukierniczka *f.*

Zu'ckerbäckerjunge, *sm.* =n, *pl.* =n, **Zu'ckerbäckerlehrling**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Zu'ckerbäckergehilfe**, *sm.* =n, *pl.* =n, cukierniczek *m.*

Zu'ckerbackwerk, *sn.* =(e)s, ciasta z cukrem pieczone, ciasteczka *pl.*

Zu'ckerbau, *sm.* =es, uprawa *f.* trzciny cukrowej, ćwikły cukrowej.

Zu'ckerbildung, *sf.* tworzenie *n.* się cukru.

Zu'ckerbirne, *sf. pl.* =n, cukrówka *f.* (gruszka).

Zu'ckerbrot, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ciastko *n.*, marcypan *m.*

Zu'ckerbüchſe, **Zu'ckerdoſe**, *sf. pl.* =n, cukierniczka *f.*

Zu'ckererbſe, *sf. pl.* =n, groch cukrowy.

Zu'ckerfabrik, *sf. pl.* =en, cukrownia *f.*

Zu'ckerfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en, cukrownik *m.*

Zu'ckerfabrikation, *sf.* wyrób *m.* cukru.

Zu'ckerfaß, *sn.* =ſſes, *pl.* =fäſſer, beczka *f.* z cukrem, z cukru, na cukier.

Zu'ckerform, *sf. pl.* =en, głowa *f.* cukru.

Zu'ckergärung, *sf.* fermentacya *f.* cukru.

Zu'ckergebackene(s), *sn.* =en, obacz Zuckerbackwerk.

Zu'ckergehalt, *sm.* =(e)s, cukrowatość *f.*

Zu'ckergehaltsmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, **Zu'ckergehaltswage**, *sf. pl.* =n, sacharometr *m.*

Zu'ckergeſchmack, *sm.* =(e)s, smak cukrowy, smak cukru.

Zu'ckerguß, *sm.* =ſſes, *pl.* =güſſe, polewa cukrowa.

Zu'ckerhaltig, *adi.* cukrowaty.

Zu'ckerhandel, *sm.* =s, handel *m.* cukrem.

Zu'ckerharn, *sm.* =(e)s, mocz cukrowaty.

Zu'ckerharnruhr, *sf.* moczówka cukrowa, cukrzyca *f.* (choroba).

Zu'ckerhut, *sm.* =(e)s, *pl.* =hüte, głowa *f.* cukru.

Zu'ckerhutskohl, *sm.* =(e)s, stożkowata kapusta.

Zu'ckerig, *adi.* cukrowaty.

Zu'ckerindustrie, *sf.* przemysł cukrowy.

Zu'ckerkandis, *sm.* —, **Zu'ckerkand**, *sm.* =s, cukier lodowaty.

Zu'ckerkind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, dziecko rozpieszczone.

Zu'ckerkiste, *sf. pl.* =n, skrzynia *f.* od cukru, na cukier.

Zu'ckerkrankheit, *sf.* diabetes *f.*, moczówka cukrowa, cukrzyca *f.*

Zu'ckerl, *sn.* =s, *pl.* —, cukierek *m.*

Zu'ckerlösung, *sf. pl.* =en, rozczyn *m.* cukru.

Zu'ckermandel, *sf. pl.* =n, migdał w cukrze smarzony.

Zu'ckermaul, i *dim.* **Zu'ckermäulchen**, *sn.* =s, słodka gębusia; lubiący *m.*, lubiąca *f.* słodkie potrawy.

Zu'ckermehl, *sn.* =(e)s, mączka cukrowa, cukier sproszkowany.

Zu'ckermelone, *sf. pl.* =n, melon cukrowy.

Zu'ckermesser, *sm.* =s, *pl.* sacharometr *m.*

Zu'ckermessung, *sf. pl.* =en, sacharometrya *f.*

Zu'ckermund, *sm.* =(e)s, usta słodkie jak cukier.

Zu'ckern, *va.* (haben) cukrować, osłodzić, posypywać, posypać cukrem.

Zu'ckerpalme, *sf. pl.* =n, słocza *f.*, wisłocz *m.*, palma cukrowa.

Zu'ckerpflanzung, *sf. pl.* =en plantacya trzciny cukrowej.

Zu'ckerplätzchen, *sn.* =s, *pl.* —, placuszek *m.* z cukru.

Zu'ckerraffinerie, *sf. pl.* =n, rafinerya *f.*, przeczyszczalnia *f.* cukru.

Zu'ckerrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, trzcina cukrowa, cukrowiec *m.*, cukrownik *m.*

Zu'ckerrübe, *sf. pl.* =n, ćwikła *f.* (cukrowa).

Zu'ckerruhr, *sf.* ob. Zuckerharnruhr.

Zu'ckersachen, *sf. pl.* słodycze *pl.*

Zu'ckersaft, *sm.* =(e)s, sok *m.* trzciny cukrowej.

Zu'ckersatz, *sm.* =es, melas *m.*

Zu'ckersäure, *sf.* kwas cukrowy.

Zu'ckerschachtel, *sf. pl.* =n, pudełko *n.* na cukier, z cukrem.

Zu'ckerschale, *sf. pl.* =n, miseczka *f.* do cukru.

Zu'ckerschoten, *sf. pl.* obacz Zuckererbsen.

Zu'ckersieden, *sn.* =s, warzenie *n.* cukru.

Zu'ckersieder, *sm.* =s, *pl.* —, cukrowar *m.*

Zu'ckersiederei, *sf. pl.* =en, warzelnia *f.* cukru, cukrownia *f.*

Zu'ckersirup, *sm.* =s, melas *m.*

Zu'ckerstoff, *sm.* =(e)s, cukrzan *m.*

Zu'ckerstoffhaltig, *adi.* cukrzany.

Zu'ckersüß, *adi.* słodki jak cukier, cukrowy.

Zu'ckerwaren, *sf. pl.* obacz Zuckerwerk.

Zu'ckerwasser, *sn.* =s, woda cukrowana, ocukrzona.

Zu'ckerwein, *sm.* =(e)s, wino cukrowane.

Zu'ckerwerk, *sn.* =(e)s, cukry *pl.*, cukierki *pl.*

Zu'ckerwurzel, *sf. pl.* =n, korzonek cukrowy, kuczmerka *f.*

Zu'ckerzange, *sf. pl.* =n, szczypczyki *pl.* do cukru.

Zu'ckerzeug, *sn.* =(e)s, obacz Zuckerwerk.

Zu'ckerzwieback, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, sucharek cukrowy.

Zu'ckung, *sf. pl.* =en, drganie *n.*, konwulsya *f.*

Zu'=dämmen, *va.* (haben) groblą zamknąć, zatamować.

Zu'=decken, I. *va.* (haben) przykrywać, przykryć, okrywać, okryć; mit etw. — przykryć czem; mit einem Deckel — przykryć pokrywą; mit einem Schleier — okwefić; Kanäle — zasypać kanały; (obraz.) etw. mit dem Mantel der Liebe — pokryć co płaszczykiem miłości; jmndn derb — przykryć kogo; II. sich —, *vr.* (haben) przykrywać się, przykryć się, okrywać się, okryć się.

Zude'm, *adv.* do tego, prócz tego, przy tem, nadto.

Zu'=denken, *va.* denke, denkst, denkt, dachte zu, habe zugedacht, 1) jmndm etw. — przeznaczać, przeznaczyć co komu; das war mir zugedacht to dla mnie było przeznaczone, to mnie miało się dostać; 2) domyślać, domyśleć.

Zu'=diktieren, *va.* dekretować, zadekretować; jmndm eine Strafe — podyktować komu karę, ukarać kogo.

Zu'drang, *sm.* =(e)s, ciżba *f.*, napływ *m.*; es war großer — zu der Kasse ludzie cisnęli się do kasy.

Zu'=drängen, sich —, *vr.* (haben) cisnąć się do kogo, do czego, wtłoczyć się, wciskać się; (obraz.) sich überall — wszędzie się narzucać.

Zu'=drehen, *va.* 1) zamykać, zamknąć zakręcając, przykręcać, przykręcić, zakręcać, zakręcić; eine Schraube — zakręcić śrubę; den Hahn — zakręcić kurek; (obraz.) jmndm den Rücken — tyłem się do kogo obrócić.

Zu'dringlich, *adi.* uprzykrzony, natrętny; ein =er Mensch natręt *m.*, natrętnik *m.*; *adv.* natrętnie.

Zu'dringlichkeit, *sf. pl.* =en, natrętność *f.*, naprzykrzanie *n.* się.

Zu'=drücken, *va.* (haben) zamykać, zamknąć przyciskając, przyciskać, przycisnąć; einem Sterbenden die Augen — przytulać, zamknąć umierającemu oczy; die Augen halb — przymrużać, przymrużyć oczy; (obraz.) ein

Auge bei etw. — przez szpary na co patrzyć.

Zu'=eignen, I. *va.* (haben) 1) jmndm etw. — przypisywać, przyznawać, przypisać, przyznać co komu = zuschreiben; 2) jmndm ein Buch — dedykować, poświęcić komu książkę = widmen; II. sich —, *vr.* (haben) przywłaszczać, przywłaszczyć sobie.

Zu'eigner, *sm.* =s, *pl.* —, dedykator *m.*, przypisywacz *m.*

Zu'eignung, *sf. pl.* =en, 1) przywłaszczenie *n.*; 2) przypis *m.*, dedykacya *f.*

Zu'eignungsſchrift, *sf. pl.* =en, pismo dedykacyjne, dedykacya *f.*, przypis *m.*

Zu'=eilen, *vn.* (sein) auf jmndn — spiesznie biedz do kogo; auf einen Ort — biedz dokąd; ſeinem Verderben — biedz ku swej zgubie.

Zu'=erkennen, *va.* erkenne, erkennſt, erkennt, erkannte zu, habe zuerkannt, jmndm etw. (gerichtlich) — przysądzić komu co; jmndm eine Strafe — wyznaczyć komu karę; jmndm einen Preis — dać, przyznać komu nagrodę; jmndm ein Vorrecht — nadać komu przywilej; jmndm den Vorzug — przyznać komu pierwszeństwo.

Zu'erkennung, *sf. pl.* =en, (gerichtliche) przysądzenie *n.*; — einer Strafe wyznaczenie *n.* kary; — eines Preiſes przyznanie *n.* nagrody.

Zu'erkennungsurteil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyrok przysądzający (prawo).

Zue'rſt, *adv.* 1) przedewszystkiem, w pierwszym rzędzie = vor allem; — iſt es nötig, daß du dich ſetzeſt przedewszystkiem musisz usiąść; 2) wprzód, naprzód; — wollte er nichts davon hören wprzód, z początku nie chciał nic o tem słyszeć; gleich — od samego początku, nasamprzód; 3) (zamiast: als der, die erſte) ich bin — angekommen ja pierwszy przybyłem; wer hat es — geſagt? kto pierwszy to powiedział? wer — kommt, mahlt — kto pierwszy, ten lepszy.

Zu'=erteilen, *va.* (haben) przyznać, przysądzić.

Zu'erteilung, *sf. pl.* =en, przyznanie *n.*, przysądzenie *n.*

Zu'=fächeln, *va.* (haben) ſich, jmndm Kühlung, Luft — wachlować się, kogo.

Zu'=fahren, *vn.* fahre, fährſt, fährt, fuhr zu, bin zugefahren, 1) jechać w pewnym kierunku; der Stadt — jechać ku miastu; auf etw. — jechać, skierować wóz, łódź i t. p. ku czemu; gut — dobrze, prędko jechać; Kutſcher fahr zu! woźnico, ruszaj! blind albo ungeſtüm auf etw., auf jmndn — rzucić się, porwać się na co, na kogo.

Zu'fahrt, *sf. pl.* =en, dojazd *m.*

Zu'fahrt(s)ſtraße, *sf. pl.* =n, droga dojazdowa.

Zu'fall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, 1) przypadek *m.*, traf *m.* = Ungefähr; los *m.* = Geſchick, Los; przeznaczenie *n.* = Beſtimmung; durch — przypadkiem, przypadkowo; es auf den — ankommen laſſen zdać się na los; ſich dem — überlaſſen spuścić się na los; 2) zdarzenie *n.* (przypadkowe) = zufälliges Ereignis; przygoda *f.*; wypadek *m.* = Unfall; widriger, unangenehmer — zdarzenie przeciwne, nieprzyjemne; der — hat es gefügt los tak zrządził; 3) przypadłość *f.*, napad *m.* choroby (medyc.).

Zu'fallen, *vn.* falle, fällſt, fällt, fiel zu, bin zugefallen, 1) zamknąć się zapadając, zapadać, zapaść; von ſelbſt zufallende Tür drzwi ze samotrzaskiem; (obraz.) die Augen fallen mir zu oczy mi się zlepiają, zamykają, zawierają; 2) jmndm — dostać się komu, przypadać na kogo = zu teil werden; das mir zugefallene Haus dom, który (w spadku) dostałem.

Zu'fällig, I. *adi.* przypadkowy; przygodny; II. *adv.* (także:) **Zu'fälligerweiſe**, przypadkowo, przypadkiem, przygodnie.

Zu'fälligkeit, *sf. pl.* =en, przypadkowość *f.*

Zu'fallswort, *sn.* =es, *pl.* =e, słowo przypadkiem wypowiedziane.

Zu'=falten, *va.* (haben) zamknąć zaginając.

Zu'=fertigen, *va.* (haben) jmndm etw. — przesłać, wręczyć komu co.

Zu'fertigung, *sf. pl.* =en, przesłanie *n.*, wręczenie *n.*

Zu'=flechten, *va.* flechte, flichtſt, flicht, flocht zu, habe zugeflochten, plecionką zasłonić, zamknąć, zapleść.

Zu'=flicken, *va.* (haben) załatać, dołatać, zaszyć, naprawiać, naprawić.

Zu'=fliegen, *vn.* fliege, fliegſt, fliegt, flog, flöge zu, bin zugeflogen, 1) jmndm, auf jmndn (przy)lecieć do kogo, do czego, ku komu, ku czemu; es ſind ihm fremde Tauben zugeflogen przyleciały (do jego gołębnika) do niego obce gołębie; 2) die Tür flog zu drzwi zamknęły się (same przez się) ze stukiem.

Zu'=fließen, *sn.* fließe, fließeſt, fließt, floß, flöſſe zu, bin zugefloſſen, 1) płynąć ku czemu; die Flüſſe fließen dem Meere zu rzeki płyną ku morzu; 2) (obraz.:) napływać, przypływać, przypłynąć; die Gedanken fließen ihm zu myśli same mu płyną; jmndm etw. — laſſen obdarzać kogo czem.

Zu'flucht, *sf.* ucieczka *f.*, schronienie *n.*, przytułek *m.*; — ſuchen szukać przytułku, schronienia; ſeine — zu jmndm nehmen *a*) uciekać się, uciec się do kogo, *b*) udać się do kogo (po radę, po pomoc); — zu einer Liſt nehmen ratować się podstępem.

Zu'fluchtsort, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Zu'fluchtsſtätte**, *sf. pl.* =n, miejsce *n.* ucieczki, schronienia.

Zu'fluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =flüſſe, dopływ *m.*, napływ *m.*, przypływ *m.*

Zu'flußgraben, *sm.* =s, *pl.*

=gräben, rów *m.* z wodą dopływową.

Zu'=flüſtern, *va.* (haben) jmndm etw. — podszeptywać, podszepnąć co komu.

Zu'flüſterung, *sf. pl.* =en, podszeptywanie *n.*, podszepnięcie *n.*

Zufo'lge, *praep.* z *gen.* albo *dat.* podług, według, stosownie do czego; dem Geſetze — albo — des Geſetzes według ustawy; dem Befehle — stosownie do rozkazu, za rozkazem.

Zu'=fördern, *va.* (haben) dowozić, zwozić minerały dobyte.

Zu'=fragen, *vn.* (haben) bei jmndm — zajrzeć, przyjść do kogo dla odebrania odpowiedzi.

Zufrie'den, *adv.* 1) zadowolony, kontent; mit etw. — ſein być z czego zadowolonym, przestawać na czem; jmndn —ſtellen zadowolić kogo, zaspokoić kogo; er iſt ſchwer —zuſtellen niełatwo go zadowolić; ich bin damit — albo ich bin es — ja przystaję, nie mam nic przeciw temu, zgadzam się, dobrze; der Zufriedene hat immer genug zadowolony ma zawsze dosyć; 2) spokojny; *adv.* spokojnie = ungeſtört, ruhig; jmndn — laſſen zostawić kogo w spokoju; ſich mit etw. —geben zadowolić się czem; ſich mit Worten — geben dać się zbyć słowami.

Zufrie'denheit, *sf.* zadowolenie *n.*, ukontentowanie *n.*; spokojność *f.* umysłu = Heiterkeit; er erwarb die — ſeines Vorgeſetzten zyskał zadowolenie swego przełożonego; zur allgemeinen — ku powszechnemu zadowoleniu; jmndm ſeine — bezeigen okazać komu zadowolenie.

Zufrie'denſtellend, *adi.* zadowalający.

Zu'=frieren, *vn.* frieren, frierſt, friert, fror zu, bin zugefroren, zamarzać, zamarznąć.

Zu'=fügen, *va.* (haben) 1) przydać, dodać = hinzufügen; 2) wyrządzać, wyrządzić komu co, nabawić kogo czego; = jmndm etw. antun; jmndm Schaden — wyrządzić komu szkodę; jmndm eine Beleidigung — obrazić kogo; jmndm Leid — sprawić komu boleść; was du nicht willſt, das man dir tu', das füg' auch keinem andern zu nie czyń drugiemu, co tobie samemu niemiło.

Zu'fuhr, *sf. pl.* =en, dowóz *m.*, przywóz *m.*; einer Stadt die — abſchneiden blokować miasto.

Zu'=führen, *va.* (haben) 1) dowozić, dowieźć, przywozić, przywieźć, dostarczać, dostawiać; dem Heere Lebensmittel — dostarczać wojsku żywności; 2) przyprowadzać, przyprowadzić; jmndm eine Braut — wystarać się komu o żonę; einem Kaufmann Kunden — przyprowadzić kupcowi odbiorców; jmndn dem Untergange — prowadzić kogo do zguby.

Zu'führung, *sf.* dowóz *m.*, przywóz *m.*

Zu'=füllen, *va.* (haben) zapełniać, zapełnić (z wierzchu); zasypać (n. p. rów); dopełnić, dolewać, dolać (n. p. wina, by flaszka pełną była).

Zug, *sm.* =(e)s, *pl.* Züge, 1) pociągnienie *n.*, ciąg *m.*; einen — mit dem Zügel tun pociągnąć cuglami; gut, ſchlecht zum =e dobry, zły do pociągu, do zaprzęgu (o zwierzętach); 2) — mit dem Netze zarzucenie *n.*, zaciąganie *n.* sieci; einen guten — tun dobry połów (n. p. ryb) zrobić; 3) poruszenie *n.*, ruch *m.*; im =e (albo im Gange), ſein być w ruchu, w czynności; wenn ich einmal im =e bin skoro raz zacząłem, skoro jestem w ciągu; im beſten =e ſein być czem bardzo zajętym, pracować, pisać i t. p. w najlepsze; als ich im beſten =e war w środku mojej pracy, mowy i t. p.; in — kommen wdrożyć się; wejść w modę, w używanie; etw. in — bringen wdrożyć co, podać w obieg, wprowadzić co; das Geſchäft iſt im guten =e interes na dobrej drodze, dobrze wprowadzony; in einem =e jednym ciągiem; 4) pociągnięcie *n.* (w grze); ein falſcher — fałszywe pociągnięcie; einen — tun pociągnąć raz; den erſten — tun zrobić pierwsze pociągnięcie albo: pociągnąć pierwszy; er iſt am =e na niego kolej, on ma pociągnąć; beim erſten =e za pierwszem pociągnięciem; in drei Zügen Schach dem König trzema pociągnięciami szach królowi; 5) ciąg za ciągiem, ręka w rękę, natychmiast, zaraz (handel); — um — bezahlen, kaufen zaraz zapłacić, otrzymać towar i zań zaraz cenę zapłacić; 6) pociąg *m.*, popęd *m.*, skłonność *f.* = Trieb, Neigung; der — des Herzens popęd serca; er folgte dem =e des Herzens poszedł za popędem serca, usłuchał głosu serca; 7) pochód *m.*, przejazd *m.*, marsz *m.*; auf dem =e ſein być w marszu; wyprawa wojenna = Heerzug; wyprawa krzyżowa = Kreuzzug; — in das Heilige Land pielgrzymka *f.* do Ziemi św.; — der Vögel ciągnienie *n.*, przeciąganie *n.*, (prze)lot *m.* ptaków; orszak *m.*, pochód *m.* = Zug von Perſonen; — von Bergen łańcuch *m.*, pasmo *n.* gór; — der Wolken przelot *m.* chmur; ein — Vögel klucz *m.*, stado *n.* ptaków; ein — Pferde, Ochſen zaprząg *m.* koni, wołów; ein — (Soldaten) cug *m.* żołnierzy; 8) pociąg *m.*, pociąg kolejowy; Abfahrts — pociąg odjazdowy; Ankunfts — pociąg przyjazdowy; Anſchluß — pociąg odbieżny, dobieżny, pociąg łączny; Arbeits — pociąg roboczy, gospodarczy; Blitz — pociąg błyskawiczny; Bummel — pociąg powolny; Eil —, Kurier —, Schnell — pociąg pospieszny; Erd — pociąg z ziemią, pociąg roboczy; Expreß — pociąg umyślny; Extra — pociąg nadzwyczajny, oddzielny; gemiſchter — po-

ciąg mieszany, pociąg osobowo-towarowy; Hilfs— pociąg pomocniczy; Hof— pociąg dworski; Holz— pociąg z drzewem; Kohlen— pociąg z węglem; Laſt—, Güter— pociąg towarowy; Material— pociąg materyałowy; Nachrangs— pociąg podrzędny; Ochſen— pociąg *m.* z wołami, pociąg bydlęcy; Perſonen— pociąg osobowy; Poſt— pociąg pocztowy; Sanitäts—, Hoſpital—, Lazarett— pociąg dla rannych, z rannymi; Schnee— pociąg dla odgartywania śniegu; Schotter— pociąg żwirowy; Separat— pociąg oddzielny; Stückgüter— pociąg drobnych przesyłek; Vergnügungs—, Exkurſions— pociąg wycieczkowy; verunglückter — pociąg rozbity; Vorrangs— pociąg z pierwszeństwem, z prawem pierwszeństwa, pociąg wyższorzędny; — mit bedingtem Aufenthalt pociąg z przestankami wyjątkowymi; — mit gerader, mit ungerader Zugsnummer pociąg parzysty, nieparzysty; — mit Vorſpannmaſchine pociąg z przyprzęgiem, z doprzęgiem; — nach Erfordernis pociąg dodatkowy; der — iſt auf ein falſches Geleiſe geraten pociąg wpadł na tor niewłaściwy; der — iſt aus dem Fahrplan gekommen pociąg wypadł z rozkładu (jazdy); der — iſt entgleiſt pociąg się wykoleił; der — iſt ohne Aufenthalt durchgefahren pociąg stacyę przejechał; der — hat geſtreift pociąg zawadził; (sygnały:) — zerriſſen pociąg rozerwany; den — einleiten zarządzić pociąg, puścić w ruch; einen — einholen dopędzić pociąg, dobiedz pociągu; einen — teilen podzielić pociąg (kolejn.); 9) ciąg *m.*, przeciąg *m.*, przewiew *m.* = Luftzug; — des Feuers ciąg ogniska; verſtärkter — ciąg wzmocniony, przeciąg sztuczny (mechan.); im =e ſitzen, ſtehen siedzieć, stać w przeciągu; hier iſt — tu ciągnie; du wirſt — bekommen zachorujesz z przeciągu; dieſe Zigarre hat keinen — cygaro nie ma powietrza; der Ofen hat guten — piec ma dobry przeciąg; — beim Rauchen pociągnienie dymu; — beim Trinken łyk *m.*; in kleinen Zügen trinken pić małymi łykami; auf einen — austrinken duszkiem wypić; dech *m.*, oddech *m.* = Atemzug; in den letzten Zügen liegen dogorywać, umierać; 10) — mit der Feder, Feder— — pociąg *m.* pióra; mit einem =e za jednym pociągiem pióra; die erſten Züge von etw. entwerfen rzucić pierwsze zarysy czego, naszkicować co; in großen Zügen w grubych zarysach; in kurzen Zügen kilku słowy, w kilku słowach; — für — dokładnie, wiernie; 11) rys *m.* (twarzy = Geſichtszug, charakteru = Charakter—); feine, grobe Züge, delikatne, grube rysy (twarzy); das war ein ſchöner — von ihm pięknie się pokazał, spisał; das iſt ein — der Zeit to znamię, oznaka czasu; 12) przyrząd *m.* do ciągnienia (n. p. u dzwonka u drzwi); 13) gwint *m.* (u karabinu); Züge in einem Laufe anbringen gwintować; 14) — albo Hub des Kolbens skok *m.* tłoka.

Zu'gabe, *sf. pl.* =n, dodatek *m.*, przydatek *m.*, naddatek *m.*; — bei Getränken dolewek *m.*, dolewka *f.*; — beim Meſſen przymiarek *m.*; *adv.* als — w dodatku, dodatkowo.

Zu'gabfertigung, *sf. pl.* =en, wysłanie *n.* pociągu (kolejn.).

Zu'gameiſe, *sf. pl.* =n, mrówka wędrowna.

Zu'gang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, 1) przystęp *m.* = Zutritt; (freien) — haben mieć (wolny) przystęp; der — zu ihm iſt ſchwer przystęp do niego trudny; jmndm — bei dem Miniſter verſchaffen wyrobić komu przystęp do ministra; den — verſperren wzbronić przystępu; 2) wejście *n.* = Eingang; 3) ob. Zuwachs.

Zu'gangel, *sf. pl.* =n, wędka lotowa.

Zu'gänglich, *adi.* przystępny; leicht, ſchwer =er Menſch człowiek przystępny, trudno przystępny; er iſt für jedermann — jest dla każdego przystępny; jmndm etw. — machen uprzystępnić, ułatwić komu co; eine Wiſſenſchaft allen — machen (s)popularyzować naukę.

Zu'gänglichkeit, *sf.* przystępność *f.*

Zu'ganker, *sm.* =s, *pl.* —, klamra żelazna (budown.).

Zu'ganſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, połączenie *n.* pociągów (kolejn.).

Zu'gbalken, *sm.* =s, *pl.* —, jęta *f.*

Zu'gband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, 1) sznurek *m.*, tasiemka *f.* do ściągania, do ciągnięcia; 2) klamra *f.* (budown.).

Zu'gbarriere, *sf. pl.* =n, rogatka zwodowa, rogatka mechaniczna.

Zu'gbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, belka zwodowa.

Zu'gblatt, *sn.* =(e)s, cugblat *m.* (u skrzypiec).

Zu'gbrücke, *sf. pl.* =n, most zwodowy, zwodzony; Delilſche — mit Kurven most zwodowy Delilego z łukami; — mit beweglichem Gegengewicht most zwodowy z przewagą ruchomą; — mit Hintergewicht, Kellerbrücke most zwodowy z dźwignią obciążoną; — mit Schlagbalken, Portalbrücke most zwodowy z dźwignią na kobylicach; — mit Schwengel, Wagbrücke most zwodowy z przewagą dźwigarów; — mit Wippen, Wippbrücke most zwodowy z huśtawką.

Zu'gbrückenbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, kobylica mostu zwodowego, zwodu.

Zu'gbrückenkammer, *sf. pl.* =n, komora zwodowa, mostu zwodowego.

Zu'gbrückenſchlagbaum, *sm.*

=(e)s, *pl.* =bäume, dźwignia zwodowa, belka zwodowa, przyrząd zwodowy.

Zu'gdroſſel, *sf. pl.* =n, drozd wędrownik *m.*

Zu'=geben, *va.* gebe, gibſt, gibt, gab zu, habe zugegeben, 1) naddawać, naddać, przydawać, przydać, dodawać, dodać; 2) (obraz.) pozwalać, pozwolić = erlauben; przyzwalać, przyzwolić, przystawać, przystać na co, zgadzać się = einwilligen; przyznawać, przyznać = zugeſtehen; er wollte es nicht — zapierał się tego, sprzeczał się.

Zu'gedacht, *adi.* przeznaczony.

Zuge'gen, *adi.* przytomny; obecny; er iſt nicht — niema go w domu.

Zu'=gehen, *vn.* gehe, gehſt, geht, ging zu, bin zugegangen, 1) auf jmndn, auf etw. — zbliżyć się do kogo, do czego, iść ku czemu; ſpitzig — kończyć się ostro, szpiczasto; (obraz.) dem Ende — zbliżać się ku końcowi; 2) iść dalej; geh zu! ruszaj się! żwawo! tüchtig — iść szybko, żwawo; 3) der Brief iſt mir geſtern zugegangen list wczoraj otrzymałem; 4) zamykać się, zamknąć się, domykać się, domknąć się; die Tür geht nicht zu drzwi nie zamykają się; die Wunde geht ſchon zu rana już się goi, już się zasklepia; 5) (obraz.) stać się, dziać się; wie iſt das zugegangen? jak się to stało? wie geht das zu? jak idzie? czem się to dzieje? es geht ſchlimm, arg zu źle idzie, źle się rzecz ma; es geht ſeltſam, wunderlich zu dziwne rzeczy się dzieją; das kann nicht mit rechten Dingen — to nieczysta sprawa; ſo geht es zu in der Welt tak to się plecie na tym Bożym świecie; es müßte mit dem Teufel —, wenn ... chybaby dyabli w tem byli, gdyby ...

Zu'geherin, *sf. pl.* =nen, posługaczka *f.*

Zu'gehör, *sn.* obacz Zubehör.

Zu'gehören, *vn.* (haben) jmndm — należeć do kogo.

Zu'gehörig, *adi.* należący do czego, przynależny; przyległy; das Haus mit den =en Grundſtücken dom z przyległymi gruntami.

Zu'gehörigkeit, *sf.* należenie *n.* do czego, przynależność *f.*; przyległość *f.*

Zu'geknöpft, *adi.* obacz pod Zuknöpfen.

Zü'gel, *sm.* =s, *pl.* —, cugiel *m.*, wodza *f.*, lejce *pl.*; hamulec *m.*, kluby *pl.* = Zaum; im — halten w klubach trzymać, powściągać; ein Pferd am — führen prowadzić konia u uzdy; dem Pferde den — ſchießen laſſen popuścić koniowi cugli; mit verhängtem — co koń wyskoczy; Ruck mit dem — pociągnięcie *n.* cuglami; (obraz.) den Leidenſchaften die — ſchießen laſſen namiętnościom popuścić hamulca, wędzidła; jmndm den — anlegen wziąć kogo w kluby; den — anziehen ukrócić cugli; der Zunge den — ſchießen laſſen rozwiązać język; die — der Regierung in Händen haben rządzić.

Zü'gelfauſt, **Zü'gelhand**, *sf.* ręka trzymająca cugle.

Zü'gellos, *adi.* (dosłownie:) niemający cugli; (obraz.) rozuzdany, wyuzdany, rozwiązły, rozpustny; =loſe Leidenſchaft wyuzdana namiętność; *adv.* rozpustnie, rozwiązle.

Zü'gelloſigkeit, *sf. pl.* =en, rozuzdanoſć *f.*, wyuzdanoſć *f.*, rozwiązłość *f.*, rozpusta *f.*

Zü'geln, *va.* (haben) (o)kiełznać (n. p. konia); (obraz.) powściągać, powściągnąć, hamować, na wodzy trzymać.

Zu'geloben, *va.* (haben) jmndm etw. — ślubować, przyrzec komu co.

Zü'gelring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pierścień *m.* u cugli.

Zu'gemüſe, *sn.* =s, jarzyna *f.* (do mięsa).

Zu'genannt, *adi.* mający jaki przydomek, z przydomkiem, zwany.

Zu'geſellen, I. *va.* (haben) przyłączyć, przydać; II. ſich —, *vr.* (haben) przyłączać się, przyłączyć się, przystać do; ſich jmndm — przystać, przyłączyć się do kogo, przybrać sobie kogo za towarzysza.

Zu'geſpitzt, *adi.* szpiczasty.

Zu'geſtändnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, przyznanie *n.*, ustępstwo *n.*

Zu'=geſtehen, *va.* geſtehe, geſtehſt, geſteht, geſtand, geſtände zu, habe zugeſtanden, 1) jmndm etw. — przyznać komu co; zezwolić = geſtatten; przypuścić = zugeben; 2) wyznawać, wyznać = geſtehen; przypuścić, zgadzać się w czem = einräumen; nicht — przeczyć, nie zgadzać się w czem.

Zu'getan, *adi.* przywiązany, życzliwy; jmndm — ſein sprzyjać komu; einem liederlichen Lebenswandel — ſein prowadzić życie nieporządne.

Zu'gewandt, *adi.* zwrócony ku czemu.

Zu'gfeder, *sf. pl.* =n, sprężyna ciągła.

Zu'gfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, ryba wędrowna.

Zu'gförderung, *sf.* woźnictwo *n.*, parowoźnictwo *n.* (kolejn.).

Zu'gförderungschef, (wym.: szef), *sm.* =s, *pl.* =s, naczelnik *m.* służby woźniczej (kolejn.).

Zu'gförderungsdienſt, *sm.* =es, służba woźnicza, parowoźnicza (kolejn.).

Zu'gförderungsperſonal, *sn.* =s, służba woźnicza (kolejn.).

Zu'gförderungsweſen, *sn.* =s, woźnictwo *n.*, parowoźnictwo *n.* (kolejn).

Zu'gformierung, *sf. pl.* =en, zestawienie *n.* pociągu (kolejn.).

Zu'gführer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) pociągowy naczelny, zawiadowca *m.* pociągu (kolejn.); 2) starszy *m.* w cugu (wojskow.).

Zu'ggarn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, niewód *m.*, włok *m.*, lotowa sieć.

Zu'ggeſchwindigkeit, *sf.*

prędkość *f.* biegu pociągu (kolejn.).

Zu'gheuſchrecke, *sf. pl.* =n, szarańcza wędrowna.

Zu'gießen, gieße, gießeſt i gießt, gießt, goß, göſſe zu, habe zugegoſſen, I. *va.* 1) dolewać, dolać; 2) ein Loch mit Blei — zalać dziurę ołowiem; II. *vn.* immer — ciągle dolewać.

Zu'gig, *adi.* wystawiony na przewiew; przewiewny.

Zu'gittern, *va.* (haben) zakracić.

Zu'gkeil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, klin ustawniczy.

Zu'gkraft, *sf.* siła *f.* ciągnienia, siła poruszająca, siła pociągająca; (obraz.) siła przyciągająca; große — ausüben być w modzie.

Zu'gkräftig, *adi.* (obraz.) przyciągający; modny; eine =e Zigarre palące się dobrze cygaro.

Zu'glaterne, *sf. pl.* =n, latarnia pociągowa (kolejn.).

Zugleich, *adv.* 1) równocześnie, oraz = zu gleicher Zeit; 2) razem, wraz = zuſammen; alle — wszyscy razem.

Zu'gleine, *sf. pl.* =n, lina *f.* do ciągnienia; linewka sygnałowa, linka sygnałowa (kolejn.); — für die Meute smycz *f.*

Zu'gloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, okno *n.*, otwór *m.* do przewiewu, dennik *m.*, oddech *m.*

Zu'gluft, *sf.* powietrze przeciągające, przewiew *m.*

Zu'gmaſchine, *sf. pl.* =n, parowóz *m.* (kolejn.).

Zu'gmaus, *sf. pl.* =mäuſe, leming *m.*

Zu'gmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek *m.* ciągnienia, motor *m.* (mechanika); 2) (obraz.) środek przyciągający, wabiący, wabik *m.*; 3) środek ciągnący (aptekarstwo).

Zu'gneţ, *sn.* =es, *pl.* =e, obacz Zuggarn.

Zu'gochs, *sm.* =ſen, *pl.* =ſen, wół roboczy.

Zu'gperſonal, *sn.* =s, służba pociągowa (kolejn.).

Zu'gpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń roboczy.

Zu'gpflaſter, *sn.* =s, *pl.* —, plastr ciągnący, wezykatorya *f.*

Zu'=graben, *va.* (haben) zasypać (kopaną ziemią).

Zu'gramme, *sf. pl.* =n, katar sznurowy.

Zu'grad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, ciągadło *n.*

Zu'=greifen, *vn.* greife, greifſt, greift, griff zu, habe zugegriffen, 1) brać, wziąć; porwać, chwycić; mit beiden Händen albo mit allen fünf Fingern — obiema rękami co chwycić; greif zu! korzystaj ze sposobności! greifen Sie zu! bierz pan! (przy stole); 2) pomagać, rąk do czego przyłożyć.

Zu'grichtung, *sf. pl.* =en, kierunek, w którym pociąg (kolejowy) jedzie.

Zu'grohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rura przewiewowa.

Zugrun'delegung, *sf.* wzięcie *n.* czego za podstawę; Predigt unter — einer Textſtelle kazanie na tekst biblijny.

Zu'gsanſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, łączność *f.* pociągów (kolejn.).

Zu'gsanſchlußſtation, *sf. pl.* =en, stacya dobiegowa, stacya *f.* łączności pociągów (kolejn.).

Zu'gsausrüſtungsgegenſtände, *sm. pl.* przybory pociągowe (kolejn.).

Zu'gsaviſo, *sn.* =(s), *pl.* =s, zapowiedź *f.* pociągu (kolejn.).

Zu'gsbelaſtungsausweis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, wykaz *m.* obciążenia pociągu (kolejn.).

Zu'gſchiff, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, statek za pomocą liny ciągniony.

Zu'gſchnur, *sf. pl.* =ſchnüre, sznur *m.* do ciągnienia.

Zu'gsdienſt, *sm.* =es, służba pociągowa, obsługa *f.* pociągu (kolejn.).

Zu'gſeil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lina *f.* do ciągnienia.

Zu'gskeil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, klin pociągowy (kolejn.).

Zu'gskilometer, *sn.* =s, *pl.* —, kilometr pociągowy (kolejn.).

Zu'gskreuzung, *sf. pl.* =en, mijanie *n.*, krzyżowanie *n.* pociągów (kolejn.).

Zu'gslaterne, *sf.* obacz Zugsſignallaterne.

Zu'gsmaſchine, *sf. pl.* =n, parowóz pociągowy (kolejn.).

Zu'gsmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, pociągowy naczelny, zawiadowca *m.* pociągu, konduktor naczelny pociągu (kolejn.).

Zu'gsperſonal, *sn.* obacz Zugperſonal.

Zu'gsrapport, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Stundenpaß.

Zu'gsſchlußſignallaterne, *sf. pl.* =n, latarnia końcowa pociągu (kolejn.).

Zu'gsſchlußſtation, *sf. pl.* =en, stacya dobiegowa, stacya *f.* łączności pociągów = Anſchlußſtation (kolejn.).

Zu'gsſignal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sygnał *m.* na pociągu, sygnał pociągowy (kolejn.).

Zu'gsſignallaterne, *sf. pl.* =n, latarnia *f.* pociągu, latarnia pociągowa (kolejn.).

Zu'gsſpannung, *sf.* natężenie *n.* ciągnienia.

Zu'gſtange, *sf. pl.* =n, ściągno *n.*, ściąg *m.* (budown.); cięgiel *m.*, pociągacz *m.* (u wozu).

Zu'gſtangenfeder, *sf. pl.* =n, sprężyna *f.* cięgła.

Zu'gſtangenhülſe, *sf. pl.* =n, objemka *f.*

Zu'gſtangenkeil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, klin *m.* cięgła; klin do przewodu pociągowego.

Zu'gſtiefel, *sm.* =s, *pl.* —, bucik *m.* z elastyką.

Zu'gſtrang, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtränge, powróz *m.* do ciągnienia.

Zu'gſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, sztuka teatralna mająca powodzenie, przyciągająca publiczność.

Zu'gtau, *sn.* =es, *pl.* =e, lina *f.* do ciągnienia (statków).

Zu'gtaube, *sf. pl.* =n, gołąb wędrowny.

Zu'gtier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, bydlę *n.* do zaprzęgu.

Zu'=gucken, *vn.* (haben) przypatrywać się.

Zu'=gürten, *va.* (haben)

przypasać, pasem przytwierdzić.

Zu'guß, *sm.* =ſſes, *pl.* =güſſe, dolewek *m.*

Zu'gußeiſen, *sn.* =s, dolewina *f.*

Zugu'te, *adv.* ſich etw. worauf — tun pyszyć się, chełpić się czem.

Zu gu'ter Letzt, *adv.* na sam koniec, wreszcie.

Zu'gverſpätung, *sf. pl.* =en, spóźnienie *n.* pociągu (kolejn.).

Zu'gvieh, *sn.* =(e)s, bydło robocze, pociąg *m.*

Zu'gvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, ptak wędrowny, przelotny.

Zu'gvolk, *sn.* =(e)s, *pl.* =völker, naród koczowniczy.

Zu'gvorrichtung, *sf. pl.* =en, ciągło *n.*, przewód pociągowy, zaprzęgowy.

Zu'gweiſe, *adv.* stadami, w stadach (o ptakach przelatujących); oddziałami, w oddziałach (o wojsku).

Zu'gwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przyrząd *m.*, maszyna *f.* do ciągnienia.

Zu'gwind, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wiatr ciągnący, przeciągający, przeciąg *m.*, przewiew *m.*

Zu'gwinde, *sf. pl.* =n, winda cugowa.

Zu'gzeit, *sf.* czas *m.* przelotu ptaków.

Zu'=haben, *va.* habe, haſt, hat, hatte, hätte zu, habe zugehabt, 1) mieć co zamknięte; den Rock — mieć zapięty surdut; 2) mieć dostać w dodatku.

Zu'=haken, Zu'=häkeln, *va.* (haben) zapinać, zapiąć, spajać, spoić, zamykać, zamknąć na hak, na haczyk, hakiem, haczkiem.

Zu'=halten, halte, hältſt, hält, hielt zu, habe zugehalten, I. *va.* trzymać zamknięte, nie otwierać; zatykać, zatkać; ſich die Ohren — zatkać sobie uszy; ſich die Augen — zasłonić sobie (ręką) oczy; II. ſich —, *vr.* szybko co robić, nie tracić czasu; III. *vn.* zu jmndm — wdawać się z kim, mieć z kim wzbroniony stosunek.

Zu'hälter, *sm.* =s, *pl.* —, kochanek *m.* prostytutki.

Zu'hälterin, *sf. pl.* =nen, utrzymanka *f.*

Zu'=hämmern, *va.* (haben) przykuć, zakuć.

Zuha'nden, *adv.* jmndm — ſein, kommen, ſtoßen być komu pod ręką, nawinąć się komu.

Zu'=hängen, *va.* (haben) zakryć, zasłonić czem.

Zu'=harken, *va.* (haben) zagrabić, przygrabić.

Zu'harſchen, *vn.* ob. Zuheilen.

Zu'=hauen, haue, haueſt, haut, hieb zu, habe zugehauen, I. *va.* ociosywać, zaciosywać, przyciosywać, ociosać, zaciosać, przyciosać (np. kamienie); II. *vn.* auf jmndn — tęgo walić, bić, rąbać kogo.

Zuhau'ſe, *adv.* kupami, w wielkiej ilości.

Zuhau'ſe, *adv.* w domu.

Zu'=heften, *va.* (haben) zapiąć na hafki, haftkami.

Zu'=heften, *va.* (haben) zeszywać, zeszyć.

Zu'=heilen, *vn.* (ſein) zagoić się, zasklepić się.

Zu'heilung, *sf.* zagojenie *n.* się, zasklepienie się.

Zu'=herrſchen, *va.* (haben) jmndm etw. — rozkazać co komu wyniosłym tonem.

Zuhi'nterſt, *adv.* na końcu, z tyłu.

Zu'=horchen, *vn.* (haben) przysłuchiwać się; heimlich — podsłuchiwać.

Zu'=hören, *vn.* (haben) słuchać czego; ich höre dem Sänger zu słucham śpiewaka.

Zu'hörer, *sm.* =s, *pl.* —, słuchacz *m.*

Zu'hörerin, *sf. pl.* =nen, słuchaczka *f.*

Zu'hörerraum, *sm.* =(e)s, *pl.* =räume, miejsce *n.* dla słuchaczów, audytoryum *n.*

Zu'hörerſchaft, *sf. pl.* =en, słuchacze *pl.*, audytoryum *n.*

Zuhi'lfenahme, *sf.* pomoc *f.*; mit — einer Grammatik przy pomocy gramatyki.

Zui'nnerſt, *adv.* — im Herzen w głębi serca.

Zu'=jagen, I. *va.* (haben) napędzić, pędzić (dokąd, do kogo); II. *vn.* (ſein) auf jmndn — pędzić ku komu; einem Orte — pędzić, śpieszyć się do miejscowości.

Zu'jauchzen, I. *va.* (haben) jmndm Beifall — wśród okrzyków uniesienia oddawać komu poklaski; II. *vn.* (haben) jmndm — przyjąć, powitać kogo radośnymi okrzykami.

Zu=jubeln, *vn.* (haben) ob. Zujauchzen.

Zu'=kaufen, *va.* (haben) dokupywać, dokupić.

Zu'=kehren, *va.* (haben) 1) obracać, obrócić, zwracać, zwrócić (ku komu, ku czemu) = zuwenden; jmndm den Rücken — tyłem obrócić się do kogo; 2) zamiatać, mieść (ku czemu); śmieciami pokryć.

Zu'=keilen, *va.* (haben) zaklinić, klinem zabić.

Zu'=ketteln, *va.* (haben) łańcuszkiem związać, na łańcuszek zamknąć.

Zu'=kitten, *va.* (haben) zakitować.

Zu'=klappen, I. *va.* (haben) zatrzaskać, zatrzasnąć; das Buch — zamknąć (głośno) książkę; *vn.* (ſein) zatrzasnąć się.

Zu'=klatſchen, *va.* (haben) jmndm Beifall — poklask komu oddać.

Zu'=kleben, *va.* (haben) zalepiać, zalepić.

Zu'=kleiſtern, *vn.* (haben) zaklajstrować.

Zu'=klemmen, *va.* (haben) zamknąć ściskając do kupy.

Zu'=klinken, *va.* (haben) zamknąć na klamkę.

Zu'=knöpfen, I. *va.* (haben) zapinać, zapiąć (na guziki); II. ſich —, *vr.* (haben) zapinać się, zapiąć się; III. zugeknöpft *adi.* i *pp.* zapięty; (obraz.) rezerwowany, skryty, małomówny.

Zu'knöpfen, *sn.* =s, zapinanie *n.*; ein Rock zum — surdut *m.* do zapinania.

Zu'=knöpfer, *sm.* =s, *pl.* —, zapinacz *m.*

Zu'=knüpfen, *vn.* (haben) zadzierzgnąć, zawiązać.

Zu'=kommen, *vn.* komme, kommſt, kommt, kam, käme zu, bin zugekommen, 1) auf jmndn — podejść ku komu, zbliżać, zbliżyć się do kogo; 2) dojść kogo, dostać się komu; jmndm etw. — laſſen posłać co komu! jmndm Nachricht — laſſen uwiadomić kogo, udzielić komu wiadomości; die Nachricht iſt mir aus Wien zugekommen tę wiadomość otrzymałem z Wiednia; 3) przypadać na kogo, należeć komu; das kommt dir von Rechts wegen zu to ci się z prawa należy; 4) przystać, być przyzwoitą rzeczą; das kommt dir nicht zu to ci nie przystoi.

Zu'=können, *vn.* kann, kannſt, kann, konnte zu, habe zugekonnt, zu etw. — módz zbliżyć się, przystąpić do czego.

Zu'=korken, *va.* (haben) zakorkować.

Zu'koſt, *sf.* obacz Zuſpeiſe i Zugemüſe.

Zu'=kriegen, *va.* (haben) módz zamknąć, domknąć.

Zu'kunft, *sf.* przyszłość *f.*; in — na przyszłość, w przyszłości, czas przyszły (gramat.).

Zu'künftig, *adi.* przyszły; mein =er, meine =e mój przyszły mąż, moja przyszła żona; *adv.* na przyszłość, w przyszłości, na później.

Zu'kunftsmuſik, *sf.* muzyka *f.* przyszłości; marzenie *n.* o przyszłości.

Zu'kunftsplan, *sm.* =(e)s, *pl.* =pläne, zamiar *m.*, plan *m.* na przyszłość.

Zu'kunftsſtaat, *sm.* =es, *pl.* =en, państwo *n.* przyszłości.

Zu'=lächeln, *vn.* i *va.* (haben) jmndm — uśmiechać się, uśmiechnąć się do kogo; jmndm Beifall — okazywać komu uśmiechem zadowolenie, dodawać komu odwagi uśmiechem.

Zu'=lachen, *vn.* (haben) jmndm — śmiać się do kogo.

Zu'ladung, *sf. pl.* =en, dokład *m.*, towar doładowany, ładuga dodatkowa (przewoźnictwo).

Zu'lage, *sf. pl.* =n, dokładek *m.*, przydatek *m.*, nadkładka *f.*, dodatek *m.* (n. p. do płacy); eine — geben przykładać, przyłożyć.

Zu'=langen, I. *vn.* (haben) 1) sięgać do czego, po co; brać się do czego; mit beiden Händen — brać obiema rękami; langen Sie zu! bierz pan! (przy stole); er langt ordentlich albo tüchtig zu dobrze zmiata (t. j. je); 2) starczyć, wystarczać, wystarczyć = ausreichen; II. *va.* (haben) jmndm etw. — podawać, podać co komu.

Zu'länglich, *adi.* dostateczny, wystarczający; *adv.* dostatecznie, wystarczająco.

Zu'länglichkeit, *sf.* dostateczność *f.*

Zu'=laß, *sm.* =ſſes, *pl.* =läſſe, dopust *m.*, przypust *m.*

Zu'=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ zu, habe zugelaſſen, 1) nie otwierać, trzymać zamknięte = geſchloſſen laſſen; 2) dopuszczać, dopuścić, przypuszczać, przypuścić; jmndn zur Prüfung — dopuścić kogo do egzaminu; jmndn zu etw. nicht — nie dopuścić kogo do czego; jmnds Entſchuldigungen — przyjąć czyje usprawiedliwienie; 3) dopuścić co, pozwolić na co = etw. geſchehen laſſen; Gott hat es nicht zugelaſſen Bóg na to nie zezwolił; dieſe Stelle läßt verſchiedene Deutungen zu to miejsce różnie można tłómaczyć.

Zu'läſſig, *adi.* dopuszczalny; mogący być dozwolony.

Zu'läſſigkeit, *sf.* dopuszczalność *f.*; możliwość *f.*

Zu'laſſung, *sf. pl.* =en, 1) dopuszczenie *n.*, przypuszczenie *n.*; — zu einem Orden przyjęcie *n.* do zakonu; 2) dozwolenie *n.* = Erlaubnis.

Zu'laſſungsgeſuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prośba *f.* o przypuszczenie, pozwolenie.

Zu'lauf, *sm.* =(e)s, zbieg, *m.*, zbiegowisko *n.*, natłok *m.*, nacisk *m.*; er hat großen — do niego chodzi wielu; dieſer Arzt hat einen großen — ten lekarz ma wielu pacyentów; es iſt dort großer — wielki tam natłok, napływ.

Zu'=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief zu, bin zugelaufen, 1) nadbiegać, przybiegać, zbiegać się, zbiedz się; tłoczyć się, cisnąć się; er iſt auf mich zugelaufen przybiegł ku mnie; alles läuft ihm zu wszystko do niego się tłoczy, się garnie; 2) biedz szybko, ciągle, dalej = weiter, ſchnell laufen; 3) ſpitzig — wychodzić w ostry koniec.

Zu'=legen, *va.* (haben) zamknąć (czem z wierzchu położonem), założyć z wierzchu, pokryć = zumachen; ein Loch mit Brettern — pokryć dziurę deskami; 2) przyłożyć, przydać, dodać, dołożyć = hinzufügen; jmndm etw. zu ſeinem Gehalte — podwyższyć komu płacę; lege noch eine Krone zu dodaj jeszcze koronę; 3) ſich etw. — poufale zamiast anſchaffen; ſich ein Pferd — nabyć konia; ſich einen Diener — przyjąć sobie służącego; ſich einen dicken Bauch — dostać wielki brzuch.

Zu'=lehnen, *va.* (haben) przywierać, przywrzeć.

Zu'=leihen, *va.* leihe, leihſt, leiht, lieh zu, habe zugeliehen, dopożyczyć.

Zuleide, *adv.* jmndm etw. — tun wyrządzić komu co złego, skrzywdzić kogo, sprawić komu co nieprzyjemnego.

Zu'=leimen, *va.* (haben) zakleić.

Zu'=leiten, *va.* (haben) sprowadzić dokąd, skierować w jakie miejsce.

Zu'leitungsrohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rura przewodowa.

Zu'=lernen, *va.* (haben) douczyć się, przyuczyć się.

Zule'tzt, *adv.* nakoniec, na ostatek, na końcu, nareszcie; er ſprach — on mówił ostatni = als der letzte; wer — lacht, lacht am beſten naśmieje

się, kto się najdłużej śmieje; das Schlimmſte kommt — najgorsze pod koniec.

Zulie'b(e), *adv.* tu es mir — zrób to dla mnie.

Zu'=liſpeln, *va.* (haben) jmndm etw. — szepnąć co do kogo.

Zu'=löten, *va.* (haben) zalutować, zalewać, zalać ołowiem.

Zulp, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Lutſchbeutel.

Zu'lpen, *vn.* (haben) obacz Lutſchen.

Zum, zamiast zu dem obacz Zu.

Zu'=machen, I. *va.* (haben) zamykać, zamknąć; (obraz.) die Tür hinter ſich — odejść, wynieść się; die Bude — zbankrutować; den Rock — zapiąć surdut; einen Brief — zapieczętować, zalepić list; II. *vn.* (haben) mach' zu! dalej! ruszaj! spiesz się!

Zu'machen, *sn.* =s, zamykanie *n.*, zamknięcie *n.*; — des Rockes zapinanie *n.* surduta.

Zuma'l, I. *adv.* 1) równocześnie = zugleich; 2) szczególnie = beſonders; II. *coni.* —, — da .. zwłaszcza, że ..

Zu'=mauern, *va.* (haben) zamurować.

Zumei'ſt, *adv.* po największej części; najczęściej.

Zu'=meſſen, *va.* meſſe, miſſeſt i mißt, mißt, maß, mäße zu, habe zugemeſſen, 1) domierzać, przymierzać, odmierzać, domierzyć, przymierzyć, domierzyć; der zugemeſſene Teil część odmierzona, wyznaczona; jmndm die Biſſen knapp — dać komu skąpo jeść; 2) przypisywać, przypisać = zuſchreiben; jmndm die Schuld — przypisywać komu winę.

Zu'=muten, *va.* (haben) jmndm etw. — wymagać czego po kim, żądać, domagać się czego od kogo; das kann ich dir nicht — tego od ciebie żądać nie mogę; jmndm zuviel — za wiele po kim się spodziewać; mute dir nicht zu viel zu nie zawierzaj nadto twoim siłom; mir ſo etwas zuzumuten! że też o mnie tak sądzić można.

Zu'=mutung, *sf. pl.* =en, wymaganie *n.*, żądanie *n.*; das iſt eine ſonderbare —! to dziwne żądanie!

Zunä'chſt, *adv.* 1) przedewszystkiem, w pierwszym rzędzie = in erſter Linie; 2) tuż obok, blizko; jmndm — ſtehen stać tuż obok kogo; — mir zaraz koło mnie.

Zu'=nageln, *va.* (haben) gwoździami zabić, zagwoździć.

Zu'=nähen, *va.* (haben) zaszywać, zaszyć.

Zu'nahme, *sf. pl.* =n, powiększanie *n.* się, wzrost *m.* = Vergrößerung; przybywanie *n.*, przybytek *m.*, przymnażanie *n.* = Vermehrung; postęp *m.* = Fortſchritt; ſtetige — rozwój *m.*

Zu'name(n), *sm.* =mens, *pl.* =men, 1) nazwisko *n.* = Familienname; 2) przydomek *m.* = Beiname; przezwisko *n.* = Spitzname.

Zü'ndapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyrząd *m.* do zapalania, lont *m.*

Zü'ndbar, *adi.* zapalny.

Zü'ndbarkeit, *sf.* zapalność *f.*

Zü'nderdraht, *sm.* =(e)s, *pl.* =drähte, drut przewodni u lontu.

Zü'nden, I. *va.* (haben) zapalić; (obraz.) zapalić, podniecać, podniecić, zelektryzować; II. *vn.* (haben) zapalić się, zająć się; III. zündend, *adi.* i *ppr.* zapalający; (obraz.) podniecający, elektryzujący.

Zü'nder, *sm.* =s, czyr *m.*, żagiew *f.*, podpał *m.*, hubka *f.*; trocken wie — suchy jak hubka.

Zü'nder, *sm.* =s, *pl.* —, 1) zapalacz *m.* (osoba); 2) lont *m.*, zapałka *f.*; Waſſer— lont podwodny; elektriſcher — lont elektryczny; Schwefel— — lont siarkowy.

Zü'nderbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, sosna górna.

Zü'ndererz, *sn.* =es, *pl.* =e, antymon hubkowy.

Zü'nderpilz, *sm.* =es, *pl.* =e, hubka żagwiowa bukowa.

Zü'ndhölzchen, *sn.* =s, ob. Zündholz.

Zü'ndholz, *sn.* =es, *pl.* =hölzer, zapałka *f.*, patyczek *f.* (do zapalania).

Zü'ndholzbüchſe, *sf. pl.* =n, pudełko *n.* z zapałkami, na zapałki.

Zü'ndhölzchenverkäufer, *sm.* =s, *pl.* —, sprzedawca *m.* zapałek.

Zü'ndhütchen, *sn.* =s, *pl.* —, kapsla *f.*

Zü'ndkraut, *sn.* =(e)s, podsypka *f.* na panewkę, proch strzelniczy na podsypkę.

Zü'ndkugel, *sf. pl.* =n, bomba *f.*

Zü'ndloch, *sn.* =(e)s, *pl.* =löcher, zapał *m.*, otwór zapalny.

Zü'ndlunte, *sf. pl.* =n, lont *m.* do podpalania armaty.

Zü'ndnadel, *sf. pl.* =n, iglica *f.*

Zü'ndnadelgewehr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, iglicówka *f.*

Zü'ndpfanne, *sf. pl.* =n, panewka *f.* u strzelby.

Zü'ndſpannendeckel, *sm.* =s, *pl.* —, nakrywka *f.* (u) panewki.

Zü'ndpulver, *sn.* =s, podsypka *f.*, proch *m.* do zapalania.

Zü'ndröhrchen, *sn.* =s, *pl.* —, zapalniczek *m.*

Zü'ndrute, *sf. pl.* =n, pręt *m.* z lontem.

Zü'ndſchwamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwämme, hubka *f.*

Zü'ndſtock, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtöcke, obacz Zündrute.

Zü'ndſtoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, materya zapalna.

Zü'ndwaren, *sf. pl.* towary zapalne.

Zu'=nehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm zu, habe zugenommen, I. *vn.* 1) wzrastać, wzrosnąć, powiększać się; zwiększać się; an Fleiſch — nabierać, nabrać ciała; an Kräften — wzrastać na siłach, wzmagać się, wzmódz się; 2) wzbierać, wezbrać; przybywać; das Waſſer hat um einen Meter zugenommen woda

wezbrała o metr, przybyło metr wody; der Mond, der Tag nimmt zu księżyca, dnia przybywa; mit den zunehmenden Jahren z przybywającymi latami; 3) postępować, robić postępy = Fortſchritte machen; 4) dobrze się rozwijać = gedeihen; 4) przybierać, przybrać (o okach w pończosze); II. *va.* wziąć jeszcze co do czego, dodać.

Zu'nehmen, *sn.* =s, wzrastanie *n.*, powiększanie *n.* się, zwiększanie *n.* się; wzbieranie *n.*; przybywanie *n.*; postępowanie *n.*, postęp *m.*

Zu'=neigen, I. *va.* (haben) nachylić (ku czemu); II. *vn.* i ſich —, *vr.* (haben) (einer Sache) nachylać się, nachylić się (ku czemu); (obraz.) inklinować, mieć inklinacyę, mieć pociąg ku czemu, skłaniać się ku czemu; zuneigend, *adi.* i *ppr.* inklinujący, skłaniający się ku czemu.

Zu'neigung, *sf. pl.* =en, inklinacya *f.*; przychylność *f.*, przywiązanie *n.*; — zu jmndm faſſen przywiązać się do kogo, polubić kogo.

Zunft, *sf. pl.* Zü'nfte, cech *m.*, bractwo *n.*; konfraternia *f.*; die — der Gelehrten kasta *f.*, stan *m.* uczonych.

Zu'nftbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, statuty *pl.* cechu.

Zu'nftgeiſt, *sm.* =(e)s, kastowość *f.*

Zu'nftgelehrte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, uczony cechowy.

Zu'nftgemäß, *adv.* stosownie do przepisów cechowych.

Zu'nftgenoſſe, *sm.* =n, *pl.* =n, należący *m.* do cechu, spółcechowy; towarzysz *m.* zawodu = Fachgenoſſe.

Zu'nfthaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom *m.*, siedziba *f.* cechu.

Zü'nftig, *adi.* 1) cechowy, zapisany do cechu; — werden zapisać się do cechu; — machen zapisać do cechu; ein =es Handwerk rzemiosło cechowe, rzemiosło mające prawo utworzyć cech; 2) należący do jakiego towarzystwa.

Zü'nftler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) cechowy *m.*, należący *m.* do cechu; 2) zwolennik *m.* cechów.

Zu'nftmäßig, *adi.* stosowny do przepisów cechowych.

Zu'nftmeiſter, Zu'nftobermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, cechmistrz *m.*

Zu'nftordnung, *sf. pl.* =en, **Zu'nftrecht,** *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Zu'nftverfaſſung,** *sf. pl.* =en, przepisy cechowe, prawo cechowe, urządzenie *n.* cechu, cechów.

Zu'nftweſen, *sn.* =s, urządzenia *pl.* cechów, cechowość *f.*

Zu'nftzopf, *sm.* =(e)s, 1) pedanterya *f.*, drobnostkowość *f.* cechowa; 2) pedant cechowy, na punkcie cechu.

Zu'nftzwang, *sm.* =(e)s, 1) obowiązek cechowy, obowiązek należenia do cechu; 2) przeszkody stawiane przez cechy rozwojowi przemysłu.

Zu'nge, *sf. pl.* =n, 1) język *m.*; ozór *m.* (wołu); er hat eine belegte — ma obłożony, biały język; ſich auf die — beißen ukąsić się w język (także przenośnie); jmndm die — herausſtrecken wystawić, pokazać komu język; die — klebt mir am Gaumen język lepnie mi do podniebienia; eine ſchwere — haben mieć trudny język, z trudnością mówić; eine fertige — haben mówić prędko; einem Kinde die — löſen podciąć dziecku języczek; jmndm die — löſen rozwiązać komu język; eine ſcharfe — haben mieć ostry język; das Wort ſchwebt mir auf der —, ich habe es auf der — mam to słowo na języku; das Herz auf der — haben co w sercu to i na języku; eine böſe — zły, złośliwy język; geräucherte — wędzony ozór; 2) język *m.*, mowa *f.* = Sprache; in fremden =en ſprechen mówić obcymi językami; ſoweit die deutſche — reicht wszędzie, gdzie po niemiecku mówią; die — an der Wage języczek *m.* u wagi; 4) obacz Spitzſchiene (kolejn.); 5) ob. Landzunge.

Zü'ngelchen, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zunge, języczek *m.*

Zü'ngeln, *vn.* (haben) ruszać, drgać językiem, syczeć (o wężach); (obraz.) wznosić się w kształcie języków (o płomieniu).

Zu'ngenader, *sf. pl.* =n, żyła *f.* w języku.

Zu'ngenbälge, *sm. pl.* mieszki językowe.

Zu'ngenband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, i *dim.* **Zu'ngenbändchen,** *sn.* =s, *pl.* —, wędzidełko *n.* języka; das — löſen podciąć języczek.

Zu'ngenbein, *sn.* =(e)s, kość gnykowa.

Zu'ngenbelag, *sm.* =(e)s, namuł *m.*, obłożenie *n.* języka.

Zu'ngenblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, obacz Halskraut.

Zu'ngenbuchſtabe, *sm.* =n, *pl.* =n, głoska językowa.

Zu'ngendreſcher, *sm.* =s, *pl.* —, gaduła *m.*, papla *m.*; szermierz językowy.

Zungendreſcherei', *sf. pl.* =en, gadanina *f.*, trzepanina *f.*, gębactwo *n.*

Zu'ngendrüſe, *sf. pl.* =n, gruczoł językowy przedni, gruczoł końca języka.

Zu'ngenfehler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wada *f.* języka; 2) (obraz.) pomyłka *f.* w mówieniu.

Zu'ngenfertig, *adi.* języczny, wygadany.

Zu'ngenfertigkeit, *sf.* językowość *f.*

Zu'ngenfiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, język *m.* (ryba).

Zu'ngenförmig, *adi.* językowaty, językowaty.

Zu'ngengefecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, walka *f.* na języki.

Zu'ngengeläufigkeit, *sf.* ob. Zungenfertigkeit.

Zu'ngengeſchwür, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wrzód *m.* na języku; gardziel *m.*, kurdziel *m.* (u konia).

Zu'ngengrund, *sm.* =(e)s, podstawa *f.* języka.

Zu'ngenhalter, *sm.* =s, *pl.*

—, kopystka *f.*, łopatka *f.* językowa.

Zu'ngenhaut, *sf.* i *dim.* **Zu'ngenhäutchen**, *sn.* =s, błona wierzchnia języka.

Zu'ngenheld, *sm.* =en, *pl.* =en, obacz Maulheld.

Zu'ngenkratzer, *sm.* =s, *pl.* —, róg *m.* do obskrobywania języka.

Zu'ngenkrebs, *sm.* =ſes, rak *m.* języka, wąglik językowy.

Zu'ngenlähmung, *sf.* *pl.* =en, paraliż *m.* języka.

Zu'ngenlaut, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, głoska językowa.

Zu'ngenmuskel, *sm.* =s, *pl.* =n, muszkuł językowy.

Zu'ngenpapillen, *sf.* *pl.* brodawki językowe.

Zu'ngenmuſchel, *sf.* *pl.* =n, wiesiołka *f.*

Zu'ngenſchaber, *sm.* =s, *pl.* —, obacz Zungenkratzer.

Zu'ngenſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, er hat einen guten — dobry ma język, dobry z niego gaduła.

Zu'ngenſchneller, *sm.* =s, *pl.* —, kolczatka *f.*

Zu'ngenſpitze, *sf.* koniec *m.* języka.

Zu'ngenvorfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, wypadnięcie *n.* języka.

Zu'ngenwärzchen, *sn.* =s, *pl.* brodawka językowa.

Zu'ngenwurm, *sm.* =(e)s, wrzęch *m.*

Zu'ngenwurſt, *sf.* *pl.* =würſte, kiełbasa *f.* z ozoru.

Zu'ngenwurzel, *sf.* 1) nasada *f.* języka; 2) skręt *m.* iglicy = Wurzel der Spitzſchiene (kolejn.).

Zü'nglein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zunge, języczek *m.*

Zunu'tze, *adv.* ſich etw. — machen skorzystać z czego.

Zuo'berſt, *adv.* na najwyższem miejscu.

Zu'=ordnen, *va.* (haben) przydać, przyłączać, przyłączyć.

Zu'=packen, 1) *vn.* (haben) porwać, uchwycić = zugreifen; 2) dopakować, zapakować.

Zupa'ß, *adv.* — kommen przyjść w porę.

Zu'pfen, *va.* (haben) 1) targać, szarpać; jmndn am Ärmel — szarpnąć kogo za rękaw; jmndn am Ohre, an den Haaren — targać kogo za ucho, za włosy; 2) Seide, Charpie — skubać jedwab, szarpie.

Zu'pfen, *sn.* =s, targanie *n.*, targnięcie *n.*, szarpanie *n.*, szarpnięcie *n.*; skubanie *n.*, skubnięcie *n.*

Zu'=pflaſtern, *va.* (haben) 1) pokryć brukiem, płytami kamiennemi; 2) eine Wunde — zamknąć ranę plastrem.

Zu'pfleinwand, *sf.* płótno *n.* na szarpie.

Zu'=pflöcken, *va.* (haben) zamknąć palami.

Zu'=pflügen, *va.* (haben) zaorać.

Zu'=pfropfen, *va.* (haben) zakorkować, zatkać (korkiem).

Zu'pfſeide, *sf.* skubanka jedwabna.

Zu'=pichen, *va.* (haben) smołą zalać, zasmarować.

Zu'=preſſen, *va.* (haben) zamknąć przyciskając.

Zur, zamiast zu der (obacz Zu).

Zu'=raten, *va.* i *vn.* rate, rätſt, rät, riet zu, habe zugeraten, jmndm — doradzać komu.

Zu'=rammen, *va.* (haben) jmndm etw. — szepnąć komu co (do ucha).

Zü'rbe, **Zü'rbekiefer**, *sf.* *pl.* =n, limba *f.*

Zu'=rechnen, *va.* (haben) 1) dodać do rachunku, doliczyć, dorachować; 2) jmndm etw. — przypisywać, przypisać co komu; als Schuld — imputować, przypisywać winę, poczytać za winę.

Zu'rechnung, *sf.* 1) doliczanie *n.*, dorachowanie *n.*; mit — aller Koſten doliczając wszystkie koszta, wraz z wszystkimi kosztami; 2) przypisywanie *n.*, imputacya *f.*

Zu'rechnungsfähig, *adi.* mogący odpowiadać za siebie; poczytalny; nicht — niepoczytalny.

Zu'rechnungsfähigkeit, *sf.* poczytalność *f.*

Zure'cht, *adv.* dobrze, jak się należy, należycie; w porządku, w dobrym stanie; ob. Rechtzeitig.

Zure'cht=bringen, *va.* bringe, bringſt, bringt, brachte zurecht, habe zurechtgebracht, przyprowadzić do porządku; przyrządzić.

Zure'cht=finden, ſich —, *vr.* finde mich, findeſt dich, findet ſich, fand mich zurecht, habe mich zurechtgefunden, oryentować się, umieć się znaleźć, trafić.

Zure'cht=helfen, helfe, hilfſt, hilft, half zurecht, habe zurechtgeholfen, I. *va.* 1) pomódz komu w oryentowaniu się; 2) pokazać komu wyjście z trudnej sprawy, poradzić komu; naprowadzić kogo na dobrą drogę; II. ſich —, *vr.* 1) oryentować się; 2) wydostać się z kłopotu, poradzić sobie.

Zure'cht=kommen, *vn.* komme, kommſt, kommt, kam, käme zurecht, bin zurecht gekommen, mit etw. — 1) przyjść z czem do ładu, dać sobie z czem radę; wskórać co; wird er damit —? sprosta on temu? mit jmndm — zgadzać się z kim, żyć z kim w zgodzie; 2) przyjść w porę, w czas.

Zure'cht=legen, *va.* (haben) układać, ułożyć w porządku, uporządkować; przygotować = vorbereiten.

Zure'cht=machen, I. *va.* (haben) przygotować, przyrządzać, przyrządzić; das Frühſtück — przyrządzić śnia-

danie; das Bett — łóżko posłać; Kleider — naprawiać suknie; das Zimmer — porządkować, wyporządzać, wyporządzić pokój; II. ſich —, *vr.* (haben) przygotować się, gotować się do czego; ubierać się.

Zure'cht=rücken, *va.* (haben) przesunąć, posunąć na swoje, na właściwe miejsce.

Zure'cht=ſetzen, *va.* (haben) ustawiać, ustawić w porządku; uszykować; ſich die Brille — poprawić sobie okulary; (obraz.) jmndm den Kopf — nauczyć kogo rozumu.

Zure'cht=ſtellen, *va.* (haben) ob. Zurechtlegen i zurechtſetzen.

Zure'cht=weiſen, *va.* weiſe, weiſeſt i weiſt, weiſt, wies zurecht, habe zurechtgewieſen, jmndn — naprowadzić kogo na drogę właściwą, objaśnić, pouczyć kogo; jmndn wegen etw. — zburczyć, połajać kogo za co.

Zure'chtweiſung, *sf. pl.* =en, 1) pouczenie *n.*, wskazanie *n.* właściwej drogi; 2) nauczka *f.*, reprymenda *f.*, bura *f.*, zburczenie *n.* = Verweis.

Zu'rede, *sf. pl.* =n, namowa *f.* = Überredung; upomnienie *n.* = Ermahnung; zachęcanie *n.*, zachęcenie *n.* = Ermunterung.

Zu'reden, *vn.* (haben) jmndm — namawiać, namówić, zachęcać, zachęcić kogo, perswadować komu; ſich — laſſen dać się namówić.

Zu'reden, *sn.* =s, namawianie *n.*, zachęcanie *n.*; nur auf dein — tylko za twoją namową, radą.

Zu'=reichen, I. *va.* (haben) jmndm etw. — podawać, podać co komu; II. *vn.* (haben) wystarczać, wystarczyć; III. zureichend, *ppr.* i *adi.* wystarczający; =er Grund przyczyna wystarczająca.

Zu'=reiten, reite, reiteſt, reitet, ritt zu, zugeritten, I. *va.* (haben) ein Pferd — ujeżdżać, ujeździć konia; II. *vn.* (ſein) 1) auf einen Ort — jechać konno ku jakiemu miejscu; auf jmndn — jechać konno ku komu; 2) jechać dalej konno; tüchtig — konno jechać tęgo, szybko.

Zu'reiter, *sm.* =s, *pl.* —, ujeżdżacz *m.* (koni).

Zu'reitung, *sf.* ujeżdżanie *n.* (koni).

Zu'=rennen, *vn.* renne, rennſt, rennt, rannte zu, bin zugerannt, biedz szybko; biedz dokąd.

Zu'=richten, *va.* (haben) 1) przyrządzać, przyrządzić = zubereiten; przygotowywać, przygotować; Leder — wyprawiać skórę; Steine — obrabiać kamienie; sporządzać, sporządzić; 2) (obraz.) etw. übel — zepsuć, uszkodzić, podziurawić, podrzeć co; jmndn übel — zbić, obić, pokaleczyć kogo; jmndn — przystroić kogo (t. j. powalać, upoić kogo i t. p.); ſich (ſeine Kleider) übel, ſchön — powalać się, odzież zniszczyć.

Zu'richter, *sm.* =s, *pl.* —, przygotowywacz *m.*, przyrządzacz *m.*; wyprawiacz *m.*, obrabiacz *m.*; — des Leders garbarz *m.*

Zu'richtung, *sf. pl.* =en, przyprawa *f.*, zaprawa *f.*, wyprawa *f.*, przygotowanie *n.*; obrabianie *n.*

Zu'=riegeln, *va.* (haben) zaryglować, zasunąć, zamknąć na zasuwkę.

Zü'rnen, *vn.* (haben) gniewać się; jmndm — gniewać się na kogo; heftig — 'srożyć się.

Zu'=rollen, I. *va.* (haben) 1) (po)toczyć co do kogo, do czego; 2) zwijać, zawijać w kształt rulonu; II. *vn.* (ſein) 1) (po)toczyć się do kogo, do czego; 2) zwijać się.

Zu'=roſten, *vn.* (ſein) zardzewieć.

Zurü'ck, *adv.* nazad, w tył; —! nazad! wstecz! cofnij się! ustąp! z drogi! wróć się! geiſtig — ſein nie postąpić umysłowo; in der Kultur — ſein pozostać w tyle w kulturze; nie być oświeconym; — ſein być z powrotem; iſt er ſchon — ? czy już wrócił? eine Fahrkarte nach Wien und — bilet jazdy do Wiednia i napowrót.

Zurü'ck=beben, *vn.* (ſein) wzdrygnąć się; cofnąć się z przestrachem.

Zurü'ck=begeben, ſich —, *va.* begebe mich, begibſt dich, begibt ſich, begab mich zurück, habe mich zurückbegeben, wracać, powracać, powrócić, wrócić.

Zurü'ck=begehren, I. *va.* (haben) żądać zwrotu czegoś, upominać się o zwrot czego; II. *vn.* (haben) chcieć wrócić.

Zurü'ck=begleiten, *va.* (haben) odprowadzać, odprowadzić z powrotem.

Zurü'ck=behalten, *va.* behalte, behältſt, behält, behielt zurück, habe zurückbehalten, zatrzymać (u siebie, dla siebie).

Zurü'ckbehaltung, *sf.* zatrzymanie *n.*

Zurü'ckbehaltungsrecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* retencyi, prawo *n.* zatrzymania.

Zurü'ck=bekommen, *va.* bekomme, bekommſt, bekommt, bekam, bekäme zurück, habe zurückbekommen, otrzymać, dostać napowrót.

Zurü'ck=berufen, *va.* berufe, berufſt, beruft, berief zurück, habe zurückberufen, przywołać napowrót; odwołać = aberufen.

Zurü'ck=berufung, *sf. pl.* =en odwołanie *n.*

Zurü'ck=beugen, *va.* (haben) odginać, odgiąć.

Zurü'ck=bezahlen, *va.* (haben) oddać w zapłacie, zwrócić.

Zurü'ck=bezahlung, *sf. pl.* =en, zwrot *m.*

Zurü'ck=beziehen, ſich —, *vr.* beziehe mich, beziehſt dich, bezieht ſich, bezog mich zurück, habe mich zurückbezogen, odnosić się.

Zurü'ckbezüglich, *adi.* =es, Zeitwort, Fürwort słowo zwrotne, zaimek zwrotny.

Zurü'ck=biegen, *va.* biege, biegſt, biegt, bog zurück, habe zurückgebogen, ob. Zurückbeugen.

Zurü'ck=bleiben, *vn.* bleibe, bleibſt, bleibt, blieb zurück, bin zurückgeblieben, zostawać, zo-

stać, pozostawać, pozostać (w tyle); zu Hause — zostać w domu; die Uhr bleibt zurück zegar spaźnia się; die Schwäche ist ihm von der Krankheit zurückgeblieben osłabienie pozostało mu po chorobie; in der Wissenschaft — nie robić postępów w naukach; hinter den Erwartungen — nie ziścić oczekiwań; hinter jmndm — w tyle za kim pozostać, nie dorównać komu.

Zurü'ck=blicken, *va.* (haben) spozierać, spojrzeć poza siebie, wstecz, oglądać się, obejrzeć się.

Zurü'ck=bringen, *va.* bringe, bringst, bringt, brachte zurück, habe zurückgebracht, odnosić, odnieść, przynieść napowrót, przyprowadzić napowrót; (obraz) ins Leben — do życia przywrócić, wskrzesić; zur Pflicht — przywieść znów do obowiązku.

Zurü'ck=datieren, *va.* (haben) dać wcześniejszą datę.

Zurü'ck=denken, *va.* denke, denkst, denkt, dachte zurück, habe zurückgedacht, pamięcią sięgać przeszłości, myślą przenosić się w przeszłość; an jmndn, an etw. — przypominać, przypomnieć sobie kogo, co.

Zurü'ck=drängen, *va.* (haben)odpierać,odeprzeć;(obraz.) przytłumić, powstrzymać; Tränen — powstrzymać łzy.

Zurü'ck=drehen, *vn.* (haben) odkręcać, odkręcić.

Zurü'ck=drücken, *va.* (haben) wcisnąć napowrót.

Zurü'ck=dürfen, *vn.* darf, darfst, darf, durfte zurück, habe zurückgedurft, mieć pozwolenie wrócić; ich darf zurück wolno mi wrócić.

Zurü'ck=eilen, *vn.* (sein) spieszyć się z powrotem, wracać spiesznie.

Zu'rücken, *vn.* (sein) przysuwać się, przysunąć się.

Zurü'ck=erbitten, *va.* erbitte, erbittest, erbittet, erbat zurück, habe zurückerbeten, etw. — prosić o zwrot czego.

Zurü'ck=erhalten, *va.* erhalte, erhältst, erhält, erhielt zurück, habe zurückerhalten, dostać napowrót.

Zurü'ck=erinnern, sich —, *vr.* (haben) przypominać, przypomnieć sobie.

Zurü'ckerinnerung, *sf. pl.* =en, wspomnienie *n.*

Zurü'ck=erobern, *va.* (haben) odbić, zdobyć napowrót.

Zürü'ck=erstatten, *va.* (haben) zwracać, zwrócić.

Zurü'ck=fahren, fahre, fährst, fährt, fuhr zurück, zurückgefahren, I. *va.* (haben) odwozić, odwieźć, wieźć napowrót; II. *vn.* (sein), jechać napowrót, wrócić 2) (obraz.) cofnąć się z przestrachu = zurückschrecken.

Zurü'ckfahren, *sn.* =s, **Zurü'ckfahrt,** *sf. pl.* =en, jazda *f.* z powrotem, powrót *m.*

Zurü'ck=fallen, falle, fällst, fällt, fiel zurück, bin zurückgefallen, padać, paść w tył; in eine Krankheit — wpaść napowrót w chorobę; die Güter fallen an die Familie zurück dobra wracają do rodziny (prawo).

Zurü'ck=finden, *vn.* i sich —, *vn.* finde, findest, findet, fand zurück, habe zurückgefunden, znaleźć drogę napowrót.

Zurü'ck=fliegen, *vn.* fliege, fliegst, fliegt, flog zurück, bin zurückgeflogen, lecieć napowrót; odlatywać, odlecieć.

Zurü'ck=fliehen, *vn.* fliehe, fliehst, flieht, floh zurück, bin zurückgeflohen, lecieć napowrót.

Zurü'ck=fließen, *vn.* fließe, fließest i fließt, fließt, floß, flösse zurück, bin zurückgeflossen, płynąć z powrotem, wstecz.

Zurü'ck=fordern, *va.* (haben) żądać zwrotu, upominać się o zwrot.

Zurü'ckforderung, *sf. pl.* =en, żądanie *n.* zwrotu, upominanie *n.* się o zwrot.

Zurü'ckführbar, *adi.* dający się sprowadzić do...

Zurü'ck=führen, *va.* (haben) 1) odprowadzać, odprowadzić na powrót, 2) sprowadzać, sprowadzić; etw. auf bestimmte Regeln — podciągnąć co pod pewne prawidła; analizować; 3) jmndm etw. ins Gedächtnis — przywieść komu co na pamięć.

Zurü'ckführen, *sn.* =s, **Zurü'ckführung,** *sf.* odprowadzenie *n.* napowrót; sprowadzenie *n.* do czego.

Zurü'ckgabe, *sf. pl.* =n, oddanie *n.* napowrót, zwrot *m.*

Zurü'ck=geben, *va.* gebe, gibst, gibt, gab, gäbe zurück, habe zurückgegeben, oddawać, oddać napowrót, zwracać zwrócić.

Zurü'ck=gehen, *vn.* gehe, gehst, geht, ging zurück, bin zurückgegangen, iść nazad, na powrót, w tył, wracać, wrócić; der Brief geht zurück list idzie z powrotem; — lassen odesłać napowrót; (obraz.) auf die Vergangenheit — przenieść się, cofać się w przeszłość; auf die Quellen — sięgać do źródeł; er geht im Lernen zurück cofa się w nauce = Rückschritte machen; der Handel geht zurück handel upada; es geht mit ihm zurück źle mu się powodzi, znajduje się w stanie upadku; die Rente ist zurückgegangen renta spadła; die Sache ist zurückgegangen sprawa nie doszła do skutku; die Verlobung ist zurückgegangen zaręczyny rozeszły się.

Zurü'ckgehen, *sn.* =s, wracanie *n.*, powrót *m.*; im — w powrocie; (obraz.) cofanie *n.* się, zmiejszanie się; upadek *m.*

Zurü'ck=geleiten, *va.* (haben) odprowadzać, odprowadzić.

Zurü'ck=gewinnen, *va.* (haben) odgrywać, odegrać.

Zurü'ckgezogen, *adi.* i *pp.* od zurückziehen.

Zurü'ckgezogenheit, *sf.* odosobnienie *n.*, oddalenie *n.* się od świata, zacisze *n.* (domowe); in der — leben żyć w odosobnieniu, na uboczu.

Zurü'ck=greifen, *vn.* greife, greifst, greift, griff zurück, habe zurückgegriffen, chwycić co odwracając się; (obraz.) auf etw. — przypomnieć co, wrócić (w rozmowie, w rozprawie, w książce) do czego.

Zurü'ck=grüßen, *va.* (haben) jmndn — odkłaniać się, odkłonić się komu.

Zurü'ck=haben, *va.* habe, hast, hat, hatte, hätte zurückgehabt,

habe zurückgehabt, mieć napowrót, wejść znowu w posiadanie.

Zurü'ck=halten, halte, hältst, hält, hielt zurück, habe zurückgehalten, I. *va.* zatrzymywać, zatrzymać; powściągać, powciągnąć (n. p. gniew.); wstrzymywać, wstrzymać (n. p. łzy); przeszkodzić = verhindern; seine Gefühle — ukrywać uczucia; seine Meinung albo mit seiner Meinung — nie wypowiadać swego zdania; II. *vn.* i sich —, *vr.* wstrzymywać się, ukrywać, nie wydawać; mit seinem Lobe — szczędzić pochwał; III. zurückhaltend, *adi.* i *ppr.* ostrożny, baczny, skryty, małomowny.

Zurü'ckhaltung, *sf.* zatrzymywanie *n.*, wstrzymywanie *n.*; (obraz.) tajenie *n.*; ostrożność *f.*, baczność *f.*, pomiarkowanie *n.*, małomowność *f.*

Zurü'ck=holen, *va.* (haben) przywieść, przynieść napowrót, pojść po co.

Zurü'ck=jagen, I. *va.* (haben) odpędzić; II. *vn.* (sein) pędzić, szybko jechać, biedz nazad.

Zurü'ck=kämmen, *va.* (haben) czesać w tył.

Zurü'ck=kaufen, *va.* (haben) odkupić.

Zurü'ck=kehren, *vn.* (sein) powracać, powrócić; odwrócić się = sich zurückwenden.

Zurü'ckkehren, *sn.* =s, wracanie *n.*, powrót *m.* = Rückkehr.

Zurü'ck=kommen, *va.* komme, kommst, kommt, kam, käme zurück, bin zurückgekommen, powracać, powrócić, wrócić; von einer Reise — wrócić z podróży; zurückgekommen sein wrócić, być z powrotem; (obraz.) auf einen Gegenstand powrócić do przedmiotu, jeszcze raz mówić o przedmiocie; er kommt immer darauf zurück ciągle do tego wraca, o tem mówi; um darauf zurückzukommen by do tego wrócić; von seiner Meinung — odstąpić od swego zdania; in seinen Verhältnissen — 'podupaść = herunterkommen.

Zurü'ck=können, *vn.* kann, kannst, kann, konnte, könnte zurück, habe zurückkönnen, módz wrócić; (obraz.) er kann nicht mehr zurück nie może już cofnąć swego słowa.

Zurü'ckkunft, *sf.* powrót *m.* = Rückkehr.

Zurü'ck=lassen, *va.* lasse, läßest i läßt, ließ zurück, habe zurückgelassen, 1) pozostawić, zostawić za sobą; die Toten auf dem Schlachtfelde — zostawić trupy na placu boju; keinen Zweifel — nie pozostawić żadnej wątpliwości; porzucić = im Stich lassen; 2) pozwolić powrócić; die Zurückgelassenen pozostali *pl.*

Zurü'cklassung, *sf. pl.* =en, pozostawienie *n.*; opuszczenie *n.*, porzucenie *n.*

Zurü'ck=laufen, *vn.* laufe, läufst, läuft, lief zurück, bin zurückgelaufen, biedz napowrót; płynąć wstecz (o wodzie).

Zurü'ck=legen, *va.* 1) odkładać, odłożyć na bok; sich — oprzeć się; eine Strecke Weges (gehend, reitend, fahrend, kriechend) — ujść, ubiedz, ujechać, upełznąć kawał drogi; eine Reise — odbyć podróż; die Schule — ukończyć szkoły; das zehnte Jahr — skończyć dziesiąty rok; 2) Geld — odkładać, odłożyć, oszczędzać, oszczędzić pieniądze.

Zurü'ck=lehnen, *va.* (haben) oprzeć; sich —, *vr.* opierać się, oprzeć się tyłem, w tył.

Zurü'ck=leiten, *va.* (haben) skierować w tył, na powrót.

Zurü'ck=lenken, *va.* (haben) naprowadzić, nakierować napowrót.

Zurü'ck=liefern, *va.* (haben) dostawić napowrót, odesłać.

Zurü'ckmarsch, *sm.* =es, ob. Rückmarsch.

Zurü'ck=marschieren, *vn.* (sein) maszerować w tył, cofać się w porządku.

Zurü'ck=melden, I. *va.* (haben) 1) odpowiedzieć; 2) podać raport żołnierzom w tyle stojącym (wojsk.); II. sich —, *vr.* (haben) zgłosić się w powrocie.

Zurü'ck=mögen, *vn.* mag, magst, mag, mochte, möchte zurück, habe zurückgemocht, chcieć wrócić; ich möchte zurück chciałbym, radbym wrócić.

Zurü'ck=müssen, *vn.* (haben) musieć wrócić; der Sessel muß weiter zurück krzesło trzeba dalej cofnąć.

Zurü'cknahme, *sf. pl.* =n, odebranie *n.* napowrót; (obraz.) cofnięcie *n.*, odwołanie *n.*

Zurü'ck=nehmen, *va.* nehme, nimmst, nimmt, nahm, nähme zurück, habe zurückgenommen, odbierać, odebrać, wziąć napowrót; (obraz.) cofać, cofnąć, odwoływać; sein Wort — cofnąć słowo; eine Beleidigung — cofnąć obrazę; ein Verbot — cofnąć, znieść zakaz.

Zurü'ck=nötigen, *va.* (haben) zmusić do powrotu, do odwrotu.

Zurü'ck=prallen, *vn.* (sein) odbijać się, odbić się; (obraz.) odskoczyć, cofnąć się z przestrachu.

Zurü'ckprallen, *sn.* =s, odbijanie *n.* się, odbicie *n.* się.

Zurü'ck=rechnen, *va.* (haben) (1 liczyć wstecz; 2) odrachować, odliczyć, odciągnąć.

Zurü'ck=reisen, *vn.* (sein) wracać z podróży, jechać napowrót.

Zurü'ck=reiten, *vn.* reite, reitest, reitet, ritt zurück, bin zurückgeritten, wracać konno, jechać napowrót.

Zurü'ck=rollen, *va.* (haben) (po)toczyć nazad; *vn.* (sein) potoczyć się nazad.

Zurü'ck=rudern, *vn.* (haben) wiosłować w tył; wracać wiosłując.

Zurü'ck=rufen, *va.* rufe, rufst, ruft, rief zurück, habe zurückgerufen, (przy)wołać napowrót; (obraz.) sich etwas ins Gedächtnis — przywieść sobie co na pamięć, przypomnieć sobie co; jmdn ins Leben — do życia kogo przywołać.

Zurü'ckrufung, *sf. pl.* =en, przywołanie *n.* napowrót.

Zurü'ck=sagen, *va.* (haben) powiedzieć napowrót, od-

powiedzieć; jmndm Grüße — lassen wzajemnie kogo pozdrowić.

Zurück-schaffen, *va.* (haben) odstawić, odwieźć, odnieść nazad.

Zurück-schallen, *vn.* (haben i sein) oddawać odgłos.

Zurück-schaudern, *vn.* (sein) wzdrygać się, wzdrygnąć się.

Zurück-schauen, *vn.* (haben) spozierać, spojrzeć za siebie, obejrzeć się; (obraz.) auf die Vergangenheit — rzucić okiem na przeszłość.

Zurück-scheuchen, *va.* (haben) odstraszać, odstraszyć, spłoszyć.

Zurück-schicken, *va.* (haben) odsyłać, odesłać (napowrót).

Zurück-schicken, *sn.* -s, **Zurück-schickung**, *sf.* odesłanie *n.*

Zurück-schieben, *va.* schiebe, schiebst, schiebt, schob zurück, habe zurückgeschoben, odsunąć nazad, w tył; jmndm den Eid — odkazać komu przysięgę.

Zurück-schießen, *vn.* schieße, schießest i schießt, schießt, schoß zurück, habe zurückgeschossen, odstrzelać, odstrzeliwać.

Zurück-schiffen, *vn.* (sein) wracać, wrócić na drodze wodnej, okrętem.

Zurück-schlagen, schlage, schlägst, schlägt, schlug, schlüge zurück, zurückgeschlagen, I. *va.* (haben) 1) odbijać, odbić (przez uderzenie n. p. piłkę); 2) odpierać, odeprzeć (n. p. nieprzyjaciela); 3) odwijać, odwinąć (n. p. rękaw, płaszcz, woalkę); 4) odpowiedzieć uderzeniem na uderzenie; II. *vn.* (sein) 1) schować się, ukryć się, rzucić się na wnętrzne organy (medyc.); auf das Herz — rzucić się na serce; zurückgeschlagener Schweiß poty kryjące się; 2) die Preise sind zurückgeschlagen ceny spadły.

Zurück-schleichen, *vn.* schleiche, schleichst, schleicht, schlich zurück, bin zurückgeschlichen, cichaczem się cofnąć.

Zurück-schleppen, *va.* (haben) wlec nazad.

Zurück-schleudern, *va.* (haben) rzucać, ciskać, rzucić, ciskać nazad, w tył.

Zurück-schließen, *vn.* schließe, schließest i schließt, schließt, schloß, habe zurückgeschlossen, wnioskować wstecz, odwrotnie; von den Wirkungen auf die Ursache — ze skutków wnioskować o przyczynie.

Zurück-schnellen, I. *va.* (haben) ciskać, cisnąć w stecz w tył; II. *vn.* (sein) rzucić się wstecz, w tył.

Zurück-schrecken, I. *va.* (haben) odstraszać, odstraszyć; II. *vn.* schrecke, schrickst, schrickt, schrak, schräke zurück, bin zurückgeschrocken, vor etw. — wzdrygać się na co.

Zurück-schreiben, *va.* schreibe, schreibst, schreibt, schrieb zurück, habe zurückgeschrieben, odpisywać, odpisać.

Zurück-schreiten, *vn.* schreite, schreitest, schreitet, schritt zurück, bin zurückgeschritten, cofać się, cofnąć się.

Zurück-schwimmen, *vn.* schwimme, schwimmst, schwimmt, schwamm zurück, bin zurückgeschwommen, wracać, wrócić pływając.

Zurück-segeln, *vn.* (sein) wracać, wrócić wiosłując.

Zurück-sehen, *vn.* sehe, siehst, sieht, sah zurück, habe zurückgesehen, ob. Zurückschauen.

Zurück-sehnen, sich —, *vr.* (haben) pragnąć powrotu; sich nach Hause — tęsknić do domu.

Zurück-sein, *vn.* (sein) er ist aus der Stadt noch nicht zurück jeszcze nie wrócił z miasta; in einem Gegenstand — pozostać w tyle w jakim przedmiocie.

Zurück-senden, *va.* sende, sendest, sendet, sandte i sendete zurück, habe zurückgesandt i zurückgesendet odsyłać, odesłać (napowrót).

Zurück-sendung, *sf. pl.* -en, odesłanie *n.*

Zurück-setzen, *va.* (haben) 1) odstawić nazad, napowrót postawić na swoje miejsce; Waren — odstawić, odłożyć, na bok wybrakowane towary; 2) (obraz.) jmndn — upośledzać, upośledzić kogo; poniżać kogo, uwłaczać, ubliżać, ubliżyć komu.

Zurück-setzung, *sf. pl.* -en, 1) odstawka *f.*; 2) (obraz.) upośledzenie *n.*, ubliżenie *n.*, uwłaczanie *n.*

Zurück-sinken, *vn.* sinke, sinkst, sinkt, sank, sänke zurück, bin zurückgesunken, upadać, upaść (w tył, napowrót); (obraz.) in das alte Laster — na nowo popaść w dawny nałóg.

Zurück-sollen, *vn.* (haben) ich soll heute zurück powinienem dziś wracać, wrócić.

Zurück-spielen, *vn.* (haben) die Kugel — odegrać (partnerowi) kulę.

Zurück-sprengen, *vn.* (sein) powrócić na pędzącym koniu.

Zurück-springen, *vn.* springe, springst, springt, sprang zurück, bin zurückgesprungen, odskakiwać, odskoczyć w tył.

Zurück-stehen, *vn.* stehe, stehst, steht, stand zurück, bin i habe zurückgestanden; 1) stać w tyle; 2) (obraz.) być upośledzanym, zaniedbywanym; hinter jmndm — być pośledniejszym od kogo; 3) von etw. — odstąpić od czego, zrzec się czego = verzichten.

Zurück-stellen, *vn.* (haben) 1) postawić napowrót, na swoje miejsce; odstawić, odłożyć na bok; 2) eine Uhr — cofnąć zegar; 3) jmndm sein Buch — zwrócić komu książkę.

Zurück-stellung, *sf.* postawienie *n.* napowrót; odłożenie *n.* na bok; zwrot *m.* czego.

Zurück-stoßen, *va.* stoße, stößest i stößt, stößt, stieß zurück, habe zurückgestoßen, odpychać, odepchnąć, odbijać, odbić, odszturchnąć; (obraz.) odstręczać, wywoływać niesmak, antypatyę.

Zurück-stoßung, *sf.* odpychanie *n.*, odepchnięcie *n.*

Zurück-stoßungskraft, *sf.* siła odpychająca.

Zurück-strahlen, *va.* (haben) odbijać (promienie); *vn.* (ha-

ben) odbijać się (o promieniach).

Zurü'ckſtrahlung, *sf.* odbijanie *n.* się (promieni).

Zurü'ck=ſtreichen, *va.* ſtreiche, ſtreichſt, ſtreicht, ſtrich zurück, habe zurückgeſtrichen, odgarniać, odgarnąć w tył (n. p. włosy).

Zurü'ck=ſtreifen, *va.* (haben) die Ärmel — założyć, podkasać rękawy; *vn.* (ſein) w tył się cofać.

Zurü'ck=ſtrömen, *vn.* (ſein) strumieniami płynąć nazad; die Zuſchauer ſtrömten zurück tłumami wracali widzowie.

Zurü'ck=ſtürzen, *vn.* (ſein) 1) runąć w tył; 2) wrócić szybko.

Zurü'ck=taumeln, *vn.* (ſein) zatoczyć się, zachwiać się w tył.

Zurü'ck=telegraphieren, *va.* i *vn.* (haben) odpowiedzieć telegraficznie.

Zurü'ck=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug, trüge zurück, habe zurückgetragen, odnosić, odnieść (napowrót).

Zurü'ck=treiben, treibe, treibſt, treibt, trieb zurück, zurückgetrieben, I. *va.* (haben) odpędzać, odpędzić nazad; odpierać, odeprzeć (n. p. nieprzyjaciela); das Vieh nach Hauſe — zapędzić bydło do domu; II. *vn.* (ſein) pędzić napowrót (gnany prądem).

Zurü'cktreibung, *sf. pl.* =en, odpędzenie *n.*; odparcie *n.* (n. p. nieprzyjaciela).

Zurü'ck=treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat, träte zurück, bin zurückgetreten, 1) cofać się, cofnąć się, ustąpić (krok) w tył; die Geſchwulſt iſt zurückgetreten puchlina wklęsła; der Fluß tritt in ſein Bett zurück rzeka wraca do swego koryta; in das Privatleben — cofnąć się do życia prywatnego; von einer Stelle — ustąpić z posady; von einer Kandidatur — zrzec się kandydatury, odstąpić od kandydatury; 2) (obraz.) zrzec się, ustąpić = verzichten.

Zurü'cktreten, *sn.* =s, cofnięcie *n.* się w tył; ustanie *n.* (n. p. choroby); dymisya *f.*, ustąpienie *n.* (z posady); zrzeczenie *n.* się = Verzicht.

Zurü'ck=tun, *vn.* tue, tuſt, tut, tat, täte zurück, habe zurückgetan; etw. — postawić, położyć co na swoje miejsce; einen Schritt — cofnąć się o krok.

Zurü'ck=überſetzen, *va.* (haben) (prze)tłómaczyć znowu na język pierwotny.

Zurü'ck=verlangen, I. *va.* (haben) żądać zwrotu; II. *vn.* (haben) nach Hauſe — tęsknić za domem.

Zurü'ck=verſetzen, I. *vn.* (haben) przywrócić do dawnego stanu; einen Schüler — przenieść ucznia do niższej klasy; II. ſich —, *vr.* (haben) przenieść się myślą (w przeszłość).

Zurü'ckverſetzung, *sf.* — eines Schülers przeniesienie *n.* ucznia do niższej klasy; — in einen früheren Zuſtand przywrócenie *n.* do dawnego stanu.

Zurü'ck=verweiſen, *vn.* (haben) = zurückweiſen.

Zurü'ckverweiſung, *sf. pl.* =en, ob. Zurückweiſung.

Zurü'ck=wälzen, *vn.* (haben) potoczyć nazad; (obraz.) die Schuld auf jemanden — winę zwalić na kogo.

Zurü'ck=wandern, *vn.* (ſein) wędrować, wrócić nazad.

Zurü'ck=weichen, *vn.* weiche, wechſt, weicht, wich zurück, bin zurückgewichen, cofać się, cofnąć się, ustąpić (także przenośnie).

Zurü'ckweichen, *sn.* =s, cofanie *n.* się, cofnięcie *n.* się, ustąpienie *n.*

Zurü'ck=weiſen, weiſe, weiſeſt i weiſt, wies zurück, habe zurückgewieſen, I. *vn.* jmndn — odprawić, nie przyjąć kogo; etw. — odeprzeć, odrzucić, odpalić co; II. *vn.* auf etw. — wskazać na co, odwołać się na co.

Zurü'ckweiſung, *sf. pl.* =en, 1) odrzucenie *n.*, odpalenie *n.*, nieprzyjęcie *n.*; 2) (także:) **Zurü'ckverweiſung**, *sf. pl.* =en, wskazanie *n.*, odwołanie *n.* się na co.

Zurü'ck=wenden, wende, wendeſt, wendet, wandte i wendete zurück, habe zurückgewandt i zurückgewendet, I. *va.* odwrócić, obrócić w tył; II. ſich —, *vr.* odwrócić się, obrócić się w tył.

Zurü'ck=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf, würfe zurück, habe zurückgeworfen, odrzucać, odrzucić, rzucać, rzucić (nazad, w tył); Strahlen — odbijać promienie; den Ball — odrzucić piłkę; den Mantel — odwinąć płaszcz; den Feind — odeprzeć nieprzyjaciela; den Kopf — głowę w tył zwiesić.

Zurü'ckwerfen, *sn.* =s, **Zurü'ckwerfung**, *sf.* odrzucanie *n.*, odrzucenie *n.*; odbijanie *n.*, odbicie *n.* (promieni).

Zurü'ckwerfungswinkel, *sm.* =s, *pl.* —, kąt *m.* odbicia (promieni).

Zurü'ck=wirken, *vn.* (haben) ob. Rückwirken.

Zurü'ck=wollen, *vn.* will, willſt, will, wollte zurück, habe zurückgewollt, chcieć wrócić.

Zurü'ck=wünſchen, I. *va.* (haben) etw. — życzyć sobie powrotu czego; II. *vr.* ſich —, (haben) ſich nach Hauſe — życzyć sobie, pragnąć powrotu do domu.

Zurü'ck=zahlen, *va.* (haben) spłacać, spłacić, zwracać, zwrócić; (obraz.) jmndm für etw. — odpłacić komu za co.

Zurü'ckzahlung, *sf. pl.* =en, opłata *f.*, zwrot *m.*

Zurü'ck=ziehen, ziehe, ziehſt, zieht, zog, zöge zurück, zurückgezogen, I. *va.* (haben) ciągnąć, pociągnąć nazad, w tył, cofać, cofnąć; den Arm — cofnąć ramię; ſeinen Antrag — cofnąć swój wniosek; einen Befehl — odwołać rozkaz; (obraz.) ſeine Hand von jmndm — przestać wspierać kogo, pomagać komu; II. *vn.* (ſein) in ſeine frühere Wohnung — wrócić, sprowadzić się znów do dawnego mieszkania; wrócić, przylecieć napowrót (o ptakach wędrownych); III. ſich —, *vr.* (haben) cofać się, cofnąć się, usuwać się, usunąć się; ſich in geſchloſſenen Gliedern — cofać się, cofnąć się w zwartych szeregach (wojskow.); ſich vom Amte

— usunąć się, ustąpić z urzędu; sich von der Bühne — opuścić scenę; sich gänzlich — usunąć się zupełnie od wszelkich spraw, rozpocząć życie na osobności; IV. zurückgezogen, *pp.* i *adi.* =es Leben życie na osobności, na ustroniu, zdala od świata; — leben żyć na osobności.

Zurück'ziehung, *sf.* cofanie *n.*, cofnięcie *n.*

Zurück'zug, *sm.* =es, ob. Rückzug.

Zu'ruf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wołanie *n.* na kogo, odezwa *f.*, krzyk *m.*, okrzyk *m.*; beifälliger — aklamacya *f.*, poklask *m.*

Zu'=rufen, rufe, rufst, ruft, rief zu, habe zugerufen, I. *va.* (haben) jmndm etw. — odezwać się z czem do kogo, zawołać co do kogo; jmndm Beifall — klaskać komu wśród okrzyków; II. *vn.* jmndn — wołać kogo z daleka.

Zu'=runden, *va.* (haben) zaokrąglać, zaokrąglić.

Zu'rundung, *sf.* zaokrąglenie *n.*

Zu'=rüsten, *va.* (haben) przygotowywać, przygotować, przysposabiać, przysposobić; Schiffe — zaopatrywać, zaopatrzyć okręty w przybory (wojenne); das Heer — uzbrajać wojsko.

Zu'rüstung, *sf. pl.* =en, przygotowanie *n.*, przysposobienie *n.*; zaopatrzenie *n.* w potrzeby, w przybory.

Zu'sage, *sf. pl.* =n, przyrzeczenie *n.*, obietnica *f.*; seine — nicht halten nie dotrzymać przyrzeczenia.

Zu'=sagen, I. *va.* (haben) 1) przyrzekać, przyrzec, obiecywać, obiecać = versprechen; 2) jmndm etw. auf den Kopf — oskarżać kogo otwarcie; otwarcie, w twarz komu powiedzieć, że to lub owo zrobił; II. *vn.* (haben) 1) odpowiadać = entsprechen; służyć = behagen; podobać się, przypadać do smaku = passen; diese Speise sagt mir nicht zu ta potrawa nie służy mi; 2) obiecać, że się przyjdzie, że się co zrobi = versprechen zu kommen, etw. zu tun; III. zusagend, *ppr.* i *adi.* odpowiadający, przypadający do smaku, przyjemny.

Zusa'mmen, *adv.* razem, pospołu, społem, wespół.

Zusa'mmen=arbeiten, I. *vn.* (haben) razem pracować; II. *va.* (haben) napracować (wiele); jmndn — wyprać, wymłócić kogo, skórę komu wyłoić.

Zusa'mmen=ballen, *va.* (haben) zbijać co, zbić co (na kulę); sich —, *vr.* (haben) zbierać się, zgromadzać się na kupę.

Zusa'mmen=beißen, beiße, beißest i beißt, beißt, biß zusammen, habe zusammengebissen, pogryźć; die Zähne — ściskać, ścisnąć, przyciąć, zaciąć zęby.

Zusa'mmen=bekommen, *va.* bekomme, bekommst, bekommt, bekam, bekäme zusammen, habe zusammenbekommen, dostać razem; zebrać.

Zusa'mmen=berufen, *va.* berufe, berufst, beruft, berief zusammen, habe zusammenberufen, zwoływać, zwołać.

Zusa'mmenberufung, *sf. pl.* =en, zwoływanie *n.*, zwołanie *n.*

Zusa'mmen=betteln, *va.* (haben) nażebrać, użebrać, żebraniną zebrać.

Zusa'mmen=binden, *va.* binde, bindest, bindet, band, bände zusammen, habe zusammengebunden, 1) związywać, związać (razem, do kupy); 2) oprawiać, oprawić razem.

Zusa'mmen=bitten, *va.* bitte, bittest, bittet, bat, bäte zusammen, habe zusammengebeten, zaprosić kogo wraz z innymi; spraszać, sprosić, naprasząć.

Zusa'mmen=blasen, *va.* blase, bläsest i bläst, blies zusammen, habe zusammengeblasen, 1) strąbywać, strąbić do kupy; 2) zdmuchiwać, zdmuchnąć w kupkę.

Zusa'mmen=bleiben, *vn.* bleibe, bleibst, bleibt, blieb zusammen, bin zusammengeblieben, pozostać, zostać razem.

Zusa'mmen=borgen, *va.* (haben) (na)pożyczać, (na)pożyczyć z wszystkich stron.

Zusa'mmen=brauen, *va.* (haben) nawarzyć.

Zusa'mmen=brechen, breche, brichst, bricht, brach, bräche zusammen, zusammengebrochen, I. *va.* (haben) łamać, połamać na kawałki, do szczętu; II. *vn.* 1) (sein) łamać się, połamać się, rozpaść się na kawałki; 2) runąć, upaść; im Feuer albo unter dem Schuß — paść, ledz w ogniu, od strzału.

Zusa'mmen=bringen, *va.* bringe, bringst, bringt, brachte, brächte zusammen, habe zusammengebracht, znosić, poznosić, znieść (do kupy), zgromadzać, zgromadzić; Geld, Vermögen — zbierać, zebrać pieniądze, nagromadzić majątek; zwei Gegner — zbliżyć do siebie dwóch przeciwników, pogodzić przeciwników.

Zusa'mmenbruch, *sm.* =(e)s, upadek *m.*, runięcie *n*; (obraz.) — eines Geschäftshauses upadek *m.*, bankructwo *n.* domu handlowego.

Zusa'mmen=darben, *va.* (haben) eine kleine Summe — zaoszczędzić, zebrać małą sumę z wielkim wysiłkiem, morząc się głodem.

Zusa'mmen=drängen, *va.* (haben) ściskać, ścisnąć, stłoczyć (do kupy), skupiać, skupić; zusammengedrängter Stil zwięzły styl.

Zusa'mmen=drehen, *va.* (haben) skręcać, skręcić.

Zusa'mmendrückbar, *adi.* stłoczny, stłoczysty.

Zusa'mmendrückbarkeit, *sf.* stłoczystość *f.*

Zusa'mmen=drucken, *va.* (haben) razem (wy)drukować.

Zusa'mmen=drücken, *va.* (haben) ściskać, ścisnąć, stłaczać, stłoczyć; zmiąć.

Zusa'mmendrücker, *sm.* =s, zwieracz *m.* (mięsień).

Zusa'mmen=essen, *va.* esse, issest, ißt, aß zusammen, habe zusammengegessen, 1) razem jeść; 2) zjeść (dużo); was der — kann! co też ten może zjeść!

Zusa'mmen=fahren, fahre,

fährſt, fährt, fuhr zuſammen, zuſammengefahren, I. *va.* (haben) wozić, wieźć razem; zwozić, pozwozić (n. p. drzewo z lasu); II. *vn.* (ſein) 1) jechać razem; mit jmndm — jechać z kim razem, towarzyszyć komu w podróży; 2) die Züge fuhren zuſammen pociągi zderzyły się = gegeneinanderfahren; 3) (obraz.) (vor Schrecken) — przerazić się, przelęknąć się, przestraszyć się; beim Schlafe — wstrachnąć się we śnie.

Zuſa'mmenfall, *sm.* -(e)s, upadek *m.*, ruina *f.*; — von Erdreich zaspa ziemna.

Zuſa'mmen-fallen, *va.* falle, fällſt, fällt, fiel zuſammen, bin zuſammengefallen, 1) walić się, zawalić się, zapaść się; usunąć się (o ziemi); 2) (obraz.) spadać z ciała, chudnieć (o osobach); 3) przypadać na ten sam czas; 4) razem pádać, spadać się, łączyć się, schodzić się (o promieniach).

Zuſa'mmen-falten, *va.* (haben) składować, składać, złożyć (zaginając n. p. papier).

Zuſa'mmen-faſſen, *va.* (haben) brać, zebrać, obejmować, objąć (ręką) razem; (obraz.) das Ganze — zebrać całość w jedno; ſeine Gedanken — zebrać, skupić myśli; kurz — zebrać krótko, zrekapitulować; zu einem Syſtem — zebrać, ułożyć w system; zuſammenfaſſend, *ppr.* i *adi.* całość obejmujący, skupiający; die Hauptſachen zuſammenfaſſend sumaryczny.

Zuſa'mmenfaſſung, *sf. pl.* -en, zebranie *n.* całości; kurze — rekapitulacya *f.*, krótkie streszczenie; epilog *m.*, zakończenie *n.* = Schlußwort.

Zuſa'mmenfegen, *va.* (haben) zmiatać, zmieść (do kupy).

Zuſa'mmen-finden, finde, findeſt, findet, fand, fände zuſammen, habe zuſammengefunden, I. *va.* znaleźć razem; ich kann meine Sachen nicht — nie mogę znaleźć, zebrać moich rzeczy; II. ſich —, *vr.* spotkać się, zejść się gdzie razem, być z kim gdzie razem.

Zuſa'mmen-flechten, *va.* flechte, flichtſt, flicht, flocht, flöchte zuſammen, habe zuſammengeflochten, splatać, spleść.

Zuſa'mmen-flicken, *va.* (haben) połatać, złatać; (obraz.) ein Buch — zlepić, skleić, skompilować książkę.

Zuſa'mmen-fliegen, *vn.* fliege, fliegſt, fliegt, flog zuſammen, bin zuſammengeflogen, zlatywać się, zlecieć się, pozlatywać się.

Zuſa'mmen-fließen, *vn.* fließe, fließeſt i fließt, floß, flöſſe zuſammen, bin zuſammengefloſſen, 1) spływać się, spłynąć się, zlewać się, zlać się, łączyć się (o rzekach); zlewać się, zlać się (o barwach); 2) schodzić się licznie w jakiem miejscu (o ludziach).

Zuſa'mmen-flößen, *va.* (haben) spławiać, spławić (na jedno miejsce).

Zuſa'mmen-fluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -flüſſe, 1) spływanie *n.*, spływ *m.*, łączenie *n.* się (rzek); zlewanie *n.* się, zlew *m.* (rzek lub barw); ściek *m.*; schodzenie *n.* się (rzek, ludzi i t. p.); 2) (obraz.) — von Menſchen napływ *m.*, zbiegowisko *n.* ludzi; — von Umſtänden stek *m.* okoliczności.

Zuſa'mmen-frieren, *vn.* friere, frierſt, friert, fror, fröre zuſammen, bin zuſammengefroren, zmarznąć (do kupy).

Zuſa'mmen-fügen, *va.* (haben) składać, złożyć, poskładać; spajać, spoić; łączyć, złączyć; Balken — zrąbić.

Zuſa'mmenfügung, *sf. pl.* -en, składanie *n.*, spajanie *n.*, łączenie *n.*, połączenie *n.*

Zuſa'mmen-führen, *va.* (haben) sprowadzać, sprowadzić (do kupy); połączyć.

Zuſa'mmen-geben, *va.* gebe, gibſt, gibt, gab, gäbe zuſammen, habe zuſammengegeben, 1) razem, wspólnie dać; 2) ein Paar — dać ślub parze; 3) ſich — połączyć się (węzłem małżeńskim).

Zuſa'mmen-gehen, *vn.* gehe, gehſt, geht, ging zuſammen, bin zuſammengegangen, 1) iść razem; (obraz.) robić co wspólnemi siłami, w spółce z kim; 2) spoić się = ſich ſchließen; 3) upadać na siłach, skurczyć się.

Zuſa'mmen-gehören, *vn.* (haben) należeć do siebie.

Zuſa'mmengehörig, *adi.* należący do siebie, do tej samej rodziny; tworzący całość; równy = gleichartig.

Zuſa'mmengehörigkeit, *sf.* przynależność *f.* do siebie; równość *f.* = Gleichartigkeit.

Zuſa'mmen-geraten, *vn.* gerate, gerätſt, gerät, geriet zuſammen, bin zuſammengeraten, 1) spotkać się, zdybać się; 2) posprzeczać się.

Zuſa'mmen-geſellen, *va.* (haben) sprowadzić kogo z drugim; połączyć.

Zuſa'mmengeſetzt, *adi.* złożony.

Zuſa'mmen-gießen, *va.* gieße, gießeſt i gießt, goß, göſſe zuſammen, habe zuſammengegoſſen zlewać, zlać, pozlewać.

Zuſa'mmen-grenzen, *vn.* (haben) graniczyć, stykać się.

Zuſa'mmenhalt, *sm.* -(e)s, 1) trzymanie *n.* się kupy, połączenie *n.*; 2) konsystencya *f.*, spój *m.*, spójność *f.*, tęgość *f.*, miąższość *f.* = Feſtigkeit; 3) (obraz.) zgoda *f.*, ścisłe węzły (między dwiema osobami).

Zuſa'mmen-halten, halte, hältſt, hält, hielt zuſammen, habe zuſammengehalten, I. *va.* 1) trzymać w kupie, razem; ſein Geld — nie trwonić pieniędzy; 2) etwas mit etw. — porównywać, porównać co z czem = vergleichen; II. *vn.* 1) trzymać się kupy; 2) (obraz.) łączyć się razem.

Zuſa'mmenhalten, *sn.* -s, **Zuſa'mmenhaltung**, *sf.* porównywanie *n.*, porównanie *n.*

Zuſa'mmenhang, *sm.* -es, *pl.* -hänge, 1) (— von Körperteilen) spoistość *f.*, spoitość *f.*; 2) (obraz.) związek *m.*, styczność *f.*; engen — untereinander haben wiązać się ściśle ze sobą; — der Ge-

danken związek myśli; etw. im — erzählen opowiadać co od początku do końca; ohne — bez związku, bez ładu; ohne — ſprechen mówić bez związku, niedorzecznie; aus dem -e kommen stracić wątek.

Zuſa'mmen=hangen i **Zuſa'mmen=hängen**, *vn.* hange, hänge, hängſt, hängt, hing zuſammen, habe zuſammengehangen stykać się, łączyć się z czem; mieć związek z czem, wiązać się z czem, być z czem spojonym; eine zuſammenhängende Reihe von Zimmern nieprzerwany szereg pokojów; vier zuſammenhängende Zimmer cztery pokoje w jednym rzędzie; dieſe Angelegenheiten hängen eng zuſammen te sprawy pozostają w ścisłym związku ze sobą; wie hängt das zuſammen? w jakim to związku z tem? ze sobą?

Zuſa'mmen=hängen, *va.* hänge, hängſt, hängt, hing i hängte zuſammen, habe zuſammengehängt, I. *va.* powiesić razem; II. *vn.* wisieć razem.

Zuſa'mmenhängend, *adi.* powiązany z czem, będący w związku, nieprzerwany; spójny, spoisty; obacz pod Zuſammenhangen.

Zuſa'mmenhangslos, *adi.* niemający związku; *adv.* bez związku.

Zuſa'mmenhangsloſigkeit, *sf.* brak *m.* związku.

Zuſa'mmenhauen, *va.* haue, haust, haut, hieb zuſammen, habe zuſammengehauen, posiekać, porąbać na kawałki; zbić.

Zuſa'mmen=häufen, *va.* (haben) skupiać, zgromadzać, gromadzić.

Zuſa'mmenhäufung, *sf.* skupianie *n.*, skupienie *n.*, zgromadzenie *n.*

Zuſa'mmen=heften, *va.* (haben) zeszywać, zeszyć, pozeszywać; spinać, spiąć.

Zuſa'mmen=heilen, *vn.* (ſein) zagoić się, zrość się (n. p. rana).

Zuſa'mmen=hetzen, *va.* (haben) poszczuć na siebie.

Zuſammen=holen, *va.* (haben) znosić, gromadzić z wszystkich stron.

Zuſa'mmen=kauern, ſich —, *vr.* (haben) skulić się, skurczyć się.

Zuſa'mmen=kaufen, *va.* (haben) poskupywać, nakupić.

Zuſa'mmen=kehren, *va.* (haben) zmieść na kupę.

Zuſa'mmen=ketten, *va.* (haben) łańcuchem spoić.

Zuſa'mmen=kitten, *vn.* (haben) kitem spoić.

Zuſa'mmen=klammern, *va.* (haben) spoić, połączyć klamrą.

Zuſa'mmenklang, *sm.* =es, spólne brzmienie tonów; harmonia *f.*, zgodność *f.*

Zuſa'mmen=klappen, I. *va.* (haben) zamknąć (scyzoryk, wachlarz, krzesło do składania i t. p.); II. *vn.* (ſein) upadać ze zmęczenia; er iſt ſehr zuſammengeklappt bardzo schudł.

Zuſa'mmen=kleben, I. *va.* (haben) zlepić, skleić; II. *vn.* (haben) zlepiać się, zlepić się.

Zuſa'mmen=kleiſtern, *va.* (haben) obacz Zuſammenkleben.

Zuſa'mmen=klingen, *vn.* klinge, klingſt, klingt, klang, klänge zuſammen, habe zuſammengeklungen, brzmieć, dźwięczeć razem; mit den Gläſern — kieliszkami zadzwonić.

Zuſa'mmen=kneten, *va.* (haben) zamiesić.

Zuſa'mmen=knüpfen, *va.* (haben) połączyć guzami, zawiązać na guz.

Zuſa'mmen=kommen, *vn.* komme, kommſt, kommt, kam, käme zuſammen, bin zuſammengekommen, schodzić się; zejść się, poschodzić się; zjeżdżać się, zjechać się, pozjeżdżać się; mit jmndm — zejść się, spotkać się z kim; ſcharf mit jmndm — powaśnić się z kim, zderzyć się z kim.

Zuſa'mmen=koppeln, *va.* (haben) sprzęgać, sprządz; zesforować, posforować (psy).

Zuſa'mmen=krachen, *vn.* (ſein) runąć z łoskotem.

Zuſa'mmen=krampfen, ſich —, *vr.* (haben) kurczyć się konwulsywnie; das Herz krampfte ſich mir zuſammen bei dieſem Anblick serce mi się ścisnęło na ten widok.

Zuſa'mmen=kriechen, *vn.* krieche, kriechſt, kriecht, kroch zuſammen, bin zuſammengekrochen, złazić się, zleźć się, zczołgnąć się (do kupy).

Zuſa'mmenkunft, *sf. pl.* =künfte, schodzenie *n.* się, zejście *n.* się, schadzka *f.*; zjazd *m.*; zgromadzenie *n.* = Verſammlung.

Zuſa'mmenkunftsort, *sm.* es, *pl.* =e, miejsce *n.* schadzki, zejścia, schodzenia się.

Zuſa'mmen=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt i läßt, ließ zuſammen, habe zuſammengelaſſen, zostawić razem, zezwolić na zostanie razem, na widzenie się.

Zuſa'mmenlauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, zbiegowisko *n.*; zbieg *m.*; — der Umſtände zbieg okoliczności.

Zuſa'mmen=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief zuſammen, bin zuſammengelaufen, zbiegać się, zbiedz się; zderzyć się = ſich treffen; spływać się, łączyć się (o rzekach); zlewać się (o barwach); zsiadać się, zsiąść się, zwarzyć się (o mleku); wstępować, wstąpić (o materyach); (obraz.) das Waſſer läuft ihm im Mund zuſammen ślinka mu idzie.

Zuſa'mmenlaufen, *sn.* =s, zbieganie *n.* się; spływanie *n.* się, łączenie *n.* się (rzek); zlewanie *n.* się (barw); zsiadanie *n.* się (mleka); wstępowanie *n.* (materyi).

Zuſa'mmenlaut, *sm.* =(e)s, spółdźwięczność *f.*

Zuſa'mmen=läuten, *va.* (haben) dzwonić na zgromadzenie się, dać znak dzwonkiem, by się gromadzono.

Zuſa'mmen=leben, *vn.* (haben) żyć razem.

Zuſa'mmenleben, *sn.* =s, życie wspólne.

Zuſa'mmenlegbar, *adi.* dający się złożyć; składany.

Zuſa'mmen=legen, *va.* (ha-

ben) 1) położyć razem; in einem Zimmer — położyć w jednym pokoju; ſich in ein Bett — położyć się razem do łóżka; 2) zwei Güter — złączyć dwie posiadłości; 3) składać, złożyć = falten; 4) Geld — złożyć pieniądze, przyczynić się do składki pieniężnej.

Zuſa'mmenlegen, *sn.* =s, **Zuſa'mmenlegung**, *sf.* składanie *n.*, złożenie *n.*; składka *f.* (pieniężna).

Zuſa'mmen=leihen, *va.* leihe, leihſt, leiht, lieh zuſammen, habe zuſammengeliehen, napożyczać.

Zuſa'mmen=leimen, *vn.* (haben) zlepiać, zlepić.

Zuſa'mmen=leſen, *va.* leſe, lieſt, lieſt, las, läſe zuſammen, habe zuſammengeleſen, nazbierać.

Zuſammen=liegen, *vn.* liege, liegſt, liegt, lag, läge zuſammen, bin zuſammengelegen, leżeć razem; mieć wspólną kwaterę (wojskow.).

Zuſa'mmen=löten, *va.* (haben) zlutować.

Zuſa'mmen=machen, *va.* (haben) 1) robić równocześnie; 2) związać, połączyć.

Zuſa'mmen=miſchen, *va.* (haben) zmieszać, pomieszać.

Zuſa'mmen=nageln, *va.* (haben) zbić gwoździami.

Zuſa'mmen=nähen, *va.* (haben) zeszywać, zeszyć.

Zuſa'mmen=nehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm, nähme zuſammen, habe zuſammengenommen, I. *vn.* razem zebrać, wziąć, pozbierać; alles zuſammengenommen wszystko razem wziąwszy; die Karten — zebrać karty; die Ärmel, die Hoſe — podkasać rękawy, spodnie; (obraz.) ſeine Kräfte, Gedanken — zebrać siły, myśli; II. ſich —, *vr.* brać się w kupę, dopilnować się w czem, usilnie zająć się czem; nimm dich zuſammen! uważaj! żwawo! nie trać ducha!

Zuſa'mmen=nieten, *va.* (haben) znitować.

Zuſa'mmen=packen, *va.* (haben) spakować do kupy, razem, popakować; alles — wziąć, zabrać wszystko.

Zuſa'mmen=pappen, *va.* (haben) obacz Zuſammenkleiſtern.

Zuſa'mmen=paſſen, I. *va.* (haben) dostosowywać, dostosować, dobierać, dobrać; II. *vn.* (haben) stosować się do siebie, zgadzać się z sobą, odpowiadać sobie; ſie paſſen zuſammen dobrali się.

Zuſa'mmen=pferchen, *va.* (haben) natłoczyć.

Zuſa'mmenpreßbarkeit, *sf.* zgniotłość *f.*

Zuſa'mmen=preſſen, *va.* (haben) ściskać, ścisnąć; zbijać, zbić, stłuczać; zgnieść.

Zuſa'mmen=raffen, I. *va.* (haben) pozbierać, pozgarniać; II. ſich —, *vr.* (haben) zebrać wszystkie swe siły,

Zuſa'mmen=rauben, *va.* (haben) nagrabić, nałupić, nazbierać łupów.

Zuſa'mmen=rechnen, *va.* (haben) zliczyć, policzyć, zrachować razem.

Zuſa'mmenrechnung, *sf.* zliczenie *n.*

Zuſa'mmen=reimen, I, *va.* (haben) rymować; (obraz.) pogodzić ze sobą, dostosować; II. ſich —, *vr.* (haben) rymować się, (obraz.) zgadzać się ze sobą; wie reimt ſich das zuſammen? jak się to zgadza jedno z drugiem?

Zuſa'mmen=reiſen, *vn.* (ſein) podróżować razem.

Zuſa'mmen=reißen, reiße, reißeſt, reißt, riß zuſammen, haben zuſammengeriſſen, I. *va.* zdzierać, zedrzeć, burzyć, zburzyć; II. ſich —, *vr.* obacz ſich zuſammennehmen.

Zuſa'mmen=reiten, I. *vn.* reite, reiteſt, reitet, ritt zuſammen, bin zuſammengeritten, jechać razem konno; II. *va.* (haben) przejechać.

Zuſa'mmen=rennen, I. *vn.* renne, rennſt, rennt, rannte zuſammen, bin zuſammengerannt, zbiegać się, zbiedz się w jedno miejsce; spieszyć dokąd; mit jmndm — zderzyć się; (obraz.) poturbować się; II. *va.* (haben) lecąc przewrócić kogo.

Zuſa'mmen=rollen, *va.* (haben) zwijać, zwinąć; ſich —, *vr.* (haben) zwijać się, zwinąć się w kłąb, kulić się, skulić się.

Zuſa'mmen=rotten, ſich —, *vr.* (haben) kupami się zbierać, się gromadzić, skupiać się, skupić się (w celach buntowniczych).

Zuſa'mmenrottung, *sf. pl.* =en, skupianie *n.* się, skupienie się, zbiorowisko *n.* (buntownicze).

Zuſa'mmen=rücken, I. *va.* (haben) zsuwać; zsunąć do kupy; II. *sn.* (ſein) zsuwać się, zsunąć się.

Zuſa'mmenruf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zwołanie *n.*, apel *m.*

Zuſa'mmen=rufen, *va.* rufe, rufſt, ruft, rief zuſammen, habe zuſammengerufen, zwoływać, zwołać.

Zuſa'mmen=rühren, *va.* (haben) zmieszać, pomieszać.

Zuſa'mmen=ſcharen, ſich —, *vr.* (haben) obacz ſich ſcharen.

Zuſa'mmen=ſcharren, *va.* (haben) zgarniać, zgarnąć, zgromadzać.

Zuſa'mmen=ſchaudern, *vn.* (ſein) wzdrygać się, wzdrygnąć się.

Zuſa'mmen=ſchaufeln, *va.* (haben) zgartywać, zgarnąć łopatą.

Zuſa'mmen=ſchichten, *va.* (haben) układać, ułożyć w warstwy.

Zuſa'mmen=ſchieben, *va.* ſchiebe, ſchiebſt, ſchiebt, ſchob, ſchöbe zuſammen, habe zuſammengeſchoben, zesuwać, zesunąć.

Zuſa'mmen=ſchießen, *va.* ſchieße, ſchießeſt i ſchießt, ſchießt, ſchoß, ſchöſſe zuſammen, habe zuſammengeſchoſſen, 1) strzałami zwalić, zburzyć, zniszczyć; wystrzelać; 2) Geld — złożyć pewną sumę pieniędzy (na jaki cel).

Zuſa'mmen=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug, ſchlüge zuſammen, habe zuſammengeſchlagen, I. *va.* 1) bić jeden przedmiot o drugi; die Hände — uderzyć ręką o rękę, klasnąć rękoma; ręce założyć, ręce załamywać, chwycić się za głowę (na znak zdziwie-

nia); 2) zbić, pozbijać; 3) składać, złożyć = falten; 4) łączyć ze sobą (n. p. grunta); 5) Geld — gromadzić pieniądze; II. *vn.* 1) brzmieć razem, uderzać razem (o dzwonach); 2) zamykać się, zamknąć się nagle; die Wellen ſchlugen über ihm zuſammen fale pogrzebały, pochłonęły go.

Zuſa'mmen=ſchleppen, *va.* (haben) zwłóczyć do kupy.

Zuſa'mmen=ſchließen, ſchließe, ſchließeſt i ſchließt, ſchloß, ſchlöſſe zuſammen, habe zuſammengeſchloſſen, I. *va.* okuć razem w kajdany, spiąć łańcuchem do kupy; II. *vn.* przymykać się szczelnie, łączyć się.

Zuſammen=ſchmelzen, ſchmelze, ſchmilzeſt i ſchmilzt, ſchmilzt, ſchmolz zuſammen, zuſammengeſchmolzen, I. *vn.* (ſein) stapiać się, stopić się, topnieć; 2) (obraz.) szczupleć, zmniejszać się = ſich vermindern; II. *va.* (haben) topić, stopić, zlewać, zlać (przez topienie).

Zuſa'mmen=ſchmieden, *va.* (haben) skuwać, skuć.

Zuſa'mmen=ſchmiegen, ſich —, *vr.* (haben) tulić się do siebie.

Zuſa'mmen=ſchmieren, *va.* (haben) nagryzmolić, nabazgrać, nasmarować.

Zuſa'mmen=ſchnellen, *va.* (haben) spinać, spiąć.

Zuſa'mmen=ſchnüren, *va.* (haben) zesznurowywać, zesznurować; (obraz.) das ſchnürt mir das Herz zuſammen na ten widok serce mi się kraje.

Zuſa'mmen=ſchrauben, *va.* (haben) ześrubować.

Zuſa'mmen=ſchreiben, *va.* ſchreibe, ſchreibſt, ſchreibt, ſchrieb zuſammen, habe zuſammengeſchrieben, 1) zwei Worte — napisać dwa wyrazy razem, jako jeden; 2) ein Werk — skompilować dzieło.

Zuſa'mmenſchreiber, *sm.* =s, *pl.* wypisywacz *m.*, kompilator *m.*

Zuſa'mmen=ſchrumpfen, *vn.* (ſein) 1) kurczyć się, skurczyć się; 2) zmniejszać się, zmniejszyć się = ſich vermindern.

Zuſa'mmen=ſchütteln, *va.* (haben) strząsnąć do kupy.

Zuſa'mmen=ſchütten, *va.* (haben) zsypywać, zsypać, zlewać, zlać na kupę, do kupy.

Zuſa'mmen=ſchwatzen, *va.* (haben) napleść, nabredzić.

Zuſa'mmen=ſchweißen, *va.* (haben) skować, zwarzać.

Zuſa'mmen=ſetzen, *va.* (haben) zestawiać, zestawić, składać, złożyć; II. ſich —, *vr.* (haben) 1) siadać, usiąść obok siebie; 2) ſich — aus . . . składać się z . . . = bestehen.

Zuſa'mmenſetzung, *sf. pl.* =en, składanie *n.*, skład *m.*

Zuſa'mmen=ſingen, ſinge, =ſingſt, =ſingt, ſang, ſänge zuſammen, habe zuſammengeſungen, I. *vn.* śpiewać razem, w chórze, chórem; II. *va.* ſich ein Vermögen — zebrać śpiewaniem majątek, uśpiewać sobie majątek.

Zuſa'mmen=ſinken, *vn.* ſinke, ſinkſt, ſinkt, ſank, ſänke zuſammen, bin zuſammengeſunken, zapadać się, zapaść się, upadać, upaść.

Zuſa'mmen=ſitzen, *vn.* ſitze, ſitzeſt i ſitzt, ſitzt, ſaß, ſäße zuſammen, bin i habe zuſammengeſeſſen, siedzieć razem.

Zuſa'mmen=ſpannen, *va.* (haben) sprzęgać, sprządz.

Zuſa'mmen=ſparen, *va.* (haben) zebrać przez oszczędność.

Zuſa'mmen=ſperren, *va.* (haben) zamknąć razem.

Zuſa'mmenſpiel, *sn.* =(e)s, gra wspólna, ansambl *m.* (teatr).

Zuſammen=ſprechen, ſpreche, ſprichſt, ſpricht, ſprach, ſpräche zuſammen, habe zuſammengeſprochen, I. *va.* 1) ein Brautpaar — błogosławić parę nowożeńców; 2) Unſinn — nagadać głupstwa, nabredzić; II. *vn.* mówić równocześnie.

Zuſa'mmen=ſtallen, *va.* (haben) do jednej stajni zamknąć, w jednej stajni postawić.

Zuſa'mmen=ſtecken, I. *va.* (haben) 1) spinać, spiąć, pospinać; 2) zetknąć razem; (obraz.) die Köpfe — zetknąć głowy, szeptać między sobą; II. *vn.* razem z kim, z sobą siedzieć, być zawsze ze sobą.

Zuſa'mmen=ſtehen, *vn.* ſtehe, ſtehſt, ſteht, ſtand, ſtände zuſammen, bin i habe zuſammengeſtanden, stać razem; być w jednem towarzystwie; (obraz.) należeć do tego samego stronnictwa.

Zuſa'mmen=ſtehlen, *va.* ſtehle, ſtiehlſt, ſtiehlt, ſtahl zuſammen, habe zuſammengeſtohlen, nagromadzić przez kradzież, nakraść.

Zuſa'mmen=ſtellen, *va.* (haben) 1) zestawiać, zestawić, postawić obok siebie; 2) porównywać, porównać = vergleichen.

Zuſa'mmenſtellung, *sf. pl.* =en, zestawienie *n.*, układ *m.*; porównanie *n.* = Vergleichung.

Zuſa'mmen=ſteuern, *va.* (haben) zebrać (n. p. pewną sumę pieniędzy).

Zuſa'mmen=ſtimmen, *vn.* (haben) 1) głosować razem; 2) zgadzać się.

Zuſa'mmen=ſtopfen, *va.* (haben) zepchać do kupy, natkać, napchać.

Zuſa'mmen=ſtoppeln, *va.* (haben) (po)zbierać, (z)gromadzić do kupy; (obraz.) ein Werk — sklecić, uklecić dzieło.

Zuſa'mmenſtoß, *sm.* =es, *pl.* =ſtöße, zetnięcie *n.*, starcie *n.*; zderzenie *n.* (pociągów).

Zuſa'mmen=ſtoßen, ſtoße, ſtößeſt i ſtößt, ſtößt, ſtieß zuſammen, zuſammengeſtoßen, I. *va.* (haben) 1) stykać, zetknąć razem, trącić, uderzyć o siebie; die Gläſer — trącić kieliszkami, uderzyć w kieliszki; 2) utłuc, potłuc = zerſtoßen; II. *vn.* (ſein) 1) zderzyć się (o pociągach, statkach); 2) (obraz.) zetknąć się, spotkać się z sobą, uderzyć na siebie = zum Streit kommen; 3) stykać się z sobą = ſich berühren.

Zuſa'mmen=ſtreichen, *va.* ſtreiche, ſtreichſt, ſtreicht, ſtrich zuſammen, habe zuſammengeſtrichen, 1) zgartywać, zgar-

nąć (n. p. pieniądze); 2) skrócić przez skreślenia.

Zuſa'mmen=ſtrömen, *vn.* (ſein) strumieniami, potokami spływać się; (obraz.) tłumami się schodzić, gromadzić.

Zuſa'mmenſtrömen, *sn.* =s, spływanie *n.* się; (obraz.) tłumne gromadzenie się.

Zuſa'mmen=ſtücke(l)n, *va.* (haben) zesztukować.

Zuſa'mmenſturz, *sm.* =es, runięcie *n.*, zwalenie *n.* się, upadek *m.* (także przen.)

Zuſa'mmen=ſtürzen, *vn.* (ſein) runąć, zawalić się, upaść, rozsypać się.

Zuſa'mmen=ſuchen, *va.* (haben) wyszukiwać, szukać tam i sam, zbierać.

Zuſa'mmen=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug, trüge zuſammen, habe zuſammengetragen, znosić, poznosić; nosić, nieść razem; (obraz.) zbierać, kompilować.

Zuſa'mmen=treffen, *vn.* treffe, trifffſt, trifft, traf, träfe zuſammen, bin zuſammengetroffen, 1) spotykać się, spotkać się; mit jmdm — zejść się, zjechać się, spotkać się z kim; 2) wydarzyć się w jednym czasie, zbiegać się = gleichzeitig geſchehen.

Zuſa'mmentreffen, *sn.* =s, spotkanie *n.* się, zdybanie *n.* sie; przypadanie *n.* na ten sam czas, zbieg *m.*

Zuſa'mmen=treiben, *va.* treibe, treibſt, treibt, trieb zuſammen, habe zuſammengetrieben, spędzać, spędzić, pospędzać; das Wild — naganiać zwierza.

Zuſa'mmentreiber, *sm.* =s, *pl.* —, naganiacz *m.*

Zuſa'mmen=treten, trete, trittſt, tritt, trat, träte zuſammen, zuſammengetreten, I. *vn.* (ſein) zejść się, zbliżyć się do siebie, stanąć obok siebie; stowarzyszyć się, połączyć się; II. *va.* (haben) zdeptać.

Zuſa'mmentreten, *sn.* =s, **Zuſa'mmentritt**, *sm.* =(e)s, zejście *n.* się, zebranie *n.*, zgromadzenie *n.*

Zuſa'mmen=trommeln, *va.* (haben) zwoływać, zwołać (odgłosem bębna).

Zuſa'mmen=tun, tue, tuſt, tut, tat, täte zuſammen, habe zuſammengetan, I. *va.* włożyć razem; II. ſich —, *vr.* połączyć się.

Zuſa'mmen=wachſen, *vn.* wachſe, wächſt, wächſt, wuchs, wüchſe zuſammen, bin zuſammengewachſen, zrastać się, zrosnąć się; (obraz.) pobić się.

Zuſa'mmen=wehen, *va.* (haben) zwiewać, zwiać (do kupy).

Zuſa'mmen=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf, würfe zuſammen, habe zuſammengeworfen, 1) zrzucać, zrzucić na kupę; 2) (rzucaniem) zwalić = umwerfen.

Zuſa'mmen=wickeln, *va.* (haben) zwijać, zwinąć.

Zuſa'mmen=winden, *va.* winde, windeſt, windet, wand zuſammen, habe zuſammengewunden, zwijać, zwinąć.

Zuſa'mmen=wirken, *vn.* (haben) działać wspólnie.

Zuſa'mmenwirken, *sn.* =s, wspólne działanie.

Zuſa'mmen=wohnen, *vn.* (haben) spółmieszkać.

Zuſa'mmen=würfeln, *va.* (haben) poprzerzucać, pomieszać.

Zuſammen=zählen, *va.* (haben) zliczyć, zrachować.

Zuſa'mmenziehbar, *adi.* ściśliwy.

Zuſa'mmenziehbarkeit, *sf.* ściśliwość *f.*

Zuſa'mmen=ziehen, ziehe, ziehſt, zieht, zog, zöge zuſammen, zuſammengezogen, I. *va.* (haben) 1) ściągać, ściągnąć; zuſammengezogenes Wort wyraz ściągnięty; 2) gromadzić, zgromadzić (n. p. wojsko); 3) skracać, skrócić = verkürzen; 4) dieſer Apfel zieht einem den Mund zuſammen to jabłko jest nadzwyczaj cierpkie; II. *vn.* (ſein) 1) sprowadzić się razem do jednego mieszkania; 2) ciągnąć, iść, maszerować razem; III. ſich —, *vr.* (haben) 1) gromadzić się, skupiać się; Wolken ziehen zuſammen chmury się gromadzą; es zieht ſich ein Gewitter zuſammen burza się gotuje, zbiera się na burzę; 2) ściągać się, kurczyć się; IV. zuſammenziehend, *ppr.* i *adi.* ściągający (n. p. środek).

Zuſa'mmenziehung, *sf.* ściągnienie *n.*; skrócenie *n.* = Verkürzung; skórczenie *n.* się; zwężenie *n.* = Verengung.

Zuſa'mmen=zwängen, *va.* (haben) przemocą łączyć, napchać gdzie razem.

Zu'ſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, dodatek *m.*, przydatek *m.*; wtrącenie *n.* = Einſchaltung; — zu einem Teſtamente kodycyl *m.*; — zu einem Briefe przypisek *m.* do listu; — zu Metallen przymieszka *f.*

Zu'ſatz=, *adi.* dodatkowy.

Zu'ſatzartikel, *sm.* =s, *pl.* —, artykuł dodatkowy.

Zu'ſatzmetall, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przymieszka *f.*

Zu'ſchanzen, *va.* (haben) jmndm etw. — nastręczyć, narać komu co.

Zu'ſchärfen, *va.* (haben) zaostrzyć.

Zu'=ſcharren, *va.* (haben) zasypać, zagrzebać.

Zu'=ſchauen, *vn.* (haben) einer Sache przypatrywać się czemu.

Zu'ſchauer, *sm.* =s, *pl.* —, widz *m.*; **Zu'ſchauerin**, *sf. pl.* =nen, spektatorka *f.*, przypatrywaczka *f.*, przyglądaczka *f.*

Zu'ſchauerplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, **Zu'ſchauerraum**, *sm.* =(e)s, *pl.* =räume, miejsce *n.* dla widzów, sala *f.*

Zu'ſchauerſchaft, *sf.* widzowie *pl.*, publiczność *f.*

Zu'=ſchaufeln, *va.* (haben) zasypać, pokryć ziemią za pomocą łopaty.

Zu'=ſchicken, I. *va.* (haben) nadsyłać, przesyłać, przysyłać, nadesłać, przesłać, przysłać; II. ſich —, *vr.* (haben) obacz ſich anſchicken.

Zu'ſchickung, *sf. pl.* =en, przysyłka *f.*

Zu'=ſchieben, *va.* ſchiebe, ſchiebſt, ſchiebt, ſchob, ſchöbe zu, habe zugeſchoben, 1) zasuwać, zasunąć; den Riegel —

zasunąć zasuwę, zamknąć na zasuwkę; 2) jmndm etw. — posunąć, przysunąć co do kogo, podsunąć, poddać, poddawać co komu; jmndm den Eid — wskazać komu przysięgę.

Zu'=ſchießen, ſchieße, ſchießeſt i ſchießt, ſchießt, ſchoß, ſchöſſe zu, zugeſchoſſen I. *va.* (haben) Geld — dokładać, dołożyć, dodawać, dodać pieniędzy; II. *vn.* (ſein) auf jmndn, auf etw. — pobiedz do kogo, do czego, rzucić się na kogo, na co.

Zu'ſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, 1) przysądzenie *n.*, przybicie *n.*, przybitka *f.* (na licytacyi); 2) dodatek *m.* = Zuſatz; mit dem — der Koſten z doliczeniem kosztów; — zur Steuer dodatek do podatku; 3) — eines Deichbruches zabicie *n.*, zamknięcie *n.* przerwanej grobli.

Zu'=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug, ſchlüge zu, habe zugeſchlagen, 1) mit Nägeln — przybić, zabić gwoździami; 2) zamknąć (z łoskotem), zatrzasnąć; jmndm die Tür vor der Naſe — zatrzasnąć komu drzwi przed nosem; 3) jmndm den Ball — rzucić komu piłkę; 4) jmndm etw. — przybić, przysądzić, przyznać co komu; II. *vn.* 1) walić, bić silnie; 2) zamknąć się z łoskotem, zatrzasnąć się; 3) uderzyć na zgodę, dobić targu.

Zu'ſchlags=, *adi.* dodatkowy.

Zu'ſchlagsbillett, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Zu'ſchlagskarte**, *sf. pl.* =n, bilet *m.* za dopłatą, dodatkowy (kolejn.).

Zu'ſchlagserteilung, *sf. pl.* =en, przybicie *n.*, przyznanie *n.*

Zu'ſchlagsporto, *sn.* =s, *pl.* =porti, opłata (pocztowa) dodatkowa.

Zu'ſchlagsprämie, *sf. pl.* =n, premia dodatkowa.

Zu'ſchlagszoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło dodatkowe.

Zu'=ſchleifen, *va.* ſchleife, ſchleifſt, ſchleift, ſchliff zu, habe zugeſchliffen, ob. zuſchärfen; Edelſteine — facetować drogie kamienie.

Zu'=ſchleppen, *va.* (haben) przywlec; znosić, znieść.

Zu'=ſchließen, *va.* ſchließe, ſchließeſt i ſchließt, ſchließt, ſchloß, ſchlöſſe zu, habe zugeſchloſſen, zamykać, zamknąć na klucz; die Augen — zamknąć oczy.

Zu'=ſchmeißen, *va.* ſchmeiße, ſchmeißeſt i ſchmeißt, ſchmeißt, ſchmiß zu, habe zugeſchmiſſen, zatrzasnąć.

Zu'=ſchmelzen, *va.* ſchmelze, ſchmilzeſt i ſchmilzt, ſchmilzt, ſchmolz, ſchmölze zu, habe zugeſchmolzen, zalutować, zalać roztopionym kruszcem, roztopionem szkłem.

Zu'=ſchmieren, *va.* (haben) zasmarować.

Zu'=ſchnallen, *va.* (haben) zapinać, zapiąć na sprzączkę, spinać, spiąć.

Zu'=ſchnappen, *vn.* (haben) 1) zastrzasnąć się; 2) chcieć ukąsić, pochwycić (o psach).

Zu'ſchneidebrett, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, krawalnica *f.*

Zu'=ſchneiden, *va.* ſchneide, ſchneideſt, ſchneidet, ſchnitt zu, habe zugeſchnitten, przykrawać, przykroić.

Zu'ſchneider, *sm.* =s, *pl.* —, przykrawacz *m.*

Zu'ſchneiderin, *sf. pl.* =nen, przykrawaczka *f.*

Zu'ſchneidetiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół *m.* do przykrawania.

Zu'ſchneien, *vn. impers.* (ſein) zugeſchneit ſein być zasypanym śniegem.

Zu'=ſchnellen, *vn.* (ſein) zatrzasnąć się, zaskoczyć.

Zu'ſchnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, krój *m.*, zakrój *m.*; (obraz.) istota *f.*, sposób *m.* = Weſen.

Zu'=ſchnüren, *va.* (haben) zaszнurować, sznurem związać, ściągnąć; jmndm die Kehle — szyję komu sznurem ściągnąć, zadusić kogo.

Zu'=ſchrauben, *va.* (haben) zaśrubować.

Zu'=ſchreiben, *va.* ſchreibe, ſchreibſt, ſchreibt, ſchrieb zu, habe zugeſchrieben, 1) dopisywać, dopisać = hinzuſchreiben; 2) przypisywać, przypisać = beimeſſen; imputować, winę przypisywać = zur Laſt legen; er hat es ſich ſelbſt zuzuſchreiben sam zawinił; jmndm ein Buch — dedykować, poświęcić komu książkę; 2) przyrzec na piśmie; haſt du zugeſchrieben? przyjąłeś zaproszenie?

Zu'=ſchreien, *va.* i *vn.* ſchreie, ſchreiſt, ſchreit, ſchrie zu, habe zugeſchrien, 1) jmndm etw. — krzyknąć co do kogo; 2) nie ustać w krzyku.

Zu'=ſchreiten, *vn.* ſchreite, ſchreiteſt, ſchreitet, ſchritt zu, bin zugeſchritten, auf jmndn — zbliżać się do kogo, iść komu naprzeciw; tüchtig — żwawo iść.

Zu'ſchrift, *sf. pl.* =en, list *m.*, pismo *n.*; odezwa *f.* = Sendſchreiben; dedykacya *f.*, przypisanie *n.* = Widmung.

Zu'ſchriftlich, *adi.* listowny; *adv.* listownie.

Zu'ſchuß, *sm.* =ſchuſſes, *pl.* =ſchüſſe, 1) dodatek *m.*, dopłata *f.*; zapomoga pieniężna = Beihilfe an Geld; 2) kartki nadliczbowe (drukarstwo).

Zu'ſchußbogen, *sm.* =s, *pl.* —, arkusz nadliczbowy (drukarstwo).

Zu'ſchußſumme, *sf. pl.* =n, suma dodatkowa.

Zu'ſchütten, *va.* (haben) zasypywać, zasypać; przysypać lub dolać czego.

Zu'ſchüttung, *sf.* zasypanie *n.*

Zu'=ſchwären, *vn.* ſchwäre, ſchwärſt i ſchwierſt, ſchwärt i ſchwiert, ſchwärte i ſchwor zu, bin zugeſchwärt i zugeſchworen, zasklepić się od ropy.

Zu'=ſchwellen, *vn.* ſchwelle, ſchwillſt, ſchwillt, ſchwoll, ſchwölle zu, bin zugeſchwollen, puchliną zajść, zapuchnąć (i przez to zamknąć się).

Zu'=ſchwimmen, *vn.* ſchwimme, ſchwimmſt, ſchwimmt, ſchwamm zu, bin zugeſchwommen, płynąć ku czemu.

Zu'=ſchwören, *va.* ſchwöre, ſchwörſt, ſchwört, ſchwur, ſchwüre zu, habe zugeſchworen, jmndm etw. — poprzysiądz, zaprzy-

siądz komu co, przyrzec komu co pod przysięgą.

Zu'=ſehen, *vn.* ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah, ſähe zu, habe zugeſehen, 1) einer Sache przypatrywać się, przyglądać się czemu; być świadkiem naocznym czego; 2) uważać, mieć baczność, pilnować = Sorge tragen; da mag er — to jego sprawa; ſieh zu, daß er dich nicht betrügt uważaj, by ciebie nie oszukał; ſieh zu, daß du bald fertig biſt staraj się prędko skończyć; 3) (obraz.) dem kann ich nicht länger — nie mogę dłużej na to patrzeć, dłużej tego ścierpieć.

Zu'ſehen, *sn.* =s, przypatrywanie *n.* się, przyglądanie *n.* się; das — koſtet nichts przypatrywać się wolno darmo; etw. nur vom — kennen znać co tylko z widzenia; bloß das bloße — haben przypatrywać się tylko, nie brać, nie mieć czynnego udziału.

Zu'ſehends, *adv.* w oczach, widocznie; znacznie; das Waſſer nimmt — zu woda widocznie wzbiera.

Zu'=ſenden, *va.* ſende, ſendeſt, ſendet, ſandte i ſendete zu, habe zugeſandt i zugeſendet, przysyłać, przysłać.

Zu'ſendung, *sf. pl.* =en, przysyłka *f.*

Zu'=ſetzen, I. *va.* (haben) 1) dodawać, dodać, przydać = hinzufügen; Kupfer zum Golde — dodać, przymieszać miedzi do złota; Waſſer zum Weine — przymieszać winu wodę; 2) przystawić, dostawić, przydać do stawki (w grze); 3) einen Topf auf den Herd — przystawić garnek na ognisku; 4) dodawać, dokładać (z kieszeni); ich habe viel dabei zugeſetzt dużo na tem straciłem; ſein ganzes Vermögen — stracić, poświęcić cały majątek; er muß noch immer — musi ciągle jeszcze dokładać; II. *vn.* (haben) 1) jmndm — dokuczać komu, dawać się komu we znaki; jmndm hart — mocno komu dokuczać, przypiekać, przypiec, dojechać, przycinać, przyciąć komu; die Krankheit hat ihm ſehr zugeſetzt choroba bardzo go wycieńczyła; dem Feinde — dokuczać, doskwierać nieprzyjacielowi; 2) przystawić, dostawić (w grze).

Zu'=ſichern, *va.* (haben) zabezpieczyć; przyrzekać, przyrzec.

Zu'ſicherung, *sf. pl.* =en, zabezpieczenie *n.*; przyrzeczenie *n.*; feierliche — uroczyste przyrzeczenie.

Zu'=ſiegeln, *va.* (haben) zapieczętować.

Zu'ſiegelung, *sf.* zapieczętowanie *n.*

Zu'ſpeiſe, *sf. pl.* =n, przykąska *f.*; ob. Zugemüſe.

Zu'=ſperren, *va.* zamykać, zamknąć (na klucz); zatarasować.

Zu'=ſpielen, *va.* jmndm den Ballen — rzucić komu piłkę.

Zu'=ſpitzen, I. *va.* (haben) przyciąć, zaciosać, zaostrzyć; II. ſich —, *vr.* kończyć się w szpic, mieć ostry koniec; (obraz.) zaostrzać się; die Angelegenheit ſpitzt ſich zu sprawa zaostrza się.

Zu'ſpitzung, *sf.* przyciosanie *n.*; zaostrzenie *n.* (także przenośnie).

Zu'ſprache, *sf.* ob. Zuſpruch.

Zu'=ſprechen, ſpreche, ſprichſt, ſpricht, ſprach, ſpräche zu, habe zugeſprochen, 1) przysądzać, przysądzić (prawo); 2) Mut — dodawać otuchy, zachęcać; Troſt — pocieszać, pocieszyć; II. *vn.* jmndm freundlich — przemawiać do kogo mile, zachęcać kogo; dem Glaſe, der Flaſche fleißig — zaglądać pilnie do szklanki, pić wiele.

Zu'ſprechung, *sf.* przysądzenie *n.* (prawo).

Zu'ſprechungsurteil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyrok przysądzający (prawo).

Zu'=ſpringen, *vn.* ſpringe, ſpringſt, ſpringt, ſprang, ſpränge zu, bin zugeſprungen, 1) przyskakiwać, przyskoczyć; auf jmndn — rzucić się na kogo; 2) szybko pobiedz; ſpring zu! pobiegnij no! skocz no! 3) zatrzasnąć się (n. p. o zamku).

Zu'ſpruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſprüche, 1) przemawianie *n.*, dodawanie *n.* otuchy = Ermutigung; pocieszanie *n.* = Troſt; jmndn durch ſeinen — aufrichten dodać komu otuchy, przemawiając doń; 2) odwiedziny *pl.*, nawiedziny *pl.*, uczęszczanie *n.*; dieſes Kaffeehaus hat großen — ta kawiarnia bardzo jest uczęszczana; dieſer Arzt hat großen — ten lekarz ma wielu pacyentów.

Zu'=ſpunden, *va.* (haben) zaszpuntować.

Zu'ſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, stan *m.*, położenie *n.*, — des Gemütes stan umysłowy; im guten, ſchlechten — w dobrym, złym stanie; ſein — iſt unverändert stan jego jest niezmieniony.

Zuſta'nde, *adv.* obacz pod Stand; — kommen, *vn.* (ſein) przyjść do skutku.

Zuſta'ndekommen, *sn.* =s, ziszczenie *n.*, udanie *n.* się.

Zu'ſtändig, *adi.* 1) przynależny; (także:) należący się komu; in einer Gemeinde — ſein być przynależnym do gminy; 2) =es Gericht sąd właściwy, kompetentny.

Zu'ſtändigkeit, *sf.* przynależność *f.*; właściwość *f.*, kompetencya *f.* (sądu).

Zu'=ſtecken, *va.* (haben) 1) zatknąć, zapiąć (szpilką); 2) (obraz.) jmndm etw. — wściubić, wetknąć, poddać, podesłać co komu cichaczem.

Zu'=ſtehen, *vn.* ſtehe, ſtehſt, ſteht, ſtand, ſtände zu, hat zugeſtanden; es ſteht ihm zu, zu befehlen ma prawo rozkazywać; es ſteht mir nicht zu, darüber zu urteilen nie moją rzeczą o tem sądzić.

Zu'=ſtellen, *va.* (haben) 1) die Tür mit einem Seſſel — zastawić drzwi krzesłem; 2) jmndm etw. — oddawać, oddać, dostawiać, dostawić, doręczyć, wręczyć co komu.

Zu'ſtellung, *sf. pl.* =en, dostawa *f.*, przesyłka *f.*, wręczenie *n.*

Zu'steuer, *sf. pl.* =n, ob. Beisteuer.

Zu'=steuern, I. *va.* (haben) przyczynić się do składki, do wydatku; II. *vn.* (sein) dem Lande — płynąć ku lądowi za pomocą steru.

Zu'=stimmen, *vn.* (haben) 1) einer Bitte — przyzwolić na prośbę, przychylić się do prośby; 2) zgadzać się na co, być tego samego zdania, przystać na co.

Zu'stimmung, *sf. pl.* =en, przystanie *n.*, przychylenie *n.* się, przyzwolenie *n.*, zgoda *f.*; mit — des Vaters za zezwoleniem, za zgodą ojca.

Zu'=stopfen, *va.* (haben) 1) zatykać, zatkać, zapchać; 2) (mit der Nadel) — załatać, zacerować.

Zu'=stöpfeln, *va.* (haben) zakorkować.

Zu'=stoßen, stoße, stößest i stößt, stößt, stieß zu, zugestoßen, I. *va.* (haben) zatrzasnąć; II. *vn.* 1) (haben) stoß zu! pchnij! (szermierka); 2) (sein) (obraz.) wydarzyć się, zdarzyć się, spotkać; es ist ihm ein Unglück zugestoßen spotkało go nieszczęście.

Zu'=streichen, streiche, streichst, streicht, strich zu, zugestrichen, I. *vn.* (sein) dem Ziel albo auf ein Ziel — sterować do celu; II. *va.* (haben) mit Lehm — zasmarować gliną.

Zu'=strömen, *vn.* (sein) napływać, przypływać, przypłynąć.

Zu'=stülpen, *va.* (haben) przykryć nakrywką.

Zu'=stürmen, *vn.* (sein) auf jmdn — rzucić się na kogo.

Zu'=stürzen, *vn.* (sein) auf jmdn — ob. zustürmen.

Zu'=stutzen, *va.* (haben) 1) przyciąć, przyrznąć, przykroić; 2) (obraz.) (wy)uczyć, (wy)ćwiczyć, (u)sposobić do czego; einen jungen Mann — wychować, okrzesać młodego człowieka.

Zu'=tappen, *vn.* (haben) iść dokąd ciężkim krokiem.

Zu'tat, *sf. pl.* =en, 1) (zu den Speisen) przyprawa *f.* (do potraw); 2) (zu den Kleidern) przydatki *pl.*

Zu'=teilen, *va.* (haben) 1) przydzielać, przydzielić, wydzielać, wydzielić; gerichtlich — przysądzić; 2) einen Preis — przyznać, przeznaczyć nagrodę.

Zu'=teilung, *sf. pl.* =en, przydzielenie *n.*, wydzielenie *n.*, przysądzenie *n.*, przyznanie *n.*, przeznaczenie *n.*

Zu'=traben, *vn.* (sein) 1) jechać dokąd kłusem; 2) przyspieszyć kłusu, jechać dalej kłusem.

Zu'=tragen, trage, trägst, trägt, trug, trüge zu, habe zugetragen, I. *va.* przynosić, przynieść, znosić; (obraz.) jmndm Nachrichten — donosić komu, dawać komu wiadomości; II. sich —, *vr.* wydarzyć się, zdarzyć się, stać się; wie hat sich das zugetragen? jak się to stało?

Zu'träger, *sm.* =s, *pl.* —, donosiciel *m.*, denuncyant *m.*

Zu'trägerin, *sf. pl.* =nen, donosicielka *f.*, denuncyantka *f.*

Zuträgerei', *sf. pl.* =en, donosicielstwo *n.*

Zu'träglich, *adi.* dogodny = passend; pożyteczny, korzystny = vorteilhaft; zdrowiu służący = heilsam; der Gesundheit — dobry dla zdrowia; — sein służyć; Bier ist mir nicht — piwo nie służy mi.

Zu'träglichkeit, *sf.* dogodność *f.*, korzyść *f.*; służenie *n.* (zdrowiu).

Zu'=trauen, *va.* (haben) jmndm etw. — sądzić, wierzyć, że kto może coś zrobić; jmndm Gutes — mieć dobrą o kim opinię; jmndm alles Böse — uważać kogo zdolnym do wszystkiego złego; jmndm nicht viel — nie mieć do kogo zbyt wielkiego zaufania; sich albo seinen Kräften zuviel — nadto zaufać sobie, swoim siłom; sich nicht viel — nie ufać sobie zbyt.

Zu'trauen, *sn.* =s, zaufanie *n.*; zu jmndm kein — haben nie mieć do kogo zaufania; — in jmndn setzen położyć, pokładać w kim zaufanie.

Zu'traulich, *adi.* zaufany; poufały = vertraut; *adv.* in =er Weise poufale.

Zu'traulichkeit, *sf.* zaufanie *n.*; poufałość *f.* = Vertraulichkeit.

Zu'=treffen, *vn.* treffe, trifft, trifft, traf, träfe zu, habe zugetroffen, ziścić się, sprawdzić się; zutreffend, *ppr.* i *adi.* rzeczywisty, prawdziwy, słuszny.

Zu'=treiben, *va.* treibe, treibst, treibt, trieb zu, habe zugetrieben, 1) pędzić ku czemu; jmndm das Wild — napędzać komu zwierzynę; 2) ob. antreiben.

Zu'=treten, trete, tritst, tritt, trat, träte zu, zugetreten, I. *va.* (haben) zamknąć przydeptując; II. *vn.* (sein) przystępować, przystąpić; auf jmndn — przystąpić do kogo; (także o chorobach) Fieber ist zugetreten gorączka przystąpiła.

Zu'=trinken, *vn.* trinke, trinkst, trinkt, trank, tränke zu, habe zugetrunken, 1) jmndm — pić do kogo; jmndm ein großes Glas pić do kogo dużym kielichem; jmndm brav — tego kogo częstować; 2) pić dalej.

Zu'tritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) przystęp *m.*; bei jmndm — haben mieć przystęp do kogo; — bei Hof(e) haben mieć przystęp u dworu; — gewähren przypuścić; 2) freien — haben mieć wolny wstęp = Eintritt.

Zu'tscher, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Zulp.

Zu'tschen, *vn.* (haben) ob. Zulpen.

Zu'tulich, *adi.* nadskakujący; pilny = dienstbeflissen.

Zu'=tun, *va.* tue, tust, tut, tat, täte zu, habe zugetan, 1) zamykać, zamknąć; die ganze Nacht kein Auge — przez całą noc oka nie zmrużyć; (obraz.) die Augen — przymknąć oczy, umrzeć; 2) przydawać, przydać, przyczyniać, przyczynić = hinzufügen; 3) sich jmndm — nadskakiwać komu, pomagać komu; jmndm zugetan sein być komu przychylnym, sprzyjać komu.

Zu'tun, *sn.* =s, pomoc *f.*, przyłożenie *n.* się do czego; ohne mein — bez mojej pomocy; das ist ohne mein — geschehen to stało się bez mego wpływu, bez mego współdziałania.

Zu'tunlich, *adi.* ob. Zutulich.

Zun'unterst, *adv.* całkiem na spodzie.

Zu'verläſſig, *adi.* 1) pewny, zaufania godny, niezawodny; wypróbowany = erprobt (o osobach); — ſein być słownym, dotrzymywać słowa; er iſt nicht — nie jest słownym, nie można się zdać na niego; eine =e Perſon osoba zaufania; 2) autentyczny, prawdziwy, pewny (o wiadomościach).

Zu'verläſſigkeit, *sf.* niezawodność *f.*, pewność *f.*; słowność *f.* (o osobach); autentyczność *f.*, pewność *f.*, prawdziwość *f.* (wiadomości).

Zu'verſicht, *sf.* pewne zaufanie, ufność *f.*, niezachwiana nadzieja, zupełna pewność; otucha *f.*; ſeine — auf Gott ſetzen ufać Bogu, mieć w Bogu ufność; ich rechne mit — darauf z zupełną pewnością na to liczę; voll — ufny *adi.*

Zu'verſichtlich, *adi.* pewną nadzieję mający, ufny, pewny; *adv.* z ufnością, z zupełną pewnością.

Zu'verſichtlichkeit, *sf.* pełne zaufanie, zupełna pewność, otucha *f.*

Zuvie'l, *adv.* nadto, za wiele; das iſt —! za wiele tego! was —, iſt — czego nadto i świnie nie jedzą; czego nadto, to niezdrowo.

Zuvo'r, *adv.* przedtem, wprzód; przedewszystkiem = vor allem; dawniej = früher; kurz — krótki czas przedtem.

Zuvo'r-bedenken, *va.* bedenke, bedenkſt, bedenkt, bedachte, bedächte zuvor, habe zuvorbedacht, obmyśleć, pomyśleć naprzód.

Zuvö'rderſt, *adv.* wprzód, najprzód, na=amprzód, przedewszystkiem.

Zuvo'r-kommen, *vn.* komme, kommſt, kommt, kam, käme zuvor, bin zuvorgekommen, jmndm — uprzedzić, wyprzedzić, ubiedz kogo; einem Übel — zapobiedz złemu; ſich jmndn — laſſen dać się ubiedz, uprzedzić; zuvorkommend, *ppr.*, *adi.* i *adv.* uprzedzający, usłużny, grzeczny, grzecznie, uprzejmie; uprzejmy; in der =ſten Weiſe jak najgrzeczniej; jak najuprzejmiej.

Zuvo'rkommenheit, *sf.* uprzedzająca grzeczność, uprzejmość *f.*

Zuvo'r-tun, *va.* tue, tuſt, tut, tat, täte zuvor, habe zuvorgetan, 1) uczynić co pierwej niż kto inny; 2) es jmndm in einer Sache — przewyższyć, wyprzedzić, przesadzić, ubiedz kogo w czem.

Zu'wachs, *sm.* =wachſes, przyrostek *m.* (prawo); przybytek *m.*, przyczynek *m.*, przymnożek *m.* = Vermehrung; przypłodek *m.* (w bydle); — erhalten, bekommen wzrastać, wzrosnąć; ein Kleid auf — machen uszyć suknię na wyrost.

Zu'=wachſen, *vn.* wachſe, wächſeſt i wächſt, wächſt, wuchs, wüchſe zu, bin zugewachſen, 1) zarastać, zarosnąć, zarość (n. p. rana); 2) przybywać, przybyć, przyrastać, przyrosnąć, wzrastać, wzrosnąć, powiększać się, powiększyć się; es iſt ihm dadurch ein großer Vorteil zugewachſen miał stąd wielką korzyść.

Zu'wage, *sf.* dokład *m.*, dokładka *f.*

Zu'=wägen, *va.* wäge, wägſt, wägt, wog, wöge zu, habe zugewogen, jmndm etw. — odważyć co komu.

Zu'wahl, *sf. pl.* =en, kooptacya *f.*

Zu'=wälzen, *va.* (haben) toczyć, potoczyć, przytoczyć dokąd; der Strom wälzt ſein Gewäſſer dem Meere zu rzeka swe wody do morza toczy; jmndn die Schuld — winę na kogo zwalić.

Zu'=wandern, *vn.* (ſein) przywędrować.

Zu'=wanken, *vn.* (ſein) iść, zbliżać się dokąd chwiejąc się, zataczając się.

Zu'=warten, *vn.* (haben) czekać (na chwilę pomyślną); eine zuwartende Haltung einnehmen zająć wyczekujące stanowisko.

Zu'wartezeit, Zu'wartefriſt, *sf.* czas dobiegowy, czas dobiegu (kolejn.).

Zuwe'ge, *adv.* etw. — bringen zrobić co, dokazać czego.

Zu'=wehen, *va.* (haben) 1) przywiewać, przywiać; 2) die Wege ſind mit Schnee zugeweht drogi są zawiane śniegiem.

Zuwei'len, *adv.* niekiedy, czasem, czasami.

Zu'=weiſen, *va.* weiſe, weiſeſt i weiſt, weiſt, wies zu, habe zugewieſen, jmndm etw. — nastręczyć komu co; jmndn jmndm — posłać kogo do kogo.

Zu'=wenden, *va.* wende, wendeſt, wendet, wandte i wendete zu, habe zugewandt i zugewendet, 1) zwracać, zwrócić, obracać, obrócić ku czemu, komu; die Schritte nach der Stadt — skierować kroki ku miastu, do miasta; jmndm den Rücken — obrócić się do kogo plecami, tyłem; 2) jmndm etw. — użyczać, użyczyć komu czego; jmndm ſeine Aufträge — dawać komu zlecenia; jmndm eine Unterſtützung, eine größere Summe — udzielić komu wsparcia, większego datku; jmndm ſeine Liebe — kochać, pokochać kogo; einer Sache ſeine Aufmerkſamkeit — skierować, skupić uwagę na co; ſein Herz Gott — pokładać w Bogu nadzieję; ſeine Freundlichkeit wandte ihm alle Herzen zu uprzejmość pozyskała, zniewoliła mu, zwróciła ku niemu wszystkich serca.

Zu'wendung, *sf. pl.* =en, datek *m.*, zapomoga *f.*

Zu'=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf, würfe zu, habe zugeworfen, 1) die Tür — zatrzasnąć drzwiami; eine Kiſte — zamknąć z łoskotem skrzynię; 2) jmndm etw. — rzucać, rzucić co komu; jmndm Blicke — rzucać na kogo spojrzenia; jmndm Kuß=

Händchen — przesyłać komu całusy.

Zu'=wickeln, *va.* (haben) zawijać, zawinąć, obwijać, obwinąć.

Zuwi'der, *adv.* i *praep.* z *dat.* wbrew, przeciw; einer Sache — ſein sprzeciwiać się czemu; dem Geſetze — ſein być prawu przeciwnym, sprzeciwiać się prawu; dem Anſtande — ſein obrażać przyzwoitość; — handeln działać przeciw, przeciwdziałać; das läuft der Ordnung — to jest przeciwne (albo sprzeciwia się) porządkowi; das iſt mir — tego nie ścierpię, mam wstręt do tego; ſich den Wein — trinken pić wina aż do obrzydzenia.

Zuwi'derhandlung, *sf. pl.* =en, czyn przeciwny czemu (n. p. prawu).

Zuwi'derwurz i **Zuwi'derwurzen**, *sf.* człowiek antypatyczny, dokuczliwy, nieprzyjemny.

Zu'=winken, *vn.* jmndm — skinąć, mrugnąć na kogo, pokiwać komu; mit den Augen — mrugać oczyma.

Zu'=wintern, *vn. impers.* (haben) pokrywać się śniegiem i lodem.

Zu'wiſpeln i **Zu'wiſpern**, *va.* (haben) ob. Zuliſpeln.

Zu'=wölben, *va.* (haben) zasklepiać, zasklepić, sklepieniem zamknąć.

Zu'=zahlen, *va.* (haben) dopłacać, dopłacić.

Zu'=zählen, *va.* (haben) jmndm etw. — odliczyć, wyliczyć komu co; jmndm die Biſſen — rachować komu kęsy do gęby; 2) dodawać, dodać = hinzufügen; 3) doliczać, doliczyć, zaliczać, zaliczyć = hinzuzählen.

Zu'zahlung, *sf. pl.* =en, dopłata *f.*

Zu'=ziehen, ziehe, ziehſt, zieht, zog, zöge zu, zugezogen, I. *va.* (haben) 1) zaciągać, zaciągnąć, ściągać, ściągnąć (n. p. zasłonę), zasuwać, zasunąć; einen Knoten — ściągnąć guz; feſt — zadzierzgnąć; (obraz.) das wird ſich ſchon wieder — to się naprawi; 2) (obraz.) dem Abgrunde — sprowadzić do upadku; 3) jmndn zu etw. — przyzwać kogo do czego, zaprosić, wezwać kogo do czego, przybrać do czego (n. p. do rady); einen Arzt — wezwać, przywołać lekarza, zasięgać rady lekarza; 4) ſich etw. — ściągnąć co na siebie; ſich eine Krankheit — nabawić się choroby; ſich eine Strafe, jmnds Ungnade — ściągnąć na siebie karę, czyją niełaskę; ſich Unannehmlichkeiten, Händel — narobić sobie kłopotu, nieprzyjemności; ſich Feindſchaften — narobić sobie nieprzyjaciół; ſich den Tod — sprowadzić, zgotować sobie śmierć; II. *vn.* 1) (haben) ciągnąć silnie, ciągnąć dalej; zieh zu! ciągnijże! dalej! 2) (ſein) sprowadzić się dokąd; er iſt vor einem Jahr hier zugezogen sprowadził się tutaj przed rokiem; die Dienſtboten ziehen am 1. Mai zu służący wstępują 1. maja do służby.

Zu'ziehen, *sn.* =s, 1) ściąganie *n.*, zaciąganie *n.* (n. p. zasłony); 2) wstępywanie *n.*, wstąpienie *n.* do służby.

Zu'ziehung, *sf.* 1) obacz Zuziehen 1); 2) przyzwanie *n.*, przywołanie *n.*; — eines Arztes wezwanie *n.* lekarza; unter — der Koſten z kosztami, z doliczeniem kosztów.

Zu'ziſcheln, *va.* (haben) jmndm etw. — szeptać, szepnąć co komu do ucha.

Zu'zucht, *sf.* przychowek *m.*, przypłodek *m.* (bydła).

Zu'zug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, 1) napływ *m.*, przypływ *m.* nowych mieszkańców; imigracya *f.*, przywędrowanie *n.*; pomnożenie *n.* się ludności; 2) posiłki wojskowe = Verſtärkung.

Zu'zügler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) przybysz *m.*, imigrant *m.*; 2) ochotnik *m.* (wojskow.).

Zu'züglich, *praep.* z *gen.* — der Speſen, Koſten wliczając, wliczywszy wydatki, koszta.

Zu'=zwängen, *va.* (haben) zamykać, zamknąć przemocą.

Zwa'cken, *vn.* (haben) szczypać, skubać; (obraz.) jmndn — skubać kogo, z pieniędzy wyzuwać; dręczyć, gnębić kogo, dokuczać komu = quälen.

Zwang, *sm.* =(e)s, 1) przymus *m.*, gwałt *m.*; przynuka *f.*, niewola *f.*; aus — z przymusu, poniewolnie; jmndm — antun gwałt komu czynić; ſich — antun gwałt sobie czynić, zadawać, przymuszać się; ſich keinen — antun nie krępować się; 2) napieranie *n.*, parcie *n.*, ciskawica *f.* (medycyna).

Zwa'ngarbeit, *sf.* obacz Zwangsarbeit.

Zwä'ngen, *va.* (haben) 1) zamykać, zamknąć przemocą, ściskać, ścisnąć; enge Schuhe — ciasne buciki dokuczają; 2) tłoczyć, wpychać przemocą = hineinzwängen; 3) uginać, giąć przemocą = mit Gewalt biegen; (obraz.) das Recht — gwałcić prawo.

Zwa'nghuf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kopyto (chorobą) zwężone.

Zwa'nglos, *adi.* wolny od przymusu, nieprzymuszony; in =loſen Heften w poszytach wychodzących w dowolnych odstępach czasu; *adv.* bez przymusu.

Zwa'nglosigkeit, *sf.* wolność *f* od przymusu, nieprzymuszoność *f.*

Zwa'ngsanleihe, *sf. pl.* =n, pożyczka przymusowa.

Zwa'ngsarbeit, *af.* robota przymusowa.

Zwa'ngsaushebung, *sf. pl.* =en, pobór przymusowy (wojskow.).

Zwa'ngsbewegung, *sf. pl.* =en, ruch poniewolny.

Zwa'ngsdienſt, *sm.* =es, służba przymusowa.

Zwa'ngseinteignung, *sf. pl.* =en, wywłaszczenie przymusowe.

Zwa'ngsgeſetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa przymusowa, nakazująca, zakazająca.

Zwa'ngshandlung, *sf. pl.* =en, czyn poniewolny.

Zwa'ngsimpfung, *sf. pl.* =en, szczepienie przymusowe.

Zwa'ngsjacke, *sf. pl.* =n, kaftan krępujący.

Zwa'ngskurs, *sm.* =ſes, kurs przymusowy, wartość obiegowa przymusowa (pieniądza papierowego).

Zwa'ngslage, *sf. pl.* =n, położenie przykre, zmuszające do czego; położenie poniewolne.

Zwa'ngslos, **Zwa'ngsloſigkeit**, ob. Zwanglos, Zwangloſigkeit.

Zwa'ngsmaßregel, *sf. pl.* =n, zarządzenie zmuszające.

Zwa'ngsmittel, *sn.* =s, *pl.* — środek zmuszający, gwałtowny.

Zwa'ngspflicht, *sf. pl.* =en, obowiązek *m.* sumienia.

Zwa'ngsverfahren, *sn.* =s, postępowanie przymusowe (prawo).

Zwa'ngsvergleich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, układ przymusowy.

Zwa'ngsverſteigerung, *sf. pl.* =en, licytacya upadłością spowodowana.

Zwa'ngsvollſtreckung, *sf. pl.* =en, egzekucya *f.*

Zwa'ngsvorſtellung, *sf. pl.* =en, wyobrażenie poniewolne, nieodstępne, myśl opętująca.

Zwa'ngweiſe, *adv.* gwałtem, przymusem, przemocą.

Zwa'nzig, *num. card.* dwadzieścia, dwudziestu, dwadzieścioro.

Zwa'nzig, *sf.* dwudziestka *f.*

Zwa'nziger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) er iſt ein — ma lat dwadzieścia lub: jest rodzony w roku dwudziestym; 2) dwudziestówka *f* (moneta); 3) wino *n.* z roku dwudziestego; 4) żołnierz *m.* dwudziestego pułku; 5) dwudziestka *f.*; in den =n *a*) między dwudziestym a trzydziestym rokiem; *b*) między rokiem 1820. i 1830.

Zwa'nzigerlei, *adi.* dwudziestoraki.

Zwa'nzigfach, **Zwa'nzigfältig**, *adi.* podwudziestny; *adv.* w dwudziestonasób, dwadzieścia razy tyle.

Zwa'nzigflächig, *adi.* dwudziestościenny (geometr.).

Zwa'nzigflächner, *sm.* =s, *pl.* —, dwudziestościan *m.* (geometr.).

Zwa'nzigfrankſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dwudziestofrankówka *f.*, napoleondor *m.*

Zwa'nzigjährig, *adi.* dwudziestoletni.

Zwa'nzigkronenſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dwudziestukoronówka *f.*

Zwa'nzigmarkſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dwudziestomarkówka *f.*

Zwa'nzigpfennigſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dwadzieścia fenigów.

Zwa'nzigpfünder, *sm.* =s, *pl.*, dwudziestofuntowiec *m.* (artyl.).

Zwa'nzigpfündig, *adi.* dwudziestofuntowy.

Zwa'nzigſte(r), *num. ord.* dwudziesty.

Zwa'nzigſtel, *sn.* =s, *pl.* —, dwudziesta część.

Zwa'nzigſtens, *adv.* po dwudzieste, po raz dwudziesty.

Zwar, *adv.* 1) wprawdzie; ich habe es — gehört, aber. ., słyszałem to wprawdzie, ale..., słyszałem ja to, ale . . .; 2) und — *a*) mianowicie: ich ſah ihn heute, und — am Ring widziałem go dziś, mianowicie na rynku; *b*) = obzwar; er rügte ihn, und — ohne Grund zganił go, jakkolwiek nie było przyczyny; *c*) a to jeszcze, a nawet, a do tego; ich gab das Buch zurück, und — ſehr bald oddałem książkę, nawet bardzo prędko.

Zweck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, (dawniej: cel *m.*, sedno *n.* tarczy, do której strzelano, dziś tylko w przenośn. znaczeniu:) cel *m.*, zamiar *m.*; koniec *m.*; zu welchem =e? w jakim celu? zu dieſem =e w tym celu; ohne — und Ziel zupełnie bez celu; zum =e haben mieć jako cel; ſeine =e verfolgen zmierzać, dążyć do celu; ſeinen — erreichen osiągnąć cel; ſeinen — verfehlen nie osiągnąć celu; das hat gar keinen — to na nic się nie przyda; dem =e entſprechen odpowiadać zadaniu; der — heiligt die Mittel cel uświęca środki.

Zweckdienlich, *adi.* przydatny, celowi odpowiedni, prowadzący do celu; użyteczny = nützlich; skuteczny = wirkſam.

Zweckdienlichkeit, *sf.* przydatność *f.*, odpowiedność *f.* = Angemeſſenheit; użyteczność *f.* = Nützlichkeit; skuteczność *f.* = Wirkſamkeit.

Zweck, *sf. pl.* =n, ćwiek *m.*, ćwieczek *m.*; mit =n beſchlagen obić ćwiekami.

Zweck, I. *va.* (haben) 1) obić ćwiekami; 2) obacz bezwecken; II. *vn.* (haben) dahin albo darauf —, zu . . . dążyć, zmierzać do tego, by . . .

Zweckenfabrik, *sf. pl.* =en, ćwiekarnia *f.*

Zweckentſprechend, *adi.* obacz Zweckdienlich.

Zweckeſſen, *sn.* =s, *pl.* — bankiet w pewnym celu wyprawiony.

Zweckelos, *adi.* bezcelowy; *adv.* bez celu.

Zweckelosigkeit, *sf.* bezcelowość *f.*

Zweckmäßig, *adi.* stosowny (do celu), dogodny; *adv.* stosownie, dogodnie.

Zweckmäßigkeit, *sf.* stosowność *f.* (do celu), dogodność *f.*

Zweckmäßigkeitsrückſichten, *sf. pl.* względy utylitarne, względy na stosowność, na dogodność.

Zwecks, *praep.* z *genet.* dla, w celu.

Zweckwidrig, *adi.* celowi, zamiarowi przeciwny, niedogodny.

Zweckwidrigkeit, *sf.* sprzeczność *f.* z celem, niedogodność *f.*

Zween, przestarzała forma zamiast zwei, jednak tylko w rodzaju męskim.

Zwei, (czasami używa się w *genet.* zweier, w *dat.* zweien) *num. card.* dwa, dwaj, dwie, dwoje; welcher von den =en? który z dwóch, z obu, z obojga? zu =en, — und — w dwójkę, po dwóch, po dwie; alle — obaj, obydwaj,

obie, oboje; alle — Jahre co dwa lata; wir waren zu =en byliśmy w dwójkę; es ſchlug — Uhr (wy)biła druga (godzina); ein Zeitraum von — Jahren dwulecie *n.*; aus — Gliedern beſtehend dwuczłonowy; in — Teile zerfallend, aus — Elementen beſtehend podwójny; mit — Füßen verſehen dwunożny; eine Zwei *sf.* dwójka *f.*; jedes Ding hat (ſeine) — Seiten każda rzecz ma dwie strony; das iſt ſo klar wie — mal — macht vier to jasne jak dwa a dwa cztery.

Zwei'armig, *adi.* dwuramienny.

Zwei'äſtig, *adi.* dwugałęzny.

Zwei'äugig, *adi.* dwuoki.

Zwei'beinig, *adi.* dwunożny.

Zwei'blatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, dwulist *m.*

Zwei'blätterig, *adi.* dwulistny.

Zwei'blumig, *adi.* dwukwiatowy.

Zwei'brüderig, Zwei'bündelig, *adi.* dwuwiązkowy.

Zwei'bund, *sm.* (=es), dwuprzymierze *n.*

Zwei'deutig, *adi.* dwuznaczny = doppelſinnig; niepewny, niejasny; *adv.* dwuznacznie; niepewnie, niejasno.

Zwei'deutigkeit, *sf. pl.* =en, dwuznaczność *f.* = Doppelſinn; niepewność *f.*, niejasność *f.*

Zwei'drähtig, *adi.* dwudrutowy.

Zwei'er, *sm.* =s, *pl.* —, 1) dwójka *f.*; 2) dwojak *m.* (dwa fenigi, centy); 3) żołnierz *m.* z drugiego pułku.

Zwei'erlei, *adi. indecl.* dwojaki; — Tiere dwa rodzaje zwierząt; auf — Art na dwa (różne) sposoby; das iſt — to co innego, to inna sprawa; — Kinder dzieci z dwóch małżeństw; er führt immer — Reden mówi zawsze dwuznacznie; die Herren von — Tuch albo tylko: — Tuch oficerowie *pl.* (żartobl.); Verſprechen und Halten iſt — łatwiej przyrzec, niż dotrzymać; Sagen und Tun iſt — gębą łatwo wszystko zrobić.

Zwei'fach, *adi.* podwójny; *adv.* podwójnie.

Zwei'fächerig, *adi.* dwukomórkowy (bot.).

Zwei'fädig, *adi.* dwuniciany.

Zwei'fältig, *adi.* ob. Zweifach.

Zwei'farbig, *adi.* dwubarwny, dwubarwisty.

Zwei'fel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) powątpiewanie *n.*, wątpienie *n.*, zwątpienie *n.*, wątpliwość *f.*; ohne — bez wątpienia, pewnie, zapewne; ohne den leiſeſten — bez wszelkiej wątpliwości; in — ſein, ſtehen wątpić, powątpiewać; wahać się = ſchwanken; in — laſſen pozostawić w wątpliwości, w niepewności, w zawieszeniu; etw. in — ziehen w wątpliwość co podać, uważać, uznać co za wątpliwe, powątpiewać o czem; darüber beſteht kein — co do tego niema wątpliwości, to pewne; 2) niepewność *f.* = Ungewißheit; wahanie *n.* się, niezdecydowanie *n.* = Unſchlüſſigkeit; szkrupuły *pl.* = Gewiſſensbedenken.

Zwei'felderwirtſchaft, *sf.* gospodarstwo dwupolowe.

Zweifelei', *sf. pl.* =en, ciągłe powątpiewanie; skłonność *f.* do powątpiewania.

Zwei'felhaft, I. *adi.* 1) wątpiący, wahający się = unſchlüſſig; — ſein wahać się; er iſt — waha się; 2) wątpliwy; niepewny = fraglich; =er Erfolg niepewny, wątpliwy skutek; es iſt nicht —, daß . . . nie ulega wątpliwości, że . . ., to pewne, że . . .; — laſſen pozostawić w zawieszeniu, w niepewności; 3) podejrzany = verdächtig; =er Ruf podejrzana reputacya; II. *adv.* wątpliwie; niepewnie.

Zwei'felhaftigkeit, *sf.* wątpliwość *f.*, niepewność *f.*; niezdecydowanie *n.*

Zwei'fellos, *adi.* niewątpliwy, pewny; *adv.* bez wątpienia, bez wątpliwości, niewątpliwie, pewnie.

Zwei'felmut, *sm.* =(e)s, niezdecydowanie *n.*, wahanie *n.* się.

Zwei'feln, *vn.* (haben) 1) wątpić, powątpiewać; an etw. — wątpić o czem; ich zweifle, daß er kommt wątpię, czy przyjdzie; ich zweifle nicht, daß er kommt nie wątpię, że przyjdzie; ich zweifle, ob es paſſend iſt wątpię, czy to przystoi; ich zweifle nicht, daß ich das Buch bekomme nie wątpię, że dostanę tę książkę; ich zweifelte (daran), daß er es tun würde wątpiłem, że on to uczyni; zweifelt er etwa daran, daß das wahr iſt? czy może wątpi, że to prawda? zweifle nicht daran! nie wątpij o tem! 2) namyślać się, wahać się = bedenken.

Zwei'felsohne lub **Zweifelso'hne,** *adv.* bez wątpienia, niewątpliwie.

Zwei'felſucht, *sf.* skeptycyzm *m.*, wątpicielstwo *n.*, skłonność *f.* do powątpiewania.

Zwei'felſüchtig, *adi.* skeptyczny, powątpiewający.

Zwei'fler, *sm.* =s, *pl.* —, wątpiciel *m.*, powątpiewacz *m.*; skeptyk *m.*, niedowiarek *m.*

Zwei'flerin, *sf. pl.* =nen, wątpicielka *f.*

Zwei'flüg(e)lig, *adi.* dwuskrzydły; =e Tür podwoje *pl.*

Zwei'flügler, *sm.* =s, *pl.* —, owady dwuskrzydlaste.

Zwei'förmig, *adi.* dwukształtny.

Zwei'füßig, *adi.* dwunożny.

Zwei'füßler, *sm.* =s, —, zwierzę dwunożne.

Zweig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gałązka *f.*, różdżka *f.*; =e treiben wypuszczać gałązki; ſich in =e teilen rozgałęziać się; grüner — zielona gałązka; (obraz.) auf keinen grünen — kommen nie mieć powodzenia, szczęścia; 2) (obraz.) — eines Geſchlechtes, einer Wiſſenſchaft gałąź rodu, nauki.

Zwei'gbahn, *sf. pl.* =en, odnoga *f.* kolei, bocznica kolejowa.

Zwei'gbank, *sf. pl.* =en, filia *f.* banku.

Zwei'geſang, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſänge, duet *m.*, śpiew *m.* we dwoje.

Zwei'geſpann, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zaprzęg dwukonny, parokonny.

Zwei'geſpräch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rozmowa *f.* dwóch, dyalog *m.*

Zwei'geſtaltig, *adi.* dwukształtny.

Zwei'geſtaltigkeit, *sf.* dwukształtność *f.*

Zwei'geſtrichen, *adi.* =e Note nuta dwa razy wiązana (muzyka).

Zwei'ggeſchäft, *sn.* =es, *pl.* e, filia *f.*

Zwei'gig, *adi.* gałęzisty.

Zwei'gipfelig, *adi.* dwa wierzchołki mający.

Zwei'glein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zweig, różczka *f.*, różdżka *f.*, gałązeczka *f.*

Zwei'glied(e)rig, *adi.* dwuczłonowy; dwustawny (zool.); =e Größe dwuczłon *m.*

Zwei'griffelig, *adi.* dwusłupkowy (botan.).

Zweigro'ſchenſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, półzłotek *m.*, półzłotówka *f.*

Zweigu'ldenſtück, *sn.* =(e)s, =e, dwuzłotówka *f.*

Zwei'händer, *sm.* =s, *pl.* —, przodonóg *m.* (zool.).

Zwei'händig, *adi.* dwuręki; =es Schwert obosieczny miecz; *adv.* — ſpielen grać na dwie ręce (muzyka).

Zwei'hängig, *adi.* =es Dach dach w dwie strony pochylony.

Zwei'hänſig, *adi.* rozdzielnopłciowy (botan.).

Zwei'häusler, *sm. pl.* rośliny rozdzielnopłciowe.

Zwei'heit, *sf.* dwoistość *f.*

Zwei'henkelig, *adi.* o dwóch uchach.

Zwei'herr, *sm.* =n, *pl.* =en, duumwir *m.* (historya).

Zwei'herrſchaft, *sf.* duumwirat *m.* (historya).

Zwei'höckerig, *adi.* dwugarbny.

Zwei'hörnig, *adi.* dwurogi.

Zwei'hufer, *sm.* =s, *pl.* —, zwierzę dwukopytne.

Zwei'hundert, *num. card.* dwieście.

Zwei'hundertjährig, *adi.* dwustuletni.

Zwei'hundertſte(r), *num. ord.* dwusetny, dwóchsetny.

Zwei'jährig, *adi.* dwuletni, dwuroczny; =es Tier dwulatek *m.*

Zwei'kampf, *sm.* =(e)s, *pl.* =kämpfe, pojedynek *m.*; — auf Degen, auf Piſtolen pojedynek na szpady, na pistolety.

Zwei'kämpfer, *sm.* =s, *pl.* —, idący *m.* na pojedynek, pojedynkarz *m.*

Zwei'kantig, *adi.* dwukanciſty.

Zwei'kapſelig, *adi.* dwutorekbowy (bot.).

Zwei'köpfig, *adi.* dwugłowy; =er Adler darty orzeł.

Zwei'lappig, *adi.* dwulipowy (botan.).

Zwei'lebig, *adi.* ziemnowodny, amfibium *n.* (zool.).

Zwei'lippig, *adi.* dwuwargowy (bot.).

Zwei'lötig, *adi.* dwułutowy.

Zwei'mal, *adv.* dwa razy, dwakroć; — wöchentlich, monatlich dwa razy na tydzień, na miesiąc; — ſoviel dwa razy tyle; er ließ ſich das nicht — ſagen nie trzeba było powtórzyć mu tego dwa razy.

Zwei'malig, *adi.* dwukrotny, dwurazowy.

Zwei'männerig, *adi.* dwupręcikowy (botan.).

Zwei'markſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dwumarkówka *f.* (moneta).

Zwei'maſter, *sm.* =s, *pl.* —, dwumasztowy okręt, dwumasztowiec *m.*

Zwei'maſtig, *adi.* dwumasztowy.

Zwei'monatlich, *adi.* powtarzający się co dwa miesiące.

Zwei'namig, *adi.* dwuimienny, dwojga imion.

Zwei'pfünder, *sm.* =s, *pl.* —, dwufuntowiec *m.* (artyl.).

Zwei'pfündig, *adi.* dwufuntowy.

Zwei'rad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, bicykl *m.*, koło *n.*

Zwei'räd(e)rig, *adi.* dwukołowy.

Zwei'radfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, cyklista *m.*

Zwei'reihig, *adi.* dwurzędny, o dwóch rzędach.

Zwei'ruderer, *sm.* =s, *pl.* —, łódź *f.* o dwóch wiosłach.

Zwei'ruderig, *adi.* dwuwiosłowy, o dwóch wiosłach.

Zwei'ſamenlappig, *adi.* dwutorebkowy *adi.* (botanika).

Zwei'ſchalig, *adi.* dwułuszczynkowy (bot.); dwuskorupny (zool.).

Zwei'ſchattig, *adi.* dwucienny (geogr.).

Zwei'ſchichtig, *adi.* dwuwarstwowy.

Zwei'ſchläfrig, *adi.* =es, Bett łóżko podwójne, na dwie osoby.

Zwei'ſchlitz, *sm.* =es, *pl.* =e, dwurynienka *f.* (budown.).

Zwei'ſchneidig, *adi.* dwuſieczny, obosieczny; ein =es Schwert miecz obosieczny.

Zwei'ſchuhig, *adi.* dwustopowy.

Zwei'ſchürig, *adi.* dwustrzyżny; =e Wolle dwustrzyżka *f.*

Zwei'ſeitig, *adi.* dwustronny; =er Vertrag układ dwustronny, umowa *f.*

Zwei'ſilbig, *adi.* dwuzgłoskowy.

Zwei'ſitzig, *adi.* mający dwa siedzenia, o dwóch siedzeniach.

Zwei'ſpaltig, *adi.* 1) dwudzielny; 2) mający dwie kolumny, o dwóch kolumnach (drukarstwo).

Zwei'ſpänner, *sm.* =s, *pl.* —, wóz dwukonny, parokonny, dwukonka *f.*

Zwei'ſpännig, *adi.* dwukonny, parokonny; =er Wagen wóz dwukonny; — fahren jechać wozem dwukonnym.

Zwei'ſpitzig, *adi.* dwukończasty.

Zwei'ſprachig, *adi.* dwujęzykowy, w dwóch językach.

Zwei'ſpurig, *adi.* dwutorowy (kolejn.).

Zwei'ſtämmig, *adi.* dwupniowy.

Zwei'ſtimmig, *adi.* dwu-

głosowy, na dwa głosy; =er Geſang obacz Zweigeſang.

Zwei'ſtirnig, *adi.* dwuczołowy.

Zwei'ſtöckig, *adi.* dwupiętrowy.

Zwei'ſtufig, *adi.* dwustopniowy, o dwóch stopniach.

Zwei'ſtündig, *adi.* dwugodzinny.

Zwei'tägig, *adi.* dwudniowy.

Zwei'täglich, *adi.* co dwa dni się powtarzający.

Zweit, *num. ord.* obacz zweite(r); zu — w dwójkę.

Zwei'tälteſte(r), *adi.* drugi wiekiem.

Zwei'tauſend, *num. card.* dwa tysiące.

Zwei'tauſendſte(r), *num. ord.* dwutysięczny.

Zwei'tbeſte(r), *adi.* drugi (w jakości); die =e Qualität pośledniejsza jakość; er iſt der =e in der Klaſſe jest drugim w klasie.

Zwei'te(r), *num. ord.* drugi, wtóry; aus =er Hand z drugiej ręki; =en Ranges drugiego rzędu; den =en Monat darauf w drugim miesiącu po tem; ein =es Ich drugie ja; ein =er Goethe drugi, nowy Goethe; der =e April drugi kwietnia; Karl der Zweite Karol drugi; zum zweitenmal po raz drugi.

Zwei'teilig, *adi.* dwudzielny.

Zwei'teilung, *sf.* dwudział *m.*

Zwei'tens, *adv.* po drugie, powtóre.

Zwei'tgeboren, *adi.* drugorodzony.

Zwei'tjüngſte(r), *adi.* starszy z dwóch młodszych, przedostatni.

Zwei'tletzte(r), *adi.* przedostatni.

Zwei'tnächſt, *adi.* pierwszy po najbliższym; der =e Tag pojutrze.

Zwei'undachtzig, **Zwei'unddreißig** i t. d. *num. card.* ośmdziesiąty drugi, trzydziesty drugi.

Zwei'undachtzigſtel, *sn.* =s, (jedna) ośmdziesiąta druga (część).

Zwei'viertelnote, *sf. pl.* =n, minima *f.*, półnuta *f.* (muzyka).

Zwei'viertelpauſe, *sf. pl.* =n, półpauza *f.* (muzyka).

Zwei'viertelt, *sm.* =(e)s, takt dwućwierciowy (muzyka).

Zweiweiberei', *sf.* bigamia *f.*, dwużeństwo *n.*

Zwei'wuchs, *sm.* =ſes, skrzywienie *n.* kości pacierzowej, mięknienie *n.* kości.

Zwei'wüchſig, *adi.* mający skrzywioną kość pacierzową.

Zwei'zack, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dwuząb *m.*

Zwei'zackig, *adi.* dwukończasty, o dwóch końcach.

Zwei'zahl, *sf.* 1) (liczba *f.*) dwa; 2) liczba podwójna, dualis *m.*

Zwei'zahn, uczep *m.*, dwuząb; rybojeż *m.*

Zwei'zeiler, *sm.* =s, *pl.* —, dwuwiersz *m.*

Zwei'zeilig, *adi.* 1) dwurzędowy; 2) dwuwierszowy; =er Vers dwuwiersz *m.*

Zwei'zeitig, *adi.* =e Silbe zgłoska obojętna (wierszowanie).

Zwei'zinkig, *adi.* obacz zweizackig.

Zwei'zipfelig, *adi.* dwurożkowy.

Zwei'zöllig, *adi.* dwucalowy.

Zwei'züngig, *adi.* dwuznaczny; (obraz.) nieszczery, fałszywy.

Zwei'züngigkeit, *sf.* dwuznaczność *f.*; (obraz.) nieszczerość *f.*, fałszywość *f.*

Zwei'zylindermaſchine, *sf. pl.* =n, maszyna sprzężona, maszyna dwucylindrowa.

Zwerch, *adv.* w poprzek, na poprzek, poprzecznie.

Zwe'rchaxt, *sf. pl.* =äxte, pierzchnia *f.*, przysiek *m.*

Zwe'rchfell, *sn.* =(e)s, otoczyna *f.*, błonka poprzeczna, myszka przegrodowa, przepona *f.*, osierdzie *n.*; zum — gehörig przeponny (anat.).

Zwe'rchfellatmung, *sf.* oddech przeponowy.

Zwe'rchfellbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, przepuklina przeponna (medyc.).

Zwe'rchfellentzündung, *sf.* zapalenie *n.* przepony (medyc.).

Zwe'rchfellerſchütterung, *sf. pl.* =en, wstrząśnienie *n.* przepony (n. p. wskutek śmiechu).

Zwerg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, karzeł *m.*

Zwerg=, *adi.* karłowaty.

Zwe'rgartig, *adi.* karłowaty.

Zwe'rgbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewko karłowate.

Zwe'rgbildung, *sf.* karłowatość *f.*

Zwe'rgbohne, *sf. pl.* =n, fasola karłowa.

Zwe'rgerbſe, *sf. pl.* =n, groch karłowy, piechotny, karlik *m.*

Zwe'rgfalke, *sm.* =en, *pl.* =en, drzemlik *m.*

Zwe'rgfledermaus, *sf. pl.* =mäuſe, uszak *m.*

Zwe'rggeſtalt, *sf. pl.* =en, postać *f.* karła, karłowata.

Zwe'rg(en)haft, *adi.* karłowaty.

Zwe'rg(en)haftigkeit, *sf.* karłowatość *f.*

Zwe'rg(en)geſchlecht, *sn* =(e)s, *pl.* =er, ród *m.* karłów.

Zwe'rggewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, roślina karłowata.

Zwe'rghaft, *adi.* ob. Zwergenhaft.

Zwe'rgholunder, *sm.* =s, hebd *m.*, bziuk *m.*

Zwe'rgig i **Zwe'rgicht**, *adi.* obacz Zwergenhaft.

Zwe'rgin, *sf. pl.* =nen, karlica *f.*

Zwe'rgkiefer, *sf. pl.* =n, bajrak *m.*, sosna kosodrzewina.

Zwe'rgkirſchbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, trześnia poziemna.

Zwe'rglein, *sn.* =s, *pl.* —, *dim.* od Zwerg, karlę *n.*

Zwe'rglilie, *sf. pl.* =n, ciemiarek *m.*

Zwe'rgmalve, *sf. pl.* =n, ślaz karzeł *m.*

Zwe'rgmaus, *sf. pl.* =mäuſe, myszka karlica.

Zwe'rgmünze, *sf. pl.* =n, maleń *m.*

Zwe'rgpalme, *sf. pl.* =n, karłatka *f.*, palmiczka *f.*

Zwe'rgpflanze, *sf. pl.* =n, obacz Zwerggewächs.

Zwe'rgpflaume, *sf. pl.* =n, krzewowa śliwka.

Zwe'rgſtrandläufer, *sm.* =s, *pl.* —, łukodziub *m.*

Zwe'rgvolk, *sn.* =(e)s, *pl.* =völker, lud karłowaty.

Zwe'rgweide, *sf. pl.* =n, rokicina *f.*

Zwe'tſch(g)e, *sf. pl.* =n, śliwka *f.*, węgierka *f.*

Zwe'tſch(g)enbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, śliwa *f.*

Zwe'tſch(g)enkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek *m.* ze śliwkami.

Zwe'tſch(g)enſpanner, *sm.* =s, *pl.* —, mierniczek *m.*, wcześnik *m.*

Zwick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, uszczypnięcie *n.*

Zwi'cke, *sf. pl.* =n, obacz Zwickzange.

Zwi'ckel, *sm.* =s, *pl.* —, klinik *m.*, ćwikiel *m.*; klin *m.* w koszuli.

Zwi'ckelbart, *sm.* =(e)s, *pl.* =bärte, bródka *f.*, rojalka *f.*

Zwi'ckelbein, *sn.* =(e)s, wstawka kostna, kluczka czaszkowa (anat.).

Zwi'ckelnaht, *sf. pl.* =nähte, szew węgłowy (anat.).

Zwi'cken, *va.* (haben) szczypać, szczypnąć; mit Zangen — szczypać obcęgami; jmndm den Bart — wyrywać komu szczypczykami włosy z brody; es zwickt mich im Leibe szczypie, strzyka, rznie, szarpie mnie w brzuchu; (obraz.) dokuczać, męczyć.

Zwi'cker, *sm.* =s, *pl.* —, 1) (u)szczypnięcie *n.*; 2) cwikier *m.*, nanośnik *m.* = Kneifer.

Zwi'ckmühle, *sf.* podwójny młynek (gra); (obraz.) interes bardzo intratny; jmndn in der — haben dokuczać komu ustawicznie.

Zwi'ckzange, *sf. pl.* =n, kleszcze *pl.*, kleszczyki *pl.*

Zwie'back, *sm.* =(e)s, *pl.* =e i =bäcke, suchar *m.*, sucharek *m.*

Zwie'backkammer, *sf. pl.* =n, spiżarnia *f.* na okrętach.

Zwie'bel, *sf. pl.* =n, 1) cebulka *f.* = Blumenzwiebel, Knolle; 2) cebula *f.*

Zwie'belartig, *adi.* cebul(k)owaty.

Zwie'belbeet, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zagon na cebulę, cebulą zasadzony.

Zwie'belbrühe, *sf. pl.* =n, polewka *f.* z cebuli, z cebulą.

Zwie'belförmig, *adi.* cebulasty.

Zwie'belgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, potrawa *f.* z cebuli, z cebulą.

Zwie'belgeruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =gerüche, zapach *m.* cebuli.

Zwie'belgeſchmack, *sm.* =(e)s, smak *m.* cebuli.

Zwie'belgewächs, *sn*, =ſes, *pl.* =ſe, roślina cebulkowata.

Zwie'belhändler, *sm.* =s, *pl.* —, cebularz *m.*, cebulnik *m.*

Zwie'belhändlerin, *sf. pl.* =nen, cebularka *f.*, cebulnica *f.*

Zwie'belknollen, *sm.* =s, *pl.* —, cebulka *f.*

Zwie'belkuchen, *sm.* =s, *pl.* —, placek *m.* z cebulą.

Zwie'belmarmor, *sm.* =s, marmor czypolinowy, obierzynowy, z łojkami, z łupkami.

Zwie'beln, *va.* cebulą przyprawiać, cebuli dodać; cebulą nacierać, czyścić; (obraz.) jmndn — dokuczać, dopiekać komu.

Zwie'belnarben, *spl.* bliźniaczki wonne (bot.).

Zwie'belragout, (wym.: -ragu), *sn.* =(s), *pl.* =s, potrawa *f.* z cebuli.

Zwie'belſaft, *sm.* =e(s), sok *m.* cebuli.

Zwie'belſchaft, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **Zwie'belſtengel**, *sm.* =s, *pl.* —, łodyga *f.* cebuli.

Zwie'belſchale, *sf. pl.* =n, łupina *f.* cebuli.

Zwie'belſuppe, *sf. pl.* =n, zupa *f.* z cebuli.

Zwie'beltragend, *adi.* cebulkowaty.

Zwie'bracke, *sf. pl.* =n, radlonka *f.*

Zwie'brachen, *va.* (haben) radlić, przeorać.

Zwie'fach, **Zwie'fältig**, *adi.* dwojaki, podwójny, dwoisty; *adv.* w dwójnasób.

Zwie'geſpräch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rozmowa *f.* między dwiema osobami.

Zwie'licht, *sn.* =(e)s, mrok *m.*, zmrok *m.*, zmierzch *m.*

Zwie'natur, *sf. pl.* =en, dwulicowość *f.*

Zwier, *adv.* dwa razy.

Zwie'ſel, *sf. pl.* =n, 1) rosocha *f.* (u wozu); 2) gałązka rosochata.

Zwie'ſpalt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozdwojenie *n.*, niezgoda *f.*, poróżnienie *n.*; — in Glaubensſachen schizma *f.*; in — geraten poróżnić się.

Zwie'ſpältig, *adi.* rozdwojony, w niezgodzie będący; — mit ſich ſelbſt rozdwojony ze sobą samym.

Zwie'tracht, *sf.* niezgoda *f.*, niesnaski *pl.*, rozterki *pl.*; — ſäen, ſtiften siać niezgodę.

Zwie'trächtig, *adi.* w niezgodzie będący.

Zwilch i **Zwi'lich**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cwelich *m.*, cweliszek *m.*, drelich *m.*

Zwi'lchen, *adi.* cwelichowy, drelichowy.

Zwi'lichjacke, *sf. pl.* =n, kaftanik drelichowy.

Zwi'lichkittel, *sm.* =s, *pl.* —, bluza drelichowa.

Zwi'lichweber, *sm.* =s, *pl.* —, tkacz *m.* cwelichów, drelichów, cwelicharz *m.*

Zwi'lling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) bliźniak *m.*, bliźniec *m.*, bliźnię *m.*, bliźniątko *n.*; 2) dubeltówka *f.* (strzelba); 3) bliźnięta *pl.* = Zwillingsgeſtirn (konstellacya).

Zwi'llingsapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, jabłko z drugiem zrośnięte.

Zwi'llingsbruder, *sm.* =s, *pl.* =brüder, bliźniak *m.*

Zwi'llingsdampfmaſchine, *sf. pl.* =n, machina sprzężona, dwucylindrowa.

Zwi'llingsfenſter, *sn.* =s, *pl.* —, podwójne okno.

Zwi'llingsfluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =flüſſe, rzeka bliźniaczka.

Zwi'llingsgeburt, *sf. pl.* =en, poród *m.* bliźniąt.

Zwi'llingskind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, obacz Zwilling.

Zwi'llingskristall, *sm.* i *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kryształy bliźniacze.

Zwi'llingsmuskel, *sm.* =s, *pl.* =n, mięśnie bliźniacze.

Zwi'llingspaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, para *f.* bliźniąt.

Zwi'llingsschwester, *sf. pl.* =n, bliźniaczka *f.*

Zwi'llingsstrom, *sm.* =(e)s, *pl.* =ströme ob. Zwillingsfluß.

Zwi'ngburg, *sf. pl.* =en, zamek obwarowany, twierdza.

Zwi'nge, *sf. pl.* =n, szpona *f.*, zwora *f.*, zwieradło *n.*, klamra *f.*; ściskacz *m.*, ściskadło *n.*, kleszcze *pl.*

Zwi'ngen, zwinge, zwingst, zwingt, zwang, zwänge, habe gezwungen, I. *va.* naglić, znaglić, przymuszać, zmuszać, przymusić, zmusić, przynukać, zniewolić; jmndn — zmusić kogo; jmndm mit Gewalt — zmusić kogo przemocą; er zwang ihn zum Nachgeben zmusił go do ustąpienia; jmndn ins albo unter das Joch — ujarzmić kogo; etw. — albo erzwingen wymusić co, przeprzeć co; das zweite Glas konnte er nicht mehr — drugiej szklance już nie podołał, nie dał rady, drugiej szklanki już nie zmógł; II. sich —, *vr.* przymuszać się; ich mußte mich dazu — musiałem do tego przymusić się; das läßt sich nicht — tego wymusić nie można; III. 1) zwingend, *ppr.* i *adi.* muszący, zmuszający, naglący; =e Umstände, Gründe okoliczności, powody naglące; 2) gezwungen, *pp.* i *adi.* zmuszony, wymuszony; =es Wesen wymuszoność *f.*

Zwi'nger, *sm.* =s, *pl.* —, 1) turma *f.*, wieża warowna; 2) międzymurze *n.*, ścianki *pl.*; 3) więzienie *n.* (w wieżycy); 4) miejsce *n.* turniejów, zapasów = Kampfplatz; 5) ogrojec *m.*

Zwi'ngherr, *sm.* =n, *pl.* =en, samowładca *m.*, tyran *m.*, despota *m.*

Zwi'ngherrschaft, *sf. pl.* =en, samowładztwo *n.*, tyrania *f.*, despotyzm *m.*

Zwi'ngschraube, *sf. pl.* =n, **Zwi'ngstock**, *sm.* =(e)s, *pl.* =stöcke, ściskacz *m.*, zwora *f.*

Zwi'nkern, *vn.* (haben) mit den Augen — mrugać oczami.

Zwi'rbeln, *va.* i *vn.* (haben) poruszać, poruszać się w koło.

Zwirn, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, nić *f.*, nici *pl.*; (obraz. i poufale:) — im Kopfe haben mieć mózg w głowie, rozum; — spinnen przemyśliwać.

Zwi'rnen, *adi.* niciany.

Zwi'rnen, *vn.* (haben) kręcić, skręcać, skręcić nici, przędzę; gezwirnte Seide jedwab kręcony.

Zwi'rner, *sm.* =s, *pl.* —, **Zwi'rnerin**, *sf. pl.* =nen, skręcający, skręcająca nici, przędzę.

Zwi'rnfaden, *sm.* =s, *pl.* =fäden, nitka *f.* (lniana).

Zwi'rnhändler, *sm.* =s, *pl.* —, niciarz *m.*

Zwi'rnhändlerin, *sf. pl.* =nen, niciarka *f.*

Zwi'rnhandschuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rękawiczka niciana.

Zwir'knäuel, *sm.* =s, *pl.* —, kłębek *m.* nici.

Zwi'rnmühle, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do robienia nici.

Zwi'rnrolle, *sf. pl.* =n, wijadło *n.* do nici.

Zwi'rnspitze, *sf. pl.* =n, koronka niciana.

Zwi'rnstrumpf, *sm.* =(e)s, *pl.* =strümpfe, pończocha niciana.

Zwi'rnwinde, *sf. pl.* =n, motowidło *n.* na nici.

Zwi'rren, *vn.* ob. Schwirren.

Zwi'schen, *praep.* z *dat.* i *accusat.* pomiędzy, między; — Wien und Krakau między Wiedniem i Krakowem; — heute und morgen między dziś i jutrem; er setzte sie — seinen Vater und seine Schwester usadowił ją (po)między swoim ojcem i swoją siostrą; — ihnen beiden między nimi obydwoma; — Leben und Tod schweben być w niebezpieczeństwie życia; — Tür und Angel stecken być między młotem a kowadłem.

Zwi'schenakt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, międzyakt *m.*, pauza *f.* (teatr).

Zwi'schenbackenknochen, *sm.* =s, *pl.* — kość międzypoliczkowa.

Zwi'schenbalken, *sm.* =s, *pl.* —, belka środkowa.

Zwi'schenband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bänder, więzadło międzyłukowe kręgów (anat.).

Zwi'schenbegebenheit, *sf. pl.* =en, epizod *m.*, okoliczność uboczna.

Zwi'schenbemerkung, *sf. pl.* =en, uwaga wtrącona.

Zwi'schendeck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, międzypokład *m.*

Zwi'schendeckpassagier, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pasażer zajmujący miejsce na międzypokładzie.

Zwi'schending, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rzecz pośrednia.

Zwi'schendornmuskel, *sm.* =s, *pl.* —, mięsień międzykolcowy (anat.).

Zwischendu'rch, *adv.* 1) na oznaczenie miejsca; przez, po przez; 2) na oznaczenie czasu: czasami; równocześnie = gleichzeitig.

Zwi'schenessen, *sn.* =s, potrawa podana między innemi (między pieczystem a wetami).

Zwi'schenfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, obacz Zwischenbegebenheit; wypadek zaszły śród innych, obok głównego.

Zwi'schenfeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, pole środkowe.

Zwi'schenfieber, *sn.* =s, gorączka przerywana.

Zwi'schengang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, przejście *n.* środkiem.

Zwi'schengebäude, *sm.* =(e)s, *pl.* —, budynek środkowy.

Zwi'schengeleiseraum, *sm.* =(e)s, **Zwi'schenweite**, *sf.* międzytorze *n.* (kolejn.).

Zwi'schengericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, obacz Zwischenessen.

Zwi'schengesang, *sm.* =(e)s, *pl.* =sänge, intermezzo *n.*

Zwi'schengeschäft, *sn.* =(e)s, =e, interes uboczny, przypadkowy.

Zwi'ſchengeſchoß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, międzypiętro *n.*, mezzanin *m.*

Zwi'ſchengewebe, *sn.* =s, tkanka śródmiąższowa, tkanka przegradzająca (anat.).

Zwi'ſchenglied, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, człon(ek) pośredni.

Zwi'ſchenhafen, *sm.* =s, *pl.* =häfen, port pośredni.

Zwi'ſchenhandel, *sm.* =s, handel pośredni.

Zwi'ſchenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, trudniący *m.* się handlem pośrednim.

Zwi'ſchenhandlung, *sf. pl.* =en, akcya pośrednia.

Zwiſchenhe'r, *adv.* w tym samym czasie; między innemi rzeczami.

Zwi'ſchenhirn, *sn.* =es, międzymózgowie *n.* (anat.).

Zwiſcheni'nne, *adv.* obacz Zwiſchenher.

Zwi'ſchenkiefer, *sm.* =s, kość międzyszczękowa (anat.).

Zwi'ſchenknochen, *sm. pl.* wstawki kostne, kluczki czaszkowe (anat.).

Zwi'ſchenkönig, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, międzykról *m.*

Zwi'ſchenkunft, *sf.* interwencya *f.*, pośredniczenie *n.*, wdanie *n.* się.

Zwi'ſchenliegend, *adi.* znajdujący się, leżący w środku, średni.

Zwi'ſchenlinie, *sf. pl.* =n, odstęp *m.* między wierszami, liniami.

Zwi'ſchenmauer, *sf. pl.* =n, mur pośredni, spólny, oddzielający.

Zwi'ſchennoten, *sf. pl.* gwida *f.* (muzyka).

Zwi'ſchenpauſe, *sf. pl.* =n, przestanek *m.*, pauza *f.*, chwila *f.* odpoczynku.

Zwi'ſchenperſon, *sf. pl.* =en, pośrednik *m.*

Zwi'ſchenpfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, słup pośredni.

Zwi'ſchenplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, plac pośredni.

Zwi'ſchenrad, *sn.* =(e)s, *pl.* =räder, koło zębate pośrednie.

Zwi'ſchenraum, *sm.* =(e)s, *pl.* =räume, przedział *m.*, przestrzeń *f.*; przerwa *f.*, przeciąg *m.* (czasu); — zwiſchen Säulen międzyfilarze *n.*, międzysłupie *n.*; — zwiſchen Zaunpfählen przęsło *n.*; in =räumen z przerwami; in kurzen, langen =räumen w krótkich, długich przerwach; in regelmäßigen =räumen w regularnych odstępach (czasu).

Zwi'ſchenrede, *sf. pl.* =n, mowa przerywająca inną.

Zwi'ſchenredner, *sm.* =s, *pl.* —, mowca przerywający drugiego.

Zwi'ſchenregierung, *sf. pl.* =en, rząd tymczasowy, interregnum *n.*

Zwi'ſchenreich, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, interregnum *n.*

Zwi'ſchenrippenmuskel, *sm. pl.* mięśnie międzyżebrowe (anat.).

Zwi'ſchenrippenſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, międzyżebrze *n.* (anat.).

Zwi'ſchenruf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, okrzyk przerywający.

Zwi'ſchenſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, zdanie wtrącone, nawiasowe, nawias *m.*

Zwi'ſchenſcheibe, *sf. pl.* =n, — für Gummiringe przegroda *f.* krążków kauczukowych.

Zwi'ſchenſpeiſe, *sf. pl.* =n, obacz Zwiſcheneſſen.

Zwi'ſchenſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, przedstawienie *n.* między aktami, intermezzo *n.*

Zwi'ſchenſtation, *sf. pl.* =en, obacz Mittelſtation.

Zwi'ſchenſtockwerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, międzypiętrze *n.*, półpiętrze *n.*

Zwi'ſchenſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, intermezzo *n.* (muzyka).

Zwi'ſchenſtufe, *sf. pl.* =n, stopień pośredni.

Zwi'ſchenſtunde, *sf. pl.* =n, godzina *f.* odpoczynku.

Zwi'ſchenton, *sm.* =(e)s, *pl.* =töne, ton pośredni.

Zwi'ſchenträger, *sm.* =s, *pl.* —, **Zwi'ſchenträgerin**, *sf. pl.* =nen, obnosiciel *m.*, obnosicielka *f.* plotek.

Zwiſchenträgerei', *sf. pl.* =en, roznoszenie *n.* plotek.

Zwi'ſchenumſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, okoliczność uboczna.

Zwi'ſchenverdeck, *sn.* =es, *pl.* =e, obacz Zwiſchendeck.

Zwi'ſchenverkehr, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, handel pośredni; ruch lokalny (kolejn.).

Zwi'ſchenvorhang, *sm.* =(e)s, *pl.* =hänge, kurtyna *f.*, zasłona *f.*

Zwi'ſchenwall, *sm.* =(e)s, *pl.* =wälle, wał pośredni.

Zwi'ſchenwand, *sf. pl.* =wände, ściana środkowa, pośrednia, przepierzenie *n.*

Zwi'ſchenweite, *sf. pl.* =en, odstęp *m.*, odległość *f.* między dwoma przedmiotami.

Zwi'ſchenwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) słowo wtrącone; 2) wykrzyknik (gramat.).

Zwi'ſchenzaun, *sm.* =(e)s, *pl.* =zäune, płot przedzielający, odgradzający.

Zwi'ſchenzeile, *sf. pl.* =n, wiersz pośredni; przedział *m.* między wierszami.

Zwi'ſchenzeit, *sf.* pewien przeciąg czasu; in der — tymczasem, w międzyczasie.

Zwiſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poróżnienie *n.*, sprzeczka *f.*, zatarg *m.*, zwada *f.*, rozterka *f.*; in — geraten, poróżnić się, posprzeczać się, poswarzyć się, powaśnić się.

Zwi'ſtig, *adi.* niezgodny, zwadliwy, kłótliwy.

Zwi'ſtigkeit, *sf. pl.* =en, obacz Zwiſt.

Zwi'tſchern, *vn.* (haben) świegotać, szczebiotać; wie die Alten ſungen, ſo zwitſchern auch die Jungen jak gadali starzy, tak i młodzież gwarzy.

Zwi'tſchern, *sn.* =s, świegot *m.*, szczebiot *m.*

Zwi'tter, *sm.* =s, *pl.* —, mieszaniec *m.*, dwupłciowiec *m.*, obojnak *m.*, hermafrodyta *m.*; bastard *m.* (o zwierzętach).

Zwi'tter=, *adi.* dwupłciowy.

Zwi'tterartig, *adi.* dwupłciowy.

Zwi'tterbildung, *sf.* dwupłciowość *f.*, obojnactwo *n.*

Zwi'tterblume, *sf. pl.* =n, kwiat mieszany, dwupłciowy.

Zwi'tterform, *sf. pl.* =en, forma mieszana.

Zwi'ttergeſchlecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, rasa mieszana.

Zwi'ttergewächs, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, roślina dwupłciowa.

Zwi'tterhaft, *adi.* mieszany, dwupłciowy.

Zwi'tterpflanze, *sf. pl.* =n, obacz Zwittergewächs.

Zwi'tterwort, *sn.* =es, *pl.* =e, wyraz mieszany.

Zwo, *num.* przestarzała forma zamiast zwei, jedynie dla rodzaju żeńskiego.

Zwölf, *num. card.* dwanaście, dwunastu, dwanaścioro; etwa — Stunden około dwunastu godzin; um — Uhr *a*) (zu Mittag) o dwunastej (w południe), w południe; *b*) (Mitternacht) o dwunastej w nocy, o północy; es iſt — Uhr jest dwunasta (godzina), jest południe, północ; die — dwunastka *f.*

Zwö'lfeck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dwunastokąt *m.*

Zwö'lfeckig, *adi.* dwunastokątny.

Zwö'lfer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) (liczba) dwanaście, dwunastka *f.*; 2) dwunastówka *f.* (moneta); 3) jeleń *m.* o dwunastu gałęźnych rogach; 4) żołnierz *m.* dwunastego pułku; 5) wino *n.* z roku 12go.

Zwö'lferlei, *adi.* dwanaścioraki.

Zwö'lffach, **Zwö'lffältig**, *adi.* dwunastokrotny; *adv.* dwunastokrotnie.

Zwö'lffingerdarm, *sm.* =(e)s, jelito dwunastocalowe, dwunastnica *f.* (anat.).

Zwö'lfflach, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dodekaeder *m.*

Zwö'lfflächig, *adi.* dodekaedryczny.

Zwö'lfgötterkraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, dwunastnik *m.* (ziele).

Zwö'lfgriffelig, *adi.* dwunastosłupkowy (botan.).

Zwö'lfherrſchaft, *sf.* rząd *m.* dwunastu.

Zwö'lfjährig, *adi.* dwunastoletni.

Zwö'lflötig, *adi.* dwunastołutowy.

Zwö'lfmal, *adv.* dwanaście razy.

Zwö'lfmalig, *adi.* dwunastokrotny; *adv.* dwunastokrotnie.

Zwö'lfmännerig, *adi.* dwunastopręcikowy (botan.).

Zwö'lfmonatig, *adi.* dwunastomiesięczny.

Zwö'lfmonatlich, *adi.* co dwanaście miesięcy (powtarzający się).

Zwö'lfpfünder, *sm.* =s, *pl.* —, działo dwunastofuntowe, dwunastofuntówka *f.*

Zwö'lfpfündig, *adi.* dwunastofuntowy.

Zwö'lfſaitig, *adi.* mający dwanaście strun.

Zwö'lfſeitig, *adi.* dwunastoboczny; mający dwanaście stronic (n. p. książka).

Zwö'lfſilbig, *adi.* dwunastozgłoskowy.

Zwö'lfſpaltig, *adi.* mający dwanaście kolumn.

Zwö'lfſtündig, dwunastogodzinny.

Zwö'lfſtündlich, *adi.* co dwanaście godzin (przypadający).

Zwö'lftafelgeſetz, *sn.* =es, ustawa Dwunastu Tablic (prawo rzymskie).

Zwö'lftägig, *adi.* dwunastodniowy.

Zwö'lftäglich, *adi.* co dwanaście godzin (przypadający).

Zwö'lfte(r), *num. ord.* dwunasty; der — April dwunasty kwietnia; Ludwig der Zwölfte Ludwik dwunasty.

Zwö'lfteilig, *adi.* podzielony na dwanaście części; podzielny przez dwanaście.

Zwö'lftel, *sn.* =s, (jedna) dwunasta (część).

Zwö'lften, *sm. pl.* die — dwanaście dni między Bożem Narodzeniem a świętem Trzech króli.

Zwö'lftens, *adv.* po dwunaste.

Zwö'lfthalb, *adv. num.* jedenaście i pół.

Zwö'lfzeilig, *adi.* dwunastowierszowy.

Zwo'te(r), *adi.* obacz Zweiter.

Zygä'ne, *sf. pl.* =n, rodzaj motyla.

Zygo'ma, *sn.* =s, kość jarzmowa, licowa (anat.).

Zygoma'tiſch, *adi.* jarzmowy, licowy (anat.).

Zymologie', *sf.* nauka *f.* o fermentacyi.

Zypre'ſſe, *sf. pl.* =n, obacz Cypreſſe.

Biblioteka Szkoły Inżynierskiej w Szczecinie

Verzeichnis

der Eigennamen sowie der wichtigeren geographischen und ethnographischen Namen.

Spis

imion własnych, tudzież ważniejszych nazw geograficznych i etnograficznych.

A.

Aa'chen, Akwisgran *m.*; der Kongreß zu — kongres akwisgrański; Aachener *adi.* akwisgrański.

Äa'kus, Eakus, Eak.

A'braham, Abraham; in =s Schoß na łonie Abrahama.

Acha'ja, Achaja.

Achi'lles, Achilles i Achil.

A'dalbert, Wojciech.

A'dam, Adam; den alten — ausziehen złożyć, wyzuć starego Adama.

Adami'tiſch, **Adams**= *adi.* adamowy; der Enkel =s wnuk adamowy; der Adamsbaum drzewo adamowe; der Adamsapfel adamowe jabłko.

A'delsberg, Postojna.

A'delsberger Grotte, *f.* Postojeńska jaskinia.

A'dlergebirge, *n.* Kładskie pogórze, Orlickie pogórze.

A'dolf, Adolf.

A'dria, *f.*, **Adriatiſches Meer**, Adryatyk *m.*, Sine morze; adriatiſch *adi.* adryatycki.

A'frika, Afryka.

Afrika'ner, *m.* Afer, Afrykańczyk, Afrykanin; Afrikanerin *f.* Afrykanka; afrikaniſch *adi.* afrykański, *adv.* po afrykańsku; =e Pflanzen afrykańskie rośliny; die =e Küſte, die Küſte Afrikas, von Afrika afrykańskie wybrzeże.

Ageſila'us, Agezylaus.

Ägi'dius, Idzi.

Ägi'na, Egina.

A'gnes, Agnieszka, Jagnieszka.

A'gram, Zagrzeb *m.*; Agramer(=), von, aus — zagrzebski.

A'grikola, Agrykola.

Agri'ppa, Agryppa; Agrippina Agryppina.

Ägy'pten, Egipt; Ägypter *m.* Egipcyanin; Ägypterin *f.* Egipcyanka; Ägypter(=), ägyptiſch *adi.* egipski.

A'jax, Ajaks.

Alba'nien, Albania; Albaneſe(r) *m.* Albańczyk; Albaneſerin *f.* Albanka; albaneſiſch *adi.* albański, *adv.* po albańsku.

A'lbrecht, Olbracht.

Alexa'nder, Aleksander, Leszek.

A'lgier, **Alge'rien**, Alger *m.*, Algerya; Algierer *m.* Algerczyk; Algiererin *f.* Algerka; algieriſch *adi.* algerski.

A'llah, Allah, Ałłah.

A'llenſtein, Olsztyn *m.*

Aloi'ſius, Alojzy.

A'lpen, *pl.* Alpy; Alpen= *adi.* alpejski.

A'lpenbewohner, *m.* Alpejczyk.

A'lttitſchein, Stary Iczyn.

Altwei'bergebirge, *n.* Babie Góry.

Alu'ta, Ołta (rzeka).

Ama'lie, Amalia.

Ambro'ſius, Ambroży.

Amie'ns, Ambian *m.*, Amiens.

Ämilia'nus, Emilianus, Emilian.

A'mſelfeld, *n.* Kosowepole.

Anaſta'ſia, Nastka.

Anaſta'ſius, Anastazy.

Andre'as, Andrzej, Jędrzej.

Andro'mache, Andromacha.

A'ngerburg, Węgobork *m.*

Auge'rs, (wym.: ażer), **Anjou'**, (wym.: ażu) Andegawa, Andegawia; von Anjou andegaweński *adi.*

A'nhaltsberg, Łysa Góra (wieś).

A'nna, Anna; *dim.* Annchen Anusia, Ańdzia.

Anti'gone, Antygona.

Anti'ochus, Antyoch.

Antiva'ri, Bar *m.*

A'nton, Antoni, Antek; *dim.* Antonchen, Toni Antoś; Antonius Antoniusz; Antonie, Antonina; die Frau des Anton Antoniowa; Antons, Anton gehörend antkowy *adi.*

Antwe'rpen, Antwerpia.

Apenni'nen, *pl.* Apeniny.

Aphrodi'te, Afrodyta.

Apo'llo, Apollo; apolliniſch *adi.* apolliński.

A'ppius Klaudius, Appiusz Klaudyusz.

Aquile'a, Akwileja.

Aquita'nien, Akwitania.

Ara'bien, Arabia; Araber *m.* Arab; Araberin *f.* Arabka; arabiſch *adi.* arabski, *adv.* po arabsku.

A'renburg, Wisze.

Ariſti'des, Arystydes.

A'rlberg, Arula *f.*

A'rles, Arelat *m.*

Arme'nier, *m.* Ormianin; Armenierin *f.* Ormianka; armeniſch *adi.* ormiański, *adv.* po ormiańsku.

A'rnfels, Arnusz *m.*

A'rtemis, Artemis i Artemida.

A'rva, Orawa (rzeka).

Äſchines, Eschines.

A'ſchylus, Eschyl.

A'ſien, Azya; Kleinaſien Azya Mniejsza; Aſiate *m.* Azyata; Aſiatin *f.* Azyatka; aſiatiſch *adi.* azyatycki, *adv.* po azyatycku.

Ä'ſop, Ezop; äſopiſche Fabeln bajki Ezopowe.

Aſo'wſches Meer, Suroskie morze.

Aſpa'ſia, Aspazya.

Aſſi'ſi, Asyż *m.*; der hl. Franziſkus von — św. Franciszek z Asyżu.

Aſſy'rien, As(s)yrya; aſſyriſch *adi.* as(s)yryjski, *adv.* po as(s)ysyjsku.

Athe'n, Ateny *pl.*; Athener *m.* Ateńczyk; Athenerin *f.* Ateńka; atheniſch *adi.* ateński.

Äthio'pien, Etyopia; äthiopiſch *adi.* etyopski.

A'ttika, Attyka; attiſch *adi.* attycki.

A'ttila, Attyla.

Au'chwitz, Uciechowice *pl.*

Au'erſchitz, Uherczyce *pl.*
Au'gsburg, Augszpurg.
Au'guſt, August.
Au'guſtin, Augustyn.
Auguſti'nermönch, *m.* Augustyanin; **Auguſtiner(=)** *adi.* augustyański; **Auguſtinerkloſter** *n.* klasztor augustyański.
Au'lis, Aulis i Aulida.
Au'pe, Upa (rzeka).
Aure'lius, Aureliusz i Aureli.
Au'ſchwitz, Oświęcim *m.*
Au'ſſig, Uście *n.* nad Łabą.
Au'ſterlitz, Sławków *m.*
Auſtra'lien, Australia; **auſtraliſch** *adi.* australski.
Auſtra'lier, *m.* Australczyk; **Auſtralierin** *f.* Australka.
Auve'rgne, (wym.: owerń) Alwernia.
Ava'ren, *pl.* Awarowie; **Avarenland** *n.* kraj *m.* Awarów.
Aviguo'n, (wym.: awinja) Awinion; **avignoniſch** *adi.* awinioński.
Awey'den, Nawiadów.

B.

Ba'bylon, Babilon; **Babylonier** *m.* Babilończyk; **Babylonien** Babilonia; **babyloniſch** *adi.* babiloński; **der babyloniſche Turm** babilońska wieża.
Ba'chus, Bachus; **er ſchaut aus wie ein — wygląda jak Bachus**; **Bacchanalien** *pl.* Bachanalie.
Ba'den, Badena; **Badenſer** *m.* Badeńczyk; **Badenſerin** *f.* Badeńka; **Badenſer, Badener** *adi.* badeński.
Ba'lkan, Bałkan; **Balkan** *adi.* bałkański.
Ba'ltiſch, *adi.* bałtycki; **=es Meer** Bałtyk *m.*
Ba'rbara, Barbara.
Bä'rbchen, *f.* Basia.
Ba'rgen, Zbarzewo.
Ba'rſer Komitat, Tjekowski komitat.
Ba'rten, Barciany.
Ba'rtfeld, Bardyjów.
Ba'rthel, *m.* Bartek i Bartosz.
Bartholomä'us, *m.* Bartłomiej.
Ba'ruth, Zełm.
Ba'ſel, Bazylea; **Baſeler** *m.* Bazylejczyk.
Baſi'lius, Bazyli.
Baſilia'ner, Baſilia'nermönch, *m.* Bazylianin; **Baſilianer** *pl.*, **=orden** *m.*, **=kirche** *f.* Bazylianie *pl.*
Ba'ſtel, Baſtian, *m.* Sobek.
Bau'erwitz, Baworów.
Bau'tſchen, Zbaszyn.
Bau'tzen, Budyszyn.
Bay'ern, Bawarya; **Bayer** *m.* Bawarczyk; **Bayerin** *f.* Bawarka; **bay(e)riſch** *adi.* bawarski.
Beatri'ce, (wym.: -tricze), **Beatrix**, *f.* Beatrycze.
Bee'lzebub, *m.* Belzebub.
Be'lgien, Belgia; **Belgier** *m.* Belgijczyk; **Belgierin** *f.* Belgijka; **belgiſch** *adi.* belgijski.
Be'lgrad, Białogród.
Belt, *m.* Bełt; **der Kleine, Große** — Mały, Wielki Bełt.
Be'nedikt, *m.* Benedykt.
Benedikti'ner, =mönch, *m.* Benedyktyn; **Benediktiner** *pl.*, **=kloſter** *n.*, **=kirche** *f.* Benedyktyni *pl.*
Be'neſchau, Benniſch, Be'neſen, Beneszów.
Be'rant, Kościerz i Kościerzyna.
Be'raun, 1) Berun; 2) Berunka, Mża (rzeka).
Berberei', Barbarya.
Be'rgen, Rugigród i Rojgród.
Berli'n, Berlin; **Berliner** *m.* Berlińczyk; **Berlinerin** *f.* Berlinka; **Berliner(=), berlineriſch** *adi.* berliński.
Bern, Berno; **Berner** *m.* Berneńczyk; **berneriſch** *adi.* berneński.
Be'rnhard, Bernard.
Bernhardi'ner, Bernhardi'nermönch, *m.* Bernardyn; **Bernhardinernonne** *f.* Bernardynka; **Bernhardiner** *pl.*, **=orden** *m.*, **=kloſter** *n.*, **=kirche** *f.* Bernardyni *pl.*
Be'rnſtadt, Bierutów.
Be'rta, *f.* Berta.
Beski'den, *pl.* Beskid *m.*, Beskidy *pl.* i Bieszczad *m.*
Be'thlehem, Betleem.
Be'tſchen, Pszczew.
Beu'then, Bytom.
Bie'litz, Bielsk i Bilsko; **Bielitzer** *m.* Bielszczanin.
Bi'la, Bilina.
Bi'lin, Bielina.
Bi'rnbaum, Międzychód.
Bi'ſchofsburg, Biskupice *pl.*
Biſchoftei'nitz, Horszow-Tyn.
Biſchofswe'rder, Biskupiec.
Bi'ſtritz, Bystrzyca (miasto i rzeka).
Bla'ſius, Błażej.
Blu'mental, Smolniki.
Bo'ber, *f.* Bobrawa (rzeka).
Bocca'ccio, (wym.: bokaczo) Boccaccio i Bokacyusz.
Bo'denbach, Podmokle.
Bo'denſee, *m.* Bodeńskie, Konstancyjskie jezioro.
Bö'hmen, Czechy; **Böhme** *m.* Czech; **Böhmin** *f.* Czeszka; **böhmiſch** *adi.* czeski, *adv.* po czesku.
Bö'hmerwald, *m.* Szumawa.
Bö'hmiſch-Mä'hriſches Gebirge, Zdżarskie góry.
Bo'leslaus, *m.* Bolesław.
Bolo'gna, (wym.: -lonja) Bolonia, Bononia; **Bologneſer** (wym.: -lonjezer) *m.* Bonończyk; **Bologneſer** *adi.* boloński, bonoński.
Bomſt, Babimost.
Bonaventu'ra, Dobrogost.
Bonifa'zius, Bonifacy.
Böo'tien, Beocya.
Bordeau'x, (wym.: -rdo) Burdigała; **Bordeaux=**, von Bordeaux *adi.* burdigalski.
Bo'ſnien, Bośnia; **Boſnier, Boſniak** *m.* Bośniak; **Boſnierin, Boſniakin** *f.* Bosanka, Boszanka; **boſniſch, boſniakiſch** *adi.* bośniacki, *adv.* po bośniacku.
Bouill'on, (wym.: bują) Bouillon; **Gottfried von —** Gotfryd z Bouillonu.
Braba'nt, Brabancya.
Bra'he, Brda.
Bra'hma, Brama; **Brahmaismus** *m.* bramaizm; **Brahmine** *m.* Bramin; **Brahminismus** *m.* braminizm.

Bra'ila, Brajlów.
Bra'ndeis, Brandys.
Bra'ndenburg, Brandenburg, Brandenburgia; Branibor (miasto); Zgorzelec; Brandenburger *m.* Brandenburczyk; Brandenburgerin *f.* Brandenburczanka; Brandenburger, brandenburgiſch *adi.* brandenburski; das B—er Tor Brandenburska brama.
Braſi'lien, Brazylia; Braſilianer *m.* Brazyliańczyk; Braſilianerin *f.* Brazylianka; braſilianiſch *adi.* brazylijski.
Bräz, Brojce.
Brau'nau, Brunów.
Brau'nſchweig, Brunświk; Braunſchweiger *m.* Brunświczanin; Braunſchweigerin *f.* Brunświczanka; Braunſchweiger(=), braunſchweigeriſch *adi.* brunświcki.
Brei'ſach, Bryzak.
Brei'sgau, Bryzgowia.
Bre'men, Brema; Bremer *m.* Bremeńczyk; Bremer(=) *adi.* bremeński.
Bre'mſe, Przemsza (rzeka).
Bre'slau, Wrocław; Breslauer *m.* Wrocławianin, Wrocławczyk; Breslauerin *f.* Wrocławianka; Breslauer, breslauiſch *adi.* wrocławski, *adv.* po wrocławsku.
Breſt, Brześć.
Bri'ſen, Wąbrzeźno.
Brigi'tte, *f.* Brygita.
Brigi'ttennonne, *f.* Brygitka.
Bri'ſeis, Bryzeis, Bryzeida.
Brita'nnien, Brytania; Groß— Wielka Brytania; Brite *m.* Brytańczyk; Britin *f.* Brytanka; britiſch *adi.* brytański, *adv.* po brytańsku.
Bri'xen, Bryksena.
Bro'dy, Brody.
Bro'mberg, Bydgoszcz.
Bruck, Bruk; — an der Leitha, an der Mur Bruk nad Litawą, nad Murą.
Brü'gge, Bryga.
Brünn, Brno, Berno.
Brü'ſſa, Brusa, Prusa albo Bursa.
Brü'ſſel, Bruksela; Brüſſeler(=) *adi.* bruksel ski.
Brüx, Hnewin, Gniewin.
Bu'chau, Buchów, Bohow.
Bu'chholz, Bukowina (miasto).
Bu'ddha, Budda; Buddhaismus *m.* Budaizm; Buddhiſt *m.* Buddysta; buddhiſtiſch *adi.* buddaistyczny.
Bu'dweis, Budziejowice.
Bug, Bug (rzeka).
Bu'kareſt, Bukareszt.
Bukowi'na, Bukowina.
Bulga'rien, Bułgarya; Bulgar(e) *m.* Bułgar; Bulgarin *f.* Bułgarka; bulgariſch *adi.* bułgarski, *adv.* po bułgarsku.
Bu'zlau, Bolesław, Bolesławiec i Bolesławów.
Bu'tſchowitz, Budyszowice *pl.*
By'ron, (wym.: bajron) Byron.
Byza'nz, Bizancya.

C.

Cäci'lie, *f.* Cecylia.
Calai's, (wym. kalé), Calais, cieśnina Kaletańska, Kaleta.
Ca'lderon, Kalderon i Calderon.
Carte'ſius, Kartezyusz; obacz Descartes.
Cä'ſar, *m.* Cezar.
Ca'ſſius, *m.* Kassyusz.
Ca'to i **Ka'to**, *m.* Kato.
Ca'ttaro, Kotor.
Ce'rberus, *m.* Cerber.
Ce'res, *f.* Ceres i Cerera.
Cetti'nje, Cetynia.
Chaldä'a, Chaldea; chaldäiſch *adi.* chaldejski, *adv.* po chaldejsku.
Champa'gne, (wym.: szapań) Szampania; Champagner(=) *adi.* szampański.
Chäronä'a, Cheronea.
Chartreu'ſe, (wym.: szartröz) Kartuzya.
Chary'bdis, *f.* Charybda.
Che'mnitzer Er'zgebirge, *n.* Rudawy Szczawnickie.
Che'rſo, Kres, Chres i Czres.
Chi'na, Chiny; Chineſe *m.* Chińczyk; Chineſin *f.* Chinka; chineſiſch *adi.* chiński, *adv.* po chińsku.
Chi'os, Chios.
Chlo'e, Chloe.
Cho'cim, Chocim.
Chodſche'ſen, Chodzież.
Chri'ſtburg, Dzierzgoń.
Chri'ſtian, *m.* Krystyan; Chriſtine *f.* Krystyna; *dim.* Chriſtinchen Krysia, Krzysia.
Chri'ſtoph, *m.* Krzysztof.
Chri'ſtus, Chrystus.
Ci'cero, Cycero; ciceroniſch *adi.* cyceroński.
Cili'cien, Cylicya.
Ci'lli, Cela i Celje.
Ci'mon, *m.* Cymon.
Cincinna'tus, *m.* Cyncynnatus i Cyncynat.
Ci'rce, *f.* Cyrce.
Ciſtercie'nſer i **Ziſterzie'nſer**, *m.* Cysters.
Cla'dowa, Kladowo.
Cle've, Kliwia.
Cö'leſtin, *m.* Celestyn.
Condé, (wym.: kądé) *m.* Kondeusz.
Coriola'nus, *m.* Koryolan.
Co'rmons, Kormin.
Cornei'lle, (wym.: kornej) Corneille.
Cro'ſſen, Krosno.
Cſa'kathurn, Czakowiec, Czakatornia.
Cy'pern, Cypr; Cyprier *m.* Cypryjczyk; cypriſch *adi.* cypryjski; Cyperwein *m.* cypryjskie wino.
Cy'prian, *m.* Cypryan.
Cy'rus, *m.* Cyrus.
Cupi'do, *m.* Kupido.
Cu'rius, *m.* Kuryusz.

D.

Dä'dalus, *m.* Dedal.
Da'hme, Damna.
Dalma'tien, Dalmacya; Dalmatiner, Dalmatier *m.* Dalmat, Dalmatczyk *m.*; Dalmatierin, Dalmatinerin *f.* Dalmatka; dalmatiſch, dalmatiniſch *adi.* dalmacki, po dalmacku.

Dama'skus, Damaszek; Damaszener(=) *adi.* damasceński.
Da'mbrau, Damerau, Damme i Dammer, Dąbrowa.
Danai'den, Danaidy.
Dä'ne *m.* Duńczyk; Dänin *f.* Duńka; däniſch *adi.* duński, *adv.* po duńsku.
Dä'nemark, Dania.
Da'niel, *m.* Daniel.
Da'nnowitz, Dunajowice.
Da'nte, *m.* Dante und Dant.
Da'nzig, (dawniej:) Dańsko, (teraz:) Gdańsk; Danziger *m.* Gdańszczanin; Danzigerin *f.* Gdańszczanka; Danziger(=) *adi.* gdański.
Da'phne, *f.* Dafne.
Dari'us, *m.* Daryusz.
Darka'hmen, Darkiany.
Dauphiné, (wym.: dofiné) *f.* Delfinat.
Da'vid, *m.* Dawid.
De'lphi, Delfy *pl.*
Deme'trius, *m.* Dymitr.
Demo'ſthenes, *m.* Demostenes.
De'nneberg, Wojkam.
Desca'rtes, *m.* (wym.: dekárt) Kartezyusz, Descartes.
Deſide'rius, *m.* Dezyderiusz i Dezydery.
De'ſſau, Dessawa; Deſſauer *m.* Dessawczyk; Deſſauerin *f.* Dessawka; Deſſauer, deſſauiſch *adi.* dessawski.
De'ſſow, Deryczewo.
Deutſch, *adi.* niemiecki, *adv.* po niemiecku; das Deutſche, die deutſche Sprache język niemiecki; deutſch ſprechen, ſchreiben mówić, pisać po niemiecku; ins Deutſche, aus dem Deutſchen überſetzen tłómaczyć na niemieckie, z niemieckiego.
Deut'ſch-Eilau, Giława.
Deut'ſche(r), *m.* Niemiec; Deutſche *f.* Niemka.
Deu'tſch-Kro'ne, Wałcz.
Deu'tſchland, Niemcy.
Dia'kovar, Djakowo.
Dia'na, *f.* Dyana.
Di'do, *f.* Dydo i Dydona.
Die'venau, Dziwnow.
Dijo'n, (wym.: diża) Dyżon.
Di'llenberg, Dyla.
Dio'genes, *m.* Dyogenes.
Dioſle'tian, *m.* Dyoklecyan.
Diome'des, *m.* Dyomedes und Dyomed.
Diony'ſius, **Diony's**, Dyonizy, Dyonizyusz.
Dir'ſchau, Terew, Czczew.
Dnie'per, Dniepr; diesſeits, jenſeits des — liegend, wohnend przeddnieprzański, zadnieprzański *adi.*
Dnie'ſter, Dniestr; diesſeits des — liegend, wohnend przeddniestrzański *adi.*
Döbeln, Doblin i Doble.
Dö'bern, Darbna.
Do'berſtein, Dobrzyniewo.
Do'britſch, Dobrzysz.
Dobru'dſcha, Dobrudża.
Dö'hlau, Dylewo.
Do'lger See, Dołgowe jezioro.
Do'lzig, Dolsk.
Dominika'ner, **Dominika'nermönch** *m.* Dominikan, Dominikanin; Dominikanerin, =kanernonne *f.* Dominikanka; Dominikaner(=) *adi.* dominikański.
Do'minik, **Domi'nikus**, *m.* Dominik.
Do'mſtadtl, Domaszow.
Don, *m.* Don.
Donau, *f.* Dunaj *m.*; Donau(=) *adi.* dunajowy; diesſeits, jenſeits der — liegend, wohnend przeddunajski, zadunajski.
Do'nnangen, Dundangi.
Dorothe'a, *f.* Dorota; *dim.* Dorchen *n.* Dorotka i Dosia.
Do'rpat, Dorpat i Dorpt.
Do'ſſe, Dasza i Daszówka.
Drau, *f.* Drawa.
Dre'sden, Drezno; Dresd(e)ner *m.* Drezdeńczyk; Dresd(e)nerin *f.* Drezdeńka; Dresd(e)ner *adi.* drezdeński.
Dre'wenz, *f.* Drwęca (rzeka).
Drie'ſen, Drezdenko.
Dri'novetz, Drynowiec.
Drö'ſing, Strężenice.
Dro'ſſen, Drzeń.
Druí'de, *m.* Druid.
Drya'de, *f.* Dryada.
Dü'ben, Duby.
Dü'na, *f.* Dźwina (rzeka).
Dü'naburg, Dynaburg.
Dünamü'nde, Dyament.
Dü'nkirchen, Dunkerka.
Dura'zzo, Dracz.
Dux, Duchcow.

E.

E'bro, Iber (rzeka).
E'ckau, Ozola Mojża.
E'duard, *m.* Edward.
E'ger, Cheb.
E'ger, *f.*, **Egerfluß** *m.* Oharka.
Ei'benſchitz, Iwanczyce.
Ei'lenburg, Ilburg.
Ei'nſiedl, Mieszow.
Ei'pel, *f.* Ipola (rzeka).
Ei'ſenmarkt, Kunidora.
Ei'ſenſtadtl, Zeleznica.
E'lbe, *f.* Łaba (rzeka).
E'lbing, Elblag.
Eli'as, *m.* Eliasz.
Elis, Elis i Elida.
Eli'ſabeth *f.* Elżbieta, Halina; *dim.* Lieschen *n.* Halka.
Eli'ſabethſtadt, Elżbiecin.
E'lfental, Rzywno.
E'lſingen, Tłukany.
E'lſaß, *n.* Alzacya; Elſäſſer *m.* Alzatczyk; =in *f.* Alzatka.
E'lſter, *f.* Elstera, (właściwie:) Halsztrów *m.* (rzeka).
Eliſäiſche Felder, pola Elizejskie.
Ely'ſium, Elizyum.
E'mil, Emil.
Emi'lie, *f.* Emilia.
Ems, *f.* Amiza i Amizya.
E'ngland, Anglia; Engländer *m.* Anglik; Engländerin *f.* Angielka; engliſch *adi.* angielski, *adv.* po angielsku; engliſch ſprechen, ſchreiben mówić, pisać po angielsku.
E'nnius *m.* Enniusz.
Epamino'ndas, *m.* Epaminondas.
E'peries, Preszów.
E'pheſus, Efez; epheſiſch efezyjski.
Epi'rus, Epir.
E'rebus, Ereb.
E'rfurt, Erfurt; Erfurter(=) *adi.* erfurcki.
E'rlaf, *f.* Erlawa (rzeka).

E'rlau, Jager.
E'rmeland, Warmia; Ermländer *m.* Warmińczyk; ermländiſch *adi.* warmiński; Biſchof von Ermeland biskup warmiński.
Ernſt, Ernest.
E'rzgebirge, *n.* Rudawy, Góry Kruszcowe.
E'ſther, *f.* Ester i Estera.
E'ſthland, Estonia; eſthländiſch *adi.* estoński.
Etſch, *f.* Adyga (rzeka).
Eubö'a, Eubea.
Eu'gen, *m.* Eugeniusz; Eugenie *f.* Eugenia.
Eu'lenberg, Sowiagóra (wieś).
Euri'dice, *f.* Eurydyka.
Euri'pides, *m.* Eurypides.
Euro'pa, Europa; Europäer *m.* Europejczyk; Europäerin *f.* Europejka; europäiſch *adi.* europejski, *adv.* po europejsku.
Euti'n, Utin.
E'va, *f.* Ewa; *dim.* Evchen *n.* Ewcia, Ewusia.
Exin, Kcyń.
Eylau, Iława, Jeława.
Eypel, Upice.

F.

Fabianswa'lde, Żabieniec.
Fa'lkenau, Walichnowo i Falknow.
Fa'lkenberg, Niemodlin.
Fe'hmern, Wemera (wyspa).
Fei'ſtritz, Bystrzyca.
Feldki'rchen, Terg.
Fe'ldsberg, Walczyce.
Fe'lix, *m.* Feliks, Szczęsny.
Fe'rdinand, *m.* Ferdynand.
Fe'ſtenberg, Twarda góra.
Feg, Fezya (kraj), Fez (miasto).
Fi'chtelgebirge, *n.* Smerkowiny, Góry Smereczane.
File'hne, Wieleń i Wielin.
Fi'nnland, Finlandya; Finnländer *m.* Finlandczyk, Fińczyk; Finnländerin *f.* Finlandka; finniſch *adi.* finlandzki, fiński; *adv.* po finlandzku, po fińsku.
Fi'ſtritz, Bystrzyca.
Fiu'me, Rjeka.
Fla'ccus, *m.* Flakkus.
Fla'ndern, Flandrya.
Fla'tau, Złotowo i Złotów.
Florenti'ne, *f.* Florentyna.
Flore'nz, Florencya; Florentiner *m.* Florentynin, Florentczyk; Florentinerin *f.* Florentynka; Florentiner *adi.* florencki.
Flo'rian *m.* Floryan; Florian-Straße *f.*, -Tor *n.*, Florianer Straße, Tor ulica, brama Floryańska.
Florian'ken, Wartucze.
Fo'rbach, Zagajewiczki i Polskawieś.
Fra'nke, *m.* Frank, Frankończyk; fränkiſch *adi.* frankoński, *adv.* po frankońsku.
Fra'nkenberg, Przyłąk.
Fra'nkenſtein, Ząbkowice.
Fra'nkfurt, Frankfurt; Frankfurter(-) *adi.* frankfurcki.
Frankenha'gen, Silno.
Fra'nkreich, Francya.
Franz, **Franzi'skus** *m.* Franciszek; *dim.* Fränzchen *n.*, Franzerl, Fränzel *m.* Franek, Franuś *m.*; Franziska *f.* Franciszka, *dim.* Frania, Franusia.
Fra'nzensbad, Franciszkowe Łaźnie.
Franziskaner(mönch), *m.* Franciszkan, Franciszkanin; Franziskaner *pl.* O. O. Franciszkanie; -kirche *f.*, -kloſter *n.* Franciszkanie *pl.*; -kirche kościół Franciszkański; in der -kirche, im -kloſter u Franciszkanów.
Franzo'ſe, *m.* Francuz; Franzöſin *f.* Francuzka.
Franzö'ſiſch, *adi.* francuski, *adv.* po francusku; — ſprechen, ſchreiben mówić, pisać po francusku; -e Sprache, -e Art, -e Gebräuche, -e Sitten, -es Weſen francuszczyzna *f.*
Frau'enbach, Wielkabania.
Frau'enburg, Narzyce.
Frau'ſtadt, Wschowo; Frauſtädter *m.* Wschowianin; Frauſtädter(-) *adi.* wschowski.
Frei'berg, Przyborz.
Frei'burg, Fryburg; Freiburger(-), freiburgiſch *adi.* fryburski.
Freu'denfier, Święcin.
Frei'hahn, Frejno.
Frei'ſing, Fryzynga.
Freiſt, Wrzeszcz.
Frei'ſtadt, Frysztat; Kisielice; Kożuchów.
Friau'l, Fryul.
Frie'dau, Ormoż.
Frie'deck, Frydek.
Frie'dland, Brylant.
Frie'drich, *m.* Fryderyk; Friederike *f.* Fryderyka.
Frie'drichsberg, Wyrza.
Frie'drichseck, Świączyn.
Frie'drichshütte, Strzybnica.
Frie'sland, Fryzya; Oſt-, Weſt- Fryzya wschodnia, zachodnia; Frieſe, Frieſländer *m.* Fryzyjczyk; Frieſin, Frieſländerin *f.* Fryzyjka; frieſiſch *adi.* fryzyjski, *adv.* po fryzyjsku.
Frohnlei'ten, Ketina.
Fü'nfkirchen, Pięćcerkwi.
Fü'rſtenberg, Przybrzeg.

G.

Ga'blonz, Jablonec.
Ga'briel, *m.* Gabryel; Gabriele *f.* Gabryela.
Ga'jus, *m.* Gajus.
Gali'zien, Galicya.
Gali'zi(an)er, *m.* Galicyanin; Galizi(an)erin, *f.* Galicyanka; galiziſch *adi.* galicyjski.
Gallien, Gallia; Gallier *m.* Gallijczyk; Gallizismus *m.* gallicyzm; galliſch *adi.* gallicki.
Ga'llus, *m.* Gaweł.
Gäns, Kisek.
Ga'rdenſee, **Ga'rnſee**, Szlemno.
Garo'nne, *f.* Garumna (rzeka).

Ga'ſſen, Gasyn.
Gebe'tſch, Gdecz i Giecz.
Ge'mbitz, Gębice.
Genf, Genewa; **Genfer** *m.* Genewczyk; **Genferin** *f.* Genewka; **Genfer** *adi.* genewski.
Ge'nfer See, Genewskie jezioro.
Genove'fa, *f.* Genowefa.
Ge'nt, Gandawa.
Ge'nua, Genua; **Genueſer** *m.* Genueńczyk; *adi.* genueński.
Ge'org, *m.* Jerzy.
Geo'rgenberg, Sobota spizka.
Geo'rgenburg, Jurbork.
Ge'ras, Jerusz.
Gerdau'en, Gerdawy.
Gerli'tzenalpe, Wysoszczyca.
Germa'nien, Germania; **Germane** *m.* Germanin; **Germanin** *f.* Germanka; **Germanismus** *m.* germanizm; **germaniſch** *adi.* germański.
Germa'nikus, *m.* Germanikus i Germanik.
Ge'rtrud, *f.* Gertruda.
Geſe'nke, *n.* Debrata, Jesionki.
Ge'witſch, Jewicko.
Gil'genburg, Dąbrowno.
Glatz, Kładsko.
Glau'chau, Głuchów.
Glei'witz, Gliwice.
(Groß-)Glo'gau, Głogów; **Glogauer** *m.* Głogowczyk; **Glogauer(=)** *adi.* głogowski; **Klein-, Ober-Glogau**, Głogówek.
Gmü'nd, Zawód.
Gne'ſen, Gniezno; **Gneſener** *adi.* gnieźnieński.
Gö'ding, Hodonin.
Gö'döllö, Gedelow.
Goe'the, Goethe.
Go'ldenſtein, Goldsztyn.
Go'ldingen, Kuldyga.
Go'liath, *m.* Goliat.
Go'llmütz, Chemsko.
Go'llnow, Kładkowo.
Go'lliſſen, Goleszyna.
Go'mmern, Guntomir i Gątymir.
Gora'le, *m.* góral; **Goralin** *f.* góralka; **Goralen-, goraliſch** *adi.* góralski.
Gör'chen, Górka, Miejska Górka.
Go'rgo, *f.* Gorgona.
Gör'litz, Drewnow; Zgorzelec, Zgorzelice.
Görz', Gorycya.
Go'ſchütz, Goszcz.
Go'te, *m.* Got; **Oſt-, Weſt-Goten** Gotowie wschodni, zachodni; **gotiſche Schrift** gotcykie pismo; **gotiſche Bauart** gotycki styl.
Go'tland, Gotlandya i Gotya.
Go'tthard, *m.* Gotard; **der Skt. -ś-Berg** Góra św. Gotarda.
Gö'ttingen, Getynga.
Go'ttlieb, *m.* Bogumił; *dim.* **Gottliebchen** *n.* Boguś.
Go'ttlob, *m.* Bogusław, Boguchwał i Bogufał.
Gottſche'e, Koczewje.
Gra'chus, *m.* Grachus i Grakchus.
Gradi'ska, Gradyszcze, Grodzisko.
Gran, Strygonia (miasto); Hron (rzeka).
Gra'slitz, Kraslice.
Graubü'nden, Recya, Gryzony.
Grau'denz, Grudziądz.
Grave'ſa, Gruz.
Graz, Grac, Grodzisko.
Gre'gor, *m.* Grzegorz.
Gregoria'niſch, *adi.* Gregoryański; **der -e Kalender**, Geſang kalendarz, śpiew gregoryański.
Grei'fswald, Gryfia.
Greiz, Gryc.
Gre'nicz, Granowce.
Grie'chenland, Grecya; **Grieche** *m.* Grek; **Griechin** *f.* Greczynka; **griechiſch** *adi.* grecki, po grecku; **das Griechiſche**, die griechiſche Sprache, griechiſche Sitten, griechiſches Weſen greczyzna *f.*
Gri'mma, Gryma.
Gro'den, Grodno; **Grodener(=)** *adi.* grodzieński.
Grö'ningen, Groninga.
Grö'nland, Grenlandya; **Grönländer** *m.* Grenlandczyk.
Gro'ßpole, *m.* Wielkopolanin; **Großpolin** *f.* Wielkopolanka.
Groß'polen, *n.* Wielkopolska; **großpolniſch** *adi.* wielkopolski, *adv.* po wielkopolsku.
Gro'ßwardein, Wielki Warazdyn.
Grötſch, Grodzisko.
Gro'ttau, Krotawa.
Gru'lich, Kraliki.
Grü'nau, Grynawia; Zielenowo.
Grumberg, Krumberki; Zielonagóra.
Grüncho'tzen, Zielona.
Grü'ndorf, Zielonawieś; Zieliniec; Dąbrowa.
Grü'neiche, Zielonydąb.
Grü'ne-Ta'nne, Zielonahojna.
Grü'nfelde, Zieleń.
Grü'newieſe, Zielonałąka.
Grü'nhof, Dąbrowa.
Grü'nwald, Zielonylas.
Grü'nwalde, Piecki.
Gu'ben, Gubin.
Gumbi'nnen, Gąbin.
Gün'ſtergoſt, Wiatrogoszcz.
Gurk, Kerka.
Gurkfe'ld, Kersko.
Gu'ſtav, *m.* Gustaw.
Gutenta'g, Dobrodzień.
Gu'tſtadt, Dobremiasto.
Guye'nne, (wym.: güjén) Akwitania.

H.

Haag, Haga.
Ha'litſch, Halicz; **haliziſch** *adi.* halicki.
Ha'lle, Halle; Dobragóra; Dobrasoła.
Ha'mburg, Hamburg; **Hamburger(=)**, **hamburgiſch** *adi.* hamburski.
Ha'mmerſtein, Humersztyn.
Ha'nnchen, *f.* Hanka; *dim.* Hanusia, Haneczka, Hanulka, Hanula.
Ha'nnes, *m.* Annasz.
Ha'nnibal, *m.* Hannibal.
Hanno'ver, Hanower; **Hannoveraner** *m.* Hanowerczyk; **hannoveriſch** *adi.* hanowerski.
Hans, *m.* Jan; *dim.* Hänschen, Hanſel Janek, Jaś, Jasiek, Jasiunio; **was Hänschen nicht lernt, lernt Hans nimmermehr** czego się Jaś nie nauczył, Jan się nie nauczy.

Ha'nſa, *f.*, die **Hanſeaten** *pl.* związek Anzeatycki; Hanſeſtadt *f.* miasto anzeatyckie; hanſeatiſch *adi.* anzeatycki.

Harz, Harc, Smoliny.

Hava'nna, Hawana; Havanna(=) *adi.* hawański.

He'be, *f.* Hebe.

Hebrä'er, *m.* Hebrajczyk, Hebrejczyk; hebräiſch *adi.* hebrajski, *adv.* po hebrajsku; Hebräertum *n.*, hebräiſche Sprache, Sitten, hebräiſches Weſen hebrajszczyzna *f.*

He'dwig, *f.* Jadwiga; *dim.* Jadwisia.

Hei'nrich, *m.* Henryk.

Hele'ne, *f.* Helena; *dim.* Helenchen, Lenchen *n.* Helusia.

He'likon, Helikon; helikoniſch *adi.* helikoński.

He'llas, Hellas i Hellada; Hellenen *pl.* Hellenowie; Hellenismus *m.* hellenizm; helleniſch *adi.* helleński.

Helleſpo'nt, *m.* Hellespont; helleſpontiſch *adi.* hellesponcki.

Helo'te, *m.* Helota.

He'lſingland, Helzyńska Kraina.

He'nnegau, Hanonia.

He'nſchau, Hanuszowce.

Herakle'a, Heraklea.

Herakli'de, *m.* Heraklida.

He'rmannsdorf, Radzice.

He'rmannſtadt, Sybin.

He'rrnhut, Ohranow.

He'rrenſtadt, Wąsiorz.

Herzegowi'na, Hercegowina.

Heſi'odus, *m.* Hezyod.

He'ſſen, Hasya; Heſſe *m.* Has; heſſiſch *adi.* haski.

Hie'ronymus, *m.* Hieronim.

Hila'rius, *m.* Hilary.

Hi'ob, *m.* Hiob.

Hi'ppias, *m.* Hippiasz.

Hippoly't, *m.* Hipolit.

Hi'rſchberg, Jelenia góra.

Hochkretſcham, Wólka.

Ho'ſtädt, Rudki.

Ho'he Heid, Wysoka Hola (góra).

Ho'henberg, Trzeciewnica.

Ho'henburg, Wyszogród.

Hohenei'che, Ossowa góra.

Hohene'lbe, Wierzchłabi.

Hohenfu'rth, Wyższy Brod.

Hohenman'th, Wysokie Myto.

Hohenman'then, Muta.

Hohenſa'lza, Inowrocław.

Hohenſtei'n, Holsztynek, Olsztynek.

Ho'lland, Holandya; Holländer *m.* Holender i Holenderczyk; Holländerin *f.* Holenderka; holländiſch *adi.* holenderski, *adv.* po holendersku.

Ho'lleſchau, Holeszów.

Ho'lſtein, Holsztyn; Holſteiner *m.* Holsztyńczyk; holſteiniſch *adi.* holsztyński.

Home'r, *m.* Homer; homeriſch *adi.* homeryczny, homerowy.

Hora'z, *m.* Horacyusz i Horacy; horaziſch *adi.* horacyuszowski.

Horſt, Świerkle; Krosno.

Horte'nſius, *m.* Hortenzyusz.

Ho'ſtun, Hostun.

Hottento'tt(e), *m.* Hottentot.

Hoyerswe'rda, Wojerowice, Wojrezy.

Hra'diſch, Hradyszcze.

Hra'dſchin, *m.* Hradczany (w Pradze).

Hugeno'tte, *m.* Hugenota.

Hu'go, *m.* Hugo.

Hu'man, Humań; die Erde, die Güter von —, die Bewohner von — und des umliegenden Landes humańszczyzna *f.*

Hu'ndsfeld, Psiepole.

Hu'nnen, *pl.* Hunnowie.

Huzu'le, *m.* Huculi.

Hyazi'nth, *m.* Jacenty, Jacek.

J.

J'dria, Wydrga.

J'glau, Igława.

Igna'tius, **J'gnaz** *m.* Ignacy, Zegota.

J'lias, *f.* Iliada.

J'lium, Ilium Ilion.

J'llyrien, Illirya.

J'lmenau, Łunia.

J'ndien, Indye; Oſt=, Weſt= — Indye Wschodnie, Zachodnie; Indianer *m.* Indyanin; Indianerin *f.* Indyanka; die Indier, Inder Indowie; indiſch *adi.* indyjski, *adv.* po indyjsku.

J'ngermanland, Ingrya.

J'nnocenz, Innocenty.

J'nnerkrain, Notrańsko.

J'nnsbruck, Insbruk, Inszpruk.

J'nſter, Instruć (rzeka).

J'nſterburg, Instruć.

Jo'nien, Jonia; ioniſch *adi.* joński; die Joniſchen Inſeln Jońskie wyspy.

J'pek, Pek, Peć (rzeka).

J'ris, *f.* Iris i Iryda.

J'rland, Irlandya; Irländer, Ire *m.* Irlandczyk, Iryjczyk; Irländerin *f.* Irlandka; iriſch *adi.* irlandzki, iryjski.

J'ſaak, *m.* Izak.

Iſabe'lla, *f.* Izabella.

Iſai'as, *m.* Izajasz.

J'ſergebirge, *n.* Izerskie pogórze.

J'ſerkamm, *m.* Izerski Grzebień.

J'ſidor, *m.* Izydor.

J'ſkar, Isker.

J'sland, Islandya.

Ismе'ne, *f.* Ismena.

Iſo'krates, *m.* Izokrates.

Iſo'nzo, Socza (rzeka).

J'srael, Izrael; die (alten) Israeliten Izraelici *pl.* Israelit(e) *m.* izraelita; Israelitin *f.* izraelitka; israelitiſch *adi.* izraelicki.

J'ſthmus, *m.* Istmus; iſthmiſch *adi.* istmijski.

Ita'lien, Włochy, Italia; in, aus — we Włoszech, z Włoch; italiſch *adi.* italski.

Italie'ner, *m.* Włoch; Italienerin *f.* Włoszka; italieniſch *adi.* włoski, *adv.* po włosku; italieniſch werden, zum Italiener werden włoszeć, zwłoszeć; das Italieniſche, italieniſches Weſen, italieniſche Sprache, Sitten włoszczyzna *f.*

J.

Jage'llo, *m.* Jagiełło; Jagellone *m.* Jagiellończyk; Frau aus der Jagellonischen Familie Jagiellonka; die Jagellonische Universität Uniwersytet Jagielloński.

Jä'gerndorf, Karniów.

Ja'kob, *m.* Jakób; *dim.* Jakobchen *n.* Jakóbek, Kuba.

Jakobi'ner, *m.* Jakobin; Jakobinismus *m.* jakobinizm *m.*

Ja'nkendorf, Sokołowo.

Ja'nus, *m.* Janus.

Ja'pan, Japonia; Japaner, Japanese *m.* japończyk; Japanerin, Japanesin *f.* Japonka; japanisch, japanesisch *adi.* japoński, *adv.* po japońsku.

Ja'romeritz, *m.* Jaromierzyce.

Ja'romir, *m.* Jaromir.

Ja'roslaus, *m.* Jarosław.

Ja'roslau, Jarosław.

Ja'son, *m.* Jazon.

Jau'ntal, Junska dolina.

Jazy'gen, *pl.* Jadźwingowie.

Jeremi'as, *m.* Jeremiasz, Jeremi.

Jeho'vah, Jehowa.

Je'richo, Jerycho; die Rose von — Jerychońska róża.

Jeru'salem, Jerozolima; jerusalemisch *adi.* jerozolimski.

Je'schken, Jeszczed.

Jesui't, *m.* Jezuita; Jesuitismus *m.* jezuityzm *m.*; jesuitisch, Jesuiten- *adi.* jezuicki; Jesuitenkirche *f.* kościół Jezuicki.

Je'sus, *m.* Jezus; — Christus Jezus Chrystus; — Maria! Jezus Marya! die Gesellschaft Jesu Towarzystwo Jezusowe.

Joa'chimstal, Joachimów.

Jo'hann, Joha'nnes *m.* Jan; der heilige -nnes Święty Jan; das Johannisfest, der Johannistag święty Jan; zu Johanni na św. Jan; das Johannisfest kommt nicht alle Tage nie zawsze świętego Jana; Johannisbrot *n.* chleb *m.* świętego Jana; Johannisgürtel *m.* pas *m.* św. Jana; Johanniskraut *n.* ziele *n.* św. Jana; Johanniswürmchen *n.* robaczek świętojański, św. Jana; Johanns Sohn syn Janów.

Joha'nna, *f.* Joanna.

Joha'nnisburg, Jańsbork.

Jörg, *m.* Jerzy.

Jo'saphat, *m.* Jozefat; das Tal — dolina Jozefata.

Jo'sef, *m.* Józef, *dim.* Józio; Josefine *f.*, Josefa *f.* Józefa, *dim.* Józia.

Ju'da, Juda; am Simeons- und -fest na Szymona Judy; das Simeons- und -fest macht die Wege harsch und fest na Szymona Judy spodziewaj się grudy; judäisch *adi.* judzki.

Judai'smus, *m.* Judaizm.

Ju'das, *m.* Judasz; Judas- *adi.* judaszowski, *adv.* po judaszowemu, po judaszowsku; Judaskuß *m.* pocałunek judaszowski.

Ju'de, *m. pl.* -n, żyd; żydowin; häßlicher, abscheulicher — żydzisko *n.*; Jüdin *f. pl.* -nen, żydówka.

Jü'deln, *vn.* (haben) po żydowsku gadać.

Ju'dentum, *n.*, **Ju'denschaft** *f.*, **Ju'denland** *n.* żydostwo *n.*

Jü'disch, Juden- *adi.* żydowski, *adv.* po żydowsku; jüdisches Wesen, jüdische Art und Weise żydostwo *n.*; Judenbengel, -junge *m.* żydziak *m.*; -friedhof *m.* cmentarz żydowski; -kind *n.* żydziątko *n.*, żydowię *n.*; -schule *f*, -tempel *m.* żydowska szkoła, bożnica.

Ju'lian, *m.* Julian.

Ju'lius, *m.* Juliusz.

Ju'lich, Juliaka; von — juliacki.

Ju'lie, *f.* Julia; *dim.* Julchen *n.* Julcia, Juleczka.

Ju'ngbunzlau, Młody Bolesław.

Ju'ngferwerder, Panoniewo.

Jungle'slau, Inowrocław.

Ju'no, *f.* Juno i Junona.

Ju'piter, *m.* Jowisz.

Justi'ne, *f.* Justyna.

Jü'tland, Jucya.

K.

Ka'hlenberg, Łysa góra.

Kä'hme, Kamionna.

Kai'phas, *m.* Kaifasz.

Kai'ro, Kair.

Ka'lau, Kalawa.

Ka'lisch, Kalisz; von, aus — kaliski *adi.*

Kalli'ope *f.* Kalliopa.

Kalmü'ck(e) *m.* Kałmuk; kalmückisch *adi.* kałmucki, *adv.* po kałmucku.

Ka'lvin, *m.* Kalwin.

Kalvini'st, Kalvi'ner *m.* Kalwin; kalviniftisch *adi.* kalwiński.

Kaly'pso, *f.* Kalipso.

Kamby'ses, *m.* Kambizes.

Kamie'niec in Podolien, Kamieniec Podolski.

Kami'llus, *m.* Kamillus, Kamill, Kamil.

Ka'nnä, Kannae; die Schlacht bei — bitwa *f.* pod Kannami.

Kapito'l, *n.* Kapitol *m.*

Kappado'zien, Kappadocya.

Kapuzi'ner, Kapuzi'nermönch *m.* Kapucyn; die Kapuziner *pl.*, der Kapuzinerorden, das Kapuzinerkloster *n.*, die Kapuzinerkirche Kapucyni *pl.*; Kapuziner(-) *adi.* kapucyński; Kapuzinerbrot *n.* chleb kapucyński (rodzaj tortu).

Karawa'nken, *pl.* Gryntowce.

Ka'rbischau, Skarbiszów.

Ka'rge, Kargowa.

Karl, *m.* Karol; *dim.* Karlchen *n.* Karolek *m.*, Karolcio *m.*, Lolo; — der Große Karol Wielki; Karoline *f.* Karolina; *dim.* Karolinchen *n.* Karolcia *f.*, Lola.

Ka'rlau, Warusze.

Ka'rlowitz, Karłowiec.

Karlsbad, Karlsbad, Karłowe wary.

Ka'rlsberge, *pl.* Karłowe góry.

Karmeli'ter, Karmeli'termönch *m.* Karmelita; Karme-

literin, Karmeliternonne *f.* Karmelitanka, Karmelitka; die Karmeliter, der Karmeliterorden, das Karmeliterkloſter, die Karmeliterkirche Karmelici *pl.*; Karmeliter(=) *adi.* karmelicki.

Kä'rnten, Korutany, Karyntya; Kärntner *m.* Karyntczyk; Kärntnerin *f.* Karyntka; kärntnerisch *adi.* karyntski.

Kar'pathen, *pl.* Karpaty *pl.*, Góry Karpackie.

Ka'rpfen, Krupina.

Karſt, *m* Kras, Kraszewina.

Kartäu'ſer, *m.* Kartuz i Kartuzyanin; die Kartäuſer, der Kartäuſerorden Kartuzi *pl.*; Kartäuſerin, Kartäuſernonne *f.* Kartuzyanka; kartäuſiſch, Kartäuſer(=) *adi.* kartuzyański.

Karteſia'ner, *m.* zwolennik *m.*, uczeń *m.* Kartezyusza.

Kartha'go, Kartago, Kartagina.

Ka'rthaus, Kartuzy *pl.*

Ka'ſchau, Koszyce.

Kaſchu'be, *m.* Kaszub; Kaſchubin *f.* Kaszubka; das Land der =n, die =n *pl.* Kaszuby *pl.*; kaſchubiſch *adi.* kaszubski.

Ka'ſimir, *m.* Kazimierz; *dim.* Kaſimirchen *n.* Kazimirek *m.*, Kazio *m.*

Ka'ſpiſches Meer, Kaspijskie, Chwaleńskie morze.

Kaſſa'ndra, *f.* Kassandra.

Kä'thchen, *dim.* od Katharina Kasia *f.*

Kathari'na, *f.* Katarzyna.

Ka'tzengebirge, *n.* Kocie góry.

Kau'en, Kowno.

Kau'ernik, Kurzetnik.

Kau'kaſus, *m.* Kaukaz; kaukaſiſch *adi.* kaukaski.

Kau'nitz i **Ka'nitz**, Kunice.

Kau'rim, Kurzym.

Ke'lten, *pl.* Celtowie; keltiſch *adi.* celtycki.

Ke'mpen, Kępno i Kempno.

Kie'bel, Kębłów i Kębłowo.

Kie'ferſtädtel, Sośnicowice.

Ki'ew, Kijów.

Kla'dern, Kladruby.

Kla'genfurt, Celowiec.

Kla'ttau, Klatowy.

Klei'npole, *m.* Małopolanin; Kleinpolin *f.* Małopolanka.

Klei'npolen, *n.* Małopolska; kleinpolniſch *adi.* małopolski.

Klei'nruſſland, *n.* Małorosya; Kleinruſſe *m.* Małorosyanin; Kleinruſſin *f.* Małorosyanka; kleinruſſiſch *adi.* małorosyjski, *adv.* po małorosyjsku.

Kli'o, *f.* Klio.

Kli'ſthenes, *m.* Klistenes.

Klum i **Kulm**, Chlum.

Klytämne'ſtra, Klitemnestra.

Ko'blenz, Koblencya.

Ko'lberg, Kołobrzeg.

Köln, Kolonia; Kölner *m.* Kolończyk; kölniſch, Kölner(=) *adi.* koloński.

Kolome'a, Kołomyja.

Komo'rn, Komarno.

Ko'motau, Chomętów.

Konfu'zius, *m.* Konfucyusz.

Kongre'ſſpolen, *n.* Kongresówka *f.*

Kö'niggrätz, Królogród.

Kö'niginhof, Królodwór; die —er Handſchrift rękopis królodworski.

Kö'nigsberg, Królowa Hala.

Kö'nigsberg, Królewiec; Königsberger *m.* Królewczanin; Königsbergerin *f.* Królewczanka; Königsberger(=) *adi.*, von, aus — królewiecki.

Kö'nigshütte, Królewska Huta.

Kö'nigſtein, Królewska Skała.

Kö'nigswart, Kunżwart.

Ko'nitz, Chojnice.

Ko'nrad, *m.* Konrad.

Ko'nſtadt, Wołczyn.

Konſtantino'pel, Konstantynopol, Carogród; Konſtantinopolitaner *m.* Carogrodzanin; =in *f.* Carogrodzanka; konſtantinopolitaniſch *adi.* carogrodzki.

Kopenha'gen, Kopenhaga.

Kö'penik, Kopanic i Kopytnik.

Kö'pnitz, Kopanica.

Ko'ralpe, *f.* Gołowiec.

Kore'a, Korea; Koreaner *m.* Koreańczyk; Koreanerin *f.* Koreanka; koreaniſch *adi.* koreański, *adv.* po koreańsku.

Korne'lius, *m.* Korneliusz, Korneli i Kornel.

Kö'rös, *f.* Keresz (rzeka).

Ko'rſika i **Corſica**, Korsyka; Korſikaner i Corſe *m.* Korsykanin; korſiſch *adi.* korsykański.

Koſa'ke, *m.* Kozak (obacz część ogólną słownika).

Ko'ſchmin, Koźmin.

Ko'ſel, Koźle.

Kö'slin, Kozalno.

Ko'ſten, Kościan.

Ko'ſterſchin, Kostrzyn (miasto).

Ko'ttbus, Chociebuż.

Krain, Kraina, Karniola; Krainer *m.* Kraińczyk, Karniolczyk; Krainerin *f.* Karniolka; krainiſch, Krainer(=) *adi.* kraiński, karniolski.

Krai'nburg, Krajn i Krasne Mesto.

Kra'kau, Kraków; nach, gegen — ku Krakowu; die Krakauer Gegend, das Krakauiſche, das Gebiet von —, das Krakauer Viertel, die Krakauer Vorſtadt Krakowskie *n.*

Kra'kauer, *m.* Krakowianin, Krakowiak; Krakauerin *f.* Krakowianka.

Kra'kauiſch, **Krakauer**(=) *adi.* krakowski; die =er Vorſtadt Krakowskie przedmieście; die =er Univerſität uniwersytet krakowski; =er Buchweizengrütze krakowska kaszka; auf =er Art erhandelt krakowskim targiem nabyty; krakauiſch *adv.* po krakowsku.

Kra'nowitz, Krzenowice.

Kra'ppitz, Krapowice i Chrapowice.

Krems, Kremża.

Kremſie'r, Kromieryż.

Kre'ta, Kreta; Kret(enſ)er *m.* Kreteńczyk; Kretenſerin *f.* Kretenka; kretenſiſch *adi.* kreteński.

Kreutz, Krzyżewce.

Kreu'zburg, Kluczborek.

Krie'pern, Krypy.

Krie'ven, Krzywin.

Krim, *f.* Krym; krimiſch *adi.* krymski.

Kri'ſpus, *m.* Kryspus.

Kri'ton, *m.* Kryton.

Krö'ben, Krobia.

Kroa'tien, Chorwacya, Horwacya i Kroacya; Kroat(e) *m.* Chorwat; Kroatin *f.* Chorwatka; kroatiſch *adi.* chorwacki, horwacki, kroacki;

adv. po chorwacku, horwacku, kroacku.
Kro'man, Krumłów.
Krö'nau, Krenów.
Kro'nſtadt, Korona; Braszów.
Krö'ſus, *m.* Krezus.
Kro'toſchin, Krotoszyn.
Krn'man, Kromłów.
Krn'ſchwitz, Kruświca.
Krze'menez, Krzemieniec; von, aus — krzemieniecki.
Ku'ba, Kuba.
Ku'halpe, *f.* Krawnica.
Ku'hwegeralpe, *f.* Sc[illegible]cka Planina.
Kulm, 1) Chlumec; 2) Chełmno; Kulmer=, kulmiſch *adj.* chełmiński.
Ku'lmſee, Chełmża.
Ku'lpa, *f.* Kolpa i Kopa (rzeka).
Kuma'nien, Kumania.
Kuna'xa, Kunaksa; die Schlacht bei — bitwa *f.* pod Kunaksą.
Kupi'do, *m.* Kupido.
Ku'nitzburg, Kunice.
Ku'riſches Haff, Kurońska zatoka.
Ku'rland, Kurlandya; Kurländer *m.* Kurlandczyk; Kurländerin *f.* Kurlandka; Kurländer(=), kurländiſch *adi.* kurlandzki.
Kü'ſtenland, *n.* Pobrzeże *n.*
Kü'ſtrin, Kostrzyn(twierdza).
Ku'ttenberg, Kutnahora.
Ku'ttenplan, Kdynie.
Ky'ros, *m.* Cyrus.

L.

La'biau, Łabiawa.
La'che, Śmieszkowo.
Lace'dämon i **Laze'dämon**, Lacedemon.
La'dislaus, *m.* Władysław; *dim.* Władek, Władzio.
La'go Maggio're, Długie jezioro.
Lai'bach, Lublana i Lublanica.
La'mmatſch, Łamacz.
La'mprechtsdorf, Kopanica.
La'ndgraben, Kopanica.
La'ndsberg, Gorzów.
Lao'koon, Laokoon.
Lari'ſſa, Larysa i Larga.
Latei'n, **Latei'ner** i t. d. obacz część ogólną słownika.
La'tium, Lacyum; latiniſch *adi.* latyński.
Lato'na, Lato i Latona.
Lau'enburg, Lawenburg, Lembork, Lębork, Ładybór.
Lau'fen, Lubno.
Lauſa'nne, (wym.: lozán) Lozanna.
Lau'ſitz, *f.* Łużyce, Luzacya; Lauſitzer *m.* Łużyczanin; Lauſitzerin *f.* Łużyczanka; lauſitziſch *adi.* łużycki.
Lau'tenburg, Lidzbark, Ludborz.
La'vanttal, Labocka dolina.
La'zarus, *m.* Łazarz.
Lei'bnitz, Lubica, Libnica.
Lei'pa, Lipa Czeska.
Lei'pnik, Lipnik.
Lei'pzig, Lipsk.
Lei'tha, *f.* Litawa (rzeka).
Lei'thagebirge, *n.* Litawskie góry.
Lei'tmeritz, Litomierzyce.
Lei'tomiſchl, Litomyśl.
Le'mberg, Lwów; gegen — zu, nach — ku Lwowu; von, aus — ze Lwowa, lwowski; Lemberger *m.* Lwowianin; Lembergerin *f.* Lwowianka; Lemberger *adi.* lwowski.
Le'mnos, Lemnos.
Le'ne, *f.* Magda.
Leo, *m.* Leon, Lew.
Leo'ben, Ljubno, Lubno.
Le'obſchütz, Łubczyce.
Le'onhard, *m.* Leonard.
Le'sbos, Lesbos.
Le'ſchnitz, Leśnica.
Le'ſſach, Lesany.
Le'ſſen, Łaszyn.
Le'the, *f.* Lete; lethiſch *adi.* letejski.
Le'ttenland, Łotwa; Lette *m.* Łotwin, Łotysz; Lettin *f.* Łotwinka; lettiſch *adi.* łotyski.
Leu'ktra, Leuktra.
Ley'den, Leyda.
Lie'bau, Libawa.
Liebenwe'rda, Ruhów.
Lie'gnitz, Legnica, Lignica.
Li'ndenwald, Wąwelno.
Linz, Linc.
Li'ſſabon, Lizbona; Liſſaboner *m.* Lizbończyk; Liſſaboner *adi.* (von, aus —) lizboński.
Li'tauen, Litwa; Litauer *m.* Litwin; Litauerin *f.* Litwinka; das Großherzogtum — Wielkie Księstwo Litewskie; litauiſch *adi.* litewski, *adv.* po litewsku.
Li'ttai, Litya.
Li'vius, *m.* Liwiusz.
Li'vland, Inflanty, Liwonia; Livländer *m.* Inflantczyk; Livländerin *f.* Inflantka; livländiſch *adi.* inflancki.
Lo'bſenitz, Łobżenica.
Lo'he, *f.* Sleza (rzeka).
Loi'belſattel, *m.* Lubelski łęg.
Loi're, (wym.: loár) *f.* Loara (rzeka).
Lombardei', Lombardya; Lombarde *m.* Lombardczyk; lombardiſch *adi.* lombardzki.
Lo'ndon, Londyn; Londoner, aus, von —, Londoner(=) *adi.* Londyńczyk; londyński.
Lo'mnitzer Spitze, Łomnica; Groß=Lomnitz Wielka Łomnica.
Lo'renz, *m.* Wawrzyniec.
Lo'ſtburg, Włościbór.
Lo'slau, Wodzisław.
Lo'thringen, Lotaryngia; Lothringer *m.* Lotaryńczyk; Lothringer(=), lothringiſch *adi.* lotaryński.
Lö'wen, Lowania.
Lü'beck, Lubeka, Lubiecz; Lübecker *m.* Lubeczanin.
Lü'ben, Lubin.
Lu'blau, Lubno.
Lu'blin, Lublin; Lubliner *m.* Lubelczyk, Lublanin; Lublinerin *f.* Lubelka; Lubliner(=), lubliniſch *adi.* lubelski; der Lubliner Kreis Lubelskie *n.*
Lu'blinitz, Lubliniec.
Lu'cia, **Lu'cie** *f.* Łucya.
Lu'cian, *m.* Lucyan.
Lu'cius, *m.* Lucyusz.
Lu'dwig, *m.* Ludwik.
Lui'ſe, *f.* Ludwika; *dim.* Luiſchen *n.* Ludwisia, Ludka, Ludwinia, Ludwichna *f.*
Lu'kas, *m.* Łukasz.
Lu'ndenburg, Brzetysław.

Lü'neburg, Hlin.
Luperka'lien, *pl.* Luperkalia.
Lu'ſchwitz, Włoszakowice.
Luſita'nien, Luzytania.
Lu'ſſin, Łoszyn, Łozin; =grande, =piccolo Łoszyn wielki, mały.
L … r, *m.* Luter.
Lu… zer, *pl.* Lutycy; =land *n.* kraj *m.* Lutyków.
Lü'ttich, Leodyum.
Lyck, Ełk.
Ly'dia, *f.* Lidya.
Lyku'rg, *m.* Likurg.
Lyo'n, Lugdun; Golf *m.* von — zatoka Lugduńska.
Lyſa'nder, *m.* Lizander.
Ly'ſias, *m.* Lizyasz.

M.

Maas, *f.* Moza (rzeka).
Macedo'nien, Makedo'nien i **Mazedo'nien**, Macedonia, Makedonia; Macedonier, Make= i Mazedonier *m.* Macedończyk; Mace(ke= i ze=)donierin *f.* Macedonka; mace(ke= i ze=)doniſch *adi.* macedoński.
Madei'ra, Madera.
Madri'd, Madryt; Madrider= *adi.* (von, aus —) madrycki.
Magdale'na, *f.* Magdalena; *dim.* Lenchen *n.* Magdalenka, Magdusia.
Ma'gdeburg, Magdeburg, Dziewin; Magdeburger *m.* Magdeburczyk; Magdeburgerin *f.* Magdeburka; Magdeburger(=), magdeburgiſch *adi.* magdeburski.
Magya'r(e), *m.* Madziar; Magyarin *f.* Madziarka; magyariſch *adi.* madziarski, *adv.* po madziarsku.
Mä'hren, Morawia, Morawy; die Markgrafſchaft — margrabstwo morawskie; der Markgraf von — margrabia morawski; Mährer *m.* Morawianin, Morawczyk; Mährin *f.* Morawianka; mähriſch *adi.* morawski.
Mä'hriſch=O'ſtrau, Ostrawa, Ostrawa morawska.
Mai'land, Medyolan; Mailänder *m.* Medyolańczyk; Mailänderin *f.* Medyolanka; Mailänder(=), mailändiſch *adi.* medyolański.
Main, *m.* Men (rzeka).
Mainz, Moguncya; Mainzer(=) *adi.* (von, aus —) moguncki.
Makkabä'er, *m.* Machabejczyk; makkabäiſch *adi.* machabejski.
Malacha'ne, Ozimek.
Malchi'n, Małachów.
Ma'lta, Malta; Malteſer *m.* Maltańczyk; Malteſer(=) *adi.* maltański; Malteſerritter *m.* Kawaler Maltański.
Malva'ſia, Małmazya (wyspa i miasto); — i Malvaſierwein *m.* małmazya *f.*
Ma'ncheſter, Manchester.
Ma'nliuſ, *m.* Manliusz.
Mantine'a, Mantynea.
Ma'ntua, Mantua.
Ma'rathon, Maraton; bei — pod Maratonem.
Ma'rburg, Marybork.
March *f.* Morawa (rzeka).
Marce'llus, *m.* Marcellus, Marcel; Marcella *f.* Marcella.
Margare'te, *f.* Małgorzata; *dim.* Grete *f.*, Gretchen *n.* Małgosia, Margosia, Małgosieczka.
Maria'nne, *f.* Maryanna.
Mariaze'll, Maryi Cele.
Mari'a=Thereſio'pel, Subotyca.
Marie', *f.* Marya, Maryna; *dim.* Mariechen *n.* Marychna, Marynka, Maryniа, Maryś, Marysieńka, Marysieczka, Marysieneczka, Mania *f.*; die Jungfrau Maria Panna Marya; das Marienbild obraz Panny Maryi.
Mari'enburg, Malborg; Marienburger *m.* Malborczyk; Marienburger(=), marienburgiſch *adi.* malborski.
Marienwe'rder, Kwidzyn.
Ma'rius, *m.* Maryusz.
Ma'rkus, *m.* Marek, Markus.
Ma'ro, *m.* Maro.
Maro'kko, Marokko.
Ma'ros, *f.* Marusza, Morysz (rzeka).
Ma'ros=Va'ſarhely, Nowytarg moryski.
Mars, *m.* Mars.
Ma'rſchland, *n.* Żuławy *pl.*; Bewohner des =es żuławczyk *m.*
Marſei'lle, (wym.: rsej) Marsylia; Marſeiller(=) *adi.* (von, aus —) marsylijski.
Ma'rsgebirge, *n.* Grzbietne góry.
Ma'rtha, Ma'rthe *f.* Marta.
Ma'rtin, *m.* Marcin; zu =i na święty Marcin.
Maſo'wien, Mazowsze; die Wojwodſchaft — województwo mazowieckie; Maſowier *m.* Mazowszanin; Maſowier, maſowiſch *adi.* mazowiecki.
Maſu'r(e), *m.* Mazur; Maſurin *f.* Mazurka; Maſuren *pl.* Mazury *pl.*
Matthä'us, *m.* Mateusz.
Matthi'as, *m.* Maciej; die Frau des — Maciejowa *f.*; — bricht oder mehrt das Eis św. Maciej zimę traci albo ją bogaci.
Mau'erſee, *m.* Niebolskie jezioro.
Mau'then, Muta.
Max, Maximi'lian, *m.* Maksymilian.
Me'cheln, Malin.
Me'cklenburg, Meklenburgia.
Mede'a, *f.* Medea.
Medice'er, *m.* Medyceusz.
Medu'ſa, *f.* Meduza.
Mee'raugе, *n.* Morskie Oko.
Me'hlgaſt, Miłogoszcz.
Mei'ßen, Miśnia, Mysznia.
Me'kka, Mekka.
Me'lnik, Mielnik.
Melpo'mene, *f.* Melpomena.
Me'mel, 1) Kłajpeda (miasto); 2) Niemen (rzeka).
Mene'nius, *m.* Meneniusz.
Me'nhardsdorf, Werbów.
Merku'r, *m.* Merkuryusz, Merkury.
Me'rſeburg, Mezebor, Miedzybórz.
Me'ſeritz, Miedzyrzecz; Groß=, Klein=, Miedzyrzecz wielki i mały.

Mesopota'mien, Mezopotamia.
Messi'as, *m.* Mesyasz.
Mete'llus, *m.* Metellus.
Me'we, Gniew.
Me'xiko, Meksyk; **Mexikaner** *m.* Meksykańczyk; **Mexikanerin** *f.* Meksykanka; **mexikaniſch** *adi.* meksykański, *adv.* po meksykańsku.
Mi'chael, *m.* Michał; *dim.* Michel Michałek, Michaś; zu Michaeli na święty Michał; nach Michaeli po świętym Michale.
Mies, Stribro.
Mie'tau, Nitawa.
Miki'linburg, Rarog; Wielogród.
Mi'lchhübel, Mleczna góra.
Mile't, Milet.
Mi'litſch, Milcz.
Milti'ades, *m.* Miltyades.
Mi'ſkolcz, Miszkowiec.
Mi'ſlawitz, Miesławice.
Mi'ſlitz, Mirosław.
Mi'tau, Mitawa; Jelgawa.
Mi'ttelländiſches Meer, Śródziemne morze.
Mithrida't(es), *m.* Mitrydates i Mitrydat.
Mittelwa'lde, Międzybórz.
Mittenwa'lde, Chudinowa.
Mi'tterburg, Pazin.
Mi'ttwalde, Międzylesie.
Mö'kkern, Mokrzenice.
Mo'hács, Muchacz.
Mo'hammed, *m.* Mahomet; Mohammedaner *m.* mahometanin; Mohammedanerin *f.* mahometanka; mohammedaniſch *adi.* mahometański, *adv.* po mahometańsku.
Mohr, *m.* murzyn; Mohrin *f.* murzynka; Mohren(=) *adi.* murzyński.
Mo'hrungen, Morąg.
Mo'ldau, Mołdawia; Moldauer *m.* Mołdawianin; Moldauerin *f.* Mołdawianka; moldauiſch *adi.* mołdawski.
Mo'ldau, *f.* Wełtawa (rzeka).
Mo'ldauthein, Tejn nad Wltawą.
Molière, *m.* Molier.
Monfalco'ne, Terżycz.
Mö'nitz, Menin.
Monkfgut, Radowice.
Montbla'nc, Mont-Blanc.
Montene'gro, Czarnogóra, Czarnogórze; Montenegriner *m.* Czarnogórczyk; Montenegrinerin *f.* Czarnogórka; Montenegriner(=), montenegriniſch *adi.* czarnogórski.
Montesquieu', *m.* Montesquieu i Monteskiusz.
Mo'ra, *f.* Morawica (rzeka).
Mo'radorf, Załużne.
Moo're, *m.* Moore.
Mo'ritz, *m.* Maurycy.
Mo'ſel, *f.* Mozela (rzeka).
Mo'ſes, *m.* Mojżesz.
Mo'skau, Moskwa; Moskauer *m.* obacz Moskowiter.
Moskowi'ter, Moskauer *m.* Moskwicin, Moskal; Moskauerin *f.* Moskiewka; Moskauer(=), moskowitiſch *adi.* moskiewski.
Mü'geln, Mogelany, Mohelany, Mogalin, Mogilin, Mohalin.
Mi'nos, *m.* Minos.
Mirabeau', (wym.: -bó), Mirabeau.
Mü'glitz, Mohelnice.
Mü'hl, *f.* Michela (rzeka).
Mühlhau'ſen, Młynary; Miluza.
Mü'nchen, Mnichów, Mnichy, Monachium.
Mü'nde, *f.* Minda (rzeka).
Mu'nkacs, Munkaczowo.
Mü'nſter, Monaster; von, aus —, monasterski.
Mü'nſterberg, Ziembice, Ziebice, Sambice.
Mur, *f.* Mura (rzeka).
Mürz, *f.* Muryca (rzeka).
Mu'ſelman(n), *m.* Muzułmanin, Muzulman; Muſelman(n)in *f.* Muzułmanka; muſelmaniſch, muſelmänniſch *adi.* muzułmański.

N.

Na'kel, Nakło, Nakielno.
Na'mſlau, Namysłów.
Nancy', (wym.: nąsi'), **Nanzig**, Nancy.
Na'pagedl, Napajedla.
Napo'leon, *m.* Napoleon; napoleoniſch *adi.* napoleoński.
Na'rva, 1) Narwa; 2) Narew (rzeka).
Nata'lie, *f.* Natalia.
Na'tzerl, *m. dim.* od Ignaz, Ignaś *m.*
Nau'mburg, Nowimburk.
Nau'gard, Nowogród.
Na'xos, Naxos.
Nea'pel, Neapol; Neapolitaner *m.* Neapolitańczyk; Neapolitanerin *f.* Neapolitanka; neapolitaniſch *adi.* neapolitański, *adv.* po neapolitańsku.
Ne'guſch, Njagusz, Njegusz.
Ne'hrung, *f.* Nereja, Mierzeja.
Nei'denburg, Niedzborz, Nibork, Nidborze.
Ne'meſis, *f.* Nemezys.
Nei'ße, *f.* Nisa (rzeka).
Ne'pomuk, Nepomucen; Johann von — Jan Nepomucen.
Ne'rchau, Nirechwa.
Ne'ro, *m.* Nero.
Ne'ſigrode, Niezgoda.
Ne'tze, *f.* Noteć (rzeka).
Neu'brück, Nowymost.
Neu'deck, Świerklin.
Neu'enburg, a. d. Weichſel, Nowe.
Neu'häuſel, Zamki (nowe), Nowezamki.
Neu'kloſter, Kutin.
Neu'mark, Nowemiasto.
Neu'markt, Nowytarg.
Neuro'de, Starahuta.
Neu'ſalz, Nowasól.
Neu'ſattum, Nowy Zatom.
Neu'ſatz, Nowysad.
Neu'ſiedler See, *m.* Muteńskie, Nezyderskie jezioro, Fertowskie jezioro.
Neu'ſtadt, Prudnik; Lwowek; — a. d. Warthe Nowemiasto.
Neu'titſchein, Nowyiczyn.
Neu'tomiſchl, Nowytomyśl.
Neu'tra, Nitra (miasto i rzeka).
Ne'wa, *f.* Newa (rzeka).
Ne'wton, (wym.: njutn) *m.* Newton.

New-York (wym.: nju, jork) Nowy Jork.

Nicä'a, Nicea.

Nie'derlande, *pl.* Niderlandy; das Königreich der — królestwo niderlandzkie; Niederländer *m.* Niderlandczyk; Niederländerin *f.* Niderlandka; niederländisch *adi.* niderlandzki.

Nie'derung, *f.* żuława.

Nie'men, *m.* Niemen (rzeka).

Nikode'mus, *m.* Nikodem.

Ni'kolai, Mikołów.

Ni'kolaus, *m.* Mikołaj.

Ni'kolsburg, Mikołów.

Ni'mwegen, Nimega.

Ni'obe, *f.* Niobe.

Ni'ssa, Niszawa.

Ni'zza, Nizza.

Noga'isch, *adi.* =er Tatar Nahaj, Nahajec.

Norberti'ner, **Norbertinermönch** *m.* Norbertanin; die Norbertiner, das Norbertinerkloster, die =kirche Norbertani *pl.*; =in, =nonne *f.* Norbertanka; Norbertiner(=) *adi.* norbertański.

No'rdsee, *f.* Niemieckie morze.

No'rwegen, Norwegia; Norwege *m.* Norwegczyk; Norwegerin *f.* Norwegianka; norwegisch *adi.* norwegski, *adv.* po norwegsku.

Novipa'zar, Nowybazar.

Nü'rnberg, Norymberga; Nürnberger *m.* Norymberczyk; Nürnbergerin *f.* Norymberka; Nürnberger(=) *adi.* norymberski; Nürnbergerwaren *pl.* towary norymberskie; Nürnberger Waren, — Tand norymberszczyzna *f.*

O.

Oberși'tzko, Obrzycko.

Obotri'ten, *pl.* Obotryci; =land *n.* ziemia Obotrytów.

O'cean i **O'zean**, *m.* ocean *m.*; der Große — ocean Wielki.

O'delnau, Odolanów.

O'der, *f.* Odra (rzeka).

O'drau, Odry *pl.*

O'derberg, Bogumin.

Ö'dipus, *m.* Edyp.

Odyſſe'e, *f.* Odyssea, Odysseja *f.*

Ody'ſſeus, *m.* Odysej, Ulisses.

O'fen, Buda, Budzyn.

O'hlau, Olawa.

O'kocim, Okocim.

Oktavia'nus, *m.* Oktawian.

Ole'tzko, Oleck.

O'lkowitz, Oleksowice.

O'lmütz, Ołomuniec.

Ols, Oleśnica.

Oly'mp, *m.* Olimp; olympisch *adi.* olimpijski.

Oly'nthus, Olint; olynthisch *adi.* olintyjski.

O'ppa, *f.* Opawa (rzeka).

O'ppeln, *f.* Opole.

Ora'nien i **Orange**, (wym.: oraż) Aurazya.

O'rleans, (wym.: Orleą) Orlean.

O'rpheus, *m.* Orfeusz.

O'rsova, Rzawa, Rszawa.

O'rtelsburg, Szczytno.

O'ſchatz, Osice.

O'ſchitz, Osieczna.

O'ſſiacher See, Ożewskie jezioro.

Oſtero'de, Ostrowo.

Ö'ſterreich, Austrya, Rakusy (Rakuzy).

Ö'ſterreicher, *m.* Austryak, Rakuszanin.

Ö'ſterreicherin, *f.* Austryaczka, Rakuszanka.

Ö'ſterreichiſch, *adi.* austryacki, rakuski; =er Staatsbürger austryacki poddany.

O'ſtſee, *f.* Bałtyk.

O'ttmachau, Odmuchów.

O'tto, *n.* Oton.

O'ttwitz, Odra (wieś).

P.

Pa'llas, *f.* Pallas i Pallada.

Pankra'tius, **Pankra'z**, Pankracy.

Panno'nien, Pannonia.

Paradie's, Paradyż (dawniej: Goździkowo).

Pare'nzo, Porjece.

Pa'ris, *m.* Parys.

Pari's, Paryż; Pariſer *m.* Paryżanin; Pariſerin *f.* Paryżanka; Pariſer(=) *adi.* paryski.

Pauli'ner, **Paulinermönch** *m.* Paulin; die Pauliner, das =kloster, die =kirche Paulini *pl.*

Pa'rnau, Parnawa.

Pa'ſſau, Pasawa.

Pa'troklus, Patroklus, Patroklos.

Pa'tſchlowitz, Paczesławice.

Paul, *m.* Paweł; *dim.* Paulchen *n.* Pawełek *m.*

Pauſa'nias, *m.* Pauzaniasz.

Pau'ſram, Puzdrany.

Pe'gaſus, *m.* Pegaz; den — besteigen, den — reiten, tummeln, na pegaza wsiąść, jeździć na pegazie.

Pe'gau, Pegawa.

Peloponne's, *m.* Peloponez; peloponneſiſch *adi.* peloponeski.

Pene'lope, *f.* Penelopa.

Pe'pi, **Pe'perl**, *m. dim.* od Josef Józio *m.*

Pe'rikles, *m.* Perykles; perikleiſch *adi.* peryklesowski.

Pe'rſeus, *m.* Perzeusz.

Pe'rſien, Persya; Perſer *m.* Pers; Perſerin *f.* Persyanka; perſiſch *adi.* perski, *adv.* po persku.

Pe'ru, Peruwia; Peruaner *m.* Peruwianin *m.*; Peruanerin *f.* Peruwianka; peruaniſch *adi.* peruwiański.

Pe'ter, *m.* Piotr; *dim.* Peterchen *m.* Piotruś, Pietryk; die Peterskirche kościół świętego Piotra.

(Sft.) Pe'tersburg, Petersburg; Petersburger *m.* Petersburczyk; Petersburgerin *f.*

Petersburczanka; (Skt.) Petersburger(=) *adi.* petersburski.

Peterwardei'n, Piotrowaradyn.

Pe'tőfi, *m.* Petőfi.

Petra'rca, *m.* Petrarka i Petrarca.

Pe'trikau, Piotrków; Petrikauer(=) *adi.* (aus, von —) piotrkowski.

Pe'tzkau, Piecka.

Pfalz am Rhein, Palatynat reński.

Phä'don, *m.* Fedon.

Phä'drus, *m.* Fedrus i Fedr.

Pha'rao, *m.* Faraon.

Phi'dias, *m.* Fidyasz.

Phi'lipp, *m.* Filip; *dim.* Philippchen *m.* Filipek *m.*

Phili'ppi, Philippi; bei — pod Filippami; die Schlacht auf den Feldern von — bitwa na polach Filippijskich.

Philokte't, *m.* Filoktetes Filoktet.

Phö'bus, *m.* Febus i Feb.

Pho'cion, *m.* Focyon.

Phöni'zier, *pl.* Fenicyanie.

Phö'nix, *m.* Feniks.

Piace'nza, Placencya.

Piari'st, **Piaristenmönch** *m.* Pijar; =kirche *f.*, =kloster *n.* kościół, klasztor pijarski.

Pia'st, *m.* Piast; Piasten(=), piastíſch *adi.* piastowski.

Pia've, *f.* Plawa (rzeka].

Piemo'nt, Piemont.

Pila'tus, *m.* Piłat.

Pil'gram, Pielgrzymów.

Pi'llau, *f.* Piława (rzeka).

Pi'lſen, Pilzno; Pilſ(e)ner Bier pilzneńskie piwo.

Pi'ndar, *m.* Pindar.

Pi'nne, Pniewy.

Pira'no, Piran.

Piräus, Pireus.

Pi'ſa, Piza.

Piſiſtratus, *m.* Pizystrat; Piſiſtratiden *pl.* Pizystratydzi.

Pi'tſchen, Byczyna.

Pi'us, *m.* Pius.

Pla'ne, *f.* Płonia (rzeka).

Pla'to, *m.* Platon.

Pla'ttenſee, *m.* Błotne jezioro.

Plau'tus, *m.* Plautus i Plaut.

Ple'ſchen, Pleszew.

Ple'skau, Psków.

Pleß, Pszczyna.

Ple'ſſen, Pilśnia.

Pli'ntenburg, Wyszogród.

Plön, Płońsk.

Plu'to, *m.* Pluton (Pluto).

Po, *m.* Pad (rzeka).

Podgo'rze, Podgórze; Einwohner *m.* von — Podgórzanin *m.*

Podla'chien, Podlasie; Podlache, Podlachier *m.* Podlasianin, Podlasiuk; Podlachin *f.* Podlasianka.

Podo'lien, Podole; Podolier *m.* Podolanin; Podolierin *f.* Podolanka; podoliſch *adi.* podolski.

Po'hrlitz, Pohorelice.

Poitie'rs, (wym.: poatjé), Piktawy.

Pola'ngen, Połąga.

Po'le, *m.* Polak; Polanin, Lach.

Po'len, Polska; König von — król polski.

Po'lentum, *n.* polszczyzna *f.*; polskość *f.*

Po'lin, *f.* Polka; Laszka.

Po'lkowitz, Pułkowice.

Po'llin, Poleń.

Po'lniſch, *adi.* polski, *adv.* po polsku; — ſprechen, ſchreiben po polsku mówić, pisać; das Polniſche, =e Sprache, Sitte, =es Wesen polszczyzna *f.*

Po'lniſch-Wartenburg, Syców.

Po'lniſch-Kro'ne, Koronowo.

Po'lniſch-Li'ſſa, Leszno.

Po'lniſch-O'ſtrau, Ostrawa polska.

Po'lsdorf, Polskawieś.

Po'mmern, Pomorze; Pomerellen Pomorze polskie; Pommer *m.* Pomorzanin, Pomorczyk; Pommerin *f.* Pomorzanka; pommeriſch *adi.* pomorski.

Pompe'jus, *m.* Pompejusz.

Portore', Kralewica.

Portoro'ſe, Pirańska przystań.

Po'rtugal, Portugalia; der König von — król portugalski; Portugieſe *m.* Portugalczyk; Portugieſin *f.* Portugalka; portugieſiſch *adi.* portugalski, *adv.* po portugalsku.

Poſe'ga, Pożega.

Poſei'don, *m.* Pozejdon.

Po'ſen, Poznań; das Großherzogtum — wielkie księstwo Poznańskie; der Großherzog von — wielki książe poznański; das =ſche, im =ſchen Poznańskie *n.*, w Poznańskiem; Poſener *m.* Poznańczyk; Poſenerin *f.* Poznańka; Poſener(=) *adi.* poznański.

Po'ſtelwitz, Posadowice.

Pö'ſtyen, Piszczany.

Potidä'a, Potydea; bei — pod Potydeą.

Po'tlitz, Potulice.

Po'tsdam, Poddębie, Podstąpin, Poczdam.

Prag, Praga; Prager *m.* Prażanin; Pragerin *f.* Prażanka; Prager(=), (von, aus —) praski.

Pra'gerhof, Pragersko.

Prau'ſnitz, Pruśnica.

Praxi'teles, *m.* Praxyteles.

Prc'dil, *m.* Przedział (w Alpach).

Präne'ſte, Praeneste.

Prei'skretſcham, Piskowice.

Pre'uzlau, Przemysłów.

Pre'rau, Przerów.

Preßbu'rg, Pożoń; Preßburger(=) *adi.* pożoński, pozuński.

Preu'ße, *m.* Prusak.

Preu'ßen, Prusy; das Königreich — królestwo pruskie; der König von — król pruski; die Provinz — Pruska ziemia.

Preu'ßin, *f.* Prusaczka.

Preu'ßiſch, *adi.* pruski, *adv.* po prusku; =e Mauer mur pruski.

Pri'amus, *m.* Pryam.

Prie'biſch, Przybyszewo.

Prie'bus, Przewóz.

Pri'mkenau, Przemysłów.

Pro'skau, Prusków.

Prome'theus, *m.* Prometeusz.

Pro'ſnitz, Prościejów.

Pro'teus, *m.* Proteusz.

Prove'nce, (wym.: prowas) *f.* Prowancya; Provencer(=) *adi.* prowancki; Provenceröl *n.* oliwa prowancka.

Prze'myſl, Przemyśl; Przemyſler(=) *adi.* przemyski.

Pſy'che, *f.* Psyche.

Pu'dewitz, Pobiedziska.

Pu'lsnitz, Połcznica (miasto i rzeka).

Pu'nitz, Poniec.

Pu'thus, Podborz i Podburz.

Pyrenä'en, *pl.* Pireneje; pyrenäiſch *adi.* pirenejski; die Pyrenäiſche Halbinſel półwysep Pirenejski.

Py'ritz, Pyrzyce.

Py'rrhus, *m.* Pirrus.

Pytha'goras, *m.* Pitagoras.

Pythagore'er, *m.* Pitagorejczyk.

Pythagore'iſch, *adi.* pitagorejski; der =e Lehrſatz twierdzenie *n.* Pitagorasa.

Py'thia, *f.* Pitya; pythiſch *adi.* pityjski.

Q.

Quarne'riſcher Meerbuſen, Morlacki zalew.

Queiß, *f.* Kwiaź i Kwisza (rzeka).

Quintilia'n, *m.* Kwintylian.

Qui'ntus, *m.* Kwintus.

R.

Raab, Raba (miasto i rzeka).

Ra'bengebirge, *n.* Krucze góry.

Ra'chel, *f.* Rachel i Rachela.

Ra'chelberg, Roklan.

Raci'ne, (wym.: rasin) *m.* Rasyn.

Ra'ckwitz, Rakoniewice.

Radau'ne, *f.* Rudunia (rzeka).

Ra'dautz, Radowice.

Ra'dkersburg, Radgona.

Ra'kau, Raków.

Ra'konitz, Rakownik.

Rann, Preszcze.

Ra'phael, *m.* Rafael.

Ra'ſchkow, Raczków.

Ra'ſſelwitz, Racłowice.

Ra'ſtenburg, Rastembork.

Ra'thsdorf, Radziejowo.

Ra'tibor, Radbor, Raciborz.

Rau'dnitz, Rudnica.

Rau'ſnitz, Rusinów.

Reaumu'r, (wym.: reomü'r) Réaumur.

Ra'den, Radzyn.

Re'gensburg, Ratyzbona, Rzezno.

Regi'na, *f.* Regina.

Rei'chen, Rychnów.

Rei'chenbach, Rychbach.

Rei'chenberg, Liberec.

Rei'chſtadt, Zakopy; der Herzog von — książę zakopski.

Rei'chtal, Rychtal.

Rei'ſnitz, Ribnica, Rybnica.

Rei'ſen, Rydzyna.

Re'ppen, Rupin.

Reu'ßen, Ruś; Groß—, Klein— Wielka, Mała Ruś; Schwarz— Czarna Ruś; Weiß= reußen Biała Ruś; Rot— Czerwona Ruś; Selbſtherrſcher *m.* aller — Samodzierzca wszech Rosyi.

Reu'ßentum, Ruthenentum, *m.* ruszczyzna *f.*

Re'val, Rewel.

Re'wnitz, Drewnice.

Rheims, (wym.:ręs) Reims.

Rhein, *m.* Ren; =provinz *f.* prowincya nadreńska; =länder *m.* Nadreńczyk; =wein *m.* wino reńskie; am — gelegen, wohnhaft, befindlich nadreński *adi.*; rheiniſch *adi.* reński.

Rhe'tra, Radgoszcz.

Rho'dope, Rudopa, Dospat Planina.

Rho'ne, Rodan (rzeka).

Ried, Ryd.

Rie'ſenburg, Prabuty.

Rie'ſengebirge, *n.* Karkonosze *pl.*

Ri'ga, Ryga; Rigaer *m.* Ryżanin; Rigaer(=) *adi.* (von, aus —) ryski.

Ri'ppeln, Replin.

Ri'tſchenwalde, Ryczywół.

Ritz, Rocica.

Ri'llo-Dagh, Ryl.

Roche'lle, (wym.: roszél) Roszela.

Ro'chlitz, Rokytnice.

Ro'chus, *m.* Roch.

Roga'ſen, Rogoźno.

Ro'hitſch, Rogatec.

Ro'hrbruch, Rynarzewo.

Ro'ketnitz, Roketnice, Rokytnice.

Ro'kitzan, Rokiczany.

Rom, Rzym; Römer *m.* Rzymianin; Römerin *f.* Rzymianka; römiſch *adi.* rzymski, *adv.* po rzymsku.

Rö'merſtadt, Rymarzów.

Ro'mulus, *m.* Romulus.

Ro'ſa, Roſalie, *f.* Rozalia, Róża.

Ro'ſenberg, Olesno.

Roſi'ten, Rzeżyca.

Ro'ſ(e)nau, Rożnów.

Ro'ſſigen, Rosienie.

Ro'ſtock, Roztok.

Ro'thſyrben, Zarowina, Sorawin.

Rouſſeau', (wym.: rusó) Rousseau.

Ru'bikon, *m.* Rubikon (rzeka).

Rü'gen, Rugia, Rujana, Roja i Rana (wyspa).

Ru'mburg, Ronow.

Rume'lien, Rumelia.

Rumä'nien, Rumunia; Rumäne *m.* Rumuńczyk, Rumun; Rumänin *f.* Rumunka; rumäniſch *adi.* rumuński, *adv.* po rumuńsku.

Ru'ßland, Rosya; Ruſſe *m.* Rosyanin; Moskal; Ruſſin *f.* Rosyanka; ruſſiſch *adi.* rosyjski, *adv.* po rosyjsku.

Ruthe'ne, *m.* Rusin; Ruthenin *f.* Rusinka; Ruthenentum *m.* ruszczyzna *f.*; ruthenisch *adi.* ruski, *adv.* po rusku.

S.

Saa'be, Żaba.
Saa'ke, Żakowo.
Saa'le, *f.* Soła i Solawa (rzeka).
Saa'lfeld, Zelwałd.
Saaz, Zatec.
Sabi'ne, *f.* Sabina.
Sabi'ner, *m.* Sabińczyk; Sabinerin *f.* Sabinka; der Raub der =innen porwanie *n.* Sabinek; =land *n.* kraj sabiński; sabiniſch *adi.* sabiński.
Sa'chſen, Saksonia; Sachſe *m.* Saksończyk, Sas; Sächſin *f.* Saksonka, Saska; das Königreich — królestwo saskie; der König von — król saski; ſächſiſch *adi.* saski, *adv.* po sasku.
Sa'gan, Żegań.
Sa'hara, *f.* Sahara.
Sai'dſchitz, Zajeczyce.
Sa'jo, *m.* Słona (rzeka).
Sa'lamis, Salamis i Salamina; bei — pod Salaminą.
Sa'leſch, Zalesie.
Sallu'ſtius, *m.* Sallustyusz i Sallusty.
Salo'me, *f.* Salome.
Salome'a, *f.* Salomea; Salusia.
Sa'lomo, *m.* Salomon; =s, des — salomonowy *adi.*
Salo'na, Solin.
Saloni'chi, Selanik, Solun.
Sa'lza, *f.* Salica (rzeka).
Sa'lzburg, Solnogród, Salcburg; Salzburger(=) *adi.* salcburski.
Sa'lzkammergut, *n.* Solne dobra kameralne.
Sa'mland, Sambia i Samlandya.
Samothra'ke, Samotraki.
Sa'motſchin, Szamotin.
Samſt, Zemsko.
Sa'mter, Szamotuły.
San, San (rzeka).
Sa'ndau, Zandow.
Sa'ndberg, Piaski.
Sa'ndez, Sącz; Alt=, Neu= — Stary, Nowy Sącz; von, aus —s sądecki *adi.*; die —er Gegend Sądeczczyzna.
Sann, *f.* Sawina (rzeka).
Sa'ntomiſchel, Zaniemyśl.
Saporo'gien, Zaporoże; Saporogier *adi.* zaporoski; Saporogier Koſaken kozacy zaporoscy.
Sa'ppho, *f.* Safo i Safona.
Saraje'vo, Sarajewo.
Sa'rdes, Sardes.
Sardi'nien, Sardynia; Sardinier *m.* Sardyńczyk; Sardinierin *f.* Sardyńka; ſardiniſch *adi.* sardyński.
Sarma'tien, Sarmacya; Sarmate *m.* Sarmata; Sarmatin *f.* Sarmatka; ſarmatiſch *adi.* sarmacki, *adv.* po sarmacku; ſarmatiſches Weſen sarmatyzm *m.*
Sa'rne, Sarnowo.
Sa'roſ, Szarysz.
Sa'rviz, Blatna.
Sa'ttum, Zatom.
Satu'rn(us), *m.* Saturnus i Saturn.
Saturna'lien, *pl.* Saturnalia.
Sa'tyr, *m.* Satyr.
Sau i Sa've, *f.* Sawa (rzeka).
Sau'erbrunn, Solice.
Saul, *m.* Szaweł.
Sa've, *f.* Sawa (rzeka).
Sa'veland, Posawina.
Savoy'en, Sabaudya; Savoyarde *m.* Sabaudczyk; Savoyardin *f.* Sabaudka; ſavoyiſch *adi.* sabaudzki.
Sawa'de, Zawady.
Say'buſch, Żywiec; Saybuſcher *adi.* żywiecki.
Sba'raſch, Zbaraż; Sbaraſcher *adi.* zbaraski.
Scha'degur, Szaragóra.
Schä'dlitz, Siedlce.
Scha'tzlar, Zaclerz.
Schau'eln, Szawle.
Schaffhau'ſen, Szafuza.
Scha'mmerwitz, Zamorzowice.
Scha'ndau, Szandawa.
Scha'rfenort, Ostroróg.
Sche'lde, *f.* Skalda (rzeka).
Sche'lletau, Zeletawa.
Schie'gan, Ścigów.
Schi'kowitz, Ściekowice.
Schi'ldberg, Ostrzeszów.
Schi'lle, Silno.
Schi'ller, Schiller.
Schiltz, Siedlec.
Schi'nkau, Zynkawy.
Schirgiswa'lde, Sierachów.
Schku'ditz, Szkudycze.
Schla'ggenwald, Sławków.
Schla'gkretſcham, Sowy.
Schlan, Slane.
Schlo'tten, Złotna.
Schleiz, Szlyc.
Schle'ſien, Ślązk; Schleſier *m.* Ślązak; Schleſierin *f.* Ślązaczka; ſchleſiſch *adi.* (von, aus —) śląski.
Schlen'ſewitz, Śluzowice.
Schlieben, Śliwin.
Schlo'chau, Człochów.
Schlo'chow, Słuchów.
Schlo'ppe, Człopa.
Schmecks, Szmeks, Sławkowskie Szczawy, Sławków.
Schmie'gel, Śmigiel.
Schmöl'nitz, Smolnik.
Schnei'demühle, Piła.
Scho'cken, Skoki.
Scho'dden, Szkudy.
Schöna'we, Sieniawa.
Schö'nberg, Szumberk; Krasnahora.
Schönbru'nn, Studzieńki.
Schö'neck, Skarszewo.
Scho'nen, Skania.
Schö'nfeld, Tuchomyśl.
Schönfe'lde, Dziekanowice.
Schönla'nke, Trzciana.
Schönli'nde, Krasnalipa.
Schö'nſee, Kowalewo.
Scho'ttland, Szkocya; Schotte *m.* Szkot; Schottin *f.* Szkotka; ſchottiſch *adi.* szkocki.
Schrems, Skrzemelice.
Schrimm, *m.* Srem.
Schro'da, Środa.
Schu'litz, Solec.
Schüttenho'fen, Suszyce.
Schwa'rtzenau, Czerniejewo.
Schwa'rza, *f.* Czernawka (rzeka).
Schwa'rzwald, Czarny Las.
Schwa'rzwaſſer, Czarnawoda.
Schwe'den, Szwecya; Schwede *m.* Szwed; Schwedin *f.* Szwedka; ſchwediſch *adi.* szwedzki, *adv.* po szwedzku.
Schwei'dnitz, Świdnica.
Schweiz, *f.* Szwajcarya; Schweizer *m.* Szwajcar; Schweizerin *f.* Szwajcarka; Schweizer=, ſchweizeriſch *adi.* szwajcarski; Schweizerkäſe *m.* ser szwajcarski.

Schwe'nte, Święte.
Schwe'nten, Świętno.
Schweri'n, Zwierzyn; Skwierzyna.
Schweri'nerſee, *m.* Świerczyn.
Schwe'rſenz, Swarzędz.
Schwetz, Święcie.
Schwe'tzkau, Święciechowo.
Schwie'ben, Świebie.
Schwie'buß, Świebodzin, Świegocin.
Sci'pio, *m.* Scypio; — Africanus Scypio Afrykański.
Sdu'ni, Zduny.
Seba'ſtian, *m.* Sebastyan.
Seda'n, Strzeszyn.
Se'dlitz, Siedlec, Siedlica.
See'burg, Jeziorany.
See'lowitz, Żydłochowice.
Sei'denberg, Zawidów.
Sei'ferdau, Siwrydów.
Sei'fnitz, Zabnicki Łęg.
Sei'ne, *f.* Sekwana (rzeka).
Se'lchow, Sielichów.
Se'llowitz, Selibice.
Se'lterbrunnen, **Selterwaſſer**, *n.* Selcerska woda.
Se'ltſchan, Sedlczany.
Seme'ndria, Smederewo.
Semli'n, Zemuń.
Se'mritz, Ziemsko.
Se'nftenberg, Zamberk; Złokomorów.
Se'nsburg, Sońsbork.
Se'pperl, *m. dim.* od Joſef Józio.
Se'rbien, Serbia; Serbe *m.* Serb; Serbin *f.* Serbka; ſerbiſch *adi.* serbski, *adv.* po serbsku.
Seve'rus, *m.* Sewerus i Sewer.
Sha'kſpeare, (wym.: szekspir) *m.* Szekspir; Shakſpeare-szekspirowski *adi.*
Sibi'rien, Syberya, Sybir; Sibirier *m.* Syberyjczyk; ſibiriſch *adi.* syberyjski, sybirski.
Si'botſchitz, Sejbocin.
Siby'lle, *f.* Sybilla.
Siebenbü'rgen, Siedmiogród; Siebenbürger *m.* Siedmiogrodzianin; Siebenbürgerin *f.* Siedmiogrodzianka; ſiebenbürgiſch *adi.* siedmiogrodzki.
Sie'rakowitz, Sierakowice.
Si'gismund, **Sie'gmund**, *m.* 1) Zygmunt; das Zeitalter der (beiden) Sigismunde wiek Zygmuntowski (hist. polska), 2) Zygmunt *m.* (dzwon w Krakowie).
Si'lberberg, Srebrnagóra.
Sili'ſtria, Drystra.
Sillei'n, Żylina.
Silve'ſter, *m.* Sylwester.
Silz, Solec.
Si'mon, *m.* Szymon.
Si'mſon, *m.* Samson.
Si'ſſek, Sysak.
Si'ſtov(a) i **Si'ſtow(a)**, Sistow, Świstów.
Sizi'lien, Sycylia; Sizilianer *m.* Sycylijczyk, Sycylianin; Sizilianerin *f.* Sycylianka; ſizilianiſch *adi.* sycylijski, *adv.* po sycylijsku.
Sko'tſchau, Skoczów.
Sku'tari, Skadar.
Sla'tina, Szalatna.
Sla've i **Sla'we**, *m.* Słowianin; Slavin i Slawin *f.* Słowianka; Slawentum *m.*, ſlawiſches Land, ſlawiſches Weſen słowiańszczyzna *f.*; ſlaviſch i ſlawiſch *adi.* słowiański, *adv.* po słowiańsku.
Slawo'nien, Sławonia.
Slowa'k, *m.* Słowak; Slowakin *f.* Słowenka; ſlowakiſch *adi.* słoweński, *adv.* po słoweńsku.
Slowe'ne, *m.* Słowieniec; ſloweniſch *adi.* słowieński, *adv.* po słowieńsku.
Soda'rgen, Surdaki.
So'dom, Sodoma; Sodomiter *m.* Sodomczyk; ſodomitiſch *adi.* sodomski.
Sofi'a, Sofia (stolica Bułgaryi).
Soiſſo'ns, (wym.: soasą), Swesyon.
So'mmeran, Zambrów.
So'mmerein, Szomoryn.
So'mmerfeld, Zems.
So'ldau, Działdów.
So'lon, *m.* Solon.
Sonnenwa'lde, Grodziszcze.
Sophie', *f.* Zofia; Zosia.
So'phokles, *m.* Sofokles.
So'rau, Żarowa.
So'rchau, Żerchowo.
So'rgenſee, *m.* Dzierzgońskie jezioro.
So'ſnitz, Sosnowiec.
Spa'nien, Hiszpania; der König von — król hiszpański; Spanier *m.* Hiszpan; Spanierin *f.* Hiszpanka; ſpaniſch *adi.* hiszpański, *adv.* po hiszpańsku.
Spa'rta, Sparta; Spartaner *m.* Spartanin; ſpartaniſch *adi.* spartański, *adv.* po spartańsku.
Spey'er, Spira.
Sphinx, *f.* Sfinks
Spo'nau, Spalow.
Spree, *f.* Sprewia i Sprowia (rzeka).
Sta'mbul, Stambuł.
Sta'mpfen, Stępawa.
Sta'nislaus, *m.* Stanisław; Stanislawa *f.* Stanisława.
Sta'rgard, Starygród.
Sta'rkenberg, Słup.
Stau'pen, Stupno.
St. Domi'ngo, Dominika.
Stei'ermark, Styrya; Steiermärker *m.* Styryjczyk; Steiermärkerin *f.* Styryjka; ſteiermärkiſch, ſteiriſch *adi.* styryjski.
Stei'namanger, Kamenec, Sobotyca.
Stei'nau, Stynawa, Cieniawa.
Stei'nersdorf, Siemysłów.
Stei'nitz, Zdanice.
Ste'phan, *m.* Stefan, Szczepan; die Stephanskirche kościół św. Szczepana; Stephanie *f.* Stefania.
Stetti'n, Szczecin, Szczycin i Szczytno; Stettiner(=) *adi.* (von, aus —) szczeciński.
Steu'pedein, Kdyń.
Stey'er, Styra, Sztajer.
Sto'rchneſt, Osieczno.
Stockerau', Sztokrawa.
Sto'lpe, Słupsk.
Stolpmü'nde, Wuszcz.
St. Pe'tersburg, obacz Petersburg.
Stra'ßburg, Strassburg, Brodnica; Straßburger(=) *adi.* strassburski.
Stre'hlau, Strzelewo.
Stre'hlen, Strzelin, Strzelica.
Stre'hlitz, Strzelce, Strzelice.
Stre'nitz, Strzenica.
Strie'gau, Strzygłów.
Stro'ppen, Stróża.
Stra'lſund, Strela.
Stſcha'kowa, Szczakowa.
Stu'ben, Stobno.
Stuhlwei'ßenburg, Białogród.

Stu'rmhaube, *f.* Szyszak (góra).
Su'dermanland, Sudermania.
Sulau', Żuława, Soława, Sulejewo.
Sund, *m.* Sund.
Susa'nne, *f.* Zuzanna.
Süßeuro'de, Syserod.
Swi'ne, *f.* Świnia (rzeka).
Syraku's, Syrakuzy; Syrakuſaner *m.* Syrakuzanin; Syrakuſanerin *f.* Syrakuzanka; ſyrakuſiſch *adi.* syrakuzki.
Sy'rmien, Syrmia.
Sza'mos, *f.* Samosz (rzeka).
Sze'gedin, Szegedyn.
Sze'klerland, Sykulce.
Szo'botiſt, Sobotyszcze.
Szo'lnok, Solnok.

T.

Ta'chau, Drzewniow.
Ta'citus, *m.* Tacyt.
Tha'ddäus, *m.* Tadeusz.
Ta'nger, Tanger.
Ta'nnenberg, Stamberg.
Tare'nt, Tarent.
Ta'rnowitz, Góry Tarnowskie.
Tarqui'nius, *m.* Tarkwiniusz.
Ta'rſus, Tarsus.
Ta'rwis, Trebiż.
Ta'ſchendorf, Taszowice.
Tata'r, *m.* Tatar, Tatarzyn; — von der Fünfberger Horde Petyhorca *m.*; Tatarin *f.* Tatarka; **Tatarei** *f.* Tatarya; Tatarei, tatariſche Länder, tatariſches Weſen tatarszczyzna *f.*; tatariſch *adi.* tatarski, *adv.* po tatarsku.
Ta'tra *f.*, **Hohe Tatra**, **Ta'tragebirge**, *n.* Tatry.
Tauro'ggen, Turegi.
Taus, Domaźlice.
Te'ke, **Te'kendorf**, Tyaka.
Tele'machus, *m.* Telemach, Telemak.
Te'meſer Bana't, Temeski Banat.
Te'mpelburg, Czaplinek.
Te'plergebirge, *n.* Ciepłe, Cynowe góry.
Te'plitz, Cieplice.
Te'ſchen, Cieszyn; Teſch(e)ner= *adi.* (von, aus —) cieszyński.
Te'tſchen, Djeczin, Dzieczyn.
Teufelsmau'er, Czartowy Mur.
Teu'pitz, Tupice.
Tha'lia, *f.* Talia.
The'ben, Teby.
Theiß, *f.* Cisa (rzeka).
Themi'ſtokles, Temistokles.
The'miſe, *f.* Tamiza (rzeka).
The'odor, *m.* Teodor, Bogdan, Bohdan.
The'odorsfeld, Teodorowo.
There'ſe, *f.* Teresa.
There'ſienſtadt, Teresin, Terezin.
Thermopy'len, *pl.* Termopile; bei den — pod Termopilami.
Therſi'tes, *m.* Tersytes i Tersyt.
The'ſeus, *m.* Tezeusz.
Theſſa'lien, Tessalia; theſſaliſch *adi.* tessalski.
The'tis, *f.* Tetys i Tetyda.
Theu'deran, Tudorów.
Tho'ja, Dyja.
Tho'mas, *m.* Tomasz, Tomek; der ungläubige — niewierny Tomaz.
Thorn, Toruń; Thorner *m.* Toruńczyk, Toruńczanin; Thorner(=) *adi.* toruński.
Thra'zien i Thra'kien, Tracya.
Thucy'dides i Thuky'dides, *m.* Tucydydes.
Thu'rgau, Turgowia.
Thü'ringen, Turyngia; Thüringer *m.* Turyńczyk; thüringiſch *adi.* turyński.
Ti'ber, *m.* i *f.* Tybr (rzeka).
Tibe'rius, *m.* Tyberyusz.
Tibu'llus, *m.* Tybullus.
Tietz, Tuczno.
Ti'llendorf, Tylewice.
Ti'lly, *m.* Tilly.
Ti'lſit, Tylża.
Timo'theus, *m.* Tomosz, Tymoteusz.
Tiro'l, Tyrol; Tiroler *m.* Tyrolczyk; Tirolerin *f.* Tyrolka; tiroliſch *adi.* tyrolski, *adv.* po tyrolsku; **Tirolerhut** *m.* kapelusz tyrolski.
Ti'rſchtiegel, Trzciel.
Ti'ſchnowitz, Tysznow.
Ti'tel, Tytuł.
Ti'zian, *m.* Tycyan.
To'lkemit, Tolkmicko.
To'pian, Topiały.
To'rgau, Turgawa.
Torrice'lli, *m.* Torricelli.
Toſt, Toszek; **Toſt=Gleiwitzer Kreis** powiat toszecko-gliwicki.
To'tis, Tata; Dotis.
Toulou'ſe, (wym.: tulu'z) Tuluza.
Tours, (wym.: tur) Turony.
Tra'chenberg, Smogorzew.
Trai'ſen, *f.* Trajzma (rzeka).
Trapezu'nt, Trebizonda.
Traun, *f.* Truna (rzeka).
Trau'tenau, Trutnow.
Tre'bnitz, Trzebnica.
Tre'meſſen, Trzemeszno.
Trenciſi'n, Trenczyn.
Tre'ptow, Trebietów.
Trie'bel, Trzeble.
Trie'nt, Trydent; Trienter *adi.* (von, aus —) trydencki.
Trier, Trewir.
Trie'ſt, Tryest; Trieſter= *adi.* (von, aus —) tryestyński.
Tri'ton, *m.* Tryton.
Tro'as, Troada.
Tro'ja, Troja; Trojaner *m.* Trojańczyk, Trojanin; Trojanerin *f.* Trojanka; trojaniſch *adi.* trojański; das trojaniſche Pferd koń trojański.
Tro'ppau, Opawa (miasto).
Trü'bau, Trzebowa.
Tſcha'rdagh, Szarskie góry.
Tſcha'rnikau, Czarnków.
Tſche'che, *m.* Czech; Tſchechin *f.* Czeszka.
Tſche'nſtochau, Częstochowa, Jasna Góra Częstochowska; Tſchenſtochauer *adi.* częstochowski.
Tſcherke'ſſe, *m.* Czerkas i Czerkies; Tſcherkeſſin *f.* Czerkaska i Czerkieska; Tſcherkeſſen=, tſcherkeſſiſch *adi.* czerkaski i czerkieski.
Tü'bingen, Tubinga; Tübinger *m.* Tubinczyk.
Tuchlauben, *pl.* Sukiennice (w Krakowie).

Tu'llius, *m.* Tulliusz.
Tu'nis, Tunet.
Türkei', *f.* Turcya; **Türke** *m.* Turek, Turczyn; **Türkin** *f.* Turczynka; das **Türkiſche**, türkiſches Weſen, türkiſche Sitten u. ſ. w. turczyzna *f.*; türkiſch *adi.* turecki, *adv.* po turecku; türkiſch machen *vn.* turczyć; — werden turczyć się.
Tyrtä'us, *m.* Tyrteusz i Tyrtajos.
Ty'rus, Tyr; **Tyrier** *m.* Tyryjczyk; tyriſch *adi.* tyryjski.

U.

Ü'bigau, Ubiegów.
U'cker, *f.* Ukra i Wkra (rzeka).
U'jeſt, Ujazd.
Ukrai'ne, *f.* Ukraina; **Ukrainer** *m.* Ukraińczyk i Ukrainiec; **Ukrainerin** *f.* Ukrainka; ukrainiſch *adi.* ukraiński, *adv.* po ukraińsku.
U'lrich, Ulryk.
U'ngar, *m.* 1) Węgier; 2) obacz Ungarwein; Ungarin *f.* Węgierka.
U'ngariſch, *adi.* węgierski, *adv.* po węgiersku; =es Weſen, =e Sitte, Sprache u. ſ. w. węgierszczyzna; =er Pelzrock, =e Mütze, =er Säbel, =e Pflaume węgierka *f.*; — ſprechen, ſchreiben mówić, pisać po węgiersku.
U'ngarn, Węgry (kraj); aus — z Węgier; nach — do Węgier, na Węgry; in — na Węgrzech.
U'ngarwein, *m.* wino węgierskie, węgrzyn *m.*
U'nruhſtadt, Kargowa.
U'rſula, *f.* Urszula.
U'rtſchitz, Urcice.
U'ſedom, Orzna, Uzna (wyspa).
Uſko'kengebirge, *n.* Gorjance.
U'tika, Utyka.

V.

Va'jde Hu'nyad, Kunidora.
Va'lentin, *m.* Walenty.
Va'lle di Be'sca, Draga-Baszczańska.
Valoi's, (wym.: waloa') Walezyusz, Walezy.
Vanda'len, *pl.* Wandalowie; Vandalismus *m.* wandalszczyzna *f.*
Vandie'mensland, *n.* Dimenowa Ziemia.
Va'ndsburg, Więcborg.
Va'rasdin, Waraždyn.
Va'rus, *m.* Warus.
Veit, *m.* Wit; =ſtanz *m.* choroba *f.* św. Walentego.
Ve'ldes-See, *m.* Blede Jezero (jezioro).
Vene'dig, Wenecya; der Doge von — doża wenecki; Venetianer *m.* Wenecyanin; Venetianerin *f.* Wenecyanka; venetianiſch *adi.* wenecki, *adv.* po wenecku.
Ve'nus, *f.* Wenus; Wenera.
Vergi'lius, *m.* Wergiliusz i Wergili.
Verſai'lles, (wym.: wersáj) Wersal.
Veſta, Westa.
Veſta'lin, *f.* Westalka.
Veſu'v, *m.* Wezuwiusz.
Ve'tſchau, Wietoszow.
Voge'ſen, *pl.* Wogezy.
Voltai're, (wym.: woltér) Wolter i Voltaire.
Vora'rlberg, Przedarulsko, Ziemia przedarulańska.

W.

Waag, *f.* Wag (rzeka).
Waa'gtal, *n.* Liptowska dolina.
Wai'zen, Waców i Wac.
Walachei', *f.* Wołochy *pl.*, Wołoszczyzna *f.*, Multany *pl.*; Walache *m.* Wołoch; Walachin *f.* Wołoszka; walachiſch *adi.* wołoski, *adv.* po wołosku.
Wa'lbeck, Wallibiki.
Wa'ldeck, Waldyk.
Wa'lden, Waldawa.
Wa'ldenburg, Walbrzych.
Wa'ldſee, Samostrzel.
Wa'llis, (Kanton), Waliski Kanton.
Wa'lter Scott, *m.* Walter Scott.
Wa'lzen, Walce.
Wa'nda, *f.* Wanda.
Wa'ngern, Węgry.
Wa'nowitz, Wojnowice.
Wa'nſen, Więzów.
Wa'rmbrunn, Ciepła Woda.
Wa'rſchau, Warszawa; Herzog von — książę warszawski.
Wa'rſchauer, *m.* Warszawianin i Warszawiak.
Wa'rſchauerin, *f.* Warszawianka.
Wa'rſchauiſch, **Warſchauer** *adi.* warszawski, *adv.* po warszawsku.
Wa'rtenburg, Pyź.
Wa'rthe, *f.* Warta (rzeka).
Wa'ſchelwitz, Waślowice.
Wa'ſchke, Weszkowo.
Wa'sgau, *n.* Wogezy *pl.*
Wa'ttkowitz, Watkowice i Watkowice.
Wa'wel, *m.* Wawel.
We'hlau, Welawa.
Wei'chſel, *f.* Wisła (rzeka); an der — wohnend, befindlich nadwiślański, nadwiślany; jenſeits der — liegend, befindlich, wohnend zawiślański, zawiślany; Weichſel(=) *adi.* wiślany, nadwiślański.
Wei'chſelanwohner, *m.* nadwiślanin.
Wei'chſelland, *n.* Nadwiśle *n.*
Wei'de, *f.* Widawa (rzeka).
Wei'denau, Widnawa.

Wei'gmannsdorf, Wygnanice.

Wei'mar, Wejmar; Weimarer, weimariſch *adi.* wejmarski.

Wei'ſtritz, Bystrzyca.

Wei'ßer Berg, *m.* Biała Góra.

Wei'ßes (Ägäiſches) Meer, Białe morze.

Weißki'rchen, Białe kościoły.

Wei'tra, Witoraz.

We'kelsdorf, Teplice.

We'lnan, Wełna.

Welſch, *adi.* włoski; wołoski; =e Nuß włoski orzech; =es Grünzeug, Welſchkraut *n.* włoszczyzna *f.*; Welſchkraut włoska kapusta.

We'ltershauſen, Małocin.

We'nzelsdorf, Wacławowice.

We'nzel, Wenzeslaus, *m.* Wacław.

We'rder, *m.* Żuława, Żuławy; Danziger — Żuława Gdańska; Groß=— Żuława Wielka.

We'rdum, Wiardunki.

Weſtfa'len, Westfalia; Weſtfale *m.* Westfalczyk; Weſtfalin *f.* Westfalka; weſtfäliſch *adi.* westfalski, *adv.* po westfalsku; Weſtfäliſcher Friede pokój westfalski; weſtfäliſcher Schinken szynka westfalska.

Wieli'czka, Wieliczka; Salz aus — sól wielicka.

Wien, Wiedeń; Wiedeńka (rzeka).

Wie'ner, *m.* Wiedeńczyk.

Wie'nerin, *f.* Wiedeńka.

Wie'neriſch, Wiener(=) *adi.* wiedeński, *adv.* po wiedeńsku.

Wie'sbaden, Wiesbaden.

Wieſelbu'rg, Moszon.

Wi'gſtadtl, Witków.

Wi'lhelmsberg, Wybłyszczów.

Wi'lhelmshagen, Lentowo.

Wi'llenberg, Wielborg.

Wi'lna, Wilno; von, aus —, Wilnaer(=) *adi.* wileński.

Wi'lnaer, *m.* Wileńczyk; Wilnaerin *f.* Wileńka.

Wi'ndau, Winda i Windawa.

Wi'ndiſchgrätz, Słoweński Gradec.

Wi'pper, *f.* Wieprz (rzeka).

Wi'sballen, Wierzbołów.

Wi'smar, Wyszomierz.

Wi'ſſek, Wysoka.

Wi'told, *m.* Witold i Witołd.

Wi'ttenberg, Biała Góra.

Wi'ttingau, Trzeboń.

Wi'ttſtock, Wysoka.

Wla'dimir, *m.* Włodzimierz.

Wla'ſchim, Zdislawice.

Wochei'n, *f.* Bochin.

Wo'lframitz, Olbramowice.

Wolhy'nien, Wołyń; Wolhynier *m.* Wołyniak, Wołyniec; Wolhynierin *f.* Wołyńka; wolhyniſch *adi.* wołyński.

Wo'llin, Wieluń.

Wo'llſtein, Wolsztyn.

Wo'llwitz, Wielewicz.

Wo'lmar, Władymirzec.

Wo'ngrowitz, Wągrowiec.

Wo'nzons, Wąsosze.

Wo'rmditt, Orneta.

Worms, Wormacya.

Wö'rtherſee, *m.* Werbskie jezioro.

Wre'ſchen, Września.

Wre'ſchina, *f.* Września (rzeka).

Wrie'ſen, Wyrzyska.

Wſche'rau, Wszeruby.

Wu'ndſchütz, Wąsice.

Wü'rttemberg, Wirtembergia; Württemberger *m.* Wirtemberczyk; Württembergerin *f.* Wirtemberczanka; württembergiſch *adi.* wirtemberski, *adv.* po wirtembersku.

Wu'ſterhauſen, Wustrów.

X.

Xa'ntus, *m.* Ksantus.

Xanthi'ppe, *f.* Ksantyppa.

Xave'r, *m.* Ksawer.

Xeno'phanes, *m.* Ksenofanes.

Xe'nophon, *m.* Ksenofon.

Xe'rxes, *m.* Kserkses.

Y.

Ybbs, Ipusa.

Z.

Zachari'as, *m.* Zacharyasz.

Za'ndowitz, Ządowice.

Za'ra, Zadar.

Za'rſchitz, Zarzyce.

Zau'chtel, Suchdół.

Zau'ditz, Sudzice.

Ze'ben, Sabinów.

Zei'ſelwitz, Ścisowice.

Zeitz, Zycz.

Ze'mpelburg, Sępolno.

Zempli'n, Ziemno; =er Komitat Komitat Ziemneński.

Ze'no, *m.* Zenon.

Ze'rnowitz, Żarnowiec.

Zeus, *m.* Zeus.

Zey'er, Sora (wieś i rzeka).

Zie'lenzig, Cielęcko.

Zigeu'ner, *m.* Cygan; Zigeunerin *f.* Cyganka; Zigeuner(=), zigeuneriſch *adi.* cygański, *adv.* po cygańsku.

Zips, *f.* Spiż; Zipſer(=) *adi.* spiski.

Zi'rke, Sieraków.

Zi'rknitz, Cyrknica; =er See Cyrknickie jezioro.

Zie'rotein, Zerotin.

Zi'skaberg, Żyżków.

Zi'ttau, Cytawa, Żytawa.

Znaim, Znojmo.

Zo'ptenberg, Sobótka.

Zri'nyi, *m.* Zrinyi.

Zü'llichau, Cylichowo.

Zü'rich, Zurych.

Zyklo'p, *m.* Cyklop.

Zweibrü'cken, Dwamosty.

Zwe'ttel, Swetla.

Zwi'ttau, Świtawa.

Koniec tomu drugiego i ostatniego.

Biblioteka Szkoły Instytut

K № 000510 A

DOM KSIĄŻKI DOM

Cena zł 300

DK wzór 217 „Prasa" Bydg. 2336 51